

Ãcõrẽ Bedea



New Testament in Emberá, Northern (PM:emp:Emberá, Northern)

Ãcõrẽ Bedea
**New Testament in Emberá, Northern (PM:emp:Emberá,
 Northern)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
 f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e

Contents

GENESI	1
EXODO	58
LEVITICO	105
NUMERO	114
DEUTERONOMIO	134
JOSUE	135
JUECE	151
1 SAMUEL	165
2 SAMUEL	191
1 REYE	196
2 REYE	208
1 CRONICA	219
2 CRONICA	222
ESDRA	224
NEHEMIA	226
JOB	228
JONÁ	230
MATEO	233
MARCO	277
LUCA	305
JUAA	351
HECHO	386
ROMANO	426
1 CORINTO	443
2 CORINTO	459
GALATA	470
EPESO	477
PILIPO	483
COLOSA	487
1 TESALONICA	491
2 TESALONICA	495
1 TIMOTEO	497
2 TIMOTEO	502
TITO	506
PILEMOA	509
HEBREO	511
SANTIAGO	525
1 PEDRO	530
2 PEDRO	535
1 JUAA	538
2 JUAA	543
3 JUAA	544
JUDA	545
APOCALIPSI	547

GENESI NAĀRĀEDABEMA BEDEA

Naļ cartara Moiseba ģasla dadjirāba cawadamārēā sāwā Ācōrēba naļ ējūāra osida idjaba sāwā israelerāda idji puru bamārēā edasida. Israelerā Egipto druadeba ēd᠒pedadacarea Moiseba naļ cartara ģasla.

Genesi trāba jara ģala “naārāedabema.” Maļ bēā naļ cartade ģā ģala Ācōrēba ne jūma odadebemada, ēberārāba naārā cadjirua ēpēpedadadebemada, Ācōrēba dopapa zebidadebemada, ēberārāba naļ ējūā birapedadadebemada, idjaba ēberārāba naārā Ācōrēa ewari iwīdīpedadadebemada. Jūma maḡara 1:1deba aba 11:26daa ģā ģala.

Maļare ģā ģala Ācōrēba Abrahāneba israelerā yōbidadebemada (11:27deba aba 50:26daa). Dji crīcha droma naļ Genesi cartadebemara Ācōrēba Abrahā nāwā jarasia: “Badeba puru dromada mā yōbiya...Badeba mā naļ ējūāne bea purura jūma carebaya (12:2,3).” Wārāda naļ cartade ebuda ģala ēberārāba cadjiruada o panenamīna Ācōrēba jūmarā carebai carea ḡawa ģasida. Naārā jarasia diaurura royaida (3:15). Māwānacarea dopapa zeside Ācōrēba Noēra idji ēberārā sida ēd᠒ edapeda ādjideba naļ ējūāra wayacusa birabisia (6:9deba aba 9:19daa). Māwānacarea Abrahā jarasia idjideba jūma naļ ējūāne beara carebaida (12:2,3). Idjaba Josedeba ēberārāra cābana carebasia jarrababa quīnirānamārēā (40:1deba aba 50:26daa).

Ācōrēba naļ ējūā oda

¹ Naārāeda Ācōrēba bajāda idjaba naļ ējūāda osia. ² Maļne naļ ējūāra mīā cawaiē basia idjaba ne neē basia. Pusa nābuada pāimaba pāisosoā ūmasia. Maļne Ācōrē Jaureda pusa ḡ᠒᠒ domica ģabadjia.*

³ Maļbe Ācōrēba jarasia:

-᠒nadua.-

Ara maļda ḡnasia. ⁴ Maļ ḡnaara Ācōrēba bia unusia. Maļbe Ācōrēba ḡnaara pāima umebemada awara ģasla. ⁵ ḡnaara trḡ ģasla “āsa.” Pāimara trḡ ģasla “dīamasi.” Ācōrēba nabema ewaride māwā osia.†

⁶ Maļbe Ācōrēba jarasia:

-Baido ēsi dedaada baya baido aba ḡtaa wāmārēā, aba edre be mārēā.-

⁷ Ara māwā jarabḡ᠒ba Ācōrēba maļ dedaara osia. Maļne baidora aba ḡtaa wāsia. Aba edre besia. ⁸ Ācōrēba maļ dedaara trḡ ģasla “bajā.” Umēbema ewaride māwā osia.

⁹ Maļbe Ācōrēba jarasia:

-Dedaa edrebema baidora jūma ābaa ūmedua ējūā pōāsada odjamārēā.-

Ara maļda ējūā pōāsada odjasia. ¹⁰ Maļra Ācōrēba bia unusia. Ējūā pōāsara Ācōrēba trḡ ģasla “egoro.” Baido ābaa ūmenada trḡ ģasla “pusa.”

¹¹⁻¹² Maļbe Ācōrēba jarasia:

-Egorode ne quīrātanoa tununadua; chirua ta zaubari beada idjaba nejō bacuru sida. Jūma maļra ta zaudia ara ādji bea quīrāca tununamārēā.-

Ara maļda egorode ne quīrātanoa tunusidaa. Jūma chirua ta diabari beara idjaba bacuru nejō zaubari bea sida ādji ta bara tunusidaa ara ādji bea quīrāca tununamārēā. Maļra Ācōrēba bia unusia. ¹³ Ūbeabema ewaride māwā osia.

¹⁴⁻¹⁵ Maļbe Ācōrēba jarasia:

-Urua beada bajāne beadadua naļ ējūā ḡna bamārēā idjaba āsara, dīamasi ume quīrā awara bamārēā. Maḡ᠒ba cawabi baya ewarida, poada idjaba sāḡbe ewari dromada odida panada.-

¹⁶ Ara māwā jarabḡ᠒ba Ācōrēba ḡmādauda āsabema carea osia. Jedecoda dīamasibema carea osia. Idjaba chīdau sida ocuasia. ¹⁷⁻¹⁸ Ācōrēba maļra jūma bajāne becuasia naļ ējūā ḡna bamārēā, āsa be samārēā, dīamasi ḡna bamārēā, idjaba āsara dīamasi ume quīrā awara bamārēā. Maļra idjia bia unusia. ¹⁹ Quīmārēbema ewaride māwā osia.

²⁰ Maļbe Ācōrēba jarasia:

-Dojāne ne jūma zocai beada baraa baya. Idjaba ḡ᠒ wābaribada sida baraa baya.-

* **1:2** Domicā ģabadjia. Maļba jara ģala Ācōrē Jaureba naļ ējūāra waga basida idjaba bia oi carea basida. † **1:5** Ācōrēba nabema ewaride māwā osia. Hebreo bedea nāwā ģā ģala: “Queurpeda idjaba ḡnad᠒peda nabema ewari basia.”

²¹ Ara māvā jarabΛΓβα Ācōrēba bēda waibΛga bēda ocuasía. Dojāne zocai bēada quīrātanoa ocuasía. Idjaba i bara bēada quīrātanoa ocuasía. Małra idjia bia unusia.

²² Małbe ādjirāra nāvā bia jarasia:

-Zocārā yōnadua. Pusara, do sida biradadua. Idjaba ībana sida nał ējūāne zocārā yōnadua.-

²³ Ācōrēba juesumabema ewaride māvā osia.

²⁴⁻²⁵ Małbe Ācōrēba jarasia:

-Animarā quīrātanoa bēada nał ējūāne baraa baya: daupēbada animarāda, ādji jāne wābada animarāda, mēābema animarā sida baraa baya.-

Ara māvā jarabΛΓβα Ācōrēba mēābema animarāda, daupēbada animarāda, animarā ādji jāne wābada sida quīrātanoa ocuasía. Małra idjia bia unusia.

²⁶ Małbe Ācōrēba jarasia:

-Jālbe ēberāda ođadΓΛ dādji quīrāca. Mał ēberāba ībana bēada, animarā pusade bēada, daupēbada bēada, mēābema bēada, idjaba jūma ādji jāne wābada sida poya erobaya.-

²⁷ Ara māvā jarabΛΓβα Ācōrēba ēberāda osia idji quīrāca. Wārāda idji quīrāca osia. Dji umaquīrā, dji wērā sida osia. ²⁸ Małbe Ācōrēba ādjira nāvā bia jarasia:

-Warra zocārā ununadua. Nał ējūāra biradadua idjaba jūma nał ējūāne bēara bārā jΛwaeda erobeadadua. Bēda bēara, ībana bēara, druabema animarā sida jūma poya erobeadadua.-

²⁹ Mał awara Ācōrēba ādjia jarasia:

-Acadadua, młā bārāa diaya jūma nał ējūāne chirua ta bara bēada, jūma bacuru nejō ta bara bēa sida. Małnebemada bārāba jūma codida panΛa. ³⁰ Idjaba animarā druabemaa, ībana beaa, jūma animarā ādji jāne wābada beaa bida młā chiruara diaya codamārēā.-

Ara małda māvā besia. ³¹ Małbe Ācōrēba idjia ođara jūma bio bia unusia. Seibema ewaride māvā osia.

2

¹ Māvā Ācōrēba bajāra, nał ējūā sida jūma pārāsia. Jūma bajāne bēara, nał ējūāne bēa sida pārāsia. ² Sietebema ewaride jūma pārā erobasia. Mał bērā sietebema ewaride λnāusia.

³ Jūma pārāpeda λnāūna bērā, sietebema ewarira dji biara bΛda bΛsia jūmarāba idjia bia bēdea pananamārēā idjaba λnāū pananamārēā. ⁴ Māvā Ācōrēba bajāra, nał ējūā sida jūma osia.

Ācōrēba naūrābema ēberā ođa

Ācōrēba nał ējūā, bajā sida osi ewaride, ⁵⁻⁶ chiruada pōājārā sida neē basia Ācōrēba nał ējūāne wađibida cueda zebica bada bērā. BaribΛΓΛ egorodeba λtaa towaada odjabadjia nał ējūā jūma bēguea oi carea.* Idjaba ēberāda neē basia ējūā oi carea. ⁷ Małne Ācōrēba egoro poradeba ēberāda osia. Mał ēberā quēbΛde Ācōrēba jārāpuasia λyāba edamārēā. Māvā ēberāra zocai besia.

⁸ Māvānacarea Ācōrēba néu ējūāda λmādaud odjabariare osia.† Mał néu ējūāra Edeλ abadaa. Ācōrēba ēberā ođara néu ējūāne bΛsia. ⁹ Mama quīrātanoa bacuru bia quēdeada nejō bia zaubadada waribisia. Mał ējūā ēsi ūsia nejō zocai bai diabarida. Idjaba ūsia nejō crīcha bia, crīcha cadjirua cawabibari sida.

¹⁰ Edeλ ējūāne doda basia mał néu ējūāra jūma cūrāsa erobamārēā. Mał dora dji taedaa quīmārē nērā basia. ¹¹ Do nērā bΛra aba Pisolā basia. Pisolāra Havila druade bΛa. Havila druara oro bara bΛa. ¹² Dji orora bio bia bΛa. Idjaba ónice mōgara sida bara bΛa. Bacuru bΛ tūāra bΛ bedelio abada sida bara bΛa. ¹³ Dewarabema dora Gihoλ abadaa. Gihoλra Cus druade bΛa. ¹⁴ Małarebema dora Tigri abadaa.‡ Mał dora Asiria purudeba λmādaud odjabariare bΛa. Jirūarebema dora Euprate abadaa.

¹⁵ Małne Ācōrēba ēberāra edapeda Edeλ néu ējūāne bΛsia acλ bΛmārēā. ¹⁶ Małbe Ācōrēba ēberāra jara bΛsia:

-Jūma nał néu ējūāne bēa nejōra bΛa jōida bΛa. ¹⁷ BaribΛΓΛ crīcha bia, crīcha cadjirua cawabibari nejōra jōcara bΛa. Małda jōsira ara mał ewaride bΛra wārāda beuya.-

¹⁸ Małbe Ācōrēba jarasia:

-Bia bΛēa ēberā iduba baida. Carebabari biada idji itea oya.-

¹⁹ Małne Ācōrēba egorodeba jūma animarā druabemada, jūma ībana sida osia. Mał animarā bēara ēberāmaa enesia cārē trłāda ādjiza bΛcuai cawaya. Ara małda ēberā Adałba animarā bēara trλ bΛcuasia. Animarā trłāra ādjiza besia Adałba trλ bΛcuada quīrāca.

* **2:5-6** Egorodeba λtaa towaada odjabadjia. ΛcΛΓΛmaarā mał bēdeaba jara bΛa: "Baidoda egorodeba λta zebadjia."

† **2:8** λmādaud odjabariare. Małba jara bΛa mał ējūāra Israel druadeba λmādaud odjabariare bΛda wa Jordaλ dōdeba λmādaud odjabariare bΛda. ‡ **2:14** Tigri. Hebreo bēdeade "Hidekel" bΛ bΛa.

20 Māwā Adałba daupēbada animarāra, ībana bajāne wābaribadara, mēābema animarā sida jūma trā bācuasia. Māwāmīna Adał itea carebabari biada wađi neē basia.

21 Mał carea Ācōrēba Adałra bio cābisia. Adał cāi bāde Ācōrēba idji orro bawarada aba edasia. Edapeda waya dji djarara cara basia. 22 Małbe Ācōrēba Adał orro bawarada edadara wērāda osia. Opeda Adałma enesia. 23 Małne Adałba jarasia:

ııdibarada nałra māl orroa! Idjidra wārāda māl djaradeba oada.[§]

Mā trā bāya “wērā”, Ācōrēba idjira umaquīrāneba oda bēra.*

24 Mał carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa beya. Māwā cacua aba bā quīrāca panania.

25 Małne Adałra, dji wērā sida ācada panasidaa baribarada peradaca basia.

3

Adałba dji wērā bida Ācōrē ııā amapedada

1 Jūma Ācōrēba ocuada animarā cāyābara damada crīcha cawaara basia djārā cūrūgai carea. Mał damaba wērā jarasia:

-ĶĀcōrēba wārāda jarasica jūma nał néude bea nejōra bārāba jōcara panada?-

2 Wērāba panusia:

-Māwāēa. Nał néudebema nejōra daiba jōnida panāa. 3 Baribarada bacuru néu ēsi nūmanebemada Ācōrēba jarasia: “Jālgā nejōra jōrānadua idjaba jidarānadua. Māwā odibarada beudā.”-

4 Małne damaba wērā jarasia:

-Bārāra beudaēa. 5 Ātebarada mał nejō jōbada ewaride bārāba abeda jūma cawadia biada, cadjirua sida. Māwā Ācōrē quīrāca crīcha cawa panania. Małgāra idjia cawa bāa, mał carea bārā jōbi ama bāa.-

6 Małne wērāba unusia bacuru néu ēsi nūma nejōra biya purea jira bāda idjaba jōi biya quiruda. Ara małda jō quīrāsia crīcha cawa bāi carea. Małbe bā edapeda jōsia. Jōpeda dji quimaa diasia. Małne idjia bida jōsia. 7 Ara małda ādjia umena abeda cawasidaa ādjira ācada panada.* Mał carea higojō queduada iğudapeda jāsidaa.

8 Qewara cūrādrabarada Ācōrēra néu ējūāne nībasia. Adałba dji wērā bida mał ūrīsidaa néude mīrūsidaa. 9 Mał bēra Ācōrēba Adałra nāwā trāsia:

-ĶBāra sāma bā?-

10 Adałba panusia:

-Bā zebarada ūrīsida ne wayaaba mālra mīrūsia ācada bā bēra.-

11 Małne Ācōrēba iwīdisia:

-ĶCaiba jarasi bāra ācada bāda? ĶBā jōsica mālra jōrāduada nejōra?-

12 Adałba panusia:

-Bā mālā wērā diadaba jōbisia.-

13 Mał bēra Ācōrēba wērā iwīdisia:

-ĶBā cārē cārēā jāwā osi?-

Wērāba panusia:

-Damaba mālra cūrūgasia. Mał bēra mālra jōsia.-

14 Mał bēra Ācōrēba damara nāwā biē jara basia:

Bā jāwā cūrūgada bēra, mālra bāra daupēbada animarā idjaba mēābema animarā cāyābara biēara bāya.

Nāwā bāya: idiba ātaa bādji jāne nībaya idjaba ewariza bā itera egoro pora caita bāya aba beubarada.[†]

15 Idjaba mālra bāra wērā ume dji quīrūda bāya. Idiba ātaa bā warrara wērā warra ume dji quīrū bāya.

Bā wērā warrara jirūgarronane caya. Baribarada idjia bā borora berradagaya.[‡]

16 Małne Ācōrēba wērā jarasia:

Bā biogoa bāde mālra bāra bia mīgabiya. Warra tobārada puadeba toya.

§ 2:23 Idjidra wārāda māl djaradeba oada. Hebreo bedeade nāwā bā bāra: “Nałra bawarada māl bawaradebema idjaba djara māl djaradebema.” * 2:23 Wērā. Hebreo bedeade bedea “wērā” idjaba bedea “umaquīrā” abari quīrāca jīgubarā.

* 3:7 Cawasidaa. Hebreo bedeade bā bāra: “Dau urusidaa.” † 3:14 Bā itera egoro pora caita bāya. Hebreo bedeade bā bāra: “Egoro porada co nībaya.” ‡ 3:15 Romano 16:20; Apocalipsi 12:17.

Māwā bia mīga ðaimīna b_Λ quima ume ða quĩrĩā ðaya,[§] barib_ΛΓ_Λ idjia b_Λra idji j_Λwaeða erobaya.

17-18 Mañne Ācōrēba umaquĩrāa jarasia:

M_Λa b_Λa jarasia j_Λā nejōra jōrāmārēā. Māwāmīna b_Λ wērā bedeada jāsia.

Ma_Λ bērā m_Λa na_Λ ējūāra jūma biē ðaya. Δ_Λada, jūichichi sida odjacuaya.

B_Λra bio bia mīga ðaya b_Λ néudebemada coi carea. Idjaba b_Λa çhiruada co ðaya.

19 Ne coi carea traja ðade b_Λ dratude j_Λa zowua nūmaya aba beub_ΛΓ_Λada.

B_Λra egoro poradebema. Ma_Λ carea b_Λra wayacusa egoro pora ðaya.

20 Ada_Λba idji wērāra tr_Λ ðasia Eva, idjira jūma dadji zocai ðea papa bērā.* 21 Ma_Λbe Ācōrēba animarā edebema wuada opeða ādjia j_Λl_Λisia. 22 Māwānacarea Ācōrēba jarasia:

-Na_Λ ēberēba j_Λā nejōra jōna bērā biada cadjirua sida jūma cawa ða. Māwā dadji quĩrāca ðesia. Ma_Λ bērā zocai bai diabari nejōda idjia idu jōbidaēa. Ma_Λda jōsira beuca ðaya.-

23 Ara ma_Λda Ācōrēba ēberāra Ede_Λ néu ējūānebemada āyā j_Λretasia ējūā o ðamārēā. Ācōrēba idjira egorodeba osia. Ma_Λ bērā idjira ðasia egorode ne u ðamārēā. 24 Ācōrēba ēberāra āyā j_Λretapeða Ede_Λ néu ējūā ĩmāda_Λ odjabariare bajānebema nezocarā i bara pan_Λda ðasia. Idjaba ðasia djōbada neco urua ðada, iduba p_Λrr_Λga tucua jira ðada. Ma_Λg_Λra_Λba zocai bai diabari nejōra waga panesidaa ni aba_Λba jōrāmārēā.

4

Cai_Λba idji djaba Abel beada

1 Ma_Λbe Ada_Λra dji quima Eva ume cāisia. Evara ðiogo_Λ ðepeða warra tosia. Mañne Evaba jarasia: “M_Λa umaquĩrā warrada erobesia Ācōrēba carebada bērā.” Māwā dji warrara tr_Λ ðasia Cai_Λ.*

2 Māwānacarea dji djaba Abelda tosia. Ma_Λ Abelera oveja daupēbari basia. Mañne Cai_Λra ne ubari basia.

3 Māwā pan_Λne ewari aba Cai_Λba idji néudebemada Ācōrēa diasia. 4 Mañne Abelba oveja zaquerā dji naārā topeðadada beapeða dji dragada Ācōrēa diasia. Ācōrēba Abelera idjia diada sida bia unusia.† 5 Barib_ΛΓ_Λ Cai_Λda idjia diada sida bia unuē basia. Ma_Λ carea Cai_Λra bio quĩrūsia. Abeda quĩrā cadjirua nūmesia. 6 Ma_Λ carea Ācōrēba Cai_Λ jarasia:

-çCārē cārēā quĩrū nūma? çCārē cārēā quĩrā cadjirua nūma? 7 B_Λa biada oib_ΛΓ_Λ çb_Λra ðasrida baēca?‡ Barib_ΛΓ_Λ b_Λa biada oēb_ΛΓ_Λ cadjirua j_Λwaeða ðaya. Barib_ΛΓ_Λ b_Λa cadjiruara poyaida ða.-

8 Ewari aba Cai_Λba idji djabaa jarasia: “Āyā p_Λrr_Λade wāna.”§ Ara ma_Λda wāsidaa. Néude ābaa nīnane Cai_Λba Abelera adua ðade beatasia. 9 Ma_Λ bērā Ācōrēba Cai_Λa iwīdisia:

-çSāma b_Λ b_Λ djaba Abelera?-

Mañne Cai_Λba panusia:

-Cawaēa. Māwāra çmāra idji ac_Λbarica?-

10 Ācōrēba jarasia:

-çCārē cārēā b_Λ djabara jāwā beasi? Idji oa egorode erozoaðaba jīgua jara ða m_Λa jipa cawa omārēā. 11 B_Λ djabada beada bērā m_Λa b_Λra biē ðaya. M_Λa b_Λra idji oa erozoaðamaaba āyā j_Λretaya. 12 B_Λa ējūā ob_ΛΓ_Λmīna b_Λ néura bia zauca ðaya. B_Λra na_Λ ējūāne ara jāwā p_Λrr_Λga nībaya. Anāūi sida neē ðaya.-

13 Cai_Λba Ācōrēa jarasia:

-M_Λ māwā ðaira j_Λmawāyā zarea ða. Ma_Λra m_Λa droaēa. 14 Idi b_Λa m_Λra na_Λ druadebemada āyā j_Λretab_ΛΓ_Λ. B_Λ quĩrāpita m_Λra wācara ðaya. Idiba āta m_Λra na_Λ ējūāne p_Λrr_Λga nībaya druā āibema quĩrāca. Bariduaba m_Λra ununib_ΛΓ_Λ, beadia.-

15 Ācōrēba jarasia:

-Bariduaba bada beaib_ΛΓ_Λ, m_Λa idjira b_Λ cāyābara auðuara cawa oya.-

Ma_Λ bērā Ācōrēba Cai_Λ cacuade sēyāda ðasia, bariduaba ma_Λ sēyāda unusidara Cai_Λra bearānamārēā. 16 Ara ma_Λda Cai_Λra Ācōrē quĩrāpitabemada āyā wāpeða Nod druade ðade wāsia. Ma_Λ Nod druara Ede_Λneba ĩmāda_Λ odjabariare ða.

Cai_Λneba yōpeðada

§ 3:16 B_Λ quima ume ða quĩrĩā ðaya. Ma_Λra hebreo bedeade ebuda ðaēa. Δ_ΛΓ_Λmaarā jara ða_Λ “b_Λ quimara b_Λ j_Λwaeða eroba quĩrĩā ðaya.” * 3:20 Hebreo bedeade Eva trāra zocai ðada ab_Λra quĩrāca jīguabaria. * 4:1 Hebreo bedeade Cai_Λ trāba jara ða_Λ “erobeda.” † 4:4 Hebreo 11:4; 1 Juā_Λ 3:12. ‡ 4:7 çb_Λra ðasrida baēca? Ma_Λra hebreo bedeade ebuda ðaēa. Δ_ΛΓ_Λmaarā jara ða_Λ: “çM_Λa b_Λra bia unuēca?” § 4:8 Āyā p_Λrr_Λade wāna. Griego bedeade māwā b_Λ ða_Λ. Hebreo bedeade neēa.

¹⁷ Caiġra idji quima ume cāisia. Dji wērāra biogoā bēpeda Enocoda tosia. Maġ Enoco toside Caiġba puruda o basia. Dji puru trāra dji warra trā quīrāca Enoco trā ħasia.

¹⁸ Enocora Irā zeza basia. Irāra Mehujael zeza basia. Mehujaelera Metusael zeza basia. Metusaelera Lame zeza basia. ¹⁹ Maġ Lameba wērāda umē erobasia. Abara Adā abadjidāa, dewarabemara Zila abadjidāa. ²⁰ Adāba Jabalda tosia. Jabaldeba yōsidāa wua dede beabadāa, animarā daupēbadarā sida. ²¹ Dji djaba trāra Jubal basia. Jubaldeba yōsidāa arpa zá cawa bēada idjaba chiru zá cawa bea sida. ²² Zilaba Tubal-Caiġda tosia. Idjia broncedebemada idjaba jiorrodebema sida ne o cawa basia. Tubal-Caiġ djabawērāra Naamā abadjidāa.

²³ Ewari aba Lameba idji quimarā Adāa, Zilaa bida jarasia:

Adā, Zila, mġ bedeada ūrinadua. Mġa ēberā cūdra ħada beasia idjia mġ djara tuđa carea, mġ puođa carea.

²⁴ Bariduaba Caiġda beaibġġa, Ācōrēba maġġara bio cawa oya. Baribġġa bariduaba mġda dji cūdra carea beaibġġa Ācōrēba maġ ēberāra auđuara cawa oya.*

Adaġba, Eva bida dewara warra unupeđada

²⁵ Maġ ewaride Adaġra wayacusa dji quima ume cāisia. Maġbe dji quimaba umaquīrā warrada tosia. Maġne jarasia: “Caiġba Abel beadacarea Ācōrēba mġa dewara warrada Abel cacuabari diasia.” Māwā dji warrara trā ħasia Se.†

²⁶ Maġbe Seba warrada unusia. Dji trāra ħasia Enó. Maġ ewarideba ġtaa ēberārāba Ācōrēba ewari iwidiġħadađe idji trāra “Jehová” a panesidāa.

5

Adaġneba yōpedada

¹ Nama ħġ ħġa Adaġneba yōpedadađebemada. Ācōrēba ēberārā oside ara idji quīrāca osia. ² Dji umaquīrā, dji wērā sida osia. Maġne Ācōrēba ādjira yōnamārēā bia jara ħasia.* Ādji osi ewaride ādjira trā ħasia “ēberārā.”

³ Adaġ ciento treinta poa baside warrada unusia ara idji quīrāca ħada. Idjira trā ħasia Se. ⁴ Se ununacarea Adaġra ochociento poa basia. Maġne warrarā, wērācaurā sida unusia. ⁵ Jūma ābaa Adaġba noveciento treinta poa unusia. Māwā ħada jaidasia.

⁶ Sera ciento cinco poa baside unusia. ⁷ Enó ununacarea Sera ochociento siete poa basia. Maġne warrarā, wērācaurā sida unusia. ⁸ Jūma ābaa Seba noveciento doce poa unusia. Māwā ħada jaidasia.

⁹ Enó noventa poa baside idji warra Cainaġda unusia. ¹⁰ Cainaġ ununacarea Enóra ochociento quince poa basia. Maġne warrarā, wērācaurā sida unusia. ¹¹ Jūma ābaa Enóba noveciento cinco poa unusia. Māwā ħada jaidasia.

¹² Cainaġ setenta poa baside idji warra Majalalelda unusia. ¹³ Majalaleel ununacarea Cainaġra ochociento cuarenta poa basia. Maġne warrarā, wērācaurā sida unusia. ¹⁴ Jūma ābaa Cainaġba noveciento die poa unusia. Māwā ħada jaidasia.

¹⁵ Majalaleel sesenta y cinco poa baside idji warra Jaréda unusia. ¹⁶ Jaré ununacarea Majalaleelera ochociento treinta poa basia. Maġne warrarā, wērācaurā sida unusia. ¹⁷ Jūma ābaa ochociento noventa y cinco poa unusia. Māwā ħada jaidasia.

¹⁸ Jaré ciento sesenta y dos poa baside idji warra Enocoda unusia. ¹⁹ Maġ Enoco ununacarea Jaréra ochociento poa basia. Maġne warrarā, wērācaurā sida unusia. ²⁰ Jūma ābaa Jaréba noveciento sesenta y dos poa unusia. Māwā ħada jaidasia.

²¹ Enoco sesenta y cinco poa baside idji warra Matusaleġda unusia. ²² Matusaleġ ununacarea Enocora tresciento poa Ācōrē ume jipa nġbasia. Maġne warrarā, wērācaurā sida unusia. ²³ Jūma ābaa tresciento sesenta y cinco poa unusia. ²⁴ Enocora ewariza Ācōrē ume jipa nġbasia. Māwā ħade nēbasia Ācōrēba zocai edeđa bēra.

²⁵ Matusaleġ ciento ochenta y siete poa baside idji warra Lameda unusia. ²⁶ Maġ Lame ununacarea Matusaleġra seteciento ochenta y dos poa basia. Maġne warrarā, wērācaurā sida unusia. ²⁷ Jūma ābaa noveciento sesenta y nueve poa unusia. Māwā ħada jaidasia.

²⁸ Lame ciento ochenta y dos poa baside warrada unusia. ²⁹ Maġne Lameba jarasia: “Ācōrēba naġ ējūāra biē ħasia. Maġ bēra dadjirā ġawaba ējūā o panara zarea ħaa, baribġġa naġ warrarġġa dadjirāra ġnāūbiya.” Māwā dji warrara trā ħasia Noé.†

* **4:24** Bio cawa oya. Hebreo bedeade nāwā ħġ ħġa: “Barima siete cawa oya.” Auduara. Hebreo bedeade “Barima setenta y siete.” † **4:25** Hebreo bedeade Se trāba jara ħaa “diada.” * **5:2** Genesi 1:28. † **5:29** Hebreo bedeade Noé trāba jara ħaa “ġnāūya.”

³⁰ Maḷ Noé ununacarea Lamera quiniento noventa y cinco poa basia. Maḷne warrarā, wērācaurā sida unusia. ³¹ Jūma ābaa seteciento setenta y siete poa unusia. Māwā ḅada jaidasia.

³² Noé quiniento poa baside dji warrarā Seḷda, Caḷda, Jape sida unusia.

6

Ēberārāba cadjiruada ēpē panana

¹ Naḷ ējūāne ēberārā yōsidade caurāda unucuasidaa. ² Maḷbe Ācōrē warrarāba maḷ awērārāra quīrāwārēā unusidaa.* Maḷ bērā ādjirāba awuabḅadada edasidaa.

³⁻⁴ Edapedadacarea warrarāda yōsidaa. Maḷ warrarāra naḷ ējūāne drasoa waiḅaa warisidaa. Ādjirāra trḷ ḅaga ḅeasia maḷ drōāenabema ewaride, nocoarebema ewaride bida. Ādjirā carea Ācōrēba jarasia: “Mḷa ēberārāa ḷyāba diasia zocai pananamārēā baribḅaḷa djara bērā beudā. Poa ciento veintebe beadā.”†

⁵ Ācōrēba unusia ēberārāba jūma naḷ ējūāne cadjiruada jūmawāyā o panada. Unusia ādjia ababe cadjirua odidrḷ ewariza crīcha panḷda. ⁶ Maḷne Ācōrēra sopua ḅesia naḷ ējūāne ēberārā oda carea. Idjimaarā biara ḅacasia ādjira odaēbara. ⁷ Nāwā crīchasia: “Mḷa ēberārāda, animarāda, animarā ādji jāne wābadada, ībana sida jūma jōbiya. Mḷa ādjira odaēbara biara ḅacasia.”

⁸ Baribḅaḷa Ācōrēba Noéda bia unusia.

Ācōrēba Noéa jāba droma baurude quīrāca ḅa obida

⁹ Nama Noédebemada nēḅaḷa ḅaa.

Noéra ēberā jipa basia. Ācōrē ume jipa nībabadjia. Idji ewaridebemarā tāēna ababe idjidrḷ jarađi neē basia. ¹⁰ Noéba warrarāda ūbea unusia: Seḷ, Caḷ, idjaba Jape.

¹¹ Maḷne naḷ ējūāne ḅeara Ācōrē quīrāpita biē duanesidaa baridua cadjiruara jūmawāyā o ḅea bērā. ¹² Ācōrēba naḷ ējūā acḅaḅaḷade wārāda jūma biē ḅada unusia jūma ēberārāba ne jūmane cadjirua o ḅea bērā. ¹³ Maḷ carea Ācōrēba Noéa jarasia:

–Mḷa naḷ ējūāne zocai ḅeara jūma jōbiya jūmawāyā cadjiruada o ḅea bērā. Idjaba naḷ ējūā sida jūma ārīya. ¹⁴⁻¹⁶ Maḷ carea ḅaa jāba dromada bacuru biadebemada odua.‡ Opeḅa cādorronaba soadua edaare, dajadaare bida. Maḷ jābara naḷ waiḅade odua: dji drasoada setenta y cinco braza, dji jedeada doce braza, idjaba dji ḷḷada siete braza. Jāba dromara caḅapō ūbea odua. Caḅapōza zocārā taajucuadua. Maḷbe caḅapō ḷtaarebemane dajadaa acḅabadada odua. Dji ḷḷara bicaca aba ḅaida ḅaa dji āquidadeba edaa. Idjaba eda wābadada jāba droma orrode odua.

¹⁷ Pārānacarea mḷa dopapada zebiya naḷ ējūāra jūma ū wāmārēā. Māwā jūma zocai ḅeara mḷa jōbiya. Animarā ḅeara, ēberārā sida jūma quininia. ¹⁸ Baribḅaḷa mḷra ḅa ume beḅea ḅaya bārā ēdrḷ edai carea. Bḷda, ḅa warrarāda, ḅa quimada, ḅa āigurā sida jāba dromane ḅadoḅia. ¹⁹ Idjaba jūma animarāda umé uméa, dji umaquīrāda dji wērāda jāba dromane eda wābidia ḅa quīrāca zocai beadamārēā. ²⁰ Ībanada, dewara animarāda, animarā ādji jāne wābada sida umé uméa ḅamaa zedia ḅa ādjirā zocai wagamārēā. ²¹ Idjaba codi careabemada jḷra pepeda wagadua bārāba maḷ animarā bida co panani carea.–

²² Ācōrēba jaraḅa quīrāca Noéba jūma osia.

7

Dopapa zeda

¹ Māwānacarea Ācōrēba Noéa jarasia:

–Naḷ ējūānebema ēberārā tāēna mḷa ababe ḅadrḷ jipa unu ḅaa. Maḷ bērā ḅara jūma ḅa ēberārā sida jāba dromane eda wānadua. ² Dji mḷa babue diaida ḅa animarānebemada dji umaquīrāda siete idjaba dji wērārāda siete edadua, baribḅaḷa animarā mḷa babue diacara panānebemada aba dji umaquīrāda, aba dji wērāda edadua. ³ Ara maḷ quīrāca ībanaza dji umaquīrāda siete, dji wērārāda siete edadua naḷ ējūāne zocai beadamārēā. ⁴ Siete ewari badacarea mḷa cuarenta ewari āsa diamasi bida cueda zebiya. Maḷba mḷa naḷ ējūāne zocai ḅea odara jūma jōbiya.–

⁵ Ara maḷda Noéba jūma osia Ācōrēba jaraḅa quīrāca.

* **6:2** Acḅaḅaḷa maḷ Ācōrē warrarāra bajānebema nezocarā. Dewaramaarā Sedeba yōpedadarāda māwā panḷa.

† **6:3-4** Mḷa ēberārāa ḷyāba diasia zocai pananamārēā baribḅaḷa djara bērā beudā. Acḅaḅaḷa maḷ beḅeaba nāwā jara ḅaa: “Mḷ Jaurera ewariza ēberārā ume djo ḅaēa ādjirāra djara bērā.” ‡ **6:14-16** Bacuru bia. Hebreo beḅeade “gofer” ḅaḷ ḅaa. Baribḅaḷa hebreo beḅea cawa ḅeaba maḷ gofer bacurura adua panḷa.

⁶Noé seisciento poa baside dopapaba naλ ējūāra jūma ū wāsia. ⁷Dopapa carea Noéra jāba dromane eda wāsia. Dji warrarāda, dji quimada, dji āigurā sida eda wāsidaa. ⁸Jāba dromane eda wāsidaa Ācōrēba babue diabada animarāda, Ācōrēba babue diacara panλ animarā sida. Ībana beada, jūma ādji jāne wābada animarā sida eda wāsidaa. ⁹Umé uméa dji umaquīrāda dji wērārā sida jāba dromane eda wāsidaa Ācōrēba Noéa jarada quīrāca.

¹⁰Siete ewari badacarea dopapaba ējūāra ū wāsia. ¹¹Noé seisciento poa baside ara maλ poade jedeco aba audu diecisiete ewari bλde ū wāsia. Ara maλ ewaride pusa edrebema baidora λtaa bogadrλ ze nūmesia, idjaba cue sida bio ze nūmesia. ¹²Naλ ējūāne cue ze nūmasia cuarenta ewari āsa, diamasi bida.

¹³Cue ze nūmeside Noéra idji warrarā Seλ, Caλ, Idjaba Jape sida jāba dromane eda wāsidaa. Noé quimada, dji āigurā sida eda wāsidaa. ¹⁴Ādjirā ume quīrātanoo animarā mēābemada, daupēbadada, ādji jāne wābadada, Ībana sida jāba dromane eda wāsidaa. ¹⁵Animarā beara jūma umé uméa Noémaa zesedapeda jāba dromane eda wāsidaa. ¹⁶Animarā beaza eda wāsidaa dji umaquīrāda dji wērāda, Ācōrēba Noéa jarada quīrāca. Noé eda wānacarea Ācōrēba dji eda wābadara jūātrλ nūmasia wagai carea.

¹⁷Cuarenta ewaride dopapaba jūma ū wābarλ basia. Ataa ū wābarλde jāba dromara baido λrλ ūmesia. ¹⁸Dora ewariza λtaa ū wāsia. Waiβλa ū wāsia. Maλ bērā jāba dromara baido λrλ parrλga ūmesia. ¹⁹Māwā bλde doba naλ ējūāra jūma ū wāsia. Eya λlara bea sida jūma ū wāsia. ²⁰Eyara jūma ū nūmepeda wadi braza quīmārē audu ū wāsia.

²¹Maλ bērā naλ ējūāne zocai beara jūma quinisidaa. Ībana beada, daupēbada animarāda, mēābemada, jūma animarā ādji jāne wābada sida quinisidaa. Idjaba ēberārā sida jūma quinisidaa. ²²Jūma druabema λyābabada beara quinisidaa. ²³Wārāda jūma druabema zocai beara quinisidaa. Ēberārāda, animarāda, ādji jāne wābadada, Ībana sida quinisidaa. Māwā Ācōrēba naλ ējūāne beadara jūma jōbisia. Maλne ababe panesidaa Noéda, idji ume jāba dromane eda wāpedada sida. ²⁴Naλ ējūāra dopapaba ciento cincuenta ewari ū nūmasia.

8

Dopapa wāna

¹⁻²Naλ ējūā ū nūmaside Ācōrēba Noéra jūma animarā jāba dromane duanλ sida quīrādoāē basia. Maλ bērā Ācōrēba nāūrāda jūma naλ ējūāne tabisia, pusa edrebema baidora tadrbasia, idjaba cue sida poabisia. ³⁻⁴Maλ bērā dora piāca edaa erru wāsia. Cue zesi ewarideba ciento cincuenta ewari badacarea jāba dromara Ararat eyaida bλ druade poa besia. Cue zesi poade sei jedeco audu diecisiete ewari bλde māwā poasia. ⁵Baribarλ wadibida dora erru basia. Piāca erru wāne diebema jedeco nabema ewaride waabema eya borora odjacuasia.

⁶Cuarenta ewari badacarea Noéba jāba dromane dajadaa acλbada odara ewasia. ⁷Ewapeda Ībana ne mīguia cobarida ēdrλbasia egoro pōāsada unui cawaya.* Maλ Ībanara wāpeda waa zeē basia, ātebarλ parrλa wābari nūbadajia do errubarλmisa. ⁸Māwā bλde Noéba puchirāda wābisia dora errusi cawaya. ⁹Maλ puchirāra jāba dromanaa waya jēda zesia sāma barida unuē bērā. Maλbe Noéba puchirāra idji jλwaba edapeda jāba dromane eda basia.

¹⁰Siete ewari jλāpeda Noéba wayacusa puchirāra jāba dromaneba wābisia. ¹¹Queubarλde puchirāra waya jēda zesia. Maλne dji quidade olivo bacuru queduada enesia. Maλneba Noéba cawasia ējūā ū nūmanara wārāda errubarλada. ¹²Waya siete ewari jλāpeda Noéba wayacusa puchirāra wābisia. Maλne puchirāra waa Noémaa zeē basia.

¹³Noé 601 poa baside naλ ējūāne dora jūma errusia. Ara maλ poade dji nabema jedecode nabema ewaride Noéba jāba droma de ēcarrara ogapetasia. Maλne ējūāra pōāsa bλda unusia. ¹⁴Jedeco aba audu veintisiete ewari bλde ējūāra wārāda bio pōāsa basia. ¹⁵Maλbebarλ Ācōrēba Noéa jarasia:

¹⁶-Bara, bλ quima, bλ warrarā, bλ āigurā sida jāba dromaneba ēdrλdadua. ¹⁷Idjaba ēdrλbigadua jūma animarā bλ ume duanara: Ībanada, animarā daupēbadada, animarā ādji jāne wābada sida jūma naλ ējūāne wānapeda yōnamārēā.-

¹⁸Ara maλda Noéra, dji quima, dji warrarā, dji āigurā sida ēdrλsidaa. ¹⁹Idjaba jāba dromaneba ēdrλsidaa jūma animarā daupēbadada, mēābemada, ādji jāne wābadada idjaba wābaribada sida. ²⁰Maλbe Noéba mōgarada λtλ pā buesia animarā Ācōrēba babue diai carea. Māwā opeada Ācōrēba babue diaida bλ animarāda, Ībana sida aba aba beacuasias. Beacuapeda

* 8:7 Ībana ne mīguia cobarida. Cāpūrīā beedeade bλ bλa "cuervo." Baribarλ dopeda jaraē bλa. Idjaba āgoso sida jaraē bλa ne mīguada cobarimīna.

mōgara ḵta pā bueda ḵrḵ Ācōrēa babue diasia. ²¹ Maḵ babue diaḍara Ācōrēba bia unusia. Maḵne jarasia:

-Iēiba ḵtaa mḵa naḵ ējūāra waa biē ḵāēa, ēberārāba caibe eḍaḵba ādji soḍe cadjirua oḍidra crīcha beamīna. Idjaba mḵa jūma zocai beara waa quini biēa mḵa oḍa quīrāca. ²² Naḵ ējūā ḵmīsa ēberārāra ne u panania, ne ewa panania. Ewari jḵwḵrḵāra, ewari cūrāsa sida ḵaya. Doidaada, poa sida ḵaya. Āsa, diamasi sida ḵaya.-

9

Ācōrēba Noé ume beḍea ḵada

¹ Maḵbe Ācōrēba Noéa, dji warrarāa biḍa nāwā bia jarasia:

-Warra zocārā yōnada. Naḵ ējūāra jūma biradada. ² Jūma animarā naḵ ējūāne beaba bārāra wayadia. Ībanara, animarā druabemara, pusadebema sida jūma bārā jḵwaḍea beadia.

³ Mḵa naēna chiruada, ne jō sida coḍamārēā diasia.* Ara maḵ quīrāca idi mḵa jūma animarā bea sida diabara coḍamārēā. ⁴ Baribara animarā oara cocara panā, oadeba jūmarāda zocai duana bērā. ⁵ Ēberāba wa animarāba ēberāda beaibara, mḵa cawa oya. ⁶ Mḵa ēberāra ara mḵdji quīrāca osia. Maḵ carea bariduada mḵa beaibara, bārā bororāba maḵ ēberāra beabidida panā.

⁷ Mḵa bārāa jaraya: warra zocārā yōnada. Naḵ ējūāra jūma biradada.-

⁸ Maḵ awara Ācōrēba Noéa, dji warrarāa biḍa nāwā jarasia:

⁹⁻¹⁰ -Ūrīnada, mḵa beḍeada ḵaya bārā ume, bārāneba yōḍadarā ume biḍa, jūma animarā bārā ume jāba dromaneba ēḍraḵpeḍada ume biḍa. Animarā daupēbada, mēābema, ībana, jūma naḵ ējūāne bea animarā ume mḵa beḍeada ḵaya. ¹¹ Mḵa beḍea ḵabara naḵa: naḵ ējūāne zocai beara waa dopapaba jōbiēa. Waa naḵ ējūāra ū wāēa naḵ ējūāne bea quininamārēā. Mḵa beḍea ḵaḍara wārāda māwā ḵaya.-

¹²⁻¹³ Maḵ awara Ācōrēba jarasia:

-Mḵa bārā ume, bārāneba yōḍadarā ume, animarā ume biḍa beḍea ḵaḍara jōca ḵaya. Maḵ carea mḵa sēyāda jārāne jira ḵabara cawaḍamārēā mḵa naḵ ējūāne bea ume beḍea ḵaḍara wārāda māwā baida. Maḵ sēyāra eumaa. ¹⁴ Mḵa jārā zebibara mḵ eumara odjabari ḵaya. ¹⁵ Maḵaḍeba mḵa quīrāneba ḵaya mḵa bārā ume animarā ume biḍa beḍea ḵaḍara. Waa dopapara wābiēa naḵ ējūāne bea quini bi carea. ¹⁶ Euma jārāne jira ḵa unubara mḵa quīrāneba ḵaya jūma naḵ ējūāne zocai bea ume beḍea ḵaḍara. Maḵra jōca ḵaya. ¹⁷ Wārāda eumaba quīrānebabi ḵaya mḵa jūma naḵ ējūāne zocai bea ume beḍea ḵaḍara.-

Ācōrēba Noéa māwā jarasia.

Noé warrarāba opeḍada

¹⁸ Noé warrarā jāba dromaneba ēḍraḵpeḍadara Seḵ, Caḵ, idjaba Jape basia. Caḵra Canaaḵ zeza basia. ¹⁹ Noé warrarāra ūbea panasidaa, baribara ādjiḍeba yōpeḍadarāba naḵ ējūāra wayacusa birasidaa.

²⁰ Maḵbe Noéba peḍa opeḍa uvada ūsia. ²¹ Ewari aba Noéba uva ḵa aseada do basia. Maḵba idjira beu basia. Maḵ bērā idji de jāne ācaḍa tabasia. ²² Māwā tabāḍe dji warra Caḵda eḍa zesia. Caḵra Canaaḵ zeza basia. Maḵne Caḵba idji zeza ācaḍa tabāda unupeḍa idji djabarā dajadaare panā jarade wāsia. ²³ Maḵ carea Seḵba Jape biḍa borobada aba edasidaa. Maḵ borobara ādji equiade ḵaḍapeḍa ādauna wāsidāa ādji zezamaa. Maḵbe araa acḵaḍe ādji zezara ānēbari ḵasidaa. Māwā ādji zeza cacuara ununaē basia.

²⁴ Noé quīrā baḍacarea cawasia idji warra tēābema Caḵba odara. ²⁵ Maḵ carea jarasia: Caḵ warra Canaaḵra mḵa biē jara ḵaya. Canaaḵra idji zeza djabarā nezoca eḍaara ḵada ḵaya.

²⁶ Māwā jaradacarea Noéba idji warrarā Seḵra Jape sida nāwā bia jara ḵasia:

Mḵ Ācōrēba Seḵra bia ḵaya. Canaaḵra Seḵ nezoca ḵaya.

²⁷ Japera Ācōrēba dji dromada ḵaya. Idji djaba Seḵ ume necai ḵaya. Canaaḵra idji nezoca ḵaya.

²⁸ Dopapa wānacarea Noéra 350 poa basia. ²⁹ Māwā 950 poa baside jaidasia.

10

Noé warrarāneba yōpeḍada

¹ Dopapa wānacarea Noé warrarā Seḵba, Caḵba, Jape biḍa warrarāda unucasidaa. Nama ḵa ḵa ādjiḍeba yōpeḍadebemaḍa.

* 9:3 Genesi 1:29.

² Japedeba yōpedadara nałgarā basía: Gomer, Magog, Madai, Javał, Tubal, Mesec, Tiras sida. ³ Jape warra Gomerdeba yōpedadara nałgarā basía: Asquenaz, Ripat, Togarmá sida.

⁴ Jape warra Javałneba yōpedadara nałgarā basía: Elisá, Tarsi, Quitił, Rodanił sida.*

⁵ Javałneba yōpedadara pusa icawa drua osidaa. Małne jūma Jape warrarāba ādjirāza puruda osidaa idjaba ādji puruza ādji quĩrāmera awara awara bedea beasia.

⁶ Całneba yōpedadara nałgarā basía: Cus, Mizraił, Put, Canaał sida. ⁷ Cał warra Cusdeba yōpedadara nałgarā basía: Sebá, Havila, Sabtá, Raamá, Sabteca sida. Raamáneba yōpedadara Chebá idjaba Dedał basía. ⁸ Cusba idjaba Nimroda unusia. Mał Nimrora nał ėjūāne nabema ėberā dji droma basía. ⁹ Nimrora mēā wāi carea dji bia basía Ācōrēba māwā quĩrāna bērā.† Mał bērā ėberārāba jarabadjidaa: “Nimro quĩrāca jāl ėberāda mēā wāi carea dji biaa, Ācōrēba māwā quĩrā ėł bērā.” ¹⁰ Idji Jawaeda erobasia puru dromarāda. Naār Sinar druađe erobasia Babelda, Erecoda, Acada, Calne sida. ¹¹ Mamałba Asiria druadaa wāsia.‡ Mama puru osia Niniveda, Rehoboda, Cala sida. ¹² Idjaba Reseł puru dromada osia Ninive idjaba Cala ėsi.

¹³ Cał warra Mizraiłneba yōsidaa nałgarāda: Ludił, Anamił, Lehabił, Naptuhił, ¹⁴ Patrusił, Casluhił, Captorił sida. Captoriłneba pilisteorāda yōsidaa.§

¹⁵ Cał warra Canaałba idji warra iwina Sidołda unusia. Małare unusia Het. ¹⁶ Idjaba Canaałneba yōsidaa jebuseorāda, amorreorāda, gergeseorāda, ¹⁷ heveorāda, araceorāda, sineorāda, ¹⁸ arvadeorāda, zemareorāda, hamateorā sida. Canaałneba yōpedadaba puru zocārā o wāsidaa. ¹⁹ Naārā ādji druara basia Sidoł purudeba aba Gaza purudaa idjaba Guerar caita bida. Mał awara ādji puru Sodomada, Gomorrada, Admada, Zeboiłda, Lasa sida ādji drua daucha icawa panasidaa. ²⁰ Jūma małgarāra Całneba yōsidaa. Ādjirāza ādji ėberārāra erobasia, ādji bedeara quĩrā awara beasia, ādji druara awara erobasia, idjaba ādji puru sida awara erobasia.

²¹ Sełra Jape djaba dji nabema basía. Seł bida warrarāda unusia. Hebere warrarāda jūma Sełneba yōsidaa.* ²² Sełneba yōpedadara nałgarā basía: Elał, Asur, Arpaxa, Lud, Arał sida.

²³ Seł warra Arałneba yōpedadara nałgarā basía: Uz, Hul, Gueter, Mas sida. ²⁴ Seł warra Arpaxaba Salada unusia. Salara Hebere zeza basía. ²⁵ Hebereba warrarāda umé unusia. Ababemara trł basidaa Pele, idji ewaride ėberārā druaza āyā wābarasida bērā.†

Pele djabara Joctał basía. ²⁶ Joctałneba yōpedadara nałgarā basía: Almodad, Selep, Hazar-mavet, Jerá, ²⁷ Adorał, Uzal, Dicla, ²⁸ Obal, Abimael, Sebá, ²⁹ Opir, Havila, Jobá sida. Jūma małgarāra Joctał warrarā basía. ³⁰ Ādjirāba birasidaa Mesá purudeba Sepa ėjūā eyaida bādaa. Separa Mesádeba łmādau odjabariare ėla. ³¹ Jūma małgarāra Sełneba yōpedadara basía. Ādjirāza ādji ėberārāra erobasia, ādji bedeara quĩrā awara beasia, ādji druara awara erobasia, idjaba ādji puru sida awara erobasia.

³² Jūma małgarāra Noé warrarāneba yōsidaa. Dopapa wānacarea ādjirāra āyā wābaradapeda ādjiza druada osidaa. Māwā jūma nał ėjūāne duanasidaa.

11

Babel puru opedada

¹ Ėberārā druaza wābaradi naēna jūmarāda abari bedeade bedeadadjidaa. ² Ādjirāra arima pananaca basía. Małba łmādau odjabariare parrāla nīnane Sinar ėjūāne jūēne wāsidaa. Mał ėjūāne jewedada ununapeda mama panesidaa. ³ Ewari aba ābaa nāwā bedeadruasidaa: “Egoroda mōgara quĩrāca odapeda tablade bādadr de odi carea.” Ara małda egorora mōgara quĩrāca odapeda bāsidaa mōgarara neė bada bērā. Małbe cādorronada edasidaa mał mōgara quĩrāca odara caradi carea. ⁴ Małbe jarasidaa:

–Jālbe puruda odadr. Idjaba de łta drasoga bāda odia. Dji de borora abeda bajānaa tēūbidia. Māwā osidara dadjirāra trł ėlga beadia idjaba ni abala dadjirāra namabemada āyā memenebidaēa druaza wānamārēā.–

⁵ Ėberārāba puru idjaba de łta drasoga ėl o panara Ācōrēba bajāneba acade zesia. ⁶ Małne Ācōrēba jarasia:

–Ādjirāra jūma ābaa duanla idjaba abari bedeade bedeadada. Mał bērā Jawa basidaa jāl de drasoga ėlra odi carea. Małba bariduada o quĩrā panabara poya odia. Dadjia māwā

* **10:4** Rodanił. Hebreo bedeade Dodanił bā ėla. † **10:9** Ācōrēba māwā quĩrāna bērā. Hebreo bedeade bā ėla: “Ācōrē quĩrāpita.” ‡ **10:11** Mamałba Asiria druadaa wāsia. Acarāmaarā nāwā jara ėla: “Ėberā Asur abadara mamałba wāsia.”

§ **10:14** Hebreo bedeade bā ėla pilisteorāra Casluhiłneba yōsidaa baribara Jeremia 47:4de, Amos 9:7de bida jara ėla Captoriłneba yōsidaa. * **10:21** Acarāmaarā Heberera dji naārāneba hebreo basía. † **10:25** Āyā wābarasidaa. Hebreo bedeade Pele trłba jara ėla: “Āyā wābaradepada.” Acarāmaarā mał bedeaba jara ėla “de uremiada wāsia” wa “purudebemada āi tasidaa.”

iduaribidaēa. ⁷ Biara b̄la dadjira wānapeda ādji bedeara quīrātanoa bedeabidida ara āduba cawa ūrīnaē duanenamārēā.-

⁸⁻⁹ Ara maīda Ācōrēba jūma naē ējūāne bea ēberārāra quīrātanoa bedeabisia cawa ūrīrānamārēā. Māwā dji puru trāra b̄esia Babel.* Maē b̄ērā ēberārāba puru o pananara idu b̄asīdaa. Māwā Ācōrēba ādjirāra mama lba druaza wāb̄arabīgasia.

Noé warra Seīneba yōpedada

¹⁰ Nama b̄l b̄la Seīneba yōpedadadebemada. Dopapa wānacarea poa umē b̄alde, Seē 100 poa b̄aside, dji warra Arpaxada unusia. ¹¹ Maē Arpaxa ununacarea Seēra 500 poa b̄asia. Maīne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹² Arpaxa 35 poa b̄aside dji warra Salada unusia. ¹³ Maē Sala ununacarea Arpaxara 403 poa b̄asia. Maīne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁴ Sala 30 poa b̄aside dji warra Hebereda unusia. ¹⁵ Maē Hebere ununacarea Salara 403 poa b̄asia. Maīne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁶ Hebere 34 poa b̄aside dji warra Peleda unusia. ¹⁷ Maē Pele ununacarea Heberera 430 poa b̄asia. Maīne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁸ Pele 30 poa b̄aside dji warra Reúda unusia. ¹⁹ Maē Reú ununacarea Pelera 209 poa b̄asia. Maīne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²⁰ Reú 32 poa b̄aside dji warra Seruda unusia. ²¹ Maē Seru ununacarea Reúra 207 poa b̄asia. Maīne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²² Seru 30 poa b̄aside dji warra Nacoda unusia. ²³ Maē Naco ununacarea Serura 200 poa b̄asia. Maīne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²⁴ Naco 29 poa b̄aside dji warra Tareda unusia. ²⁵ Maē Tare ununacarea Nacora 119 poa b̄asia. Maīne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²⁶ Tare 70 poa b̄aside dji warrarā Abraīda, dewarabema Nacoda, Haraē sida unusia.

Abraē zeza Tare ēberārānebema

²⁷ Nama b̄l b̄la Taredeba yōpedadadebemada. Tareba naē warrarāda unusia: Abraīda, Nacoda, Haraē sida. Maē Haraēra Lo zeza b̄asia. ²⁸ Haraēra idji topedada puru Ur abadaē Caldea druade dji zeza na jaidasia.

²⁹ Abraēra Naco sida quīma barasīdaa. Nacoba Mīlcada edasia. Mīlcara Haraē cau b̄asia, Iscā djabawērā b̄asia. Maīne Abraēba Saraida edasia. ³⁰ Maē Saraira warra neē b̄asia warra toca b̄ērā.

³¹ Abraē zeza Tarera caldeorā puru Urdeba ēdrasia Canaā druadaa wāi carea. Idji warra Abraīda, idji wiuzaque Loda, idji āigu Sarai sida edesia. Barib̄arā Haraē purude jūēne wānapeda mama panesīdaa. ³² Tare 205 poa b̄aside Haraē purude jaidasia.

12

Ācōrēba Abraē trāna

¹ Ewari aba Ācōrēba Abraēa jarasia:

-B̄l druara, b̄l ēberāra, b̄l zeza dedebemārā sida amepeda wādua. Mā druada b̄la ac̄abiya mamaa wāmārēā. ² B̄ldeba puru dromada mā yōbiya, b̄lra bia b̄aya, trā b̄lga b̄aya, idjaba b̄ldeba dewararāda bia duania. ³ B̄l carebab̄lbara mā carebaya. B̄l biē ob̄lbara mā biē b̄aya. B̄ldeba mā naē ējūāne bea purura jūma carebaya.-

⁴ Ara maīda Abraēra wāsia Ācōrēba jaraēda quīrāca. Lo sida idji ume wāsia. Haraē purudeba ēdraside Abraēra 75 poa b̄asia. ⁵ Abraēba idji quīma Saraida, idji tēābea Loda, ne jūma idjia ero b̄l sida edesia. Idji nezocarā Haraēne edada sida edesia. Haraēneba ēdrāpeda wāsidāa. Wāb̄ldeba Canaā druade jūesīdaa. ⁶ Maē ewaride cananeorāda maē druade duanasīdaa. Abraēra Canaā druade nīne Siq̄ueē purude jūēne wāsia, Moré bacuru droma nūmama. ⁷ Mama Ācōrēra Abraēma odjapeda nāwā jarasia: “Mā naē ējūāra b̄ldeba yōb̄larāa diaya.”

Maēbe Abraēba mōgarada āta pā buesia ara maē Ācōrē idjima odjadaa bia bedei carea. ⁸ Māwānacarea Abraēra Beteldeba āmādau odjabariare b̄l eyadaa wāsia. Mama idji wua dera osia. Idji wua demalba Betelera āmādau b̄eabariare b̄asia. Amādau odjabariare Hai puruda b̄asia. Idji wua de caita wayacusa mōgarada āta pā buesia Ācōrēa ewari iwīdī carea. ⁹ Mama lba Abraēra ānāū eda wāsia aba Negue abada ējūānaa.

Abraē Egipto druade bada

¹⁰ Maē ewaride jūma Canaā druade jarrabada zesia. Maīne Abraēra Egiptoda bade wāsia codira abeda neē b̄ērā. ¹¹ Egiptode jūēboōde Abraēba dji quīma Saraia jarasia:

* 11:8-9 Babel trāba jara b̄la “dji cawa ūrīnāca.” Hebreorāba Babilonia purura Babel abadjidāa.

-Bāra wārāda wērā quīrāwārēā bāa. ¹² Egip̄todebemarāba bā unubādade jaradīa: "Jāāra idji quīmaa." Maā bērā māra beadīa. Barībāḡa bāra zocai bādīa edadī carea. ¹³ Maāba mī quīrā djaburia jaradua bāra mī djabawērāda. Māwāra māra beadaēa, ātebāḡa bādēba māra bia beya.-

¹⁴ Abraāḡ jūēnacarea Egip̄todebemarāba unusīdaa idji quīma Saraira quīrāwārēā bāda. ¹⁵ Dji dromarā bīda unusīdaa Saraira wārāda bio quīrāwārēā bāda. Maā bērā ādjia Egip̄todebema boroa Saraidēbemada bia jarasīdaa. Ara maāda ādji boroba Saraira idji dedaa edebīsia.

¹⁶ Sarai carea Egip̄todebema boroba Abraāḡa bia osia. Abraāḡa diacuasīa ovejada, pacada, burroda, nezoca umaquīrāda, nezoca wērāda, cameyo sīda. ¹⁷ Barībāḡa Abraāḡ quīma Sarai carea Ācōrēba dji borora, idji de dromane panabada sīda cacua biē bācuasīa. ¹⁸⁻¹⁹ Maāneba dji boroba cawasia Saraira Abraāḡ quīmada. Maā bērā Abraāḡa trālbīpeda jarasīa:

-ĶCārē cārēā māa jarāē basi Saraira bā quīmada? ĶCārē cārēā bā djabawērāna asi? Māa bā quīmara berara edasīa. ĶCārē cārēā māra jāwā osi? Za bāa bā quīmara. Edapeda isabe wādua.-

²⁰ Maā bērā dji boroba idji zarrarāa jarasīa Abraāḡa idji quīma ume āyā ededamārēā. Jūma ādjia eropana sīda edebīsia.

13

Lo Abraāḡ umebemada awara wāna

¹ Māwānacarea Abraāḡa dji quīma ume Egip̄todeba jēda wāsīa Negue ējūānaa. Jūma idjia erobāra edesīa. Idji tēābea Lo sīda idji ume wāsīa. ² Maāne Abraāḡa paratada, oro sīda waībāa erobasīa. Animarā sīda zocārā erobasīa. ³ Maābe Negueēdeba jēda ānāu eda wāsīa idji wua de erobađamaa, Betel puru idjaba Hai puru ēsī. ⁴ Idjia mōgara āḡa pā buedama jūēpeda Ācōrēa ewari iwīdisīa.

⁵ Maāne Lora Abraāḡ ume basīa. Idjia bīda ovejada, paca sīda zocārā erobasīa. Wua deda zocārā erobasīa idji ēberārā itea, idji nezocarā itea bīda. ⁶ Barībāḡa Abraāḡa Lo sīda bio bara panā bērā ējūāba araē basīa. Maā carea abari ējūāne ābaa poya pananaē basīa. ⁷ Maā awara Abraāḡ animarā wagabadada Lo animarā wagabada ume ijarabadjīdaa. Idjaba cananeorāda, perezeorā sīda mama beasīa. ⁸ Maā bērā Abraāḡa Loa jarasīa:

-Dadjira abari ēberārā bērā bia bāēa ijaradīda; bia bāēa bā animarā wagabadara mā animarā wagabada ume ijara pananīda. ⁹ Maā bērā māa beēda djaburiaya bāra awara wāmārēā. Naā druade ējūā baraa. Bāabāḡa cawa bāa sāmaa wāida. Bāda jāwa acāđaa wāībāḡa, māra jāwa aradaa wāya. Bāda jāwa aradaa wāībāḡa, māra jāwa acāđaa wāya.-

¹⁰ Maāne Loba Jordaā do jewedada jūma unusīa aba Zoar puruđaa. Maā jewedade dji ējūāra bia basīa Ācōrē néu bāda quīrāca idjaba Egip̄to drua quīrāca. Maā jewedara māwā basīa Ācōrēba Sodoma puruda Gomorra puru sīda babuei naēna. ¹¹⁻¹² Maā bērā Loba Jordaā do jewedara jūma edasīa. Maābe āmāđau odjabariare edaa wāsīa. Abraāḡa Canaaā eyaīda bā ējūāne besīa. Māwā ādjira awara wāsīdaa. Maāne Lora puru jewedade bea caita besīa. Idji wua dera osīa Sodoma puru caita. ¹³ Sodomanebemarāra dji cadjiruarā basīa. Ādjirāba Ācōrē quīrāpita cadjiruada awua obadjīdaa.

¹⁴ Lo Abraāḡ umebemada awara wānacarea Ācōrēba Abraāḡa jarasīa:

-Jāābe bādji bāmaāba acāđua jāwa acāđaa, jāwa aradaa, āmāđau odjabarīdaa idjaba āmāđau baebārīdaa bīda. ¹⁵ Jūma naā ējūāra māa bāa, bādēba yōbādarāa bīda diaya ewarīza bārāne bamārēā. ¹⁶ Māa bā warrarāra zocārā yōbiya. Egoro pora poya juachadāca quīrāca bā warrarā sīda poya juachadāca baya. ¹⁷ Māa bāa naā ējūāra diai bērā dji drasoara dji jedea sīda acāde wādua.-

¹⁸ Ara maāda Abraāḡa idji wua dera ērāpeda Mamre abada ējūāne bāde wāsīa. Mamre ējūāra bacuru dromāīda bāa idjaba Hebroā puru caita bāa. Mama Abraāḡa mōgarada āḡa pā buesīa Ācōrēa ewari iwīdī carea.

14

Abraāḡa Lo ēdra edada

¹ Maā ewarīde Quedorlāomé abadada Elaā druadebema boro basīa. Idjiare naā bororāda panasīdaa: Amrapel, Sinar ējūānebemada; Ario, Elasar purudebemada; idjaba Tidale, Goīā druadebemada. ² Maā Quedorlāomeare beara Berā abada ume djō panasīdaa. Maā Berāra Sodoma purudebema boro basīa. Idjiare naā bororāda panasīdaa: Birsa, Gomorra purudebemada; Sinabo, Admā purudebemada; Semebé, Zeboīā purudebemada; idjaba Bela purudebema boro sīda. Bela purura Zoar abadaa. ³ Maāḡarāra Sidim jewedade jūma ābaa dji jaresīdaa Pusa Beuda abada icawa Quedorlāomeare bea ume djōnī carea.

⁴ Mañ Quedorlaoméba Sodomanebema boroare panara idji jawæda doce poa erobasia. Baribara trecebema poade mañgaräba Quedorlaómera waa jãnaë basia. ⁵ Mañ carea poa catorcebemane Quedorlaómera idjiare panara bororã sida wãsidaa ädjirã ume djõni carea.

Wäbadaðe naärã Astarot-carnaim purude jüesidaa. Mama repairãda poyasidaa. Mamaäba Ham puruðaa wãnapeda zuzirãda poyasidaa. Mamaäba Quiriitaim jewedaðe jüene wãnapeda emirãda poyasidaa. ⁶ Mañbe Seir eyade jüenapeda horeorãda quena wãsidaa aba Parañ ëjüã ewara ðamaa. ⁷ Jëda zebadaðe En-mispat purude jüesidaa. Mañ purura idjaba Cadé abadaa. Mama amalecitarãda poyadapeda jüma ädjia eropanara ärisidaa. Amorreorãda ara mañ quirãca osidaa Hazon-tamar purude.

⁸⁻⁹ Quedorlaómeare panaba mañ puru beara jüma poyadapeda Sidim jewedadaa wãsidaa. Mama Sodomanebema boroare panara äbaa dji jare panasidaa ädjirã ume djõni carea. Sodomanebema boroare panara nañgarã basia: Gomorraðebema boroda, Admãnebema boroda, Zeboiñnebema boroda, idjaba Beladebema boro sida. Bela purura Zoar abadaa. Mañ bororãra juesuma panasidaa. Mañne Elañnebema boro Quedorlaómeare panara nañgarã basia: Goiñnebema boro Tidaleda, Sinardebema boro Amrapelda, Elasardebema boro Ario sida. Ädjira quimãrë panasidaa. ¹⁰ Djöbadaðe Quedorlaómeare panaba poyasidaa. Mañ carea Sodomanebema boroare beara mürü wäbadasidaa. Mañ Sidim jewedara egorodebema cãdorrona susuuida basia. Mañ bërã mürü wäbadaðe ãcala mañ susuade eda bæesidaa. Waabemarãra eyadaa mürü wãsidaa.

¹¹⁻¹² Mañne Quedorlaómeare panaba Sodomanebema nebiada, cobada sida jüma jãrisidaa. Abarica osidaa Gomorraðe. Mañne Abrañ tãäbea Lora Sodomane bada bërã Quedorlaómeare panaba jida edesidaa. Ne jüma jãrinapeda wãsidaa.

¹³ Mãwãnacarea mürü wãna abalaba Abraña jüma nëbaldasida. Mañ ewaride Abrañ “hebreo” abadara bacuruída ða ëjüãne ðabadjia. Mañ ëjüãra Mamre abadjidaa Mamrera djibari bërã. Idji djabarãra Escol idjaba Aner basia. Mañga amorreorãra Abrañare panasidaa. ¹⁴ Mañne Abrañba ürsia Quedorlaómeare panaba idji tãäbeara jida eropanada. Mañ carea Abrañba idji dede tocuada mësra beada 318 jaresia. Mañbe Quedorlaómeare panara caidu ëpë wãsidaa Dañ puruðaa. ¹⁵ Mama diamasidaa Abrañba dji mësra beara zocãra awara awara wãbipeda djõsidaa. Mañne Quedorlaómeare panara poyadapeda dji mürü wãbada caidu wãsidaa Hobã puruðaa, Damasco wagaa. ¹⁶ Mañbe Quedorlaómeare panaba nebia jãripedadaa Abrañba jüma jãrsia. Loðe sida jãrsia. Mañne idji tãäbea Lora, wërãrãda, dewara ëberãra sida ëdra edasia.

Melquisedéba Abrañ bia jara bada

¹⁷ Abrañba Quedorlaómera dji bororã idjiare djõ panara sida poyapeda idji druadaa jëda zesia. Savé jeweda “Ëberãra Boro Jeweda” abadade wäbargaðe Sodomanebema boroda Abrañ audiabariðe zesia. ¹⁸ Mãwã ðade Saleñnebema boro Melquisedéda zesia.* Mañ Melquisedéba paðda uva ða sida enesia. Melquisedéra Äcõrë dji Dromaara ða sacerðote basia. ¹⁹ Mañne idjia Abrañra nãwã bia jara basia:

Abrañ, Äcõrë dji Dromaara ðaba, bajã idjaba nañ ëjüã odaða ðara carebaya.

²⁰ Äcõrë dji Dromaara ðara bio biya quirua. Idjia ða dji quirürãra ðala poyabisia.

Mañne Abrañba ne jüma jãrinanebemada die juachabargada Melquisedéda aba dia wãsia.

²¹ Mãwãnacarea Sodomanebema boroba Abraña jarasia:

–Mãla diadua mã ëberãra ëdra edadaðe. Baribara ðala nebia waya jãrina edadua, mãre sida edadua.–

²²⁻²³ Mañne Abrañba Sodomanebema boroba jarasia:

–Eðaä. Mãla wãra arada Äcõrë dji Dromaara ða, nañ ëjüã idjaba bajã oda ume nãwã beðe basia: mãla ðalera eðaä. Ni mañfara quiru sida eðaä. ða jãrüne jãbari jãcara sida eðaä. Mãwã eðaä ðala jararãmãrëã mãra ne bara basida. ²⁴ Mã nezocarãba copedada awara mãla waa quirãä. Baribara mãre djõ panana Anerba, Escolba, Mamre biða ara ädjia quirãbadaðe edadia.–

15

Äcõrëba Abrañ ume beðe bada

¹ Mãwãnacarea Abrañba cãimocara quirãca Äcõrëba idjia nãwã beðeabargada unusia:

–Abrañ, wayarãdu. Mãra ða wagabaria. Mãla ðara auðuara ne bara ðaya.–

² Mañne Abrañba jarasia:

–Ay, Äcõrë, çcãrë cãrëã mãra ne bara ðai? Mãra warra sida neë ðala. Mã beuðacarea mãla erobara mã nezoca Elieze Damasco purudebemaba jüma edaya.–

* 14:18 Saleñ purura idjaba Jerusalem abadaa.

³ Idjaba Abraḷba jarasia:

-Bḷa mḷa warra unubiē ḷa bēṛā mḷa eroḷara nezoca mḷ dede todaba jūma edaya.-

⁴ Maḷne Ācōrēba Abraḷa jarasia:

-Eliezeba ḷa eroḷara edaēa, āteḷarḷ ḷa warra araba edaya.-

⁵ Maḷbe dajadaa edepeda Ācōrēba jarasia:

-Bajānaa acḷdua, maḷbe chīdauda jūma poya juachaibḷarḷ, juachadua. Jāḷ chīdau zocārā ḷa quīṛāca ḷaḷeba yōḷadarā sida zocārā duanania.-

⁶ Abraḷba Ācōrēra wārāda ḷjāsia. Maḷ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.* ⁷ Maḷbe Ācōrēba jarasia:

-Mḷra Ācōrēa. Mḷabḷarḷ ḷara caldeorā puru Urdeba ēdrḷ enesia naḷ Canaaḷ ējūāra diai carea.-

⁸ Maḷne Abraḷba jarasia:

-Mḷ Boro Ācōrē, ḷsāwā cawai mḷa naḷ ējūāra wārāda edaida?-

⁹ Ācōrēba panusia:

-Mḷa nāwā unubiya naḷ ējūāra diaida: enedua paca zaque poa ūbea ḷada, chīwatu poa ūbea ḷada, oveja umaquīṛā poa ūbea ḷada, puchirāda, putuju sida.-

¹⁰ Ara maḷda Abraḷba maḷ animarā beara jūma enesia. Enepeda, beapeda, ēsidra drapetapeda, orro aba dewara orro ume quīṛā djica coḷasia. ḷbanara drapetaē basia.

¹¹ Maḷne āgosora zesesisdaa animarā beada codi carea. Zeseḷadade Abraḷba āyā jaracuabadjia. ¹² Queubḷarḷde Abraḷra bio cāi nūmesia. Cāi ḷade unusia bio pāisosa minijichia nūmḷada. Maḷ bēṛā bio ne wayasia. ¹³⁻¹⁵ Māwā ḷade Ācōrēba Abraḷa jarasia:

-Bḷra drōā bedacarea necai waraga jaidapeda tḷbaridia. Baribḷarḷ cawa ḷadua ḷaḷeba yōi purura djārā druade ḷaida. Maḷ druadebemarāba ādjirāra nezocarāda ḷadapeda cuatrociento poa bia mīga eropanania.† Baribḷarḷ ādjirā biē o panḷara mḷa biē ḷaya. Maḷbe ḷaḷeba yōi purura mamaḷba ne bara ēdraya. ¹⁶ Maḷ cuatrociento poa badacarea ḷaḷeba yōi purura namaḷa jēda zeya. Maḷ ewaride mḷa amorreorā naḷ ējūāne duanara cawa opeḷa naḷ ējūāra ḷaḷeba yōi purua diaya. Bḷ zocai ḷa ewaride mḷa ādjirāra cawa oēa ādjia cadjirua odida panḷara waḷi jūma oḷāe panḷ bēṛa.-

¹⁷ Queudacarea pāima nūmesia. Māwā ḷade cawaēne cuguru waiḷba cowa nūmḷada idjaba cādorrona ḷbirā urua nūmḷa sida odjadapeda dji animarā drapetada ēsi wāsidaa. ¹⁸ Ara maḷba Ācōrēba Abraḷ ume nāwā bedea ḷasia:‡

-Wārāda mḷa ḷaḷeba yōi purua naḷḷa ējūāra diaya Egipto quīṛape ḷa dodeba aba do waiḷba Euprate abadaāa. ¹⁹ Quenitarā, quenizirā, cadmoneorā, ²⁰ hititarā, perezeorā, repairā, ²¹ amorreorā, cananeorā, gergeseorā, jebuseorā ējūā sida mḷa ḷaḷeba yōḷadarā jūma diaya.-

16

Agaraba Ismael toda

¹ Abraḷ quima Saraira warra toca basia, baribḷarḷ Saraiba Egiptodebema nezocawērāda eroḷasia. Maḷ nezocawērā trḷra Agara abadjidaa. ² Ewari aba Saraiba Abraḷa jarasia:

-Mḷra Ācōrēba warra toca wērāda ḷada bēṛā, mḷa bḷa bedea djuburiaya mḷ nezocawērā ume cāimārēā. Āibērā mḷa warrada idjideba eroḷaisicada.-

Saraiba jaradara Abraḷba ḷjāsia. ³ Ara maḷda Saraiba idji Egiptodebema nezocawērāra Abraḷa quima quīṛāca diasia warrada to diamārēā. Māwā osia ādji Canaaḷne die poa panasidade. ⁴ Ara maḷda Abraḷra Agara ume cāsia. Maḷne Agarara biogoa besia. Maḷ cawadacarea Agaraba idji boro Saraira igara besia. ⁵ Maḷ bēṛā Saraiba Abraḷa jarasia:

-Bḷdrḷa bedeade ḷa Agaraba mḷ igara ḷa carea. Mḷa bḷa idjira diasia quima quīṛāca. Baribḷarḷ idji biogoa ḷa cawasideba ḷtaa mḷra igara ḷa. Ācōrēḷarḷ cawa ḷa caida bedeade ḷada: mḷda wa ḷada.-

⁶ Maḷne Abraḷba Saraia jarasia:

-Acḷdua, ḷ nezocawērāra ḷa ḷawaeda ḷa. Bḷdjia quīṛā ḷa quīṛāca odua.-

Ara maḷda Saraiba dji nezocawērāra biē o besia. Maḷ carea dji nezocawērāra mīrū wāsia.

⁷ Agara mīrū wāne Ācōrē nezoca bajānebema idji acḷde zesia.* Idjia Agarara unusia ējūā

* **15:6** Hebreo bedeade Abraḷ trḷba jara ḷa "zeza jipa ḷa." † **15:13-15** Exodo 1:1-7; 12:40-41. ‡ **15:18** Maḷ ewaride ēberāba dewara ume bedea ḷarḷarḷde Abraḷba oḷa quīṛāca animarāda beabadjidaa. Beadapeda, drapetadapeda, orro aba dewara orro ume quīṛā djica coḷabadjidaa. Maḷbe dji bedea ḷa panḷa ēberārāra animarā ēsi wābadjidaa. Ēsi wāḷadade jarabadjidaa ādjia bedea ḷapedadara wārāda odida. Maḷ awara jarabadjidaa abaḷba maḷ bedea ḷadara oēḷarḷ, beuida ḷada dji animarā beuda quīṛāca. Jeremia 34:18-19. * **16:7** Ācōrē nezoca bajānebema. Versiculo 13de ebuda ḷa Ācōrēda māwā ḷada.

põasa ewaraga bade egorodeba baido ãta bogadrã bama. Maã baido ãta bogadrã bara Sur
 ëjũanaa wãbada ode ba. ⁸ Maãne Æcõrẽ nezoca bajãnebemaba Agaraa iwidisia:

–Agara, Sarai nezocawërã, çbãra sãmaaba zebãra? çSãmaa wã?–

Agaraba panusia:

–Mãra mã boro Sarai ume badada mĩrũ wã.–

⁹ Maãne Æcõrẽ nezoca bajãnebemaba jarasia:

–Bã boro Saraimaa jẽda wãdua. Idji bedeara jũma ãjã odua.–

¹⁰ Maã awara jarasia:

–Mã badeba zocãrã yõbiya. Mãwã zocãrã yõni bẽrã poya juachadaca baya.–

¹¹ Idjaba jarasia:

Bã biogoa bãra umaquĩrã warrada toya. Maã warrara trã bãdua Ismael, mã bã bia mãga
 badebemada ãrĩna bẽrã.†

¹² Idjira ni abãã jawãeda baẽa. Jũmarã ume djõ baya. Idjaba jũmarãda idji ume djõ beadia.
 Idji ëberãrãnemada jĩga babari baya.‡

¹³ Agaraba cawasia Æcõrẽdrã mãwã bedea basida. Maã bẽrã Agaraba jarasia “Mã unubari
 Æcõrẽda mã unusia.” Maã carea Æcõrẽ trãra nãwã jarasia: “Bãra mã unubari Æcõrẽa.”

¹⁴ Maã bẽrã dji egorodeba baido bogadrã bãra trã bãsia “baido bogadrã bã Æcõrẽ zocai bã
 mã unubariide.”§ Maã baidora Cadẽ puru idjaba Bered puru ësi bãa.

¹⁵ Agara jẽda wãpeda umaquĩrã warrada Abraãa to diasia. Abraãa Agara warrara trã
 bãsia Ismael. ¹⁶ Agaraba idji warra Ismael toside Abraãra 86 poa bãsia.

17

Æcõrẽba Abraãra cacua wẽãgobida

¹ Abraã 99 poa baside Æcõrẽra idjima odjapeda nãwã jarasia:

–Mãra ne jũma poya obari Æcõrẽa. Bãra mã quĩrãpita jipa nĩbadua. ² Mã bã ume bedea
 bãdara wãrãda oya. Mãwã badeba zocãrã yõbiya.–

³ Ara maãda Abraãba Æcõrẽra bio waya bã bẽrã chĩrãborode cobepeda idji dratura
 egorodaa barru tẽũ cobesia. Maãne Æcõrẽba jarasia:

⁴ –Mã bã ume bedea bãdara naãgãa: bãra zocãrã puru zeza baya. ⁵ Maã bẽrã bãra waa
 Abraã adaẽa. Idiba ãta bã trãra Abrahaã adia, mã bãra zocãrã puru zezada bãbãrã bẽrã.*

⁶ Mã badeba zocãrã yõbiya; badeba mã puruda zocãrã ocuaya. Idjaba badeba ëberãrã
 bororãda odjadia. ⁷ Mã bã ume, badeba yõbãda ume bida bedea bãdara naãgãa: mãra
 ewariza bã Æcõrẽa idjaba ãdjirã Æcõrẽ baya. Mã bãrãra waga baya idjaba bãrãba mãra ëpẽ
 panania. ⁸ Idjaba bã babari ëjũãra bãa, badeba yõbãdarãa bida mã diaya. Mã bãrãa jũma
 Canaãã druara diaya ewariza bãrãne bamãrẽa. Maãne mãdrã bãrã Æcõrẽ baya.–

⁹⁻¹⁰ Idjaba Æcõrẽba Abrahaãa jarasia:

–Mã bã ume bedea bãda bẽrã, bãra ne oida bãa. Idjaba idiba ãta bã warrarãba, ãdjideba
 yõbãdarã bida abarica odida panãa. Bãrãba nãwã odida panãa: bãrã tãẽnabema umaquĩrãrã
 jũmarãba ãdji cacuara wẽãgoõida panãa. ¹¹ Bãrã umaquĩrã cacua wẽãgodara mã bãrã ume
 bedea bãda sãyã baya. ¹²⁻¹³ Idiba ãtaa umaquĩrã warrada todibãra, ocho ewari bade idji
 cacuara wẽãgoõida panãa. Maã awara nezoca warrarã bãrã dede tobãdarãda idjaba ãibema
 nẽdoda nezocarã sida cacua wẽãgoõida panãa. Mãwã mã bãrã ume bedea bãda sãyãra ara
 bãdji cacuade erobeadia. Mã bedea bãdara ewariza mãwã baya. ¹⁴ Maã carea baridua
 umaquĩrãba idji cacuada wẽãgoõebãra, mã ëberãra bãrãnebemada ãyã bãdida panãa, mã
 bãrã ume bedea bãdara igara bã bẽrã.–

¹⁵⁻¹⁶ Maã awara Æcõrẽba Abrahaãa jarasia:

–Mã bã quĩma Saraira nãwã bia bãya: idjideba mã bãa warrada wãrãda diaya. Maã
 awara idjideba puruda zocãrã yõni idjaba idjideba ëberãrã bororãda odjadia. Maã carea
 bã quimara waa Sarai arãdua, ãtebãra idji trãra Sara adua.–†

¹⁷ Maãbe Abrahaãba Æcõrẽra waya bã bẽrã chĩrãborode cobepeda idji dratura egorode
 barru tẽũ cobesia. Baribãra ipidãsia. Idji sode crĩchasia: “Ëberã cien poa bãba çsãwã
 warrada oi? Sara noventa poa bãda çsãwã mãwã biogoa bẽi?”

¹⁸ Maãne Abrahaãba Ismaeldebemada crĩchasia. Maã bẽrã Abrahaãba Æcõrẽa jarasia:

–ãIsmaelda bã quĩrãpita bia bãbãra bia bãcasia!–

† **16:11** Hebreo bedeadẽ Ismael trãba jara bãa “Æcõrẽba ãrĩbaria.” ‡ **16:12** Idji ëberãrãnemada jĩga babari baya. Maã
 bedeba idjaba jara bãa “idji ëberãrã quĩrãpe babari baya” wa “ara idji ëberãrã ume biẽ baya.” Genesi 25:17-18. § **16:14**

Hebreo bedeadẽ mãã baido bogadrã bãra Beer-Lajai-Roi trãbadaa.

* **17:5** Hebreo bedeadẽ Abrahaã trãba jara bãa

“zocãrã puru zeza.” Abraãba jara bãa “zeza jipa bã.” Genesi 15:6.

† **17:15-16** Hebreo bedeadẽ Sara trãba jara bãa

“ëberãrã boro cau.”

19 Mañne Ācōrēba panusia:

–Māwāéa. BΛ quima SarabaΓΛ umaquĩrā warrada b́la to diaya. BΛa idji tŕra b́λdua Isa. Ḿla b́λ ume bedea b́λdara j́oca baya. Mał b́erā mał bedeara idjaba Isa itea b́aya, idjideba ýob́λdarā itea bida. 20 Idjaba b́λ warra Ismaeldebema jaradara ḿa ūŕisia. Ḿla idji sida bia b́aya. Mał b́erā warra zocārā unubiya. Māwā idjideba ēberārā zocārā ýonia. Idjia doce warra dji dromarāda unuya. Māwā ḿa idjideba puru wai b́λada oya. ‡ 21 BaribΓΛ ḿa b́λ ume bedea b́λdara Isa itea baya. Idiba poa aba babΓΛde Isara Saraba b́la to diaya.–

22 Ācōrēra Abrahał ume bedea b́peda ẃasia. 23 Ara mał ewaride Abrahałba idji warra Ismaelda, nezocarā idji dede topedadarāda, idjia nēdoda nezocarā sida tŕcuapeda Ācōrēba jarada quĩrāca j́umarāda cacua wēāgocuasía. 24 Abrahałra 99 poa basía idji cacua wēāgoside. 25 Dji warra Ismaelera trece poa basía idji cacua wēāgoside. 26 Abrahał cacua wēāgoside abari ewaride dji warra Ismael sida cacua wēāgosia. 27 J́uma umaquĩrārā idji dede panabadada, nezocarā idji dede topedadada, āibemarā nēdodarā sida abari ewaride cacua wēāgosidaa.

18

Ācōrēba Abrahała warra diai jarada

1 Abrahał Mamre ējūā bacuru dromaida b́ama baside Ācōrēra idjima nāwā odjasia: Abrahałra idji wua dede eda wābadama umatipa ch́umasía. 2 AcabΓΛde ēberāda ūbea caita nūpanada unusia.* Mał ēberārā unubΓΛde araa pira ẃasia audiabariide. Ch́īraborode cobepeda idji dratura egorodaa barru tēū cobesia. † Małbe jarasia:

–Ḿλ Boro, ḿλ quĩrā djuburia wāyā wārādua. 4 B́λmaa bia b́λbΓΛ, ḿa baidoda enebiya bārā j́irū saǵλdamārēā. ‡ Małbe bacuru edre λnāūnida panla. 5 Ḿλmaa ze panλ b́erā ḿa bārā itea nē djubiya ne codapeda cacua λb́λdamārēā. Māwānacarea wānida panla.–

Ādjia panusidaa:

–Bia b́la, odua b́a jara b́λ quĩrāca.–

6 Ara małda Abrahałra idji dede isabe edaa wāpeda Saraa jarasia:

–Harinada cuarenta libra edapeda isabe b́rachiradua. Małbe ābucua dua jari panλ ēberāba codamārēā.–

7 Małbe Abrahałra idji pacamaa pira wāpeda paca zaque boreguea b́ada aba edapeda idji nezocaa diasia isabe beapeda omārēā. 8 Opeda Abrahałba dji paca zaque djarara ādjía cobisia. Idjaba paca jubada diasia. Paca jubadeba ne oda sida diasia. ‡ Ādji ne co panne Abrahałra bacuru edre nūmasía.

9 Māwā panne ādjirāba iwídisidaa:

–¿BΛ quima Sarara śama b́λ?–

Abrahałba panusia:

–Nama wua dede eda b́la.–

10 Mañne ādjirānebema aba b́a jarasia:

–Za zei poade ḿra wayacusa b́λ acade zeya. Mañne b́λ quimaba umaquĩrā warrada to erobaya.–

Māwā bedea panλda Saraba Abrahał ēcarraare ādji dede edaa wābadadeba j́uma ūŕi basía. 11 Abrahałra Sara sida drōāda panusidaa. Mał b́erā Saraba idji jedeco unuca basía. 12 Mał carea Saraba nāwā cŕichasia: “Ḿλ jāwā djora b́λba, ḿλ quima sida drōā b́ba ¿sāwā warrada odi?” Māwā cŕichapeda iduba ipidasía.

13 Mał b́erā Ācōrēba Abrahała jarasia:

–¿Cārē cārēā Sarara ipidasí? ¿Cārē cārēā cŕicha b́λ idji djora b́λba warrara poya toēda? 14 ¿Ḿla ne j́uma poya o b́lēcā? Ḿla jarada quĩrāca za zei poade ḿra b́maa wayacusa zeya. Mał ewaride Saraba umaquĩrā warrada to erobaya.–

15 Mañne Sara dauperabΓλba jarasia:

–Ḿra ipidaē basía.–

BaribΓΛ Ācōrēba jarasia:

–Māwāéa. Ḿla cawa b́a b́ra ipidasida.–

Abrahałba Sodoma puru carea Ācōrēa bedea djuburiada

16 Małbe mał ēberārā ūbea panλa piradŕλdapeda Sodoma purudaa wābada basía. Abrahałra ādji ume ẃasia bia wānaduada ai carea. 17-19 Mañne Ācōrēba nāwā cŕichasia:

‡ 17:20 Genesi 25:16. * 18:2 Ēberāda ūbea caita nūpanada. Aba Ācōrē basía. Genesi 18:13. Umēbemara bajānebema nezocarā basía. Genesi 19:1. † 18:4 Mał ewaride ēberā bia edai carea de djibariba baidoda diabadjia idji j́irū saǵamārēā. ‡ 18:8 Paca jubadeba ne odara yogurt quĩrāca wa queso torro quĩrāca b́a.

“Abrahaḷneba yōbɔɔdara puru droma baya, idjaba idjideba mḷa jūma naḷ ējūāne bea purura carebaya. Mḷa idjira edasia idji warrarāa, ādjirāneba yōbɔɔdarāa biɔa jaradiamārēā. Idjia ādjirāa jaradiaya mḷ ode nūbadamārēā idjaba jipa oɔdamārēā. Māwā oɔibɔɔɔ mḷa Abrahaḷ ume beɔea bɔɔdara jūma oya. Maḷ bērā mḷa idjia jaraya mḷa Sodoma purura sāwā oida.”

²⁰ Maḷbe Ācōrēba Abrahaḷa jarasia:

–Mḷa ūrī bḷa Sodoma purudebemarāba, Gomorradebemarā bida cadjiruada jūmawāyā o panḷa. ²¹ Maḷ bērā mḷra edaa wāya ādjirāba wārāda jūmawāyā cadjiruada o panḷ cawaya.–

²² Maḷbe ādjidebemada umé Sodomanaa wāsidaa, baribɔɔɔ Abrahaḷra Ācōrē ume beɔia.

²³ Abrahaḷra Ācōrē caitaara wāpeda jarasia:

–Bḷa Sodomanebemarā cawa obɔɔɔɔ, ḷēberā jipa beada dji cadjiruārā ume ābaa quiniḷbica? ²⁴ Jāḷ purude ēberā jipa beada cincuenta panḷbɔɔɔ, ḷbḷa ādji purura jūma ārīca? Bḷa maḷ cincuenta ēberā jipa bea carea ḷādji puru ārī crīcha bḷra idu bḷāca? ²⁵ Bḷa ēberā jipa beara ēberā cadjiruārā ume ābaa quiniḷbicaa. Bḷra jūma naḷ ējūāne bea cawa obaria. Māwāra ḷbḷa jipa cawa oēca?–

²⁶ Maḷne Ācōrēba panusia:

–Mḷa Sodoma purude jipa beada cincuenta unuibɔɔɔ, maḷ cincuenta ēberārā carea jāḷ purura ārīca.–

²⁷ Wayacusa Abrahaḷba jarasia:

–Mḷ Boro, mḷra ne wayaa neḷ bḷ quīrāca bḷ ume beɔea bḷa. Mḷra ēberāda quirumīna, egoro quīrāca bḷmīna, tḷbḷ pora quīrāca bḷmīna, mḷra bḷ ume waɔi idu beɔeabidua.

²⁸ Āibērā cincuenta jipa beadebemarāda bḷa juesuma unuēsicada. Maḷ juesuma unuē carea ḷādji purura jūma ārīca?–

Maḷne Ācōrēba panusia:

–Mḷa jipa beada 45 unuibɔɔɔ, ādji purura ārīca.–

²⁹ Abrahaḷba wayacusa jarasia:

–Āibērā cuarentabe unuēsicada.–

Maḷne Ācōrēba jarasia:

–Jipa beada cuarenta panḷbɔɔɔ, ārīca.–

³⁰ Abrahaḷba jarasia:

–Mḷ Boro, quīrādua mḷa bḷa waya iwidibɔɔɔ carea. Āibērā treintabe panḷsicada.–

Maḷne Ācōrēba panusia:

–Mḷa treinta unuibɔɔɔ, ārīca.–

³¹ Abrahaḷba jarasia:

–Mḷ Boro, mḷra ne wayaa neḷ bḷ quīrāca bḷ ume beɔea bḷa. Āibērā arima veintebe panḷsicada.–

Ācōrēba panusia:

–Jipa beada veinte panḷbɔɔɔ, ārīca.–

³² Abrahaḷba wayacusa jarasia:

–Mḷ Boro, mḷa beɔeada ababe jaraya. Quīrādua. Mḷa maḷ beɔeara jarasira waa jaraēa. Āibērā arima diebe panḷsicada.–

Maḷne Ācōrēba jarasia:

–Jipa beada die panḷbɔɔɔ, ārīca.–

³³ Ācōrēra Abrahaḷ ume māwā beɔeapeda wāsia. Maḷne Abrahaḷra jēda wāsia idji babarimaa.

19

Ācōrēba Sodoma, Gomorra sida ārīna

¹ Queubodode bajānebema nezoca umébemara Sodoma purude jūesidaa. Maḷne Abrahaḷ tēābea Lora dji puru eda wābadama chūmasia. Māwā bḷde Loba maḷ bajānebema nezocarāra unusia. Ara maḷda ādji audiabaride wāsia. Wayaadeba chīrāborode cobepeda idji dratura egorodaa barru tēū cobesia. ² Maḷbe Loba ādjia jarasia:

–Mḷ bororā, mḷa bārāa beɔea djuburiaya naḷ diamasi mḷ dede cāine zedamārēā. Mama bārā jīrūra saḷadida panḷa. Nu diapeda wānadua bādji wābadamaa.–

Maḷne bajānebema nezocarāba panusidaa:

–Māwāēa. Naḷ diamasi दौरa puru jāne cāinia.–

³ Baribɔɔɔ Loba mīā sē jara beɔia idji diguidaa wānamārēā. Maḷ carea Lo ume wāsidaa. Jūēnacarea Loba djico biada osia idjaba paḷ dji ēsābari neḷ bḷda ocusia. Maḷda cosidaa.

⁴ Waɔi cāini naēna jūma purudebema umaquīrārāba Lo dera jūrā edasidaa. Cūdrarāda, drōārā sida duanasidaa. ⁵ Maḷbe dajadaareba Loa bia iwidisidaa:

–Nañ diamasi ēberā bamaa zepedadara ḡsāma panā? Dajadaa enedua dairāra ādji ume cāni carea.–

⁶ Mañne Lora dajadaa ādjirā ume bedeade wāpeda dji eda wābadara bio jūātra nūmasia.

⁷ Mañbe jarasia:

–Achirā, māa bārāa bedea djuburiaya mañ cadjiruara orānamārēā. ⁸ Baribara māa caurā umaquirā adua panada umé erobāa. Māa ādjira dajada bāya bādija quirā panā quirāca odamārēā. Baribara nañ ēberārāra mā diguidāa ze panā bēra māa wagaida bāa. Mañ bēra ādjira biē orānada.–

⁹ Mañne purudebemarāba jarasidaa:

–Bāra drua āiba dai purude bade zesia. Mañba idira ḡdairāra jāwā quēā bāca? ĩĀyā wādua! Bāda āyā wāēbāra, daiba ādji cāyābara bāda cadjiruara odia.–

Ara mañda Lora chādadapeda dji eda wābada ārini carea panasidaa. ¹⁰ Baribara bajānebema nezocarā Lo diguidāa panāba Lora ādji jāwaba eda edadapeda dji eda wābadara jūātra nūmasidaa. ¹¹ Ara mañda ādjia dji eda wābadama duanara jūma dauberreabisidaa, cūdrārā drōārā sida. Mañne ādjirāra dji eda wābada jāra panāba sēsidaa.

¹² Mañbe bajānebema nezocarā Lo dede panāba jarasidaa:

–Nañ purude ḡbāa ēberārāda dewara erobāca? Bā warrarā, bā caurā, bā wigurā, idjaba jūma nañ purude erobā sida namabemada āyā ededua. ¹³ Daiba nañ purura jūma ārīnia. Ācōrēba ūrī bāa nañ purudebemarāba bio cadjirua obadada. Mañ bēra Ācōrēba दौरā diabuesia ādjirā cawa odamārēā.–

¹⁴ Ara mañda Lora cūdra idji caurā ume bedea bia panārā acade wāpeda jarasia:

–Pirabaridapeda namabemada isabe āyā wānada. Ācōrēba nañ purura ārīya.–

Māwāmīna cūdrārāba crīchasisidaa Loba ijaramiada o bāda.

¹⁵ Anadrābodode bajānebema nezocarāba Loa jarasidaa:

–Bā quimada, bā caurā umé panā sida isabe āyā ededua daiba nañ puru āribādaē beurānamārēā.–

¹⁶ Māwāmīna Lora isabe wāē basia. Mañ bēra bajānebema nezocarāba idjida, idji quimada, idji caurā sida jāwade jidadapeda puru dajadaa errebari edesidaa ēdra bādi carea. Māwā Ācōrēba Lora idji ēberārā sida quirā djuburiasia. ¹⁷ Puru dajada badacarea bajānebema nezocarāba Loa jarasidaa.*

–Ēdrai carea pira wādua. Jēda acārādua idjaba ni maārī bida nañ jewedade nūmerādua. Beu amaaba eya baramaa wādua.–

¹⁸ Baribara Loba jarasia:

–Māwāēā, mā bororā. Mā quirā djuburia jāā eyadaa wābirādua. ¹⁹ Bārāba māra bio quirā djuburiasidaa purudebemada ēdra enepedada bēra. Baribara māra eya barama poya jūēā. Pīāca wābarāda bārāba dji puru āribādaba māra ota jidaisicada. Mañba māra beaya.

²⁰ Nama caita puru zaqueda bāa. ḡMāra mamaa mīrū wāida bāca? Dji purura wārāda caibe quirua. ḡBārāba maḡara ārīnaēame? Māra mamaa idu wābidādua beu amaaba.–

²¹ Mañne Ācōrē nezoca abaaba jarasia:

–Māēteara bia bāa. Bāa jara bā quirāca māa iduaribiya. Bāa jara bā purura māa ārīēā.

²² Baribara isabe wādua jāma jūēi carea. Māa ni cārē sida poya oēā bā jāma jūēi naēna.–

Loba mañ purura wārāda caibe quiruaada ada bēra dji puru trāra besia Zoar.†

²³ Lo Zoarde jūēbābarā āmādaura odjabāra basia. ²⁴ Mañbebāra Ācōrēba azupre uruada Sodomane, Gomorrade bida bajāneba jurrubisia. ²⁵ Mañba puru umé panāra, mañ purude eda duanāra, idjaba chirua mañ jewedade bā sida jūma bā wāsia. ²⁶ Baribara Lo quima caidu nība jēda acāsia. Ara mañda idjira abeda zarea tā ba nūmesia.

²⁷ Nurēma diapēda Abrahāra wāsia Ācōrē ume bedea badamaa. ²⁸ Mamaaba Sodomara, Gomorrara, jūma dji jewēda sida acāsia. Mañne unusia dji ējūāra āta cowaga nūmada pea baēda cowabari quirāca.‡ ²⁹ Ācōrēba puru mañ jewedade panāra ārīnamīna Abrahāra quirādaē basia. Mañ carea Abrahā tāēba Lora Sodoma āribāradebemada āyā ēdra edesia.

Lo caurāba warrarā topedada

³⁰ Māwānacarea Lora Zoar purude baida wayasia. Mañ carea idji caurā ume ējūā eyaida bāma wāsia. Mama ādjira eya uriadē panesidaa. ³¹ Ewari aba dji cau nabemaba dji tēābema jarasia:

* **19:17** Bajānebema nezocarāba Loa jarasidaa. Griego bedede māwā bā bāa. Hebreo bedede nāwā bāa: “Idjia jarasia.”

† **19:22** Hebreo bedede Zoar trāba jara bāa “caibe quiru.” ‡ **19:28** Pea baēda cowa quirāca. Hebreo bedede nāwā bā bāa: “Egoro cada zaeabibari tabā urua cowabari quirāca.”

-Dadji zezara drõãda quirua. Mañ awara nama nañ ëjũãne ni abal umaquĩrãda neña dadji edadamãrëã jumarãda quima edabada quĩrãca. ³² Mañ carea dadji zezaa uva ba aseada dobidia beu bemãrëã. Mãwã osidara idji ume poya cãinia idji warrada eropanani carea.-

³³ Ara mañ diamasi ãdji zeza Loa uva ba aseara dobisidaa. Lora beu ðepeda idji cau nabemada araa wãpeda idji ume cãisia. Baribalal Lora beu ða bërã cawaë basia idji caura cãĩ ðepeda äyã wãnada. ³⁴ Nurëma dji nabemaba dji tãëbema jarasia:

-Mãra nuena diamasi dadji zeza ume cãisia. Nane bida uva ba aseada dobidia ða sida idji ume cãimãrëã. Mãwã dadji zeza warrarãda eropanania.-

³⁵ Ara mañ diamasi uva ba aseara ãdji zezaa dobisidaa. Mañbe dji tãëbemara idji ume cãisia. Baribalal Loba cawaë basia dji caura cãĩ ðepeda äyã wãnada. ³⁶ Mãwã Lo caura umena biogoa panesidaa ara ãdji zezadeda. ³⁷ Mañbe dji nabemaba umaquĩrã warrada tosia. Dji trãra ðasia Moab. ³⁸ Moab abadadeba moabitarãda yõsidaa. ³⁸ Dji tãëbema bida umaquĩrã warrada tosia. Dji trãra ðasia Benamí. Benamíneba amonitarãda yõsidaa.*

20

Abrahañ Abimele ume

¹ Mãwãnacarea Abrahañra idji ðadamaalba Negue ëjũãnaa wãpeda Guerar purude ðesia. Mañ purura Cadé puru idjaba Sur ëjũã ësi ðaa. ² Mama ðaside Abrahañba jarabadjia idji quima Sarara idji djabawërãda. Mañ bërã Guerardebema boro Abimele abadaba Sarara idji dedaa edebisia edai carea. ³ Mãwãmĩna diamasi Æcõrëba Abimelea cãimocarade nãwã jarasia: "Bãra beuya ðaa edebida wërãra quima bara ða bërã."

⁴⁻⁵ Baribalal Abimelera waði Sara ume cãie basia. Mañ bërã idjia Æcõrëba jarasia:

-Mã Boro, Abrahañba mña jarasia jãlga wërãra idji djabawërãda. Dji wërã bida jarasia Abrahañra idji djabada. Mañ bërã mña crĩcha biadeba edai carea enebisia. Mãra bedeade ðaëã. ¿Bãra nẽbãra neñ ðada cawa oica?-

⁶ Mañne Æcõrëba cãimocarade panusia:

-Mña bio cawa ðaa ðaa crĩcha biadeba mãwã osida. Mañ bërã mña ðara mã quĩrãpita idu cadjirua obië basia. Mña ðara mã wërã ume idu cãibië basia. ⁷ Jãlbe idjira Abrahañ jëda diadua. Abrahañra mãneba bedeabaria. Idjia mña iwidiida ðaa ða beurãmãrëã. Baribalal ðaa jëda diaëbãl, ðara ða ëberãrã sida abeda jũma quininia.-

⁸ Nurëma diapeda Abimelera pirabaripeda idjiare dji droma beara jũma trãsia. Mañbe Æcõrëba jaradara ãdjirãa jũma jarasia. Mañ bedea ùrĩbdade ãdjirãra bio dauperasidaa. ⁹ Mãwãnacarea Abimeleba Abrahañra trãpeda jarasia:

-jBãra mãra, mã druadëbemarã sida Æcõrë quĩrãpita bedeade ðasia! Mña ðara bië oë basia. Baribalal ðaa mã ume osia mã oie ðada. ¹⁰ Bãra ¿cãrë crĩchadeba jãwã osi?-

¹¹ Mañne Abrahañba panusia:

-Mña crĩchasia namabemarãba Æcõrëra wayadacada. Mañ bërã crĩchasia mãra beadida mã quima edadi carea. ¹² Idjira wãrãda mã djabawërã mã zeza cau bërã, baribalal mã papa cauëã. Mañ bërã mã edasia. ¹³ Æcõrëba mãra mã zeza diguidabemada äyã wãbiside mã mã quimaa nãwã jarasia: "Bãra wãrãda mãda quĩrã ðabãl, dadji wãbdama ëberãra jaradua mãra ða djabada."-

¹⁴ Mañbe Abimeleba Abrahañ quima Sarara jëda diasia. Idjaba ovejada, pacada, nezoca umaquĩrãda, nezoca wërã sida zocãrã diacuasìa. ¹⁵ Diacuapeda jarasia:

-Acadua, mã druara ðaa. Bãdjia ëjũã awuabãlãmaa baðe wãdua.-

¹⁶ Mañne Abimeleba Saraa jarasia:

-Mña ða djabamanaa parata torroda mã diasia ða ume beaba cawadamãrëã ðara daunemaë basida. Bãra bedeade ðaëã.-

¹⁷⁻¹⁸ Abimeleba Abrahañ quima Sara edai ðaside Æcõrëba wërãrã Abimele dede panabadada idu biogoabigaë basia. Mañ carea Abrahañba Æcõrëa iwidiisia. Mañbe Æcõrëba Abimele cacua bië ðadada biabisia. Mañ awara dji quimada, nezocawërãrã sida biabisia warra ununamãrëã.

21

Isa toda

¹ Mãwãnacarea Æcõrëba Sarara carebasia idjia wãrãneba jarada quĩrãca. ² Abrahañra bio drõãda ðãmĩna Sarara biogoa ðepeda Æcõrëba jarada ewaride warrada tosia.* ³ Saraba

§ 19:37 Hebreo bedeade Moab trãba jara ðaa "zezadeba." * 19:38 Benamí trãba jara ðaa "mã ëberãrã warra." Hebreorãba amonitarãra "benjamon" abadjidãa. * 21:2 Genesi 17:15-21.

warra todara Abrahaḷba trḷ ḅasia Isa.† 4 Idji warra Isa ocho ewari ḅaḷde Abrahaḷba Isa cacuara wēāgosia Ācōrēba jara ḅada quīrāca. 5 Abrahaḷra cien poa ḅasia idji warra Isa tosidade. 6 Maḷne Saraba crīchasia: “Ācōrēba mḷra ipidabi ḅaa. Bariduaba mḷ warra todadebemada ūrībargaḷ mḷ carea ḅasridaba ipidadia.” 7 Idjaba jarasia: “Ni ḅaḷba crīchadaca basia mḷra warra toida. Abrahaḷra drōāda ḅamīna mḷa idjia warrada to diasia.”

Abrahaḷba Ismael, Agara sida wābida

8 Ādji warra Isara warisia. Ju amaside Abrahaḷba ḅasrida ewari waibḷada osia. 9 Mama ḅasia Ismael, Egiptodebema nezocawērā Agara warrada. Māwā ḅaḷde Saraba unusia Ismaelba idji warra Isara biē ipida jara ḅada.‡ 10 Maḷ carea Saraba Abrahaḷa jarasia:

–Jāḷ nezocawērāra, idji warra sida jaretadua. ḅa beudacarea ḅaa erobḅadebemara jāḷ Ismaelba mḷ warra ume edaiē ḅaa.–

11 Maḷ bedea ūrībargaḷde Abrahaḷra bio sopua ḅesia Ismael sida idji warra bēḷā. 12 Maḷ carea Ācōrēba Abrahaḷa jarasia:

–ḅa warra Ismael carea, ḅa nezocawērā carea bida sopuarādua. Saraba jara ḅara jūma odua, mḷa warrarā diai jaradara Isaḅebabargaḷ zedi bēḷā. 13 Baribargaḷ ḅa nezocawērā warradeba mḷa puru dromada yōbiya, idjira ḅa warra bēḷā.–

14 Nurēma diapedeḅa Abrahaḷra pirabarisia. Maḷbe baidoda animarā e odade tḷpeda maḷ baidora paḷ sida Agaraa diasia. Agara equiade ḅarpeda dji warra Ismael sida diasia. Maḷbebaraḷ ādjira wābisia. Maḷ wāḅadaḅe baridua nībasidaa Beersebā ējūā ewaraga ḅaḷde. 15 Māwā nīnane ādji baidora jōsia. Maḷ carea Agaraba idji warrara bacuru zaque edrecare ḅesia. 16 Nāwā crīchasia: “Mḷa unu quīrācē ḅaa mḷ warrara beubargaḷda.” Maḷ bēḷā tamḷa aride chūmane wāsia. Mama chūmane idji warrara jīgua jīā nūmesia.§

17 Māwā ḅaḷde Ācōrēba dji warrara jīā ḅada ūrsia. Maḷne bajāneba Ācōrē nezocaba Agaraḅa trḷ jarasia:

–Agara, ḷsāwāsi? Wayarādua. Ācōrēba ḅa warra jīā ḅada ūrīḅaa. 18 Piradrgaḷdua. ḅa warrara piradrgaḷ edapeḅa sobiavidua. Mḷa idjideba puru dromada yōbiya.–

19 Maḷbe Ācōrēba Agaraa unubisia egorodeba baidoda ḷtaa bogadrgaḷ nūmḷada. Ara maḷda wāpeda animarā e odara bira tḷ edasia. Maḷbe Ismaelera dawasia.

20 Ācōrēba Ismaelera carebabadjia. Maḷba Ismaelera waripeḅa bio cha drḷ cawa ḅesia idjaba ējūā pōāsa ewaraga ḅaḷde ḅabadjia. 21 Maḷ ējūāra Paraḷ abadjidada. Māwā ḅaḷde dji papaba Egiptodebema wērāda diasia idji quīma bamārēā.

Abrahaḷba Abimele ume bedea ḅada

22 Maḷ ewaride Abimelera idji djōbadarā boro Picol ume wāsia Abrahaḷ ume bedeaḅe. Abimeleba Abrahaḷa jarasia:

–ḅaa ne jūma obargaḷza Ācōrēba ḅara carebabaria. 23 Maḷ carea mḷa quīrā ḅaa ḅaa Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraida ḅaa mḷra, mḷ warrarāra, ādjirāneba yōḅadarā sida cūrūgaḅa. Bargaḷ drua āibemamīna mḷa ḅara bia o ḅaa. Maḷ bēḷā wārāneba jaradua ḅaa bida mḷra idjaba mḷ druadebemarā sida bia o ḅaida.–

24 Abrahaḷba panusia:

–Mḷa wārāneba jaraya bārāra bia o ḅaida.–

25 Maḷ ewaride Abrahaḷba baido juebada uriada coro erobasia. Baribargaḷ maḷgargaḷ Abimele nezocarāba jārīsidada. Maḷnebemada Abrahaḷba Abimele jarasia. 26 Maḷne Abimeleba panusia:

–Mḷa adua ḅaa caiḅa māwā osida. Idibe mḷa maḷnebemada ūrībargaḷ, ḅaa mḷa jaraḅ ḅada bēḷā.–

27 Maḷ ewaride ādji emérāba bedea ḅasidada. Maḷne Abrahaḷba ovejada, paca sida zocārā enepeda Abimele diasia. 28 Maḷbe oveja wērāda siete awara ḅasia. 29 Maḷ carea Abimeleba Abrahaḷa iwīdiasia:

–ḷCārē cārēā za panḷa oveja wērāra siete awara ḅasi?–

30 Abrahaḷba panusia:

–Naḷ siete oveja mḷa diabargaḷda ḅaa edaibargaḷ, cawabiya mḷabargaḷ maḷ baido juebada uriara corosida.–

31 Umérāba bedea ḅarpedada bēḷā maḷ baido juebada uria trḷra Beersebā ḅesia.*

† 21:3 Hebreo bedeaḅe Isa trāba jara ḅaa “ipidabargaḷ.” Genesi 21:6; 18:10-15. ‡ 21:9 Ismaelba idji warra Isara biē ipida jara ḅada. Griego bedeaḅe māwā bā ḅaa. Hebreo bedeaḅe jara ḅaa “Ismaelera jemene ḅada” baribargaḷ ebuda ḅaḅa. § 21:16 Idji warrara jīgua jīā nūmesia. Griego bedeaḅe māwā bā ḅaa. Hebreo bedeaḅe jara ḅaa Agadrgaḷ jīāsida.

* 21:31 Hebreo bedeaḅe Beersebā trāba jara ḅaa “wārā bedea ḅarpedada” idjaba “siete pannebemama.”

³² Beersebáde bedea ɓaɓpedadacarea Abimelera idji djōbadarā boro Picol ume jēda wāsidaa ādji panabadamaa pilisteorā druade. ³³ Maɓbe Beersebáde Abrahaɓba tamarisco bacuruda u ɓasia. Mama Ācōrē beuca ewari iwidiſia. ³⁴ Abrahaɓba pilisteorā druade dārā besia.

22

Abrahaɓba Ācōrē wārāda ɓāna

¹ Māwānacarea Ācōrēba nāwā osia Abrahaɓba wārāda ɓā cawaya. Idjia Abrahaɓba trā jarasia:

-jAbrahaɓ!-

Abrahaɓba panusia:

-jMāra nama ɓaa!-

² Maɓne Ācōrēba jarasia:

-ɓa warra Isa ababe quiruda bio quīrā eroɓada edapeda wādua Moria druadaa. Mama mla ɓa eyada jaradiaya. Maɓ eyade ɓaa Isara mla babue diadua.-

³ Ara maɓda Abrahaɓba diapeda pirabaripeɓa idjia edeida ɓara burro ɓā jācuasia. Taɓada ɓasia idji warrara Ācōrēba babue diai carea. Maɓbe idji warra Isara, nezocarā sida umé edesia Ācōrēba jarada eyadaa.

⁴ Ewari ūbea babarade Abrahaɓba dji eyara taɓaba unusia. ⁵ Maɓne idji nezocarā jarasia:

-Nama panenadua. Burro sida eropanadua. Māra mla warra ume awuá nocodaa wānia Ācōrēba bia bedeadia carea. Māwānacarea ɓārāmaa waya zedia.-

⁶ Maɓbe Abrahaɓba dji taɓara edapeda idji warra Isa equiade cobasia. Necoda, taɓadau sida edasia. Maɓbe umena ābaa wāsidaa Ācōrēba ne babue diadi carea. ⁷ Wāɓadae Isaba Abrahaɓba jarasia:

-jZeza!-

Abrahaɓba panusia:

-zCārē, warra?-

Isaba iwidiſia:

-Nama dadjia taɓada, taɓadau sida eropana baribarade zsaama ɓa oveja zaque Ācōrēba babue diadira?-

⁸ Abrahaɓba panusia:

-Warra, Ācōrēba oveja zaquera diaya babue diadi carea.-

Maɓbe nocodaa wāsidaa. ⁹ Ācōrēba jarada eyade jūenapeɓa Abrahaɓba mōgarada pā buesia Ācōrēba babue diabadada oi carea. Maɓ ɓā taɓara cajērāpeɓa idji warra Isara cabará jāpeɓa taɓa ɓā cobasia. ¹⁰ Maɓbe Abrahaɓba necora jawade edasia idji warra beai carea. ¹¹ Baribarade Ācōrē nezocaba bajāneba trā jarasia:

-jAbrahaɓ, Abrahaɓ!-

Abrahaɓba panusia:

-Māra nama ɓaa.-

¹² Maɓne bajānebema nezocaba jarasia:

-ɓa warrara bearādua. Idjira ni maār biē orādua. ɓa idibarade mla cawabisia ɓaa Ācōrēba wārāda waya ɓada, ɓa warra ababe quiruda Ācōrēba wāgaē diai bada bēra.-

¹³ Abrahaɓba jēda acabarade oveja umaquīrāda unusia. Maɓ oveja cachura bacuru zaque jawateɓe jūe nūmasia. Ara maɓda Abrahaɓba wāpeɓa maɓ ovejara jidasia. Maɓdarade Ācōrēba babue diasia idji warra cacuabari. ¹⁴ Maɓ carea Abrahaɓba dji eyara trā ɓasia “Ācōrēba diabararia.” Maɓ bēra hebreorāba wadibida jarabadaa: “Ācōrēba idji eyade diabararia.”

¹⁵ Maɓne Ācōrē nezocaba wayacusa bajāneba Abrahaɓba trā jarasia. ¹⁶⁻¹⁷ Nāwā jarasia:

-Ācōrēba nāwā jara ɓaa: “ɓa warra ababe quiruda wāgaē diai bada bēra, ara mldji trāneba mla wārāneba jarabarade ɓara careba baida. Mla badeba zocārā yōbiya chīdau zocārā panā quīrāca, pusa icawa ɓa pichi zocārā baraa quīrāca. Maɓ awara badeba yōɓadaba ādji dji quīrū puru beara jāriſia. ¹⁸ ɓa mla bedeara jā oda bēra mla badeba yōɓaradeba naɓ ējūāne ɓe purura jūma carebaya.”-

¹⁹ Māwānacarea Abrahaɓba jēda wāsia idji nezocarā amenamaa. Mamaɓba ābaa wāsidaa Beersebádaa. Mama Abrahaɓba besia.

Abrahaɓ djaba Naco warrarā

²⁰ Māwānacarea Abrahaɓba ūriſia idji djaba Nacoba dji quima Milca ume warrarāda unusidada. ²¹ Dji nabema warrara Uz abadjidaa. Maɓare dji djaba Buzuda ɓasia. Buzuare Quemuelda basia. Quemuelera Araɓ zeza basia. ²² Idjaba Milcaba toſia Queseda, Hazoda,

Pildáda, Jidlada, Betuel sída. ²³ Betuelera Rebeca zeza basía. Milcaba mañ ocho warrarãra Abrahãñ djaba Hebroñ abadaa. Abrahãñra Sara carea jãã ßaba sopua ewarira wagasia. Reumaba tosia Tebada, Gahañda, Tahada, Maacá sída.

23

Abrahãñba Sara tßbari carea ëjũã nãdoda

¹ Abrahãñ quima Sarara 127 poa basía. ² Mañne Arbá purude Canaañ druade jaidasia. Arbá purura idjaba Hebroñ abadaa. Abrahãñra Sara carea jãã ßaba sopua ewarira wagasia.

³ Mãwã ßade Abrahãñra idji quima jaidadamañba hititarãmaa bedeade wãsia. Adjirãa nãwã jarasia:

⁴ –Mãra drua añbema bërã bãrã tãena ëjũã neë ßaa. Mña quirãa ßaa bãrãba mña ëjũãda nãdobuedida mñ quima tßbari carea.–

⁵ Mañne hititarãba Abrahãñra panusidaa:

⁶ –Dai boro, ùrĩdua dai bedeara. Æcõrëba ßara dairã tãena dji dromada ßasia. Mañ bërã ßa quimara tßbaridua daiba coro eropanñ uria dji biara ßade. Dairãba wãgadaëa.–

⁷ Mañne Abrahãñra ãta nũmepeda quirã edaa barrusia hititarã quirãpita bia quiruada ai carea. ⁸ Mañbe jarasia:

–Bãrãmaa mñ quimara nama tßbarida wãrãda bia ßabañra, mñ djuburia Zohar warra Eproñ ume bedeadadua. ⁹ Iwididadua bẽwãrã joubada uria Macpela abadara mña nãdobuemãrëã. Mañ uriarã idji ëjũã icawa ßaa. Mañ uria carea mña diaya idjia iwidibãñra quirãca. Mãwãra nañ druade ëjũãda erobaya mñ ëberãrã tßbari carea.–

¹⁰ Mañ Eproñra hitita basía. Idjira arima chũmasia. Mañne idji ëberãrã quirãpita, purude eda wãbãdarã quirãpita bida idjia Abrahãñra nãwã jĩgua jarasia:

¹¹ –Mãwãëa, mñ boro, ùrĩdua. Mñ ëberãrã quirãpita mña mañ ëjũãra dji uria sída bari diaya ßa quima tßbarimãrëã.–

¹² Mañne Abrahãñra hititarã quirãpita waya quirã edaa barrusia. ¹³ Barrupeda jũmarã quirãpita Eproñra nãwã jĩgua jarasia:

–Mñ quirã djuburia waya ùrĩdua. Dji ëjũãbari ßaa parata iwidibãñra quirãca mña diaya. Mña jara ßara ãjãdua. Mãwãbãñra mñ quimara mañ ëjũãne tßbariya.–

¹⁴ Eproñba panusia:

¹⁵ –Mñ boro, ùrĩdua. Dji ëjũãra nãdobueida ßaa cuatrociento parata torrobari, baribãñra çdadjimaarã mañda parataca? ßa quimara tßbaridua.–

¹⁶ Eproñba jaradara Abrahãñba bia ùrĩsia. Ara mañda hititarã quirãpita cuatrociento parata torroda juachapeda Eproñra jũma daucha diasia. ¹⁷⁻¹⁸ Mañ juachadara hititarãba, purude eda wãbãdarã bida unusidaa. Mãwã cawasidaa Abrahãñba Eproñ ëjũã Macpela abadara nãdosida. Mañ ëjũãra Mamredeba ãmãdau odjabariare ßaa. Abrahãñba nãdosia dji ëjũãra, dji joubada uriara, bacuru dji ëjũãne ßea sída.

¹⁹ Mãwãñacarea Abrahãñba idji quima Sarara idjia nãdoda uria de tßbarisia. Mañ uriarã ëjũã Macpela abadade ßaa. Mañ ëjũãra Mamredeba ãmãdau odjabariare ßaa. Mamrera idjaba Hebroñ abadaa. Hebroñra Canaañ druade ßaa. ²⁰ Mãwã Macpela ëjũã, dji uria sída hititarãne bañda Abrahãñba jũma edasia.

24

Abrahãñ nezocaba Isa itea quima jarãda

¹ Abrahãñra bio drõãda basía idjaba Æcõrëba idjira ne jũmane careba basía. ² Ewari aba Abrahãñba idji nezoca dji dromada trãsia. Abrahãñba ne erobãra mañ nezocaba jũma wagabadjia. Abrahãñba idjia jarasia:

–ßa jãwara mñ ßacara edre ßadua mña wãrãneba jarai carea. ³ Mañbe bajãne idjaba nañ ëjũãne ßa Æcõrë quirãpita mña jaradua ßaa mñ warra itea nañ Canaañ druadebema wãrãda jarãëda. ⁴ Ætebãñra wãdua mñ bañda druadaa mñ ëberãrãmaa. Wãrãneba jaradua mamabema wãrãda mñ warra Isa itea eneida.–

⁵ Mañne dji nezocaba panusia:

–Baribãñra dji wãrãda mñ ume nañ druadaa ze quirãñëbãñra çmña ßa warrara ßa bañda druadaa edeica?–

⁶ Abrahãñba panusia:

–jMñ warrara jãmaa ederãdua! ⁷ Æcõrë bajãne ßaba mñra nama enesia mñ zeza dedebemada, mñ ëberãrã druadebemada. Æcõrëba mña wãrãneba jarasia idjia mñ warrarãa nañra druada diaida. Ara mañ Æcõrëba idji bajãnebema nezocada ßa na diabueya ßaa mñ

warra itea mamabema wērāda enemārēā. ⁸ Dji wērāda bā ume ze quīrīāébāγλ, bāra naā wārāneba jaradadebemada ēdrāγa. Baribāγλ mā warrara jāmaa ederādua.-

⁹ Ara maāda dji nezocaba idji jāwara Abrahāā bācara edre bāasia. Maāne wārāneba jarasia Abrahāāba jaradāra idjia oida. ¹⁰ Maābe dji nezocaba Abrahāā nebīadebemada quīrātānoa pesia dji wērā ēberārā diai carea. Idjāba Abrahāā cameyoda die edapeda Naco purūdaa wāsia Mesopotamia druaē.*

¹¹ Wābāγāde Naco puru caita baido juebada uria corodama jūēne wāsia. Quewara jūēna bērā dji nezocaba cameyora ānāūnamārēā egode chūmebigasia. Maāne wērārāra baido juede zesēsīdaa ādjia ewariza obada quīrāca. ¹² Māwā bāde dji nezocaba Ācōrēa jarasia:

-Mā Ācōrē, mā boro Abrahāā Ācōrē, mā bā bā beēda djuburiaya nane bāa quīrīāneba mā boro Abrahāāra quīrā djuburiāmārēā idjāba mā sīda carebamārēā. ¹³ Māra naā baidoma bāa. Naā purudebema awērāra namaa baido juede zebadaa. ¹⁴ Mā abāa awērāa jaraya: “Mā quīrā djuburia bā zocora egode bāpeda māā baidoda diadua.” Maāne dji awērāba māā doduāda aibāγλ, idjāba bā cameyoa bīda baidora diayāda aibāγλ, mā cawaya bā maā awērāra bā nezoca Isa itea erobāda. Māwābāγλ māā cawaya bā mā borora quīrīāneba careba bāda.-

¹⁵ Wādī Ācōrēa iwīdī bāde unusia awērāda zebāγāda. Idjia zocoda equiade erobāasia. Maā awērāra Rebeca abadjīdaa. Idjira Betuel cau basīa. Betuelera Abrahāā djaba Naco warra basīa. Betuel papara Milca basīa. ¹⁶ Rebecara bio quīrāwārēā basīa idjāba wādī umaquīrā adua basīa. Idjira baido juebada urīama jūēsīa. Maābe idji zocode baidora tāpeda diguīdaa wābāγλ basīa. ¹⁷ Maāne Abrahāā nezocara Rebecamaa pīra wāpeda jarasia:

-Mā quīrā djuburia, bā zocodebema baidoda māā maāī diadua.-

¹⁸ Maāne Rebecaba jarasia:

-Dodua, mā boro.-

Ara maāda idji zocora eda edapeda idji jāwāde erobāde Abrahāā nezocaa dobisīa. ¹⁹ Dobīdacarea jarasia:

-Bā cameyo itea bīda māā baidoda jueya ādjia do quīrīābāda quīrāca dodamārēā.-

²⁰ Ara maāda baido idji zocode bāra animarāba dobadade weasia. Weapeda bārima zocārā baidora juesīa jūmarā cameyoba doāmārēā. ²¹ Māwā jue bāde Abrahāā nezocaba chupea aca bēsīa Ācōrēba maā awērāra Isa itea wārāda erobā cawaya.

²² Cameyo baido dopedadacarea dji nezocaba Rebecaa pīrū oro oda bio nēbāa bāda quēbāde jāmārēā diasīa. Idjāba manīa oro oda nēbāa bēada bio zāγā bēada umē diasīa. ²³ Maāne iwīdīsīa:

-zBāra cai cau? Mā djuburia jaradua, zBā zeza dera bari bāca dai cāīni carea?-

²⁴ Rebecaba panusia:

-Māra Betuel cau. Betuelera Naco warraa. Idji papara Milca. ²⁵ Dai dera bari bāā bārā cāīmamārēā, idjāba bā cameyoba codamārēā baraa.-

²⁶ Maā carea dji nezocara chīrāborode cobepeda Ācōrēa bīa beēdeasia. ²⁷ Nāwā jarasia:

-Bīa quīrua Ācōrē, mā boro Abrahāā Ācōrē. Bā mā boro Abrahāāra quīrā djuburiadeba wārāda careba bāa. Māra ode jīpa enesia idji ēberārāmaa.-

²⁸ Maāne Rebecara dji papa diguīdaa pīra wāsīa. Jūēpeda Abrahāā nezocaba jaradāra jūma nēbāγāsīa. ²⁹⁻³⁰ Rebecaba djabada erobāasia Labāā abadada. Maā Labāāba ūrīsīa idji djabawērāba nēbāγλ bāda. Idjāba unusia idji djabawērāba pīrūda quēbāde jā bāda, manīa sīda jāwāza jā bāda. Maā carea baido juebadamaa pīra wāsīa Abrahāā nezoca jāγāde. Jūēbāγāde unusia dji nezocara idji cameyo ume baido juebadama panāda. ³¹ Maāne Labāāba jarasia:

-Ācōrēba careba bā ēberā, mā diguīdaa zedua. Bāra zcārē cārēā puru dajada bā? Mā dera bāa bā cāīmārēā idjāba bā cameyo panāni sīda bāa.-

³² Ara maāda dji nezocara Labāā diguīdaa wāsīa. Jūēnapeda Labāāba cameyo ārā jā bēadara jūma ērācuapeda ne cobīgasia. Maā awara baidoda jue diasīa Abrahāā nezoca ume zepedāda jīrū sāγādamārēā.

³³ Maābe Labāāba ne codamārēā diabīsīa baribāγλ Abrahāā nezocaba jarasia:

-Māra poya ne coēa māā beēde enena jarai naēna.-

Labāāba jarasia:

-Māēteara jaradua.-

³⁴ Ara maāda dji nezocaba jarasia:

-Māra Abrahāā nezocaa. ³⁵ Mā borora Ācōrēba bio careba bā bērā idjira bio ne bara bāa. Ācōrēba idjīa ovejada, pacada, parata torroda, oroda, nezoca umaquīrāda, nezoca

* **24:10** Naco. Genesi 11:27-31; 22:20-24. Mesopotamia. Maā druara hebreo beēdeade Aram Najaraīm abadaa. Genesi 25:20.

wērāda, cameyoda, burro sida zocārā diasia. ³⁶ Mañ awara mñ boro quima Sara djora ðla ba umaquirā warrada tosia. Mñ boroba erobara mañ warraa jñma diasia.

³⁷ Idjaba mñ boroba mña wārāneba jarabisia. Idjia nāwā jarasia: “Mñra nañ Canaañ druade ðabaria, baribara mñ warra itea Canaañnebema wērāda jararādua. ³⁸ Ātebala mñ zeza druadaa wādua. Mama wērā mñ ēberārānebemada mñ warra itea jarade wādua.”

³⁹ Mañne mña jarasia: “Dji wērāda mñ ume ze quīrāēbala ĵmā sāwā oi?” ⁴⁰ Mñ boroba jarasia: “Mñra Ācōrē ume ewariza nñbaria. Ara mañ Ācōrēba idji bajānebema nezocada ða ume diabueya ða wābala carebamārēā. Māwā ða wērā mñ zeza ðasi ēberārānebemada mñ warra itea poya eneya. ⁴¹ Mñ ēberārāma jūēnacarea ādjirāba wērāda diadaēbala, nañ wārāneba jaradādebemada ðara ēdala.”

⁴² Mañda idi mñra baido juebadama jūēpeda Ācōrēa nāwā iwidiisia: Ācōrē, mñ boro Abrahañ Ācōrē, carebadua mña ode zeðara bia odjamārēā. ⁴³ Mñra nañ baidoma ða. Awērāda baido juede zebala mña idjia jaraya: “Mñ quīrā djuburia, ða zocodebema baidoda mañi diadua.” ⁴⁴ Mañ awērāba mña doduada aibala, idjaba ða cameyoda bida baidora diayada aibala, mña cawaya ða mañ wērāra mñ boro warra Isa itea erobada.

⁴⁵ Wadi mñ soðe beðea ðade unusia Rebecaba idji zocora equiade eronīda. Idjira baido juebadamaa zepeda baidora juesia. Mañne mña idjia jarasia: “Mñ quīrā djuburia baidoda diadua.” ⁴⁶ Ara mañda zoco equiade erobadara eða edapeda mña jarasia: “Dodua, idjaba ða cameyoda bida baidora diaya.” Ara mañda mña dosia. Idjaba mñ cameyoda bida idjia baidora dobigasia.

⁴⁷ Mañbe mña iwidiisia: “ĵbara cai cau?” Idjia panusia: “Mñra Betuel cau. Betuelera Naco warraa. Idji papara Mīca.” Mañ carea mña pīrūda idji quēbade jñ ðasia. Mania sida idji jawade jñ ðasia. ⁴⁸ Mañbe mñra chīrāborode cobepeda Ācōrēa bia beðeasia. Mñ boro Abrahañ Ācōrēa bia quīruada asia. Idjia mñra bia enesia mñ boro djaba āizauada idji warra itea edemārēā.

⁴⁹ Bārāba mñ boroda wārāda quīrā djuburiadeba carebadibala, mña jaradua Rebecara mñ ume diabuedida. Baribala diabuedaēbala jaradua mña cawa crīchai carea.-

⁵⁰ Mañ ūrīnapeda Laba ða Betuel bida panusidaa:

-Mañgara wārāda Ācōrēneba ze ða. Mañ bēra daiba poya jaradaēa bia ðada wa biē ðada.

⁵¹ Rebecara nama ða quīrāpita ða. Eðdua idjira ða boro warra quima bamārēā Ācōrēba jarada quīrāca.-

⁵² Mañ beðea carea Abrahañ nezocara chīrāborode cobepeda Ācōrēa bia beðeasia.

⁵³ Mañbe oro odada, parata odada, cacuade jñbada sida Rebeca diasia. Idjaba nebia nēba beada Rebeca djaba, dji papa bida diasia. ⁵⁴ Mañbe ða dji nezocara, idji ume zepedada sida ne cosidada. Ne codapeda cāsidada. Nurēma pirabaripeda dji nezocaba jarasia:

-Mñra idu wābidada mñ boromaa.-

⁵⁵ Baribala Rebeca djababa, dji papa bida panusidaa:

-Rebecara wadibida die ewari dai ume ðaida ða. Māwānacarea ða ume wāida ða.-

⁵⁶ Mañne dji nezocaba jarasia:

-Ācōrēba mña dji wērāda unubida bēra mñra nama dārābirānada. Mñra idu wābidada mñ boromaa.-

⁵⁷ Baribala Rebeca djababa, dji papa bida panusidaa:

-Māwā baibala, Rebecara trñnia cārēda jarai cawaya.-

⁵⁸ Ara mañda Rebecara trñnapeda iwidiisidaa:

-ĵbara nañ ēberā ume nawena wāica?-

Mañne Rebecaba panusia:

-Māē, mñra wāya.-

⁵⁹ Ara mañda Rebecara idji wagabari wērā ume idu wābisidaa. Idjaba Abrahañ nezocara, idji ume zepedada sida idu wābisidaa. ⁶⁰ Mañne Rebeca djabarāba idjira nāwā bia jarasidaa: Djabawērā, daiba quīrā panala ða warrarāra zocārā unuida. Idjaba quīrā panala ða warrarāba ādji dji quīrūrāda poyadida.

⁶¹ Mañbe Rebecara idji nezocawērāra sida cameyo ða chūmenapeda Abrahañ nezoca ume wāsidada. Māwā Abrahañ nezocaba Rebecara edesia.

⁶² Mañmisa Abrahañ warra Isara Beer-Lajai-Roideba zeðada Negue druade ðasia.

⁶³ Ewari aba quewara babala ðe idjira druwa ða nñbasia.† Mañne cameyoda zeseðadada unusia. ⁶⁴⁻⁶⁵ Ara mañne Rebeca cameyo ða chūmaba Isara unusia. Mañ bēra Rebecaba Abrahañ nezocaa iwidiisia:

† 24:63 Druwa ða nñbasia. Hebreo beðeade mañra ebuda ða. Nañgarā crīchada diaisicada: “Crīcha jarade wāsia”, “Ācōrēa ewari iwidiide wāsia”, “aujiāne wāsia”, “idji achirā ume nēbala ðe wāsia” wa “bacuru zaqueda ude wāsia.”

-¿Cai awuá dadjirāmaa zebalaga?-

Nezocaba panusia:

-Jālra m̄ boro Isaa.-

Mañ bedea ūripeda Rebecara cameyodeba uḏaa badosia. Māwāpeda idji quīrādarrara quēba daucha wuaba balrasia, Isa quima baida bedea balda bēra.

⁶⁶ Mañne Abrahāñ nezocaba oḏara jūma Isaa nēbalasia. ⁶⁷ Ara mañda Isaba Rebecara idji papa querasi wua demaa edesia. Māwā Isaba Rebecara edapeda bio quīrā besia. Idjaba idji papa jaidada carea sopuara jōsia.

25

Abrahañba Queturá ume warrarā ununa

¹ Abrahāñra waya quima edasia. Dji wērā trāra Queturá basia. ² Mañ Queturába tosia Zimrañ, Jocsañ, Medañ, Madiañ, Isbac, Súa sida. ³ Jocsañ warrarāra nañgarā basia: Sebá, Dedañ sida. Dedañneba yōsidaa asureorā, letuseorā, leumeorā sida. ⁴ Madiañ warrarāra nañgarā basia: Epá, Eper, Hanoc, Abidá, Eldá sida. Jūma mañgarāda Queturádeba yōsidaa.

⁵⁻⁶ Abrahāñ waḏi zocai balde Queturába toda warrarāa, Agaraba toda warraa bida Abrahāñba nebiada diacuasia. Mañbe ādjirāra Isa balmañba amāḏau odjabariare tamā wābigasia. Mañbebalra Abrahāñba idjia erobara jūma Isaa diasia.

Abrahāñ jaidada

⁷ Abrahāñra 175 poa basia. ⁸ Mañne bio drōāda quiruda waraga jaidasia. ⁹⁻¹⁰ Dji warrarā Isaba, Ismael bida idjira tlabarisidaa bēwārā joubada uria Macpela abadaḏe Sara tlabaripedadama. Mañ uriaara Mamre ējūāneba amāḏau odjabariare bla. Dji ējūāra Abrahāñba hitita Zohar warra Eproñneda nēdosia.* ¹¹ Abrahāñ jaidadacarea Ācōrēba dji warra Isara bia basia. Isara baido juebada uria caita babadjia. Dji baido juebada uriaara Beer-Lajai-Roi abadjidaa.†

Ismaeldeba yōpedadarā

¹² Nama bal bla Ismaeldeba yōpedadadebemada. Mañ Ismaelera Abrahāñba unusia Agaradeba. Agarara Sara nezocawērā Egiptodebema basia. ¹³ Ismael warrarā trāra nañgarā basia: dji iwinada Nebayo basia. Idjiare Cedar basia. Mañare Adbeel basia. Mañare Mihsañ basia. ¹⁴ Mañare Mismá basia. Mañare Dumá basia. Mañare Masá basia. ¹⁵ Mañare Hadar basia. Mañare Temá basia. Mañare Jetu basia. Mañare Napi basia. Dji jīrūarebemara Cedemá basia. ¹⁶ Mañgarā docera Ismael warrarā basia. Ādjirāneba puruda doce yōsidaa. Ādjira mañ puru bororāda besia. Mañ doce purura ara ādji trāda balcuasidaa. Dji ēberārā sida ara mañ trāra eropanesidaa.‡

¹⁷ Ismaelera 137 poa baside jaidasia. ¹⁸ Idji warrarāba birasidaa Sur ējūāneba aba Havila ējūānaa. Sur ējūāra Egipto drua caita bla. Havilara Asiria druadaa wābada ode bla. Ādji ēberārānebemada jīga panabadjidaa.§

Isa warrarā topedada

¹⁹ Nama bal bla Isa warrarānebemada. Isara Abrahāñ warra basia. ²⁰ Isa cuarenta poa baside idji quima Rebecara edasia. Rebecara Betuel cau basia idjaba Labañ djabawērā basia. Ādjirāra arameorā basia. Padan-Arañ druadebemarā basia.

²¹ Isa quima Rebecara warra toca basia. Mañ carea Isaba Ācōrēa iwidiisia Rebeca biogoamārēā. Idjia iwidiidara Ācōrēba bia ūrīsia. Māwā Rebecara mīguisoda biogoa besia. ²² Mañne warrarāra idji biteda djō panā bēra idjia crīchasia: “¿Sāwāērā mārā jāwā mīga bla?”* Mañ carea Ācōrēa iwidiide wāsia. ²³ Mañne Ācōrēba panusia:

Bā biteda warrada umé djō panā bēra balra jāwā bla. Ādjideba puruda umé odjadia.

Abamada dewarabema cāyābara mēsārara baya. Dji nabemada dji tēābema jawaeḏa baya.

²⁴ Dji toi ewari jūeside Rebecaba umé tosia. ²⁵ Dji nabemara bio caraida basia. Idjira cara purea basia. Mañ carea dji trāra basidaa Esau.† ²⁶ Esau tobagaḏe dji tēābemaba idji jīrūgarronane jida to basia. Mañ carea idjira trā basidaa Jacobo.‡ Rebeca warra toside Isara

* **25:9-10** Genesi capítulo 23. † **25:11** Beer-Lajai-Roi. Hebreo bedeade mañ trāba jara bla: “Baido bogadra bla Ācōrē zocai bla mā unubariḏe.” Genesi 16:13-14. ‡ **25:16** Genesi 17:20. § **25:18** Ādji ēberārānebemada jīga panabadjidaa. Mañ bedeaba idjaba jara bla “ādji ēberārā quīrāpe panesidaa” wa “ara ādji ēberārā ume biē panesidaa.” Genesi 16:12.

* **25:22** ¿Sāwāērā māra jāwā mīga bla? Mañra hebreo bedeade ebuda balēa. Calatamaarā jara bla: “Māra jāwā baibala, ¿cārē cārēā zocai bai?” Dewarāmaarā jara bla: “Māra ¿cārē cārēā nañ warrara jāwā iwidiisi?” † **25:25** Esaura trā jarabadaa Edoñ idjaba Seir. Hebreo bedeade Edoñ trāba jara bla “purea bla.” Seir trāba jara bla “caraida bla.” Edoñba biara jara bla Esauḏeba yōna puruda. Seirba biara jara bla Esauḏeba yōpedadarā ējūāda. Genesi 36:9. ‡ **25:26** Jacobo trāba jara bla “jīrūgarrona.” Mañ awara cūrūgabariada abara quīrāca jīguabaria. Genesi 27:36.

sesenta poa basia.

Esaūba edaida badara Jacoboa nēdobueda

²⁷ Māl warrarāra warisidaa. Esaúra mēā wā cawa basia. Baribara Jacobora diguida necai habadjia. ²⁸ Esaúba animarā beapeda dji zezaa cobibadjia. Māl bēā Isaba Esaúra bio quīrīā basia. Mālne Rebecaba biara Jacoboda quīrīā basia.

²⁹ Ewari aba Jacobora ne dju basia. Mālne Esaúra mēā nībadada jarra jūesia. ³⁰ Esaúba jarasia:

-Mā djuburia, bala lenteja purea dju bada māla cobidua. Māra cacua ablaē bala, ne coē ba bēā.-

Lenteja purea ba carea Esaúra idjaba trā basidaa "Edoā."§

³¹ Mālne Jacoboba jarasia:

-Bala dji warra iwina bēā dadji zezaba erobadebemada bala waibalara edaya. Bala edaida bala za ba lentejabari māla nēdobueda.-

³² Esaúba jarasia:

-Māra jarrababa beuboda. Māda beubarā, dadji zezade edaida bala ḡsāwā edai?-

³³ Mālne Jacoboba jarasia:

-Naārā wārāneba jaradua bala dadji zezade edaida bala māla diaida.-

Ara māda Esaúba wārāneba jarasia. Māwā dji warra iwinaba edaida bala Esaúba Jacoboa nēdobuesia. ³⁴ Mālbebara Jacoboba lentejara pāl sida Esaúba diasia. Esaúba copeđa baido do bapeda wāsia. Māwā dji warra iwinaba edaida badara Esaúba igarasia.

26

Isara Guerarde bada

¹ Māl ewaride Isa druade jarrabada zesia Abrahāl ewaride zeda quīrāca.* Māl carea Isara Guerar purudā wāsia pilisteorā boro Abimelemaa. ² Isa mama baḡde Ācōrēra idjimaa zepeda jarasia:

-Egipto druadaa wārādua, ātebara māla jarabara druade bedua. ³ Bala druā āibemamīna nama bedua. Māra ba ume baya. Māla bala carebaya: māla bala, ba warrarāa bida nāl druara diaya. Māwā māla ba zeza Abrahāla wārāneba jaradua oya. ⁴ Māla ba warrarāra zocārā yōbiya bajāne chīdau zocārā panā quīrāca. Māla jūma nāl druara baḡdeba yōbadarāa diaya idjaba māla baḡdeba yōbadarāa nāl ējūāne bea purura jūma carebaya. ⁵ Māla māwā oya Abrahāla mā beḡdeara jūma jīā oda bēā; māla obidada, māla jara baḡdada, māla jaradiadada, mā ley sida idjia jūma jīā osia.-

⁶ Māl bēā Isara Guerar purude besia. ⁷ Mālne Guerardebemarāba Isaa dji quima Rebecadebemada iwidisidaa, idjira quīrāwārēā ba bēā. Māl carea Isara ne wayasia. Iduba crīcha besia mā quimaana aibara, māra beadisicada edadi carea. Māl carea ādjia iwidibadaḡde panubadjia: "Idjira mā djabawērāa."

⁸ Isa mama dārā baḡde pilisteorā boro Abimeleba dajadaa acabadadeba unusia Isaba idji quima Rebecara yāga nūmada. ⁹ Māl bēā Abimeleba Isara trābipeda jarasia:

-Jāl wērāra wārāda ba quimaa. ḡcārē cārēā bala jarasi ba djabawērāda?-

Isaba panusia:

-Māla crīchasia bārāba māra beadida mā quima edadi carea.-

¹⁰ Abimeleba jarasia:

-ḡcārē cārēā jāwā osi? Mā purudebemarā abada ba quima ume cāinabara, bababara daia mā cadjiruara obicasia.-

¹¹ Māl bēā Abimeleba idji ēberārā jarasia:

-Bariduaba Isada mīā sēibara wa dji quimada mīā sēibara, mā ēberāra beuida bala.-

¹² Māl druade Isara ne ūsia. Abari poade idjia waibala ewasia, Ācōrēba idjira ne jūmane careba bada bēā. ¹³ Māwā idjira bio bara besia. ¹⁴ Ovejada, pacada, nezocarā sida zocārā erobesia. Māl carea pilisteorā idji ume biē panesidaa. ¹⁵ Idji zeza Abrahāl zocai baside Abrahāl nezocarāba baido juebada uriada corocuasidaa. Baribara pilisteorāra Isa ume biē panā bēā māl baido juebada uriara jūma egoroba ānācuasidaa. ¹⁶ Mālbe dji boro Abimeleba Isaa jarasia:

-Dai tāēnabemada āyā wādua, bala dairā cāyābara dji dromaara bebara bēā.-

¹⁷ Ara māda Isara Guerar purude badada āyā wāsia. Guerar jewedeḡde jūpeda idji wua dera opeḡda mama besia. ¹⁸ Abrahāl wadi zocai baside idjia baido juebada uriada mama corobicasia.† Idji beuḡdacarea pilisteorāba mā baido juebada uriara egoroba jūma

§ 25:30 Hebreo beḡdeade Edoā trāba jara ba purea bada.

* 26:1 Genesis 12:10.

† 26:18 Genesis 21:25-31.

ãñãcuasidaa. BaribΛΓΛ Isa mama ðade zeside waya corobicuapeda abari trãda ðΛcuasia dji zezaba naëna ðΛdada.

¹⁹ Ewari aba Isa nezocarãba dji jewedade coro panasidaa. Coro panΛne baido ãtaa bogadrΛ ðada unusidaa. ²⁰ BaribΛΓΛ maã baido carea Guerarðebema oveja wagabadada Isa oveja wagabada ume ijarasidaa. Guerarðebemarãba jarasidaa:

-Naã baidora dairãnea.-

Maã carea ijarapedada bërã Isaba baido juebada uriara trã ðAsia Esec.‡ ²¹ Mãwãnacarea Isa nezocarãba dewara baido juebada uriada corosidaa. BaribΛΓΛ maã carea bida ijarasidaa. Maã baido juebada uriara trã ðAsia Sitna.§

²² Maãbe Isara mamabemada ãyã ðade wãsia. Mama dewara baido juebada uriada corosia. Maã baido carea ijaradaë basia. Maãne Isaba jarasia:

-ΛrãbΛΓΛ Æcõrëba dadjirãra bia ðAsia naãgΛ ëjũãne ne bara paneni carea.-

Mãwã dji baido juebada uriara trã ðAsia Rehobo.*

²³ MamaΛba Beersebãdaa wãsia. ²⁴ Maã diamasi Æcõrëra Isama odjapeda nãwã jarasia: Mãra bΛ zeza Abrahaãba ãjã ðada Æcõrëa. Ne wayarãdua. Mãra bΛ ume ðΛa.

Mãa bΛra nãwã careba baya: bΛ warrarãra mãa zocãrã yõbiya mã nezoca Abrahaãra carebayada ada bërã.

²⁵ Æcõrëda mama odjada bërã Isaba mõgarada ãta pã buepeda idjia ewari iwidisia. Maãbe idji wua dera osia mama dãrã ðai carea. Idjaba idji nezocarãba mama baido juebada uriada corosidaa.

Isaba Abimele ume bedea ðΛda

²⁶ Ewari aba Guerar purudebema boro Abimelera Isamaa zesia. Abimelera zesia idji crïcha diabari Ahuzat ume, idji djõbadarã boro Picol ume bida. ²⁷ Maãne Isaba Abimelea jarasia:

-Bãrãba mãra unu ama panana bërã, bãrã tãë nabemada ãyã jΛretasidaa. Maãda ¿cãrë cãrëã mãmaa ze panΛ?-

²⁸⁻²⁹ Maãne ãdjia panusidaa:

-Daiba unu panΛa Æcõrëra bΛ ume ðΛda. Maã carea daiba crïcha panΛa bΛ ume necai panani carea bedeeda ðΛdida. Daiba bΛra necai wãbisidaa idjaba bΛ ume ababe biada osidaa. Maã bërã wãrãneba nãwã bedea ðΛdia: daiba bΛ mã sënaë panΛ quïrãca bΛ bida दौरa mã sëda. Wãrãda Æcõrëba bara bio careba ðΛa.-

³⁰ Maã carea Isaba ðAsrïda ne cobada waiðΛada opeða ãdjirãra ne codruasidaa. ³¹ Nurëma pirabaridapeda wãrãneba bedea ðΛsidaa necai panani carea. Maãbe Isaba ãdjia bia wãnaduada asia. Ædjirã bida bia beduada adapeda wãsidaa.

³²⁻³³ Maãmisa Isa nezocarãba egoro coro panΛne baidoda unusidaa. Ununapeda Isamaa jarade zesidaa. Idjia maãgΛ ewaride bedea ðΛda carea maã baido juebada uriara trã ðAsia Sebã.† Maã carea mamabema purura wadibida Beersebã abadaa.

³⁴ Isa warra Esaú cuarenta poa baside Beerí cau Judida edasia. Maã awara edasia Eloã cau Basemã sida. Maã Judira, Basemã sida hitita wërãrã basia. ³⁵ Maãne ãdji umena Isa ume Rebeca ume bida bia pananaca basia.

27

Isaba idji warrarã bia jara ðΛda

¹ Isara drõada bΛ bërã dauba unuca basia. Ewari aba idji warra nabema Esaúda trãpeda jarasia:

-jWarra!-

Esaúba panusia:

-¿Cãrë, zeza?-

² Maãne Isaba jarasia:

-AcΛdua, warra, mãra drõada ðΛa. Mã beui ewarira adua ðΛa. ³ Maã carea mã djuburia bΛ enedrΛmada cha sida edapeda meã wãdua. ⁴ Ne beasira mã itea djudua mã awua cobari quïrãca. Maãda cobisira mã bΛra bia jara ðΛya mã beui naëna.-

⁵ Isara idji warra Esaú ume bedea ðΛda Rebecaba ãri basia. Maãbe Esaúra meã wãsia dji zezaa cobi carea. ⁶ Esaú wãnacarea Rebecaba idji warra Jacoboa jarasia:

‡ 26:20 Hebreo bedeede esec trãba jara ðΛa: "Jara panΛ." § 26:21 Hebreo bedeede Sitna trãba jara ðΛa: "Dji quïrũ panΛ." * 26:22 Hebreo bedeede Rehobo trãba jara ðΛa: "Ëjũã baraa." † 26:32-33 Hebreo bedeede Sebã trãba jara ðΛa: "Bedea ðΛpedada." Genesi 21:30-31.

-Warra, mĹa ũřisia bĹ zezara bĹ djaba Esaú ume bedea bĹda. BĹ zezaba Esaúa nĹwĹ jarasia: ⁷ "MĹĹ ne beade wĹpeda mĹ itea djudua. MaĹ djicora copeđa mĹ beui naĹna bĹda ĀcōřĹ quĩrĹpita bia jara bĹya."

⁸ JĹĹbe, warra, mĹa jarabĹrĹda odua. ⁹ Dadjı animarĹ beamaa wĹpeda chiwatu zaque boreguea panada ume enedua. MaĹbe mĹra bĹ zeza itea ne djuyı idjia awua cobari quĩrĹca. ¹⁰ MaĹda bĹa bĹ zezamaa edeya idjia comĹrĹĹ. MĹwĹ idji beui naĹna bĹdrĹ bia jara bĹya.-

¹¹ MaĹne Jacoboba dji papa Rebecaa jarasia:

-MĹ djaba Esaúra caraida bĹa, maĹne mĹra cara neĹ bĹa. ¹² MĹ zezaba mĹda tĹibĹrĹ, cawaya mĹa idjira cŹrŹga bĹda. MaĹda cawasira idjia mĹra bia jara bĹĹĹ, ĹtebĹrĹ biĹ jara bĹya.-

¹³ MaĹne dji papaba panusia:

-MĹwĹ biĹ jara bĹsira mĹmaabĹrĹ zeya. Warra, odua mĹa jara bĹ quĩrĹca. Chiwatu zaquera isabe jarĹde wĹdua.-

¹⁴ Ara maĹda Jacobora wĹpeda chiwatu zaquera enesia idji papamaa. Enepedı idji papaba djicoda osia Jacobo zezaba awua cobari quĩrĹca. ¹⁵ MaĹbe dji warra nabema Esaúba jĹbari dji biara bĹda Rebecaba enesia. Esaúba maĹ jĹbarira Ĺdji dede erobasia. MaĹda Rebecaba Jacoboa jĹbisia. ¹⁶ MaĹ awara Jacobora cara neĹ bĹ bĹrĹ Rebecaba chiwatu zaque eda idji jĹwade, ĹrĹmaside bida caracuasia. MĹwĹ osia dji zezaba EsaúdrĹ crĹchamĹrĹĹ. ¹⁷ MaĹbe djico warra djudada paĹ sida idji warra Jacoboa diasia dji zezamaa edemĹrĹĹ.

¹⁸ Idji zezamaa wĹpeda Jacoboba jarasia:

-ĹZeza!-

Isaba panusia:

-ĹCĹrĹ, warra? BĹra Ĺcaida mĹwĹ bĹ?-

¹⁹ MaĹne Jacoboba idji zezaa jarasia:

-MĹra bĹ warra nabema Esaúa. MĹa osia bĹa jarada quĩrĹca. Ĺta chŹmepeđa ne codua. MaĹbe mĹra bia jara bĹdua.-

²⁰ Isaba dji warraa iwıdısia:

-MĹ warra, ĹsĹwĹ jĹcua isabe ne beasi?-

Jacoboba panusia:

-BĹ ume bĹ ĀcōřĹba mĹa unubisia.-

²¹ MaĹne Isaba jarasia:

-Warra, mĹ caita zedua. MĹa idu tĹbidua bĹra wĹrĹda mĹ warra Esaú cawaya.-

²² Ara maĹda Jacobora dji zezaba tĹmĹrĹĹ caita wĹsia. MaĹne Isaba jarasia:

-BĹ bedeara Jacobo bedeaca bĹa, baribĹrĹ bĹ jĹwara Esaú jĹwaca bĹa.-

²³⁻²⁴ Isaba Jacobora cawaĹ basıa idji jĹwara Esaú jĹwa quĩrĹca caraida bĹ bĹrĹ. Isaba Jacobo bia jara bĹbĹrĹde wayacusa iwıdısia:

-ĹBĹra wĹrĹda mĹ warra Esaúca?-

Jacoboba panusia:

-MĹĹ, zeza. MĹra Esaúa.-

²⁵ MaĹne dji zezaba jarasia:

-Warra, bĹa ne beadara diadua mĹa coi carea. MaĹbe mĹa bĹra bia jara bĹya.-

Ara maĹda Jacoboba diasia. Diadacarea Isaba cosia. MĹwĹ bĹde Jacoboba uva bĹ sida diasia. MaĹrĹ sida Isaba dosia. ²⁶ MaĹbebĹrĹ Isaba jarasia:

-JĹĹbe warra, mĹ caita chŹmepeđa mĹ urıdarrade isōdua.-

²⁷ Ara maĹda Jacobora caita chŹmepeđa isōsia. MaĹne Jacoboba jĹ basia Esaúba jĹbarıda. Isaba maĹra Ĺpeda crĹchasia wĹrĹda Esaúda idji ume bĹda. MaĹ bĹrĹ idjia JacobodrĹ nĹwĹ bia jara bĹsia.

MĹ warrara tŹĹpa bĹa ĀcōřĹba bia zaubi bĹ ĹjŹa quĩrĹca.

²⁸ MĹa quĩrĹ bĹa ĀcōřĹba bĹ itea bajĹneba cue zebi baida bĹa ubĹrĹra bia zaumĹrĹĹ.

MĹwĹ bĹ trigora aduba zauya. BĹ uva sida bia zauya.

²⁹ MĹa quĩrĹ bĹa puruda zocĹrĹ bĹ jĹwadea beadıda, druazabemada bĹ quĩrĹpita wayaadeba chŹrĹborode cobeadıda.

MĹa quĩrĹ bĹa bĹra bĹ djabarĹ boro baida, bĹ papa warrarĹda bĹ quĩrĹpita chŹrĹborode cobeadıda.

MĹa quĩrĹ bĹa bĹ biĹ jarabĹdara biĹ beadıda idjaba bĹ bia jarabĹdara bia beadıda.

³⁰ Isaba mĹwĹ bia jara bĹdacarea Jacobora idji zeza ume badada ĹdrĹsia. Ara ĹdrĹbĹrĹde idji djaba Esaúra meĹ wĹ badada jŹĹsia. ³¹ Idjia bida djicoda warra osia. MaĹda dji zezamaa edepedı jarasia:

-Zeza, mĹra ne beasia. Ĺta chŹmepeđa codua. MaĹbe mĹra bia jara bĹdua.-

³² MaĹne Isaba Esaúa jarasia:

-BĹra Ĺcaida mĹwĹ bĹ?-

Esaúba panusia:

–Māra bā warra iwina Esaú.–

³³ Isaba maā ūrībāra^{de} dauperape^{da} ure nūmesia. Maāne jarasia:

–Māēteara ꞑcaida bā na ze bāsi? Idjia bea^{da}ra māā diasia. Maāda māā jūma cosia bā ze naēna. Māā idjira bia jara bāsia. Maā bēra idjira^{da} bia baya.–

³⁴ Esaúba dji zeza be^{de}a ūrīside abeda bio sopusia. Maāne jīā bāba jīgua jarasia:

–ꞑZeza, mā sīda bia jara bādua!–

³⁵ Maāne dji zezaba panusia:

–Bā djababa māra cūrūga^{de} ze bāsia. Māwā māā bā bia jara bāi ba^{da}ra idjiaba^{ra} edasia.–

³⁶ Maāne Esaúba jarasia:

–ꞑBārāba jāā cūrūgabari Jacobora aride trā bāsīdaa!^{*} ꞑIdjia māra bārima umé cūrūgabara^{la}! Māā warra iwinaba edaīda ba^{da}ra idjia edasia. Jāābe īdī bāā māā bia jara bāi ba^{da}ra idjia jārisia.–

Maāne Esaúba wayacusa iwīdisia:

–ꞑBāā mā sīda poya bia jara bāēca?–

³⁷ Isaba panusia:

–Māā Jacobora bā boroda bāsia. Bā ēberārāra, bādeba yōbāda sīda idji jāwaēda bāsia. Idjaba māā jara bāsia idji trigora uva sīda aduba zaumārēā. Maāba, warra, māā bāā ꞑcārēda poya diai?–

³⁸ Maāne Esaúba dji zezaa bia iwīdisia:

–Zeza, bāā ꞑababe idjira^{da} poya bia jara bāīca? ꞑAy, zeza, mā sīda bia jara bādua!–

Māwā jara bāde Esaúra bio jīā nūmasia.

³⁹ Māwā bāde dji zeza Isaba jarasia:

Bāra ējūā biadebemada, cue zebarmabemada jīga baya.

⁴⁰ Bāra dewara ēberārā ume djō baya, idjaba bā djaba jāwaēda baya.

Bari^{ba}ra bāā jīā o ama bēba^{ra}de idji jāwaēda ba^{da}da ēdra^{ya}.[†]

Rebecaba Jacoboa mīrū wādua^{da} ada

⁴¹ Ādji zeza Isaba Jacoboda bia jara bāda bēra Esaúba Jacobora bio quīrāma besia. Maā carea nāwā crīchasia: “Mā zeza beudacarea māā sopua ewarida wagaya. Maābebāra mā djaba Jacobora beaya.”

⁴² Esaúba oi crīcha bāra dji papa Rebecaba cawasia. Maā carea idji warra tēābema Jacobora trāpe^{da} jarasia:

–Ūrīdua, bāā oda carea bā djaba Esaúba bāra bea quīrīā bāā.⁴³⁻⁴⁵ Idjia bāda beaiba^{ra}, idji sīda bea^{da}da panāa. Māwāra māā abari ewarīde bārā umena aduaya. Maā carea, warra, māā jaraba^{ra}da jīā odua. Isabe Haraā purūdaa mīrū wādua mā djaba Labaāmaa. Jāma idji ume dārā ba^{da}da aba bā djaba quīrūbi jōba^{ra}daa. Bāā oda^{da} idjia quīrādoasira māā bāā be^{de}ada diabueya waya zemārēā.–

⁴⁶ Jacobo wāi naēna Rebecaba dji quīma Isaa jarasia:

–Māra sē bāā Esaú quīma hititārā carea. Jacobo bīda naā druadebema hitita wērāda edaiba^{ra}, biara bāā māra beuida.–

28

¹ Maā bēra Isaba Jacobora trāpe^{da} bia jara bāsia. Idjaba nāwā jarasia:

–Canaānebema wērāda edarādua.² Padan-Araā druadaa wādua bā zezadrōā Betuelmaa. Mama bā djabadrōā Labaā caurānebemada aba edadua.³ Ācōrē ne jūma poya o bāba bāra careba baya warra zocārā unumārēā. Māwā bādeba purūda zocārā yōnia.⁴ Idjaba Ācōrēba Abrahāā diai jarada ējūāda idjia bāā, bādeba yōbādarāa bīda diaya.^{*} Māwā naā ējūāra bārāne baya, bāra nawena nama āibema quīrāca bāmīna.–

⁵ Māwā Isaba Jacobora wābisia Padan-Araā druadaa. Maābe Jacobora wāsia idji djabadrōā Labaā de^{da}a. Maā Labaāra Betuel warra basia. Betuelera arameo basia. Labaāra Rebeca djaba basia. Rebecara Jacobo idjaba Esaú papa basia.

Esaúba dewara quīma edada

⁶ Jacobo wāi naēna idji zeza Isaba idjira bia jara bāpe^{da} jarasia Canaānebema wērāda edarāmārēā. Āteba^{ra} wābisia Padan-Araā druadebema wērāda edamārēā. Esaúba mālgāra jūma unu basia.⁷ Maā awara unu basia Jacoboda idji zeza be^{de}a, idji papa be^{de}a sīda jīā ope^{da} Padan-Araā druadaa wāsida.⁸ Maālgādeba Esaúba cawasia idji zezaba Canaānebema wērārāra quīrācada.⁹ Maā carea Esaúra wāsia Abrahāā warra Ismaelmaa.

^{*} **27:36** Hebreo be^{de}ade Jacobo trāra cūrūgabariada abāra quīrāca jīguabaria. Genesi 25:26. [†] **27:40** Dārāba^{ra}de Esaú puru Edoāba Jacobo puru Israelera igarasia. 1 Reye 11:14-25; 2 Reye 8:20. ^{*} **28:4** Genesi 17:4-8.

Ismaelera Esau djabadrõã basía. Mañne Esaúba Ismael cau Majalada edasia. Majalara Nebayo djabawerã basía. Esaúba dewara quimarã pe erobãde mañ werã sida edasia.

Jacoboba Betelde cãimocarada

¹⁰ Mañne Jacobora Beersebãdeba Harañ purudaa wãsia. ¹¹ Wãbãrãde ota queusia. Mama mõgarada cobãsia idji borocauí carea. Mañbe egode tabepeda cãisia. ¹² Cãí bãde cãimocarade unusia dume drasoga bãda chũ nũmãda. Mañ dumerã duðãba bajãnaa tẽũ nũmasia. Mañne Jacoboba unusia ãcõrẽ bajãnebema nezocarãda dumene ãta wã duanãda idjaba edaa ze duanãda. ¹³ Idjaba unusia ãcõrẽda dume borode nũmãda. Mãwã bãde ãcõrẽba jarasia:

–Mãra bã zezadrõã Abrahãñ ãcõrẽa, bã zeza Isa ãcõrẽa. Bã cãí bã ãjũãra mãã bãã, bã warrarãa bida diaya. ¹⁴ Bã warrarãa zocãrã yõnia egoro pora quĩrãca. ãdjirãra wãbãrãdia ãmãdaud odjabariare, ãmãdaud baebariare, jãwa araare, jãwa acãare bida. Idjaba bãdeba, bãdeba yobãrãdeba bida mãã jũma nañ ãjũãne bea purura carebaya. ¹⁵ Mãra bã ume bãã. Mãã bãra wagaya bã wãbãrãza, idjaba mãã bãra nañ ãjũãnaa waya eneya. Bãra igarãeã, ãtebãrã wãrãda mãã jara bãdãda jũma bã itea oya.–

¹⁶ Mañne Jacobora cãí bãdãda ãrãmãpedã mãwã crĩchasia: “Wãrãda ãcõrẽra nama bãã, baribãrã mãã adua basía.” ¹⁷ Ne wayaaãdeba jarasia: “¡Nama bio minijĩchia bãã! ãcõrẽ dera nama bãã, idjaba bajãnaa wãbãda o sida nama bãã.”

¹⁸ Nurẽma diãpedãda Jacobora pirabãrãpedã borocau erobãda mõgarara ãta nũmasia sãyãda bãmãrẽã. Mañ mõgara ãrã nedragada weasia ãcõrẽra mama bã bẽrã. ¹⁹⁻²² Mama Jacoboba wãrãneba mãwã jarasia:

–ãcõrẽda mã ume wãibãrã, mã wãbãrãma wãgaibãrã, ne coi carea diaibãrã, cacuaãde jãbarida diaibãrã, idjaba mã zezamaa waya jẽda eneibãrã, mãã idjidãrã jãã baya. Mañ carea nañ mõgara sãyã bãdãra ãcõrẽ de baya.–

Mãwã dji mama bã puru Luz abadara Jacoboba trã bãsia Betel.† Idjaba Jacoboba ãcõrẽã jarasia:

–Bãã mãã die diabãrãza mãã bãã aba dia baya.–

29

Jacobo idji djabadrõãma jũẽna

¹ Mãwãnacarea Jacobora nocodãã wãsia. Wãne ãmãdaud odjabariarebema ãberãrã druãde jũẽne wãsia. ² Mama baido juebada uria corodãda unusia. Mañ caita ovejada zocãrã panasidãã. Mañ ovejara ãdji djibãrãrã ãbea panã caita awara awara ãnãũ duanasidãã. Djibãrãrãba mãñ baidora ãdji ovejaa jue diãbadjidãã. Dji baido juebada uria ãrã mõgara waibãrãda cobãsia. ³ Ewariza oveja jũma enepedãdacarea dji oveja wagabãdãba mãñ mõgarara ãyã bãbadjidãã ãdji ovejaa baido jue diãdi carea. Jue diãpedãdacarea wayacusa mõgarara dji uria ãrã cobãbadjidãã. ⁴ Mãñne Jacoboba dji oveja wagabãdaã iwĩdisia:

–Djãbarã, çbãrãra sãmãbema?–

ãdjia panusidãã:

–Daira Harañ purudebema.–

⁵ Jacoboba iwĩdisia:

–çBãrãba Naco warra Labãrã unubãdaca?–

ãdjia panusidãã:

–Mãẽ, daiba unubãda.–

⁶ Jacoboba waya iwĩdisia:

–çIdjira bia bãca?–

ãdjia panusidãã:

–Idjira bia bãã. Acãdua, jari urua dji cau Raquelda. Idji zeza ovejada pe enebãrã.–

⁷ Mãñne Jacoboba jarasia:

–Acãdadua, wãdi ãsa nũmã bẽrã animarãra cãine edediẽ panãã. Ovejara baido dobiãdãpedã waya põãjãrã cobide ededãdua.–

⁸ ãdjirãba panusidãã:

–Wãdibida poya baido dobiãdeã. Daiba jããbãdaã jũmarãba ãdji ovejara enenamãrẽã. Mãñbebãrã mõgara baido juebada uria ãrã cobãrã ãyã bãbãdaã ovejara baido dobiãgãdi carea.–

⁹ Jacobo ãdjirã ume beãde bãde Raquelba idji zeza ovejara pe enesia. Idjira dji oveja wagabãri basía. ¹⁰ Raquel zeza Labãrã Jacobo papa Rebecca ume dji djaba basía. Jacoboba Raquel, Labãñ oveja sida unuside baido juebada uriamãã wãpedã dji mõgara uria ãrã cobãrã ãyã bãsia. ãyã bãpedã idji djabadrõã Labãñ ovejara baido dobiãgasia. ¹¹ Mãñne Jacobora

† 28:19-22 Hebreo bedeãde Betel trãba jara bãã “ãcõrẽ de.”

ħasridasia idji papa ěberārāma jũēna bĕrā. Maħ carea Raquel uridarrade isõpeda jĩasia.
 12 Maħbe Jacoboba jarasia:

–Mħra bħ zeza Labaħ tĕābeaa. Mħ papa Rebecara bħ apipia.–

Ara maħda Raquelera diguidaa pira wāsia idji zeza jarade. 13 Labaħba maħ ũrĩpeda pira wāsia idji djabawĕrā warra Jacobo audiabariĕ. Jacobo ħmaaa wāpeda ojũē edapeda uridarrade isõsia. Maħbe diguidaa edesia. Diguida jũēnapeda Jacoboba Labaħa idji sāvānanebemada jũma nĕbħrāsia. 14 Maħne Labaħba Jacoboa jarasia:

–Wārāda ħara mħ ěberārā.–

Māvānacarea Jacobora Labaħ ume jedeco aba ħesia.

Jacoboba Labaħ caurā edada

15 Jedeco aba ħadacarea Labaħba Jacoboa jarasia:

–ħara mħ tĕābeamĩna mħ itea bari trajaiĕ ħaa. Mħa jaradua jũmasāvā diaida ħada ħa trajubari.–

16 Labaħba cauda umĕ erobasia. Dji nabema trħda Lea basia. Raquelera dji tĕābema basia.

17 Leara mācua quĩrāvāĕĕĕ basia.* Baribħrħ Raquelera bio quĩrāvāĕĕĕ basia. 18 Maħne Jacoboba Raquelda bio quĩrĩ basia. Maħ carea Labaħa jarasia:

–ħa cau tĕābema Raquel edai carea mħra siete poa ħa itea bari traja ħaya.–

19 Maħne Labaħba panusia:

–ħiara ħaa mħ caura ħħa diaida dewara ěberāa diai cāvābara. Māĕteara mħ itea bari traja ħedua.–

20 Ara maħda Jacobora Raquel edai carea Labaħ itea siete poa bari trajasia. Jacoboba Raquelera bio quĩrĩ ħa bĕrā idjimaarā maħ siete poara dārāĕ basia.

21 Siete poa ħadacarea Jacoboba Labaħa jarasia:

–ħadħia ħħpedada ewarira jũēna bĕrā ħa caura diadua mħ quima bamārĕ.–

22 Ara maħda Labaħba mamabemarāra jũma trħbigasia dji cau quima edabħrħ ħasridada oi carea. 23-24 Baribħrħ diamasi maħ ħasrida o panasidade Labaħba idji cau nabema Leada Jacoboa diasia. Idħaba idji nezocawĕrā Zilħa abadada Lea diasia nezoca ħara bamārĕ. Maħne Jacoboba Leada māwā ħada adua basia, diamasi nũma bĕrā. Ara maħda Jacobora Lea ume cāsia. 25 Nurĕma Jacoboba unusia Leadħ idji cadade ħada. Maħ carea Labaħmaa wāpeda jarasia:

–ħCārĕ cārĕa ħaa mħra jāwā osi? ĩMħra Raquel carea ħa itea bari trajaĕ basica? ĩCārĕ cārĕa mħra cūrĕgasi?–

26 Maħne Labaħba panusia:

–ħama dai druade dji nabemadħħa na quima diabadaa. 27 Lea edabħrħ ħasridara domia aba odua. Māvānacarea mħa dewarabema sida diaya ħaribħrħ ħara wayacusa siete poa idji carea mħ itea bari trajaida ħaa.–

28 Jacoboba ħia ħħada asia. Maħ bĕrā ħasridara domia aba osia. Maħbe Labaħba idji cau Raquelera Jacoboa diasia dji quima bamārĕ. 29 Labaħba idji nezocawĕrā ħilħa abadada idji cau Raqulea diasia nezoca ħara bamārĕ. 30 Ara maħda Jacobora Raquel ume cāsia idħaba idħira Lea cāvābara quĩrĩara erobesia. Maħbe Jacobora wadi siete poa bari traja ħesia Labaħ itea.

Jacoboba warrarā ununa

31 Maħne Ācõrĕba unusia Jacoboba Leara quĩrĩāĕ ħada. Maħ carea Ācõrĕba Leaa warrarāda diasia, ħaribħrħ Raquelera warra toca basia. 32 Leara biogoa ħepeda umaquĩrā warrada tosia. Maħne crħchasia: “Mħ mħga ħħra Ācõrĕba acāsia. Idibħrħ mħ quimaba mħra ħiara quĩrĩāya.” Māvā dji warrara trħ ħasia Rubeħ.†

33 Leara wayacusa biogoa ħepeda umaquĩrā warrada tosia. Maħne crħchasia: “Ācõrĕba mħa naħ warra sida diasia mħ quimaba mħ quĩrĩāĕ ħa ũrĩna bĕrā.” Māvā dji warrara trħ ħasia Simeoħ.‡

34 Wayacusa biogoa ħepeda umaquĩrā warrada tosia. Maħne crħchasia: “Idibħrħ mħ quimara mħ ume āħaa ħaya, mħa idji warrada ũbea tobħrħ bĕrā.” Māvā dji warrara trħ ħasia Levi.§

35 Wayacusa biogoa ħepeda umaquĩrā warrada tosia. Maħne crħchasia: “Naħne mħa Ācõrĕba ħia ħedeaya.” Māvā dji warrara trħ ħasia ħada.*

Maħare Leara dārāsia warra toĕ ħada.

* 29:17 Leara mācua quĩrāvāĕĕĕ basia. Hebreo ħedeade ħħ ħaa: “ħa daura ħħaĕ basia.” Baribħrħ maħba ħara ħara eħuda ħħa. † 29:32 Hebreo ħedeade Rubeħ trħba ħara ħaa: “Acħdua warrada jāwā quiru.” ‡ 29:33 Hebreo ħedeade Simeoħ trħba ħara ħaa: “Ūrĩna.” § 29:34 Hebreo ħedeade Levi trħba ħara ħaa: “Āħaa ħaida.” * 29:35 Hebreo ħedeade ħada trħba ħara ħaa: “ħia ħedeaida.”

30

1 Raquelera warra toca bĕrā idji djabawērā Lea ume sođe biĕ besia. Maĕ carea Raquelba Jacoboa jarasia:

–Mĕra warra quĭrĭā ɁɁɁ. Warrada unuĕɁɁɁ, biara ɁɁɁ mĕra beuida.–

2 Maĕ carea Jacobora Raquel ume quĭrĭpeda jarasia:

–ɁMāwāra mĕda Ācōrĕca? IdjiabɁɁɁ ɁɁra warra idu unubiĕ ɁɁɁ.–

3 Maĕbe Raquelba jarasia:

–Mĕ nezocawērā Bilhada ɁɁɁ. Idji ume cāɁdua. Idjia warrada toibɁɁɁ, maĕ warrara mĕre baya. Māwā mĕra Bilhadēba warra erobaya.–

4 Ara maĕda Raquelba idji nezocawērā Bilhara Jacoboa quima quĭrĕca diasia. Maĕbe Jacobora Bilha ume cāisia. 5 Bilhara biogoa Ɂepeda umaquĭrā warrada tosia. 6 Maĕne Raquelba jarasia: “Mĕa iwidiɁara Ācōrĕba ūrĭsia. Idjia mĕa warra diadaba cawabi ɁɁɁ mĕa jĭpa osida.” Māwā dji warrara trĕ ɁɁsia Daĕ.*

7 Māwānacarea Raquel nezocawērā Bilhara wayacusa biogoa Ɂepeda umaquĭrā warrada Jacoboa to diasia. 8 Raquelba jarasia: “Mĕ djabawērā ume bio dĭō ɁɁde mĕa poyasia.” Māwā dji warrara trĕ ɁɁsia Neptali.†

9 Maĕ ewaride Leaba cĭɁɁasia waa warrara toĕda. Maĕ carea idji nezocawērā Zilpada Jacoboa quima quĭrĕca diasia. 10 Māwā Zilpada umaquĭrā warrada Jacoboa to diasia. 11 Maĕne Leaba jarasia: “Mĕra boro biasia.” Māwā dji warrara trĕ ɁɁsia Ga.‡

12 Māwānacarea Lea nezocawērā Zilpada wayacusa umaquĭrā warrada Jacoboa to diasia.

13 Maĕne Leaba jarasia: “Mĕra bio ɁɁsrida ɁɁɁ. IdibɁɁɁ wĕrārĕba jaraɁia mĕra ɁɁsrida ɁɁda.” Māwā dji warrara trĕ ɁɁsia Aser.§

14 Trigo ewabada ewaride Jacobo warra iwina Rubeĕra trigo uɁamaa wāsia. Mama unusia mandragoĭda.* Maĕra Rubeĕba Ɂa edapeda idji papa Lea itea edesia. Lea djabawērā Raquelba maĕ unupeɁa Leaa jarasia:

–Mĕ quĭrĭ dĭuburia ba warraba mandragoĭ Ɂnenanebemada mĕa diadua.–

15 Maĕne Leaba jarasia:

–ɁYa bia ɁɁĕca ɁɁɁ mĕ quima jārĭnada? Maĕ awara ɁɁɁ mĕ warra mandragoĭ sida jārĭca?– Raquelba panusia:

–Ba warra mandragoĭda mĕa diasira nane diamasi Jacobora ba ume cāiɁa.–

Raquelba jaraɁara Leaba bia ūrĭsia. 16 Maĕ bĕrā Jacobo quewara idji ĕjūāneba jūĕɁɁɁde Leara idji audiabariɁe wāsia. Maĕbe jarasia:

–Nane diamasi ɁɁra mĕ ume cāiɁa mĕ warra mandragoĭra Raquelea diadabari.–

Maĕ diamasi Jacobora idji ume cāisia. 17 Leaba iwidiɁara Ācōrĕba ūrĭsia. Māwā Leara waya biogoa Ɂepeda umaquĭrā warrada tosia. Maĕ warrara idjia juesuma toɁa basia. 18 Maĕne Leaba jarasia: “Mĕ nezocawērāda mĕ quimaa diadabari Ācōrĕba mĕa nebiada diasia.” Māwā dji warrara trĕ ɁɁsia Isacar.†

19 Māwānacarea Leara wayacusa biogoa Ɂepeda umaquĭrā warrada Jacoboa to diasia. Maĕ warrara idjia sei toɁa basia. 20 Leaba jarasia: “Ācōrĕba mĕa nebiada diasia. Mĕa sei umaquĭrā warra toɁa bĕrā mĕ quimaba mĕra bia unuya.” Māwā dji warrara trĕ ɁɁsia Zabulo.‡

21 Māwānacarea wĕrĕcauda tosia. Idjira trĕ ɁɁsia Dina.

22 Maĕne Ācōrĕba Raquelera quĭrĕdoae basia. Raquelba iwidiɁara idjia ūrĭna bĕrā warrada idu unubisia. 23 Maĕ warra toside Raquelba jarasia: “Mĕ warra toca carea pera badara Ācōrĕba āyā basia. 24 Mĕa quĭrĭā ɁɁɁ Ācōrĕba warrada dewara diada.” Māwā dji warrara trĕ ɁɁsia Jose.§

Jacobo Labaĕ ume dji cĭrĭgapedada

25 Jose toɁacarea ewari aba Jacoboba dji zāwārĕ Labaĕa nāwā jarasia:

–Mĕra mĕ druadaa idu wābidua. 26 Mĕ quimarāda, mĕ warrarā sida idu edebidua. Mĕ quimarā carea ba ĕ itea bari traja basia. Maĕ bĕrā mĕra idu wābidua. Ba cawa ɁɁɁ mĕra ba itea bio trajasida.–

27 BaribɁɁɁ Labaĕba jarasia:

* **30:6** Hebreo bedeade Daĕ trĕba jara ɁɁɁ: “Cawabisia jĭpa oɁada.” † **30:8** Hebreo bedeade Neptali trĕba jara ɁɁɁ: “Dĭō ɁɁ.” ‡ **30:11** Hebreo bedeade Ga trĕba jara ɁɁɁ: “Boro biasia.” § **30:13** Hebreo bedeade Aser trĕba jara ɁɁɁ: “ɁɁsrida ɁɁɁ.” * **30:14** Maĕ druade cĭɁɁɁadajĕda wĕrĕba mandragoĭda jōibɁɁɁ warra toida. † **30:18** Hebreo bedeade Isacar trĕba jara ɁɁɁ: “Ne oɁabari nebia diai.” ‡ **30:20** Hebreo bedeade Zabulo trĕba jara ɁɁɁ: “nebia diada” idjaba “bia unui.” § **30:24** Hebreo bedeade Jose trĕba jara ɁɁɁ: “āyā ɁɁɁ” idjaba “dewara diaya.”

-Mā quīrāc djaburiam mā ume bēdua. Māa quīrācuita aca bādeba cawa bāa Ācōrēba māra bādeba careba bāda. * 28 Māa jaradua bā traja bābari jūmasāwā quīrāc bāda. Ara māa quīrāc māa diaya.-

29 Jacoboba jarasia:

-Bāa cawa bāa māra bā itea sāwā bia traja bāda idjaba bā animarā quēdeara sāwā panāda.

30 Mā zei naēna bāa zocārāēbe erobasia. Baribāra mā jūēnacarea zocārā yōsia Ācōrēba bāra careba bā bēra. Idiba ātaa māra mādji warrarā itea traja quīrāc bāa.-

31-32 Maāne Labaāba iwīdisia:

-ZBā waya nama traja bei carea paratada jūmasāwā iwīdi bā?-

Jacoboba panusia:

-Māa paratara iwīdiē bāa. Māa bā ovejara wayacusa waga beya māa jarabāra āda ijāibāra: nane māra bā ovejamaa, chiwatuma bida wāpeda dji gorogoroa quēdeada, dji bagabaga quēdeada, oveja zaque pāima quēdeada sida awara bāya.† Jūma māwā beara māa edaya nama traja bei carea. 33 Mā animarā bāa acaēde zebāraēde ababe chiwatu bagabaga beada, gorogoroa beada, idjaba oveja pāima beada unuibāra cawaya māa aride o bāda. Baribāra māwā beaēda mā animarā tāēna unuibāra, ebuda bāya māa bāreda drāasida.-

34 Labaāba jarasia:

-Bia bāa, odua bāa jara bā quīrāca.-

35 Baribāra ara māa ewaride Jacoboba oveja, chiwatu sida awara bāde wāi naēna Labaāba chiwatu dji umaquīrā bagabaga beara, gorogoroa beara, chiwatu wērāa bagabaga beara, jījijijā beara, todotodoa beara idjaba oveja pāima bea sida chupea āyā bāsia. Maāra animarāra Jacoboba edaida bādamīna Labaāba idji warrarā diasia ara idji itea wagadamārēa.

36 Maābe ādjirāba Jacobo bāmaāba āyā ewari ūbea edesidaa. Maāne Jacoboba waabema animarā idjia edaiē bāda arima waga besia.

37 Maābe Jacoboba animarā idji itea edai carea nāwā osia: bacuru jawate onoda bāā tu edasia. Alamoda, almendroda, castaño sida bāā tu edasia. Maāra erruerrua jodacuasia.

38 Maābe bacuru erruerrua jodacuāda dji animarā baido dobadama bācuasia. Mama animarāra warra obadjidaa. 39 Ādjia māa bacuru quīrāpita warra osidara, bagabaga, jījijijā bea sida tocuabadjidaa. 40 Maāra animarā quēdeara Jacoboba awara bā wāsia. Māa awara oveja warra o panāne Jacoboba dji oveja wērāa Labaā animarā patrupatrua beada, pāima bea sida acābibadjia. Māa ovejaba patrupatrua quēdeada, pāima bea sida tosida bēra Jacoboba awara bāa wāsia ara idji itea. Labaā animarā ume ābaa bāē basia.

41 Māa awara animarā boregueara beara warra obādaza Jacoboba bacuru jodacuāda ādji baido dobadama bābadjia māa bacuru ununamārēa. Māwā dji boreguea beaba patrupatrua beada, bagabaga beada jījijijā bea sida tocuabadjidaa. 42 Baribāra animarā caya quēdeaa mamaa zebādeada Jacoboba bacurura bāca basia. Māa bēra animarā caya quēdeara Labaā itea besia, baribāra dji boreguea beara Jacobo itea besia. 43 Māwā Jacobora ne barasia. Ovejada, chiwatuda, nezoca umaquīrāda, nezoca wērāda, cameyoda, burro sida zocārā erobesia.

31

Jacobo idji druadaa mīrū wāna

1 Māa ewaride Labaā warrarāba Jacoboda nāwā biē jara panasidaa:

-Jacoboba jūma dai zezadedā edapeda bio ne bara besia.-

Māwā jara panāda Jacoboba cawasia. 2 Māa awara unubadjia Labaāra idji ume naārā bia bāda quīrāca bāēda. 3 Māwā bāde Ācōrēba Jacobo jarasia:

-Wādua bā djabarirā druadaa, bā ēberārāmaa. Māra bā ume bāya.-

4 Māa be Jacoboba idji quimarā Raquelda, Lea sida trābsisia idji oveja erobāmaa zedamārēa. 5 Ādji jūpedadacarea Jacoboba jarasia:

-Māa unu bāa bārā zezara mā ume naārā bāda quīrāca bāēda, baribāra mā zezaba jīā bā Ācōrēda mā ume bāa. 6 Bārāba cawa panāa māra bārā zeza itea bio trajasida. 7 Baribāra idjia māra cūrūgabadjia. Māa edaida bāra idjia bārima zocārā quīrā awara obadjia. Wārāda idjia mā ume biē o quīrā bāsia. Baribāra Ācōrēba idu māwā obiē basia. 8 Labaāba mā traja bābari jūma dji animarā gorogoroa beada edaida bāda aside mamaāba ātaa jūma ovejaba gorogoroa tobadjidaa. Idjaba dji patrupatrua beada māa edaida bāda aside mamaāba ātaa jūma ovejaba patrupatrua tobadjidaa. 9 Māwā Ācōrēba bārā zeza animarāra jārīsia māa diai carea.

* 30:27 Quīrācuita aca bādeba. Hebreo bedēade māāba idjaba jara bāa “daubaribāraēde.” † 30:31-32 Hebreo bedēade māā versicolora ebuda bāēa.

¹⁰ Maḷ ewaride animarā dji wērārā pōnō beaside mḷa cāimocarasia. Maḷ cāimocarade mḷa unusia animarāra warra o beada. Dji umaquīrāra ḷCḷḷḷ gorogoroa beasia, ḷCḷḷḷ patrupalrua beasia, idjaba ḷCḷḷḷ bagabaga beasia. ¹¹ Māwā bade Ḷcōrēba mḷra trāsia: * “Jacobō!” Mḷa panusia: “Nama ḷḷa.” ¹²⁻¹³ Maḷne idjia jarasia: “Mḷra ḷḷa Betelde ununa Ḷcōrēa.” Maḷ Betelde ḷḷa mōgara ḷḷḷ nedraga weadama ḷḷa wārāneba jarasia mḷa bada wagaibḷḷḷ, ḷḷa mḷdrḷ ḷḷā baida. Bio acḷdua animarāra warra o beada. Dji umaquīrāra jūma gorogoroa beaa, patrupalrua beaa, idjaba bagabaga beaa. Māwā mḷa ḷḷra careba ḷḷa Labaḷba ḷḷra biē o ḷḷa bēḷā. Jāḷbe piradrḷpeda namaḷba ḷḷa toda druadaa wādua.”-

¹⁴ Maḷne Raquelba Lea biḷa jarasidaa:

-Dai zezaba erobḷdebemada daia ni cārē sida diaēa. ¹⁵ Ḷḷebḷḷḷ दौरा drua āibema quīrāca osia. Idjia दौरा nēdobuesia. Maḷ awara dai nēdobuedabari edadara jūma cobuesia. ¹⁶ Baribḷḷḷ Ḷcōrēba dai zezadera jāḷisia. Maḷḷḷḷḷ wārāda dadjidea idjaba dadji warrarānea. Maḷ carea jūma Ḷcōrēba ḷḷā jara ḷḷa quīrāca odua.-

¹⁷⁻¹⁹ Maḷ ewaride Labaḷra idji oveja cara tḷ ḷḷada tḷmḷ basia. Maḷmisa Raquelera chupea idji zeza dede eḷa wāpeda dji zeza jḷwaba oda ācōrēda drḷasia. Maḷbe Jacoboba idji warrarāra, idji quimarā sida cameyo ḷḷḷ chūmḷasia. Ara maḷda Canaaḷ druadaa wāsia idji zeza Isamaa. Jūma idjia Padan-Araḷ druade edadara edesia. Dji animarā sida jḷre edesia. ²⁰ Jacoboba idji wānebemada Labaḷa jaraē basia. Māwā Jacoboba arameo Labaḷra cūrūgasia. ²¹ Jacobora jūma idjia erobḷ bara mīrū wāsia. Wāḷḷḷḷḷ Euprate do quīrārā chāsia. Maḷbe Gala eyaida ḷḷa druadaa wāsia.

Labaḷba Jacobo ēpēna

²² Ewari ūbea badacarea Labaḷba cawasia Jacobora mīrū wāsida. ²³ Maḷ bēḷā Labaḷba idji ēberārā edapeda Jacobo caidū ēpē wāsia. Siete ewari ēpē wāḷḷḷḷḷ Labaḷba Jacobora tḷmḷba unusia Gala eyaida ḷḷa druade. ²⁴⁻²⁵ Maḷne Labaḷra idji ēberārā sida oda cāsidaa. Maḷ diamasi Ḷcōrēba arameo Labaḷa cāimocarade nāwā jarasia: “ḷḷḷḷḷ, ūḷḷḷḷ! ḷḷḷḷḷḷḷ ume quīrū bedearādua!”

Nurēma Labaḷra idji ēberārā ume Gala druade Jacobo ḷḷma jūḷenapeda ādji wua dera ocuasidaa. ²⁶ Maḷbe Labaḷba Jacoboa jarasia:

-ḷcārē cārēā ḷḷa mḷra cūrūgasi? ḷḷa mḷ caurāra namaa enesia djōbadarāba ādjia poyapedadara jida edebada quīrāca. ḷcārē cārēā jāwā osi? ²⁷ ḷḷa wāira mḷa jaraē basia. ḷcārē cārēā jāwā chupea wāsia? ḷḷa jaraḷabara mḷa ḷḷsrida ewarida ocasia. Trḷābiba, tōnōāba, arpa biḷa ḷḷsridada ocasidaa. ²⁸ Maḷ awara ḷḷa mḷ wiuzaquerāra, mḷ caurā sida idu isōbiē basia. Crīcha neē ḷḷa quīrāca ḷḷa osia. ²⁹ Mḷa bārāra poya biē oida ḷḷa. Māwāmīna idi diamasi ḷḷa zeza ume ḷḷa Ḷcōrēba mḷa jarasia: “ḷḷḷḷḷḷḷ ume quīrū bedearādua!” ³⁰ ḷḷḷḷḷḷḷ waya ḷḷa zezamaa wā quīrāḷ ḷḷḷḷḷḷ, bia ḷḷa. Baribḷḷḷḷḷ ḷcārē cārēā ḷḷa mḷ jḷwaba oda ācōrēra drḷasi?-

³¹ Jacoboba panusia:

-Mḷ wāira jaraē basia ḷḷada waya ḷḷa bēḷā. Mḷa crīchasia ḷḷa ḷḷa caurāda jāḷida. ³² Mḷa ḷḷa jḷwaba oda ācōrēra drḷaē basia. Baridua nama ḷḷa erobḷḷḷḷḷ, beuida ḷḷa. Jūmarā quīrāpita jḷḷḷḷḷ mḷa ḷḷreda erobḷ cawaya. Mḷa erobḷḷḷḷḷ, edadua.-

Jacoboba adua basia Labaḷ jḷwaba oda ācōrēra Raquelba drḷa erobḷda.

³³ Ara maḷda Labaḷba Jacobo wua dede eḷa jḷḷḷḷḷ wāsia. Maḷare nezocawērārā wua dede eḷa jḷḷḷḷḷ wāsia. Lea wua dede biḷa jḷḷḷḷḷ wāsia. Māwāmīna idji jḷwaba oda ācōrēra unuē basia. Maḷ bēḷā Lea wua dedeba ēdrḷpeda Raquel wua dedaa wāsia. ³⁴ Baribḷḷḷḷḷ eḷa wāi naēna Labaḷ jḷwaba oda ācōrēra Raquelba cameyo ḷḷḷ chūmebada edreare mērāsia. Maḷbe maḷḷḷ ḷḷḷ chūmesia. Labaḷba jūma dji dejāne jḷḷḷḷḷmīna unuē basia. ³⁵ Maḷne Raquelba jarasia:

-Zeza, quīrūrādua mḷra ḷḷa quīrāpita poya piradrḷḷḷ bēḷā. Mḷra jedeco unu ḷḷa.-

Labaḷba idji jḷwaba oda ācōrēra unuē badāmīna wadi jḷḷḷḷḷ basia. ³⁶ Maḷ carea Jacobora quīrūpeda jarasia:

-ḷcārē cadjiruada oda bēḷā ḷḷa mḷra jācua ēpē ḷḷa? ³⁷ ḷḷa mḷ netatara abeda jūma ware acasia. Dai dede ḷḷareda unusica? Mḷa drḷadada unusibḷḷḷḷḷ, jūmarā eḷuda acḷbidua. Māwā ādjirāba poya cawa jaraḷia dadji umēbemarā caida jipa ḷḷada.

³⁸ Mḷra veinte poa ḷḷa itea traja basia. Maḷne ḷḷa ovejara, ḷḷa chiwatu sida warra ḷḷḷḷḷḷḷ basia. Mḷa ḷḷa oveja umaquīrāda coida badāmīna ni aba biḷa coē basia. ³⁹ Animarā cadḷḷḷḷḷ ḷḷa animarāda beasira, mḷa maḷ animarā beudara ḷḷma edeca basia cawabi carea. Ḷḷebḷḷḷḷḷ maḷbari ara mḷdji animarānebemada ḷḷā aba diabadjia. Maḷ awara

* **31:11** Ḷcōrē. Hebreo bedeade bḷ ḷḷa: “Ḷcōrē nezoca bajānebema.” † **31:12-13** Genesi 28:18-22.

āsa wa diamasi bida ba animarāda drāasidara ba maḷbari mḷreda jēda diabibadjia.‡ 40 Āsa mḷra beseaba bia mīga babadjia. Diamasi jisuba mīga ba bēra poya cāca basia.

41 Veinte poa mḷra ba diguida basia. Ba cau umé panḷ carea mḷra catorce poa ba itea bari trajasia. Ba animarā carea mḷra sei poa bari trajasia, baribaḷḷ mḷa edaida bara ba barima zocāra quīra awara obadjia. 42 Abrahaḷ Ācōrēda, mḷ zeza Isaba waya ba Ācōrēda mḷ ume baadaēbara, ba mḷra ne neé wābacia. Baribaḷḷ Ācōrēba mḷ bia mīga bara, mḷ bio traja ba sida unusia. Maḷ carea idi diamasi idjia bara queāsia.–

Labaḷba Jacobo ume bedea baḷa

43 Maḷ ūrīpeda Labaḷba Jacobo jarasia:

–Naḷ wērārāda mḷ caurā, naḷ warrārāda mḷ wiuzaquerā, za bea ovejara mḷrea. Za ba unu bara jūma mḷrea. Māwāmīna mḷ caurā, ādjia topedada warrārā sida ḷmḷa sāvā oi?‡ 44 Jāḷbe dḷōne amaaba dadjia bedeada baḷdia. Dadji umérāba mōgara boromea buedia dadjia bedea baḷpedada quīrāneba panani carea.–

Jacoboba maḷra bia baada asia. 45 Maḷ carea mōgara waibaḷada edapeda ḷta nūmasia. 46 Maḷbe Jacoboba idji ēberārā jarasia:

–Naḷ mōgara jīgabe mōgara boromea buedadua.–
Ara maḷda jūmarāba mōgarara ābaa boromea buesidaa. Maḷbe maḷ mōgara boromea bue nūmama ne cosidaa. 47-48 Labaḷba jarasia:

–Idi naḷ mōgara boromea bue nūmaba cawabi ba dadjira bedea baḷsidada.–
Labaḷba mōgara boromea bue nūmara idji bedeade trḷ baḷsia Jegar Sahaduta. Jacoboba idji bedeade trḷ baḷsia Gala.*

49-50 Labaḷba idjaba jarasia:

–Dadjira awara wābadamīna Ācōrēba dadji umena acḷ baḷa. Ba mḷ caurāda bié oibaḷa wa mḷ caurā awara dewara wērāda edaibaḷa, ēberā naḷ bedea baḷpedada ūrīnada arima baḷmīna Ācōrēba acḷ baḷa.–

Māwā mōgara boromea bue nūmara idjaba trḷ baḷsia Mizpa.†

51 Idjaba Labaḷba Jacobo jarasia:

–Acadua za boromea nūmḷ mōgara, za mōgara ḷta nūmḷ sida. Mḷa maḷra dadji ēsi baḷbisia. 52 Naḷ mōgarara sēyāda baḷa. Naḷ mōgara audu bara mḷ ume dḷōne zecara ba idjaba mḷ sida ba ume dḷōne wācara baḷa. 53 Dadjidebema abaada naḷ mōgara audu dḷōne wābara, Ācōrē ba zezadrōā Abrahaḷ ume baada idjaba mḷ zezadrōā Naco ume baḷdaba cawa oya.‡ ḷBia baḷca?–

Maḷne Jacoboba idji zeza Isaba waya ba Ācōrē quīrāpita Labaḷa wārāneba jarasia “bia baḷa.” 54 Māwāpeda Jacoboba Gala eyade animarāda Ācōrēba babue diasia. Maḷbe ēberārā trḷsia ne codamārēā. Ne codapeda maḷ eyade cāisidaa.

55 Nurēma diapedada Labaḷra piradrāpeda dji wiuzaquerā, dji caurā sida isōsia. Māwāpeda ādjia bia wānaduada apeda idji druadāa jēda wāsia.

32

Jacoboba Esau wayada

1 Mamaḷba Jacobo nocodaa wāsia. Wābaḷade Ācōrē nezocarā bajānebemada idjima zesidaa. 2 Maḷgḷḷ unubaḷde Jacoboba jarasia: “Ācōrē sordaorāda nama duana.” Maḷ carea mama trḷ baḷsia Mahanaiḷ.*

3 Mamaḷba Jacobo idji nezocarāda Seir druadāa diabuesia idji djaba Esauḷma. Seir druara idjaba Edoaḷ abadaa. 4 Idji nezocarā diabuei naēna Jacoboba jarasia:

–Mḷ djaba Esauḷa nāwā jarade wānadua: “Dai boro, ba nezoca Jacoboba nāwā jarabisia: mḷ wāna ewarīdeba ḷtaa mḷra dadji djabadrōā Labaḷma basia. 5 Mḷa pacada, burroda, ovejada, nezoca umaquīrārāda, nezoca wērārā sida erobaḷa. Mḷa naḷ beḷeara diabuebaḷa mḷ quīrā djuburia bara mḷ ume bia bamārēā.”–

Māwā jarapeda idji nezocarā diabuesia. 6 Dji nezocarā Jacobomaa jēda zedapeda nāwā jarasidaa:

‡ **31:39** Dji wagabariba adua baḷde animarāra beubaba wa ababa drāadibaḷa, idjia djibarīa maḷ animarā cacubari diaiē basia. Exodo 22:10-13. § **31:43** ḷmḷa sāvā oi? ḷcaḷamaarā Labaḷba iwidi ba: “Mā ḷcārē cārēā bié ocasi?”

* **31:47-48** Jegar Sahaduta trḷba, Gala trḷ bida jara panḷa: “Bede baḷpedadabema boromea.” † **31:49-50** Hebreo bedeade Mizpa trḷba jara baḷa “acubari.” ‡ **31:53** Ācōrē ba zezadrōā Abrahaḷ ume baada idjaba mḷ zezadrōā Naco ume baḷdaba cawa oya. Maḷ beḷeara idjaba nāwā traducida ba: “Ācōrē ba zezadrōā Abrahaḷ ume baḷdaba, mḷ zezadrōā Naco ume baada bida cawa odia.” * **32:2** Hebreo bedeade Mahanaiḷ trḷba jara baḷa “puru umé.” Jacoboba māwā trḷ baḷsia idji ēberārāra, Ācōrē sordaorā sida mama panḷ bēra. Idjaba māwā trḷ baḷsia mama idji ēberārāra esadra awara baḷda bēra. Maḷnebemada baḷ baḷa versículo 7-10de.

-Dairāra bλ djaba Esaúmaa wānapeda bλ bedeara jarasidaa. Ara nawena idjira bλmaa zebλraa. Maλ awara idji ume ēberārāda cuatrociento zebλdaa.-

⁷ Maλ ūrībλra de Jacobora bio ne wayasia. Maλba cawa crīchaē basia. Maλ bēra idji ēberārāda ēsadra awara basia. Idji ovejada, pacada, cameyo sida ara maλ quīrāca osia. ⁸ Nāwā crīcha basia: "Esaúda zepeda ababemada uraibλra, waabemada ēdrādia." ⁹ Maλbe Jacoboba Ācōrēa iwīdisia:

-Mλ zezadrōā Abrahāā Ācōrē, mλ zeza Isa Ācōrē, mλ Boro, bλa mλā jarasia: "Wādua bλ djibarirā druadaa. Mλa bλra ne jūmane carebaya." ¹⁰ Mλra ēberā biaē bēra bλa mλra quīrā djuburīaē bλa. Baribλra bλa mλra wārāda careba bλa. Labaλmaa wāi carea naλ Jordaλ do chāsīde mλ jawade ababe bacurada erobasia. Baribλra idira mλa ēberārāra zocārā pe erobλ bēra dairā puru umē panλa quīrāca panλa. ¹¹⁻¹² Mλa waya bλa mλ djaba Esaúra zepeda mλda, mλ wērārāda, mλ warrarā sida quenaida. Bλa jarasia mλra ne jūmane careba baida idjaba mλ warrarāra zocārā yōni bēra pusa ība quīrāca poya juachadaca baida. Wārāda māwā baibλra, mλ quīrā djuburia mλra ēdrā edadua mλ djaba Esaú jawadebemada.-

¹³ Maλ diamasi Jacobora mama cāsia. Nurēma idjia animarā erobadebemada jarλ pesia idji djaba Esaúa diai carea: ¹⁴ chiwatu wērāda dosciento, dji umaquīrāda veinte, oveja wērāda dosciento, dji umaquīrāda veinte, ¹⁵ cameyo wērā warra bara beada treinta, paca wērāda cuarenta, dji umaquīrāda die, burro wērāda veinte, idjaba dji umaquīrāda die. ¹⁶ Māwā opeda maλ animarāra idji nezocarā diasia. Maλne ādjia jarasia:

-Bārāra mλ na wānadua. Chiwatura, ovejara, cameyora, paca sida awara awara pe ededada.-

¹⁷ Maλbe dji nocoare wābλra nezocaa jarasia:

-Mλ djaba Esaúba ba unubλra de bλa nāwā iwīdisicada: "¿Bλra cai nezoca, sāmaa wā, naλ animarā edebλra caide?" ¹⁸ Māwā iwīdisira nāwā panudua: "Mλ boro Esaú, naλgara bλ nezoca Jacoboba bλ itea diabuebλra. Idjira dai caidu zebλraa."-

¹⁹ Jacoboba waabema nezoca dji animarā edebdarāa jarasia:

-Esaú unubλra de abarida jaradada. ²⁰ Maλ awara jaradada: "Bλ nezoca Jacobora dairā caidu zebλraa."-

Jacoboba crīchasia: "Mλa jāwā diabuebλra de Esaú quīrūbira tumabiya. Maλbe dji unubλra de āibērā idjia mλra bia edaisicada." ²¹ Māwā Jacoboba Esaúa diara na diabuesia baribλra maλ diamasi wadi arima cāsia.

Jacobo bajānebema ume djōna

²² Ara maλ diamasi Jacobora piradrλpeda idji quima umena, idji nezocawērā umena, idji once warrarā sida Jabó do īchitade chābigasia. ²³ Ādjirā chābigapeda jūma idjia erobλ sida chābisia. ²⁴ Māwā Jacobora iduba besia. Maλne ēberāda idji ume djōsia aba λmādau odjabλra daa. ²⁵ Djō panλne maλ ēberāba cawasia Jacobora poyaēda. Maλ bēra Jacobo chīdede chīsia. Maλba Jacobo chīdera āi dogosia. ²⁶ Maλne dji ēberāba Jacoboa jarasia:

-Mλra quenabaridua. λnadrλbλra.-

Jacoboba panusia:

-Bλa mλda bia jara bλēbλra, mλa quenabariēa.-

²⁷ Maλbe dji ēberāba iwīdisia:

-¿Bλra casa trλbada?-

Jacoboba panusia:

-Mλra Jacobo abadaa.-

²⁸ Maλne dji ēberāba jarasia:

-Waa bλra Jacobo adaēa. Namaa bλ λtaa bλ trλra Israel adia, bλra Ācōrē ume, ēberārā ume bida djōna bēra.† Maλne bλa poyasia.-

²⁹ Maλbe Jacoboba jarasia:

-Jāλbe mλ djuburia bλ trλra jaradua.-

Dji ēberāba panusia:

-¿Cārē cārē mλ trλra iwīdi bλ? Mλ trλra mλa bλa jaraēa.-

Mama dji ēberāba Jacobora bia jara bλsia.‡ ³⁰ Maλne Jacoboba jarasia: "Mλdji dauba Ācōrē quīrādarrada ununamīna mλra wadi zocai bλa." Māwā mama trλ bλsia Penuel.§

³¹ λmādau odjabλra de Jacobora maλ Penueldeba wāsia. Baribλra idji chīdera āi wāna bēra pīaca bλcaeda wāsia. ³² Bajānebemaba Jacobora chīdede chīna bēra idibema ewariēde israelerāba chīdedebema quēgura coadaca.

† 32:28 Hebreo bedea de Israel trλba jara bλra ebuda bλea. λcλra maara jara bλa: "Ācōrēra djō bλa." Dewararā maara jara bλa: "Idjira Ācōrē ume djō bλa." ‡ 32:29 Bia jara bλsia. Maλ bedea idjaba jara bλa: "Jarasia bia wāmārēa."

§ 32:30 Penuelera idjaba trλ bλa Peniel. Umērāba jara panλa "Ācōrē quīrādarra."

33

Jacobo Esaú ume ibiapedada

¹ Jacoboba unusia Esaúra idji cuatrociento ēberārā ume zebΛΓΑΔΑ. Maλ carea Jacoboba idji warrarāra ādjirā papa ume awara awara βΛΣΙΑ. ² Dji nezocawērārā umé panΛΔΑ ādji warrarā ume nocoare βΛΣΙΑ. Ādjirāare Leada idji warrarā ume βΛΣΙΑ. Jirūare Raquelda idji warra Jose ume βΛΣΙΑ.

³ Maλbe Jacobora ādjirā na wāsia. Idji djaba waya βΛδεβα χιῤῥaborode cobepeda βarima siete egode barru cobe eda wāsia aba idji djaba caita jūēβΛΓΑΔΑΑ. ⁴ BarιβΛΓΛ Esaúra araa pira wāsia Jacobo audiabaride. Ojūēpeda uridarrade isōpeda ādji umena βΛΣridaba jāsidaa. ⁵ Māwā panΛne Esaúba Jacobo wērārāra, jūma idji warrarā sida unupeda iwidiisia:

-Za panΛra ζcai?-

Jacoboba panusia:

-Mλ boro, naλΓārāra mλ warrarāa, Ācōrēba idji biadeba mλa diadaa.-

⁶ Jacobo nezocawērārāra ādji warrarā ume Esaúmaa wānapeda wayaadeba egode χιῤῥaborode barru copanesidaa. ⁷ Maλare Leada idji warrarā sida wānapeda χιῤῥaborode barru copanesidaa. Jirūare Joseda Raquel sida wānapeda χιῤῥaborode barru copanesidaa.

⁸ Maλbe Esaúba iwidiisia:

-Mλa animarā cābana ota unucuađara βΛΑ ζcārē crīchadeba jāwā diabuesi?-

Jacoboba panusia:

-Mλ boro, jāwā osia βΛra mλ ume bia βamārēa.-

⁹ Esaúba jarasia:

-Crīcharādua, djaba, mλa ađuba eroβΛA. ΒΛdjidera wagadua.-

¹⁰ Jacoboba jarasia:

-Māwāēa. ΒΛda mλ ume bia βΛΒΑΓΛ, mλa dia βΛra edadua. Mλmaarā βΛ unubΛΓΛra Ācōrē quīrāđarra unubΛΓΛ quīrāca βΛA, βΛA mλra bia edada bēra. ¹¹ Mλ quīrā djuburia, βΛ itea enenara edadua. Ācōrēba mλra bio careba βΛ bēra ne jūmada eroβΛA.-

Jacoboba maλra ara pichia jara βesia aba Esaúba edabΛΓΑΔΑΑ.

¹² Maλbe Esaúba jarasia:

-Wāna. Mλra βΛ na nībaya.-

¹³ Jacoboba jarasia:

-Māwāēa, mλ boro. ΒΛA unu βΛA mλ warrarāra wadi caibe quedeada, idjaba mλ ovejaba, mλ paca bida warra djiwidi todada eroβeada. Isabe wānibΛΓΛ jūmawāyā sēnia. Maλba abari ewaride mλ animarāra jūma quininia. ¹⁴ Maλ bēra, mλ boro, βΛra mλ na wādua. Mλra pīāca caidu wāya mλ animarā, mλ warrarā nībabada quīrāca. Maλbe Seir druađe βΛ babarima dji ununia.-

¹⁵ Maλne Esaúba jarasia:

-Mλa ēberārā mλ ume zepedađada ameya bārā wagadamārēa.-

Jacoboba jarasia:

-Māwāēa, mλ boro. ΒΛra mλ ume bia βeda bēra ζcārēda waa iwidi?-

¹⁶ Ara maλ ewaride Esaúra Seir druadaa jēda wāsia. ¹⁷ BarιβΛΓΛ Jacobora Suco purudaa wāsia. Mama deda osia idjaba de zaquerāda idji animarā itea ocusia. Maλ carea mama trλ βΛsia Suco.*

¹⁸ Māwānacarea Jacobora Siqueλ purudaa wāsia. Māwā Araλ druađe βadada jēda zepeda Canaaλ druađe bia jūesia. Siqueλ puru quīrāpe idji wua dera osia. ¹⁹ Dji ējūāda Hamo warrarāne basia. Hamora Siqueλ zeza basia. Jacoboba maλ ējūāra nēdosia cien parata torrobati. Nēdopeđada idji wua dede mama besia. ²⁰ Mama Jacoboba mōgarada λΛ pā buesia Ācōrēa bia beđeai carea. Maλ mōgara λΛ pā buedara trλ βΛsia El-Elohe-Israel.†

34

Jacobo warrarāba Siqueλnebemarā cūrūgapedada

¹ Jacoboba Lea ume cauda aba eropanasidaa Dina abadada. Ewari aba Dinara maλ druađebema awērārāmaa ΡΑΓΓΛΑΔε wāsia. ² Maλ druađebema borora Hamo abadjidaa. Idjira heveo basia. Hamoba warrada eroβasia Siqueλ abadada. Maλ Siqueλba Dina unubΛΓΛde awuasia. Maλ bēra jidapeda idji ume cāisia. Māwā Dinara biē osia. ³ BarιβΛΓΛ idji sode Siqueλba Lea cau Dinara wārāda quīrā βΛ bēra ijara o βabadjia. ⁴ Maλ ewaride Siqueλba idji zeza Hamoa jarasia:

-Zeza, jāλ wērāra mλ itea iwidiđe wādua.-

* **33:17** Hebreo beđeade Suco trλba jara βΛA "de zaquerā." † **33:20** El-Elohe-Israel. Maλ trλba jara βΛA "Ācōrēra Israel Ācōrēa" idjaba "Israel Ācōrēra dji βΛAaa."

⁵⁻⁶ Ara małda Siqueł zeza Hamora Jacobo ume bedeade wāsia. Idji jūēi naēna Jacoboba ūrīsia Siquełba Dinara biē osida. Baribara idji warrarāba idji animarāra acade wā panla bēra Jacobora chupea besia aba ādji zebadaada. ⁷ Jūēsidade ūrīsidāa Siquełba ādji djabawērāra biē osida. Mał carea sopuasidāa. Bio quīrīsidāa Siquełba māwā israelerāda bio cadjirua oda bēra. Israelerāba małra abeda quīrīnacāa.

⁸ Siqueł zeza Hamo jūēsīde ādjia nāwā jarasia:

–Mā warra Siquełba bārā djabawērāda bio quīrā bāa. Mā quīrā djaburia, idjira mā warraa diadadua. ⁹ Māwā bārāra dai ēberārā baya. Dairā caurā ume poya dji edadia, dairā sida bārā caurā ume poya dji edadia. ¹⁰ Nama dairā ume pananadua. Nał druara bārā itea bāa. Nał ējūāne bādjia awuabaldama pananadua. Ne nēdoōida panla idjaba nēdobueidida panla. * Ējūā sida nēdoōida panla.–

¹¹ Małne Siquełba Dina zezaa, idji djabarāa bida jarasia:

–Mā quīrā djaburia, jāł wērāda māa diadadua. Bārāba iwīdidibaldada māa diaya. ¹² Bārāba idji carea waibāa iwīdidibaldada, māa diaya. Baribara mā quīrā djaburia jāł wērāra māa diadadua.–

¹³⁻¹⁴ Siquełba Dinara biē oda bēra Jacobo warrarāba Siqueł zezaa, Siquełba bida sewadeba nāwā jarasidāa:

–Dai djabawērāra umaquīrā cacua wēāgoē bāa poya diadaēa. Māwā diadibaldada, daimaarā cadjiruada o panla. ¹⁵ Baribara jūma bārā umaquīrārāda dai quīrāca cacua wēāgoēbaldada, dairāba idjira diadia. ¹⁶ Māwābāra bārāra dai caurā ume poya dji edadia idjaba dairā sida bārā caurā ume poya dji edadia. Māwā dairāra bārā tāēna panania. Dadjirāra puru ababe bēya. ¹⁷ Baribara daiba jara panla quīrāca bārāda cacua wēāgoēbaldada, daiba dai djabawērāra namabemada āyā ededia.–

¹⁸ Małra Hamoba, idji warra Siqueł bida bia ūrīsidāa. ¹⁹ Ara małda Siquełra cacua wēāgosia Jacobo caura quīrā bā bēra.

Hamo ēberārā tāēna jūmarāba Siquełra biara waya panasidāa. ²⁰ Mał bēra idjira dji zeza Hamo ume purude eda wābadamaa wānapeda purudebemarāa nāwā jarasidāa:

²¹ –Jacobora, idji warrarā sida ēberā biarāa. Ējūāra baraa ādjirā pananamārēa. Mał bēra ādjirāra dadjirā druade idu bebīdia. Idu ne nēdobīdia idjaba nēdobuebidia. † Dadjirāra ādjirā caurā ume poya dji edadia. Ādjirā sida dadjirā caurā ume poya dji edadia. ²² Baribara dadjirāra ādjirā ume puru aba bei carea ādjirāba jara panla jūma dadjirā umaquīrā cacuara wēāgoōida panla ādjia obada quīrāca. ²³ Māwā odibara ādjidera, ādji animarā erobeā sida jūma dadjirāne baya. Dadjirāba ababe mał obi panada ijā odida panla. Māwāra ādjirāra dadjirā ume panania.–

²⁴ Hamoba, Siqueł bida jarapedadara jūma mał purude eda wābadama panla ijāsīdāa. ‡ Ara małda jūmarāda cacua wēāgosidāa.

²⁵ Ewari ūbea babaldade ādjirā cacuara wadi bio pua panasidāa. Małne Dina djabarā Simeolba, Levi bida ādji djōbada necora edadapeda Siqueł purudāa wāsīdāa. Ādji quenane zebadara puruba adua bāsia. Ara małda Jacobo warrarā Simeolba, Levi bida jūma dji umaquīrārā quenasidāa. ²⁶ Hamora dji warra Siqueł sida necoba beasidāa. Małbe Dinara Siqueł dede badada edadapeda wāsīdāa.

²⁷ Małbe Jacobo warrarā waabemarā sida ādji djabarāba beapedada ēberārāmaa zedapeda deza edaa wāsīdāa. Mama ne jūma pesidāa. Māwā osidāa Siquełba ādji djabawērā biē oda carea. ²⁸ Siquełnebema ovejada, pacada, burro sida pesidāa. Ne jūma purude beara, ādji ējūāne bea sida jūma pesidāa. ²⁹ Ādji nebiada jūma pesidāa. Ādjia digūida erobeada sida jūma pedapeda ādji warrarāda, wērārā sida jūma jida edesidāa. ³⁰ Māwānacarea Jacoboba Simeolā, Levīa bida jarasia:

–Bārāba biē opedada bēra māra nēbārade bāsīdāa. Nał druadebema cananeorāba, perezeorā bida māra quīrāma panesidāa. Ādjirāda beēa audapeda mā ume djōne zedibaldada, dadjira zocārāēbe panla bēra māra jūma mā ēberārā sida beadīa.–

³¹ Małne ādjia panusidāa:

–ĶMāwāra idjia dai djabawērāra wērā audua quīrāca oida bāsica?–

35

Ācōrēba Jacobo bia jara bada

* **34:10** Ne nēdoōida panla idjaba nēdobueidida panla. Hebreo bedeade małba idjaba jara bāa: “Nał druade baldadida panla.” † **34:21** Idu ne nēdobīdia idjaba nēdobuebidia. Mał bedeaba idjaba jara bāa: “Idu dadjirā druade baldadida.”

‡ **34:24** Jūma mał purude eda wābadama panla. Hebreo bedeade nāwā bā bāa: “Mał purude eda wābadadeba dajadaa wābadarā.” Mał crīchara ebuda bāēa. Baldadaaarā nāwā jara bāa: “Jūma mał purudebema djō cawa beaba.”

¹ Māwānacarea Ācōrēba Jacoboa jarasia:
-Piradr̄apeda Beteldaa bade wādua, b̄a djaba Esau wayaadeba m̄rū wāsīde m̄l b̄ama odjadamaa.* Mama mōgarada p̄a buedua m̄l̄a bia bedēai carea.–

² Ara maḷda Jacoboba idji ēberārāa, waabema idji ume duanl̄a bida jarasia:
-Bārāba jawaba oda ācōrēda eropanb̄ara, jūma b̄atacuadada. Maḷbe cuidapeda cacuade j̄lbada tātoada j̄lnadua Ācōrē quīr̄apita bia beadi carea. ³ Maḷbeb̄ara Beteldaa wānia. Mama m̄l̄a mōgarada p̄a bueya Ācōrēbia bia bedēai carea. M̄l nēb̄arade b̄aside idjia m̄lra carebasia idjaba m̄l wāb̄ara m̄l ume babaria.–

⁴ Ara maḷda jūma ādji jawaba oda ācōrēra Jacoboa diasidaa. Ādji cawarade p̄rū j̄l pan̄a sida ēr̄anapeda Jacoboa diasidaa.† Jūma maḷgara Jacoboba Siqueḷ puru caita bacuru droma nūm̄l edre jou b̄asia. ⁵ Māwānacarea Jacobora, ēberārā idji ume pan̄a sida wāsīdaa. Wābadade Ācōrēba jūma mama bea purua ādjirāra bio wayabisia. Maḷ b̄erā ādjirāba Jacobo ēberārā biē odi carea caidu ēp̄enaē basia.

⁶ Canaaḷ druade n̄ne Jacobora jūma idji ēberārā ume Luz purude jūēsīdaa. Luz purura idjaba Betel abadjidaa. ⁷ Mama Jacoboba mōgarada p̄a buesia Ācōrēbia bia bedēai carea. Maḷ mōgara p̄a buedara tr̄l b̄asia El-Betel, idji djaba carea m̄rū wāsīde mama Ācōrēra idjima odjada b̄erā.‡

⁸ Maḷ Betelde Deborāda jaidasia. Deborāra Jacobo papa Rebeca wagabari basia. Jacoboba Deborāra t̄barisia Betel caita, bacuru droma nūm̄l edre. Maḷ bacurura tr̄l b̄asia Alon-Bacut.§

⁹⁻¹⁰ Jacobo Padan-Araḷ druadeba jēda zesi ewaride Ācōrēra idjima waya zesia. Maḷ ewaride Ācōrēba idjira nāwā bia jara b̄asia:

-B̄a tr̄lra Jacobo abadaa barib̄ara b̄ara waa Jacobo adaēa.* Āteb̄ara b̄a tr̄lra Israel adia.–
Māwā Ācōrēba Jacobora tr̄l b̄asia Israel.

¹¹ Ācōrēba māwā tr̄l b̄apeda jarasia:

-M̄lra ne jūma poya b̄a Ācōrēa. Warrada zocārā yōdua. B̄adeba puruda zocārā yōnia. Idjaba b̄adeba ēberārā bororāda yōnia. ¹² M̄lā naḷ druara Abrahāa, Isaa bida diasia. Idjaba m̄lā b̄lā, b̄adeba yōb̄adarāa bida diaya.–

¹³ Māwāpeda Ācōrēra Jacobo ume bedea b̄adada wāsia. ¹⁴ Māwānacarea Jacoboba Ācōrē ume bedea b̄adama mōgarada l̄ta nūmasia. Maḷ mōgara ḷr̄l uva b̄ada, nedraga sida Ācōrēa wea diasia. ¹⁵ Maḷne Jacoboba Ācōrē ume bedea b̄adama tr̄l b̄asia Betel.†

Raquel jaidada

¹⁶ Māwānacarea Beteldeba wāsīdaa. Wadi Eprata purude jūēni naēna Jacobo quima Raquelera warra pua nūmesia. Poya tocara nūm̄l b̄erā bia m̄iga basia. ¹⁷ Wetara pua nūmeb̄arade dji warra careba tobibari wērāba Raquelea jarasia:

-Wayarādua, b̄lā umaquīr̄a warrada tob̄ara.–

¹⁸ Barib̄ara Raquelera beubarā basia. Wadi beui naēna idji warrara tr̄l b̄asia Benoni.‡
Barib̄ara Jacoboba tr̄l b̄asia Benjamiḷ.§

¹⁹ Raquelera māwā jaidasia. Idjira t̄barisia Eprata purudaa wābada o icawa. Maḷ Eprata purura Beleḷ abadaa. ²⁰ Jacoboba dji quima t̄baridama mōgarada l̄ta nūmasia. Idi ewaride maḷ mōgarara wadibida nūm̄l.

²¹ Jacobo, Israel abadara mamaḷba wāpeda idji wua dera Migdal-edar puru zaque wagaa osia. ²² Israel maḷ druade b̄aside idji warra iwina Rubeḷra idji zeza nezocawērā Bilha ume cāisia. Maḷra Israelba cawapeda bio quīr̄usia.*

Jacobo warrarā

Israel warrarāra doce panasīdaa:

²³ Leaba todara naḷgarā basia: dji iwinada Rubeḷ, idjiare Simeoḷ, Levi, Juda, Isacar, Zabuloḷ sida.

²⁴ Raquelba todara naḷgarā basia: Jose idjaba Benjamiḷ.

²⁵ Raquel nezocawērā Bilhaha todara naḷgarā basia: Daḷ idjaba Neptali.

²⁶ Lea nezocawērā Zilpaba todara naḷgarā basia: Ga idjaba Aser.

* **35:1** Genesi 28:10-22. † **35:4** Ādjia cr̄ichabadjidaa maḷ p̄rūba ādjira wagabarida idjaba carebabarida. Maḷ b̄erā ādji cawarade j̄lbadjīdaa. ‡ **35:7** Hebreo bedēade El-Betel tr̄lba jara b̄lā “Betel Ācōrē.” § **35:8** Alon-Bacut tr̄lba jara b̄lā: “Bacuru droma nūm̄lma j̄iāna.” * **35:9-10** Genesi 32:28. † **35:15** Genesi 28:18. ‡ **35:18** Hebreo bedēade Benoni tr̄lba jara b̄lā: “Warra m̄l bia m̄iga b̄adebema.” § **35:18** Benjamiḷ tr̄lba jara b̄lā: “M̄l jawa araarebema warra.” Idji tr̄lba naḷgarā cr̄icha sida dia b̄lā: “M̄l dr̄ōā b̄lba ununa warra”, “m̄lā eroḷa jūma edaida b̄l warra”, idjaba “boro biasi warra.” * **35:22** Bio quīr̄usia. Griego bedēade māwā b̄l b̄lā. Hebreo bedēade neēa. Genesi 49:3-4.

Jūma maḵḵarā basía Jacobo warrarā Padan-Araḵ druade topeḵadada.

Isa jaidada

²⁷ Maḵ ewaride Jacobora Mamre ējūānaa idji zeza Isa acade wāsia. Mamrera idjaba Arbá wa Hebroḵ abadaa. Mama Abrahaḵra, Isa sida panabadjidāa. ²⁸ Isara 180 poa basia. ²⁹ Māwā idjira bio waraga jaidasia. Idji warrarā Esaúba, Jacobo bida tḵbarisidāa.

36

Esaúdeba yōpeḵada

¹ Nama bḵ ḵla Esaúdeba yōpeḵadebemada. Esaúra idjaba Edoḵ abadjidāa. ² Esaúba quimada ūbea erobasia. Canaaḵnebemada umé erobasia. Aḵa Adá abadjidāa. Adára hitita Eloḵ cau basia. Dewarabemara Aholibamá basia. Aholibamára Aná cau basia; Anára heveo Zibeoḵ warra basia. ³ Dewarabema quima Esaúba erobadara Ismael cau Basemá basia. Basemára Nebayo djabawērā basia. ⁴⁻⁵ Esaúra wadibida Canaaḵ druade baside warrarāda unusia. Dji quima Adába Elipada tosia. Basemába Reuelda tosia. Aholibamába Jeúda, Jaalaḵda, Core sida tosia.

⁶⁻⁷ Maḵne Esaúba idji djaba Jacobo bida animarāra, nebia sida zocārā eropanasidāa. Ādjia animarāra zocārā eropanaḵ bēra dji ējūāba araē basia. Maḵ bēra ādjira poya ābaa pananaē basia. Maḵ carea Esaúra Jacobo umebemada āyā wāsia dewara druade bai carea. Idji quimarāda, warrarāda, caurāda, ēberārā idji dede erobḵada, idji animarāda, idjia Canaaḵne eadaa sida jūma edesia. ⁸ Māwā Esaú, Edoḵ abadara Seir eyaiḵda bḵ druade besia.

⁹ Esaúdeba Edoḵ puruda yōsia. Maḵ edomitarāra Seir eyaiḵda bḵ druade duanabadjidāa. ¹⁰ Esaú warrarā trāra naḵḵarā: Elipa idjaba Reuel. Esaú quima Adába Elipada tosia. Esaú quima Basemába Reuelda tosia. ¹¹ Elipaba naḵ warrarāda unusia: Temaḵ, Omar, Zepo, Gataḵ, Quenaz sida. ¹² Elipaba Timnada idji quima quīrāca erobasia. Timnaba Amaleda tosia. Maḵ warrarāra Adá wiuzaquerā basia. ¹³ Maḵne Reuelba naḵ warrarāda unusia: Nahat, Zerá, Samá idjaba Miza. Maḵ warrarāra Basemá wiuzaquerā basia. ¹⁴ Esaú quima Aholibamáda Aná cau basia, Zibeoḵ āizaque basia. Aholibamába naḵ warrarāda Esaú to diasia: Jeú, Jaalaḵ, Core sida.

¹⁵⁻¹⁶ Esaúdeba yōna purudebema bororā trāda nama bḵ ḵla. Dji warra iwina Elipadeba yōna bororāda naḵḵarā basia: Temaḵ, Omar, Zepo, Quenaz, Core, Gataḵ, Amale sida. Ādjirāra Edoḵ druade duanabadjidāa. Jūma ādjirāda Esaú quima Adádeba yōsidāa. ¹⁷ Esaú warra Reueldeba yōpeḵada bororāda naḵḵarā basia: Nahat, Zerá, Samá, Miza sida. Ādjirā sida Edoḵ druade duanabadjidāa. Jūma ādjirāda Esaú quima Basemáneba yōsidāa. ¹⁸ Esaú quima Aholibamáneba yōpeḵada bororāda naḵḵarā basia: Jeú, Jaalaḵ, Core sida. Aholibamára Aná cau basia. ¹⁹ Maḵ ēberārāra jūma Esaú, Edoḵ abadaḵba yōsidāa. Ādjirāra Edoḵ druade ādji ēberārā bororā basia.

²⁰⁻²¹ Esaú Edoḵ druadaa wāi naēna horeorāda maḵ druade panabadjidāa. Maḵ horeorāra Seirdeba yōsidāa. Seir warrarāra naḵḵarā basia: Lotaḵ, Sobal, Zibeoḵ, Aná, Disoḵ, Ezer, Disaḵ sida. Maḵḵarāra Edoḵ druade horeorā bororā basia. ²² Seir warra Lotaḵba unusia Hori, Hemaḵ sida. Lotaḵ djabawērāra Timna basia. ²³ Seir warra Sobalba unusia Alvaḵ, Manahat, Ebal, Sepo, Onaḵ sida. ²⁴ Seir warra Zibeoḵba Ajada idjaba Aná sida unusia. Maḵ Anába idji zeza burrorā ējūā ewaraga bḵde ne cobī baside egorodeba baidoda ḵtaa bogadrḵ bḵda unusia. ²⁵ Aná warrara Disoḵ basia. Dji caura Aholibamá basia. ²⁶ Disoḵ warrarāra naḵḵarā basia: Hemdaḵ, Esbaḵ, Itraḵ, Queraḵ sida. ²⁷ Seir warra Ezerba unusia Bilhaḵ, Zavaḵ, Acaḵ sida. ²⁸ Seir warra Disaḵba unusia Uz, Araḵ sida.

²⁹ Horeorā bororāra naḵḵarā basia: Lotaḵ, Sobal, Zibeoḵ, Aná, ³⁰ Disoḵ, Ezer, Disaḵ sida. Jūma maḵḵarāra Seir druade ādji ēberārā bororā basia.

³¹ Israelerāba ādji boro eropananī naēna Edoḵ ēberārā bororāra naḵḵarā basia: ³² Beor warra Belara Edoḵ ēberārā boro basia. Idji purura Dinabá abadjidāa. ³³ Bela beudacarea Zerá warra Jobáda dji boro basia. Jobára Bosra purudebema basia. ³⁴ Jobá beudacarea Husaḵda dji boro basia. Husaḵra Temaḵ druadebema basia. ³⁵ Husaḵ beudacarea Bedad warra Hadada dji boro basia. Hadaba madianitarāra Moab druade poyasia. Idji purura Avit abadjidāa. ³⁶ Hada beudacarea Samlada dji boro basia. Samlara Masreca purudebema basia. ³⁷ Samla beudacarea Saulda dji boro basia. Saulora dji do icawa bḵ Rehobo purudebema basia.† ³⁸ Saul beudacarea Baal-hanaḵda dji boro basia. Idjira Achor warra basia. ³⁹ Baal-hanaḵ beudacarea Hadarda dji boro basia. Idji purura Pau abadjidāa. Hadar quimada Mehetabel abadjidāa. Idjira Matred cau basia idjaba Mezaab āizaque basia.

* **36:24** Baidoda. Hebreo bedeade maḵra ebuda bḵḵa. Ḷcaḵḵamaarā jara bḵa baido jḵwḵḵāda. † **36:37** Dji do icawa bḵ Rehobo. Ḷcaḵḵamaarā Euprate dodebemada bedeā bḵa.

⁴⁰⁻⁴³ Esaúdeba yōpedada bororāra nałgarā basía: Timna, Alva, Jetet, Aholibamá, Ela, Pinoł, Quenaz, Temał, Mibzar, Magdiel, Irał sıda. Jūma małgarāra Edoł purudebema bororā basía. Mał bororāneba yōpedadarāba dji bororā trāra ērēsıdaa. Idjaba ādji beaza dji bororā trāda bałcuasıdaa.

37

Jose idji djabarā ume

¹ Idji zeza Isa jaidadacarea Jacobora Canaał druade idji zeza badama besia. ² Nama nēbałga bał Jacobo warrarāba opedadadebemada.

Jacobo warra Jose diecisiete poa baside idji djabarā ume oveja waga babadjia. Idji zezaba quıma quırāca eroba wērārā Bilhaba idjaba Zilpaba topedada ume Josera biara trajabadjia.* Digiıda wābałade Joseba idji zezaa jarabadjia idji djabarāba cadjirua o panada. ³ Israelba Joseba waabema warrarā cāyābara biara quırā basia Josera idji drōā bałde tosıda bēra. Mał carea Israelba Jose itea cacuade jlbada drasoa bio bia quıruda osia. ⁴ Jose djabarāba cawasıdaa ādji zezaba Josera ādjirā cāyābara biara quırā bałda. Mał carea idjira quırāma panesıdaa. Idji ume bia bedeadaca basía.

⁵ Ewari aba Josera cāimocarasia. Nurēma mał cāimocaradara idji djabarā nēbałasia. Mał carea ādjirāba idjira wetara quırāmasıdaa. ⁶ Idjia nāwā jarasia:

–Ūrınadua, mla cāimocaradada nēbałaya. ⁷ Mla unusia dadjirāba dadji ējūāne trigoda tadapeda ābaa cajł panada. Cawaēne mla trigo cajłnara āta nūmesia. Małne bārāba cajłpedadara młre quırāpita edaa barru copanesıdaa.–

⁸ Mał carea Jose djabarāba quırūbıdeba nāwā jarasıdaa:

–Māwāra ğbara dai boroda beica? ğDaira ba jlwāeda erobaica?–

Joseba mał cāimocaradeba ādjirā boro baida nēbałada carea dji djabarāba idjira wetara quırāmasıdaa.

⁹ Māwānacarea Josera wayacusa cāimocarasia. Mał cāimocarada sıda idji djabarā nēbałasia. Nāwā jarasia:

–Ūrınadua, mla waya cāimocarasia. Unusia łmādauda, jedecoda, idjaba once chıdauda. Małgarāra ēberā quırāca mł quırāpita chırāborode barru copanesıdaa.–

¹⁰ Joseba idji djabarā nēbaładacarea dji zezaa bıda nēbałasia. Mał bēra idji zezaba idjira nāwā quēasia:

–Mał cāimocaradeba bał ğcārēda jara ba? Māwāra ğba papara, ba djabarāra, mł sıda ba quırāpita chırāborode barru copanenica?–

¹¹ Mał carea dji djabarāra idji ume sođe biē panesıdaa barıbałga dji zezaba mał cāimocaradebemada bio crıcha besia.

Jose djabarāba idji nēdobuepedada

¹² Ewari aba Jose djabarāba dji zeza ovejara Siqueł puru caita pōājārā cobide edesıdaa. ¹³ Małne Israelba Josea nāwā jarasia:

–Warra, ba djabarāba Siqueł caita mł ovejara waga panla. Mla quırā bał ba ādjira acıde wāıda.–

Joseba panusia:

–Bia bał, mla ādjira acıde wāya.–

¹⁴ Israelba jarasia:

–Ba djabarā, dadji animarā sıda sāvā panı cawaya acıde wādua. Małbe mla jarade zedua.–

Māwā jarapeda Israelba Josera Hebroł jewedadeba Siquełnaa wābisia. Wāne Josera Siquełne jūesia. ¹⁵ Joseba idji djabarā jıga nıne ēberāba idjira unupeđa nāwā iwıdisia:

–ğCārēda jıga ba?–

¹⁶ Joseba panusia:

–Mł djabarāda jıga bał. Ādjirāba ovejada waga panla. ğBa cawa bałca sāma panada?–

¹⁷ Eberāba panusia:

–Māē, ādjirāra nama duananapeda wābałasıdaa. Mla ūrısia Dotał ējūāna wāniana abadada.–

Ara małda Josera idji djabarā caıdu wāsia. Wābałade ādjirāra Dotał ējūāne unune wāsia. ¹⁸ Małne ādjirāba Josera tamı uruda unusıdaa. Jose ādji caita jūei naēna ādjirāra bedea ausıdaa idji beadı carea. ¹⁹ Nāwā jarasıdaa:

* 37:2 Mał warrarā trāra unu panla Genesi 35:23-26de.

-Acadadua, cāimocarabarira jari bueab^αΓ^α.† 20 Idjira beadapeda baido juebada uriade batabuedia. Maλbe dadji zezaa jaradia animarāba cobuesida. ¡Māwā osidara acadia idjia cāimocaradara wārāda māwāi cawaya!-

21 Maλ bedea ūr^βbaΓ^αde ādji djaba Rubeλba Josera ādji j^αwadebemada ēdra^β ba^αida crīchasia. Maλ carea nāwā jarasia:

-Beadaēa. 22 Idji oara erozoabidaēa. Za βα baido juebada uriade batabuedia, barib^αΓ^α beadaēa.-

Rubeλba māwā jarasia Josera ēdra^β ba^αpeda dji zezamaa wayacusa edeida crīchada bēra. 23 Jose idji djabarāma jūeside ādjirāba idjira jidadapeda idji cacuade j^α βα draso bio bia quiruda ērā edasidaa. 24 Maλbe idjira baido juebada uriade batabuesidaa. Dji uriara pōasa baido neē basia. 25 Māwā odapeda ne co chūpanesidaa. Maλne ismaelerāda Gala druadeba zeb^αdada unusidaa. Maλ ismaelerāba cameyode quera tūāpa beada Egipto druadaa nēdobuede edeb^αdada basia. 26 Maλne Judaba idji djabarāa jarasia:

-Dadji djabada beadapeda mērānib^αΓ^α, maλba ¿cārē biada edadi? 27 Idjira dadjirā djabaa. Maλ bēra idji beadi cāyābara biara βαa jari uda ismaelerāa nēdobuedida.-

Juda djabarāba idji crīchara bia ūr^βsidaa. 28 Māwā panane maλ ismaelerā madianita abadara ādji caita zeb^αdada basia. Ādjirāra ne nēdoāpeda nēdobuebadarā basia. Jose djabarāba idjira uriade ba^αda ātaa errebari edadapeda maλ ismaelerāa veinte parata torrobari nēdobuesidaa. Ara maλda ismaelerāba Josera Egiptodaa edesidaa.

29 Māwānacarea Rubeλra āyā wā ba^αdada dji uriamaa jēda zesia. Maλne Josera eda unuē bēra sopuadeba idjia cacuade j^α βαra cōātasia. 30 Maλbe idji djabarāmaa wāpeda jarasia:

-¡Warrara uriade neē! Jāλbe m^αa ¿sāwā oi?-

31 Maλ carea ādjirāba chiwatu zaquede beadapeda Joseba cacuade draso j^α ba^αdara dji oaba jūma tāūcuasidaa. 32 Maλgara ādji zezamaa diabuesidaa. Nāwā jarabisidaa: “Dairāba za ba^αdada unusidaa. ¿Naλgara βα warraba cacuade j^α ba^αdāēca?”

33 Jacoboba maλ unuside nāwā jarasia:

-Za βαra m^α warraba cacuade j^α ba^αdada. Animarāba idjira beapeda cobuesia.-

34 Maλ bēra sopuadeba Jacoboba cacuade j^α βαra cōātapeda sopua careabema j^αbadada j^αsia. Maλbe dji warra carea sopua ewarida dārā wagasia. 35 Dji warrarāba, dji caurā biāda obadjidaa sobiabi^β carea, barib^αΓ^α idjia iduaribica basia. Nāwā jarabadjia:

-M^αλ sopuara quīrādoēa aba m^α beub^αΓ^αdada.-

Māwā Jose carea aujāsia.

36 Maλmisa madianitarāba Josera ēberā Potipa abadaa Egiptoēde nēdobuesidaa. Maλ Potipara Egiptoēbema boro wagabadarā dji droma basia.

38

Judaba idji āigu ume warrarā ununa

1 Maλ ewaride Judara idji djabarānebemada āyā wāsia. Adulaλ purude ēberā Hira abadama ba^αde wāsia. 2 Mama Judaba cananeo Súa cauda unusia. Judaba Súa caura edapeda idji ume cāsia. 3 Dji wērāra biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Judaba idjira tr^α basia Ere. 4 Dji wērāra wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Idjira tr^α basia Onaλ. 5 Wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Idjira tr^α basia Sela. Sela tosideade Judara Quezib purude basia.*

6 Juda warra iwina Ere cūdra badacarea Judaba idji itea wērāda j^αΓ^αsia. Maλ wērāra Tamarā abadjidaa. 7 Juda warra iwina Erera Ācōrē quīrāpita dji cadjirua basia. Maλ carea Ācōrēba idjira beubisia. 8 Māwānacarea Judaba idji warra Onaλa jarasia:

-Ba djaba quima ba^αdara edadua dadjia obada quīrāca.† Māwā βαa βα djaba basi itea warrada oya.-

9 Barib^αΓ^α Onaλba cawa basia maλ warrara idjideada adaēda, āteba^αΓ^α idji djaba basideada adida. Maλ carea dji wērā ume cāi ba^αde wagabadjia wērā biogoa berāmārēā.‡ Māwā idji djaba basi itea warra oē basia. 10 Idjia māwā o ba^αda Ācōrēba biē unusia. Maλ bēra Onaλ sida beubisia.

11 Māwānacarea Judaba idji āigu Tamarāa jarasia:

-M^αλ warra Sela warib^αΓ^αmisa quima edaē βα zeza dede ba^αde wādua. Sela drōā badacarea idjia βαra edaya.-

† 37:19 Cāimocarabari. Hebreo bedea^αde βα βαa “cāimocara djibari.” * 38:5 Judara Quezib purude basia. Hebreo bedea^αde māwā βαa. Griego^αde jara βαa Juda quimadr^α Quezib purude basida. † 38:8 Maλ ewaride umaquīrāda warra neē beusira, dji djababa idji itea warra oida basia dji pēdra ume. Deuteronomio 25:5-10. ‡ 38:9 Wagabadjia wērā biogoa berāmārēā. Hebreo bedea^αde βα βαa: “Umaquīrā bara dajada batabuebadjia.”

Ara maḷda Tamarára dji zeza dede bađe wāsia. (Idji zezara Timnata purude babadjia.) Baribara Judaba wārāda quīrāé basia Selaba Tamará edaida. Waya basia Sela sida dji djabarā quīrāca beuida.

¹² Dārā bađacarea Juda quimara beusia. Idji quimara Súa cau basia. Idji sopua jōnacarea Judara Timnata purudaa wāsia idji oveja cara tbadamaa. Idji dji bia Hira Adulaḷ purudebema idji ume wāsia. ¹³ Maḷne Timnatebemarāba Tamarāa jarasidaa:

-Ba zāwārera namaa zebara idji oveja cara tbi carea.-

¹⁴ Maḷ ūrīside Tamarāba pēdrarāba jḷbada jḷ bađara ērāpeda idji quīrāra quēba daucha wuaba barasia ni abalaba cawarānamārēā. Maḷbe Enaiḷ purudaa wāsia. Maḷ purura Timnatađaa wābada o caita basia. Tamarāra dji purude eđa wābadama chūmesia wērā auđuaba obada quīrāca. Idjia māwā osia Judara idji ume cāimārēā. Cawa basia Selara cūdra baḷmīna Judaba idjīa diaēda idji quima bamārēā.

¹⁵ Judaba Tamará unubarađe wērā auđuada crīchasia, idji quīrāra wuaba barā eroḷa bērā.

¹⁶ Judaba adua basia idji āīguda māwā bađa. Maḷ bērā Tamarāmaa wāpeda jarasia:

-¿Bāra mā ume cāica?-

Tamarāba panusia:

-Māda ba ume cāibara, ¿ba mā cārēda diai?-

¹⁷ Judaba jarasia:

-Mā animarānebema chiwatu zaqueda aba diabueya.-

Tamarāba jarasia:

-Bia ba, baribara maḷ diabuebarāmisā ba nebia eroḷadebemada mā ume beedua cawai carea ba wārāda diabueida.-

¹⁸ Judaba iwīdisia:

-¿Cārē nebiada mā bā diai?-

Maḷne Tamarāba panusia:

-Mā ume beedua ba sēyā obarida dji jḷcara bara, idjaba bacuru ba jḷwade eroḷa sida.-

Ara maḷda idjia iwīdidara Judaba diapēda idji ume cāisia. Māwā Tamarāba Juda warrada biogoa besia. ¹⁹ Māwānacarea Tamarāra diguida wāsia. Idji quīrā barā eroḷa wuara ērāpeda wayacusa pēdrarāba jḷbadara jāsia.

²⁰ Maḷbe Judaba idji dji bia Hira Adulaḷnebemara diabuesia chiwatu zaquera wērā auđuaa diamārēā. Diapēda Hiraba Juda nebia beedara wayacusa edaida basia. Baribara Hiraba dji wērāra unuē basia. ²¹ Maḷ carea idjia mamabemarāa iwīdisia:

-Wērā auđuaa nama Enaiḷ purudaa zebada o icawa chūmanara ¿sāma ba?-

Ādjirāba panusidaa:

-Nama wērā auđuara ni aba bida neēa.-§

²² Maḷbe Hirara Judamaa jēda zepēda jarasia:

-Jāḷ wērāra mā unuē basia. Arimabemarāba jarasidaa jāma wērā auđuara ni aba bida neēda.-

²³ Maḷne Judaba jarasia:

-Mā nebia beedara idjide baya. Mā chiwatu zaquera idji itea diabuedamīna ba idjira unuē basia. Waa diabueēa jāmabemarāba dadjira ipida jararānamārēā.-

²⁴ Jedeco ūbea babarađe Judaa nāwā jarasidaa:

-Ba āigu Tamarāba auđuada ođa bērā biogoa besia.-

Maḷ carea Judaba jīgua jarasia:

-iPurudeba dajadaa ededapēda bá beadadua!-

²⁵ Ara maḷda Tamará edade wāsidaa. Baribara dajadaa edebadađe Tamarāba dji zāwārē Judaa nāwā beēda diabuesia: “Naḷ nebia djibariba māra biogoa osia. Acadua za ba sēyā obarida dji jḷcara bara, idjaba za ba bacuru sida. ¿Caida djibari?”

²⁶ Judaba maḷ nebiara idjideda cawada bērā nāwā jarasia:

-Jāḷ wērāba ođara mā ođa cāyābara jipaara ba, mā warra Selara idjīa diadaē bērā.-

Idjira ēdra baḷpeda Judara idji ume waa cāitē basia.

²⁷ Tamará warra toi ewaride cawasia mīgusoda toida. ²⁸ Tobarađe jḷwada na odjasia. Maḷne dji warra careba tobibari wērāba maḷ jḷwade jḷcara purruda jḷ basia. Jarasia: “Za ba na odjasia.” ²⁹ Baribara jḷwara waya eđa wāsia. Maḷne dewarabemada na tosia. Dji careba tobibari wērāba jarasia: “Bāra ¿sāwābāra na tosi?” Māwā idjira trā basidaa Paré.*

§ 38:21 Wērā auđuaa. Canaaḷ druade ācara wērārāba ādji jḷwaba ođa ācōrē ēpē panneba auđuada obadjidaa. Maḷrā ācōrē ēpē beaba crīchabadjidaa maḷneba cuera aride zeida, ādjia upedadara bia zauida, idjaba ādji animarā sida bia waridida. * 38:29 Hebreo beedeade Paré trāba jara ba “ēdrāida.”

³⁰ Māwānacarea idji djaba, j̄awade j̄ācara purru j̄ā b̄ada tosia. Maā carea idjira tr̄ā b̄asidaa Zarā.†

39

Potipa quima carea Jose preso beda

¹ Ismaelerāba Josera Egipto druadaa nēdobuede edesidaa. Mama ēberā Potipa abadaba idjira nēdosia idji nezocada b̄amārēā. Potipara Egiptodebema basia. Idjira maā druaдебema boro wagabadarā dji droma basia.

² Ācōrēda Jose ume b̄ā b̄ērā idjia o b̄ara jūma bia odjabadjia. Maā carea idji boro dede traja b̄esia. ³ Joseba o b̄ara Ācōrēba jūma bia odjabibadjia. Māwā Jose boro Potipaba cawasia Ācōrēra Jose ume b̄ada. ⁴ Maā b̄ērā idjia Josera bia unupeda idji nezocarā boroda b̄asia. Idjaba jūma idjia erob̄ara Jose j̄awade b̄asia. ⁵ Maā ewarideba ātaa Ācōrēba Potipaba idji dede, idji ējūāne erob̄a sida Josedeba auđuara waribisia. ⁶ Potipaba jūma idjideda Jose j̄awade b̄ada b̄ērā jūmawāyā crīchaca basia. Ababe idjia coidebemadr̄a crīchabadjia.*

Josera jūma quīrāwārēā b̄asia. ⁷ Maā b̄ērā Potipa quimaba idjira awua nūmesia. Ewari aba maā wērāba Josea jarasia:

–Wānaa cāine.–

⁸ Maāne Joseba quīrāē b̄ērā Potipa quimaa jarasia:

–Māra b̄ā ume cāiēa. Mā boroba idjidera jūma m̄ā j̄awade b̄asia. Maā b̄ērā idjia erob̄adebemada jūmawāyā crīcha b̄acaa. ⁹ Naā dede nezoca m̄ā cāyābara dji dromaara b̄ara neēa. Mā boroba jūma naā dede b̄ara m̄ā j̄awade b̄asia. Ababe badr̄a m̄ā j̄awade b̄āē b̄aa, idji quima b̄ērā. Maā cadjirua wai b̄ada m̄āā c̄cārēā oi? j̄Māwā oib̄ara Ācōrē quīrāpita cadjiruada oya!–

¹⁰ Potipa quimaba nurēmaza Josea jara b̄abadjia idji ume cāimārēā wa idji ume nēb̄ara b̄amārēā. Māwāmīna Joseba idji bedeara j̄āca basia. ¹¹ Ewari aba Josera Potipa dede trajade wāsida ni abaa nezocada neē basia. ¹² Maāne Joseba j̄ā b̄ara Potipa quimaba jida dogopeda nāwā jarasia:

–j̄Mā ume cāidua!–

Barib̄ara Joseba j̄ā b̄ara wēatapeda dajadaa pira wāsia. Māwā idjia j̄ā badara dji wērā j̄awade b̄esia. ¹³ Dji wērāba unusia Josera pira wāb̄ara idjaba Joseba j̄ā badara idji j̄awade b̄ada. ¹⁴ Maā b̄ērā idji dedebema nezocarāda tr̄āpeda nāwā jarasia:

–Ac̄adada, m̄ā quimaba j̄āā hebreora dadjirāmaa enesia. Barib̄ara j̄āā ēberāba dadjirāra biē oya b̄aa. Idjira nama zepeda m̄ā ume cāi quīrā nūmasia. Maā carea m̄āra j̄igua biasia. ¹⁵ Mā biab̄ara carea idjira dajadaa m̄ūrū pira wāsia. Ac̄adada, idjia j̄ā badara nama b̄esia.–

¹⁶ Maābe Joseba j̄ā badara dji wērāba wagasia aba idji quima Potipa diguidaa zeb̄ara daa. ¹⁷ Idji quima jūēsida idjia abarida jarasia:

–Baa dadji itea enena hebreo nezocara nama zepeda m̄āra biē o quīrā basia. ¹⁸ Barib̄ara m̄ā j̄igua biab̄ara carea idjira dajadaa m̄ūrū pira wāsia. Ac̄adada, idjia j̄ā badara nama beesia. ¹⁹ Bā nezocaba m̄āra j̄awā osia.–

Idji quimaba jara b̄ā ūr̄isida Potipara bio quīr̄usia. ²⁰⁻²¹ Maā carea Josera jidabipeda preso b̄abisia Egiptodebema boroba preso b̄abari dede.

Barib̄ara Jose mama preso b̄āde bida Ācōrēra idji ume basia. Idjira bio careba basia. Maā carea dji preso b̄abada boroba Josera bia unusia. ²² Maā b̄ērā idjia preso b̄eara Jose j̄awade jūma basia wagamārēā. Māwā jūma mama oida b̄ara Joseb̄ara obibadjia. ²³ Joseba jūma bia o b̄ā b̄ērā dji preso b̄abada boroba idjia o b̄ara quīr̄acuitaca basia. Māwā basia Ācōrēra Jose ume b̄ā b̄ērā. Jūma Joseba o b̄ara Ācōrēba bia odjabisia.

40

Cāimocara umé Joseba cawa jarada

¹⁻² Jose preso baside Egiptodebema boro itea umé traja panasidaa. Aba uva b̄a jue diabada boro basia. Dewarabemada paā obada boro basia. Maā umé b̄emaba Egiptodebema borora bio quīr̄ubisidaa. ³ Maā carea dji boroba ādjira idji wagabadarā boro dede preso b̄abisia. Josera maā preso b̄abada dede basia. ⁴ Dji preso b̄abada boroba Josera basia maā umé b̄emara ac̄ā b̄amārēā. Mama ādjira dārā preso panesidaa.

⁵ Ewari aba Egiptodebema borora uva b̄a jue diabari badara, paā obari bada sida abari diamasi cāimocarasidaa. Cāimocara ne jara awara beasia. ⁶ Diapededa Jose ādjimaa wāb̄ara de unusia ādjira sopua panada. ⁷ Maā carea Joseba ādjia iwidisia:

† 38:30 Hebreo bedea de Zarā tr̄āba jara b̄aa “purea b̄ā.” * 39:6 Ababe idjia coidebemadr̄a crīchabadjia. Josera Egiptodebemaē b̄ērā Potipa itea ne djucara basia idjaba idji ume ne cocara basia. Ac̄adua Genesi 43:32.

-¿Cārē cārēã bārāra sopua panΛ?-

⁸ Ādjia panusidaa:

-Daiba idi cāimocarapedadara caiba cawa jaraida neë bërã jãwã sopua panΛ.-

Maľne Joseba jarasia:

-Aba ĀcōrēbΛΛ cāimocarara poya cawa jarabiya. Bārāba cāimocarapedadara mġa nēbΛΛadadua.-

⁹ Ara maľda uva ʙa jue diabada boro badaba idji cāimocarara Josea nēbΛΛasia. Nãwã jarasia:

-Mġa cāimocarade unusia uva jġcarada mġ caita nũmġda. ¹⁰ Maľ uva jġcarara jġwate ũbea ʙasia. Maľ jġcarara tucupeđa, pōnōpeđa, bio zau nũmesia. ¹¹ Maľne nama dai druadebema boro tazada mġ jġwade erobasia. Maľ tazade mġa uvada barrajupeđa dai boroa diasia.-

¹² Maľ jaradacarea Joseba nãwã jarasia:

-BΛ cāimocaraba naľda jara ʙΛa: uva jġwate ũbea ʙΛa ununaba jara ʙΛa ewari ũbea. ¹³ Ewari ũbeade Egiptodebema boroba ʙΛara idji quĩrãpita trġya ʙΛa naãrã o ʙada quĩrãca wayacusa o ʙamãrēã. Mãwã ʙΛa waya idjia uva ʙara jue dia ʙaya ʙΛa naēna o ʙada quĩrãca. ¹⁴ BΛ bia bebΛΛade mġ djuburia mġra quĩrãdoarãdua. BΛ boroa mġnebmada jaradua naľ dedebemada ēdrΛ ʙΛmãrēã. ¹⁵ Mġra hebreorã druadebemada jida enesidaa idjaba mġa ni cārē sida oē ʙΛada nama preso eropanΛ.-

¹⁶ Paľ obada boro badaba ũrĩ ʙasia Joseba maľ cāimocarara cawa jara ʙΛda. Joseba cawa jaradara bia ʙada bërã idjia jarasia:

-Mġ sida cāimocarasia. Mġa unusia mġ boro ġrġ jamara paľ ʙara ʙeada ũbea eronĩda.

¹⁷ Dji ġrġbemanerã paľ cũda quĩrãtanõa erobasia nama dai druadebema boro itea. BaribΛΛΛ cawaēne maľ paľ cũra ĩbanaba co duanesidaa.-

¹⁸ Mãwã jaradacarea Joseba idjia jarasia:

-BΛ cāimocaraba naľda jara ʙΛa: maľ jamara ũbea ʙΛa ununaba jara ʙΛa ewari ũbea. ¹⁹ Ewari ũbeade Egiptodebema boroba ʙΛara idji quĩrãpita trġya. BaribΛΛΛ ʙΛra oʙãá tubipeđa bacuru cũmiane ġġa su jira ʙΛbiya. Maľbe āgosoba ʙΛ djarara codia.-

²⁰ Ewari ũbea badacarea Egiptodebema boroba idji toda ewari ʙΛsriddada osia. Dji dromarã itea djicoda waiʙΛa obisia. Maľne uva ʙa jue diabada boro badara, paľ obada boro badã sida idji quĩrãpita enebisia. ²¹ Maľbe uva ʙa jue diabada boro badara ʙΛasia wayacusa idjia naãrã o ʙada quĩrãca o ʙamãrēã. Mãwã idjia wayacusa uva ʙara Egiptodebema boroa jue dia ʙesia Joseba jarada quĩrãca. ²² BaribΛΛΛ paľ obada boro badara bacuru cũmiane ġġa su jira ʙΛbisia Joseba jarada quĩrãca. ²³ Uva ʙa jue diabada borora bia ʙedamĩna Josera abeda quĩrãdoasia.

41

Egiptodebema boroba cāimocarada Joseba cawa jarada

¹ Jose poa umé preso badacarea Egiptodebema borora cāimocarasia. Maľ cāimocarade unusia idjira Nilo do icawa nũmġda. ² Maľne siete paca biya boreguea quedeada doedaľba odjadapeđa pōãjãrã co duanasidaa. ³ Ādji caidu dewara siete paca mititia caya ʙeada doedaľba odjasidaa. Maľ caya ʙeara dji boreguea ʙea caita do icawa nũpanesidaa. ⁴ Maľne dji mititia caya ʙeaba dji biya boreguea quedeara cocuasidaa.

Maľne Egiptodebema borora ġrġmasia. ⁵ BaribΛΛΛ wayacusa cãipeđa cāimocarade unusia trigo ʙΛwΛΛΛ abaaľde siete cΛmΛ biya uga ʙeada. ⁶ Maľbe unusia dewara trigo ʙΛwΛΛΛde siete cΛmΛ ugaē ʙeada. Maľgara nãurã jġwġrġã ġmãdau odjabariareba tΛ nũmġba jãrãzaza ʙeasia. ⁷ Maľne cΛmΛ ugaē ʙeaba dji biya uga quedeara cocuasidaa.

Mãwã ʙΛde Egiptodebema borora ġrġmasia. Maľne cawasia idjia ununara cāimocara basida. ⁸ Nurẽma diapeđa idjia cāimocarada carea cawa crĩchaē ʙesia. Maľ bërã Egiptodebema daubararãda, ne cawa ʙea sida trġcuabipeđa idjia cāimocaradara ĩdjia nēbΛΛasia cawa jaradamãrēã.* Mãwãmĩna ni abalʙa poya cawa jaradaē ʙasia.

⁹ Mãwã panΛne uva ʙa jue diabada boroba Egiptodebema boroa jarasia:

-Mġ boro, mġa biē osia. Mġa ne jaraida badara quĩrãdoã ʙasia. Idibe quĩrãnebΛΛΛΛ. ¹⁰ BΛ paľ obada boro ume, mġ ume bida quĩrũpeđa दौरa preso ʙΛbisia ʙΛ wagabadarã boro dede. ¹¹ Dai preso panasidaē abari diamasi दौरa cāimocarasidaa. Cāimocaraza ne jara awara ʙesia. ¹² Maľne hebreo cũdrada dai ume ʙasia. Maľ hebreora ʙΛ wagabada boro nezoca ʙasia. Daiba cāimocarapedadara idjia nēbΛΛasidaa. Maľne idjia dai cāimocarara umena cawa jarasia. ¹³ Idjia daia jarada quĩrãca wãrãda mãwãsia. BΛ mġra wayacusa ʙΛsia

* **41:8** Daubara. Egiptode daubararãra ne cawa ʙesia. Bedea cawa ʙesia, ne ununacada obadjidaa, cacua biē ʙeara biabibadjidaa, dau ešã ʙesia, idjaba egiptorãba ācōrē quĩrãca jġãbada sacerdoterã ʙasia. Abeda dji dromarãda ʙesia.

mā naēna bā itea o bāda quīrāca o bamārēā. Maāne dewarabemara bāa beabipeda bacuru cūmiane āta su jira bābisia.-

¹⁴ Maā carea Egiptodebema boroba Josera trābisia. Ara maāda preso bādada isabe ēdra bāsīdaa. Josera icara wēpeda, buda tapeda, bia djiopeda Egiptodebema boromaa wāsia.

¹⁵ Maābe dji boroba Josea jarasia:

-Māra cāimocarasīa, māwāmīna ni abāba poya cawa jaradaē panāa. Baribāra mā ūrīsia bāa cāimocarara cawa jarabarida.-

¹⁶ Joseba jarasia:

-Mā boro, maāgara māduba poya oēa. Bāa cāimocaradara Ācōrēbāra cawa jarabiya necai bamārēā.-

¹⁷ Egiptodebema boroba Josea jarasia:

-Mā cāimocarasīa māra Nilo do icawa nūmada. ¹⁸ Maāne siete paca biya boreguea quedeada doedaaba odjadapeda pōājārā co duanasīdaa. ¹⁹ Ādji caidu dewara siete paca mititia caya beada doedaaba odjasīdaa. Naā Egipto druade māa unucua paca jācua mititia beada. ²⁰ Maā paca mititia caya beaba dji naārā odjapedada boreguea beara cocuasīdaa. ²¹ Dji caya beaba dji boreguea quedeara cocuapedadamīna ara māwā bio caya panesīdaa ādji naārā panana quīrāca.

Maāne māra ārāmasīa. ²² Baribāra māra waya cāimocarasīa. Unusia trigo bāwāra abaade siete cāma biya uga beada. ²³ Maāare unusia trigo bāwāraade siete cāma ugaē beada. Maāgara nūrā jāwārāā āmādau odjabariareba tā nūmāba jārāzaza beasia. ²⁴ Maāne ugaē beaba dji uga quedeara jūma cosīdaa. Māa maā cāimocaradara daubararāa jarasia. Māwāmīna poya cawa jaradaē basīa.-

²⁵ Maāne Joseba Egiptodebema boroa jarasia:

-Mā boro, maā cāimocara umēba abarida jara bāa. Ācōrēba sāwā oida bāa unubisia. ²⁶ Dji siete paca bia quedeaba jara bāa siete poa codidebema aduba eropananida. Dji siete trigo cāma uga quedeada bida abarī quīrāca jara bāa siete poa codidebema aduba eropananida. ²⁷ Baribāra dji siete paca mititia caya bea ādji caidu odjapedadaba jara bāa siete poa jarrabada zeida. Dji siete trigo cāma ugaē beaba abarida jara bāa. Maā cāma nūrā jāwārāā āmādau odjabariareba tā nūmāba jārāzaza beasia. Maāba jara bāa siete poa jarrabada zeida.

²⁸ Mā boro, Ācōrēba bāa unubisia idjia oida māa jara bā quīrāca. ²⁹ Siete poa naā Egipto druade codidebemara aduba eropania. ³⁰⁻³¹ Maāare siete poa naā Egiptode jarrabada zeya. Maā jarrabara bio dārāi bērā egiptorāba dji aduba eropana ewarira abeda quīrādoadīa. Maāne codidebema naā druade bāra jōya. Dji aduba eropanananebemada ni maārī bida neē bāya. ³² Bāa bārima umē cāimocaradaba jara bāa Ācōrēba dārāēne wārāda māwā oida.

³³ Mā bērā, mā boro, bāa ēberā crīcha cawa bāda jārapeda bāida bāa naā Egipto druara aca bamārēā. ³⁴⁻³⁵ Maāare jūma naā Egipto druade trigo wagabada bororāda bācuaida bāa. Siete poa aduba eropane ēberārāba ewabadādebemada maā bororāba maārī wagađida panāa. Ē juesuma ewabadaza aba wagađida panāa. Māwā odida panāa puru beaza. Ādjia wagađadara bābāra cawa jaraya sāwā jedeida. ³⁶ Māwā osira siete poa jarraba zebāraade trigora waga eropania naā Egipto druadebemarā quinirānamārēā.-

Jose Egiptodebema boroare beda

³⁷ Maā crīchara Egiptodebema boroba, dji dromarā bida bio bia ūrīsīdaa. ³⁸ Dji boroba ādjirāa jarasia:

-Ācōrē Jaureda naā ēberā ume bāa. Dadjirāba dewara ēberāda idji quīrāca ununaēa.-

³⁹ Ara maāda idjia Josea jarasia:

-Ācōrēba bāa māra cawabisia. Bā quīrāca crīcha cawa bāra neēa. ⁴⁰ Maā carea māa bāra dji dromarā boroda bāya. Bāa jarabāra jūmarāba ījā odīa. Ababe mādra bā cāyābara dji dromara bāya. ⁴¹ Māa jūma naā druadebemara bā jāwāda bābāra.-

⁴² Maāne Egiptodebema boroba idji sēyā bara bā sortijada Jose jāwāde wēāju bāsīa Joseba dji boro trāneba jūma poya o bamārēā. Dji biara bā lino oda djioda, oro oēa carena sīda Josea jābisīa. ⁴³ Maābe idji carretāde bādopeda Josera idjiare dewara carretāde pāraa edesia. Wābadade idji wagađadarāda Jose na wābibadja nāwā jīgua jaradamārēā: “¡Chirāne cobeadaua!”[†] Māwā Egiptodebema boroba jūma Egipto druara Jose jāwāda bāsīa.

⁴⁴ Maābe idjia Josea jarasia:

[†] **41:43** Chirāne cobeadaua. Maāgara hebreo bedea cawa beaba cawadaē panāa. Lcāmaarā egiptorā bedea. Naāgarā crīchada jaraisīcada: “¡Āyā wānadua dadjirā boro zebāra bērā!” wa “¡dadjirā boro nezoca dromada zebāra!” wa “¡quīrācuita ūrīnadua!”

-Māra jūmarā boroa, baribara jūma naā druadebemarāra ba jawaeda beadia. Ādjirāba bāla iwididaē ni cārē sida ocarā panāa.-

⁴⁵ Egiptodebema boroba Jose trāra bāasia Zapnat-panea.† Maā awara wērā Asena abadada Josea dāasia idji quima bamārēā. Maā Asenara Potipera cau basia. Potipera Oā purude āmādaūa bia bedeabadarā sacerdote basia. Māwā Josera jūma Egipto druade dji dromada besia.

⁴⁶ Egiptodebema boroba Josera dji dromada bāside idjira treinta poa basia. Josera dji boroma baadada jūma Egipto druade pāraa wāsia. ⁴⁷ Maābe siete poa ne jūmada bia zauda bēra codidebemara aduba nūmasia. ⁴⁸ Maā siete poade Egipto druade ewapedadebemada Joseba waga bābisia. Puruza dji puru caita ewapedadara maārī waga bābisia. ⁴⁹ Māwā trigora waibāa waga bāsidāa. Pusa ība quīrāca ādjirāba waibāa waga eropanasidāa. Maā bēra juacha pananada idu bāsidāa.

⁵⁰ Jarraba ewari zeī naēna Joseba idji quima Asena ume warrarāda umē unusia. Asena zeza Potipera Oā purude āmādaūa bia bedeabadarā sacerdote basia. ⁵¹ Idji warra iwina tosidade Joseba nāwā crīchasia: “Ācōrēba jūma mā bia mīga badara, mā ēberārā sida quīrādoabisia.” Māwā idji warra iwinara trā bāasia Manase.‡

⁵² Dewarabema warra tosidade Joseba nāwā crīchasia: “Mā biē bada druade Ācōrēba māa warrarāra unubisia.” Māwā dji warrara trā bāasia Epraīl.*

⁵³⁻⁵⁴ Siete poa Egipto druade aduba zau nūmana jōnacarea siete poa jarrabada zesia Joseba jaraā quīrāca. Druaza jarrabara wāsia. Baribara egiptorāba codira eropanasidāa. ⁵⁵ Māwā bāde egiptorāba codi carea erobeada sida jōsia. Maā bēra ādji boromaa codira iwidide wāsidāa. Ādji boroba jūmarāa jarasia:

-Josemaa wānadua. Idjia jarabara quīrāca odadua.-

⁵⁶ Jarraba Egipto druade zeside Joseba trigo wagabada dera jūma ewabicuasīa. Maābe trigora egiptorāa nēdobuebadjia, jarrabara wārāda jūma Egipto druade zeda bēra. ⁵⁷ Maā awara druazabemada Josemaa trigo nēdode zebadjidāa jarrabara jūma druaza wāna bēra.

42

Jose djabarāba trigo nēdode wāpedada

¹⁻² Maā ewarīde Jose zeza Jacobora wadi Canaaā druade bābadjia. Jacoboba cawasia Egipto druade trigora baraada. Maā bēra idji warrarāa nāwā jarasia:

-Māa ūrīsia Egiptode trigora baraada. Ācārēda jāa panā? Jāmaa nēdode wānadua dadjirāba codi carea. Māwā dadjirāba jarrababa beudaēa.-

³⁻⁴ Ara maāda Jose djabarāra Egiptodāa trigo nēdode wāsidāa. Jacoboba Jose djaba Benjamīra diabueē basia, wayada bēra Benjamīra beuida. Maā bēra Jose djabarāra diebe wāsidāa.

⁵ Israel warrarāra dewara ēberārā ume trigo nēdode wāsidāa, jūma Canaaā druade jarrabara zeda bēra. ⁶ Maāne Josera Egipto druade dji droma basia. Idjiabarā jūma druazabemarāa trigora nēdobuebadjia. Māwā bāde Jose djabarāra jūesidāa. Jūēnapeda Jose quīrāpita wayaadeba egorode barru copanesidāa. ⁷⁻⁸ Joseba idji djabarā unuside cawasia ādjida māwā panāda baribara adua bā quīrāca besia. Idji djabarāba idjira cawadaē basia. Maāne Josera ādji ume quīrū bā quīrāca bedeasia. Iwidisia:

-Bārāra Āsāmaaba zebada?-

Ādjia panusidāa:

-Canaaā druadeba trigo nēdode ze panāa.-

⁹ Maāne Joseba quīrānebasia ādjidebema cāimocaradada.* Maā bēra jarasia:

-Bārāba dairā sāwā poyadi cawaya acāde ze panāa!-

¹⁰⁻¹¹ Ādjia panusidāa:

-jMāwāēā, dai boro! jDaira maā carea nīnaēa! Dai bā nezocarāra jipa bea. Daira jūmaena abari zezaдебemaa. Daiba trigodra nēdode ze panāa.-

¹² Joseba jarasia:

-jSewaa! Bārāba dairā sāwā poyadi cawaya acāde ze panāa.-

¹³ Ādjirāba panusidāa:

-Dai bā nezocarāra wārāda abari zezaдебemaa. Daira doce djabarā panusidāa. Baribara dai djaba tēābemara dai zeza ume Canaaā druade besia. Maāne aba nēbasia.-

¹⁴ Joseba jarasia:

† 41:45 Zapnat-panea. Maā trāba egiptorā bedeade jara bāa “Ācōrēba bedeabaria; idjira zocai bāa.” § 41:51 Hebreo bedeade Manase trāba jara bāa “quīrādoabi.” * 41:52 Hebreo bedeade Epraīl trāba jara bāa “warra unubida.” * 42:9 Genesi 37:4-9.

-MĹa jarada quĩrĹca ebuda Ĺaa bĹrĹba aĹade ze panada dairĹ sĹwĹ poyadi cawaya. ¹⁵ BaribĹĹ mĹa aĹaya bĹrĹba jara panĹra wĹrĹ cawaya. Dai Egiptodebema boro trĹneba mĹa wĹrĹneba jaraya bĹrĹra namabemada ědrĹdaěa aba bĹrĹ djaba těĹbemada namaa zebĹĹadaa. ¹⁶ BĹrĹnebemada aba wĹbidadua bĹrĹ djaba těĹbemada enemĹrěĹ. MaĹmisa waabemarĹra nama preso panenia. Idjida zeibĹĹ, mĹa cawaya bĹrĹba jara panĹra wĹrĹda. Idjida zeĹbĹĹ, dai Egiptodebema boro trĹneba mĹa wĹrĹneba jaraya bĹrĹra bedeadě pananida dairĹ sĹwĹ poyadi cawaya aĹade ze panĹ carea.-

¹⁷ Ara maĹda Joseba Ĺdjira ewari ũbea preso Ĺasia. ¹⁸ Ewari ũbea babĹĹade Joseba ĹdjĹa jarasia:

-MĹa ĀĹrĹra waya Ĺaa. MaĹ bĹrĹ bĹrĹba nĹwĹ odibĹĹ, mĹa beabiěa. ¹⁹ BĹrĹda wĹrĹda ěberĹ jĹpa beabĹĹ, nama bĹrĹnebemada aba preso Ĺeya. MaĹne waabemara bĹrĹ diguidĹa trigo diade wĹnadua bĹrĹ ěberĹrĹba codamĹrěĹ. ²⁰ BaribĹĹ bĹrĹ djaba těĹbemara enenadua. MĹwĹ mĹa cawaya bĹrĹba jara panĹra wĹrĹda. MĹwĹ odaěbĹĹ, bĹrĹra beudia.-

ĀdjirĹba maĹ bedeara ĹĹsĹsĹdaa. ²¹ MĹwĹ panĹne Ĺdjiduba jara duanesĹdaa:

-WĹrĹda dadji djaba Joseda biě osĹdaa. DadjirĹba unusĹdaa idji biě orĹnamĹrěĹ dadjirĹa bedea djuburia ĹĹda. MĹwĹmĹna dadjirĹba ĹĹnaě basĹ. MaĹ carea nama bia mĹga panĹa.-

²² MaĹne RubeĹba jarasia:

-MaĹ carea mĹa bĹrĹa jarasia idjira biě orĹnamĹrěĹ, mĹwĹmĹna bĹrĹba ĹĹnaě basĹ.† Idji beapedĹda carea idibĹĹ ĀĹrĹba dadjira cawa obĹĹa.-

²³ MaĹne Josera egiptorĹ bedeadě Ĺdji ume bedea basĹ. IdjĹa jarabĹĹara dewaraba ĹdjĹa jarabadjĹa hebreo bedeadě. MaĹ bĹrĹ adua panasĹdaa ĹdjĹa jara panĹra Joseba jũma ũrĹ ĹĹda. ²⁴ ĀdjĹa biě opedadadebema bedea panĹ ũrĹsĹde Josera iduba ĹyĹ wĹpeda jĹĹsĹ. MĹwĹ Ĺpeda waya poya bedeasia. MaĹbe Ĺdji ume bedeadě wĹpeda SimeoĹda jidabisia preso bemĹrěĹ. Ara maĹda ĹdjĹa aĹ panĹne SimeoĹra ĹĹtabisia.

²⁵ MaĹbe Joseba idji nezocarĹa jarasia idji djabarĹba trigo nědopedadaba Ĺdji sacora biracuadamĹrěĹ. MaĹne Ĺdji parata sida waya sacoza Ĺacuabisia. MaĹ awara Joseba diabisia ode ne codamĹrěĹ. Ara maĹda idji nezocarĹba mĹwĹ osĹdaa. BaribĹĹ parata Ĺdji sacoza Ĺapedadada Jose djabarĹba adua panasĹdaa.

²⁶ MaĹbe Jose djabarĹba trigora Ĺdji burro ĹrĹ Ĺacuadapeda wĹbĹĹsĹdaa. ²⁷ WĹbĹdade ota cĹnĹma jũsĹdaa. MaĹbe abalĹa idji burro ne cobi carea sacco ewabĹĹade idji paratara eda cobĹda unusĹ. ²⁸ Dauperapeda idji djabarĹa jarasia:

-MĹ paratara jěda diasĹdaa. Za mĹ sacode eda cobĹa.-

MaĹ carea jũmarĹda dauperasĹdaa. Ne wayaaba ure duanĹne nĹwĹ jarasĹdaa:

-ĹCĹrě cĹrěĹ ĀĹrĹba dadjira jĹwĹ o ĹĹ?-

²⁹ CanaaĹ druade Ĺdji zeza Jacoboma jũnapeda Ĺdji Egipto druade sĹwĹpedadara jũma něbĹĹsĹdaa. NĹwĹ jarasĹdaa:

³⁰ -JĹĹ druadebema ěberĹ dji droma ĹĹba daia quĩrũbideba nĹwĹ jarasia: "BĹrĹba dairĹ sĹwĹ poyadi cawaya aĹade zesĹdaa." ³¹ BaribĹĹ dairĹba jarasĹdaa mĹwĹ odi carea ze panĹěda, ĹtebĹĹ ěberĹ jĹpa beada. ³² Idjaba jarasĹdaa dairĹra abari zezadebemada doce djabarĹ panasĹdaa. JarasĹdaa abara něbasĹda, abara dai zeza ume CanaaĹ druade ĹĹda. ³³ MaĹne jĹĹ dji dromaba dairĹa jarasia:

"NĹwĹ cawaya bĹrĹra ěberĹ jĹpa beada: bĹrĹ djabarĹnebemada aba mĹ ume amenapeda trigora ededadua bĹrĹ ěberĹrĹ jarra queĹdaa cobĹdĹ carea. ³⁴ MaĹbe bĹrĹ djaba těĹbemara mĹmaa enenadua mĹa cawai carea bĹrĹra jĹpa beada. MĹwĹ mĹa cawaya bĹrĹba wĹrĹda aĹade zeadě panĹda dairĹ sĹwĹ poyadi cawaya. MĹwĹ osĹdara mĹa bĹrĹ djabara jěda diaya. Idjaba naĹ druade bĹrĹba quĩrĹbĹdadada poya nědodia idjaba nědobuedĹa.-"

³⁵ MĹwĹ něbĹĹadapeda Ĺdji sacco ěrĹacuabdade saccoza Ĺdji paratara eda cobeada unusĹdaa. MaĹ unubĹdade Ĺdji zezara, ĹdjirĹ sida bio dauperasĹdaa. ³⁶ MaĹ carea Ĺdji zeza Jacoboba jarasia:

-BĹrĹba mĹra warra neě obĹdaa. Joseda idjaba SimeoĹ sida neěa. MaĹ awara BenjamĹĹ sida jĹmaa ede quĩrĹ panĹa. MaĹneba mĹdrĹ bia sopua unu Ĺaa.-

³⁷ MaĹne RubeĹba jarasia:

-Zeza, mĹa BenjamĹra waya ĹĹmaa eneya. EneěbĹĹ, mĹ warrarĹda umě beaida Ĺaa. MĹa idu BenjamĹra edebidua. WĹrĹda waya jěda eneya.-

³⁸ MĹwĹ jaradamĹna Jacoboba jarasia:

-MĹ warrara bĹrĹ ume diabueěa. Idji djaba arara beuda bĹrĹ aba idjidrĹ Ĺaa. Idjida ode beuibĹĹ, bĹrĹba mĹra sopuaba beadia.-

† 42:22 Genesi 37:21-30.

43

Jose djabarāba Benjamiā Egiptodaa edepedada

¹ Māwā panane Canaaλ druade jarrabara wetara zesia. ² Maλne ādjia trigo Egipto druade nēdopedadara jūma cosidāa. Maλ bēra ādji zeza Jacoboba jarasia:

-Wayacusa Egiptodaa trigo nēdode wānadua.-

³ Baribaλ Judaba panusia:

-Jāλ ēberāba daia ebuda jarasia: "Bārāra mλmaa zecara panāa, bārā djaba tēābemada enenaēbāλa." ⁴ Maλba, zeza, dai djaba tēābemara ba da ume diabueibaλa, दौरa trigo nēdode wānia. ⁵ Baribaλa dai ume diabueēbāλa, poya wānaēa jāλ ēberāba jarada bēra: "Bārāra mλmaa zecara panāa, bārā djabada enenaēbāλa."-

⁶ Maλne Jacobo Israel abadaba iwīdisia:

-Bārāba λcārē cārēā maλ ēberāa jarasida dewara djabada eropanāda? Maλ jarapedadaba mλra biē osidāa.-

⁷ Ādjirāba panusidāa:

-Jāλ ēberāba daia bio iwīdisia daidebemada, dai ēberārānebema sida. Nāwā iwīdisia: "Bārā zezara λwadi baλca? Bārāba λdewara djabada eropanāca?" Maλ bēra daiba idjia wārāda jarasidāa. Daiba adua panasidāa idjia jaraida dai djaba ededamārēā.-

⁸ Maλne Judaba idji zeza Israelea jarasia:

-Baλ Benjamiāda mλ ume diabueibaλa, दौरa ara nawena trigo nēdode wābaλādia. Wānaēbāλa baλda, daida, dai warrarā sida jūma quininia. ⁹ Mābaλa Benjamiāra wayaya. Māa idjira enepeda wayacusa ba quīrāpita baēbāλa, mλda bedede beya aba mλ beubaλādaa. ¹⁰ Daida nama jācua dārānaē pananabara, Egiptodaa barima umē wānoacasidāa.-

¹¹ Maλne dji zeza Israelba panusia:

-Wārāda Benjamiāda ededida panabaλa, nāwā odadua. Dadjirā ējūānebema ne biara beada bārā sacode baλapeda maλ ēberāa diade wānadua. Balsamo nēārāda, urrajōda, mirra querada, dewara quera tūāpa beada, pistacho bacuru tada, almendra sida maārī diadadua.

¹² Parata sida waiβāra ededadua dji parata bārā sacode zedara jēda diadi carea. Āibērā quīrādoā eda baλsidāa. ¹³ Bārā djaba tēābema sida maλ ēberāmaa isabe ededadua. ¹⁴ Māa quīrā baλ Ācōrē ne jūma poya obariba bārāra quīrā djuburiaida maλ ēberāba bārā djaba jāma preso baλa, Benjamiā sida idu jēda zebimārēā. Baribaλa idu zebiēbaλa mλra warra neē beya. Māwā warra neē beibaλa, māwā baya.-

¹⁵ Ara maλda ādjirāba nebiada pedapeda Egiptodaa wābaλasidāa. Ādjia parata naēna edepedada cāyābara waiβāra edesidāa. Benjamiā sida edesidāa. Jūēnapeda Josemaa wāsidāa.

¹⁶ Joseba Benjamiā ādji ume unuside idji nezocarā boroa jarasia:

-Naλ ēberārāra mλ diguidāa ededua. Maλbe pacada beapeda ne djudua ādjirāra nane umatipa mλ ume ne codi bēra.-

¹⁷ Ara maλda dji nezocarā boroba Joseba jarada quīrāca osia. Dji djabarāra Jose dedaa edesia. ¹⁸ Wābaλade Jose djabarāra daupera panā bēra nāwā jara panasidāa:

-Naārā zesidāde parata dadji sacode baλpedada carea jāwā idji diguidāa edebibaλa. Idjia jaraya dadjia maλ paratara draλsidāda. Maλ carea dadjira jidabiya idji nezocarāda beadamārēā. Dadjirā burro sida jāriya.-

¹⁹ Jose dede eda wābadade dji nezocarā boro caita wānapeda idji ume bedeasidāa. ²⁰ Ādjia nāwā jarasidāa:

-Dai boro, dairā naārā ze panasidāde wārā arada trigo nēdode ze panasidāa. ²¹⁻²² Dai jēda wāsidāde ota cānima jūesidāa. Mama dai saco ewabaλdade trigo nēdopedada paratada jūma daucha dairā sacozā eda baλda unusidāa. Dairāba adua panāa caiba maλ paratara eda baλda. Jūma maλ paratara daiba jēda enesidāa diadi carea. Maλ awara daiba paratara enesidāa wayacusa trigo nēdodāi carea.-

²³ Dji nezocarā boroba panusia:

-Jūmawāyā crīcharānadua. Dauperārānadua. Bārāba parata diapedadara mλa edapeda mλ boroa diasia. Bārāba, bārā zezaba i jā ba Ācōrēba maλ paratara bārā sacode baλsia.-

Maλbe idjia Simeoλ preso badada ādjimaa enesia. ²⁴ Enepeda ādjirāra Jose dede eda edesia. Idjia baidoda diasia ādji jīrū saλdamārēā. Ādji burro sida ne cobigasia. ²⁵ Māwā panane cawasidāa ādjira Jose dede ne codida. Jose umatipa zeida jāλ panāmisā ādjia nebia enepedadara edasidāa Josea diadi carea.

²⁶ Jose diguidā jūēnacarea ādjirāba nebia enepedadara idjia diasidāa. Maλne wayaadēba idji quīrāpita egode barru copanesidāa. ²⁷ Joseba ādjia iwīdisia sāwā panā cawaya. Maλ awara iwīdisia:

-Bārā zezara ḥbia ḥlaca? ḥDrōāra wadi ḥlaca?-

²⁸ Ādjirāba panusidaa:

-Dairā zeza ḥ nezocara bia ḥla. Idjira wadi ḥla.-

Maḥne wayaadeba ādjira ḥarru copanesidaa.

²⁹ Joseba acḥarade idji djaba ara Benjamiḥda unupeḥa nāwā jarasia:

-Bārā djaba tēābema mḥa jarapedadara ḥnaḥgaca?-

Maḥbe Benjamiḥa jarasia:

-Mḥ warra, Ācōrēba ḥara carebaya.-

³⁰ Idji djaba arada ununa ḥērā Joseba ḥaridaba so borequeasia. Ara maḥda dji edaara ḥa deḥāne iduba ḥāne wāsia. ³¹ Jīā ḥapeda so zareadacarea quīrā saḥpeda waya ādjimaa zesia. Maḥbe jarasia:

-Daiba codira enenadua.-

³² Ara maḥda dji nezocarāba enesidaa. Joseba coira awara ḥasidaa, dji djabarāba codi sida awara ḥasidaa, idjaba Josema ne cobada egiptorāba codi sida awara ḥasidaa. Māwā osidaa egiptorāba hebreorā ume ābaa ne cocara panḥ ḥērā. Egiptorāmaarā maḥra cadjiruaa. ³³ Maḥne Joseba idji djabarāba ḥūmebisia dji nabemaneba aba dji tēābemanaa. Maḥ carea idji djabarāba cawa crīchaḥe panḥa abarica dji quīrā acḥ duanesidaa. ³⁴ Maḥne Jose itea diapada dji codebemada ādjiza jeḥecabisia, baribḥa Benjamiḥa waḥlara diabisia. Māwā jeḥecadapeḥa ādjira Jose ume ḥarida ne codruasidaa.

44

Jose taza

¹ Māwānacarea Joseba idji nezocarā boroa jarasia:

-Naḥ ēberārā sacora trigoba biracuadua. Ādji parata sida ādji sacozā eḥa ḥacuadua.

² Maḥbe mḥ taza parata oḥada dji tēābema sacode trigo nēdoda parata ume ḥadua.-

Ara maḥda dji nezocarā boroba Joseba jarada quīrāca osia. ³ Nurēma āsabodeḥe Jose djabarāra ādji burrode idu wābisidaa. ⁴ Ādjira puruḥeḥa wadi tḥmḥ wāē panḥne Joseba idji nezocarā boroa jarasia:

-Jāḥ ēberārā caidu wādua. Jidade wāsira nāwā jaradua: “ḥCārēneba mḥ boroba bārāra biē oḥa ḥērā bārāba jāwā idjira biē osida? ḥCārē cārēā bārāba idji taza parata oḥara drḥasida?”

⁵ Jāḥ tazade mḥ borora ne dobaria. Idjaba abari tazadeba ne cawaiē beara cawabaria. Bārāba opeḥadara biē ḥla.”-

⁶ Ara maḥda caidu wāsia. Jidade wāpeḥa Joseba jarabidara jarasia. ⁷ Maḥne dji djabarāba jarasidaa:

-ḥCārē cārēā dadji boroba māwā jara ḥa? Dairāra ne drḥadacaa. ⁸ Acḥdua, parata dai sacode ḥadada daiba ununapeḥa Canaaḥ druadeba jēda enesidaa. Māwā daiba jipa osidaḥara ḥcārē cārēā ḥa boro paratara wa oro sida drḥadi? ⁹ ḥla maḥ tazada dairā sacode unuḥḥara dji eroḥara beuida ḥla. Maḥ awara dairāra ḥa boro nezocarāda beḥdia.-

¹⁰ Maḥne Jose nezocarā boroba jarasia:

-Bia ḥla, māḥteara bārāba jara panḥ quīrāca oya. Dji ne drḥadara mḥ nezoca baya, baribḥa waabemara beḥe neḥ beḥdia.-

¹¹ Ara maḥda ādji sacora burrode jḥ beḥda ērānapeḥa egode ḥasidaa. Maḥbe ādjiza ewacuasidaa. ¹² Ewacupedadacarea Jose nezocarā boroba jḥa wāsia dji nabema djaba sacodeba aba dji tēābema sacodaa. Maḥne tazara dji tēābema Benjamiḥ sacode unusia. ¹³ Ara maḥda sopuadeba dji djabarāba cacuade jḥ panḥara cūḥetacuasidaa. Maḥbe ādji sacora wayacusa ādji burrode ḥacuadapeḥa jēda puruḥaa wāsidaa.

¹⁴ Jose wadi diguida ḥade Judara dji djabarā sida idjima jūesidaa. Ādjirāra ne wayaadeba idji quīrāpita egode ḥarru copanesidaa. ¹⁵ Maḥbe Joseba ādjirāa jarasia:

-Bārāba ḥcārē cārēā mḥ tazara jāwā drḥasida? ḥBārāba adua panḥca ne cawaiē beḥda mḥa cawabarida?-

¹⁶ Judaba panusia:

-Dai boro, ḥcārēda jaradi? ḥSāwā jaradi दौरā beḥeade panḥēda? Jūma daiba biē opeḥada carea Ācōrēba cawa oḥara. Dairāra ḥa jḥwaeḥa panḥa. ḥa nezocarā ḥadā, idjaba ḥa taza drḥa eroḥada sida ḥa nezoca baya.-

¹⁷ Maḥne Joseba jarasia:

-Mḥa māwā oēa. Dji taza drḥa eroḥadadrḥ mḥ nezoca baya. Waabemara necai wānadua bārā zezamaa.-

¹⁸ Maḥbe Judara Jose caita wāpeḥa jarasia:

-Mḥ boro, mḥ ume quīrḥadua. ḥara Egiptodebema boro quīrāca ḥamīna mḥ quīrā djaburia ḥa ume idu beḥeabidua. ¹⁹ Dai naārā zesidade ḥla iwidiḥia दौरā zeza bara panḥ cawaya idjaba djaba bara panḥ cawaya. ²⁰ Maḥne daiba panusidaa zeza drōā quīrudua

eropanada idjaba djaba cūdra bada aba eropanada. Mañ warrara dai zezaba drōā bada unusia. Idji djaba arada beusia. Adji papadebemara ababe idjidra bada. Idjira dai zezaba bio quiriā bada.

²¹ Idjaba bada daia jarasia, “Mañ warrara enenadua māa unui carea.” ²² Baribala daiba bāa jarasidaa mañ warrara dji zeza balmaaba āyā wācara bada. Āyā wāibala dji zezara sopuaba beuyada asidaa. ²³ Mañne bada daia jarasia: “Bārā djaba tēabemada bārā ume zeēbala, bārāra māma wayacusa zecara panada.”

²⁴ Mañbe dairāra dai zezama jūēnapeda bada jarađara jūma nēbalasidaa. ²⁵ Dārābala dai zezaba jarasia: “Waya trigo nēdode wānadua.” ²⁶ Mañne dairāba idjia jarasidaa: “Dairāra poya wānaēa. Ababe dai djaba tēabemada dai ume wāibala wānia. Idjida dai ume wāēbala, jāā ēberāma wācara panaa.”

²⁷ Mañne mā zeza bada nezocaba daia jarasia: “Bārāba cawa panaa mñ wērāba warra umēbe māa to diasida. ²⁸ Abara nēbasia. Mañ ewarideba ltaa waa unuē ba bērā māmaarā animarāba beapeda cobuesia. ²⁹ Mañ bērā idji djaba arada ededapeda beuibala, bārāba māra sopuaba beadia.”

³⁰⁻³¹ Dairā boro, dji cūdra carea dai zezara wađi bada. Mañ bērā māra dji cūdra neē mñ zezamaa wāsira mañne idji warrada unuēbala mñ zezara beuya. Māwā dai ba nezocarāba dai zeza drōā bala sopuaba beadia. ³² Mñ ba nezocaba mñ zezaa wārāneba jarasia dji cūdrara waya eneida. Māa jarasia: “Zeza, māa waya balmaa eneēbala, ba quiriāpita māra beedeade baya aba mñ beubaladaa.” ³³ Mañ bērā māa bāa beeda djuburiaya dji cūdrabari mādra nama erobemārēā ba nezoca bai carea. Mañne dji cūdrara idji djabarā ume idu wābidua. ³⁴ ĩsāwā māda dji cūdra neē mñ zezamaa wāi? Mñ zeza sopuaba biē bada unu quiriāē bada.–

45

Joseba ara idjida cawabida

¹⁻² Mañ bedea ūribalade Josera so borequea nūmesia. Waa poya droaē bērā jūma idji nezocarā arima bea jigua jarasia:

–jūma dajadaa wānadua!–

Ara mađa wāsidaa. Ababe idji djabarāda idji ume panesidaa. Māwā panane Josera bio jāsia. Mañ jābira idji nezocarā dajada panaba ūrisidaa. Mañ awara idji jānanebemada Egiptodebema boro dede panabadarāba ūrisidaa. Jānacarea Joseba idji djabarāa cawabisia idjida māwā bada. ³ Nāwā jarasia:

–Māra Josea. ĩMñ zezara wađi balca?–

Mañne idji djabarāba poya panuaē basia bio dauperasida bērā. ⁴ Mañ carea Joseba ādjia jarasia:

–Mñ caita zedada.–

Ara mađa Jose caita wāsidaa. Mañne Joseba ādjia jarasia:

–Māra bārā djaba Josea, bārāba nēdobuepedadaa Egiptodaa ededamārēā.* ⁵ Baribala sopuarānadua. Bārāba māra nēdobuepedadamīna jūmawāyā crīcharānadua. Ācōrēbala māra nama bārā na diabuesia ēberārā beuđidebemada ēdra edamārēā. ⁶ Poa umē babalaa jarraba zedada. Idjaba wađi poa juesuma māwā baya. Mañne poya ne uđaēa ni ewadaēa.

⁷ Ācōrēba māra bārā na diabuesia bārā ēberārā naļ ējūāne jūma beurānamārēā. Māra nama basia bārāra beuđidebemada ēdra edamārēā. ⁸ Bārāba māra namaa diabuedaē basia, ātebala Ācōrēbala māra diabuesia. Idjiabala māra basia Egiptodebema boroa crīcha diabarida bamārēā, idji dedebema boroda bamārēā, idjaba Egipto druade dji dromada bamārēā. ⁹ Jālbe bārāra isabe wānadua mñ zezamaa. Idjia nāwā jarađadua:

“Ba warra Joseba nāwā jara bada: Ācōrēba māra Egiptodebema boroare basia. Māmaa isabe zedua. Dārārādu. ¹⁰ Zepeđa Goseļ ējūāne beya. Māwā bala, ba warrarā sida, ba wiuzaquerā sida mñ caita duania. Ba animarā beara, jūma bada eroba sida enedua. ¹¹ Māa bala mama ne cobi baya, wađi poa juesuma jarrabara bai bērā. Māwā bala, ba ēberārā, ba animarā sida jarrababa beudaēa.”

¹² Bārāba, mñ djaba Benjamiļ bida bādji dauba unu panaa wārāda māda bārā ume māwā bedea bada. ¹³ Mñ zezaa jarađadua māra naļ Egipto druade dji dromada. Bārāba unupeđada sida jūma mñ zezaa jarađadua. Isabe wānapeda mñ zezara namaa enenadua.–

¹⁴ Mañbe idji djaba Benjamiļ ume ojūēnapeda jāsidaa. ¹⁵ Māwānacarea Joseba waabema djabarāra uridarrađe isōcuapeda jāsia. Mañbebala idji djabarāra idji ume bedeasidaa.

¹⁶ Egiptodebema boro dede panabadaba ūrisidaa Jose djabarāra zesidada. Dji boroba, dji droma bea bida mañnebemada bia crīchāsidaa. ¹⁷ Mañ carea dji boroba Josea jarasia:

* 45:4 Genesi 37:12-36.

-Ba djabarāa jaradua: “Bārā animarā ḵṛḵ ne atauidapeda Canaaḵ druadaa wānadua. ¹⁸ Maḵbe bārā zezara, bārā ēberārā sida m̄maa enenadua. Mā bārāa Egipto druade ējūā biara ḵada diaya. Bārāba naḵ druadebema dji biara ḵada codia.” ¹⁹ Idjaba ba djabarāa jaradua nama Egiptodeba carretada edecuaamārēā ādji warrarā, ādji wērārā, bārā zeza sida enenamārēā. ²⁰ Maḵ awara jaradua ādjia erobeara ḵecuaamārēā, Egiptodebema ne biara ḵada jūma ādjide ḵai bēārā.-

²¹ Israel warrarāba māwā osidaa. Egiptodebema boroba jarada quīrāca Joseba ādjia carretara diacuasía. Ādjia ode codi sida diasía. ²² Ādjiza cacuaē jḵbada djiwidida aba aba diacuasía. Baribaraḵ Benjamīla cacuaē jḵbadada juesuma diasía. Parata torro sida tresciento diasía. ²³ Idji zeza itea Egiptodebema ne bia queēada die burrode diabuesía. Maḵ awara die burro wērāne trigoda, paḵda, idji zebaraēde coi sida diabuesía. ²⁴ Maḵbe idji djabarāra wābigasía. Ādji wābadaē Joseba ādjia jarasía:

-Ode ijararānadua.-†

Jacoboba Jose zocai ḵada cawada

²⁵ Maḵbe Egiptodeba wānapeda Canaaḵ druade ādji zeza Jacoboma jūēsidaa. ²⁶ Jūēnapeda ādjia Jacoboa jarasidaa Josera wadi zocai ḵada idjaba idjira Egiptodebema boroaē ḵada. Baribaraḵ Jacoboba cawa crīchaē basía. Maḵgara ḵjāē basía. ²⁷ Maḵne ādjirāba Joseba jaradara jūma nēbāraḵsidaa. Maḵ awara Jacoboba unusia Joseba carreta diabuecuada idji ededamārēā. Maḵ unubaraēde Jacobora sobiasía. ²⁸ Jacobo Israel abadaba jarasía:

-Ara naḵba bia ḵaa. Mā warra Josera wārāda wadi zocai ḵaa. Mā beui naēna idji acade wāya.-

46

¹ Ara maḵda Jacobo Israel abadara wāsía jūma idjia eroba bara. Wābāraēde Beersebāde jūēsía. Mama idjia animarāda idji zeza Isaba ḵjā ḵada Ācōrēa babue diacuasía. ² Maḵ diamasi Israelba cāimocara quīrāca ūrīsía Ācōrēa idji ume bedeē ḵada. Ācōrēba trḵ jarasía:

-Jacobo, Jacobo.-

Jacoboba panusia:-

-Māra nama ḵaa.-

³ Ācōrēba jarasía:

-Māra ba zezaba ḵjā ḵada Ācōrēa. Wayarādua Egiptodaa wāi carea. Jāma māa puru waiḵada ḵadeba yōbiya. ⁴ Māra ba ume Egiptodaa wāya. Maḵbe ḵadeba yōbadaḵāra jēda eneya. Idjaba ba beubaraēde Josera arima baya.-

⁵ Ara maḵda Jacobora Beersebādeba wāsía. Egiptodebema boroba carreta diabuecuadaē Jacobo warrarāba idjira, ādji warrarāra, ādji quimarā sida edesidaa. ⁶ Jacoboba idji warrarā bida ādji animarā beara idjaba jūma ādjia Canaaḵ druade edapedada sida Egiptodaa edesidaa. ⁷ Jacoboba idji warrarāra, idji caurāra, idji wiuzaqueḵāra, idji āizaqueḵā sida Egiptodaa jūma edesía.

Jacobo ēberārā Egiptodaa wāpedada

⁸ Jacobo Israel abada warrarā Egiptodaa wāpedadara naḵgaraḵ basía:

Jacobo warra iwina Rubeḵda wāsía. ⁹ Rubeḵba edesía idji warrarā Hanoc, Palú, Hezroḵ, Carmi sida.

¹⁰ Jacobo warra Simeoaḵ sida wāsía. Simeoaḵba edesía idji warrarā Jemuel, Jamiḵ, Ohad, Jaquīl, Zohar, Saul sida. Saulora cananeo wērāba toda basía.

¹¹ Jacobo warra Levi sida wāsía. Leviba edesía idji warrarā Gersoḵ, Coá, Merari sida.

¹² Jacobo warra Juda sida wāsía. Judaba edesía idji warrarā Sela, Paré, Zará sida. Idji warrarā Erera, Onaḵ sida Canaaḵ druade beusidaa. Paréba idji warrarā Hezroḵda, Hamul sida edesía.

¹³ Jacobo warra Isacar sida wāsía. Isacarba idji warrarā Tola, Puvá, Job, Simroḵ sida edesía.

¹⁴ Jacobo warra Zabuloḵ sida wāsía. Zabuloḵba idji warrarā Sereḵ, Eloḵ, Jahleel sida edesía.

¹⁵ Maḵ warrarā sei panara Leaba Jacoboa Araḵ druade to diasía. Leaba Jacobo cau Dina sida tosia. Ādjideba yōpedadara 33 wāsidaa dji umaquīrārā, dji wērārā ābaa.

¹⁶⁻¹⁸ Jacoboba Lea edaside dji zāwārē Labaḵba nezocawērā Zilpara Lea diasía. Zilpaba warrarāda Jacoboa to diasía. Maḵgaraḵ sida Egiptodaa wāsidaa ādji warrarā bara. Jūma ābaa diecisei wāsidaa.

Ādji warra Gaba idji warrarā Zipioḵ, Hagui, Ezboḵ, Suni, Eri, Arodi, Areli sida edesía.

† 45:24 Ḷcaḵba crīcha panāa ādjira ijaradida Joseba Benjamīla waiḵara diada bēār. Idjaba Ḷcaḵba crīcha panāa ādjira ijaradida Jose nēdobuepedada carea.

Ādji warra Aserba edesia idji warrarā Imna, Isúa, Isúi, Beria, dji cau Será sida. Beria warrarāra Hebere idjaba Malquiel basia.

¹⁹ Jacobo quima Raquel warrarāra Jose idjaba Benjamiā basia. ²⁰ Jose warrarā Egiptode topedadara Manase idjaba Epraiā basia. Ādji papara Asena basia. Asena zezara Potipera basia. Idjira Oā purude Amādaia bia bedebadarā sacerdotē basia. ²¹ Benjamiā warrarāra naāgarā basia: Bela, Bequer, Asbel, Gera, Naamaā, Ehi, Ros, Mupiā, Hupiā, idjaba Ard. ²² Jūma maāgarā Raquēdeba Jacobo ume yōsidaa. Jūma ābaa catorce wāsidaa.

²³⁻²⁵ Jacoboba Raquel edaside dji zāwārē Labaāba nezocawērā Bilhara Raquelea diasia. Bilhaba warrarāda Jacoboa to diasia. Maāgarā sida Egiptodaa wāsidaa ādji warrarā bara. Ādji warra Daāba idji warra Husiā edesia. Ādji warra Neptaliba edesia idji warrarā Jahzeel, Guni, Jezer, Sileā sida. Jūma ābaa siete wāsidaa.

²⁶ Jūma Jacobodeba yōpedadarāra idji ume Egiptodaa wāsidaa. Idji āigurā juachaē, jūma ābaa 66 wāsidaa. ²⁷ Maāgarā awara Jose warrarā Egiptode topedadada umē panasidaa. Jūma ābaa Jacobo ēberārā Egiptode jūpedadara setenta panasidaa.

Jacoboba waya Jose ununa

²⁸ Jacobo Israel abadaba Judada Josemaa na wābisia ādjira Goseā ējūāne acāde zemārēā. Maāmisa ādjirāra Goseā ējūāne jūēsidaa. ²⁹ Ādji jūēsidaade Joseba idji nezocaa jarasia idji carreta enemārēā. Ara maāda Goseānaa idji zeza Israel audiabariđe wāsia. Idji zeza unuside ojuēpeda dārā jāsia. ³⁰ Māwā bāde Israelba Josea jarasia:

–Mā ba quīrāra unubaā bēra cawa bāa bāra wađi zocai bāda. Jāābe māra necai beuya.–

Joseba idji djabarā Egiptodebema boromaa ededa

³¹ Maābe Joseba idji djabarāa, jūma idji zeza ēberārāa bida jarasia:

–Egiptodebema boromaa māa jarade wāya bārāra jūēsidadā. Māa idjia jaraya: “Mā djabarāra, mā zeza ēberārā Canaaā druade duananara jūma māmaa zesidaa. ³² Ādjirāra animarā wagabada bēra ādji ovejada, paca sida enesidaa. Jūma ādjirāba eroβea sida enesidaa.” ³³⁻³⁴ Maābe dji boroba bārā trāpēda iwidibarađe “¿Bārāba cārēda obada?”, nāwā jaradadua: “Daira warra edaāba animarā daupē cawa beaa, dai drōā naēnabemarāba obadapedada quīrāca.” Māwā jarasidara dji boroba bārāra jiga Goseā ējūāne idu bebiya, egiptorāmaarā oveja wagabadara dji biaē bēra.–

47

¹ Ara maāda Josea Egiptodebema boro ume bedeade wāsia. Idjia jarasia:

–Mā zezara, mā djabarā sida Canaaā druadeba zesidaa ādji oveja bara, ādji paca bara, jūma ādjia eropanā bara. Ādjirāra Goseā ējūāne duanāa.–

² Maābe Joseba idji djabarāda juesuma Egiptodebema boro quīrāpita edesia ādjira cawamārēā. ³ Maāne dji boroba Jose djabarāa iwidisia:

–Bārāba ¿cārēda obada?–

–Ādjirāba panusidaa:

–Dairāra oveja wagabadaa dai drōā naēnabemarāba obadapedada quīrāca.–

⁴ Maā awara jarasidaa:

–Canaaā druade jarrabara dji cābāyā bāa. Idjaba dairā oveja itea pōājārā neēa. Maā bēra dairāra naā druade panane zesidaa. Dairāra bā nezocarāa. Dai quīrā djaburia Goseā ējūāne idu bebidua.–

⁵⁻⁶ Maāne Egiptodebema boroba Josea jarasia:

–Naā Egipto druara ba jwaeda bāa. Bā zezara, bā djabarā sida ze panā bēra ādjia Goseā ējūāda diadua. Māwā dji biara bā ējūāne duanania. Idjaba ācāra bā djabarānebemaba animarāda bio daupē cawa beabāra, ādjirāra mā animarā wagabada bororāda bācuadua.–

⁷ Idjaba Joseba idji zeza Jacobora Egiptodebema boromaa edesia cawamārēā. Maāne Jacoboba dji boroa bia jarasia. ⁸ Dji boroba Jacoboa iwidisia:

–Bāra ¿poa jūmasāwā bā?–

⁹ Jacoboba panusia:

–Māra ciento treinta poa bāa. Naā ējūāne pārrāa bāde bio bia mīga bāa. Mā drōāenabemarā jaidasidade mā cāyābara drōāara panasidaa. Māra ādjirā quīrāca jācua dārā baēa.–

¹⁰ Maābe Jacoboba Egiptodebema boroa wayacusa bia jarapeđa dajadaa wāsia. ¹¹ Ara maāda dji boroba jarada quīrāca Joseba idji zezaa, idji djabarāa bida Egiptodebema ējūā biara bāda diasia. Nocoarebema ewariđe maā ējūāne Ramese puruda osidaa.* ¹² Idjaba Joseba idji zezaa, idji djabarāa, jūma ādji ēberārāa bida codira dia bābadjia ādjia cobada quīrāca.

* 47:11 Exodo 1:11.

Joseba druazabema ne cobigada

¹³ Druaza codira neē basia. Abeda jarrabara zareara nūma bēra ēberārāra Egiptode, Canaaλ druade bida jarrababa quinibodo basia. ¹⁴ Maλ carea jūma egiptorāra, Canaaλnebemarā sida Josemaa trigo nēdode wābadjidāa. Joseba dji paratara jūma pepeda Egiptodebema boro dede wagabadjia. ¹⁵ Māwā panane egiptorā paratara, Canaaλnebemarāne sida jōsia. Maλ bēra egiptorāra wayacusa Josemaa zedapeda nāwā jarasidaa:

-Dairā paratara jōsia. Dairāa trigora diadua. Diaēbαλλ dairāra beudia.-

¹⁶ Joseba panusia:

-Bārā paratara jōsibαλλ, bārā animarāda enenadua. Maλbari māa bārāa trigora diaya.-

¹⁷ Ara maλda ādji animarāra Josemaa enesidaa. Jūma maλ poade Joseba ādjirāa trigora diasia ādji cawayobari, ovejabari, chiwatubari, pacabari, burrobari bida. ¹⁸ Maλ poa jōnacarea wayacusa Josemaa zedapeda nāwā jarasidaa:

-Dairā boro, βαλ cawa βαλ dai paratara jōsida, dai animarā sida jūma βαλre basida. Dewara diadida waa neē panαα. Ababe dairādrα, dai ējūā sida βαλ. ¹⁹ Dairāra idu beubirādua. Idubarirādua dai ējūāra iduba tabeida. Dairāda, dai ējūā sida trigobari nēdodua. Māwā dairāra, dai ējūā sida Egiptodebema borode baya. Trigoda dairāa diadua udi carea. Māwā beudaēa idjaba dai ējūā sida iduba tabeēa.-

²⁰ Ara maλda Joseba egiptorā ējūāra jūma nēdosia Egiptodebema boro itea. Egiptorāba ādji ējūāra nēdobuesidaa jarrabara ādjirāma wetara nūma bēra. Māwā ādji ējūāra jūma dji borode basia. ²¹ Maλne jūma Egiptodebema ēberārāra dji boro nezocarā basidaa.† ²² Joseba ababe λmādaūa bia bedeabada sacerdoterā ējūādrα nēdoē basia, Egiptodebema boroba ādjirā codira diabadji bēra. Ādjirāba maλgλda cobadjida bēra ādji ējūāra nēdobuedāē basia.

²³ Maλbe Joseba ēberārāa jarasia:

-Māa bārāra, bārā ējūā sida dadjirā boro itea nēdoda bēra māa trigoda diaya udamārēā.

²⁴ Maλ ewabλdade ē juesumanebemada aba dadjirā boroa diadida panαα. Ē quīmārē bārāba edadia wayacusa udi carea idjaba bārāba, bārā dede panabada, bārā warrarā bida codamārēā.-

²⁵ Maλne ādjirāba panusidaa:

-Baλ dairāra zocai basia. Dairāra quīrā djuburia βαλ. Maλ bēra dairāra Egiptodebema boro nezocarā badia.-

²⁶ Ara maλda Joseba leyda βαλsia egiptorāba ewabλdade ē juesumanebemada aba Egiptodebema boroa diadida panαda. Wadibida Egipto druade māwā obadaa. Ababe λmādaūa bia bedeabada sacerdoterāba māwā diadacaa, Egiptodebema boroba ādji ējūāra nēdodaē bēra.

Jacoboba Josea bedea djuburiada

²⁷ Maλ ewaride Jose ēberārā israelerā abadara Egipto druade duanesidaa. Goseλ ējūāra eropanesidaa. Ādjirāra zocārā yōsidaa. ²⁸ Jose zeza Jacobora Egipto druade diecisieta poa basia. Maλne Jacobora 147 poa basia.

²⁹ Jacobo Israel abadaba cawasia dārāéne idjira beuida. Maλ bēra idji warra Joseda trλbipeđa jarasia:

-Mλ quīrā djuburia βα λαwara mλ bacara edre βαλpeda wārāneba jaradua māa jarabαλαda quīrāneba βα jūma oida. Mλra naλ Egiptode tλbarirādua. ³⁰ Ātebαλλ naλ Egiptodeba mλ drōāenabemarā tλbaripeđaamaa edepeđa mλra mama tλbaridua.-

Joseba panusia:

-Māwā oya, zeza.-

³¹ Maλne Jacoboba jarasia:

-Māa wārāneba jaradua.-

Ara maλda Joseba wārāneba jarasia. Maλ bēra Jacobo Israel abadara idji cλdade chīrāborode barru cobesia.‡

48*Jacoboba Jose warrarā bia jara bada*

¹ Māwānacarea Jose ēberārāba idjia jarasidaa idji zezara cacua biē βαda. Maλ carea Joseba idji warrarā Manase, Epraiλ sida idji zeza acλde edesia. ² Maλne Jacoboa jarasidaa Josera zesida. Maλ carea Jacobo Israel abadara λβαāē βαmīna idji cλdade λta chūmesia. ³ Maλne Joseba jarasia:

† **47:21** Maλne jūma Egiptodebema ēberārāra dji boro nezocarā basidaa. Griego bedeade māwā bα βαλ. Hebreo bedeade nāwā βαλ: "Maλbe Joseba ēberārā jūma Egipto druade beara puru droma beadaa wābαλλbasia." ‡ **47:31** Hebreo 11:21de jara βαλ māwā osida Ācōrēa bia bedeai carea.

-Canaaλ druade mλ Luz purude baside ne jūma poya bλ Ācōrēra mλma odjapeda mλra nāwā bia jara bλsia: ⁴“Mλa bλdeba ēberārā zocārā yōbiya. Idjaba bλdeba puruda zocārā yōbiya. Maλ awara mλa bλ ēberārā naλ Canaaλ druara diaya ewariza ādjide bamārēā.”*

⁵ Mλ bλmaa zeī naēna bλ warrarā Epraiλra, Manase sida naλ Egiptode tosidāa. Ādjira Rubeλ quīrāca idjaba Simeoλ quīrāca mλ warrarā araada aya. ⁶ Baribλra bλa dewara warrarāda unuibλra, ādjirāra mλ warrarā araada aēa. Maλ bērā Canaaλ druade mλ warrarā araba ējūā edabada quīrāca ādjirāba edadaēa. Ātebλra Epraiλba, Manase bida edabada ējūānebemada ādjia edadida panλa. ⁷ Mλ Padan-Araλ druadeba zebλra de bλ papa Raquelera Canaaλ druade jaidasia Eprata Beleλ abada caita. Mama mλa idjira tλbarisia. Mλra idji carea bio sopua bλsia. Maλ carea mλa bλ warra umēbemarā mλreana abλra.-

⁸ Jacobo Israel abadaba Jose warrarāra unupeda iwīdisia:

-Za panλra ŷcai?-

⁹ Joseba idji zezaa panusia:

-Mλ warrarāa, Ācōrēba mλa naλ Egiptode diadaa.-

Israelba jarasia:

-Mλ djuburia mλ caita zebidua ādjira bia jara bλi carea.-

¹⁰ Israelera drōāda quiru bērā dau towa bλsia. Maλne Joseba idji warrarāra idji zeza caitaara edasia. Israelba ādjira bλra edapeda isōsia. ¹¹ Israelba Josea jarasia:

-Mλa crīcha bλsia bλ quīrāra waa unuēda, baribλra ĳĀcōrēba mλa bλra bλ warrarā sida unubisia!-

¹² Maλbe Joseba idji warrarā idji zeza bācarade chūpanada āyā bλsia. Āyā bλpeda idji zeza quīrāpita chīrāborode barru cobesia.

¹³ Joseba idji warrarāra wayacusa idji zeza quīrāpita caita bλsia. Epraiλra idji jλwa araare bλsia idji zeza jλwa acλare bēmārēā. Manasera idji jλwa acλare bλsia idji zeza jλwa araare bēmārēā. ¹⁴ Baribλra Israelba idji jλwara carusia. Epraiλra dji tēābemamīna Israelba idji jλwa arada Epraiλ boro λrλ bλsia. Manasera dji iwinamīna Israelba idji jλwa acλada Manase boro λrλ bλsia. ¹⁵ Maλne Israelba Josera nāwā bia jara bλsia:

Mλ zezadrōā Abrahābā idjaba mλ zeza Isa bida Ācōrēda ĳjā panasidaa. Mλ tosidā ewarideba λtaa ara maλ Ācōrēba mλra waga babaria.

¹⁶ Idjia jūma mλ bia mīga bλdebemada ēdra edabaria.† Maλga Ācōrēba naλ warrarāra carebaya.

Mλa quīrā bλa ādjideba naλ ējūāne zocārā yōnida. Māwā naλ warrarāneba mλ trλra, mλ zezadrōā Abrahāλ trλra, mλ zeza Isa trλ sida jūmarāba quīrāneba panania.

¹⁷⁻¹⁸ Joseba unusia idji zeza jλwa arara dji tēābema Epraiλ boro λrλ bλda. Maλra Joseba biē unusia. Maλ carea idji zezaa jarasia:

-Zeza, jāwāēa. Za bλdra mλ warra iwinaa. Idji boro λrλbλra bλ jλwa arara bλdua.-

Māwā jarabλra de idji zeza jλwara Epraiλ boro de bλda jidapeda Manase boro λrλ bλ quīrā bλsia. ¹⁹ Baribλra idji zezaba māwā o quīrāē basia. Ātebλra jarasia:

-Warra, mλa cawa bλa mλ jλwara cai λrλ bλsida. Bλ warra iwinaneba ēberārāda zocārā yōnia. Idjira dji dromada baya. Baribλra dji djaba tēābemara idji cāyābara dji dromaara baya. Dji tēābema warrarāneba puruda zocārā yōnia.-

²⁰ Maλ ewaride Israelba Jose warra tēābema Epraiλra dji nabema Manase cāyābara dji dromaara bλsia. Maλne ādjira nāwā bia jara bλsia:

-Nocoarebema ewaride israelerāba bārā trλneba nāwā dewaraa bia jara dia: “Ācōrēba Epraiλ, Manase sida bia oda quīrāca bλ sida bia oya.”-

²¹ Māwāpeda Israelba Josea jarasia:

-Dārāēne mλra beuya. Baribλra Ācōrēra bārā ume baya. Idjia bārāra bādji drōānebemarā druadaa jēda edeya. ²² Mλa bλa ējūāra auduara diabλra bλ djabarā cāyābara. Mλa bλa Siqueλ eyada diabλra.‡ Maλ ējūāra mλa jārīsia necoba cha bida amorreorā ume djō bλdeba.-

49

Jacoboba idji warrarā sāwāni jarada

¹⁻² Maλbe Jacoboba jūma idji warrarā trλbigapeda jarasia:

-Mλ warrarā, mλ bedea ūrīne caita zedada. Mλa jaraya nocoarebema ewaride bārāra sāwānida.

³ Rubeλ, bλra mλ warra iwinaa. Mλ drōā badacarea bλdra naārā unusia.

* 48:4 Genesi 35:9-15. † 48:16 Idjia. Hebreo bedeadē bλ bλa “bājānebema nezoca.” ‡ 48:22 Mλa bλa Siqueλ eyada diabλra. Hebreo bedeadē maλra ebuda bλēa.

Mā ḄḄara ḄḄeba unubi ḄḄa. ḄḄḄa biara wayabadaa. ḄḄra dji dromaara ḄḄa.

⁴ BaribḄḄa do zebḄḄe poyadaca quīrāca ḄḄa ara ḄḄḄi cacuara poyaē basia. ḄḄra mā wērā ume cāisia.

Mā cadḄe cadjiruada osia.* MaḄ carea Ḅara ḄḄ djabarāneḄemada dji dromaara Ḅaēa.

⁵ SimeoḄ, Levi, Ḅārāba abari crīchada jḄḄḄadaa. Ḅārāra ḄeḄea ausiḄa biē oḄi carea.

⁶ QuīrūḄideba Ḅārāba ēberārāra quenasidaa.† ḄḄḄi quīrāā paca jīrū quēgura necoba ḄcuasiḄa.

Ḅārā āḄaa dji jareḄḄade māra eda Ḅaēa. Ḅārāba crīcha panḄ quīrāca mā oēa.

⁷ Ḅārāra cadḄḄa panḄ Ḅērā djārāra jūmawāyā biē obadaa. MaḄ carea bio biē panania. Mā Ḅārā ēberārāra jūma israelerā tāēna wābiya.

⁸ Juda, ḄḄ dji quīrūrāda ḄḄ jḄwaeḄa erobaya. ḄḄ djabarāba wayaaḄeba ḄḄ quīrāpita Ḅarru copanenapeḄa bia jaraēia.

⁹ Juda, ḄḄra imama quīrāca ḄḄa. Imamara ne beapeḄa, ne copeḄa jāwūḄbaria. MaḄbe egode chūmepeda ḄnāḄbaria.

¿Caiba idjira miā sēi? Ara maḄ quīrāca ḄḄa ēberārāra poyapeḄa ḄnāḄu, dewararāba wayaḄi Ḅērā.

¹⁰ Ni ḄḄaḄa dji boro bacuru Juda jḄwaeḄe ḄḄra jārīnaēa. IdjiḄeba yōḄḄarāba maḄ bacurura ewariza erobeḄia.

MaḄ bacuru djibari zebḄḄe jūmarāba idji ḄeḄeara ījā o duania.‡

¹¹ Juda ēberārāra bio Ḅara panania. ḄḄḄi uvara bio zaui Ḅērā ḄḄḄi burro zaquera uva jḄcarama jḄnia jōnamārēa.

Uva Ḅa siḄa bio Ḅarai Ḅērā Ḅdjirāba quīrā panḄḄara ḄḄḄi wuara uva ḄeḄe tātocasiḄa.

¹² ḄḄḄirā daura uva Ḅa cāyābara purea pāimaara beḄia. ḄḄḄirā quidara totrao beḄia paca juba quīrāca.

¹³ ZabuloḄ, ḄḄ ēberārāda pusa icawa duania. ḄḄḄi druade Ḅarcora necai wibarīḄia. ḄḄḄi ējūrā Ḅa SīdoḄ drua daucha Ḅaya.

¹⁴ Isacar, Ḅara burro quīrāca zarea ḄḄa. BaribḄḄa ḄḄa atau ḄḄ edre tababaria.

¹⁵ ḄḄa ēberārāba ējūrā biada ḄnāḄni carea unubḄade Ḅdjirāra nezocarāda duania. MaḄne edaa jūrā ḄḄia ne atauḄi carea.

¹⁶ DaḄ, ḄḄ purura jipa pe erobaya waabema israelerāba ḄḄḄi puru obada quīrāca.

¹⁷ DaḄ, ḄḄ ēberārāra minijichia panania dama o icawa ḄḄ quīrāca.

Damaba cawayora jīrūne capeḄa dji cawayo ḄrḄ chūmḄara udu Ḅaebibaria.

Abari quīrāca ḄḄ ēberārāra zocārāē panamīna mēsra panania.

¹⁸ jAy Ḅcōrē, māḄ jāḄ ḄḄa ḄḄa māra ēḄḄa ḄḄmārēa!

¹⁹ Ga, dewararāba ḄḄ purura uraeḄe zedīmīna ḄḄ ēberārāba Ḅdjirāra poyāḄia.

²⁰ Aser, ḄḄ ēberārāba codira dji bia Ḅaya. MaḄḄa ēberārā bororāa cobigāḄia.

²¹ Neptali, ḄḄ ēberārāra Ḅegui mēā nīḄabari quīrāca duana. ḄḄḄi warrarāra quīrāwārēa quedeaa.

²² Jose, Ḅara bacuru do icawa ḄḄ quīrāca ḄḄa. Dji jḄwatera bia zaubaria, mōgara puru auḄu jūrā ca ḄḄ cāyābara ḄḄara waribaria.

²³ Cha ḄḄa cawa Ḅeaba Ḅara Ḅariduaareba chaba ḄḄ panesiḄa. Ḅara quīrāma panasiḄa.

²⁴ BaribḄḄa ḄḄ enedḄḄara bio enatḄ eronūmasia jḄwa wēsa ḄḄḄimaa ḄḄḄi carea.

ḄḄa Ḅdjirāra poyasia mā Ḅcōrē ne jūma poya ḄḄḄa Ḅara careḄa Ḅērā, ḄḄḄi israelerā wagabari Ḅcōrēba Ḅara waga ḄḄ Ḅērā, ḄḄḄi israelerā Ḅcōrē mōgara droma quīrāca ḄḄḄa Ḅara jūḄḄra eroḄḄa Ḅērā.

²⁵ ḄḄa zezaba ījā ḄḄ Ḅcōrēneba ḄḄa poyasia. Ara maḄ Ḅcōrēba Ḅara careḄaya.

Ḅcōrē ne jūma poya o ḄḄḄa ḄḄ ēberārāba Ḅajāneba cueda diaya. Idjaba naḄ ējūāne baidoda diaya.

ḄḄḄeba yōḄḄa wērārāba, ḄḄ animarā bea biḄa warrarāda zocārā to beḄia idjaba ju dawa beḄia.

²⁶ Jose, māḄ Ḅara biara jara ḄḄasia mā djibarirāba mā bia jara ḄḄpeḄada cāyābara.§

Eya jōca quīrāca ḄḄ bia jara ḄḄḄara jōca Ḅaya, ḄḄ djabarā cāyābara ḄḄḄḄ Ḅcōrēba biara ḄḄḄa Ḅērā.

²⁷ BenjamīḄ, Ḅara usa cadḄḄa quīrāca ḄḄa. Usa cadḄḄa diapeḄa beḄara copeḄa dji aḄubadada quewara jeḄecabaria.

Ara maḄ quīrāca ḄḄa dji quīrāra poyapeḄa ḄḄḄi nebiada jeḄecaya.–

* **49:4** Genesi 35:22. † **49:6** Genesi 34:25-31. ‡ **49:10** MaḄ bacuru djibari. Hebreo ḄeḄeade jara ḄḄa "Silo." MaḄ ḄeḄeaba jara ḄḄa eḄuḄa ḄḄa. § **49:26** Hebreo ḄeḄeade maḄ versicolura eḄuḄa ḄḄa.

28 Māwā Jacoboba idji warrarāra bia jara b̄asia. Ādjiza idjia aride jarasia. Idji warrarā doce pan̄neba yōpedadara Israel puru doce panasidaa.

Jacobo jaidada

29-32 Mābe Jacoboba idji warrarāa jarasia:

–M̄ra beub̄ala. M̄ra t̄baridada m̄ drōāenabemarā t̄baripedadama Macpela ējūā uriaē. Macpelara Canaāne b̄ala Mamredeba āmādaū odjabariare. Abrahāba mā ējūāra dji uria sida hitita Eprōlne b̄adada nēdosia idji quima t̄bari carea.* Mama Abrahāl sida t̄barisidaa. M̄l zeza Isara, dji quima Rebeca sida mama t̄barisidaa. M̄la Lea sida mama t̄barisia.–

33 Jacoboba idji warrarāa māwā jarapeda idji cladaē wayacusa tabesia. Tabepeda jaidasia.

50

1 Māne Joseba idji zezara b̄ala edapeda jīā b̄aba isōsia. 2 Māwānacarea Joseba dji nēārā obadarāa idji zeza Israel cacuara p̄alabisia berawarāmārēā. Ara mālda p̄ala panesidaa. 3 Cuarenta ewari māwā p̄ala panasidaa, jūma daucha oi carea dārābari b̄ērā. Jūma ābaa egiptorāra setenta ewari Jacobo carea sopua ewarida wagasidaa. 4 Sopua ewari jōnacarea Joseba Egiptodebema boro dede panabadaa jarasia:

–M̄l djuburia, dadjirā boroa nāwā jaradada: 5 “M̄l zezaba m̄la wārāneba jarabisia idjira Canaāl druade t̄baride edemārēā. Idjia jarasia: ‘M̄ra beuya. Canaāl druade m̄la joubada uriaē erob̄ala. Mama m̄ra t̄baridua.’ Māl carea m̄la bedea djuburiaya idu m̄l zeza t̄baride wābimārēā. T̄baripeda waya zeya.”–

6 Ādjia Egiptodebema boroa māwā jarapedadacarea dji boroba Josea jarasia:

–B̄a zeza t̄baride wādua idjia b̄la wārāneba jarabida quīrāca.–

7 Ara mālda Josera idji zeza t̄baride wāsia. Idji ume wāb̄alāsidaa jūma Egiptodebema boroare beada, dji boro ēberārānebema dji dromarāda, jūma Egipto druadebema dji dromarā sida. 8 Jose ēberārāda, idji djabarāda, idji zeza ēberārā sida jūma wāb̄alāsidaa. Ādji warrarāda, ādji ovejada, ādji paca sida Gosēlne amesidaa. 9 Carretadeba djōbadarāda idjaba cawayodeba djōbadarā sida Jose ume wāsidaa. Ēberārāra bio cābana wāsidaa.

10 Wābadade trigo tēūbada Atad abadama jūēsidaa. Mālgara Jordāl dođeba āmādaū odjabariare b̄ala. Mama Josera waabemarā sida idji zeza Jacobo carea wayacusa aujīāsidaa. Siete ewari bio ororoa aujīāsidaa. 11 Mamabema cananeorāba ādji bio ororoa aujīā duanlra ūrīsidaa. Māl b̄ērā jarasidaa:

–Egiptorāda sopuaba bio jīābi ororoa duanla.–

Māl carea Atad ējūāra tr̄ā b̄alāsidaa Abel-mizraīl.*

12 Jacobo warrarāba ādji zezaba jarada quīrāca osidaa. 13 Idji cacuara edesidaa Canaāl druadaa. Mābe Macpela joubada uriaē t̄barisidaa. Dji ējūāra Mamredeba āmādaū odjabariare b̄ala. Abrahāba māl ējūāra, dji uria sida hitita Eprōlne b̄adada nēdosia idji ēberārā jaidabadada t̄bari carea. 14 Jacobo t̄baripedadacarea Josera, idji djabarā, waabemarā sida waya Egipto druadaa wāsidaa.

Joseba idji djabarā sobiabida

15 Ādji zezara beuda b̄ērā Jose djabarāba nāwā crīcha panesidaa: “Āibērā Joseba dadjirāra quīrāma b̄ala. Ar̄ab̄ala dadjirāra biē oya idji biē opedada carea.” 16-17 Māl b̄ērā nāl bedeada Josemaa diabuesidaa: “Dadji zeza jaidai naēna daia jarasia b̄ala nāwā jaradamārēā: ‘B̄a djabarāba wārāda cadjirua opedadamīna m̄l djuburia māra quīrādoada.’ Māl b̄ērā dai djuburia, b̄a biē opedadara quīrādoada. Daira dadji zeza Jacoboba ijā b̄ada Ācōrē nezocarāa.”

Māl ūr̄ib̄alade Josera jīāsia.

18 Mābe Jose djabarāra idjima wāsidaa. Ne wayaadeba idji quīrāpita chīrāborode copanenapeda jarasidaa:

–Daira b̄a nezocarāa.–

19 Māne Joseba panusia:

–Wayarānada. M̄ra Ācōrēēa bārā cawa oi carea. 20 Bārāba m̄ra biē odida crīchāsidaa barib̄ala māl biē opedadeba Ācōrēba biada osia mālneba zocārā ēberārāda jarrababa beudidebemada ēd̄ra edai carea. Mālgara bārāba nāl ewaride unu panla. 21 Wayarānada. M̄la bārāra careba baya. M̄la dia baya bārāra, bārā warrarā sida ne cođamārēā.–

Māwā quīriāneba jarada b̄ērā Joseba ādjira sobiabisia.

* 49:29-32 Genesi 23:1-20. * 50:11 Hebreo bedeade Abel-mizraīl tr̄āba jara b̄ala: “Egiptorā aujīapedada.”

Jose jaidada

²² Josera, idji zeza eberārā sida Egiptode panesidaa. Josera ciento die poa basia. ²³ Beui naēna idji warra Epraiļ wiuzaquerāra, ādji warrarā sida unusia. Idjaba Manase wiuzaquerā sida unusia. Ādji zezara Maquir basia. Joseba maļgārāra idji bacarade edapeda idji warrarā araada asia.

²⁴ Ewari aba Joseba idji djabarāa jarasia:

-Māra dārāēne beuya, baribāra Ācōrēba bārāra carebaya. Idjia bārāra, bārāneba yōbādarā sida naļ druadeba Canaaļ druadaa edeya. Maļ druara idjia Abrahaā, Isaa, Jacoboa bida wārāneba diai jarasia.-

²⁵ Maļne Joseba Israel eberārāa jarasia:

-Wārāda Ācōrēba bārāra carebaya. Maļ ewaride bārāba mā bawāra namaaba Canaaļ druadaa tbaride ededada.-

Maļgārā Joseba Israel eberārāa wārāneba jarabisia.

²⁶ Jose ciento die poa bāda Egipto druade jaidasia. Idji cacuara nēārāba pārsidaa berawarāmārēā. Pārsidapeda cajona biade bāsidaa.

EXODO **ĂCŎRĚBA ISRAELERĂ EGIPTODEBEMA ĚDRA ȚADA**

Exodo trĕba jara Țada “ědrĕpedada.” Naĭ cartara mĕwĕ trĕ Țasidaa israelerĕra Egipto druadeba ědrĕpedadebemada eda Țĕ Țĕ bĕrĕ. Zocĕrĕmaarĕ israelerĕra Egiptodeba ědrĕsidaa 1445 poa Jesu todi naĕna. Moiseba naĭ carta Țadadeba cawabisia sĕwĕ Ăcŏrĕba israelerĕra zocĕrĕĕbe edapeda puru dromada idji itea osida.

Mĕwĕ oi carea Ăcŏrĕba naĕrĕ israelerĕra egiptorĕ jĕwaeda bia mĭga pananada ědra edasia. Maĭnebemada Țĕ Țĕ 1:1neba aba 15:21naa. Maĭare Ăcŏrĕba israelerĕra ějŭĕ pŏĕsa ewaraga Țade waga Țasia. Maĭnebemada Țĕ Țĕ 16:1neba aba 18:27ĕaa. Maĭare Ăcŏrĕra israelerĕ ume bedea Țasia ědjirĕra idji itea beadamĕrĕĕ. Maĭ bĕrĕ idji leyra ědjirĕa diasia idjaba ědjia jŭma ĭĕ odiada asidaa. Maĭgara 19:1neba aba 24:18ĕaa Țĕ Țĕ. ĭirŭare Ăcŏrĕba cawabisia sĕwĕ israelerĕra idjĕa bia bedeadida panĕda. Maĭ bĕrĕ idji wua deda obisia idjaba idji sacerdoterĕda Țĕbisia. Jŭma maĭgara Țĕ Țĕ 25:1neba aba 40:38ĕaa.

Israelerĕ Egipto druade bia mĭgapedada

¹ Israel warrarĕ idji ume ědji warrarĕ bara Egiptodaa Țade wĕpedadara naĭgara Țasia: ² Rubeĕ, Simeoĕ, Levi, Juda, ³ Isacar, Zabuloĕ, Benjamiĕ, ⁴ Daĕ, Neptali, Ga, Aser sida. ⁵ Israel warra Josera dĕrĕȚara Țasia Egiptode Țada. Maĭ ewaride Jacobo Israel abadadeba yŏpedadara Egiptode setentabe panasidaa. * ⁶ Mĕwĕ Țade Josera, idji djabarĕra idjaba jŭma idji dauca beada sida jaidasidaa. ⁷ Baribara ědjirĕza warrarĕ zocĕrĕ unubadjida bĕrĕ isabe yŏnapeda bio cĕbana panesidaa. Maĭ bĕrĕ dji druara ědjirĕba birasidaa.

⁸ Mĕwĕ Țade dewara ěberĕda Egiptodebema boroda Țesia. Maĭgaba Josedebemada adua Țada bĕrĕ idji purua nĕwĕ jarasia:

⁹ –ĭuirĕcuitadadua! ĭĕĕ israelerĕra dadjirĕ cĕyĕbara cĕbanaara panĕ bĕrĕ Țĕara panĕa. ¹⁰ Maĭ bĕrĕ crĕcha cawadeba dadjirĕba odia ědjirĕra auduara yŏrĕnamĕrĕĕ. Mĕwĕ oĕĕȚara, dji quirŭda dadjirĕ ume djŏbadaĕ israelerĕra ědjirĕare djŏnia. Mĕwĕra naĭ druadebemada ědrĕdia.–

¹¹ Maĭ carea egiptorĕba israelerĕa traju zareada ŏgo obidi carea dji bororĕda Țĕcuasidaa. Maĭgarĕba israelerĕa Egiptodebema boro itea puruda umĕ obisidaa. Aba Pitoĕ, aba Ramese abadjidaa. Maĭ puru umĕ panĕne dji boroba idji itea ewapedadara wagabadjia. ¹² Egiptorĕba wetara mĭgabadjidamĭna israelerĕra auduara yŏ wĕsidaa. Maĭ bĕrĕ egiptorĕba israelerĕra waya panesidaa. ¹³ Maĭ carea egiptorĕba quĭrĕ djuburia neĕ israelerĕra wetara trajabadjidaa. ¹⁴ Traju zarea obi panĕneba israelerĕra bio bia mĭgabadjidaa. Egoroda chiruadĕa pueradapeda de obada mŏgarara obibadjidaa. Idjaba jŭma ědji ějŭĕnebema trajada obibadjidaa. Jŭma maĭgara ědjirĕba quĭrĕ djuburia neĕ israelerĕa obibadjidaa.

¹⁵ Maĭ ewaride wĕrĕda umĕ panasidaa, Siprada idjaba Pŭada. Maĭgarĕba hebreo wĕrĕrĕda careba warra tobibadjidaa.† Egiptodebema boroba ědjia jarasia:

¹⁶ –Bĕrĕba hebreo wĕrĕda careba warra tobibadade acĕdadua dji cĕrĕda tosi cawaya. Umaquĭrĕ warrada toibara, beadadua. Wĕrĕcauda toibara, idu Țadadua.–

¹⁷ Baribara dji wĕrĕrĕ careba warra tobibadarĕba Ăcŏrĕda wayasidaa. Maĭ bĕrĕ Egiptodebema boroba jaraĕa quĭrĕca oĕĕĕ Țasia, ĕtebara umaquĭrĕ warra zaquerĕra zocai Țĕbadjidaa. ¹⁸ Maĭ carea Egiptodebema boroba ědjira trĕpeda iwidisia:

–ĭCĕrĕĕ bĕrĕba jĕwĕ o panĕ? ĭCĕrĕĕ umaquĭrĕ warra zaquerĕra zocai Țĕ panĕ?–

¹⁹ ědjirĕba panusidaa:

–Hebreo wĕrĕrĕra dai Egiptodebema wĕrĕrĕ quĭrĕca beaĕa. ědjirĕra warra to bia bea bĕrĕ dai jŭĕbdabara ědji warrara to eropanabadaa.–

²⁰ Maĭ bĕrĕ israelerĕra waĕibida auduara yŏ wĕsidaa. Maĭba Țĕara panesidaa. Ăcŏrĕba dji wĕrĕrĕ careba warra tobibadarĕra carebasia. ²¹ Idjida wayapedada bĕrĕ ědjia warrarĕda zocĕrĕ unubisia.

²² Maĭbe Egiptodebema boroba idji purua jarasia:
 –Hebreorĕba umaquĭrĕ warrada toĕbara daĕdu Țatacuadadua, baribara wĕrĕcauda toĕbara zocai Țadadua.–

2

Moise topedada

* 1:5 Genesi 46:8-27. † 1:15 Israelerĕra idjaba hebreorĕ abadaa. Mĕwĕ trĕ jarabadaa hebreo bedeaĕe bedeaĕada bĕrĕ.

¹ Umaquirã Levideba yõnaba wērāda edasia. Dji wērā sida Levideba yõna basia. ² Maļ wērāra biogoapeda umaquirã warrada tosia. Maļ warrara quirāwārēā ununa bērā jedeco ūbea mērā erobasia. ³ Baribara waa poya mērā erobaē bērā jamarada capeda cādorronaba soasia. Maļbe idji warrara eda bapeda Nilo do ičitade dojoro tāēna ūmasia. ⁴ Maļne dji warra zaque djabawērāba tamaba acā basia idjira sāwāi cawaya. ⁵ Māwā bade Egiptodebema boro cauda doeda cuide wāsia. Idji nezocawērāda doya parrāa panasidaa. Maļne idjia unusia dji jamarara dojoro tāēna ūmada. Ara maļda idji nezocawērāa edade wābisia. ⁶ Enepeda Egiptodebema boro cauba dji jamara ewa acābāraē warra zaqueda eda mīā djuburi jīā quiruda unusia. Maļne idjia jarasia:

-Naļra hebreo warra zaqueda jāwā quirua.-

⁷ Maļne dji warra zaque djabawērāra caita zepeda Egiptodebema boro caua jarasia:

-¿Bamaarā bia bāca māa hebreo wērāda trāne wāida naļ warra bā itea daupēmārēā?-

⁸ Egiptodebema boro cauba jarasia:

-Bia bāa. Trāne wādua.-

Ara maļda wērācaura wāpeda dji papada enesia. ⁹ Maļbe Egiptodebema boro cauba dji warra papaa jarasia:

-Naļ warrara edepeda mā itea daupēdua. Maļbari māa bāa ne diaya.-

Maļ bērā dji warra papaba edepeda daupēsia. ¹⁰ Dji warra dawara bedacarea dji papaba Egiptodebema boro caua diade wāsia. Maļbe Egiptodebema boro cauba maļ warrara idjide ara quirāca erobesia. Dji warrara trā basia Moise, nāwā jarada bērā:

-Māa idjira doeda ūmada edasia.-

Moise Egiptodeba mīrū wāna

¹¹ Moise drōā badacarea ewari aba idji ēberārā hebreorāda acāde wāsia. Maļne unusia sāwā ādjirāra bia mīga traja panāda. Idjaba unusia Egiptodebema hebreoda aba u erobāda. ¹² Maļ carea idjia parrāa acābāraē ni abaāda unuē bērā dji Egiptodebemara beatapeda bāde joutasia. ¹³ Nurēma wayacusa araa wābāraē unusia abarica hebreorāda umē djō panāda. Maļ carea dji djō jarādaa iwīdisia:

-¿Abarica hebreoda bāa cārē cārē jāwā puo bā?-

¹⁴ Dji djō jarādaa panusia:

-¿Caiba bāra dai boroda basia? ¿Caiba bāra dai cawa obarida basia? ¿Mā sida bāa beaida crīcha bāca Egiptodebema beada quirāca?-

Maļ ūrībāraē Moiserā dauperasia cawada bērā idji mīā beada cawasidada.

¹⁵ Egiptodebema boroba Moise mīā beada cawaside idjira jidabisia beabi carea. Baribara jidaē naēna Moiserā Egiptodeba Madiaā druadaa mīrū wāsia. Mama jūpeda Moiserā baido juebada uria coroda caita chūmesia. ¹⁶ Maļne wērārāda siete zesidaa. Maļ wērārāra Madiaānebema sacerdote caurā basia. Ādjirāra zesidaa animarāba baido dobadaē baido juepadaē ādji zeza ovejara baido dobiēi carea. ¹⁷ Baribara dewara oveja wagabadarāda zedapeda maļ wērārāra āyā jaratasidaa. Maļ carea Moiserā araa wāpeda dji wērārāra carebapeda ādji ovejara baido dobigasia. ¹⁸ Māwānacarea dji wērārā wayacusa ādji zeza Reuelma jūesidade idjia iwīdisia:

-¿Idi bārāra sācua isabe zesida?-

¹⁹ Ādjirāba panusidaa:

-Oveja wagabadaba dai āyā jaratasidade Egiptodebemaba दौरā carebasia. Maļ awara baido juepada dadjirā ovejara baido dobigasia.-

²⁰ Reuelba idji caurāa iwīdisia:

-¿Maļ ēberāra sāma bā? ¿Cārē cārē idjira beesida? Trāne wānada ne code zemārēā.-

²¹ Māwā Moiserā Reuel diguida besia. Mama bāde Reuelba idji cau Seporāda Moisea diasia idji quima bamārēā.* ²² Māwā bāde dji wērāba umaquirā warrada tosia. Moiseba maļ warra trāra basia Gersoā, nāwā jarada bērā: "Naļ druade māra druā āibemada jāwā bāa."

²³ Māwānacarea dārābāraē Egiptodebema borora beusia. Baribara egiptorāba israelerāra wadi zoca eropanā bērā āduba mīā sopua bedeadajidaa. Ādjirāba Ācōrēa quirā djuburiada iwīdidajidaa. Maļra Ācōrēba ūrīsia. ²⁴ Idjaba mīā sopua bedea panā sida ūrīsia. Maļne idjia Abrahā ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume bida ādji carebai carea bedea bādaa quirādoae basia.† ²⁵ Maļ bērā israelerā bia mīga panāra acā bapeda carebai carea besia.

3

Ācōrēba Moise trāna

* 2:21 Reuelera idjaba Jetro abadjidaa. Exodo 3:1; 18:1. † 2:24 Genesis 12:1-3; 15:13-16.

1 Moise zāwārē Reuel Jetro abadada Madiaḷnebemarā sacerdote basía. Moiseba idji ovejara wagabadjia. Ewari aba Moiseba dji ovejara dewara orrooare ne cobiede edesia. Maḷne idjira ējūā pōāsa ewaraga ḷade Horeb eyade jūēne wāsia. Maḷ eyara Ācōrē eya abadaa.* 2 Mama Ācōrēba ara idjida unubisia bacuru zaquede uruga nūmḷada.† Moiseba unusia maḷ bacurura eradra nūmḷamīna baē ḷada. 3 Maḷ carea crīchasia: “¿Cārēda jāwā uruga nūmḷa? Caitaara acḷade wāya sāvāērā jāwā baē ḷa cawaya.”

4 Ācōrēba Moise caitaara zebḷḷada unuside maḷ bacuru zaque uruga nūmḷaneba trā jarasia:

–Moise, Moise.–

Moiseba panusia:

–Māra nama ḷa.–

5 Maḷne Ācōrēba idjía jarasia:

–¿Caitaara zerādual! Nama bara mḷ quīrāpita ḷa bēra ḷa jīrū jāne jḷ ḷara ērādūa.‡ 6 Māra ḷa zezaba iḷā bada Ācōrēa. Abrahaḷba, Isaba, idjaba Jacoboba māra iḷā panasidaa.–

Maḷne Moiseba Ācōrēra waya ḷa bēra idji quīrādarrara jūātrḷasia Ācōrē acḷ amaaba.

7 Ācōrēba jarasia:

–Māra unu ḷa mḷ purura Egipto druade bio bia mīga ḷada. Idjaba māra ūrī ḷa ādjirāba quīrā djuburiada iwīdi panḷada. Iwīdi panḷa māra ādjirāra dji traju obibada bororā jḷawaedabemada ēdra ḷamārēā. Māra cawa ḷa ādjirāra wārāda bia mīga panḷada. 8 Maḷ bēra māra ādjirāra egiptorā jḷawaeda panḷanebemada ēdra ḷa carea ze ḷa. Egipto druadebemada ēdra ḷapeḷa māra dewara druadaa edeya. Maḷ druara bio bia ḷa idjaba waiḷa ḷa. Maḷ druade baridua ne upedaḷara bia zaubaría. § Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, perezeorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida duanḷa. 9 Israelerāba quīrā djuburia iwīdi panḷa māra ūrī ḷa. Idjaba unu ḷa egiptorāba ādjirāra bia mīga eropanḷada. 10 Maḷ carea māra ḷara Egiptodebema boromaa diabueya. Idjía jaradua mḷ puru Israel ēdra ḷamārēā. † Edra ḷasira ādjirāra Egiptodebemada āyā pe ededua.–

11 Baribḷḷa Moiseba jarasia:

–¿Māvāra māra cai Egiptodebema boro quīrāpita bedeade wāi carea idjaba israelerāra Egiptodeba āyā edei carea?–

12 Maḷne Ācōrēba panusia:

–Wādūa. Māra ḷa ume ḷaya. Māra nāvā unubiya ḷara wārāda diabuesida. ḷa israelerāra Egiptodebemada āyā edeḷeḷe bārāba naḷ eyade māra bia bedeade zedia.–

13 Baribḷḷa Moiseba jarasia:

–Israelerāmaa wāpeḷa bārā drōā naēnabemarāba iḷā panana Ācōrēba māra bārāmaa diabuesida abḷḷade ādjirāba iwīdidia: “¿Idjira casa trḷbada?” Maḷne ¿māra cārēda jarai?–

14 Ācōrēba panusia:

–Mḷ trḷra nāvā jarabadaa: “Māra māra.” Maḷ bēra israelerāa jaradua: “Dadji Ācōrē ‘Māra māra’ abadaba māra bārāmaa diabuesia.”–

15 Idjaba jarasia:

–Israelerāa jaradua: “Dadji Ācōrēba māra bārāmaa diabuesia. Dadji drōā naēnabema Abrahaḷba, Isaba, idjaba Jacobo bida idjira iḷā panasidaa.” Mḷ trḷ Jehová abadara ewariza ḷaya. Maḷ trḷneba ēberārāba māra cawa panania.*

16 Egiptodaa wādūa. Jāma jūēpeḷa israelerā bororā ume bedeada. † Ādjirāa jaradua: “Dadji Boro Ācōrēba māra ara idjida unubisia. Dadji drōā naēnabema Abrahaḷba, Isaba, idjaba Jacoboba idjira iḷā panasidaa. Idjía nāvā jarasia: māra bārā israelerāra acḷ ḷa bēra unu ḷa egiptorāba bārāra biē o panḷada. 17 Idjía bārāra Egiptode bia mīga panḷada ēdra ḷapeḷa dewara druadaa edeyaḷa asia. Maḷ druade baridua ne upedaḷara bia zaubaría. Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, perezeorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida duanḷa.”

18 ḷa jarabḷḷara israelerā bororāba iḷānia. Maḷbe ādjirāra ḷa ume ededua Egiptodebema boromaa. Bārāba idjía jaradada: “Dai hebreorā Ācōrēda daima odjapeḷa jarasia idjía animarā babue diade wānamārēā. Maḷ bēra dairāra ējūā pōāsa ewaraga ḷade ewari ūbea idu wābidua māwā odi carea.”

* 3:1 Horeb eyara Ācōrē eya abadaa Ācōrēra mama odjada bēra. Horeb eyara idjaba Sinai abadaa. † 3:2 Ācōrē. Hebreo bedeade ḷa ḷa “Ācōrē nezoca bajānebema.” ‡ 3:5 Idji jīrū jāne jḷ ḷara ērāda basia acḷa carea Ācōrēra waya ḷada. § 3:8 Hebreo bedeade nāvā ḷa ḷa: “Maḷḷa druade jubara, miare sida wea nūmḷa.” * 3:15 Jehová. Genesi 4:26. Hebreo bedeade ḷa ḷa “YHWH.” Hebreorāba maḷ bedeara sāvā jīguabarida adua panḷa.

¹⁹ Barib_{ΛΓΛ} m_Λa cawa b_Λa Egiptodebema boroba israeler_Λra ēdr_Λ b_Λēda m_Λa idj_Λia m_Λw_Λ obiēb_{ΛΓΛ}. ²⁰ Ma_Λ b_Λēr_Λā m_Λā b_Λada egiptor_Λā unubiya. Zoc_Λr_Λā ne ununaca wai_Λb_Λa beada oya ādjir_Λāra cawa oi carea. M_Λw_Λāb_{ΛΓΛ} Egiptodebema boroba israeler_Λra idu w_Λbiya.

²¹ Idjaba m_Λa o b_Λa carea egiptor_Λā israeler_Λra bia ununi b_Λēr_Λā ne diadia. M_Λw_Λā israeler_Λra Egiptodeba ēdr_Λb_Λadae ara j_Λw_Λā ēdr_Λadaēa. ²² Jūma israeler_Λā w_Λēr_Λr_Λāba ādji caita pan_Λ egiptor_Λā parata odada, oro oda sida iwidi_Λida pan_Λa. Cacua_Λe j_Λbada sida ādji warrar_Λā itea, w_Λēr_Λcaur_Λā itea bida iwidi_Λida pan_Λa. Ara ma_Λ quīr_Λāca baridua Egiptodebema w_Λēr_Λā ma_Λ dede b_Λa bida iwidi_Λida pan_Λa. M_Λw_Λā israeler_Λā ne jūma bia Egiptodebemara edadia.

4

¹ Barib_{ΛΓΛ} Moiseba jarasia:

-Israeler_Λāba m_Λa jarab_{ΛΓΛΓΛ}ra ījānaēa idjaba ūrī quīr_Λānaēa. Ādjir_Λāba jaradia: "Ācōrēba ara idjida b_Λa unubiē b_Λa."-

² Ma_Λne Ācōrēba iwidi_Λsia:

-ζB_Λa cārēda j_Λwade erob_Λ?-

Moiseba panusia:

-Bacuruda erob_Λa.-

³ Ācōrēba jarasia:

-Egode b_Λebidua.-

B_Λebib_{ΛΓΛ}de bacurura dama ba dogosia. Ma_Λ unuside Moiser_Λa āy_Λ j_Λdr_Λsia. ⁴ Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba jarasia:

-Dji drude jidadua.-

Ara ma_Λda Moiseba dji drude jidab_{ΛΓΛ}de waya bacuru basia.

⁵ Ma_Λbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-B_Λa ma_Λda osira israeler_Λāba ījānia m_Λa ara m_Λdjida b_Λa unubisida. Cawadia m_Λra ādji drōā naēnabemar_Λā Abrah_Λāba, Isaba, idjaba Jacobo bida ījā panana Ācōrēda.-

⁶ Ma_Λ awara Ācōrēba jarasia:

-B_Λ j_Λwara b_Λa j_Λ b_Λ edre berajudua.-

Ara ma_Λda Moiseba berajupeda ēūta edab_{ΛΓΛ}de abēda idji j_Λwara aidaba bira basia.*

⁷ Ācōrēba jarasia:

-Wayacusa b_Λ j_Λwara b_Λa j_Λ b_Λ edre berajudua.-

Ara ma_Λda Moiseba waya berajupeda ēūta edab_{ΛΓΛ}de idji j_Λwara abēda bia basia.

⁸ Ma_Λbe Ācōrēba jarasia:

-Dji nabema ne ununaca ob_{ΛΓΛ}de israeler_Λāba b_Λa jara b_Λda ījānaēb_{ΛΓΛ}, dji umēbema ne ununaca ob_{ΛΓΛ}de ījānia. ⁹ Barib_{ΛΓΛ} ma_Λ ne ununaca umē ob_{ΛΓΛ}de ādjir_Λāba wadibida b_Λa jara b_Λda ījānaēb_{ΛΓΛ}, na_Λ quīr_Λāca odua. Nilo dode baidoda jue edapeda drua weatadua. Ma_Λne ma_Λ baidora oa baya.-

¹⁰ Ācōrēba m_Λw_Λā jara_Λdamīna Moiseba idj_Λia jarasia:

-j_Λy, m_Λ Boro! M_Λra ēber_Λr_Λā quīr_Λpita warr_Λā bedeaca. Ma_Λra idibemaēa. B_Λra m_Λ ume be_Λea b_Λmīna m_Λra ara m_Λw_Λā warr_Λā bedeaca. M_Λra ēber_Λr_Λā quīr_Λpita cawa bedeaca.-

¹¹ Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba jarasia:

-ζCaiba ēber_Λr_Λā itera osi? ζM_Λab_{ΛΓΛ} oē basica ēber_Λr_Λā quīr_Λame cara beada, c_Λw_Λra qui beada, dau bia beada, idjaba dauberrea bea sida? M_Λra Ācōrē b_Λēr_Λā m_Λw_Λā oida b_Λa. ¹² B_Λ be_Λeb_{ΛΓΛ}de m_Λa carebaya. M_Λa cawabiya b_Λa cārēda jaraida b_Λda. J_Λlbe Egiptod_Λaa w_Λdua.-

¹³ Barib_{ΛΓΛ} Moiseba panusia:

-j_Λy, m_Λ Boro! M_Λ quīr_Λā djaburia dewara ēber_Λāda diabuedua.-

¹⁴ Ma_Λ carea Ācōrēra Moise ume quīr_Λsia. N_Λw_Λā jarasia:

-ζB_Λ djaba Aarō_Λ Levīdeba yōnada b_Λēca?¹ M_Λa cawa b_Λa idjira bia be_Λebarida. Idjira b_Λ ac_Λde zeb_{ΛΓΛ}a. B_Λ unub_{ΛΓΛ}de idjira b_Λsridaya. ¹⁵⁻¹⁶ Idjira Egiptode b_Λ cacuabari be_Λdeaya. M_Λa jarabi b_Λda b_Λa idj_Λia jaraya. Ma_Λg_Λra idj_Λia purua jaraya. M_Λa b_Λr_Λā carebaya bia be_Λeadam_Λrēā idjaba cawabiya s_Λw_Λb_{ΛΓΛ} odida pan_Λda. B_Λa ācōrē quīr_Λāca Aarō_Λa be_Λea b_Λya idjaba idjira b_Λdeba be_Λea b_Λya. ¹⁷ B_Λ j_Λwade erob_Λ bacurura ededua ma_Λg_Λdeba ne ununacada oi b_Λēr_Λā.-

Moise jēda Egiptodaa wāna

¹⁸ Ma_Λbe Moiser_Λa idji z_Λw_Λrē Jetro abadamaa w_Λpeda jarasia:

-M_Λra Egiptodaa w_Λya m_Λ ēber_Λr_Λā ac_Λde wa_Λi zocai pan_Λ cawaya.-

Jetroba jarasia:

* **4:6** Hebreo be_Λede n_Λw_Λā b_Λā b_Λa: "Idji j_Λwara aidaba nieve quīr_Λāca basia." † **4:14** Exodo 6:20.

-Bia ɓɓa. Necai wādua.-

¹⁹ Moise wadi Madiaɗ druade baside Ācōrēba idjía jarasia:

-Egiptodaɗ wādua. ɓɓ bea quĩrĩã pananara jũma beusidãa.-‡

²⁰ Maɓbe Moiseba dji quimada, dji warrarã sida burro ɗɗɗ ɓɓpeda Egiptodaɗ wāsidaa. Idji ɗɗɗade edesia Ācōrēba ne ununaca obi ɓada bacuruda.

²¹ Moise wāɓɗɗade Ācōrēba idjía jarasia:

-Egiptode jũɓpeda jũma ne ununaca mɓa obi ɓada Egiptodebema boro quĩrĩpita odua. Baribɗɗɗ mɓa idjira so zarea ɓaya israelerã êdɗɗ ɓarãmãrẽã. ²² Māwānacarea Egiptodebema boroa jaradua: “Ācōrēba nāwã jara ɓɓa: mɓa Israel purura mɗ umaquĩrã warra dji nabemaana abaria. ²³ Maɗ carea mɓa jara ɓɓa: mɗ warrara êdɗɗ ɓɗɗua mɓa animarãda babue diade wāmãrẽã. Baribɗɗɗ ɓɓa jarasia êdɗɗ ɓɗɗãda. Maɗ carea ɓɗɗ umaquĩrã warra dji nabemada beuya.”-

²⁴ Moise idji warrarã bara Egiptodaɗ wāɓɗɗade ota cãisidaa. Mama Ācōrẽra ādjimaa zesia. Maɗne idjia Moiserã beai basia. ²⁵⁻²⁶ Baribɗɗɗ Moise quima Seporãba ādji warra zaque cacuara neco mōgara odaba wẽãgosia. Maɗ e wẽãgodara Moise jirũ caita cobasiasia. Maɗ bẽrã Ācōrẽba Moiserã beaẽ basia. Maɗ carea Seporãba Moisea jarasia:

-Wãrãda ɓara mɗ quima arada ɓesia warra zaque cacua wẽãgoda oadeba zocai ɓeda bẽrã.-§

²⁷ Maɗ naẽna Ācōrẽba Aaroɗa jarasia:

-Ējũã pōãsa ewaraga ɓɗɗe Moise acɗe wādua.-

Ara maɗda Aaroɗa wāpeda Moiserã unusia Ācōrẽ eya abadama.* Unupeda ɓɗɗɗidaba idji uridarrade isōsia. ²⁸ Maɓbe Moiseba Aaroɗa jũma nẽɓarɗasiasia Ācōrẽba Egiptode jarabi ɓada idjaba ne ununaca obi ɓa sida.

²⁹ Egiptode jũɓnapeda Moiserã Aaroɗ sida israelerã bororã ume ābaa dji ɗɗɗesidaa. ³⁰ Maɗne Aaroɗba ādjirãa nẽɓarɗasiasia jũma Ācōrẽba Moisea jaradada. Idjaba ne ununaca Ācōrẽba obicuaɗara ādjirã quĩrĩpita osia.† ³¹ Maɗ bẽrã Aaroɗba jaradara jĩãsidãa. Ācōrẽba ādji bia mĩga panɗda unupeda ādjirã carebai carea ɓada jĩãsidãa. Maɗ bẽrã chĩrãborode ɓarru copanenapeda Ācōrẽba bia bedeasidaa.

5

Moise Aaroɗ sida Egiptodebema boro ume bedeapedada

¹ Māwānacarea Moiserã, Aaroɗ sida Egiptodebema boromaa wānapeda jarasidaa:

-Israelerã Ācōrẽba nāwã jara ɓɓa: “Mɗ purura Ējũã pōãsa ewaraga ɓɗɗe idu wābidua mɓa animarãda babue diadamãrẽã.”-

² Maɗne Egiptodebema boroba panusia:

-¿Cai maɗ Ācōrẽ māwã idjia israelerã idu wābiduada adara mɗa jĩã carea? Mɗa idjira adua ɓɓa. Maɗ bẽrã mɗa bãrã israelerãra idu wābiẽa.-

³ Moiseba Aaroɗ bida jarasidaa:

-Dai hebreorã Ācōrẽda daima odjapeda jarasia idji itea animarãda babue diade wānamãrẽã. Maɗ bẽrã dairãra Ējũã pōãsa ewaraga ɓɗɗe ewari ũbea idu wābidua māwã odi carea. Māwã odaẽɓɗɗɗ, Ācōrẽba dairãra cacua biẽ ɓɗɗpeda quiniɓiya wa necoba quenabiya.

⁴⁻⁵ Baribɗɗɗ Egiptodebema boroba jarasia:

-ɗMoise, Aaroɗ! Israelerãra zocãrã panɗa. ¿Cãrẽ cãrẽã bãrãba ādjirã trajura obi ama panɗ? Bãrã israelerãra jũma trajade wāɓarɗadua.-

⁶ Ara maɗ ewaride Egiptodebema boroba dji traju obibada bororãa, dji traja panɗ bororã israelerãa bida jarasia:

⁷ -Idiba ɗtaɗ israelerãa chiruada waa diarãnadua. Ādjirãɓɗɗ chiruara ɗɗɗɗa pede wānapeda de obada mōgarara odida panɗa. ⁸ Baribɗɗɗ wadibiɗa ādjia o panana quĩrãca obidada. Ni aba bida eɗaara odiẽ panɗa. Ādjirãra coaida tabea bẽrã nāwã jara panɗa: “Dairãra idu wābidua dai Ācōrẽa animarãda babue diacuadi carea.” -Israelerãra wetara trajabidada bari bearãnamãrẽã. Māwã ādjirãba Moise sewara jĩãnaẽa.-

¹⁰ Ara maɗda dji traju obibada bororãra, dji traja panɗ bororã israelerã sida Egiptodebema boromaɗba êdɗɗapeda israelerãa nāwã jarade wāsidaa:

‡ 4:19 Exodo 2:15. § 4:25-26 Seporãba jaradara ebuɗa ɓɗɗã. Hebreo bedeade nāwã ɓɗɗ ɓɓa: “Wãrãda oadeba ɓara mɗ quima basia.” * 4:27 Exodo 3:1. Horeb eyara Ācōrẽ eya abadaa Ācōrẽra mama odjada bẽrã. Horeb eyara idjaba Sinai abadaa. † 4:30 Exodo 4:2-9.

-Egiptodebema boroba nāwā jara ɓaa: “Māa waa chiruara diabiēa de obada mōgara odamārēa. ¹¹ Bādjiaɓaɓa chiruara jaɓa pede wānida panaa bādjia jaɓaɓadamaa. Baribaɓa naārā o panana quīrāca odida panaa. Ni aba bida edaara odiē panaa.”-

¹² Maɓ bērā israelerāba jūma Egipto druaɗe chiruara jaɓa pede wāsidaa. ¹³ Māwā dji traju obibada bororāba israelerāra wetara trajabisidaa. Nāwā jarasidaa:

-Ewariza daucha odadua naēna chirua diabadjidade o panana quīrāca.-

¹⁴ Idjaba dji traju obibada bororāba dji traja panā bororā israelerāda ubadjidaa ādjia ɓaɓpedadamīna. Dji traju obibada bororāba ādjirāa iwidiɓadjidaa:

-¿Sāwāērā nuena, idi bida bārāba de obada mōgarara daucha odaē panā? Naēna bārāba ewariza daucha obadjidaa.-

¹⁵ Maɓ bērā dji traja panā bororā israelerāra Egiptodebema boromaa wānapeda nāwā jarasidaa:

-Dairā ba nezocarāra ɓaa jāwā oiē ɓaa. ¹⁶ Idira chiruada diadaē panaa, baribaɓa wadibida dji traju obibada bororāba de obada mōgarara abarica daucha obi panaa. Māwā poya odaē panā carea ādjirāba dairāra ubadaa. Baribaɓa dairāra bedeade panāē, āteɓaɓa ɓaa ɓacuada traju obibada bororāda bedeade panaa.-

¹⁷ Maɓne Egiptodebema boroba panusia:

-Bārāra coaida tabeaa. Maɓ bērā nāwā jara panaa: “Dairāra wānia Ācōrēa animarāda babue diacuadi carea.” ¹⁸ Wānadua bādjī trajudaa. Daiba chiruara bārāa waa diadaēa. Baribaɓa bārāba de obada mōgarara naārā o panana quīrāca odida panaa.-

¹⁹ Maɓ ūrīsidaa dji traja panā bororāba cawasidaa nēɓarade panada. ²⁰ Ādjirā Egiptodebema boromaaɓa ēdrāɓadade unusidaa Moiseba Aaroɓ bida dajadaare ādji jāā panada.

²¹ Dji traja panā bororāba ādjia jarasidaa:

-Ācōrēba bārāra cawa oya. Bārāɗa bedeade panaa dairāra Egiptodebema boro quīrāpita, dji dromarā quīrāpita bida biē paneɓada carea. Idibaɓa bārāba dairāra quenabidīa.-

Moiseba Ācōrēa iwidiida

²² Maɓbe Moiseba Ācōrēa iwidiisia:

-ɓMā Boro! ¿Cārē cārēa ɓa purura biē o ɓa? ¿Cārē cārēa māra diabuesi? ²³ Māa Egiptodebema boro ume ɓa trāneba bedeadamīna, maɓ ewarideba idjia Israel purura wetara biē o ɓaa. Maɓ awara ɓaa ēdraɓayada adara wadibida oē ɓaa.-

6

¹ Maɓne Ācōrēba Moiseba panusia:

-Idibaɓa ɓaa unuya sāwā māa Egiptodebema borora cawa oida. Mā ɓaɓadeba cawa o ɓa carea idjia bārā israelerāra idu wābiya. Abeda bārāra idji druaɗebemada āyā jaɓrecuaya.-

² Idjaba Ācōrēba jarasia:

-Māra Ācōrēa. ³ Māa Abrahaa, Isaa, idjaba Jacobo bida cawabisia māra ne jūma poya obari Ācōrēda.* Baribaɓa mā trā Jehovā abadada ādjirāa cawabiē basia. ⁴ Māra ādjirā ume bedea ɓasia Canaaɓ druara ādjirāa diai carea.† Mama ādjirāra drua āibemarā quīrāca panasidaa. ⁵ Baribaɓa māa ūrī ɓaa israelerāra mīa sopua bedea panada egiptorāba ādjira ogo trajabi panā bērā. Maɓ awara māa quīrādoāē ɓaa ādji drōā naēnabemarā ume bedea ɓaɗara. ⁶ Jāɓbe israelerāa jaradua:

“Māra Ācōrēa. Mā ɓaɓadeba ne waibada oya egiptorā cawa oi carea. Māwā māa bārāra Egiptode bia mīga traja panāneɓemada ēdraɓaya. Egiptorā jaɓwada panāneɓemada ēdraɓaya. ⁷ Māa bārāra mā puru babiya. Maɓne māra bārā Ācōrē baya. Māwā bārāba cawadia mādra bārā Ācōrēda, mā bārāra Egiptode bia mīga traja panāneɓemada ēdraɓada bērā. ⁸ Bārāra māa diai jarada ējūānaa edeya. Maɓ ējūāra māa Abrahaa, Isaa, idjaba Jacobo bida wārāneba diai jarasia. Māra Ācōrē bērā maɓ ējūāra diaya bārāne bamārēa.”-

⁹ Jūma maɓgara Moiseba israelerāa jarasia. Māwāmīna ijānaē basia. Ādjirāra sopua panasidaa Moiseba naēna jarada ijā panā carea wetara mīga traja panesida bērā.

¹⁰ Maɓbe Ācōrēba Moiseba jarasia:

¹¹ -Egiptodebema boromaa wāpeda jaradua israelerāra idji druaɗebemada idu ēdraɓimārēa.-

¹² Baribaɓa Moiseba Ācōrēa jarasia:

-Israelerāba mā bedeada ijānaē panaa. Māra warrā bedeaca bērā ¿Egiptodebema boroba mā bedeara ijāca?-

* 6:3 Genesis 17:1. † 6:4 Genesis 17:8.

¹³ Moiseba mǎwǎ jaradamīna Ācōrēba idjira Aaroḷ sida israelerāmaa idjaba Egiptodebema boromaa diabuesia. Maḷne jarasidaa Ācōrēba ādjira diabuesida israelerā Egiptodeba ēdra ededamārēa.

Moise idjaba Aaroḷ drōā naēnabemarā trḷ

¹⁴ Israeldeba yōpedadarā bororāda naḷgarā basia: Rubeḷra Israel warra iwina basia. Rubeḷ warrarāra naḷgarā basia: Hanoc, Palú, Hezroḷ, idjaba Carmi. Maḷgarāra Rubeḷneba yōpedada bororā basia.

¹⁵ Simeoḷ warrarāra naḷgarā basia: Jemuel, Jamīḷ, Ohad, Jaquiḷ, Zoha, idjaba Saul. Saulora cananeo wērāba toda basia. Maḷgarāra Simeoḷneba yōpedada bororā basia.

¹⁶ Levi jaidaside 137 poa basia. Levi warrarāra dji nabemaneba aba dji tēābemanaa naḷgarā basia: Gersoḷ, Coá, idjaba Merari. ¹⁷ Gersoḷ warrarāra naḷgarā basia: Libni idjaba Simei. Ādjira Gersoḷneba yōpedada bororā basia. ¹⁸ Coá jaidaside 133 poa basia. Coá warrarāra naḷgarā basia: Amraḷ, Izhar, Hebroḷ, idjaba Uziel. ¹⁹ Merari warrarāra naḷgarā basia: Mahli idjaba Musi. Jūma maḷgarāra Levi warrarā basia dji nabemaneba aba dji tēābemanaa ādji warrarā bara.

²⁰ Amraḷda idji apipi Jocabé ume dji edasidaa. Jocabéba warrada umé tosia. Aḷa Aaroḷ basia, aḷa Moise basia. Amraḷ jaidaside 137 poa basia.

²¹ Izar warrarāra naḷgarā basia: Core, Nepeg, idjaba Zicri.

²² Uziel warrarāra naḷgarā basia: Misael, Elzapaḷ, idjaba Sitri.

²³ Aaroḷra Elisabe ume dji edasidaa. Elisabera Aminadá cau basia, Naasoḷ djabawērā basia. Idjia warrada quimārē tosia. Ādjirā trāra naḷgarā basia: Nadá, Abiu, Eleaza, idjaba Itamar.

²⁴ Core warrarāra naḷgarā basia: Asir, Elcana, idjaba Abiasá. Maḷ ūbeara Coredeba yōpedada bororā basia.

²⁵ Aaroḷ warra Eleazara Putiel cau ume dji edasidaa. Maḷ wērāba warrada tosia. Dji warrara trḷ ḷasia Piné. Jūma maḷgarāra Levideba yōpedada bororā basia.

²⁶ Ācōrēba maḷ Aaroḷa, Moisea biḷa jarasia israelerā Egiptodeba ēdra ededamārēa sordaorā djōne wābada quīrāca. ²⁷ Ājdjira Egiptodebema boro ume bedeasidaa israelerā Egiptodeba ēdra ededi carea.

Moise Aaroḷ sida Ācōrēba edada

²⁸⁻²⁹ Egiptode Ācōrēba Moisea jarasia:

–Māra Ācōrēa. Mā bḷa jarabara Egiptodebema boroa jūma jaradua.–

³⁰ Baribara Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Māra warrā bedeacaa. ḷMā jarabara Egiptodebema boroba ūrāca?–

7

¹ Maḷne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Ūrīdua. Mā Egiptodebema boroa bāra ācōrē quīrāca unubiya. Maḷne bḷ djaba Aaroḷra bḷdeba bedeabarida ḷaya. ² Mā jarabi bḷada bḷ djaba Aaroḷa jūma jaradua. Maḷgara idjia Egiptodebema boroa jaraya bārā israelerā idji druadeba idu ēdrabimārēa. ³ Baribara mā Egiptodebema borora so zarea ḷaya. Maḷbe Egiptode mā ne ununacada zocārā ocuaya cawabi carea mādra dji dromaara bḷada. ⁴ Baribara bārāba jara panara Egiptodebema boroba iḷāe. Maḷ bēra mā ḷbadeba mā ne ununaca waibḷa beada oya egiptorā cawa oi carea. Māwā mḷ puru Israelera Egipto druadeba ēdra edeya sordaorā djōne wābada quīrāca. ⁵ Mā ḷbadeba mā egiptorā cawa obaraḷde idjaba israelerā Egiptodeba ēdra edebaraḷde egiptorāba cawadia mādra Ācōrēda.–

⁶ Maḷbe Moiseba Aaroḷ biḷa osidaa Ācōrēba jarada quīrāca. ⁷ Egiptodebema boro ume bedeade wāsidade Moiserā 80 poa basia. Aaroḷra 83 poa basia.

Aaroḷ bacuru dama bada

⁸ Ācōrēba Moisea Aaroḷa biḷa jarasia:

⁹ –Egiptodebema boroba jaraya ne ununacada oḷamārēa bārāba jara panara iḷāi carea. Ne ununacada oḷaduada abaraḷde Aaroḷa jaradua idji bacurura dji boro quīrāpita egode baebimārēa. Maḷne bacurura dama ba dogoya.–

¹⁰ Ara māda Moiserā Aaroḷ sida Egiptodebema boromaa wānapeda Ācōrēba jarada quīrāca osidaa. Aaroḷba idji bacurura egode baebisia Egiptodebema boro quīrāpita, Egiptodebema dji dromarā quīrāpita biḷa. Ara māda bacurura dama ba dogosia. ¹¹ Baribara Egiptodebema boroba idji druadebema ne cawa beada, daubararā sida trācuaasia. Maḷne ādjia biḷa necawaadeba Aaroḷba oḷa quīrāca osidaa. ¹² Ādji bacurura egode baebibaraḷde dama bacuasidaa. Baribara Aaroḷ bacuru dama badaba ādji bacuru dama bacuada

mīcuasia. ¹³ Māwā ununamīna Egiptodebema borora so zarea besia Ācōrēba jarada quīrāca. Maā bērā Moiseba Aaroā bida jarapedadara iḵāé basía.

Ācōrēba baido oa babida

¹⁴ Maābe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Egiptodebema borora so zarea bla. Maā bērā israelerāra ēdrabueēa. ¹⁵⁻¹⁶ Jāābe nu diapeda Egiptodebema boro doeda wābalaḵe idjima wādua. Dama bada bacurura bla jawade ededua. Do icawa Egiptodebema boro quīrāpita nūmepeda jaradua:

“Dai hebreorā Ācōrēba māra blaḵaa diabuesia. Idjia nāwā jara bla: mā puru Israelera idu wābidua ējūā pōāsa ewaraga blaḵaa. Mama ādjirāba māa animarāda babue diadida panāa. Māa māwā jara blaḵmīna bla wadibida iḵāé bla. ¹⁷ Maā bērā Ācōrēba nāwā jara bla: naḵgādeba bla cawaya mādrā Ācōrēda; Moiseba jawade erobā bacuruba māa Nilo dode tawebiya. Maāne dora abeda oa baya. ¹⁸ Maāba bedara jūma quininia. Dora abeda mīguia bai bērā, bārā egiptorāba baidora poya dodaēa.”–

¹⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroā jaradua bla bacuruda edamārēā. Idjia maā bacuru ātaa wabalaḵe jūma Egiptode bla baidora oa baya. Dora, do zaquera, amenera, baido juebada uriade blaḵa, zoco waiblaḵe jue erobeara, jadode jue erobeā sida jūma oa baya.–

²⁰ Moiseba Aaroā bida Ācōrēba jarada quīrāca osidaa. Moise jawade bada bacuruda Aaroāba edapeda ātaa wasia. ātaa wapeda Nilo dode tawesia Egiptodebema boro quīrāpita, Egiptodebema dji dromarā quīrāpita bida. Ara maāda dora oa basía. ²¹ Maāba bedara jūma quinisidaa. Dora mīguia beda bērā egiptorāba baidora poya dodaē basía. Abeda jūma Egipto druaede baidora oa basía.

²² Baribala Egiptodebema daubararāba ādji necawaadeba abarica baidora oa babisidaa. Maā bērā Egiptodebema borora so zarea besia. Moiseba Aaroā ume jarapedadara idjia iḵāé basía Ācōrēba jarada quīrāca. ²³ Maā ne ununacara ununamīna ne crīchaē diguidaa wāsia. ²⁴ Maābe egiptorāba do icawa corosidaa baido biada ununi carea. Māwā osidaa doedabema baidora poya dodaē bērā.

Ācōrēba baujīa diabueda

²⁵ Ācōrēba Nilo do oa habidacarea siete ewari basia.

8

¹ Maāne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Egiptodebema boroa nāwā jarade wādua: “Ācōrēba nāwā jara bla: mā purura idu wābidua māa animarā babue diadamārēā. ² Baribala bla mā purura idu wābiēbala māa cawa oya. Jūma bla druara baujība birabiya. ³ Nilo dora baujība biraya. Maāne doedaḵa baujīra bla diguidaa wābalaḵdia. Māwā bla cāibarima, bla caḵade, dji dromarā dede, bla druadebemarā dede bida baujīra baraya. Baujīra bārā paā ābubadae, bārā paā balaḵabadade bida baraya. ⁴ Bla ārā, dji dromarā ārā, bla druadebemarā ārā bida baujīra jadracuaḵdia.”–

⁵ Maābe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroā nāwā jaradua: “Bla jawade erobā bacurura dojā ārā, do zaque ārā, amene ārā, baido juebada uria ārā bida ātaa wadua. Māwā baidodeba baujīda jūma Egipto druaede odjacuaya.”–

⁶ Ara maāda Aaroāba idji bacurura Egiptodebema do ārā wasia. Maāne baujīra doedaḵa odjacuadapeda jūma Egipto druara birasidaa. ⁷ Baribala Egiptodebema daubararāba ādji necawaadeba abarica osidaa. ādjirā bida baujīda doedaḵa Egipto druaede odjabisidaa.

⁸ Maābe Egiptodebema boroba Moiserā Aaroā sida trābipeda ādjia nāwā jarasia:

–Ācōrēa iwidiḵadua naā baujīra mānebemada idjaba mā purudebemada āyā wābimārēā. Maābebala māa bārā israelerāra idu wābiya Ācōrēa animarā babue diacuadamārēā.–

⁹ Moiseba panusia:

–Bia bla. Jaradua sāābe bla quīrā bla māa Ācōrēa iwidiḵa bla carea, dji dromarā carea, idjaba bla druadebemarā carea bida. ¿Sāābe quīrā bla māa Ācōrēa iwidiḵa naā baujīra blaḵebemada, bla diguidabema sida jōbimārēā? Iwidiḵa ababe doedabala baujīra baraa baya.–

¹⁰ Egiptodebema boroba panusia:

–Nu iwidiḵa.–

Moiseba jarasia:

-Bla jara bla quĩrãca oya. Mãwã bla cawaya dewara ãcõrẽra neẽda dai Boro ãcõrẽ quĩrãca. ¹¹ Nu bla diguidã, dji dromarãma, bla druadebema ëberãrãma bida baujãra neẽ baya. Baujãra ababe doedabara baraa baya.-

¹² Maãbe Moiserã Aaroã sida Egiptodebema boromaãba ëdrãsidã. Nurẽma Moiseba ãcõrẽa iwidiãsia baujã Egiptodebema boromaã diabuedã jõbimãrẽã. ¹³ Ara maãda ãcõrẽba Moiseba iwidiã quĩrãca osia. Baujãra egiptorã dede, uda bida, ãdji ëjũãne bida jũma quinisidã. ¹⁴ Maãbe egiptorãba baujã quininara ãbaa boromea bue nũmasidã. Maãba Egipto druara jũma mĩguia nũmesia. ¹⁵ Egiptodebema boroba unusia baujãba waa miã sãnaẽ panãda. Maã bẽrã idjira so zarepedã Moiseba Aaroã bida jarapedadara iãã basia ãcõrẽba jarada quĩrãca.

Ãcõrẽba pochĩdau diabuedã

¹⁶ Maãbe ãcõrẽba Moisea jarasia:

-Aaroã jaradua idji jawade erobã bacuruda ãtaa wapeda egorodã umãrẽã. Maãne egoro porara pochĩdau baya jũma Egipto druade.-

¹⁷ Ara maãda ãdjia mãwã osidã. Aaroãba idji bacurura ãtaa wapeda egorodã usia. Maãne egoro porara pochĩdau basia jũma Egipto druade. Abeda ëberãrãra, animarã sida pochĩdauba ca eropansidã. ¹⁸ Maãbe Egiptodebema daubararãba ãdji necawaadeba abari quĩrãca pochĩdauda o quĩrãsidã.* Mãwãmĩna poya odaẽ basia. Mãwã panãne ëberãrãra, animarã sida pochĩdauba ca eropansidã. ¹⁹ Maã bẽrã daubararãba Egiptodebema boroa jarasidã:

-Moiseba Aaroã ume pochĩdau opedãdara ãcõrẽ lãlãdeba osidã.-

Mãwã jarapedadamĩna Egiptodebema borora so zarea besia. Idjia iãã basia Moiseba Aaroã bida jarapedadara ãcõrẽba jarada quĩrãca.

Ãcõrẽba ãganana diabuedã

²⁰ Maãbe ãcõrẽba Moisea jarasia:

-Nu diapededa piradrãpedã Egiptodebema boro doeda wãbãlãde idjimaã wãpedã nãwã jaradua: "Ãcõrẽba nãwã jara bla: mã purura idu wãbidua mãã animarãda babue diadamãrẽã. ²¹ Baribãlã mã purura idu wãbiẽbãlã, mãã ãganana bamaã, dji dromarãma, bla druadebemarãma bida quĩrãtanoã diabueya. Maã ãganana jũma Egiptodebema dede, ãdjirã wãbãdama bida powuaga nũmaya. ²²⁻²³ Baribãlã mã ewaride Goseã druade mãã mãwã oẽa. Mã ëberãrãda mama panã bẽrã ãganana neẽ baya. Mã purura bla puru quĩrãca oẽa. Maãbla bla cawaya mãbãlã naã druade mãwã o bãda. Mã ne ununacara nu oya."-

²⁴ Nurẽma ãcõrẽba mãwã osia. Egiptodebema boro dera, dji dromarã dera, idjaba jũma Egipto druã sida ãganana quĩrãtanoã biraãsia. Abeda jũma Egipto druara biẽ nũmesia ãganana.

²⁵ Maãbe Egiptodebema boroba Moiserã, Aaroã sida trãlãpedã nãwã jarasia:

-Bãrã ãcõrẽã animarãda babue diade wãnida panã ara naã Egipto druade.-

²⁶ Baribãlã Moiseba panusia:

-Dairãba naã Egipto druade mãwã poya odaẽã, animarã dairãba ãcõrẽã babue diãdida panãra bãrã egiptorãba idu babue diãbidaca bẽrã. Maã animarãda bãrã quĩrãpita ãcõrẽã babue diãdibãlã, ãbãrãba dairãra mõgaraba tabari beãdãẽca? ²⁷ Maã bẽrã dairãra ewari ùbeã ëjũã põãsa ewaraga bãde wãnia. Mamãbãlã dai ãcõrẽã animarãda babue diãcuãdia idjia jara bla quĩrãca.-

²⁸ Maãbe Egiptodebema boroba jarasia:

-Mãẽteara bia bla. Mãã bãrãra ëjũã põãsa ewaraga bãdãã idu wãbiya bãrã ãcõrẽã animarãda babue diãcuãdamãrẽã. Baribãlã bãrãra tãlã wãcara panã. Idjaba mã careã bida ãcõrẽã iwidiãdua.-

²⁹ Moiseba jarasia:

-Mãra namaãba ëdrãpedã ãcõrẽã iwidiya. Maãbe nu ãganana neẽ baya bama, dji dromarãma, bla druadebemarãma bida. Baribãlã dairãra waa cõrũgarãdua. Dairãra idu wãbidua ãcõrẽã animarãda babue diãcuãdamãrẽã.-

³⁰ Moiserã Egiptodebema boromaãba ëdrãpedã ãcõrẽã iwidiãsia. ³¹ Ara maãda ãcõrẽba Moiseba iwidiã quĩrãca osia. Idjia ãganana jõbisia Egiptodebema boroma, dji dromarãma, idjaba Egipto druadebemarãma bida. Ni abã bida beẽ basia. ³² Baribãlã Egiptodebema borora wãdibida so zarea beda bẽrã israelerãra idu wãbiẽ basia.

* 8:18 Pochĩdauda o quĩrãsidã. Hebreo bedeade maãba idjaba jara bla: "Pochĩdauda quena quĩrãsidã."

9

Ācōrēba animarā quinibida

¹ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Egiptodebema boroa nāwā jarade wādua: “Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara ɓaa: mā purura idu wābidua m̄la animarāda babue diadamārēā. ²⁻³ Baribara ɓaa dai israelerāda idu wābiēɓara āteɓara naļ druade ɓebibara, Ācōrēba bārā animarāra idji ɓlaadeba quinibiya. Bārā cawayoda, burroda, cameyoda, pacada, oveja sida quininia. ⁴ Baribara Ācōrēba animarā dai israelerāneda m̄wā oēa. Dai animarāra ni aba bida beudaēa egiptorā animarā quīrāca. ⁵ Ācōrēba ewarida ɓasia naļ Egiptode m̄wā oi carea. Nubara m̄wā oya.”–

⁶ Nurēma Ācōrēba m̄wā osia. Jūma egiptorā animarāra quinisidaa. Baribara israelerā animarāra ni aba bida beudaē basia. ⁷ Egiptodebema boroba ēberārāda israelerā animarā acade diabuesia. Wānapeda unusidaa israelerā animarāra ni aba bida beudaē basida. Baribara Egiptodebema boroba maļda cawasimīna so zarea ɓesia. Maļ bēra israelerāra idu wābiē basia.

Ācōrēba cabɓa diabueda

⁸ Maļbe Ācōrēba Moisea, Aaroḷa bida jarasia:

–Jāḷbe ɓara porada jawade edadapeda Egiptodebema boro quīrāpita ḷtaa jāmāpodadua.*

⁹ Maļ ɓara porara jūma Egipto druade cowa nūmaya. Maļba Egipto druade ēberārāra animarā sida jūma cabɓa biracuaya.–

¹⁰ Ara maļda Moiseba Aaroḷ ume ɓara porada edadapeda Egiptodebema boromaa wāsidaa. Jūnapeda Moiseba ɓara porara idji quīrāpita ḷtaa jāmāposia. Ara maļda ēberārāra animarā sida jūma cabɓa biracuasia. ¹¹ Maļne Egiptodebema daubararāra Moise quīrāpita poya wānaē basia ādjirā sida waabemarā quīrāca cabɓa jūma birapedada bēra. ¹² Baribara Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea ɓasia. Maļ bēra Moiseba Aaroḷ bida jarapedadara iḷāē basia Ācōrēba jarada quīrāca.

Ācōrēba hielu jurrubida

¹³ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Nu diapeda Egiptodebema boromaa wāpeda jaradua: “Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara ɓaa: mā purura idu wābidua m̄la animarāda babue diadamārēā. ¹⁴ Baribara ɓaa m̄wā oēɓara m̄ ɓlaadeba ɓara, dji dromarāra, jūma ɓa druadebemarā sida wetara mīgabiya. M̄wā ɓaa cawaya m̄la obari quīrāca naļ ējūāne neēda. ¹⁵ Wārāda naļ naēna m̄ ɓlaadeba ɓara, ɓa druadebemarā sida jūma quinibida basia ni aba bida naļ ējūāne ɓerāmārēā. ¹⁶ Baribara m̄la m̄wā oē ɓaa. M̄la ɓara zocai ɓasia ɓa mīgabi ɓadeba m̄ ɓlada unubi carea. M̄wā m̄ra jūma naļ ējūāne tr̄ ɓaga bayā. ¹⁷ Baribara ɓaa wadibida m̄ puruda biē o ɓaa. Wadibida ādjirāra idu wābiē ɓaa. ¹⁸ Maļ carea nu naļ horaca m̄la hielu waibada bajāneba jurrubiya. Egipto puru osida ewarideba wadibida hielora maļ quīrāca jurrucāa. ¹⁹ Maļ bēra jūma bārā animarāda de edre ɓabicuadua. M̄wā oēɓara hielu waibaa jurrubara quenaya. Baridua ēberāda, animarā sida de edre ɓadaēɓara, hielu waibaa jurrubara beaya.”–

²⁰ Ne wayaaba ḷcaga Egiptodebema dji dromarāba Ācōrēba jaradara iḷāsidaa. Maļ bēra ādji nezocara, ādji animarā sida de edre isabe ɓacuasidaa. ²¹ Baribara ḷcaga Egiptodebema dji dromarāba Ācōrēba jaradara iḷānaē basia. Maļ bēra ādji nezocara, ādji animarā sida de edre ɓacudaē basia.

²² Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–ɓa jawara bajānaa ḷtaa wadua. Maļne jūma Egipto druade hielora ēberārā ḷra, animarā ḷra, idjaba néude bida jurrusoaya.–

²³⁻²⁴ Ara maļda Moiseba idji bacurura bajānaa ḷtaa wasia. Maļne Ācōrēba jūma Egipto druade hielora jurrubisa. Abedo ɓa bara ɓae nūmesia. Egipto puru osida ewarideba maļ quīrāca wadibida ununaca basia. ²⁵ Maļ hielu waibaa jurrubara Egipto druade jūma de edre ɓadaēra quenasia. Ēberārāda, animarāda, néu ɓea sida jūma quenasia. Bacuru sida jūma ārisia. ²⁶ Ababe Goseḷ druade israelerā duanamaa hielora jurrūē basia.

²⁷ Maļbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaroḷ sida tr̄ɓpeda ādji nāwā jarasia:

–Idibara m̄la cawasia biē o ɓada. Ācōrēba jipa o ɓaa. M̄da, m̄ puru sida bedeade paḷaa. ²⁸ Maļ bēra Ācōrēa iwidiadua naļ hielu jurru nūmara, ɓaa sida jōbimārēā. Maļbe m̄la israelerāra idu wābiya. Waa ādjirāra Egiptode bebiēa.–

²⁹ Moiseba Egiptodebema boroa jarasia:

* 9:8 ɓara pora. Hebreo bedeade jara ɓaa egoro cada zareabilaridebema ɓara porada.

-Naḷ purudeba ēdṛadacarea mḷ jawara umena ḷtaa wapeda Ācōrēa iwidiya. Maḷne hielu jurrū nūmura, baa sida jōya. Maḷneba bla cawaya Ācōrēra naḷ ējūā djibarida. ³⁰ Baribala mḷa cawa bla dji dromarāba, bla bida wadibida Ācōrēra wayadaē panada.-

³¹ (Egiptorāba u eropanana linoda pōnō bada bēra idjaba cebadada zau bada bēra hielu jurrubalaba jūma ārisia. ³² Baribala ādjirāba u eropanana trigora, centeno sida wadi zauē bada bēra āriē basia.)

³³ Maḷbe Moiserā Egiptodebema boromaḷba ēdṛapeda puru dajadaa wāsia. Mama idji jawara umena ḷtaa wapeda Ācōrēa iwidiya. Ara maḷda hielu jurrū nūmanara, baara, cue sida Egipto druađe cābasia. ³⁴⁻³⁵ Maḷ unuside Egiptodebema boroba wayacusa biē osia. Idjida, dji dromarā sida so zarea panena bēra israelerāra idu wābiē basia Ācōrēba Moiseḷba jarada quīrāca.

10

Ācōrēba adichichi diabueda

¹⁻² Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Mḷa Egiptodebema borora, dji dromarā sida so zarea ḷlasia ne ununacada ādjirā tāēna oi carea. Māwāra bārā warrarāa, bārā wiuzaquērāa bida nēbaladia sāwā maḷ ne ununacadeba mḷa unubisida egiptorāra siriē beada. Māwā bārāba cawadia mḷdṛa Ācōrēda. Jāḷbe Egiptodebema boromaa jarade wādua mḷa adichichida zocārā idji druađe baebida.-

³ Ara maḷda Moiserā Aaroḷ sida Egiptodebema boromaa wānapeda nāwā jarasidaa:

-Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara ḷla: “ḷBla sāḷbebal mḷra wayai? Mḷ purura idu wābidua mḷa animarāda babue diadamārēā. ⁴ Baribala mḷ purura idu wābiēbal, nu mḷa adichichida ba druađe zocārā baebiya. ⁵ Maḷne ba druara adichichiba jūma biraya. Egorora abeda poya ununaēa. Maḷ adichichiba bārā néu hieloba āriṅaēra jūma codia. Bacuru quedua sida bārā ējūāne adichichiba jūma codia. ⁶ Ba dera, dji dromarā dera, jūma waabema egiptorā de sida adichichiba biraya. Bārā drōā naēnabemarāba, bārā zeza bida ununaca basia adichichira naḷ quīrāca baebalada. Naḷ druađe jūpedada ewarideba wadibida naḷ quīrāca ununacaa.”-

Moiseba Egiptodebema boroa māwā jarapeda wāsia. ⁷ Maḷbe Egiptodebema dji dromarāba dji boroa jarasidaa:

-ḷBla wadibida jāḷ ēberāa idu dadjirāra mīā sēbi baica? Israelerāra idu wābidua ādji Ācōrēa animarāda babue diadamārēā. ḷBla wadibida adua ḷlca Egipto druara jūma āriḷbalada?-

⁸ Maḷbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaroḷ sida wayacusa trābipeda nāwā jarasia:

-Bārā Ācōrēa animarāda babue diade wānida panla. ḷBaribala bārāra jūmasāwā wāni?-

⁹ Moiseba panusia:

-Dairāra jūma wānia. Warra zaquerāra, drōārāra, dai warrarāra, dai caurā sida wānia. Dai animarā sida ededia. Dairāra jūma wānia Ācōrēa animarā babue diadi bēra.-

¹⁰⁻¹¹ Baribala Egiptodebema boroba panusia:

-Māwāēa. Ebuda bla bārāba biē o quīrā panla. Ācōrēba bārāra careba ḷlada a panla. Baribala mḷa bārāra warrarā bara idu wābiēa. Ababe drōārāda wānida panla Ācōrēa animarāda babue diadi carea. ḷMaḷdṛa bārāba iwidi panlaēca?-

Maḷbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaroḷ sida idji quīrāpitabemada āyā jaretabisia.

¹² Ācōrēba Moisea jarasia:

-Ba jawara naḷ Egipto druađe wadua adichichida zocārā baemārēā. Māwā jūma Egipto druara adichichiba biraya. Maḷ adichichiba jūma chirua hieloba āriṅaēra codia.-

¹³ Ara maḷda Moiseba idji jawade erōba bacurura Egiptode wasia. Maḷne Ācōrēba nāūrāda ḷmāḷdaud odjabariareba ḷlbasia. Āsa, diamasi bida Egipto druađe ḷl nūmasia. Maḷ nāūrāba nurēma diapeda adichichida zocārā baebisia. ¹⁴⁻¹⁵ Maḷne jūma Egipto druara adichichiba birasia. Abeda egorora poya ununaca basia. Maḷ ewari naēna adichichira maḷ quīrāca Egipto druađe ununaca basia idjaba waa maḷ quīrāca ununaēa. Hieloba āriṅaē chiruara, nejo bea sida adichichiba jūma cosidaa. Jūma Egipto druađe chiruada, bacuru quedua sida abeda neē besia.

¹⁶ Maḷbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaroḷ sida isabe trābipeda nāwā jarasia:

-Idibala bārā Ācōrē quīrāpita, bārā quīrāpita bida mḷa biē osia. ¹⁷ Maḷ bēra mḷa bārāba bedea djuburiaya mḷa biē odada quīrādoadamārēā. Idjaba bārā Ācōrēa iwidiadua naḷ adichichira mḷ druađe jōbimārēā. Māwā odaēbal dairāra jarababa quiniṅa.-

¹⁸ Ara maŕda Moiserá Egiptodebema boromaŕba édrŕpeda Ācōrēa iwidiŕia.
¹⁹ Iwidiŕiŕaŕde Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā ŕmādaŕbaebariareba tŕbiŕia.* Maŕ nāūrāba
 adichichira Pusa Purru abadae jūma batabuesia. Abeda adichichira Egipto druae ni
 aba bida beē basía. ²⁰ Baribŕŕa Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea bŕda bērá idjia
 israelerāra idu wābiē basía.

Ācōrēba ewari quibida

²¹ Maŕbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Bŕ jŕwara ŕtaabajānaa wadua. Maŕne ewarira qui dogoya. Jūma Egipto druae abeda
 pāisosa nūmeya.–

²² Ara maŕda Moiseba idji jŕwara ŕtaabajānaa wasia. Maŕne ewarira qui dogopeda ewari
 ŕbea Egipto druae bio pāisosa nūmesia. ²³ Maŕ ewari ŕbeade ni abalada idji diguidalaba poya
 āyā wānaē basía. Ni adji caita bea sida poya ununaē basía. Baribŕŕa israelerā panama ŕna
 basia.

²⁴ Maŕbe Egiptodebema boroba Moiserá trŕbipeda nāwā jarasia:

–Bārāra bādji warrarā bara wānida panŕa Ācōrēa animarāda babue diadi carea. Baribŕŕa
 bārā animarāra amenida panŕa.–

²⁵ Moiseba panusia:

–Māwāēa. Bŕa dai animarāra idu edebida bŕa ŕcŕŕa dai Ācōrēa bea diadida panŕ bērá
 idjaba ŕcŕŕa idjia babue diadida panŕ bērá.† ²⁶ Maŕ bērá dai animarā sida ededia. Ni aba
 bida amenaēa. Dai animarānebemada ŕcŕŕa dai Ācōrēa babue diadida panŕmīna ara nawena
 adua panŕa sālŕadŕa māwā odida panŕda. Araa jūēpedadacarea cawadia.–

²⁷ Baribŕŕa Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea bŕasia. Maŕ bērá Egiptodebema
 boroba israelerāra idu wābiē basía. ²⁸ Maŕne idjia Moisea jarasia:

–Mŕ quirāpitabemada āyā wādua. Mŕmaa waa zerādua. Bŕda mŕmaa zeibŕŕa, mŕa bŕra
 beaya.–

²⁹ Moiseba panusia:

–Bia bŕa. Mŕra bŕmaa waa zeēa.–

11

Ācōrēba dji nabema umaquīrā warra beudi jarada

¹ Maŕbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mŕa Egiptodebema borora, egiptorā sida wayacusa cawa oya. Māwā cawa odacarea
 dji boroba bārā israelerāra idu wābiya. Abeda bārāra idji druaebemada āyā jŕrcuaya.

² Maŕ bērá israelerā jaradua ādjirā caita bea egiptorā oro odada, parata oda sida
 iwidiŕiamārēa.–

³ Ācōrēba egiptorā israelerāra bia unubisia. Dji dromarāba, waabema egiptorā bida
 Moiserá dji dromada cawasidaa.

⁴ Egiptodebema boromaŕba āyā wāi naēna Moiseba idjia jarasia:

–Ācōrēba nāwā jara bŕa: “Ariquētra mŕra jūma Egipto druae pŕŕŕaya. ⁵ Maŕne
 umaquīrā warra dji nabemarāra jūma beudia. Egiptodebema boro umaquīrā warra dji
 nabemara beuya. Dji edaara bŕ nezocawērāba erobŕa umaquīrā warra dji nabema sida
 beuya.* Idjaba animarā warra dji umaquīrā naārā toda sida jūma beudia. ⁶ Maŕne jūma
 Egiptode sopua dromaba ēberārāra jīabi bŕgadía. Maŕ ewari naēna sopuara maŕ quirāca
 ununaca basía ni maŕ quirāca waa ununaēa. ⁷ Baribŕŕa dai israelerā duanama chupea
 nūmaya sopuadāē bērá. Usa sida berudaēa ni cārē sida sāvānaē bērá.”

Māwā bārā egiptorāba cawadia Ācōrēba dai israelerāra quīrā awara obarida.
⁸ Māwābŕade dji dromarāda mŕmaa zedia. Ādjirāra mŕ quirāpita chirāborode copanenapeŕa
 jaradia: “Wādua. Jūma israelerā sida pe ededia.” Bārāba māwā jarabadaebŕŕa mŕra wāya.–

Moiserá bio quīrŕ bŕda Egiptodebema boromaŕba édrŕasia.

⁹ Naēna Ācōrēba Moisea jaradoasia:

–Egiptodebema boroba bārāba jara panŕa ŕjāē baya. Māwā mŕa ne ununacada Egiptode
 zocārā ocuaya.–

* **10:19** Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā tŕbiŕia ŕmādaŕbaebariareba. Hebreo bedeade nāwā bŕ bŕa: “Ācōrēba nāūrā ŕmādaŕbaebariareba tŕbiŕiŕa dji cābāyā ŕmādaŕbaebariareba tŕbiŕia.” † **10:25** Bŕa dai animarāra idu edebida bŕa ŕcŕŕa dai Ācōrēa bea diadida panŕ bērá. ŕcŕŕamaarā maŕ hebreo bedeaba jara bŕa: “Māwāra ŕbadji animarānebemada diaica dai Ācōrēa bea diadamārēa?” * **11:5** Dji edaara bŕ nezocawērā. Hebreo bedeade bŕ bŕa: “Nezocawērā yude ne ba chūma.”

¹⁰ Moiseba Aaroḷ bida maḷ ne ununaca beara Egiptodebema boro quĩrãpita ocuasidaa. Baribara Ḃcõrẽba idjira so zarea Ḃasia. Maḷ bẽrã Egiptodebema boroba israelerãra idji druadebemada idu edraḂbiẽ basia.

12

Israelerã edraḂdi ewaride Ḃcõrẽba obida

¹ Egiptode panasidade Ḃcõrẽba Moisea, Aaroḷa bida nãwã jarasia:

² –Idiba Ḃtaa naḷ jedecora bãrã israelerã itea dji nabema jedeco baya. * ³ Jũma israelerãra jaraḂadua: naḷ jedecode die ewari jũenacarea jũma de bara bea umaquĩrãrãba oveja zaqueda wa chiwatu zaqueda aba awara Ḃadida panḂa Ḃdji dedebemarã itea. ⁴ Baribara Ḃcõrẽba dede zocãrãẽbe panḂa bẽrã maḷ animarã djarara jũma poya codãea. Maḷ bẽrã dji de djiabariba idji caitabema de djiabari ume animarãda aba awara Ḃadida panḂa. Maḷ animarã beabada ewaride dji djarara Ḃdji dede bearaḂba cobada quĩrãca diadia. ⁵ Maḷ animarãra jũma bia Ḃaida Ḃaa, dji umaquĩrã baida Ḃaa, poa aba baida Ḃaa. ⁶ Maḷ animarãra ewari quĩmãre bio wagadida panḂa.

Catorcebema ewari queubaraḂde jũma israelerãba maḷ animarãra beadida panḂa. ⁷ BeabadaḂde dji oada piadapeda maḷ oaba Ḃdji dede eda wãbada icawa paraḂdida panḂa. Ara maḷ dede dji djarada codia. ⁸ Maḷ diamasi dji djarara bá codida panḂa. Chirua aseada, paḂ dji ešãbari neẽ Ḃa sida codida panḂa. ⁹ Dji djarara õgo õgo codicara panḂa idjaba djudada codicara panḂa. Ababe bãdada codida panḂa. BãbadaḂde dji boro bara, dji jĩru bara, idjaba dji jãsira sagḂapeda biteda Ḃadapeda jũma bãdida panḂa. ¹⁰ Dji djarara ni maãrĩ bida wagadiẽ panḂa nurẽma codi carea. Jũma codãẽbaraḂa nurẽma diapeda dji adubadara habuedida panḂa. ¹¹ Maḷ co panane bãrã cacuade jãbadara jũma jã beadida panḂa, jĩrũne jãbadara jã beadida panḂa, idjaba bãrã bardonara jãwade erobeadaḂda panḂa. Isabe ne codida panḂa, Egiptodeba edraḂdida panḂa bẽrã. Maḷ ewarira bãrãba trḂ Ḃadia “Egiptodeba edraḂpedada quĩrãnebabada ewari.”

¹² Maḷ diamasi mãra jũma Egipto druade paraḂa. Maḷne mãa quinibiya jũma Egiptodebema umaquĩrã warra dji nabemarãda idjaba Egiptodebema animarã warra dji umaquĩrã naãrã toḂa sida. Mãwã mãa unubiya egiptorãba Ḃcõrẽ quĩrãca erobeara siriẽ beada. Mãdra Ḃcõrẽba. ¹³ BaribaraḂa bãrãba paraḂpedada oaba cawabiya bãrãra sãḂḂa dede panḂa. Maḷ oa unubaraḂde mãra wãyã wãya. Mãwã mãa Egiptodebema warrarã quinibiaraḂde bãrã umaquĩrã warra dji nabemarãda ni aba bida beudaẽa.

¹⁴ Idiba Ḃtaa poaza bãrãba, bãrã warrarãneba yõbada bida ewari dromada mḂ itea odida panḂa mḂa maḷ diamasi obaraḂda quĩrãnebaḂdi carea. Maḷ ewari dromada nãwã odida panḂa: ¹⁵ siete ewari bãrãba paḂ dji ešãbari neẽ Ḃada codida panḂa. Maḷ ewaride ni ababa paḂ ešãbarida idji diguida erobacara Ḃaa. Maḷ siete ewaride ababa paḂ ešãbari bara Ḃada coibaraḂ idjira ãyã jãretabuedida panḂa bãrã israelerã tãenabemada. ¹⁶ Maḷ siete ewari o panane dji naãrãbema ewaride, dji jĩrũrebema ewaride bida jũma bãrã israelerãra Ḃbaa dji jãredida panḂa mḂa bida beadaḂdi carea. Maḷ ewari umẽbemane ni ababa trajacara panḂa. Ababe poya ne djudida panḂa maḷ ewaride ne codi carea.

¹⁷ Bãrãba paḂ dji ešãbari neẽ cobada ewarida o pananida panḂa, maḷ ewaride mḂa bãrãra Egiptodeba edra ededa bẽrã sordaorã djõne wãbada quĩrãca. Poya zebraḂaza bãrãba, bãrã warrarãneba yõbada bida maḷ ewari dromara o pananida panḂa. ¹⁸ Poaza dji nabema jedecode siete ewari bãrãba paḂ dji ešãbari neẽ Ḃada codida panḂa. Maḷ jedecode catorce ewari queudadeba aba siete ewari queubaraḂda bãrãba mãwã odida panḂa.† ¹⁹ Maḷ siete ewaride bãrãba paḂ ešãbarida bãrã diguida erobeacara panḂa. Baridua bãrãnebemaba, ãibema bãrã tãena Ḃa bida paḂ ešãbari coibaraḂ, idjira ãyã jãretabuedida panḂa bãrã tãenabemada. ²⁰ Maḷ siete ewaride bãrãba ni cãre sida codiẽ panḂa paḂ ešãbari bara Ḃada. Bãdji wãbadaḂa ababe codida panḂa paḂ ešãbari neẽ beada.–

²¹ Ḃcõrẽba mãwã jaradacarea Moiseba Israeldebema dji bororãda trḂpeda nãwã jarasia:

–Dji de bara bea umaquĩrãba Ḃdji dedebemarã itea oveja zaqueda wa chiwatu zaqueda edadapeda awara Ḃadada. Dji ewari jũepeda queubaraḂde maḂḂa animarãra beadida panḂa. ²² BeabadaḂde dji oara epedeco waibaraḂde piadida panḂa. MaḂbe chirua hisopo abadada Ḃbaa caḂḂnapeda maḷ oade begueadapeda bãrã dede eda wãbada icawa paraḂadua. Anadrai naẽna ni ababa idji dedeḂa edraḂiẽ Ḃaa. ²³ Ḃcõrẽba Egiptodebema umaquĩrã warra dji nabemarãda quinibi carea paraḂbaraḂde maḷ oa bãrã dede eda wãbada icawa paraḂdara

* **12:2** Hebreorãba jedeco juachabada dadjirãba juachabada quĩrãca Ḃaẽa. Jedeco zaque odjabaraḂza aba dewarabema odjabaraḂdaa jedeco aba abadaa. MaḂza trḂ bara Ḃaa. Ḃdjia jedeco juachabada quĩrãca dji nabema jedecora marzode wa abrilde odjabaria. Exodo 12:5de maḷ jedecora Abib abadaa. Nehemia 2:1de NisaḂ abadaa. † **12:18** Catorce ewari queudadeba aba siete ewari queubaraḂdaa. CãpũrãḂ beadeade ḂaḂ Ḃaa “el día catorce hasta el día veintiuno.”

unuya. Maḷ bēṛā idjira wāyā wāya. Maḷ oa unubaraḷde dji beabarida bārā dede idu eḷa wābiēa bārā umaquīrā warra dji nabemará quinibirāmārēā.

²⁴ Idiba ḷtaa poaza bārāba, bārā warrarāneba yōbada bida maḷ ewari dromada o pananida panḷa Ācōrēba jarada quīrāca. ²⁵ Ācōrēba diai jarada ējūāne jūēpedadacarea bārāba poaza maḷ ewari dromara o pananida panḷa idjia jarada quīrāca. ²⁶⁻²⁷ Bārā warrarāba iwidiḷadade: “¿Cārē cārēā naḷ ewari dromara jāwā o panḷ?”; bārāba panunida panḷa: “Naḷ animarāra bea panḷa Ācōrēba bia beadeadi carea. Naḷ ewaride quīrāneba panḷa Ācōrēba Egiptodebema umaquīrā warra dji nabemará quinibiside dadjirā dedebemada wāyā wāsida dadji umaquīrā warra dji nabemará beuranāmārēā.”-

Moiseba māwā jaradacarea israelerāra chīrāborode barru copanenapeda Ācōrēa bia beadesidaa. ²⁸ Maḷbe jūma osidaa Ācōrēba Moisea Aaroḷa bida jarada quīrāca.

Ācōrēba Egiptodebema umaquīrā warrarā dji nabemará quinibida

²⁹ Maḷ diamasi ariquetra Ācōrēba Egiptodebema umaquīrā warra dji nabemaráda jūma quinibisia.† Egiptodebema boro umaquīrā warra dji nabemada beusia. Preso bea umaquīrā warra dji nabemará sida beusidaa. Idjaba jūma Egiptodebema animarā warra dji umaquīrā naārā toda sida beusidaa. ³⁰ Diamasi Egiptodebema borora, dji dromarāra, jūma waabema egiptorā sida piraposidaa. Maḷne deza jīabi bḷgasia ādji umaquīrā warra dji nabemara jūma quinisida bēṛā.

³¹ Ara maḷ diamasi Egiptodebema boroba Moiserā Aaroḷ sida trḷbipeda nāwā jarasia:

-Bārā israelerāra isabe mḷ druadebemada āyā wābarḷdadua. Ācōrēa animarāda babue diade wānadua bārāba jara panḷ quīrāca. ³² Bārā animarā sida jūma ededadua bārāba jara panḷ quīrāca. Idjaba Ācōrēa iwidiḷadua mḷ carebamārēā.-

³³ Egiptorāba israelerāra ādji druadebemada isabe āyā wābi panasidaa nāwā crīcha panana bēṛā: “Israelerāda āyā wānaēbḷraḷ dairāra jūma quininia.”

³⁴ Maḷ bēṛā israelerāba ādji paḷ oḷi carea bḷratḷpedadada epedecode bḷsidaa. Maḷ bḷratḷpedadara ēsābari neē basia. Jūma maḷgḷra wuade bḷradapeda equiade edadapeda edesidaa. ³⁵ Ēdraḷadade israelerāba Moiseba jarada quīrāca osidaa. Ādjirāba parata odada, oro odada, cacuade jḷbada sida egiptorāa iwidiḷsidaa. ³⁶ Ācōrēba egiptorāa israelerāra bia unubida bēṛā ne jūma israelerāba iwidiḷpedadara ādjirāba diasidaa. Māwā ne jūma egiptorāba eropropanada israelerāba edasidaa.‡

Israelerā Egiptodeba ēdraḷpedada

³⁷ Egiptodeba ēdrasidade israelerāra Ramese purudeba Suco purudaa wāsidaa. Seisiento mḷ drōārāda jūrūba wāsidaa wērārā, warrarā sida juachadaē. ³⁸ Ādji animarā zocārā eropropanḷ sida jūma edesidaa. Israelerā ume dewara ēberārā sida zocārā wāsidaa. ³⁹ Egiptorāba isabe wābisida bēṛā israelerāra poya ne djudaē basia ededi carea. Maḷ bēṛā ādjia Egiptode bḷratḷpedada paḷ dji ēsābari neē bḷada ota ābusidaa.

⁴⁰ Egiptode israelerāra cuatrociento treinta poa panasidaa.* ⁴¹ Maḷ cuatrociento treinta poa daucha jūeside israelerāra Ācōrē sordaorā quīrāca Egipto druadeba jūma ēdrasidaa. ⁴² Maḷ diamasi Ācōrēba israelerāra waga bḷasia Egiptodeba ēdraḷ edei carea. Maḷ bēṛā poaza israelerāba, ādji warrarāneba yōbada bida abarī ewari quīrāca diamasi idji itea wagadida panḷa.

Egiptodeba ēdraḷpedada quīrānebabada ewari

⁴³ Ācōrēba Moisea Aaroḷa bida jarasia:

-Bārā Egiptodeba ēdraḷpedada quīrānebadi carea ne cobadara nāwā odida panḷa. Ni abaḷ āibema israelerā tāēna bḷba maḷ cobadara cocara bḷa. ⁴⁴ Baribḷraḷ Israeldebema abaḷba āibemada idji nezoca bamārēā nēdoibḷraḷ, maḷ nezocara cacua wēāgosira ne cobadara coida bḷa. ⁴⁵ Baribḷraḷ parata carea traja bḷ āibemaba maḷ cobadara cocara bḷa. Idjaba baridua bārā tāēna bḷ āibemaba maḷ cobadara cocara bḷa. ⁴⁶ Maḷ ne cobadara bādji dede eḷa codida panḷa. Maḷne dji djarada ni maārī bida dajadaa ededacara panḷa. Idjaba dji bḷawḷraḷ bḷawedacara panḷa. ⁴⁷ Jūma israelerāba maḷ cobadara codida panḷa. ⁴⁸ Bārā tāēna bḷ āibemaba maḷ ne cobadara co quīrā bḷbḷraḷ, naārā idji cacuara wēāgoida bḷa. Idjaba jūma umaquīrā idji ēberārā sida māwā odida panḷa. Maḷbebḷraḷ idjia maḷ cobadara coida bḷa, israelerā quīrāca bḷ bēṛā. Baribḷraḷ cacua wēāgoē bḷba maḷ cobadara cocara bḷa. ⁴⁹ Maḷ ne cobadara bārā israelerāba, āibema bārā tāēna panḷ bida ara māa jara bḷ quīrāca odida panḷa.-

† 12:29 Exodo 4:23. § 12:36 Exodo 3:21-22. * 12:40 Genesi 15:13-15.

⁵⁰Israelerāba Ācōrēba Moisea Aaroāa bida jarada quīrāca jūma osidaa. ⁵¹Ara mañ ewaride Ācōrēba israelerāra Egiptodeba jūma ēdra edesia sordaorā djōne wābada quīrāca.

13

Jūma umaquīrā warra dji nabemarāda Ācōrēa diadida panla

¹Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

²-Israelerāba ādji umaquīrā warra dji nabemarāda, ādji animarā dji umaquīrā naārā topedada sida māa jūma diadida panla. Jūma mañgarāra mārea.-

³Mañbe Moiseba israelerāa jarasia:

-Nañ ewarira quīrānebaduaa Ācōrēba idji lāadeba bārāra Egiptode nezoca beadada ēdra edada bēra. Poaza ara nañ ewari quīrāca bārāba pañ ēsābari bara bāda cocara panla bārā Egiptodeba ēdrapedadara quīrānebadī carea. ⁴Idi nañ jedeco Abib abadade bārāra Egiptodeba ēdrābādaa. ⁵Ācōrēba bārāra Canaañ druadaa edeya. Mañ druade baridua ne upedadara bia zaubarā. Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida duanaa. Baribāla Ācōrēba bārā drōā naēnabemarāa wārāneba jarasia mañ druara bārāa diaida. Jāma jūepedadacarea poaza nañ jedecode bārāba nañ quīrāca odida panla bārā Egiptodeba ēdrapedada ewarida quīrānebadī carea. ⁶⁻⁷Siete ewari bārāba pañ dji ēsābari neē bāda codida panla. Mañ siete ewaride pañ ēsābarira ni mañi bida bārā druade erobeadīe panla. Jirūarebema ewaride Ācōrēa bia bedeadī carea bārāra ābaa dji jaredida panla. ⁸Māwā o panane bārā warrarāa nāwā jaradida panla: “Dadjirāba nāwā o panla Ācōrēba dadji israelerāra Egiptodeba ēdra edada quīrānebadī carea.”

⁹Nañ ewari obadara bārā jwade wa dratude sēyā quīrāca bāa. Mañba quīrānebabi baya bārāba Ācōrē leyra jaradia pananida panla idji lāadeba dadji israelerāra Egiptodeba ēdra edada bēra. ¹⁰Mañ carea poaza ara nañ ewari quīrāca bārāba mañ ewari dromada o pananida panla.

¹¹Ācōrēba bārāra cananeorā druadaa edepeda mañ druara diaya idjia bārā drōā naēnabemarāa, bārāa bida wārāneba diaida jarada bēra. ¹²Jāma jūepedadacarea bārāba jūma bārā umaquīrā warra dji nabema tobdara, jūma bārā animarā dji nabema umaquīrā tobdāa sida Ācōrēa diadida panla. Jūma mañgarāra Ācōrēna. ¹³Bārā burro warra dji nabema umaquīrā tobdara Ācōrēnemina, bārāba mañ animarāra poya edadida panla. Edadī carea ovejada wa chiwatuda mañ burro cacuabari Ācōrēa babue diadida panla. Baribāla mañ burroda eda quīrānaēbāla, bārāba otapuya beadida panla. Idjaba bārā umaquīrā warra dji nabema tobdara Ācōrēne bēra, idji cacuabari ovejada wa chiwatuda Ācōrēa babue diadida panla mañ warrara zocai bēmarēa. ¹⁴Idiba āta bārā warrarāba iwīdībādade: “zCārē cārēā jāwā obada?”, bārāba nāwā panunida panla: “Jāwā obadaa Ācōrēba idji lāadeba dadjirāra Egiptode nezoca beadada ēdra edada bēra. ¹⁵Mañ ewaride Egiptodebema borora so zarea beda bēra dadjirāra ēdra bā quīrācē basia. Mañ carea Ācōrēba jūma Egiptodebema umaquīrā warra dji nabemarāda quīnibisia. Egiptodebema animarā warra dji umaquīrā naārā topedada sida quīnibisia. Mañ carea dadjirāba jūma animarā warra dji nabema umaquīrā tobdara Ācōrēa babue diabadaa. Baribāla jūma dadjirā umaquīrā warra dji nabema tobdara cacuabari oveja zaqueda Ācōrēa babue diabadaa. ¹⁶Māwā obadara dadji jwade wa dratude sēyā quīrāca bāa. Mañba quīrānebabi bāa Ācōrēba idji lāadeba dadjirāra Egiptodeba ēdra edasida.”-

Jāwā ātāba edaa drasoja jira bada

¹⁷Egiptodebema boroba israelerā idu wābīsīde Ācōrēba ādjirāra dji caitaara bā óare edeē basia, mañ ora pilisteorā druade wā bā bēra. Ācōrēba nāwā crīchasia: “Israelerā wābadade pilisteorāda ādji ume djōne zedībāla, Canaañ druadaa wāni crīcha eropanarā igradapeda Egiptodaa jēda wānia.” ¹⁸Mañ carea Ācōrēba ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga bāde wā bā óare edesia. Mañ ora Pusa Purru abadadaa wā bāa.*

Egiptodeba ēdrāsīdade israelerāra djōne wābāda quīrāca wāsīdaa. ¹⁹Mañne Moiseba Jose querasi bāwālarā edesia Canaañ druade tbari carea. Māwā osia Jose querasiba naēna israelerāa wārāneba jarabida bēra māwā odamārēa.† Jose querasiba nāwā jarasia:

-Wārāda Ācōrēba bārāra carebaya. Mañ ewaride bārāba mā bāwālarā namaala Canaañ druadaa tbarīde ededadaa.-

* **13:18** Pusa Purru. Mañ trāra griego bedeedeba ze bāa. Hebreo bedeede “Chiru Pusa” wa “Chiru Amene” bā bāa.

† **13:19** Genesis 50:25; Josue 24:32.

²⁰ Egiptodeba êdrasidade israelerãra naãrã Suco purude jũene wãnapeda Etaã purudaa wãsidaa. Maã purura êjũã põasa ewaraga ßa icawa ßaa. Mama ãdji wua dera ocuasidaa. ²¹ Israelerã wãbdade Æcõrãra ãdji na wãbadjia cawadamãrã sãma wãnida panãda. Æsa idjira jãrãrã quĩrãca ãtãba edaa drasoã jira babadjia. Diamasi maã jãrãrãra tãba quĩrãca uruga jira babadjia ãnaane pananamãrã. Mãwã ãsa, diamasi bida israelerãra poya wãnida panasidaa. ²² Maã jãrãrã ãtãba edaa drasoã jira ßara ãdjirã umebemada ãyã wãca basia. Æsa jãrãrã quĩrãca basia. Diamasira tãba quĩrãca uruga jira babadjia.

14

Israelerã Pusa Purude chãpedada

¹ Maãbe Æcõrãba Moisea jarasia:

² -Israelerãa jaradua Pi-Ajiroãdaa jãda wãnamãrã. Jãma Migdol puru quĩrãpe pusa icawa ãdji wua dera Baal-Zepoã caita ocuaãda panãa. ³ Mãwãra Egiptodebema boroba crĩchaya êjũã põasa ewaraga ßade bãrã israelerãra nocodaa poya wãnae bãrã baridua nĩnada. ⁴ Maãne mãã Egiptodebema borora so zarea ßaya. Maã bãrã idjia bãrãra caidu êpãya. Baribãrã mãã idjira, idji sordaorã sida poyaya mãdrã dji dromaara ßada unubi carea. Mãwã egiptorãba cawadia mãra Æcõrãda.-

Ara mããda israelerãra Æcõrãba jarada quĩrãca jãda wãsidaa. ⁵ Maã ewaride Egiptodebema boroba israelerã mĩrũ wãsidada jarasidaa. Maãne idjia, dji dromarã bida israelerã idu wãbipedada jãda crĩchasiãda. Nãwã jarasiãda: “¿Cãrẽ cãrã jãwã israelerãra idu wãbisida? Dadjirãba õgo trajabibadara neẽ panesidaa.”

⁶ Ara mããda Egiptodebema boroba djõbada carretara cawayode jãbicusia israelerã caidu wã carea. Idjaba idji sordaorãra trãbisia idji ume wãnamãrã. ⁷ Carreta dji biara beada seiscento edesia. Maã awara jũma dewara carreta sida pe edesia. Carretaza sordaorã boroda aba besia. ⁸ Maãne Æcõrãba Egiptodebema borora so zarea basia israelerã caidu wãnamãrã. Æcõrẽ ßããdeba israelerãra Egiptodeba êdrãpedadamĩna Egiptodebema borora idji sordaorã ume caidu wãsidaa.*

⁹ Jũma Egiptodebema sordaorãra israelerã caidu wãsidaa; cawayodeba djõbadarãda, carretadeba djõbadarãda, waabema sordaorã sida. Israelerãra pusa icawa Pi-Ajiro caita Baal-Zepoã quĩrãpe unune wãsidaa. ¹⁰ Israelerãba Egiptodebema boro, idji sordaorã ume ãdji caidu zebãdada unusidade bio ne wayadapeda Æcõrãa quĩrã djuburiada iwidi duanesidaa. ¹¹ Maãne ãdjirãba Moisea jarasiãda:

-¿Bãa cãrẽ cãrã jãwã osi? ¿Cãrẽ cãrã Egiptodeba dairãra nama pe enesi? ¿Egiptode dairã joudi carea êjũãra neẽ basica? ¿Bãa dairãra naã êjũã põasa ewaraga ßade beubi carea enesica? ¹² ¿Egiptode panasiãde dairãba bãã egiptorã itea idu trajabiduada adaẽ basica? Naã êjũã põasa ewaraga ßade beudi cãyãbara biara bacasia egiptorã nezocarãda beadida.-

¹³ Baribãrã Moiseba ãdjirãa jarasia:

-Ne wayarãnadua. Necai duananadua. Idi ununia sãwã Æcõrãba bãrãra egiptorãba êpẽ pananebemada êdrã ßãida. Idiba ãtaa bãrãba naã egiptorã bãrã caidu zebãdara waa ununaãa. ¹⁴ Æcõrãra bãrã carea djõya. Maã bãrã necai pananida panãa.-

¹⁵ Maãbe Æcõrãba Moisea jarasia:

-¿Bãa cãrẽ cãrã wadibida mãã quĩrã djuburiada iwidi ßã? Israelerãa jaradua nocodaa wãnamãrã. ¹⁶ Bãa jawade eroã bacurura pusadaã wadua oda pusa ãsi ewamãrã. Maã ode israelerãra pusa quĩrãrã chãnia. ¹⁷⁻¹⁸ Maãne mãã egiptorãra so zarea ßaya bãrã êpẽnamãrã. Maãbe mãã Egiptodebema borora, carretadeba djõbada sordaorãra, cawayodeba djõbada sordaorãra, waabema sordaorã sida jũma poyaya mãdrã dji dromaara ßada unubi carea. Mãwã egiptorãba cawadia mãra Æcõrãda.-

¹⁹⁻²⁰ Maãbe Æcõrẽ bajãnebema nezoca israelerã na nĩbadara ãdjirã jãdaare besia. Mãwã israelerã nocõare ßada jãrãrã ãtãba edaa drasoã jira ßara ãdjirã jãdaare besia idjaba egiptorã nocõare besia. Diamasi maã jãrãrãra israelerãma ãna erobasia baribãrã egiptorãma pãisosõa erobasia. Maã bãrã maã diamasi egiptorãra israelerãma poya jũnae basia.

²¹ Moiseba idji jawara pusadaã ãtaa wasia. Ara mããda ãmãdaũ odjabariareba Æcõrãba nãũrãda dji cãbãyã tãbisia. Maã diamasi nãũrãra ta nũmãda ãnadrasia. Maãba pusa ãsi oda ewasia. ²² Israelerãra maã o ewa jira ßade chãsidaa. Chãbdade pusara ãdjirã jawã araare idjaba ãdjirã jawã acaare bida ãtãba edaa jũãtrã nũma quĩrãca nũmesia.

²³ Maãbe jũma Egiptodebema boroba ededa cawayodeba djõbada sordaorãra, carretadeba djõbada sordaorãra, waabema sordaorã sida maã o ewa jira ßade israelerã caidu

* **14:8** Æcõrẽ ßããdeba. Hebreo bedeade bã ßaa: “Jawa ãta wa panãne.” Æcalãmaarã maã bedeaba jara ßaa: “Ãdjirãra sozarradeba êdrãsidaa.”

wāsidaa. ²⁴ Anadrabodode Ācōrēba egiptorāra dji jārārā ḫtba edaa drasoa uruga jira badeba acā basia. Maḷne idjia ādjirāra cawadaē errunībabisia. ²⁵ Idjaba ādji carreta jīrūra ēcuabisia.† Egiptorāra nocodaa poya wānaē bērā nāwā jara duanesidaa:

–jēda wānadr! | Israelerāra waa ēpēnaē! | Ācōrēra ādjirāare dadjirā ume djō bala!–

²⁶ Israelerā chāpedadacarea Ācōrēba Moisea jarasia:

–Ba jawara pusadaa ḫtaa wadua Egiptodebema sordaorāra, carretadeba djōbada sordaorāra, cawayodeba djōbada sordaorā sīda pusaba ānēbari edamārēā.–

²⁷ Ara maḷda Moiseba idji jawara pusadaa ḫtaa wasia. Anadrabaraḷde pusara wayacusa idji bada quīrāca dogosia. Maḷne egiptorāra ēdrādi carea jēda piracuasidamīna pusaba ānēbari edasia. Māwā Ācōrēba ādjirāra pusade quinibisia. ²⁸ Pusa idji bada quīrāca ūmeside Egiptodebema boroba ededa carretadeba djōbada sordaorāra, cawayodeba djōbada sordaorā sīda jūma ānēbari edasia. Abeda jūma israelerā caidu wāpedadara pusaba ānēbari edasia. Ni aba bida zocai beē basia. ²⁹ Baribaraḷ israelerāra pusa ēsi o ewa jira bade chāsidaa. Chāsidade pusara ādjirā jawara araare, ādjirā jawara acāre bīda ḫtba edaa jūātrā nūma quīrāca nūmesia.

³⁰ Maḷ ewaride Ācōrēba israelerāra egiptorāba ēpē panananebemada ēdrā edasia. Maḷne israelerāba unusidaa Egiptodebema quinipedadara pusa ḫbade tabeada. ³¹ Israelerāba unusidaa sāwā Ācōrēba idji abadeba egiptorāra poyasida. Maḷ bērā idjira wayasidaa. Idjia jara bara, idji nezoca Moiseba jara ba sīda ādjirāba jāsidaa.

15

Moiseba trālāna

¹ Maḷbe Moiseba jūma israelerā bīda Ācōrēa nāwā trālāsidaa:

Māa Ācōrēa trālāya idjira dji dromaara bāda unubīda bērā.

Pusade batabebaraḷ quīrāca idjia Egiptodebema sordaorāda ādji cawayo bara pusade quinibisia.

² Ācōrēba māa abada dia bala. Idji carea māra trālā bala. Idjia māra ēdrā edasia.

Idjira mā Ācōrēa. Māa idjia bia bedeaya.

Idjira mā zezaba jā bāda Ācōrēa. Idjira dji dromaara bāda aya.

³ Ācōrēra djō cawa bala. Idji trālā Jehovā abadaa.

⁴ Egiptodebema boro sordaorāda ādji carreta bara Ācōrēba jūma pusade bācuasia.

Maḷ sordaorā bororā dji biara bea sīda Pusa Purruede jūma nābaraḷ quinisidaa.

⁵ Egiptorāra pusa nābuaba ānēbari edasia. Ādjirāra mōgara quīrāca pusa nābuade ta wāsidaa.

⁶ Ācōrē, ba jawara arara bio abala bala. Ba abadeba dji quīrūra jūma poyasia.

Ba jawara araba ādjirāra berrachisia.

⁷ Ba abala waibala badeba jūma bamaa djōne zepedadara poyasia.

Ba quīrūbira ādjirāra unubisia. Maḷne jūma ādjirāra chirua quīrāca bā wāsia.

⁸ Ba quēbaba jārāruabaraba pusa ēsi ota ewasia.

Maḷ o orroza pusara ḫtba edaa jūātrā nūma quīrāca nūmesia.

Pusajāne bīda baidora maḷ o orroza ipi nūmesia.

⁹ Maḷne dji quīrūba crīchasisidaa:

“Israelerā caidu ēpēnapeda jīdadā. Maḷbe ne jūma ādjia eropanara jārīnapeda dadjirāza jedecadā.

Māwā ne jūma dadjirāba quīrā panara eropanania.

Dadjirā necora ēūta edadapeda ādjirāra beacuadā.”

¹⁰ Baribaraḷ bala nāūrā tabibaraḷde dji quīrūra pusaba jūma ānēbari edasia.

Ādjirāra mōgara quīrāca pusa quīrū nūmaḷne ta wāsidaa.

¹¹ Ācōrē, ēberārāba ācōrē abada tāēna dewarada neēa ba quīrāca.

Ni abada neēa ba cāyābara dji dromaara bāda.

Ba o ba carea jūmarāba bara wayabadaa.

Babarabaraḷ ne ununaca waibala beara obaria.

¹² Ba abaraḷ bala unubisia. Maḷneba pusaba dji quīrūra mīsia.*

¹³ Ba quīrā jōcadeba dairā bala ēdrā edada purura cawa edeya.

Ba abadeba dairāra ba babarima bia jūēbiya.

¹⁴ Maḷ ūrībade dewara puru beara ne wayaaba ure duania.

Pilistorāra sopua duania.

¹⁵ Edoḷ druadebema bororāra bio ne waya duania.

† 14:25 Ādjirā carreta jīrūra ēcuabisia. Ḳcāraḷmaaraḷ maḷ bedeaba jara bala: “Ācōrēba ādjirā carretara jou nūmebisia.”

* 15:12 Pusa. Hebreo bedeade jara bala “naḷ ējūā.”

Moab druadebema mēsṣrā bearāda ne wayaaba ure duanania.
 Jūma Canaañnebemarāra sozarra pananada ne waya duanania.
 16 Jūma maḡḡrā ēberārāra bio ne waya duanania.

Ācōrē, bḷ ḷba carea ādjirāra mōgara quīrāca chupea panania bḷ purura wāyā wābḷḷḷḷe.

Ādjirāra chupea panania bḷḷḷḷ edada purura wāyā wābḷḷḷḷe.

17 Ācōrē, bḷḷḷḷ dairāra bḷ itea edada eyade pananamārēā edeya.

Bḷḷḷḷ dairāra edeya bḷḷḷḷ dairā tāēna bḷḷḷḷ carea edada ējūānaa.

Ācōrē, mama bḷ de dromara dairā tāēna osia.

18 Ācōrēra ewariza jūmarā boro baya.

Mariaba trāāna

19 Israelerāra pusa ēsi o ewa jira bḷḷḷḷe chāsidade pusa quīrārē bia jūēsidaa. Baribḷḷḷḷ Egīptodebema boroba ededa cawayodeba djōbada sordaorāba, carretadeba djōbada sordaorā bida israelerā caidu ēpēsidade Ācōrēba pusara ādjirā ḷḷḷḷ āñēbari wābisia.

20 Maḷne Aaroḷ djabawērā Mariada Ācōrēneba bedeabari basía. Maḷ Mariaba, jūma Israeldebema wērārā bida tōñōāda edadapeda bḷḷḷḷridaba cari duanasia. 21 Mariaba ādjirā nāwā trāāsia:

Trāānadua Ācōrēa, idjira dji dromaara bḷḷḷḷda unubida bērā.

Idjia Egīptodebema sordaorāda ādji cawayo bara pusade batacuasia.

Baido asea bada

22 Pusa Purru abadadeba Moiseba israelerāra ējūā pōāsa ewaraga bḷḷḷḷe pe edesia. Maḷ ējūā pōāsa ewaraga bḷḷḷḷ Sur abadaa. Ādjirāra ewari ūbea baido ununaē nībasidaa. 23 Māwā nīnane baido bḷḷḷḷma jūēsidaa. Baribḷḷḷḷ maḷ baidora asea bḷ bērā poya doḷḷḷḷe basía. Maḷ carea maḷ baidora trā bḷḷḷḷsidaa Mará.† 24 Maḷne ādjirāba Moisea quīrūbideba nāwā biē jarasidaa:

–¿Dadjirāba nama cārēda dodī?–

25 Maḷ carea Moiseba Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdisia. Maḷne Ācōrēba Moisea bacuru tabada unubisia. Maḷ bacuruda Moiseba baidode batabueside baido asea badara cūā besia.

Mama Ācōrēba naḷ bedeada bḷḷḷḷsia israelerāba ījāni cawaya. 26 Nāwā jarasia: “Māra bārā Ācōrēa. Māra jara bḷḷḷḷda bārāba quīrācuīta ūrīnibḷḷḷḷ, idjaba ne jūmane mḷ quīrāpita jipa oḷḷḷḷ, idjaba mḷ leyda jūma oḷḷḷḷ, māra bārā cacua biē bebiēa egīptorā cacua biē bebiēa quīrāca. Māra bārā bārā cacua biabibari Ācōrēa.”

27 Marādeba israelerāra Eliḷ abadade jūēne wāsidaa. Mama baido egorodeba ḷḷḷḷta bogadḷḷḷḷ bḷḷḷḷda doce panasidaa. Idjaba uruta quīrāca beada setenta panasidaa. Maḷ baido caita israelerāra duanesidaa.

16

Ācōrēba maná diada

1 Egīptodeba ēḷḷḷḷpedadacarea jedeco aba babḷḷḷḷḷḷe israelerāra Eliḷ abadadeba ējūā pōāsa ewaraga bḷ Sīḷ abadaadaa wāsidaa. Sīḷra Eliḷ idjaba Sinai eya ēsi bḷḷḷḷ. 2 Maḷ ējūā pōāsa ewaraga bḷḷḷḷe codi neē bḷ bērā jūma israelerāba Moiserā, Aaroḷ sida biē jarasidaa. 3 Quīrūbideba ādjirāba Moisea, Aaroḷa bida nāwā jarasidaa:

–Biara bācasia Ācōrēba dairāra idu Egīpto druade beubidabara. Jāma dairāra necai ne co duanabadjidaa. Nedjarada, paḷ sida aduba eropanasidaa. Baribḷḷḷḷ bārāba dairāra naḷ ējūā pōāsa ewaraga bḷḷḷḷma jarrababa quenani carea enesidaa.–

4 Maḷne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Māra cue bajāneba zebibari quīrāca paḷḷḷḷda bajāneba zebiya israelerāba codamārēā. Nāwā mḷḷḷḷ cawaya ādjirāba jūma mḷḷḷḷ jara bḷḷḷḷra ījā pananida wa ījā pananaēda: diapedaza ādjirāba ara maḷ ewaride codira jḷḷḷḷ pede wānida panḷḷḷḷ. Ewari juesuma māwā oḷḷḷḷda panḷḷḷḷ. 5 Baribḷḷḷḷ seibema ewaride diapedada jḷḷḷḷ pede panḷḷḷḷ ara maḷ ewaride codira idjaba nurēma codi sida.–

6-8 Maḷbe Moiseba Aaroḷ ume israelerāra jarasidaa:

–¿Daira māwāra cai, bārāba māwā daidḷḷḷḷ biē jaraḷḷḷḷ carea? Bārāba daida biē jara panḷḷḷḷ; Ācōrēḷḷḷḷ biē jara panḷḷḷḷ. Idjia maḷra ūrī bḷḷḷḷ. Maḷ carea nane quewara idjia bārā cawabiya idjiabḷḷḷḷ bārāra Egīptodeba nama ēḷḷḷḷ enesida. Idjaba nu diapeda bārāba ununia idjia ne ununaca waibḷḷḷḷada obḷḷḷḷḷḷḷ. Nane quewara idjia nedjarada diaya idjaba nu diapeda paḷḷḷḷda aduba diaya bārāra jāwūā ne codamārēā.–

9 Maḷbe Moiseba Aaroḷa jarasia:

† 15:23 Hebreo bedeade Mará trāba jara bḷḷḷḷ: “Asea bḷḷḷḷ.”

-Israelerāba ne codi carea quīrūbideba biē jara panλ bērā ādjirāa jaradua jūmaena Ācōrē quīrāpita ābaa dji jarēdida panada.-

¹⁰ Aaroλba israelerāa māwā jara bade jūmarāba ējūā pōāsa ewaraga bādaa acasidaa. Maλne jārārā ādji na jira bade Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroadā unusidaa. ¹¹ Maλbe Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

¹² -Mā ūrī bāa israelerāba quīrūbideba biē jara panada. Maλ bērā ādjirāa jaradua: "Nane queubodebe bārāba nedjarada codia. Nu diapeda paλda jāwūā codia. Maλneba cawadia mλra bārā Ācōrēda."-

¹³ Quewara israelerā duanama pōrāba birasia. Maλ awara diapededa cūrāsaba ējūāra beguea nūmesia. ¹⁴ Ējūā pōāsabāγade nāucha torroa quedeada odjacuapeda ecasia. ¹⁵ Maλ unusidada israelerāba cawaē panasidaa cārēda māwā bāda. Maλ bērā ādjiduba iwidi duanasidaa:

-¿Jāλra cārē?-

Maλne Moiseba ādjirāa jarasia:

-Jāλra Ācōrēba dia bλ paλa. Idjia dia bλa dadjirāba codamārēā. ¹⁶ Ācōrēba nāwā obi bλa: jāλ paλra dadjirāba dadji diguidabemarā itea jarλ pedida panλa ara dadjia ewari abaade cobada quīrāca. Ādjiza epedeco jūguruua aba ededida panλa.-*

¹⁷⁻¹⁸ Ara maλda israelerāba ādji diguidabemarāba cobada quīrāca jarλ pesidaa. λcārāba waitabeara jarλ pesidaa idjaba λcārāba maārīara jarλ pesidaa. Maλbe ādji diguidabemarā itea epedeco jūguruuade zāsidaa. Dji waitabeara jarλ pedaba aduba erobaē basia idjaba dji maārīara jarλ pedaba carebaē basia.

¹⁹ Maλbe Moiseba ādjirāa jarasia:

-Ni ababba nurēmabema carea wagaiē bλa.-

²⁰ Baribāγa Moiseba jaradara λcārāba ijānaē basia. Ādjirāba waga bāsidaa nurēma codi carea. Baribāγa ādjia waga bλpedadara oregueapeda qui barasia. Ijānaē panλ carea Moiserā ādjirā ume quīrūsia.

²¹ Nurēmaza maλ paλra jarλ pēbadjidāa ādji diguidabemarāba ewari abāade cobada quīrāca daucha. Diapededa jarλ pēbadjidāa besea jāwāλāba maλ paλra dorrabaripeda nēbabadjī bērā. ²² Seibema ewaride ādjirāba ewari umē carea jarλ pesidaa. Ādji diguidabemarā itea epedeco jūguruua umē edasidaa. Maλbe israelerā bororāba Moisea jarade wāsidaa ādjia arīde osidada. ²³ Maλne Moiseba ādjirāa jarasia:

-Ara maλ quīrāca Ācōrēba obi bλa. Ācōrēba jarasia: "Nubema ewarira bārā λnāūbada ewaria. Mλ itea maλ ewarira bārāba wagadida panλa. λnāūbada ewaride bārāra ne djudiē panλ bērā, nane odadua bārāba nu co quīrā panλ quīrāca. Ne djudibāγa nane ne djudadua. Ābūdbāγa nane ābūdada. Maλγara nubema carea waga bādadua."-

²⁴ Moiseba jarada quīrāca israelerāba jūma odapeda waga bāsidaa nurēma codi carea. Nurēma maλ djico waga bλpedadara oregueaē basia idjaba qui neē basia. ²⁵ Maλne Moiseba israelerāa jarasia:

-Bārāba waga bλpedada djicora idi codadua λnāūbada ewari bērā. Naλ ewarira Ācōrē itea wagadida panλa. Maλ bērā idira Ācōrēba dia bλ paλra neē baya. ²⁶ Domiaza sei ewaride bārāba paλra jarλ pedida panλa. Baribāγa sietebema ewaridera neē baya, Ācōrēba maλ ewarira bārā λnāūnamārēā bāda bērā.-†

²⁷ Moiseba māwā jaradamīna λcārāra maλ λnāūbada ewaride Ācōrēba dia bλ paλra jarλ pede wāsidaa. Māwāmīna ununaē basia. ²⁸ Maλ carea Ācōrēba Moisea jarasia:

-¿Aba sālbe israelerāba mā jara bāra ijānaē panani? ²⁹ Bio cawadadua māabāγa bārāa λnāūbada ewarida diasida. Maλ carea domiaza seibema ewaride paλra ewari umēbema carea diabaria. Baribāγa sietebema ewaride bārāra diguidā λnāūnida panλa. Maλ ewaride mλra dia bλ paλra jarλ pede wāniē panλa.-

³⁰ Maλ bērā israelerāra sietebema ewaride λnāūbadjidāa.

³¹ Ācōrēba dia bλ paλra israelerāba trλ bāsidaa "manā." Culādra ta quīrāca pichia querasia. Torroa basia idjaba cūā basia urrajōnaa oda quīrāca.

³² Maλbe Moiseba israelerāa jarasia:

-Ācōrēba nāwā jarasia: "Manāra epedeco jūguruua aba zadapeda waga bādadua bārā warrarāneba yōbādarāba ununamārēā. Māwā ādjirāba cawadia mλra bārā Egiptodeba ēdra eneside cārēda naλ ējūā pōāsa ewaraga bāde cobisida."-

³³ Maλbe Moiseba Aaroλa jarasia:

* **16:16** Epedeco jūguruua. Hebreo bedeade jara bλa "gomer." Cāpūrīā bedeade jara bλa "litro umē." † **16:26** Genesi 2:3.

–Manára epedeco jūgurua aba zapeda zocode wagadua. Małra Ācōrē quīrāpita bλdua.† Jāma waga eropanania dadji warrarāneba yōbλdarāba ununamārēā.–

³⁴ Ara małda Aarołba manáda zapeda waga basia Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. (Nocoarebema ewaride mał manára Ācōrē baurudede waga basidaa.)§

³⁵ Israelerāba manáda cuarenta poa cosidaa Canaał druade jūēbλdamisa. Canaał druade jūēsidade manára waa cōdaē basia mał druadebemarāba upedadada baraada bērā.* ³⁶ (Ādji epedeco jūgurua aba ēberā abałba ewari abałde cobari quīrāca daucha poya bλa.)†

17

Ācōrēba mōgaradeba baido zebida

¹ Małbe israelerāra ējūā pōasa ewaraga bλ Sił abadadeba jūma wābλasidaa. Wānane Ācōrēba cawabibadjia sāma wānida panλda idjaba sāma cānida panλda. Małne Repidił abadama jūēne wāsidaa. Baribλrał mama baidora neē basia dođi carea. ² Mał bērā ādjirāba quīrūbideba Moiseda biē jarasidaa:

–Bλa dairāa baidora diaida bλa dođi carea.–

Małne Moiseba ādjirāa jarasia:

–Ācārē cārēā jāwā młā biē bedea panλ? Ācōrēba sāvā oi cawaya jāwā panλca?–

³ Baribλrał israelerā opichia panλ bērā quīrūbideba Moisea jara duanasia:

–Ācārē cārēā dairāra Egiptođeba ēdra enesi? Dairāra, dai warrarāra, idjaba dai animarā sida opichiaba jūma quininia.–

⁴ Małne Moiseba Ācōrēa quīrā djuburiada nāvā iwidisia:

–Młā nał ēberārāra Ācōrēa sāvā oi? Młā isabe baidoda diaēbλrał ādjirāba młra mōgaraba tabari beadia.–

⁵ Ācōrēba panusia:

–Israelerā duanλmałba nocōdaa wādua. Israelerā bororāda bλ ume ededua. Idjaba bλ bacuru Egiptode Nilo dōde tawedara bλ jλwade ededua.* Małbe wānadua Horeb eyadaa. ⁶ Mama mōgara wai bλa bλda ununia. Młra ara mał mōgara λrλ baya bλ carebai carea. Bλ bacuruba mał mōgarara udua. Ara małda baidora wea dogoya israelerāba dodamārēā.–

Ara małda Moiseba israelerā bororā quīrāpita Ācōrēba jarada quīrāca osia. Małne baidora wea dogosia jūma israelerāba dodamārēā.

⁷ Israelerā baido neē pananama Moiseba trλ basia Masá idjaba Meribá. Idjia trλ basia Meribá, israelerāba quīrūbideba biē bedeasida bērā. Idjaba trλ basia Masá, Ācōrēba sāvā oi cawaya israelerāba nāvā jarasida bērā:

–Ācōrēra dadjirā tāēna bλca wa neē?–

Amalecitarā ume djōpedada

⁸ Israelerāra wadi Repidiłne panasidade amalecitarāda zedapeda ādjirā ume djōni carea panasidaa. ⁹ Mał bērā Moiseba idji carebabari Josueda trλpeda jarasia:

–Ācārā umaquīrārāda jλra pedua nu amalecitarā ume djōne wāni carea. Małne młra eya zaque bōmōde baya. Ācōrēba ne ununaca obi bađa bacuruda mł jλwade erobaya.–

¹⁰ Nurēma Josuera idjia jλra pedā ēberārā sida amalecitarā ume djōne wāsidaa Moiseba jarada quīrāca. Małmisa Moiserā, Aarołra, Hur sida eya zaque borōdaa wāsidaa. ¹¹ Mama Moiseba idji jλwara λtaa wa nūmesia. Idji jλwa λtaa wa nūmane israelerāba amalecitarāra poyabλda basia. Baribλrał idji jλwara sēpeda edaa norrabaribλrałde amalecitarāba israelerāra poyabλda basia. ¹² Małne Moise jλwara bio norrabari bλ bērā Aarołba Hur ume mōgara wai bλada enesidaa Moiserā mał λrλ chūmemārēā. Małbe Aarołba Hur bida idji jλwara λtaa jira eropanēsidaa, abałba jλwa acłare, dewarabemaba jλwa araare. Māvā Moiseba idji jλwara λtaa jira erobasia aba λmāđau bae bλrałdaa. ¹³ Małne Josueba idjia edada ēberārā ume amalecitarāra poyasidaa.

¹⁴ Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Bārāba amalecitarā poyapedadara cartade bλdua israelerāba quīrādoarānamārēā. Idjaba Josuéa jaradua młā amalecitarāra nał ējūāne jūma jōbida.–†

¹⁵ Moiseba mōgarada λta pā buesia Ācōrēba poyabidada quīrānebađi carea. Mał mōgara λta pā buedara Moiseba trλ basia “Ācōrēba dadjirāa poyabibaria.”‡ ¹⁶ Moiseba nāvā jarasia:

‡ **16:33** Ācōrē quīrāpita. Zocārāmaarā małba jara bλa: “Ācōrē baurude quīrāpita.” § **16:34** Hebreo 9:4. * **16:35** Josue 5:12. † **16:36** Hebreo bedeade, cāpūriāne bida nāvā bλ bλa: “Un gomer es la décima parte de un efa.” * **17:5** Exodo 7:20. † **17:14** 1 Samuel 15:2-8. ‡ **17:15** Ācōrēba dadjirāa poyabibaria. Małgara hebreo bedeade Jehová-Nisi bλ bλa. Małba jara bλa “Ācōrēra dadjirā banderaa.”

-Amalecitarāra Ācōrē ume djōne zepedada bēra idiba āta Ācōrēra ādjirā ume djō baya.-⁵

18

Jetroba Moise acade wāna

¹ Moise zāwārē Jetro abadara Madiaānebemarā sacerdote basia.* Jetroba ūrīsia sāvā Ācōrēba israelerāra Egiptodeba ēdra enesida. Idjaba ūrīsia sāvā Ācōrēba idji puru Israelera, Moise sida carebasida.

² Naēna Moiseba idji quima Seporāda ādji warrarā sida dji zezamaa diabuesia. Maāne Jetroba idji caura, dji warrarā umē panā sida idji dede bia edasia. ³ Idji warra nabema tosidade Moiseba jarasia: “Naā druade māra drua āibemada jāwā bāa.” Māwā dji warrara trā bāasia Gersoā.† ⁴ Dji tēābema tosidade Moiseba jarasia: “Mā zezaba ijā baada Ācōrēba māra carebasia. Egiptodebema boroba beai baadada idjia māra ēdra bāasia.” Māwā dji warrara trā bāasia Elieze.‡

⁵⁻⁶ Ējūā pōāsa ewaraga bāde Moiserā israelerā ume Ācōrē eya caita duanasidaa.§ Maāne Moise zāwārē Jetroba idjia naā bedeada diabuesia: “Māda, bā quimada, bā warrarā sida bāmaa wānia.”

Maā bedea diabuedacarea ādjirāra Moisemaa wāsidaa. ⁷ Jūēbādade Moiseba idji zāwārēra bio bāsrīda audiabariēde wāsia. Idji zāwārē quīrāpita quīrā edaa barrupeda idji uridarrade isōsia. Maāne sāvā bā cawaya dji iwīdīdapeda Moise wua dede eda wāsidaa. ⁸ Maābe Moiseba idji zāwārēra Ācōrēba israelerā itea odada jūma nēbārasia. Ācōrēba Egiptodebema boro, jūma egiptorā sida cawa odadebemada, ādjirā ode zesidade bia mīga panananebemada, idjaba Ācōrēba ādjirā ne jūmane carebadadebema sida jūma nēbārasia.

⁹ Maā ūrīpeda Jetrora bio bāsrīdasia Ācōrēba israelerāra ne jūmane carebada bēra idjaba ādjirāra egiptorā jawaedabemada ēdra edada bēra. ¹⁰ Jetroba nāwā jarasia:

-Bio biya quirua Ācōrēra, idjia bārā israelerāra egiptorā jawaedabemada, ādjirā boro jawaedabema sida ēdra edada bēra. ¹¹ Idibāra mā cawasia Ācōrēra dji dromaara bāda. Dewara ācōrēda idji quīrāca neēa. Māwā cawa bāa Ācōrēba israelerā biē o eropanarā poyasi bēra.-

¹² Māwā jarapeda Moise zāwārē Jetroba Ācōrēra animarāda babue diasia. Dewara animarā sida Ācōrēra bea diaside Aaroāra, jūma israelerā bororā sida idji ume ābaa dji jarapeda Ācōrē quīrāpita maā animarā djarara cosidaa.

Moiseba israelerā bororā bācuada

¹³ Nurēma Moiserā chūmesia israelerā nēbāra cawa oi carea. Diapedabemada āba queubāraāda israelerāra Moisemaa powua duanasidaa ādji nēbārada cawa omārēā. ¹⁴ Moise zāwārēba maā unuside idjia jarasia:

-¿Cārē cārēā jāwā bādubāba naā ēberārā nēbārara cawa o bā? Bādubā bā bēra ādjirāra bāma āta powua duana diapedabemada āba queubārādaa.-

¹⁵ Moiseba idji zāwārēba panusia:

-Jāwā o bāa naā ēberārāra māmaa zebada bēra Ācōrēba obi bāra cawadi carea. ¹⁶ Ādjirā nēbārāde panebādade māmaa zebadaa cawa omārēā. Cawa obārāde mā ādjirāa Ācōrē leyda cawabibaria.-

¹⁷ Moise zāwārēba jarasia:

-Māmaarā bāa o bāra bia bāēa. ¹⁸ Diapedāba āba queubāraāda bā cawa o bā bēra sēya. Ēberārā bāmaa ze panā sida jūma sēnia. Bāa o bāra jūmawāyā bāa. Naāra bādubāba jūma poya oēa. ¹⁹ Maā bēra mā bedeada quīrācuīta ūrīdua. Māa jarabāra quīrāca oibāra Ācōrēba bāra carebaya. Māa jara bāra naāra: bābāra naā ēberārā nēbārara Ācōrēra jaraida bāa idjia cawa omārēā. ²⁰ Maāne Ācōrē leyda bāa ādjirāa jaradiaida bāa. Idjaba bāa ādjirāa cawabida bāa cārēda odida panāda quīrāpa nībaamārēā.

²¹ Maā awara bā carebadamārēā āraā umaquīrā poya cawa odida beada edadua. Maāgarāba Ācōrēra waya beadida panāa, bedea āba beadida panāa, idjaba paratada awua beadiē panāa. Māwā beadrā bādua israelerā bororāda beadamārēā. Mil ēberārā juachabādaza dji boroda āba bādua. Cien ēberārā juachabādaza āba bādua. Cincuenta ēberārā juachabādaza āba bādua. Idjaba die ēberārā juachabādaza āba bādua. ²² Maā bororāba ēberārā nēbārara cawa odida panāa. Barīdua nēbārada āduba poya cawa

§ **17:16** Amalecitarāra Ācōrē ume djōne zepedada bēra. Māra hebreo bedeade ebuda bāēa. Acāraāmaarā jara bāa: “Ācōrē banderada āta wadua.” * **18:1** Exodo 2:18-21de maā Jetrora Reuel abadaa. † **18:3** Hebreo bedeade Gersoā trāba jara bāa “drua āibema.” ‡ **18:4** Hebreo bedeade Elieze trāba jara bāa “Ācōrēba carebabaria.” § **18:5-6** Ācōrē eyara Horeb abadaa. Maā eyade Ācōrēra Moise ume naārā bedeasia. Exodo 3:1.

odaēbala, balmaa zedida panla bla cawa omārēē. Baribala jūma nēbara mācua zareaē beara āduba cawa odida panla. Maļ bororāba careba cawa o panl bēra bara jūmawāyā sē baēa. ²³ Mla jara bara Ācōrēba obi bla. Maļ bēra bla māwā oibara naļ ēberārā cawa o badebemada biara lñāūya. Idjaba dji nēbarade pananara ādji dedaa necai wānia.–

²⁴ Moiseba idji zāwārēba jaradara jūma ijā osia. ²⁵ Idjia Israelēbema umaquirā poya cawa odida beada edapada israelerā bororāda bācuaasia. Mil ēberārā juachabādaza dji boroda aba bāsia. Cien ēberārā juachabādaza aba bāsia. Cincuenta ēberārā juachabādaza aba bāsia. Idjaba die ēberārā juachabādaza aba bāsia.

²⁶ Maļ bororāba ēberārā nēbarada cawa obadjidaa. Baridua nēbarada āduba poya cawa odaē panebādade Moiseama wābadjidaa cawa omārēē. Baribala jūma nēbara mācua zareaē beara maļ bororāba āduba cawa obadjidaa.

²⁷ Māwānacarea Moiseba bia wāduada apeda dji zāwārēra idji druadaa jēda wāsia.

19

Israelerā Sinai eya caita jūēpedada

¹⁻² Israelerāra Repidiāneba wābalaadapeda Sinai ējūā pōāsa ewaraga bade jūēne wāsidāa. Jūēnapeda Sinai eya caita duanesidāa. Ādjirā Egiptodeba ēdrapedadacarea jedeco umēne mama jūēsidāa.

³⁻⁴ Maļbe Moiserā Sinai eyade ltaā wāsia Ācōrē ume bedelai carea. Maļ eyade Ācōrēba idjira trļpeda nāwā jarasia:

–Israelerā nāwā jaradua: “Bārā Jacobodeba yōpedadarāba unusidāa mla sāwā egiptorāra cawa osida. Idjaba unusidāa sāwā mla bārāra nama mālmaa bio waga enesida nejōbaba idji warrārāra waga enibabari quirāca. ⁵⁻⁶ Idi mla bārā ume bedeadā bāya. Maļ bedeadā ijā odibala, mla dewara puru bea cāyābara bārāda bio quirāā erobāya. Jūma naļ ējūāne beara mlēmīna mla bārādra bāya mla itea beadamārēē idjaba jūmarā itea sacerdoterāda beadamārēē.” Bla maļda israelerā jarade wāida bla.–

⁷ Maļbe Moiserā Sinai eyadeba edāa wāsia israelerā duanamaa. Jūēpeda dji bororāra trļpeda ādjirāa ebuda nēbalaasia jūma Ācōrēba idjia jaradada. ⁸ Maļne jūmarā israelerāba abari quirāca panusidāa:

–Ācōrēba jara bara dairāba jūma odia.–

Ara maļda Moiserā Sinai eyade ltaā wāpeda Ācōrēa māwā panupeadara jarasia.

⁹ Maļne Ācōrēba idjia jarasia:

–Mlra jārārā pāimane bla ume bedeadē zeya israelerāba dadji bedeadadara ūrīnamārēē. Māwā ādjirāba jūma bla jarabalarā ijā panania.–

¹⁰⁻¹¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Israelerā jarade wādua nu nurēma ādjia acā duanane mlra Sinai eyadaa zeida. Maļ bēra idī, nu bida ādjirāba odida panla maļ ewaride ml itea bia duanani carea. Ml quirāpita duanani bēra wua tātoadada jl pananida panla. ¹² Idjaba naļ eya carra sēyāda auđu jūrā bādua. Israelerāra maļ sēyā badeba edāa wānacara panla. Ādjirāa jaradua: “Naļ eyade ltaā bārāra wānacara panla ni dji carraya bida wānacara panla. Bariduada wāibala wārāda beuida bla.” ¹³ Bariduada maļ sēyā badeba edāa wāibala ni abalba idjira jidade wācara bla, ātebala mōgaraba tabari beadida panla wa chaba dra beadida panla. Animarāda wa ēberā sida edāa wāibala idjira beadida panla. Ababe cachiru dārā jīguabalaē bārāra naļ eya carra sēyā jūrā bla caita wānida panla.–

¹⁴ Maļbe Moiserā Sinai eyadeba edāa wāsia israelerāmaa. Jūēpeda ādjirāa jarasia:

–Bārāba odida panla nu nurēma Ācōrē itea bia duanani carea.–

Ara maļda ādji wuara tātosidāa. ¹⁵ Idjaba Moiseba ādjirāa jarasia:

–Nu nurēmabema carea bārāra bādji quīma ume quirāipa cāinida panla.–

¹⁶ Ewari ūbeade diapeda baada bae nūmesia. Maļne jārārā pāimaba Sinai eyara ānā eronūmesia idjaba cachiru quirāca dārā jīgua nūmesia. Maļ carea jūma israelerāra dauperabādaba ure duanesidāa. ¹⁷ Maļbe Moiseba israelerāra ādjirā duanamaaba Sinai eya carraada edesia Ācōrēra beade bāda ūrīnamārēē. ¹⁸ Sinai eyara cowaga nūmesia Ācōrēra tala urua bara zeda bēra. Maļ cowaara pea bada cowa quirāca nūmasia.* Idjaba jūma maļ eyara minijichia ure nūmesia. ¹⁹ Maļne cachiru quirāca jīguabarira jīguara nūmesia. Moiseba Ācōrēa bedebalaza Ācōrēba panubadjia baa jīguabala quirāca.

²⁰ Ācōrē Sinai eya borodāa zeside Moiserā trāsia ltaā zemārēē. Ara maļda Moiserā ltaā wāsia. ²¹ Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:

* **19:18** Pea bada cowa quirāca. Hebreo bedeadē nāwā bla bla: “Egoro cada zareabari tala urua cowabari quirāca.”

-Israelerāmaa edaa wādua. Ādjirāa jaradua naḷ eya carra auđu jūrā ʙa sēyāneba edaa zecara panāda mḷ acḷadi carea. Māwā odibḷaḷ beudīa. ²² Sacerdoterāba ēberārā carea mḷa bedeadadamīna maḷ sēyāneba edaa zedacara panāa mḷ acḷadi carea. Ādjirā bida odida panāa mḷ itea bia duanani carea. Māwā odaēbḷaḷ mḷa ādjirāa quinibiya.-

²³ Moiseba Ācōrēa jarasia:

-Israelerāra naḷ Sinai eyade ḷtaa poya zedaēa, ʙa dairāa māwā jara ʙada bērā. ʙa naḷ eya carra auđu jūrā dairāa sēyāda ʙabisia, naḷ eyara ababe ʙa itea ʙamārēa.-

²⁴ Ācōrēba idjīa jarasia:

-Israelerāmaa edaa wādua. Maḷbe Aarōḷda nama ḷtaa enedua. Baribḷaḷ sacerdoterāra, dewarārā sida naḷ eya carra auđu jūrā ʙa sēyāneba edaa zedacara panāa ḷtaa mḷmaa zedī carea. Māwā odibḷaḷ mḷa ādjirāa quinibiya.-

²⁵ Ara maḷda Moiserā edaa wāpeda israelerāa Ācōrēba jaradara jūma nēbḷasia.

20

Ācōrēba ḷjā obi ʙa bedea die diada

¹ Ācōrēba naḷgḷada jūma jarasia:

² -Mḷra Ācōrēa. Mḷabḷaḷ bārāra Egiptode nezoca ʙeadada ēdḷa enesia. ³ Mḷ awara bārāba bariduada ācōrē quīrāca erobearānada.

⁴ Baridua bajānebema za quīrāca, naḷ ējūānebema za quīrāca, doedabema za quīrāca bida orānada maḷa iwīdīdi carea. ⁵ Baridua jḷwaba oda quīrāpita quīrā edaa barrudapeda maḷa iwīdīrānada idjaba bia bedearānada. Mḷdḷa Ācōrē bērā mḷa quīrā ʙa bārāba ababe mḷabḷaḷ iwīdīdīda idjaba bia bedeadīda. Maḷ bērā bārāba mḷda igaradapeda cadjiruada o pananibḷaḷ, mḷa bārāda, bārā warrarāda, bārā wiuzaquerāda, ādjirā warrarā sida cawa o ʙaya. ⁶ Baribḷaḷ bārāba mḷda quīrā pananibḷaḷ, idjaba mḷ leyra ḷjā o pananibḷaḷ, mḷa bārāra, jūma bārā warrarāneba yōbḷdarā sida ewariza quīrā ʙaya.

⁷ Mḷra bārā Ācōrēa. Mḷ trḷra bariduaḷe trḷ jararānada. Aʙaʙa mḷ trḷda bariduaḷe trḷ jaraibḷaḷ, mḷa maḷ ēberāra cawa oya.

⁸ Quīrānebadua ḷnāūbada ewarira mḷ itea waḡadi carea. ⁹ Bārāba odida panara sei ewaride jūma odadua. ¹⁰ Sietebema ewarira ḷnāūbada ewaria. Maḷ ewarira mḷ itea waḡadīda panāa. Maḷ ewaride bārāba ni cārē trajura odacara panāa. Bārā warrarāba, bārā caurāba, bārā nezoca umaquīrārāba, bārā nezoca wērārāba, bārā animarāba, āibemarā bārā tāēna bea bida ni cārē trajura odacara panāa. ¹¹ Ma bajāda, ējūāda, pusada, jūma ādjide bea sida sei ewaride jūma opeḷa sietebema ewaride ḷnāūna bērā, maḷ ewarira dji biara ʙada ʙasia idjaba mḷ itea waḡadamārēa ʙasia.*

¹² Bārā zezara, bārā papa sida waya pananada. Māwā bārāra dārā duanania mḷa bārā diai ējūāne.

¹³ Mīa bearānada.

¹⁴ Daunemārānada.

¹⁵ Ne dḷarānada.

¹⁶ Djārāda sewadeba bedeaḷe ʙarānada.

¹⁷ Djārā dera awuarānada. Djārā quimara awuarānada. Djārā nezoca umaquīrāda, djārā nezoca wērāda, djārā pacada, burro sida awuarānada. Aʙeḷa ne jūma djārāba erobḷara awuarānada.-

Israelerāba Ācōrē wayapedada

¹⁸ Israelerāba cachiru quīrāca jīḡa nūmḷada, baa sida ūrīsīdaa. Idjaba Sinai eyade cowaga nūmḷada unusīdaa. Maḷne ne wayaaba ure duanāda tḷmḷ jīḡa duanesīdaa. ¹⁹ Ādjirāba Moisea jarasīdaa:

-Dairāba quīrānaēa Ācōrēra dairā ume bedeaīda. Idjida dairā ume bedeaibḷaḷ, beudīa. ʙaḷabḷaḷ dairāa bedeadua. Maḷdḷa quīrācūita ūrīnia.-

²⁰ Moiseba panusia:

-Ne wayarānada. Ācōrēra nāwā ze ʙa bārāba sāwā odi cawaya. Idjia quīrā ʙa bārāba idji wayaḷeḷa cadjiruara o pananaēda.-

²¹ Maḷbe Moiserā Sinai eyade ḷtaa wāsia jḷrārā pāīma cowaga nūmḷane eda Ācōrē ʙamaa. Baribḷaḷ israelerāra tḷmḷ jīḡa duanesīdaa.

Ācōrēa animarā babue diabada

²² Maḷne Ācōrēba Moisea jarasia:

* 20:11 Genesis 2:3.

–Israelerāa nāwā jaradua: “Bārā cawaraba ūrīsidea mla bajāneba bārāa bedea bāda.
²³ Maļ bēra oro odada idjaba parata odada baridua za quīrāca orānadua maļā iwididi carea.
²⁴ Animarā babue diabada mla itea odi carea egoroda lta boromea buedadua. Bārā
 ovejada, chiwatuda, paca sida beadapeda maļ lra mla babue diaēda panla. Maļ awara
 mla ume necai bai careabema animarāda maļ lra diaēda panla.† Mla bārāa jarabalgama
 ara maļ quīrāca odadua mla bia jaradi carea. Mama mlra zeya bārā carebai carea. ²⁵ Mla
 itea animarā babue diabada obadade mōgarada lta pā buedibara, maļ mōgarara daucha
 chī orānadua. Bārāba mōgarada daucha chī odibara maļ mōgarara mla quīrāpita biē bāa.
²⁶ Idjaba animarā babue diabadade ltaa dumeneba wārānadua dewararāba bārāra ācada
 jira bā quīrāca unurānamārēā.”–

21

Nezocadebema ley

¹ Ācōrēba Moisea jarasia:

–Naļ leyda israelerāa jaradua. ² Bariduaba abarica hebreoda idji nezoca bamārēā
 nēdoibara, sei poabe idji nezoca baya. Siete poa jūenacarea maļ ēberāra nezoca badada
 ēdraya. Ēdrabarade idjia ēdrai careabema parata diaida badara diaēa. ³ Maļ nezoca
 nēdoside deu basibara, ēdrabarade iduba ēdrāda bāa. Quima bara basibara, ēdrabarade dji
 quima bara ēdrāda bāa. ⁴ Baribara dji nēdodaba maļ nezocada quima diaibara, maļne
 nezocaba warrarāda wa caurāda unuibara, ēdrabarade iduba ēdrāda bāa. Idji quimara,
 warrarā sida dji nēdodaba idji itea jūma peida bāa. ⁵ Baribara maļ nezocaba dji quimada,
 dji warrarāda, idji nēdoda sida quīrā bābāra, ēdra amaaba nāwā jarāda bāa: “Mla quimada,
 mla warrarāda, mla nēdoda sida quīrā bā bēra mlra ēdra quīrāē bāa.” ⁶ Maļne dji nēdodaba
 idjira dji bororāmaa edeida bāa jūmarāba cawadamārēā maļ nezocara ēdra quīrāē bāda.*
 Maļbe dji nezocara dede eda wābada icawa edepeda dji nēdodaba idji cawaraga cūmia bāba
 uya sida bāa. Maļbe maļ nezocara idji nēdodade baya aba jaidabaraada.

⁷ Bariduaba idji cauda nezoca bamārēā nēdobeibara, maļ wērācaura poya ēdraēa
 umaquīrā nezoca ēdrabari quīrāca. ⁸ Dji nēdodaba maļ wērācaura edai carea nēdosibara,
 baribara idjira biē unupeda edaēbāra, idji ēdrai careabema paratara idu diabida bāa. Dji
 nēdodaba maļ wērāra igarasimīna drua āibemarāa nēdobeucara bāa.†

⁹ Dji nēdodaba maļ wērācauda idji warra quima bamārēā nēdosibara, idji cau quīrāca
 erobāda bāa. ¹⁰ Dji nēdodaba dewara wērāda edaibara, idjia naārā erobadara igarāē bāa.
 Idjia wadibida ne coi careabemada, wua sida dia bāda bāa. Wadibida idji quima ara
 quīrāca erobāda bāa. ¹¹ Idjia ne coi careabemada, wua sida dia baēbāra, idjaba idji quima
 araa quīrāca erobaēbāra, maļ wērāra ēdrāda bāa idji ēdrai careabema parata diaida baēa
 diaē.

Djārā biē obada careabema ley

¹² Bariduaba djārā puo bade beaibara, idjira beadida panla. ¹³ Baribara mīā beai
 crīchaē bade abalaba djārāda beaibara, idjira beadiē panla Ācōrēba maļgara iduaribida bēra.
 Baribara djārā beadara mla jara bāmaa wāda bāa. Mama dewararāba idjira jidadacara
 panla beadi carea.‡ ¹⁴ Baribara bariduaba mīā beai crīcha erobade djārāda beaibara, idjira
 animarā babue diabadamaa mīrū wābāra sida dji bororāba jidadapeda beadida panla.

¹⁵ Bariduaba dji zezada dji papa sida puoibara, idjira beadiē panla.

¹⁶ Bariduaba djārāda nēdobei carea jidaibara, idjira beadida panla. Idjia jidadada
 nēdobeibara wa wadibida jida erobābāra, idjira beadida panla.

¹⁷ Bariduaba dji zezada, dji papa sida biē jarabara, idjira beadiē panla.

¹⁸⁻¹⁹ Ijara panlne abalaba dewarabemada mōgaraba wa jawaba chībāra, baribara
 beaēbāra, idjira beadiē panla. Idjia puodara cadade beibara idjaba pirabarabarade bard-
 donaba wāda bābāra, djārā puodaba idji cacua bia bēmarēā diaida bāa. Idji traju poya oē
 bā ewari sida jūma diaida bāa.

²⁰ Bariduaba idji nezoca wērāda wa nezoca umaquīrāda bacuruba u erobade beaibara,
 idjira cawa odida panla. ²¹ Baribara ewari umē babarade idji nezocara waēi zocai bābāra,
 idjira cawa odiē panla maļ nezocara idjide bēra.§

²² Umaquīrā djō panlne abalaba wērā biogoa bāda puopeda warrada aradgaibara,
 baribara dji wērāda bia besira, dji puodaba diaida bāa dji wērā quimaba bārā bororā bida

† **20:24** Levitico 3:1-17. * **21:6** Dji bororāmaa. Hebreo bedeade jara bāa “Ācōrē quīrāpita.” † **21:8** Idjira baridua
 drua āibemarāa nēdobeucara bāa. Acala traduccióalne idjaba bā bāa: “Māwā obarabara idjira cūrūgacasia.” ‡ **21:13** Josue
 20:1-9. § **21:21** Acalaamaarā maļ versiculoba nāwā jara bāa: “Baribara idji nezocara beuēbāra idjaba ewari umē
 babarade piradgaibara, idjira cawa odiē panla maļ nezocara idjide bēra.”

jara panĽa quĩrāca. ²³ BaribĽĽĽ maĽ wēřāra beusira dji beadara abarica beadida panĽa. Dji wēřāra bio cacua biē besira dji māwā odara nāwā odida panĽa. ²⁴ Dauda ārřsira abarica dau ārřnida panĽa. Quidada ĽĽasira abarica quida ĽĽatadida panĽa. ĽĽwada biē besira abarica ĽĽawa biē ĽĽadida panĽa. Ľĩrūda biē besira abarica Ľĩrū biē ĽĽadida panĽa. ²⁵ Őgo bātasira abarica bātađida panĽa. Djarada cōāsira abarica cōātadida panĽa. Idjaba parreba osira abarica parreba otadida panĽa.

²⁶ Bariduaba idji nezoca wēřā daude wa nezoca umaquĩrā daude chĩpeda ārřĽĽĽ, maĽ nezocara ēđĽĽ ĽĽida ĽĽa idji dau ārřna carea. ²⁷ Idji nezoca wēřā quidada wa nezoca umaquĩrā quidada ĽĽaibĽĽĽ, maĽ nezocara ēđĽĽ ĽĽida ĽĽa idji quida ĽĽada carea.

Animarā nēbara carea Ācōřēba obi jarada

²⁸ Pacaba umaquĩrāda wa wēřāda cachuba su beaibĽĽĽ, maĽ pacara mōgaraba tabari beadida panĽa. Beadapeda dji đjarada cocara panĽa. MaĽne đjibarira bedeade Ľaēa dji ēberā beuda carea. ²⁹ BaribĽĽĽ đjibariba maĽ pacara cadrĽĽ ĽĽada cawa ĽĽmĩna ēřā erobaibĽĽĽ, idjira bedeade Ľaya maĽ pacaba wēřāda wa umaquĩrāda beaibĽĽĽ. MaĽ pacara mōgaraba tabari beadida panĽa. Đjibari sida beadida panĽa. ³⁰ BaribĽĽĽ beabidi cāyābara dji beuda ēberārāba paratada iwĩđidibĽĽĽ, paca đjibariba beu amaaba dji bororāba jarabada quĩrāca diaida ĽĽa.

³¹ Ara maĽ quĩrāca odida panĽa pacaba umaquĩrā warrada su beaibĽĽĽ wa wēřācauda su beaibĽĽĽ. ³² Pacaba đjārā nezoca umaquĩrāda wa đjārā nezoca wēřāda cachuba su beaibĽĽĽ, maĽ pacara mōgaraba tabari beadida panĽa. MaĽ paca đjibariba nezoca đjibarıā parata torroda treinta diaida ĽĽa.

³³⁻³⁴ Bariduaba baido juebada uria coroda ĽřĽ ĽũātrĽ ĽĽada āyā ĽĽibĽĽĽ, wa baido juebada uria coropeda ewa ĽeibĽĽĽ, đjārā pacada wa burroda maĽ uriade eda Ľaepeda beuibĽĽĽ, dji uria ewa Ľadaba đjibariba iwĩđibĽĽĽ quĩrāca diaida ĽĽa. MaĽne maĽ animarā beudada idjide baya.

³⁵ Pacaba đjārā pacada beaibĽĽĽ, đjibarirāba dji zocai ĽĽ pacada nēdobuedapeda maĽ paratara āđjiza ēsadra edadida panĽa. Dji paca beuda sida āđjiza ēsadra edadida panĽa.

³⁶ BaribĽĽĽ bariduaba idji pacada cadrĽĽ ĽĽada cawa ĽĽmĩna ēřā erobaibĽĽĽ, maĽne idji pacaba đjārā pacada beaibĽĽĽ, idji pacada diaida ĽĽa dji paca beudabari. MaĽne dji paca beudada idjide baya.

22

Ne đĽĽada jēda diaidebema ley

¹ Bariduaba pacada wa ovejada đĽĽapeda beaibĽĽĽ wa nēdobueibĽĽĽ, naĽ quĩrāca oida ĽĽa. Pacada đĽĽasira paca juesuma jēda diaida ĽĽa. Ovejada đĽĽasira oveja quĩmārē jēda diaida ĽĽa.

² Bariduada diamasi ne đĽĽa ĽĽade de đjibariba beaibĽĽĽ, mĩā beada carea bedeade Ľaēa.

³ BaribĽĽĽ āsa de đjibariba maĽ ne đĽĽa ĽĽada beaibĽĽĽ, mĩā beada carea bedeade baya.

Bariduada ne đĽĽapeda jidađibĽĽĽ, idjia đĽĽađabari jēda diaida ĽĽa. Jēda diai carea nē ĽĽĽĽĽĽ, idjira nezoca Ľamārēē nēdobuedida panĽa idjia đĽĽađabari jēda diai carea.

⁴ Bariduaba pacada, burroda, wa ovejada đĽĽaibĽĽĽ, idji jidabĽade maĽ animarāda wadi zocai erobĽĽĽĽĽ, jēda diaida ĽĽa. MaĽ awara aba auđu diaida ĽĽa.

⁵ Bariduaba idji ējũāne wa uwa u erobĽama idji animarāda ne codamārēē ēřābueibĽĽĽ, baribĽĽĽ maĽ animarāra đjārā ējũāne ne code wānibĽĽĽ, đjibarira bedeade ĽĽa. MaĽ bēřā dji ējũā đjibarıa idji nēudebema dji biara ĽĽada diaida ĽĽa.

⁶ Bariduaba idji ējũā babueĽĽĽade đjārā néu ewadada wa ewaē ĽĽ sida bá wāibĽĽĽ, dji báđaba jũma dji bá wānabari diaida ĽĽa.

⁷ ĽĽaba paratada wa ne bariduada đjārā dede waga erobāde dewaraĽba đĽĽaibĽĽĽ, dji ne đĽĽađara jidađapeda idjia đĽĽađada jēda diaida ĽĽa. MaĽ awara aba auđu diaida ĽĽa.

⁸ BaribĽĽĽ dji ne đĽĽadada jidađēĽĽĽ, dji ne waga erobađara bārā bororāmaa ededida panĽa. MaĽbe āđjia quĩrācuitta iwĩđididida panĽa idjia maĽ ne waga erobađara đĽĽasi cawaya.

⁹ Paca carea, burro carea, oveja carea, cacuae ĽĽbada carea, ne baridua adua Ľada carea bida ijaradibĽĽĽ, āđjira bārā bororāmaa wānida panĽa.* MaĽne dji bororāba quĩrācuitta iwĩđidapeda cawa jaradía caida bedeade ĽĽada. MaĽbe dji bedeade ĽĽba đjibarıā āđji ijara panĽa careabemada umé diaida ĽĽa.

¹⁰⁻¹¹ Bariduaba burroda, pacada, ovejada, wa baridua animarā sida dewaraa wagabi ĽĽade maĽ animarāda beuibĽĽĽ, wa cawaēne iduba puuibĽĽĽ, wa ni abaĽba ununaēne đĽĽađibĽĽĽ, dji animarā waga erobađaba Ācōřē quĩrāpita wārāneba jaraida ĽĽa maĽ animarā đĽĽaē ĽĽada. MaĽ jaradara đjibariba Ľjāida ĽĽa. Māwāra dji animarā waga erobađaba

* 22:9 Bārā bororāmaa. Hebreo bedeade bá ĽĽa “Ācōřē quĩrāpita.”

djibaríá maḷ animarābari diaiē ḅaa. ¹² Baribara idjia idu drababara, maḷ animarābari djibaríá diaida ḅaa. ¹³ Idjia waga eroba animarāda mēābema animarāba beabara, dji beudara edeida ḅaa acabi carea mēābema animarāba wārāda beasida. Māwāra maḷ animarābari djibaríá diaiē ḅaa.

¹⁴ Bariduaba trajabada animarāda iwidi edepeda djibari neēne maḷ animarāra iduba puabara wa beubarā, dji ededaba maḷ animarābari djibaríá diaida ḅaa. ¹⁵ Baribara maḷ animarā puabarade wa beubarade djibarida aria baibara, dji animarā ededaba maḷ animarābari diaiē ḅaa. Idjaba maḷ animarā edei carea paratada diasibara, maḷ animarāda iduba puabara wa beubarā, dji ededaba maḷ animarābari waa diaiē ḅaa.

Jipa odi careabema ley

¹⁶ Ēberāba wērā umaquīrā adua ḅada cūrūgapeda idji ume cāibara, maḷ wērāra dewara ume quima edai carea beḅea ḅāē ḅabara, maḷ ēberāba quima edai careabema paratara dji wērā zezaa diaida ḅaa idjaba dji wērāra edaida ḅaa. ¹⁷ Baribara dji wērā zezaba idji cauda maḷ ēberā dia quīrāēḅara, dji ēberāba maḷ wērāra edaēmīna quima edai careabema paratara diaida ḅaa.

¹⁸ Jūma jāibana wērārāda beadida panla.

¹⁹ Bariduaba animarāda oibara, idjira beadida panla.

²⁰ Bariduaba animarāda māa babue diai cāyābara dewara ācōrēa babue diaibara, idjira beadida panla.

²¹ Āibema bārā tāēna beada biē orānadua. Quīrānebadadua bārā sida Egiptode āibemārā basida.

²² Pēdra wērāra wa jērāmārā sida biē orānadua. ²³ Bārāba ādjirā biē o panla carea māa quīrā djuburiada iwidiḅara, ādjia iwidi panlāra māa ūrīpeda carebaya. ²⁴ Mā quīrūḅideba iduaribiya dji quīrūba djōne zedapeda bārāra necoba beadida. Māwā bārā quimara pēdra badia idjaba bārā wararā sida jērāmārā badia.

²⁵ Mā purudebema ne neē quiruba parata iwidiḅara diaḅara, idjia jēda diabaraḅe auḅu iwidiḅaradua ḅaraḅa auḅu jēda diabibada quīrāca. ²⁶⁻²⁷ Bariduaba parata iwidiḅa wārāda jēda diaida cawabi carea idjia jīsuā carea jābarida beibara, dji parata diaḅaba māra erobeiē ḅaa. Queui naēna dji parata diaḅaba māra diaḅe wāida ḅaa djibariba boro cāi carea waa neē ḅā bērā. Diaḅe wāēḅara, djibariba jīsuā carea māa quīrā djuburiada iwidiḅara, māa carebaya māra quīrā djuburiada ḅā bērā.

²⁸ Māda, bārā bororā sida biē jararānadua.

²⁹ Māa ḅada ewaride bārā néu naārā ewabadadebemada, uva ḅadebema sida aride diaḅadua.

Jūma bārā umaquīrā warra dji nabema tobārāda māa diaḅida panla.† ³⁰ Paca umaquīrā dji nabema tobārāda, oveja umaquīrā dji nabema tobārā sida bārāba jūma māa bea diaḅida panla. Maḷ animarā zaquera dji papa ume siete ewaribe baya. Nurēma ochobema ewaride māa bea diaḅida panla.

³¹ Bārā israelerāra mā itea bia beadida panla. Maḷ bērā baridua animarā mēābemaba beadaḅa bārāba codacara panla. Maḷ djarara usaa diaḅadua codamārēa.

23

¹ Djārāda sewadeba jararānadua. Ēberā cadjirua odara sewadeba carebarānadua dji cawa obari quīrāpita. ² Dewararāba cadjirua o duanane abarica orānadua. Dji cawa obari quīrāpita dewararāba dji cadjirua odaare sewadeba beḅea duanane abarica orānadua. ³ Idjaba dji cawa obari quīrāpita mā djuburi quiruare sewadeba beḅearānadua.

⁴ ḅa dji quīrū paca aduadada wa burro aduadada unuibara, idjia diaḅe wādua. ⁵ Burroda ne zagaḅa baē tabada unusira ara māwā berādua. Djibarira ḅa ume dji quīrūmīna carebadua maḷ animarāra piradāmārēa.

⁶ Mīa djuburi quiru cawa obadaḅe aride odida panla. ⁷ Sewadeba djārā jara panlāra ūrīniē panla. Ēberā beḅea neē ḅara beadiē panla. Māwā obaraḅa mā quīrāpita beḅeade ḅeya. ⁸ Bariduaba paratada idjiare beḅeamārēā diaibara, maḷ paratara edarānadua. Edaḅibara dauberrea panla quīrāca panenapeda jipa cawa odaēa. Māwāra dji beḅea neē ḅada beḅeade ḅādia.

⁹ Āibema bārā tāēna beara biē orānadua. Bārāba cawa panlāra djārā druade ḅade dajjira sāwā babarida, bārāra Egiptode druā āibemārā basi bērā.

Anāubada poa

¹⁰ Sei poa bārā ējūāra odapeda ewadida panla. ¹¹ Baribara siete poa jūēḅaraḅe ējūāra odiē panla. Maḷ poade bārānebema ne neē queḅeaa dji tununa pureabarara idu ewabidada,

† 22:29 Exodo 13:11-15.

idjaba ādjia ewapedadaēra idu b̄ladua animarā mēābemarāba codamārēā. Ara maā quīrāca odadua bārā uvara, olivo sida.

Anāubada ewari

¹² Bārāra sei ewari trajadida panāa. Baribarā sietebema ewaride bārāra ānāūnida panāa. Bārā pacada, burroda, nezocada, idjaba drua āibema bārā tāēna panā sida ānāūnida panā wayacusa b̄lādī carea.

¹³ Jūma māa jaradada quīrācuita odadua. Dewara ācōrēca beaa ni maārī bida iwidirānadua.

Ewari droma ūbea Ācōrēba obi jarada

¹⁴ Poaza barima ūbea bārāba ewari dromada mā itea odida panāa. ¹⁵ Naārā paā ēsābari neē cobada ewarida odida panāa. Bārāba siete ewari paā ēsābari neē b̄lada codida panāa māa jarada quīrāca. Maāra odadua māa jara b̄lada ewari Abib jedecode, bārāra maā jedecode Egiptodeba ēdrapedada bērā. Maā ewaride māa ne diai carea neē b̄lara mā quīrāpita wācara b̄la. ¹⁶ Maā awara bārā nēudebema naārā ewapedada carea b̄srida ewarida odida panāa.* Idjaba bārā nēu jūma ewapedadacarea bida b̄srida ewarida odida panāa.† ¹⁷ Māra bārā Boroa. Poaza jūma umaquīrārāba mā quīrāpita maā ūbeabema ewari dromara ode ze pananida panāa.

¹⁸ Animarā māa babue diab̄lade dji oada paā ēsābari bara b̄la ume babue diarānadua. Idjaba ānadrāli naēna dji dragara jūma babuedida panāa.

¹⁹ Bārā nēu naārā ewab̄ladadebemada dji biara b̄ldrā mā dedaa diade zedadua.

Chiwatu zaquera dji papa jubade djurānadua.

Ācōrēba bajānebema nezoca israelerā na wābida

²⁰ Ūrīnadua. Mā nezoca bajānebemada bārā na wābiya bia waga edemārēā māa bārā itea erob̄l ējūānaa. ²¹ Jūma idjia jara b̄lara ijā odadua. Ijā odaēb̄larā idjia bārāra quīrā djuburiaēa, mā trāneba bedea b̄la bērā. ²² Baribarā idjia jara b̄lada quīrācuita ijā odib̄larā idjaba māa obi jaradada jūma ijā odib̄larā, bārā dji quīrū ume māra dji quīrū baya. Bārā ume djōne zeb̄ladade m̄ldrā ādjirā ume djōya. ²³ Mā nezoca bajānebemada bārā na wāya. Idjia bārāra edeya amorreorā, hititarā, perezeorā, cananeorā, heveorā, jebuseorā druadaa. Maāra ēberārāra māa jūma jōbiya. ²⁴ Mama jūēb̄ladade ādjirāba obada quīrāca orānadua. Ādji jawaba ocuada ācōrē quīrāpita quīrā edaa barrudapeda iwidirānadua ni bia bedearānadua. Ādji jawaba ocuada ācōrēra idjaba maā ācōrēa bia bedeadī carea eropanā sida abeda jūma ārīnadua.

²⁵ Ababe māab̄larā bia bedeadadua. Maāne māa bārāra carebaya. Māa baidoda, codī sida diaya. Māa iduaribiēa bārāra cacua biē beadida. ²⁶ Bārā druade wērārā warra aradagadaēa. Wērārā warra todacara neē baya. Idjaba māa bārāra dārā zocai b̄laya.

²⁷ Bārā wābadaza māa maā druadebemarāra ne wayabiya. Ādjirāba sāwā odida cawaē panania. Maāba bārā jūēb̄ladade āyā mīrū pirapodīa. ²⁸ Māa heveorāra, hititarāra, cananeorā sida āyā pirapobiya nedar̄raba ādjirā āyā pirapobibari quīrāca. ²⁹ Baribarā poa abade māa ādjirāra jūma āyā jaretaēa. Māwā obar̄lbara maā druara ēberā neē bepeda mēābema animarāra jūmawāyā yōnapeda bārāra biē ocasidāa. ³⁰ Maā carea māa maā druadebemarāra piāca āyā jarecuaya. Maāne bārā yō wānane maā ējūāra jūma edadīa.

³¹ Māa bārā dia b̄la ējūāra b̄la Pusa Purru abadadeba aba Pusa Mediterraneo abadadaa idjaba ējūā pōāsa ewaraga b̄ladeba aba Euprate dodaa.‡ Māa bārāra carebaya jūma ēberārā maā ējūāne panāra poyadapeda āyā jarecuadamārēā. ³² Maā ēberārā ume bedea b̄lārānadua. Ādji ācōrēca beada bārā druade erobearānadua. ³³ Maā ēberārāra bārā druade idu bebirānadua. Iduaribidib̄larā ādjirāba bārā ādji ācōrēca beara ēpēbidīa. Māwā bārāba cadjiruura odapeda biē panania.-

24

Israelerāba Ācōrē ley jūma ijā odiada apedada

¹ Maābe Ācōrēba Moisea jarasīa:

-Aarōlda, Nadāda, Abiuda, idjaba setenta israelerā bororā sida b̄la ume naā eyade ātaa enedua. Ādjirāra tamā chīr̄borode barru copanenapeda māa bia bedeadida panāa. ² Ādjirāra mā caita zecara panāa. Ababe b̄ldrā mā caita zeida b̄la. Maā awara ni abaada b̄la ume naā eyade ātaa zecara b̄la.-

³ Maābe Moiserā israelerāmaa edaa zepeda Ācōrē leyra jūma nēb̄larāsia. Maāne jūma israelerāba abarī quīrāca nāwā jarasīdaa:

-Dairāba Ācōrē leyra jūma ijā odīa.-

* **23:16** Levitico 23:15-21. † **23:16** Levitico 23:33-43. ‡ **23:31** Pusa Mediterraneo. Hebreo bedeadē jara b̄la "Pillisteorā Pusa."

⁴ Ara maŕda Moiseba Ācōrē leyra jūma ɓasia. Nurēma diapededa pirabaripeda Moiseba animarā babue diabadada Sinai eya carra osia. Maŕ awara animarā babue diabada caita idjia mōgara waiɓlada doce ŕta nūmɓcuasia. Maŕ doce mōgaraba jara ɓa Israel warrarāneba doce puru yōpedadada. ⁵ Maŕbe Moiseba cūdrarāda diabuesia paca zaquerāda Ācōrēa babue diacuadamārēa idjaba Ācōrē ume necai ɓai careabema paca zaquerāda bea diacuadamārēa. ⁶ Maŕ paca zaque oa piapedadada ɛsadra Moiseba epedecode wea edasia. Dji ɛsadra bedada animarā babue diabada ŕɓɓ jīāposia. ⁷ Maŕbe Ācōrē leyra edapeda Moiseba israelerā quīrāpita jīgua lesia. Maŕ ũrīnapeda israelerāba jarasidaa:

–Ācōrē leyra dairāba jūma jīā odia.–

⁸ Maŕbe Moiseba epedecode wea eroɓa oada edapeda israelerā ŕɓɓ jīāpo ɓade nāwā jarasia:

–Naŕ oaba jara ɓa Ācōrēba dadjirā ume bedea ɓadara dadjirāba, idjia bida jūma odida.–

⁹ Māwānacarea Moiserā, Aaroŕa, Nadāra, Abiura, idjaba setenta israelerā bororā sida Sinai eyade ŕtaa wāsidaa. ¹⁰ Maŕne israelerā Ācōrēda unusidaa. Idji jīrū edrera zapiro mōgara oda quīrāca ɓasia. Bajā quīrāca ɛsā pāwārā ɓasia. ¹¹ Israelerā bororāba Ācōrēra unusidamīna Ācōrēba ādjirāra beubiɓ ɓasia. Ācōrē quīrāpita ne cosidaa idjaba baido dosidaa.

Moise Sinai eyade ŕtaa wāna

¹² Māwānacarea Ācōrēba Moisea jarasia:

–Sinai eyade mīmaa ŕtaa zepeda jŕā bedua. Mŕa mōgara pewedeɓa ɓada umé diaya. Maŕ mōgarade mŕa jīā obi ɓa bedeadā ɓa eroɓa israelerā jaradia ɓamārēa.–

¹³ Ara maŕda Moiserā idji carebabari Josue ume Sinai eyade ŕtaa wāsidaa Ācōrē ɓamaa.

¹⁴ Wāni naēna Moiseba israelerā bororāa jarasia:

–Nama pananadua aba dai zebadaɓa. Aaroŕa, Hur sida ɓārā ume panania. Baridubā nēɓarada oibɓɓ, ādjimāa wānida panāa maŕ nēɓara cawa odamārēa.–

¹⁵ Moise Sinai eyade ŕtaa wāsida jārārāba maŕ eyara ānā edasia. ¹⁶⁻¹⁷ Maŕne Ācōrē quīrāwārēa dorrodorroara Sinai eya ŕɓɓ zesia. Dji jewedadeba israelerāba Ācōrē quīrāwārēa dorrodorroara maŕ eya borode tɓɓ eradɓ nūmɓ quīrāca unusidaa. Jārārāba Sinai eyara sei ewari ānā eroɓasia. Sietebema ewaride Ācōrēba maŕ jārārāneba Moiserā trāsia. ¹⁸ Ara maŕda Moiserā eyade ŕtaara wāsia jārārāne eda. Mama ɓesia cuarenta ewari āsa diamasi bida.

25

Idji wua de odamārēa Ācōrēba diabida

¹ Maŕne Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa jaradua jūma mŕ itea ne dia quīrā ɓeaba ɓamaa enenida panāda ara ādji soɓeba dia quīrā panā quīrāca. ³ Ādjirāba diadida panāra naŕɓa: oroda, paratada, bronceda, ⁴ oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida. Maŕ awara diadida panāa wua dji biara ɓa lino odada, wua chiwatu cara odada, ⁵ oveja e purea odada, animarā e biada,* acacia bacuruda, ⁶ olivo dragada ŕbīrā coadi carea. Idjaba querada diadida panāa olivo dragadaa pueradi carea. Maŕba ne jūma Ācōrē iteabemada soadida panāa. Maŕ awara diadida panāa quera badi careabemada, ⁷ ōnice mōgarada, dewara mōgara bia queɓeɓa sida sacerdotē dji droma djiode caradi carea.† ⁸ Jūma maŕɓa pedapeda ɓārāba mŕ itea wua deda odida panāa mŕ ɓārā tāēna ɓai carea. ⁹ Maŕ wua dera, dji eda bea sida jūma mŕa obi ɓa quīrāca daucha odida panāa.

Ācōrē baurude

¹⁰ Baurude acacia bacurudeɓa odadua. Maŕ baurude drasoara bicaca umé ŕɓɓ ɛsadra ɓaida ɓa. Dji joubāara bicaca aba ŕɓɓ ɛsadra ɓaida ɓa. Dji ŕtaara bicaca aba ŕɓɓ ɛsadra ɓaida ɓa. ¹¹ Dji jāra, dajadaare bida oro idji awa quiruba ɓaradadua. Iquidaza jūma pŕɓaɓa oroba tuca ɓadadua. ¹² Idjaba pīrū orodeda quimārē omoo odadua. Maŕ pīrūra baurude jīrūza cara ɓadadua. Māwā orroza pīrūra umé panania. ¹³ Idjaba acacia bacuruda umé biya eradapeda oroba ɓaradadua. ¹⁴ Maŕ bacurura pīrūne eda berajudadua baurude jira ededi carea. ¹⁵ Bacurura pīrūne eda berajusidara waa eūtarānadua. ¹⁶ Maŕ baurudeɓe mŕa jīā obi ɓa bedea mōgarade ɓā diaira waga ɓadadua.

¹⁷ Maŕbe oro idji awa quiruda pewedeɓa badaa aride odadua baurude ŕɓɓ coɓadi carea. Dji drasoara bicaca umé ŕɓɓ ɛsadra ɓaida ɓa. Dji joubāara bicaca aba ŕɓɓ ɛsadra ɓaida ɓa. ¹⁸⁻¹⁹ Idjaba oroda edadapeda mŕ nezoca bajāneɓema i bara ɓa za quīrāca umé toa chī

* 25:5 Animarā e biada. Hebreo bedeadē ebuda ɓaēa cārē animarā eda jara ɓada. † 25:7 Sacerdotē dji droma dji. Hebreo bedeadē ɓā ɓa: “Sacerdotēba jāre jīda ɓa idjaba Ācōrēba quīrā ɓa cawabibari.” Exodo 28:6-8, 15-30.

odadua. Mañra bio cara ðadadua dji baurude ãrã cobãdi carea opedada ãrã. Quĩrãza iquida aba ðadadua. Mãwã jũma maãgara aba ða oda quĩrãca beya. ²⁰ Mã nezoca bajãnebema i bara ða za quĩrãca panãga quĩrã djica edaa barru ðadadua. Ádji iba dji baurude ãrã cobãdi carea opedadara jũãtrã eropanania. ²¹ Mãwã odapeda dji baurude ãrã cobãdada. Mã baurude ðe mãã jã obi ða bedea mógara ðe ðã diara waga ðadadua. ²² Mama mãra zeya ða ume bedei carea. Mã baurude ãrã bajãnebema nezoca i bara panã ãsi mãã israelerãã obi ðara cawabiya.

Ácõrẽ quĩrãpita paã ðabada mesa

²³ Mesa acacia bacurudeda odadua. Dji drasoara bicaca umẽ baida ða. Dji joubãara bicaca aba baida ða. Idjaba dji ããara bicaca aba ãrã ãsadra baida ða. ²⁴ Mã mesara oro idji awa quiruba jũma ðadadua. Dji icawa orroza ðãtrãga oroba tuca ðadadua. ²⁵ Mesa ãrã icawa bacuruda cara ðadadua jũgũrua bemãrẽã. Mã bacuru ããara jawã jĩwĩnĩ quĩmãrẽ baida ða. Mã sida icawa ðãtrãga oroba tuca ðadadua. ²⁶⁻²⁸ Mã ðe pĩrũ orodeda quĩmãrẽ omoa odadua. Mãra mesa jĩrũza cara ðadadua dji jũgũrua oda edrecarebe. Mããgãde eda bacuruda berajudada jira ededi carea. Mãra acacia bacuru oda baida ða. Biya erapeda oroba ðadadua. ²⁹ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda epedeco beada, epedeco jũgũrua beada, taza beada, zoco ðe sida mesade ðãdi carea odadua. Taza ðeara, zoco ðe sida mesade ðadadua uva ða mãã wea diadi carea. ³⁰ Idjaba paã mã quĩrãpita baida ðara mãã mesade ewariza eropanadua.

Íbirã ðabada

³¹ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda íbirã ðabada toa chĩ odadua. Dji jĩrũda, dji cacuada, dji gãrãgãrãã nepõnõ zaca ðeara, dji íbirã ðãdi careabema sida abari oro idji awa quirudebemada baida ða. ³² Mã íbirã ðabada cacuara sei jawate erobaya. Orro abaare úbea baya. Dewarabema orroare bida úbea baya. ³³ Jawateza gãrãgãrãã nepõnõ zaca beada úbea odida panã. ³⁴ Dji cacuada bida gãrãgãrãã nepõnõ zaca beada quĩmãrẽ odida panã. ³⁵ Dji jawate cara ðeaza aba odida panã. ³⁶ Dji gãrãgãrãã nepõnõ zaca ðeara, dji jawate ðeara, dji cacua sida abari oro idji awa quirudebemada toa chĩ odadua.

³⁷ Idjaba íbirãda siete odadua. Mããgãrã íbirãra dji íbirã ðabada jawate quẽãza ðadadua mã ðejãra ãna erobamãrẽã. ³⁸ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda íbirã quĩrã ðadadua, íbirã quĩrã ðãda ãyã edebada epedeco zaque sida odadua. ³⁹ Oro idji awa quiru íbirã ðadadua idjaba ne jũma idjidebema sida zabãda ðe ðããara 75 libra baida ða. ⁴⁰ Jũma daucha odadua mãã naã eyade unubida quĩrãca.

26

Ácõrẽ wua de

¹ Idjaba wua deda mã itea nãwã odadua. Dji biara ða lino wuada die edadapeda mã wua ðe eda mã nezoca bajãnebema i bara ða zaca beada oveja cara nayãna pãwãrã odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya cadadua. ² Mã die lino wuara abari quĩrãca beadida panã. Dji drasoara veintiocho bicaca beadida panã. Dji joubãara bicaca quĩmãrẽ beadida panã. ³ Mã die wua ðe bemada juesuma edadapeda ãbaa cajudada joubãa bemãrẽã. Abari quĩrãca ãbaa cajudada dewarabema juesuma panã sida. ⁴⁻⁵ Mã wua joubãa cajudaza i orro abaare cincuenta cãwãrã cajudada. Mã cãwãrãra wua pãwãrã ðãba odida panã. Dji cãwãrãra daucha quĩrã tẽũ cobãdada. ⁶ Mã ðe oroda edadapeda wua jũebarida cincuenta odadua. Mããgãde cãwãrãza jũcãdadua mã umẽbema wua ababe ða quĩrãca bemãrẽã. Mã ða mã ðera ãnẽbari cobãdada.

⁷ Mã ðe wua chiwatu cara odada once edadapeda drasoã joubãa cajudada dji nabema wua ãrã ãnẽbari cobãdi carea. ⁸ Mã once wua chiwatu cara odara abari quĩrãca beadida panã. Dji drasoara treinta bicaca beadida panã. Dji joubãara bicaca quĩmãrẽ beadida panã. ⁹ Mã once wua ðe bemada sei edadapeda ãbaa cajudada joubãa bemãrẽã. Dewarabema juesuma sida abari quĩrãca cajudada. Dji sei wua ãbaa cajupedada nocoare ða wuara ãsadra ãtaã bedã cobãdada.

¹⁰ Mã wua joubãa cajudaza i orro abaare cincuenta cãwãrã cajudada. ¹¹ Idjaba bronceda edadapeda wua jũebarida cincuenta odadua. Mããgãde cãwãrãza jũcãdadua mã umẽbema wua ababe ða quĩrãca bemãrẽã. ¹²⁻¹³ Mã chiwatu cara oda wuara dji edrebema wua cãyãbara joubãara ðã ðẽrã idjaba drasoara ðã ðẽrã, mã ðe jẽdaare drasoara jira ðadadua. Idjaba orrozara bicaca aba auãu jira ðadadua mã ðera bio ãnẽbari bemãrẽã. ¹⁴ Mã ðe oveja e purea odada ãbaa cajudada joubãa drasoã bemãrẽã. Mããgãba chiwatu

‡ 25:33 Nepõnõ. Hebreo bedeadẽ jara ðãã “almdro põnõ.”

§ 25:37 Mã ðejãra ãna erobamãrẽã. Hebreo bedeadẽ

ðãã ðãã: “Nocoare ãna bemãrẽã.”

cara oda wua לרל אנֶבָּרי cobֶּאָדאָדא. Maל לרל dewarabema animarā e biada jouבֶּאָ draso cajudapeda אנֶבָּרי cobֶּאָדאָדא.

¹⁵ Idjaba mל wua de carea acacia bacuruda לרראָדאָדא maלba daucha לְּתא catל pֶּנִידא carea. Maלגָּרא dji wua cajudaba אנֶבָּרייָא. ¹⁶ Dji bacuru לרראָדא drasoara die bicaca beadida panלָא. Dji jouבֶּאָרא bicaca aba לרלֶּ אֶסָדרא beadida panלָא. ¹⁷ Dji edaa beira quidate bara odadua. Jūma mל wua de carea bacuru לרראָדארא māwā odadua. ¹⁸⁻²¹ Mל wua de orroza veinte bacuru לרראָדאָדא לְּתא catל pֶּנִידא panלָא. Maל bacuru לרראָדאָדא edre parata oda uria beada umé uméא בֶּאָדאָדא dji quidatera maלne eda berajudi carea. Māwā orroza cuarenta parata oda uria beara בֶּאָדִיא maל bacuru לרראָדאָדא daucha pֶּ wāni carea.

²² Mל wua de jēdaarebemara לְּמָאָדאָדא baebariare beida בֶּאָא. Maלre sei bacuru לרראָדאָדא לְּתא catל pֶּנִידא panלָא. ²³ Maל awara bacuru לרראָדאָדא umé iquidaza לְּתא catל pֶּנִידא panלָא. ²⁴ Dji quēבֶּאָרא jūēbari bara odadua לְּלָבָא edaa ara catל cobemārēā. Iquidaza māwā baida בֶּאָא. ²⁵ Jūma ābāa ocho bacuru לרראָדאָדא לְּתא catל pֶּנִידא panלָא. Maל bacuru לרראָדאָדא edre parata oda uria beada umé uméא בֶּאָדאָדא dji quidatera maלne eda berajudi carea. Māwā jēdaarebema parata oda uria beara diecisei בֶּאָדִיא.

²⁶⁻²⁷ Idjaba acacia bacuruda juesuma eradadua de orroza pֶּרֶוּ omoa beade berajudi carea. Jēdaare לְּמָאָדאָדא baebariare bida acacia bacuruda juesuma pֶּרֶוּ omoa beade berajudadua mל wua dera zarea cobemārēā. ²⁸ Orroza dji אֶסֶיבֶּמָא bacuru berajudara dji de draso daucha baida בֶּאָא. Dji jēdaare בֶּאָ bacuru אֶסֶי berajudara dji de jedea daucha baida בֶּאָא. ²⁹ Mל wua de carea bacuru לרראָדאָדא oroba jūma baracuadadua. Idjaba pֶּרֶוּ omoa beara orodeda odadua. Maל pֶּרֶוּ beara bacuru לרראָדאָדאָדא cara בֶּאָדאָדא maלne eda bacuru eradara berajudi carea. Bacuru eradara oroba jūma בֶּאָרָדאָדאָדא. ³⁰ Mל wua dera odadua mלָא naל eyade unubida quīrāca.

³¹ Idjaba wuada odadua mל dejāne eatל jira בֶּאָדִי carea. Dji biara בֶּאָ lino wuada edadapeda maל wuade eda mל nezoca bajānebema i bara בֶּאָ zaca beada oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupsursua odaba, purea oda bida biya cadadua. ³²⁻³³ Maלbe acacia bacuruda quīmārē tēnapēda oroba בֶּאָרָדאָדאָדא. Maל bacurura parata oda uria beade berajudadua mל dejāne לְּתא nūmeanamārēā. Bacuruza wua jūēbari oro odada cara בֶּאָדאָדא. Maלגָּדֶּדֶ wua capēdadara eatל jira בֶּאָדאָדא mל dejāra taju bemārēā. Māwā mל wua dera dejā umé erobaya. Dji nocoarebema dejāra “Ācōrē itea בֶּאָ dejā” adia. Dji edaare בֶּאָ dejāra “Ācōrē itea biara בֶּאָ dejā” adia. Mל baurudera dji mל itea biara בֶּאָ dejāne בֶּאָדאָדא. ³⁴ Mama dji oro pewēdea badaa aride odapedadara baurude לרלֶּ cobֶּאָדאָדא. ³⁵ Idjaba wua eatל jira בֶּאָ nocoare בֶּאָ dejāne palֶּ bābada mesara jלָוָא araare בֶּאָדאָדא. Jלָוָא acלare ibīrā bābadada dji mesa quīrāpe בֶּאָדאָדא.

³⁶⁻³⁷ Idjaba dji biara בֶּאָ lino wuada edadapeda maל wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupsursua odada, purea oda sida biya cadadua. Maלbe acacia bacuruda juesuma tēnapēda oroba בֶּאָרָדאָדאָדא. Maל bacurura bronze oda uria beade berajudadua mל wua dede eda wābadamaa לְּתא nūmeanamārēā. Bacuruza wua jūēbari oro odada cara בֶּאָדאָדא. Maלגָּדֶּדֶ wua cadara dji eda wābadade jūātrל jira בֶּאָדאָדא.

27

Animarā babue diabada

¹ Idjaba animarā babue diabada acacia bacurudedā odadua. Dji drasoara bicaca juesuma baida בֶּאָא. Dji jouבֶּאָא sida bicaca juesuma baida בֶּאָא quīrā quīmārēena abarica bamārēā. Dji לְּתאָרא bicaca ūbea baida בֶּאָא. ² Abari bacurude iquidaza cachu quīrāca odapeda maל animarā babue diabadara broncebā jūma בֶּאָרָדאָדא. ³ Idjaba tלָבָא pora āyā cuabadada, tלָבָא pora tāibadada, oa piabadada, warebada miāsuda, tלָבָאדא edebada sida jūma broncededa odadua. ⁴⁻⁵ Idjaba jלָרָאֶלֶרָאָא broncededa odadua. Maל jלָרָאֶלֶרָאָא animarā babue diabadade dji ideba edaa אֶסֶידרא cara בֶּאָדאָדא.* Maלbe pֶּרֶוּ omoa broncededa quīmārē odapeda jלָרָאֶלֶרָאָא בֶּאָמָא animarā babue diabada iquidaza cara בֶּאָדאָדא. ⁶⁻⁷ Maלbe acacia bacuruda umé eradapeda broncebā בֶּאָרָדאָדא. Maל bacurura animarā babue diabada orroza pֶּרֶוּ beade berajudadua jira ededī carea. ⁸ Animarā babue diabadara wāyā uria baya bacuru לרראָדאָדאָדא odī bērā. Ara mלָא naל eyade unubida quīrāca jūma daucha odadua.

Ācōrē wua de audu jūrā בֶּאָדִיא

⁹⁻¹¹ Mל wua dera audu jūrā בֶּאָדאָדא dji biara בֶּאָ lino wuaba. Maל audu jūrā בֶּאָ orroza veinte bronze oda uria beada בֶּאָדאָדאָדא bacuru tēnara maלגָּדֶּדֶ eda wēāju nūמָנָדא.

* 27:4-5 jלָרָאֶלֶרָאָא...dji ideba edaa אֶסֶידרא cara בֶּאָדאָדא. Hebreo bedēade maלra ebuda בֶּאָא. Ni ababā adua בֶּאָ animarā babue diabadara sāwā basida.

Mañ bacuru quēbłara parataba bładadua idjaba wua jūēbari parata oda sida cara bładadua. Lino wuara mañne eatł jūēcuadadua. Mł wua de auđu jūrā bł drasoara cien bicaca baya.

¹² Jēdaare bida bronce oda uria beada die bładapeđa mañne bacuru tēnara eda wēāju nūmłnadua. Lino wuara mañgłde eatł jūēcuadadua. Mł wua de auđu jūrā bł jēdaarebemara cincuenta bicaca baya idjaba łmāđau baebariare baida bła. ¹³ Dji nocoarebemara łmāđau odjbariare baida bła. Mañ sida cincuenta bicaca baya. ¹⁴⁻¹⁵ Mañne dji eda wābadara ēsidra baya. Dji eda wābada jłwa acłare bronce oda uria beada ūbea bładapeđa bacuru tēnara mañne eda wēāju nūmłnadua. Jłwa araare bida abari quīrāca odadua. Mañne lino wuara eatł jūēcuadadua. Dji eda wābada orro abaare wuara quince bicaca baya idjaba dewarabema orroare bida quince bicaca baya. ¹⁶ Mł wua de auđu jūrā błde eda wābadara veinte bicaca baya. Bronce oda uria beada quīmāre dji eda wābadama bładapeđa bacuru tēnara wēāju nūmłnadua. Mañbe dji biara bł lino wuada edadapeđa mañ wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida cadadua. Mañ wuaba dji eda wābadara jūātrł bładadua.

¹⁷⁻¹⁸ Jūma mł wua de auđu jūrā bł bacuru tēnara bronce oda uria beade eda wēāju nūmeania. Bacuru quēbłara parata oda wua jūēbarida erobeđia idjaba parataba bārā beadia. Mañ bacurude eatł jūē bł lino wua joubłara bicaca juesuma baya. Mł wua de auđu jūrā bł ējūā drasoara cien bicaca baya. Dji jēdeara cincuenta bicaca baya. ¹⁹ Jūma mł wua de dajadaarebema sida bronce oda baya. Dji egorode cachidi careabema sida bronce oda baya.

Olivo draga ĩbīrā coadi careabema

²⁰ Israelerāa jaradua olivo draga idji awa quiruda enenamāreē. Mañ dragara ĩbīrāne weadia urua bāmārēā. ²¹ Aarołba idji warrarā bida mł wua dede bł ĩbīrāra quewaraza coadida panła mł quīrāpita urua bāmārēā quewara edałba aba łnadrabłgłđaa.† Mañ ĩbīrāra mł baurude quīrāpe baya dji wua eatł jira bł nocoare. Młā ĩbīrā coabi bł leyra bārā israelerāba, bārā warrarāneba yōbłdarā bida ewariza ĩjā o pananida panła.

28

Sacerdoterā dji

¹ Bł djaba Aarołra, idji warrarā Nadára, Abiura, Eleazara, Itamar sida błmaa trłcuadua mł sacerdoterā błmārēā. ²⁻³ Bł djaba Aaroł itea djioda quīrāwārēā obidua unubi carea idjidrł mł sacerdote dji dromaara błda. Māwā israelerāba idjira waya panania. Młā łCŁTŁA necawaada diasia mañ djiora odamārēā. Āđjía mañ djiora obidua. ⁴ Nałgłda bł djaba Aaroł itea odida panła: idjia cacuade wēāju jłida bł torro błda, aba pāwārā bada, idji jāare jłida błda, borode jłida błda, “młā quīrā bł cawabibari” idji so łrł jłida błda, CŁTŁŁ trājłbari sida. Aaroł warrarā itea bida djiora odadua. Māwā Aarołra, idji warrarā sida mł sacerdoterāda beadia. ⁵ Oro błrachidada, lino wuada, oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida edadapeđa mañgł djiora odida panła.

⁶ Idji jāare jłida błra dji biara bł lino wuaba odadua. Mañ wuade eda oro błrachidada, oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya cadida panła. ⁷ Equiaza jłbari bara baya. ⁸ Dji CŁTŁŁ trājłbarida dji biara bł lino wuaba odadua. Mañ CŁTŁŁ trājłbarida idji jāare jłida bł ume ābaa cadida panła aba bł quīrāca bemārēā. Mañ CŁTŁŁ trājłbaride eda oro błrachidada, lino nayānada, oveja cara pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya cadida panła.

⁹⁻¹⁰ Idjaba mōgara ónice abadada umé edadapeđa mañ mōgarađe Israel doce warrarā trłra jaya bładadua dji nabemaneba aba dji tēābemanaa. Mōgara abałde trłra sei panania. Dewarabema mōgarađe bida trłra sei panania. ¹¹ Dji obariba sēyā jaya corobari quīrāca ādji trłra mañ umébema mōgarađe biya jaya bładida panła. Mañbe mōgarara oro odadaa cara bładadua. ¹² Mañ mōgarara Aarołba jāare jłida bł equiaza aba cajudadua. Mañ mōgarađe bł błba Israel warrarāda quīrānebabiya. Māwā Ācōrē quīrāpita wābłrłde Aarołba Israel warrarā trłra idji equiade edeya āđjirānebema quīrānebabi carea.

¹³⁻¹⁴ Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé cadadua. Dji quēbłara Aarołba jāare jłida bł equiaza oro odadaa cara bładadua.

¹⁵ Idjaba “młā quīrā bł cawabibarida” biya odadua Aarołba idji so łrł jłmārēā.* Mañgłra dji biara bł lino wuaba odadua. Mañ wuade eda oro błrachidada, oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida cadadua Aarołba jāare jłida bł capedada quīrāca. ¹⁶ Mł wua cadara ēsidra bedá capirudadua ne wagabari quīrāca bamārēā. Dji drasoara, dji joubłara sida jłwajē ewarama aba baida bła. ¹⁷ Mañ łrł mōgara

† **27:21** Mł wua dede. Hebreo bedeade bł bła “dji jłrebada wua dede.” Mañ dera māwā trł jarabadjidaa mama Ācōrēra Moise ume bedeabadi bērā. Israelerāra mañ dede ābaa dji jłredaca basía. * **28:15** Exodo 28:30.

biya quedeeda errecama quimārē cara bādadua.[†] Dji nabema errecade naḡḡa mōgarada bādadua: rubi, crisólito, esmeralda. ¹⁸ Umébema errecade bādadua: granate, zapiro, jade. ¹⁹ Ūbeabema errecade bādadua: jacinto, ágata, amatista. ²⁰ Quimārēbema errecade bādadua: topacio, ónice, jaspe. Jūma maḡ mōgarara oro odadaa caradadua. ²¹ Maḡ doce mōgaraba jara bāa Israel warrarāneba doce puru yōpedadada. Mōgaraza sēyā quirāca ādji trāra aba aba jaya bādadua.

²² Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé cadadua “māa quirīā bā cawabibarira” Aaroḡba idji so ḡḡā jāmārēā. ²³ Pīrū orodeda umé odapeda “māa quirīā bā cawabibari” ḡḡābema iquidaza cajudadua. ²⁴ Pīrūza carena oro cada quēbāra aba aba cara bādadua. ²⁵ Dewarabema quēbāra cara bādadua umébema oro odadaa Aaroḡba jāare jāida bā equiaza. ²⁶ Dewara pīrū orodeda umé odapeda “māa quirīā bā cawabibari” edaarebema iquidaza edrecare cajudadua. ²⁷ Dewara pīrū orodeda umé odapeda Aaroḡba jāare jāida bāde cajudadua dji caḡḡa trājḡbari ḡtaarebe. ²⁸ Jācara pāwārā odaba maḡ pīrūra ābaa jānadua “māa quirīā bā cawabibari” edre panḡ pīrūnaa. Māwā “māa quirīā bā cawabibarira” Aaroḡ so ḡḡā caḡḡa cobeya.

²⁹ “Māa quirīā bā cawabibarira” Aaroḡba jḡ baida bāa mḡ wua dede eda wābāḡade. Māwā mḡ quirīāpita bāde Israel warrarā trāra idji so ḡḡā jḡ erobāya israelerānebemada quirīānebabi carea. ³⁰ “Māa quirīā bā cawabibaride” Uriḡ idjaba Tumīḡ abadada eda bādadua Aaroḡba idji so ḡḡā jḡ erobāmārēā. Māwā mḡ quirīāpita wābāḡaza maḡ Uriḡ idjaba Tumīneba Aaroḡba poya cawaya māa israelerāa obi bāda.

³¹ Idjaba wua pāwārā bāda edadapeda Aaroḡba djio wēḡju jāida bāda odadua. ³² Maḡ wuara idji boro berajumārēā ēsidra uria odadua. Maḡ uria ira bedatḡ cajudadua cōārāmārēā. ³³⁻³⁴ Idjaba granadajō za quirāca cadadua oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida. Maḡra Aaroḡba jāida bā pāwārā bā edubema ide mimizua pḡḡaga cajudadua. Idjaba mimizua pḡḡaga cajudadua pīrāchiru oro odada. Granadajō za quirāca cadada aba ide cajudapeda maḡare pīrāchiru oro odada aba cajudadua. Jūma pḡḡaga māwā cajudadua. ³⁵ Maḡ djio pāwārā bāra Aaroḡba jḡ baida bāa mḡ wua dede ne ode wābāḡaza. Mḡ wua dede eda mḡ quirīāpita wābāḡade aba ēdrabāḡadaa pīrāchirura jīguadāa. Māwā idjira beuēa.

³⁶ Idjaba oroda peweeda berrachidada. Maḡne naḡ bedeeda jaya bādadua: “Aba Ācōrē itea bā.” ³⁷ Maḡ oro peweeda berrachidara Aaroḡba borode jāida bā dratuare jācara pāwārā bāba jḡ cobādadua. ³⁸ Maḡra idji dratude jḡ baida bāa jūma israelerāba dia panḡda mḡa bia edai carea. Idjaba israelerāba mḡa ne diabādade mḡ quirīāpita biē odibāḡa, maḡ biē opedadara Aaroḡba edaya.

³⁹ Idjaba Aaroḡba djio wēḡju jāida bā torroa bāda dji biara bā linoaba cadadua. caḡḡa trājḡbari sida biya cadadua. Idji borode jāida bā sida dji biara bā lino wuaba cadadua. ⁴⁰ Aaroḡ warrarā itea bida djio torroa bāda, caḡḡa trājḡbarida, ādji borode jānida panḡ sida odadua. Maḡ djio quirīwārēā bāda jḡ panḡne israelerāba ādjirāra waya pananīa. ⁴¹ Bārāba jūma opedadacarea bā djaba Aaroḡa idji warrarā bida maḡ djiora jābidua. Jānapeda olivo dragada ādjirā boro ḡḡā weadua unubi carea bā ādjirāra mḡ sacerdoterāda bābāḡada.

⁴² Ādjirāba edre jānida panḡra lino wuadedada odadua. Maḡra caḡḡadeba aba bacara daucha baida bāa. ⁴³ Aaroḡba, idji warrarā bida maḡ edrebemara jānida panḡa mḡ wua dede eda wābādaza idjaba mḡa animarā babue diabādaza. Māwā jānaēbāḡa, ādjirāra beudīa cadjiruada o panḡ bēra. Maḡ djio jābi bā bedeara Aaroḡba, idji warrarāba, idji warrarāneba yōbādarā bida ewariza iḡa o pananida panḡa.

29

Sacerdoterā bāmārēā Ācōrēba obi jarada

¹ Aaroḡra, idji warrarā sida mḡ sacerdoterāda bāi carea bāa nāwā oida bāa: paca zaque dji umaquirāda aba, oveja dji umaquirāda umé edadua. Maḡ animarāra dji biara bādrḡ beadīda panḡa. ² Idjaba dji biara bā harina trigōdeda edapeda paḡ ēsābari neē beada quirīa cacua ūbea odua; ācaḡḡa harina awa quedeeda, ācaḡḡa nedraga bara beada, idjaba ācaḡḡa nedragaba ḡḡā pḡḡadada. ³ Maḡ paḡra jamarade bāpeda mḡ wua dedaa ededua. Paca zaquera, oveja sida ededua. ⁴ Aaroḡra idji warrarā sida mḡ wua dede eda wābadamaa ededua.* Mama ādjirāra baidoba saḡadua. ⁵ Maḡbe Aaroḡba jāmārēā opedadara idjīa jābidua. Idjīa wēḡju jāida bā torroa bāda naārā jābidua. Maḡ ḡḡā dji pāwārā bāda jābidua. Maḡ ḡḡā idji jāare jāida bāra jābīpeda caḡḡa trājḡbariba trājḡ cobadua. Maḡbe idji so ḡḡā

[†] 28:17 Hebreo bedeede ebuda bāēa cārē mōgarada jara bāda. * 29:4 Mḡ wua dede. Hebreo bedeede bā bāa “dji jārebada wua dede.” Maḡ dera māwā trā jarabadjīdaa mama Ācōrēra Moise ume bedeedadji bēra. Maḡ dede israelerāra ābaa dji jāredaca basīa.

“mā quīrā ɓa cawabibarida” j̄a coɓadua. ⁶ Idji borode j̄lida ɓara j̄ɓipeɗa idji dratude j̄lida ɓa oro pewedeɗa oɗada j̄a coɓadua. ⁷ Maɓbe Aaroɓ boro ɓr̄ɓ olivo draga quera bara ɓada weadua sacerdote dji dromada ɓaɪ carea. ⁸ Idjaba Aaroɓ warrarā sida tr̄ɓeɗa ādjia j̄namārēa opeɗada torroa beada wēāju j̄ɓidua. ⁹ Ādjia j̄ panara, Aaroɓba j̄ ɓa sida carra tr̄ājɓariba tr̄āj coɓadua. Ādjia borode j̄nida panara sida j̄ɓidua. Māwā oida ɓaa ādjirāra sacerdoterāda ɓɓaɓaɓe. Ādjirādra, ādji warrarāneba yōɓadarā sida ewariza m̄ sacerdoterāda beadia.

¹⁰ Maɓbe paca zaqueda m̄ wua dede eɗa wābada quīrāpe enepeɗa Aaroɓba idji warrarā bida ādji j̄wara maɓ paca zaque boro ɓr̄ɓ ɓaɗida panara. ¹¹ Mama paca zaquera m̄ quīrāpita beadua. ¹² Maɓbe dji oara piapeɗa ɓa j̄wara j̄wīnira maārī begueapeɗa animarā babue diabada cachu quīrāca beaɗe soadua. Māwā soapeɗa oa beɗara animarā babue diabada coɓa caita weadua. ¹³ Maɓbe paca zaque bitedabemada eɗadu: dji tarida, nequimada, idjaba cotrua umena dji draga bara. Maɓra j̄ma babuedua animarā babue diabadade. ¹⁴ Maɓ paca zaque cacuara, dji era, dji ā sida āyā tarima eɗepeɗa j̄ma babuedua. Maɓ animarāra māwā oida ɓaa Aaroɓba idji warrarā bida cadjirua opeɗadara mā quīrādoamārēa.

¹⁵ Māwānacarea umebema oveja m̄ wua dede enenada aba eɗapeɗa Aaroɓba idji warrarā bida ādji j̄wara maɓ oveja boro ɓr̄ɓ ɓaɗida panara. ¹⁶ Maɓbe beabaɓaɓe dji oara piadua. Maɓ oaba j̄āpodua animarā babue diabada ɓr̄ɓ idjaba orrocawa bida. ¹⁷ Maɓbe ovejara drapetapeɗa tarcuadua. Dji j̄rūrā, dji j̄sɪ sida saɓapeɗa j̄ma ābaa buedua dji boro bara. ¹⁸ Maɓbe animarā babue diabadade j̄ma māa babue diadua. Maɓra māa bia unuya.†

¹⁹ Oveja beɗara eɗapeɗa Aaroɓba idji warrarā bida ādji j̄wara oveja boro ɓr̄ɓ ɓaɗida panara. ²⁰ Maɓbe beabaɓaɓe dji oara piapeɗa soadua Aaroɓ j̄wara araarebema carwarara ide, idji j̄wara araarebema j̄waparapeɗe, idjaba idji j̄wara araarebema j̄rūrāparapeɗe bida. Ara maɓ quīrāca idji warrarā sida oɗua. Oa beɗara animarā babue diabada orroza j̄āpodua. ²¹ Maɓ oa dji animarā babue diabadade j̄āpodada maārī eɗapeɗa pueradua olivo draga quera bara ɓaɗaa. Maɓaɓa Aaroɓ ɓr̄ɓ, idji warrarā ɓr̄ɓ, ādjia j̄ panara ɓr̄ɓ bida j̄āpodua. Māwā Aaroɓra, idji warrarāra, ādjia j̄ panara sida m̄ itea beadia. ²² Maɓbe dji oveja dragada, dji druda,‡ dji tarida, nequimada, cotruada umena dji draga bara, idjaba j̄wara araarebema chīde sida eɗadua. (ɓaa maɓ ovejara beaya Aaroɓra, idji warrarā sida m̄ sacerdoterāda ɓacuai carea.)

²³ Idjaba m̄ quīrāpita enena jamarade ɓa paɓ ēsābari neɗ beada ūbea eɗadua; aba harina awa oɗada, aba nedraga bara oɗada, idjaba nedragaba ɓr̄ɓ paɓaɗada. ²⁴ Maɓ paɓra, dji oveja bitedabema eɗadara, dji chīde sida ɓadua Aaroɓ j̄wade, idji warrarā j̄wade bida. J̄ma ādji j̄wade ɓadara ādjirāba ātaa wadida panara māa diaɗi carea. ²⁵ Ātaa wapeɗadacarea wayacusa eɗapeɗa j̄ma babuedua dji animarā babue diabadade oveja naārā babueda ɓr̄ɓ. Maɓ babue diabaɓara māa bia unuya. ²⁶ Maɓbe oveja j̄a nocoarebema djarada ɓa j̄wade eɗapeɗa ātaa wadua māa diai carea. Ātaa wapeɗa maɓ djarara ɓare baya.

²⁷⁻²⁸ Idiba ātaa bārā israelerāba m̄ wua necai ɓai careabema oveja māa diade zebadaza dji j̄a nocoarebema djarada, j̄wara araarebema chīde sida Aaroɓba idji warrarā bida ātaa wadapeɗa ādji itea eɗadida panara.

²⁹⁻³⁰ Aaroɓ j̄aɗadacarea idjideba yōɓadarāba idjia j̄ ɓadara eropania. Ādjidebemada aba eɗapeɗa maɓra domia aba j̄ ɓaɗida ɓaa sacerdote dji droma bai carea. Māwānacarea m̄ wua dede Aaroɓba obabada quīrāca o ɓaɗida ɓaa.

³¹ Aaroɓra m̄ sacerdoteda ɓabaɓaɓe oveja j̄a nocoarebema djarada eɗapeɗa m̄ wua de auɗu j̄rā ɓaɗe eɗa djuɗua. ³² Djupeda Aaroɓba idji warrarā bida maɓ oveja djarara, paɓ jamarade beɗa sida coɗida panara m̄ wua dede eɗa wābada caita. ³³ Maɓ djaradebemada, paɓnebema sida māa babue diaya ādjirāra m̄ itea ɓaɪ carea idjaba ādjirāba cadjirua opeɗadara māa quīrādoamārēa. Maɓ bērā ababe ādjibaɓa maɓ adubadara coɗida panara. Maɓra māa diaɗa bērā dewara ēberāba cocara ɓaa. ³⁴ Maɓ oveja djarara djuɗara, paɓ sida j̄ma coɗaɗɓaɓa nurēma diapeɗeɗa dji adubadara j̄ma babueɗida panara. Dji adubadara cocara panara maɓ ovejara māa diapeɗada bērā.

³⁵ Domia aba māa jarada quīrāca oɗua Aaroɓra idji warrarā sida m̄ sacerdoterāda ɓaɪ carea. ³⁶⁻³⁷ Maɓne ewariza paca zaque dji umaquīrāda aba beapeɗa māa babue diadua Aaroɓba idji warrarā bida cadjirua opeɗadara māa quīrādoamārēa idjaba animarā babue diabadara m̄ quīrāpita bia ɓamārēa. Ewariza animarā babue diabadara olivo draga quera

† 29:18 Maɓra māa bia unuya. Hebreo beɗeɗe nāwā ɓa ɓaa: “Maɓ babue diabaɓara bia ɓabaria.” ‡ 29:22 Dji druda. Maɓ beɗeɗa idjaba jara ɓaa “dji animarā drude ɓa dragada.”

bara ɓɓa soadua mɔ itea bia ɓɓamārēã. Māwã animarã babue diabadara mɔ itea bio bia bepeda bariduaba waraiɓɓɓa maɓ sida mɔ itea ɓeya.

Ewariza animarã babue diadi jarada

³⁸ Ewariza sacerdoterãba animarã babue diabadade oveja zaque poa aba beada umé babue diadida panla. ³⁹ Diapededa aba babue diadida panla, dewarabemara queubarade babue diadida panla. ⁴⁰⁻⁴¹ Diapededa oveja babue diabadade dji biara ɓɓa harinada epedeco jūgurua umé edadapeda olivo dragadaa boteya aba ɓɓaratadapeda maɓ sida mɔ itea babue diadida panla. [§] Maɓ awara animarã babue diabada ɓɓɔ uva bada boteya aba weadida panla. Queubarade oveja babue diabadade ara maɓ quĩrãca oedida panla. Maɓra mɔ itea bia unuya.

⁴²⁻⁴³ Aaroɓ warrarãneba yōɓadarã bida ara maɓ quĩrãca ovejara mɔ quĩrãpita babue diadida panla mɔ wua dede eda wãbada quĩrãpe. Mama mɔ itea bārã israelerãmaa zepeda ɓɓa ume beeda ɓaya. Maɓne mɔ quĩrãwārēã dorrodorroaba jūma mɔ wua de auɗu jūrã ɓɓade eda ɓara mɔ itea erobaya. ⁴⁴ Māwã wua dera, animarã babue diabada sida mɔ itea bia ɓaya. Aaroɓra, idji warrarã sida mɔ itea bia ɓaya mɔ sacerdoterãda beadamārēã. ⁴⁵ Mɔ itea bārã israelerã tãena ɓaya idjaba bārã Ācōrē ɓaya. ⁴⁶ Maɓne bārãba cawadía mɔ itea bārã Ācōrēã. Cawadía mɔ itea bārã Egiptodeba ēɗra enesida bārã tãena bai carea. Mɔ itea bārã Ācōrēã.-

30

Quera bá diabada

¹ Idjaba Ācōrēba jarasia:

-Quera bá diabadada acacia bacurudeda odadua. ² Dji drasoara, joubla sida bicaca aba baida ɓɓa quĩrã quĩmārēena abarica ɓamārēã. Dji ɓɓara bicaca umé baida ɓɓa. Iquidaza abari bacurude cachu quĩrãca odadua. ³ Oro idji awa quiruba jūma ɓɓaradadua. Icawa ɓɓara oroba tuca ɓɓadadua. ⁴ Pĩrũ omoa ɓea orodeda quĩmārē odapeda orroza umé cara ɓɓadadua dji tuca ɓɓa edrecare. Maɓ pĩrũne eda bacuruda berajudadua jira ededí carea. ⁵ Maɓra acacia bacurudeda baida ɓɓa. Biya eradapeda oroba ɓɓaradadua. ⁶ Quera bá diabadara mɔ wua dede eda ɓɓadadua dji edaarebema wua eatɓ jira ɓɓa quĩrãpe. Maɓ wua jēdaare mɔ baurudeda dji ɓɓa coɓaɓi bara ɓaya. Mama mɔ itea ɓɓa ume beeda ɓaya.

⁷ Diapedaza Aaroɓba ɓɓarã acade zɓɓarade quera bá diabadade querada bá diada ɓɓa. ⁸ Quewaraza bida ɓɓarã coade zɓɓarade querada bá diada ɓɓa. Ara maɓ quĩrãca ewariza bārãba bārã warrarãneba yōɓadarã bida querada mɔ quĩrãpita bá dia pananida panla. ⁹ Quera bá diabadade baridua quera mɔ itea jaradaã bá diarãnadua. Idjaba animarãda, harina oda sida maɓ ɓɓa mɔ itea babue diarãnadua. Uva ɓa sida maɓ ɓɓa mɔ itea diarãnadua. ¹⁰ Quera bá diabadara mɔ itea bio bia baida ɓɓa. Maɓ bēã poaza ɓarima aba Aaroɓba maɓ quera bá diabada cachu quĩrãca beade oaba soaida ɓɓa mɔ itea bia ɓamārēã. Maɓ oara idjia edaida ɓɓa bārã israelerãba cadjirua opedada carea animarã beabarade. Idji warrarãneba yōɓadarã bida ara maɓ quĩrãca poaza o pananida panla.*

Beuda amaaba israelerãba parata diadida panla

¹¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹² -Israeldebema umaquĩrã juachabarade beuda amaaba jūma ādjirãba mɔ itea paratada diadida panla. Māwã ādjirã juachabarade quininaã. ¹³ Juachabarade ādjirãza paratada sei gramo mɔ itea dede zabada quĩrãca mɔ itea diadida panla.† ¹⁴ Jūma umaquĩrã veinte poadeba ɓɓa bea juachabarade maɓ paratara mɔ itea diadida panla. ¹⁵ Dji parata bara ɓɓa sei gramo auɗu diaiē ɓɓa idjaba dji parata neē quiruba sei gramo edaara diaiē ɓɓa. Ādjirã juachabarade beuda amaaba jūmarãba daucha diadida panla. ¹⁶ Ādjirãba diapedada paratara edapeda mɔ wua dedebema paratada odida panla obidua. Maɓ paratada mɔ quĩrãnebabí ɓaya bārã israelerãba maɓɓara diasidada beuda amaaba.-

Ne sɓɓabada

¹⁷ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁸ -Ne sɓɓabada epedeco waɓɓabada dji aɓɓa ɓɓa bara broncededa odadua. Maɓra animarã babue diabada jēdaare mɔ wua de caita ɓɓadadua. Maɓɓade baidoda jue ũmanadua. ¹⁹⁻²¹ Aaroɓra idji warrarã sida mɔ wua dede eda wãni naēna wa animarã mɔ itea babue diadi naēna ādji jawara jĩrũ sida maɓ baidoba sɓɓadida panla. Māwã ādjirãba beudaã. Maɓ sɓɓabi jaradara Aaroɓba idji warrarãneba yōɓadarã bida ewariza jã o pananida panla.-

§ 29:40-41 Epedeco jūgurua umé. Hebreo beedeade ɓɓa ɓɓa "una décima de un efa." Boteya aba. Hebreo beedeade ɓɓa ɓɓa "un cuarto de hin." * 30:10 Levítico 16. † 30:13 Sei gramo. Hebreo beedeade ɓɓa ɓɓa: "Siclo ēsidra. Siclora veinte geras."

Olivo draga quera bara ba Ācōrē iteabema pḥlādī carea

²² Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

²³⁻²⁴ –Naḡḡ querada edadadua: mirra querada doce libra, canela querada sei libra, cálamo querada sei libra, casia querada doce libra. Maḷ quera zaḡḡara mḷ dede zabada quīrāca zadua. Maḷ awara olivo dragada galoḷ aba edadadua.[‡] ²⁵ Jūma maḷ querara olivo dragadaa pueradadua quera o cawa ḅaba obari quīrāca. Maḷ olivo draga quera bara ḅaba ne jūma mḷ iteabemara soadia. ²⁶⁻²⁸ Maḷḡaba mḷ wua deda soadua: mḷ baurudeda, paḷ ḅabada mesada, jūma maḷ mesade beada, ībīrā ḅabadada, jūma maḷ ībīrānebemada, quera bá diabadada, animarā babue diabadada, jūma maḷ animarā babue diabadadebemada, idjaba ne saḡḡbada epedeco waibḷada dji acḷ ḅabada bara. ²⁹ Jūma maḷḡara mḷ itea bio bia ḅāi carea māwā soadida panḷa. Māwānacarea bariduaba waraibḷaḡa, maḷ sida mḷ itea beya.

³⁰ Maḷ olivo draga quera bara ḅada Aaroḷ boro ḷrḷ, idji warrarā boro ḷrḷ bida weadua mḷ sacerdoterāda beadamārēa. ³¹ Israelerāa nāwā jaradua: “Naḷ ewariēba ḷtaa naḷ olivo draga quera bara ḅaba ababe Ācōrē iteabemadrḷ soadida panḷa, idji itea oda bērā. ³² Baridua ēberā ḷrḷ weacara panḷa. Idjaba ni abaḷba naḷ olivo draga quera bara ḅa quīrāca ara idji itea ocara ḅa. Naḷ olivo draga quera bara ḅara ababe mḷ itea ḅa bērā baridua quera quīrāca erobeadiē panḷa. ³³ Bariduaba naḷ olivo draga quera bara ḅa quīrāca ara idji itea oibḷaḡa, idjira āyā jaḷretabuedida panḷa bārā israelerā tāēnabemada. Idjaba baridua ēberā ḷrḷ naḷ olivo draga quera bara ḅada weaibḷaḡa, dji weadara āyā jaḷretabuedida panḷa.”–

Bai careabema quera

³⁴⁻³⁵ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Naḡḡ querada edadadua: estacte querada, ámbar querada, gálbano querada, idjaba incienso quera idji awa quiruda. Maḷ quera beara abari quīrāca edadapeḷa ābaa pueradadua bai careabema quera oi carea, quera o cawa ḅaba obari quīrāca. Ábaa puerabḷadaḷe tāda eḷa ḅadadua maḷ querara mḷ itea bio bia bēmarēa. ³⁶ Maḷbe maḷī edadapeḷa nāūcha ḡababadadua. Maḷra bá nūmanida panḷa quera bá diabada ḷrḷ mḷ baurude quīrāpe. Mama mḷra ḅa ume beḷe baḡa. Maḷ bai careabema querara ababe mḷ itea baḡa. ³⁷ Ni abaḷba maḷ quera quīrāca ara idji itea ocara ḅa. Maḷra ababe mḷ itea ḅa bērā, baridua bai careabema quera quīrāca erobeadiē panḷa. ³⁸ Bariduaba maḷ quera quīrāca ara idji itea oibḷaḡa, maḷ ēberāra bārā israelerā tāēnabemada āyā jaḷretabuedida panḷa.–

31

Ācōrē wua de odi ēberārā

¹ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Ūrīdua. Mḷa Uri warra Bezalelda edasia mḷ wua de odi ēberārā boroda bāmārēa. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaquea. ³ Mḷ Jaureda, necawaada, crīcha cawaada, idjaba ne o cawa bai crīcha sida mḷa idjā diasia. ⁴ Māwā idjira biya ne o cawa ḅa orodebemada, paratadebemada, broncedebema sida. ⁵ Mōgara biya quēdeadebemada o cawa ḅa idjaba cara cawa ḅa. Bacurudebema sida o cawa ḅa. Abēda ne jūmada o cawa ḅa. ⁶ Maḷ awara mḷa Ahisamá warra Aholiáda edasia Bezaleel carebamārēa. Idjira Dañeba yōna. Jūma mḷ wua de odi ēberārā mḷa necawaada diasia mḷa obi jaradara jūma odamārēa.

⁷ Ādjirāba naḷda odida panḷa: mḷ wua deda, mḷ baurudeda, maḷ baurude ḷrḷ cobeida, jūma mḷ wua dede beadi sida. ⁸⁻⁹ Mḷ wua dede beadira naḷḡa: paḷ ḅabada mesada, jūma maḷ mesade baida, ībīrā ḅabada oro idji awa quiruda, jūma maḷ ībīrānebemada, quera bá diabadada, animarā babue diabadada, jūma maḷ animarā babue diabadadebemada, ne saḡḡbada epedeco waibḷa sida dji acḷ ḅadi bara. ¹⁰ Idjaba Aaroḷba jāida ḅara, idji warrarāba jānida panḷa sida ādjirāba odia. Māwā Aaroḷra idji warrarā sida mḷ sacerdoterāda beadia. ¹¹ Maḷ awara mḷ wua de o panḷa olivo draga quera bara ḅada odia mḷ iteabemada soadi carea. Idjaba mḷ dejāne quera badi careabemada odia. Ādjirāba jūma maḷḡara mḷa jarada quīrāca daucha odida panḷa.–

Anāūbada ewari

¹² Idjaba Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

¹³ –Israelerāa nāwā jaradua: “Idība ḷtaa ḷnāūbada ewarida mḷ itea waga pananida panḷa. Anāūbada ewari wagadira sēyā quīrāca baḡa bārā israelerāba bārā warrarāneba yōḅadarā bida cawadamārēa mḷa bārāra mḷ itea ḅasida. ¹⁴ Anāūbada ewarira waga pananida panḷa maḷ ewarira mḷ itea ḅada bērā. Bariduaba maḷ ewarida mḷ itea wagaēḅarḷ wa maḷ ewaride trajuda oibḷaḡa, maḷ ēberāra bārā tāēnabemada āyā ḅadapeḷa beadia panḷa. ¹⁵ Sei ewari bārā trajura odida panḷa, baribḷaḡa sietebema ewaride ḷnāūnida panḷa. Maḷ

‡ 30:23-24 Doce libra. Hebreo bedeadē ḅā ḅa “quinientos siclos.” Galoḷ aba. Hebreo bedeadē ḅā ḅa “un hin.”

ewarira m̄ itea wagadida pan̄a. Bariduaba ḡn̄āubada ewaride trajuda oib̄aḡ, idjira beadida pan̄a. ¹⁶ Bārā israelerāba, bārā warrarāneba yōbdarā bida ḡn̄āubada ewarira waga pananida pan̄a. Maḡra māwā ḡaya. ¹⁷ ḡn̄āubada ewari wagadira sēyā quīrāca ḡaya bārā israelerāba cawadamārēā m̄a bārāra m̄ itea ḡasida. Māwā ḡaya m̄a sei ewaride bajāda, naḡ ējūā sida jūma opeda sietebema ewaride ḡn̄āūna bēḡā.”-

¹⁸ Ācōrēba Moisea Sinai eyade maḡra jūma jarapeda mōgara pewedeā ḡada umé diasia. Maḡ mōgaraē idjia ḡjā obi ḡa bedeada ḡa diasia.

32

Paca zaque quīrāca opedada

¹ Moisea Sinai eyadeba edaa zeē ḡada dārāb̄aḡ bēḡā israelerāra Aaroḡmaa wānapeda nāwā jarasidaa:

-Jāl Moiseba dairāra Egiptodeba ēd̄ra enesia, barib̄aḡ idji sāwānada dairāba cawadaēa. Maḡ bēḡā dairā nocodaa edemārēā ācōrēda odua.-

² Aaroḡba panusia:

-Bia ḡa. Bārā wērārāba, bārā warrarāba, bārā caurā bida pīrū oro odada m̄a jūma ēḡā diadadua.-

³ Ara maḡda ādjirāba pīrū oro odara Aaroḡa jūma ēḡā diacuasidaa. ⁴ Aaroḡba maḡ pīrūra edapeda tab̄ade dorrabaribisia. Maḡ oro dorrabaridaba paca zaque quīrāca osia. Maḡ ununapeda israelerāba jarasidaa:

-Naḡdr̄a dadjirā Egiptodeba ēd̄ra enena ācōrēa.-

⁵ Maḡ ūr̄peda Aaroḡba animarā babue diabadada osia paca zaque j̄awaba oḡa caita. Maḡbe israelerā nāwā jarasia:

-Nu ewari dromada Ācōrē itea odia.-

⁶ Nurēma diapeda israelerāra pirabaridapeda animarāda babue diacuasidaa idjaba Ācōrē ume necai ḡai careabema animarāda beacuasidaa. Maḡbe chūpanenapeda ḡasrida ne co duanasidaa idjaba itua do duanasidaa. Māwānacarea pirabaridapeda ādji cacuaba o quīrā ḡada o duanasidaa. ⁷ Maḡne Ācōrēba Moisea jarasia:

-Isabe edaa wādua ḡa ēberārā Egiptodeba enenaba cadjiruada o duan̄a bēḡā. ⁸ Ādjirāba dārāēne m̄ leya igaradapeda oroda dorrabaribidapeda paca zaque quīrāca osidaa. Maḡḡā ādjirāba bia bedea pan̄a idjaba animarāda babue diacudapeda jara pan̄a: “Naḡdr̄a dadjirā Egiptodeba ēd̄ra enena Ācōrēa.”-

⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

-M̄a unu ḡa naḡ ēberārāra caw̄aḡ zarea beada. ¹⁰ Ādjirā carea m̄a bedea djuburiarādua. M̄ quīrūbideba ādjirāra jūma quinibiya. Barib̄aḡ ḡadeba m̄a puru waib̄ada oya.-

¹¹ Māwānina Moiseba idji Ācōrēa bedea djuburiasia. Nāwā jarasia:

-Ay, Ācōrē, ḡa quīrūbideba ḡa puru Egiptodeba enenara māwā orādua. ḡBa ḡḡa waib̄a ḡadeba maḡ purura Egiptodeba ēd̄ra enesiēca? ¹² Ādjirāda māwā quinibib̄aḡ egiptorāba jaraḡia ḡa israelerāra ēd̄ra enesida biē oi carea. Jaraḡia naḡ eyadaa enesida quenai carea ni ab̄a ādjidebemada naḡ ējūāne ḡerāmārēā. ḡBa quīrā ḡaca egiptorāba māwā jaraḡida? Maḡ bēḡā ḡa quīrūbira tumadua. ḡa puru quinibi crīcha erob̄aḡa quīrādoadua. ¹³ Quīrānebadua ḡa nezocarā Abrahāḡ ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume bida bedea ḡadada. ḡa ara ḡadji tr̄neba ādjirā wārāneba nāwā jarasia: “M̄a bārāneba ēberārā zocārā yōbiya chīda zocārā bajāne pan̄a quīrāca.* Idjaba jūma m̄a diai jaraḡa druara m̄a bārāneba yōbdarā diai ādjirāne bamārēā.”-†

¹⁴ Moiseba jara ḡa carea Ācōrēba idji puru quinibi crīcha erobadara idu ḡasia.

¹⁵ Maḡbe Moisea Sinai eyadeba edaa zesia. Idji j̄awade mōgara pewedeā ḡada umé enesia. Maḡ mōgaraē Ācōrēba ḡjā obi ḡa bedeada quīrā umena ḡa ḡasia. ¹⁶ Ācōrēbaḡ maḡ umé bema mōgara pewedeā ḡada osia; idjiab̄aḡ maḡ mōgaraē jaya ḡasia.

¹⁷ Maḡ zeb̄adade Josueba israelerāra ḡa nūmada ūr̄isia. Maḡne idjia Moisea jarasia:

-M̄a israelerā duan̄ama djō pan̄a quīrāca ūr̄i ḡa.-

¹⁸ Moiseba panusia:

-M̄a ūr̄i ḡara dji quīrū poyab̄adade biabada quīrāca ḡaēa, ni dji quīrūba poyab̄adade biabada quīrāca ḡaēa. M̄a ūr̄i ḡa quīrāca ādjirāra ḡasrida tr̄ḡ duan̄a.-

¹⁹ Moise israelerā duan̄a caita jūeside unusia ādjirāra cari duan̄ada idjaba paca zaque ādji j̄awaba opedadada. Maḡ carea bio quīrūpeda Ācōrēba diada mōgara pewedeā Sinai eya carradaa j̄awēsia. Maḡ mōgarara jūma toḡozoasia. ²⁰ Ara maḡda ādji j̄awaba opedada paca

* 32:13 Genesi 22:16; 26:3-4. † 32:13 Genesi 17:8.

zaquera edapeda tɒɒde dorrabaripeda ɒrabasia. Maɓ porara doeda jīāposia ādjirīa dobi carea.

²¹ Maɓbe Moiseba Aaroɓa jarasia:

-JNaɓ ēberārāba bɒra sāvā osida bɒa naɓ cadjirua waiɒɒada ādjirīa obi carea?-

²² Aaroɓa idji djabaa nāvā panusia:

-Ay, mɓ boro, mɓ ume quīrūrādua. Bɒa bio cawa bɒa naɓ ēberārāba cadjiruadrɒ o quīrītābadada. ²³ Ādjirāba mɓa jarasidaa: "Jāɓ Moiseba dairāra Egiptodeba ēdɒɒ enesia, baribɒɒɒ idji sāvānada dairāba cawadaēa. Maɓ bēra dairā nocoɒaa edemārēā ācōrēda odua." ²⁴ Maɓ carea mɓa panusia: "Oro oda pīrū erobeaba mɓa ēra diadadua." Ara maɓda ādjirāba ēra diacuasidaa. Maɓda mɓa tɒɒde batabuepeda cawaēne paca zaque quīrāca bɒda odjasia.-

²⁵ Moiseba unusia israelerāba baridua quīrā perada o duanada Aaroɓa iduaribida bēra. Idjia cawasia maɓgɒ carea dji quīrūba ādjida ipida jara duananida. ²⁶ Maɓ carea Moiserā ādji duanama eda wābada ode ɒta nūmepeda jarasia:

-Ācōrēare panɒra mɓmaa zedadua.-

Ara maɓda jūma Levideba yōpedadadrɒ idjimaā wāsidaa. ²⁷ Maɓne Moiseba ādjirīa jarasia:

-Dadji israelerā Ācōrēba nāvā jara bɒa: "Bādjiza bārā djbōbada necora edadapeda jēda wānadua israelerā duanamaa. Deza mɓ igara panɒra beade wānadua. Bārā djabarā sida, bārā ume dji biarā sida, bārā de caitabemarā sida beadadua."-

²⁸ Ara maɓda Levideba yōpedadarāba Moiseba jarada quīrāca osidaa. Maɓ ewaride ādjirāba israelerāda mɓl ūbea beasidaa.

²⁹ Maɓbe Moiseba jarasia:

-Bārā warrarāra, bārā djabarā sida beasida bēra idira Ācōrē itea panesidaa. Ācōrēba obidara ijsāda bēra idira idjia bārāra bia carebaya.-

³⁰ Nurēma Moiseba israelerāa jarasia:

-Bārāba cadjirua waiɒɒada osidaa. Maɓ bēra mɒra Sinai eyade ɒtaa Ācōrēmaa wāya. Āibērā mɒa Ācōrēa bārāba cadjirua opedadara quīrādoabasicada.-

³¹ Ara maɓda Moiserā wayacusa Sinai eyade ɒtaa wāpeda Ācōrēa nāvā beada djaburiasia: -Wārāda jāɓ ēberārāba cadjirua waiɒɒada osidaa. Paca zaque orodeda osidaa ādji ācōrē bamārēa. ³² Māvāmīna mɓ quīrā djaburia ādjirāba cadjirua opedadara quīrādoadua. Baribɒɒɒ poya quīrādoaeɒɒɒ, mɓ trɒ sida āyā bɒdua bɒ ēberārā trɒ bɒ erobɒdebebeda.-

³³ Ācōrēba Moisea panusia:

-Mɒa ababe cadjirua oda ēberā trɒda āyā bɒya. ³⁴ Jāɓbe wādua. Jāɓ ēberārāra ededua mɒa bɒa jarada druadaa. Mɓ nezoca bajānebemara bārā na wāya. Baribɒɒɒ mɒa cawa oi ewaride ādjirāra cawa oya cadjirua opedada carea.-

³⁵ Maɓbe Ācōrēba israelerāra zocārā quinibisia Aaroɓa jɒwaba oda paca zaquea bia beada duanana carea.

33

Ācōrēba nocoɒaa wānamārēā jarada

¹ Maɓbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Namaɒba bɒra, ēberārā bɒa Egiptodeba ēdɒɒ enena ume wānadua mɒa diai jarada druadaa. Maɓ druara mɒa Abrahāɒa, Isaa, Jacoboa bida wārāneba jarasia ādjideba yōɒɒdarāa diaida.* ² Mɓ nezoca bajānebemada bārā na wābiya cananeorāda, amorreorāda, hititarāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā sida jūma āyā jarecuai carea. ³ Maɓ druade baridua ne upedadara bia zaubarā. Baribɒɒɒ mɒra bārā ume wāēa cɒwɒɒɒ zarea bea carea quinibi amaaba.-

⁴ Maɓ beada ūrīsidade israelerāra sopua duanesidaa. Maɓ bēra ni abaɒba djiora jɒnaē basía. ⁵ Māvā osidaa Ācōrēba Moisea nāvā jarada bēra:

-Israelerāa nāvā jaradua: "Bārāra cɒwɒɒɒ zarea beaa. Mɒda bārā ume maārī bida wāibɒɒɒ, abeda jūma quinibiya. Jāɓbe bārā djiora jūma ērācuadapeda mɒa bārāra sāvā oida cawa jaraya."-

⁶ Maɓ carea israelerāba ādji djiora jūma ērācuadapeda idu bɒsidaa Horeb eya jewedade duanasidade.

Ācōrē ume beaeabari de

⁷ Maɓ ewaride Moiseba wua deda israelerā panɒmaɒba jīgabe obadjia. Maɓ wua dera idjia trɒ bɒsia "Ācōrē ume beaeabari de."† Bariduaba Ācōrēa iwidi quīrīā bɒde israelerā

* 33:1 Genesis 28:13. † 33:7 Ācōrē ume beaeabari de. Maɓgara Ācōrēba obida wua deēa.

panamaaba mañ dedaa wābadjia. ⁸ Moise mañ dedaa wābargaiza israelerā jūmarāda ādji wua dede eda wābadađe āta piradgadapeda idjira eda wābargađa aca duanabadjidaa. ⁹ Moise eda wānacarea israelerā na wābari jārārā ātaaba edaa drasoa jira bađa mañ wua dedaa zepeda dji eda wābada caita bebadjia. Mañne Ācōrēra Moise ume bedeabadjia. ¹⁰ Israelerāba jārārā wua dede eda wābada caita bebadjada unusidade jūmarāda chīraborode copanenapeda ādji wua dede eda wābadamaaba Ācōrēa bia bedeabadjidaa. ¹¹ Mañne Ācōrēra Moise ume jigua bedeabadjia ēberā umé nēbarga panla quīrāca. Nēbarga pedadacarea Moiserā jēda zebadjia israelerā duanamaa. Baribarga idji carebabari Josueda mañ wua dede bebadjia. Mañ cūdrara Nuñ warra basía.

Moiseba Ācōrē quīrāwārēā dorrorroa unui carea iwidiđa

¹² Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Bañ mña jara bañ nañ ēberārāra nocodaa edemārēā. Baribarga bañ jaraē bañ caida diabueida mñ carebamārēā. Idjaba bañ jara bañ mñra bio cawa bađa idjaba bio bia unu bađa. ¹³ Wārāda māwā baibarga, bañ oi crīcha bađa mña cawabidua. Māwā mña barga biara cawaya idjaba bañ mñra bia unu beya. Quīrānebadua nañ ēberārāra bareda.–

¹⁴ Ācōrēba panusia:

–Mñra bañ ume wāya necai bamārēā.–

¹⁵ Moiseba jarasia:

–Bađa jūmarā ume wāébarga, namaaba āyā wābirādua. ¹⁶ Bađa dairā ume wāébarga, ¿dewararāba sāwā cawadi mñda, bañ puru sida bañ bia unu bađa? ¿Sāwā cawadi dairāra jūma nañ ējūāne bea puru cāyābara awara panada?–

¹⁷ Ācōrēba panusia:

–Bañ jara bañ quīrāca mña oya, barga bia unu bañ bērā idjaba mña barga bio cawa bañ bērā.–

¹⁸ Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Mñ quīrā djaburia bañ quīrāwārēā dorrorroada mña ebuđa unubidua.–

¹⁹ Ācōrēba panusia:

–Mñ biada bañ jūma unubiya. Mñ trñ sida bañ jaraya. Māwā bañ cawaya mña quīrā djaburia quīrā bañ ēberāda quīrā djaburiaida, idjaba mña quīrāneba careba quīrā bañ ēberāda quīrāneba carebaida. ²⁰ Baribarga mñ quīrādarrada bañ poya unuēa. Baridua bañ mñda unusira beuya.–

²¹ Mañne Ācōrēba jarasia:

–Mñ caita mōgarada bañ. Mañ ārāñ nūmedua. ²² Mñ quīrāwārēā dorrorroada bañ caita wāyā wābargađe mña bađa mōgara uridae bapeda mñ jawaba jūātraya. ²³ Wāyā wānacarea mñ jawā āyā edabargađe bañ mñ ēcarradra unuya baribarga mñ quīrādarrara unuēa.–

34

Ācōrēba Moisea idji quīrāwārēā dorrorroa unubida

¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mōgarada umé pewedeada odua mña nañrā o diada quīrāca.* Mañ mōgarade mña mōgara nañrā o diadađe jaya bađara wayacusa jaya bañya, dji nañrābemara bañ jūma todozoabida bērā.–

² Jūma opeda nu diapedada Sinai eya borodaa zedua mñ quīrāpita bai carea. ³ Ni abaaba bañ ume zecara bañ idjaba ni abaaba eyade bacara bañ. Ovejara paca sida eya carrađe ne codacara panla.–

⁴ Ara mañda Moiseba mōgarada umé pewedeada osia Ācōrēba nañrā o diada quīrāca. Nurēma diapedada Sinai eyade āta wāsia Ācōrēba idjia jarada quīrāca. Mōgara umé pewedeada odada idji jawade edesia. ⁵ Mañne Ācōrēra jārārāne edaa zepeda Moise caita nūmesia. Mama idji trñ Jehovāda Moisea jarasia. ⁶ Idji wāyā wābargađe Moisea nāwā jarasia:

–Mñra Ācōrēa. Mñra Ācōrēa. Mñra quīrā djaburiaida bañ idjaba quīrāneba carebabaria. Mñra baridua quīrūca. Mña ēberārāra bio quīrā bañ idjaba beđe aba bañ. ⁷ Mñ quīrā jōcada zocārā ēberārāra unubibaria. Ādjia cadjirua obadara, mñ beđe igarabadara idjaba āi obada sida mña quīrādoabaria. Baribarga dji beđeade barga mña cawa obaria. Dji zezaba cadjirua oda carea idjida, idji warrarāda, idji wiuzquerāda, ādjirā warrarā sida cawa o babaria.–

⁸ Ara mañda Moiserā chīraborode idji dratura egorode tēu cobepeda Ācōrēa bia bedeasia.

⁹ Nāwā jarasia:

* 34:1 Exodo 32:16.

-Mā Boro, bla māda bia unu ɓaɓaɓa, dairā ume wādua. Naā ēberārāra cawawā zarea panamīna dairāba cadjirua opeɗadara quīrādoadua idjaba dairāra edadua ɓa puru bamārēā.-

¹⁰ Ācōrēba panusia:

-Ūrīdua. Māra bārā puru ume bedea ɓaya. Bārā quīrāpita māa ne ununacara o ɓaya. Maā ne ununacara māa wadibiɗa ni abaɓa puru naā ējūā beade ocaa. Māwā obaɓade ēberārā ɓa ume panɓa bārā israelerā carea o ɓada ununapeda mā ɓaɓara waya panania.[†] ¹¹ Jūma māa idi jara ɓara ijā odadua. Maāne bārā quīrāpita māa amorreorāda, cananeorāda, hititarāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā sida jūma āyā jarecuaya. ¹² Quīrācuītadadua. Bārā wāɓada druadebemarā ume bedea ɓarānadua. Māwā odibāɓa cawaēne bārā bida ādji jawaba oda ācōrēa bia bedeadia. ¹³ Maā bēra ādji animarā babue diabadara jūma ārīnadua. Idjaba ādji ācōrē mōgara odada, ādji ācōrēwērā Aserā bacuru oda sida jūma toapetacuadadua. ¹⁴ Dewara ācōrēa bia bedearānadua. Māa quīrā ɓa bārāba ababe māa bia bedeadia. Maā carea mā trāra “Ācōrē jiwaiɗa ɓa” abadaa.

¹⁵ Quīrācuītadadua. Bārā wāɓada druadebemarā ume bedea ɓarānadua. Māwā odibāɓa ādjirāba ādji jawaba oda ācōrēa bia bedeade wāɓadade idjaba animarā bea diade wāɓadade bārāa jaraɗia abarica odamārēā. Maāne bārā bida ādji ācōrēa animarā bea diapedada djarada codia. ¹⁶ Idjaba bārā warrarāa maā druadebema wērārāda idu edabidiɓaɓa, maā wērārāba ādji jawaba oda ācōrēa bia bedeabɗade bārā warrarā bida maā jawaba oda ācōrēa bia bedeadia daunema panɓa quīrāca.

¹⁷ Jawaba obada ācōrēra orānadua.

Ewari droma Ācōrēba obi jaraɗa

¹⁸ Paā ēsābari neē cobada ewarida odadua. Bārāba siete ewari paā ēsābari neē ɓada codida panɓa māa jaraɗa quīrāca. Maāra odadua māa jara ɓada ewari Abib jedecode, bārāra maā jedecode Egiptodeba ēdɓapedada bēra.

¹⁹ Jūma bārā umaquīrā warra dji nabemarā, bārā animarā dji umaquīrā naārā topedada sida mārea. ²⁰ Bārā burro warra dji nabema umaquīrā toɓaɓada māremīna bārāba maā animarāda poya edadida panɓa. Edadi carea ovejada wa chiwatuda maā burro cacuabari māa babue diadida panɓa. Baribaɓa maā burroda eda quīrānaēɓaɓa, otapuya beadida panɓa. Idjaba bārā umaquīrā warra dji nabema toɓadara māre bēra idji cacuabari ovejada wa chiwatuda māa babue diadida panɓa maā warrara zocai bemārēā.

Maā ewaride māa ne diai carea neē ɓara mā quīrāpita zecara ɓa.

²¹ Sei ewari bārā trajura odida panɓa, baribaɓa sietebema ewaride ɓnāūnida panɓa. Bārā ējūā obɗade, ewabɗade bida sietebema ewaride ɓnāūnida panɓa.

²² Bārā néudebema naārā ewapedada carea ɓasrida ewarida odida panɓa trigo naārā ewabɗade. Idjaba bārā néu jūma ewapedada carea ɓasrida ewarida odida panɓa.

²³ Māra Ācōrēā, bārā israelerā Boroa. Poaza ɓarima ūbea umaquīrārāra mā quīrāpita jūma zedida panɓa.[‡]

²⁴ Bārā quīrāpita māa Canaaɓ druadebemarāra jūma āyā jarecuaya idjaba bārāa druara waɓaɓa diaya. Maā bēra poaza ɓarima ūbea bārā mā quīrāpita wāɓadade ni abaɓa bārā ējūāra jārīne zedaēa.

²⁵ Animarā māa babue diabɗade dji oada paā ēsābari bara ɓa ume babue diarānadua. Bārā Egiptodeba ēdɓapedada quīrānebadi carea ne cobadara obɗade oveja māa bea diapedada djarara ni maārī bida wagadiē panɓa nurēma carea.

²⁶ Bārā néu naārā ewabɗadebemada dji biara ɓaɓa mā dedaa diade zedadua.

Chiwatu zaquera dji papa jubade djurānadua.-

Moise quīrādarra dorrodorɓa beda

²⁷ Maābe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Māa jaraɗara jūma ɓadua, maāneba māra ɓa ume idjaba israelerā ume bedea ɓaɓaɓa bēra.-

²⁸ Maāne Moiserā Ācōrē ume Sinai eyade ɓasia cuarenta ewari āsa diamasi bida. Idjira ne coē ɓasia idjaba baido sida doē ɓasia. Mōgara umé pewedeade odade Ācōrēba ijā obi ɓa bedea die diadara jūma jaya ɓasia.[§]

²⁹ Maābe Moiserā Sinai eyadeba edaa zesia. Ācōrē ley mōgara umé pewedeade jaya ɓa ɓada idji jawade enesia. Ācōrē ume bedea ɓada bēra idji quīrādarra dorrodorɓa ɓasia baribaɓa maānebemada adua ɓasia. ³⁰ Moise quīrādarra dorrodorɓa ɓada Aaroɓa

[†] **34:10** Eberārā ɓa ume panɓa. ɓaɓaɓa maā bedeaba jara ɓa: “Puru ɓa caita beaba.” [‡] **34:23** Exodo 23:17.

[§] **34:28** ɓaɓaɓa cřicha panɓa Moiseba maā bedeara jūma jaya ɓasida. Baribaɓa 34:1de Ācōrēba jarasia idjiabaɓa jūma jaya ɓaida.

israelerā bida unusidade idji caita wānida wayasidaa. ³¹ Baribara Moiseba ādjirāra trācuasia. Ara maāda Aaroāra israelerā bororā sida wānapeda Moisera ādjirā ume bedeasia. ³² Māwānacarea jūma israelerā sida idjimaā wāsidaa. Maābe Ācōrēba Sinai eyade jaradara Moiseba ādjirā jūma jarasia. ³³ Ādjirāra jaradacarea Moiseba idji quīrādarrara quēba daucha wuaba barasia idji quīrādarrara dorrodorroa bada unurānamārēā. ³⁴ Baribara Ācōrē ume bedebari dedaa wābaraza Ācōrē ume bedea bade Moiseba maā wuara ērābadjia. Mamaaba ēdradacarea idjia israelerā Ācōrēba obi jaradada jarabadjia. ³⁵ Maāne israelerāba unubadjida Moiseba quīrādarrara dorrodorroa nūmāda. Jūma jaradacarea Moiseba idji quīrādarrara wayacusa quēba daucha wuaba barasia. Māwā barā besia aba wayacusa Ācōrē ume bedeade wābaradaa.

35

Anāubada ewari

¹ Maābe Moiseba israelerāra jūma trāpeda nāwā jarasia:

–Naāda Ācōrēba bārāa obi bāa. ² Sei ewari bārā trajura odida panāa, baribara sietebema ewaride bārāra ānāunida panāa. Maā ewarira Ācōrē itea wagadida panāa. Bariduaba ānāubada ewaride trajuda oibara, idjira beadida panāa. ³ Anāubada ewaride bārā diguida taba sida coadacara panāa.–

Ācōrē wua de odi careabema Moiseba enebida

⁴ Moiseba jūma israelerāa jarasia:

–Naā sida Ācōrēba obi bāa. ⁵ Bārāba erobeadebemada Ācōrēa diadada. Sodeba ne dia quīrā beaba Ācōrēa naāgāda diadida panāa: oroda, paratada, bronceda, ⁶ oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida. Idjaba diadida panāa wua dji biara bā lino odada, wua chiwatu cara odada, ⁷ oveja e purea odada, animarā e biada, acacia bacuruda, ⁸ olivo draga ībirā coadi careabemada, querada olivo dragadaa pueradi carea. Maā quera olivo dragadaa pueradara odia ne jūma Ācōrē iteabemada soadi carea. Idjaba quera badi careabemada, ⁹ ōnice mōgarada, dewara mōgara bia quedea sida diadida panāa sacerdoteba jāare jāida bade, “Ācōrēba quīrā bā cawabaride” bida cajudi carea.

Ācōrē wua de carea Moiseba obida

¹⁰ Ne o cawa bearāra jūma zedapeda ne jūma Ācōrēba obi bāda odada. ¹¹ Ācōrē wua dedebema odida panāra naāgā: de ānēbari cobadi wuada, maā ārā ānēbari cobadi sida, wua jūebarida, bacuru aradada, bacuru eradada orroza berajudi carea, bacuru tēnada, edrebema parata oda uria bea sida. ¹² Naā sida odida panāa: Ācōrē baurudada dji jira ededi bacuru bara, maā baurude ārā cobeida, baurude nocoare eatl jira bai wuada, ¹³ Ācōrē quīrāpita paā bābada mesada dji jira ededi bacuru bara, jūma maā mesade baida, paā Ācōrē quīrāpita bai careabemada, ¹⁴ ībirā bābadada, ībirāda, jūma maā ībirānebemada, olivo dragada ībirā coadi carea, ¹⁵ quera bā diabadada dji āyā jira ededi bacuru bara, quera badi careabemada, olivo draga quera bara bāda jūma Ācōrē iteabema soadi carea, Ācōrē wua dede eda wābada eatl jūātra bai wuara, ¹⁶ animarā babue diabadada dji jāra jāra bronze oda bara idjaba dji jira ededi bacuru bara, jūma maā animarā babue diabadadebemada, bronze oda ne sāgābadada dji acā bādi bara, ¹⁷ Ācōrē wua de audu jūrā bā eatl jira bai wuada, maā audu jūrā bai bacuru tēnada, bronze oda uria beada bacuru berajudi carea, dji audu jūrā bāde eda wābada eatl jūātra bai wuada, ¹⁸ jācarada, dji egorode cachidi careabemada Ācōrē wua de, dji audu jūrā bai sida errebari jāni carea. ¹⁹ Idjaba Aaroāba cacuae jāida bāda, idji warrarāba cacuae jānida panā sida odida panā ādjirāra sacerdoterāda beadamārēā. Maāra ādjia jānida panāa Ācōrē wua dede ne obādade.–

Israelerāba Ācōrē wua de carea enepedada

²⁰ Moiseba māwā jaradacarea jūma israelerāra idji ume pananada wābarasidaa. ²¹ Maābe ādji sodeba wārāda dia quīrā panāba Ācōrē itea ne enesidaa idji wua de, maā dede eda beadi sida odi carea. Idjaba enesidaa Aaroāba cacuae jāida bā, idji warrarāba cacuae jānida panā sida odi carea. ²² Umaquīrābā, wērārā bida ara ādji sodeba dia quīrā panā quīrāca quīrātaoa djio oro odada Ācōrēa diade zesidaa: carenada, chidichidida, jāwa jīwīnīne jābadada, dewara djio sida.* Jūmarāba oro odara Ācōrēa diasidaa. ²³ Maā awara dji erobeaba oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida diade zesidaa. Idjaba wua dji biara bā lino odada, wua chiwatu cara odada, oveja e purea odada, dewara animarā e bia sida diade zesidaa. ²⁴ Maā awara dji erobeaba paratada,

* 35:22 Hebreo bedeade maā versicolora ebuda bāēa.

bronze sida Ācōrēa diade zesidaa. Acacia bacuru erobeaba Ācōrē wua de odi carea diade zesidaa. ²⁵ Jūma wērārā ne ca cawa beaba oveja cara pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida nayānapeda diade zesidaa. Dji biara ʙa lino wua sida cadapeda diade zesidaa. ²⁶ Jūma wērārā ne ca cawa beaba soḏeba careba quīrīā panʎneba chiwatu cara nayānapeda wuada osidaa Ācōrēa diadi carea. ²⁷ Maʎ awara israelerā bororāba ónice mōgarada, dewara mōgara biya quedea sida diade zesidaa sacerdoteba jāare jʎida ʙaḏe, “Ācōrēba quīrīā ʙa cawabibaride” bida cajudi carea. ²⁸ Idjaba olivo dragada ʎbīrā coadi carea diade zesidaa. Quera sida diade zesidaa olivo dragadaa pueradapeda ne jūma Ācōrē iteabemada soadi carea. Quera badi careabema sida diade zesidaa. ²⁹ Māwā jūma Israeldebema umaquīrārāba wērārā bida ara ādji soḏeba dia quīrīā panʎ quīrāca Ācōrēa diasidaa idji wua de, jūma maʎ wua dedebema sida odi carea Ācōrēba Moisedeba jarada quīrāca.

Ācōrē wua de odi ēberārā

³⁰ Maʎbe Moiseba israelerāa jarasia:

–Ūrīnadua. Ācōrēba Uri warra Bezaleelda edasia idji wua de odi ēberārā boro bamārēa. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaquea. ³¹ Ācōrēba idji Jaureda, necawaada, crīcha cawaada, idjaba ne o cawa ʙai sida Bezaleelea diasia. ³² Māwā orodebemada, paratadebemada, broncedebema sida biya o cawa ʙa. ³³ Mōgara biya quedeadebemada o cawa ʙa idjaba cara cawa ʙa. Bacurudebema sida o cawa ʙa. Aḏeba ne jūmada o cawa ʙa. ³⁴ Maʎ awara Ācōrēba necawaara diasia jaradia bamārēa. Daʎneba yōna Ahisamá warra Aholiáa bida necawaara diasia jaradia bamārēa. ³⁵ Maʎ umébenarā Ācōrēba ne o cawa ʙai crīchada diasia. Māwā ādjirāba dji biara ʙa lino wua de oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida eda ca cawa panʎa. Aḏeba ne jūmada biya o cawa panʎa.

36

¹ Maʎ bērā Bezaleelba, Aholiáa, idjaba jūma ne o cawa ʙea bida Ācōrē wua deda, maʎ wua dedebema sida odida panʎa. Ācōrēba jūma ādjirāa crīcha cawaada, ne o cawa ʙai crīcha sida diasia idjia obi jaradara biya odamārēa.–

Israelerāba aduba diapedada

² Maʎbe Moiseba Bezaleelda, Aholiáa, jūma ne o cawa ʙea sida trʎsia Ācōrē wua dera odamārēa. Ādjirāba Ācōrē wua dera careba o quīrīāsidaa. Maʎne Ācōrēba ādjirāa ne o cawa ʙai crīchada diasia. ³ Israelerāba Ācōrē wua de odamārēa enepedadara Moiseba ādjirāa jūma diasia. Baribʎʎa israelerāba wadibida ewariza Ācōrē de odamārēa diade zebadjidaa. ⁴ Maʎ bērā jūma ne o cawa ʙearāba Ācōrē wua de o panʎa idu ʙadapeda Moisemaa wāsidaa. ⁵ Idjia jarasidaa:

–Puruba jūmawāyā enebʎdaa Ācōrēba obi ʙa de pārāni carea.–

⁶ Maʎ bērā Moiseba deza jaracuabisia umaquīrārāba, wērārā bida Ācōrē wua de odi careabemada waa diarānamārēa. Māwā israelerāa waa idu diabidaē basia. ⁷ Ādjia diapedadara adubasia Ācōrē wua de pārāni carea.

Ācōrē wua de opedada

⁸ Maʎbe jūma ne o cawa ʙeaba Ācōrē wua dera osidaa. Dji biara ʙa lino wua diade edadapeda maʎ wua de eda Ācōrē nezoca bajānebema i bara ʙa zaca ʙeada oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya casidaa. ⁹ Maʎ die lino wuara abari quīrāca ʙeasia. Dji drasoara veintiocho bicaca ʙeasia. Dji joubʎara bicaca quīmārē ʙeasia. ¹⁰ Maʎ die wuadebemada juesuma edadapeda ābaa cajusidaa joubʎa ʙemārēa. Abari quīrāca ābaa cajusidaa dewarabema juesuma panʎ sida. ¹¹⁻¹² Maʎ wua joubʎa cajudaza i orro abaare cincuenta cawʎʎa cajusidaa. Maʎ cawʎʎa wua pāwārā ʙaba osidaa. Dji cawʎʎa daucha quīrā tēu cobʎsidaa. ¹³ Maʎbe oroda edadapeda cincuenta wua jūebarida osidaa. Maʎgāde cawʎʎa jūecuasidaa maʎ umébema wuara ababe ʙa quīrāca ʙemārēa. Māwā osidaa Ācōrē dera ānēbari cobʎdi carea.

¹⁴ Maʎbe wua chiwatu cara odada once edadapeda drasoara joubʎa cajusidaa dji nabema wua ʎʎ ānēbari cobʎdi carea. ¹⁵ Maʎ once wua chiwatu cara odara abari quīrāca ʙeasia. Dji drasoara treinta bicaca ʙeasia. Dji joubʎara bicaca quīmārē ʙeasia. ¹⁶ Maʎ once wuadebemada sei edadapeda ābaa cajusidaa joubʎa ʙemārēa. Dewarabema juesuma sida abari quīrāca cajusidaa. ¹⁷ Maʎ wua joubʎa cajudaza i orro abaare cincuenta cawʎʎa cajusidaa. ¹⁸ Idjaba bronceda edadapeda wua jūebarida cincuenta osidaa. Maʎgāde cawʎʎa jūecuasidaa maʎ umébema wuara ababe ʙa quīrāca ʙemārēa. ¹⁹ Maʎbe oveja e

purea odada ābaa cajusidaa joubaa drasoā bēmārēā. Maālgara osidaa chiwatu cara oda wua ārā ānēbari cobādi carea. Maā ārā dewarabema animarā e biada joubaa drasoā cajusidaa ānēbari cobādi carea.

²⁰ Idjaba Ācōrē wua de carea acacia bacuruda arrasidaa maāba daucha āta catā pēni carea.* ²¹ Dji bacuru arrada drasoara die bicaca beasia. Dji joubaaara bicaca aba ārā ēsidra beasia. ²² Dji edaa beira quidate bara osidaa. Jūma Ācōrē wua de carea bacuru arradara māwā osidaa. ²³⁻²⁶ Ācōrē wua de orroza veinte bacuru arradada āta catā pēsidaa. Maā bacuru arradaza edre parata oda uria beada umé uméa bāsidaa dji quidatera maāne eda berajudi carea. Māwā orroza cuarenta parata oda uria beara bāsidaa maā bacuru arradada daucha pē wāni carea. ²⁷ Ācōrē wua de jēdaarebemara āmādaū baebariare bēbadjia. Maāre sei bacuru arradada āta catā pēsidaa. ²⁸ Maā awara bacuru arradada umé iquidaza āta catā pēsidaa. ²⁹ Dji quēbara jūēbari bara osidaa ātāba edaa ara catā cobēmārēā. Iquidaza māwā osidaa. ³⁰ Jūma ābaa ocho bacuru arradada āta catā pēsidaa. Maā bacuru arradaza edre parata oda uria beada umé uméa bāsidaa dji quidatera maāne eda berajudi carea. Māwā jēdaarebema parata oda uria beara diecisei bāsidaa.

³¹⁻³² Idjaba acacia bacuruda juesuma erasidaa de orroza pīrū omoa beade berajudi carea. Jēdaare āmādaū baebariare bida acacia bacuruda juesuma pīrū omoa beade berajusidaa Ācōrē wua dera zarea cobēmārēā. ³³ Orroza dji ēsibema bacuru berajudara dji de drasoā daucha bāsia. Dji jēdaare bā bacuru ēsi berajudara dji de jēdaa daucha bāsia. ³⁴ Ācōrē wua de carea bacuru arradara oroba jūma bāracuasidaa. Idjaba pīrū omoa beara orodēda jūma osidaa. Maā pīrūra bacuru arradadaa cara bāsidaa maāne eda bacuru eradara berajudi carea. Bacuru eradara oroba jūma bāracuasidaa.

³⁵ Idjaba wuada osidaa Ācōrē dejāne eatā jira bādi carea. Dji biara bā lino wuada edadapeda maā wuade eda Ācōrē nezoca bajānebema i bara bā zaca beada oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya casidaa. ³⁶ Maābe acacia bacuruda quīmārē tēnapēda oroba bāracuasidaa. Maā bacurura parata oda uria beade berajusidaa Ācōrē dejāne āta nūmeanamārēā. Bacuruza wua jūēbari oro odada cara bāsidaa wua capēdadara eatā jira bādi carea.

³⁷⁻³⁸ Idjaba dji biara bā lino wuada edadapeda maā wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya casidaa. Maābe acacia bacuruda juesuma tēnapēda dji quēbade oroba bāracuasidaa. Maā bacurura bronce oda uria beade berajusidaa Ācōrē wua dede eda wābadamaa āta nūmeanamārēā. Bacuruza wua jūēbari oro odada cara bāsidaa wuara dji eda wābada jūātrā jira bādi carea.

37

Bezaleelba Ācōrē baurude oda

¹ Bezaleelba baurude acacia bacurudēda osia. Dji drasoara bicaca umé ārā ēsadra bāsia. Dji joubaaara bicaca aba ārā ēsadra bāsia. Dji ātāara bicaca aba ārā ēsadra bāsia. ² Dji jāra, dajadaare bida oro idji awa quiruba bārasia. Iquidaza jūma pārrāga oroba tuca bāsia. ³ Idjaba pīrū orodēda quīmārē omoa osia. Maā pīrūra baurude jīrūza cara bāsia. Māwā orroza pīrūra umé cara bāsia. ⁴ Idjaba acacia bacuruda umé biya erapeda oroba bārasia. ⁵ Maā bacurura pīrūne eda beraju bāsia baurude jira ededi carea.

⁶ Maābe Bezaleelba oro idji awa quiruda pedēda badaa aride osia baurude ārā cobāi carea. Dji drasoara bicaca umé ārā ēsadra osia. Dji joubaaara bicaca aba ārā ēsadra osia. ⁷⁻⁸ Idjaba oroda edapeda Ācōrē nezoca bajānebema i bara bā za quīrāca umé toa chī osia. Maāra dji baurude ārā cobāi carea oda ārā bio cara bāsia. Quīrāza iquīda aba bāsia. Māwā jūma maālgara aba bā oda quīrāca bēsia. ⁹ Ācōrē nezoca bajānebema i bara bā za quīrāca panāra idjia quīrā djica eda bārru bāsia. Ādji iba dji baurude ārā cobāi carea odara jūātrā eropanesidaa.

Bezaleelba Ācōrē quīrāpita paā bābada mesa oda

¹⁰ Idjaba Bezaleelba mesa acacia bacurudēda osia. Dji drasoara bicaca umé osia. Dji joubaaara bicaca aba osia. Dji ātāara bicaca aba ārā ēsadra osia. ¹¹ Maā mesara oro idji awa quiruba jūma bārasia. Dji icawa orroza pārrāga tuca bāsia. ¹² Mesa ārā icawa bacuruda cara bāsia jūgurua bēmārēā. Maā bacuru ātāara jāwa jīwīnī quīmārē osia. Maā sida icawa pārrāga oroba tuca bāsia. ¹³⁻¹⁴ Maābe pīrū orodēda quīmārē omoa osia. Maāra mesa jīrūza cara bāsia dji jūgurua oda edrecarebe. Māwā bāsia maāne eda bacuruda berajudapeda mesa jira ededi carea. ¹⁵ Maāra acacia bacurudēda osia. Biya erapeda oroba bārasia. ¹⁶ Idjaba oro idji awa

* **36:20** Maā bacuruba daucha āta catā pēnapēda dji cajuda wuaba ānēbari cobābadjidaa.

quiruda edapeda epedeco beada, epedeco jūguruwa beada, taza beada, zoco bea sida osia mesade baɪ carea. Taza beara, zoco bea sida osia uva bada Ācōrēa diadi carea.

Bezaleelba ĭbīrā bɔbada oda

¹⁷ Idjaba Bezaleelba oro idji awa quiruda edapeda ĭbīrā bɔbadada toa chī osia. Dji jūrūda, dji cacuada, dji gārġgārġā nepōnō zaca bea sida abari oro idji awa quirudebemada osia. ¹⁸ Maġ ĭbīrā bɔbada cacuara sei jɔwate bara osia. Orro abaare ūbea osia. Dewarabema orroare bida ūbea osia. ¹⁹ Jɔwateza dji gārġgārġā nepōnō zaca beada ūbea osia. ²⁰ Dji cacuade bida gārġgārġā nepōnō zaca beada quīmārē osia. ²¹ Dji jɔwate cara beaza aba osia. ²² Dji gārġgārġā nepōnō quīrāca beara, dji jɔwate beara, dji cacua sida abari oro idji awa quirudebemada toa chī osia. ²³ Idjaba oro idji awa quiruda edapeda siete ĭbīrāda, ĭbīrā quīrā tɔbadada, ĭbīrā quīrā tɔda āyā edebada epedeco zaque sida osia. ²⁴ Maġ ĭbīrā bɔbada oro idji awa quiru odada idjaba ne jūma idjidebema sida ābaa zasidade dji zɔġara 75 libra basia.

Bezaleelba quera bá diabadada oda

²⁵ Idjaba Bezaleelba quera bá diabadada acacia bacurudeda osia. Dji drasoara, joubaa sida bicaca aba osia quīrā quīmārēena abarica bamārēā. Dji ġtara bicaca umē osia. Iquidaza abari bacurude cachu quīrāca osia. ²⁶ Oro idji awa quiruba jūma bɔrasia. Icawa parraga oroba tuca bɔsia. ²⁷ Pīrū omoa bea orodeda quīmārē opeda orroza umē cara bɔsia dji tuca bɔda edrecare. Māwā cara bɔsia maġne eda bacurada berajudapeda quera bá diabadada jira ededī carea. ²⁸ Maġra acacia bacurudeda osia. Biya erapeda oroba bɔrasia.

Olivo draga quera bara ba idjaba quera badī careabema

²⁹ Idjaba Bezaleelba olivo draga quera bara bɔda osia ne jūma Ācōrē iteabemada soadi carea. Quera badī careabema sida osia. Maġara jūma osia quera o cawa bɔba obari quīrāca.

38

Animarā babue diabadada bronze bɔrada

¹ Idjaba Bezaleelba animarā babue diabadada acacia bacurudeda osia. Dji drasoara bicaca juesuma osia. Dji joubaa sida bicaca juesuma osia dji quīrā quīmārēena abarica bamārēā. Dji ġtara bicaca ūbea osia. ² Abari bacurude iquidaza cachu quīrāca opeda maġ animarā babue diabadada bronzeba jūma bɔrasia. ³ Idjaba tɔba pora āyā cuabadada, tɔba pora tāɭbadada, oa piabadada, warebada mīāsuda, tɔbɔdau edebada sida jūma broncededa osia. Abeda ne jūma Ācōrēa animarā babue diabadadebemada broncededa osia. ⁴ Idjaba jarrġarrġaa broncededa osia. Maġ jarrġarrġaa animarā babue diabadada dji ideba edaa ēsidra cara bɔsia. ⁵ Maġbe pīrū omoa broncededa quīmārē odapeda jarrġarrġaa bɔmaa animarā babue diabadada iquidaza cara bɔsia maġne eda bacurada berajupeda jira ededī carea. ⁶ Acacia bacurada erapeda bronzeba bɔrasia. ⁷ Maġ bacurura animarā babue diabadada orroza pīrū beade berajusia jira ededī carea. Maġ animarā babue diabadada wāyā uria basia. Bacuru arɔda basia.

Ne sɔġbada

⁸ Idjaba Bezaleelba ne sɔġbada epedeco waɭbadada dji acɔ bɔbada bara broncededa osia. Ācōrē wua dede eda wābadama ne obada wērārāba ādji bronze oda quīrā acɔbadada diasidaa maġra omārēā.*

Ācōrē wua de audu jūrā bɔda

⁹⁻¹¹ Idjaba Bezaleelba Ācōrē wua dera audu jūrā bɔsia dji biara bɔ lino wuaba. Maġ audu jūrā bɔ orroza veinte bronze oda uria beada bɔcuapeda bacuru tēnara maġne eda wēāju nūmasia. Maġ bacuru quēbara parataba bɔrasia idjaba wua jūebari parata oda sida cara bɔsia. Lino wuara maġne eatɔ jūēcuaasia. Ācōrē wua de audu jūrā bɔ drasoara cien bicaca basia. ¹² Jēdaare bida bronze oda uria beada die bɔcuapeda bacuru tēnara maġne eda wēāju nūmasia. Maġ bacuru quēbara parataba bɔrasia idjaba parata oda wua jūebari sida cara bɔsia. Maġne wuara eatɔ jūēcuaasia. Ācōrē wua de audu jūrā bɔ jēdaarebemara cincuenta bicaca basia idjaba ġmāda baebariare basia.

¹³ Dji nocoarebemara ġmāda odjabariare basia. Maġ sida cincuenta bicaca basia. ¹⁴⁻¹⁵ Maġne dji eda wābadara ēsidra osia. Dji eda wābada jɔwa acɔare bronze oda uria beada ūbea bɔpeda bacuru tēnara maġne eda wēāju nūmasia. Jɔwa araare bida abari quīrāca osia. Maġne lino wuara eatɔ jūēcuaasia. Dji eda wābada orro abaare wuara quince bicaca basia idjaba dewarabema orroare bida quince bicaca basia.

* **38:8** Ācōrē wua dede eda wābadama ne obada wērārā. Hebreo bedeade jara bɔēa maġ wērārāba obabadadebemada.

¹⁶ Jūma Ācōrē wua de auđu jūrā b̄lara dji biara b̄l lino wua basía. ¹⁷ Dji bacuru tēnara Bezaleelba bronce oda uria beade eda wēāju nūm̄asia. Bacuru quēb̄aza parataba b̄lrasia idjaba parata oda wua jūēbarida cara b̄lasia.

¹⁸⁻¹⁹ Idjaba Ācōrē wua de auđu jūrā b̄lde eda wābadara osia. Bronze oda uria beada quīmārē dji eda wābadama b̄lpeda mālne eda bacuru tēnara wēāju nūm̄asia. Māl bacuru quēb̄ara parataba b̄lrasia idjaba parata oda wua jūēbari sida cara b̄lasia. Mālbe dji biara b̄l lino wuada edadapeda māl wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya casía. Māl wuaba dji eda wābadara jūātr̄l b̄lasia. Māl wua jūātr̄l jira b̄ drasoara veinte bicaca basia. Dji joub̄lara bicaca juesuma basia. Jūma Ācōrē wua de auđu jūrā b̄l eat̄l jira b̄l wuara ara māl joub̄lade beasia. ²⁰ Jūma Ācōrē wua de egorode cachidi careabemara, māl de auđu jūrā b̄l egorode cachidi careabema sida bronce oda basía.

Ācōrē wua de odi careabema z̄l̄ḡl̄a

²¹⁻²³ Uri warra Bezaleelba ne jūma Ācōrēba Moisea obi jaradara osia. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaque basia. Ahisamá warra Aholiába idjira carebabadjia. Aholiára Dālneba yōna basía. Idjia ne jūmada biya o cawa basia idjaba dji biara b̄l lino wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida ca cawa basia. Māl de opedadacarea Ācōrē baurudeda eda wagabadjidaa.

Israelerāba māl wua de odi carea diapedadara leuitarāba juachasidaa Moiseba jarada quīrāca. Dji juacha pan̄l borora sacerdote Aarōl warra Itamar basía.

²⁴ Ādjia Ācōrēa diapedada oro z̄l̄ḡl̄ara jūma ābaa 2,000 libra auđu basia Ācōrē dede zabada quīrāca. Māl̄ḡl̄aba Ācōrē wua dede orodebema oida bađara jūma osidaa.

²⁵⁻²⁶ Israeldebema umaquīrārā veinte poadeba l̄taa beada juachasidade 603,550 panasidaa. Juachasidade ādjirāza sei gramo paratada diasidaa Ācōrē dede zabada quīrāca. Jūma ābaa ādjia diapedada parata z̄l̄ḡl̄ara 7,550 libra basia. ²⁷ Māl paratadebemada 7,500 libra edapeda Bezaleelba parata oda uria beada 100 ocusia mālne eda Ācōrē wua de bacuru l̄rradara l̄ta wēāju pēi carea idjaba Ācōrē wua dejānebema bacuru tēnara l̄ta wēāju nūm̄l carea. Māl bacurude dji edaarebema wuara eat̄l jira b̄lasia. Parata oda uria beaza dji z̄l̄ḡl̄ara 75 libra basia. ²⁸ Parata oda uria bea odacarea israelerāba diapedada parata adubadada 50 libra basia. Mālra edapeda wua jūēbari beada ocusia idjaba bacuru tēna quēb̄ara jūma b̄laracuasía.

²⁹ Israelerāba Ācōrēa diapedada bronce z̄l̄ḡl̄ara jūma ābaa 5,300 libra basia. ³⁰⁻³¹ Māl bronce edapeda Bezaleelba bronce oda uria beada ocusia Ācōrē wua dede eda wābadama bacuru tēnara l̄ta wēāju nūm̄l carea, Ācōrē wua de auđu jūrā b̄l bacuru tēnara l̄ta wēāju nūm̄l carea, idjaba dji auđu jūrā b̄lde eda wābadama bacuru tēnara l̄ta wēāju nūm̄l carea. Idjaba māl broncheba idjia osia animarā babue diabadada dji j̄l̄tr̄l̄j̄l̄tr̄l̄l̄a bara idjaba jūma māl animarā babue diabadadebema sida. Idjaba māl broncheba idjia osia jūma Ācōrē wua dera egorodaa errebari cachidi careabemara, māl de auđu jūrā b̄lra egorodaa errebari cachidi careabema sida.

39

Sacerdoterā dji

¹ Bezaleelba idji ume traja pan̄l bida Aarōlba cacuade j̄l̄ida b̄l̄da osidaa oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. Aarōlba mālra j̄l̄badjia Ācōrē wua dede ne o b̄l̄de.

²⁻³ Aarōlba jāare j̄l̄ida b̄lra dji biara b̄l lino wuaba osidaa. Māl wuade eda ādjirāba oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida casidaa. Idjaba oroda pewedeza berrachidapeda chōda t̄cuadapeda māl oro sida dji wuade eda biya casidaa. ⁴ Equiāza j̄l̄bari bara osidaa. ⁵ Idjaba c̄l̄r̄l̄ trāj̄l̄barida dji biara b̄l lino wuaba osidaa. Māl c̄l̄r̄l̄ trāj̄l̄barira idjia jāare j̄l̄ida b̄l ume ābaa casidaa aba b̄l quīrāca bemārēā. Māl c̄l̄r̄l̄ trāj̄l̄baride eda oro b̄larchidada, oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida casidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. ⁶ Idjaba ónice mōgarada umé edadapeda māl mōgarade Israel doce warrarā tr̄l̄da sēyā quīrāca jaya b̄lasidaa. Māl mōgarara oro odade cara b̄lasidaa. ⁷ Māl mōgarara Aarōlba jāare j̄l̄ida b̄l equiāza aba cajusidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. Māl mōgarade b̄l̄daba Israel doce warrarāda quīrānebabadjia.

⁸ Idjaba “Ācōrēba quīrīl̄ b̄l cawabibarida” Bezaleelba idji ume traja pan̄l bida osidaa Aarōlba idji so l̄r̄l̄ j̄l̄ bamārēā. Māl̄ḡl̄ara dji biara b̄l lino wuaba osidaa. Māl wuade eda oro b̄larchidada, oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda

sida biya casidaa Aaroḷba jāare j̄lida b̄lde capedada quĩrāca. ⁹ Maḷ wua cadara ēsidra beḏa capirusidaa ne wagabada quĩrāca bamārēā. Māwā dji drasoara, joubḷa sida j̄lwajā ewarama aba basia. ¹⁰ Maḷ ḷrḷ mōgara biya queḏeada errecama quĩmārē cara b̄lcuasidaa. Dji nabema errecade naḷga mōgarada b̄lsidaa: rubí, crisólito, esmeralda. ¹¹ Umébema errecade b̄lsidaa: granate, zapiro, jade. ¹² Ūbeabema errecade b̄lsidaa: jacinto, ágata, amatista. ¹³ Quĩmārēbema errecade b̄lsidaa: topacio, ónice, jaspe. Jūma maḷ mōgarara oro odadaa cara b̄lsidaa. ¹⁴ Maḷ doce mōgaraba jara b̄la Israel warrarāneba doce puru yōpedadada. Mōgaraza sēyā quĩrāca ādji tr̄lra aba aba jaya b̄lsidaa.

¹⁵ Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé casidaa “Ācōrēba quĩrīā b̄l cawabibarira” Aaroḷba idji so ḷrḷ j̄mārēā. ¹⁶ Pírū orodeda umé odapeda “Ācōrēba quĩrīā b̄l cawabibari” ḷrḷbema iquidaza cajusidaa. ¹⁷ Pírūza carena oro cada quēb̄lra aba aba cara b̄lsidaa. ¹⁸ Dewarabema quēb̄lra cara b̄lsidaa umébema oro odadaa Aaroḷba jāare j̄lida b̄a equiaza. ¹⁹ Dewara pírū orodeda umé odapeda “Ācōrēba quĩrīā b̄l cawabibari” edaarebema iquidaza edrecare cajusidaa. ²⁰ Dewara pírū orodeda umé odapeda Aaroḷba jāare j̄lida b̄lde cajusidaa caḷra tr̄j̄lbari ḷtaarebe. ²¹ J̄lcara pāwārā odaba maḷ pírūra āb̄a j̄lsidaa “Ācōrēba quĩrīā b̄l cawabibari” edre panḷ pírūnaa. Māwā “Ācōrēba quĩrīā b̄l cawabibarira” Aaroḷ so ḷrḷ catḷ cobesia. Ādjirāba maḷgḷra jūma osidaa Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca.

²² Idjaba wua pāwārā b̄lde edadapeda Aaroḷba djio wēāju j̄lida b̄lde osidaa. ²³ Maḷ wuara ēsidra uria osidaa. Maḷ uria ira beḏatḷ cajusidaa cōārāmārēā. ²⁴ Idjaba granadajō za quĩrāca casidaa oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida. Maḷra Aaroḷba j̄lida b̄l pāwārā b̄l edubema ide mimizua paḷraḷa cajusidaa. ²⁵⁻²⁶ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda pīrāchiruda ocuasidaa. Maḷ sida mimizua paḷraḷa cajusidaa Aaroḷba j̄lida b̄l pāwārā b̄l ide. Granadajō za quĩrāca cadada aba maḷ ide cajudapeda maḷare pīrāchiruda aba cajusidaa. Jūma paḷraḷa māwā caju wāsidaa. Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca maḷ djio pāwārā b̄lra osidaa Aaroḷba j̄l bamārēā Ācōrē wua dede ne o b̄lde. ²⁷ Idjaba Aaroḷ itea, idji warrarā itea bida ādjia cacuade j̄lnida panḷ torroa beḏa dji biara b̄l lino wuaba osidaa. ²⁸ Idjaba ādji borode j̄lnida panḷra, ādjia edreare j̄lnida panḷ sida dji biara b̄l lino wuaba osidaa.

²⁹ Idjaba ādji itea caḷra tr̄j̄lbarida dji biara b̄l lino wuaba osidaa. Maḷ wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida casidaa. Jūma maḷgḷra ādjirāba osidaa Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca.

³⁰ Aaroḷ itea borobarida osidaa maḷ j̄l b̄lde Ācōrē itea bamārēā. Oro idji awa quiruda peweḏe berrachi odapeda naḷ beḏeada jaya b̄lsidaa: “Aba Ācōrē itea b̄l.” ³¹ Maḷbe j̄lcara pāwārā b̄ba maḷ oro peweḏe berrachi odara ādjirāba j̄l cob̄lsidaa Aaroḷba borode j̄lida b̄lde. Jūma maḷgḷra osidaa Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca.

³² Māwā israelerāba ne jūma Ācōrē wua de careabemada pārāsidaa. Maḷgḷra jūma osidaa Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca.

Ācōrē wua de careabema Moiseama edepedada

³³ Ācōrē wua de careabema jūma pārānapeda Moiseama edesidaa. Maḷ de odi careabema wuara edesidaa. Idjaba jūma maḷ de careabema sida edesidaa: wua jūēbarida, bacuru ḷr̄adada, bacuru erada orroza berajudi careabemada, bacuru tēnada, bacuru tēna berajudi careabema sida. ³⁴⁻³⁵ Edesidaa Ācōrē wua de ānēbari b̄lde oveja e purea odada, maḷ ḷrḷ ānēbari b̄lde animarā e biada, Ācōrē baurudeda dji jira ededi bacuru bara, maḷ baurude ḷrḷ cob̄lde careabemada, baurude nocoare eatḷ jira bai wua sida. ³⁶ Idjaba paḷ b̄l b̄lada mesada, jūma maḷ mesade baira, paḷ Ācōrē quĩrāpita bai careabema sida edesidaa. ³⁷ Ībīrā b̄bada oro idji awa quiru odada, Ībīrā maḷ ḷrḷ errec b̄lde carea, jūma maḷ Ībīrānebemada, idjaba olivo draga Ībīrā coadi careabema sida edesidaa. ³⁸ Quera bá diabada oro odada, quera badi careabemada, olivo draga quera bara b̄lde jūma Ācōrē itebema soadi carea, Ācōrē wua dede eda wābadama eatḷ jūātrḷ bai wua sida edesidaa. ³⁹ Animarā babue diabada bronze b̄ladada, dji j̄lraḷraḷra bronze odada, dji jira ededi bacuruda, jūma maḷ animarā babue diabadadebema sida edesidaa. Idjaba ne sagḷadada dji acḷ b̄lde bara edesidaa. ⁴⁰ Ācōrē wua de auḏu jūrā b̄lde careabema wuada, dji bacuru tēnada, maḷ bacuru berajudi careabemada, dji auḏu jūrā b̄lde eda wābadama eatḷ jūātrḷ bai wuada, dji egorode cachidi careabemara j̄lcara bara edesidaa. Ne jūma Ācōrē wua de careabemada edesidaa. ⁴¹ Idjaba Aaroḷ djiora, idji warrarā djio sida edesidaa ādjira sacerdoterāda beḏamārēā. Maḷ djiora j̄lnida panḷa Ācōrē wua dede ne ode wāb̄lde.

⁴²Jüma israeleräba opeɖadara Ācōrēba Moisea obi jarada quĩrāca basia. ⁴³Maĩra Moiseba acɓpeda unusia ādjiräba jüma aride osidada Ācōrēba jarada quĩrāca. Maĩ bēra ādjiräba bia jarasia.

40

Moiseba Ācōrē wua de carawada

¹Maĩbe Ācōrēba Moisea jarasia:

²–Poa djiwidide nabema jedecode dji nabema ewaride mĩ wua dera carawadada. ³Mĩ baurudeda maĩ dede edaara ßa dejäne ßadada. Maĩ baurude nocoare wuada eatɓ jira ßadada. ⁴Idjaba mesada eda enenapeda jüma maĩ mesade baida ßara ãrã ßadada. İbĩrã ßadada sida eda enenapeda İbĩrãra jɓwateza ßacuaɖadada. ⁵Quera babada oro odada mĩ wua dede eda ßadada mĩ baurude quĩrāpe. Māwā ßadapeda dji eda wābadara wuaba eatɓ jüãtrɓ ßadada. ⁶Mĩ wua dede eda wābada quĩrāpe animarā babue diabadara ßadada. ⁷Ne saɓabada ßadada animarā babue diabada jēdaare mĩ wua de caita. Maĩɓade baidoda jue ũmanada. ⁸Maĩbe mĩ dera wuaba auɖu jürã ßadada. Maĩ auɖu jürã ßade eda wābadara wuaba eatɓ jüãtrɓ ßadada.

⁹Maĩbe olivo draga quera bara ßara edapeda mĩ wua deda, jüma maĩ dede nūmea sida soadua mĩ itea bia ßemārēã. ¹⁰Animarā babue diabadada, jüma maĩ animarā babue diabadadebema sida soadua mĩ itea bio bia ßemārēã. ¹¹Ne saɓabada sida dji acɓ ßadi bara soadua mĩ itea ßemārēã.

¹²Maĩbe Aaroõra idji warrarã sida mĩ wua dede eda wābadama edepeda baidoba saɓadua. ¹³Saɓadacarea dji Aaroõ itea opeɖadara idjia jɓbidua. Maĩbe olivo draga quera bara ßada Aaroõ boro ãrã weadua mĩ sacerdotē dji dromada ßemārēã. ¹⁴Aaroõ warrarãra caita zebipeda ādjia jãnida panɓ torroa ßada jɓbidua. ¹⁵Ādjirã boro ãrã olivo draga quera bara ßada weadua ara ādji zeza boro ãrã weada quĩrāca. Māwā ādjirãra mĩ sacerdoterāda ßeadi. Olivo draga ādjirã boro ãrã weabaɓaba ādjirãdrɓ, ādjideba yōɓdarã sida mĩ sacerdoterāda ßeadi.–

¹⁶Ara maĩda Moiseba jüma osia Ācōrēba jarada quĩrāca. ¹⁷⁻¹⁸Egiptodeba ēdrɓpedadacarea poa aba babɓade nabema jedecode dji nabema ewaride Moiseba Ācōrē wua dera carawabisia. Idjia parata oda uria ßeara erreca ßacuaabisia. Maĩɓade eda bacuru arɓada quidatera berajucuaabisia maĩ bacurura ũta cata pēni carea. Orroza bacuru eradara pĩrũ omoa ßeade berajucuaabisia maĩ dera zarea cobemārēã. Dji dejānebema bacuru tēnara, dji eda wābadama bacuru tēna sida ũta nūmabisia. ¹⁹Jüma maĩ ãrã idjia wuada umé ãnēbari ßabisia. Maĩ ãrã animarã e odada umé ãnēbari ßabisia Ācōrēba idjia jarada quĩrāca.

²⁰Ācōrēba İjã obi ßa bedea mōgarade ßa ßada Moiseba baurudede eda waga ßasia. Waga ßapeda maĩ baurude ãrã cobeira cobasia. Bacuru eradara pĩrũ omoa ßeade eda beraju ßasia jira ededi carea. ²¹Baurudera Ācōrē wua dede eda ßabisia. ßadapeda wuada eatɓ jira ßabisia baurude jüãtrɓ erobamārēã Ācōrēba idjia jarada quĩrāca.

²²Maĩ wua eatɓ jira ßa nocoare Moiseba mesada Ācōrē wua dede jɓwa araare ßabisia.

²³Maĩ mesa ãrã paĩda Ācōrē quĩrãpita ßasia Ācōrēba idjia jarada quĩrāca.

²⁴Ācōrē wua dede jɓwa acɓare dji mesa quĩrãpe Moiseba İbĩrã ßabadara ßabisia. ²⁵Maĩ İbĩrã ßabada jɓwateza İbĩrãda ßacuaabisia Ācōrē quĩrãpita coai carea Ācōrēba idjia jarada quĩrāca.

²⁶Ācōrē dejäne eatɓ jira ßa wua nocoare Moiseba quera bá diabadada ßabisia. ²⁷Maĩ ãrã querada bá diasia Ācōrēba idjia jarada quĩrāca.

²⁸Dji eda wābadara Moiseba wuaba eatɓ jüãtrɓ ßabisia. ²⁹Ācōrē wua dede eda wābada quĩrãpe Moiseba animarā babue diabadara ßabisia. Maĩ ãrã animarāda, harina oda sida Ācōrēba babue diasia Ācōrēba idjia jarada quĩrāca.

³⁰Animarā babue diabada jēdaare Ācōrē wua de caita Moiseba ne saɓabada ßabisia. Maĩɓade baidoda jue ũmabisia. ³¹Moiseba, Aaroõba, Aaroõ warrarã bida ādji jɓwara, jĩrũ sida maĩ baidoba saɓabadjidaa. ³²Māwā saɓabadjidaa Ācōrē wua dede eda wābada idjaba Ācōrēba animarā babue diabadada Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca.

³³Moiseba Ācōrē wua dera, animarā babue diabada sida wuaba auɖu jürã ßabisia. Maĩne eda wābadara wuaba eatɓ jüãtrɓ ßabisia. Māwā Moiseba Ācōrē wua dera pārãsia.

Ācōrē wua de ãrã jãrãrã beda

* **40:2** Nota Exodo 12:2de ßada acɓada. † **40:4** İbĩrãra ãrã ßacuaɖadua. Acɓamaarã maĩ bedea jara ßa: “İbĩrãra coacuaɖadua.”

³⁴⁻³⁵ Jūma pãrãnacarea jãrãrã ãtãba edaa jira ðãba Æcõrẽ wua dera ãnã edasia. Maãne Æcõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorroda maã dede eda wãsia. Maãba Moiserã eda poya wãé basía.

³⁶ Maã ewarideba ãtaa maã jãrãrã Æcõrẽ wua de ãrã ðãda nocodaa wãbãrãde israelerã sida nocodaa wãbadjidaa. ³⁷ Baribãrã jãrãrã Æcõrẽ wua de ãrã ðesira israelerã sida aria panebadjidaa aba jãrãrã wayacusa nocodaa wãbãrãdaa. ³⁸ Jūma israelerãba acã panã daide ãsa Æcõrẽ jãrãrã idji wua de ãrã ðabadjia. Diamasi tãba quĩrãca uruga jira ðabadjia. Mãwã basia ãdjirã wãbãdaza.

LEVITICO

Israelerāra Egipto druadeba ēdrasidaa 1445 poa Jesu todi naēna. Małbe jeđeco uméne Sinai ējūāne jūēne wāsidaa. Sinai eyađe Ācōrēba nał Levitico cartada Moisea babisia (27:34). Nał cartade Ācōrēba Moisea jarasia sāvā sacerdoterāba ođida panada. Nał cartara Levitico abadaa israelerā sacerdoterāra Levideba yōpedada bēra.

Dadji ēberā bedeađe nał Levitico cartadebemada bā eropanla israelerāba cadjirua opeđada carea Ācōrēba diadida panananebemada. Ādjia diapedadada sacerdoterāba Ācōrēba babue diabadjidaa (1:1neba aba 6:7đaa). Małare bā eropanla Ācōrēba cadjirua quĩrādoabari ewaride sāvā sacerdoterāba ođida pananada (capítulo 16). Małare bā eropanla sāvā israelerāba ādji ewari droma beara ođida pananada (capítulo 23). Jĩrūare bā eropanla sacerdoterāba ĩbĩrā Ācōrē wua de coadida panananebemada idjaba ēberāba Ācōrē biē jaradadebemada (capítulo 24).

Sāvā animarā Ācōrēba babue diaida badebema

¹ Ācōrēba idji wua dedeba Moisea jarasia:

² -Israelerāa nāvā jaradua: “Abałba idji animarānebemada Ācōrēba diaibara, pacada, ovejada, wa chiwatuda diaida bala.

³ Pacada babue diaibara, dji umaquĩrāđra diaida bala. Mał pacara jūma bia baida bala. Małra Ācōrē wua dede eđa wābadamaa edeida bala idjia diabara Ācōrēba bia unumārēa.

⁴ Dji diabaraba idji jawara paca boro łra baida bala. Māvā Ācōrēba mał pacara dji ēberā cacubari edaya idjia cadjirua ođa quĩrādoai carea. ⁵ Małbe Ācōrē quĩrāpita pacara o łrāgo beaida bala. Małne Aaroł warrarā sacerdoterāba dji oara piadapeđa animarā babue

diabada orroza jĩrāpōđida panla Ācōrē wua de quĩrāpe. ⁶ Dji diadaba pacara epapeđa, drapetapeđa tucuaida bala. ⁷ Māvā o bade sacerdote Aaroł warrarāba animarā babue

diabada łra talaria uruga nūmanida panla. ⁸⁻⁹ Dji diadaba paca jāsira, dji jĩrū sida baidoba sglaida bala. Sgladacarea Aaroł warrarā sacerdoterāba małgara, dji animarā tucuadara, dji borora, dji draga sida animarā babue diabadade tala uruga nūma łra bapapeđa jūma babue diadida panla. Mał paca babue diabarara Ācōrēba bia unuya.*

¹⁰ Abałba idji animarānebema ovejada wa chiwatuda Ācōrēba babue diaibara, dji umaquĩrāđra diaida bala. Mał animarāra jūma bia baida bala. ¹¹ Małra Ācōrē quĩrāpita animarā babue diabada jawa araare o łrāgo beaida bala. Małne Aaroł warrarā sacerdoterāba dji oara piadapeđa animarā babue diabada orroza jĩrāpōđida panla. ¹²⁻¹³ Dji diadaba animarāra drapetapeđa tucuaida bala. Tucupapeđa dji jāsira, dji jĩrū sida baidoba sglaida bala. Małgara, dji animarā tucuadara, dji borora, dji draga sida sacerdoteba animarā babue diabadade tala uruga nūma łra bapeđa jūma babue diaida bala. Mał animarā babue diabarara Ācōrēba bia unuya.

¹⁴ Abałba ibanada Ācōrēba babue diaibara, puchirāda wa putujuda diaida bala. ¹⁵ Sacerdoteba mał ibanara animarā babue diabadamaa edepeđa otapuya beaida bala. Beapeđa dji borora animarā babue diabadade babueida bala. Dji oara animarā babue

diabada orrođe zowuabida bala. ¹⁶ Małbe carabapeđa, jēsapeđa dji jāsida, dji cara sida animarā babue diabada orrocawa baida bala dji tala pora bamaa.† Dji tala porara animarā

babue diabada łmāđau odjabariare bala. ¹⁷ Małbe dji ide jidapeđa ibanara drawe ewara cobaida bala. Māvā cobapeđa animarā babue diabadade babue diaida bala. Mał ibana

babue diabarara Ācōrēba bia unuya.”-

2

Néudebema sāvā Ācōrēba diadida panla

¹ Abałba idji néudebema harina ođada Ācōrēba diaibara, dji biara bala harinada diaida bala. Mał harina łra nedragada weapeđa incienso querada łra cobaida bala. ² Małra idjia Aaroł

warrarā sacerdoterāmaa edeida bala. Mał harinanebemada sacerdoteba jawa baratama aba eđaida bala nedraga bara idjaba jūma dji incienso quera bala. Małgara animarā babue

diabada łra babue diaida bala. Mał maĩrĩ babue diabaradeba acabi bala jūma mał harinara Ācōrēba dia bala. Mał babue diabarara Ācōrēba bia unuya. ³ Mał harinanebemada maĩrĩ

* **1:8-9** Mał paca babue diabarara Ācōrēba bia unuya. Hebreo bedeađe bā bala: “Mał babue diadara Ācōrēba bia lya.”

† **1:16** Hebreo bedeađe mał versículora ebuda bala.

Ācōrēa babue diaida bēṛā jūma dji bēda sida Ācōrē itea besia. Maḷ bēṛā ababe Aaroḷba idji warrarā bida arima coḍida panḷa.

⁴ Abaaba paḷ ābudada Ācōrēa diaibḷḷa, dji biara ḷa harina oḍada diaida ḷa. Maḷ paḷra ēsābari neḷ baida ḷa. Nedraga bara oida ḷa wa nedragaba ḷṛḷ paḷḷida ḷa. ⁵ Jiorro pewedeā oḍade paḷ ābudada diade edeibḷḷa, dji biara ḷa harina nedraga bara oḍada diaida ḷa. Maḷḷara ēsābari neḷ baida ḷa. ⁶ Maḷ paḷra jūma cōṛācuapeḍa nedragada ḷṛḷ weaida ḷa, Ācōrēa diai bēṛā. ⁷ Paḷ cuguruḍe ābudada diade edeibḷḷa, dji biara ḷa harina nedraga bara oḍada diaida ḷa.

⁸ Maḷ paḷ ābudadebemada dji Ācōrēa diabḷḷaba sacerdotemaa edepeḍa sacerdoteba animarā babue diabadamaa edeida ḷa. ⁹ Maḷbe maāṛi edapeḍa maḷḷara animarā babue diabadade Ācōrēa babue diaida ḷa. Maḷ maāṛi babue diabḷḷaḍeba acḷbi ḷa jūma maḷ paḷra Ācōrēa dia ḷada. Maḷ paḷ babue diabḷḷara Ācōrēba bia unuya. ¹⁰ Maḷ paḷnebemada maāṛi Ācōrēa babue diaida bēṛā jūma dji bēda sida Ācōrē itea besia. Maḷ bēṛā ababe Aaroḷba idji warrarā bida arima coḍida panḷa.

¹¹ Bārā néudebemada Ācōrēa diabadade paḷ ēsābari bara ḷada diacara panḷa, paḷ ēsābarida, urrajō sida Ācōrēa babue diacara panḷ bēṛā. ¹² Bārāba naārā ewabḷḷadebemada Ācōrēa diabadade paḷ ēsābari bara, urrajō bara diadida panḷa. Baribḷḷa animarā babue diabadade babue diacara panḷa, Ācōrēba bia unuē bēṛā.

¹³ Jūma bārā néudebemada Ācōrēa diabadade tā bara diadida panḷa. Tā neḷ ḷara diacara panḷa. Tāba cawabi ḷa Ācōrēba bārā ume beḍea ḷadada jōḍea. Maḷ bēṛā jūma Ācōrēa diabadara tā bara baida ḷa.

¹⁴ Bārāba naārā ewabḷḷadebemada Ācōrēa diabadade jututiadapeḍa tēṛnada Ācōrēa diadida panḷa. ¹⁵ Maḷ ḷṛḷ nedragada weadapeḍa incienso querada ḷṛḷ cobḷḷida panḷa, Ācōrēa diai bēṛā. ¹⁶ Sacerdoteba maḷnebemada Ācōrēa babue diaida ḷa dji nedraga bara idjaba jūma dji incienso quera bara. Maḷ maāṛi babue diabḷḷaḍeba acḷbi ḷa jūma maḷ jututiadara Ācōrēa dia ḷada.

3

Ācōrē ume necai bai carea sāwā animarā diaida ḷa

¹ Abaaba Ācōrē ume necai bai carea pacada diaibḷḷa, dji umaquīrāda wa dji wēṛāda diaida ḷa. Maḷ pacara jūma bia baida ḷa. ² Dji dia ḷaba idji jawara paca boro ḷṛḷ ḷaḷpeḍa o ḷṛḷḷago beaida ḷa Ācōrē wua dede eḍa wābada caita. Maḷbe Aaroḷ warrarā sacerdoterāba dji oara animarā babue diabada ḷṛḷ idjaba orroza bida jīāpoḍida panḷa. ³⁻⁴ Dji dia ḷaba dji ḷarida, biteḍabema dragada, cotruada umena dji draga bara, nequima sida Aaroḷ warrarā diaida ḷa Ācōrēa babue diaḍamārēā. ⁵ Ādjirāba jūma maḷḷara animarā babue diabadade Ācōrēa babue diadida panḷa animarā bá nūmacāda ḷṛḷ.* Maḷ babue diabḷḷara Ācōrēba bia unuya.

⁶ Abaaba Ācōrē ume necai bai carea ovejada wa chiwatuda diaibḷḷa, dji umaquīrāda wa dji wēṛāda diaida ḷa. Maḷra jūma bia baida ḷa. ⁷ Ovejada diaibḷḷa, Ācōrē quīṛāpita edeida ḷa. ⁸ Idji jawara oveja boro ḷṛḷ ḷaḷpeḍa o ḷṛḷḷago beaida ḷa Ācōrē wua de quīṛāpe. Maḷbe Aaroḷ warrarāba dji oara animarā babue diabada ḷṛḷ idjaba orroza bida jīāpoḍida panḷa. ⁹⁻¹⁰ Dji dia ḷaba dji dragada, dji dru carraya ḷadada, dji ḷarida, cotrua umena dji draga bara, nequima sida sacerdoterā diaida ḷa Ācōrēa babue diaḍamārēā. ¹¹ Sacerdoteba jūma maḷḷara animarā babue diabadade Ācōrēa babue diaida ḷa. Maḷ babue diabḷḷara Ācōrēa djico diabḷḷa quīṛāca ḷa.

¹² Ācōrē ume necai bai carea dia ḷaba chiwatuda diaibḷḷa, Ācōrē quīṛāpita edeida ḷa. ¹³ Mama idji jawara chiwatu boro ḷṛḷ ḷaḷpeḍa o ḷṛḷḷago beaida ḷa Ācōrē wua de quīṛāpe. Maḷbe Aaroḷ warrarāba dji oara animarā babue diabada ḷṛḷ idjaba orroza bida jīāpoḍida panḷa. ¹⁴⁻¹⁵ Dji dia ḷaba dji ḷarida, cotruada umena dji draga bara, nequima sida sacerdotea diaida ḷa Ācōrēa babue diamārēā. ¹⁶ Maḷbe sacerdoteba jūma maḷḷara animarā babue diabadade Ācōrēa babue diaida ḷa. Maḷ babue diabḷḷara Ācōrēa djico diabḷḷa quīṛāca ḷa. Ācōrēba maḷra bia unuya. Jūma dji dragada Ācōrēa babue diaida ḷa. ¹⁷ Idiba ḷtaā naḷ beḍeada ḷjā oḍida panḷa: bārā wāḷadaza bārāba, bārā warrarāneba yōḷadarā bida animarā dragada, oa sida cocara panḷa.

* ³⁵ Ācōrē ume necai bai careabema animarā diai naēna dji dia ḷaba naārā Ācōrēa dewara animarāda jūma babue diaida ḷa. Capítulo 1ne maḷnebemada ḷa ḷa.

4

Cadjirua oda carea cārēda Ācōrēa diaida ba

¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Israelerāa nāwā jaradua: "Abalaba cadjirua oi crīchaē bade Ācōrē leyda āi oibalga, maā cadjirua oda carea nāwā oida baa:

³ Sacerdote dji dromaara baba māwā cadjiruada oibalga, puru sida Ācōrē quīrāpita bedeade baya. Maā cadjirua oda carea paca umaquīrā zaqueda Ācōrēa babue diaida baa. Maā pacara jūma bia baida baa. ⁴ Maāra Ācōrē wua dede eda wābada quīrāpe edepeda idji jawara paca boro arā bapeđa o arāgo beaida baa Ācōrē quīrāpita. ⁵ Maābe dji oada maāri edepeda Ācōrē wua dede eda edeida baa. ⁶ Mama eda idji jawā jīwīnīra maā oade beguea edepeda barima siete Ācōrē quīrāpita jīāpoida baa wua eata jira ba quīrāpe. ⁷ Maābe quera bá diabadae cachu quīrāca beara maā oaba soaida baa Ācōrē quīrāpita. Ācōrē wua dede da dajadaa zepeda dji eda wābada quīrāpe paca oa bedara animarā babue diabada cobā caita jūma weaida baa. ⁸⁻⁹ Maābe cadjirua oda carea paca beada bitedabema dragada jūma edaida baa: dji larida, cotruada umena dji draga bara, nequima sida. ¹⁰ (Ācōrē ume necai bai carea animarā draga edabari quīrāca oida baa.) Edapeda jūma maāgara animarā babue diabadae Ācōrēa babue diaida baa. ¹¹⁻¹² Pacadebema bedara israelerā duanamaaba jūma āyā edeida baa: dji eda, dji djarada, dji boroda, dji jīrūda, jūma bitedabemada, dji ā sida. Jūma maāgara edeida baa animarā babueda pora cuabadamaa. Maā pora arā tabā cajērāpeda pacara jūma babueida baa.

¹³ Cadjirua oi crīchaē bade Israel puruba Ācōrē leyda āi oibalga, cadjirua odara adua bamīna Ācōrē quīrāpita bedeade baya. ¹⁴ Baribalga puruba cawasira, maā cadjirua carea paca umaquīrā zaqueda Ācōrē wua demaa edeida baa babue diabi carea. ¹⁵ Maābe Ācōrē quīrāpita israelerā bororāba ādji jawara paca boro arā bapeđa o arāgo beaida panla. ¹⁶ Maābe sacerdote dji dromaara baba dji oada maāri Ācōrē wua dede eda edeida baa. ¹⁷ Mama eda idji jawā jīwīnīra maā oade beguea edepeda barima siete Ācōrē quīrāpita jīāpoida baa wua eata jira ba quīrāpe. ¹⁸ Maābe Ācōrē quīrāpita quera bá diabadae cachu quīrāca beara maā oaba soaida baa. Ācōrē wua dede da dajadaa zepeda dji eda wābada quīrāpe paca oa bedara animarā babue diabada cobā caita jūma weaida baa. ¹⁹ Maābe paca bitedabema dragada jūma edepeda animarā babue diabadae Ācōrēa babue diaida baa. ²⁰ Idjia oida baa ara idji cadjirua carea oda quīrāca. Sacerdoteba māwā oida baa bārāba cadjirua opeđada carea. Māwābalga Ācōrēba maā cadjiruara quīrādoaya. ²¹ Maābe pacadebema bedara israelerā duanamaaba āyā edepeda jūma babueida baa ara idji cadjirua carea beada paca āyā edepeda jūma babueda quīrāca. Māwā oida baa maā pacara beada bēra Israel puruba cadjirua oda carea.

²² Cadjirua oi crīchaē bade bārā bororānebemaba Ācōrē leyda āi oibalga, cadjirua odara adua bamīna Ācōrē quīrāpita bedeade baya. ²³ Baribalga cadjirua odada cawasira, chiwatu dji umaquīrāda edeida baa Ācōrē quīrāpita babue diabi carea. Maā chiwatura jūma bia baida baa. ²⁴ Animarā babue diadi careabema beabadama idji jawara chiwatu boro arā bapeđa Ācōrē quīrāpita o arāgo beaida baa idjia cadjirua oda carea. ²⁵ Maābe sacerdoteba maā cadjirua carea beada chiwatu oade idji jawā jīwīnīra beguea edepeda animarā babue diabadae cachu quīrāca beara soaida baa. Chiwatu oa bedara animarā babue diabada cobā caita jūma weaida baa. ²⁶ Maābe jūma dji draga bitedabemada Ācōrēa babue diaida baa Ācōrē ume necai bai careabema animarā dragada babue diabari quīrāca.* Maāgara sacerdoteba oida baa bārā boroba cadjirua oda carea. Māwābalga Ācōrēba maā cadjiruara quīrādoaya.

²⁷ Cadjirua oi crīchaē bade bārānebemaba Ācōrē leyda āi oibalga, cadjirua odara adua bamīna Ācōrē quīrāpita bedeade baya. ²⁸ Baribalga cadjirua odada cawasira, chiwatu wērāda edeida baa Ācōrē quīrāpita babue diabi carea. Maā chiwatura jūma bia baida baa. ²⁹ Animarā babue diadi careabema beabadama idji jawara chiwatu boro arā bapeđa o arāgo beaida baa idjia cadjirua oda carea. ³⁰ Maābe sacerdoteba chiwatu oade idji jawā jīwīnīra beguea edepeda animarā babue diabadae cachu quīrāca beara soaida baa. Chiwatu oa bedara animarā babue diabada cobā caita jūma weaida baa. ³¹ Maābe dji dragada jūma edaida baa Ācōrē ume necai bai careabema animarā draga edabari quīrāca. Edapeda dji dragara animarā babue diabadae jūma babue diaida baa Ācōrēba bia

* 4:26 Levítico capítulo 3.

unumārēā. Maḷgara sacerdoteba oida ḅa abalḅa cadjirua oḁa carea. Māwābala Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoaya.

³² Abalḅa chiwatu cāyābara ovejada idjia cadjirua oḁa carea babue diabi quīrā ḅalḅala, oveja wērāda edeida ḅa. Maḷ ovejara jūma bia ḅaida ḅa. ³³ Animarā babue diadi careabema beabadama idji jawara oveja boro ḅrḅ ḅapeḁa o arḅḅago beaida ḅa idjia cadjirua oḁa carea. ³⁴ Maḷbe sacerdoteba maḷ cadjirua carea oveja beada oḁe idji jawā jīwīnīra ḅeguea edapeḁa animarā babue diabadae cachu quīrāca ḅeara soaida ḅa. Oveja oa ḅedara animarā babue diabada coḅa caita jūma weaida ḅa. ³⁵ Maḷbe dji dragada jūma edaida ḅa Ācōrē ume necai ḅai careabema animarā draga edabari quīrāca. Edapeḁa dji dragara Ācōrēa jūma babue diaida ḅa animarā babue diabadae bá nūmacāda animarā ḅrḅ. Maḷgara idjia oida ḅa abalḅa cadjirua oḁa carea. Māwābala Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoaya.

5

¹ Bārā bororāba ēberā cawa obadae abalḁa trānibala, maḅga ēberāba ununada wa ūrīnada jaraḅbala cadjiruada o ḅa. Maḷ carea bedeade ḅaya. ² Bārāba cocara panḅ animarā mēāḅemada, daupēbadada, wa jāne wābada beudada abalḅa waraibala, waradada adua ḅamīna maḷ ēberāra Ācōrē quīrāpita biē ḅeḁa ḅērā bedeade ḅa.* ³ Abalḅa Ācōrē quīrāpita biē ḅa ēberāda waraibala wa maḷ ēberānebemada waraibala, māwā waradara adua ḅamīna cawabalaḁe bedeade ḅaya.† ⁴ Abalḅa quīrācuīta crīchaēne bariduade oida wārāneba jaraibala, māwā jaradara quīrādoaimīna cawabalaḁe Ācōrē quīrāpita bedeade ḅaya.

⁵ Māwā ḅea cadjirua oḁaba idjia oḁara jūmarā ebuda jaraida ḅa. ⁶ Idjia cadjirua oḁa carea idji animarānebema oveja wērāda wa chiwatu wērāda edeida ḅa Ācōrēa babue diabi carea. Maḷbe sacerdoteba maḅga animarā dragara Ācōrēa babue diaida ḅa maḷ ēberāba cadjirua oḁa carea.

⁷ Ne neē quiruba ovejada diai carea neē ḅalḅala, puchirāda umé wa putujuda umé edeida ḅa. Aba Ācōrē quīrāpita beabida ḅa idjia cadjirua oḁa carea idjaba aba Ācōrēa jūma babue diabida ḅa. ⁸ Maḷ uméḅema ībanara sacerdotemaa edepeḁa sacerdoteba aba otapuya beaida ḅa dji ededaba cadjirua oḁa carea. Otapuya beabalaḁe abeda dji borora tacara ḅa. ⁹ Maḷ cadjirua carea ībana beada oara animarā babue diabada orro abaare maāri jīāpoida ḅa. Oa ḅedara animarā babue diabada coḅa caita jūma weaida ḅa. Māwā oida ḅa dji ededaba cadjirua oḁa carea. ¹⁰ Maḷbe sacerdoteba dewarabema ībanara jūma Ācōrēa babue diaida ḅa Ācōrēba obi jarada quīrāca.‡ Jūma maḅgara idjia oida ḅa dji ededaba cadjirua oḁa carea. Māwābala Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoaya.

¹¹ Baribala ne neē quiruba puchirāda umé wa putujuda umé diai carea neē ḅalḅala, dji biara ḅa harinada epedeco jūguruwa umé diaida ḅa idjia cadjirua oḁa carea.§ Maḷ harinane nedragada, incienso quera sida ḅacara ḅa cadjirua carea dia ḅa ḅērā. ¹² Maḷ harinara sacerdotemaa edepeḁa sacerdoteba jawā baratama aba edapeḁa Ācōrēa babue diaida ḅa animarā babue diabadae bá nūmacāda ḅrḅ. Maḷ maāri babue diabalaḁeḅa acabi ḅa harinara jūma Ācōrēa dia ḅada. Maḷ harina diaḁara cadjirua carea diasia. ¹³ Sacerdoteba māwā oida ḅa dji ededaba cadjirua oḁa carea. Māwābala Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoaya. Harina ḅedara sacerdote itea ḅaya bārā néudeḅema Ācōrēa babue diabalaḁe dji ḅedara idji itea ḅebari quīrāca.”-

Bedeade ḅaba diaida ḅa

¹⁴ Idjaba Ācōrēba Moīsea jarasia:

¹⁵ -Cadjirua oi crīchaē ḅade abalḅa Ācōrēa diaida ḅadeḅemada jūma diaḅbala, maḷ cadjirua oḁa carea idji animarānebema oveja dji umaquīrāda Ācōrēa diaida ḅa. Maḷ ovejara jūma bia ḅaida ḅa. Dji nēḅara daucha ḅaida ḅa idjia diaida ḅa quīrāca. Maḅbari paratara diabalaḁara Ācōrē dede zabada quīrāca diaida ḅacasia. ¹⁶ Idjia Ācōrēa diaē ḅada diapeda sacerdotea maḷ auḁu diaida ḅa.* Maḷbe idjia ovejara beapeḁa idji cadjirua carea sacerdoteba Ācōrēa babue diaya. Māwābala Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoaya.

¹⁷ Abalḅa Ācōrē leyda āi oibala, āi oḁada adua ḅamīna Ācōrē quīrāpita maḷ cadjirua carea bedeade ḅa. ¹⁸ Cawabalaḁe idji animarānebema oveja dji umaquīrāda sacerdotemaa edeida ḅa Ācōrēa babue diamārēā maḷ cadjirua oḁa carea. Maḷ ovejara jūma bia ḅaida ḅa. Dji nēḅara daucha ḅaida ḅa idjia diaida ḅa quīrāca. Ovejara beapeḁa idji cadjirua

* 5:2 Levitico capítulo 11. † 5:3 Levitico capítulo 12-15. ‡ 5:10 Levitico 1:14-17. § 5:11 Epedeco jūguruwa umé. Hebreo bedeade ḅa ḅa “décima parte de un efa.” * 5:16 Maḷ auḁu. Hebreo bedeade ḅa ḅa “la quinta parte.”

careia sacerdoteba Ācōrēa babue diaya. Māwā idjia adua bade cadjirua odara Ācōrēba quīrādoaya. ¹⁹ Mañ ēberāba Ācōrē leyda āi oda bēra bedeade bala. Mañ bēra ovejara babue diaida bala.

6

¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Abaaba idjia wagamārēa ne bedada sewadeba adua bada aibala, wa idjia dradada draaē bada aibala, wa cūrūga badeba djārāneda jārībala, Ācōrē quīrāpita cadjiruada o bala. ³ Mañ awara ababa ne aduadada unupeda sewadeba unuē bada aibala, wa baridua mañ quīrāca beada oibala, Ācōrē quīrāpita cadjiruada o bala. ⁴⁻⁵ Bariduaba mañ cadjirua quīrāca beada oibala, Ācōrē quīrāpita bedeade baya. Mañ bēra idjia draa erobara, wa cūrūga badeba jārī erobara, wa idjima beda sewadeba jēda diaē bala, wa djārā ne aduada mērā erobara, wa baridua djārāne mērā eroba sīda djībaria jēda diaida bala. Jēda diapeda mañ audu diaida bala.* Māwā diaida bala idjia cadjirua oda carea oveja beabala ewaride. ⁶ Mañne idji animarānebema oveja dji umaquīrāda sacerdotemaa edeida bala babue diamārēa idjia cadjirua oda carea. Mañ ovejara jūma bia baida bala. Dji nēbala daucha baida bala idjia diaida bala quīrāca. ⁷ Idjia ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba Ācōrē quīrāpita babue diaya. Māwābala Ācōrēba mañ cadjiruara quīrādoaya.

10

Nadāba, Abiu bida cadjirua opedada

¹ Aaroñ warrarā Nadāba, Abiu bida ādji quera babada epedecoda edadapeda tlabada quera sīda mañ epedecode bala sīda. Mañda Ācōrēba jarada awara idji quīrāpita básida.* ² Mañ carea Ācōrēba tala uruada idji balamaaba eradralbisīa. Mañ uruaba ādjira bá beasia. Māwā idji quīrāpita beusīda.

³ Mañbe Moiseba Aaroñ jarasia:

-Nañra jāwāsīa Ācōrēba jarada quīrāca opedadaē bēra. Ācōrēba nāwā jarasia:

Mā caita zebadaba māra waya pananida panala. Mādra jūmarā quīrāpita bia jaradīda panala. Mañda ūrīpeda Aaroñra chupea besīa. ⁴ Mañbe Moiseba Aaroñ djabadrōā Uziel warrarā Misaela, Elzapañ sīda trāpeda jarasia:

-Zedadua. Bārā ēberāñ beupedadara Ācōrē wua de caitabemada puru jīga ededadua.-

⁵ Ara mañda zedapeda Moiseba jarada quīrāca dji beupedadara ādji djo jala panala bara puru jīga edesīda.

16

Ācōrēba cadjirua quīrādoabari ewari

¹ Ācōrēba jarada awara idji quīrāpita quera babada carea Aaroñ warrarāra umē beusīda. Beupedadacarea Ācōrēra Moise ume bedeasia. ² Nāwā jarasia:

-Ba djaba Aaroñ jaradua mā dede wua eata jira bala jēdaare mā itea biara bala dejāne baridua ewaride eda wārāmārēa. Baridua ewaride eda wāsira beuya, māra baurude lral jārāne bala bēra. Ababe māla bada ewaride eda wāida bala.

³ Mañ ewaride Aaroñba nāwā oida bala: idjia cadjirua oda carea paca dji umaquīrā zaqueda eneida bala babue diai carea. Idjaba oveja dji umaquīrāda eneida bala jūma babue diai carea. ⁴ Mañbe cuīpeda idjia edre jābari lino wua odada jāida bala. Mañ lral idjia jābari lino wua oda torroa bada jāpeda calra trājābari lino odaba trājā cobaida bala. Idji borodē jābari lino oda sīda jāida bala. Mañlra idjia jāida bala mā quīrāpita ne obalade.

⁵ Mañ awara israelerāba cadjirua opedada carea idjia chiwatu dji umaquīrāda umē diaidida panala dji draga babue diamārēa. Idjaba oveja dji umaquīrāda diaidida panala jūma babue diamārēa. ⁶ Aaroñba cadjirua oda carea, idji ēberāba cadjirua opedada carea bida paca umaquīrā zaquera eneya babue diai carea. ⁷ Chiwatu umena mā quīrāpita eneida bala mā wua dede eda wābada caita. ⁸ Mañbe bārāba cawadī carea jemenebada quīrāca Aaroñba oya cawai carea sālgā chiwatuda mā itea baida idjaba sālgāda ējūā pōāsa ewaraga bade ērābueida.* ⁹ Chiwatu mā itea bedara Aaroñba babue diai carea bala israelerāba cadjirua opedada carea. ¹⁰ Chiwatu ērābuei carea bedara Aaroñba mā quīrāpita zocai erobaya israelerāba cadjirua opedadara āyā edemārēa ējūā pōāsa ewaraga badaa.

* **6:4-5** Mañ audu. Hebreo bedeade bal bala "la quinta parte." * **10:1** Exodo 30:7-9de jara bala sāwā Ācōrē quīrāpita querada baida bada. * **16:8** Sālgāda ējūā pōāsa ewaraga bade ērābueida. Hebreo bedeade jara bala "sālgāda Azazel carea diabueida." Azazel trāba jara bala ebuda balēa. Nañgarā crīchada dia bala: chiwatu ējūā pōāsa ewaraga bade ērābueida, ējūā chiwatu ērābuebadada, wa jai pōāsa ewaraga bala ējūāne bābarida.

¹¹ Aarołba paca zaquera o arãgo beaida ɓa idjia cadjirua oda carea idjaba idji ɛberãrãba cadjirua opedada carea bida. ¹² Małbe quera babada epedecoda edapeda tɓɓadau mł quĩrãpita ɓa animarã babue diabadadebemaba biraida ɓa. Idjaba incienso quera dji arabadada jawa baratama umé edaida ɓa. Małra juma edeida ɓa mł dede wua eata jira ɓa jêdaare. ¹³ Mama mł quĩrãpita querada tɓɓadau arã cuaida ɓa cowa nũmemãrêê. Mał cowaaba mł baurude arã cobara ânã edaya. Mãwãbãrã Aarołra beuêa. ¹⁴ Małbe paca oda edapeda idji jawa jĩwĩnĩba maãrĩ jĩãpoida ɓa baurude arã iquida. Idjaba baurude quĩrãpe egode ɓarima siete jĩãpoida ɓa.

¹⁵ Małbe dajadaa wãpeda chiwatu mł itea ɓedara o arãgo beaida ɓa israelerãba cadjirua opedada carea. Chiwatu oara mł wua dede eata jira ɓa jêdaare edepeda baurude arã, baurude quĩrãpe egode bida jĩãpoida ɓa idjia naãrã paca oa jĩãpoda quĩrãca. ¹⁶ Mł wua dera bãrã dji cadjirua obadarã tãena ɓa bẽrã Aarołba mãwã oaba jĩãpoida ɓa. Mãwã mł itea biara ɓa dejãda mł quĩrãpita bia ɓeya israelerãba cadjirua o pananebemada, mł quĩrãpita biê pananebemada, idjaba mł badea jã odaê pananebema sida. Mł itea ɓa dejãra ara mał quĩrãca oida ɓa mł quĩrãpita bia bemãrêê.

¹⁷ Aarołba cadjirua carea mł itea biara ɓa dejãne oa jĩãpode wãbãrãde aba ɛdrãbãrãdaa ni abalda mł wua dede ɓacara ɓa. Mama eda ɓãde Aarołba oara jĩãpoya idjia cadjirua oda carea, idji ɛberãrãba cadjirua opedada carea, idjaba israelerãba cadjirua opedada carea bida. ¹⁸ Mł wua dedeba dajadaa zepeda mł quĩrãpita ɓa animarã babue diabadamaa wãida ɓa bia ɓai carea. Idjia paca oara, chiwatu oa sida maãrĩ edapeda animarã babue diabadade cachu quĩrãca ɓeara soaida ɓa. ¹⁹ Małbe animarã babue diabada arã idji jawa jĩwĩnĩba oda ɓarima siete jĩãpoida ɓa animarã babue diabadara mł quĩrãpita bia ɓai carea. Mãwã oida ɓa animarã babue diabadara israelerã mł quĩrãpita biê pananeba biê bebari bẽrã.

²⁰ Mł itea biara ɓa dejã, mł itea ɓa dejã, animarã babue diabada sida mł quĩrãpita bia ɓãdacarea Aarołba chiwatu wadĩ zocai eroɓara caita eneida ɓa. ²¹ Idji jawara chiwatu boro arã ɓãpeda juma israelerãba cadjirua opedadara, mł bedea jã odaê panana sida Aarołba ebuɗa jaraida ɓa mał cadjiruara chiwatu arã ɓai carea. Małbe abalda ɓaya chiwatura ɛjũã põasa ewaraga ɓadaa edemãrêê. ²² Mał chiwatuba juma bãrã cadjiruara ayã edeya ɛberãrã neẽmaa. Mama ɛjũã põasa ewaraga ɓãde dji ededaba chiwatura ɛrãbueida ɓa.

²³ Małmisa Aarołra mł wua dede eda wãpeda idjia jã ɓa lino wua odara ɛrãpeda mama ameida ɓa. Małra idjia jãbaria mł itea biara ɓa dejãne wãi carea. ²⁴ Małbe arima cuipeda idjia ewariza jãbarida jãida ɓa. Małbe dajadaa wãpeda idjia enena ovejada, israelerãba diapedada oveja sida beapeda juma babue diaida ɓa idjia cadjirua oda carea, israelerãba cadjirua opedada carea bida. ²⁵ Małbe cadjirua carea paca, chiwatu sida beada dragada animarã babue diabadade juma babueida ɓa.

²⁶ Chiwatu ɛjũã põasa ewaraga ɓãde ɛrãbuedara jêda zebãrãde cuida ɓa idjaba idjia cacuade jã ɓara tãtoida ɓa. Małbeɓãrã bãrã duanamaa zeida ɓa.

²⁷ Bãrã cadjirua carea beada pacara, chiwatu sida israelerã duanamaalɓa ayã edeida ɓa babuei carea. Dji era, dji djarara, dji ã sida juma babueida ɓa. Aarołba mał animarã oara mł itea biara ɓa dejãne jĩãposia. ²⁸ Ɛberã mał animarã ayã báde wã ɓadara jêda zebãrãde cuida ɓa idjaba idjia cacuade jã ɓara tãtoida ɓa. Małbeɓãrã bãrã duanamaa zeida ɓa.

²⁹ Idiba arãta bãrã israelerãde nał beedeada jã odida panã. Poaza sietebema jedecode die ewari ɓãde bãrãba ne codaca ewarida odida panã.† Mał ewaride trajacara panã. Áibemarã bãrã tãena panã sida trajacara panã. ³⁰ Poaza mał ewaride sacerdote dji dromaara ɓãba mla jarada quĩrãca oya bãrãba cadjirua opedada carea. Mãwã bãrãra mł quĩrãpita bia beadia. ³¹ Mał ewarira arãnãubada ewari dromaa. Małne bãrãra ne codacara panã. Idiba arãta poaza mał ewaride mãwã odida panã.

³² Sacerdote dji dromaara ɓa jaidabãrãde idji warra boro arã olivo dragada weadida panã idji zeza cacuabari bemãrêê. Mał warraba israelerãba cadjirua opedada carea oida ɓa quĩrãca oya. Mał ewaride sacerdoteba lino wua oda jãida ɓara jãya. ³³ Małne oa jĩãpo ɓãdeba idjia mł itea biara ɓa dejãda, mł itea ɓa dejãda, animarã babue diabada sida bia ɓaya. Idjaba sacerdoterãba cadjirua opedada carea, juma bãrãba cadjirua opedada carea bida idjia oida ɓa quĩrãca oya.

³⁴ Idiba arãta mla nałra jã obi ɓa: poaza ɓarima aba sacerdote dji dromaara ɓãba mla jarada quĩrãca oida ɓa juma israelerãba cadjirua opedada carea.

Małbe Ɔcõrẽba Moisea jarada quĩrãca o panesidaa.

† 16:29 Ɔcãrãmaarã israelerã ne codaca ewaride baido docara panasidaa, ãdji quima ume jipa cãnida panasidaa, ãdji jĩũne jãbadada jãcara panasidaa idjaba cuicara panasidaa.

23

Ewari droma bea Ācōrēba obida

¹ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa jaradua mḷa naḷga ewari droma beada poaza obi ḷada. Maḷ ewari beade bārāra ābaa dji jaredida panḷa mḷa bia bedeadī carea.

Ānāūbada ewari

³ Sei ewari bārā trajura odida panḷa, baribḷaḷa sietebema ewaride ānāūnida panḷa. Maḷ ewaride bārāra ni maārī bida trajadacara panḷa. Maḷ awara ābaa dji jaredida panḷa mḷa bia bedeadī carea. Bārā panane wāḷadama bida ānāūbada ewarira maḷ itea wagadida panḷa.

Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabama ewari idjaba paḷ ēsābari neē ḷa cobada ewari

⁴ Mḷa naḷga ewari droma beada poaza obi ḷa. Mḷa ḷada ewaride maḷ ewari beara bārāba odida panḷa. Maḷ ewaride ābaa dji jaredida panḷa mḷa bia bedeadī carea.

⁵ Poaza dji naārēbema jedecode catorce ewari queubḷaḷade bārā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabama ewarira odida panḷa mḷa bia bedeadī carea.* ⁶ Maḷbe abari jedecode quince ewarideba ḷtaa bārāba paḷ ēsābari neē ḷa cobada ewarira odida panḷa mḷa bia bedeadī carea.† Maḷne siete ewari bārāba paḷ ēsābari neē ḷa cobada ewarira odida panḷa. ⁷ Dji naārēbema ewaride bārāra ābaa dji jaredida panḷa mḷa bia bedeadī carea. Maḷ ewaride bārāra trajadacara panḷa. ⁸ Maḷ siete ewaride animarāda mḷa ewariza babue diabidida panḷa. Jirūarebema ewaride bārāra wayacusa ābaa dji jaredida panḷa mḷa bia bedeadī carea. Maḷ ewaride bida bārāra trajadacara panḷa.–

Néudebema naārā ewabḷada Ācōrēba diabada ewari

⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁰ –Israelerāa nāwā jaradua: “Mḷa bārāa diai jarada ējūāne jūēpedadacarea poaza bārā néu naārā ewabḷadabemada jḷawa jāmātama aba sacerdotemaa ededida panḷa. ¹¹ Maḷra idjia mḷ quīrāpita ḷtaa waida ḷa mḷa bārā bia unui carea. Māwā oida ḷa bārā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabama ewari nurēma. ¹² Ara maḷ ewaride bārāba oveja poa aba ḷada mḷa babue diabidida panḷa. Maḷ ovejara jūma bia baida ḷa. ¹³ Maḷ awara dji biara ḷa harinada epedeco jūgurua umé nedragadaa ḷaratadapeda maḷnebema sida mḷa maārī babue diabidida panḷa.‡ Maḷ harina babue diabḷara mḷa bia unuya. Idjaba uva bada boteya aba animarā babue diabada ḷrḷ mḷa wea diabidida panḷa.§ ¹⁴ Poaza maḷgara mḷa diadi nāēna maḷ poadebema ewabḷadara cocara panḷa. Djiwidi pureadara, dji jututiada sida cocara panḷa. Paḷ sida odapeda cocara panḷa. Idiba ḷtaa bārā panane wāḷadaza maḷ bedeara ijā odida panḷa.

Néu naārā ewapedada carea ḷasrida obada ewari

¹⁵ Bārā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabama ewari nurēma bārā néu naārā ewabḷadabemada mḷa jḷawa jāmātama aba diadapeda domia siete juachadida panḷa. ¹⁶ Maḷ siete domia juachapedadacarea nurēma cincuenta ewari baya. Maḷ ewaride bārā néu naārā ewapedadabemada mḷa wayacusa diade zedida panḷa.* ¹⁷ Nāwā odida panḷa: bārā diguidaḷa paḷda umé enenida panḷa mḷa ḷtaa wa diabidi carea. Maḷ paḷra epedeco jūgurua umé dji biara ḷa harina ēsābari bara oda baida ḷa. ¹⁸ Maḷ paḷ diabḷade paca dji umaquīrā zaqueda aba, oveja dji umaquīrāda umé, idjaba oveja dji umaquīrā zaquerā poa aba beada siete diadida panḷa. Maḷ animarāra jūma bia beadida panḷa. Maḷgara diadia sacerdoteba mḷa jūma babue diamārēa. Maḷgarā animarā babue diabḷade bārā néudebema harina odara mḷa diabidida panḷa, uva ḷa sida wea diabidida panḷa. Maḷ babue diabḷara mḷa bia unuya.

¹⁹ Maḷbe bārāba cadjirua opeada carea chiwatu dji umaquīrāda aba beadapeda sacerdoteba babue diaida ḷa. Idjaba Ācōrē ume necai bai carea oveja zaquerā poa aba beada umé beadapeda sacerdoteba dji dragada babue diaida ḷa. ²⁰ Maḷ umébema oveja zaque djarara, bārā néu naārā ewapedadabemema paḷ oda sida sacerdoteba mḷa ḷtaa wa diaida ḷa. Maḷne jūma maḷgara mḷ itea beya. Maḷ bēra sacerdoterāba jūma edadida panḷa codi carea. ²¹ Ara maḷ ewaride bārāra ābaa dji jaredida panḷa mḷa bia bedeadī carea. Maḷ ewaride trajadacara panḷa. Idiba ḷtaa bārā panane wāḷadaza bārāba, bārā warrarāneba yōḷadarā bida maḷ bedeara ijā odida panḷa.

* **23:5** Exodo 12:1-11. † **23:6** Exodo 12:14-20. ‡ **23:13** Epedeco jūgurua umé. Hebreo beade ḷa ḷa “una décima de un efa.” § **23:13** Boteya aba. Hebreo beade ḷa ḷa “un cuarto de hin.” * **23:16** Maḷ ewarira Nuevo Testamentode Pentecoste abadaa.

²² Bārā néu ewabɔdade jūma ewarānadua. Icawa maārī beɔdadua. Dji bæeda sida jɔɔɔ perānadua. Maɔɔara beɔdadua dji ne neɔ queɔdea itea idjaba āibemārā bārā tāēna panɔ itea. Mɔra bārā Ācōrēa.”-

Cachiru zabada ewari

²³ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

²⁴⁻²⁵ -Israelerāa nāwā jaradua: “Poaza sietebema jedecode dji nabema ewaride bārāba ānāūbada ewarida wagadida panɔ. Bārāra trajadacara panɔ. Maɔ ewaride bārāba cachirua zadapeda ābaa dji jɔredida panɔ mɔa bia beɔeadi carea. Idjaba animarāda mɔa babue diabiɔida panɔ.”-

Ācōrēba cadjirua quīrādoabari ewari

²⁶ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

²⁷ -Poaza sietebema jedecode die ewari bɔde mɔa cadjirua quīrādoabari ewarida bārāba oɔida panɔ.† Maɔ ewaride bārāra ne coɔacara panɔ, ābaa dji jɔredida panɔ mɔa bia beɔeadi carea, idjaba animarāda mɔa babue diabiɔida panɔ. ²⁸ Maɔ ewarira mɔa cadjirua quīrādoabari ewari bēra bārāra trajadacara panɔ. Maɔ ewaride sacerdoteba oya bārāba cadjirua opeɔadara mɔa quīrādoamārēa. ²⁹ Maɔ ewaride bariduaba ne coɔaca ewarida oēbɔɔ, idjira bārā tāēnabemada āyā jɔretadida panɔ. ³⁰ Idjaba bariduaba trajuda maɔ ewaride oibɔɔ, maɔ ēberāra mɔa beubiya. ³¹ Maɔ ewaride bārāra ni maārī biɔa trajadacara panɔ. Idiba ātaa bārā panane wābɔdaza bārāba, bārā warrarāneba yōbɔdarā biɔa maɔ beɔeara ijā oɔida panɔ. ³² Maɔ ewarira bārā ānāūbada ewari dromaa. Maɔ ewaride bārāra ne coɔacara panɔ. Maɔ ānāūbada ewarira wagadida panɔ poaza sietebema jedecode nueve ewari queuɔadeba aba nurēma queubɔɔada.-

Warrewarrebema de zaquede panabada ewari

³³ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

³⁴ -Israelerāa nāwā jaradua: “Poaza sietebema jedecode quince ewarideba ātaa siete ewari warrewarrebema de zaquede pananida panɔ mɔa bia beɔeadi carea. ³⁵ Dji nabema ewaride bārāra ābaa dji jɔredida panɔ mɔa bia beɔeadi carea. Maɔ ewaride bārāra trajadacara panɔ. ³⁶ Maɔ siete ewaride animarāda mɔa ewariza babue diabiɔida panɔ. Maɔ siete ewari jōnacarea nurēma bārāra wayacusa ābaa dji jɔredida panɔ mɔa bia beɔeadi carea. Idjaba maɔ ewaride bārāba mɔa animarāda babue diabiɔida panɔ. Maɔ ewarira mɔ itea waga panɔ bēra bārāra trajadacara panɔ.

³⁷ Jūma mɔa jarada ewari droma beara bārāba oɔida panɔ. Maɔ ewari beɔe bārāra ābaa dji jɔredida panɔ mɔa bia beɔeadi carea idjaba mɔa animarāda babue diabiɔi carea. Ewariza mɔa jarada quīrāca bārāba animarā beada babue diabiɔida panɔ, bārā néuɔebemada diabiɔida panɔ, mɔ ume necai beadi carea animarā beada babue diabiɔida panɔ, idjaba uva bada wea diabiɔida panɔ. ³⁸ Domiazabema ānāūbada ewari awara mɔa jarada ewari droma beara bārāba oɔida panɔ. Bārāba ewariza mɔa diadida panɔ awara, soɔeɔa mɔa dia panɔ awara, mɔa diadida jarapedada awara, mɔa jarada ewari droma beɔe diabi bɔra diadida panɔ.

³⁹ Bārā néu jūma ewapɔdadacarea siete ewari bārāra warrewarrebema de zaquede panabada ewarida oɔida panɔ mɔa bia beɔeadi carea. Maɔ ewarira oɔida panɔ poaza sietebema jedecode quince ewarideba ātaa. Dji nabema ewaride bārāba ānāūbada ewarida wagadida panɔ. Idjaba maɔ siete ewari jōnacarea nurēma bārāba ānāūbada ewarida wagadida panɔ. ⁴⁰ Dji nabema ewaride bārāba dji biara bea nejōda, uruta queduaca beada, bacuru jawate quedua bara beada, do icawabema bacuru jawate quedua bara bea sida edadida panɔ.‡ Maɔbe siete ewari bārāra mɔ quīrāpita bɔsrɔda duananida panɔ. ⁴¹ Poaza sietebema jedecode bārāba maɔ ewari dromada siete ewari oɔida panɔ mɔa bia beɔeadi carea. Idiba ātaa bārāba, bārā warrarāneba yōbɔdarā biɔa naɔ beɔeara ijā oɔida panɔ. ⁴² Maɔ siete ewari droma o panɔne jūma bārā israelerāa warrewarrebema de zaquede pananida panɔ. ⁴³ Māwā bārā warrarāneba yōbɔdarāba cawadɔa bārāra warrewarrebema de zaquede panabadjidada mɔa bārāra Egiptōdeba ēdɔa eneside. Mɔra bārā Ācōrēa.”-

⁴⁴ Ācōrēba māwā jaradacarea Moiseba israelerāa jarasia jūma Ācōrēba jarada ewari droma bea oɔamārēa.

24

Ācōrē wua dede ibīrā coadiɔebema

† 23:27 Levitico 16:1-34. ‡ 23:40 Dji biara bea nejōda. Hebreo beɔeade ebuda bɔēa cārēda jara bɔda.

¹ Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Israelerāa jaradua olivo draga idji awa quiruda bamaa enenamārēā. Mał olivo dragaba mł dede ĩbīrāra quewaraza coadia. ³ Mł dede eatł jira bł wua nocoare Aarołba ĩbīrāra quewaraza coa baya urua bamārēā aba łnadababładaa. Idiba łtaa bārāneba yōbdadarāba nał bedeara ĩā odida panla. ⁴ ĩbīrā bābada oro idji awa quiru oda łwateza ĩbīrāra mł quīrāpita quewaraza coadida panla.

Ācōrē quīrāpita bābada pał

⁵ Dji biara bł harinada edadapeda pałra doce ābudadua. Pałza harinara epedeco jūguruwa umé baida bła.* ⁶ Mał pałra mesa oro idji awa quiru odade Ācōrē quīrāpita errecama umé bładadua. Errecamaza sei pał bładadua. ⁷ Errecamaza orrocawa incienso quera idji awa quiruda cobładadua. Mał querara dji pał cacuabari Ācōrēa bá diaya. Mał quera bá diabababa acabiyi pałra jūma Ācōrēa dia bāda. ⁸ Ānāūbada ewariza pał djiwidida Ācōrē quīrāpita bładida panla. Ācōrēa israelerā ume bedea bāda bērā idiba łtaa māwā odida panla. ⁹ Mał pał cacuabari querara Ācōrēa bá diai bērā jūma mał pałra Ācōrē itea beya. Mał bērā ababe Aarołba, idji warrarā bida arima codida panla.-

Ēberāba Ācōrē biē jarada

¹⁰ Ēberāda basia. Dji papara Israeldebema basía baribabla dji zezara Egiptodebema basía. Ewari aba mał ēberā israelerā tāēna pababade wāsia. Pababa nīne idjira ēberā Israeldebema ume djōsia. ¹¹ Djō panlne idjia Ācōrēda biē jarasia. Mał carea israelerāba idjira Moiseama edesidaa cawa omārēā. Mał ēberā papara Dałneba yōna Dibri cau Selomí basía. ¹² Mał ēberāra jida eropanesidaa aba Ācōrēba cawabibabadaa sāvā odida panla. ¹³ Małne Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁴ -Jāł ēberā mł biē jaradara bārā duanabababa āyā ededadua. Jūma idjia mł biē jara bā ũrīpedadaba ādji łwara idji boro łrł bładida panla acabidi carea wārāda bedeadē bāda. Māwānacarea jūmarāba idjira mōgaraba tabari beadida panla. ¹⁵ Israelerāa nāwā jaradua: “Bariduaba młda biē jarababla, idjira bedeadē bā bērā beuida bła. ¹⁶ Mał bērā jūma bārāba idjira mōgaraba tabari beadida panla. Mł biē jaradada Israeldebema baibabla wa āibema baibabla, idjira beadida panla.

¹⁷ Ababada mīā beaibabla, idji sida beadida panla. ¹⁸ Abababa djārā animarāda beaibabla, mał animarā beadabari abarica animarāda djibaría diaida bła. ¹⁹ Abababa djārāda puoibabla, ara idjia puoda quīrāca idji sida puodida panla. ²⁰ Djārā bawababada bāasira, idji bawababla sida bāadida panla. Djārā dauda ārīsira, idji dau sida ārīnida panla. Djārā quidada bāasira, idji quida sida bāadida panla. Ara idjia djārā puoda quīrāca idji sida puodida panla. ²¹ Abababa djārā animarāda beaibabla, mał animarā cacuabari abarica animarāda djibaría diaida bła. Baribabla mīā beaibabla, idjira beadida panla. ²² Dji puodara Israeldebema baibabla wa āibema baibabla, abarica odida panla. Młra bārā Ācōrēa.”-

²³ Moiseba jūma małgara israelerāa jarasia. Māwā jaradacarea ādjirāba dji Ācōrē biē jaradara āyā edadapeda mōgaraba tabari beasidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

* 24:5 Epedeco jūguruwa umé. Hebreo bedeadē bā bła “dos décimas de un efa.”

NUMERO

Israelerā Sinai ējūāne jūpedadacarea Ācōrēba Moisea israelerā dji umaquīrāra jūma juachabisia. Juachabida bēra naā cartara Numero abadaa. Naā cartade bā bāa Ācōrēba israelerāra Sinai ējūāneba Canaaā druua daucha pe ededādebemada. Zocārāmaarā naā cartara Moiseba bāsia 1405 poa Jesu todi naēna.

Ācōrēba Canaaā druua ādjirāa diai jaradamīna israelerāra isabe edeē basia idjia jaradara ijāpedadaē bēra. Ātebala cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga bāde palgabisia. Ācōrē igaradarā quīnipedadacarea idjia waabema israelerāa dewara puru beada poyabipeda Canaaā druua daucha jūēbisia.

Dadji ēberā bedeade Numero cartadebemada naāda bā eropanāa:

Capítulo 6: Nazareodebemada idjaba sacerdoterāba sāwā israelerā bia jara bādiēbemada.

Capítulo 10-14; 16-17; 20-21: Israelerā Sinai ējūāneba Moab druadaa wāpedadādebemada.

Capítulo 22-25; 27; 32: Israelerā jeweda Moab druade bāde panananebemada.

6

Nazareodebema

¹ Ācōrēba Moisea jareasia:

² –Israelerāa nāwā jaradua: Umaquīrāba wa wērāba ara idjida Ācōrē itea beyada aibala, maā ewarideba ltaa idjira nazareo adia. ³ Maā bēra idjia uva ba aseada, baridua ba aseada, uva ba oregueada, baridua ba aseada oreguea odada, uva ba cūā sida docara bāa. Idjaba uvada, uva beseade paeda sida cocara bāa. ⁴ Idji nazareo beyada ada ewarideba aba idji ēdrai jarada ewaridāa ne jūma uva bara bāda cocara bāa. Uva tada, dji e sida cocara bāa.

⁵ Maā awara Ācōrē itea beyada ada ewarideba aba idji ēdrai jarada ewaridāa idji budara tacara bāa. Maā ewaride idjira Ācōrē itea bā bēra idji budara idu urea zebida bāa.

⁶ Idjaba Ācōrē itea beyada ada ewarideba aba idji ēdrai jarada ewaridāa ēberā jaidada caita wācara bāa. ⁷ Dji zezada, dji papada, dji djabada, dji djabawērā sida jaidasira dji bēwārā caita wācara bāa Ācōrē quīrāpita biē be amaaba. Maā ewaride idji budara Ācōrē itea urea erobā bēra Ācōrē quīrāpita bia beida bāa. ⁸ Ācōrē itea beyada ada ewarideba aba idji ēdrai jarada ewaridāa idjira Ācōrē itea bia baida bāa.

⁹ Cawaēne ēberāda idji caita beuibala, idji buda Ācōrē itea urea erobāra Ācōrē quīrāpita biē beya. Maā bēra idjira Ācōrē quīrāpita wayacusa bia bei ewaride borobichia taida bāa. Māwā oya sietebema ewaride. ¹⁰ Nurēma puchirāda wa putujuda umē sacerdotēa diaide wāida bāa Ācōrē wua dede eda wābadamaa. ¹¹ Maābe sacerdotēba aba Ācōrēa bea diaida bāa maā ēberāba cadjirua oda carea. Dewarabemara Ācōrēa jūma babue diaida bāa. Māwā Ācōrēba maā cadjiruara quīrādoaya. Maā ēberāba cadjiruada osia ēberā beuda caita bāda bēra. Maā ewarideba ltaa idji budara Ācōrē itea idu urea zebida bāa. ¹² Maā ewaride oveja dji umaquīrā poa aba bāda babue diabida bāa idji biē beida carea. Maā ewarideba ltaa idjira wayacusa Ācōrē itea beida bāa ara idjia naēna ewari jara bāda quīrāca. Naēna idjia Ācōrē itea bei jarada ewari o baside Ācōrē ume biē beida bēra, maā ewarira juachaiē bāa Ācōrē itea bei jarada ewari jūma daucha oi carea.

¹³ Ācōrē itea beyada ada ewari jōnacarea nazareoba nāwā oida bāa: Ācōrē wua dede eda wābadamaa wāida bāa. ¹⁴ Mama oveja dji umaquīrāda poa aba bāda sacerdotēa diaida bāa Ācōrēa jūma babue diamārēā. Maā ovejara jūma bia baida bāa. Maā awara idjia cadjirua oda carea oveja wērāda poa aba bāda sacerdotēa diaida bāa dji dragara Ācōrēa babue diamārēā. Maā oveja sida jūma bia baida bāa. Idjaba Ācōrē ume necai bai carea oveja dji umaquīrāda sacerdotēa diaida bāa dji dragara babue diamārēā. ¹⁵ Néudebema sida sacerdotēa diaida bāa Ācōrēa diamārēā. Uva ba sida diaida bāa Ācōrēa wea diamārēā. Maā awara paā ēsābari neē bāda jamara aba diaida bāa. Maā paāra quīrā cacua umē baida bāa: aba dji biara bā harina nedraga bara odāa, dewarabemara nedragaba lra paladaa. ¹⁶ Sacerdotēba dji oveja wērā dragada Ācōrēa babue diaya nazareoba cadjirua oda carea. Oveja dji umaquīrāda Ācōrēa jūma babue diaya. ¹⁷ Maāare Ācōrē ume necai bai careabema oveja dragada babue diaya. Maā babue diabala de jamarade bā paā ēsābari neē bāda, néudebema sida Ācōrēa diaya. Idjaba uva bāda Ācōrēa wea diaya.

¹⁸ Mañbe Ācōrē wua dede eda wābada caita nazareora borobichia tɔpeda idji buɗa Ācōrē itea idu ureabi baɗara babueida ɓɓa Ācōrē ume necai bai careabema oveja djara dju panɓ tɓɓaɗe.* ¹⁹ Borobichia tɓɓacarea sacerdoteba oveja jirū nocoarebema djuɗada nazareo jɓwade ɓɓaya. Idjaba jamarade ɓɓa paɓ ɛsābari neɛ ɓɓaɗa umé edapeɗa maɓ siɗa idji jɓwade ɓɓaya: aba nedraga bara oɗada idjaba aba nedragaba ɓɓa ɓaɓaɗaɗa. ²⁰ Mañbe sacerdoteba jūma maɓɓara Ācōrē quĩrāpita ɓɓa waiɗa ɓɓa diai carea. Māwā jūma maɓɓara Ācōrē itea beɗa bērā sacerdoteba edaiɗa ɓɓa. Maɓ awara oveja jā nocoarebema djara Ācōrē quĩrāpita ɓɓa wadada, chīde ɓɓa wadada siɗa idji itea beya.† Jūma māwā oɗacarea nazareo baɗaba uwa baɗa doida ɓɓa.

²¹ Jūma maɓɓara Ācōrē ley nazareobemaa. Ācōrē itea baɗada ɛɗɓaɓaɓaɗe maɓ leyba jara ɓɓa quĩrāca jūma diaiɗa ɓɓa. Maɓ awara idjia Ācōrē itea beyada ada ewariɗe auɗu poya diaɗaya asibaɓa, ɛɗɓaɓaɓaɗe idjia jaraɗa quĩrāca jūma diaiɗa ɓɓa.

Sacerdoteba sãwã israelerã bia jara ɓɓa

²² Ācōrēba Moisea jarasia:

²³ -Aaroɓa, idji warrarāa biɗa jaradua nãwã israelerã bia jara ɓɓaɗamãrēɗ:

²⁴ Ācōrēba bārāra carebaya idjaba wagaya.

²⁵ Ācōrēba bārāra bia unu ɓaya idjaba idji biadeba bia erobaya.‡

²⁶ Ācōrēba bārāra quĩrã ɓaya idjaba necai ɓɓaya.§

²⁷ Aaroɓa, idji warrarāa biɗa mā trãneba israelerã māwã bia jara ɓɓaɗibaɓa, mā wārāda carebaya.-

10

Ācōrēba cachiru obida

¹ Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Paratada edaɗapeɗa cachiruda umé chī oɗaɗua. Maɓ cachirura zaɗia puru ābaa trãni carea idjaba nocoɗaa wābiɗi carea. ³ Cachiru umena dārã jĩguabaɓaɗe puruɗa jūmaena ɓa ume ābaa dji jareɗiɗa panɓa mā wua dede eda wābadama. ⁴ Cachiru aba dārã jĩguabaɓaɗe israelerã bororã awa ɓa ume ābaa dji jareɗiɗa panɓa. ⁵ Cachiru ara pichia jĩguabaɓaɗe israelerã ɓmāɗau odjabariare duanara nocoɗaa wāniɗa panɓa. ⁶ Wayacusa ara maɓ quĩrāca jĩguabaɓaɗe israelerã jawa aɓaare duanara wāniɗa panɓa. Ara maɓ quĩrāca jĩguabaɓaɗe israelerã jawa araare duanara, ɓmāɗau baebariare duanara siɗa wāniɗa panɓa. ⁷ Israelerã ābaa dji jareɗamãrēɗ cachirura dārã zaɗaɗua. Nocoɗaa wānamãrēɗ quĩrã awara zaɗaɗua.

⁸ Aaroɓ warrarã sacerdoterāba maɓ cachirura zaɗiɗa panɓa. Iɗiɓa ɓɓa ɗjirāba, ɗdji warrarāneba yōɓadarã biɗa māwā oɗiɗa panɓa. ⁹ Bārã duaɗe jūɛpedacarea dji quĩrūda bārã ume djoɓe zesidara, bārã djoɓe wāɓaɗade cachirura zaɗaɗua. Māwā mā bārāra quĩrādoaɗa ɗtebaɓa dji quĩrūneɓemada ɛɗɓa edaya. ¹⁰ Maɓ awara mā jaraɗa ewari droma bea ɓaɓriɗaba obaɗade, jedeco djiwiɗi ewari obaɗade biɗa cachirura zaɗaɗua. Animarã babue ɗiabaɗade, mā ume necai bai careabema animarã beabaɗade biɗa cachirura zaɗaɗua. Maɓ zaɓaɗaba mā bārāneɓemada quĩrāneɓabi ɓaya. Māra bārã Ācōrēa.

Israelerã Sinaideba nocoɗaa wãpedada

¹¹ Israelerã Egiptodeba ɛɗɓaɗeɗacarea poa aba ɓɓa jedeco umé veinte ewari ɓaɗe jãrãrã Ācōrē wua de ɓɓa baɗara nocoɗaa wāsia. ¹² Ara maɗiɗa israelerã Sinai ɛjūã pōãsa ewaraga ɓaɗe maɓ jãrãrã caidu wāsidaa. ɓnãu eda wāɓaɗade Paraɓ ɛjūã pōãsa ewaraga ɓaɗe jūɛne wāsidaa. Mama jãrãrãra jira besia.

¹³ Sinaideba ɛɗɓaɗiɗe israelerãra wāɓaɓaɗiɗa Ācōrēba Moisea jaraɗa quĩrāca. ¹⁴ Naãrã juɗaɗeɗa yōna puruɗa ɗdji bandera bara wāsia. ɗdji borora Aminadã warra Naasoɓ basia. ¹⁵ ɗdji jirã ume Isacarɗeɗa yōna puruɗa wāsia. ɗdji borora Zuã warra Natanael basia. ¹⁶ Idjaba Zabuloɓneba yōna puru siɗa ɗdji jirã ume wāsia. ɗdji borora Heloɓ warra Eliã basia. ¹⁷ Maɓ ũbeaare Levi warra Gersoɓneba yōpedadarãba, Levi warra Merariɗeɗa yōpedadarã biɗa Ācōrē wua deda jūma ɛrãcuadapeɗa edesiɗaa.

¹⁸ ɗdji jirãare Rubeɓneba yōna puruɗa ɗdji bandera bara wāsia. ɗdji borora Sedeu warra Elisu basia. ¹⁹ ɗdji jirã ume Simeoɓneba yōna puruɗa wāsia. ɗdji borora Zurisadai warra Selumiel basia. ²⁰ Idjaba Gaɗeɗa yōna puru siɗa ɗdji jirã ume wāsia. ɗdji borora Deuel

* **6:18** Ācōrē ume necai bai careabema animarã dragada babue ɗiapeɗa dji enenaba dji djarara arima djupeɗa cobadja. Sacerdote biɗa maɓ djaradeɓemada ara idji itea edabadja. † **6:20** Exodo 29:27-28. ‡ **6:25** Bārāra bia unu ɓaya. Hebreo beɗeade nãwã ɓɓa ɓa: “Ācōrēba idji quĩrãdarrara bārāmaa uruabiya.” § **6:26** Bārāra quĩrã ɓaya. Hebreo beɗeade ɓɓa ɓa: “Ācōrēba bārāare aɓa ɓaya.”

warra Eliasa basía. ²¹ Maḷ ūbeaare Levi warra Coádeba yōpedadarāba Ācōrē wua dede edabemada jūma edesidaa. Ādji cānima jūēbɔdade Ācōrē wua de naēna edepedadaba maḷ dera o eropanabadjidaa.

²² Ādjirāare Epraiḷneba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Amiú warra Elisamá basía. ²³ Ādjirā ume Manasedeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Pedasu warra Gamaliel basía. ²⁴ Idjaba Benjamiḷneba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādjirā borora Gedeoni warra Abidaḷ basía.

²⁵ Jirūare Daḷneba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādjirāra panasidaa dji quīrūba ēpēsidadara maḷ ēberārā ume djōni carea. Ādji borora Amisadai warra Ajieze basía. ²⁶ Ādjirā ume Aserdeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Ocraḷ warra Pagiel basía. ²⁷ Idjaba Neptaliḷdeba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādji borora Enaḷ warra Ahira basía.

²⁸ Israelerā nocodaa wābɔdaza ara maḷ quīrāca wābadjidaa.

Hobá ādjirā ume wāmārē Moiseba jarada

²⁹ Israelerā Sinaiḷdeba ēdrɔdi naēna Moiserá Hobá ume bedeasia. Hobára Moise zāwārē Reuel warra basía. * Madiaḷ druadebema basía. Moiseba Hobáa jarasia:

-Dairāra wābɔdida Ācōrēba dai jarada druadaa. Dairā ume wādua. Ācōrēba dai israelerā ne biada diayada asia. Maḷ bērā dairāba bɔa ne biada waibɔa diadia.-

³⁰ Hobába panusia:

-Mḷra wāēa. Mḷ druadaa jēda wāya mḷ ēberārāmaa.-

³¹ Maḷne Moiseba jarasia:

-Mḷ quīrā djuburia jēda wārɔdua. Bɔa bio cawa bɔa sāma ējūā pōsa ewaraga bɔde dairāra cānida panɔda. Bɔa dairāra poya jipa pe edeya.† ³² Bɔda dairā ume wāibɔa, ne jūma bia Ācōrēba dairāa diabɔdabemada bɔa diadia.-

³³ Māwā bedeadacarea israelerāra Sinai eya Ācōrē eya abadadeba wāsidaa. Ewari ūbea nībasidaa. Māwā nīnane Ācōrē baurudera ādjirā na eronībasidaa cawabimārē sāma ḷnāūnida. ³⁴ Āsa israelerā nocodaa wābɔdade Ācōrē jḷrārāra ādjirā ḷrḷ wābadjia.

³⁵ Ācōrē baurude nocodaa edebɔdaza Moiseba nāwā jarabadjia:

Ācōrē, na wādua. Bɔa ume dji quīrūra āyā jɔrecuadua. Bɔ quīrānacara āyā mīrū wābicuadua.

³⁶ Ācōrē baurude ādji cānima jūēbɔdade Moiseba nāwā jarabadjia:

Ācōrē, jēda zedua dai israelerā zocārā duanɔmaa.‡

11

Ācōrēba tɔbɔ urua eradɔabida

¹ Māwā nīnane israelerāra ādji bia mīga panɔ carea Ācōrē quīrāpita biē bedea duanesidaa. Maḷ ūrīsida Ācōrēra quīrūpeda tɔbɔ uruada ādjirāmaa eradɔabisia. Maḷ tɔbɔ uruaba puru iq-uidabema deda ḷcɔḷɔ bɔcɔasia. ² Maḷ carea israelerāba Moisea quīrā djuburiada iwīdisidaa. Ara maḷda Moiseba ādjirā carea Ācōrēba bedea djuburiabɔdade tɔbɔ uruara quisia. ³ Mama trḷ bɔsidaa Taberá, Ācōrēba tɔbɔ uruada ādjirā tāēna eradɔabida bērā.*

Ācōrēba pōrā diabueda

⁴ ḷcɔḷɔ āibemarā israelerā ume nīnaba ādjia co panɔ awara dewara djicoda co quīrā panasidaa.† Maḷ bērā israelerā sida sode biē panenapeda nāwā jarasidaa:

-iAy, nedjarada cobɔdabara! ⁵ Dadjirāba quīrāneba panɔa Egiptode bedada bari co panabadjidaa. Idjaba pepinoda, nejōda, ceboyada, puerroda, recao sida co panabadjidaa. ⁶ Baribɔra idira abari co panɔba sē panɔa. Ababe naḷ manádrɔ co tapanɔa.-

⁷ Manára culádrɔ ta quīrāca pichia querasia. Bedelio quīrāca torroa cuaracuara basia.‡ ⁸⁻⁹ Diamasiza ējūā cūrāsaba bēguea nūmebɔdade manára odjabadjia. Israelerāba manára jɔḷ pedapeda birajubadjidaa wa yude ḷrababadjidaa. Maḷgɔra djubadjidaa wa paḷda obadjidaa. Dji warraara paḷ olivo dragadaa odaca basia.

¹⁰ Maḷne Moiseba ūrīsia deza dji eda wābadama israelerāra ādjia co quīrā panɔ carea jḷa panɔda. Maḷ carea Ācōrēra ādjirā ume bio quīrūsia. Moise bida maḷra biē unusia. ¹¹ Maḷ carea Moiseba Ācōrēa jarasia:

-Mḷra bɔ nezocaa. Maḷda ḷcārē cārē bɔa mḷra jāwā biē o bɔ? ḷMḷa cārēda bɔ quīrāpita biē oda bērā bɔa jāwā naḷ purura mḷ jɔwade bɔsɔ? ¹² ḷMḷra ādji papaca? ḷMḷabɔḷ

* **10:29** ḷcɔḷɔmaarā Hobára Moise zāwārē basía. † **10:31** Bɔa dairāra poya jipa pe edeya. Hebreo bedeade bɔ bɔa: "Bɔra dai dau baya." ‡ **10:36** Dai israelerā zocārā duanɔmaa. Hebreo bedeade maḷra ebuda bɔēa. * **11:3** Hebreo bedeade Taberá trɔba jara bɔa "tɔbɔ urua." † **11:4** ḷcɔḷɔ āibemarāra israelerā ume Egipto druadeba ēdrɔsidaa. Exodo 12:38. ‡ **11:7** Bedelióra bacuru baa.

ādjirāra tocuasica? Māwāra ζcārē cārēā jara ʙa ādjirāra ʙa ādji drōā naēnabemarāa diai jarada druaāa edemārēā daupēbariba warra jʙwade bara edebari quīrāca? ¹³ Naʙ ēberārā jīā panʙa mʙā jara panʙa: “Dairāa nedjarada codi carea diadua.” Baribʙʙl mʙā ζsāma nedjarada edai ādjirāa diai carea? ¹⁴ Mʙdubʙʙa naʙ purura poya edeēa. Māwā edeira jūmawāyā zarea ʙʙa. ¹⁵ ʙʙa naʙ puruda mʙdubʙʙa edebibʙʙl biara ʙʙa mʙra beaida. ʙʙa wārāda mʙda bia unu ʙʙʙʙʙ, mʙra beadua waa bia mīgarāmārēā.–

¹⁶ Ācōrēba panusia:

–Israelerā bororā ʙʙa bio cawa ʙʙda setenta edapeda mʙ wua de caita ededua. Mama ʙʙ ume jʙānida panʙa. ¹⁷ Maʙne mʙra mama edaa zepeda ʙʙ ume bedeaya. Mʙa ʙʙa diada Jaureda ādjirāa biāa diaya naʙ puruda careba ededamārēā. Māwā ʙʙdubʙʙa naʙ purura edeēa.

¹⁸ Israelerāa jaradua nedjarada nu codi bērā nane ādjirāba odida panʙa nu mʙ quīrāpita bia duanani carea. [§] Mʙa ūrīsia ādjirā jīā panʙa nāwā jara panʙa: “¡Ay, nedjarada cobʙdabara! ¡Dadjirāra Egiptode biara duanabadjidaa!” Māwā jara panʙ bērā mʙa ādjirāa nedjarada diaya codamārēā. ¹⁹⁻²⁰ Maʙ nedjarara ādjirāba ewari ababe, ewari umé, ewari juesuma, die ewari, veinte ewari bida codāēa, āteʙʙʙl jedeco aba codia aba nedjaraba jaitabʙdadaa. * Māwā oya mʙra bārā ume ʙʙmīna. Ādjirāba mʙda igaradapeda jīā panʙa mʙ quīrāpita nāwā jara panʙa: “¿Dadjirāra cārē cārēā Egiptodeba ēdrasida?”–

²¹ Moiseba jarasia:

–Umaquīrārā awa mʙ ume seisciento mil panʙa. Maʙda ʙʙa jara ʙʙa jedeco aba nedjarada dairāba codamārēā diaida. ²² Dai ovejada, pacada jūma beabʙda sida jūmarā itea araēa. ¡Pusadebema beda jūma beabʙda sida araēa!–

²³ Ācōrēba Moisea jarasia:

–ζMʙa jūma poya oēca? Idi ʙʙa unuya mʙa jaradara poya oida wa poya oēda.–

²⁴ Ācōrē ume bedeā badara Moiseba israelerā jarade wāsia. Maʙne israelerā bororāda setenta edapeda Ācōrē wua de caita pe edesia. ²⁵ Mama Ācōrēra jʙrārāne edaa zepeda Moise ume bedeasia. Idjia Moisea diada Jaureda maʙ setenta israelerā bororāa bida diasia. Maʙ Jaurera ādjirāmaa zepeda cawaēne Ācōrēneba bedeā duanesidaa. † Māwānacarea waa ara maʙ quīrāca bedeadaē basia.

²⁶ Maʙne Moiseba setenta bororā edadadebemada umé Ācōrē wua demaa wānaē basia, āteʙʙʙl israelerā duanʙma panesidaa. Abara Eldá basia. Dewarabemara Medá basia. Ācōrē wua demaa wānaē badamīna Ācōrēba diada Jaurera ādjia bida edasidaa. Maʙ bērā ādji sida cawaēne Ācōrēneba bedeā panesidaa israelerā duanʙma. ²⁷ Maʙ carea cūdra aba Moisemaa pira wāpeda nāwā jarasia:

–¡Eldáda, Medá sida Ācōrēneba bedeā panʙa israelerā duanʙma!–

²⁸ Maʙne Nuʙ warra Josueba jarasia:

–Mʙ boro Moise, ādjia idu māwā bedeabirādua.– (Josuera cūdra edaʙa Moise carebabari basia.)

²⁹ Moiseba jarasia:

–ζʙʙa crīcha ʙʙca ababe mʙʙʙʙl Ācōrē Jaurera erobaida ʙʙda? Mʙmaarā bia ʙʙcasia Ācōrēba idji Jaureda jūmarāa diabʙʙʙl idjaba jūmarāda idjideba bedeabʙdabara.–

³⁰ Māwānacarea Moiserā, israelerā bororā sida jēda wāsidaa israelerā duanʙmaa.

³¹ Maʙbe Ācōrēba nāūrāda pusaareba ʙʙbisia. Maʙ nāūrāba pōrāda zocārā enesia israelerā duanʙmaa. Israelerā duanʙma ʙʙa ewari aba wāida ʙʙ quīrāca maʙ pōrāra jeweda jārēbaribusi basia. Egorodeba dji ʙʙlara dadji ʙʙcara daucha basia. ³² Maʙ ewaride āsa, diamasi, nurēma bida israelerāba pōrāra quenabadjidaa. Dji maārīara beadaba ēda cincuenta birasia. ‡ Maʙlara beseade pae duanasidaa ādjirā duanʙma.

³³ Maʙ pōrā djara jūma codi naēna Ācōrēra ādjirā ume quīrūsia. [§] Maʙ bērā israelerāra zocārā quīnibisia. ³⁴ Dji zocai panenaba manā awara co quīrīā pananara joucuasidaa. Maʙ carea maʙ ējūāra trʙ ʙʙsidaa Kibro-hataava. *

³⁵ Kibro-hataavadeba israelerāra Hazerodaa wānapeda mama duanesidaa.

§ **11:18** Ācōrē quīrāpita bia duanani carea ādjirāra cuidapeda wua tātodada jʙnida panasidaa. Idjaba ādji quima ume jipa cānida panasidaa. * **11:19-20** Awa nedjaraba jaitabʙdadaa. Hebreo bedeade ʙʙ ʙʙa: “Awa ādji quēʙʙde odjabʙʙadaa.”

† **11:25** Hebreo bedeade ebuda ʙʙēa sāwā bedeasidada. Zocārāmaarā ādjia cawadaēne Ācōrē bedeada mīā cawaiē jara duanesidaa waa dadjia ūrīnaca bedeade bedeā duanesidaa. ‡ **11:32** Éda cincuenta. Hebreo bedeade ʙʙ ʙʙa “diez homeres.” § **11:33** Ebuda ʙʙēa cārē cārēā Ācōrēra ādjirā ume quīrūsia. ʙʙʙʙmaarā israelerā jūmawāyā ne co panʙ carea quīrūsia idjaba dewarārāmaarā ādjia biē bedeapedada carea quīrūsia.

* **11:34** Hebreo bedeade maʙ trʙba jara ʙʙa: “Nedjara awa panʙ carea beupedada joubada ējūā.”

12

Mariaba Aaroλ bida Moise biē jarapedada

¹ Mariaba, Aaroλ bida ādji djaba Moiseda biē jara panesidāa āibema wērā edada carea.*
² Ādjia nāwā jarasidāa:

-ζĀcōrēra ababe Moisedeba bedebarica? ζDadjideba bida bedeacaca?-

Māwā bedea panlra Ācōrēba biē ūrīsia. (³ Jūma naλ ējūāne Moiserā dji dromaara bāi crīchara neē basia.) ⁴ Ara maλda Ācōrēba Moisea, Aaroλa, Mariaa bida jarasia:

-Bārā ūbea mλ wua demaa zedadua.-

Ara maλda wāsidaa. ⁵ Maλne Ācōrēra jλrārā λtλba edaa drasoā jira bλde edaa zesia idji wua dede eida wābadamaa. Mama Aaroλra Maria sīda caitaara trλsia. Ara maλda caitaara wāsidaa. ⁶ Maλbe Ācōrēba ādjia jarasia:

-Mλa jarabλrλda bio ūrīnadua. Mλneba bedeabadarā bārā tāēna bea ume mλra cāimocaradēba idjaba cāimocara quīrāca ne unubi bλdeba bedebaria. ⁷ Baribλrλ mλ nezoca Moise ume māwā bedeacaa. Jūma mλ ēberārā cāyābara idjiabλrλ mλra biara jīā bλa.† ⁸ Idji ume mλra nēbλrλbaria. Ne jara bλdeba idji ume bedeacaa. Ātebλrλ ebuda jarabaria. Idjia mλra unubaria. Māwā bλ bērā ζbārāba cārē cārēā wayadaē basi mλ nezoca Moiserā biē jaradī carea?-

⁹ Ācōrēra ādji ume bio quīrūpeda wāsia. ¹⁰⁻¹¹ Ācōrē wua demaλba jλrārā λtaa wābλrλde Mariara aidāba bira nūmesia.‡ Maλ unuside Aaroλba Moisea nāwā bedea djuburiasia:

-Mλ boro, mλ quīrā djuburia daiba crīchadaēne cadjirua opedadara quīrādoadua. ¹² Maria cacuara idu jūma ārī bebīrādua warra λradλgađa quīrāca.-

¹³ Ara maλda Moiseba Maria carea Ācōrēa quīrā djuburiada nāwā iwīdisia:

-Ācōrē, mλ quīrā djuburia mλ djabawērā Mariara biabidua.-

¹⁴ Ācōrēba panusia:

-Idji zezaba cawa obλrλde idji quīrādarrađe idodabara, ζsiete ewari puru jīga bλdaē bacasidaca quīrā peramārēā?§ Ara maλ quīrāca bārāba idjira siete ewari puru jīga bλdida panla. Māwānacarea poya jēda zeya.

¹⁵ Ara maλda israelerāba Mariara puru jīga bλde wāsidaa siete ewari mama bāmārēā. Maλ siete ewariđe israelerāra nocodaa wānaē basia aba Maria jēda zebλrλdaa. ¹⁶ Zedacarea Hazerodeba Paraλ ējūā pōāsa ewaraga bλde jūēne wāsidaa.

13

Canaaλ druā acλde wā panana

¹ Maλbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² -λcλrλ umaquīrārāda Canaaλ druā acλde diabuedua. Maλ druara mλa israelerāa diaya. Israeldeba yōna doce purudebemada aba aba edadua diabuei carea. Ādjira puru boroda beadida panla.-

³ Ara maλda Moiseba λcλrλ umaquīrārāda Paraλ ējūā pōāsa ewaraga bλdeba Canaaλnaa diabuesia Ācōrēba jarada quīrāca. Jūma ādjirāra israelerā bororā basia. ⁴ Ādjirāra naλgarā basia: Rubeλneba yōna purudebema Zacu warra Sαuada, ⁵ Simeoλneba yōna purudebema Hori warra Sapada, ⁶ Judadeba yōna purudebema Jepone warra Caleda, ⁷ Isacardeba yōna purudebema Jose warra Igalda, ⁸ Epraiλneba yōna purudebema Nuλ warra Oseada, ⁹ Benjamiλneba yōna purudebema Rapu warra Paltida, ¹⁰ Zabuloλneba yōna purudebema Sodi warra Gadielda, ¹¹ Jose warra Manasedeba yōna purudebema Susi warra Gadida, ¹² Daλneba yōna purudebema Gemali warra Amielda, ¹³ Aserdeba yōna purudebema Micael warra Setuda, ¹⁴ Neptaliđeba yōna purudebema Vapsi warra Nahbida, ¹⁵ idjaba Gadeba yōna purudebema Maqui warra Geuelda. ¹⁶ Moiseba Canaaλ druā acλde diabuedarā trλra maλgarā basia. (Nuλ warra Oseara Moiseba trλ bλsia Josue.)

¹⁷ Moiseba maλ ēberārā Canaaλ druā acλde diabueside nāwā jarasia:

-Negue ējūā pōāsa ewaraga bλareba ējūā eyaida bλdaa wānadua. ¹⁸ Acλdadua maλ druara sāwā bλda idjaba maλ druadebemarāra sāwā beada; mēsā beada wa mēsāē beada; zocārā panlra wa zocārāē panlra. ¹⁹ Acλdadua ādji druara sāwā bλda; bia bλda wa biē bλda. Idjaba acλdadua ādji purura sāwā beada; mōgaraba auđu jūrā ca beada wa ara jāwā beada.

* **12:1** Āibema wērā. Hebreo bedeade bλ bλa: "Cusita wērā." Ebuda bλēa maλ wērāra Seporā basida wa Moiseba dewarada edasida. † **12:7** Idjiabλrλ mλra biara jīā bλa. λcλrλamaarā nāwā jara bλa: "Mλ purura idjia diasia wagamārēā." ‡ **12:10-11** Mariara aidāba bira nūmesia. Hebreo bedeade bλ bλa: "Mariara aidāba nieve quīrāca basia."

§ **12:14** Abaλba djārā quīrādarrađe idosira maλ ēberāra Ācōrē quīrāpita biē besia.

20 Acladadua dji ĕjũãda; ĕjũã biada wa ĕjũã biaĕda, bacuru baraada wa neĕda. ¡Sozarra beadadua! Idjaba maĕ druadebema nejõda λCλλ ĕa enenadua.-
(Moiseba ādjirāra uva jara diabuesia.)

21 Ara maĕda Canaaĕ druua acĕde wāsidaa. Ādjirāba jũma acĕsidaa Zil ĕjũã põāsa ewaraga ĕĕdeba aba Reho purudaa. (Reho purura Hamā druua caita ĕĕa.) 22 Negue ĕjũã põāsa ewaraga ĕĕare wānapeda Hebroĕ purude jũene wāsidaa. Maĕ purude Ahimaĕda, Sesaida, Talmai sida panabadjidaa. Ādjira Anacadeba yõpedada basia.* (Ādji drõã naĕnabemarāba Hebroĕ purura osidaa siete poa egiptorāba Zoaĕ puru odi naĕna.) 23 Dji acĕde wā panara jeweda Escol abadade jũene wāsidaa. Mama uva camλ droma ĕada aba tĕ edasidaa. Maĕgara bacurude jĕnapeda ĕberā umĕba equiadeba edesidaa. Idjaba granadajõda, higojõ sida ĕa edesidaa. 24 Maĕ jewedara ādjirāba trĕ ĕsidaa Escol, uva camλ droma ĕada tĕ edapedada bĕrā.†

25 Cuarenta ewari Canaaĕ druara jũma acĕ pananapeda jĕda wāsidaa. 26 Paraĕ ĕjũã põāsa ewaraga ĕĕde Cadĕ abadama ādjirāra Moise ume, Aaroĕ ume, idjaba jũma israelerā ume ābaa dji jĕsidaa. Maĕne jũma ādjia unupedadada nĕbĕrĕpeda Canaaĕ druadebema nejõda acĕbisidaa. 27 Ādjirāba Moisea nāwā nĕbĕrĕsidaa:

-ĕĕa wābida druade dairāra jũsidaa. Wārāda maĕ druade baridua ne upedadara bia zaubaria. Maĕ druadebema nejõda acĕdua. 28 Baribĕrĕ maĕ druade ĕea ĕberārāra bio mĕsrā ĕea. Ādji purura waibĕa ĕea idjaba mõgaraba audu jũrā ca ĕea. Mama dairāba Anacadeba yõpedadarāda unusidaa. 29 Ādjirā awara Negue ĕjũã põāsa ewaraga ĕĕde amalecitarāda panabadaa. ĕjũã eyaida ĕĕde hititarāda, jebuseorāda, amorreorā sida panabadaa. Pusaare, Jordaĕ doare bida cananeorāda panabadaa.-

30 Maĕ beĕea carea puru Moise quĩrāpita ĕaga nũmara ĕaleba chupeabisia. Maĕbe jarasia:

-¡Wāna! ¡Maĕ druara dadjirāba poya edadia! ¡Maĕ druade ĕea ĕberārāra wārāda poyadia!-

31 Baribĕrĕ idji ume acĕde wā pananaba jarasidaa:

-¡Dadjirāra wānaĕ! ¡Maĕ druade ĕea ĕberārāra dadjirā cāyābara mĕsrāra ĕea!-

32 Maĕbe sewadeba ādjirāba israelerā jara panesidaa ādjia acĕde wā panana druara dji biaĕda. Nāwā jarasidaa:

-Jāĕ druua daiba acĕde wā pananane ĕberārāra dji quĩni nũmabaria.‡ Maĕ awara ĕberārā daiba unupedadara jũma waibĕaga ĕea. 33 Mama dairāba unusidaa Anacadeba yõpedada ĕberārā draso waibĕaga ĕeada. Ādjirā acĕdabara dairāra djuburi quedeaa adichichi quĩrāca. Idjaba ādjirāba dairāra ara maĕ quĩrāca unusidaa.-

14

Israelerāba Ācõrĕ igarapedada

1 Maĕ ũrĩsidade israelerā jũmarāda ĕaga nũmesia idjaba maĕ diamasi jĩã panada ĕnadrasidaa. 2 Puruba Moisea, Aaroĕ sida biĕ jaradapeda ādjia nāwā jarasidaa:

-¡Dairāra Egiptode beupedadabara biara ĕacasia! ¡Naĕ ĕjũã põāsa ewaraga ĕĕde bida beupedadabara biara ĕacasia! 3 ¡Ācõrĕba cārĕ cārĕã dairāra maĕ druadaa edebĕrĕ? ¡Mama djõ panĕne maĕ druadebemarāba dairāra quenanamārĕã edebĕrĕca? ¡Dai wĕrārāra, warrarā sida maĕ ĕberārāba ara ādjirā itea jidadamārĕã edebĕrĕca? ¡Egiptodaa jĕda wānida biara ĕĕca?-

4 Maĕbe ādjiduba jara duanesidaa:

-ĕĕa edadia dadjirā boro bamārĕã. Maĕbe Egiptodaa jĕda wānia.-

5 Maĕ ũrĩsidade Moiserā, Aaroĕ sida jũma israelerā quĩrāpita chĩraborode ĕarru copanesidaa.* 6 Maĕne Nuĕ warra Josueba, Jepone warra ĕale bida ādjia cacuade jĕ panada sopuaba cõãtasidaa. Maĕ umĕbemara Canaaĕ druua acĕde wā panananebema basia. 7 Ādjia israelerā jarasidaa:

-Dairāba acĕde wā panana ĕjũrāra bio bia ĕĕa. 8 Maĕ druade baridua ne upedadara bia zaubaria. Ācõrĕba dadjirāda bia unu ĕĕĕ maĕ druadaa edepeda jũma diaya. 9 Maĕ bĕrā Ācõrĕra igararānadua. Idjaba maĕ druadebemarāda wayarānadua. Dadjirāba poyadia, ādjirāra caiba carebai neĕ panĕ bĕrā. Baribĕrĕ Ācõrĕda dadjirā ume ĕĕa. Maĕ bĕrā ādjirāra wayarānadua.-

* 13:22 Anacadeba yõpedadara draso waibĕaga ĕeasia. † 13:24 Hebreo beĕeade Escol trĕba jara ĕĕa "camλ."

‡ 13:32 ĕberārāra dji quĩni nũmabaria. Hebreo beĕeade nāwā ĕĕa: "Maĕ ĕjũãba dji panabadara mĩbaria." λCλĕmaarā maĕba jara ĕĕa maĕ ĕjũãne ĕberārā djõ panĕneba dji quĩni nũmabaria. * 14:5 λCλĕmaarā ādjira chĩraborode ĕarru copanesidaa Ācõrĕba beĕea djuburiadi carea idjaba λCλĕmaarā nāwā osidaa puru jĕda wārānamārĕã beĕea djuburiadi carea.

¹⁰ Māwā jara pananamīna puruba ādjira mōgaraba tabari beadiada asidaa. Māwā duanane cawaēne ādjirāba unusidaa Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroada idji wua dede ānaga dogoda. ¹¹ Maāne Ācōrēba Moisea jarasia:

–jNaā ēberārāba baridua carea māra igarabadaa! jMā ādjirā tāēna ne ununaca waibāa beada odamīna wadibida māra ijā amabadaa! ¹² Maā carea mā ādjirāra quinibiya. Baribāra badeba mā ādjirā cāyābara puru waibāara bāda idjaba ābāra bāda yōbiya.–

Moiseba israelerā carea Ācōrēa bedea djuburiada

¹³⁻¹⁴ Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Ba ābādeba naā ēberārāra Egiptodeba ēdra enesia. Maāda ba ādjirāda quinibibāra egip-torāba ūrīnapeda Canaaā druadebemarāa nēbāra dia. Mā Boro, Canaaānebemarāba naēna ūrīsidaa bāra dairā ume bāda, dairāma ebuēda odjasida, ba jārārāda dairā ālā nībābarida, āsa bāra jārārā ālāba edaa drasoā jira bāde dairā na wābarida idjaba diamasi ara maā jārārāda tabā quīrāca eradra nūmābarida. ¹⁵ Ba naā ēberārāda jūma quinibibāra, ba o ba ūrīpedadaba nāwā jaradia: ¹⁶ “Ācōrēba israelerā idjia diai jarada ējūāna poya edeē basia. Maā bēra ādjirāra ējūā pōasa ewaraga bāde jūma quinibisia.”

¹⁷ Mā Boro, māwā jararānamārēā mā quīrā djuburia ba ābāra unubidua ara ba jarada quīrāca. ¹⁸ Ba jarasia bara baridua quīrūcada idjaba ēberārāra bio quīrā bāda. Maā awara jarasia ādjia cadjirua obadara, ba beēda igarabada sida ba quīrādoabarida. Māwāmīna dji beēde bāra ba cawa obariada asia. Dji zezaba cadjirua oda carea idjida, idji warrarāda, idji wiuzaqwerāda, ādjirā warrarā sida cawa o bābariada asia.† ¹⁹ Maā bēra ba quīrā waibāa badeba naā ēberārāba cadjirua opedadara quīrādoada ādji Egiptodeba ēdrapedada warideba aba ididaa ba quīrādoada quīrāca.–

²⁰ Ācōrēba jarasia:

–Ādjia cadjirua opedadara mā quīrādoasia ba beēda djuburiada bēra. ²¹ Māwāmīna māra wārāda zocai bā bēra, idjaba wārāda jūma naā ējūāne dji dromaara bā bēra, wārāda nāwā cawa oya. ²²⁻²³ Naā ēberārā ni ābāda mā ādji drōā naēnabemarāa diai jarada ējūāne idu jūbiēā. Ādjirāba mā quīrāwārēā dorrodorroada unupedadamīna idjaba Egiptode, ējūā pōasa ewaraga bāde bida mā ne ununaca o bāda unupedadamīna māra ijānaē basia. Ātebāra mā poya oē quīrāca bārima zocārā biē beēasidaa.‡ Māda igarapedada bēra ādjirā ni ābāda Canaaā druade jūēnaē. ²⁴ Baribāra mā nezoca Cale crīchara awara bā. Idjibāra māra ne jūmane bia ēpēbaria. Maā bēra idjia acade wā bada ējūāne mā idjira jūbiya. Idjia, idjideba yōbādarā bida maā ējūāra edadia. ²⁵ Baribāra nu bārāra Pusa Purruada wābada ode jēda wānada ējūā pōasa ewaraga bādaa. Ara nawena amalecitarāda cananeorā sida Canaaā druā jewēde duana.–

²⁶ Idjaba Ācōrēba Moisea, Aaroā bida nāwā jarasia:

²⁷ –zāba sālbe naā puru cadjiruaba māra biē jara panani? Mā ūrī bā ādjia māda biē jara panabada. ²⁸ Maā bēra ādjirā nāwā jarade wānada: “Ācōrēba nāwā jara bā: māra wārāda zocai bā bēra bārāba jarapedada quīrāca wārāda oya. ²⁹ Jūma bārā veinte poa auđu bea mā juachabidaba māda biē jarapedada bēra naā ējūā pōasa ewaraga bāde beudia. ³⁰ Bārānebema ni ābāda mā wārāneba bārā diai jarada ējūāna jūēne wānaē. Ababe Jepone warra Caledra, Nuā warra Josue sida maā ējūāne jūēne wānia. ³¹ Bārāba jarasidaa maā druadebemarāba bārā warrarāra ara ādji itea jida ededida. Baribāra maā druā bārāba igarapedadara mā bārā warrarāra diaya. Maā ēdjirāra maā druade bia panania. ³² Baribāra bārā dji drōārāra naā ējūā pōasa ewaraga bāde beudia. ³³ Bārā warrarāra bārā ume naā ējūā pōasa ewaraga bāde cuarenta poa pāra nībādia oveja wagabari pāra nībābari quīrāca. Bārāba māra igarapedada bēra, bārā warrarāra bia mīga panania aba bārā jūma beubadaa. ³⁴ Canaaā druā acāde wā panana ēberārāra cuarenta ewari mama panasida bēra, bārāra cuarenta poa bia mīga pananida panā mā igarapedada carea. Māwā bārāba cawādia mā quīrūbira sāwābāra bāda.” ³⁵ Māra Ācōrēa. Mā jaradara wārāda oya. Naā puru dji cadjiruada mā cawa oya jūmarāba māda igarapedada bēra. Naā ējūā pōasa ewaraga bāde beudia.–

³⁶⁻³⁷ Maābe Moiseba Canaaā druā acāde diabuedarāra Ācōrēba cawaēne quinibisia. Māwā quinibisia Canaaā druadeba jēda zedapeda israelerā idjida biē jarabisida bēra idjaba sewadeba maā ējūāra biē tabāda asida bēra. ³⁸ Canaaā druā acāde wā panananebemada umēbe beudaē basia; Nuā warra Josueda idjaba Jepone warra Cale sida.

Canaaā druadebemarāba israelerā poyapedada

† 14:18 Exodo 34:6-7. ‡ 14:22-23 Barima zocārā. Hebreo beēde jara bā “barima die.”

³⁹ Moiseba jūma Ācōrēba jaradara israelerāa jarasia. Maļ carea ādjirāra sopuadeba bio jīā duanesidaa. ⁴⁰ Maļ bērā nurēma diapedeā ādjirāra piradrāpēda Canaaļ druade eyaida bamaa wāni carea panasidaa. Nāwā jarasidaa:

-Dairāba cadjiruada osidaa maļ druara poya edadaēana asidade. Dairāra wānia Ācōrēba diai jarada druadaa.-

⁴¹ Baribara Moiseba jarasia:

-ǂBārāba cārē cārēā Ācōrēba jaradara iǂānaē? Bārāda Canaaļ druadaa wānibara, bia wānaēa. ⁴² Mama wārānada. Ācōrēra bārā ume wāē bērā dadjirā dji quīrūba bārāra quenania. ⁴³ Bārāba Ācōrēra igarasida bērā idjira bārā ume baēa. Maļ bērā amalecitarā ume idjaba cananeorā ume djōbadaē ādjirāba bārāra quenania.-

⁴⁴ Māwā jaradamīna israelerāba iǂānaē basia. Canaaļ druade eyaida bāare wāsidaa. Baribara Moiserā wāē basia. Ācōrē baurude sida israelerā wua de eropanama besia. ⁴⁵ Maļne eyade panā amalecitarāra, cananeorā sida israelerā ume djōne zesidaa. Israelerāra poyadapēda ādjirā caidu ēpē quena wāsidaa aba Hormā abadaadaa. §

16

Ēberā Core abadaba Moise, Aaroļ sida igarada

¹⁻² Izar warrada Core abadjidaa. Idjira Levi warra Coādeba yōna basia. Corera dewara ēberārā ūbea panā ume beēa ausidaa Moise āyā bādi carea. Maļ ūbeabemara Rubeļneba yōpedeāda basia; aba Eliā warra Dataā basia, aba idji warra Abiraā basia, idjaba aba Pele warra Oā basia. Ādjirāare israelerā bororāda 250 panasidaa. Maļ bororāra dji biara beada puruba edada basia. ³ Jūma maļ ēberārāra Moisemaa Aaroļmaa bida wānapēda nāwā jarasidaa:

-ǂAba idibe bārāra dairā boro badia! Purura jūmaena Ācōrēba idji itea edasia. Idjira dairā ume bida bāa. Māwā bā bērā ǂcārē cārēā jūma Ācōrē puru cāyābara bārāra dji dromaara panāda crīcha panā?-

⁴ Maļ ūrīside Moiserā chīrāborode barru cobesia Ācōrēa beēa djuburiai carea. ⁵ Maļbe Corea, idjiare panārāa bida jarasia:

-Nu diapeda Ācōrēba cawabiya caida idjideda idjaba caida edasida idji sacerdotē bamārēā. Idjia edada ēberādra idji caita idu wābiya. ⁶⁻⁷ Core, bāa, bāare panārā bida nāwā odada: bādjiza quera babada epedecoda edadapēda nu tlabādauda, quera badi careabema sida maļ epedecode bādadua. Maļda Ācōrē quīrāpita bāde wānadua. Maļne Ācōrēba cawabiya caida edasida idji sacerdotē bamārēā. ǂBārā levitarāra jūmawāyā beēa panāa. Ya besia!-

⁸ Moiseba Corea idjaba jarasia:

-Bārā levitarā, ūrīnadua. ⁹ Dadji israelerā Ācōrēba bārādra awara bāasia idji caita poya wānamārēā. Māwā israelerāba Ācōrēa animarā babue diade wābadade bārābāra ādjirāra carebabadaa idjaba dadjirā nocodaa wābadade Ācōrē wua dera edebadaa. ǂAra maļba bia bāēca? ¹⁰ Core, Ācōrēba bāra, waabema levitarā sida idji caita idu wābibaria māwā odamārēā. Baribara bārāmaarā maļgara bia bāēa ātebāra Ācōrē sacerdoterā ba quīrā panāa. ¹¹ Maļ bērā bāa, bāare bea bida Ācōrēra igara panāa. ǂCārē cārēā Aaroļra biē jara panā? ǂAaroļra beadee bāra Ācōrēba idji sacerdotē bamārēā bāda bērā?-

¹² Maļbe Moiseba Eliā warrarā Dataāda, Abiraā sida trābisia. Baribara ādjia jarabisidaa:

-Daira bamaa wānaēa. ¹³ Bāa daira drua biadeba ēdra enesia. Maļ druadebāra baridua ne upedadara bia zaubarā. Bāa daira naā ējūā pōāsa ewaraga bāde jūma quīnibāra. Maļda ǂbāra wadibida dai boroda ba quīrā bāca? ¹⁴ Bāa drua biadaa edeyada asia. Maļ druade baridua ne upedadara bia zaubariada asia. Baribara bāa daira maaaa edeē tabāa. Ējūāda, uva bara bā ējūā sida diaē tabāa. ǂBāa wadibida daira cūrūga quīrā bāca?† Daira bamaa wānaēa.-

¹⁵ Māwā jara panā carea Moiserā bio quīrūpeda Ācōrēa jarasia:

-Ādjia bāa diabadara bia unurādua. Māra ādji boromīna ādji burroda, ni cārē sida ādjidera jārē bāa. Māa ādjira ni aba bida biē oē bāa.-

¹⁶ Maļbe Moiseba Corea jarasia:

-Nu bāra, bāare panārā sida Ācōrē quīrāpita wānadua idji wua demaa. Aaroļ sida mama bāya. ¹⁷ Bāare panā 250 ēberārāba ādji quera babada epedecora edadapēda querara coa

§ **14:45** Hebreo beedeade Hormā trāba jara bāa "jūma ārīpedada." * **16:4** Acaamaarā Moiserā chīrāborode barru cobesia ne wayaaba. † **16:14** ǂBāa wadibida daira cūrūga quīrā bāca? Hebreo beedeade bā bāa: "ǂBāa naā ēberārā daura nūētaica?"

nūmλnadau. Maλγara Ācōrē wua demaa idji quīrāpita ededadau. Βλα, Aaroλ bida bārā quera babada epedecora ededadau.-

¹⁸ Nurēma ādjirāza quera babada epedecoda edadapeda tλbλdauda eda bλdapeda quera coa nūmasidaa. Ādjirāra, Moiserā, Aaroλ sida Ācōrē wua dede eda wābada caita duanasidaa. ¹⁹ Coreba jūma Israel purura Ācōrē wua dede eda wābadamaa zebisia Moise, Aaroλ sida āyā bλdi carea. Cawaēne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroadā ādjirā quīrāpita λnaga dogosia. ²⁰ Maλne Ācōrēba Moisea, Aaroλa bida jarasia:

²¹ -Naλ ēberārā caitabemada āyā wānadau. Mλa ādjirāra abeda jūma quinibiya.-

²² Baribλγa Moiserā Aaroλ sida chīrāborode barru copanenapeda Ācōrēa nāwā bedea djuburiasidaa:

-Ācōrē, bλdeba ēberārāra jūma zocai beaa. ¿Abaλba cadjirua oda carea bλra jūma naλ puru ume quīrū baica?-

²³ Ācōrēba Moisea jarasia:

²⁴ -Purua jaradua Core wua de caitabemada, Dataλ wua de caitabemada, idjaba Abiraλ wua de caitabemada āyā wānamārēā.-

²⁵ Ara maλda Moiserā piradγaλpeda Dataλ bλmaā idjaba Abiraλmaā bida wāsia. Israelerā bororā sida Moise caidu wāsidaa. ²⁶ Maλne Moiseba purua jarasia:

-Jāl cadjirua obadarā wua de caitabemada āyā wānadau. Ādjia eropanλnebemada tārānadau. Tānibλγa bārā sida beudia jūma ādjia cadjirua opedada carea.-

²⁷ Ara maλda israelerāra Core wua de caitabemada, Dataλ wua de caitabemada idjaba Abiraλ wua de caitabemada āyā wāsidaa. Maλne Dataλra, Abiraλ sida ādji wua de dajada zedapeda ādji dede eda wābada caita λta nūmeasia. Ādji ume dji quimada, jūma ādji warrarā sida nūpanasidaa. ²⁸ Maλne Moiseba jarasia:

-Nāwā bārāba cawadīa ara mλdjia quīrīā bλdeba bārā boroda beē basida, ātebλra Ācōrēbλra mλra bλsida: ²⁹ naλ ēberārāda dadji beubada quīrāca beuēibλra, bārāba cawadīa Ācōrēba mλra bλē basida bārā boro bamārēā. ³⁰ Baribλra Ācōrēba egoroda cawaēne yā dogobipeda ādjira, jūma ādjia eropanλ sida egoroba mībλra, ādjirā zocai panλne beudarā jaure panabadamaa wānibλra, bārāba cawadīa ādjiabλra Ācōrēda igarasidada. Māwā cawadīa, ēberārā maλ quīrāca beubadada dadjirāba wadibida ununaca bērā.

³¹ Moiseba māwā jarabλrāde Dataλ bλmaλba aba Abiraλ bλmaā egorora yā dogosia. ³² Maλne egoroba ādjira, ādji ēberārāra, Corera, idji ēberārāra, idjaba jūma ādjia eropanana sida mīsia. ³³ Ādjirā mīpeda egorora wayacusa araa catλ dogosia. Māwā zocai panλne maλ ēberārāra jūma ādjia eropanana sida beudarā jaure panabadamaa wāsidaa. Israelerā tēnabemada nēbasidaa. ³⁴ Egoroba mībλrāde maλ ēberārā biabada carea ādjirā caita duanara āyā pira wāsidaa. Maλne nāwā biasidaa:

-jEgoroba dadjirā sida mīcuaya!-

³⁵ Maλ awara Ācōrēba tλbλ uruada idji bλmaλba quera bā dia panλ ēberārāmaa eradγλbisia. Māwā eradγλbλrλba maλ 250 ēberārāra jūma bā quenasia.

³⁶ Maλbe Ācōrēba Moisea jarasia:

³⁷⁻³⁸ -Sacerdote Aaroλ warra Elezaa jaradua quera babada epedecora tλbλ cowa nūmλnebemada jλra pemārēā. Tλbλdau epedecode wadī bλra āyā tλmλ peabueida bλa. Maλ epedecode mλa quereda bā diasida bērā epedecora mλ itea besia. Jāl ēberārāba cadjiruada opedada bērā beusidaa. Maλ bērā ādji epedecora pewedeā berrachidapeda animarā babue diabadade cara bλdadua israelerāba quīrānebadamārēā baridua ēberāba querada mλa bā diacara bλda.-

³⁹ Ara maλda sacerdote Elezaba ēberārā tλbλba bā beupedada quera babada epedecora jλra pesia. Jλra pepeda maλ epedeco bronze odara pewedeā berrachibisia animarā babue diabadade cara bλi carea. ⁴⁰ Maλra cara bλsia israelerāba quīrānebadamārēā Aaroλ idjaba idjideba yōbadarā awara ni abλba querada Ācōrēa bā diacara bλda Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. Ādjirā awara bariduaba Ācōrēa querada bā diaibλra, maλ ēberā sida beuya, Core, idjiare panana sida beupedada quīrāca.

⁴¹ Nurēma jūma israelerāba wayacusa Moiseda Aaroλ sida nāwā biē jara duanesidaa:

-jBārāba Ācōrē ēberārāra beasidaa!-

⁴² Māwā biē jara panλra Moisea, Aaroλma bida powua nūmasia. Maλne Ācōrē wua demaa acλbadade cawaēne jārārāba dera ānā edapeda Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroadā λnaga dogosia. ⁴³ Ara maλda Moiserā Aaroλ sida Ācōrē wua de quīrāpe wāsidaa. ⁴⁴ Maλne Ācōrēba Moisea jarasia:

⁴⁵ -jNaλ puru caitabemada āyā wānadau! jMλa ādjirāra abeda jūma quinibiya!-

Ara maŕda Moiserā Aaroŕ sīda chīrāborode b̄rru copanesīdaa. ⁴⁶ Moiseba Aaroŕa jarasia:

-B̄ quera babada epedecora isabe enedua. Animarā babue diabadade b̄ t̄ab̄l̄adauda eda b̄apeda incienso querada coa nūmadua. Maŕbe israelerā duanamaa isabe wāpeda Ācōrēa diadua ādjirāba cadjirua opedadara quīrādoamārēā. Ācōrēa bio quīrū b̄ b̄ērā ādjirāra quīnibadaa.-

⁴⁷ Ara maŕda Aaroŕba osia Moiseba jarada quīrāca. Idji quera babada epedecora edapeda israelerā duanamaa pira wāsia. Jūēb̄abara israelerāra ḥcaḥa beucuaadoasia. Maŕne idjia querada coa nūmasia ādjirāba cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoamārēā. ⁴⁸ Idjira nūmesia dji quīnipedada tabea, dji zocai pan̄ ēsi. Māwā ādjirāra waa quīninaē basia. ⁴⁹ Maŕ ewarīde 14,700 ēberārāra quīnisīdaa Coreare beada naēna quīnipedada juachadaē. ⁵⁰ Ēberārāra waa quīninaē b̄ērā Aaroŕra Moisemaa wāsia Ācōrē wua dede eda wābada caita.

17

Aaroŕ bacuru quedua barada

¹ Maŕbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Israelerāa jaradua bacuruda doce enenamārēā. Israeldeba yōna doce purudebema bororāba bacuruda aba aba diadida pan̄la. Maŕ bacurude dji bororā trāda b̄adua. ³ Levideba yōna puruba enena bacurude Aaroŕ trāda b̄adua. Israeldeba yōna puruza bacuru aba diadida pan̄la ādji boro trāda b̄amārēā. ⁴ Maŕ bacurura m̄l wua dede baurude quīrāpe b̄adua m̄l b̄ārā ume bedebarima. ⁵ Nu bacuru aba quedua bara b̄aya. Maŕ bacuru djibarira m̄la edasia m̄l sacerdote bamārēā. Maŕ ununapeda israelerāba b̄ārāda waa biē jaradaēa. Māwā m̄la ādjirāra chupeabiya.-

⁶ Moiseba israelerāa māwā jarasia. Ara maŕda Israeldeba yōna doce purudebema bororāba ādji bacuru cawacawa Moisea diade zesīdaa. Doce bacurura diasīdaa. Aaroŕne sīda diasia. ⁷ Moiseba maŕ bacurura Ācōrē wua dede baurude quīrāpe b̄asia. ⁸ Nurēma Moise Ācōrē wua dede eda wāb̄ar̄ade unusia Levideba yōna Aaroŕ bacurura pāwārā quedua bara b̄ada, pōnō bara b̄ada, idjaba almendra tada zaupeda purea jira b̄ada. ⁹ Moiseba bacurura Ācōrē wua dedeba dajada israelerāmaa jūma edesia. Israelerāba ac̄adapeda ādjide cawacawa edasīdaa. ¹⁰ Maŕbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Aaroŕ bacurura wayacusa m̄l baurude quīrāpe waga b̄adua. Maŕ bacurura waga eropananida pan̄la m̄l igarabadarāba quīrānebadamārēā m̄la Aaroŕra, idjideba yōb̄adarā sīda edasida m̄l sacerdoterā beadamārēā. Māwā ādjirāba m̄l biē jara pan̄lada b̄la chupeabiya quīnirānamārēā.-

¹¹ Ara maŕda Moiseba jūma osia Ācōrēba idjia jarada quīrāca. ¹² Maŕbe israelerāba Moisea jarasīdaa:

-j̄Dairāra beudia! j̄Abeda jūma quīnīnia! j̄jūma nēbadia! ¹³ j̄Bariduada Ācōrē wua de caita wāib̄ar̄a beuya! j̄Dairāra jūma quīnīnia!-

20

Ācōrēba baido mōgaradeba weabiida

¹ Poa djiwidide dji nabema jedecode israelerāra Cadé abadama jūēne wāsīdaa.* Maŕ Cadēra Zīl ējūā pōāsa ewaraga b̄ade b̄la. Mama Moise djabawērā Mariara jaidapeda t̄abarisīdaa.

² Mama baido dodī carea neē basia. Maŕ b̄ērā purura Moisemaa, Aaroŕmaa bīda wāsīdaa biē jaradī carea. ³ Quīrūbideba Moisea nāwā jarasīdaa:

-j̄Ācōrēba dai djabarā quīnibiside dairā sīda quīnipedadabara biara b̄acasia!† ⁴ j̄Bārāba cārē cārēā dairā, Ācōrē purura naŕ ējūā pōāsa ewaraga b̄adaa enesīdaa? j̄Dairāra dai animarā sīda nama beadamārēā enesīdaca? ⁵ j̄Cārē cārēā Egīptodeba naŕ ējūā biē tab̄adaa enesīda? j̄Nama poya ne ucara tab̄la! j̄Higojōda, uvada, granadajō sīda neē tab̄la! j̄Baido sīda neē tab̄la!-

⁶ Ara maŕda Moiserā Aaroŕ sīda israelerā duanamaal̄ba Ācōrē wua dede eda wābada caita wānapeda chīrāborode b̄rru copanesīdaa Ācōrēa iwīdīdī carea. Maŕne Ācōrē quīrāwārēā dorrorroada ādji quīrāpita ḥnaga dogosia. ⁷ Ācōrēba Moisea jarasia:

⁸ -B̄ bacuruda edapeda b̄ djaba Aaroŕ ume purura ededadua awuá mōgara wāib̄la b̄lamaa. Ādjirā quīrāpita maŕ mōgaraa bedeadua baidoda weamārēā. Ara māwā

* **20:1** Ebuda b̄lēa sāḡla poa djiwidīda jara b̄la. Zocārāmarā naŕ capítulode b̄l̄ b̄la israelerāra cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga b̄ade p̄ḡlapedadacarea māwānada. † **20:3** Numero 16:23-33.

bedeabara baidora mōgaradeba wea dogoya. Māwā bala baidora weabiya israelerāba ādji animarā bida dodamārēā.-

⁹ Ara maḏda Moiseba idji bacurura Ācōrē wua dede bada edasia Ācōrēba jarada quīrāca. ¹⁰ Idjia Aaroā ume purura ābaa jaresidaa Ācōrēba jarada mōgara quīrāpe. Maḏne Moiseba israelerāba jarasia:

-Bārā cawara zarea bea, ūrīnadua! ĴBārāba ijānamārēā daiba bārā itea baidoda naḏ mōgaradeba weabidida panaca?-

¹¹ Māwā jarapeda Moiseba idji bacurura ḏtaa wapeda mōgaradaa barima ume usā. Ara maḏda baidora wea dogopeda israelerāba ādji animarā bida dosidaa.

¹² Māwānacarea Ācōrēba Moisea Aaroā bida nāwā jarasia:

-Mā ijānaē pananeba bārāba israelerā quīrāpita cawabidāē basā mlra wārāda Ācōrēda. Maḏ bērā bārāba naḏ puru ume jūēne wānaēa mā diai jarada druadaa.-

¹³ Maḏ baido weabidama trā bāsidaa Meribā, israelerāba baido carea quīrūbideba Ācōrē quīrāpita biē bedeapedada bērā.† Maḏ baido weabi badeba Ācōrēba ādjirāba cawabisia idjira wārāda Ācōrēda.

Edoḏnebema boroba israelerā idji druade idu wābiē bada

¹⁴ Cadē abadadeba Moiseba ḏcaga ēberārāda Edoḏnebema boromaa nāwā jarade diabuesia:

-Dai israelerāba bārā djabarā.‡ Maḏ bērā dairāba ba ume bedeade ze panaa. Bala bio cawa bala dairā bia mīga pananebemada. ¹⁵ Dairā drōā naēnabemara Egiptoda wānapeda mama dārā panasidaa. Maḏne egiptorāba ādjirāba, dairā sida biē o eropanasidaa. ¹⁶ Maḏ carea Ācōrēba quīrā djuburiada iwidisidaa. Maḏra Ācōrēba ūrīpeda idji nezoca bajānebemada aba diabuesia dairā Egiptodeba ēdra enemārēā. Idira ba drua caita Cadē abadade panaa. ¹⁷ Dai quīrā djuburia, ba druade idu wāyā wābidua. Bārā néude eda wānaēa, bārā uva ējūāne eda wānaēa, ni bārā baido juebada uriadebemada doḏaēa. ēberārā Boro abada ode quīrāipa wānia. Ba druade panane maḏ odebemada jawa araare ni jawa acare bida āyā wānaēa.-

¹⁸ Baribara Edoḏnebema boroba panusia:

-Bārāba mā druade wānacara panaa. Maḏda ijānaēbala dairāba bārāmaa djōne wānia.-

¹⁹ Dji iwidide wā panaba jarasidaa:

-Wārāda quīrāipa ode wānia. Maḏne dairāba wa dai animarāba bārā baidoda doḏibara, maḏbari paratada diadia. Ababe ba druade wāyā wāna quīrā panaa. Ababe maḏra iwidid panaa.-

²⁰ Baribara Edoḏnebema boroba wayacusa panusia:

-Bārāba mā druade wānacara panaa.-

Ara maḏda Edoḏnebema boroba sordaorā bio mēsra beara zocārā israelerāmaa djōne edesia. ²¹ Edoḏnebema boroba idji druade idu wābiē bērā israelerāba dewara oare wāsidaa.

Aaroā jaidada

²² Cadē abadadeba Israel purura Hor eyadaa wāsidaa. ²³ Hor eyara Edoḏ drua caita bala. Mama Ācōrēba Moisea Aaroā bida jarasia:

²⁴ -Nama Aaroāra jaidaya. Idjira mā israelerāba diai jarada druade eda wācara bala, Meribāde mā baido weabidama bārāba mā jaradara ijā odaē basi bērā. ²⁵ Moise, ba djaba Aaroāra idji warra Eleaza sida Hor eyade ḏtaa ededua. ²⁶ Mama Aaroāba jā ba djiora ērāpeda idji warra Eleazaa jābidua sacerdote dji dromada bēmarēā. Maḏbe Aaroāra mama jaidaya.-

²⁷ Ara maḏda Moiseba jūma osia Ācōrēba jarada quīrāca. Jūma israelerāba acā panane Aaroāra, Eleaza sida Hor eyade ḏtaa edesia. ²⁸ Mama Aaroāba jā ba djiora jūma ērāpeda Moiseba Aaroā warra Eleazaa jābisia. Maḏbe Aaroāra eya borode jaidasia. Māwānacarea Moiserā Eleaza sida eyadeba edaa zesidaa. ²⁹ Israelerāba Aaroā jaidada cawasidade idji carea jūmarāda jedeco aba jāsidaa.

21

Israelerāba Arad purudebema boro poyapedada

¹ Arad purudebema borora cananeo basia. Negue ējūā pōasa ewaraga bala idji drua basia. Idjia ūrīsia israelerāba Atariḏnaa wābada ode zebadada. Maḏ bērā idji sordaorāda israelerāba ume djōne edesia. Djō panane ādjirāba ḏcaga israelerāba jida edesidaa. ² Maḏ

† 20:13 Hebreo bedeade Meribā trāba jara bala "quīrūbideba biē bedeadi" wa "caicayadi." ‡

§ 20:14 Israelerāba

Jacobodeba yōsidaa. Edoḏnebemarāra Jacobo djaba Esaudeba yōsidaa. Genesi 36:6-8.

bērã israelerãba Ācōrēa wārãneba nãwã jarasidaa: “Dairãba naġ ěberãrã poyadamãrēã bla carebaibara, ãdji purura jũma ārĩcuadapeda babuedia.”*

³ Israelerãba wārãneba jarapedadara Ācōrēba bia ũrĩsia. Idjia carebasia ãdjirãba maġ cananeorãda poyadamãrēã. Israelerãba jũma quenanapeda ãdji purura jũma ārĩnapeda babuesidaa. Maġ bērã mama trġ ħasidaa Hormã.†

Moiseba bronze dama oda

⁴ Hor eyadeba israelerãra Pusa Purruadaa wãbada òare wãsidaa Edoġ drua auđu parragadi carea. Mãwã wãnane sē panesidaa. ⁵ Maġ carea Ācōrēda, Moise sida nãwã biġ jara duanesidaa:

–Ķbla dairãra Egiptodeba ědra enesica naġ ějũã pōãsa ewaraga ħãde quininamãrēã? Codira neġa. Baido sida neġa. Idjaba naġ manã warrãě taba co panaba sē panãa.–

⁶ Maġãra carea Ācōrēba israelerãmaa dama dji arada zocãrã diabuesia. Maġ damaba israelerãra cacuadapeda zocãrã quinisidaa. ⁷ Maġ bērã israelerãra Moisemaa wãnapeda jarasidaa:

–Dairãba cadjiruada osidaa Ācōrēda, ħã sida biġ jarasida bērã. Dai quĩrã djuburia Ācōrēa iwididua naġ damara ãyã wãbicuamãrēã.–

Ara maġda Moiseba ãdjirã carea Ācōrēba beġea djuburiasia. ⁸ Maġne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Bronceda dama quĩrãca aba opeġa bacuru erãdeġe ħta jira ħãdua. Damaba abaġda casira, maġ ěberãba bronze oda damada acãibara biaya.–

⁹ Ara maġda Moiseba bronceda dama quĩrãca opeġa bacuru erãdeġe ħta jira ħasia. Damaba aba cabarãde maġ ěberãba bronze oda damada acãsira biabadjia.

Israelerã Moab druade jũpedada

¹⁰ Mamaġba wãnapeda israelerãra Obot abadade duanesidaa. ¹¹ Mamaġba wãnapeda Ije-Abariãne duanesidaa. Maġra Moab druadeba ġmãġau odjabariare ějũã pōãsa ewaraga ħãde bla. ¹² Mamaġba wãnapeda Zared do jewedeġe duanesidaa. ¹³ Mamaġba wãnapeda Arnoġ do quĩrãre duanesidaa ějũã pōãsa ewaraga ħãde. Maġ ějũãra amorreorã druade bla. Arnoġ dora Moab drua idjaba amorreorã drua ěsi bla. ¹⁴⁻¹⁵ Maġ bērã carta Ācōrē Djõna abadade nãwã ħã bla:

Vaheb puru Supa druade ħãare, Arnoġ do jãwateare bida wãyã wãsidaa.

Do zaque bea caita Ar abadadaa wãsidaa Moab drua orrocawa.‡

¹⁶ Mamaġba israelerãra baido juebada uria Beer abadadaa wãsidaa. Mama Ācōrēba Moisea nãwã jarasia:

–Purura ãbaa jãredua. Mãã ãdjirãa baidoda diaya.–

¹⁷ Maġne israelerãra nãwã trġãsidaa:

Baido juebada uriara bogadrã ħãdua. Maġ baido carea trġãnia.

¹⁸ Dadjirã bororãba ãdji bacuruba naġ baido juebada uriara corosidaa. Dji dromarãba ãdji bardonaba corosidaa.

Mama ějũã pōãsa ewaraga ħãdeba Matanãnaa wãsidaa. ¹⁹ Mamaġba Najaliẽdaa wãsidaa. Mamaġba Bamodaa wãsidaa. ²⁰ Mamaġba jewedeġe Moab druade ħãde jũene wãnapeda Pisga eyade duanesidaa. Pisga eyadeba Jesimoġ ějũã pōãsa ewaraga ħãra unubarã.

Israelerãba amorreorã poyapedada

²¹ Maġbe israelerãba amorreorã boro Sehoġ abadamaa ħcãra diabuesia nãwã jaradamãrēã:

²² –Dai quĩrã djuburia ħã druade idu wãyã wãbidua. Dairãra bãrã nẽude eda wãnaġa, bãrã uva ějũãne bida eda wãnaġa, ni bãrã baido juebada uriaġebemada doġaġa. ěberãrã Boro abada ode quĩrãipa wãnia.–

²³ Baribara Sehoġba israelerãra idji druade idu wãbiġ basia. Idji sordaorãra jũma trġcuapeda ějũã pōãsa ewaraga ħãde israelerãmaa wãnapeda Jahaza puru caita djõsidaa.

²⁴ Baribara israelerãba ãdjirãra poyadapeda ãdji druara jãrĩsidaa Arnoġ doġeba aba Jabó doġaa amonitarã drua daucha. Amonitarãba ãdji druara bio waga eropanasidaa.

²⁵ Israelerãba amorreorã puru beada jũma poyasidaa; dji puru droma Hesboġ abadara, puru zaquerã sida. Poyadapeda maġ purude panesidaa.

²⁶ Amorreorã boro Sehoġra Hesboġ purude babadjia. Naġna idjira moabitarã boro ume djõpeda ãdji druara jũma jãrĩsia aba Arnoġ do daucha. ²⁷ Maġ carea nãwã jarabadaa:

* **21:2** Hebreo beġeġe naġ crĩchada dia bla: “Dji quĩrãra poyadapeda jũma idjia eroġara Ācōrē itea beya. Maġ bērã jũma ārĩnapeda babuedia ni abaġba ara idji itea edarãnamãrēã.” † **21:3** Hebreo beġeġe Hormã trġba jara bla “jũma ārĩpedada.” ‡ **21:14-15** Hebreo beġeġe jũma maġ versĩcolora ebuda bla.

¡Hesboļ purura wayacusa ode zedadua! Sehoļ purura idji baða quĩrāca bia oðia.

²⁸ Sehoļ sordaoŗāra Hesboļ puruðeba wāsidaa. Тлбл urua eradтлблгл quĩrāca Sehoļ puruðeba wāsidaa.

Maļne Ar puru Moab druade Ёlra babuesidaa. Arnoļ do icawa eyade bea puru sida jūma babuesidaa. §

²⁹ ¡Ay, moabitarā! ¡Bārāra mĩā djoburi beaa! Bārā ācōrē Quemo ēpēbadara beusidaa.

Amorreorā boro Sehoļba bārā warrārāra memenebisia. Bārā caurāra jida edesia.

³⁰ Baribлгл dadjirāba ādjira jūma poyasidaa.* Hesboļ puruðeba aba Dibol puruðaa jūma quenasidaa.

Nopa puruðeba aba Medebā puruðaa jūma ārĩnapeda babuesidaa.

Israelerāba Basaļnebema boro Og poyapedada

³¹ Māwā israelerāra amorreorā druade panesidaa. ³² Maļne Moiseba лслгл diabuesia Jazer druа аслдамārēā. Israelerāba puru maļ druade beara poyadapeda amorreorāra āyā лaretasidaa. Mama bida israelerāra panesidaa.

³³ Mamaļba israelerāra Basaļnaa wābada ode wāsidaa. Maļne Basaļnebema boro Og abadaba idji sordaoŗāda Edrei puru Ёlmaa edesia israelerā ume dĵoni carea. ³⁴ Māwā panane Ācōrēba Moisea jarasia:

-Ne wayarādua. Mļa idjida, idji sordaoŗā sida bārāa jūma poyabiya. Idji druа sida mļa bārāa diaya. Bārāba Hesboļne baða amorreorā boro Sehoļ beapedada quĩrāca idji sida beadadua.-

³⁵ Ara maļda israelerāba Basaļnebema boro Og abadara, idji warrārāra, idji sordaoŗā sida jūma quenasidaa. Ni abaļda zocai Ёlðāē basia. Maļbe idji druara jūma edasidaa.

22

Moabitarā boro Balāba Balaaļ trļbida

¹ Maļbe israelerāra Moab druа jeweda Ёlmaa wābлглsidaa. Mama Jordaļ do caita duanesidaa. Wa quĩrārē ādjirā quĩrāpe Jerico puruda Ёasia.

²⁻⁴ Maļ ewaride Zipor warra Balāda moabitarā boro basia. Maļ Balāba cawasia israelerāba amorreorāda poyadapeda ādji druara jārĩsidaa. Idjira, jūma moabitarā sida bio ne waya duanesidaa israelerā cābana panл bērā. Maļ carea moabitarāba Madiaļnebema dji dromarāa jarasidaa:

-Naļ israelerāra cābana panл bērā dadjirā druara jūma jārĩnia pacaba chirua jūma cobari quĩrāca.-

⁵ Maļ bērā moabitarā boro Balāba лслгл diabuesia Beor warra Balaaļ trļne. Maļ Balaaļra Amav druade Ёabadjia Petor puruðe. Petor purura Euprate do icawa Ёasia.* Balāba nāwā jarabisia: “Egiptoðeba israelerāda mļ druade cābana duanane zesidaa. Ādjirāba mļ druara abeda birasia. ⁶ Ādjirāra dairā cāyābara лЁlara panла. Maļ bērā ādjirā biē jara Ёlðe zedua. Māwā mļa ādjirāra poyapeda mļ druadebemada āyā лrecuaisicada. Mļa cawa Ёla Ёla bariduada bia jara Ёlблгл, maļgлra bia Ёebaria. Idjaba bariduada biē jara Ёlблгл, maļgлra biē Ёebaria.”

⁷ Moab druadebema dji dromarāra, Madiaļnebema dji dromarā sida Balaaļmaa wāsidaa. Paratada Balaaļa diadi carea edesidaa israelerā biē jara Ёlðe zemārēā. Balaaļma jūēsidade jūma Balāba jarabidada nēbлглsidaa. ⁸ Balaaļba jarasia:

-Nama cāinadua. Nubлгл mļa bārāa jaraya Ācōrēba mļra idu wābida wa idu wābiēda.-

Māwā jarada bērā Moab druadebema dji dromarāra mama cāisidaa.

⁹ Maļ diamasi Ācōrēra Balaaļma odjapeda nāwā iwidiisia:

-Ĵēberārā Ёl dede panлra cairāda jāwā panл?

¹⁰ Balaaļba Ācōrēa panusia:

-Naļ ēberārāra moabitarā boro Zipor warra Balāba nāwā jaradamārēā diabuesia:

¹¹ “Egiptoðeba ēberārāda cābana mļ druade jūēsidaa. Mļ druara maļ ēberārāba abeda birasia. Maļ carea ādjirā biē jara Ёlðe zedua. Māwā mļa ādjirāra poyapeda mļ druadebemada poya āyā лrecuaisicada.”-

¹² Ācōrēba Balaaļa jarasia:

-Naļ ēberārā ume wārādua. Ādjia jara panл ēberārāra biē jara Ёlрādua mļa ādjirāra careba Ёl bērā.-

§ **21:28** Do icawa eyade bea puru. Hebreo bedeade maļra ebuda Ёlēa. * **21:30** Dadjirāba ādjira jūma poyasidaa. Hebreo bedeade māwā Ёl Ёla. Griego bedeade jara Ёla “ādjia eropanana jūma ārĩsidaa.” * **22:5** Amav druade Ёabadjia...Euprate do icawa Ёasia. Hebreo bedeade nāwā Ёl Ёla: “Petor puruðe Ёabadjia. Maļra do icawa Ёasia idji puru warrārā druade.”

13 Nurēma Balaałra pirabaripeda Balába diabueda dji dromarāa nāwā jarasia:

–Bārā druadaa jēda wānadua. Ācōrēba māra bārā ume idu wābiēa.–

14 Moab druadebema dji dromarāra jēda Balámaa wānapeda jarasidaa:

–Balaałra dairā ume ze quīrīēé basía.–

15 Mał carea Balába wayacusa dewararāda Balaałmaa diabuesia. Małgłāra dji naārā wā panana cāyābara dji dromaara beasia idjaba cābanaara wāsidaa. 16 Ādjirāra Balaałma jūnapeda jarasidaa:

–Zipor warra Balába nāwā jarabisia: “Mā quīrā djuburia bāra māmaa ze ama bārādua.

17 Mā bāa paratada waibāa diaya. Idjaba jūma bāa jarabāra quīrāca māa oya. Mał bēra mā quīrā djuburia nał ēberārāra biē jara bāde zedua.”–

18 Baribāra Balaałba panusia:

–Balába idji de parataba idjaba oroba bira cobāda diabāra sida māa ni cārē sida oēa mā Boro Ācōrēba māwā obiēbāra. 19 Mā djuburia bārā sida idi nama cāinadua. Nał diamasi Ācōrēba māa quīrā awara jaraiscada.–

20 Mał diamasi Ācōrēra Balaałma odjapeda nāwā jarasia:

–Nał ēberārāba bā jara de ze panā bēra ādjirā ume wādua. Baribāra ababe odua māa bāa jarabāra quīrāca.–

Balaał Balámaa wāna

21 Nurēma Balaałra pirabaripeda idji burro āra chūmebarira jāpeda Moab druadebema dji dromarā ume wāsia. 22 Balaał nezocarāda umé idji ume wāsidaa. Idjira burro āra nūbasia. Baribāra idji wābāra carea Ācōrēra bio quīrūsia. Mał bēra Ācōrē nezoca bajānebemada idji nocodaa wārāmārēā o ēsidra nūmesia. 23 Djōbada necoda idji jāwade erobasia. Balaał burroba idjira o ēsidra nūmada unuside o āyā wāsia. Mał carea Balaałba idji burroba ubadjia wayacusa oāa wāmārēā. 24 Nocoāa wābadade uva ējūāne jūēsidaa. Dji ora mał ējūā ēsi wābadjia. Orroza ējūāra mōgaraba auđu jūrā ca basia. Mama pēsua wābadjidaa mał mōgaraba auđu jūrā ca bā ēsi. Małbe Ācōrē nezoca bajānebemara wayacusa o ēsidra nūmesia Balaał nocodaa wārāmārēā. 25 Balaał burroba Ācōrē nezoca bajānebema unuside dji mōgaraba auđu jūrā ca bādaa catā ara nūbade wāsia. Małba Balaał jūrā catā aratā edesia. Mał carea Balaałba idji burroba wayacusa u jidasia. 26 Małbe o pēsua wābadade Ācōrē nezoca bajānebemara ādji nocoare nūmane wāsia. Mama poya āyā wāē basia. 27 Mama Balaał burroba Ācōrē nezoca bajānebema waya unuside abeda egode tabesia. Mał carea Balaałra bio quīrūpeda idji burroba bacuruba wayacusa u jidasia. 28 Małne Ācōrēba Balaał burroba bedeabisia. Dji burroba iwidisia:

–¿Māa cārēda oāa bēra bā māra jāwā bārīma ūbea usí?–

29 Balaałba panusia:

–Jāwā o bāa bāa māra mīā sē bā bēra. ¡Necoda mā jāwade erobābara ara nawena bāra beatacasia!–

30 Małne burroba jarasia:

–Māra bā burroa. Bāa mā edada ewarideba mā āra nūbabaria. Bāa bio cawa bāa nał naēna māra bā ume jāwā nūbaca basida.–

Balaałba jarasia:

–Wārāda māwā bāa.–

31 Małbe Ācōrēba idji nezoca bajānebemara o ēsidra nūmada Balaałra unubisia. Djōbada neco idji jāwade erobā sida unusia. Małne Balaałra chīrāborode bārru cobesia. 32 Ācōrē nezoca bajānebemara Balaałra jarasia:

–¿Bāa cārē cārēā bā burroba bārīma ūbea usí? Mābāra ora jūātrā erobā bā nocodaa wārāmārēā. Bāa ode wābāra māa quīrīāēā.† 33 Bā burroba māda bārīma ūbea unupeda mā caita zeē basía. Mā caita zedābara māa bāra beacasia baribāra bā burroba zocai bācasia.–

34 Balaałba panusia:

–Mā cadjiruada osia. Adua basia bādra o ēsidra nūmada mā nocodaa wārāmārēā. Bāmaarā māda Balámaa wāida biē bābāra, jēda wāya.–

35 Ācōrē nezoca bajānebemara jarasia:

–Nał ēberārā ume bāra wāida bāa, baribāra ababe māa jarabi bādra jaradua.–

Ara māda Balaałra Balába diabueda dji dromarā ume wāsia.

Balába Balaał audiabariāda

36 Balába Balaał zebāra cawaside Ar purudaa audiabariāde wāsia. Ar purura Arnoā do icawa bāa Moab drua daucha. 37 Balaał jūēsīde Balába idjia jarasia:

† 22:32 Bāa ode wābāra māa quīrīāēā. Hebreo bedeade māra ebuda bāēa.

-MĹa bĹ naārĹ trĹbiside ĹcārĹ cārĹĹ isabe zeĹ basi? ĹMĹa paratada waiĹĹa poya diaĹĹda crĹĹa basica?-

³⁸ BalaaĹba panusia:

-BĹa trĹbueda bĹrĹ mĹra nama ĹĹa. BaribĹĹĹ mĹa bariduada jaracara ĹĹa. Ababe ĀcōrĹba jarabi ĹĹrĹĹ jaraida ĹĹa.-

³⁹ MaĹbe BalaaĹra BalĹ ume Quiriat-huzot purudaa wĹsidaa. ⁴⁰ Mama BalĹba pacada, oveja sida beapeda dji dragada ĀcōrĹba babue diasia. Dji djarada BalaaĹa, idji ume panĹ dji dromarĹa bida codamĹrĹĹ diasia. ⁴¹ NurĹma diapedada BalĹba BalaaĹra eya Bamo-baal abadade Ĺtaa edesia. MamaĹba israelerĹ caitaara panĹra unusia.

23

BalaaĹba israelerĹ bia jara ĹĹda

¹ BalaaĹba BalĹa jarasia:

-Nama animarĹ babue diabadada siete odua. MaĹbe paca dji umaquĹrĹda siete idjaba oveja dji umaquĹrĹda siete enedua ĀcōrĹba babue diadi carea.-

² Ara maĹda BalĹba osia BalaaĹba jaraĹa quĹrĹca. AnimarĹ babue diabadaza Ĺdji umĹrĹba pacada aba idjaba ovejada aba ĀcōrĹba babue diasidaa.

³ MaĹbe BalaaĹba jarasia:

-Nama jĹĹdua bĹa animarĹ ĀcōrĹba babue dia ĹĹama. MĹra awuĹ wĹya. Mama ĀcōrĹba mĹma odjaisicada. Idjia mĹa bedeasira bĹa jaraĹe zeya.-

MĹwĹ jarapeda BalaaĹra eya zaque chirua neĹ ĹĹĹaa wĹsia. ⁴ Mama ĀcōrĹba idjimaa zesia. BalaaĹba idjĹa jarasia:

-MĹa animarĹ babue diabadara siete obisia. MaĹza mĹa paca zaqueda aba idjaba ovejada aba bĹa babue diasia.-

⁵ MaĹne ĀcōrĹba BalaaĹa cawabisia cĹrĹĹa jaraida ĹĹda. Cawabipeda BalaaĹa jarasia jĹĹa BalĹmaa jaraĹe wĹmĹrĹĹ. ⁶ Ara maĹda jĹĹa wĹsia. JĹĹebĹĹĹe BalaaĹba unusia BalĹra, jĹma Moab druadebema dji dromarĹ sida ĀcōrĹba animarĹ babue dia panĹ caita duanĹda.

⁷ MaĹbe BalaaĹra nĹwĹ bedeasia:

Moab druadebema boro BalĹba mĹra AraĹ druadeba zebisia. ĹmĹĹau odjabariare ĹĹa druaya Ĺyaida ĹĹmaĹba mĹra zebisia.

Idjia mĹa jarasia: "MĹ quĹrĹ djuburia israelerĹ biĹ jara ĹĹĹe zedua. NaĹ Jacobodeba yōpedadarĹra biĹ o ĹĹdua."

⁸ MĹwĹmĹna ĀcōrĹba bia jara ĹĹĹa ĹberĹrĹĹa ĹmĹa sĹwĹ biĹ jara ĹĹi? ĀcōrĹba bia o ĹĹĹa ĹberĹrĹĹa ĹmĹa sĹwĹ biĹ o ĹĹi?

⁹ NaĹ eya mōgaraida ĹĹĹeba mĹa israelerĹra unu ĹĹa. NaĹ eya zaquedebeba mĹa ĹdjirĹra acĹ ĹĹa.

JĹĹ purura ĹĹuba jĹga panabaria. Cawa panĹa ĹdjirĹra dewara puru quĹrĹca panĹĹda.

¹⁰ Jacobodeba yōpedadarĹra ĹĹa quĹrĹca zocĹrĹ panĹ bĹrĹ ni abaĹba ĹdjirĹra poya juachadaĹa. ĹCaiba israelerĹra maĹrĹ poya juachai?*

JĹĹ ĹberĹrĹ jĹpa Ĺea beubĹĹade bida bia beadiĹ. MĹ beubĹĹĹe ara Ĺdji quĹrĹca Ĺe quĹrĹĹ ĹĹa.

¹¹ BalaaĹ mĹwĹ bedeabĹĹĹ carea BalĹba quĹrĹbidebeba jarasia:

-ĹĹĹa cĹrĹĹa jara ĹĹ? MĹa bĹra zebisia mĹ ume dji quĹrĹda biĹ jara ĹĹmĹrĹĹ. BaribĹĹĹ bĹa ĹdjirĹra bia jara ĹĹa.-

¹² BalaaĹba panusia:

-MĹwĹra ĹĀcōrĹba jarabi ĹĹra mĹa jaracara ĹĹca?-

¹³ BalĹba jarasia:

-WĹna. Dewara orroare wĹnia. MamaĹba bĹa israelerĹra unuya jĹma poya unuĹmĹna. MamaĹba ĹdjirĹra biĹ jara ĹĹdua.-

¹⁴ Ara maĹda BalĹba idjĹra PiĹga eyade Ĺtaa edesia ZopiĹ ĹjĹĹnaa. Mama BalĹba wayacusa animarĹ babue diabadada siete osia. MaĹza paca dji umaquĹrĹda aba idjaba oveja dji umaquĹrĹda aba ĀcōrĹba babue diasia.

¹⁵ MaĹbe BalaaĹba idjĹa jarasia:

-Nama jĹĹdua bĹa animarĹ ĀcōrĹba babue dia ĹĹmaa. MĹra awuĹ wĹya ĀcōrĹ ume bedeai carea.-

¹⁶ Mama ĀcōrĹba BalaaĹmaa zepeda cawabisia cĹrĹĹa jaraida ĹĹda. Cawabipeda BalaaĹa jarasia jĹĹa BalĹmaa jaraĹe wĹmĹrĹĹ. ¹⁷ Ara maĹda BalaaĹra jĹĹa wĹsia. JĹĹebĹĹĹe unusia

* 23:10 MaĹrĹ poya juachai. Hebreo bedeade bĹ ĹĹa: "El nĹmero de la cuarta parte."

Balára jūma Moab druadebema dji dromarā sida Ācōrēa animarā babue dia panΛ caita duanΛda. Balába idjía iwidiisia:

-¿Ācōrēba cārēda jarasi?-

¹⁸ Maġne Balaaġra nāwā bedeasia:

Zipor warra Balá, māa jara bΛra bio quīrācuita ūrīdua.

¹⁹ Ācōrēra ēberā quīrāca bΛēa. Idjira sewa ocaa. Idjia jaradada quīrā awara ocaa.

Idjia jarabΛrΛra obaria. Idjia wārāneba jaradara obaria.

²⁰ Idjia māa jarasia israelerā bia jara bΛmārēā. Bia jara bΛduada ada bērā māa quīrā awara jaracara bΛa.

²¹ Ācōrēba Jacobodeba yōpedadara idu bia mīgabiēa. Idjia israelerāra idu sopuabiēa.†

Ācōrēra ādjirā ume bΛa. Maġ bērā bΛsrīda jara panΛa idjira ādjirā boroda.

²² Ācōrēba ādjirāra Egiptodeba ēdrΛ enesia. Idjideba ādjirāra bio bΛba beaa, paca mēā warīda quīrāca.

²³ Ni abaΛba Jacobodeba yōpedadara poya ne āi odaēa. Ni abaΛba israelerāra poya biē bΛdaēa.

Ēberārāba nāwā jaradā: “AcΛdua sāwā Ācōrēba israelerāra bio careba bΛda.”

²⁴ Israelerāra imama quīrāca panΛa. Jarra bΛde imamara ġnāūcaaa, ātebΛra ne beapeđa jūma cobaria. Dji oa sida jūma senebaria.

Ara maġ quīrāca israelerāra ġnāūnaēa aba naġ druadebema ēberārā jūma poyabΛdadadaa.

²⁵ Balaaġ māwā bedeabΛra carea Balába quīrūbideba nāwā jarasia:

-jBΛa naġ ēberārāda poya biē jara bΛēbΛraΛ chupeadua! jĀdjirāra waa bia jara bΛrādua!

²⁶ Maġne Balaaġba panusia:

-¿Māa ababe Ācōrēba jarabīdadraΛ jaraida bΛada asiēca?

²⁷ Maġbe Balába idjía jarasia:

-Wāna. Māa bΛra dewara orroare edeya. Āibērā mamabΛraΛ Ācōrēba bΛa israelerāra idu biē jarabīsicada.-

²⁸ Ara maġda Balába idjira Peor eya borodaa edesia. MamaΛba ējūā pōāsa ewaraga bΛra jūma unubaria. ²⁹ Mama Balaaġba jarasia:

-Nama animarā babue diabadada siete odua. Paca dji umaquīrāda siete idjaba oveja dji umaquīrāda siete enedua Ācōrēa babue diadi carea.-

³⁰ Ara maġda Balába osia Balaaġba jarada quīrāca. Maġbe animarā babue diabadaza pacada aba idjaba ovejada aba Ācōrēa babue diasia.

24

¹ BarībΛraΛ Balaaġba cawasia idjia israelerā bia jara bΛra Ācōrēba bia unu bΛda. Maġ bērā idjia naārā o bada quīrāca āyā wāē basía Ācōrēba cārēda jarabi cawaya. ĀtebΛra ējūā pōāsa ewaraga bΛdaaa acΛ nūmesia. ² Maġne unusia Israeldeba yōpedada doce puruda duanΛda.

Ādjirā acΛ nūmaΛne Ācōrē Jauredeba besia. ³ Maġne nāwā bedeasia:

Māra Beor warra Balaaġa. Māa ēsā unu bΛa. Māra nāwā bedeaa bΛa.

⁴ Māa ūrī bΛa Ācōrēba jara bΛda. Māa ēsā unu bΛa Ācōrē jūma poya bΛba unubi bΛda.

Idji quīrāpita chīrāborode cobΛde mā dauba ēsā unu bΛa.

⁵ Israelerā, bārā wua dera bio biya quedeaa. Jacobodeba yōpedadarā, bārā purura bio biya quīrua.

⁶ Israel purura waibΛa bΛa do zaque drasoΛ bΛ quīrāca.* Bio wari bΛa néu do icawa u taBΛ quīrāca.

Bio biya bΛa álce bacuru Ācōrēba uda quīrāca idjaba ogo do icawa nūmea quīrāca.

⁷ Ādjirāneba yōbadarāba baidoda aduba eropania. Ādji zocodeba baidoda wewezoaya.

Ādji boroba amalecitarā boro Agáda poyaya. Ādji boroba puruda zocārā idji jΛwaeēa erobaya.

⁸ Ācōrēba israelerāra Egiptodeba ēdrΛ enesia. Idjideba ādjirāra bio bΛba beaa, paca mēā warīda quīrāca.

Ādji dji quīrūra jūma poyadīa imamaba animarā beapeđa dji bΛwΛrΛra bΛagapeđa jūma cobari quīrāca. Ādji dji quīrūra chaba draΛ quenania.

⁹ Imamara egode chūmepeđa ġnāūbaria. ¿Caiba idjira mīā sēi?

Ara maġ quīrāca Israel puruba ēberārāra poyapeđa ġnāūya, dewararāba wayadi bērā.

† **23:21** Ācōrēba Jacobodeba yōpedadara idu bia mīgabiēa. Idjia israelerāra idu sopuabiēa. Maġ beđeara idjaba nāwā traducida bΛa: “Ācōrēba unuē bΛa Jacobodeba yōpedadarāba cadjirua obadada. Unuē bΛa israelerāba āi obadada.”

* **24:6** Israel purura waibΛa baya do zaque drasoΛ bΛ quīrāca. Maġ beđeara idjaba nāwā jaraida bΛa: “Israel purura waibΛa baya uruta ējūā waibΛa ēsa tababari quīrāca.”

Jūma israelerā bia jara pan_Λ ēberārāra Ācōrēba carebaya.† Barib_{ΛΓΛ} jūma ādji biē jara pan_Λra Ācōrēba biē b_Λya.

¹⁰ Balaa_Λ māwā bedead_{ΛΓΛ} carea Balāra idji ume bio quīrūsia. Quīrūbideba j_Λwa tawepeda jarasia:

–j_Λmā b_Λra zebisia m_Λ dji quīrūra biē jara b_Λmārēā! j_Λmāwāmīna b_Λrima ūbea ādjirāra bia jara b_Λsia! ¹¹ j_Λb_Δdji druadaa jēda wādua! Ācōrēba b_Λā israelerāra idu biē jarabiē bē_Λrā parata waib_Λā diayada adara m_Λa diaēa.

¹²⁻¹³ Balaa_Λba panusia:

–B_Λa m_Λmaa diabueda ēberārā m_Λa ebuda nāwā jarasia: “Balāba idji de parataba idjaba oroba bira cob_Λda diab_{ΛΓΛ} sida m_Λa ni cārē sida oēa Ācōrēba māwā obiēb_{ΛΓΛ}.” Ababe Ācōrēba jarabi b_Λdr_Λ jaraida b_Λada asia. ¹⁴ M_Λ druadaa jēda wāya. Barib_{ΛΓΛ} wāi naēna m_Λa jaraya israelerāba jīrūarebema ewaride b_Λ purura sāwā odida.–

¹⁵ Ara ma_Λda Balaa_Λra nāwā bedeasia:

M_Λra Beor warra Balaa_Λ. M_Λa ēsā unu b_Λa. M_Λra nāwā bedea b_Λa.

¹⁶ Ācōrēba jara b_Λra m_Λa ūrī b_Λa. Ācōrē dji Dromaara b_Λ necawaada m_Λa erob_Λa.

Ācōrē jūma poya o b_Λba unubi b_Λra m_Λa ēsā unu b_Λa. Idji quīrāpita chīrāborode cob_Λde m_Λ dauba ēsā unu b_Λa.

¹⁷ Jīrūarebema ewaride cārēda sāwāida m_Λa ēsā unu b_Λa. M_Λa unu b_Λra ara nawenabemaēa. Jacobodeba dji dromada zeya chīdau ebuda odjabari quīrāca. Israeldeba dji boroda zeya. Ma_Λba moabitarā borora jūma berradagaya. Sēdeba yōpedadarā sida jūma quenaya.

¹⁸ Idji dji quīrū Edo_Λnebemarāda poyaya. Ādji drua Seīr abadara idji j_Λwaeda erobaya. Ma_Λne Israel purura b_Λara wariya.

¹⁹ Jacobodeba yōna dji dromaba na_Λ Ar purude panenara jūma quenaya.‡

²⁰ Māwā bedeadacarea Balaa_Λba Amale purura ēsā unupeda nāwā bedeasia: Amale purura dji dromaara b_Λa. Barib_{ΛΓΛ} ewari aba nēbaya.

²¹ Māwā bedeadacarea Balaa_Λba quenitarāda ēsā unupeda nāwā bedeasia:§

Quenitarā, bārā dera bio o eropan_Λa nejōb_Λba idji de mōgara eya _Λl_Λ b_Λde o erob_Λa quīrāca.

²² Māwāmīna bārāra nēbadia asiriarāba jūma āyā jida edeb_Λada.

²³ Ma_Λ awara Balaa_Λra nāwā bedeasia:

Ay, zcaida zocai bei Ācōrēba jūma nāwā ob_Λade?*

²⁴ Chipe_Λdeba barcoda zedīa. Ma_Λ barcode zeb_Λdaba Asiria duara, Hebere ēberārā sida jūma poyadia.

Barib_{ΛΓΛ} jīrūare ma_Λ barcode zepedada sida nēbadia.

²⁵ Māwā jaradacarea Balaa_Λra idji druadaa jēda wāsia. Balā sida idji ode jēda wāsia.

25

Madianitarāba israelerāa cadjirua obida

¹ Israelerā Siti_Λne duanasidade _Λca_Λ umaquīrārāba moabitarā wērārā ume cadjiruada o duanesidaa. ² Ma_Λ wērārāba dji umaquīrārāra edobadjidāa moabitarāba ādji ācōrēa animarā babue diabadade. Ma_Λne umaquīrārāra ne codapeda ma_Λ ācōrē quīrāpita chīrāborode copanapeda bia bedeadadjidāa. ³ Māwā israelerāba moabitarā ācōrē Baal-peor abadada ēpē panesidāa. Ma_Λ carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūpeda quinib_{ΛΓΛ} basia. ⁴ Ma_Λne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Jūma Baal-peor ēpē pan_Λ dji bororāda jidadapeda beadadua. M_Λ quīrāpita āsa ādjirāra bacuru cūmiane _Λl_Λ su jira b_Λdadua jūmarāba ac_Λdamārēā. Māwāb_{ΛΓΛ} m_Λ quīrūbira bārā israelerā ume b_Λda tumaya.–

⁵ Ara ma_Λda Moiseba israelerā bororāa jarasia:

–Bārā j_Λwaeda bearā dji Baal-peor ēpē beada jūma beadadua.–

⁶ Ma_Λne Moiserā puru sida Ācōrē wua dede eda wābada caita sopuaba jīā duanasidāa. Moisea ac_Λ b_Λde, puruba ac_Λ b_Λde bida Israeldebema abab_Λba madianita wērāda diguidāa edesia.* ⁷ Ma_Λ unuside Eleaza warra Pinéra israelerā ābaa dji jare pan_Λma_Λba idji mīāsu edade wāsia. (Pinéra sacerdote Aaro_Λ wiuzaque basia.) ⁸ Idji mīāsura edapeda dji ēberā caidu wāsia. Ma_Λ ēberā wua dede eda wāpeda dji umaquīrāra dji wērā ume ābaa bide su beasia. Māwā beada bē_Λrā israelerā quini nūmanara waa quininaē basia. ⁹ Māwāb_{ΛΓΛ}bara 24,000 ēberārāra quininoasidāa.

¹⁰ Ma_Λbe Ācōrēba Moisea jarasia:

† 24:9 Genesis 12:3. ‡ 24:19 Na_Λ Ar purude panenara. Hebreo bedeade ababe jara b_Λa “purude panenara.” § 24:21 Quenitarānebemada Juece 4:11de b_Λ b_Λa. * 24:23 Hebreo bedeade ma_Λ versicolora ebuda b_Λēa. * 25:6 Diguidda. Hebreo bedeade b_Λ b_Λa: “Idji djabarāma.”

¹¹ –Māa quĩrĩã ßaa israelerāba ababe młdrl ěpēnida. Mał carea Baal-peor ěpēsidade mł quĩrũbideba ādjirāra jũma quininibi basĩa. Barĩbłł Eleaza warra Pinėba mł quĩrũbira tumabisĩa. Idjĩa ođadeba unubisĩa idjĩa bida quĩrĩã ßada ěberārāba ababe młdrl ěpēnida. Idjĩa oda carea māa israelerāra jũma quininibi ě basĩa. (Pinėra sacerdote Aaroł wiuzaque basĩa.) ¹² Pinėa jaradua idjĩa oda carea młra idji ume bedea ßłbłłada idji ume necai bai carea. ¹³ Mła bedea ßłbłłaba jara ßaa idjira, idjideba yōbłdarā sida idiba łtaa mł sacerdoterāda beadida. Māwā obłłł idjĩa quĩrĩã ßa bėrā ěberārāba ababe młdrl ěpēnida. Mł igara ßada beada bėrā israelerāba cadjirua opeđadara mła quĩrādoabisĩa.–

¹⁴ ěberā madianita wėrā ume ābaa beudara Zimri abadjidaa. Idjira Salu warra basĩa. Simeołneba yōna purudebema dji droma basĩa. ¹⁵ Dji madianita wėrā trłra Cozbi abadjidaa. Idjira Zu cau basĩa. Zura Madiałnebema dji droma basĩa.

¹⁶ Małbe Ācōrėba Moisea jarasĩa:

¹⁷ –Madianitarāda quenane wānada. ¹⁸ Māwā ođadua ādjirāba bārāra quininibisida bėrā. Cūrģa panłneba bārāa ādji ācōrė Baal-peor abadada ěpēbisidada mła bārāra quininibmārė. Cozhiba oda carea bida mła bārāra quininibłłł basĩa. Baal-peor ěpē panł carea bārā quininibłłda baside Pinėba mał wėrāra beasĩa.– (Cozbira Madiałnebema dji droma cau basĩa.)

27

Zelopeha querasi caurāba bedea djuburiapedada

¹ Wėrārāda juesuma panasidada: Maala, Noa, Hogla, Milca idjaba Tirsa. Ādji zeza querasĩa Zelopeha basĩa. Idjira Jose warra Manasedeba yōna basĩa. Heper warra basĩa idjaba Gala wiuzaque basĩa. Galara Maqui warra basĩa. Maquiria Manase warra basĩa. ² Ewari aba Zelopeha querasi caurāra Ācōrė wua dede eda wābadamaa wāsidaa. Mama Moise quĩrāpita, sacerdote Eleaza quĩrāpita, puru quĩrāpita bida nũpanapeda nāwā jarasidaa:

³ –Dai zezara ějũā pōāsa ewaraga ßade jaidasĩa. Coreba, idjiare ßea bida Ācōrė igarasidade dai zezara beuě basĩa, ātebłł idjĩa cadjirua oda carea jaidasĩa. Idjira umaquĩrā warra neě basĩa. ⁴ Daimaarā biě ßaa mał carea dai, idjideba yōbłdarāba ějũāda edadaěda.* Dai zeza djabarāba edabłda ějũānebemada dairāa bida diadadua.–

⁵ Ādjĩa bedea djuburia panłra Moiseba Ācōrėa jarasĩa. ⁶ Małne Ācōrėba panusĩa:

⁷ –Zelopeha caurāba aride jara panła. Ādji zeza djabarāba edabłda ějũānebemada diadadua ādjideba yōbłdarāba erobeadamārė. ⁸ Israelerāa nāwā jaradua: “Abaada umaquĩrā warra neě jaidabłł, idji ějũāra dji cau diadadua. ⁹ Barĩbłł idjĩa cau sida neě ßłbłł, ějũāra idji djabarā diadadua. ¹⁰ Djabarā sida neě ßłbłł, ějũāra idji zeza djabarā diadadua. ¹¹ Idji zeza bida djabarāda neě ßłbłł, idji ěberārānebema dji caitaara ßła diadadua małģade bamārė.” Israelerāba mał leyra ěpēnida panła mła ßła jara ßa quĩrāca.–

Moise cacuabari Josue bei jarada

¹² Małbe Ācōrėba Moisea jarasĩa:

–Abarĩł eyade łtaa wādua. Mamałba mła israelerāa diai druara ačłdua. ¹³ Mał druwa ununacarea ßłra jaidaya ßa djaba Aaroł jaidada quĩrāca.† ¹⁴ Māwā jaidaya bārāba Zĩł ějũā pōāsa ewaraga ßade mła jaradara ĩjā odaě basi bėrā. Mama israelerāba quĩrũbideba baido iwıdisidade bārāba ādjirāa młra wārāda Ācōrėda cawabidaě basĩa.–

(Małra māvāsĩa Zĩł ějũā pōāsa ewaraga ßade Cadė abadama. Mama Ācōrėba mōgaradeba baido weabidama trł ßasidaa “Meribā.”)‡

¹⁵ Moiseba jarasĩa:

¹⁶ –Mł Boro Ācōrė, ßadeba jũmarāda zocai beaa. Mał bėrā mł cacuabari aba ßłdua mał puru boro bamārė. ¹⁷ Mał ěberāra puru na nĩbaida ßaa bia pe enibai carea. Māwā ßa purura oveja dji wagabari neě ßa quĩrāca ßaěa.

¹⁸⁻¹⁹ Ācōrėba jarasĩa:

–Māěteara israelerā boro bamārė Nul warra Josueda ßłdua. Idjĩa mł Jaureda erobłł.§ ¹ Idjira sacerdote Eleaza quĩrāpita, puru quĩrāpita bida ededua. Mama ßa jłwara idji boro łrł ßłdua ačłbi carea idjira ādji boroda ßłbłłaba. ²⁰ Idjira ßłdua berara ne jũmane ßaa o bada quĩrāca poya o bamārė. Māwā Israel puruba jũma idjĩa jarabłłł ĩjā o panania. ²¹ Israelerā boro bedacarea Josuera sacerdote Eleazamaa wāida ßaa mła quĩrĩã ßłra cawai

* **27:4** Biě ßaa dai, idjideba yōbłdarāba ějũāda edadaěda. Hebreo bedeadade nāwā ßł ßaa: “Biě ßaa idji trłda nėbaida idji ěberārānebemada.” † **27:13** Numero 20:22-29. ‡ **27:14** Exodo 20:1-13. § **27:18-19** Mł Jaureda erobłł. Hebreo bedeadade jara ßaa idjira jaure bara ßada. Łcałłmaarā małba nāwā jara ßaa: “ěberārāra bio biya pe eniba cawa ßaa.”

carea. Mā quīrāpita bāde Eleazaba Uriā abadadeba mā quīrā bāra cawaya.* Maḷbe idjia jarabāra Josueba, israelerā bida jūma ijā o pananida panla.†

²² Ara maḷda Moiseba osia Ācōrēba jarada quīrāca. Josuera edesia sacerdote Eleaza quīrāpita, puru quīrāpita bida. ²³ Mama idji jawara Josue boro ḷrā bāsia acabi carea Josuera ādjirā boroda bābāra Ācōrēba jarada quīrāca.

32

Rubeḷneba yōpedadaba Gadeba yōpedada bida ējūā edapedada

¹ Rubeḷneba yōpedadaba, Gadeba yōpedada bida pacada, oveja sida zocārā eropanasidaa. Ādjirāba cawasidaa Jazer ējūāra Gala ējūā sida animarā daupēni carea bia bāda. ² Maḷ bērā Moisemaa, sacerdote Eleazamaa, israelerā dji dromarāmaa bida wānapeda nāwā jarasidaa:

³⁻⁴ –Ācōrēba dadjirāna naḷ puru beada poyabisia: Atarot, Diboḷ, Jazer, Nimra, Hesboḷ, Eleale, Sebaḷ, Nebo, Beoḷ sida. Maḷ ējūāra bio bia bāa animarā daupēni carea. Dairāba animarāda zocārā eropanla. ⁵ Maḷ bērā dai quīrā djaburia maḷ ējūāra dairāa diadadua. Dairāra Jordaḷ do wa quīrārā wābirānadua.–

⁶ Baribāra Moiseba panusia:

–Māwāra dewararā nocodaa djōne wābladade ḷbārāra nama panenica? ⁷ Bārāda nama panesidara ḷdewararā sida Ācōrēba diada ējūānaa wāna ama panenaēca? ⁸ ḷAra maḷ quīrāca bārā drōā naēnabemarāba osidaēca māā ādjirā Cadé-barneadeba Canaaḷ drua acade dia-bueside? ⁹ Jūma maḷ drua parrāa acadapeda Escol jewedade jūene wāsidaa. Baribāra jēda zedapeda ējūāra biē tablada asidaa, purura Ācōrēba dia bā ējūānaa wārānamārēā.* ¹⁰⁻¹¹ Maḷ carea Ācōrēra ādjirā ume bio quīrūsia. Maḷ ewaride idjia wārāneba jarasia jūma Egiptodeba ēdrapedadarā veinte poa ḷtaa beaba soḷeba ijānaē bērā, idjia Abrahāa, Isaa, Jacoboaba bida diai jarada ējūāra ununaēda. ¹² Ababe Jepone warra Calebāra idjaba Nuḷ warra Josue bida soḷeba ijā panḷ bērā maḷ ējūāra ununiana asia. (Jeponera cenezeo basia.) ¹³ Maḷ ewaride Ācōrēra dadji israelerā ume bio quīrūna bērā, ējūā pōāsa ewaraga bāde cuarenta poa parrāabisia jūma maḷ ēberārā Ācōrē quīrāpita biē opedada beubadamisa.† ¹⁴ ḷIdi bida bārā zezarāba cadjirua opedada quīrāca o quīrā panḷca? ḷBārā dji cadjirua obadarāba wetāra Ācōrēra dadji israelerā ume quīrūbida! ¹⁵ Bārāba Ācōrēda igara pananibāra, idjia dadjirāra wadibida naḷ ējūā pōāsa ewaraga bāde parrāabiya. Māwā bārāra bedeeade panania jūma dadjirā biē panebada carea.–

¹⁶ Dji ējūā iwidī panara Moisemaa caitaara wānapeda jarasidaa:

–Dai boro, nama puru beada o quīrā panla dai wērārā itea, dai warrārā itea bida. Idjaba corra beada o quīrā panla dai animarā itea. ¹⁷⁻¹⁸ Maḷbe dairāra djōne wāni carea panania. Bārā djōne wābladade dairāra bārā na nībadia idjaba djōnia aba jūmarāba ējūā edabladadaa. Māwā djō panane dairāra jēda dai ēberārāmaa zedaēa. Baribāra dai wērārāra, dai warrārā sida nama puru mōgaraba auḷu jūrā ca beade duanania naḷ druadebemarāba bearānamārēā. ¹⁹ Dairāra djōne wābadamīna Jordaḷ do quīrārēbema ējūāra edadaēa bārā quīrāca, ātebāra dairāba edabada ējūāra nama baya Jordaḷ dodeba ḷmāḷdau odjabariare.–

²⁰⁻²² Moiseba ādjirā jarasia:

–Bārāba wārāda māwā odibāra naḷ ējūāra edadia. Baribāra Ācōrēba jara bā quīrāca djōni carea pananida panla. Jūma bārā dji mēsrā beada Jordaḷ do wa quīrārē wānapeda djōnida panla aba Ācōrēba dji quīrūrā āyā jarabāra. Jūma maḷ drua Ācōrē jawaedā bedacareabāra bārāra namaa jēda zedida panla. Ācōrēba bārāa waabemarā itea obi bāra jūma osidara Ācōrēba jara bā quīrāca naḷ ējūāra bārāne baya.

²³ Baribāra māwā oadēbāra bio cawadadua Ācōrē quīrāpita cadjiruade pananida. Maḷ cadjirua carea Ācōrēba bārāra wārāda cawa oya. ²⁴ Bārā ēberārā itea puru beada naḷ druade ocuadadua. Idjaba bārā animarā itea corra beada naḷ druade ocuadadua. Baribāra wārāda djōni carea pananadua bārāba jara panḷ quīrāca.–

²⁵ Maḷbe Gadeba yōpedadaba, Rubeḷneba yōpedada bida panusidaa:

–Dai boro, dairāba jūma odia bāa jara bā quīrāca. ²⁶ Naḷ Gala druade bea purude dai wērārāra, dai warrārāra, dai animarā sida beedia. ²⁷ Baribāra dairāra djōne wāni carea panla. Ācōrēba jarabāra dairāra Jordaḷ do wa quīrārē djōne wānia bāa jara bā quīrāca.–

²⁸ Maḷbe Moiseba sacerdote Eleazaa, Nuḷ warra Josueā, jūma Israeldeba yōpedada puru bororāa bida nāwā jarasia:

* **27:21** Uriā. Exodo 28:29-30. † **27:21** Josueba, israelerā bida jūma ijā o pananida panla. Hebreo bedeeade jara bāa: "Josuera, israelerā sida nocodaa wānia idjaba jarabāra jēda zedia." * **32:9** Numero 13:17-33. † **32:13** Numero 14:26-35.

²⁹ -Dadji israelerã Jordaã do wa quĩrãrẽ djõne wãbãdade Gadeba yõpedadara, Rubeãneba yõpedada sida Ācõrẽba jara ßã quĩrãca wãnibãrã, maã druã poyapedadacarea bãrãba ãdjirãã naã Gala druara diaãdua ãdjirãne bamãrẽã. ³⁰ Baribãrã bãrã ume Jordaã do wa quĩrãrẽ djõne wãnaẽbãrã, ãdjirãba ãjũãda Canaaã druade edadida panãã bãrã quĩrãca.-

³¹ Gadeba yõpedadarãba, Rubeãneba yõpedadarã bida jarasidaa:

-Dai boro, dairãba jũma odia Ācõrẽba jara ßã quĩrãca. ³² Dairãra Jordaã do wa quĩrãrẽ Canaaã druadaa djõne wãnia Ācõrẽba jara ßã quĩrãca. Baribãrã dairãba edabãda ãjũãra Jordaã do namaarecare ßaya.-

³³ Maãbe Moiseba Gadeba yõpedadarãã, Rubeãneba yõpedadarãã, idjaba ãcãrã Jose warra Manasedeba yõpedadarãã bida amorreorã boro Sehoãba erobada druara, Basããnebema boro Ogba erobada druã sida diasia. Jũma maã druara, puru beã sida ãdjirãã diasia.

³⁴ Maã druade Gadeba yõpedadarãã naã puru beada wayacusa osidaa: Diboã, Atarot, Aroer, ³⁵ Atarot-sopaã, Jazer, Jogbeha, ³⁶ Bet-nimra idjaba Bet-Araã. Jũma maã puru beara mõgaraba auãu jũrã casidaa. Idjaba corra beada ãdjirã animarã itea osidaa.

³⁷ Rubeãneba yõpedadarãã naã puru beada wayacusa osidaa: Hesboã, Eleale, Quiri-ataim, ³⁸ Nebo, Baal-meoã, Sibmã sida. Maã puru beara trã awara ßasidaa.

³⁹ Manase warra Maquideba yõpedadarãã Gala druadaa wãnapeda amorreorã mama beara poyadapeda ãyã jãretasidaa. ⁴⁰ Moiseba ãdjirãã maã druara diaã bãrãã mama panesidaa. ⁴¹ Manasedeba yõna Jaír sida wãpeda ãcãrã puru zaquerãda poyasia. Maã puru beara idjia trã ßasia Havot-Jaír. ⁴² Ara maã quĩrãca Nobã abadada wãpeda puru zaquerã Kenat druade beara poyasia. Mama idjia trã ßasia Nobã.

DEUTERONOMIO

34

Moise jaidada

¹ Maḷbe Moab drua jewedadeba Moisera Pisga eyade ḷtaa wāsia Nebo eya borodaa. Maḷ eyara Jerico puru quīrāpe ḅaa. Mamaḷba Ācōrēba Moisea Canaaḷ druara jūma acḷbisia. Gala ējūāneba aba Daḷ puruḷaa acḷbisia. ² Neptaliḷdeba yōpedadarāba edadi ējūāda, Epraiḷneba yōpedadarāba edadi ējūāda, Manasedeba yōpedadarāba edadi ējūā sīda jūma acḷbisia. Judaḷdeba yōpedadarāba edadi ējūā sīda jūma acḷbisia aba Pusa Mediterraneo daucha.* ³ Negue ējūāda, Jerico puru icawa ḅa jeweda sīda jūma acḷbisia aba Zoar puruḷaa. Jerico purura idjaba Uruta Puru abadaa.

⁴ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mḷa Abrahaḷa, Isaa, Jacoboa biḷa wārāneba jarasia jāḷ druara ādjirāneba yōḷadarāa diaida.† Mḷa jāḷ druara ḅa idu unubi ḅaa, baribaḷa ḅara jāmaa wāéa.–‡

⁵ Māwānacarea Ācōrē nezoca Moisera Moab druade jaidasia Ācōrēba jarada quīrāca. ⁶ Idjira ḷḅarisia Moab druade ḅa jewedade Bet-peor caita.§ Baribaḷa idi biḷa idji ḷḅaridada ni abaḷba adua panḷa. ⁷ Moisera 120 poa ḅada jaidasia. Jaidaside idjira dau towaē ḅasia idjaba wadibiḷa cacua ḷḅa ḅasia.

⁸ Moise jaidadacarea Moab drua jewedade israelerāra jedeco aba idji carea jīā panasidaa ādjia sopua ewari wagabada quīrāca. ⁹ Maḷbe Nuḷ warra Josuera israelerā boroda ḅesia. Moiseba idji jḷwara Josue ḷrḷ ḅada ḅērā Ācōrēba crīcha cawaada diasia. Jūma Josueba jarabaḷada, jūma Ācōrēba Moisedeba jarada sīda israelerāba ḷjā o panesidaa.

¹⁰ Maḷ ewarideba Moise quīrāca Ācōrēneba bedeabarida waa neē ḅasia. Ācōrēra idji ume neḅaḷabadjia. ¹¹ Maḷ awara Ācōrēba ne ununaca Egiptode obi jaradada Moiseba jūma ocuasias. Moisedeba Egiptodebema borora, dji dromarāra, jūma egiptorā sīda cawa osia. ¹² Idjaba Ācōrē ḷḅa waiba ḅaḷdeba Moiseba ne ununaca israelerā quīrāpita ocuadara jūmarāba wayasidaa. Moise quīrāca ni abaḷda neē ḅasia.

* **34:2** Pusa Mediterraneo. Hebreo bedeade ḅḷ ḅa “ḷmāḷdau baebiarie pusa.” † **34:4** Genesis 12:7; 26:3; 28:13.

‡ **34:4** Numero 20:7-12. § **34:6** Hebreo bedeade ebuḷa jaracaa caiba Moisera ḷḅarisisida. Baribaḷa hebreo bedeade biḷa cawa beaba jarabadaa Ācōrēba Moisera ḷḅarisisida.

JOSUE

1405 poa Jesu toi naēna israelerāra Canaaļ druua daucha jūēne wāsidaa. Maļ ewaride Ācōrēba Josueda edasia Canaaļ druua poyamārēā. Maļ bēra naļ cartara Josue abadaa. Cawadaē panla caiba bāsida. Ācāgamaarā Josueba bāsia baribaḡa dewararāmaarā sacer-dote Eleazaba wa idji warra Pinēba bāsia.

Genesi 15:13-21de Ācōrēba Abrahaā jarasia Canaaļ druara idjideba yōbādarāa diaida. Naļ Josue carta bādaba cawabisia Ācōrēba māwā diai jaradara wārāda jūma osida (Josue 5:10-12; 21:43-45; 24:11-13). Baribaḡa idjaba cawabisia israelerāba Ācōrēda igaradibaḡa bia pananaēda ātebaḡa maļ druade nēbadida (Josue 23:1-16).

Dadji ēberā bedeade Josue cartadebemada naļda bā eropanla: Ācōrēba Josue israelerā pe edemārēā edadadebemada (1:1-9), israelerā Gala druade ējūā edapedadara waabemaare djō pananebemada (1:10-18; 4:10-14; 22:1-8), Jerico puru chupea acāde wāpedadada (2:1-24), Jordaā dode chāpedadada (3:1neba aba 4:18daa), puru Canaaļ druade bea poyapedadadebemada (6:1neba aba 11:23daa), israelerā wayacusa Ācōrē ume bedeade bāpedadadebemada (5:1-10; 22:9neba aba 24:28daa) idjaba Josueba jirūare jaradada (23:1neba aba 24:28daa).

Ācōrēba Josue trāna

¹ Nuļ warra Josuera Ācōrē nezoca Moise carebabari basia. Moise jaidadacarea Ācōrēba Josuea nāwā jarasia:

² -Mā nezoca Moiserā jaidada bēra bla israelerāra ededua Jordaā do wa quīrārē chānamārēā mā diai jarada druadaa. ³ Mā Moisea jarada quīrāca bārā wābādaza jūma ējūāda bārāa diaya. ⁴ Mā diai jarada druara bla ējūā pōāsa ewaraga badeba aba Libano eyadaa idjaba Euprate dodeba aba pusa droma Mediterraneo abadadaa. Hititarā ējūāra jūma edadia. ⁵⁻⁶ Mā bārā drōāenabemarā maļ druara diai jarasia ewariza bārāne bamārēā. Bla bāḡa purura edeya maļ ējūā edadamārēā. Maļ bēra lbaa bapeḡa sozarra badua. Mā bāra bāduba ameēa idjaba igaraēa. Bā zocai bāmisa ni abalba bāra poyadaēa. Māra bā ume baya Moise ume bada quīrāca. ⁷ Maļ bēra lbaa bapeḡa bio sozarra badua. Mā nezoca Moiseba ley bā amenara jūma iḡā o badua. Ni maārī bida āi oēbāḡa bla obaḡara jūma bia odjaya. ⁸ Mā ley cartade bā bāra jaradia badua. Maļ leyra āsa, diamasi bida bio crīcha badua jūma jipa oi carea. Māwā bla obaḡara jūma bia odjaya. ⁹ Māra bla Ācōrēa. Bā wābāḡaza māra bā ume baya. Maļ bēra mā bā wayacusa jaraya: lbaa bapeḡa sozarra badua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua.-

Rubeāneba, Gaḡeba, Manasedeba yōpedadaba carebaḡi jarapedada

¹⁰ Maļbe Josueba israelerā bororāa nāwā jarasia:

¹¹ -Deza israelerāa nāwā jarade wānadua: "Ewari ūbeade dadjirāra namaaba wābāḡādia. Codira ededadua. Jordaā do wa quīrārē chānapeda dadji Ācōrēba diai jarada druara eda wānia."-

¹² Maļne Josueba Rubeāneba, Gaḡeba, idjaba ḡcāḡa Manasedeba yōpedadarāa nāwā jarasia:

¹³ -Ācōrē nezoca Moiseba jaradara quīrānebadadua.* Idjia jarasia bārā Ācōrēba naļ druara diabaḡada necai duananamārēā. ¹⁴⁻¹⁵ Jāābe bārā quimara, warrarāra, animarā sida nama amenadua naļ Jordaā do orroare Moiseba diaḡa ējūāne. Baribaḡa bārā mēsra beaba djōni careabemada edadapeḡa na chānida panla. Chānapeda dairāare djōnida panla aba dadji Ācōrēba dairāa diai jarada ējūā edabādadaa. Idjia bārā naļ ējūāne necai bāda quīrāca dairā sida maļ ējūāne necai bāya. Māwānacarea bārāra namaa jēda zedida panla bārā ējūā Jordaā dodeba āmādau odjabariare bādaa, Ācōrē nezoca Moiseba naļ ējūāra bārā diaḡa bēra.-

¹⁶ Ādjirāba panusidaa:

-Blaḡa jara bāra dairāba jūma odia idjaba bla diabuebaḡamaa wānia. ¹⁷ Dairāba maļra jūma iḡā odia, Moise bedeade iḡā opedada quīrāca. Dairāba quīrā panla Ācōrēra bā ume baida Moise ume bada quīrāca. ¹⁸ Bā bedeade igara bāra, blaḡa jara bā iḡā oē bāra beuida bla. Baribaḡa bāra lbaa bapeḡa sozarra badua.-

2

Israelerāba Jerico puru chupea acāde wāpedada

* 1:13 Numero 32:1-33.

1 Maḷbe Nuḷ warra Josueba ēberāda umé trḷpeda nāwā jarasia:

-Canaaḷ druara acḷde wānadua. Sāwā ḅa cawaya Jerico puruda chupea acḷdadua.-

Māwā jarapeda Josueba ādjira Sitiḷ ējūāneba diabuesia. Wābadade Jericocode jūēne wāsidaa. Mama wērā audua ḅa Rahá abada dede cāine wāsidaa. ² Baribḷḷ ḷcḷḷaba ādjira ununapeda Jericobema boroa nāwā jarade wāsidaa:

-Queuḷḷade israelerāda umé jūēsidaa. Dadjirā drua acḷde ze panḷa sāwā poyadi cawaya.-

³⁻⁴ Maḷ carea Jericobema boroba zarrarāda Rahámaa diabuesia. Maḷmisa Rahába israelerā umé panḷa mīrūbisía. Zarrarāra jūēnapeda nāwā jarasidaa:

-Ēberārā ḅa diguida jūēpedadara isabe dajadaa zebidua. Dadjirā drua acḷde ze panḷa sāwā poyadi cawaya.-

Rahába jarasia:

-Wārāda mḷ dede ēberārāra zesidaa, baribḷḷ ḷdjira sāmabemada mḷa adua basia.

⁵ Queuḷḷade purude eda wābada jūātrḷadi naēna ādjira wāsidaa. Mḷa adua ḅa sámaa wāsidadaa. Baribḷḷ bārāda ādji caidu isabe wānibḷḷ jidade wānisicada.-

⁶ Rahába jaradaa sewa basía. Idjia maḷ ēberārāra idji de ḷḷḷ edepeda lino cajḷna pae eorḅa edrecare mīrūbisía.

⁷ Rahába māwā jarada bēḷā zarrarāra israelerā caidu wāsidaa jidadi carea. Puru dajadaa wānapeda dewararāba purude eda wābadara jūātrḷasidaa. Zarrarāra Jordaḷ doḷdaa wābada ode israelerā jḷḷade wāsidaa aba Jordaḷ do chābadamaa.

⁸ Israelerā cāini naēna Rahára idji de ḷḷḷ wāpeda jarasia:

⁹ -Mḷa cawa ḅa Ācōrēba wārāda naḷ Canaaḷ druara bārāa diaida. Maḷ bēḷā dairāba bārāra bio waya panḷa. Jūma naḷ druadebemarāra bārā bio waya panḷneba ure duanḷa.

¹⁰ Daiba cawa panḷa bārā Egiptodeba ēdrasidade Ācōrēba Pusa Purrude oda ewasida bārā chānamārēā.* Maḷ awara cawa panḷa bārāba amorreorā Jordaḷ do quīrārē pananara poyadapeda ādji bororā Sehoḷda, Og sida beasidada.† ¹¹ Maḷ cawasidade dairāra bio ne waya panesidaa. Sozorra bea sida ne wayasidaa bārā Ācōrēra dji wārā Ācōrē bēḷā. Idjia bajāne, naḷ ējūāne bida ne jūmada poya ḅa. ¹²⁻¹³ Maḷ carea mḷ quīrā djuburia, Ācōrē trḷneba bārāba wārāneba jaradadua mḷ ēberārāra carebadida mḷa bārā carebada quīrāca. Mḷ djibarirāra, mḷ djabarāra, mḷ djabawērārāra, jūma ādji ēberārā sida bearānadua. ¡Daira zocai ḅadadua! Bārāba māwā wārāneba jaradibḷḷ, mḷa ebuda cawabidadua.-

¹⁴ Ādjia panusidaa:

-Bia ḅa. Bārānebemada beadibḷḷ, dai sida beudida panḷa. Baribḷḷ daiba o panḷa ḅa djārā jaracara ḅa. Ācōrēba naḷ drua dairāa diabḷḷade bārāra biadeba carebadia. Daiba jara panḷ quīrāca wārāda odia.-

¹⁵ Rahá dera dji puru mōgaraba jūrā ca ḅade eda basia. Maḷ bēḷā dajadaa acḷbadade idjia jḷcarada jḷ jira ḅasia ādji ēdrḷdamārēā. ¹⁶ Wāni naēna Rahába nāwā jarasia:

-Ējūā eyaida ḅḷḷaa mīrū wānadua zarrarāba unurānamārēā. Mama ewari ūbea mīrū pananadua aba bārā jḷḷ panḷa jēda zebadadaa. Maḷbeḷḷ wānadua bādji wāḅadamaa.-

¹⁷ Ādjia nāwā jarasidaa:

-Daiba ḅa wārāneba jarapedadara jūma odia. ¹⁸ Baribḷḷ naḷ druade djōne zebḷadade ḅa dai ēdrḷ ḅḷḷa dajadaa acḷbadade naḷ jḷcara purruda jḷ jira ḅaida ḅa. Idjaba ḅa djibarirāda, ḅa djabarāda, jūma ḅa ēberārā sida nama ḅa diguida eneida ḅa. ¹⁹ Abada dajadaa wāibḷḷ maḷne daiba beadibḷḷ, daira bedeade pananaēa. Baribḷḷ nama ḅa diguida beada beadibḷḷ, dai sida wārāda beudida panḷa. ²⁰ Maḷ awara daiba o panada ḅa djārā jaraiḅḷḷ, daiba ḅa wārāneba jarapedadara odaēa.-

²¹ Maḷne Rahába jarasia:

-Bia ḅa, bārāba jara panḷ quīrāca odia.-

Maḷbe ādjira wābisía. Wāpedadacarea Rahába jḷcara purrura dajadaa acḷbadade jḷ ḅasia.

²² Israelerā umé panḷa ējūā eyaida ḅḷḷaa wānapeda ewari ūbea mīrū panasidaa. Maḷmisa zarrarāba ādjira o beaza jḷḷ panḷmīna ununaē basía. Maḷ bēḷā wayacusa Jerico purudaa jēda wāsidaa. ²³ Maḷbeḷḷ ējūā eyaida ḅḷḷe mīrū pananara ēdrasidaa. Jordaḷ do chānapeda wayacusa Nuḷ warra Josue ḅama jūēsidaa. Ādji sāwāpedadara idjia jūma nēḅḷḷasidaa. ²⁴ Ādjia Josuéa nāwā jarasidaa:

-Wārāda Ācōrēba jḷḷ Canaaḷ druara dadjirāa diaya. Dadjirā carea ādjirāra bio ne waya panḷa.-

* 2:10 Exodo capítulo 14. † 2:10 Numero 21:21-35.

3

Jordaā do chāpedada

¹ Nurēma diapedada Josuera israelerā ume Sitiāneba wānapeda Jordaā do icawa jūēne wāsidaa. Baribara chāni naēna mama duanesidaa. ² Ewari ūbea badacarea dji bororāra deza wāsidaa. ³ Mañne jūmarāa nāwā jarasidaa:

-Dārēne sacerdoterā Leviēba yōpedadaba dadji Ācōrē baurudeda nocodaa ededia. Maāda unusidara caidu wānadua. ⁴ Māwā cawadia sāmaa wānida panāda, bārāra wadi naā ode wānaca bērā. Baribara Ācōrē baurude caita wārānadua; aba unuicha bamaaba nūbaēda panāa.*

⁵ Maā awara Josueba israelerāa jarasia:

-Nu Ācōrēba dadjirā quīrāpita ne ununacada oya. Maā bērā idji quīrāpita bia duanani carea odadua.-†

⁶ Maābe Josueba sacerdoterāa jarasia:

-Ācōrē baurude jira edadapeda puru na wānadua.-

Ara maāda sacerdoterāba baurudera jira edadapeda puru na wāsidaa. ⁷ Mañne Ācōrēba Josuēa jarasia:

-Idiba ātaa israelerā quīrāpita māa bāra dji dromada bāya. Māwā ādjirāba cawadia māra ba ume bāda Moise ume baāda quīrāca. ⁸ Sacerdoterā mā baurude edebadaraā jaradua do icawa jūēsidaa doēda nūpanenamārēā.-

⁹ Ara maāda Josueba israelerāa nāwā jarasia:

-Dadji Ācōrēba jaradara ūrīne zedadua. ¹⁰⁻¹¹ Ācōrē zocai bāra dadjirā tāēna bāa. Idjia jūma naā ējūāra poya bāa. Idjiabāra cananeorāda, hititarāda, heveorāda, perezeorāda, gergeseorāda, amorreorāda, jebuseorā sīda dadjirāa jūma poyabiya. Maāra bārāba nāwā cawadia: sacerdoterāba Ācōrē baurudera Jordaā doēda bārā na ededia. ¹² Israelēba yōna doce purudebemada aba aba edadadua. ¹³ Sacerdoterā Ācōrē baurude edebadara doēda tagabādade oda ewa dogopeda dora wārāga jūātrā bā quīrāca tuma nābua ūmeya. Ācōrē naā ējūā jūma poya bāba māwā oya.-

¹⁴ Ara maāda israelerāba ādji wua dera bāradapeda wābārasidaa Jordaā do wa quīrāre chāni carea. Ādji na sacerdoterāba Ācōrē baurudera edesidaa. ¹⁵⁻¹⁶ Mañne Jordaā dora nābua ūmasia. Poaza māwā babaria cebada jara. Sacerdoterā doēda tagabādade oda do quīrārā ewa dogosia. Mañne dora wārāga jūātrā bā quīrāca tuma nābua ūmesia. Dji tumara Adam puruma jūēsia Saretā caita. Bārea dora pōāsasia aba Pusa Beudadāa. Māwā bāde israelerāra Jordaā do chānapeda Jerico puruare wāsidaa. ¹⁷ Israelerā chābādamisa sacerdoterāba Ācōrē baurudera doēda jira eronūpanasidaa. Mama nūpanesidaa aba jūmarāda pōāsade chābādadāa.

4

Jordaā doēda mōgara edapedada

¹ Jūmarāda Jordaā do quīrārāa chāpedadacarea Ācōrēba Josuēa nāwā jarasia:

² -Israelēba yōpedada doce purudebemada aba aba edadua. ³ Ādjirāra doēda wābidua sacerdoterāba mā baurude jira eropanāmaa. Mamaāba mōgarada doce enebidua bārā cānimāa ededamārēā.-

⁴ Ara maāda Israelēba yōpedada doce purudebema edadara Josueba trācuasia. ⁵ Mañne nāwā jarasia:

-Bārāra doēda wānadua dadji Ācōrē baurude jira eropanāmaa. Bādjiza mōgarada aba equiade edadapeda enenadua dadji cānimāa āta boromea buedi carea. Israelēba yōpedada puruza mōgarada aba eneida bāa. ⁶ Maā mōgara āta boromea buedaba quīrānebabi bāya sāwā Ācōrēba dadjirāra carebasida. Nocoarebema ewaride bārā warrarāba maā mōgara unubādade nāwā iwidiidicada: “Naā mōgarara ĩcārēā jāwā āta boromea buesida?” ⁷ Māwā iwidiidicada nāwā panunadua: “Sacerdoterāba Ācōrē baurude Jordaā doēda edesidade oda pōāsa ewasia. Naā mōgarara āta boromea buesidaa dadji israelerāba ewariza quīrānebadamārēā sāwā Ācōrēba dadjirāra carebasida.”-

⁸ Ara maāda israelerāba jūma osidaa Josueba jarada quīrāca. Doce mōgarara Jordaā doēda edasidaa. Israelēba yōpedada puruza mōgarada aba edasidaa. Maābe ādjirā cānimāa ededapeda jūma ābaa buesidaa Ācōrēba Josuēa jarada quīrāca. ⁹ Maā awara Josueba

* 3:4 Aba unuicha bamaaba. Hebreo bedeade jara bāa “2000 bicaca.” † 3:5 Exodo 19:10-15de jara bāa Ācōrē quīrāpita bia duanani carea israelerāra cuidapeda wua tātoadada jānida panasidaa. Maā awara ādji quima ume jipa cāninda panasidaa.

mōgarada doce λΓΛΛ pepeda doeda λΛ boromea buesia sacerdoterāba Ācōrē baurude jira eronūpanama. Maλ mōgarara wadibida mama bue nūma.

¹⁰ Sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanara Jordaλ doeda nūpanasidaa aba Ācōrēba Josuéa jaradara puruba jūma obadadaa. Moiseba Josuéa naēna jarada quīrāca puruba jūma osia. Purura isabe chāsidaa. ¹¹ Jūmarā chāpedadacarea sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanara chānapeda wayacusa puru na wāsidaa. ¹² Maλ awara Rubelneba, Gadeba, idjaba λCARλ Manasedeba yōpedada mēsrā beara chānapeda waabema israelerā na wāsidaa Moiseba ādjirāa jarada quīrāca. ¹³ Maλ mēsrā beara cuarenta mil panasidaca bla. Ādjia Ācōrē quīrāpita jarapedada quīrāca Jerico jewedadaa wāsidaa djōni carea. ¹⁴ Maλ ewaride Ācōrēba Josuera israelerā quīrāpita dji dromada basia. Mamaλba λtaa ewariza israelerāba Josuera waya panasidaa Moise waya panana quīrāca.

¹⁵ Jūmarā chāpedadacarea Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

¹⁶ –Sacerdoterā mλ baurude jira eropanarāa jaradua drua zedamārēā.–

¹⁷ Ara maλda Josueba sacerdoterāa jarasia Jordaλ dodeba drua zedamārēā. ¹⁸ Maλne sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanara drua zesidaa. Ējūā pōasa tagabadae dora wayacusa wea dogopeda nābua ūmesia idji bada quīrāca.

¹⁹ Poa djiwidi nabema jedecode die ewaride israelerāa Jordaλ do chānapeda Gilgal abadadaa wābλλasidaa. Gilgalera Jericodeba λmādaū odjabariare bla. ²⁰ Mama doce mōgara Jordaλ dodeba edepedadara Josueba λΛ boromea buesia. ²¹ Maλne idjia israelerāa nāwā jarasia:

–Nocoarebema ewaride bārā warrarāba nāwā iwidiidiscada: “Naλ mōgarara ĩcārēā λΛ boromea buesida?” ²² Māwā iwidiidiscada nāwā panunadua: “Dairāba māwā osidaa quīrānebadi carea dadji israelerāa Jordaλ dojā pōāsade chāsidaa. ²³ Dadji Ācōrēba dora jūātrλ erobasia dadji israelerā dojā pōāsade jūma chābλdamisa. Ara maλ quīrāca Pusa Purruode oda ewasia pusajā pōāsade chānamārēā. ²⁴ Dadji Ācōrēba māwā osia bārāba idjira ewariza waya pananamārēā idjaba jūma naλ Ējūānebemarāba cawadāmārēā idjira bio λbλa bλda.”–

5

Israelerā Gilgalde panana

¹ Maλ ewaride λCARλ amorreorāda Jordaλ dodeba λmādaū baebariare panasidaa. Cananeorāda pusa Mediterraneo abadaare panasidaa. Ādji bororāba ūrīsidaa Ācōrēba Jordaλ dora pōāsabisida israelerā chānamārēā. Maλba bio ne wayadapeda israelerā ume djōni crīchara neē panesidaa. ² Maλ ewaride Ācōrēba Josuéa jarasia:

–Mōgarada edapeda neco zaqueda ocuadua. Maλba wayacusa israelerā dji umaquīrāda jūma cacua wēāgobicuadua.–

³ Ara maλda Aralot eya zaquede Josueba mōgarada edapeda neco zaquera ocuapeda jūma israelerāa cacua wēāgobicuasía.*

⁴⁻⁵ Josueba māwā osia israelerā Egiptodeba ēdrλpedadacarea Ējūā pōasa ewaraga bλde nīnane umaquīrā warra topedadara cacua wēāgoē beada bērā. Jūma mēsrā bea Egiptodeba ēdrλpedadara cacua wēāgo beasia baribλλλ Ējūā pōasa ewaraga bλde quinisidaa. ⁶ Ācōrēba ādjirāa nāwā jarasia: “Mλa bārā drōā naēnabemarāa wārāneba jarasia Canaaλ druada diaida. Maλ druađe baridua ne upedadara bia zaubaría.” Baribλλλ Ācōrēba jaradara ādjirāba ĩjā odaē basía. Maλ carea idjia wārāneba jarasia ādjirāba maλ Ējūāra edadaēda. Māwā jarada bērā ādjirāra cuarenta poa Ējūā pōasa ewaraga bλde λΓΓΛλ nībabadjidaa. Māwā nīnane jūma dji mēsrā bea Egiptodeba ēdrλpedadara quinisidaa. ⁷ Ādjirā cacuabari Ācōrēba ādji warrarāa Canaaλ druara diayada asía. Baribλλλ ādjirāra cacua wēāgoē beasia ode nīnane topedada bērā. Maλ carea Josueba ādjirāra cacua wēāgobicuasía. ⁸ Jūma cacua wēāgopedadacarea diguida duanesidaa aba ādji cacua anibλdadaa. ⁹ Ācōrēba Josuéa jarasia: –Egiptode nezoca panasidade bārāra mīā pera panasidaa baribλλλ idi bārā cacua wēāgosida bērā maλ mīā perara mλa āyā basía.–

Maλ bērā maλ Ējūāra wadibida Gilgal abadaa.†

¹⁰ Israelerāa Gilgalde duanesidaa. Ādji jūēpedada jedecode ewari catorcede quewara Egiptodeba ēdrλpedada quīrānebada ewarida osidaa mama Jerico caita bλ jewedade. ¹¹ Nurēma Canaaλ Ējūāne zau bλda co panesidaa. Paλ ēsābari neē bλda odapeda cosidaa. Cebada jututiaida sīda cosidaa. ¹² Mamaλba λtaa manāra waa odjaē basía israelerāba codāmārēā. Maλ poade Canaaλ Ējūāne zau bλda co panesidaa.

* 5:3 Hebreo bedeađe Aralot trλba jara bλa: “Umaquīrā cacua wēāgopedada e.” † 5:9 Hebreo bedeađe Gilgal trλba jara bλa: “Bλrabari āyā bλi.”

Ācōrē sordaorā boro zeda

¹³ Mama Jerico caita bade ewari aba Josueba ēberāda neco jūē nūmāda unusia. Maļ ēberā caita wāpeda iwidiisia:

-ǰbara daiare bāca wa dai dji quīrūare bā?-

¹⁴ Ēberāba nāwā panusia:

-Māra ni abaaare bāēa. Māra Ācōrē sordaorā boro bēra ze bāa.-

Maļ ūrīside Josuera idji waya bādeba chīrāborode barru cobepeda iwidiisia:

-Mā Boro, māra bā nezocaa. ǰcārēda obi quīrā bā?-

¹⁵ Maļne Ācōrē sordaorā boroba jarasia:

-Bāra Ācōrē quīrāpita bā bēra bā jīrūne jā bāra ērādua.-

Ara maļda Josueba jā osia.

6*Israelerāba Jerico puru poyapedada*

¹ Jericodēbemarāba israelerā wayaaba ādji purude eda wābadara bio jūātrā eropanasidaa. Maļba ni abāda purudeba ēdrādaca basía, ni eda zedaca basía. ² Maļne Ācōrēba Josuéa jarasia:

-Ūrīdua. Māa Jerico puruda, dji boroda, sordaorā sida bārāa poyabiya. ³ Bārā sordaorāra ewariza barima aba Jerico auđu parragadada. Sei ewari māwā odada. ⁴ Maļne sacerdoterāba mā baurudera eronībaēda panāa. Dewara siete sacerdoterāda ādji na nībaēda panāa. Ādjirāza cachiru oveja cachu odada ededida panāa. Sietebema ewaride bārāa barima siete Jerico auđu parragadada. Maļne jūma maļ cachiru eropanāba jīgua zaēda panāa. ⁵ Cachiru dārā jīgubādade bārāra jīgua biadada. Maļne Jerico auđu jūrā ca bāra iduba todogozoya. Maļne bārāra daucha pirapodapeda purude eda djōne wābāradada.-

⁶ Ara maļda Nuļ warra Josueba israelerā sacerdoterāra jūma trācuapeda jarasia:

-Ācōrē baurudera Jerico puru auđu parraga ededada. Idjaba bārānebemada siete edadapeda baurude nocoare cachiru bara nībadada.-

⁷ Maļbe sordaorāa nāwā jarasia:

-Bārā sida wānapeda Jerico puru auđu parragadada. Ācāra sordaorā djōni careabema bara Ācōrē baurude na nībadada.-

⁸ Josueba jaradara jūma jā osidaa.* Sacerdoterā siete panāra Ācōrē baurude nocoare nībasidaa ādji cachiru zá panāda. ⁹ Ādjirā nocoare ācāra sordaorāda djōni careabema bara nībasidaa. Waabema sordaorāra Ācōrē baurude caidu errubusibasia. Māwā nīnane sacerdoterāba ādji cachirura zá jōnaca basía. ¹⁰ Baribāra Josueba sordaorāa nāwā jarasia:

-Biarānada. Ni mañrī bida bedearānada. Chupea pananada aba māa jarabāradāa. Māa bārāa jarabāradāe biadada.-

¹¹ Maļ ewaride Josueba Ācōrē baurudera barima aba Jerico puru auđu parraga edebisia. Māwā odapeda wayacusa ādji cābadamaa zesidaa. ¹² Nurēma diapedada Josuera piradradapeda sacerdoterāa Ācōrē baurudera wayacusa Jerico puru auđu parraga edebisia. ¹³ Sacerdoterā siete panāra Ācōrē baurude nocoare nībasidaa. Ādjiza cachirura zá nībasidaa. Ādjirā nocoare ācāra sordaorāra djōni careabema bara nībasidaa. Waabema sordaorāra Ācōrē baurude caidu errubusibasia. Māwā nīnane sacerdoterāba ādji cachirura zá jōnaca basía. ¹⁴ Maļ umēbema ewaride ādjirāra wayacusa barima aba Jerico puru auđu parragadapeda ādji cābadamaa jēda zesidaa. Sei ewari māwā osidaa.

¹⁵ Sietebema ewaride ādjirāra diapedada piradradapeda Jerico puru auđu parragasidaa naārā opedada quīrāca. Baribāra maļ ewaride barima siete parragasidaa. ¹⁶ Barima siete parragadadacarea cachirura dārā jīgua zasidaa. Maļne Josueba jīgua jarasia:

-ǰbiadada! Ācōrēba naļ Jerico purura dadjirāa poyabibāra. ¹⁷ Jūmarāda quenanapeda purura, ne jūma purude bā sida babuedada Ācōrēba idji itea māwā obi bā bēra. Ababe wēra auđu bā Rahādra, idji dede panā sida zocai bādada dadjia wārāneba māwā odida jarapedada bēra. Naļ puru sāvā poyadi cawaya māa diabueda ēberāda idjia mērāsia. ¹⁸ Baribāra bārāra bio quīrācuīdadada. Purude ne bia beara ni cārē sida edarānada, Ācōrēba idji itea ne jūmada babuedaduada ada bēra. Bārāba jānaēbāra, dadji purura bedēade bādapeda Ācōrēba quinibiya. ¹⁹ Paratada, oroda, bronca odada, jiorro oda sida jūma Ācōrēa diadida panāa. Maļdra Ācōrēa diada wagabadade bāēda panāa.-

* 6:8 Josueba jaradara jūma jā osidaa. Hebreo bedea ācāra cartade nāwā bā bāa: "Josueba māwā jaradacarea."

²⁰ Sacerdoterāba ādji cachiru dārā jīgua zasidade jūmarāda jīgua biasidāa. Mañne Jerico puru audu jūrā ca b̄ara iduba todogozoasia. Ara mañda israelerāra daucha djōne pira-podapeda purura poyasidāa. ²¹ Mañ purudebema umaquĩrārāda, wērārāda, warrārāda, drōārā sida necoba jūma quenasidāa. Ādji pacada, ovejada, burro sida jūma quenasidāa. ²² Mañne Josueba Canaañ druca acade diabueda ēberārā nāwā jarasia:

–Wērā audua b̄a Rahā diguidāa wānapeda idjira, idji dede duan̄ sida ēdr̄a enenadua. Bārāba idjia wārāneba jarapedadara ode wānadua.–

²³ Ara mañda Rahā diguidāa wānapeda dji zezada, dji papada, dji djabarāda, dji djabawērāda, jūma ādji ēberārā sida dajadaa enesidāa. Mañbe israelerā duan̄mañba jīga b̄ade wāsidaa. ²⁴ Mañmisa waabema israelerāba Jerico purura abeda jūma babuesidāa. Baribar̄a paratada, oroda, bronze odada, jiorro oda sida Ācōrēa diada wagabadade basidāa. ²⁵ Josueba wērā audua b̄a Rahāra, idji ēberārā sida zocai basia, mañ wērāba idjia Jerico chupea acade diabuedara mērāna bērā. Rahā ēberārāra wadibida israelerā tāēna pan̄a.

²⁶ Māwānacarea Josueba wārāneba nāwā jarasia:

Ab̄a b̄a nañ Jerico puru wayacusa oi carea j̄lwa b̄aibar̄a, mañ ēberāra Ācōrēba biē b̄aya. Dji mōgara jūrā ca b̄ada wayacusa obr̄alēde idji warra iwinada beuya.

Dji eda wābada pār̄ab̄alēde idji warra tēābemada beuya.

Māwā idji warrārāra jūma quininia.†

²⁷ Ācōrēra Josue ume basia. Mañ bērā Josuera jūma mañ druade tr̄ā b̄alga besia.

7

Acañ ne dr̄ada

¹ Judadeba yōna ēberāda aba basia Acañ abadada. Idjira Carmi warra basia. Carmira Zabdi warra basia. Zabdira Zerā warra basia. Jericode Ācōrēba israelerā ne jūma babuedaduada adamīna Acañba j̄jāē āc̄ara mērā edasia. Māwā oda bērā israelerāra Ācōrē quĩrāpita bedede panesidāa. Ācōrēra ādjirā ume bio quĩrūna bērā nañda māwāsia.

² Jericodeba Josueba ēberārāda Hai puru acade diabuesia. Hai purura Beteldeba lamādau odjibariare Bet-Aveñ caita basia.* Josueba diabuedarāra wānapeda Hai purura quĩrācuita acasidāa s̄awā poyadi cawaya. ³ Mañbe wayacusa jēda zedapeda Josuea nāwā jarasidāa:

–Haidebema sordaorāra zocārāēbe pan̄a. Dadjirāba mil umēba wa mil ūbeaba ādjirāra poyadida pan̄a. Mañ bērā dadjirā sordaorāra jūma diabuerādua.–

⁴ Mañba Josueba sordaorāra mil ūbeabe diabuesia Hai purudebemarā ume djōnamārēā. Baribar̄a Haidebemarāba poyadapeda israelerāra mūrū wāsidaa. ⁵ Mañne Haidebemarāba purude eda wābadamañba israelerāra ēpē wāsidaa eya edaa tuca jira b̄adaa.† Edaa wāb̄adade israelerāra 36 beasidāa. Mañ carea israelerāra ne wayadapeda abeda djōni cr̄ichara neñ panesidāa.‡

⁶ Josuera, israelerā bororā sida bio sopuasidāa. Mañ carea ādjia j̄l pan̄ara jūma cōātadapeda ādji boro āl̄l egoro porada cuasidāa. Mañbe Ācōrē baurude caita ch̄ir̄aborode b̄arru copanesidāa aba queubododaa. ⁷ Māwā pan̄ne Josueba Ācōrēa nāwā jarasia:

–¡Ay, dai Boro Ācōrē! ¿Cārē cārēā dairāra Jordañ do quĩrārā ch̄ābisi? ¿Dairāra amorreorā j̄lwaed̄a b̄ai carea enesica? ¿Ādjirāba dairā quenanamārēā enesica? ¡Jordañ do quĩrārē panenabara biara b̄acasia! ⁸ ¡Ay, m̄l Boro! Haidebemarā wayaadeba dai israelerāra jēda pira zesidāa. Mañba m̄ra bedea jare neñ b̄aa. ⁹ Cananeorāba waabemarā bida m̄ra ūr̄inia. Mañda cawasidara ādjirāra dairā ume djōne zed̄ia. Mañne dairāda jūrā edadapeda abeda jūma quenanibar̄a, ¿b̄aa s̄awā cawabi b̄ara wārāda Ācōrēda?–

¹⁰ Mañne Ācōrēba jarasia:

–¿Cārē cārēā sopuaba b̄ara egode cob̄a? ¡Piradr̄adu! ¹¹ Bārā israelerāba cadjiruada osidāa. M̄a jaradara bārāba j̄jā odāē basia.§ M̄a Jericodebema nebiara edarānaduada adamīna edasidāa. Māwā m̄lreda dr̄adapeda diguidā mērā eropan̄a. Mañne sewadeba edadāē pan̄ana a pan̄a. ¹² Mañ carea bārā israelerāba dji quĩrūra waa poyadaēa. Djōnibar̄a bārādr̄a m̄l̄rū pirapodia. Bārāra bedede pan̄a bērā m̄la jūma quenabiya. Bārāba mērā eropanada isabe jūma babuedaēb̄ara, m̄ra bārā ume wa b̄aēa. ¹³ Jālbe purua nāwā jarade wādua: “Nu Ācōrē quĩrāpita dji j̄lredida pan̄a bērā idji itea bia panani carea odida

† 6:26 Josueba jaradara wārāda māwāsia. Ac̄aduā 1 Reyē 16:34.

* 7:2 Hebreo bedede Bet-aveñ tr̄aba jara b̄aa “cadjirua obada de.” † 7:5 Eya edaa tuca jira b̄adaa. Hebreo bedede “Sebarim” b̄ā b̄aa. Mañba idjaba jara b̄aa “mōgara edabadama.” ‡ 7:5 Abeda djōni cr̄ichara neñ panesidāa. Hebreo bedede b̄ā b̄aa: “Baido quĩrāca panesidāa.”

§ 7:11 M̄a jaradara. Hebreo bedede b̄ā b̄aa: “M̄a bārā ume bedea b̄adara.”

panlana nane odadua.* Dadji israelerã Ācōrēba nāwã jara b̄la: m̄la Jericodebema jūma babuedaduada adamīna bārã israelerãba ḾCALA edadapeda mērã eropanla. Bārãba maḡARA āyã edadapeda jūma babuedaēb̄LAGA, bārã dji quīrūra poyadaēa.”

¹⁴ Nu m̄l quīrāpita jūmarāda zedida panla. Maḷne m̄la cawabiya Israel doce purudebemada aba bedeade b̄lda. Maḷ purura caitaara zepeda m̄la cawabiya cai drōã basideba yōpedadarāda bedeade panla. MaḡARARA caitaara zedapeda m̄la cawabiya abaa drōãda idji ēberārã sida bedeade panla. Ādjiēbema umaquīrārāda caitaara zedida panla.
¹⁵ Zebādade m̄la cawabiya caida bedeade b̄lda. Maḷba Jericodebema babueida b̄adada mērã erobla. Waabema israelerã tāēna cadjirua oda bērã idjaba m̄la jaradara iḡã odaē bērã idjida, idji ēberārã sida beadada. Maḷbe ādjira, ādjia eropanla sida jūma babuedadua.–

Acaḷ bedeade b̄lda Ācōrēba cawabida

¹⁶ Nurēma diapedeā Josuera piradlapeda israelerãra ābaa jresia. Maḷne Ācōrēba cawabisia Judadeba yōna puruda bedeade b̄lda. ¹⁷ Maḷbe ādji drōã basideba yōpedadarã caitaara zebādade Ācōrēba cawabisia Zerādeba yōpedadarāda bedeade panla. Zerādeba yōpedadarã caitaara zebādade Ācōrēba cawabisia Zabdi ēberārāda bedeade panla. ¹⁸ Zabdiēbema umaquīrārã aba aba zebādade Ācōrēba cawabisia Carmi warra Acaḷda bedeade b̄lda. Acaḷra Zabdi wiuzaque basia. Zabdira Zerã warra basia. Ādjira Judadeba yōna purudebema basia.

¹⁹ Maḷne Josueba jarasia:

–Acaḷ, dadji israelerã Ācōrē quīrāpita jūma bla odada wārāda jaradua.† Ni maārī bida mērārādua.–

²⁰ Acaḷba panusia:

–Wārāda m̄la dadji israelerã Ācōrē quīrāpita nāwã cadjiruada osia. ²¹ Jericode djō panasidade m̄la wua biya quīruda Babilonia druade capedādada, paratada libra juesuma, idjaba oroda libra aba auḡu unusia.‡ Jūma maḡARA awuāda bērã edapeda m̄l wua dejāne jou basia. Dji paratara edrecare basia.–

²² Ara maḷda Josueba ēberārāda diabuesia acḷde wānamārēā. Acaḷ wua dedaa pira wānapeda Acaḷba jarada quīrāca jūma unusidāa. Dji paratara edrecare basia. ²³ Jūma edadapeda Ācōrē quīrāpita cobasidāa Josueba israelerã bida ununamārēā. ²⁴ Maḷbe Josueba, waabema israelerã ume Acaḷra Acor jogaadaa edesidāa. Idjia dr̄la erobaḡa sida edesidāa: wua Babiloniane cadada, paratada, oro sida. Maḷ awara idji warrarāda, idji caurāda, idji pacada, idji burroda, idji ovejada, idji wua de sida edesidāa. Idjia erobaḡara abeda jūma edesidāa. ²⁵ Maḷne Josueba Acaḷra nāwã quēāsia:

–ḲBla cārē cārēḡ daira nēb̄larade b̄lasi? ḲBla nēb̄lara oda Ācōrēba ara b̄ldji ḷr̄ḷ baebiyi!– Māwã jaradacarea israelerãba Acaḷra idji ēberārã sida mōgaraba tabari beadapeda jūma babuesidāa. Jūma idjia erobaḡa sida babuesidāa. ²⁶ Maḷbe ādji ḷr̄ḷ mōgarada boromea buesidāa. Maḷra wadibida boromea nūmla. Maḷ jogaara wadibida Acor abadaa.§ Israelerãba māwã opedada bērã Ācōrē quīrūbira tumasia.

8

Israelerãba Haidebemarã poyapedada

¹ Maḷbe Ācōrēba Josueā nāwã jarasia:

–Bḷ sordaorāda jūma tr̄ḷcuapeda waya Haidebemarã ume djōne wānadua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua. M̄la Haidebemarāda, ādji boro sida b̄la poyabiya. Ādji ējūāra, ādji puru sida bḷ jḷwaeda b̄lya. ² Bārãba Jericodebemarã quenapedada quīrāca Haidebemarāra, ādji boro sida quenadanua. Baribḷr̄ḷ ādjia erobeara, ādji animarã sida bārãba edadida panla. Bārãra puru jēdaare wānapeda ādjia adua panane quenane wānadua.–

³ Ara maḷda Josuera jūma idji sordaorã sida Haidebemarã ume djōne wāsidaa. Josueba sordaorã bio mēs̄r̄a beada treinta mil awara b̄lpeda diamas̄i Hai purudaa na diabuesia.

⁴ Diabuei naēna nāwã jarasia:

–Bio ūrīnadua. Bārãra Hai puru wagaa wānapeda mīrūnadua. Jēda Haidaa djōne zedi carea pananadua. ⁵⁻⁶ Maḷmisa waabemara m̄l ume wānia puru quīrāpe. Maḷne Haidebemarã dairã ume djōne zebādade sewada dairãra jēda pira wānia naārã mīrū wāpedada quīrāca.

* **7:13** Ācōrē quīrāpita bia duanani carea ādjirāra cuidapeda wua tātoada jḷnida panasidāa. Idjaba ādji quima ume jipa cānida panasidāa. † **7:19** Ācōrē quīrāpita jūma bla odada wārāda jaradua. Hebreo bedeade nāwã b̄l b̄la: “Ācōrēra dji dromaara b̄lda jaradua. Idjia bia beadadua.” ‡ **7:21** Paratada libra juesuma. Hebreo bedeade b̄l b̄la: “Doscientos siclos de plata.” Oroda libra aba auḡu. Hebreo bedeade b̄l b̄la: “Oro barrada dji zḷḡARA cincuenta siclos.” § **7:26** Hebreo bedeade Acor tr̄ḷba jara b̄la “nēb̄lara.”

Māwā unubadade ādjia crīchadia wayacusa ādji waya pananeba mīrū wābādada. Maā bēra dairāra ēpēnia. ⁷ Ādjirāba dai ēpēbadade bārāra mīrū pananada purude eda wānapeda poyadada, Ācōrēba bārāra poyabi bēra. ⁸ Purura poyadapeda jūma babuedada dadji Ācōrēba jarada quīrāca. Māa jara bāra odada.–

⁹ Māwā jarapeda Josueba dji treinta mil panara Hai purudaa diabuesia. Ādjirāra puru wagaa wānapeda āmāda baebariare Betel yagaa mīrūsidāa. Maāmisa Josuera waabema sordaorā panama cāsia.

¹⁰ Nurēma diapeda piradrapeda Josueba idji sordaorāra ābaa jalrepeda Haidāa wāsidaa. Josuera israelerā bororā ume sordaorā na nībasidaa. ¹¹ Jūma sordaorā idji ume panara Hai quīrāpe jūēnapeda mama panesidaa. Puru quīrāpe jewedada basia. ¹² Maāne Josueba idji sordaorānebema cinco mil edapeda Hai puru wagaa āmāda baebariare Betel yagaa mīrūsidāa. Māwā osia Haidebemarāba adua panane ādjirā ume djōne zedamārēa. ¹³ Māwā Hai wagaa mīrū panane waabemada Hai quīrāpe panesidaa. Maā diamasi Josuera idji sordaorā ume dji jeweda ēsi jūēne wāsidaa.

¹⁴ Diapedada Haidebema boroba unusia israelerāra djōne zebādada. Maā bēra idji sordaorāda isabe edesia Arabā ējūāare israelerā ume djōni carea.* Baribāla Haidebema boroba adua basia idji puru wagabe dewara israelerāra mīrū panada. ¹⁵ Josueba Haidebemarā zebāda unubādade ne wayabada quīrāca idji sordaorāra ējūā pōāsa ewaraga bādaa wābada ōare pira wābisia. ¹⁶⁻¹⁷ Maā bēra Haidebema boroba jūma idji sordaorāra trācuaasia israelerā ēpēnamārēa. Jūma Beteldebema sida israelerā caidu wābālasidaa Haiare djō panā bēra. Ni abāla sordaoda purude beē basia. Māwā ēpē panane ādjirā purudeba tāma wāsidaa. Maā awara isabe wāpedada bēra dji puru eda wābadara jūātrādaē basia.

¹⁸ Maāne Ācōrēba Josuéa jarasia:

–Hai purura māa bārāa poyabāla. Maā bēra bā māāsura purudāa ātaa wadua.–

Ara maāda Josueba idji māāsura Hai purudāa ātaa wasia. ¹⁹ Māwā obādade dji puru wagabe mīrū pananara isabe purude eda wāsidaa. Poyadapeda ara maāda babuesidaa.

²⁰⁻²¹ Josueba idji sordaorā bida Hai purura cowaga nūmada unusidaa. Maāba cawāsidaa dji mīrū pananaba purura poyadapeda babuebadada. Maā carea ādjirāra waya jēda pirasidaa Haidebemarā ume djōni carea. Haidebema sordaorāba ādji purudaa jēda acābadade cowaga nūmada unusidaa. Idjaba unusidaa israelerā mīrū pira wāpedadara waya jēda ādjirā ume djōne zebādada. Maā bēra neē basia sāmaa ēdrādida. ²² Māwā panane dji puru poyapedadara Haidebema sordaorā caidu zesidaa. Māwā israelerāba Haidebemarā jūā edadapeda quenasidaa. Ni abāla idu mīrū wābidaē basia ni zocai bādaē basia. ²³ Ababe Haidebema borodrā zocai jidadapeda Josuemāa edesidaa.

²⁴ Israelerāba Haidebemarā ādjirā caidu zepedadara ādji ējūāne idjaba ējūā pōāsa ewaraga bāare necoba quenanapeda wayacusa Haidāa wāsidaa dji wadi zocai bēra beadi carea. ²⁵⁻²⁶ Josueba sordaorāa jaradoasia djōnamārēa aba Haidebemarā jūma beabādada.† Maā ewaride Haidebema umaquīrārāda wērārā sida doce mil quenasidaa. ²⁷ Maābe israelerāba Haidebema animarāra, purude bā nebā sida ādjirā itea jūma edasidaa Ācōrēba Josuéa jarada quīrāca. ²⁸ Māwānacarea Josueba Hai purura jūma babuesia. Ni cārē sida beē basia. Wadibida ni cārē sida neē bāa Hai puru badama. ²⁹ Maābe Josueba Haidebema borora beapeda bacuru cūmiane āta su jira bābisā aba queubāladāa. Queudacarea edāa edadapeda Hai purude eda wābadama tabāsidaa. Maābe idji ālā mōgarada boromea buesidaa. Maā mōgarara wadibida boromea nūma.

Josueba Ācōrē ley jīgua ledā

³⁰ Māwānacarea Josueba Ebal eyade mōgarada āta pā buesia animarā israelerā Ācōrēa babue diai carea. ³¹ Josueba maāra osia Ācōrē nezoca Moiseba israelerāa jarada quīrāca. Ācōrē ley Moiseba cartade bādaba nāwā jara bāa: “Animarā babue diabada obādade mōgarada āta pā buedibāla, maā mōgarara daucha chī orānadua.”‡ Maā mōgara pā bueda ālā israelerāba ācāra animarāda Ācōrēa jūma babue diasidaa. Idjaba Ācōrē ume necai beadi carea animarā dragada Ācōrēa babue diasidaa. ³² Mama Josueba israelerā quīrāpita Ācōrē ley Moiseba bādara mōgarade jaya bāsia.§

³³ Maāne israelerā ēsi lewitarā dji sacerdoterāba Ācōrē baurudera equiade eronūpanasidaa. Israelerāra, āibemarā ādjirā tāēna panabada sida arima panasidaa. Dji bororāra, dji dromarāra, dji cawa obadarā sida panasidaa. Guerizim eya orroare ādjirā ēsidra panasidaa, idjaba Ebal eya orroare ēsidra panasidaa. Ācōrē nezoca Moiseba naēna

* **8:14** Arabā ējūāra Jordaā doare bāa. † **8:25-26** Josueba sordaorāa jaradoasia djōnamārēa. Hebreo bedede nāwā bā bāa: “Josueba idji māāsura purudāa ātaa wa nūmesia.” ‡ **8:31** Exodo 20:25. § **8:32** Deuteronomio 27:1-8.

jaradoasia māwā odamārēā. Māwā jarasia sacerdoterāba israelerā bia jara bādāmārēā. ³⁴Māwā panane Josueba israelerā quīrāpita Ācōrē ley cartade bādada jūma jīgua lesia. Idjia lesia israelerāba mañ leyda ijā odibara Ācōrēba careba baida baribara ijānaēbāra Ācōrēba biē baida.* ³⁵Moiseba bādara Josueba israelerā dji umaquīrārā, wērārā, warrarā, drua āibema ādjirā tāēna panā quīrāpita jūma jīgua lesia.

9

Gabaoñebema ume bedea bāpedada

¹Mañ ewaride hititarāda, amorreorāda, cananeorāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā sīda Canaāñ druede panabadjīdaa. Jordañ dodeba āmādu bāebariare jewedade, eyade bīda ācāra panabadjīdaa, idjaba jūma Mediterraneo pusa orroare ācāra panabadjīdaa aba Libanonaa. Ādji bororāba ūrīsīdaa israelerāba Jericora, Hai sīda poyasīdaa. ²Mañ carea jūma ābaa bedea ausīdaa Josue ume idjaba israelerā ume djōne wāni carea. ³Baribara heveorā Gabaoñebemada mañ bororā ume bedea audaē basīa. Ādjia bīda ūrīsīdaa Josueba Jericodebemarāra, Haidebemarā sīda jūma quenabisīda. ⁴⁻⁵Mañba crīchasīdaa israelerā cūrūgādīda ādji quenarānamārēā. Mañ carea ācāra edasīdaa israelerāmaa wānamārēā. Ādjia edapedadaba cacuade jābada soresorea beada jāsidāa. Ādjia jīrūne jābada sīda capirudāida beada jāsidāa. Mañbe Josuemaa wābarasīdaa. Ādji netata edebadara soresorea beada burro āra edesīdaa. Uva ba tabada animarā e odara capirudāida beada, pañ zarea ārīna sīda edesīdaa. ⁶Gilgal ējūāne Josue bama jūēnapeda Josueā waabema israelerāa bīda nāwā jarasīdaa:

–Daira drua tamaba zebādaa. Quīrā panā bārāra dai ume bedea bādīda necai duanani carea.–

⁷Mañne israelerāba nāwā jarasīdaa:

–Āībērā bārāra dairā caita panāda jāwā panāsīcada. Māwāra zāsāwā bārā ume bedea bādī?–

*

⁸Gabaoñebemarāba nāwā panusīdaa:

–Daira bārā nezocarāa.–

Mañne Josueba nāwā iwīdisīa:

–ZBārāra cairāda jāwā panā? zSāmaaba ze panā?–

⁹Ādjia panusīdaa:

–Daira drua āiba tamaba ze panā bārā Ācōrēra trā bāga bā bērā. Daiba ūrīsīdaa idjia sāwā Egiptode osīda. ¹⁰Idjaba ūrīsīdaa sāwā Jordañ quīrārēbema amorreo bororāda poyasīda. Naārā Sehoā, Hesboā purudebemada poyasīa. Mañare Og, Basāñ druadebema Astarot purude bāda sīda poyasīa.† ¹¹Mañ bērā dai bororāba, dai druadebemarā bīda nāwā jarasīdaa: “Ota codira edapedada israelerāmaa wānadua. Ādjirā jaradadua dadjirāra ādji nezocarā bērā necai beadi carea ādjirā ume bedea bā quīrā panāda.” ¹²Acadadua, dai zesīda ewaride nañ pañra wadībīda jāwāā beasia baribara idīra zareacuapēda jūma ārīcuasīa. ¹³Idjaba za panā uva ba tabada animarā e oda sīda enesīdade wadībīda djiwīdīda beasia. Baribara jūma dji sore bacuasīa. Daiba cacuade jābadara, jīrūne jā panā sīda dji sore bacuasīa.–

¹⁴Gabaoñebemarāba pañ enepedadara israelerāba ācāra cosīdaa. Māwā cawabīsīdaa Gabaoñebemarā ume bedea bādīda. Baribara māwā odi naēna Ācōrēa iwīdīdaē basīa. ¹⁵Mañne Josueba Gabaoñebemarā ume bedea bāsīa necai panani carea. Wārāneba jarasīa ādjirāra beadaēda. Waabema israelerā bororā bīda abarīda wārāneba jarasīdaa.

¹⁶Ewarī ūbea badacarea israelerāba cawasīdaa Gabaoñebemarāba ādjirāra cūrūgasīdada. Cawasīdaa tamaba zedaē basīda, ātebāra ādjirā caita panabadada. ¹⁷Ara māda israelerāra ādjirā caidu wāsīdaa. Ewarī ūbea babāra ādji puru beadaa jūēne wāsīdaa. (Ādji purura naāgarā basīa: Gabaoñ ara, Capira, Beerot idjaba Quiriat-jearīā.) ¹⁸Baribara israelerāba Gabaoñebemarāra beadaē basīa, Ācōrē trāneba dji bororāba wārāneba jarapedada bērā ādjirāra beadaēda. Mañ carea israelerāba ara ādji bororāda biē jara panesīdaa. ¹⁹Baribara dji bororāba nāwā jarasīdaa:

–Dadji israelerā Ācōrē trāneba nañ Gabaoñebemarā ume bedea bāsīdaa. Mañ bērā ādjirāra beadacara panāa. ²⁰Ātebāra zocai bādīa. Dadjirāba wārāneba jarapedadara ijā odaēbāra Ācōrēda dadjirā ume quīrūya.–

* **8:34** Deuteronomio 27:9deba aba 28:68daa. * **9:7** Exodo 23:31-33. † **9:10** Numero 21:21-35.

17 Barib^αΓ^α mama mīrū pan^αda ununapeda ^αCAΓ^αba Josue^α jarade wāsidaa. 18 Ma^αlne Josueba idji sordaorāa nāwā jarasia:

–Mōgara waib^αada barabari ededapeda uriara jūātr^α nūmanadua. Ma^αlbe ^αCAΓ^αba mama jā^α panenadua ādjirā ēdr^αānamārēā. 19 Waabemarāba dji quīrūra ēpēnapeda jēdaareba quena wānadua ādji purude jūērānamārēā. Dadjī Ācōrēba bārāa ādjirāra jūma poyabib^αΓ^α.–

20 Māwā Josueba israelerā ume amorreorāra berara jūma quenasidaa. Zocārāēbe ādji puru mōgaraba jūrā ca beade jūēnapeda mīrū panesidaa. 21 Ma^αlne israelerā ni abaada beudaē basia. Jūmaena bia jēda zesidaa Maquedā purudaa Josue b^αmaa. Ma^αl bērā jūmarāba wayasidaa israelerā biē odi carea.

22 Ma^αlne Josueba idji sordaorāa jarasia:

–Isabe mōgara uria jūātr^α b^αra āyā b^αadua. Ma^αlbe dji bororā juesuma panara dajadaa m^αmaa enenadua.–

23 Ara ma^αda dji bororā juesuma panara dajadaa enesidaa: Jerusale^αnebema boro, Hebro^αnebema boro, Jarmudebema boro, Laquidebema boro, Eglo^αnebema boro sida.

24 Ma^αl bororā Josuema enenapeda Josueba idji sordaorāra jūma tr^αpeda sordaorā bororā idji ume pan^αa nāwā jarasia:

–Nama zedapeda jūrūba ādji ochirude t^αga eronūpananadua.–

Ara ma^αda zedapeda ochirude t^αga eronūpanesidaa. 25 Ma^αlne Josueba israelerāa jarasia:

–Za dadjirāba obada quīrāca Ācōrēba jūma dadjirā dji quīrū sida oya. Ne wayarānadua. Ni ma^αri biada jēda crīcharānadua. B^αba beadapeda sozara beadadua.–

26 Māwā jarapeda Josueba dji bororā juesuma panara beasia. Beapeda ādjira bacuru cūmiane su jira b^αcuabisia. Māwā jira panesidaa aba queub^αΓ^αdaa. 27 Queubōdoe Josueba ādjira edaa edabipeda ādji mīrū panara uria de b^αacuabisia. Ma^αlbe mōgara waib^αa beaba dji uriara jūātr^α nūmasidaa. Ma^αl mōgarara waēdibida mama beaa.

Israelerāba puru bea poyapedada

28 Ma^αl ewaride Josueba idji sordaorā ume Maquedā purura poyadapeda jūma babuesidaa. Mamabemarāda necoba jūma quenasidaa. Ni abaada zocai b^αdaē basia. Josueba Maquedādebema borora beasia Jericōdebema boro beada quīrāca.

29 Mama^αba Josuera idji sordaorā ume Libna purudaa djōne wāsidaa. 30 Ācōrēba Libna purura, dji boro sida israelerāa poyabipeda Josueba jūma quenabisia. Ni abaada zocai b^αē basia. Dji boro sida beasia Jericōdebema boro beada quīrāca.

31 Mama^αba Josueba idji sordaorā ume Laqui purura jūrā edadapeda araa djōne wāsidaa. 32 Ewari ume bab^αΓ^αde Ācōrēba israelerāa Laquidebemarāra poyabisia. Ādjirā sida necoba jūma quenasidaa Libnanebemarā quenapedada quīrāca. 33 Ma^αlne Guezerdebema boro Hora^αra idji sordaorā ume Laquidebemarā carebade wāsidaa. Barib^αΓ^α Josueba idjira, idji sordaorā sida poyapeda ādjirāra jūma quenabisia. Ni abaada zocai b^αē basia.

34 Mama^αba Josuera idji sordaorā ume wāb^αΓ^αsidaa Eglo^α purudaa. Purura jūrā edadapeda araa djōne wāsidaa. 35 Ara ma^αl ewaride Josue sordaorāba poyadapeda necoba jūma quenasidaa Laquide opedada quīrāca.

36 Eglo^αneba Josuera idji sordaorā ume Hebro^α purudaa djōne wāsidaa. 37 Poyadapeda necoba jūma quenasidaa. Dji borora, puru caita bea ēberārā sida quenasidaa. Ni abaada zocai b^αdaē basia. Eglo^αne opedada quīrāca Hebro^αnebemarāra quenanaapeda purura jūma babuesidaa.

38 Mama^αba Josuera israelerā ume Debir purudaa djōne wāsidaa. 39 Poyadapeda dji borora, puru caita bea ēberārā sida necoba jūma quenasidaa. Ni abaada zocai b^αdaē basia. Hebro^αnebemarā, Libnanebemarā, idjaba ma^αl purudebema bororā opedada quīrāca jūma quenasidaa.

40 Māwā Josueba ma^αl ējūāne beadarāra jūma poyasia. Eyade beadada, Negue ējūāne beadada, jedewade beadada, eya carrade beadada, dji puru bororā sida jūma poyapeda quenasia israelerā Ācōrēba jarada quīrāca. Ni abaada zocai b^αē basia. 41 Josueba jūmarāda poyasia Cadē-barneadeba aba Gazadaa idjaba Gose^αneba aba Gabao^αnaa.† 42 Dārāéne Josueba jūma ma^αl ējūāne bea puru bororāda poyapeda ādji ējūāra edasia Ācōrēra israelerāare djōna bēra.

43 Māwānacarea Josuera idji sordaorā ume Gilgaldaa jēda wāsidaa.

11

Josueba Jabi^αare bea poyada

† 10:41 Ma^αl Gose^α purura Cana^αΓ^α druade b^αa. Jose ewaride israelerāra dewara Gose^αl ējūāne panesidaa Egipto druade. Genesis 46:31neba aba 47:6daa.

¹ Mañ ewaride Jabiñ abadada Hazor purudebema boro basía. Mañ Jabiñba ùrísia Josueba zocãrã poyasida. Mañ carea dewara puru bororãmaa bedeada diabuecuasia israelerã ume djõne wãni carea. Mañ bedeara diabuesia Madoñ purudebema boro Jobãmaa, Simroñ purudebema boromaa, Acsap purudebema boromaa, ² dji wãrãga eyaida ða ãjũãne ðea bororãmaa, Cineret amene caita ðea bororãmaa,* Dor puru caita ðea bororãmaa, ãmãdau ðaebariare ða jewedade ðea bororãmaa, ³ ãmãdau odjbariare ðea cananeorã bororãmaa, ãmãdau ðaebariare ðea cananeorã bororãmaa, amorreorã bororãmaa, hititarã bororãmaa, perezeorã bororãmaa, eyaida ða ãjũãne ðea jebuseorã bororãmaa, Hermoñ eya carrade ðea heveorã bororãmaa idjaba Mizpa jewedade ðea bororãmaa bida.

⁴ Mañ bororãba cawayodeba djõbadarãda, carretadeba djõbadarãda, waabema sordaorã sida jũma djõne edesidada. Bio cãbana wãsidada. Pusa ðba quĩrãca ãdjirãra poya juachadaca basía. ⁵ Mañ bororãra israelerã ume djõni carea ãbaa wãnapeda Meroñ do zaquede duanesidada. ⁶ Mañne ãcõrẽba Josueã jarasía:

– ãdjirãra wayarãdua. Nu ara nañ hora quĩrãca mãa bãrãa ãdjirãra jũma quenabiyi. Mañne ãdji cawayo jĩrũ quẽgura jũma ãcuadadua idjaba ãdji djõbada carretara jũma bãcuadadua.–

⁷ Mañbe Josueba idji sordaorã ume Meroñ do zaquede cawaẽne urade wãsidada. ⁸ ãcõrẽba israelerã ãdjirãra poyabisia. Mañne israelerãba ãcãrã ãpẽsidada aba Misrepot doãda idjaba Sidoñ puru caita. Mañ awara ãcãrã ãpẽsidada aba Mizpa ãjũãnaa. Abeda jũma quenasidada. Ni abãlda zocai ðãdaẽ basía. ⁹ ãcõrẽba jarada quĩrãca Josueba jũma osia. ãdji cawayo jĩrũ quẽgura jũma ãcuasia idjaba ãdji djõbada carretara jũma bãcuasia.

¹⁰ Mañbe Josueba idji sordaorã ume jẽda zebãdãde Hazor purudaa djõne wãsidada. Poyadapeda Josueba dji borora beasia. (Hazordebema borora dewarãrã cãyãbara dji dromaara basía.) ¹¹ Mama jũmarãda necoba quenasidada. Ni abãlda zocai ðãdaẽ basía. Puru sida jũma babuesidada. ¹² Israelerã ume djõpedada bororãra Josueba necoba jũma beasia. Mañ bororã puru ðea poyapeda jũma babuesia ãcõrẽ nezoca Moiseba jarada quĩrãca. ¹³ Israelerãba puru eya zaquede ðea jũma babuedaẽ basía. Josueba ababe Hazordã babuesia. ¹⁴ Baribãrã puruza jũmarãda necoba quenasidada. Ni abãlda zocai ðãdaẽ basía. ãdji animarãra, ne bia quedeida sida ãdji itea jũma edasidada. ¹⁵ ãcõrẽba Moisea jaradara Moiseba Josueã jũma jarasía. Mañra Josueba jũma daucha osia.

¹⁶ Josueba poyapeda ãjũãda jũma edasia: Negue ãjũãda, mañare ða eyaida ða ãjũãda, Goseñ ãjũãda, ãmãdau ðaebariare ða jewedada, Jordañ do jewedada, idjaba eyaida ða ãjũã Israel abadada dji jeweda sida. ¹⁷ Jũma edasia Halac eyadeba aba Baal-ga purudaa. Halac eyara Seir druade ða. Baal-ga purura Libano ãjũãne ða Hermoñ eya carrade. Puruza dji borora Josueba jidapeda jũma beasia. ¹⁸ Idjira mañ bororã ume dãrã djõsia. ¹⁹ Ababe heveorã Gabaoñebemada israelerã ume necai panani carea bedea ðasidada. Waabema purura israelerãba poyasidada. ²⁰ Wãrãda ãcõrẽba mañ purudebemarãra so zarea ðasia israelerã ume djõne wãnamãrã. Mãwã quĩrã djuburia neẽ israelerãba ãdjirãra jũma quenasidada ãcõrẽba Moisea jarada quĩrãca.†

²¹ Mañ ewaride Josueba anaquitarã ãjũã eyaida ða ðe pananara poyapeda jũma quenasia. Hebroñ purude beadada, Debir purude beadada, Anab purude beada sida quenapeda ãdji purura jũma babuesia. Mãwã Juda ãjũã eyaida ða ðe, waabema israelerã ãjũã eyaida ða bida anaquitarãra jũma quenasia. ²² Anaquitarã ni abãlda Israel druade zocai ðeẽ basía.‡ Ababe Gaza purude, Gat purude, Asdo purude bida panesidada.

²³ Mãwã Josueba jũma mañ druara edasia ãcõrẽba Moisea jarada quĩrãca. Dji ãjũãra Josueba israelerã jũma jedecasia. Israeldeba yõpedada puruza ãjũãda diasia ãdjirãne bamãrã. Mañbe israelerãra ãdji druade necai duanesidada.

20

Mĩrũbada puru

¹ ãcõrẽba Josueã nãwã jarasía:

² –Israelerãa jaradua mĩrũbada puruda ðacuadamãrã mãa Moisedeba bãrãa jarada quĩrãca.* ³ Mĩã beai crĩchaẽ ða abãlba djãrãda beaibãrã, dji beuda ãberãrãba idji beadi naẽna mañ purudaa mĩrũ wãida ða. ⁴ Mama jũẽpeda eda wãna purude eda wãbadama dji bororã jũma ðeãlãda ða sãwãsidada. Dji bororãba cawasiãdara mañ ãberãba jara ðara wãrãda, idjira purude idu eda wãbidapeda jaradida panã sãma beida ða. ⁵ Mañne dji beuda ãberãrãba idjida beadi carea mañ purude iwĩdide wãnibãrã, dji bororãba idjira

* 11:2 Mañ Cineret amenera idjaba trã jarabadaa Quinãret, Galilea, Genesare idjaba Tiberia. † 11:20 Deuteronomio 7:16. ‡ 11:22 Numero 13:33. Anaquitarãra Anacadeba yõpedadarã basía. ãdjirãra drasoã waibãga beasia. * 20:2 Numero 35:9-29.

diacara panla miã beai crîchaē ðade beada bēra idjaba quîrûbideba miã beadaē bēra. ⁶ Baribara idjira mamaaba āyā wācara ðla aba dji cawa obadarāba jûmarā quîrâpita wārāda bedeaðe ðlæana abadaðaa. Maã awara āyā wācara ðla aba sacerdote dji dromaara ðada jaidabaraðaa. Māwānacarea wayacusa idji purude ðade wāida ðla.-

⁷ Māwā jarada bēra israelerāba mîrûbada puruda ðlucuasidaa. Neptali ējûā eyaida ðade Quedē puruda ðsidaa. Maã purura Galilea druade ðla. Epraiã ējûā eyaida ðade Siquel puruda ðsidaa. Juda ējûā eyaida ðade Quiriat-arbā puruda ðsidaa. Maã purura idjaba Hebroã abadaa. ⁸ Jordaã quîrārē Jericoðeba ðmāðau odjabariare mîrûbada puruda ũbea ðsidaa. Rubeã ējûāne eya boro jewedaðe Beser puruda ðsidaa. Maã purura ējûā pōāsa ewaraga ðade ðla. Ga ējûāne Ramo puruda ðsidaa. Maã purura Gala druade ðla. Manase ējûāne Golaã puruda ðsidaa. Maã purura Basaã druade ðla. ⁹ Maã mîrûbada puruda ðlucuasidaa israelerā, drua ðibema ādjirā tāēna panla sida poya mîrûnamārēã. Miã beai crîchaē ðade ababa djārāda beasira mama mîrû baida ðasia aba dji cawa obadarāba puru quîrâpita wārāda bedea neē ðlada abadaðaa.

22

Galade ējûā edapedadarā jēda wāpedada

¹ Māwānacarea Josueba Rubeãneba yōpedada, Gadeba yōpedada, idjaba ðlara Manasedeba yōpedada sida trlucusia. ² Ādjirā nāwā jarasia:

-Ācōrē nezoca Moiseba obi jaradara bārāba jûma iã osidaa. Mā jarada sida jûma iã osidaa. ³ Dairāra bārā djabarā bēra, bārāra dairāare dārā djōsidaa. Idi bida wadi māwā panla. Dadjī Ācōrēba obi jaradara jûma osidaa. ⁴ Dadjī Ācōrēba jarada quîrāca dairā, bārā djabarāra naã ējûāne necai ðasia. Jāãbe bārāra jēda diguidaa wānadua Ācōrē nezoca Moiseba Jordaã do quîrārē ējûā diadamaa. ⁵ Baribara Ācōrē nezoca Moiseba ley diadara quîrâcuita jûma iã oðadua. Maã leyba nāwā jara ðla: dadjī Ācōrēra quîrānadua. Idji quîrâpita jipa n̄baadua. Idjia obi ðara iã oðadua. Ewariza idjira ēpēnadua. Jûma bārā soðeba, jûma bārā jauredeba bida idjia jara ðara oðadua.-

⁶⁻⁸ Māwā jarapeda Josueba ādjirāra nāwā bia jara ðasia:

-Jāãbe bārā diguidaa jēda wānadua. Bārā dji quîrû nebiara edapedada bēra idibara bio ne bara panesidaa. Animarāda, oroda, paratada, bronceda, jiorroda, cacuaðe jãbada sida zocārā edasidaa. Maãra bārā djabarāa jeðecadua.-

Māwā jarapeda Josueba ādjirāra wābisida. Ara maãda jēda ādji druadaa diguidaa wāsidaa. (Naēna Moiseba Basaã druara ðlara Manasedeba yōpedadarāa diasia. Māwānacarea Josueba waabema Manasedeba yōpedadarāa Jordaã doðeba ðmāðau bæbariare ðl ējûāda diasia ādji djabarā israelerā tāēna.)

Mōgara ðla pã buepedada

⁹ Rubeãneba yōpedadara, Gadeba yōpedadara idjaba ðlara Manasedeba yōpedada sida waabema israelerā ume Canaaã druade pananada Silo purudeba ādji drua Galadaa jēda wābaraðsidaa. Gala druara ādjirāba naēna edasidaa Ācōrēba Moisedeba jarada quîrāca. ¹⁰ Gala druadaa wābadade Jordaã dode jûēne wāsidaa.* Mama Canaaã orroare Jordaã do icawa mōgarada waãla ðla pã buesidaa animarā babue diabada quîrāca. ¹¹ Māwā opedadara waabema israelerāba ũrsidaa. ¹² Maãba ādjirāba crîchasisidaa Galade panba Ācōrēra igarasidaa. Maã carea Silo purude jûma abaa dji jãrsidaa Galade panla ume djōne wāni carea.

¹³ Baribara djōne wāni naēna sacerdote Eleaza warra Piné abadaa Gala druadaa na diabuesidaa Rubeãneba yōpedadarā ume, Gadeba yōpedadarā ume, idjaba mama panla Manasedeba yōpedadarā ume bedeamārēã. ¹⁴ Piné ume israelerā bororāda die diabuesidaa. Ādjira dji dromarāda beasia. Israeldeba yōpedada puruzabemada aba aba diabuesidaa. ¹⁵ Maãgarāra Galadaa wāsidaa Rubeãneba yōpedadarā ume, Gadeba yōpedadarā ume, idjaba mama panla Manasedeba yōpedadarā ume bedeamārēã. Jûnepeda nāwā jarasidaa:

¹⁶ -Daira Ācōrē puru trlneba nāwā bedeaðadaa. ¿Bārāba cārē cārēã dadjī israelerā Ācōrēra igarasida? ¿Cārē cārēã dadjī Ācōrē epē pananada idu ðadapeda mōgarara ðla pã buesida dewara Ācōrēã animarā babue diadi carea? ¿Cārē cārēã idjia jara ðara iã oðae basi? ¹⁷ Dadjī israelerāba Peor abadae jûmawāyā cadjiruada osida bēra zocārā quinisidaa.† Maã cadjirua opedada carea wadibida bia mīga panla.‡ ¿Ara maãba bia ðlæca? ¹⁸ Māwāra

* **22:10** Jordaã dode. ðlara maãra maãba jara ðla “Guelilot, Jordaã do icawa ðla.” † **22:17** Numero 25:1-9.

‡ **22:17** Maã cadjirua opedada carea wadibida bia mīga panla. Hebreo bedeaðe nāwā ðl ðla: “Maã cadjirua opedadara wadibida jûma sagadaē panla.” ðlara maãra maãba jara ðla ðlara israelerāba wadibida maã cadjiruara opanasidaa.

ǰbārāba wayacusa Ācōrēra igaradica? Idi bārāba māwā odibara, nu Ācōrēra wayacusa jūma dadji israelerā ume bio quīrūya.

¹⁹ Bārāmaa naĭ Gala ējūāda Ācōrē quīrāpita biē babaġa, idji wua de obida druadaa zedapeđa dairā tāēna ējūāra edadadua. Baribara Ācōrēba jarađara igararānadua. Daiba jara panġa sida igararānadua.[§] Dadjirāba Ācōrē wua de caita animarā babue diabadada aba eropanġa. Maġ bēra dewarada orānadua. ²⁰ Quīrānebadadua Jericode Ācōrēba ne jūma babuedaduada adamīna Zerā warra Acaġba ĩjāé ġaraġa mēra edasida. Maġ carea Ācōrēra jūma dadji israelerā ume bio quīrūsia. Acaġba cadjirua ođa carea idji awa beuē basia ātebala dewararā sida beusidaa.–

²¹ Maġne Rubeġneba yōpedadaba, Gađeba yōpedadaba idjaba mama panġa Manasedeba yōpedada bida israelerā bororā nāwā panusidaa:

²² –Ācōrē dji dromaara baba cawa bala daiba ĩjā oē panġneba ni idji igara panġneba māwā ođaē basia. Maġra jūma Israel puru bida cawadida panġa. Dairāba Ācōrē igaradi carea māwā osidabara, wa ĩjā oē panġneba māwā osidabara, dairāra jūma quenanadua. ²³ Dairāba Ācōrē igaradi carea maġ mōgarada ġa pa buesidabara idjia cawa oya. Maġ awara dewara ācōrēba animarā jūma babue diadi carea osidabara, néudebema babue diadi carea osidabara, waa maġ ācōrē ume necai beadi carea animarā draga babue diadi carea osidabara, Ācōrēba cawa oya.

²⁴ Wārāda dairāba maġ mōgarara ġa pa buesidaa bārā warrarāba dai warrarā igararānamārēa. Crīchasiđaa ewari aba bārā warrarāba dai warrarā nāwā jaradiscada: “Bārāra dai israelerā Ācōrē ēberārāēa. ²⁵ Dai Ācōrēba Jordaġ dora dadjirā ēsi basia bārā Rubeġneba yōpedadara, Gađeba yōpedada sida awara beadamārēa. Maġba bārāra Ācōrē ēberārāēa.” Bārā warrarāba māwā jarasidara dai warrarā Ācōrēra igarabidā.

²⁶ Maġ carea dairāba mōgarara ġa pa buesidaa. Dewara ācōrēba animarā jūma babue diadi carea ođaē basia, ni dewara sida babue diadi carea ođaē basia. ²⁷ Ātebala jāwā osidaa bārāba, dairāba, dadji warrarā bida quīrānebadamārēa dairā bida Ācōrē de bama animarāda babue diadida panġa, dewara sida babuedida panġa, idjaba Ācōrē ume necai beadi carea animarā dragada babue diadida panġa. Māwāra nocoarebema ewaride bārā warrarāba dai warrarā nāwā poya jaradaēa: “Bārāra Ācōrē ēberārāēa.” ²⁸ Dairāba crīchasiđaa ababa dairāba wa dai warrarā bida māwā jaradibara dairāba nāwā poya panunida: “Acadadua, dai drōārāba za panġa mōgara Ācōrēba animarā babue diabada quīrāca bāda ġa pa buesidaa. Baribara animarā Ācōrēba babue diadi carea ođaē basia. Ātebala maġra osidaa bārāba, dairā bida quīrānebadamārēa jūma dadjirāra Ācōrē ēberārāda.” ²⁹ Dairāba Ācōrē igaradira ni maāri bida crīchadaca. Idji ēpē panġa idu bādaēa. Ababe idji wua de bama animarāda jūma babue diadā, néudebemada babue diadā, dewara sida babue diadā. Dewara animarā babue diabadada ođaēa.–

³⁰⁻³¹ Rubeġneba yōpedadaba, Gađeba yōpedadaba, idjaba mama panġa Manasedeba yōpedada bida jarapedara sacerdote Eleaza warra Pinēba, israelerā bororā die panġa bida bia ūrīsidaa. Maġne Pinēba ādjirā nāwā jarasia:

–Idi cawa panġa Ācōrēra dadjirā ume bāda. Bārāba Ācōrēra igaradaē panġa bēra idjia dadji israelerā cawa oēa.–

³² Māwā beđapedadacarea sacerdote Eleaza warra Pinēra, israelerā bororā sida jēda Canaaġ druadaa wāsidaa. Maġbe Rubeġneba yōpedadaba, Gađeba yōpedada bida Gala druade jarapedadara ādjirāba israelerā jūma nēbarāsidaa. ³³ Maġra israelerāba bia ūrīnapeda Ācōrēba bia beđeasidaa. Mamaġba ġta Rubeġneba yōpedadarā ume idjaba Gađeba yōpedadarā ume djōnida waa beđeadaē basia. Ādji ējūā jūma ārīni sida waa beđeadaē basia.

³⁴ Rubeġneba yōpedadaba Gađeba yōpedada ume mōgara ġa pa buepedadara nāwā trġ basidaa: “Za panġa mōgara ġa pa buepedadaba bārāba, dairāba bida quīrānebabi bala dadjirā Borora Ācōrēda.”

23

Josueba israelerā beđeada

¹ Israelerā dji quīrū ume djō pananada Ācōrēba necai bāđacarea dārābalađe Josuera drōāda basia. ² Maġne idjia israelerā dji drōārāda, dji bororāda, dji cawa obadarāda, dji dromarā sida jūma trġbipeđa nāwā jarasia:

§ 22:19 Daiba jara panġa sida igararānadua. Hebreo beđeade maġba idjaba jara bala: “Dairāra bārā ume beđeade bārānadua.”

-Māra drōāda Ɂl bēra dāra droaēa. ³ Bārāba unusidaa sāvā dadjirā Boro Ācōrēra dadjirāare djōsida. Idjia carebasia nał druade bea purura poyadamārēā. ⁴ Māwānacarea māla ādji Ɂjūāra dadji Israeldeba yōpedada puru doce panla jūma jedecasia. Mał awara dadjirāba wadi edadaē panla Ɂjūā sida māla jarasia sāvā jedecadida panla. Jordał dodeba aba ımādau Ɂebariare Ɂl Pusa Droma Mediterraneo abadadaa māla jarasia sāvā Ɂjūāra jedecadida panada. ⁵ Dadji Boro Ācōrēba mał Ɂjūāne bea Ɂberārāra bārā quīrāpitabemada jūma āyā Ɂarecuaya. Māwā bārāba ādji Ɂjūā sida jūma edadia idjia jarada quīrāca.

⁶ Quīrācuita Ɂeadadua. Ācōrē ley Moiseba cartade Ɂadara jūma ıjā o pananadua. Ni maārı bida āı orānadua. ⁷ Ɂberārā wadi nał druade bea ume ābaa Ɂearānadua. Ādji ācōrē beara Ɂpērānadua. Małrā quīrāpita chīrāborode copanenapada bia bedearānadua idjiba iwıdirānadua. Wārāneba jaradıbıra ādji trāneba māwā orānadua. ⁸ Ewarıza aba dadjirā Ācōrēra ıjā pananadua idi ıjā panla quīrāca. ⁹ Dadji Ācōrēba puru droma mēsra Ɂeada bārā quīrāpitabemada āyā Ɂaretacuasıa. Aba idi bida ni abala bārāra droadaē panla. ¹⁰ Dadjirāneba abala ādjirā mil panara āyā mırı pirabıbarıa Ācōrēra dadjirāare djō Ɂl bēra idjia jarada quīrāca. ¹¹ Mał bēra quīrācuita Ɂeadadua. Dadji Ācōrēra bio quīrānadua. ¹²⁻¹³ Idjira ıgararānadua. Mał awara nał druadebemarā wadi dadjirā tēna bea ume ābaa Ɂearānadua. Bārāba ādji caurāda edadıbıra wa bārā caurāda ādjirā diadıbıra, bio cawadadua dadji Ācōrēba ādjirāra bārā quīrāpitabemada waa āyā Ɂaretaēda. Ātebıra ıjācaraba animarā ıdabada quīrāca ādjirāba bārāra bıē Ɂadıa. Soaba bārā Ɂcarrade ubada quīrāca wa ıra bārā daude Ɂl quīrāca ādjirāneba bārāra bio mıga panania aba nał Ɂjūā bio bia Ɂl Ācōrēba diadade bārā jūma quınbıdadaa.

¹⁴ Dārāēne māra beuya. Māwāmına bārāba sodeba, jauredeba bida cawa panla dadji Ācōrēba dadjirā itea oyada adara wārāda jūma osida. Ni maārı bida āı oē basıa. ¹⁵ Dadji Ācōrēba dadjirā itea ne bia oyada adara wārāda osımına idjida ıgaradıbıra idjia dadjirā bıē Ɂl jarada sida wārāda oya.* Māwā nał Ɂjūā bio bia Ɂl idjia diadade dadjirāra jūma quınbıya. ¹⁶ Ācōrēba dadjirā ume beada Ɂadada bārāba ıjā odaēbıra, dewara ācōrē Ɂeada Ɂpēnapada ādji quīrāpita chīrāborode copanenıbıra, dadji Ācōrēra bārā ume bio quīrıya. Małba bārāra dārāēne nał Ɂjūā bio bia Ɂl idjia diadade jūma quınbıya.-

24

Beı naēna Josueba israelerāa jarada

¹ Josueba Sıqueł purude israelerāa jūma ābaa Ɂaresıa. Małne dji drōārāda, dji bororāda, dji cawa obadarāda, dji dromarā sida caıta trācuapada Ācōrē quīrāpita nıpanesıdaa. ² Małbe Josueba purua nāvā jarasia:

-Dadji Ācōrēba nāvā jara Ɂla: “Bārā drōā naēnabemarā Euprate do quīrārē panabadıdade ıawaba oda ācōrērada Ɂpēbadıjıa. Tareba māwā obadıjıa. Abrahala, Naco bida Tarera ādji jara basıa. ³ Barıbıra māla Abrahala Euprate do quīrārēba enepeda nał Canaał druade ıarabıbasıa. Idjıdeba māla Ɂberārāda zocārā yōbasıa. Māı idji warra İsada unubısa. ⁴ Māı İsa warrada umē unubısa: Jacobo idjiba Esau. Esauı Seır eyadıa Ɂl druada diasıa. Małne Jacobora idji warrarā sida Egiptode panane wāsıdaa.* ⁵ Māwānacarea māla Moıseba Aaroł sida Egiptodaa diabuesıa bārā Ɂdra enenamārēā. Māı egiptorāra bia mıgabıpeda bārāra Ɂdra enesıa. ⁶ Egiptodeba Ɂdra enebıra Pusa Purru icawa jūesıdaa. Małne Egiptodebema carreteɁeba djōbadarāba, cawayodeba djōbadarā bida bārāra Ɂpēsıdaa aba Pusa Purruadaa. ⁷ Małne bārāba quırā djuburiada iwıdidapeda māı bārā jēdaare ıjārā pāımada jira Ɂlasıa egiptorā nocoare. Egiptorāba Pusa Purruade bārā Ɂpēsıdade māı pusaa ādjirāra ānēbarı edabısa.† Māı egiptorā cawa odara bārāba bio cawa panla bārā drōārāba unupedada bēra.

Māwānacarea bārāra Ɂjūā pōasa ewaraga Ɂade bio dārā ıarabı nıbasıdaa. ⁸ Māwā nıne māı bārāra Jordał dodeba ımādau odjıbarıare panla amorreorāmaa edesıa. Małne ādjirāra bārā ume djōsıdaa. Barıbıra māı bārāra ādjirāra poyabısa. Bārā djōsıdade māı ādjirāra quenabıpeda bārāba ādji Ɂjūāra jūma edasıdaa. ⁹ Māwānacarea moabıtarā boro Zipor warra Balāda bārā israelerā ume djō quırā basıa. Małne idjia Beor warra Balaaada trābısa bārā bıē jara Ɂamārēā. ¹⁰ Barıbıra māı Balaaıa idu māwā obiē basıa. Ātebıra idjia bārāra Ɂarımā zocārā bıa jara Ɂlasıa.‡ Māwā idjia bıē jara Ɂl badadebemada māı bārāra Ɂdra edesıa.

¹¹ Mamałba Jordał do chānapada bārāra Jerıco caıta jūne wāsıdaa. Małne Jerıcodebemarāra bārā ume djōsıdaa barıbıra māı bārāa poyabısa. Ara mał quırāca māı

* 23:15 Deuteronomio 28:15-68.

* 24:4 Genesı 46:8deba aba 47:12daa.

† 24:7 Exodo 14:15-30.

‡ 24:10

Numero 22:ıneba aba 24:25daa.

amorreorāda, perezeorāda, cananeorāda, hititarāda, gergeseorāda, heveorāda, jebuseorāda sīda bārāa jūma poyabisia. ¹² Bārāba chaba idjaba necoba ādjirāra poyadaē basia. Ātebarga bārā dĵone wāsidade mābarga ādjirāra ne wayabipeda mīrū wābargasīdaa nedargaba orrabarga quīrāca. Ara maā quīrāca māa naēna osia amorreo bororā umé pananara. ¹³ Māa ādji ējūāra néu bara, puru sīda bārāa jūma diasia. Māwā uva, olivo sīda bārāba upedadaēda cobadaa. Idjaba bārāba opedadaē puru beade panabadaa.”-

¹⁴ Maā awara Josueba nāwā jarasia:

-Ācōrēba māwā oda bēra idjira wayadadua. Ewariza sodeba idjira ijā pananadua. Jwababa oda ācōrē bea dadji drōā naēnabemaba Euprate do quīrārē ēpē pananada idjaba Egiptode ēpē panana sīda jūma batacuadadua. Ababe dadjirā Ācōrēdra ēpēnadua.

¹⁵ Baribarga bārāba dadji Ācōrēda ēpē quīrānaēbarga, idi jaradadua sālgada ēpēnida: dadji drōā naēnabemaba Euprate do quīrārē ēpē pananada wa naā druade amorreorāba ēpē panada. Baribarga māa, mā quimaba, mā warrarā bīda Ācōrēdra ēpēnia.-

¹⁶ Josueba māwā jaradacarea israelerāba nāwā panusīdaa:

-Dairā bīda Ācōrēdra ēpēnia. Idjira ni maārī bīda igaradaēa dewara ācōrē ēpēni carea. ¹⁷ Dadji Ācōrēbarga dadjirāra, dadji drōārā sīda Egiptode nezocarā pananada ēdra enesia. Idjiabarga dadjirā quīrāpita ne ununaca dromada ocuasía. Dadjirā Egiptodeba zesidade idjiabarga ode, djārā druaza bīda waga basia. ¹⁸ Idjiabarga jūmarāda dadjirā quīrāpitabemada āyā jaretacuasía. Amorreorā naā druade panana sīda āyā jaretacuasía. Maā bēra dairā bīda idjīdra ēpēnia. Idjīdra dai Ācōrēa.-

¹⁹ Maāne Josueba nāwā jarasia:

-Bārāba Ācōrēra poya ēpēnaēa. Dewarada idji quīrāca neēa. Idjia quīrāba bārāba ababe idjīdra quīrānīda. Maā bēra idjia jara bāda ijā odaēbarga idjaba cadjiruada odibarga idjia māra quīrādoaeā. ²⁰ Bārāba Ācōrēda igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēnibarga, idjia bārāra bīē bāya. Māwā bārā careba badada idjia quīnibiya.-

²¹ Maāne puruba jarasia:

-Dairāba dewara ācōrē beara ēpēnaēa; ababe Ācōrēdra ēpēnia.-

²² Josueba wayacusa jarasia:

-Bārāne bāa. Bārāba wārāneba jarabadaa Ācōrēdra ēpēnīda.-

Ādjirāba jarasīdaa:

-Māē, māwā wārāneba jarabadaa.-

²³ Maāne Josueba jarasia:

-Māwā baibarga bārā jwababa oda ācōrē beara isabe batacuadapeda sodeba dadji israelerā Ācōrēda ēpēnadua.-

²⁴ Puruba panusia:

-Dadji Ācōrēdra ēpēnia; ababe idjia jara bādra ijā odīa.-

²⁵ Maā ewarīde Siqueā purude Josuera israelerā ume bedea bāsīdaa aba Ācōrēdra ēpēnīda. Maābe idjia leyda bāsīa ādjirāba ijā odamārēā. ²⁶ Maāgara Josueba Ācōrē ley cartade bāsīa. Maābe mōgara waibāda āta nūmasīa encina bacuru edre Ācōrē wua de caita. ²⁷ Maāne jūma israelerā nāwā jarasia:

-Za bā mōgarara bābarga bārāba Ācōrē ēpēnīana apedadara quīrānebadamārēā. Bārāba Ācōrēda igaradībarga naā mōgaraba jūmarāa cawabiya bārāba sewada osīdada.-

²⁸ Māwā jarapeda Josueba purura ādjia edapedada ējūāza wābisīa.

Josue, Eleaza sīda jaidapedada

²⁹ Māwānacarea Nuā warra Josue Ācōrē nezocara 110 poa basīde jaidasia. ³⁰ Timnatsera abadaē idjia edada ējūāne israelerāba idjira tbarisīdaa. Maā ējūāra Epraiā eyaida bā druade bāa Gaa eya caita. ³¹ Josue zocai basīde israelerāba Ācōrēra ēpē panasīdaa. Idji jaidadacarea dji bororā idji ume panana zocai panasīdade bīda ēpē panasīdaa. Maā bororāba jūma unusīdaa Ācōrēba israelerā itea odada.

³² Israelerāba Jose querasi bawarga Egiptodeba enepedadara Siqueāne tbarisīdaa.* Dji ējūāra Jacoboba Hamo warrarāa cien parata torrobari nēdosia. Hamora Siqueā zeza basīa. Maā ējūāra Josedeba yōpedadarāba edasīdaa.

³³ Aaroā warra Eleaza sīda jaidasia. Idjira Epraiā eyaida bā druade tbarisīdaa idji warra Pinēba eya zaque edadade.

JUECE ISRAELERÃ ÊDRA BĀBADARÃ

Josue jaidadacarea israelerãba Ācõrẽra igaradapeda dewara ãcõrẽ beada êpẽbadjidãa. Mãwã obãdaza Ācõrẽba ãdjirãra dewara puru jãwãeda bãbadjia. Israelerã jũmawãyã mĩga panane Ācõrẽa quĩrã djuburiada iwidiãbadjidãa. Maã bẽrã idjia eberãda bãbadjia ãdjirã êdrlã bãmãrẽã. Israelerãra 300 poa auãu mãwã panasidãa aba Samuel ewaridãa. Maã ewaride Israeel druade dji boroda neẽ basia. Jũmarãba ãdjia quĩrããbadada obadjidãa (Juece 21:25).

Naã cartara Juece abadaa. Dadjirãba edãude crĩchabadaa Juece bedeaba jara bãda cawa obadarãda. Baribãrlã hebreo bedeade maã bedeaba biara jara bãa êdrlã bãbadarãda. Maã carea eberã bedeade naã cartara trã bãsidãa “Israelerã êdrlã bãbadarã.”

Adua panãa caiba naã cartara bãsida. Āibẽrã Samuelba wa Nataãba wa Gaba bãsisicada (1 Cronica 29:29). Dji bãdaba cawabisia sãwã Ācõrẽba israelerãra ãdji dji quĩrũ jãwãedabemada êdrlã bãbadjida. Idjaba cawabisia israelerãba Ācõrẽra igarããbãrlã biẽ pananida.

Dadji eberã bedeade Juece cartãdebemada naãda bã eropãna: israelerãba Ācõrẽ igarãpedãdebemada (2:1-23), Deborãba, Baraco bida cananeorã poyapedãdebemada (4:1-24), Gedeõlba madianitarã poyãdãdebemada (6:1neba aba 7:25dãa), Jepteba amonitarã poyãdãdebemada (10:1neba aba 12:15dãa), idjaba Sansõlba pilisteorã poyãdãdebemada (13:1neba aba 16:31dãa).

2

Ācõrẽ nezoca bajãnebemaba Boquĩlne jarãda

¹ Ācõrẽ nezoca bajãnebemada Gilgaldeba Boquĩlãnaa wãpedã israelerãa nãwã jarasia:

–Mãa bãrãra Egipto druãdeba êdrlã edapedã mãa diai jarãda êjũãnaa enesia. Mãa bãrã drõãenabemarãa nãwã jarasia: “Mãa bãrã ume bedeã bãdara ãyã bãlãa. ² Baribãrlã naã druãde bẽarã ume bedeã bãrlãnadua. Mõgara ãdji ãcõrẽ beã itea ãtlã pã buepedãdãda corapetacuãdãdua.” Mãwã jarãdamĩna bãrãba ijãnaẽ basia. ĴCãrẽ cãrẽã mãwã odaẽ basi? ³ Bãrãba ijãnaẽ bẽrã mãa jaraya: puru naã druãde bẽara mãa waa bãrã quĩrãpitãbemada ãyã jãretaẽa. Ātebãrlã soaba bãrã êcãrrãde ubãda quĩrãca ãdjirãneba bãrãra bia mĩga panania. Maã awara bãrãba ãdji ãcõrẽ beã êpẽnapeda bio biẽ panenia.–

⁴ Ācõrẽ nezoca bajãnebemaba mãwã jaraside jũma israelerãra jĩgua jãã duãnesidãa. ⁵ Maã bẽrã mama trã bãsidãa Boquĩl. * Idjaba mama animarãda Ācõrẽa babue diasidãa.

Josue jaidãda

⁶ Josueba israelerã wãbiside ãdjia edapedãda êjũãza wãsidãa.† ⁷ Josue zocai bãside israelerãba Ācõrẽra êpẽ panasidãa. Idji jaidãdãcarea dji bororã idji ume panana zocai panasidãde bida ãdjirãba êpẽ panasidãa. Maã bororãba jũma unusidãa Ācõrẽba israelerã itea odada.

⁸ Nuã warra Josue Ācõrẽ nezocara 110 poa bãside jaidãasia. ⁹ Timnat-sera abadaãde idjia edãda êjũãne israelerãba idjira tãbarisidãa. Maã êjũãra Eprãil eyãida bã druãde bãa Gaa eya caita. ¹⁰ Josue ewaridebemarã jũma jaidãpedãdãcarea ãdjideba yõpedãdarãba Ācõrẽra, idjia israelerã itea o bãda sida quĩrãdoasidãa.

Israelerãba Ācõrẽ igarãpedãda

¹¹ Mãwãnacarea israelerãba Ācõrẽ quĩrãpita cadjiruãda osidãa. Jãwãba oda ãcõrẽ Baal abadãda êpẽsidãa. ¹² Ācõrẽba ãdji drõã naẽnabemarãra Egiptõdeba êdrlã edãdamĩna idjira igarãdapedã ãdji caita bẽarã ãcõrẽda êpẽsidãa. Mãwã Ācõrẽra quĩrũbisidãa. ¹³ Ādjirãba Ācõrẽra igarãdapedã Baal abadãda, Astarte abada sida êpẽsidãa. ¹⁴ Maã carea Ācõrẽra israelerã ume bio quĩrũsia. Maãba idjia ne drãabadarãa ãdjia erõbẽara idu jãrĩbisia. Idjaba ãdji dji quĩrũã ãdjirãra idu poyabisia. Djõbãdãde israelerãba waa poyãdãẽ basia. ¹⁵ Djõne wãbadãza Ācõrẽra dji quĩrũare djõbadjia. Maã bẽrã israelerãba poyãdãca basia Ācõrẽba naẽna jarãda quĩrãca. Mãwã bia mĩga duãnãbadjidãa.

Ācõrẽba êdrlã bãbadarã diãda

¹⁶ Mãwã bia mĩga panãne Ācõrẽba ãcãrlã eberãrãda bãbadjia israelerãra ne drãabadarã jãwãedãbemada êdrlã bããdamãrẽã. ¹⁷ Baribãrlã israelerãba maã êdrlã bãbadarã bedeãra

* 2:5 Hebreo bedeade Boquĩl trãba jara bãa “jããbadarã.” † 2:6 Josue 24:1-28.

Ījānaca basía. ĀtebΛΓΛ dārāéne Ācōrēra wayacusa igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēnapeda bia bedeabadjidaa. Ācōrēba obi jarađara ādji drōā naēnabemaba Ījā o pananamīna ādjirāba Ījā odaē basía. ¹⁸ Dji quīrūba ādjirā biē o panΛne bia mīga panΛ bērā āduba mīa sopua bedeabadjidaa. Ācōrēba maļ ūrībΛΓΛZA ādjirāra quīrā djuburiapeda aba bΛbadjia ādjirā dji quīrū jΛwaedabemada ēdrΛ bΛmārēā. Ācōrēra maļ ēberā ume bΛ bērā idji zocai bΛmisa israelerāra dji quīrū jΛwaedabemada ēdrΛ bΛbadjia. ¹⁹ BaribΛΓΛ dji ēdrΛ bΛbari jaidadacarea israelerāba wayacusa dewara ācōrē beada ēpēnapeda bia bedeabadjidaa. Maļ cadjirua obΛdaza ādji djibarirāba opedada cāyābara auđuara obadjidaa. CΛWΛΓΛ zareadeba ādjia cadjirua obadara igaradaca basía. ²⁰ Maļ carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūpeda nāwā jarasia:

–Mā israelerā drōā naēnabemarā ume beada bΛđara naļ ēberārāba igarasidaa. Mā jarađara Ījānaca. ²¹ Maļ bērā puru bea Josueba poyadaēra mā israelerā quīrāpitabemada ni aba biđa āyā jΛretaēa.–

²² Ācōrēba maļ puru beara Canaaļ druade idu bebisia israelerāba idjida ēpēni cawaya ādji drōā naēnabemaba ēpēpedada quīrāca. ²³ Josue ewaride Ācōrēba maļ puru beara āyā jΛretaē basía. Idjia Josuéa poyabiē basía, ātebΛΓΛ Canaaļ druade idu bebisia.

4

Deborāba Baraco ume Sisará poyapedada

¹ Ehud jaidadacarea israelerāba wayacusa Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesidaa. ² Maļ carea Ācōrēba ādjirāra cananeorā boro Jabiļ jΛwaeda bΛsía. Jabiļra Hazor purude bΛbadjia. Jabiļ sordaorā borora Sisará basía. Maļ Sisarára Haroset-goīļne bΛbadjia. ³ Jabiļba djōbada carreta jiorro odada noveciento erobasia. Veinte poa israelerāba quīrā djuburia neē bio bia mīga erobasia. Maļne israelerāba Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdisidaa.

⁴ Maļ ewaride Deborāda israelerā cawa obari basía. Idjira Ācōrēneba bedeabadjia. Lapidot quima basía. ⁵ Maļ Deborāra Epraiļ eyaida bΛ druade bΛbadjia Ramā puru idjaba Betel puru ēsi. Israelerā nēbΛrade panane idjimaa wābadjidaa cawa omārēā. Cawa obΛgade Deborāra urutaca bΛ edre chūmabadjia. Maļ bērā maļ bacurura Deborā Uruta trĀ bΛsidaa.

⁶ Ewari aba Deborāba Abinoaļ warra Baracoda trĀbisia. Idjira Neptali druade Quedē purude bΛbadjia. Baraco zedacarea Deborāba nāwā jarasia:

–Dadjī israelerā Ācōrēba bĀa nāwā jara bΛa: “Sordaorā Neptalidebemada Zabuloñnebema sida die mil ededua Tabor eyadaa. ⁷ Mā Jabiļ sordaorā boro Sisaráda bΛ ume djōne wābiya. Dji carretebeba djōbada rāda, waabema sordaorā sida eneya Quisoļ do zaquedaa. BaribΛΓΛ mā bĀa ādjirāra poyabiya.”–

⁸ Maļne Baracoba Deborāa jarasia:

–Bada mā ume wāibΛΓΛ mĀra wāya. Bada wāēbΛΓΛ mā sida wāēa.–

⁹ Deborāba jarasia:

–Bia bΛa, māēteara mĀra bΛ ume wāya. BaribΛΓΛ Sisará poyadacarea bΛra trĀ bΛgaēa, Ācōrēba Sisarára wērāa poyabi bērā.–

Ara maļda Deborāa Baraco ume Quedes purudaa wāsia. ¹⁰ Mama Baracoba sordaorā Zabuloñnebemada, Neptalidebema sida die mil ābaa jarepeda Tabor eyadaa edesia. Deborā sida idji ume wāsia.

¹¹ Maļ ewaride quenita Hebere abadada Quedes puru caita bΛbadjia. Naēna idjira waabema quenitarā ume badada Zaanaim jewedade idji wua dera o erobasia.* Maļ Heberera Moise zāwārē Hobādeba yōna basía.†

¹² Maļne Sisarába ūrīsia Abinoaļ warra Baracora idji sordaorā ume Tabor eyadaa wāsidadaa.‡ ¹³ Maļ carea idji jiorro oda djōbada carreta noveciento panada, idji sordaorā sida ābaa jΛrepeda Haroset-goīļneba Quisoļ do zaquedaa wāsidaa.

¹⁴ Maļbe Deborāba Baracoa jarasia:

–ĪĀdjirā ume isabe djōne wānadua! ĩđibΛΓΛ Ācōrēba bĀa Sisarára poyabiya! ĩĀcōrēra bΛ na wābΛΓΛ!–

Ara maļda Baracora idji sordaorā die mil panΛ ume Tabor eyadeba edaa djōne wāsidaa.

¹⁵ Djōne wābΛdade Ācōrēba Sisarára, carretebeba djōbada rāra, waabema sordaorā sida bio ne wayabisia. Maļ bērā Baracoba idji sordaorā ume necoba zocārā quenasisidaa. BaribΛΓΛ Sisarára idji carretebeba uđu ĵĀdrΛpeda mīrū pira wāsia. ¹⁶ Maļne Baracoba Sisará

* **4:11** Zaanaim jeweda. Maļ bedeaba idjaba jara bΛa “Zaanaim encina bacuru droma.” † **4:11** Moise zāwārē Hobā. Numero 10:29die jara bΛa Hobāra Moise zāwārē Reuel warra basida. ‡ **4:12** Abinoaļ warra. ΛCΓΛ traduccioļne maļ beđeara neēa.

carretadeba djöbadarära, waabema sordaorä sida ëpësidaa aba Haroset-goiänaa. Māwā Sisarā sordaorära jūma quenasiäda. Ni aba bida zocai beë basia.

¹⁷⁻¹⁸ Maļ ewaride Hazordebema boro Jabiära quenita Hebere ëberärä ume necai basia. Maļ carea Sisarāra ädjimaa mīrū wāsia. Jūëside wërä Jael abadaba idjira audiabariëde wāsia. Maļ wërära Hebere quima basia. Jaelba nāwā jarasia:

-Mā boro, diguidaa zedua. Ne wayarädua.-

Ara maļda Sisarāra Jael wua dede edaa wāpeda tabesia. Maļne Jaelba idjira borobaba änëbari basia. ¹⁹ Sisarāba jarasia:

-Mā quirä djuburia baidoda diadua. Māra opichia bla.-

Jaelba paca jubada animarëde e odade ta erobasia. Maļra ewarëda paca jubara diasia. Maļbe Sisarāra wayacusa änëbari basia.

²⁰ Sisarāba jarasia:

-Wua dede eda wābadama chūmedua. Bariduada zepeda nāwā iwidibαα: “ζcaida nama bla?”, jaradua ëberä neëda.-

²¹ Sisarāra së bla bërä bio cāi besia. Maļbe Hebere quima Jaelba wua de egorodaa cachibada bacuru cūmiada, dji cachibada sida edasia. Jaelera chupea eda wāpeda maļ bacuruba Sisarā borora egorodaa wāyā cachi nūmasia. Māwā Sisarāra beasia.

²² Baracoba Sisarā jαα bade Jael purude jūesia. Maļne Jaelba idji audiabariëde wāpeda nāwā jarasia:

-Zedua, bla jαα bla mā aαbiya.-

Ara maļda Baracora Jael wua dede eda wāpeda Sisarāra beu tabada unusia. Jaelba cachida bacurura waði Sisarā borode su nūmasia.

²³ Maļ ewaride Äcörëba israelerä quiräpita cananeorä boro Jabiära māwā poyasia.

²⁴ Mamaaba ätaa israelerära cananeorä boro Jabiä ume djöbadaza poyabadiädaa aba idji beabadaädaa.

6

Äcörëba Gedeoā trāna

¹ Māwānacarea israeleräba wayacusa Äcörë quiräpita cadjiruada o panesidaa. Maļ carea Äcörëba ädjirära siete poa madianitarä jαwaeda basia. ² Madianitaräba ädjirära bio bia mīga eropanä bërä eyadaa wānapeda uria beade, jogoa beade, äta dji quirū poya wācara bamaa bida mīrū panesidaa. ³ Israeleräba u eropanara madianitaräba, amalecitaräba, idjaba ämāda u odjabariarebemarä bida jārīcuade zebadjidaa. ⁴ Ädjirä israelerä ëjūäne panne israeleräba u eropanara jūma äribadjidaa aba Gaza ëjūānaa. Maļ bërä israeleräba codi carea ni cārë sida neë panesidaa. Ovejada, pacada, burro sida neë panesidaa. ⁵ Madianitarära, waabemarä sida ädji wua de bara idjaba ädji animarä bara israelerä druadaa zedapeäde ne jūma äri wābadjidaa adichichi zocāräba néu jūma cobada quiräca. Ädjirära ädji cameyo sida zocārä panä bërä poya juachadaca basia. ⁶ Madianitaräba ne jūma jārīcuabadjida bërä israelerära ne neë panesidaa. Maļ carea israeleräba Äcörëa quirä djuburiada iwidisidaa.

⁷⁻⁸ Māwā quirä djuburiada iwidī panä bërä Äcörëba idjideba bedeabarida aba ädjirämaa diabuesia. Maļ ëberäba ädjiräa nāwā jarasia:

-Dadji israelerä Äcörëba nāwā jara bla: “Māa bārära Egiptode nezoca pananada ëdra enesia. ⁹ Egiptorä jαwaedabemada, jūma bārä bië o erobea jαwaedabema sida māa bārära ëdra basia. Māa ädjirära bārä quiräpitabemada jūma äyā jaretapeä ädjirä druara bārä diasia. ¹⁰ Idira bārära amorreorä druabadaäde panabadaa, baribαα māa bārä jarasia ädjirä äcörë beada ëpërānamārëä. Ababe mā, bārä Äcörëdra ëpënida panana asia. Baribαα māa jaradara äjanāca.”-

¹¹ Maļ ewaride Äcörë nezoca bajänebemada zepeda Opra puru caita encina bacuru edre chūmesia.* Maļ bacuru djibarira Abiezedeä yōna Joasa basia. Mama caita Joasa warra Gedeoāba trigoda uva biwadagabada uriaäde mërä ezoa basia madianitaräba unurānamārëä. ¹² Äcörë nezoca bajänebemara Gedeoāma odjaside nāwā jarasia:

-Ëberä mësra bla idjaba sozarra bla, Äcörëra bla ume bla.-

¹³ Maļne Gedeoāba nāwā jarasia:

-Mā boro, Äcörëda wāräda dadjirä ume blaβαα, ζsäwä jācuā mīga panä? Äcörëba dadjirära madianitarä jαwaeda basia. Dadji dröäräba nëbααsidaa Äcörëba ne ununaca o badeba dadjirära Egiptode nezoca pananada ëdra edasida. Maļda ζsäälbe waya ne ununacara dadjirä itea oi?-

¹⁴ Maļne Äcörëba Gedeoā aαpeda nāwā jarasia:

* **6:11** Äcörë nezoca bajänebema. Versículo 14de jara bla maļra Äcörë basida.

-Ba l̄baadeba israelerāra madianitarā j̄lwaedabemada ēdr̄l̄ b̄adua. ζM̄labar̄al̄ b̄ara wābi b̄lēca?-

¹⁵ Baribar̄al̄ Gedeol̄ba panusia:

-M̄l̄ boro, ζm̄la s̄awā dadji israelerāra ēdr̄l̄ b̄ai? M̄l̄ ēberārāra j̄uma Manasedebema dji ne neēara quēdeaa. Mañ awara m̄lra m̄l̄ ēberārānebema dji edaara quirua.-

¹⁶ Ācōrēba jarasia:

-M̄lra b̄a ume b̄ai b̄ēr̄ b̄la madianitarāra poyaya ēber̄ā aba poyabar̄al̄ quīr̄ca.-

¹⁷ Mañne Gedeol̄ba jarasia:

-Bla wārāda m̄l̄da b̄ia unu b̄abar̄al̄, cawabidua b̄adr̄l̄ wārāda m̄l̄ ume bedea b̄ada. ¹⁸ M̄la b̄a itea ne enepeda b̄a quīr̄pita b̄aya. M̄l̄ quīr̄ djuburia āyā wārādua mañ enebarmisa.-

Ācōrēba panusia:

-M̄la j̄l̄āya aba b̄a zebarmisa.-

¹⁹ Ara mañda Gedeol̄ra wāpeda chiwatu zaqueda beapeda djsia. Idjaba harinada veintidos libra edapeda pañ dji ēsābari neē b̄ada ocuasía.† J̄uma widacarea nedjarara jamarade b̄apeda dji b̄ara cugurude jue edapeda encina bacurudaa j̄uma edesia. ²⁰ Mañne Ācōrē nezoca bajānebemaba Gedeol̄a jarasia nedjarara, pañ sida mōgara l̄r̄l̄ cob̄apeda dji b̄ara j̄uma l̄r̄l̄ weamārēā. Ara mañda Gedeol̄ba māwā osia. ²¹ Mañbe Ācōrē nezoca bajānebemaba nedjarara, pañ dji ēsābari neē b̄a sida bacuru quēbaba warasia. Ara mañne mōgaradeba tabada eradrapeda nedjarara, pañ sida j̄uma bá wāsia. Māwābar̄ade Ācōrē nezoca bajānebema sida nēbasia.

²² Mañne Gedeol̄ba cawasia idjia Ācōrē nezoca bajānebemada unusida. Mañ carea jarasia:

-¡Ay, m̄l̄ Boro Ācōrē! Idibar̄al̄ m̄lra beuya b̄a nezoca bajānebema quīr̄ada ununa b̄ēr̄.-

²³ Baribar̄al̄ Ācōrēba jarasia:

-B̄ara beuēa. Ne wayarādua. Necai b̄adua.-

²⁴ Mama Gedeol̄ba mōgarada l̄ta p̄a buesia Ācōrēda idji ume bedeada b̄ēr̄. Mañ mōgara l̄ta p̄a buedara tr̄l̄ basia “Ācōrēba necai b̄ai diabari.”‡ Mañ mōgara l̄ta p̄a buedara wadibida Opra purude b̄la Abiezedeba yōpedadarā ējūāne.

²⁵ Ara mañ diamasi Ācōrēba Gedeol̄a nāwā jarasia:

-Ba zeza paca dji umēbemada siete poa b̄ada edadua.§ Mañba b̄a zezaba mōgara Baal quīr̄ca oda l̄ta nūmacārīda errebari coratadua. Mañ orrocawa b̄a bacuru Aserá quīr̄ca oda nūmacārī sida coratadua. ²⁶ Mañbe nañ eya borode mōgarada l̄ta p̄a buedua animarā m̄la babue diai carea. Mañ mōgara p̄a bueda l̄r̄l̄ bacuru Aserá quīr̄ca odara cajērāpeda b̄a zeza paca dji umēbemara beapeda m̄la babue diadua.-

²⁷ Ara mañda Gedeol̄ba idji nezocarāda die tr̄l̄peda Ācōrēba jarada quīr̄ca diamasi osia. Āsa oē basia idji zeza ēberārāda, purudebemarā sida waya b̄ada b̄ēr̄.

²⁸ Nurēma purudebemarā piradr̄l̄badade unusidaa mōgara Baal quīr̄ca odara tabada idjaba bacuru Aserá quīr̄ca oda mama b̄ada sida neēda. Mañ awara unusidaa ab̄al̄ba Gedeol̄ zeza paca dji umēbemara mōgara l̄ta p̄a bueda l̄r̄l̄ babuesida.

²⁹ Mañne ādjiza dji iwidi duanesidaa:

-ζCaiba jāwā osi?-

Jūmarāa iwidiapeda cawasidaa Gedeol̄ba māwā osida. Mañ carea Gedeol̄ zeza Joasamaa wānapeda jarasidaa:

³⁰ -B̄a warrara dajadaa zebidua. Mōgara Baal quīr̄ca odara idjaba bacuru Aserá quīr̄ca oda mama b̄ada sida coracuasía. Mañ carea dairāba idjira beadia.-

³¹ Mañne Joasaba idji ume quīr̄ū panāa nāwā jarasia:

-ζMāwāra bārāba Baalda carebaēica? ζIdjiare djōnica? M̄la jaraya bariduaba Baalera carebair̄al̄ l̄nadr̄l̄ naēna beuida b̄la. Baalda wārāda ācōrēbar̄al̄, idjidr̄l̄ idji mōgara coratada ume djōida b̄la.-

³² Gedeol̄ba mōgara Baal quīr̄ca odara coratada b̄ēr̄ mañ ewarideba l̄taa idjira tr̄l̄ jarasidaa Jerobaal.*

Ācōrēba jarada wārā arada Gedeol̄a cawabida

³³ Mañ ewaride madianitarāda, amalecitarāda, l̄m̄dau odjabariarebemarā sida j̄uma ābaa dji j̄aredapeda Jordaḥ do chānapeda Jezreel jewēdade duanesidaa.

³⁴ Mañne Ācōrē Jaurera Gedeol̄maa zesia. Mañ b̄ēr̄ Gedeol̄ba oveja cachuda j̄gua zāsia Abiezedeba yōna purura ābaa j̄lreie carea. ³⁵ Mañbe idjia bedeada diabuesia Manasedeba,

† 6:19 Veintidos libra. Hebreo bedeade jara b̄la “efa.” ‡ 6:24 Ācōrēba necai b̄ai diabari. Hebreo bedeade Jehová-salom b̄a b̄la. § 6:25 Paca dji umēbemada siete poa b̄ada. Hebreo bedeade m̄lra ebuda b̄la. * 6:32 Hebreo bedeade Jerobaal tr̄l̄ba jara b̄la: “Baaldr̄a djōida b̄la.”

Aserdeba, Zabuloñneba, idjaba Neptalideba yõpedadarã zedamãrẽã. Jũmarã zedapeda Gedeoñ careba djõni carea panesidaa.

³⁶ Mañne Gedeoñba Ācõrẽa nãwã jarasia:

-Bla jarasia mñneba dai israelerãra êdɾa baida. ³⁷ Mña cawa quĩrã bala bla jaradara wãrãda. Daiba trigo caradagabadama mña oveja cara mõda blda egode baya. Nurẽma mañ oveja carada beguea baibɾɾa mañne egorora põãsa baibɾɾa, mña cawaya wãrãda mñneba dai israelerãra êdɾa baida, bla jarada quĩrãca.-

³⁸ Gedeoñba jarada quĩrãca mãwãsia. Nurẽma piradrãpeda oveja carara tapuyabɾɾade baidoda taza aba piasia. ³⁹ Baribɾɾa Gedeoñba Ācõrẽa jarasia:

-Mña jãwã mã sã bãmĩna mñ djuburia quĩrãrãdua. Waya cawabidua bla jaradara wãrãda. Nañ diamasi êjũãra begueabidua baribɾɾa oveja carara põãsa bldua.-

⁴⁰ Mañ diamasi Ācõrẽba mãwã osia. Nurẽma êjũãra jũma beguea basia, mañne oveja carara põãsa basia.

7

Gedeoñba madianitarã poyada

¹ Nurẽma diapededa Gedeoñ, Jerobaal abadara idji ume pan sida pirabaridapeda Harod baido ãta bogadrã bamaa wãsidã. Mama madianitarã ume djõni carea panesidaa. Madianitarãra ãdjirã quĩrãpe duanasidaa Jezreel jewedade Morẽ eya caita.

² Mañbe Ācõrẽba Gedeoñ jarasia:

-Bla sordaorãra jũmawãyã erobla. Mña bãrã israelerã zocãrã panla madianitarãda idu poyabibɾɾa, bãrãba jaradã ara bãdji lãadẽba poyasidaa. ³ Mañ carea bla sordaorã jaradua abalada ne waya babɾɾa, nañ Gala eyadeba diguidã wãida blda.*

Gedeoñba mãwã jarabɾɾade veintidos mil jẽda wãsidã. Mañne die mil panesidaa.

⁴ Mañbe Ācõrẽba jarasia:

-Wadibida jũmawãyã zocãrã panla. Do zaquedã baido dodamãrẽã ededua. Mama mña cawabiya cairãda djõne wãnida panada. Mña nañ eberãda bla ume wãyana aibɾɾa, idjira wãida bla. Wãẽana aibɾɾa wãĩẽ bla.-

⁵ Ara mañda Gedeoñba idji sordaorãra edesia baido dodamãrẽã. Mãwã panane Ācõrẽba Gedeoñ nãwã jarasia:

-Acɾɾɾa baidora ãdji jawa jãne jue edadapeda usa quĩrãca sene do panla. Waabemaba chĩrãborode copanapeda baidora do panla. Ādji jawa jãneba do nũpanlãra awara bldua.-

⁶ Dji jawa jãneba do nũpanlãra tresciento panasidaa. Waabemaba chĩrãborodeba baidora do panasidaa. ⁷ Mañbe Ācõrẽba Gedeoñ jarasia:

-Mañ tresciento panla mña bña madianitarãra poyabiya. Mãwã mña bãrã israelerãra êdɾa baya. Waabema sordaorãra jaradua ãdji diguidã wãnamãrẽã.-

⁸ Ara mañda Gedeoñba ãdjirã jarasia diguidã wãnamãrẽã baribɾɾa ãdjia codi careabemada, oveja cachu sida amebisia. Ādjirã wãpedadacarea Gedeoñ sordaorãra trescientobe panesidaa. Mañne madianitarãra edã Jezreel jewedade duanasidaa.

⁹ Diamasi Ācõrẽba Gedeoñ nãwã jarasia:

-Pirabaridapeda madianitarã ume djõne wãnadua. Mña bña ãdjirãra poyabiya. ¹⁰ Baribɾɾa bla ãdjirã ume djõne wãĩ carea waya babɾɾa, nañrã ãdjirã duanlãmaa bla nezoca Purã ume edã wãdua. ¹¹ Mañbe ãdjirãba jara panlãda ãrĩdua. Mañba bna sozargãra beya ãdjirã ume djõĩ carea.-

Ara mañda Gedeoñra idji nezoca Purã ume edã wãsia madianitarã panlã caita. ¹² Mañne Jezreel jewedara bira nũmasia madianitarãba, amalecitarãba, ãmãdau odjabariarebemarã bida. Ādjirãra cãbana panasidaa adichichi nõu code zebada quĩrãca. Ādji cameyora poya juachadaca basia ãba pusa icawa bla quĩrãca.

¹³ Gedeoñ madianitarã duanlãma jũẽside ãrĩsia eberãda umẽ bedea panlãda. Abalãba nẽbɾɾa basia idjia cãĩmocarãde ununada. Nãwã jarasia:

-Mñ cãĩmocarãde unusia cebada pañ borococoa oẽada nama dadjirã duanlãmaa bɾɾabari zebɾɾada. Mañba wua dedãa tabaride zebɾɾaba coratasia.-

¹⁴ Mañne dewarabemaba jarasia:

-Mañgɾãba jara bla jãñ Israeldebema Joasa warra Gedeoñda idji neco bara djõne zebɾɾada. Wãrãda Ācõrẽba idjia dadji madianitarãra dadjirãare panlã sida jũma poyabiya.-

¹⁵ Gedeoñba mañ cãĩmocarara, dji cawa jarada sida ãrĩpeda Ācõrẽa bia bedeiasia. Mañbe israelerã sordaorã panlãmaa jẽda wãpeda jarasia:

* 7:3 Nañ Gala eya. Hebreo bedeadẽ mãlra ebuda bñã.

-Ăcōrēba dadjirāa jāl madianitarāra poyabiya. jAra nawena pirabaridadua djōne wāni carea!-

¹⁶ Małbe Gedeołba idji sordaorā tresciento panłda awara awara ɓasia. Idjia cien edasia, dewara boro umé panłā ādjiza cien diasia. Małbe oveja cachuda, zoco sida jūmarāa jedecasia. Cădorrona ĩbĭrāda mał zocode eda ɓabicuasias ebuda ɓnarāmārēā. ¹⁷⁻¹⁸ Małbe ādjirāa jarasia:

-Naārā dadjirāba madianitarāra jūrā edadia. Młda acłdadua. Młda ādjirā duanł wagabe jūēsira młā obaɓɓ quĭrāca odadua. Młā, mł ume wāɓlada bida cachura jĭgua zabłdade bārā bida zadadua. Małbe nāwā biadadua: “Ācōrē trłneba, Gedeoł trłne bida djōɓładaa!”-

¹⁹ Małbe Gedeołra idji sordaorā cien panł ume madianitarā panł wagaa jūēsidaa. Dārāē ɓasia madianitarāba ādji ariquētra wagabadarāda ɓacuapedadada. Małne Gedeołba idji ume panł bida cachura jĭgua zasidaa. Zoco ādji jłwade eropanł sida abeda bogatasidaa.

²⁰ Ara małne dji bororā umé panłba ādji sordaorā bida cachura zasidaa. Ādji zoco sida bogatasidaa. Małbe dji ĩbĭrāda ādji jłwa acłare edasidaa. Cachura ādji jłwa araare eropanasidaa. Małne nāwā biasidaa:

-jĀcōrē trłneba, Gedeoł trłne bida djōɓładaa!-

²¹⁻²² Małne israelerā tresciento panłba cachura ādji duanłma zá panesidaa. Ādjirāba madianitarāra jūrā eropanana bērā madianitarāra biadapeda mĭrŭ piraposidaa. Małne Ācōrēba madianitarāra ara ādjiduba necoba djōɓigasia. Māwā panłne madianitarāra Zer-eradaa wābada ode Bet-sita purudaa mĭrŭ wāsidaa. Idjaba Abel-mehola purudaa Tabat caita mĭrŭ wāsidaa. ²³ Małne Gedeołba israelerā Neptalidebemada, Aserdebemada, jŭma Manasedebema sida trłbigasia madianitarā ēpēnamārēā. ²⁴ Gedeołba bededa Epraĭl eyaida ɓā ējŭānaa diabuesia Epraĭlnebemarā djōne zedapeda madianitarā Jordał dode idu chābirānamārēā. Ara małda Epraĭlnebemarā eda zedapeda Bet-barade, Jordał jedewade bida do chābadama jĀāsidaa. ²⁵ Māwā panłne madianita bororāda umé jidasidaa, Oreb idjaba Zeeb.† Oreb abadara beasidaa eya ɓra jira ɓama. Mama trł ɓasidaa “Oreb eya ɓra jira ɓa.” Zeeb abadara beasidaa uva biwadłgabada uriade. Mama trł ɓasidaa “Zeeb uva biwadłgabada.” Israelerāba waabema madianitarā ēpēpedadacarea ādjia Oreb borora, Zeeb boro sida ɓāā tudapeda Jordał do quĭrārē Gedeołmaa edesidaa.

10

Tola idjaba Jaír

¹ Abimele jaidadacarea Puvá warra Tola abadaba israelerāra dji quĭrŭ jłwaedabemada ēdɓɓ ɓɓadja. Idjira Dodo wiuzaque ɓasia. Isacarēba yōna ɓasia. Epraĭl eyaida ɓā ējŭāne Samir purude ɓɓadja. ² Tolaba israelerāra 23 poa ēdɓɓ ɓɓadja. Jaidaside Samir purude tɓarisidaa.

³ Tola jaidadacarea Jaír Gala druadebemada 22 poa israelerā ēdɓɓ ɓɓari ɓasia. ⁴ Idjia warrarāda treinta erobasia. Małgłrāra treinta burro ɓɓɓ nĭɓadja. Gala druade treinta puru ādjirā jłwaeda eropanasidaa. Mał puru ɓeara wadĭbĭda Jaír puru abadaa. ⁵ Jaír jaidaside Camoł purude tɓarisidaa.

Amonitarāba israelerā biē eropanana

⁶ Mał ewaride israelerāba wayacusa Ācōrē quĭrāpita cadjiruada o panesidaa. Baal abadada, Astarte abada sida ēpēsidaa. Idjaba Siriadebemarā, Sidołnebemarā, moabitarā, amonitarā idjaba pilisteorā ācōrē beada ēpēsidaa. Ācōrēra abeda igarasidaa. ⁷ Mał carea Ācōrēra bio quĭrŭpeda israelerāra pilisteorā idjaba amonitarā jłwaeda ɓasia. ⁸ Mał ewaride pilisteorāba, amonitarā bida israelerā Gala ējŭāne beada poyadapeda dieciocho poa biē o panasidaa. Gala ējŭāra amorreorā ējŭā bada ɓasia. Jordał dodeba ɓmāda u odjabariare ɓā. ⁹ Małbe amonitarāra Jordał do chāsidaa Judadebemarā ume, Benjamĭlnebemarā ume, idjaba Epraĭlnebemarā ume djōni carea. Māwā jŭma israelerāra bio bia mĭga duanabadjĭdaa. ¹⁰ Māwā panłne israelerāba Ācōrēa quĭrā djuburiada nāwā iwĭdisidaa:

-Dai Ācōrē, ɓā quĭrāpita dairāba cadjirua waɓɓlada osidaa. ɓara igaradapeda Baalda ēpēsidaa.-

¹¹⁻¹² Ācōrēba panusia:

-Egiptorāba, amorreorāba, amonitarāba, pilisteorāba, Sidołnebemarāba, amalecitarāba, madianitarā bida bārā biē obłdaza bārāba quĭrā djuburia iwĭdĭɓłdade młā bārāra ēdɓɓ ɓɓadja.* ¹³ Māwā odamĭna bārāba młra igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēsidaa. Mał

† 7:25 Hebreo bedede Oreb trłba jara ɓā “Āgoso.” Zeeb trłba jara ɓā “Mēābema Usa.” * 10:11-12 Madianitarā. Griego bedede māwā ɓā ɓā. Hebreo bedede “Maoł” ɓā ɓā.

bērã m̄la bārãra waa êdrl̄ ðãã. ¹⁴ ¡Bãdjia êpëbada ãcõrê ðeaa quĩrã djuburiada iwidide wãnadua! ¡Ádjirãbãrl̄ bārã bia m̄ga panãnebemada êdrl̄ ðããsicada!-

¹⁵ Maãne israelerãba Ácõrêa jarasidaa:

-Daiba wãrãda cadjiruada osidaa. Bãa dairã cawa o quĩrã ðã quĩrãca odua, baribãrl̄ ¡dai quĩrã djuburia nawena êdrl̄ ðãdua!-

¹⁶ Maãne dewara ãcõrê ðeara israelerãba ðatacuadapeda Ácõrêra wayacusa êpësidã. Israelerã bia m̄ga panã bërã Ácõrêba waa droaê basía.

¹⁷ Maã ewaride amonitarãra Gala êjũãne dji ¡aresidaa israelerã ume djõni carea. Maãne Galãdebema israelerãra Mizpa purude dji ¡aresidaa. ¹⁸ Mãwã panãne ádjirãba, dji bororã bida ádjiza iwidisidaa:

-¿Caida naãrã amonitarã ume djõne wãi?-

Maãbe nãwã bedea ðãsidãa:

-Djõbãdade dji nocoare ðeããrl̄da jũma dadji Galãdebemarã boro baya.-

11

Jepteba amonitarã poyada

¹ Maã ewaride Jepteda Gala êjũãne ðabadjia. Idjira bio mësãrã basia idjaba sozarrã basia. Dji zezara Gala abadjidaa. Galaba wërã audua ume Jeptera unusia. ² Gala quĩma bida wararãda tosia. Maã wararã waripedadacarea Jeptea jarasidaa ádjia zezaba erobãdebemada edãêda, dewara wërãba toda bërã. Mãwã jaraðapeda Jeptera ãyã ¡aretasidaa. ³ Maã carea idji djabarã ume ðadada Tob êjũãne ðãde wãsia. Mama êberãrã cadjiruã ðeada pepeda ádjia quĩrãbãdada ode wãbadjidaa.

⁴ Maãmisa amonitarãra Mizpa purudaa zesidaa Galãdebema israelerã ume djõni carea. ⁵ Maã carea Galãdebema israelerã bororãra Tob êjũãnaa Jepte trãne wãsidãa. ⁶ Dji bororãba idjia nãwã jarasidaa:

-Amonitarãra dairã ume djõne zesida bërã daiba quĩrã panãa ðãra dai ume wãpedã dai sordaorã boro baida.-

⁷ Dji bororã tãena idji djabarãda panã bërã Jepteba nãwã jarasia:

-¿Bãrãba m̄ra quĩrãma panãsidãêca? ¿Mã zeza dedebemada ãyã ¡aretadaê basica? Bãrãra minijichiade panã bërã ¿m̄ra ¡ãwã ¡ãrl̄de ze panãca?-

⁸ Maãne dji bororãba nãwã jarasidaa:

-Mãê, maã carea dairãba ðãra ¡ãrl̄de ze panãa. Quĩrã panãa ðãra dairãare amonitarã ume djõne wãida. Wãsira ðãra dai Galãdebema israelerã boro baya.-

⁹ Jepteba jarasia:

-Bãrãba m̄ra jêda amonitarã ume djõne ededãpeda Ácõrêba m̄ã ádjirãda poyabibãrl̄, ¿wãrãda m̄ra bārã boroda ðãdica?-

¹⁰ Dji bororãba panusidaa:

-Mãê, dairãba Ácõrê quĩrãpita jarabãdaa ðã ðãra ðãra wãrãda odida.-

¹¹ Ara mãlda Jeptera ádjirã ume wãpedã Galãdebema israelerãba idjira ðãsidãa ádjia sordaorã boroda idjaba puru boroda. Mãlbe Mizpa purude Jepteba dji bororã jaraðara waya Ácõrê quĩrãpita jarasia.

¹² Mãwãnacarea Jepteba ãããrl̄ diabuesia amonitarã boroo nãwã iwididãmãrêã:

-Bãra ¿cãrê cãrêã dairã ume quĩrũ ðã? ¿Cãrê cãrêã dai druade djõne ze ðã?-

¹³ Amonitarã boroba Jepteba diabuedarãa nãwã panusia:

-Bãrã israelerã Egiptoðeba zesidãde dai druara ¡ãrãsidãa Arnoã dodeba aba ¡abó doðaa. Jũma Jordaã do icawa ðã êjũã ãmãdau odjabariare ðãra ¡ãrãsidãa. Bãrãba mã êjũãda biãðeba jêda diãdibãrl̄ bārã ume djõnãê.-

¹⁴⁻¹⁵ Mãlbe Jepteba dewararãda diabuesia amonitarã boroo nãwã jaraðãmãrêã:

-Jepteba nãwã jara ðã: "Dai israelerãba bārã amonitarã druara ni moabitãrã druã sida ¡ãrãnaê basía. ¹⁶ Dai israelerã Egiptoðeba êdrl̄sidãde naãrã êjũã põãsa ewaraga ðãde Pusa Purruðaa wãsidãa. Mamaãba Cadé purude jũene wãsidãa. ¹⁷ Mãne dai israelerã bororãba ãããrl̄ diabuesidaa Edoã druãdebema boromaa. Idjia iwidisidaa dai israelerã idji druade wãyã wãbimãrêã. Baribãrl̄ idjia iduaribiê basía.* Moab druãdebema boroo bida abarida iwidisidaa. Baribãrl̄ idjia bida iduaribiê basía. Mã bërã dai israelerãra Cadéde duãnesidaa. ¹⁸ Mãlbe êjũã põãsa ewaraga ðãde Edoã druã audu idjaba Moab druã audu pãrrãga wãnapeda Arnoã do icawa jũene wãsidãa. Mama Moab druã quĩrãpe ãmãdau odjabariare duãnesidaa baribãrl̄ do chãnaê basía, wa quĩrãrê moabitãrã druã bërã.†

¹⁹ Mãlbe dai israelerã bororãba ãããrl̄ Hesboã purudaa diabuesidaa amorreorã boro Sehoãmaa. Idjia bida iwidisidaa dai israelerãra idji druade idu wãyã wãbimãrêã dai

* 11:17 Numero 20:14-21. † 11:18 Numero 21:10-15.

druadaa. ²⁰ Barib_{ΛΓ} dai israelerāba iwidi_{pe}ada_{ra} Seho_λba sewada crīchada bē_rā idji druade idu wāyā wābiē basia. Ma_λ awara idji sordaorāda jūma ābaa jarepeda Jahaza puru caita zedapeda dai israelerā ume djōsidaa.

²¹ Barib_{ΛΓ} dai israelerā Ācōrēba Seho_λra, idji sordaorā sida jūma poyabisia. Ma_λbe dai israelerāba ma_λ druade bea amorreorā ējūāra jūma edasidaa. ²² Arno_λ dodeba aba Jabó dodaa idjaba ējūā pōāsa ewaraga b_Λdeba aba Jorda_λ dodaa ādji ējūāra jūma edasidaa. ²³ Dai israelerā Ācōrēba amorreorāra āyā jare_{pe}tapeda ma_λ ējūāra dairā, idji purua diada bē_rā _λba_{ra} cai māwā jāri carea? ²⁴ _λba_{ra} ācōrē Quemoba b_λa diadara b_Λreēca? Abari quīrāca dai Ācōrēba dairā diadara daidea. ²⁵ _λba_{ra} moabitara boro bada Zipor warra Balāda quīrāneba b_Λca? Na_λ ējūā carea idjira dairā ume ijaraē basia ni djōne zeē basia. ²⁶ _λba_{ra} Balā cāyābara dji dramaara b_Λca?

²⁶ Dai israelerāra Hesbo_λ purude, Aroer purude, ma_λ caita bea puru zaquede, idjaba Arno_λ do icawa bea purude bida tresciento poa pan_Λ. Dairāra na_λ druade dārāb_Λdaa. Bārāba _λcārē cārēā rāb_Λra_Γ na_λ druara iwidi pan_Λ? ²⁷ Mā_λ b_Λra biē oē b_Λa. B_Λd_Γ dairā ume djō quīrā b_Λ bē_rā biē o b_Λa. Ācōrē dadji cawa obariba idi cawabiya cairāba jipa o pan_Λda: dai israelerāba wa bārā amonitarāba.”-

²⁸ Jepte_{ba} māwā jarabidamīna amonitarā boroba i_Γāē_λ basia.

²⁹ Ma_λne Ācōrē Jaurera Jeptemaa zesia. Ma_λ bē_rā Jeptera Gala ējūāne, Manasedeba yōpedadarā ējūāne bida jūma p_ΛΓ_Λasia sordaorā j_Λrei carea. Sordaorā ābaa jarepeda Gala druade b_Λ Mizpa purude jūesia. Mama_λba amonitarā ume djōne wāsia. ³⁰⁻³¹ Māwā b_Λde Jepte_{ba} Ācōrēa wārāneba nāwā jarasia:

-Ba_λ amonitarāda mā_λ poyabib_Λra, diguidaa wāb_Λra_{de} naārā m_λ audiabaride zeb_Λra_{da} m_λa b_λa babue diaya.-

³² Māwā jarapeda amonitarā ume djōne wāsia. Ma_λne Ācōrēba idjia poyabisia. ³³ Jepte_{ba} amonitarāra zocārā quenasia. Aroer purudeba aba Minit purudaa idjaba Abel-queramī_λ purudaa bida veinte puru poyasia. Māwā amonitarāra israelerā j_Λwaed_Λ panesidaa.

Jepte_{ba} idji cau Ācōrēa diada

³⁴ Māwānacarea Jeptera Mizpa purudaa jēda wāsia. Diguidaa jūēb_Λra_{de} idji cauba audiabarisia. Tōnōā zā b_Λde cari basia. Jepte_{ba} dewara cauda ni warra sida neē basia. Aba idjid_Γra erobasia. ³⁵ Idji cau unub_Λra_{de} Jeptera bio sopuasia. Ma_λ carea idjia cacuade j_Λ b_Λda cūēta_{ca}peda idji cau nāwā jarasia:

-iAy, cau, b_Λa m_λra bio sopuabib_Λra! Mā_λ Ācōrēa wārāneba diai jara_{da}ra diaida b_Λa.-

³⁶ Dji cauba nāwā jarasia:

-Zeza, b_Λa Ācōrēa iwidi_{da} quīrāca idjia amonitarā b_Λ dji quīrāra poyabisia. Ma_λ bē_rā b_Λa idjia wārāneba jara_{da}ra odua. M_λra Ācōrēa babue diadua. ³⁷ Barib_Λra m_λ quīrā djuburia jedeco umē m_λra eyade idu p_ΛΓ_Λade wābidua. M_λ dji biarā ume jīāne wāyā m_λra quima edaē beui bē_rā.-

³⁸ Jepte_{ba} panusia:

-Bia b_Λa. Wādua.-

Idjira jedeco umē idu wābisia. Ma_λne idji biarā ume eyade jīā nībasidaa, quima edaē beui bē_rā.

³⁹ Māwānacarea idjira Jeptemaa jēda zesia. Ma_λbe Jepte_{ba} Ācōrēa wārāneba jara_{da}ra osia. Māwā idji caura umaquīrā adua b_Λda jaidasia. ⁴⁰ Ma_λ carea Israeldebema awērārāba poaza ewari quimārē Galadebema Jepte cau carea jīābadaa.

12

Jepte_{ba} Eprai_λnebemarā poyada

¹ Jepte_{ba} amonitarā poyadacarea Eprai_λnebema sordaorāda dji jaredapeda Jorda_λ do chānapeda Sapo_λ puruare Jepte b_Λmaa wāsidaa.* Quīrūbideba Jepte_{ba} nāwā iwidi_{si}daa:

-_λcārē cārēā b_Λduba amonitarā ume djōne wāsia? _λcārē cārēā dairāra tr_Λē basi b_Λ ume wānamārēā? Māwā oda bē_rā dairāba b_Λra, b_Λ de sida jūma babuedia.-

² Ma_λne Jepte_{ba} ādjirā nāwā panusia:

-M_λra, m_λ ēberārā sida amonitarā ume djō panasidaa. Ma_λne bārāra tr_Λbisia barib_Λra bārāba carebade zedaē basia. ³ Carebade zedaē bē_rā m_λra beadi adua amonitarā ume djōne wāsida Ācōrēba mā_λ ādjirāra poyabisia. Ma_λda bārāra _λcārē cārēā m_λ ume djōne ze pan_Λ?-

⁴ Ma_λne Eprai_λnebemarāba ādjira nāwā biē jarasidaa:

‡ 11:21 Numero 21:21-30.

§ 11:25 Numero 22:1-6.

* 12:1 Sapo_λ tr_Λba jara b_Λa “norte.”

-Bārā Galade beara dadi Epraiñneba yōpedadamīna dairāra igaradapeda bādja o quīrīa panada obadaa. Dai Epraiñneba yōpedada tāēna idjaba Manasedeba yōpedada tāēna panabadamīna bārāra awara quīrāca panabadaa.-†

Māwā jara panā carea Jepteba Galadebema sordaorāda ābaa jalrepeda Epraiñnebemarā ume djōne wānapeda zocārā quenasidāa. ⁵⁻⁶ Mañne Galadebemarāba Jordaā do chābadama jāsidāa. Mama Epraiñnebemarāra chānida panasidāa jēda ādji druadaa mūrū wāni carea. Abaaba chāi carea iwīdibagalade Galadebemarāba iwīdibadjidāa:

-¿Bara Epraiñnebemaca?-

Mañne Epraiñnebemaba māwāēana asira Galadebemarāba jarabadjidāa:

-“Chibolet” adua.-‡

Epraiñnebemarāba mañ bedeara poya aride jaradaca basia. Biara “Sibolet” abadjidāa. Mañne abaaba Sibolet asira Galadebemarāba cawabadjidāa idjira Epraiñnebemada. Mañ bēra jidadapeda ara mama Jordaā do icawa beabadjidāa. Mañ ewarīde Epraiñnebemarāra 42 mil beasidāa.

⁷ Jepteba sei poa israelerāra dji quīrū jalwaedabemada ēdral bābadja. Jaidadacarea Gala druade idji purude tlabarisidāa.§

Ibzaā, Eloā, Abdoā

⁸ Jepte jaidadacarea Ibzaā Beleñnebemada israelerā ēdral bābari basia. ⁹ Mañ Ibzaāba warrarāda treinta, caurā sida treinta erobasia. Idji caurāda dewara purudebemarā quima diasia. Idji warrarā itea dewara purudebema wērārāda treinta enesia ādji quimada beadamārēā. Ibzaāra siete poa israelerā ēdral bābari basia. ¹⁰ Jaidaside Beleā purude tlabarisidāa.

¹¹ Ibzaā jaidadacarea Eloāda die poa israelerā ēdral bābari basia. Mañ Eloāra Zabuloñneba yōna basia. ¹² Jaidaside Ajaloā purude tlabarisidāa Zabuloñneba yōpedadarā ējūāne.

¹³ Eloā jaidadacarea Hilel warra Abdoāda israelerā ēdral bābari basia. Mañ Abdoāra Piratoā purudebema basia. ¹⁴ Idjia warrarāda cuarenta idjaba wiuzaquērāda treinta erobasia. Ādjirāra setenta burro ālā nībabadjidāa. Abdoāra ocho poa israelerā ēdral bābari basia. ¹⁵ Hilel warra Abdoā jaidaside Piratoā purude tlabarisidāa Epraiñneba yōpedadarā ējūā eyaidā bāde. Naēna amalecitarāda mañ ējūāne panabadjidāa.

13

Sansoā topedada

¹ Māwānacarea israelerāba wayacusa Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesidāa. Mañ carea Ācōrēba ādjirāra cuarenta poa pilisteorā jalwaeda basia.

² Mañ ewarīde Zora purude ēberāda babadjia Manoā abadada. Idjira Dañneba yōna basia. Idji quimada warra toca bēra warra neē basia. ³ Ewari aba Ācōrē nezoca bajānebemada mañ wērāma odjapeda nāwā jarasia.*

-Mā cawa bāa bāra warra toca bēra warra neē bāda. Baribagal bāra biogoa bepeda umaquīrā warrada toya. ⁴⁻⁵ Mañ warrara bā biteda bā ewarīdeba āta Ācōrē itea bāya. Mañ bēra uva bā aseada, dewara itua sida dorādua. Mañ awara Ācōrēba idu cobicara corādua. Bā warrara nazareo bai bēra idji budara tacara bāa.† Idjia jalwa bāya bāra israelerāra pilisteorā jalwaedabemada ēdral bāi carea.-

⁶ Mañbe dji wērāra idji quima Manoamaa wāpeda nāwā jarasia:

-Ēberā Ācōrēba diabuedada māmāa zesia. Idjira bajānebema nezoca quīrāca ununa bēra māa wayasia. Idjira sāmabemada, idji trā sida māa iwīdiē basia. Idjia māa jaraē basia. ⁷ Baribagal idjia jarasia māra biogoa bepeda warrada toida. Mañ warrara mā biteda bā ewarīdeba aba idji beubagaladaa Ācōrē itea bayada asia. Idjira nazareo bai bēra māa uva bā aseada, dewara itua sida docara bāada asia. Mañ awara Ācōrēba idu cobicada māa cocara bāada asia.-

⁸ Mañne Manoaba Ācōrēba nāwā iwīdisia:

-Dai Ācōrē, mā djuburia bā diabueda ēberāda wayacusa daimāa diabuedua jaradi-amārēā mā quimaba toi warrara sāwā daupēnida panāda.-

⁹ Manoaba iwīdidara Ācōrēba bia ūrīsia. Mañ bēra bajānebema nezocara dji wērāmaa waya zesia. Mañne wērāra néude basia. Baribagal idji quima Manoara neē basia. ¹⁰ Mañ bēra dji wērāra idji quimamaa pira wāpeda nāwā jarasia:

† 12:4 Hebreo bedede mañ versicolora ebuā bāēa. ‡ 12:5-6 Chibolet. Mañ bedeaba jara bāa “do jiradral.” § 12:7 Gala druade idji purude. Hebreo bedede nāwā bā bāa: “Gala druade bea purude.” * 13:3 Ācōrē nezoca bajānebema. Versículo 8-9de jara bāa māra Ācōrē basida. † 13:4-5 Numero 6:1-21.

-jMā ēberā sālbedā ununara waya zesia!-

¹¹ Maā carea Manoara piradrpeda idji quima ume wāsia. Dji ēberā bama jūpeda nāwā jarasia:

-Sālbedā māl quima ume bedea badara ḡbā basica?-

Dji ēberāba panusia:

-Māē. Māl basia.-

¹² Maāne Manoaba nāwā iwīdisia:

-Bā jarada quīrāca māl quimaba warrada tosira, daiba idjira ḡsāwā daupēnida panā? ḡIdjira sāwā eropanānida panā?-

¹³ Bajānebema nezocaba panusia:

-Mā jarada quīrāca bā quimaba jūma ījā oida bāa. ¹⁴ Uvara cocara bāa. Uva bā aseada, dewara itua sida docara bāa. Maā awara Ācōrēba idu cobicara ni māārī bida cocara bāa. Mā jaradara idjia jūma ījā oida bāa.-

¹⁵ Manoaba bajānebema nezocaa nāwā jarasia:

-Dai djuburia wādī wārādua. Chiwatu zaqueda beadapeda bā itea djudia.-

¹⁶ Bajānebema nezocaba panusia:

-Māl bebāra sida bārā djicora coēa. Baribāra bārāba quīrā panābāra, maā chiwatu zaquera Ācōrēba babue diadadua.-

Manoaba bajānebema nezocada māwā bāda wādī cawaē basia.

¹⁷ Maāne Manoaba Ācōrē nezoca bajānebema jarasia:

-Bā trāra daia jaradua. Māwā bā jarada quīrāca dai warra toḡacarea bāra bia jaradia.-

¹⁸ Baribāra bajānebema nezocaba jarasia:

-Bā ḡcārē cārēā māl trāra cawa quīrā bā? Māl trāra jūmawāyā bia quirua. Ēberāba poya cawadāēa.-

¹⁹ Manoaba chiwatu zaquera beapeda néudebema sida edapeda umena mōgara lāl cobapeda Ācōrēba jūma babue diasia. Maāne Manoaba idji quima bida acā panāne Ācōrēba ne ununacada nāwā osia: ²⁰ Manoaba babue diadara wai bāa eradā nūmanē Ācōrē nezoca bajānebemara maā uruadeba bajānaa wāsia. Manoaba idji quima bida maā ununapeda Ācōrē wayaadeba chīrāborode copanepeda ādji dratura egorodaa tēū copanesidaa. ²¹ Ācōrē nezoca bajānebemara Manoama, dji quimama bida waa odjaē basia. Maā bēra Manoaba cawasia dji ēberāra wārāda Ācōrē nezoca bajānebemada māwā basida. ²² Maāne idji quimaa nāwā jarasia:

-Ācōrēda unupedada bēra dadjira beudia.-

²³ Baribāra dji quimaba jarasia:

-Māwāēa. Ācōrēba dadjida bea quīrā badabara dadjia chiwatu idjaba néudebema babue diapedadara bia edaē bacasia. Maā awara idjia ne ununaca odara unubiē bacasia ni dadji warra ununinebemada jaraē bacasia.-

²⁴ Māwānacarea dji wērāba warrada tosia. Maā warrara trā bāsia Sansoā. Sansoā waribāde Ācōrēba idjira careba basia. ²⁵ Maā ewaride Sansoāra Daāneba yōpedadarā purude bābadjia Zora puru idjaba Estaol puru ēsi. Mama Ācōrē Jaureba unubadajia idjira Sansoā ume bāda.

14

Sansoāba quima edai bada

¹ Ewari aba Sansoāra pilisteorā puru Timnatadaa wāsia. Mama pilisteo wērāda unupeda awuasia. ² Jēda diguīdaa wāpeda idji djibarirāa nāwā jarasia:

-Mā Timnata purude pilisteo wērāda unusia. Māl djuburia, idji djibarirāa idjira iwīdidadua mā edai carea.-

³ Maāne Sansoā djibarirāba jarasidaa:

-ḡCārē cārēā pilisteo wērāda eda quīrā bā? Pilisteorāra cacua wēāgoē tabeaa. ḡDadji Daāneba yōpedadarā idjaba waabema israelerā tāēna wērā biada neēca?-

Sansoāba panusia:

-Mā jāl wērāda awua bāa. Idjira māl itea iwīdidadua.-

⁴ Idji djibarirāba adua panasidaa Ācōrēbāra Sansoā māwā crīchabisida. Māwā osia Sansoāra pilisteorā ume djōne wāmārēa. Maā ewaride israelerāra pilisteorā jawaedā panasidaa.

⁵ Maābe Sansoā djibarirāra Timnata purudaa wāsidaa. Idji sida ādji caidū wāsia. Sansoā Timnatadebema uva ējūāne jūēbāra imamaba idjira orrasia. ⁶ Ara māda Ācōrē Jauredeba Sansoāra bio juerza barapeda ara idji jawaba imamara beasia chiwatu zaque

beab_{ΛΓΛ} quīrāca. Māwā beadamīna idji djibarirāa jaraē basía. ⁷ Maλbe Timnatade jūēpeda dji wērā ume bedeasia. Maλ wērāra bio awuasia.

⁸ Dārāb_{ΛΓΛ}de Sansoōra wayacusa Timnatadaa wāsia maλ wērā edai carea. Puru caita jūēb_{ΛΓΛ}de imama beadada ac_Λde wāsia. Maλne imama b_{ΛWΛΓΛ}de urrajō d_{ΛΓΓΛ}da powua nūmasia idjaba urrajōda eda basía. ⁹ Maλ urrajōra idji j_{ΛW}aba tue edapeda jō wāsia. Idji djibarirā unuside urrajōra diasia. Maλne ādjia jōsidāa. Barib_{ΛΓΛ} Sansoōba jaraē basía imama beuda b_{ΛWΛΓΛ}de urrajōra edasida.

¹⁰ Sansoō zezara dji wērā b_Λmaa wāsia. Mama Sansoōba b_{ΛS}rida ne cobada waib_Λada osia cūdrarāba quima edab_Λada obada quīrāca. ¹¹ Pilisteorāba Sansoō unusidāde ādji dji biarāda treinta edasidaa idji ume pananamārēā. ^{*} ¹² Sansoōba maλ treinta pan_Λa nāwā jarasia:

–M_Λa bārāa miādjiruda jaraya. Siete ewari naλ b_{ΛS}rida cobada ewari o pan_Λe bārāba maλ miādjiruda cawa jaradib_{ΛΓΛ}, m_Λa bārāza lino oda djioda aba idjaba b_{ΛS}rida odi careabema djio sida aba diaya. ¹³ Barib_{ΛΓΛ} cawa jaradaēb_{ΛΓΛ}, bārāza m_Λa lino oda djioda aba idjaba b_{ΛS}rida odi careabema djio sida aba diadida pan_Λa.–

Ādjia jarasidaa:

–Bia b_Λa. Jaradua.–

¹⁴ Maλne Sansoōba nāwā jarasia:

–Miādjiru, miādjiru, miādjiru. Dadji cobarideba codida edasia. Dji mēsrāara b_Λdeba cūāda edasia. Maλg_Λra zcārē?–

Ewari ūbeade pilisteorā treinta pan_Λba miādjirura cawa jaradaē basía. ¹⁵ Maλ carea quimārēbema ewaride Sansoōba edai wērā nāwā jarasidaa:†

–zBārāba dairāra tr_{ΛS}idaca dairāneda jārīni carea? Jāl miādjiruba jara b_Λra badji quimaa iwīdidua. Māwā oēb_{ΛΓΛ} daiba b_Λra, b_Λ ēberārā sida babuedia.–

¹⁶ Ara maλda dji wērāra Sansoōmaa wāpeda jīā b_Λba nāwā jarasia:

–j_{ΒΛ}a m_Λra quīrāē b_Λa! Jāl miādjiru m_Λ ēberārā jaradara b_Λa m_Λa jaraē b_Λa cārēda jara b_Λda. j_{ΒΛ}a m_Λra quīrāma b_Λa!–

Sansoōba panusia:

–M_Λa b_Λa zcārēā jarai? M_Λ djibarirāa bida jaraē b_Λa.–

¹⁷ Barib_{ΛΓΛ} dji wērāra maλ b_{ΛS}rida cobada ewari siete pan_Λe jīābadjia. Baridua mīā sē b_Λ bērā sietebema ewaride Sansoōba idjīa jarasia. Ara maλda wērāba pilisteorā treinta pan_Λa jarasia miādjiruba jara b_Λda.

¹⁸ Jarasia ewaride queui naēna pilisteorāra Sansoōmaa wānapeda miādjirura aride nāwā jarasidaa:

–Urrajō cāyābara zcārēda cūāra b_Λ? Imama cāyābara zcārēda mēsrāara b_Λ?–

Maλne Sansoōba jarasia:

–Bārāra m_Λ wērā ume bedeapedadaēbara poya panunaē bacasia.–‡

¹⁹ Maλne Ācōrē Jauredeba Sansoōra bio juerza barapeda pilisteorā puru Ascaloōnaa wāsia. Mamabemarāda treinta beapeda ādjia cacuade j_Λbadara edapeda miādjiru aride jarapedadarāa diasia. Māwānacarea bio quīrū b_Λda idji zeza dedaa jēda wāsia. ²⁰ Maλ bērā idji quima bai b_Λda zezaba dji caura Sansoō ume b_Λda ēberāa diasia.§

15

¹ Māwānacarea trigo jara Sansoōba idji quima bai b_Λda ac_Λde wāsia. Idjīa diai carea chiwatu zaqueda edesia. Jūēpeda dji zāwārē bai b_Λdaa jarasia:

–M_Λ wērā cāibarimaa ac_Λde wāya.–

Barib_{ΛΓΛ} dji wērā zezaba idu wābiē basía. ² Idjia jarasia:

–M_Λa crīchasia b_Λa m_Λ caura abeda igarasida. Maλ carea b_Λ ume b_Λda ēberāa idjira diasia. M_Λ cau tēābemara biara quirua. Idjid_Λ dji nabema cacuabari edadua.–

³ Maλ carea Sansoōba jarasia:

–jBārāba māwā opedada bērā m_Λa bārā pilisteorā biē ob_{ΛΓΛ}de bedeade b_Λēa!–

⁴ Maλbe Sansoōba usa pāda tresciento jidacuasía. Maλra umé uméa ābaa dji drude j_Λcuapeda cādorrona ībīrāda ādji drude j_Λcuasia. ⁵ Maλbe ībīrāra coacupada usa pāra pilisteorā néude buecuasia. Maλba ādji trigora jūma bá wāsia, dji ewapedadada, dji ewadaē pana sida. Maλ awara ādji uva ējūāra, olivo ējūā sida jūma bá wāsia.

⁶ Maλ carea pilisteorāba jūmarāa iwīdisidāa caiba māwā osi cawaya. Maλne cawasidaa Sansoōba māwā osida idji zāwārē bai b_Λadaba idji caura Sansoōa diai cāyābara Sansoō ume

* **14:11** Pilisteorāba Sansoō unusidāde. Hebreo bedeade māwā b_Λ b_Λa. Griegoē nāwā b_Λa: "Pilisteorāba Sansoōra waya pan_Λ bērā." † **14:15** Quimārēbema ewaride. Griego bedeade māwā b_Λ b_Λa. Hebreo bedeade nāwā b_Λa: "Sietebema ewaride." ‡ **14:18** Hebreo bedeade nāwā b_Λ b_Λa: "M_Λ paca ume ējūāda odaēbara miādjirura cawadaē bacasidaa."

§ **14:20** Sansoō ume b_Λda ēberāa. Hebreo bedeade maλra ebuda b_Λēa.

baɗa eberāa diada bēṛā. Maḵ carea pilisteorāba dji wēṛāra, dji zeza siɗa bá beasidaa. ⁷Maḵne Sansoḷba jarasia:

–Bārāba māwā opedada bēṛā mḵa wārāneba jaraya ḵnāúé bārāra biē o baɗa aba mḵa quīṛāca obḵḵādaa.–

⁸Māwā jarapeda quīṛūbideba pilisteorāra zocārā quenasia. Maḵbe Sansoḷra Etam eya ḵra jira baɗaa wāsia. Mama uriaɗe besia.

Sansoḷba burro beuda quidatrāba pilisteorā quenana

⁹Sansoḷ mama baɗe pilisteorāra Juda druadaa zedapeda ējūā Lehi abada caita duanesidaa.* ¹⁰Maḵne Judadebemarāba ādjirāa nāwā iwidiɗidaa:

–¿Cārē cārēā dairā ume djōne ze panḵ?–

Pilisteorāba panusidaa:

–Sansoḷda jidaɗe ze panḵa dairāra biē oda bēṛā.–

¹¹Maḵ carea Judadebemarāra Etam eya ḵra jira baɗaa tres mil wāsidaa. Sansoḷ babari urياما jūēnapeda idjia nāwā jarasidaa:

–Baḵ cārē cārēā dadjirāra nēbḵraɗe baḵsi? ¿Aɗua baḵca dadjirāra pilisteorā jḵwaɗeɗa panḵa?–

Sansoḷba panusia:

–Ādjirāba mḵda biē opedada bēṛā mḵa ādjira ara maḵ quīṛāca osia.–

¹²Maḵne Judadebemarāba jarasidaa:

–Dairāra ze panḵa baḵra pilisteorāa jida diadi carea.–

Maḵne Sansoḷba jarasia:

–Naārā wārāneba jaradadua bārāba mḵra beadaɗeɗa.–

¹³Judadebemarāba jarasidaa:

–Baḵra beadaɗe. Ababe baḵ jḵwara jḵnapeda pilisteorāa jida diadia.–

Ara maḵda jḵcara djiwidi umeba Sansoḷra jḵnapeda idji babari uriaɗeɗa jida edesidaa.

¹⁴Ējūā Lehi abadaɗe jūēbaɗe pilisteorāra baḵsriɗa baḵga duanḵda idjimaɗa zesidaa.

Baribaḵḵa Ācōrē Jauredeba Sansoḷra bio juerza barapeda idji jḵwa jḵ baɗa jḵcarada taɗcuasia lino nayāna bá wāna quīṛāca. ¹⁵Maḵne burro beuda quidatrāda unupeda edasia. Maḵba pilisteorāda mil quenasia. ¹⁶Quenapeda nāwā jarasia:

Mḵa burro quidatrāba ādjira boromea bue nūmḵasia.

Burro quidatrāba mḵa ēberārāda mil quenasia.

¹⁷Māwā jarapeda Sansoḷba quidatrāra baɗabuesia. Mama trḵ baḵsidaa Ramat-Lehi.†

¹⁸Sansoḷra bio opichia nūma bēṛā Ācōrēa quīṛā djoburiada nāwā iwidiɗia:

–Baḵ mḵ, baḵ nezocaa ādjirāra royabisia. Maḵda ¿mḵra opichiaba idu beubica? ¿Opichiaba cacua norrabaripeda mḵra pilisteorā idu jidabica?–

¹⁹Maḵne Ācōrēba uriaɗeɗa baidoda ḵtaa bogadrḵbisia. Sansoḷba dopedɗa cacua baḵbasia. Maḵ baido Lehiɗe ḵtaa bogadrḵ baḵra trḵ baḵsidaa En-hacore.‡ Maḵra waɗi Lehiɗe baḵ.

²⁰Israelerā pilisteorā jḵwaɗeɗa panasidaɗe Sansoḷra veinte poa āɗji ēdrḵ baḵbari basia.

16

Sansoḷ Gaza purude baɗa

¹Ewari aba Sansoḷra pilisteorā puru Gazadaa wāsia. Mama wēṛā auɗuada unupeda idji ume cāine wāsia. ²Maḵne Gazadebemarāba cawasidaa Sansoḷra mama baɗa. Maḵ carea diamasi purura jūrā edadapeda dji purude eɗa wābada caita mīṛūnapeda chupea jḵā panesidaa. Ādjia nāwā crīchasisidaa:

–Nu diapeda idji wābaḵḵaɗe jidadapeda beadia.–

³Baribaḵḵa Sansoḷra ariquētrabe cāsia. Piradrḵpeda dji purude eɗa wābadada, dji jīṛū egorode jou nūma siɗa ēūta edasia. Maḵḵara dji bacuru caru nūma siɗa jūma idji equiaɗe jira edapeda taḵḵa Hebroḷ puru quīṛāpe baḵ eyadaa edesia.

Sansoḷ Dalila ume baɗa

⁴Māwānacarea Sansoḷba dewara wēṛāda awuasias. Maḵ wēṛā Dalila abadara Sorec jewedaɗe babadjia. ⁵Ewari aba pilisteorā bororāra Dalilamaa wānapeda nāwā jarasidaa:

–Daiba quīṛāḵ panḵa baḵa Sansoḷra cūrūgaida jaramārēā idji juerzara cārēneba ze baɗa idjaba sāwā idjira poyadida. Māwā idjira jḵnapeda dai jḵwaɗeɗa eropanania. Baḵ māwā osira daiza baḵa parata torroda mil cien diaɗia.–

⁶Maḵ carea Dalilaba Sansoḷa nāwā iwidiɗia:

* 15:9 Hebreo beɗeade Lehi trḵba jara baḵa “quidatrḵ.” † 15:17 Hebreo beɗeade Ramat-Lehi trḵba jara baḵa “burro quidatrḵ eya zaque.” ‡ 15:19 Hebreo beɗeade En-hacore trḵba jara baḵa: “Quīṛā djoburia iwidiɗia baido ḵtaa bogadrḵ baḵ.”

–Mā djuburia, jaradua bā juerzara ¿cārēneba ze bā? ¿Bāra sāwā jānida panā poya ēdrāāmārēā?–

⁷ Sansoāba sewadeba panusia:

–Siete enedrama jācara djiwiidiba māda jānibāra, māra juerza neē beya. Baridua ēberāca beya.–

⁸ Mā bēra pilisteorāba Dalilamaa enedrama jācara djiwidida siete edesidaa. Maāba Dalilaba Sansoāra jāsia. ⁹ Acāra pilisteorāda idji dede mīrū panā bēra Dalilaba jīgua jarasia:

–jSansoā, pilisteorāba bāra jidade zebādaa!–

Ara māda Sansoāba jācarara tucuaasia oveja cara nayāna bá wāna quīrāca. Mā bēra pilisteorāba wadibida cawadaē basía idji juerzara cārēneba ze bāda.

¹⁰ Māwānacarea Dalilaba Sansoā jarasia:

–jBā māra cūrūgasía! Bā sewada osia. Mā quīrā djuburia, wārāda jaradua sāwā bāra jānida poya ēdrāāmārēā.–

¹¹ Sansoāba waya sewadeba jarasia:

–Māra jācara nayāna djiwiidiba jānibāra juerza neē beya. Baridua ēberāca beya.–

¹² Ara māda Dalilaba jācara nayāna djiwidi beaba Sansoāra jāsia. Māne pilisteorāda idji dede mīrū panā bēra Dalilaba jīgua jarasia:

–jSansoā, pilisteorāba bāra jidade zebādaa!–

Ara māda Sansoāba jācara omoa nayānara tucuaasia jācara chōda quiru quīrāca.

¹³ Māwānacarea Dalilaba jarasia:

–jBā māra waya cūrūgasía! Bāra sewaida bāa. Mā wārāda jaradua sāwā bāra jānida poya ēdrāāmārēā.–

Sansoāba waya sewadeba jarasia:

–Mā buā cada siete panāda wua cabadaē wua ume ābaa capeā dji bacurudaa bio jā nūmasira māra juerza neē beya. [Māra baridua ēberāca beya.–

Ara māda Dalilaba Sansoāra cāibisia. Mā bē idji buā siete cadaē wua ume ābaa casía.]^{* 14} Mā bē bacurudaa bio jā nūmāpeā jīgua jarasia:

–jSansoā, pilisteorāba bāra jidade zebādaa!–

Sansoāra cāi bādada piradrāpeā wua cabadara dji bacuru sida idji budaba ēūta edasia. ¹⁵ Māwānacarea Dalilaba jarasia:

–Bā māra quīrā bāda abaria. Māwāmīna mā sewa obaria. Bārima ūbea māra cūrūgabāra. Wadibida jaraē bā bā juerzara cārēneba ze bāda.–

¹⁶ Dalilaba ewariza ara pichia iwidibadjia. Māwā mīā sē bā bēra Sansoāra sēpeā beu quīrā nūmesia. ¹⁷ Mā carea idji juerzara cārēneba ze bāda wārāda jarasia:

–Māra nazareo bēra mā budara tadaca. Mā papa bitedaāba māra Ācōrē itea bēsia. Mā budada tadābāra māra juerza neē beya. Baridua ēberāca beya.–

¹⁸ Dalilaba cawasia Sansoāba jaradara wārāda. Mā bēra pilisteorā bororāa nāwā jarabisia:

–Wayacusa zedada. Sansoāba idji juerzadebemada mā wārāda jarasia.–

Ara māda pilisteorāra Dalilamaa zesidaa parata diaē carea. ¹⁹ Mā bē Sansoā boro idji bācarade bāde Dalilaba Sansoāra cāibisia. Māne āba trāsia Sansoā buā cada siete panāra tamārēā. Māwā Dalilaba Sansoāra biē osia. Juerza bāra bādada Sansoāra juerza neē bēsia.[†]

²⁰ Mā bē Dalilaba jīgua jarasia:

–jSansoā, pilisteorāba bāra jidade zebādaa!–

Ara māda Sansoāra ārāmapeā ēdrāida crīchasia naēna ēdrābari bāda quīrāca. Baribāra adua basia Ācōrēra idji ume bādada āyā wāsida.

²¹ Mā bē pilisteorāba idjira jidadapeā idji daura nuētadapeā Gaza purudaa edesidaa. Mama bronca oda carena omoāba jānapēda preso bāsidaa. Māne trigora yuē bābibadjidaa. ²² Baribāra idji budara waya ureabāra basía.

Sansoā beuda

²³ Sansoāra preso jidapedada bēra pilisteorā bororāda dji jāresidaa ādji ācōrē Dagoā ne babue diacuaē carea idjaba bāsrida odi carea. Māwā o panāne nāwā trāsidaa:

Dadji ācōrē Dagoāba dadjia dji quīrū Sansoāra poyabisia.

²⁴ Puruba Sansoā unusidāde ādjirā bida ādji ācōrē Dagoā nāwā trāsidaa:

Dadji ācōrē Dagoāba dadjia dji quīrū Sansoāra poyabisia.

Dadji néu ārībarira, dadji ēberārā beabarira poyabisia.

²⁵ Ādjirāra bio bāsrida duānā bēra Sansoā carea ipida quīrā panasidaa. Mā bēra iwidisidaa Sansoā enenamārēā. Ara māda preso bābada dedēba enenapeā idji carea bio

* **16:13** Beēa corcheteē bāra griego beēade bā bāa. Hebreo beēade neēa. † **16:19** Hebreo beēade mā versīculora ebuda bāēa.

ipidasídaa. Mañne ãdji ãcõrẽ Dagoã de droma de jĩrũ umé panã ãsi nũmasídaa. ²⁶ Cũdraba Sansoãra jawade errebari edebadjia. Mañne Sansoãba cũdraa nãwã jarasia:

-Mãra de jĩrũ caita ededua. Mañnaa chũ nũme quĩrĩã ßãã.-

Ara maãda cũdraba idjira de jĩrũ caita edesia. ²⁷ Maã dede pilisteorã bororãda jũma panasídaa. Umaquĩrãba, wẽrãrã bida dera bira nũmasia. Maã awara dejã ãlara ßãde pilisteorãra tres mil panasídaa. Adjirã bida Sansoã acã panãne ipida panasídaa.

²⁸ Mañne Sansoãba ãcõrẽa nãwã iwidisia:

-Mã Boro ãcõrẽ, mã djuburia mã iwidĩ ßãra ãrĩdua. Waya ßarima aba mãra juerza bara ßãdua mã pilisteorã quenai carea mã daura nuẽtapedada bẽrã.-

²⁹⁻³⁰ Maãbe idji jawaba tã jarãsia dji ãsibema de jĩrũ umé panãda. Maã de jĩrũba dji de borora eronũmasia. Mañne idji jawaba de jĩrũra umena tãpeda nãwã biasia:

-¡Mãra pilisteorã ume beuya!-

Maãbe jũma idji juerzaba chãbaribãrãde pilisteorã ãcõrẽ Dagoã de dromara ãdji bororã ãrã, dewararã ãrã bida todogozoasia. Sansoã sida beusia. Mãwã idji beusi ewaride Sansoãba pilisteorãra auduara quenasia idji zocai ßaside quenana cãyãbara.

³¹ Mãwãnacarea idji djabarãba, jũma idji zeza ãberãrã bida idjira edade wãsídaa. Maãbe jẽda ededapeda tãbarisídaa idji zeza Manoa tãbaripedada uria de Zora puru idjaba Estaol puru ãsi. Sansoãra veinte poa israelerã ãdrã ßãbari basía.

1 SAMUEL NABEMA CARTA SAMUEL

Naārā carta 1 Samuel abadara, 2 Samuel abada sida carta abalde basia. Maļ cartara Samuel trā basidaa Ācōrēneba bedebari Samueldebemada bā bā bērā. Baribara carta barama umē panane bāpedada bērā tēābe trāda umē basidaa: 1 Samuel idjaba 2 Samuel. Naāgara nabema carta Samuel abadaa. Samuelera israelerā ēdra bābari dji jīrūarebema basia. Ācōrēba idjia Saulda, Davi sida israelerā boroda bābisia.

Ni abalaba adua bā caiba naļ cartara basida baribara dji badaba cawa basia Israel druadebemarāda Juda druadebemarā ume awara wāsīdada. 1 Samuel 27:6de maāra ebuda bā.

Dadji ēberā bedeade 1 Samuel cartadebemada naāda bā eropanaa: Samuel topedadebemada (1:1neba aba 2:10daa), Samuel sacerdotē Eli ume warīddebemada (2:11deba aba 4:1naa), Ācōrē baurude pilisteorā jawade badadebemada (4:2deba aba 7:1naa), Ācōrēba Saulora israelerā boroda bābidadebemada (8:1neba aba 12:25daa), Ācōrēba Saul igaradadebemada (13:1-15; 15:1-35), Ācōrēba Davira dji dromada bādadebemada (16:1neba aba 17:58daa), Saulora Davi ume dji quīrū badadebemada (18:1neba aba 19:24daa, 21:1neba aba 22:23daa; 26:1neba aba 28:2daa), Saul beudadebemada (28:3-25; 31:1-13).

Ebuda bā Saulora edaara wābarāmisā Davira dji dromaara bebāra basia. Māwā Judadeba yōpedadarāra dji dromaara panesīdaa Genesi 49:10de bā bā quīrāca.

Ācōrēba Anaa warra diada

¹ Ēberāda basia Elcana abadada. Elcanara Jerohaļ warra basia. Jerohaāra Elihū warra basia. Elihūra Tohu warra basia. Tohura Zup warra basia. Zup ēberārāra Epraiāneba yōpedadarā basia. Maļ Elcanara Ramā purude Epraiā ējūā eyaida bāde bābadjia.*

² Elcanaba quimada umē erobasā. Aba Ana abadjīdaa. Dewarabemara Penina abadjīdaa. Peninaba warrarāda erobasā baribara Anara warra unuca basia.

³ Poaza Elcanara idji purudeba Silodaa wābadjia jūma poya bā Ācōrēba bia bedēai carea idjaba animarā babue diai carea. Maļ ewarīde Elida, idji warrarā Opnida idjaba Pinēda Ācōrē sacerdoterā basia. ⁴ Elcanaba Ācōrēba animarā draga babue diabara nedjarada idji quima Peninaa, idji warrarā bida diabadjia. ⁵ Baribara idji quima Anaa nedjara dji biara bāda diabadjia.† Ācōrēba Anara warra unubicamīna Elcanaba idjira bio quīrā basia. ⁶ Ācōrēba Anara warra unubica bada bērā Peninaba idjira barīdua mīā sēbadjia sopua bamārēā.

⁷ Poaza Ācōrē dedaa wābadade Peninaba Anara mīā sēbadjia. Maļ carea Anara jīā bāba ne coca basia. ⁸ Baribara dji quima Elcanaba jarabadjia:

-Ana, zcārē cārēā jīā bā? zCārēā bāra jāwā ne coē babari? zCārēā sopua bā? zBāmaarā mā quīrāra biara bāca die warrarā erobai cāyābara?-

⁹ Ewari aba Silode ne copēdadacarea Anara piradrapēda Ācōrē dedaa wāsia. Maļne sacerdotē Elida dji edā wābada caita chūmasia. ¹⁰ Mama Anara bio sopuaba jīā bāda Ācōrēba bedēa basia. ¹¹ Idjia wārāneba nāwā jarasā:

-Ne jūma poya bā Ācōrē, mā sopua carea bā māda quīrā djuburiaibāra mā warrada diada. Māwā diasira mā maļ warrara bā diaya idji zocai bāmisā bā quīrā bāda o bamārēā. Maļne idji budara taca baya.-‡

¹²⁻¹³ Anara dārā Ācōrēba bedēa djuburiasia. Chupea bedēa basia, jīgua bedēaē basia. Maļne Eliba idji i doudowa bāda unu basia. Baribara idjia bedēa bāra ūrē bērā Eliba crīchasia idjira beu chūmada. ¹⁴ Maļ bērā Eliba jarasā:

-zAba sābē bāra jāwā beu chūmai? jWaa itua dorādua!-

¹⁵ Anaba jarasā:

-Māra beu bāēa. Uva bā aseada, ni dewara itua sida doē bā. Ātebāra bio sopua bā bērā sodeba Ācōrēba quīrā djuburiada iwīdi basia. ¹⁶ Crīcharādua māra wērā cadjiruada. Bio sopua bā bērā Ācōrēba māwā iwīdi basia.-

¹⁷ Maļne Eliba jarasā:

-Māēteara necai wādua. Mā quīrā bā dadji israelerā Ācōrēba bā iwīdīdara daīda.-

* **1:1** Ramā purura hebreo bedēade Ramataiā abadaa. Nuevo Testamentode Arimatea abadaa. † **1:5** Ne djara dji biara bāda. Maļra hebreo bedēade ebuda bāca. Lcāmaarā jara bā "auđu diabadjia." ‡ **1:11** Anaba jara basia idji warrara nazareo baida aba beubarāda. Numero 6:1-5.

¹⁸ Anaba jarasia:

-Bia ɓɓa.-§

Māwāpeda Anara jēda idji ēberārā panamaa wāsia. Jūēpeda ne cosia. Waa sopuaē basía.

¹⁹ Nurēma diapededa Ācōrēa bia bedeadapeda Ramánaa ādji dedaa wāsidaa. Elcanara idji quima Ana ume cāisia. Maāne Ācōrēba Anara carebasia. ²⁰ Māwā Anara biogoa besia. Idji warra toi ewari jūēsiede umaquīrā warrada tosia. Maāne jarasia: "Māa Ācōrēa idjida iwīdisia." Māwā dji warrara trā ɓɓasia Samuel.

²¹ Māwānacarea Elcanaba poaza obari quīrāca jūma idji ēberārā ume Silodaa wāsia Ācōrēa animarā babue diai carea idjaba Ācōrēa diayada adara jūma diai carea. ²² Baribara Anara wāé basía. Idji quimaa nāwā jarasia:

-Māra wāéa aba mā warra ju amabaraada. Ju amasira māa idjira Ācōrē quīrāpita ɓade wāya. Maābe idjira mama ɓeya.-

²³ Maā carea dji quima Elcanaba jarasia:

-Baa o quīrā ɓa quīrāca odua. ɓedua aba ɓa warra ju amabaraada. Ācōrēba ɓara carebaya ɓaa oi jaraɗara omārēa.-

Maā bēra Anara wāé basía aba dji warra ju amabaraada.

²⁴ Warra ju amanacarea wađi caibe quīrude Anaba idjira Silode Ācōrē dedaa edesia. Maāne paca zaque poa ūbea ɓada, harinada veintidos libra, idjaba animarā e oɗade uva ɓada ta edesia.* ²⁵ Paca zaque Ācōrēa babue diadapeda dji warra zaquera Elimaa edesia. ²⁶ Maāne Anaba Elia jarasia:

-Mā boro, ɓa quīrāneba ɓaca wērā nama ɓa caita Ācōrēa bedea ɓadara? Wārāneba jaraya: māra maā wērāa. ²⁷ Māa Ācōrēa warrada iwīdi basia. Maābe māa iwīdida quīrāca idjia naā warrada māa diasia. ²⁸ Maā carea mā warrada Ācōrēa diade ze ɓaa. Idji zocai ɓamisa Ācōrē itea ɓaya.-

Maāne Ācōrēa bia bedeasia.†

2

Anaba Ācōrēa trāna

¹ Maābe Anaba Ācōrēa nāwā bedeasia:

Ācōrē, ɓa carea māra sodeba wārāda ɓasrida ɓaa. ɓabara māa ɓaada dia ɓaa.

Mā dji quīrū quīrāpita ipidaya ɓa māra ēdra ɓada bēra. Wārāda māra bio ɓasrida ɓaa.

² Ācōrē, ni ɓaada ɓa quīrāca neēa. Dai Ācōrē, ni ɓaaba daira poya wagacaa ɓa wagabari quīrāca. Dewara ācōrēda ɓa quīrāca neēa.

³ Ācōrēba ne jūmada cawa ɓaa. Idjiabara dajjia o panara cawa obaria.

Maā bēra ni ɓaada dji droma quīrāca bedeiāi ɓaa. Ni maārī bida māwā bedeiāi ɓaa.

⁴ Idjiabara ēberā mēsrā ɓeara poyabaria baribara dji ɓaale quedeaa ɓaada diabaria.*

⁵ Ne bara ɓadara idira ne codi carea djārā itea traja panara, baribara ne neē ɓadaba idira aduba eropana.

Wērā warra toca ɓadaba warrarāda siete tosia.

Baribara warra zocārā toɗaba waa warra toēa.

⁶ Ācōrēbara zocai ɓaira, beui sida diabaria. Idjia ēberāra beudarā panabadama ɓabaria idjaba ārēbabibaria.

⁷ Ācōrēbara ne neē beada, ne bara ɓea sida ɓabaria.

Dji droma ɓeara eɗaara ɓabaria idjaba dji eɗaara beada dji dromada ɓabaria.

⁸ Ācōrēba naā ējūāra oɗa bēra idjidra djibaria. Idjideba ne jūmada ɓaa.

Maā bēra ne neē quīrura dji dromada poya ɓaya.

Ne ɓatabueɗama ɓabarira dji bororā deɗe dji dromada poya ɓaya.

⁹ Ācōrēba idji jā ɓeara wagabaria baribara dji cadjiruarāda beudarā panabadama pāimane ɓabaria.

Ni ɓaaba ara idji ɓaadeba poyacaa.

¹⁰ Ācōrēba idji dji quīrūra jūma poyaya. Bajāneba baa ɓeabara quīrāca ādjirāra bio cawa oya.

Ācōrēba jūma naā ējūāne ɓeara cawa oya. Idjia ɓada boro ɓaada diaya. Idjia eɗada borora dji dromaara ɓaya.

§ 1:18 Bia ɓaa. Hebreo bedeeɗe jara ɓaa: "Māa quīrā ɓaa ɓaa māra bia unu ɓaida." * 1:24 Paca zaqueda poa ūbea ɓada. Hebreo bedeeɗe ācala cartade nāwā ɓa ɓaa: "Paca zaqueda ūbea." Veintidos libra. Hebreo bedeeɗe ɓa ɓaa "efa."

† 1:28 Hebreo bedeeɗe ebuda ɓaale caiba Ācōrēa bia bedeasida. * 2:4 Ēberā mēsrā ɓeara poyabaria. Hebreo bedeeɗe nāwā ɓa ɓaa: "Ēberā mēsrā ɓearā enedramara ɓabaria."

¹¹ Māwānacarea Elcanara Ramá purudaa jēda wāsia. Baribara idji warra zaquera sacerdote Eli ume besia Ācōrē dede carebamārēā.

Eli warrarāba cadjirua o panana

¹² Eli warrarāba dji cadjiruarā basia. Ācōrēda wayadaca basia. ¹³ Sacerdoterāba odida panā quīrāca odaca basia.[†] Ātebāra nāwā obadjidaa: abaaba Ācōrēa animarā dragada babue diabipeda dji djara dju bade sacerdote nezocaba mīasu quida ūbea erobara enebadjia. ¹⁴ Maaba nedjara dju nūmara supeđa idjia jira edadara edebadjia sacerdotēba comārēā. Israelerāba Silode Ācōrēa animarā draga babue diabadaza māwā obadjidaa. ¹⁵ Maā awara dji draga babue diai naēna sacerdote nezocara zepeda dji draga babue diabi bāa nāwā jarabadjia:

-Ne djarara diadua sacerdotēba bá comārēā. Idjia nedjara djudada quīrāēa, ātebāra dji ōgoada quīrāē bāa.-

¹⁶ Maāne ēberāba dji dragada naārā babue diadida panāna aibara, dji nezocaba panubadjia:

-Māwāēā. Ara nawena diadua. Māwāēbāra mā jāri edaya.-

¹⁷ Māwā Eli warrarāba cadjirua o panāra Ācōrē quīrāpita bio biē basia. Israelerāba animarā Ācōrēa babue diabadara ādjia siriē unubadjidaa.

¹⁸ Māwā panāne Samuelba Ācōrē dede careba bābadjia. Idjia sacerdote djo lino wua odara jābadjia. ¹⁹ Poaza dji papaba idjia cacuade jāmārēā obadjia. Maāra diade wābadjia dji quīma ume poaza animarā babue diade wābadade. ²⁰ Maāne Eliba Elcanara dji quīma sida nāwā bia jara bābadjia:

-Elcana, Ācōrēba bāa dewara warrarāda bā quīma Ana ume unubiya idjia warra naārā iwīdīdada Ācōrēa diada bēra.-

Māwānacarea Elcanara idji quīma ume jēda diguida wābadjidaa. ²¹ Maāne Ācōrēba Anara carebabadjia. Māwā Anaba umaquīrā warrada ūbea idjaba wērācaurāda umē tosia. Maāmisā Samuelera Ācōrē quīrāpita bāda warisia.

²² Maā ewaride Elira bio drōāda basia. Idjia ūrisia idji warrarāba israelerāra biē o panāda. [Maā awara ūrisia ādjirāra wērārā Ācōrē wua dede eda wābadama ne obadarā ume mīa comā panabadada.][‡] ²³⁻²⁴ Maā carea idji warrarāba nāwā jarasia:

-Mā warrarā, bārāba cadjirua o panāra jūmarāba jara panāa. Wārāda Ācōrē puruba jara bāra bio cadjirua bāa. ¿Cārē cārēā māwā o panā? ²⁵ Abaaba djārāda biē oibara, Ācōrēba maā ēberāra poya carebaya dewarabema ume bia bēmarēā. Baribara abaaba Ācōrēda biē oibara ¿caiba idjira carebai?-

Māwāmīna Eli warrarāba ādji zezaba jaradara ijānaē basia. Ācōrēba ādjira māwā erobasia beudida quīrāna bēra.

²⁶ Maāmisā Samuelera wari basia. Ācōrēba, ēberārā bida idjira bia unusidaa. ²⁷ Maā ewaride Ācōrēneba bedēabarida aba Elimaa zepeda nāwā jarasia:

-Ācōrēba nāwā jara bāa:

"Bārā drōā naēnabemarā Egiptodebema boro jāwaeda panasidade mā ādjirā ara mānebemada ebuda cawabisia. ²⁸ Maāne mā jūma israelerānebemada Aarōdāra idjaba bārā, idjideba yōbādarā sida edasia mā sacerdoterāda beadamārēā. Māwā bārāba animarāda mā babue diabadaa, incienso querada bá diabadaa, idjaba mā quīrāpita sacerdote djiora jābadaa. Maā awara mā bārā drōā naēnabemarā jama israelerāba animarā draga mā babue diabadae bārā sacerdoterāba dji djaradabemada edadida panāda codi carea. ²⁹ ¿Bārāba cārē cārēā mā animarā babue diabi jaradara, dewara diabi jarada sida siriē unubada? ¿Cārē cārēā bā warrarāra mā cāyābara biara quīrā bā? Mā puru israelerāba animarā draga babue diabadae dji biara bā nedjara co panāneba bā warrarāra boreguea panāa."

³⁰ Dadji israelerā Ācōrēba naēna jarasia bā dedebemarāra, jūma bā ēberārā sida ewariza idji sacerdoterāda beadida. Baribara idira nāwā jara bāa:

"Mā bārāra waa mā sacerdoterā idu babiēa. Ātebāra mā bia jara panāda mā bia bāya idjaba mā igara panāra mā biē bāya. ³¹ Mā bārā cawa oi ewarira jūebāra. Maāne bā dedebema drōāē beara, bā ēberārā drōāē bea sida mā jūma quīnibiya. Ni abaada waraga beudaēa. ³² Maā ewaride mā israelerāra bia o bāya baribara bā ēberārānebema ni abaada waraga beudaēa. Maā bēra ewariza bārāra sobiē panania idjaba sopua panania.[§] ³³ Mā

[†] 2:13 Levítico 7:28-36. [‡] 2:22 Bedea corchetede bāra carta dji drōāra beade neēa. [§] 2:32 Bārāra sobiē panania idjaba sopua panania. Hebreo bedēade maāra ebuda bāēa.

ɓɓ ɛberārānebemada ɓɓa idu sacerdote babiya. Māwāmīna idjira sobiɛ ɓaya idjaba sopua ɓaya. Maɓne waabema ɓɓdeba yōɓɓadarāra drōā ɓadaēne beudia.* ³⁴ Naɓgɓa cawabiyaa mɓa jaraɓara wārāda māwāida: ɓɓ warrarā Opnira, Piné sida abari ewaride beudia.

³⁵ Māwānacarea mɓa dewarada ɓaya mɓ sacerdote bamārēā. Mɓa quīrīā ɓɓ quīrāca idjia jūma aride o ɓaya. Idjideba yōɓɓadarāda mɓa ɓaya ewariza mɓ sacerdoterāda beadamārēā. Mɓa israelerā boro ɓai ewarideba ɓtaa ādjira ewariza māwā beadia. ³⁶ Maɓ ewaride ɓɓ ɛberārānebema waɓi zocai ɓeara ādji quīrāpita zedapeɓa quīrā djuburiada iwidiɓia paratada, codi sida maārī diadamārēā. Maɓ awara ne codi carea iwidiɓia sacerdoterā nezocarāda ɓɓdamārēā.”-

3

Ācōrēba Samuel trɓna

¹ Cūdra Samuelba Ācōrē quīrāpita Elira carebabadjia. Maɓ ewaride Ācōrēra ɛberārā ume ara cadɓa bedeaca basia. Mācuu cāimocara quīrāca ne unubica basia. ² Elira dau towa ɓɓ bērā bia unuca basia. Ewari aba idji cɓɓade cāi basia. ³ Maɓne Samuelera Ācōrē wua dede cāi basia. Mama Ācōrē baurudeda basia idjaba ībīrāra wadi urua nūmasia. ⁴ Māwā ɓɓde Ācōrēba Samuelera trɓ jarasia:

-ɓSamuel!-

Samuelba panusia:

-Nama ɓɓa.-

⁵ Ara maɓda Eli cāi ɓɓmaa pira wāpeɓa nāwā jarasia:

-Nama ɓɓa. ¿Cārē cārēā trɓ ɓɓ?-

Eliba panusia:

-Bɓra trɓɛ ɓɓa. Cāine wādua.-

Samuelera jēda wāpeɓa idji cɓɓade taɓesia. ⁶ Maɓne Ācōrēba idjira waya trɓ jarasia:

-ɓSamuel!-

Ara maɓda Samuelera piradrɓpeɓa Eli ɓɓmaa wāsia. Maɓne jarasia:

-Nama ɓɓa. ¿Cārē cārēā trɓ ɓɓ?-

Eliba panusia:

-Warra, ɓɓra trɓɛ ɓɓa. Cāine wādua.-

⁷ Samuelba Ācōrē sāwā bedeabarida adua basia Ācōrēra wadi idji ume bedeaca bada bērā.

⁸ Maɓbe Ācōrēba waya Samuelera trɓ jarasia. Ara maɓda Samuelera piradrɓpeɓa Elimaa wāsia. Maɓne jarasia:

-¿Cārē cārēā trɓ ɓɓ?-

Maɓne ɓɓra Eliba cawasia Ācōrēbaɓɓ Samuelera trɓ jara ɓɓda. ⁹ Maɓ bērā idjia Samuelea jarasia:

-Cāine wādua. Baribɓra Ācōrēba ɓɓra waya trɓ jaraibɓra idjia nāwā panudua: “Bedeadau mɓ Boro, mɓa ūrī ɓɓa.”-

Maɓ bērā Samuelera jēda wāpeɓa idji cɓɓade taɓesia. ¹⁰ Maɓne Ācōrēra wayacusa zepeda Samuelera trɓ jarasia naēna oɓa quīrāca:

-ɓSamuel! ɓSamuel!-

Samuelba panusia:

-Bedeadau mɓ Boro, mɓa ūrī ɓɓa.-

¹¹ Ācōrēba jarasia:

-Dārāēne mā bārā israelerāra ɓcɓra bio cawa oya. Maɓ ūrīɓɓara bio dauperadia. ¹² Maɓ ewaride mɓa Eli, idji ɛberārā sida cawa oi jaraɓara jūma oya. ¹³ Idji warrarāba mɓ quīrāpita cadjirua obadara bio cawa ɓɓmīna idu obi ɓɓa. Maɓ carea māa jarasia idji ɛberārāra ewariza cawa o ɓaيدا. ¹⁴ Mɓa wārāneba Eli ɛberārāra jarasia ādjia cadjirua obadara ni maārī bida quīrādoaeɓa. Animarāra mɓa babue diacuabɓda sida wadiɓida mɓa quīrādoaeɓa. Ne diabɓda sida mɓa quīrādoaeɓa.-

¹⁵ Ācōrē beadeacarea Samuelera idji cɓɓade cāi ɓesia. Diapeɓa ɓrɓmɓpeɓa Ācōrē dede eda wāɓadara ewa nūmasia. Baribɓra Samuelba cāimocara quīrāca ūrīnada Elia jara quīrīāɛ basia. Waya basia māwā jaraيدا. ¹⁶ Baribɓra Eliba Samuelera trɓasia:

-ɓWarra, Samuel!-

Samuelba panusia:

-Nama ɓɓa.-

¹⁷ Maɓne Eliba iwidiɓia:

* 2:33 Hebreo beadeade maɓ versiculora ebuda ɓɓa. Elideba yōna sacerdoterā beupeɓadada 1 Samuel 22:6-23de ɓɓ ɓɓa.

-¿Ăcōrēba bġa cārēda jarasi? Idjia jaradara ni maārī bida mērārādua. ¡Ăcōrēba bġa bio cawa oya idjia jaradada mlā jūma jaraēbġa!-

¹⁸ Maġ carea Samuelba Elia jūma jarasia. Ni maārī bida mērāē basia. Maġne Eliba sopuaba nāwā jarasia:

-Idjidrġ Ācōrē bēra idjia quīrīā bġ quīrāca oida bġa.-

¹⁹ Samuel waribġġġ Ācōrēra idji ume basia. Idjia Samueldeba jaradara jūma obadjia. ²⁰ Maġ bēra jūma israelerāba Daġ eyadeba aba Beersebá jewedadaa cawasidaa Samuelera wārāda Ācōrēneba bedeabarida. ²¹ Maġ ewaride Ācōrēra Silode Samuelma odjapeda idji bedeara cawabġadjia.

4

¹ Maġra Samuelba jūma israelerāa jarabġadjia.

Pilisteorāba Ācōrē baurude edapedada

Maġ ewaride pilisteorāa israelerā ume djōni carea Apec purude ābaa dji ġaresidaa. Maġ bēra israelerāa ādjirāmaa djōne wānapeda Ebenezer caita duanesidaa. ² Djōsidade pilisteorāba israelerāa mil quīmārē quenapanepa poyasidaa.

³ Israeldebema sordaorā jēda zebġada unusidade dji bororāba ādjiza iwidisidaa:*

-¿Cārē cārēā idi Ācōrēba pilisteorāa idu poyabisi? Ācōrē baurudera Silode edade wāna dadjirā tāēna bamārēā. Māwā Ācōrēba dadjirāra dji quīrū ġawaedabemada ēdrġ bġa.-

⁴ Maġ carea sordaorāba ġġġġ Silodeaa diabuesidaa Ācōrē baurude enenamārēā. Maġ baurude ġrġ Ācōrē jūma poya bġa bajānebema nezocarā zaca i bara panġ ēsi babġadjia. Eli warrarā Opnira, Piné sida Ācōrē baurude enebġdarā ume zesidaa.† ⁵ Ācōrē baurude israelerā sordaorā duanama jūēbisidade jūmarāda bġsrida ġġgua biasidaa. Maġba egorora uresia. ⁶ Maġ bġga duanġra pilisteorāba ūrīnapeda ādjiza iwidisidaa:

-¿Cārē cārēā hebreorāra ġġcua bġga duanġ?-

Maġne cawasidaa Ācōrē baurudera israelerā duanġmaa enesidada. ⁷ Maġ carea bio ne waya panġneba jarasidaa:

-¡Ādji Ācōrēra ādjirā duanġma jūēsia! ¡Ay, dadjirāra mīā djuburi panġa! Wadibida ni abaġba ādji ācōrēra dadjirā ume djōne enenaca basia. ⁸ ¡Ay, dadjirāra mīā djuburi panġa! ¿Caiba dadjirāra ġġġ ācōrē bġa bea ġawaedabemada ēdrġ bġi? Ara maġ ācōrē beaba egiptorāra ējūā pōāsa ewaraga bġde ne quīrātanoaneba quīnibisidaa. ⁹ Maġ carea ¡dadjirāra sozarra beadadrġ! ¡Mēsġrā djōnadġ hebreorā ġawaeda baeda amaaba, ādjirāra dadjirā ġawaeda panana quīrāca!-

¹⁰ Maġbe pilisteorāa waya djōne wānapeda israelerāra poyasidaa. Māwā poyabġda carea israelerāra ādji dedaa mīrū wābġġasidaa. Pilisteorāba zocārā quenasisidaa. Israeldebema sordaorā ġrūba djōne wābadara treinta mil quenasisidaa. ¹¹ Maġbe pilisteorāba Ācōrē baurudera edasidaa. Maġ awara Eli warrarā Opnira, Piné sida beasidaa.

¹² Benjamīġneba yōnada aba ādji djō duanġmaġba pira wāpeda abari ewaride Silode jūēne wāsia. Sopuaba idjia cacuade ġġ bġra jūma cōācuapeada egoro sida idji boro ġrġ cua erobasia. ¹³⁻¹⁵ Maġne Elira idji buguede óare chūmasia quīrācuīta bġi carea. Idjira 98 poa bġ bēra dau towa basia. Baribġġ Ācōrē baurude carea jūmawāyā crīcha bġ bēra māwā quīrācuīta basia. Maġne dji ēberā mīrū wānara purude jūēpeda israelerā sordaorā sāwāpedadada jūma nēbġrasia. Maġ ūrīnapeda sopuaba purura bġga duanesia. Māwā bġga duanġ ūrībġġġde Eliba iwidisia:

-¿Cārē cārēā ēberārāra ġġcua bġga duanġ?-

Maġne dji ēberā mīrū wānaba israelerā sordaorā sāwāpedadada Elia jarade wāsia. ¹⁶ Idjia Elia nāwā jarasia:

-Dadji israelerā djō duanġmaġba mġra mīrū zesia.-

Eliba iwidisia:

-Warra ¿sāwāsi?-

¹⁷ Dji jarade zeda ēberāba nāwā panusia:

-Pilisteorāba poyabġda carea dadji israelerāra mīrūsidaa. Ādjirāba zocārā quenasisidaa. Bġ warrarā Opnira, Piné sida beasidaa. Maġ awara Ācōrē baurudera pilisteorāba edasidaa.-

¹⁸ Ācōrē baurudedebema ūrībġġġde Elira purude eda wābada orrocawa jēdaa baesia. Idjira drōāda bġ bēra idjaba bio boreguea bġ bēra, baebġġġde idji ġrġmġsira bġapeda beusia. Elira cuarenta poa israelerā ēdrġ bġbari basia.

* **4:3** Dji bororā. Hebreo bedeade nāwā bġ bġa: "Israelerā dji drōārā." † **4:4** Exodo 25:17-22.

¹⁹ Mañ ewaride Eli aĩguda biogoa basia, warra toi carea basia. Idjira Piné quima basia. Mañne idjia urĩsia pilisteorãba Ācõrẽ baurudera edasidada, idji quimara beasidada, idjaba dji zãwãrẽ sida jaidasida. Mañ urĩbãlãba cawaẽne warra puapeda tosia. Baribãlã warra puara droaẽ basia. ²⁰ Beubãlãde idji carebabada wẽrãrãba idjia nãwã jarasidaa:

-Necai badua. Bãlã umaquĩrã warrada tosia.-

Mãwã jarapedadãmĩna idjira quĩrã cawaẽ nũmã bẽrã ni cãrẽ sida panuẽ basia. ²¹⁻²² Ātebãlã nãwã jarasia:

-Ācõrẽra dadji israelerã tãena badada neña, idji baurudera dewaraba edapedada bẽrã.-

Mãwã jarasia idji zãwãrẽ Elida, dji quima Piné sida beupedada bẽrã idjaba Ācõrẽ baurudera dewaraba edapedada bẽrã. Ācõrẽra dadji israelerã tãena badada neñana ada bẽrã idji warrara trã basia Icabod.-

5

Pilisteorãba Ācõrẽ baurude eropanana

¹ Pilisteorãba Ācõrẽ baurudera Ebenezerdeba ãdji puru Asdodaa edesidaa. ² Mañbe ãdji ãcõrẽ Dagoã dede ededapeda idji caita cobãsidaa.

³ Nurẽma diapededa Asdodebemarã Dagoã dede edaa wãbladade ãdji jãwaba oda ãcõrẽ Dagoãra egode barru tabada unusidãa Ācõrẽ baurude quĩrãpita. Mañda idji babarima ãdjia waya ãta nũmãsidãa. ⁴ Nurẽma diapeda Dagoã dedea wãbladade wayacusa unusidãa Dagoãra Ācõrẽ baurude quĩrãpita egode barru tabada. Dji borora jãwa sida umena dede eda wãbadama bãlã tapanasidaa. Dji cacua awa tabasia. ⁵ Mañ ewarideba ãtaa Dagoã sacerdoterãda, dewara eberãrã sida Dagoã dede eda wãbladade dji boro, jãwa sida tapananama jedadãgabadaa.

⁶ Mañ ewaride Ācõrẽba Asdo purura, mañ puru caita bea sida bio biẽ basia. Ādji cacuaede zarega odjacuabisia. ⁷ Mañ carea ãdjirãba nãwã jarasidaa:

-Israelerã Ācõrẽ baurudera dadjirã tãena eropananiẽ panãa. Idjia dadjirãda, Dagoã sida bio biẽ o bãa.-

⁸ Mañ carea pilisteorãba jũma dji bororãra trãbidapeda nãwã iwĩdisidaa:

-Israelerã Ācõrẽ baurudera ¿sãwã odi?-

Dji bororãba panusidaa:

-Gat purudaa ededadua.-

Ara mañda Gat purudaa edesidaa. ⁹ Edepedadacarea Ācõrẽba mañ puru sida biẽ basia. Jũmarã cacuaede zarega odjacuabisia. Drõãrãda warrarã sida mãwã osia. Mañba purura bio ne wayasidaa.

¹⁰ Mañ bẽrã pilisteorãba Ācõrẽ baurudera Ecroã purudaa edesidaa. Baribãlã jũebãdade mañ purudebemarãba Ācõrẽ baurudera ununapeda nãwã bia jarasidaa:

-¡Israelerã Ācõrẽ baurudera dadjirã quenani carea namaa enebãdaa!-

¹¹ Ācõrẽba mañ purura bio biẽ bãda bẽrã zocãrã quĩnibada basia. Mañba purura bio ne wayasia. Pilisteorãba ãdji bororãa wayacusa trãbidapeda nãwã jarasidaa:

-Israelerã Ācõrẽ baurudera ãdjirãmaa jẽda ededadua. Mãwã odaẽbãlã dadjirãra jũma quenaya.-

¹² Jũma dji zocai bea cacuaede zarega odjacuada bẽrã ãdji ãcõrẽ beaa quĩrã djuburiada iwĩdi duanasidaa.

6

Pilisteorãba Ācõrẽ baurude jẽda diabuepedada

¹ Pilisteorãba Ācõrẽ baurudera ãdji druade siete jedeco eropanasidaa. ² Mañbe Dagoã sacerdoterãda, dau eẽsã unubadarã sida ãbaa trãcuadapeda iwĩdisidaa:

-¿Ācõrẽ baurudera sãwã odi? Daia jaraadua sãwã waya idji badamaa diabuedida.-

³ Ādjirãba panusidaa:

-Bãrãba israelerã Ācõrẽ baurudera jẽda diabuedibãlã ara jãwã diabuerãnadua. Ātebãlã Ācõrẽra ne diabuedida panãa bãrãba idji baurude nama eropanana carea. Mãwãbãlã bãrãba cawadia cãrẽ cãrẽã Ācõrẽba bãrãra bio biẽ o bãda. Mañ awara cacua biacuadia.-

⁴⁻⁵ Pilisteorãba iwĩdisidaa:

-Mãẽteara ¿cãrẽda idjia diabuedi?-

Ādjirãba panusidaa:

-Bãrã bororãra juesuma panã bẽrã nãwã odida panãa: oroda edadapeda bãrã cacuaede zarega odjacuada quĩrãca juesuma odadua. Mañ awara dadji drua ãrĩ bã churi quĩrãca

juesuma odadua. Maḷgara israelerā Ācōrēa diabuedadua bārāra, bārā bororā sida bia mīga panḷa bērā. Māwā bārāba unubidia idjida waya panḷada. Āibērā idjia dadjirāra, dadji ācōrē beada, idjaba dadji ējūā sida waa biē oēsicada. ⁶ ḷcārē cārēā bārāra egiptorā ādji boro sida so zarea panana quīrāca so zarea panḷa? Ācōrē baurudera jēda diabuedadua. Ācōrēba egiptorā bio cawa oside ḷdjirāba israelerāra idu wābisidaēca?

⁷ Maḷ bērā carreta djiwidida obidadua. Idjaba paca warra bara panḷada umé edadadua. Maḷ pacara wadi carreta errebaridacada beadida panḷa. Ādjira carretadaa jḷ nūmanadua baribḷaḷ dji warrara ādji ume idu wābirānadua; ātebḷaḷ corrade bḷadadua. ⁸ Maḷbe Ācōrē baurudera carretade cobḷadadua. Maḷ orrocawa dewara baurudeda cobḷadadua. Maḷne eda bārāba oro ocuadara bḷadadua. Maḷra Ācōrēa diabuedadua idji baurude eropanana carea. Maḷbebḷaḷ pacaa carretara idu edebidadua.

⁹ Baribḷaḷ naḷgada quīrācuidadua: pacaba carretara israelerā puru Bet-semedaa ededibḷaḷ, wārāda Ācōrēba dadjirāra biē erobasia. Mamaa ededaēbḷaḷ dadjirāba cawadā idjia dadjirāra jāwā oē basida; ātebḷaḷ ara jāwā biē panesidāa.-

¹⁰ Ara maḷda māwā osidāa. Paca warra bara panḷada umé edadapeda carretadaa jāsidaa. Dji warrara corrade bāsidaa. ¹¹ Maḷbe Ācōrē baurudera carretade cobḷadapeda dewara baurudeda orrocawa bāsidaa. Maḷne eda churi oro ocuadara, ādji cacuade zarega odjacuada quīrāca oāda sida bāsidaa. ¹² Paca quenabuesidade jipa Bet-semenaa bia wāsidaa, ni maḷrē bida o āyā wānaē basia. Maḷne pilisteorā dji droma beara caidu acḷde wāsidaa aba Bet-seme daucha.

¹³ Maḷ ewaride israelerā Bet-semedebemaba ādji trigoda jewedade ewa duanasia. Maḷne cawaēne pacaba dji carretara Ācōrē baurude bara errebari enebadada unusidāa. Maḷ carea bio bḷasridasidāa. ¹⁴⁻¹⁵ Dji carreta Bet-seme druade jūēside pacara nūpanesidāa ēberā Josue abada ējūāne, mōgara waiḷba cobḷa caita. Mama leuitarāba Ācōrē baurudera, oro ocuada bara bḷ baurude sida edadapeda maḷ mōgara waiḷba ḷrḷ cobāsidaa. Maḷne ēberārāba carretara ēgawedapeda tḷbḷada cajērāsidaa. Maḷbe pacara, dewara animarā sida Ācōrēa babue diasidāa. ¹⁶ Pilisteorā bororā juesuma panḷaba maḷda ununapeda Ecroḷnaa jēda wāsidaa.

¹⁷ Pilisteorāba ādji cacuade zarega odjacuada quīrāca orodeda odapeda Ācōrē baurude eropanana carea Asdo puruba, Gaza puruba, Ascaloḷ puruba, Gat puruba, Ecroḷ puru bida Ācōrēa aba aba diasidāa. ¹⁸ Maḷ awara pilisteorā boro juesuma panḷaba dewara puru beada ādjirā jawaedā eropanasidāa. Puruza churi quīrāca oro odada aba diasidāa. ḷcḷara purura mōgaraba jūrā ca beasia idjaba ḷcḷaḷ ara jāwā beasia. Maḷ purura beasia pilisteo druadeba aba mōgara waiḷba cobḷama. Maḷ mōgarara waiḷbida Josue Bet-Semedebema ējūāne bḷa israelerāba Ācōrē baurudera ḷrḷ cobḷapedadama.

¹⁹ Ācōrēba israelerā Bet-semedebemara setenta quinibisia idji baurudede eda acḷpedada carea. * Maḷne purura bio jīāsia Ācōrēba zocārā quinibida bērā. ²⁰ Maḷ carea jarasidāa:

-Ācōrēra jipa bḷ bērā ḷcaida idji quīrāpita poya bai? Naḷ baurudera āyā diabuedida panḷa baribḷaḷ ḷcairāmaa diabuedi?-

²¹ Maḷ carea Quiriat-jeariḷ purudāa ḷcḷaḷ diabuesidāa nāwā jaradamārēā:

-Pilisteorāba Ācōrē baurudera waya jēda diabuesidāa. Maḷ bērā jarḷde zedadua.-

7

¹ Ara maḷda Quiriat-jeariḷnebemarā zedapeda Ācōrē baurudera edesidāa. Maḷbe eya zaquede Abinadā dede bḷadapeda Abinadā warra Eleazada edasidāa waga bamārēā.

8

Israelerāba ādjirā boro bḷ quīrā panana

¹⁻² Samuelba warrada umé erobasia. Dji nabemara Joel abadjidāa. Dewarabemara Abias abadjidāa. Samuel drōā bedacarea idji warrarāra israelerā nēbara cawa obadarāda bḷasia. Ādjia Beersebā purude cawa obadjidāa. ³ Baribḷaḷ Samuel warrarāra idji quīrāca jipa nībadāca basia. Ātebḷaḷ biara parata awua panasidāa. Abḷaba paratada diasira maḷ ēberāare panebadjidaa. Maḷ bērā jipa cawa odaca basia. ⁴ Maḷ carea Israeldebema dji dromarāda ābaa dji jaradapeda Ramā purudāa Samuel ume bedeade wāsidaa. ⁵ Samuelea nāwā jarasidāa:

-Bḷara drōāda besia idjaba bḷ warrarāra bḷ quīrāca jipa nībadāca. Maḷ bērā aba bḷdua dadjirā boroda bemārēā dewara druade erobea quīrāca.-

* 6:19 Setenta. Hebreo bedeade ḷcḷaḷ cartade nāwā bḷ bḷa: "Ēberārāra setenta, ēberārāra cincuenta mil."

⁶ Māwā jarabΛdara Samuelba biē ūrīna bērā Ācōrēa iwidiisia sāwā oida bΛ cawaya. ⁷ Maļne Ācōrēba nāwā panusia:

–Ādjirāba jara panΛra jūma odua. Māwā jara panΛneba bΛda igara panΛēa. MΛdrΛ igara panΛa. Quīrīāē panΛa mΛra ādji boro baida. ⁸ MΛa ādjirā Egiptoēdeba ēdrΛ edadaēdeba Λtaa abarida obadaa. Ādjia ara cadrΛa mΛra igarabadaa dewara ācōrē beada ēpēni carea. Ara maļ quīrīāca bada o panΛa. ⁹ Maļ carea ādjirāba jara panΛ quīrīāca aba bΛduya ādjirā boroda bēmarēā. BaribΛrΛ maļ naēna ādjirāa ebuda jaradua maļ boroba sāwā o baida.–

¹⁰ Jūma Ācōrēba jaradara Samuelba dji boro iwidi panΛrāa nāwā jarasia:

¹¹ –Bārāba aba bārā boroda bΛdibΛrΛ, idjia nāwā oya: bārā warrarā cūdra beara zocaya. Idjia ΛCΛrΛ bΛcuaya carretadeba idjaba cawayoēdeba djōnamārēā. Dewararāda idji carreta nocoare pira wābicuaya ēberārā odebemada āyā jΛrecuadamārēā. ¹² ΛCΛrΛ bΛcuaya mil sordaorā bororāda beadamārēā idjaba ΛCΛrΛ bΛcuaya cincuenta sordaorā bororāda beadamārēā. ΛCΛrΛ bΛcuaya idji ējūā odamārēā idjaba néu ewadamārēā. Maļ awara ΛCΛrΛ bΛcuaya carretadebema idjaba djōi careabema odamārēā.

¹³ Maļ awara bārā cau awērā beara zocaya. Ādjirāra bΛcuaya quera odamārēā, ne djudamārēā, idjaba paļ ābudamārēā.

¹⁴ Idjaba bārā ējūā dji biara beara, bārā uva ējūā dji biara beara, bārā olivo ējūā sida edapeda idjiare bearāa diacuaya. ¹⁵ Maļ awara bārāba trigo ewabadadebemada, uva ewabadadebemada sida edaya. Bārāba ē die ewabΛdaza idjia aba edapeda idjiare bearāa diacuaya. ¹⁶ Maļ awara bārā nezocarā dji umaquīrāda, dji wērā sida idji itea edaya. Bārā pacara, burro sida dji biara beada idji itea edaya.* ¹⁷ Maļ awara bārā ovejadebemada, bārā chiwatudebema sida edaya. Bārāba die juachabΛdaza idjia aba edaya. Maļ awara ara bādjidia idji nezocarāda beadia. ¹⁸ Maļ ewaride bārā boroba māwā o bΛ carea Ācōrēa quīrā djuburiada iwidiisia baribΛrΛ idjia bārā bedeara ūrīēa.–

¹⁹ Samuelba māwā jaramāina israelerāba ni maārī bida ĩjānaē basía. ĀtebΛrΛ nāwā jarasidaa:

–Ījānaēa. Dairāba quīrīā panΛa aba dadjirā boro baida. ²⁰ Māwā dewara drua beaba ādji boro eropanΛ quīrīāca dadjirā bida eropanania. Maļ boroba dadjirāra pe erobaya. Idjaba djōne wābΛdade idjidrΛ nocoare wāya.–

²¹ Maļ ūrīpeda Samuelba ādji bedeara jūma Ācōrēa jarasia. ²² Maļne Ācōrēba panusia:

–Ādjirāba jara panΛ quīrīāca odua. Aba bΛdua ādjirā boro bamārēā.–

Maļ bērā Samuelba israelerā boroda aba bΛyada apeða jūmarāda ādji puruza wābisía.

9

Samuel Saul ume dji unupedada

¹ Benjamiĭneba yōna Quis abadada basía. Idjira Abiel warra basía. Abielera Zero warra basía. Zerora Becorá warra basía. Becorāra Apía warra basía. Apíara Benjamiĭneba yōna basía. Maļ ēberā Quis abadara dji droma basía. ² Idjia warra cūdrada erobasia Saul abadada. Saulora jūma israelerā cāyābara quīrāwārēāra basía idjaba drasoara basía.

³ Ewari aba Saul zeza Quis burroda ΛCΛrΛ nēbasidaa. Maļ carea idji warra Sauloa nāwā jarasia:

–Dadji burrora jΛrΛde wādua. Nezocada aba ededua.–

⁴ Ara maļda Saulba Epraiĭ eyaida bΛ ējūāne, Salisade, Saaliĭne, Benjamiĭl ējūāne bida jΛrΛ nībasía. Māwāmīna unuē basía. ⁵ Zup ējūāne jūēsidade Saulba idji nezocaa jarasia:

–Jēda wāna. Naĭbara mΛ zezara idji burro carea sopua bΛēa ātebΛrΛ dadji carea sopua bΛa.–

⁶ Dji nezocaba panusia:

–Naļ purude Ācōrēneba bedebarida bΛa. Jūmarāba idjira waya panΛa. Jūma idjia jarabΛrΛra wārāda māwābaria. Idjiĭmaa wāna. Idjia poya jaraisicada sāma burrora jΛrΛde wānida panΛda.–

⁷ Saulba panusia:

–Māēteara wāna. BaribΛrΛ cārēda idji itea ededi? Dadjia enepedada paĭra jōsia. Ni cārē sida neē panΛa idjía diaði carea.–

⁸ Dji nezocaba panusia:

–MΛa nama parata torroda aba erobΛa.* MaļgΛra idjía diaðia jaramārēā sāma burrora jΛrΛde wānida panΛda.–

⁹⁻¹⁰ Saulba jarasia:

* 8:16 Bārā paca. Griego bedeadē māwā bΛ bΛa. Hebreode bΛ bΛa “bārā cūdrarā.”

* 9:8 Parata torroda aba. Hebreo bedeadē nāwā bΛ bΛa “un cuarto de siclo.”

-Bia ɓaa. Wāna.-

Ara maɓda Saulora idji nezoca ume purudaa Ācōrēneba bedeabarimaa wāsidaa. (Maɓ ewaride israelerāba Ācōrēneba bedeabarira dau ɛsā unubarida jarabadjidaa. Maɓ bērā abaɓba Ācōrēa iwidi quĩrīā ɓade jarabadjia: “Dau ɛsā unubarida acade wāna.”) ¹¹ Jūebodode eyade ɓtaa nībasidaa. Maɓne awērārā baido juede wāɓɓada unusidaa. Ādjia maɓ awērārā nāwā iwidiɓidaa:

-Dji dau ɛsā unubarira ɓnaɓ purude ɓaca?-

¹² Awērārāba nāwā panusidaa:

-Māē, nocoare ɓaa. Isabe wānadua. Idi puruba eya borode animarāda Ācōrēa babue diadi bērā idjira zesia. ¹³ Purude jūesidara idjira isabe jaradada. Māwāɛɓarā idjira eya borodaa ne code wāya. Idjiabarā animarā Ācōrēa babue diapedadada bia jara ɓaida ɓaa ēberārāba codi naēna. Isabe wānibarā idjira ununia.-

¹⁴ Ara maɓda ādjira purudaa ɓtaa wāsidaa. Jūebadade Samuelera eya borodaa wāɓɓada ādji ume quĩrīādjusia.

¹⁵ Nurēmaena Saul jūēi naēna Ācōrēba Samuelea naɓɓada cawabisia:

¹⁶ -Nu ara naɓ horaca māa Benjamiɓ ējūānebemada aba ɓamaa diabueya. Idjidra ɓadua mɓ puru Israel boro bamārēā. Idjiabarā bārāra pilisteorā jarawedabemada ēdra ɓaya. Māa unu ɓaa mɓ purura bio bia mīga ɓada. Idjaba māa ūri ɓaa ādjirāba quĩrīā djuburiada iwidi panada.-

¹⁷ Samuelba Saul unuside Ācōrēba idjia jarasia:

-Jāɓ ēberādra māa ɓaa nuena jara ɓasia. Idjiabarā mɓ purura pe eroɓaya.-

¹⁸ Purude eɓa wāɓadama Saulora Samuel caita wāpeda jarasia:

-Mɓ djuburia māa jaradua dji dau ɛsā unubari dera sāma ɓada.-

¹⁹ Samuelba jarasia:

-Dau ɛsā unubarira māa. Eya borodaa mɓ na wādua. Māa quĩrīā ɓaa idi ɓara mɓ ume ne coida. Nu diapeda ɓaa iwidiɓarada māa jaraya. Māwānacarea māa ɓara idu wābiya. ²⁰ Burro ewari ūbea adua panɓ carea sopuarādua. ɓa ēberārāba unusidaa. Maɓ awara jūma israelerāba quĩrīā panɓa ɓada, ɓa zezaɓeba yōɓɓarā sida ādjirā boroda beaɓida.-[†]

²¹ Saulba panusia:

-Baribarā māa Benjamiɓneba yōnada jāwā ɓaa. Dai purura Israeldeba yōpedada doce purudebemada dji caibeara ɓaa. Maɓ awara Benjamiɓneba yōpedadebemada mɓ ēberārāra dji edaara beaa. Maɓda ɓcārē cārēā ɓaa māa māwā jara ɓa?-

²² Maɓbe Samuelba Saulora, idji nezoca sida eya borode ɓa dedaa edepeda ēberārā treinta panɓ tāēna chūmebisia dji dromaara bea chūmebadama. ²³ Maɓbe Samuelba ne djubarīa nāwā jarasia:

-Ne djara māa ɓaa awara ɓabidara enedua.-

²⁴ Ara maɓda ne djubariba chīdeɓema djarada enesia Saulba comārēā. Maɓne Samuelba jarasia:

-Codua. Māa purua ābaa ne codi jaraside naɓɓara ɓa itea awara ɓabisia.-

Ara maɓda Saulora Samuel ume ne cosia. ²⁵ Māwānacarea ādjira eya borodeba purudaa edaa zedapeda Samuel dede dji ɓtaarebema dejāne Saul itea cadada osidaa. ²⁶ Mama Saulora cāsia.[‡]

Nurēma Samuelba Saul maɓ ɓtaarebema dejāne ɓada trɓpeda jarasia:

-Pirabaridua, wāida ɓaa.-

Ara maɓda Saulora piradrapeda Samuel ume dajadaa wāsidaa. ²⁷ Purudeba wāɓɓade Samuelba Saulo jarasia:

-ɓa nezocaa jaradua na wāmārēā baribarā ɓara waɓi wārādua. Ācōrēba jarabi ɓara māa ɓaa jarāida ɓaa.-

Ara maɓda Saul nezocara na wāsia.

10

Samuelba Saul israelerā boroda ɓada

¹ Maɓbe Samuelba nedragada edapeda Saul boro ɓrɓ weasia. Uridarraɓe isōpeda nāwā jarasia:

[†] **9:20** Jūma israelerāba quĩrīā panɓa ɓada, ɓa zezaɓeba yōɓɓarā sida ādjirā boroda beaɓida. Hebreo bedeade nāwā ɓa ɓa: “Jūma israelerā ne biada ɓɓa, ɓa zezaɓeba yōɓɓarā biada edadaɓca?” [‡] **9:26** Dji ɓtaarebema dejāne Saul itea cadada osidaa. Mama Saulora cāsia. Griego bedeade māwā ɓa ɓa. Hebreo bedeade nāwā ɓa: “Samuelera Saul ume bedeasia dji ɓtaarebema dejāne. Nurēma āsabodode ɓrɓmasidaa.”

-Ācōrēba idi b̄ara b̄ab̄al̄al̄a idji puru Israel boroda b̄am̄ārēā. [B̄ab̄al̄al̄a nāl purura pe erobaya idjaba ādjirā dji quīrūnebemada ēdr̄a b̄aya. Nāwā b̄la cawaya Ācōrēba wārāda b̄ara israelerā boroda b̄asida.]* 2 Namāl̄ba b̄l wāb̄al̄ade Benjamīl̄neba yōpedadarā ējūāne Selsa purude ēberāda umé unuya. Ādjira Isa quima Raquel t̄baripēda caita panania. Ādjia b̄la nāwā jaradia: “B̄la burro jar̄al̄ b̄adara unusidaa. Māl̄ b̄ērā burro carea b̄l zezara sopuaē b̄la, āteb̄al̄a b̄ārā carea sopua b̄la. Idjia iwīdi b̄la sāvā b̄ara unūida.”

3 Māl̄ awara Tabor ējūāne bacuru waīb̄ama jūēb̄al̄ade ēberāda ūbea unuya. Ādjira Betel̄daa wāb̄adaa Ācōrēa ne diadi carea. Ab̄al̄ba chiwatauda ūbea erobaya. Ab̄al̄ba pāl̄da ūbea erobaya. Dewarabemaba uva b̄ada animarā e odade erobaya. 4 Ādjia b̄la bedeadapeda pāl̄da umé diadia. Māl̄ra edadua.

5 Mamāl̄ba b̄ara Guibea purudaa wāya pilisteorā sordaoṛā panabadama.† Purude jūēbodode Ācōrēneba bedeadadarāda eya borodeba edaa zebadada unuya. Ādjirā Ācōrēneba bedea panania.‡ Ādji nocoare ēberārāba t̄nōāda, chiruda, arpa sida zá n̄badia.

6 Māl̄ unub̄al̄ade Ācōrē Jaurera b̄amaa zeya. Māl̄ b̄ērā b̄l sida ādjirā quīrāca Ācōrēneba bedeyaya. Mamāl̄ba l̄taā b̄ara awara b̄eya. 7 M̄l̄a jarada jūma māwānacarea b̄la o quīr̄āb̄al̄ada odua, Ācōrēa b̄l ume bai b̄ērā. 8 Māl̄ b̄ērā Gilgal̄daa na wāpeda m̄l̄ra j̄ādua. Domia ab̄al̄de m̄l̄ra b̄ama jūēya. Māl̄be Ācōrēa animarāda jūma babue diadia idjaba idji ume necai bai careabema animarā dragada babue diadia. Māwānacarea m̄l̄a jaraya b̄la cārēda oida b̄l̄da.-

9 Saul Samuelmāl̄ba wāb̄al̄ade Ācōrēba idji crīchara awara b̄asia. Ara māl̄ ewaride Samuelba jaradara jūma māwāsia. 10 Māl̄ b̄ērā Saul idji nezoca ume Guibeade jūēsidade Ācōrēneba bedeadadarāda zebadada unusidaa. Ara māl̄da Ācōrē Jaurera Saulmaa zesia. M̄l̄ba Saul sida ādjirā quīrāca Ācōrēneba bedea besia. 11 Barib̄al̄al̄ Saul unubadarāba idjira Ācōrēneba bedea b̄l̄da unusidade ara ādjiduba jarasidaa:

-¿Cārēda sāvāsi Quis warra Saulora jāvā nūm̄l̄ra? ¿Idji sida Ācōrēneba bedebarica?-

12 Mamabema ab̄al̄ba jarasia:

-¿Ādjirā zezara cai?-§

Māl̄ carea ab̄al̄ba ne oca badada cawaēne o b̄eib̄al̄al̄ israelerāba nāwā jarabadaa: “¿Saul sida Ācōrēneba bedebarica?”

13 Māwānacarea Saulora idji diguida jūēsia.* 14 Māl̄ne idji djabadrōāba idjía, dji nezocaa bida nāwā iwīdisia:

-Bārāra ¿sāma panasida?-

Saulba panusia:

-Dai burroda jar̄al̄ panasidaa. Barib̄al̄al̄ ununaē b̄ērā Samuelmaa bedeade wāsidaa.-

15 Idji djabadrōāba iwīdisia:

-¿Samuelba cārēda jarasi? M̄l̄ djoburia idjia jaradara jūma nēb̄al̄adua.-

16 Saulba jarasia:

-Idjia daia ebuda jarasia bārāba burrorā unusidada.-

Barib̄al̄al̄ Saulba jarāē basia Samuelba idjira israelerā boro bai jaradara.

17 Māwānacarea Samuelba Mizpa purude israelerā Ācōrē quīr̄āpita ābaa j̄aresia. 18 Māl̄be jarasia:

-Dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara b̄la: “M̄l̄a bārāra Egīptodeba ēdr̄l̄ enesia. Ādji j̄l̄waedabemada idjaba jūma dewara puruba bārā biē o pan̄nebemada ēdr̄l̄ edasia.”

19 Ācōrēba bārāra bia m̄iga pan̄nebemada idjaba sopuadebemada ēdr̄l̄ edabarimīna nāl ewaride idjira igara pan̄l̄a. Māl̄ carea jara pan̄l̄a: “Ab̄a b̄l̄dua dadji boroda b̄am̄ārēā.” Māl̄ b̄ērā aba b̄l̄dia. Bārā doce purura Ācōrē quīr̄āpita zedapeda idjia cawabiya sānḡl̄a purudebemada dji boro baida. Māl̄be māl̄ purudebema ēberārāra idji quīr̄āpita zedapeda idjia cawabiya caida dji boro baida.-

20 Māl̄be Samuelba israelerā doce puruda Ācōrē quīr̄āpita jūma tr̄l̄cuapeda Ācōrēba cawabisia dji borora Benjamīl̄neba yōna purudebema baida. 21 Māwānacarea Samuelba Benjamīl̄ purudebemarāra caitaara zebisia. Māl̄ne Ācōrēba cawabisia dji borora Matrideba yōpedadadebema baida. Māl̄ ēberārānebemada Ācōrēba cawabisia Quis warra Sauldr̄l̄ edasida israelerā boroda b̄am̄ārēā. Māl̄ b̄ērā Saulora jar̄al̄sidaa barib̄al̄al̄ ununaē

* 10:1 Bedea corchetede b̄ara griego bedeade b̄l̄ b̄la. Hebreo bedeade neēa. † 10:5 Hebreo bedeade Guibea tr̄l̄ba jara b̄la “Ācōrē eya.” ‡ 10:5 Ācōrēneba bedea panania. Hebreo bedeade ebuda b̄l̄ēa sāvā bedeasidada. Zocārāmaarā ādjia Ācōrē bedeada m̄iā cawaiē jara panasidaa waa dadjia ūr̄inaca bedeade bedea panasidaa. § 10:12 Hebreo bedeade māl̄ra ebuda b̄l̄ēa. Ac̄l̄l̄maarā ēberāba Saulora biē jara b̄la.

* 10:13 Idji diguidaa jūēsia. Griego bedeade māwā b̄l̄ b̄la. Hebreo b̄l̄ b̄la: “Eya borode jūēsia.”

basía. ²² Maḷ carea wayacusa Ācōrēa iwidiśidaa Saulora zesi cawaya. Maḷne Ācōrēba jarasia Saulora ḅaḷmīna netatade mīrū ḅada. ²³ Ara maḷda idjira jaḷade pira wānapeda puru quīrāpita enesidaa. Maḷne puruba unusidaa idjira jūmarā cāyābara drasoara ḅada. ²⁴ Samuelba purua jarasia:

–Ācōrēba naḷ ēberāda edasia bārā boro bamārēā. Dadjirā tāēna dewarada idji quīrāca neēa.–

Ara maḷda puruba nāwā bia jarasia:

–jBia ḅaḷa dadjirā boroda!–†

²⁵ Ara maḷda Samuelba purua jarasia ādji boroba cārēda o ḅaida ḅada. Maḷra jūma cartade ḅasia. Maḷbe dji cartara Ācōrē dede idji quīrāpita waga ḅasia. Māwānacarea Samuelba jūmarāda ādji deza wābicuasía.

²⁶ Saul sida idji puru Guibeadaa wāsía. Idji ume ḷCAGA ēberā sozarra beada wāsidaa Ācōrēba ādjirā sode ḅada bērā idjiare pananamārēā. ²⁷ BaribAḷA ḷCAGA ēberā cadjiruarāba Saulora siriē ḅada ununa bērā idji itea nebiada diadaē basía. Maḷ awara nāwā jarasidaa:

–Jāḷ ēberāba dadjirāra ḷsāwā ēdra ḅai?–

BaribAḷA Saulba ādjia jara panAḷA quīrācuítaē basía. ĀtebaḷA chupea ḅesia.

11

Saulba amonitārā poyada

¹ Māwānacarea amonitārā boro Nahasada idji sordaorā ume Gala druade wānapeda Jabe puruda jūrā edasidaa uradī carea. BaribAḷA maḷ purudebemarāba Nahasaa jarasidaa:

–Dai ume beḅea ḅadua ābaa necai panani carea. Maḷbe dairāra ḅa nezocarāda beaḅia.–

² Amonitārā boro Nahasaba panusia:

–Mḷa bārā ume beḅea ḅAya ābaa necai panani carea. BaribAḷA māwā odī naēna jūmarāba jAwa araarebema dauda mḷa idu nuētabidida panAḷA. Māwā dewara puru quīrāpita mḷa jūma bārā israelerāra quīrā perabiya.–

³ Jabeḅebema bororāba nāwā panusidaa:

–Daia domia aba diadua jūma israelerāmaa beḅea diabueḅi carea. Maḷne ni abaḅba daida carebaḅe zedaēbAḷA, दौरa ḅa jAwaēda panenia.–

⁴ Jabeḅebemarāba diabuepedadara Guibe purude Saul babarima jūēsidaa. Mama Nahasaba jaradara purua jūma nēbAḷASidaa. Maḷ carea jūmarāda jīābi ḅAga nūmesía. ⁵ Māwā panane Saulora idji paca bara idji ējūāneba zepeda nāwā iwidiśia:

–ḷSāwāsida? ḷCārē cārēā jācua jīā duana?–

Maḷne puruba Sauloa Jabeḅebemarāba jarapedadara jūma nēbAḷASidaa. ⁶ Saulba maḷ ūrīside Ācōrē Jaureḅeba ḅesia. Nahasaba israelerā biē oi jarada carea Saulora bio quīrūsía. ⁷ Ara maḷda pacada umé beasia. Drapetapeda taCuasía. Dji taCuadara Israel puru beaza diabuecuasia. Dji edepedadaba puruza nāwā jarasidaa:

–Bariduada Sauloare idjaba Samueleare djōne wānaēbAḷA, idji pacara ara naḷ paca quīrāca beaḅia.–

Ēberārā maḷ ūrīpedadara Ācōrēba bio ne wayabisía. Maḷ bērā abari crīchada edadapeḅa djōne wāsidaa. ⁸ Saulba ādjirāra Beze purude jaḷesia. Ādji juachaside Judabeḅemada treinta mil panasidaa, waabema israelerāda tresciento mil panasidaa. ⁹ Maḷbe Jabeḅebemaba diabuepedadarāa Saulba nāwā jarasia:

–Jabeḅebemarāa jaradadua nu umatipa ḅai naēna dairāba ādjirāra ēdra ḅadida.–

Ara maḷda ēberārā Jabeḅebemaba diabuepedadara jēda wānapeda Saulba jaradara purua jarasidaa. Maḷ ūrīside Jabeḅebemarāra bio ḅASridasidaa. ¹⁰ Maḷne ādjirāba amonitārā boro Nahasaa sewadeba jarasidaa:

–Nu dairāra ḅa jAwaēda panenia. Maḷne dairāra ḅa quīrā ḅa quīrāca odua.–

¹¹ BaribAḷA nurēma Saulba idji sordaorāda cābana awara awara ḅasia. Idjia zocārā edasia idjaba dewara boro umé panAḷa ādjiza abari quīrāca diasía. Waḅi pāimaena amonitārāra urade wānapeda quena panasidaa aba umatipa babAḷAḅada. Dji zocai panenara memenisidaa. Ni aba bida ābaa panenaē basía.

¹² Maḷne israelerāba Samuelea jarasidaa:

–ḷCairābAḷA Saulora dadjirā boro baida quīrāē panasida? Dairāa jaradadua beaḅi carea.–

¹³ BaribAḷA Saulba jarasia:

–Māwāēa. Idi ni abaḅba beaḅaēa Ācōrēba dadji israelerāra ēdra edada bērā.–

¹⁴ Maḷbe Samuelba purua jarasia:

–Gilgaldaa wāna. JāmaḅAḷA Saulora dadjirā boroda wayacusa jara ḅadía.–

† 10:24 Hebreo beḅeade ḅAḷ ḅaa: “Dadjirā borora zocai ḅadua.”

¹⁵ Ara maŕda jŭma israelerāra Gilgaldaa wānapeda Ācōrē quīrāpita Saulora ɓasidaa ādjirā boroda ɓamārēā. Maŕbe Ācōrē ume necai beadi carebema animarā dragada babue diadapeda purura Saul sida ābaa bio ɓasrida ne cosidaa.

12

Samuelba israelerā Saul jawaeda ɓada

¹ Māwānacarea Samuelba jŭma israelerāa nāwā jarasia: –Bārāba jarapedadara mŕa jŭma osia. Mŕa aba ɓasia bārā boroda ɓamārēā. ² Idira idjiabara bārāra pe erobaya. Mŕra drōāda ɓa bēra boro torroa ɓaa. Mŕ warrarā drōā bea sida bārā ume panla. Mŕ cŭdra edalaba aba idi ewaridaa bārāra pe erobasia. ³ Mŕra bārā quīrāpita ɓaa. Mŕa djārā pacada, burro sida jārīca ɓasia idjaba sewadeba djārāra biē jaraca ɓasia ni biē oca ɓasia. Mŕra paratabari ni abalare ɓaca ɓasia. Baribara mŕa cadjiuuda osibara, bārāba Ācōrē quīrāpita, dadjirā boro idjia edada quīrāpita bida jaradadua. Biē o ɓadeba djārāneda edasibara mŕa jŭma jēda diaya.–

⁴ Puruba panusia:

–Baa dairāra sewadeba biē jaraca ɓasia ni biē oca ɓasia. Djārāneda jārīca ɓasia.–

⁵ Samuelba jarasia:

–Ācōrēba, dadjirā boro idjia edada bida ūrīsidaa bārāba mŕra beedeade ɓalēana a panada.–

Puruba panusia:

–Māē, māwā ɓaa.–

⁶ Maŕbe Samuelba jarasia:

–Ācōrēbala Moiseda, Aaroŕ sida edapeda dadji drōā naēnabemarāra Egiptodeba ēdra enesia. ⁷ Maŕ bēra quīrācuiita ūrinadua. Bārāba Ācōrē awara aba bārā boroda ɓamārēā ɓabɓisidade biē osidaa. Maŕgara Ācōrē quīrāpita mŕa bārāa ebuda cawabiya. Ācōrēba bārāra, bārā drōā naēnabemarā sida bio carebasia. ⁸ Jacobo Egiptode ɓade wānacarea egiptorāba idjideba yōpedadarāda biē osidaa. Maŕ bēra ādjirāba Ācōrēa quīrā djuburiada iwidiapeda idjia Moiseda Aaroŕ sida ādjirāmaa diabuesia. Maŕbe Moiseba Aaroŕ ume bārā drōā naēnabemarāra Egiptodeba ēdra enesidaa naŕ ējūāne pananamārēā.

⁹ Baribara dārāēne ādjirāba Ācōrēra igarasidaa. Maŕ carea idjia Hazordebema sordaorā boro Sisarāa ādjirāra idu poyabisia. Maŕ awara pilisteorāa, Moab druadebema boroa bida ādjirāra idu poyabisia.* ¹⁰ Māwā panane israelerāba Ācōrēa nāwā quīrā djuburiada iwidiisidaa: “Dairāba cadjiuuda osidaa. Bala igaradapeda Baalda, Astarte sida ēpēsidaa. Baribara baa dairāra dji quīrū jawaedabemada ēdra ɓalibara, ɓadra ēpē panania.” ¹¹ Maŕ carea Ācōrēba Gedeoŕ Jerobaal abadada, Baracoda, Jepteda idjaba mŕ sida diabuesia bārā dji quīrūnebemada ēdra ɓalmārēā. Māwā bārāra necai panebadjidaa.

¹² Baribara amonitarā boro Nahasada bārā ume djōne zebalada cawasidade bārāba mŕa nāwā jarasidaa: “Aba ɓadua dadjirā boroda ɓamārēā.” Ācōrēra dadjirā boromīna bārāba nāwā jarasidaa. ¹³ Idi bārāba edapedada borora nama ɓaa. Bārāba iwidiapedadara Ācōrēba diasia. ¹⁴ Baribara Ācōrēra waya pananadua. Idjia jara ɓara ijā odadua. Ni maārī bida igararānadua. Bārāba, bārā boro bida idjida wārāda ēpēnibara, bida duanania. ¹⁵ Baribara idjia jara ɓada ijānaēɓara idjaba igaradibara, idjia cawa oya bārā drōā naēnabemarā cawa oda quīrāca.†

¹⁶ Adadadua. Bārāba ununia Ācōrēba bārā quīrāpita ne ununacada obalada. ¹⁷ Ara nawena trigo jara nŭma bēra ume zecaa. Baribara mŕa Ācōrēa iwidiya cue zebimārēā idjaba baa sida ɓaebimārēā. Maŕneba bārāba cawadiya Ācōrē quīrāpita cadjiuuda osidada idji awara aba bārā boroda ɓamārēā iwidiisidade.–

¹⁸ Ara maŕda Samuelba Ācōrēa iwidiisida. Maŕne Ācōrēba cuera zebisia. Baa sida ɓae nŭmebisia. Maŕ unubadade puruba Ācōrēda, Samuel sida bio wayasidaa. ¹⁹ Maŕ carea jŭmarāba Samuelea jarasidaa:

–Dairā, ɓa nezocarā beurānamārēā Ācōrēa iwidiidua. Dairāba naēna cadjiuuda opedada awara wayacusa cadjiuuda osidaa Ācōrē awara aba dairā boroda ɓamārēā iwidiisidade.–

²⁰ Samuelba jarasia:

–Ne wayarānadua. Wārāda bārāba bio cadjiuuda osidaa. Jālbe Ācōrēra waa igararānadua. Wārāda soɓeba idjira ēpēnadua. ²¹ Jawaba oda ācōrē beada ēpērānadua. Maŕgarāba bārāra poya carebadaēa ni poya ēdra ɓadaēa, wārā ācōrēē bēra. ²² Baribara Ācōrēba quīrāna bēra bārāra edasia idji puru ɓamārēā. Maŕ bēra idjia bārāra igarāa ni abalaba idjida biē

* 12:9 Sisarā. Jucee 4:1-3. Pilisteorā, moabitārā. Jucee 10:6-7. † 12:15 Bārā drōā naēnabemarā cawa oda quīrāca. Hebreo beedeade māwā ɓa ɓaa. Griegode nāwā ɓaa: “Bārā boro sida cawa oya.”

jararānamārēā. ²³ Māa bārā carea iwidi baya. Māwā oēb_{ΛΓΛ} Ācōrē quīrāpita cadjiruada o baya. Maā awara māa wadibida jaradia baya sāwā jipa nībadida panāda. ²⁴ Bārāba unusiāaa Ācōrēba bārā itea ne waibāada o bāda. Maā bēra aba idjidra wayadadua. Sodeba idjida ēpēnadua. ²⁵ Barib_{ΛΓΛ} cadjiruada o pananib_{ΛΓΛ}, Ācōrēba bārāra, bārā boro sida āyā baya.-

13

Pilisteorā ume djōpedada

¹ Saul 30 poa baside israelerā boroda besia. Idjira 42 poa ādji boro basia.*

² Saulba sordaorāda mil ūbea edasia. Mil umé idji ume panasidaa Micmā purude Betel eyaida bā ējūāne. Mil aba idji warra Jonataā ume panasidaa Guibea purude Benjamiāneba yōpedadarā ējūāne. Saulba waabema sordaorāra ādji diguidaa jūma wābisia. ³ Guebā purude Jonataāra pilisteorā sordaorā duanabadamaa wruade ādjirāra quenasia.† Maāda pilisteorāba cawasidaa. Maā carea Saulba jūma Israela dēpede cachirura zabisia jūmarāda djōne zedamārēā. Maāne nāwā jarabisia: “Hebreorā, ūrīnadua.” ⁴ Naā bedeada ādjirāba ūrīsidaa: “Saulba pilisteorāra quenasia. Maā carea pilisteorāba dadji israelerāra quīrāma panāa.” Ara maāda israelerāra Gilgal purudaa wāsidaa Sauloare djōni carea.

⁵ Maāmisa pilisteorāra dji jaresidaa israelerā ume djōni carea. Djōbada carretada treinta mil idjaba cawayodeba djōbada sordaorāda sei mil edesidaa.‡ Waabema sordaorā edepedadara bio cābana panā bēra poya juachadaē basia. Ādjirāra Micmānaa wānapeda Bet-avelēneba āmādaud odjabariare duanesidaa.

⁶ Israelerāba cawasidaa ādjirāra minijichiade panāda, pilisteorāra ādji cāyābara zocārāra panā bēra. Maā carea uria beade, jogoa beade, mōgara waibāa cobeade, idjaba baido juebada uria baido neē beade bida mīrūcasidaa. ⁷ Idjaba Jordaā do quīrārē Ācāra mīrūcasidaa Gadeba yōpedadarā duanāma Gala druade. Barib_{ΛΓΛ} Saulora Gilgalde besia. Idji ume panā sordaorāra bio ne wayaaba cacua ure duanasidaa.

⁸ Samuelba jaraāda quīrāca Saulba domia aba idjira jāā basia.§ Māwāmīna Samuelera wadibida Gilgalde jūēē basia. Maāne Saul sordaorāra memenebāda basia. ⁹ Maā carea Saulba jarasia:

-Animarāda jūma babue diai carea enenadua. Animarā Ācōrē ume necai beadi care- abema sida enenadua dji dragada babue diai carea.-

Maābe Saulba animarāra Ācōrēba jūma babue diasia. ¹⁰ Ara māwā odacarea Samuelera jūesia. Ara maāda Saulba idjira audiabaride wāsia. ¹¹ Maāne Samuelba jarasia:

-¿Cārē cārēā bāa jāwā animarāra Ācōrēba babue diasia?-

Saulba panusia:

-Māa jāwā osia mā sordaorāra memenebāda bēra idjaba bāa jaraāda ewaride bāra zeē bāda bēra. Maā awara pilisteorāra Micmāne jare duanāa dadjirā ume djōni carea. ¹² Māa crīchasia nama Gilgalde ādjirāra dadjirā ume isabe djōne zedida. Maāne māa wadibida Ācōrēba diaē basia carebamārēā. Maā carea māwā ocara baāmīna māa animarāda babue diasia.-

¹³ Barib_{ΛΓΛ} Samuelba panusia:

-Bāa crīcha neē bā quīrāca jāwā osia. Ācōrēba jaradara bāa ijāē basia. Ijānabara idjia bāda, bādeba yōbādarā sida ewariza israelerā bororāda bācasia. ¹⁴ Barib_{ΛΓΛ} idjia jaraāda ijānaē bēra bāra dārā israelerā boro baēa. Ācōrēba dewara ēberāda bāya idji puru boroda bamārēā. Maā ēberāba oya Ācōrēba quīrā bā quīrāca.-

¹⁵ Ara maāda Samuelera Gilgaldeba Guibea purudaa wāsia Benjamiāneba yōpedadarā ējūāne. Maābe Saulba sordaorā wadi idji ume panāda juachasia. Jūma ābaa seisciento panasidaa.

15

Ācōrēba Saul igarada

¹ Ewari aba Samuelba Saulo jarasia:

-Ācōrēba māra diabuesia bāra idji puru Israel boroda bamārēā. Maā bēra Ācōrēba jara bāra quīrācuita ūrīda. ² Ācōrē ne jūma poya bāba nāwā jara bāa: “Māa amalecitarāda cawa oya israelerā biē opedada carea. Israelerā Egiptoeba ēdrāsidaade amalecitarāba ādjirāra idu wāyā wābidaē basia.* ³ Maā carea ādjirāra jūma quenane wānadua. Ādjirāba ne erobe- a sida jūma babuedadua. Ni maārī bida ādjirāra quīrā djuburiarānadua. Umaquīrārāda,

* **13:1** Hebreo bedeade maā versīculora ebuda bāēa. † **13:3** Guebā. Ācāraamaarā Guebāra Guibea purua. ‡ **13:5** Treinta mil. Ācāra cartade tres mil bā bāa. § **13:8** 1 Samuel 10:8. * **15:2** Exodo 17:8-16.

-Māra bΛa ume wāéa. BΛa Ācōrēba jaradara igarada bērā idjia bΛara israelerā boro badada igarasia.-

²⁷ Māwā jarapeda Samuelera wābΛarΛ basia. Maāne Saulba idjia cacuade jΛ bΛ ide jidabΛarΛde maārī cōā edasia.

²⁸ Samuelba idjia jarasia:

-BΛa mΛ wua cōā edada quīrāca Ācōrēba bΛ israelerā boro badada idi jāripeda dewara ēberāa diasia. Maā ēberāra bΛ cāyābara biara bΛa. ²⁹ Israel Ācōrē dji Droma bΛara sewa ocaa idjaba bedea aba bΛa. Maā bērā idjia oyada adara quīrā awara ocaa ēberāba obada quīrāca.-

³⁰ Saulba jarasia:

-Māa wārāda cadjiruada osia. BaribΛarΛ mΛ quīrā djuburia israelerā quīrāpita, dji nocorā quīrāpita bida māra quīrā perabirādua. Sordaorā panΛmaa wāna māa Ācōrēa bia bedea carea.-

³¹ Maābe Samuelera Saul ume sordaorā panΛmaa wānapeda Saulba Ācōrēa bia bedeasia.

³² Māwānacarea Samuelba jarasia:

-Amalecitarā boro Agāra namaa enenadua.-

Samuelmaa enebādade Agāra necai basia beadaēda crīcha bada bērā. ³³ BaribΛarΛ Samuelba idjia jarasia:

-BΛa necoba zocārā beapeda wērārāda warra neē bΛasia. Ara maā quīrāca māa bΛ papa sida warra neē bΛaya.-

Māwā jarapeda Gilgalde Ācōrē quīrāpita Samuelba idjira necoba beatapeda pichipichia tΛuasia.

³⁴ Māwānacarea Samuelera idji puru Ramānaa wāsia. Saulora idji puru Guibeadaa wāsia.

³⁵ MamaΛba λtaa Samuelba waa Saulora acΛde wāé basia. BaribΛarΛ Ācōrēba Saulora israelerā boro badada igarada bērā Samuelera idji carea bio sopua basia.

16

Samuelba Davi israelerā boroda bada

¹ Ācōrēba Samuelea jarasia:

-¿BΛa aba sābē Saul carea sopua bai? Māa idjira israelerā boro badada igarasia. Māa quīrā bΛa bΛara Beleānaa wāida ēberā Jesé abadamaa.* Idji warradebemada māa aba bΛaya israelerā boroda bamārēā. Maā carea nedragada cachude tΛ edapeda idjima wādua.-

² Samuelba Ācōrēa jarasia:

-BaribΛarΛ mΛda wāibΛarΛ, Saulba cawasira māra beaya.-

Ācōrēba panusia:

-Māēteara paca zaqueda ededua. Bariduaba iwīdibΛarΛ jaradua bΛa animarāda Ācōrēa babue diade ze bΛada. ³ BΛa animarā babue diade wābΛarΛde Jeséra edodua bΛ ume wāmārēā. Maāne māa cawabiya bΛa sāwā oida bΛada. Māa jarabΛarΛ ēberāda bΛadua israelerā boroda bamārēā. Maāne nedragara idji boro λrā weadua.-

⁴ Ācōrēba jarada quīrāca Samuelba osia. Beleāne jūēsīde mamabema nocorāba ne wayaaba idjira audiabariidapeda nāwā iwīdisīdaa:

-¿BΛa necai zebΛarΛca?-

⁵ Samuelba panusia:

-Māē, māa naā paca zaqueda Ācōrēa babue diade ze bΛa. Maā carea Ācōrē quīrāpita bia duanani carea odadua. Māwānacarea animarāda babue diade wānia.-

Maābe Samuelba Jeséra idji warrarā sida Ācōrē quīrāpita bia bΛpeda edosia idji ume animarā babue diade wānamārēā. ⁶ Ādji jūēsīdade Samuelba Jesé warra Eliāda unupeda nāwā crīchasia:

-Wārāda naλdrΛ Ācōrēba edasia israelerā boroda bamārēā.-

⁷ BaribΛarΛ Ācōrēba idjia jarasia:

-Ababe dji drasoada, quīrāwārēā sida acΛarādua. Ēberāba māra acΛbaria. BaribΛarΛ māra sodrΛ acΛbaria. Naā ēberāda māa edaē bΛa israelerā boroda bamārēā.-

⁸ Maābe Jeséba idji warra Abinadāda Samuel quīrāpita trāsia. BaribΛarΛ Samuelba jarasia:

-NaλgΛ sida Ācōrēba edaē bΛa.-

⁹ Maābe Jeséba idji warra Samāda Samuel quīrāpita trāsia. BaribΛarΛ Samuelba jarasia:

-NaλgΛ sida Ācōrēba edaē bΛa.-

¹⁰ Jeséba siete warrarāra Samuel quīrāpita trāsia. BaribΛarΛ Samuelba jarasia Ācōrēba ni abΛa ādjīdebemada edaē bΛada israelerā boroda bamārēā. ¹¹ Maāne Samuelba iwīdisīda:

-BΛa ¿waa warrarā neē bΛaca?-

* **16:1** Jesé. ΛarΛ cartade Jeséra Isai abadaa.

Jeséba panusia:

-Dji jīrūarebemada neēa ovejada waga ʙa bēra.-

Maʔ carea Samuelba jarasia:

-Idjira jʔʔʔabidua. Idji jūēi naēna ne coḏaēa.-

¹² Ara maʔda Jeséba idjira jʔʔʔabisia. Maʔ warrara quīrāwārēē basia idjaba cacua dowa basia. Idjira dau biya querasia. Maʔne Ācōrēba Samuelea jarasia:

-Naʔdrʔ mʔa edasia. Maʔ bēra idji boro ʔrʔ nedragara weadua israelerā boroda ʙa mārēa.-

¹³ Ara maʔda Samuelba nedragara edapeda dji djabarā quīrāpita maʔ warra ʔrʔ weasia israelerā boroda ʙa mārēa. Maʔ ewarideba ʔtaa Ācōrē Jaurera maʔ warra Davi ume ʙa badjia. Māwānacarea Samuelera ādjima badada idji puru Ramānaa wāsia.

Davi Saul itea traja beda

¹⁴ Maʔ ewaride Ācōrē Jaurera Saul ume badada āyā wāsia. Maʔne Ācōrēba jaida idjima idu zebisia ewariza mīa sē ʙa mārēa. ¹⁵ Maʔ carea Sauloare beaba idjia jarasidaa:

-Dai djuburia ūrīdua: Ācōrēba ʙʔra jaia idu mīa sēbi ʙa. ¹⁶ Maʔ carea dai boro, dairāa arpa zá cawa ʙada jʔʔʔabidua. Māwāra jaiba mīa sēbʔʔade maʔ ēberāba arpara zaya ʙa necai ʙe mārēa.-

¹⁷ Saulba jarasia:

-Māēteara arpa bio zá cawa ʙada jʔʔʔade wānapeda mʔmaa enenadua.-

¹⁸ Maʔne idjiare ʙea ʔʔʔa nāwā jarasia:

-Mʔa Beleʔnebema Jesé warrada aba unusia. Maʔ ēberāba arpara bio zá cawa ʙa. Idjira quīrāwārēē ʙa, sozarra ʙa, bio mēsrā ʙa, idjaba crīcha cawaadeba bedeabaria. Maʔ awara Ācōrēra idji ume ʙa.-

¹⁹ Ara maʔda Saulba Jesémaa ʔcʔʔ nāwā jarade diabuesia:

-Dadjirā boro Saulba nāwā jara ʙa: ʙa warra Davi, dji oveja wagabarida mʔmaa diabuedua.-

²⁰ Ara maʔda Jeséba idji warra Davira Saulmaa diabuesia. Maʔ awara paʔda, uva ʙa animarā e oḏade ʙa sida burro ʔrʔ jʔcuapeda diabuesia. Chiwatu zaque sida aba diabuesia.

²¹ Davira jūēpeda Saul itea traja besia. Saulba Davira bio quīrā basia. Maʔ bēra idjira ʙasia idji djōi careabemada eronībamārēa. ²² Saulba Davira bio bia unu ʙa bēra bedeada Jesémaa diabuesia Davira idji ume idu bebimārēa. ²³ Jaiba Saul mīa sēbʔʔade Davi ba arpada zabadjia. Māwā zá ʔade Saulora necai ʙe badjia jaira āyā wābadji bēra.

17

Davi Goliá ume djōna

¹ Maʔ ewaride pilisteo sordaorāda Soco purude Judadeba jōpedadarā ējūāne ābaa dji jʔʔedapeda Epes-damiʔ abadade duanesidaa. Maʔ ējūāra Soco puru idjaba Azecá puru ēsi basia. ² Maʔne Saulora israelerā sordaorā ume Ela do caita ʙa jewedade dji jʔʔesidaa. Mama chāwē duanasidaa pilisteorā ume djōni carea. ³ Pilisteorāra eya ʔʔʔade duanasidaa. Maʔne israelerāra dewara eyade panasidaa. Jewedada ādjirā ēsi basia.

⁴ Maʔne pilisteorā duanʔmaʔba ēberā bio mēsrā ʔada jewedadaa zesia. Maʔ ēberāra Goliá abadjidaa. Goliára Gat purudebema basia. Idji drasoara sei bicaca audu basia. ⁵ Idji borode ne zarea bronce oḏada jʔ ʔabadjia. Idji jāare bronce cadaba jūātrʔ jʔ ʔabadjia. Dji zʔʔara cien libra audu basia.* ⁶ Idji jīrū epanane bronce oḏaba jūātrʔ jʔ ʔabadjia. Maʔ awara mīasu zaque bronce oḏada ēcarrade awa ʔabadjia.† ⁷ Idji mīasu waibʔada bio omoa basia. Dji quidara jiorro oḏa basia. Dji quida zʔʔara quince libra basica ʙa.‡ Idji djōi careabema eronībabarida idji nocoare nībasia. ⁸ Goliára jewedade nūmepeda israelerā sordaorā nāwā basia:

-¿Cārē cārēē jāwā chāwē duanʔ? Mʔra pilisteoa. Jūma bārāra Sauloare djōbadaa. Mʔduba pilisteorā carea djōya. Maʔ bēra ēberāda aba edadadua bārā carea mʔ ume djōne zemārēa. ⁹ Idjia mʔda poya beaibʔʔa jūma dairāra bārā nezocarāda panenia. Baribʔʔa mʔa idjida beasira bārāra dai nezocarāda panenia. ¹⁰ Idi mʔa bārā israelerā orra bedeā ʙa: ēberāda aba namaa diabuedadua mʔ ume djōmārēa.-

¹¹ Maʔ ūrībʔade Saulora, idji sordaorā sida bio ne wayasidaa. Abedā sāwā oḏida cawa crīchadaē basia.

¹² Davira Jesé warra basia. Jeséra Epratadeba yōna basia. Juda druade Beleʔ purude ʔabadjia. Saul israelerā boro baside Jeséra bio drōāda basia. Idjia warrarāda ocho erobasia. ¹³ Idji warrarā drōāra panada ūbea Sauloare djō panasidaa. Dji nabemara Eliá basia.

* 17:5 Cien libra audu. Hebreo bedeade ʔʔ ʙa "cinco mil siclos." † 17:6 Mīasu zaque. ʔcʔʔamaarā maʔgara neco basia. ‡ 17:7 Hebreo bedeade ʔʔ ʙa "seiscientos siclos."

Idjiarebemara Abinadá basía. Mañarebemara Samá basía. ¹⁴ Mañ ùbeabema warrarāra Sauloare djò panasidaa. Davira Jesé warra dji jirūarebema basía. ¹⁵ Davira Saul ðamaa wāpeda jēda Beleñnaa zebadjia idji zeza oveja waga ðai carea.

¹⁶ Mañmisa pilisteo Goliába diapeda, quewara bida israelerāa orra bedeabadjia. Cuarenta ewari māwā osia.

¹⁷ Ewari aba Jeséba idji warra Davia jarasia:

–Warra, ða djabarā itea nañ die pañda, nañ trigo jututiada sida ē aba ededua. [§] ¹⁸ Mañ awara sordaorā boro itea nañ die quesoda ededua. Mañbe ða djabarā sāvā panada iwidiapeda ðdjia jaradua ne diabuedamārēā. Mañneba māa cawaya ðdjira bia panada.

¹⁹ Mañmisa Saulora, Davi djabarāra, waabema sordaorā sida Ela jewedeade pilisteorā ume djōni carea panasidaa.

²⁰ Diapededa Daviba idji ovejara dewara ume ðeesia wagamārēā. Mañbe idji zezaba jaradara edapeda wāsia. Davi jūēne wāsida israelerā sordaorāra djōne wāñda bēra ðaga duanasidaa. ²¹ Mañne israelerāra pilisteorā chāwē duana quīrāpe chāwē duanesidaa.

²² Daviba ededara ne wagabari jawade amepeda idji djabarā chāwē duana pira wāsia ðdji sāvā panada iwidi carea. ²³ ðdji ume bedeade ðade Gat purudebema mēsra ða Goliāra pilisteorā chāwē duana mañba jewedeadaa zepeda israelerāa orra bedeasia idjia obari quīrāca. Mañgara Daviba jūma ūñsia.

²⁴ Israelerāba Goliá unubadade bio ne wayadapeda jēda pirasidaa. ²⁵ ðdjiduba jarasidaa: –¿Bārāba jāl ēberāra unusidaca? Idjia dadjirāa orra bedeade zebaria. Bariduaba jāl pilisteoda beibara dadji boroba mañ ēberāra ne bara ðaya. Idji cau sida diaya. Mañ awara idjia parata diabi ðara dji zeza ēberāraa waa diabiēa.–

²⁶ Daviba idji caita duana ēberāra nāvā iwidiisia:

–Jāl pilisteo cacua wēāgoē tabara ¿cai jāvā Ācōrē zocai ða sordaorāda orra bedeai carea? Jāvā dadji israelerā biē jara ðada aba ða beibara, ¿cārēda idjia diadi?–

²⁷ ðdjia naēna jarapedadara wayacusa jarasidaa. ²⁸ Davi djaba dji nabema Eliába ūñsia Davira dewararā ume nēbara ðada. Mañ carea quīrūpeda Davia nāvā jarasia:

–¿Cārē cārē zesi? ¿jāl oveja zocārēēbe tabada ējūā pōāsa ewaraga ðade ðduba beesica? Māa cawa ða ðara sāvā ðada. ðara namaa ze ða ababe dairā djò duanada acāi carea.–

²⁹ Daviba panusia:

–Māa ¿cārē cadjiruada osi? ¿Ababe iwidi ðaēca?–

³⁰ Ara mañda idji djaba caitabemada āyā wāsia. Mañbe dewara ēberāra Goliá bedeabemada iwidiiside ðdjia bida abarida panusidaa. ³¹ Daviba māwā iwidi ðada ūñsidade ðara Saulma jarade wāsidaa. Mañ carea Saulba idjira trāñbia. ³² Mañbe Daviba Sauloa jarasia:

–Mā boro, ni aba ða jāl pilisteora wayaiē ða. Mā, ða nezocara idji ume djōne wāya.–

³³ Saulba panusia:

–ðaduba jāl pilisteo ume poya djōne wāēa. Acadua ða wadi cūdrada ðada. Mañne idjira drōāda ða. Idjira cūdra eda ða djò ðabaria.–

³⁴⁻³⁵ Daviba panusia:

–Mā boro, mā zeza oveja waga ðade imamada wa wida zepeda ovejada ca edesira māra caidu wāpeda idjia ca erobara jārībaria. Idjaba mañ animarāba māda orra ðara idji quidatrade jidapeda u jidabaria aba beabara. ³⁶ Wida imama sida māwā obaria. Māa jāl pilisteo cacua wēāgoē tabara ara mañ quīrāca oya, Ācōrē zocai ða sordaorāda orra bedeade ða bēra. ³⁷ Ācōrēba māra imama jawadebemada idjaba wi jawadebemada ēdra edasia. Ara mañ Ācōrēba māra jāl pilisteo jawadebemada ēdra edaya.–

Mañne Saulba idjia jarasia:

–Māēteara wādua. Ācōrēba ða ume ðaya.–

³⁸ Ara mañda Saulba idjia djōi careabema jārbarida Davia jāñbia. Ne zarea bronce odada Davi borode jāñbipeda jā jūātrābari sida Davia jāñbia. ³⁹ Mañbe Daviba Saul necoda ðara jēpeda arima ðara zasia. Baribara jāca bēra poya wāē basía. Daviba Sauloa jarasia:

–Nañra jāca bēra māra poya wāēa.–

Ara mañda Daviba jūma ērācuasia. ⁴⁰ Mañbe idjia eronībari bacurura edapeda do zaquedaa wāpeda mōgara borogoa quedeada juesuma idji buchacade pe edasia. Mōgara tabaribarida idji jawade edapeda pilisteo Goliá ume djōne wāsia.

⁴¹ Mañne Goliāra Davima pīca zebara basía. Idji djōi careabema eronībari idji nocoare nībasia. ⁴² Goliába bio acāñba unusia Davira cūdra quīrāwārēā ðada idjaba cacua dowā ðada. Mañ bēra sirīē ða quīrāca unusia. ⁴³ Mañ carea nāvā jarasia:

§ 17:17 É aba. Hebreo bedeade bā ða “efa.”

-¿Cārē cārēã jãwã bacuru catã zebãrã? ¿Mãwãra mãra usaca?-

Maãne idji ãcõrē bea trãneba Davira biē jarasia. ⁴⁴Maã awara nãwã jarasia:

-Zedua, mã ba ðjarara diaya ãgosoba, mẽãbema animarã bida codamãrēã.-

⁴⁵Baribãrã Daviba panusia:

-Bara mã ume djõne ze ðãã neco bara, mããsu bara, idjaba mããsu zaque bara, baribãrã mãra ba ume djõne ze ðãã ãcõrē ne jũma poya ðã trãneba. Idjira dai israelerã sordaorã ãcõrēã. ðãã idjiãbãrã orra bedeasia. ⁴⁶Idi ara mã ãcõrēba ðãrã mã poyabiya. Mãã ðãrã beapeda obãã tutaya. ðã ðjarara, waabema pilisteorã djara sida mãã diaya ãgosoba, mẽãbema animarã bida codamãrēã. Mãwã jũmarãba cawadã wãrã ãcõrēã dai israelerã tãena ðãã. ⁴⁷Maã awara nama duanãba cawadã ãcõrēã ðãrã edacada necoba ni mããsuba. Nama ãcõrēã djõya. Mãã bẽrã idjiã bãrãra dairãa poyabiya.-

⁴⁸Maãne Goliãra Davi beai carea caitaara wãbãrã basia. Ara mããda Davira idji ume djõne pira wãsia. ⁴⁹Idji jãwara buchacade berajupeda mõgarada edapeda Goliãmaa tabarisia. Mãã mõgarara pilisteo dratude jou dogosia. Mããba Goliãra bãrrubari baesia. ⁵⁰Mãwã Daviba mõgara tabaribariba Goliãra poyasia. Neco neē idjira beasia. ⁵¹Davira Goliã tabãmaa pira dogopeda Goliã necoda ãũta edasia. Mããba abeda beatapeda obãã tutasia.

Waabema pilisteorãba ãdjidebema mẽsrãara ðãra beu tabãda ununapeda memenesidãa. ⁵²Ara mããda Judadebema sordaorãra, waabema Israel sordaorã sida djõni carea ðãga duanenapeda araa pira wãsidãa. Mããbe caidu quena wãsidãa Saaraã purudeba aba Gat purudãa idjaba Ecroã purude eda wãbada daucha. Mãã ora abeda jũma bira basia pilisteorã beapedadaba.

⁵³Mãwã ãpẽ wãpedadacarea israelerã jẽda zebãdade pilisteorãba ne beapedadara jũma edacuasidãa. ⁵⁴Maãne Daviba Goliã borora edapeda Jerusaleã purudãa edesia. Baribãrã Goliãba djõi careabema erobadara idji wua dede wagasia.

⁵⁵Maã naẽna Saulba Davira Goliã ume djõne wãbãrãda unuside idji sordaorã boro Abne abadaa nãwã iwidiãia:

-Abne, jãã warra zezara ¿cai?-

⁵⁶Abneba panusia:

-Ay, mã boro, mãã wãrãda adua ðãã.-

Maã carea Saulba idjiã jarasia:

-Mãẽteara iwidiide wãdua idji zezara cai cawaya.-

⁵⁷Daviba Goliã beapeda jẽda zebãrãde Goliã borora jãwade erobasia. Abneba idjira unupeda Saulmaa edesia. ⁵⁸Maãne Saulba iwidiãia:

-Warra, ¿ba zezara cai?

Daviba panusia:

-Mããra ba nezoca Beleãnebema Jesé warraa.-

18

Jonataã Davi ume dji bia

¹Saul ume bedeadacarea Davira Saul warra Jonataã ume dji biada panesidãa. Jonataãba Davira quĩrãã basia ara idji quĩrãã ba quĩrãca. ²Maã ewaride Saulba Davira idji ume bebisia. Waa idji zeza ume bãmãrēã idu wãbiē basia. ³Jonataãba Davira quĩrãã basia ara idji quĩrãã ba quĩrãca. Mãã bẽrã bedeã basidãa dji biada paneni carea. ⁴Jonataãba idji djiora Davia ãrã diasia. Mãã awara idji djõbada necoda, enedãrãmada, cãrrã trãjãbadada, cacuade jãbari sida diasia.

⁵Saulba Davi djõne diabuebãrãza Daviba poyabadjia. Mãã carea Saulba idjira idji sordaorã boro dji dromada basia. Mããra jũma Saul sordaorãba, idjiare bea bida bia unusidãa.

Davi trã ðãga ba carea Saul so ãrãna

⁶Daviba pilisteo Goliã beadacarea israelerã sordaorãra jẽda ãdji puruza wãsidãa. Israelerã puruza jũene wãbãdade wẽrãrãba Saulora audiabaribadjidãa. Mããne ðãsrãidãba trããbadjidãa, caribadjidãa, idjaba tõnõãda, dewara sida zabadjidãa.* ⁷Mãwã cari panãne nãwã trããbadjidãa:

Saulba ãberãda mil beasia baribãrã Daviba die mil beasia.

⁸Maã ãrãside Saulora so ãrãsia. Mãã carea quĩrũbideba jarasia:

-Ãdjirãba jara panãã Daviba ãberãda die mil beasida mããne mãã milbe beasida. ¿Cawãene idjira ãdjirã boroda ðãã!-

⁹Mamaãba ãtaã Saulba Davira quĩrãcuita bãbadjia.

* 18:6 Dewara sida. Hebreo bedeade mããra ebuda ðãã.

¹⁰ Nurēma Ācōrēba jaida Saulmaa idu zebisia. Maḷ jaiba idjira quīrā cawaē nūmebisia idji de dromane. Maḷne Daviba Saul carebai carea idji arpara zá basia idjia obari quīrāca. Saulba mīāsuda idji ḷawade erobasia. ¹¹ Cawaēne Saulba maḷ mīāsuba araa tēūtasia. Idjia crīchasia Davira dedaa su jidaida. Baribaḷa Daviba barima umé aubuesia su bearāmārēa.

¹² Saulba cawa basia Ācōrēra idji ume baḍada āyā wāsida baribaḷa Davi ume baḍa. Maḷ bēra idjia Davira waya basia. ¹³ Maḷ ewaride Davira mil sordaorā boroda basia idji caita barāmārēa. Djōne wābadaza Daviba sordaorāda edepeda bia enebadjia. ¹⁴ Ācōrēra idji ume ba bēra ne jūmane bia wābadjia. ¹⁵ Davira ne jūmane bia wā bēra Saulba waya basia. ¹⁶ Baribaḷa jūma Judadebemarāba, waabema israelerā bida Davira bio quīrā panasidaa djōne wābadaza ādjirāra edepeda bia enebadji bēra.

¹⁷ Ewari aba Saulba Davia jarasia:

–Mḷ cau dji nabema Meráda bḷa diaya ba quima bamārēa. Mḷa ababe quīrā ba bḷa mḷ itea sozarra djō baída Ācōrēba djōbibalaḷde.–

Baribaḷa Saulba wārāda nāwā crīcha basia: “Mḷa Davi beai cāyābara biara ba pilisteorāba beaída.”

¹⁸ Maḷne Daviba panusia:

–Baribaḷa mḷra dji dromaēa ba wigu bai carea. Mḷ ēberārā sida dadji Israel druaḍe dji dromarāēa.–

¹⁹ Saulba Davia idji cau Merára diai jaradamīna dji ewari jūēside diaē basia. Ātebala ēberā Adriel abadaa diasia. Adrielerā Mehola puruḍebema basia. ²⁰ Maḷne Saulba dewara cau Mical abadada erobasia. Maḷ wērāba Davira quīrā basia. Saulba cawapeda baḷsridasia. ²¹ Nāwā crīchasia: “Mḷ cau Micalera Davia diaya. Maḷbe idjideba mḷa Davira pilisteorā ḷawade baebiya.” Maḷ carea Saulba wayacusa Davia jarasia:

–Idibaḷa wārāda bḷa mḷ wigu baya.–

²² Maḷ ewaride Saulba idjiare bea nāwā jarasia:

–Bāduba Davi ume beḍeabadaḍe jaradaḍua mḷa idjira bio quīrā baḍa idjaba bārā bida idjira bia unu panada. Maḷ bēra mḷ caura edaduada adadu.–

²³ Sauloare beaba Davia māwā jarasidaa. Baribaḷa Daviba panusia:

–Mḷra ne neē quirua idjaba dji dromaēa. ¿Ara jāwā quiruda dadjirā boro wigu baida baḷca?–

²⁴ Sauloare beara wānapeda Daviba jaradara Sauloa jūma nēbaḷasidaa. ²⁵ Baribaḷa Saulba crīcha basia Davira pilisteorāa beabida. Maḷ bēra jarasia:

–Davia jaradaḍua mḷ cau carea paratara iwidiē baḍa. Mḷa ababe quīrā ba idjia pilisteorā umaquīrā cacua wēāgoḍa eda cien eneida. Idjia jaradaḍua pilisteorāba dadjirā biē opedada carea mḷa ādjirāra abari quīrāca biē o quīrā baḍa.–

²⁶⁻²⁷ Sauloare beaba Davia maḷra jarasidaa. Maḷ beḍeara Daviba bia ūrīsia dji boro Saul cauda eda quīrā baḍa bēra. Saulba jarada ewari naēna Davira idji sordaorā ume wānapeda dosciento pilisteorāra quenasidaa.† Daviba maḷ umaquīrāra cacua wēāgocuaḍa dji era Saulmaa edesia idji cau edai carea. Ara maḷda Saulba idji cau Micalera diasia Davi quima bamārēa.

²⁸ Maḷne Saulba wārāda cawasia Ācōrēra Davi ume baḍa idjaba idji cau Micalba Davira bio quīrā baḍa. ²⁹ Maḷ carea biara wayasia. Maḷne Davi ume dji quīrāda besia aba beubaraḍaa. ³⁰ Maḷ awara pilisteorā ādjirā ume djōne zebadaza Daviba dewara sordaorā bororā cāyābara auḍara poyabadjia. Maḷ bēra idjira trḷ baḷca besia.

19

Saulba Davi beai baḍa

¹⁻² Saulba idji warra Jonataḷa, idjiare bea bida jarasia Davira beadamārēa. Baribaḷa Jonataḷa Davira bio quīrā ba bēra maḷgḷdebeḍemada idjia jūma nēbaḷasia. Nāwā jarasia:

–Mḷ zeza Saulba bḷa bea quīrā baḷa. Maḷ bēra quīrācuīta baḍua. Nu diapeda puru dajada mīrū beḍua. ³ Maḷne mḷ zeza ume parḷaḍe wānia ba mīrū ba caita. Mḷa baḍeḍemada idji ume beḍeaya. Idjia oi crīcha baḍa cawasira mḷa bḷa jaraya.–

⁴ Nurēma Jonataḷa Daviḍebemada idji zezaa nāwā bia jarasia:

–Mḷ boro, ba nezoca Davira biē orāḍua. Acaḍua, idjia bḷa ni cārē cadjirua sida oē ba ātebala bio careba baḷa. ⁵ Idji beadi adua Goliāra beasia. Maḷ ewaride Ācōrēba pilisteorāra jūma dadji israelerāa poyabisia. Maḷ unuside bḷa bio baḷsridasia. Baribaḷa idi cārē cārēā idjira biē o quīrā baḷa? Idjia ni cārē cadjiruada oē baḷa idjira beai carea.–

⁶ Jonataḷa jara ba ūrībaḷaḍe Saulba panusia:

–Warra, Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraya: mḷa Davira beabiēa.–

† **18:26-27** Doscientos pilisteorā. 2 Samuel 3:14de jara ba Daviba cien beasida.

7 Saul wānacarea Jonataḷba Davira trḷpeda idji zeza ume bedeadara jūma nēbḷḷasia. Maḷbe Jonataḷba Davira Saulmaa edepeda Davira Saul ume besia naēna baḷa quīrāca.

8 Maḷ ewaride israelerāra wayacusa pilisteorā ume djōsidaa. Davira djōne wāpeda zocārā quenabḷḷa carea pilisteorāra memenesidaa. 9 Baribḷḷa Ācōrēba jaira waya Saulmaa idu zebisia. Saulora miāsu catḷ chūmasia Daviba arpa zá baḷde. 10 Cawaēne Saulba Davira miāsuba su jidai basia baribḷḷa Daviba bera aubuesia. Maḷ bēra miāsura dedaa su nūmane wāsia. Ara maḷ diamasi Davira mīrū wāsia.

11 Maḷ bēra Saulba sordaorāda Davi dedaa diabuesia acḷ pananamārēā idjaba nurēma diapeda Davi beadamārēā. Baribḷḷa idji quīma Micalba Davia nāwā jarasia:

-Baḷda naḷ diamasi mīrū wāēbḷḷa nu bḷḷa beaḷia.-

12 Maḷ bēra dji dajadaa acḷbadadeba Micalba Davira jḷcaradeba uḷaa bḷpeda Davira mīrū wāsia. 13 Maḷbe Micalba jḷwaba oda ācōrē waibḷḷada Davi cḷdade bḷasia. Maḷ boroare chiwatu carada bḷpeda borobaba ānēbari cobḷasia.* 14 Diapeda Saulba sordaorāa Davi jidabisiḷe Micalba jarasia idjira cacua biē bḷ bēra cḷdade bḷada. 15 Sordaorāra Saulmaa jēda wānapeda maḷra nēbḷḷasidaa. Baribḷḷa Saulba ādjira wayacusa Davi jidade wābisia. Nāwā jarasia:

-iCḷdade bḷ sida idjira jidadapeda mḷmaa enenadua beai carea!-

16 Ara maḷda sordaorāba Davira jidade wāsidaa. Idji dede eḷa wānapeda idji cḷdade jḷwaba oda ācōrēda chiwatu cara bara tabḷada unusidaa. 17 Maḷ carea Saulba idji cau Micalba jarasia:

-iCārē cārēā mḷra jāwā cūrūgasi? iCārē cārēā mḷ dji quīrūra mīrū wāmārēā carebasi?-

Micalba panusia:

-Idjia jarasia carebaēbḷḷa mḷra beaḷia.-

18 Davi mīrū wāsida Ramá purudaa Samuel acḷde wāsia. Mama Daviba jūma nēbḷḷasia sāwā Saulba idjira osida. Maḷbe Davira, Samuel sida Nayo abadaḷaa panane wāsidaa. 19 Baribḷḷa ḷcarḷba Sauloa jarasidaa Davira Nayode baḷa Ramá puru caita. 20 Ara maḷda Saulba sordaorāda Davi jidade diabuesia. Ādjirā jūesidade Ācōrēneba bedeabadarāda unusidaa Ācōrēneba beḷea duanada.† Samuelera ādji nocoare bḷasia. Maḷne cawaēne Ācōrē Jaurera Saulba diabuedarāmaa zesia. Maḷbe ādjirā sida Ācōrēneba beḷea duanesidaa.

21 Saulba maḷ cawaside dewara sordaorāda diabuesia. Jūesidade maḷgarā sida Ācōrēneba beḷea duanesidaa. Maḷ bēra Saulba dewararāda diabuesia. Baribḷḷa maḷgarā sida Ācōrēneba beḷea duanesidaa. 22 Maḷ carea ara idjida Ramá purudaa Davi jidade wāsia. Secū abadea baido juebada uriaa jūeside iwidisia Davida idjaba Samuelda sāma panḷ cawaya. Maḷne ēberārāba jarasidaa ādjira Nayode panḷada Ramá puru caita. 23 Maḷ bēra Saulora Nayoda wāsia. Wābḷḷade Ācōrē Jaurera idjima zepeda idji sida Ācōrēneba beḷea besia. Māwā beḷea wābḷḷada Nayode jūesia Ramá puru caita. 24 Mama idjia jḷ bḷra ērāpeda Samuel quīrāpita āsa diamasi bida Ācōrēneba beḷea basia. Maḷ carea abaḷba ne oca baḷada cawaēne o beibḷḷa israelerāba nāwā jarabadaa:

-Saul sida iĀcōrēneba bedeabarica?-

21

Davi mīrū wāna

1 Maḷ ewaride Davira Nobo purudaa sacerdote Ahimele acḷde wāsia. Baribḷḷa Ahimeleba Davira iduba zebḷḷada unuside dauperasia. Audiabaripeda nāwā iwidisia:

-iSāwā jāwā baḷduba nī?

2 Daviba sewadeba panusia:

-Dadjirā boro Saulba mḷa ne obi bḷaa. Baribḷḷa ni abaḷa maḷgḷdebemada cawabirāduada asia. Mḷa jaradama mḷ sordaorā ume dji ununia. 3 Mērā, iCārēda eroḷa coi carea? Paḷda juesuma wa ne baridua bḷa eroḷa sida mḷa diadua.-

4 Maḷne sacerdoteba panusia:

-Mḷa paḷ eroḷara baridua paḷēa. Ātebḷḷa Ācōrē quīrāpita baḷa paḷda eroḷa.* Bḷ ume panḷ sordaorāda idi wērārā ume cāinaē panḷbḷḷa mā paḷra mḷa diaya.-

5 Daviba panusia:

-Ni abaḷda wērā ume cāinaē panḷa. Dai djōne wābḷḷadaza Ācōrē quīrāpita bia beaḷida panḷa. Idi biara māwā panḷa dadjirā boro Saulba diabueda bēra.-

* 19:13 ḷcarḷmaarā Micalba dji jḷwaba oda ācōrēra Daviba cacuaḷe jḷbariba jḷ bḷasia. † 19:20 Ācōrēneba beḷea duanada. Hebreo bedeade ebuda bḷēa sāwā bedeasida. Zocārāmaarā ādjia Ācōrē bedeada miā cawaiē jara duanasidaa waa dadjia ūrīnaca bedeade beḷea duanasidaa. * 21:4 Levitico 24:5-9.

⁶ Mañne sacerdoteba Davia pañ Ācōrē quīrāpita badara diasia dewarada neē bada bēra. Mañ pañra erobasia pañ djiwidida Ācōrē quīrāpita bada bēra. ⁷ Mañ ewaride Saul nezoca Doē abadada Ācōrē quīrāpita ne oi carea mama basia. Idjira Edoñnebema basia. Saul oveja wagabadarā boro basia. ⁸ Mañne Daviba sacerdote Ahimelea jarasia:

–¿Bla djōbada necoda wa mīāsuda nama neē bla? Dadjirā boro Saulba isabe zebida bēra mñ necoda, dewara djōi careabema sida enē basia.–

⁹ Ahimeleba panusia:

–Bla Ela jewedade beada pilisteo Goliá neco badada nama erobla. Dai sacerdote djiyo waga erobla jēdaare wuaba bará bla.† Quīrā bla bla bla, edadua. Mña dewarada neē bla.–

Daviba jarasia:

–Jāñ cāyābara biara blara neēa. Mña diadua.–

¹⁰ Ara mañ ewaride Davira Saul carea pilisteorā puru Gat abadada mñrū wāsia dji boro Aquisi abadamaa. ¹¹ Mañne Aquisiare beaba jarasidaa:

–¿Jari blara Davi, Israeldebema borōēca?‡ Wērārā cari duanane idjidebemada nāwā trāsidāa:

Saulba ēberāda mil beasia baribla Daviba die mil beasia.

¹² Ādjia māwā jarapedada carea Daviba bio crīcha nūmesia. Bio waya basia Gat purudebema boro Aquisiba idjira beabida. ¹³ Mañ carea ādji quīrāpita quīrāē bla quīrāca babadjia. Dji dede eda wabadade idji bichiwiaba orrecuabadjia idjaba idobara idji icarade zowuabibadjia. ¹⁴ Mañne Aquisiba idjiare bea nāwā jarasia:

–jñā ēberāra quīrāē tabla! ¿Cārē cārēā idjira mñ quīrāpita enesida? ¹⁵ ¿Idjira nama enesidaca mñ quīrāpita quīrā cawaē bamārēā? Bārāmaarā ¿quīrāē beara nama neēca? jñā ēberāra mñ dedebemada āyā ededadua!–

22

¹ Mamaaba Davira Adula puru caita eya uriade mñrū bade wāsia. Davi djabarāba, dji zeza, jūma dji zeza ēberārā bida idjira mama bada ūrīsidade idji ume panane wāsidaa. ² Mañ awara jūma ēberārā bia mīga beada, ne diai bara beada, sode biē bea sida idjimaa wāsidaa. Mañne Davira ādjirā boroda besia. Jūma ābaa cuatrociento panasidaca bla. ³ Mamaaba Davira Mizpa purudaa wāsia Moab druade. Idjia Moab druadebema boroa nāwā jarasia:

–Mñ djuburia, mñ zeza da mñ papa sida nama idu bebidua aba Ācōrēba sāwā oida mña cawabibladāa.–

⁴ Mañbe Daviba djibarirāra Moab druadebema boromaa edepeda amesia. Ādjirāra mama panesidāa Davi eyade mñrū bamisa. ⁵ Mañne Ācōrēneba bedebari Ga abadaba Davia nāwā jarasia:

–Waa nañ eyade mñrūrādua. Jēda Juda druadaa wādua.–

Ara mañda Davira Haret oidaa wāsia.

Saulba sacerdoterā quenana

⁶ Ewari aba Saulora Guibea purude eya zaquede chūmasia tamarisco bacuru edre. Idji jawade mīāsuda erobasia. Jūma idjiare beara idji ume panasidāa. Mañne bla bla idjimaa zedapeda jarasidaa Davida, idji ume panarā sida unusidada. ⁷ Saulba idjiare bea nāwā jarasia:

–Ūrīnādua, bārāra mñ quīrāca Benjamīlneba yōpedadarāa. Baribla Judadeba yōna Jesé warra Davira dadji israelerā boroda beibla bla, ¿idjia bārāa ējūāda, uva ējūā sida diaica? ¿idjia bārāra idji sordaorā bororāda blaica?‡ ⁸ Māwāmīna bārāra bedea ausidaca bla mñ āyā bla di carea. Ni abaaba mña jaradaē basia mñ warra Jonataāra Jesé warra Davi ume beada blasidada. Ni abaaba mñda crīchadaca. Idjira mñare bada Daviba mñra beai carea bla mñ warra Jonataāba māwā crīchabida bēra. Baribla bārāba mañnebemada mña jaradaē basia.–

⁹ Mañne Edoñnebema Doē ādji tāēna bla nāwā jarasia:

–Mña Jesé warra Davira Nobo purude unusia. Idjira Ahitob warra Ahimele ume bedea basia. ¹⁰ Ahimeleba Ācōrēa iwīdisia Daviba sāwā oida bla cawaya. Mañ awara djōbada neco pilisteo Goliáde badada, coi careabema sida diasia.–

¹¹⁻¹² Ara mañda Saulba Ahitob warra Ahimelera, idji zeza ēberārā sida jūma trābsia. Ādjirāra Nobo purude Ācōrē sacerdoterā basia. Ādjirā Saulma jūesidade Saulba Ahimelea jarasia:

† 21:9 Sacerdote djiyo. Hebreo bedede bla bla “efod.” Mañ versículoē ebuā bla bla cārēnebemada bedea bla. ‡ 21:11 Davi, Israeldebema boro. Hebreo bedede bla bla “Davi, nañ ējūānebema boro.” * 22:7 Hebreo bedede nāwā bla bla: “¿idjia bārāra mil bororāda idjaba cien bororāda blaica?”

-Ahitob warra, m̄la jarabara ūr̄dua.-

Ahimeleba panusia:

-Jaradua, m̄l boro.-

¹³ Mālne Saulba iwidiisia:

-¿Cārē cārēā bara Jesé warra Davi ume m̄l beadi carea bedea ausida? M̄la cawa bla bla palda, djóbada neco sida idjía diasida. Māl awara bla Ācōrēa iwidiisia Daviba s̄awā oida bla cawaya. Māl b̄erā idira idjía m̄lra beai carea bla.-

¹⁴ Ahimeleba panusia:

-M̄wāēā. M̄l boro, jūma blaare bea cāyābara Davira bl ume jipaara bla. ¿Idjira bl wiguēca? ¿Bl wagabada sordaorā boroēca?† ¿Jūma bl diguidabemarāba idjira woy panlēca? ¹⁵ Idibebara m̄la Ācōrēa iwidi blaēa idjía s̄awā oida bla cawaya. Māl b̄erā m̄l boro, jararādua m̄lra m̄l ēberārā sida bedeade panlda. Wārāda m̄l, bl nezocaba cārē sida adua bla nāl n̄ebaradebemada.-

¹⁶ Baribara Saulba ijānaē b̄erā n̄awā jarasia:

-Ahimele, bara, bl zeza ēberārā sida m̄la jūma beabiya.-

¹⁷ Ara mālda Saulba idji wagabada sordaorā n̄awā jarasia:

-Ācōrē sacerdoterāra jūma quenadua! Ādjirā sida Daviare duanla. Ādjia cawasidaa Davira m̄rū n̄ida baribara m̄la jaradaē basia.-

Baribara idji wagabada sordaorāba Ācōrē sacerdoterāra bea quīrānaē basia. ¹⁸ Māl carea Saulba Edōlnebema Doéa jarasia:

-j̄baabara Ācōrē sacerdoterāra quenadua!-

Ara mālda Doéba ādjirāra quenasia. Māl ewaride 85 sacerdoterāda ādji djo j̄l beada quenasia. ¹⁹ Māl awara sacerdoterā puru Nobodaa wāpeda umaquīrārāda, wērārāda, warrarāda, djiwidi toda quedea sida necoba jūma quenasia. Pacada, burroda, oveja sida quenasia.

²⁰ Baribara Doéba quenabara Ahimele warra Abiatada Davi blaama m̄rū wāsia.‡

²¹ Mālne idjía Davia n̄ebarasia s̄awā Saulba Ācōrē sacerdoterāra quenabisida. ²² Daviba idjía jarasia:

-M̄l Nobo purude baside Edōlnebema Doé sida mama basia. M̄la cawa basia idjira Saulmaa wāpeda m̄l j̄ama badara jaraida. Māl b̄erā m̄lra bedeade bla bl zeza ēberārā jūma quenana carea. ²³ M̄l ume bedua. Ne wayarādua. Abari ēberāba m̄lda, bl sida bea quīrā bla. M̄l ume besira idjía bara beaēa.-

26

Daviba Saul bea ama bada

¹ Māl ewaride Zip purudebemarāda Guibeadaa wānapeda Sauloa n̄awā jarasidaa:

-Davira Haquila eya zaquede ējūā pōāsa ewaraga bl quīrāpe m̄rū bla.-*

² Ara mālda Saulba dji biara bea Israeldebema sordaorāda mil ūbea edapeda Zip ējūā pōāsa ewaraga blaada Davi jarade wāsidaa. ³ Mālne Haquila eya zaquede o icawa cāsidaa. Māl eya zaquera ējūā pōāsa ewaraga bl quīrāpe bla.

Mālne Davira ējūā pōāsa ewaraga bade basia. Idjía cawasia Saulba idjira jidade zebara. ⁴ Māl b̄erā kara diabuesia Saulora idji sordaorā sida s̄ama panlda cawai carea. Ādjirā jēda zesidade jarasidaa wārāda Saulda jūēsida. ⁵ Mālbe Davira Saul idji sordaorā ume panlamaa chupea wāpeda quīrācuita acasia Saulda, Ner warra Abne sida s̄ama cāi panla cawaya. Māl Abnera Saul sordaorā boro basia. Daviba unusia Saulora idji sordaorā ēsi cāi b̄ada. ⁶ Davira jēda wāpeda hititadebema Ahimele ume idjaba Seruyá warra Abisai ume bedeasia. Abisaira Joá djaba basia. Daviba ādjía iwidiisia:

-¿Caida m̄l ume Saul cāi blaama wāi?

Abisaiba panusia:

-M̄lda bl ume wāya.-

⁷ Māl diamasi Davira Abisai ume Saul sordaorā panlamaa wāsidaa. Jūēsidade unusidaa Saulora cāi b̄ada. Idji boro nocoare m̄āsuda egorode su nūmasia. Mālne Abneda, idji sordaorā sida Saul cāi bla orrocawa cāi panasidaa. ⁸ Māl carea Abisaiba Davia jarasia:

-Idi Ācōrēba bl dji quīrāra bl jawade babara. Saulora m̄la idu beabidua. Ara idji m̄āsuba idjira egorodaa su jidaya. Barima aba subara beaya.-

⁹ Baribara Daviba jarasia:

† **22:14** Acalaamaarā māl bedeaba jara bla: "¿Bla jarabara isabe ocaca?" ‡ **22:20** Ahimele warra Abiatada. Hebreo bedeade bl bla: "Ahitob warra Ahimele warra Abiatada." * **26:1** Ējūā pōāsa ewaraga bla. Hebreo bedeade bl bla "Jesimoā."

-Idjira bearādua. Ācōrēba bāda boroda beasira idjia cawa oya. ¹⁰ Ācōrē quīrāpita māa jaraya ababe idjiabatā Saulora beubida bāa. Āibērā ewari aba idjia Saulora ara jāwā beubiya wa dji quīrū ume djō bāde beubiya. ¹¹ Idjiabatā Saulora dadjirā boroda bāda bēra māa Saulora beaēa. Baribatā idji jiadoda, mīasu sida idji boro nocoare beada edadapeda isabe wānia.-

¹² Ara maāda Daviba mīāsuda, jiado sida Saul boro nocoare beada edadapeda wāsidaa. Ādjia opedadara ni ababā ununaē basia ni ūrīnaē basia. Ni ababā lāmanaē basia Ācōrēba jūmarāda bio cāibigada bēra. ¹³ Maābe Davira dewarabema eya zaque borodaa wāsia. Mama idjira Saul sordaorā panā quīrāpe tamā aride besia. ¹⁴ Maāne Daviba Saul sordaorā boro Abneda trā jarasia:

-iAbne! ĶŪrī bāca?-

Abneba panusia:

-ĶCaida jāwā dadjirā boro Saula bia bā?-

¹⁵ Daviba jarasia:

-ĶBāra Israel druađe dji mēsāara bāēca? Maāda Ķcārē cārēā dadjirā boro Saulora wagaē bā? Idi ēberāda bārā cāi duanāmaa wāpeda dadjirā borora beaida basia. ¹⁶ Bāa cadjiruada osia. Bāa dadjirā borora wagaē basia. Ācōrē quīrāpita māa jaraya: Ācōrēba bāda borora bārāba wagapedadaē bēra, bāda bā sordaorā sida jūma beudida panāa. Saul mīāsuda, jiado sida idji boro nocoare beadada jādūa unūi cawaya.-

¹⁷ Saulba cawasia Davida māwā beđe bāda. Maā bēra jarasia:

-Mā warra Davi, Ķbāda jāwā beđe bāca?-

Daviba panusia:

-Māē, mā boro. Māda māwā beđe bāa. ¹⁸ Bāa Ķcārē cārēā mā, bā nezocada biē oi carea ēpē bā? ĶCārēneba māa bāra biē osi? ĶCārē cadjiruada osi? ¹⁹ Mā boro, mā djuburia māa jarabatāra ūrīdua. Ācōrēba bāda mā ume quīrūbisibatā māa idjia animarāda babue diaya bā quīrūbira tumabimārēā. Baribatā ēberārāba bāda mā ume quīrūbisidabatā, Ācōrēba ādjirāra biē bāya. Ādjirāba māra Ācōrēba diada druadebemada āyā jaretabāda quīrāca nama mīrū zebisidaa. Nāwā jarabādaca bāa: āyā wādua dewara ācōrē bea ēpēmārēā. ²⁰ Nama Ācōrēba diada drua āi māra bearādua. Māra usa tā quīrāca abāē bā bēra Ķbāa cārē cārēā māra beai carea jārā bā? iEyađe suērru beai carea jārā bā quīrāca māra ēpē bāa!-

²¹ Maā carea Saulba panusia:

-Mā warra Davi, māa cadjiruada osia. Ēberā crīcha neē bā quīrāca māa bio āi o basia. Mā ume jēda wāna. Idi bāa māra beadaē bēra māa bāra waa biē oēa.-

²² Daviba panusia:

-Mā boro, bā mīāsura nama bāa. Sordaoda aba diabuedua edade zemārēā. ²³ Ācōrēba ēberāza ne biada diaya ādjia jīpa o panā carea idjaba wārāda jā o panā carea. Idi Ācōrēba bāra mā jāwāde basia. Baribatā māa bāra beaē basia, idjiabatā bāra dai boroda bāda bēra. ²⁴ Māa Ācōrēa iwidi bāa māda zocai bāmārēā, māa idi bāra zocai bāda quīrāca. Idjaba iwidi bāa māra jūma bia mīga bādebemada ēdrā bāmārēā.-

²⁵ Saulba panusia:

-Ācōrēba bāra carebaya, mā warra Davi. Wārāda bāa ne wābāda o bāya. Bāa obātāra jūma bia odjaya.-

Maābe Davira āyā wāpeda Saulora jēda idji druadaa wāsia.

27

Davi pilisteorāma bada

¹ Māwānacarea Daviba nāwā crīchasia: “Ewari aba Saulba māra beaya. Biara bāa māra pilisteorā druadaa mīrū wāida. Māwāra Saulba māra beai carea naā Israel druade waa jārāēa. Mama idjia māra poya jidaēa.”

² Ara maāda Davira, seisciento sordaorā idji ume panā sida pilisteorā puru Gat abadaāa wāsidaa. Maā puru borora Maō warra Aquisi basia. ³ Maāne Davira, idji sordaorā sida ādji ēberārā bara Aquisi caita Gat purude panesidaa. Daviba quimada umē erobasia. Aba Ahinoaā basia. Ahinoaāra Jezreel purudebema basia. Dewarabemara Abigail basia. Abigailera Carmel purudebema basia. Idjira Nabal pēdra wērā basia. ⁴ Saulba ūrīsia Davira Gat purudaa mīrū wāsida. Maā bēra Davi beai carea waa jārāē basia.

⁵ Ewari aba Daviba Aquisia nāwā jarasia:

-Bāa māda bia unū bābatā, bā druade puru zaqueda aba māa diadua dai panani carea. Mā, bā nezocara bā puru dromane baiē bāa.-

⁶ Ara maā ewaride Aquisiba Sicla puruda Davia diasia. Mamaāba ātaa maā purura Juda druadebema bororāba eropanesidaa. ⁷ Davira poa aba auđu jedeco quimārē pilisteorā

druade basia. ⁸ Mama panane Davira idji sordaorã ume gesuritarãmaa, gezritarãmaa, idjaba amalecitarãmaa bida ne jãricuade wãbadjidãa. Mañ eberãrãra Telaiñ purudeba Sur êjũãare aba Egipto drua daucha panabadjidãa.* ⁹ Ne jãricuade wãbãdãde Daviba idji sordaorã ume umaquĩrãrãda, wẽrãrã sida jũma quenabadjidãa. Ni abãlda zocai bãdaca basia. Baribãrãl ovejada, pacada, burroda, cameyoda, cacuade jãbada sida jũma edacuadapeda Aquisimãa jẽda wãbadjidãa. ¹⁰ Mañne Aquisiba nãwã iwidiãbadjia:

-Idi bãrãra ¿sãma ne jãricuade wã panasida?-

Mañne Daviba sewadeba nãwã panubadjia:

-Negue êjũãne Juda druade Jerameeldeba yõpedadarãba eropanana, quenitarãba eropanana sida jãricuade wã panasidãa.-

¹¹ Ne jãricuade wãbãrãde Daviba umaquĩrãrãda, wẽrãrã sida jũma quenabadjia. Ni abãlda zocai bãca basia. Idjia nãwã crĩchasia: "Abãlda zocai bãsira mañne idjira Gat purudeãa zeibãrãl Aquisia jaraiscada mãa odada." Davi pilisteorã druade baside mãwã o bãbadjia.

¹² Mañ carea pilisteorã boro Aquisiba crĩchasia Davira idjiare bãda. Idjia jarasia: "Daviba o bã carea idji puru Israelba idjira quĩrãma panãa. Mañ bẽrã idjira ewariza mãare baya."

28

Saul daubara wẽrãmaa wãna

¹ Mañ ewaride pilisteorãda dji jãresidãa israelerã ume djõni carea. Mañne pilisteorã boro Aquisiba Davia nãwã jarasia:

-Bãa bio cawa bãa bãra, bã sordaorã sida mãare djõne wãnida panãda.-

² Daviba jarasia:

-Bia bãa, bãa unuya sãwã mã, bã nezocara djõbarida.-

Aquisiba jarasia:

-Mãwã baibãrãl, bãra mã wagabarida bãya aba bã beubãrãdãa.-

³ Mañ naẽna Saulba jũma daubararãda Israel druadebemada ãyã jãrecuasãa.* Mañ awara Samuelera jaidasãa.† Israelerãra idji carea jãisidãa. Idji puru Ramãne tãbãrisidãa.

⁴ Pilisteo sordaorãra ãbaa dji jãredapeda Suneñ purude duanesidãa. Mañne Saulba idji sordaorãra ãbaa jãrepeda Guilboa eyade duanesidãa. ⁵ Baribãrãl pilisteo sordaorã unuside Saulora ne wayaaba cacua urea nũmesia. ⁶ Mañ carea Saulba ãcõrẽa iwidiãsia sãwã oida bã cawaya. Baribãrãl ãcõrẽba cãimocaradeba ni Uriñ abadadeba bida cawabiẽ basia.‡ Mañ awara ãcõrẽneba bedeabadarãba poya cawabidaẽ basia. ⁷ Mañ carea Saulba idjiare bẽa nãwã jarasia:

-Bẽwãrã jãure ume bedeabari daubara wẽrãda jãrãdadua, mãa idjideba cawai carea sãwã oida bãda.-

Mañne idjiare bẽaba panusidãa:

-Endor purude daubara wẽrãda bãa.-

⁸ Ara mãda Saulora quĩrã awara djiosia ni abãaba idjira cawarãnamãrẽã. Mañbe idjiare bẽada umẽ edapeda diamasi mañ wẽrãmaa wãsia. Idjia daubara wẽrãa nãwã jarasia:

-Mã djuburia mãa jarabãrãl bẽwãrã jãureda zebidua idji ume bedeai carea.-

⁹ Baribãrãl daubara wẽrãba panusia:

-¿Cãrẽ cãrẽã bãa mãa mãwã obi bã? ¿Saulba odara bãa adua bãca? Idjia daubararãda nañ Israel druadebemada jũma ãyã jãrecuasãa. ¿Saulba mãra beamãrẽã bãa mãwã obi bãca?-

¹⁰ Mañne Saulba ãcõrẽ quĩrãpita wãrãneba nãwã jarasia:

-Mãa ãcõrẽ trãneba jaraya nañ obãra carea bãra biẽ odaẽda.-

¹¹ Mañ carea daubara wẽrãba iwidiãsia:

-Mãẽteara ¿bãa cai jãureda zebi quĩrã bã?-

Saulba panusia:

-Samuel jãureda zebidua.-

¹² Ara mãda daubara wẽrãba Samuel jãureda trãsia. Samuel jãure unuside mãĩdua biãpeda Sauloa jarasia:

-Bãa ¿cãrẽ cãrẽã mãra cũrũgasi? ¿Bãra Saulda jãwã bãa!-

¹³ Saulba panusia:

-Ne wayarãdua. Bãa unu bãda mãã jaradua.-

Daubara wẽrãba panusia:

-Jãureda egorodeba ãtaa zebãrãda unu bãa.-§

¹⁴ Saulba iwidiãsia:

* 27:8 Telaiñ purudeba. Acãrãmaarã mãba jãra bãa: "Drõã naẽnabema ewarideba ãtaa." * 28:3 Deuteronomio

18:9-14. † 28:3 1 Samuel 25:1. ‡ 28:6 Uriñ. Exodo 28:30. § 28:13 jãure. Hebreo bedeade bãbãa "ãcõrẽ bẽada."

-Idjira ¿caí zaca ßa?-

Daubara wëräba panusia:

-Idjira dröäda ßa. Idjia cacuađe jã ßara drasoa ßa.-

Mañe Saulba cawasia Samuel jaureda mǎwǎ ßada. Mañ carea idjira çhîrãborode ßarru cobesia. ¹⁵ Mañe Samuel jaureba idjia iwidiisia:

-¿Cārē cārēä ßa mǎra miã sē ßa? ¿Cārē cārēä namaa zebisi?-

Saulba panusia:

-ßara namaa zebisia mǎa säwǎ oida ßada cawa crîchaē ßa bërä. Pilisteorãra mǎ ume djõne zesidaa. Mañe Ācõrēba mǎra igara ßa. Mǎa säwǎ oida ßa iwidißarãde idjia cãimocarãdeba cawabicaa. Mañ awara idjideba bedeabadarãba poya cawabidaä. Mañ carea ßada trã ßa mǎa säwǎ oida ßada cawabimärēä.-

¹⁶ Samuel jaureba panusia:

-¿Cārē cārēä mǎa iwidi ßa? Ācõrēba ßada igarapeda ßa ume dji quîrûda besia. ¹⁷ Idjia ßara osia mǎneba jarada quîrãca. Idjia ßa israelerã boro badada jārîpeda ßa ume bada Davia diasia. ¹⁸ Idjia jaradara ßa ĩjã oē basia. ßa amalecitarãra jûma quenaē basia idji quîrûbideba obida quîrãca.* Mañ bërä idi ßara jǎwǎ o ßa. ¹⁹ Mañ awara Ācõrēba ßada, israelerã sida pilisteorãa poyabiya. Nu ßara, ßa warrarã sida mǎ ume beudarã panabadama panania.-

²⁰ Samuel jaureba jarada carea Saulora bio ne wayapeda egode ßaesia. Idjira cacua norrabari basia ewari aba äsa diamasi bida ne coē ßada bërä. ²¹ Daubara wërä Saul caita wãpeda unusia idjira ne wayaaba cacua urea nûmada. Mañne jarasia:

-Mǎ, ßa nezocaba ßa bedeera ĩjãsia. Mǎ beadi adua ßa jaradara mǎa jûma osia. ²² Mǎ djuburia ũrîdua. Mǎa ßa pałda maãrî diaya comärēä. Mǎwǎ ßara waya cacua ßa waya nocodaa wǎmärēä.-

²³ Baribarã Saulba coëana asia. Mañ bërä daubara wëräba, Sauloare ßea bida jarapanesidaa ne comärēä. Mǎwǎ jara panã carea Saulba ne coyada asia. Egode tabadada caäde äta çhümesia. ²⁴ Daubara wëräba paca zaque bogueua ßada idji de caita erobasia. Mañ pacara beapeda djusia. Idjaba harinada ßaratapeda pał dji êsãbari neē ßada äbusia. ²⁵ Mǎra Saulo, idjiare ßea bida diasia codamärēä. Ara mañ diamasi ne copeädacarea Saulora idjiare ßea sida jêda wäsidaa.

31

Pilisteorãba Saul beapedada

¹ Pilisteorãda israelerã ume djõne wǎnapeda Guilboa eyade israelerã zocārã quenasidaa. Mañ bërä israelerãra memenesidaa. ² Pilisteorãba Saulora, idji warrarã sida caidu êpësidaa. Mañne Saul warrarã Jonatãda, Abinadãda, Malquisúa sida beasidaa. ³ Mañbe Saul ßama auđuara djõsidaa. Eneðrãmaba djõbadaba idjimaã cha drã panãba Saulora sucuasidaa.*

⁴ Mañ carea idji djõi careabema eronîbabarã nǎwǎ jarasia:

-ßa necora êütapeda mǎra su beadia. Mǎwǎ oëra jãl pilisteorã cacua wëãgoē tabeaba mǎra jidadapeda bio pua unubidia. Mǎwǎ odapeda mǎra necoba su beadia.-

Baribarã Saul djõi careabema eronîbabariba Saul beaira wayasia. Mañ carea Saulba idji necoda äta nûmapeda ãrã ßaesia iduba beui carea. ⁵ Saul djõi careabema eronîbabariba mañ unuside Saul caita abari quîrãca idji neco ãrã su ßaesia iduba beui carea. ⁶ Mǎwǎ abari ewaride Saulora, idji warrarãda übea, idji djõi careabema eronîbabarida, idjiare ßearã sida jûma beusidaa.

⁷ Israelerã Guilboa quîrãpe ßa jewedade panabadaba, Jordaã do quîrãrē panabada bida ũrisidaa pilisteorãba poyadapeda Israeldebema sordarãda memenesidaa. Idjaba ũrisidaa Saulora idji warrarã sida beasidaa. Mañ carea mañ israelerãra ädji purudebemada äyã mîrũ wãcuasidaa. Mañbe pilisteorãra zedapeda mañ puru beape panesidaa.

⁸ Nurëma pilisteorãba israelerã quenapedadamaa wǎnapeda ädjia nebia erobadara jûma jarã pe wäsidaa. Mañne Saulda idji übeabema warrarã sida Guilboa eyade beu tapanada unusidaa. ⁹ Saulora obãã tutadapeda idjia djõi carea erobadara edasidaa. Mañbe ãcarã ädji druadaa diabuesidaa Saul beudadebemada waabema pilisteorãa jaradamärēä. Mañ bedeera ädji jãwaba oda äcõrē ßea dede, puru quîrãpita bida jarasidaa. ¹⁰ Mañbe pilisteorãba ne jûma Saulba djõi carea erobadara ädji jãwaba oda äcõrē Astarte dede eda basidaa. Idji cacuara ãrã jira basidaa israelerã puru Bet-saã mõgaraba auđu jürã ca ßade.

¹¹ Gala druade israelerã Jabe purudebemaba ũrisidaa säwǎ pilisteorãba Saul cacuara osidaa. ¹² Ara mañda dji sozarra beaba Saul cacuara edade wäsidaa. Jûma mañ diamasi

* **28:18** 1 Samuel 15:3-28. * **31:3** Cha drã panãba Saulora sucuasidaa. Hebreo bedeade mǎwǎ ßã ßa. Griegođe nǎwǎ ßa: "Saulora bio ne waya besia."

wābadaḁe Bet-saḁ puruḁe jūēsidaa. Maḁbe Saul cacuara, dji warrarā cacua sida eḁaa edaḁapeḁa jēḁa Jabedaa enesidaa. Mama ādji cacuara babuesidaa. ¹³ Māwānacarea ādji ḁawarada edaḁapeḁa Jabeḁe bacuru edre jou ḁasidaa. Maḁbe domia aḁa ne coḁaē basía.

⁹ Maḷbe Davira Sioḷne ḅesia. Sioḷra trḷ ḅasidaa Davi puru. Dji puru mōgaraba auḍu jūrā ca ḅara Daviba waibḅara osia idjaba Milo abadadeba eda dji joga ḅeara egoroba daucha pārī wāsia.[§] ¹⁰ Ācōrē ne jūma poya ḅada idji ume ḅa ḅērā Davira ewariza dji dromaara ḅesia.

¹¹ Maḷ ewaride Tiro druadebema boro Hiraḷ abadaba ḅCLAL Davimaa diabuesia idji ume dji bia bai carea. Maḷ awara bacuru de obadarāda, mōgara de obadarāda, dji biara ḅa bacuru sida diabuesia. Ādjirāba Davi itea de dromada osidaa. ¹² Maḷneba Daviba cawasia Ācōrēba idjira wārāda israelerā boroda ḅasida. Maḷ awara cawasia Ācōrēba idji puru Israelda quīrā ḅa ḅērā idjira careba ḅada israelerā bia pe erobamārēā.

Davi warrarā Jerusaleḷne topedada

¹³ Hebroḷneba wānacarea Jerusaleḷne Daviba quimada zocārā edasia. Dewara wērārā sida zocārā erobasia. Ādjirāba warrarāda, caurā sida Davia to diasidaa. ¹⁴ Daviba naḷ warrarāda Jerusaleḷne unusia: Samúa, Sobab, Nataḷ, Salomōḷ, ¹⁵ Iḅhar, Elisua, Nepeg, Japia, ¹⁶ Elisamá, Eliadá, idjaba Elipelet.

7

Daviba Ācōrē de droma oi crīcha bada

¹ Ācōrēba israelerā boro Davira dji quīrū ume necai ḅasia. Maḷ awara Davira idji de dromane ḅesia. ² Ewari aba Daviba Ācōrēneba bedeabari Nataḷa nāwā jarasia:

–Acadua. Mā de dromara dji biara ḅa bacuru oḍaa baribḅarḷ Ācōrē baurudera wua dede ḅa. * Maḷ carea māa Ācōrē itea de dromada o quīrā ḅa.–

³ Nataḷba panusia:

–Ācōrēba ḅa ume ḅa ḅērā ḅa crīcha ḅara jūma odua.–

–Baribḅarḷ maḷ diamasi Ācōrēba Nataḷa nāwā jarasia:

⁵ –Mḷ nezoca Davia nāwā jarade wādua: “Ācōrēba nāwā jara ḅa: ḅa mā itea de dromada oiē ḅa. ⁶ Mḷa bārā israelerā Egiptodeba ēḅrḷ enena ewarideba mḷra de arade bacaa. Āḅeḅarḷ bārā wāḅadaza mḷ wua deda ededapeda maḷne eda ḅabaria. ⁷ Mḷ bārā drōā naēnabemarā ume nībaside mḷ puru Israel pe eronīḅapedadarā jaraca basia mā itea dji biara ḅa bacuru deda odamārēā.”

⁸ Maḷ carea Nataḷ, mḷ nezoca Davia nāwā jaradua: “Ācōrē jūma poya ḅaba nāwā jara ḅa: mā ḅara oveja wagabari badada edasia mā puru Israel boroda ḅamārēā. ⁹ ḅa wāḅarḷaza mḷra ḅa ume ḅasia. Mḷa ḅa dji quīrūda poyabisia, idjaba māa ḅara trḷ ḅaga ḅasia naḷ ējūāne dewara trḷ ḅaga ḅea quīrāca. ¹⁰⁻¹¹ Maḷ awara māa ējūāda mḷ puru Israel itea edasia ewariza mama beadamārēā. Ni abalḅa ādjirāra mamaḅa āyā ḅadaēa.† Eḅerā cadjjuarāba ādjirāra waa biē oḍaēa mā ādji ēḅrḷ ḅḅadarā diabuesi ewaride biē o panana quīrāca. Idira māa ḅara dji quīrū ume necai ḅaya.

Maḷ awara māa jaraya idība ḅtaa ḅḅeḅa yōḅadara israelerā boroda ḅaya. ¹² Maḷ ḅērā ḅa jaiēdadacarea māa ḅa warrada aba ḅaya dji boroda ḅamārēā. Mḷa idjira carebaya mā purura bia pe erobamārēā. ¹³ Idjiḅarḷ mḷ itea de dromada oya. Idjiḅeḅa māa israelerā boroda jūma yōḅigaya. ¹⁴ Mḷra idji zeza baya maḷne idjira mḷ warra baya. Idjia cadjjuada osira māa uya dji zezaba idji warra soaba ubari quīrāca. ¹⁵ Baribḅarḷ māa idjira quīrā ḅaya. Idjira igaraēa Saul igarada quīrāca. Mḷa Saulora igarasia ḅada dji boroda ḅai carea. ¹⁶ Mḷa ḅḅeḅa yōḅadara idu jōḅiēa. Idība ḅtaa māa ādjirāra israelerā boroda ḅaya.”–

¹⁷ Ācōrēba cawabidara Nataḷba Davia jūma nēḅarḷasia.

¹⁸ Maḷbe Daviba Ācōrē quīrāpita nāwā jarasia:

–Mḷ Boro Ācōrē, mḷra dji dromaēa. Mḷ ēḅerārā sida dji dromarāēa. ‡Cārē cārēā mḷra israelerā boroda ḅasi? ¹⁹ Maḷ awara ḅa jara ḅa mā, ḅa nezocadeba yōḅadara ewariza israelerā boroda beadida. †Caiba ḅa quīrāca bia obari?‡ ²⁰ Mḷ Boro Ācōrē, ḅa mā crīchara cawa ḅa. Maḷ ḅērā za quīru nezocaba ‡cārēda poya jarai? ²¹ ḅa mā biara oyaḍa ada ḅērā idjaba o quīrāna ḅērā wārāda jūma opeḅa za quīrūa cawabisia. ²² Mḷ Boro Ācōrē, ḅara dji dromaara ḅa. ḅa quīrāca dewara neēa. Dairāba ūrīḅadjiḅaa wārā ācōrēda ḅa awara neēda. ²³ Maḷ awara ḅa puru Israel quīrāca naḷ ējūāne dewara puruda neēa. Ācōrē, ḅa dairāra Egiptodebemada ēḅrḷ edasia ḅa puruda ḅamārēā. Māwā ḅara trḷ ḅagasia. Ne ununaca waibḅa ḅea o ḅḅeḅa ḅa dewara ēḅerārāda, ādji ācōrē ḅea sida dairā quīrāpita āyā †recuasía. ²⁴ ḅa dai israelerāra ḅasia ewariza ḅa puruda ḅamārēā. Maḷne ḅara dai Ācōrēda ḅesia.

§ 5:9 Hebreo bedeade ebuda ḅḅeḅa cārēda o panasidada. * 7:2 Dji biara ḅa bacuru. Hebreo bedeade ḅḅ ḅa “cedro” baribḅarḷ ogoēa. † 7:10-11 Mamaḅa āyā ḅadaēa. Hebreo bedeade ḅḅ ḅa: “Mama waa ure duananaēa.” ‡ 7:19 †Caiba ḅa quīrāca bia obari? Hebreo bedeade maḷra ebuda ḅḅeḅa.

²⁵ Ācōrē, b̄la za quiru nezoca itea idjaba m̄l warrarā itea idiba ḡtaa oi jaradara wārāda oua. ²⁶ Māwā ewariza b̄ra dji dromaana adia. Maḡ awara nāwā jarađia: “Ācōrē jūma poya b̄ra dai israelerā Ācōrēa.” Maḡne b̄la m̄lra, m̄l warrarā sida waga erobadua ewariza israelerā boroda beadamārēā. ²⁷ Ācōrē ne jūma poya b̄l, dai israelerā Ācōrē, b̄labarḡa cawabisia m̄lra, m̄l warrarā sida ewariza israelerā boroda beadida. Maḡ carea m̄lra b̄l nezocam̄na ne wayaa neē nāwā bedea b̄la.

²⁸ M̄l Boro Ācōrē, b̄ra wārāda Ācōrēa. B̄ra bedea aba b̄la. B̄la za quiru nezocaa maḡ ne biara oi jarasia. ²⁹ Maḡ carea m̄lra, m̄l warrarā sida careba badua ewariza b̄l quir̄pita bia panani carea. B̄la jarada quir̄aca oya. B̄la carebayada ada b̄rā wārāda ewariza bia panania.-

11

Davi daunemana

¹ Poade naḡ ējūānebema bororāba ādji sordarāda djōne edebadjidaa. Maḡne Daviba jūma idji sordarāda, ādji boro Joāda, idjiare bea sida amonitarā ume djōne diabuesia. Amonitarāda zocārā quenanapeđa ādji puru Rabāda jūrā edasidaa. Māwā djō panamisa Davira Jerusaleḡne basia.

²⁻⁴ Ewari aba quewara Davira cāi edapeđa piradr̄asia. Maḡbe idji de ḡrḡ wāsia. Mamaaba edaa ac̄b̄arade wērā biya quiruda unusia. Maḡ wērāra idji jedeco ununa carea cui basia Ācōrē quir̄pita bia bai carea.* Daviba ḡcarḡa diabuesia idjira caida cawai carea. Jēda zedapeđa Davia jarasidaa Eḡiaḡ cau Betsabēda māwā bada. Idji quimara Uría abadjidaa. Maḡ Uríara hititarānebema basia. Maḡbe Daviba ḡcarḡa diabuesia Betsabēra idjimaa enenamārēā. Betsabēra idjimaa zepeda ābaa cāisidaa. Māwānacarea diguidaa wāsia.

⁵ Betsabēra biogoa beda b̄rā Davia cawabisia. ⁶ Maḡ carea Daviba idji sordarā boro Joāmaa bedeada diabuesia hititadebema Uría abadara idjimaa zebimārēā. Ara maḡda Joāba Uríara diabuesia. ⁷ Uría jūēside Daviba idjia iwidisia Joāra, idji sordarā sida sāwā panḡa cawaya. Idjaba iwidisia ādjirā djō panḡne sāwā wānada. ⁸ Māwā nēbarḡadapeđa Daviba Uríaa jarasia diguidaa ḡnāḡne wāmārēā.† Uría Davi dedeba wānacarea Daviba djico dji biara b̄lra idjiamaa diabuesia comārēā. ⁹ Baribarḡa Uríara idji diguidaa wāé basia. Ātebarḡa Davi wagabada sordarā cāibadama Davi dede eda wābada caita cāisia. ¹⁰ Daviba ūr̄sia Uríara diguidaa wāé basida. Maḡ carea tr̄lpeda nāwā iwidisia:

-B̄l tam̄ba zedada ḡsāwāērā diguidaa wāé basi?-

¹¹ Maḡne Uríaba panusia:

-Ācōrē baurudera, Judadebema sordarāra, waabema israelerā sordarā sida ādji wua de zaquede cāi panḡa. M̄l boro Joāra, idjiare bea sida puru tam̄l cāi panḡa. Maḡ b̄rā biē b̄la m̄lra diguidaa wāpeda ne coida idjaba m̄l quima ume cāida. M̄l boro, wārāneba m̄lra jaraya: māwā oēa.-

¹² Maḡne Daviba idjia jarasia:

-Idi bida nama bedua. Nubarḡa jēda djōne wābiya.-

Daviba māwā jarada b̄rā Uríara Jerusaleḡne besia. ¹³ Maḡne Daviba idjira ne code tr̄lbisia. Ne co panane Daviba itua dawapeđa Uríara beu nūmesia. Queudacarea Uríara dajadaa Davi wagabada sordarāmaa cāine wāsia. Diguidaa wāé basia.

¹⁴ Uríara idji quima ume cāinaē b̄rā nurēma Daviba cartada Joá itea b̄lasia. Maḡ cartara Uría ume diabuesia. ¹⁵ Dji cartade nāwā b̄l basia: “Dadjirā dji quir̄ū mēs̄rāra bea djō panḡa Uríara djōbidua. Maḡbe iduba ametadadua beadamārēā.”

¹⁶ Joāba idji sordarā ume amonitarā purura jūrā eropanasidaca uracadi carea. Maḡ b̄rā idjia cawa basia sāma amonitarā dji mēs̄rāra beara djō panḡa. Uríara mama djōbisia. ¹⁷ Māwā b̄lde amonitarāra Joá sordarā ume djōni carea ādji purudeba dajadaa zedapeđa Davi sordarāda ḡcarḡa beasidaa. Hititadebema Uría abada sida beasidaa.

¹⁸ Maḡbe Joāba ādji djō panḡnebemada aba Davia jūma jarade diabuesia. ¹⁹ Wāi naēna nāwā jarasia:

-Dadji djō panḡnebemara dadjirā boro Davia jūma nēbarḡadua. ²⁰ Dadjidebemada ḡcarḡa beasidada ūribarḡade idjira quir̄ūpeda āibērā nāwā jaraiscada: “Bārā djō panane ḡcārē cārēā dji puru auđu jūrā ca b̄l caita wāsida? ḡMamaḡba ādjirāba ne baridubana tabaribadada adua panasidaca? ²¹ ḡQuir̄ādoasidaca sāwā wērāba Jerobaal warra Abimelera Tebé purude beasida? Dji puru auđu jūrā ca b̄ldeba yu waib̄lada Abimele ḡrḡ baebisia.‡ Maḡda bārāra ḡcārē cārēā dji puru auđu jūrā ca b̄l caita wāsida?” Dadji boro Davida māwā quir̄ūbarḡa nāwā jaradaa: “M̄l boro, b̄l sordao hititadebema Uría sida beasidaa.”-

* **11:24** Levítico 15:19-24. † **11:8** ḡnāḡne wāmārēā. Hebreo bedeade b̄l b̄la: “Jir̄ū sagade wāmārēā.” ‡ **11:21** Juece 9:50-54.

²² Ara mañda Joába diabuedaba jarade wásia. Davima jüēpeda Joába jarabidada jüma nēbarasia. [§] ²³ Nāwā jarasia:

-Amonitarāra ādji purudeba dajadaa djōne zedapeda daira poyabada basía. Baribarla daiba ādjirāra jēda ādji purude eða wābadamaa mīrū wābisidaa. ²⁴ Mañne cha drabadaba dji puru audu jūrā ca bađeba daimaa drā panesidaa. Mañba ba sordaorāra ācarā beasidaa. Hititadebema Uría abada sida beasidaa.-

²⁵ Mañ ūrīpeda Daviba dji jarade zedaa nāwā jarasia:

-Joáa jaradua jūmawāyā crīcharāmārēā. Djō panane ācarā beubadaa. Baribarla jaradua jāā puru ume wetara djōnamārēā aba poyabadaada. Mañ bedeaba idjira sobiaya.-

²⁶ Uría beapedada cawaside dji quimaba sopua ewarida wagasia. ²⁷ Idji sopua ewari jōnacarea Daviba idji dedaa enebipeđa edasia. Mañbe wērāba Davi warrada tosia. Baribarla Daviba odara Ācōrēba biē unusia.

12

Natañba Davi quēñna

¹ Māwānacarea Ācōrēba Natañda Davimaa wābisía. Jüēpeda Davia nāwā nēbarasia:

-Puru abalde ēberāda umé panasidaa. ² Aba ne bara basía. Idjia ovejada, paca sida zocārā erobasia. Dewarabemara ne neē querasía. ³ Idjia nēdoda oveja wērā zaqueda ababe erobasia. Mañ oveja zaquera daupēsía. Ovejara dji ēberā ume idjaba idji warrārā ume ābaa warisía. Dji ēberāba coi carea erobādebemada ovejaa cobibadjia. Idji tazade baidoda dobibadjia. Idjaba ovejara idji caita cāibadjia. ¡Mañ ēberāba dji oveja zaquera idji cau quīrāca bio quīrā basía! ⁴ Ewari aba ēberāda dji ne bara bañmaa zesía. Ne bara bañba mañ ēberā ne cobida crīchasia baribarla idji animarānebemada bea quīrāē basía. Ātebarā ne neē quiru oveja zaqueda jārīpeda beasia. Mañbe djusia idjímāa zedaba comārēā.-

⁵ Mañ ūrībaralde ēberāba oveja zaque jārīna carea Davira bio quīrūpeda Natañā nāwā jarasia:

-Ācōrē quīrāpita wārāneba māa jaraya: māwā oda ēberāra beuida bañ! ⁶ Ne neē quirura quīrā djuburiadaē bērā dji oveja zaque nēbarā baríma quīmārē jēda diaida bañ.-

⁷ Mañne Natañba Davia jarasia:

-¡Barā jāā ēberā! Mañ carea dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara bañ: “Māa bañ basía israelerā boroda bamārēā. Idjaba Saulba bea quīrā badadebemada ēdra basía. ⁸ Mañ awara māa Saul israelerā boro badada jārīpeda bāa diasía. Idji wērārā sida diasía. Māa bañ Judadebemarā, waabema israelerā boroda basía. Māa bāa diadada carebaedabara auduara diacasia. ⁹⁻¹⁰ Bañ zcārē cārēā mā bedeara igarasi? zCārē cārēā osi māa cadjirua unu bada? Bañ mā beasia. Bañ hititadebema Uría abadada amonitarāa beabisía. Mañbe idji quimara edasia. Bañ māra māwā igarada bērā idiba ātaa bārā djōbadade ba warrārā ādjideba yōbadarā sida ācarā beuidā.

¹¹ Māa nāwā jaraya: ba ēberārānebema ababa bañ biē oya. Ba quīrāpita māa ba wērārāda jārīpeda ababa diaya. Mañ ēberāra israelerā quīrāpita ba wērārā ume cāiya. ¹² Bañ cadjirua odara mērā osia baribarla mañ ēberā ba wērārā ume cāibaralde māa jüma israelerāa unubiya.”-

¹³ Daviba Natañā jarasia:

-Wārāda māa Ācōrē quīrāpita cadjiruada osia.-

Natañba panusia:

-Bañ cadjirua odara Ācōrēba quīrādoaya. Mañ bērā bañ beuēa. ¹⁴ Baribarla bañ Ācōrē quīrāpita bio cadjirua oda bērā bañ warra zaqueda jaidaya.*

¹⁵ Natañ diguidāa wānacarea Uría quimaba Davia to diađa warrara Ācōrēba bio cacua biē basía. ¹⁶ Mañne Daviba idji warra carea Ācōrēa beđe djuburiasía. Ne coē basía idjaba egode cāibadjia. ¹⁷ Dji dromarā idji dede panabadaba jarabadjidaa piradrāmārēā. Māwāmīna jāca basía. Idjaba ādjirā ume ne co quīrāca basía.

¹⁸ Māwā bañbe siese ewaride dji warrara jaidasia. Mañne dji dromarāba Davia jaradida waya panasidaa. Nāwā crīcha panasidaa:

-Idji warra wadi zocai baside sobiamārēā idji ume bedeadadjidamīna dadji bedeara jāca basía. Mañda zśawābarā idjía jaradī dji warrara jaidasida? Sopuaba ara iduba biē oisicada.-

§ 11:22 Griego bedeadē idjaba nāwā bā bañ: “Mañne Davira Joá ume quīrūpeda dji jarade wāna nāwā jarasia: Bārā djōsidade zcārē cārēā dji puru jūrā ca bañ caita wāsida? zMamañba ādjirāba ne bariduaba tabaribadada adua panasidaca? zQuīrādoasidaca sāvā wērāba Jerobaal warra Abimelera Tebé purude beasida? Dji puru audu jūrā ca bañbeba yu wañbada Abimelē āñ baebisia. Mañda bārāra zcārē cārēā dji puru audu jūrā ca bañ caita wāsida?” * 12:14 Bañ Ācōrē quīrāpita bio cadjirua oda bērā. Hebreo beđe ācarā cartade nāwā bā bañ: “Bañ Ācōrē dji quīrū idjidebemada biē bedebida bērā.”

¹⁹ Daviba unusia dji dromarāra ādjiduba bedea panada. Maḡgdeba cawasia idji warrara jaidasida. Maḡ bēra iwīdisia:

-¿Mā warrara jaidasica?-

Ādjia panusidaa:

-Māe, jaidasia.-

²⁰ Ara maḡda Davira egodeba piradrpeda cuide wāsia. Cuipeḡa querada pāpeḡa djiopeda Ācōrē dede eḡa wāsia bia bedei carea. Māwānacarea diguidaa wāpeḡa jarasia idjira ne cobidamārēā. Maḡbe ne cosia. ²¹ Ne co ḡade dji dromarāba iwīdisidaa:

-Dai boro, ¿cārēā jāwā o ḡa? Ba warra wadi zocai ḡaside ḡara ne coca ḡasia idjaba idji carea jā ḡabadjia. Baribaḡa ba warra jaidadacarea ḡbara piradrpeda ne co ḡaa!-

²² Daviba panusia:

-Mā warra zocai ḡaside māra ne coē jā ḡasia. Māa crīcha ḡasia āībērā Ācōrēba māra quīrā djuburiapeda mā warrara zocai ḡaisicada. ²³ Baribaḡa jaidada bēra mā idjira poya waya zocai ḡāēa. Maḡda ¿cārē cārēā ne coē ḡai? Māa idjira unune wāya baribaḡa idjira māmaa waa zeēa.-

Salomō toḡa

²⁴ Idji warra jaidada carea Daviba idji quima Betsabēra sobiabipeda idji ume cāsia. Betsabēra biogoa ḡepeda warrada tosia. Maḡ warrara Daviba trā ḡasia Salomō.† Ācōrēba mā warrara bio quīrāsia. ²⁵ Bio quīrāna bēra idjideba bedebari Nataḡra Davimaa diabuesia. Idjia jarabisia mā warrara Jedidía trā ḡamārēā.‡

Daviba Rabá puru poyada

²⁶ Maḡmisa Joára idji sordaorā bara amonitarā ume Rabá purude djō panusidaa. Maḡne purura poyabada ḡasia. ²⁷ Maḡ bēra idjia ḡcaga Davimaa nāwā jarade diabuesia: “Māra Rabá puru ume djōpeḡa ādji baido juebadara mā jāwaeḡa eroḡaa. ²⁸ Waabema sordaorāda isabe enepeda purura jūrā edadadua. Māwā ḡabaga purura poyaya. Bada zeēbaḡa, māa poyapeḡa purura mā trāda ḡāḡia.”

²⁹ Ara maḡda Daviba idji sordaorāda jūma jāresia. Maḡbe Rabá purudeḡa djōne edepeḡa poyasia. ³⁰ Daviba Rabá purudebema boro nepe oro odada edasia. Dji zaḡara 75 libra ḡasia.§ Mōgara nēba biya queeḡa mā nepedaa cara ḡeasia. Maḡra Davi boro ḡrā jira ḡasidaa. Maḡ awara Daviba Rabá purudebema ne bia queeḡa zocārā edasia. ³¹ Rabádebemārā Daviba jidapeḡa oḡo trajabisia. ḡcaga bacuruda ḡrabisia, ḡcaga egorode corobisia, ḡcaga zagaraba bacuruda tutabisia, idjaba ḡcaga de obada mōgarada obisia.* Amonitarā puruza Daviba māwā obisia. Māwānacarea Davira jūma idji sordaorā ume jēda Jerusaleḡnaa wāsidaa.

† **12:24** Hebreo bedeaḡe ebuda ḡāēa caiba dji warrara trā ḡasida. ḡcagamarā Betsabēba trā ḡasia. ‡ **12:25** Hebreo bedeaḡe Jedidía trāba jara ḡaa: “Ācōrēba quīrā ḡa.” § **12:30** 75 libra. Hebreo bedeaḡe ḡá ḡaa “talento aba.” Rabá purudebema boro. Hebreo bedeaḡe ḡá ḡaa “Milcōl.” ḡcagamarā Milcōra ādji jāwaba oda ācōrē ḡasia. * **12:31** De obada mōgarada obisia. Hebreo bedeaḡe ebuda ḡāēa cārēda obisia.

1 REYE NABEMA CARTA REYE

10

Sabá druadebema boroba Salomōl acalde wāna

¹ Wērāda Sabá druadebema boro basía. Mañ wērāba ūrīsia Salomōlra Ācōrēneba trā b̄lga b̄lada. Mañ carea idjia Salomōla ne cawaiē beada iwidiē wāsia poya panui cawaya. ² Idji ume zocārā wāsidaa. Cameyo zocārāne quera beada, mōgara biya quedeā nēb̄la bea sida edesia. Idjaba oroda waib̄la edesia. Jerusalelne jūēpeda Salomōl ume bedede wāsia. Mañne idjia iwidi quīrā badara jūma iwidiisia. ³ Idjia iwidiidara Salomōlba jūma aride panusia. Idjia poya panuēra neē basía. ⁴⁻⁵ Māwā Sabádebema boro wērāba cawasia Salomōlra wārāda bio ne cawa b̄lada. Mañ awara Salomōl de dromada, idjia coi carea erob̄lada, idjiare bea chūmebadada, idji nezocarāda ādji djiio bara, idji nezocarā dji dromarāda, idjia Ācōrē de dromane animarā babue diabari sida unupeda cawa crīchaē basía.* ⁶ Mañne idjia Salomōla nāwā jarasia:

-B̄l necawaadebemada, b̄la odadebema sida m̄l druade ūrīsia. Idib̄lra cawasia mañra wārāda. ⁷ Zei naēna m̄la t̄jāē basia. Barib̄lra ara m̄ldji dauba ununa b̄rā t̄jāsia. Wārāda b̄ldebema jarapedadara ni ēsidra bida m̄la jaradaē basía. M̄la ūrīna cāyābara b̄lra ne cawaara b̄la idjaba baraara b̄la. ⁸ j̄b̄l ēberārāra bio b̄l̄srida beadida panla!† B̄lare bea sida bio b̄l̄srida beadida panla ewariza b̄l quīrāpita panlane b̄l necawaada ūrī panla b̄rā. ⁹ B̄l Ācōrēra bio bia b̄la. Idjia b̄lra bia unupeda israelerā boroda b̄lasia. Idjia israelerāra ewariza bio quīrā b̄l b̄rā, b̄lada ādjirā boroda b̄lasia bia pe erobamārēā idjaba jipa cawa o bamārēā.-

¹⁰ Sabádebema boro wērāba Salomōla oroda nueve mil libra diasia.‡ Mañ awara quera quīrātanoa beada, mōgara biya quedeā nēb̄la bea sida zocārā diasia. Mañ wērāba Salomōla quera waib̄la diada quīrāca ni ab̄lba Israel druadaa enenacaa.

¹¹⁻¹³ Mañbe Israeldebema boro Salomōlba erob̄ldebemada Sabádebema boro wērāba waib̄la diasia. Mañ awara ne jūma mañ wērāba iwidiida sida diasia. Mañbe Sabádebema boro wērāra, idji ume zepedadarā sida idji druadaa jēda wāsidaa.

Salomōl ne bara bada

Tiro purudebema boro Hirālba barcoda zocārā erob̄basia. Mañ barcoba oroda, sándalo bacuruda, idjaba mōgara biya quedeā nēb̄la bea sida Opir druadeba Israel druadaa waib̄la enebadjidaa. Mañ sándalo bacuruba Salomōlba dumene ātaa jida wābadada Ācōrē de dromane, idji de dromane bida obisia. Mañ awara arpada, salterio sida dji zá cawa bea itea obisia. Sándalo bacuru mañ ewaride waib̄la enena quīrāca mañ naēna ni mañare bida enenacaa. ¹⁴ Poaza Salomōlba oroda cincuenta mil libra edabadjia.§ ¹⁵ Mañ awara Arabia druadebema bororāa, Israeldebema dji dromarāa bida oroda diabibadjia. Ne nēdobuebadarāa bida oroda diabibadjia Israel druade ne nēdobuedamārēā.

¹⁶ Israeldebema boro Salomōlba djōi careabema jūātr̄lbadada waib̄la beada dosciento berrachi obisia. Mañza quince libra oro oda basía.* ¹⁷ Idjaba dji caibeadā tresciento berrachi obisia. Mañza libra ūbea auđu oro oda basía.† Jūma mañ djōi careabema jūātr̄lbadara idji de dromane waga b̄lasia. Mañ dera trā jarabadjidaa “Libanonebema oi.”‡

¹⁸⁻¹⁹ Mañ awara Salomōlba bugue waib̄lada j̄lwa t̄l̄acabari bara obisia. Mañra elepante quida oda basia. Mañ buguera oro idji awa quiruba jūma barasia. Dji ēcarra chū chūmebarira borogoa basia. J̄lwa acalare, j̄lwa araare bida orrocawa imama zaca beada panasidaa. Buguede chūmene wāi carea dumeda basia. Mañ dumerā sei quida basia. ²⁰ Dume quidade iquidaza imama zaca pan̄lada beasia. Māwā imama zaca beara doce panasidaa. Mañ bugue quīrāca ni ab̄l dewara druadebema boro itea oda basía.

²¹ Salomōl taza beara, epedeco bea sida oro idji awa quiru oda basía. Mañḡlra idji de droma “Libanonebema oi” abadade erob̄basia. Parata odara neē basía. Salomōl ewaride parata odara israelerāmarā mācuāē basia oroda barcode waib̄la enebadjī b̄rā.

* **10:4-5** Idjiare bea chūmebadada. Hebreo bedede mañra ebuda b̄l̄ēa. Ἰσραηλμαārā jara b̄la: “Idjiare bea panabadada.”

† **10:8** B̄l ēberārāra. Hebreo bedede māwā b̄l̄ b̄la. Griego bedede, dewara carta drōāne bida “b̄l quimarāra” b̄l b̄la.

‡ **10:10** Nueve mil libra. Hebreo bedede b̄l̄ b̄la “120 talentos.” § **10:14** Cincuenta mil libra. Hebreo bedede b̄l̄ b̄la “666 talentos.” * **10:16** Quince libra. Hebreo bedede b̄l̄ b̄la “seiscientos siclos.” † **10:17** Libra ūbea auđu.

Hebreo bedede b̄l̄ b̄la “tres minas.” ‡ **10:17** Salomōl de dromarā māwā trā jarabadjidaa Libanonebema bacuru oda b̄rā.

²² Salomoḷba ne nēdobada barcoda pe erobasia. [§] Maḷ barcora Tiro purudebema boro Hiraḷ barco bea ume ne nēdode wābadjidāa. Poa ūbeade barima aba jēda zebadjidāa. Maḷne oroda, paratada, elepante quidada, yarreca beada, idjaba ḷbana biya quēdeea sida enebadjidāa.

²³ Israelēdebema boro Salomoḷra baraara basia idjaba ne cawaara basia jūma naḷ ējūānebema bororā cāyābara. ²⁴ Jūma naḷ ējūānebemarāba Salomoḷra acāde ze quīrīā panasidāa Ācōrēba idjā diada necawaada ūrīni carea. ²⁵ Poa zebalgaza dji acāde ze panaba Salomoḷ itea ne enebadjidāa: oro odada, parata odada, wua biya quēdeada, djōi careabemada, quera tūāpa beada, cawayoda, mula sida.

Salomoḷba cawayo, carreta sida nēdoda

²⁶ Salomoḷba djōbada carretada, cawayo sida zocārā edasia. Carretara 1,400 edasia idjaba cawayoda doce mil edasia. Maḷgara idji sordorā panabada puruza idjaba Jerusaleḷne idji babarima bida ḷacuasia. ²⁷ Salomoḷ dji boro baside paratada Jerusaleḷne aduba erobasia mōgara quīrāca. Idjaba dji biara ḷa bacuru Libanonebema enenada aduba erobasia mēābema higojō eya carrade bara quīrāca.* ²⁸ Salomoḷ itea ne nēdobadarāba Egiptode idjaba Ciliciade cawayoda nēdobadjidāa.† ²⁹ Cawayo aba cuatro libra paratabari nēdobadjidāa. Egiptode carreta aba quince libra paratabari nēdobadjidāa. Maḷbe ādjirāba hititarā bororā, Širiadebema bororā bida cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidāa.

11

Salomoḷba Ācōrē igarada

¹ Salomoḷba āibema wērārāda zocārā awuasia. Maḷ bērā idji quima Egiptodebema boro cau awara zocārā edasia: wērārā Moab druadebemada, Amoḷ druadebemada, Edoḷ druadebemada, Sidoḷ druadebemada, idjaba hititarānebema sida. ² Naēna Ācōrēba israelerāa jarasia jūma maḷ ēberārā ume mīā cāiniē panāda. Maḷ ēberārā ume mīā cāinibalga ādji jḷwaba oda ācōrē beada ēpēniana asia.* Ācōrēba māwā jaradāmīna Salomoḷba maḷ wērārā awuapeda edacuasia. ³ Dji dromarā cauda seteciento edasia. Dewara wērārā sida tresciento erobasia. Maḷ wērārā carea Salomoḷba Ācōrēra igarasia. ⁴ Idji drōā bedacarea dji quimarāba ādji ācōrē beada ēpēbisidāa. Māwā Salomoḷba sodeba Ācōrēra ēpēē basia idji zeza Daviba ēpē bada quīrāca. ⁵ Idjia Sidoḷnebema jḷwaba oda ācōrēwērā Astarteda ēpēsia. Maḷ awara amonitarā jḷwaba oda ācōrē Milcolāda ēpēsia. Milcolāra Ācōrēba abeda quīrīāca. ⁶ Māwā Salomoḷba Ācōrē quīrāpita cadjiruada o besia. Idjia Ācōrēra ne jūmane ēpēē basia idji zeza Daviba ēpē bada quīrāca.

⁷ Jerusaleḷneba ḷmādaud odjabariare ḷa eya borode Salomoḷba de zaqueda osia moabitarā jḷwaba oda ācōrē Quemoa bia bedeadī carea idjaba amonitarā jḷwaba oda ācōrē Moloc abadaa bia bedeadī carea. Quemora, Moloc sida Ācōrēba abeda quīrīāca. ⁸ Ara maḷ quīrāca jūma idji āibema quimarā itea Salomoḷba de zaqueda ocuasia ādji ācōrē beaa querada bá diadamārēā idjaba animarāda babue diadamārēā.

⁹⁻¹⁰ Naēna israelerā Ācōrēra barima umé Salomoḷma odjapeda jarasia āibemarā ācōrē beada ēpērāmārēā. Māwāmīna Salomoḷba ḷjāē basia. Sodeba Ācōrēra ēpēē bada bērā Ācōrēra idji ume quīrūsia. ¹¹ Maḷ carea Salomoḷa nāwā jarasia:

–ḷa jāwā o ḷa bērā idjaba mḷa obi jaradara igarada bērā, mḷa naḷ drua ḷa jḷwaeda ḷada jāripēda aba ḷare ḷa diaya. ¹² ḷa zeza Davi querasi carea mḷa māwā oēa ḷa wadi zocai ḷade. Ātebalga ḷa warra jḷwaedabemada mḷa naḷ druara jāriya. ¹³ Baribalga jūma naḷ druara idji jḷwaedabemada jāriēa. Judadeba yōpedadarā druara idji jḷwaeda beya mḷ nezoca Davi querasi carea idjaba mḷ de droma ḷamārēā edada puru Jerusaleḷ carea.–

Jeroboāḷ Egiptoda mīrū wāna

²⁶ Nabat warra Jeroboāḷda Salomoḷare dji droma basia. Idjira Epraīḷneba yōna basia. Seredā purudebema basia. Dji papa Zeruada pēdra wērā basia. Maḷ Jeroboāḷba Israelēdebema boro Salomoḷra āyā ḷa quīrīā basia. ²⁷ Maḷra nāwā basia: Salomoḷba Jerusaleḷne idji zeza Davi basi puru mōgaraba audu jūrā ca ḷara daucha obi basia idjaba Milo abadaare dji jogaara egoroba daucha pārībi basia.† ²⁸ Maḷne cūdra Jeroboāḷda mama

§ 10:22 Ne nēdobada barco. Hebreo bedeadē ḷá ḷaa “Tarsidebema barco.” * 10:27 Dji biara ḷa bacuru. Hebreo bedeadē ḷá ḷaa “cedro” baribalga ogoēa. † 10:28 Egiptode. ḷcalḷamaarā Musride nēdobadjidāa. Musri druara Cilicia drua caita ḷaa. * 11:2 Exodo 34:16. † 11:27 Hebreo bedeadē ebuda ḷaēa cārēda o panasidada.

traja basia. Idjira bio lɔba basia.† Salomolɔba idjira zoquea bɔda ununa bɛrɛ jũma Josedeba yɔpedadarɔ traja panɔ boroda basia.

²⁹ Ewari aba Jeroboalra Jerusalelneba ayɔ wɔbɔlɔ basia. Maalne Ɔcɔrɛneba bedeabari Ahiaɔa ode unusia. Maɔ Ahiaɔa Silodebema basia. Idjia cacuade jɔ bɔra djiwidi basia. Dji unusiɔade ɔɔɔba panasiɔaa. ³⁰ Maalne Ahiaɔa djiwidi jɔ bɔra ɛrɔpeda pichia cɔɔcusiɔa doce jũemɔrɛɔ. ³¹ Maɔbe Jeroboalra nɔwɔ jarasias:

-Naɔ wua cɔɔcusiɔara die edadua. Israelerɔ Ɔcɔrɛba nɔwɔ jara bɔa: "Israeldeba yɔpedada doce puruda Salomolɔ jɔwaeɔa panɔa. Baribɔlɔ maɔ doce purudebemada mɔla die jɔrɔpeda bɔ jɔwaeɔa bɔya. ³² Maɔbe ababe Judadeba yɔna purudɔlɔ Salomolɔ jɔwaeɔa beya. Maɔ purura idji jɔwaeɔa beya mɔl nezoca Davi querasi carea idjaba mɔla edada puru Jerusalel carea. Mɔla jũma Israel dromade Jerusalel purudɔlɔ edasia mɔl de dromada bɔrɔ tɔɔna bɔmɔrɛɔ. ³³ Mɔla jara bɔ quirɔca oya Salomolɔba mɔlra igarapeda Sidoɔnebema ɔcɔrɛ Astartea, moabitarɔ ɔcɔrɛ Quemoa, amonitarɔ ɔcɔrɛ Milcɔla biɔa bia bedeɔa bɔ bɛrɔ. Salomolɔba o bɔra mɔl quirɔpita biɛ bɔa. Idjira mɔl ode jipa nɔbacaa idjaba mɔl leyda jɔɔɛ bɔa idji zeza Daviba jɔ bɔa quirɔca.

³⁴ Mɔwɔmɔna idji zocai bɔmisa mɔla israelerɔra idji jɔwaeɔabemada jɔrɔɔɛ, ɔtebɔlɔ idjira wadi ɔdjirɔ boroda bɔya mɔla edada nezoca Davi querasi carea. Davi querasibɔlɔ jũma mɔla obi jaradara jɔ obadjia. ³⁵ Baribɔlɔ Salomolɔ warra israelerɔ boroda bebɔlɔade mɔla Israeldeba doce puru yɔpedadebemada die jɔrɔɔɛ bɔ jɔwaeɔa bɔlɔ carea. ³⁶ Maɔbe ababe Judadeba yɔna purudɔlɔ Salomolɔ warra jɔwaeɔa beya. Mɔwɔ oya mɔl nezoca Davideba yɔbɔlɔdebemada aba Jerusalelne dji boroda bɔmɔrɛɔ poa zebɔlɔlɔza. Mɔla Jerusalel puruda edasia mɔl de dromada bɔrɔ tɔɔna bɔmɔrɛɔ. ³⁷ Baribɔlɔ mɔla bɔra israelerɔ boroda bɔya. Maɔnebɔlɔ bɔa quirɔca bɔra jũma bɔ jɔwaeɔa bɔya. ³⁸ Jũma mɔla jara bɔda jɔɔ odua. Mɔl ode jipa nɔbadua. Mɔl quirɔpita jipa o badua. Idjaba mɔl nezoca Davi querasi bɔa jɔɔa quirɔca jũma mɔla obi bɔda jɔɔ odua. Mɔwɔ osira mɔlra bɔlɔ ume bɔya. Mɔla israelerɔra bɔlɔ jɔwaeɔa bɔya. Maɔbe Davideba yɔbɔlɔdarɔ dji boroda bɔbari quirɔca mɔla bɔra, bɔdeba yɔbɔlɔdarɔ siɔa poa zebɔlɔlɔza israelerɔ boroda bɔya. ³⁹ Salomolɔba cadjirua oda carea mɔla Davideba yɔbɔlɔara bia mɔgabiyi. Baribɔlɔ poa zebɔlɔlɔza mɔwɔ bɔɔa."

⁴⁰ Salomolɔba maɔnebema ɔrɔsiɔde Jeroboalra beai basia. Maɔ carea Jeroboalra Egiptodebema boro Sisɔmaa mɔrɔ wɔsia. Mama besia aba Salomolɔ jaidabɔlɔadaa.

Salomolɔ jaidada

⁴¹ Ne jũma Salomolɔba oda naɔ cartade bɔɛ bɔlɔ, idji necawaadebema siɔa dewara cartade bɔ bɔa. Maɔ carta trɔlra Salomolɔba oɔadebema obadaa.¶

⁴² Salomolɔba jũma israelerɔra cuarenta poa pe erobasia. Maɔne idjira Jerusalelne babadjia. ⁴³ Jaidadacarea idji zeza Davi querasi purude tɔbɔrasiɔaa. Maɔbe idji cacuabari idji warra Roboalɔda Israeldebema boroda besia.

12

Israel drua umɛ beda

¹ Jũma israelerɔra Siqueɔ purudua wɔsiɔaa Roboalɔda ɔdjirɔ boroda bɔadi carea. Maɔ bɛrɔ Roboalɔ siɔa wɔsia. ² Nabat warra Jeroboalɔba maɔ ɔrɔsiɔde wadi bɔda Egiptode basia. Idjira mama babadjia Israeldebema boro Salomolɔ carea mɔrɔ wɔna bɛrɔ. ³ Maɔne israelerɔba idjira trɔbɔsiɔaa. Zedacarea idjira jũma israelerɔ siɔa Roboalɔmaa wɔnapeda nɔwɔ jarasiɔaa:

⁴ -Bɔ zeza Salomolɔba dairɔra jũmawɔyɔ mɔgabiyi. Maɔ bɛrɔ dairɔba iwidi panɔa bɔa idji quirɔca waa orɔmɔrɛɔ. Paratada wai bɔa diabiɛbɔlɔ idjaba jũmawɔyɔ trajabiɛbɔlɔ dairɔra bɔare panenia.-

⁵ Roboalɔba panusia:

-Diguidaa wɔnadua. Ewari ɔbeade wayacusa zebɔlɔade mɔla sɔwɔ oida jaraya.-

-Ara maɔda ɔdjirɔra wɔsiɔaa.

⁶ Maɔbe Roboalɔba idji zeza Salomolɔare panana drɔɔrɔra iwidiɔsia:

-Bɔrɔmaara puruba iwidi bɔlɔ zɔmɔla sɔwɔ panui?-

⁷ Ɔdjirɔba panusiɔaa:

-Idi bɔda ɔdjirɔ nezoca quirɔca beibɔlɔ, idjaba ɔdjia iwidi panɔa bia bɔada aibɔlɔ, ɔdjirɔra ewariza bɔare panenia.-

⁸ Baribɔlɔ maɔ drɔɔrɔra jarapedadara Roboalɔba jɔɔɛ basia, ɔtebɔlɔ cɔdra idjiare bearɔa abarida iwidiɔsia. Maɔ cɔdrarɔra idji daucha waripedada basia. ⁹ Idjia nɔwɔ iwidiɔsia:

† 11:28 Bio lɔba basia. Hebreo bedeade ebuda bɔɔa sɔwɔ basia. Hebreode abari bedeaba jara bɔa: bio mɛsrɔ bɔda, bio ne bɔra bɔda, bio ne o cawa bɔda, idjaba bio dji droma bɔda. § 11:41 Idi maɔ carta Salomolɔba oɔadebemara neɔa.

-Bārāmaarā puruba iwidi b̄ara ḡm̄la s̄awā panui? M̄a iwidi panla m̄l zezaba ādjirā bia mīgabida quīrāca orāmārēā.-

¹⁰ Cūdrarā idji daucha waripedadaba panusidaa:

-Ba zezaba ādjirā bia mīgabida quīrāca orāmārēā iwidi panl b̄erā ādjirāa nāwā jaradua: "M̄l zezaba o bađa cāyābara m̄la wetara oya.* ¹¹ M̄l zezaba bārāra bio mīgabisia, barib̄ara m̄la wetara oya. M̄l zezaba bārāra soaba ubibadjia, barib̄ara m̄la bārāra soa quida bara b̄la ubiyya."-†

¹² Ewari ūbeade Jeroboalra, jūma israelerā sida ādji boro Roboalmaa wayacusa wāsidaa idjia jarada quīrāca. ¹³ Maalne drōārāba jarapedadara ḡjānaē b̄erā Roboalra israelerā ume idarra bedeasia. ¹⁴ Idjiare bea cūdrarāba jarapedada quīrāca nāwā jarasia:

-M̄l zezaba bārāra bio mīgabisia, barib̄ara m̄la wetara oya. M̄l zezaba bārāra soaba ubibadjia, barib̄ara m̄la bārāra soa quida bara b̄la bārāra ubiyya.-

¹⁵ Puruba iwidiidara Roboalba ḡjāē basia Ācōrēba māwā quīrāna b̄erā. Idjia Silo purudebema Ahīadeba Nabat warra Jeroboalra jaradara jūma māwābasia.

¹⁶ Israelerāba ādji boro Roboalba ḡjāēda cawasiadae idjia nāwā jarasidaa:

Dairāra Davideba yōpedadaēa.

Jesé warra Daviba erobadadebemada edadaēa.

Israelerā, ḡdiguidaa wānadrā!

Davideba zeda Roboal, jara b̄adji puruda ac̄l bađuā!

Ara maḡda israelerāra ḡguidaa wāb̄arasidaa. ¹⁷ Barib̄ara israelerā Juda druadebema purude beara Roboalba wađi pe erobesia.

¹⁸ Roboalba traju ḡgo obibari boro Adoraalda israelerā dji awara wāpedadamaa edesia. Barib̄ara idjira mōgaraba tabari beasidaa. Maḡ carea ne wayaaba Roboalra idji carretađe isabe baḡpeda Jerusaleḡnaa wāsia. ¹⁹ Maḡbe israelerā Davi ēberārāare pananada awara panesidaa. Idi bida ara māwā panla.

²⁰ Dji awara wāpedada israelerāba Jeroboal Egiptodeba jēda zesida cawasiadae idjira trānapeda ādjirā boroda b̄lasidaa. Ādjirānebema ni abaada Davideba zeda boroare beē basia. Ababe Judadeba yōna purudrā idjiare besia.

²¹ Salomoḡ warra Roboalra Jerusaleḡne jūepeda Judadebema idjaba Benjamiḡnebema dji mēsārara bea sordarāda jūma ḡaresia awara wāpedada israelerā ume dḡone wānamārēā. 180 mil ḡaresia. Idjia crīcha basia poyasidara jūma israelerāra wayacusa idji ḡlaweada erobaida. ²² Barib̄ara Ācōrēba idjideba bedeabari Semaya abadaa nāwā jarasia:

²³ -Juda druadebema boro Salomoḡ warra Roboalra, Judadebemarāa, Benjamiḡnebemarāa, waabema israelerā ādji tāēna beaa bida nāwā jaradua: ²⁴ "Ācōrēba nāwā jara b̄la: bārā djabarā israelerā ume dḡone wārānada. M̄lab̄ara ādjirāra awara wābasia. Maḡ b̄erā jūmarāda ḡguidaa wānada."-

Ara maḡda Ācōrēba jaradara jūmarāba ḡjāsidaa. Ādjirāra ḡguidaa wāsidaa Ācōrēba jarada quīrāca.

Jeroboalba israelerāa ḡlawaba oda ācōrē ērēbida

²⁵ Epraīḡ eyaida b̄a druade Jeroboalba Siqueḡ puruda biara opeđa mama babadjia. Mamaḡba wāpeda Penuel puru sida biara osia. ²⁶ Maḡ ewariđe Jeroboalba crīchasia: "Israelerāra wayacusa Davideba zeda boroare wānisicada. ²⁷ Ādjirāba Ācōrēa animarāda babue diađi carea Jerusaleḡne Ācōrē de dromanaa wānib̄ara, wayacusa Juda druadebema boro Roboalra panenia. Maḡbe m̄lra beaḡpeda idjidrā ērēnia."

²⁸ Maḡ carea idjiare beaa iwidiḡsida s̄awā oida b̄a cawaya. Maḡbe ādjia jarapedada quīrāca idjia paca zaque orodeda umé obisia. Opedadacarea israelerāa nāwā jarasia:

-Bārā israelerāra ara cadrā Jerusaleḡnaa wāniē panla animarāda Ācōrēa babue diađi carea. Naḡ paca zaquerāda bārā ācōrēa. Ādjiab̄ara bārāra Egiptodeba ēdrā enesidaa.-

²⁹ Maḡ oro oda paca zaquera Jeroboalba Betel purude aba b̄lasia, dewarabemada Daḡ purude b̄lasia. ³⁰ Maḡba israelerāba cadjiruada o panesidaa. Ādjirāra Betel purudaa idjaba Daḡ purudaa wābadjidaa paca zaquea bia bedeadi carea.† ³¹ Maḡ umēbema puru caita bea eya borode Jeroboalba deda paca zaquerā itea obisia. Maḡbe idjia bariduada lewitarāē sida b̄lasia paca zaque sacerdoterāda beadamārēā. ³²⁻³³ Eya boro Betel puru caita b̄lađe maḡ sacerdoterāra b̄lasia animarāda oro oda paca zaquea babue diadamārēā. Maḡ awara ara idji crīchadeba ochobema jeḡcode quince ewariđe ewari dromada Betel purude obisia Juda

* **12:10** Hebreo bedeade nāwā b̄l b̄la: "M̄l ḡlawā ḡwīnīra m̄l zeza crīḡa cāyābara omoara b̄la." † **12:11** Soa quida bara b̄a. Hebreo bedeade "drusōrē" b̄l b̄la. ‡ **12:30** Betel puru. Maḡra griego bedeade b̄l b̄la. Hebreo bedeade neḡa.

druade sietebema jedecode obada quĩrãca. Maĩne idjiabara incienso querada oro oda paca zaquea bá diasia. Mamaalba ltaa idjia bada ewari dromara israelerãba poaza obadjidaa.

14

Ácõrẽba Jeroboal ãyã bal Ahíaba jarada

¹ Maĩ ewaride Jeroboal warra Abiada bio cacua biẽ besia. ² Maal carea Jeroboalba idji quimaa nãwã jarasia:

-Quĩrã awara djiouda ni abalaba bara mĩ quimada cawarãnamãrẽã. Maalbe Silo purudaa wãdua. Ácõrẽneba bedebari Ahíada mama bla. Idjiabara mĩra naal druadebema boroda bayada asia.* ³ Idji itea palda die, pal poquea bada, idjaba urrajõda zoco zaque aba ededua. Idjia iwidiide wãdua dadji warrara sãwãi cawaya.-

⁴ Ara maalda Jeroboalba jarada quĩrãca idji quimaba osia. Quĩrã awara djiopeda Silo purudaa wãsia. Maĩne Ahíade dede jũesia.

Ahíaba bia unuca basia. Drõada ba bẽrã dau towa basia. ⁵ Baribara naẽna Ácõrẽba idjia nãwã jarasia:

-Jeroboal quimada balmaa zebara idji warra bio cacua biẽ badebemada iwidi carea. Quĩrã awara djiõ bada jũeya idjira cawarãmãrẽã. Idjia jaradua mĩra jarabara quĩrãca.-

⁶ Ahíaba Jeroboal quima idji dede jũebara urside nãwã jarasia:

-Jeroboal quima, eda zedua. ¿Cãrẽ cãrẽã jãwã quĩrã awara djiõ ba? ¿Mĩra bara cawarãmãrẽã jãwã baca? Ácõrẽba mĩra jarabi ba carea bara sopuaya. ⁷ Ba quima Jeroboalba nãwã jarada wãdua: "Israelerã Ácõrẽba nãwã jara ba: mĩ puru Israelde mĩra badra edepeda ãdjirã boroda basia. ⁸ Mĩra israelerã Davideba yõbada boro jawaedabemada jãrĩpeda ba jawaedabesia. Baribara bla oẽ bla mĩ nezoca Daviba o bada quĩrãca. Jũma mĩra jaradara idjia jã obadjia. Sodeba mĩra epẽbadjia. Jũma idjia o badra mĩ quĩrãpita jipa basia. ⁹ Baribara jũma dji bororã ba naẽna beada cãyãbara ba cadjiruada wetara o bla. Mlda igarapeda ba itea jawaba oda ácõrẽ orodeda obicuasias. Maalba mĩra bio quĩrãbisias.

¹⁰ Maal carea mĩra Jeroboal eberãrãra biẽ balya. Idji eberãrãnebema dji umaquĩrãda mĩra jũma quiniibia: nezoca beada, nezocã bea sida. Mĩra idji eberãrãra abeda jũma jõbiya ácaca ãyã batabuebara quĩrãca. ¹¹ Idji eberãrã purude beubadara usaba jũma codia. Idjaba puru jãga beubadara agosoba jũma codia. Mĩra mãwã jara ba bẽrã wãrãda mãwãya.

¹² Jãlbe diguidaa wãdua. Ba purude jũebara ba warrara beuya. ¹³ Jũma israelerãba idji carea aujã panãla tbaridia. Jũma Jeroboal eberãrãnebema ababe idjidra tbaridia mĩra ababe idjidra bia unu ba bẽrã. ¹⁴ Mãa dewarada balya Israeldebema boroda bamãrẽã. Maalba jũma Jeroboal eberãrãra quenaya. Maalra dãrãne mãwãya.†

¹⁵ Mãwanacarea mĩra israelerãra cawa oya. Doba cha urebari quĩrãca ãdjirãra necai beadaẽa. Chirua eũta edepeda ãyã batabuebara quĩrãca mĩra israelerãra naal druua bia quiru ãdji drõã naẽnabemarãa diadadebemada Euprate de wagaa tãla edeya. Mama ãdjirãra djãrã druaza beadia. Mãwã cawa oya ãdjirãba ácõrẽwẽrã Aserãda ãdji jawaba opedada bẽrã. Maalba mĩra bio quĩrãbisidaa. ¹⁶ Mãa ãdjirãra waa carebaẽa ãdji boro Jeroboalba cadjirua oda carea idjaba purua cadjirua obida carea."-

¹⁷ Maalbe Jeroboal quimara Tirsa purudaa jẽda wãsia. Diguida jũebara idji warrara jaidasia. ¹⁸ Jũma israelerãba idji carea aujã duanãne tbarisidaa Ácõrẽba idji nezoca Ahíadeba jarada quĩrãca. Ahíara Ácõrẽneba bedebari basia.

¹⁹ Jũma Israeldebema boro Jeroboalba oda naal cartade baẽ bara, idji djõne wã badadebemada, idjaba sãwã israelerãra pe erobadabemama sida dewara cartade baẽ bla. Maal carta trãra "Israeldebema bororãba opedada" abadaa. ²⁰ Jeroboalba 22 poa israelerãra pe erobasia. Maalbe jaidasia. Idji cacuabari idji warra Nadãda Israeldebema boroda besia.

Juda druadebema boro Roboalba oda

²¹ Salomõ warra Roboal 41 poa bade Juda druadebema boroda besia. Idjia 17 poa Juda druadebemarãra pe erobasia. Jerusalene babadjia. (Jũma israelerã puru tãna Ácõrẽba Jerusalenda edasia idji de dromada ãdjirã tãna bamãrẽã.) Roboal papa Naamá abadada amonita wẽrã basia.

²² Roboal dji boro baside Juda druadebemarãba Ácõrẽ quĩrãpita cadjiruada o panesidaa. Mãwã ãdji drõã naẽnabemarãba opedada cãyãbara ãdjirãba Ácõrẽra wetara quĩrãbisidaa. ²³ Eya boroza, jũma bacuru waibãla nũmea edre bida ãdjirãba jawaba oda ácõrẽba bacuasidaa bia beadeadi carea. Mõgara waibãlada lta nũmacuasidaa idjaba ãdji jawaba oda ácõrẽ Aserãda lta nũmacuasidaa. ²⁴ Maal awara Juda druade jawaba oda ácõrẽ beama umaquĩrãrãda baridua ume cãbadjidaa. Abeda jũma cadjirua Ácõrẽba quĩrãcada Juda

* 14:2 1 Reye 11:29-31. † 14:14 Maalra dãrãne mãwãya. Hebreo bedeadẽ maalra ebuda baẽa.

druadebemarāba o panesidaa dewara puru beaba naēna opedada quīrāca. Mañ puru beara Ācōrēba israelerā quīrāpita jūma āyā jaracuasia.

²⁵ Poa juesuma Roboañ Juda druadebema boroda bedacarea Egiptodebema boro Sisáda Jerusalemnaa djōne wāsia. ²⁶ Poyapeda nebía Ācōrē de dromane beada, Roboañ de dromane bea sida jūma jāri edesia. Salomolba oro oda djōi careabema jūātrabada sida jūma jāri edesia. ²⁷ Mañ carea Juda druadebema boro Roboañba broncededa obicuasía. Mañgara idji wagabada bororāa diacuasia. Ādjirāba idji de dromane eda wābadara wagabadjidaa. ²⁸ Roboañ Ācōrē de dromanaa wābarga idji wagabadarāba mañ djōi careabema jūātrabada jawađe edebadjidaa. Roboañ jēda zedacarea mañ jūātrabada adji duanabada dede waga bābadjidaa.

²⁹ Jūma Roboañba oda nañ cartade baē bāra, idjia Juda druadebemarā pe erobadadebema sida dewara cartade bā bāa. Mañ carta trāra “Juda druadebema bororāba opedada” abadaa. ³⁰ Roboañ ewaride idji druadebemarāra Jeroboañ druadebemarā ume ara cadrāa djōbadjidaa. ³¹ Roboañ jaidāsíde Davi puru abadađe tbarisídaa idji drōā naēnabemarā tbaripeđadama. Roboañ cacuabari idji warra Abiañda Juda druadebema boroda besía.* (Roboañ papa Naamá abadada amonita wērā basía.)

1 Rey 16:29-34

16

Israel druadebema boro Acabo

²⁹ Asa 38 poa Juda druadebema boroda bedacarea Omri warra Acaboda Israel druadebema boroda besía. Mañ Acaboba israelerāra 22 poa pe erobasía. Idjira Samaria purude bābadjia. ³⁰ Jūma idji naēna beada bororā cāyābara idjia Ācōrē quīrāpita wetara cadjiruada osía. ³¹ Idjimaarā Nabat warra Jeroboañba cadjirua oda quīrāca o baira bia basía. Mañ awara Sidoñebema boro Et-baal cau Jezabelda edapede Sidoñebema jawađa oda ācōrē Baalda ēpēsía. ³² Samaria purude Baal deda opeđa animarā babue diabadada Baal itea osía. ³³ Mañ awara Acaboba ācōrēwērā Aseráda aba osía. Māwā jūma idji naēna beada bororā cāyābara idjia israelerā Ācōrēra wetara quīrūbisía.

³⁴ Acabo ewaride ēberā Betel purudebema Hiel abadada basía. Mañ Hielba Jerico purura wayacusa osía. Baribāra dji mōgara jūrā ca bada obarade idji warra iwina Abirañda beusía. Dji eda wābada pārbağade idji warra tēābema Seguda beusía. Ācōrēba Nuñ warra Josuedebea jarada quīrāca māwāsía.*

17

Elíaba ewari poai jarada

¹ Mañ ewaride Ācōrēneba bedeabari Elíada basía. Idjira Gala druade Tisbé purudebema basía. Mañ Elíaba Israeldebema boro Acaboa nāwā jarasía:

–Māra israelerā zocai bā Ācōrē nezocaa. Idji quīrāpita wārāneba jaraya idiba ātaa poa zocārā cue zeēda ni diamasi bida bēgueaēda aba māñ jarabāğadaa.–

² Mañbe Ācōrēba Elíaa jarasía:

³ –Namañba āyā wādua. Querit do zaquede mīrū bađe wādua. Mañra Jordañ dodeba āmādaudjabariare bāa. ⁴ Mañ do zaque baidoda bāa do bāya. Idjaba māñ jarasía ibanaba djicoda bā itea ededamārēā.–*

⁵ Ara mañda Ācōrēba jarada quīrāca Elíaba osía. Jordañ dodeba āmādaudjabariare bā Querit do zaquede bađe wāsía. ⁶ Mañne diapedaza, quewaraza bida ibanaba pañda, nedjara sida idji itea edebadjidaa. Do zaque baidora do bābadjia. ⁷ Baribāra mañ druade cue zeē bā bērá do zaquera poasía.

Elía Sarepta purudebema pēdra wērāma bada

⁸ Mañbe Ācōrēba Elíaa nāwā jarasía:

⁹ –Namañba Sidoñ druadaa wāpeda Sarepta purude bēdua. Māñ jāmabema pēdra wērāa jarasía bara ne cobimārēā.–

¹⁰ Ara mañda Elíara Sarepta puruđaa wāsía. Mañ purude eda wābadama jūēbāğade unusía pēdra wērāba tñbada jara pe bāda. Mañ pēdra wērāra trāpeda nāwā jarasía:

–Mā quīrā djuburia mā itea baidoda enedua doi carea.–

¹¹ Mañ pēdra wērā baido jueđe wābāğade Elíaba wayacusa trāpeda jarasía:

–Idjaba mā quīrā djuburia pañda mañri mā itea enedua.–

† 14:31 Abiañ. Acağa cartade Abías bā bāa. * 16:34 Josue 6:26. * 17:4 İbana. Hebreo bedeade jara bāa “cuervos” baribāra mañra dopeēa.

¹² Pēdra wērāba panusia:

-Bā Ācōrē zocai ʙa quīrāpita wārāneba jaraya: m̄lra paḷ neē ʙa. Ababe cugurude harinada jawa baratama aba erobāa idjaba zocode nedragada maārī erobāa. Maḷ carea m̄la tʙada maārī jara pe ʙa diguida edepeda maḷ harinara m̄ itea idjaba m̄ warra itea bida ābui carea. Maḷda codapeda दौरा jarrababa beudā.-

¹³ Elíaba panusia:

-Ne wayarādua. ʙa jarada quīrāca ode wādua. Baribara naārā ʙa erobāa harinaba m̄ itea paḷ zaqueda aba ābui enedua. Maḷbe ʙa itea idjaba ʙa warra itea bida ābudua. ¹⁴ Māwā odua israelerā Ācōrēba nāwā jara ʙa bēra: “ʙa harina cugurude erobāa, nedraga zocode erobāa sida jōēa aba Ācōrēba wayacusa naḷ druade cue zebibara.”-

¹⁵ Ara maḷda Elíaba jarada quīrāca pēdra wērāba ode wāsia. Copedadacarea wadibida harinara besia Elíaba, pēdra wērāba, dji warra bida ewariza codamārēa.† ¹⁶ Ācōrēba Elíadeba jarada quīrāca harina cugurude ʙara, nedraga zocode ʙa sida jōē basia.

¹⁷ Ewari aba pēdra wērā warrara cacua biē besia. Ara maḷba jūācāyā nūmepeda jaidasia.

¹⁸ Maḷ carea pēdra wērāba Elíaa jarasia:

-Ācōrēneba bedeabari, ¿cārē cārēā m̄lra mīā sēne zesi?‡ ¿M̄l warra beumārēā m̄la cadjirua odara Ācōrēa quīrānebabide zesica?-

¹⁹ Elíaba panusia:

-Bā warrara m̄la diadua.-

Ara maḷda warrara pēdra wērā ʙacarade ʙada Elíaba bara edapeda ātaarebema dejāne idji cāi ʙabarimaa edesia. Mama idji caḷade ʙasia. ²⁰ Maḷbe Elíaba Ācōrēa nāwā bedeā dʙuburiasia:

-M̄l Boro Ācōrē, naḷ pēdra wērāba m̄lra idji diguida bia erobāa. ¿ʙa cārē cārēā idjira sopua unubi ʙa? ¿cārē cārēā idji warrara jaidabisi?-

²¹ Ara maḷda Elíaa ʙarima ūbea warra jaidada ḷrā ʙarrubari cobesia. Māwā o ʙade Ācōrēa nāwā bedeā dʙuburiasia:

-M̄l Boro Ācōrē, m̄l quīrā dʙuburia, naḷ warrara ḷrēbabidua.-

²² Elíaba bedeā dʙuburiadada Ācōrēba bia ūrīna bēra warrara ḷrēbabisia. ²³ Ara maḷda Elíaba warrara edaa dji papamaa diade wāsia. Diabarade nāwā jarasia:

-Acadua, ʙa warrara zocai ʙa.-

²⁴ Maḷne dji papaba Elíaa jarasia:

-Idibara m̄la cawasia ʙara wārāda Ācōrēneba bedeabarida idjaba ʙa jara ʙara wārāda Ācōrēneba ze ʙada.-

18

Elíaba Acabo acade wāna

¹ Poa ūbea cue zeē basia. Maḷbe Ācōrēba Elíaa nāwā jarasia:

-Israel boro Acaboda acade wādua. Maḷbeḷara idji druade m̄la cue zebiya.-

² Ara maḷda Elíaa Acabo acade wāsia. Maḷ ewaride Samaria druade jarrabara wetara nūmasia. ³ Maḷ carea Acaboba idji dedebema boro Abdíada trāsia. (Maḷ Abdíaba Ācōrēa bio waya basia. ⁴ Maḷ carea Acabo quima Jezabelba Ācōrēneba bedeabadarā quenabiside Abdíaba ādjirānebemada cien edapeda eya uria umé panane mīrūbicuasía. Uriaza cincuenta mīrūbicuapeda baidoda, codi sida diasía.) ⁵ Acaboba Abdíaa nāwā jarasia:

-Dadji druade do zaqueza idjaba baido ātaa bogadrā beaza wānia. Chiruada ununicada dadji cawayoba, mula bida codamārēā. Māwā dadji animarāra jūma quíninaēa.-

⁶ Ādjiza jarasidaa sāma wānida. Acabora o abaare wāsia. Abdíara dewara óare wāsia. ⁷ Ode nīne Abdíara Elíaa umé quīrādjusidaa. Abdíaba Elíada jāwā ʙada cawaside idji quīrāpita chīrāborode barru cobepeda nāwā jarasia:

-M̄l boro Elíaa, ¿ʙada jāwā ʙaca?

⁸ Elíaba panusia:

-Māē, m̄lida jāwā ʙa. ʙa boro Acaboa jarade wādua m̄lra nama ʙada.-

⁹ Maḷne Abdíaba panusia:

-¿M̄la cārē cadjiruada oda bēra ʙa Acaboa māwā jarade wābi ʙa? Māwā jarade wāibara idjia m̄la beaya. ¹⁰ ʙa Ācōrē zocai ʙa quīrāpita m̄la wārāneba jaraya: m̄l boro Acaboba druaza ʙara jara ʙabidjia. Baribara jūmarāba jarabadjidaa ʙara ādjirā druade neēda. Maḷne Acaboba ādjirā wārāneba jarabidjia ʙara wārāda ādjirā druade neēda. ¹¹ Maḷda ¿ʙa nama ʙada m̄l boro Acaboa jarade wābi ʙaca? ¹² M̄l wānacarea Ācōrē jaureba ʙara m̄la adua

† 17:15 Dji warra. Maḷ bedeaba idjaba jara ʙa “pēdra wērā ēberā.” ‡ 17:18 Ācōrēneba bedeabari. Hebreo bedeade ʙa ʙa “Ācōrē ēberā.”

ħamaa edeiscada. Bħ nama ħada Acaboa jarasira maħne idjia ħada unune zeħbaħħa, mħra beaya. Quĩrħnebadua warra edaħba mħa Ācħrħra bio waya ħada. ¹³ ħMħa oħara bħa jaradaħ panaca? Acabo quima Jezabelħa Ācħrħneba bedeabadarħ quenabisiħe mħa eya uria umħ panane ħdjirħnebemada cien mĩrħbicusia. Uriaza cincuenta mĩrħbicuapeda baidoda, codi sida ħdjirħa diasia. ¹⁴ Maħda ħba nama ħada mħ boro Acaboa jarade wħbi ħaca? Mħwħ jarade wħbaħħa, idjia mħra beaya.-

¹⁵ Baribħħa Elħba panusia:

-Mħra Ācħrħ jħma poya ħħ nezocaa. Idji quĩrħpita wħrħneba jaraya: idi mħra Acabo ume bedeaya.-

¹⁶ Ara maħda Abdiħba Acabora ħħħde wħsia. Acabo unupeda jarasia Elħra sħma unuida ħada. Ara maħda Acaboba Elħra aħħde wħsia. ¹⁷ Acaboba Elħa unuside nħwħ jarasia:

-Israelerħ mĩgabitari, ħħħa nama ħaca?-

¹⁸ Elħba panusia:

-Mħa israelerħra mĩgabiħ ħħa. Ātebaħħ ħħbaħħa, ħħ ħberħrħ bida israelerħra bia mĩgabi panħa. Ācħrħba obi jaradara bħrħba ħgaradapeda Baalda ħpħ panħa. ¹⁹ Jħħbe israelerħra jħma trħbidua Carmelo eyade ħbaa dji ħħħedi carea. Idjħba Baalħeba bedeabadarħ 450 panada trħbidua. Ādjirħ awara Aserħħeba bedeabadarħ 400 panħ sida trħbidua. Bħ quima Jezabelħa jħma ħdjirħra ne cobibaria.-

Elħba wħrħ Ācħrħ cawabidħ

²⁰ Maħbe Acaboba israelerħra Carmelo eyadaa jħma trħbicusia. Baalħeba bedeabadarħ sida mama ħbaa dji ħħħesidaa. ²¹ Maħne Elħra jħmarħ quĩrħpita piradħpeda nħwħ jarasia:

-ħħba sħħbe crħħa umħ eropanani? Baalda wħrħ Ācħrħ baibħħa, idjidħħ ħpħnadua. Baribħħa Ācħrħda dji wħrħ araa baibħħa, idjidħħ ħpħnadua.-

Baribħħa ħberħrħra ni cħrħ sida jaradaħ basia. ²² Maħne Elħba jarasia:

-Ācħrħneba bedeabariħra ħħbe mħdrħ besia. Maħne Baalħeba bedeabadarħda 450 panħa. ²³ Paca zaque dji umaquĩrħda umħ dairħa diadadua. Baalħeba bedeabadarħba ħba edadapeda beadħa. Tħcuadapeda tħħħ ħrħħ ħħħħa Baalea ħħue diadi carea. Baribħħa tħħħa coadaħa. Dewarabema paca zaquera mħa bida beapeda, tħcuapeda, tħħħ ħrħħ ħħħa Ācħrħba ħħue diadi carea. Mħa bida tħħħa coaħa. ²⁴ Maħne Baalħeba bedeabadarħba iwididħa Baalħa ħdji tħħħa ħidabimħrħħ. Mħa bida Ācħrħa iwididħa mħ tħħħa ħidabimħrħħ. Dji tħħħa ħidabimħrħħ dji wħrħ Ācħrħa.-

Maħne jħmarħba bia ħħda asidaa. ²⁵ Elħba Baalħeba bedeabadarħa nħwħ jarasia:

-Bħrħra zocħrħ panħ bħrħ bħrħbaħħ paca zaqueda naħrħ edadadua. Beadapeda, tħcuadapeda, tħħħ ħrħħ ħħħħadua Baalea ħħue diadi carea. Baribħħa tħħħa coarħnadua. Maħbe Baalea iwididadua bħrħ tħħħa ħidabimħrħħ.-

²⁶ Ara maħda israelerħba paca zaque diapedadara ħdjirħba edasidaa. Beadapeda, tħcuadapeda, tħħħ ħrħħ ħħħħidaa Baalea ħħue diadi carea. Maħbe diapedaħba ħba umatipħ ħdjirħba Baalea iwidid panesidaa ħdji tħħħa ħidabimħrħħ. Nħwħ jarasidaa: "Baal, dairħ bedeara panudua." Baribħħa panuħ basia. Chupea nħmasia. Maħbe ħdjiħ animarħ ħħue diadi carea opedada icawa carisidaa.

²⁷ Umatipħ ħħħħħde Elħba ħdjirħa nħwħ ipidħ jarasia:

-Wetara ħħħadua. ħħħħrħ bħrħ ħcħrħħħa? Ne crħħa ħħba ħrħħ ħħħħada. Āħbħrħ doeda wħ ħħħħada wa ħħħ wħ ħħħħada. Āħbħrħ cħħ ħħ bħrħ ħrħħmanidħ panħħħada.-

²⁸ Maħ carea ħdjirħba wetara Baalea ħba iwidid duanesidaa. Necoba, mħħsu bida ara ħdjidubħ cħcusidaa ħdjiħ Baal itea obada quĩrħca. Maħba ħdjirħra oa purega duanesidaa.

²⁹ Umatipħ edaħba ħba quewara ħdjirħ cari duanħne Baalea ħba iwidid panesidaa. Baribħħa quewara israelerħba Ācħrħa animarħ ħħue diabada horaca waħididħ Baalħa panuħ basia ni ħrħħ basia.* Chupea basia. ³⁰ Maħbe Elħba israelerħa nħwħ jarasia:

-Mħmaa zedadua.-

Ara maħda caitħ wħsidaa. Maħne Elħba mħgara ħħħ pħ bue ħadada waya ħba osia paca zaqueda Ācħrħba ħħue diadi carea. ³¹⁻³² Mħgarada doce edapeda dji animarħ ħħue diabadada ħba osia. (Maħ doce mħgaraba jara ħħħ Jacobħħba yħpedada puru doce panħda. Ācħrħba Jacobora trħħħa Israel.) Elħba maħ animarħ ħħue diabada icawa pħħħa corosia. Maħ corħħde baidoda galoħ ũbea auħdu poyaida basia.† ³³ Maħbe tħħħa cajħrħpeda paca zaquera beasia. Tħcuapeda tħħħ ħrħħ cobħħa. ³⁴ Maħne Elħba jarasia:

* **18:29** Israelerħba Ācħrħa animarħ ħħue diabada hora. Exodo 29:38-41. † **18:31-32** Baidoda galoħ ũbea auħdu. Hebreo bedeade ħħħħa "dos seah de grano."

-Baidoda zoco quimārē jue enenadua. Mañ baidora paca tɔcuada ɔɔɔ weadadua. Tɔɔɔɔ jūma hegua odadua.-

Māwā opedadacarea Eliaba jarasia:

-Wayacusa ara mañ quirāca odadua.-

Ara mañda māwā osidāa. Eliaba wayacusa jarasia ara mañ quirāca odamārēā. Ara mañda wayacusa māwā osidāa. ³⁵ Māwā o panane baidora ayā wea nūmesia. Abeña dji animarā babue diabada icawa pɔɔɔɔ corodara baidoba bira ūmesia.

³⁶ Quewara israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada horaca Eliāra animarā babue diabada caita wāpeda Ācōrēa nāwā iwīdisia: “Ācōrē, bɔɔɔɔ Abrahā, Isa, idjaba Israel Ācōrēa. Idi unubidua bɔɔɔ wārāda israelerā Ācōrēda idjaba mɔɔɔ bɔ nezocada. Unubidua bɔɔɔɔ mɔ nāwā obi bɔɔɔ. ³⁷ Mā bebeara panudua, Ācōrē, mɔ bebeara panudua. Māwā nañ ēberārāba cawadia bɔɔɔ wārā Ācōrēda idjaba bɔɔɔ nāwā obi bɔɔɔ adjirāba wayacusa ijānamārēā.”

³⁸ Māwā iwīdi bɔɔ Ācōrēba tɔɔ uruada bajāneba dji animarā babue diabada ɔɔɔ baebisia. Mañba dji animarā tɔcuadara, tɔɔɔ, mōgarara, egoro sida jūma bá wāsia. Dji icawa corodade baido ūmana sida tɔɔ jɔwɔɔ nāwā jūma pōāsasia.

³⁹ Mañ unusidade israelerāba chīrāborode barru copanenapeda nāwā jigua jarasidaa:

-Nañ Ācōrēɔɔ dji wārā araa. Nañ Ācōrēɔɔ dji wārā araa.-

⁴⁰ Mañbe Eliaba adjirāa jarasia:

-Baaldeba bedeabadarāda jūma jidadadua. Ni abaɔda idu mīrū wābirānadua.-

Ara mañda israelerāba adjirāa jidacuadapeda Eliaba Quisoɔ do zaqueada edebisia. Mama idjia jūma quenasia.

Eliaba Ācōrēa iwīdida cue zebimārēā

⁴¹ Mañbe Eliaba Acaboa nāwā jarasia:

-Ne code wādua. Māa cue droma zebɔɔɔda ūɔ bɔɔ.-

⁴² Ara mañda Acaboa ne code wāsia. Baribɔɔ Eliāra Carmelo eyade ɔta wāsia. Mama chīrāborode cobepeda dratura egorodaa tēu cobesia. ⁴³ Mañbe Eliaba idji nezocaa nāwā jarasia:

-ɔtaara wāpeda pusadaa aɔɔɔɔ.-

Ara mañda idji nezocara ɔtaara wāpeda pusadaa aɔɔɔ. Jēda zepeda Eliāa jarasia:

-Ni cārē sida unuē basia.-

Eliaba wayacusa jarasia aɔɔɔ wāmārēā. Ara mañ quirāca b̄arima siete māwā osia.

⁴⁴ B̄arima siete wābɔɔɔde Eliā nezocaba jēda zepeda nāwā jarasia:

-Mā unusia j̄rārā maārī j̄wajā quirāca quiruda pusaareba zebɔɔɔɔ.-

Eliāba jarasia:

-Acaboa jarade wādua idji carretade b̄adopeda isabe diguidaa wāmārēā. Isabe wāéɔɔɔ cueba poya wāéa.-

⁴⁵ Acaboba mañ ūɔside idji carretade b̄adopeda Jezreel purudaa wāsia. Māwā b̄ade ewarira p̄imaga bueasia. Nāūrā bara zesia. Mañne cuera dji cābāyā ze nūmesia. ⁴⁶ Ācōrēba Eliāa idji ɔɔɔda diada b̄ērā Eliāba cacuade j̄ b̄ara bio trājɔpeda Acaboa na pira wāsia Jezreel purudaa.

19

Eliā Horeb eyadaa mīrū wāna

¹ Eliāba odada, Baaldeba bedeabadarā necoba quenana sida Acaboba idji quima Jezabelea jūma nēbɔɔɔ. ² Mañ carea Jezabelba aba Eliāmaa nāwā jarade diabuesia: “Jezabelba idji ācōrē bea quirāpita wārāneba jara b̄a nu nañ horaca bai naēna b̄ara beaida b̄a Baaldeba bedeabadarā quenana quirāca.”*

³ Mañ ūɔside Eliāra dauperapeda mīrū wāsia. Wāne Juda druade Beersebā purude jūēne wāsia. Mama Eliāba idji nezocara beesia. ⁴ Mañbe idjira ējūā pōāsa ewaraga b̄ade ewari aba wāsia. Mama bacuru zaque edre chūmepeda nāwā crīchasia: “Biara b̄a beuida.” Mañ b̄ērā idjia Ācōrēa jarasia:

-Ācōrē, waaēa. Māra beadua. Mā drōā naēnabemarā beupedada cāyābara m̄ara biara b̄āēa.-

⁵ Māwā jarapeda Eliāra bacuru zaque edre cāi cobesia. Māwā b̄ade Ācōrē nezoca bajānebemada idjima zepeda ɔɔɔmatasia. Mañbe jarasia:

-Piradrɔpeda ne codua.-

* 19:2 Griego bedeade idjaba nāwā b̄ b̄a: “B̄ada Eliāb̄a, m̄ara Jezabelea.”

6 Elíaba acλbλrλde idji boro nocoare paλ tλbλde ābuēada idjaba zocode baidoda unusia. Ne copeda, baido sida dopedā wayacusa cāi cobesia.

7 Ācōrē nezoca bajānebemada idjīmaa wayacusa zepeda λrλmatasia. Maλbe jarasia:

-Piradrλpeda ne codua. Bλra tλmλ wāida bλa.-

8 Ara maλda Elíara piradrλpeda ne cosia, baido sida dosia. Māwā ne codaba cacua λbλapeda cuarenta ewari, āsa, diamasi bida ode nībasia aba Horeb eyade jūēbλrλdaa. Maλ eyara Ācōrē eya abadaa. 9 Jūēna diamasi Elíara eya uriade cāine wāsia.

Maλne Ācōrēba idjía nāwā jarasia:

-Elía, ¿cārēda nama o bλ?-

10 Elíaba panusia:

-Ācōrē jūma poya bλ, mλra zoquea basia bλa quīrīā bλra oi carea. Baribλrλ bλa israelerā ume bedea bλdada ādjirāba igarasídaa. Maλne bλ itea oda animarā babue diabadara jūma ārīsídaa. Maλ awara bλdeba bedebadarāda necoba jūma quenasídaa. Ababe mλdrλ bλa baribλrλ mλ sida beadi carea jλrλ panλa.-

11 Maλne Ācōrēba Elíaa jarasia:

-Dajadaa mλ quīrāpita naλ eyade nūmane zedua, mλra wāyā wābλrλ bērλ.-

Ara maλda Ācōrē na nāūrāda dji cābāyā tλsia. Maλ nāūrāba eyara λrλcuasia. Mōgara sida todozoasia. Baribλrλ Ācōrēda māwā baē basía. Nāūrā wānacarea de uremiada wāsia. Baribλrλ Ācōrēda māwā baē basía. 12 De uremia wānacarea tλbλ uruada eradrλ nūmesia. Baribλrλ Ācōrēda māwā baē basía. Tλbλ urua quidacarea Elíaba nāūrāda pīāca sλga nūmλda ūrīsia. 13 Maλ ūrībλrλde Elíaba jλ bλba idji quīrādarrara jūātrλsia. Maλbe dajadaa wāpeda eya uria caita nūmesia. Maλne bedeada ūrīsia. Maλba nāwā jarasia:

-Elía, ¿cārēda nama o bλ?-

14 Elíaba panusia:

-Ācōrē jūma poya bλ, mλra zoquea basia bλa quīrīā bλra oi carea. Baribλrλ bλa israelerā ume bedea bλdada ādjirāba igarasídaa. Maλne bλ itea oda animarā babue diabadara jūma ārīsídaa. Maλ awara bλdeba bedebadarāda necoba jūma quenasídaa. Ababe mλdrλ bλa, baribλrλ mλ sida beadi carea jλrλ panλa.-

15 Ācōrēba Elíaa jarasia:

-Jēda ējūā pōāsa ewaraga bλare Damasco purudaa wādua. Mama jūēpeda nedragada Hazael boro λrλ weadua Siriadebema boroda bλi carea. 16 Maλ awara Nimsi wiuzaque Jehúmaa wāpeda nedragada idji boro λrλ weadua Israeldebema boroda bλi carea. Idjaba Abel-mehola purudebema Sapa warra Eliseomaa wāpeda nedragada idji boro λrλ weadua bλ cacubarī mλneba bedebarīda bλi carea. 17 Maλbe Israel druae mλ igara panλra Hazaelba necoba zocārā quenaya. Idjia quenanaēra Jehúba necoba quenaya. Jehúba quenanaēra Eliseoba quenaya. 18 Baribλrλ Israel druae mλa ēberārara siete mīl waga erobλa. Ādjirāra Baal quīrāpita chīrāborode barru cobeadacaa ni idjira isōnacaa.-

Elíaba Eliseo trλna

19 Maλbe Elíara Horeb eyadeba wāsia. Wāne Sapa warra Eliseoda, once ēberārā idji ume ējūā o panλ sida unusia. Ādjirāza pacada umé uméa āba jλ eropanasídaa. Maλ pacaba bacuru cūmia bλda egorode errebarī eronībasídaa egorora bogajudapeda ne udi carea. Elíara Eliseo caita wāpeda idjia cacuae jλ bλra Eliseo λrλ wēā cobλsia acλbi carea Eliseora idji cacubarī Ācōrēneba bedebarī baida. Maλbe wāsia. 20 Ara maλda Eliseoba idji pacara amepeda Elía caidu pira wāsia. Jidapeda nāwā jarasia:

-Bλ ume wāi naēna idu mλ djabarīrāda isōne wābidua. Maλbebλrλ mλra bλ ume wāya.-

Elíaba jarasia:

-Wādua. Mλa bλra wābi ama bλēa.-

21 Ara maλda Eliseora jēda wāsia. Jūēpeda idji umébema pacara beapeda dji pacaba errebarī baada bacurada bλá tucupeda tλbλ cajērāsia. Maλne dji paca djarara djupeda idji ēberārara ne cobigasia. Māwānacarea idjira Elía caidu wāpeda Elía carebabarīda besia.

21

Acaboba Nabó ējūā jārīna

1 Dārā badacarea naλda māwāsia. Jezreel purudebema Nabó abadaba uva ējūāda Israeldebema boro Acabo de droma caita erobλasia.* 2 Maλ carea Acaboba Nabóa nāwā jarasia:

* 21:1 Israeldebema boro Acabo. Hebreo bedeaēde bλ bλa "Samariadebema boro Acabo." Māwā jara bλa Acabora Samaria purude biara babadjī bērā.

-Ba uva êjũãda m̃ de caita ba bẽrã m̃a nẽdobuedua. Jãma ne u quĩrĩã ba. Maã êjũãbari m̃a dewara uva êjũã biara ba da diaya. Êjũã cãyãbara paratada quĩrĩã ba ba dji êjũã nẽba ba quĩrĩãca diaya.-

³ Bariba Naboba panusia:

-Wãrãneba jaraya: m̃ zeza basiba m̃a diada êjũãra nẽdobueã.-

⁴ Jezreeldebema Naboba mãwã jarada bẽrã Acabora sopuapeda quĩrĩãca diguida wãsia. Diguida jũẽpeda idji ca da de quĩrã ãyã tabesia idjaba ne co quĩrĩãcã basia.

⁵ Mãwã ba de Acabo quima Jezabelera idjima zepeda iwidiãsia:

-¿Ba ca cãrẽ cãrẽã sopua ba? ¿Cãrẽã ne co ama ba?-

⁶ Acaboba panusia:

-Mãra Jezreeldebema Nabó ume bedeasia. Mãra iwidiãsia idji uva êjũãra m̃a nẽdobuemãrẽã. Parata cãyãbara dewara êjũãda quĩrĩã ba ba m̃a diayada asia. Bariba idji êjũãra nẽdobueãna asia.-

⁷ Maãne Acabo quima Jezabelba jarasia:

-¿Mãwãra ba Israeldebema boroẽca? Sopua ba ra da. Piradãpeda ne codua. Mãra Jezreeldebema Nabó uva êjũãra ba jãrĩ diaya.-

⁸ Ara maãda Jezabelba Acabo trãneba cartada ba cuapeda Acabo sãyãda basia. Maãra Nabó purudebema bororãmaa, dji dromarãmaa bida diabuesia. ⁹ Maã cartade idjia nãwã basia:

"Jũmarãa jaradaua ne codaca ewarida odamãrẽã. Maã ewaride ãba dji ja redapeda Nabóra eberãrã nooare chũmebidada. ¹⁰ Idjaba eberã cadjiruada umẽ idji caita chũmebidada sewadeba jaradamãrẽã idjia ãcõrẽda, Israeldebema boro sida biẽ jarasida. Maãbe Nabóra puru jãga ededapeda mõgaraba tabari beadada."

¹¹ Jezabelba maã cartade ba da quĩrĩãca Jezreel purudebema bororãba, dji dromarã bida jũma sidaa. ¹² Adjirãba jũmarãa jarasidaa ne codaca ewarida odamãrẽã. Maãbe Nabóra eberãrã nooare chũmebidada. ¹³ Eberã cadjiruada umẽ zebidapeda Nabó caita chũmebidada. Maã umẽbemaba jũmarã quĩrãpita sewadeba jarasidaa Naboba ãcõrẽda, Israeldebema boro sida biẽ jarasida. Ara maãda eberãrãba Nabóra puru jãga ededapeda mõgaraba tabari beasidaa. ¹⁴ Mãwãnacarea Jezreel purudebema bororãba Jezabelea jarabisidaa Nabóra mõgaraba tabari beasidaa.

¹⁵ Nabó mõgaraba tabari beapadaa uriside Jezabelba idji quima Acaboa nãwã jarasia:

-Jezreel purudebema Nabóra beasidaa. Maã bẽrã idjia uva êjũã nẽdobue quĩrĩãcã ba da edada.-

¹⁶ Acaboba Nabó beapadaa uriside ara maãda Jezreel purudaa Nabó uva êjũã edai carea wãsia. ¹⁷ Maãmisia ãcõrẽba Tisbẽ purudebema Eliaa nãwã jarasia:

¹⁸ -Israeldebema boro Acabo Samaria de babarira ca da wãdua. Idjia Nabó basi uva êjũãra edai carea wãsia. Ara nawena mama ba. ¹⁹ Idjia jaradua: "ãcõrẽba nãwã jara ba: ba Nabóra beapeda idji êjũãra edasia. Maã carea usaba Nabó oa senepeadama ba oa sida senenia."-

²⁰ Elia Acaboma jũẽside Acaboba idjia jarasia:

-Mã dji quĩrũ, ¿ba mãra ca da ze ba ca?-

Elia panusia:

-Mãe, ba ca da ze ba. Ba ãcõrẽ quĩrãpita jũmawãyã cadjiruada o ba. ²¹ Maã carea ãcõrẽba ba bio cawa oya. Israel druade jũma ba eberãrã dji umaquĩrãda quenabiya: nezoca ba da, nezocaẽ bea sida. Abeda jũma ba deba yõbadarãda idjia jõbiya. ²² Idjia Nabat warra Jeroboã eberãrã jõbida quĩrãca idjaba Ahia warra Baasa eberãrã jõbida quĩrãca ba eberãrã sida jõbiya. Ba cadjirua o ba deba idjira bio quĩrũbia. Ba israelerã bida cadjiruada obisia. ²³ Maã awara ba quima Jezabeldebemada ãcõrẽba nãwã jara ba: Jezreel puru caita idjira beadapeda usaba codia.† ²⁴ Jũma ba eberãrã purude beubadara usaba codia. Ba eberãrã puru jãga beubadara ãgosoba codia.

(²⁵ ãcõrẽ quĩrãpita jũmawãyã cadjirua obarida Acabo quĩrãca neã, Acabo quima Jezabelba mãwã cadjiruada obida bẽrã. ²⁶ Wãrãda Acaboba jũmawãyã cadjiruada o babadjia. Ja waba oda ãcõrẽ beada eẽpbadjia amorreorãba naẽna eẽpã panana quĩrãca. Maã amorreorãra ãcõrẽba israelerã quĩrãpitabemada ãyã ja retasia.)

²⁷ Acaboba maã uriside idjia cacuade ja ba sopuaba cõãtasia. Maãbe sopua carea ja badara ja pedã cãbadjia. Maã awara ne codaca ewarida obadjia idjaba sopua babadjia.

²⁸ Maã carea ãcõrẽba Tisbẽdebema Eliaa nãwã jarasia:

† 21:23 Jezreel puru caita. Hebreo bedeade ba ca cartade nãwã ba ba: "Jezreel puru mõgaraba audu jũrã ca ba caita."

²⁹ -¿Bala unu balca sãwã Acabora sopua balda idjia cadjirua oda carea? Maã bẽrã idji zocai balmisa mlã idji eberãrãrã jõbiã, abeblã idji warra Israeldebema boroda beacarea idji eberãrãrã jõbiya.-

22

Acabo beapedada

¹ Siriadebemarãra israelerã ume djõnaẽ panada poa ubea bablã basia. ² Maãne Juda druadebema boro Josapada Israeldebema boro Acabo acade wãsia.

³ Mãwã balde Israeldebema boro Acaboba idjiare beaa nãwã jarasia:

-Bãrãba cawa panã Gala druade Ramo purura dadjirãne basida. Baribãlã Siriadebemarãba jãrãpedadadeba lãta dadjirãba ni cãrẽ sida odaẽ panã adji boro jawaedabemada edrã edadi carea.-

⁴ Maã bẽrã Acaboba Josapaa nãwã iwidiãsia:

-¿Bãra mlãre Gala druade djõne wãica Ramo edrã edadi carea?-

Josapaba panusia:

-Mlãda, mlã sordaorãda, mlã cawayodeba djõbadarã sida bl ume wãnia.-

²⁹ Maãbe Israeldebema boro Acaboda, Juda druadebema boro Josapa sida Gala druade Ramo purudaa djõne wãsidã. ³⁰ Wãbladade Acaboba Josapaa nãwã jarasia:

-Djõbladade mlãra quãrã awara djio bayã ni abalã cawarãnamãrẽã mlãra dji boroda. Baribãlã bla bãdji djiorã jã badua.-

Ara maãda Israeldebema boro Acabora quãrã awara djiopeda djõne wãsia.

³¹ Siriadebema boroba carretadeba djõbada bororãda 32 erobasia. Djõbladade adjirã jarasia baridua ume djõrãnamãrẽã, abeblã ababe Israeldebema boro Acabo ume djõnamãrẽã.

³² Carretadeba djõbada bororãba Josapa unusidade idji djio carea crãchasiãda idjira Israeldebema boro Acaboda. Maã careã idjimaã djõne wãsidã. Baribãlã Josapara biasia idji sordaorãba carebadamãrẽã.

³³ Mãwã biablãde Siriadebema carretadeba djõbada bororãba cawasiãda idjira Israeldebema boro Acaboẽda. Maã bẽrã idu basidã. ³⁴ Maãne Siriadebema sordaoba chada baridua drãsia. Maã chaba Acaboda sude wãsia idji jãare jã bl jũãtrãbari ewara balmaa. Ara maãda Israeldebema boro Acaboba idji carreta edeblãã nãwã jarasia:

-Jẽda ededua. Naã djõ panãnebemada mlãra ãyã ededua. Chaba mlãra drã ataubisiãda.-

³⁵ Maã ewaride israelerãra Siriadebemarã ume dãrã djõsiãda. Djõ panãne Israeldebema boro Acaboba idji carretade lãta acã nũmasia. Acabora dji cãbãyã oa ze nũmlã bẽrã idji carreta jãra oaba purega nũmesia. Qewara Acabora beusia. ³⁶ Amãdau bæeblãde israelerãba nãwã biasiãda:

-¡Waa djõnaẽ! ¡Dadji druaza, puruza biã wãnia!-

³⁷ Mãwã Israeldebema boro Acabora beusia. Idjira Samariãda ededapeda tãbarisiãda.

³⁸ Maãbe Samaria caita baido ãmlãmaã idji carretara sagãde edesiãda. Mama wẽrãrã auduãda cuibadjidã. Maãne usaba Acabo oara sene duanesiãda Acõrẽba Eliãdeba jarãda quãrãca.*

³⁹ Jũma Acaboba oda naã cartade balẽ blãra, idjia israelerã pe erobadadebemada, idji de droma elepante quãdã bio djio balãdãda, puru beã idjia oda sida dewara cartade balã bla. Maã carta trãra "Israeldebema bororãba opeãda" abadaã. ⁴⁰ Acabo beudacarea idji warra Ocoziãda idji cacubari Israeldebema boroda besia.

* 22:38 1 Reye 21:19.

2 REYE UMÉBEMA CARTA REYE

2

Ācōrēba Elía bajānaa ededa

¹ Ācōrēba Elía nāūrā jūrēbaribarabā bajānaa edei carea ḥaside Elíara, Eliseo sida Gilgaldeba wāḇada basía. ² Maḷne Elíaba Eliseoa nāwā jarasia:

-Nama ḥedua. Ācōrēba māra Betel purudaa wābi ḥaa.-

Baribarabā Eliseoba panusia:

-Ācōrē zocai ḥa quīrāpita, ḥa quīrāpita bida wārāneba jaraya: ḥaduba wābiēa.-

Ara maḷda Betel purudaa wāsidaa. ³ Jūēḇadade Ācōrēneba bedeabadarā Beteldebemada Eliseomaa zedapeda nāwā iwīdisidaa:

-Ḳḥaa cawa ḥaca idi Ācōrēba ḥa boro Elíara edeida?-

Eliseoba panusia:

-Māē, cawa ḥaa. Chupea pananadua.-

⁴ Maḷbe Elíaba Eliseoa jarasia:

-Eliseo, nama ḥedua. Ācōrēba māra Jerico purudaa wābi ḥaa.-

Eliseoba panusia:

-Ācōrē zocai ḥa quīrāpita, ḥa quīrāpita bida wārāneba jaraya: ḥaduba wābiēa.-

Ara maḷda Jerico purudaa wāsidaa. ⁵ Jūēḇadade Ācōrēneba bedeabadarā Jericodebemada Eliseomaa zedapeda iwīdisidaa:

-Ḳḥaa cawa ḥaca idi Ācōrēba ḥa boro Elíara edeida?-

Eliseoba panusia:

-Māē, cawa ḥaa. Chupea pananadua.-

⁶ Maḷbe Elíaba Eliseoa jarasia:

-Nama ḥedua. Ācōrēba māra Jordaḷ doḇaa wābi ḥaa.-

Eliseoba panusia:

-Ācōrē zocai ḥa quīrāpita, ḥa quīrāpita bida wārāneba jaraya: ḥaduba wābiēa.-

Ara maḷda wāsidaa. ⁷ Ādji caidu Ācōrēneba bedeabadarāda cincuenta wāsidaa. Tamḇa ādjirāba acḷ duanasidaa Elíada, Eliseo sida Jordaḷ do icawa nūpanada. ⁸ Māwā panane Elíaba cacuade jḷ ḥara ērāpeda ḥedatḷ edasia. Maḷba doḇe tawesia. Tawebḷade oda ewa dogosia. Elíara, Eliseo sida maḷ ode Jordaḷ do chāsidaa. ⁹ Chānapeda Elíaba Eliseoa jarasia:

-Ācōrēba mḷ edei naēna Ḳḥaa cārēda quīrā ḥa mḷa ḥa itea oida?-

Eliseoba panusia:

-Mḷ quīrā djuburia ḥaa eroḇa jauredeba poya obarira dewararā cāyābara mḷa auḇuara diadua.*

¹⁰ Elíaba jarasia:

-Ḭaa iwīdi ḥara zarea ḥaa. Baribarabā Ācōrēba mḷ edebḷada unuibḷa, ḥaa iwīdidara edaya. Unuēḇarabā edaēa.-

¹¹ Ādji nēḇarabā nīnane cawaēne tabḷ uruada cawayo carreta bara ḥa quīrāca ḥada zesia. Maḷra ādji ēsi dogosia jīga wānamārēa. Maḷbe nāūrā jūrēbaribarabā Elíara bajānaa edesia. ¹² Māwā unubḷade Eliseoba Elíaa bia jarasia:

-ḲZeza, zeza! Carretadeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarā quīrāca ḥaa israelerāra bio careba ḥasia.-†

Maḷne Eliseoba cacuade jḷ ḥara sopusaba ēsidra cōtasia. Elíara waa unuē basia.

¹³ Elía ḷtaa wāsīde idjia cacuade jḷ ḥadara egode ērā ḥaesia. Maḷgara Eliseoba edapeda jēda Jordaḷ doḇaa wāpeda do icawa nūmesia. ¹⁴ Maḷne Elíaba cacuade jḷ ḥadaba doḇe tawesia. Tawebḷade nāwā jīgua jarasia:

-ḲElía Ācōrēra sāma ḥa?-

Ara maḷne oda ewa dogosia. Maḷ ode Eliseora chāsia. ¹⁵ Idji chāḇarabā Ācōrēneba bedeabadarā Jericodebemaba acḷ duanasidaa. Maḷ bēra jarasidaa:

-Elíaba eroḇada jaureda Eliseoba edasia.-

Ara maḷda ādjirāra Eliseomaa wānapeda idji quīrāpita chīrāborode ḥarru copanesidaa.

¹⁶ Maḷbe jarasidaa:

* **2:9** Dewararā cāyābara mḷa auḇuara diadua. Hebreo bedeade ḇḷ ḥaa “doble porción.” Maḷba jara ḥaa idjira Elía cacuabari Ācōrēneba bedeabari dji droma ḥaida. † **2:12** Hebreo bedeade nāwā ḇḷ ḥaa: “Mḷ zeza, mḷ zeza, Israeldebema carretadeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarāa.”

-Dairāra b_Λ nezocarāa. Dairā tāēna cacua **Λ**ba beada cincuenta pan_Λ. Ādjirāa b_Λ boro Eliara jar_Λde wābidua. Āibērā Ācōrē Jaureba idjira **Λ**taa edepeda eyade wa jewedade b_Λsisicada.-

Barib_ΛΛ Eliseoba panusia:

-Māwāēa. Ādjirāra diabuerānada.-

¹⁷ Māwā jaradamīna ādjirāba **Λ**ca_Λ diabuedi carea mīā sē panesidaa. Ma_Λ carea Eliseora perapeda ādjirāa jarasia **Λ**ca_Λ diabuedamārēā. Ara ma_Λda ādjirāba cincuenta diabuesidaa. Ma_Λ ēberārāba Eliara ewari ūbea jar_Λsidaa. Māwāmīna ununaē basia. ¹⁸ Ma_Λbe Jericodaa Eliseo **Λ**maa jēda zesidaa. Eliseoba ādjirāa jarasia:

-**Λ**Māa jarasiēca bādji quīrīābe jar_Λde wānida?-

Eliseoba baido biē bada bia b_Λda

¹⁹ Jericodēbemarāba Eliseoa nāwā jarasidaa:

-Dairā boro, **Λ**a cawa **Λ**a na_Λ purura bio bia **Λ**da. Barib_ΛΛ baidoda biē **Λ** bē_Λ dai ējūā sida biē **Λ**a.-

²⁰ Ma_Λ carea Eliseoba jarasia:

-Epedeco djiwidide tāda m_Λmaa enenada.-

Ara ma_Λda edesidaa. ²¹ Ma_Λg_Λra idjia baido **Λ**taa bogad_Λ **Λ**maa edepeda ma_Λ baidode eda peatasia. Ma_Λne jarasia:

-Ācōrēba nāwā jara **Λ**a: m_Λa na_Λ baidora bia **Λ**ba_Λ bē_Λ na_Λ baidoba ni **Λ**ba_Λda waa beudaēa. Bārā ējūā sida bia zau **Λ**aya.-

²² Ma_Λ ewariēba **Λ**taa ma_Λ baidora bia **Λ**esia Eliseoba jarada quīrāca.

Eliseo ipida jarapedada

²³ Jericodēba Eliseora Betel purudaa wāsia. Ode nīne **Λ**ca_Λ cūdrarāda Betel purudeba idjimaa wānapeda nāwā ipida jara duanesidaa:

-Boro uru, āyā wādua. Boro uru, āyā wādua.-

²⁴ Ma_Λ carea Eliseoba ādjirāmaa ac_Λpeda Ācōrē tr_Λneba biē jara **Λ**sia. Ara ma_Λda wi umé pan_Λba cūdrarāa orradapeda 42 beasidaa. ²⁵ Ma_Λbe Eliseora Carmelo eyadaa wāpeda jēda Samaria purudaa wāsia.

4

Eliseoba pēdra wērā carebada

¹ Pēdra wērāda basia. Idji quimara Ācōrēneba bedēabari basia. Ma_Λ pēdra wērāba Eliseoa jarasia:

-M_Λ quima querasira b_Λ nezoca basia. **Λ**a cawa **Λ**a idjia Ācōrēra bio waya basida. Barib_ΛΛ idji jaidaside paratada diai bara basia. Ma_Λda jēda diaē **Λ** bē_Λ idi ma_Λ parata dji_Λbariba m_Λ warrarāda umena edade zeya idji nezocarāda beadamārēā.-

² Ma_Λne Eliseoba idjia iwidisia:

-**Λ**Māa **Λ**ra sāwā carebai? M_Λa jaradua: **Λ**cārēda diguida erob_Λ nēdobuei carea?-

Pēdra wērāba panusia:

-Nēdobuei carea m_Λ diguida ni cārē sida neē quirua. Ababe zoco zaquede nedragada ma_Λrī eroquirua.-

³ Ma_Λne Eliseoba jarasia:

-**Λ** de caita **Λ**ea ēberārāmaa wāpeda zoco ne neē beada zocārā iwididua. ⁴ Edapeda **Λ**ra, **Λ** warrarā sida diguida wānapeda **Λ** dede eda wābadara jūātr_Λadua. Ma_Λbe **Λ**a erob_Λ nedragara ma_Λ zoco **Λ**eadē bira weadua. Birasira āyā **Λ** wānada.-

⁵ Ara ma_Λda pēdra wērāra wāsia. Zocoda zocārā iwidipeda idjira, idji warrarā sida diguida wānapeda dji eda wābadara jūātr_Λsidaa. Ma_Λbe dji warrarāba ma_Λ zoco **Λ**eara aba aba dji papamaa edesidaa nedragaba bira t_Λcuamārēā. ⁶ Jūma bira t_Λacarea pēdra wērāba idji warraa jarasia dewara zocoda enemārēā. Barib_ΛΛ warraba jarasia zocora waa neēda. Ara ma_Λda nedraga idji zocodē erob_Λra waa piaē basia.

⁷ Pēdra wērāba Ācōrēneba bedēabari jarade wāsia. Ma_Λne Eliseoba jarasia:

-Ma_Λ nedragara nēdobuede wādua. Nēdobuepeda **Λ** quima querasiba parata diaida badara diadua. Dji parata bedaba **Λ**ra, **Λ** warrarā sida necai panania.-

*Eliseoba warra **Λ**rēbabida*

⁸ Ewari aba Eliseora Sune_Λ purudaa wāsia. Mama wērā paratā bara **Λ**ba idjia jarasia ne code zemārēā. Ma_Λ carea Sune_Λnaa wā_Λraza Eliseora ma_Λ wērāma ne cobadjia. ⁹ Ma_Λ wērāba idji quimaa jarasia:

-M̄la cawa ʙla jãl ēberã dadjima ne code zebarira wãrãda Ācõrēneba bedeabarida.
 10 Mañ bẽrã dadji de ãrã de zaqueda idji itea odia. Mañne eda clãdada, mesada, bugueda, ãbrã sida ʙlãdia idji zebãrãde mama cãmãrẽã.-

11 Mãwã opedadacarea ewari aba Eliseora jũẽpeda de zaquede cãine wãsia. 12 Mama Eliseoba idji nezoca Guiezia nãwã jarasia:

-Naã de djibari wẽrãda trãne wãdua.-

Ara mañda Guieziba trãne wãpeda wẽrãra idjima zesia. 13 Mañbe Eliseoba Guiezia jarasia:

-Idjia jaradua: "ʙla dai itea bio bia osia. ¿Daiba ʙl itea cãrẽda odĩ? ¿ʙla quĩrã ʙlca daira ʙlare Israeldebema boro ume wa idji sordaorã boro ume bedeadaida?"-

Wẽrãba panusia:

-M̄la ni cãrẽ sida quĩrãẽã. M̄l ēberãrã tãena ʙl bẽrã necai ʙabaria.-

14 Mañne Eliseoba idji nezoca Guiezia iwĩdisia:

-¿Idji itea cãrẽda odĩ?-

Guieziba panusia:

-Cawaẽa, baribãrã idjira warra neẽ ʙla idjaba idji quimara drõada quirua.-

15 Mañne Eliseoba jarasia:

-Idjira wayacusa trãne wãdua.-

Ara mañda Guieziba trãne wãsia. Wẽrãra zepeda de zaquede eda wãbada caita nũmesia.

16 Mañbe Eliseoba idjia jarasia:

-Za uru poade ara naã jedecode ʙla warrada topeda bara erobaya.-

Wẽrãba panusia:

-Mãwã jararãdua, m̄l boro. Ācõrēneba bedeabari, m̄lra cũrũgarãdua.*

17 Eliseoba jarada quĩrãca dewarabema poade wẽrãra biogoa ʙepeda warra tosia. 18 Mañ warra waridacarea ewari aba dji zezamaa wãsia. Dji zezaba dewararã ume nẽuda ewa panasidaa. 19 Cawaẽne warrara nãwã bia nũmesia:

-¡Aguidii, m̄l borora pua nũmã! ¡M̄l borora pua nũmã!-

Mañ carea dji zezaba idji nezocaa jarasia:

-M̄l warrara dji papamaa ededua.-

20 Ara mañda idji nezocaba dji warrara bara edapeda dji papamaa edesia. Mañbe dji papaba warrara ʙacarade erobasia aba umatipa. Mañne warrara jaidasia. 21 Ara mañda dji papaba idjira ãtaa Eliseo de zaquedaa edepeda Eliseo clãdade ʙasia. Mañbe ēdrãpeda dji eda wãbadara jũãtrãsia. 22 Idji quimada trãpeda nãwã jarasia:

-M̄l djuburia burroda aba idjaba nezocada aba m̄lma diabuedua. M̄lra isabe Eliseo-maa wãya. Jũẽpeda ara mañda jẽda zeya.-

23 Dji quimaba iwĩdisia:

-¿ʙlra cãrẽ cãrẽã idi idjima wãbãrã? Anãubada ewariẽa ni jedeco djiwidiẽa idji ume ãbaa Ācõrẽa iwĩdidi carea.-

Wẽrãba panusia:

-Jũmawãyã crĩcharãdua.-

24 Mañbe wẽrãba idji chũmeira burro ãrã jãbipeda dji nezocaa nãwã jarasia:

-Isabe wãnia. M̄la jaraẽbãrã ni maãrĩ bida ãnãũnaẽa.-

25 Ara mañda wãnapeda Carmelo eyade Eliseo ʙlma jũẽsidaa. Eliseoba tãmãba ãdji zebãdada unuside idji nezoca Guiezia jarasia:

-Acãdua, Suneã purudebema wẽrãra zebãrã. 26 Idji audiabariide pira wãdua. Iwĩdidua idjida, dji quimada, dji warra sida bia panã cawaya.-

Ara mañda idji nezocara pira wãsia. Mañne wẽrãba panusia:

-Daira jũmaena bia panã.-

27 Eyade Eliseo ʙlma jũẽside wẽrãba Eliseo jĩrũne jida coʙesia bedeã djuburiai carea. Mañ bẽrã Guiezira araa dogosia wẽrã ãyã ʙlã carea. Baribãrã Eliseoba jarasia:

-Idu ʙlãdua. Naã wẽrãra bio sopua ʙla. Baribãrã Ācõrẽba m̄la cawabiẽ ʙla cãrẽ cãrẽã jãwã sopua ʙlãda.-

28 Mañne wẽrãba jarasia:

-M̄l boro, m̄lra sopua ʙla m̄l warrada jaidada bẽrã. ¿M̄la warrada ʙla iwĩdisica? ¿M̄la jarasiẽca m̄lra cũrũgarãmãrẽã?-

29 Ara mañda Eliseoba Guiezia jarasia:

-ʙla cacuade jã ʙlra bio trãjã coʙãpeda naã wẽrã dedaa isabe wãdua. M̄l bacuruda ededua. Isabe wãida ʙl bẽrã ēberãda unusira bedearãdua. Ēberãba ʙla bedeãibãrã, panurãdua. Naã wẽrã dede jũẽpeda m̄l bacurura idji warra quĩrãdarra ãrã coʙãdua.-

* 4:16 Ācõrēneba bedeabari. Hebreo bedeade ʙl ʙla "Ācõrē ēberã."

³⁰ Mañne dji warra papaba Eliseoa jarasia:

-Ăcôrê zocai ɓa quîrâpita, ɓa quîrâpita bida wârâneba jaraya: ɓada wâéɓɓa, mǎ sida wâéa.-

Mañ bërâ Eliseora idji ume wâsia. ³¹ Guiezira âdji na wâsia. Jûêpeda Eliseo bacurura dji warra quîrâdarra ɓrɓ cobasia. Mâwâmîna cârê sida sâwâé basia. Ara mañda Guiezi jêda wâɓaɓaɓa Eliseora ota unusia. Mañne Guieziba nâwâ jarasia:

-Warrara ɓrêbaé basia.-

³² Eliseo jûêsida dji warra jaidadara idji caɗade urraju nûmasia. ³³ Ara mañda iduba eda wâpeda dji eda wâbadara jûâtra nûmasia. Mañbe Ăcôrêa iwidisia. ³⁴ Iwidipeda idji caɗade dji warra ɓrɓ barrubari cobesia. Idji iteda dji warra itema ɓasia. Idji dauda dji warra dauma ɓasia. Idjaba idji jawada dji warra jawa ɓrɓ ɓasia. Mâwâ cobade warra jaidadara jawarɓasia.

³⁵ Mañbe Eliseora piradrâpeda arima ɓarɓa nîbâpeda wayacusa dji warra ɓrɓ barrubari cobesia. Mañne warrara ɓarima siete jaisâpeda dau ogasia.† ³⁶ Eliseoba Guiezira trɓpeda nâwâ jarasia:

-Dji warra papara trɓne wâdua.-

Ara mañda trɓne wâsia. Dji papa zeside Eliseoba jarasia:

-ɓa warrara edadua.-

³⁷ Ara mañda dji papara eda wâpeda Eliseo jîrû caita chîrâborode ɓarru cobesia. Mañbe idji warrara edâpeda êdrasia.

Eliseoba êberârâ ne cobida

³⁸ Ewari aba Eliseora Gilgaldaa wâsia. Mañ druade jarrabada baraasia. Mama Eliseora Ăcôrêneba bedeabadarâ ume âbaa dji jare panane idji nezocaa nâwâ jarasia:

-Cuguru waibade Ăcôrêneba bedeabadarâ itea ne djudua.-

³⁹ Mañne cobada chiruada abaaba meâ jaraɗe wâsia. Jaraɗe ɓade jâcara zau ɓada unusia. Mañ tada idjia cacuade jâ ɓade pe edâpeda jêda wâsia. Mañgara pichia toacuâpeda dji cuguru waibaa dju nûmane eda ɓasia. Baribara idjia adua ɓasia mañgara codacada.

⁴⁰ Widacarea mañ djicora jedecasia. Baribara cobadade âdjirâba bia jarasidaa:

-Ăcôrêneba bedeabari Eliseo, nañ djicora dadji beabari bara ɓaa!-

Mañ carea âdjirâba codaé basia. ⁴¹ Eliseoba jarasia:

-Harinada maârî enenadua.-

Eliseoba mañ harinara dji cuguru waibade eda ɓâpeda nâwâ jarasia:

-Idibara jedecadadua codi carea.-

Cobadade mañ djicora dadji beabari neé ɓasia.

⁴² Mâwânacarea Baal-salisa purudeba êberâda Eliseomaa zesia. Mañ êberâba idji néu naârâ ewadadebemada Eliseo itea enesia. Pañ cebada odada veinte, trigo djiwidî ewada sida camane enesia. Mañbe Eliseoba idji nezocaa jarasia:

-Nañda Ăcôrêneba bedeabadarâa cobidua.-

⁴³ Idji nezocaba jarasia:

-Nañ maârî quiruba çmâa sâwâ cien êberârâda ne cobi?-

Eliseoba panusia:

-Nañda Ăcôrêneba bedeabadarâa cobidua. Ăcôrêba nâwâ jara ɓaa: "Ădjirâba codâpeda adubaya."-

⁴⁴ Mâwâ jaraɗa bërâ Eliseo nezocaba mañra jedecasia mañ cien êberârâba codamârêa. Codâpeda adubasia Ăcôrêba jaraɗa quîrâca.

5

Eliseoba Naamañ biabida

¹ Êberâ Naamañ abadada basia. Idjira Siriadebema sordaorâ boro basia. Ăcôrêba careba ɓadeba âdji dji quîrûra poyada bërâ Siriadebema boroba idjira dewararâ câyâbara biara unubadjia. Idjira bio sozarra basia, baribara aida bara basia.

² Naêne Siriadebema sordaorâba Israel druade ne biada jârîne wâbadjidaa. Mañne wêrâ zaqueda jêda jida edesidaa. Mañ wêrâcaura Naamañ quima nezocada ɓesia. ³ Ewari aba wêrâcauba idji boro Naamañ quimaa nâwâ jarasia:

-Ăcôrêneba bedeabari Eliseoda Samaria purude ɓaa. Mǎ boro Naamañra idjimaa wâɓaɓaɓa, idji aidaara anicasia.-

⁴ Mañ wêrâcau Israeldebemaba jaraɗada Naamañba Siriadebema boro jaraɗe wâsia. ⁵ Mañne Siriadebema boroba jarasia:

-Bia ɓaa. Wâdua. Mǎ cartada Israeldebema boro itea ɓa ume diabueya.-

† 4:35 ɓarima siete jaisâpeda. ɓaɓaɓa maârî mañ bedeaba jara ɓaa: "ɓarima siete dji warra ɓrɓ barrubari cobesia."

Ara maŕda Naamaŕra wāsia. Idjia paratada 750 libra, oroda 150 libra, idjaba cacuađe jŕbadada 10 edesia. ⁶ Carta Israeldebema boro itea edeade nŕwŕ bŕ basia: “Mŕa naŕ cartara mŕ nezoca Naamaŕ ume bŕa diabuebŕŕŕa. Mŕa quŕrŕŕ bŕa bŕa idji aidara anibida.”

⁷ Israeldebema boroba maŕ carta acŕside idjia cacuađe jŕ bŕra sopuaba cŕatapeda nŕwŕ jarasia:

–Mŕwŕra ŕmŕra Ŕcŕrŕca naŕ ŕberŕ biabi carea? Mŕra Ŕcŕrŕŕa ŕberŕrŕ zocai bŕi carea idjaba beubi carea. Mŕwŕmŕna Siriadebema boroba naŕ ŕberŕra mŕmaa diabuesia idji aidara anibimŕrŕa. Idjira mŕ ume djŕbi jŕŕŕ bŕa.–

⁸ Ŕcŕrŕneba bedeabari Eliseoba ŕŕsia Israeldebema boroba cacuađe jŕ bŕra sopuaba cŕŕtasida. Maŕ carea Eliseoba ŕberŕda idjimaŕ nŕwŕ jarade diabuesia:

–ŕCŕrŕ cŕrŕŕ bŕa cacuađe jŕ bŕra cŕŕtasi? Jŕŕ ŕberŕra mŕmaa diabuedua. Mŕa biabiya. Mŕwŕ idjia cawaya wŕrŕda Israel druade Ŕcŕrŕneba bedeabarida aba bŕda.–

⁹ Ara maŕda Naamaŕra cawayo carreta bara bŕde Eliseomaa wŕpeda dji dede eđa wŕbada dajadaare jŕesia. ¹⁰ Eliseoba ŕberŕda dajadaa nŕwŕ jarade diabuesia: “Jordaŕ dode cuide wŕdua. Bŕrima siete cuibŕŕŕde bŕ cacuara biapeda Ŕcŕrŕ quŕrŕpita bia beya.”

¹¹ Maŕ ŕŕpeda Naamaŕra bio quŕrŕ wŕsia. Idjia jarasia:

–Mŕa crŕcha basia Eliseoba mŕra dajadaa acŕde zepeda idji Ŕcŕrŕa iwŕdida idjaba idji jŕwara mŕ aida ŕŕŕ jŕrŕwŕida animŕrŕa. ¹² Jŕma Israel druade bea do cŕyŕbara Damasco druade Abanaŕ doda, Parpar do sida biara panŕa. Ababe cuibŕŕŕa biaida bŕbŕŕŕ, biara bŕa jŕma cuide wŕida.–

Mŕwŕ jarapeda bio quŕrŕ wŕsia. ¹³ Maŕne Naamaŕ nezocarŕda idji caita wŕnapeda nŕwŕ jarasidaa:

–Dai boro,* jŕŕ Ŕcŕrŕneba bedeabariba obi jaradara zarea bŕdabara bŕa ocasia. Idjia ababe jara bŕa bŕ biamŕrŕa Jordaŕ dode cuida bŕda. ŕBŕa mŕwŕ oiŕ bŕca?–

¹⁴ Mŕwŕ jarapedada bŕrŕ Naamaŕra Jordaŕ dodaa wŕpeda bŕrima siete cuisia Ŕcŕrŕneba bedeabari Eliseoba jarada quŕrŕca. Ara maŕda biapeda idji cacuara cŕdra quŕrŕca dowa besia. Ŕcŕrŕ quŕrŕpita bia besia.

¹⁵ Naamaŕra idji ume panŕ sida jŕda Eliseomaa wŕnapeda Naamaŕba idji quŕrŕpita nŕwŕ jarasia:

–Idŕbŕŕŕ cawasia wŕrŕ Ŕcŕrŕda ababe naŕ Israel druade bŕda. Mŕ djuburia, mŕa ne diabŕŕŕŕ edadua.–

¹⁶ Baribŕŕŕ Eliseoba jarasia:

–Ŕcŕrŕ zocai bŕ quŕrŕpita wŕrŕneba jaraya: bŕa dia bŕra edaŕa.–

Naamaŕba mŕa sŕ jara bŕmŕna Eliseoba edaŕ basia. ¹⁷ Maŕne Naamaŕba jarasia:

–Mŕŕeara mŕ boro, mŕ djuburia naŕ druadebema egoroda mŕ druadaa idu edebidua. Burro umŕba poyadi daucha mŕa ede quŕrŕŕ bŕa. Mŕwŕra mŕ druade mŕa bŕrŕ Ŕcŕrŕa animarŕda, dewara sida poya babue diaya. Dewara ŕcŕrŕ beaa mŕa waa ne babue diaŕa. ¹⁸ Baribŕŕŕ mŕa Ŕcŕrŕa beŕde djuburiaya naŕ cadjŕrua obŕŕŕde quŕrŕdoamŕrŕa: mŕ druadebema boroda idji ŕcŕrŕ Rimoŕ de dromane eđa wŕbŕŕŕde bŕe amaaba mŕ jŕwade jida wŕbaria. Maŕne idjira Rimoŕ quŕrŕpita chŕrborode cobebŕŕŕde mŕ sida mŕwŕ cobeida bŕa. Mŕa Ŕcŕrŕa beŕde djuburiaya maŕ cadjŕrua quŕrŕdoamŕrŕa.–

¹⁹⁻²⁰ Eliseoba panusia:

–Necai wŕdua.–

Ara maŕda Naamaŕra wŕsia. Wadi tŕmŕ wŕŕ bŕde Ŕcŕrŕneba bedeabari Eliseo nezoca Guieziba nŕwŕ crŕchasia: “Mŕ boroba Siriadebema Naamaŕra idu necai wŕbisia. Idjia enenara ni cŕrŕ sida edaŕ basia. Ŕcŕrŕ zocai bŕ quŕrŕpita wŕrŕneba jaraya: Naamaŕ caŕdu pira wŕya ne edai carea.”

²¹ Ara maŕda Guiezira Naamaŕ caŕdu wŕsia. Naamaŕba idji pira zebŕŕda unuside carretaŕba uŕaa badopeda nŕwŕ iwŕdisia:

–ŕCŕrŕda sŕwŕsi?–

²² Guieziba panusia:

–Ni cŕrŕ sida sŕwŕnaŕ panŕa. Baribŕŕŕ mŕ boroba nŕwŕ jara bŕa: “Aretewa Ŕcŕrŕneba bedeabada cŕdrŕrŕda umŕ Epraiŕ eyaida bŕ ŕjŕŕneba jŕesiaŕa. Mŕ djuburia paratada 75 libra idjaba cacuađe jŕbada sida umŕ diadua.”–†

²³ Naamaŕba panusia:

–Bia bŕa. Baribŕŕŕ paratada 150 libra edadua.–‡

* 5:13 Dai boro. Hebreo beŕdeade bŕŕ bŕa “mŕ zeza.” † 5:22 75 libra. Hebreo beŕdeade bŕŕ bŕa “talento aba.” ‡ 5:23 150 libra. Hebreo beŕdeade bŕŕ bŕa “talento umŕ.”

Māwā jara bāsia aba Guieziba edabara daa. Małbe Naamałba saco uméne paratada 150 libra eda bālsisia. Cacuade jłbadada sida umé diasia. Małbe nezocada umé edapeda jūma małgara Guiezi na edebisia. ²⁴ Eya zaquede jūēnapeda Naamał nezocarāba edepedadara Guieziba edasia. Diguıda waga bāpeda Naamał nezocarāra jēda wābsisia. ²⁵ Małbe eda wāpeda idji boro Eliseo quīrāpita nūmesia. Małne Eliseoba idjía iwīdisia:

-Guiezi, bara ¿sāma bāsi?-

Guieziba panusia:

-Mł, bā nezocara āyā wāé bāa.-

²⁶ Baribara Eliseoba jarasia:

-Jāl ēberā idji carretadēba uđā bāpeda bā audiabariside mł sora bā ume bāsia. Idi Ācōrēba ne ununacada oda bērā biē bāa paratada, cacuade jłbadada, olivo ējūāda, uva ējūāda, ovejada, pacada, nezocarāda, nezoca wērārā sida edaida. ²⁷ Mał carea aidāba Naamał jida bāda quīrāca idjiba ātaā bāda, bādeba yōbādarā sida aidā bara beadā.-

Mamałba ēdrabara de Guiezira aidāba bira nūmesia. §

6

Eliseoba zagara dojāneba ātaā ūmane zebida

¹ Ewari aba Ācōrēneba bedēabadarāba Eliseoa nāwā jarasidaa:

-Dadjirā panā dera jūmawāyā caibe quirua. ² ¿Dairāra Jordał dođaa wānida panāca? Mama daiza bacurada tutadapeda de waiłbāda odia ābaa panani carea.-

Eliseoba panusia:

-Bia bāa. Wānadua.-

³ Małne abāba Eliseoa jarasia:

-¿Dai, bā nezocarā ume wāéca? Dai djuburia wāna.-

Eliseoba panusia:

-Bia bāa. Mł sida wāya.-

⁴ Ara małda ādjirāra Jordał dođaa wānapeda bacurada tuta panasidaa. ⁵ Māwā panāne zagarada aba daidu baede wāsia. Dji zagara erobadaba Eliseoa jigua jarasia:

-iMł boro, jāl zagarara djārāne bāsia!-

⁶ Ācōrēneba bedēabari Eliseoba nāwā iwīdisia:

-¿Sāma daidu baede wāsi?-

Dji zagara erobadaba acłbisia sāma baede wāsida. Eliseoba bacuru zaqueda bāá edapeda araa batabuesia. Ara małda zagarara dojāneba ātaā ūmane zesia. ⁷ Małne Eliseoba jarasia:

-Jidadua.-

Ara małda dji zagara erobadāba jidasia.

9

Jehú Israeldebema boro bēda

¹ Ewari aba Eliseoba Ācōrēneba bedēabarida aba trāpeda nāwā jarasia:

-Bāa cacuade jā bāra bio trājā cobāpeda Gala druade Ramo puruđaa isabe wādua. Nał zoco zaquede nedragada ededua. ² Mama jūēpeda Josapa warra, Nimsi wiuzaque Jehúda acłde wādua.* Idjira dewararā ume bāda āyā trāpeda dewara dejāare ededua. ³ Małbe nał zoco zaquede bā nedragara idji boro ārā weadua. Weabara de jaradua: "Ācōrēba nāwā jara bāa: młā bāra Israeldebema boroda bābāra." Māwā opeđa dji dede eda wābadara ewapeda isabe pira wādua. Ni maārī bida dārārādua.-

⁴ Ara małda Ācōrēneba bedēabari cūdrara Gala druade Ramo puruđaa wāsia. ⁵ Mama jūēside Israeldebema sorđao bororāda ābaa dji jare duanāda unupeđa nāwā jarasia:

-Mł boro, młā bāa ne jaraida erobāa.-

Małne Jehúba iwīdisia:

-¿Caia bedea bā?-

Cūdraba panusia:

-Młā bāa bedea bāa, mł boro.-

⁶ Małbe Jehúra piradrapeda cūdra ume dewara dejāare wāsia. Mama panāne cūdraba nedragā Jehú boro ārā weabara de nāwā jarasia:

-Israelerā Ācōrēba nāwā jara bāa: młā bāra mł puru Israeldebema boroda bābāra.

⁷ Bā boro bāsi Acabo ēberārāra jūma quenadua. Idji quima Jezabelba mł nezocarā, młneba bedēabadarā sida quenabida carea młā bādeba cawa oya.† ⁸ Acabo ēberārāra jūma

§ 5:27 Aidāba bira nūmesia. Hebreo bedēade bā bāa: "Aidāba nieve quīrāca bāsia." * 9:2 Josapa. Małga Josapara Jūda druadēbema boro Josapāē bāsia. † 9:7 1 Reye 18:4.

quininia. Ādjirā dji umaquīrāra mĭa abēda jūma jōbiya: nezoca bēada, nezocaē bea sīda. ⁹ Mĭa Nabat warra Jeroboāl ēberārā jōbida quīrāca idjaba Ahīa warra Baasa ēberārā jōbida quīrāca Acabo ēberārā sīda jōbiya. ¹⁰ Maĭ awara Jezabel sīda beadapeda Jezreel puru caita usaba codīa. Idjira joudaēa. ‡

Cūduba māwā jarapeda dji dede eda wābadara ewapeda pira wāsia. ¹¹ Jehú wayacusa sordao bororā duanama jūēbΛΓΛde abalba iwīdīsia:

–Mērā, jāĭ cūdura quīrāē bΛra ζcārē cārēā ze basi? ζCārēda sāvāsī?–

Jehúba panusia:

–Bārāba cawa panΛa jāĭgΛca bēara sāvā bedēabadada.–

¹² Maĭne ādjirāba jarasīdaa:

–BΛa sewada o bΛa. Idjia jaradara dairāa nēbΛΓΛdua.–

Jehúba panusia:

–Idjia mĭa jarasia: “Ācōrēba nāvā jara bΛa: mĭa bΛra Israeldebema boroda bΛbΛra.”–

¹³ Maĭ ūrĭnapēda ādjirāba cacuade jĭ panΛra dume quīdaē isabe tōcuasīdaa Jehúra maĭ ĩrĭ nĭbamārēā. § Maĭbe cahiru zadapeda jĭgua jarasīdaa:

–Jehúra dadjirā boroa!–

Jezabel beuda

³⁰ Māvānacarea Jehúra Jezreel purudaa wāsia. Jezabelba Jehú zebΛrΛda ūrĭsīde idji daura soacuasia idjaba idji budara biya erusia. Maĭbe dajadaa acΛbadadeba edaa acΛ nūmesia.

³¹ Jehú dji purude eda wābadama jūēsīde Jezabelba idjĭa jarasia:

–Mērā, Zimri quīrāca bΛ, bΛ boro beada.– *

³² Maĭne Jehúba ĩtaa dji dajadaa acΛbadamaa acΛpeda jĭgua jarasia:

–ζjāma eda caida mĭare bΛ?–

Ara maĭda nezoca dji droma bea umē wa ūbea panΛba edaa Jehúmaa acΛsīdaa. ³³ Maĭne Jehúba ādjirāa jarasia:

–Jezabelera udu batabuedadua!–

Ara maĭda idjira udu batabuesīdaa. Maĭne cawayoba idji ĩrĭ tΛgabΛdade idji oaba cawayora, puru audu jūrā ca bΛ sīda tāūcuasia. ³⁴ Maĭbe Jehúra Jezabel dede eda ne codē wāsia. Ne codacarea nāvā jarasia:

–Jāĭ wērā cadjiruara joude wānadua. Idjira Sidoĭnebema boro cau bērā joudia.–

³⁵ BaribΛrΛ joude carea wāsīdaē ababe dji boroda, dji jΛwada, dji jĭrū sīda unusīdaa.

³⁶ Ādjirāba Jehúra jaradē wāsīdaa. Maĭne Jehúba jarasia:

–Ācōrēba jarada quīrāca māwāsia. Tisbēdebema Elīadeba Ācōrēba jarasia: Jezreel puru caita Jezabelera beadapeda usaba codīa. † ³⁷ Idji cacua ĩrcuadara ācaca quīrāca Jezreel ējūāne tabeadia. Māvā ni abalba poya jaradaēa: naĭgΛra Jezabel basīa.–

2 Reye 10:17-31

10

Jehúba Baal ēpē bea quenana

¹⁷ Jehúra Samaria purudaa wāpeda Acabo ēberārā wadi panΛda jūma quenania. Ādjirāra abēda jūma jōbisīa Ācōrēba Elīadeba jarada quīrāca. ¹⁸ Maĭbe Samariadebemarāda jūma ābaa jΛrepeda nāvā jarasia:

–Acabo basība Baalera ēpēbadjia. BaribΛrΛ mĭa biara ēpēya. ¹⁹ Maĭ bērā Baaldeba bedēabadarāda, idji ēpēdoterā sīda jūma trĭnadua. Ni abada āyā becara bΛa. Mĭa ewari dromada oya Baalea animarā babue diadi carea. Maĭ bērā abalΛda zeēbΛrΛ, beadīa.–

Jehúba Baal ēpēbadara jūma quenai carea cūrūga bΛdeba māwā jarasia. ²⁰ Maĭbe jarasia:

–Ewarīda bΛdadua ābaa dji jaradapeda Baalea bia beadeadi carea.–

Ara maĭda ewarīda bΛsīdaa. ²¹ Jehúba jūma Israel druade jarabisīa Baal ēpēbadara maĭ ewarīde zedamārēā. Maĭne ādjirāra jūma zesīdaa. Ni aba bīda āyā beē basīa. Maĭ bērā Baal de dromara pēsua cobesia. ²² Māvā panΛne Jehúba Baal ēpēbadarā dji wagabarīa nāvā jarasia:

–Jūmarāa ādji djiora diacuada jĭnamārēā.–

Ara maĭda ādjirāa diacuasīa. ²³ Maĭbe Jehúra, Recab warra Jonadā sīda Baal de dromane eda wānapēda Jehúba Baal ēpēbadarāa nāvā jarasia:

–Quīrācuitadadua. Ni abal Ācōrē ēpēbarīra bārā ume bāiē bΛa. Ababe Baal ēpēbadarΛ nama pananīda panΛa.–

‡ 9:10 1 Reye 21:22-23. § 9:13 Dume quīda. Maĭra hebreo bedēade ebuda bΛēa. ΛcΛrΛmaarā jara bΛa “bugue droma.”

* 9:31 1 Reye 16:8-20. † 9:36 1 Reye 21:23.

²⁴ Maḵbe Baal ēpēbadaba animarāda, dewara sida Baalea babue diacuabḷda basía. Māwā panane ochenta sordaorāba dajadaare jāā panasidaa Jehúba jarada quírāca. Maḵ sordaorā nāwā jarasia:

-Baal ēpēbadarāda māa bārā jawade ḷaya. Ādjirāra jūma quenanadua. Bārāba aba idu mīrū wābidibḷḷa, dji idu mīrū wābidara beadia.-

²⁵ Baal ēpēbadarāba animarā babue diapedadacarea Jehúba idji sordaorā, ādji bororā bida nāwā jarasia:

-Eda quenane wānadua. Ni abaḷda idu mīrū wābirānadua.-

Ara maḷda sordaorāba, ādji bororā bida necoba quenane wāsidaa. Ādjia quenapedadara dajadaa ḷatacuadapeda Baal de dromane edaara ḷa dejāna wāsidaa. ²⁶ Mamaḷba jawaba oda Baalera dajadaa pe enenapeda jūma babuesidaa. ²⁷ Mōgara oda Baalera jūma toapēcuaadapeda idji de droma sida jūma ārīsidaa. Maḵbe āgabada deda mama ocuasidaa. Idi bida māwā ḷa.

²⁸ Māwā Jehúba Baal ēpēbadara Israel druade jūma jōbisía. ²⁹ Baribḷḷa Nabat warra Jeroboalḷba cadjirua odara Jehúba igaraē basía. Oro oda paca zaquera idu bia bedeabisía. Maḵ paca zaquera Betel purude idjaba Daḷ purude bida wadī eropanasidaa. Naēna maḷneba Jeroboalḷba israelerā cadjiruada obisia.*

³⁰ Ācōrēba Jehúba nāwā jarasia:

-Māa quírā ḷada quírāca ḷa Acabo ēberārāra jūma quenana bērā mḷ quírāpita bia osía. Maḵ bērā ḷa beudacarea ḷa warrada Israeldebema boroda beya. Maḵare idji warrada, idji wiuzaqueda, dji wiuzaque warra sida Israeldebema boroda beadia.-

³¹ Baribḷḷa Jehúba israelerā Ācōrē leyra soḷeba quírācuita oē basía. Maḵ awara naēna Jeroboalḷba israelerā cadjirua obidara Jehúba igaraē basía.

2 Reye 13:14-21

13

Eliseoba jīrūare cawabida

¹⁴ Eliseora cacua biē bepeda jaidabḷḷa basía. Māwā ḷade Israeldebema boro Joasaba idjira acḷde wāsía. Idji carea jā ḷade Joasaba nāwā jarasia:

-Zeza, zeza, carretadeba djōbadarā idjaba cawayoḷeba djōbadarā quírāca ḷa israelerā bio carebabaria.*

¹⁵ Eliseoba idjía jarasia:

-Enedḷamadā cha bara namaa enedua.-

Ara maḷda Joasaba edesía. ¹⁶ Maḷne Eliseoba nāwā jarasia:

-Enedḷamara jidadua.-

Joasaba jidabḷḷade Eliseoba idji jawara Israeldebema boro Joasa jawā ḷḷa basía. ¹⁷ Maḷne jarasia:

-ḷmāḷdau odjabariare dajadaa acḷbadada ewadua.-

Joasaba ewadacarea Eliseoba idjía jarasia:

-Chada aba dajadaa drḷadua.-

Ara maḷda Joasaba dajadaa drḷatasía. Maḷne Eliseoba jarasia:

-Jāḷ chaba jara ḷa: Siriadebemarāra Ācōrēba bārāa poyabiya. Apec ējūāne bārāba quenania.-

¹⁸ Maḵbe Eliseoba jarasia:

-Chara pedua.-

Ara maḷda Israeldebema boro Joasaba pesía. Maḷne Eliseoba jarasia:

-Jāḷ chaba dejāda ucuadua.-

Ara maḷda Joasaba ḷarima ūbea upeda waa uē basía. ¹⁹ Maḷ carea Ācōrē nezoca Eliseora idji ume bio quírūpeda jarasia:

-ḷa dejāra ḷarima juesuma wa ḷarima sei udabara, bārāba Siriadebemarāra poyadapeda jūma quenacasidaa. Baribḷḷa ḷarima ūbeabe uda bērā ḷarima ūbeabe poyadia.-

Eliseo jaidada

²⁰ Eliseora jaidapeda ḷabarísidaa. Poaza moabitarāba Israel druade ne jāḷcuade wābadjidaa. ²¹ Ewarí aba ḷcaḷa israelerāba ēberā jaidadada joude edeḷda basía. Maḷne unusidaa moabitarāba ne jāḷcuade zebḷdada. Isabe mīrūni carea bēwārāra Eliseo ḷabaripedadade eda ḷatasidaa. Dji bēwārāba Eliseo ḷawḷḷa waraside ḷrēbapeda piradḷasia.

* **10:29** 1 Reye 12:26-30. * **13:14** Hebreo bedeade nāwā ḷa ḷa: "Mā zeza, mā zeza, Israeldebema carretadeba djōbadarā idjaba cawayoḷeba djōbadarā."

17

Asiriarāba israelerā poyapedada

¹ Acá doce poa Juda druadebema boroda bedacarea Ela warra Oseara Israel druadebema boroda besia. Idjira Samaria purude babadjia. Nueve poa israelerāra pe erobasia. ² Oseaba Ācōrē quīrāpita cadjiruada obadjia. BaribALTA Israeldebema bororā idji naēna beadaba opedada quīrāca mācua oca basía.

³ Osea Israeldebema boroda baside Asiriadebema boro Salmanasada idji sordaorā bara israelerā ume djōne zesidaa. Poyadapeda Salmanasaba Oseara idji jawaeda erobesia. Mañ bērā Oseaba Salmanasaa paratada poaza diabadjia. ⁴ Māwā bADE Oseaba Egiptodebema boro So abadamaa ĀCARA diabuesia idji carebade zemārēā. Mañ awara Salmanasaba parata poaza diabi badada waa diaē basía. Māwā Salmanasaba cawasia Oseara idji jawaedabemada ēdrai carea crīcha JALTA bADA. Mañ carea idjia Oseara jidabipeđa preso bAbisia. ⁵ Asiriadebema boro Salmanasara idji sordaorā sida Israel druađaa wānapeda Samaria purura poa ūbea auđu jūrā eropanasidaa. ⁶ Osea nueve poa Israeldebema boroda bedacarea Asiriadebema boroba Samaria purura poyasia. Mañbe israelerāra Asiriadaa jida edepeda Halah druađe, Gozañ druađe Habor do caita, idjaba medorā puru beaza bAbicuasía.

⁷ Mañra jūma māwāsia israelerāba ādji Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panana bērā. Ācōrēba ādjirāra Egiptodebema boro jawaedabemada ēdra bADamīna idjaba mamałba ēdra enenamīna dewara ācōrē beada ēpēbadjidāa. ⁸ Dewara puru beaba cadjirua o panA carea Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā JAREtasia. Māwāmīna israelerāba abari cadjiruada o panesidaa. Mañ awara Israeldebema bororāba cadjirua obibadara israelerāba ēpēsidaa. ⁹ Idjaba Ācōrē quīrāpita oiē beada mērā obadjidaa.* Ādji puru caita bea eya borode de zaqueda ocuasidaa dewara ācōrē bea bia beadeadi carea. Puru zaque beaza idjaba puru waibłA mōgaraba auđu jūrā ca beaza māwā ocuasidaa. ¹⁰ Eya boroza idjaba jūma bacuru waibłA nūmera edre ādjirāba jawaba oda ācōrē beada bacuasidaa. Mōgara waibłada idjaba jawaba oda ācōrē Aserā sida āta nūmACuasidaa. ¹¹ Eya boroza incienso querada ādji jawaba oda ācōrēba bá diabadjidāa dewara purudebemarāba naēna opedada quīrāca. Mañ puru beara Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā JAREtasia. Israelerāba cadjirua o panA carea Ācōrēba ādjirā ume bio quīrūsia. ¹² Idjia jarasia jawaba oda ācōrēba ēpēnacara panłda. Māwāmīna israelerāba ēpēsidaa. ¹³ Ācōrēba Juda druađaa, Israel druađaa bida idjideba bedeabadarāda diabuesia. Ādjirāneba israelerāba nāwā jarasia:

–Mñ leyda bārā drōā naēnabemarāa jūma diasia idjaba mñneba bedeabadadeba bārāa bida diasia. Ādjirāra mñ nezocarāa. Jāłbe bārāba cadjirua obadara igaradapeda mñ leyra jūma jīā odadua.–

¹⁴ BaribALTA israelerāba jīā odaē basía, ātebALTA ādji drōā naēnabemarā quīrāca CALWALTA zarea panesidaa. Ācōrēra jīānaē basía. ¹⁵ Ācōrēba obi jaradara, ādji drōā naēnabemarā ume beada bADA sida igarasidaa. Mañ awara Ācōrēba cawa oi jaradara jīānaē basía. Jawaba oda ācōrē siriē beada ēpē panA bērā ādjirā sida siriē panesidaa. Ādji caita bea puruba cadjirua obadara Ācōrēba orānaduada adamīna o panesidaa. ¹⁶ Ācōrēba obi jaradara israelerāba jūma igarasidaa. Mañ bērā paca zaque zaca bADA ume osidaa bia beadeadi carea. Idjaba bacuruda ācōrēwērā Aserā quīrāca ocuasidaa bia beadeadi carea. Chīdaúa, jedecoa, āmādaúa bida bia bedeabadjidāa. Idjaba Baalea bia bedeabadjidāa. ¹⁷ Mañ awara ādji warrarāda, wērācaurā sida jawaba oda ācōrēba babue diabadjidāa. Dau ēsā ununi carea obadjidaa. Idjaba daubarada ēpēbadjidāa. Ācōrē quīrāpita jūmawāyā cadjirua o panA carea idjira bio quīrūsia.

¹⁸ Ācōrēra israelerā ume bio quīrūna bērā idji quīrāpitabemada āyā JAREtasia. Ababe Juda druadebemarādra ādji druađe panesidaa. ¹⁹ BaribALTA Juda druadebemarā bida Ācōrēba obi jaradara jīā odaē basía, ātebALTA Israel druadebemarāba cadjirua opedada quīrāca o panesidaa. ²⁰ Mañ carea Ācōrēba israelerāra abeda jūma igarasía. Ādjirāra bia mīgabisia idjaba dewara druadebemarāa poyabipeđa idji quīrāpitabemada āyā JAREtasia.

²¹ Naēna Ācōrēba israelerāa ādji boro Davideba zedada igarabisia. Mañbe ādjirāba Nabat warra Jeroboałda ādji boroda bAsidaa. Mañ Jeroboałba cadjirua waibłada israelerāa obisia. Idjia Ācōrēra igarabisia.† ²² Jeroboałba cadjirua o badara israelerāba o panesidaa. Ni maārī bida igaradaē basía. ²³ Māwā cadjirua o panesidaa aba Ācōrēba idji

* 17:9 Ācōrē quīrāpita oiē beada mērā obadjidaa. Mañra hebreo bedeade ebuda bAēa. ACARAMAARā JARA bAA: "Ācōrēnebemada biē bedeabadjidāa." † 17:21 1 Rey 12:26-30.

quĩrãpitabemada ãyã jãretabãrãdaa. Idjideba bedeabadarã idji nezocarãneba mãwã oyada asia. Maã bẽrã asiriãrãba israelerãra ãdji druadaa jida edesidaa. Wadibida mama panãa.

²⁴ Maãbe israelerã pananama Asiriãdebema boroba Babilonianebeamarãda, Cutãdebemarãda, Avãdebemarãda, Hamãnebeamarãda, idjaba Saparvaiãnebeamarã sida bãcuasia. Maã eberãrãra Samaria purude, dewara puru beade bida panesidaa.

2 Rey 24:8–25:12

24

Babiloniarãba Juda druãdebemarã poyapedada

⁸ Joaquiã 18 poa baside Juda druãdebema boroda besia. Jedeco ùbea Juda druãdebemarãra pe erobasia. Idjira Jerusaleãne bãbadjia. Idji papara Jerusaleãnebema Elnataã cau Nehusta basia. ⁹ Joaquiãba ãcõrẽ quĩrãpita cadjiruada o bãbadjia idji zeza basiba o bada quĩrãca.

¹⁰ Maã ewaride Babilonianebeama boro Nabucodonosó sordaorãda Jerusaleãnebeamarã ume djõne wãnapeda purura auðu jũrã eropanesidaa. ¹¹ Mãwã auðu jũrã eropanãne Nabucodonosóra jũesia. ¹² Maãne Juda druãdebema boro Joaquiãba, dji papaba, idjiare beaba, idji sordao bororãba, dji dromarã bida jarasidaa Nabucodonosó jãwaeda panenida. Nabucodonosó ocho poa idji druãdebema boroda bedacarea Juda druãdebema boro Joaquiãra preso jidasia.

¹³ Maãbe ãcõrẽba jaraða quĩrãca Nabucodonosóba ne bia quedea ãcõrẽ de dromane beadada jũma pe edesia. Ne bia quedea Juda druãdebema boro de dromane beada sida jũma pe edesia. Idjaba Israeldebema boro Salomõba ãcõrẽ de dromane oro ocuada sida toapecuapeda pe edesia. ¹⁴ Maã awara Nabucodonosóba Jerusaleãnebeamarãda idji druadaa jida edesia: dji dromarãda, sordaorãda, ne o cawa beada, jiorroba ne o cawa bea sida. Jũma ãbaa die mil jida edesia. Ababe dji ne neẽ quedeadrã Juda druãde panesidaa. ¹⁵ Nabucodonosóba Juda druãdebema boro Joaquiãda, idji papada, idji quimarãda, idjiare beada, dji dromarã sida Babilonianaa jida edesia. ¹⁶ Sordaorãda siete mil, ne o cawa beada idjaba jiorroba ne o cawa beada mil jida edesia. Dji mẽsrã beara Babilonianaa jũma jida edesia. ¹⁷ Maãbe Nabucodonosóba Joaquiã djãbadrõã Mataniãda Juda druãdebema boroda basia. Maã Mataniãra trã basia Sedequiã.

¹⁸ Sedequiã 21 poa baside Juda druãdebema boroda besia. Idjira Jerusaleãne bãbadjia. Once poa Judãdebemarãda pe erobasia. Idji papara Libna purudebema Jeremia cau Hamutal basia. ¹⁹ Sedequiãba ãcõrẽ quĩrãpita cadjiruada o bãbadjia idji djaba Joaciãba o bada quĩrãca. ²⁰ Maã carea ãcõrẽra Jerusaleãnebeamarã ume idjaba Juda druãdebemarã ume bio quĩrũsia. Maã bẽrã ãdjirãra idji quĩrãpitabemada ãyã jãretasia.

Nabucodonosóba Jerusaleã babueda

Maã ewaride Sedequiãba Babilonia druãdebema borora igarasia.

25

¹ Maã carea nueve poa Sedequiã Judãdebema boroda bedacarea diebema jedecode ewari diede Babilonianebeama boro Nabucodonosóra idji sordaorã bara Jerusaleãnebeamarã ume djõne wãsidã. Maãne poa umẽ Jerusaleãra auðu jũrã eropanasidaa. Puru dajadaare acãbadada ãta drasoã ocuasidaa.* ² Once poa Sedequiã Juda druãdebema boroda bedacarea babiloniarãba wadibida Jerusaleã purura auðu jũrã eropanasidaa. ³ Ara maã poade quĩmãrẽbema jedecode ewari newede Jerusaleã purude codira ni cãrẽ sida neẽ basia. Mãlba jũmarãda jarra duanasidaa.

⁴ Mãwã panãne puru auðu jũrã ca bãra uyapetasidaa. Babiloniarãba purura auðu jũrã eropanãmãna Juda druãdebema boro Sedequiãra, idji sordaorã sida diamasi mĩrũ wãsidã. Dji boro neú caita bã eða wãbadaare ãdrãsidã. Mama puru auðu jũrã ca bãra umẽ panasidaa. Maãne Arabãdaa wãbada ode pira wãbãrãsidã. ⁵ Maã cawasiãde Babilonianebeama sordaorãda Sedequiã caidu wãsidã. Idjira Jerico puru caita bã jewedade jidãde wãsidã. Maãne Sedequiã sordaorãba idjira amenapeda memenesidaa. ⁶ Babiloniarãba Sedequiãra jidadapeda Ribla purudaa edesidaa. Mama Babilonianebeama boroba idjira cawa osia. ⁷ Sedequiãba acã bãde Nabucodonosóba idji warrarãda quenabisia. Jũma quenapanepeda Sedequiã daura umena nuẽtabisia. Maãbe bronze oda carenaba jãnapeda Babilonia druadaa jida edesidaa.

* **25:1** Acãbadada ãta drasoã ocuasidaa. Ebuda bãrã cãrẽda osidada.

⁸ Nabucodonosó 19 poa Babiloniane bema boroda beacarea jedeco juesumane ewari sietede idji sordaorã boro Nabuzaradaãda Jerusaleã puruãaa wãsia. ⁹ Maãne Acõrê de dromada, Juda druadebema boro de dromada, idjaba de Jerusaleãne bea sida jũma bácuasia. Dji droma beaba eropanana deda abeda jũma bácuasia. ¹⁰ Maãbe idjia Babiloniane bema sordaorãa Jerusaleã puru auðu jũrã ca bãra jũma ãribisia. ¹¹ Maãbe Nabuzaradaãba eberãrã Jerusaleãne wadi panãda, Nabucodonosóare panãana apeãadarãda, dewara eberãrã sida Babilonia druããaa jũma jida edesia. ¹² Abãbe dji ne neé quedeadrã amesia ejuã o beadamãrẽã idjaba uva ejuãda wagadamãrẽã.

1 CRONICA NABEMA CARTA CRONICA

21

Daviba Israeldebema sordaorā juachabida

¹ Mañ ewaride diauruba israelerāra biē osia. Idjia Davia crīchabisia Israeldebema sordaorāra juachaida. ² Mañ bērā Daviba Joáa, waabema sordao bororāa bida nāwā jarasia: -Jūma Israel druade umaquirā djō cawa beada juachade wānadua Beersebā purudeba aba Dañ purudaa. Juachadapeda mña jarade zedadua cawai carea jūmasāwā panada.-

³ Baribagal Joáa jarasia:

-Mñ boro, ¡Ācōrēba idji puru Israelda barima cien auđu yōbibagal bio bia haya! ¿Jūma ādjirāra balare panlēca? ¿Cārē cārēā bla māwā juachabi bla? ¿Cārēā dadji israelerāra nēbarade bl quirīā bla?-

⁴ Joáa māwā jaradamīna Daviba wadibida juachabisia. Ara mañda Joáa jūma Israel druade juachade wāpeda jēda Jerusalelnaa zesia. ⁵ Mañbe Davia jarasia Juda druade 470 mil sordaorāda panada idjaba waabema israelerā druade miyoā auđu cien mil panada. ⁶ Baribagal Joáa Levideba yōpedadara, Benjamīneba yōpedadarā sida juachaē basia, Daviba juachabi jaradara bia ūrīnaē bērā.

⁷ Ācōrē bida Daviba juachabidara bia unue basia. Mañ carea israelerāra cawa osia. ⁸ Mañ bērā Daviba Ācōrēa nāwā jarasia:

-Wārāda mña sordaorā juachabidara cadjirua basia. Baribagal mñ quirā djuburia mañ cadjirua odara quirādoadua. Mña wārāda crīcha neē bla quirāca osia.-

⁹ Mañ ewaride Ga abadaba Davia Ācōrēneba bedeabadjia. Ācōrēba Gaa nāwā jarasia:

¹⁰ -Davimaa wāpeda jaradua mña cawa oida. Mña cawa oi crīchada ūbea erobaa. Mañgabemada idjia aba edaida bla.-

¹¹ Ara mañda Gara Davimaa wāpeda nāwā jarasia:

-Ācōrēba nāwā jara bla: "Mña cārēneba cawa oida balabagal jaraida bla. Nañnebemada aba edadua: ¹² poa ūbea jarraba zeida, jedeco ūbea dji quirūba bārāra poya pananida, wa ewari ūbea Ācōrēba bārāra cacua biē blida. Mañ ewari ūbeade bajānebema nezocaba jūma Israel druade ēberārāda quinibiya." Mañgabemada aba edadua mña Ācōrēa jarai carea.-

¹³ Mañne Daviba Gaa panusia:

-¡Mñra nēbara dromane bla! Baribagal Ācōrēra quirā djuburiaida bla bērā, biara bla mñra idji jawade baecida ēberārā jawade baei cāyābara.-

¹⁴ Daviba māwā jarada bērā Ācōrēba israelerāra cacua biē basia. Mañne setenta mil quin-
isidaa. ¹⁵ Mañbe Ācōrēba bajānebema nezocada Jerusaleñbemarā quenane diabuesia. Māwā quena bada Ācōrēba acal basia. Mañne sopuapeda waa quenabiē basia. Bajānebema nezocaa nāwā jarasia:

-¡Besial! ¡Waa quenarādual-

Māwā jarasidē bajānebema nezocara jebuseo Ornañba trigo calabarima basia. ¹⁶ Daviba ltaa acalagalde unusia bajānebema nezocara lta jira bāda. Djōbada necoda idji jawade erobasia. Mañ necora Jerusaleñ purudaa wa nūmasia. Mañ unubagalde Davira, idjiare bea dji dromarā sida chīrāborode barru copanesidaa. Ādjirāba sopua careabema jlabadara jlabanasidaa. ¹⁷ Mañbe Daviba Ācōrēa nāwā jarasia:

-Mñabagal sordaorāra juachabisia. Mñabagal mañ cadjiruara osia. Nañ beaea neē quedeaba ¿cārē cadjiruada osida? Mñ Boro Ācōrē, mñ quirā djuburia mñra, mñ ēberārā sida cawa odua. Waa bla puruda quinibirādua.-

¹⁸ Mañne Ācōrē nezoca bajānebemaba Gaa nāwā jarasia:

-Davia jaradua jebuseo Ornañba trigo calabarima animarā babue diabadada mñ itea omārēā.-

¹⁹ Ara mañda Gaba Ācōrē trāneba jaradara Daviba ode wāsia. ²⁰ Ornañba trigo cala bāde jēda acalpeda bajānebema nezocara unusia. Idji warrarā quimārē panā bida un-
unapeda mñrūsidāa. ²¹ Davi Ornañma jūebagalde Ornañba idjira unusia. Mañ bērā idji trigo calabarimaba Davimaa wāpeda chīrāborode barru cobesia. ²² Mañne Daviba Ornañba jarasia:

-Bla trigo calabari ējūāra mña nēdobuedua animarā babue diabadada Ācōrē itea oi carea. Mña māwā oibagal dai israelerāra waa quininaēa. Dji ējūā nēbara mña jūma diaya.-

* 21:17 Nañ beaea neē quedeaa. Hebreo bedeade bl bla "nañ oveja."

²³ Ornaλba panusia:

-Mλ boro, ara jāvā bari edadua. Maλbe bla quīrā bλ quīrāca odua. Mλa pacada diaya Ācōrēa babue diamārēā. Maλ awara tλba carea dji trigo carabari bacuruda diaya. Trigo sida diaya Ācōrēa babue diamārēā. Maλgara mλa jūma bari diaya.-

²⁴ Baribara israelerā boro Daviba panusia:

-Māwāēā. Mλa bari edaēa ātebara dji nēba daucha diaya. Mλa bareda Ācōrēa diai carea bari edaēa. Animarā bari edadara mλa Ācōrēa babue diaēa.-

²⁵ Maλ bēra Daviba Ornaλ ējūābari oroda quince libra diasia.† ²⁶ Mama Daviba animarā babue diabadada Ācōrē itea osia. Maλbe Ācōrēa animarāda jūma babue diacuasias idjaba Ācōrē ume necai bai carea animarā dragada babue diacuasias. Maλne Ācōrēa quīrā djuburiada iwidisias. Ācōrēba maλra bia ūrīna bēra bajāneba tλba uruada animarā babue diabadada λrλ baebisias. ²⁷ Maλbe Ācōrēba bajānebema nezocaa jarasias idji djōbari necoda wagamārēā. ²⁸ Maλ unubara de Daviba cawasia Ācōrēba idji bedeara ūrīsida. Maλ carea jebuseo Ornaλba trigo carā badama animarāda Ācōrēa babue diacuasias. ²⁹ Maλ ewaride Ācōrē wua de Moiseba ējūā pōāsa ewaraga bade odara, animarā babue diabadada sida Gabaoλ puru caita bλ eyade panasidaa. ³⁰ Baribara Daviba Ācōrēa iwidi carea mamaa poya wāē basias. Ācōrē nezocara idji djōbada neco bara ununa bēra mamaa wāida bio waya basias.

22

¹ Maλbe Daviba jarasias:

-Naλ eyade dadjirā Boro Ācōrē de dromada, dadji israelerāba animarā babue diabadada sida odia.-

Ācōrē de droma oi carea Daviba jarā peda

² Daviba āibemarā Israel druede panabadada ābaa jarebisias. Maλbe Ācōrē de droma oi carea carāba bacuasias mōgara toawedamārēā. ³ Maλ awara jiorroda waibaa jarā pesias dji eda wābadara cachidi carea idjaba jira badi carea. Bronce sida jarā pesias. Waibaa edada bēra dji zaglara poya zadaē basias. ⁴ Maλ awara dji biara bλ bacuru Libano druede bema bida waibaa jarā pesias.* Maλra poya juachadaē basias Sidoλ purude bema bida bida zocārā enepedada bēra.† ⁵ Daviba māwā jarā pesias nāwā crīcha bada bēra:

-Mλ warra Salomōra wadibida cūdrada bλ bēra dera o adua baa. Baribara Ācōrē de dromara dji waibara bada idjaba dji biara quiruda baida baa naλ ējūāne trλ baga bamārēā. Maλ bēra mλ warra Salomōba poya omārēā mλa jūma jarā peya.-

Maλ carea Davi jaidai naēna jūma jarā pesias. ⁶ Maλ ewaride Daviba idji warra Salomōra trλpeda jarasias israelerā Ācōrē de dromada omārēā. ⁷ Nāwā jarasias:

-Warra, mλ Boro Ācōrē itea mλa de dromada oida crīcha basias. ⁸ Baribara idjias mλa nāwā jarasias: "Bora dewara puru bea ume barama zocārā djōpeda ēberārāda quenasia. Mλ quīrāpita naλ ējūāne zocārā quenana bēra baa mλ itea de dromara ocara baa. ⁹ Baribara baa warrada djō quīrācada unuya. Mλa idjira jūma idji dji quīrū ume necai baya. Maλ bēra idji trāra Salomōl adia.‡ Idjira israelerā boroda bamisa mλa israelerāda jūma necai baya. ¹⁰ Idji baba mλ itea de dromada oya. Idjira mλ warra baya maλne mλra idji Zeza baya. Idji ewarideba λtaa mλa idjida, idjideba yōbadarā sida israelerā bororāda baya."

¹¹ Maλ bēra warra, mλa quīrā baa Ācōrēba bλ ume baida idji de dromara omārēā idjias jarada quīrāca. ¹² Idjaba mλa quīrā baa Ācōrēba necawaada, crīcha cawaa sida bλa diaida. Māwā baa israelerā pe erobade idji leyra jūma aride ijā oya. ¹³ Ācōrēba Moisedeba israelerā ley diadara baa quīrācuia o baibara baa obara jūma bia odjaya. Baa bapada zozarra bada. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua.

¹⁴ Mλa bio traja badeba oroda 7 miyoλ 500 mil libra idjaba paratada 75 miyoλ libra jarā pesias baa Ācōrē de dromada omārēā. Bronceda, jiorro sida waibaa jarā pesias. Dji zaglara dadjia poya zadaēa. Maλ awara mōgara toawedada, bacuru arrada sida jarā pesias, baribara maλ auđu baa jarā peida baa.

¹⁵ Baa ne o cawa beada zocārā erobaa: mōgara toawe cawa beada, mōgara de o cawa beada, bacuru de o cawa bea sida. ¹⁶ Maλ awara orodebema ne o cawa beada, paratadebema ne o cawa beada, broncedebema ne o cawa beada, jiorrodebema ne o cawa bea sida zocārā erobaa. Jāλbe jawa bλdua Ācōrē de dromara oi carea. Ācōrēba bλ ume baya.-

† **21:25** Quince libra. Hebreo bedeaēe bλ baa "seiscientos siclos." * **22:4** Dji biara bλ bacuru. Hebreo bedeaēe bλ baa "cedro" baribara ogoēa. † **22:4** Sidoλ purura, Tiro puru sida Libano druede panaa. ‡ **22:9** Hebreo bedeaēe Salomōl trāba jara baa "necai."

¹⁷ Maḷbe Daviba Israeldebema dji droma beaa jarasia idji warrara carebadamārēã.

¹⁸ Nāwã jarasia:

–Dadji Ācōrēra bārã ume ḅaa. Ara maḷ Ācōrēba bārãra necai ḅasia dewara puru beara mḷ jḷwaeda ḅada bērã. Jūma ādjirãra Ācōrē jḷwaeda panḷa idjaba dadji israelerã jḷwaeda panḷa. ¹⁹ Maḷ bērã soḅeba, jaureḅeba biḅa bārã Ācōrēra jḷḷadadua. Jḷwa ḅadadua idji de droma odi carea. Opedadacarea idji baurudera, ne jūma idji dede ḅaida ḅḷ sida eda ḅadadua.–

1 Cronica 29:26-28

29

Davijaidada

²⁶ Jesé warra Daviba jūma israelerãra pe erobasia. ²⁷ Jūma ābaa cuarenta poa israelerã boroda ḅasia. Siete poa Hebroḷne ḅasia.* Maḷbe 33 poa Jerusaleḷne ḅasia. ²⁸ Davira bio waraga jaidasia. Bio ne bara ḅasia idjaba trḷ ḅḷga ḅasia. Idji cacuabari idji warra Salomoḷda israelerã boroda ḅesia.

* **29:27** Davira siete poa Hebroḷne ḅaside Judaḅema israelerã boro ḅasia. 2 Samuel 5:4-5.

2 CRONICA UMÉBEMA CARTA CRONICA

Salomoᵐba necawaa Ācōrēa iwídida

¹ Davi warra Salomoᵐba israelerāra bia pe erobesia Ācōrēra idji ume ᵐa bēᵐā idjaba bio dji dromada ᵐada bēᵐā. ² Ewari aba Salomoᵐba israelerāra jūma trācuasia: idji sordaorā bororāda, nēᵐara cawa obadarāda, dji dromarāda, dji drōārā sida.* ³ Jūēpedadacarea Salomoᵐra jūma ādjirā sida Gabaoᵐ puru caita ᵐa eyadaa wāsidaa Ācōrē wua deda mama ᵐa bēᵐā. Maᵐ wua dera Ācōrē nezoca Moiseba ējūā pōāsa ewaraga ᵐade obida basía. ⁴ Baribaᵐ Salomoᵐ ewaride Ācōrē baurudera maᵐ dede baē basía, Daviba Quiriat-jeariᵐ purudeba Jerusaleᵐ purudaa ededa bēᵐā. Mama idjia obida wua dede eda waga ᵐasia. ⁵ Baribaᵐ animarā babue diabada bronce odada waᵐibida Ācōrē wua de quīrāpe basía Gabaoᵐ puru caita. Maᵐra Uri warra Bezaleelba oda basía.† Bezaleelera Hur wiuzaque basía. Salomoᵐra, idjia trācuada ēberārā sida maaaa wāsidaa Ācōrēa iwídididi carea. ⁶ Mama Ācōrē wua de quīrāpe Salomoᵐra animarā babue diabada bronce oᵐa caita wāpeda Ācōrēa animarāda mil babue diacuasia.

⁷ Maᵐ diamasi Ācōrēra Salomoᵐma odjapeda nāwā jarasia:

–ᵐa quīrīā ᵐada mᵐa iwídidua.–

⁸ Salomoᵐba panusia:

–ᵐa mᵐ zeza Davira quīrīāneba bio carebabadjia. Maᵐbe ᵐa mᵐra idji cacuabari israelerā boroda ᵐasia. ⁹ Mᵐ Boro Ācōrē, ᵐa mᵐ zeza Davia jarada quīrāca odua. ᵐa mᵐra israelerā boroda ᵐasia. Baribaᵐ ādjirāra zocārā panᵐa ᵐba quīrāca. ¹⁰ Maᵐ bēᵐā necawaada, crīcha cawaa sida mᵐa diadua israelerāra bia pe erobai carea. ᵐa carebaēᵐara ni abaᵐba ᵐa ēberārā zocārā panᵐa poya bia pe erobaēa.–

¹¹⁻¹² Maᵐne Ācōrēba jarasia:

–Mᵐa ᵐara mᵐ ēberārā boroda ᵐasia. Maᵐne ᵐa ababe necawaada, crīcha cawaa sida iwídidia ādjirā bia pe erobai carea. Sodeba maᵐda quīrīā ᵐa bēᵐā mᵐa necawaada, crīcha cawaa sida ᵐa diaya. Maᵐ awara ᵐa parata waᵐᵐada, ne jūma erobaida, bio dji droma baída, dārā zocai baí sida iwídidiaēmīna mᵐa diaya. Maᵐ awara ᵐa dji quīrūda beudamārēā iwídidiaēmīna mᵐa ᵐara ādjidebemada wagaya. ᵐa erobai quīrāca ni abaᵐ boro ᵐa naēna baᵐdaba neē basía idjaba ni abaᵐ boro ᵐare zebaᵐ bida erobaēa.–

¹³ Maᵐbe Gabaoᵐ puru caita ᵐa eyadeba Ācōrē wua de ᵐamaᵐba Salomoᵐra Jerusaleᵐnaa jēda wāpeda jūma israelerāra pe erobesia.

Salomoᵐba cawayo, carreta sida jaᵐa peda

¹⁴ Salomoᵐba djōbada carretada, cawayo sida zocārā edasia.‡ Carretara 1,400 edasia idjaba cawayoda doce mil edasia. Maᵐgara idji sordaorā panabada puruza idjaba Jerusaleᵐne idji ᵐabarimaa bida ᵐacuasia. ¹⁵ Salomoᵐ dji boro baside oroda, parata sida Jerusaleᵐne aduba erobasia mōgara quīrāca. Idjaba dji biara ᵐa bacuru Libanonebema enenada aduba erobasia mēābema higojō eya carrade bara quīrāca.§ ¹⁶ Salomoᵐ itea ne nēdobadarāba Egiptode idjaba Ciliciade cawayoda nēdobadjidaa.* ¹⁷ Cawayo aba cuatro libra paratabari nēdobadjidaa. Egiptode carreta aba quince libra paratabari nēdobadjidaa. Maᵐbe ādjirāba hititarā bororā, Siriadebema bororā bida cawayoda, carreta sida nēdobeadadjidaa.

2

Salomoᵐba Ācōrē de droma obida

¹ Maᵐbe Salomoᵐba idji de dromada, Ācōrē de droma sida obisia. ² Maᵐ bēᵐā ēberārāda setenta mil edasia maᵐ de odí careabemada waᵐamārēā. Idjaba ochenta mil edasia eyade mōgara toawēdamārēā. Maᵐ awara 3,600 ᵐasia dji traja panᵐ bororāda beᵐdamārēā.

* 1:2 Idji sordaorā bororāda. Hebreo beᵐeade nāwā ᵐa ᵐa: “Mil sordaorā bororāda idjaba cien sordaorā bororāda.”

† 1:5 Exodo 38:1-7. ‡ 1:14 Cawayo. ᵐaraᵐaarā idjia cawayodeba djōbadarāda jaᵐa pesia. § 1:15 Dji biara ᵐa bacuru. Hebreo beᵐeade ᵐa ᵐa “cedro” baribaᵐa ogoēa. * 1:16 Egiptode. ᵐaraᵐaarā Musride nēdobadjidaa. Musri druara Cilicia druwa caita ᵐa.

3

¹ Mañbe Salomol̄ba Ācōrē de dromada Jerusalel̄ne oi carea jawa ḅasia. Mañ dera Moria eyade obisia jebuseo Ornaḅba trigo calḅari baḅama. Idji zeza Daviba Ācōrē de droma oi carea mañ ējūāra edasia mama Ācōrēra idjima odjada bēra. ² Poa quimārē Salomol̄ israelerā boroda beḅacarea umēbema jedecode ewari umēne jawa ḅasia.

5

Ācōrē baurude Salomol̄ba enebida

¹ Ācōrē de droma Salomol̄ba obida pārāpedadacarea jūma idji zeza Daviba Ācōrē itea diadara mañ dedaa enebisia: oroda, paratada, dewara nebisa. Jūma maḅgara Ācōrē itea diada wagabadae ḅḅisia.

² Mañbe Salomol̄ba Israeldebema dji dromarāda, nēḅara cawa obadarāda, dji drōārā sida Jerusalel̄naa jūma trḅcuasia Ācōrē baurude Sioḅne ḅada Ācōrē de dromanaa ededamārēā. (Sioḅ purura idjaba Davi puru abadaa. *) ³ Israeldebema dji umaquīrāra Salomol̄ ḅamaa jūma zesidaa ādji warrewarreabema de zaquede panabada ewari obada jedecode. † ⁴ Israeldebema dji dromarā jūma jūēpedadacarea levitarāba Ācōrē baurudera edade wāsidaa. ⁵ Mañne ādjirāba, sacerdoterā bida baurudera, Ācōrē wua dera jūma mañ dede ḅa sida Ācōrē de dromanaa edesidaa.

⁶ Mañne Ācōrē baurude quīrāpe Israeldebema boro Salomol̄ba, jūma israelerā idji ume dji jare duana bida ovejada, paca sida Ācōrēa babue diacuasidaa. Ādjia babue diapedada animarāra zocārā panana bēra poya juachadaē basia.

⁷ Mañbe sacerdoterāba Ācōrē baurudera idji de dromane dji edaara ḅa dejānaa edesidaa. Mañ dejāra “Ācōrē itea biara ḅa dejā” abadjidaa. Mama baurudera bajānebema nezoca zaca panḅ i edre ḅasidaa. ‡ ⁸ Mañ bajānebema nezoca zaca panḅara i pae panḅ quīrāca nūpanasidaa. Māwā ādji ira baurude dji jira edebada bacuru bara ḅḅḅ panasidaa. ⁹ Baurude jira edebada bacurura drasoa ḅa bēra dji quēḅara Ācōrē itea ḅa dejāareba unubadjidaa. Baribḅḅ Ācōrē de droma dajadaareba mañ bacuru quēḅara ununaca basia. Wadibida mañ bacurura mama panḅa. ¹⁰ Umēbema mōgara pewede Moiseba ḅada baurudede eda panasidaa. Waa neē basia. Israelerā Egiptodeba ēdrḅpeda Horeb eyade panasidade Ācōrēba ādjirā ume bedea ḅḅpeda mañ mōgarara diasia.

¹¹ Baurudera Ācōrē de dromane eda ḅadapeda sacerdoterāra Ācōrē itea ḅa dejāneba dajadaa wāsidaa. Jūma ādjirā mama duanaḅa naēna osidaa ara ādjida Ācōrē quīrāpita bia beadi carea. ḅḅḅḅ māwā osidaa ādjia Ācōrē dede ne odi careabema ewariēmīna. ¹² Mañne trḅḅi bi zā cawa panḅ levitarā Asāra, Hemaḅra, Jedutuḅra, ādji warrarāra, jūma ādji ēberārā sida animarā babue diabada ḅmāḅau odjabariare ḅta duanasidaa. Dji biara ḅa lino wua odada jḅ panasidaa. Trḅḅibida zā panasidaa cimbaloba, arpaba, idjaba salterioba. Ādjirā ume 120 sacerdoterāba cachiruda zā panasidaa. ¹³ Cachiru zā panḅne dewarārāda trḅḅ duanasidaa jūmarāba āḅaa Ācōrēa bia beadeadi carea idjaba bia ḅada adi carea. Cachiru zā panḅne, cimbaloba zā panḅne, dewarabema zā panḅne bida dji trḅḅ duanaḅa Ācōrēda nāwā bia jarasidaa:

Ācōrēra bio biya quirua. Idjia ewariza dadjirāra quīrāḅ ḅa.

Māwā panḅne cawaene Ācōrē de dromane eda jḅḅḅḅ towaga nūmesia. ¹⁴ Mañne sacerdoterāba Ācōrē de dromane obadara poya odaē basia Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroada idji de dromane eda ḅa bēra.

* 5:2 2 Samuel 5:6-9. † 5:3 Levitico 23:33-43. ‡ 5:7 Bajānebema nezoca. Hebreo bedede “Querubīl” ḅḅ ḅa. Maḅgarāra bajānebema nezoca i bara ḅea.

ESDRA

Ciroba judiorā jēda Jerusaleānaa wābida

¹ Persia druadebema boro Ciroba babiloniarā poyadacarea Ācōrēba Jeremianeba jarada quīrāca osia.* Ara maļ roade Ciro sođe ʙasia idji de dromada wayacusa omārēā. Maļda Ciroba cartade ʙaļpeda jūma drua idji ʙaļwaeda ʙea jarabisia. Nāwā ʙasia:

² Persiadebema boro Ciroba nāwā jara ʙa: Ācōrē bajāne ʙa ʙa jūma naļ ējūāne ʙea druada maļ ʙaļwaeda ʙasia. Maļ awara maļra ʙasia idji de dromada Juda druade Jerusaleā purude omārēā. ³ Maļ bēā jūma Ācōrē ēberārāda Juda druadaa wānida panā Jerusaleā purude israelerā Ācōrē de dromada odi carea. Maļne Ācōrēba carebaya. ⁴ Idjaba ādji caita panā ēberārāba dji wāʙadarāa paratada, oroda, baridua nebiada, animarā ʙea sida diadida panā. Maļ awara ādjirāba sođeba dia quīrā panā quīrāca diadida panā Ācōrē de dromada Jerusaleāne odamārēā.

Judiorā Jerusaleānaa jēda wāpedada

⁵ Maļbe Judadeba yōpedada bororāda, Benjamiāneba yōpedada bororāda, levitarāda, sacerdoterāda, dewararā sida Jerusaleānaa Ācōrē de droma ode wāni carea panasidaa Ācōrēba maļ crīchara ādjirā sođe ʙa ʙa bēā. ⁶ Maļne jūma ādji caita panā ēberārāba oroda, paratada, netatada, animarāda, nebia nēʙa ʙea sida diacuasidaa. Maļ awara sođeba dia quīrā panā quīrāca ne diasidaa.

⁷ Maļne Persiadebema boro Ciroba Ācōrē de dromane ʙadada diabisia. Naēna Babiloniane boro Nabucodonosōba maļgara Jerusaleāneba enepeda idji ācōrē dede ʙasia. ⁸ Bariba Persiadebema boro Ciroba idji parata wagabari Mitridate abadaa jūma diabisia. Mitridate ʙa juachapeda Juda druadebema boro Sesbasāa jūma diasia. ⁹ Idjia diadara naļga ʙasia: epedeco jūguru oro odada 30; epedeco jūguru parata odada 1000; neco zaqueda 29; ¹⁰ taza oro odada 30; taza parata odada 410; dewara nebiada 1000. ¹¹ Jūma ābaa oro odara, parata oda sida 5400 ʙasia. Sesbasāra, babiloniarāba jida edepedadarā sida Jerusaleānaa jēda wāsidade jūma maļgara edesidaa.

3

Animarā babue diabada wayacusa opedada

¹ Juda druade jūēnapeda israelerā ādji puruza panesidaa. Māwānacarea sietebema jedecode jūmarāda Jerusaleāne ābaa dji ʙasesidaa. ² Maļne Josadā warra Jesúaba, waabema sacerdoterāba, Salatiel warra Zorobabelba, idji ēberārā bida ʙa ʙa ʙasidaa animarā babue diabadada odi carea. Māwā osidaa israelerā Ācōrēba animarāda babue diadi carea idji nezoca Moiseba diada leyde ʙā ʙa quīrāca. ³ Ādji caita ʙea ēberārāra waya panāma dji animarā babue diabadara naārā ʙadama osidaa.* Odapeda animarāda diapeda, quewara bida Ācōrēba babue dia panesidaa. ⁴ Idjaba Ācōrē leyde ʙā ʙa quīrāca warrewarreabema de zaquede panabada ewarida osidaa.† Maļne idji leyde ʙā ʙa quīrāca ewariza animarāda idjia babue diasidaa. ⁵ Mama ʙa ʙa ātaa ādjirāba animarā babue diadida panā quīrāca babue diabadajidaa: ewarizabemada, jedeco djiwididebemada, idjaba Ācōrēba obi ʙa ewari droma ʙeazabemada. Maļ awara ādji sođeba dia quīrā panā sida Ācōrēba babue diabadajidaa. ⁶ Ādjirāba Ācōrē de droma odi carea wadi ʙa ʙa ma ʙadama sietebema jedecode nabema ewaride animarāda Ācōrēba babue dia panesidaa.

Ācōrē de droma wayacusa opedada

⁷ Maļbe israelerāba mōgara de o cawa ʙearā, bacuru de o cawa ʙearā bida paratada diasidaa Ācōrē de droma odamārēā. Idjaba Sidoāne bema, Tirodebema bida uva ʙada, codi careabemada, nedraga sida diasidaa dji biara ʙa bacuruda Libanoneba Jope purudaa pusaare enenamārēā.‡ Persiadebema boro Ciroba maļ bacurura enebisia.

⁸ Israelerā Jerusaleāne jūpedadacarea dewarabema poade umēbema jedecode Salatiel warra Zorobabelba, Josadā warra Jesúaba, waabema sacerdoterāba, levitarāba, jūma Babilonianeba Jerusaleānaa zepedadarā bida ʙa ʙa ʙasidaa Ācōrē de dromara odi carea. Maļne levitarā veinte poa ātaa ʙeada ʙasidaa Ācōrē de droma o panā bororāda beadamārēā. ⁹ Naļgarāda ʙasidaa: Jesúada, idji warrarāda, idji djabarā sida; Hodaviadeba

* 1:1 Jeremia 25:9-11; 29:10-11. * 3:3 Waya panāma. Hebreo bedede ma ʙa idjaba jara ʙa: "Waya panā bēā."

† 3:4 Levitico 23:33-36. ‡ 3:7 Dji biara ʙa bacuru. Hebreo bedede ʙā ʙa "cedro" bariba ʙa ogoēa.

yōna Cadmiēda, idji warrarā sida;[§] Henadadeba yōpedada ēberārāda, ādji warrarāda, ādji djabarā sida. Ādjirāra jūmaena levitarā basía.

¹⁰ Ācōrē de droma o panaba dji edrebema mōgara jūma bapēdadacarea sacerdoterāra djiodapeda cachiru bara araa wāsidaa Ācōrēa bia jara trāni carea Israeldebema boro basi Daviba obi jarada quīrāca.* Asādeba yōpedada levitarā sida cimbalo bara araa wāsidaa.

¹¹ Małbe nāwā trā duanesidaa Ācōrēa bia bedeadī carea idjaba bia bāada adi carea:

Ācōrēa bio biya quirua.

Idjia dai israelerāra ewariza bio quīrā bāa.

Ācōrē de droma edrebema mōgaraba bapēdadada bēra jūmarāba Ācōrēa bia jara duanada bāga duanasidaa. ¹² Zocārā sacerdoterā dji drōārāba, levitarāba, dewara bororā bida Ācōrē de droma naārā badada unusidaa. Mał bēra edrebema mōgara djiwidi bapēdadada unusidade jīa duanesidaa. Baribarā dewararāda bāsrīdaba bia duanesidaa. ¹³ Māwā bāga duanā bēra ni abāba poya cawaē basía jīa duanada wa bāsrīdaba bia duanada. Mał bāgaara tamāba ūrīsidaa.

Esdra 6:15-22

6

Ācōrē de droma pārāpedada

¹⁵ Darío sei poa Persiadebema boroda bedacarea Adar jedecode ewari ūbeade israelerāba Ācōrē de dromara pārāsidaa.* ¹⁶ Pārāpedadacarea jūma dji Babilonianeba zepēdadada israelerāba, sacerdoterāba, levitarā bida Ācōrē de dromara bāsrīda jarāsidaa. ¹⁷ Jarāsidade paca zaque dji umaquīrāda cien, oveja dji umaquīrāda dosciento, idjaba oveja zaquerāda cuatrociento Ācōrēa babue diasidaa. Mał awara ādjia cadjirua opēdadada carea chiwatu dji umaquīrāda doce babue diasidaa.† Israeldeba doce puru yōpedada carea aba aba babue diasidaa. ¹⁸ Małbe Moise cartade bā bā quīrāca Jerusaleāne sacerdoterāba Ācōrē de dromane trajadida panā ewarida ādjide cawacawa bāsīdaa. Levitarā bida trajadida panā ewarida ādjide cawacawa bāsīdaa.

¹⁹ Małbe Babilonianeba jēda zepēdadada israelerāba dewarabema poade dji nabema jedecode ewari catorcede ādji Egiptodeba ēdrapēdadada quīrānebabadā ewarida osīdaa.‡

²⁰ Naārā sacerdoterāba, levitarā bida Ācōrē quīrāpita bia duanani carea jūma osīdaa. Mał bēra levitarāba animarā mał ewari dromane beadida panāra beasīdaa jūma Babilonianeba jēda zepēdadarā itea, ādji djabarā sacerdoterā itea idjaba ara ādjirā itea bida. ²¹ Małbe jūma Babilonianeba jēda zepēdadada israelerāba mał ewaride cobadara cosīdaa. Dewararā bida cosīdaa, ādji caita bea puruba cadjirua obadara igaradapeda israelerā Ācōrēda ēpē panena bēra. ²² Siete ewari pał ēšābari neē cobada ewarida bāsrīda osīdaa. Ācōrēba ādjirāra bio bāsrīdabīsīa. Idjia Persiadebema boroa ādjirāda bia unubīda bēra dji boroba israelerā Ācōrē de dromada careba osīa.§

§ 3:9 Hodavía. ΑΓΑΓΑΜΑΑΡā małba jara bāa “Juda.” * 3:10 1 Cronica 25:1. * 6:15 Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca mał Adar jedecora febrero de wa marzo de baebaria. † 6:17 Levítico capítulo 3. ‡ 6:19 Levítico 23:4-8.

§ 6:22 Persiadebema boro. Hebreo bedeadē bā bāa “Asiriadebema boro.” Māwā jara bāa Persiadebema boroba Asiria druada idji jawaedā erobada bēra.

NEHEMIA

Nehemiaba Ācōrēa iwīdida

¹ Naā cartara Hacialía warra Nehemiaba bādaa. Artajerje veinte poa Persiadebema boroda bedacarea Quisleu jedecode māra Susa puru dromane basia.* ² Māwā bāde māl djaba Hananida dewararā ume Juda druadeba zesidaa. Māa ādjirāa judiorā Babilonianeba jēda wāpedadadebemada idjaba Jerusaleā purudebema sida iwīdisia. ³ Ādjirāba mālā nāwā jarasidaa:

–Judiorā Babilonianeba jēda wāpedadara bia mīga panāa idjaba quīrā pera panāa. Jerusaleā puru auđu jūrā ca bādara wadibida ārī bāa. Dji purude eda wābada sida bā wāna bēra neēa.–

⁴ Maā ūrīsīde māra chūmepeda jīāsia. Sopusaba dārā ne codaca ewarida osia idjaba Ācōrē bajāne bāa iwīdi basia. ⁵ Nāwā iwīdisia:

–Ācōrē bajāne bā, bāra dji dromaara bāa. Bādrā wayadida panāa. Bā quīrā bēa ume, bā bedea jīā bēa ume bedea bādara bāa quīrāneba jūma obaria. ⁶ Māra bā nezoca bēra māl djuburia ūrīdua māa āsa diamasi bida bā nezocarā Israeldebema carea iwīdi bāda. Māa ebuda jaraya: dai israelerāba bā quīrāpita cadjiruada osidaa. Māa, māl zeza ēberāra bida bā quīrāpita cadjiruada osidaa. ⁷ Dairāba wārāda bā quīrāpita jūmawāyā cadjiruada osidaa. Bā nezoca Moiseba diada leyda jīā odaē basia.

⁸ Baribāra bā nezoca Moisea jaradāra quīrānebadua. Bāa nāwā jarasia: “Bārā israelerāba jīānaēbāra, māa bārāra drua beaza jarecuaya. ⁹ Baribāra bārāba māda wayacusa ēpēnibāra idjaba māa jaradada jīā odibāra, mamaāba wayacusa māa edada purudaa eneya bārā tāēna bāi carea. Bārā tāma āyā jarecuabāra sida māa pe eneya.”†

¹⁰ Dairāra bā nezocarā idjaba bā purua. Bā abāa waiabādeba dairāra ēdra edasia. ¹¹ Ācōrē, māl djuburia za quīru nezocaba iwīdi bāda idjaba bā nezoca waabemarāba iwīdi panāa sida ūrīdua. Dairāba bāra bio waya panāa. Māl djuburia idi māl boromaa wābārade carebadua. Māa idjā iwīdibāra bia ūrībidua.–

Maā ewarīde māra Persiadebema boro uva bā jue diabari basia.

2

Nehemia Jerusaleānaa wāna

¹ Artajerje veinte poa Persiadebema boroda bedacarea Nisaā jedecode māa uva bada idjimaa edesia.* Maāne idjia māra sopua bāda unusia. Maā naēna māra māwā unuca basia. ² Maā bēra idjia mālā iwīdisia:

–Ācōrē cārēā bāra sopua bā? Cagua bia bā bēra māā carea sopua bāēa. ĀNe crīcha bāba jāwā bāca?–

Idjia māwā iwīdida bēra māra bio ne wayasia. ³ Maāne māa idjā jarasia: –Māl boro, jmaā quīrā bāa bāra dārā zocai bāida! Māl djibarirā tabaripedada puruda jūma ārī bāa. Dji purude eda wābada sida bā wāna bēra neēa. Maāda Ācōrē sāwā sopua baē?–

⁴ Maāne Persiadebema boroba mālā iwīdisia:

–Māēteara Ācōrē sāwā carebai?–

Ara māda sođeba māa bajāne bā Ācōrē carebamārēā iwīdisia. ⁵ Maābe māa Persiadebema boroa nāwā panusia:

–Bāmaa bia bābāra idjaba māda bia unu bābāra, māra Juda druadaa māl djibarirā tabaripedada purudaa diabuedua māā purura wayacusa oi carea.–

⁶ Maāne idji quīma arima chūmāne Persiadebema boroba mālā iwīdisia:

–Ābāra ewarī jūmasāwā mama bāi? Āsābe jēda zeī?–

Persiadebema boroba māl wāira bia unusia. Maā bēra māa ewarida bāsia. ⁷ Maāne māa Persiadebema boroa jarasia:

–Bāmaa bia bābāra, mālā cartada Euprate do quīrārēbema bororā itea bā diadua. Maā cartade bādua ādjirāba māra idu Juda druadaa bia wābidamārēā. ⁸ Maā awara cartada oi wagabari Asā itea mālā bā diadua. Maā cartade bādua bacuruda mālā diamārēā. Maā bacuruba mā dēda, dji eda wābada Ācōrē de droma caita bēa sida oya. Maā awara dji puru auđu mōgaraba jūrā ca bā obārade bacurura erobāda bāa.–

Ācōrēba idji biadeba māra carebada bēra māa iwīdīdara Persiadebema boroba jūma osia.

* 1:1 Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca māā Quisleu jedecora noviembrede wa diciembrede baebaria. † 1:9 Deuteronomio 30:1-4. * 2:1 Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca māā Nisaā jedecora marzode wa abrilde baebaria.

⁹ Mā wāsīde Persiadebema boroba sordao bororāda, cawayodeba djōbadarā sida ḶCΛΓΛ diabuesia. Euprate do quīrārēbema bororāma jūēsīdade mā Persiadebema boroba Ḷda cartara ādjirāa diasia. ¹⁰ BaribΛΓΛ HoroḶ purudebema Sanbalāba, AmoḶnebema dji droma Tobía bida ūrīsīdaa māra israelerā carebade zesida. MaḶ carea ādji sode bio biē panesīdaa.

Jerusalemē auđu jūrā ca bada wayacusa opedada

¹¹⁻¹² Jerusalemēne jūēnacarea ewari ūbeade diamasi pirabaripeda māra Jerusalemē auđu jūrā ca Ḷadada acΛde wāsia. BaribΛΓΛ mā ni abala jaraē basia Ācōrēba mā sode Jerusalemēne oi crīchabi Ḷada. WābΛΓΛde ēberāda zocārāēbe mā ume edesia. Ababe mādrΛ animarā ḶrΛ wāsia. Waabemarāda animarā ḶrΛ wānaē basia. ¹³ MaḶ diamasi māra purude eda wābada Jeweda abadaare ēdrasia. MamaḶba baido egorodeba bogadrΛ ḶΛ Dama abadaare wāpeda purude eda wābada TΛbΛ Pora abadama jūēne wāsia. Wāne mā Jerusalemē puru auđu jūrā ca Ḷada jūma ārī Ḷada acΛ basia. Dji purude eda wābada bá wāna sida jūma acΛsia. ¹⁴ MamaḶba purude eda wābada “Baido egorodeba bogadrΛ ḶΛ” abadaare wāsia. Dji Boro Amene abadama jūēne wāsīde mōgara waiḶlada tabea bērā mā animarāra poya nocōdaa wāē basia. ¹⁵ MaḶ bērā wađi diamasi nūmΛne jewedaareba mā Jerusalemē auđu jūrā ca Ḷadara acΛ wāsia. Jūma pΛrΛa acΛpeda purude eda wābada Jeweda abadama jūēsīa. Mama wayacusa purude eda wāsia.

¹⁶ Jerusalemēnebema bororāba adua panasīdaa māra sāma wāsida, ni cārēda ode wāsida. Mā judiorā, sacerdoterā, dji dromarā, dji bororā, dji traju odi ēberārā bida wadibida jaraē basia cārēda ode ze Ḷada. ¹⁷ MaḶbe mā ādjirāa jarasia:

–Bārāba unu panΛ ādjirāra bia mīga panΛda. Dadji puru Jerusalemēra jūma ārī ḶΛ idjaba dji eda wābada sida bá wāna bērā neēa. JāḶbe puru auđu jūrā ca Ḷadara wayacusa odia waa quīrā perađa amaaba.–

¹⁸ MaḶ awara mā ādjirāa nēbΛrΛsia sāwā Ācōrēba idji biadeba māra carebasida, Persiadebema boroba mā jarađa sida. MaḶne ādjirāba jarasīdaa:

–Māēteara wayacusa odia.–

Ara maḶda ādjirāba jΛwa Ḷasīdaa. ¹⁹ BaribΛΓΛ HoroḶ purudebema Sanbalāba, AmoḶnebema dji droma Tobíaba, Arabiadebema Gesem bida maḶ ūrīsīdade dairāra nāwā biē ipiđa jarasīdaa:

–¿Cārēda odida crīcha panΛ? ¿Māwāra Persiadebema borora igaradica?–

²⁰ Mā nāwā panusia:

–Ācōrē bajāne Ḷba dairāra carebaya jūma pārāni carea. Dai, idji nezocarāba puru auđu jūrā ca Ḷadara wayacusa odia. Bārāra Jerusalemēnebema bororāēa. NaḶ purura bārāneēa. Bārāra nama pananaca basia.–

Nehemia 6:15-16

6

¹⁵ MaḶbe Elul jedecode ewari 25de Jerusalemē puru mōgaraba auđu jūrā ca Ḷara jūma pārāsīdaa.* Pārāni carea 52 ewari trajasīdaa.

¹⁶ Dairā caita bea druadebema dji quīrūrāba maḶ ūrīsīdade bio ne wayasīdaa idjaba quīrā perasīdaa. Ādjirāba cawasīdaa dai Ācōrēba carebasida maḶ traju pārāni carea.

* 6:15 Elul jedeco. Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca maḶ Elul jedecora agostode wa septiembrede Baebaria.

JOB

¹ Ëberã Jo abadada Uz druađe basia. Mał Jora ne jũmane jipa basia idjaba jaradi neč basia. Idjia Ācõrã bio waya basia idjaba cadjirua sida quĩrãca basia. ² Joba siete warrarãda erobasia. Wërãcaurãda ũbea erobasia. ³ Siete mil ovejada, mil ũbea cameyoda, mil pacada, burro sida quiniento erobasia.* Idjaba nezocarãda zocãrã erobasia. Jũma Jordał do łmãdau odjabariare beara cãybãra idjira ne baraara basia.

⁴ Idji warrarãba ãdji deza ßasrida ãbaa ne codi ewarida obadjidaa. Mãwã obladađe ãdji ũbeabema djabawërãra trłbadjidãa ãdjirã ume ãbaa ne codamãrẽã. ⁵ Małbe ãdji ßasrida ãbaa ne codi ewari jõnacarea ãdji zeza Joba ãdjirãra trłbadjia Ācõrẽ quĩrãpita bia ßai carea. Nãwã obadjia: diapededa pirabaripeda idji warrarã carea animarãda aba aba Ācõrẽa babue diabadjia. Idjia crĩcha basia: “Āibẽrã mł warrarãba cadjiruada osidada wa ãdji sodeba Ācõrẽa bič jarasidada.”

⁶ Ewari aba Ācõrẽ nezocarã bajãnebemada idji quĩrãpita zesidaa.† Diauru sida ãdjirã ume zesia.‡ ⁷ Małne Ācõrẽba diaurua iwĩdisia:

-¿ßara sãmałba ze ßa?-

Diauruba panusia:

-ßa oda ějũãne parrãa nĩbadada ze ßa.-

⁸ Ācõrẽba diaurua iwĩdisia:

-ßa mł nezoca Jora çsãwã unu ßa? Młã oda ějũãne dewarada idji quĩrãca neã. Idjira ne jũmane jipa ßa idjaba bič jaradi neč ßa. Idjia młra bio waya ßa idjaba cadjiruara quĩrãcaa.-

⁹ Małne diauruba jarasia:

-Idjira ni cãrẽ sida sãwãca bẽrã mãwã ßara waya ßa. ¹⁰ ßa idjira, idji ěberãrã, jũma idjia erobã sida bio waga erobãa auđu jũrã erobã quĩrãca. Idjia o ßara ßa jũma bia odjabi ßa. Mãwã idjia animarã beara zocãrã erobãa. ¹¹ Baribãrã ßa jũma idjia erobãda jãrĩbãrã, idjia ßada bič jaraya ara ßadji quĩrãpita.-

¹² Małne Ācõrẽba diaurua jarasia:

-Mãẽteara mãwã odua. Jũma idjia erobãra ßa jãwaeda ßa. Baribãrã idjira bič ocara ßa.- Ācõrẽba mãwã jaradacarea diaurura Ācõrẽ quĩrãpitabemada ãyã wãsia. ¹³ Ewari aba Jo warrarãba, wërãcaurã bida ãdji djaba nabema dede ßasrida ãbaa ne codi ewarida o panasidãa. ¹⁴ Małne ěberãda Jo dede jũẽpeda nãwã jarasia:

-Dairãra ßa pacaba ßa ějũãne traja panasidãa. ßa burrorã dairã caita ne co duanasidãa. ¹⁵ Małne cawaẽne sabeorãda ne drãade zedapeda ßa nezocarãda jũma quenanapeda ßa animarã beara jũma drãa edesidãa. Ababe młdrã ědrãsia bãa jarade zeĩ carea.-

¹⁶ Małba wadi jũma nẽbãrãẽne dewara nezocada jũesia. Małba jarasia:

-Bajãneba baada dji cãbãyã ßaesia. Mał baaba ßa ovejara, ßa oveja wagabadarã sida jũma quenasia. Ababe młdrã ědrãsia bãa jarade zeĩ carea.-

¹⁷ Małba wadi jũma nẽbãrãẽne dewara nezocada jũesia. Małba jarasia:

-Caldeorãda o ũbeaareba ne drãade zesidãa. Małgarãba ßa nezocarãda jũma quenanapeda ßa cameyora jũma drãa edesidãa. Ababe młdrã ědrãsia bãa jarade zeĩ carea.-

¹⁸ Małba wadi jũma nẽbãrãẽne dewara nezocada jũesia. Małba jarasia:

-ßa warrarãba, ßa caurã bida ßasrida ãbaa ne codi ewarida ßa warra nabema dede o panasidãa. ¹⁹ Mãwã panãne cawaẽne ějũã põãsa ewaraga ßãareba nãurãda dji cãbãyã puãsia. Mał nãurãba dera ßa warrarã łrã corã edesia. Małba ãdjirãra jũma quenasia. Ababe młdrã ědrãsia bãa jarade zeĩ carea.-

²⁰ Jũma mał ũrĩnacarea Jora piradrãpeda sopuaba idjia cacuade jã ßara cũẽtatãsia idjaba borobichia tasia. Małbe chĩrãborode barru cobepeda Ācõrẽa bia bedeasia. ²¹ Nãwã jarasia: -Młra ara jãwã tosidãa. Ara jãwã beuya. Ācõrẽba młã ne diasia. Idjaba mał diãdara idjia jãrĩsia.

Baribãrã Ācõrẽa bia jaraya.-

²² Jũma mãwãnamĩna Joba cadjiruada oč basia. Idjia jarač basia Ācõrẽba bič o ßada.

* 1:3 Mil paca. Hebreo bedeade jara ßa quiniento pacada erobasida umẽ umẽa ãbaa jã panãda. Małba jara ßa jũma ãbaa mil erobasida. † 1:6 Ācõrẽ nezocarã bajãnebema. Hebreo bedeade ßa ßa “Ācõrẽ warrarã.” ‡ 1:6 Diauru. Hebreo bedeade ßa ßa “Satana.” Satana trãba jara ßa: “Djãrã bič jarabari.”

2

¹ Māwānacarea ewari aba Ācōrē nezocarā bajānebemada wayacusa idji quīrāpita zesidaa. Diauru sida ādjirā ume zesia. ² Maāne Ācōrēba diaurua iwīdisia:

-¿Bāra sāmaaba ze bā?-

Diauruba panusia:

-Bā oā ējūāne jūma parrā nībadada ze bā.-

³ Maāne Ācōrēba diaurua iwīdisia:

-Bā mā nezoca Jora ¿sāwā unu bā? Mā oā ējūāne dewarada idji quīrāca neē. Idjira ne jūmane jipa bā idjaba biē jaradi neē bā. Māra bio waya bā idjaba cadjiruara quīrāca. Ni cārē cadjiruada oē bāmīna bā mā jūma idjia erobadara jārbisia. Māwāmīna idjira wadibida jipa bābaria.-

⁴ Maāne diauruba jarasia:

-Idjira cacua bia bāde jipa bāya. * Ēberāba beu amaaba idjia erobāra jūma diaya. ⁵ Maā bērā Jora puadeba cacua biē bādua. Maānebāra idjia bāda biē jaraya ara bādji quīrāpita.-

⁶ Ācōrēba diaurua jarasia:

-Māēteara māwā odua. Idjira bā jāwaeda bā. Baribāra idjira beacara bā.-

⁷ Ācōrēba māwā jaradacarea diaurua idji quīrāpitabemada āyā wāsia. Wāpeda idjia Jora chādaba bio pua bāsia. ⁸ Maāne Jora ne babuebadamaa dji pora ārā chūmane wāsia. Mama zoco ārinaba idji chādara cārabadja.

⁹ Māwā bāde dji quimaba jarasia:

-¿Bāra wadibida jipa bā quīrā bāca? Ācōrēda biē jarapeda beudua!-

¹⁰ Joba panusia:

-Wērā crīcha neē bā quīrāca bedearādua. Ācōrēba ne biada diabārade dadjia bia edabada. Ara maā quīrāca Ācōrēba idu bia mīgabibārade ¿maā sida bia edadiē panāca?-

Jūma māwānamīna Joba Ācōrēra biē jaraē basia.

¹¹ Joba idji dji biarāda ūbea erobasia: Elipa, Temaā druadebema; Bildá, Súa druadebema; idjaba Zopar, Naamat druadebema. Ādjia ūrīsidaa Jora ne jūmane biē bāda. Maā bērā bedea ausidaa Jomaa wānapeda sobiabidi carea idjaba idji ume ābaa panani carea. ¹² Jūebādade tamāba Jora unusidaa. Baribāra chādaba idji cacuada jūma bira bā bērā idjida māwā bāda cawadaē basia. Maā carea ādjira jīgua jīā panesidaa. Maāne ādjia cacuadae jā panāra sopuaba cōātāsidaa idjaba ādji boro ārā egoro porada cuasidaa. ¹³ Maābe Jo caita siete ewari egode chūpanesidaa āsa, diamasi bida. Baribāra ni abaada idji ume bedeadaē basia. Unusidaa idjira bio pua bāda.

Job 42:12-17

42

¹² Jūma māwānacarea jirūare Ācōrēba Jóa idjia naārā erobada cāyābara auduara diasia. Māwā Joba catorce mil ovejada, sei mil cameyoda, mil umé pacada, mil burro sida erobesia.* ¹³ Siete warrarāda idjaba wērācaurāda ūbea unusia.† ¹⁴ Dji nabema caura trā bāsia jemima. Maārebemada trā bāsia Cesia. Jirūarebemada trā bāsia Keren-hapuc. ¹⁵ Jūma naā ējūāne wērārā biya quedeada Jo caurā quīrāca neē basia. Joba erobādebemada idji warrarāa jedecaside idji caurāa bida abarica diasia.

¹⁶ Jūma māwānacarea Jora ciento cuarenta poa basia. Maāne unusia idji warrarāda, idji wiuzaquērāda, idji wiuzaquērā warrarāda, ādjirā warrarā sida. ¹⁷ Māwā bio waraga jaidabarisia.

* 2:4 Idjira cacua bia bāde jipa bāya. Hebreo bedeade bā bā: "Eda ebari." * 42:12 Mil umé pacada. Hebreo bedeade jara bā idjia 1000 pacada erobasida, umé umé ābaa jā panāda. Maāba jara bā jūma ābaa idjia 2000 erobasida. † 42:13 Siete warrarāda. Λαλα cartade bā bā "catorce warrarāda."

JONÁ

Joná Ācōrēnebemada mīrū wāna

¹ Ēberāda basia Joná abadada. Maļ Jonára Amitai warra basía. * Ewari aba Ācōrēba Jonáa jarasia:

² –Māa quīrīā ɓaa ɓara Ninive puru dromanaa wāida. Māa unu ɓaa maļ purudebemarāba jūmawāyā cadjiruada o panāda. Maļ bērā ādjirāa jaradua māa cawa oida.–

³ Baribarɓa Ācōrēba jara ɓa ĩjā o amaaba Jonára Ācōrēnebemada mīrū wāsia. Wāne barco wibaribada puru Jope abadama jūesia. Mama barcoda unusia Tarsi druadaa wāi carea ɓada. † Parata diapeda barcode ɓadosia Ācōrēnebemada tɓmɓ mīrū wāi carea.

⁴ Baribarɓa mācua tɓmɓ wānaēne Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā puābisia. Maļba pusara quīrū nūmepeda baidora barcode eđa wā nūmesia. Barcora todogozoiaica nūmesia.

⁵ Maļ bērā barco edeɓadarāba ne wayaaba ādjiza ādji ācōrēa bedea djuburia duanesidaa. Maļ awara barcora wēsaara ūmemārēā ādji netatara jūma daiđu batacuasidaa. Maļmisa Jonára barcode eđa wāpeda bio cāi basia. ⁶ Baribarɓa barcodebema boroba Jonára cāi ɓada unune wāsia. Maļne jarasia:

–ɓara ɓcārē cārēā jāwā cāi taba? ¡Pirabaripeda ɓadji Ācōrēa iwidiɓua! Idjia careba quīrīāibara āibērā dadjirāa ēdra ɓaisicada.–

⁷ Joná ŕta zedacarea barco edeɓadarāba ādjiza jara duanesidaa:

–Ne jemenenadrɓ cawadi carea caideba jāwā naļ minijichiade panāda.–

Ara maļda ne jemenesidaa cawadi carea. Maļne cawasidaa Jonádra bedeade ɓada.

⁸ Maļ carea ādjia jarasidaa:

–Daia jaradua ɓaa cārēda osida jāwā dadjirāa naļ minijichiade panesidara. ɓaa cārēda obari? ɓSāmaɓa zebraɓa? ɓɓara sāmabema? ɓSāɓa ēberārānebema?–

⁹ Jonába panusia:

–Māra hebreoda jāwā ɓaa. Māa bajānebema Ācōrēa bia bedebaria. Idjia pusara, naļ ējūā sida osia.–

¹⁰ Maļ awara jarasia idjira Ācōrēnebemada mīrū wāɓaraɓda. Maļ cawasidade ādjirāa bio ne wayasidaa. Maļ carea ādjia iwidiɓidaa:

–ɓaa cārē cārēā jāwā osi?–

¹¹ Maļmisa pusara auđuara quīrūɓara bērā ādjia iwidiɓidaa:

–ɓāɓe ɓara sāvā ođi pusa quīrūbira tumabiđi carea?–

¹² Jonába panusia:

–Māra daiđu batabuedadua. Māwāɓara pusara tumaya. Māa cawa ɓaa mādra bedeade ɓada naļ pusa jācua quīrū nūma carea.–

¹³ Baribarɓa barco edeɓadarāba auđuara wisidaa doyya wāni carea. Māwāmīna poyadaē basía, pusara wetara quīrūna bērā. ¹⁴ Maļ carea Ācōrēa nāwā iwidiɓidaa:

–Ācōrē, naļ ēberā beaɓada carea दौरa beubirādua. Idjida bedea neē ɓada beađibarɓa, दौरa bedeade ɓaraɓdua. Wārāda ɓaɓara ara ɓadji crīcha ɓa quīrāca o ɓaa.–

¹⁵ Māwā jaraɓepeda Jonára daiđu batabuesidaa. Ara maļda pusara tumasia. ¹⁶ Maļ unusidade barco edeɓadarāba Ācōrē wayaadeba animarāda babue diasidaa. Maļ awara wārāneba jarasidaa idjira ēpēnida.

¹⁷ Maļne Ācōrēba beda waɓada diabuesia Joná mīmārēā. Maļ beda biteɓa Jonára ewari ūbea basia.

2

Jonába Ācōrēa iwidiɓa

¹ Maļne Jonába beda biteɓaɓa Ācōrēa nāwā iwidiɓia:

² Mā biē beside māa bedea djuburiasia, mā Boro Ācōrē, maļne ɓaa mā bedeara panusia.

Mā beubodoba māa bedea djuburiasia, maļne ɓaa mā bedeara ūrisia.

³ ɓaa māra pusa nābuade batabuebisia. Maļne pusaba māra aɓeda jūma ānā edasia. ɓaa pusa bogozoa ɓa diabuedara mā ŕrā wāsia.

⁴ Maļ bērā crīchasia ɓaa māra igarapeda ɓa quīrāpitabemada āyā ɓasida. Māa crīchasia ɓa de droma biya quiruda waa unuēda.*

* **1:1** 2 Rey 14:25. † **1:3** Hebreorāmaarā maļ Tarsira dji tɓmɓara ɓa druɓa basía. * **2:4** Māa crīchasia ɓa de droma biya quiruda waa unuēda. Griego bedeade māwā ɓa ɓaa. Hebreo bedeade nāwā ɓaa: “Māwāmīna māa crīchasia ɓa de droma biya quiruda wayacusa unuēda.”

- ⁵ Pusaba ml̄ra jūma ānā erobasia. Abeda ml̄ra pusajāne basia. Małne pusajānebema chiruara ml̄ borode baracuasía.
- ⁶ Abeda ml̄ra edu pusajāne ta wāsía. Mamałba ml̄ra waa ēdr̄lēda cr̄ichasia. Barib̄aḡl ml̄ Boro Ācōrē, bla mał beuidebemada ml̄ra ēdr̄l edasia.
- ⁷ Beubodo baside ml̄a bl̄ra quir̄ānebasía. Małne bl̄ de droma bia quirudeba bla ūr̄sía ml̄a bedea djoburia bl̄da.
- ⁸ J̄lawaba oda ācōrē l̄baē bea ēr̄ēbadarāba bla careba bl̄ra igarabadaa.
- ⁹ Barib̄aḡl ml̄a bio bia blaada ab̄aḡl̄de animarāda bl̄a babue dia baya. Mał awara bl̄ ume bedea bl̄dara ml̄a jūma daucha o baya. Ml̄ Boro Ācōrē, ababe blaḡl̄ ml̄ra poya ēdr̄l b̄aya.
- ¹⁰ Małne Ācōrēba bedaa Jonára pusa icawa webisia.

3

Ninive puruba t̄jāna

- ¹ Ācōrēra wayacusa Joná ume bedeasia. Nāwā jarasia:
- ² –Ninive puru dromanaa wādua. Ml̄a bl̄a jarab̄aḡl̄da ādjirāa jaradua.–
- ³ Ara małda Jonára Ninivedaa wāsía Ācōrēba jarada quir̄āca. Mał Ninivera puru droma basía. Mał b̄erā puru jūma p̄aḡl̄ai carea ewari ūbea edebad̄jia. ⁴ Jonára purude edaa wāpeda nabema ewaride p̄aḡl̄a n̄basía. * Nāwā j̄gua jara n̄basía:
–j̄cuarenta ewari bab̄aḡl̄de Ācōrēba nał Ninive purura jūma ār̄ya!–
- ⁵ Māwā bl̄de Ninivedebemarāba, dr̄ōārāba, warrarā bida Ācōrē bedeara t̄jāsidaa. Mał carea ne codaca ewarida osidaa. Idjaba sopua careabema j̄badara j̄sidaa.
- ⁶ Ninivedebema boroba małra cawasia. Mał carea idji bugue biya quirudebemada pirabaripeda idji d̄jio biya quedeera ēr̄āpeda sopua careabema j̄barida j̄sía. Małbe ne babueda pora l̄r̄l chūmesía idji cad̄jirua oda carea sopua bl̄da ac̄lbi carea. ⁷ Małne d̄ji boroba, idjiare d̄ji droma b̄earā bida nāwā jarasidaa jūma idji purudebemarāba t̄jā odamārēa:
–Jūmarāba ne codaca ewarida odadua. Idjaba ni cārē s̄ida dorānadua. Mał awara b̄arā pacada, b̄arā oveja s̄ida ne cobirānadua. Baido s̄ida dawarānadua. ⁸ Mał awara sopua careabema j̄badada j̄nadua. Idjaba sopua careabema wuada b̄ad̄ji animarā l̄r̄l blaquadua. Małbe Ācōrēa wārā arada soḡeba quir̄ā djoburia iwidiadua. Mał awara b̄arāba cad̄jirua obadara igaradua. Idjaba b̄arāba d̄jārā biē obadara idu bl̄dadua. ⁹ Māwā o pan̄aneba Ācōrēba dad̄jirāra cawa oēsicada āteb̄aḡl̄ idji quir̄ūbira tumabid̄isicada. Māwāra dad̄jirāra quininaēsicada.–
- ¹⁰ Ninivedebemarāba māwā o pan̄ara Ācōrēba unusia. Idjaba sāwā ād̄ji cad̄jiruara idu bl̄sidada unusia. Mał carea id̄jia cawa oi jaradara oē basía.

4

Ācōrēba Ninive quir̄ā djoburiada

- ¹ Ācōrēba māwā quir̄ā djoburiadara Jonába abeda biē unusia. Mał b̄erā bio quir̄ūsia.
- ² Id̄jia Ācōrēa nāwā jarasia:
–Ml̄ Boro Ācōrē, waēibida ml̄ druade baside ḡml̄a jaraē basica ara mał quir̄āca māwāida? Mał carea ml̄ra Tarsi druadaa m̄r̄ū wā quir̄āsía. Ml̄a bio cawa bla bl̄ biadeba ēberārāra carebabarida. Bl̄ra quir̄ā djoburiada bla. Isabe quir̄ūca. Bl̄ quir̄āra bio waiḡla bl̄ b̄erā ēberārāba cad̄jiruada idu bl̄sidara bla ādjirāa cawa oi jaradara quir̄ādoabaria. ³ Mał carea ml̄ Boro Ācōrē, ml̄a bl̄a quir̄ā djoburia iwidiya abeda ml̄ra beamārēa. Zocai bei cāyābara biara bla ml̄ra beuida.–
- ⁴ Barib̄aḡl Ācōrēba jarasia:
–ḡbl̄maarā bia bla bl̄ j̄awā quir̄ū bl̄ra?–
- ⁵ Małbe Jonára puru dajadaa wāpeda l̄mādaud odjabariare de zaqueda osia. Mał de zaque edre chūmepeda j̄lā besía Ninive purura sāwāi cawaya. ⁶ Māwā bl̄de Ācōrēba Joná caita j̄cara queda joub̄la bl̄da tunubipeda waribisia. * Mał j̄carara Joná chūma l̄r̄l bl̄rā wāna b̄erā Jonára cūrāsade necai besía. Id̄jira cap̄ipia besía mał j̄cara carea.
- ⁷ Barib̄aḡl nurēma diapeda Ācōrēba caragada diabuesía mał j̄cara comārēa. Małba j̄carara beusia. ⁸ Besea odjadacarea Ācōrēba l̄mādaud odjabariareba nāūrā j̄w̄l̄l̄āda

* **3:4** Nabema ewaride p̄aḡl̄a n̄basía. Mał bedeaba idjaba jara bla: “Ewari aba p̄aḡl̄a n̄basía.” * **4:6** Wārāda cawadaē pan̄la cārē quedua basida, hebreo bedea cawa bea bida cawadaē pan̄l b̄erā.

puábisia. Mañne beseaba Jonára bá nūmesia. Māwã ðalde Jonára cacua norrabari nūmesia. Mañ carea idjira wetara beu quĩrĩasia. Nāwã jarasia:

-Zocai bei cãyãbara biara ðala mãra beuida.-

⁹ Baribara Ācõrẽba idjía iwídisia:

-¿Nañ jãcara beuda carea bia ðaca ða jãwã quĩrũ ðara?-

Jonába panusia:

-Mãe. Wãrãda mãmaarã bia ðala jãwã quĩrũ ðaira. Mãra quĩrũbideba abeada beu quĩrĩã ðala.-

¹⁰ Mañ carea Ācõrẽba idjía jarasia:

-Jãcara ða caita tununara ðala uẽ basía idjaba waribiẽ basía. Diamasi tunupeða nurẽma diamasi beusia. Baribara mañ jãcara beuda carea ðara sopua ðala. ¹¹ Bada mañ jãcara carea sopua ðabara, ¿Ninive puru droma cawa oida bada carea auðuara sopua ðapeda mãa quĩrã djuburiaiẽ basica? Wãrãda jãl purude cadjirua o panã adua ðeada 120 mil auðu panã.† Mañ awara animarã sida baraa.-

† **4:11** Cadjirua o panã adua ðea. Mañ beðeara idjaba nãwã traducida ðala: "Warrarã adua queðea." Hebreo beðeade nãwã bí ðala: "Jãwa arara idjaba jãwa acãra cawaẽ ðea."

MATEO BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA MATEOBA ΒΛΑΡΑ

Jesu ume n̄ibabari Mateoba naλ cartara βλasia. Mateora idjaba Levi abadaa. Mateoba Romanebema boro itea parata jλrλ pe baside Jesuba idjira tr̄asia (9:9-13). Αcλrλmaarā Mateoba Marco cartada edapeda judiorā itea ebudaara βλasia cawadamārēā Jesura ādjirā boroda idjaba Ācōrēba ādjirā ēdrλ edabari diai jaradada.

Naārā βλasia Jesucritora Abrahaλneba, Davideba zedadebemada (1:1-18), Jesu todadebemada (1:19deba aba 2:23daa), Juaλba Jesu borocuedadebemada (3:1-17), idjaba diauruha Jesu mīā sēnanebemada (4:1-11).

Maλare bλ βλα Jesuba Galilea amene droma caita odadebemada (4:12deba aba 14:12daa). Eda bλ βλα idjia eyade jaradiadada (5:1neba aba 7:29daa), idjia ne ununaca ocuadada (8:1neba aba 9:38daa), idjia edadarā doce diabuedada (10:1-42), idjaba ne jara βλdeba jaradiadada (11:1neba aba 14:12daa).

Maλare bλ βλα Jesuba Galilea drua āi pλrrλa jaradia badadebemada (14:13deba aba 17:21naa) idjaba Galileadeba Jerusaleλnaa wābλrλde jaradia badadebemada (17:22deba aba 20:34daa).

Jirūare bλ βλα Jesura Jerusaleλne māvānanebemada (21:1neba aba 28:20daa). Eda bλ βλα Jesuba saduceorā, pariseorā, dewararā sida biē jaradada (capítulo 21-23), Ācōrēba cawa oidebemada (capítulo 24-25), Jesu crude beupeda λrēbadada (26:1neba aba 28:15daa) idjaba idji t̄jā bearā puru beaza diabuedada (28:16-20).

Jesucrito ēberārā drōāenabemarā

Luca 3:23-38

¹ Naλ cartara Jesucritodebema. Jesucritora dadi drōāenabemarā Abrahaλneba idjaba Davideba nāvā zesia. * ² Abrahaλba warra Isada unusia. Maλbe Isadeba Jacoboda yōsia. Jacobodeba Judada, idji djabarā sida yōsidaa. ³ Judadeba Paréda, Zarā sida yōsidaa. Ādji papara Tamarā basia. Parédeba Esroλda yōsia. Esroλneba Araλda yōsia. ⁴ Araλneba Aminadāda yōsia. Aminadādeba Naasoλda yōsia. Naasoλneba Salmoλda yōsia. ⁵ Salmoλneba Booda yōsia. Boo papara Rahā basia. Boodeba Obéda yōsia. Obé papara Rut basia. Obédeba Jeséda yōsia. ⁶ Maλbe Jesédeba dadi israelerā boro Davira yōsia.

Davideba Salomoλda yōsia. Salomoλ papara naēna Uriaba erobasia.† ⁷ Maλbe Salomoλneba Roboaλda yōsia. Roboaλneba Abiada yōsia. Abiadeba Asada yōsia. ⁸ Asadeba Josapada yōsia. Josapadeba Joraλda yōsia. Joraλneba Uzíada yōsia. ⁹ Uzíadeba Jotaλda yōsia. Jotaλneba Acáda yōsia. Acádeba Ezequiada yōsia. ¹⁰ Ezequiadeba Manaseda yōsia. Manasedeba Amoλda yōsia. Amoλneba Josiada yōsia. ¹¹ Josiadeba Jeconiada, idji djabarā sida yōsidaa.‡ Maλ ewaride Babilonianebeba israelerā poyadapeda ādji druadaa jida edesidaa.§

¹² Babilonia druade panenacarea Jeconianeba Salatielada yōsia. Salatieldeba Zorobabelada yōsia. ¹³ Zorobabeldeba Abiada yōsia. Abiudeba Eliaquiλda yōsia. Eliaquiλneba Azoda yōsia. ¹⁴ Azodeba Sadoda yōsia. Sadodeba AQUIλda yōsia. AQUIλneba Eliuda yōsia. ¹⁵ Eliudeba Eleazada yōsia. Eleazadeba Mataλda yōsia. Mataλneba Jacoboda yōsia. ¹⁶ Jacobodeba Joseda yōsia. Jose quimara Maria basia. Idjaba Mariaba Jesuda tosia. Ara maλ Jesura Ācōrēba diai jarada ēdrλ edabari abadaa.

¹⁷ Māvā Abrahaλneba aba Davidaa catorce drōāenabemarāda panasidaa. Davi ewarideba aba Babilonia druadaa jida edepedadadaa catorce drōāenabemarāda panasidaa. Idjaba Babilonia druadaa jida edepedadeba aba Ācōrēba ēdrλ edabari diai jarada zedaa catorce drōāenabemarāda panasidaa.

Jesucrito toda

Luca 2:1-7

¹⁸ Jesucrito todara nāvā basia: dji papa Mariara Jose ume dji edadi carea bedea bia panasidaa. Baribλrλ dji edadi naēna Mariara Ācōrē Jauredeba bioga besia. ¹⁹ Dji quima Rosera ēberā jipa basia. Maλ bērā Mariara jūmarā quirāpita biē jara amaaba chupaa igara quirā basia. ²⁰ Māvā crīcha bλde bajānebema nezocada cāimocaradeba Josemaa zepeda nāvā jarasia:

* 1:1 Genesis 12:1-3; 2 Samuel 7:16. † 1:6 2 Samuel 11; 12. ‡ 1:11 Maλ Jeconiara idjaba Joaquiλ abadaa. § 1:11 2 Rey 24:8-16.

-Jose, Davideba zeda, Maria edaira wayarãdua, idjira Ācōrē Jauredebabara biogoa ba bēra. ²¹ Mariaba warrada toya. Mañ warraba idji purura adji cadjiruadebemada edra edaya. Mañ bēra idjira trã ba dua Jesu.-

²² Juma mañara mawasia Ācōrēba naēna jarada quiraca. Idjideba bedeabariba nãwã jarasia:

²³ Wēra umaquirã adua bada biogoa bēpeda warrada toya.

Ēberãba dji warrara Emanuel adia.*

(Mañ trãba jara ba "Ācōrēba dadjirã ume bada.")

²⁴ Mañne Josera cãimocara nūmanada lamapeda Ācōrē nezoca bajānebemaba jarada quiraca osia. Mariara edasia. ²⁵ Baribara abaa cãinaca basia aba mañ warra iwina tobarda.† Todacarea Joseba idjira trã basia Jesu.

2

Chĩdaudeba cawa jarabadaba Jesu acãde zepedada

¹ Jesu Beleñ purude Judea druede toside Herode dji Droma abadada dji boro basia.* Mañ ewaride acã ebērãda lamãdaudjariare ba druede Jerusaleñ purude jūsidaa.

Mañarãba chĩdaudjariare ne cawabadjidaa. ² Mañne adjia iwidiisidaa:

-Nañ druede judiorã boro bai warrada tosia. Idjira çsãma ba? Daiba lamãdaudjariare

ba druede chĩdaudjariare unusidaa.† Nama ze panaa idjia bia bedeadi carea.-

³ Mañ ũriside Herodera biē besia abalãda idji cacuabari bei bēra. Idjaba Herodeba sãwã oida cawadaē panã bēra juma Jerusaleñebemara sãda biē panesidaa. ⁴ Mañne Herodeba juma sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabada sãda trãcuapeda iwidiisidaa:

-Ācōrēba edra edabari diai jaradara çsãmabara toida ba?‡

⁵ Adjirãba panusidaa:

-Beleñ purude nañ Judea druede toida ba. Mañnebemada Ācōrēneba bedeabariba nãwã jarasia:

⁶ Beleñ purura Judadebema puru droma bea tãena dji edaara ba.

Mañ purudeba dji boroda aba zeya.

Mañ boroba mã puru Israelera bia pe erobaya.-§

⁷ Mañbe Herodeba chĩdaudeba cawa jarabadarã mēra trãcuasia. Dji warra toda ewari cawai carea adjia iwidiisidaa dji chĩdaura sãlbedã odjasida. Mañne dji ewarira jarasidaa.

⁸ Adjira Beleñnaa wãbibara de Herodeba jarasia:

-Jãma wãnapeda dji warra zaquera bio quirãcuita iwidi wãnadua. Unusidara mã jarade zedada mã sãda idjimaã bia bedeade wã carea.-

⁹⁻¹⁰ Herodeba mãwã jaradacarea adjira wãsidã. Mañbe chĩdaudjariare unupedara wayacusa unusidaa. Unusidã bio basriãsidã. Dji chĩdaura adji na wãsia aba dji warra zaque ba ma piqui nūmebardã. ¹¹ Dede edã wãbadae warra zaquera dji papa Maria ume bada unusidaa. Ara mañda chĩrãborode copanenapeda warra zaqueã bia bedeasidaa. Mañbe adjiza baurudeda ewadapeda warra zaqueã oroda, incienso querada, mirra quera sãda diasidaa. ¹² Mãwãnacarea Ācōrēba adjirã cãimocaradeba cawabisia Herodema jēda wãrãnamãrēã. Mañ bēra dewara òareba adji druadaã wãsidã.

Egipto druadaã mũrũ wãpedada

¹³ Adji wãpedadacarea Ācōrē nezoca bajānebemada cãimocaradeba zepeda Josea jarasia:

-Herodeba ba warra zaquera jara ba bea carea. Mañba piradrãpeda ba warra zaquera, dji papa sãda edapeda Egipto druadaã wãnadua. Mama bedua aba mã jarabarda.-

¹⁴ Ara mañda Josera diamasi piradrãpeda warra zaquera, dji papa sãda edapeda Egiptodaã edesia. ¹⁵ Adjira mama panesidaa aba Herode beubarda. Mañara mawasia Ācōrēba jarada quiraca. Idjideba bedeabariba nãwã jarasia: "Mã mã warrara trãsia Egiptodeba zemãrã."*

Herodeba Beleñnebema warrarã quenabida

¹⁶ Herodeba cawasia chĩdaudeba cawa jarabadarãba idjira cūrũgasidã. Mañ carea bio quirãpeda Beleñnebema warra zaquerã poa umēneba edãa quedeada juma quenabisia. Ara caitabema sãda quenabisia. Mãwã osia chĩdaudeba cawa jarabadarãba chĩdaudjariare unupedada

* **1:23** Isaia 7:14. † **1:25** Iwina. Griego bedeade acã cartade mañra neã. * **2:1** Mañã Herodera "dji Droma" abadjidaa. Idjira ababe nama Mateo 2:1-22de, Luca 1:5de biã odja ba. Waabema bororã Herode abadada idjideba yōsidã. † **2:2** Numero 24:17. ‡ **2:4** Ācōrēba edra edabari diai jarada. Mañra griego bedeade "Crito" ba ba. Critora trã. Jara ba "Ācōrēba edra edabari diai jaradada" wa "Ācōrēba dadjirã Boroda bada." Arameo bedeade jarabadaã "Mesias." § **2:6** Miquea 5:2. * **2:15** Osea 11:1.

ewarira idjía jarapedada bĕrĕ. ¹⁷ Mĕwĕ jŭmarĕda sopuasidaa Ācōrĕneba bedeabari Jeremi-aba jarada quĭrĕca. Nĕwĕ jarasia:

¹⁸ Ramá purude ũrĭsidaa aega jĭĕ ĩĕda, sopua jĭĕ ĩĕda, idjaba aujĭĕ ĩĕda. Raquelera idji warrarĕ carea jĭĕ ĩĕda mĕwĕ basia.

Idji sobiavidira quĭrĭĕ basia idji warrarĕ neĕ beda bĕrĕ.†

Jose Egiptodeba jĕda zeda

¹⁹ Herode beuside Josera wadi Egiptode basia. Maĭne bajĕnebema nezocada idjimaacĕimocaradeba zesia. ²⁰ Maĭ nezocaba idjía jarasia:

-Ba warra zaque bea quĭrĭĕ beadara beusidaa. Maĭ bĕrĕ piradrĕpeda warra zaquera, dji papa sida wayacusa Israeldaa ededua.-

²¹ Ara maĭda Josera piradrĕpeda idji warra zaquera dji papa sida Israeldaa edesia. ²² Baribĕrĕ Joseba ũrĭsia Arquelaoda idji zeza Herode cacuabari Judea druadebema boroda besida. Maĭ carea mamaa wĕida wayasia. Baribĕrĕ Ācōrĕba idjía cĕimocaradeba jarada bĕrĕ Galilea druadaa wĕisia. ²³ Mama puru Nazare abadae besia. Maĭgĕra mĕwĕsia Ācōrĕneba bedeabadarĕba nĕwĕ jarapedada quĭrĕca: "Idjira Nazaredebemaana adia."[‡]

3

Borocuebari Juaĭnebema

Marco 1:1-8; Luca 3:1-9, 15-17; Juaĭ 1:19-28

¹ Mĕwĕnacarea Borocuebari Juaĭba Judeade ĕjŭĕ pōsa ewaraga ĩĕde jaradia besia. ² Nĕwĕ jarabadjia:

-Ācōrĕra zebĕrĕ jŭmarĕ Boro bai carea.* Maĭ carea bĕrĕba cadjirua obadara igaradapeda idjimaacĕadua.-

³ Maĭ Juaĭnebemada Ācōrĕneba bedeabari Isaiaba jarasia:

Ĕberĕda ĕjŭĕ pōsa ewaraga ĩĕde jĭgĕ beĕda ĩĕa:

Ora jaridada dadjirĕ Boro bia edadamĕrĕĕ. Ora idji itea jĭpa jaridada.†

⁴ Juaĭba jĕbarira cameyo cara oda basia. Idjía jĕ ĩĕ trĕjĕbarira animarĕ e oda basia. Idjía adichichida cobadjia idjaba urrajōda jōbadjia. ⁵ Maĭne ĕberĕrĕ Jerusaleĭnebemarĕda, jŭma Judea druadebemarĕda, idjaba jŭma Jordaĭ do caita bĕarĕ sida Juaĭmaa wĕbadjidaa.

⁶ Ādjia cadjirua opedadada idji quĭrĕpita ebuda jarabadjidaa. Maĭbe Juaĭba Ādjirĕra Jordaĭ dode borocuebadjia. ⁷ Mĕwĕ ĩĕde ĩcĕrĕ judiorĕ ley jaradiabadada zesidaa Juaĭba borocuemĕrĕĕ. Ācĕrĕra pariseorĕ basia; ĩcĕrĕra saduceorĕ basia. Baribĕrĕ Juaĭba Ādjirĕ unubĕrĕde jarasia:

-Dama ĕberĕrĕ, ĩcaiba jarasi bĕrĕra Ācōrĕ quĭrĕbidebemada poya mĭrŭnida? ⁸ Bĕrĕba o panĕbeba unubidada wĕrĕda Ācōrĕmaa zesidada. ⁹ Crĭcharĕnadua Abrahĕĕ warrarĕ bĕrĕ Ācōrĕba cawa oĕda. Mĕĕ bĕrĕba ebuda jaraya: Ācōrĕba quĭrĕĭbĕrĕ, za tabĕa mōgarara Abrahĕĕ warrarĕ babicuaya. ¹⁰ Maĭ awara mĕĕ jaraya: Ācōrĕba zagarada eroĕba bacuru tutacuai carea. Jŭma bacuru bia zauĕacara tutacuapeda tabĕde ĕatacuaya. Ara maĭ quĭrĕca Ācōrĕba cadjirua obadarĕda cawa oya.

¹¹ Mĕĕ bĕrĕra baidoba borocueya Ācōrĕmaa zesidada cawabi carea. Baribĕrĕ mĕĕ caidu zebĕrĕda mĕĕ cĕyĕbara dji dromaara ĩĕa. Maĭ bĕrĕ idjía jĭrŭne jĕ ĩĕ ĕrĕĭ carea mĕrĕba bia ĩĕĕa. Idjiabĕrĕ Ācōrĕ Jaureda diaya.‡ Baribĕrĕ ĭjĕnaĕbĕrĕ cawa oya.§ ¹² Ezoai careabemara idji jawade eroĕba porara dji ta umebemada ĕyĕ ĩĕ carea. Maĭbe dji tara wagaya baribĕrĕ dji porara tabĕ uruade babueya.-

Juaĭba Jesu borocueda

Marco 1:9-11; Luca 3:21-22

¹³ Maĭ ewaride Jesura Galilea druadeba Jordaĭ doĕda zesia Juaĭba idjira borocuemĕrĕĕ. ¹⁴ Baribĕrĕ Juaĭba borocue amaaba jarasia:

-Baĕbĕrĕ mĕrĕ borocueida ĩĕa. ĩcĕrĕ cĕrĕĕ ĩĕa mĕĕma ze ĩĕ?-

¹⁵ Maĭne Jesuba panusia:

-Nawene ĩĕa obari quĭrĕca odua. Biara ĩĕa dadjia jŭma jĭpa oĕida Ācōrĕba obi ĩĕ quĭrĕca.-

† **2:18** Jeremia 31:15. ‡ **2:23** Idjira Nazaredebemaana adia. Nazare trĕra hebreo bedeade "nezer" jarabadaa. Maĭ bedeaba jara ĩĕa "bacuru tucuda." Isaia 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13. * **3:2** Daniel 2:44. † **3:3** Isaia 40:3. ‡ **3:11** Ācōrĕ Jaureda diaya. Griego bedeade nĕwĕ ĩĕ ĩĕa: "Ācōrĕ Jaureba borocueya."

§ **3:11** Cawa oya. Griego bedeade nĕwĕ ĩĕ ĩĕa: "Uruaba borocueya."

Ara maŕda Juaŕba iŕŕasia. ¹⁶ Jesura borocuepeda doedaŕba drua wãbŕŕade cawaŕne bajãda ewasia. Maŕne Jesuba Æcõrẽ Jaurera puchirã quĩrãca idji ŕŕŕ zebŕŕada unusia. ¹⁷ Maŕ awara Æcõrẽ bajãneba eda bedebŕŕada ŕrĩsidaa. Nãwã jarasia:

-Naŕdrŕ mŕ Warra quĩrã bŕŕa. Mŕra idji carea bio bŕŕsrida bŕŕa.*

4

Diauruba Jesu miã sãna

Marco 1:12-13; Luca 4:1-13

¹ Mãwãnacarea Æcõrẽ Jaureba Jesura eŕjũã põãsa ewaraga bŕdaa edesia. Maŕbe diauruba idjira miã sãsia Æcõrẽra igarabi carea. ² Jesura cuarenta ewari ãsa, diamasi bida ne coẽ bada bẽrã jarra besia. ³ Mãwã bŕde miã sãbarira zesia. Idjia jarasia:

-Bada wãrãda Æcõrẽ Warrabŕŕŕ, jaradua za tabea mõgaraa paŕ bamãrẽã.-

⁴ Baribŕŕŕ Jesuba panusia:

-Æcõrẽ Bedeade nãwã bŕŕ bŕŕa: ababe ne co bŕdeba eberãra zocai baẽa, ãtebŕŕŕ jũma Æcõrẽba jara bŕŕ iŕã bŕdeba zocai baya.*

⁵ Mãwãnacarea diauruba Jesura Jerusaleã, Æcõrẽ itea bŕ puruãdaa edesia. Mama Æcõrẽ de droma boro ŕŕŕara bŕmaa edesia. ⁶ Maŕbe diauruba jarasia:

-Bada wãrãda Æcõrẽ Warrabŕŕŕ, namaŕba udu jŕdrŕdua. Æcõrẽ Bedeade nãwã bŕŕ bŕŕa:

Æcõrẽba idji bajãnebema nezocarãda diabueya bŕ carebamãrẽã.

Bŕra ãdji jŕwaede edadia bŕ jŕrũra mõgaraba puarãmãrẽã.†

⁷ Maŕne Jesuba diaurua jarasia:

-Æcõrẽ Bedeade idjaba jara bŕŕa: "Bariduada orãdua bãrã Boro Æcõrẽba carebai cawaya."‡

⁸ Mãwãnacarea diauruba Jesura eya ŕŕŕ bŕde edesia. Mamaŕba Jesua jũma naŕ eŕjũãne bea puruda, puruza ne bia quedea sida acabisia. ⁹ Maŕbe diauruba jarasia:

-Bada chŕrãborode cobepeda mŕŕa bia bedeaibŕŕŕ, naŕŕŕara jũma mŕŕa bŕŕa diaya bŕ jŕwaeda erobãmãrẽã.-

¹⁰ Maŕne Jesuba diaurua jarasia:

-Satana, ãyã wãdua. Æcõrẽ Bedeade nãwã bŕŕ bŕŕa: "Bŕ Boro Æcõrẽabŕŕŕ bia bedeadua. Aba idjidrŕŕ iŕã badua."-§

¹¹ Ara maŕda diaurura Jesu caitabemada ãyã wãsia. Maŕne Æcõrẽ nezoca bajãnebemarãda Jesumaa zedãpeda idjira ne cobisidaa.

Jesuba jaradia beda

Marco 1:14-15; Luca 4:14-15

¹² Borocuebari Juaŕ preso bŕ ŕrĩside Jesura jãda Galilea druadaa wãsia. ¹³ Baribŕŕŕ Nazare purude beẽ basia, ãtebŕŕŕ Capernauŕ purude bade wãsia. Maŕ purura amene droma icawa bŕŕa. Neptaliãdeba yõpedada israelerã eŕjũãne bŕŕa idjaba Zabuloãneba yõpedadarã eŕjũã caita bŕŕa. ¹⁴ Maŕŕara mãwãsia Æcõrẽneba bedebari Isaãbã bŕda quĩrãca. Nãwã bŕŕasia:

¹⁵ Bãrã Zabuloã idjaba Neptali eŕjũãne bearã, judiorã Galileade bearã,

amene dromanaa wãbada o caita bearã, Jordaã do icawa bearã:

¹⁶ Bãrãra pãĩmane duanasidaa Æcõrẽ adua panana bẽrã.

Baribŕŕŕ idira ŕnaane duana Æcõrẽnebemada cawa panŕ bẽrã.

Bãrãra zocai panŕmĩna beuda quĩrãca duanabadjidaa.

Baribŕŕŕ idira ŕmãdau odjabŕŕŕ quĩrãca Æcõrẽba ara idjidebemada bãrã cawabi bŕŕa.*

¹⁷ Maŕ ewarideba ŕtaa Jesuba nãwã jara nĩbasia:

-Æcõrẽra bãrã Boro bai carea zebŕŕŕ.† Maŕ carea bãrãba cadjirua obadara igarãpeda idjimaã zedãdua.-

Jesuba beda baribadarã trŕna

Marco 1:16-20; Luca 5:1-11

¹⁸ Jesura Galilea amene droma icawa nĩne eberãda umẽ unusia. Abara Simoã basia, Pedro abadada. Dewarabemada dji djaba Andre basia. Maŕ eberãrã beda beabadarã basia. Adjira doeda beda bari panasidaa. ¹⁹ Jesuba ãdjia jarasia:

-Mŕ ume zedãdua. Bãrãba beda b̕aribada quĩrãca mŕŕa bãrã jaradiaya eberãrãda mŕmaa enenamãrẽã.-

* 3:17 Isaã 42:1-4. * 4:4 Deuteronomio 8:3. † 4:6 Salmo 91:11,12. ‡ 4:7 Deuteronomio 6:16. § 4:10 Deuteronomio 6:13. Satana. Maŕ trŕŕa hebreo bedeaãdeba ze bŕŕa. * 4:16 Isaã 9:1-2. † 4:17 Daniel 2:44.

²⁰ Ara maŕda ādji beda ɓaribadara amenapeɗa Jesu ume wāsidaa. ²¹ Nocoɗa wāɓaɓaɗe Jesuba dewara ēberāɗa umé unusia. Abara Zebedeo warra Santiago basia. Dewarabemara dji djaba Juuɓ basia. Ādji zeza ume jābade beda ɓaribada cōā beada ca panasidaa. Maŕbe Jesuba ādjira trāsia idji ume wānamārēā. ²² Ara maŕda ādji jābara, ādji zeza sida amenapeɗa Jesu ume wāsidaa.

Jesu Galilea druade parraada

Luca 6:17-19

²³ Jesura jūma Galilea druade parraa wāsia. Judiorā dji jarebada deza jaradiabadjia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebalaɗa. Maŕ beɗeɗa bia jaradiade wāɓaɓaɗa jūma ēberārā cacua biē beada biabicusasia. ²⁴ Maŕ bērā idjira jūma Siria druade trā ɓagasia. Maŕ carea ēberārāba jūma quīrātanoaneba cacua biē beada, cacua puu bara beada, jai bara beada, wawa beada, ɓaradɗa bea sida idjimaa enebadjidaa. Jesuba ādjirāra jūma biabibadjia. ²⁵ Maŕ carea zocārā Galileadebemarāda, Decapoli druadebemarāda, Jerusaleɓnebemarāda, Judeadebemarāda, Jorɗaɗ do quīrārēbemarā sida Jesu caidu wāsidaa.

5

Dadji bia beadi Jesuba jarada

Luca 6:20-23

¹ Ēberārā zocārā unuside Jesura eyade ŕtaa wāpeɗa chūmesia. Maŕne idji ume nīɓabadarāda idjimaa zesidaa. ² Maŕbe Jesuba nāwā jaradiasia:

³ Bārāba ara bāduba dji biaēɗa cawa panlaɓaɗa, bio bia panla Bajāne ɓaɓa pe eroɓa bērā.

⁴ Bārāda sopua beabaɗa, bio bia panla Ācōrēba maŕ sopuara jōbi bērā.

⁵ Bārāba dji dromada beadi carea jaraɗaēɓaɗa, bio bia panla Ācōrēba bārāa jūma naŕ ējūāra diai bērā.

⁶ Wārāda soɗeɗa jipa o quīrā beadiɓaɗa, bio bia panla bārāba quīrā beara Ācōrēba diai bērā.

⁷ Bārāda quīrā djuburiaya beadiɓaɗa, bio bia panla Ācōrēba quīrā djuburiyai bērā.

⁸ Bārāra soɗeɗa ababe Ācōrē itea beabaɗa bio bia panla Ācōrēra ununi bērā.

⁹ Bārāba jūmarāda ābaa necai beadamārēā o beabaɗa, bio bia panla Ācōrē warrarāana adi bērā.

¹⁰ Bārā jipa bea carea dewarārāba biē oɗiɓaɗa, bārāra bio bia panla Bajāne ɓaɓa pe eroɓa bērā.

¹¹ Bārāda mŕ carea biē jaradiɓaɗa, biē oɗiɓaɗa, idjaba quīrātanoa sewadeɗa biē jaradiɓaɗa, bio bia panla.

¹² Bio capipia beadaɗa, bārāba nebia waiɓaɗa bajāne eropanla bērā.

Drōāenabema ewaride bida Ācōrēneba beɗeabadarāda ara maŕ quīrāca biē oɗi carea ēpēsidaa.

Tā idjaba ŕnaa

Marco 9:49-50; Luca 14:34-35

¹³ Bārāra naŕ ējūāne tā quīrāca panla.* Baribaɗa tā cayaɗa jōiɓaɗa ŕsāwā wayacusa caya bei? Aɓeɗa biē beya. Biara ɓaa dajadaa ɓatabueɗida ŕrā taɗadamārēā. ¹⁴ Bārāra ŕnaa quīrāca beaa, naŕ ējūāne beaba bārāneba Ācōrēnebemada unu panla bērā. Puru eyade ɓada ŕsāwā mērāni? ¹⁵ Ni abaɓa ŕbīrāda coadaɓeɗa epedeɗo droma edre ɓadaca. Āteɓaɗa ŕta dji ɓaɓadade nūmɓadaa jūma dji deɗāne beara ŕnaane beadamārēā. ¹⁶ Ara maŕ quīrāca ēberārā quīrāpita biada o pananadua ādjirāba dadji Zeza bajāne ɓaa bia beɗeadamārēā.

Ācōrēba Moisea diada ley jūma oɗidebema

¹⁷ Cīcharānada mŕa zesida Ācōrēba Moisea diada leyɗa, Ācōrēneba beɗeabadarāba ɓaɓeɗada sida āyā ɓai carea. Mŕa maŕ carea zeē basia, āteɓaɗa zesia ādjia jara panla jūma ariɗe oi carea. ¹⁸ Wārā arada mŕa jaraya: naŕ ējūā, bajā sida waɗi ɓaɓisa maŕ leyɗebemara ni maārī bida jōéa aba leyba jara ɓara jūma māwāɓaɗa.† ¹⁹ Maŕ bērā bariduaba maŕ leyɗebema dji eɗaara ɓa sida ŕjā oēɓaɗa, idjaba dewarārāa abarica ŕjā orānamārēā jaradiaɓaɗa, idjira Ācōrē puruɗe dji eɗaara quīruda ɓaya. Baribaɗa leyra ŕjā o ɓaɓaɗa, idjaba māwā oɗamārēā dewarārāa jaradiaɓaɗa, maŕaɗa Ācōrē puruɗe dji dromada ɓaya. ²⁰ Wārā arada mŕa jaraya: judiorā ley jaradiabadaba o panla cāyābara idjaba pariseorāba o panla cāyābara bārāba jipaara oɗaēɓaɗa, Bajāne ɓaɓa pe eroɓaēa.

* **5:13** Tā quīrāca panla. Maŕba jara ɓaca ɓaa "bārāra naŕ ējūāne panla ēberārā bia duananamārēā" wa "bārāba naŕ ējūānebemarā Ācōrē cīchada jaradiaɗa." 2 Corinto 4:20. † **5:18** Ni maārī bida. Griego beɗeɗe nāwā ɓa ɓa: "Caraga aba bida idjaba letra aba bida."

*Jesuba quĩrũbiɛbema jaradiada**Luca 12:57-59*

²¹ Bārāba cawa panla dadji drōāenaaba nāwā jarabadada: “Mīā bearādua.”[‡] Idjaba “mīā beaibara bārā bororāba cawa odia.”[§] ²² Baribara mla jaraya: bariduaba djārā ume quĩrũbira Ācōrēba cawa oya. Bariduaba djārāda crīcha neē tabāda aibara bārā bororāba cawa odia.* Idjaba bariduaba djārāda biē jaraibara, Ācōrēba tala uruādaa wābiya.

²³ Maā bēra ba djabada ba ume quĩrũ bāda quĩrũnebaibara, bāa animarā Ācōrēba babue diade wānamina babue diarādua. ²⁴ Ātebāra dji babue diabada caita amepēda ba djaba ume ibiade wādua. Maābebara jēda zepēda ba animarāra Ācōrēba babue diadua.

²⁵ Bāa oda carea ba dji quĩrũba bāra dji cawa obarimaa edeibara, wadi ode wābāda jūma odua ibiadi carea. Māwā oēbara, idjia bāra dji cawa obari jawade bāya. Maābe dji cawa obariba bāra dji zarraa jidabiya preso bāmārēā. ²⁶ Wārā arada mla jaraya: bāra jāmabemada ēdraēa aba bā diada ba parata jūma diabādaa.

Daunemabadabema

²⁷ Bārāba cawa panla nāwā jarabadada: “Daunemarādua.”[†] ²⁸ Baribara mla bārāa jaraya: bariduaba wērāda acāpēda awuaibara abēda maā wērā ume idji soēba daunemasia.

²⁹ Maā bēra ba jawā araarebema dauba bāa cadjiruāda obibara, maā cadjirua o amaaba ba daura ēūtapeda batābuedua. Ba cacuadebema aba aduaimina ewariza Ācōrē ume bāya. Maāda biara bāa Ācōrēba jūma ba cacuāda tala uruāde batābuei cāyābara. ³⁰ Idjaba ba jawā araarebemaba bāa cadjiruāda obibara, maā cadjirua o amaaba ba jawāra bāa tutapeda batābuedua. Ba cacuadebema aba aduaimina ewariza Ācōrē ume bāya. Maāda biara bāa Ācōrēba jūma ba cacuāda tala uruāde batābuei cāyābara.

*Mīā amabadabema**Mateo 19:9; Marco 10:11-12; Luca 16:18*

³¹ Idjaba nāwā jarabadaa: “Bariduaba idji wērāda amaibara, dji wērā carta mīā amainebemada diaida bāa.”[‡] ³² Baribara mla jaraya bariduaba idji wērāda dewara ume bāēda amaibara, maāgāra dji wērā daunemabibara carea beēade bāya. Idjaba idji wērā amanada dewaraba edaibara, dji edabara umaquĩrā sida daunema bāa.

Ācōrē quĩrāpita wārāda ne oi jaraiɛbema

³³ Bārāba cawa panla dadji drōāenaaba nāwā jarabadada: “Bāa Ācōrē quĩrāpita wārāda ne oya aibara jūma oida bāa.”[§] ³⁴ Baribara mla jaraya: ni abāa trāneba wārāda ne oyada arānadua. Bajā trāneba wārāda ne oyada arānadua, bajāra Ācōrē bugue quĩrāca ba bēra. ³⁵ Naā ējūā trāneba wārāda ne oyada arānadua, naā ējūāra Ācōrē jirū bābari quĩrāca ba bēra. Idjaba Jerusaleā trāneba wārāda ne oyada arānadua, Jerusaleāra dadjirā Boro Ācōrē puru bēra. ³⁶ Idjaba ara bādji trāneba wārāda ne oyada arādua, ba budara aba bida poya torroa oē bēra idjaba poya pāima oē bēra. ³⁷ Bārāba ne odiada adibara, odadua. Idjaba odaēana adibara, orānadua. Maā auđu baridua trāneba wārāda ne oida jarabāra cadjiruādeba ze bāa.

*Bā biē oda droaiɛbema**Luca 6:29-30*

³⁸ Bārāba cawa panla nāwā jarabadada: “Abāba djārā dauda ārīsira dji māwā odara abarica dau ārīnida panla.* Quidada bāsira dji māwā odara abarica quida bāadida panla.” ³⁹ Baribara mla jaraya: bāda biē osidara chupea droadua. Bariduaba bāra uridarra dji jawā araarebemane uibara, dewarabemaare bida idu ubidua. ⁴⁰ Bāa jābari jāri carea bariduaba bāda dji cawa obarimaa edeibara, idjia jāri quĩrā bāra, dewarabema sida idu jāribidua. ⁴¹ Zarrāba bāa ne zagāda tāmāa ariēde edebibara, idjia jarada auđu ededua. ⁴² Bariduaba bāa ne iwidi bāra diadua. Bariduaba bāa ne iwidi bāra de jēda diayāda aibara, idjia iwidi bāra wāgarādua.

*Dadji dji quĩrũ quĩrāida bāde bema**Luca 6:27-28, 32-36*

⁴³ Bārāba cawa panla nāwā jarabadada: “Bā dji biara quĩrādua, baribara ba ume dji quĩrāra quĩrāmadua.”[†] ⁴⁴ Baribara mla jaraya: bārā dji quĩrāra quĩrānadua. Bārā biē

‡ 5:21 Exodo 20:13. § 5:21 Deuteronomio 17:8. * 5:22 Bārā bororā. Griego beēade “Sanedrīn” bā bāa. Maāgāde eda duanasidāa judiorā bororā dji dromarāda. † 5:27 Exodo 20:14. ‡ 5:31 Deuteronomio 24:1. § 5:33 Deuteronomio 23:21-23. * 5:38 Levitico 24:20. † 5:43 Bā dji biara quĩrādua. Maāgā Levitico 19:18de bāa, baribara acāra ba maā auđu dadji dji quĩrũ quĩrāmanida panla jaradiasidāa.

sođeba awuabadaa. Mał bēřā Ācōřēba quīřīā bŁdřŁ ěřēnadua nebiada bajānebŁŁŁ erođeadi carea. Jāma chimiaba řīřca, nebiara mōgosiacaa, idjaba ne dřŁabadara poya eda wānacaa.

Dadji dau řīřā quīřāca bŁdebeba

Luca 11:34-36

²² Dadji daura řīřā quīřāca bŁŁ. Mał bēřā bŁ dauda bia bŁbŁŁŁ Łnaane nībaya. ²³ BaribŁŁŁ bŁ dauda cadjirua bŁbŁŁŁ, ne cadjiruade nīda unuē baya. Ara mał quīřāca bŁŁ jīpa o bŁda cřīcha bŁŁ cadjiruabŁŁŁ, bŁŁ wāřāda pāīmane nīa.

Poya umē ěřēnaža

Luca 16:13

²⁴ AbabŁŁŁ poya idji boroda umē erobaža. Umē erobabŁŁŁ abŁ biara quīřīāya. AbŁ ěřēya, małne dewarabemara igaraya. Ara mał quīřāca ne bara bŁi awua bŁba poya Ācōřēda ěřēēa.

Ācōřēba idjiderā wagabaria

Luca 12:22-31

²⁵ Mał carea mŁŁ jaraya: bāřā sāwā beadıda jūmawāyā cřīcharānadua. Cođi careabemada, dođi careabemada, idjaba jŁnī careabema sīda jūmawāyā cřīcharānadua. ¿Dadji zocai baida djico cāyābara biara bŁēca? ¿Dadjida dadjia cacuade jābada cāyābara biara bŁēca? ²⁶ AcŁđadua, řībanara ne udacaa, ne ewadacaa idjaba ne wagadacaa. BaribŁŁŁ bāřā Zeza bajāne bŁba ne cobibaria. ¿Ācōřēmařā bāřāřa řībana cāyābara biara beaēca? ²⁷ ¿Caida jūmawāyā cřīcha bŁba dāřāra zocai bŁi? ²⁸ ¿Cāřē cāřē bāřāba jŁnīnebemada jūmawāyā cřīchabada? AcŁđadua nepōnōda sāwā waribarida. Nepōnōra trajacaa idjaba wuara cacaa. ²⁹ BaribŁŁŁ mŁŁ jaraya: dadji dřōāenabema boro SalomōŁŁ bio ne bara bađamīna nepōnō quīřāca quīřāwāřēā djioca basīa.* ³⁰ Idi chirua mēā unubadara nurēma babuebadamīna Ācōřēba wađibīda pōnōbībaria. Mał bēřā ¿idjia biara bāřāba jŁnamāřēā diaēca? MałgŁŁŁ ¿sāwāřēā poya řījānaē?

³¹ Mał bēřā cođi careabemada, dođi careabemada, wa jŁnī careabema sīda jūmawāyā cřīcharānadua. ³² Ācōřē adua beaba małgŁdebeba cřīchabadaa, baribŁŁŁ bāřā Zeza bajāne bŁba cawa bŁ bāřāba cāřēda erobeadıda panŁda. ³³ Mał bēřā naāřā Ācōřēra bāřā Boroda bŁđadua. Quīřācuīta pananadua idjia obi bŁŁŁ ođi carea. Māwā bāřāba neē panŁŁŁ idjia jūma diaya. ³⁴ Nubemada jūmawāyā cřīcharānadua, nu bīda Ācōřēba bāřāřa waga erobai bēřā. Ewariza ne cřīchaira baraya.

7

Djārā biē jarabadadebeba

Luca 6:37-38, 41-42

¹ Djārāřa biē jararānadua Ācōřēba bāřā biē jararāmāřēā. ² Bāřāba djārā biē jarabŁda quīřāca Ācōřēba bāřāřa biē jaraya. ³ ¿Cāřē cāřēā nejarra djārā daude bŁda acŁbadā? ¿Sāwāēřā bacuru waiŁŁŁ bāđji daude bŁda acŁđaca? ⁴ Bacuru waiŁŁŁ bāđji daude bŁda ununaē panŁbŁŁŁ ¿sāwā djārā nāwā jaradī? “Nejarra bŁ daude bŁŁŁ mŁŁ aubariya.” ⁵ jBāřāba jarabada quīřāca ođacaa! Naāřā bacuru waiŁŁŁ bāđji daude bŁda aubarīdadua. Māwā poya ununia nejarra djārā daude bŁŁŁ aubarīdī carea. Ara mał quīřāca bŁŁ cadjirua o bŁŁŁ naāřā idu bŁdua. MałbebŁŁŁ djārāřa poya carebaya.

⁶ Ācōřē iteabemada usaa diarānadua bāřā carāmāřēā. Bāřā neta nēbŁŁŁ queđeada chinaa diarānadua ŁŁŁ tagarāmāřēā.*

Ācōřēa iwidībadadebeba

Luca 11:9-13; 6:31

⁷ Bāřāba neē panŁŁŁ Ācōřēa iwidī pananadua; małne idjia bāřā diaya. Idjia diamāřēā jŁŁŁ pananadua; małne ununia. Dede eda wābadamaŁŁŁ trŁŁnadua; małne dji eda wābadara ewaya diai carea. ⁸ Dji iwidī bŁba edaya. Dji jŁŁŁ bŁba unuya. Dji trŁŁ bŁ itea dede eda wābadara ewaya ne diai carea. ⁹ Warraba paŁ iwidībŁŁŁde ¿dji zezaba mōgarada diaica? ¹⁰ Warraba bēda iwidībŁŁŁde ¿dji zezaba damada diaica? ¹¹ Bāřā dji cadjirua beaba bāřā warrarā ne biada dia cawa panŁbŁŁŁ, ¿bāřā Zeza bajāne bŁba dji iwidī panŁŁŁ ne biada diaēca? ¹² Bāřāba quīřā panŁŁŁ djārāba ne jūmane bāřāřa bia ođīda. Ara mał quīřāca djārāřa

§ 6:27 Mał versīcŁŁŁŁ idjaba jara bŁŁ “¿Cai bāřānebeba jūmawāyā cřīcha bŁba drasoara wari?” * 6:29 SalomōŁŁ. 1 Reyē 10:4-7, 23-25. * 7:6 Mał versīcŁŁŁŁŁ nāwā jara bŁŁŁ bŁŁ: “ŁcŁŁŁŁ Ācōřē beđeada řīř quīřānacabŁŁŁ, đjīřā waa jaradīarānadua. JaradīadībŁŁŁ bāřāřa biē ođīa.”

bia odadua. Ācōrēba Moisea diada leyda idjaba Ācōrēneba bedeabadarāba b̄apedada sida ara maļ crīchadeba ze b̄la.

Eda wābada pēsua b̄la

Luca 13:24

¹³⁻¹⁴ Bārāra dji eda wābada pēsua b̄lade wānadua. T̄lab̄a uruade eda wābadara jedea b̄la. Dji o sida jedea b̄la b̄ērā wāicha b̄la. Mama zocārā eda wābadaa. Barib̄ar̄a Ācōrē ume ewariza zocai bai carea dji eda wābadara pēsua b̄la. Dji ode wācara b̄la b̄ērā zarea b̄la wāi carea. Maļ ora zocārāba ununacaa.

Bacurura dji nejōneba cawabadaa

Luca 6:43-44

¹⁵ Quīrācūita beadadua. Λc̄ar̄aba sewadeba Ācōrēneba bedea pan̄ana abadaa. Ādjirāba dji biarā quīrāca jaradiabadaa barib̄ar̄a m̄awā pan̄a ēberārāba Ācōrē bedea igaradamārēā. ¹⁶⁻¹⁷ Ādjia o pan̄aneba bārāba cawadīa dji wārā arada wa dji wārāēda. Bacuru biaba nejō biada zaubarica barib̄ar̄a bacuru cadjiruaba nejō cadjiruada zaubarica. ζar̄aba uvada zaubarica? ζWa jūichichiba higojōda zaubarica? ¹⁸ Bacuru biaba nejō cadjiruada zaucaa idjaba bacuru cadjiruaba nejō biada zaucaa. ¹⁹ Bacuru bia zaucara tutadapeđa babuebadaa. ²⁰ Ara maļ quīrāca bārāba Ācōrēneba bedeabadarāda dji wārā arada wa dji wārāēda cawadīa ādjirāba o pan̄aneba.

Jesu tr̄lneba ne o beara ācar̄a idjiderēā

Luca 13:25-27

²¹ Ēberārāba m̄ra ādji boroda abadamīna jūmarāda Ācōrē purude beadaēa. Ababe m̄l Zeza bajāne b̄la quīrāca b̄la o bead̄ar̄a idji purude panania. ²² Idjia cawa oi ewarīde zocārāba m̄la jaradīa: “Dai Boro, dai Boro, daira b̄ladeba bedesidāa, b̄la tr̄lneba jairāda āyā jaretasidāa, idjaba b̄la tr̄lneba ne ununaca waib̄ada osidāa.” ²³ Maļne m̄la ebuda jaraya: “Cadjirua obadarā, āyā wānadua. M̄la bārāra unucaa.”

De uménebema

Marco 1:22; Luca 6:47-49

²⁴ Maļ carea bariduaba m̄l beadeada ūrīpeda ījā oib̄ar̄a, naļ quīrāca b̄aya: ēberā crīcha cawa b̄la idji dera mōgara ār̄ā osia. ²⁵ Maļne cue ze nūmesia, nāūrāra dji cābāyā puā nūmesia, do sida ze nūmesia, barib̄ar̄a idji dera cora wāē basia mōgara ār̄ā oda b̄ērā. ²⁶ Barib̄ar̄a m̄l bedea ūrīpeda ījā oēb̄ar̄a, naļ quīrāca b̄aya: ēberā crīcha neē b̄la idji dera b̄lade osia. ²⁷ Maļne cue ze nūmesia, nāūrāra dji cābāyā puā nūmesia, do sida ze nūmesia. Maļba idji dera cora wāpeda abeda jūma ār̄isia.–

²⁸ Jesuba jūma jaradiadacarea ēberārāba cawa crīchadaē basia. ²⁹ Judiorā ley jaradia-badarā quīrāca jaradiaē basia. Āteb̄ar̄a bio cawa b̄ladeba ebuda jaradia basia.

8

Jesuba aida bara b̄la biabida

Marco 1:40-45; Luca 5:12-16

¹ Jesu eyadeba edaa zeside ēberārāra zocārā idji caidu wāsidaa. ² Māwā b̄lade ēberā aida bara b̄lada Jesumaa zesia.* Chīrāborode cobepeda nāwā bedea djuburiasia:

–M̄l Boro, b̄la quīrāca b̄lab̄ar̄a, m̄ra poya biabida b̄la.–

³ Maļne Jesuba jawa ār̄ā b̄lab̄ar̄ade jarasia:

–Māwā o quīrāca b̄la. j̄biadua!–

Ara maļda aida bara b̄ladara biasia. ⁴ Jesuba idjīa jarasia:

–B̄la biadara ni ab̄ala jararādua. Āteb̄ar̄a sacerdotemaa wādua b̄ara biasida unumārēā. Jālbe Moiseba jarada quīrāca ne diacuadua.† Māwā ēberārāba cawadīa b̄ara wārāda biasida.–

Jesuba sordaorā boro nezoca biabida

Luca 7:1-10

⁵ Maļbe Jesura Capernauļ purūdaa wāsia. Jūēside Romanebema sordaorā boroda idjīmaa zesia. Maļḡaba nāwā bedea djuburiasia:

⁶–M̄l Boro, m̄l nezocada diguidā bio cacua puā b̄la b̄ērā cladade b̄aradr̄a b̄la.–

⁷ Maļne Jesuba jarasia:

–Idji biabi carea wāya.–

* **8:2** Aidara Jesu ewarīde wārāda sāwā basida dadjirāba cawadaē pan̄a. Barib̄ar̄a judiorāmaarā aba Ācōrēb̄ar̄a poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Maļ awara aba aidaba jidasira āyā bade wāida basia (Levitico 13:45-46).

† **8:4** Levitico 14:1-32.

³⁰ TΛMΛ aride chinada ne co duanasidaa. ³¹ Maλ bērā dji jairāba Jesua nāwā bedea djuburiasidaa:

–BΛa dairāda āyā jΛretaibΛΓΛ, jari duanΛ china cacuade idu eda wābidua.–

³² Maλne Jesuba jarasia:

–WābΛΓΛdada.–

Ara maλda jairāra maλ ēberārā cacuadebemada ēdΛdapeda china cacuade eda wābΛΓΛsidaa. Maλba chinara pirapodapeda perawadeba daiδu tēuclusidaa. Māwā jūma nābΛΓΛ quinisidaa. ³³ Maλ china waga pananara daupera pira wāsidaa. Ādji purude jūnapeda ēberārā jai bara beada sāwāpedadada jūma nēbΛΓΛsidaa. ³⁴ Maλ carea jūma dji purudebemarāra Jesu bΛmaa zesidaa. Ununapeda Jesua bedea djuburiasidaa ādji druadebemada āyā wāmārēā.

9

Jesuba ēberā cacua beu bΛ biabida

Marco 2:1-12; Luca 5:17-26

¹ Jesura jābade badopedā wayacusa amene droma quīrārā chāpeda idji babari purude jūesia. ² Mama ēberā cacua beu bΛda idji cΛdade Jesumaa enesidaa. Jesuba unusia maλ ēberā enepedadaba wārāda ījā panΛda idjia dji cacua beu bΛra poya biabida. Maλ carea Jesuba dji cacua beu bΛa jarasia:

–Sobiadua, cūdra. BΛa cadjirua odara mΛa quīrādoasia.–

³ Mama judiorā ley jaradiabadarāda ΛCΛΓΛ panasidaa. MaλgΛrāba crīchasisidaa: “Idjira Ācōrē quīrāpita biē bedea bΛa.” ⁴ BaribΛΓΛ ādjia crīcha panΛra Jesuba cawasia. Maλ carea jarasia:

–Bārāba ζcārē cārēā jāwā biē crīcha panΛ? ⁵ Bārāmaarā ζsālgΛda zareaaara bΛ? ζCadjirua odara quīrādoayada aida wa naλ ēberā cacua beu bΛra piradrΛbipedā nībabida? ⁶ Ācōrēba mΛ, Naλ Djara Ēdadara bΛsia naλ ējūāne duanΛba cadjirua obadara quīrādoamārēā. Maλra bārāa unubiya.–

Ara maλda dji cacua beu bΛa nāwā jarasia:

–PiradrΛdua. BΛ cΛdara edapedā diguidāa wādua.–

⁷ Ara maλda dji cacua beu badara pirabariapedā diguidāa wāsia. ⁸ Maλ unusidade dji arima beara ne wayasidaa.† BaribΛΓΛ Ācōrēa bia bedeasidaa idji ΛbΛada diada bērā ēberāba cacua biē beara biabimārēā.

Jesuba Mateo trΛna

Marco 2:13-17; Luca 5:27-32

⁹ Jesu mamaΛba wābΛΓΛde ēberā Mateo abadada unusia. Maλ ēberāra Romanebema boro itea parata diabada dede chūmasia. Jesuba Mateoa jarasia:

–MΛ ume zedua.–

Ara maλda Mateora piradrΛpeda Jesu ume wāsia.

¹⁰ Māwānacarea Jesura Mateo dede ne co basia. Jesu ume nībabadarāda, Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebadarāda, judiorā ley igara bea sida Jesu ume ne co duanasidaa.‡ ¹¹ ΛCΛΓΛ pariseorāba maλgΛra unusidaa. Maλ carea Jesu ume nībabadarāa iwidisidaa:

–Bārāa jaradiabarira ζcārē cārēā Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebadarā ume, dewara cadjirua obadarā ume biδa ne co chūmΛ?–

¹² Ādjia māwā iwidibΛdada Jesuba ūrīpeda jarasia:

–Cacua bia beaba nēārā diabarira jΛΓΛdaca. Dji cacua biē beabΛΓΛ jΛΓΛbadaa. ¹³ Naλ bedeaba cārēda jara bΛda cawade wānada: “Animarā babue diadi cāyābara mΛa quīrīā bΛa bārāba djārā quīrā djuburiadida.”§ MΛra jipa bea trΛi carea zeē bΛa, ātebΛΓΛ cadjirua obadarāda trΛ bΛa Ācōrēmaa zedamārēā.*

Ne codaca ewaridebema

Marco 2:18-22; Luca 5:33-39

¹⁴ Māwānacarea Borocobarī Juaλ ume nībabadarāda Jesumaa zedapeda iwidisidaa:

–Daiba, pariseorā bida ara cadΓΛa ne codaca ewarira obadaa, baribΛΓΛ bΛ ume nībabadarāba ζsāwāērā odaca?–

¹⁵ Jesuba ādjia jarasia:

* **9:4** Griego bedede ΛCΛΓΛ cartade idjaba bΛ bΛa “bārā sode.” † **9:8** Ne wayasidaa. Griego bedede ΛCΛΓΛ cartade bΛ bΛa: “Cawa crīchadaē basia.” ‡ **9:10** Judiorā ley igara bea. Griego bedede “cadjirua obadarā” bΛ bΛa. § **9:13** Osea 6:6. * **9:13** Ācōrēmaa zedamārēā. Griego bedede ΛCΛΓΛ cartade maΛra neēa.

10

*Jesuba doce diabuedarā**Marco 3:13-19; 6:7-13; Luca 6:12-16; 9:1-6*

¹ Jesuba idji ume nībabadarā doce panlra ābaa trāsia. Małbe ādjirāa lḅlada diasia jaida āyā jaretadamārēā, idjaba cacua biē beada, cacua pua bea sida biabidamārēā. ² Jesuba diabuedarā doce panlra nałgarā basia: Simoł, Pedro abadada; dji djaba Andre; Zebedeo warrarā Santiago idjaba Juał; ³ Pelipe; Bartolomé; Tomá; Romanebema boro itea parata jalra pebari bada Mateo; Alpeo warra Santiago; Tadeo;* ⁴ idjaba Simoł Cananeo.† Idjaba basia Juda Iscariote, Jesu jidabidada. ⁵ Mał doce ēberārāra Jesuba wābigasia. Bariblra wāni naēna idjia jarasia:

–Judiorāēmaa, Samaria puru beade bida wārānadua. ⁶ Āteblra judiorāmaa, israelerā oveja aduā bea quīrāca panlra wānadua. ⁷ Bārā wābladaza jaradadua Ācōrēra jūesida jūmarā Boro bai carea. ⁸ Mał bērā cacua biē beara biabidadua, beupedadara lrēbbidadua, aida bara beara biabidadua, jaira āyā jaretadadua. Māwā odamārēā mla bārāa lḅlada bari diablra. Mał bērā ēberārāra bari carebadadua. ⁹⁻¹⁰ Bārāba o panlbari Ācōrēba ne diaya. Mał carea orora, parata torrorā ni maārī bida ederānadua. Bārā wābladade buchacara ederānadua. Bārāba jā panl awa ededadua. Jīrūne jłbadara, bardona sida ederānadua.

¹¹ Bārā puru waiblade wa puru zaquede jūēbladade bārā bia edai ēberāda jalradadua. Mał ēberā dede pananadua aba purudeba ēdrābladada. ¹² Mał dede eda wābladade Ācōrē trāneba dji ēberārāa jaradadua necai pananamārēā. ¹³ Mał dedebemārāba bārāda bia edadīblra, necai panania. Bariblra bia edadaēblra, necai pananaēa. ¹⁴ Abalba bārāda bia edaēblra, wa bārā beadedā ūrī quīrāēblra, mamałba ēdrādadua. Ādji dedeba wa purudeba ēdrābladade egoro pora bārā jīrūne lra jārāpetadadua. ¹⁵ Wārā arada mla jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride Sodoma, Gomorra puru cāyābara mał purura wetara cawa oya.‡

*Jesu jā bea mīgadīdebema**Marco 13:9-13; Luca 21:12-19*

¹⁶ Mla bārāra ēberā cadjirua tāēna diabueblra. Ādjirāba bārāra biē odia usa cadrlaba oveja orrabari quīrāca. Mał carea ādjirā tāēna panlne dama quīrāca crīcha cawaadeba nībadadua, bariblra puchirā quīrāca lmlmłrāā beadadua. ¹⁷ Ēberārā tāēna quīrācuīta beadadua. Ādjirāba bārāra dji bororāmaa jida ededapeda dji jarebada dede u jidadia. ¹⁸ Mla jā panl carea bārāra dji dromarā quīrāpita, dji bororā quīrāpita bida ededia. Małne bārāba ādjirā quīrāpita, judiorāē quīrāpita bida mlnebemada beadedā. ¹⁹ Bārā jida edeblade sopuarānadua sāwā beadedā. Dji bororā quīrāpita panlne Ācōrēba cawabiya cārēda jaradida panlra. ²⁰ Mał bedeabladade bārā crīchadeba beadedāēa, āteblra bārā Zeza Jaureda bārāneba beedayā.

²¹ Abalba ara idji djabada beabiya mł jā lra carea. Dewaraba idji warrada beabiya idjaba warrarāda ādji djibarirā ume biē panenapeda beabidā. ²² Jūmarāba bārāra quīrāmania mł jā panl carea. Bariblra bārāba mał ewari zareade mł jā panlra idu ladaēblra, Ācōrēba ēdra edaya. ²³ Puru abade ēberārāba bārāda biē odī carea ēpēnīblra, dewara purudaa mīrū wānadua. Wārāda mla jaraya: bārā Israeldebema puru beaza jūma pārlādi naēna mł, Nał Djara Edadara zeya.

²⁴⁻²⁵ Ne cawa quīrā lra dji jaradiabari cāyābara ne cawaara lāēa. Bariblra dji jaradiabari quīrāca baīblra, bia lra. Nezoca sida idji boro cāyābara auduara lāēa. Bariblra idji boro quīrāca baīblra, bia lra. Mlra jairā boro Beelzebū a panlra, bārāra ara mał quīrāca jaradia.§

*¿Caida wayadida panl?**Luca 12:1-9*

²⁶ Ēberārāda wayarānadua. Ne jūma ebuda lāēra mērā beēa. Dadjia cawadaē panlra Ācōrēba ebuda cawabiya. ²⁷ Mla bārā pāīmane jara lra lnaane jaradadua. Mla bārā clwāla caita jaradara de lrlba jīgua jaradadua. ²⁸ Ēberārāda wayarānadua. Ādjia nał cacuada poya beadia bariblra dadji jaureda poya beadaēa. Āteblra nał cacua, dadji jaure tabl uruade babueida ldra wayadadua. ²⁹ İbana zaqueda ume nēdodī carea parata pichida aba diabada. Bariblra bārā Zeza bajāne lba iduarībēblra, ni abal lbanada beuēa. ³⁰ Mał

* **10:3** Tadeo. Griego beadede lclra cartade mał trā cāyābara bā lra “Lebeo, Tadeo abada.” Mał Tadeora Santiago warra Judaca lra. † **10:4** Simoł Cananeo. Luca 6:15de “Simoł Zelote” bā lra. ‡ **10:15** Sodoma, Gomorra puru. Genesi 19:1-29. § **10:24-25** Griego beadede nāwā lra lra: “De djibarida jairā boro Beelzebū a panlra, idji ēberārāra ara mał quīrāca jaradia.”

awara Ācōrēba cawa ɓaɓa bārāba buɗara jūmasāwā eropanɓaɗa. ³¹ Ācōrēba bārāra ībana zocārā panɓa cāyābara biara waga ɓa bēra ne wayadiē panɓa.

Jesu carea quīrā peraiē ɓa

Luca 12:8-9

³² Aɓaɓa ēberārā quīrāpita mɓɓa ijā ɓaɓa aibɓaɓa, mɓ Zeza bajāne ɓa quīrāpita mɓa idjira mɓreana aya. ³³ Ara maɓ quīrāca aɓaɓa ēberārā quīrāpita mɓɓa adua ɓaɓa aibɓaɓa, mɓa bida mɓ Zeza bajāne ɓa quīrāpita idjira adua ɓaɓa aya.

¿Caida biara quīrānida panɓa?

Luca 12:51-53; 14:26-27

³⁴ Crīcharānada mɓra naɓ ējūānaa zesida ēberārā ābaa necai ɓaɓa carea. Mɓra maɓ carea zeē ɓaɓa, āteɓaɓa ze ɓaɓa ēberārāda ābaa bia panarānamārēa. ³⁵ Mɓra zesia warrada dji zeza ume biē ɓaɓa carea, cauda dji papa ume biē ɓaɓa carea, idjaba āiguda dji pācōrē ume biē ɓaɓa carea. ³⁶ Bārāba mɓ ijā panɓa carea ara bādji diguida dji quīrūda beadia. ³⁷ Aɓaɓa dji zezada wa dji papada mɓ cāyābara biara quīrā ɓaɓaɓa, maɓgara mɓ ume poya nībaēa. Aɓaɓa dji warrada wa dji cauda mɓ cāyābara biara quīrā ɓaɓaɓa, maɓgara mɓ ume poya nībaēa. ³⁸ Bia mīgai carea ɓaɓaɓa, poya mɓ ume nībaēa. ³⁹ Aɓaɓa naɓ ējūāne bia beibɓaɓa, jīrūare bia baēa. Baribɓaɓa aɓaɓa mɓ carea beuibɓaɓa Ācōrē ume ewariza zocai ɓaya.

Ācōrēneba nebɓa edadiɓebema

Marco 9:41

⁴⁰ Bārā bia edabɓaɓa mɓɓa bia edabɓaɓa. Mɓ bia edabɓaɓa mɓ Diabueɗada bia edabɓaɓa. ⁴¹ Aɓaɓa Ācōrēneba bedeabarida cawapeɗa bia edaibɓaɓa, Ācōrēba idjideba bedeabarɓa nebɓa diabari quīrāca maɓ ēberāa diaya. Ēberā jipa ɓaɓa aɓaɓa cawapeɗa bia edaibɓaɓa, Ācōrēba ēberā jipa ɓaɓa nebɓa diabari quīrāca maɓ ēberāa diaya. ⁴² Mɓa jaraya: aɓaɓa mɓ ume nībabadarā dji edaara bearā sida cawapeɗa baido cūrāsada diaibɓaɓa, Ācōrēba wārāda maɓ ēberāa nebɓaɓa diaya.-

11

¹ Jesuba idji ume nībabadarā doce panɓa māwā jaradacarea mamaɓa puruza jaradiade wāsia.

Jesuba Borocuebari Juaɓneɓema jarada

Luca 7:18-35

² Borocuebari Juaɓ preso ɓaside ūrɓisa Ācōrēba ēɗra edabari diai jaradaba o ɓaɓeɓemada. Maɓ carea idji ume nībabadarāda umē diabuesia Jesua nāwā iwidiɗamārēa:

³ -ɓaɓa dji zeida ɓadaca, wa dewarada jɓānida panɓa?-

⁴ Jesuba ādjia nāwā panusia:

-Bārāba unu panɓa idjaba ūrɓi panɓa Juaɓa jarade wānada. ⁵ Dauberrea beaɗaba unu panɓa, jīrū biē beaɗara bia nīnaa, aida bara beaɗara biasidaa, cawɓaɓa qui beaɗaba ūrɓi panɓa, idjaba beupeɗaɗara ɓrēɓacuasidaa. Maɓ awara ne neē quedeaba beɗeɗa bia Ācōrēba carebaideɓemada ūrɓi panɓa. ⁶ Mɓ igaraē ijā ɓara bio bia ɓaya.-

⁷ Juaɓa diabueɗarā wāpeɗadacarea Jesuba arima duanɓa Juaɓneɓemada bedeasia:

-Ējūā pōsa ewaraga ɓaɓa bārāba Juaɓ acɓe wāsidade ¿cārēda ununida crīchasiɗa? ¿Nāūrāba cha ureurea eronūmɓa ununida crīchasiɗa? ⁸ Māwā crīchadaē ɓasia. Maɓda ¿cārēda ununida crīchasiɗa? ¿Ēberā bio dji ɓaɓa ununida crīchasiɗa? Māwāēa; dji bio dji beara ēberārā bororā dede panabadaa. ⁹ Maɓda ¿cārēda ununida crīchasiɗa? ¿Ācōrēneba bedeabarida ununida crīchasiɗa? Māē, Ācōrēneba bedeabarida acɓe wāsida. Juaɓra Ācōrēneba bedeabari dji droma. ¹⁰ Idjideɓemada Ācōrē Bedeade nāwā ɓaɓa: Bedeade jarabarida mɓa ɓa na diabueya ɓa o jarimārēa.†

¹¹ Mɓa wārā arada jaraya: naɓ ējūāne ni aɓaɓa Juaɓ cāyābara dji dromaara ɓaɓa.‡ Baribɓaɓa Ācōrē puruɗeɓema dji edaara quiruda idji cāyābara dji dromaara ɓaɓa.

¹² Borocuebari Juaɓa jaradia beaɗeɗa ātaa Ācōrē puruɗeɓemarāra bia mīga panɓa. Ēberā cadjiuarāba ādjira biē o quīrā panɓa.§ ¹³ Ācōrēneba bedeabadarāba, Moise bida Ācōrēba ēberārā pe erobaideɓemada bedeabadiɗa aɓa Borocuebari Juaɓ ewaridaa.

* 10:36 Miquea 7:6. * 11:5 Isaia 26:19; 35:5-6; 61:1-3. † 11:10 Malaquia 3:1. ‡ 11:11 Naɓ ējūāne ni aɓaɓa. Griego bedeade nāwā ɓaɓa: "Wērāba topeɗadeɓemada." § 11:12 Griego bedeade maɓ versicula ebuda ɓaɓa. Acɓamaarā nāwā jara ɓaɓa: "Borocuebari Juaɓa jaradia beaɗeɗa ātaa Ācōrē puruɗeɓemarāda nocoda wāɓada. Wārāda ēberārāba ne jūmada o panɓa Ācōrē puruɗeɓemarāda beadi carea."

14 Ādjia jarasidaa Elía quĩrāca ɓada aba naārā zeida. Bārāba cawa quĩrīā panɓɓaɓa, Juaāra maɓ ēberā zeida badaa.* 15 Dji ɓawagaɓa bara ɓaba quĩrācuita ũrĩdua.

16 Iɗibema ēberārānebema mā ɓsāwā jarai? Puruɗe warrarā jemene panɓne nāwā ijarabada quĩrāca panɓa:

17 Daiɓa chiru zasidade bārāra caridaē basía.

Sopuadebema trābi trāsidade bārāra jīānaē basía.

18 Iɗibemarāra ara maɓ quĩrāca panɓa. Borocuebari Juaɓba ne coca ewarida obadjia idjaba ne aseada doca basía. Māwāmīna ēberārāba jarabadjidaa idjira jai bara ɓada.

19 Maɓbe mɓ, Naɓ Djara Edadaba ne jūmada cobaría idjaba ne jūmada dobaría. Baribɓaɓa ādjirāba jarabadaa mɓra ne coya ɓada, itua awua ɓada. Maɓ awara jarabadaa mɓra cadjirua obadarā ume, Romanebema boro itea parata jagaɓa pebadarā ume bida nĩbabarida. Baribɓaɓa cawa panɓa Ācōrē necawaara jipa ɓada idji jīā panɓa jipa obada bērā.–

Jesuba idji jīāē bea puru quēāna

Luca 10:13-15

20 Maɓbe Jesuba ācaɓa puruda quēāsia. Maɓgarā puruɗe idjia ne ununacada biara oɗamīna ādjia cadjiruada igaradaē basía. 21 Nāwā jarasia:

–iCorazilnebemarāra, Betsaidadebemarā sida mīā djuburi bea Ācōrēba cawa oi bērā! Mɓa ne ununaca bārā tāēna oɗara Tiroɗe, Sidoɓne bida oɗabara, maɓ puruɗebemarāba isabe cadjiruada igaradapeda Ācōrēda jīācasidaa.† Maɓ carea sopuadebema jɓbadara jācasidaa idjaba tɓɓa porade chūpanecasidaa. 22 Baribɓaɓa mɓa bārāa jaraya: Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Tiroɗebemarā idjaba Sidoɓnebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.

23 ĩCapernauɓnebemarāra bajānaa wānica? ĩWānaē! ĩĀcōrēba bārāra beudarā panabadamaa batabueya!‡ Mɓa ne ununaca bārā tāēna oɗara Sodoma puruɗe oɗabara, jāɓ purura waɗibida ɓacasia.§ 24 Baribɓaɓa mɓa jaraya: Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Sodomanebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.–

Jesu jīā bea ānāūnibema

Luca 10:21-22

25 Maɓ ewaride Jesuba jarasia:

–Zeza, ɓara bajānebema Boroa idjaba naɓ ējūānebema Boroa. ɓa ne adua ɓeaa mɓa jaradiadara cawabida bērā mɓa ɓara bia jaraya. Ne cawa ɓeaa ɓa cawabiē basía. 26 Māē, Zeza, ɓa māwā o quĩrīasia.

27 Mɓ Zezaba māa ara idjidebema jūma cawabisia. Ni abaɓba adua panɓa mɓ, dji Warrara sāwā ɓada; aba mɓ Zezabagaɓa cawa ɓa. Ara maɓ quĩrāca ni abaɓba adua panɓa mɓ Zezara sāwā ɓada; ababe mɓ, dji Warrabagaɓa cawa ɓa. Mɓa abaɓa mɓ Zezada cawabisira, maɓ ēberā bida cawaya.

28 Ne jūmaneba sē panɓaɓa, mɓmaa zedadua. Mɓa bārāra ānāūbiya.* 29 Idu mɓa jipa pe edebidaa. Mɓneba cawa wānada. Mɓa jūma droabaria idjaba soɗeba djārā cāyābara dji dromaara ɓada crīchaca. Mɓmaa zedibagaɓa bārāra wārāda ānāūnia. 30 Mɓa jaradia ɓara zareaē ɓa. Mɓa obi ɓa sida oicha ɓa.–

12

Jesura ānāūbada ewari djibaria

Marco 2:23-28; Luca 6:1-5

1 Ānāūbada ewaride Jesura ējūā trigo uɗade nĩbasia. Maɓne idji ume nĩbabadarā jarra panɓa bērā trigora ta edadapeda co nĩbasidaa. 2 Ādjia māwā o panɓa ācaɓa pariseorāba ununapeda Jesua jarasidaa:

–ɓa ume nĩbabadarāba ānāūbada ewaride oɗara panɓa jāwā o panɓa.–*

3-4 Maɓne Jesuba ādjia jarasia:

–ĩBārāba Ācōrē Bedeara acɓacaca? Davi, idji ume nĩbabadarā sida jarra panasidade ɓsāwā osida?† Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quĩrāpita ɓada paɓda edasia.‡ Maɓ paɓra ĩababe sacerdoterāba coɗida panasiɗaēca? Baribɓaɓa Daviba copeɗa idji ume nĩbabadarā diasia. 5 Maɓ awara Ācōrēba Moisea diada leyɗe jara ɓa sacerdoterāra ānāūbada ewaride Ācōrē de dromane ne oɗida panɓa.§ Māwāmīna ānāūbada ewaridebema ley igara panɓa

* **11:14** Malaquia 4:5. † **11:21** Ācōrēba Tiroa, Sidoɓ sida cawa osia. Amos 1:9-10. ‡ **11:23** Beudarā panabadamaa. Griego beɗeade ɓa ɓa “Hades.” § **11:23** Sodoma. Maɓ purura, Gomorra sida Ācōrēba cawa osia. Genesis 18:16ɗeɗa aba 19:29ɗa. * **11:28** Ne jūmaneba sē panɓa. Judiorā ley jaradiabadaba ne zagaɓa ataubi panɓa quĩrāca ēberārāa ne zareada obibadjidaa. Mateo 23:4. * **12:2** Exodo 34:21; Deuteronomio 23:25. † **12:3-4** 1 Samuel 21:1-6. ‡ **12:3-4** Exodo 35:12-13; Levitico 24:5-9. § **12:5** Numero 28:9-10; Ezequiel 46:4-5.

carea bedeade panlæa. ¿Bārāba maŕla sida acładacaca? ⁶ Mla jaraya: Ācōrē de droma cāyābara dji dromaara bāda nama bla. ⁷ Ācōrē Bedeade nāwā jara bla: “Animarā babue diadi cāyābara mla biara quīrā bla bārāba djārā quīrā djuburia pananida.”* Maļ bedeaba jara bāda bārāba cawa pananabara, za bedea neē beada biē jaradaē bacasia. ⁸ Mā, Naļ Djara Edadara lñāūbada ewari djibaria.-

Jesuba lñāūbada ewaride ēberā biabida

Marco 3:1-6; Luca 6:6-11

⁹ Jesura mamaaba judiorā dji jarebada dedaa wāsia. ¹⁰ Mama ēberā jawa beu bāda basia. Maļne lcaŕaba Jesura biē jara quīrā panasidaa lñāūbada ewari ley igara ba carea. Maļ bēra idjia iwidisidaa:

-¿Bia bāca cacua biē bāda lñāūbada ewaride biabida?-

¹¹ Jesuba panusia:

-Bārā ovejada lñāūbada ewaride uriaide baesira ¿jawaba ēdra edaēca? ¿Caiba māwā oē?

¹² ¿Ēberāda oveja cāyābara biara bāca? Maļ bēra bia bla lñāūbada ewaride bia oida.-

¹³ Maļbe dji jawa beu bla jarasia:

-Jawara jiradua.-

Māwā jirabaraē idji jawara abeda biasia dewarabema jawa quīrāca. ¹⁴ Ara maļda pariseorāra ēdradapeđa wāsidaa. Maļbe Jesu beadi carea crīcha jarašidaa.

Ācōrēba nezoca edada

¹⁵ Jesuba maļnebema cawaside āyā wāsia. Zocārā ēberārāda idji caidu wāsidaa. Maļne Jesuba dji cacua biē beara jūma biabicusia. ¹⁶ Idjia ādjirā bio jara bāsia idjidebemada ebuda jararānamārē. ¹⁷ Maļgara māwāsia Ācōrēneba bedebari Isaiāba jarada quīrāca.

¹⁸ Nāwā jarasia:

Naļgara mā edada nezocaa. Mla idjira quīrā bla. Idji carea mlāra wārāda bio bāšriēda bla. Mā Jaurea idjia diaya. Idjia puru beaza mla jipa oidebemada jaraya.

¹⁹ Idjira jaraēa idjaba quīrūbideba biaēa. Maļ bēra ni abāba idji bedebabara purude ūrīnaēa.

²⁰ Cha cōrāicha quirura idjia cōrātaēa. Ībīrā maār ūrua quirura idjia quiaēa.

Ara maļ quīrāca dji abāē beara jipa o baya aba ne jūmane poyabaraēa.

²¹ Maļne puru beaza idjira jānia ēdra edamārē.†

Jesu biē jarapedada

Marco 3:20-30; Luca 11:14-23; 12:10; 6:43-45

²² Maļbe lcaŕaba jai bara ba ēberāda Jesumaa edesidaa. Maļ ēberāra dauberrea basia idjaba quīrāme cara basia. Jesuba idjira biabisia bedeamārē idjaba unu bēmarē.

²³ Jūmarāba cawa crīchadaē bēra iwidisidaa:

-Davideba zeida bāra ¿naļga Jesuca?-

²⁴ Baribara ādjirāba māwā jara panara pariseorāba ūrīšidaa. Maļgarāba jarasidaa:

-Jā ēberāba jaira āyā jaretabarā, jairā boro Beelzebūba maļ abāda diada bēra.-

²⁵ Baribara ādjia crīcha panara Jesuba cawada bēra jarasia:

-Abari druaēbemarāda ara ādjiduba djō pananibara, āduba dji quininia. Abari purude wa abari dede dji ēberārāda ara ādjiduba djō pananibara, dārā pananaēa. ²⁶ Ara maļ quīrāca Satanaba ara idji jaida āyā jaretabarā, ara idji ume djō bla. ¿Sāwā idjia poya bāra dārā erobai? ²⁷ Bārāmarā mla Beelzebūdeba jairāda āyā jareta bla. Māwā bārā ēpē beaba ¿caideba jaira āyā jaretabada? Ādjirāba cawabidīa bārāba āi crīcha panāda. ²⁸ Baribara mla Ācōrē Jauredeba jairāda āyā jareta bābāra, Ācōrēba unubi bla idjira jūšida bārā Boro bai carea. ²⁹ Ēberā mēsrā bāra naār jā chūmanaēbāra, ¿sāwā idji dede eda ne draade wāni? Aba māwā jā chūmasidara poya idji nebiada draadida panā.‡ ³⁰ Abāda mlāre bāēbāra mla ume dji quīrā. Abāba ml ume ēberārāda Ācōrēmaa eneēbāra āyā jarecubarā.

³¹ Maļ carea mla bārā jaraya: ēberārāba cadjirua obadara, biē bedebada sida Ācōrēba jūma quīrādoaya. Baribara abāba Ācōrē Jaureba oēada diauruba jāwā osiada aibara, Ācōrēba mlāra quīrādoaēa. ³² Abāba mā, Naļ Djara Edadada biē jarabara Ācōrēba mlāra quīrādoaya. Baribara abāba Ācōrē Jaureda biē jarabara, Ācōrēba mlāra quīrādoaēa. Naļ ewaride, ewari ze nūmāza quīrādoaē baya.

³³ Nejo biada zauibara cawa panā bacuru biada. Baribara dji biaēda zauibara cawa panā bacuru cadjiruada. Nejoza idji zau bādeba cawa panā. ³⁴ Dama ēberārā! ¿Bārā dji cadjiruarāba sāwā ne biada bedeadī? Ēberāba idji sode crīcha ba quīrāca bedebarā. ³⁵ Ēberā

* 12:7 Osea 6:6. † 12:21 Isaiā 42:1-4. ‡ 12:29 Maļ versicolode Jesuba jara bla ēberā mēsrā ba jā chūma quīrāca idjia diaurura poyabara jaira jaretacuai carea.

biaba idji sode ne bia erobadeba ne biada jarabaria. Baribarabla ēberā cadjiruaba idji sode ne cadjirua erobadeba ne cadjiruada jarabaria. ³⁶⁻³⁷ Bala ne biada jarabara Ācōrēba bara bia balya. Baribarabla ne biaēda jarabara cawa oya. Māla bārāa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride jūmarāba idjia jaraēda panala cārē cārēā ādji bedeadeba djārā crīcha ārīsidada.

Jesuba Jonānebema jarada

Marco 8:12; Luca 11:29-32

³⁸ Māwānacarea ācāra judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, dairāba quīrā panala bala ne ununacada oida. Māwāra cawadi bala bajāneba ze bāda.–

³⁹ Baribarabla Jesuba jarasia:

–Bārā dji cadjiruārāba Ācōrēra ījā ama panala. Bārāba māra bajāneba ze bāda cawadi carea quīrā panala mā ne ununacada oida. Baribarabla mā ne ununacada oēa. Bārāba ababe Ācōrēneba bedebari Jonā māwāna quīrāca ununia. ⁴⁰ Jonāra beda droma bitēda ewari ūbea āsa, diamasi bida bāda quīrāca māl, Naā Djara Edadara ewari ūbea āsa, diamasi bida egorode baya. ⁴¹ Māl awara Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Ninive purudebemarāda piradadapeda bārāra biē jaradā. Jonāba Ācōrēba cawa oyada aside ādjia cadjirua obadara igarasidaa.* Baribarabla Jonā cāyābara dji dromaara bāda nama bāmīna bārāba ījānaē panala. ⁴² Māl awara Salomōā ewaride Sabā druadebema borora wērā basāa. Idjira drua tamaba zesia Salomōā necawaa ūrī carea.† Baribarabla naā ewaride Salomōā cāyābara dji dromaara bāda nama bāmīna bārāba ījānaē panala. Māl carea Ācōrēba cawa oi ewaride māl wērāba pirabaripeda bārāra biē jaraya.–

Jai jēda zeda

Luca 11:24-26

⁴³ Ēberā cacuadebemada ēdradacarea jaira ējūā pōāsa ewaraga bāde ānāūi carea jalga babaria baribarabla sāma ānāūida unucāa.‡ ⁴⁴ Māl bērā idjiduba nāwā jarabaria: “Mādjī badamaa jēda wāya.” Jūebarade māl ēberā sora de bari bā quīrāca unubarā. Bia ima nūmada idjaba ne jūma bia nūmeada unubarā. ⁴⁵ Mālbe siete jai idji cāyābara cadjiruaara beada māl ēberāmaa enepeda dji ēberā sode eda panebadaa. Māl bērā dji ēberāra idji naārā bāda cāyābara wetara biē bebaria. Ara māl quīrāca māl ījāē panā carea bārā, dji cadjiruārāda naēna panana cāyābara biēara panania.–

Jesu ēberārā idjīmaa zepedada

Marco 3:31-35; Luca 8:19-21

⁴⁶ Jesuba wadibida ēberārāa bedea bāde dji papa, dji djabarā sida dajada panāda idji ume bedea quīrā panasidaa. ⁴⁷ Abalaba Jesua jarasia:

–Ba papada, bā djabarā sida dajadaare panala. Ādjira bā ume bedea quīrā panala.–

⁴⁸ Baribarabla Jesuba māl ēberāa jarasia:

–Bamaarā zcairāda māl papa idjaba māl djabarā?

⁴⁹ Mālbe idji ume nībabadarāmaa jalwa supeda jarasia:

–Naāgarāda māl papaa idjaba māl djabarāa. ⁵⁰ Māl Zeza bajāne balba quīrā bā o beadrā māl djabaa, māl djabawērāa, idjaba māl papaa.–

13

Pea podadebema ne jara ba

Marco 4:1-9; Luca 8:4-8

¹ Ara māl ewaride Jesura dedeba ēdradapeda amene droma icawa chūmane wāsia. ² Mālne ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Māl bērā jābade bādopeda chūmesia. Ēberārāra ībāde do icawa duanesidaa. ³ Mālbe Jesuba ādjirāa ne quīrātonoa ne jara bādeba nāwā jaradiasia.

–Ēberāda ne pode wāsia. ⁴ Māwā po nīne ācāra tara ode baecuasia. Mālne ībanada zesedapeda mīcuasidaa. ⁵ Ācāra tara ējūā mōgarāda bāde baecuasia. Dji egorora nāūcha bā bērā māl tara isabe tunusia. ⁶ Māwāmīna besea jāwārlāba purrubasia bio carra jidāē bāda bērā. ⁷ Idjaba ācāra tara ējūā arāda bāde baecuasia. Mama baecuadara jācara arā bara balba bārā quenasia. ⁸ Baribarabla ācāra tara ējūā biade baecuasia. Maāgara bio zausia. Ācāra camaba ara aride diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waibāra diasia.* ⁹ Dji cawara bara balba quīrācuita ūrīdua.–

§ 12:40 Jonā 1:17. * 12:41 Jonā 3:5-10. † 12:42 1 Reye 10:1-13. ‡ 12:43 Israelerāba jarabadjīdaa jairāra ējūā pōāsa ewaraga bāde beabadada. Isaia 34:14. * 13:8 Griego bedeadē nāwā bāa: “Ācāra camaba treinta diasia, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia.”

Jesuba ¿cārē cārēã ne jara ðadeba jaradiasi?

Marco 4:10-12; Luca 8:9-10

¹⁰ Mañbe Jesu ume ñibabadarāba idji caita zedapeda iwidiisidaa:

-¿Cārē cārēã ðeberārāba ne jara ðadeba jaradiabari?-

¹¹ Jesuba panusia:

-¿Cōrēba ðeberārā pe erobadebemada jumarāba cawabiē ðamīna bārāba cawabi ðaa.

¹² Abaaba wārāda cawaibara, ¿Cōrēba auduara cawabiya. Baribara adua ðaba cawa ðada crīchaibara idjia crīcha ða sida ¿Cōrēba jārīya. ¹³ Mañ carea mña ãdjirāba ne jara ðadeba jaradiabaria. Mña o ðara ãdjirāba unu panamīna cawadaē panaa, idjaba mña jara ðara ùrī panamīna cawadaē panaa. ¹⁴ ¿Cōrēneba bedeabari Isaíaba jaradara wārāba:

Nañ ðeberārāba ùrī panamīna cawadaēa. Bio unu panamīna cawadaēa.

¹⁵ ¿djirāba sodeba poya cawadaēa, ùrī quīrīanaēa idjaba unu quīrīanaēa.

Māwā beadaēbara ãdjirāba unucasiada, ùrīcasiada idjaba sodeba cawacasiada.

Mañbe māmaa zedapeda mña ãdjirāba biabicasia.†

¹⁶ Baribara bārāba bio ða panaa. Bārāba unu panara, ùrī panā sida cawa panaa. ¹⁷ Wārā arada mña jaraya: bārāba unu panara zocārā ¿Cōrēneba bedeabadarāba, ðeberārā jipa bea ðida unu quīrīã panasiada baribara ununaē basía. Idjaba bārāba ùrī panara ùrī quīrīã pananamīna ùrīnaē basía.-

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Marco 4:13-20; Luca 8:11-15

¹⁸ Pea podadebema ne jara ðadeba jaradara nañgaa. Ùrīnadua. ¹⁹ Ta ode podaba nañda jara ðaa: ¿Cōrēba ðeberārā pe erobadebemada abaa ùrīpeda cawaēbara, diauruba mañ bedeaba idji sode jūēnara quīrīdoabibaria. ²⁰ Ta mōgaraida ða ējūāne podaba nañda jara ðaa: ¿Cōrēba ðeberārāba ¿Cōrē bedeaba ùrīnapeda bio ðasrida edabadaa. ²¹ Baribara bio carra jidaē bea bēra dārā droadacaa. Ewari zarea zebaraē wa ¿Cōrē bedeaba jā panā carea ðeberārāba biē obadade ãdjia jā panara igarabadaa. ²² Ta ējūā ða ðida ðade podaba nañda jara ðaa: ¿Cōrēba ðeberārāba ¿Cōrē bedeaba ùrīnadua, baribara ãdjirā sāvā ða beadidebemada jūmawāyā crīchabadaa. Ne jūmada erobeadibara, ðasrida beadida crīchabadaa. Jūma mañ crīchaba bedeaba ãdji sode bedara ðarā beabaria. Mañ bēra ãdjira waridacaa. ²³ Baribara ta ējūā biade podaba nañda jara ðaa: ¿Cōrēba ¿Cōrē bedeaba ða ùrīnapeda jābadaa. Mañbe ¿Cōrēba ne biada ara aride obadaa, ¿Cōrēba waitabeara obadaa, idjaba ¿Cōrēba waibara obadaa.‡

Trigo ējūāne chirua cadjirua uña

²⁴ Mañbe Jesuba dewara ne jara ðadeba jarasia:

-Bajāne ðaba ðeberārā pe erobara nañ quīrāca ðaa. ðeberāda basía. Mañ ðeberāba idji ējūāne trigo ta dji biada úsia. ²⁵ Baribara idji nezocarā cāi panasiada idji ume dji quīrūda zepeda chirua cadjiruada trigo udade úsia. Mañbe wāsia. ²⁶ Māwānacarea dji trigora odjapeda ēāpetasia. Chirua cadjirua sida odjasia. ²⁷ Dji nezocarāba djibaria iwidiide wāsidaa: “Dai boro, ða ējūāne trigo biada usibara ¿jāñ chirua cadjiruara sāvā odjasi?” ²⁸ Djibariba panusia: “Mā ume dji quīrūba māwā osia.” Mañne dji nezocarāba idjia iwidiisidaa: “Māteara ¿quīrīã ðaa dairāba ēūcuade wānida?” ²⁹ Djibariba panusia: “Māwā orānadua. Māwā odibara trigoda chirua cadjirua ume ābaa ēūcuadia. ³⁰ Biara ðaa idu ābaa waribidida aba ewabadaa. Mañ ewaride mña dji ewabadarāba jaraya: nañā chirua cadjiruada jara pedapeda cāñnadua babueēi carea. Baribara trigora mā ne wagabada dede waga ðadadaa.”-

Mostaza taðebema ne jara ða

Marco 4:30-32; Luca 13:18-19

³¹ Wayacusa Jesuba ne jara ðadeba jarasia:

-Bajāne ðaba ðeberārā pe erobara nañ quīrāca ðaa. ðeberāba mostaza tada idji ējūāne úsia. ³² Mañ mostaza tara jūma dadjia ubada cāyābara djubibara quirua. Baribara dewara néu bea cāyābara waibara waribaria aba bacuru babaradaa. Mañ bēra ðanara dji jawateede de ocuade zebadaa.-

Pañ ēsābariðebema ne jara ða

Luca 13:20-21

³³ Idjaba Jesuba dewara ne jara ðadeba jarasia:

-Bajāne ðaba ðeberārā pe erobara nañ ēsābari quīrāca ðaa. Mañ pañ ēsābari wērāba mañrī edapeda harina waibaraē abuesia. Mañbe bio puerapeda chūmasia aba jūma ēsābaradaa.-

† 13:15 Isaia 6:9-10. ‡ 13:23 Griego bedeade nāwā ða ðaa: “¿Cōrēba treinta zaubadaa, ¿Cōrēba sesenta zaubadaa, idjaba ¿Cōrēba cien zaubadaa.”

Jesu ne jara badeba bedeada

Marco 4:33-34

³⁴ Jūma maḷgara Jesuba ēberārā ne jara badeba jaradisia. Ababe ne jara badeba ādjirā bedebadja. ³⁵ Ācōrēneba bedebariba jarada quīrāca wārāda māwāsia:

Mā ne jara badeba bedeya. Ācōrēba naḷ ējūā odadeba ḵtaa cawabiē badada mā jaraya. §

Chirua cadjirua néude waridada Jesuba cawa jarada

³⁶ Maḷbe Jesura ēberārā ume badada diguidaa wāsia. Idji ume nībabadara zedapeḍa iwīdisidaa:

-Chirua cadjirua udadebemada dairā cawa jaradua.-

³⁷ Jesuba jarasia:

-Dji ta bia ubarira mā, Naḷ Djara Edadaa. ³⁸ Peara naḷ ējūā. Dji ta biara Ācōrēba pe eroḅa ēberārā. Chirua cadjiruara diauru ēpē panārā. ³⁹ Dji quīrū, maḷ chirua cadjirua udara diaurua. Dji néu ewadī ewariba jara ḅaa naḷ ējūā jōi ewarida. Dji néu ewadira Ācōrē bajānebema nezocarā. ⁴⁰ Chirua cadjirua ēūtacuadapeḍa babuebada quīrāca naḷ ējūā jōḅarāde māwāya. ⁴¹ Mā, Naḷ Djara Edadaba bajānebema nezocarā dia-bueya cadjirua obadarāda, cadjirua obibadarā sida mā puru tāēnabemada jarā pedamārē. ⁴² Maḷgarāra ḷbaḷ uruade ḅatacuadā. Mama aujīā panania idjaba puaba quida ḷchia panania. ⁴³ Baribarā dji jipa beada ādjirā Zeza purude ḵmāḍau quīrāca dorrodorroa beadia. Dji cawarā bara ḅaba quīrācuita ūrīdua.

Ējūā nēdoda idjaba perla nēdoda

⁴⁴ Bajāne ḅaba ēberārā pe eroḅara parata egorode mērā ḅāda quīrāca ḅaa. Maḷ paratara ēberāba unupeḍa arima mērā ḅasia. Maḷbe ḅasrida wāpeḍa jūma idjia eroḅara nēdobuepeḍa dji ējūāda nēdosia.

⁴⁵ Maḷ awara Bajāne ḅaba ēberārā pe eroḅara naḷ quīrāca ḅaa. Ēberārā ḅasia. Maḷ ēberāba perla neta dji biada nēdoi carea jarā babadja. ⁴⁶ Māwā ḅāde aba bio biya quiru nēḅaa ḅada unusia. Ara maḷda idjia eroḅara jūma nēdobuepeḍa maḷ netara nēdosia.

Ātarrayadebema

⁴⁷ Bajāne ḅaba ēberārā pe eroḅara ātarraya quīrāca ḅaa. Ātarraya baribadade beda quīrātanoo jidabadaa. ⁴⁸ Biradacarea ḷbadaa errebari edebadaa. Maḷbe chūpananapeḍa beda biada jamarade jarā pebadaa. Dji cadjiruada ḅatacuabadaa. ⁴⁹ Ara maḷ quīrāca naḷ ējūā jōḅarāde māwāya. Ācōrē bajānebema nezocarāda zedapeḍa ēberā cadjiruarāda dji jipa bea tāēnabemada āyā ḅādia. ⁵⁰ Maḷbe ḷbaḷ uruade ḅatacuadā. Mama aujīā panania idjaba puaba quida ḷchia panania.-

Nebia djiwīdī idjaba dji drōā

⁵¹ Maḷbe Jesuba iwīdisia:

-Mā jaradara ḷbārāba jūma cawasidaca?-

Ādjia panusidaa:

-Māē, dai Boro.-

⁵² Maḷne Jesuba jarasia:

-Bajāne ḅaba ēberārā pe eroḅadebemada judiorā ley jaradiabariba cawasira de djibari quīrāca ḅaya. Idjia waga eroḅadebemada nebia djiwīdīda, dji drōā sida acḷbībaria.-

Jesu Nazarede bada

Marco 6:1-6; Luca 4:16-30

⁵³ Māwā ne jara badeba jaradiadacarea Jesura āyā wāsia. ⁵⁴ Maḷbe idji purude jūesia. Ewari aba judiorā dji jarabada dede jaradīa ḅasia. Dji ūrī duanaba cawa crīchadaē bērā nāwā jarasidaa:

-Naḷḅaba ḷsāmaareba jāḷ crīcha cawaara edasi? ḷsāwā ne ununacada poya oi? ⁵⁵ ḷdjira dadji purudebema de obari warraēca? Idji papara ḷMariaēca? Idji djabarāra ḷSantiago, Jose, Simoḷ idjaba Judaēca? ⁵⁶ Jūma idji djabawērārā sida ḷdadjirā tāēna panāēca? Māwā baibarā, ḷidjia sāma jācua cawasi?-

⁵⁷ Ādjirāba Jesura ḷjā quīrīānaē ḅasia. Maḷ bērā Jesuba jarasia:

-Ācōrēneba bedebarida djārā druade wayabadaa, baribarā ara idji druadebemarāba wayadacaa. Idji dede panabada bīda wayadacaa.-

⁵⁸ Ādjirāba ḷjānaē bērā Jesuba mama ne ununacada zocārāēbe osia.

14

*Herodeba Jesudebema ūrīna**Marco 6:14-29; Luca 9:7-9*

¹ Maḷ ewaride Herodera Galilea druadebema boro basía.* Maḷ Herodeba ūrīsia Jesura trḷ ḅaga ḅada. ² Maḷ carea idjiare ḅea jarasia:

-jMḷmaarā Borocuebari Juaḷ ḷrēḅadada jāwā ḅa! Maḷ bēra jūma ne ununacara poya o ḅa.-

³⁻⁴ Herodeba māwā jarasia Juaḷra beabida bēra. Maḷgara nāwā basia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quima Herodía abadada edasia. Baribḷra Juaḷba idjia jarabadjia: “ḅa djaba quimada erobacara ḅa.”† Maḷ carea Herodeba Juaḷra jidapeda preso ḅabada dede carenaba jḷ ḅasia. ⁵ Juaḷra beabi quīrīā basia baribḷra puruda waya ḅada bēra poya oē basia. Puruba crīcha basia Juaḷra Ācōrēneba bedebarida.

⁶ Herode toda ewari ḅasridasia. ⁷ Maḷ carea maḷ awērā wārāneba jarasia ne baridua idjia iwidibḷrada diaida. ⁸ Maḷne dji papaba idji caua nāwā iwidibisia:

-Mḷa epedecode Borocuebari Juaḷ boroda diadua.-

⁹ Māwā iwidiside Herodera sopuasía. Baribḷra jūma idji ume ne co duanḷ quīrāpita wārāneba jarada bēra Herodía cauba iwididara obisia. ¹⁰ Ara maḷda Juaḷra preso ḅabada dede ḅada obḷa ḷbisía. ¹¹ Juaḷ borora epedecode enenapeda Herodía caua diasidaa. Maḷbe dji cauba dji papaa diasía. ¹² Māwānacarea Juaḷ ume nībapedadaba idji cacuara edadapeda ḷbarisidaa. Maḷbe Jesua jarade wāsidaa.

*Jesuba mil juesuma audu ne cobigada**Marco 6:30-44; Luca 9:10-17; Juaḷ 6:1-14*

¹³ Jesuba Juaḷ jaidada ūrīsīde iduba jābade ēberā neēmaa wāḅḷra basía. Baribḷra ēberārāba idji sāmaa wāḅḷrada cawasidade puruzabemada jīrūba araa wāsidaa. ¹⁴ Jesura jābadeba drua ḅadobḷraḷde maḷ ēberārā zocārā duanḷda unusía. Ādjirāra mīā djuburi ununa bēra dji cacua biē queeada biabicuasía. ¹⁵ Queubodo bēra idji ume nībabadarāra idjīmaa wānapeda jarasidaa:

-Nama ēberāra caita neēa. Maḷ awara queubḷra. Ēberārāra jaradua puru beade codira nēdode wānamārēā.-

¹⁶ Maḷne Jesuba idji ume nībabadarāra jarasia:

-Ādjirāra wāniē panḷa. Bārāḅḷra ne cobidadua.-

¹⁷ Baribḷra ādjia jarasidaa:

-Daiba paḷda juesumabe idjaba bedada umēbe eropanḷa.-

¹⁸ Jesuba jarasia:

-Mḷmaa enenadua, mēēteara.-

¹⁹ Maḷbe ēberārāra jarasia pōājārāne chūpanenamārēā. Maḷ paḷ juesuma panḷra, ḅeda umē panḷ sida idji jawade edapeda bajānaa acḷpeda Ācōrēa bia jarasia. Maḷbe paḷra cōrācuapeda idji ume nībabadarāra diasía jedecadamārēā. ²⁰ Jūmarāda ne codapeda jāwūāsidaa. Dji adubadada jḷra pesidade doce jamara birasidaa. ²¹ Mama ne copedadara dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaca ḅa, wērārāda warrarā sida juachadaē.

*Jesu do ḷrḷ nībada**Marco 6:45-52; Juaḷ 6:16-21*

²² Māwānacarea Jesuba idji ume nībabadarāra jābade badobisia idji na quīrārā chānamārēā. Maḷne idjira ḅesia ēberārā diguidaa wābigai carea. ²³ Jūmarāda wābigapeda iduba eyadaa Ācōrēa iwidide wāsía. Queuside iduba basia. ²⁴ Maḷmisa Jesu ume nībabadarāra do quēsidra panasidaa. Maḷne nāūrāda ādji nocoareba puá nūmḷ bēra baido bogozoaba jābara jirawe eronūmesía.

²⁵ Āsabodode Jesura do ḷrḷ nīda ādjīmaa wāsía. ²⁶ Baribḷra idji ume nībabadarāba maḷ unusidade bio dauperasidaa. Ne wayaaba ādjirāra biasidaa:

-jBēwārāda jāwā nīa!-

²⁷ Ara maḷda Jesuba jarasia:

-jSozarra ḅeadadua! Mḷda jāwā ḅa. jNe wayarānada!-

²⁸ Maḷne Pedroba idjia jarasia:

-Mḷ Boro, wārāda ḅada jāwā ḅḷḅḷra, mḷra do ḷrḷ ḅḷmaa wābidua.-

²⁹ Ara maḷda Jesuba jarasia:

* **14:1** Herode. Maḷ Herodera Antipa trḷ jarabadjidaa. Ācōrē Bedeade odja ḅa Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bida. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjidaa (Mateo 2:1-23). † **14:3-4** Levítico 18:16.

-jZedua!-

Ara maŕda Pedrora jãbadeba doeda badopeda Jesumaa do ãrã wãbãrã basia. ³⁰ Baribãrã Pedroba nãurã dji cãbãyã puã ßã unuside dauperasia. Maŕne ta dogo bẽrã biasia:

-jMã Boro, carebada!-

³¹ Ara maŕda Jesuba jãwade jidapeda jarasia:

-Ache, ðcãrẽ cãrẽã ijãé basi mãa ßara do ãrã poya nĩbabida?-

³² Jãbade badosidade nãurãra cãbasia. ³³ Maŕbe jũma jãbade panãra Jesu quĩrãpita chĩrãborode copanenapeda idjia bia bedeasidaa:

-jßara wãrãda Æcõrẽ Warraa!-

Jesuba Genesare druade cacua biẽ bea biabida

Marco 6:53-56

³⁴ Chã wãnada Genesare druade jũesidaa. ³⁵ Mamabema eberãrãba Jesura cawasidaa. Maŕ carea jũma ãdji druade jarabisidaa Jesura jũesida. Maŕbe eberãrãba jũma dji cacua biẽ beara idjimaa enesidaa. ³⁶ Ædjirãba idjia beeda djuburiasidaa ababe idjia cacua de jã ßã ida tãbimãrẽã. Jesuba idu tãbida bẽrã jũmaena biacuasidaa.

15

Jãwa sãgãbadadebema

Marco 7:1-23

¹ Mãwãnacarea ãcãrã pariseorãda, judiorã ley jaradiabada sida Jerusale purudeba Jesumaa zedapeda iwĩdisidaa:

² -ßã ume nĩbabadarãra jãwa sãgãdaé ne cobadaa. ðcãrẽ cãrẽã dadji drõãenabemaba jaradiapedadara igara panã?-*

³ Maŕne Jesuba panusia:

-Bãrã bida ðcãrẽ cãrẽã ara bãdjia obadadeba Æcõrẽba obi ßã beedeara igarabada? ⁴ Idjia nãwã jarasia: "ßã zezada, ßã papa sida waya pananadua."† Naŕ sida jarasia: "Bariduaba idji zezada, idji papa sida biẽ jaraißãrã, idjira beadaida panãa."‡ ⁵⁻⁶ Baribãrã bãrãba dji zeza wa dji papa careba amaaba nãwã jarabadaa: "Jũma mãa erobãra Æcõrẽa diada bẽrã mãa ßara poya carebaãa." Mãwã bãrã drõã naẽnabemaba jaradiapedada epe panãneba Æcõrẽ beedeara igarabadaa. ⁷ Bãrã dji biaca bearã, Æcõrẽneba beedeabari Isaiaba bãrãnebemada aride ßãsia. Nãwã jarasia:

⁸ Naŕ puruba mãa bia beedeabaria, baribãrã wãrãda ãdji soðeba mãma crĩchadãca.

⁹ Ædji quĩrãbe mãa bia beedeabadaa. Mã beeda cãyãbara eberã crĩchadrã jaradiabadaa.‡

¹⁰ Maŕbe Jesuba eberãrã arima duanãra trãpeda nãwã jarasia:

-Mã beedeara ãrĩnadua cawadamãrẽã. ¹¹ Dadjia cobadaba Æcõrẽ quĩrãpita mititia ßãcaa. Ætebãrã itedeba ze ßãbãrã dadjira Æcõrẽ quĩrãpita mititia ßãbaria.-

¹² Mãwãnacarea Jesu ume nĩbabadarãra caita zedapeda jarasidaa:

-jßãa cawa ßãca pariseorãra soðe biẽ duanãda ßã jãã beeda jarada carea?-

¹³ Jesuba panusia:

-Mã Zeza bajãne ßãba udaẽra jũma eũta ßatacuaya. ¹⁴ Maŕ bẽrã pariseorã carea crĩcharãnadua. Ædjirãra dauberrea bea quĩrãca panãa. Ædji epebãda sida dauberrea bea quĩrãca panãa. Dauberrea ßãba dewara dauberrea ßãda eronĩbaibãrã umena uriaade baedia.-

¹⁵ Maŕne Pedroba Jesua jarasia:

-Dadjia cobadadebema ßã jaradiadada dairãa cawa jaradua.-

¹⁶ Jesuba iwĩdisia:

-jBãrã bida wadi adua panãca? ¹⁷ jDadjia cobadara biteda wãpeda dajadaa eðrãbarida cawadaé panãca? ¹⁸ Baribãrã eberã itedeba dajadaa ze ßãda soðeba ze ßãa. Maŕgãba eberãra Æcõrẽ quĩrãpita mititia ßãbaria. ¹⁹ Crĩcha cadjiruada, miã beaida, daunemaida, auãua baida, ne drãaida, sewa o baida, djãrã biẽ jarai sida soðeba ze ßãa. ²⁰ Jũma maŕgãba eberãra Æcõrẽ quĩrãpita mititia ßãbaria, baribãrã jãwa sãgãé ne cobãrãba dadjira mititia ßãcaa.-

Jesuba cananeo wẽrãcau biabida

Marco 7:24-30

* **15:2** Levitico 22:4-8de jara ßãa sacerdoterãra cuiãida panãnebemada, baribãrã Jesu ewaride pariseorãba jaradiabad-jidaa jũmarãba jãwa sãgããida panãda drõãenabemarãba jarapedada quĩrãca. † **15:4** Exodo 20:12. ‡ **15:4** Exodo 21:17. § **15:9** Isaiã 29:13.

²¹ Jesura mamaɓa Tiro druade idjaba Sidoɓ druade parrɓa wāsia. ²² Maɓne cananeo wērā maɓ druadebemada Jesu nĩmaa zesia. Maɓ wērāba nāwā jĩgua bedea nũmesia:

–jmaɓ Boro, Davideba zeda, mĩra quĩrā djuburiadua! Mɓ cauda jaiba bio bia mĩga erobɓa.–

²³ Baribɓɓa Jesuba panuē basia. Maɓne idji ume nĩbabadarāra caita wānapeda idjia nāwā bedea djuburiasidaa:

–Jāɓ wērāra dadjirā caidu bia nĩa. Idjia jaradua āyā wāmārēā.–

²⁴ Wērāra cananeo bērā Jesuba idjia jarasia:

–Ācōrēba mĩra Israeldebema dji adua beamaa diabuesia.–

²⁵ Maɓne wērāra Jesu quĩrāpita chĩrāborode cōbepeda jarasia:

–Mɓ Boro, jcarebadua!–

²⁶ Jesuba panusia:

–Biē ɓa warrarāba co panɓda jārĩda usaa diai carea.–

²⁷ Maɓne wērāba jarasia:

–Ba jara ɓara wārāa, mɓ Boro, baribɓɓa usaba djibari mesa edre djico jurruzoadada cobaria.–

²⁸ Jesuba jarasia:

–Wērā, ɓa wārāda jĩā ɓa mɓa ɓa cauda poya biabida. Maɓ bērā ɓa quĩrĩā ɓa quĩrāca mɓa oya.–

Ara maɓda dji caura biasia.

Jesuba cuatro mil ēberārā ne cobida

Marco 8:1-10

²⁹ Mamaɓa Jesura amene droma Galileadaa wāsia. Eyade ɓta wāpeda mama chũmesia. ³⁰ Maɓbe ēberārā zocārā idji ɓamaa zesesisidaa. Ādjirāba jĩrũ biē beada, dauberrea beada, quĩrāme cara beada, jɓwa biē beada, quĩrātanoa cacua biē bea sida zocārā enesidaa. Maɓɓarāra Jesu caita ɓasidaa. Maɓbe Jesuba jũma biabicuasia. ³¹ Ēberā arima duanaba unusidaa dji quĩrāme cara beadara bedea panɓda, dji jɓwa biē beadara bia panɓda, jĩrũ biē beadara bia nĩnada, idjaba dauberrea beadaba unu panɓda. Jũmarāba cawa crĩchadaē bērā israelerā Ācōrēa bia bedeasidaa.

³² Māwā panane Jesuba idji ume nĩbabadarāra trɓpeda jarasia:

–Mɓa naɓ ēberārāra mĩā djuburi unu ɓa. Mɓ ume duanada ewari ũbea babɓɓa. Ādjia codi carea eropananara jōsia. Mɓa ādjirāra ne codaē diguidaa wābigaēa ota cacua norrabarirānamārēā.–

³³ Baribɓɓa idji ume nĩbabadarāba iwidisidaa:

–Nama ēberārā neēma z̄sāma codira edadi zocārā nũma itea?–

³⁴ Maɓne Jesuba iwidisia:

–z̄Bārāba paɓda jũmasāwā eropanɓ?–

Ādjia panusidaa:

–Sietebe eropanɓa, idjaba beda zaqueda zocārāēbe eropanɓa.–

³⁵ Maɓbe Jesuba ēberārāra jũma egode chũmebisia. ³⁶ Maɓ siete paɓra, beda sida idji jɓwade edapeda Ācōrēa bia ɓaada asia. Māwāpeda bedara paɓ sida cōrācuapeda idji ume nĩbabadarāa diasia jedecadamārēā. Ara maɓda jedecasidaa. ³⁷ Jũmarāba codapeda jāwũcuasidaa. Dji adubada jɓra pesidade siete jamara birasidaa. ³⁸ Mama ne copedadara dji umaquĩrā awa mil quĩmārē panasidaca ɓa, wērārāda warrarā sida juachadaē. ³⁹ Maɓbe ēberārā wābigapeda Jesura jābade badopedā Magadaɓ druadaa wāsia.*

16

Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana

Marco 8:11-13; Luca 12:54-56

¹ Māwānacarea ɓcaɓa pariseorāda, saduceorā sida Jesumaa zesidaa. Idjira Ācōrēneba zeē ɓda unubidida crĩchasidaa. Maɓ carea idjia iwidisidaa ne ununacada omārēā. ² Maɓne Jesuba panusia:

–Queubɓɓade ɓmādaɓ baebariare bajāda purea nũmaɓɓa, bārāba jarabadaa nurēma ewari baiida. ³ Idjaba diapeda ɓmādaɓ odjariare bajāra purea nũmaɓɓa idjaba towa nũmaɓɓa, bārāba jarabadaa ewari cadjiruaida. Bārā dji biaca bearāba ewari quĩrāra cawa panamĩna Ācōrēba naɓ ewaride o ɓara cawadaca. ⁴ Bārā dji cadjiruarāba Ācōrēra jĩā ama panɓa. Mĩra bajāneba ze ɓda cawadi carea quĩrĩā panɓa mɓa ne ununacada oida. Baribɓɓa mɓa ne ununacada oēa. Bārāba ababe Ācōrēneba bedebare Joná māwāna quĩrāca ununia.*

* 15:39 Magadaɓ. Griego beedeade ɓcaɓa cartade “Magdala” ɓa ɓa. * 16:4 Joná māwāna. Joná 3:3-9; Mateo 12:38-41.

Mañbe Jesura ädjirã amepeda wãsia.

Pariseorã harina êsãbibari

Marco 8:14-21

⁵ Amene droma chãnapeda Jesu ume nĩbabadarãba cawasidaa pałda quĩrãdoasidada.
⁶ Mañne Jesuba jarasia:

–Pariseorã harina êsãbibarida, saduceorãne sida quĩrãcuitadadua.–

⁷ Jesu ume nĩbabadarãa äduba nãwã bedeasidaa:

–Idjia mãwã jarasia dadjirãba pałda enepedadaê bërã.–

⁸ Jesuba cawa basia cãrênebemada bedea panłda. Mañ carea jarasia:

–¿Cãrê cãrêã pałra neñana a panł? Bãrãba Ācõrëra ĩjãnaeeca bla. ⁹ ¿Mãa odara bãrãba unusidamĩna cawadaê basica? ¿Quĩrãdoasidaca pał juesumaneba mãa êberãrãra mil jue-suma ne cobidada? ¹⁰ ¿Idjaba quĩrãdoasidaca pał siete panłneba mãa êberãrãra mil quĩmãrê ne cobidada? ¹¹ ¿Sãwãerã cawadaê mãa pañnebemada bedeaê bla? Mãa jarasia pariseorã harina êsãbibarida, saduceorãne sida quĩrãcuitadamãrêã.–

¹² Mañbeba cawasidaa Jesuba harina êsãbibaridebemada jaraê basida, ãteba parise-orãba, saduceorãba jaradiabadadebemada quĩrãcuitadamãrêã jara basia.

Pedroba Jesudebema jarada

Marco 8:27-30; Luca 9:18-21

¹³ Mãwãnacarea Jesura idji ume nĩbabadarã sida Cesarea-Pilipo druade jũene wãsidada.
 Mañne Jesuba ädjia iwidiisia:

–Mł, Nañ Djara Edadara ¿êberãrãba caida crĩcha panł?–

¹⁴ Ädjirãba jarasidaa:

–Ācałaba jara panła błara Borocuebari Juałda. Dewararãba jara panła błara Eliada. Dewararãba jara panła błara Jeremiada wa Ācõrëneba bedeabarida.–

¹⁵ Mañne Jesuba iwidiisia:

–Baribłara bãrãba mãra ¿caida crĩcha panł?–

¹⁶ Simoñ Pedroba panusia:

–Błara Ācõrëba êdra edabari diai jarađaa, Ācõrê zocai bł Warraa.–

¹⁷ Jesuba jarasia:

–Błara bio bia bla, Simoñ, Joná warra. Ni abaa êberãba bła małgara cawabidaê basia, ãteba mł Zeza bajãne błaba cawabisia. ¹⁸ Mãa jaraya: błara Pedroba. Mãa nañ mõgara mł mł puruda oya. ¹⁹ Ni beu bida mł purura poyaê. ²⁰ Purudebema yave diabłara quĩrãca mãa błara Ācõrëba pe erobãdebemarã tãena dji dromada błaya.* Błaa nañ êjũãne iduaribiẽra Ācõrê bajãne bł bida iduaribiẽ. Idjaba błaa nañ êjũãne iduaribi błara Ācõrê bajãne bł bida iduaribiya.–

²⁰ Mañbe Jesuba idji ume nĩbabadarãa bio jara błasia ni abaa jararãnamãrêã idjira Ācõrëba êdra edabari diai jarađada.

Jesuba idji beadidebema jarada

Marco 8:31-9:1; Luca 9:22-27

²¹ Mañ ewarideba łtaa Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarabadjia idjira Jerusaleñne bia mĩgaida błda. Nãwã jarasia:

–Młra purudebema bororã jłwaeda, sacerdote bororã jłwaeda, judiorã ley jaradia-badarã jłwaeda bida bia mĩgaya. Młra beabiđia baribłara ewari ãbeade łrẽbaya.–

²² Mãwã jarada carea Pedroba Jesura jĩgabe edepeda quẽã bł quĩrãca jarasia:

–Mł Boro, mãwã bedearãdua. Ācõrëba błara idu mãwãbiẽa.–

²³ Baribłara Jesuba jẽda acłpeda Pedroa jarasia:

–Satana, mł caitabemada ãyã wãdua. Mãa oida błara błaa obi ama bla. Błaa Ācõrê quĩrãca crĩchaê bla. Āteba ãberã quĩrãca crĩcha bla.–

²⁴ Mañbe Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

–Abaaba mãda êpẽ quĩrã błbłara, idjia o quĩrã błara igarapeda bia mĩgai carea baida błaa.† Mañbe młra êpẽida bla. ²⁵ Abaaba nañ êjũãne bia baida jłra bñbłara, jũũare bia baêa.

† **16:9** Mateo 14:17-21. ‡ **16:10** Mateo 15:34-38. § **16:18** Pedro. Pedro trãba griego bedeaede mõgarada jara bla. Nañ mõgara. Pedro trãba mõgara jara bł bërã łcałamaarã Jesuba nañ mõgaraada abłãdeba Pedroda jara bla. Dewararãmarã jara bñ Pedroba versiculo 16de jaradada. Idjaba łcałamaarã Jesuda jara bñ (1 Corinto 3:11; 10:4; 1 Pedro 2:6-8). * **16:19** Jesu ewaride purudebema yave erobłara dji droma basia. † **16:24** Bia mĩgai carea baida bla. Griego bedeaede nãwã bł bla: “Idji crura atau edeida bla.”

Baribɔɔlɔ abalɔda mɔ carea beuibɔɔlɔ, Ǽcōrē ume ewariza zocai ɔaya. ²⁶ Ǽberāda naɔ Ǽjūāne ne jūma erobɔde beuibɔɔlɔ, ɔidjia erobɔlɔba carebaica? Beu amaaba idjia erobɔdebeɔmada ɔjūmasāwā poya diai? ²⁷ Wārāda mɔ, Naɔ Djara Edadara bajānebema nezocarā ume zeya mɔ Zeza abɔadēba cawa oi carea. Maɔne bia opedadara mɔa bia ɔaya idjaba cadjirua opedadara biē ɔaya. ²⁸ Mɔa wārāda jaraya: Ǽɔalɔ nama panɔ beudi naēna ebuda ununia mɔ, Naɔ Djara Edadara jūmarā Boro bai carea zebɔlɔda.-‡

17

Jesu quīrā awara nūmena

Marco 9:2-13; Luca 9:28-36

¹ Sei ewari badacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, dji djaba Juaɔ sida āduɔa eya ɔlɔ ɔlɔmaa edesia. ² Mama ādji quīrāpita Jesura quīrā awara nūmesia. Idji quīrāra ɔmādadu quīrāca dorrodorroa nūmesia. Idjia jɔ ɔlɔ sida ɔnaa quīrāca totroa nūmesia. ³ Cawaēne ādjia unusidaa Moiseda Elía sida Jesu ume bedēa panɔda. ⁴ Maɔ carea Pedroba Jesua jarasia:

-Dai Boro, bia ɔlɔ daira nama panɔda. ɔlɔ quīrā ɔlɔba daiba de zaqueda ūbea odia, aba ɔlɔ itea, aba Moise itea, idjaba aba Elía itea.-

⁵ Pedro māwā bedēa ɔlɔde jɔrārā eradrɔ ɔlɔda ādji ɔlɔ zesia. Maɔ jɔrārāba ādji ānā edaside naɔ bedēada jīgua ūrīsidaa:

-Naɔɔlɔ mɔ Warra bio quīrā ɔlɔa. Mɔra idji carea ɔlɔsida ɔlɔa. Idjia jara ɔlɔra ūrīnadua.-*

⁶ Maɔ ūrīsidade ne wayaaba egode ɔarrubari tapanesidaa. ⁷ Māwā ɔlɔde Jesura zepeda ādjira tāsia. Maɔbe jarasia:

-Piradrɔdadua. Ne wayarānadua.-

⁸ Ādjia wayacusa aɔlɔdadade Jesura iduɔa nūmɔda unusidaa.

⁹ Eyaɔdeba edaa zesidade Jesuba ādjia nāwā jara ɔasia:

-Bārāba unupedadara ni abaɔa jararānadua aba mɔ, Naɔ Djara Edada ɔrēbabalɔda.-

¹⁰ Maɔne ādjia Jesua iwīdisidaa:

-Māwāra judiorā ley jaradiabadaba ɔcārē cārēā jarabada Elíada naārā zeida ɔlɔda?-

¹¹ Jesuba panusia:

-Wārāda Elíara naārā zeida ɔlɔa ne jūmada bia ɔlɔ carea.† ¹² Baribɔɔlɔ mɔa jaraya Elíara zesida. Māwāmīna ni abaɔa idjira cawaɔaē ɔasia. Āteɔalɔ Ǽberārāba o quīrā panana quīrāca idjira osidaa.‡ Ara maɔ quīrāca mɔ, Naɔ Djara Edadara ādji jɔlwaɔda bia mīgaya.-

¹³ Maɔne Jesu ume nībabadarāba cawasidaa idjia Borocuebari Juaɔnebemada bedēa basida.§

Jesuba warra jai bara ɔlɔ biabida

Marco 9:14-29; Luca 9:37-43

¹⁴ Ādji eyaɔdeba edaa zesidade Ǽberārāda zocārā ābaa duanasidaa. Maɔne Ǽberāda Jesumaa zesia. Maɔ Ǽberāra Jesu quīrāpita chīrāborode cōbepeda jarasia:

¹⁵ -Mɔ Boro, mɔ warrada quīrā djuburiadua. Idjira ara pichia wawabaria, maɔba bia ɔaca. Edaude ɔlɔlɔde ɔaɔbaria idjaba edaude doeda ɔaɔbaria. ¹⁶ Mɔa idjira ɔlɔ ume nībabadarāmaa enesia, māwāmīna poya biabidaē ɔasia.-

¹⁷ Jesuba jarasia:

-jBārāba Ǽcōrēra jɔānacaa! jBārāra dji cadjiruarā! Bārāba jɔānamārēā ɔaba sālbe mɔa droai? Warrara namaa enenadua.-

¹⁸ Jesuba jai quēā jɔretaside warra cacuaɔebemada ēdrasia. Ara maɔda warrara biasia.

¹⁹ Māwānacarea Jesu ume nībabadarāra idjimaa wānapeda āduɔa iwīdisidaa:

-ɔSāwāērā dairāba jɔl jaira poya āyā jɔretaɔē basi?-

²⁰ Jesuba panusia:

-Bārāba mācua Ǽcōrēra jɔānaē panɔ bēra poyadaē ɔasia. Wārāda mɔa jaraya: mostaza ta maārī quiru quīrāca bārāba maārī jɔ panɔbara, naɔ eyaa namabemada āyā ɔade wāduada acasidaa, maɔne eyara āyā ɔade wācasia. Māwā jɔ panɔbara bārāba poya oɔaēra neē bacasia. ²¹ Baribɔɔlɔ jai naɔca bea āyā jɔretaɔi carea Ǽcōrēra iwīdidida panɔa idjaba ne cōdaca ewarida odida panɔa.-*

Jesuba waya idji beaɔidebema jarada

Marco 9:30-32; Luca 9:43-45

‡ **16:28** Daniel 7:13-14. Ununia mɔ, Naɔ Djara Edadara jūmarā Boro bai carea zebɔlɔda. Ebuda ɔlɔa cārēda ununida. Ǽɔalɔmaārā jara ɔlɔa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmaārā jara ɔlɔa Jesu ɔrēbaidebemada, idji bajāna wāinebemada, wa Ǽcōrē Jaure zeidebemada ununida. * **17:5** Deuteronomio 18:15; Isaia 42:1. † **17:11** Malaquia 3:1; 4:5-6. ‡ **17:12** Marco 6:14-29. § **17:13** Mateo 11:14. * **17:21** Griego bedēade Ǽɔalɔ cartade maɔ versíclora neēa.

²² Galilea druade ābaa panasidade Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:
 –Dārāéne m̄, Naḷ Djara Edadara abaaba ēberārāa jidabiya. ²³ Ādjirāba m̄ra beadia,
 baribaraḷ ewari ūbeade m̄ra l̄rēbaya.–
 Maḷ carea ādjirāra bio sopuasidaa.

Jesuba parata Ācōrē de droma carea diada

²⁴ Jesu, idji ume nībabadarā sida Capernauḷ purudaa zesidade Ācōrē de droma carea parata jaḷaḷ pebadarāda Pedromaa wāsidaa. Ādjirāba iwīdisidaa:

–¿Bārāa Jaradiabariba Ācōrē de droma carea paratara diabarica?–[†]

²⁵ Pedroba panusia:

–Māe, diabariba.–

Pedro idji dede eda wāsīde Jesuda naārā bedeasia. Nāwā iwīdisia:

–Baḷa ¿sāwā crīcha baḷ, Simoḷ? ¿Cairāba paratara naḷ ējūāne bea bororāa diadida panḷ? ¿Ara ādji ēberārāba wa āibemarāba diadida panḷ?–

²⁶ Pedroba panusia:

–Āibemarāba diadida panḷ.–

Jesuba idjīa jarasia:

–Māe. Dji boro ēberārāba diadacaa. ²⁷ Dadjira dadji Boro Ācōrē ēberārāa, baribaraḷ maḷ paratara diadia ēberārāba biē crīcharānamārēā. Maḷ bērā doeda beda wade wādua. Dji naārā nībbaraḷ itede acasira paratada unuya. Maḷ paratara edapeda m̄ carea, ba carea biada diadia.–

18

Caida dji dromaara ba

Marco 9:33-48; Luca 9:46-48; 17:1-2

¹ Maḷ ewarīde Jesu ume nībabadarāra idji caita zedapeda nāwā iwīdisidaa:

–Bajāne Baḷba pe erobaḷdebemarāda ¿caida dji dromaara ba?–

² Maḷne Jesuba warra zaqueda trḷpeda ādjirā ēsi nūmasia. ³ Nāwā jarasia:

–Wārā arada m̄ra jaraya: bārāba crīcha panara āyā baḷapeda warrarā quīrāca beadaēbaraḷ, Bajāne Baḷba pe erobaēa. ⁴ Baribaraḷ abaada naḷ warra zaque quīrāca dewararā cāyābara edaara beibaraḷ, Bajāne Baḷba pe erobaḷdebemarāda dji dromaara haya. ⁵ Bariduaba m̄ l̄jā baḷdeba warrarāda bia edaibaraḷ, m̄lda bia edabaraḷ.

⁶ Bariduaba m̄ l̄jā bea dji dromaē quedeada cadjiruade baebibaraḷ, Ācōrēba maḷ ēberāra bio cawa oya. Maḷ cawa oira bio zarea bai bērā biara baḷa maḷ ēberā ochirude yu waibaraḷada j̄napeḷa pusade batabuedida nābaraḷ beumārēā. * ⁷ j̄m̄iā djuburi bea naḷ ējūānebemarāra! Cadjirua obibarira naḷ ējūāne baraa. Maḷra baraya baribaraḷ djārāa ne cadjirua obibari ēberāda bio m̄iā djuburi baḷa.

⁸ Maḷ carea baḷ jawaba wa baḷ j̄rūba b̄la cadjiruada obibaraḷ, maḷ cadjirua o amaaba baá tutapeda āyā batabuedua. Baḷa j̄lwa ababe wa j̄rū ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume haya. Maḷda biara baḷa Ācōrēba b̄ra j̄lwa umé wa j̄rū umé erobada t̄baḷ urua quicamaa batabuei cāyābara. ⁹ Idjaba baḷ dauba b̄la cadjiruada obibaraḷ, maḷ cadjirua o amaaba ēūtapeda āyā batabuedua. Dau ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume haya. Maḷda biara baḷa Ācōrēba b̄ra dau umé erobada t̄baḷ uruade batabuei cāyābara.

Oveja aduadadebema ne jara ba

Luca 15:3-7

¹⁰ Warra zaquerāra igararānada. M̄ra jaraya: bajānebema nezocarā m̄ Zeza quīrāpita duanaba ādjirāra wagabadaa. ¹¹ Wārāda m̄, Naḷ Djara Edadaba dji aduá beada ēdraḷ edai carea zesia.[†]

¹² Bārāba ¿sāwā crīchadi? Ēberāba cien oveja erobaḷdebemada aba aduabaraḷa ¿dji 99 panara eyade amepeda dji aduadada jaḷaḷde wāéca? ¹³ M̄ra wārā arada jaraya: ēberāba idji ovejada unusira dji 99 aduāē bea cāyābara maḷ oveja carea baḷsrīdaara haya. ¹⁴ Ara maḷ quīrāca bārā Zeza bajāne Baḷba quīrācā ni abaḷ warra zaquera aduaida.

Ba djababa cadjiruada osira sāwā oida ba

Luca 17:3

[†] **17:24** Judiorā dji umaquīrā veinte poa l̄taa beaba poaza maḷ paratara diadida panasidaa Ācōrē de droma bia eropanani carea. Ewari umé trajadabari edadada diadida panasidaa. Exodo 30:13-16; 38:25-26; 2 Cronica 24:9-14; Nehemia 10:32. * **18:6** Yu waibaraḷ. Griego bedeaḷe “burro yu” b̄ baḷ. [†] **18:11** Griego bedeaḷe zocārā cartade maḷ versīculora neā.

¹⁵ BΛ djababa bΛda biē oibΛΓΛ, idjimaā wāpeda bāduba panΛne ibiadeba quēēdua. Idjia bΛ bedeada iāsira bārāra ibiadia. ¹⁶ BaribΛΓΛ bΛ bedeara iāēbΛΓΛ, ēberāda aba wa umé idjimaā ededua. Maλrāba jaradia jūma bΛa jara bΛra wārāda.[‡] ¹⁷ Ādjia jarabΛdara idjia ūī quīrīāēbΛΓΛ, Ācōrē iā bēara jūma ābaa trΛpeda ādjirāa maλnebemada jaradua. BaribΛΓΛ Ācōrē iā beaba jarabΛdara ūī quīrīāēbΛΓΛ, idjira Ācōrē adua bΛ quīrāca wa Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebari quīrāca igaradua. ¹⁸ Wārā arada mΛa jaraya: bārāba naλ ējūāne iduaribidaēra Ācōrē bajāne bΛ bida iduaribiēa. Idjaba bārāba naλ ējūāne iduaribi panΛra Ācōrē bajāne bΛ bida iduaribiya.

¹⁹⁻²⁰ Naλda mΛa jaraya: mΛ iā panΛda umé wa ūbea ābaa dji jΛre panΛne mΛ sida mama baya. Maλ bēra bārānebemada umé naλ ējūāne mΛ Zezaa iwīdidi carea bedea auēibΛΓΛ, bārāba iwīdibΛdara mΛ Zeza bajāne bΛba oya.–

Cadjirua quīrādoāē badadebema ne jara bΛ

²¹ Maλbe Jesu caita zepeda Pedroba iwīdisia:

–MΛ boro, mΛ djababa mΛ biē obΛΓΛde ζbarima jūmasāwā quīrādoaida bΛ? ζbarima siete bia bΛca?–

²² Jesuba panusia:

–MΛa jaraya: barima sietebe māwā oiē bΛa ātebΛΓΛ 77 oida bΛa.‡

²³ Bajāne bΛba ēberārā pe eroBΛΓa naλ quīrāca bΛa: ēberārā boroda basia. Ewari āba maλ boroba quīrā basia idjiare beaba idjia parata diađara jēda diađida. ²⁴ Māwā bΛde aba enesidaa. Maλ ēberāba dji boroa paratada waibΛa jēda diađida basia. ²⁵ Maλne idjia cārēba jēda diađida neē basia. Maλ bēra dji boroba idji parata edai carea maλ ēberāda, dji quimada, dji warrarā sida nēdobuei basia djārā nezocada beadamārēā. Jūma maλ ēberāba eroBΛ sida nēdobuei basia. ²⁶ Maλne ēberāra chīrāborode cobepeda dji boroa nāwā bedea djuburiasia: “MΛ boro, mΛ quīrā djuburia jΛādua. MΛa bΛa jūma jēda diaya.” ²⁷ Maλne quīrā djuburiadeba dji boroba jūma dji ēberāba diađida bađara quīrādoapeda idjira ēdΛΛ basia.

²⁸ Maλbe ēberāra wāsia. WābΛΓΛde idji boroare bΛda aba unusia. Maλgaba idjia paratada maārī jēda diađida basia. Maλra osāga jidapeda jarasia: “MΛa diađida bΛra diađua.” ²⁹ Dewarabemaba idji quīrāpita chīrāborode cobepeda jarasia: “MΛ quīrā djuburia jΛādua. MΛa bΛa jūma jēda diaya.” ³⁰ BaribΛΓΛ quīrā djuburiaē basia, ātebΛΓΛ preso bΛbisia aba idjia diađida bađara jūma diabΛΓΛdaa.

³¹ Dji boroare beaba maλra unusidaa. Maλ carea bio sopusidaa. Wānapeda dji boroa jūma nēbΛΓΛsidaa. ³² Dji boroba maλ ēberāra idji quīrāpita trΛpeda nāwā jarasia: “iBΛra nezoca cadjiruaa! BΛa bedea djuburiaside bΛa jēda diađida bađara ζmΛa jūma quīrādoasiēca? ³³ Maλda ζcārē cārē dewarabemara quīrā djuburiaē basi?” ³⁴ Dji borora bio quīrū bΛ bēra maλ ēberāra preso biē obadarā jΛwaeđa bΛsia aba idjia jēda diađida bađara jūma diabΛΓΛdaa.–

³⁵ Maλbe Jesuba jarasia:

–Ara maλ quīrāca bārā djabarāba biē opedađada bārāba sodeba quīrādoadaēbΛΓΛ, mΛ Zeza bajāne bΛba jūma bārāra biē bΛya.–

19

Jesuba mīā amaira biē bΛada ada

Marco 10:1-12; Luca 16:18

¹ Māwā jaradacarea Jesura Galilea druadeba Judea druadaa wāsia Jordaλ do quīrāare. ² Zocārā ēberārāba idjira ēpēsidaa. Mama dji cacua biē queđeara jūma biabisia. ³ Māwā bΛde ācΛΓΛ pariseorāda zesidaa idjira biē bedebidi cawaya. Maλgarāba iwīdisidaa:

–ζUmaquīrāba dji quimada baridua carea amaida bΛca?–

⁴ Jesuba panusia:

–ζBārāba Ācōrē Bedeade acΛđacaca? Naλ ējūā oside Ācōrēba umaquīrāda, wērā sida osia.*

⁵ Idjaba jarasia: “Maλ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima umé ābaa bēya. Māwā cacua aba bΛ quīrāca panania.”† ⁶ Ādjira umé panΛēa, ātebΛΓΛ cacua aba bΛ quīrāca panΛa. Maλ bēra Ācōrēba ābaa bΛđara dji amanacara panΛa.–

⁷ Maλ carea ādjirāba iwīdisidaa:

–Māwāra Moiseba ζcārē cārēā bΛsi abaΛba idji wērāa carta mīā amainebemada diaibΛΓΛ amaida bΛda?–‡

⁸ Jesuba panusia:

‡ 18:16 Deuteronomio 19:15; 1 Timoteo 5:19. Maλrāba. Griego bedeade bΛ bΛa: “Ēberā umé wa ūbea panΛba.” § 18:22

77. Griego bedeade “setenta veces siete” bΛ bΛa. Jesuba jara bΛa dadji biē obΛđara jūma quīrādoaidia panΛda. * 19:4

Genesis 1:27. † 19:5 Genesis 2:24. ‡ 19:7 Deuteronomio 24:1-4.

-Bārāra цаwагга zarea беа бѣрā Моисеба мāwā iduaribisia. Baribагга Ḃcōrēba naḂ ējūā oside māwā quīrāē basia. ⁹ Māa jaraya: bariduaba idji wērā daunemaē бada amapeда dewara wērāda edaibагга, maḂ umaquīrāra daunema бaa. [Idjia amana wērāda dewara umaquīrāba edaibагга maḂ umaquīrā sida daunema бaa.]-Ḃ

¹⁰ MaḂne Jesu ume nībabadarāba idjia jarasidaa:

-Māwā baibагга, biara бaa quima edaēda.-

¹¹ MaḂ carea Jesuba jarasia:

-Jūmarāba quima edaē crīchara poya droadaēa. Ababe Ḃcōrēba maḂ crīchada diaibагга poya deu бaya. ¹² Acаггаba poya warra odacaa māwā topedada бѣрā. Acагга māwā беаа warra orānamārēā ogo opedada бѣрā. Idjaba acаггаba quima edaira crīchadacaa biara ādji Boro Bajāne бa itea ne odi carea.* Bārāda poya deu beadibагга, māwā beadadua.-

Jesuba warra zaquerā bia jara бada

Marco 10:13-16; Luca 18:15-17

¹³ MaḂbe ēberārāba warra zaquerāda Jesumaa enesidaa idji jаwara ādjirā ггḂ бapeда Ḃcōrēa iwidi mārēā. Baribагга Jesu ume nībabadarāba djibarirāda quēāsidaa. ¹⁴ MaḂ carea Jesuba jarasia:

-Idu warra zaquerāra māmaa zebidadua, Bajāne бaba pe eroбaдебemara ādjirā quīrāca panа бѣрā.-

¹⁵ MaḂbe idji jаwara warra zaquerā ггḂ бapeда wāsia.

Parata bara бa Jesu ume bedeada

Marco 10:17-31; Luca 18:18-30

¹⁶ Ewari aba cūdrada Jesumaa zesia. MaḂ cūdraba iwidiisia:

-Jaradiabari, Ḃcōrē ume ewariza zocai баi carea cḂmā cārē biada oida бa?-†

¹⁷ Jesuba panusia:

-cCārē cārēā māa biadebemada iwidi бa?‡ Ni abаada dji biaēa, ababe Ḃcōrēdra dji baa. Bada Ḃcōrē ume ewariza zocai ба quīrā бabагга, idjia obi бa bedeada ijā odua.-

¹⁸⁻¹⁹ Idjia iwidiisia:

-cSāḂgada?-

Jesuba jarasia:

-Mīā bearādua, daunemarādua, ne drаarādua, sewadeba djārāra biē jararādua, бa zezara, бa papa sida wayadua,§ idjaba djārāra quīrādua ara бadji quīrā бa quīrāca.-*

²⁰ Cūdraba jarasia:

-Jūma maḂgага ijā o бaa.† Māa cḂwaēi cārēda oē бa?-

²¹ MaḂne Jesuba idjia jarasia:

-Bada wārāda jipa ба quīrā бabагга, бaa erobara jūma nēdobuede wāpeda dji paratarā ne neē quēdeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erobaya. MaḂbe mḂ ume nībade zedua.-

²² Cūdraba maḂ ūrpeda sopia бesia bio bara бa бѣрā. Ara maḂda wāsia. ²³ MaḂne Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

-Wārāda bio zarea бaa ēberā ne bara бaba Ḃcōrēra idji Boroda бai carea. ²⁴ Wayacusa mḂa jaraya: parata bara бaba Ḃcōrēra idji Boroda бai cāyābara cameyoda āguja uridae eda wāichaara бaa.-

²⁵ MaḂne idji ume nībabadarāba cawa crīchadaē basia. Ḃcōrēba ne bara бeара bia pe erobada crīcha panasidaa. Ḃdjirāba iwidiisidaa:

-Māwāra Ḃcōrēba cḂcaidra ēdra edai?-

²⁶ Jesuba ādjirā acapeда jarasia:

-Ēberāba māwā poya ocaa baribагга Ḃcōrēmaarā oicha бaa.-

²⁷ MaḂne Pedroba Jesua jarasia:

-Ba ēpēni carea daiba ne jūmada amesidaa. cMāēteara cārēda edadi?-

²⁸ Jesuba panusia:

-Wārā arada mḂa jaraya: Ḃcōrēba ne jūma djiwidi oi ewaride mḂ, NaḂ Djara Edadara mḂ bugue biya quīruēde chūmeya. MaḂne bārā mḂ ume nīnara doce buguede chūpanenia Israēdeba yōpedada doce purudebema bororāda beadi бѣрā. ²⁹ MḂ carea bariduaba idji deda, djabarāda, djabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ējūāda ameibагга,

§ 19:9 Griego bedeade acагга cartade bedea corchetede бara neēa. * 19:12 1 Corinto 7:1-9. † 19:16 Griego bedeade acагга cartade "Jaradiabari Bia" бa бaa. ‡ 19:17 Baa cCārē cārēā māa biadebemada iwidi бa? Griego bedeade acагга cartade nāwā бa бaa: "cCārē cārēā mḂa dji baaada a бa?" § 19:18-19 Exodo 20:12-16. * 19:18-19 Levitico 19:18. † 19:20 Jūma maḂgага ijā o бaa. Griego bedeade acагга cartade idjaba "cūdra edaḂba" бa бaa.

idjia amena cãyãbara cien edaya idjaba Ācōrē ume ewariza zocai ßaya.† 30 Mãwã dji jĩrũarebemada dji nabemarãda beadia, dji nabemarãda dji jĩrũarebemada beadia.

20

Uva néudebema ne jara ßa

¹ Ācōrēba ēberãrã pe erobãra naĵ quĩrãca ßaa. Néu djibarida basia. Ewari aba diapededa ēberãrãda idji uva néude trajadamãrēã jãrãde wãsia. ² Ācãrã ēberãrã ume bedea ßasia ewari abaa carea paratada diada. Maĵbe ādjirãra idji uva néudaa trajade wãbisia.

³ Āmãdau āĵa babãrãde djibarira wayacusa purudaa wãsia. Mama ēberãrã bari beada dewara unusia. ⁴ Ādjirãa jarasia: “Bãrã sida mĵ néude trajade wãnadua. Maĵbari mĵa paratada aride diaya.” Ara maĵda wãsidaa. ⁵ Umatipa idjaba ĵmãdau buyadacarea djibariba abarica osia. ⁶ Maĵbe ĵmãdau bæboðode wayacusa purudaa wãsia. Ēberãrã bari beada dewara unupeda iwidiisia: “ĵCãrē cãrēã idi trajadaē panã?” ⁷ Ādjirãba panusidaa: “Ni abaa ßa daia trajada diadaē panã bërã.” Maĵne idjia jarasia: “Bãrã sida mĵ néudaa trajade wãnadua. Maĵbari mĵa paratada aride diaya.”*

⁸ Queubodode djibariba trajadebema boroa jarasia: “Dji traja panãra trãcuapeda ādji trajapedadabari paratada diadua. Dji jĩrũare zepedadarãa naãrã diadua. Naãrã zepedadarãa jĩrũare diadua.” ⁹ Āmãdau bæboðode trajade wã pananara dji boromaa zesidaa. Maĵne ādjiza ewari aba daucha trajada quĩrãca edasidaa. ¹⁰ Maĵ bërã dji naãrã trajade wã panana zesidada crĩchasiidaa parata waĩbãra edaðida baribãrã abarica edasidaa. ¹¹ Maĵ carea néu djibari ume biē duanesidaa. ¹² Nãwã jarasidaa: “Jãĵ jĩrũare zepedadara hora ababe trajasidaa, baribãrã ßaa dairãa diada quĩrãca ādjirãa bida diasia. Dairãdãrã beseade ewari daucha trajasidaa.” ¹³ Baribãrã néu djibariba abaa jarasia: “Ache, mĵa ßãra jipa o ßaa. ĵãra mĵ ume bedea ßasiēca ewari ababema parata carea trajaida?” ¹⁴ ßã paratara edapeda wãdu. Mĵa ßãa diada quĩrãca dji jĩrũare traja pananaa dia quĩrã ßaa. ¹⁵ ĵBamaarã mĵ paratara mĵdjia o quĩrã ßã quĩrãca oiē ßãca? Mãra ēberã bia bërã ĵãra biē nũmãca?”

¹⁶ Ara maĵ quĩrãca dji jĩrũarebemada dji nabemarãda beadia, dji nabemarãda dji jĩrũarebemada beadia.–†

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Marco 10:32-34; Luca 18:31-34

¹⁷ Jesu Jerusaleãnaa wãbãrãde zocãrã ēberãrãda idji ume wãsidaa. Maĵne idji ume nĩbabadarã doce panãda jĩgabe edepeda ādjirãa jarasia:

¹⁸ –Ūrĩnadua, dadjirãra Jerusaleãnaa wãbãdaa. Jãma abaa ßa mĵ, Naĵ Djara Edaðara jidabiya sacerdotete bororãba, judiorã ley jaradiabadarã bida cawa odamãrēã. Ādjirãba jaradia mãra beuida ßada. ¹⁹ Maĵbe mãra judiorãea diada. Maĵgarãba mãra ipida biē jaradapeda, udapeda crude cachidia. Baribãrã ewari ũbeade mãra ãrēbaya.–

Zebedeo warrarãba iwidiipedada

Marco 10:35-45

²⁰ Mãwãnacarea Zebedeo quimada, idji warrarã sida Jesumaa zesidaa. Maĵ wërãba Jesua bedea ĵcuburiai carea idji quĩrãpita chĩrãborode cobesia. ²¹ Maĵne Jesuba iwidiisia:

–Baa ĵcãrēda quĩrã ßã?–

Idjia panusia:

–Bã ĵmãrã boroda bebãrãde za mĵ warrarã umē panãda aba ßã ĵãwa araare, aba ßã ĵãwa acãare ßãdua.–

²² Maĵne Jesuba jarasia:

–Bãrãba adua panãa cãrēda iwidi panãda. Mãra bio bia mĩgaya. ĵBãrã sida ara maĵ quĩrãca bia mĩgadi carea panãca?–‡

Ādjia panusidaa:

–Mãē, bia mĩgadi carea panã.–

²³ Maĵne Jesuba jarasia:

–Bãrã sida wãrãda mĵ quĩrãca bia mĩgadia.§ Baribãrã mĵ ĵãwa araare, mĵ ĵãwa acãare chũpananida mĵa poya diaēa. Mĵ Zezabãrã mama chũpananida erobãa.–

²⁴ Santiagoba, Juaĵ ume iwidiipedadada waabema die panãba ũrĩsidade ādji ume quĩrũsidaa. ²⁵ Maĵne Jesuba ādjirã trãcuapeda jarasia:

‡ 19:29 Quima. Griego bedede ãcãrã cartade maãra neã. * 20:7 Maĵbari mĵa paratada aride diaya. Griego bedede ãcãrã cartade maãra neã. † 20:16 Griego bedede ãcãrã cartade idjaba ßã ßaa: “Ācōrēba zocãrã trã ßaa, mãwãmĩna zocãrãēbe edaya.” ‡ 20:22 Griego bedede nãwã ßã ßaa: “ĵBãrãra mĵ borocuedi quĩrãca borocuedica? ĵMãa doida ßãra bãrã bida poya dodica?” § 20:23 Jesuba jarada quĩrãca wãrãda mãwãsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

-Bārāba cawa panla naļ ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadada. Ādjirāba unubibadaa ādjia jarabādara jūmarāba ījā odida panlada. ²⁶ Baribara bārāra māwā beadiē panla. Bārānebemada dji dromada ba quīrā bābāra waabemārā nezocada baida bāa. ²⁷ Dji dromaara ba quīrā bāra jūmarā cāyābara edaara baida bāa. ²⁸ Maļ quīrāca mļ, Naļ Djara Edadara zeē bāa ēberārā mļ nezocarāda beadamārēā. Ātebāra ze bāa ēberārā nezocada bai carea. Māwā māra beuya zocārā ēberārāda ēdra bāi carea.-

Jesuba dauberrea bea umé biabida

Marco 10:46-52; Luca 18:35-43

²⁹ Jerico purudeba ēdrasidade Jesu caidu ēberārāda zocārā wāsidaa. ³⁰ Māwā wānane dauberrea panlada umé o icawa chūpanasidaa. Jesu ādji caita wābāra da ūrīsideade nāwā biasidaa:

-Dai Boro, Davideba zeda, दौरा quīrā djuburiadua!-

³¹ Maļne ēberārāba ādjira chupeadāmārēā quēāsidaa, baribara ādjia wetara biasidaa:

-Dai Boro, Davideba zeda, दौरा quīrā djuburiadua!-

³² Maļbe Jesura nūmesia. Ādjira trāpeda iwīdisia:

-¿Cārēda quīrā panla māa oida?-

³³ Ādjia jarasidaa:

-Dai Boro, quīrā panla dai dauba unu beida.-

³⁴ Jesuba ādjira mīā djuburi ununa bērā ādji daura tāsia. Ara maļda unu panenapeda Jesu ume wāsidaa.

21

Jesu Jerusaleñe jūēna

Marco 11:1-11; Luca 19:28-40; Juaļ 12:12-19

¹ Jerusaleñ caita jūēbadaē Betpague purude Olivo eya carra jūēsidea. Maļne Jesuba idji ume nībabadarāda umé purudaa diabuesia. ² Ādjia nāwā jarasia:

-Dadjirā quīrāpe bā purudaa wānada. Ara jūēbadaē burro wērā warra bara bāda jā nūmāda ununia. Ērā edadapeda umena māmaa enenadua. ³ Abāba bārāa cārē cārēā māwā o panlada iwīdibara, nāwā jaradadua: "Dadji Boroba quīrā bāa. Baribara nane jēda diabueya."-

⁴ Maļgara māwāsia Ācōrēneba bedeabariba jarada quīrāca. Nāwā jarasia:

⁵ Siol purudebemarāa nāwā jaradadua:

Acadadua, bārā boroda burro lāļ bārāmaa zebāra.

Dji droma quīrāca zeē bāa. Burro zaque lāļ zebāra.*

⁶ Ara maļda Jesu ume nībabadarā umé panara wānapeda Jesuba jarada quīrāca osidaa.

⁷ Burro wērāra, dji warra sida Jesumaa edadapeda ādjia cacuade jā panara burro lāļ bāsidaa. Maļbe Jesura lāļ chūmesia Jerusaleñ purudaa wāi carea. ⁸ Ēberārā cābana cuabusiba Jesu bia edadi carea ādjia cacuade jā panara ode tōcua wāsidaa. Dewararāba bacuru jawate quedua bara beada bāā tucudapeda ode bācua wāsidaa. ⁹ Maļne zocārā ēberārā idji na nīnaba, caidu zebada bida nāwā bāga duanasidaa:

¡Bio bia quīrua Davideba zedara!

¡Bio bia bāa Ācōrē trāneba zebāra!† ¡Bio bia quīrua Bajāne bāra!

¹⁰ Jesu Jerusaleñe jūēside purura bāga duanesia. Nāwā iwīdibadjidaa:

-Idjira ¿caida jāwā bā?-

¹¹ Iwīdibadaza Jesu ume zepedadarāba panubadjidaa:

-Jālgara Jesua, Ācōrēneba bedeabariba. Idjira Nazare purudebema, Galilea druadebema.-

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jarecuada

Marco 11:15-19; Luca 19:45-48; Juaļ 2:13-22

¹² Māwānacarea Jesura Ācōrē de dromanaa wāsia. Mama dajada Ācōrēa diadi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo bea sida zocārā duanasidaa. Idjaba lāra bāa Ācōrē de dromane diaida bā paratara dji druā āiba zebādarāa nēbāa nēdobuebadjidaa āibema paratara diacara panana bērā. Māwā duanane Jesuba ādjirāra jūma āyā jaretacuasia.‡ Dji parata nēdobuebadarā mesa beada, puchirā nēdobuebadarā bugue sida jūma coracuasia. ¹³ Ādjirāa nāwā jarasia:

* **21:5** Zacaria 9:9. † **21:9** Salmo 118:25-26. Bio bia quīrua. Arameo beadeē jarabadaa "Hosana." ‡ **21:12** Zacaria 14:21.

-Ăcōrē Bedeade nāwā bĀ bĀa: “MĀ dera dji iwidi bada de adia.” BaribĀrĀ bārāba “ne drĀabadarā mīrūbada uria” quīrāca eropanĀa.-§

¹⁴ Jesu Ăcōrē de droma dajada baside dauberrea beada, jīrū biē bea sida idjimaā zesidāa. MaĀne ādjirāra biabicusia. ¹⁵ BaribĀrĀ Jesuba mama ne ununaca o bĀda sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida biē unusidāa.* Māwā duanĀne warrarāba Jesua nāwā jīgua jara panasidāa: “jBio bia quirua Davideba zedara!” MaĀ ūrĀbadade sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida quīrūsidāa. ¹⁶ Ādjirāba Jesua nāwā jarasidāa:

-ķMāwāra naĀ warrarāba jara duanĀda bĀa bia ūrĀ bĀca?-

Jesuba panusia:

-Māē. ķBārāba naĀ bedeara acĀdacaca?

BĀa warrarāda, ju do quēdea sida bĀsia bĀa bia bedeadamārēā.-†

¹⁷ MaĀbe Jesuba ādjirā amepēda JerusaleĀneba Betanianāa cāme wāsia.

Higojō purruba nūmena

Marco 11:12-14, 20-26

¹⁸ Nurēma diapeda Jesura wayacusa JerusaleĀnaa wāsia. WābĀrĀde jarra nūmesia.

¹⁹ MaĀne higojōda o caita unusia. BaribĀrĀ araa jūēsīde quēdua awa nūmĀda unusia.‡ MaĀ carea higojōa jarasia:

-jBĀra waa zauē baya!-

Ara maĀda higojōra purrubasia. ²⁰ Jesu ume nĀbabadarāba maĀ unusidāde cawa crĀchadaē bērā iwīdisidāa:

-ķSāwāērā jĀĀ higojōra abēda purrubasi?-

²¹ Jesuba panusia:

-Wārā arada mĀa jaraya: bārāba iwīdi panĀra Ăcōrēba wārāda oida ījānibĀrĀ, idjaba poya oēda crĀchadaēbĀrĀ, mĀa jĀĀ higojō oēda cāyābara waiĀbĀra oēda. Bārāba za bĀ eyaa namaĀba pusade tēūne wāduada adibĀrĀ, bārāba jarabĀda quīrāca māwāya. ²² Bārāba Ăcōrēa iwīdibĀdara wārāda edadīda ījānibĀrĀ, edadīa.-

ķCai trĀneba Jesuba jaradia bĀ?

Marco 11:27-33; Luca 20:1-8

²³ Jesura waya Ăcōrē de droma caita jūēpeda jaradia besia. Māwā bĀde sacerdote bororāda, judiorā dji dromarā sida idjimaā zesidāa. Ādjirāba idjĀa iwīdisidāa:

-BĀa nama o bĀra ķcaiba obi bĀ?-§

²⁴ Jesuba panusia:

-MĀa bida bārāa iwīdiya. Bārāba panusidara mĀa jaraya caiba mĀa māwā obi bĀda.

²⁵ ķCaiba JuaĀra diabuesi borocuemārēā?* ķĒberāba wa Bajāne BĀba?-

MaĀne ara ādjiduba jara duanesidāa:

-Bajāne BĀba diabuesidāa adibĀrĀ, idjĀa jaraya: “MaĀda ķcārē cārēē ījānaē basi?”

²⁶ BaribĀrĀ ķsāwā jarađi ēberāba diabuesidāa?-

ĀdjĀa māwā jara panasidāa purura waya panĀ bērā. Purumaarā JuaĀra Ăcōrēneba bedēabari basīa. ²⁷ MaĀ bērā Jesua jarasidāa:

-Daiba adua panĀa.-

MaĀne Jesuba jarasia:

-Māēteara mĀa bida bārāa jaraēa caiba mĀa jāwā obi bĀda.-

Warra umē panĀnebema

²⁸ Māwā duanĀne Jesuba sacerdote bororāa, judiorā dji dromarāa bida jarasia:

-Bārāba naĀ ne jara bĀdebeama ķsāwā crĀcha panĀ? Ēberāda basia. MaĀ ēberāba warrada umē erobasia. Ewari aba dji nabemaa nāwā jarasia: “Warra, nane mĀ nēude trajade wādua.” ²⁹ MaĀne dji warraba panusia: “jMĀra wāēa!” BaribĀrĀ jēda crĀchapeda trajade wāsia. ³⁰ Idjaba dewarabemaa dji zezaba abarida jarasia. MaĀne dji warraba panusia: “Bia bĀa, zeza, mĀra wāya,” baribĀrĀ wāē basīa. ³¹ MaĀba bārāmaarā ķsāĀgĀba dji zezaba quīrĀ badara ījā osi?-

§ 21:13 MĀ dera dji iwīdibada de adia. Isaia 56:7. Ne drĀabadarā mīrūbada uria. Jeremia 7:11. * 21:15 2 Samuel 5:8 carea judiorāba jarabadiđāa dauberrea beada, jīrū biē bea sida Ăcōrē de dromanaa wācara panĀda. † 21:16 Salmo 8:2. ‡ 21:19 Israel druađe higojō dji ca zaquēda marzo jedecode, abrilde bida codīda panĀa. Dji ca zaquera ununibĀrĀ cawabadaa junione maārĀ zauīda idjaba agostodeba aba octubredāa waiĀba zauīda. BaribĀrĀ Jesuba quēdua awa ununa bērā cawasia jūma maĀ poade higojōra zauēda.

§ 21:23 BĀa nama o bĀra. MaĀgĀba jara bĀca bĀa Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jĀrecuadada. BaribĀrĀ āībērā jara bĀa sāwā Jesura JerusaleĀne jūēnada, idjĀa dauberrea bea, jīrū biē bea sida Ăcōrē de droma caita biabīdadā, wa purua jaradia bĀda. * 21:25 Mateo 3:1-12; JuaĀ 1:6-28.

Ādjirāba panusidaa:

-Dji nabemaba.-

Maāne Jesuba ādjirāa jarasia:

-Māē. BaribāṬA wārā arada māa jaraya: Romanebema boro itea parata jaṬA pebadarāda, wērārā audua bea sida bārā cāyābara Ācōrē purudebemarāda beadia. ³² Bārā jipa nībadamārēā Juaḷba jaradiade zesia, māwāmīna ījānaē basia. BaribāṬA Romanebema boro itea parata jaṬA pebadarāba, wērārā audua bea bida ījāsidaa. Idjaba bārāba maāra unusidamīna ījāni carea jēda crīchadaē basia.-

Djārā néu acḷbadadebema ne jara bā

Marco 12:1-12; Luca 20:9-19

³³ Ūrīnadua. Dewaradeba ne jaraya. Ēberāda basia. Ewari aba maā ēberāba uvada upeda idji néura mōgaraba auđu jūrā casia. Uva ba piabari sida osia. Idjaba deda āṬA osia mamaḷba jūma acḷi carea. Maābe idji néura āCARA ēberārā jaḷwaeda basia. Ādjirā ume bedea basia néu zaubāṬAde jūmasāwā idjia diadida panḷA. Māwā bedea bāpeda djibarira dewara druadaa wāsia. ³⁴ Maābe uva jara baboḷode djibariba idji nezocarāda diabuesia néudebema idjia diadida panara edade wānamārēā. ³⁵ Maāne dji néu acḷ panaba idji nezocarāra jidacuasidaa. Aba puosidaa, aba beasidaa, idjaba aba mōgaraba tabari jaretasidaa. ³⁶ Māwānacarea djibariba dewara nezocarāda diabuesia. Maāḷarāra dji naārā wāpedada cāyābara cābanaara panasidaa, baribāṬA néu acḷ panaba ādjirā sida abari quīrāca biē osidaa.

³⁷ Jīrūare djibariba idji warrada ādjirāmaa diabuesia. Nāwā crīchasia: “Mā warradrā wayadia.” ³⁸ BaribāṬA ādjirāba maā warra unusidade ara ādjiduba jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba erobāra jūma edaya. Idjira beatadia! MāwābāṬA dji ējūāra dadjirā itea beya.” ³⁹ Ara maāda warrara jidadapeda néu āi ededapeda beasidaa. ⁴⁰ Jāḷbe djibari zebāṬAde idji néu acḷ panara ḷsāwā obā?-

⁴¹ Maāne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida nāwā panusidaa:

-Idjia quīrā djuburia neē maā ēberā cadjiruarāra beapeda dewara ēberārā ume bedea bāya idji néu acḷdamārēā. Maāḷa ēberārāba idji néudebema diadida panara uva jara diadia.-

⁴²⁻⁴³ Maāne Jesuba ādjia jarasia:

-Ācōrēba bārā cāyābara dewararāda pe erobeya. MaāḷarābāṬA idjia quīrā bāra odia. Bārāba ḷĀcōrē Bedeade acḷadacaca? Nāwā jara bāa: De obadaba mōgara igarapedadara dji biara bāda besia. Dadjirā Boroba māwā oda bērā dadjirāmaarā bio biya quīrua.†

⁴⁴ Bariduada maā mōgara āṬA baeibāṬA abeda jūma bāḷAZOaya, idjaba maā mōgarada abāa āṬA baeibāṬA dji ēberārā pepede tabeya.‡

⁴⁵ Sacerdote bororāba, parisorā bida maā ne jaraḷara ūrīsidade cawasidaa Jesuba ādjidebemada bedea bāda. ⁴⁶ Maā carea ādjirāba Jesura jida quīrā panasidaa. BaribāṬA puruda waya panā bērā idu basidaa. Puruba crīcha basia Jesura Ācōrēneba bedebarida.

22

Ne cobada waibādeba ne jara bā

Luca 14:15-24

¹ Jesuba wayacusa sacerdote bororāa, judiorā dji dromarā bida dewara ne jara bādeba jarasia:

² -Ācōrēba ēberārā pe erobāra naā quīrāca bāa: ēberārā boroda basia. Idji warrada quima edabāṬA bērā bāsrida ne cobada waibāda obisia. ³ Idji nezocarāda wābisia idjia jaṬedarā trānamārēā. BaribāṬA ze quīrānaē basia.

⁴ Maābe dewara nezocarā wābibāṬAde nāwā jarasia: “Māa jaṬedarāa jaradadua pacada, dewara animarā boreguea bea sida beapeda codira jūma o erobāda. Ādjirāa jaradadua jūma wi nūmā bērā mā warra quima edabāṬA carea bāsrida ne codimaa zedamārēā.” ⁵ BaribāṬA idjia jaṬedarāba ījānaē basia. Abaḷda idji ējūā acḷde wāsia. Dewarada idji ne nēdobuebarimaa wāsia. ⁶ ACARABA dji boro nezocarāra jidadapeda puodapeda beasidaa. ⁷ Maā carea dji borora bio quīrūsia. Idji sordaorāda wābigapeda maā miā beapedadara quenānapeda ādji purura babuesidaa.

⁸ Māwānacarea dji boroba idji nezocarāa jarasia: “Mā warra quima edabāṬA carea bāsrida codira jūma wisia baribāṬA māa jaṬedarāra nama panani carea bia pananaē basia. ⁹ Maā carea dewara ēberārāda o beaza jaṬAde wānadua. Bārāba unubadarāa jaradadua mā warra

† **21:42-43** Salmo 118:22-23. ‡ **21:44** Griego bedeade ḷCARA cartade maā versicūlora neēa. Mōgara. ACADua Isaia 8:14-15; Daniel 2:34-35, 44-45.

quima edabara carea basrida ne codimaa zedamārēā.”¹⁰ Ara maāda idji nezocarāra o beaza wāsidaa. Eberārā dji biarāda, dji cadjiruarā sida zocārā jarasidaa. Māwā de dromara eberārāba bira nūmesia.

¹¹ Dji boroba jarabidarā acalde wāsida eberāda aba unusia djo quima edabada ewaride jarabidara jāē bada. ¹² Dji boroba maā eberāa iwīdisia: “Ache, bara isāwā nama eda ze ba djo jāē bada?” Dji eberāra chupea besia. ¹³ Maāne dji boroba idji nezocarāa jarasia: “Naā eberā jarawara, jirū sida cabaradapeada dajadaa pāimane batabuedadua. Mama beara aujā panania idjaba puaba quida ichia panania.” ¹⁴ Ācōrēba zocārā trā ba, māwāmīna zocārāēbe edaya.–

ĴRomanebema boro itea parata jarabedade diadida panaca?

Marco 12:13-17; Luca 20:20-26

¹⁵ Māwānacarea pariseorāra bedea ausidaa Jesu biē bedeabidi carea. ¹⁶ Maā carea pariseorāba ādji ume nibabadarāda, Herodeare bea sida Jesumaa diabuesidaa. Maāgarāba Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, daiba cawa panaba bara eberā jipa bada. Ba wārā bedea Ācōrē odebemada jumarāa jaradiabaria. Ni abaada biara unuca bēra ni abalaba bla awara crīchabidacaa. ¹⁷ Māēteara naāgādebemada sāwā crīcha bada dairāa jaradua. Romanebema boro itea parata jarabedada Ĵdadjī judiorāba diadida bia bāca wa biē ba?–

¹⁸ Idji biē odi carea māwā panara Jesuba cawa basia. Maā bēra jarasia:

–Bārā dji biaca bearā, Ĵcārē cārēā māra biē bedeabi quirā panā? ¹⁹ Parata pichi dadjia diabadada aba acalbidadua.–

Ara maāda parata pichida aba acalbisidaa.* ²⁰ Jesuba acalpeda iwīdisia:

–ĴCai quirādarrada naā paratade ba? ĴCai trāda ba?–

²¹ Ādjia panusidaa:

–Romanebema borodeda.–

Maābe Jesuba jarasia:

–Māwā baibara Romanebema borodera Romanebema boroa diadadua, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diadadua.–

²² Maā ūribadade cawa crīchadaē basia. Ara maāda āyā wāsidaa.

Beudarā lrēbadidebema Jesuba jarada

Marco 12:18-27; Luca 20:27-40

²³ Ara maā ewaride acalra saduceorāda Jesumaa zesidaa. Saduceorāba jarabadaa beupedadara lrēbadacada.† Maā bēra Jesu nāwā jarasidaa:

²⁴ –Jaradiabari, Moiseba jarasia eberāda warra neē bade jaidabara, idji djababa dji pēdra wērāra edaida bada dji djaba jaidada itea warra unui carea.‡ ²⁵ Ewari aba dairā tāēna siete djabarāda panasidaa. Dji nabemada quima edasia baribara warra neē jaidada bēra idjiarebema dji pēdra wērāra edasia. ²⁶ Baribara maā sida warra neē jaidasia. Idjaba dji ūbeabema sida abari quirāca māwāsia. Jūma maā siete panara abarica māwāsidaa. ²⁷ Māwānacarea dji wērā sida jaidasia. ²⁸ Maā siete djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra lrēbadi ewaride Ĵsālgaba idjira erobei?–

²⁹ Maā carea Jesuba panusia:

–Bārāba Ācōrē Bedeada, idji abara sida adua panā bēra āi crīcha panā. ³⁰ Ūrinadua. Lrēbadi ewaride eberāra quima edadaēna ni quima diadaēna, ātebala Ācōrē bajānebema nezocarā quirāca beadia. ³¹ Ācōrēba beupedadara lrēbadidebema jaradara Ĵbārāba acalpacaca?

³² Nāwā jarasia: “Māra Abrahā Ācōrēa, Isa Ācōrēa, idjaba Jacobo Ācōrēa.”§ Idjira beu bea Ācōrēa, ātebala zocai bea Ācōrēa.–

³³ Jesuba māwā jaradia ba ūribadade eberārāba cawa crīchadaē basia.

Ācōrēba obi ba bedea dji dromaara ba

Marco 12:28-34

³⁴ Pariseorāba cawasidaa Jesuba saduceorāra chupeabisida. Maā carea ādjirāra ābaa dji jaradapeada Jesumaa wāsidaa. ³⁵ Aba judiorā ley jaradiabari basia.* Maāgaba Jesu biē bedeabi carea nāwā iwīdisia:

³⁶ –Jaradiabari, Ācōrēba obi ba bedeadebemara Ĵsālgada dji dromaara ba?–

³⁷⁻³⁸ Jesuba nāwā panusia:

* 22:19 Parata pichi. Griego bedeade “denario” ba ba. † 22:23 Hecho 23:8. ‡ 22:24 Deuteronomio 25:5-10.

§ 22:32 Exodo 3:6. * 22:35 Judiorā ley jaradiabari basia. Māra griego bedeade acalra cartade neēna.

-Dji naārābema bedeaba nāwā jara ɓaa: “Jūma ɓa soɗeɓa, jūma ɓa jauredeɓa, idjaba jūma ɓa crīchadeɓa ɓa Boro Ācōrēra quīrīādua.”[†] Ācōrēba obi ɓa bedeadebemara maɓdra dji dromaara ɓaa. ³⁹ Idjaba maāre ɓada abari quīrāca ɓaa. Maāgɓa nāwā jara ɓaa: “Djārāra quīrīādua ara ɓadji quīrīā ɓa quīrāca.”[‡] ⁴⁰ Maɓ crīcha droma umé panɓa dadjirāba ījā odīɓaɓa, jūma Ācōrēba Moisea diada leyra idjaba Ācōrēneba bedeabadarāba ɓapedada sida odia.

Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ɓai warra?

Marco 12:35-37; Luca 20:41-44

⁴¹ Pariseorā wadi arima duanane Jesuba ādjirāa iwīdisia:

⁴² -Bārāmaarā Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ɓaideɓa zeɓi?-

Ādjirāba panusidaa:

-Davideɓa zeya.-

⁴³ Maāne Jesuba iwīdisia:

-Māwā baibaaɓa, Daviɓa ɓsāwāērā Ācōrē Jauredeɓa idjira mɓ Boroada asi? Daviɓa nāwā jarasia:

⁴⁴ Dadjirā Boroɓa mɓ boroa jarasia: mɓ ɓawa araare chūmedua aba ɓa ume dji quīrūrā mɓa ɓa ɓawaɓa ɓaɓaɓa.[§]

⁴⁵ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada Daviɓa mɓ Boroada asibaɓa, ɓsāwā Davi warra bai?-

⁴⁶ Maāne ni abaɓa Jesua poya panunaē basia. Idjaba maā ewariēɓa ɓtaa idjia iwīdiɓa wayasidaa.

23

Jesuba pariseorā biē jarada

Marco 12:38-40; Luca 11:37-54; 20:45-47

¹ Māwānacarea Jesuba idji ume nībabadarāa, dewara ēberārāa bida nāwā jarasia:

² -Judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida Moiseba jaradia ɓadara jaradiabadaa.

³ Maā bēra ādjirāba jarabadara jūma ījā odadua. Baribaɓa ādjirāba ara ādjia jaradia panɓa quīrāca odacaa. Maā bēra ādjirāba o panɓa quīrāca orānadua. ⁴ Ādjirāba ēberārāa bedeɓa zareada ījā obibadaa ne ɓagaɓa ataubi panɓa quīrāca. Baribaɓa aride ījā odamārēā ni maārī bida careɓadacaa.

⁵ Ādjirāba ne jūmada obadaa dewararāba bia ununamārēā. Ācōrē bedeɓa cartade ɓadara buchaca zaquede eɓa ɓadapeda ādji dratude, ɓawapotide bida jɓbadaa. Baribaɓa dji buchacara joubaa obadaa dewararāba bia ununamārēā. Idjaba maā careɓa ādjia jɓbada ide jizojizoa drasoɓa beada cajudapeda jɓbadaa.* ⁶ Ābaa ne cobadade ādjira dji dromarā chūmedade chūme quīrīābadaa. Judiorā dji jareɓada deɓe bida ara maā quīrāca obadaa. ⁷ Idjaba purude nīnane quīrīābadaa ēberārāba ādjia wayaadeɓa “Mērā, Jaradiabari” adida.

⁸ Baribaɓa bārāra jūmaena djabarā bēra idjaba Jaradiabarida aba eropanɓa bēra quīrīāniē panaa ēberārāba bārāa “Jaradiabari” adida.† ⁹ Maā awara naɓ dudabema ni abaɓa “dai zeza” arānadua, Zezada aba bajāne eropanɓa bēra. ¹⁰ Idjaba quīrīārānadua ēberārāba bārāa “dai boro” adida, bārā Boroɓa ababaɓa ɓa bēra. Idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaa. ¹¹ Bārāneɓemada dji dromaara ɓara waabemarā nezocada ɓaida ɓaa. ¹² Bariduada dji dromaara ɓa quīrīā ɓaɓaɓa Ācōrēba eɓaara ɓaya. Abaɓa ara idjida eɓaara ɓaɓaɓa Ācōrēba dji dromaara ɓaya.

¹³ Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ɓearā, mīā djuburi panaa Ācōrēba cawa oi bēra! Bārāba ēberārāa Ācōrēba pe erobadeɓemada idu cawabidacaa. Quīrīānaē panaa idjia bārāra pe erobaida idjaba dewararāba māwā quīrīā panɓa sida bārāba iduaribidacaa.

¹⁴ Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ɓearā, mīā djuburi panaa Ācōrēba cawa oi bēra! Pēdra wērārāba erobeara jūma jārīɓadamīna dji biarāɓa crīchabiēi careɓa jūmarā quīrāpita dārā Ācōrēa iwīdibadaa. Maā careɓa Ācōrēba bārāra biara cawa oya.‡

¹⁵ Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ɓearā, mīā djuburi panaa Ācōrēba cawa oi bēra! Naɓ ējūāne, pusaɓe bida ɓarɓabadaa bārāba jaradia nīnada abaɓa ījābidi careɓa. Baribaɓa maā ījāɓaɓa bārā cāyābara biēara ɓepeda wetara tɓaɓa uruade ɓaida ɓaa.

¹⁶ Bārāra mīā djuburi panaa Ācōrēba cawa oi bēra! Dauberrea bea quīrāca panaa. ɓsāwā purura jipa pe edubi? Nāwā āi jaradiabadaa: bariduaba Ācōrē de droma trāneɓa wārāda

† 22:37-38 Deuteronomio 6:4-5. ‡ 22:39 Levitico 19:18. § 22:44 Salmo 110:1. * 23:5 Deuteronomio 6:6-9; Numero 15:37-41. † 23:8 Jaradiabarida aba eropanaa. Griego bedeade ɓagaɓa cartade maāre ɓa ɓaa: “Idjira Critoa.”

‡ 23:14 Griego bedeade ɓagaɓa cartade maā versiculora neēa.

ne oida jaraibΛΓΛ, mǎwǎ oē sida cadjiruǎēana abadaa. BaribΛΓΛ Ācōrē dede Ɂa oro trǎneba ne oida jaraibΛΓΛ, wǎrǎda oida Ɂada abadaa. ¹⁷ ¡Bǎrǎra crĭcha neē beaa! ¡Dauberrea bea quĭrǎca panΛa! ¿Sǎlda biara Ɂa? ¿Ācōrē de dromada dji oro cǎyǎbara biara Ɂa? Maǎ orora Ācōrē itea bia Ɂa ababe Ācōrē dede Ɂa bērǎ.

¹⁸ Bǎrǎba naǎ sida jarabadaa: “Baridubaba animarǎ babue diabada trǎneba wǎrǎda ne oida jaraibΛΓΛ, mǎwǎ oē sida cadjiruǎēa. BaribΛΓΛ dji animarǎ trǎneba ne oida jaraibΛΓΛ, wǎrǎda oida Ɂa.” ¹⁹ ¡Bǎrǎra crĭcha neē beaa! ¡Dauberrea bea quĭrǎca panΛa! § ¿Sǎlda biara Ɂa? ¿Ne babue diabada dji animarǎ cǎyǎbara biara Ɂa? Maǎ animarǎra Ācōrē itea bia Ɂa ababe ne babue diabada ǎǎ Ɂa bērǎ.

²⁰ Ūrĭnadua: abaɁba ne babue diabada trǎneba wǎrǎda ne oida jaraibΛΓΛ, ababe maǎ trǎneba mǎwǎ oida jaraē Ɂa. ĀtebΛΓΛ maǎ ǎǎ Ɂa animarǎ trǎneba mǎwǎ oida jara Ɂa. ²¹ Maǎ awara abaɁba Ācōrē de droma trǎneba wǎrǎda ne oida jaraibΛΓΛ, ababe maǎ trǎneba mǎwǎ oida jaraē Ɂa. ĀtebΛΓΛ Ācōrē maǎ dede Ɂa trǎneba mǎwǎ oida jara Ɂa. ²² Maǎ awara abaɁba bajǎ trǎneba wǎrǎda ne oida jaraibΛΓΛ, Ācōrē bugue trǎneba mǎwǎ oida jara Ɂa idjaba Ācōrē mama chūma trǎneba wǎrǎda ne oida jara Ɂa.

²³⁻²⁴ ¡Bǎrǎ pariseorǎ, judiorǎ ley jaradiabadarǎ, dji biaca bearǎ, mǎ djuburi panΛa Ācōrēba cawa oi bērǎ! Burrumia sǎbada quĭrǎca Ācōrē leyde maǎrǎra Ɂada quĭrǎcuita obadaa. Menta queduada, anĭ tada, comino sida ite ewabΛdaza aba Ācōrēa diabadaa. BaribΛΓΛ cameyo mĭbuebΛda quĭrǎca Ācōrē leyde dji dromaara Ɂada odacaa. Djǎrǎ ume jipa odacaa, quĭrǎ djuburiadacaa, idjaba Ācōrēra ĭǎnacaa. Bǎrǎba idjǎ ne diabada awara ¿cǎrē cǎrē maǎ sida odaē panΛa? ¡Dauberrea bea quĭrǎca panΛa! ¿Sǎwǎ purura jipa pe ededĭ?

²⁵ ¡Bǎrǎ pariseorǎ, judiorǎ ley jaradiabadarǎ, dji biaca bearǎ, mǎ djuburi panΛa Ācōrēba cawa oi bērǎ! Bǎrǎba tazara, epedeco sida ǎǎbemada quĭrǎcuita sagΛadaa, baribΛΓΛ eda mititia Ɂa. Ara maǎ quĭrǎca bǎrǎ soĊe ne jūmada ara bǎdji itea eda quĭrǎbadada idjaba ne drΛbadaa. ²⁶ ¡Pariseo dauberre! Naǎrǎ tazara, epedeco sida eda sagΛdua; mǎwǎbΛΓΛ ǎǎbema sida bia sagΛ baya.*

²⁷ ¡Bǎrǎ pariseorǎ, judiorǎ ley jaradiabadarǎ, dji biaca bearǎ, mǎ djuburi panΛa Ācōrēba cawa oi bērǎ! Bǎrǎra beudarǎ tǎbaripedada ǎǎ totroa nūma quĭrǎca beaa. Maǎgara dajadaare bia quirua, baribΛΓΛ edaare beudarǎ ɁawΛɁba, ne jūma mititiaba bira Ɂa. ²⁸ Ara maǎ quĭrǎca bǎrǎra ēberǎ daumaarǎ jipa beaca panΛa, baribΛΓΛ wǎrǎda bǎrǎba jaradiabadara odacaa. Bǎrǎ sora ne jūma cadjiruaba bira beaa.

²⁹ ¡Bǎrǎ pariseorǎ, judiorǎ ley jaradiabadarǎ, dji biaca bearǎ, mǎ djuburi panΛa Ācōrēba cawa oi bērǎ! Ācōrēneba bedeabadarǎ tǎbaripedadama bǎrǎba ǎǎbemada bia quirua obadaa. Dewara jipa bearǎ tǎbaripedadama bida ara maǎ quĭrǎca obadaa. ³⁰ Maǎne bǎrǎba jarabadaa: “Dadji drōēnabema ewaride pananabara, Ācōrēneba bedeabadarǎda careba beadaē bacasia.” ³¹ Mǎwǎ bǎrǎba jara panΛa Ācōrēneba bedeabadarǎ quenapedadarǎneba yōsidada. Bǎrǎra ara ǎdjirǎ quĭrǎca beaa. ³² ¡Maǎ bērǎ bǎrǎ drōēnabemaba opedadaēra jūma odadua!

³³ ¡Bǎrǎra dama quĭrǎca beaa! Ācōrēba bǎrǎra wǎrǎda tǎɁa uruade biē Ɂaya. ³⁴ Mǎ Ācōrēneba bedeabadarǎda, crĭcha cawa beada, Ācōrē ley jaradiabada sida bǎrǎma dia-bueya. BaribΛΓΛ bǎrǎra ǎcΛΓΛ beadia idjaba ǎcΛΓΛ crude cachi jira Ɂadia. Dewararǎda bǎrǎ dji jΛrebada dede soaba udia idjaba biē odi carea purua ēpēnia. ³⁵ Maǎ bērǎ jūma ēberǎ jipa bea naǎrǎedΛba beapedada carea Ācōrēba bǎrǎra cawa oya: Abel jipa Ɂa beapedada carea, Berequĭa warra Zacaria beapedada carea idjaba jūma dewararǎ beapedada carea bida. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarǎ babue diabada caita beasidaa. † ³⁶ Wǎrǎ arada mǎ jaraya: jūma maǎ ēberǎrǎ beapedada carea Ācōrēba idibema ēberǎrǎra cawa oya.-

Jesu Jerusalem carea sopuada

Luca 13:34-35

³⁷ ¡Jerusalem, Jerusalem, bǎrǎba Ācōrēneba bedeabadarǎda beabadaa! ¡Ācōrēba diabuedarǎ sida mōgaraba tabari beabadaa! ‡ Mǎ barima zocǎrǎ bǎrǎra ǎbaa pe eda quĭrǎ basia eterre wērǎba idji warrarǎ i edre edabari quĭrǎca. Mǎwǎmĭna bǎrǎba quĭrǎne basia. ³⁸ Maǎ carea Ācōrēra waa bǎrǎ ume baēa. § ³⁹ Mǎ bǎrǎra jaraya: ara idiba mǎra waa ununaēa aba mǎ bia edabΛdadaa. Maǎ ewaride nǎwǎ jaradia: “¡Bio bia Ɂa Ācōrē trǎneba zebΛrǎ!”*
 § 23:19 Bǎrǎra crĭcha neē beaa. Griego bedeade ǎcΛΓΛ cartade maǎra neēa. * 23:26 Epedeco sida. Griego bedeade ǎcΛΓΛ cartade maǎra neēa. † 23:35 Abel. Genesis 4:3-8. Zacaria. Maǎga Zacaria zezara wǎrǎda Joyadǎ basia. ‡ 2 Cronica 24:20-22. Berequĭa warra Zacaria. Zacaria 1:1. ‡ 23:37 1 Rey 9:10; Jeremia 2:30. § 23:38 Jeremia 22:5. * 23:39 Salmo 118:26.

§ 23:19 Bǎrǎra crĭcha neē beaa. Griego bedeade ǎcΛΓΛ cartade maǎra neēa. * 23:26 Epedeco sida. Griego bedeade ǎcΛΓΛ cartade maǎra neēa. † 23:35 Abel. Genesis 4:3-8. Zacaria. Maǎga Zacaria zezara wǎrǎda Joyadǎ basia. ‡ 2 Cronica 24:20-22. Berequĭa warra Zacaria. Zacaria 1:1. ‡ 23:37 1 Rey 9:10; Jeremia 2:30. § 23:38 Jeremia 22:5. * 23:39 Salmo 118:26.

24

Ăcōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Marco 13:1-23; Luca 21:5-24

¹ Jesura Ācōrē de droma dajadaare badada wābala basia. Maāne idji ume nībabadarāda idji caita zedapeda jarasidaa:

-Acadua Ācōrē de dromara, caita bea de sida sāwā bia quedeadā.-

² Maāne Jesuba ādjirāa jarasia:

-Māē, bārāba unu panara bia quedeaa. Baribala wārā arada māa jaraya: naā mōgara capedadara jūma todogozoaya.-

³ Jesu Olivo eyade chūmaside idji ume nībabadarāa idjimaā wānapeda āduba nāwā iwidisidaa:

-Dairāa jaradua, Ācōrē de dromara ḡsāābe todogozoai? ḡCārēneba cawadi bala zebododa? Idjaba ḡcārēneba cawadi naā ewarira jōbalada?-

⁴ Jesuba panusia:

-Quirācuita beadadua ni abalaba cūrūgarānamārēā. ⁵ Zocārāba jaradia ādjirā Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgadā.

⁶ Bārāba ūrīnia abal puruda dewara ume djō duanada idjaba drua āyā bida māwā duanada. Baribala ne wayarānada. Maāgara jūma māwāida bala. Baribala naā ewarira wadi jōēā. ⁷ Abal puruda dewara puru ume djōnia. Abal druadebema boroda dewara druadebema boro ume djōnia.* Zocārā druade jarrabada baraya idjaba de uremiada baraya. ⁸ Baribala maā naārā mīgabadara maārī baya wērā warra pua za ba quirāca.

⁹ Maā ewaride ēberārāba bārāra zarrarāa jida diaadia biē odapeda beadamārēā. Mā ījā panā carea jūmarāba bārāra quirāmania. ¹⁰ Maā carea zocārāba mā ījā panāra igaradia. Maāne dji jidabidia idjaba dji quirāmania. ¹¹ Ācōrēneba bedeabada dji wārēē beada zedia. Maāgarāba ēberārāba zocārā cūrūgadā. ¹² Cadjiruara auduara yōbala bērā zocārāba djārā quirīrā pananara igaradia. ¹³ Baribala bārāba maā ewari zareade mā ījā panāda igaradaēbala, Ācōrēba ēdra edaya idji ume ewariza zocai panani carea. ¹⁴ Maāne bedeā bia Ācōrēba pe erobadebemada jūma naā ējūāne jaradia puru beaza ūrīnamārēā. Māwānacareabala naā ewarira jōya.

¹⁵⁻¹⁶ Ācōrēneba bedeabari Danielba cartade basia Ācōrē de dromane eda dji biara ba dejāne Ācōrēba quirīcadā abalaba balida.† (Dji carta aca baba cārē jara bada cawaida bala.) Bārāba maā unubadade Judea druade beara eyadaa mīrū wānida panā. ¹⁷ Ēberā idji de ārā bala idji dede eda wāiē bala ne edai carea. ¹⁸ Dji peade bala idjia ārā jābarira jēda edade wāiē bala. ¹⁹ Maā ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawa erobea sida bio mīā djuburi beadā. ²⁰ Ācōrēa iwidadua cue jara wa ānūbada ewaride mīrū wāna amaaba. ²¹ Maā ewaride ēberārāra bio bio mīgadia. Ācōrēba naā ējūā odadeba ātaa ēberārāra maā quirāca bia mīgadaca idjaba māwānacarea waa ara maā quirāca mīgadaēa. ²² Maā ewarira dārāya. Ācōrēba jūma daucha bia mīgabibara, ni abalada ēdrāde bacasia. Baribala Ācōrēba edada ēberārā carea jūma daucha bia mīgabiēa.

²³⁻²⁴ Maā ewaride ācala sewadeba jaradia ādjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Idjaba ācala sewadeba jaradia ādjira Ācōrēneba bedeabarida. Maāgarāba ne ununaca waiēba beada odia ēberārā cūrūgadi carea. Ācōrēba edadarā sida poya cūrūgadibara, ādjirā sida cūrūgacasiaa. Maā bērā abalaba bārāa jaraibala, “Acadua, Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara nama bala,” maāra jārānada. Dewarāba idjira jarima bāda aibala, maā sida jārānada. ²⁵ Jūma maāgara māa bārāa jarasia māwāi naēna.

²⁶ Maā bērā abalaba bārāa jaraibala: “Ūrīnada, Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ējūā pōāsa ewaraga bade bala,” jāmaa wārānada. Dewarāba jaraibala: “Acadua, idjira nama dede eda bala,” maāra jārānada. ²⁷ Naā Djara Edada zebagara jūmarāba ebuā ununia āmādu odjabariareba āmādu baebariāa baa purewa edabala ebuā unubada quirāca. ²⁸ Jūmarāba cawa panā āgoso powua nūmāma ne beudara tabāda. Ara maā quirāca mā zebagara jūmarāba ununia.-

Naā Djara Edada zeidebema

Marco 13:24-37; Luca 21:25-33; 17:26-30, 34-36

* **24:7** Griego bedeade ācala cartade idjaba nāwā bā bala: “Cacia biē baida quirātanoa odjacuadia.” † **24:15-16** Daniel 9:27; 11:31; 12:11. Griego Antioco Epipaneba Ācōrē de dromara tititia basia 168 poa Jesu todi naēna. Baribala Jesuba jarasia maā Antiocoba oda quirāca wayacusa māwāida. ācala maārā Jesuba jaradara wārāda māwāsia romanorāba Jerusalel puruda, Ācōrē de droma sida poa 70de jūma ārisidade. ācala maārā jara bala cadjiruadebema ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ācala maārā Jesuba jaradara jirūarebema ewaride māwāya.

²⁹ Ëberārā bio bia mīga pananacarea ara małda łmādaura pāimaya. Jedeco sida łnaēa. Chīdaura bajāneba baecuadia. Jūma bajāne beara quīrā awara bēya.† ³⁰ Małne bajāne ne ununia. Małgara mł, Nał Djara Edada zebaladebema. Mał unubadae jūma nał ējūāne bea purura ne wayaadeba jīānia.‡ Młra jārārāne lbaa bara zebalada idjaba quīrāwārēā dorrodorroa bāda ununia.* ³¹ Małne cachiru jīguabalde mla bajānebema nezocarāda drua beaza wābiya Ācōrēba edadarāda ābaa Jaredamārēā.

³² Higojōneba ne jarabada cawadada. Dji jlwatera tucu nūmepeda quedua barabaria. Małneba jūmarāba cawa panla dārāēne poara zeida. ³³ Ara mał quīrāca mla jarada unubadae cawadada mł zeī ewarira jūēbododa. ³⁴ Mla bārāa wārāda jaraya: nał ewaridebema ēberārā beudi naēna małra jūma māwāya. ³⁵ Bajāra jōya, nał ējūā sida jōya, baribala mla jaradara wārāda māwāya.

³⁶ Baribala ni abalaba mał ewarira sālbe māwāida cawadaēa. Ācōrē bajānebema nezocarā bida adua panla. Mł, Nał Djara Edada bida adua baa.† Ababe mł Zezabala cawa baa. ³⁷ Nał Djara Edada zeī ewarira Noē ewaride bada quīrāca baya.‡ ³⁸ Dopapa zeī naēna ēberārāra ne co duanabadjia, miā cāi duanabadjia, dji caurāra quīma diacua duanabadjia. Māwā duanabadjia aba Noē jāba dromane badobalada. ³⁹ Ādjirāba dopapa zeidebema cawadae basia. Baribala wārāda zeside ādjirāra jūma nābalala quinisidaa.§ Ara dopapa cawaēne zeda quīrāca mla. Nał Djara Edadara cawaēne zeya. ⁴⁰ Mał ewaride ēberāda umē ādji ējūāne traja panane mł, Nał Djara Edadaba aba edeya baribala dewarabemara bēya. ⁴¹ Wērārāda umē abari yude ne ba panane mł, Nał Djara Edadaba aba edeya baribala dewarabemara bēya.

⁴² Mał carea dau lbaa beadada. Bārā Borora sālbe zeida adua panla. ⁴³ Nałda cawadada: de djibariba ne dralabarira sālbe zeida cawa balbara, cāiē bacasia ni cārē sida dralabi amaaba. ⁴⁴ Ara mał quīrāca bārā bida jāā beadada. Bārāba mł, Nał Djara Edada zēēda crīcha panane zeya.

Nezoca umē pananeba ne jara ba

Luca 12:41-48

⁴⁵ Nezoca crīcha cawa baba jipa obari quīrāca beadada. Idji boroba waabema nezocarāda idji jawaeda basia aride ne cobi bamārēā. ⁴⁶ Nezocaba māwā o bāda idji boroba unune zeibalga, idjira bio bia baya. ⁴⁷ Wārā arada mla jaraya: dji boroba jūma idjia erobara mał nezoca jawaeda baya. ⁴⁸ Baribala mał nezocara dji cadjirua baibala, idji sode mł boro zeira dārāyana aya. ⁴⁹ Małne waabema nezocarāra biē o baya idjaba beu nībabadarā ume ne co bēpeda itua do baya. ⁵⁰ Abada idji boro zeida jāāē baya. Māwā bade idji borora cawaēne zeya. ⁵¹ Małbe dji boroba bio cawa opeđa dji biaca bearā ume biē baya. Mama jūmarāda aujīā panania idjaba puaba quīda łchia panania.

25

Die awērārānebema ne jara ba

¹ Bajāne Bāba ēberārā pe erobara nał quīrāca baya awērārāda die panasidaa. Ādjiza łbīrāda edadapeda quīma edaya ba umaquīrāda audiabaride wāsidaa. ² Mał awērāra juesuma crīcha cawa panasidaa. Baribala juesuma crīcha neē panasidaa. ³ Dji crīcha neē panaba ādji łbīrāra edesidaa baribala olivo dragada ededaē basia dārā coa erobeadi carea. ⁴ Małne dji crīcha cawa panaba ādji łbīrāra edesidaa, idjaba olivo draga sida audu edesidaa. ⁵ Dji quīma edaya ba umaquīrāra dārāna bērā jūmarāda daupeadapeda cāsidaa.

⁶ Małne ariquētra bedeada jīgua ūrisidaa: “ıDji quīma edaya ba umaquīrāra zebalala! ıDjira audiabaride wānadua!” ⁷ Ara małda jūma mał awērāra piradrasidaa ādji łbīrā biara uruabidi carea. ⁸ Małne dji crīcha neē panaba dji crīcha cawa panla jarasidaa: “Dai łbīrāra quīcuabodoēaa. Bārā olivo dragadebemada diadada.” ⁹ Baribala dji crīcha cawa panaba panusidaa: “Daiba bārāa diadibala ni abala itea araēa. Biara baa bārā itea nēdode wānida.” ¹⁰ Ara małda olivo dragara nēdode wāsidaa. Małmisa dji quīma edaya ba umaquīrāra jūesia. Małbe dji crīcha cawa panala idji ume dji bāsrīda o panalmaa eda wāsidaa. Ara małda nezocaba eda wābadara jūātra bāsia.

¹¹ Māwānacarea dji olivo draga nēdode wā pananara jēda zedapeda jarasidaa: “Dai boro, dai boro, दौरa idu eda wābidua.” ¹² Baribala dji quīma edabala umaquīrāba jarasia: “Wārā arada mla jaraya: mla bārāra unuca.”-

¹³ Małbe Jesuba jarasia:

‡ 24:29 Isaia 13:9-10; 34:4; Ezequiel 32:7; Joel 2:10-11; 3:15. § 24:30 Zacaria 12:10. * 24:30 Daniel 7:13-14.

† 24:36 Mł, Nał Djara Edada bida adua baa. Małra griego bedeade łcala cartade neēa. ‡ 24:37 Genesi 6:5-8.

§ 24:39 Genesi 7:6-24.

-Mañ carea bārāra dau l̄b̄aa beadadua. M̄l, Nañ Djara Edada zeï ewarira, dji hora sida adua pan̄la.*

Paratadeba ne jara ba

Luca 19:11-27

¹⁴ Bajāne B̄aba ēberārā pe erob̄ara nañ quīrāca b̄aa: ēberāda dewara druadaa wāi carea basia. Mañ carea idji nezocarāda tr̄lcuapeḍa idji paratara ādjiza diasia ne o pan̄neba waribidamārēā. ¹⁵ Ādjiza poya waribidida crīchada quīrāca diasia. Ab̄aa paratada mil juesuma diasia. Dewarabemaa mil umé diasia. Dewaraa mil aba diasia. Mañbeb̄aḷa wāsia.

¹⁶ Dji mil juesuma edadara mañ parata waribi carea trajade wāsia. Māwā idjia dewara mil juesuma edasia. ¹⁷ Ara mañ quīrāca dji mil umé edadaba dewara mil umé edasia. ¹⁸ Barib̄aḷa dji mil aba edadaba mañ paratara egorode jou b̄asia.

¹⁹ Dār̄b̄aḷaḍe ādji borora jēda zesia. Mañbe idjia parata amenanebemada idji nezocarāa iwidiḍia. ²⁰ Dji mil juesuma edadara zepeda dewara mil juesuma enepeda jarasia: “M̄l boro, b̄aa mil juesuma diadadeba m̄la dewara mil juesuma enesia.” ²¹ Dji boroba jarasia: “Bia b̄aa, nezoca bia, b̄aa jipa obaria. M̄la maārī diadara b̄aa aride oda bērā m̄la waib̄lara b̄a j̄awaḍa b̄aya. Eda zedua m̄l ume b̄asrida panani carea.”

²² Mañbe dji mil umé edadara zepeda jarasia: “M̄l boro, b̄aa mil umé diadadeba m̄la dewara mil umé enesia.” ²³ Dji boroba jarasia: “Bia b̄aa, nezoca bia, b̄aa jipa obaria. M̄la maārī diadara b̄aa aride oda bērā m̄la b̄la waib̄lara b̄a j̄awaḍa b̄aya. Eda zedua m̄l ume b̄asrida panani carea.”

²⁴ Barib̄aḷa dji mil aba edadara zepeda jarasia: “M̄l boro, m̄la cawa b̄aa b̄aa djārāra quīrā djuburiacada parata edai carea. Mañ awara djārāba upedadara ewabaria. ²⁵ Mañ carea m̄ra ne wayasia. B̄a parata aduabue amaaba egorode jou b̄asia. Barib̄aḷa nama erob̄aa.” ²⁶ Mañne dji boroba jarasia: “iNezoca cadjirua, b̄ara djuburia tabaa! B̄aa wārāda cawa basia m̄la djārāneda edabarida idjaba djārāba upedadara ewabarida. ²⁷ Mañ bērā b̄aa m̄l paratara dji parata wagabada dede b̄aida basia. Māwā odabara m̄l zeb̄aḷaḍe m̄l parata edab̄ara awara dji eabada sida edacasia.”

²⁸ Mañbe dji boroba jarasia: “Idjia parata mil aba erob̄ara jārīnapeḍa dji die mil erob̄a diadadua. ²⁹ M̄la diada audu ab̄aba eneib̄aḷa m̄la mañ ēberāa auḍuara diaya. Barib̄aḷa m̄la diada audu eneḍb̄aḷa, m̄la maārī diada sida jūma jārīya. ³⁰ Jāñ nezoca djuburia tab̄ara dajada pāimane batabuedadua. Mama b̄eara aujīā panania idjaba puaba quida ichia panania.”

Jūmarā cawa oidebema

³¹ M̄l, Nañ Djara Edadara jūma bajānebema nezocarā ume l̄b̄aa bara zeb̄aḷaḍe, m̄l bugue quīrāwārēā b̄ade chūmeya cawa oi carea. ³² Mañne druazabema ēberārāda m̄l quīrāpita zedia. Mañgarāra m̄la awara awara b̄aya oveja wagabariba idji ovejara chiwatu ume ābaa pananada awara b̄abari quīrāca. ³³ Dji oveja quīrāca beada m̄l j̄awa araare b̄aya. Dji chiwatu quīrāca beada m̄l j̄awa ac̄lare b̄aya. ³⁴ Mañbe m̄l, dji Boroba j̄awa araare duan̄rāa nāwā jaraya:

“Bārā, m̄l Zezaba bia b̄acuadarā, zedadua. Idji purude bia pananadua. Nañ ējūā oda ewarideba l̄taa mañ purura bārā itea o b̄acārīa. ³⁵⁻³⁶ M̄l jarra baside bārāba ne cobisidaa; m̄l opichia baside baido dawasidaa; m̄ra drua āibema quīrāca p̄r̄ra nībaside bārā dede bia edasidaa; m̄la cacuaḍe j̄ai carea neḍ baside m̄la diasidaa; m̄l cacua biḍ baside ac̄lede zesidaa; idjaba m̄ra preso baside ac̄lede zesidaa.”

³⁷ Mañne dji jipa beaba iwidiḍia: “Dai Boro, ḡsālbe b̄ara jarra basi? ḡsālbe daiba b̄ara ne cobisida? ḡsālbe b̄ara opichia basi? ḡsālbe daiba b̄ara baido dawasida? ³⁸ ḡsālbe b̄ara drua āibema quīrāca p̄r̄ra nībasi? ḡsālbe dai dede b̄ara bia edasida? ḡsālbe daiba b̄a cacuaḍe j̄amārēā diasida? ³⁹ ḡsālbe b̄ara cacua biḍ b̄aḍe wa preso b̄ade daiba ac̄lede wāsida?”

⁴⁰ Mañne m̄la panuya: “Wārā arada m̄la jaraya: bārāba m̄l djabarā dji edaara queḍeada carebasidade m̄la carebasidaa.”

⁴¹ Mañbe m̄l j̄awa ac̄lare duan̄rāa jaraya: “Bārā, Ācōrēba biḍ b̄adarā, m̄l caitabemada āyā wānadua tab̄a urua quicadaa. Mañgara Ācōrēba coa basia diauruda, idji nezocarā sida cawa oi carea. ⁴²⁻⁴³ M̄l jarra baside bārāba ne cobidaḍ basia; m̄l opichia baside baido dawadaḍ basia; drua āibema quīrāca p̄r̄ra nībaside bia edadaḍ basia; m̄la cacuaḍe j̄ai carea neḍ baside bārāba diadaḍ basia; m̄l cacua biḍ baside, preso baside bida bārāba m̄ra ac̄lede zedaḍ basia.”

⁴⁴ Mañne ādjirāba iwidiḍia: “Dai Boro, daiba b̄ara jarra b̄ada, opichia b̄ada, drua āibema quīrāca p̄r̄ra nīda, cacuaḍe j̄ai carea neḍ b̄ada, cacua biḍ b̄ada, wa preso b̄ada ununaca basia. ḡsālbe b̄ara carebadaḍ basi?”

* 25:13 Nañ Djara Edada zeï. Mañra griego bedeade ācala cartade neḍa.

⁴⁵ Mañne m̄a panuya: “Wārā arada m̄a jaraya: bārāba dji edaara queeada carebadaē baside m̄da carebadaē basia.” ⁴⁶ Mañbe Ācōrēba ādjirāra taba urua quicadaa b̄atacuaya, baribara dji jipa beara idji ume ewariza zocai beadamārēā edeya.–

26

Jesu beadi carea crīcha jarā panana

Marco 14:1-2; Luca 22:1-2; Juaā 11:45-53

¹ Jūma mañ jaradiadacarea Jesuba idji ume n̄babadarāa jarasia:

² –Bārāba cawa panā ewari umē babara de Egiptodeba ēdrapedada quīrānebada ewarida odida.* Mañne abalba m̄, Naā Djara Edadara jidabiya crude cachi beadamārēā.–

³ Mañmisa sacerdotē bororāda, judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā sida Caipá de dromane ābaa dji jarasidaa. Mañ Caipára sacerdotē dji dromaara basia. ⁴ Mañne beadea ausidaa Jesura chupea jidadapeda beabidi carea. ⁵ Baribara jarasidaa:

–Ewari dromane jidaaēā ēberārā quīrūbucarānamārēā.–

Wērāba nardo quera Jesu boro arā weada

Marco 14:3-9; Juaā 12:1-8

⁶ Mañ ewaride Jesura Betania purude Simoā aida bara bada dede basia. ⁷ Mañne wērāda idjimaa zesia. Mañ wērāba boteya alabastro mōgara odada enesia.† Boteyara quera bio nēbala b̄aba bira basia. Jesu ne co chūmāne wērāba mañ querara idji boro arā weabuesia. ⁸ Jesu ume n̄babadarāba mañ unubadae quīrūsidāa. Nāwā jarasidaa:

–¿Cārē cārēā jāwā weatasi? ⁹ Nēdobuedabara paratada waibala edacasia. Mañba ne neē queeāra carebacasia.–

¹⁰ Baribara Jesuba mañda ūrīna bērā jarasia:

–¿Cārē cārēā idjira quēā panā? Idjia m̄ jāwā odara bia basia. ¹¹ Ne neē queeāra ewariza bārā tāēna panania, baribara m̄ra bārā ume ewariza baēā. ¹² Dārāēne m̄ra beupea tabaridā. Naā wērāba m̄ra mañ carea queraba pāsia. ¹³ Wārā arada m̄a jaraya: jūma naā ējūāne beadea bia m̄nebema jaradiabādama naā wērāba odara nēbala idji sida quīrānebadamārēā.–

Judaba Jesu jidabi carea crīchada

Marco 14:10-11; Luca 22:3-6

¹⁴ Juda Iscariote abadada Jesuba doce edadadebema basia. Mañ Judara sacerdotē bororāmaa wāsia. ¹⁵ Idjia nāwā iwīdisia:

–M̄a bārāa Jesuda jida diaibara, ¿bārāba m̄a cārēda diadi?–

Mañne ādjirāba parata torroda treinta diasidaa.‡ ¹⁶ Mamaaba ātaa Judaba jarabadjia sāwā Jesura jidabida.

Jesuba doce edadarā ume ne coda

Marco 14:12-25; Luca 22:7-23; Juaā 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

¹⁷ Paā ēsābari neē b̄a cobada ewarida jūesia. Domia aba māwā cobadjidaa. Dji nabema ewaride Jesu ume n̄babadarāba idjimaa wānapeda iwīdisidaa:

–¿Bala sāma quīrīā b̄a daiba Egiptodeba ēdrapedada quīrānebadā carea cobadara b̄a itea odida?–

¹⁸ Jesuba panusia:

–Jerusalemē dadjia unubada ēberāmaa wānada. Idjia nāwā jaradada: “Dadjirāa Jaradiabariba jara b̄a idji ewarira caita b̄ada. Idjia, idji ume n̄babadarā bida Egiptodeba ēdrapedada quīrānebadā carea cobadara b̄a dede codā.”–

¹⁹ Ara mañda Jesuba jarada quīrāca idji ume n̄babadarāba Egiptodeba ēdrapedada quīrānebadā carea cobadara osidaa.

²⁰ Queudacarea Jesura, idji ume n̄babadarā doce panā ume mesa icawa chūmesia. ²¹ Ne co panāne idjia jarasia:

–Wārā arada m̄a jaraya: aba bārānebemaba m̄ra jidabiya.–

²² Mañ carea ādjira bio sopua panesidaa. Ara mañda aba aba idjia iwīdisidaa:

–M̄ Boro, ¿m̄a māwā oica?–

²³ Idjia panusia:

* 26:2 Exodo 12:1-27. † 26:7 Alabastro. Mañgara mōgara cuaracuara b̄a. Mācua zareaē b̄a bērā ne obadaa. Judiorāba alabastora Egipto drudeba enebadjidaa. Jūma alabastro odara nēbala b̄a. ‡ 26:15 Zacaria 11:12; Exodo 21:32.

-Mā ume abari epedecode ne co baba māra jidabiya. § 24 Wārāda mā, Naḥ Djara Edadara beuida bala Ācōrē Bedeade bā bala quīrāca. * iBaribara mā jidabi ēberāra bio mīā djuburi bala! Idjira topedadaēbara biara bacasia.-

25 Maḥne Juda, Jesu jidabiya baba iwidiisia:

-Jaradiabari, zma māwā oica?-

Jesuba panusia:

-Māē, bala māwā jara bala.-

26 Wadi ne co duanane Jesuba paḥda jawade edapeda Ācōrēa bia jarasia. Maḥbe cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diabaraḥde jarasia:

-Edadada. Codada. Naḥgara mā cacuaa.-

27 Māwānacarea uva ba tazade bāda edapeda Ācōrēa bia bāda asia. Maḥbe ādjirāa diabaraḥde jarasia:

-Jūmarāba doḥada. 28 Naḥgara mā oaa. Mā oa erozoabaraḥba Ācōrēba bedea djiwidida bābāra zocārā ēberārāba cadjirua opeḥadada quīrādoai carea. † 29 Mā jaraya: mā uva bāra waa doēa aba mā Zezaba jūma idji ēberārā pe eroḥebaraḥdaa. Maḥbebāra mā bārā ume uva bāda wayacusa doya.-‡

Pedroba Jesu igaraēana ada

Marco 14:26-31; Luca 22:31-34; Juaḥ 13:36-38

30 Maḥbe Ācōrē Bedeadebemada trānapeḥa Olivo eyadaa wāsidaa. § 31 Maḥne Jesuba ādjia jarasia:

-Naḥ diamasi jūma bārāba māra igaradia. Ācōrē Bedeade nāwā bā bala: "Mā oveja wagabarira beabaraḥde dji ovejara jārāzoada."* 32 Baribara māra lrēbapeḥa bārā na wāya Galilea druadaa.-

33 Maḥne Pedroba Jesua jarasia:

-Jūmarāba bāra igaradīmīna mābāra igaraē baya.-

34 Jesuba Pedroa jarasia:

-Wārā arada mā jaraya: ara naḥ diamasi eterre berui naēna bala bārima ūbea māra unucaada aya.-

35 Baribara Pedroba jarasia:

-Mā beabada sida bāra igaraēa.-

Waabemarā bida abarica jarasidaa.

Jesu Getsemanine Ācōrēa iwidiida

Marco 14:32-42; Luca 22:39-46

36 Jesura idji ume nībabadarā sida Getsemani abadama jūēne wāsidaa. Mama Jesuba ādjirāa jarasia:

-Mā awuā Ācōrēa iwidiide wābaramisa nama chūpanenadua.-

37 Maḥbe Zebedeo warrarā umē panada, Pedro sida jiga edesia. Idji sāwāinebemada jūmawāyā crīcha bā bārā bio sopua besia. 38 Maḥne ādjia jarasia:

-Māra sopuaba beubaraḥ quīrāca bala. Nama panenadua. Mā daucha zocai pananadua.-

39 Jesura wagabe wāpeḥa idji dratura ējūānaa tēū cōbepeḥa Ācōrēa iwidiisia:

-Mā Zeza, bala quīrā awara oida bābāra māra idu bia mīgabarādua. Baribara mā quīrā bā cāyābara bala quīrā bā quīrāca odua.-

40 Maḥbe Jesu idji ume nībabadarā ūbea panamaa jēda zebaraḥde unusia ādjira cāi panada. Pedroa jarasia:

-Zāra mā daucha ni hora aba bida poya zocai baēca? 41 Bārāra dau lāba beadada. Ācōrēa iwidiidua mā igarada amaaba. Mā cawa bala bārāba biada o quīrā panada. Māwāmīna naḥ djarade lābaē panā.-

42 Maḥbe Jesura wayacusa wāpeḥa Ācōrēa iwidiisia:

-Mā Zeza, māda bia mīgāda bābāra, bala quīrā bā quīrāca mīgaya.-

43 Idji ume nībabadarāma jēda zebaraḥde cāi panada unusia. Ādji दौरा daupeaba oga cara nūpanasidaa. 44 Ādjira waya amepeda wāsia. Ācōrēa ara abarida iwidiisia. 45 Maḥbe idji ume nībabadarāma jēda zepeda jarasia:

§ 26:23 Salmo 41:9. * 26:24 Salmo 22; Salmo 118:22; Isaia 52:13deba aba 53:12daa. † 26:28 Bedea djiwidi. Jeremia 31:31-34. Ācōrēa naārā israelerā ume bedea basia (Exodo 24:6-8). Djiwidi. Griego bedeade ἄσφα cartade māra neēa. ‡ 26:29 Uva bāda wayacusa doya. Griego bedeade māba idjaba jara bala: "Uva ba djiwidida doya." § 26:30 Mā ewari dromane judiorāba ne codi naēna Salmo 113deba aba 114daa trāābadjidaa. Ne copedadacarea Salmo 115deba aba 118daa trāābadjidaa. * 26:31 Zacaria 13:7.

-Bārāra ζwadibida cāi panλca? Mλ ewarira jūēsia. Mλ, Naλ Djara Edadara ēberē cadjiruarā jλwade bebλrλa. ⁴⁶ Piradrλēadua. Wānia. Acλdadua, jari urua mλ jidabira.-

Jesu jidapedada

Marco 14:43-50; Luca 22:47-53; Juaλ 18:2-11

⁴⁷ Jesu wadi bedeā bλde Judada zesia. Maλ Judara Jesuba doce edadadebema basia. Zocārā ēberārāda neco bara, bacuru bara idji ume zesidaa. Ādjirāra sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida diabuepedadarā basia. ⁴⁸ Dji jidabiya bλba ādjia jaradoasia sāvā oida Jesuba cawadamārēā. Nāvā jarasia:

-Mλa uridarrade isōbλrλda Jesua. Idjida jidadadua.-

⁴⁹ Maλne Judara Jesu caita wāpeda jarasia:

-jMērā, Jaradiabari!-

Māvā jarapeda Jesura uridarrade isōsia. ⁵⁰ Jesuba idjia jarasia:

-Ache, bλa ode ze bλra odua.-†

Ara maλda dewararāda caita zedapeda Jesura jidasidaa. ⁵¹ Maλne Jesu ume nībabari abλba idji djōbada necoda ēūta edapeda sacerdote dji droma nezoca cλwλrλda tatasia. ⁵² Maλbe dji cλwλrλ tātadaa Jesuba jarasia:

-Bλdji necora wagadua. Necoba djōbadara necoba beudia. ⁵³ Mλ Zezaa iwidiabλrλ ara maλda idjia bajānebema nezocarāda cābana diabueya. ζBλa maλra adua bλca? ⁵⁴ Baribλrλ māvā obarλbara idji Bedeade mλnebema bλ bλra ζsāvācasī?-

⁵⁵ Maλbe Jesuba dewararāa iwidiisia:

-Bārāba ζcārē cārēā neco bara, bacuru bara mλra jāwā jidade ze panλ? ζMāvāra mλra ēberā minijīchiaca? Mλa ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jaradia chūmabadjia. ζCārē cārēā mλra mama jūmarā daide jidadaē basi? ⁵⁶ Baribλrλ jūma naλgara o panλa Ācōrēneba bedeabadarāba bλpedada māvāmārēā.-

Māvā bλde Jesu ume nībabadarāba idjira bēesidaa. Jūmarāda mīrū wābλrasidaa.

Jesu dji dromarā quīrāpita bada

Marco 14:53-65; Luca 22:54-55, 63-71; Juaλ 18:12-24

⁵⁷ Maλbe Jesu jidapedadarāba idjira sacerdote dji droma Caipāmaa edesidaa. Maλ Caipā dede judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā ume ābaa dji jare duanasia. ⁵⁸ Maλne Pedroba Jesu tλmaba ēpē nīda sacerdote dji droma dema jūēsia. Dji de audu jūrā ca bλde eda wāpeda Ācōrē de dromanebema zarrā ume ābaa chūmesia Jesu sāvā odi cawai carea.

⁵⁹ Maλne sacerdote bororāba, jūma judiorā dji dromarā bida ēberārāda jarasidaa sewadeba Jesura biē jaradamārēā. Idjira nēbλrade bλdapeda beabidida crīchāsidaa. ⁶⁰ Zocārāba Jesura sewadeba biē jarade zesidamīna idjidebema biē jaradida neē basia. Māvā duanane ēberāda umē zesidaa. ⁶¹ Maλgarāba jarasidaa:

-Naλ ēberāba jarasia: “Mλa Ācōrē de dromara ārīda bλa, baribλrλ ewari ūbeade wayacusa o cobλida bλa.”-‡

⁶² Maλne sacerdote dji dromaara bλba λta nūmepeda Jesua iwidiisia:

-Naλgarāba bλra biē jara panλa. Ādjia jara panara ζwārāca? ζBλa ni cārē sida panuēca?-

⁶³ Baribλrλ Jesura chupea besia. § Māvā bλde sacerdote dji dromaara bλba idjia jarasia:

-Ācōrē zocai bλ quīrāpita daia wārāda jaradua. ζBλra Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradaca? ζBλra Ācōrē Warraca?-

⁶⁴ Jesuba panusia:

-Māē, bλa māvā jara bλa. Maλ awara mλa jaraya: idiba λta bārāba mλ, Naλ Djara Edadara ununia Ācōrē ne jūma poya bλ jawa araare chūmada idjaba jārārāne zebλrλda.-*

⁶⁵ Maλne sacerdote dji dromaara bλ quīrūbλrλba idjia jλ bλra cōātpeda dewararāa jarasia:

-jJāvā idjia Ācōrēda biē jara bλa! ζCārē cārēā dewarada jλrλadi idji biē jaramārēā? Bārāba ūrīsidaa idjia Ācōrēda biē jarabλrλda. ⁶⁶ Jālbe bārāmaarā ζidjira sāvā odi?-

Ādjirāba panusidaa:

-Idjira bedeade bλa. Maλ carea beadida panλa.-†

⁶⁷ Maλbe λcλrλba Jesu quīrāne idosidaa idjaba chīsidaa. Dewararāba idjira quīrāne usidaa.‡ ⁶⁸ Udapeda jarasidaa:

-jBλda Ācōrēba ēdrl edabari diai jarada baibλrλ, Ācōrēneba bedeada! jDaia jaradua caibλrλ bara usida!-

† 26:50 Bλa ode ze bλra odua. Maλ bedeaba idjaba jara bλa: “ζCārēda ode ze bλ?” ‡ 26:61 Juaλ 2:19. § 26:63 Isaia 53:7. * 26:64 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. † 26:66 Levitico 24:15-16. ‡ 26:67 Isaia 50:6.

*Pedroba Jesu unucaaada ada**Marco 14:66-72; Luca 22:56-62; Juañ 18:15-18, 25-27*

- ⁶⁹ Pedro mañ de droma duđa chũm̃ane nezocawẽrãda idjimaa zesia. Mañ wẽrãba jarasia: -B̃ara Jesu Galileadebema ume nĩbasia.-
- ⁷⁰ Barib̃ara Pedroba jũmarã quĩrãpita mẽrãsia. Nãwã jarasia: -M̃ã adua b̃aa b̃aa cãrẽda jara b̃ada.-
- ⁷¹ Mañbe Pedrora de jũrã ca b̃ade dji ãdr̃abadamaa wãsia. Mañne dewara nezocawẽrãba idjira unupeđa arima duañarãa jarasia: -Za b̃ada Jesu Nazaredebema ume nĩbasia.-
- ⁷² Barib̃ara Pedroba wayacusa mẽrãsia: -M̃ã wãrãneba jaraya: jãl ãberãra unucaa.-
- ⁷³ Dãrãẽne arima duañaba Pedromaa wãnapeda jarasidaa: -Wãrãda b̃ara jãl Jesu ume nĩbasia. B̃aa poya mẽrãẽa, Galileadebema quĩrãca bedeabari bẽrã.-
- ⁷⁴ Pedroba jarasia: -j̃M̃ã sewada jaraib̃ara ãcõrẽba cawa oya! Wãrãneba jaraya: m̃ã jãl ãberãra unucaa.- Ara mãwã jarab̃ara de etererra berusia. ⁷⁵ Mañne Pedroba quĩrãnebasia Jesuba nãwã jaradara: “Eterre berui naẽna b̃aa b̃arima ùbea m̃ãra unucaaada aya.”[§] Mañbe Pedrora dajadaa wãpeda bio sopuaba jiãsia.

27*Juda beuda**Hecho 1:18-19*

- ¹ ãsaboode jũma sacerdote bororãda judiorã dji dromarã ume ãbaa bedeã ausidaa Jesu beabidĩ carea. ² Mañbe idjira ãberã Poncio Pilato abadamaa j̃awa j̃l edesidaa. Mañ Pilatora Romanebema boroba Judea druadebema boroda b̃asia.*
- ³ Mañne Judaba cawasia Jesura beadida. Idjiab̃ara jidabida bẽrã bio sopuasã. Ara mãda idjia treinta parata edadara sacerdote bororãmaa, judiorã dji dromarãmaa bida jẽda diaãde wãsia. ⁴ ãdjirãa jarasia: -M̃ã ãberã bedeã neẽ b̃ada jidabida bẽrã cadjiruada osia.- Mañne ãdjirãba jarasidaa: -¿Dairãmaarã mãda sãwãi? Mañg̃ara b̃ade b̃aa.-
- ⁵ Mañbe Judaba dji paratara ãcõrẽ de dromane eda cuabuesia. Puru dajadaa wãpeda iduba oj̃l beusia. ⁶ Juda wãnacarea sacerdote bororãba mañ paratara j̃ara pedapeda jarasidaa: -Nañ paratara ãcõrẽa diapedada parata ume b̃acara pañaa, mãlba ãberã beabida bẽrã.-
- ⁷ Mañ carea bedeã audapeda mañ parataba ãjũãda nẽdosidaa drua ãibemarã joubadada eropanani carea. Mañ ãjũãra Zoco Cabari ãjũã abadjidaa. ⁸ Barib̃ara mamãaba ãtaa Oa ãjũã abadaa. ⁹ Mañra mãwãsia ãcõrẽneba bedeabari Jeremiaba jarada quĩrãca. Nãwã jarasia: “ãdjirãba treinta paratara edasidaa. Mañ nẽb̃lara israelerãba idji carea b̃asidaa. ¹⁰ Mañ parataba ãdjirãba zoco cabari ãjũãda nẽdosidaa ãcõrẽba m̃ã jarada quĩrãca.”[†]

*Jesu Pilato quĩrãpita bada**Marco 15:1-5; Luca 23:1-5; Juañ 18:28-38*

- ¹¹ Mañne Jesura Pilato quĩrãpita nũmasia. Pilatoba idjia iwidisia: -¿Bada wãrãda judiorã boroca?-
- Jesuba panusia: -Mãẽ, b̃aa mãwã jara b̃aa.-
- ¹² Mañne sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã bida Jesura biẽ jarasidaa barib̃ara idjia panuẽ basia. ¹³ Mañ bẽrã Pilatoba Jesua iwidisia: -ãdjirãba b̃ara ne jũmaneba biẽ jara duañaa. ¿Mañra ùrĩẽ b̃aca?-
- ¹⁴ Barib̃ara Jesuba ni bedeã aba bida panuẽ basia.‡ Mañ carea Pilatoba cawa crĩchaẽ besia.

*Jesu beadi carea jarapedada**Marco 15:6-20; Luca 23:13-25; Juañ 18:38-19:16*

§ 26:75 Mateo 26:34. * 27:2 Pilato. Romanorã boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda b̃asia. Dji boroda basia poa 26ãda aba 36ãda. Judiorã bororãba Jesura Pilatomaã edesidaa ãdjia preso beara beacara paña bẽrã. Aba romanorãba mãwã odida panasidaa. † 27:10 Jeremia 18:1-3; 19:1-4; 32:6-7; Zacaria 11:12-13. ‡ 27:14 Ni bedeã aba bida panuẽ basia. Isala 53:7.

¹⁵ Poaza judiorāba maļ ewari droma o panane Pilatoba preso beada aba ēdra bābadjia. Puruba jarabagada idjia ēdra bābadjia. ¹⁶ Maļ ewaride romanorāba aba preso eropanasidaa Barrabā abadada. Maļ Barrabāra trā bāga basia. ¹⁷⁻¹⁸ Pilatoba cawa basia judiorā dji dromarāda Jesu ume biē duanā bēra idjira jida diasidada. Maļ carea dji ēberārā powua nūmlā iwīdisia:

-ZCaida bārāba quīrā panā māa ēdra bāida: Barrabāda wa Jesu, Ācōrēba ēdra edabari diai jaradamanada? -Š

¹⁹ Pilatora ēberārā cawa obari buguede chūmlane dji quimaba naļ bedeada idjimaa diabuesia: "Jāl ēberā jipa bāra ēdra bādua. Idi idjidebema cāimocarada bēra mlra bio ne waya bāa."

²⁰ Maļne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida dji powua nūmlā ēberārā nāwā jarasidaa: "Pilatoa jaradada Barrabāda ēdra bāpeda Jesuda beamārēā." ²¹ Māwā panane Pilatoba dji powua nūmlā iwīdisia:

-Naļ umēbemada zšāglāda māa ēdra bāida quīrā panā? -

Ādjirāba Barrabāda ēdra bāduada asidaa.

²² Pilatoba iwīdisia:

-Māwā baibāra māa zšāwā oi Jesu, Ācōrēba ēdra edabari diai jaradamanada? -

Jūmarāba jarasidaa:

-iCrude cachi beabidua! -

²³ Pilatoba iwīdisia:

-ZCārē cārēā māwā oi? Idjia zcārē cadjiruada osi? -

Māwā bedea bāde ādjirāba wetara bāga jara duanasidaa:

-iCrude cachi beabidua! -

²⁴ Māwā panane Pilatoba cawasia ēberārāba idji bedeara jānaēda. Maļ awara unusia ēberārāra wetara quīrābucabādada. Maļbe baidoba idji jāwara jūmarā quīrāpita saglabāda jarasia:

-Naļ ēberā jipa bā beabāda carea mlra bedeade bāēa.* Maļgāra ara bādjiē bāa.-

²⁵ Maļne jūmarāba panusidaa:

-iMāēteara daida, dai warrarā sida idji beabāda carea bedeade panania! -

²⁶ Maļbe Pilatoba Barrabāda ēdra bāasia. Baribāra idji sordaorā jarasia Jesuda soaba udapeda crude cachi beadamārēā.

²⁷ Ara maļda Pilato sordaorāba Jesura de droma Pretorio abadada edesidaa. Mama waabema sordaorā trānapeda idjira jūrā edasidaa. ²⁸ Maļbe Jesuba cacuade jā bāra ērānapeda cacua trā jābada purea bāda jābisidaa. ²⁹ Borobari āra cadada idji borode wēāju basidaa idjaba idji jāwara araare bacuruda diasidaa. Maļbe idji quīrāpita chīrāborode copanapada ipida jarasidaa:

-iBio bia bāa, judiorā boro! -

³⁰ Maļbe dau idobadidaa idjaba bacuru idji jāwade bāda jārīnapeda borode ubadjidaa.†

³¹ Idjira ipida biē jaradapada ādjia jābipedadara wēāsidaa. Maļbe idjia jā bādada wayacusa jābidapada crude cachi beadi carea edesidaa.

Jesu crude cachi bāpedada

Marco 15:21-32; Luca 23:26-43; Juaļ 19:17-27

³² Mama bā wāsidade sordaorāba ēberā Simoļ abadada unusidaa. Idjira Cirene purdebema basia. Ādjirāba maļ Simoļa Jesu cruda ataubisidaa. ³³ Wābādada ējūā Golgota abadama jūesidaa. Golgota trāba jara bāa boro bāwāra. ³⁴ Mama ādjirāba uva bā asea hiel abadadaa pueradada Jesua diasidaa pua droamārēā, baribāra do zapeda quīrāē basia.‡

³⁵ Maļbe sordaorāba Jesura crude cachi basidaa. Māwāncarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade jā bādara sāwā jedecadi cawaya. [Māwā osidaa Ācōrēneba bedebariba jaradara māwāmārēā. Nāwā jarasia: "Māa cacuade jā bādara ādjiza jedecasidaa. Māa cacuade jā bāda carea ādjirāra ne jemenesidaa sāwā jedecadi cawaya."]§ ³⁶ Maļbe chūpanapada jālā panesidaa ni aba bāa Jesu carebade zerānamārēā.

³⁷ Jesu boro nocoare bedeada cachi jira basidaa cawabidi carea idjira cārē carea beabādada. Nāwā bā basia: "Naļgāra Jesua, judiorā boroa."§ ³⁸ Idjaba ne drābadada umē Jesu caita crude cachi jira basidaa, aba idji jāwara araare, aba idji jāwara acāare. ³⁹ Maļne ācāra ēberārāda caita wānapada boro ārāta ārātdapada Jesua nāwā biē bedebadjidaa.*

§ 27:17-18 Griego bedeade ācāra cartade Barrabā cāyābara "Jesu Barrabā" bā bāa. * 27:24 Jipa bā. Maļra griego bedeade ācāra cartade neēa. † 27:30 Isaia 50:6. ‡ 27:34 Salmo 69:21. § 27:35 Salmo 22:18. Griego bedeade ācāra cartade bedea corchete de bāra neēa. * 27:39 Salmo 22:7; 109:25.

40 –Baa Ācōrē de dromara ãrīpeda ewari ūbeade wayacusa poya oibara, jara bāduba ēdrādua! Bada Ācōrē Warrabara, jāl crudeba udaa zedua.–

41 Ara mañ quīrāca sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, judiorā dji dromarā bida Jesura ipida biē jarabadjidaa:

42 –Idjia dewararāda carebasia, baribara ara iduba poya ēdraēa.† Idjia Israeldebema Borobara, nawena jāl crudeba udaa zeida baa. Māwābara ījānia. 43 Idjia crīcha baa Ācōrēra idji ume bada. Idjira Ācōrē Warraada aē basica? Māēteara Ācōrēba idjira wārāda quīrā bābara, ara nawena ēdra bada baa.–‡

44 Idjaba ne drābada idji caita crude cachipedada bida ara mañ quīrāca biē jarasidaa.

Jesu crude beuda

Marco 15:33-41; Luca 23:44-49; Juañ 19:28-30

45 Umatipa lmadaura quisia.§ Mañba nañ ējūāra hora ūbea jūma pāima nūmasia. 46 Hora ūbea badacarea Jesuba jigua jarasia:

–¿Eli, Eli, lama sabactani?–

Mañ arameo bedeaba jara baa: “Mañ Ācōrē, mañ Ācōrē ¿cārē cārē māduba beesi?”*

47 Mañ bedeaba ūrābadaē lara mama caita duanaba jarasidaa:

–Idjia Elīada trā baa.–

48 Ara mañda aba isabe pira wāpeda uva ba oregueada mōda quirude dodoba edasia. Bacurude jāpeda Jesua diasia domārēa.† 49 Baribara dewararāba jarasidaa:

–Jādua, acādia Elīaba ēdra edade zeī cawaya.–

50 Māwābade Jesura wayacusa jigua basia. Mañbebara jaidasia. 51 Ara māwābade Ācōrē de dromane eda wua eatā jira bada ēsidra ltaba edaa cōa dogosia. Idjaba de uremiada wāsia.‡ Mañba mōgarara dracuasida. 52 Bēwārā uriara ewacuasida. Mañne Ācōrē ījā bea beupedada zocārā lrēbacuasida. 53 Ādji beada uriadeba ēdracuasida. Jesu lrēbadacarea Ācōrē itea ba puru Jerusaleñnaa wāsidaa. Mama zocārāba ādjirāra unusidaa.

54 Romanebema sordaorā boroba, idji sordaorā bida Jesura jāl panasidaa ni ababa carebarānamārēa. Baribara de uremiaba māwacuabara unusidade bio dauperadapeda jarasidaa:

–Wārāda nañ ēberāra Ācōrē Warra basia.–

55 Mañne zocārā wērārāba tamba aca duanasidaa. Jesu Galileadeba zeside idji careba nībasidaa. 56 Ādjirā tāēna Maria Magdalenada, Zebedeo quima sida panasidaa. Dewarabema Maria sida basia. Mañga Mariara Santiagoba, Jose bida ādji papa basia.

Jesu tbaripedada

Marco 15:42-47; Luca 23:50-56; Juañ 19:38-42

57 Queubodode ēberā parata bara ba Jose abadada zesia. Mañ Josea Arimatea purudebema basia.§ Idji sida Jesu ume nībadjia. 58 Idjira Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwidisia tbari carea. Mañbe Pilatoba diabisia. 59 Ara mañda Joseba Jesura edapeda boroba mititiaē baba barā basia. 60 Mañbe mōjē uria djiwidi corodade eda basia. Dji uriara mañ Josede basia. Mañbe mōgara waibaba uriara jūātrā bāpeda wāsia. 61 Jesu tbarisidade Maria Magdalenara, dewarabema Maria sida arima chūpanasidaa.

Pilatoba sordaorā Jesu tbarida jābida

62 Nurēma lñāubada ewari basia. Mañne sacerdote bororāda, pariseorā sida ābaa Pilatoma wānapeda jarasidaa:

63 –Dai boro, daiba quīrāneba panā jāl ēberā sewaida ba wadi zocai baside nāwā jarasida: “Mañ ewari ūbeade lrēbaya.” 64 Mañ carea idji tbaridara ewari ūbea bio jābidua idji ume nībadarāba diamasi zedapeda idjira ederānamārēa. Māwābara ādjirāba purua poya jaradaēa idjira beu badada lrēbasida. Ādjia lrēbasida adibara, idjia nañā sewa oda cāyābara mañga sewadeba purura biara cūruga eropania.–

65 Pilatoba ādjirāa jarasia:

–Za duanā sordaorāda idji tbaridamaa ededapeda bio jābidua.–

66 Ara mañda sordaorāba dji uria jūātrā ba mōgara lrā sēyāda basidaa ababa ewasira cawadi carea. Mañbe jāl panasidaa.

† 27:42 Carebasia. Griego bedeade bā baa “ēdra edasia.” ‡ 27:43 Salmo 22:8. § 27:45 Amos 8:9-10. * 27:46 Salmo 22:1. † 27:48 Salmo 69:21. ‡ 27:51 Wua eatā jira ba. Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15. De uremiada wāsia. Amos 8:8-10. § 27:57 Arimatea. Hebreo bedeade mañ purura Ramā wa Ramataiā trā jarabadjidaa. 1 Samuel 1:1.

28

*Jesu lrēbada**Marco 16:1-8; Luca 24:1-12; Juał 20:1-10*

¹ Anāubada ewari jōnacarea nabema ewari domianebema ara ĩnadrablađe Maria Magdalenada, dewarabema Maria sida Jesu tbaripedadamaa acade wāsidaa. ² Małne cawaēne de uremiada dji cābāyā uresia. Ācōrē nezocada bajāneba zepeda uria jūātrā cobā mōgarara āyā bāpeda mał lā lā chūmesia. ³ Idji quīrāra baa purewa edabari quīrāca urua basia. Idji cacuade jā bāra bio totroa basia. ⁴ Idjida bio wayadaērā sordaorāra ure nūpanenapeda abeda beuda quīrāca tapanesidaa. ⁵ Baribla bajānebema nezocaba wērārā jarasia:

-Ne wayarānada. Mā cawa bā bārāba Jesu crude cachipedadada jala panada. ⁶ Idjira nama bāēa. Wārāda lrēbasia idjia jarada quīrāca.* Idji tbaripedadamaa acade zedada. ⁷ Jābē isabe wānapeda idji ume nūbapedadarā nāwā jaradada: "Idjira beu badada lrēbasia. Idjira bārā na wāya Galilea druadaa. Jāma idjira ununia." Małda mā bārā jarade zesia.-

⁸⁻⁹ Ara małda wērārāra Jesu tbaripedada uriadeba ne waya panamīna bio bāsrīda pira wāsidaa. Jesu ume nūbapedadarā jarade wābādade Jesuda odjapeda -jMērā!- asia. Małbe wērārāra idjima zedapeda jūrūne bāladapeda idjia bia bedeasidaa. ¹⁰ Māwā panane Jesuba jarasia:

-Ne wayarānada. Djabarā jarade wānada Galilea druadaa wānamārē. Jāma ādjirāba māra ununia.-

Sordaorāba jarapedada

¹¹ Wērārā wābādamisa ācala sordaorā Jesu tbaripedadama jā pananada purudaa wāsidaa. Ādjia unupedadada sacerdote bororā jūma nēbārasidaa. ¹² Mał carea sacerdote bororāda, judiorā dji dromarā ume ābaa dji jalresidaa. Bedea audapeda sordaorā paratada waibā diasidaa. ¹³ Diabādade nāwā jarasidaa:

-Bariduaba iwidibāla, jaradada bārā cāi duanamisa Jesu ume nūbabadarāda diamasi zedapeda idji cacuara draa edesidada. ¹⁴ Pilatoba bārā cāisidada ūribāla, dairāda idji ume bārāare bedeadia nēbārade bearānamārē.-

¹⁵ Małbe sordaorāba paratara edadapeda jarasidaa Jesu ume nūbapedadaba idji cacuara draa edesidada. Judiorāba idi bida māwā jarabadaa.

*Jesuba edadarā idjida unubida**Marco 16:14-18; Luca 24:36-49; Juał 20:19-23*

¹⁶ Māwānacarea Jesu ume nūbabadarā once panada Galilea druadaa wāsidaa Jesuba jarada eyadaa. ¹⁷ Idji unusidade idjia bia bedeasidaa baribla ācala mācua ijānaē basia. ¹⁸ Małne Jesura ādjirā caita zepeda jarasia:

-Ācōrēba mā bālada diasia bajāne, nał ējūāne bida ne jūmada poya erobāmārē.† ¹⁹ Mał carea jūma puru beaza wānapeda jaradiadada māda ēpēnamārē. Ādjirāra dji Zeza trāneba, dji Warra trāneba, Ācōrē Jaure trāneba borocuedada. ²⁰ Ādjirā jaradiadada mā bārā jaradada jūma ijā odamārē. Małne māra bārā ume ewariza baya aba nał ewari jōbālaada.-

* 28:6 Mateo 16:21; 17:23; 20:19. † 28:18 Daniel 7:13-14.

MARCO BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA MARCOBA ƁAƁA

Naɓ cartara Marcoba ƁASIA. Idjira judio Jerusaleɓnebema basica ƁAA. Dji papaba deda Jerusaleɓne erobasia (Hecho 12:12). Marcora Bernabe ume dji djabawarra basia (Colosa 4:10). Pauloda carebabadjia (2 Timoteo 4:11). Pauloba Bernabe bida Jesudebemada naɓrɓ jaradiade wɓsidade Marcora edesidaa (Hecho 12:25deba aba 13:13daa). Hecho cartade Marco trɓra Juaɓ Marco ƁA ƁAA.

1 Pedro 5:13de Pedroba Marcora mɓ warraada asia. Maɓ bɛrɓ zocɓrɓmaara Pedroba Jesudebemada nɛƁAƁA Ɓadada Marcoba cartade ƁASIA. Mateoba, Luca bida adjiza cartada ƁAƁi naɛna Marcoba ƁASICA ƁAA. Roma purude Pedro ume baside djabarɓ judiorɓ itea griego bedeade ƁASIA.

Marcoba naɓrɓ ƁASIA Juaɓba Jesu borocuedebemada (1:1-11) idjaba diauruba Jesu miɓ sɛnanebemada (1:12-13). Maɓare ƁA ƁAA Jesuba Galilea druade o Ɓadadebemada (1:14deba aba 9:50daa) idjaba Galileadeba Jerusaleɓnaa wɓAƁAƁAde jaradia Ɓadadebemada (10:1-52). Eɗa ƁA ƁAA Jesuba ne ununaca o Ɓadadebemada idjaba Ɓcɔrɛba ɛberɓrɓ pe eroƁAƁebema jaradia Ɓadada. Jirɓare ƁA ƁAA Jesura Jerusaleɓne mɓwɓnanebemada (11:1neba aba 16:20daa).

Naɓ cartade ebuɗa ƁAA Jesura judiomina ɓCɓAƁA judiorɓɓɓa biara jɓɓadjiɗada idjira Ɓcɔrɛba ɛdɓA edabari diai jaradada (7:24-30; 15:33-39). Jesura naɓ ɛjɓɓnaa zeɛ basia dji dromada Ɓai carea ɓteɓAƁA bia miɓa Ɓai carea (8:31; 10:42-45). Dadjirɓ itea naɓ crɓchada waiɓAA ƁAA: “Aɓaɓba mɓɗa ɛrɛ quiriɓ ƁAƁAƁA, idjia o quiriɓ ƁAƁA igarapeda bia miɓai carea Ɓaida ƁAA. Maɓbe mɓra ɛrɛɗida ƁAA.” (Marco 8:34)

Borocuebari Juaɓnebema

Mateo 3:1-12; Luca 3:1-9, 15-17; Juaɓ 1:19-28

1-2 Mɓa bedea bia Ɓcɔrɛ Warra Jesucritodebemada ƁAYA. Naɓrɓ Ɓcɔrɛneba bedeabari Isaiaba nɓwɓ ƁASIA:

Bedeja jarabarida mɓa ƁA na diabueya ƁA o jarimɓrɛɓ.*

3 ƛberɓɓa ɛjɓɓa pɔɓsa ewaraga ƁAɗe jiguja bedea ƁAA:

Ora jaridadua dadjirɓ Boro bia edadamɓrɛɓ.

Ora idji itea jipa jaridadua.†

4 Ara maɓ quiriɓca Borocuebari Juaɗda ɛjɓɓa pɔɓsa ewaraga ƁAɗe ɛberɓrɓa jaradia besia adji cadjiruara igaradapeda Ɓcɔrɛma zedamɓrɛɓ. Idjia jarasia mɓwɓ osidara Ɓcɔrɛba adji cadjiruara quiriɓdaida. Maɓbe borocueɗida paɓnaa abadjia. 5 Maɓne ɛberɓrɓ Jerusaleɓnebemarɓda, juma Judea druadebemarɓ sida Juaɓmaa wɓadjiɗada. Adjia cadjirua opeɗadada idji quiriɓpita ebuɗa jarabadjiɗada. Maɓbe Juaɓba adjirɓra Jordaɓ dode borocuebadjia.

6 Juaɓba jɓbarira cameyo cara oɗa basia. Idjia jɓ ƁA trɓjɓbarira animarɓ e oɗa basia. Idjia adichichida cobadjia idjaba urraɓɗa jɓbadjia. 7 Maɓne nɓwɓ jaradiabadjia:

–Mɓ caidu aba zeya. Idjira mɓ cɓyɓbara dji dromaara ƁAA. Maɓ bɛrɓ idjia jirɓne jɓ ƁA ɛrɓi carea mɓra bia ƁAɛa. 8 Wɓrɓda mɓa bɓrɓra baidoba borocuesia baribAƁA idjiabAƁA Ɓcɔrɛ Jaureda diaya.–‡

Juaɓba Jesu borocueda

Mateo 3:13-17; Luca 3:21-22

9 Maɓ ewariɗe Jesura Nazare purudeba Juaɓ ƁAmaa wɓsia. Nazare purura Galilea druade ƁAA. Jesu wɓside Juaɓba idjira Jordaɓ dode borocuesia. 10 Jesura doeɗaɓba druwa wɓAƁAƁAde unusia bajɗa ewabAƁAɗa. Maɓne Ɓcɔrɛ Jaurera puchirɓ quiriɓca idji ɓrɓ zebAƁAɗa unusia. 11 Ɓcɔrɛba bajɓneba edaa nɓwɓ bedeasia:

–ƁAƁA mɓ Warra quiriɓ ƁAɓ. ƁA carea mɓra bio ƁASɓida ƁAA.–§

Diauruba Jesu miɓ sɛna

Mateo 4:1-11; Luca 4:1-13

12 Mamaɓba Ɓcɔrɛ Jaureba Jesura ɛjɓɓa pɔɓsa ewaraga ƁAɗaa edesia. 13 Mama Jesura animarɓ cadjirua bea tɓɛna cuarenta ewari basia. Satanaba idjira miɓ sɛsia Ɓcɔrɛda igarabi carea. Idjaba Ɓcɔrɛ bajɓnebema nezocarɓa idjira ne cobisiɗaa.

* 1:1-2 Malaquia 3:1. † 1:3 Isai'a 40:3. ‡ 1:8 Ɓcɔrɛ Jaureda diaya. Griego bedeade nɓwɓ ƁA ƁAA: “Ɓcɔrɛ Jaureba borocueya.” § 1:11 Isai'a 42:1.

*Jesuba jaradia beda**Mateo 4:12-17; Luca 4:14-15*

¹⁴ Borocuebari Juaḷ presu bedacarea Jesura Galilea druadaa wāpeda bedea bia Ācōrēnebemada jaradiabadjia. ¹⁵ Nāwā jarabadjia:

-Ewarira jūēsia. Ācōrēra bārā Boro bai carea zebara.† Bārāba cadjirua obadara igaradapeda maḷ bedea biada ijanadua.-

*Jesuba beda baribadarā trāna**Mateo 4:18-22; Luca 5:1-11*

¹⁶ Jesura Galilea amene droma icawa nīne Simoḷda, dji djaba Andre sida unusia. Maḷ ēberārā beda beabadarā basia. Ādjira doeda beda bari panasidaa. ¹⁷ Māwā panane Jesuba ādjia jarasia:

-Mḷ ume zedadua. Bārāba beda baribada quīrāca mḷa bārāa jaradiaya ēberārāda mḷmaa enenamārēā.-

¹⁸ Ara maḷda ādji beda baribadara amenapeda Jesu ume wāsidaa.

¹⁹ Nocodaa wābarade Jesuba Santiagoda, dji djaba Juaḷ sida unusia. Ādjira Zebedeo warrarā basia. Ādjia jābaede beda baribada cōā beada ca panasidaa. ²⁰ Maḷne Jesuba ādji sida trāsia idji ume wānamārēā. Ara maḷda Santiagoba, Juaḷ bida ādji zeza Zebedeora idji nezocarā ume jābaede amenapeda Jesu ume wāsidaa.

*Jesuba jai āyā jaretada**Luca 4:31-37*

²¹ Ādjirāra Capernauḷ purudaa wāsidaa. Maḷbe ḷnāubada ewaride Jesura judiorā dji jarebada dedaa wāpeda Ācōrē bedeada jaradia besia. ²² Jaradia baede jūmarāba cawa crīchadaē basia. Judiorā ley jaradiabadarā quīrāca jaradiaē basia. Ātebala bio cawa baḷdeba ebuda jaradia basia. ²³ Māwā panane jai bara baḷ ēberāda cawaēne nāwā jigua bedeasia:

²⁴ -Jesu Nazaredebema! Ācōrē cārēā दौरā mīā sē ba? ĀDai biē bai carea zesia? Mḷa cawa baḷa bara caida: jBala Ācōrēba diabuedaa!-

²⁵ Jesuba dji jai nāwā jarasia:

-Chupeadua. Idji cacuadebemada ēdradua.-

²⁶ Ara maḷda jaiba dji ēberārā wawabipeda, dji cābāyā biapeda āyā wāsia. ²⁷ Maḷ bēā jūma dji arima duanarāba cawa crīchadaē basia. Āduba bedeadrua duanesidaa:

-jAche! Jesuba jaradia bala awara bala. Bio cawa baḷdeba ebuda jaradiabaria. Idji jarabara jairā bida ija obadaa.-

²⁸ Maḷ carea jūma Galilea druade dārāēne Jesura trā baḷga besia.

*Jesuba Simoḷ Pedro pācōrē biabida**Mateo 8:14-17; Luca 4:38-41*

²⁹ Judiorā dji jarebada dedeba ēdradapeda Jesura, Santiagora, Juaḷ sida Simoḷ dedaa wāsidaa. Simoḷ djaba Andre sida mama babadjia. ³⁰ Maḷne ādjia Jesua jarasidaa Simoḷ pācōrēda cawamiaba cāde bāda. ³¹ Jesura idji baḷmaa wāsia. Idji jawade jidapeda piradra basia. Ara maḷda cawamiara dugusia. Maḷbe Simoḷ pācōrēba ādjira ne cobisia.

³² Queudacarea ēberārāba cacua biē beada, jai bara bea sida Jesumaa enesidaa. ³³ Purura dji dede eda wābadama powua nūmesia. ³⁴ Maḷne Jesuba cacua biē beara zocārā biabisia idjaba jairā sida zocārā āyā jarecuasia. Jairāba idjida cawa panana bēā Jesuba chu-peabadjia.

*Galileade jaradia nībaāa**Luca 4:42-44*

³⁵ Jesura āsabodode piradrasia. Wadi pāimaena ēberā neēmaa Ācōrēa iwidide wāsia. ³⁶ Maḷ carea Simoḷba, idji ume panā bida Jesura jarā panasidaa. ³⁷ Idji unusidade jarasidaa:

-Jūmarāba bala jarā duanāa.-

³⁸ Maḷne Jesuba jarasia:

-Dewara puru beadaa wānia mḷa jāma bida jaradiaida baḷ bēā. Mḷra maḷ carea zesia.-

³⁹ Māwā jūma Galilea druade parala wāsia. Judiorā dji jarebada deza jaradiabadjia. Idji wābarāma jaira āyā jarecuabadjia.

*Jesuba aida bara baḷ biabida**Mateo 8:1-4; Luca 5:12-16*

* **1:14** Bedea bia Ācōrēnebema. Griego bedeaē ḷcala cartade baḷ ba: "Bedeā bia Ācōrēba pe eroḷdebeba." † **1:15** Daniel 2:44.

⁴⁰ Māwā b̄lade ēberā aida bara b̄lada Jesumaa zesia.‡ Maļ ēberāra chīrāborode cobepeda nāwā bedeada djuburiasia:

–B̄la quīrīā b̄b̄l̄l̄, m̄l̄ra poya biabida b̄la.–

⁴¹ Jesuba mīā djuburi ununa b̄ērā idji j̄awada l̄r̄l̄ b̄b̄l̄l̄ade jarasia:

–Māwā o quīrīā b̄la. †Biadua!–

⁴² Jesu ara māwā bedeab̄l̄l̄ade ēberāra biasia. Dji aidara abeda n̄ebasia. ⁴³⁻⁴⁴ Maļne Jesuba idjia bio jarasia:

–B̄l̄ biadara ni ab̄laa jararādua. Āteb̄l̄l̄ sacerdotemaa wādua b̄l̄ra biasida unumārēā. Jālbe Ācōrē quīrāpita bia bei carea Moiseba jarada quīrāca ne diacuadua.‡ Māwā ēberārāba cawadā bara wārāda biasida.–

Māwā jarapeda Jesuba idjira wābisia. ⁴⁵ Barib̄l̄l̄ dji ēberāba Jesuba idji biabidādebemada jūmarā n̄eb̄l̄l̄ wāsia. Maļ carea Jesura ni ab̄al purude ebuda n̄ibaca basia. Āteb̄l̄l̄ j̄iga n̄ibabadjia ēberārā beadacamaa. Barib̄l̄l̄ ēberārā puruzabemada idjima wābadjidaa.

2

Jesuba ēberā cacua beu b̄l̄ biabida

Mateo 9:1-8; Luca 5:17-26

¹⁻² Dārāē b̄lade Jesura wayacusa Capernauļ purudaa wāsia. Idjira diguida b̄lada cawasidade ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Dera, dji eda wābada sida p̄sua nūmesia. Maļne Jesuba Ācōrē Bedeara jaradia basia. ³ Māwā b̄lade ēberāda quīmārē zesidaa. Maļrāba ēberā cacua beu b̄lada Jesumaa ede quīrīā panasidaa. ⁴ Barib̄l̄l̄ p̄sua nūma b̄ērā poya ededaē basia. Maļ carea de l̄r̄l̄ uria odapeđa dji cacua beu b̄l̄ra dji cl̄adaeba edaa b̄lasidaa. ⁵ Jesuba unusia ādjia wārāda j̄jā pan̄l̄da dji cacua beu b̄l̄ra poya biabida. Maļ carea Jesuba dji cacua beu b̄l̄a jarasia:

–Cūdra, b̄la cadjirua odara m̄la quīrādoasia.–

⁶ Maļne judiorā ley jaradiabadarāda l̄cl̄al̄ arima chūpanasidaa. Maļgarāba crīchasiadaa: ⁷ “Ķcārē cārēā jāwā bedeada b̄l̄? †Ācōrē quīrāpita biē bedeada b̄la! Aba Ācōrēb̄l̄l̄ ēberāba cadjirua odara poya quīrādoaya.”

⁸ Ādjia māwā crīcha duanara Jesuba idji sode abeda cawasia.* Maļ b̄ērā ādjia jarasia:

–Ķcārē cārēā jāwā crīcha pan̄l̄? ⁹ Bārāmaarā ŷsālḡl̄da zareaara b̄l̄? †Cadjirua odara quīrādoayaēda aida wa naļ ēberā cacua beu b̄l̄ra piradr̄l̄bipeđa idji cl̄ada edabipeđa n̄ibabida? ¹⁰ Ācōrēba m̄l̄, Naļ Djara Edadara b̄lasia naļ ējūāne duanl̄ba cadjirua obadara quīrādoamārēā. Maļra bārāa unubiya.–

Ara maļda dji cacua beu b̄l̄a nāwā jarasia:

¹¹ –Piradr̄l̄dua. B̄l̄ cl̄adara edapeđa diguidā wādua.–

¹² Ara maļda dji cacua beu badara pirabaripeđa idji cl̄ada edapeđa jūmarā quīrāpita ēdr̄l̄ wāsia. Maļ carea jūmarāba cawa crīchadaē basia idjaba Ācōrēa bia bedeada duanesidaa. Nāwā jarasidaa:

–†Naļ quīrāca dadjirāba ununaca basia!–

Jesuba Levi tr̄l̄na

Mateo 9:9-13; Luca 5:27-32

¹³ Māwānacarea Jesura wayacusa Galilea amene dromanaa wāsia. Maļne ēberārāda zocārā idjima wāsidaa. Idjia ādjirāa jaradiasia. ¹⁴ Wāb̄l̄l̄ade Jesuba Alpeo warra Levida unusia. Maļ Levira Romanebema boro itea parata diabada dede chūmasia. Jesuba idjia jarasia:

–M̄l̄ ume zedua.–

Ara maļda Levira piradr̄l̄peđa Jesu ume wāsia.

¹⁵ Māwānacarea Jesura Levi dede ne co basia. Zocārāba Jesura ēp̄ēb̄l̄da b̄ērā ādjirā sida ne co chūmesia: Jesu ume n̄ibabadarāda, Romanebema boro itea parata j̄l̄l̄ pebadarāda, judiorā ley igara bea sida panasidaa.† ¹⁶ Māwā pan̄l̄ne judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida unusidaa Jesura Romanebema boro itea parata j̄l̄l̄ pebadarā ume, judiorā ley igara bea ume bida ne co b̄lada. Maļ carea pariseorāba Jesu ume n̄ibabadarāa iwidiisidaa:

–Bārāa jaradiabarira Ķcārē cārēā cadjirua obadarā ume, parata j̄l̄l̄ pebadarā ume bida ne co b̄l̄?–

¹⁷ Maļ ūrīpeđa Jesuba jarasia:

‡ **1:40** Aidara Jesu ewaride wārāda sāwā basida dadjirāba cawadaē pan̄l̄a. Barib̄l̄l̄ judiorāmaarā aba Ācōrēb̄l̄l̄ poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Maļ awara aba aidaba jidasira āyā bade wāida basia (Levitico 13:45-46).

§ **1:43-44** Levitico 14:1-32. * **2:8** Sode. Griego bedeade b̄l̄ b̄la: “Jaurede.” † **2:15** Judiorā ley igara bea. Griego bedeade “cadjirua obadarā” b̄l̄ b̄la.

-Cacua bia beaba nêârã diabarira jαΓαδαα. Dji cacua biê beabαΓα jαΓαbadaa. M̄lra jipa bea tr̄i carea zeê βα, âteβαΓα cadjirua obadarãda tr̄i βα Âcôrēmaa zedamãrēã.-

Ne codaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Luca 5:33-34

¹⁸ Maλ ewaride Borocuebari Juaλ ume n̄babadarãba, pariseorã bida ne codaca ewarida o panasidaa. Mãwã panane dewararãda Jesumaa zedapeda iwidiisidaa:

-Borocuebari Juaλ ume n̄babadarãba, pariseorã bida ne codaca ewarira obadaa. BaribαΓα βα ume n̄babadarãba ζsãwãerã odaca?-

¹⁹ Jesuba panusia:

-Umaquĩrãba wērã edabαΓαde ζcaiba ne codaca ewarida oi? Maλ umaquĩrãra wadibida idjia edodarã ume βαmisa ne codaca ewarira odaêa. ²⁰ BaribαΓα ewari aba dewara êberãrãba idjira âyã ededia. Maλ ewarideβαΓα idjia edodarãba ne codaca ewarira odia.

²¹ Dadjirãba cacuade jãbada dji sore cõã βαmaa wua djiwidida cajudaca. Mãwã odibαΓα djiwidi cajuda errebaribαΓαba dji wua sorera waibαara cõãya. ²² Idjaba ni abαba uva ba djiwidira animarã e oda dji soredẽ tãdaca. Mãwã odibαΓα aseabαΓαde animarã e oda dji sorera cõãya. Maλbe uva βαra, animarã e oda sida aduaya. Maλ carea uva ba djiwidira animarã e oda djiwidide tãdida panα.-‡

Jesura ãnãubada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Luca 6:1-5

²³ ãnãubada ewaride Jesura êjũã trigo udade n̄basia. Maλne idji ume n̄babadarãba trigora ta eda n̄basidaa. ²⁴ Maλ carea pariseorã âdji caidu zebãdaba Jesua jarasidaa:

-jAcãdua! Βα ume n̄babadarãba ζcãrẽ cãrẽã ãnãubada ewaride o cara panãda o panα?-

²⁵ Jesuba âdjia jarasia:

-Ewari aba Daviba, idji ume n̄babadarã bida codira neê panasidaa. Jarra panasidaade ζsãwã osida?§ ²⁶ Abiata sacerdote dji droma baside Davira Âcôrẽ dede eda wãpeda Âcôrẽ quĩrãpita baãda paãda edasia.* Maλ paãra ζababe sacerdoterãba codida panasidaêca? BaribαΓα Daviba copeda idji ume n̄babadarãa diasia.-

²⁷ Maλbe Jesuba âdjia jarasia:

-Âcôrẽba êberãra oê basia ãnãubada ewari wagadamãrẽã âteβαΓα ãnãubada ewarira βαsia êberãrã ãnãunamãrẽã. ²⁸ Mã, Naλ Djara Edadara ãnãubada ewari djibaria.-

3

Jesuba ãnãubada ewaride êberã biabida

Mateo 12:9-14; Luca 6:6-11

¹ Wayacusa Jesura judiorã dji jαrebada dedaa wãsia. Mama êberã jαwa beu βαda basia. ² ΛααΓαba Jesura acλ panasidaa ãnãubada ewaride maλ êberã biabi cawaya. Biabisira biê jaradida cr̄icha panasidaa. ³ Maλne Jesuba êberã jαwa beu βαãa jarasia:

-Piradrãpeda êsi n̄umane zedua.-

⁴ Maλbe Jesuba âdjia iwidiisida:

-ζãnãubada ewaride cãrẽda odida panα? ζBiada wa cadjiruada? ζDjãrã carebaida wa idu beubida?-

BaribαΓα âdjirãra chupea panesidaa. ⁵ Maλne Jesura sopusia cαwαΓα zarea bea bẽrã. Quĩrubiẽba âdjirã acλbαΓαde dji jαwa beu βαãa jarasia:

-Jαwara jiradua.-

Mãwã jirabαΓαde idji jαwara abeda basia. ⁶ Ara maãda pariseorãra êdrãdapeda Herodeare bearãmaa wãsidaa. Âdjirã ume Jesu beadi carea cr̄icha jαΓαsidaa.

Galilea amene droma icawa duanana

⁷ Maλbe Jesura idji ume n̄babadarã sida Galilea amene dromanaa wãsidaa. Mama Galilea druadebemarãda zocãrã idji caidu n̄basidaa.* ⁸ Jesuba ne ununacada o βαda dewararã bida ũrsidaa. Maλ carea Judea druadebemarãda, Jerusalem purudebemarãda, Idumea druadebemarãda, Jordaλ do wa quĩrãrẽbemarãda, Tiro druadebemarãda, Sidoã druadebemarã sida Jesu βαmaa wãsidaa. ⁹⁻¹⁰ Idjia cacua biê beada biabi baãda bẽrã êberãrãba idji tãni carea powuabadjidaa. Idjira pẽsua eropananãnamãrẽã Jesuba idji ume n̄babadarãa jarasia jãbada enenamãrẽã.

¹¹ Êberã jai bara beaba Jesu unubadade idji quĩrãpita chĩrãborode copanenapeda jaiba ne wayaadeba jigua jarabadjidaa:

‡ 2:22 Maãgãdeba Jesuba cawabisia idji bedeara âdji drõenabema cr̄icha ume abaa jaradiacada. § 2:25 1 Samuel 21:1-6. * 2:26 Levitico 24:5-9. * 3:7 Griego bedeadẽ λαΓα cartade idjaba bã βαãa "Judeadebemarã sida."

-jɓara Ācōrē Warraa!-

¹² Baribara Jesuba jairāa bio jarabadjia idjidebemada ebuda jararānamārēā.

Jesuba ēberā doce edada

Mateo 10:1-4; Luca 6:12-16

¹³⁻¹⁴ Māwānacarea Jesura eyadaa wāpeda idjia quīrābarada idjima trāsia. Ādjirā zesidade idjia doce edasia idji ume nībadamārēā idjaba idji beɗeɗe jara nībadamārēā. Maḡarāra Jesuba trā ɓasia “māa diabuedarā.”[†] ¹⁵ Jesuba ādjirāa ɓɓada diasia cacua biē ɓeara biabidamārēā idjaba jai sida āyā jaretadamārēā. ¹⁶ Aba Simoɓ basia.[‡] Jesuba idjira trā ɓasia Pedro. ¹⁷ Maḡ awara Zebedeo warra Santiagoda, dji djaba Juaḡ sida edasia. Maḡ uméɓemara Jesuba trā ɓasia Boanngerā. Maḡ trāba jara ɓaa “baa warrarā.” ¹⁸ Naḡarā sida edasia: Andre, Pelipe, Bartolomé, Mateo, Tomá, Alpeo warra Santiago, Tadeo, idjaba Simoɓ Cananeo.[§] ¹⁹ Jesuba Juda Iscariote sida edasia. Maḡaba idjira jidabisia.

Jesu biē jarapedada

Mateo 12:22-32; Luca 11:14-23; 12:10

²⁰ Jesu diguidaa zeside ēberārāda zocārā powuasidaa. Maḡaba Jesura, idji ume nībabada sida poya ne codaē basia. ²¹ Jesu djabarāba cawadapeda idjira edade wāsidaa. Ādjia crīcha panasidaa idjira quīrāé ɓesida. ²² Baribara judiorā ley jaradiabadarā Jerusaleḡ purudeba zepedadaba jarasidaa:

-Jāḡ Jesura jairā boro Beelzebúdeba ɓa bērā jāwā ɓaa. Idjia jaira āyā jaretabaria Beelzebúba maḡ ɓɓada diada bērā.-

²³ Maḡ ūrīpeda Jesuba ādjirā trāpeda ne jara ɓaɗeɗe bedeasia. Nāwā jarasia:

-¿Sāwā Satanaba ara idjida āyā jaretai? ²⁴ Abari druaɗebemārāda ara ādjiduba djō pananibarā dārā pananaēa. ²⁵ Idjaba abari dede beada djō pananibarā dārā pananaēa. ²⁶ Ara maḡ quīrāca Satanada ara idji jairā ume djōpeda awara wāibarā ¿sāwā idjia poya ɓara dārā erobai? Abeda jōya.

²⁷ Ēberā mēsrā ɓada naārā jā chūmnaēɓara, ¿sāwā idji dede eda ne drāde wāni? Jā chūmnaɗara poya idji nebiara drāɗia.

²⁸ Wārā arada māa bārāa jaraya: ēberārāba cadjirua obadara, biē bedeabada sida Ācōrēba jūma poya quīrādoaya. ²⁹ Baribara abalɓa Ācōrē Jaureba odada diauruba jāwā osiada aibarā, Ācōrēba maḡra quīrādoāa. Maḡ ēberāa ewariza bedeade baya.-

³⁰ Jesuba māwā jarasia idjira jai bara ɓada apedada bērā.

Jesu ēberārā idjima zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:21; Luca 8:19-21

³¹ Maḡne Jesu djabarāda, dji papa sida jūēnapeda Jesura dajadaareba trābisidaa. ³² Maḡbe ēberārā Jesuare chūmeaba idjia jarasidaa:

-Ba papara, ba djabarā sida dajadaare panla.* Ādjia ɓara jara panla.-

³³ Baribara Jesuba jarasia:

-Bārāmaarā ¿cairāda mā papa idjaba mā djabarā?-

³⁴ Idji caita chūmeada aɓpeda jarasia:

-Naḡarāda mā papaa idjaba mā djabarā. ³⁵ Ācōrēba quīrā ɓa o beaɗra mā djabaa, mā djabawērāa, idjaba mā papaa.-

4

Pea podadebema ne jara ɓa

Mateo 13:1-9; Luca 8:4-8

¹ Wayacusa Jesuba Ācōrē beɗeɗe amene droma icawa jaradia ɓesia. Maḡne ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Maḡ bērā jāba doeda ūmane baɗopedu chūmesia. Ēberārā do icawa duanesidaa. ² Maḡbe Jesuba ne quīrātanoo ne jara ɓaɗeɗe jaradiasia. Nāwā jarasia:

³ -jŪrīnada! Ēberāda ne poɗe wāsia. ⁴ Māwā po nīne āɓara tara oɗe baecuasía. Maḡne ūbanada zeseɗepeda mīcuasidaa. ⁵ Aɓara tara ējūā mōgarāda ɓaɗe baecuasía. Dji egorora nāūcha ɓa bērā maḡ tara isabe tunusia. ⁶ Māwāmīna besea jāwāḡāba purrubasía bio corra jīdaē bada bērā. ⁷ Idjaba āɓara tara ējūā araída ɓaɗe baecuasía. Mama baecuadara jāɓara ara bara ɓaba ɓarā quenasia. Maḡba poya zauɗaē basía. ⁸ Baribara āɓara tara ējūā biaɗe

[†] **3:13-14** Maḡarāra Jesuba trā ɓasia “māa diabuedarā.” Griego beɗeɗe āɓara cartade maḡra neɗa. [‡] **3:16** Griego

beɗeɗe āɓara cartade idjaba nāwā ɓa ɓaa: “Naḡarā doce panla edasia.” [§] **3:18** Simoɓ Cananeo. Luca 6:15de “Simoɓ

Zelote” ɓa ɓaa. * **3:32** Griego beɗeɗe āɓara cartade idjaba “ba djabawērāa” ɓa ɓaa.

baecuasia. Maḡara bio zausia. ḌCARA CAMABA ara aride diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waibalara diasia.*

⁹ Maḷbe Jesuba jarasia:

-Dji CAWARA bara ḌABA quĩrācuita ũrĩdua.-

Jesuba ḑcārē cārēã ne jara ḌADEBA jaradiasi?

Mateo 13:10-17; Luca 8:9-10

¹⁰ Eberārã wapedadacarea Jesu ume nĩbabadarã doce panaba, dewara idjiare chũmea bida iwidiisidaa idjia ne jara ḌADEBA jaradiadadebemada. ¹¹⁻¹² Jesuba panusia:

-Ācōrēba ēberārã pe erobadebemada jumarãa cawabiē ḌAMĩna bārãa cawabi ḌAA. BaribARA dewararãa m̄la ne jara ḌADEBA bedea ḌAA ādjirãba ACA panamĩna unurānamārēã, idjaba ũrĩ panamĩna cawarānamārēã. Māwã beadaēbara Ācōrēmaa zedapeda ādjia cadjirua obadara quĩrādoacasia.-†

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Mateo 13:18-23; Luca 8:11-15

¹³ Maḷne Jesuba ādjia jarasia:

-ḑBārãba pea podadebema ne jara ḌADEBA jaradara cawadaēca? Māwãra dewarada jaraibARA ḑsāwã cawadi? ¹⁴ ũrĩnadua. Pea pobarira Ācōrē bedea jarabari quĩrãca ḌAA. ¹⁵ Ta ode baedaba naḷda jara ḌAA: ḌCARA ēberārãba Ācōrē bedeada ũrĩbadaa. BaribARA Satanada zepeda maḷ bedea ādji sode jũēnara quĩrādoabibaria. ¹⁶ Ta mōgaraida ḌA ējũãne podaba naḷda jara ḌAA: ḌCARA ēberārãba Ācōrē bedea ũrĩnapeda bio ḌASrida edabadaa. ¹⁷ BaribARA bio carra jidaē bea bērã dārã droadacaa. Ewari zarea zebARAde wa Ācōrē bedea jã panla carea ēberārãba biē obadade ādjia jã panARA igarabadaa. ¹⁸ Ta ējũã ḌARAida ḌADE podaba naḷda jara ḌAA: ḌCARA ēberārãba Ācōrē bedeara ũrĩbadaa. ¹⁹ BaribARA ādjirã sãwã bia beadidebemada jũmawãyã crĩchabadaa idjaba ne jũmada awuabadaa. Crĩchabadaa ne jũmada erobeadiBARA, ḌASrida beadida. Jũma maḷ crĩchaba bedea ādji sode bedara BARA beabaria. Maḷ bērã ādjira waridacaa. ²⁰ BaribARA ta ējũã biade podaba naḷda jara ḌAA: ḌCARABA Ācōrē bedeara bia ũrĩnapeda jãbadaa. Maḷbe ḌCARABA ne biada ara aride obadaa, ḌCARABA waitabeara obadaa, idjaba ḌCARABA waibalara obadaa.-‡

Ībĩrãnebema ne jara ḌA

Mateo 5:15; Luca 8:16-18

²¹ Jesuba dewara ne jara ḌADEBA jarasia:

-Dadjirãba Ībĩrãra coadapeda ḑepedeco droma edre ḌBADACA? Mērã nũmanacaa, āteBARA ḌTA dji ḌBADADE nũmabadaa. ²² Ara maḷ quĩrãca ne jũma ebuda ḌLERA mērã beēa. Dadjia cawadaē panARA Ācōrēba ebuda cawabiya. ²³ Dji CAWARA bara ḌABA quĩrācuita ũrĩdua.-

²⁴ Maḷ awara Jesuba jarasia:

-M̄la jaradia ḌARA quĩrācuitadadua. Bārãba cawadi carea bio quĩrācuitadibARA Ācōrēba bārãa auḑuara cawabiya. ²⁵ AbaḌba wārãda cawaibARA, Ācōrēba auḑuara cawabiya. BaribARA adua ḌABA cawa ḌADA crĩchaibARA, idjia crĩcha ḌA sida Ācōrēba jārĩya.-

Néu sãwã waribaridebema ne jara ḌA

²⁶ Jesuba idjaba jarasia:

-Ācōrēba ēberārã pe erobARA abaḌba ne ta poda quĩrãca ḌAA. ²⁷ Diamasi dji ēberã cãḑḑAMISA idjaba āsa zocai ḑAMISA dji tara quida buyapeda waribaria. Dji podaba cārēba waribi ḌADA cawacamĩna māwābaria. ²⁸ Egorode ara iduba tunubaria. Naārã dji ḑAWARADA odjabaria. Maḷbe dji CAMADA zebaria. Idjaba dji CAMABA dji tada diabaria. ²⁹ MaḷbeBARA dji tara waragabaria. Dji ewarira jũena bērã ēberãba necoba ewabaria.-

Mostaza tadebema ne jara ḌA

Mateo 13:31-32, 34-35; Luca 13:18-19

³⁰ Idjaba Jesuba jarasia:

-Ācōrēba ēberārã pe erobARA ḑcārē quĩrãca ḌA? ḑSãḷGA ne jara ḌADEBA m̄la cawa jarai? ³¹ Mostaza ta quĩrãca ḌAA. Maḷ mostaza tara jũma dadjia ubada cãyãbara djudibiara quirua. ³² BaribARA udacarea dewara néu bea cãyãbara waibalara waribaria. Dji jAWATERA waibala jedeguezoabaria. Maḷ bērã Ībanara dji jAWATEDE cũrãdrA ḌAMA de ocuade zebadaa.-

* 4:8 Griego bedeadē nãwã ḌAA: “ḌCARA CAMABA treinta diasia, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia.”

† 4:11-12 Isaia 6:9-10. ‡ 4:20 Griego bedeadē nãwã ḌA ḌAA: “ḌCARABA treinta zaubadaa, ḌCARABA sesenta zaubadaa, idjaba ḌCARABA cien zaubadaa.” § 4:21 Mērã nũmanacaa. Griego bedeadē nãwã ḌA ḌAA: “Cada edre ḑADACAA.”

³³ Māwā ne jara badeba Jesuba jaradiabadjia ēberārāba poya cawađida panl quīrāca.
³⁴ Ababe ne jara badeba ādjirāa bedeadadjia. Baribaral idji ume nībabadarā āduba panlne jūma cawa jarabadjia.

Jesuba nāūrā, amene droma sīda tumabīda

Mateo 8:23-27; Luca 8:22-25

³⁵ Maļ ewariēde queubodode Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

-jWa quīrārē wānadrā!-

³⁶ Ara maļda ādjia ēberārā arima duanlra amenapeda Jesura ara idji bā jābade quīrārā edesīdaa. Dewara jāba sīda ādji daucha wāsīdaa. ³⁷ Māwā panlne nāūrāda dji cābāyā puā nūmesia. Maļ bērā baido bogozoara jābade eda wā nūmesia. Jābara biru baebodō basīa. ³⁸ Maļne Jesura jāba ādauare borocau cāi basīa. Maļ carea idji ume nībabadarāba lraāmanapeda nāwā jarasīdaa:

-Jaradiabari, ħbamaarā dadjirā barrudīda bia bāca?-

³⁹ Maļbe Jesura āta nūmepeda nāūrāra, baido bogozoa sīda nāwā quēāsia:

-jChupeadua! jipi bedua!-

Ara maļda nāūrāra ipi basīa. Jūma tuma nūmesia. ⁴⁰ Māwā bade Jesuba ādjirāa jarasia:

-Bārāra ħsāwāērā ne waya panl? ħCārē cārēā Ācōrēra jānaē panl?-

⁴¹ Baribaral Jesuba ođa carea ādjirāra bio ne wayasīdaa. Maļ bērā āduba iwīdīdrua duanesīdaa:

-Naļgāra ħcaida jāwā bā? Nāūrāba, baido bogozoa bīda idji bedeara jābadaa.-

5

Jesuba jai zocārā āyā jaratada

Mateo 8:28-34; Luca 8:26-39

¹ Maļbe amene droma chānapeda Gerasa druede jūēsīdaa.* ² Jesura jābadeba drua badosīde cawaēne ēberā jai bara bāda idjīmaa zesīa. ³ Maļ ēberāra beudarā tabaribada uriade babadjia. Ni abalba idjira poyadaca basīa, carenaba jlabada sīda. ⁴ Barima zocārā idjira carenaba jūrū jlabadjīdamīna, jawa sīda jlabadjīdamīna abeda jūma tlcuabadjia. Idjira ni abalba poyadaca basīa. ⁵ Diamasi, āsa bīda idjira bēwārā tabaribada uriade, eyade bīda bia nībabadjia. Idjaba ara idji cacuara mōgaraba puobadjia. ⁶⁻⁷ Idjia tamlaba Jesu unusīde pira zesīa. Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jīgua jarasia:

-Ācōrē dji Dromaara bā Warra, Jesu, ħcārē cārēā mlāra mīa sē bā? jĀcōrē quīrāpita wārāneba jaradua bā mlāra biē bāēda!-

⁸ Māwā bedeasia Jesuba idjīa nāwā jara bađa bērā:

-jJai, naļ ēberā cacuadebemada āyā wādua!-

⁹ Maļbe Jesuba dji jaija iwīdisīa:

-ħBāra casa trā jarabada?-

Dji jaiiba panusia:

-Mā trāra Cābana abadaa, dairāra cābana panl bērā.-

¹⁰ Maļne jaiiba Jesua bedea djoburiasīa maļ druede bemada āyā jaratarāmārēā. ¹¹ Māwā panlne ara caita bā eyade chinada zocārā ne co duanasīdaa. ¹² Maļ carea dji jairāba Jesua nāwā bedea djoburiasīdaa:

-Dairāra jāļgārā china cacuade idu eda wābīdua.-

¹³ Maļne Jesuba iduaribisīa. Ara maļda jairāra ēberā cacuadebemada ēdracuadapeda china cacuade eda wābarasīdaa. Baribaral eda wānapeda chinara pirapodapeda perawadeba dauđu tuēcuasīdaa. Mama abeda jūma nābāra quinīsīdaa. Maļgārā chinara mil umé panasīdaca bāa.

¹⁴ Maļ carea dji china acā pananara puruđaa pira wāsīdaa. Ādji puruđebemarāa, dji puru caita bearāa bīda jai bara badadebemada jūma nēbarasīdaa. Maļ carea puruđebemarāba acāde zesēsīdaa. ¹⁵⁻¹⁶ Jesu bāma jūēbādade unusīdaa jai zocārā erobadara Jesu caita chūmada. Quīrā bapeda cacuade jlabadara jā basīa. Maļ unupedadaba dewarārā nēbarasīdaa jai bara badara sāwāsīda. China sāwāpedada sīda nēbarasīdaa. Jūmarāda bio ne waya duanesīdaa. ¹⁷ Maļ carea ādjirāba Jesua bedea djoburiasīdaa ādji druede bemada āyā wāmārēā.

¹⁸ Jesu jābade badosīde dji jai bara badaba bedea djoburiasīa idji ume wāi carea. ¹⁹ Baribaral Jesuba idu wābīē basīa. Ātebaral jarasia:

-Diguidā wāpeda bā ēberārāa jaradua Ācōrēba bā ume ne waibāa ođada. Ādjīa nēbaradua sāwā idjīa bāra bio quīrā djoburiasīda.-

* 5:1 Gerasa. Griego bedeade ḄCARA cartade "Gadara" wa "Gergasa" bā bāa.

²⁰ Ara maŕda jai erobaðara wãpeda jũma Decapoli druade nẽbɾaɫbadjia Jesuba idji ume ne waiɓa oada. Maŕ bẽrã jũmarãba cawa crĩchadaẽ basia.

Jesuba wẽrãcau biabida

Mateo 9:18-26; Luca 8:40-56

²¹ Jesu jẽda jãbade amene droma quĩrãrã chãnacarea eberãrã zocãrã idji ɓamaa zesidaa. Maŕ carea Jesura do icawa ɓesia. ²²⁻²³ Mãwã ɓaɓde eberã Jairo abadada zesia. Maŕ Jairoa judiorã dji jarebada dede dji boro basia. Maŕne Jairoa Jesu caita jũẽpeda idji jũrũ caita barru cobepeda nãwã beɓea djuburiasia:

-Mŕ cauda jũãcãyã nũma. ɓa jɔwara idji ɔɫɫ ɓaɓde zedua biamãrẽã.-

²⁴ Ara maŕda Jesura Jairo ume wãsia. Eberãrã zocãrã Jesu ume wãbada bẽrã pẽsua nĩbasia. ²⁵ Maŕne eberãrã tãena wẽrã doce poa oamiaba jida ɓada nĩbasia. ²⁶ Maŕ wẽrãba nẽrãrã diabadarãa idji paratara jũma diadoadamĩna biaẽ basia. Zocãrã nẽrãrã diabadarãba idjira bia mĩgabisiɓa baribɾaɫ wetara wãsia. ²⁷⁻²⁸ Maŕne Jesudebemada beɓea panada uĩrĩpeda eberãrã tãena Jesu jẽdaare caita wãsia. Nãwã crĩchasia: "Idji cacuade jŕ ɓada tãibɾaɫ, mŕra biaya." Ara maŕda Jesu cacuade jŕ ɓara chupea tãsia. ²⁹ Tãbɾaɫɓe idji oara tãdrasia. Mãwã cawasia idji cacua biẽ ɓadara biasida. ³⁰ Baribɾaɫ Jesuba cawasia idji ɓaɓadeba abaada biasida. Maŕ bẽrã jẽda acãpeda iwidiisia:

-Mŕa cacuade jŕ ɓara çcaiba tãsi?-

³¹ Maŕne idji ume nĩbabadarãba jarasidaa:

-çSãwã iwidi ɓa caiba ɓara tãsia? ɓa unu ɓa eberãrãba ɓara pẽsua eropanada.-

³² Mãwã jarabɓdamĩna Jesuba jũmarãda paɾraɓa acasia idji tãnada cawai carea. ³³ Mãwã ɓaɓde wẽrãra ne wayaaba ure nũmasia Jesudeba biaɓada cawa ɓa bẽrã. Maŕbe Jesumaa zepeda idji quĩrãpita barru cobepeda jarasia:

-Mŕabɾaɫ wãrãda ɓara tãsia.-

³⁴ Maŕ carea Jesuba idjia jarasia:

-Cau, wãrãda biaida iŕãna bẽrã ɓara biasia. Necai wãdua. ɓara waa bia mĩgaẽã.-

³⁵ Jesu waɓi beɓea ɓaɓde Jairo deɓeba ɔcaɫa zedãpeda idjia jarasidaa:

-ɓa caura jaidasia. çCãrẽã jaradiabarira mĩã sãi?-

³⁶ Mãwã jarabɓdara Jesuba quĩrãcuiãẽ basia. Åtebɾaɫ Jairoa jarasia:

-Ne wayarãdua. Sodeba iŕãdua.-

³⁷ Maŕbe Jesuba Pedroda, Santiagoda, Santiago djaba Juaŕ sida Jairo dedaa edesia. Waabemara idu wãbiẽ basia. ³⁸ Jairo dema jũẽbadade Jesuba uĩrisia eberãrãra ɓaɓa aujã duanada. ³⁹ Eɓa wãpeda Jesuba dji aujã duanãa jarasia:

-çCãrẽã cãrẽã jãcua aujã duanã? Jãŕ wẽrãcaura beuẽ ɓa, åtebɾaɫ cãi ɓa.-

⁴⁰ Maŕ carea eberãrãba idjimaã acãpeda ipidasiɓa. Baribɾaɫ Jesuba jũmarãda dajadaa wãbisia. Maŕbe idji ume nĩbabadarãda uɓea, dji wẽrãcau zezada, dji papa sida eɓa edesia wẽrãcau ɓaɓpedamaã. ⁴¹ Wẽrãcau jɔwade jidãpeda Jesuba jarasia:

-Talita cumi.- (Maŕ arameo beɓeaba nãwã jara ɓa: "Cau zaque, mŕa ɓãa jaraya: pirabaridua.")

⁴² Ara maŕda wẽrãcaura pirabaripeda nĩbade wãsia. Idjira doce poa basia. Maŕgãɓebemada jũmarãba cawa crĩchadaẽ basia. ⁴³ Baribɾaɫ Jesuba ådjia bio jarasia ni ɓaɓa jararãnamãrẽã. Idjaba jarasia wẽrãcaura ne cobidãmãrẽã.

6

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Luca 4:16-30

¹ Mamaɓa Jesura idji puruɓa wãsia. Idji ume nĩbabadarã sida wãsiɓa. ² Anãubada ewariɓe Jesuba judiorã dji jarebada dede Åcõrẽ beɓeara jaradia basia. Maŕne zocãrã uĩrĩ duanãba cawa crĩchadaẽ basia. Nãwã jara duanasidaa:

-Idjia çsãmaareba jãŕ crĩcha cawaara edasi? çCaiba idjia necawaada diasi? çSãwã ne ununacada poya oi? ³ Idjira de obariẽca? çMaria warrada jãwã ɓaẽca? çIdji djabarãra Santiago, Jose, Juda idjaba Simoãca? çIdji djabawẽrãrã sida dadjirã tãena panãca?-

Ådjirãba Jesura iŕã quĩrãnaẽ basia. ⁴ Maŕ bẽrã Jesuba jarasia:

-Åcõrẽneba beɓeabarida djãrã druade wayabadaa, baribɾaɫ ara idji druadebemarãba wayadacaa. Idji puruba, idji dede panabada biɓa wayadacaa.-

⁵ Mama Jesuba ne ununacara poya oẽ basia. Ababe idji jɔwara ɔcaɫa cacua biẽ bea ɔɫɫ ɓaɓaɓaɓe biabisia. ⁶ Idji purudebemarãba iŕãnaẽ baɓa bẽrã Jesuba cawa crĩchaẽ basia.

Jesuba doce eɓadarã diabueda

Mateo 10:5-15; Luca 9:1-6

Jesuba puru zaque beaza jaradia wāsia. ⁷ Māwānacarea idjia doce edadarāra ābaa trāsia. Ādjirāa lāada diasia jaida āyā jaradadamārēā. Małbe puru zaque beaza ume umeā diabuesia. ⁸ Ādji wāni naēna jarasia wābadaēni ni cārē sida ederānamārēā. Ode codida, buchacada, parata sida edediē panlana asia. Bardona awa ededida panlana jarasia. ⁹ Idjaba jarasia zapato jlnida panlana baribala ādjia cacuaē jā panlana awa ededida panlana. ¹⁰ Mał awara jarasia:

–Bārā baridua purude jūēbadaē abala dede baē wānibala mał dede pananadua aba purudeba ēdrabadaē. ¹¹ Abala puruba bārāda bia edaēbala, ādjia bārā bedeada ūrī quīrīanaēbala, mamaaba ēdradada. Ēdrabadaē egoro pora bārā jūrū jāne bala jarāpetadada. Małba cawabiya ādjia Ācōrē igara panlana carea idjia cawa oida.*

¹² Ara małda Jesu ume nībabadarāra wāsida. Wābadaē ēberārā jarabadjida ādji cadjiruara igaradapeda Ācōrēma zedamārēā. ¹³ Mał awara jaira zocārā ēberārā cacuaēbemada āyā jaracuasida idjaba zocārā cacua biē beara olivo dragaba palabadaē biabibadjida.†

Herodeba Jesudebema ūrīna

Mateo 14:1-12; Luca 9:7-9

¹⁴ Herodeba Galilea druadebema boro basia.‡ Mał Herodeba Jesura trā bala bāda ūrīsia. Δcala Jesudebemada nāwā jarabadjida:

–Borocuebari Juałda lrēbasia. Mał bērā jūma ne ununacara poya o bala.–§

¹⁵ Dewararāba jarasida Jesura Ācōrēneba bedebari Eliāda. Dewararāba jarasida:

–Idjira Ācōrēneba bedebaria dadji drōēnabema ewaride beada quīrāca.–

¹⁶ Baribala Herodeba māwā ūrīpeda jarasia:

–Małgara Juał. Mā idjira obālā tā beabisia baribala beudada lrēbasia.–

¹⁷⁻¹⁸ Herodeba Juał beabidara nāwā basia: Herodeba ara idji djab Pelipe quimada edasia. Mał wērā Herodía abadjidada. Herodeba idji āyōrēra edada bērā Juałba jarabadjia: “Ba djaba quimada erobacara bala.”* Mał carea Herodeba Juałra jidabipeda preso bābada dede carenaba jā bāsia.

¹⁹ Mał awara Herodíaba Juałra quīrāma basia. Idjira beabi quīrā basia māwāmīna poya oē basia. ²⁰ Dji boro Herodeba Juałra waya basia idjaba cawa basia Juałra ēberā jipa bāda, Ācōrē itea bāda. Mał carea Juałra idu biē obica basia. Herodeba Juał bedeara bia ūrībadjia baribala cawa crīchaē besia.

²¹ Ewari aba Herodíaba cawasia sāwā Juałra beabida. Nāwā basia: dji boro Herode toda ewari jūēside ne cobada waibada obisia. Idjiare bea dji dromarāda, dji djōbada bororāda, Galilea druadebema dji droma bea sida trābicuasida idji ume ne codamārēā. ²² Māwā ne co duanane Herodía cauda eda zepeda jūmarā quīrāpita bairasia. Małba Herodera, idji ume ne co duanana sida bio bāsridasida. Herodeba mał awērā jarasia:

–Bādjia quīrābalada māā iwīdidua. Ara małda māā bāā diaya.–

²³ Idjia wārāneba jarasia:

–Bala māā iwīdibalada māā jūma diaya. Māā poya erobala sida ēsidra diaya.–

²⁴ Małne Herodía caura dajada wāpeda idji papaa nāwā iwīdisia:

–Māā ¿cārēda iwīdi?–

Małne dji papaba panusia:

–Borocuebari Juał boroda iwīdidua.–

²⁵ Dji caura Herodema isabe jēda wāpeda nāwā jarasia:

–Māā quīrā bala ara nawena bala Borocuebari Juał boroda māā epedecode diada.–

²⁶ Māwā iwīdiside Herodera bio sopuasida. Baribala idji ume ne co duanana quīrāpita wārāneba jarada bērā awērāba iwīdida quīrāca o quīrāsia. ²⁷ Ara małda Herodeba zarrada wābisia Juał borora enemārēā. ²⁸ Mał zarrara preso bābadamaa wāpeda Juałra obālā lasia. Idji borora epedecode enepeda Herodía caua diasia. Małbe dji cauba dji papaa diasia.

²⁹ Juał ume nībapedadaba mał ūrīsidade Juał cacuara jarāde wānapeda tābaride edesida.

* **6:11** Griego bedeaē Δcala cartade nał sida bā baa: “Wārā arada māā jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride Sodoma, Gomorra puru cāyābara mał purura wetara cawa oya.” **6:13** Jesu ume nībabadarāba cacua biē beara olivo dragaba paladaē basia biabidi carea. Ātebala māwā palabadaē cawabisida Ācōrēba ēberārā biabi bāda (Santiago 5:14-15). Edaude olivo dragaba paladaēne cacua biē beara biabisida (Hecho 3:1-10; 5:12-16; 9:32-35; 19:11-12). † **6:14** Herode. Mał Herodera Antipa trā jarabadjida. Ācōrē Bedeaē odja bala Mateo 14:1-10de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bida. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjidada (Mateo 2:1-23). § **6:14** Griego bedeaē Δcala cartade bā baa Herodebala māwā jarasida. * **6:17-18** Levítico 18:16.

*Jesuba mil juesuma audu ne cobigada**Mateo 14:13-21; Luca 9:10-17; Juał 6:1-4*

³⁰ Māwānacarea Jesuba diabuedarāra idji ume ābaa dji jaresidāa. Ādjia opedadara, jara-diapedada sida Jesua jūma nēbala panasidāa. ³¹ Māwā panane ēberārāra zocārā zesetidāa. Ādjirā careba panaba poya ne codaē basia. Mał bērā Jesuba jarasia:

-Wānadrā ēberā neēmaa lñāūni carea.-

³² Ara małda aduba jābade wāsidaa ēberā neēmaa. ³³ Baribala zocārāba ādji wābadara unusidāa. Małne cawasidāa cairāda māwā wānada. Mał bērā puruzabemarāda ādji wābadamaa jūrūba wānapeda ādji na jūesidāa. ³⁴ Jesura jābadeba drua badobalade mał ēberārā zocārā duanada unusia. Oveja dji wagabari neē quedeā quīrāca panā bērā Jesuba ādjirāra mīa djuburi unusia. Mał carea ādjirāra jaradia besia.

³⁵ Queubodode Jesu ume nībabadarāra idjimaā zedapeda jarasidāa:

-Nama ēberāra caita neēa. Mał awara queubala. ³⁶ Ēberārāa jaradua de beamaa wa puru beadaa codira nēdode wānamārēā. Ni cārē sida neē panāa.-†

³⁷ Baribala Jesuba jarasia:

-Bārābala ne cobidadua.-

Małne ādjia jarasidāa:

-ĶCārēda daiba cobidi? ĶBala quīrīā bala daiba jūma nał ēberārā itea pał nēdode wānida? Abada berara poa aba trajaida bala mał parata edai carea.-

³⁸ Małne Jesuba iwidiisia:

-ĶDadjirāba pałda jūmasāwā eropanā? Aclade wānadua.-

Ara małda wāsidaa. Acladapeda ādjia jarade zesidāa:

-Pałda juesumabe idjaba bedada umēbe eropanā.-

³⁹ Małbe Jesuba jūmarāa jarasia pōājārā pāwārāne awara awara chūpanenamārēā. ⁴⁰ Ara małda lcala cien, lcala cincuenta awara awara chūpanesidāa. ⁴¹ Jesuba pał juesuma panāra, beda umē panā sida idji jawade edapeda bajānaa acapeda Ācōrēa bia jarasia. Małbe pałra cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jedecadamārēā. Beda umēbema sida jedecadamārēā diasia. ⁴² Małbe jūmarāda ne codapeda jāwūāsidaa. ⁴³ Pał adubadara, beda adubada sida jalā pesidade doce jamara birasidāa. ⁴⁴ Mama ne copedadara dji umaquīrā awa mil juesuma panasidāa.

*Jesu do lral nībada**Mateo 14:22-27; Juał 6:16-21*

⁴⁵ Māwānacarea Jesuba idji ume nībabadarāra jābade badobisia idji na quīrārā chānapeda Betsaidā purudāa wānamārēā. Małne idjira besia ēberārā diguidāa wābigai carea.

⁴⁶ Jūmarāda wābigapeda eyadaa Ācōrēa iwidiide wāsia. ⁴⁷ Queuside Jesu ume nībabadarāra jābade do quēsindra panasidāa. Małne Jesura drua iduba basia. ⁴⁸ Idjia unusia ādjira dowiba poya wānaē panāda nāūrāda ādji nocoareba puā nūma bērā. Āsabođode Jesura do lral nīda ādjirā caita wāyā wābala basia. ⁴⁹⁻⁵⁰ Małne jūmarāba idjira do lral nīda unusidāa. Baribala bēwārāda māwā bāda crīchasedāa. Mał carea bio dauperadapeda ne wayaaba biasidāa. Ara małda Jesuba jarasia:

-ĶSozarra beadadua! Māda jāwā bala. ĶNe wayarānadua!-

⁵¹ Jesu jābade badoside nāūrāra cābasia. Mał bērā bio ne wayasidāa idjaba cawa crīchadaē panesidāa. ⁵² Jesuba pał małrī badeba ēberārāra zocārā ne cobigadamīna ādjia wadibida idjidebemada cawadaē panasidāa. Abeda poya cawadaē basia.

*Jesuba Genesare druade cacua biē bea biabida**Mateo 14:34-36*

⁵³ Chā wānada Genesare druade jūenapeda doya wibarisidāa. ⁵⁴ Jābadeba drua badosidade mamabemarāba abeda Jesura cawasidāa. ⁵⁵ Mał carea puruza pira wāsidaa ādji cacua biē beara Jesumaa ededamārēā. Ēberārāba Jesura sāma bāda ūrīsīdara dji cacua biē beara cladae araa edebadjidāa. ⁵⁶ Idji wābalaza ēberārāba cacua biē quedeāra ode bābadjidāa. Puru zaquede, puru beade, puru āi bida māwā obadjidāa. Małne Jesua beada djuburiabadjidāa idjia cacuaē jalā ida tābimārēā. Idji tābdara jūmaena biacuabadjidāa.

7*Jawa sagabadadebema**Mateo 15:1-20*

¹ Ewari aba pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida Jerusalel purudeba Jesumaa zesidāa. ² Mał ēberārāba unusidāa lcala Jesu ume nībabadarāda jalwa sagadaē ne co panāda.

† 6:36 Ni cārē sida neē panāa. Griego beedeade lcala cartade małra neēa.

Drõäenabemaba jawwa saglabadadebema jaradiapedada quĩrãca odaē panla bẽrã ādjira biē jarasidaa.* (3 Pariseorãba, waabema judiorã bida jawara barima zocãrã saglabadaa drõäenabemaba jaradiapedada quĩrãca.† Mãwã saglãdãēbãrã ne codacaa. 4 Idjaba ne nẽdobuebadamałba diguidaa zedapeda drõäenabemaba jaradiapedada quĩrãca saglãdãēbãrã, ne codacaa. Mał awara ādji sãũda, zocoda, cuguruda, clada sida quĩrãcuita saglabadaa.‡ Ne zocãrã quĩrãcuita obadaa drõäenabemaba jaradiapedada ēpẽni carea.) 5 Małne pariseorãba, judiorã ley jaradiabadarã bida Jesua iwidiisidaa:

-Bã ume nĩbabadarãba jawwa mititia ne cobadaa. ĸCãrẽ cãrẽã dadji drõäenabemaba jaradiapedadara odaca?-

6 Jesuba panusia:

-Bãrã dji biaca bearã, Ācõrẽneba bedeabari Isaĩaba bãrãnebemada nãwã aride ðasia:

Nał puruba młã bia bedeabaria, baribãrã wãrãda ādji soðeba młma crĩchadacaa.

7 Ādji quĩrĩãbe młã bia bedeabadaa.

Mł bedeã cãyãbara ēberã crĩchadrã jaradiabadaa.§

8 Ara mał quĩrãca Ācõrẽba obi bã bedeãrã bãrãba amabadaa drõäenabemarãba jaradiapedada ēpẽni carea.-*

9 Mał awara Jesuba jarasia:

-Ara bãrãba obadadeba Ācõrẽba obi bã bedeãrã igarabadaa. 10 Moiseba nãwã jarasia: "Bã zezada, bã papa sida wayadua."† Nał sida jarasia: "Bariduaba idji zezada wa idji papada biē jaribãrã, małgara beuida bãa."‡ 11-12 Baribãrã bãrãba dji zeza wa dji papa careba amaaba ababe nađa jarabadaa: "Jũma młã erobãrã Ācõrẽã diada bẽrã młã bãrã poya carebaẽã."§ 13 Mãwã bãrã drõã naēnabemaba jaradiapedada ēpẽ panãneba Ācõrẽ bedeãrã igarabadaa. Bãrãba ne zocãrã mał quĩrãca obadaa.-

14 Małbe Jesuba ēberãrã arima duanãrã jũma trãpeda nãwã jarasia:

-Jũmarãba mł bedeãrã ũrĩnadua cawadamãrẽã. 15 Dadjia cobadaba Ācõrẽ quĩrãpita mititia bãca. Ātebãrã soðeba ze bãbãrã dadjira mititia bãbaria. 16 Dji cawãrãrã bara bãba quĩrãcuita ũrĩdua.-*

17 Małbe Jesuba ēberãrã arima duanãrã amepeda diguidaa wãsia. Mama idji ume nĩbabadarãba dadji mititia bãbaridebemada iwidiisidaa. 18-19 Małne Jesuba jarasia:

-ĸBãrã bida wadi adua panãca? ũrĩnadua: dadjia cobadaba Ācõrẽ quĩrãpita mititia bãca, dadji soðe eđa wãē bã bẽrã. Ātebãrã biteda wãpeda dajadaa ēdrãbaria.-

Mãwã jara bãdẽba Jesuba cawabisia ne jũma codira bia bãda. 20 Małbebãrã jarasia:

-Edãba ze bãba ēberãrã Ācõrẽ quĩrãpita mititia bãbaria. 21-22 Crĩcha cadjiruada, daunemaida, auđuã baida, młã beaida, ne drãaida, jũma eroba quĩrã baida, ne cadjirua o baida, djãrã cũrũgaida, peraē oida, djãrãba erobã carea biē baida, ēcarraare biē bedeaida, djãrã cãyãbara biãrã bãda crĩchaida, idjaba crĩcha neē bãca o bai sida ēberã soðeba zebãria. 23 Jũma mał cadjirua eđa bãba ze bãba ēberãrã Ācõrẽ quĩrãpita mititia bãbaria.-

Jesuba wẽrãcau biabida

Mateo 15:21-28

24 Jesura mamałba Tiro druadaa wãpeda abãl ēberã dede bẽsia.† Idji sãma bãda ni abãla cawabi quĩrĩãē basia. Mãwãmĩna cawasidaa. 25 Mał druade wẽrãda basia. Idji caura jai bara basia. Mał wẽrãba Jesudebema ũrĩside idji bãmaa wãpeda idji jĩrũ caita chĩrãborode cobesia. 26 Małne bedeã djuburisia Jesuba jaira idji cau cacuadebemada ãyã jãretamãrẽã. Baribãrã wẽrãrã judioē basia.‡ Siropenicia druadebema basia. 27 Mał carea Jesuba idjia jarasia:

-Warrarãda na idu ne cobida bãa. Biē bãa warrarãba co panãda jãrĩda usaa diai carea.-

28 Małne wẽrãba panusia:

-Bãã jara bãrã wãrãã, mł Boro, baribãrã warrarãba djico jurruzoabidada usaba mesa edre cobãria.-

29 Mał ũrĩpeda Jesuba jarasia:

* 7:2 Ādjira biē jarasidaa. Griego bedeade ãcãrã cartade małra neã. † 7:3 Levitico 22:4-8de sacerdoterã cuidida panãnebemada bã bãa, baribãrã Jesu ewariẽde pariseorãba jarabadjidaa jũmarãba nãwã odida panãda. ‡ 7:4 Clãda. Małba jaraē bãa borobada ãtebãrã ādji ne codi carea chũmebadada. Griego bedeade ãcãrã cartade małra neã. § 7:7 Isaia 29:13. * 7:8 Griego bedeade ãcãrã cartade idjaba nãwã bã bãa: "Bãrãba zocoda, sãũ sida quĩrãcuita sagabadaa. Bãrãba ne zocãrã mał quĩrãca obadaa." † 7:10 Exodo 20:12. ‡ 7:10 Exodo 21:17. § 7:11-12 Młã erobãrã Ācõrẽã diada. Griego bedeade bã bãa: "Nałgara Corbaãa." * 7:16 Griego bedeade ãcãrã cartade mał versiculora neã. † 7:24 Tiro. Griego bedeade ãcãrã cartade mał awara "idjaba Sidoã" bã bãa. ‡ 7:26 Judioē. Griego bedeade bã bãa "griego."

-Bla māwā bia panuna bērā necai diguidaa wādua. Bla cau cacuade bada jaira āyā wāsia.-
³⁰ Wērā idji dede jūēsīde idji caura caḏade necai bada unusia. Dji jaira wārāda āyā wāsia.

Jesuba ēberā cawara qui ba biabida

Mateo 15:29-31

³¹ Jesura Tiro druade badada jēda wāsia. Sidoḷ druade jūēne wāpeda Decapoli druareba Galilea amene dromanaa wāsia. ³² Mama ēberārāba cawara qui bada Jesumaa enesidaa. Maḷ ēberāra idjaba quīrāme cara basia. Ādjirāba Jesua bedea djuburiasidaa idji jawara maḷ ēberā ḷḡḷ baḷpeda biabimārēā. ³³ Ara maḷda Jesuba cawara qui bara jīga edesia. Maḷbe idji jawra jīwīnīra dji ēberā cawara uriaza berajusia. Māwā opeḏa ara idji jawra quēbade idosia. Ēberā quīrāmene ibaba maārī wara edasia. ³⁴ Maḷbe bajānaa acapeda āyāba drasoā āyābapeda arameo bedeaḏe jarasia: “iEpata!” Maḷ bedeaḏe jara bara “ogadrādua.” ³⁵ Ara maḷda ēberā cawara ogadrāpeda bia ūrī besia. Idji quīrāmera biada bērā bia bedea besia.

³⁶ Jesuba ādjirāba jarasia maḷnebemada ni abāa jararānāmārēā. Māwāmīna wetara nēbarābadjidaa. ³⁷ Dji arima panaba bio cawa crīchadaē panesidaa. Nāwā jarasidaa:

-Jesuba ne jūmada bia o bara. Cawara qui beara ūrībībaria, quīrāme cara beara bedeaḏe bībaria.-

8

Jesuba mil quīmārē ēberārā ne cobida

Mateo 15:32-39

¹ Maḷ ewarīde wayacusa ēberārāra Jesuma zocārā powuasidaa. Ādjirāba coḏira neḷ panasidaa. Maḷ bērā Jesuba idji ume nībabadarāra trāpeda jarasia:

² -Māa naḷ ēberārāra mīā djuburi unu bara. Mā ume duanada ewari ūbea babara. Ādjia coḏi carea eropananara jōsia. ³ Māa ādjirāra ne codaē diguidaa wābigaibara, ota cacua norrarīdīa. Ḍara wārāda tamaba ze panā.-

⁴ Idji ume nībabadarāba iwidīsidāa:

-Nama ēberā neḷma ḷsāma jāḷ ēberārā itea coḏira edadi?-

⁵ Maḷne Jesuba iwidīsia:

-ḷBārāba paḷda jūmasāwā eropana?-

Ādjia panusidaa:

-Sietebe.-

⁶ Maḷbe Jesuba ēberārāra jūma egode chūmebicuasīa. Maḷ siete paḷra idji jawade edapeda Ācōrēa bia bada asia. Maḷbe paḷra cōrācuapeda idji ume nībabadarāra diasia jedecadāmārēā. Ara maḷda jedecāsīdaa. ⁷ Idjaba beda zaqueda zocārāēbe eropanasidaa. Jesuba maḷ carea Ācōrēa bia jarapeda ēberārāra jedecabīsia. ⁸ Ara maḷda jūmarāba codapeda jāwūācuasidaa. Dji adubada jarā pesīdade siete jamara birasidaa. ⁹ Mama ne copeḏadara mil quīmārē duanasīdaca bara. Māwānacarea Jesuba ēberārāra wābigasīa. ¹⁰ Maḷbe idjira, idji ume nībabadarā sīda jābade badodapeda Dalmanuta druadaa wāsīdaa.

Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana

Mateo 16:1-4; Luca 12:54-56

¹¹ Maḷ ewarīde pariseorāda zedapeda Jesu ume ijara panasīdaa. Ādjia cawa quīrā panasīdaa idjira wārāda bajāneba ze ba cawaya. Maḷ bērā ādjia Jesua iwidīsidāa ne ununacada omārēā. ¹² Ādjia māwā mīā sē panā bērā Jesura āyāba drasoā āyābapeda jarasia: -Iēbema ēberārāba ḷcārē cārēā ne ununacada unu quīrā panā? Wārā arada māa jaraya: māa Ācōrēneba ze bada cawadāmārēā māa ne ununacada oēa.-

¹³ Māwā jarapeda pariseorāra amesia. Jesura idji ume nībabadarā sīda jābade badosīdaa wayacusa amene droma quīrārā chāni carea.

Pariseorā harina ēsābībari

Mateo 16:5-12

¹⁴ Maḷ chā wābadaḏe Jesu ume nībabadarāba cawasīdaa paḷda quīrādoasīdada. Jābade paḷda ababe eropanasīdaa. ¹⁵ Maḷne Jesuba jarasia:

-Pariseorā harina ēsābībarīda, Herodeḏe sīda quīrācuītaḏadua.-

¹⁶ Jesu ume nībabadarāra āduba nāwā bedeaḏe sīdaa:

-Idjia māwā jarasia dadjirāba paḷda enepedaḏe bērā.-

¹⁷ Jesuba cawa basīa cārēnebemada bedea panāda. Maḷ carea jarasia:

-ḷCārē cārēā paḷra neḷana a panā? ḷMāa oḏara bārāba unusīdamīna cawadaē basīca? ḷAbeda poya cawadaēca? ḷAdua panāca māra caīda? ¹⁸ ḷBārāra dau bara beamīna ununacaca? ḷCawara bara beamīna ūrīnacaca? Māa oḏara ḷquīrādoasīdaca? ¹⁹ Māa paḷ

juesumaneba ēberārā mil juesuma ne cobigadacarea bārāba dji adubada jαΓΛ pesidade ζjamara jūmasāwā birasida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Doce.–

²⁰ Jesuba jarasia:

–Idjaba mλa siete palba ēberārā mil quīmārē ne cobigadacarea bārāba dji adubada jαΓΛ pesidade ζjamara jūmasāwā birasida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Siete.–

²¹ Maλbe Jesuba ādjirāa iwidiisia:

–ζsāwāērā bārāba wadibida cawadaē?–

Jesuba ēberā dauberrea βα biabida

²² Betsaidá purude jūesidade λCαΓΑβα ēberā dauberrea λada Jesuma enenapeda bedea djuburiasidaa biabimārēā. ²³ Jesuba maλ dauberrea βαra jαwade jidapeda puru āyā edesia. Maλbe dji ēberā daude idosia. Idji jαwara λrλ λapeda iwidiisia unubαΓΛ cawaya. ²⁴ Maλne ēberāba acλpeda jarasia:

–Mλa ēberārāda unu βαa baribαΓΛ hacuru quīrāca nīnada unu βαa.–

²⁵ Jesuba wayacusa idji jαwara ēberā dau λrλ βαsia. Maλne ēberāba bio unu besia idji daura biada bērā. Tαmα ne jūmada ēsā unu besia. ²⁶ Jesuba idjia nāwā jarasia:

–Diguidāa wābαΓλde purude eda wārādua. Mλa odara ni abaa jararādua.*

Pedroba Jesudebema jarada

Mateo 16:13-20; Luca 9:18-21

²⁷ Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Cesarea-Pilipo druade puru zaque beaza pαΓrλade wāsidaa. Ode nīnane Jesuba idji ume nībabadarāa iwidiisia:

–Ēberārāba mλra ζcaida crīcha panλ?–

²⁸ Ādjirāba panusidaa:

–λCαΓΑβα jara panλa βαra Borocuebari Juaλda. Dewararāba jara panλa βαra Eliada.

Dewararāba jara panλa βαra Ācōrēba bedebarida.–

²⁹ Maλne Jesuba iwidiisia:

–BaribαΓΛ bārāba mλra ζcaida crīcha panλ?–

Pedroba panusia:

–βαra Ācōrēba ēdρα edabari diai jaradaa.–†

³⁰ Jesuba ādjirāa bio jara βαsia maλgara ni abaa jararānamārēā.

Jesuba idji beadidebema jarada

Mateo 16:21-28; Luca 9:22-27

³¹ Mamaλba λtaa Jesuba idji ume nībabadarāa jarabadjia idjira bia mīgaida λada. Nāwā jarasia:

–Purudebema bororāba, sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabada bida mλ, Naλ Djara Edadada igaradapeda beabidia. BaribαΓΛ mλra ewari ūbeade λrēbaya.–

³² Jesuba maλgara ebuđa jarasia. Maλ carea Pedroba idjira jīgabe edepeda quēā βα quīrāca māwā bedearāduađa asia. ³³ BaribαΓΛ Jesuba jēda idji ume nībabadarāmaa acλbαΓλde Pedrorā nāwā quēāsia:

–Satana, mλ caitabemada āyā wādua. Βαa Ācōrē quīrāca crīchaē βαa. ĀtebαΓΛ ēberā quīrāca crīcha βαa.–

³⁴ Jesuba idji ume nībabadarāra, dewararā sida trλpeda jarasia:

–Abaaba māda ēpē quīrāā λbαβα, idjia o quīrāā βαra igarapeda bia mīgai carea baida βαa.‡ Maλbe mλra ēpēida βαa. ³⁵ Abaaba naλ ējūāne bia baida jαΓΛ baibαΓΛ, jīrūare bia baēa. BaribαΓΛ abalada mλ carea beuibαΓΛ wa bedea bia mλnebema jara βα carea beuibαΓΛ, Ācōrē ume ewariza zocai baya. ³⁶ Ēberāda naλ ējūāne ne jūma eroβade beuibαΓΛ, ζjdjia eroβaba carebaica? ³⁷ Beu amaaba idjia eroβadebemada ζjūmasāwā poya diai? ³⁸ Abaaba naλ ējūāne cadjirua o bea tāēna mλra, mλ bedea sida adua λada aibαΓΛ, mλ, Naλ Djara Edada λβαa bara zebαΓλde maλ ēberāra adua λada aya. Maλ ewaride mλ Zeza Ācōrē λβαa bara idjaba idji bajānebema nezocarā λβαa bara zeya.–

* **8:26** Mλa odara ni abaa jararādua. Griego bedeadē λCαΓΛ cartade mλra neēa. † **8:29** Ācōrēba ēdρα edabari diai jaradada. Maλra griego bedeadē “Crito” bλ βαa. Critora trλēa. Jara βαa “Ācōrēba ēdρα edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda λadada.” Arameo bedeadē jarabadaa “Mesías.” ‡ **8:34** Bia mīgai carea baida βαa. Griego bedeadē nāwā bλ βαa: “Idji crura atau edeida βαa.”

9

¹ Idjaba Jesuba jarasia:

–Mġa wārāda jaraya: ḐCġḐA nama panḐ beudi naēna ebuda ununia Ācōrēba mġ, jūmarā Boro ḥḐḏara ḏḥḐa bara zebḐḑḐa.–*

Jesu quīrā awara nūmena

Mateo 17:1-13; Luca 9:28-36

² Sei ewari baḏacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, Juaḑ sida āḏuba eya ḑḏḐ ḥḐmaa edesia. Mama āḑji quīrāḑita Jesura quīrā awara nūmesia. ³ Idjia cacuade jḑ ḥḐara bio totroa besia. Naḑ ējūānebemaba tātobḏa sida maḑ quīrāca poya totroa oḏaēa. ⁴ Maḑne āḑjia unusidaa Elīada, Moise sida Jesu ume beḏea panḏa. ⁵ Maḑ carea Pedroba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bia ḥḐa daira nama panḏa. Daiba de zaqueda ūbea oḏia; aba ḥḐ itea, aba Moise itea, idjaba aba Elīa itea.–

⁶ Pedrora māwā beḏeasia ni cārē sida cawaē bērā. Āḑjira wārāda dauperasidaa. ⁷ Māwā ḥḐḏe jḑrārāda āḑji ḑḏḑ zesia. Maḑ jḑrārāneba naḑ beḏeada jḑgua ūrīsidāa:

–Naḑḑara mġ Warrāa. Idjira mġa bio quīrā ḥḐa. Idjia jara ḥḐara ūrīnādua.–

⁸ Wayacusa acḐḏade waabemarāda ununaē basīa. Ababe JesudḑḐ āḑjirā ume basia.

⁹ Maḑbe eyadeba eḏaa zebḐḏade Jesuba āḑjia bio jara ḥḐasia eyade unupeḏadara ni abaḐa jararānamārēā aba Naḑ Djara Edada ḑrēbabḐḑḐa. ¹⁰ Maḑḑara ara āḑji crīchade eropanēsidaa. Āḑjiduba maḑ ḑrēbaidebemada iwīḑidruabadjidaa. ¹¹ Maḑbe Jesua iwīḑisidaa:

–Māwāra judiorā ley jaradiabadarāba ḑcārē cārēā jarabada Elīada naārā zeida ḥḐḏa?–

¹² Jesuba panusia:

–Wārāda Elīara naārā zeida ḥḐa ne jūmada bia ḥḐi carea.† BaribḐḑḐ ḑcārē cārēā Ācōrē Bedeade ḥḐ ḥḐ Naḑ Djara Edadara bia mīḑaida ḥḐḏa idjaba ēberārāba igarāḑida? ¹³ Mġa bārāa jaraya: Elīara wārāda zesia.‡ Māwāmīna Ācōrē Bedeade ḥḐ ḥḐ quīrāca ēberārāba o quīrā pananara idji ume osidaa.§

Jesuba warra jai bara ḥḐ biabida

Mateo 17:14-21; Luca 9:37-43

¹⁴ Jesura, Pedrora, Santiagora, Juaḑ sida waabema Jesu ume nībabadarā duanḑmaa zesidaa. Maḑne unusidaa zocārā ēberārāda āḑjirāma powua nūmḏa. ḐCḑḑ judiorā ley jaradiabadarāda āḑjirā ume caicaya duanasidaa. ¹⁵ Jesu unusidade jūmarāba bio cawa crīchade basīa. Ara maḑda idjīmaa pira wānapeda audiabarisidaa. ¹⁶ Jesuba āḑjirā iwīḑisidaa:

–ḑCārē cārēā caicaya duanḑ?–

¹⁷ Maḑ powua nūmḑneba abaḥḐa panusia:

–Jaradiabari, mġ warrada enesia ḥḐa biabimārēā. Idjira jai bara ḥḐa. Maḑ jaiba idjira quīrāme cara eroḥḐa. ¹⁸ Jaiba jidabḑḑḐḏe baebibaria, yedaā cōpepeabibaria, quida caḑḑḑḑḑḑḑḑḑḑ, idjaba cacua ḥḐḐa tabḑḑḑḑḑ. Mġa ḥḐ ume nībabadarāa jarasia jḑḑ jaira āyā jareḑamārēā. Māwāmīna poyadaē basīa.–

¹⁹ Jesuba jarasia:

–Bārāba Ācōrēra İjānacaa! İjānamārēā ḑaba sāḑbe mġa droai? Warrara namaa enenādua.–

²⁰ Ara maḑda warrara Jesumaa edesidaa. Dji jaiba Jesu unubḑḑḐḏe warrara wawabisia. Warrara egode baepeda ḥḑḑḑḑḑḑḑḑ, idjaba iteḑaa cōpepea tabesia. ²¹ Jesuba dji zezaa iwīḑisidaa:

–ḑDārāḑḑḑḑḑa jḑwā ḥḐara?–

Dji zezaba panusia:

–Caibe eḑḐḑḑa jḑwā ḥḐa. ²² Jaiba idjira bea quīrā ḥḐa. Ḑarima zocārā idjira ḑḐḑḑe baebibaria idjaba eḑaude doeḑa baebibaria. Daira quīrā ḑjiburīdua. Poya carebaibḑḑḑ, carebadua.–

²³ Maḑne Jesuba jarasia:

–Ḑa ḑsḑwā mġa poya carebaibḑḑḑa a ḥḐ? Ḑa İjāida ḥḐa mġa poya carebaida. Māwā İjāḑḑḑ itea Ācōrēba ne jūmada oida ḥḐa.–

²⁴ Ara maḑda dji zezaba jḑgua jarasia:

–Mġa İjā ḥḐa baribḑḑḑ carebadua biara İjāi carea.–

²⁵ Jesuba ēberārāda araā powubḑḑḐḏa ununa bērā dji jaira nāwā quēāsia:

* **9:1** Ununia Ācōrēba mġ, jūmarā Boro ḥḐḏara ḏḥḐa bara zebḐḑḐa. Ebuda ḥḐeā cārēda ununida. ḐCḑḑḑmaarā jara ḥḐa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewarārāmaarā jara ḥḐa Jesu ḑrēbaidebemada, idji bajānaa wānebemada, wa Ācōrē Jaure zeidebemada ununida. † **9:12** Malaḑūia 3:1; 4:5-6. ‡ **9:13** Mateo 11:14; 17:11-12; Luca 1:16-17. § **9:13** Marco 6:14-29.

-Quirãme carabibari jai, ϰΛWΛΓΛ quibibari jai, m̄la b̄la jaraya: nāl warra cacuadebemada ãyã wãdua. Waa idji cacuade eða zerãdua.-

²⁶ Ara mālda dji jaira biapeda wayacusa warrara biara wawabisia. Mālbe idji cacuadebemada êdrasia baribãrã warrara abeda beuda quĩrãca tabesia. Māl bêrã dji arima duanãba jara duanesidaa:

-jAy, jãl warrara jaidabarisia!-

²⁷ Baribãrã Jesuba warra jãwade jidapeda piradrãbisia. Mālne warrara ãta nũmesia.
²⁸ Jesura diguida wãnacarea idji ume nĩbadarãba ãduba iwidiãsidaa:

-¿Sãwãerã dairãba jãl jaira poya ãyã jãretadaẽ basi?-

²⁹ Jesuba panusia:

-Jai nālca bea ãyã jãretadi carea ãcõrẽa iwidiãdida panãa idjaba ne codaca ewarida oðida panãa.-*

Jesuba idji beadiðebema waya jarada

Mateo 17:22-23; Luca 9:44-45

³⁰⁻³¹ Mamaãba Galilea druade parãrãa wãsidaa. Jesuba idji ume nĩbadarãba jaradia b̄la bêrã sãma panãda ni abãla cawabi quĩrãẽ basia. Mālne ãdjirãa jarasia:

-M̄l, Nāl Djara Edadara abãba ãberãrãa jidabiya. ãdjirãba m̄lra beadia, baribãrã ewari ãbeade m̄lra ãrẽbaya.-

³² Mãwã jaradara idji ume nĩbadarãba poya cawadaẽ basia. Idjia iwidiãdida waya panasidaa.

¿Caida dji dromaara b̄a?

Mateo 10:42; 18:1-9; Luca 9:46-50; 17:1-2

³³ Mālbe Capernaũ puruðaa jẽda zesidaa. Diguia panenacarea Jesuba iwidiãsia:

-¿Cãrẽ cãrẽã ode caicaya zesida?-

³⁴ ãdjirãa chupea panesidaa wãrãda caicaya zepedada bêrã. ãdjirãa ijara panasidaa caida dji dromaara bai cawaya. ³⁵ Mālbe Jesura chũmepeða idjia edada doce panãra caitaara trãpeda jarasia:

-Abãda dji dromaara b̄a quĩrã b̄abãrã, jũmarã cãyãbara eðara b̄aida b̄la. Waabemarã nezocada b̄aida b̄la.-

³⁶ Māl carea warra zaqueda edapeda ãdjirã ãsi nũmasia. Mālbe idji jãwade bara edapeda jarasia:

³⁷ -Abãba m̄l jã b̄ãdeba warrarãda bia edaibãrã, m̄lda bia edabãrã. M̄l bia edabãrãba ababe m̄lda edabãrãã, ãtebãrã m̄l Diabueda sida bia edabãrã.-

³⁸ Mālne Juaãba Jesua jarasia:

-Jaradiabari, daiba unusidaa ãberãba b̄a trãneba jaida ãyã jãrecua b̄ada. Baribãrã idjira dadjirã ume nĩẽ bêrã daiba jarasidaa waa mãwã orãmarẽã.-

³⁹ Mālne Jesuba jarasia:

-Mãwã orãnadua. M̄l trãneba ne ununaca o b̄la m̄lnebemada poya biẽ bedeaã.

⁴⁰ Dadjirã ume dji quĩrũera dadjirãare b̄la. ⁴¹ Wãrã arada m̄la jaraya: bãrãra m̄lre bêrã bariduaba bãrã baidoda dawaibãrã, ãcõrẽba wãrãda māl ãberãa nebiada diaya.

⁴² Bariduaba m̄l jã bea dji dromaẽ queðeada cadjiruade bæbibãrã, ãcõrẽba māl ãberãra bio cawa oya. Māl cawa oira bio zãrea bai bêrã, biara b̄la māl ãberã ochirude yuda jãnapeda pusaðe batabuedida. ⁴³⁻⁴⁴ B̄a jãwaba b̄la cadjiruada obibãrã, māl cadjirua o amaaba b̄alã tutadua. B̄a jãwa ababe erobaimãna ewariza ãcõrẽ ume baya. Mālda biara b̄la jãwa umẽ erobãda tabã urua quicamaa wã cãyãbara.† ⁴⁵⁻⁴⁶ Ara māl quĩrãca b̄a jirũba b̄la cadjiruada obibãrã, māl cadjirua o amaaba b̄alã tutadua. B̄a jirũ ababe erobaimãna ewariza ãcõrẽ ume baya. Mālda biara b̄la ãcõrẽba b̄ara jirũ umẽ erobãda tabã urua quicamaa batabuei cãyãbara.‡ ⁴⁷ Idjaba b̄a dauba b̄la cadjiruada obibãrã, māl cadjirua o amaaba eũtadua. B̄a dau ababe erobaimãna ewariza ãcõrẽ ume baya. Mālda biara b̄la ãcõrẽba b̄ara dau umẽ erobãda tabã urua quicamaa batabuei cãyãbara. ⁴⁸ Mama qui beudacada baraa, idjaba dji eradrã nũma sida quicaa.§

* **9:29** Idjaba ne codaca ewarida oðida panãa. Griego bedeaðe ãcãrã cartade mālra neã. † **9:43-44** Griego bedeaðe ãcãrã cartade idjaba nãwã b̄ã b̄ã: "Mama qui beudacada baraa, idjaba dji eradrã nũma sida quicaa." ‡ **9:45-46** Griego bedeaðe ãcãrã cartade idjaba nãwã b̄ã b̄ã: "Mama qui beudacada baraa, idjaba dji eradrã nũma sida quicaa." § **9:48** Isafa 66:24.

⁴⁹ Dadjirāra bia mīga panΛneba Ācōrē itea bia beadia.* ⁵⁰ Tāda bia bΛa baribΛΓΛ cΛyada jōibΛΓΛ ĩsāwā wayacusa cΛya bei? Maλ bērā Ācōrē itea bia beadaua.† Idjaba ābaa necai beadaua.-

10

Jesuba mīā amaira biē bΛada ada

Mateo 19:1-12; Luca 16:18

¹ Maλbe Jesura Capernauλ purudeba Judea druadaa wāsia Jordaλ do quīrāare. Ēberārā zocārā wayacusa idjimaa zesesisāde idjia obari quīrāca ādjirāa jaradia besia. ² Māwā bΛade ācΛΓΛ pariseorāda zesidaa. Idji biē bedeabidi carea nāwā iwīdisidaa:

-ĶUmaquīrāba dji quimada amaida bia bΛca?-

³ Jesuba panusia:

-ĶMoiseba cārēda bΛsi?-

⁴ Pariseorāba panusidaa:

-Moiseba iduaribisia. Idjia jarasia abaΛba idji wērāa carta mīā amainebemada diaibΛΓΛ amaida bΛda.-*

⁵ Maλne Jesuba jarasia:

-Moiseba maλ bedeara bΛsia bārāra cΛwΛΓΛ zarea bea bērā. ⁶ BaribΛΓΛ naλ ējūā oside Ācōrēba umaquīrāda, wērā sida osia.† ⁷ Maλ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa bebaria. ⁸ Māwā cacua aba bΛ quīrāca panΛa.‡ Ādjira umé panΛēa, ātebΛΓΛ aba bΛ quīrāca panΛa. ⁹ Maλ bērā Ācōrēba ābaa bΛdara dji amanacara panΛa.-

¹⁰ Waya diguidaa wāpedadacarea Jesu ume nībabadarāba idjia abari quīrāca iwīdisidaa.

¹¹ Maλne Jesuba panusia:

-Baridua umaquīrāba idji quimada amapeda dewara wērāda edaibΛΓΛ, maλ umaquīrāra daunema bΛa. ¹² Idjaba wērāba idji quimada amapeda dewara umaquīrāda edaibΛΓΛ, maλ wērāra daunema bΛa.-

Jesuba warra zaquerā bia jara bΛda

Mateo 19:13-15; Luca 18:15-17

¹³ Maλne ēberārāba warra zaquerāda Jesuma enesidaa idji jΛwada λrλ bΛpeda bia jara bΛmārēā. BaribΛΓΛ Jesu ume nībabadarāba dji warrarā enebΛdara quēāsidaa. ¹⁴ Ādjia māwā obΛdara Jesuba bio biē ununa bērā nāwā jarasia:

-Idu warra zaquerāra mλmaa zebidada, Ācōrēba pe erobΛdebemara ādjirā quīrāca panΛ bērā. ¹⁵ Wārā arada mλa jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quīrāca abaΛba Ācōrēda ēpēēbΛΓΛ, maλ ēberāra Ācōrēba pe erobΛdebema baēa.-

¹⁶ Māwā jarapeda Jesuba warra zaquerāra jΛwade bara edapeda idji jΛwara λrλ bΛpeda bia jara bΛcuasia.

Parata bara bΛ Jesu ume bedeada

Mateo 19:16-30; Luca 18:18-30

¹⁷ Jesu mamaΛba wābΛrΛde ēberāda idjimaa pira zesia. Maλ ēberāra Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda iwīdisia:

-Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai bai carea Ķmλa cārēda oida bΛ?-

¹⁸ Jesuba panusia:

-ĶCārē cārēā mλra dji biaada a bΛ? Ni abaΛda dji biaēa, ababe Ācōrēdra dji bīa. ¹⁹ BΛa cawa bΛa Ācōrēba obi bΛ bedeara: mīā bearādua, daunemarādua, ne drΛarādua, sewadēba djārāra biē jararādua, djārā cūrūgarādua, bΛ zezara, bΛ papa sida wayadua.-

²⁰ Maλne ēberāba jarasia:

-Jaradiabari, cūdra edaΛba mλa jūma maλΓΛra ĩjā o bΛa.-

²¹ Maλne Jesuba ēberāra quīrāneba acΛpeda jarasia:

-Wādī bΛa ne aba oida bΛa. BΛa erobΛra jūma nēdobuede wāpeda dji paratara ne neē quēdeea diadua. Māwā nebiada bajāne erobaya. Maλbe mλ ume nībade zedua.-§

²² Dji ēberāba maλ ūrpeda sopua besia bio bara bΛ bērā. Ara maλda wāsia.

²³ Maλne Jesuba pΛrΓΛga acΛpeda idji ume nībabadarāa jarasia:

-Wārāda bio zarea bΛa ēberā ne bara bΛba Ācōrēra idji Boroda bΛi carea.-

* **9:49** Maλ versīcūlora abēda ebuda bΛēa. Griego bedeade bΛ bΛa: “Jūmarāda tabΛ uruaba cΛya beadia.” † **9:50** Maλ bērā Ācōrē itea beadaua. Maλra griego bedeade ebuda bΛēa. Nāwā bΛ bΛa: “Tāda ara bādjidē eda erobeadadua.” * **10:4** Deuteronomio 24:1-4. † **10:6** Genesi 1:27; 5:2. ‡ **10:8** Genesi 2:24. § **10:21** Griego bedeade ācΛΓΛ cartade idjaba nāwā bΛ bΛa: “BΛra bia mūgai carea bΛbΛΓΛ.”

²⁴ Idji ume n̄babadarāba cawa crīchadaē basia. Ācōrēba ne bara b̄ara bia pe eroḅada crīcha panasidaa. Maḷ carea Jesuba wayacusa jarasia:

–Djabarā, wārāda bio zarea ḅaa ēberā ne bara ḅaba Ācōrēra idji Boroda ḅai carea. ²⁵ Parata bara ḅaba Ācōrēra idji Boroda ḅai cāyābara cameyoda āguja uriaēda eda wāichaara ḅaa.–

²⁶ Idji ume n̄babadarāba wetara cawa crīchadaē basia. Maḷne āduḅa iwidiidruasidaa:

–Māwāra Ācōrēba ḷcaidra ēdra edai?–

²⁷ Jesuba ādjirā acḷpeda jarasia:

–Ēberāba māwā poya ocaḅa baribara Ācōrēba poya oida ḅaa. Ācōrēmaarā ne jūmada oicha ḅaa.–

²⁸ Maḷne Pedroba Jesua jarasia:

–Ba ēpēni carea daiba ne jūmada amesidaa.–

²⁹⁻³⁰ Jesuba jarasia:

–Wārā arada māa jaraya: mḷ carea idjaba bedea bia mḷnebema carea abaḅa idji deda, djabarāda, djabawērāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ējūada ameibara, idjia amena cāyābara naḷ ewaride cien edaya: deda, djabarāda, djabawērāda, papada, warrarāda idjaba ējūā sida. Ēberāba idjira biē odi carea ēpēnia baribara jūrūarebema ewaride Ācōrē ume ewariza zocai ḅaya. ³¹ Māwā dji jūrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jūrūarebemada beadia.–

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Mateo 20:17-19; Luca 18:31-34

³² Jerusaleḅnaa wāsidaē Jesura nocoare n̄basia. Mama wāḅada carea idjia doce edadarāba cawa crīchadaē panasidaa. Jūma idji caidu wāḅadarā sida ne waya panasidaa. Māwā duanḅe Jesuba wayacusa idjia edada doce panara jīgabe edesia. Maḷbe idji sāwāinebemada jarasia:

³³ –Ūrīnada, dadjirāda Jerusaleḅnaa wāḅada. Jāma abaḅa mḷ, Naḷ Djara Edadara jidabiya sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida cawa odamārēa. Ādjirāba mḷra beuida ḅada jaradapeda judiorāēa diadia. ³⁴ Maḷarāba mḷra ipida biē jaradapeda, idodapeda, udapeda beadia. Baribara ewari ūbeade mḷra arēḅaya.–

Zebedeo warrarāba iwidiḷpedada

Mateo 20:20-28

³⁵ Zebedeo warrarā Santiagoda, Juaḷ sida Jesumaa zedapeda jarasidaa:

–Jaradiabari, daiba quīrā panara ḅaa oida ara daiba iwidiḅada quīrāca.–

³⁶ Jesuba iwidiḷsia:

–ḷCārēda quīrā panara māa bārā itea oida?–

³⁷ Ādjia panusidaa:

–Bāra jūmarā boroda bebaraḷde daida aba ḅa jawa araare, aba ḅa jawa acḷare idu chūmebidua.–*

³⁸ Maḷne Jesuba ādjia jarasia:

–Bārāba adua panara cārēda iwidi panada. Mḷra bio bia mīgaya. ḷBārā sida ara maḷ quīrāca bia mīgadi carea panaca?–†

³⁹ Ādjia panusidaa:

–Māē, bia mīgadi carea panara.–

Maḷne Jesuba jarasia:

–Bārā sida wārāda mḷ quīrāca bia mīgadia.‡ ⁴⁰ Baribara mḷ jawa araare, mḷ jawa acḷare chūpananida māa poya diaēa. Ācōrēbara mama chūpananida eroḅaa.–

⁴¹ Maḷne Santiagoba, Juaḷ bida iwidiḅadada waabema die panara ūrīsidaa. Maḷ carea ādji ume quīrīsidaa. ⁴² Baribara Jesuba ādjirā trḷpeda jarasia:

–Bārāba cawa panara naḷ ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadada. Ādjirāba unubidada ādjia jarabadara jūmarāba jā odida panada. ⁴³ Baribara bārāra māwā beadiē panara. Bārānebemada dji dromada ḅa quīrā ḅabara waabemarā nezocada baida ḅaa. ⁴⁴ Dji dromaara ḅa quīrā ḅara jūmarā cāyābara edaara baida ḅaa. ⁴⁵ Maḷ quīrāca mḷ, Naḷ Djara Edadara zeḅ ḅaa ēberārā mḷ nezocarāda beadamārēa. Ātebara ze ḅaa ēberārā nezocada bai carea. Māwā mḷra beuya zocārā ēberārāda ēdra ḅai carea.–

Jesuba ēberā dauberrea ba biabida

Mateo 20:29-34; Luca 18:35-43

* **10:37** Jūmarā boroda bebaraḷde. Griego bedeaḅe bā ḅaa: “Ba bia quirude.” † **10:38** Griego bedeaḅe nāwā bā ḅaa: “ḷBārāra mḷ borocuedi quīrāca borocuedica? ḷMāa doida bāra bārā bida poya doica?” ‡ **10:39** Jesuba jarada quīrāca wārāda māwāsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

⁴⁶ Jesura, idji ume n̄babadara, dewararā zocārā pan̄ sīda Jerico purude jūēne wāsīdaa. Ēdrab̄adade ēberā dauberrea b̄ada o icawa parata iwīdī b̄ada chūmasia. Maļ ēberāra Timeo warra Bartimeo basia. ⁴⁷ Bartimeoba ūrsia Jesu Nazaredēbemara mama wābar̄ada. Maļ carea bia jarasia:

-jJesu, Davīdeba zeda, m̄ra quīrā djuburiadua!-

⁴⁸ Maļne zocārāba idjira chupeamārēā quēāsīdaa baribar̄a idjia wetara biasia:

-jJesu, Davīdeba zeda, m̄ra quīrā djuburiadua!-

⁴⁹ Maļ ūrsīde Jesura nūmesia. Nāwā jarasia:

-Idjira tr̄nada.-

Maļne āCARaba dauberrea b̄ara tr̄napeda jarasīdaa:

-Sobiadua. Piradr̄adua. Jesuba b̄ara tr̄ b̄a.-

⁵⁰ Ara maļda Bartimeoba idjia ār̄ j̄ b̄adara ērāpeda isabe piradr̄apeda Jesumaa wāsia.

⁵¹ Maļne Jesuba idjia iwīdīsia:

-zCārēda quīrā b̄a m̄a oida?-

Dji dauberrea b̄aba jarasia:

-Jaradiabari, m̄ dauba unūda quīrā b̄a.-

⁵² Maļne Jesuba jarasia:

-Wādua. B̄a ījāna b̄erā biasia.-

Ara maļda dauberrea b̄adaba unu b̄esia. Maļbe Jesu ume ābaa ode wāsia.

11

Jesu Jerusalelne jūēna

Mateo 21:1-11; Luca 19:28-40; Juaļ 12:12-19

¹ Jerusalel purude jūēbodo basiē Betpague puru caita, Betania puru caita bīda duanasīdaa Olivo eya carraē. Maļbe Jesuba idji ume n̄babadarāda umē diabuesia. ² Ādjia nāwā jarasia:

-Dadjirā quīrāpe b̄a purūdaa wānadua. Jūēb̄adade bārāba burro zaqueda ununia. Maļ burro zaque ār̄ wađi ni abal̄da wānāca. Ērā edadapeda enenadua. ³ Abaaba bārā cārē cārēā jāwā o pan̄da iwīdīb̄ara jaraēadua: “Dadji Boroba quīrā b̄a baribar̄a nane jēda diabueya.”-

⁴ Ode wāb̄adade burrora dede eda wābada caita j̄ nūm̄ada unusīdaa. Ara maļda ērā edasīdaa. ⁵ āCAR arima duan̄ba iwīdīsiaa:

-zCārēda o pan̄? zCārē cārēā j̄al burrora ērā pan̄?-

⁶ Jesuba jarada quīrāca panusīdaē dji arima duan̄ba idu edebisīdaa. ⁷ Maļbe burro zaquera Jesumaa ededapeda ādji cacuade j̄ pan̄ara burro ār̄ b̄asīdaa. Maļbeb̄ara Jerusalel purūdaa wāi carea Jesura ār̄ chūmesia. ⁸ Zocārāba Jesu bia edadi carea ādjia cacuade j̄ pan̄da ode tōcua wāsīdaa. Dewararāba bacuru jawate quedua bara b̄eada b̄a tudapeda o icawa b̄acua wāsīdaa. ⁹ Māwā ob̄adade idji na n̄naba, caidu zebada bīda j̄gua jara duanasīdaa:

jBio bia quīrua! jBio bia b̄a dadji Ācōrē tr̄neba zeb̄ara!*

¹⁰ jBio bia b̄a dadji drōēnabema Davīdeba zedara! jDadjirā Boro bai carea zeb̄ara!

jBio bia quīrua Bajāne B̄ara!

¹¹ Jesu Jerusalelne jūēside Ācōrē de dromanaa wāsia. Jūma ac̄a b̄apeda queubar̄a b̄erā idjia doce edadarā ume Betania purūdaa jēda wāsīdaa.

Jesuba higojō bacuru biē jara b̄ada

Mateo 21:18-19

¹² Nurēma Betania purūdeba wāb̄adade Jesura jarra nūmesia. ¹³ Maļne higojō quedua bara b̄ada tam̄ba unusia. Higojō jaraēmīna Jesuba ac̄ade wāsia dji ca zaqueda odja b̄a cawaya. Araa jūēb̄arade quedua awa nūm̄ada unusia.† ¹⁴ Maļne Jesuba higojōa jarasia:

-jNī abaaba b̄a nejōra waa jōnāēa!-

Maļ beđeara idji ume n̄babadarāba ūrsīdaa.

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jarecuada

Mateo 21:12-17; Luca 19:45-48; Juaļ 2:13-22

¹⁵ Jesura Jerusalelne wayacusa jūēpeda Ācōrē de dromanaa wāsia. Mama dajada Ācōrēa diađi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo bea sīda zocārā duanasīdaa. Idjaba āCARaba Ācōrē de dromane diaida b̄a paratara dji drua āiba zeb̄adarāa nēb̄a nēdobuebadjīdaa

* **11:9** Salmo 118:25-26. Bio bia quīrua. Arameo beđeade “Hosana” jarabadaa. † **11:13** Israel druaē higojō dji ca zaqueda marzo jeđeode, abrilde bīda cođida pan̄a. Dji ca zaquera ununib̄ara cawabadaa junione maārī zauida idjaba agostodeba aba octubređaa waib̄a zauida. Baribar̄a Jesuba quedua awa ununa b̄erā cawasia jūma maļ poade higojōra zauēda.

ãibema paratara diacara panana bẽrã. Mãwã duanane Jesuba ãdjirãra jũma ãyã jarretacusia. Dji parata nẽdobuebadarã mesa beada, puchirã nẽdobuebadarã bugue sida jũma coracuasía. ¹⁶ Maã awara ni cãrẽ sida ãcõrẽ de droma caita idu enebiẽ basía. ¹⁷ ãdjirãra nãwã jaradiasia: –ãcõrẽ Bedeade nãwã bã bãa: “Mã dera jũma puru ßea itea dji iwidibada de adía.” Baribãrã bãrãba “ne drãabadarã mĩrũbada uría” quĩrãca eropanãa.–[‡]

¹⁸ Maã bedeade ãrĩsidadee sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabada bida Jesura wayasidaa idjia jaradia bãra jũmarãba bia ãrĩ panã bẽrã. Mamaãba ãtaa crĩcha jarã panesidaa beadi carea. ¹⁹ Queubãrãde Jesura idji ume nĩbabadarã ume Jerusaleãneba ãdrãsidãa.

Higojõ purruba nũmena

Mateo 21:20-22

²⁰ Nurẽma diapedã Jesura idji ume nĩbabadarã sida wayacusa Jerusaleãnaa wãsidãa. Wãbãdade unusidaa higo bacurura dji carrade eda purruba nũmãda. ²¹ Maãne Jesuba jarãdara Pedroba quĩrãnebasía. Maã carea jarasia:

–Jaradiabari, acãdua. Bãa biẽ jara bãda higojõra purruba nũmesia.–

²² Jesuba jarasia:

–Bãrãba ãcõrẽra ãjãnida panãa. ²³ Wãrã arada mã jaraya: bariduaba za bã eyaa namaãba pusade tẽũne wãduada aibãrã, idjia jarabãrã quĩrãca mãwãya. Baribãrã idji soðe crĩchaiẽ bãa idjia jarabãrãra mãwãẽda, ãtebãrã wãrãda mãwãida ãjãida bãa. ²⁴ Maã carea mã bãrãra jaraya: jũma bãrãba ãcõrẽa iwidibãdara wãrãda edaðida ãjãnibãrã, edaðía. ²⁵ Idjaba bãrãba ãcõrẽa iwidĩ panãne baridua ãberã ume biẽ panãbãrã, mã ãberãba biẽ odara naãrã quĩrãdoaðadua. Mãwãbãrã bãrãba biẽ opedãdara bãrã Zeza bajãne bãba quĩrãdoaya. ²⁶ Dewaraãba biẽ odada quĩrãdoaðãebãrã, bãrãba biẽ opedãdara bãrã Zeza bajãne bãba quĩrãdoaðã.–[§]

¿Cai trãneba Jesuba jaradia bã?

Mateo 21:23-27; Luca 20:1-8

²⁷ Mãbe ãdjira wayacusa Jerusaleãne jũesidaa. Jesura ãcõrẽ de droma caita nĩne, sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabada, judiorã dji dromarã sida idjima zesidaa.

²⁸ ãdjirãba iwidisidaa:

–Bãa nama o bãra ¿caiba obi bã?–

²⁹ Jesuba panusia:

–Mã bida bãrãa iwidiyi. Bãrãba panusidara mã jaraya caiba mã nãwã obi bãda.

³⁰ ¿Caiba Juaãra diabuesi borocuemãrẽã? ¿Ëberãba wa Bajãne Bãba? Panunadua.–

³¹ Mãne ara ãdjiduba jara duanesidaa:

–Bajãne Bãba diabuesiada adibãrã, idjia jaraya: “Maãda ¿cãrẽ cãrẽã ãjãnaẽ basi?”

³² Baribãrã ¿sãwã jaradi ãberãba diabuesida?–

ãdjia mãwã jara panasidaa purura waya panã bẽrã. Purumaarã Juaãra wãrãda ãcõrẽneba bedeabari basía. ³³ Mã bẽrã Jesua jarasidaa:

–Daiba adua panãa.–

–Mãne Jesuba jarasia:

–Mãẽteara mã bida bãrãa jaraẽa caiba mã jãwã obi bãda.–

12

Djãrã nẽu acãbadadebema ne jara bã

Mateo 21:33-46; Luca 20:9-19

¹ Mãne Jesuba ne jara bãdeba ãdjirãra jarasia:

–Ëberãda basía. Ewari aba mã ãberãba uvada upeda idji nẽura mõgaraba auðu jũrã casía. Uva bã piabari sida osia. Idjaba deda ãta osia mamaãba jũma acã carea. Mãbe idji nẽura ãcãrã ãberãrã jarwaeda basía. ãdjirã ume bedeade basía nẽu zaubãrãde jũmasãwã idjia diaðida panada. Mãwã bedeade bãpeda djibarira dewara druadaa wãsia.

² Uva jara djibariba nezocada aba diabuesia nẽudebema idjia diaðida panãra edade wãmãrẽã. ³ Baribãrã nẽu acã panãba dji nezocara jidãpeda puosidaa. Mãbe jẽda jarretabuesidaa ni cãrẽ sida diaðã. ⁴ Mãwãnacarea djibariba dewara nezocada diabuesia idjia diaðida panãra diãdamãrẽã. Baribãrã mã nezocara boroma usidaa.* Mãbe wayadaẽ quẽãsidãa. ⁵ Mãwãnacarea djibariba dewarada diabuesia baribãrã mã nezocara

[‡] 11:17 Mã dera jũma puru ßea itea dji iwidibada de adía. Isaia 56:7. Ne drãabadarã mĩrũbada uría. Jeremia 7:11.

[§] 11:26 Griego bedeade ãcãrã cartade mãã versĩculora neẽa. * 12:4 Mã nezocara boroma usidaa. Griego bedeade ãcãrã cartade nãwã bã bãa: “Mõgara batatabãdade mãã nezocara borode diasidaa.”

beasidaa. Māwānacarea dewara nezocarāda zocārā diabuesia. Baribara ḱarara puosidaa, dewararāda beasidaa.

⁶ Djibariba wadibida aba erobasia diabuei carea; maḱara idji warra bio quīrā ḱa basia. Idjia crīchasia: “Mā warrada wayadia.” Ara maḱda diabuesia. ⁷ Baribara néu aca panaba dji warra jūebarada unusidaa eduba jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba erobara jūma edaya. ¡Idjira beatadia! Māwābara dji ējūāra dadjirā itea beya.”

⁸ Ara maḱda warrara jidadapeda beasidaa. Maḱbe néu āi batabuesidaa. ⁹ Maḱ carea néu djibariba ḱsāwā obā? Araa wāpeda ādjirā jūma quenapeda idji néura dewararā acaḱbiya. ¹⁰ Bārāba ḱĀcōrē Bedeade acaḱdacaca? Nāwā jara ḱa:

De obadaba mōgara igarapedadara dji biara ḱada besia.

¹¹ Dadjirā Boroba māwā oda bēra dadjirāmaara bio biya quirua.†

¹² Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadaba, judiorā dji dromarā bida cawasidaa Jesuba maḱ jara ḱadeba ādjirāda biē jarasida. Maḱ carea Jesura jida quīrā panasidaa. Baribara puruda waya panā bēra idjira idu ḱadapeda āyā wāsidaa.

ḱRomanebema boro itea parata jara peḱadade diadida panaca?

Mateo 22:15-22; Luca 20:20-26

¹³ Māwānacarea pariseorāba, Herodeare bea bida Jesumaa ḱara diabuesidaa idjia biē bedeabidi carea. ¹⁴ Jūenapeda jarasidaa:

–Jaradiabari, daiba cawa panā bara ēberā jipa ḱada. Ni abaḱda biara unuca bēra ni abaḱba ḱa awara crīchabidacaa. Ātebara ḱa wārā bedeade Ācōrē odebemada jūmarāa jaradiabaria. Maḱda Romanebema boro itea parata jara peḱadaza ḱdadji judiorāba diadida bia ḱaca wa biē ḱa? ḱDiadida panaca wa diacara panā?–

¹⁵ Jesuba cawa basia dji biarā quīrāca ze panāda. Maḱ bēra jarasia:

–Bārāba ḱcārē cārēā māra biē bedeabi quīrā panā? Parata pichida enenadua mā aca carea.–

¹⁶ Ara maḱda enesidaa. Maḱne Jesuba iwīdisia:

–ḱCai quīrādarra naḱ paratade ḱa? ḱCai trāda ḱa?–

Ādjia panusidaa:

–Romanebema borodēda.–

¹⁷ Maḱne Jesuba jarasia:

–Māwā baibara Romanebema borodera Romanebema boroo diadadua, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diadadua.–

Ādjirāba Jesu carea cawa crīchadaē basia.

Beudarā lrēbadidebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Luca 20:27-40

¹⁸ Māwā panane ḱara saduceorāda Jesumaa zesidaa. Saduceorāba jarabadaa beupedadara lrēbadacada. Maḱ bēra Jesua nāwā jarasidaa:

¹⁹ –Jaradiabari, Moiseba dadjirā itea basia ēberāda warra neē ḱade jaidabara, idji djababa dji pēdra wērāra edaida ḱada dji djaba jaidada itea warra unui carea.‡ ²⁰ Ewari aba siete djabarāda panasidaa. Dji nabemada quima edasia baribara warra neē jaidasia.

²¹ Idjarebemaba dji pēdra wērāra edasia baribara idji sida warra neē jaidasia. Ūbeabema sida abari quīrāca māwāsia. ²² Jūma maḱ siete panara warra neē jaidasidaa. Māwānacarea dji wērā sida jaidasia. ²³ Maḱ siete djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra lrēbadi ewaride ḱsāḱba idjira erobei?–

²⁴ Maḱ carea Jesuba panusia:

–Bārāba Ācōrē Bedeade, idji lḱa sida adua panā bēra āi crīcha panā. ²⁵ Ūrīnadua. Beupedadarā lrēbadi ewaride ēberāra quima edadaēa ni quima diadaēa, ātebara Ācōrē bajānebema nezocarā quīrāca beadia. ²⁶ ḱBārāba beupedadarā lrēbadidebemada Moise cartade acaḱdacaca? Ācōrēba bacuru zaque uruga nūmaḱneba Moisea jarasia: “Māra Abrahā Ācōrēa, Isa Ācōrēa, idjaba Jacobo Ācōrēa.”§ ²⁷ ¡Idjira beu bea Ācōrēa ātebara zocai bea Ācōrēa! Bārāba abēda āi crīcha panā.–

Ācōrēba obi ḱa bedeade dji dromaara ḱa

Mateo 22:34-40

²⁸ Māwā bedeade panane judiorā ley jaradiabarida Jesu caita zesia. Maḱ jaradiabariba ūrīsia Jesuba saduceorābia panunada. Maḱ carea iwīdisia:

–Ācōrēba obi ḱa bedeadebemara ḱsāḱba dji dromaara ḱa?–

²⁹ Jesuba panusia:

† 12:11 Salmo 118:22-23. ‡ 12:19 Deuteronomio 25:5. § 12:26 Exodo 3:2-6.

-Ăcōrēba obi ɓa beedeadebema dji dromaara ɓARA naŋgla: "Ūrīnadua, israelerā. Dadjirā Boro Ācōrēra ababara ɓA. ³⁰Jūma ɓa sođeba, jūma ɓa jauredeba, jūma ɓa crīchadeba, idjaba jūma ɓa ɓAadeba ɓa Boro Ācōrēra quīrīādua.*" Ācōrēba obi ɓa beedeadebemara maŋdra dji dromaara ɓA. ³¹Idjaba maŋare ɓada abari quīrāca ɓA. Maŋgaba nāwā jara ɓA: "Djārāra quīrīādua ara ɓadji quīrīā ɓa quīrāca."† Maŋ umēbema bedea cāyābara dji dromaara beada neēa.-

³² Maŋne judiorā ley jaradiabariba jarasia:

-Bia ɓA, Jaradiabari, ɓA jara ɓa quīrāca Ācōrēra ababara ɓA, dewarada neēa. ³³Dadjirāba wārāda Ācōrēra jūma dadji sođeba, jūma dadji crīchadeba, jūma dadji jauredeba, jūma dadji ɓAadeba bida quīrīānida panla. Idjaba djārāra ara dadji quīrīā ɓa quīrāca quīrīānida panla. Maŋgara zocārā animarā Ācōrēra babue diai cāyābara biara ɓA.-

³⁴ Judiorā ley jaradiabariba maŋgARA crīcha cawaadeba jarada bēra Jesuba jarasia:

-ɓARA Ācōrēba pe erobadebemada baida boɓa.-

Māwānacarea dewararāba Jesua iwidiɓida wayasidaa.

Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ɓca warra?

Mateo 22:41-46; Luca 20:41-44

³⁵ Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia ɓaside ēberārā nāwā iwidiɓia:

-Judiorā ley jaradiabadaba ɓsāwāerā jara panla Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara Davi warada? ³⁶Ara maŋ Daviba Ācōrē Jauredeba nāwā jarasia:

Dadjirā Boro ɓa boroa jarasia: maŋ jawa araare chūmedua ɓa ɓa ume dji quīrūrā maŋ ɓa jawaeda ɓabaraɓdaa.‡

³⁷ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada Daviba maŋ Boroada asibara, ɓsāwā Davi warra bai? - Jesuba māwā jaradia ɓada zocārā ēberārābia ūrī duanasidaa.

Jesuba pariseorā biē jarada

Mateo 23:1-36; Luca 11:37-54; 20:45-47

³⁸ Jesuba waɓi jaradia ɓade nāwā jarasia:

-Judiorā ley jaradiabadarā ume quīrācuɓa beadaɓa. Ādjirāba djio nēɓa beada jā awua bea. Maŋ awara purude nīnane quīrīābadaa ēberārāba wayaadeba "mērā" adida.

³⁹ Judiorā dji jarebada deɓe ādjira dji dromarā chūmebadade chūme quīrīābadaa; ɓba ne cobadaɓe bida ara maŋ quīrāca obadaa. ⁴⁰Baribara pēdra wērārāba eroquedeada sewadeba jārīnapeɓa jūmarā quīrāpita Ācōrēra dārā iwidiɓadaa ādjira jipa beada crīchadamārē. Maŋ carea Ācōrēba dewararā cāyābara ādjirāra wetara cawa oya.-

Pēdra wērā ne neē quiruba Ācōrēra parata diada

Luca 21:1-4

⁴¹ Ācōrē de droma carea parata ɓabada quīrāpe chūmaside Jesuba unusia ēberārāba paratada eda ɓa duanaɓa. Zocārā ne bara beaba paratada waɓa eda ɓa panasidaa.

⁴² Maŋne pēdra wērā parata neē quiruda zepeda parata edaara quiruda umēbe eda ɓasia.

⁴³ Jesuba idji ume nībabadarā jarasia:

-Maŋ wārāda bārā jaraya: jāɓ pēdra wērā ne neē quiruba auɓuara diasia jūmarāba diapada cāyābara. ⁴⁴Ādjirāba dji adubadara eda ɓasidaa baribara wērā ne neē quiruba ne coi carea erobadada jūma diasia.-

13

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Mateo 10:16-25; 24:1-28; Luca 17:22-24; 21:5-24

¹ Jesura Ācōrē de droma dajadaare ɓadaɓa wāɓara ɓaside idji ume nībabariba jarasia:

-Jaradiabari, jaɓɓa naŋ mōgarara sāwā waɓa beada idjaba naŋ de sida sāwā quīrāwārēɓa quedeada!-

² Maŋne Jesuba jarasia:

-Māe, ɓa unu ɓara waɓa bea. Baribara wārā arada maŋ jaraya: naŋ mōgara capeɓara jūma todogozoaya.-

³ Maŋbe Olivo eyadaa wāsidaa. Dji eyara Ācōrē de droma quīrāpe ɓa. Jesu mama chūmaside Pedroba, Santiagoba, Juaɓa, Andre bida aduba idjā iwidiɓidaa:

⁴ -Dairā jaradua: Ācōrē de dromara ɓsāɓbe todogozoai? ɓCārēneba cawaɓi maŋ ewarira caita ɓada?-

* 12:30 Deuteronomio 6:4-5. Dadjirā Boro Ācōrēra ababara ɓA. Maŋgara idjaba jara ɓA: "Aba Ācōrēdra dadjirā Boroa."

† 12:31 Levítico 19:18. ‡ 12:36 Salmo 110:1.

⁵ Mañne Jesuba jarasia:

-Quirãcuita beadada ni abalaba cūrūgarānamārēā. ⁶ Zocārāba jaradía ādjirā Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgadía. ⁷ Bārāba ūrīnia abal puruda dewara ume djō duanada idjaba drua āyā bida māwā duanada. Baribarā ne wayarānadua. Małgara jūma māwāida bāa. Baribarā nał ewarira wadi jōēa. ⁸ Aba puruda dewara puru ume djōnia. Abal druadebema boroda dewara druadebema boro ume djōnia. De uremiada druaža wāya, idjaba zocārā druade jarabada baraya. Baribarā mał naārā mīgabada maārī baya wērā warra pua za bā quirāca.

⁹ Quirãcuita beadada. Bārāba jidabidapeda dji jarebada dedaa ededapeda bia udia. Māł jīā panā carea ādjirāba bārāra dji dromarā quirāpita, dji bororā quirāpita bida ededia. Małnebēba bārāba bārāba māl bedeara ādjirā quirāpita jaradía. ¹⁰ Wārāda bedea bia mālnebemada jūma puruza jaradida panāa. ¹¹ Ēberārāba bārāra jida edebadaēde sopuarānadua sāvā bedeadida. Małnebemada crīcharānadua. Ababe jaradada Ācōrēba jarabibarāda. Ara bādji crīchadeba bededaēa, ātebarā Ācōrē jauredra bārāneba bedeya. ¹² Abalaba ara idji djabada beabiya. Dji zezaba idji warrada beabiya idjaba warrarāra ādji djibarirā ume biē panapeda beabidía. ¹³ Māł jīā panā carea jūmarāba bārāra quirāmania. Baribarā mał ewari zareade māł jīā panāda igaradaēbāra, Ācōrēba ēdra edaya idji ume ewariza zocai panani carea.

¹⁴ Ācōrēba quirācadā idji baiē bāma bārāba unubadade jūma Judea druade beara eyadaa mūrū wānida panāa. * (Dji carta acā bāba cārē jara bāda cawaida bāa.) ¹⁵ Mañne ēberā idji de ālā bāra idji dede eda wāiē bāa ne edai carea. ¹⁶ Dji peade bāba idjia ālā jābarira jēda edade wāiē bāa. ¹⁷ Mał ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawā erobeā sida bio mīā djuburi beadia. ¹⁸ Ācōrēba idwididada cue jara mūrū wāna amaaba. ¹⁹ Mał ewaride ēberārā bio bia mīgadia. Ācōrēba nał ējūā odadeba ātaā ēberārā mał quirāca bia mīgadacāa idjaba māwānacarea waa ara mał quirāca mīgadaēa. ²⁰ Mał ewarira dārāya. Dadjirā Boroba jūma daucha bia mīgabibara, ni abalada ēdrādaē bacasia. Baribarā Ācōrēba jūma daucha bia mīgabiēa idjia edada ēberārā carea.

²¹⁻²² Mał ewaride ācāra sewadeba jaradía ādjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Idjaba ācāra sewadeba jaradía ādjira Ācōrēneba bedebarida. Małgarāba ne ununaca waibāa beada odia ēberārā cūrūgadi carea. Ācōrēba edadarā sida poya cūrūgadibara, ādjirā sida cūrūgacāsidaa. Mał bērā abalaba bārāa jarabibarā, “Acādadua, Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara nama bāa,” małra jārānadua. Dewarāba idjira jarima bāada aibarā, mał sida jārānadua. ²³ Quirãcuita beadada. Jūma māā bārāa jarasia māwāi naēna.

Nał Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-44; Luca 21:25-36

²⁴ Ēberārā bio bia mīga pananacarea āmādaura pāimaya. Jedeco sida ānaēa. ²⁵ Chīdaura bajāneba baecuadia. Jūma bajāne beara quirā awara bēya. ²⁶ Małgarā ewaride mā, Nał Djara Edadara jārārāne abāa bara zebāda idjaba quirāwārēā dorodorroa bāda ununia.† ²⁷ Mañne māā bajānebema nezocarāda drua beaza wābiya Ācōrēba edadarāda ābaa jaredamārēā.

²⁸ Higojōneba ne jarabāda cawadada. Dji jawatera tucu nūmepeda quedua barabaria. Małneba jūmarāba cawa panā dārāēne poara zeida. ²⁹ Ara mał quirāca māā jarada unubadade cawadada mā ze ewarira jūebododa. ³⁰ Māā bārāa wārāda jaraya: nał ewaridebema ēberārā beudi naēna małra jūma māwāya. ³¹ Bajāra jōya, nał ējūā sida jōya, baribarā māā jaradara wārāda māwāya.

³² Baribarā ni abalaba mał ewarira sālbe māwāida cawadaēa. Ācōrē nezoca bajāne bea bida adua panāa. Mā, Nał Djara Edada bida adua bāa. Ababe mā Zezabarā cawa bāa.

³³ Quirãcuita beadada. Dau abāa beadada idjaba Ācōrēba idwi beadada. Bārāba dji ewari sālbe zeida adua panāa. ³⁴ Mał ewari zebāra nał quirāca bāya: ēberāda dewara druada wābarāde dji nezocarāda idji de wagadamārēā amesia. Ādjiza ne odamārēā bāasia. Dji eda wābada acābarīa jarasia quirãcuita acā bamārēā. ³⁵⁻³⁶ Ara mał quirāca bārā bida adua panāa bārā De Djibarira sālbe waya zeida: queubarāde, ariquētra, eterre berubarāde

* **13:14** Ācōrēba quirāca. Griego bedeaēde ācāra cartade nał sida bā bāa: “Ācōrēneba bedebari Danielba jarada” (Daniel 9:27; 11:31; 12:11). Griego Antioco Epipaneba Ācōrē de dromara mititia bāasia 168 poa Jesu todī naēna. Baribarā Jesuba jarasia mał Antiocoba oda quirāca wayacusa māwāida. ācāra maārā Jesuba jaradara wārāda māwāsia romanorāba Jerusalem puruda. Ācōrē de droma sida poa 70de jūma ārīsiade. ācāra maārā jara bāa cadjiruadebema ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ācāra maārā Jesuba jaradara jūrārebema ewaride māwāya. † **13:26** Daniel 7:13-14.

wa diapeda. Maḷ bēṛā dau ḷḷa beadaua, mḷ cawaēne zebḷḷade bārāra cāi duanḷa unurāmārēā. ³⁷ Mḷa bārāra jara ḷḷa jūmarāa jarabḷḷa: dau ḷḷa beadaua.–

14

Jesu beadi carea crīcha jḷḷa panana

Mateo 26:1-5; Luca 22:1-2; Juaḷ 11:45-53

¹ Ewari umé babḷḷade judiorāba Egiptodeba ēdrḷpedada quīrānebabada ewarida odi basia. Maḷ ewari dromane paḷ ēsābari neē ḷada cobadaa. Maḷne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā ume crīcha jḷḷa panasidaa Jesura chupea jidadapeda beabidi carea. ² Baribḷḷa jarasidaa:

–Ewari dromane jidadaēa ēberārā quīrūbucarānamārēā.–

Wērāba nardo quera Jesu boro ḷḷḷa weada

Mateo 26:6-13; Juaḷ 12:1-8

³ Maḷ ewaride Jesura Betania purude Simoḷ aida bara bada dede basia. Ne co chūmḷne wērāda idjimaā zesia. Maḷ wērāba boteya alabastro mōgara odada enesia. Boteyara nardo quera idji awa ḷaba bira basia. Maḷ nardo querara bio nēḷa basia. Maḷne wērāba dji boteya ochiruda ḷapeda querara Jesu boro ḷḷḷa weasia. ⁴ Maḷ carea ḷcḷḷa arima duanḷa quīrūnapeda āduba jarasidaa:

–¿Cārē cārēā jāḷ querara weatasi? ⁵ Nēdobuedabara poa aba trajabḷḷade edabari quīrāca edacasia. Maḷ parataba ne neē quedearea carebacasia.–

Maḷ wērāra bia quēāsidaa. ⁶ Baribḷḷa Jesuba jarasia:

–Idu ḷadadua. ¿Cārē cārēā idjira quēā panḷ? Idjia mḷ jāwā odara bia basia. ⁷ Ne neē quedearea ewariza bārā tāēna panania; bārāba quīrāḷadade poya ādjirāra carebadida panāa. Baribḷḷa mḷra bārā ume ewariza baēa. ⁸ Naḷ wērāba aride osia. Dārāēne mḷra beupeda tḷbaridīa. Idjia mḷra maḷ carea queraba pāsia. ⁹ Wārā arada mḷa jaraya: jūma naḷ ējūāne bedeade bia mḷnebema jaradiabadama naḷ wērāba odara nēḷḷadīa idji sida quīrānebadamārēā.–

Judaba Jesu jidabi carea crīchada

Mateo 26:14-16; Luca 22:3-6

¹⁰ Juda Iscarioteda Jesuba doce edadaebema basia. Maḷ Judara sacerdote bororāmaa wāsia Jesu jidabi carea. ¹¹ Maḷ ūrīsidade ādjirāra ḷsḷridadapeda Judaa paratada diadiada asidaa. Ara maḷda Judaba jḷḷabadjia sāwā Jesura jidabida.

Jesuba doce edadarā ume ne coda

Mateo 26:17-29; Luca 22:7-23; Juaḷ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

¹² Paḷ ēsābari neē ḷa cobada ewarida jūēsia. Domia aba māwā cobadjidaa. Dji nabema ewaride judiorāba Egiptodeba ēdrḷpedada quīrānebadi carea oveja zaqueda beadapeda cobadaa. Maḷne Jesu ume nībabadarāba idjia iwidiḷsidaa:

–¿ḷa sāma quīrīā ḷa daiba Egiptodeba ēdrḷpedada quīrānebadi carea cobadara ode wānida?–

¹³ Maḷne Jesuba idji ume nībabadarāda umé trḷpeda nāwā jarasia:

–Jerusaleḷ purudaa wānadua. Jāma bārāba ununia umaquīrāba zocoda eronīda. Idji caidū wānadua. ¹⁴ Idji eda wāḷḷḷama dji de djibarīa jaradadua: “Dadjirāa Jaradiabariba naḷda iwidiḷsidaa: mḷa, mḷ ume nībabadarā bida Egiptodeba ēdrḷpedada quīrānebadi carea cobadara ¿sāma codi?” ¹⁵ Maḷ de djibariba ḷtaarebema dejā waiḷada jūma biya o nūmḷda acabiya. Mama ne cobadara dadjirā itea odadua.–

¹⁶ Ara maḷda Jesu ume nībabadara Jerusaleḷ purudaa umé wāsidaa. Wāḷadade Jesuba ādjia jarada quīrāca unusidaa. Maḷbe Egiptodeba ēdrḷpedada quīrānebadi carea cobadara osidaa.

¹⁷ Queudacarea Jesura, idjia edada doce panḷ ume jūēsidaa. ¹⁸ Ne co chūpanḷne Jesuba jarasia:

–Wārā arada mḷa jaraya: aba mḷ ume ne co ḷaba mḷra jidabiya.–

¹⁹ Maḷ carea ādjira sopua panesidaa. Ara maḷda aba aba Jesua iwidiḷsidaa:

–¿Mḷa māwā oica?–

²⁰ Jesuba jarasia:

–Aba bārā docedebemaba jidabiya. Idjia bida abari epedecode paḷda su co ḷa.

²¹ Wārāda mḷ, Naḷ Djara Edadara beuida ḷa Ḷcōrē Bedeade ḷḷ ḷa quīrāca.* jBaribḷḷa mḷ jidabi ēberāra bio miā djuburi ḷa! Idjira topedadaēbara biara ḷacasia.–

* **14:21** Salmo 22; Salmo 118:22; Isaia 52:15deba aba 53:12daa.

²² Wadī ne co duanane Jesuba paḏda jḷwade edapeda Ācōrēa bia jarasia. Maḷbe cōrācupeda ādjia diabaraḏe nāwā jarasia:

–Coḏadua. Naḷgara mḷ cacuaa.–

²³ Maḷbe uva bada edapeda Ācōrēa bia ḷada asia. Maḷ uva bara ādjirāza diasia. Jūmarāba dosidaa. ²⁴ Maḷne Jesuba jarasia:

–Naḷgara mḷ oa erozoabarḷa. Mḷ oadeba Ācōrēba zocārā ume bedea djiwidida ḷabarḷa.†
²⁵ Wārā arada mḷa jaraya: uva bara waa doēa aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe erobebarḷadaa. Maḷbebarḷa mḷa bārā ume uva bada wayacusa doya.–‡

Pedroba Jesu igaraēana ada

Mateo 26:30-35; Luca 22:31-34; Juaḷ 13:36-38

²⁶ Maḷbe Ācōrē Bedeadebemada trḷānapeda Olivo eyadaa wāsidaa. § ²⁷ Wāḷdada Jesuba jarasia:

–Naḷ diamasi jūma bārāba mḷra igaradia. Ācōrē Bedeade nāwā ḷḷ ḷa: “Mḷa oveja wagabarira beabarḷade dji ovejara jārāzoadia.”* ²⁸ Baribarḷa mḷra ḷrēbapeda bārā na wāya Galilea druadaa.–

²⁹ Maḷne Pedroba Jesua jarasia:

–Jūmarāba bara igaradimīna mḷa igaraēa.–

³⁰ Jesuba Pedroa jarasia:

–Wārā arada mḷa jaraya: nane diamasi eterre barima umé berui naēna ḷa barima ūbea mḷra unucaada aya.–

³¹ Baribarḷa Pedroba wetara jarasia:

–Mḷ beabada sida bara igaraēa.–

Jūmarāba abarica jarasidaa.

Jesuba Getsemanine Ācōrēa iwidida

Mateo 26:36-46; Luca 22:39-46

³² Maḷbe Getsemani abadama jūēne wāsidaa. Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Mḷa Ācōrēa iwidibarḷamisa nama chūpanenadua.–

³³ Maḷbe Pedroda, Santiagoda, Juaḷ sida jīga edesia. Idji sāvāinebemada jūmawāyā crīcha ḷa bērā Jesura bio sopua besia. ³⁴ Maḷne jarasia:

–Mḷra sopuaba beubarḷa quīrāca ḷa. Nama panenadua. Mḷ daucha zocai panenadua.–

³⁵ Maḷbe Jesura wagabe wāpeda barru cōbepeda Ācōrēa iwidisia quīrā awara oi cawaya.
³⁶ Nāwā jarasia:

–Zeza, ḷa ne jūmada poya oida ḷa. Mḷra idu bia mīgabarādua. Baribarḷa mḷa quīrā ḷa quīrāca orādua. Odua ḷabarḷa quīrā ḷa quīrāca.–

³⁷ Jesu jēda zebarḷade unusia ādjira cāi panḷda. Pedroa jarasia:

–Simōḷ, bara ḷcārē cārē cāi ḷa? ḷNi hora aba bida poya zocai baēca? ³⁸ Bārāra dau ḷba beadadua. Ācōrēa iwididada mḷ igarada amaaba. Mḷa cawa ḷa bārāba biada o quīrā panḷda. Māvāmīna naḷ djirade ḷbaē panḷa.–

³⁹ Jesura wayacusa wāpeda idjia naērā iwididara Ācōrēa iwidisia. ⁴⁰ Maḷbe idji ume nībabadarāma zebarḷade wayacusa cāi panḷda unusia. Ādji daura daupeaba oga cara nūpanasidaa. Maḷne cawadaē basia Jesua sāvā jaraēida.

⁴¹ Barima ūbea māwā ādjimaa zebarḷade Jesuba jarasia:

–Bārāra ḷwadibida cāi panḷca? ¡Waaē! Mḷ ewarira jūesia. Mḷ, Naḷ Djara Edadara ēberā cadjiruarā jḷwade bebarḷa. ⁴² Piradrādua. Wānia. Jari urua mḷ jidabira.–

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Luca 22:47-53; Juaḷ 18:2-11

⁴³ Jesu wadī bedea ḷade Judada zesia. Maḷ Judara Jesuba doce edadadebema basia. Zocārā ēberārāda neco bara, bacuru bara idji ume zesidaa. Ādjirāra sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, dji dromarā bida diabuepedadarā basia. ⁴⁴ Dji jidabiya ḷba ādjia jaradoasia sāvā oida Jesuda cawadamārēa. Nāwā jarasia:

–Mḷa uridarrade isoḷarḷda Jesua. Idjida jidapeda bio jḷ edeḷadua.–

⁴⁵ Maḷbe Judara Jesu caita wāpeda jarasia:

–¡Jaradiabari, Jaradiabari!–

† 14:24 Bedea djiwidī. Jeremia 31:31-34. Ācōrēa naārā israelerā ume bedea basia (Exodo 24:6-8). ‡ 14:25 Uva bada wayacusa doya. Griego bedeade maḷba idjaba jara ḷa: “Uva ḷa djiwidida doya.” § 14:26 Maḷ ewari dromane ne codi naēna Salmo 113deba aba 114daa trḷābadjidaa. Ne copedadacarea Salmo 115deba aba 118daa trḷābadjidaa. * 14:27 Zacaria 13:7.

Māwā jarapeda Jesura uridarrade isōsia. ⁴⁶ Ara maḷda idji ume zepedaadaba Jesura jidasidaa. ⁴⁷ Maḷ carea Jesu ume nībabari abaḷba idji djobada necoda ēūta edapeda sacerdote dji droma nezoca cawarada tatasia. ⁴⁸ Maḷne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārāra ḡcārē cārēā neco bara, bacuru bara mḷra jāwā jidade ze panḷ? ḡMāwāra mḷra ēberā minijīchiaca? ⁴⁹ Mḷa ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jaradia basia. ḡCārē cārēā mḷra mama jūmarā daide jidadaē basi? Baribḷra nāwā o panḷa Ācōrē Bedeade bḷ ḷara māwāida bḷ bēra.–†

⁵⁰ Māwā ḷade Jesu ume nībabadarāba idjira beesidaa. Jūmarāda mīrū wābḷrasidaa. ⁵¹ Baribḷra cūdra abaada Jesu caidu wāsia. Maḷ cūdrara borobaba ānēbari nībasia. Māwā ḷade idji sida jidasidaa. ⁵² Baribḷra idjia borobara wēātapeda ācada mīrū pira wāsia.

Jesu dji dromarā quīrāpita bada

Mateo 26:57-68; Luca 22:54-71; Juaḷ 18:12-24

⁵³ Maḷbe Jesura sacerdote dji dromaara ḷama jida edesidaa. Mama jūma sacerdote bororāda, judiorā dji dromarāda, judiorā ley jaradiabadarā sida ābaa dji jḷre duanasidaa. ⁵⁴ Maḷne Pedroba Jesu tḷmḷba ēpē nīda sacerdote dji droma dema jūēsia. Dji de auḡu jūrā ca ḷade eda Pedrora Ācōrē de dromanebema zarrarā ume tḷbḷ cā chūmesia.

⁵⁵ Maḷne sacerdote bororāba, jūma dji dromarā bida ēberārāda jḷrasidaa Jesudebemada biē jaradamārēā. Idjira nēbḷrade ḷadapeda beabidida crīchāsidaa. Māwāmīna Jesu biē jaradida neē basia. ⁵⁶ Zocārāba sewadeba Jesura biē jarasidaa, baribḷra ādjia jarapedadara abari quīrāca baē basia. ⁵⁷ Māwā panḷne ḷcḷḷba piradrḷadapeda sewadeba jarasidaa:

⁵⁸ –Daiba ūrisidaa idjia nāwā jarabarada: “Ēberārāba opedada Ācōrē de dromada mḷa āṛya, baribḷra ewari ūbea babḷḷade mḷa dewarada oya ēberārāba oḡaēda.”–‡

⁵⁹ Māwāmīna ādjiza maḷnebema jarapedadara quīrā awara basia. ⁶⁰ Maḷbe sacerdote dji dromaara ḷara ēsi nūmepeda Jesua iwidisia:

–Naḷḡarāba bara biē jara panḷ. Ādjia jara panḷra ḡwārāca? ḡḷBa ni cārē sida panuēca?–

⁶¹ Jesura chupea besia. Panuē basia. Māwā ḷade sacerdote dji dromaara ḷaba wayacusa Jesua iwidisia:

–ḡḷBāra Ācōrēba ēdra edabari dai jaradaca? ḡḷBāra dadjia bia jarabada Ācōrē Warraca?–

⁶² Jesuba panusia:

–Māē, mḷa. Bārāba mḷ, Naḷ Djara Edadara ununia Ācōrē ne jūma poya bḷ jḷwa araare chūmada idjaba jārārāne zebḷḷada.–§

⁶³ Maḷne sacerdote dji dromaara bḷ quīrūbḷḷba idjia jḷ ḷara cōātapeda jarasia:

–ḡCārē cārēā dewarada jḷḷadi idji biē jaramārēā? ⁶⁴ jBārāba ūrisidaa idjia Ācōrēda biē jara ḷada! Jāḷbe bārāmaarā ḡidjira sāwā odi?–

Maḷne jūmarāba jarasidaa Jesura bedeade bḷ carea beadida panḷda.

⁶⁵ Maḷbe ḷcḷḷba Jesura dau idosidaa idjaba idji quīrā ḷaraadapeda chībadjidaa. Chīnapeda jarabadjidaa:

–jĀcōrēneba jaradua caiba ḷara chīsida!–

Māwā duanḷne Ācōrē de dromanebema zarrarāba Jesura jidadapeda puobadjidaa.

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:69-75; Luca 22:56-62; Juaḷ 18:15-18, 25-29

⁶⁶ Pedro maḷ de droma duḡa baside sacerdote droma nezocawērāda aba zesia. ⁶⁷ Maḷ wērāba idjira tḷbḷ cā chūmada unusia. Acḷ nūmepeda jarasia:

–ḷara Jesu Nazaredebema ume nībasia.–

⁶⁸ Maḷne Pedroba nāwā mērāsia:

–Mḷa jāḷ ēberāra unucāa. Mḷa adua ḷba bḷa cārēda jara ḷada.–

Māwā jarapeda Pedrora de auḡu jūrā ca ḷade dji ēdrḷbadamaa wāsia. Maḷne eterreda berusia.* ⁶⁹ Wayacusa nezocawērāba Pedrora unupeda dji arima duanḷrāa jarasia:

–Za ḷada ādjidebema.–

⁷⁰ Pedroba māwā ūrīpeda wayacusa mērāsia. Dārāēne arima duanḷba wayacusa Pedrora jarasidaa:

–Wārāda ḷara ādjidebema. Bāra Galiledebemada jāwā ḷba. Ādji quīrāca bedeabaria.–†

⁷¹ Pedroba jarasia:

–jMḷa sewada jaraiḷḷa Ācōrēba cawa oya! Wārāneba jaraya: bārāba jara panḷ ēberāra mḷa unucāa.–

† 14:49 Isaia 53:12. ‡ 14:58 Juaḷ 2:19-22. § 14:62 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. * 14:68 Maḷne eterreda berusia. Griego bedeade ḷcḷḷa cartade maḷra neēa. † 14:70 Ādji quīrāca bedeabaria. Griego bedeade ḷcḷḷa cartade maḷra neēa.

⁷² Māwā b̄alde eterrera wayacusa berusia. Ara mālne Pedroba quĩr̄nebasia Jesuba jaradara: “Eterrera b̄arima umé berui naēna bla b̄arima ūbea m̄lra unucaada aya.”[‡] Pedroba mālnebema cr̄ichab̄al̄ade dārā j̄iāsia.

15

Jesu Pilato quĩr̄āpita edepedada

Mateo 27:1-2, 11-14; Luca 23:1-5; Juāl 18:28-38

¹ Āsabođode sacerdote bororāra, judiorā dji dromarāra, judiorā ley jaradiabada sida ābaa bedea ausidaa Jesura Pilatoma ededi carea.* Ara mālda Jesura j̄l̄awa j̄l̄ edesidaa.

² Pilatoba Jesua iwidiisia:

–¿B̄alda wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, bla māwā jara bla.–

³ Mālne sacerdote bororāba ne zocārāneba Jesura biē jarasidaa. ⁴ Māl b̄ērā Pilatoba waya Jesua iwidiisia:

–Ūr̄idua, ādjirāba b̄lra ne jūmaneba biē jara duanla. ¿B̄laa panuēca?–

⁵ Barib̄al̄ Jesuba māl sida panuē basia. Māl b̄ērā Pilatoba cawa cr̄ichaē b̄esia.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-31; Luca 23:13-25; Juāl 18:38-19:16

⁶ Poaza judiorāba māl ewari droma o panlne Pilatoba preso beada aba ēd̄l̄a b̄l̄badjia. Ādjirāba iwidiib̄ladada ēd̄l̄a b̄l̄badjia. ⁷ Mālne ēberā Barrabā abadada basia. Māl Barrabāra idjiare bearā sida puru quĩr̄ūbigasidade m̄iā beasidaa. Māl b̄ērā preso panasidaa. ⁸ Mālne zocārā judiorāda Pilatoma zedapeda iwidi duanesidaa idjia poaza obarida omārēā. ⁹⁻¹⁰ Pilatoba cawa basia sacerdote bororāda Jesu ume biē duanl b̄ērā idjira jida diasidada. Māl carea dji ēberārā powua nūm̄la iwidiisia:

–¿B̄ārāba quĩr̄iā panlca m̄la za b̄l̄ judiorā borora ēd̄l̄a b̄l̄aida?–

¹¹ Mālne sacerdote bororāba dji powua nūm̄la nāwā jarasidaa: “Pilatoa jaradada Barrabād̄l̄a ēd̄l̄a b̄l̄mārēā.” ¹² Māl carea Pilatoba wayacusa ādjirāa iwidiisia:

–Māwāra bārāba judiorā boro abadara ¿m̄la sāwā oi?–

¹³ Mālne ādjirāba j̄igua jara duanesidaa:

–¿Crude cachi beabidua!–

¹⁴ Pilatoba iwidiisia:

–¿Cārē cārēā māwā oi? ¿Idjia cārē cadjiruada osi?–

Māwā bedea b̄alde ādjirāba wetara b̄l̄ga jara duanasidaa:

–¿Crude cachi beabidua!–

¹⁵ Pilatora ēberārā ume biē be amaaba Barrabād̄l̄a ēd̄l̄a b̄l̄asia. Barib̄al̄ Jesura soaba ubipeđa sordaorāa diasia crude cachi beadamārēā.

¹⁶ Ara mālda sordaorāba Jesura ādji de droma Pretorio abadađe eda edesidaa. Mama waabema sordaorāda tr̄āsidaa. ¹⁷ Mālbe djiio pursupursua b̄ada Jesua j̄l̄bisidaa. Borob̄ari l̄l̄a cadada idji borode wēāju b̄lasidaa. ¹⁸ Mālbe j̄igua jara duanesidaa:

–¿Bio bia bla, judiorā boro!–

¹⁹ Idji borode bacuruba ubadjidaa idjaba dau idobadjidaa. Ch̄ir̄aborode copanesidaa idjira wārāda bio waya panl quĩr̄āca. ²⁰ Idjira ipida biē jaradapeda māl pursupursua b̄l̄ j̄l̄bipedadara wēāsidaa. Wēānapeda idjia j̄l̄ badada wayacusa j̄l̄bisidaa. Mālbe crude cachi beadi carea edesidaa.

Jesu crude cachi b̄l̄pedada

Mateo 27:32-44; Luca 23:26-43; Juāl 19:17-27

²¹ Jesu puru dajadaa edesidađe ēberā Simōl̄ abadada Jerusalēnaa zeb̄l̄l̄a basia. Alejandro Rupo bida māl Simōl̄ra ādji zeza basia.† Idjira Cirene purudebema basia. Sordaorāba idjia Jesu crura ataubisidaa.

²² Māwā Jesura ējūā Golgota abadamaa edesidaa. Golgota tr̄l̄ba jara bla Boro B̄l̄awal̄. ²³ Mama uva ba asea mirrada pueradada Jesua diasidaa pua droamārēā. Barib̄al̄ Jesuba doē basia. ²⁴ Mālbe crude cachi b̄lasidaa. Māwānacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade j̄l̄ b̄adara sāwā jedecadi cawaya.

²⁵ Jesu crude cachi b̄lasidađe l̄m̄adua l̄l̄a basia. ²⁶ Mālne bedeada cachi jira b̄lasidaa cawabidi carea idjira cārē cārēā beabadada. Nāwā b̄l̄ basia: “Judiorā Boro.” ²⁷ Idjaba ne

‡ **14:72** Marco 14:27-31. * **15:1** Pilato. Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda b̄lasia. Dji boroda basia poa 26deba aba 36daa. Judiorā bororāba Jesura Pilatoma edesidaa ādjia preso bearā beacara panl b̄ērā. Aba romanorāba māwā oēida panasidaa. † **15:21** Romano 16:13.

drɔabadada umé Jesu caita crude cachi jira bɔsɔdaa, aba idji jɔwa araare, aba idji jɔwa acɔare. ²⁸ Māwāsia Ācōrē cartade jara bɔ quīrāca. Nāwā jara bɔa: “Idjira ēberā cadjirua quīrāca beasɔdaa.”[‡]

²⁹⁻³⁰ Maɔne λcɔɔl ēberārāda caita wānapeda boro lrātɔ lrātɔdapeda Jesua nāwā biē bedeabadjɔdaa:

–Ājāā, bɔa Ācōrē de dromara ãrɔpeda ewari ũbeade wayacusa poya oibɔɔl, jara bɔduba ēdrɔdua! jɔāl crudeba uɔaa zedua!–

³¹ Abari quīrāca sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bɔda Jesura ipɔda biē jarabɔdade nāwā jarabadjɔdaa:

–Idjia dewararāda carebasia, baribɔɔl ara iduba poya ēdrɔēa. ³² Māwāra çidjira Ācōrēba ēdrɔ edabari diai jaradaca? Çidjira Israeldebema boroca? Jāλ crudeba uɔaa zeida bɔa dairāba cawadapeda ĩjāni carea.–

Maɔne Jesu caita crude cachipeda bɔda abari quīrāca biē jarasɔdaa.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Luca 23:44-49; Juaλ 19:28-30

³³ Umatipa λmādaura quɔisia.* Maλba naλ ējūāra hora ũbea jūma pāima nūmasia. ³⁴ Hora ũbea badacarea Jesuba jɔgua jarasɔa:

–Eloi, Eloi, çlama sabactani?–

Maλ arameo bedeaba jara bɔa: “Mλ Ācōrē, mλ Ācōrē, çcārē cārēā mɔduba beesi?”

³⁵ Maλ bedeaba ũrɔbɔdade λcɔɔl mama caita duanɔba jarasɔdaa:

–Ūrɔnɔdua, idjia Elɔada trɔ bɔa.–

³⁶ Ara maλda aba pira wāpeda uva bɔ oregueada mōda quirude dodoba edasia. Bacurude jɔpeda Jesua diasia domārēā. Maλbe dji ēberāba jarasɔa:

–Jāānɔdua; acɔɔl Elɔaba idjira uɔaa bɔde zei cawaya.–

³⁷ Maɔne Jesura mɔɔdua biapeda ĩyādrɔasia. ³⁸ Ara māwābɔrɔde Ācōrē de dromane eɔa wua eatɔ jira bɔda ēsɔdra λtɔba eɔaa cōā dogosia.† ³⁹ Romanebema sordarā boro Jesu quīrāpita bɔba idji māwā beubɔɔl unuɔside jarasɔa:

–Wārāda naλ ēberāra Ācōrē Warra basɔa.–

⁴⁰ Maɔne λcɔɔl wērārāba tamɔba acɔ duanasɔdaa. Ādjirā tāēna Maria Magdalenada, Salomé sida panasɔdaa. Dewarabema Maria sida basɔa. Santiago Tēābema abadaba, Jose bɔda maλɔ Mariara ādji papa basɔa. ⁴¹ Jesu Galileade basɔde maλ wērārāra idji ume nɔbasɔdaa idjaba careba panasɔdaa. Arima dewara wērārāda baraasia Jesu ume Jerusalemā wāpedadada.

Jesu tɔbaripeda

Mateo 27:57-61; Luca 23:50-56; Juaλ 19:38-42

⁴²⁻⁴³ Nurēma λnāubada ewari basɔa. Maλ ewari carea judiorāra ne o panasɔdaa. Queubodode Jose Arimatea purudebemada Pilatoma wāsia. Maλ Josera judiorā bororānebema basɔa. Jūmarāba idjira bio bia unubadjɔdaa. Idjia jλā bɔbadjia Ācōrēba jūmarāda pe erobamārēā. Ne waya neē Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwɔdisia tɔbari carea. ⁴⁴ Maɔne Pilatoba cawa crɔchaē basɔa sāvā Jesura isabe beusida. Maλ carea sordarā boroda trɔpeda iwɔdisia Jesura wārāda beusi cawaya. ⁴⁵ Sordarā boroba wārāda beusɔda aɔa bērā Pilatoba Josea Jesu cacuara idu edebisɔa. ⁴⁶ Joseba borobada nēdopedā Jesu cacuara crudebemada uɔaa bɔpeda maλ borobaba bɔrā basɔa. Maλbe mōjē uria corodade eɔa bɔpeda mōgara waɔbɔba urɔara jūātrɔ basɔa. ⁴⁷ Maria Magdalenaba, Jose papa Maria bɔda acɔ panasɔdaa Jesu cacuara mama bɔbɔdada.‡

16

Jesu lrēbada Ācōrē nezocaba jarada

Mateo 28:1-10; Luca 24:1-12; Juaλ 20:1-10

¹ λnāubada ewari jōnacarea Maria Magdalenaba, Santiago papa Mariaba, Salomé bɔda querada nēdosɔdaa Jesu cacuara pɔrɔdi carea. ² Nabema ewari domianebemane diapeda ara λmādaudjɔbɔɔlde ādjira Jesu tɔbaripedadamaa wāsɔdaa. ³ Maɔne nāwā jara nɔbasɔdaa:

–Dadjira eɔa wāni carea çjāλ mōgara waɔbɔba uria jūātrɔ bɔra caiba āyā bɔi?–

‡ **15:28** Isaías 53:12. Griego bedeade λcɔɔl cartade versículo 28 neēa. § **15:31** Carebasia. Griego bedeade bɔ bɔa “ēdrɔ edasia.” * **15:33** Amos 8:9-10. † **15:38** Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15. ‡ **15:47** Jose. Maλɔ Josera Arimateadebemaēa, ātebɔl Santiago Tēābema abada ume dji djaba basɔa. Marco 15:40; 16:1.

⁴ BaribΛΓΛ araa acΛβΛdade unusidaa mōgara waibΛara orrocawa cobΛda. ⁵ Ara maλda uriaċe eda wāsidaa. Eċa wābΛdade cūdrada unusidaa. Idjia drasoa jΛ bΛara totroa querasia. Āċji jΛwa araare chūmasia. Idji carea wērārāra dauperasidaa. ⁶ Maλ cūdraba āċċia jarasia:

-Dauperarānadia. Bārāba Jesu Nazaredebemada crude cachipedadada jΛΓΛ panΛa. Idjira lrēbasia. Idji bΛpedadamaa acΛdadia. Nama bΛċa. ⁷ Jābċe idji ume nībapedadarāmaa wānadia. Pedroa, waabemarāa bida jaradadia Jesura āċji na Galilea druadaa wābΛΓΛda. Jāma idjira ununia idjia naēna jarada quīrāċa.*

⁸ Maλne daupera panΛa cacua ure nūpanasidaa. Ara maλda wērārāra Jesu cacua tΛbaripedada uriaċeba pira wāsidaa. Ne waya panΛ bċrā ni abΛΛa beċeadaċ basia.†

Jesuba Maria Magdalena ara idjida unubida

Juaλ 20:11-18

⁹ Jesura diapēċeċa nabema ewari domianeċemane lrēbapeda naārā Maria Magdalena unubisia. Maλ wērāneċemada Jesuba naēna jairāda siete āyā jΛrecuasia. ¹⁰⁻¹¹ Maλbċe Mariara Jesu ume nībapedadarāmaa wāsia. Idji jūċide āċċirāra wāċi sopuaba jīā panasidaa. Māwā panΛne Mariaba āċċirāa jarasia Jesura zocai bΛda unusida. Māwā ūrībΛdamīna ījānaċ basia.

Jesuba dewara umċ panΛa ara idjida unubida

Luca 24:13-35

¹² Māwānacarea Jesu ume nībapedadarāda umċ puru dajada nībasidaa. Maλgarāa Jesuba ara idjida quīrā awara unubisia. ¹³ Āċċira jċda wānapēda waabemarāa jarasidaa. Māwāmīna wādibida ījānaċ basia.

Jesuba edadarāa ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Luca 24:36-44; Juaλ 20:19-23

¹⁴ Māwānacarea Jesuba edadarā once panΛ ne co chūpanasidade ara idjida unubisia. Āċċi cΛwΛΓΛ zareċeba ījānaċ panana carea quċċasia. Idji lrēbada unupēċadaba āċċirāa jarasidamīna ījānaċ panasidaa.

¹⁵ Maλbċe Jesuba āċċirāa jarasia:

-Drua beaza wānapēda beċeċa bia mλneċemada jūmarāa jaradadia. ¹⁶ Maλ beċeada ījāsidaċa idjaba borocuesidaċa Āċċrēba ēċrΛ edaya. BaribΛΓΛ maλ beċeċa ījāċra idjia cawa oya. ¹⁷ Mλ ījā beaba naλgΛda oċia Āċċrē bΛΛa eropanΛda unubidī carea: mλ trλneba jairāda āyā jΛretadia idjaba adua panΛ beċeċeċe beċeċadia. ¹⁸ Dama arada āċċi jΛwaba jidadia. Nċārā dadji beabarida dodibΛΓΛ maλba biċ oċa. Idjaba cacua biċ beara āċċi jΛwa lrλ bΛbΛdade biacuadia.-

Jesu bajānaa wāna

Luca 24:50-53

¹⁹ Māwā jaradacarea dadjirā Boro Jesura Āċċrēba λtaa bajānaa edesia. Mama Āċċrē jΛwa araare chūmesia. ²⁰ Maλbċe Jesuba edadarāba idji beċeara āċċi wābΛdaza jarasidaa. Dadjirā Boroċa āċċirāa carebasia. Ne ununaca obi bΛċeba cawabisia āċċi jara panΛra wārā arada.

* 16:7 Marco 14:28. † 16:8 Griego beċeċeċe λcΛΓΛ cartade Marcoba bΛdara namabe bΛa. Versiculo 9ċeba aba 20ċaa neċa.

LUCA BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA LUCABA BADA

Nañ cartara Lucaba basia. Idjira griego basica baa. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de bida jara baa Lucara Paulo ume nibasida. Mateoba, Marco bida ãdjiza carta Jesucritodebema bapedadacarea Lucaba nañ cartara basia.

Lucaba nañ cartara eberã dji droma Teopilo itea basia cawamãrã Jesudebema idjia jaradiapedadara wãrãda (1:1-4). Lucaba waabemarã cãyãbara ebuãara basia Borocuebari Juañ topedadadebemada (1:5-80), Jesu topedadadebema sida (2:1-52). Mañare bã baa Juañba Jesu borocuedadebemada (3:1-22), Jesu drõã naẽnabemarã trãda (3:23-38), idjaba diauruba Jesu miã sã badadebemada (4:1-13). Mañare bã baa Jesuba Galilea druade jaradia nibadadebemada (4:14deba aba 9:50daa) idjaba Jerusaleñnaa wãbãrãde jaradia badadebemada (9:51neba aba 19:27daa).

Jirũare bã baa Jesu Jerusaleñne mãwãnanebemada: Jerusaleñ puru carea jãñnada, crude beapedadada, ãrẽbadada, idjaba idji jã bearã quirãpita bajãnaa wãnada (19:28deba aba 24:53daa).

Lucaba ebuãa basia ãcõrẽba cawa oidebemada (2:25-35; 19:37-44; 21:20-24) idjaba cadjirua obadarã idjimaã jẽda zebadarãda eãrã edaidebemada (1:67-80; 15:1-32; 19:1-10). Bãrima zocãrã basia cadjirua obadarã Jesuba quirã djuburiadada: judiorãda, judiorãẽda, Samariaidebemarãda, ne neẽ quedeada, Romanebema boro itea parata jarãrã bebadarã sida.

Luca cartade ebuãa baa wẽrãrã sida Jesuare panasidada. Bã baa Elisabedebemada (1:5-66), Mariaidebemada (1:26deba aba 2:52daa), Ananebemada (2:36-38), idjaba Jesu carebabadarãnebemada (8:1-3). Mañ awara wẽrãrãba idji ãrẽbadadebemada naãrã cawasidaa (24:1-12).

Lucaba Teopiloa bã diabueda

¹ ãcõrẽba dadjirã tãena odadebemada zocãrãba bã quirãñsidaa. ² Jũma mañ oda unpedadaba nebasidãda idjaba jaradiasidãda. Dji carta bapedadaba mañda basidãda. ³ Bã dji droma bã Teopilo, mãã bida jũma mañ mãwãnada bio quirãcuita iwidiãda bẽrã, mãmaarã bia baa bã itea aride bã diabueida. ⁴ Mãwã baa cawaya bãã jaradiapedadara wãrãda.

Borocuebari Juañ todi cawabida

⁵ Herode Judea druadebema boro baside sacerdote Zacariada basia. * Mañ Zacariara sacerdoterã idji ume trajabada sida Abiãrã abadjidãda. † Dji quima Elisabera Aaroã eberãrãneba yõna basia. ⁶ ãdjira umena ãcõrẽ quirãpita jipa panasidãda. ãcõrẽba obi jaradara jũma jã o panã bẽrã biẽ jaradi neẽ panasidãda. ⁷ Baribãrã Elisabera warra toca bada bẽrã warra neẽ panasidãda. Mañ awara bio drõãda panasidãda.

⁸ Mãwã panãne Zacaria ãcõrẽ de dromane trajai ewarida jũesia. Mañ bẽrã idjira, waabema sacerdoterã idji ume trajabada sida ãcõrẽ quirãpita traja panasidãda. ⁹ Mañne sacerdoterãba obada quirãca ne jemenesidãda caiba ãcõrẽ de dromane eda incienso querada bá diaida bã cawaya. Mañne Zacaria trãda odjasia.

¹⁰ Incienso quera bá diai horada jũena bẽrã Zacariara eda wãsia. ‡ Mañne puruba dajadaare ãcõrẽa iwidi panasidãda. ¹¹ Mãwã bãde bajãnebema nezocada quera bá diabada jãwa araare odjasia. ¹² Idji unuside Zacariara bio dauperapeda abeda cawa crĩchaẽ basia. ¹³ Baribãrã bajãnebema nezocaba jarasia:

-Ne wayarãdua. Baa ãcõrẽa iwidi badara idjia ãrĩsia. Bã quima Elisabeba warrada toya. Idji trãrã bãdua Juañ. ¹⁴⁻¹⁵ Mañ warra carea zocãrã basridãdia. Idjira ãcõrẽ quirãpita dji droma bai bẽrã bã sida bio basrida baya. Uva bã aseada, itua sida doca baya. Biteda bebãrã ewarideba ãcõrẽ Jaurera idji ume baya. § ¹⁶ Idjia zocãrã israelerãra ãcõrẽmaa jẽda zebiya. ¹⁷ Eliãba erobada jaureãda, lãba sida bã warraba erobaya. Mañneba idjira dadjirã Boro na wãya dji zezada ãdji warrarã ume ibiabi carea. * Mañ awara jãñãẽ bea sida carebaya jipa beaba crĩchabada quirãca crĩchadamãrẽã. Mãwã carebaya puruba dadjirã Borora bia edadamãrẽã.-

¹⁸ Mañne Zacariaba bajãnebema nezocaa iwidiãda:
-¿Mãã sãwã cawai baa jara bãra wãrãda? Mãra bio drõãda baa. Mã quima sida djorada baa.-

¹⁹ Bajãnebema nezocaba Zacaria jarasia:

* 1:5 Herode. Mañ Herodera "dji Droma" abadaa. † 1:5 Abiã. 1 Cronica 24:10. ‡ 1:10 Incienso querada bá diaida baa. Exodo 30:34-38. § 1:14-15 Numero 6:1-5; Jucee 13:2-5. * 1:17 Malaquã 4:5-6.

-Māra Gabriel, Ācōrē nezocaa. Idjia māra bamaa diabuesia mañ bedea biada jaramārēā.
 20 Mā jara bāra Ācōrēba bāda ewaride wārāda māwāya. Baribāra ijānaē bēra bāra quīrāme
 cara bēya aba bā quima warra tobāgādaa.-

21 Małmisa ēberārāba dajada jāā panasidaa. Ādjia cawadaē panasidaa sāvāērā Zacariara
 jācua eda dārābāgāda. 22 Māvā bāde idjira dajadaa zesia baribāra poya bedeaē basia.
 Quīrāme cara beda bēra ababe sēyāneba bedea basia. Małba ēberārāba cawasidaa Ācōrēba
 idjia ne unubisida.

23 Idji Ācōrē de dromane trajai ewari jōnacarea Zacariara diguida wāsia. 24 Māvānacarea
 idji quima Elisabera biogoa besia. Mañ bēra Elisabera jedeco juesuma diguida besia. Nāvā
 crīchasia: 25 “Ācōrēba māra carebasia biogoa bēmarēā. Jāvā bia odaba mł quīrā perara āyā
 bāsia. Ēberārāba māra waa biē jaradaēa.”

Bajānebema nezocaba Mariaa jarada

26-27 Elisabe sei jedeco biogoa bedacarea Ācōrēba bajānebema nezoca Gabrielda Galilea
 druade Nazare purūdaa diabuesia awērā umaquīrā adua bā Mariamaa. Mañ Mariara Jose
 ume dji edadi carea bedea bia panasidaa. Josera Davideba zeda basia. 28 Bajānebema
 nezocara Mariama jūpeda nāvā jarasia:

-jMērā! Ācōrēba bāra bia erobāa.† Idjira bā ume bāa.-

29 Mañ bedea ūrīside Mariaba abeda cawa crīchaē basia cārē cārēā bajānebema nezocara
 māwā bedea bāda. 30 Małne bajānebema nezocaba idjia jarasia:

-Maria, ne wayarādua; Ācōrēba bāra careba bāa. 31 Mañ bēra bāra biogoa bepeda warrada
 toya. Mañ warra trāra bādua Jesu.‡ 32 Idjira dji droma baya idjaba Ācōrē dji dromaara bāba
 idji Warraada aya. Ācōrēba idjira israelerā boroda bāya idji drōāenabema Davi bāda quīrāca.

33 Idjira Jacobodeba yōpedadarā boroda bāya. Ewariza ādjirāra pe erobāya.-§

34 Małne Mariaba bajānebema nezocaa iwīdisia:

-Māra umaquīrā adua bāda ūsāvā biogoa bēi?-

35 Bajānebema nezocaba panusia:

-Ācōrē Jaurera bamaa zepeda idji bālara bā ume bāya. Mañ bēra idjia dia bā warra bāa
 tobāgāda Ācōrēba idji Warraada aya. 36 Bā apipi Elisabe sida warra toya.* Djorada bāmīna
 idjaba warra tocaada abadamīna sei jedeco bāa biogoa bāda. 37 Ācōrēba poya oēra neēa.-

38 Mariaba panusia:

-Māra Ācōrē nezocaa. Bia bāa bāa jarada quīrāca idjia oida.-

Małbe bajānebema nezocara idji quīrāpitabemada wāsia.

Mariaba Elisabe acāde wāna

39 Māvānacarea Mariara isabe Elisabe purūdaa wāsia. Mañ purura Judea druā eyaiāda
 bāde bāa. 40 Mama Zacaria dede eda wāpeda Elisabea jarasia:

-jMērā!-

41 Elisabeba Maria bedea ūrībāgāde idji warra biteda quirura domicasia. Ara małda
 Elisabera Ācōrē Jauredeba besia. 42 Małne Mariaa nāvā jīgua jarasia:

-Bāra wārāda dewara wērārā cāyābara Ācōrēba biara careba bāa. Bā warra sida Ācōrēba
 bio bia bāya. 43 ūMāra cai mł Boro papaba jāwā acade ze bāra? 44 Ara bā bedea ūrībāgāde
 warra mł biteda bāra bāsrīdaba domicasia. 45 Ācōrēba jaradaa wārāda māwāida ijāna bēra
 bāra bio bia bāa.-

46 Małne Mariaba jarasia:

Soēba māa jaraya: Ācōrēra dji dromaa.†

47 Ācōrē mł ēdga edabari ume māra bio bāsrīda bāa.

48-49 Idjia za quiru nezocara bia erobāa.

Idiba āta jūmarāba jaradia Ācōrē jūma poya bāba māra bio careba bāda, mł itea ne
 waībāada o bā bēra.

1Aba idjidra Ācōrē! 50 Mañ bēra idji waya bēara ewariza quīrā djuburia bāya.

51 Ācōrēba idji bābādeba ne waībāada ocuasias.

Ara ādjiduba dji dromada crīcha bēara idjia memenebisias.

52 Dji droma beadara āyā bācuapeda dji edaara quēdeada dji dromada bācuasias.

53 Dji ne neē quēdeaa ne jūma biada diasias, baribāra dji ne bara bēara jawa bari āyā
 wābicusias.

† 1:28 Ācōrēba bāra bia erobāa. Griego bedeaē ācaga cartade nāvā bā bāa: “Ācōrēba bāda dewara wērārā cāyābara biara
 erobāa.” ‡ 1:31 Mateo 1:21. § 1:33 2 Samuel 7:8,16. * 1:36 Bā apipi. Griego bedeaē małra ebuda bāēa.

† 1:46 1 Samuel 2:1-10; Salmo 113:5-9.

54-55 Idji nezoca Israel purura carebasia. Idjia Abrahaxra, idjideba yobladarā sida ewariza quirā djuburiaya dadi drōā naēnabemarāa jarada quirāca.

56 Mariara Elisabe dede jedeco ūbea bapeda diguidaa wāsia.

Borocuebari Juaλ toda

57 Idji ewari jūēside Elisabera warra tosia. 58 Idji caita panabadaba, idji ēberārā bida maλ ūrīsidade idji ume basridasidaa Ācōrēba bio quirā djuburiada bēra.

59 Warra todacarea ocho ewari bade ābaa dji jaresidaa warra cacuara wēāgodi carea.‡ Maλne λCARABA idji zeza trλ Zacariada bλ quirā panasidaa. 60 BaribARLA dji papaba jarasia: -Māwā trλ bλadaēa, ātebARLA idji trλra bλdia Juaλ.-

61 Ādjirāba jarasidaa:

-ζCārēā maλ trλra bλdi? Bārā ēberārā tāēna maλ trλra neēa.-

62 Maλbe dji zeza Zacariaa sēyāneba iwidisidaa cārē trāda bλ quirā bλ cawaya. 63 Maλ carea Zacariaba bacuru pewedeada enebisia. MaλgADE nāwā bλsia: "Idji trλra bλdia Juaλ."

Maλ unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basia. 64 Ara maλne Zacariara quirāme cara badada waya bedeasia. Ara maλda idjia Ācōrēa bia bedeasia.

65 Jūma ādji caita panabadaba maλnebema ūrīsidade Ācōrē waya panaba jūma Judea drua eyaida bλde nēbARLABADJIDAA. 66 Jūma maλ ūrīpedadaba jarabadjidaa: "Māwā baiBARLA, maλgA warrara dji droma baya." Māwā jarasidaa Ācōrē bλARA dji warra ume bλ bēra.

67 Zacariara Ācōrē Jauredeba bapeda nāwā bedeasia:

68 jIsraelerā Ācōrēra bio bia bλa, idji ēberārāra ēdRA edai carea ze bλ bēra!

69 Idji nezoca Davideba zedada diabueBARLA dadji ĒdRA Edabarida bamārēā.‡

70 Naēna Ācōrēba idjideba bedeabadarāa maλnebemada jarabisia.

71 Idjia jarabisia jūma dadjirā dji quirūnebemada, dadjirā quirāma panānebema sida ēdRA edaida.

72 Māwā oya dadji drōā naēnabemarāa quirā djuburiayada ada bēra idjaba ādjirā ume bedeā bλdada jūma oyaēda ada bēra.

73-74 Idjia dadji drōāenabema Abrahaxra jarasia dadjirā dji quirū jλwaeabemada ēdRA bλida. Māwā ne wayaa neē dadjirāba idjira poya ēpē panania.

75 Dadjirā zocai panamisa idji quirāpita biya, jipa nībaēia.

76 Maλbe Zacariaba idji warradebemada nāwā jarasia:

Warra, bARA Ācōrē dji dromaara bλdeba bedeabariada adia. BARA dadjirā Boro na wāya idji o jari carea.*

77 Bλa israelerāa cawabiya sāwā Ācōrēba ādji cadjiruara quirādoapeda ēdRA edaida.

78 Ācōrē quirāra bio waibλA bλa. Dadji ĒdRA Edabarira bajāneba zeya λmādau odjabari quirāca.

79 Maλba dji pāimane beaa, dji beudi waya beaa bida Ācōrēra cawabiya.

Idjaba dadjirāa cawabiya sāwā idji ume necai panania.

80 Dji warrara warisia idjaba Ācōrē Jauredeba zarea besia. Drōā badacarea ējūā pōāsa ewaraga bλde bade wāsia. Mama babadjia aba jūmarā quirāpita bedeabARLA ewaridāa.

2

Jesu toda ewari

Mateo 1:18-25

1 Maλ ewaride Romanebema boro Cesar Augustoba idji jλwaeada beara jūma juachabisia.* Maλ bēra jarasia puru āi beara ādji purūdaa wānamārēā. 2 Maλ ēberārā juachabidara idjia naārā obida basia. Maλ ewaride Cirenioda Siria druade dji boro basia. 3 Maλne jūmarāda juachadamārēā ādji puruza wāsidaa.

4 Maλ ewaride Josefa Galilea druade Nazare purude babadjia. Idjira Davideba zeda bēra Judea druade Beleλ purūdaa wāsia. Beleλra Davi topedada puru basia. 5 Ādji juachadamārēā idji quima bai Maria ume wāsia. Maλ ewaride Mariara biogoa basia. 6 Beleλne panane Maria warra toi ewarira jūēsia. 7 Cāibada de bari bARA neē bēra idji warra iwina todara wuaba bARpeda animarā ne cobadaē coquirusia.

Bajānebema nezoca oveja wagabadarāma odjada

8 Maλ diamasi oveja wagabadarāba ādji ovejara Beleλ caita waga panasidaa. 9 Cawaēne bajānebema nezocada ādjima odjasia. Maλne Ācōrē quirāwārēā dorrodorroaba ādjima bio

‡ 1:59 Genesis 17:10-12. § 1:69 2 Samuel 7:12-13; Salmo 132:17. * 1:76 Malaquia 3:1. * 2:1 Idjia māwā obisia puru beaza idji itea paratarā aride jarλ pedī carea.

lanaga nūmesia. Mañ carea oveja wagabadara bio dauperasidaa. ¹⁰ BaribΛΓΛ bajānebema nezocaba ādjia jarasia:

–Ne wayarānadua. Māa bedea biada bārāa jarade ze ʙΛA. Mañ bedea carea jūmarāda ʙΛsrīdadia. ¹¹ Idi Davi topedada puru Belelne bārā ēdrl edabarida tosidāa. Idjira Critoa, dadjirā Boroa.† ¹² NaλgΛdeba bārāba cawadia mΛa jarabΛΓara wārāda: bārāba mañ warra zaquera wuaba ʙΛrā ʙΛda animarā ne cobadaē ununia.–

¹³ Ara māwā jarabΛrΛde bajānebema nezocarāda zocārā odjasidaa. Jūma ādjirāba Ācōrēa nāwā bia bedeasidaa:

¹⁴ Ācōrē ΛTL bajāne ʙΛra bio bia quirua! jēberārā Ācōrēba bia unu ʙΛra naλ ējūāne necai beadia!‡

¹⁵ Mañbe bajānebema nezocarāra bajānaa wāsidāa. Ara mañda oveja wagabadarāba jarasidaa:

–Māēteara dadjirā Boroa cawabidara Belelnea acΛde wānia.–

¹⁶ Ara mañda wāʙΛrasidaa. Jūēsīdade Mariada, Joseda, dji warra zaque sida unusidaa. Warra zaquera animarā ne cobadaē basia. ¹⁷ Mañ unupedadacarea bajānebema nezocaba warradebema jaradara ādjia jūmarāa nēʙΛrΛsidaa. ¹⁸ Oveja wagabadaba jara panΛ ūrīsidade jūmarāba cawa crīchadaē panesidaa. ¹⁹ BaribΛΓΛ dji papa Mariaba maλgΛdebebemada idji sođe jūma quīrācuīta crīcha babadjia. ²⁰ Oveja wagabadarā jēda wāʙΛdade ādjia unupedada carea idjaba ūrīpedada carea Ācōrēa bia bedeasidaa. Bajānebema nezocaba jarada quīrāca wārāda jūma māwāsia.

Jesu Ācōrē de dromanaa edepedada

²¹ Warra tođacarea ocho ewari ʙΛde dji warra cacuara wēāgosidaa. Mañne idji trΛra ʙΛsīdāa Jesu, dji papa biogoai naēna bajānebema nezocaba jarada quīrāca.

²² Warra toda carea dji papaba wagaida ʙΛ ewarira wagasia Ācōrēba Moisea diada leyde ʙΛ ʙΛ quīrāca.§ Mañ ewari jōnacarea idjia dji zeza ume warra zaquera Jerusalelnea edesidaa Ācōrē quīrāpita ʙΛdi carea. ²³ Māwā osīdāa Ācōrē leyde nāwā ʙΛ ʙΛ bēra: “Jūma warra iwinara Ācōrēa diadida panΛa.”* ²⁴ Mañ awara Ācōrē quīrāpita bia bei carea dji papaba puchirāda babue diabisia Ācōrē leyde nāwā ʙΛ ʙΛ bēra: “Puchirāda wa putujuda umé diadia ʙΛa.”†

²⁵ Mañ ewaride ēberā Simeol abadada Jerusalelne basia. Mañ Simeolra jipa basia idjaba Ācōrēba jara ʙΛra quīrācuīta jā obadjia. Idjia jā basia Ācōrēba Israel puru sobiabi ewarida.‡ Ācōrē Jaurera idji ume basia. ²⁶ Naēna Ācōrē Jaureba idjia cawabisia idji jaidai naēna Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradara unuida. ²⁷ Ācōrē leyde ʙΛ ʙΛ quīrāca odi carea djibarirāba Jesura Ācōrē de dromanaa edesīdade Ācōrē Jaureba Simeolra ara wābisia. ²⁸ Simeolba dji warra unusīde bara edapeda Ācōrēa nāwā bia jarasia:

²⁹ MΛ Boro, jāλʙeʙΛrΛ ʙΛ nezocara idu necai beubidua ʙΛa jarada quīrāca oda bēra.

³⁰ ʙΛa ēdrl edabari diai jaradara mΛa unubisia.

³¹ ʙΛa idjira ʙΛsia jūma puru ʙeaba ununamārēā.§

³² Idjira lnaa quīrāca ʙaya judiorāēba ʙΛdebemada cawadamārēā.

Idji carea ʙΛ puru Israelera bia jaradia.*

³³ Simeolba ādji warradebema jara ʙΛ ūrīsidade Jesu djibarirāba cawa crīchadaē basia. ³⁴ Mañne Simeolba ādjira bia jara ʙΛpeda Mariaa nāwā jarasia:

–Ācōrēba naλ warrara diasia israelerā zocārā bia ʙΛmārēā idjaba zocārā biē ʙΛmārēā. Cawabiya idjira Ācōrēneba ze ʙΛda, māwāmīna idjira biē jaradia. ³⁵ Māwā zocārāba ādji sođe mēra erobeara unubidia. Idjaba ʙΛra bio sopua ʙaya mīasuba subada quīrāca.–

³⁶ Arima Ācōrēneba bedeabari Ana abadada basia. Idjira Aserdeba yōna Panuel cau basia. Idjira djorada basia. Awērā quiruda quima edapeda siete poa ʙΛde pēdra basia. ³⁷ Idji pēdra bedara 84 poa basia.† Ewariza āsa, diamasi bida Ācōrē de dromanaa wābadjia Ācōrēa bia jarai carea, ne codaca ewari oi carea idjaba Ācōrēa iwidi carea. ³⁸ Mañ djorara Jesu djibarirā caita wāpeda Ācōrēa bia bedeasia. Mañbe Ācōrēba Jerusalel puru ēdrl edai ewari jā ʙeaa dji warra zaquedebemada bedeasia.‡

† **2:11** Crito. MaλΓara trΛēā, āteʙΛrΛ griego bedeaa. Arameo bedeade jarabadaa “Mesias.” Jara ʙΛa “Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradaa” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bamārēā ʙΛda.” ‡ **2:14** jēberārā Ācōrēba bia unu ʙΛra naλ ējūāne necai beadia! Griego bedeade maλra ebuda ʙΛēa. § **2:22** Levitico 12:1-8. * **2:23** Warra iwina. Exodo 13:2. † **2:24** Levitico 12:6-8. ‡ **2:25** Isaia 40:1-5; 49:13-16; 57:18-19; 61:1-3. § **2:31** Isaia 40:5; 52:10. * **2:32** Isaia 42:6; 46:13; 49:6. † **2:37** Idji pēdra bedara 84 poa basia. Griego bedeade ebuda ʙΛēa. ΛΓΛrΛmaarā jara ʙΛa Anara 84 poa basida. ‡ **2:38** Isaia 52:10.

³⁹ Ācōrē leyde bā bā quīrāca jūma opedadacarea Josera, Maria sida Galilea druađe ādji puru Nazaredaa jēda wāsidaa. ⁴⁰ Dji warrara cacua l̄bāa warisia. Idjira bio ne cawasia idjaba Ācōrēba ne jūmane idjira carebabadjia.

Jesu Ācōrē de dromane bada

⁴¹ Poaza Jesu djibarrirāra Jerusalel̄naa wābadjidāa judiorā Egiptodeba ēdr̄apedāa quīrānebabama ewari odi carea. ⁴² Jesu doce poa bāsīde ādjira wāsidaa maḷ ewari droma bađi carea jūma judiorāba obada quīrāca. Jesu sida ādji ume wāsia. ⁴³ Maḷ ewari droma jōnacarea ādjira jēda wāsidaa. Barib̄ar̄ā ādji warra Jesura Jerusalel̄ne besia. Maḷra ādjia adua panasidaa. ⁴⁴⁻⁴⁵ Crīcha panasidaa Jesura ēberārā tāēna nīda. Māwā ewari aba nībasidaa. Qewara idji jar̄asidađe ādji ēberārā tāēna ununaē basia. Ara maḷda jēda Jerusalel̄naa Jesu jar̄ađe wāsidaa.

⁴⁶ Ewari ūbea babar̄ađe idjira unusidaa Ācōrē de droma dajadaare judiorā ley jaradia-badarā tāēna chūmāda. Ādjia jaradia pan̄ara ūrī basia idjaba ādjia iwīdībadjia. ⁴⁷ Maḷne ādjia iwīdībadjiađe idjia arīde panubadjia. Jūma idji ūrī pan̄aba cawa crīchadaē panasidaa necawaadeba panu bā bērā. ⁴⁸ Djibarrirāba idji unusidađe cawa crīchadaē basia. Dji papaba idjia iwīdisia:

–Warra, ž̄bāa cārē cārēā jāwā osi? ž̄Cārē cārēā nama besi? Bio sopua pan̄aba m̄ā, bā zeza biđa b̄ara jar̄a panasidaa.–

⁴⁹ Jesuba panusia:

–Bārāba ž̄cārē cārēā m̄ara jar̄a panasida? ž̄Mā Zeza dede baıda b̄ada adua pan̄aca?–

⁵⁰ Barib̄ar̄ā Jesuba jaradara djibarrirāba cawadaē basia. ⁵¹ Maḷbe Jesura ādji ume Nazaredaa wāsia. Ādjia jarabadara idjia jūma j̄ā obadjia. Jūma Jerusalel̄ne māwānara dji papaba bio quīrācuīta crīcha babadjia. ⁵² Jesura cacua l̄bāa warisia idjaba ewariza ne cawaara wāsia. Ācōrēba, ēberārā biđa idjira bia unusidaa.

3

Borocuebari Juaḷnebema

Mateo 3:1-12; Marco 1:1-8; Juaḷ 1:19-28

¹ Tiberio Cesar quince poa Romanebema boro b̄ađe Poncio Pilatoda Judea druađe dji boro basia. Herodeda Galilea druađe dji boro basia.* Dji djaba Pelipeda Traconite druađe idjaba Iturrea druađe dji boro basia.† Lisaniada Abilene druađe dji boro basia. ² Anāda idjaba Caipāda sacerdotē dji dromar̄ basia.‡

Maḷ ewaride ējūā pōāsa ewaraga b̄ađe Ācōrēba Zacaria warra Juaḷa bedeasia. ³ Maḷ bērā Juaḷra jūma Jordaḷ do caita bearāa jarade wāsia ādji cadjiruara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Idjia jaradisia māwā osidara Ācōrēba ādji cadjiruara quīrādoaida. Dji j̄jābdara idjia doeđa borocuebadjia. ⁴ Jūma maḷgar̄a māwāsia Ācōrēneba bedeabari Isaīaba naēna b̄ada quīrāca:

Ēberāda ējūā pōāsa ewaraga b̄ađe j̄igua bedeā b̄a:

Ora jarīdadua dadjirā Boro bia edadamārēā. Ora idji itea jipa jarīdadua.

⁵ Jogoā bearā jūma daucha ocuaya. Eya ḹta bearā, eya jewedeā bea sida daucha ocuaya.

O jūrēā bearā jipa jariya, o biē bearā jūma biya ocuaya.

⁶ Māwā jūmarāba ununia sāvā Ācōrēba ēdr̄a edabarīda.§

⁷ Zocārā ēberārāda zebadjīdaa Juaḷba borocuemārēā. Barib̄ar̄ā Juaḷba ḹcar̄ar̄a jarabadjia:

–Dama ēberārā, ž̄caiba jarasi bārāra Ācōrē quīrūbidebemada poya mīrūnīda? ⁸ Bārāba o pananeba unubīdadua wārāda Ācōrēmaa zesīdada. Crīcharānādua Abrahāḷ warrarā bērā Ācōrēba cawa oēda. M̄ā bārāa ebuda jaraya: Ācōrēba quīrīāib̄ar̄a za tabea mōgarara Abrahāḷ warrarā babīcuaya. ⁹ Maḷ awara m̄ā jaraya Ācōrēba zagarada eroḷāa bacuru tutacuai carea. Jūma bacuru bia zauđacara tutacuapeđa t̄b̄ađe b̄atacuaya. Ara maḷ quīrāca Ācōrēba cadjirua obadarāda cawa oya.–

¹⁰ Maḷ carea ēberārāba idjia iwīdībadjīdaa:

–Māēteara daiba ž̄cārēda oēīda pan̄a?–

¹¹ Juaḷba panusia:

§ 2:41 Exodo 12:1-27. * 3:1 Maḷ Herodera Antipa tr̄a jarabadjīdaa. Idjīdebemada bedeā b̄a Mateo 14:1-10đe, Marco 6:14-28đe, Luca 3:19đe, 9:7-9đe, 13:31-33đe, 23:6-12đe. † 3:1 Maḷra Pelipedebemada aba naḷ versicolode bā b̄a. Dewarabema Pelipera Herode-Pelipe abadada unubadaa Mateo 14:3đe, Marco 6:17đe, idjaba Luca 3:19đe. Herode dji Droma abadara ādji zeza basia. Antipa ume dji djabarā basia. ‡ 3:2 Caipāra Anā wīgu basia. Anāra sacerdotē dromada basia poa 6đeba aba 15đeā. Caipāra sacerdotē dromada basia poa 18đeba aba 36đeā. § 3:6 Isaīa 40:3-5.

-Cacuade jλbada umé eroθλba dji neē quirúa aba daida θλa. Dji coi eroθλba dji coi neē quirúa daida θλa.-

¹² Māwā θλde Romanebema boro itea parata jλΓλ pebadarāda borocuedi carea zesidaa. Maλbe ādjia iwīdisidaa:

-Jaradiabari, dairāba žcārēda odida panλ?-

¹³ Juaλba ādjia jarasia:

-Bārāba parata jλΓλ pedida panλ auđu diabirānadua.-

¹⁴ Maλne sordaorā arima duanλba Juaλa iwīdisidaa:

-Dairāba žcārēda odida panλ?-

Juaλba panusia:

-Bārā trajubari parata dia panλneba necai beadadua. Waraga panλneba djārā paratara jāřrānadua idjaba sewadeba djārā biē jararānadua.-

¹⁵ Arima duanλba maλ ūřisidae bio quirācuita duanesidaa cārēda sāvāi cawaya. Ara āduba nāwā crīcha panasidaa: “Juaλra Ācōrēba ēdrλ edabari diai jaradaca?”

¹⁶ BaribλΓλ Juaλba jūmarāa jarasia:

-Wārāda mλa bārāra baidoba borocue θλa. BaribλΓλ mλ cāyābara dji dromaara θada zeya. Idjia jīrūne jλ θλ ēřai carea mλra bia θλēa. IdjiabλΓλ Ācōrē Jaureda diaya.* BaribλΓλ jīānaēθλΓλ cawa oya.† ¹⁷ Ezoai careabemara idji jλwade eroθλa porara dji ta umebemada āyā θλi carea. Maλbe dji tara wagaya baribλΓλ dji porara tλba uruade babueya.-

¹⁸ Ara maλ quīrāca ne quīrātanoaneba Juaλba beđea bia dadji ēdrλdidebemada jaradia θapeda jarabadjia jīānamārēā. ¹⁹ BaribλΓλ Juaλba Galileadebema boro Herodera quēēbadjia idjia wērā eroθλ Herodía carea. Maλ Herodía ara Herode djaba Pelipe quima basía. Maλ awara Juaλba idjira quēēbadjia ne jūma cadjirua o θλ carea. ²⁰ Herodeba maλ cadjirua o θλ awara naλΓλ cadjirua sida osia: Juaλra preso θλbisia idji quēē θλ carea.‡

Juaλba Jesu borocueda

Mateo 3:13-17; Marco 1:9-11

²¹ Juaλba ēberārā borocuecua baside Jesu sida borocuesia. Maλne Jesuba Ācōrēa beđeabλrλde bajāda ewasia. ²² Ewapeda Ācōrē Jaureda bajāneba puchirā quīrāca idji λrλ zesia. Maλne Ācōrēba bajāneba edaa nāwā beđeasia:

-Bara mλ Warra quīřiā θλa. Bλ carea mλra bio θλsřida θλa.-§

Jesu drōā naēnabemarā trλ

Mateo 1:1-17

²³ Jesuba jaradia beside treinta poa basica θλa. Ēberārāba idjira Jose warrada crīcha panasidaa. Josera Eli warra basía, ²⁴ Elira Matá warra basía, Matára Levi warra basía, Levira Melqui warra basía, Melquira Janai warra basía, Janaira Jose warra basía. ²⁵ Josera Matatía warra basía, Matatiara Amó warra basía, Amóra Nahuλ warra basía, Nahuλra Ešli warra basía, Eslira Nagai warra basía. ²⁶ Nagaira Máha warra basía, Máhara Matatía warra basía, Matatiara Semei warra basía, Semeira Jose warra basía, Josera Juda warra basía. ²⁷ Judara Johanaλ warra basía, Johanaλra Resa warra basía, Resara Zorobabel warra basía, Zorobabelera Salatiel warra basía, Salatielera Neri warra basía. ²⁸ Nerira Melqui warra basía, Melquira Adi warra basía, Adira Cosaλ warra basía, Cosaλra Elmodaλ warra basía, Elmodaλra Ere warra basía. ²⁹ Eřera Josue warra basía, Josuera Elieze warra basía, Eliezera Joriλ warra basía, Joriλra Matá warra basía. ³⁰ Matára Levi warra basía, Levira Simeoλ warra basía, Simeoλra Juda warra basía, Judara Jose warra basía, Josera Jonaλ warra basía, Jonaλra Eliaquīλ warra basía. ³¹ Eliaquīλra Melea warra basía, Meleara Mainaλ warra basía, Mainaλra Matata warra basía, Matatara Nataλ warra basía, Nataλra Davi warra basía.

³² Davira Jesé warra basía, Jeséra Obé warra basía, Obéra Boo warra basía, Boora Salmoλ warra basía, Salmoλra Naasoλ warra basía. ³³ Naasoλra Aminadá warra basía, Aminadára Araλ warra basía, Araλra Esroλ warra basía, Esroλra Paré warra basía, Paréra Juda warra basía. ³⁴ Judara Jacobo warra basía, Jacobora Isa warra basía, Isara Abrahaλ warra basía, Abrahaλra Tare warra basía, Tarera Naco warra basía, Nacora Seru warra basía. ³⁵ Serura Ragau warra basía, Ragaura Pele warra basía, Pelera Hebera warra basía, Heberera Sala warra basía. ³⁶ Salara Cainaλ warra basía, Cainaλra Arpaxa warra basía, Arpaxara Seλ warra basía, Seλra Noé warra basía, Noéra Lame warra basía. ³⁷ Lamera Matusaleλ warra basía, Matusaleλra Enoco warra basía, Enocora Jaré warra basía, Jaréra Majalaleel warra

* 3:16 Ācōrē Jaureda diaya. Griego beđeade θλ θλa: “Ācōrē Jaureba borocueya.” † 3:16 Cawa oya. Griego beđeade θλ θλa: “Uruaba borocueya.” ‡ 3:20 Mateo 14:1-10; Marco 6:14-28. § 3:22 Bλ carea mλra bio θλsřida θλa. Griego beđeade maλba idjaba jara θλa: “Mλa θada jλrλ edasia.”

basía, Majalaleelera Cainaλ warra basía. ³⁸ Cainaλra Enó warra basía, Enóra Se warra basía, Sera Adaλ warra basía, Adaλra Ācōrē warra basía.

4

Diauruba Jesu mīā sē bada

Mateo 4:1-11; Marco 1:12-13

¹ Jesura Ācōrē Jauredeba bāda Jordaλ dodeba jēda wāsia. Maλne Ācōrē Jaureba idjira ējūā pōāsa ewaraga bādaa edesia. ² Cuarenta ewari mama basia. Maλne diauruba idjira mīā sē basia Ācōrēda igarabi carea. Maλ ewaride Jesuba ni cārē sida coē bā bērā jarra basia. ³ Māwā bāde diauruba Jesua nāwā jarasia:

-Bāda wārāda Ācōrē warrabāra, naλ mōgarada paλ babidua.-

⁴ Jesuba panusia:

-Ācōrē Bedeade nāwā bā bā: ababe ne co bādeba ēberāra zocai baēa, [ātebāra jūma Ācōrēba jara bā jā bādeba zocai baya].*

⁵ Māwānacarea diauruba Jesura eya āra bāde edesia. Mamaaba naλ ējūāne bea puruda jūma acabitasia. ⁶ Maλne diauruba jarasia:

-Naλ ējūāne bea purura, maλ purude ne bia bea sida jūma bā jawaeda baya. Māre bērā māra dia quīrābāra diaida bāa. ⁷ Mā quīrāpita chīrāborode cobepeda māra bia bedeabāra māra jūma diaya.-

⁸ Baribāra Jesuba jarasia:

-Satana, āyā wādua.† Ācōrē cartade nāwā bā bā: “Abā bārā Boro Ācōrēabāra bia bedeadaua. Idjia jara bāra jā o panadua.”-‡

⁹⁻¹⁰ Māwānacarea diauruba Jesura Jerusaleānaa edesia Ācōrē de droma boro ālara bāma. Maλbe jarasia:

-Bāda wārāda Ācōrē warrabāra, namaaba udu jārdāua. Ācōrē cartade nāwā bā bā: Ācōrēba idji nezocarāda bāma diabueya carebadamārēā.

¹¹ Bāra ādji jawaeda edadia bā jīrūra mōgaraba puarāmārēā.§

¹² Baribāra Jesuba jarasia:

-Idji bedeade naλ sida bā bā: “Bariduaa orānadua bārā Boro Ācōrēba carebai cawaya.”-

*

¹³ Māwā mīā sē bāpeda diaurura Jesu caitabemada āyā wāsia aba dewara ewaridaa.

Jesuba jaradia beda

Mateo 4:12-17; Marco 1:14-15

¹⁴ Māwānacarea Jesura Ācōrē Jaure abādeba bāda Galilea druadaa jēda wāsia. Jūma maλ druade idjira bio trā bāgasia. ¹⁵ Judiorā dji jarebada deza idjia Ācōrē bedeara jaradia babadjia. Maλ bērā jūmarāba idjira bia jarabadjidaa.

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Marco 6:1-6

¹⁶ Māwānacarea Jesura idji warida puru Nazaredaa wāsia. Anāubada ewaride idjia obari quīrāca judiorā dji jarebada dede eda wāsia. Maλbe idjira piradrasia Ācōrē Bedeada nocoare lei carea. ¹⁷ Maλne Ācōrēneba bedeabari Isaia cartada idjia diasidaa. Maλra ewara edapeda naλ bedeada jarapeda jīgua lesia:

¹⁸⁻¹⁹ Ācōrē Jaurera mā ume bāa. Idjia māra edasia dji ne neē quēdeaa jaramārēā Ācōrēba ādjirāra carebaida.

Idjia māra diabuesia sopua beada sobiabicuamārēā,† jida edepedadarā ēdrādidā jaramārēā,

dauberrea beaa unubimārēā, djārā jawaeda mīga beara bia bācuamārēā,

idjiba jaramārēā Ācōrēba ēdra edai ewarira jūesida.‡

²⁰ Ledacarea cartara bārapeda dji wagabarā diasia. Maλbe chūmesia jaradiai carea. Jūmarāba idjira acā duanasidaa. ²¹ Maλne Jesuba jarasia:

-Maλ bedeaba jara bāra idi bārā quīrāpita māwābāra.-

²² Jūmarāba idjidebemada bia bedeasidaa. Idjia bia jaradia bā carea cawa crīchadē basia. Ara ādjiduba jara duanasidaa: “¿Idjira Jose warrada jāwā bāēca?”

²³ Jesuba jarasia:

* **4:4** Deuteronomio 8:3. Griego bedeade ācōra cartade beada corchetede bāra neēa. † **4:8** Satana, āyā wādua. Griego bedeade ācōra cartade māra neēa. ‡ **4:8** Deuteronomio 6:13. § **4:11** Salmo 91:11,12. * **4:12** Deuteronomio 6:16. † **4:18-19** Sopua beada sobiabicuamārēā. Griego bedeade ācōra cartade māra neēa. ‡ **4:18-19** Isaia 61:1-2; 58:6.

-Bārāba naḷ bedeada mḷā jaradía: “Nēārā diabari, ara bḷdjida biabidua. Bḷa Capernauḷne odara daiba ūrísidaa. Nama bḷ purude biḷa abarica odua.”-

²⁴ Maḷ awara jarasia:

-Mḷā bārāa wārāda jaraya: ni abḷa Ḍcōrēneba bedebarida ara idji druade bia edadacaa. ²⁵ Quirānebadadua, Elía basi ewaride Israel druade pēdra wērārāra zocārā panasidaa. Maḷ ewaride poa ūbea ēsidra cue zeē bāda bērā jarrabada zesia. ²⁶ Baribḷḷa Ḍcōrēba Elíara ni abḷa pēdra wērā Israeldebema carebade wābiē basía. Ḍtebḷḷa pēdra wērā Sidoḷ druade Sarepta purude bḷmaa wābisía. ²⁷ Ara maḷ quirāca Eliseo basi ewaride aida bara beada Israel druade zocārā panasidaa baribḷḷa Ḍdjirānebema ni abḷa da idjia biabiē basía. Ḍtebḷḷa Siria druadebema Naamaḷda biabisía.*

²⁸ Maḷ ūrísidade jūma dji jḷrebada dede duanḷara quīrūbucasidaa. ²⁹ Ara maḷda Jesura puru dajadaa errebari ededapeda eya edaa tuca jira bḷde batabuedi carea edesidaa. ³⁰ Baribḷḷa Jesura ara Ḍdji daidu necai wāsía.

Jesuba ēberā jai bara bḷ biabida

Marco 1:21-28

³¹ Māwānacarea Jesura Galilea druade Capernauḷ purudaa wāsía. Anāubada ewaride idjia jaradía basía. ³² Bio cawa bḷdeba ebuda jaradía bḷ bērā jūmarāba cawa crīchadaē basía. ³³ Judiorā dji jḷrebada dede ēberā jai bara bḷda basía. Cawaēne idjia jīgua jarasia:

³⁴ -Jesu Nazaredebema! ḌCārē cārēda daira miā sē bḷ? ḌDai biē bḷi carea zesica? Mḷā cawa bḷa bḷra caida: ¡Bḷḷa Ḍcōrēba diabuedaa!-

³⁵ Maḷ carea Jesuba idjia jarasia:

-Chupeadua. Idji cacuadebemada ēdrḷdua.-

Ara maḷda jaiba ēberāra egode baebipeḷa ēdrḷasia. Baribḷḷa maḷ ēberāra ni cārē sida biē oē basía. ³⁶ Maḷ unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basía. Ḍdjiza iwidi duanesidaa:

-Idji bedeaba ḷsāwā jāwā o bḷ? Idjia jarabḷḷara jairāba ḷjābadaa. Idjira bḷḷa bḷ bērā bedebḷḷade jaira ēdrḷcuabadaa.-

³⁷ Maḷ bērā idjira puru caita beaza bio trḷ bḷgasia.

Jesuba Simoḷ Pedro pācōrē biabida

Mateo 8:14-15; Marco 1:29-31

³⁸ Judiorā dji jḷrebada dedeba ēdrḷpeḷa Jesura Simoḷ dedaa wāsía. Mama Simoḷ pācōrēda bio cḷwa nūmasia. Maḷ carea Jesua bedea djuuriasidaa biabimārēā. ³⁹ Jesuba edaa acḷpeḷa dji cḷwamiara quēāsía. Ara maḷda cḷwamiara dugusia. Maḷbe wērāra piradrḷpeḷa Ḍdjira ne cobisia.

Jesuba zocārā biabicuada

Mateo 8:16-17; Marco 1:32-34

⁴⁰ Queubḷḷade zocārā quīrātona cacua biē beada Jesumaa enesidaa. Jesuba idji jḷwara Ḍdjirā ḷrḷ bḷpeḷa biabicuasía. ⁴¹ Ara maḷ quirāca zocārā jairāda ēberārā cacuadebemada ēdrḷbicuasía. Ḍdrḷbḷdade nāwā bia jarasidaa: “¡Bḷḷa wārāda Ḍcōrē warraa!” Ḍdjia cawa panasidaa idjira Ḍcōrēba diai jarada ēdrḷ edabarida. Maḷ carea Jesuba Ḍdjira quēābadjia chupeadamārēā.

Galileade jaradía nībada

Marco 1:35-39

⁴² Diapedeḷa Jesura puru dajadaa wāsía ēberā neēmaa. Baribḷḷa ēberārāba idjira jḷḷa panasidaa. Unusidade jarasidaa Ḍdji purude bēmārēā. ⁴³ Baribḷḷa Jesuba Ḍdjia jarasia:

-Mḷā dewara puru beade jaradiada bḷa Ḍcōrēra zebḷḷada Ḍdji Boro bai carea. Maḷ bedea bia jaramārēā Ḍcōrēba mḷra diabuesia.-

⁴⁴ Maḷ bērā Jesuba judiorā druade dji jḷrebada deza jaradía wāsía.†

5

Beda quenapedada

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20

¹ Ewari aba Jesura amene droma Genesare abada icawa basía.* Maḷne Ḍcōrē bedea jaradía bḷ ūrīni carea ēberārāra zocārā idjima powua duanasidaa. ² Arima do icawa jābada umé ū panasidaa. Maḷ jāba djibarirāba Ḍdji beda jidabadada caita sḷga panasidaa. ³ Maḷne

§ 4:26 1 Rey 17:1-16. * 4:27 2 Rey 5:1-14. † 4:44 Judiorā drua. Griego bedeade ḷcḷḷa cartade Judea druada wa Galilea druada bḷ bḷa. * 5:1 Genesare amenera idjaba Galilea abadaa.

Jesura Simoḷ Pedro jābade badopeda jarasia quēsaarabe edemārēā. Maḷbe jābade chūmepeda jūma arima duanarāa jaradia basia. ⁴ Jaradiadacarea Jesuba Simoḷa jarasia:

–Jāḷbe ba jābara do quēsaara edepeda beda baridadua.–

⁵ Baribara Simoḷba panusia:

–Jaradiabari, daira diamasi beda bari panada anadrāsidaa. Māwāmīna ni cārē sida jidadaē basia. Baribara baa māwā jara ba bēra jāya.–

⁶ Ara maḷda ādjira beda barisidaa. Bio zocārā jidabada bēra dji beda jidabadara cōabara basia. ⁷ Maḷ carea dewara jābade beada jawaba trāsidaa carebade zedamārēā. Zedapeda jābara umena bedaba birasidaa. Maḷba biru baebododa basia. ⁸⁻¹⁰ Simoḷ Pedroba idji ume panla beda beda zocārā jidapedada unusidade cawa crīchadaē basia. Idji ume panara Santiago idjaba Juāḷ basia. Ādjira Zebedeo warrarā basia. Maḷne Simoḷra Jesu caita wāpeda chīrāborode cobepeda jarasia:

–Mḷ Boro, biara baa bara mḷ caitabemada āyā wāida, mḷra cadjirua obari bēra.–

Jesuba Simoḷa jarasia:

–Dauperarādua, idiba ātaā bara mḷ itea ēberā enebarida beya.–

¹¹ Ādjirāba jābara doyya enenapeda jūma amesidaa. Maḷbe Jesu ume wāsidaa.

Jesuba aida bara ba biabida

Mateo 8:1-4; Marco 1:40-44

¹² Ewari aba Jesura purude basia. Maḷne ēberā aidaba jūma bira bada jūesia.† Maḷ ēberāba Jesu unuside idji quīrāpita chīrāborode barru cobepeda nāwā quīrā djuburiada iwīdisia:

–Mḷ Boro, baa quīrā bābara, mḷra poya biabida baa.–

¹³ Maḷne Jesuba jawa arā bābara jarasia:

–Māwā o quīrā baa. jiadua!–

Ara maḷda aidara anisia. ¹⁴ Maḷne Jesuba idjia jarasia:

–Ba biadara ni abaa jararādua. Ātebara sacerdotemaa wādua bara biasida unumārēā.

Jāḷbe Ācōrē quīrāpita bia bei carea Moiseba jarada quīrāca ne diacuadua.‡ Māwā ēberārāba cawada bara wārāda biasida.–

¹⁵ Baribara Jesura trā bāgaara wāsia. Maḷ bēra ēberārā zocārā zebadjidaa idjia jaradia ba ūrīni carea. Cacua biē beara zebadjidaa biabicumārēā. ¹⁶ Baribara Jesura edaude ēberā neēmaa wābadjia Ācōrēa bedei carea.

Jesuba ēberā cacua beu ba biabida

Mateo 9:1-8; Marco 2:1-12

¹⁷ Ewari aba Jesuba jaradia bade pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida arima duanasidaa. Ādjirāra Galileia druaḷeba, Judea druaḷeba idjaba Jerusaleḷ puruḷeba zepedada basia. Maḷne Ācōrē bābeba Jesuba cacua biē beara biabibadjia. ¹⁸ Māwā bade ācarāba ēberā cacua beu bada idji cāde enenapeda eda ede quīrā panasidaa Jesu quīrāpita bādī carea. ¹⁹ Baribara ēberārā cābana nūma bēra poya Jesuma jūebidaē basia. Maḷ carea ādjirāba dji cacua beu bara de arā edesidaa. Maḷbe de arābemada ogadapeda dji cacua beu bara dji cādeba edaa basidaa. Ēberārā ēsi Jesu quīrāpita basidaa. ²⁰ Jesuba unusia ādjia wārāda jā panada idjia cacua beu bara poya biabida. Maḷ carea dji cacua beu bāa nāwā jarasia:

–Ache, baa cadjirua odara mḷa quīrādoasia.–

²¹ Maḷ ūrīsidade arima duana pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida nāwā crīchāsidaa:

“Idjira zcaida crīcha ba? zCārē cārēā māwā Ācōrē quīrāpita biē bedea ba? Aba Ācōrēbara ēberāba cadjirua odara poya quīrādoaya.”

²² Baribara Jesuba ādjia crīcha panara cawada bēra nāwā iwīdisia:

–zCārē cārēā bārā sode jāwā crīcha panā? ²³ Bārāmaarā zālgāda zareaara ba? zCadjirua odara quīrādoayada aida wa naḷ ēberā cacua beu bara piradrābipeḷ nībabida? ²⁴ Ācōrēba mḷ, Naḷ Djara Edadara basia naḷ ējūāne duanaba cadjirua obadara quīrādoamārēā. Maḷra bārā unubiya.–

Ara maḷda dji cacua beu bāa nāwā jarasia:

–Piradrādua. Ba cāda edapeda diguidaa wādua.–

²⁵ Ara māwā jarabara cacua beu badara pirabaripeḷ idji cāda edapeda jūmarā quīrāpita nībade wāsia. Maḷbe Ācōrēra bio bia jara bada diguidaa wāsia. ²⁶ Maḷ unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basia. Maḷ bēra Ācōrēra bio bia jarasidaa. Ācōrē wayaḷeba jarasidaa:

† **5:12** Aidara Jesu ewaride wārāda sāwā basida dadjirāba cawadaē panāa. Baribara judiorāmaarā aba Ācōrēbara poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reyē 5:7). Maḷ awara aba aidaba jidasira āyā bade wāida basia (Levitico 13:45-46).

‡ **5:14** Levitico 14:1-32.

-Idi wārāda ne ununaca waibāada unusidaa!-

Jesuba Levi trāna

Mateo 9:9-13; Marco 2:13-17

²⁷ Māwānacarea Jesu wābāraḏe parata Romanebema boro itea jara pebarida unusia. Idji trāra Levi abadjidaa. Maā ēberāra parata diabada dede chūmasia. Jesuba unupeda jarasia:

-Mā ume zedua.-

²⁸ Ara maāda Levira piradrāpeda idjia o badara amepeda Jesu ume wāsia.

²⁹ Maābe Jesu carea Leviba idji dede ne codi waibāada osia. Zocārā Romanebema boro itea parata jara pebadarāda, dewara ēberārā sida ādji ume ne co panasidaa. ³⁰ Maā unusidade judiorā ley jaradiabadarāba, pariseorā bida Jesu ume nībabadarāa nāwā biē jarasidaa:

-Ķcārē cārēā parata jara pebadarā ume idjaba dewara cadjirua obadarā ume bida ābaa ne co panā?-

³¹ Jesuba ādjia jarasia:

-Cacua bia beaba nēārā diabarira jaradacaa. Ababe cacua biē beabara jara badaa. ³² Māra jipa bea trāi carea zeē baā, ātebāra cadjirua obadarāda trā baā Ācōrēmaa zedamārēā.-

Ne codaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Marco 2:18-22

³³ Ķcara Jesua jarasidaa:

-Borocuebari Juaā ume nībabadarāba Ācōrēa iwidibādade ara cadrāa ne codaca ewarira obadaa. Ara maā quīrāca pariseorā ēpēbadarā bida obadaa. Baribāra ba ume nībabadarāba Ķsāwāērā odaca?-

³⁴ Jesuba ādjia jarasia:

-Māwāra wērā edabāra ba bāsrīda ewari o bāde Ķidjia edodarāa ne codaca ewarida obica?

³⁵ Baribāra ewari aba dewara ēberārāba idjira āyā ededia. Maā ewaridebāra idjia edodarāba ne codaca ewarira odia.-

³⁶ Maā awara Jesuba ādjia ne jara bādeba nāwā jarasia:

-Ni abaaba wua djiwidida tadepeda wua sorede capirudacaa. Māwā odibāra wua djiwidira ārīya. Maā awara dji wua djiwidī tadara dji sore ume bia beēa. ³⁷ Idjaba ni abaaba uva ba djiwidira animarā e oda dji sorede tadacaa. Māwā odibāra aseabāraḏe animarā e oda dji sorera cōāya. Maābe uva bara, animarā e oda sida aduaya. ³⁸ Maā carea uva ba djiwidira animarā e oda djiwidide tadida panāa. Māwā umena dārā droadia. ³⁹ Idjaba uva ba asea dji drōā dobāra djiwidira do quīrācaā. Ātebāra jarabaria: "Uva ba dji drōāra djiwidī cāyābara biara baā."-

6

Jesura ānāūbada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Marco 2:23-28

¹ Ķnāūbada ewaride Jesura idji ume nībabadarā sida ējūā trigo udade nībasidaa. Mama nīnane Jesu ume nībabadarāba trigora ta edadepeda jawaba caratadepeda co nībasidaa.*

² Ķcara pariseorāba maā unusidade iwidisidaa:

-ĶBārāba cārē cārēā ānāūbada ewaride o cara panāda o panā?-

³ Jesuba panusia:

-ĶBārāba Ācōrē Bedeara acadacaca? Davi, idji ume nībabadarā sida jara panasidade Ķsāwā osida?† ⁴ Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quīrāpita bada paāda edasia. Maā paāra Ķababe sacerdoterāba codida panasidaēca? Baribāra Daviba copeda idji ume nībabadarāa diasia.-

⁵ Idjaba Jesuba jarasia:

-Mā, Naā Djara Edadara ānāūbada ewari djibaria.-

Jesuba ānāūbada ewaride ēberā biabida

Mateo 12:9-14; Marco 3:1-6

⁶ Dewara ānāūbada ewaride Jesura judiorā dji jarebada dedaa wāpeda jaradia basia. Mama ēberā jawa ara beu bada basia. ⁷ Judiorā ley jaradiabadarāda, pariseorā sida panasidaa. Ādjia Jesura acā panasidaa ānāūbada ewaride ēberā jawa beu bāda biabi cawaya. Biabisira biē jaradida crīcha panasidaa. ⁸ Baribāra ādjia crīcha panāra Jesuba cawa bada bērā dji ēberā jawa beu bāa nāwā jarasia:

-Piradrāpeda ēsi nūmane zedua.-

Ara maāda dji ēberā piradrāpeda ēsi nūmane wāsia. ⁹ Maābe Jesuba ādjia jarasia:

* 6:1 Deuteronomio 23:24-25. † 6:3 1 Samuel 21:1-6.

–Mā bārā iwidiya: ānāubada ewaride ḥcārēda oēda panā? ḥBiada wa cadjiruada? ḥDjārā carebaida wa idu beubida?–

¹⁰ Maḥbe arima panāra acāpeda dji ēberā nāwā jarasia:

–Jawa jiradua.–

Māwā jirabarāde idji jawara biasia. ¹¹ Maḥ carea arima panāra bio quīrūnapeda ājdjūba iwidi duanesidaa Jesura sāwā odi cawaya.

Jesuba ēberā doce edada

Mateo 10:1-4; Marco 3:13-19

¹² Ewari aba Jesura eyadaa wāsia. Mama Ācōrēa iwidi bāda ānadrāsia. ¹³ Āsa badacarea idji ēpē beara ābaa trācuapeda doce edasia. Maḥ doce edadara idjia trā ḥAsia “mā diabuedarā.”[†] ¹⁴ Ādji trāra naḥgā: Simoḥ (Jesuba idjira trā ḥAsia Pedro), dji djaba Andre, Santiago, § Juaḥ, Peliipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomā, Alpeo warra, Santiago, Simoḥ Zelote abada, ¹⁶ Santiago djaba Juda, idjaba Juda Iscariote. Jirūare maḥgāba Jesura jidabisia.

Jesuba cābana duanā jaradiaā

Mateo 4:23-25

¹⁷ Maḥbe Jesura idjia edadarā ume eyadeba edaa zesidaa. Jewedade idji ēpē bea zocārā panā ume idjaba ēberārā cābana zebāda ume besia. Maḥ ēberārā Judea druadeba, Jerusaleḥneba, pusa icawabema puru Tirodeba idjaba Sidoḥneba zesidaa Jesuba jaradia ḥā ūrīni carea idjaba cacua biē beara biabicuamārēā. ¹⁸ Maḥ awara Jesuba jai beara ēberārā cacuadebemada āyā jarecuasia. ¹⁹ Jūma dji cacua biē beaba idjira tā quīrā panasidaa Ācōrē abādeba biabi ḥā bēra.

Dadji bia beadi Jesuba jarada

Mateo 5:3-12

²⁰ Jesuba idji ēpē bea acāpeda nāwā jarasia:

Bio bia beadia bārā dji ne neē panāra Ācōrēba bārāra pe eroḥā bēra.

²¹ Bio bia beadia jarra beara Ācōrēba jāwūābi bēra.*

Bio bia beadia sopuaba jīā beara Ācōrēba ḥasridabi bēra.†

²² Bio bia beadia ēberāba mā, Naḥ Djara Edada carea bārā quīrāmabada, igarabadae idjaba biē jarabadae.

²³ Bārā biē obadae bio capiriadadua, bārāba nebia waiḥada bajāne eropanani bēra.‡

Ādji drōā naēnabemarāba Ācōrēneba bedeabadarā ara maḥ quīrāca biē obadidaa.

²⁴ Baribara miā djuburi beadia bārā dji ne bara beara.

Bārāba eropananeba necai panā bēra nocoarebema ewaride necai pananača.

²⁵ Miā djuburi beadia bio ne co panāneba jāwūā beara, nocoarebema ewaride jarra panani bēra.

Miā djuburi beadia ara nawena ipida beara nocoarebema ewaride jīāni bēra idjaba sopuadi bēra.

²⁶ Miā djuburi beadia ēberārāba bārāda bia jaradibara.

Bārā drōā naēnabemarāba ēberārā Ācōrē trāneba sewa jaradia beara bia jarabadjidaa.

Dadji dji quīrā quīrānida panā

Mateo 5:38-42, 44

²⁷ Baribara mā jara ḥā ūrī panā jaraya: bārā dji quīrā quīrānadua. Bārā quīrāma panāra bia odadua. ²⁸ Bārā biē jarabadara bia jaradadua. Bārā biē obada carea Ācōrēa iwidiadua ādjirāra carebamārēā. ²⁹ Abāba bāda uridarrae uibara, dewarabema uridarrae idu ubidua. Abāba bāa cacuade jā bādebemada aba jāribara, dewarabema bāa jā ḥā sida idu edebidua. ³⁰ Abāba bāa ne iwidiḥara, wāgarādua. Maḥ awara bāa eroḥādebemada abāba jārsira iwidiḥara jēda diamārēā. ³¹ Bārāba quīrā panā djārāba bārāra bia oēda. Ara maḥ quīrāca bārāba djārāra bia odadua.

³² Ababe bārā dji biarādra quīrā panābāra, ḥcaiba bārāra bia jarai? Cadjirua obadarā bida ādji dji biarāra quīrābadaa. ³³ Maḥ awara ababe bārā dji biarādra bia oēbāra, ḥcaiba bārāra bia jarai? Cadjirua obadarā bida ara maḥ quīrāca obadaa. ³⁴ Maḥ awara bārāba ababe dji poya jēda diaēda beaa diaḥbāra ḥcaiba bārāra bia jarai? Cadjirua obadarā bida ara maḥ quīrāca obadaa ādjia diapedadara waya jēda edadida crīcha panā bēra.

‡ **6:13** Mā diabuedarā. Cāpūrā bedeade jara bāa “apóstoles.” § **6:14** Maḥ Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrā bedeade Santiago trāra zesia “San Jacobo” isabe jarabaradeba. * **6:21** Jeremia 31:25. Bio bia beadia jarra beara Ācōrēba jāwūābi bēra. Maḥba naḥ crīcha sida dia bāa: “Bio bia beadia sodeba Ācōrē cawa quīrā beara, Ācōrēba cawabi bēra.” † **6:21** Salmo 126:5-6; Isaia 57:18; 61:2-3; Apocalipsi 7:16-17. ‡ **6:23** 2 Cronica 36:16.

³⁵ Maḷ carea bārā dji quīrūra quīrānadua. Ādjirāra bia odadua. Ādjirāa ne diadadua. Baribḷḷa diabādade ādjirāneba edadida crīcharānadua. Māwābḷḷa bārāba Ācōrēneba edadira bio waiḷbaa baya idjaba unubidia wārāda bārāra Ācōrē dji dromaara bḷ warrarāda. Idjia cadjirua obadarāda, idjia bia bḷada adaca sida idji biadeba carebabaria. ³⁶ Ara maḷ quīrāca bārāba quīrā djuburia beadida panḷa bārā Zeza bajāne bḷba quīrā djuburiabari quīrāca.

Djārā biē jarabadebema

Mateo 7:1-5

³⁷ Djārāra biē jararānadua Ācōrēba bārā biē jararāmārēā. Ni abḷada bedeade bḷada arānadua, Ācōrēba bārāda bedeade beada arāmārēā. Bārā biē opedadara quīrādoadadua. Māwā bārāba biē opedadara Ācōrēba quīrādoaya. ³⁸ Djārāa ne diadadua. Māwābḷḷa Ācōrēba bārāa bio aduba diaya ē bio birapeda cuguzoa bḷ quīrāca. Idjia diaya bārāba djārāa diabada quīrāca.-

³⁹ Maḷ awara Jesuba jarasia:

-¿Dauberrea bḷba dewara dauberrea bḷada poya eronībaica? ¿Eronībaibḷḷa, ādjira umena uriadē baedaēca? ⁴⁰ Ne cawa quīrā bḷḷa dji jaradiabari cāyābara ne cawaara bḷēā. Baribḷḷa idjia bio cawadacarea dji jaradiabari quīrāca bēya.

⁴¹ Bārāba ¿cārē cārēā nejarra djārā daude bḷda acḷbada? ¿sāwāērā bacuru waiḷbaa bādji daude bḷda acḷadaca? ⁴² Bacuru waiḷbaa bādji daude bḷda ununaē panḷbḷḷa ¿sāwā djārāa nāwā jaradī? “Nejarra bḷ daude bḷḷa mḷa aubariya.” ¡Bārāba jarabada quīrāca odacaa! Naārā bacuru waiḷbaa bādji daude bḷda aubaridadua. Māwā poya ununia nejarra djārā daude bḷḷa aubaridī carea. Ara maḷ quīrāca bḷa cadjirua o bḷḷa naārā idu bḷdua. Maḷbebḷḷa djārāra carebaida bḷa.-

Bacurura dji nejōneba cawabadaa

Mateo 7:15-20; 12:34-35

⁴³ Bacuru cadjiruaba nejō biada zaucaa. Ara maḷ quīrāca bacuru biaba nejō cadjiruada zaucaa. ⁴⁴ Bacurura dji nejōneba cawabadaa. ḷḷa bara bḷba higojōda zaucaa. Idjaba jūichichiba uvada zaucaa. ⁴⁵ Ara maḷ quīrāca ēberā biaba idji soḷe ne bia eroḷdeba ne biada jarabaria. Baribḷḷa ēberā cadjiruaba idji soḷe ne cadjirua eroḷdeba ne cadjiruada jarabaria. Ēberāba idji soḷe crīcha bḷ quīrāca bedeabaria.

De uménebema

Mateo 7:24-27

⁴⁶ Mḷa jara bḷḷa bārāba odacaa. Maḷda ¿cārē cārēā mḷra bārā boroada abada? ⁴⁷ Mḷmaa zebḷḷaba mḷ bedeada ūrīpeda ijā oibḷḷa mḷa jaraya idjira cai quīrāca bḷda. ⁴⁸ Idjira ēberāba de obḷḷa quīrāca bḷa. Maḷ ēberāba bio edu corosia aba mōgara zarea unubḷḷadaa. Maḷ ḷḷ de jīrūra u nūmasia. Maḷ dera bio zarea nūma bērā do waiḷbaa zebḷḷade cora edeē basia. ⁴⁹ Baribḷḷa mḷ bedeada ūrīpeda ijāéra naḷ quīrāca bḷa. Ēberāba deda osia baribḷḷa de jīrūra edu uē basia. Maḷ bērā do waiḷbaa zebḷḷade idji dera cora wāsia. Abeda jūma ārīsia.-

7

Jesuba sordaorā boro nezoca biabida

Mateo 8:5-13

¹ Jesuba ēberārāa māwā jaradacarea Capernaḷnaa wāsia. ² Mama sordaorā boroda basia. Idjia nezoca bio quīrā bḷda eroḷbasia. Baribḷḷa maḷ nezocara cacua biē bḷ bērā jūācāyā nūmasia. ³ Dji sordaorā boroba Jesudebema ūrīside ḷcḷḷa judiorā dji dromarāda Jesumaa diabuesia idji nezoca biabide zemārēā. ⁴ Ādjirāra wānapeda nāwā bedea djuburi-asidāa:

-Jāḷ sordaorā borora ēberā bīaa. Maḷ bērā bia bḷa bḷa carebaida. ⁵ Idjia dadji judiorāra bio quīrā bḷ bērā dadjirā dji jarebada deda o diasia.-

⁶ Māwā jarapedada bērā Jesura ādji ume sordaorā boro dedaa wāsia. Baribḷḷa de caita jūēḷadade sordaorā boroba idji dji biarāda Jesua nāwā jarade diabuesia:

-Mḷ Boro, mḷra dji biaē bērā, biara bḷa bḷḷa mḷ dede eda zeḷda. ⁷ Maḷ carea mḷra bḷmaa wāē basia. Baribḷḷa mḷ nezoca biamārēā bḷa jāmaḷba jaraiḷḷa biaya. ⁸ Mḷ boroba jara bḷḷa mḷa ijāida bḷa. Idjaba mḷa jara bḷḷa sordaorā mḷ jawaeda beaba ijānida panḷa; mḷa abḷa zeduada aibḷḷa zebaria; wāduada aibḷḷa, wābaria; idjaba mḷ nezocaa nāwā oduada aibḷḷa ara maḷda idjia obaria.-

⁹ Maḷ ūrīside Jesuba idjidebemada bia crīchasia. Maḷ carea idji ēpē panḷa acḷpeda jarasia:

-Mḷa jaraya: naḷ ēberāba bio ijā bḷ quīrāca israelerā tāēna ni aba bida unucāa.-

¹⁰ Sordaorā boroba diabuedarā jēda wāsidade unusidāa nezoca cacua biē bḷdara biasida.

Jesuba pēdra wērā warra biabida

¹¹ Māwānacarea Jesura, idji ume nūbabadarā sida Naiļ puruḍaa wāsidaa. Ādjirā ume ēberārāra zocārā wāsidaa. ¹² Jesu dji puruḍe eḍa wābada caita jūeside unusia ēberārāba cūdra jaidadada tḷbaride edebadada. Dji papara pēdra wērā basía. Ababe maļ warrada erobasia. Dji pēdra wērā ume ēberārāra cābana duanasidaa. ¹³ Jesuba dji pēdra wērāra miā djuburi unupeḍa nāwā jarasia:

-Waa jīārādua.-

¹⁴ Maļbe caita wāpeḍa dji bēwārā edebada bacuruda tāsia. Maļ carea dji edebadarāra nūpanesidaa. Maļne Jesuba jarasia:

-Cūdra, mļa bļa jaraya, piradrādua.-

¹⁵ Ara maļda dji beu baḍara piradrāpeḍa bedeasia. Maļbe Jesuba idjira dji papaa diasia.

¹⁶ Maļ carea dji arima duanara bio dauperasidaa. Jūmarāba Ācōrēra nāwā bia jarasidaa:

-Wārāda Ācōrēneba bedeabari dji dromada dadjirā tāēna jūesia. Ācōrēba idji purura carebade ze bļa.-

¹⁷ Maļ bērā Jesura jūma Judea druade idjaba mama caita bea puruḍe biḍa trā bāgasia.

Jesuba Borocuebari Juaļnebema jarada

Mateo 11:2-19

¹⁸⁻¹⁹ Juaļ ume nūbapeḍadaba Jesuba odara Juaļa jūma nēbārasidaa. Maļ carea Juaļba umé trāpeḍa Jesua nāwā iwidiḍe wābisia: “¿Bāra dji zeida baḍaca, wa dewarada jāñnida panā?”

²⁰ Ara maļda Jesumaa wānapede iwidiḍasidaa:

-Borocuebari Juaļba दौरा bāma diabuesia. Idjia nāwā iwidiḍisia: “¿Bāra dji zeida baḍaca, wa dewarada jāñnida panā?”-

²¹ Ara maļ ewaride Jesuba cacua biē beada, jai bara beada, dauberrea bea sida zocārā biabicua basía. ²² Maļ bērā Jesuba ādjia nāwā panusia:

-Bārāba unu panāda idjaba ūrī panāda Juaļa jarade wānadua: dauberrea beadaba unu panā, jīrū biē beadara bia nīnaa, aida bara beadara biasidaa, cawara qui beadaba ūrī panā, idjaba beupeḍadara ārēbacuasidaa. Maļ awara ne neē queḍeaba beḍe bia Ācōrēba carebaidebemada ūrī panā.* ²³ Mā igaraē jā bāra bio bia bāya.-

²⁴ Juaļba diabuedarā wāpeḍadacarea Jesuba arima duanā Juaļnebemada nāwā jarasia:

-Ējūā pōāsa ewaraga bādaa bārāba Juaļ acāde wāsidaa zcārēda ununida crīchasisida? ¿Nāūrāba cha ureurea eronūmada ununida crīchasisidaca?† ²⁵ Māwā crīchadaē basía. Maļda zcārēda ununida crīchasisida? ¿Ēberā bio dji bāda ununida crīchasisidaca? Māwāē; dji bio dji bea, jūma nebía erobeara dji bororā de dromane panabadaa. ²⁶ Maļda zcārēda ununida crīchasisida? ¿Ācōrēneba bedeabarida ununida crīchasisidaca? Māē, Ācōrēneba bedeabarida acāde wāsidaa. Juaļra Ācōrēneba bedeabari dji dromaa. ²⁷ Idjidebemada Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa:

Beḍe jarabarida mļa bā na diabueya bā o jarimārēā.‡

²⁸ Mā jaraya: naļ ējūāne ni abaḍa Juaļ cāyābara dji dromaara bāēa.§ Baribāra Ācōrē puruḍebema dji eḍaara quiruda idji cāyābara dji dromaara bāa.-*

²⁹ Jesuba jara bā ūrīsidaa ēberārāba, Romanebema boro itea parata jaḷa pebadarā biḍa jarasidaa Ācōrēba o bāra jipa bāda, Juaļba ādjirāra borocueda bērā. ³⁰ Baribāra pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā biḍa Ācōrēba ādji itea o quirā baḍara igarasidaa. Maļ carea Juaļba ādjirāra borocueē basía.

³¹ Dadjirā Boro Jesuba idjaba jarasia:

-Idībema ēberārāra zcārē quīrāca panā? ³² Puruḍe warrarā jemene panāne nāwā ijarabada quīrāca panā:

Daiba chiru zasidaa bārāra caridaē basía.

Sopuadebema trābi trāsisidaa bārāra jīānaē basía.

³³ Bārāra ara maļ quīrāca panā. Juaļ zeside bariduada coca basía idjaba uva bā aseada doca basía. Maļne bārāba jarasidaa idjira jai bara bāda. ³⁴ Maļbe mā, Naļ Djara Edadara ze bāa. Mā ne jūmada cobaria idjaba ne jūmada dobaria. Maļne bārāba jarabadaa māra ne coya bāda idjaba itua awua bāda. Maļ awara jarabadaa māra cadjirua obadarā ume, Romanebema boro itea parata jaḷa pebadarā ume biḍa nūbabarida. ³⁵ Baribāra cawa panā Ācōrē necawaara jipa bāda idji jā panāba jipa obada bērā.-

Pariseo Simoā dede Jesu ne coda

* 7:22 Isaía 29:18-19; 35:5-6; 26:19. † 7:24 Nāūrāba cha ureurea eronūmada. Maļba jara bāa “ēberā peramiada bāda.”

‡ 7:27 Malaquia 3:1. § 7:28 Naļ ējūāne ni abaḍa. Griego bedeade nāwā bā bāa: “Wērārāba topedadebemada.”

* 7:28 Λαλατμααρά Jesuba versículo 29, 30 sida jarasia.

³⁶ Pariseoda basia. Maλ pariseoba Jesura edosia idjima ne code wāmārēē. Ara maλda Jesura wāpeda ne co chūmesia. ³⁷ Maλ purude wērā bio cadjirua obarida basia. Maλ wērāba Jesu pariseo dede ne co bāda cawaside alabastro mōgara odade querada enesia.† ³⁸ Jesu caita cobepeda jā bāba idji daubaba Jesu jūrura sagasia. Maλbe idji budaba jarepeda Jesu jūrura isōpeda idjia quera enenaba palasia.

³⁹ Maλ unuside Jesu edoda pariseoba nāwā crīchasia: “Naλ ēberāda wārāda Ācōrēneba bedeabari badabara cawacasia cadjirua obari wērāba jāwā o bāda.”

- ⁴⁰ Maλ carea Jesuba nāwā jarasia:
- Simoλ, mā bāa ne jara quīrāi bāa.-
- Simoλba jarasia:
- Māēteara jaradua, Jaradiabari.-
- Jesuba jarasia:

⁴¹ -Ēberāda umé panasidaa. Ādjia ēberā bara bāa diai bara panasidaa. Abaλba quiniento ewari trajabalade edabari quīrāca diaida basia.‡ Dewarabemaba cincuenta ewari trajabalade edabari quīrāca diaida basia. ⁴² Baribala ādjia poya diadaēda cawada bēra, dji bara bā ēberāba ādjia diaida panara quīrādoasia. Māa bāa iwīdiya: ζsāλgaba dji bara bā ēberāra biara quīrāi?-

- ⁴³ Simoλba panusia:
- Māmaarā dji auduara diaida badaba biara quīrāya.-
- Jesuba jarasia:
- Bāa aride panusia.-

⁴⁴ Maλbe wērāmaa acapeda Simoλa jarasia:

-ζBāa naλ wērāra unu bāca? Bā dede jūeside mā jūrū sagāmārēē bāa baidoda diaē basia, baribala naλ wērāba ara idji daubaba mā jūrūra sagapeda idji budaba pōāsa jaresia. ⁴⁵ Mā jūeside bia edai carea bāa isōē basia, baribala naλ wērāba mā jūrūra isō jōē bāa. ⁴⁶ Mā bia edai carea bāa mā boro λrλ olivo dragara weaē basia, baribala naλ wērāba mā jūrūra queraba palasia. ⁴⁷ Maλ bēra māa nāwā jaraya: idjia cadjirua zocārā odara māa jūma quīrādoasia. Maλ carea idjia māra bio quīrāi bāa. Baribala abaλba mācua cadjirua odaēda māa quīrādoabala māλba māra mācua quīrāi baēa.-

- ⁴⁸ Maλbe idjia wērāa jarasia:
- Bāa cadjirua odara māa jūma quīrādoasia.-
- ⁴⁹ Baribala dewararā arima ne co chūmeaba nāwā jara duanesidaa:
- Naλra ζcaida crīcha bā? ζMāwāra dewaraba cadjirua odara idjia poya quīrādoaida bāca?-
- ⁵⁰ Maλne Jesuba wērāa jarasia:
- Bāa māra ijāna bēra cadjiruaēbemada ēdrasia. Necai wādua.-

8

Wērāba Jesu careba panana

¹ Māwānacarea Jesura puru waiβa beaza idjaba puru zaque beaza wāsia. Maλne jarabadjia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebalada. Maλ beēda bia jaradia nīne idjia doce edadarāda idji ume nībabadjidaa. ² Maλ awara wērārāda idji ume nībabadjidaa. Maλ wērārā λcala cacua biē beadada Jesuba biabisia idjaba λcala jai bara beadada Jesuba dji jaira āyā jaretasia. Aba Maria Magdalena basia.* Jesuba idji cacuaēbemada jairāda siete āyā jaretasia. ³ Cuza quima Juana sida basia. Cuzaba Herode dedebemada jūma cawa obadjia.† Susana sida basia. Maλ awara dewara wērārāda zocārā panasidaa. Ādjirāba Jesu carebađi carea ne diabadjidaa.

Pea podadebema ne jara bāa
Mateo 13:1-9; Marco 4:1-9

⁴ Zocārā ēberārā puruzabemada Jesumaa zesidaa. Maλne ne jara bādeba Jesuba ādjirāa nāwā jaradiasia:

⁵ -Ēberāda idji ējūāne ne pode wāsia. Māwā po nīne λcala tara ode baecuasias. Maλ bēra ēberārāba λrλ tagasidaa idjaba ībanaba mīcuasidaa. ⁶ λcala tara mōgara λrλ egoro nāūcha bāde baecuasias. Tununacarea mācua baido neē bā bēra jūma purrubasias. ⁷ λcala tara ējūā dāda bāde baecuasias. Tununacarea jācara λra bara bāba bāra quenasias. ⁸ Baribala λcala tara ējūā biade baecuasias. Maλ tara bia waridapeda bio zausidaa.-‡

† **7:37** Alabastro mōgara cuaracuara bāa. Mācua zareaē bā bēra ne obadaa. Judiorāba alabastrora Egipto druaēba enebadjidaa. Jūma alabastro odara nēbāa bāa. ‡ **7:41** Quiniento ewari trajabalade edabari quīrāca. Griego bedeade bā bāa “quinientos denarios.” * **8:2** Maria Magdalenara Magdala puruēbema bēra māwā trλ jarabadjidaa. † **8:3** Maλ Herodera Antipa trλ jarabadjidaa. ‡ **8:8** Bio zausidaa. Griego bedeade bā bāa: “Ta aba quiruba cien tada diasia.”

Māwā jarapeda Jesuba jīgua jarasia:
 -Dji cawara bara baba quiracuita uridua.-

Pea podadebema Jesuba cawa jarada
Mateo 13:10-23; Marco 4:10-20

⁹ Mañ carea Jesu ume nibabadarāba idjia iwidisidaa:
 -Bla māwā ne jara badeba jaradiadaba çcārēda jara ba?-

¹⁰ Jesuba panusia:

-Ācōrēba ēberārā pe erobadebemada jūmarāa cawabiē bamīna bārāa cawabi ba. Baribara dewararā mā ne jara badeba bedea ba Ācōrē cartade jara bala māwāmārēā. Nāwā jara ba:

Nañ ēberārāba ūrī panamīna cawadaēa. Unu panamīna cawadaēa. §

¹¹ Mā ne jara badeba jaradara nañga: dji tara Ācōrē bedea. ¹² Ta ode baedaba nañda jara ba: acara ēberārāba Ācōrē bedea urinapeda diauruba mañ bedea ādji sođe jūenara quiradoabibaria jārānamārēā. Māwā ādjirāra cadjiruadebemada ēdradaca. ¹³ Ta mōgara lāg egoro nāūcha bade baedaba nañda jara ba: acara ēberārāba Ācōrē bedea bio basrida edabadaa baribara bio carra jidadaca bēra sođeba jānacaa. Mañ bēra dārēne bia mīgabadae idu babadaa. ¹⁴ Ta ējūā arida bade baedaba nañda jara ba: acara ēberārāba Ācōrē bedea urinapeda nañ ējūāne sāwā bia beadida, ne jūma erobeadida, sāwā basridadi sida biara crīchabadaa. Mañ bēra ādjia ūrīpedadara igaradapeda waridaca. ¹⁵ Baribara ta ējūā biade baedaba nañda jara ba: so jipa beaba idjaba crīcha bia beaba Ācōrē bedea urinapeda wārāda jābadaa. Ādjia jā panara idu badaca bēra ne biada obadaa.

Ībīrānebema ne jara ba

Mateo 5:14-15; Marco 4:21-25

¹⁶ Ni ababa ībīrāda coadapeda mērā nūmanacaa wa epedeco droma edre badaca.*
 Ātebala lā dji ībīrā bābadade nūmbadaa dji dede eda zebadarāba lnaa ununamārēā.
¹⁷ Ara mañ quirāca ne jūma ebuda bāera mērā beēa. Dadjia cawadaē panara Ācōrēba ebuda cawabiya. ¹⁸ Mañ bēra bio quiracuita ūrī pananadua. Ababa wārāda cawabara, Ācōrēba auđuara cawabiya. Baribara adua baba cawa bāda crīchaibara idjia crīcha ba sida Ācōrēba jāriya.

Jesu ēberārā idjima zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:31-35

¹⁹ Ewari aba Jesu papaba, idji djabarā bida idjira acade wāsidaa. Baribara poya araa jūenāe basia ēberārāda zocārā duana bēra. ²⁰ Mañ carea acara idjia jarasidaa:

-Ba papara, ba djabarā sida dajadaare panā. Ādjia ba acade ze panā.-

²¹ Jesuba jarasia:

-Ācōrē bedea ūrinapeda jā beada mñ papaa idjaba mñ djabarā.-

Jesuba amene bogozoara tumabida

Mateo 8:23-27; Marco 4:35-41

²² Ewari aba Jesuba idji ume nibabadarā nāwā jarasia:

-Amene wa quirārē wānadrā.-

Ara mañda jābade badadapeda wāsidaa. ²³ Chābadae Jesura cāi basia. Māwā bade nāūrāda dji cābāyā puā nūmesia. Mañ bēra jābara baidoba biru baebodosa. Abeda minijchiade panasidaa. ²⁴ Mañ carea Jesura armanapeda nāwā jarasidaa:

-Jaradiabari, Jaradiabari, dadjirāra bārrubodada!-

Jesura pirabaripeda nāūrā, baido bogozoa bida jarasia tumanamārēā. Ara mañda jūma tuma nūmesia. ²⁵ Mañbe idji ume nibabadarā nāwā jarasia:

-Bārāba jā panara çsāwāsi?-

Baribara idji ume nibabadarāba ne wayaaba cawa crīchadaē basia. Ara ādjiduba iwidi duanesidaa:

-çNağara caida jāwā ba? Idji bedeara nāūrāba, baido bogozoa bida jābadaa.-†

Jesuba jai zocārā āyā jaretada

Mateo 8:28-34; Marco 5:1-20

²⁶ Amene chānapeda Gerasa druade jūēsidaa.‡ Gerasa Galilea amene wa quirārē ba.

²⁷ Jesu drua badobarāde ēberā mañ purudebemada idjima zesia. Mañ ēberāra jai bara bāda dārābala basia. Idjia cacuade ni cārē sida jāca basia. Dede bida bāca basia, ātebala beudarā

§ 8:10 Isaia 6:9. * 8:16 Mērā nūmanacaa. Griego bedeaē ba ba: "Cada edre badaca." † 8:25 Salmo 107:28-30.

‡ 8:26 Gerasa. Griego bedeaē acara cartade "Gadara" ba ba.

taɓaribada uriade babadjia. ²⁸ Idjia Jesu unuside biasia. Maɓbe Jesu quĩrãpita chĩrãborode cobepeɗa jĩgua jarasia:

–Jesu, Ācõrẽ dji Dromaara ɓa Warra, ¿cãrẽ cãrẽã mĩra miã sê ɓa? iMā djuburia mĩra biẽ ɓarãɗual–

²⁹ Jaiba mĩwã jarasia Jesuba maɓ ẽberã cacuadebemada ẽɗrãmãrẽã jarada bẽrã. Dãrãɓarã basia maɓ jaiba ẽberãra biẽ o erobãda. Dewararãba dji ẽberãra carenaba jĩnãpeda quĩrãcuita wagabadjidamĩna carenara tucupɗeɗa ẽberã neẽmaa jaiba eɗebadjia. ³⁰ Maĩne Jesuba idjia iwidiisia:

–¿ɓara casa trã jarabada?–

Idjia panusia:

–Mĩra Cãbana abadaa.–§

Idjia mĩwã jarasia ãdjira ẽberã cacuade bio cãbana panã bẽrã. ³¹ Maĩne ãdjia Jesua beɗeɗa djuburiasidaa uria dau care ɓaɗaa diabuerãmãrẽã.* ³² Mĩwã panãne ãdji caita eya zaquede chinada zocãrã ne co duanasidaa. Maɓ carea jairãba Jesua beɗeɗa djuburiasidaa maɓ china cacuade idu eɗa wãbimãrẽã. Maĩne Jesuba iduaribisia. ³³ Ara maɗda jairãra ẽberã cacuadebemada ẽɗrãɗapeɗa china cacuade eɗa wãcuasidaa. Maɓbe cawaẽne chinara pirapodapeɗa perawadeɗa daidu tẽũcuadapeɗa nãɓarã quinisidaa.

³⁴ Maɓ unusidade dji china waga pananara daupera pira wãsidãa. ãdjia unupeɗadara purude beaa, puru jĩga beaa biɗa nẽɓarãsidãa. ³⁵ Ẽberãrãba acãde zesidade dji ẽberã jai zocãrã erobadara Jesu caita chũmãda unusidaa. Quĩrã ɓapeɗa cacuade jĩɓadara jĩ basia. Maɓ carea ẽberãrãra dauperasidaa. ³⁶ Dji unupeɗadaba nẽɓarãsidãa sãwãɓarã idjira biasida. ³⁷ Maɓba jũma Gerasadebemarãra ne wayadapeɗa Jesua beɗeɗa djuburiasidaa ãdji druadebemada ãyã wãmãrẽã. Ara maɗda Jesura wayacusa jãbaɗe ɓadopeɗa Galileadaa wãsia. ³⁸ Wã naẽna ẽberã jai bara ɓadaba Jesua beɗeɗa djuburiasia idji ume wã carea. Baribãrã Jesuba nãwã jarasia:

³⁹ –Diguidãa wãpeɗa jũmarãa jaradua Ācõrẽba ɓa ume ne waiɓaa odada.–

Ara maɗda ẽberãra idji puruɗaa wãsia. Mama jũmarãa nẽɓarãsidãa Jesuba idji ume ne waiɓaa odada.

Jesuba wẽrãcau ãrẽɓabida

Mateo 9:18-26; Marco 5:21-43

⁴⁰ Galilea druade ẽberãrã cãbana panãba Jesura jĩã panasidaa. Idji jũeside ãdjirãba bio capipia edasidaa. ⁴¹⁻⁴² Maĩne ẽberã jairo abadada idjimaa zesia. Maɓ Jairoa juɗiorã dji jãrebada dede dji boro basia. Idjia cauda aɓabe erobasia doce poa ɓaɗa. Maɓ wẽrãcaura jũãcãyã nũmasia. Jairoa Jesu jĩrũ caita cobepeɗa beɗeɗa djuburiasia idji diguidãa wãmãrẽã.

Ara maɗda Jesura wãsia baribãrã wãɓarãɗe ẽberãrãba idjira pẽsua eropanasidaa. ⁴³ ãdjirã tãena wẽrã doce poa oamiaba jida ɓaɗa niɓasia. Maɓ wẽrãba nẽãrã diabadarãa idji paratara jũma diadoasia,† baribãrã ni aɓaɓba poya biabidaẽ basia. ⁴⁴ Wẽrãra jẽdaareba zepɗeɗa Jesuba cacuade jã ɓa ide maĩrã tãsia. Ara maɗda oara poasia. ⁴⁵ Maĩne Jesuba iwidiisia:

–¿Caiba mĩra tãsi?–

Jũmarãba panusidaa tãnaẽ panãda. Maɓ carea Pedroba jarasia:

–Jaradiabari, ẽberãrãba bara pẽsua eropanaa. ¿Sãwã ɓaa iwidi ɓa caiba ɓara tãsida?–‡

⁴⁶ Baribãrã Jesuba jarasia:

–Aɓaɓba mĩra tãsia. Mĩra cawa ɓaa mĩ ɓaɗaɗeɗa idjira biasida.–

⁴⁷ Wẽrãba oɗara poya mẽrãẽda cawada bẽrã ne wayaaba ure nũmãda wãpeɗa Jesu jĩrũ caita chĩrãborode cobesia. Maɓbe jũmarã quĩrãpita idjia jarasia cãrẽ cãrẽã Jesura tãsida idjaba ara maɓba biasida. ⁴⁸ Maĩne Jesuba jarasia:

–Cau, wãrãda biaida iɗãna bẽrã ɓara biasia. Necai wãɗua.–

⁴⁹ Waɗi mama beɗeɗa panãne Jairo deɗeɗa aba zepɗeɗa Jairoa nãwã jarasia:

–ɓa caura jaiɗasia. Jaradiabarira waa miã sãrãɗua.–

⁵⁰ Maɓ ũrĩside Jesuba jarasia:

–Ne wayarãɗua. ɓaa soɗeɗa iɗãibaɓarã, idjira ãrẽɓaya.–

⁵¹ Jairo dede jũpeɗa Jesuba Pedroba, Santiagoda,§ Juaɗda, dji wẽrãcau zezada, dji papa sida eɗa edesia. Waa dewarada eɗa wãbiẽ basia. ⁵² Maĩne ẽberãrãda dji wẽrãcau carea aujĩã duanasidaa. Maɓ carea Jesuba jarasia:

–Jĩarãɗadua, naɓ wẽrãcaura beuẽ ɓaa, ãteɓarã cãi ɓaa.–

§ **8:30** Cãbana. Griego beɗeɗe “Legioñ” ɓã ɓaa. Maɓba jara ɓaa sei mil sorɗaorãda. * **8:31** Uria dau care ɓaɗaa.

Griego beɗeɗe ɓã ɓaa “abismo.” Mama Ācõrẽba jairãra cawa o ɓacãrã. Apocalipsi 9:1-3; 20:1-3. † **8:43** Maɓ wẽrãba

nẽãrã diabadarãa idji paratara jũma diadoasia. Griego beɗeɗe ɓcarã cartade maĩra neẽa. ‡ **8:45** ¿Sãwã ɓaa iwidi ɓa

caiba ɓara tãsida? Griego beɗeɗe zocãrã cartade maĩra neẽa. § **8:51** Maɓ Santiagora trã jarabadaa Jacobo.

⁵³ Mañ carea ëberãrãba Jesumaa acɫadapeda ipidasidaa, wërãcaura wãrãda beusida cawa panana bërã. ⁵⁴ Baribãrã Jesuba dji wërãcau jawade jidapeda jarasia:

-¡Cau zaque, pirabaridua!-

⁵⁵ Mãwã jarabãrãde wërãcaura ãrëbapeda pirabarisia. Mañbe Jesuba jarasia wërãcaura ne cobidamãrëã. ⁵⁶ Mañ unusidãde djibarirãba cawa crĩchadaë basia. Baribãrã Jesuba ãdjia jarasia ni abaaã jararãnamãrëã.

9

Jesuba idji ume nĩbabadarã diabueda

Mateo 10:5-15; Marco 6:7-13

¹ Jesuba idji ume nĩbabadarã doce panãra ãbaa trãpeda ãbãada diasia jaida ãyã jarëdadamãrëã idjaba cacua bië bea sida biabidamãrëã. ² Mañbe ãdjia jarasia:

-Ãcõrëra dji Boro bai carea zebãrãda jarade wãnadua idjaba cacua bië beada biabidada.-

³ Wãni naëna Jesuba ãdjirãa jarasia:

-Bãrã wãbãdade ni cãrë sida ederãnadua. Bardonada, buchacada, codida, parata sida ederãnadua. Cacuaede jã panã awa ededada.

⁴ Djãrã purude jũenapeda abããba bãrãda bia edasira mañ dedebemada ãyã wãrãnadua abã purudeba ëdrãbãdadaa. ⁵ Baribãrã puruba bãrãda bia edaëbãrã mamaãba ëdrãdadua. Ëdrãbãdade egoro pora bãrã jĩrũne ããra jãrãpetadada. Mañba cawabiya ãdjia ãcõrë igara panã carea idjia cawa oida.-

⁶ Ara mañda wãnapeda puru beaza jarasidaa ãcõrëra ãdji Boro bai carea zebãrãda. Mañ beëda bia jaradia panãne cacua bië beada biabicuabadjidaa.

Herodeba Jesudebema ãrĩna

Mateo 14:1-12; Marco 6:14-29

⁷ Herodeda Galilea druadebema boro basia. Mañ Herodeba jũma Jesuba o ãbãda ãrĩsia.* Idjia cawa crĩchaë basia ãcãrãba nãwã jara panã bërã:

-Borocuebari Juaãda ãrëbasia.-

⁸ Mañne dewararãba jara panasidaa:

-Elĩada waya dadjirã tãëna zesia.-

Dewararãba jara panasidaa:

-Ãcõrëneba beëdebari naëna ãadada ãrëbasia.-

⁹ Mañ carea Herodeba jarasia:

-Mãã Borocuebari Juaãra obããã ta beabisia. Mãëteara za jara panãra çcaida mãwã ãã?-

Mañ carea Jesura unu quĩrãã basia.

Jesuba mil juesuma audu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Juaã 6:1-14

¹⁰ Jesuba diabuedarã jëda zesidãde ãdjia opedadada jũma nëbãrãsidãa. Mãwãnacarea Jesuba ãdjirãra Betsaidã puru caita ëberã neëmaa edesia. ¹¹ Baribãrã ëberãrãba idjira mama ãbãda cawadapeda araa wãbãrãsidãa. Mañne Jesuba ãdjirãra bia edapeda jaradia besia ãcõrëra ãdji Boro bai carea zebãrãda. Mañ beëda bia jaradia ãbãde dji cacua bië queëdara biabicuasãa.

¹² Queubãrãde Jesuba doce edadarãra idjimãa wãnapeda jarasidaa:

-Ëberãrã jaradua puru beamaã idjaba de beamaã wãnamãrëã. Mamabãrã poya cãinia idjaba codida nëdodia. Namara ne neëã.-

¹³ Jesuba jarasia:

-Bãrãbãrã ne cobidada.-

Baribãrã ãdjirãba panusidaa:

-Dairãba ne nëdoëde wãnaëbãrã, nañ ëberãrã cãbana panãra poya ne cobidaëã. Paãda juesumabe idjaba bedada umëbe eropanãã.-

¹⁴ Mama panãra umaquĩrã awa mil juesuma panasidaca ããã. Mañ bërã Jesuba idji ume nĩbabadarãã nãwã jarasia:

-Ãdjirãã jaradada cincuenta awara awara egode chũpanenamãrëã.-

¹⁵ Idji ume nĩbabadarãba idjia jarada quĩrãca osidaa. Ëberãrãra jũma chũpanesidaa.

¹⁶ Jesuba pañ juesuma panãra, beëda umë panã sida idji jawade edapeda bajãnaã acãpeda ãcõrëra bia jarasia. Mañbe cõrãcuapeda idji ume nĩbabadarãã jarasia jëdecadãmãrëã.

¹⁷ Jumarãda ne codapeda jawũãsidãa. Dji adubadada jãrãã pesidãde doce jamara birasidaa.

* 9:7 Mañ Herodera Antipa trã jarabadjidaa.

Pedroba Jesudebema jarada

Mateo 16:13-28; Marco 8:27-9:1

¹⁸ Ewari aba Jesura ēberārānebemada āyā wāpeda Ācōrēa iwidi basia. Idji ume nībabadarāda arima panasidaa. Ācōrēa iwidi dacarea Jesuba ādjia nāwā iwidi sia:

–Ķēberārāba mīra caiada a panā?–

¹⁹ Ādjirāba panusidaa:

–Λcαrαba jara panαa βαra Borocuebari Juaλda. Dewararāba jara panαa βαra Elíada. Dewararāba jara panαa βαra naēnabema Ācōrēneba bedeabari badada lrēbapeda jāwā βada.–

²⁰ Maλne idjia waya iwidi sia:

–Bārāba mīra Ķcaida crīcha panā?–

Pedroba panusia:

–Bαra Ācōrēba ēdrα edabari diai jaradaa.–

²¹ Jesuba bio jara βasia maλgαra ni abααa jararānamārēā.

²² Maλ awara jarasia:

–Mλ, Naλ Djara Edadara bio bia mīgaida βαa. Purudebema bororāba, sacerdote bororāba, dadji judiorā ley jaradiabadarā bida mīra igaradapeda beabidia. Baribαrα mīra ewari ūbeade lrēbaya.–

²³ Jesuba jūmarāa jarasia:

–Abααba mīda ēpē quīrīā βαβαrα, idjia o quīrīā βαra igarapeda ewariza bia mīgai carea baida βαa.† Maλbe mīra ēpēida βαa. ²⁴ Abααba naλ ējūāne bia baida jαrα baibαrα, jīrūare bia baēa. Baribαrα abααda mλ carea beuibαrα Ācōrē ume ewariza zocai baya. ²⁵ Bio crīchadada: ēberāda naλ ējūāne ne jūma erobade beupeda tαβα uruadāa wāibαrα, Ķidjia erobadaba carebaica? ²⁶ Abααba mīra, mλ bedea sida adua βadaa aibαrα, mλ, Naλ Djara Edada abαa bara zebαrαde maλ ēberāra adua βadaa aya. Maλ ewaride mλ Zeza Ācōrē abαa bara idjaba idji bajānebema nezocarā abαa bara zeya. ²⁷ Mλa wārāda jaraya: λcαrα nama panα beudi naēna Ācōrēba mīra jūmarā Boro βadada ebuda ununia.–‡

Jesu quīrā awara nūmena

Mateo 17:1-8; Marco 9:2-8

²⁸ Māwā jaradacarea ocho ewari βade Jesura eyade λtaa Ācōrēa iwidi de wāsia. Pedroda, Juaλda, Santiago sida edesia. ²⁹ Mama Jesuba Ācōrēa iwidi βade idji quīrādarrara dorrodorroa nūmesia. Idjia cacuade jλ βa sida totroaba dorrodorroa nūmesia. ³⁰ Cawaēne ēberāda umé odjadapeda Jesu ume bedeasidaa. Aba Moise basia. Dewarabemara Elía basia. ³¹ Ādji sida Ācōrē quīrāwārēneba dorrodorroa panasidaa. Ādjia bedea panasidaa Jesu Jerusalemē beadi debemada.§

³² Māwā βade Pedrora dewararā sida bio daupea panasidamīna cāinaē basia. Maλne Jesura dorrodorroa βada idjaba ēberā umé idji caita panā sida unusidaa. ³³ Maλ ēberārā Jesu ume pananada wāβadade Pedroba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bio bia βαa daira nama panada. De zaqueda ūbea odia: aba βλ itea, abα Moise itea idjaba aba Elía itea.–

Pedrora māwā bedeasia ni cārē sida cawaē bērā. ³⁴ Māwā βade jārārāda edaa zepeda ādjirāra ānēbari edasia. Maλ carea ādjira bio ne wayasidaa. ³⁵ Ara māwāβαrαde bedeeda jārārāne ūrisidaa. Maλba nāwā jarasia:

–Naλdrα mλ Warraa. Mλa idjira edasia. Idjia jara βαra ūrīnadua.–*

³⁶ Maλ bedea chupeadacarea Jesura iduba nūmλda unusidaa. Ādjia unupedadara dārāsidaa ni abααa nēβαrαdaē panλda.

Jesuba warra jai bara βa biabida

Mateo 17:14-21; Marco 9:14-29

³⁷ Nurēma eyadeba edaa zesidade ēberārā zocārāba Jesura acλde zesidaa. ³⁸ Maλne abααba nāwā jīgua jarasia:

–Jaradiabari, mλ djuburia mλ warrada acλdua. Mīra waa warra neē βαa. ³⁹ Idjira jai bara βαa. Maλba cawaēne idjira biabibaria, wawabibaria, idjaba yedaa cōpepea nūmebibaria. Idjia mλ warrara idu βαca. ⁴⁰ Mλa βλ ume nībabadarāa jarasia jaira āyā jaretadamārēā, māwāmīna poyadaē basia.–

† **9:23** Bia mīgai carea baida βαa. Griego bedeede nāwā βλ βαa: “Idji crura atau eideida βαa.” ‡ **9:27** Ebuda ununia Ācōrēba mīra jūmarā Boro βadada. Ebuda βαa cārēda ununida. Λcαrαmaarā jara βαa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmaarā jara βαa Jesu lrēbaidebemada, idji bajānaa wāinebemada, wā Ācōrē Jaura zeidebemada ununida. § **9:31** Jesu Jerusalemē beadi debemada. Griego bedeede βλ βαa: “Jesu wāinebemada.” * **9:35** Isaia 42:1. Idjira edasia. Griego bedeede λcαrα cartade nāwā βλ βαa: “Idjira bio quīrīā βαa.”

41 Maḷ carea Jesuba panusia:

-¡Bārāba Ācōrēra ījānaca! ¡Bārāra dji cadjiruarā! Bārāba ījānamārēā ¿aba sālbe mḷa droai? Bḷ warrara namaa enedua.-

42 Warrara Jesumaa wābḷḷade jaiba egode bæbipeda biara wawabisia. Baribḷḷa Jesuba jaira āyā jḷretasia. Warrara biabipeda dji zezaa diasia. 43 Ācōrē ḷḷadeba māwāna unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basía.

Jesuba waya idji beuidebema jarada

Mateo 17:22-23; Marco 9:30-32

Idjia o bḷ carea ēberārāba waḷibida bio crīcha duanḷne Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

44 -Mḷa bārāa jarabḷḷara bio quīrācuita ūrīnadua. Mḷ, Naḷ Djara Edadara abḷḷaba ēberārāa jidabiya.-

45 Baribḷḷa ādjirāba cawadaē basía cārē cārēā Jesura māwā bedebḷḷada. Ācōrēba waḷibida ādjirāa cawabiē basía. Maḷne ādjia Jesua iwididida waya panasidaa.

¿Caida dji dromaara bai?

Mateo 18:1-5; Marco 9:33-37

46 Māwā panḷne ara ādjiduba bedea duanesidaa caida dji dromaara bai cawaya. 47 Baribḷḷa Jesuba maḷra cawada bērā warra zaqueda edapeḷa idji caita nūmḷasia. 48 Maḷne nāwā jarasia:

-Bariduaba mḷ ījā ḷḷadeba warrarāda bia edaibḷḷa, mḷda bia edabḷḷa. Idjaba mḷ bia edabḷḷaba mḷ Diabueḷada bia edabḷḷa. Bārānebema dji edaara quirura Ācōrē quīrāpita dji dromaara bḷa.-

Dadjirā dji quīrēra dadjirāare bḷa

Marco 9:38-40

49 Maḷbe Juaḷba nāwā jarasia:

-Jaradiabari, daiba ēberāda unusidaa bḷ trḷneba jaida āyā jareta ḷada. Baribḷḷa dadjirā ume nībaca bērā daiba idjía jarasidaa waa māwā orāmārēā.-

50 Jesuba jarasia:

-Bārāba māwā jaradiē panasidaa. Dadjirā dji quīrēra dadjirāare bḷa.-

Jesuba Juaḷ, Santiago sida quēāna

51 Jesu bajānaa wāi ewari jūēbodosite wārāda Jerusaleḷnaa wāida crīchapeḷa wāsia.

52 Wābḷḷade ḷcaḷḷada Samaria druadāa na diabuesia. Puru zaquede jūēnapeḷa sāma cāinida jḷḷasidaa. 53 Baribḷḷa maḷ purudebemarāba cawasidaa Jesura Jerusaleḷnaa wābḷḷada. Maḷ carea idjira bia edadaē basía. 54 Maḷ bērā Juaḷba, Santiago bida Jesua jarasidaa:

-Dai Boro, Eliaba oda quīrāca ¿Ācōrēa iwididica tḷḷa urua bajāneba diabuebḷḷaba ādjirāra jūma quenamārēā?†

55 Jesuba ādji acḷpeda quēāsia. [Nāwā jarasia:

-Bārāra ¿cārē cārē māwā bedea panḷ?‡ 56 Mḷ, Naḷ Djara Edadara zeē bḷa ēberārā biē bḷi carea ātebḷḷa ze bḷa ēdḷḷa edai carea.-]§

Maḷbe dewara purudaa wāsidaa.

Jesu ēpēni carea zarea bḷa

Mateo 8:19-22

57 Ode wābḷḷade abḷḷaba Jesua jarasia:

-Jaradiabari, bḷ wābḷḷaza mḷra bḷ ume wāya.-

58 Jesuba jarasia:

-Ūsa pāra de bara bḷa, ībana sida de bara bḷa, baribḷḷa mḷ, Naḷ Djara Edadara sāma cāi sida neē bḷa.-

59 Maḷne Jesuba dewara ēberāa jarasia:

-Mḷ ume zedua.-

Dji ēberāba panusia:

-Mḷ Boro, bḷ ume wāi naēna idu mḷ zezada tḷbaribidua.-*

60 Jesuba idjía jarasia:

-Beu bearāba beudārāa tḷbaridida panḷa. Baribḷḷa bḷa ēberārāa jarade wādua Ācōrēra ādji Boro bai carea zebḷḷada.-

† 9:54 2 Reye 1:9-16. Eliaba oda quīrāca. Griego bedeadē ḷcaḷḷa cartade maḷra neēa. ‡ 9:55 Griego bedeadē bḷi bḷa: “Bārāba ¿cārē jauredēba māwā jara panḷ?” § 9:56 Griego bedeadē ḷcaḷḷa cartade bedea corchetede bḷra neēa. * 9:59 Idu mḷ zezada tḷbaribidua. Maḷba griego bedeadē naḷ crīcha sida dia bḷa: “Mḷa jāāida bḷa aba mḷ zeza jaidabḷḷadaa.”

⁶¹ Mañne dewaraba Jesua jarasia:

-Mā sīda bΛ caīdu wāya, baribΛΓΛ naārā mΛ ēberārāmaa jarade wāida bΛa.-

⁶² Jesuba panusia:

-AbΛada trajade wāpeda waya jēda crīchaibΛΓΛ, idjira bia bΛēa Ācōrē purude trajai carea.-

10

Jesuba setenta ēberārā diabueda

¹ Māwānacarea dadji Boro Jesuba idji ēpē beada setenta edasia Ācōrē bedea jarade wānamārēā.* Idji wāida bΛ puruza umé uméa wābisīa. ² Ādjirāa nāwā jarasia:

-Zocārāba mΛ bebeara ījāni carea panΛa. Mañ ēberārāra néu waiibΛa waraga tabΛ quīrāca beaa. BaribΛΓΛ dji ewabadarāda zocārāēbe panΛa. Mañ bērā Néu Djibarīa iwīdidadua ewabadarāda idji néumaa diabuemārēā.

³ ¡Wānadua! MΛa bārāra ēberā cadjirua tāēna diabuebΛΓΛ. Ādjirāba bārāra biē odia usa cadrΛaba oveja zaque orrbari quīrāca. ⁴ WābΛdade buchacada, parata sīda ederānadua. Bārāba jīrūne jΛbadara dewara ederānadua. Wānane ni abΛa ume ode bebearānadua.

⁵ Dede eda wābΛdade mañ dedebemarāa nāwā jaradadua: “Ācōrēneba necai pananadua.”

⁶ Mañ dedebemarāba bārāda necai edadibΛΓΛ, bārāba bebearadada quīrāca ādjirāra necai panania. Necai edadaēbΛΓΛ, ādjirāra necai pananaēa. ⁷ Bārāra necai edadibΛΓΛ, mañ dede panenadua. Deza cāīrānadua. Bārāba o panΛbari ne edadida panΛ bērā mama panΛmisa ādjia diabΛdara codadua.

⁸ Purude jūēbΛdade ēberārāba bārāda bia edadibΛΓΛ, ādjia bārāa diabΛdara codadua. ⁹ Mañ awara dji cacua biē beara biabucadadua. Ādjīa nāwā jaradadua: “Ācōrēra bārā Boro bai carea zebΛΓΛa.”

¹⁰ BaribΛΓΛ purude jūēbΛdade ēberārāba bārāda bia edadaēbΛΓΛ, ādjīa nāwā jaradadua: ¹¹ “Nañ purudebema pora dai jīrūnebemada bārā quīrāpita jārāpetabΛdaa unubīdī carea Ācōrēba cawa oida. Bio cawadadua Ācōrēra dji Boro bai carea zebΛΓΛa.” ¹² Mañ bērā mΛa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewarīde idjia mañ purura wetara cawa oya Sodomanebema ēberārā cawa oi cāyābara.†

Jesuba idji ījāē bea puru quēāna

Mateo 11:20-24

¹³ ¡Corazīlānebemarāra, Betsaidadebemarā sīda mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! MΛa ne ununaca bārā tāēna odara Tirode, Sidoñe bīda odabara, mañ purudebemarāba isabe cadjiruada igaradapeda Ācōrēda ījācasīdaa. Mañ carea tabΛ porade chūpanecasīdaa idjaba sopuadebema jΛbadara jΛcasīdaa. ¹⁴ Mañ bērā Ācōrēba cawa oi ewarīde Tirodebemarā idjaba Sidoñebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.

¹⁵ ¿Capernaūnebemarāra bajānaa wānica? ¡Wānaēa! ¡Ācōrēba bārāra beudarā panabadamaa batabueya!-‡

¹⁶ Mañbe idji ume nībabadarāa jarasia:

-Bārā bedea ījā bΛba mΛ bebedada ījā bΛa. Bārā igara bΛba mΛda igara bΛa. Idjaba mΛ igara bΛba mΛ Diabuedada igara bΛa.-

Jesuba setenta diabueda jēda zepedada

¹⁷ Jesuba setenta diabuedara jēda bio bΛsrida zesīdaa. § Mañbe ādjia Jesua nāwā jarasīdaa: -¡Dai Boro, bΛ trΛneba jairā āyā jΛretabΛdade ādjirāba ījābadaa!-

¹⁸ Mañ carea Jesuba ādjia jarasia:

-Māē, mΛa unu bāsīa diaurura bajāneba baa purepurea quīrāca baebΛΓΛa. ¹⁹ MΛa bārāa bΛada dīasia diauru poyadamārēā idjaba dama ĀrΛ, drusōrē ĀrΛ bīda poya tagadamārēā. Ni cārē bīda bārāra poya biē oēa. ²⁰ BaribΛΓΛ ababe bΛsridadiē panΛa bārāba jairā āyā jΛretabΛdade ādjia ījābada bērā, ātebΛΓΛ biara bΛsridadīda panΛa Ācōrēba bārā trΛrā bajāne bΛ erobΛ bērā.

Jesua bΛsridada

Mateo 11:25-27; 13:16-17

²¹ Māwā bedea panane Jesura Ācōrē Jauredēba bio bΛsrida nūmesīa. Mañ bērā Ācōrēa nāwā jarasia:

* **10:1** Setenta. Griego beedeade ἈΓΑΓΑ cartade bΛ bΛa “setenta y dos.” † **10:12** Genesi 18:16deba aba 19:29daa.

‡ **10:15** Beudarā panabadamaa. Griego beedeade bΛ bΛa “Hades.” § **10:17** Setenta. Griego beedeade ἈΓΑΓΑ cartade bΛ bΛa “setenta y dos.”

-Zeza, bɫara bajānebema Boroa idjaba naɓ ẽjũānebema Boroa. Bɫa ne adua ɓeaa mɫa jaradiadara cawabiɗa bẽrā mɫa bɫara bia jaraya. Ne cawa ɓeaa bɫa cawabiẽ basía. Māẽ, Zeza, bɫa mǎwā o quĩrĩasia.

²² Mɫ Zezaba mɫa ara idjidebemada jũma cawabisia. Ni abaɫba adua panɫa mɫ, dji Warrara sǎwā ɓɫda; aba mɫ Zezabɫa cawa ɓɫa. Ara maɓ quĩrāca ni abaɫba adua panɫa mɫ Zezara sǎwā ɓɫda; ababe mɫ, dji Warrabɫa cawa ɓɫa. Mɫa abaɫa mɫ Zezada cawabisia, maɓ ẽberā biɗa cawaya.-

²³ Maɓbe idji ume nĩbabadarāra awara edepeda nǎwā jarasia:

-Bārāra bio bia panɫa mɫa o ɓɫda unu panɫ bẽrā. Dewaraba unusira maɓ ẽberā sida bio bia ɓaya. ²⁴ Wārāda zocārā Ācōrēneba bedeabadarāba, ẽberārā bororā biɗa bārāba unu panada unu quĩrĩa panasidaa, baribɫa ununaẽ basía. Idjaba bārāba ũrĩ panara ũrĩ quĩrĩa pananamĩna ũrĩnaẽ basía.-

Samariadebema ẽberā bia

²⁵ Ewari aba Jesu wārāda ne cawa ɓɫ cawaya judiorā ley jaradiabarida piradrɫpeda nǎwā iwidiisia:

-Jaradiabari, ɓmɫa cārēda oida ɓɫ Ācōrē ume ewariza zocai ɓai carea?-

²⁶ Jesuba panusia:

-Ācōrē leyde ɓcārēda ɓɫ ɓɫ? ɓɓɫa maār cārēda jara ɓɫ?-

²⁷ Judiorā ley jaradiabariba panusia:

-Jũma ɓɫ soɗeba, jũma ɓɫ jauredeba, jũma ɓɫ ɓɓadeba idjaba jũma ɓɫ crĩchadeba ɓɫ Boro Ācōrēra quĩrĩadua.* Idjaba djārāra quĩrĩadua ara ɓɫdji quĩrĩ ɓɫ quĩrāca.-†

²⁸ Maɓne Jesuba jarasia:

-Bɫa aride panusia. Maɓ quĩrāca ɓɫa osira ewariza Ācōrē ume zocai ɓaya.-

²⁹ Baribɫa judiorā ley jaradiabariba ara idjida jipa ɓɫda unubi quĩrĩasia. Maɓ carea Jesua iwidiisia:

-Baribɫa djārā a ɓɫde ɓcaida jara ɓɫ?-

³⁰ Jesuba panusia:

-Ewari aba ẽberāda Jerusaleɓneba Jericodaa wāsia. Wābɫade ne drɫabadarāba idjira jidapeɗa bio puoɗapeɗa beuda quĩrāca tabāsidaa. Idjia eroɓadara jũma jārĩnapeda wāsidaa.

³¹ Mǎwā ɓɫde sacerdoteda abari ode zesia. Dji ẽberāra tabɫada ununamĩna wǎyā wāsia.

³² Ara maɓ quĩrāca Levideba yōnada maɓ ode zesia.‡ Idjia biɗa ẽberā tabɫada ununamĩna wǎyā wāsia. ³³ Maɓare ẽberā Samariadebemada maɓ ode zesia. Dji ẽberā tabɫ unusiɗe sopusia. ³⁴ Araa wǎpeɗa dji ẽberā cacua cōadrɫcuapeɗadara olivo dragaba, uva ɓa biɗa soapeɗa wuaba ɓarasia. Maɓbe idji burro ɓɫpeda cāibada deɗaa edesia. Mama dji ẽberāra biara carebasia.

³⁵ Nurēma Samariadebemaba de djibaría paratada diapeɗa nǎwā jarasia: “Idjira bio carebadua.§ Za mɫa diada parataba araẽbɫa, ɓɫ parataba carebadua. Mɫ jēda zebɫale ɓɫ parata ɓɫdara mɫa jũma jēda diaya.”-

³⁶ Mǎwā nēbɫaɫpeda Jesuba iwidiisia:

-Èberā ũbeabemaba dji ne drɫabadaba puoɗadara unusidaa. Bɫa maār ɓsǎɓɫba idjira quĩrĩasi?-

³⁷ Maɓne judiorā ley jaradiabariba panusia:

-Dji quĩrā djuburiadaba.-

Jesuba idjia jarasia:

-Ara maɓ quĩrāca djārāra quĩrĩadua.-

Jesu Marta deɗaa wāna

³⁸ Nocoɗaa wāɓɫade puru zaquede jũesiɗaa. Mama wērā Marta abadada ɓabadjia. Maɓ Martaba Jesu idji deɗe bia edasia. ³⁹ Martaba djabawērāda eroɓasia Maria abadada. Mariara Jesu jĩrũ caita chũmasia idjia jaradia ɓɫ ũrĩ carea. ⁴⁰ Mǎwā ɓɫde Martara jɫawa tǎɓara ɓɫ bẽrā sobiẽ besia. Jesu caita wǎpeɗa jarasia:

-Jaradiabari ɓɓɫa maār bia ɓɫca mɫ djabawērāba mɫra carebaẽ ɓɫda? Idjia jaradua mɫ carebamārēā.-

⁴¹ Jesuba jarasia:

-Marta, Marta, ɓɫa ne zocārā oida ɓɫ carea jũmawǎyā crĩcha ɓɫa. ⁴² Baribɫa Ācōrē bedeade ũrĩda biara ɓɫēca? Maɓɫada Mariaba o ɓɫa. Ni abaɫba idjia maɓra ocara ɓɫada adaēa.-

* 10:27 Deuteronomio 6:5. † 10:27 Levítico 19:18. ‡ 10:32 Levideba yōpedadaba Ācōrē de dromane carebabadjidaa. § 10:35 Paratada. Griego bedeade ɓɫ ɓɫa “dos denarios.”

11

Ăcōrēa iwidiđidebema

Mateo 6:9-15; 7:7-11

¹ Ewari aba Jesuba Ācōrēa iwidi basia. Māwānacarea idji ume nībabari abāaba nāwā iwidiſia:

–Dai Boro, daiba Ācōrēa aride iwidiđi carea jaradiada Juaġba idji ume nībabadarā jaradiada quīrāca.–

² Jesuba jarasia:

–Bārāba Ācōrēa iwidiđadade nāwā bedeadadua:

Dai Zeza bajāne ba, jūmarāba bara wayadida panāa.*

Daiba quīrā panāa bara jūmarā Boro bai carea isabe zeida. [Idjaba quīrā panāa naġ ějūānebemarāba ba quīrā bara odida bajānebemarāba obada quīrāca.]†

³ Codira ewariza daia diadua.

⁴ Daiba cadjirua opedadara quīrādoada djārāba dai biġ opedadara quīrādoabada quīrāca.

Daira idu cadjiruade baebirādua, ātebaġ cadjiruadebemada ēdra bađua.‡

⁵ Idjaba Jesuba nāwā jarasia:

–Āibērā bārānebemaba ariquetra dji biamaa wāpeda nāwā jaraisicada: “Ache, mġa paġda ūbea diadua. ⁶ Naġ diamasi abāda cawaġne mġ dede jūġsia baribaġ ne cobi carea mġa neġ ba.” ⁷ Maġne dji eda baġba nāwā panuiscada: “Ache, mġa sērādua. Mġ dede eda wābadara jūātra eroba. Daira jūma cadade đuanāa, mġ warrarāra cāi đuanāa. Maġ bērā mġa ni cārē sida poya diaġa.” ⁸ Mġa jaraya: idjia paġra diaġa ba ume dji bia bērā, ātebaġ diaya ba mġa sē ba bērā.

⁹ Mġa jaraya: ara maġ quīrāca Ācōrēa iwidi pananadua; maġne idjia bārāa diaya. Idjia diamārēā jaġ pananadua; maġne ununia. Dede eda wābadamaġba trġnadua; maġne dji eda wābadara ewaya diai carea. ¹⁰ Dji iwidi baġba edaya. Dji jaġ baġba unuya. Dji trġ ba itea dede eda wābadara ewaya ne diai carea.

¹¹ Warraba paġ iwidiđibaġde ġdji zezaba mōgarada diaica?§ Warraba beda iwidiđibaġde ġdji zezaba damada diaica? ¹² Warraba ne āmġda iwidiđibaġde ġdji zezaba drusōrēda diaica?

¹³ Bārā dji cadjiruārāba bārā warrarāa ne biada dia cawa panabaġa, ġbārā Zeza bajāne baġba idji Jaureda dji iwidi panāa diaġca?–

Jesu biġ jarapedada

Mateo 12:22-30; Marco 3:20-27

¹⁴ Ewari aba Jesuba jaida āyā jaretasia. Maġ jaiba ēberāda quīrāme cara erobasia. Jai ēdrađacarea dji ēberāra bedeasia. Maġ unusidade ēberārāba cawa crīchadaē panesidaa.

¹⁵ Baribaġ ācġaba jarasidaa:

–Jāġ Jesuba jaira āyā jaretabaria, jairā boro Beelzebúba maġ baġada diada bērā.–

¹⁶ Maġne Jesu Ācōrēneba ze ba cawaya dewarārāba idjia iwidiđisidaa ne ununacada omārēā.

¹⁷ Baribaġ Jesuba ādji crīchara cawa bada bērā nāwā jarasia:

–Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibaġa, āduba dji quinia. Ara maġ quīrāca abari dede beada djō pananibaġa dārā pananaġa. ¹⁸ Bārāba jara panāa mġa jaira Beelzebú baġadeba āyā jaretabarida. Maġ carea mġa bārā iwidiya: Satanada ara idji jairā ume djō baibaġa ġsāwā idjia poya bara dārā erobai?

¹⁹ Bārāmaārā mġa Beelzebúdeba jairāda āyā jareta ba. Māwāra bārā ēpē beaba ġcaideba jaira āyā jaretabada? Ādjirāba cawabidia bārāba āi crīcha panāda. ²⁰ Baribaġ Ācōrē baġadeba mġa jairāda āyā jareta baġaġa, Ācōrēba bārāa unubi ba idjira jūġsida bārā Boro bai carea.

²¹ Eberā mēsrā baġba djōbada necoba bio waga erobabaġa, idjia erobara ni ababa poya drađaġa. ²² Baribaġ idji cāyābara ēberā baġara bađa zepeda idjira poyabaġa, idji djōbada necora jāriya. Maġbe jūma idjia erobadara jāripeđa dji biarā ume jeđecaya.

²³ Mġare baġera mġa ume dji quīrā. Mġa ume ēberārā careba jaġa peġ baġba dji jaġa peđara ějīzoabibaria.

Jai jēda zeda

Mateo 12:43-45

²⁴ Eberā cacuadebemada ēdrađacarea jaira ějūā pōāsa ewaraga baġde ānāi carea jaġa babaria. Unuġ bērā idjiduba nāwā jarabaria: “Mġdji badamaa jēda wāya.” ²⁵ Jūēbaġde maġ ēberā sora de bia ima ba quīrāca unubaria. Ne jūma bia nūmeada unubaria. ²⁶ Maġbe siete jai

* **11:2** Bajāne ba. Griego bedeadē ācāġa cartade maġra neġa. † **11:2** Griego bedeadē ācāġa cartade beeda corchetede bara neġa. ‡ **11:4** Ātebaġ cadjiruadebemada ēdra bađua. Griego bedeadē ācāġa cartade maġra neġa. § **11:11** ġpaġ iwidiđibaġde...mōgarada diaica? Griego bedeadē ācāġa cartade maġra neġa.

idji cāyābara cadjiruara beada maļ ēberāmaa enepeda dji ēberā sode eda panebadaa. Maļ bēra dji ēberā idji naāra bada cāyābara wetara biē bebaria.-

¿Cairāda wārāda bia bea?

²⁷ Jesuba māwā jara bāde wērā ēberārā tāēna bāba jīgua jarasia:

-¡Ba toda idjaba ju dawada wērāra bio bia bāa!-

²⁸ Baribāra Jesuba jarasia:

-Maļ cāyābara Ācōrē beada ūrīnapeda ijā obadarāda biara beaa.-

Jesuba Jonānebema jarada

Mateo 12:38-42; Marco 8:12

²⁹ Ēberārā zocārā idjīmaa zebada unuside Jesuba jarasia:

-Idibema ēberārāra dji cadjīruarā. Bārāba māra bajāneba ze bāda cawadi carea quīrā panāa mā ne ununacada oīda. Baribāra mā ne ununacada oēa. Bārāba ababe Jonā māwāna quīrāca ununia. ³⁰ Jonā māwānaba Ninivedebema ēberārāra cawabisia idjira Ācōrēneba ze bāda.* Mā, Naļ Djara Edadara ara maļ quīrāca māwāya idibemarāba cawadamārēā Ācōrēneba ze bāda.

³¹ Salomoļ ewarīde Sabā druadebema borora wērā basia. Idjira drua tāmāba zesia Salomoļ necawaa ūrī carea.† Baribāra naļ ewarīde Salomoļ cāyābara dji dromaara bāda nama bāmīna bārāba ijānāē panāa. Maļ carea Ācōrēba cawa oi ewarīde maļ wērāba pirabarīpeda bārāra biē jaraya. ³² Ācōrēba cawa oi ewarīde Ninivedebemārā sida pirabarīdapeda idibemārā biē jaradīa.‡ Jonāba jarada ūrīsīdade ādjirāba cadjīruada igaradapeda Ācōrēmaa zesīdaa. Baribāra bārāba nama aba eropanāa Jonā cāyābara dji dromaara bāda. Māwāmīna ijānāca.

Daura dadji cacuadebema ībīrā

Mateo 5:15; 6:22-23

³³ Ni abāba ībīrāda coadapeda mērā nūmānāca wa epedeco droma edre bādāca. Ātebāra āta dji ībīrā bābadade nūmābadaa dji dede eda zebādarāba ānaa ununamārēā. ³⁴ Ba daura ībīrā quīrāca bāa. Maļ bērā ba dauda bia bābāra, ānaane bāa. Baribāra ba dauda biē bābāra, pāīmane bāa. ³⁵ Maļ carea bio quīrācuīta bādua. Ba ānaa quīrāca crīcha bāra pāīmanebemasicada. ³⁶ Baribāra bāda wārāda ānaane bābāra, pāīmane ni maārī bīda bāēbāra, wārā bedeara ebuda cawaya ībīrāba bio āna erōba quīrāca.-

Jesuba pariseorā biē jarada

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 20:45-47

³⁷ Jesuba māwā jaradacarea pariseo abāba idjira edosia idji ume ne code wāmārēā. Ara maļda Jesura maļ ēberā dedaa wāpeda ne coi carea chūmesia. ³⁸ Baribāra Jesu ne coi naēna jawa sagāē basia ādjia obada quīrāca. Maļ unuside pariseoba cawa crīchaē basia. ³⁹ Maļne Jesuba idjīa jarasia:

-Bārā pariseorāba tazara, epedeco sida ārābemada quīrācuīta sagābadaa, baribāra bārā sode ne jūmada awuabadaa idjaba cadjīrua sida crīchabadaa. ⁴⁰ Bārāra crīcha neē panā quīrāca panabaria. ¿Dji ārābema odaba dadji so sida oē basica? ⁴¹ Sobiadeba ne neē quēdearā bārāba eropanānebemada diadadua. Māwābāra wārāda bārāra bia sagā beadīa.

⁴² ¡Bārā pariseorā mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba menta quēduada, ruda quēduada, idjaba nēudebema sida die ewabādaza aba Ācōrēa diabadaa. Māwāmīna djārā ume jīpa odāca idjaba Ācōrēra quīrānāca. Bārāba Ācōrēa ne diabāda awara ¿cārē cārēā maļ sida odāē panā?

⁴³ ¡Bārā pariseorā mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāra judiorā dji jarebada dede ādjira dji dromār chūmebadade chūme quīrābadaa. Maļ awara purude nīnane quīrābadaa ēberārāba wayaadeba “mērā” adīda.

⁴⁴ ¡Mīā djuburi beaa Ācōrēba bārāra cawa oi bērā! Bārāra bēwārā joupēdada ējūā quīrāca beaa. § Dji boromeada neē bērā dji ārā wā duanāba adua panā bēwārāda tga panāda. Ara maļ quīrāca bārāba obadara ēberārāba ēpēbadaa baribāra ādjia adua panā maļneba cadjīrua obādada.-

⁴⁵ Maļne judiorā ley jaradiabari abāba Jesua jarasia:

-Jaradiabari, māwā jarabāra de dairā sida biē jara bāa.-

⁴⁶ Maļ carea Jesuba idjīa jarasia:

* 11:30 Jonā 3:3-4. † 11:31 1 Reye 10:1-13. ‡ 11:32 Jonā 3:1-10. § 11:44 Griego beadee ācāra cartade maļ versīcolode naļ sida bā bāa: “Pariseorā, dadjīrā ley jaradiabadarā, bārā dji biaca bearā.”

-Judiorā ley jaradiabadarā, bārāra mīā djoburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba ne poya odiē beada ēberārāa obibadaa. BaribΛΓΛ māvā odāmārēā bārāba ni maārī bida carebadācaaa.

⁴⁷⁻⁴⁸ jBārāra mīā djoburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārā drōā naēnabemarāba Ācōrēneba bedeabadarāda beasidaa. Maλbe ādji λΛbaripeḍadama bārāba λrλbemada bia quiruda obadaa. Māvā o panλneba unubibadaa bārā drōā naēnabemarāba opeḍadada bia unubadada.

⁴⁹ Maλ carea Ācōrēba idji necawaadeba nāvā jarasia: “Māneba bedeabadarāda idjaba mλa diabuedarā sida bārā israelerāmaa wābiya. Maλne λcλrλ beadīa idjaba dewararāda biē odi carea ēpēnia.” ⁵⁰⁻⁵¹ Ācōrēba idibema ēberārāra cawa oya bārā drōā naēnabemarāba jūma idjideba bedeabadarā beapeḍada carea. Māe, mλa jaraya: naλ ējūā odadeba λtaa beapeḍadarā carea Ācōrēba bārāra cawa oya; Abel beapeḍada carea, Zacaria beapeḍada carea idjaba jūma dewararā beapeḍada carea bida. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarā babue diabada caita beasidaa.*

⁵² jJudiorā ley jaradiabadarā, bārāra mīā djoburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba ēberārāa Ācōrēra idu wārāda cawabidācaaa. Bārāba adua panλa Ācōrēra wārāda sāwābλrλ bλda. Maλ awara dewararāba cawa quīrīā panλ sida bārāba idu cawabidācaaa.-

⁵³ Jesu ēdrλḍacarea pariseorāba, judiorā ley jaradiabada bida caicayaḍeba Jesua auḍuara zarea beada iwidi panesidaa. ⁵⁴ Ādjia quīrīā panasidaa Jesuba āi panuida idji biē jaradi carea.

12

Pariseorāba biē obadadebema

¹ Māvā panλne ēberāra bio zocārā ābaa powua nūmesia. Bio pēsua nūmλ bērā djārāra λa chābari duanasidaa. Maλne Jesuba naārā idji ume nībabadarāa nāvā jarasia:

-Pariseorā harina ēsābibarida quīrācuitadadua. Ādjirāra dji biaca beaa. ² Ne jūma mērā oḍara Ācōrēba cawabiya. Dadjia cawadaē panλra mērā beēa. ³ Bārāba pāimane jarapeḍadara ēberārāba λnaane jūma ūrīnia. Bārā dīguīda djārā cλwλrλ caita jarapeḍada sida abaλba de λrλba jīgua jaraya jūmarāba cawadāmārēā.-

¿Caida wayadīda panλ?

Mateo 10:26-31

⁴ Mλ dji biarā, mλa bārāa jaraya: naλ cacua beabadarāda wayarānada, ādjia beapeḍadacarea waa poya oḍaē bērā. ⁵ Mλa bārāa jaraya caidrλ wārāda wayadīda panλda. Bārāba wayadīda panλa naλ cacua beapeḍa poya dadji jaure λba uruadāa diabueida bλdrλ. Mλa wārāda jaraya idjidrλ wayadīda panλa.

⁶ Ībana zaqueda juesuma nēḍodi carea parata pichida umé diabadaa. BaribΛΓΛ Ācōrēba Ībanara jūma wagabaria. ⁷ Maλ awara Ācōrēba cawa bλa bārāba buḍara jūmasāwā eropanλda. Ācōrēba bārāra Ībana zocārā panλ cāyābara biara waga bλ bērā ne wayadiē panλa.

Jesu carea quīrā peraiē bλa

Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20

⁸ Mλa naλda jaraya: abaλba ēberārā quīrāpita mλda ĩjā bλada aibλrλ, Ācōrē nezocarā bajānebema quīrāpita mλ, Naλ Djara Edaḍaba idjira mλreana aya. ⁹ Ara maλ quīrāca abaλba ēberārā quīrāpita mλda adua bλada aibλrλ, Ācōrē nezocarā bajānebema quīrāpita mλa idjira adua bλada aya.

¹⁰ Abaλba mλ, Naλ Djara Edaḍada biē jaraibλrλ, Ācōrēba maλra quīrādoaya. BaribΛΓΛ abaλba Ācōrē Jaureda biē jaraibλrλ Ācōrēba maλra quīrādoaeā.

¹¹ Bārāda mλ ĩjā panλ carea judiorā dji jλrebada deḍaa, wa dji cawa obadarā quīrāpita, wa dji bororāmaa cawa ode edeḍibλrλ, sopuarānada sāwā beḍeadiḍa. ¹² Cawa obḍade Ācōrē Jaurebλrλ bārāa cawabiya cārēda jaradiḍa panλda.-

Ne bara bλḍebema ne jara bλ

¹³ Maλne ēberārā tāēna bλba nāvā jarasia:

-Jaradiabari, mλ djabaa jaradua dai zezaḍeba edaḍada mλa bida diamārēā.-

¹⁴ BaribΛΓΛ Jesuba idjīa jarasia:

-Ache, ¿caiba mλra bλsī bārā nēbλra cawa omārēā?-

¹⁵ Maλne idjia jūmarāa jarasia:

-jQuīrācuita beadadua! Paratada awua bearānada. Parata bara bλḍeba dadjira zocai bacaa.-

* 11:50-51 Abel. Genesi 4:3-10. Zacaria. 2 Cronica 24:17-25.

¹⁶ Mañne Jesuba ne jara ðaðeþa nãwã jaradiasia:

–Èberãda basia bio ne bara ðaða. Mañ ðeberãba ne uðara bio zausia. ¹⁷ Mañ carea nãwã crĩchasia: “¿Mla sãwã oi? Nałgara wagai carea neñ ðaa.” ¹⁸ Mañbe crĩchasia: “Nãwã oya. Mla ewada wagabari dera ðgapetapeda waibalara oya. Mama eda ne juma mla erobara wagaya. ¹⁹ Mãwãnacarea ara młdjiduba jaraya: mla waga erobara poa zocãrã droaya. Jãlbe bio necai ðaya. Młdjia quĩrã ðaða co ðaya idjaba ðasrida ðaya.”

²⁰ Baribala Ācõrëba idjia jarasia:

“¿Bara crĩcha neñ tabala! Ara nał diamasi ðara beuya. Mañbe ðaa waga erobara ¿cai itea bei?” ²¹ Abalaba nał ðjũãnebemada auðuara edaida crĩcha ðalbal, baribala Ācõrënebemada mãcua crĩchaē ðalbal, mañ quĩrãca mãwãya.–

Ācõrëba idjiderã wagabaria

Mateo 6:25-34

²² Mañ carea Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

–Bãrã sãwã beadida, codi careabemada, cacuađe jłni careabema sida jũmawãya crĩcharãnadua. ²³ Dadji zocai ðaida djico cãyãbara biara ðaa. Dadjida dadji cacuađe jłbada cãyãbara biara ðaa. ²⁴ Acladadua, ibanara ne uðacaã idjaba ewadacaa. Ne wagabada de sida odacaa. Baribala Ācõrëba ãdjira ne cobibaria. ¿Bãrã ibana cãyãbara biara ðeaēca? ²⁵ Jũmawãya crĩcha ðaðeþa ni abalada dãrãara zocai ðaa. ²⁶ Dãrãara zocai ðaēbal, ¿cãrē cãrēã codira, cacuađe jłbada sida jũmawãya crĩchabada?

²⁷ Acladadua nepõnõda sãwã waribarida. Nepõnõra trajacaa idjaba wuara cacaa. Baribala mla jaraya: dadji drõãenabema boro Salomõra bio ne bara ðadamina nepõnõ quĩrãca quĩrãwãrēã djioca basia.† ²⁸ Idi chirua mẽã unubadara nurẽma babuebadamina Ācõrëba wadibida põnõbibia. Mañ bẽrã idjia biara bãrãba jłnamãrēã diaēca? Małgara ¿sãwãerã poya ijãnaē? ²⁹ Mañ carea ababe codi careabemada, dodi careabema sida jłlarãnadua. Jũmawãya crĩcharãnadua. ³⁰ Juma małgara nał ðjũãnebemarãba jłlabadaa, baribala bãrã Zeza Ācõrëba cawa ðaa bãrãba cãrẽda erobeadiða panada. ³¹ Mañ bẽrã Ācõrëra bãrã Boroda ðadadua. Mañne idjia juma małgara diaya.–

Nebia bajãne erobaidebema

Mateo 6:19-21

³² Bãrãra cãbana panlẽmina ne waya ðearãnadua. Ācõrëba quĩrãna bẽrã bãrãra bia pe erobesia. ³³ Mañ carea bãrãba erobeadebemada nẽdobuedapeda ne neñ quedeea diadadua. Nebiada bajãne erobeadi careabala jłladadua. Bajãnebemara jõcaa. Chimia bida cocaa. Ne drabadarã bida poya dradacaa. ³⁴ Bãrãmaarã dji biara ðara soðeba awuabadaa.

Nezoca biadebema

³⁵⁻³⁶ Nezoca bia quĩrãca Ācõrëba jara ðara ijã odi carea beadadua.‡ Nezoca biaba iĩrãda coa erobabaria idji boro zebalade bia edai carea. Quima edalada ðasridaa o panamaaba zepeda dji boroba trãbalade nezoca biaba ara małda dede eda wãbadara ewaya. ³⁷ Nezocaba jłã ðaða dji boroba unune zeibal, wãrãda mañ nezocara bio bia ðaya. Mla wãrãda jaraya: ara małda idji borora nezoca quĩrãca djiopeda idji nezocara ne cobarima chumebiya ne cobo carea. ³⁸ Nezoca biaba ariquẽtra, ãsaboðode bida dji borora jłãya. Dji boroba idji jłã ðaða unune zeibal mañ nezocara bio bia ðaya.

³⁹ Nałda cawaadua: de djibariba ne drabarira sãlbe zeida cawa ðalara, cãie bacasia ni cãrē sida drabi amaaba. ⁴⁰ Ara mañ quĩrãca bãrã bida jłã beadadua. Bãrãba mł, Nał Djara Edada zeða crĩcha panane zeya.–

Nezoca umẽ pananeba ne jara ða

Mateo 24:45-51

⁴¹ Pedroba Jesua iwidiisia:

–Dai Boro, ¿małgara ðaa dairãa jara ðaca, wa jũmarãa jara ða?–

⁴² Jesuba panusia:

–Nezocaba crĩcha cawaadeba jipa o ðalbal, de djibariba idji dede ðea nezocarãa mañ nezoca jłwaeða ðaya ãdjia codira aride diamãrēã. ⁴³ Nezocaba mãwã o ðada idji boroba unune zeibal, idjira bio bia ðaya. ⁴⁴ Mla wãrãda jaraya: dji boroba juma idjia erobara mañ nezoca jłwaeða ðaya.

⁴⁵ Baribala mañ nezocaba idji sođe mł boro zeira dãrãyana aibal, waabema nezocarãda, nezoca wẽrãrã sida biē o beya, ðasrida ne cobada ewarida o beya idjaba ituaba beu nĩbaya.

* 12:25 Dãrãara zocai ðaa. Aclamaarã małba jara ðaa “drasoara waridaēa.” † 12:27 1 Rey 10:4-7, 23-25.

‡ 12:35-36 Ijã odi carea beadadua. Griego bedeađe nãwã ðal ðaa: “Cãrãra bio trãjã cobadadua.”

46 *Abeda idji boro zeida jġāē baya. Māwā bāde idji borora cawaēne zeya. Maġ nezocara bio cawa opeda dji iġānaca ume biē baya.*

47 *Nezocaba idji boroba obi bāra cawa bāda oēbāra, dji boroba maġ nezocara dji cābāyā uya.* 48 *Baribāra nezocaba adua bādeba dji boroba jara bā āi osira maġ nezocara mācuca uēa. Wārāda Ācōrēba ācāra waibāa dia bāa idji itea odāmārēā. Dji waibāara edadarāba idji itea waibāara odida panāa.-*

Jesu carea nēbāra odjaidebema

Mateo 10:34-36

49 *Māra zesia naġ ējūā cawa oi carea.* 50 *Ara nawena māwā obāra bāra bio bia bacasia.* 51 *Baribāra naārā māra bio bia mīgaida bāa.* * *Maġ carea bio sopua bābaria abā maġ ewari jūēbāra daa.* 52 *ĶMā ēberārā ābaa necai bāi carea zesida crīcha panāca? Māa jaraya maġ carea zeē bāa, ātebāra ze bāa ēberārāda ābaa bia panārānamārēā.* 53 *Namaāba āta abāri dedebemada mġ carea dji quīrūda beadiā. Juesuma panane umēbemada dewara ūbea panā ume dji quīrūda beadiā.* 54 *Dji zezada dji warra ume dji quīrūda beadiā. Dji warrada dji zeza ume dji quīrūda beadiā. Dji papada dji cau ume dji quīrūda beadiā, dji cauda dji papa ume dji quīrūda beadiā. Dji pācōrēda dji āigū ume dji quīrūda beadiā. Idjaba dji āigūra dji pācōrē ume dji quīrūda beadiā.*

Ewari sāwā baida cawa jarabada

Mateo 5:25-26; 16:1-4; Marco 8:11-13

54 *Maġ awara Jesuba ēberārā nāwā jarasia:*
 -*Bārāba jārārā pāimada āmādaū bāebariare unubādaē jarabadaa cuera zeida. Maġne wārāda cuera zebāria.* 55 *Baribāra nāūrāda ējūā pōāsa ewaraga bāareba puāsira jarabadaa ewarira bio jāwārā bāida.* † *Maġne ewarira wārāda jāwārā bāria.* 56 *Bārā dji biaca bēarāba ewari quīrāra cawa panāmīna Ācōrēba naġ ewaride o bāra cawadāca.*

57 *Bārāba Ķsāwāerā poya cawadaca cārēda jipa bāda?* 58 *Bā dji quīrūba bāda ēberārā cawa obarimāa edeibāra, wābādaē jūma odua ibiadi carea. Māwā oēbāra idjia bāra dji cawa obari jāwāde bāya. Maġbe dji cawa obariba bāra dji zāraa jidabiya preso bāmārēā.* 59 *Māa jaraya: bāra jāmabemada ēdāēa abā bāa diaida bā parata jūma diabāra daa.-*

13

Ācōrēmaa zedaēbāra beudiā

1 *Māwā panane ēberārāba Jesua jarasidaa ācāra Galileadebemarāba animarā Ācōrēa babue dia panane Pilatoba ādjirāra quenabisida.* 2 *Maġ carea Jesuba jarasia:*

-*Maġ ēberārāra bia mīga beupedada bēra Ķbārāba crīcha panāca ādjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Galileadebemarāba obada cāyābara?* 3 *Māa jaraya: māwāēa. Baribāra bārāba cadjirua obadara igarādapeda Ācōrēmaa zedaēbāra bārā sida beudiā.* 4 *Silodeē de āta drasoā bāda dieciocho ēberārā ārā bāeside jūma beusidaa. Māwā beupedada bēra Ķbārāba crīcha panāca ādjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Jerusaleāne beaba obada cāyābara?* 5 *Māa jaraya: māwāēa. Baribāra bārāba cadjirua obadara igarādapeda Ācōrēmaa zedaēbāra, bārā sida beudiā.-*

Higojō zaucadebema ne jara bā

6 *Maġbe ne jara bādeba Jesuba ādjirāra nāwā jaradisia:*
 -*Ēberārā idji nēude higojō bacurua erobasia. Ewari abā maġ bacuru zau bā cawaya acāde wāsia baribāra zauē basia.* 7 *Maġ carea djibariba idji nēu wagabarīa nāwā jarasia: “Naġ bacuru zau bā cawaya nābā poa ūbea acāde ze bāa baribāra zaucaā. Maġ bēra biara bāa tutabueida. Ķcārē cārēā bacuru zaucada erobāi?”*

8 *Baribāra dji nēu wagabarīa jarasia: “Mġ boro, biara bāa poa aba jānida. Māa dji carrade egorora bogajupeda ne bāya. Āībērā maġba zauisicada.* 9 *Za zei poade zausira idu bāya. Zauēbāra tutabueya.”-*

Ānāūbada ewaride Jesuba wērā biabiā

10 *Ānāūbada ewaride Jesuba judiorā dji jārebada dede jaradia basia.* 11 *Mama wērāda basia. Maġ wērāra dieciocho poa jāiba ējūrēā erobasia. Maġ bēra poya jipa jīrūca basia.* 12 *Jesuba idji unuside caita trāpeda nāwā jarasia:*

-*Wērā, bā cacua biē bādebemada biadua.-*

§ 12:49 Griego bedeadē nāwā bā bāa: “Māra zesia tāba uruada naġ ējūānaa batabuei carea.” * 12:50 Māra bio bia mīgaida bāa. Griego bedeadē nāwā bā bāa: “Māra wādī borocueida bāa.” † 12:55 Ējūā pōāsa ewaraga bāareba. Griego bedeadē bā bāa: “Surdeba.”

¹³ Māwā jarapeda Jesuba idji jΛwara λrλ ɓasia. Ara maλda wērāra jipa λta nūmepeda Ācōrēa bia jarasia. ¹⁴ BaribΛrΛ Jesuba λnāūbada ewaride biabida bēra dji jΛrebada dedebema borora quīrūsia. Maλne jūmarāa nāwā jarasia:

-λnāūbada ewari awara sei ewarida eropanΛa trajadi carea. Maλga ewaridebΛrΛ zedadua bārāra biabidamārēa. BaribΛrΛ λnāūbada ewaridera zerānadua.-

¹⁵ Maλ carea Jesuba jarasia:

-jBārāba jaradiabada quīrāca odacaa! ζλnāūbada ewaride bārā pacada wa burroda ēranapeda baido dode ededacaca? ¹⁶ Māwā baibΛrΛ ζbiē ɓaca naλ wērāra, diauruba dieciocho poa biē erobadadebemada λnāūbada ewaride biabida? ζIdji sida Abrahāλneba yōnaēca?-

¹⁷ Jesuba maλ jaraside idji biē jara panΛra bio perasidaa, baribΛrΛ idjia ne bia o ɓa carea purura bio ɓΛsrīda panasidaa.

Mostaza tadebema ne jara ɓa

Mateo 13:31-32; Marco 4:30-32

¹⁸ Maλbe Jesuba jarasia:

-Ācōrēba ēberārā pe erobΛra ζcārē quīrāca ɓa? ¹⁹ Mostaza ta quīrāca ɓΛa. Ēberāba maλ tada idji ējūāne úsia. Tunupeda warisia aba bacuru waitabe nūmebΛrΛdaa. Maλ bēra ībanara dji jΛwatede de ocuade zesidaa.-

Paλ ēsābaridebema ne jara ɓa

Mateo 13:33

²⁰ Maλ awara jarasia:

-Ācōrēba ēberārā pe erobΛra ζcārē quīrāca ɓa? ²¹ Paλ ēsābari quīrāca ɓΛa. Maλ paλ ēsābarira wērāba maārī edapeda harina waibΛade abuesia. Maλbe bio puerapeda chūmΛsia aba jūma ēsābΛrΛdaa.-

Eda wābada pēsua ɓa

Mateo 7:13-14, 21-23

²² Jerusaleλnaa wābΛrΛde Jesuba puru waibΛade, puru zaquede bida jaradisia. ²³ Maλne abaΛba idjia iwīdisia:

-Mλ Boro, ζĀcōrēba zocārāēbe ēdrΛ edaica?-

Jesuba panusia:

²⁴ -Ne jūma odadua dji eda wābada pēsua ɓΛde eda wāni carea. Wārāda eda wāni carea ɓeara zocārā panΛa baribΛrΛ poya jūma eda wānaēa. ²⁵ De djiabariba dji eda wābadara jūātrΛ nūmΛnacarea dji dajada panΛba ewamārēa nāwā trλ jaradia: “Dai boro, dai boro, ewadua.” BaribΛrΛ de djiabariba panuya: “Mλa bārāra unucaa idjaba sāmabemada adua ɓΛa.” ²⁶ Dji dajada panΛba nāwā jaraēia: “Dairāra ɓa ume ābaa ne cosidaa, idjaba ɓΛa dai purude jaradia nībaside arima panasidaa.” ²⁷ Maλne idjia bārāa jaraya: “Mλa bārāra unucaa idjaba sāmabemada adua ɓΛa. Cadjirua obadarā, āyā wānadua.”

²⁸ Bārā dji dajada ɓeara aujā panania idjaba puaba quida īchia panania. Abrahāλda, Isada, Jacoboda idjaba Ācōrēneba bedebadarā sida Ācōrē purude ununia, baribΛrΛ bārāda Ācōrēba idu edaa wābiēa. ²⁹ Maλ ewaride drua āibemarāda λmādau odjabariareba, λmādau ɓaebariareba, jΛwa acΛareba, jΛwa aradeba bida zedia. Maλgrāra Ācōrē purude ne co chūpanania. ³⁰ Maλne dji jūrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jūrūarebemada beadia.-*

Jesu Jerusaleλ carea sopuada

Mateo 23:37-39

³¹ Maλ ewaride λcΛrΛ pariseorāda zedapeda Jesua jarasidaa:

-Namabemada isabe wādua. Herodeba ɓΛra bea quīrā ɓΛa.-†

³² Maλne Jesuba ādjia jarasia:

-Jāl ēberā usa pā quīrāca ɓΛa nāwā jaraē wānadua:‡ “Nane, nu bida mλa cacua biē ɓeara, jai bara bea sida biabicuaya. Mλa oida ɓara ewari ūbeade jūma o erobaya.” ³³ BaribΛrΛ idi, nu, nu nurēma bida ode nībaya Jerusaleλne jūēi carea. Ācōrēneba bedebadarāda Jerusaleλne beabada bēra mama wāida ɓΛa.

³⁴ jJerusaleλ, Jerusaleλ, bārāba Ācōrēneba bedebadarāda beabadaa! jĀcōrēba diabuedarā sida mōgaraba tabari beabadaa! Mλa ɓarima zocārā bārāra ābaa pe eda quīrā basia eterre wērāba idji warrārā i edre edabari quīrāca. Māwāmīna bārāba quīrānaē basia. ³⁵ Maλ carea

* **13:30** Dji jūrūarebema abΛrΛde judiorāda jara ɓΛa. Dji nabemarā abΛrΛde judiorāda jara ɓΛa. † **13:31** Maλ Herodera Antipa trλ jarabadjidaa. ‡ **13:32** Jāl ēberā usa pā quīrāca ɓΛa. Crīchada ūbea dia ɓΛa: ēberā crīcha cawa ɓΛda, ēberā cadrΛa ɓΛda, wa ēberā sirīē ɓΛda.

Ācōrēra waa bārā ume bāēa. Bārāba mīra waa ununaēa aba māl bia edabadaā. Maā ewaride nāwā jaradia: “jBio bia bāa dadji Ācōrē trāneba zebalaga!”-

14

Jesuba ēberā ogoro bā biabida

¹ Ānāubada ewaride Jesura pariseo dji droma dede ne code wāsia. Maāne dewara pariseorāba bio aca panasidaa idjia biē oi cawaya. ² Jesu caita ēberā ogoro bāda basia.

³ Jesuba judiorā ley jaradiabadarā, pariseorāa biēa nāwā iwīdisia:

-ĶBārāmaa bia bāca ānāubada ewaride cacua biē beara biabida?-

⁴ Baribāra ādjirāba ni cārē sida jaradaē basia. Maā carea Jesuba dji cacua biē bāra jidapeda biabipeda digūdaa wābisia. ⁵ Maābe Jesuba ādjia jarasia:

-Ānāubada ewaride bārā warrada wa pacada baido juebada uriade baesira Ķara maāda errebari ēdra edadaēca?*-

⁶ Baribāra ādjirāba ni cārē sida panunaē basia.

Edaara baidebema

⁷ Jesuba unusia ne code zepedarāda bugue dji droma bea careabemane chūmebadada. Maā carea Jesuba ne jara bādeba ādjia nāwā jarasia:

⁸ -Ēberāba quima edabāraē bāa bāsrīda ne code wāmārēā jaraibāra, dji droma chūmebadama chūmerādua. Āibērā bā cāyābara dji dromaara bāda jūēisicada. ⁹ Māwāra djibariba bāa jaraya: “Āyā wādua. Za bā ēberāda nama chūmeya.” Māwā obāraēde bāra bio quīrā peraya dji edaara bea ume chūmei bērā.

¹⁰ Maā bērā bāda edodibāra dji edaara beama chūmedua. Māwāra bā edodaba unubāraēde nocodaa trāpeda jaraya: “Zedua, nama dji dromarā ume chūmedua.” Māwā bā edodaba jūma dji chūmea quīrāpita bāra dji dromada unubiya. ¹¹ Bariduada dji dromaara bā quīrā bābāra Ācōrēba edaara bāya. Abāba ara idjida edaara bāibāra Ācōrēba dji dromaara bāya.-

¹² Maābe Jesuba idji eodaa nāwā jarasia:

-Bāa ēberā ne code trābāraēde bā dji biarāda, bā djabarāda, bā ēberārā sida trārādua. Ne bāra bea bā caita panabada sida trārādua. Ādjirāda trāibāra dewara ewaride ādjia ēberārā trābadade bā sida trānia. Māwā bāa odabari ne edaya. ¹³ Maā bērā bāa ēberārā trābāraēde biara dji ne neē beada, dji nācanāca beada, jirū biē beada, dauberrea bea sida trācuadua. ¹⁴ Māwābāra wārāda bāra bio bia bāya. Ādjia ni cārē sida bāa poya diadaē bērā, dji jipa bea ārēbabāda ewaride Ācōrēba bāa nebiada diaya.-

Ne cobada waibādeba ne jara bā

Mateo 22:1-10

¹⁵ Jesu ume chūpanāba maā ūrīsidade abāba jarasia:

-Ācōrē purude ne cobāda ēberāra bio bia beadia.-

¹⁶ Maā carea Jesuba idjia jarasia:

-Ewari aba ēberāba ābaa ne codi waibāda obāra bērā zocārā jarasia ābaa ne codida.

¹⁷ Djico wibodode djibariba idji nezocaa nāwā jarade wābisia: “Zedua, djicora wisia.”

¹⁸ Baribāra ēberārāba wāna amaaba jarasidaa jawa tābāra panāda. Abāba jarasia: “Aretewa māa ējūāda nēdosia. Maāda acāde wāida bā bērā poya wāēa. Mā djuburia maā carea biē crīcharādua.” ¹⁹ Dewaraba jarasia: “Māa aretewa pacada die nēdoda bērā poya wāēa. Maā pacada acāde wābāra wārāda bia bea cawaya. Mā djuburia maā carea biē crīcharādua.” ²⁰ Maāne dewaraba jarasia: “Māra aretewa quima edada bērā poya wāēa.”

²¹ Dji nezocara jēda wāpeda ādjia jarapedadara de djibarā jarasia. Maā carea djibarira bio quīrūpeda idji nezocaa jarasia: “Puruāda isabe wādua. Maābe dji ne neē beada, dji jirū biē beada, dji dauberrea beada, dji nācanāca bea sida jūma zebicuada.”

²² Dji nezocaba māwā odacarea jarasia: “Bāa jaraēa quīrāca māa osia, māwāmīna wādi dera bari cobāa.”

²³ Maā carea de djibariba idji nezocaa waya jarasia: “Puru jīga o beaza wādua. Ēberārāda unusira isabe zebicuada mā dera bio bira cobemārēā. ²⁴ Māa jaraya: māa naārā trācuadarāba māa waibāda djubiāra ni maārī biēa codaēa.”-

Jesu ēpēira zarea bāa

Mateo 10:37-38

²⁵ Ēberārāda Jesu caidu zocārā nībabadjidaa. Maā carea Jesuba ādjimaa acāpeda nāwā jarasia:

* 14:5 Warra. Griego bedeaēde ācaā cartade “burro” bā bāa.

²⁶ –Abaaba m̄da ēpē quīrīā b̄abara, naārā bio crīchaida b̄a. Idji djibarirāda, quimada, warrarāda, djabarāda, djabawērārāda, wa idji zocai baida m̄ cāyābara biara quīrīā b̄abara, poya m̄ ume nībaēa. ²⁷ Bia mīga bai carea b̄ābara, poya m̄ ume nībaēa.†

²⁸ Abaaba de waibada o quīrīā b̄abara, naārā quīrācuita crīchaida b̄a idjia erob̄a parataba jūma pārāi cawaya. ²⁹ Āibērā de jīrū joudacarea cawaisicada poya pārāēda. Dewararāba māl ununapeda nāwā ipida jaradīa: ³⁰ “Jāāl acheba aba poya oī quīrāca naā dera jāwā jawa osica?”

³¹ Abaā druadebema boroba sordaorāda die mil erob̄abara, mālne dewara druadebema boroda veinte mil sordaorā bara idji ume djōne zeibara, djōni naēna ĳidjia quīrācuita crīchaēca poyai cawaya? ³² Idjia poyaēda cawasira dewarabema wađi tam̄ b̄ade ĳacara diabueca idji ume bedeađe wānamārēā?

³³ Ara māl quīrāca m̄l ēpēni naēna bārāba bio crīchadapeda ne jūma igaradī carea beadaēbara m̄l ume poya nībadaēa.

Tāda caya jōibara

Mateo 5:13; Marco 9:50

³⁴ Wārāda tāra bio bia b̄a, baribara caya jōibara ĳsāwā wayacusa caya bei? ³⁵ Māl tāra egorode jīāpoi carea ni animarā ācaca āl̄ b̄ai carea abeda biē b̄a. Biara b̄a batabueđida. ĳDji cawara bara b̄a quīrācuita ūrīdua-

15

Oveja aduadadebema ne jara b̄a

Mateo 18:10-14

¹ Ewari aba Romanebema boro itea parata jara pebadarāda, cadjirua obadarā sida Jesuba jaradīa b̄a ūrīni carea zesidāa. ² Māl carea pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā biđa idjira nāwā biē jarasidāa:

–Idjia cadjirua obadarāda bia edapeda ādji ume ne cobaria.–

³ Māl carea Jesuba ādjiā ne jara b̄adeba nāwā jarasia:

⁴ –Abaaba cien oveja erob̄adebemada aba aduabara ĳsāwā oi? ĳDji 99 panara ējūā ewaraga b̄ade amepeda dji aduadada jarađe wāēca aba unubarađaa? ⁵⁻⁶ Unusira idji equiade edapeda bio b̄asridāa diguidāa edeya. Mālbe idji dji biarāra, idji caita panabadarā sida tr̄acuapeda jaraya: “Bārāra m̄l ume b̄asridadada. M̄l oveja aduadara unusia.”

⁷ Ara māl quīrāca m̄lā bārāa jaraya: 99 jipa bea carea bajānebemarā b̄asridabadamīna, biara b̄asridabadaa ēberā aba cadjirua obarida Ācōrēmaa zebarađe.–

Parata torro aduada

⁸ Wērāba parata torro die erob̄adebemada aba aduabara, ĳibīrā coapeda idji dera bio imaēca aba dji parata unubarađaa? ⁹ Unusira idji dji biarāra, idji caita panabadarā sida tr̄acuapeda jaraya: “Zedadua, m̄l ume b̄asridadada. M̄l parata aduadara unusia.” ¹⁰ M̄lā jaraya ara māl quīrāca cadjirua obarida aba Ācōrēmaa zebarađe Ācōrēba bajānebema nezocarā ume bio b̄asridabadaa.

Warra cadjiruade nībaadebema ne jara b̄a

¹¹ Māl awara Jesuba jarasia:

–Ēberāda basia. Māl ēberāba warrada umé erobasia. ¹² Ewari aba dji tēābemaba dji zezaa jarasia: “Zeza, b̄a erob̄adebema m̄lā edaida b̄ara m̄lā diadua.” Māl carea dji zezaba erob̄ara ādjiza diasia. ¹³ Dārāēne dji tēābemaba edadara jūma nēdobuepeda tam̄ dewara druadaa wāsia. Mama ne jūma cadjiruada o basia aba dji parata jōbarađaa.

¹⁴ Ni cārē sida neē bedacarea māl druade jarraba waibada zesia. Māl bērā warrara bio jara babadjiā. ¹⁵ Māl carea idjira māl druadebema ne bara b̄a ēberāmaa traju jarađe wāsia. Mālaba chinada idjiā wagabisia. ¹⁶ Bio jara b̄ada bērā chinaba co panabemada idjia biđa o quīrīā babadjiā. Māwāmīna ni ababa idjiā diađaca basia ne comārēā.

¹⁷ Mālbe cawasia biē oda bērā māwā b̄ada. Mālne ara idjiduba jarasia: “M̄l zeza itea trajabadarā bio ne cobadaa mālne m̄lra nama jarrababa beubōda. ¹⁸ Biara b̄a ara nawena idjimaā wāida. Jūēnacarea m̄lā idjiā jaraya: Zeza, wārāda m̄lā Ācōrē quīrāpita, b̄a quīrāpita biđa cadjiruada osia. ¹⁹ Māl bērā biara b̄a m̄lra waa b̄a warraada aēda. Ātebala m̄lra ba nezocada b̄ada.” ²⁰ Ara mālā dji zezamaā wāsia.

Dji zezaba idjira tam̄ zebarađada unusia. Mīā djuburi unupeđada idjimaā pira wāsia. Idjira b̄alapeda uridarrade isōsia. ²¹ Mālne dji warraba jarasia: “Zeza, wārāda m̄lā Ācōrē

† **14:27** M̄l carea bia mīga bai carea b̄ābara. Griego bedeađe nāwā b̄a b̄a: “Abaaba idji crura atau edeēbara.”

quĩrãpita, b̃a quĩrãpita bida cadjiruada osia. Maĩ bẽrã biara b̃a m̃ara waa b̃a warraada aẽda.”²² Barib̃a dji zezaba idji nezocarãa jarasia:

“Dji biyaara quiruda edadapeda idjia j̃lbidadua. Idji j̃awade sortijada j̃lbidadua. Maĩ awara j̃rũne j̃abada sida j̃lbidadua.²³⁻²⁴ Maĩbe paca zaque boreguea b̃ada beadadua ne codi carea. j̃b̃asridada odia! M̃a warrara beu badada r̃ẽbasia; adua badada dadjirãba waya unusidãa.” Maĩbe bio b̃asrida duanasidãa.

²⁵ Maĩne dji djaba nabemara traja badada diguidãa zeb̃a basia. De caita j̃ũeb̃a de ur̃isia chiru zá panlada idjaba cari duanlada.²⁶ Maĩ carea nezoca aba tr̃ãpeda iwidisia cãrẽ cãrẽã mãwã o panl cawaya.²⁷ Dji nezocaba jarasia: “B̃a zezaba paca zaque boreguea b̃ada beabisia b̃a djabada jẽda bia zeda bẽrã.”

²⁸ Maĩ ur̃iside quĩrũpeda dji dede eda wã quĩrãẽ basia. Mãwã b̃ade dji zezara idjimaa wãpeda bedea djuburiasia eda wãmãrẽã.²⁹ Maĩne dji warra nabemaba dji zezaa jarasia: “Ewari ze nũmaza m̃ara b̃a itea bio trajabaria. B̃a jarab̃a jũma o babaria. Mãwãmãna wadibida b̃a chiwatu zaquada aba bida mãa diacaa m̃a dji biarã ume ãbaa b̃asrida ne codi carea.³⁰ Barib̃a badji warraba b̃a paratara wẽrãrã audua bea ume jũma cosia. Maĩbe b̃ama zeb̃a b̃a idji itea paca zaque boreguea b̃ada beabisia ãbaa b̃asrida ne codi carea.”

³¹ Maĩne dji zezaba jarasia: “Warra, b̃ara ewariza m̃a ume babaria. Jũma mãa erob̃ara b̃ara.³² Barib̃a bia b̃a b̃a djaba waya dadjimaa zeb̃a carea b̃asridada odida. Idjira beu badada r̃ẽbasia; adua badada dadjirãba waya unusidãa.”-

16

Parata cawa obaridebema ne jara b̃a

¹ Jesuba idji ume nĩbabarãã mãwã jarasia:

-Èberã bio bara b̃aba nezoca dji dromada erob̃asia. Maĩne ãcãrãba dji boroo jarasidãa maĩ nezocaba idji paratara ãi o b̃ada.² Maĩ carea dji boroba idjira tr̃ãpeda mãwã quẽãsia: “B̃a mã parata ãi o b̃ara mã ur̃isia. B̃a sãwã odara cartade acãbidua. Mãa b̃ara b̃atabueya.”

³ Maĩ ur̃iside nezocaba ara idjiduba jarasia: “M̃a boroo mãra b̃atabueb̃ara. j̃ãlbe mã sãwã oi? M̃ara traju zarea oi carea l̃b̃aẽ b̃a; maĩ awara bio pera b̃aya djãrãã ne iwidi carea.⁴ Mãa cawa b̃a sãwã oida m̃a wã naẽna. Mãwãra dewararãba mãra ãdji dede bia edadia.”

⁵ Ara mãda idji boroo diadi bara beada aba aba tr̃ãcuasia. Dji naãrãbema iwidisia: “¿B̃a jũmasãwã mã boroo diaida b̃a?”⁶ Maĩba panusia: “Mãa olivo dragada mil galoã diaida b̃a.”* Maĩne nezocaba jarasia: “Mãẽteara isabe chũmepeda b̃a cartade b̃ã b̃ara quĩrã awara odua. B̃ada b̃a quinientobe diaida b̃ada.”

⁷ Maĩbe dewaraa iwidisia: “¿B̃a jũmasãwã diaida b̃a?” Maĩba panusia: “Mãa trigoda cien ã diaida b̃a.”† Nezocaba jarasia: “B̃a cartade b̃ã b̃ara quĩrã awara odua. B̃ada b̃a ochentabe diaida b̃ada.”

⁸ Nezoca cadjiruaba mãwã oda carea dji boroba jarasia idjira cr̃icha cawa b̃ada. Wãrãda ãcõrẽ èberãrã cãyãbara naĩ èjũãnebemarãba ne edadi carea ãdji abaricarã ume biara cr̃icha cawaãdeba obadaa.‡⁹ Ara mã quĩrãca mãã bãrãã jaraya: naĩ èjũãnebema paratãba zocãrã èberãrãda carebadadua. Mãwã bãrã dji biarãda zocãrã eropanania. Maĩbe bãrã beub̃adade bajãne bia edadia.§

¹⁰ Abãba mãrĩ erob̃ada bia o cawa b̃ab̃a, waib̃a erob̃a sida bia o cawa b̃aya. Idjaba mãrĩ erob̃ada bia ocab̃a, waib̃a erob̃a sida bia oca b̃aya.¹¹ Ara mã quĩrãca bãrãba naĩ èjũãnebema nebiada jipa odaeb̃a j̃ãcõrẽba bajãnebema nebiada bãrãã diaica?¹² Idjaba ãcõrẽba naĩ èjũãne diadada bãrãba jipa odaeb̃a j̃idjia bãrã itea bajãne erob̃ara diaica?*

¹³ Nĩ abã nezocaba poya idji boroda umẽ erob̃aẽa. Umẽ erob̃ab̃a abã biara quĩrãya. Abã èpẽya maĩne dewarabemara igaraya. Ara mã quĩrãca ne bara b̃a awua b̃aba poya ãcõrẽda èpẽã.-

¹⁴ Jesuba jara b̃ara pariseorãba jũma ur̃i duanasidãa. ãdjirãra parata awua bea bẽrã isudapeda ipidãsidãa.¹⁵ Maĩne Jesuba ãdjirãa jarasia:

* **16:6** Mil galoã. Griego bedeadẽ b̃ã b̃a “cien barril.” Maĩ jẽda diai carea mil ewari trajaida basia. † **16:7** Cien ã. Maĩ jẽda diai carea 2500 ewari trajaida basia. ‡ **16:8** ãcõrẽ èberãrã. Griego bedeadẽ b̃ã b̃a “ãnaanebema warrãrã.” § **16:9** Bãrã beub̃adade. Griego bedeadẽ b̃ã b̃a: “Bãrã parata jõb̃adade.” Bajãne bia edadia. Maĩba ãibẽrã jara b̃a: “ãcõrẽba bãrãã bajãne bia edaya.” * **16:12** Griego bedeadẽ mãwã b̃ã b̃a: “Bãrãba djãrãneda aride odaeb̃a, ¿caiba bãrãã ne diai?”

-Bārāra dewarārā quīrāpita ēberā bia quīrāca panabadaa. Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba cawa **ΒΛ** bārāra wārāda sāvā beada. Ēberārāba bia unubadara Ācōrēba bia unucaa.

Ācōrē purudebema

¹⁶ Juāl zeī naēna Ācōrēba Moisea diada leyda, Ācōrēneba bedeabadarāba **ΒΛ**pedada sida dadjirāba eropanāsidaa. Mama_{ΛΒ} **Λ**taa daiiba bedea bia Ācōrē purudebemada jaradia pan_{ΛΛ}. Wārāda ēberārāba ne jūmada o pan_{ΛΛ} Ācōrē purudebemarāda beadi carea. ¹⁷ Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba diada leyra ni maārī bida jōéa. Bajāda idjaba na_Λ ējūā sida jōichaara **ΒΛ**.

*Jesuba mīā amaira biē **ΒΛ**ada ada*

Mateo 19:1-12; Marco 10:1-12

¹⁸ Ēberāba idji quimada amapeda dewara wērāda edaib_{ΛΓΛ} daunema **ΒΛ**. Idjia amana wērāda dewara umaquīrāba edaib_{ΛΓΛ} ma_Λ umaquīrā sida daunema **ΒΛ**.

Lazaro idjaba ēberā bio bara bada

¹⁹ Ēberāda bāsia bio bara **ΒΛ**da. Idjira ewariza wua pursupursuaba idjaba dji biara **ΒΛ** lino caḁaba djiobadjia. Ma_Λ awara ne cobada dromada ewariza obadjia. Ma_Λ ēberāra na_Λ ējūāne bio bia bāsia. ²⁰ Ma_Λne ēberā ne neē quiru Lazaro abadada bāsia. Lazarora ne bara **ΒΛ** dede eda wābadama egode **Β**abadjia. Idjira bio chādaida bāsia. ²¹ Idjia ne bara **ΒΛ** ne cobadaēba jurrudada co quīrā babadjia. Ma_Λne usaba zedapeda idji chādara senebadjidāa.

²² Māwā pan_Λne dji ne neē queraḁara jaidasia. Ara ma_Λda bajānebema nezocarāba idjira Abraha_Λ **ΒΛ**maa edesidaa. Māwānacarea dji ne bara **ΒΛ** sida jaidasia. Ma_Λbe idjira t_Λbarisidaa.

²³ T_Λ**ΒΛ** uruade bia mīga **ΒΛ**de ne bara badaba Abraha_Λda, Lazaro ume ābaa pan_Λda t_Λmaba unusia.[†] ²⁴ Ma_Λ carea jīgua jarasia: “Zeza Abraha_Λ, m_Λ quīrā djuburia Lazarora diabuedua. Idji j_Λwa jīwīnīra baidoba begueapeda m_Λ quīrāme begueade zebidua. Na_Λ t_Λ**ΒΛ** uruade māra bio bia mīga **ΒΛ**.” ²⁵ Barib_{ΛΓΛ} Abraha_Λba panusia: “Poya diabueēa. Warra, quīrānebadua **ΒΛ** zocai bāsīde ne jūmane bia bāsīda, barib_{ΛΓΛ} Lazarora biē bāsia. Idira Lazarora necai **ΒΛ**aa, ma_Λne b_Λra bio bia mīga **ΒΛ**aa.” ²⁶ Ma_Λ awara uria dau care **ΒΛ**da dadjirā ēsi **ΒΛ**aa. Ma_Λ bērā **ΒΛ**maa wā quīrā bea sida poya wānaēa. Idjaba jāma_Λba ni ab_Λada poya daimaa zedaēa.”

²⁷⁻²⁸ Ma_Λne ne bara badaba jarasia: “Zeza Abraha_Λ, māēteara m_Λ quīrā djuburia Lazarora m_Λ zeza diguidaa diabuedua m_Λ djabarā juesuma pan_Λda jaramārēā nama sāvā **ΒΛ**da. M_Λaa quīrāē **ΒΛ**aa ādjirā sida nama bia mīga_Λde zedīda.” ²⁹ Barib_{ΛΓΛ} Abraha_Λba idjīa jarasia: “Ācōrēba Moisea diada leyda, Ācōrēneba bedeabadarāba **ΒΛ**pedada sida ādjirāba eropan_{ΛΛ}. Ma_Λd_Λra i_Λjanīda pan_{ΛΛ}.” ³⁰ Ma_Λne dji ēberāba panusia: “Zeza Abraha_Λ, ma_Λga carea i_Λjanaēa. Barib_{ΛΓΛ} ab_{ΛΛ} beudada **Λ**rēbapeda ādjīmaa jarade wāib_{ΛΓΛ}, ādjia cadjiruara igaraḁapeda i_Λjanīa.” ³¹ Barib_{ΛΓΛ} Abraha_Λba jarasia: “Ācōrēba Moisea diada leyra, Ācōrēneba bedeabadarāba **ΒΛ**pedada sida i_Λjanaēb_{ΛΓΛ}, beuda **Λ**rēbadaba jarab_{ΛΓΛ} sida i_Λjanaēa.”-

17

Ācōrēba cadjirua obadarā cawa oya

Mateo 18:6-7, 21-22; Marco 9:42

¹ Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

-Ēberā cadjiruade baebibadara baraa. Ma_Λra ewariza māwā baya barib_{ΛΓΛ} ne cadjirua obibari ēberāda mīā djuburi **ΒΛ**aa. ² Bariduaba dji dromaē queḁeada cadjiruade baebib_{ΛΓΛ}, Ācōrēba ma_Λ ēberāra bio cawa oya. Ma_Λ cawa oira bio zarea bai bērā biara **ΒΛ**aa ma_Λ ēberā ochirude yuda j_Λnapeda pusade batabuedīda.

³ Ma_Λ bērā quīrācuita beadadua. **ΒΛ** djababa **ΒΛ**da biē oib_{ΛΓΛ}, idjira queēdua. Idjia biē oḁada igaraib_{ΛΓΛ} ma_Λ oḁara quīrādoadua. ⁴ Abari ewariē idjia bada barima siete biē oib_{ΛΓΛ}, ma_Λbe barima siete **ΒΛ**maa wāpeda m_Λa biē oḁara quīrādoadua_Λ aib_{ΛΓΛ}, idjia oḁara quīrādoadua.-

Daia biara i_Λābidua

⁵ Ma_Λne Jesuba edadarāba idjīa jarasīdaa:

-Daira carebadua biara i_Λāni carea.-

⁶ Jesuba jarasia:

-Mostaza ta djuburi quiru quīrāca bārāba maārī bida i_Λā pan_Λbara, za **ΒΛ** bacurua **ΒΛ** carrara eūtapeda pusade baḁe wāduada ab_Λḁade ara ma_Λda bacuruba bārā beḁeara i_Λācasia.

[†] **16:23** T_Λ**ΒΛ** urua. Griego beḁeade b_Λ **ΒΛ**aa “Hades.”

Nezocaba oida ba

⁷ Ba nezocada êjũâne traja bapeda wa oveja waga bapeda zedacarea çbaa idjía jaraica “chũmedua ne comãrêã”? ⁸ Mãwã jaraëa. Ætebãra jaraya: “Ara nawena ne djudua. Maãbe djiopeda mĩmaa enedua coi carea. Maãbebaãra baãra ne coida baãa.” ⁹ Baãa jaradara ba nezocaba oda bẽrã çbaa idjía bia baãada aica? Mãwã oëa idjía oida baãra oda bẽrã. ¹⁰ Ara maã quĩrãca bãrãba oðida panãra jũma osidãra nãwã jaradida panãa: “Daira dji nezoca edaara quedeaa; ababe daiba oðida panãra osidãa.”-

Die êberãrã aida bara beada

¹¹ Mãwãnacarea Jesura Galileadeba Jerusaleãnaa wãsia. Wãbaãra de Samaria druade jũene wãsia. ¹² Puru zaquede jũebaãra die êberã aida bara beada idjĩmaa zesidãa. Baribaãra caita jũenaë basia. ¹³ Jesua nãwã jĩgua biasidãa:

-jJaradiabari, Jesu, dairãra quĩrã djuburiadua!-

¹⁴ Jesuba ãdji unuside nãwã jarasia:

-Sacerdoterãmaa wãnadua bãrã biapedadara acãdamãrêã.-*

Ara maãda ãdjira wãbaãrasidãa. Wãbaãdãde abeda biacuasidãa. ¹⁵ Maã unuside aba Æcõrẽa jĩgua bia bedea baãda Jesumaa jẽda zesia. ¹⁶ Egode barru cobepeda Jesua bio bia baãada asia idji biabiãda carea. Maã êberãra Samariadebema basia. ¹⁷ Jesuba idjía iwĩdisia:

-çDji biapedadara die panãrãca? Waabema nuevera çsãma panã? ¹⁸ Naã judioë awara çni abaãda Æcõrẽa bia bedeade jẽda zeë basica?-

¹⁹ Maãne Jesuba dji êberãa jarasia:

-Pirabaripeda necai wãdua. Baã wãrãda jũãna bẽrã biasia.-†

Æcõrẽ jũmarã Boro baidebema

Mateo 24:23-28, 36-41

²⁰ Pariseorãba Jesua iwĩdisidãa:

-çÆcõrẽ jũmarã Boro bebaãra da sããbe ununi?-

Maãne Jesuba panusia:

-Æcõrẽ jũmarã boro bebaãra de ni cãrẽ sida ununaëa. ²¹ Maã bẽrã poya jaradaëa: “Dadjirã Borora nama baãa” wa “awuã baãa.” Ætebaãra Æcõrẽra êberãrã sodebaãra dji boroda bebaria.-‡

²² Maãbe Jesuba idji ume nĩbabadarã nãwã jarasia:

-Ewari zareada zeya. Maã ewaride bãrãba mã, Naã Djara Edadara maãrĩ bida unu quĩrãnia, baribaãra ununaëa. ²³ Maãne Æcaãra jaraëia idjira nama baãda wa awuã baãda. Baribaãra acãde wãrãnadua. Ædjira êpẽrãnadua. ²⁴ Baa purewa edabaãra de jũma naã êjũãra ãnabaria. Ara maã quĩrãca mã, Naã Djara Edada zebaãra de jũmarãba ununia. § ²⁵ Baribaãra maã ewari jũei naëna mãra bio bia mĩgaida baãa. Idjaba idibema êberãrãba mãra igaradida panãa.

²⁶ Naã Djara Edada zeĩ ewarira Noé ewaride baãda quĩrãca baya. ²⁷ Maã ewaride êberãrãra ne co duanabadjia, miã caĩ duanabadjia, idjaba dji caurãra quima diacua duanabadjia. Mãwã duanabadjia aba Noé jãba dromane baãdobãraãdaa. Mãwãnacarea dopapada zepeda êberãrãra jũma nãbaãra quĩnisidãa.*

²⁸ Lo ewaride bida ara maã quĩrãca basia. Êberãrãra ne co duanabadjia, ne nẽdo duanabadjia, ne nẽdobue duanabadjia, de o duanabadjia idjaba ne u duanabadjia. ²⁹ Baribaãra Lo Sodomaneba êdraãdacarea bajãneba taãba uruada cue quĩrãca zesia. † Maãgãba dji êberãrãra jũma bá quenasia.‡

³⁰ Mã, Naã Djara Edada zebaãra ewaride ara maã quĩrãca mãwãya. ³¹ Maã ewaride dji de ãraã baãra idji dede eda wãicẽ baã ne edai carea. Dji peade baãra diguidãa ne jãraãde wãicẽ baãa.

³² Lo quima sãwãnada quĩrãnebaãdaa. § ³³ Bariduaba naã êjũãne bia bai carea jãraã baãraã aduaya. Baribaãra ne jũmada aduabaãra, Æcõrẽ ume ewariza zocai baya.

³⁴ Mãã jaraya: maã ewaride abari caãdãde umé panania.* Maãne Æcõrẽba aba edeya baribaãra dewarabemara beeya. ³⁵ Wẽrãrãda umé ne ba panania. Maãne Æcõrẽba aba edeya baribaãra dewarabemara beeya. ³⁶ Êberãda umé ãdji neúde panania. Maãne Æcõrẽba aba edeya baribaãra dewarabemara beeya.-†

³⁷ Ædjirãba Jesua iwĩdisidãa:

* **17:14** Levítico 14:1-32. † **17:19** Biasia. Griego bedeade maã bedeaba idjaba jara baã “êdrãsia.” ‡ **17:21** Êberãrã sodebaãra. Griego bedeade maãba idjaba jara baã “bãrã tãenabaãra.” § **17:24** Naã Djara Edadara zebaãraãde. Griego bedeade Æcaãra cartade ababe baã baã “Naã Djara Edadara.” * **17:27** Genesis 6:5-17; 7:6-24. † **17:29** Taãba urua. Griego bedeade baã baã: “Taãba urua, azupre bara.” ‡ **17:29** Genesis 18:20deba aba 19:25daa. § **17:32** Genesis 19:26.
* **17:34** Maã ewaride. Griego bedeade “diamasi” baã baã. † **17:36** Griego bedeade Æcaãra cartade versículo 36 neëa.

-¿Maḷgara sāma māwāi?-

Jesuba panusia:

-Jūmarāba cawa panla āgoso powua nūmlama ne beudara tabada. Ara maḷ quīrāca jūmarāba cawadia.-

18

Pēdra wērāba miā sēna

¹ Jesuba ne jara ḅaḷdeba jaradisia Ācōrēa sēnaē iwidiḷida panla. ² Nāwā jarasia:

-Purude cawa obarida basia. Idjia Ācōrēda, ēberā sida wayaca basia. ³ Ara maḷ purude pēdra wērāda basia. Maḷgara dewara ume nēḅara bara basia. Maḷ bērā ewariza wābadjia cawa obariba carebamārēā. ⁴⁻⁵ Baribara wābaraza cawa obariba idjia jara ḅara ūrī quīrāca basia. Māwāmīna jūmawāyā miā sē ḅa bērā ara idjiduba jarasia: “Mā Ācōrēda, ēberā sida wayaca. Baribara naḷ wērāra baridua ze ḅa bērā mḷ sēbi naēna idjia iwidi ḅara oya.”-

⁶ Maḷbe Jesuba jarasia:

-Bārāba dji cawa obari jipaē ḅaba jaradara ūrīsidāa. ⁷ Ācōrēba edadarāba diamasi āsa bida quīrā djuburia iwidi panane idjia jipa o ḅadeba carebaēca? ¿Dārāica panui carea? ⁸ Mā jaraya: wārāda dārāēne Ācōrēba carebaya. Baribara mḷ, Naḷ Djara Edada zebaraḷde ḷnaḷ ējūāne wadi mḷ bedea ījā panla unune zeica?-

Pariseo idjaba Romanebema boro itea parata jarla pebari

⁹ Ḷcāḷba ara ādjirda jipaara beada crīcha panasidāa. Maḷ carea dewararāda igarabadjida. Jesuba ādjirāa ne jara ḅaḷdeba nāwā jarasia:

¹⁰ -Ēberāda umé Ācōrē de dromanaa ewari iwidiḷe wāsidaa. Aba pariseo basia. Dewarabemara Romanebema boro itea parata jarla pebari basia. ¹¹ Pariseo ḷta nūmlaba ara idjidebemada nāwā jarasia: “Ācōrē, mā bḷa bia jaraya mḷra dewararā quīrāca ḅaca bērā. Ādjira ne draḷabadaa, cadjirua obadaa, daunemabadaa. Idjaba mḷra jari ḅa Romanebema boro itea parata jarla pebari quīrāca ḅaēa. ¹² Domīaza ḅarima umé ne codaca ewarida obaria, idjaba die edabaraza mā bḷa aba diabaria.”

¹³ Maḷne Romanebema boro itea parata jarla pebarira jīga nūmasia. Baribara bajānaa acāḷ basia. Āḅeḅara sopuadeba idji so ḷrḷ upeda jarasia: “Ācōrē, mḷra quīrā djuburiadua. Mā jūmawāyā cadjiruada obaria.”

¹⁴ Mā bārāa jaraya: dromea cāyābara maḷ ēberāra diguidāa wāsīde Ācōrē quīrāpita jipa basia. Bariduada dji dromaara ḅa quīrā ḅabarā Ācōrēba edaara ḅaya. Abaḅa ara idjida edaara ḅabarā Ācōrēba dji dromaara ḅaya.-

Jesuba warra zaquerā bia jara ḅada

Mateo 19:13-15; Marco 10:13-16

¹⁵ Maḷne ḷcāḷba ādji warra zaquerāda Jesuma enesidāa idji jarwada ḷrḷ ḅarpeda bia jara ḅamārēā. Jesu ume nībabadarāba maḷ unusidāde djibarirāda quēāsīdāa. ¹⁶ Baribara Jesuba warrarāra trḷcuapeda idji ume nībabadarāa jarasia:

-Idu warra zaquerāra mḷmaa zebidāda, Ācōrēba pe erobḅadēbemara ādjirā quīrāca panla bērā. ¹⁷ Mā wārāda jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quīrāca abāḅa Ācōrēda ēpēḅeḅara, maḷ ēberāra Ācōrēba pe erobāēa.-

Parata bara ḅa Jesu ume bedeada

Mateo 19:16-30; Marco 10:17-31

¹⁸ Ēberā dji droma ḅaba Jesua iwidiḷia:

-Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai ḅai carea ḷmā cārēda oida ḅa?-

¹⁹ Jesuba idjia jarasia:

-¿Cārē cārēā mḷra dji biaada a ḅa? Ni abāda dji biaēa, ababe Ācōrēdra dji biaa. ²⁰ Bā cawa ḅa Ācōrēba obi ḅa bedeara. Nāwā jara ḅa: daunemarādua, miā beerādua, ne draarādua, sewadeba djārāra biē jararādua, ḅa zezara ḅa papa sida wayadua.*

²¹ Dji ēberāba panusia:

-Cūdra edāḅa mā jūma maḷgara o ḅa.-

²² Maḷ ūrīpeda Jesuba idjia jarasia:

-Wadi ḅa ne aba oida ḅa: ḅa ne erobara jūma nēdobuepeda dji paratara ne neē quēdeea diadua. Māwā nebiada bajāne erobaya. Maḷbe mḷ ume nībade zedua.-

²³ Maḷ ūrīside dji ēberāra bio sopuasīa bio bara ḅa bērā. ²⁴ Jesuba idjira māwā ḅada unusīde nāwā jarasia:†

* **18:20** Exodo 20:12-16. † **18:24** Idjira māwā ḅada. Griego bedeade ḷcāḷ cartade maḷra neēa. Idjaba ḷcāḷ cartade ḅa ḅa: “Idjira sopua ḅa.”

-Wārāda bio zarea ɓɓa ēberā ne bara ɓɓɓa Ācōrēra idji Boroda ɓɓi carea. ²⁵ Ne bara ɓɓɓa Ācōrēra idji Boroda ɓɓi cāyābara cameyoda āguja uriaɗe eɗa wāichaara ɓɓa.-

²⁶ Maɓ ūripedadaba iwīdisidaa:

-Māwāra Ācōrēba ḡcaidrɓ ēdrɓ edai?-

²⁷ Jesuba panusia:

-Ēberāba poya ocara Ācōrēmaara oicha ɓɓa.-

²⁸ Mañne Pedroba jarasia:

-Ba ērpēni carea daiba ne jūmada amesidaa.-

²⁹⁻³⁰ Jesuba ādjia jarasia:

-Mā wārāda jaraya: abaɓa Ācōrēda idji Boro ɓɓi carea idji deda, djibarirāda, djabarāda, quimada, warrarā sida ameibɓɓa, idjia amena cāyābara naɓ ewaride bio auɗuara edaya. Idjaba jirūarebema ewaride Ācōrē umu ewariza zocai ɓaya.-

Jesuba idji beadiɗebema waya jarada

Mateo 20:17-19; Marco 10:32-34

³¹ Jesuba doce edadarāra awara edepeda jarasia:

-Ācōrēneba beɗeabadarāba mɓ, Naɓ Djara Edadeɗebemada cartade ɓɓsidaa. Dadjirā Jerusaleñe jūēɓɓade ādjia ɓɓpedadara jūma māwāya. ³² ɓɓɓɓa mɓra judiorāēa jida diadia. Mɓra ipiɗa biē jaradia idjaba mɓ quīrādarara idodia. ³³ Maɓbe mɓra uɗapeɗa beadia. Baribɓɓa ewari ūbeade mɓra ḡrēɓaya.-

³⁴ Maḡɓɗebemada ādjirāba ni maārī bida cawadaē basia. Ādjia cawa crīchadaē bēra adua panasidaa idjia cārēda jara ɓada.

Jesuba dauberrea ɓɓ biabiɗa

Mateo 20:29-34; Marco 10:46-52

³⁵ Jesu Jerico puru caita jūēɓɓade ēberā dauberrea ɓɓda o icawa parata iwīdi ɓɓda chūmasia. ³⁶ Idjia ēberārā ɓɓga zebɓɓada ūrīside iwīdisia cārē cārēā māwā duanɓda.

³⁷ Mañne ḡɓɓɓa jarasidaa:

-Jesu Nazareɗebemada zebɓɓa bēra ɓɓga duanɓa.-

³⁸ Maɓ carea dauberrea ɓɓra jīgua biasia:

-iJesu, Davideba zeda, mɓra quīrā djuburiadua!-

³⁹ Idjira Jesu nocoare wāɓɓdarāba quēāsidaa chupeamārēā. Baribɓɓa jīguara biasia:

-iDavideba zeda, mɓda quīrā djuburiadua!-

⁴⁰ Maɓ ūrīside Jesura nūmesia. Maɓbe dauberrea ɓɓra caita enebipeɗa iwīdisia:

⁴¹ -ḡCārēda quīrā ɓɓ mɓa oida?-

Dauberrea ɓɓa panusia:

-Mɓ Boro, mɓ dauba unuɗa quīrā ɓɓa.-

⁴² Jesuba jarasia:

-Unu beɗua. ɓɓa ijāna bēra biasia.-

⁴³ Ara maɓda unu bepeɗa Jesu caidu nībade wāsia. Idjia Ācōrēra bio bia jara nībasia. Maɓ unupedadarā bida Ācōrēra bia jara panasidaa.

19

Zaqueoba Jesu ununa

¹ Jesura Jerico puruɗe jūēpeɗa wāyā wāɓɓɓa basia. ² Mama ēberā Zaqueo abadada basia. Maɓ Zaqueora Romanebema boro itea parata jɓɓɓa peɓadarā boro basia. Bio ne bara basia.

³ Idjia Jesura unu quīrā basia. Baribɓɓa ēberā maārī quiru bēra ēberārā powua nūmaba poya unuē basia. ⁴ Maɓ bēra Jesu wāɓɓɓa na pira wāpeɗa sicomoro bacuruɗe ḡɓa wāsia.

⁵ Māwā ɓɓɗe Jesura arima jūesia. Maɓbe ḡtaa acɓpeɗa jarasia:

-Zaqueo, isabe eɗaa zedua. Idi mɓra ɓɓ dede cāine wāya.-

⁶ Ara maɓda Zaqueora ɓɓsɓida eɗaa zepeda Jesura idji dedaa edesia. ⁷ Maɓ ununapeɗa jūmarāba Jesuɗebemada nāwā biē beɗe duanesidaa:

-Jāɓ Jesura ēberā cadjirua obari dede cāine wāsia.-

⁸ Idji dede Zaqueora Jesu quīrāpita nūmepeɗa jarasia:

-Mɓ Boro, ne neē queɗearāa mɓa erobɓɗebemada ēsadra diaya. Maɓ awara sewadeɓa djārāneda auɗu eɗaɗabari mɓa ɓarima quīmārē jēda diaya.-

⁹ Jesuba idjia jarasia:

-Idi Ācōrēba ɓɓra, ɓɓa ēberārā sida ēdrɓ edasia, Abrahāɓa ijāna quīrāca ɓɓa ijā ɓɓ bēra.*

¹⁰ Wārāda mɓ, Naɓ Djara Edadaba dji adua beɗa ēdrɓ edai carea jɓɓɓɓe zesia.-

‡ 18:32 Isaia 50:6; 53:5. * 19:9 Abrahāɓa ijāna quīrāca ɓɓa ijā ɓɓ bēra. Griego beɗeade ɓɓ ɓɓa: "ɓɓa Abrahāɓa warra bēra."

Paratadeba ne jara bΛ

Mateo 25:14-30

¹¹ Jesura Jerusaleλ caita bΛ bēřā dji arima duanaba crīcha panasidaa ara maλ ewaride Ācōrēra ādjirā Boro bai carea zeida. Jesuba jara bΛara ūř panΛ bēřā ne jara bΛdeba nāwā jarasia:

¹² –Ēberā dji dromada tΛmΛ dewara druadaa wāsia jūmarā boroba idjira ara idji druadebema boroda bΛmārēā. Idjia crīchasia māwānacarea jēda zeida. ¹³ Wāi naēna idji nezocarāda die trλpeda paratada waibΛa ādjiza diasia.† Maλne jarasia: “Mλ neēmisa naλ paratara waribidua.” ¹⁴ BaribΛrΛ idji druadebemarāba idjira bio quīřāma panΛ bēřā, ēberārāda diabuesidaa jūmarā boroa nāwā jaradāmārēā: “Daiba quīřāē panΛa idjira dai boro baida.”

¹⁵ Māwāmīna dji boroda besia. Jēda zedacarea idji nezocarāra trλcuasia idjia parata diadara waribisida cawaya. ¹⁶ Maλne aba na zepeda jarasia: “Mλ boro, bΛa parata diadara mλa bΛrima die auđu waribisia.” ¹⁷ Maλ carea dji boroba jarasia: “Bia bΛa, nezoca bia. Mλa maārī diadara bΛa aride ođā bēřā mλa bΛ jΛwaeda die puruda bΛaya.” ¹⁸ Dewara nezocada zepeda jarasia: “Mλ boro, bΛa parata diadara mλa bΛrima auđu waribisia.” ¹⁹ Maλ carea dji boroba jarasia: “Mλa puruda juesuma bΛ jΛwaeda bΛaya.”

²⁰ Maλbe dewara nezocada zepeda jarasia: “Mλ boro, bΛa parata diadara nama bΛa. Mλa wuade bΛrā waga erobasia. ²¹ Māwā osia bΛra waya bΛ bēřā. Mλa cawa bΛa bΛa quīřā djuburiacada djārāneda edai carea. Maλ awara djārāba upedadara ewabaria.”

²²⁻²³ Maλ carea dji boroba jarasia: “Nezoca cadjirua, ara bΛdjia jara bΛdeba ebuda bΛa mλa jaradara oē basida. BΛa mλra māwā bΛda bio cawa basibΛrΛ ζcārē cārēā parata wagabada dede mλ paratara bΛde wāē basi? Māwā odabara mλ paratara dji eabada sida edacasia.”

²⁴ Maλbe dji boroba dji arima duanΛa jarasia: “Idjia erobΛra jārīnapeda dji die erobΛa diadada.” ²⁵ Ādjirāba jarasidaa: “BaribΛrΛ, dai boro, idjia die erobΛa.” ²⁶ Dji boroba jarasia: “Mλa jaraya: dji aride obaria mλa auđuara diaya, baribΛrΛ dji aride ocaa mλa maārī diađa sida jārīya.

²⁷ Maλ awara mλ ādji boro baida quīřāē pananara enenapeda mλ quīřāpita quenadua.”-

Jesu Jerusaleλne jūēna

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Juaλ 12:12-19

²⁸ Māwā jaradacarea Jesura nocodaa Jerusaleλnaa wāsia. ²⁹ WābΛrΛde Betpague puru idjaba Betania puru caita Olivo eyade jūēsia. Maλbe idji ume nībabadarāda umē purudaa diabuesia. ³⁰ Ādjia nāwā jarasia:

–Puru quīřāpe bΛdaa wānadua. JūēbΛdade bārāba burro zaqueda ununia. Maλ burro zaque λrλ wađi ni abaλda wānaca. Ēřā edadapeda enenadua. ³¹ Maλne abaλba bārāa cārē cārēā jāwā ēřā panada iwīdibΛrΛ jaradada: “Dadji Boroba quīřā bΛa.”-

³² Ara maλda wānapeda Jesuba ādjia jarada quīřāca unusidaa. ³³ Burro ēřā panane djibariba ādjia iwīdisia:

–ζCārē cārēā mλ burrora jāwā ēřā panΛ?-

³⁴ Ādjirāba panusidaa:

–Dadjirā Boroba idjimaa edebisia.–

³⁵ Ara maλda burrora Jesuma ededapeda ādjia cacuade jλ panΛra burro λrλ basidaa. Maλbe Jesura λrλ chūmΛnapeda edesidaa. ³⁶ Jesu wābΛrΛ nocoare ēberārāba cacuade jλ panΛra tōcua wāsidaa idji bia edadi carea. ³⁷ Jesu Olivo eyadeba edaa wāi carea bΛde jūma idji ume nīnaba Ācōrēa jġua bia bedea duanesidaa. Bio bΛsrīda panasidaa Jesuba ne ununacada ādji quīřāpita o bađa bēřā. ³⁸ Ādjirāba jara duanasidaa:

¡Bio bia bΛa jūmarā Boro Ācōrē trλneba zebΛrΛra!‡

¡jġābēbΛrΛ dadjirā Ācōrē ume necai duania! ¡Bajāne BΛra dji Dromaara bΛa!

³⁹ Maλ carea λcΛrΛ pariseorā arima duanΛba Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, ¡bΛ ume nībabadarāra chupeabidua!–

⁴⁰ BaribΛrΛ Jesuba ādjia jarasia:

–Mλa wārāda bārāa jaraya ādjirāda chupeadibΛrΛ mōgarada bΛgadā.–

⁴¹ Jesu nocodaa wābΛrΛde Jerusaleλ puruda unusia. Maλ puru carea jīāsia. ⁴² Maλne jarasia:

† 19:13 Paratada waibΛa. Griego bedeade bΛ bΛa “diez minas.” Mina aba edai carea cien ewari trajaida basia. ‡ 19:38 Salmo 118:26.

-jɓaa cawabaɓɓa naɓga ewaride caideba ɓara necai ɓaida! Baribaɓɓa dau ɓara ɓa quiriɓa ɓa ɓeɓe ɓa maɓgara poya cawaɓe. ⁴³ Maɓ ɓeɓe ewari aba ɓa dji quiriɓa ɓa ume djiɓe zedia. ɓara juɓa edadapeɓa ɓa icawa moɓarara egoro sida boromea buedia ni abanda edraɓnamaree. ⁴⁴ ɓa egode ɓeɓibadade juɓa ɓa eberareɓa quenania.^S Adjiraba ni abaa moɓarara dewara moɓara ɓaɓa beɓe. Maɓa odia Acoreba edraɓ edamaree diabuedara ɓa cawadae ɓeɓe.-

Jesuba ne nedobuebadarã ayã jaracuada

Mateo 21:12-17; Marco 11:15-19; Juaã 2:13-22

⁴⁵ Jesu Acore de droma dajadaare juɓeɓaɓaɓa Acoreɓa diadi careabema nedobuebadarãda unusia. Ne nedo ɓeɓe sida zocareɓa duanasidaa. Jesuba juɓa adjiraba ayã jaracuasia. Naɓa jarasia:

⁴⁶ Acoreɓe Bedeade naɓa ɓa ɓa: "Maɓ dera dji iwidibada dea." Baribaɓɓa ɓareɓa "ne draɓadadarã mirubada uria" quiriɓa eropanla.*

⁴⁷ Jesuba ewariza Acoreɓe de droma dajada jaradia ɓabadjia. Maɓne sacerdote bororaba, judiora ley jaradiabadaraba, eberareɓe dji droma ɓeɓe bida idjira ɓeɓe quiriɓa panasidaa. ⁴⁸ Baribaɓɓa poya beɓeɓe basia juɓaraba idji beɓeɓe ewariza urɓi panla ɓeɓe.

20

¿Cai trãneba Jesuba jaradia ɓa?

Mateo 21:23-27; Marco 11:27-33

¹ Ewari aba Jesuba Acoreɓe de droma dajada eberareɓa beɓeɓe bia Acoreɓe adjiraba Boro baidebemada jaradia basia. Maɓne sacerdote bororaba, judiora ley jaradiabadaraba, judiora dji dromarã sida zesidaa. ² Adjiraba Jesu naɓa iwidisidaa:

-Daia jaradua, ɓaɓa nama o ɓara ¿caiba obi ɓa?*-²

³ Jesuba adjia jarasia:

-Maɓa bida ɓareɓa iwidia. Panunada. ⁴ ¿Caiba Juaɓra diabuesi borocuemaree? ¿Eberaba wa Bajane ɓaba?-

⁵ Maɓne ara adjiduba jara duanesidaa:

-Bajane ɓaba diabuesiada adibaɓɓa idjia jaraya: "Maɓda ¿careɓe careeɓe iɓanae basi?"

⁶ Baribaɓɓa eberaba diabuesiada adibaɓɓa, puruba dadjiraba moɓaraba tabari beɓeɓe. Purumaara Juaɓra Acoreneba beɓeɓeɓe basia.-

⁷ Maɓ ɓeɓeɓe adjiraba naɓa panusidaa:

-Daiba adua panla caiba diabuesida.-

⁸ Maɓ carea Jesuba jarasia:

-Maɓeɓeɓe maɓa bida ɓareɓa jaraeɓa caiba maɓa jawã obi ɓada.-

Djãrã néu acɓadadebema ne jara ɓa

Mateo 21:33-44; Marco 12:1-11

⁹ Maɓnacarea Jesuba eberareɓa ne jara ɓadeba naɓa jarasia:

-Eberaba basia. Maɓ eberaba uvada idji ejuane usia. Maɓbe idji neura ɓara eberareɓa jawadeɓa basia. Adjiraba ume beɓeɓe basia neɓu zaubaɓaɓa juɓasawa idjia diadida panla. Maɓbe taɓa wapeɓeɓe mama darsia. ¹⁰ Uwa jara idji nezocada aba diabuesi neɓdeɓeɓe idjia diadida panla edade wamaree. Baribaɓɓa neɓu acɓ panla dji nezocara puodapeɓa jeda jaratabuesidaa ni careɓe sida diadae. ¹¹ Maɓ carea dewara nezocada diabuesia. Baribaɓɓa maɓga sida puodapeɓa biɓe jaradapeɓa jeda jaratabuesidaa ni careɓe sida diadae. ¹² Maɓ carea dewara diabuesia, baribaɓɓa maɓga sida bio puodapeɓa ayã jaratabuesidaa.

¹³ Maɓ carea neɓu djibariba ara idjiduba jarasia: "¿Jãɓbe maɓa sawã oi? Maɓ warra bio quiriɓa ɓada adjimaa diabueya; aibeɓe idjidra wayadisicada." ¹⁴ Maɓwamina idji neɓu acɓ panla dji warra unubadade jarasidaa: "Jari uruba dji zezaba erobara juɓa edaya. idjira beatadia! Maɓwabaɓɓa dji ejuara dadjirã itea beya." ¹⁵ Ara maɓda dji warrara neɓu ai edadapeɓa beasidaa.

ɓareɓeɓe neɓu djibariba ¿sawã oba? ¹⁶ Ara wapeɓeɓe adjiraba juɓa quenapeɓa idji neura dewararaba acɓbiya.-

Dji arima beɓeɓe maɓ urisidade jarasidaa:

-Biara ɓa Acoreɓe maɓgara idu maɓwabiɓeɓe.-

¹⁷ Baribaɓɓa Jesuba adjimaa acɓpeɓa jarasia:

^S 19:44 Jeremia 29:3-4. * 19:46 Maɓ dera dji iwidibada dea. Isaia 56:7. Ne draɓadadarã mirubada uria. Jeremia 7:11.

* 20:2 ɓa o ɓara. Maɓa jara ɓa Jesuba ne nedobuebadarã ayã jaracuada, cacua biɓe ɓeɓe biabidada, idjaba purua jaradia ɓada.

-Māēteara ¿cārē cārēā Ācōrē Bedeade nāwā bā bā?

De obadaba mōgara igarapedadara dji biara bāda besia.†

¹⁸ Bariduada maā mōgara lā lā baeibā lā abeda jūma bā lāzoaya, idjaba maā mōgarada abā lā lā baeibā lā dji ēberāra pepedeā tabeya.-‡

¹⁹ Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida cawasidaa Jesuba maā jara bādeba ādjirāda biē jarasida. Jesura jida quīrā panasidaa baribā lā puruda waya panasidaa.

¿Romanebema boro itea parata jā lā pebādade diadida panāca?

Mateo 22:15-22; Marco 12:13-17

²⁰⁻²¹ Maābe judiorā dji dromarāba lā lā diabuesidaa Jesuda quīrācuīta acādamārēā. Maāgarāba Jesu biē bedebā lā ūrisidara ara maāda jidadapeda ādji drua debema boro jāwade diadida crīcha panasidaa. Ēberā biarā quīrāca wānapeda Jesua nāwā iwīdisidaa:

-Jaradiabari, daiba cawa panā bā jipa jaradiabarida. Bāra ni abāare bācada, ātebā lā wārā beāda Ācōrē odebemada jūmarā jaradiabarida. ²² Māēteara daia jaradua, Romanebema boro itea parata jā lā pebādaza ¿dadji judiorāba diadida bia bāca wa biē bā?-

²³ Baribā lā Jesuba cawa basia idjira nēbarade bādi carea māwā panāda. Maā bē rā jarasia: -[¿Bārāba cārē cārēā māra biē bedebā quīrā panā?][§] ²⁴ Mā lā parata pichida abā acābidadua. ¿Cai quīrādarrada nā paratade bā? ¿Cai trāda bā?-

Ādjirāba panusidaa:

-Romanebema borodēda.-

²⁵ Maā carea Jesuba ādjia jarasia:

-Māwā baibā lā Romanebema borodera Romanebema boroa diadadua, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diadadua.-

²⁶ Ādjirāba Jesura jūmarā quīrāpita poya biē bedebādaē basia. Ātebā lā idjia jarada carea bio cawa crīchadaē bē rā abeda chupea duanesidaa.

Beudarā lā rēbadidebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Marco 12:18-27

²⁷ Māwā panāne lā lā saduceorāda idjimaa zesidaa. Saduceorāba i jānacaa beupedadara lā rēbadida. Maā bē rā Jesua nāwā iwīdisidaa:

²⁸ -Jaradiabari, Moiseba dadjirā itea bāsia ēberāda warra neē bāde jaidāibā lā, idji djababa dji pēdra wērāra edaida bāda dji djaba jaidada itea warra unū carea. * ²⁹ Ewari aba djabarāda siete panasidaa. Dji nabemada quima edasia, baribā lā warra neē jaidasia. ³⁰ Maā carea dji djaba idjiarebemaba dji pēdra wērāra edasia baribā lā idji sida warra neē jaidasia. ³¹ Maā carea dji ūbeabemaba edasia baribā lā idji sida warra neē jaidasia. Jūma dji djabarāba maā wērāra edasidaa baribā lā warra neē jaidasidaa. ³² Māwānacarea dji wērā sida jaidasia. ³³ Maā siete djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra lā rēbadī ewaride ¿sā lā gāba idjira erobei?-

³⁴ Maā carea Jesuba panusia:

-Nā ējūāne ēberāra quima edabadaa idjaba quima diacuabadaa. ³⁵⁻³⁶ Baribā lā ēberā rā Ācōrēba bia unū bāda lā rēbadīa. Maāne ādjirāra quima edadaēa ni quima diadaēa. Waa beudaēa. Ādjirāra Ācōrē bajānebema nezocarā quīrāca beadīa. Lā rēbapedada bē rā Ācōrē warrarāa. ³⁷ Maā awara Moiseba bacuru zaque uruga nūmanebemada cartade bāside cawabisia beudarāra lā rēbadida. Idjia Ācōrēra nāwā trā jarasia: Abrahā Ācōrē, Isa Ācōrē, idjaba Jacobo Ācōrē.† ³⁸ Idjira beu bea Ācōrēēa ātebā lā zocai bea Ācōrēa. Ācōrēmaarā jūmarāda zocai bea.-

³⁹ Maā carea lā lā judiorā ley jaradiabadaba Jesua jarasidaa:

-Bā arīde panusia, Jaradiabari.-

⁴⁰ Jesuba jūma bia panuna bē rā dewararāba iwīdidida wayasidaa.

Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ¿cai warra?

Mateo 22:41-46; Marco 12:35-37

⁴¹ Maābe Jesuba ādjia iwīdisia:

-¿Sāwāērā ēberā rāba jara panā Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara Davi warrada? ⁴²⁻⁴³ Daviba Salmo cartade nāwā jarasia:

Dadjirā Boroba mā boroa jarasia: mā jāwā araare chūmedua abā bā ume dji quīrūrā mā bā jāwāda bā bā lā daa.‡

⁴⁴ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada Daviba mā Boroda asibā lā, ¿sāwā Davi warra bai?-

† 20:17 Salmo 118:22. ‡ 20:18 Isaías 8:13-15. § 20:23 Griego bedeade lā lā cartade beāda corchetede bāra neēa.

* 20:28 Deuteronomio 25:5-10. † 20:37 Exodo 3:2-6. ‡ 20:42-43 Salmo 110:1.

Jesuba judiorā ley jaradiabadarā biē jarada

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 11:37-54

⁴⁵ Jūmarāba ūrī duanane Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

⁴⁶ –Judiorā ley jaradiabadaebemada quīrācuita beadadua. Ādjirāba djio nēbala beada jā awua beaa. Maļ awara purude nīnane quīrīābadaa ēberārāba wayaadeba “mērā” adida. Judiorā dji jarebada dede ādjira dji dromarā chūmebadade chūme quīrīābadaa; ābaa ne cobādaade bida ara maļ quīrāca obadaa. ⁴⁷ Pēdra wērārāba erobeara jūma jārībadamīna dji biarāda crīchabiđi carea jūmarā quīrāpita dārā Ācōrēa iwīdibadaa. Maļ carea Ācōrēba ādjirāra biara cawa oya.–

21

Pēdra wērāba Ācōrēa ne diada

Marco 12:41-44

¹ Māwā bade Jesuba unusia ne bara beaba Ācōrē de dromane ne dia panāda. ² Maļne unusia pēdra wērā ne neē quiruba parata eāara quiruda umé diabalgada.* ³ Maļ carea Jesuba jarasia:

–Mā wārāda bārāa jaraya: jāļ pēdra wērā ne neē quiruba auduara diasia jūmarāba diapēdađa cāyābara. ⁴ Ādjirāba dji adubadadrā diasidaa, baribalgā wērā ne neē quiruba ne coi carea erobādađa jūma diasia.–

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Mateo 24:1-28; Marco 13:1-23

⁵ Ḥcārlaba jara duanasidaa Ācōrē de dromara mōgara biya quedeaba o cobācādađa idjaba ēberārāba Ācōrē itea nebia edepēdađa biya cobācādađa. Māwā panane Jesuba ādjia jarasia:

⁶ –Bārāba nama unu panlra ewari aba jūma ārīnia. Naļ mōgara capēdađa jūma todogozoaya.–

⁷ Maļ bērā ādjia Jesua nāwā iwīdisidaa:

–Jaradiabari, Ācōrē de dromara ģsālbe todogozi? ģCārēneba cawadi maļ ewarira caita bāda?–

⁸ Jesuba panusia:

–Quīrācuita beadadua ni abalba cūrūgarānamārēā. Zocārāba jaradiā ādjidrā Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradađa. Maļ awara dji ewarira bio caita bāda adia. Māwāmīna ādjirāra ēpērānada. ⁹ Bārāba ūrīnia puruda dewara puru ume djo duanāđa idjaba ara ādjiduba djo duanāđa, baribalgā dauperarānada. Maļgara jūma māwāida bala. Baribalgā jīrūarebema ewarira ara maļda jūēēa.–

¹⁰ Maļ awara Jesuba jarasia:

–Abal puruda dewara puru ume djonīa; abal druadebema borora dewara druadebema boro ume djonīa. ¹¹ De uremia minijichiada baraya, puru zocārāne jarrabada zeya, idjaba cacua biē baida quīrātanoa odjacuadiā. Maļ awara bajāne ununaca bađađa ununia. Maļba ēberārāra bio ne wayadiā.

¹² Baribalgā maļ naēna bārāra biē odi carea ēpēnia. Ḥcārlā jidadapeda judiorā dji jarebada dede ededia. Maļbe cawa odapeda preso bābiđia. Idjaba mā ļjā panā carea bārāra dji dromarā quīrāpita, dji bororā quīrāpita bida ededia. ¹³ Maļne bārāba mļnebemada ādjirā quīrāpita jaradiā. ¹⁴ Baribalgā crīcharānada maļ ewaride dji bororāa cārēđa jaradiā bārā bedede panāēđa cawabiđi carea. ¹⁵ Mālabalgā bārāa crīcha cawaada diaya bedea cawadamārēā. Maļ bērā bārāba jarabāđara bārā quīrāma panlba ni cārē sida poya biē jaradaēa.

¹⁶ Ara bārā zezaba, bārā djabarāba, bārā ēberārāba, bārā ume dji biarā bida bārāra jida diadiā. Māwā bārāra Ḥcārlā quenabiđia. ¹⁷ Mā ļjā panā carea jūmarāba bārāra quīrāmania. ¹⁸ Baribalgā bārā jaurera mā ewariza bio waga erobaya.† ¹⁹ Maļ ewari zareade bārāba mā ļjā panāđa igaradaēbalgā, ewariza Ācōrē ume zocai panania.

²⁰ Bārāba ununia sordaorāba Jerusaleļ purura jūrābadada. Maļ unubādađe cawadiā dji puru jūma ārīni ewarira jūēside. ²¹ Maļne Judea druade beara eyadaa isabe wānada, Jerusaleļne beara ēdrādadua, dji puru caita beara puruđaa wārānada. ²² Maļ ewaride Ācōrēba idji purura cawa oya.‡ Idji cartade bāpedađa jūma māwāya. ²³ Maļ ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawa erobeā sida bio mīā djuburi beadiā. Jūmarāđa bia

* **21:2** Parata eāara quiruda umé. Griego bedede bā bala “lepta umé.” † **21:18** Mā bārā jaurera ewariza bio waga erobaya. Griego bedede bā bala: “Bārā buđara ni abađa aduaēa.” ‡ **21:22** Daniel 9:25-27; Osea 9:7.

mĩgadia Ācōrēba naļ purura cawa obaḡa bēřā. ²⁴ Ḥcaḡa necoba quenania, ḡcaḡa drua beaza jida edecuađia. Maļne judiorāēba Jerusaleḡra āđji jaḡwaeda eropania aba Ācōrēba baḡa ewaridaa. §

Naļ Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-35, 42-44; Marco 13:24-37

²⁵ Bārāba ḡmādaura, jeđecora, chīđau sida quĩrā awara ununia. Maḡḡa unubiya ewari minijichia zebaḡada.* Maļ carea naļ ejuāne ēberārā bio dauperadia. Āđjirāba cawa crīchadaēa pusa quĩrū baḡa dji cābāyā jĩḡua nūma bēřā. ²⁶ Bajāne bea quĩrā awara bebaḡade ēberārā bio dauperadia. Naļ ejuāra minijichia nūmaḡa unu panḡa bēřā abeda ḡyāba neē baecuađia. ²⁷ Maļnebaḡa mḡ, Naļ Djara Edada jḡrāřane baḡa bara zebaḡada idjaba quĩrāwārēa dorrodorġoa baḡa ununia.† ²⁸ Maļ unubadađe baḡsridadadua, bārā eđrađi ewarira ḡrḡ ba bēřā.–

²⁹ Maļbe Jesuba ne jara baḡdeba nāwā jarasia:

–Higojōda wa baridua bacuruda bio quĩrācuita acadađua. ³⁰ Bacuru itucu nūmebaḡade bārāba cawabadaa dārāēne poara zeida. ³¹ Ara maļ quĩrāca bārāba jūma maļ unubadađe cawadia Ācōrē jūmarā Boro bai ewarira caita baḡa.

³² Mḡa bārāa wārāda jaraya: naļ ewaridebema ēberārā beuđi naēna maḡra jūma māwāya. ³³ Bajāra jōya, naļ ejuā sida jōya baribaḡa mḡa jaradara wārāda māwāya.

³⁴⁻³⁵ Quĩrācuita beadađua Ācōrēra quĩrādoada amaaba. Beu nībarānadua idjaba naļ djaraba o quĩrā baḡa orānadua. Naļ ejuānebema jūmawāyā crīcharānadua. Quĩrācuita beadaēbaḡa, maļ ewariba bārāra jidaya animarā jidabada dji animarā ḡrḡ cawaēne baebardi quĩrāca. Maļ ewarira jūmarā ḡrḡ cawaēne zeya. ³⁶ Maļ carea bio quĩrācuita beadađua. Ācōrēa ewariza iwidi pananadua maļ ewari minijichia debemada eđrađi carea idjaba mḡ, Naļ Djara Edada quĩrāpita peradi neē panani carea.–

³⁷ Jesuba Ācōrē de droma dajada āsa jaradia baḡpeda diamasi Olivo eyadaa wābadjia. ³⁸ Maļ bēřā diapededā ēberārā Ācōrē de dromanaa wābadjidaa Jesuba jaradia ba ḡrīni carea.

22

Jesu beađi carea crīcha jaḡa panana

Mateo 26:1-5, 14-16; Marco 14:1-2, 10-11; Juaḡ 11:45-53

¹ Paļ ēsābari neē cobada ewarira caita basia. Maļ ewarira judiorā Egiptodeba eđraḡpedada quĩrānebada ewari abadaa. ² Maļne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradia-badarā bida Jesu beađi carea crīcha jaḡa panasidaa. Baribaḡa puruda waya panḡa bēřā ebuđa o quĩrāē panasidaa.

³ Māwā baḡde diauruba Juda Iscariote crīchara poyasia. Maļ Judara Jesuba doce edadebema basia. ⁴ Judara sacerdote bororāmaa, Ācōrē de droma zarrarā dji bororāmaa bida wāsia. Āđjirāa jarasia sāwābaḡa Jesura jidabida. ⁵ Maļ šrīsidađe āđjirāa bio baḡsridadapeda idjia paratada diadiada asidaa. ⁶ Bia baḡada apeda Judara wāsia. Maļbe idjia jaḡabadjia ēberārā neēne Jesura jidabi carea.

Jesuba doce edadarā ume ne codā

Mateo 26:17-29; Marco 14:12-25; Juaḡ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

⁷ Paļ ēsābari neē baḡ cobada ewarira jūēsia. Maļ ewaride judiorā Egiptodeba eđraḡpedada quĩrānebađi carea oveja zaqueda beadaḡpeda cobadaa.* ⁸ Maļ carea Jesuba Pedroda, Juaḡ sida diabuesia maļ cobadara āđji itea ode wānamārēa. Nāwā jarasia:

–Dadji judiorā Egiptodeba eđraḡpedada quĩrānebađi carea cobadara jūma ode wānadua.–

⁹ Maļne āđjia iwidišidaa:

–¿Baḡa sāma quĩrā baḡ daiba maḡgara ode wānida?–

¹⁰ Jesuba panusia:

–Purude eđa wābadađe bārāba ununia umaquĩrāba zocoda eronīda. Idji caidū wānadua idji wābaḡa deđaa. ¹¹ Maļ de djabaria nāwā jaradađua: “Dadjirāa jaradiabariba naḡa iwidišisia: mḡa, mḡ ume nībadarā bida Egiptodeba eđraḡpedada quĩrānebađi carea cobadara ḡsāma codi?” ¹² Maļne idjia ḡtaarebema deġā waibaḡa jūma biya o nūmaḡa acabiya. Mama oadua.–

¹³ Wābadađe Jesuba āđjia jarada quĩrāca unusidaa. Ara maḡda Egiptodeba eđraḡpedada quĩrānebađi carea cobadara osidaa. ¹⁴ Ne codi bēřā Jesura, idjia diabuedarā sida mesa icawa chūpanesidaa. ¹⁵ Maļne āđjia jarasia:

§ 21:24 Isaia 63:18. * 21:25 Isaia 13:9-10. † 21:27 Daniel 7:13-14. * 22:7 Exodo 12:1-28.

-Mā bio bia mīgai naēna māa wārāda naā cobadara bārā ume ābaa co quīrīā basia. ¹⁶ Māa bārā wārāda jaraya: naā codaba waa coēa aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe erobēbarādaa. Naā cobadaba jara bā jūma māwānacarea wayacusa coya.-

¹⁷ Maābe tazada idji jawade edapeda Ācōrēa bia jarapeda nāwā jarasia:

-Naāra dodadua. ¹⁸ Māa jaraya: uva bāra waa doēa aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe erobēbarādaa.-

¹⁹ Maābe paāda idji jawade edapeda Ācōrēa bia bāada asia. Cōrācuapeda ādjīa diabārade nāwā jarasia:

-Naāra mā cacuaa, bārā carea diabāra. Codadua. Mā quīrānebadi carea ara naā quīrāca o pananadua.-

²⁰ Ara maā quīrāca ne copedadacarea tazara idji jawade edapeda jarasia:

-Naā tazade bāra mā oa bārā carea erozoabāra. Mā oaēba Ācōrēba bārā ume bedea djiwidida bābāra.† ²¹ Baribāra mā jidabira nama mā ume ne co bāa.‡ ²² Wārāda mā, Naā Djara Edadara bia mīgaida bāa Ācōrēba jarada quīrāca, jbaribāra mā jidabi ēberāra bio miā djuburi bāa!-

²³ Maā carea idji ume nībabadarāba ara ādjiduba iwidī duanesidaa caibāra Jesura māwā oida.

¿Caida dji dromaara bā?

Mateo 20:25-28; Marco 10:42-45

²⁴ Māwā panāne ara ādjiduba iwidī duanesia caida dji dromaara bā cawaya. ²⁵⁻²⁶ Maā carea Jesuba ādjīa jarasia:

-Nī abaāba idjira dji dromaara bāda crīchaiē bāa. Naā ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadaa idjaba ādji purura carebabariāda abadaa. Baribāra bārāra māwā beadiē panāa. Dji drōāra bāra dji cūdraara bā quīrāca baida bāa. Dji borora nezoca quīrāca baida bāa. ²⁷ Ēberāmaarā ¿caida dji dromaara bā: dji mesade ne coi carea chūmebarida wa dji ne cobibarida? ¿Dji mesade chūmebarida dji dromaara bāēca? Baribāra māra dji dromada bāmīna nama bārā tāēna nezoca quīrāca bāa.

²⁸ Mā bia mīga baside bārāba mā ume jūma droasidaa. ²⁹ Maā bēra mā Zezaba mā bāda quīrāca māa bārāra dji bororāda bācuaya. ³⁰ Mā purude bārāra mā ume ne codāa. Bārāra Israeldeba yōpedada doce purudebema bororāda beadi bēra bugue biya quedeade chūpanania.-

Pedroba Jesu igaraēana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Juaā 13:36-38

³¹ Maā awara Jesuba jarasia:

-Simōā, Simōā, diauruba Ācōrēa iwidisia bārā miā sē bādeba mā ijā panāra igarabi carea.

³² Baribāra māa Ācōrēa iwidisia bāa ijā bāra igararāmārēā. Māwāmīna igaraya. Baribāra bāa jēda crīchapeda bā djabarāra carebadua biara ijānamārēā.-

³³ Maā carea Pedroba Jesua nāwā panusia:

-Mā Boro, māra bā ume ababe preso wāida crīcha bāēa; ātebāra bā ume beuida crīcha bāa.-

³⁴ Jesuba idjīa jarasia:

-Māa jaraya, Pedro, ara naā diamasi eterre berui naēna bāa bārima ūbea māra unucaada aya.-

Ewari zarea jūēbāra

³⁵ Maābe Jesuba ādjīa jarasia:

-Māa bārā parata neē, buchaca neē idjaba jīrūne jābada neē diabueside ¿ne care baesidaca?-§

Ādjirāba panusidaa:

-Nī cārē sida care baeē basia.-

³⁶ Maā carea idjīa jarasia:

-Baribāra māa jaraya: idira parata erobābāra ededua. Buchaca bara bābāra maā sida ededua. Djōbada neco neē bāba idjīa cacuaē jābarira nēdobuepeda aba nēdodua. ³⁷ Māa jaraya: Ācōrēneba bedebārība mānebema bādaara wārāda māwāida bāa. Nāwā basia: ara idjīda ēberā cadjirua quīrāca idu beabisia.* Mānebema bāpedadara wārāda jūma māwāya.-

³⁸ Maā carea ādjirāba jarasidaa:

-Dai Boro, nama djōbada necoda umē eropanāa.-

Jesuba jarasia:

-Besia. Waa bedearānadua.-

† 22:20 Exodo 24:5-8; Jeremia 31:31-34.

‡ 22:21 Salmo 41:9.

§ 22:35 Luca 10:1-20.

* 22:37 Isaia 53:12.

Jesuba Olivo eyade Ācōrēa iwidiida

Mateo 26:36-46; Marco 14:32-42

³⁹ Małbe Jesura wayacusa Olivo eyadaa wāsia idjia obari quīrāca. Idji ume nībabadarā sīda wāsīdaa. ⁴⁰ Araa jūēsīdade Jesuba ādjīa jarasia:

–Ācōrēa iwīdidadua māl igarāda amaaba.–

⁴¹ Małbe Jesura mōgara tabarīda ɓa tamlane wāsia. Chīrāborode cobepeda Ācōrēa nāwā iwīdisia:

⁴² –Zeza, ɓamaa bia ɓaɓaɓa, mālra idu bia mīgabirādua. Barīɓaɓa mālra quīrīā ɓa quīrāca orādua, āteɓaɓa ɓa quīrīā ɓa quīrāca odua.–

[⁴³ Māwā ɓaɓe bajānebema nezocaba ɓaɓada idjīa diade zesīa. ⁴⁴ Jesura bio sopua ɓa bērā Ācōrēa wetara iwīdi basīa. Małne idji jalara oa quīrāca egorōdaa erozoasia.]†

⁴⁵ Jesuba Ācōrēa iwīdi ɓapeda jēda wāsīa. Małne idji ume nībabadarāra sopuaba cāi panlaa unusīa. ⁴⁶ Mał carea ādjīa jarasia:

–ɓcārē cārēā ɓārāra cāi panla? Pirabarīdapeda Ācōrēa iwīdidadua māl igarāda amaaba.–

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Juał 18:2-11

⁴⁷ Wadī Jesu bedea ɓaɓe ēberārāda zocārā jūēcūasīdaa. Judada ādji nocoare ɓasīa. Idjira Jesuba doce edadadebema basīa. Jesu urīdarrāde isōi carea caita wāsīa. ⁴⁸ Małne Jesuba idjīa jarasia:

–Juda, isōɓaɓadeba ɓmāl, Nał Djara Edadara ɓaɓa jīda diaīca?–

⁴⁹ Jesu ume nīnaba cawasīdaa idjira jīdadīda. Mał carea nāwā iwīdisīdaa:

–Dai Boro, ɓnecoba djōnica?–

⁵⁰ Ara māwāɓaɓade abaɓa sacerdote dji droma nezoca ɓawara jawa araarebemada tatasīa. ⁵¹ Mał carea Jesuba jarasia:

–jDjōrānada! jīdu ɓadada!–

Ara małda dji ēberā ɓawara tāpeda anībasīa. ⁵² Małbe Jesuba sacerdote bororāa, Ācōrē de dromanēbema zarrarāa, dji droma ɓea zepedadarāa bīda nāwā jarasia:

–Bārāba ɓcārē cārēā neco bara, bacuru bara mālra jāwā jīdade ze panla? ɓMāwāra mālra ēberā minījīchiaca? ⁵³ Ewarīza mālra Ācōrē de droma dajada bārā tāēna ɓadamīna jīdadaca basīa. Barīɓaɓa ara nawena Ācōrēba diaurua idu poyabī ɓa. Māwā bārāba o quīrīā panlra o panla.–

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:57-68, 69-75; Marco 14:53-54, 66-72; Juał 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Jesura jīdadapeda sacerdote dji droma dedaa edesīdaa. Pedroba tmlaba ēpē nībasīa.

⁵⁵ Małne ɓcārāba de dūda tɓada coadapeda caita chūpanesīdaa. Pedro sīda ādjīrā tāēna chūmesīa. ⁵⁶ Māwā ɓaɓe nezocawērā abaɓa Pedrora tɓa cā chūmada unupeda bio acn nūmesīa. Małne jarasia:

–Za ɓara Jesu ume nībabadjīa.–

⁵⁷ Barīɓaɓa Pedroba nāwā mērāsīa:

–ɓa jara ɓa ēberāra mālra unuca.–

⁵⁸ Dārāēne dewaraba Pedrora unupeda nāwā jarasia:

–ɓara ādjīdebemada jāwā ɓa.–

Mał carea Pedroba jarasia:

–Ache, māwāē.–

⁵⁹ Māwānacarea dewaraba jarasia:

–Wārāda za ɓara Jesu ume nībabadjīa. Idjira Galileadebemada jāwā ɓa.–

⁶⁰ Barīɓaɓa Pedroba panusīa:

–Ache, mālra adua ɓa ɓa cārēda jara ɓada.–

Pedro wadībīda bedea ɓaɓe eterrera berusīa. ⁶¹ Ara māwāɓaɓade Jesuba Pedrora jēdaa paraga acasīa. Małne Pedroba quīrānebasīa Jesuba idjīa jaradara: eterre beruī naēna ɓa ɓarīma ūbea mālra unucaada aya.‡ ⁶² Ara małda Pedrora āyā wāpeda bio sopuaba jīāsīa.

Jesu biē opedada

Mateo 26:67-68; Marco 14:65

⁶³ Małne Jesu jīda eropanā ēberārāba idjira ipīda biē jarabadjīdaa idjaba puobadjīdaa.

⁶⁴ Jesura quīrā ɓaradapeda ubadjīdaa. Małne nāwā jarabadjīdaa:

–jĀcōrēneba bedeadua! jDaīa jaradua caīɓaɓa ɓara usīda!–

⁶⁵ Mał awara ne quīrātanōa jara panlneba Jesura biē jarabadjīdaa.

† 22:44 Griego bedeadē zocārā cartadē mał umēbema versīculora neēa. ‡ 22:61 Luca 22:34.

Jesu dji dromarā quīrāpita bada

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Juaā 18:19-24

⁶⁶ Āsa badacarea purudebema dji dromarāda ābaa dji jaresidaa. Sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida duanasidaa. Maābe Jesura ādjirā quīrāpita enebisidaa. Idjia nāwā jarasidaa:

⁶⁷ –Dairāa jaradua: ḷbara Ācōrēba ēdral edabari diai jaradaca?–

Jesuba panusia:

–Māa bārāa jarabara sida ijānaēa. ⁶⁸ Maā awara māa bārāa cārē cārēē ijānaē panlada iwidiḷbala panunaēa. Idjaba māra ēdral ḷadaēa. ⁶⁹ Baribara idiba ātaa mā, Naā Djara Edadara Ācōrē ne jūma poya ḷa jawa araare chūmaya.*

⁷⁰ Maā carea jūmarāba iwidiḷsidaa:

–Māwā baibara ḷbara Ācōrē Warraca?–†

Jesuba panusia:

–Māē, bārāba māwā jara panla.–

⁷¹ Maāne ādjirāba jarasidaa:

–ḶDadjirāba waa cārēda jaraḷadi? ḶAra idji iteba jara ḷāca idjira Ācōrē Warrada?–

23

Jesu Pilato quīrāpita bada

Mateo 27:1-2, 11-14; Marco 15:1-5; Juaā 18:28-38

¹ Ara maāda jūma dji dromarā ābaa dji jare panara piradrapeda Jesura Pilatomaā edesidaa.* ² Maābe Jesura Pilato quīrāpita nāwā biē jara duanesidaa:

–Dairāba ūrisidaa naā ēberāba dai purura quīrūbiga ḷada. Romanebema boro itea parata jara peḷadade idjia diabi ama ḷaa. Maā awara jara ḷaa idjira Ācōrēba ēdral edabari diai jaradada. Maāba idjira jūmarā boroada a ḷaa.–

³ Maā carea Pilatoba Jesua iwidiḷsia:

–ḶBada wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, ḷaa māwā jara ḷaa.–

⁴ Maābe Pilatoba sacerdote bororāa, ēberāra arima duana bida jarasia:

–Māa unuē ḷaa naā ēberāra bedeaḷe ḷada.–

⁵ Baribara wetara jara duanesidaa:

–Idjia jaradia ḷadeba dai judiorāra quīrūbiga ḷaa. Naārā Galilea druade māwā osia idjaba naā purude bida māwā o ḷaa.–

Jesu Herodemaā edepedada

⁶ Maā ūriside Pilatoba ādjia iwidiḷsia Jesura Galileadebema cawaya. ⁷ Mamabemada cawaside Jesura Herodemaā diabuesia cawa omārēā.† Herodera Galileade dji boro basia baribara maā ewaride Jerusaleā purude basia.

⁸ Jesura trā ḷaga ḷa bēra dārābala basia Herodeba idjira unu quīrā ḷada. Maā bēra Jesu unuside bio ḷasridasia. Idjia unu quīrā basia Jesuba ne ununacada obarada. ⁹ Herodeba Jesua quīrātanao iwidiḷsia, baribara Jesuba ni cārē sida panuē basia. ¹⁰ Sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida arima panasidaa. Ādjia Jesura bio biē jara panasidaa.

¹¹ Māwā panane Herodeba idji sordaorā bida Jesuda ipida biē jara duanasidaa. Djio biya quiruda Jesua jābidapeda idji carea ipida duanasidaa. Māwānacarea Herodeba idjira Pilatomaā jēda diabuesia. ¹² Maā ewarideba ātaa Pilatora Herode ume dji quīrū badada dji biada panasidaa.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-26; Marco 15:6-15; Juaā 18:39-19:16

¹³ Maābe Pilatoba puru bororāda, sacerdote bororāda, puru sida ābaa trācuasia. ¹⁴ Ādjirāa nāwā jarasia:

–Bārāba māmaa naā ēberāra enesidaa jaradi carea idjia purura quīrūbiga ḷada; baribara bārā quīrāpita bio iwidiḷdamina bedeaḷe ḷada unuēa. ¹⁵ Herode bida idjira bedeaḷe ḷāēda ununa bēra māmaa jēda diabuesia. Maā bēra ebuda ḷaa idjira beadiē panlada. ¹⁶ Ababe soaba ubipeda ēdral ḷaya.–

§ **22:68** Idjaba māra ēdral ḷadaēa. Griego bedeaḷe ācala cartade maāra neēa. * **22:69** Salmo 110:1; Daniel 7:13-14.

† **22:70** Salmo 2:6-7. * **23:1** Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda basia. Dji boroda basia poa 26deba aba 36 babarada. Judiorā bororāba Jesura Pilatomaā edesidaa ādjia preso bearā beacara panla bēra. Aba romanorāba māwā cawa odida panasidaa. † **23:7** Maā Herodera Antipa trā jarabadjidaa.

17 Poaza mañ ewaride Pilatoba preso beada aba êdra bħbadjia.† 18 Baribħra jũma dji powua nũma êberāraba nãwã bia jarasidaa:

-jããgħara beabidua! ĩBarrabãdra êdra bħdua!-

19 Mañ Barrabãra preso basia puru quĩrũbigada carea idjaba miã beada carea. 20 Pilatoba Jesuda êdra bħ quĩrã bħ bêrã purua waya bedeasia. 21 Mãwãmĩna waya jĩgua bia jarasidaa:

-ĩCrude cachi beabidua, crude cachi beabidua!-

22 Mañne Pilatoba waya ãdjia jarasia:

-ĩBaribħra nañ êberãba cãrẽ cadjiruada osi? Idjia cadjiruara oẽ bħa beadi carea. Mañ bêrã soaba ubipeda êdra bħya.-

23 Baribħra ãdjirãra wadibida jĩgua bia duanasidaa Jesu crude cachi beabimãrẽã. Mañ awara sacerdote bororãba ara mañ quĩrãca jĩgua jara duanesidaa aba Pilatoba ĩjãbħrađaa.‡

24 Mañ bêrã Pilatoba ãdjirãba jara panħ quĩrãca osia. 25 Barrabãba purura quĩrũbigadamĩna idjaba miã beadamĩna Pilatoba idjira êdra bħsia êberãrãbħra ĩwidipedada bêrã. Mañbe ãdjia quĩrã panħ quĩrãca Jesura obisia.

Jesu crude cachi bħpedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Juañ 19:17-27

26 Jesu crude cachidi carea edesidade Cirenenebema Simoħda purudaa zebħra basia. Jesuba cru eronĩbadara mañ Simoħa ataubidapeda idji caidu edebisidaa.

27 Ādji caidu êberãrãda bio cãbana wãbada basia. Mañne ĩcħra wẽrãrãda Jesu carea jĩã panasidaa. 28 Jesuba ãdjimaa acħpeda jarasia:

-Jerusalemenebema wẽrãrã, mħ carea jĩãrãnadua; ãtebħra ara bãdji carea, bãrã warrařã carea bida jĩãnadua. 29 Ewari aba êberãrãba jaradia: "Bio bia beaa wẽrãrã warra todacara idjaba ju dawadacara." 30 Mañne eyaa nãwã jaradia: "Dai ĩrħ bædua." Dewara eyaa jaradia: "Daira ãnã nũmadua."* 31 Êberãrãba mħ, bacuru onoa quĩrãca bħda beadibħra,† bacuru põ quĩrãca beara ĩsãwãni?~‡

32 Jesu ume crude beadi carea êberã cadjiruãrãda umẽ edesidaa. 33 Êjũã Boro Bħwħħra abadama jũesidade Jesura crude cachi jira bħsidaa. Dji êberã cadjiruãrã sida crude cachi jira bħsidaa, aba Jesu ĩħwa araare, aba idji ĩħwa acħare. 34 [Mañne Jesuba jarasia:

-Zeza, ãdjia o panħra quĩrãdoadua. Ādjia adua panħa cãrẽda o panħda.-]‡

Mañ awara sordaorãra ne jemenesidaa Jesuba cacuade ĩħ badara sãwã jedecadi cawaya.*

35 Jũma maħgħra êberãrãba acħ duanasidaa. Mañne dji bororãba idjira ipida biẽ jara duanesidaa:

-Dewarãrãda carebasia.† Ācõrẽba idjida dadjirã êdra edamãrẽã bħsibħra, ĩara iduħa poya êdraħca?-

36-37 Mañ awara sordaorã arima duanħba Jesura ipida biẽ jarabadjidaa. Ādjia Jesua uva bħ oregueada diade wãnapeda jarabadjidaa:

-Bħda wãrãda judiorã borobħra, ara bħduħa êdrađua.-

38 Jesu boro nocoare bedeada cachi jira bħsidaa cawabidi carea idjira cãrẽ carea beabãdada. [Griego bedeade, latiħ bedeade, hebreeode bida] nãwã bħ basia: "Naħgħra judiorã boroa."‡

39 Mañne êberã aba cadjirua oda carea crude cachipedadaba Jesura nãwã biẽ jarabadjia: -Bħda wãrãda Ācõrẽba êdra edabari diai jaradabħra, bħduħa êdrađpeda dai sida êdra bħdua.-

40 Baribħra dewarabemaba idjira nãwã quẽãsia:

-ĩBa sida cawa o panãmĩna wadibida Ācõrẽra wayaħca? 41 Wãrãda dadjira nama jira pananida panħa cadjiruada opedada bêrã. Baribħra za bħ êberãba ĩcãrẽ cadjiruada osi?-

42 Mañbe idjia Jesua nãwã jarasia:

-Bħ jũmarã boroda bebħrađe mħra quĩrãnebadua.-

43 Mañ carea Jesuba idjia jarasia:

-Mħa wãrãda jaraya: bħra nane mħ ume bajãne bħya.-‡

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Juañ 19:28-30

‡ 23:17 Griego bedeade zocãrã cartade mañ versĩculora neã. § 23:23 Sacerdote bororãba. Griego bedeade ĩcħra cartade maħra neã. * 23:30 Osea 10:8. † 23:31 Ācõrẽba êdra edabari diai jaradara edaude "bacuru tucuda" abadjidaa. Isaia 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13. ‡ 23:31 Ezequiel 15:1-8. § 23:34 Griego bedeade ĩcħra cartade bedeã corchetede bħra neã. * 23:34 Salmo 22:18. † 23:35 Carebasia. Griego bedeade bħ bħa: "Êdra edasia." ‡ 23:38 Griego bedeade ĩcħra cartade bedeã corchetede bħra neã. § 23:43 Bajã. Griego bedeade bħ bħa "paraĩso." Mama ĩpa bea jaidapedarãra bia duanħa.

44-45 Umatipa λmādaura quisia. Maλba naλ ējūāra hora ūbea jūma pāima nūmasia. Ācōrē de dromane eda wua eatλ jira Ɂara ēsidra cōā dogosia. * 46 Ara maλne Jesuba jīgua jarasia:

-Zeza, mλ jaurera Ɂλ jawade ɁλɁλɁλ.-†

Māwā jarapeda iyādrasia.

47 Maλ unuside sordaorā boro arima Ɂλba Ācōrēra nāwā bia jarasia:

-Wārāda naλ ēberāra jipa basia.-

48 Jesu crude beabada acade wāpedadaba jūma māwānara ununapeda sopuadeba ādji so λrλ u duanada jēda wāsidaa. 49 Māwā duanane jūma Jesu unubadarāba, wērārā Galileadeba idji caidu nɁbapedadarā bida tλmλba acλ panasidaa.

Jesu tλbaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Juaλ 19:38-42

50-51 Ēberā Jose abadada basia. Idjira Arimatea puru Judea druadebema basia. Ēberā bia basia idjaba jipa basia. Ācōrēra jūmarā Boroda bemārēā jāλ basia. Idjira judiorā dji bororānebema basia baribλλ bedea ausidade bia Ɂlada aē basia. Ādjia opedadara biē unusia. 52 Maλ Josera Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwidisia tλbari carea. 53 Maλbe Jesura edaa edapeda borobaba Ɂarapeda mōjē uria corodade eda basia. Maλ uria corodade ni abλa bēwārāda wadi Ɂadaca basia.

54 λnāubada ewarira λrλ Ɂλ bērā judiorāba maλ ewari carea ne jūmada o eropananida panasidaa.

55 λcλra wērārā Jesu ume Galileadeba zepedadada Jose caidu wāsidaa. Jūnapeda mōjē corodara unusidaa. Idjaba unusidaa Jesura eda ɁλɁadada. 56 Mamaλba jēda wānapeda ādjirāba bēwārā parabada querada osidaa. Nurēma λnāusidaa Ācōrē leyba jara Ɂλ quīrāca.‡

24

Jesu λrēbada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Juaλ 20:1-10

1 Nabema ewari domianebemane wērārāra diapedada Jesu tλbaripedadamaa wāsidaa. Ādjia bēwārā pλrλbada quera opedadara edesidaa. [Ādji ume dewara wērārā sida wāsidaa.]* 2 Baribλλ mōgara waibλa dji uria jūātrλ Ɂadara orrocawa cobada unune wāsidaa. 3 Dji uriade eda wāɁadade dadjirā Boro Jesu beudara ununaē basia. 4 Maλ carea ādjia abeda cawa crīchaadē basia. Cawaēne ādji caita ēberāda umē odjasidaa. Maλ ēberāba cacuade jλ panara dorrodorroa basia. 5 Maλ carea wērārāra bio dauperabada edaa Ɂarrusidaa. Maλne dji ēberārāba ādjia jarasidaa:

-ζCārē cārēā bārāba zocai Ɂada beudarā tāēna jλλ panλ? 6 Idjira nama Ɂλēa λrēbada bērā.† Wadi Galileade panasidade idjia bārāa jaradara quīrānebadada. 7 Idjia nāwā jarasia: "λcλrλba mλ, Naλ Djara Edadara ēberā cadjiruarā jida diadida panλa. Mλra crude beadīa, baribλλ ewari ūbeade λrēbaya."‡

8 MaλneɁλra ādjirāba quīrānebasidaa Jesuba māwā jaradada. 9 Ara maλda wērārā jēda wānapeda Jesuba edadarā once panλa, waabemarā bida ādjia unupedadara nēbλrλsidaa. 10 Maria Magdalenaba, Juanaba, Santiago papa Mariaba, dewara wērārā ādji ume panλ bida Jesuba edadarā māwā nēbλrλsidaa. 11 Baribλλ wērārāba jara panara crīcha neē Ɂaca Ɂada bērā ādjirāba ijānaē basia. 12 Māwāmīna Pedrorā ara maλda Jesu tλbaripedadamaa pira wāsia. Dji uriade eda acλside ababe dji bēwārā Ɂarā bada wuada unusia. Maλ carea cawa crīchaē diguida wāsia.

Emaū purudaa wābada ode nɁbapedada

Marco 16:12-13

13 Ara maλ ewaride Jesu ijā beadada umē Emaū puru zaquedaa wāɁada basia. Maλ purura Jerusaleλneba mīgaē Ɂλa.§ 14 Ādjia jūma Jesu māwānanebemada bedea nɁbasidaa. 15 Māwā bedea nīnane Jesura caita zepeda ādji ume nɁbasia. 16 Baribλλ Jesuda māwā Ɂada Ācōrēba ādjia idu cawabiē basia. 17 Maλne Jesuba ādjia iwidisia:

-ζBārāba cārēda jara nīna?-

Maλ ūrīsidade nūpanesidaa. Ebuda basia bio sopua panλa.* 18 Aba Cleopa abadaba panusia:

* 23:44-45 Exodo 26:31-33. † 23:46 Salmo 31:5. ‡ 23:56 Exodo 20:10. * 24:1 Griego beedeade λcλra cartade bedea corchetede Ɂara neēa. † 24:6 Idjira nama Ɂλēa λrēbada bērā. Griego beedeade λcλra cartade maλra neēa. ‡ 24:7 Luca 9:22; 18:31-33. § 24:13 Mīgaē Ɂλa. Griego beedeade Ɂλ Ɂλa "sesenta estadia." Maλ tλmara once kilómetro quīrāca Ɂλa. * 24:17 Maλ ūrīsidade nūpanesidaa. Ebuda basia bio sopua panλa. Griego beedeade λcλra cartade Ɂλ Ɂλa: "ζCārē cārēā sopua panλ?"

-Zocārā Jerusalelne jūēpedadadebemaba ζababe βαβαβαγλα adua βλαca naλ ewaride sāwānada?-

¹⁹ Jesuba ādjía iwídisia:

-ζCārēnebemada jara panla?-

Ādjia panusídaa:

-Jesu Nazaredebemada jara panla. Idjia odadeba idjaba jaradadeba cawabisia idjira Ācōrēneba bedebabarida. Ācōrēba, puru bida idjira bia unusídaa. ²⁰ Baribaγla puru bororāba, sacerdote bororā bida idjira crude cachi beabisídaa. ²¹ Daiba crīchásídaa idjiabaγla dadji Israel purura biē βadebemada ēdrla βláida. Māwāmīna idji beapedadara idiba ewari ūbea βla.

²² Baribaγla λcala wērārā dai tāēnabemaba jarapedada carea दौरa wetara cawa crīchadaē panesídaa. Ādjira idi diapededa idji tlabaripedadamaa wāsídaa. ²³ Dji bēwārāra ununaē bērā daímaā jarade zesídaa ādjia bajānebema nezocarāda unusídaa. Maλgarāba ādjía jarasídamanaa Jesura lrēbasída. ²⁴ Maλ carea λcala dairānebemaba acade wāsídaa. Idji tlabaripedadama ara wērārāba jarapedada quírāca unusídaa. Baribaγla idjida ununaē basía.-

²⁵ Maλ carea Jesuba ādjía jarasia:

-jūma Ācōrēneba bedebadarāba jarapedadara bārāba ljāna ama panla! jBārāra crīcha neē panla! ²⁶ ζĀcōrēba ēdrla edabari diai jaradara dji Dromada bei naēna bia mīgaida basiēca?-

²⁷ Maλbe Ācōrē cartade idjidebema βapedadada jūma cawa jarasia. Moiseba βadada, Ācōrēneba bedebadarāba βapedada sída jūma cawa jarasia.

²⁸ Māwā nīnane ādji wāβada purude jūesídaa. Maλne Jesura nocodaa wāβala basía.

²⁹ Baribaγla ādjirā ume bemārēā nāwā bio bedea djuburiasídaa:

-Ewarira queubodo bērā wārādua. Dai ume bedua.-

Maλ bērā ādji ume besía. ³⁰ Ne cobadade Jesuba paλda edapeda Ācōrēa bia jarasia. Cōrācuapeda ādjía diasía. ³¹ Maλneβαγla Ācōrēba ādjía idu cawabisia Jesuda māwā βla. Baribaγla Jesura ara maλda nēbasía. ³² Maλne ādjiduba nāwā jarasídaa:

-Idjia Ācōrē bedea cawa jara nībasíde jdadjira bio βasrida pananaē basíca?-

³³ Ara maλda ādjira jēda Jerusalelnaa wāsídaa. Maλne Jesuba edadarā once panara dewararā ume ābaa dji jare panada unune wāsídaa. ³⁴ Maλgarāba nāwā jara panasídaa:

-jesura wārāda lrēbasía! Símoλa ara idjida unubisia.-

³⁵ Ara maλda ādjia bida nēβarasídaa ode sāwāpedadada. Ādjia jarasídaa:

-Jesuba paλ cōrācuasíde daiba cawasídaa idjida māwā βla.-

Jesuba edadarāa ara idjida unubída

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Juaλ 20:19-23

³⁶ Wadibída maλgadebema bedea duanlne Jesuda ādji ēsi odjasia. [Maλbe ādjirāa jarasia: -jNecai pananadua!-]‡

³⁷ Maλ unusídaē ādjirāra bio dauperasídaa, bēwārāda māwā βla crīchásída bērā. ³⁸ Baribaγla Jesuba ādjía jarasia:

-ζCārē cārēā bārāra daupera panla? ζCārē cārēā ljānaē panla mλra lrēbasída? ³⁹ Mλ jwara, mλ jlrū sída acadadua. Mλda jāwā βla. Mλra tānadua. Jaurera djara neē βla, maλne acadadua: mλra djara bara βla.-

⁴⁰ Māwā jarapeda idji jwara, jlrū sída acabisia. ⁴¹ Māwāmīna βasridaba ādjia wadi poya ljānaē basía. Ādjia abeada cawa crīchadaē basía. Maλ carea Jesuba ādjía nāwā iwídisia:

-ζBārāba codíra neē panlca?-

⁴² Maλ carea ādjirāba Jesua beda badada diasídaa. Urrajō sída diasídaa. * ⁴³ Ara maλda ādji quírāpita cosía.

⁴⁴ Māwānacarea ādjía jarasia:

-Mλ wadi bārā ume basíde jara βabadjia mλnebema naēna βapedadara jūma māwáida βla. Maλra Moiseba basía, Ācōrēneba bedebadarāba βasídaa, idjaba Salmo cartade bída βl βla.-

⁴⁵ Maλbe Jesuba ādji crīchara ewasia Ācōrē bedea cawadamārēā. ⁴⁶ Nāwā jarasia:

-Ācōrē cartade nāwā βl βla: Ācōrēba ēdrla edabari diai jaradara bia mīgaida βla. Beudacarea ewari ūbeade lrēbaya. ⁴⁷ Maλbe idji trāneba idji ljā beaba ēberārāa jaradía cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwāβala Ācōrēba ādji cadjiruara quírādoaya.

† 24:26 Isaia 53:7-12. ‡ 24:36 Griego beedeae λcala cartade bedea corchetede βara neēa. § 24:40 Griego beedeae λcala cartade maλ versículora neēa. * 24:42 Urrajō sída diasídaa. Griego beedeae zocārā cartade maλra neēa.

Maḷgḷara naārā Jerusaleḷ purude jaradapeda jūma puru beaza jarade wānia. ⁴⁸ Ara bādji dauba mḷ māwānara jūma unusidaa. ⁴⁹ Wārāda mḷa bārāmaa mḷ Zezaba diai jaradada diabueya. Maḷra idji Jaurea. Maḷ bēḷā bārāra nama Jerusaleḷne pananadua aba idji ḷḷa bajāneba zeida ḷḷ edabḷdadaa.-

Jesu bajānaa wāna

Marco 16:19-20

⁵⁰ Māwānacarea Jesuba ādjirāra Jerusaleḷ puru dajadaa Betania caita pe edesia. Maḷbe idji jḷwara ḷtaa wapeda ādjirāra bia jarasia Ācōrēba careba ḷamārēā. ⁵¹ Māwā bedea ḷḷde Ācōrēba idjira bajānaa edesia.† ⁵² Ādjirāba Jesua bia bedea pananapeda bio ḷḷsridaa Jerusaleḷnaa jēda wāsidaa. ⁵³ Mamaḷba ḷtaa ādjirāra ewariza Ācōrē de droma dajadaare wābadjidaa Ācōrēa bia bedeadī carea.‡

† 24:51 Hecho 1:9-11. ‡ 24:53 Griego bedede ḷḷḷḷ cartade maḷare ḷḷ ḷḷa: "Amén."

JUAΛ BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA JUAΛBA BΛDA

Jesu ume nībada Juaλba naλ cartada basia. Poa 80are Epeso purude baside basia. Baribara cartade jaraē bla idjia badada. Acalamaara naλ cartade Juaλba ara idjida “Jesuba bio quiriā bla” trā jarabadjia (21:20-24).

Juaλba naλ cartara djabarā itea basia cawadamārēā ādjia Jesudebema ijāpedadara wārāda. Idjaba jūmarā itea basia Jesura wārāda Ācōrē Warrada ijānamārēā. Maλ crīcha dromara Juaλba basia 20:31ne: “Jūma naλgara basia bārāba Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada, Ācōrē Warrada ijānamārēā. Māwā ijānibara idjideba zocai bai arada eroheadia.”

Naλ cartade Juaλba ebuda cawabisia Jesura wārāda Ācōrēneba zesida. Maλgara naārā cawabisia ēberārāba jara pananeba (1:1-51). Maλare cawabisia Jesuba ne ununaca siete o badeba (2:1neba aba 11:44daa). Maλare Juaλba basia Jesu beui carea badebemada (11:45deba aba 17:26daa), idji igara beaba jidadapeda crude beapedadadebemada (18:1neba aba 19:42daa) idjaba idji ijā beaba idji krēbada unupedadadebemada (20:1neba aba 21:25daa).

Naλ cartade Jesuba ebudaara jaradisia Ācōrē Jauredebemada (3:1-8; 6:63; 7:37-39; 14:15-29; 15:26deba aba 16:15daa, 20:19-23). Maλ awara ebuda bedea bla Ācōrēba idji Warra quiriā badebemada (5:19-21; 10:17-18; 17:1-26) idjaba sāvā idji ijā beara quiriā bada (3:16-17; 11:33-37; 13:1neba aba 17:26daa).

Jesucritora Bedea abadaa

¹ Naārēda “Bedeā” abadada basia.* Maλ Bedea abadara Ācōrē ume ābaa basia. Wārāda Ācōrēda māwā basia. ² Idjira naārēda Ācōrē ume basia. ³ Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia. Idji neē Ācōrēba ni cārē sida oē basia.† ⁴ Bedea abadaba zocai bai arada diai bla. Maλ zocai bai arara ānaa quiriāca bla, maλneba Ācōrēba ēberārāba idjidebemada cawabi bla bēā. ⁵ Ācōrēba cawabi bara pāimane urua eradra bla quiriāca bla. Maλ uruara pāimaba poya quiaēa.‡

⁶⁻⁷ Ēberāda basia Borocuebari Juaλ abadada.§ Ācōrēba idjira diabuesia ānaanebemada bedeamārēā, jūmarāba ijānamārēā. ⁸ Juaλra maλ ānaaē basia, ātebala maλ ānaanebemada bedeadadjia. ⁹ Naλ ējūāne zeida badadra maλ ānaa dji ara basia. Idjira jūmarā itea urua bla.*

¹⁰ Maλga ānaara naλ ējūāne basia. Ācōrēba idjideba naλ ējūāra odamīna naλ ējūānebemarāba idjira cawadaē basia. ¹¹ Bajāneba idji druadebemarāmaa zesia. Māwāmīna idjira bia edadaē basia. ¹² Baribara idji bia edapedadarāba idjira ijāsidaa. Maλ bēā idjia ādjirāra basia Ācōrē warrarāda beadamārēā. ¹³ Ādjira Ācōrē warrarā badaē basia ādji papaba todadeba wa ādji djiabarāneba. Ātebala Ācōrēbala idji warrarāda basia.

¹⁴ Bedea abadara naλ djara edapeda dadjirā tāēna nībadadjia. Idji biadeba dadjirāra bio carebasia. Idjia dadjirā ebuda cawabisia Ācōrēra wārāda sāvā bada. Maλne dairāba unusidaa idjira dji droma bada, dadjirā Zeza Warrada māwā bla bēā. ¹⁵ Borocuebari Juaλba idjidebemada nāwā jīgua jarabadjia:

–Mā naλ ēberānebemada nāwā jara babadjia: “Mā caidu zebalaga mā cāyābara dji dro-maara bla, idjira mā naēna bada bēā.”–

¹⁶⁻¹⁷ Ācōrēba naēna idji leyda Moisedeba dadjirā diasia, baribara Jesucritoeba dadjirā cawabisia idjira wārāda sāvā bada idjaba idji biadeba dadjirāra bio careba bada. Wārāda idji bia waiβla badeba jūma dadjirāra barima zocārā careba bla. ¹⁸ Ni abalba Ācōrēra ununaca.† Baribara dji Warra ababe bara Ācōrē bēā idjaba dji Zeza ume ābaa bla bēā, dadjirā cawabisia Ācōrēra wārāda sāvā bada.‡

Borocuebari Juaλneba

Mateo 3:11-12; Marco 1:7-8; Luca 3:15-17

* **1:1** Maλ versicolode Juaλba Jesucritora Bedeada trā jarasia. Ara maλ quiriāca Jesucritora Bedeada trā jarasia Apocalipsi 19:13de. † **1:3** Proverbio 8:22-31. Acalā judiorāba jarabadjidaa Bedea abadara Ācōrē necawaada. Acalāua 1 Corinto 1:30. ‡ **1:5** Maλ uruara pāimaba poya quiaēa. Griego bedeaē maλba idjaba jara ba: “Maλ uruara pāimaba poya cawaēa.” § **1:6-7** Griego bedeaē ababe “Juaλ” bā bla. * **1:9** Isaia 49:5-6. † **1:18** Exodo 33:18-20. ‡ **1:18** Dji Warra ababe bara. Griego bedeaē cala cartade bā bla: “Ācōrē ababe bara.” Ācōrē bēā idjaba. Griego bedeaē cala cartade maλra neēa.

19-20 Judiorā dji dromarāba Jerusaleñeba sacerdoterāda, levitarā sida Juałmaa dia-buesidaa. Małgārāba Juałā iwidişidaa:

–¿Bāra cai? ¿Bāra Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradaca?–
Małne idjia ebuda jarasia:

–Māra Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradaēa.–[§]

21 Ādjirāba wayacusa iwidişidaa:

–¿Māēteara bāra cai? ¿Bāra Elíaca?–^{*}

Idjia panusia:

–Māra Eliaēa.–

Ādjirāba waya iwidişidaa:

–Bāra ¿Ācōrēneba bedeabari dji droma bā zeida badaca?–[†]

Idjia panusia:

–Māra małgāēa.–

22 Mał carea ādjirāba iwidişidaa:

–¿Māēteara bāra cai? Dai diabuepedadarāa badebemada jarade wānida panāa. Ara badjidebemada daia ¿cārēda jarai?–

23 Małne Juałba panusia:

–Ācōrēneba bedeabari Isaiāba nāwā jarasia: “Ējūā pōāsa ewaraga bāde abāba naāda jara bāa: Dadji Boro ora jipa jaridadua.”[‡] Māra mał ēberāa.–

24 Juałmaa diabuepedadarāra ācāra pariseorā basia.[§] 25 Małgārāba idjia iwidişidaa:

–Bāda Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradaēbāra, idjāba Eliaēbāra, idjāba Ācōrēneba bedeabari dji dromaēbāra, ¿cai trāneba bāa ēberārāra jāwā borocuecua bā?–

26-27 Juałba nāwā panusia:

–Māra baidoba borocuebaria. Baribāra mā caidu zeida badara bārā tāēna bāmīna bārāba idjira adua panāa. Idjira mā cāyābara dji dromaara bā bēra, idjia jirūne jā bā ērai carea māra bia bāēa.–

28 Jūma małgāra māwāsia ējūā Betania abadama, Jordaā do waa quīrārē āmādau od-jabariare Juałba borocue badama.^{*}

Jesura Ācōrē Oveja Zaquee

29 Mał nurēma Juałba Jesuda idjima zebāra unusia. Małne idjia jarasia:

–¿Acādada! Jādrā Ācōrē oveja zaquee. Idjideba Ācōrēba naļ ējūānebemarāba cadjirua obadara quīrādoaya.[†] 30 Idjidebemada māa naēna jarasia: “Mā caidu zebāra mā cāyābara dji dromaara bāa, idjira mā naēna bāda bēra.” 31 Naēna māa adua basia Jesuda māwā bāda. Baribāra māa baidoba borocue bāa israelerāba cawadamārēā caida Ācōrēba diabuedada.–

32 Idjāba jarasia:

–Māa unusia Ācōrē Jaurera bajāneba puchirā quīrāca zepeda Jesu ume bebāra. 33 Māa adua basia idjira dji dromaara bāda. Baribāra māa borocuemārēā Ācōrēba diabueside nāwā jarasia: “Bāa unuya mā Jaurera abāa ēberā āra zepeda idji ume bebāra. Unubāra bāa cawaya maļ ēberābāra mā Jaurera dia beida.”[‡] 34 Māa małgāra unusia. Mał carea māa jara bāa idjira wārāda Ācōrē Warrada.–

Jesu ume nībabadarā dji nāārābemarā

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20; Luca 5:2-11

35 Mał nurēma Borocuebari Juałra wayacusa arima basia. Idjāba idji ume nībabadarāda umé panasidaa. 36 Małne Juałba Jesura caita wābāra unupeda jarasia:

–¿Acādada! Jari bāra Ācōrē Oveja zaquee.–

37 Mał ūrīnapeda Juał ume nībabadarā umébemara Jesu caidu wāsidaa. 38 Jesuba jēda acbāra idji caidu zebāda unusia. Małne iwidişidaa:

–Bārāba ¿cārēda quīrā panā?–

Ādjia jarasidaa:

–Rabi, bāra ¿sāma babari?– (Maļ bedeā Rabiba jara bāa “Jaradiabari.”)

39 Jesuba panusia:

§ 1:19-20 Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradada. Małra griego bedeade “Crito” bā bāa. Critora trāēa. Jara bāa “Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda badada.” Arameo bedeade jarabadaa “Mesias” * 1:21 Malaquía 4:5-6. † 1:21 Deuteronomio 18:15-19. ‡ 1:23 Isaia 40:3. § 1:24 Griego bedeade małba idjāba nāwā bā bāa: “Juałmaa diabuepedadarāra pariseorāba diabuesidaa.” * 1:28 Mał Betaniara dji Jerusaleā caita bā puruēa. Acāpamaarā Juałba Betaniada basia Batanea drua trāda āi bābāra. Idjāba ācāra cartade “Betābara” bā bāa. † 1:29 Levítico 16:20-22. ‡ 1:33 Mā Jaurera dia beida. Griego bedeade “mā Jaurereba borocue beida” bā bāa. Ezequiel 36:25-27; Isaia 11:1-2; Joel 2:28-29.

-Aclæde zedadua.-

Ara maïda wānapeda unusidaa sāma bābarida. Maļ ewaride idji ume panesidaa quewara babarā bēra.

⁴⁰ Juaļba jarada ūrīnapeda Jesu caiðu wāpedadara umé panesidaa. Aba Simoļ Pedro djaba Andre basia. ⁴¹ Andrera Jesuma bāpeda naāra idji djaba Simoļda jaræde wāsia. Unupeda jarasia:

-Daiba unusidaa Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.-[§]

⁴² Maļbe Andreba Simoļra Jesumaa edesia. Jūēpedadacarea Jesuba Simoļmaa aclæpeda jarasia:

-Bāra Jonā warra Simoļa, baribarā idiba ātaa bāra Cepa adia.- * (Maļ trā Cepara idjaba Pedro abadaa.)

Jesuba Pelipe, Natanael sida trāna

⁴³ Nurēma Jesuba Galilea druadaa wāida crīchasia. Maļ bēra Pelipeda jarasia. Unupeda jarasia:

-Mā quīrā bāra mā ume nībaida.-

⁴⁴ Maļ Pelipera Betsaidā purudebema basia. Andrera idjaba Pedro sida mamabema basia. ⁴⁵ Maļne Pelipeba Natanaelda jaræde wāsia. Unupeda jarasia:

-Moiseba bāda leyde jara bā ēberāda daiba unusidaa. Ācōrēneba bedeabadarāba idjidebemada basidaa. Idjira Jose warra Jesu Nazaredebema.-

⁴⁶ Natanaelba Pelipea jarasia:

-ĶMāwāra dadjirā bia duananira Nazaredeba zeica?-

Pelipeba jarasia:

-Wāna aclæde.-

⁴⁷ Jesuba Natanael idjima zebara unuside jarasia:

-Ķaclædadua! Naādra wārāda israelerā dji araa. Djārāra cūrūgacaa.-

⁴⁸ Natanaelba Jesura unuca bāda bēra iwīdisia:

-Bā mānebemada Ķsāwā cawa bā?-

Jesuba panusia:

-Pelipeba bā jaræde wāi naēna mā cawa basia bāra higojō bacuru edrecare bāda.-

⁴⁹ Maļ carea Natanaelba jarasia:

-Jaradiabari, bāra wārāda Ācōrē Warra. Bāra dadji israelerā Boroa.-

⁵⁰ Maļne Jesuba jarasia:

-Mā bāra higojō bacuru edrecare bāda cawasiada a bā carea Ķbā māwā crīcha bāca? Maļ cāyābara ne ununaca waiābara beada zocārā unuya.-

⁵¹ Maļbe Jesuba jarasia:

-Wārā arada mā jaraya: bārāba bajāra ewa nūmada ununia. Idjaba ununia bajānebema nezocarāra mā, Naļ Djara Edada bāmaa uāa zedapeda ātaa wā duanāda.-[†]

2

Jesuba baidoda uva ba babisia

¹ Ewari ūbea badacarea ēberāda dji edasidaa Canā purude Galilea druade. Maļ carea bāsrīda ewarida o panasidaa. Jesu papada mama basia. ² Jesura, idji ume nībabadarā sida maļ quima edabarā bāsrīda o panāmaa jarasidaa wānamārē. ³ Māwā panāne uva bāra jōna bēra dji papaba Jesua jarasia:

-Uva bāra jōsia.-

⁴ Maļne Jesuba jarasia:

-Papa, Ķcārē cārē bā mā māāra jara bā? Mā ewarira wadi jūē bā.-^{*}

⁵ Baribarā Jesu papaba dji jede panā jarasia:

-Idjia jarabarā jūma odadua.-

⁶ Maļne sei zoco waiāba mōgara odada arima panasidaa. Judiorāba maļ zocodeba baidoda juebadjidaa ne sagadapeda Ācōrē quīrāpita bia beadi carea. Zocoza veinte wa treinta galoļ poya beasia.[†] ⁷ Maļne Jesuba uva bā jede panā jarasia:

§ 1:41 Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Maļra griego bedeade "Crito" bā bā. Critora trā. Jara bā "Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada" wa "Ācōrēba dadjirā Boroa badada." Arameo bedeade jarabadaa "Mesias." * 1:42 Jonā. Griego bedeade maļ trāra Juaļ abadaa. Cepa, Pedro. Maļgarā trāba jarabadaa "mōgara." † 1:51 Genesi 28:12.

* 2:4 Mā ewari. Aclætaamarā Jesuba jara basia idji beadiēbemada. Dewararāmarā Jesuba jara basia idjira Ācōrēba diai jarada ebuda cawabi ewaridebemada. Idjaba aclætaamarā jara bā Jesuba uva bā diaidebemada wa idjia ne ununaca oi ewaridebemada. † 2:6 Veinte wa treinta galoļ. Aclæta traduccioñe basidaa ochenta wa cien litro. Griego bedeade bā bā "metreta umé wa ūbea."

-Za bea zocoda baidoba biradadua.-

Ara maŕda bira ta nŭmasidaa. ⁸ Maŕbe Jesuba jarasia:

-Jãlbe maãrĩ juedapeda uva ba jede pana boromaa ededadua.-

Ara maŕda mãwã osidaa. ⁹ Maŕbe uva ba jede pana boroba maŕ baido badada do zasia. Wãrãda uva bada dosia, baribaŕa idjia adua basia sãma juesidada. Ababe dji jede panaŕaba cawa panasidaa. Uva ba jede pana boroba dji umaquĩrã quima edaya bada trãpeda jarasia:

¹⁰ -Jũmarãba naãrã uva ba biara baŕda jedebadaa. Jĩrũare quĩrã paŕra duanacarea uva ba mãcuaẽ baŕda jedebadaa. Baribaŕa ba uva ba dji biara ba mẽrã eroŕadada lãrãbaŕa jedebibaŕa.-

¹¹ Maŕ ne ununaca naãrã odara Jesuba Canã purude Galilea druade osia. Maŕgãdeba idjira dji Dromada unubisia. Mãwã idji ume nĩbabadarãba idjira wãrãda jãsidaa.

¹² Mãwãnacarea Jesura Capernauĩ purudaa wãsia. Idji papada, idji djabarãda, idji ume nĩbabadarã sida idji ume ãbaa wãsidaa. Mama dãrã pananaẽ basia.

Jesuba ne nẽdobuebadarã ãyã jãrecuada

Mateo 21:12-13; Marco 11:15-18; Luca 19:45-46

¹³ Judiorã Egiptodeba eđrãpedada quĩrãnebabada ewarida caita basia.† Maŕ bẽrã Jesura Jerusaleŕnaa wãsia. ¹⁴ Mama ãcõrẽ de droma dajada unusia ãcõrẽa babue diađi careabemada nẽdobue panada. Pacada, ovejada, puchirã sida nẽdobue panasidaa. Idjaba lãraŕa ãcõrẽ de dromane diaida ba paratara dji druã ãiba zebãdarãa nẽba nẽdobuebadjidaa ãibema paratara diacara panana bẽrã. ¹⁵ Maŕ carea Jesuba jãcarada soa quĩrãca osia. Maŕba ãcõrẽ de dajada duanara, ãđji ovejada, ãđji paca sida jũma ãyã jãretacusia. Dji parata nẽdobuebadada mesa coretacubaŕa ãđji paratara egode cua dogosia. ¹⁶ Mãwã obãrãde idjia puchirã nẽdobuebadarãa jarasia:

-Jũma naŕra ãyã ededadua. Mã Zeza dera ne nẽdobuebadada deda orãnadua.-

¹⁷ Maŕne idji ume nĩbabadarãba quĩrãnebasidaa ãcõrẽ Bedeade nãwã baŕ baŕda: "Ba de dromara mã bio quĩrã ba bẽrã mãra beuya."§

¹⁸ Mãwã baŕde judiorã dji dromarãda arima panasidaa. Maŕgarãba Jesua jarasidaa:

-Dairãa unubidua ãcõrẽba baŕa jãwã obi baŕda.-

¹⁹ Jesuba panusia:

-Naŕ de dromada ãrĩnibaŕa, mã ewari ãbeade wayacusa oya.-

²⁰ Maŕne judiorã dji dromarãba jarasidaa:

-Naŕ ãcõrẽ de dromara 46 poa edesia jũma pãrãni carea.* Maŕda baŕa çsãwã ewari ãbeade jũma oyaã a baŕ?-

²¹ Jesuba naŕ de dromaana aside ara idjidebemada bedeã basia. ²² Idji lãrẽbadacarea idji ume nĩbabadarãba quĩrãnebasidaa idjia mãwã jaradada. Maŕbe ãđjirãba ãcõrẽ Bedeade baŕ baŕa, Jesuba jarada sida wãrãda jãsidaa.

Jesuba eberãrã sãwã bea cawada

²³ Judiorã Egiptodeba eđrãpedada quĩrãnebabada ewaride Jesura Jerusaleŕne basia. Maŕne zocãrã ne ununacada osia. Maŕ carea zocãrãba idjira jãsidaa. ²⁴ Baribaŕa Jesuba jũmarã crĩchada cawa ba bẽrã jãjãẽ basia ãđjia wãrãda jã panada. ²⁵ Jũmarã soda cawa ba bẽrã ni abaŕa idjia eberãrã sãwã beada jaradiẽ panasidaa.

3

Jesu Nicodemo ume bedeada

¹ Pariseoda basia Nicodemo abadada. Idjira judio dji droma basia. ² Maŕ Nicodemora diamasi Jesuma wãsia. Maŕbe Jesua jarasia:

-Jaradiabari, dairãba cawa panaŕa ãcõrẽba diabuedada. Ba o ba ne ununacara ni abaŕ eberãba poya oẽa ãcõrẽda idji ume baŕebaŕa.-

³ Jesuba idjia jarasia:

-Wãrã arada mã baŕa jaraya: eberãda wayacusa todaẽbaŕa ãcõrẽ purudebema baẽa.-*

⁴ Maŕ carea Nicodemoba idjia iwidisia:

-çsãwã dadji drõã baŕda wayacusa tođi? Mãẽteara çdadji papa biteda wãida baŕa wayacusa tođamãrẽ?-

⁵ Jesuba panusia:

† 2:13 Exodo 12:1-27. § 2:17 Salmo 69:9. Griego bedeade baŕ baŕa: "Ba de dromara mã bio quĩrã ba bẽrã mãra babueya." *

2:20 ãcõrẽ de droma pãrãnađa cuarenta y sei poa edesia baribaŕa waibaŕa o panana bẽrã pãrãnađa basia. *

3:3 Wayacusa toẽbaŕa. Griego bedeade mãba idjaba jara baŕa: "Bãjãneba toẽbaŕa."

-Wārāda m̄la b̄la jaraya: baidodeba, Ācōrē Jauredeba bida todaēb̄la, Ācōrē purudebema baēa.† 6 Dadji papaba todara naā djaradeba zedaa, barib̄la wayacusa todara Ācōrē Jauredeba todaa. 7 M̄la wayacusa todida pan̄ana ada carea jūmawāyā crīcharādua. 8 Nāūrāra bariduaareba puābaria. Dji jīguara ūribarim̄na cawacaa s̄maareba zeida idjaba s̄maa wāida. Ara maā quīrāca b̄la Ācōrē Jauredeba todara. Ācōrē Jaurera ununacam̄na cawa pan̄a ēberā sode s̄wā o b̄la.-

9 Nicodemoba jarasia:

-Ācōrē Jaureba ζs̄wā māra māwā oi?-

10 Jesuba panusia:

-B̄la Israeldebemārā Ācōrē bedea jaradiabari dji dromam̄na ζmāda adua b̄la? 11 Wārā arada m̄la b̄la jaraya: daiba cawa pan̄anebemada, unu pan̄anebema sida bedea pan̄a barib̄la daiba bedea pan̄ara b̄rāba ījānāca. 12 M̄la naā ējūāne unubadaebema jara b̄la b̄rāba ījānacab̄la, bajānebemada jaraib̄la ζs̄wā ījāni?

13 Ni ab̄ada bajāna wānacaa maā cawai carea. Ababe m̄, Naā Djara Edadaba māra cawa b̄la, bajāneba zeda b̄rā.‡ 14-15 Moiseba ējūā pōāsa ewaraga b̄de dama āta jira b̄la quīrāca,§ m̄, Naā Djara Edadara āta jira b̄lāia m̄ ījābadara Ācōrē ume ewariza zocai beadamārēā.-*

16 Wārāda Ācōrēba ēberārā bio quīrā b̄la b̄rā idji Warra aba b̄la naā ējūāna diabuesia jūma idji ījābdara aduarānamārēā, āteb̄la idji ume ewariza zocai beadamārēā. 17 Ācōrēba idji Warrara naā ējūāna diabueē basia ēberārā bedeade b̄mārēā āteb̄la diabuesia ēdra edamārēā. 18 Ācōrēba idji Warra ījā b̄ra bedeade b̄lada aēa. Barib̄la idji Warra ījāē b̄ra Ācōrēba bedeade b̄lada abaria, idji Warra aba b̄la igara b̄la b̄rā.

19 Ācōrēba naā ējūānebemarā bedeade pan̄ana abaria naā carea: ānaara naā ējūāne zesia jūmarāba s̄wā n̄badida pan̄ada ununamārēā. Barib̄la ēberārāba obadara cadjirua b̄rā p̄imadr̄la biara quīrāsidaa. 20 Jūma cadjirua obadaba ānaara quīrānāca. ānaana zedāca ādjia cadjirua o pan̄ara cawarānamārēā. 21 Barib̄la jūma wārā ēp̄ beara ānaana ze pan̄a ādjia Ācōrēba quīrā b̄la quīrāca obadada jūmarāba cawadamārēā.

Borocuebari Juāba Jesudebema bedeada

22 M̄wānacarea Jesura idji ume n̄babadarā sida Judea druadaa wāsidaa. Mama panasidade idji ījābdara borocuebadjia. 23 Māmisa Juāba borocue b̄badjia Enoāne Salim puru caita. Mama baidoda egorodeba āta bogadr̄la nūmabadjia. Ēberārāra idjimaa w̄badjidaa, maāne idjia borocuebadjia. (24 Māgara māwāsia Juāl preso jidadi naēna.) 25 Maā ewaride ācala Juāl ume n̄babadarā dewara judio ume caicayasidaa Ācōrē quīrāpita bia beadi carea ne saḡbadadebema carea.† 26 M̄wānacarea Juālmaa wānapeda jarasidaa:

-Jaradiabari, b̄la ume Jordaā quīrārē badaba ēberārāra borocue b̄la. Idjidebemada b̄la bedesia. Jūmarāda idjimaa wā duana.-

27 Maā carea Juāba jarasia:

-Ācōrēba iduaribiēb̄la, ni ab̄alba ēberārāra zocārā j̄la peēa. 28 B̄rāba m̄la jaradara ūr̄sidaa. M̄la jarasia m̄ra Ācōrēba ēdra edabari diai jaraēda. Idjaba jarasia m̄ra Ācōrēba idji na diabuesida ēberārāba cawadamārēā m̄ caidu zeidebemada. 29 Quima edab̄lāde dji w̄rā edab̄la umaquīrāda dji dromaa. Idji ume dji biada arima bebaria idjia jarab̄lāra ījā oi carea. Barib̄la b̄lāsrida b̄la idji bedeada ūr̄ b̄la b̄rā. Ara maā quīrāca m̄la ūr̄ b̄la m̄ dji biaba ēberārāra jare b̄la. Maā carea m̄ra bio b̄lāsrida b̄la. 30 Idjida dji dromaara b̄ida b̄la. M̄ra edaara b̄ida b̄la.-

Ātaarebema ēberā

31 Ātaareba ze b̄ra jūmarā cāyābara dji dromaara b̄la. Naā ējūāne beara naā ējūānebema b̄rā aba namabemadr̄la bedebadaa. Maā b̄rā bajāneba ze b̄ra jūmarā cāyābara dji dromaara b̄la. 32 Idjiab̄la bedea b̄la bajāne ununanebemada, ūr̄nebema sida. M̄wām̄na idjia bedea b̄ra naā ējūānebemarā ni ab̄alba ījānāca. 33 Barib̄la idji bedea ījā b̄la cawa b̄la Ācōrēba jara b̄ra wārāda. 34 Ācōrēba diabuedaba Ācōrē bedeada jarabaria, Ācōrēba idji Jaureda idji ume b̄mārēā diada b̄rā. 35 Dadji Zeza Ācōrēba idji Warrara quīrā b̄la; maā b̄rā ne jūmada diasia idji j̄lwaeda erobamārēā. 36 Idji Warra ījā b̄ra Ācōrē ume ewariza zocai b̄aya, barib̄la dji Warra igara b̄ra Ācōrē ume ewariza zocai baēa. Ara nawena Ācōrēba idjira cawa o b̄acārā.

† 3:5 ācalaamarā maā bedeaba nāwā jara b̄la: “Ācōrē Jaureba ēberā saḡpeda wayacusa tobiēb̄la, maā ēberāra Ācōrē purudebema baēa.” ‡ 3:13 Griego bedeade ācala cartade idjaba b̄l b̄la: “Idjira bajāne b̄la b̄rā.” § 3:14-15 Numero 21:4-9. * 3:14-15 Griego bedeade ācala cartade idjaba b̄l b̄la: “Beudapeda aduarānamārēā.” † 3:25 Dewara judio. Griego bedeade ācala cartade b̄l b̄la “judiorā.”

4

Jesu Samariadebema wērā ume bedeada

¹Maḷ ewaride pariseorāba ūrisidaa Jesuba Juaḷ cāyābara ēberārā zocārāara erobada idjaba borocue ḅada. (²Wārāda Jesuba ēberārāara borocueē basia. Idji ume nībabadarābala borocuebadjidaa.) ³Pariseorāba maḷ ūripedadada Jesuba cawada bēra Judea druade badada Galilea druadaa wayacusa wāsia.

⁴Baribala Galileadaa wāi carea Samaria druade wāida basia. ⁵Wābala de Samariade ḅa puru Sicar abadama jūēne wāsia. Maḷ purura Jacoboba idji warra Josea diada ējūā caita ḅaa.* ⁶Mama baido juebada uriada basia Jacobo queraside badada. Umatipa babodode Jesura ode nība sē basia. Maḷ bēra maḷ baido juebada uria caita chūmesia. ⁷⁻⁸Jesu ume nībabadarāara purudaa wānoasidaa codi carea ne nēdode. Māwā ḅade wērā Samariadebemada baido juede zesia. Jesuba maḷ wērāa jarasia:

–Māa baidoda diadua.–

⁹Maḷne wērāba Jesua jarasia:

–Māra Samariadebema wērāa. ζCārē cārēā judioba māa baidoda iwidi ḅa?–

Idjia māwā jarasia judiorāba Samariadebemarā quīrīnaca bēra.†

¹⁰Jesuba panusia:

–Ācōrēba dia ḅada ḅaa cawabala bara idjaba za baido iwidi ḅada caida cawabala bara, ḅaa māa baidoda iwidicasia. Maḷbe māa baido zocai bai djiwidi diabarida diacasia.–

¹¹Wērāba jarasia:

–ḅaa ζcārēba baido juei? Naḷ baidora edu ḅaa. Maḷ zocai bai djiwidi diabari baidora ζḅaa sāma juei? ¹²Dairā drōā naēnabema Jacoboba naḷ baidora dairā itea amesia. Naḷgādebemada idjia do babadjia. Idji warrarāba, idji animarā bida dobadjidaa. ζMāwāra ḅara Jacobo cāyābara dji dromaara ḅaca?–

¹³Jesuba panusia:

–Bariduaba za ḅa baidoda doibala, wayacusa opichiaya. ¹⁴Baribala māa dia ḅa baido doḅalara waa opichiaēa. Idjira Ācōrē ume ewariza zocai ḅaya, māa dia ḅa baidora idjide ewariza bogadra ḅa quīrāca bai bēra.–

¹⁵Maḷne wērāba jarasia:

–Māēteara maḷ baidora māa diadua waa opichiarāmārēā, idjaba waa nama baido juede ze amaaba.–

¹⁶Maḷ carea Jesuba jarasia:

–ḅa quimada trāne wāpeḅa namaa zedadua.–

¹⁷Wērāba jarasia:

–Māra quima neē ḅaa.–

Jesuba jarasia:

–ḅaa jara ḅara wārāa. ḅara quima neē ḅaa. ¹⁸Wārāda ḅaa quima juesuma edabala. Idjaba ḅaa naḷ ewaride erobara ḅa quimaēa. ḅaa jara ḅara wārāa.–

¹⁹Maḷ carea wērāba jarasia:

–Māmaarā ḅara Ācōrēneba bedebarida jāwā ḅaa. ²⁰Dai drōā naēnabemarāba naḷ eyade Ācōrēa bia bedeadjidaa,‡ baribala bārā judiorāba jarabadaa Jerusaleānebala idjia bia bedeadida panla. ζSāmabala wānida panla Ācōrēa bia bedeadida carea?–

²¹Jesuba panusia:

–Māa jara ḅara ijādua. Ewari aba naḷ eyade idjaba Jerusaleāne bida dadji Zeza Ācōrēa bia bedeade wānaēa. ²²Bārā Samariadebemarāba Ācōrēa bia bedeadamīna idjira adua panla. Baribala dai judiorāba idjira cawa panla, judiorāneba Ācōrēba sāwā ēberārā ēdra edabarida cawabi ḅa bēra.§ ²³Baribala ewari jūēida ḅadara jūēsia. Idjira dadji Zezaba quīrīā ḅaa ēberārāba ādji beamāba bia bedeadida idji Jauredēba idjaba wārāda cawa panneba. Aba māwābala idjia aride bia bedeadia. ²⁴Ācōrēra jaurea. Maḷ bēra ēberārāba idjia bia bedea quīrīā panabala māwā odida panla idji Jauredēba idjaba wārāda cawa panneba.–

²⁵Wērāba jarasia:

* 4:5 Genesi 33:18-20; 48:21-22; Josue 24:32. † 4:9 Judiorāba Samariadebemarā quīrīnaca bēra. Griego bedeade maḅba idjaba nāwā jara ḅaa: “Judiorāba Samariadebema epeḅecode ne codaca bēra.” ‡ 4:20 Samariadebemarāba Guerizim eyade Ācōrēa bia bedeadjidaa. Josuera, idji ume panla sida mama Ācōrēa bia bedeasidaa (Josue 8:30-35). Ebal eyara Guerizim quīrāpe ḅaa. § 4:22 Isaia 2:2-3.

-Mā cawa ḅaa Ācōrēba ēdṛa edabari diai jaradara wārāda zeida.* Idji zebalgaḅe dadjirāa ne jūmada cawabiya.-

²⁶ Maḅ bēṛā Jesuba jarasia:

-Mā, ḅa ume bedea ḅada idjia.-

²⁷ Māwā ḅaḅde Jesu ume nībabadarāa purudeba jēda zesidaa. Ādjirāba cawa crīchadaē panesidaa Jesura wēṛā ume bedea ḅada unune zepedada bēṛā. Baribalga ni abaḅba Jesua iwīdidaē basia cārēda quīrā basida wa cārēda wēṛā ume bedea basida. ²⁸ Maḅbe wēṛāba idji zocora amepeda purudaa wāsia. Jūḅepeda ēberāra jarasia:

²⁹ -Mā ununa ēberāda acāde wānadra. Idjia mā jarasia jūma mā naēna odada. Mā crīcha ḅaa idjira Ācōrēba ēdṛa edabari diai jaradada.-

³⁰ Ara maḅda ēberāra purudeba wāḅalāsidaa Jesu ḅamaa. ³¹ Maḅmisa Jesu ume nībabadarāba idjia bedea djaburīa panesidaa ne comārēā. ³² Baribalga Jesuba jarasia:

-Ne coēa, mā coi carea erobāra bārāba adua panāa.-

³³ Idji ume nībabadarāba ādjiduba jara duanesia:

-Abaḅba idjira ne cobisisicada.-

³⁴ Maḅ bēṛā Jesuba ādjirāa jarasia:

-Mā Diabuedaba obi ḅara jūma o ḅade ne co ḅa quīrāca ḅaa. ³⁵ Bārāba jarabadaa: "Wādī jedeco quīmārē ḅaa néu ewadī carea." Baribalga mā jaraya: acādadua, ēberāṛā māmaa zebadara néu purea tabā quīrāca panāa. Ācōrē bedeara ara nawena ījāni carea ḅea. ³⁶ Néu ewadī ewarira jūesia. Néu ewabāda quīrāca bārāra trajadīa ēberāṛāba māda ījānamārēā. Māwā ādjirāa Ācōrē ume ewariza zocai panania. Néu ewabariba edabalga carea ḅasṛidabarīa. Ara maḅ quīrāca bārāra ḅasṛidadia ēberāṛāba mā ījāḅada carea. Maḅ bēṛā dji néu ewabarīa dji ubarī ume ḅasṛida panania.

³⁷ Dadjia jarabadara wārā: "Abaḅda ne uīda ḅaa idjaba abaḅba ewaida ḅaa." ³⁸ Ara maḅ quīrāca mā bārāra diabuesia dewararāba upedadada ewadamārēā. Ādjia upedadada bārāba bia ewa panāa.-

³⁹ Zocārā Samariadebemarā maḅ purude panabadaba Jesura ījāsidaa, wēṛāba nāwā jarada bēṛā: "Idjia mā jarasia jūma mā naēna odara." ⁴⁰ Samariadebemarāa Jesumaa zedapeḅa bedea djaburīasidaa ādji ume bemārēā. Maḅbe Jesura ādji purude ewarī ume ḅesia. ⁴¹ Idjia jaradia ḅaḅde ādjirā awara zocārāba ījāsidaa. ⁴² Ādjirāba wēṛāa jarasidaa:

-Dairāba ababe ḅaa jarada carea ījā panāēa, ātebalga ījā panāa idjia jaradia ḅada ūṛipedada bēṛā. Dairāba cawasidaa idjira wārāda jūmarā ēdṛa edabarīa.-†

Jesuba Galileade warra biabida

⁴³ Samariade ewarī ume ḅapeda Jesura Galilea druadaa wāsia. ⁴⁴ Maḅ naēna idjia jaraḅoasia Ācōrēneba bedebārīra ara idji druadebemarāba wayadacada.‡

⁴⁵ Jesu Jerusaleḅne ḅaside Galileadebemarā sīda duanasidaa Egiptodeba ēdṛapedada quīrāneḅabada ewarī baḅī carea. Mama Jesuba ne ununaca o ḅada unusidaa. Maḅ carea idjia Galileade jūesia ādjirāba bia edasidaa.

⁴⁶ Galilea druade ḅaḅde Jesura wayacusa Canā purudaa wāsia idjia naēna baido uva ḅa babidamaa.§ Maḅmisa Capernaḅ purude ḅasia dji boroare trajabari dji dromada. Maḅ ēberā warrada bio cacua biē basia. ⁴⁷ Maḅne idjia ūṛīsia Jesura Judeadeba Galilea druadaa zesida. Ara maḅda Canā purudaa wāsia Jesu ḅamaa. Jūḅepeda bedea djaburīasia idji warra jūācāyā nūmāda biabide wāmārēā. ⁴⁸ Jesuba idjia jarasia:

-Bārāba ne ununacada ununaēbalga mā jara ḅara ījānaēa.-

⁴⁹ Baribalga dji ēberāba jarasia:

-Mā Boro, mā warra jaidai naēna isabe wāna.-

⁵⁰ Jesuba jarasia:

-Diguidaa wādua. ḅa warrara biasia.-

Dji ēberāba ījāna bēṛā ara maḅda wāsia. ⁵¹ Diguidaa jūēḅalgaḅe idji nezocarāba au-dīabarīdapeda jarasidaa:

-ḅa warrara biasia.-

⁵² Maḅne idjia iwīdisia:

-¿Sāḅbe māwā biasi?

Ādjia panusidaa:

-Nuena īmāḅau buyadacarea dji cawamiara dugusia.-

* 4:25 Ācōrēba ēdṛa edabari diai jarada. Griego bedeaḅe "Crito" ḅā ḅaa. Arameo bedeaḅe jarabadaa "Mesías." Critora idjaba Mesīara trāēa, ātebalga jara panāa "Ācōrēba ēdṛa edabari diai jarada" wa "Ācōrēba dadjirā Boroda ḅada." † 4:42 Jūmarā ēdṛa edabarīa. Griego bedeaḅe ḅalga cartade idjaba ḅā ḅaa "Crito." ‡ 4:44 Mateo 13:57; Marco 6:4; Luca 4:24.

§ 4:46 Juaḅ 2:1-11.

⁵³ Mañne dji zezaba cawasia ara mañ hora quĩrãca Jesuba b̄a warrara biasiada asida. Mañba idjia, jũma idji ēberārā bida Jesura iñāsidaa. ⁵⁴ Jesura Judeadeba Galileadaa jēda zeb̄ar̄aza ne ununacada o babadjia. Mañḡa ne ununaca odara dji umébema ne ununaca oda basia.

5

Jesuba ñnāubada ewaride cacua biē b̄a biabida

¹ Māwānacarea judiorāba Jerusaleñ purude ewari dromada osidaa. Mañ bēra Jesura mamaa wāsia. ² Jerusaleñ purude cuibadada b̄a judiorāba coropedadada. Mañ cuibadara dji purude eda wābada Oveja abada caita b̄a. Hebreo bedede Betzatá abadaa.* Dji baido caita de zaqueda juesuma pan̄a. ³ Mama egode cacua biē beada, dauberrea beada, jĩr̄u biē beada, b̄arad̄ra bea sida zocārā baraasia. [Ādjirāba domimiada j̄l̄a panabadjidaa. ⁴ Edaude bajānebema nezocada mañ baido domimia ode zebadjia. Māwā ob̄ar̄ade dji naārā mañ baidode eda wāb̄ar̄ada idji cacua biē bađara biabadjia.]† ⁵ Mañne ēberāda basia 38 poa cacua biē b̄ada. ⁶ Jesuba mañ ēberā egode ta b̄a unuside cawasia idjira mama dār̄ab̄ar̄ada. Mañ bēra idjia iwidišida:

-¿B̄ara bia quĩr̄ã b̄aca?-

⁷ Mañne dji cacua biē b̄aba panusia:

-Māē m̄ Boro, barib̄ar̄a m̄la neē b̄a caiba m̄ra doeda b̄aida domimiab̄ar̄ade. M̄ eda wāya b̄amisa dewarada m̄ na eda wābaria.-

⁸ Jesuba jarasia:

-Pirad̄r̄adu. B̄a c̄adara edapeda n̄bade wādua.-

⁹ Ara mañda dji ēberāra biasia. Idji c̄adara edapeda n̄bade wāsia. Barib̄ar̄a mañ ewaridera ñnāubada ewari basia. ¹⁰ Mañ bēra judiorā dji dromarāba ēberā cacua bidaa jarasišidaa:

-Idira ñnāubada ewari bēra b̄a c̄adara edecara b̄a.-

¹¹ Mañne idjia panusia:

-Barib̄ar̄a m̄ biabidaba jarasia: “B̄a c̄adara edapeda wādua.”

¹² Ādjirāba iwidišidaa:

-¿Caiba b̄a māwā b̄a c̄adara edapeda wāduada asi?-

¹³ Barib̄ar̄a idji cacua biabida tr̄ara adua basia. Jesura ēberārā zocārā nūma tēna b̄adada āyā wāna bēra idjia poya jaraē basia.

¹⁴ Māwānacarea Jesuba idjira Ācōrē de droma dajada unusia. Mañbe jarasia:

-Bio ūr̄idua: b̄ara bida bēra waa cadjiruara orādua b̄a biē bađa cāyābara bičara b̄erāmārēā.-

¹⁵ Māwānacarea dji ēberāra judiorā dji dromarāmaa wāpeda jarasia idji biabidara Jesuda.

¹⁶ Mamaaba ūta judiorā dji dromarāba Jesura bio biē jara panesišidaa mañ ēberāra ñnāubada ewaride biabida bēra.‡ ¹⁷ Barib̄ar̄a Jesuba ādjirā jarasia:

-M̄ Zeza Ācōrēba wađibida ñnāuē ēberārāra careba b̄a idjaba m̄la bida ñnāuē careba b̄a.-

¹⁸ Jesuba māwā Ācōrēra idji Zezaada aside judiorā dji dromarāba wārāda idjira bea quĩr̄ã panesišidaa. Idjia ñnāubada ewaride ocara pan̄ada oda awara jarasia ara idjida Ācōrēda.

Ācōrēba b̄aba idji Warraa dia bađebema

¹⁹ Mañbe Jesuba ādjia jarasia:

-M̄la wārā bedede bārā jaraya: m̄, Ācōrē Warraba ara m̄duba cārē sida poya oēa. Barib̄ar̄a m̄la unu b̄a m̄ Zezaba o b̄ada. Jũma m̄ Zezaba o b̄ara m̄la bida o b̄a. ²⁰ M̄ Zezaba m̄ra quĩr̄ã b̄a. Mañ bēra jũma idjia o b̄ara m̄la unubibaria. Mañ awara idjia nañ ne ununaca oda cāyābara ne waīb̄ara b̄ada unubiya. Mañ carea bārāba cawa cr̄ichadaē duanenia. ²¹ M̄ Zezaba beuđarā lr̄ēbabipeđa zocai b̄abari quĩr̄ãca m̄la zocai b̄aira m̄la dia quĩr̄ãb̄ar̄a diabar̄a. ²² Mañ awara m̄ Zezaba ni abaada cawa oēa. Ātebar̄a m̄ra basia jũmarāda cawa omārēā. ²³ Māwā jũmarāba m̄ Zeza waya pan̄a quĩr̄ãca m̄ sida wayađia. M̄ wayaē b̄aba m̄ Zeza sida wayaē b̄a, m̄ Zezaba m̄ra nañ ējũanaa diabueda bēra. ²⁴ Wārā arada m̄la jaraya: bariduaba m̄ bedeada ūr̄ipeđa m̄ Diabuedada iñ̄ib̄ar̄a, mañ ēberāra idji ume ewariza zocai b̄aya. Ācōrēba idjira biē b̄a. Wārāda mañ ēberāra beu bađada zocai b̄aya. ²⁵ Wārā arada m̄la jaraya: ewari zeida bađara jũesia. Namaaba ūta beuđa quĩr̄ãca beaba m̄, Ācōrē Warra bedeada ūr̄inia. M̄ iñ̄ab̄adaba zocai bai arada edađia. ²⁶ M̄ Zezara zocai bai djiabar̄a. M̄la mañ zocai b̄aira diabar̄a idjia m̄la diađa bēra. ²⁷ Mañ

* 5:2 Betzatá. Griego bedede zocārā cartade “Betesda” wa “Betsaidá” b̄a b̄a. † 5:4 Griego bedede ñc̄ar̄a cartade beđa corchetede b̄ara neđa. ‡ 5:16 Griego bedede ñc̄ar̄a cartade idjaba b̄a b̄a: “Bea quĩr̄ã panasišidaa.”

awara m̄ra ɓasia jūmarāda cawa omārēā, m̄ra Naʔ Djara Edada bēra. § 28 M̄ra jara ɓa carea cawa crīchadaē bearānadua. Wārāda ewari aba jūmarā beudarāba m̄, Naʔ Djara Edada bedeara ūrīnia. 29 Maʔne jūmarāda ʔrēbadia. Ne bia o beadara ʔrēbadia ʔcōrē ume ewariza zocai beadi carea, baribɒɒ cadjirua o beadara ʔrēbadia m̄la biē ɓamārēā.

30 Ara m̄duba cārē sida poya oēa. M̄la ēberāra cawa obaria m̄ Zezaba jarabɒɒ quīrāca. M̄la jira cawa obaria. M̄la quīrā ɓa quīrāca ocaa ātebɒɒ m̄ Zeza, m̄ Diabuedaba quīrā ɓa quīrāca obaria.

¿Cairāda Jesuare bedebada?

31 M̄la jara ɓara wārāmīna ara m̄ldjidebemada bedea ɓa bēra bārāmaara wārāēca ɓa.* 32 Baribɒɒ m̄ Zezara m̄are bedea ɓa. M̄la cawa ɓa idjia jara ɓara wārāda. 33 Maʔ awara bārāba ēberārāda Borocuebari Juaʔmaa diabuesidaa m̄nebemada iwidiidamārēā. Maʔne idjia jaradara wārā basia.† 34 M̄la jɒɒɒ ɓa ēberāda m̄are bedeamārēā. Baribɒɒ Juaʔba m̄nebema jaradara m̄la bida bārāa jara ɓa ēdrɒdamārēā. 35 Juaʔra ibīrā urua quīrāca basia. Bārāra idji ʔnaane ɓasrida panasidaa idjira bārā ume dārā badaēmīna.

36 Baribɒɒ Juaʔba jarada cāyābara naʔɒda m̄are biara bedea ɓa. M̄ Zezaba obi ɓada m̄la jūma o ɓa bēra cawabi ɓa m̄ Zezaba m̄ra wārāda diabuesida. 37 Wārāda m̄ Zeza, m̄ Diabuedara m̄are bedea ɓa. Baribɒɒ bārāba idji bedeara ūrīnacaa‡ idjaba idjira ununacaa. § 38 Idjaba idji bedeara bārā sođe neē beaa,* m̄, idjia Diabuedara iʔanaca bēra. 39 Bārāba ʔcōrē Bedeara quīrācuita acɒbadaa crīcha panɒ bēra maʔɒdeba ʔcōrē ume ewariza zocai beadida. Maʔ cartaba m̄nebemadrɒ bedea ɓa. 40 Māwāmīna bārāra m̄maa ze quīrīnacaa zocai bai edadi carea.

41 M̄la jɒɒɒ ɓa bārāba m̄ra bia ununamārēā. 42 Maʔ awara m̄la bārāra cawa ɓa. Cawa ɓa bārāba ʔcōrēra quīrīnacada. 43 M̄ra m̄ Zeza trāneba ze ɓa, baribɒɒ bārāba m̄ra bia edadaē panɒa. Maʔne dewarada ara idji trāneba zeibɒɒ, maʔɒara bārāba bia edabadaa. 44 Bārāba ababe quīrā panɒa dewarārāba bārāra bia ununida. ʔcōrē aba ɓaba bārāda bia ununida jɒɒdaēbɒɒ ʔsāwā idjida iʔāni?

45 Crīcharānadua m̄ Zeza quīrāpita m̄la bārāra biē jaraida. Bārāba Moiseɒba bia pananida jɒ panɒa. Baribɒɒ ara maʔ Moiseba bārāra m̄ Zeza quīrāpita biē jaraya. 46 Bārāba Moiseba jaradada wārāda iʔa pananabara m̄ra iʔacasidaa, Moiseba m̄nebemada ʔcōrē Bedeade ɓada bēra.† 47 Baribɒɒ Moiseba ɓada sida iʔānaēbɒɒ ʔsāwā m̄ bedeada iʔāni?–

6

Jesuba mil juesuma auđu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Luca 9:10-17

1 Māwānacarea Jesura Galilea amene droma wa quīrārā wāsia. Maʔ amene dromara idjaba Tiberia abadaa.* 2 Jesuba ne ununaca o ɓadeba cacua biē ɓeara biabicuasida. Zocārā ēberārāba maʔra unu panana bēra idji caidu wāsidaa. 3 Maʔbe Jesura idji ume nībabadarā ume eya zaquedaa wānapeda egode chūpanesidaa. 4 Maʔ ewaride judiorā Egiptodeba ēdrɒpedada quīrānebabada ewarida caita basia. 5-6 Maʔne Jesuba unusia ēberārā zocārā idjima zebɒdada. Jesuba bio cawa basia cārēda oida baribɒɒ Pelipea iwidiisia:

–Paʔra ʔsāma nēdodi jūma naʔɒarā ēberārā ne cobidi carea?–

Jesuba māwā iwidiisia Pelipeba casa panui cawaya. 7 Pelipeba panusia:

–Ēberā dosciento ewari trajada parataba paʔ nēdobada sida araēa ādjirāza maʔrī cobidi carea.–

8 Maʔne Simoʔ Pedro djaba Andreda basia. Idjira Jesu ume nībabari basia. Maʔ Andreda jarasia:

9 –Warra nama ɓaba cebada oda paʔda juesuma erobɒa idjaba bedada umē erobɒa. Baribɒɒ jācua ēberārā zocārā duanɒ itea maʔda ʔsāwāi?–

10 Mama pōājārā ida basia. Maʔ bēra Jesuba jarasia:

–Jūmarāa jaradadua pōājārāne chūpanenamārēā.–

Ara maʔda egode chūpanesidaa. Ādjirāra dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaca ɓa.

11 Jesuba paʔra jɒwade edapeɒa ʔcōrēa bia ɓada asia. Maʔbe idji ume nībabadarā jarasia ēberārāa jedecadamārēā. Beda sida ara maʔ quīrāca osia jūmarāba aduba coɒdamārēā.

12 Jūmarāda jāwūā ne copeɒadacarea Jesuba idji ume nībabadarā jarasia:

§ 5:27 Daniel 7:13-14. * 5:31 Deuteronomio 19:15. † 5:33 Juaʔ 1:19-34. ‡ 5:37 Exodo 33:11. § 5:37 Exodo 19:9. * 5:38 Josue 1:8-9. † 5:46 Deuteronomio 18:15-19. Wārāda jūma ʔcōrē drōēnabema cartade ɓa ɓara Jesudebema. * 6:1 Galilea. Maʔ amene dromara Antiguo Testamento de “Quineret” wa “Cinert” trɒ jarabadjidaa. Luca 5:1de jara ɓa “Genesare.”

-Dji adubadara jūma jarala pedadua ni maãrĩ bida ãrĩrãmãrẽã.-

¹³ Ara maãda jarala pesidaa. Doce jamara birasidaa maã paã cebada oda juesumanebema adubadaba. ¹⁴ Jesuba mawã odaðeba cawabisia idjira Æcõrẽneba ze ðada. Ëberãrãba maã ununapeda jarasidaa:

-Wãrãda naãgara Æcõrẽneba bedeabari dji droma, dji naã ãjũãne zeida badaa.-†

¹⁵ Baribarala Jesuba cawasia ëberãrãba idjira õgo edeðida ãdjirã boroda ðadi carea. Maã carea wayacusa iduba eyade ãtaa wãsia.

Jesu do ãrã nĩbada

Mateo 14:22-27; Marco 6:45-52

¹⁶ Queudacarea Jesu ume nĩbabadarãra doeda amene dromanaa wãsidaa. ¹⁷ Jãbade badosidade Jesura ãdjimaa wadibida jũeẽ basia. Baribarala waa quĩrãrã chã wãsidaa Capernaũne jũeni carea. Mawã ðade bio pãisosoa nũmesia. ¹⁸ Maãne nãrũda dji cãbãya puã nũma bẽrã amene dromara bogozoa nũmesia. ¹⁹ Do quẽsidra wãbãdada unusidaa Jesura do ãrã nĩda.‡ Ædjimaa zebãrã ne wayasidaa. ²⁰ Baribarala Jesuba jarasia:

-Mãda jãwã ðaa. Ne wayarãnadua.-

²¹ Maãne idjira jãbade ðasrida edasidaa. Ara maãda ãdji wãbãdama jũesidaa.§

Jesura zocai bai diabari paãa

²² Maã nurẽma ëberãrã waa quĩrãrẽ duanenaba quĩrãnebasidaa jãbada ababe basida. Cawa panasidaa maã jãbade Jesu ume nĩbabadarãra wãsidadã. Idjaba cawa panasidaa Jesura ãdjirã ume wãe basida. ²³ Maãne dewara jãbada Tiberia purudeba jũecuasia Jesuba Æcõrẽã bia ðada apeda ëberãrã paã cobigadama. ²⁴ Mawã ðade ëberãrãba cawasidaa Jesura, idji ume nĩbabadarã sida mama panãeda. Maã carea ãdjirãra maã jãbade badocuadapeða Capernaũnaa Jesu jaralãde wãsidaa. ²⁵ Jesu amene droma quĩrãrẽ unusidade iwidisidaa:

-Jaradiabari, ðara çsãlbe nama jũesi?-

²⁶ Jesuba panusia:

-Wãrã arada mãa jaraya: bãrãba cawaðe panala mãa ne ununaca oðaba cawabi ðada. Mãra ababe jarala panala jãl paã copedadaba jãwũpedada bẽrã. ²⁷ Trajarãnadua paã ðerawabarida edaði carea. Ætebarala trajadadua paã Æcõrẽ ume ewariza zocai bai diabarida edaði carea. Maãgara mã, Naã Djara Edadaba diaya. Dadji Zeza Æcõrẽba mãra maã carea ðasia.-

²⁸ Maã bẽrã ãdjirãba iwidisidaa:

-Dairãba çcãrẽda odida panã Æcõrẽ traju odi carea?-

²⁹ Jesuba panusia:

-Æcõrẽba obi ða trajura naãgara: mã, idjia Diabuedada iãnida panala.-

³⁰⁻³¹ Maã carea ãdjirãba Jesua iwidisidaa:

-¿Bala dairãa cãrẽda unubi ða bedea iãnãmãrẽã? Dadjirã drõã naẽnabemaba ãjũã põãsa ewaraga ðade manãda cosidaa. Æcõrẽ Bedeade jara ðala: "Idjia bajãnebema paãda diasia ãdjirãba codãmãrẽã."* ¿Bala cãrẽda oi?-

³² Maãne Jesuba panusia:

-Wãrã arada mãa jaraya, maã bajãnebema paãra Moiseba diae basia. Mã Zezabarala diasia. Maã awara bajãnebema paã dji arada ëberãrã dia ðala. ³³ Maã paã bajãneba zedaba zocai bai arada dia ðala.-

³⁴ Ædjirãba jarasidaa:

-Dai Boro, maã paãra dairãa ewariza dia ðadua.-

³⁵ Jesuba jarasia:

-Mãdrã maã paãa. Mãbarãla zocai bai arada diabarãa. Maã bẽrã mãmaa zebãrãra waa jarra baẽa. Mã iã ðara waa opichia baẽa. ³⁶ Baribarala mãa jarada quĩrãca, mãa ne ununaca oðada bãrãba unusidamãna iãnae panala. ³⁷ Mã Zezaba mãa dia ða ëberãrãra mã iãne zedãa. Mãmaa zebãdara mãa ãya jaretaeã. ³⁸ Mãra bajãneba zeẽ ðala mãa quĩrã ðada oi carea. Ætebarala zesia mã Diabuedaba quĩrã ðada oi carea. ³⁹ Mã Diabuedaba quĩrã ðala idjia mãa diadarãra ni aba bida aduaeða. Quĩrã ðala naã ewari jõnacarea mãa jũma ãdjirãra ãrẽbabida. ⁴⁰ Mã Zezaba wãrãda quĩrã ðala ëberãrãba mãra idji Warrada cawaðapeða iãnida idji ume ewariza zocai beadãmãrẽã. Mãwãbarãla mãa ãdjirãra naã ewari jõnacarea ãrẽbabiya.-

⁴¹ Jesuba jaradoasia "bajãneba zeda paãra mãa." Maã carea judiorã arima beaba idjidebemada biẽ bedeasidaa. ⁴² Nãwã jarasidaa:

† 6:14 Deuteronomio 18:15-18. ‡ 6:19 Maã amene dji jedeara die kilõmetro ðala. Maãgãba jara ðala cinco wa sei kilõmetro wi wãbãda basida. § 6:21 Maã versìculora griego bedeade idjaba jara ðala: "Maãne idjira jãbade eda quĩrã panane ãdji wãbãdama jũesidaa." * 6:30-31 Exodo 16:4,15; Salmo 78:24; Nehemia 9:15.

-¿Nałgłara Jesu, Jose warraēca? Dji zeza, dji papa sida dadjirāba unubadaa. ¿Cārē cārēā idjira bajāneba zesiada a Ɂa?-

⁴³ Māwā panłane Jesuba jarasia:

-Waa biē bedearānada. ⁴⁴ Ni abałba poya młra ijāēa mł Zeza, mł Diabuedaba idjida młmaa eneēɁa. Baribła mł Zezaba eneibła nał ewari jōnacarea mał ēberāra mła lrēbabiya ewariza zocai bamārēā. ⁴⁵ Ācōrēneba bedeadadarā cartade nāwā jara Ɂa: "ĀcōrēɁa jūmarāa jaradiaya."[†] Māwā bariduaba mł Zeza bedea ūrpeda idjideba cawapeda mł ijāne zeya.

⁴⁶ Małgłaba jaraē Ɂa abałba dadji Zezara unusida. Ababe młabła Ācōrēra unubaria idjimalba zeda bēra. ⁴⁷ Wārā arada mła jaraya: ēberāba młda ijāibła Ācōrē ume ewariza zocai baıda erobaya. ⁴⁸ Młra pał zocai bai araa. ⁴⁹ Bārā drōā naēnabemarāba ējūā pōāsa ewaraga Ɂade manā co pananara ababe djico basía. Co pananamīna beusidaa. ⁵⁰ Baribła bariduaba nał pał bajāneba zedada coibła beuēa. ⁵¹ Pał zocai bai arara mła. Bariduaba mał pałda coibła ewariza zocai Ɂaya. Mła dia Ɂa pałra mł djaraa. Małgłara mła diaya ēberāra zocai bai arada erobeadamārēā.-

⁵² Māwā Ɂade judiorā ādjiduba quīrūquīrū duanłba jara duanesidaa:

-¿Sāwā idji djarada dadjirāa cobī?-

⁵³ Małne Jesuba jarasia:

-Wārā arada mła jaraya: bārāba mł djarada codaēɁa, mł oa sida dodaēɁa, zocai bai arada edadaēa. ⁵⁴⁻⁵⁵ Mł djarara cobada dji wārā araa. Mł oara dobada dji wārā araa. Mał bēra mł djara co Ɂa, mł oa do Ɂa Ācōrē ume ewariza zocai Ɂara erobła. Nał ewari jōnacarea mła mał ēberāra lrēbabiya.

⁵⁶ Mł djara co Ɂa, mł oa do Ɂa mł ume Ɂa idjaba młra idji ume Ɂa. ⁵⁷ Mł Zeza, mł Diabuedaba zocai baıda diai carea erobła. Młra idjideba zocai Ɂa. Ara mał quīrāca mł djara co Ɂa młneba zocai bai arada erobła. ⁵⁸ Młra pał bajāneba zeda dji araa. Bārā drōā naēnabemarāba manāra cobadjidamīna jūma beusidaa. Baribła młra manā quīrāca Ɂa. Nał pał co Ɂa ewariza zocai Ɂaya.-

⁵⁹ Jesuba jūma małgłara Capernaułne jaradiasia judiorā dji jarebada dede.

Jesu bedeadeba Ācōrē ume ewariza zocai pananinebema

⁶⁰ Mał jaradia Ɂa ūrísidade zocārā Jesu ēpē beaba jarasidaa:

-Idjia jaradara zarea Ɂa. ¿Caiba poya ijāi?-

⁶¹ Jesuba cawasia idjia jaradiada carea ādjirāra māwā biē bedea panłada. Mał bēra jarasia: -Mła jaradiadara ¿bārāmaa zarea Ɂa? ⁶² Māwā baibła bārāba ¿sāwā crīchadī mł, Nał Djara Edadara ūtaa naēna Ɂadamaa wābłada unusidara? ⁶³ Ācōrē Jaurebła zocai bai arara diabaria. Nał djaraba diacaa. Mła bārāa jaradia Ɂa Ācōrē Jaureba zocai bai ara dia Ɂadebema. ⁶⁴ Baribła Ɂa bārāba wađibida mł bedeara ijānaē panł.-

Jesuba māwā jarasia idjia naēnaeda cawa Ɂada bēra cairāba idji bedeara ijānaēda idjaba caibła idjira jidabida.

⁶⁵ Małne Jesuba jarasia:

-Mał carea mła jarasia: mł Zezaba ēberāda młmaa eneēɁa, mał ēberāba poya młra ijāēa.-

⁶⁶ Mał carea zocārā Jesu ēpē pananarāba idjira igarasidaa. Waa idji ume nībadaē basía.

⁶⁷ Mał bēra Jesuba idjia doce edadarāa jarasia:

-¿Bārā sida wābładica?-

⁶⁸ Simoł Pedroba panusia:

-Dai Boro, daıda ¿caimaa wāni? Aba bābła dairāa jaradiabaria Ācōrē ume ewariza zocai bedadamārēā. ⁶⁹ Dairāba Ɂa bedeara wārāda ijā panł, idjaba dairāba wārāda cawa panł bāra Ācōrēba diabueđa jipa Ɂada.-

⁷⁰ Jesuba jarasia:

-Bārā doce panłra mła edasia mł ume nībadamārēā. Baribła bārānebema aba diaurudea.-

⁷¹ Jesuba Juda, Simoł Iscariote warradebema bedea basía. Idjia jīrūare Jesura jidabisia idji ume nībadarā doce panłnebema.

7

Jesu djabarāba idji ijānaē panana

[†] 6:45 Isaia 54:13.

¹ Māwānacarea Jesura Galilea druade parrā nībasia. Judea druadaa wā quīrīāē basia judiorā bororāba idjira bea quīrīā panana bēra. ² Mañne judiorā de zaquede warrewarrea panabada ewarira caita basia.* ³ Mañ bēra Jesu djabarāba idjia jarasidaa:

-Biara baa bāra Judeadaa wāida bā ēpē bea jāmabemarā bida baa obarira ununamārēā. ⁴ Trā bāga ba quīrīā bāba ne o bāra mērā ocaa. Bāa ne ununacada o bā bēra ebuda odua jūmarāba cawadamārēā.-

⁵ Jesu djabarāba māwā jarasidaa ādjia bida idjira Ācōrēba diabuedada ijānaē panā bēra. ⁶ Mañne Jesuba ādjia jarasia:

-Mā wāi ewarira wadibida jūēē baa baribāra bārāra baridua ewaride wānida panāa. ⁷ Nañ ējūānebemarāba bārāra quīrāma panāēā. Mādra quīrāma panāa, ādjirāba cadjirua obadada māa ebuda jara bā bēra. ⁸ Wānadua mañ ewari droma o panāmaa. Māra wađi wāēā mā wāi ewarira jūēē bā bēra.-

⁹ Māwā jarapeda Galilea druade besia.

De zaquede warrewarrea panabada ewari o panāmaa Jesu wāna

¹⁰ Jesu djabarāra mañ ewari droma o panāmaa wāsidaa. Māwānacarea Jesura wāsia. Baribāra ebuda wāē basia ēberārāba cawarānamārēā. ¹¹ Judiorā bororāba idjira jarā panasidaa. Ādjirāba iwidibadjidaa:

-¿Jāñ Jesura sāma bā?-

¹² Mañne zocārā arima duanāba Jesudebemada iwidraa bedea duanasidaa. Acāra bā jarabadjidaa: “Idjira ēberā bīaa,” baribāra dewararāba jarabadjidaa: “Māwāēā; idjira sewāida bāa.” ¹³ Baribāra judiorā bororāda waya panā bēra ni abāba Jesudebemada jīgua bedeadaca basia.

¹⁴ Mañ ewari droma ēsīdra obādade Jesura Ācōrē de dromanaa wāpeda dajadaare jaradia besia.† ¹⁵ Māwā bade judiorā bororāba cawa crīchadaē basia. Nāwā jīgua jarasidaa:

-Ni abāba nañ ēberāa jaradiaāē badāmīna ¿sāwā jācua cawa bā?-

¹⁶ Mañne Jesuba ādjia jarasia:

-Māa jaradia bāra māreēā, ātebāra mā Diabuedadea. ¹⁷ Ācōrēba quīrīā bāda bariduaba oi carea bābāra, mañ ēberāba ebuda cawaya ara māđji crīchadeba bedeaē bāda. Ātebāra idjia cawaya māa jaradia bāra Ācōrēneda. ¹⁸ Bariduada ara idji crīchadeba bedea bābāra māwā o bāa ēberārāba idjidebemada bia bedeadamārēā. Baribāra abāba quīrīā bābāra dewararāba idji diabuedadebemada bia bedeadida, wārā bedeada jarabaria; sewa ocaa.

¹⁹ Moiseba Ācōrē leyra bārāa diasia. Baribāra bārāba mañ leyra ijānaca. Mañ careabāra bārāba māra bea quīrīā panāa.-

²⁰ Mañne ēberārāba iwidisidaa:

-¿Caiba bāra bea quīrīā bā? ¿Jai bā cacuade bāba māwā crīchabi bāca?-

²¹ Jesuba panusia:

-Māa lnāūbada ewaride ne ununaca aba oda carea bārāba cawa crīchadaē basia.‡ ²² Baribāra bārā sīda lnāūbada ewaride ne obadaa. Umaquīrā cacuara wēāgobadaa Moiseba bāda quīrāca. (Wārāda māwā odira Moisedeba zeē basia, ātebāra bārā drōā naēnabemaneba zesia.)§ ²³ Ācōrēba Moisea diada ley ijā odi carea bārāba lnāūbada ewaride bida warra zaque cacuara wēāgobadaa. Maāda bārāra ¿cārē cārē mā ume quīrū panā lnāūbada ewaride ēberā biabida carea? ²⁴ Bārāba unu panā carea biē bedearānadua, ātebāra wārā arada cawadapeda jipa bedeadadua.-

¿Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaca?

²⁵ Jesuba Jerusalemne jaradia baside mañ purudebemarāba jara panasidaa:

-¿Idjiēca beadi carea jarā panāra? ²⁶ Acādaadua, idjira nama ebuda bedea bāa. Baribāra ni abāba idjia ni cārē sīda jaradaē panāa. Māēteara dadjirā bororāba crīcha panāsicada idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.* ²⁷ Baribāra dadjirāba cawa panāa idjira sāmabemada. Ācōrēba ēdra edabari diai jarada zebāra de ni abāba cawadaēā idjira sāmāba zebāra da.-†

²⁸ Mañne Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia bāde jīgua jarasia:

-Wārāda bārāba māra unubadaa idjāba cawa panāa sāma bābarida. Baribāra māra ara māđjideba zeē bāa, ātebāra māra ze bāa wārā jarabariēba. Bārāba idjira cawadaē panāa. ²⁹ Māa idjira cawa bāa idjideba zeda bēra. Idjia māra diabuesia.-

* 7:2 Levítico 23:33-43. † 7:14 Mañ ewari dromara ocho ewari obadjidaa. ‡ 7:21 Juaλ 5:1-9. § 7:22

Genesi 17:10-27. * 7:26 Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Griego bedeaē bā bāa “Crito.” † 7:27 Acāra judiorā jarabadjidaa Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ni abāba cawadaēā aba idjia Israel ēdra edabādaa.

³⁰ Maĵ carea ādjirāba Jesura jida quīrīā panasidaa, baribara ni abalba jidadaē basia idji ewarira jūēē bada bēra. ³¹ Maĵne zocārāba idjira ijāsidaa. Ādjirāba jarasidaa:

–Ācōrēba ēdra edabari diai jarada zebarda zēna ēberāba o ba cāyābara ne ununaca waiabara bada oica?–

Pariseorāba Jesu jidadi carea panana

³² Pariseorāba cawasidaa ēberārāba Jesudebemada iwidraa bedea duanada. Maĵ carea ādjirāba, sacerdote bororā bida Ācōrē de dromanabema zarrarāda diabuesidaa Jesu jidadaē wānamārēā. ³³ Māwā panane Jesuba ēberārāa jarasia:

–Māra bārā ume dārā baēa. Jāwā bapeđa mā Diabuedamaa wāya. ³⁴ Bārāba māra jaradā māwāmīna ununaēa. Mā wābaramaa bārāra poya wānaēa.–

³⁵ Maĵ carea judiorā arima beaba ara āduba jara duanasidaa:

–Ķsāmaa wāi bēra dadjirāba idjira waa ununaē? Ķgriega druaēa wāica judiorā jāma beaa jaradiai carea? ³⁶ ĶCārē cārēā idjia māwā jara ba: “Bārāba māra jaradā māwāmīna ununaēa”? Idjaba Ķcārēā jara ba “mā wābaramaa bārāra poya wānaēa”?–

Baido zocai bai ara diabaridebema

³⁷ Maĵ ewari droma o panane dji jirūarebema ewarira dji dromaara basia. Jesura jirūarebema ewaride āta nūmepeda jigua jarasia:

–Bariduada opichia balbara māmaa zedua, maĵbe baido zocai bai aradebemada dodua.

³⁸ Ācōrē Bedeade jara ba bariduaba māda ijābarāa zocai bai arara idjideba do quīrāca dewararāmaa wea jira beya ādjia bida edadamārēā.†

³⁹ Jesuba maĵgeba cawabisia idji ijābadaba Ācōrē Jaurera edadida. Maĵ ewaride Ācōrē Jaurera wadi zeē basia Jesura wadibida bajānaa wāē bada bēra.

Ēberārāba Jesudebema wariwaria bedea duanana

⁴⁰ Maĵ bedea ūrīsideade arima duanarāba jarasidaa:

–Wārāda na ēberāra Ācōrēneba bedebari dji droma zeida badaa.–§

⁴¹ Idjaba ācārāba jarasidaa:

–Idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaa.–

Baribara dewararāba jarasidaa:

–Māwāēa. Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara Galileadeba zeēa. ⁴² ĶĀcōrē Bedeade jara balēca idjira Daviedeba zeida? ĶDavi puru Beleāneba zeēca?–*

⁴³⁻⁴⁴ Māwā Jesudebemada wariwaria bedea duanane ācārāba idjira jida quīrīā panasidaa, baribara ni abalba jidadaē basia.

Judiorā bororāba Jesu ijānaē panana

⁴⁵ Ācōrē de dromanabema zarrarāra jēda wāsidaa pariseorā, sacerdote bororā ume ābaa duanamaa. Baribara Jesura jidadaē basia. Maĵ bēra ādjirāba zarrarāa iwīdisidaa:

–ĶCārē cārēā idjira enenaē basi?–

⁴⁶ Maĵne zarrarāba panusidaa:

–Ni abal ēberāda jā ēberā bedebari quīrāca bedeaca.–

⁴⁷ Maĵ carea pariseorāba jarasidaa:

–ĶMāēteara idjia bārā sida cūrūgasica? ⁴⁸ Dai pariseorāba, dewara dji droma bea bida ni abalba idjira ijānaē panāa. ⁴⁹ Idji ijā beaba Ācōrē leyra adua tabeaa. Ācōrēba ādjira cawa oya.–

⁵⁰ Maĵne Nicodemoda ādjirā ume basia. Idjira Jesumaa naēna diamasi bedeade wā bada basia.† Maĵaba ādjirāa jarasia:

⁵¹ –Baribara Ķdadjirā leyba jara baaca baridua ēberāda cawa odida panada idji bedea ūrīni naēna? ĶIdjia odada naārā cawadida panalēca?–

⁵² Ādjirāba panusidaa:

–ĶMāwāra bara Galileadebemaca? Ācōrē Bedeara bio acābari badua. Maĵne bla cawaya ni abal Ācōrēneba bedebarida Galileadeba zeēda.–‡

[⁵³ Māwā duananapeđa jūmarāda ādji deza wābarasidaa.§

‡ **7:38** Isaia 44:3; 55:1-4; 58:1; Joel 3:18; Zacaria 13:1. § **7:40** JuaĀ 1:21; 6:14; Deuteronomio 18:15-19. * **7:42** Davi. 2 Samuel 7:12; Salmo 89:3-4; 132:11-12. Beleā. Miquea 5:2. † **7:50** JuaĀ 3:1-12. ‡ **7:52** Pariseorāba āi jarasidaa. 2 Rey 14:25de jara ba Jonāra Gat-heferdebemada. Maĵ purura Nazare caita basia Galilea druaēa. § **7:53** Griego bedeade zocārā cartade versículo 7:53deba aba 8:11daa neēa. Acāra cartade Luca 21:38are odja ba.

8

Wērā daunemana Jesumaa edepedada

¹ Małbe Jesura Olivo eyadaa wāsia. ² Nurēma diapeda wayacusa Ācōrē de droma dajadaa wāsia. Mama ɓaɓde ēberārā zocārā idjima zesesidaa. Egođe chūmepeda ādjirāa jaradia ɓesia.

³⁻⁴ Māwā duanane judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā biđa wērā daunema ɓaɓ jidapedadada enesidaa. Mał wērāra arima duanā ēsi ɓaɓpeda Jesua jarasidaa:

-Jaradiabari, nał wērāra daiba jidasidaa ɓaɓ ume daunema ɓada. ⁵ Dadjirā leyde Moiseba nāwā bea wērārāda mōgaraba tabari beabisia.* ɓaɓmaarā bia ɓaca māwā odida?-

⁶ Ādjirāba māwā jarasidaa Jesuba sāwā panui cawaya. Idjida biē jaradida crīchasidaa. Małne Jesura edaa ɓarru chūmepeda idji jawa jiwīnība egorode ɓaɓ ɓesia. ⁷ Baribarał ādjirāba miā sē iwidi panā bērał piradrāpeda jarasia:

-Dji cadjirua ocaba nał wērāra mōgaraba tabarida ɓaɓ.-†

⁸ Māwā jarapeda Jesura wayacusa edaa ɓarru chūmepeda egorode ɓaɓ ɓesia. ⁹ Jesuba jarađa ūrisidađe ara małda ɓaɓ ɓaɓ wāɓarał nūmesia.‡ Naārā drōārāda āyā wāsidaa. Małbe cidrarā sida wāɓarasidaa. Jesura mał wērā ume iduba ɓesia. ¹⁰ Jesu ūta nūmeɓarałde wērāra iduba nūmāda unusia.§ Małbe iwidiɓia:

-ɓaɓ biē jara duananara ɓsāma panā? * ɓCaiba ɓara biē ɓaɓ?-

¹¹ Wērāba panusia:

-Ni ɓaɓaɓa, mł Boro.-

Jesuba jarasia:

-Māa biđa ɓara biē ɓaɓe. Wādua, baribarał waa cadjiruara orādua.-]

Jesu nał ējūānebemarā itea ūnaa

¹² Māwānacarea Jesuba ēberārāa wayacusa jarasia:

-Māra nał ējūānebemarā itea ūnaa quīrāca ɓaɓ. Bariduaba māda ēpēibarał pāimane nībaeā, āteɓarał ūnaane ɓaɓ bērał zocai ɓaɓ arada erobaya.-

¹³ Małne pariseorāba Jesua jarasidaa:

-ɓaɓ ara ɓadjidebemada bedea ɓaɓ bērał małba jaraē ɓaɓ ɓaɓ jara ɓara wārāda.-

¹⁴ Jesuba jarasia:

-Ara młdjidebemada bedea ɓamīna māa jara ɓara wārā araa. Māa cawa ɓaɓ māra sāmaɓa zesida idjaba sāmaa waya wāida. Baribarał bārāba māra adua panā.† ¹⁵ Bārāba nał ējūānebema crīchadeba māra aca panā. Māa ni ɓaɓada māwā acaaca. ¹⁶ Māa djārā sāwā beada acaɓda jaraɓarał, māa jara ɓara wārā araa, młdubaɓa māwā jaraē ɓaɓ bērał. Āteɓarał mł Zeza, mł Diabuedaba mł ume māwā jara ɓaɓ. ¹⁷ Bārā leyde jara ɓaɓ ēberā umēba ɓari bedea jaradibarał ādjira jara panāra wārāda.‡ ¹⁸ Ara mał quīrāca ara młdjidebemada bedea ɓaɓ, idjaba mł Zeza, mł Diabuedara młare bedea ɓaɓ.-

¹⁹ Małne ādjirāba Jesua iwidiɓidaa:

-Māteara ɓaɓ Zezara ɓsāma ɓaɓ?-

Jesuba panusia:

-Bārāba māra adua panā idjaba mł Zeza sida adua panā. Bārāba māda wārāda cawabadaɓara, mł Zeza sida cawacasidaa.-

²⁰ Jesuba Ācōrē de droma dajada, parata Ācōrēa diabadama jaradia ɓaside jūma małgara jarasia. Baribarał ni ɓaɓaɓa idjira jidadaē ɓasia idji ewarira wadi jūēē ɓada bērał.

Mā wāɓarałmaa bārāra poya wānaeā

²¹ Małbe Jesuba jarasia:

-Māra wāya. Wānacarea bārāba māra jarałdia baribarał ununaeā. Bārāba māda ijānaē bērał cadjiruade beudīa. Wārāda mł wāɓarałmaa bārāra poya wānaeā.-

²² Mał bērał judiorā bororāda ādjiduba bedea duanasidaa:

-Māteara ɓiduba beuica? ɓIdjia mał carea jara ɓaca: “Mā wāɓarałmaa bārāra poya wānaeā”?-

²³ Małne Jesuba jarasia:

-Bārāra nał ējūānebema baribarał māra bajānebema. Māra nał ējūānebemaeā. ²⁴ Mał carea māa jarasia bārāra cadjiruade beudīa. Bārāba Māra Māda ijānaē bērał cadjiruade beudīa.-§

²⁵ Mał carea ādjirāba iwidiɓidaa:

* **8:5** Idjaba jara ɓaɓ dji umaquīrā sida beudīa ɓada. Levitico 20:10; Deuteronomio 22:22. † **8:7** Deuteronomio 17:6-7. ‡ **8:9** Griego bedeađe ḗcala cartade nał sida ɓaɓ ɓaɓ: “Ādji sode cawa panasidaa jiraē beada.” § **8:10** Wērā iduba nūmāda unusia. Griego bedeađe ḗcala cartade małra neā.

* **8:10** ɓaɓ biē jara duananara. Griego bedeađe ḗcala cartade małra neā. † **8:14** Juał 7:27-29. ‡ **8:17** Deuteronomio 17:6; 19:15. § **8:24** Māra Māda. Małgadeba Jesuba jara ɓasia idjira Ācōrēda. Exodo 3:13-14.

-¿Bāra cai?-

Jesuba panusia:

-Dārābā mĀ mĀ bārāa jara bĀda.* ²⁶ MĀ ne zocārāneba bārāra beedeade beada aida bĀa. Baribāra mĀ Diabuedabāra cawa bĀa. Idji bedeara wārā araa. MĀ idjideba ūrī bĀda naĀ Ējūānebemarāa jarabarāa.-

²⁷ Baribāra ādjirāba cawadaē basía Jesuba idji Zezadebemada bedea bĀda. ²⁸ MaĀ carea idjia jarasia:

-Bārāba mĀ, NaĀ Djara Edadara crude cachibādade cawadía MĀra MĀda. Cawadía mĀ ni maārī bida ara mĀdjia quīrā bĀ quīrāca oca basida. Idjaba cawadía mĀra bedea basida mĀ Zezaba jaradiada quīrāca. ²⁹ MĀ Diabuedara mĀ ume bĀa. MĀ Zezaba mĀduba amecaa mĀa ewariza idjia quīrā bĀda o babari bĕrā.-

³⁰ Jesuba maĀgladebema bedea baside zocārāba idjira ĩjāsidaa.

AbrahaĀ warrarā dji ara

³¹ MaĀbe Jesuba judiorā idji ĩjābādarāa jarasia:

-Bārāba mĀ beedeada ĩjā pananibāra, wārāda mĀ ume nĭbabadarāda beadia. ³² MĀneba bārāba Ācōrēra wārāda cawadía. MaĀba bārāra djārā nezoca beadedada ēdra bĀya.-

³³ Ādjirāba jarasidaa:

-Baribāra dairāra AbrahaĀneba yōpedada bĕrā djārā nezocarāēa. ¿Sāwā bĀa dairāra ēdra bĀyada a bĀ?-

³⁴ Jesuba panusia:

-Wārā arada mĀa jaraya: cadjirua o beara cadjirua nezocarāa. ³⁵ Nezocara idji boro ēberārāēa, baribāra dji boro warrara idji zeza ume ewariza babaria.† ³⁶ MaĀ bĕrā Ācōrē Warrāba bārāra nezoca beadedada ēdra bĀibāra, wārāda ewariza Ācōrē ēberārāda beadia. ³⁷ MĀ cawa bĀa bārāra AbrahaĀneba yōpedadada, baribāra bārāba mĀra bea quīrā panāa mĀ bedeara ĩjānaē panā bĕrā. ³⁸ MĀ jara bĀa jūma mĀ Zezaba mĀa jaradiadada. MaĀne bārāba ĩjā o panā bārā zezadeba ūrīpedadada.-

³⁹ Ādjirāba panusidaa:

-Dai drōāenabema zezara AbrahaĀ.-

Baribāra Jesuba jarasia:

-Bārāra AbrahaĀ warrarā dji ara badabara idjia oda quīrāca ocasidaa. ⁴⁰ MĀ bārāa wārā beedeada jara bĀa Ācōrēba mĀa cawabida quīrāca. Māwāmīna bārāba mĀra bea quīrā panāa. ¿AbrahaĀba māwā osica? ⁴¹ Bārāba bādjī zezaba obari quīrāca obadaa.-

MaĀne ādjirāba jarasidaa:

-¿Baribāra dairāra wērā deu bĀba todaēa! Dairāba Zezada ababe eropanāa. Idjira Ācōrēa.-

⁴² Jesuba jarasia:

-Ācōrēda bārā Zezabara, bārāba mĀra wārāda quīrācasidaa, Ācōrēneba zepeda nama bĀ bĕrā. MĀra ara mĀdjideba zeē basía. Idjiabāra diabuesia. ⁴³ MĀ jara bĀra ¿sāwāērā bārāba cawadaē panā? Bārāba cawadaē panāa, mĀ beedeada ūrī quīrāpanā bĕrā. ⁴⁴ Bārā zezara diaurua. MaĀ bĕrā idjia quīrā bĀdra bārāba o quīrā panāa. Idjira naārāedaĀba mĀa beabarāa. Wārāneba bacaa idjaba wārā bedeara jaracaa. Sewa obaria sewaida bĀ bĕrā idjaba sewa zeza bĕrā. ⁴⁵ MĀ wārā beedeada jara bĀa. MaĀ bĕrā bārāba mĀ bedeara ĩjānāca. ⁴⁶ MĀ cadjiruada o bĀbāra ¿cārē cadjiruada o bĀ? ¿Cai bārānebemaba poya jarai? MĀ wārā beedeada jara bĀbāra, ¿cārē cārēā mĀ bedeara ĩjānaē panā? ⁴⁷ Ācōrē ĩjā bĀba idji bedeara ĩjā obaria baribāra bārāra Ācōrē warrarāē bĕrā idji bedeara ĩjā odacaa.-

AbrahaĀ bai naēna MĀra MĀa

⁴⁸ MaĀbe judiorāba Jesua jarasidaa:

-Bāra Samariadebemada jāwā tabāa idjaba jai bara bĀa. ¿Dairāba aride jara panāēca?-

⁴⁹ MaĀne Jesuba jarasia:

-MĀra jai neē bĀa. MĀ Zezadebemada bia beedeabarāa. Baribāra bārāba mĀnebemada bia beadedacaa. ⁵⁰ MĀ jaĀlāē bĀa ēberārāba mĀnebemada bia beadedamārēā. Baribāra abāba quīrā bĀa ēberārāba mĀnebemada bia beeadida. Idjiabāra cawa obaria. ⁵¹ Wārā arada mĀa jaraya, mĀ bedea ĩjā o bĀra beuca baya.-

⁵² MaĀne judiorāba Jesua jarasidaa:

-Idibāra dairāba cawabādaa bĀra jai bara bĀda. AbrahaĀra beusia. Jūma Ācōrēneba beedeabadarā sida beusidaa, baribāra bĀa jara bĀa: “MĀ bedea ĩjā o bĀra beuca baya.”

* **8:25** Dārābāra mĀa bārāa jara bĀda. Griego beedeade maĀra ebuda bĀēa. Acarāmaarā jara bĀa: “MĀ bārāa ¿cārēda cawa jaraida bĀ?” wa “MĀra ¿cārē cārēā bārā ume beedeida bĀ?” † **8:35** Genesis 21:9-13.

⁵³ Māwāra ḡbala dai drōā naēnabema Abrahāḡ cāyābara dji dromaara ḡlca? Idjira beusia, idjaba jūma Ācōrēneba bedeabadarā sida beusidaa. Bala ḡcaida crīcha ḡl?–

⁵⁴ Jesuba panusia:

–Ara mādjidibemada bia bedeabala maḡba jaraē ḡla mḡra dji biada. Baribala mḡ Zezaba mānebemada bia bede ḡla. Bārāba idjira bārā Ācōrēana a panla. ⁵⁵ Baribala idjira adua panla. Maḡne mḡa idjira cawa ḡla. Idjida adua ḡlada adabara mḡra bārā quīrāca sewaida bacasia. Baribala mḡa idjira cawa ḡl bēra idji bedeada ijā o ḡla. ⁵⁶ Bārā drōā naēnabema Abrahāḡra ḡsridasia mḡ naḡ ējūānaa zebala ewarira unuida cawa ḡada bēra. Wārāda unupeda bio ḡsrida ḡesia.–

⁵⁷ Maḡne judiorāba Jesua jarasidaa:

–Bala wadibida cincuenta poa ḡlēa. ḡSāwā ḡla Abrahāḡra unusiada a ḡl?–

⁵⁸ Jesuba panusia:

–Mḡa wārā arada jaraya: Abrahāḡ bai naēnabala Mḡra Mḡa.–[‡]

⁵⁹ Jesuba māwā jarada carea judiorāba mōgarada edasidaa idji tabari ḡeadī carea.ḡ Baribala Jesura mīrūpeda Ācōrē de dajadabemada āyā wāsia.*

9

Jesuba ēberā dauberrea topedada biabida

¹ Wābalaḡde Jesuba unusia ēberā dauberrea topedadada. ² Maḡne Jesu ume nībabadarāba iwīdisidaa:

–Jaradiabari, ḡcaiba cadjirua odadeba naḡ ēberāra jāwā dauberrea tosidā? ḡidji djibarirāba cadjirua opedadadeba, wa idjia cadjirua odadeba?–

³ Jesuba panusia:

–Cadjirua opedadadeba jāwā todaē basia. Idjira dauberrea tosidāa idjideba Ācōrēba ne obalaḡda jūmarāba ununamārēā. ⁴ Maḡ bēra wadī āsa ḡlade eda mḡ Diabueḡaba obi ḡala mḡa oida ḡla. Queudacarea ni abalaḡda poya trajadaca. ⁵ Baribala naḡ ējūāne ḡlade mḡra ēberāra itea ḡnaa quīrāca ḡla ādjirāba sāwā nībadida cawaḡamārēā.–

⁶ Māwā jarapeda Jesura egorode idotasia. Maḡba egorora susua osia. Maḡ egoro susuaba dji dauberrea ḡlau dauza pḡḡasia. ⁷ Maḡbe Jesuba idjia jarasia:

–Cuibada Siloe abadamaa saḡade wādua.– (Maḡ trḡba jara ḡla “diabueḡa.”)*

Ara maḡda dauberrea ḡala wāpeda idji daura saḡapeda unu ḡesia. Maḡbe diguidāa wāsia.

⁸ Idji de caita ḡebariba idjaba idji dauberrea ḡl unupeḡadaba jara duanasidaa:

–ḡNaḡlēca ode chūmepeda ne iwīdī babadara?–

⁹ ḡcalaḡba idjiaḡda asidaa. Dewararāba idji quīrāca ḡamīna idjiēana asidaa. Baribala dji dauberrea ḡadaba jarasia:

–Wārāda mḡa.–

¹⁰ Maḡne idjia iwīdisidaa:

–ḡSāwā ḡla unu ḡesi?–

¹¹ Idjia panusia:

–Ēberā Jesu abadaba egoroda susua opeda mḡ dauza pḡḡasia. Maḡbe idjia jarasia: “Cuibada Siloe abadamaa saḡade wādua.” Wāpeda mḡ dau saḡabalaḡde unu ḡesia.–

¹² Maḡne ādjirāba iwīdisidaa:

–Maḡla ēberāra ḡsāma ḡl?–

Idjia panusia:

–Mḡa adua ḡla.–

Pariseorāba dauberrea badaa bio iwīdipeḡada

¹³⁻¹⁴ Jesuba egoro susua opeda dauberrea ḡl biabida ewarira ḡnāubada ewari basia. Maḡ carea dauberrea ḡadara ḡcalaḡba pariseorāmaa edesidaa. ¹⁵ Maḡbe pariseorā bida maḡ ēberāa iwīdisidaa sāwābala unu ḡesida. Maḡne idjia jarasia:

–Idjia egoroda susua opeda mḡ dauza pḡḡasia. Maḡbe mḡa baidode saḡabalaḡde unu ḡesia.–

¹⁶ ḡcalaḡ pariseorāba jarasidaa:

–Maḡ ēberāra Ācōrēneba zeē ḡla, ḡnāubada ewarida wayaca bēra.–

Baribala dewararāba jarasidaa:

–ḡSāwā cadjirua obarī ēberāba maḡ ne ununacada poya osi?–

Māwā wariwaria bede duanasidaa. ¹⁷ Māwā duananapeda wayacusa dji dauberrea badaa iwīdisidaa:

[‡] 8:58 Exodo 3:13-14. [§] 8:59 Levítico 24:14. * 8:59 Griego bedeade ḡcalaḡ cartade ḡl ḡla: “Jesura ara ādji daide necai ēdra wāsia.” * 9:7 Genesi 49:10; Isaia 8:5-8.

-Mañ ēberā, bΛ dau biabidara bΛmaarā ζcaida māwā bΛ?

Dauberrea badaba panusia:

-MΛmaarā idjira Ācōrēneba bedebaria.-

¹⁸ Judiorā dji bororāba ijānaē panasidaa mañ ēberāra naēna dauberrea basida. Mañ carea idji djibarirāda trΛbisidaa. ¹⁹ Mañbe ādjia iwidiisidaa:

-ζNałgara bārā warra dauberrea topedadaca? ζsāwā idira idjia unu bΛ?-

²⁰ Ādjia panusidaa:

-Daiba cawa panΛa nałgara dai warra dauberrea topedadada. ²¹ BaribΛrΛ adua panΛa sāwā idira unu besida, idjaba adua panΛa caiba idjira biabisida. Idjira drōā bēra idjia iwidiadua.-

²² Idji djibarirāba māwā jarasidaa judiorā bororāra waya panΛ bēra. Wārāda mañ judiorāba jaradoasidaa ēberārāba Jesura Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaada acara panΛada. Abaaba māwā jarasira dji bororāba idjira judiorā dji jΛrebada dedebemada āyā jΛretadiada asidaa. ²³ Mañ carea djibarirāba jarasidaa: "Idjira drōā bēra idjia iwidiadua."

²⁴ Mañ bēra judiorā bororāba dauberrea badara wayacusa trΛnapeda jarasidaa:

-Ācōrē quirāpita daia wārā bedeadeba jāł ēberānebemada jaradua.† Dairāba cawa panΛa idjira cadjirua obarida.-

²⁵ Dauberrea badaba jarasia:

-MΛa adua bΛa idjia cadjirua obarida wa ocada. Ababe cawa bΛa mΛra dauberrea basida baribΛrΛ idira unu bΛda.-

²⁶ Mañne ādjirāba wayacusa idjia iwidiisidaa:

-Idjia ζsāwā osi? ζCārēda osi bΛ dau biabi carea?-

²⁷ Idjia panusia:

-MΛa bārāa jarasia baribΛrΛ ijā quirānaē basia. Mañda ζcārē cārēā wayacusa ūrī quirāa panΛa? ζBārā sida idji ume nība quirāa panΛa?-

²⁸ Mañ carea ādjirāba idjira nāwā quēāsidaa:

-BΛdrΛ jāł ēberā ume nīa, baribΛrΛ dairāra Moise leydeba nībabadaa. ²⁹ Dairāba cawa panΛa Ācōrēba Moisea bedeasida,‡ baribΛrΛ jāł ēberāra sāmabemada adua panΛa.-

³⁰ Mañne dauberrea badaba jarasia:

-ζSāwāērā bārāba jara panΛ adua panΛda idjira sāmabemada? ζIdjia mΛ daura biabiē basica? ³¹ Dadjirāba cawa panΛa cadjirua obadaba iwidiabadara Ācōrēba bia ūrīcada. Mañ awara cawa panΛa bariduaba Ācōrēda waya bΛbΛrΛ idjaba idjia quirāa bΛda o bΛbΛrΛ, małgaba iwidibΛrΛra Ācōrēba bia ūrībarida.§ ³² Naārā edaaba aba idibema ewarīdaa ζbārāba ūrībadjidaca ēberā dauberrea todada biabibadada? ³³ Nał ēberāda Ācōrēneba zedaēbara ni cārē sida poya oē bacasia.-

³⁴ Mañne pariseorāba idjira quēāsidaa:

-BΛ topedadadeba ltaa cadjirua obaria. ζsāwā dairāa ne jaradiai?-

Mañ carea idjira judiorā dji jΛrebada dedebemada āyā jΛretasidaa.

Dji wārāda dauberrea bea

³⁵ Jesuba ūrīsia dauberrea badara āyā jΛretasidada. Mañ carea idjira jΛrΛde wāsia. Unupeda iwidiisia:

-ζBΛa Nał Djara Edadara wārāda ijā bΛca?*

³⁶ Idjia jarasia:

-MΛ boro, jaradua idjira caida mΛa wārāda ijāi carea.-

³⁷ Jesuba panusia:

-BΛa idjira unu bΛa. MΛ, bΛ ume bedea bΛda idjia.-

³⁸ Ara mañda Jesu quirāpita chīrāborode cobepeda jarasia:

-MΛ Boro, mΛa ijā bΛa.-

³⁹ Mañne Jesuba jarasia:

-MΛra nał ējūānaa zesia ēberārā cawa oi carea. Māwā dji dauberrea bea quirāca beaba ununia idjaba dji unu panΛana a panΛra dauberrea bea quirāca panenia.-

⁴⁰ ΔcΛrΛ pariseorā Jesu caita duanΛba mañ bedea ūrīsideade iwidiisidaa:

-BΛa ζcārē cārēā māwā jara bΛ? ζDairāra dauberrea beaca?-

⁴¹ Jesuba panusia:

-Bārāda wārāda dauberrea beadabara, cadjirua obada carea bedeade pananaē bacasia. BaribΛrΛ bārāba unu panΛana a panΛ bēra bedeade panΛa.-

† 9:24 Griego bedeade bΛ bΛa: "Ācōrēba bia bedeadua." ‡ 9:29 Exodo 33:11. § 9:31 Salmo 66:18; Proverbio 15:29.

* 9:35 Nał Djara Edada. Griego bedeade ΔcΛrΛ cartade bΛ bΛa "Ācōrē Warra."

10

Oveja wagabari dji bia

¹ Mañ ewariðe Jesuba jarasia:

–Mĵa wārā arada jaraya: bariduada oveja corrade eda wābadade eda wāēbĀĀ, ātebĀĀ āyā areba eda wāibĀĀ, maĀġaba ovejara drĀabaria idjaba biē obaria. ² BaribĀĀ dji corrade eda wābadama eda wābaridrĀ oveja wagabari araa. ³ Mañ iteabĀĀ corra wagabariba dji eda wābadara ewabaria. Ovejaba ādji wagabari bedeara cawa panĀa. Ādjiza trĀcuapeda dajadaa edebaria.* ⁴ Jūma dajadaa edepeda ādji na wābaria. Ovejara idji caidu wābadaa idji bedeara cawa panĀ bērā. ⁵ BaribĀĀ ādjia ununacara ēpēnāca, ātebĀĀ mīrūbadaa idji bedeeda adua panĀ bērā.–

⁶ Jesura ne jara bĀdeba māwā bedeasia baribĀĀ judiorāba cawadaē basia cārēda jara bĀda. ⁷ Mañ bērā Jesuba nāwā jarasia:

–Mĵa wārā arada jaraya, oveja eda wābadara mĀa. ⁸ Mĵ zei naēna zocārā ne drĀabadarā quīrāca zebadjidaa idjaba purura biē obadjidaa. BaribĀĀ ādjirā bedeara Ācōrē ēpē beaba ĩjanaē basia.†

⁹ Eda wābadara mĀa. Mĵneba eda wābĀĀĀ minijīchiaedemada ēdrĀya. Bio necai baya idjia neē bĀra Ācōrēba jūma diai bērā.‡ ¹⁰ Ne drĀabarira zebaria oveja drĀai carea, beai carea idjaba aduabi carea. BaribĀĀ mĀra zesia ēberārāba zocai bai arada aduba erobeadamārēā.

¹¹ MĀra oveja wagabari dji bĀa. Oveja wagabari biara idji oveja carea beuida bĀa. ¹² BaribĀĀ abaĀba parata carea ovejada waga bĀibĀĀ, usa cadrĀa zebĀĀde ovejara amecupeada mīrū wāya. Ovejara idjideē bērā wārāda wagacaa. Mañne usa cadrĀaba oveja aba ca edabĀĀde dewararāda jārāzoabadaa. ¹³ Mañ ēberāra mīrū wābaria ababe parata careabĀĀ ovejara wagabari bērā. Idjia oveja bia pananamārēā crīchāca.

¹⁴ MĀra oveja wagabari dji bĀa. Mĵjiderāra cawa bĀa oveja wagabariba idji oveja cawa bĀ quīrāca. Idjaba mĀreba mĀra cawa panĀa. ¹⁵ Ara mañ quīrāca mĀ Zezaba mĀra cawa bĀa idjaba mĀa mĀ Zezara cawa bĀa. MĀra mĵdji oveja carea beuida bĀa. ¹⁶ MĀa erobĀa dewara oveja naĀ corrade beaēda.§ MaĀġarā sida mĀa eda eneya. Ādjirāba mĀ bedeara ĩjānia. Māwā jūmarāda abaa panania. Mañne ādjirā wagabarira aba baya.

¹⁷ MĀ Zezaba mĀra quīrā bĀa, ara mĵjida idu beabi bērā. Mañbe wayacusa zocai beya. ¹⁸ MĀa iduaribiēbĀĀ ni abaĀba mĀra poya beadaēa, baribĀĀ mĀra beuya māwā quīrā bĀ bērā. MĀra beupeda poya Ārēbaya. MĀ Zezaba mĀa māwā obisia.–

¹⁹ Mañ bedea ūrībĀdade judiorāra wayacusa wariwaria bedea duanasidaa. ²⁰ Zocārāba jarasidaa:

–JĀĀ ēberāra jai bara bĀa. Idjira quīrāē bĀa. ĩCārē cārēā idji bedeeda ūrīni?–

²¹ BaribĀĀ dewararāba jarasidaa:

–Idjia jara bĀra jai bara bĀ bedeaēa. ĩJaiba dauberrea beara biabibarica?–

Judiorāba Jesu igarapedada

²² Mañ ewariðe judiorāba Jerusaleñe ewari dromada o panasidaa. Ādjirāba quīrāneba panasidaa Ācōrē de dromara idji quīrāpita biē bĀdada waya bia bĀpedadada. Mañ ewari dromara dji cūrāsaara bĀ jedecode obadjidaa.* ²³ Ācōrē de droma mōgaraba auðu jūrā ca bĀ edaare Jesura nībasia. Idji nībadama Salomō abadaa. ²⁴ Māwā bĀde ĀĀĀ judiorāba Jesura auðu jūrā edadapeda iwīdisidaa:

–Aba ĩsāĀbe bĀa dairā crīchara cawaē pe erobai? BĀda Ācōrēba ēdrĀ edabari diai jaraðabĀĀ, dairā ebuda jaradua.–

²⁵ Jesuba panusia:

–MĀa bārāa jarasia baribĀĀ ĩjanaē duanĀa. Jūma mĀ Zeza trāneba o bĀba mĀnebemada ebuda cawabi bĀa. ²⁶ BaribĀĀ bārāba ĩjanāca, mĀ ovejarāē bērā. ²⁷ MĀ ovejarāba mĀ bedeara cawa panĀa. MĀ ādjirāra cawa bĀa. Mañ bērā ādjirāba mĀra ēpēbadaa. ²⁸ MĀ ādjirā Ācōrē ume ewariza zocai baida dia bĀa. Mañ carea ādjirāra aduadāē idjaba ni abaĀba ādjirāra mĀ jawadebemada poya jārīnaēa. ²⁹ MĀ Zezaba ādjirāra mĀa diasia. Idjira jūmarā

* **10:3** Ezequiel 34:11-31. † **10:8** Ācōrē ēpē beaba. Griego bedeede bĀ bĀa “ovejaba.” ‡ **10:9** Griego bedeede nāwā bĀ bĀa: “Idjira eda wāya, dajadaa wāya idjaba pōājārāda unuya.” § **10:16** MĀa erobĀa dewara oveja naĀ corrade beaēda. Mañ bedeaðeba Jesuba jara basia judiorāē bida idjida ĩjānia. * **10:22** Judiorāba mañ ewari Janucā abadada poa zebĀraza obadaa diciembre jedecode. Quīrānebabadaa Juda Macabeo abadaba Ācōrē de dromara waya bia bĀdada. MaĀġara māwāsia poa 164de Jesu todi naēna. Mañ naēna griego Antioco Epipane abadaba Ācōrē de dromara biē bĀsia.

cāyābara dji dromaara ɓa.† Ni aɓaɓba ādjirāra mλ Zeza jaɓwadebemada poya jārfīnaēa.
³⁰ Māra mλ Zeza ume abarida māwā ɓa.-

³¹ Maλ carea arima ɓea judiorāba wayacusa mōgarada edasidaa idji tabari beadi carea.
³² Maλne Jesuba jarasia:

-Mλ Zezadeba ne zocārā biada bārāa unubisia. ζSāλgλ ne bia oɗa carea māra mōgaraba tabari beadi?-

³³ Judiorāba panusidaa:

-Dairāba ɓara mōgaraba tabaridaēa ne bia o ɓa carea, āteɓaɓa tabaridia ɓa naλ djarade ɓaɓa ara ɓadjida Ācōrēana a ɓa carea. Maλba ɓa Ācōrēra biē jara ɓa.-‡

³⁴ Jesuba jarasia:

-Bārā leyde nāwā ɓλ ɓa: "Mā jarasia bārāra ācōrēra."§ ³⁵ Dadjirāba cawa panaa Ācōrē Bedeara ewariza wārāda. Ācōrēba maλ ēberārāa bedeaside jarasia: "Bārāra ācōrēra."

³⁶ Maλne mλa ababe idji Warraada a ɓa Ācōrēba mλra ara idji itea ɓada bēra idjaba naλ ējūānaa diabueda bēra. ζBārāba maλ carea jara panaca mλa idjidebemada biē bedeasida?

³⁷ Mλ Zezaba o ɓada mλa oē ɓaɓaɓa, mλ bedeara ijārānada. ³⁸ Baribaɓa idjia o ɓada mλa o ɓaɓaɓa, mλa jara ɓa carea bārāba ijānaē panamīna mλa o ɓa carea ijānada. Māwā bārāba wārāda cawadia mλ Zezara mλ ume ɓada idjaba mλra mλ Zeza ume ɓada.-

³⁹ Maλne ādjirāba wayacusa Jesura jida quīrīa panasidaa, baribaɓa ēdra wāsia.

⁴⁰ Māwānacarea Jesura wayacusa Jordaλ do quīrārā wāsia Borocuebari Juaɓa naārā ēberārā borocue badamaa.* Jesura mama ɓesia. ⁴¹ Māwā ɓade zocārā ēberārāda idjima wāɓadjidaa. Āɗuba nāwā jarabadjidaa:

-Juaɓa ne ununacada oē ɓasia baribaɓa jūma idjia naλ Jesudebema jaradara wārā araa.-

⁴² Mama zocārāba Jesura ijāsidaa.

11

Lazaro jaidada

¹⁻² Maλ ewaride ēberā Lazaro abadada jūācāyā nūmasia. Maλ Lazarora Betanianeɓema ɓasia. Abari purude idji djabawērārā Mariada, Marta sida panasidaa. Maλga Mariaba dadjirā Boro jirūne querada weapeɗa idji budaba pōsa Jareda ɓasia.* ³ Maλne Lazaro djabawērārā Jesua bedeada diabuesidaa:

-Dai Boro, ɓa dji biara jūācāyā nūmλa.-

⁴ Maλ bedea ūriside Jesuba jarasia:

-Lazarora beuēa, baribaɓa jūācāyā nūmλa ēberārāba cawadamārēā Ācōrēra idji Warra sida dji dromarāda.-

⁵ Jesuba Lazarora, dji djabawērārā sida bio quīrīa ɓasia. ⁶ Baribaɓa Lazaro bio jūācāyā ɓada cawadacarea waɗi ewari umé ɓesia idji ɓadama. ⁷ Māwānacarea idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

-Wānadra wayacusa Judeadaa.-

⁸ Maλ bēra idji ume nībabadarāba jarasidaa:

-Jaradiabari, dārē ɓa Judeadeɓemarāba ɓara mōgaraba tabari bea quīrīa pananada. ζBara wayacusa jāmaa wāica?-

⁹ Jesuba jarasia:

-ζEwarira doce hora ɓaēca? Āsa nīra tenedraɓaa, idjia ānaa naλ ējūāne ɓada unu ɓa bēra.

¹⁰ Baribaɓa diamasi nīra tenedraɓaria, ānaa neē ɓa bēra.-

¹¹ Māwā jaradacarea Jesuba jarasia:

-Dadjirā dji bia Lazarora cāi ɓa baribaɓa mλa idjira ārāmane wāya.-

¹² Maλne Jesu ume nībabadarāba idjia jarasidaa:

-Dai Boro, idjira cāi ɓaɓaɓa biabaɓa.-

¹³ Jesuba maλ jaradadeba Lazaro beudadebemada bedea ɓasia, baribaɓa idji ume nībabadarāba crīchasisidaa Lazaro cāi ɓadebemada bedea ɓada. ¹⁴ Maλbe Jesuba ebuda jarasia:

-Lazarora jaidasia. ¹⁵ Arima ɓadaē bēra mλra ɓasrida ɓa maλneba bārāba mλra biara ijāni bēra. Waya idjima wānadra.-

¹⁶ Maλne Tomá, Mīguiso abadada ɓasia.† Maλgaba Jesu ume nībabadarā waabemarāa jarasia:

-Judeadaa wānadra dadjirā sida beadamārēā.-

† 10:29 Maλra griego bedeade ebuda ɓaēa. ΔCAGTamaarā nāwā jara ɓa: "Mλ Zezaba mλa diaɗara ne jūma cāyābara dji dromaara ɓa." ‡ 10:33 Levítico 24:14-16. § 10:34 Salmo 82:6. * 10:40 Juaλ 1:28. * 11:1-2 Juaλ 12:3.

† 11:16 Mīguiso. Griego trā Didimoba jara ɓa mīguisoda.

Beudarā Jesuba ārēbabidebema

¹⁷ Betania purude jūēside Jesuba cawasia Lazaro tɔbaripedadara ewari quīmārē ɓada.

¹⁸ Betaniara Jerusaleñeba mācua tamāē basia.[‡] ¹⁹ Maɓ bērā zocārā judiorāda zesidaa Marta, Maria sobiabiide ādji djaba jaidada carea. ²⁰ Māwā panane Martaba cawasia Jesura jūēɓarɔda. Ara maɓda idji audiabariide wāsia. Mañne Mariara diguida basia. ²¹ Martaba Jesu unuside idjia jarasia:

–Mɓ Boro, ɓada nama ɓadabara mɓ djabara jaidaē bacasia. ²² Baribarɔ mɓa cawa ɓaa jūma ɓaa Ācōrēa iwidiɓarɔara idjia oida.–

²³ Jesuba idjia jarasia:

–Bɔ djabara ārēbaya.–

²⁴ Mañne Martaba jarasia:

–Māē, mɓa cawa ɓaa idjira jirūfarebema ewaride ārēbaida beudarā ārēbabadade.–[§]

²⁵ Jesuba jarasia:

–Mādrɔ beudarā ārēbabibaria idjaba zocai ɓai diabararia. Bariduaba mɓda jīāibarɔ, naɓ djarade beubarɔ sida ewariza Ācōrē ume zocai ɓaya. ²⁶ Mɓ jīā ɓara mñneba zocai ɓa bērā ewariza zocai ɓaya. ¿ɓaa maɓɔara jīā ɓaca?–

²⁷ Mañne Martaba panusia:

–Māē mɓ Boro, mɓa jīā ɓaa ɓara Ācōrē Warrada, Ācōrēba ēdrɔ edabari diai jaradada, naɓ ējūāne zeida ɓadada.–

Jesu Lazaro carea jīāna

²⁸ Māwā jaradacarea Martara wāsia idji djabawērāmaa. Maɓbe iwidrɔa jarasia:

–Dji Jaradiabarira nama ɓaa. Idjia ɓaa ne jara quīrīā ɓaa.–

²⁹ Maɓ ūrīpeda Mariara piradrɔpeda Jesu ɓamaa isabe wāsia. ³⁰ Jesura purude eda wāē basia. Wadibiida Martaba idji ununama basia. ³¹ Mañne judiorā Maria sobiabiidi carea idji diguida panaba unusidaa idjira isabe piradrɔpeda dajadaa wāɓarɔda. Maɓ carea idji caidū wāɓadaba jarasidaa:

–Idjira Lazaro tɔbaripedadamaa jīāne wāɓarɔaa.–

³² Mariara Jesu ɓama jūēside ara idji unubarɔda idji jirū caita ɓarru cōbesia. Mañne jarasia:

–Mɓ Boro, ɓada nama ɓadabara, mɓ djabara jaidaē bacasia.–

³³ Jesuba Maria jigua jīāɓarɔda idjaba judiorā idji ume zepedada sida jīāɓadada unuside ādjirā carea bio sopua nūmepeda jigua ɔgasia.* ³⁴ Maɓbe iwidiisia:

–Idjira ¿sāma tɔbarisida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Dai Boro, acɔde wāna.–

³⁵ Jesura jīāsia. ³⁶ Māwā ɓade judiorā arima duanaba jarasidaa:

–Acɔdadua idjia sācua Lazarora quīrīā ɓasida.–

³⁷ Baribarɔ ɔcarɔ ādjirānebemaba jarasidaa:

–Dauberrea ɓa biabiidaba ¿sāwēerā poya carebaē basi Lazaro beurāmārēā?–

Jesuba Lazaro ārēbabida

³⁸ Jesura wayacusa jigua ɔgasia. Maɓbe Lazaro tɔbaripedadama jūēsia. Maɓɔara eya uria basia. Dji eda wāɓadara mōgaraba jūātrɔ basia. ³⁹ Mañne Jesuba jarasia:

–Jāɓ mōgarara āyā ɓadadua.–

Marta, dji jaidada djabawērāba Jesua jarasia:

–Mɓ Boro, idji jaidadara ewari quīmārē ɓa bērā cōbusia cadjirua ɓaa.–

⁴⁰ Baribarɔ Jesuba jarasia:

–¿Mɓa jaraē basica ɓaa wārāda jīāibarɔ, Ācōrēra dji droma ɓada unuida?–

⁴¹ Māwā ɓade ēberārāba mōgarara āyā ɓasidaa. Maɓbe Jesuba ɔtaa acɔpeda jarasia:

–Zeza, mɓa ɓaa bia jaraya mɓa iwidiidara ūrīna bērā. ⁴² Mɓa cawa ɓaa ɓaa mɓ bedeara ūrī ɓabarida, baribarɔ mɓa maɓɔara jarasia naɔɔarā ēberārāba cawadamārēā ɓabarɔ mɓa diabuesida.–

⁴³ Māwā jaradacarea Jesuba jigua trɔ jarasia:

–¡Lazaro, dajadaa zedula!–

⁴⁴ Ara maɓda Lazaro beu ɓadada dajadaa zesia. Idji jawara, idji jirū sida wadi wuaba ɓarā beasia. Idjaba idji quīrāra wuaba ānēbari basia. Mañne Jesuba jarasia:

[‡] 11:18 Tamāē basia. Griego bedede ɓa ɓaa “quince estadia.” Mañra kilómetro ūbeaca ɓaa. [§] 11:24 Isaia 26:19;

Daniel 12:1-3. * 11:33 Ādjirā carea. ɔcarɔamaarā Jesura sopuasida ādjirāba jīānaē basi bērā idjia Lazarora ārēbabida. Dewararāmarā Jesura sopuasida naɓ ējūāne ēberārāra beubada, cacua biē beubada, idjaba cadjirua obada bērā.

-Ĕrānadua bia tagamārēē.-

Judiorā bororāba Jesu beadi carea bedea aupeḍada

Mateo 26:1-5; Marco 14:1-2; Luca 22:1-2

⁴⁵ Zocārā judiorā Maria acāde wāpeḍadaba unusidaa Jesuba odara. Maḷ bēḗr ādjirāba iḷḷāsidaa. ⁴⁶ Acālarā pariseorāmaa wāsidaa Jesuba oda jarade. ⁴⁷ Maḷ carea pariseorāra, sacerdote bororā sida jūma judiorā dji dromarā ume ābaa dji jarasidaa. Nāwā jarasidaa:

-Dadjirāba ḷsāwā odi? Maḷ ēberāba ne ununacada zocārā o ḷaa. ⁴⁸ Idjida idu ḷadibālarā jūmarāba crīchadia idjira dadjirā boroda. Idjida ēpēnibālarā romanorāra zedapeḍa dadji Ācōrē de dromara babuedia idjaba jūma dadji judiorā sida quenania.-

⁴⁹ Mama aba basia Caipā abadada. Idjira maḷ poaḍe dji dromaara ḷa sacerdote basia. Maḷ Caipāba jarasia:

-jBārāra crīcha neḗ panla! ⁵⁰ Romanorāba jūma dadjirā beadi cāyābara biara ḷaa ēberā aba dadji judiorā carea beuida.-

⁵¹ Caipāba ara idji crīchadeba māwā jaraḗ basia. Ātebālarā idjira maḷ poaḍe dji dromaara ḷa sacerdote bēḗr Ācōrēbālarā idjia jarabisia Jesura jūma judiorā carea beuida ḷada. ⁵² Baribālarā ababe judiorā carea beuḗ basia, ātebālarā beusia jūma Ācōrē warrarā naḷ ējūāne beara puru aba ḷai carea.† ⁵³ Judiorā dji dromarāba bedea ḷasidaa mamaḷba ḷtaa crīcha jarādida Jesu beadi carea.

⁵⁴ Maḷ bēḗr Jesura judiorā tāēna ebuda nībaca basia, ātebālarā Judeadebemada āyā wāsia. Epraīḷ purude idji ume nībabadarā ume baḍe wāsia. Maḷ purura ējūā pōāsa ewaraga ḷa caita ḷaa.‡

⁵⁵ Judiorā Egiptodeba ēdrāpeḍada quīrānebabada ewarira caita basia. Maḷra ewari droma bēḗr puruzabemarāda Jerusaleḷnaa wāsidaa ādjia obada quīrāca o panāneba Ācōrē quīrāpita bia beadi carea.§ ⁵⁶ Maḷ ewaride ēberārāba Jesura jarā nībasidaa. Ācōrē de droma dajada ābaa duanane iwidiḷbadjidāa:

-Bārāmaārā ḷidjira naḷ ewari droma obadaḍe zebā?-

⁵⁷ Baribālarā sacerdote bororāba pariseorā biḍa jarasidaa bariduaba Jesuda jūēsida cawasidāra jaraida ḷada idji jidadaḷmārēē.

12

Mariaba quera Jesu jīrū ḷrā weada

Mateo 26:6-13; Marco 14:3-9

¹ Egiptodeba ēdrāpeḍada quīrānebabada ewari jūēi carea wadi sei ewari ḷade Jesura Betania puruḍaa wāsia Lazaro babarima. Maḷ Lazarora Jesuba ḷrēbabida basia. ² Jesura zeda bēḗr quewarabema codira waibaa osidaa. Martaba codi carebemara jedeca basia. Maḷne Lazaro sida Jesu ume ne co basia. ³ Māwā panane Mariaba nardo quera idji awa quiruda, nēḷaa ḷada taza umé enepeḍa Jesu jīrūne weasia.* Maḷbe idji buḍaba pōāsa jarasia. Maḷ queraba dji dera jūma tūāpa nūmesia. ⁴ Maḷne Jesu ume nībabarida aba basia Juda Iscariote abadada. Judaba Jesura jidabi basia. Maḷ Judaba jarasia:

⁵ -ḷCārē cārēā jāḷ querara nēdobueḗ basi? Nēdobuedabara poa aba trajabālarāde edabari quīrāca edacasia. Maḷba ne neḗ queḍeara carebacasia.-

⁶ Baribālarā idjia māwā jaraḗ basia ne neḗ queḍeada crīcha ḷa bēḗr, ātebālarā māwā jarasia ne drābari bēḗr. Ādji parata wagabada buchacara idjia erobābadjia baribālarā maḷnebemada drābadjia. ⁷ Maḷne Jesuba jarasia:

-Naḷ wērāa māwā jararāḍua. Idjia naḷ querara waga erobasia mḷ tbaridi ewari carea.†

⁸ Ne neḗ queḍeara ewariza bārā tāēna panania, baribālarā mḷra bārā ume ewariza baēa.-

Judiorā bororāba Lazaro beadi carea bedea aupeḍada

⁹ Zocārā judiorāba cawasidaa Jesura Betaniane ḷada. Maḷ bēḗr idji acāde wāsidaa. Maḷ awara Lazaro, Jesuba ḷrēbabida sida acāde wāsidaa. ¹⁰⁻¹¹ Lazaro ḷrēbada carea judiorā zocārāba sacerdote bororāra igaradapeḍa Jesuda iḷḷāsidaa. Maḷ carea sacerdote bororāra bedea ausidaa Lazaro sida beadi carea.

† **11:52** Isaia 11:12; Jeremia 23:3; Miquea 2:12. ‡ **11:54** Epraīḷ purura Jerusaleḷneba ewari aba basia. § **11:55**

Ewari droma odi naēna judiorāra Ācōrē quīrāpita bia beadiḍa panasidaa. Abaḷba ēberā beudada tāibālarā wa waraibālarā, siete ewari Ācōrē quīrāpita biḗ bebadjia. Maḷ carea ne oida basia: acādua Numero 19:16-22; 2 Cronica 30:13-21. Māwā oēbālarā ewari dromara ocarā basia. Jesu ewaride judiorāba jaradiabadjidāa judiorā Israel drua āi beara Ācōrē quīrāpita biḗ beada. Maḷ carea Jerusaleḷ puruḍaa zedapeḍa siete ewari dārābadjidāa Ācōrē quīrāpita bia panani carea. * **12:3**

Taza umé. Libra aba wa medio litro wa tresciento gramo. † **12:7** Idjia naḷ querara waga erobasia mḷ tbaridi ewari carea. Griego bedeaḍe maḷra ebuda ḷaḗa.

*Jerusaleñebemarāba Jesu audiabaripeḍada**Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Luca 19:28-40*

¹² Nurēma zocārā ēberārā ewari droma oḍi carea Jerusaleñna zepedadaba cawasidaa Jesura Jerusaleñne jūēbarāda. ¹³ Mañ carea ādjirāba uruta quedua quīrāca beada ḷadapeḍa idjira audiabariḍe wāsidaa. Nāwā jīgua jarasidaa:

-Bio bia quirua![‡] Bio bia ḷa dadjirā Ācōrē trāneba zebḷara! Bio quirua Israeldebema Borora!-

¹⁴ Mañne Jesuba burro zaqueda unupeḍa ḷrḷ chūmesia. Māwāsia Ācōrē Bedeade jara ḷa quīrāca:

¹⁵ Wayarānadua, Sioḷ eyade beārā. Acḷadua, bārā Borora burro zaque ḷrḷ zebḷara.[§]

¹⁶ Jesu ume nībabadarāba maḷra unu panamīna cawadaē panasidaa. Baribḷa Jesu ḷrēbapeḍa bajānaa wānacareabḷa cawasidaa Ācōrē Bedeade idjidebema naēna ḷadada jūma wārāda māwāsida.

¹⁷ Jesuba Lazaro beu ḷadada trāpeḍa ḷrēbabiside zocārā ēberārāda arima duanasidaa. Māwānacarea ādjia unupeḍadada nēbḷabadjidaa. ¹⁸ Jesuba mañ ne ununaca oḍara zocārāba ūrīsidea. Mañ bērā idji audiabariḍe wāsidaa. ¹⁹ Mañne pariseorāba ara ādjiduba jara duanasia:

-jAcḷadua! Jūmarāda idji caiḍu wābḷada. Mañ bērā dadjirāba o quīrā panara poya oḍaēa.-

Jesuba idji beadi jarada

²⁰ Mañ ewari droma o panane ḷcḷa griegorāda Ācōrēa bia beadeḍi carea Jerusaleñne jūēsidaa. ²¹ Maḷḷarā Pelipe, Jesu ume nībabarimaa wāsidaa. Mañ Pelipera Galileade ḷa puru Betsaidadebema basia. Ādjia Pelipea jarasidaa:

-Dairāba Jesura unu quīrā panā.-

²² Mañ carea Pelipeba Andréa jarade wāsia. Mañbe ādjia Jesua jarasidaa. ²³ Mañne Jesuba jarasia:

-Ewarira jūesia. Ācōrēba mḷ, Nañ Djara Edadara dji Dromada ḷaya. ²⁴ Māa wārā arada jaraya: beuda quīrāca trigo tada joudaēbḷa, ara māwā abari tada ḷabaria. Baribḷa joudibḷa mañ tara tunupeḍa bio zaubaria. ²⁵ Ara mañ quīrāca Ācōrē cāyābara nañ djarade zocai baida biara jḷa ḷa mañ zocai baira aduaya. Baribḷa nañ djarade zocai bai jḷa cāyābara māda ēpēibḷa Ācōrē ume ewariza zocai baya. ²⁶ Bariduada mḷ nezoca ba quīrā ḷabḷa, mḷ ume nībaida ḷa. Mā wābḷamaa mḷ nezoca sida wāya. Bariduada mḷ nezocabḷa, mḷ Zezaba idjira dji dromada ḷaya.

²⁷ Wārāda māra bio sopua ḷa. ḷMā cārēda jarai? ḷMā jaraica “Zeza, mḷ bia mīgaiḍebemada ēḍrḷ ḷadua”? Māwā jaraēa māra mañ carea zeḍa bērā. ²⁸ Ātebḷa jaraya: Zeza, maḷḷaḍeba jūmarā cawabidua bḷa dji Dromaara ḷada.-

Ara māwābḷade ēberārā arima duanḷa beḍeada bajānaa ūrīsidea. Mañ beḍeaba jarasia:

-Māa naēna cawabisia māra dji Dromaara ḷada idjaba wayacusa cawabiya.-

²⁹ Mañ beḍe ūrīsideade ḷcḷa jarasidaa baada jururuasida. Dewararāba jarasidaa:

-Bajānebema nezocaba Jesua beḍeasia.-

³⁰ Mañne Jesuba jarasia:

-Mañ beḍeara mḷ iteaē basia. Biara bārā itea basia. ³¹ ḷrābḷa Ācōrēba cawabiya nañ ējūānebemarāra beḍeade duanada. ḷrābḷa diauru, nañ ējūānebema borora Ācōrēba poyaya.

³² Mḷ ḷa jira ḷabḷadade māa jūmarāda eneya mḷ jūānamārēa.-

³³ Māwā jarasia idjira crude cachi beḍida cawabi carea. ³⁴ Ēberārā mama duanḷa Jesua jarasidaa:

-Ācōrēba Moisea diada leyḍeba dairāba cawa panā Ācōrēba ēḍrḷ edabari diai jaradara beuca baida.* Bḷa ḷsāwā jara ḷa Nañ Djara Edadara crude cachidida? Nañ Djara Edadara ḷcai?-

³⁵ Jesuba jarasia:

-Nañ ḷnaara bārā ume dārā baēa. Mañ carea ḷnaane nībadadua idji bārā ume ḷamisa cawadaēne pāimane beada amaaba. Pāimane nība adua ḷa sāmaa wāda. ³⁶ ḷnaa bārā tāēna eropanane mañ ḷnaara jūāndua ḷnaanebema ēberārāda beḍi carea.-

Mañ beḍe jaradacarea Jesura ara māda wāpeḍa mīrūsia.

Judirāba wadibida Jesu jūānāe duanana

[‡] 12:13 Bio bia quirua! Maḷḷara arameo beḍeade jarabadaa “Hosana.” [§] 12:15 Jerusaleñ purura Sioḷ eyade ḷa. Zacaria 9:9; Isaia 40:9-10; Sofonias 3:14-17. * 12:34 Isaia 9:7; Ezequiel 37:25; Salmo 72:17; Salmo 89:35-37.

³⁷ Jesuba ne ununacada zocārā ēberārā quīrāpita ođamīna ādjirāba wadibida ījānaē panasidaa. ³⁸ Ācōrēneba bedeabari Isaiaba jarada quīrāca wārāda māwāsia. Nāwā jarasia: Dai Boro, ¿daiba jarapedadara caiba ījāsi?

Ācōrēba idji ʌʌlara ¿caia cawabisi?†

³⁹ Mā ʌ bērā ādjirāba poya ījānaē basia, Isaiaba jarada quīrāca:

⁴⁰ Mā ādjirāra dauberrea ʌea quīrāca ʌasia idjaba so zarea ʌasia

ādjī dauba unu panʌmīna cawarānamārēā idjaba ūrī panʌmīna sodeba cawarānamārēā.

Māwā panʌ bērā mʌmaa zedacaa mʌa biabimārēā.‡

⁴¹ Isaiaba idji cartade māwā ʌasia Jesura dji Dromada ʌeida unupeđa maʌnebemada bedeada bērā.§

⁴² Isaiaba māwā ʌadāmīna zocārā judiorāba, judiorā dji dromarā bida Jesura ījāsidaa baribara ebuda jaradaē basia. Waya panasidaa pariseorāba ādjirāra judiorā dji jarebada dedebemada āyā ʌaretadida. ⁴³ Ācōrēba ādjida bia jarai cāyābara maʌ judiorāba biara quīrā panasidaa ēberārāba bia jaradida.

Ācōrēba Jesu bedeadeba ēberārā cawa oya

⁴⁴ Maʌbe Jesuba jīgua jarasia:

–Mā ījā ʌʌba mʌ Diabueda sida ījā ʌʌa. ⁴⁵ Mā unu ʌʌba mʌ Diabueda sida unu ʌʌa. ⁴⁶ Māra naʌ ējūānaa ʌnaa quīrāca ze ʌʌa mʌ ījāʌadara pāimane bearānamārēā. ⁴⁷ Aʌaʌba mʌ bedeada ūrīpeđa ījāēʌara, mʌa idjira biē ʌʌea, mʌra naʌ ējūāne ʌea biē ʌʌa carea zeē ʌʌ bērā. Māra naʌ ējūāne ʌea ēdra edai careaʌara zesia. ⁴⁸ Baribara mʌ igara ʌara, mʌ bedeada bia edaē ʌara Ācōrēba cawa oya. Jīrūarebema ewariē Ācōrēba cawabiya idjira bedeade ʌada mʌa jarada bedeada ījānaē bērā. ⁴⁹ Māra ara mʌdjideba bedeada ʌea. Mā Zeza, mʌ namaa diabuedaba mʌa jarasia cārēda jarada ʌada idjaba sāwā maʌ bedeada jarada ʌa sida. ⁵⁰ Mā cawa ʌaa idjia maʌ bedeada jarabi ʌada ēberārā idji ume ewariza zocai duananamārēā. Maʌ carea mʌ Zezaba mʌa jarada quīrāca mʌa bedeada ʌaa.–

13

Jesuba idji ume nībabadarā jīrū saḡada

¹ Egiptodeba ēdrapeđa quīrānebabada ewari bai naēna Jesuba cawa basia idji ewarira jūēbara. Cawasia naʌ ējūāra amepēđa idji Zezamaa wāida. Jesuba jūma idjiderā naʌ ējūāne beara bio quīrā ʌada bērā idjia maʌ quīrāra unubisia aba idji beubara ewaridaa.

² Qewara pāimabara ne co panasidaa. Baribara maʌ naēna diauruba Simoʌ warra Juda Iscariote soē crichada diaoasia Jesu jidabimārēā. ³ Jesuba cawa basia idji Zezaba ne jūmada idji ʌawade ʌasida, idjaba cawa basia idjira Ācōrēma ʌa zepēđa waya Ācōrēmaa wāida. ⁴ Baribara Jesuba osia nezocaba obari quīrāca. Ādjirāra qewara ne co panane pirabaripēđa idjia ʌrā jʌ ʌabarida ērāsia. Maʌbe cacua jarebadada edapeđa ʌara ʌarā jāsia. ⁵ Epedeco jūguruade baidoda jue edapeđa idji ume nībabadarā jīrū saḡasia. Ādjiza saḡapeđa ādjī jīrūra cacua jarebadaba pōāsa jarasia.

⁶ Jesuba Simoʌ Pedro jīrū saḡabara Pedroba jarasia:

–Mā Boro, ¿ʌaa mʌ jīrūda saḡaica?–

⁷ Jesuba panusia:

–Mā o ʌara ʌaa nawena cawaē ʌaa baribara nocoare ebuda cawaya.–

⁸ Baribara Pedroba jarasia:

–Mā jīrūra ʌaa saḡacara ʌaa.–

Jesuba jarasia:

–Mā ʌ jīrūda saḡaēbara, ʌara mārēā.–

⁹ Maʌ bērā Simoʌ Pedroba jarasia:

–Māwā baibara, mʌ Boro, mʌ jīrū awa saḡarādua, jātebara mʌ ʌawara, mʌ boro sida saḡadua!–

¹⁰ Maʌ carea Jesuba jarasia:

–Ēberā cuidacarea aʌabe idji jīrū awa saḡaida ʌaa idji cacuara jūma bia saḡa ʌa bērā. Bārāra jūmaena saḡa beaa, māwāmīna aba nama ʌaa saḡaē ʌada.–

¹¹ Jesuba cawa basia caiba idjira jidabida. Maʌ carea jarasia: “Aba nama ʌaa saḡaē ʌada.”

¹² Ādjirā jīrū saḡacuadacarea Jesuba wayacusa idjia ʌrā jʌ ʌabarira jāsia. Maʌbe ne cobadama wayacusa chūmepēđa jarasia:

–¿Cawasiēca cārēā mʌa bārā jīrūra saḡasida? ¹³ Bārāba mʌra Jaradiabariada abadaa idjaba bārā Boroada abadaa. Wārāda aride jara panaa, māwā ʌa bērā. ¹⁴ Maʌba mʌ,

bārã Boroba idjaba Jaradiabariba nezoca quĩrãca bārã jĩũra sãgãda bẽrã bārã bida nezoca quĩrãca bãdjiza jĩrũ sãgãdida panãa. ¹⁵ Mãa jãwã unubisia bãdjiza dji carebadãmãrẽã. ¹⁶ Mãa wãrã arada jaraya: ni abãã nezocada idji boro cãyãbara auũuara bãã. Diabuedara idji diabueda cãyãbara auũuara bãã. Nezocaba obari quĩrãca mãa oda bẽrã, bārã bida abari quĩrãca odida panãa. ¹⁷ ¿Cawasiãca? Mãwã jã odibãgã wãrãda bia panania.

¹⁸ Mãa jarãẽ bãa jũma bãrãra bia beadida, mãa edadarã sãwã beada cawa bã bẽrã. Ācõrẽ Bedeade bã bã quĩrãca wãrãda mãwãmãrẽã mãa jarabãgã: “Aba mã ume ne co baadã mã ume dji quĩrũda besia.”* ¹⁹ Mãa ara nawena maãgãra jarabãgã waði mãwã naẽna, wãrãda mãwãbãgãde bãrãba Mãra Mãda jãnamãrẽã.† ²⁰ Wãrã arada mãa jaraya: mãa diabuebãgãda abããbia bia edabãgã mãda bia edabãgã. Idjaba mã bia edabãgãba mã Diabuedara bia edabãgã.–

Jesuba Judãebema jarada

Mateo 26:20-25; Marco 14:17-21; Luca 22:21-23

²¹ Mãwã jarapedã Jesura bio sopua besia. Mãwã bãde ebuda jarasia:
–Wãrã arada mãa jaraya: abã bãrãnebemaba mãra jidabiya.–
²² Idji ume nĩbabadarãra abarica dji acã duanesidãa Jesuba jaradara cawadaẽ bada bẽrã.
²³ Mããne abã basia Jesuare chũmãda.‡ Maãgãba ara idjida “Jesuba bio quĩrã bã” abadjia.
²⁴ Simoã Pedroba idjia boroba jarasia caidebemada bedeã bãda Jesua iwidiãmãrẽã. ²⁵ Mããbe Jesuare chũmãba iwidiãia:

–Dai Boro, ¿caiba bãra jidabi?–
²⁶ Jesuba panusia:
–Mãa paãda sõberapedã abããã diaya. Maã õberãra idjia.–
Ara mããda paãra sõberapedã Jesuba Simoã Iscariote warra Judaa diasia. ²⁷ Judaba mãã coãcãrea Satana jãwaeda besia. Mããne Jesuba Judaa jarasia:
–Bãa oya bãra isabe oda.–

²⁸ Baribãgã ne co duanãba ni abããba cawadaẽ basia Jesuba cãrẽ cãrẽã mãwã jarasida.
²⁹ Judaba ãdji parata wagabada buchacara erobãbadjia. Maã bẽrã ãcãrãba crĩchasiãda Jesuba dji ewari droma careabemada nẽdomãrẽã jarasida wa parata neẽ quedeã diabi bãda. ³⁰ Judaba paãra copeda ara mããda dajadaã wãsia. Mããra pãimanacarea basia.

Jesuba obi bã bedeã djiwidã

³¹ Juda wãnacarea Jesuba jarasia:
–Lrãbãgã Ācõrẽba unubiya mã, Naã Djara Edadara dji dromada. Maã awara mããneba Ācõrẽba unubiya ara idjida dji dromada. ³² Mã, Naã Djara Edadãba Ācõrẽra dji dromada unubibãgã, Ācõrẽba mãra abarica dji dromada unubiya. Idjia dãrãẽne mãra unubiya.
³³ Bãrãra mã dji biarã bẽrã mãa jaraya: mãra bãrã ume dãrã bãã.§ Mãa judiorã bororãa jaraãda quĩrãca nawena bãrãa jaraya: bãrãba mãra jãgããia, mãwãmãna mã wãbãgãmaa poya wãnaã.*

³⁴ Mãa obi bã bedeã djiwidida bãrãa jaraya: bãrãra bio dji quĩrãã beadãdua.† Mãa bãrã bio quĩrãã bã quĩrãca bãrã sida abarica dji quĩrããdua. ³⁵ Bãrãda mãwã dji quĩrãã pananibãgã, jũmarãba cawadia bãrãra mã ume nĩbabadarãda.–

Pedroba Jesu igarããana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Luca 22:31-34

³⁶ Simoã Pedroba Jesua iwidiãia:
–Dai Boro, ¿bãra sãmaa wãi?–
Mããne Jesuba panusia:
–Mã wãbãgãmaa bãra nawena poya wããã, baribãgã tẽãbe mã caidu wãya.–
³⁷ Pedroba iwidiãia:
–Dai Boro, ¿sãwããrã mãra bã ume poya wããã? Mãra bã carea beuida bãã.–
³⁸ Mããne Jesuba jarasia:
–¿Bãra mã carea wãrãda beuida bããca? Wãrã arada mãa jaraya: eterre berui naẽna bãã barima õbea jaraya mãra unucada.

14

Jesuba idjideba dadjirã Zezamaã wãni jarada

* **13:18** Salmo 41:9. † **13:19** Isaia 43:10. ‡ **13:23** Jesuare chũmãda. Griego bedeade bã bã: “Jesumãã tũri chũta bãda.” Judiorã Egipãdeba ãdrãpedãda quĩrãnebada ewariãde mãwã ne cobãdjidaã. “Jesuba bio quĩrãã bã” abadjia. Juaãba ara idjida mãwã jarabadjia. § **13:33** Mã dji biarã. Griego bedeade bã bã “mã warra zaquerã.” * **13:33** Juaã 7:33; 8:21. † **13:34** Mãã obi bã bedeã djiwidã. Ācõrẽba obi bã bedeã dji drõãda Levitico 19:18de, Deuteronomio 6:5de unubadaã.

¹ Sopua bearānadua. Ācōrēba aride o bāda wārāda Ijānadua. Idjaba m̄la aride o b̄la sida wārāda Ijānadua. ² M̄l Zeza babarima dadjirā duananira baraa. M̄lra mamaa wāya bārā beadima bia oi carea. Māwāēbara m̄la jaraē bacasia. ³ M̄lra bārā beadima bia ode wāya. Małbe wayacusa zeya bārā edei carea m̄l ume beadamārēā. ⁴ Bārāba cawa panla m̄lra sāmāa wāida. Dji o sida cawa panla.-

⁵ Baribara Tomába jarasia:

-Dai Boro, adua panla bara sāmāa wāida. Ķsāwā mał ora cawadi?-

⁶ Małne Jesuba jarasia:

-Mał ora m̄la. M̄lneba Ācōrēra wārāda cawa panla idjaba zocai bai arada eropanla. M̄lneba wānaēbala ni abaada m̄l Zezamaa poya jūēnaēa. ⁷ Bārāba m̄lāda wārāda cawa panlabara, m̄l Zeza sida cawa panla. * Idibara bārāba idjira cawa panla unu panla bēra.-

⁸ Małne Pelipeba idjia jarasia:

-Dai Boro, dadji Zezara daia unubidua. Ara małba bia b̄la.-

⁹ Mał carea Jesuba jarasia:

-Pelipe, m̄lra dārābala bārā ume b̄la. B̄la m̄lra Ķwadibida cawaē b̄laca? M̄l unu b̄laba m̄l Zeza sida unu b̄la. B̄la Ķsāwā jara b̄l “dadji Zezara daia unubidua”? ¹⁰ Ķb̄la Ijāē b̄laca m̄lra m̄l Zeza ume ābaa b̄la idjaba m̄l Zezara m̄l ume ābaa b̄la? M̄la bedea b̄lra ara m̄l dji dibebea bedeaca. Ātebala m̄l Zeza m̄l ume ābaa b̄lra m̄lneba bedea b̄la. Wārāda m̄lneba ne jūmada idjia obaria. ¹¹ Ijānadua m̄lra m̄l Zeza ume ābaa b̄la idjaba m̄l Zezara m̄l ume ābaa b̄la. M̄la māwā jara b̄l carea bārāba Ijānaē panlabara, m̄la o b̄l carea Ijānadua.

¹² Wārā arada m̄la jaraya: bariduaba m̄lāda Ijā b̄laba, m̄la o b̄lra idjia bida oya. Wārāda m̄la o b̄l cāyābara idjia auđuara oya, m̄lra m̄l Zezamaa wāi bēra. ¹³ Bārāba m̄lāda Ijā panla bēra m̄l tr̄lneba iwidibadara m̄la jūma oya. Māwā m̄lneba ebuđa baya m̄l Zezara dji dromada. ¹⁴ Wārāda bārāba m̄lāda Ijā panla bēra jūma m̄l tr̄lneba iwidibadara m̄la oya.

Jesuba Ācōrē Jaure dai jarada

¹⁵ Bārāba m̄lāda wārāda quĩrĩa panlabara, m̄l bedeara Ijā o panania.† ¹⁶ Mał bēra m̄l Zezaa iwidia bārā Carebabarida diabuemārēā. Małgara bārā ume ewariza baya. ¹⁷ Idjira Ācōrē Jaurea. Idjia Ācōrēra wārāda cawabibaria. Nał ējūānebemarāba idjira poya edadaēa, ununaca bēra idjaba adua panla bēra. Małne bārābala idjira cawa panla, bārā ume b̄l bēra idjaba bārā sođe bai bēra.‡

¹⁸ M̄la bārāra jērāmārā quĩrĩa ameēa. M̄lra wayacusa bārāmaa zeya. ¹⁹ Dārāēne nał ējūānebemarāba m̄lra waa ununaēa baribara bārāba m̄lra ununia. M̄la zocai bai arada eroba bēra, bārā bida zocai bai arada erobeadia. ²⁰ M̄l zedacarea bārāba cawadia m̄lra m̄l Zeza ume ābaa b̄la, bārāra m̄l ume ābaa panla, idjaba m̄lra bārā ume ābaa b̄la. ²¹ M̄l bedea ūrĩpeda Ijā o b̄lba m̄lra quĩrĩa b̄la. Abaaba m̄lāda quĩrĩa b̄laba, m̄l Zezaba idjira quĩrĩa baya. M̄la bida idjira quĩrĩa baya, idjaba ara m̄lāda idjia unubiya.-

²² Małbe dewara Juda, Iscarioteēba Jesua iwidisia:

-Dai Boro, Ķsāwā bara dairāa unubi baribara nał ējūānebemarāa unubiē?-

²³ Jesuba panusia:

-M̄l quĩrĩa b̄laba m̄l bedeara Ijā o baya. M̄l Zezaba idjira quĩrĩa baya. Małbe दौरा idjima zedia idji ume ābaa panani carea. ²⁴ M̄l quĩrĩa b̄laba m̄l bedeara Ijā oca. Bārāba ūrĩ panla bedeara m̄lreēa, ātebala m̄l Zeza, m̄l Diabueđadea.

²⁵ Małgara m̄la bārāa jara b̄la wadibida bārā ume b̄l bēra. ²⁶ Baribara m̄l Zezaba m̄l tr̄lneba idji Jaureda diabueya bārā Carebabarida bamārēā. Ācōrē Jaureba ne jūmada bārāa jaradiaya. Idjia bārāa jūma m̄la jarađara quĩrānebiya.

²⁷ M̄la necai baıda bārā sođe ameya. M̄la dia b̄l necai baira nał ējūānebemarāba poya diadaca. Mał bēra jūmawāyā sopuarānadua. Ne wayarānadua. ²⁸ M̄la bārāa jarasia m̄lra wābarada idjaba waya bārā ume bađe zeida.§ Bārāba m̄lāda wārāda quĩrĩa panlabara b̄l sridacasia m̄l Zezamaa wāyana ada carea. M̄l Zezara m̄l cāyābara dji dromaara b̄l bēra m̄lra wayacusa baya m̄l dji naārā bađamaa. ²⁹ M̄la małgara jara b̄la wadi māwāi naēna, wārāda māwābarāde bārāba Ijānamārēā.

³⁰ M̄lra bārā ume dārā bedeaēa, nał ējūānebema borora zebala bēra. Idjia m̄lra poyaēmīna beabiya. ³¹ Māwā m̄l Zezaba obi b̄la m̄la Ijā oya. Małgādeba nał ējūānebemarāba cawadia m̄la m̄l Zezara bio quĩrĩa b̄la.

Piradradua. Wānadrā.-

* **14:7** Bārāba m̄lra wārāda cawa panlabara, m̄l Zeza sida cawa panla. Griego bedeađe ḄCATA cartade b̄l b̄la: “Bārāba m̄lra wārāda cawa pananabara, m̄l Zeza sida cawacasia.” † **14:15** Ijā o panania. Griego bedeađe ḄCATA cartade b̄l b̄la: “Ijā o pananadua.” ‡ **14:17** Bārā sođe bai bēra. Griego bedeađe ḄCATA cartade b̄l b̄la: “Bārā sođe b̄l bēra.”

§ **14:28** Juał 14:3,18.

15

*Jesura uva j̄xcara dji araa*¹ Jesuba jarasia:

–M̄lra uva j̄xcara dji araa.* M̄l Zezara djibaria. ² M̄l j̄lwate zaudacara idjia j̄uma t̄lcuaya, barib̄l̄l̄ dji zaubada j̄lwate q̄uir̄c̄uita t̄lcuabaria biara zaudam̄r̄ēā. ³ M̄l bedeada īj̄ā pan̄l̄ b̄ēr̄ā b̄ār̄āra j̄lwate q̄uir̄c̄uita t̄lcuada q̄uir̄c̄a biya beea.† ⁴ M̄l ume ābaa beadedua m̄l b̄ār̄ā ume ābaa b̄l̄ q̄uir̄c̄a. J̄l̄carade caraē b̄l̄ j̄lwate ara iduba zauca. Ara māl q̄uir̄c̄a b̄ār̄āda m̄l ume beadaēb̄l̄l̄ḡl̄a zaudaēa.

⁵ M̄lra uva j̄xcara dji araa. B̄ār̄āra m̄l j̄lwate r̄ā. M̄l ume ābaa beara bio zaubadaa, m̄lra b̄ār̄ā ume ābaa b̄l̄ b̄ēr̄ā. B̄ār̄āba m̄l neē ni c̄ār̄ē sida Āc̄ōr̄ē itea poya odaēa. ⁶ M̄l ume ābaa b̄l̄ēra m̄l Zezaba āȳā batabueya j̄lwate zauca q̄uir̄c̄a. Māl j̄lwate purrubadacarea dadjia ābaa buedapeda babuebadaa.

⁷ B̄ār̄āda m̄l ume ābaa beadib̄l̄l̄ḡl̄a, m̄l bedeada īj̄ā o pananib̄l̄l̄ḡl̄a, iwidiadua j̄uma b̄ār̄āba q̄uir̄īābdada. Mālne m̄lā diaya. ⁸ B̄ār̄āda bia zaudib̄l̄l̄ḡl̄a unubidia wār̄āda m̄l ume n̄ibabadar̄āda māw̄ā beada. Māw̄ā unubidia m̄l Zezara dji dromada.

⁹ M̄lā b̄ār̄āra q̄uir̄īā b̄l̄a m̄l Zezaba m̄l q̄uir̄īā b̄l̄ q̄uir̄c̄a. Māl b̄ēr̄ā m̄l q̄uir̄īāneba pananadu. ¹⁰ M̄lā obi b̄l̄ bedeada īj̄ā odib̄l̄l̄ḡl̄a, wār̄āda m̄l q̄uir̄īāneba panania. Ara māl q̄uir̄c̄a m̄l Zezaba obi b̄l̄ beada īj̄ā o b̄l̄ b̄ēr̄ā idji q̄uir̄īāneba b̄abaria. ¹¹ J̄uma māl̄ḡl̄a m̄lā jara b̄l̄a b̄ār̄āra m̄l ume bio b̄l̄srida beadam̄r̄ēā.

¹² M̄lā obi b̄l̄ beadea nāl̄ḡl̄a: b̄ār̄āra dji q̄uir̄īānadua m̄lā b̄ār̄ā q̄uir̄īā b̄l̄ q̄uir̄c̄a. ¹³ Ēber̄āda idji dji bia carebai carea beuib̄l̄l̄ḡl̄a, ni ab̄al̄ba māl c̄āȳābara poya biara q̄uir̄īāra erobaēa. ¹⁴ M̄lā obi b̄l̄ bedeada b̄ār̄āba īj̄ā odib̄l̄l̄ḡl̄a b̄ār̄āra m̄l dji biar̄ā. ¹⁵ M̄lā b̄ār̄āra waa m̄l nezocada aēa. Nezocaba idji boroba oi c̄r̄icha b̄l̄l̄ḡl̄a adua b̄l̄a. M̄lā b̄ār̄āra m̄l dji biar̄āna aya. M̄lā b̄ār̄āra cawabisia ne j̄uma m̄l Zezadeba ūr̄inada. ¹⁶ B̄ār̄āba m̄lra edadaē basia. M̄lab̄l̄l̄ḡl̄a b̄ār̄āra edasia. M̄lā b̄ār̄āra basia w̄anapeđa bia zaudam̄r̄ēā, idjaba māl zaubadara d̄ār̄ā droam̄r̄ēā. M̄lā b̄ār̄āra edada b̄ēr̄ā m̄l Zezaba j̄uma b̄ār̄āba m̄l tr̄l̄neba iwidiadara diaya. ¹⁷ Waya m̄lā b̄ār̄āra jaraya: abarica dji q̄uir̄īānadua.

Nāl̄ ēj̄ūānebemar̄āba Jesu īj̄ā beara q̄uir̄āmbadaa

¹⁸ Nāl̄ ēj̄ūānebemar̄āba b̄ār̄āda q̄uir̄āma pan̄l̄b̄l̄l̄ḡl̄a, cawadaduā ādjir̄āba nār̄ā m̄lāda q̄uir̄āmasidada. ¹⁹ B̄ār̄āda nāl̄ ēj̄ūānebema badabara ādjir̄āba b̄ār̄āra q̄uir̄īācasidāā ādjir̄ānebema b̄ēr̄ā. Barib̄l̄l̄ḡl̄a m̄lā b̄ār̄āra nāl̄ ēj̄ūānebemada edasia ādjir̄ā awara beadam̄r̄ēā. Māl b̄ēr̄ā b̄ār̄āra q̄uir̄āmbadaa. ²⁰ Q̄uir̄ānebadaduā m̄lā nāl̄ jaradara: “Ni ab̄al̄ nezocada idji boro c̄āȳābara auduara b̄l̄ēā.”‡ Māl̄ḡl̄a jara b̄l̄a ēber̄ār̄āba m̄l bedeada īj̄ā o pan̄l̄b̄l̄l̄ḡl̄a, b̄ār̄ā bedeada sida īj̄ā odia. Barib̄l̄l̄ḡl̄a ādjir̄āba m̄lā biē odī carea ēp̄ē pan̄l̄b̄l̄l̄ḡl̄a, b̄ār̄ā sida biē odī carea ēp̄ēnia. ²¹ B̄ār̄āra m̄l carea biē odia ādjia m̄l Diabuedara adua pan̄l̄ b̄ēr̄ā.

²² M̄lā ādjir̄āra jaradiade zedaēbara ādjia cadjir̄ua opedada carea beadeade beadaē bacasia. Barib̄l̄l̄ḡl̄a m̄l bedeada ūr̄ipeđada b̄ēr̄ā poya jarađada adua panasidada ādjia o pan̄l̄a cadjir̄uada. ²³ Ab̄al̄ba m̄lāda q̄uir̄āma b̄ab̄l̄l̄ḡl̄a, m̄l Zeza sida q̄uir̄āma b̄l̄a. ²⁴ M̄lā ādjir̄ā q̄uir̄āpita ne ununacada odaēbara, ādjir̄āba cadjir̄ua o pan̄l̄ carea beadeade beadaē bacasia. Barib̄l̄l̄ḡl̄a m̄lā odara ādjir̄āba unusidam̄ina m̄lra, m̄l Zeza sida q̄uir̄āma pan̄l̄a. ²⁵ Māw̄ā duan̄l̄a ara ādjir̄ā leyde jara b̄l̄ q̄uir̄c̄a. Nāw̄ā jara b̄l̄a: “M̄lra beada neē b̄l̄ada q̄uir̄āmasidāa.”§

²⁶ Āc̄ōr̄ē Jaure b̄ār̄ā Carebabarira zeya. Idjia wār̄ā bedeada jarabaria. M̄lā idjira m̄l Zezamāl̄ba diabueb̄l̄l̄ḡl̄ade idjia m̄lnebemada b̄ār̄āba bedeaya. ²⁷ B̄ār̄ā bida m̄lnebemada beadaē, b̄ār̄āra nār̄āēdal̄ba m̄l ume pan̄l̄ b̄ēr̄ā.

16

¹ M̄lā j̄uma māl̄ḡl̄a b̄ār̄āra jara b̄l̄a m̄l īj̄ā pan̄l̄ra igarar̄ānam̄r̄ēā. ² Judior̄āba b̄ār̄āra ādjir̄ā dji j̄l̄rebada dedebemada āȳā j̄l̄recuadia. Māl awara b̄ār̄ā beadi ewarira zeya. B̄ār̄ā beab̄l̄adaē ādjir̄āba c̄r̄ichadia Āc̄ōr̄ēba q̄uir̄īā b̄ada o pan̄lada. ³ Māw̄ā odia m̄l Zezada, m̄l sida adua pan̄l̄ b̄ēr̄ā. ⁴ Barib̄l̄l̄ḡl̄a m̄lā j̄uma māl̄ḡl̄a b̄ār̄āra jarab̄l̄l̄ḡl̄a, māl ewari j̄ūēb̄l̄l̄ḡl̄ade m̄lā jaradara q̄uir̄ānebadapeda sozara beadam̄r̄ēā.

Āc̄ōr̄ē Jaureba o b̄l̄debeba

M̄lā b̄ār̄ā bia m̄lgadiēbemada naēna jaraē basia b̄ār̄ā ume b̄ada b̄ēr̄ā. ⁵ Barib̄l̄l̄ḡl̄a m̄lra m̄l Diabuedamaa w̄āya. Māw̄ām̄ina ni ab̄al̄ b̄ār̄ānebemaba m̄lā iwidiadaē pan̄l̄a “b̄l̄ḡl̄a z̄s̄āma w̄ai?” ⁶ Āteb̄l̄l̄ḡl̄a b̄ār̄āra sopua pan̄l̄a m̄lra w̄āyana ada b̄ēr̄ā. ⁷ M̄lā wār̄ā arada jaraya: b̄ār̄ā

* 15:1 Antiguu Testamentode jara b̄l̄a Āc̄ōr̄ēba Israelera uva j̄xcara q̄uir̄c̄a usida, māw̄ām̄ina idjia q̄uir̄īā b̄ada q̄uir̄c̄a ādjir̄āba odaē basia. Ac̄adua Salmo 80:8-16; Isaia 5:1-7; Jeremia 2:21; Ezequiel 15:1-8; 19:10-14; Osea 10:1. Barib̄l̄l̄ḡl̄a nāl̄ Juāl̄ 15:1de jara b̄l̄a Jesuba o b̄ada Āc̄ōr̄ēba q̄uir̄īā b̄l̄ q̄uir̄c̄a. Māl carea jara b̄l̄a “uva j̄xcara dji ara.” † 15:3 Juāl̄ 13:10. ‡ 15:20 Juāl̄ 13:16. § 15:25 Salmo 35:19; 69:4.

itea biara ɓΛa mλra wāida. Mλda wāéɓΛra bārā Carebabarida zeēa. BaribΛra mλda wāibΛra idjira diabueya.

⁸ Ācōrē Jaure zebΛraɗe naλ ējūānebemarāa cawabiya caida cadjirua obarida, caida jipa ɓΛda, idjaba caida bedeade ɓΛda. Cawabiya ādjirāba jūma maλgΛdebemada āi crīcha panada. ⁹ Ācōrē Jaureba ādjirāa cawabiya mλ bedeade ijānaca bērā cadjirua obadada. ¹⁰ Cawabiya mλra jipa ɓΛda mλ Zezamaa wāna bērā. Maλne bārāba mλra waa ununaēa. ¹¹ Idjaba Ācōrē Jaureba cawabiya naλ ējūānebemarāa wārāda bedeade panΛda, Ācōrēba naλ ējūānebema borora bedeade ɓΛada ada bērā.*

¹² Mλa wadibida ne zocārā bārāa jara quīrīā ɓΛa. Maλra bārāba nawena jūma poya cawadaēa. ¹³ BaribΛra Ācōrē Jaureba wārā bedeara cawabibari bērā idji zebΛraɗe bārāa jaradiaya wārā bedeade Ācōrēneba ze ɓΛda jūma cawadamārēā. Idjira ara idji crīchadeba bedeade, ātebΛra jūma mλneba ūrībΛraɗa jaraya. Idjia bārāa cawabiya nocoarebema ewaride cārēda sāwāida. ¹⁴ Cawabiya mλra dji dromada, mλ bedeade ūrīpeda jūma bārāa jaradiāi bērā. ¹⁵ Jūma mλ Zezadera mλrea. Maλ carea mλa jarasia Ācōrē Jaureba mλ bedeade ūrīpeda bārāa jaradiāida.

Bārāa sopua pananapeda ɓΛsrīdadia

¹⁶ Dārāéne bārāba mλra ununaēa, baribΛra māwānacarea wayacusa dārāéne mλra ununia.-†

¹⁷ Maλne λcΛra idji ume nībabadarāba ara ādjiduba iwidi duanasīdaa:

-Idjia dadjirāa “dārāéne bārāba mλra ununaēa, baribΛra māwānacarea wayacusa dārāéne mλra ununiana” a ɓΛba λcārēda jara ɓΛ? Idji Zezamaa wāyana a ɓΛba λcārēda jara ɓΛ? ¹⁸ Maλ bedeade “dārāéne” a ɓΛba λcārēda jara ɓΛ? Dadjirāba cawadaē panΛa cārēnebemada bedeade ɓΛda.-

¹⁹ Jesuba cawasia ādjia maλgΛdebemada iwidi quīrīā panΛda. Maλ carea jarasia:

-Mλa bārāa jarasia dārāéne mλra ununaēda idjaba māwānacarea dārāéne mλra wayacusa ununida. λMaλgΛdebemada ara bāduba iwidi duanΛēca? ²⁰ Wārā arada mλa jaraya: bārāa sopuaba jīānia baribΛra naλ ējūānebemarāa ɓΛsrīdadia. Bārāa sopuaba jīānimīna maλ sopuara jōpeda ɓΛsrīdadia. ²¹ Wārāda wērā warra tobΛraɗe pua ɓΛa idji ewarira jūna bērā. BaribΛra warra todacarea maλ puara quīrādoabaria idji warra carea ɓΛsrīda ɓΛ bērā. ²² Ara maλ quīrāca bārāa ara nawena sopua panΛa, baribΛra mλra wayacusa bārā acΛde zeya. Maλbe bārāa ɓΛsrīdadia. Ni abaλba maλ ɓΛsrīdara poya jōbiēa.

²³ MaλgΛ ewaride bārāba ni cārē sida mλa waa iwīdidaēa. Wārā arada mλa jaraya: bārāba mλ Zezaa mλ trλneba iwīdibΛdara idjia diaya. ²⁴ Bārāba wadibida dadji Zezaa ni cārē sida mλ trλneba iwīdidaē panΛa. BaribΛra māwā iwīdidibΛra edadia. Māwā bārāa bio ɓΛsrīda beadia.

²⁵ Mλa ne jara ɓΛdeba maλgΛra bārāa jarasia, baribΛra ewari aba mλra waa ne jara ɓΛdeba bedeade. ĀtebΛra mλ Zezadebemada ebuda jaraya. ²⁶⁻²⁷ Maλ ewaride bārāba mλ trλneba Ācōrēa iwīdidia. Mλra bārābari Ācōrēa bedeade, mλ Zezaba bārāa quīrīā ɓΛ bērā. Idjia bārāa quīrīā ɓΛa, mλda quīrīā panΛ bērā idjaba mλra Ācōrēneba zedada ijā panΛ bērā.

²⁸ Mλ Zezamaaba naλ ējūānaa zesīa. BaribΛra mλa naλ ējūāra ameya mλ Zezamaa wayacusa wāi carea.-

²⁹ Maλbe idji ume nībabadarāba jarasīdaa:

-ΛrābΛra ɓΛa jara ɓΛra daima ebuda ɓΛa. Ne jara ɓΛdeba bedeade ɓΛēa. ³⁰ ΛrābΛra dairāba cawabΛdaa ɓΛa ne jūmada cawa ɓΛda. Daiba iwīdidi naēna ɓΛa sāwā panuida cawa ɓΛa. Maλneba dairāba cawa panΛa ɓΛra Ācōrēneba zesīa.-

³¹ Jesuba jarasia:

-λΛrābΛra bārāba wārāda ijābΛdaca? ³² Ewari jūēida badada jūēbΛra. Bārāa jūma aba aba memenenapeda mλduba amenia.‡ BaribΛra mλduba baēa mλ Zezada mλ ume ɓΛ bērā. ³³ Jūma maλgΛra mλa bārāa jarasia mλneba necai beadamārēā. Naλ ējūāne bia mīga beadia, baribΛra ne wayarānadua: naλ ējūānebema cadjiruada mλra poyasia.-

17

Jesuba ara idji carea Ācōrēa iwīdida

¹ Jesuba māwā jaradacarea bajānaa acΛpeda jarasia:

-Zeza, mλ ewarira jūēsīa. ɓΛ Warrara dji dromada unubidua ɓΛ Warraba ɓΛra wārāda dji dromada unubimārēā. ² ɓΛa jūma ēberārāra mλ λwawēda ɓΛsia. Maλgarānebemada ɓΛa mλa

* 16:11 Juaλ 7:21-24; 8:42-47; 12:31. † 16:16 Griego bedeade λcΛra cartade ɓΛ ɓΛa: “Mλdji Zezamaa wāi bērā.”

‡ 16:32 Zacaria 13:7.

ἄκατα diasia. M̄la ādjirā ewariza zocai baida diasia. ³ Ewariza zocai beaba cawa panla bara wārā Ācōrē aba b̄ada. Idjaba za bla diabueda Jesucritoda cawa panla. ⁴ Bla m̄la naļ ējūāne obidara m̄la jūma osia. Māwā cawabisia bara dji dromada. ⁵ Maļ carea Zeza, m̄ra bla quīrāpita dji dromada b̄adua bla ume naļ ējūā oi naēna dji dromada b̄ada quīrāca.

Jesuba idji ume n̄babadarā carea Ācōrēa iwīdida

⁶ Bla m̄la ēberārā naļ ējūāne beada ἄκατα diasia. M̄la jūma ādjirā bara cawabisia. Ādjirā bara b̄areā, baribala bla m̄la diasia bla bedeada jaradiamārēā. Ādjia iḡā o panla. ⁷ Maļba cawa panla jūma m̄la erobala b̄adeba ze b̄ada. ⁸ Bla m̄la jaradara m̄la ādjirā jaradisia. Ādjirāba wārāda maļ bedeara iḡāsidaa. Maļ b̄erā cawa panla wārāda m̄ra bla m̄ba zesida. Wārāda iḡā panla bla m̄ra diabuesida.

⁹ M̄la b̄la iwīdiya ādjirā carebamārēā. M̄la b̄la iwīdiē bla naļ ējūānebemarā carea. Ātebala bla m̄la diadarā careabala iwīdi bla, ādjirā bare b̄erā. ¹⁰ Jūma m̄rera b̄areā idjaba jūma b̄arera m̄rea. Ādjirāba o panneba m̄ra dji dromada unubi panla.

¹¹ M̄ra naļ ējūāne beā baribala ādjirā wadibida naļ ējūāne panania. Zeza, bara bio biya quirua. M̄ra bla mā wābala b̄erā bla abadeba ādjirā bio wagadua. Bla m̄la maļ abara diasia. * Māwā ādjirā cacua aba bla quīrāca beadia, dadji cacua aba panla quīrāca. ¹² Bla abadeba m̄la jūma bla diadarā naļ ējūāne waga erobasia. Ādjirānebemarā ni abada aduadaē basia. Ababe dji aduada badadla aduasia bla bedeaba jara bla quīrāca wārāda māwāmārēā.†

¹³ Ἰρῆβα m̄ra bla mā wāya. Baribala wadibida naļ ējūāne b̄ade jūma maḡara jarabala. Māwā m̄ bla ume b̄asrida bla quīrāca ādjirā sida bio b̄asrida panania. ¹⁴ Bla jaradara m̄la ādjirā jaradisia. Baribala naļ ējūānebemarā ādjirā quīrāma panla m̄ quīrāca naļ ējūānebemarē b̄erā. ¹⁵ M̄la b̄la iwīdiē bla ādjirā naļ ējūānebemada āyā edemārēā, ātebala iwīdi bla cadjiruadebemada waga bamārēā.‡ ¹⁶ Ādjirā naļ ējūānebemaē m̄ naļ ējūānebemaē quīrāca. ¹⁷ Bla bedeaba bara wārāda cawabi bla. Maļba ādjirā aba bla itea bia b̄adua. ¹⁸ Bla m̄ naļ ējūānebemarā tāēna diabueda quīrāca m̄la ādjirā naļ ējūānebemarā tāēna diabuebala. ¹⁹ Ādjirā carea ara m̄djida aba bla itea bia b̄abala, ādjirā sida aba bla itea bia beadamārēā bla wārāda cawa panneba.

Jesuba jūma idji iḡābada carea Ācōrēa iwīdida

²⁰ M̄la ababe ādjirā carea iwīdiē bla. Ātebala ādjirāba m̄ bedea jarabada m̄ iḡābada carea bida iwīdi bla. ²¹ Zeza, bara m̄ ume bla b̄erā idjaba m̄da bla ume bla b̄erā m̄la iwīdi bla ādjirā sida dadji ume cacua aba bla quīrāca beadamārēā. Māwā naļ ējūāne beaba iḡānia bla m̄ra diabuesida. ²² Bla m̄ra edasia dadjira āba pananamārēā. Māwā m̄ra dji dromada b̄asia. Ara maļ quīrāca m̄la ādjirā dji dromada b̄asia dadji ume cacua aba bla quīrāca pananamārēā. ²³ M̄ra ādjirā ume bla b̄erā idjaba bara m̄ ume bla b̄erā dadjirā jūma āba cacua aba bla quīrāca panania. Māwā naļ ējūāne beaba cawadia bla m̄ra diabuesida idjaba cawadia bla ādjirā quīrā b̄ada m̄ quīrā bla quīrāca.

²⁴ Zeza, bla naļ ējūā oi naēnaba m̄ra quīrā bla. Maļ b̄erā bajāne m̄ra dji dromada b̄asia. M̄la quīrā bla jūma bla m̄la diadarā mama m̄ ume āba beadida bla m̄ dji dromada b̄adara ununamārēā. ²⁵ Zeza, bara jipa bla. Naļ ējūānebemarā bara adua panla, baribala m̄la bara cawa bla. Idjaba za bea bida cawa panla bla m̄ra namaa diabuesida. ²⁶ M̄la ādjirā bara cawabisia. Maļ awara wadibida aduara cawabi baya bla m̄ quīrā bla quīrāca ādjirā sida dji quīrā pananamārēā idjaba m̄ra ādjirā sođe eropanamārēā.-

18

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Luca 22:47-53

¹ Jūma maḡla jaradacarea Jesura idji ume n̄babadarā sida Cedroļ do zaque waa quīrāē wāsidaa. Arima néuda basia. Jesura idji ume n̄babadarā sida mamaa wāsidaa. ² Juda, Jesu jidabiya b̄aba maļ néura cawa basia, Jesura idji ume n̄babadarā ume mama b̄arima zocārā dji jalabadjida b̄erā. ³ Maļ b̄erā Judaba zocārā romano sordaorāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā sida maļ néuda pe edesia. Ādjirā sacerdoterā bororāba, pariseorā bida Juda ume diabuesida. Ādjirāba iḡrāda idjaba m̄isu sida eropanasidaa. ⁴ Maļne Jesuba jūma sāwāida cawa bla b̄erā ādjimaa wāpeda iwīdisia:

* **17:11** Ādjirā bio wagadua bla abadeba. Bla m̄la maļ abara diasia. Griego bedeadē ἄκατα cartade nāwā jara b̄aa: "Jūma bla m̄la diadarā bio wagadua bla abadeba." † **17:12** Salmo 41:9; 55:12-15. ‡ **17:15** Cadjiruadebemada. Zocārāmaā maḡaba jara bla diauruda.

-Bārāba ¿caida jaḡa panḡa?-

⁵ Ādjirāba panusidaa:

-Jesu Nazaredebemada.-

Jesuba jarasia:

-Māda idjia.-

Maḡne Juda, Jesu jidabiya bḡra ādjirā ume bḡsia. ⁶ Jesuba māda idjiada abḡḡde ādjirāra jēda ḡradḡḡbadaḡe baecuasidaa. ⁷ Maḡbe Jesuba wayacusa iwidiḡsia:

-¿Caida jaḡa panḡa?-

Ādjirāba wayacusa panusidaa:

-Jesu Nazaredebemada.-

⁸ Maḡne Jesuba jarasia:

-Māda idjiada asia. Māda jaḡa panḡabḡḡḡ, za duanḡ ēberārāra idu wābidadua.-

⁹ Māwā jarasia idjia naēna jaraḡa bēḡrā: “Zeza, bḡa mḡa diadara ni aba biḡa aduadaēa.”* Idjia jaraḡa quīrāca wārāda māwāsia. ¹⁰ Maḡne Simoḡ Pedroba djōbada necoda erobāsia. Maḡda ēūta edapeḡa sacerḡote dji droma nezoca caḡḡḡḡ ḡḡwa araarebemada tatasia. Maḡ nezoca trḡra Malco abadaa. ¹¹ Maḡ carea Jesuba Pedroa jarasia:

-Baḡdji necora wagadua. Baḡmaarā ¿mḡ Zezaba mḡ mḡḡayaḡa adara mḡa droaida bḡēca?-

Jesu Anámaa jida edepedada

Mateo 26:57-58; Marco 14:53-54; Luca 22:54

¹² Maḡbe romano sordaorāba Jesura jidaḡapeḡa ḡḡwa jāsidaa. Ādji borora, Ācōḡē de dromanebema zarrarā sida arima panasidaa. ¹³ Jesura naārā ēberā Aná demaa edesidaa. Anára Cairá zāwārē basia. Maḡ poaḡe Cairára sacerḡote dji droma basia.† ¹⁴ Ara maḡ Cairába judiorāa jaraḡoasia biara bḡda ēberā aba jūmarā carea beuida.‡

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:69-70; Marco 14:66-68; Luca 22:55-57

¹⁵ Maḡne Jesu ume nḡbabadarā Simoḡ Pedroa idjaba dewarada Jesu caidu wāsidaa. Simoḡ Pedro ume wānara sacerḡote dji dromaba unubadjia. Maḡ bēḡrā idjira Jesu caidu eḡa wāsia sacerḡote dji droma de duḡaa. ¹⁶ Baribḡḡḡ Pedrora eḡa wābada dajadaare bḡsia. Maḡ bēḡrā idji ume wāna, sacerḡote dji dromaba unubarira dajadaa wāsia. Dji eḡa wābada wagabari wērā ume bedapeḡa Pedrora eḡa edesia. ¹⁷ Maḡ wērāba Pedroa iwidiḡsia:

-¿Ba sida Jesu ume nḡbabariēca?-

Pedroba panusia:

-Mḡēa.-

¹⁸ Maḡne sacerḡote dji droma nezocarāba, Ācōḡē de dromanebema zarrarā biḡa taḡḡa coa nūmasidaa cūrāsa nūmḡ bēḡrā. Coaḡapeḡa taḡḡa cā duanasidaa. Maḡne Pedrora ādjirā ume taḡḡa cā nūmasia.

Anába Jesua bio iwidiḡa

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Luca 22:66-71

¹⁹ Maḡbe sacerḡote dji dromaba Jesua bio iwidiḡsia idji ume nḡbabadarānebemada, idjia jaradia baḡadebema sida. ²⁰ Maḡne Jesuba panusia:

-Mḡra naḡ ējūānebemarā quīrāpita ebuda beḡea bḡsia. Mḡa jaradia bḡsia dadjirā dji jaḡebada deza idjaba Ācōḡē de droma dajada, jūma dadji judiorā ābaa dji jaḡebadama. Ni maārī biḡa chupea jaraē basia. ²¹ ¿Cārē cārēā mḡa iwidiḡ bḡ? Māwā oiē bḡa. Ātebaḡḡ mḡ beḡea ūḡḡpedadarāa iwidiḡa bḡa. Ādjirābḡḡḡ cawa panḡa mḡa jaradiadaa.-

²² Jesuba māwā jarabḡḡḡde zarra idji caita nūmḡba jaḡwajāba Jesu quīrāḡarrade upeḡa jarasia:

-¿Bāa sacerḡote dji dromada wayaē bḡca?-

²³ Jesuba panusia:

-Mḡa biē jarasibḡḡḡ, jaradua mḡa cārēneba biē jarasida. Baribḡḡḡ bia jarasibḡḡḡ, bḡa ¿cārē cārēā mḡra usí?-

²⁴ Maḡbe Anába Jesura jaḡa jḡ bḡda Cairámaa diabuesia, idjira sacerḡote dji dromaara bḡ bēḡrā.

Pedroba waya Jesu unucaada ada

Mateo 26:71-75; Marco 14:69-72; Luca 22:58-62

²⁵ Pedrora waḡibiḡa āta nūmasia taḡḡa cā bḡda. Maḡne ēberārāba idjia iwidiḡsidaa:

-¿Ba sida jāḡḡḡ ēberā ume nḡbabariēca?-

Pedroba mērā jarasia:

* 18:9 Juaal 6:39. † 18:13 Cairára 18 poa sacerḡote dji boro basia, poa 18ḡeba aba 36ḡaa. ‡ 18:14 Juaal 11:50.

-Mĕā.-
 26 Maĕne sacerdote droma nezoca abaĕba Pedroa iwidiſia:
 -¿Mĕa ĕara idji ume néude unuē basicā?-
 Maĕ nezocara Pedroba ĕAWAĒA ĕatada ume dji ēberārā baſia. 27 Pedroba wayacusa mērāſia. Ara māwā jarabaĒAde eterrera berusia. §

Jesu Pilato quĕrāpita bada
 28 Maĕbe diapeĕeda Jesura Caipá dedeba romanorā boro de dajadaa edeſidaa. Jesu edepeĕada judiorāra maĕ de Pretorio abadaĕde eĕa wānaē baſia ādjirāmaara eĕa wāſidara Āĕōrē quĕrāpita biē panani bēra. Idji quĕrāpita bia ĕa quĕrĕā panasiĕaa Egiptoĕeba ēĕrapeĕada quĕrānebabada coĕi carea.* 29 Maĕ bēra Pilatoda ādjirāmaa dajadaa wāpeĕa iwidiſia: †

-Naĕ ēberā, bārāba biē jara panĕba ¿ĕārē cadjiruada oſi?-
 30 Ādjirāba panusiĕaa:
 -NaĕĒba cadjiruada oĕaēbara dairāba idjira ĕamaa enenaē bacasia.-
 31 Maĕ carea Pilatoba ādjirāa jarasia:
 -BārāĕA idjira edepeĕa cawa oĕadua ara bādji leyba jara ĕa quĕrāca.-
 Maĕne judiorāba jarasiĕaa:
 -Daiba dĕrāra beabiĕacara panĕa. BārāĕA beabiĕida panĕa.-
 32 MaĕĒara wārāda māwāſia Jesuba jarada quĕrāca. Idjia jarasia ſāwā beuĕida ĕada. ‡
 33 Maĕbe Pilatorā wayacusa deĕe eĕa wāſia. Jesura eĕa edebipeĕa iwidiſia:

-¿ĕada wārāda judiorā boroca?- §
 34 Jesuba panusia:
 -¿MaĕĒara ĕa iwidi ĕa bio cawai carea, wa iwidi ĕa dewararāba ĕa mānebemada māwā jarasiĕa bēra?-

35 Maĕ carea Pilatoba jarasia:
 -¿Māwāra māĕa judioca? ĕa purubaĒa, sacerdote bororāĕA ĕara māmaa enesiĕaa. ¿ĕa ĕārēda oſi ādjirāba māwā oĕamārēā?-

36 Jesuba panusia:
 -Mĕra ēberārā boromĕna mā purura naĕ ējūānebemaēa. Naĕ ējūānebema baĕabara mā purura dĕocasidaa judiorāba mā jidarānamārēā. BaribaĒa mā purura naĕ ējūānebemaēa.-

37 Maĕ bēra Pilatoba jarasia:
 -¿Māteara wārāda ĕara ēberārā boroca?-
 Jesuba panusia:
 -Māe, ĕa māwā jara quĕrĕā ĕaĕA, māra ēberārā Boroa. BaribaĒa māra naĕ ējūānaa zesia wārā beĕeada jaradiāi carea.* Jūma wārāare beaba mā beĕeara ĕjābadaa.-

38 Maĕne Pilatoba iwidiſia:
 -¿ĕārēda wārā?-

Jesu beaĕi carea jarapeĕada
Mateo 27:15-31; Marco 15:6-20; Luca 23:13-25
 Māwā jaradacarea Pilatorā wayacusa dajadaa judiorāmaa wāpeĕa jarasia:
 -Mĕa unuēa naĕ ēberāba ĕārē cadjiruada oſida. 39 BaribaĒa ĕai romanorāba poaza bārā itea obada quĕrāca oĕiā. Bārā Egiptoĕeba ēĕrapeĕada quĕrānebabada ewari bēra māra preſo ĕada aba ēĕra ĕAya, bārāba jarabaĕada. ¿Bārāba quĕrĕā panĕa māra za ĕa judiorā boroda ēĕra ĕaĕiā?-
 40 Maĕne ādjirāba jĕgua jarasiĕaa:
 -JāĕAēa. ¡Barrabāĕra ēĕra ĕaĕua!-
 Maĕ Barrabāra mĕa beabada boro baſia. †

19

1 Maĕbe Pilatoba Jesura ſoaba ubiſia. 2 Māwā ĕaĕe romano ſordaorāba borobari ĒA caĕada Jesu borode jĕ ĕaſiĕaa, idjaba cacua ĒA jĕbada purſupurſua ĕada jĕbiſiĕaa. 3 Maĕbe Jesu caĕa zedapeĕa ipiĕa jarasiĕaa:

§ 18:27 Juaĕ 13:38. * 18:28 Judiorāba jarabadiĕaa abaĕada judiorāē deĕe eĕaa wāſira Āĕōrē quĕrāpita biē beĕida. Aĕaĕua Numero 9:9-11. † 18:29 Romanorā boro Tiberio abadaĕa Pilatorā Judea druadebema boroda baſia. Dji boroda baſia poa 26ĕeba aba 36 baĕAĕada. Judiorā bororāba Jesura Pilatorā edeſiĕaa ādjia preſo beara beacara panĕa bēra. Aba romanorāba māwā cawa oĕiĕa panasiĕaa. ‡ 18:32 Juaĕ 3:14; 8:28; 12:32. § 18:33 Luca 23:2ĕe jara ĕa judiorā bororāba Pilatorā mānebemada jarasiĕada. * 18:37 Naĕ ējūānaa zesia. Griego beĕeade nāwā ĕa ĕa: “Mĕra naĕ ējūāne todapeĕa zesia.” † 18:40 AĕAĒa verſiōne jara ĕa Barrabāra ne ĕraĕabari baſida. BaribaĒa Marco 15:7-8ĕe nāwā jara ĕa: “Maĕ Barrabāra idjiarebema ſida romanorā ume dĕosiĕaa. Maĕne mĕa quenapeĕada bēra idjira preſo baſia.”

-¡Bio bia ɓla, judiorā boro!-

Māwā jaradapeda jɔwajāba idji quĩrāddarrade ubadjidaa.

⁴ Maɓbe Pilatora wayacusa dajada judiorāmaa wāpeda jarasia:

-Ūrĩnadaa. Mɔa ɛberāra dajadaa eneya bārā quĩrāpita. Mɔmaarā idjia cadjiruada oɛ basia.-

⁵ Jesu dajadaa enebadade ɔɔɔ cada borobarida idjaba cacuade jɔɔbada pursupursua ɓada jɔɔ basia. Maɓne Pilatoba jarasia:

-Za ɓaa dji ɛberāra.-*

⁶ Baribɔɔɔ Jesu unubadade sacerdote bororāba, Ācōrē de dromanebema zarrarā bida jĩgua jarasidaa:

-¡Djira crude cachi beabidua! ¡Crude cachi beabidua!-

Maɓne Pilatoba jarasia:

-¡Bārāɓɔɔɔ ededapeda crude cachi beadada! Mɔmaarā idjia cadjiruada oɛ basia.-

⁷ Maɓne judiorāba panusidaa:

-Dairāba leyda eropanaa. Maɓ leyde jara ɓɔ quĩrāca idjira beuida ɓaa ara idjida Ācōrē Warraada a ɓɔ bēra.-†

⁸ Maɓ bedea ūrĩside Pilatora bio ne wayasia. ⁹ Maɓbe idji de dromane eda wayacusa wāpeda Jesua iwidiisia:

-¿Baa sāmabema?-

Baribɔɔɔ Jesuba panuɛ basia. ¹⁰ Māwā ɓade Pilatoba jarasia:

-¿Baa panuɛca? ¿Adua ɓaca mɔa ɓara poya crude cachi beabida idjaba poya ɛdra ɓada ɓada?-

¹¹ Maɓne Jesuba panusia:

-Ācōrēba ɓada ɓadaɛbara ɓaa mɔra ni cārē sida oɛ bacasia. Mɔ ɓɔ jɔwade diapedadaba māwā o quĩrā panana bēra ɓɔ cāyābara cadjiruada auɔuara osidaa.-

¹² Maɓ ūrĩside Pilatoba crĩcha ɓesia Jesura sāwā ɛdra ɓada. Baribɔɔɔ judiorāba wetara jĩgua jarasidaa:

-Baa jāɓ ɛberāda ɛdra ɓɔɓɔɔɔ ɓara romanorā boro ume dji biaɛa. Bariduaba ara idjida dji boroda aibɔɔɔ, maɓ ɛberāra romanorā boro ume dji quĩrāa.-

¹³ Pilatoba maɔɔɔda ūrĩna bēra Jesura dajadaa enebisia. Maɓbe idji ábuguede chũmesia dejɔ “mōgara dowa oɔa” abadama. Hebreo bedeade Gabata abadaa. ¹⁴ Judiorā Egip-todeba ɛdraɓedada quĩrānebabada ewarira nurēma bēra ādjirāra ne o panusidaa. Umatipa baboode Pilatoba judiorāa jarasia:

-Acɔɔɔɔɔ. Bārā Borora nama ɓaa.-

¹⁵ Baribɔɔɔ ādjirāba jĩgua jarasidaa:

-¡Beabidua! ¡Beabidua! ¡Crude cachi beabidua!-

Maɓ carea Pilatoba jarasia:

-¿Māwāra mɔa bārā Boroda crude cachi beabica?-

Maɓne sacerdote bororāba panusidaa:

-¡Dairāba dewara borora neɛ panaa! ¡Ababe romanorā borodra dairā boroa!-‡

¹⁶ Maɓbe Pilatoba Jesura romano sordaorāa diasia crude cachi beadamārēa. Ara maɔda idjira edesidaa.

Jesu crude cachipedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Luca 23:26-43

¹⁷ Jesuba idji cruda ataupeda sordaorāba idjira edesidaa ɛjūa Boro ɓɔwɔɔɔɔ abadamaa.

Hebreo bedeade Golgota abadaa. ¹⁸ Mama ādjirāba Jesura crude cachisidaa. Idjaba idji caita ɛberāda umé crude cachisidaa, aba Jesu jɔwa araare, aba jɔwa acɔɔɔɔɔ.

¹⁹ Maɓ awara Pilatoba bedea ɓadada Jesu boro nocoare jira ɓɔɓisia. Nāwā ɓasia: “Jesu Nazaredebema, judiorā Boro.”

²⁰ Maɓ bedeara ɓasia hebreo bedeade, latiɔ bedeade, idjaba griegode bida.* Zocārā judiorāba maɓ bedeara unusidaa, Jesu crude cachipedadara puru caita ɓɔ bēra.

²¹ Judiorā sacerdote bororāba maɓ bedea unusidade Pilatoba jarasia:

-Bārāɔɔɔ “Judiorā Boro.” Āteɓɔɔɔ ɓadua: “Naɓ ɛberāba jarasia idjira judiorā boroda.”-

²² Baribɔɔɔ Pilatoba jarasia:

-Mɔa ɓadara ara māwā beya.-

* **19:5** Pilatoba Jesura dajadaa eneside acabi quĩrā ɓasica ɓaa Jesura ɛberā minijĩchiaɛda. Baribɔɔɔ Juaɔba “ɛberā” ɓabɔɔɔɔɔ jara ɓaca ɓaa Jesura Naɓ Djara Edadada. Acɔɔɔɔ Juaɔ 1:1; 1:14. † **19:7** Levitico 24:15-16. ‡ **19:15** Ācōrē Bedeade jara ɓaa israelerā boro arara aba Ācōrēda māwā ɓada. Acɔɔɔɔ Juece 8:23; 1 Samuel 8:7. § **19:17** Hebreo. Idi ewaride maɓ bedeara arameo trɔ jarabadaa. * **19:20** Latiɔ bedeara romanorāba bedeadadjidaa. Hebreo bedeara judiorāba bedeadadjidaa. Griego bedeara berara jūma druazabemaba maārĩ cawa ɓesia. Griegode bedeadadjidaa druaza ne nēdobuedi carea.

²³ Romano sordaoräba Jesu crude cachipeäadacarea idjia cacuade jã badada edadapeäa dji ãrãbemara quimärë cõãnapeda ädjiza edasidaa.† Idjia dewara jã bada sida edasidaa. Maãgara quirã tẽu cajuda neë basia, ätebãrã ãtãba eda cada basia. ²⁴ Maãne sordaoräba ädjiduba jarasidaa:

-Naãgara cõãnaëa. Biara bãa naã carea ne jemenenida caiba edai cawaya.-

Maãgara mãwãsia Äcõrë Bedeade naënaena bãda quirãca: “Mãa cacuade jã badara ädjiza jedecasidaa; mãã jã bada edadi carea jemenesidaa.”‡ Wãrãda sordaoräba mãwã osidaa.

²⁵ Jesu crude jira bã caita Jesu papada, dji papa djabawërãda, Cleopa quima Mariada, Maria Magdalena sida panasidaa. ²⁶ Jesuba idji papa unuside idjaba unusia idji ume nãbari “idjia bio quirã bã” abadada. Idjira arima nũmasia. Maãne Jesuba idji papaa jarasia:

-Papa, za bãda bã warraa.-

²⁷ Maãbe idji ume nãbaria jarasia:

-Za bãda bã papaa.-

Maã ewaridëba ãtaa Jesu papara Jesu ume nãbari dede bãbadjia.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Luca 23:44-49

²⁸ Mãwã jaradacarea Jesuba cawasia jũma idjia oida badara osida. Maãne jarasia:

-Mãra opichia nũmaa.-

Maãgara jarasia Äcõrë Bedeade jara bã quirãca.§

²⁹ Maãne arima zocoda uva bã oregueaba bira nũmasia. Ñcãrãba maã uva bã oregueaba mõda quiruda beguea edasidaa. Mõda quirura hisopo bacuru jawatëde jãnapeda Jesu itede tẽu nũmasidaa. ³⁰ Jesuba maã uva bã oregueara dopedã jarasia:

-Mãa oida badara jũma osia.-

Maãbe idji boro edaa jabaripeda jaidasia.

Jesu orrode mãsuba suda

³¹ Judiorã Egiptodeba ëdrãpedada quirãnebabada ewarira nurëma bërã ne o panasidaa. Maã ewari dromara ãnãubada ewari bërã ädjirãba quirãë panasidaa ëberãra crude jira beadida. Maã bërã Pilatoa jarasidaa crude cachi beara jirũ bãapetacuabimãrëã isabe beudapeäa ädji cacuara mamabemada äyã bãdamãrëã. ³² Maã carea sordaorãra wãnapeda Jesu ume crude cachi panãra aba naãrã jirũ bãapetasisidaa. Ara maã quirãca dewarabema ëberã jirũ sida bãapetasisidaa. ³³ Baribãrã Jesuma jũesidade unusidaa idjira beudoasida. Maã bërã idji jirũra bãapetadaë basia.

³⁴ Mãwã bãde sordaoba Jesu orrode mãsuba susia wãrãda beusi cawaya. Ara mããda oara, bã sida erozoasia. ³⁵ Naã carta bãdãba wãrãda mããra unusia. Idjia jara bãra wãrãa. * Idjia cawa bãa wãrã bedeadã jara bãda bãrã bida sodeba jãnamãrëã. ³⁶ Jũma mããgara wãrãda mãwãsia Äcõrë Bedeade bã bã quirãca. Nãwã bã bãa: “Idji bãwãrãra ni aba bida bãadaëa.”† ³⁷ Idjaba Äcõrë Bedeade naã sida bã bãa: “Ädjia supedãdara acãdia.”‡

Jesu tãbaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Luca 23:50-56

³⁸ Jũma mãwãnacarea judio Jose abadada Pilatomaã wãsia. Maã Josera Arimateadebema basia. Idjira Jesu ume nãbari basia, baribãrã ni abãã jaraca basia dewara judiorãda waya bã bërã. Idjia Jesu cacuara Pilatoa iwidisia tãbaride edei carea. Maã bërã Pilatoba idu edebisia. Ara mããda Joseba Jesu cacuara edade wãpedã tãbaride edesia. ³⁹ Maã awara Nicodemo,§ naëna Jesuma diamasi bedeade ze badãba pora mirra quera áloe ume pueradãda enesia. Maã zãgãara 34 kilo basica bãa. * ⁴⁰ Ädjia Jesu cacua edadapeäa maã pora mirra quera áloe ume pueradãda wua torrode posidaa. Podapeäa idji cacuara maã wua torroba bãrã basidaa judiorãba tãbaridã naëna obada quirãca. ⁴¹ Jesu crude cachipeäada caita nẽuda basia. Maã nẽude beuda tãbaribada uriada basia mõjë corodã djiwidida. Mama beudãra waðibida bãdaca basia. ⁴² Maã uriara caita bã bërã idjaba judiorã ãnãubada ewarira jũeboäo bërã Jesura mama tãbarisidaa.

† **19:23** Romano sordaorãba Jesu crude cachipeäadacarea idjia cacuade jã badada edadapeäa dji ãrãbemara quimärë cõãnapeda ädjiza edasidaa. Maã beäara idjaba nãwã traducida bãa: “Jesu crude cachipeäadacarea romano sordaorã quimärë panãba idjia jã badara ädjiza abarica edasidaa.” ‡ **19:24** Salmo 22:18. § **19:28** Salmo 22:15; 69:21.

* **19:35** Juãlãba jara bãa Jesura beuda bërã wãrãda ëberã basida. Juãl drõã baside ãcãrãba jarabãdjidaã Jesura ëberã quirãca basida baribãrã naã djarada edãë basida. † **19:36** Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20. ‡ **19:37** Zacaria 12:10. § **19:39** Juãl 3:1-15. * **19:39** 34 kilo. Griego bedeade bã bãa dji zãgãara cien litrada. Mããba jara bãa 75 libra. Mirrara, áloe sida bacuru tũãpa panãa. Dji querara pora basia.

20

Jesu lrēbada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Luca 24:1-12

¹ Nabema ewari domianebemane Maria Magdalenara diapededa wadi pāimaena Jesu t̄baripedadamaa wāsia. Jūēb̄al̄ade unusia mōgara waib̄aa uria jūātr̄a badara orrocawa cob̄ada. ² Māl carea pira wāsia Simōl Pedromaa. Jesu ume n̄babari “Jesuba bio quīr̄ā b̄a” abadara mama basia. Jūēpeda jarasia:

–Dadjir̄a Borora idji t̄baripedadamāba āyā edesidaa. Daiba adua pan̄aa s̄maa edesidada.–

³ Mālbe Jesu ume n̄bapedadar̄a Pedroda idjaba dewarada Jesu t̄baripedadamaa wāsidaa. ⁴ Umena pira wāsidaa, barib̄al̄a dewarabemara Pedro cāyābara isabeara pira wāna b̄er̄ā Jesu t̄baripedadama naār̄ā jūēsia. ⁵ Jūēpeda eda ac̄ai carea edaa b̄arrusia. Mālne wua Jesu cacua b̄ar̄ā badara arima tab̄ada unusia, barib̄al̄a edaa wāé basia. ⁶ Simōl Pedroro idji j̄r̄ūare jūēpeda uriaede eda wāsia. Idjia bida unusia Jesu cacua b̄ar̄ā bada wuara arima tab̄ada. ⁷ Māl awara unusia wua Jesu boro ānēbari badada. Barib̄al̄a māl̄ḡara dewarabema wua ume ābaa baē basia, āteb̄al̄a j̄ga beđā cob̄asia. ⁸ Mālbe naār̄ā jūēna sida edaa wāsia. Wua māwā tab̄ara unuside wār̄ada t̄j̄asia Jesura lrēbasida. ⁹ Barib̄al̄a ādjia wadibida bio cawadaē panasidaa Ācōrē Bedeade Jesu lrēbaida b̄adebemada b̄ā b̄ada.* ¹⁰ Mālbe Jesu ume n̄bapedadar̄a ādji pananamaa jēda wāsidaa.

Jesuba Maria Magdalena ara idjida unubida

Marco 16:9-11

¹¹ Mālmisa Mariara uria icawa j̄ā basia. Māwā j̄ā b̄aba edaa b̄arrusia eda ac̄ai carea. ¹² Mālne bajānebema nezocar̄a cacuade j̄abada torroa j̄ā pan̄ada umé eda unusia. Aba Jesu bada boro nocoare chūmasia. Dewarabemada idji j̄r̄ū badaare chūmasia. ¹³ Ādjia iwidisidaa:

–Wēr̄ā, ¿cārē cārēā j̄ā b̄a?–

Mālne idjia panusia:

–M̄l Boro Jesuda edesidaa. M̄a adua b̄aa s̄maa edesidada.–

¹⁴ Ara māwā jarab̄al̄ade Mariara āyā pālawasia. Mālne Jesuda unusia barib̄al̄a cawaē basia Jesuda māwā b̄ada. ¹⁵ Jesuba idjia iwidisidaa:

–Wēr̄ā, ¿cārē cārēā j̄ā b̄a? ¿Caida jāl̄a b̄a?–

Mariaba cr̄ichasia néu wagabarida māwā b̄ada. Māl b̄er̄ā jarasia:

–B̄aa Jesu cacuada āyā edesib̄al̄a, m̄la jaradua s̄ama b̄asida m̄la āyā t̄baride edei carea.–

¹⁶ Mālne Jesuba tr̄ā jarasia:

–j̄Maria!–

Mariaba araa ac̄apeda –j̄Raboni!– asia. (Mālra hebreo bedeade jara b̄aa “Jaradiabari.”)

¹⁷ Jesuba jarasia:

–M̄lra b̄ar̄ar̄adua m̄l Zezamaa wadi wāé b̄a b̄er̄ā. Jā̄lbe m̄l djabar̄amaa wāpeda jaradua m̄l Zezamaa wāb̄al̄ada. Idjira b̄ar̄ā Zezaa. M̄l Ācōrēa idjaba b̄ar̄ā Ācōrēa.–

¹⁸ Ara māl̄da Maria Magdalenara Jesu ume n̄babadar̄amaa wāpeda jarasia:

–M̄la dadjir̄ā Boroda unusia.–

Māl awara Jesuba jaradara jūma nēb̄al̄asia.

Jesuba edadar̄a ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Luca 24:36-49

¹⁹ Māl̄ḡa ewarira nabema ewari domianebema basia. Queudacarea Jesu ume n̄babadar̄ara dede eda ābaa dji jāre panasidaa. Dewarar̄a judior̄ada waya pan̄a b̄er̄ā dji eda wābadara bio jūātr̄a nūmasidaa. Mālne Jesura cawaēne eda odjasia. Ādjir̄ā ēsi nūmepeda jarasia:

–j̄Mēr̄ā! j̄Necai duananadua!–†

²⁰ Māl jarapeda idji jāwada, idji orro sida ādjir̄ā ac̄abisia. Dadjir̄ā Boro unub̄ada carea b̄as̄ridasidaa. ²¹ Mālbe Jesuba wayacusa ādjir̄ā jarasia:

–Necai duananadua. M̄l Zezaba m̄l nāl ēj̄ūānaa diabueda quīr̄āca m̄la b̄ar̄āda puru beaza diabueya.–

²² Māwā jarapeda ādjir̄āmaa j̄r̄āpuasia.‡ J̄r̄āpuapeda jarasia:

–Ācōrē Jaurera edadadua.§ ²³ Ēber̄āba cadjirua odada b̄ar̄āba Ācōrē Jauredēba quīr̄ādoad̄ib̄al̄a, mālba jara b̄aa Ācōrēba māl cadjiruara quīr̄ādoasida. Idjaba ēber̄āba

* **20:9** Ācōrē Bedeade b̄ā b̄ada. Ac̄al̄amaar̄ā Juālba jara b̄aa Salmo 16:8-11; Isaia 53:11-12; Osea 6:1-2; Joná 1:17; Levitico 23:11. Barib̄al̄a dewarar̄amaar̄ā Juālba jara b̄aa jūma Antigo Testamento. † **20:19** j̄Necai duananadua! Judior̄āba māwā saludabadaa. ‡ **20:22** Genesis 2:7; Ezequiel 37:1-14. § **20:22** Ācōrē Jare edapedadadebemada ac̄adua Hecho 1:4-8; 2:1-4.

cadjirua odada bārāba Ācōrē Jauredēba quīrādoadaēbαΓΛ maλba jara βα Ācōrēba maλ cadjiruara quīrādoae βλda.-

Jesuba Tomáa ara idjida unubida

²⁴ Tomára Jesuba edada doce panλnebema basía. Idji İyāgada trλra Mīguiso abadjidāa.* Jesu odjaside idjira waabemarā ume baē basía. ²⁵ Maλ bērá idjia jarasidaa:

-Dairāba dadjirā Borora unusidaa.-

BaribαΓΛ Tomába jarasia:

-Mλdji dauba idji jλwa clavoba cachipeđadada unuēbαΓΛ, idjaba mλ jλwa jīwīnīda dji clavo cachi badaē berajuēbαΓΛ, idjaba mλ jλwada idji orrode berajuēbαΓΛ, idji λrēbadara mλa İjāēa.-

²⁶ Ocho ewari badacarea Jesu ume nībabadarāra wayacusa dede eda ābaa dji jare duanasia. Maλne Tomá sida basía. Māwā panλne dji eda wābadara bio jūātrλ nūmλmīna Jesura cawaēne odjasia. Ādjirā ēsi nūmepeda Jesuba jarasia:

-jMērā! jNecai duananadua!-

²⁷ Māwā jarapeda Tomáa jarasia:

-Ba jλwa jīwīnīra nama berajudua, mλ jλwaza acλdua, idjaba ba jλwara mλ orrode berajudua. Waa İjāē barādua, ātebαΓΛ İjādua mλra wārāda λrēbasida.-

²⁸ Maλne Tomába jarasia:

-jMλ Boro! jMλ Ācōrē!-

²⁹ Māwā baēde Jesuba idjía jarasia:

-Ba mλra unubαΓΛ bērá İjābαΓΛα. jBaribαΓΛ ēberārāba mλra ununaēmīna İjānibαΓΛ, bio bia beadia!-

Naλ carta zcārē cārēā bλsi?

³⁰ Jesuba dewara ne ununacada idji ume nībabadarā quīrāpita zocārā osia, baribαΓΛ jūma maλgara naλ cartade baēa. ³¹ BaribαΓΛ jūma naλgara basía bārāba Jesura Ācōrēba ēdrλ edabari diai jaradada, Ācōrē Warrada İjānamārēā. Māwā İjānibαΓΛ idjideba zocai bai arada erobeadia.

21

Jesuba idji ume nībabadarā siete panλrāa idji unubida

¹ Māwānacarea Jesuba ara idjida wayacusa idji ume nībabadarāa unubisia Tiberia amene droma icawa.* Nāwā basía: ² maλ ewaride ābaa panasidaa Simoλ Pedroda, Tomá idji İyāgada trλra “Mīguiso” abadada, Natanael Galileade baλ puru Canánebema, Zebedeo warrarāda, idjaba dewararāda ume. ³ Māwā panλne Simoλ Pedroba jarasia:

-Mλra beda beade wāya.-

Maλne ādjirāba jarasidaa:

-Dairā sida ba ume wānia.-

Ara maλda jābade badodapeda wāsidaa. Māwāmīna maλ diamasi bedara jidadaē basía. ⁴ Diapededa Jesuda İbλde nūmasia baribαΓΛ ādjia unusidamīna adua panasidaa Jesuda māwā baλda. ⁵ Māwā baēde Jesuba ādjirāa jīgua iwidiisia:

-Warrarā, zbedara jidasidaca?-

Ādjia panusidaa:

-Jidadaē basía.-

⁶ Jesuba jarasia:

-Māēteara jλwa araare baribuedadua. Maλne jidadia.-

Ara maλda idjia jaradaare baribuesidaa. Maλne ātarrayara poya errebaridaē basía bedara zocārā jidapedada bēra. ⁷ Mama basía Jesu ume nībabari “Jesuba bio quīrā baλ” abadada. Maλgaba Pedroa jarasia:

-jJāλgara dadjirā Boroa!-

Simoλ Pedrora cacua egoda basía. Maλ ēberāra dadjirā Boroda ūrīside ara maλda idjia cacuaē jλbarira jλpeda daidu tēū dogosia. ⁸ BaribαΓΛ waabemarāra doya aride panλ bēra ātarrayara bedaba bira baλda jābadeba İbλdaa errebari edesidaa. Doya jūēni carea dji tλmλara cien metro basica baλa. ⁹ Drua badocusidade tαbλda urua baλda unusidaa. Beda bá baλda idjaba paλ ābuda sida unusidaa. ¹⁰ Jesuba jarasia:

-Bārāba beda jidapedadada λCαΓΛ enenadua.-

* 20:24 Mīguiso. Griego bedeaē Dídimo baλ baλa.

* 21:1 Tiberia amenera idjaba Galilea abadaa.

¹¹ Ara maĵda Simoĵ Pedrora jĵbadaa wĵpeda ātarrayara ĳbĵdaa erreĵari enesia. Ātarrayara ĵeda waĳbaa ĵeaba bira ĵasia. 153 Juachasĳdaa. Baribĵĵĵ zocĳrĳ jĳdasĳdamĳna dĳi ātarrayara cōāĳĳ ĵasia. ¹² Maĳĵe Jesuba jarasia:

-Ne code zedadua.-

Maĳne ādjirĳba wayasĳdaa idjira caida iwĳdĳdĳ carea. Cawasĳdaa idjira dadjirĳ Boroda. ¹³ Mĳwĳ panĳne Jesuba paĳra edapeda ādjirĳa diasia. ĵeda sida diasia.

¹⁴ Maĳba ĵarima ųbea babĵĵĵ ĵasia Jesu ĳrĳĵbadacarea ara idjĳda idjĳi ume nĳĵbabadarĳa unubĳĵĵĵ.

Jesuba Pedro waya edada

¹⁵ Ne copedadacarea Jesuba Simoĵ Pedroa iwĳdĳdĳ:

-Simoĳ, Jonĳ warra, ĳmĳra mĳra biara quĳrĳĳ ĵĳca za ĵeaba mĳ quĳrĳĳ panĳ cĳyĳbara?†

Pedroba panusia:

-Mĳĳ mĳ Boro, ĵĳa cawa ĵĳa mĳa ĵĳra quĳrĳĳ ĵĳda.-

Jesuba jarasia:

-Mĳ ĳĳĳ ĵeaba bio waga ĵadua oveja zaquerĳ wagabari quĳrĳca.-

¹⁶ Jesuba wayacusa Pedroa iwĳdĳdĳ:

-Simoĳ, Jonĳ warra, ĳmĳra quĳrĳĳ ĵĳca?-

Pedroba panusia:

-Mĳĳ mĳ Boro, ĵĳa cawa ĵĳa mĳa ĵĳra quĳrĳĳ ĵĳda.-

Jesuba jarasia:

-Mĳ ĳĳĳ ĵeaba bio waga ĵadua oveja zaquerĳ wagabari quĳrĳca.-

¹⁷ Jesuba wayacusa iwĳdĳdĳ:

-Simoĳ, Jonĳ warra, ĳmĳra quĳrĳĳ ĵĳca?-

Maĳĳba ĵarima ųbea iwĳdĳĵĵĵ ĵasia. Pedrora sopua nĳmesia, Jesuba ĵarima ųbea abarĳda iwĳdĳdĳa ĵĳrĳ. Maĳĵe idjĳa jarasia:

-Mĳ Boro, ĵĳa ne jĳmada cawa ĵĳa. ĵĳa cawa ĵĳa mĳa ĵĳra quĳrĳĳ ĵĳda.-

Jesuba jarasia:

-Mĳ ĳĳĳ ĵeaba bio waga ĵadua oveja zaquerĳ wagabari quĳrĳca. ¹⁸ Wĳrĳ arada jaraya: cĳdraĳda ĵaduba dĳĳobadĳĳa ĵadĳĳi wĳ quĳrĳĳĵĵĵma wĳi carea. Baribĵĵĵ ĵĳ drōĳ ĵedacarea dewararĳba ĵĳ ĳĳwara jĳradapeda ųgo dĳĳodia. Maĳĵe ededĳa ĵĳ wĳ quĳrĳĳĳ ĵĳma.-‡

¹⁹ Maĳ jara ĵĳĵeba Jesuba cawabĳsia Pedrora sĳwĳ beuĳda, idjĳi beubĳĳĵeba ĳĳĳrĳrĳba cawadamarĳĳĳ Ācōrĳra dĳi dromada. Mĳwĳ jarapeda Jesuba Pedroa jarasia:

-ĳMĳ ume nĳĵbadua!-

Jesu, idjĳa bio quĳrĳĳ ĵĳ ume

²⁰ Pedroba jĳda acĳpeda Jesu ume nĳĵabari "Jesuba bio quĳrĳĳ ĵĳ" abadara caĳdu zebĳĳda unusia. Maĳĳra Jesu caita chĳmasia Eĳĳptōĵeba ĳdrĳpedĳda quĳrĳnebabada cobada cosĳdade. Idjĳa iwĳdĳdĳ: "Dai Boro, ĳcaĳba ĵĳra jĳdabĳ?"§ ²¹ Pedroba maĳĳĳ ĳĳĳrĳ unupĳda Jesua iwĳdĳdĳ:

-Mĳ Boro, za zebĳĳra ĳsĳwĳ ĳai?-

²² Jesuba panusia:

-Mĳa quĳrĳĳ ĵĳĵĳĳ idjĳra zocai ĵaida aba mĳ waya zebĳĳdaa ĳĵba maĳda sĳwĳi? Mĳa quĳrĳĳ ĵĳa ĵara mĳ ume nĳĵaida.-

²³ Mĳwĳ jarada carea zocĳrĳ dĳĳabarĳba crĳchasisĳdaa Jesuba bio quĳrĳĳ ĵĳ abadara beuĳda. Baribĵĵĵ Jesuba jaraĳĳ ĵasia idjĳra beuĳda. Āĳĳĳra jarasia: "Mĳa quĳrĳĳ ĵĳĵĳĳ idjĳra zocai ĵaida aba mĳ waya zebĳĳdaa, ĳĵba maĳda sĳwĳi?"

²⁴ Ara maĳ Jesu ume nĳĵadaba maĳneĵemada jara ĵĳa idjĳba naĳ cartade nĳwĳ ĵĳĵĳĳa. Dadjĳrĳba cawa panĳa idjĳa jara ĵara wĳrĳda.

Jesuba maĳ audu ne zocĳrĳ oĳa

²⁵ Wadi baraa Jesuba ocuadara. Baribĵĵĵ jĳma maĳĳda cartade aba aba ĵĳĵadabara, mĳmaarĳ maĳ carta ĵĳcuadara naĳ dĳda araĳ ĵacasia.

† 21:15 ĳcĳraĳmaarĳ Jesuba nĳwĳ iwĳdĳ ĵĳa: "ĳĵba mĳra biara quĳrĳĳ ĵĳca ne jĳma cĳyĳbara?" ‡ 21:18 Maĳĳba jara ĵĳa Pedro jĳdadapeda ĵeadĳdeĵemada. § 21:20 Juaĳ 13:25.

HECHO JESUBA DIABUEDARÁBA OPEĐADA

Nañ cartara Lucaba ðasia. Idjira griego basica ðaa. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de bida jara ða mañ Lucara Paulo ume nibasida. Mañgara ebudaara ðaa ara nañ Hecho 16:10-17de, 20:5deba aba 21:18daa, idjaba 27:1neba aba 28:16daa. Acararumaarã 60 poa Jesucrito todacarea Lucaba nañ cartara ðasia.

Bedeia bia Jesucritodebema eberã dji droma Teopilo itea ðadacarea Lucaba nañ carta sida Teopilo itea ðasia Jesuba diabuedarãba opeđadebemada cawamãrẽã. Dji crĩcha dromara 1:8de ðaa. Dadji Boro Jesuba nãwã jarasia: “Ăcõrẽ Jaure bãrã ume ðade zebarãde bãrãba idji ðabada edađia. Mañba bãrãba Jerusaleñne, jũma Judea druade, Samaria druade, drua tamara beade bida mñnebemada bedeađia.”

Dji naãrãbema capítulode (1:1-26) eda ða ða Jesuba Ăcõrẽ Jaure diai jaradada, Jesu bajãnaa wãnada, idjaba Matía Juda Escariote cacuabari Jesuba diabuedada bedadebemada.

Mañare ða ða Jesuba diabuedarãba Jerusaleñne bedea bia idjidebema jarapedadada (2:1deba aba 8:3daa). Eda ða ða Ăcõrẽ Jaure ãdjimaa zedada, Pedroba Ăcõrẽ de droma caita jaradiadada, Jesuderã sãwã ábaa pananada, idjaba judiorãba Estebañ beapedadebemada.

Mañare ða ða Jesuba diabuedarãba Judea druade, Samaria druade bida bedea bia idjidebema jarapedadada (8:4deba aba 9:43daa). Eda ða ða Ăcõrẽ Jaure Samariadebema djabarãmaa zedada, Pelipeba nezoca droma Etiopiadebema jaradiadada idjaba Sauloba Jesucrito ijãnebemada.

Jirũare ða ða Jesuba diabuedarãba bedea bia idjidebema judiorãã jarapedadada. Eda ða ða Ăcõrẽ Jaure judiorããmaa zedada (10:1deba aba 11:18daa), Pedro Herode jawaedã eđradada (11:19deba aba 12:25daa), Paulo Jesu bedea jarade wãna dji naãrãbemada (13:1deba aba 14:28daa), djabarã dji dromarã Jerusaleñne dji jarapedadada (15:1-35), Paulo Jesu bedea jarade wãna dji umebemada (15:36deba aba 18:22daa), dji ubeabemada (18:23deba aba 20:38daa), idjaba Paulo Romanaa preso edepedadada (21:1deba aba 28:31naa).

Jesuba Ăcõrẽ Jaure diai jarada

¹⁻² Teopilo, naãrã mña cartade ða itea jũma ða diabuesia Jesuba o ðadebemada, idjia jaradia bada sida aba Ăcõrẽba bajãnaa edebarãdaa. Wadi bajãnaa wãna naẽna idjia diabuei carea edadarãa Ăcõrẽ Jauredeba jaradisia cãrẽda odida panada.

³ Jesu beudacarea ãdjirãa ara idjida ðarima zocãrã unubisia cawadamãrẽã idjira wãrãda ãrẽbasida. Cuarenta ewari mãwã osia. Mañne ãdjirãa jaradiabadjia sãwã Ăcõrẽba idji ijã beara bia pe erobãta. ⁴ Ewari aba Jesu ãdjirã ume baside nãwã jarasia:

-Jerusaleñ purudeba ayã wãrãnadua. Nama jãñnadua aba dadjirã Zezaba idji Jaure diai jarada diabarãdaa.* Mañnebemada mña bãrãa naẽna jarasia. ⁵ Wãrãda Juañba eberãrãra baidoba borocuesia, baribarã ðãrãẽne Ăcõrẽba idji Jaureda bãrãa diaya.-†

⁶ Mañbe Jesu ume ábaa duanaba idjia iwidişidaa:

-Dai Boro, židibarã ða dadji Israel purura djãrã jawaedabemada eđra ðãpeda dji boroda beica?-

⁷ Jesuba panusia:

-Mãwã ewarira bãrãba cawadiẽ panã. Ababe mñ Zezabarã cawa ða mañ ewarira ðada bẽrã. ⁸ Baribarã Ăcõrẽ Jaure bãrã ume ðade zebarãde bãrãba idji ðabada edađia. Mañba bãrãba Jerusaleñne, jũma Judea druade, Samaria druade, drua tamara beade bida mñnebemada bedeađia.-

⁹ Jesuba mãwã jaradacarea jumarãba acã duanane ãtaa jira wãsia. Mañne jãrãrãba idjira ãñã edada bẽrã waa ununaẽ basia. ¹⁰ Wađibida Jesu ãtaa wãnamaa acã duanane cawaẽne ãdjirã caita eberãda umé odjasiđaa. Ādjia cacuade jã panara totroa basia. ¹¹ Mañ eberãba nãwã jarasiđaa:

-Achirã Galileadebema, žcãrẽ cãrẽã bajãnaa acã panã? Jesu bãrã ume ðada bajãnaa wãnara wayacusa zeya idji bajãnaa wãna quĩrãca.-‡

Matía edapedada

* 1:4 Luca 24:49; Juañ 14:26-27; Isaia 32:14-15; Joel 2:28-32. † 1:5 Idji Jaureda bãrãa diaya. Griego bedeađe nãwã ða ða: “Ăcõrẽba bãrãra idji Jaureba borocueya.” ‡ 1:11 Apocalipsi 1:7.

¹² Mañbe Jesuba diabuedarāra Olivo eyadeba Jerusalelnaa jēda wāsidaa. Mañ eyara Jerusaleñ caita ðaa. Dji tmlara judiorā ðñāubada ewaride wābada quirāca ðaa. ¹³ Jerusaleñne jūēnapeda ðtarebema dejāne ādji cāibadamaa wāsidaa. Ādjirāra nañgarā basia: Pedro, Juañ, Santiago, Andre, Pelipe, Tomá, Bartolomé, Mateo, Alpeo warra Santiago, Simoñ Celote, idjaba Santiago warra Juda. ¹⁴ Jūma ādjirāra Jesu djabarā ume, idji papa Maria ume, dewara wēñrā ume bida ābaa dji ðarebadjidāa Ācōrēa iwīdidī carea.

¹⁵ Māwā duanane ewari āba Pedrora djabarā ēsi ðta nūmesia bedeai carea. Ādjirāra ciento veinte panasidaca ðaa. Mañne jarasia:

¹⁶ –Djabarā, naēnaeda Ācōrē Jaureba Judaba oidebemada Davia ðabisia.* Ācōrē Bedeade ðā ðā quirāca wārāda māwāida baða bēñ Judaba ēberārāda pe edesia Jesu jidadamārēa. ¹⁷ Judara dadjirā quirāca Jesuba edada basia. Dadjirāba obadara idjia bida o ðabadjia.–

(¹⁸ Judaba Jesu jidabida carea paratada edasia. Mañ parataba ējūāda nēdosia. Baribāñ ara mañ ējūāne Judara quirā edaa boroare baesia. Idji bira jēsapeda idji jāsira jūma ēdrāsia. ¹⁹ Jūma Jerusaleñnebemarāba mañ cawasidāde dji ējūāra trā ðasidaa Aceldama. Mañ trāñra ādji bedeade jara ðaa Oa Ējūā.)† ²⁰ Mañne Pedraba jarasia:

–Judara māwāsia Salmo cartade ðā ðā quirāca:
Idji dera deduma beya. Ni abalda mama beadaēa.‡
Idjaba jara ðaa:

Idjia o badara dewaralba o beya.§

²¹⁻²² Mañ bēñ idji cacuabari bārānebemada āba dairā ume beida ðaa ēberārā jarai carea Jesura wārāda ðrēbasida. Mañ ēberāra dadjirā ume baida ðaa Juañba dadji Boro Jesu borocuedadeba āba Ācōrēba Jesu bajānaa ededa ewaridāa.–

²³ Mañne ēberāda umē ðasidaa ādjiēbemada āba edadī carea. Aba Jose basia. Idjira Barsabā wa Justo abadaa. Dewarabemara Matía basia. ²⁴⁻²⁵ Mañbe jūmarāba Ācōrēa nāwā iwīdisidaa:

–Dai Boro, Judara ðaa diabuedada baesia. Idjia oida ðara igarasia idji baida ðamaa wāi carea. Jūmarāba sode crīcha panāra ðaa cawa ðaa. Mañ bēñ dairā cawabidua nañga ēberā umēbemarā sāñgāda edabāñada ðaa diabuedaba obadara omārēa.–

²⁶ Mañbe ne jemenesidāa caida bei cawaya. Mañne Matíadra besia. Ara mañda idjira Jesuba diabuedarā once panā ume ābaa besia.

2

Ācōrē Jaure zeda

¹ Māwānacarea Pentecoste ewarida jūesia. Mañne Jesu jā beara jūma ābaa dji ðare duanasidaa.* ² Māwā panāne cawaēne ūñsidaa bajānaa jīgua nūmlada nāūrā dji cābāyā puā nūmla quirāca. Dji dede jūmarāba mañ jīgua ūñsidaa. ³ Ara māwāñbāñade tabā uruada unusidaa. Mañ tabā uruara ādji boroza maññ urusia. ⁴ Mañne Ācōrē Jauredeba panesidaa.† Ara mañda ādjia ūñnaca bedeade beða duanesia Ācōrē Jaureba bedeabida quirāca.

⁵ Pentecoste ewari bēñ judiorā druazabema Ācōrē waya beada Jerusaleñne duanasidaa. ⁶ Ādjirāba mañ jīgua ūñsidade acñde wāsidaa. Mañne ūñsidaa Jesu jā beaba ādji bedeaza beða duanada. Mañ bēñ cawa crīchadaē basia. ⁷ Māwā panāne jarasidaa:

–¿Za beða duanāra jūma Galileadebemaēca? ⁸ ¿Sāwā dadjirāba ūñ panā ara dadji bedeaza beða duanāda? ⁹ Dadjirā tāēna Partiadebemada, Mediadebemada, Elañnebemada, Mesopotamiadebemada, Judeadebemada, Capadociadebemada, Pontodebemada, Asiadebemada, ¹⁰ Prigiadebemada, Panpiliadebemada, Egiptodebemada, Romanebemada, ðcāññ Libia druade Cirene puru caita beabada sida nama duanaa. Dadji judiorā arada, judiorā crīcha ēpēbada sida nama panāa. ¹¹ Idjaba ēberārā Cretadebemada, Arabiadebema sida nama panāa. jūmarāba ara dadji bedeaza ūñ panāa Ācōrēba waibāa odadebemada beða duanāda!–

¹² Mañ carea jūmarāba cawa crīchadaē bēñ nāwā jara duanasidaa:

–Nañ ēberārāra ¿sāwā jāwā beða duanā?–

¹³ Mañne dewarārāba ipida jara duanasidaa:

–Ādjirāra ituaba beu duanā.–

Pedraba Jerusaleñne jaradiada

¹⁴ Mañne Pedrora dewara once ume ābaa ðada piradrñpeda jīgua jarasia:

§ 1:13 Santiago warra. Griego bedeade ἁγῶν cartade bā ðaa “Santiago djaba.” * 1:16 Salmo 41:9. † 1:19 Mateo 27:3-10. ‡ 1:20 Salmo 69:25. § 1:20 Salmo 109:8. * 2:1 Pentecoste ewarira naēna “néu nañā ewapedada carea ðasrida obada ewari” abadjidaa. Levitico 23:15-21. † 2:4 Hecho 1:8.

-Achirã judiorã, jũma Jerusaleñe beabari bida naãda cawadadua; mla jarabara quĩrãcuia ùrinadua. ¹⁵ Bãrãba crĩcha panla dairãra ituaba beu duanada baribara mãwãéa. ¡Wadibida diapeda nũmã! ¹⁶ Atebãra dai mãwã bedeã duananebemada Ácõrẽneba bedeabari Joelba nãwã ßasia:

¹⁷ Ácõrẽba nãwã jara ßaa:

Jĩrũarebema ewaride ml Jaurera jũma eberãra diaya.

Mãwã bãrã warrarãra, bãrã caurã sida mneba bedeada.

Mla cũdrãra cãmocara quĩrãca ne unubiya. Drõãrãa bida cãmocarade ne unubiya.

¹⁸ Maã ewaride ml Jaurera ml nezocarãa diaya, wẽrãa, umaquĩrãa bida. Maãne ãdjirãra mneba bedeada.

¹⁹ Maã ewaride ne ununacada bajãne unubicuaya. Naã ejuãne bida unubicuaya.

Oada, uruada, nãrĩ cowa sida unubicuaya.

²⁰ Ácõrẽba cawa oi ewari jũei naẽna ãmãdaura quiya. Jedeco sida oa baya. Maã ewarira ewari droma baya.

²¹ Baribara dadjirã Boroa quĩrã djoburia iwidibãdara idjia jũma ãdra edaya.‡

²² Achirã Israeldẽbema, naã bedeãra ùrinadua: Ácõrẽba Jesu Nazaredebema ne ununaca waibãa beada bãrã tãẽna obicuasã. Mãwã o ßãdeba Jesuba cawabisia Ácõrẽra idji ume ßada. Maãgara bãrãba bio cawa panla. ²³ Ácõrẽba naẽna crĩcha ßada quĩrãca abãa idu Jesura bãrã jãwaeda ßabisia. Maãbe bãrãba eberãrã cadjiruarãa crude cachĩ beabisidaa. Ácõrẽba cawa basia maãra jũma mãwãida. ²⁴ Jesura bia mĩga beusia. Baribara Ácõrẽba idjira ãrẽbabida bãrã beuba poya eroheẽ basia.

²⁵ Dadjĩ boro Daviba idjidebemada nãwã jarasia:

Mla unusia dadjĩ Borora ewariza ml ume ßada.

Idjira ml jãwa araare ßã bãrã ne wayaa neẽ ßã.

²⁶ Maã carea ml sora ßãsrãda ßã; mla bio ßãsrãda trã ßãa.

Mla cawa ßãa idjia mla ãrẽbabida. Maã bãrã beuimãna necai ßãa.

²⁷ Mla cawa ßãa ßãa mla beudarã jaure panabadama ameẽda.

Mã, ßã nezoca jipa ßãra idu berawabiẽa.

²⁸ Bãa cawabisia mla wayacusa zocai baida, § idjãba ßãra ml ßã bãrã mla bio ßãsrãdabiya.*

²⁹ Mã djabarã judiorã, mla ebuã jaraya: dadjirã drõãenabema Davi beudacarea idjira tãbarisidaa. Idjĩ tãbaripedadãra dadjirãba wadibida unubadaa. ³⁰ Davira Ácõrẽneba bedeabari basia. Maã bãrã cawa basia Ácõrẽba wãrãneba jarasida idjideba yõbãrãda aba idjĩ cacuabari israelerã boroda ßãida.† ³¹ Mãwãida cawa ßada bãrã idjia bedeasia Ácõrẽba ãdra edabari diai jarada ãrẽbaidẽbemada.‡ Idjia jarasia Ácõrẽba ãdra edabarãra beudarã jaure panabadama ameẽda idjãba idjĩ cacuara berawabiẽda.

³² Daviba jarada quĩrãca Ácõrẽba Jesura beu ßadada ãrẽbabisia. Jũma dairãba maãgara unusidaa. ³³ Dadjĩ Zeza Ácõrẽba idjĩ jãwa araare Jesura dji dromada ßasia. Maãbe idjĩ Jaure diai jaradada Jesua diasia idjiderãa diamãrã. Jesuba maã Jaurera wãrãda dairã diasia. Bãrãba unu panãra, ùrĩ panã sida idjĩ Jaureba mãwã obi ßãa.

³⁴⁻³⁵ Dadjirãba cawa panã Davira ara idjidebemada bedeãẽ basida bajãne dji dromada beẽ bada bãrã. Atebãra idjia nãwã jarasia:

Dadjirã Boroã ml boroã jarasia: ml jãwa araare chũmedua abã ßã ume dji quĩrã mla ßã jãwaeda ßãbãrãda. §

³⁶ Maã carea jũma israelerã, wãrãda cawadadua: Jesu, bãrãba crude cachibipedadãra Ácõrẽba jũmarã Boroã ßasia. Idjĩdrã dadjĩ ãdra edabari diai jaradaa.-*

³⁷ Maã ùrĩsidade jũmarãda bio sopuasidaa. Maã carea ãdjirãba Pedroa, Jesuba diabueda dewarãra bida iwidisidaa:

-Djabarã, çãdrãdi carea cãrãda odida panã?-

³⁸ Maãne Pedroã panusia:

-Cadjiruada igaradãpeda Ácõrẽmaa zedãdua. Jesucrito trãneba borocuedãdua. Maãne bãrãba cadjiruã opedãdãra Ácõrẽba quĩrãdoãpeda idjĩ Jaureda bãrãa diaya. ³⁹ Ácõrẽba idjĩ Jaure diai jaradãra bãrã itea ßãa, bãrã warrarã itea ßãa, eberãrã tamã beabadarã itea bida ßãa.† Jũma dadjĩ Boro Ácõrẽba trã ßã eberãrã itea ßãa.-

‡ 2:21 Joel 2:28-32. § 2:28 Wayacusa zocai baida. Griego bedeãde ßã ßãa "o zocai ßãidebemada." * 2:28 Salmo 16:8-11. † 2:30 2 Samuel 7:12-13; Salmo 89:3-4; Salmo 132:11-12. ‡ 2:31 Ácõrẽba ãdra edabari diai jarada. Maãba jara ßãa "Crito." § 2:34-35 Salmo 110:1; Luca 20:41-44. * 2:36 ãdra edabari diai jarada. Maãba jara ßãa "Crito."

† 2:39 Ezequiel 36:23-28.

⁴⁰ Pedrora dārã bedeasia ãdjirãba Ìjãnamãrẽã. Nãwã jara basia:

-ìÃcõrẽba idibema ãberã cadjiruara cawa oiðebemada êdrãdadua!-‡

⁴¹ Zocãrã ãberãrãba idji bedeara Ìjãnapeda borocuesidaa. Maã ewaride Jesu Ìjãpedadada mil ùbea panasidaca ßãa.

⁴² Jesuba diabuedarãba jaradia panlãra ãdjirãba bio ãpẽbadjidãa. Ìbaa bia duanabadjidãa. Jesu quĩrãnebadi carea cobada sida cobadjidãa. § Idjaba Ìcõrẽa iwidi panabadjidãa.

Jesu Ìjã beaba o panananebema

⁴³ Jesuba diabuedarãba ne ununacada zocãrã obadjidãa. Maã carea jũmarãba Ìcõrẽra bio wayasidaa. ⁴⁴⁻⁴⁵ Jũma Jesu Ìjã beara ãbaa bia duanabadjidãa. Ìcãrãba ãdji ãjũãda, nebia sida nãdobuedapeda djaba aba ne neẽ bebrãde paratara diabadjidãa. Mãwã ãdjia erobeaba dji carebadadjidãa. ⁴⁶ Ewariza Ìcõrẽ de droma dajadaare ãbaa dji jãrebadjidãa idjaba djabarã deza sobiadeba ßãsida ãbaa ne cobadjidãa. ⁴⁷ Ìdjirãba Ìcõrẽa bia bedeadadjidãa. Idjaba dewararãba ãdjirãra bia unubadjidãa. Maãne dadji Boroba ewariza ãberãrãra êdrã edabadjia. Mãwã Ìcõrẽneba ãdjirãra yõ wãsidãa.

3

Pedroba ãberã jĩrũ biẽ ßã biabida

¹ Ewari aba Ìmãdaa Ìlãeda judiorãba Ìcõrẽa iwidiabada horade Pedrora Juaã sida Ìcõrẽ de dromanaa wãsidãa. ² Maãne Ìcõrẽ de dromane eda wãbada Quĩrãwãrẽã ßã abadae ãberã jĩrũ biẽ topedadada basia. Ëberãrãba idjira ewariza mammaa edebadjidãa dji edaa wãbdarãa parata iwidiãmãrẽã. ³ Idjia Pedro, Juaã sida eda wãbdada unuside paratada iwidiãa. ⁴ Pedroba, Juaã bida idjimaã acãsidãa. Maãne Pedroba jarasia:

-Daimaa acãdua.-

⁵ Idjia ne diadida crĩchada bẽrã ãdjimaã acãsia. ⁶ Baribãrã Pedroba jarasia:

-Mãa paratada, oro sida neẽ ßãa, baribãrã mãa erobãda bãa diaya: ¡Jesucrito Nazaredebeba trãneba piradrãpeda nĩbade wãdua!-

⁷ Mãne Pedroba dji ãberã jãwa araare jidapeda piradrã edasia. Piradrãbrãrã dji ãberã jĩrũra, idji cõrãcõrã sida basia. ⁸ Ara mããda Ìlã jãdrãpeda taibade wãsia. Jãdrã jãdrã nĩne Ìcõrẽa bia bedea ßãda ãdji ume Ìcõrẽ de dromane eda wãsia. ⁹ Jũmarãba idjira Ìcõrẽa bia bedea nĩda unusidaa. ¹⁰ Maã unusidade cawa crĩchadaẽ basia. Ìdjirãba cawasidaã idjira ewariza Ìcõrẽ de dromane eda wãbada Quĩrãwãrẽã ßã abadama parata iwidi chũmabadjida.

Pedroba Ìcõrẽ de droma dajadaare jĩgua jaradiada

¹¹ Ëberã jĩrũ biẽ ßãdaba Pedrora, Juaã sida quenabarica basia. Ìdjira Ìcõrẽ de droma mõgaraba auðu jũrã ca ßã edaare panasidaa. Ìdji pananamaã Salomõ abadaa. Jũmarãba cawa crĩchadaẽ bẽrã ãdjimaã pira wãsidãa. ¹² Pedroba mãã unuside jarasia:

-Achirã Israeldebema, çãrẽ cãrẽã cawa crĩchadaẽ panã? çãrẽ cãrẽã daida acã panã? çãrĩcha panãca dai ßããdeba wa दौरã Ìcõrẽ quĩrãpita jipa panã bẽrã naã ãberãra biabisidada? ¡Mãwãã! ¹³ Ìcõrẽ dadjirã drõãenabema Abrahãã ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume ßãdaba idji nezoca Jesura dji Dromada ßãsia.* Bãrãba idjira Pilatoa jida diasidaã beamãrẽã. Pilatoba idjira êdrã ßã quĩrã ßãdamĩna bãrãba igarasidaa. ¹⁴ Bãrãba Ìcõrẽ Nezoca Jipa ßãra igaradapeda mãã sã iwidi panasidaã Pilatoba mãã beadada êdrã ßãmãrẽã.†

¹⁵ Mãwã bãrãba dadji Zocai Bai Diabarida beasidaã. Baribãrã Ìcõrẽba idjira beu ßãdada Ìrẽbabisia. Maã Ìrẽbadara daiba unusidaa. ¹⁶ Ara mãã Jesu ßãaba naã ãberã bãrãba unubadara biasia. Daiba Ìjã panãã Jesuba cacua biẽ beara biabibarida. Mãwã Ìjã panãneba naã ãberãra wãrãda biasia. Mããra bãrãba ebuda unu panãã.

¹⁷ Mã djabarã judiorã, mãã cawa ßãa bãrãba, bãrã bororã bida Jesura beasidada idjira Ìcõrẽba diai jarada êdrã edabarida cawadaẽ basi bẽrã. ¹⁸ Baribãrã mããgãdeba Ìcõrẽba naẽna jaradara jũma mãwãbisia. Idjideba bedeadadarãneba jarasia idjia êdrã edabari diai jaradara bia mĩgapeda beuida.‡ ¹⁹ Jãlbe bãrãba cadjiruada igaradapeda Ìcõrẽmaa zedadua. Mãwã osidara bãrãba cadjirua opedadara Ìcõrẽba quĩrãdoapeda sobiabiya. ²⁰ Idjia Jesura diabueya naẽnaena bãrã Boroda ßãda bẽrã. ²¹ Nawena Jesucritora bajãne ßãa aba Ìcõrẽba ne jũmada wayacusa bia obrããdaã. Ìcõrẽba drõãenabema ewaride idjideba bedeadadarãneba wãrãda mãwã oyada asia.

‡ **2:40** Ezequiel 11:19-21; 18:30-32. § **2:42** Jesu quĩrãnebadi carea cobada sida cobadjidãa. Griego bedea de ßã ßãa "paã cõrãcuadapeda cosidaa." Luca 22:19-20; Hecho 20:7; 1 Corinto 11:23-26. * **3:13** Nezoca. Mãã bedeaãba idjaba jara ßãa "Warra." † **3:14** Marco 15:6-15. ‡ **3:18** Salmo 22:7-8; 69:17-21; Zacaria 12:10; Isaia 52:13deba aba 53:12daã. Edra edabari diai jarada. Mããba jara ßãa "Crito."

²² Moiseba dadji drōāenabemarāa nāwā jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba māl diabueda quīrāca idjideba bedeabarida aba bārāmaa diabueya. Maļ ēberāra ara bārā purudebema baya. Idjia jarabara jūma ijanadua. ²³ Idjia jara bāda abalaba ijaēbala, Ācōrēba maļ ēberāra idji purudebemada āyā baya.”[§] ²⁴ Maļ awara Samuel ewarideba ltaā jūma Ācōrēneba bedeabadarāba naļ ewaridebemada bedeasidaa. ²⁵ Ācōrēba ādjirāneba bedeadara idi wārāda unu panla.

Maļ awara Ācōrēba bārā drōāenabemarā ume bedeada bāsia. Idjia Abrahāla nāwā jarasia: “Māla bādeba yōbala beba naļ ējūāne bea purura jūma carebaya.”* Maļ bedeada bārāba idi wārāda unu panla. ²⁶ Ācōrēba idji nezoca Jesura edapeda naārā bārāmaa diabuesia carebamārēā.† Bādjiza careba bāla bārāba cadjirua obadara igaradamārēā.-

4

Pedro, Juaļ sida judiorā bororāmaa jida edepedada

¹ Pedro, Juaļ sida ēberārā ume wadi bedeada panla sacerdoterāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā boroda, saduceorā sida ādjimaa zesidaa. ² Maļne Pedroba Juaļ sida ēberārāa jaradia panasidaa Jesu lrebaada quīrāca ēberārā sida lrebaadida. Maļ carea dji bororāra quīrāsidaa. ³ Pedrorā, Juaļ sida jidapada queubodo bēra aba nurēma preso bāsidāa. ⁴ Baribara Pedroba jaradia bađa ūri panana zocārāba Jesura ijasidaa. Maļrā bara Jesu ija beara dji umaquīrārā awa mil juesuma panasidaa bāa.

⁵ Nurēma judiorā dji bororāda, dji drōārāda, ādji ley jaradiabadarā sida Jerusaleāne ābaa dji jaresidaa. ⁶ Sacerdote dji droma Anāda arima basia. Idjaba idji ēberārāda zocārā panasidaa: Caipāda, Juaļda, Alejandroda, dewararā sida.* ⁷ Maļne ādjirāba Pedrorā Juaļ sida enebisidaa. Ādjirā quīrāpita nūmanapeda nāwā iwīdisidaa.†

-Jāļ ēberā jirū biē bađara bārāba iđcaī lāla beba biabisida? iđcaī trāneba jāwā osida?-

⁸ Maļne Pedroba Ācōrē Jauredeba nāwā panusia:

-Dadji purudebema bororā, Israeldebema drōārā dji dromarā: ⁹ idi bārāba दौरا cawa obadaa ēberā jirū biē bađa carebapedada carea. Iwīdi panla idjira sāwā biasida. ¹⁰ Māteara daiba ebuda panunia bārāba, jūma israelerā bida bio cawadamārēā. Naļgā ēberā bārā quīrāpita nūmara Jesucrito Nazaredebema lāla beba biasia.‡ Maļ Jesucritora bārāba crude cachi beasidaa, baribara Ācōrēba idjira lrebabisia. ¹¹ Ācōrē cartade bā bāa: “De obadaba mōgara igarapedadara dji biara bāda besia.”[§] Jesura maļ mōgara quīrāca bāa. Bārā dji de obada quīrāca panla idjira igarasidaa. Baribara Ācōrēba idjira dji biara bāda bāsia. ¹² Aba idjiabarā dadjirāra poya ēdra edaya. Idji awara Ācōrēba ni abalada naļ ējūāne bāļ basia ēberārā ēdra edamārēā.-

¹³ Dji bororāba Pedro, Juaļ sida ne wayaa neē bedeada panla unusidade cawa crīchadaē basia. Ādjirāba cawa panasidaa Pedrorā Juaļ sida mācua carta cawa panlēda. Maļ awara cawasidaa ādjira Jesu ume nūbabidada. ¹⁴ Baribara dji ēberā biadara ādji ume nūma bēra ādjira poya biē jaradaē basia. ¹⁵ Maļne dji bororāba Pedro, Juaļ bida jarasidaa dađada jāne wānamārēā. Maļbe ara ādjiduba bedeasidaa. ¹⁶ Nāwā jarasidaa:

-Jāļ ēberārā iđcaī sāwā odi? Ādjia maļ ne ununaca odapedadara jūma Jerusaleānebemarāba cawa panla. Dadjia poya sewaada adaēa. ¹⁷ Baribara maļnebemada dewarāa idu cawabida amaaba jāļ Jesuare panlāra waragadia idji trāneba waa bedearānamārēā.-

¹⁸ Ara maļda Pedrorā Juaļ sida waya trānapada ebuda jarasidaa ni maārī bida Jesu debemada bedearānamārēā idjaba jaradiarānamārēā. ¹⁹ Baribara Pedroba, Juaļ bida jarasidaa:

-Bio crīchadađua. iđcaī bāca Ācōrēda ijanida wa bārāba jara panla ijanida? Daimarā biara bāca Ācōrēdra ijanida. ²⁰ Daiba unupedada, ūrīpedada sida jaradia panania. Poya chupeadaēa.-

²¹ Maļbe dji bororāba wetara waragadapeda Pedrorā Juaļ sida ēdra bāsidāa. Puruda waya panla bēra cawadaē basia sāwā cawa odida. Dji ēberā biada carea jūmarāda Ācōrēba bia bedeada duanasidaa. ²² Maļ ēberā ne ununacadeba biadara cuarenta poa auđu basia.

Jesu ija beaba sozarrada iwīdīpedada

§ 3:23 Deuteronomio 18:15-19. * 3:25 Genesi 22:18; 26:4. † 3:26 Nezoca. Maļ bedeada idjaba jara bāa “Warra.”

* 4:6 Maļ ewaride Caipāra sacerdotē dji droma basia baribara idji zāwārē Anāra maļ naēna sacerdotē dji droma bađa bēra idjira wadibida māwā trā jarabadjida. † 4:7 Luca 12:11-12. ‡ 4:10 Jesucrito Nazaredebema lāla beba. § 4:11 Salmo 118:22; Luca 20:9-19.

²³ Pedrora Juaḷ sida preso pananada ēdrḷadapeda waabema Jesu iḷā bea ābaa duanamaa wāsidaa. Maḷbe sacerdote bororāba, drōārā dji dromarā bida ādjia jarapedadada jūma nēbḷarasidaa. ²⁴ Maḷ ūrīsidade jūma ābaa Ācōrēa iwīdisidaa:

–Dai Boro jūma poya ḷa, ḷabḷarḷa bajāra, naḷ ējūāra, pusara, jūma ādjide nūma sida osia.

²⁵ ḷa Jauredeba ḷa nezoca Davia nāwā jarabisia:*

¿Cārē cārēā judiorāé puru beara quīrū duana? ¿Cārē cārēā puru beara ādji quīrīābe bedea au panḷ djōni carea?

²⁶ Druazabema bororāda dji dromarā ume ābaa dji jaresidaa dadji Ācōrē ume, idjia ḷada Boro ume bida djōni carea.†

²⁷⁻²⁸ Ara maḷ quīrāca naḷ purude Herodeda, Poncio Pilatoda, judiorāéda, dadji Israel puru sida dji jaradapeda bedea ausidaa ḷa nezoca jipa ḷa Jesu beadi carea.‡ ḷaā idjira dadjirā Boroda ḷadāmīna ādjia māwā osidaa ḷaā naēna crīcha ḷada quīrāca. ḷara bio ḷḷa ḷa bēra naēna ḷasia ādjia māwā odamārēā.

²⁹ Dai Boro, acḷdua sāwā ādjirāba dairāra waraga panḷda. Sozarrada dairā ḷa nezocarāa diadua ḷa bedeara ne wayaa neē jaradī carea. ³⁰ ḷa ḷḷa sida diadua cacua biē beara biabidi carea idjaba ḷa nezoca jipa ḷa Jesu trḷneba ne ununacada odi carea.–

³¹ Ācōrēa iwīdipeḷadacarea ādji duanaḷ dera uresia. Maḷne jūmarāda Ācōrē Jauredeba duanesidaa. Maḷba Ācōrē bedeara ne wayaa neē jarā duanesidaa.

Ananía Sapira sida beupedada

³² Maḷ ewaride Jesu iḷā beara abari crīchadeba, abari sodeba ābaa bia duanasidaa. Ni abaḷba jaradaca basia idjia ne erobḷara ababe idjideda, āteḷarḷa ādjia erobeaba dji carebabadjidaa. ³³ Jesuba diabuedarāba Ācōrē ḷḷadeba dadji Boro Jesu xrebadadebemada ebuda jaradiabadjidaa. Idjaba Ācōrēba idji biadeba djabarāra bio carebabadjia. § ³⁴⁻³⁵ Maḷ bēra ādjirā tāēna ne neē beara neē basia. Ējūā erobeaba ādji ējūāra nēdobuebadjidaa idjaba de erobeaba ādji dera nēdobuebadjidaa. Nēdobuepeda dji paratara Jesuba diabuedarāmaa edebadjidaa cawa jedecadamārēā. Djaba aba ne neē beḷarḷade parata diabadjidaa.

³⁶ Maḷne ēberā Jose abadada ādjirā ume basia. Jesuba diabuedarāba idjira trḷ ḷasidaa Bernabe. (Bernabe trḷba jarā ḷaā “Sobiabibari Warra.”) Idjira Levideba yōna basia. Chipre druede tosidaa. ³⁷ Maḷ Bernabeba ējūāda nēdobuepeda dji paratara Jesuba diabuedarāba cawa jedecadamārēā edesia.

5

¹ Idjaba ēberā Ananía abadada basia.* Idji quimara Sapira abadjidaa. Ādjia bida ējūāda nēdobuesidaa. ² Baribḷarḷa Ananíara dji quima ume bedea audapeda dji paratara jūma diaē basia. Māwāmīna Jesuba diabuedarāba cawa jedecadamārēā diabḷarḷade jūma diabḷarḷade asia. ³ Maḷne Pedroba jarasia:

–Ananía, ḷaā ¿cārē cārēā diaurura ḷa sode idu eda wābisi? ḷaā Ācōrē Jaurea sewada o ḷa. ḷa ējūā nēdobuedadebema paratara ḷcarḷa mērā erobḷa. ⁴ Jāḷ ējūāra ¿ḷareē basica? Nēdobuepeda dji parata sida ¿ḷareē basica? Jūma dia quīrīāé basibḷarḷa ¿cārē cārēā jāwā ḷa sode sewa oida crīchasi? ḷaā ēberāa sewa oē basia, āteḷarḷa Ācōrēa sewa osia.–

⁵ Maḷ ūrīsida Ananíara abeda beu ḷaesia. Maḷnebema ūrīpedadara bio ne waysidaa. ⁶ Maḷbe ḷcarḷa cūdrarāba dji bēwārāra wuaba ḷaradapeda ḷabaride edesidaa.

⁷ Dārāēne Ananía quima Sapirada jūesia.† Idjia Ananía sāwānada adua basia. ⁸ Pedroba idjia iwīdisia:

–Mḷā jaradua ¿bārā ējūāra nēdobuesidaca ḷa quimaba parata enena quīrāca?–

Sapiraba panusia:

–Māē, jāḷḷa nēḷade nēdobuesidaa.–

⁹ Maḷ bēra Pedroba jarasia:

–Bārāra ¿cārē cārēā sewa odi carea bedea ausida dadji Boro Jaureba sāwā oi cawaya? ¡Acḷdua! ḷa quima ḷbaride wā pananada awuá zebadaa. Ara nawena ḷa sida ḷbaride ededia.–

* **4:25** ḷa Jauredeba. Griego bedeade ḷcarḷa cartade maḷra neēa. ḷa nezoca Davi. Griego bedeade ḷcarḷa cartade idjaba “dai drōāenabema” ḷḷa ḷa. † **4:26** Salmo 2:1-2. Idjia dadjirā Boroda ḷada. Maḷgaba jarā ḷaā “idji Crito.” ‡ **4:27-28** Herode. Maḷ Herodera Antipa trḷ jarabadjidaa. Nezoca. Maḷ bedeaba idjaba jarā ḷaā “Warra.” § **4:33** Ācōrēba idji biadeba djabarāra bio carebabadjia. Maḷ bedeaba idjaba jarā ḷaā “jūma ēberārāba Jesu iḷā beara wayabadjidaa.” * **5:1** Maḷ Ananíara ababe naḷ capítulo 5de odja ḷa. Capítulo 9de, 22de bida dewara Ananiānebemada ḷḷa ḷa. Idjaba capítulo 23de dewara Ananiānebemada ḷḷa ḷa. † **5:7** Dārāēne. Griego bedeade ḷḷa ḷa: “Hora ūbea babḷarḷade.”

¹⁰ Ara mañ jarabΛΓΛde idjira Pedro jirũ caita beu ßaesia. Cũdrarã eda jũebΛdade unusidaa idjira beu tabada. Mañne dajadaa edeðapeda dji quima caita tΛbarisidaa. ¹¹ Mañ carea djabarãra, jũma mañnebema ũripedada sida ne wayasidaa.

Jesu jã beaba eberãrã zocãrã biabipedada

¹² Mañ ewaride Jesuba diabuedarãba ne ununacada zocãrã ocuabadjidaa. Mãwã cawabisidaa Ācõrẽa ãdjirã ume ßada. Abari crĩchadeba jũma djabarãda Ācõrẽ de droma mõgaraba auðu jũrã ca ßΛ edaare ãbaa dji jΛrebadjidaa. Dji jΛre pananama SalomõΛ abadaa. ¹³ Djabarã awara ne wayaaba ni abaΛda ãdjirã ume pananaẽ basia, baribΛΓΛ zocãrãba ãdjirãnebemada bia bedeã duanasidaa. ¹⁴ Mañne zocãrã umaquĩrãrãba wẽrãrã bida dadji Borora jãsidaa. Mãwã idji jã beara yõ wãsidaa. ¹⁵ Jesuba diabuedarãba ne ununacada zocãrã o panΛ bẽrã eberãrãba cacua biẽ beada o icawa cΛdade wa jueporode ßΛbadjidaa Pedro wãyã wãbΛΓΛde idji cacua jaureba waramãrẽã. ¹⁶ Zocãrã eberãrã Jerusalem caita bea purudebema bida cacua biẽ beada, jai bara ßea sida ãdjimaa edebadjidaa. Mañbe jũmarãda biacuabadjidaa.

Bajãnebema nezocaba Jesuba diabuedarã eðra ßada

¹⁷ Jesuba diabuedarãmaa zocãrã wã panΛ carea sacerdote dji dromada, jũma saduceorã idjiare bea sida soðe biẽ duanesidaa. ¹⁸ Mañ carea Jesuba diabuedarãra jidadapeða preso ßacuasidaa. ¹⁹ BaribΛΓΛ ara mañ diamasi dadjirã Boro nezoca bajãnebemaba dji eda wãbadara ewapeda ãdjirãra eðra ßasia. Mañbe jarasia:

²⁰ –Ācõrẽ de dromanaa wãnapeda eberãrãa dadji zocai ßai djiwididebemada jaradadua.–
²¹ Ādjia ũripedadara jãsidaa. Nurẽma ãipeða Ācõrẽ de dromanaa wãnapeda jaradia panesidaa. Mañmisa sacerdote dji dromaba, idji ume duanΛ bida jũma Israeldeebema drõãrã dji dromarãda trãsidaa ãbaa dji jΛredi carea. Mañne Ācõrẽ de dromanebema zarrarãda preso ßΛbada dedaa wãbisidaa Jesuba diabuedarã jΛrΛde wãnamãrẽã. ²² BaribΛΓΛ zarrarãra preso ßΛbada dede jũesidade ãdjirãra ununaẽ basia. Mañ bẽrã jẽda jarade wãsidaa. ²³ Zarrarãba dji dromarãa nãwã jarasidaa:

–Dairãba preso ßΛbada dera bio jũãtrΛ ßada idjaba zarrarãda dji edaa wãbadaza panΛda unusidaa, baribΛΓΛ ewa acΛbΛdade ni abaΛda ununaẽ basia.–

²⁴ Mañ ũrisidade Ācõrẽ de dromanebema zarrarã boroba, sacerdoterã bororã bida cawa crĩchadaẽ basia idjaba cawadaẽ basia mamaΛba ãtaa cãrẽda sãwãida.† ²⁵ Mãwã duanane eberãda eda zepeda jarasia:

–jBãrãba preso ßΛpedadarãba Ācõrẽ de droma dajada jaradia panΛ!–

²⁶ Mañ ũrisidade Ācõrẽ de dromanebema zarrarãra, ãdji boro sida Jesuba diabuedarã jΛrΛde wãsidaa. BaribΛΓΛ enebΛdade biẽ odaẽ basia. Wayasidaa puruba ãdjida mõgaraba tabari beadida. ²⁷ Enenapeda dji jΛre duanΛ quĩrãpita nũmasidaa. Mañbe sacerdote dji dromaba ãdjirãa jarasia:

²⁸ –Naẽna dairãba bio jarasidada bãrãba jãl eberã trãneba waa jaradiarãnamãrẽã. BaribΛΓΛ bãrãba jũma Jerusalemnebemarãa jaradia panΛa. Mañ awara jãl eberã beapedada carea daidrΛ bedeade ßΛ quĩrã panΛa.–

²⁹ Mañne Pedroba, Jesuba diabuedarã waabemarã bida panusidaa:

–Eberãrãba jara panΛ cãyãbara Ācõrẽba jara ßadrΛ jãñida panΛa. ³⁰ Bãrãba Jesura crude cachi beasidaa. § BaribΛΓΛ bãrãba beapedadara dadji drõã naẽnabemarã Ācõrẽba ãrẽbabisia. ³¹ Ācõrẽba Jesura dadjirã Boroda ßamãrẽã idji jΛwa araare ßasia. Idjaba dadji Eðra Edabarida basia. Idjideba israelerãba cadjiruara igaradapeða waya Ācõrẽmaa poya zedã. Mãwãra ãdjirãba cadjiruwa opeðadara Ācõrẽba quĩrãdoaya. ³² MañgΛdebemada dairãba ebuða jarabadaa. Ācõrẽ Jaure bida abarida jarabaria. Ācõrẽba idji Jaurera idji jãbadarãa diabaria.–

³³ Mañ ũrisidade dji dromarãra bio quĩrũsidaa. Mañba Jesuba diabuedarãra bea quĩrã panesidaa. ³⁴ Mañne pariseo Gamaliel abadada basia. Mañ Gamalielera judiorã ley jaradiabari dji droma basia. Jũmarãba idjira bio waya panasidaa. Gamalielera piradrΛpeða Jesuba diabuedarãra dajadaa edebisia. ³⁵ Mañbe dji dromarãa jarasia:

–Achirã Israeldeebema, bãrãba mañ eberãrã sãwã oðidebemada bio crĩchadadua. ³⁶ Eberã Teudã sãwãnada quĩrãnebadadua. Mañra ðãrãẽ ßΛ. Mañ eberãba ara idjida dji dromaana abadjia. Mañ bẽrã cuatrociento eberãrãba idjira eþesidaa. BaribΛΓΛ romanorãba idji beasidade jũma idji ume nĩbapedadara memenesidaa. Mañbe jũma idjia oi crĩcha ßadara jõsia. ³⁷ Mãwãnacarea Romanebema boroba jũmarãda juachabisia. Mañ ewaride eberã Juda Galileadeebemada basia. Mañ Judaba eberãrãra zocãrã idji ume eronĩbasia. BaribΛΓΛ

† 5:24 Sacerdoterã bororã. Griego bedeade ãcãΓΛ cartade nañ sida ßΛ ßaa: “Sacerdote dji droma.”

romanorāba idji beasidade jūma idji ume nībapedadara memenesidaa. ³⁸ Maλ carea mλa jaraya: naλga ēberārāra idu bλdadua. Ādjirāra biē orānadua. Ādjia o panλra, ādjia oi crīcha panλ sīda ara ādji crīchadeba ze bλbλra, dārāēne jūma jōya. ³⁹ Baribλra Ācōrēba obi bλbλra, bārāba poyadaēa. Maλ bēra quīrācuita beadadua Ācōrē ume djōna amaaba.–

Gamalielba jaradara jūmarāba ijāsīdaa. ⁴⁰ Maλbe Jesuba diabuedarāra wayacusa edaa trλsīdaa. Soaba ubidapeda ādjirāa jarasīdaa waa Jesu trλneba ēberārāa bedearānamārēa. Maλbe ēdra bλsīdaa. ⁴¹ Ara maλda Jesuba diabuedarāra dji dromarā ābaa jλre panλmaaba bλsīda wāsīdaa. Cawasīdaa Ācōrēba ādjirāra bia unusīda, Jesu ijā panλ carea idu bia mīgabīda bēra. ⁴² Ācōrē de droma dajadaare, ēberārā deza bīda ādjirāba ewarīza chupeadaē Jesucritodebemada jaradiabadjīdaa. Ebuda jarabadjīdaa Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.

6

Djabarā carebabadarā sīte edapedada

¹ Maλ ewarīde Jesu ijā beara auduara yō wāsīdaa. Maλne griego bedeaēde bedeadababa hebreo bedeaēde bedeadabara biē jara panesīdaa. Jarasīdaa djabarāba pēdra wērārā ewarīza carebabadaē ādji pēdra wērārāda carebadacada. ² Maλ carea Jesuba diabueā doce panλba jūma Jesu ijā beara ābaa jλredapeda nāwā jarasīdaa:

–Bia bλēa dairāba Ācōrē bedea jaradīa panλra idu bλdīda ababe pēdra wērārā carebaē carea. ³ Maλ bēra djabarā, bārānebema sīte ēberārā jīpa beada edadadua. Ādjira Ācōrē Jauredeba beadīda panλa idjaba crīcha cawa beadīda panλa. Maλgarāra dairāba bλdīa pēdra wērārā, dewararā sīda carebadamārēa. ⁴ Māwā osīdara dairāba poya biara Ācōrēa iwīdī panania idjaba idji bebeara jaradīa panania.–

⁵ Ādjia jarapedadara jūmarāba bia ūrīsīdaa. Maλ bēra Estebaλda edasīdaa. Maλ Estebaλba Jesura bio ijā basīa; Ācōrē Jauredeba basīa. Idji awara Pelīpeda, Procoroda, Nicanorda, Timoλda, Parmenada, idjaba Nicolás Antioquīa purudebemada edasīdaa.† Maλ Nicolāra griego basīa baribλra judio quīrāca babadjīa. ⁶ Djabarāba maλgarāra Jesuba diabuedarāmaa edesīdaa. Maλbe Jesuba diabuedarāba Ācōrēa iwīdībλdadae jλwada ādjirā λrλ bλsīdaa Ācōrēba quīrā bλda odamārēa.

⁷ Maλne djabarāba bedea dadji Boro Jesudebemada auduara jarasīdaa.‡ Māwā Jesu ijā beara Jerusaleλne auduara yōsīdaa. Maλ awara zocārā sacerdoterā bīda ijāsīdaa.

Estebaλ dji bororāmaa edepedada

⁸ Ācōrēba idji biadeba Estebaλra bio careba basīa. Idji bλλara Estebaλa diasīa ne ununaca waibλada ēberārā tāēna o bamārēa. ⁹ Maλne λcλra judiorā Cīrene druadebemada idjaba Alejandrīa purudebemada panasīdaa. Ādjirā dji jλrebada dera “Nezoca Ēdrλpedadarā” abadjīdaa. Dewara judiorā Cilīcia druadebemada idjaba Asia druadebema sīda panasīdaa. Jūma maλ judiorāra Estebaλ ume caicaya duanesīdaa. ¹⁰ Baribλra ādjirāba Estebaλra poyadaē basīa, idjira Ācōrē Jaure necawaadeba bedeadadji bēra. ¹¹ Maλ carea ādjirāba λcλra ēberārāa paratada diasīdaa nāwā sewa odamārēa:

–Daiba ūrīsīdaa jāλ ēberāba Moisedebemada, Ācōrēnebema sīda biē bedea bλda.–

¹² Māwā ādjirāba puruda, judio dji dromarāda, judiorā ley jaradiabada sīda quīrūbigasīdaa. Maλ carea Estebaλra jīdadapeda judiorā dji bororā ābaa jλre duanλmaa edesīdaa. ¹³ Maλne sewa jaradamārēa λcλra ēberāda mamaa edesīdaa. Maλgarāba nāwā jarasīdaa:

–Jāλ ēberāba Ācōrē de dromanebemada, dadjirā leydebema sīda biē bedea barbarīa.

¹⁴ Idjīa jarasīa Jesu Nazaredebemaba Ācōrē de dromara ārīda idjaba Moiseba jaradīa badara quīrā awara oīda. Idjira māwā bedea bλda daiba ūrīsīdaa.–

¹⁵ Jūma dji bororā mama chūmeaba Estebaλ acλbλdadaē unusīdaa idji quīrāra bajānebema nezoca quīrādarra quīrāca bλda.

7

Estebaλba Moise, Ācōrē sīda biē jaracaada ada

¹ Maλne sacerdotē dji dromaba Estebaλa iwīdīsīa:

–ĪĀdjia jara panλra wārāca?–

* **6:2** Pēdra wērārā carebaē carea. Griego bedeaēde bλ bλa: “Djārā ne cobigadī carea” wa “parata cawa jedecadī carea.”

† **6:5** Maλ Pelīpedebemada unubadaa Hecho 8:4-13, 26-40de, 21:8-9de bīda. Idjira Jesuba diabueāē basīa. Idjira biara trλ jarabadjīdaa “Griego Pelipe” wa “Pelipe, bedea bīa jarabari.” ‡ **6:7** Bedea dadji Boro Jesudebema. Griego bedeaēde bλ bλa “Ācōrē bedea.”

² Estebaλba nāwā panusia:

–Mā djabarā judiorā, mā bororā, mā djuburia mā bedeadā ūrīnadua. Dadji drōā naēnabema Abrahā wadi Mesopotamia druade baside Haraλ purude baē wāi naēna Ācōrē dji Droma bλra idjima odjasia. ³ Ācōrēba idjīa jarasia: “Bλ druara, bλ ēberāra sida amepeda wādua. Mā druada bλa acλbiya mama wāmārēā.”* ⁴ Ara maλda Abrahāra caldeorā druadebemada ēdrλpeda Haraλne baē wāsia. Abrahā zeza jaidadacarea Ācōrēba Abrahāra idi dadjirā duanλ druadaa enesia.† ⁵ Baribλra Ācōrēba Abrahā naλ druade ējūāra ni maārī bida diaē basia. Ātebλra wārāneba jarasia idjīa, idjideba yōbλdarāa bida naλ druara diaida.‡ Ācōrēba māwā jarasia Abrahāba wadi warra neē baside. ⁶ Idjaba Ācōrēba Abrahāa jarasia idjideba yōbλra purura djārā druade baida, mama djārā nezocarāda beadida, idjaba maλ ēberārāba ādjirāra cuatrociento poa biē eropananida. ⁷ Baribλra Ācōrēba Abrahā nāwā jarasia: “Ādjirā zoca eropanaλ purura mā cawa oya. Māwānacarea bλ purura ēdrλpeda naλ druade mā bia bedeadia.”§

⁸ Maλbe Ācōrēba Abrahāa jarasia jūma idjideba yōbλdarāda cacua wēāgodida panada Ācōrēna cawabidi carea.* Maλ bēra idji warra Isa todacarea ocho ewari baē dji warrara cacua wēāgosia.† Isaba idji warra Jacobora abari quīrāca osia. Jacoboba idji doce warrarā sida abari quīrāca osia.

⁹ Māwānacarea Jacobo warrarāba ādji djaba Jose ume biē panλneba idjira nēdobuesidaa Egipto druade nezocada bamārēā.‡ Baribλra mama Ācōrēra idji ume basia. ¹⁰ Maλ bēra jūma idji bia mīga bλdebemada Ācōrēba ēdrλ basia. Idjīa necawaada diasia Egiptodebema boroba bia unumārēā. Maλ bēra dji boroba Josera idjiarebemada bλsia. Māwā Egiptora idjaba dji boro ēberārā sida Jose jλwaeda panesidaa.§

¹¹ Maλ ewaride Egipto druade, Canaλ druade bida jarrabada zesia. Maλba jūmarāda bia mīga duanasia. Maλ bēra Jacobo warrarāba trigoda nēdo quīrā pananamīna ununaē basia. ¹² Maλne Jacoboba ūrīsia Egipto druade trigora barada. Maλ carea idji warrarāra mamaa trigo nēdode diabuesia.* Maλra ādji naārā wāpedada basia. ¹³ Wayacusa wāsidade Joseba idji djabarāa cawabisia idjira ādji djabada.† Māwā Egiptodebema boroba Jose ēberārāra cawasia. ¹⁴ Maλbe Joseba idji zeza Jacobora, jūma idji ēberārā sida idji bλma enebisia. Ādjirāra 75 panasidaa.‡ ¹⁵ Māwā Jacobora Egipto druade jūesia. Mama dārā bapeda jaidasia.§ Idji warrarā sida mama jaidasidaa. ¹⁶ Maλbe ādjira Siqueλ purudea edesidaa. Mama beuda tλbaribada uriaē basidaa. Maλ uriara Abrahāba Hamo warrarā nēdoda basia.*

Estebaλba Moise bia jarada

¹⁷ Ācōrēba Abrahā ume bedea bλdara dārāēne oida basia. Maλ ewaride israelerā Egipto druade isabe yōbλda bēra zōcārā panasidaa. ¹⁸ Baribλra dewarada Egiptodebema boroda besia. Maλgλba Josedebemada adua basia. ¹⁹ Maλ carea dadji purura cūrūgapeda bio biē osia. Ādji warrarā djiwidi todara ōgo igarabisia beudamārēā.†

²⁰ Maλ ewaride Moiserā tosidaa. Idjira bio quīrāwārēā querasia.‡ Djibarirāba ādji dede jedeco ūbea waga eropanasidaa. ²¹ Baribλra dji warra zaque āyā basidade Egiptodebema boro cauba unupeda idji warra ara quīrāca daupēsia.§ ²² Māwā bλde Egiptodebema ne cawa beaba Moisea ādji crīcha cawaara jūma jaradiasidaa. Māwā idjira crīcha cawaadeba bedeadadja idjaba ne waiλada obadja.

²³ Moise cuarenta poa baside idji ēberārā israelerā acλde wāida crīchasia. ²⁴ Wābλraede unusia Egiptodebemaba Israeldebemada aba biē o bλda. Maλ carea Moiseba Israeldebemara carebade wāsia. Maλne idjīa Egiptodebemara beasia Israeldebemara biē o bλ carea. ²⁵ Moiseba crīchasia israelerāba cawadida idjideba Ācōrēba ādjirāra ēdrλ bλida. Baribλra

* **7:3** Genesi 12:1. † **7:4** Genesi 11:31neba aba 12:9daa. ‡ **7:5** Genesi 12:7; 13:15; 15:17-18; 17:8. § **7:7**

Genesi 15:13-16. * **7:8** Genesi 17:4-14. Maλgλdeba Estebaλba jara basia israelerāba ādjirā de droma neē pananamīna ādjirāra Ācōrē puru basida. † **7:8** Genesi 21:3-4. ‡ **7:9** Genesi 37:26-28. Maλgλdeba Estebaλba jara bλa Ācōrēba Josera israelerā carebai carea diabuedamīna ādjirāba idjira igarasidada. Ara maλ quīrāca Jesuda, Ācōrēneba bedeadadarā sida igarasidaa. § **7:10** Genesi 41:37-46. * **7:12** Genesi 42:1-3. † **7:13** Genesi 45:1-16. ‡ **7:14** Genesi 45:9deba aba 47:12daa. Genesi 46:27de hebreo cartade jara bλa Jacobo ēberārāra 70 duanada. Baribλra traduccioλ drōā griego bedede bλde jara bλa 75 duanada. Estebaλba griego cartadeba nēbλra bλa. § **7:15** Genesi 49:33. * **7:16**

Wārāda Hamo warrarā ējūāra Jacobobλra nēdosia. Maλ ējūāra Siqueλ purude basia (Genesi 33:19). Abrahāba beuda tλbaribada uria Hebroλ caita bλda nēdosia. (Genesi 23:15-18). Jacobora maλ uriaē tλbarisidaa (Genesi 50:13). Josera Siqueλne tλbarisidaa (Josue 24:32). † **7:19** Exodo 1:8-22. ‡ **7:20** Bio quīrāwārēā querasia. Maλgλba idjaba jara bλa

“Ācōrēba idjira bio bia unusia.” § **7:21** Exodo 2:1-9.

ādjirāba cawadaē basia. ²⁶ Nurēma Moiseba unusia israelerāda umé djō panāda. Ādji ibiadamārēā nāwā jarasia: “¡Bārāra abari purudebema! ¿Cārē cārēā jāvā djō panā?” ²⁷ Baribara dji puo badaba Moiserā ta chātapēda jarasia: “¿Caiba bara dai boroda basia? ¿Caiba bara dai cawa obarida basia?” ²⁸ Mā sīda bea quīrāā bāca Egiptodebema nuena beada quīrāca?” ²⁹ Maā ūrīsīde Moiserā mīrū wāsia.* Maābe Madial druaē drua āibema quīrāca babadjia. Madialne bāde warrada umé unusia.

³⁰ Cuarenta poa badacarea ewari aba Moiserā ējūā pōāsa ewaraga bāde Sinai eya caita basia. Maāne bajānebema nezocada bacuru zaque uruga nūmāne idjima odjasia.† ³¹ Moiseba maā unuside cawa crīchaē basia. Maā carea caitaara wāsia biara acāi carea. Maāne Ācōrē beadeabara ūrīsia. ³² Ācōrēba idjia nāwā jarasia: “Māra ba drōā naēnabemarāba ījā panana Ācōrēa. Abrahaāba, Isaba, Jacobo bida māra ījā panasīdaa.”* Maā ūrīsīde Moiserā ne wayaaba ure nūmesia. Maāba araa acāida waya basia. ³³ Maāne dadji Boroba Moisea jarasia: “Naā eyade bara mā quīrāpita ba bērā ba jīrūne jā bara ērādua. ³⁴ Mā unu bāra mā purura Egipto druaē bio bia mīga bāda. Idjaba māā ūrī bāa āduba mīā sopua beade panāda. Maā bērā māra ze bāa ādjirā ēdra bāi carea. Māra bara Egiptodaā diabueya.”§

Judiorāba Moise igarapedada Estebaāba jarada

³⁵ Israelerāba Moiserā igarasīdaa. Idjia nāwā jarasīdaa: “¿Caiba bara dai boroda basia? ¿Caiba bara dai cawa obarida basia?”* Baribara ara maā Moiserā Ācōrēba Egiptodaā diabuesia israelerā boroda bamārēā idjaba ādjirāra mamaāba ēdra edamārēā. Moiseba bajānebema nezoca bacuru zaque uruga nūmāne odjada lābādeba māwā osia. ³⁶ Moiseba zocārā ne ununaca o bādeba dadji drōā naēnabemarāra Egiptodebema ēdra enesia. Pusa Purruē ne ununacada osia bia chāni carea. Idjaba cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga bāde bida ne ununacada obadjia.† ³⁷ Ara maā Moiseba israelerā jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba mā diabueda quīrāca idjideba beadeabarida aba bārāmaa diabueya. Maā ēberāra bārā purudebema baya. Idjia jarabara ījānadua.”* ³⁸ Idjaba Moiserā ējūā pōāsa ewaraga bāde jūma israelerā ume basia. Mama Sinai eyade idjira bajānebema nezoca ume beadesia. Beade dadji sāwā beadida panānebemada edapeda dadji drōā naēnabemarā jarasia.

³⁹ Baribara Moiseba jaradara dadji drōā naēnabemarāba ījā quīrānaē basia, ātebāra idjira igarasīdaa. Egipto druaēda jēda wā quīrā panasīdaa.§ ⁴⁰ Moise eyade baside ādjirāba Aaroā jarasīdaa: “Jāā Moiseba dairāra Egiptodeba ēdra enesia. Baribara idji sāwānada cawadaēa. Maā bērā dairā nocodaā edemārēā ācōrēda odua.”* ⁴¹ Ara māda ādjirāba paca zaque zaca bāda osīdaa. Maāgāa animarāda babue diasīdaa. Maāne ādji jāwaba opēdaā carea bāsrida ewarida osīdaa.† ⁴² Maā carea Ācōrēba ādjirāra igarapeda dewara ācōrēda idu ēpēbisia. Maāne ādjirāba bajāne unubadarāa bia beade panesīdaa. Maānebemada Ācōrēneba beadeabadarā cartade nāwā bā bāa:

Israelerā, bārā cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga bāde duanasīdaē ¿animarāda māā babue diabadjidaca?

⁴³ ¡Māwāēā! Ātebāra ācōrē Moloc abada wua deda jira edebadjīdaa idjaba bārā ācōrē Repāā abada chīdau zaca oā sīda edebadjīdaa.

Maāra ara bādji jāwaba osīdaā ādjia bia beadeāi carea. Maā carea māā bārāra Babilonia drua wagaa jāretaya.‡

Estebaāba Ācōrē de dromanebema jarada

⁴⁴ Ējūā pōāsa ewaraga bāde dadji drōāenabemarāba Ācōrē wua deda eronībadjīdaa. Maā wua deba cawabisia Ācōrēra ādjirā ume bāda. Ācōrēba Moisea wua dera obisia idjia unubida quīrāca. ⁴⁵ Māwānacarea ādjideba yōpedadarāba wua dera eropanasīdaa. Josue ādji boro baside wua dera naā druadaā enesīdaa. Maā ewarīde dewara puru naā druaē beada Ācōrēba dadji drōāenabemarā quīrāpita āyā jārecuasīa. Māwā naā druara jūma jārisīdaa.§ Ācōrē wua dera Davi ewarīde wadibida naā druade basia. ⁴⁶ Jacobo Ācōrēba Davira bia unusia. Daviba Ācōrēa iwīdisia idji itea de biada oi carea.* ⁴⁷ Maā dera idji warra

* **7:29** Exodo 2:11-21. † **7:30** Bajānebema nezoca. Antiguo Testamento de Ācōrē odjabaraē eadaē bā bāa “bajānebema nezoca.” Versiculo 31-34ē ebuda bāa Ācōrēdra beade bāda. ‡ **7:32** Exodo 3:1-6. Sinai eyara idjaba Horeb abadaa.

§ **7:34** Exodo 3:7-10. * **7:35** Maāgādeba Estebaāba jara basia israelerāba Moise igarapedada quīrāca Jesuda, Ācōrēneba beadeabadarā sīda igarasīdaa. † **7:36** Exodo 7:3; 14:21-22; Numero 14:32-33. ‡ **7:37** Deuteronomio 18:15,18. Idjia jarabara ījānadua. Maāra griego beadeāē ācala cartade neēa. § **7:39** Egipto druaēda jēda wā quīrā panasīdaa. Griego beadeāē maāba idjaba jara bāa: “Egiptorā ācōrēda ēpē quīrā panesīdaa.” * **7:40** Exodo 32:1.

† **7:41** Exodo 32:2-6. ‡ **7:43** Amos 5:25-27. § **7:45** Josue 21:43-45. * **7:46** 2 Samuel 7:1-16.

Salomol̄ba osia.† 48 Barib_{ΛΓΛ} Ācōrē dji Dromaara b̄lra j̄awaba oda dede b̄acaa. Ācōrēneba bedeabariba cartade n̄wā b̄asia:

49 M̄l chūmebarira bajāa. Nał ējūāra m̄l j̄irū b̄lbaria.

Bārāba z̄cārē deda m̄l itea odi? z̄sāma m̄lra λ̄nāūbidi?

50 z̄m̄la ara m̄l dji j̄awaba ne jūmada osiēca?‡

Judiorāba Ācōrē j̄ānaca Estebałba jarada

51 j̄bārāra c̄aw_{ΛΓΛ} zarea tabeaa! j̄Sodeba j̄ānacaa!§ Ācōrē bedeara ūrī quīrīānaca. Ācōrē Jaureba jara b̄lra bārāba ewariza igarabadaa. Ara bādji drōāenabemarā quīrāca pan_{ΛΛ}. 52 Ādjirāba Ācōrēneba bedeabadarāda biē odi carea jūma ēpēsidaa. Ēberā Jipa b̄l zeī jarapedadarā sida beabadjidaa.* Ara mał quīrāca bārāba małg_Λ Ēberā Jipa b̄lra jidapeda beasidaa. 53 Ācōrēba idji leyra bajānebema nezocarāneba bārāa diadamīna j̄bārāba j̄jā odacaa!-

54 Mał bedea ūrīsidade judiorā bororāra Estebał ume bio quīrūbadaba ādji quidara c̄l_{ΛΓΛ}abisidaa. 55 Māwā duanane Estebałra Ācōrē Jauredeba b̄asia. Bajānaa ac̄l_{ΛΓΛ}de Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroadā idjaba Jesura Ācōrē j̄lwa araare nūmada unusia. 56 Małne Estebałba n̄wā jarasia:

-j̄Ac̄l_Λadua! j̄m̄la bajāra ewa nūmada unu b̄la! j̄Nał Djara Edadara Ācōrē j̄lwa araare nūmada unu b̄la!-†

57 Mał ūrīsidade ādjirāra dji cābāyā bia duanenapeda ādji c̄aw_{ΛΓΛ}ra j̄awaba jūātrasidaa. Małne jūmarāba Estebałra orra edasidaa. 58 Puru āyā ededapeda mōgaraba tabari jidasidaa. Idji naārā biē jarapedadaba ādjia λ̄r_Λ j̄lbadara ērānapeda cūdra caita b̄acuasidaa wagamārēā. Mał cūdrara Saulo abadjidaa.

59 Mōgaraba tabari eropanane Estebałba Ācōrēa n̄wā iwidiisia:

-M̄l Boro Jesu, m̄l jaurera edadua.-

60 Małbe chīrāborodē cobepeda j̄igua jarasia:

-M̄l Boro, nałg_Λ ēberārāra bedeaēde b̄l_Γdūa nał cadjirua o pan_Λ carea.-

Māwā bedepeda jaidasia.

8

1-2 Małbe λ̄c_{ΛΓΛ} Ācōrē waya beaba Estebałra t̄lbarisidaa. Idji carea j̄jābi b̄lga duanesia. Małne Estebał beapedadara Sauloba bia unusia.

Jesu j̄jā bea mīrū wāpedada

Mał ewaride ēberārāba Jerusalełne Jesu j̄jā beara bio biē o panesidaa. Mał carea Jesu j̄jā beara jūma Judea druadaa idjaba Samaria druadaa mīrū wāsidaa. Jesuba diabudedarā Jerusalełne panesidaa. 3 Małne Sauloba Jesu j̄jā beara biē obadja waa j̄jārānāmārēā. Deza wāpeda umaquīrāra, wērārā sida jidacuapeda preso b̄lbadamaa errebari edebadja.

Pelipe Samaria druadaa wāna

4 Barib_{ΛΓΛ} Jerusalełneba mīrū wāpedadaba ādji wāb_Λdaza bedea bia Jesucritodebemada jarabadjidaa. 5 Pelipera Samaria druadē puru abal_Λdaa wāsia.* Mama jaradiabadjia Jesura Ācōrēba ēd_Λ edabari diai jaradada. 6 Pelipeba jara b̄l_Λda ūrīsidade idjaba ne ununaca o b̄l_Λda unusidade jūmarāba quīrācuīta ūrī duanabadjidaa. 7 Zocārā ēberārā jai bara beada biacuasidaa. Mał jairāra ādji cacuadebemada bia ēd_Λra cuabadjidaa. Idjaba zocārā b̄l_Λdr_Λ beada, j̄irū biē bea sida biacuabadjidaa. 8 Mał carea mał purudebemarāra bio b̄l_Λsrida duanasidaa.

9 Jāibana Simol̄ abadada mama b̄asia. Ara idjida dji dromada crīchabida b̄erā Samariadebemarāra cūrūga erobasia.† 10 Idjia jarab_Λra ēberārā dji edaara beaba, dji dromaara bea bida quīrācuīta ūrībadjidaa. Jūmarāba jarabadjidaa idjira Ācōrē l̄b̄la Droma abadada. 11 Ēberārāba mał jāibanara bio ēpē panasidaa idjia o b̄l_Λdeba dārā cūrūga erobada b̄erā.

12 Barib_{ΛΓΛ} Pelipeba bedea bia Jesucritodebemada idjaba Ācōrēba idji ēberārā bia pe erob_Λdebemada ādjirāa jaradia b̄abadjia. Małne zocārā umaquīrārāba, wērārā bida

† 7:47 2 Cronica 3:1-2. ‡ 7:50 Isaia 66:1-2. Estebałba jara b̄la Ācōrē de dromanebemada biē jarada carea bedea neē b̄l_Λda. Davib_{ΛΓΛ} de dromada obi quīrā b̄asia Ācōrē itea. Ēberārāb_{ΛΓΛ} Ācōrēra dede eda wagaya pan_{ΛΛ}. § 7:51 Sodeba j̄ānaca. Griego bedeaēde “so wēāgoē tabeaa” b̄l b̄la. * 7:52 Isaia 53:11; Jeremia 23:5; 33:15. † 7:56 Estebałba mał bedeaēde jarasia Jesura Ācōrēda. Marco 14:62. * 8:5 Hecho 6:5. † 8:9 Griego bedeaēde mał versicoluba idjaba jara b̄la: “Mał Simol̄ba o b̄l carea Samariadebemarāba bio cawa crīchadaē b̄asia. Małne ara idjida dji dromada jarabadjia.”

İjānapeda borocuesidaa. ¹³ Simoḷ bida İjāsia. Maḷbe borocuepeda Pelipe ume nİbade wāsia. Pelipeba ne ununaca waİbḷa o ḷada Simoḷba unubḷḷade cawa crİchaē besia.

¹⁴ Maḷne Jesuba diabuedarā Jerusaleḷne beaba ūrİsidaa Samariadebemarāba Ācōrē bedeara İjāsidaa. Maḷ carea Pedroda Juaḷ sida ādjirāmaa diabuesidaa. ¹⁵ Jūēnapeda Ācōrēa iwİdisidaa ādjirāba Ācōrē Jaureda edadamārēā. ¹⁶ Māwā osidaa Ācōrē Jaurera wadibida maḷ djabarāmaa zeē ḷada bērā. Ababe dadji Boro Jesu trāneba borocuesidaa. ¹⁷ Pedroba Juaḷ bida Ācōrēa iwİḷḷadade ādji jḷwara djabarā ḷrḷ ḷasidaa. Ara maḷda Ācōrē Jaurera edasidaa.

¹⁸ Maḷne Simoḷba unusia Jesuba diabuedarāba ādji jḷwara djabarā ḷrḷ ḷabḷadade djabarāba Ācōrē Jaurera edasidada. Maḷ unuside ādjia parata diayada asia abari quİrāca poya oi carea. ¹⁹ Nāwā jarasia:

–Jāḷ ḷḷada mḷa diadada, mḷa bida mḷ jḷwara baridua ḷrḷ ḷabḷḷade Ācōrē Jaure edamārēā.–

²⁰ Barİbḷḷ Pedroba jarasia:

–İMāwāra ḷa crİcha ḷaca Ācōrēba bari dia ḷara nēdobadada? İḷadji parata ume tḷḷ uruadada wādua! ²¹ ḷa sora Ācōrē quİrāpita jİpaē ḷa bērā naḷ trajura dairā ume ocara ḷa.

²² Maḷ crİcha cadjiruara igaradua. Ācōrēa quİrā djuburiada iwİdidua. Āİbērā maḷ crİcha cadjirua ḷa soḷe ḷara idjia quİrādoaisicada. ²³ Mḷa unu ḷa ḷara daİba o panḷ carea bio sobİē ḷada. Cadjiruaba ḷara preso eroḷa.–

²⁴ Maḷne Simoḷba jarasia:

–Mḷ carea dadjirā Boroa iwİḷḷadua bārāba jarapedadara māwārāmārēā.–

²⁵ Pedroba Juaḷ bida bedea dadjirā Boro Jesudebemada jaradapada Jerusaleḷnaa jēda wāsidaa. Wāḷadade Samaria druade zocārā puru beade maḷ bedea biara jara wāsidaa.

Pelipe Etiopİadebema ume bedeada

²⁶ Māwānacarea dadji Boro nezoca bajānebemada aba Pelipemaa zepeda nāwā jarasia:

–İPİradḷḷdua! Jerusaleḷneba Gaza puruḷdaa wābada odaa wādua.– (Maḷ ora ējūā pōāsa ewaraga ḷade wā ḷa.)[‡]

²⁷ Ara maḷda Pelİpera wāsia. Ode nİne ēberā Etiopİa druadebemada unusia. Maḷ ēberāra Etiopİadebema boro nezoca droma basia.[§] Dji borora wērā basia.* Maḷ nezocaba dji boro paratara jūma wagabadjia. İdjira Jerusaleḷnaa wā basia Ācōrēa bia bedei carea. ²⁸ İdji druadada jēda wāḷḷḷade idji carretade Ācōrēneba bedebari İsaİa cartada aḷ ḷūmasia.

²⁹ Māwā ḷade Ācōrē Jaureba Pelİpea jarasia: “Jari ḷa carreta caita nİbade wādua.” ³⁰ Ara maḷda araa pİra wāpeda ūrİsİa dji nezocaba İsaİa cartada jİgua le ḷūḷḷada. Maḷne Pelİpeba iwİdisia:

–İḷa le ḷara cawa ḷaca?–

³¹ İdjia panusia:

–Nİ abalḷba jaradiaēḷḷḷ mḷa İsāwā cawai?–

Maḷne idjia Pelİpea jarasia ḷadopedada idji caita ḷūmemārēā. ³² İdjia Ācōrē Bedeade le ḷadara naḷḷḷ basia:

Oveja beabadamaa edebada quİrāca idjira beade edesidaa.

Dji cara tḷbarİma ḷade oveja chupea ḷabari quİrāca chupea besia.

³³ İdji carea ipİdadapada jİpa cawa odaē basia. Beapedada bērā İcaİba idji warrarānebemada poya nēḷḷḷİ?[†]

³⁴ Maḷbe Etiopİadebema nezoca dromaba Pelİpea iwİdisia:

–Ācōrēneba bedebarİba nama İcaİdebemada ḷasİ? İAra idjİdebemada ḷasİca wa de-waradebemada ḷasİ? Mḷ djuburİa jaradua.–

³⁵ Ara maḷda Pelİpeba maḷ bedeadeba bedea bia Jesudebemada jaradia besia. ³⁶ Māwā panane baido ḷama jūēne wāsidaa. Maḷne nezoca dromaba jarasia:

–Acadua. Nama baidoda ḷa. Mḷra İborocueİē ḷaca?–

[³⁷ Pelİpeba jarasia:

–ḷa Jesura Ācōrē Warrada wārāda soḷeba İjā ḷabḷḷḷ, borocueİda ḷa.–

Maḷne nezoca dromaba panusia:

–Mḷa wārāda İjā ḷa Jesucİtİra Ācōrē Warrada.–][‡]

[‡] **8:26** Maḷ ora ējūā pōāsa ewaraga ḷade wā ḷa. Griego bedeade maḷra ebuda ḷāēa. Āİbērā jara ḷasİcada “Maḷ ode naḷ ewarİde wānacaa” wa “Gaza puru drōāne ēberārāra beadacaa.” [§] **8:27** Nezoca droma. Cārḷİrİā bedeade ḷa ḷa

“eunuco.” Maḷba jara ḷa idjira cārāta ja basİda wērā nezoca bērā. * **8:27** Dji borora wērā basia. İdjira “ādji Candace” abadjİdaa. [†] **8:33** İsaİa 53:7-8. [‡] **8:37** Griego bedeade zocārā cartade maḷ versİculİra neēa.

³⁸ Ara maŕda idji carreta nūmēbisia. Ādji umēna doēdaa wānapēda Pelipeba idjira borocuesia. ³⁹ Drua zēbādade dadjirā Boro Jaureba Pelipera āyā edesia. Nezoca dromaba idjira waa unuē basia, baribara ode basrida wasia. ⁴⁰ Maŕne Pelipera Azoto purude odjasia. Maŕbe puruza bedea bia Jesudebemada jara wasia aba Cesarea purude jūēbalaŕda. [§]

9

Sauloba Jesu ūāna

¹⁻² Maŕ ewaride Sauloba wađibida dadjirā Boro ūā beara quēnai carea waraga babadja. Sacerdote dji droma balmaa wāpēda iwidiŕsia cartada balcua diamārēā. Maŕ cartara Damasco purude judiorā dji jarebada deza edeida crīcha basia. Cartade bal basia ādjirā tāēna Jesu Ode nina umaquīrārāda, wērārā sida jidapēda Jerusaleŕnaa jūma edeida baŕda. ³ Maŕ cartara edapēda wasia. Ode nīne Damasco caita jūēbalaŕde cawaēne bajāneba uruada jārā tēusia. ⁴ Maŕba Saulora egode baebisia. Maŕne bedēada ūrīsia. Maŕ bedēaba jarasia:

–Saulo, Saulo, ūcārē cārēā mŕra biē oi carea ēpē ba?–

⁵ Maŕne Sauloba iwidiŕsia:

–Mŕ boro, ūbara cai?–

Dji bedēaba panusia:

–Mŕra Jesua. Ba biē oi carea ēpē bara mŕa. Ara baduba puabalaŕa cūmia ŕŕ tagabala quīrāca.* ⁶ Jāŕbe piradrapēda Damasco puruŕdaa wādua.† Jāma abalba jaraya ba cārēda oida baŕda.–

⁷ Saulo ume wābada bio dauperasidaa. Ādjirāba bedēara ūrīsidamīna ni abalda ununaē basia. ⁸ Saulora egode tabapēda piradrasia, baribara dau ogabalaŕde poya unuē basia. Maŕbe idji ume wābada idji jawade jidapēda Damascoŕda edesidaa. ⁹ Mama idjia ewari ūbea unuē basia, ne coē basia, idjaba baído doē basia.

¹⁰ Damascoē ēberā Anania abadada basia. Maŕ Ananiaba Jesucritora ūā basia.‡ Cāimocara quīrāca idjia unusia dadjirā Boroba nāwā jarabalaŕda:

–jAnania!–

Idjia panusia:

–Mŕra nama ba, mŕ Boro.–

¹¹ Dadjirā Boroba jarasia:

–Piradrapēda Juda dedāa wādua. Maŕ dera O Jipa Ba abadade ba. Jūēsira jaradua ba ēberā Saulo Tarsodebemada acade ze baŕda. Ara nawēna idjia Ācōrēa iwidi ba. ¹² Idjia cāimocara quīrāca unusia umaquīrā Anania abadada idjima zepēda idji ŕŕ ŕlwa balbaraŕda idji dauba wayacusa unumārēā.–

¹³ Maŕne Ananiaba jarasia:

–Mŕ Boro, mā jāŕ ēberānebemada ūrī ba. Zocārāba jarabadaa Jerusaleŕne idjia ba ēberārā bio biē o baŕda. ¹⁴ Mā awara sacerdote bororā trŕneba naŕ puruŕdaa ze ba ba ūā beara jūma jida edei carea.–

¹⁵ Baribara dadjī Boroba jarasia:

–Wādua. Mā idjira edasia mānebemada judiorāēā, ādjirā bororā, idjaba israelerā bida bedeamārēā. ¹⁶ Mā idjia cawabiya sāwā bia mīga baída baŕda mānebemada bedēai carea.–

¹⁷ Ara maŕda Ananiara Saulo balmaa wasia. Dji dede eda wāpēda idji jawara Saulo ŕŕ balpēda jarasia:

–Djaba Saulo, dadjī Boro Jesu balma ode odjadaba mŕra zebisia wayacusa ba dauba unumārēā idjaba Ācōrē Jauredēba bemārēā.–

¹⁸ Ara maŕda Saulo daudēba bēda e quīrāca bēda jurrusia. Maŕne wayacusa unu basia. Maŕbe piradrapēda borocuesia. ¹⁹ Maŕbebaŕa ne copeŕda cacua balasia.

Saulo Damasco purude baŕda

Saulora Damascoē Jesu ūā bea ume dārāsia. ²⁰ Maŕne judiorā dji jarebada deza idjia jaradia basia Jesura wārāda Ācōrē Warrada. ²¹ Jūma maŕ ūrībada cawa crīchadaē basia. Ādjirāba nāwā iwidi duanasidaa:

§ 8:40 Maŕ Azoto purura Antiguo Testamento “Asdo” bal ba. Pilesteorā puru basia. 1 Samuel 5:1-6. Pelipera Azotodeba Cesarea puruŕdaa wai carea noventa kilómetro jirūba wāida basia Mediterraneo pusa icawa. * 9:5 Ara baduba puabalaŕa cūmia ŕŕ tagabala quīrāca. Griego bedēade zocārā cartade maŕra neŕa. † 9:6 Ḳcaga versioŕne versículo 6 noocore naŕgaŕda bal ba: “Maŕbe ne wayaaba cacua ure nūmada Sauloba jarasia: Mŕ Boro, ba ūcārēda quīrā ba mā oida? Maŕne Dadjī Boroba jarasia.” Baribara maŕgara griego bedēade neŕa. ‡ 9:10 Maŕga Ananiara naŕ capítulo 9de, capítulo 22de bida odja ba. Capítulo 5de dewara Ananiānebemada bal ba. Idjaba capítulo 23de dewara Ananiānebemada bal ba.

-¿Nałgãca Jerusalełne Jesu łã beara jōbi quĩrã badara? ¿Nama ze łãca ãdjirã sacerdote bororãma presu edei carea?-

²² BaribãŁ Sauloba ewariza ebudaara cawabadjia Jesura wãrãda Ācõrẽba ědra edabari diai jaradada. Małba Damascoebema judiorãba cawa crıchadaẽ panesidaa.

Saulo mĩrũ wãna

²³ Ewari zocãrã badacarea judiorã Damascoebemara Saulo beadi carea beeda ausidaa. ²⁴ Mał carea ãsa, diamasi bida dji purude eda wãbadama jãŁ panasidaa. BaribãŁ ãdjia crıcha panãra Sauloba cawasia. ²⁵ Mał bẽrã diamasi Jesu łã beaba Saulora ě waibãade badapeda dji puru mōgaraba auđu jũrã ca łãdeba udaa puru dajada łrabari łasidaa.

Saulo Jerusalełnaa wãna

²⁶ Saulo jẽda Jerusalełnaa wãside Jesu łã bea ume be quĩrã basia.⁵ BaribãŁ idjira waya panasidaa. Ādjirãba łãnaẽ panasidaa idjia wãrãda Jesura łã łada. ²⁷ BaribãŁ Bernabeba Saulora edesia Jesuba diabuedarãmaa. Małbe idjia nẽbarãsia sãwã Sauloba dadji Borora ode unusida, dadji Borora idji ume bedeadada, idjaba sãwã Sauloba Damascoe Jesudebemada ne wayaa neẽ bedeabadjida. ²⁸ Mãwã Saulora ãdjirã ume besia. Małne Jerusalełne Jesudebemada ne wayaa neẽ beeda nĩbabadjia. ²⁹ Judiorã dji griego beedeade bedeabadarã ume Jesudebemada bedeabadjia baribãŁ idjira bea quĩrã panasidaa. ³⁰ Djabarãba mał cawasidade Saulora Cesarea purudaa edesidaa. Mamałba idji puru Tarsodaa diabuesidaa.

³¹ Mãwãnacarea Judea druade, Galilea druade, Samaria druade bida djabarãra necai duanasidaa. Ācõrẽ Jauredeba biara łãsidaa, dadjirã Boro waya panãneba nĩbasidaa idjaba Ācõrẽ Jaure łãdeba yō wãsidaa.

Ēberã Enea abada biada

³² Mał ewaride Pedrora Ācõrẽ ěberãra aŁ nĩbabadjia. Ewari aba Lida purude beada aŁde wãsia. ³³ Mama ěberã Enea abadada unusia. Mał ěberãra łaradrã łã bẽrã ocho poa cãdeade basia. ³⁴ Małne Pedroba jarasia:

-Enea, Jesucritoba łara biabisia. ¡Piradrãdua! Łã cãdara bedadua.-

Ara małda Eneara piradrãsia. ³⁵ Lida purude, Saroł ějũane bida jũmarãba dji biadara unusidaa. Mał carea dadjirã Borora łãsidaa.

Dorca łrẽbada

³⁶ Mał ewaride Jesu łã łã wẽrã Tabita abadada Jope purude basia. Griego beedeade idji trãra Dorca abadjidaa.* Mał djabawẽrãba ne biada o babadjia. Ne neẽ quẽdeara bio carebabadjia. ³⁷ Ewari aba Dorcara cacua biẽ bẽpeda jaidasia. Małbe idjira sãŁdapeda łtaarebema deãne urraju łasidaa. ³⁸ Jope purura Lida caita basia. Jesu łã beaba ũrsidaa Pedrora Lidade łada. Mał carea ěberãda umẽ idjimaa diabuesidaa nãwã beeda djuburiadãmãrẽ: "Daimaa isabe zedua."

³⁹ Ara małda Pedrora ãdji ume wãsia. Jũsidade idjira dji bẽwãrã łãmaa edesidaa. Mama jũma pẽdra wẽrãrãda jãŁ duanasidaa. Ādjia Pedroa Dorcaba wua cajudada aŁbisidaa. ⁴⁰ Małne Pedroba jũmarãda dajadaa wãbisia. Chĩrãborode cobepeda Ācõrẽa iwidiisia Dorca łrẽbabimãrẽ. Iwidipeda dji bẽwãrãmaa aŁbãŁrãde jarasia:

-Tabita, ¡piradrãdua!-

Ara małda idjira dau ogasia. Pedro unubãŁde łta chũmesia. ⁴¹ Pedroba idjira jãwade jidapeda łta nũmebisia. Małbe djabarãra, pẽdra wẽrãrã sida trãcuapeda Dorca łrẽbadada aŁbisia. ⁴² Jũma Jope purude małnebemada cawasidaa. Mãwã zocãrãba dadjirã Borora łãsidaa. ⁴³ Małbe Pedrora Jopedẽ dãrãsia ěberã Simoł abadama. Mał Simołba animarã eda biya obadjia.

10

Bajãnebema nezocaba Corneliõa beedeada

¹ Cesarea purude Corneliõa basia. Idjira Italia druadebema sordaorã boro basia. ² Mał Corneliõa idji ěberãrã sida jũma jipa beasia. Ācõrẽra waya panasidaa. Corneliõa judiorã carebai carea paratada waibãa diabadjia idjaba Ācõrẽa iwidi babadjia. ³ Ewari aba quewara łmãdau łãdeã Corneliõa cãimocara quĩrãca bajãnebema nezocada idjimaa zebãrãda ebuđa unusia. Małba jarasia:

-¡Corneliõ!-

⁴ Corneliõa bajãnebema nezocara bio aŁpeda ne wayaaba iwidiisia:

⁵ 9:26 Saulora Jerusalełnaa jẽda wã naẽna poa ũbea dãrãsia. Galata 1:17-19.

* 9:36 Tabita, Dorca. Małgarã trãba

jara panãa "begui."

-¿Cārē, māl boro?-

Mañne bajānebema nezocaba jarasia:

-Baa Ācōrēa iwidi bāra, ne neē quedea careba bā sida idjia bia unu bāa idjia ne babue diabara quīrāca. ⁵ Mañ bēra Jope purudaa ēberārāda diabuedua Simoal Pedro abada jarade wānamārēa. ⁶ Idjira pusa icawa dewarabema Simoal dji animarā e biya obari dede baa.*

⁷ Bajānebema nezocara idji ume bedea bapeda wāsia. Wānacarea Cornelioba idji nezocada ume idjaba sordaoda aba trāsia. Mañ sordaoba Corneliora carebabadjia idjaba Ācōrēa waya basia. ⁸ Cornelioba ununara ādjia jūma nēbapada Jopedaa diabuesia.

Pedroba cāimocara quīrāca ununa

⁹ Nurēma ādji ode nīnane umatipa baboode Jope puru caita jūēlada basia. Mañmisa Pedrora ātaarebema dejāne Ācōrēa iwidi wāsia. ¹⁰⁻¹¹ Jarra nūma bēra ne co quīrā basia. Ne dju panamisa Pedroba cāimocara quīrāca unusia bajāra ewabara. Bajāneba boroba waibāa quīrāca bāda edaa zebārada unusia. Mañ borobara iquidaza jācaraba jā basia. ¹² Borobade eda quīrātona animarā jīrū quīmārē beada, ādji jāne wābadada, ībana sida beasia. (Acara animarā judiorāba codacara panasidaa.) ¹³ Māwā bāde Pedroba bedeada ūrīsia. Mañ bedeaba jarasia:

-Pedro, piradrapada. Beapeda codua.-

¹⁴ Baribara Pedroba jarasia:

-Māa coēa, māl Boro. Daiha codacara panada wa bā quīrāpita mititia bāda māa cocaa.†

¹⁵ Dji bedeaba wayacusa jarasia:

-Bārāba codamārēa Ācōrēba bia bādara mititia bāada arādua.‡

¹⁶ Māwā bedeabara Pedroba bārima ūbea ūrīsia. Mañbe borobara wayacusa bajāna wāsia. ¹⁷ Mañ ununa carea Pedroba abeada cawa crīchaē besia. Wadibida māgāba cārē jara bāda crīcha bāmisa Cornelioba diabuedarāba Simoal dera iwidi wānapada dji eda wābadama jūesidaa. ¹⁸ Ādjirāba jīgua iwidi sīdaa Simoal Pedro abada mañ dede bā cawaya.

¹⁹ Pedroba ununara wadi crīcha bāde Ācōrē jāreba idjia jarasia: “Ēberā ūbea panaba bāra jara panā. ²⁰ Piradrapada dudaa wādua. Ādji ume wāida biē crīcharādua. Mā ādjira zebisia.”

²¹ Ara māda Pedrora edaa wāsia Cornelioba diabuedarāmaa. Idjia jarasia:

-Bārāba mādra jara panā. ¿Cārēma ze panā?-

²² Ādjirāba panusidaa:

-Daira sordaora boro Cornelioba diabuesia. Idjira ēberā jipa bāa idjaba Ācōrēa waya bāa. Jūma judiorāba idjidebemada bia crīcha panā. Ācōrē nezoca bajānebemaba idjia bāra idji dedaa trābisia bā bedea ūrī carea.-

²³ Mañbe Pedroba dede eda wāsia. Mañ diamasi Pedro ume panesidaa. Nurēma Pedrora pirabaripada ādjirā ume wāsia. Idjaba ācara djabarā Jopedebemada ādjirā ume wāsidaa.

Pedro Cornelio ume bedeada

²⁴ Mañ nurēma Cesarede jūesidaa. Cornelioba idji ēberārāda, idji dji biarā sida ābaa trāna bēra idji dede jāā panasidaa. ²⁵ Pedro dji de caita jūeside Cornelioba araa audiabariēde wāsia. Pedro quīrāpita egode bārru cobepada bia bedeasia. ²⁶ Baribara piradrapamārēa Pedroba nāwā jarasia:

-¡Piradrapada! Māra ēberāda jāwā bāa.-

²⁷ Pedrora Cornelio ume bedea bāda eda wāsia. Mama ēberārā zocārā duanada unusia. ²⁸ Mañbe Pedroba jarasia:

-Bārāba cawa panā dai judiorāra judiorāē ume nībacara panāda idjaba judiorāē dede eda wācara panāda. Baribara Ācōrēba māa cawabisia ni abāda jaraiē bāda Ācōrē quīrāpita biē bāda wa idji quīrāpita mititia bāda. ²⁹ Mañ bēra māl nama zemārēa jarade wāsidade ara māda ne jaraē zesia. Jāñbe māa cawa quīrā bāa cārē cārē māra trāsidadada.-

³⁰ Mañne Cornelioba jarasia:

-Ewari quīmārē bāa ara nañ horaca māa ne codaca ewarida o basia. Quewara āmāda ūlāda Ācōrēa iwidi bāde ēberārāda māl quīrāpita nūmada unusia. Idjia cacuade jā bāra dorrodorā basia. ³¹ Mañ ēberāba māa jarasia: “Cornelio, bāa iwidi bāda Ācōrēba bia ūrīsia. Idjia quīrādoāē bāa bāa ne neē quedeara carebabarida. ³² Mañbe ēberārāda Jopedaa diabuedua Simoal Pedro abada jara wānamārēa. Idjira pusa icawa dewarabema Simoal dji animarā e biya obari dede bāa. Mañ Simoal Pedrora jūesira idjia bāa bedeaya.”§

* **10:6** Griego bedeade ācara cartade nañ sida bā bāa: “Mañ Simoal Pedroba bāa jaraya sāwā oida bāda.” † **10:14** Levítico 11:1-32. ‡ **10:15** Marco 7:13-19. § **10:32** Mañ Simoal Pedro jūesira idjia bāa bedeaya. Mañra griego bedeade ācara cartade neña.

³³ Ara maŕda mĭa bĭara jĭlĭabisia. Bio bia bĭa bĭara namaa zeda bĕrĕ. Nawena jŭma dairĕra nama Ācōrĕ quĭrĕpita duanĭa dadjirĕ Boroba bĭa jarabi bĭada ũrĭni carea.*

³⁴ Maĭne Pedroba jarasia:

–Ĥrĕbĭara mĭa cawabĭara wĕrĕda Ācōrĕba ni abĭada quĭrĕ awara ocada.† ³⁵ Ātebĭara puruzabema idji wayaaba jipa o beada bia unubaria. ³⁶ Ācōrĕba beada bia Jesucritodeba idji ume ibiadidebemada israelerĕa diabuesia. Maĭ Jesucritora jŭmarĕ Boroa. ³⁷ Bĕrĕba cawa panĭa jŭma judiorĕa druade Jesudebemada nebĭarĭabadada. Naĕrĕ Galileade Juaĭba jaradia basia ĕberĕrĕ borocuedamĕrĕ. ³⁸ Maĭ ewaride Ācōrĕba idji Jaureda, idji abĭa sida Jesu Nazaredebemaa diasia.‡ Ācōrĕra idji ume bĭa bĕrĕ Jesuba ne biada o nĭbasia idjaba ĕberĕrĕ diauruba biĕ erobĭara jŭma biabibadjia. ³⁹ Judiorĕa druade, Jerusaleĭ purude bida Jesuba odara daiba jŭma unusidaa. Idjia ne biada odamĭna judiorĕa crude cachi beasidaa.

⁴⁰ Ara maĭ Jesuda Ācōrĕba ewari ũbeade ĭrĕbabipeda ĭcarĭa unubisia. ⁴¹ Ācōrĕba jŭmarĕa unubiĕ basia baribĭara dairĕra unubisia maĭ carea edada bĕrĕ. Idji ĭrĕbadacarea dairĕra idji ume ne cosidaa idjaba baido dosidaa. ⁴² Jesuba dairĕra diabuesia jŭma ĕberĕrĕa nĕwĕ jaradĕmĕrĕ: Ācōrĕba idjira basia zocai beara, beupedada sida jipa cawa omĕrĕ. ⁴³ Jŭma Ācōrĕneba bedeabadarĕba maĭnebemada bedeasidaa. Ādjirĕba cawabisidaa bariduaba Jesuda ĭjĕibĭara, maĭ ĕberĕba cadjirua o badara Ācōrĕba idjideba quĭrĕdoaida.–

Ācōrĕ Jaure judiorĕĕmaa zeda

⁴⁴ Pedro wadibida beada bĭade jŭma idji ũrĭ duanĭmaa Ācōrĕ Jaureda zesia. ⁴⁵⁻⁴⁶ Maĭne dewara bedeade beada duanesidaa idjaba Ācōrĕa bia beada duanesidaa. Judiorĕa Jesu ĭjĕ bea Pedro ume zepedĕnaba maĭ ũrisidade cawa crĭchadaĕ basia Ācōrĕba idji Jaureda judiorĕĕa bida diada bĕrĕ. ⁴⁷ Maĭne Pedroba jarasia:

–Naĭĭ ĕberĕrĕba Ācōrĕ Jaurera edasidaa dadjirĕba edapedada quĭrĕca. †Ādjirĕra borocuedĕ panĭca?–

⁴⁸ Maĭbe Pedroba Ādjirĕra Jesucrito trĭneba borocuebisia. Mĕwĕnacarea Ādjirĕba beada djuburiasidaa idjira Ādjirĕ ume dĕrĕ bamĕrĕ.

11

Pedroba djabarĕ Jerusaleĭnebemarĕa bedeada

¹ Mĕwĕnacarea Jesuba diabuedarĕba, dewara djabarĕ Judea druade bea bida ũrisidaa judiorĕĕba Ācōrĕ bebeara ĭjĕsidaa. ² Maĭ carea Pedro Jerusaleĭnaa wĕside ĭcarĭa djabarĕ judiorĕa idjira biĕ jarasidaa. ³ Nĕwĕ jarasidaa:

–ĤCĕrĕ cĕrĕĕ bĭara judiorĕĕ dede eda wĕpeda Ādji ume ne co basi?–

⁴ Maĭne Pedroba idji mĕwĕnada Ādjirĕa jŭma nebĭarĭasia.

⁵ –Jope purude basiĕ mĭa Ācōrĕa iwĭdi basia. Maĭne cĕimocara quĭrĕca boroba waiĭba quĭrĕca bĭada unusia. Maĭra iquidaza ĭcaraba jĭ bĭada bajĕneba edaa zepeda mĭma jŭesia. ⁶ Mĭa bio acĭasia cĕrĕda eda bĭa cawaya. Maĭne daupĕbada animarĕda, mĕĕbema animarĕda, Ādji jĕne wĕbadada, ĭbana bea sida unusia. ⁷ Mĕwĕ bĭade bedeada ũrisia. Maĭ bedeaba mĭa jarasia: “Pedro, piradĭdua. Beapeda codua.” ⁸ Baribĭara mĭa jarasia: “Mĭa coĕa, mĭ Boro. Dairĕba cocara panĭda wa bĭa quĭrĕpita mititia bĭada mĭa cocaa.” ⁹ Maĭne bajĕneba bedeaba mĭa jarasia: “Bĕrĕba codamĕrĕĕ Ācōrĕba bia badara mititia bĭada arĕdua.” ¹⁰ Mĕwĕ bedeabĭarĭada mĭa bĕrima ũbea ũrisia. Maĭbe borobara wayacusa bajĕnaa wĕsia.

¹¹ Mĕwĕ bĭade ĕberĕda ũbea mĭ bĭa dede jŭesidaa. Ādji boroba Cesarea purudeba mĭmaa diabuesia. ¹² Ācōrĕ Jaureba mĭra Ādji ume biĕ crĭchaĕ wĕbisia. Cesareade jŭĕnapeda dairĕra Ādji boro dede edaa wĕsidaa. Naĭ sei djabarĕda mĭ ume panasidaa. ¹³ Maĭ ĕberĕba daia nebĭarĭasia bajĕnebema nezocada idji dede nŭmada unusidaa. Maĭĭaba idjia jarasia: “Jope purudaa ĕberĕrĕda diabuedua Simoĭ Pedro abadada jĭlĭade wĕnamĕrĕ. ¹⁴ Idjia jaraya sĕwĕbĭara Ācōrĕba bĭara, bĭa dedebemarĕ sida ĕdĭa edaida.”

¹⁵ Mĭa maĭnebema beada nŭmĭne Ācōrĕ Jaurera Ādjirĕmaa zesia dadjirĕmaa naĕrĕ zeda quĭrĕca.* ¹⁶ Maĭne dadjirĕ Boroba jaradara mĭa quĭrĕnebasia: “Wĕrĕda Juaĭba ĕberĕrĕra baidoba borocuebisia, baribĭara Ācōrĕba bĕrĕa idji Jaureda diaya.”† ¹⁷ Dadji Boro Jesucritoda ĭjĕ panĭ bĕrĕ Ācōrĕba dadjirĕa idji Jaureda diasia. Idji Jaureda Ādjirĕa bida diada bĕrĕ ĭmĭa sĕwĕ idjia odadebemada biĕ jarai?–

* **10:33** Dadjirĕ Boro. Griego bedeade ĭcarĭa cartade “Ācōrĕ” bĭa bĭa. † **10:34** Deuteronomio 10:16-17. ‡ **10:38**

Luca 3:2-22. * **11:15** Hecho 2:1-4. † **11:16** Ācōrĕba bĕrĕa idji Jaureda diaya. Griego bedeade nĕwĕ bĭa bĭa: “Ācōrĕba bĕrĕa idji Jaureba borocueya.” Luca 3:16.

¹⁸ Jerusaleḗnebema djabarāba maḗ ūr̄sidaade waa biē jaradaē basía, ātebαλλ Ḅcōrēa nāwā bia bedeasidaa:

–jWārāda Ḅcōrēba judiorāē sida carebasia ādji cadjiruara igaradapeda idjimaa zedamārēā! jMāwā ewariza idji ume zocai panania!–

Djabarā Antioquía purudebema

¹⁹ Estebaḗ beapedadacarea ēberārāba Jesu j̄ā bea biē odi carea ēpēsidaa. Maḗ bērā zocārā djabarāra Jerusaleḗneba mīrū wābαλλasidaa. λcαλα Penicia druadaa, Chipre morrodaa idjaba Antioquía purudaa bida wāsidaa. Ḅdji wābadaza bedea Jesudebemada ababe judiorāa jarabadjidaa. ²⁰ Māwā panane λcαλλ Jesu j̄ā bea Chipredebemada, Cirene purudebema sida Antioquíade bade wāsidaa. Maḗgarāba griegorāa bida bedea bia dadji Boro Jesudebemada jara panesidaa. ²¹ Dadji Boroba idji λbαadeba ādjirāra carebasia. Maḗba ādjia jara panara zocārāba j̄āsidaa. Ḅdjia naēna ēpē pananada igaradapeda dadjirā Borora j̄āsidaa.

²² Djabarā Jerusaleḗnebemaba maḗ cawasidade Bernabeda Antioquíadaa diabuesidaa. ²³⁻²⁴ Maḗ Bernabera ēberā jipa basia. Jesura bio j̄ā basia; Ḅcōrē Jauredeba basia. Bernabe Antioquíade jūēsīde unusia Ḅcōrēba idji biadeba djabarāra careba bāda. Maḗ carea idjira bio bαsrīdasia. Maḗne idjia jūmarāa jarabadjia dadji Borora sodeba wārāda ēpēnamārēā. Māwā bāde zocārāba dadjirā Borora j̄āsidaa.

²⁵ Māwānacarea Bernabera Tarso purudaa Saulo jαλde wāsia. Unupeḗda Antioquíadaa edesia. ²⁶ Mama djabarā ume poa aba dji jarebadjidaa. Ḅdjia zocārā ēberārā Jesu-critodebemada jaradiabadjidaa. Maḗ Antioquíade ēberārāba Jesu j̄ā beara “cristiano” abadjidaa. Mamabαλλ maḗ tr̄lra naārā odjasia.

²⁷ Maḗ ewaride Ḅcōrēneba bedeabadarāda Jerusaleḗneba Antioquíadaa wāsidaa. ²⁸ Aba Agabo abadada λta nūmepeda Ḅcōrē Jauredeba jarasia jūma naḗ ējūāne jarrabada zeida. Maḗ jarrabara wārāda zesia Claudio Romanebema boro baside.† ²⁹ Maḗ carea Jesu j̄ā bea Antioquíade duanara bedea ausidaa paratada djabarā Judea druade bea itea diabuedi carea. Ḅdjiza poya diabāda quīrāca diadiada asidaa. ³⁰ Maḗ parata jαλ pepedadacarea Bernabeda Saulo sida edasidaa djabarā bororāmaa ededamārēā.

12

Pedro preso badada cawaēne ēdrāda

¹ Maḗ ewaride dewara Herodeda jūma judiorā druadebema boroda besia.* Maḗ Herodeba djabarāda λcαλλ jidabipeda biē obisia. ² Juaḗ djaba Santiagoda necoba beabisia.† ³ Herodeba unusia judiorāra maḗ carea bαsrīdasidada. Maḗ bērā Pedro sida jidabisia. Māwā osia paḗ ēsābari neē bα cobada ewaride.‡ ⁴ Pedrora jidabipeda preso babisia. Maḗbe sordaorāda diecisei edapeda quīmārē quīmārē Pedrora bio wagabisia. Herodeba crīcha basia Pedrora jūmarā quīrāpita cawa oida judiorā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebadada ewari jōnacarea. ⁵ Pedrora preso bābada dede jida eropanamisa djabarāba Ḅcōrēa bio iwidi panasidaa idji carebamārēā.

⁶ Herodeba cawa oi ewari jūēboḗo diamasi Pedrora sordaorā umé panλ ēsi cāi basia. Carena uméba j̄ā basia. Preso bābada dede eḗa wābadama dewara sordaorāda nūpanasidaa. ⁷ Māwā bāde cawaēne dadjirā Boro nezoca bajānebemada Pedromaa zesia. Maḗba preso bābada dera eḗa λna nūmesia. Bajānebema nezocaba Pedro orrode tāpeda λr̄λmatasia. Maḗne jarasia:

–Isabe piradrādua.–

Cawaēne Pedro jαwade carena j̄ā bαra ērā baesidaa. ⁸ Maḗbe bajānebema nezocaba jarasia:

–Bαa cacuade j̄ā bαra bio tr̄āj̄l̄dua. Jīrūne j̄l̄bari sida j̄l̄dua.–

Pedroba māwā odacarea bajānebema nezocaba jarasia:

–Bαa λr̄λ j̄l̄bari sida j̄l̄peda mλ caidu zedua.–

⁹ Ara māda Pedrora bajānebema nezoca caidu wāsia, baribαλλ idjia adua basia bajānebema nezocaba o bαra wārāda māwā bāda. Cāimocarada crīcha basia. ¹⁰ Māwā bāde sordaorā dji edaare panλ caita wāyā wāsidaa. Maḗare dewararā caita wāyā wānapeda dji

‡ **11:28** Maḗ Claudiora Romanebema boro basia poa 41neba aba 54ḗaa. Poa 46ḗe Judea druade jarrabada dji cābāyā zesia. * **12:1** Maḗ Heroderā “Agrīpa dji naārābema” abadaa. Ababe naḗ Hecho capítulo 12ḗe odja bαa. Herode dji Droma wīuzaque basia. Judiorā druadebema boro basia poa 41neba aba 44ḗaa. Idji warra sida Agrīpa tr̄l jarabadjidaa. Maḗgα Agrīpara odja bαa Hecho 25:13ḗeba aba 26:32ḗaa. † **12:2** Marco 10:35-40. Santiagora idjaba Jacobo abadaa.

‡ **12:3** Exodo 12:1-27.

dajada wābada jiorro odama jūēsidaa. Jūēbādade maḷ jiorro odara iduba ewa dogosia. Ara maḷda ēdrāsidaa. Migaē wābādade bajānebema nezocara Pedro ume bādada nēbasia.

¹¹ Maḷbebaḡa Pedroba cawasia wārāda ēdrāsida. Idjiduba jarasia: “Arābaḡa mḷa cawasia dadji Boroba wārāda bajānebema nezocada diabuepeda mḷra Herode jḷwaeḡabemada ēdra bāsida. Judiorāba biē o quīrā panananebemada wārāda ēdra bāsia.”

¹² Pedroba wārāda ēdrāsida cawasia Juaḷ Marco papa Maria dedaa wāsia. Maria deē zocārā djabarāba Ācōrēa iwidī panāda ābaa dji jalḡe panasidaa. ¹³ Maḷne Pedroba dajadaareba trḷ bāde nezocawērā Rode abadaba acāde wāsia caiba trḷ bḷa cawaya. ¹⁴ Rodeba Pedro bedeara cawasia. Maḷ bērā bḷasridasia baribaḡa eda wābadara ewaē basia. Ātebaḡa eda pira wāpeda djabarā jarasia Pedrora dajada bāda. ¹⁵ Maḷne jūmarāba Rodea jarasidaa:

–Baḡa quīrāē nūmḷa.–

Baribaḡa idjia wārāna asia. Maḷne ādjirāba jarasidaa:

–Māēteara idji bajānebema nezocada māwā bḷa.–[§]

¹⁶ Māwā panane Pedroba dajadaareba mīā sē trḷ bāsia. Ewasidade ādjirāba unusidaa wārāda Pedroda māwā bāda. Abeda cawa crīchadaē basia. ¹⁷ Baribaḡa Pedroba jḷwaba jarasia chupeadamārē. Maḷbe jūma nēbḷasiasia sāwābaḡa dadji Boroba idjira preso bādada ēdra edasida. Jūma nēbḷaḡapeda jarasia:

–Jūma maḷḡara Santiagoa, waabema djabarā bida jaradada.–^{*}

Maḷbe Pedrora mamaḷba āyā wāsia.

¹⁸ Anadraside sordaorāba cawadaē basia Pedrora sāmaa wāsida. Abeda cawa crīchadaē basia idjaba ne wayasidaa. ¹⁹ Herodeba idjira jalḡabisia, baribaḡa sordaorāba ununaē basia. Herodeba ādjirāba maḷḡadebemada bio iwidīpeda jūma quenabisia. Māwānacarea Herodera judiorā druadeba Cesarea purudaa wāpeda mama dārāsia.

Herode beuda

²⁰ Maḷ ewaride Herodera Tirodebemā ume, Sidoḷnebemā ume bida quīrū basia. Baribaḡa maḷḡarāba cobadara Herode druade edabadjidaa. Maḷ carea ādjirāra bedea audapeda ābaa wāsidaa idji ume ibiaḡi carea. Naārā Blasto abadamaa wāsidaa. Maḷ Blastora Herodeare dji droma basia. Maḷne ādjia jara panara Blastoa ijābidapeda idjideba Herodea bedea djaburiasidaa ibiaḡi carea.

²¹ Herodeba bāda ewaride djo bia quīruda jalḡpeda idji buguede chūmesia. Maḷbe ādjirā quīrāpita bedeasia. ²² Māwā bāde ādjirāba jīgua jarabadjidaa:

–jZa bedea bḷa ēberāēa, ātebaḡa Ācōrēa!–

²³ Baribaḡa Herodeba Ācōrēa bia bedeaduada aē basia. Ara maḷne dadjirā Boro nezoca bajānebemaba idjira cacua biē bḷasia. Maḷbe idjira quiba co beasia.

²⁴ Maḷmisa djabarāba bedea dadji Boro Jesudebemada tḷmḷara jaradia wāsidaa.† Maḷne zocārāba ijābada bērā yō wāsidaa.

²⁵ Bernabeba, Saulo bida Jerusaleane parata djabarā itea diapedadacarea jēda wāsidaa. Juaḷ Marco abadada edesidaa.

13

Ācōrē Jaureba Saulo, Bernabe sida trāna

¹ Djabarā Antioquia purudebema tāēna Ācōrēneba bedeadabada, Critodebema jaradi-abada sida beasia. Bernabeda, Sauloda, Lucio Cirenenebemada idjaba Simoda basia. Simoḷ trḷ iḡāḡadara “Dji Pāima” abadjidaa. Manaeḷ sida basia. Idjira Galilea druadebema boro Herode ume ābaa warisia.*

² Ewari aba djabarāba ne coḡaca ewari o panane dadjirā Boroa bia bedea panasidaa. Māwā panane Ācōrē Jaureba ādjirāna jarasia:

–Bernabeda, Saulo sida mḷa trḷsia. Maḷ bērā ādjida bādada mḷa obi bḷara odamārēa.–

³ Ādjia ne coḡaca ewari odapeda Ācōrēa iwidībadade ādji jawara Bernabe ḷrḷ, Saulo ḷrḷ bida bāsidaa. Maḷbe ādjira diabuesidaa dadjirā Boroba obi bḷara ode wānamārēa.

Saulo, Bernabe sida Chipre druadaa wāpedada

§ 12:15 Acara judiorāba crīchāsidaa jūmarāba ara ādji bajānebema nezocada erobeada. Maḷ nezocara ara dji ēberā za quīrāca bāda crīchāsidaa. * 12:17 Maḷ Santiagoa Jesu djabaa. Santiagoa idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrā bedeaēda Santiago trāra zesia “San Jacobo” isabe jarabaḡadeba. Carta Santiago abadara maḷ Santiagoba bāsia. † 12:24 Bedea dadji Boro Jesudebema. Griego bedeaēda bḷa bḷa “Ācōrē bedea.” * 13:1 Galilea druadebema boro Herode. Maḷḡa Herodera Antipa trḷ jarabadjidaa.

⁴ Ādjira Ācōrē Jaureba diabueda bērā Seleucia purudaa wāsidaa. Mamaŋba barcode Chipre morrodaa wāsidaa. ⁵ Salamina purude jūenapeda judiorā dji jarebada deza Ācōrē bedeara jaradiasidaa. Ādji carebai carea Juaŋ Marcoda ādji ume nībasia.†

⁶ Jūma maŋ morro dromane paŋŋabada de Papo purude jūēne wāsidaa. Mama judio Barjesu abadada unusidaa. Maŋ Barjesura jāibana basia. Sewadeba jarabadjia Ācōrēneba bedeabarida. ⁷ Idjira Chipredebeba boro Sergio Paulo abadama babadjia. Maŋ Sergio Paulora crīcha cawa basia. Ewari aba idjia Bernabera, Saulo sida trābisia Ācōrē bedeadā ūrī quīrīā bađa bērā. ⁸ Baribaŋa ādjia jaradia panane jāibana Barjesuba sewaada abadjia dji boroba Ācōrē bedeara iŋārāmārēā. (Barjesu trāra griego bedeadē Elimā abadaa.) ⁹ Maŋne Saulora Ācōrē Jauredeba basia. (Saulora idjaba Paulo abadaa.) Pauloba Elimāmaa bio aca nūmepeda nāwā jarasia:

¹⁰ –jBāra sewaida bAa! jBā sora cadjiruaba bira bAa! Diauru warra, jBā ne jūma jipa bađa quīrīāca! † Cārē cārēā ara pichia Ācōrē wārā bedeara sewaada a bA? ¹¹ Jāŋbe dai Boroba idji bAadeba bAra cawa oya. Nawena bAra dauberrea beya. Dārā ūmādaura unuē baya.–

Ara maŋda jāibanaba towa pāisosa bađa unupeda dauberrea besia. Maŋbe bedea djuburiasia bariduaba idji jAwade jidadapeda careba ededamārēā. ¹² Sergio Pauloba maŋ unuside ādjia dadjirā Borodebeba jaradia panara bio bia ūrina bērā iŋāsia.

Pisidia druadaa wāpedada

¹³ Paulora idji ume nīna sida Papo purudeba Panpilia druadaa barcode wāsidaa. Mama Pergue purude jūesidaa. Baribaŋa Juaŋ Marcoba ādjira amepeda Jerusaleŋnaa jēda wāsia.‡

¹⁴ Perguedebe dewara Antioquia purudaa wāsidaa. Maŋ Antioquia Pisidia druade bAa. Mama ūnāubada ewaride judiorā dji jarebada dede eda wānapeda chūpanesidaa. ¹⁵ Maŋbe dji bororāba Ācōrē leydebemada idjaba Ācōrēneba bedeabadaba bApedadadebema sida jīgua lesidaa. Maŋbe abalda Paulo, Bernabe chūpanamaa nāwā jarade wābisidaa:

–Djabarā, bārāba dai carebađi carea bedeadā eropanbAra, jaradaada.–

¹⁶ Maŋne Paulora piradrapeda jAwaba jarasia jūmarāda chupeadamārēā. Maŋbe jarasia:

–Achirā Israeldebema idjaba judiorāē Ācōrē waya bearā, ūrinada: ¹⁷ Israel Ācōrēba dadji drōā naēnabemarāda edasia. Ādjirā Egipto druade āibemarā quīrāca panasidade Ācōrēba puru dromada yōbisia. Maŋbe idji bAaba ādjirāra Egipto druadebemada ēdra enesia.§

¹⁸ Māwānacarea ādjirāba ējūā pōasa ewaraga bađe biē obadara Ācōrēba cuarenta poa droa basia.* ¹⁹ Maŋbe Canaā druade Ācōrēba siete puru poyabipeda ādji ējūāda dadji drōā naēnabemarā diaisia.† ²⁰ Egiptodaa wāpedadadeba aba ādji ējūā edabadaada 450 poa basia.‡

Māwānacarea Ācōrēba idji purua ādji ēdra bAbadarāda diabadjia aba Ācōrēneba bedeabari Samuel ewaridaa.§ ²¹ Maŋ ewaride ādjirāba Ācōrēba bedea djuburiasidaa ēberā aba ādjirā boroda bAmārēā. Maŋ carea Ācōrēba Quis warra Saulda bAsia.* Maŋ Saulora Benjamiŋneba yōna basia. Cuarenta poa israelerā boroda basia. ²² Baribaŋa Ācōrēba Saulora āyā bApeda Davida basia ādjirā boroda bAmārēā. Davidebemada Ācōrēba nāwā jarasia: “Mā Jesé warra Davida bia unu bAa. Mā obi quīrīā bAra idjia jūma oya.”†

²³ Maŋbe Ācōrēba naēna jarada quīrāca osia. Idjia Davideba yōpedadadebemada aba basia israelerā ēdra Edabarida bAmārēā.‡ Maŋ ēberāra Jesu. ²⁴ Maŋ Jesu zei naēna Juaŋba jūma israelerāa jaradia basia ādji cadjirua igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwā obadara idjia doeda borocuebadjia. ²⁵ Idji beu ewarī caita baside Juaŋba jarasia: “Bārāba māra † caida crīcha panA? Māra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaa.§ Baribaŋa mā caidu zebAada mā cāyābara dji dromaara bAa. Idjia jīrūne jA bA ērāi carea māra bia bAēa.”*

²⁶ Achirā Abrahāneba yōpedadarā, judiorāē Ācōrē waya bea, Ācōrēba dadjirāa maŋ bedea dadji ēdra edadebemada diabuesia.† ²⁷ Jerusaleŋnebema, ādji bororā bida Jesura dadji ēdra Edabarida cawadaē basia. Ācōrēneba bedeabadaba bApedadara ūnāubada ewariza jīgua lebadamīna idjidebema bApedadada cawadaē basia. ĀtebAra Jesu beabisidade maŋ bedebaba jara bAra wārāda osidaa. ²⁸ Ni cārē cadjirua odara ununaēmīna ādjirāba Pilotoa jarasidaa beamārēā. ²⁹ Ācōrē cartade idji beađidebema bApedada jūma

† **13:5** Griego bedeadē “Juaŋ” bA bAa. Idjira Bernabe ēberārānebema basia. Colosa 4:10. ‡ **13:13** Maŋ Juaŋ Marco jēda wānara Pauloba biē unusia. Hecho 15:38. § **13:17** Exodo 1:7; 12:51. * **13:18** Droa basia. Griego bedeadē acAra cartade bA bAa “waga basia.” Numero 14:34. † **13:19** Josue 11:15-23. ‡ **13:20** Griego bedeadē maŋba idjaba jara bAa: “Maŋbe 450 poa Ācōrēba idji purua ādji ēdra bAbadarāda diabadjia.” § **13:20** Juece 2:16-19. * **13:21** Samuel 8:1-9; 10:23-25. † **13:22** 1 Samuel 13:14; Salmo 89:20; Isaia 44:28. ‡ **13:23** 2 Samuel 7:12-16; Salmo 132:11-13, 17. § **13:25** Juaŋ 1:20. * **13:25** Luca 3:16. † **13:26** Dadjirāa. Griego bedeadē acAra cartade bA bAa: “Bārāa.”

māwānacarea idjira crudebemada udaa b̄adapeda t̄abarisidaa. ³⁰ Barib̄aḡl̄ Ācōrēba idjira l̄rēbabisia. ³¹ Māwānacarea Jesuba idji ume Galileadeba Jerusaleānaa wāpedadarāa ara idjida b̄arima zocārā unubisia. Idi maḡ ēberārāba idjidebemada jūma israelerāa bedea pan̄a.

³²⁻³³ Ara maḡ quīrāca daiba naḡ bedea biada jara pan̄a: Ācōrēra dadji drōā naēnabemarā ume bedea b̄asia idjaba dadjirā, ādjirāneba yōpedadarā ewaride maḡ bedea b̄adara jūma osia. Jesura l̄rēbabisia salmo umēbemane b̄ā b̄a quīrāca.† Nāwā jara b̄a: “B̄ara maḡ Warraa. Idi b̄ara maḡ Warraada ab̄aḡa.”§ ³⁴ Ācōrēba Jesura beu badada l̄rēbabisia waa beurāmārēā. Maḡnebemada idji cartade nāwā jarasia: “M̄la Davia carebai jaradara bārā ume wārāda oya.”* ³⁵ Maḡ carea dewara salmone naḡda jara b̄a: “M̄, b̄a nezoca jipa b̄ara b̄a idu b̄erawabiēa.”† ³⁶ Davi zocai baside Ācōrēba idjideba osia idjia quīrā badā quīrāca. Maḡbe Davira jaidapeda t̄abarisidaa idji drōāenabemarā t̄abaripedadama. Maḡne idjira b̄erawasia.

³⁷ Barib̄aḡl̄ Ācōrēba l̄rēbabidara b̄erawaē basia.

³⁸⁻³⁹ Maḡ b̄erā djabarā, naḡḡda cawaadua: bārāba cadjirua obadara Ācōrēba Jesudeba quīrādoaya. Moise ley iḡā o pan̄a carea Ācōrēba bārāra jipa pan̄ana acaa. Barib̄aḡl̄ jūma Jesu iḡābdara Ācōrēba jipa pan̄ana abaria. Maḡdr̄a bārāra jara pan̄a. ⁴⁰ Quīrācuita beadadua Ācōrēneba bedeadadaba b̄apedadada bārā ume māwārāmārēā. Nāwā b̄asidaa:

⁴¹ Ācōrēba jara b̄a igara b̄earā, jaḡadada! †Dauperadada! †Beudadua!

M̄la bārā ewaride ne minijichiada oya.

Maḡra ab̄aḡa bārāa jarab̄aḡl̄ sida iḡānaēa.‡

⁴² Paulo, Bernabe sida judiorā dji j̄arebada dedeba ēdr̄ab̄adade ēberārāba bedea d̄jubur̄isidaa dewarabema l̄nāūbada ewaride bida maḡnebemada bedeadamārēā.§ ⁴³ Dji j̄are panana wāsidade zocārā judiorāba, judiorā crīcha ēpēbada bida Paulora, Bernabe sida ēpēsidaa. Ādjia maḡ ēberārāa bio jarasidaa Ācōrēba idji biadeba ādjirā careba b̄ada iḡā pananamārēā.

⁴⁴ Dewarabema l̄nāūbada ewaride purura berara jūma ēbaa dji j̄aresidaa Ācōrē bedea ūrīni carea. ⁴⁵ Barib̄aḡl̄ judiorā bororāba ēberārā cābana unusidade sođe biē duanesidaa. Pauloba jaradia b̄ade ādjirāba sewada abadjidaa idjaba Paulodebemada biē bedeadadjidaa. ⁴⁶ Maḡne Pauloba, Bernabe bida ne wayaa neē ādjirāa jarasidaa:

–Wārāda daiba bārāa Ācōrē bedeara naārā jaradida panasidaa. Barib̄aḡl̄ bārāba igara pana b̄erā idjaba bārāmaārā ewariza Ācōrē ume zocai baida biē b̄a b̄erā, daiba judiorāēa jarade wānia. ⁴⁷ Daiba māwā odamārēā dadjirā Boroba nāwā jarasia:

M̄la b̄ara l̄naa quīrāca b̄asia judiorāēba m̄nebemada cawadamārēā.

B̄aḡ jūma naḡ ējūāne b̄earāa cawabiya m̄la ēdr̄a edaidebemada.*

⁴⁸ Judiorāēba maḡ ūrīsidade b̄asridasidaa. Ara maḡda dadjirā Boro bedeadebemada bia bedeasidaa. Maḡne Ācōrēba ewariza idji ume zocai beadi carea b̄adara b̄a iḡāsidaa. ⁴⁹ Maḡbe dadjirā Boro bedeara jūma maḡ druade jarasidaa.

⁵⁰ Barib̄aḡl̄ judiorāba Ācōrē waya b̄ea wērārā dji dromarāa, umaquīrā dji dromarāa bida jarasidaa Paulo, Bernabe sida biē odamārēā. Māwā ādji purudebemada āyā j̄aretasidaa.

⁵¹ Maḡne Pauloba Bernabe bida purudebema pora ādji j̄rūnebemada j̄ārāpetasidaa unubidi carea Ācōrēba cawa oida. Maḡbe Iconio purudaa wāsidaa. ⁵² Barib̄aḡl̄ Jesu iḡā b̄ea maḡ Antioquāde pan̄ara bio b̄asrida panasidaa idjaba Ācōrē Jauredeba panasidaa.

14

Iconio purude panana

¹ Iconio purude ādjia obada quīrāca Paulora Bernabe sida judiorā dji j̄arebada dede edaa wāsidaa. Ādjia jaradia pan̄a carea zocārā judiorāba griegorā bida Jesura iḡāsidaa. ² Barib̄aḡl̄ judiorā Jesu iḡāē beaba judiorāēa djabarānebemada biē crīchabasisidaa. ³ Māwāmīna Paulora Bernabe sida mama dārā panasidaa. Dadjirā Boroba careba b̄ada sođeba iḡā pan̄a b̄erā idjidebemada ne wayaa neē jaradiabadjidaa. Maḡne dadjirā Boroba ādjia l̄b̄ada diasia ne ununacada odamārēā. Māwā cawabisia idji biadebema ādjia jaradia pan̄ara wārāda. ⁴ Barib̄aḡl̄ maḡ purudebemarāba awara awara crīcha beasia. Ḳaḡl̄ Pauloare, Bernabeare bida panasidaa, maḡne Ḳaḡl̄ judiorāare panasidaa. ⁵ Maḡne judiorāda, judiorāē sida dji purudebema bororā ume bedea ausidaa Paulo, Bernabe sida mōgaraba tabari beadi carea.

‡ 13:32-33 Lrēbabisia. Maḡ bedeaaba idjaba jara b̄a Ācōrēba idji Warrara naḡ djara edamārēā jaradadebemada.

§ 13:32-33 Griego bedeađe b̄ā b̄a “idi m̄ra b̄a zeza basia.” Salmo 2:7. Maḡ salmoba bedea b̄a Ācōrēba idji Warrara israelerā Boroda b̄adadebemada. * 13:34 Isaia 55:3. † 13:35 Salmo 16:10. ‡ 13:41 Habacuc 1:5. § 13:42

Ēberārāba. Griego bedeađe Ḳaḡl̄ cartade b̄ā b̄a “judiorāē beaba.” * 13:47 Isaia 49:6.

⁶ Baribαλγ Pauloba, Bernabe bida maλ cawasiadae Licaonia druadaa mīrū wāsidaa. Listra purudaa, Derbe purudaa bida wāsidaa. Jūma maλ Licaonia druade pαγγα wāsidaa. ⁷ Mama ādjia bedea bia Jesudebemada jarabadjidāa.

Listra purude panana

⁸ Listra purude ēberā jīrū biē βαδα basia. Māwā topedada bērā poya nībaca basia. ⁹ Maλ ēberāba ūrī chūmasia Pauloba Jesudebema bedea βαδα. Pauloba idjimaacαβαγγαδε cawasia idjia wārāda ijā βαδα Jesuba idjira poya biabida. ¹⁰ Maλ bērā Pauloba idjia jīgua jarasia:

-jPiradrαdua! jλta nūmedua!-

Ara maλda idjira λta jλdραpeda nībađe wāsia. ¹¹ Pauloba oda unusidade maλ purudebemarāba licaonia beđeade jīgua jara duanesidaa:

-jĀcōrēda umé dadjirāmaa ēberā quīrāca edaa zesidaa!-

¹² Ādjirāba jarasidaa Bernabera ādji ācōrē droma Zeuda idjaba Paulora ādji ācōrē Hermeda, idjira dji bedea jarabari bērā.*

¹³ Listra puru quīrāpe ādji ācōrē Zeu de dromada basia. Mamaαba Zeu sacerdoteba pacada, nepōnō sida dji purude eda wābadamaa enesia. Idjia, puru ume Pauloa, Bernabea bida maλ pacara babue dia quīrā panasidaa. ¹⁴ Baribαλγ Jesuba diabueda Bernabeba, Paulo bida maλ cawasiadae ādjia cacuadae jλ panαra cōācuadapeda ēberārā tāēna pira wānapeda nāwā jīgua jarasidaa:

¹⁵ -Achirā, ζcārē cārēā jāwā o panα? Daira ācōrēēa. Daira ēberāa, bārā quīrāca. Bārāa jarade ze panα naλ ācōrē siriē beada igaradapeda Ācōrē zocai βλδρα jānamārēā. Maλγλ Ācōrēba bajāda, ējūāda, pusada, ne jūma ādjide nūmα sida osia. ¹⁶ Naēna Ācōrēba idji adua bea purua ara ādjia o quīrā panada idu obibadjia. ¹⁷ Māwāmīna ewariza bia o βλδεba idjia cawabi βλα idjira wārāda βλδα. Idjia bajāneba cueda zebibaria idjaba néuda zaubibaria. Māwā idjia dadjirāra jāwūā ne cobibaria idjaba sode βλsridabibaria.-

¹⁸ Pauloba Bernabe bida māwā jara panasidāmīna maλ ēberārāba berara ādjia pacara babue diasidaa.

¹⁹ Listrade panane λcαγγα judiorā Antioquia purudebemada, Iconio purudebema sida jūēsidaa.† Ādjirāba Listradebemarāa Paulodebemada biē crīchabisidaa. Maλ carea jūmarāba Paulora mōgaraba tabari jidasidaa. Idjira beusida crīchasisida bērā errebari ededapeda puru dajada batabuesidaa.‡ ²⁰ Maλbe Jesu ijā beaba Paulora jūrānapeda acλ panasidaa. Māwā panane idjira piradrαsia. Piradrαpeda jēda purudaa wāsia. Nurēma Bernabe ume Derbe purudaa wāsidaa.

Siria druade βλ Antioquiadaa jēda wāna

²¹ Derbe purude Pauloba, Bernabe bida bedea bia Jesudebema jarasidade zocārāba jāsidaa. Māwānacarea Listra purudaa, Iconio purudaa, Pisidia druade βλ Antioquiadaa bida jēda wāsidaa. ²² Puruza djabarāra carebabadjidāa Jesuda biara jānamārēā. Ādjia Jesu ijā panαra igararānamārēā nāwā jarabadjidāa: “Ācōrēda dadjirā Boroda βadibαγγα naλ ējūāne bio bia mīgadia.” ²³ Puruza djabarā tāēna λcαγγα βλsidaa dji bororāda beadamārēā. Maλbe Ācōrēa iwidiadapeda, ne codaca ewarida odapeda dadjirā Boro ijā panαra idji jawade βλsidaa.

²⁴ Māwānacarea Pisidia druadeba Panpilia druade jūēne wāsidaa. ²⁵ Ācōrē bedea Pergue purude jaradiadapeda Atalia purudaa wāsidaa. ²⁶ Mamaαba barcode Siria druade βλ Antioquiadaa jēda wāsidaa ādjia ode wāpedadara jūma opedada bērā. Maλγλ purudeba djabarāba ādjira naārā diabuesidaa Ācōrēba quīrā βλara odamārēā idjaba Ācōrē jawade βλsidaa idji biadeba carebamārēā. ²⁷ Jūēnapeda djabarā ume ābaa dji jαresidaa. Maλne nebαγsidaa jūma Ācōrēba ādjideba odada. Jarasidaa sāwā Ācōrēba osida judiorāē bida Jesura jānamārēā. ²⁸ Mama Jesu ijā bea ume dārā panesidaa.

15

Jesu ijā bea Jerusaleñe dji jαrepedada

¹ Maλ ewarīde λcαγγα Judea druadebemarāda Antioquia purudaa wāsidaa. Mama ādjia djabarā judiorāēā jaradia panesidaa Moiseba βαδα quīrāca umaquīrā cacuada wēāgodaēβαγγα, Ācōrēba ēδρα edaēda.* ² Maλ carea Paulora, Bernabe sida ādjirā ume bio caicayasidaa. Maλbe djabarāba Pauloda, Bernabeda, dewarārā sida Jerusaleñnaa

* **14:12** Zeu, Herme. Latīl beđeade ādji ācōrē Zeura Júpiter abadaa. Ādji ācōrē Hermera Mercurio abadaa. Griegorā crīchade maλ Hermera ādji ācōrē bea carea dji bedea jarabari basia. † **14:19** Maλ Antioquiara Pisidia druade βλα. Hecho 13:44-51de. Iconio. Hecho 14:1-6de. ‡ **14:19** 2 Corinto 11:25. * **15:1** Genesis 17:12.

diabuesidaa mañnebemada Jesuba diabuedarã ume, djabarã bororã ume bida ābaa bedeadamārēã.

³ Djabarã Antioquiãdebemaba diabuesidade ādjirãra Penicia druade, Samaria druade bida parrãa nībasidaa. Puruza nēbarãsidaa sãwã judiorãēba ādji crīcha drōãra igaradapeda Jesuda iñāsidaa. Mañ bedea ūrisidade jūma djabarãra b̄as̄ridasidaa.

⁴ Jerusalemē jūesidade Jesuba diabuedarãba, djabarãba, dji bororã bida ādjirãra bia edasidaa. Mañne Pauloba, Bernabe bida jūma Ācōrēba ādjibeaba judiorãē tāēna odada nēbarãsidaa. ⁵ Barib̄ar̄a Āc̄ar̄a pariseorã Jesu iñã beaba āta nūpanenapeda jarasidaa:

–Jūma djabarã judiorãēra cacua wēãgōdida pan̄aa. Ādjirãra jaradiadida pan̄aa Ācōrēba Moisea diada leyra iñã odamārēã.–

⁶ Mañnebemada bedeadi carea Jesuba diabuedarãra djabarã bororã ume ābaa dji jarasidaa. ⁷ Dārã bedeabadade Pedrora piradr̄apeda jarasia:

–Djabarã, bārãba cawa pan̄aa bārã tāēna Ācōrēba m̄l̄da naārã edasida judiorãēa jara-diamārēã.† Mañne dār̄ab̄ar̄a judiorãēba bedea bia Jesudebemada ūr̄inapeda iñāsidaa. ⁸ Ācōrēba jūmarã sora cawa b̄aa. Mañ judiorãēba iñāsidade Ācōrēba cawabisia ādjirãra bia edasida. Idji Jaurera ādjirãra diasia dadjirãra naēna diada quīr̄aca.‡ ⁹ Ācōrēba dadjirãra ādjirã ume quīr̄a awara oē basia. Ādjia iñāsidade ādji sora saḡasia. ¹⁰ Bārãba ċcārē cārēã Ācōrēba cawabidara igara pan̄a? ċIdjia sãwã oi cawaya m̄awã pan̄aca? ċCārē cārēã dadjirãba, dadji drōēnabemarã bida poya odaē badada ādjirãra obi quīr̄itã pan̄a? ¹¹ Dadjirãba iñã pan̄aa dadji Boro Jesuba idji biadēba dadjirãra, ādjirã sida ēd̄ra edasida.–

¹² Mañne Bernabeba Paulo bida nēbarãsidaa Ācōrēba ne ununacada ādjibeaba judiorãē tāēna osida. Mañba cawabisia idjira ādji ume b̄ada. Mañne jūmarãba chupea ūr̄i duanasidaa.

¹³ Mañ nēbarãpedadacarea Santiagoba jarasia:§

–Djabarã, m̄l̄ bedeara ūr̄inadua. ¹⁴ Simōl̄ba dadjirãra nēbarãsia Ācōrēba judiorãē crīcha b̄adēba ādjirãra edasida idji purudebemada beadamārēã. ¹⁵ Simōl̄ba jaradara Ācōrēneba bedeabadaba b̄apedada quīr̄aca b̄aa. Nãwã b̄l̄ b̄aa:

¹⁶ M̄aw̄anacarea m̄l̄ra wayacusa zeya Davi j̄aw̄aēda bada ār̄i b̄ada bia oi carea.

Daviba pe erobadara wayacusa m̄l̄a bia b̄aya.

¹⁷ M̄awã waabema ēberārãba, judiorãē m̄l̄a edadarãba m̄l̄ra jar̄ad̄ia.

¹⁸ Dadjirã Boroba m̄awã jara b̄aa. Idjia drōã naēnāl̄ba jūma mālḡara ebuda cawabi b̄aa.*

¹⁹ Mañ carea m̄l̄maarã dadjirãba judiorãē Ācōrē iñab̄adara m̄iã sēniē pan̄aa jūma dadji judiorã ley iñã odamārēã. ²⁰ Barib̄ar̄a cartade b̄adida pan̄aa j̄aw̄aba oda ācōrēa nedjara diadara codiē pan̄ada, aūdua nībadiē pan̄ada, animarã otr̄aj̄l̄ beadara codiē pan̄ada, idjaba oa sida codiē pan̄ada. ²¹ M̄awã odiē pan̄aa dadji drōã naēnabema ewarideba Ācōrēba Moisea diada leyra puruza jaradiabada b̄ēr̄a. Anãubada ewariza mañ leyra dadji judiorã dji j̄arebada deza j̄igua lebadaa.–

²² Mañ crīchara Jesuba diabuedarãba, djabarã bororãba, jūma djabarã bida bia ūr̄isidaa. Mañ b̄ēr̄a Āc̄ar̄a edasidaa Paulo ume idjaba Bernabe ume Antioquiãdaa w̄anamārēã. Silada, Juda Barsabá abada sida edasidaa. Ādjira djabarã tāēna dji dromarã basia. ²³ Ādjirã ume cartada nãwã b̄l̄ diabuesidaa:

Jesuba diabuedarãba, djabarã bororãba, jūma djabarã bida nañ cartara b̄ab̄adaa djabarã judiorãē Antioquiã purudebemama itea, Siria druadebemama itea, Cilicia druadebemama itea bida. Dairãba quīr̄itã pan̄aa bārãra bia pananida. ²⁴ Dairãba ūr̄isidaa Āc̄ar̄a ēberārãda namāl̄ba bārãmaa w̄anapeda ādjia jaradia pan̄aa carea bārãra bio sopuadapeda abeda cawa crīchadaē panesidada.† Barib̄ar̄a mañ ēberārãra dairãba diabuedaē basia.

²⁵ Mañ carea ābaa dji jar̄edapeda jūmarãba crīchasiãdaa Āc̄ar̄a djabarãda edadapeda bārãmaa diabuedida. Ādjira dadjia quīr̄itã pan̄aa djaba Bernabe ume, Paulo ume bida w̄ania. ²⁶ Miniñichiade pan̄ane bida Bernabeba, Paulo ume dadjirã Boro Jesucritoba quīr̄itã b̄ada o panabarãia. ²⁷ Dairãba Judada, Sila sida diabueb̄adaa. Mañ djabarãba daiba nañ cartade b̄ab̄ada quīr̄aca jarad̄ia.

²⁸ Ācōrē Jaremaarã, dairãmaa bida bia b̄aa jūma dai judiorã leyra bārãa ogo iñã obidaēda. Ababe nālḡada iñã obidia: ²⁹ j̄aw̄aba oda ācōrēa nedjara diadara codiē pan̄aa,

† 15:7 Hecho 10:1-43. ‡ 15:8 Hecho 10:44-47. § 15:13 Mañ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cãp̄ur̄itã bedeade Santiago tr̄ãra zesia “San Jacobo” isabe jarab̄ar̄adēba. Carta Santiago abadara mañ Santiagoba b̄asia. * 15:18 Amos 9:11-12. † 15:24 Griego bedeade Āc̄ar̄a cartade nañ sida b̄l̄ b̄aa: “Ādjia jaradia pan̄aa bārãra cacua wēãgōdida pan̄ada idjaba judiorã ley jūma odida pan̄ada Ācōrēba ēd̄ra edamārēã.” Hecho 15:1,5.

oa sida codiê panla, animarã otrãjl beadara codiê panla, idjaba audua nĩbadiê panla. Jũma maãglada iã osidara bia panania. Waaã. Bia beadadua.

³⁰ Maãbe ãdjia diabuepedadarã Antioquia purudaa wãsidaa. Jũenapeda jũma djabarãda ãbaa trãnapeda maã cartara diasidaa. ³¹ Djabarãba maã cartara jũga ledapeda bio basridasidaa ãdjirã crĩchara biabida bẽrã. ³² Judara, Sila sida ãcõrẽneba bedeabadarã basia. Maã bẽrã ne zocãrã jarasidaa djabarãba biara iãnamãrẽã idjaba zarea pananamãrẽã. ³³ Judara, Sila sida mama dãra pananapeda djabarãba ãdji diabuepedadamaa jẽda bia wãbisidaa. [³⁴ Baribãrã Silaba crĩchasia biara ãlada Antioquiade beida.][‡]

³⁵ Maãne Paulora Bernabe sida Antioquiade panesidaa. ãdjia, zocãrã djabarã bida dadji Boro bedeara jaradia panasidaa idjaba bedeã bia Jesudebemada ebuda jarabadjidaa.

Paulo Bernabe umebemada awara wãna

³⁶ Dãrãbãrãde Pauloba Bernabea jarasia:

-Puruza dadji Boro bedeã jaradia pananamaa wayacusa wãnaa djabarã sãwã duana cawadi carea.-

³⁷ Maãne Bernabea Juaã Marcoda ãdji ume ede quĩrã basia. ³⁸ Naãrã wãsidade maã Juaã Marcoba Panpilia druade ãdjira amepeda jẽda wãsia. ³⁹ ãdji ume nocodaa jaradiade wãẽ basia. Maã carea Paulomaarã biẽ basia Juaã Marcora wayacusa edeida. ³⁹ Paulora Bernabe ume maã carea caicayadapeda awara wãsidaa. Bernabeã Marcora edapeda barcode Chipre druadaa wãsidaa. ⁴⁰ Maãne Pauloba Silada edasia idji ume wãmãrẽã. Djabarãba ãdjira dadji Boro jãwade basidaa idji biadeba carebamãrẽã. ⁴¹ Maãbeãrã wãsidaa. Siria druade, Cilicia druade bida pãrãabãdade puruza djabarãra carebabadjidaa dadji Borora biara iãnamãrẽã.

16

Timoteo Paulo ume nĩbada

¹ Maãne ãdjira Derbe purudaa wãsidaa. Mamaãba Lистра purudaa wãsidaa. * Mama Jesu iã ãl Timoteo abadada basia. Timoteo papara judio basia; Jesuda iã basia. Idji zezara griego basia. ² Djabarã Listradebemaba, Iconio purudebema bida maã Timoteodebemada bia jarabadjidaa. ³ Maãne Pauloba Timoteora ede quĩrã basia. Baribãrã jũmarãba cawa panasidaa Timoteo zezara griegoda. Maã carea Pauloba Timoteora cacua wẽãgosia judiorã maã druade beaba idjidebemada biẽ crĩcharãnamãrẽã. Maãbeãrã wãsidaa. ⁴ ãdji wãbãda puruza jarasidaa Jesuba diabueðarãba, djabarã bororã Jerusaleãne beaba cartade ãrpedadãra djabarãba iã o pananamãrẽã. ⁵ Mãwã djabarãba dadji Borora biara iãsidaa idjaba ewariza cãbanaara yõ wãsidaa.

Pauloba Macedonianebeã eberã ununa

⁶ Pauloda idji ume nĩna sida Prigia druade, Galacia druade bida pãrãrã wãsidaa ãcõrẽ Jau-reba bedeã Jesudebemara Asia druade idu jarabidaẽ bẽrã. ⁷ Misia druade jũene wãsidade crĩchasiãda Bitinia druadaa wãnida, baribãrã Jesu Jau-reba mamaa bida idu wãbiẽ basia. ⁸ Maã bẽrã Misia druade wãwã wãnapeda Troa purudaa jũene wãsidaa. ⁹ Diamasi Pauloba cãimocara quĩrãca unusia eberã Macedonia druadebemada ãta nũmãda. Maã eberãba Pauloa nãwã bedeã djuburiasia: "Macedonianaa dairã carebade zedua." ¹⁰ Pauloba maãda ununa bẽrã daiba cawasidaa ãcõrẽba दौरã trã basida bedeã bia Jesudebemada Macedoniadebemarã jaradamãrẽã. Ara maãda wãni carea panesidaa.

¹¹ Troadeba jipa wãnapeda Samotracia morrode wibarisidaa. Nurẽma Neãpoli purude jũesidã. ¹² Mamaãba Pilipo purudaa jũrũba wãnapeda mama dãrãsidaa. Maã purura Macedonia druade puru droma basia. Romanorãda mama panabadjidaa. ¹³ ãnãubada ewaride दौरã puru dajadaa wãnapeda doedaa wãsidaa. Crĩchasiãda mama judiorãba ãcõrẽa iwidiãbadada. Wãbadade wẽrãrãda ãbaa dji jãre duanaãda unusidaa. Egode chũpanenapeda daiba ãdjirãa bedeãsidaa. ¹⁴ Maã wẽrãrãnebemada aba Lidia abadjidaa. Idjira Tiatira purudebema basia. Wua pãrsupursuada nẽdobuebadjia. Maã judioẽ wẽrãba ãcõrẽra waya basia. Dadji Boroba idji sode tãna bẽrã Pauloba bedeã ãrã Lidia quĩrãcũta ãrpeda iãsia. ¹⁵ Lidia, jũma idji dedebemarã sida borocuesidade dairãa bedeã djuburiasia idji dede panenamãrẽã. Nãwã jarasia:

-Bãrãmaa maã wãrãda dadjirã Boroda iãsibãrã, maã dede panane zedãdua.-

Mãwã दौरã idji dede panebisia.

‡ 15:34 Griego bedeade ãrãrã cartade maã versicolura neãa. § 15:38 Hecho 13:13. * 16:1 Paulora Bernabe ume naẽna maã umẽbema purudaa wãsia. Hecho 14:6-23. † 16:4 Hecho 15:23-29. ‡ 16:7 Jesu Jau-re. Griego bedeade ãrãrã cartade ãl ãba "ãcõrẽ Jau-re" wa ababe "Jau-re."

¹⁶ Ewari aba Ācōrēa iwidi badamaa wābada de daiba nezocawērā jai bara bāda unusidaa. Maal wērāba dji jai deba jarabadjia cārēda sāvāida. Maalneba idji bororāba bio parata edabadjidaa. ¹⁷ Maal wērāra Paulo caidu, dai caidu bida zebalade ara pichia jigua jarabadjia:

–jNaal ēberārāra Ācōrē dji Dromaara ba nezocarāa! Ādjia bārāa jara panla sāvā maal Ācōrēba ēdra edabarida.–

¹⁸ Idjia ewari zocārā māwā jigua jara nīmi bērā Paulora sēsia. Idjima acape da dji jai jarasia:

–Maal Jesucrito trāneba bāa jaraya: naal wērānebemada āyā wādua.–

Ara maāda dji jai edrasia.

¹⁹ Maalne nezocawērā bororāba cawasidaa idjideba waa parata edadaēda. Maal carea Paulora, Sila sida jidadape da puru bororāmaa edesidaa. ²⁰ Dji cawa obadarā quīrāpita nūmanape da jarasidaa:

–Za panla judiorāba dadjirā purura quīrūbiga panla. ²¹ Dadji romanorāba ocara panla ādjia jaradia panla.–

²² Maalne jūma dji arima duanaba Paulora, Sila sida orra edasidaa. Māwā duanane dji cawa obadarāba ādjia cacuade jā panla wēābidape da bacuruba ubisidaa. ²³ Bio udape da preso basidaa. Dji preso bea wagabariba jarasidaa bio wagamārēā. ²⁴ Ara maāda preso bea wagabariba Paulora Sila sida preso bābada dede eduara bāde bāpe da ādji jirūra chicharode catla nūmasia.

²⁵ Ariquētra babalade Pauloba Sila bida Ācōrēa iwidi panasidaa idjaba idjia trāa panasidaa. Maāda waabema preso beaba ūrī panasidaa. ²⁶ Cawaēne de uremiada wāsia. Maalaba preso bābada dera dji cābāyā uresia. Jūma e da wābadara ewacuasia. Preso bea jā ba carena sida jūma ērā baecuasia. ²⁷ Maalne preso bea wagabariba lramasia. Eda wābada ewa nūmea unuside crīchasia preso beara jūma mīrū wābalasidaa. Maal carea idji necoda eūta edasia iduba beui carea. ²⁸ Baribalaba Pauloba jigua jarasia:

–Bāduba beurādua. Dairāra jūma nama duanla.–

²⁹ Maalbe preso bea wagabariba ībīrāda enebipe da Paulo, Sila panlama isabe edaa wāsia. Ne wayaaba cacua ure nūmlaba ādji jirū caita barru cobesia. ³⁰ Maalbe ādjira dajadaare edepe da iwidi sia:

–Achirā, māla cārēda oida ba Ācōrēba māra ēdra edamārēā?–

³¹ Ādjia panusidaa:

–Bala, ba ēberārā bida dadji Boro Jesucritoda ījānibala, idjia bārāra ēdra edaya.–

³² Maalbe dadji Boro bedeara idjia, jūma idji dedebemārā bida jarasidaa. ³³ Ara maal diamasi preso bea wagabariba ādji djara cōapedadara sagasia. Māwānacarea idjira, jūma idji dedebemārā sida borocuesidaa. ³⁴ Paulora, Sila sida idji dedaa edepe da ne cobisia. Ācōrē ījapedada bērā idjira, idji dedebemārā sida bio basridasidaa.

³⁵ Nurēma dji cawa obadaba zarrarāda preso wagabarimaa nāwā jarade diabuesidaa:

–Paulora, Sila sida ēdra bādua.–

³⁶ Maalbe preso bea wagabariba Pauloa jarasia:

–Dji cawa obadaba bārāra ēdra bābisidaa. Maalba necai wānadua.–

³⁷ Baribalaba Pauloba dji zarrarāa jarasia:

–Daira romanorā bērā baridua carea preso bācara panasidaa. Baribalā ādjia daia bio iwidi daē jūmarā quīrāpita ubidape da preso basidaa. Maāda caira chupea ēdra bābidica? jMāwāēā! jĀdjidra zedida panla dai ēdra bādi carea!–

³⁸ Pauloba jaradara zarrarāba dji cawa obadarāa jarade wāsidaa. Idjaba jarasidaa Paulora, Sila sida romanorāda. Maal ūrsidade dji cawa obadarāra ne wayasidaa. ³⁹ Ara maāda ādjimaa wānapeda quīrā djoburia iwidi sidaa ādjia opeadara quīrādoamārēā. Maalbe ēdra bādape da beeda djoburiasidaa purudebemada āyā wānamārēā. ⁴⁰ Paulo, Sila sida preso panana ēdrapedadacarea Lidia dedaa wāsidaa. Djabarā ume dji jaredape da ādjirā ume bedesia dadji Borora biara ījānamārēā. Maalbe bala wāsidaa.

17

Tesalonica purude quīrūbucapedada

¹ Paulora, Silara, ādji ume nīna sida Anpipoli purude, Apolonia purude bida wāyā wānapeda Tesalonica purude jūne wāsidaa. Mama judiorā dji jarebada deda basia. ² Pauloba obari quīrāca judiorā ume dji jarede wāsia. Domia ūbea lñāūbada ewariza ādjirā ume beeda babadjia. ³ Ācōrē Bedeadeba idjia ebuda jaradiabadjia Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara bia mīga bāda basida, idjaba beupe da lre bāda basida. Maal awara nāwā jarabadjia:

-Mañ bārāa jara bΛ Jesura wārāda Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaa.-

⁴ ΛCΑΓΛ judiorāba maλγΛΓΛ ĩjanapeda Paulo ume, Sila ume bida ābaa panesidaa. Idjaba zocārā griegorā Ācōrē waya beaba, ΛCΑΓΛ wērārā dji dromarā bida ĩjasidaa. ⁵ BaribΛΓΛ judiorā Jesu ĩjāé beara sode biē duanesidaa. Mañ carea ēberā cadjiruarāda zocārā jΛredapeda purura quĩrūbigade wāsidaa. Pirapodapeda Jasoλ dede eda wāsidaa Pauloda, Sila sida jidadapeda jūmarā quĩrāpita nūmΛni carea. ⁶ BaribΛΓΛ ādjira mañ dede ununaē basia. Mañ carea Jasoλda, ΛCΑΓΛ djabarā sida jidadapeda dji purudebema bororāmaa errebari edesidaa. Jūmarāba bia jarasidaa:

-Ēberārā jūma nañ ējūāne nēbΛra o panΛba abari quĩrāca nama ode zesidaa. ⁷ Mañ awara za bΛ Jasoλā ādjirāra idji dede bia edasia. Jūma ādjirāba dadji romanorā boroba obi bΛra igara panΛa. * Jesumanada dadjirā boroada abadaa.-

⁸ Mañ ũrīsidade purura, ādjirā bororā sida quĩrūbucasidaa. ⁹ Māwā duanΛne dji bororāba Jasoλā, waabemarāa bida jarasidaa ēdrΛdi carea paratada diadida panΛda. Diapedadacarea idu wābisidaa.

Paulo, Sila ume Bereade panana

¹⁰ Ara mañ diamasi djabarāba Paulora, Sila sida Berea purudaa diabuesidaa. Jūēnapeda judiorā dji jΛrebada dedaa wāsidaa. ¹¹ Bereadebema judiorāra Tesalonicadebemarā quĩrāca pananaē basia. ĀtebΛΓΛ Jesudebemara ũri quĩrā panasidaa. Ewariza Ācōrē Bedeara bio quĩrācuita acΛbadjidāa ādjia jara panΛra wārā cawaya.† ¹² Mañba zocārā judiorāba Jesura ĩjasidaa. Idjaba zocārā griego wērārā dji dromarāba, umaquirārā dji dromarā bida ĩjasidaa.

¹³ Mañmisa judiorā Tesalonicadebemaba cawasidaa Pauloba Ācōrē bedeara Berea purude jaradia bΛda. Mañ carea wānapeda mamabemarā sida quĩrūbigasidaa Paulo biē odamārēā. ¹⁴ Ara mañda djabarāba Paulora pusadaa diabuesidaa. BaribΛΓΛ Silara, Timoteo sida Bereade panesidaa. ¹⁵ Paulo edepedadaba idjira Atena purudaa diade wāsidaa. Mañbe Pauloba ādjirā ume bedeeda diabuesia Silara, Timoteo sida idjimaā isabe zedamārēā. Ara mañda djabarāra jēda wāsidaa.

Paulo Atena purude bada

¹⁶ Pauloba Sila, Timoteo sida Atena purude jΛā bΛde unusia mañ purura jΛwaba oda ācōrēba bira bΛda. Mañ bērā idji sode biē besia. ¹⁷ Māwā bΛde Paulora judiorā dji jΛrebada dede ādjirā ume, judiorāē Ācōrē waya bea ume bida Jesudebemada bedea babadjia. Mañ awara purude ewariza ēberārā duanΛma bedea babadjia. ¹⁸ ΛCΑΓΛ ēberārā epicūreo crīcha ēpē beada, estoico crīcha ēpē bea sida mama panasidaa.‡ Mañ ēberārā Paulo ume bedea panΛne ΛCΑΓΛaba ara ādjiduba iwidi duanasidaa:

-Jāā ēberā nēbΛΓΛi awua bΛba ¿cārēnebmada bedea bΛ?-

Dewararāba panusidaa:

-Āibemarāba ēpē bea ācōrēnebmada jaradia bΛca bΛa.-

Māwā jarasidaa Pauloba bedea bia Jesudebemada idjaba dadji Λrēbadidebemada jaradia bada bērā. § ¹⁹⁻²⁰ Māwā panΛne Paulora Areópago eyadaa edesidaa ādji dji jΛrebada demaa. Mañbe jarasidaa:

-BΛ jaradia bΛra dairāmaarā crīcha djiwidia. Mañra dairāba wadi ũrīnaca. Mañ bērā cawa quĩrā panΛa cārēda jara bΛda. ¿BΛa dairāa jaradiaēca?-

²¹ Jūma Atenanebemarāba, drua āibemarā mama bea bida ababe crīcha djiwidi ũrīpedadada nēbΛrΛbada bērā māwā iwidisidaa. ²² Mañne Paulora ādjirā ēsi Areópago eyade Λta nūmepeda jarasia:

-Achirā Atenanebema, māa unu bΛa bārāba zocārā ācōrēda bio ēpēbadada. ²³ Purude pΛrΛa nīne māa unusia bārāba ādjirāa bia bedeadī carea opedadada. Mōgara oda abΛade nañ bedeeda bΛ basia: “Ācōrē dadjia adua panΛ itea oda.” Bārāba adua panΛ Ācōrēa bia bedeadada. Ara mañ Ācōrēnebmada māa bārāa jaraya. ²⁴ Mañ Ācōrēba nañ ējūāra, nañ ējūāne nūmΛ sida jūma osia. Idjira bajānebema Boroa idjaba nañ ējūānebema Boroa. Idjira

* **17:7** Romanorāba ādjirā borora Cesar abadjidaa. Mañ ewaride Claudio abadada ādjirā boro basia. Mañ Claudiora dji boroda basia poa 41deba aba 54daa. † **17:11** Ādjia Ācōrē carta drōāra acΛbadjidāa. Mañ ewaride Ācōrē carta djiwidia wadibida neē basia. ‡ **17:18** Griego Epicuro abadara basia 300 poa Jesu toti naēna. Mañ Epicuroba jaradiabdjia ēberārāba ababe bΛsrida baidrΛ wa necai baidrΛ jΛrΛdida panΛda. Idji ēpē beada epicūreorā abadjidaa. Ādjirāba crīchāsidaa ādji ācōrē beaba ēberārāda crīchadadada. Mañne estoicorāba griego Zeno abadara ēpēbadjidāa. Ādjirāba jaradiabadjidaa nañ djaraba o quĩrā bΛda igaradida panΛda, crīcha cawaara wānida panΛda, idjaba ne jūmada odida panΛda dewararāba carebadaēne. § **17:18** Mañ griegorāba crīchāsidadaca bΛa ācōrē dji umaquirāda basida Jesu abadada mañne ācōrē dji wērāda basida Λrēba abadada.

ēberāba oda dede bacaa.* ²⁵ Bia bai carea iwidicaa ēberāba idji itea ne omārēā.† Idjiabara jūma dadjirāa dia bāra zocai beadamārēā, lyābadamārēā, idjaba ne jūma dadjia erobaida bāra erobeadamārēā.

²⁶ Idjia ēberā abaldeba puruda zocārā yōbisia jūma naļ ējūāne beadamārēā. Idjia basia maļgarā purura aba sālbe beadida idjaba sāma beadida. ²⁷ Māwā osia ēberārāba idjira jaradamaārēā. Māwāra tānaca jarabada quīrāca āibērā ununicicada. Wārāda Ācōrēra tmla bāēa, ātebāra dadjirāza caita bāa. ²⁸ Idjideba dadjirāra zocai beaa, nibabadaa, idjaba panabadaa. Maļ bērā ācāra bārānebemaba jarasidaa: “Dadjirāra idji warrarāa.”‡

²⁹ Dadjirāda Ācōrē warrarābāra, crīchadiē panla Ācōrēra oro odada, parata odada, wa mōgara odada, maļgara ēberāba ara idji crīchadeba oda bērā. ³⁰ Ēberārāba Ācōrē adua beadeba māwā opedadara idjia naēna iduaribisia. Baribāra idira jara bāa jūma druazabemaba cadjirua igaradapeda idjida ijānamārēā. ³¹ Māwā quīrā bāa idjia bāda ewaride jūma naļ ējūānebemarā jipa cawa oi bērā. Maļ awara aba edasia māwā omārēā. Idjaba maļ ēberāra cawabisia beu badada ārēbabida bērā.–

³² Maļ beu beada ārēbabidadebema ūrīsidade ācāra ipidasidaa. Baribāra dewararāba jarasidaa:

–Dewara ewaride bāa maļnebema bedea bāda waya ūrīna.–

³³ Maļbe Paulora ādjirā ume badada wāsia. ³⁴ Ācāra dji jare pananaba Paulo bedeara ijāsidaa. Aba Dionisio basia. Idjira maļ Areópogoma dji jarebadadebema basia. Idjaba wērā Damari abadaba, dewararā bida ijāsidaa.

18

Paulo Corinto purude bada

¹ Māwānacarea Paulora Atena purudeba Corinto purudaa wāsia. ²⁻³ Mama judio Aquila abadada unusia. Maļ Aquilara Ponto druadebema basia.* Dji quima Priscila ume Italia druadeba jūpedadada dārāē basia. Italiadeba ēdrāsidaa Romanebema boro Claudioba jūma judiorā Romane beara āyā wābida bērā.† Corintode Paulora ādjimaa wāsia ādji quīrāca wua deda o cawa bā bērā. Maļbe ādji ume besia ābaa trajai carea. ⁴ Anāubada ewariza Paulora judiorā dji jarebada dede bedea babadjia judiorāba, griegorā bida Jesura ijānamārēā.

⁵ Māwā bāde Silara, Timoteo sida Macedonia druadeba jūēsidaa. Mama bā āta Pauloba ewariza Ācōrē bedeada jaradia babadjia. Idjia judiorā jarabadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. ⁶ Baribāra idjia jara bāra ādjirāba igarasidaa. Idjaba idjidebemada biē bedebadjidaa. Maļ carea Pauloba cacuade jā bāra jārāpetapeda jarasia:

–Bārāba maļ bedea igara panla carea Ācōrēba cawa obāra de māra bedeade bāēa. Maļgara ara bādjiē bāa. Nama bā āta māra judiorāēmaa wāya.–

⁷ Ara maļda judiorā dji jarebada dede jaradia badada Ticio Justo dede jaradiade wāsia. Maļ ēberāba Ācōrēra waya basia. Idji dera judiorā dji jarebada de orrocawa basia.‡ ⁸ Judiorā dji jarebada dedebema borora Crispo abadjidaa.§ Maļ Crispoba, jūma idji ēberārā bida dadji Borora ijāsidaa. Maļ awara zocārā Corintodebemarāba ūrīsidaa Pauloba Jesudebema jaradia bāda. Ijānapeda borocuesidaa.

⁹ Ewari aba dīamasi Pauloba cāimocara quīrāca unusia dadji Boroba idjia nāwā jarabāra: “Ne wayarādua. Jaradia badua. Chupearādua. ¹⁰ Māra bā ume bāa. Ni aba bā bāra poya biē odaēa, mā ēberārā zocārā naļ purude erobā bērā.” ¹¹ Maļ bērā Pauloba poa aba ēsidra Ācōrē bedeara mama jaradia besia.

¹² Galioā abada Acaya druadebema boroda beside judiorāra bedea ausidaa Paulo biē odi carea.* Idjira maļ Galioāmaa jida edesidaa. ¹³ Ādjirāba jarasidaa:

–Za bāba ēberārā jara bāa Ācōrēra wayadida panla baribāra dadji romanorā leyba jara bā quīrāca jaradiacaa.–

¹⁴ Paulo bedebāra beside Galioāba judiorā jarasia:

–Naļ ēberāba biē odabara wa cadjirua dromada odabara mā bārā bedeara sēē ūrīcasia. ¹⁵ Baribāra bārāba ababe bedea carea, bārā ācōrē trā carea, bārā ley carea bida ijara panla. Maļ bērā ara bādūba cawa odadua. Mā maļgādebemada cawa oi carea bāēa.–

* **17:24** 1 Reye 8:27; Hecho 7:48-50. † **17:25** Salmo 50:9-12. ‡ **17:28** Griego Arato abadaba ādji ācōrē Zeudebemada māwā basia. * **18:2-3** Ponto druara idjaba Bitinia abadjidaa. Hecho 16:7. † **18:2-3** Claudioba māwā osia poa 49de. ‡ **18:7** Ticio Justo. Griego bedeade zocārā cartade ababe “Justo” bā bāa. Ācāra crīcha panla maļ Justora Pauloba “Gayo” trā jarabadjida. Romano 16:23; 1 Corinto 1:14. § **18:8** Maļ Crispodebemada Pauloba basia 1 Corinto 1:14de.

* **18:12** Maļ Galioāra Acayadebema boroda besia poa 51de.

¹⁶ Māwā jarapeda āyā jarecuasia. ¹⁷ Małne jūmarāba judiorā dji jarebada dedebema boro Sustenede jidadapeda ara mama puosidaa.† Baribala Galioaba mał carea crīchaē basia.

Paulo jēda Antioquiadaa wāna

¹⁸ Paulora Corinto purude dārā basia. Małne djabarā ābaa jarepeda wāyana asia. Barcode badoi naēna Paulora Cencrea purude borobichia labisia Ācōrē itea ne oi jaradara jūma oda bēra.‡ Małbebara Siria druadaa wāsia. Aquilara dji quima Priscila sida idji ume wāsidaa. ¹⁹ Wāladade Epeso purude jūēsidaa. Mama Paulora Aquila, Priscila ume badada awara wāsia. Małne judiorā dji jarebada dedaa wāpeda judiorā ume Jesudebemada bedeasia. ²⁰ Ādjirāba idjia bedeade djuburiasidaa mama dārā bēmārēā, baribala be quīrīāē basia. ²¹ Ātebala wābalađe nāwā jarasia:

–Ācōrēba quīrīāsira māra waya bārā acāde zeya.–§

Małbe barcode badopedā Epesodeba wāsia. ²² Cesarea purude jūēpeda Paulora Jerusaleānaa djabarā acāde wāsia. Mamaaba Antioquia purudaa wāsia.

Apolo Epesodaa zeda

²³ Paulo mama dārā badacarea Galacia druade, Prigia druade bida parala wāsia. Puruza Jesu ija beaa jaradisia biara ijanamārēā. ²⁴ Małmisa judio Apolo abadada Epeso purude jūesia. Mał Apolora Alejandria purudebema basia. Idjira bia bedeabadjia idjaba Ācōrē carta sida bio cawa basia. ²⁵ Apoloba dadji Boro Jesu Ora dewaradeba cawasia. Jesudebemada bio basrida bedeabadjia idjaba aride jaradia babadjia. Baribala borocueidebemada ababe Juaaba jaradia badadrā cawa basia.* ²⁶ Małne Apoloba judiorā dji jarebada dede ne wayaa neē jaradia basia. Idjia jaradia bala Aquilaba, Priscila bida ūrsidaa. Mał carea idjira āyā ededapeda Ācōrē Odebemada biara jaradisiaa.

²⁷ Māwānacarea Apolora Acaya druadaa wā quīrīā basia. Mał carea djabarā Epesodebema idjira wāida bio bia baada asidaa. Cartada basidaa Jesu ija beaba idjira mama bia edadamārēā. Acayade jūeside Apoloba djabarā Ācōrē biadeba Jesu ija pedadada bio carebasia. ²⁸ Idjia jaradia bađe judiorāba sewaa abadaza jūmarā quīrāpita ebuda cawabibadjia ādjia Jesudebemada āi crīcha panada. Ācōrē Bedeadeba cawabibadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.

19

Paulo Epesode bada

¹ Apolo Corintode bamisa Paulora ējūā eyaida bađe wāyā wāpeda Epeso purude jūesia. Mama Jesu ija beada ācala unusia. ² Idjia mał djabarāa iwīdisia:

–Bārāba Jesu ija sidade Ācōrē Jaurera edasidaca?

Ādjirāba panusidaa:

–Dairāba wadibida Ācōrē Jauredebemada ūrīnaca.–

³ Małne Pauloba iwīdisia:

–Māēteara Āsāwā borocuesida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Juaaba jarada quīrāca borocuesida.–

⁴ Małne Pauloba jarasia:

–Juaaba jarabadjia ēberārāba cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwā osidara idjia borocuebadjia. Mał awara jarabadjia aba idji caiđu zebalada ijanamārēā. Małgara Jesu basia.*

⁵ Mał ūrsidade dadji Boro Jesu trāneba borocuesidaa. ⁶ Małbe Pauloba idji Jawa ādji ālā baside Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia. Małne dewara bedeade bedeasidaa idjaba Ācōrēneba bedeasidaa. ⁷ Jūma ābaa ādjira doce panasidaca bala.

⁸ Jedeco ūbea Paulora judiorā dji jarebada dedaa wā babadjia. Mama ne wayaa neē judiorā ume bedeade babadjia Ācōrēra ādji Boroda bađamārēā. ⁹ Baribala ācala cawala zareacuadapeda ijanaē basia. Ēberārā quīrāpita Jesu Odebemada biē bedeabadjidaa. Mał carea Paulora ādji ume badada āyā wāsia. Idjia Jesu ija beara jaradiabada dedaa edesia. Mał dera Tiranone basia. Mama ewariza Pauloba jaradia besia. ¹⁰ Poa umē māwā osia. Māwā jūma Asia druadebema judiorāba, judiorāē bida dadji Boro Jesudebemada ūrsidaa.

Esceva warrarā sāwāpedada

† **18:17** Jūmarāba. Griego bedeade zocārā cartade bā baa: “Griegerāba.” ‡ **18:18** Numero 6:1-21. § **18:21** Griego bedeade ācala cartade naā sida bā baa: “Māra Jerusaleane ewari droma zebagara bāde wāida baa.” * **18:25** Marco 1:1-8. * **19:4** Jesu. Griego bedeade ācala cartade “Crito” bā baa.

¹¹ Ācōrēba zocārā ne ununaca waibāda Paulodeba obadjia. ¹² Pauloba baridua wua tānada ēberārāba cacua biē beamaa edebadjidaa. Małba dji cacua biē beara biabibadjidaa idjaba jairā sida ēberārā cacua debemada āyā jaretabadjidaa.

¹³ Mał ewaride λCARŁ judiorāba jai āyā jarecua panŁda paTTŁa nĭbabadjidaa. Małne dadji Boro Jesu trāneba jaira ēberārā cacua debemada āyā jareta quĩrāsidaa. Nāwā jarasidaa: “Pauloba jarajida bŁ Jesu trāneba mŁa jaraya: āyā wādua.”

¹⁴ Māwā o panŁra judio Esceva warrarā basía. Ādjira siete panasidaa. Escevara sacerdote bororānebema basía.† ¹⁵ Ewari aba jai āyā jareta panŁne jaiba małgarā siete ēberārāba jarasia: –Jesura mŁa cawa bŁa. Paulo sida mŁa cawa bŁa. BaribŁŁ bārāra ¿cai?–

¹⁶ Małbe ēberā jai bara bŁba ādjira orra edapeda jūma poyacuasía. Bio puocuada bērā ādjirā cacuara jūma cōācuasía. Małbe dji jai bara bŁ dedeba ācada pira wāsidaa. ¹⁷ Jūma Epesode bea judiorāba, griegorā bida mał cawasidade ne wayasidaa. Małne dadji Boro Jesu trānebemada bia bedeasidaa.

¹⁸ Mał ewaride zocārāba Jesura ĩjāsidaa. Małbe zedapeda ebuda jarasidaa ādjia jaideba o pananada. ¹⁹ λCARŁba ādji carta jaidebemada enenapeda jūmarā quĩrāpita babuesidaa. Jūma małgarā carta nēbŁa cawasidade cincuenta mil parata torro nēbŁade basía.‡ ²⁰ Māwā Ācōrēba idji bŁadeba oda carea dadji Boro Jesudebema bedeara tmlara trŁ bŁgasía. Małne Jesu ĩjā beara yō wāsidaa.

²¹ Māwānacarea Pauloba idji sođeba crĭchasia Macedonia druade, Acaya druade bida paTTŁapeda JerusaleŁ puruđaa wāida. Idjaba jarasia: “JerusaleŁne bapeda mŁra Roma puruđaa wāida bŁa.” ²² Mał bērā idji carebabadarā Timoteoda, Erasto sida Macedonia druadaa na diabuesia baribŁŁ idjira Asia druade besía.

Epesode quĩrūbucapedada

²³ Ara mał ewaride Jesu O carea ēberārāda cābana quĩrūbucasidaa. ²⁴ Małgarā nāwā basía: ēberā Demetrio abadada basía. Mał ēberāra paratadebema ne obari basía. Deda ādji ācōrēwērā Artemisa de droma quĩrāca djuburi ocuabadjia.§ Mał o bŁdeba Demetrioba, idji ume ne obadarā bida parata waibŁa edabadjidaa. ²⁵ Demetrioba mał ēberārā, dewarabema ne obadarā sida ābaa dji jŁresía. Małbe nāwā jarasia:

–Achirā, bārāba cawa panŁa dadjirāba naŁ de zaque o panneba parata waibŁa ed-abadada. ²⁶ BaribŁŁ bārāba unu panŁa idjaba ĩrĭ panŁa jāŁ Pauloba jŁwaba oda ācōrēra dji wārāēana abarida. Idjia naŁ Epesode idjaba berara jūma Asia druade bida māwā jara nŁa. Mał bērā zocārā ēberārāba Artemisara igarabadaa. ²⁷ Małba dadjirāba nēdobue panŁra ēberārāba biē ununicada. Artemisa de droma sida waa trŁ bŁga bāēsicada. Māwāra Asia druade, jūma naŁ ējūāne bida Artemisa ēpē panŁba waa dji droma crĭchadaēa.–

²⁸ Mał bedeā ĩrĭsidade bio quĩrūnapeda bia jara duanasidaa:

–jBio bia bŁa Artemisa Epesodebema!–

²⁹ Māwā duanane jūma purudebemarāra cawa crĭchadaē piraposidaa. Małne λCARŁba Paulo ume nĭbabadada umē jidadapeda puru dji jarebadadaa edesidaa: aba Gayo basía, ababemara Aristarco basía. Ādjira Macedonia druadebema basía. ³⁰ Paulora mama ēberārā ume bedeade wā quĩrā basía, baribŁŁ Jesu ĩjā beaba iduaribidaē basía. ³¹ Mał awara λCARŁ Asiadebema bororāba Pauloa bedeada diabuesidaa. Idji ume dji biarā bērā bedeā djuburiasidaa dji jarebadadaa wārāmārēā. ³² Małmisa ābaa dji jare panŁma jūmarāba cawa crĭchadaē bērā bŁga nūmesía. Jūmarāda quĩrā awara bia duanasidaa. Zocārāba adua panasidaa carē carēā ābaa dji jare duanada.

³³ Māwā duanane λCARŁba judio Alejandroda edasidaa puru quĩrāpita bedeāmārēā. Māwā osidaa dewara judiorāba idjira nocođaa chābari edepedada bērā. Małne Alejandroba jūmarāda jŁwaba chupeabisía. Idjia jara quĩrā basía judiorāba bedeade panŁēda.*

³⁴ BaribŁŁ idjira judioda cawasidade jūmarāba nāwā dārā bia jarasidaa:†

–jBio bia bŁa Artemisa Epesodebema!–

³⁵ Małbe Epesodebema carta bŁbariba ēberārā powua nūmara chupeabipeda jarasia:

–Achirā Epesodebema, jūmarāba cawa panŁa ācōrēwērā Artemisa de dromara, idji zaca bŁ bajāneba bāeda sida dadji purude wagabadada. ³⁶ Ni abāba małgarā poya sewaađa adaēā. Mał bērā biara bŁa chupeadida. Bio crĭchadaēne ni carē sida orānada. ³⁷ NaŁ ēberārāba dadjirā ācōrēwērā de dromane ne drŁadaē panŁmĭna wa idjidebemada biē bedeadaē panŁmĭna bārāba namaa enesidaa. ³⁸ Demetrioba idji ume ne obadarā bida

† **19:14** Zocārāmaarā mał Esceva jai āyā jaretabŁade ara idjira sacerdote dji dromaana abadjia paratada edai carea.

‡ **19:19** Cincuenta mil parata torro edai careara ēberāba cincuenta mil ewari trajaida bŁa. § **19:24** Latĭl bedeade Artemisara Diana trŁ jarabadjidaa. Griegorāba jarabadjidaa Artemisara biogoa beidebema idjaba warra toidebema ācōrēda. * **19:33** Griego bedeade mał versicolura ebuda bŁēa. † **19:34** Dārā. Griego bedeade bŁ bŁa “hora umē.”

djárāda jara quĩrĩā panλβαγλ, nēbara cawa obadarā quĩrāpita wānida panλa. ³⁹ Bārāba dewara nēbarāda jara quĩrĩā panλβαγλ, dji bororāba puru ābaa jare panλa jaradādua. Ādjiabarλa cawa jaradā. ⁴⁰ Idi quĩrĩubucapedada carea romanorāba jaradāsicada dadjirāba ādji leyra igara panλda. Ādjia cārē cārēā māwā osidaada adibλγλ, ni cārē sida poya panunaēa.–

⁴¹ Māwā jarapeda dji carta λabariba jūmarāda wābigasia.†

20

Paulo Macedoniana, Greciadaa bida wāna

¹ Māwā quĩrũ duananacarea Pauloba Jesu ĩjā beara trλcuapeda ādjirā ume bedeasia dadjirā Borora biara ĩjānamārēā. Maλbe wāyaana apeda ojũecuapeda Macedonia druadaa wāsia.* ² Jūma maλ druade παγγαλ nĩbasiēde djabarāda carebabadjia dadjirā Borora biara ĩjānamārēā.† Maλbeβαγλ Grecia druade jūēsia. ³ Mama jedeco ũbea basia. Paulo Siria druadaa barcode wāi basiēde cawasia judiorāba idji biē odi carea bedeā ausidada. Maλ carea Macedonia druareba wāsia. ⁴ Pirro warra Sopater Berea purudebemada, Segundo idjaba Aristarco Tesalonica purudebemada, Gayo Derbe purudebemada, Tiquico idjaba Tropimo Asia druadebemada, Timoteo sida idji ume Asia druadaa wāsidāa.‡ ⁵ Maλ djabarāra dai na wānapeda Troa purude jλā panasidāa. ⁶ Paλ ēsābari neē λa cobada ewari badacarea दौरα Pilipo purudeba barcode wāsidāa. Ewari juesumane ādji ume Troade dji unusidāa. Mama siete ewari panesidāa.

Troa purude duanana

⁷ Maλbe nabema ewari domiane Jesu ĩjā bea ume ābaa dji jλresidāa Jesu quĩrānebadī carea cobadara codī carea.‡ Maλne Pauloba jaradā basia. Nurēma wāida λa bērā wadī ariquētra bedeā basia. ⁸ Dairāra λtaarebema dejāne ābaa dji jare panasidāa. ĩbirāda zocārā coa nūmeasia. ⁹ Maλne cūdra Eutico abadada dajadaa acλbadade chūmasia. Paulora dārā bedeā λa bērā maλ cūdrara daupeaba cāi dogosia. Māwā λade dejā ũbeadeba udu wāsia. Idjira jaidadada ēberārāba bara edasidāa. ¹⁰ Paulora udaa zepeda dji cūdra λrλ barru cobepeda βαγλasia. Maλne jarasia:

–Dauperarānada. Idjira zocai λa.–

¹¹ Paulora wayacusa dede eda wāpeda Jesu quĩrānebadī carea cobadada ādjirā ume cosia. Maλbe wadibida bedeā λade λnadrλpeda wāsia. ¹² Dji cūdrara diguidāa zocai edesidāa. Maλ carea jūmarāda λsriīda duanesidāa.

Troadeba Mileto purudaa wāpedada

¹³ Paulora Asoλ purudāa óare wā quĩrĩāsia. Baribλγλ दौरα barcode na wābisia. Mama idjira badoyada asia. दौरα ara maλda wāsidāa. ¹⁴ Asoλne Paulo ume dji ununapeda barcode badosia. Maλbe Mitilenē purudāa wāsidāa. ¹⁵ Mamaλba wānapeda nurēma Quio morro quĩrāpe jūēne wāsidāa. Nurēma Samo purude wibarisiidāa. Maλbe Trogilioēde wibaridapeda nurēma Mileto purude jūēsidāa.* ¹⁶ Paulora Asia druade dārā ba amaaba Epeso purude wibariē wāyā wāsia. Idjira isabe Jerusaleλne jūē quĩrĩā basia. Idjia crīchasia poya jūēibλγλ Pentecoste ewaride mama baida.

Pauloba djabarā Epesodebemarāa bedeada

¹⁷ Mileto purude λade Pauloba Epesodebema djabarā wagabadada trλbisia. ¹⁸ Idjima jūēsidāde Pauloba jarasia:

–Bārāba cawa panλa mλ naλ Asia druade jūēnaneba aba wābλrλdāa sāvā bārā tāēna nĩbabadjida. ¹⁹ Mārā dji dromada crīchaē dadjirā Boroba quĩrĩā λara o basia. Edaude jīā bābadjia idjaba judiorāba mārā biē o quĩrĩā panana bērā bia mīga bābadjia. ²⁰ Māwāmīna mλa jūmarā quĩrāpita, bārā deza bida bārā carebai carea jaradā bābadjia. Ni maārī bida jaradā ama bacā basia. ²¹ Judiorāa, judiorāēa bida mλa jarasia cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā idjaba dadjirā Boro Jesucritora ĩjānamārēā.

²² Jālbe Ācōrē Jaureba mārā wābi λa bērā Jerusaleλnaa wāya.† Baribλγλ mλa adua λa jāma cārēda sāvāida. ²³ Ababe cawa λa Ācōrē Jaureba mārā puruza ebuda jarabarida mārā bia mīga baida idjaba preso baida. ²⁴ Baribλγλ maλnebemada mλa jūmawāyā crīchaca, mλ

‡ **19:41** λcαγλ cartade versículo 41ne λλ βαγλ versículo 40de λa. Maλne versículo 41ra neēa. * **20:1** Ojũecuapeda.

Griego bedeade zocārā cartade maλra neēa. † **20:2** Paulora poa aba ēsadra Macedonia druade basia. Maλne carta 2 Corinto abadada basia. ‡ **20:4** Asia druadaa. Griego bedeade λcαγλ cartade maλra neēa. § **20:7** Jesu quĩrānebadī carea cobadada codī carea. Griego bedeade λλ βαλ “paλ cōrācuadapeda cosidāa.” Luca 22:19-20; Hecho 2:42; 1 Corinto 11:23-26. * **20:15** Trogilioēde wibaridapeda. Griego bedeade zocārā cartade maλra neēa. † **20:22** Ācōrē Jaureba mārā wābi λa bērā. Griego bedeade maλba idjaba jara λa: “Mλ jaurede wāida buda cawa λa bērā.”

bia baira jalgāē bā bērā. Ababe dadjirā Boro Jesuba mlā obi bāra pārā quīrīā bāa. Maļ bērā bedea bia Ācōrēba idji biadeba careba bādebemada mlā jara baya.

²⁵ Ācōrēba idji ēberārā bia pe erobādebemada mlā bārā jara babadjia. Baribārla idi cawa bāa bārāba mlāra waa ununaēda. ²⁶⁻²⁷ Mlā ne wayaa neē Ācōrēba bārā itea o quīrīā bāda jūma ebuda jara babadjia. Maļ carea idi mlā jaraya: abaada aduabārla, mlāra bedeaēde bāēa.

²⁸ Ācōrēba idji Warra oadeba ēberārāra idji itea edasia.† Ācōrē Jaureba bārāra bācārīa djabarāra waga pananamārēa. Maļ bērā ara bāduba bio quīrācuīta beadedua idjaba Ācōrē warrārā sida jūma waga pananadua. ²⁹ Mlā cawa bāa ml wānacarea ēberā cadjiruarāda usa cadrāa quīrāca bārā tāēna zedīda djabarā jūma ārīni carea. ³⁰ Ara bādjidēbemarā bīda sewada jaradiadia Jesu ījā bearāba ēpēnamārēa. ³¹ Maļ carea quīrācuīta beadedua. Quīrānebadadua mlā poa ūbea āsa, diamasi bīda jīā bāba bādjiza sāwā nībadīda panāda jaradia bāsīda.

³² Jālbe djabarā, mlā bārāra Ācōrē jāwade bāya. Idji biadeba dadjirā careba bādebema bedeara quīrānebadadua. Idji biadeba abāada diabaria bārāba biara ījānamārēa. Idjia diai jaradāra idji biadeba bārāba edadia. Jūma idji itea bia bādarāba maāra edadia.

³³ Mlā djārā paratada, oroda, cacuade jābari sida ara mlādjī itea awuāē basīa. ³⁴ Bārāba bio cawa panāa ara mlādjī jāwaba trajasīda mlā erobāida bāra edai carea idjaba ml ume nīnaa diai carea. ³⁵ Jūma mlā oadeba bārā cawabīsīa abāa traja panāneba dji poya trajadāē quēdeada carebadīda panāda. Quīrānebadīda panāa dadjirā Boro Jesuba nāwā jarasīda: “Djārā ne dia bāra Ācōrē quīrāpita biara bāa djārāneba ne eda bā cāyābara.”-

³⁶ Māwā jaradacarea Paulora chīrāborode cobepeda jūma ādjirā ume Ācōrēa iwīdīsīda. ³⁷ Maļbe bia wābīdī carea jūmarā bio jīā panāba Paulora ojtiēnapeda isōsīdaa. ³⁸ Bio sopuāsīdaa waa ununaēana ada bērā. Maļbe idjira barcodaa diade wāsīdaa.

21

Jerusalemāna wāpedada

¹ Maļ djabarā amenapeda dairāra barcode Cos morrodaa jīpa wāsīdaa. Nurēma Roda morrodaa wānapeda Patarā purude jūēne wāsīdaa. ² Maļ Patarāde barco Penicīa druadaa jīpa wāi carea bāda unusīdaa. Maļgāde badodapeda wāsīdaa. ³ Wābādade Chipre morro dromada jāwa acāare unusīdaa baribārla Siria druadaa wāyā wāsīdaa. Barcodebemarāba ne amenī carea Tiro purude wībarīsīdaa.

⁴ Mama dairāba Jesu ījā beada unupedada bērā ādjirā ume siete ewari panesīdaa. Maļne ādjirāba Ācōrē Jauredeba Pauloa jarasīdaa Jerusalemāna wārāmārēa. ⁵ Maļ siete ewari badacarea dairāra wāsīdaa. Jūma djabarāra, ādji quīmarā, ādji warrārā sida dairā ume puru dajadaa wāsīdaa. Mama pusa ībāde chīrāborode duanenapeda Ācōrēa iwīdīsīdaa. ⁶ Maļbe wānīana adapeda barcode badosīdaa. Maļne ādjirāra digūīdaa wāsīdaa.

⁷ Maļbe Tīrodeba barcode wānapeda Tolemaida purude jūēsīdaa. Mama djabarā acāde wānapeda ādjirā ume ewari aba panesīdaa. ⁸ Nurēma wānapeda Cesarea puru dromane jūēsīdaa. Mama Pelipe dede panesīdaa. Maļ Pelīpera bedea bia Jesudebema jarabari basīa. Djabarā carebadāmārēa siete edapedadadebema basīa.* ⁹ Idjia caurāda wađī quīma edadacada quīmārē erobasīa. Maļ wērārāra Ācōrēneba bedeaadarā basīa.

¹⁰ Mama dārā panane Ācōrēneba bedeaabari Agaboda Judea druadeba zesīa. ¹¹ Dairā acāde zesīde Paulo bī trājābarīda edasia. Maļba ara idji jūrāra, jāwa sida jāpeda nāwā jarasīa:

-Ācōrē Jaureba nāwā jara bāa: naļ bī trājābari djībarīda judīorāba Jerusalemēne nāwā jānīa. Maļbe judīorāēa jīda diadīa.-

¹² Maļ ūrīsīdade dairāba, djabarā Cesareadebema bīda Pauloa bedea djuburīasīdaa Jerusalemāna wārāmārēa. ¹³ Baribārla Pauloba jarasīa:

-ĶCārē cārēā jīā panā? ĶCārēā mlāra jāwā sopuabi panā? Ababe ml jānamārēā bāēa, ātebārla Ml Boro Jesu bedea carea Jerusalemēne beuī carea bāa.-

¹⁴ Maļne dairāba idjīa jara panesīdaa wārāmārēā baribārla idji crīchara poyadāē basīa. Maļ bērā waa maļnebemada bedeaadē basīa. Ātebārla jarasīdaa:

-Māwā baībārla, dadjirā Boroba quīrīā bā quīrāca oya.-

¹⁵ Maļbe wānī carea jūma odapeda Jerusalemāna wāsīdaa. ¹⁶ Acārla Jesu ījā bea Cesareadebemada dairā ume wāsīdaa. Ādjīa ēberā Mnasoļ abadamaa ededapeda dairāra idji dede panesīdaa. Idjīra Chipredebema basīa. Jesu ījānada dārābārla basīa.

Paulo Jerusalemēne Santiago ume bedeaada

† **20:28** Ācōrēba idji Warra oadeba. Griego bedeaēde ἄκατα cartade bā bāa: “Dadjī Boroba ara idji oadeba.” * **21:8** Hecho 6:1-6; 8:1-13, 26-40.

¹⁷Jerusaleāne jūēsidade djabarāba dairāra bio b̄asrida edasidaa. ¹⁸Nurēma Paulora dairā ume Santiago acade wāsidaa.† Djabarā bororā sida jūma mama duanasidaa. ¹⁹Małbe Pauloba “mērā djabarā” apeda Ācōrēba idjideba judiorāéma odada jūma daucha nēbar̄asia. ²⁰Mał ūrīsidade djabarāba Ācōrēa bia bedeasidaa. Małbe ādjia Pauloa jarasidaa:

-Djaba, b̄la cawa b̄la judiorā bio zocārāba Jesura j̄ā pan̄ada. Ācōrēba Moisea diada ley sida ādjirāba bio ēpēbadaa. ²¹Baribar̄al ādjirāba b̄lādebemada sewada ūrīsidaa. Ḍc̄al̄ba ādjirāa jarasidaa b̄la jūma judiorā griego tāēna bearāa Moisera igarabi b̄lāda, ādji warrarāa cacua wēāgobicada, idjaba waabema dadji judiorāba obada sida obicada. ²²¿Sāwā odi małra sewada cawadamārēā? B̄la jūēnara dārāēne cawadia. Małbe wārāda b̄la biē odi carea powuadia.‡

²³Mał carea daimaarā b̄la nāwā oida b̄la: dairā tāēna djabarāda quīmārē pan̄la. Ādjia Ācōrē quīrāpita ne oi jarapedadara jūma obadaa. ²⁴Mał djabarāra Ācōrē de dromanaa ede-
dua. Mama Ācōrē quīrāpita bia beadi carea ođadua. Ādjia Ācōrēa diadida pan̄ara baabar̄al
diadua. Māwāra ādjira poya borobichia t̄adia cawabidi carea ādjia ne oi jarapedadara jūma
osidada.§ Małba jūmarāba cawadia b̄lādebema jara pan̄ara sewada, idjaba cawadia b̄lāra
wārāda jipa n̄ibabarida Moise leyba jara b̄la quīrāca. ²⁵Baribar̄al judiorāē Jesu j̄ā beaba
odida pan̄ara daiba cawa jarapedada cartade b̄asidaa: ādjirāba nedjara j̄awaba oda ācōrēa
diadada codiē pan̄la, oa sida codiē pan̄la, animarā otrāj̄l beada sida codiē pan̄la, idjaba
audua n̄ibadiē pan̄la.*

²⁶Nurēma Pauloba, mał ēberārā bida j̄lwa osidaa Ācōrē quīrāpita bia beadi carea. Małne
Ācōrē de dromanaa wānapeda jarasidaa cārē ewaride Ācōrē quīrāpita bia pananida. Mał
ewaride ādjiza Ācōrēa animarāda babue diadida panasidaa.

Judiorāba Paulo jidapedada

²⁷Baribar̄al siete ewari jūēbar̄al baside Ḍc̄al̄al judiorā Asia druadebemada Ācōrē de
droma dajada panasidaa. Mał judiorāba Paulo unusidade jūma ēberārā arima duanara
quīrūbigadapeda Paulora jidasidaa. ²⁸Małne j̄igua jara panasidaa:

-IIsraelerā, dairāra carebaadua! Nałgal ēberāba druaza jaradida b̄la dadji israelerāra,
dadjirā leyra idjaba Ācōrē de droma sida biē tabeada. ¡Mał awara griegorāda Ācōrē de
droma caita edesia!† ¡Nał de ababe Ācōrē itea b̄lāda biē b̄lasia!-

²⁹Ādjirāba māwā jarasidaa Tropimo Epesodebemada Paulo ume purude n̄ida unupedada
bērā. Crīchasiadaa Pauloba Tropimora Ācōrē de droma caita ede basida.

³⁰Małne jūma Jerusaleānebemarā quīrūnapeda piraposidaa. Ḍc̄al̄alba Paulora ji-
dadapeda Ācōrē de droma dajadaa errebari edesidaa. Małbe eda wābadara jūma
jūātr̄acuasidaa. ³¹Paulo bea quīrā pan̄amisa abałba romano sordaorā boro dji dromaa
jaraēde wāsia jūma Jerusaleāne duanara quīrūbucasidada. ³²Ara małda idji sordaorāda, ādji
bororā sida tr̄lpeda ēberārā quīrūbuca duanamaa pira wāsidaa. Judiorāba ādjirā zeb̄lāda
unusidade Paulo puo pananada idu b̄asidaa. ³³Sordaorā boro dji droma araa jūēsiede
Paulora jidapeda carena umēba j̄l b̄l̄basia. Małbe ēberārā powua nūm̄la iwidiisia Paulora
caida idjaba cārēda osi cawaya. ³⁴Małne jūmarāda quīrā awara bia duanasidaa. Baribar̄al
sordaorā boro dji dromaba cawa ūr̄ica basia ēberārā bio b̄laga duan̄l bēra. Mał carea
Paulora sordaorā duanabadamaa edebisia. ³⁵Dji dumema jūēsidade mamałba sordaorāba
Paulora jira edesidaa, judiorāra bio quīrū duan̄l bēra. ³⁶Ādjirāba sordaorā caidu j̄igua
jarabadjidaa:

-Iđjira beatadadua!-

Pauloba judiorā powua duan̄la jarada

³⁷Sordaorāba Paulo ādjirā duanabada dede eda edeb̄lādade Pauloba ādjirā boro dji
dromaa griego bedeadeba iwidiisia:

-¿Bia b̄laca m̄lra b̄la ume bedeaida?-

Dji dromaba panusia:

-¿B̄laa griego bedeara cawa b̄laca? ³⁸¿B̄lēc̄a Egiptodebema, ēberārā sāłbeda
quīrūbigadada? ¿Mīā beabadarāda ējūā pōāsa ewaraga b̄lādaa mil quīmārē pe edesiēca?-

³⁹Małne Pauloba jarasia:

† **21:18** Mał Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā bedeade Santiago tr̄lra zesia “San Jacobo” isabe jarabar̄lādeba. Carta Santiago abadara mał Santiagoba basia. ‡ **21:22** Małbe wārāda b̄la biē odi carea powuadia. Griego bedeade Ḍc̄al̄al cartade małra neēa. § **21:24** Numero 6:13-20. * **21:25** Hecho 15:28-29. † **21:28** Judiorāra Ācōrē de droma caita wānida panasidaa baribar̄al griegorāra j̄igabe panenida panasidaa.

–Māwāēa, m̄ra judioa. Cilicia druadebema. Tarso puru dromane tosidaa. M̄ quīrā djaburia puru quīrāpita idu bedeabidua.–

⁴⁰ Dji dromaba idu bedeabisia. Mābe Paulo dumene ĩta n̄m̄aba idji ĵawaba ēberārā chupeabisia. Chupeasidade hebreo bedeade bedeasia.

22

¹ Pauloba jarasia:

–M̄ djabarā, m̄ bororā, ūrīnadua. Ara m̄djidebemada jaraya.–

² Idjira hebreode bedeade b̄ada ūrīsida b̄erā ādjirāra chupea duanesidaa. Māne Pauloba jarasia:

³ –M̄ra judioa. Cilicia druade Tarso purude tosidaa. Barib̄a m̄ra nama Jerusalēne warisia. Jaradiabari Gamalielba m̄a jūma dadji drōā naēnabemarā leyba jara b̄ara bio jaradiasia.* M̄a Ācōrēra bio ēp̄e b̄abadjia b̄arāba ēp̄ebada quīrāca. ⁴ Māba O Djiwidī ĩjā beada biē oi carea m̄a ēp̄ebadjia. Umaquīrārāda, wērārā sida preso b̄acuabisia. Idjaba āc̄ara beabisia. ⁵ Māl̄ara sacerdote dji dromaba, jūma judio drōārā dji dromarā bida cawa pan̄a. Ādjia m̄a cartada diasidaa judiorā Damascōdebemaba cawadamārēā O Djiwidī ēp̄e beara m̄a jidaida b̄ada. Māba m̄ra Damascōdaa w̄asia ādjirā nā Jerusalēnaa jida enepeda dji bororāba cawa odamārēā.

⁶ Barib̄a Damascōde jūēbodeode umatipa basica b̄a. Māne cawaēne bajāneba uruada m̄la j̄rā tēusia. ⁷ M̄ egode baeside bedeada ūrīsia. Mā bedeaba m̄a jarasia: “Saulo, Saulo, ĵcārē cārēā m̄ra biē oi carea ēp̄e b̄a?” ⁸ M̄a iwīdisia: “M̄ boro, ĵb̄ara cai?” Idjia panusia: “M̄ra Jesu Nazaredebema. B̄a biē oi carea ēp̄e b̄ara m̄a.” ⁹ M̄ ume n̄naba māl̄ urua unusidade dauperasidaa, barib̄a m̄ ume bedeab̄ara ūrīnaē basia.† ¹⁰ Māne m̄a iwīdisia: “M̄ Boro, ĵb̄a cārēda quīrā b̄a m̄a oida?” Dadji Boroba panusia: “Piradr̄apēda Damascōdaa w̄dua. M̄a j̄ma jaraya cārēda oida b̄ada.” ¹¹ Māl̄ urua j̄rā tēūb̄ara m̄ra dauberreasia. Māl̄ b̄erā m̄ ume n̄naba m̄ ĵawade jidapēda Damascōdaa edesidaa.

¹² Mama ēberā Ananīa abadada basia. Māl̄ Ananīaba Ācōrēda waya b̄a b̄erā dadjirā leyra bio ĩjā o basia. Jūma judiorā Damascōdebemaba idjidebemada bia bedeabadjidaa. ¹³ Māl̄ Ananīaba m̄ra ac̄ade w̄asia. Caita w̄apēda jarasia: “Djaba Saulo, wayacusa b̄a dauba unu b̄edua.” Ara māl̄da m̄ daura biapēda idjira unusia. ¹⁴ Mābe Ananīaba jarasia: “Ācōrē dadji drōā naēnabema ume b̄adaba b̄ara edasia idjia quīrā b̄ada cawamārēā, dji ĵipa b̄ada unumārēā, idjaba idji bedeab̄ara ūrīmārēā. ¹⁵ Jūma b̄a ununada, ūrīna sida jūmarāa jaraya. ¹⁶ ĵWaa j̄ārādua! Piradr̄apēda borocuedua. Idjia iwīdidua. B̄a cadjirua odara idjia jūma quīrādoaya.”

¹⁷⁻¹⁸ M̄wānacarea m̄ra jēda Jerusalēnaa zesia. Ewari aba Ācōrē de dromanaa w̄apēda idjia iwīdi basia. Māne m̄a c̄imocara quīrāca dadji Boroda unusia. Idjia m̄a jarasia: “Jerusalēneba isabe āyā w̄dua. B̄a m̄l̄nebema jara b̄ara namabemarāba ĩjānaēa.” ¹⁹ ĩjānida crīcha b̄ada b̄erā m̄a n̄wā jarasia: “M̄ Boro, ādjirāba bio cawa pan̄a naēna m̄ra judiorā dji ĵarebada deza w̄apēda b̄a ĩjā beara jidapēda puobadjida idjaba preso b̄abadjida. ²⁰ B̄adebema bedeade b̄a carea Estebal̄ beasidade m̄ sida arima basia. Idji beab̄adada m̄a bia unusia. Māl̄ awara ādjia ĵr̄ā ĵbadara m̄a waga basia.” ²¹ Barib̄a dadji Boroba m̄a jarasia: “W̄dua. M̄a b̄ara t̄ama judiorāēmaa diabueya.”–

Romanorāba Paulo soaba udia panana

²² Pauloba jara b̄ara judiorāba chupea ūrī duanasidaa. Barib̄a Ācōrēba idjira judiorāēmaa diabueyada aside ĵgua jara duanesidaa:

–ĵjāl̄ ēberāra zocai bacara b̄a! ĵBeadadua!–

²³ M̄wā bia duanane ādjia ĵr̄ā ĵbadara quīrūbideba j̄rāpe duanesia idjaba egoro porara ĵtaa ĵm̄aposidaa. ²⁴ Māl̄ b̄erā sordaorā boro dji dromaba jarasia Paulora sordaorā duanabada dede eda ededapēda soaba udamārēā. M̄wā obisia Pauloba jaramārēā cārē cārēā judiorāra idji ume quīrū duan̄da. ²⁵ Barib̄a idji udi carea ĵb̄adade Pauloba sordaorā boro arima b̄a jarasia:

–ĵBārāba romanoda udida pan̄aca idji cawa odi naēna?–

²⁶ Māl̄ ūrīsīde sordaorā borora dji dromamaa w̄apēda jarasia:

–ĵB̄a cawa b̄aca cārēda ob̄ara? J̄āl̄ ēberāra romanoa.–

²⁷ Māl̄be sordaorā boro dji dromara Paulomaa w̄apēda iwīdisia:

–ĵWārāda b̄ara romanoca?–

Pauloba panusia:

* **22:3** Hecho 5:34-39. † **22:9** Dauperasidaa. Zocārā carta griego bedeade beade māl̄ beadeara neēa.

-Māē, m̄ra romanoa.-

²⁸ Sordaorā boro dji dromaba jarasia:

-Romano bai carea m̄a paratada waib̄la diasia.-

Pauloba jarasia:

-M̄ra todadeba romanoa.-

²⁹ Ara māda Paulo udi carea pananaba idu b̄lasidaa. Sordaorā boro dji dromaba Paulora romanoda cawaside bio ne wayasia romanoda ubi carea j̄lbida b̄rā.

Paulo judio dji droma bearā quīrāpita bada

³⁰ Nurēma sordaorā boro dji dromaba wadibida cawa quīrā basia cārē cārēā judiorāba Paulora biē jara panasidada. Māl carea idjira carenaba j̄l badada ērā b̄lasia.† Mālbe sacerdote bororāda, jūma judiorā dji dromarā sida ābaa jaresia. Mālne Paulora enepeda ādjirā quīrāpita b̄lasia.

23

¹ Pauloba judiorā dji dromarāmaa ac̄peda jarasia:

-M̄l djabarā, m̄ra necai b̄a cawa b̄l b̄rā idi bida Ācōrē quīrāpita bia nīda.-

² Mālne sacerdote dji droma Ananiāba Paulo caita pan̄la jarasia idji itede udamārēā.*

³ Māl carea Pauloba Ananiāa jarasia:

-j̄bada Ācōrēba uya! j̄b̄a jaradiabari quīrāca ocaa!† b̄ra jāma chūm̄la Ācōrē leydeba m̄ra cawa oi carea barib̄ra j̄m̄l ubi b̄adeba ara māl leyda igara b̄la!-

⁴ Mālne caita duan̄ba Pauloa jarasidaa:

-Sacerdote dji droma Ācōrēba b̄adada ķb̄a jāwā quēāica?-

⁵ Pauloba jarasia:

-Djabarā, m̄ra adua b̄asia idjira sacerdote dji dromada. Cawadabara m̄a māwā jaraē bacasia, Ācōrē Bedeade nāwā b̄l b̄l b̄rā: “Bārā borora biē jararānadua.”†

⁶ Māwā b̄ade Pauloba cawasia dji dromarāra ḥcaḥ saduceorāda, ḥcaḥ pariseorāda. Māl carea ādjirā j̄gua jarasia:

-Djabarā, m̄ra pariseoa. M̄l drōā naēnabemarā sida pariseorā basia. Māl b̄rā j̄jā b̄la beudarāra ḥrēbadida. Māl carea ḥcaḥ m̄ra cawa oda quīrā pan̄la.-

⁷ Pauloba māwā jarada carea pariseorāra saduceorā ume caicayaadapeḍa awara awara crīcha duanesidaa. (⁸ Saduceorāba jarabadaa beudarāra ḥrēbadacada, bajānebema nezocarā neēda, jaure sida neēda. Barib̄ra pariseorāba jūma maḥḥara j̄jā pan̄la.) ⁹ Caicaya duan̄l b̄rā b̄aga duanesidaa. Judiorā ley jaradiabada dji pariseorāba piradr̄adapeḍa j̄gua jarasidaa:

-Dairāba unu pan̄la naḥ ēberāra bedeade b̄lēda. Āibērā jaureḍa wa bajānebema nezocada idji ume bedeasisicada. Māwā baib̄ra ḥsāwā Ācōrē ume djōni?-§

¹⁰ Ādjirāra wetara caicaya duan̄l b̄rā sordaorā boro dji dromaba waya b̄asia Paulora t̄l eubarī beadida. Māl b̄rā sordaorāda wābisia Paulora ādji tāēnabemada jārīnapeda sordaorā duanabada dede eda ededamārēā.

¹¹ Māl diamasi dadji Borora Paulomaa zepeda nāwā jarasia: “Paulo, sobiadua. M̄lnebema nama Jerusalēne bedeada quīrāca Roma purude bida bedeaida b̄la.”

Judiorāba Paulo beadiā panana

¹² Nurēma judiorāda ḥcaḥ beḍea ausidaa Paulo beadi carea. Māl ēberārāba wārāneba beḍea b̄lasidaa ne codaēda idjaba baido dodaēda aba Paulo beab̄adaa. ¹³ Dji beḍea b̄apedadara cuarenta auḍu panasidaa. ¹⁴ Ādjirāra sacerdote bororāmaa, judiorā dji dromarāmaa bida wānapeda jarasidaa:

-Dairāba wārāneba beḍea b̄lasidaa ne codaēda idjaba baido dodaēda aba j̄āl Paulo beab̄adaa. ¹⁵ Māl b̄rā nāwā odadua. Bārāba, jūma dji bororā bida sordaorā boro dji dromaa iwidiadua nu Paulora wayacusa bārāmaa enebimārēā. Jaradua bārāba idjidebemada quīrācuitaara iwidi quīrā pan̄la. Eneb̄ade nama jūēi naēna dairāba idjira beadia.-

‡ 22:30 Carenaba j̄l badada. Griego bedeade ḥcaḥ cartade māra neēa. * 23:2 Māl Ananiāra sacerdoterā boro basia poa 47ēba aba 59daa. Idjira bio cadjirua basia. Judioda māwā b̄amīna judiorāba idjira beasidaa poa 66de. Capitulo 5de dewara Ananiānebemada b̄l b̄a. Idjaba capitulo 9de, 22de bida dewara Ananiānebemada b̄l b̄a. † 23:3 j̄ba jaradiabari quīrāca ocaa! Griego bedeade nāwā b̄l b̄a: “B̄ra de totroa soada quīrāca b̄a.” Mateo 23:27-28; Ezequiel 13:10-16. ‡ 23:5 Exodo 22:28. § 23:9 Māwā baib̄ra ḥsāwā Ācōrē ume djōni? Griego bedeade ḥcaḥ cartade māra neēa.

¹⁶ Baribara Paulo djabawērā warrada arima basia. Mañ cūdraba ādjia jara panara ūrpeda sordaorā duanabadamaa Pauloa jarade wāsia. ¹⁷ Mañ carea Pauloba sordao boroda aba trāpeda jarasia:

-Nañ cūdrada dji dromaara bamaa ededua. Idjia ne jara quirīā bla.-

¹⁸ Ara mañda cūdrara sordaorā boro dji dromamaa edepeda jarasia:

-Paulo, dji preso bla ba mla trāpeda jarasia nañ cūdrada bamaa enemārēā. Idjia bla ne jara quirīā bla.-

¹⁹ Mañbe sordaorā boro dji dromaba cūdra jawade jidapeda āyā edesia. Mañbe iwidiisia:

-¿Cārēda mla jara quirīā bla?-

²⁰ Mañne cūdraba jarasia:

-Judiorāra bedea ausidaa nāwā odi carea: ādjia bla bedea djuburiadia Pauloda nu dji dromarā ābaa dji jare panamaa edebimārēā. Jaradia idjidebemada quirācuitaara iwidi quirīā panada. ²¹ Baribara ādji bedeara jārādua. Paulo beadi carea o caita cuarenta auđu mīrū panla. Ādjirāba wārāneba bedea basidaa ne codaēda idjaba baido dodaēda aba Paulo beabadaa. Ara nawena idji beadi carea panla. Ababe jā panla bla Paulo edebimārēā.-

²² Mañbe sordaorā boro dji dromaba cūdraa jarasia:

-Bla mla jaradara ni abala jararādua.-

Māwā jarapeda wābisia.

Romanorāba Paulo Cesareadaa edepedada

²³ Mañbe sordaorā boro dji dromaba idjiare beada umē trāpeda jarasia:

-Dosciento sordaorāda, setenta sordaorā cawayode wābadada idjaba dosciento sordaorā mīāsu catā beada edadapeda Cesarea puruāda diamasi wānada. ²⁴ Mañ awara cawayoda Paulo itea edadadua nañ Judea druadebema boro Pelima bia ededi carea.-†

²⁵ Sordaorā boro dji dromaba cartada nāwā bla diabuesia:

²⁶ Mā, Claudio Lisiaba nañ cartara balarā mla boro dji droma Peli itea. Mla quirīā bla bora bia baida.

²⁷ Judiorāba nañ ēberāra jidapeda beadi basia. Baribara mla cawasia idjira romanoda. Mañ bērā sordaorā ume wāpeda judiorā jawaedabemada ēdra edasia. ²⁸ Mla cawa quirīā basia cārē cārēā idjira biē jara panada. Mañ bērā idjira edesia judio dji dromarā ābaa dji jare panamaa. ²⁹ Mañne mla cawasia ababe ādji ley carea idjira biē jara panada. Baribara idjia cadjiruada oē bla bērā beadiē panla ni preso badiē panla. ³⁰ Māwānacarea mla cawasia judiorāra bedea ausidada idji beadi carea. Ara mañda idjira bamaa diabuesia. Idjaba mla ādjirāa jarasia idjida biē jara quirīā panlara bla quirāpita jarade wānida panada.

Bia badua.‡

³¹ Ara mañda sordaorāba ādji boroba jaradara osidaa. Diamasi Paulora Antipatri puruāda edesidaa. ³² Nurēma sordaorā jirūba wābadara ādji duanabada dedaa jēda wāsidaa. Mañne cawayode wābadaba Paulora Cesareadaa edesidaa. ³³ Cesareade jūēsidade sordaorāba cartara dji boroa diasidaa. Idjaba Paulo sida idjima edesidaa. ³⁴⁻³⁵ Mañ carta aCAPEda dji boroba Paulo iwidiisia sāmabema cawaya. Paulora Ciliciadebemada cawaside nāwā jarasia:

-Bla biē jara panada zesidara mla ādjira, bla sida ūrīya.-

Mañbe idjia sordaorāa jarasia Paulora Herodeba obida de dromane wagadamārēā.§

24

Paulo Peli quirāpita beadeada

¹ Ewari juesuma badacarea sacerdote dji droma Ananiara lara judiorā dji dromarā ume Cesareade jūēsidaa. Ādjire bedeabari Tertuloda edesidaa. Mañne Peli quirāpita Paulodebemada biē jarasidaa. ² Peliba Paulo enebiside mañ Tertuloba Paulodebemada biē jara nūmesia. Nāwā jarasia:

-Dji droma Peli, bla dai boro bea ewarideba nañ druade dārā necai panla. Idjaba bla crīcha cawaadeba ne zocārāda o bla dairāra biara duananamārēā. ³ Bla o bla carea dai beaza ne jūmane bia blaada abadaa. ⁴ Baribara dārā mīā sē amaaba mla bla bedea djuburiaya bla biadeba dai beedara ūrīmārēā.

⁵ Dairāba cawa panla nañ ēberāba nēbarada o barbarida. Idjia jūma nañ ējūāne judiorāra quirūbiga barbaria. Idjira dji nazareno jā bearā boroa. ⁶ Mañ awara idjia Ācōrē de dromara

* 23:23 Diamasi. Griego beadeade bla bla "diamasi a la nueve." † 23:24 Mañ Pelira Judeadebema boro basia poa 52deba aba 60daa. Cesarea purude babadja. ‡ 23:30 Bia badua. Griego beadeade lara cartade mañra neña.

§ 23:34-35 Mañ Herodera "Herode dji Droma" abadjidaa. Idjiabara warra zaquerāra Belea purude quenabisia. Mateo 2:13-18.

biê bál quírîásia. Mañ carea daiba idjira jidasídaa. [Dai leydeba cawa odi basía. ⁷ Māwāmîna sordaorâ boro Lisiaba idjira dai jawaedabemada jârîsia. ⁸ Mañ awara jarasia nañ ëberâ biê jara panlra bamaa zedida panlada.] * Bala idjía bio iwídidlra cawaya jüma daiba jara panlra wârâda.-

⁹ Judiorâ mama duanla bida jüma mañ bedeara wârâana asídaa.

¹⁰ Mañbe dji boroba jawaba Pauloa jarasia bedeamârêã. Ara mañda Pauloba jarasia:

-Mîa cawa bala bala poa zocârâ nañ druadebemada cawa obarida. Mañ bërâ mlra ara mädjidebemada balsa rida bedeaaya. ¹¹ Doce ewari bala mlra Æcôrêa bia bedei carea Jerusaleñe jüênada. Bala bariduaa iwídidlra cawaya mañra wârâda. ¹² Za mñ biê jara panlra mlra ununaê basía djârâ ume caicaya nümada wa ëberârâ quírübíga blda. Æcôrê de dromane, judiorâ dji jarebada dede, ni purude bida mña mawâ o blda ununaê basía. ¹³ Nañ ëberârâba poya cawabidaêã ádjia jara panlra wârâda. ¹⁴ Baribalra ebuda jaraya mña dai drôã naëñabemarâ Æcôrêda ijâ blda. Mlra O Djíwidi abadaebemaa. Ádjirâba jarabadaa mañ O Djíwidira abeda ái blda baribalra mña Æcôrê leyra, Æcôrêneba bedeadababa bapedada sida jüma ijâ bala. ¹⁵ Mña cawa bala beudarâra Æcôrêba jüma lreëbabida: dji jipa beada, dji cadjiruuarâ sida.† Za mñ biê jara panl bida mañra cawa panla. ¹⁶ Mañ carea mña ne jümada obaria Æcôrê quírâpita, ëberârâ quírâpita bida jipa nîbai carea.

¹⁷ Mñ Jerusaleñeba áyâ wânara poa zocârâ bala. Mama nîbapeda mñ purudebemarâ dji ne neê quedea itea paratada diade zesia. Idjaba Æcôrêa animarâda babue diade zesia. ¹⁸⁻¹⁹ Mañda Æcôrê de dromane o basía. Mamaa wáside idji quírâpita bia basía. Mañne lcala judiorâ Asiadebemaba mlra unusídaa, baribalra ëberâ powua nîbaê basía idjaba ëberârâ quírübígaê basía. Mñ unupedadaba mñda biê jara quírîã panlablra, ádjidra bñ quírâpita zedida panla. ²⁰ Māwāêblra za duanlaba jaradida panla càrê cadjiruada unusídaa dji dromarâ quírâpita mñ edesidade. ²¹ Ababe poya jaradía mña nāwā jigua jarasida: idi bārāba mlra biê jara panla beudarāra lreëbadida ijâ bñ carea.-‡

²² Peliba O Djíwididebemada bio cawa basía. Baribalra ara mañda Paulora cawa oê basía. Átebalra jarasia:

-Sordaorâ boro Lisia zebalra de mña bārâ nēblara cawa oya.-

²³ Mañbe idjia sordaorâ boroa Paulora wagabisia, baribalra jarasia Pauloba o quírîã blra idu obimârêã. Idjaba iduaribisia Paulo ume dji biarâba idjira careba de zedamârêã.

²⁴ Māwānacarea Pelira dji quima Drusila ume wayacusa zesia. Mañ wērâna judio basía. § Mañne Peliba Paulora trāsia idjia Jesucrito ijāninebema beeda bada ùrî carea. ²⁵ Māwā bade Pauloba dadji jipa nîbaidebemada, cacua jipa erobaidēbemada, Æcôrêba cawa o ewari zeidebema sida bedeasia. Peliba mañgādebema ùrîside ne wayapeda nāwā jarasia:

-Jālbe wādua. Mñ bari bade wayacusa blra trāya.-

²⁶ Peliba crícha basía Pauloba idjía paratada diaida êdra bamârêã. Mañ carea ara cadrā Paulora trābadjia idji ume bedei carea. ²⁷ Poa umé badacarea Pelira dji boro badada êdrasia. Mañbe Porcio Pestoda dji boroda besia. Baribalra Peli êdraside judiorâ ume bia be quírîã basía. Mañ carea Paulora preso beesia.

25

Paulo Pesto quírâpita bada

¹ Dji boro bedacarea Pestora Cesarea purude jüesia. Ewari ùbea bapeda Jerusaleñnaa wāsia.* ²⁻³ Mama sacerdote bororâba, judiorâ dji dromarâ bida Pestoa Pauloda biê jarasídaa. Ádjirâba Pestoa beeda djuburiasídaa Paulora Jerusaleñnaa enebimârêã. Māwā jarasídaa Paulora ota cawaêne beadida crícha panl bërâ. ⁴ Baribalra Pestoba panusia:

-Paulora Cesareade preso bala. Mlra dārâéne mamaa wāya. ⁵ Mañ bërâ bārâ dji dromaara beara mñ ume Cesareadaa wānida panla. Mañ ëberâba baridua cadjiruada osibalra, mamablra bārâba jaradida panla.-

⁶ Pestora Jerusaleñne ocho wa die ewari basica bala. Mañbeblra Cesareadaa wāsia. Nurêma cawa obada dede chümpeda Paulora enebisia. ⁷ Paulo enesidade judiorâ Jerusaleñeba zepedadaba idjira jürâ edasídaa. Mañne jarasídaa idjia cadjirua dromada zocârâ osida, baribalra poya cawabidaê basía ádjia jara panlra wârâda. ⁸ Mañne Paulora ara idjiare bedeasia:

* 24:8 Griego bedea de lcala cartade beeda corchetede blra neêa. † 24:15 Daniel 12:2. ‡ 24:21 Hecho 23:6.

§ 24:24 Mañ Drusilara Herode Agripa Nabema cau basía. Dji djabara Agripa Umébema basía. Hecho 25:13. * 25:1 Mañ Pestora Judeadebema boro basía poa 60deba aba 62daa.

-M̄la ni abaλ cadjiruada oē ɓaa. Judiorā leyra igaraē ɓaa, Ācōrē de dromara biē ɓaē basia idjaba Romanebema boro sida igaraē ɓaa.-

⁹ Baribara Pestora judiorā ume bia be quīrīā ɓa bēra Pauloa iwidiisia:

-ɓara Jerusaleṅnaa wā quīrīā ɓaca m̄la jama cawa omārēā?-

¹⁰ Maṅne Pauloba panusia:

-M̄ra nama Romanebema boroba ɓada cawa obari quīrāpita ɓaa. Namabaɓa ɓaa m̄ra cawa oida ɓaa. ɓaa bio cawa ɓaa m̄la judiorāra biē oē ɓada. ¹¹ M̄la cadjiruada osibaɓa, ɓaa m̄ra beaida ɓaa. M̄ra beacara ɓada aēa. Baribara naλ ēberārāba m̄ biē jara panaba wārāē bēra ni ababa m̄ra ādji jawaɗe ɓacara ɓaa. Maλ bēra m̄la quīrīā ɓaa Romanebema boroba m̄ra cawa oida.-

¹² Maṅne Pestora idjia crīcha diabadarā ume bedeapeda Pauloa jarasia:

-ɓa quīrīā ɓaa Romanebema boroba ɓara cawa oida. Māwā baibaɓa, idjimaa diabueya.-

Pesto Agripa ume bedeada

¹³ Māwānacarea judiorā boro Agripada idji djabawērā Berenice ume Cesareadaa Pesto acade wāsidaa.† ¹⁴ Ādjira mama dārā panλ bēra Pestoba Agripaa Paulodebemada nāwā jarasia:

-Peliba aba preso amenada nama ɓaa. ¹⁵ M̄ Jerusaleṅnaa wā baside sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida maλ ēberānebemada biē bedeapeda jarasidaa idjira beamārēā. ¹⁶ M̄la ādjirāa jarasia abada idji biē jara bea quīrāpita ara idjiare poya bedeēɓa, romanorāba beadacada. ¹⁷ Maλ carea judiorāra namaa zesidaa. Ādji jūēpedada nurēma m̄ra cawa obada dede chūmepeda maλ ēberāra enebisia. ¹⁸ Baribara idji biē jara panaba jaraɗaē basia idjia cadjiuara osida m̄la crīcha ɓada quīrāca. ¹⁹ Ātebaɓa idjira biē jara panasidaa ādjia iḷā panλ awara jardia ɓa carea idjaba ēberā Jesu abada carea. Maḷaɓa beudamīna Pauloba jara ɓaa zocai ɓada. ²⁰ M̄la cawaē besia sāwā oida. Maλ carea m̄la Pauloa iwidiisia Jerusaleṅnaa wā quīrīā ɓa cawaya mama cawa oi carea. ²¹ Baribara idjia quīrīā basia Romanebema boroba idjira cawa oida. Maλ bēra m̄la idjira nama preso ɓabisia aba dji boromaa diabueɓaɗa.-

²² Maṅne Agripaba Pesto jarasia:

-M̄la maλ ēberā bedeada ūrī quīrīā ɓaa.-

Pestoba jarasia:

-Nubaɓa ɓaa ūrīya.-

Paulo Agripa quīrāpita bedeada

²³ Nurēma Agripara Berenice ume eda wāsidade ebuda basia ādjira dji dromarāda. Maṅne sordaorā bororāda, puruɗebema dji dromarā sida eda errubusibasidaa. Maḷbe Pestoba Pauloa enebisia. ²⁴ Pestoba jarasia:

-Judiorā boro Agripa idjaba jūma ēberārā nama dai ume ābaa dji jare duana, za ɓa ēberā bārā quīrāpita ɓara jūma judiorāba Jerusaleṅne, naλ Cesareade bida biē jara panaa. Ādjirāba m̄la bia jara panasidaa idjira beamārēā. ²⁵ Baribara m̄maarā ni cārē cadjiuara oē ɓaa idji beadi carea. Maṅne idjia iwidiisia Romanebema boroba cawa omārēā. Maλ bēra m̄la idjira Romanaa diabuei carea ɓaa. ²⁶⁻²⁷ Idjia cadjiuara oɗara dadjirā boroba cawamārēā m̄la cartade ebuda ɓaɗa ɓaa. Baribara cārēda ɓaɗa neē ɓaa. M̄maarā ni cārē sida ɓaēɓa crīcha neē ɓa quīrāca diabueya. Maλ carea idjira bārā quīrāpita enebisia. Judiorā boro Agripa, m̄la quīrīā ɓaa ɓabaɓa biara ūrīda. Māwā bārāba idjia bio iwidiipedacarea m̄la dadjirā boro itea idjia cadjiuara oɗada poya cawa ɓaɗaɗa.-

26

¹ Maḷbe Agripaba Pauloa jarasia:

-Ara badjiare idu bedeabiya.-

Ara maḷda Paulora jawa wapeda bedeasia:

² -M̄ boro Agripa, m̄ra ɓarida ɓaa idi ɓa quīrāpita ara m̄djiare bedeai bēra. M̄la cawabiya judiorāba biē jara panamīna m̄ra bedeade ɓaēda. ³ ɓa bio cawa ɓa dadji judiorāra sāwā beabarida idjaba cārē cārēā caicayabadada. Maλ bēra beɗa djuburiaya m̄ beɗara sēē ūrīmārēā.

⁴ Jūma judiorāba cawa panaa m̄ra cūdraeda sāwā basida m̄ druade idjaba Jerusaleṅne bida. ⁵ Ādjirāba cawa panaa m̄ra pariseoda. Bariduaba maḷda ɓa quīrāpita jara quīrīā ɓabaɓa jaraida ɓaa. ɓa cawa ɓa judiorā ley iḷā odi carea pariseorāba quīrācuitaara obadada.

† 25:13 Agripa. Maλ ēberāra Herode Agripa dji Nabema abada warra basia. Hecho 12:1-23. Berenice. Maλ wērāra Pesto quīma Drusila djabawērā basia. Hecho 24:24.

⁶ BaribARΛ Ācōrēba dadjī drōā naēnabemarāa diai jarađada jġā BΛ carea idira ādjirāba mġra biē jara panΛa. ⁷⁻⁸ Wārāda jūma Israel doce warrarāneba yōpedadarāba jġā panΛa Ācōrēba dadjirāra lrēbabida. Maġ carea dadjirāba āsa, diamasi bida Ācōrēba bia bedeabadaa. Mġ boro Agripa, maġ jġā BΛ carea dewara judiorāba mġra biē jara panΛa.-

Maġne Pauloba judiorā mama bearāa jarasia:

-Ācōrēba dadjirāra lrēbabida jġā panΛARΛ ζcārē cārēā jġānaē panΛ idjia beu bađada aba lrēbabisida?-

Māwā jarapeda Agripaa nēBARΛasia:

⁹ -Mġa naēna crīcha basia ne jūmada oida BΛda ēberārāba Jesu Nazaredebemara jġārānāmārēā. ¹⁰ Mġa Jerusaleġne wārāda māwā osia. Sacerdote bororāba ādji trġneba mġa idu Jesu jġā beara zocārā preso BΛbisidaa. Idjaba maġ ēberārā beabisidae mġa bida bia BΛada asia.* ¹¹ Judiorā dji jġarēbada deza mġa ādjirāra cawa obibadjia. B̄arima zocārā ādjirāa Jesudebemada ōgo biē bedeabisia. Mġra ādjirā ume bio quīrū BΛda bērā druā āibema purude bida biē oi carea ēpēbadjia.

¹² Ewari aba sacerdote bororāba mġra Damasco puruđaa diabuesidaa ādji trġneba Jesu jġā beara preso jidacuamārēā. ¹³ BaribARΛ, mġ boro, umatipa ode nīne uruada ġmāđau cāyābara dorrodorroara BΛda unusia. Maġ uruaba mġra, mġ ume nīna sida bajāneba jġrā tēūsia. ¹⁴ Jūma dairāra egode BΛesidaa. Maġne mġa bedeada ūrīsia. Maġ bedeaba mġa hebreode nāwā jarasia: “Saulo, Saulo, ζcārē cārēā mġra biē oi carea ēpē BΛ? Ara BΛduba puabARΛa cūmia lrġ tagabARΛa quīrāca.” ¹⁵ Maġne mġa iwīdisia: “Mġ boro, ζBΛra cai?” Mġ BoroBa panusia: “Mġra Jesua. BΛa biē oi carea ēpē BΛra mġa. ¹⁶ BaribARΛ piradradua. Ara mġda BΛa unubisia mġ nezocada BΛi carea. BΛa ununada idjaba mġa unubi sida bedeaida BΛa.† ¹⁷⁻¹⁸ Mġa BΛra BΛ ēberārā jġawadebemada idjaba judiorāē jġawadebemada ēdrrΛ edaya. Mġa BΛra judiorāēmaa diabueya mġ wārā beđeara cawadamārēā.‡ Maġ bērā pāimane duananada ġnaane nībađia. Diauru jġawaedabemada ēdrrΛdapeda Ācōrēmaa zedġia. Mġ jġāBΛda carea ādjia cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoaya. Idjaba Ācōrēba ādjirāra BΛya idjia edada purudebemarāda beadamārēā.”

¹⁹ Mġ boro Agripa, Jesuba maġ ewaride mġa jarađara jūma jġā osia.§ ²⁰ Mġa naārā Damasco purudebemarāa jarasia ādjia cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwānacarea Jerusaleġ purude, jūma Judea druade, idjaba judiorāēma bida abarida jarasia. Jūmarāa jarasia bia o panġneba unubiđida panġda ādjia cadjirua opedadara wārāda igarasidada. ²¹ Maġ careabARΛa judiorāba mġra Ācōrē be dromane jidadapeda bea quīrāsidaa. ²² BaribARΛ Ācōrēba maġ ewarideba ġtaa careba BΛ bērā mġa dji dromarāa, dji dromarāēā bida wadibida Jesudebemada beđea BΛa. Ācōrēneba bedeabadaba, Moise bida cārēda sāwāida jarasidaa. MaġdrrΛ mġa jara BΛa. ²³ Ādjirāba jarabadjidaa Ācōrēba ēdrrΛ edabari diai jarađara bia mġgaida basida idjaba beudarānebemada naārā lrēbaida basida ġnaa dadjirā ēdrrΛdidebemada judiorāa, judiorāēā bida jarai carea.-*

²⁴ Pauloba māwā idjijare beđea BΛde Pestoba jġgua jarasia:

-Paulo, BΛra quīrāē BΛa. BΛa jūmawāyā carta cawa BΛdeba quīrāē besia.-

²⁵ BaribARΛ Pauloba jarasia:

-Dji droma Pesto, mġra dji quīrā biaa. Mġa jara BΛra wārā bērā aride BΛa. ²⁶ Mġ boro Agripaba maġnebemada cawa BΛa. Maġ bērā mġra idji quīrāpita ne wayaa neē beđea BΛa. Mġmaarā idjia Jesu māwānara jūma cawa BΛa jūmarāba ebuda nēBARΛabada bērā. ²⁷ Mġ boro Agripa, Ācōrēneba bedeabadaba maġnebema BΛpedadara ζBΛa jġā BΛca? Mġa cawa BΛa BΛa jġā BΛda.-

²⁸ Agripaba Pauloa jarasia:

-ζBΛa ara naġda mġa Critora jġābica?--†

²⁹ Pauloba jarasia:

-Mġa Ācōrēa iwīdi BΛa dārāēne wa dārāBARΛde bida BΛra idjaba jūma za mġ beđea ūrī duanΛa sida mġ quīrāca beadamārēā, baribARΛ naġ carena neē.-

³⁰ Māwā jaradacarea Agripara, Pestora, Berenicera, jūma mama chūmea sida piradrasidaa. ³¹ Dajadaa wānapeda ādjirāza jara duanasidaa:

-Jġā ēberāba cadjirua oē BΛa idji beađi carea wa preso BΛađi carea.-

* 26:10 Hecho 8:1-3. † 26:16 BΛa ununada. Griego beđeade ġCARΛ cartade BΛ BΛa: “BΛa mġneba ununada.”

‡ 26:17-18 Mġ wārā beđeara cawadamārēā. Griego beđeade BΛ BΛa: “Ādjirā daura ogadamārēā.” § 26:19 Jesuba maġ ewaride mġa jarađara. Griego beđeade BΛ BΛa: “Cāimocara quīrāca ununara.” * 26:23 Isaia 42:6-7; 49:6. † 26:28 Griego beđeade maġba idjaba jara BΛa: “BΛa mġa berara crīchabisia Crito ēberā baida.”

³² Mañne Agripaba Pestoa jarasia:

-Romanebema boroba cawa omārēā nañ ēberāba iwididaēbara, bla idjira poya ēdra bācasia.-

27

Paulo Roma puruḍaa wāna

¹ Mañ ewaride dji boroba jarasia dairāra Italia druadaa wānida panḷa. Mañ bēṛā Paulora, dewara preso bea sida Julio jawaeḍa basia. Mañ Juliora sordaorā Augusto abadaēbema dji boro basia. ² Mañbe dairāra barco Adramitio puruḍebemane badoḍapeḍa wāsidaa. Mañ barcora Asia druade puruza wābalaḷ basia. Djaba Aristarco Macedonia druadebemada dairā ume wāsia. Idjira Tesalonica puruḍebema basia.

³ Nurēma Sidoḷ puruḍe wibarisiḍaa. Mañne Julioaba biadeba Paulora idji biarāmaa idu wābisia idjia neē bāra diadamārēā. ⁴ Mañbe Sidoḷneba wānane nāūrāra minijichia puā nūma bēṛā Chipre morro idjaba Asia ēsi wāsidaa. ⁵ Cilicia drua quīrāpe idjaba Panpilia quīrāpe auḍu ḷaḍapeḍa Liciadebema puru Mirade wibarisiḍaa.

⁶ Mama sordaorā boroba dewara barco Alejandria puruḍebemada unusia. Mañ barcora Italia druadaa wābalaḷ basia. Daira idji ume mañ barcode badoḍapeḍa wāsidaa. ⁷ Ewari zocārā nāūrā carea piāca wāsidaa. Gnido quīrāpe jūēne wāni carea bia mīgasidaa. Wadi nāūrāra minijichia puā nūma bēṛā Creta morro icawa parraga wāsidaa Salmoḷ amia quīrāpe. ⁸ Pusa icawa bia mīga wābadaḍa Lasea puru caita Necai Wibaribada abadama jūēne wāsidaa.

⁹ Bio dārābada bēṛā judiorā ne codaca ewari dromada wāsia. Mañ ewarideba ḷtaa pusade wāida minijichia babaria.* Mañ carea Pauloba dji bororāra jarasia nocodaa wārānamārēā. ¹⁰ Nāwā jarasia:

-Achirā, māa cawa bla nawena wānibalaḷ minijichiaḍe wānida. Barcora āriya. Bārāba edebada sida jūma aduadia.† Mañ awara dadjirā sida zocārā quininia.-

¹¹ Baribalaḷ sordaorā boroba Paulo beḍea cāyābara barco djibari beḍeada, barco peratbari beḍea sida iḷasia. ¹² Doidaade panani carea mañ Necai Wibaribadara biē basia. Mañ bēṛā zocārāba crīchasiḍaa biara bāda Penice puruḍaa wānida aba doidaa jōbalaḍaa. Mañ puru sida Creta morroḍe bla. Mama nāūrāra mācua puāca bēṛā pusara tuma bābaria.‡

Nāūrā cadjiruaba barco āyā ededa

¹³ Mañne nāūrāda jawa acsareba aride puā nūmesia. Mañ carea ḷmāḍau baebariare bia wānida crīchasiḍaa. Ancla jira edaḍapeḍa Creta icawa wāsidaa. ¹⁴ Baribalaḷ dārāēne nāūrā cadjirua Euroclidoḷ abadada jawa araareba dji cābāyā ta nūmesia. ¹⁵ Mañba barcora āyā edesia. Barco quēbāra poya araa bādaē bēṛā nāūrā idu edebisiḍaa. ¹⁶ Morro zaque Clauda abada ābudecare wāsidaḍe nāūrāra maārī tumasia.§ Mañne jāba zaque āḍauare ūmāda barcode eda poya bādaē pananapeḍa eda bāsiḍaa. ¹⁷ Jāba zaque eda bāpedadacarea barcora sogaba bio bārasidaa āirāmārēā. Mañne waya panasiḍaa Sirte iḷade poade wānida. Mañ carea barcode wua ḷta jira bābadada edaa badoḍapeḍa idu nāūrā edebisiḍaa.* ¹⁸ Nurēma nāūrāra wadibida dji cābāyā puā nūmasia. Mañ carea barcode traja panaba netata edebadaḍa daidu batacuasiḍaa barcora wēsaara ūmemārēā. ¹⁹ Nāūrāra wadibida dji cābāyā puā nūma bēṛā, ewari ūbeade ara ādji jawaba netata barcodebema dji zaḷaa beada daidu batacuasiḍaa. ²⁰ Māwā panane ewari zocārā ḷmāḍau, chīḍau sida ununaē panasiḍaa. Mañ ewari cadjiruade wadi panā bēṛā dairāba crīchasiḍaa ēḍraḍaḍēa.

²¹ Zocārā ewari ne codaeḍe duanasiḍaa. Mañ bēṛā Paulora dji bororā ēsi nūmepeda jarasia:

-Achirā, māa bārāra jarasia Cretaḍeba wārānamārēā. Mā beḍeada iḷāpedadabara nañ minijichiaḍe duananaē bacasia idjaba ne aduadeḍe bacasia. ²² Baribalaḷ sopuarānada. Nañ barcora jūma ārimina ni abalḍa beudaēa. ²³ Māra Ācōrēna. Idjida iḷā bla. Idi diamasi ara mañ Ācōrēba idji nezoca bajānebemada mḷmaa diabuesia. ²⁴ Mañḷaba māa jarasia: "Ne wayarādua, Paulo. Bāra Romanebema boro quīrāpita beḍeaida bla. Bā carea Ācōrēba jūmarā nañ barcode wābadaḍa idu quininibiēa." ²⁵ Mañ carea, achirā, sopuarānada. Mā iḷā bla Ācōrēba oida idji nezoca bajānebemaba māa jaraḍa quīrāca. ²⁶ Baribalaḷ baridua morroḍe poade wānida panā.-

* **27:9** Mañ ewari dromara Ācōrēba cadjirua quīrādoai ewaria. Levitico 16:1-34; 23:26-32. Poa zebalaḷa septiembre jedecode baebaria. Septiembrede, octubrede bida pusade wāida minijichiaara bla. Idjaba noviembredeba aba febreroḍaa wānaca basia, jūmawāyā minijichia ba bēṛā. † **27:10** Mañ barco Alejandriaḍebemane trigoda waiba edebadjidaa Romanaa. ‡ **27:12** Mama nāūrāra mācua puāca bēṛā pusara tuma bābaria. Griego beḍeade bā bla "mamaaba ḷmāḍau baebariare unubadaa." Ḷsaḷa traduccioḷne ḷmāḍau baebariare cāyābara "ḷmāḍau odjabariare" bā bla. § **27:16** Mañ Claudara idjaba Cauda trā jarabadaa. * **27:17** Barcode wua ḷtaa jira bābadada. Griego beḍeade māra ebuda bla.

Barco ārtina

²⁷ Domia umé babarade diamasi wadi nāūrāra dji cābāyā puá nūmasia. Małba Adria pusade awacārī basidāa. Ariquētra babarade barcode trajabadaba crīchasiđāa ējūā caita jūēbadada. ²⁸ Pusa nābuada zasiđade veinte braza basia. Wagabe wābadađe wayacusa zasiđāa. Małne quince braza basia. ²⁹ Mōgaradaa tēūne wāni wayaaba anclada quimārē barco āđauare batabuesidāa. Małbe bio daupera duanaba isabe ānadraida quirīā panasidāa.† ³⁰ Māwā panane barcode trajabadara barcodeba chupea ēđrađida crīchasiđāa. Mał bērā jāba zaquera doeda basidāa ancla nocoarebemada doeda bābada quirīāca. ³¹ Baribarala Pauloba sordaorā boroa, idji sordaorāa biđa jarasia:

–Jāłgarāda barcode panenaēbāra bārāra poya ēđrađidaē.–

³² Mał carea sordaorāba jāba zaque jā bā jācarara tatasidāa. Ara małda jāba zaquera pusaba edesia.

³³ Āsabodode Pauloba jūmarāda ne codamārēā jarasia:

–Dadji sāwānida adua panā bērā domia umé bārāra ne codaē panāa. ³⁴ Māa bedea đjuburiaya ne codamārēā. Māwā cacua bāba beadia poya ēđrađi carea. Ni abałda cārē sida sāwānaē.–‡

³⁵ Māwā jarapeda Pauloba pałda jlawade edapeda jūmarā quirīāpita Ācōrēa bia bāłada asia. Małbe cōrācuapeda cosia. ³⁶ Mał unubadade jūmarāda sobiadapeda ne cosidāa. ³⁷ Dairīra barcode 276 panasidāa.§ ³⁸ Āđjirā jāwūānapeda trigoda pusade batabuesidāa barcora wēsaara ūmemārēā.

³⁹ Ānadraside āđjirāba ējūāda unusidāa baribarala cawadaē basia sāma panāda. Mał ējūāne jogoada basia ībā bara bāda. Crīchasiđāa poyadibāra, barcora mama poabidida. ⁴⁰ Mał bērā ancla jācarara tatabapeda pusade jūma amesidāa. Idjaba barco bia ededī carea dji peratābari jā badada ērāsidaa. Małbe nocoarebema wua āta jira bābadara eubarisidāa nāūrāba ībādaa edemārēā. ⁴¹ Baribarala barco quēbara ichitade poa nūmepeda poya nocođāa wāē basia. Māwā bāde pusaba jīāwē nūmaba barco āđaura ārī wāsia.

⁴² Małne sordaorāba preso beara beadida crīchasiđāa doyyaa ū wānapeda mīrū wārānamārēā. ⁴³ Baribarala sordaorā boroa Paulora ēđrađi bā quirīā basia. Mał bērā idu quenabiē basia, ātebarala jūma dji ūbi cawa beada naārā daiđu tēūbicuasidāa doyyaa wānamārēā. ⁴⁴ Waabemara bacurude wa barcode ne beada ārā wābisidāa. Māwā jūmarāda drua bia jūesidāa.

28*Malta morrođe duanana*

¹ Drua jūēpedadacarea dairāba cawasidāa mał morrora Malta abadada. ² Mamabemarāba dairāra bio bia edasidāa. Cue ze nūmā bērā idjaba cūrāsa nūmā bērā āđjirāba tabada cajērānapeda coa nūmasidāa. Małbe dairāa jarasidāa tabā cāne zedamārēā. ³ Pauloba bacuru pōāsada jara pepeda tabā uruadaa batabua basia. Małne jāwārā carea dama arada ēđrasia. Małba Paulo jlawade ca jira besia. ⁴ Mał damaba Paulo jlawade ca jira bā unusidāe morrodebemarāba ara āđjiduba jara duanania: “jāł ēberāra mīā beadaa! Pusadeba ēđrađamīna dadji ācōrēwērā Jipa Cawa Obari abadaba idjira idu zocai babiēa.”

⁵ Małne Pauloba damara tabādaa jīāpetatasia. Idjira cārē sida sāwāē basia. ⁶ Jūmarāba acā duanania Paulora ogorōi cawaya wa cawaēne beui cawaya, baribarala māwā dārā acā panane Paulora ni maārī biđa biē beē basia. Mał bērā āđjirāba dewara crīchada edadapeda jarasidāa Paulora ācōrēda.

⁷ Mał morrođe dji borora Publio abadjidāa. Mał Publioba dairā duanā caita ējūāda erobasia. Idjia dairāra idji dede ewari ūbea bio bia edasia. ⁸ Māwā panane Publio zezara amine bā bērā idjaba cawa nūmā bērā cladae basia. Małne Pauloba idjira acłde wāsia. Ācōrēa iwidiđepeda idji jlawara ārā bāpeda biabisia. ⁹ Mał carea dewararā cacua biē beada zedapeda Pauloba biabisia. ¹⁰ Mał ēberārāba dairāra dji dromarā quirīāca bia osidāa. Wayacusa barcode badosidāde daiba neē pananara āđjirāba jūma diasidāa.

Romane jūēpedada

¹¹ Malta morrođe dewara barco Alejandriādebemada basia. Doidāa bērā mał barcora āyā wāē basia. Jedeco ūbea badacarea dairāra mał barcode wāsidaa. Dji barco quēbāde āđji ācōrē zaca beada umé o erobasia: aba Cástor abadaa, dewarabemara Polu abadaa.*

† 27:29 Isabe ānadraida quirīā panasidāa. Griego bedeadē mał bedēba idjaba jara bāa āđji ācōrēāa iwidiđidada isabe ānadramārēā. ‡ 27:34 Ni abałda cārē sida sāwānaē. Griego bedeadē bā bāa: “Bārā buđara ni aba biđa aduaēa.”

§ 27:37 276. Griego bedeadē ācarala cartade 76 bā bāa. * 28:11 Acāra traducciołne “Dioscuros” bā bāa. Małba jara bāa mał umēbema ācōrēda mīguiso basida. Mał ewariēde ēberārāba āđji ācōrēda barco quēbāde obadjidāa.

¹² Wābada de Siracusa purude wibarisidaa. Ewari ūbea mama panasidaa. ¹³ Mamaaba pusa icawa wānane Regio purude wibarisidaa. Nurēma wānane nāūrāra ādauareba ta nūmla bēra ewari uméne Puteoli purude jūesidaa. ¹⁴ Mama dairāba djabarāda ḶCATA unusidaa. Ādjirāba dairāa jarasidaa ādji ume domia aba pananamārēa.

Mamaaba Roma purudaa jirūba wāsidaa. ¹⁵ Djabarā Romanebemaba dai wābada ūriside audiabaride zesidaa. ACATA Apio purudaa zesidaa idjaba ḶCATA Tres Taberna purudaa zesidaa. Pauloba ādjirā unuside Ācōrēa bia bedeasia. Ādjirā carea ḶASRIDASIA. ¹⁶ Romane jūēpedadacarea sordaorā boroba preso beara idji boroa diasia.† Idjia Paulora iduba bebisia. Sordaoda ababe ḶASIA idji waga bamārēa.

Pauloba Romane bea judiorāa jarada

¹⁷ Ewari ūbea badacarea Pauloba judiorā dji droma bea Romanebemada trābisia. Jūma ābaa dji jaresidade Pauloba jarasia:

–Djabarā, mlāra JerusaleḶneba preso enesidaa. Judiorāa biē oē basia. Idjaba dadji drōā naēnabemaba obada sida biē bedeae basia. Māwāmīna judiorāba mlāra jidadapeda romanorā jawaeda ḶASIDA. ¹⁸ Romanorāba mlā bio iwidisidade cawasidaa mlāra beacara panada cadjirua oē ḶA bēra. MaḶne mlāra ēdrla ḶA quīrīa panasidaa. ¹⁹ BaribATA judiorāba maḶARA bia ūrīnaē basia. MaḶ carea mlā iwidisia Romanebema boroba mlāra cawa omārēa. Mlā mlāwā osia ēdrla carea. Mlā purura dji boro quīrāpita biē jara quīrīāēa. ²⁰ MaḶ bēra mlā bārāra unu quīrīa basia bārā ume bedeai carea. Ācōrēba ēdrla edabari diai jaradara jūma israelerāba jāā panla.‡ Idji carea mlāra nāwā carenaba jḶ ḶA.–

²¹ MaḶne ādjirāba jarasidaa:

–Judeadebemarāba dairāa badebema cartada diabuedae panla. Dadji djabarā judiorā ni abaada jāmaaba zeē ḶA badebema biē jarai carea. ²² BaribATA dairāba cawa panla jūma druaza maḶ crīcha djiiwididebemada biē bedeae panla. MaḶ carea ūrī quīrīa panla ḶA sāwā crīcha ḶA.–

²³ MaḶne ādjirāba ewarida ḶASIDA. MaḶ ewari jūēside ēberārāda zocārā Paulo ḶALMAA zesidaa. Diapedalba aba quewara Pauloba bedeae basia Ācōrēba ēberārā pe erobadebemada. Ācōrēba Moisea diada leydeba, Ācōrēneba bedeabadaba Ḷapedadadeba bida jaradia basia Jesuda jānamārēa. ²⁴ Pauloba jaradara ḶCATA bia jāsidaa, baribATA ḶCATA bia jānaē basia. ²⁵ MaḶ bēra caicayadapeda wābARABADA basia. MaḶne Pauloba nāwā jarasia:

–Ācōrē Jaureba bārā drōāenabemarāa wārā bedeada Ācōrēneba bedeabari Isaiaēba nāwā jarasia:

²⁶ NaḶ purua nāwā jarade wādua:

Bārāba ūrī panlmīna cawadaēa. Bio unu panlmīna cawadaēa.

²⁷ Ādjirāba sodeba poya cawadaēa, ūrī quīrīānaēa idjaba unu quīrīānaēa.

Māwā beadaēbara ādjirāba unucasidaa, ūrīcasidaa idjaba sodeba cawacasidaa.

MaḶbe mlā jānapeda mlā ādjirāra biabicasia.§

²⁸ JāḶbe cawadadu: Ācōrēba dadji ēdrla edaidebema jara beara judiorāēmaa diabueya. ĀdjirāBARA bia ūrīnia.–

²⁹ Pauloba māwā jaraside judiorāra āduba caicaya duanada āyā wābARASIDA.*

³⁰ Māwānacarea Paulora poa umé Romane basia. Idji ḶA debari paratada djibarā diabadjia. Idji acade wābADARA jūma bia edabadjia. ³¹ Idjia bedeabadjia Ācōrēba ēberārā pe erobadebemada idjaba dadji Boro Jesucritoebemada ebuda jaradiabadjia. MaḶne ni abaaba mlā sēnaca basia.

† 28:16 Preso beara idji boroa diasia. Griego bedeade ḶCATA cartade mlāra neēa. ‡ 28:20 Griego bedeade maḶba idjaba jara ḶA: “Mlā jāā ḶA beudarāra lrēbadida jūma israelerāba jāā panla quīrīca.” Hecho 23:6; 24:15; 26:6-8. § 28:27 Isaia 6:9-10. * 28:29 Griego bedeade ḶCATA cartade maḶ versículora neēa.

ROMANO

CARTA PAULOBA BĀRA DJABARĀ ROMANEHEMA ITEA

Poa 56are Pauloba naļ cartada djabarā Roma purudebema itea ʘasia. Roma puruḁaa wāé ʘada bēra cartara ʘasia idjidebemada cawadamārēā. Jerusaleḁnaa wāi naēna Corinto purudeba diabuesica ʘaa (Hecho 20:1-3).

Roma purude djabarā judiorāda, judiorāé sida baraasia. Judiorāba Ācōrēba Moisea diada leyrā ēpē panabadjidaa baribara judiorāéba ēpēnaca basia. Maļ bēra Pauloba naļ crīcha dromada Romano 1:16-17de ʘasia: “Māra peracaa bedea bia Jesucritodebemada jaradiāi carea, maļ bedea iḁābdara Ācōrēba idji aḁadeba jūma ēdra edabari bēra; judiorāda, judiorāé sida. Maļ bedea biadeba Ācōrēba cawabi ʘaa sāwā ēberārāra jipa unubarida. Jesucritoda iḁāsira māwā unubarā.”

Pauloba naārā ʘasia judiorāba, judiorāé bida cadjirua obada carea Ācōrēba cawa oida (1:18deba aba 3:20ḁaa). Maļare ʘasia Ācōrēba idji biadeba Jesucrito iḁābdarā jipa unu ʘadebemada (3:21neba aba 5:21naa). Maļare ʘasia Ācōrēba Jesucrito iḁā beara idji Jauredeba ara idji itea bia ʘabarida (6:1neba aba 8:39ḁaa). Maļare ʘasia zocārā judiorāba Jesucritora iḁānaē panamīna ewari aba iḁānida (9:1neba aba 11:36ḁaa). Maļare ʘasia sāwā dadjirāra jipa nībadida panada (12:1neba aba 15:13ḁaa). Jirūare ʘasia España druadaa wāi naēna djabarā Romanebemada acāde wā quīrīā ʘada (15:14-28). Pauloba jirūare ʘadara 16:1-27de ʘaa.

Naļ cartade Pauloba naārā ʘada

¹ Māra Pauloa, Jesucrito nezocaa. Ācōrēba māra edasia Jesucritoba diabuedada ʘamārēā idjaba ʘasia bedea bia Ācōrēnebemada jaradiade wāmārēā.

² Maļ bedea biara Ācōrēba naēnaeda diai jarasia. Idjideba bedeadarāba māra Idji Bedeade ʘasidaa. ³⁻⁴ Maļ bedea biara idji Warradebema. Idji Warra dadjirā Boro Jesucritora naļ djarade Israeldabama boro Davideba zedaa. Baribara idji beu badada arēbaside Ācōrē Jaureba unubisia Ācōrē Warra aḁaa ʘada.

⁵ Jesucritodeba Ācōrēba māra ʘasia idjia diabuedada ʘamārēā. Idji biadeba māwā ʘasia jūma druazabemaba Jesucritoda iḁānamārēā, idji bedeada iḁā odamārēā, idjaba idjida bia jaradamārēā. ⁶ Bārā sida Ācōrēba trāsia Jesucrito itea beadamārēā.

⁷ Mā naļ cartara ʘabarā jūma Romanebema djabarā itea. Ācōrēba bārāra quīrīā ʘaa idjaba trāsia idji ēberārāda beadamārēā. Mā quīrīā ʘaa dadjirā Zeza Ācōrēba dadjirā Boro Jesucrito ume ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai ʘai sida dia pananida.

Paulo Romanaa wā quīrīā bada

⁸ Naārā mā jaraya: Jesucritodeba mā jūma bārā carea Ācōrēba bia ʘada abaria bārāba Jesucrito iḁā pananebemada druazabemaba bedea panā bēra. ⁹ Ācōrēba quīrīā ʘaa jūma mā soḁeba o ʘaa bedea bia idji Warradebemada jaradia ʘa bēra. Idjia cawa ʘaa mā iwidibara bārā carea iwidibarida. ¹⁰ Mā iwidibaria idjia quīrīā ʘabarā māra idu bārā acāde wābimārēā. ¹¹ Wārāda mā bārāra unu quīrīā ʘaa Ācōrē Jauredeba carebai carea. Māwā bārāra zarea beadia. ¹² Mā quīrīā ʘaa dadjirāba abarica Crito iḁā pananeba dji careba pananida zarea panani carea.

¹³ Djabarā, mā quīrīā ʘaa bārāba cawadida wārāda barima zocārā bārāmaa wāida crīcha ʘabarida. Baribara waḁibida poya wāé ʘaa. Bārāmaa wā quīrīā ʘaa mā jaradia ʘadeba jāmabemarāba Jesucritoda iḁānamārēā dewara druadebemarāba iḁāpedada quīrīāca. ¹⁴⁻¹⁵ Mā bedea bia Jesucritodebemada jūmarāa jaradiāda ʘaa. Ne cawa beaa, ne adua queḁaa, carta cawa beaa, carta adua beaa bida jaradiāda ʘaa. * Maļ carea bārā Romanebemarāa bida jaradiade wā quīrīā ʘaa.

¹⁶ Māra peracaa bedea bia Jesucritodebemada jaradiāi carea, maļ bedea iḁābdara Ācōrēba idji aḁadeba jūma ēdra edabari bēra; judiorāda, judiorāé sida.† ¹⁷ Maļ bedea biadeba Ācōrēba cawabi ʘaa sāwā ēberārāra jipa unubarida. Jesucritoda iḁāsira māwā unubarā. Ācōrē Bedeade nāwā ʘa ʘaa: Ācōrē quīrāpita jipa ʘaa idji iḁā ʘadeba zocai ʘaya.‡

* 1:14-15 Ne cawa bea, ne adua queḁaa. Griego bedeade ʘa ʘaa “griegoḁa idjaba ābemarāa.” † 1:16 Judiorāda, judiorāé sida. Griego bedeade nāwā ʘa ʘaa: “Naārā judiorāda, maļare judiorāé sida.” ‡ 1:17 Habacuc 2:4.

Ēberārā Ācōrē quīrāpita bedeade pananebema

¹⁸ Ācōrēba bajāneba cawabi bala cadjirua o beara, jipaē bea sida idji quīrūbideba jūma cawa oida. Ādjia cadjirua o pananeba wārā bedeara idu cawabidacaa. ¹⁹ Ācōrēnebema poya cawaida bāra ādjirāba bio cawa panla, idjia cawabi bā bēra. ²⁰ Naļ ējūā odadeba ltaā Ācōrē ununacadebemada ēberārāba ebuda unubadaa. Idjia oda aca pananeba cawa panla idjira Ācōrēda idjaba ewariza ne jūma poya o bāda. Maļ carea cadjirua o beaba poya jaradaēa Ācōrē adua panl bēra bedeade panlēda. ²¹ Ādjirāba Ācōrēra cawa panasidamīna idjia bia bedeade basia idjaba bia bāda adaē basia. Ātebala crīcha neē bea quīrāca crīcha panesidaa. Māwā ādji crīchara biē bepeda pāimane panesidaa. ²² Ādjirāba crīcha cawa beada asidamīna crīcha neē beasia. ²³ Ācōrē beuca bia quīruda igarasidaa. Maļbe dadji beuida bā zaca bāda odapeda maļgāla bia bedea panesidaa. Ībana za quīrāca, animarā jīrū quīmārē bea za quīrāca, idjaba jāne wābada animarā za quīrāca odapeda maļgāla bia bedea panesidaa.

²⁴ Maļ carea Ācōrēba iduaribisia ādji soba cadjirua o quīrā bāda odamārēā. Maļ bēra ādjirāba mīā perada o panesidaa. ²⁵ Wārā Ācōrēda igaradapeda sewadla ēpē panesidaa. Ācōrēba ne jūmada odamīna idji cāyābara idjia odadrl ēpē panesidaa idjaba bia bedea panesidaa. Baribala dadjirāba ababe Ācōrēabala ewariza bia bedeadida panla. Bia bala māwā baida. §

²⁶ Ādjirāba sewada ēpēpedada bēra Ācōrēba iduaribisia mīā perada odamārēā. Wērāra umaquīrā ume baida bāda idu bādapeda abarica wērā ume panesidaa. ²⁷ Ara maļ quīrāca umaquīrāra wērā ume baida bāda idu bādapeda abarica umaquīrāda dji awuadapeda mīā perada o panesidaa. Maļ cadjirua o panl carea Ācōrēba ādjirāra cawa oya idjia cawa oida bā quīrāca.

²⁸ Ādjirāba Ācōrēra igarapedada bēra idjia iduaribisia crīcha cadjiruada ēpēnapeda mīā oiē beada o pananamārēā. ²⁹ Ne jūma cadjiruada obadaa. Mīā peraida bāda obadaa, ne jūma awuabadaa, djārāra biē obadaa, djārāba eroḅa carea biē crīchabadaa, mīā beabadaa, caicayabadaa, djārā cūrūgabadaa, djārā biē jarabadaa, idjaba nēbāra obadaa. ³⁰ Djārā ēcarraare biē bedebadaa, Ācōrēra quīrāmabadaa, idjaba djārā quīrāpita biē bedebadaa. Ādjirāra dji biara beada abadaa idjaba dji dromaana abadaa. Djārā biē odi carea jalaḅadaa. Ādji djabari bedeara jānāca. ³¹ Calwala zarea beaa. Ādjia bedea bāpedadara odāca. Quīrā neē beaa, ādji biē odara quīrādoadāca idjaba djārāra quīrā djaburiadāca.* ³² Ādjirāba bio cawa panla Ācōrēba māwā o beara bio cawa oida. † Baribala ara māwā o nīnaa idjaba dewarārāba abari quīrāca cadjirua obādade bia crīchabadaa.

2*Ācōrēba cawa oidebema*

¹ Maļba ni abalba crīchaiē bala Ācōrē quīrāpita bedeade bālēda. Dji jipaara o bāda a bā biēda māwā crīchaiē bala. Djārāba cadjirua o bāda jarabalaḅade ara idjida jara bala, idjia biēda abari quīrāca abari bēra. ² Dadjirāba cawa panla jūma cadjirua o beara Ācōrēba jipa cawa obarida. ³ Maļ bēra djārāba cadjirua o bāda abalba jaraibala, baribala abarica o bābala, idjia crīchaiē bala Ācōrēba cawa oēda. ⁴ Māwā crīcha bāba igara bala Ācōrēba quīrā djaburia bādebemada, jūma droa bādebemada, idjaba cadjirua oda isabe cawa ocadebemada. Idjia adua bala Ācōrēba māwā bio quīrā djaburia bāda cadjiruada igarapeda idjimaa zemārēā.

⁵ Baribala calwala zarea bā bēra idjia cadjiruada igarāca Ācōrēmaa ze amaaba. Maļ carea Ācōrēba cawa oi ewaride idji quīrūbideba wetara cawa oya. Maļ ewaride Ācōrēba unubiya sāwā jūmarāda jipa cawa oida. ⁶ Idjia jūmarāda diaya ādjia opedada quīrāca. ⁷ Calalba biada o panla Ācōrēba ādjida bia unumārēā, bia jaramārēā, idjaba ewariza idji ume zocai bāmārēā. Maļ ēberārāra Ācōrēba wārāda bāya ewariza idji ume zocai pananamārēā. ⁸ Baribala calalba crīcha biē bādeba djārā cāyābara biara beadi carea jalaḅadaa. Maļ bēra wārā bedeara jā quīrānāca idjaba cadjiruada obadaa. Maļ ēberārāra Ācōrēba idji quīrūbideba bio cawa oya. ⁹ Idjia cawa obārade jūma cadjirua o beara bia mīga beadia idjaba sopua beadia. Judiorāda, judiorāé sida māwā beadia.* ¹⁰ Baribala jūma bia o beara Ācōrēba bia unuya, bia jaraya, idjaba necai bāya. Judiorāda, judiorāé sida māwā oya. ¹¹ Ācōrēba ēberārāra jūmaena abari quīrāca jipa cawa oya.

§ 1:25 Bia bala māwā baida. Griego bedeade bā bala: "Amén." * 1:31 Ādji biē odara quīrādoadāca. Griego bedeade ebuda bālē. † 1:32 Ācōrēba māwā o beara bio cawa oida. Griego bedeade nāwā bā bala: "Ācōrēba jara bācāra māwā o beara beudida panāda." * 2:9 Judiorāda, judiorāé sida. Griego bedeade nāwā bā bala: "Naārā judiorāda, maļare judiorāé sida."

¹² Ācōrēba Moisea diada ley adua beaba cadjiruara obada bēra maļ leyra adua panlāmīna Ācōrēba cawa oya. Idjaba maļ ley cawa beaba cadjiruara obada bēra Ācōrēba ara maļ leydeba cawa oya. ¹³ Ley ūri panlneba ēberārāra Ācōrē quīrāpita jipa beaēa, ātebaḷa ḷjā o panlneba Ācōrē quīrāpita jipa bea. ¹⁴ Judiorāēba maļ leyra adua panlāmīna ādji crīchadeba maļ leyba jara ḷa quīrāca edaude obadaa. Māwā unubibadaa biada, cadjirua sīda cawa panlada. ¹⁵ Ara ādjia o panlneba unubi panla maļ leyba jara ḷara soḷeḷe cawa panlada. Ādji crīchade cawa panla biada wa cadjiruada o panlada, bedeade panlada wa bedeade panlēda. ¹⁶ Jūmarāba ādji soḷe mēra eropanara Ācōrēba cawa oi ewaride Jesucritodeba cawa oya. Māwāya bedeade bia māra jaradia ḷaba jara ḷa quīrāca.

Ācōrēba Moisea diada leydeba judiorāra jipa beadaēa

¹⁷ Bārā judiorāba dji biarāana abadaa. Ācōrēra biara cawa panlana abadaa. Crīcha panla ēdrādīda Ācōrēba Moisea diada leyra cawa panl bēra. ¹⁸ Maļ leyra eropanl bēra cawa panla Ācōrēba cārēda quīrāca ḷada idjaba cārēda jipa ḷada. ¹⁹ Bārāba crīcha panla Ācōrē adua bearāa poya bia jaradia pananida dauberrea bea jipa edeḷada quīrāca, pāimane bea lnaana edeḷada quīrāca. ²⁰ Ācōrēba Moisea diada leyra eropanl bēra crīcha panla jūma necawaada eropanlada idjaba wārā bedeade sīda cawa panlada. Maļ bēra crīcha panla crīcha neḷe beara, wadi bio adua beara bida poya jaradia pananida. ²¹ Bārāba dewararāa jaradia panlbaḷa, ḷcārē cārēā ara bāduba jaradiadaē? Bārāba jaradiabadaa ne dracara ḷada. Baribaḷa bārāra ne drabadaa. ²² Bārāba jaradiabadaa daunemacara ḷada. Baribaḷa bārāra daunemabadaa. Bārāba quīrānacaa ḷawaba oda ācōrēa bia bedeade. Baribaḷa ḷawaba oda ācōrē dedebema nebiada drabadaa. ²³ Ācōrēba Moisea diada leyra bārāba bio cawa panlana abadaa. Baribaḷa maļ leyba jara ḷa ḷjānaē panl bēra, bārā carea dewararāba Ācōrēnemada biē bedeabadaa. ²⁴ Maļ carea Ācōrē Bedeade nāwā ḷa ḷa: “Judiorāēba Ācōrēra biē jarabadaa bārāba biē obada carea.”†

²⁵ Ācōrēba Moisea diada leyda bārāba ḷjā osīdara, bārā cacua wēāgōda bia ḷa Ācōrē ēberārā bēra. Baribaḷa maļ leyra ḷjā odaēbaḷa, bārāra Ācōrē quīrāpita cacua wēāgōē bea quīrāca panla.‡ ²⁶ Maļne judioēba maļ leyra ḷjā o ḷabaḷa, cacua wēāgōē ḷāmīna Ācōrē quīrāpita cacua wēāgō ḷa quīrāca ḷa. ²⁷ Bārā judiorāra cacua wēāgōbadaa unubīdī carea Ācōrē ēberārāda. Idjaba Ācōrēba Moisea diada leyda cawa panla. Baribaḷa maļ leyra ḷjā odaē panla. Maļ bēra cacua wēāgōē ḷaba maļ leyda ḷjā oibaḷa, cawabiya bārāra judiorāmīna bedeade panlada. ²⁸ Judio arara ababe naḷ djaradeba māwā ḷaēa. Idjaba cacua wēāgōda arara naḷ djaradebemaēa. § ²⁹ Ātebaḷa soḷe jipa ḷara Ācōrēmaarā judio araa. Soḷe jipa ḷadara Ācōrēmaarā cacua wēāgōda araa. Ācōrē Jaureba māwā jipa ḷabaria.* Ācōrēba Moisea diada ley ēpē ḷadeba jipa baēa. Soḷe jipa ḷara ēberārāba bia jaradacamīna Ācōrēba bia jarabaria.

3

¹ Māra māwā jara ḷa bēra bārāba crīcha panlasicada judiora Ācōrē quīrāpita mācuāē ḷada. Crīcha panlasicada cacua wēāgō ḷa sīda mācuāē ḷada. ² Māwāēa. Ne zōcārāneba judiorāra dji biarāa. Naārā māra jaraya māwā panlada Ācōrēba idji bedeara ādjirāa diada bēra. ³ Māwāmīna ḷcāḷa ādjirānebamaba idji bedeara ḷjānaē basīa. ḷMaḷaḷa carea Ācōrēba oi jaradara oēca? ⁴ Māwāēa. Ācōrēba oi jaradara wārāda jūma oya. Ēberārāra jūmaena sewaida beamīna Ācōrēra bedeade aba ḷa. Idji Bedeade nāwā ḷa ḷa: ḷa bedeabaḷade jūmarāba cawadia ḷa jara ḷara jipa ḷada; abaḷa ba biē jarabaḷade ba cawabiya bara jipa ḷada.*

⁵ Māra bedeaya ēberārā bedeabada quīrāca. ḷcāḷa jarabadaa cadjirua o panlne Ācōrēra jipa ḷada ebuda unubibadada. Maļne Ācōrēba cawa oibaḷa, idjira jipa baēana abadaa. ḷDji māwā jara panla cārēda jaradi? ḷJaradica Ācōrēra jipa ḷaēda cadjirua o beara cawa oi bēra? ⁶ ḷWārāda māwāēa! Ācōrēda jipa ḷaēbara, ḷsāwā naḷ ējūānebemarāra jipa cawa ocasi? ⁷ ḷcāḷa jarabadaa sewa o panlneba Ācōrēra sewa ocada ebuda unubibadada. Crīchabadaa ādjia sewa o panl carea ēberārāba Ācōrē auduara bia bedeade. Maļ bēra ādjimaarā Ācōrēba cawa oiē ḷa. ⁸ Māwāra ḷdadjirāba auduara cadjiruada odida panca ēberārāba Ācōrēra auduara bia bedeadamārēā? ḷcāḷa ādji crīcha cadjiruadeba jarabadaa daiba māwā jaradia panlada. Māwā jara beara Ācōrēba wārāda biē ḷada ḷa.

† 2:24 Isaia 52:5; Ezequiel 36:20-23. ‡ 2:25 Cacua wēāgōē bea. Maḷa jara ḷa: “Ācōrē ēberārāēa.” § 2:28 Judio araa idjaba cacua wēāgōda araa. Maḷa jara ḷa: “Ācōrē ēberārāa.” * 2:29 Jeremia 4:4; Ezequiel 36:26-27. * 3:4 Salmo 51:4.

Ēberā jipa bāra neā

⁹ Maļ bērā ųcārēda jaradi? ųJaradica dai judiorāda dewararā cāyābara biara beada? ųMāwāēa! Māa naļ cartade cawabisia judiorāba, judiorāē bida cadjiruara obadada.

¹⁰ Maļgādebemada Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa:

Ēberā jipa bāra ni aba bida neā.

¹¹ Ni abaaba adua bāa cārēda jipa bāda. Ni abaaba Ācōrēra jarāca.

¹² Jūmarāba Ācōrēra igarasidaa. Jūmarāda Ācōrē quīrāpita biē panesidaa.

Ni abaaba biada ocaa. Bia o bāra ni aba bida neā.[†]

¹³ Ādjia cadjirua bedeabadara beuda uria ewa nūma quīrāca bāa. Ādji iteba sewada obadaa.[‡]

Ādjia jara pananeba djārāra biē obadaa damaba cabarā quīrāca.[§]

¹⁴ Djārā quīrāma pananeba ādji iteba biē jarabadaa.*

¹⁵ Baridua carea mīā beabadaa.

¹⁶ Ādji wābadaza djārā bia pananada ārīnapēda bia mīgabibadaa.

¹⁷ Djārā ume necai beadira adua panāa.[†]

¹⁸ Ni maārī bida Ācōrēra wayadaca.[‡]

¹⁹ Maļ bedeā Ācōrē leyde bāra dji ley ēpē bearāa jara bāa. Māwā ni abaaba poya jaradaēa cadjirua neē bāda. Maļ leydeba cawa panāa jūma naļ ējūānebemarāra Ācōrē quīrāpita bedeade panāda. ²⁰ Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley ųjā o bādeba ni abaaba Ācōrē quīrāpita jipa baēa. Maļ leyba cawabi bāa dadjia cadjiruada obadada.

Ācōrēba Jesucritodeba ēberārā jipa unubaria

²¹ Baribarā idira Ācōrēba cawabisia maļ ley odaēne sāwā ēberārāra jipa unubarida.

Ācōrēba Moisea diada leyde idjaba Ācōrēneba bedeabadarāba bāpedada cartade bida maļnebemada bā bāa. ²² Abaaba Jesucritoda ųjāsira Ācōrēba idjira jipa unubaria. Jesu ųjābadara idjia jūma māwā jipa unubaria. Ni abaaba quīrā awara unucaa. ²³ Wārāda jūmarāba cadjiruada obadaa. Maļ bērā Ācōrē biya quirudebemada āi beaa.

²⁴ Baribarā Ācōrēba ni cārē sida obiēne idji biadeba ēberārā jipa unubaria. Māwā unubaria Jesucritoba idji beudadeba cadjiruadebemada ēdra bāda bērā. ²⁵ Ācōrēba Jesucritora bāsia cadjirua carea beumārēā. Dadjirā carea idji oara erozoasia. Maļ ųjābadade Ācōrēba dadji cadjiruara quīrādoabaria. Jesucrito dadjirā cadjirua carea beudaba cawabi bāa Ācōrēba jipa cawa obarida. Crito zei naēna cadjirua opeadara Ācōrēba jūma droa bādeba cawa oē bāsia.

²⁶ Baribarā idira Jesucritodeba Ācōrēba cadjiruara jūma jipa cawa obaria. Maļ bērā Ācōrēba Jesu ųjābadara jūma jipa unubaria. Māwā ebuda bāa Ācōrēra ne jūmane jipa bāda.

²⁷ Maļ bērā ųcārēā ara dadjidebemada bia bedeadi? Poya bia bedeadaēa. ųSāwāērā?

Poya bia bedeadaēa, Ācōrēba Moisea diada ley ųjā o pananeba idji quīrāpita jipa panāē bērā, ātebarā Jesu ųjā pananeba dadjirāra idji quīrāpita jipa panāa. ²⁸ Dadjirāba jaradia panāa Jesuda ųjā panā bērā Ācōrēba dadjirāra jipa unubarida. Ācōrēba Moisea diada ley ųjā o pananeba dadjirāra idji quīrāpita jipa beadacaa.

²⁹⁻³⁰ Ācōrēra ababe judiorā Ācōrēca? ųIdjira judiorāē Ācōrēca? Wārāda Ācōrēra ababarā bā bērā idjaba judiorāē Ācōrēa. Idjia jūma Jesu ųjābadara jipa unubaria. Cacia wēāgo beaba, cacia wēāgoē bea bida Jesuda ųjāsidadara jipa unubaria. ³¹ Jesuda ųjā panā bērā ųĀcōrēba Moisea diada leyra igara panāca? Māwāēa, ātebarā maļ leyba jara bāra obadaa.

4*Abrahaāba Ācōrē ųjāna*

¹ ųCārēda jaradi drōā naēnabema Abrahaānebemada? ųSāwā Ācōrēba jipa unusi?

² Abrahaāba ne bia o bādeba Ācōrē quīrāpita jipa badabara, ara idjidebemada poya bia bedeacasia. Baribarā wārā arada ni cārē sida oē bāsia Ācōrē quīrāpita bia bedeai carea.

³ Ācōrē Bedeade nāwā jara bāa: “Abrahaāba Ācōrēra ųjāsia. Maļ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.”* ⁴ Abaaba trajuda oibarā, idjia edabarāra bari edaēa, ātebarā idji trajubari dji boroba diaya. ⁵ Baribarā Ācōrē quīrāpita jipa bai carea ne oē bāba Ācōrēda ųjāibarā, Ācōrēba maļ ēberārā jipa unuya. Cadjirua o beaba Ācōrēda ųjāsidadara Ācōrēba jipa unubaria. ⁶ Ara maļ quīrāca Daviba jarasia: Ācōrē quīrāpita jipa bai carea ne oē bāra Ācōrēba jipa unusira bio bia baya. ⁷ Nāwā jarasia:

[†] 3:12 Salmo 14:1-3. [‡] 3:13 Salmo 5:9. [§] 3:13 Salmo 140:3. * 3:14 Salmo 10:7. [†] 3:17 Isaia 59:7-8. [‡] 3:18 Salmo 36:1. * 4:3 Genesi 15:6.

Ēberārāba Ācōrē ley ījā odaē pananada idjaba cadjirua opeḍadada Ācōrēba quīrādoasira bio bia panania.

⁸ Ēberāba cadjirua oda carea Ācōrēba bedeade Ɂalēana aibaɁa, maļ ēberāra bio bia Ɂaya.[†]

⁹ Maļba Ɂababe cacua wēāgo beadrɁ bio bia pananica? ɁCacua wēāgoē bea sida bio bia pananaēca? Daiba jarasidaa Abrahaļba Ācōrēra ījāna bēra Ācōrēba idjira jipa unusida.

¹⁰ BaribaɁa ɁĀcōrēba idjira sāļbe jipa unusi? ɁJipa unusica idji cacua wēāgoḍacarea wa wēāgoi naēna? Wārāda idji cacua wēāgoi naēna Ācōrēba idjira jipa unusia. ¹¹ Abrahaļba Ācōrēra ījāna bēra, cacua wēāgoē baḍamīna Ācōrēba idjira jipa unusia. Maļ cawabi carea Abrahaļba jīrūare idji cacuara wēāgosia.[‡] Cacua wēāgoē beaba Ācōrēda ījānibaɁa, Abrahaļra ādjirā zezaa, abari quīrāca ījā pananeba Ācōrēba jipa unu Ɂa bēra. ¹² Idjaba Abrahaļba idji cacua wēāgoi naēna ījā baḍa quīrāca cacua wēāgo beaba ījānibaɁa Abrahaļra ādjirā zezaa.

¹³ Ācōrēba Abrahaļa, idjideba zedi ēberārāa bida naļ ējūāra diayada asia. BaribaɁa māwā jaraē basia Abrahaļba idji leyda ījā oda bēra. ĀtebaɁa māwā jarasia Abrahaļra jipa unu bēra. Māwā jipa unusia Abrahaļba idjida ījāna bēra. ¹⁴ Ācōrēba Moisea diada ley ījā o beaba Ācōrēba diai jaradara edabaḍabara, dadji quīrīābe Critora ījā panacasidaa idjaba Ācōrēba diai jaradara edadaē bacasia. ¹⁵ Maļ leydeba Ācōrēba cawa oya. Wārāda leyda neē baḍabara, dadjirāra maļ ley igarabada carea bedeade pananaē bacasia.

¹⁶ Ācōrēba diai jaradara dadjirāba edadia idjida ījā panɁ bēra. Ācōrēba idji biadeba maļra bari dia Ɂa. Maļ bēra jūma Abrahaļ ēberārāba maļra wārāda edadia. Ācōrēba Moisea diada leydeba panaba Ācōrēda ījā panabaɁa maļra edadia. BaribaɁa ababe ādjiabaɁa edadaēa, ātebaɁa judiorāē bida Abrahaļ quīrāca Ācōrēda ījānibaɁa edadia. Māwā Abrahaļra jūma dadjirā, dji Ācōrē ījā bea zezaa. ¹⁷ Ācōrē Bedeade nāwā Ɂa Ɂa: “Māa Ɂara Ɂasia zocārā puru bea zezada bamārēa.”[§] Wārāda Ācōrē quīrāpita Abrahaļra jūma dadjirā, dji Ācōrē ījā bea zezaa. Ācōrēba beupeḍadara Ɂrēbabibaria idjaba ne neēnebemada obaria. Ara maļ Ācōrēda Abrahaļba ījā basia.

¹⁸ Ācōrēba nāwā jarasia: “Baḍeba yōɁaḍarāda zocārā duanania.”^{*} Abrahaļba poya warra unuēda cawa Ɂamīna ījāsia Ācōrēba warra unubida idjia jarada quīrāca. Māwā ījā Ɂaḍeba zocārā puru bea zezada Ɂesia Ācōrēba jarada quīrāca. ¹⁹ Warra unui carea jūmawāyā drōāda Ɂamīna Abrahaļba maļgara wadibida bio ījā basia. Idjira berara cien poa basia. Idji quima Sara sida warra tocada cawa Ɂamīna Abrahaļba wadibida bio ījā basia. ²⁰ Idjia ni maārī bida crīchaē basia Ācōrēba diai jaradara diaēda. ĀtebaɁa soḍeba wārāda bio ījā basia idjaba Ācōrēba bia bedeabadjia. ²¹ Idjia cawa Ɂasia Ācōrēba oi jaradara wārāda jūma poya oida. ²² Abrahaļba māwā ījāna bēra Ācōrēba jipa unusia.[†] ²³ Ācōrē Bedeade māwā Ɂa Ɂa. BaribaɁa maļ beḍeara ababe idjidebemada beḍea Ɂaēa. ²⁴ ĀtebaɁa dadjirānebema sida beḍea Ɂa, dadjirāba ījā pananeba Ācōrēba jipa unu Ɂa bēra. Ācōrēba dadji Boro Jesura beu baḍada Ɂrēbabisia. Ara maļ Ācōrēda dadjirāba ījā panaba. ²⁵ Idjia Jesura Ɂasia dadjirā cadjirua carea beumārēa. Maļbe beu baḍada Ɂrēbabisia dadjirāra idji quīrāpita jipa Ɂai carea.

5

Jesuḍeba dadjirāra Ācōrē ume necai duanaba

¹ Jesucritoda ījā panɁ bēra Ācōrēba dadjirāra jipa unu Ɂa. Maļ bēra dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrē ume necai duanaba. ² Maļ awara Jesucrito ījā panɁ bēra Ācōrēba idji biadeba dadjirāra ewariza carebabaria. Idjaba Ɂasriḍa panaba cawa panɁ bēra Ācōrē biya quīrudebemada edadida. ³ Maļ awara dadjirā bia mīga panane Ɂasriḍa panabadaa cawa panɁ bēra maļgāḍeba biara droa cawadida. ⁴ Maļ droa pananeba cawa panaba Ācōrēba dadjirāra bia unu Ɂaḍa. Maļgāḍeba cawa panaba Ācōrē bia quīrudebemada edadida. ⁵ Maļra sewaēa, ātebaɁa wārāda edadia. Māwā cawa panaba Ācōrēba idji Jaureda dadjirāra diada bēra. Idji Jauredeba dadjirā soḍe cawabi Ɂa dadjirāra wārāda bio quīrā baḍa.

⁶ Dadjirā cadjiruadebemada poya ēḍraḍaē panasidaē Ācōrēba Ɂaḍa ewaride Critora dadjirā dji cadjiruārā carea beusia. ⁷ Zarea Ɂa ēberā jipa Ɂa carea abaaba ara idjida idu beabida. Āibērā ēberā bia carea abaaba ara idjida idu beabiscada. ⁸ BaribaɁa Ācōrēba dadjirāra bio quīrā baḍa unubisia wadi cadjiruade panane Critora dadjirā carea beuḍa bēra. ⁹ Crito oa erozoaḍaḍeba Ācōrēba dadjirāra jipa unu Ɂa. Maļ bēra Critodeba dadjirāra Ācōrēba cawa oidebemada wārāda ēḍraḍa. ¹⁰ Dadjirā wadibida Ācōrē ume dji quīrūda

[†] 4:8 Salmo 32:1-2. [‡] 4:11 Genesi capítulo 17. [§] 4:17 Genesi 17:5. ^{*} 4:18 Genesi 15:5. [†] 4:22 Genesi 15:6.

beaside idji Warra beudadeba dadjirāra idji ume bia ḅasia. Māwā dadjirāra wārāda ēdrḅḅia Critoza zocai ḅa bēra. ¹¹ Maḅ awara dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrē ume bia panḅ bēra idjideba Ācōrē ume ḅasrida panḅa.

Adaḅ idjaba Crito

¹² Ēberā abaḅḅeba cadjiruara naḅ ējūāne zesia. Idjaba maḅ cadjiruadeba dadji beudira zesia. Jūmarāba cadjiruada obada bēra beubadaa. ¹³ Ācōrēba Moisea idji ley diai naēna ēberārāba naḅ ējūāne cadjiruara obadjidaa. Baribḅḅḅ maḅ ley neḅ bada bēra jaraca basia ēberāba cadjiruua o panḅ carea bedeade panḅḅa. ¹⁴ Māwāmīna Adaḅ ewarideba aba Moise ewaridaa ēberārāda beusidaa cadjiruara obadjida bēra. Baribḅḅḅ Adaḅba cadjiruua oda quīrāca odaē basia. Adaḅba igarasia Ācōrēba idjia ebuḅa jaradara baribḅḅḅ ādjirāba māwā odaē basia.

Adaḅḅeba jūmarāda biē panena quīrāca dji zeida badadeba jūmarāda poya bia panesidaa.* ¹⁵⁻¹⁶ Wārāda ēberā abaḅba cadjiruua oda carea jūmarāda beusidaa. Baribḅḅḅ ēberā abaḅḅeba Ācōrēba idji biadeba zocai baıda bari diasia jūmarāda zocai beadamārēā.† Jesucritoba idji biadeba dadjirā itea odara Adaḅba cadjiruua odaḅeba zeda cāyābara ḅḅara ḅḅa. Maḅ bēra Ācōrēba bari dia ḅara Adaḅba cadjiruua odaḅeba zeda quīrāca ḅḅēa. Maḅ awara Adaḅba cadjiruua ababe oda carea Ācōrēba cawa opeḅa jūmarāda bedeade panḅḅa asia. Baribḅḅḅ ēberārāba cadjiruada zocārā opeḅadamīna Ācōrēba ni cārē sida obiēne idji biadeba ādjirāra jipa unubaria. ¹⁷ Wārāda ēberā abaḅba cadjiruua odaḅeba jūmarāda beubadaa. Baribḅḅḅ dewara ēberāda ḅḅa, Jesucritoda. Idjideba Ācōrēba ni cārē sida obiēne ēberārāra jipa unubaria. Idji biadeba bio carebabaria. Ācōrēba māwā eroḅara Jesucritodeba ewariza idji ume zocai panania.

¹⁸ Wārāda ēberā abaḅba cadjiruua oda carea Ācōrēba cawa opeḅa jūmarāda bedeade panḅḅa asia. Idjaba ēberā abaḅba jipa oda carea Ācōrēba jūmarāda poya jipa unuya ewariza idji ume zocai pananamārēā. ¹⁹ Wārāda ēberā abaḅba Ācōrēba jaradara iḅa odaē bēra zocārā ēberāra dji cadjiruārāda panesidaa. Idjaba ēberā abaḅba jūma iḅa oda bēra zocārā ēberāra Ācōrēba jipa unuya.

²⁰ Ācōrēba Moisea idji leyra diasia ēberārāba cawadamārēā cadjiruara zocārā obadada. Baribḅḅḅ ēberārāba cadjiruara biara osidade Ācōrēba idji biadeba biara quīrā djuburiasia. ²¹ Wārāda ēberārāba cadjiruada obada bēra beubadaa. Baribḅḅḅ Ācōrēba idji biadeba ēberārāra jipa unubaria dadjirā Boro Jesucritodeba ewariza idji ume zocai pananamārēā.

6

Cadjiruadebema ēdrḅḅeada

¹ ¿Maḅnebemada sāwā crīcha panḅ? ¿Dadjirāra wadibida cadjiruade nībadica Ācōrēba idji biadeba biara quīrā djuburiamārēā? ² ¿Wārāda māwā odiē panḅ! Dadjirāra cadjiruadebemada beusidaa. Maḅ bēra ¿sāwā cadjiruade nībadi? ³⁻⁴ Bārāba cawa panḅḅ borocuesidade unubisidada Crito ume ābaa panḅḅa. Māwā unubisidaa idji ume beusidada idjaba jousidada. Maḅbe dadjirā Zeza Ācōrēba idji ḅḅa waiḅḅa ḅḅeḅe Crito ḅḅḅebabida quīrāca dadjirā sida ḅḅḅebasisia zocai bai djiwidide nībadamārēā.

⁵ Dadjirāra Crito ume beusida bēra idji ḅḅḅebada quīrāca zocai bai djiwidide nībadia. ⁶ Dadjirāba cawa panḅḅ dadji crīcha drōāra beusida Crito ume crude cachida quīrāca. Māwāḅḅḅ dadjirā crīcha drōāba naḅ cacuaba cadjiruua o quīrā ḅada waa poya obiēa. Dadjirāra waa cadjiruua nezocarāēa. ⁷ Wārāda abaḅḅa Crito ume ābaa beusibḅḅḅ, cadjiruadebemada ēdrḅḅia.*

⁸ Dadjirāra Crito ume ābaa beupeḅada bēra iḅa panḅḅ idji ume zocai pananida. ⁹ Dadjirāba cawa panḅḅ Critora beu badada ḅḅḅebada bēra waa beuēda. Beuba idjira waa poyaēa. ¹⁰ Crito ḅarima aba beudaba jūma cadjiruada poyasia. Idjira waa beuēa āteḅḅḅ Ācōrē itea zocai ḅḅa. ¹¹ Ara maḅ quīrāca cawadida panḅḅ bārāra cadjiruadebemada beusidada idjaba dadjirā Boro Jesudeba Ācōrē itea zocai panḅḅa.

¹² Maḅ bēra cadjiruara idu bārā boro babirānada. Māwā bārā cacua beuida ḅḅba cadjiruua o quīrā ḅada odaēa. ¹³ Bārā cacuaa idu cadjiruara obirānada. Āteḅḅḅ ara bādjida Ācōrēa diadada. Bārāra cadjiruade beu pananada Ācōrē itea zocai panesidaa. Maḅ bēra bārā

* **5:14** Griego bedeade nāwā ḅḅḅ: "Adaḅra dji zeida bada quīrāca basia." † **5:15-16** Jūmarā. Griego bedeade ḅḅḅ "zocārā." * **6:7** Cadjiruadebemada ēdrḅḅia. Griego bedeade maḅba idjaba jara ḅḅa: "Cadjiruua o ḅḅḅebemada Ācōrēba jipa basia."

cacuada Ācōrēa diadadua jipa odi carea. ¹⁴ Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdral bāda bēra idjaba Ācōrēba Moisea diada leydeba panalē bēra, cadjiruara bārā boroda bāiē bāa.

Jipa odidebema

¹⁵ ζMañebemada sāwā crīcha panal? Ācōrēba idji biadeba dadjirāra ēdral edada bēra idjaba dadjirāra Moisea diada leydeba panalē bēra ζcadjiruada odida panalca? ιMāwāéa! ¹⁶ Bārāba cawa panalā ara bādjida djārā nezocada beadi carea diadibalal, dji boroba jarabalalal jūma t̄jā odida panalā. Ara mañ quīrāca bārāba cadjiruara bārā boroda bādibalal, cadjiruara odapeđa beudia. Baribalal Ācōrēda bārā boroda bādibalal, idji beđe t̄jā obladade jipa nībadia. ¹⁷ Naēna bārāra cadjiruua nezocarā basía. Baribalal jūma Ācōrēnebema jaradiapedara sođeba t̄jā o panal bēra m̄la Ācōrēa bia bāada abaria. ¹⁸ Bārāra cadjiruadebemada ēdralapeđa Ācōrē nezocarāda panesidaa jipa odi carea.

¹⁹ M̄la māwā nezocadebemada beđe bāa nañ crīchada jaradiā carea. Ara bādjiđeba cawadida zarea bā bēra māwā jaradia bāa. Wārāda naēna bārāba ara bādjida basidaa cadjiruua nezocada beadi carea. Māwā bārāba miā peraidebemada, jūma cadjiruua sida ewariza wetara o panabadjidaa. Baribalal idira Ācōrē nezocarā bēra ara bādjida bādadua jipa odi carea. Māwābalal Ācōrē itea bia beadia. ²⁰ Bārāra cadjiruua nezocarā baside jipa odida crīchadaca basía. ²¹ Baribalal cadjiruua o panalneba ζcārē biada edasida? ζMāwā o panana carea idira quīrā pera panalēca? Cadjiruua o panal carea ēberārā beudia. ²² Idira bārāra cadjiruadebemada ēdralapeđa bēra Ācōrē nezocada panesidaa. Māwā bārāra Ācōrē itea bia panesidaa. Mañ bēra idji ume ewariza zocai panania. ²³ Wārāda cadjiruua o panal carea ēberārā beudia. Baribalal dadjirā Boro Jesucritōđeba Ācōrēba ewariza zocai bāida bari dia bāa.

7

Mīa amacara panal leydeba Pauloba jaradiada

¹ Djabarā, Ācōrēba Moisea diada leyra cawa panal bēra mañ leydeba m̄la bārāa beđeaya. Bārāba cawa panalā ababe zocai panalnebalal dadjirāra mañ leydeba panalā. ²⁻³ Nañ quīrāca bāa. Mañ leyba jara bāa wērā quima bara bāra idji quima zocai bāde idji ume bāida bāda. Idji quima wadi zocai bāde mañ wērāba dewara umaquīrāda edaibalal, leyba jara bāa wērāra daunemasida. Baribalal idji quimada beusira wērāra idji quima ume bāida bā leydebemada ēdrasia. Mañne idji dewara umaquīrāda edaibalal, daunemaē bāa.

⁴ Djabarā, ara mañ quīrāca Crito beudadeba bārāra Ācōrēba Moisea diada leydebemada beusidaa. Māwā dewaradeba poya panania. Idira bārāra Crito dji krēbadadea. Idjiđeba panal bēra Ācōrē itea poya bia odia. ⁵ Dadjirāra nañ djaraba o quīrā bādeba nībasidaē Ācōrēba Moisea diada leyba jara bā carea wetara cadjiruada o quīrāsidaa. Mañne cadjiruua o panal carea beudia panasidaa.* ⁶ Baribalal Ācōrēba Moisea diada leydeba pananada dadjirāra ēdrāsidaa. Mañ leydebemada beusidaa bēra idira Ācōrēra idji jauređeba ēpēnia. Waa crīchadaēa Moiseba bāda leydeba ēpēnida.

Cadjiruua o quīrā bādebema

⁷ ζMañebemada sāwā crīcha panal? ζĀcōrēba Moisea diada leyra cadjiruua? ιMāwāéa! Mañ ley neē badabara m̄la adua bācasia cārēda cadjiruada. Mañ leyba djārānera awuarāduada adaēbara, m̄la djārāne awuaira cadjiruada adua bācasia.† ⁸ Baribalal awuarāduada ada bēra cadjiruua o quīrā bādeba m̄la ne jūmada wetara awuasida. Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley neē badabara wetara cadjiruua o quīrāē bācasia.‡ ⁹ Naēna mañ ley adua baside m̄lra necai bābadjia. Baribalal cawaside m̄la cadjiruua o quīrāsia. Mañbe cadjiruua carea beuida basia. ¹⁰ Mañ ley t̄jā o bādeba m̄lra Ācōrē ume ewariza zocai bāida basia. Baribalal oca bēra mañ leyba cawabisia m̄lra beuida bāda. ¹¹ Mañ leyba jara bā carea m̄la cadjiruada wetara o quīrāsia. Mañbe cadjiruaba m̄lra cūrūgasia crīchamārēa mañ leydeba jipa bāida. Baribalal t̄jā oca bēra beuida basia.

¹² Wārāda mañ leyra Ācōrēne. Mañ leyba jara bāra jūma bio bia bāa, jipa bāa, idjaba aride bāa. ¹³ Māwāra ζley bia bāba m̄lra beubisica? ιMāwāéa! Ātebalal cadjiruua o bā carea m̄lra māwā beuida basia. M̄la cadjiruua o bā carea mañ ley bia bāba jara bāa m̄lra beuida bāda. Māwā ebuda bāa cadjiruara sāwābalal bāda. M̄la cadjiruua o bāra wārāda bio cadjiruua bāa.

¹⁴ Dadjirāba cawa panalā Ācōrēba Moisea diada leyra Ācōrē Jauređeba zesida. Baribalal m̄lra nañ djarade bāa. M̄lra cadjiruaba nēdođa quīrāca bāa idji nezocada bamārēa. ¹⁵ M̄la

* 7:5 Beuidida panasidaa. Griego beedeade nāwā bā bāa: "Beudira zau panasidaa." † 7:7 Exodo 20:17. ‡ 7:8 Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley neē badabara wetara cadjiruua o quīrāē bācasia. Griego beedeade nāwā bā bāa: "Ley neēne cadjiruara beusia."

adua ɓaa cārē cārē jāwā obarida. Māa ne bia o quĩrĩā ɓara ocaa, āteɓaɓa māa cadjirua o quĩrĩā ɓada obaria. ¹⁶ Baribaɓa māa cadjirua o ɓara o quĩrĩā ɓa bēra ebuda ɓaa Ācōrēba Moisea diada leyra māa bia unu ɓada. ¹⁷ Maɓ bēra ara mādja quĩrĩā ɓadeba cadjiruara o ɓaēa, āteɓaɓa cadjirua mɓ sođe ɓaba māwā obibaria. ¹⁸ Māa cawa ɓaa mɓ sođera biada neēda. Biara jaraɓaɓa, māra naɓ djarade ɓa bēra ara mādja quĩrĩā ɓadeba biada poya ocaa. Māa biada o quĩrĩā ɓamĩna poya ocaa. ¹⁹ Wārada māa bia o quĩrĩā ɓara ocaa, āteɓaɓa cadjirua o quĩrĩā ɓada obaria. ²⁰ Māa cadjirua o quĩrĩā ɓa o ɓamĩna, ara mādja quĩrĩā ɓadeba māwā o ɓaēa. Āteɓaɓa cadjirua mɓ sođe ɓaba māwā obi ɓaa.

²¹ Maɓ bēra naɓda cawa ɓaa: māa biada o quĩrĩā ɓamĩna cadjirua mɓ sođe ɓaba cadjiruada obibaria. ²² Wārada māa sođeba Ācōrē leyra bio bia unu ɓaa. ²³ Māwāmĩna dewara crĩcha sida mɓ sođe ɓaa. Maɓgaba mɓ preso eroɓa quĩrĩā māa cadjiruada obibaria. Māa bia o quĩrĩā ɓara maɓ crĩcha idu obi quĩrĩā caa ne bia obi crĩcha ume djō ɓa quĩrĩāca.

²⁴ ¡Māra miā djuburi ɓaa! ¿Caiba māra ēdra ɓai naɓ cacua beuida ɓaba cadjirua o quĩrĩā ɓadebemada? ²⁵ Ababe Ācōrēbaɓa dadjirā Boro Jesucritodeba māra ēdra ɓaya. Maɓ carea māa idjia bia ɓada aya. Wārada mɓ crĩchaē Ācōrē leyra ŷā o quĩrĩā ɓaa, baribaɓa naɓ djarade ɓa bēra cadjirua mɓ sođe ɓaba cadjiruada obibaria.

8

Ācōrē Jauredeba nĩbadiɓema

¹⁻² Idira dadjirāra Jesucrito ume panɓa bēra ni maārĩ bida bedeade panɓa. * Ācōrē Jaureba dadjirāa zocai ɓai djiwiɓida Jesucritodeba diasia. Dadjirāra cadjiruadebemada idjaba beuidēbemada ēdra ɓasia. ³ Ācōrēba Moisea diada leyba dadjirāra cadjiruadebemada poya ēdra ɓaē basia. Naɓ djaraba o quĩrĩā ɓadeba nĩnaba maɓ ley ŷā odi cāyābara cadjiruada obadaa. Baribaɓa Ācōrēba idji Warrada diabuesia dadjirā dji cadjiruara quĩrĩāca ɓamārēa. Maɓne idji Warrara dadjirā cadjirua carea beusia. Māwā Ācōrēba idji Warradeba dadjirāra cadjiruadebemada ēdra ɓasia. ⁴ Idjia māwā osia dadjirāba poya jipa ođamārēa idji leyba jara ɓa quĩrĩāca. Idira dadjirāra poya jipa nĩbadiā naɓ djaraba o quĩrĩā ɓadeba nĩnaē bēra, āteɓaɓa Ācōrē Jauredeba nĩna bēra.

⁵ Naɓ djaraba o quĩrĩā ɓadeba nĩnaba ababe naɓ djaraba cadjirua o quĩrĩā ɓadra crĩchabadaa. Baribaɓa Ācōrē Jauredeba nĩnaba Ācōrē Jaureba quĩrĩā ɓadra crĩchabadaa. ⁶ Naɓ djaraba o quĩrĩā ɓada abaaba crĩcha ɓaɓaɓa beuya. Baribaɓa Ācōrē Jaureba quĩrĩā ɓada crĩcha ɓaɓaɓa necai ɓaya idjaba ewariza Ācōrē ume zocai ɓaya. ⁷ Abaaba naɓ djaraba o quĩrĩā ɓada crĩcha ɓaɓaɓa, Ācōrē ume dji quĩrĩā. Ācōrē leyra ŷā o quĩrĩāca, ni poya ŷā oēa. ⁸ Naɓ djaraba o quĩrĩā ɓadeba nĩnara Ācōrēba bia unucaa.

⁹ Baribaɓa Ācōrē Jaureda wārada bārā sođe ɓabaɓa, idjideba nĩnaa. Naɓ djaraba o quĩrĩā ɓadeba nĩnaēa. Wārada Crito Jaure neē ɓara Critodeēa. ¹⁰ Baribaɓa Critoda bārā sođe ɓabaɓa, bārā jaurera zocai ɓaa Ācōrēba bārāra jipa unu ɓa bēra. Māwāmĩna bārāba cadjirua o panana carea naɓ djarade beuidia. ¹¹ Baribaɓa idji Jaureda bārā sođe ɓa bēra, idjideba bārā cacua beuida ɓara ŷrēbabiya Jesu ŷrēbabida quĩrĩāca.

¹² Djabarā, dadjirāra wārada Ācōrē Jauredeba nĩbadiā panɓa. Naɓ djaraba o quĩrĩā ɓadeba nĩbadiē panɓa. ¹³ Bārada naɓ djaraba o quĩrĩā ɓadeba nĩbadiɓaɓa beuidia. Baribaɓa naɓ djaraba cadjirua o quĩrĩā ɓada Ācōrē Jauredeba igaradibaɓa, ewariza Ācōrē ume zocai panania. ¹⁴ Jūma Ācōrē Jauredeba nĩnara Ācōrē warrarā. ¹⁵ Bārāba Ācōrē Jaure edasidae nezoada ɓaē basia. Āteɓaɓa ɓasia Ācōrē warrarāda beadamārēa. Idjideba ne wayadacaa āteɓaɓa Ācōrēa “mɓ Zeza” abadaa. ¹⁶ Dadjirā sođe Ācōrē Jaureba cawabi ɓaa wārada Ācōrē warrarāda. ¹⁷ Idji warrarā bēra Crito ume ābaa idjia eroɓadebemada edadia. Dadjirāda wārada Crito bia mĩgada quĩrĩāca bia mĩga pananibaɓa, Ācōrēba Crito ume ābaa bio bia ɓaya.

Bajāne bia pananinebema

¹⁸ Dadjirā naɓ ewaride bia mĩga pananebemada māa mācua crĩchacaa, nocoarebema ewaride Ācōrēba dadjirāra bia ɓaɓ bēra. ¹⁹ Ne jūma Ācōrēba ocuadaba quĩrĩā ɓaa idji warrarā bia paneɓadada isabe unubida. ²⁰⁻²¹ Naēna ne jūma Ācōrēba bia ocuadara biē ɓesia. Baribaɓa iduba māwā biē beē basia, āteɓaɓa Ācōrēba biē ɓasia. Māwāmĩna ne jūma biē beɓaba jāa ɓaa Ācōrēba idji warrarā bia ɓai quĩrĩāca bia ɓamārēa. Maɓbe waa ɓerawaēa.

²² Dadjirāba cawa panɓa wērāba warra tobɓaɓe pua carea isabe to quĩrĩābarida. Ara maɓ quĩrĩāca ne jūma Ācōrēba ocuadara puadeba ɓeaca ɓaa. Maɓ carea isabe bia ɓe

* 8:1-2 Griego bedeade ɓara cartade naɓ sida ɓa ɓaa: “Ādjirāra naɓ cacuaba cadjirua o quĩrĩā ɓadeba nĩnaē bēra, āteɓaɓa Ācōrē Jauredeba nĩna bēra.”

quĩrĩã ɓɓa. Ācõrẽba ocuada biẽ beɗa ewarideba aba ididaa mǎwǎ ɓɓa. ²³ Maɓ awara Ācõrẽba dadjirã cacuara bia ɓamǎrẽã jǎã panlamisa dadjirã sida puadeba panla. Idji warrarã edabarãde mǎwǎ oya. Idji Jaureda dadjirãa naãrã diasia wǎrãda idji warrarãda cawadamǎrẽã. ²⁴ Ācõrẽba dadjirãra ẽdrɔ edada bẽrã maɓgara jǎã panla. Dadjia jǎã panlara wadibida neẽ panla. Eropanabara zcãrẽ cârẽã jǎã panacasida? zCaiba idjia eroba edai carea jǎã bai? ²⁵ Baribarɔɔ dadjirãba jǎã panlara wadibida neẽ panla bẽrã jũma droa panlaneba cawa panla wǎrãda edadida.

²⁶ Maɓ awara ara dadjiduba ɓɓaãẽ panla bẽrã Ācõrẽ Jaureba dadjirãra careba ɓɓa. Wǎrãda adua panla sǎwǎ Ācõrẽa aride iwidiidida. Baribarɔɔ Ācõrẽ Jaureba dadjia poya jaradaca bedeadeba dadjirã carea Ācõrẽa iwidiibaria. ²⁷ Maɓne Ācõrẽ dadji so acɓabariba idji Jaureba iwidi ɓɓara cawa ɓɓa, idjia quĩrĩã ɓɓa quĩrãca idjiderã carea iwidiibari bẽrã.

Ācõrẽba ne jũmaneba carebaria

²⁸ Ācõrẽba crĩcha ɓada quĩrãca idji quĩrĩã beɗa trɔsɔia. Dadjirãba cawa panla maɓgarã itea Ācõrẽba ne jũmaneba biada obarida. ²⁹ Idjia naẽnaeda cawa basia cairãda idjiderã baida. Ādjirãra ɓasia idji Warra Jesu quĩrãca beadamǎrẽã. Mǎwǎ idji Warra Jesura djabarã zocãrã panlanebemada dji nabemaa. ³⁰ Ācõrẽba idji Warra Jesu quĩrãca beadamǎrẽã naẽnaeda ɓadara idjimaa trɔcuasia. Idjia trɔcuadara jipa unusia. Idjia jipa ununarãa idji biya quĩrudebemada diaya.

³¹ zMaɓgaɗebemada sǎwǎ crĩcha panla? Ācõrẽra dadjirãre ɓɓa bẽrã zcaiba dadjirãra poyai? ³² Wǎrãda Ācõrẽba idji Warra arada wǎgaẽ basia ɗteɓarɔ jũma dadjirã carea idu beabisia. Maɓ bẽrã zidjia dadjirãa ne jũma biada Crito ume ɗbaa diaẽca? ³³ zCaiba Ācõrẽa idjia edadarãda poya biẽ jarai? Ācõrẽba dadjirãra jipa unubaria. ³⁴ zCaiba dadjirãra bedeade panlana adĩ? Ni abalɓa mǎwǎ jaradaẽa Jesucritora dadjirã carea beuda bẽrã. Idjira beu ɓadada ɗrẽbasia. Idira Ācõrẽ jɔwa araare ɓɓa. Mama dadjirã carea Ācõrẽa bedea djuburia ɓɓa. ³⁵ zCaiba dadjirãra Crito quĩrãnebemada poya ɗyǎ ɓɓa? Ewari zarea zɓarãde, bia mĩga panlane, ẽberãrãba dadjirã biẽ oɗi carea ẽpẽ panlane, jarraba zɓarãde, cacuade jǎni carea neẽ panlane, minijchiade panlane, ẽberãrãba bea quĩrã panlane ni abalɓa dadjirãra Crito quĩrãnebemada poya ɗyǎ ɓɓa. ³⁶ Ācõrẽ Bedeade nǎwǎ ɓɓa ɓɓa:

Ewariza ɓɓa carea daira bea quĩrã panla. Oveja beabɔda quĩrãca beadida crĩcha panla.†

³⁷ Baribarɔɔ Critoba dadjirãra quĩrã ɓɓa. Idjideba jũma maɓgara dadjirãba poyabadaa. ³⁸⁻³⁹ Maɓ carea mǎa cawa ɓɓa dadjirãda beudibarɔɔ wa zocai pananibarɔɔ, Ācõrẽ quĩrãnebemada jĩga pananaẽda. Naɓ ewaride, nubema ewaride bida jĩga pananaẽda. Idjaba bajãnebema nezocarãba, jairãba, dji droma beaba, naɓ dedaade ɗɗara beaba, naɓ dedaade jewedaara beaba, ni cârẽ Ācõrẽba odadebema bida dadjirãa idji quĩrãnebemada poya ɗyǎ ɓɓa.‡ Ara maɓ quĩrãra dadjirã Boro Jesucritodeba unubisia.

9

Ācõrẽba israelerã edada

¹ Mǎra Critode bẽrã wǎrã bedeada jaraya. Sewa oẽa. Ācõrẽ Jaureba mǎ sode naɓ bedeara wǎrã arada cawabi ɓɓa. ²⁻³ Naɗda jaraya: mǎ ẽberãrã judiorã carea ewariza bio sopua ɓabarria. Ādjirãra Ācõrẽ ume biẽ panlanebemada poya bia ɓɓabarã, mǎda ɗdjirã cacuabari Critodebemada jĩga becasia. ⁴ Ādjirãra Israeldebemaa. Ācõrẽba ɗdjirãra naãrã edasia idji warrarãda beadamǎrẽã.* Idji quĩrãwǎrẽã dorrodorroada ɗdjirãa unubisia.† Ādji drõã naẽnabemarã ume bedea ɓɓa.‡ Idji ley sida Moisedeba ɗdjirãa diasia. Ādjirãa cawabisia idji dede cârẽda odida panla idjaba jũma idjia diai jaradara ɗdjirã itea basia. ⁵ Ādji drõã naẽnabemarãra dji dromarãda ɓesia. Ādjirãneba Critora naɓ djarade zesia. Idjidrɔ jũmarã Ācõrẽa. Idjiabarɔɔ dadjirãba ewariza bia bedeadida panla. Bia ɓɓa mǎwǎ baida.

⁶ Mǎa jaraẽ ɓɓa Ācõrẽba israelerã itea oyada adara oẽ ɓɓa. ɗteɓarɔ mǎa jara ɓɓa jũma Israeldeba yõpedadara Ācõrẽ quĩrãpita israelerãẽda. ⁷ Idjaba jũma Abrahãneba yõpedadara Ācõrẽ quĩrãpita Abrahã warrarã araẽa. Ācõrẽba Abrahãna nǎwǎ jarasia: “Mǎa warrarã diai jaradara ɓɓa warra Isadeba zedã.”§ ⁸ Maɓ bedeaba dadjirãa cawabi ɓɓa jũma Abrahãneba naɓ djarade topedadara Ācõrẽ warrarãẽda. Ācõrẽba diai jarada warrarãdrɔ Abrahã warrarã ara. ⁹ Ācõrẽba Abrahãna diai jarada bedeara naɓgla: “Za zeĩ poade ara naɓ ewari quĩrãca mǎra wayacusa zeya. Maɓne Saraba warrada to erobaya.”*

† 8:36 Salmo 44:22. ‡ 8:38-39 Jairã. Griego bedeade nǎwǎ ɓɓa ɓɓa: “Dji dromarãba, jũma poya beaba.” * 9:4 Exodo 4:22. † 9:4 Exodo 40:34-35. ‡ 9:4 Genesi 12:1-3. § 9:7 Genesi 21:12. * 9:9 Genesi 18:10,14.

¹⁰⁻¹² Maḷ awara Ācōrēba cawabisia idjia eda quīrīā ḅada edabarida. Idjaba cawabisia ni abaada edacada ādjia o panara bia unu ḅa bērā ātebaga edabaria idjia trāna bērā. Nāwā cawabisia: Rebecaba mīguisoda tosia. Dji zezara dadji drōā naēnabema Isa basia. Baribaga maḷ warrarā todī naēna idjaba biada ni cadjiruada odi naēna Ācōrēba Rebecaa jarasia: “Dji nabemada dji tēbema jawaeda baya.”[†] ¹³ Maḷ carea Ācōrē Bedeade nāwā ḅa ḅaa: “Mā Jacoboda quīrīasia, maḷne Esaúra unu amasia.”[‡]

¹⁴ ¿Maḷnebemada sāwā crīcha panla? ¿Ācōrēba jipa ocada crīcha panlaca? ¡Māwāéa!
¹⁵ Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:
Mā quīrā djuburia quīrīā ḅa ēberāda quīrā djuburiaya idjaba mā quīrīāneba careba quīrīā ḅa ēberāda quīrīāneba carebaya. §

¹⁶ Wārāda Ācōrēba edabaga ēberāra edacaa maḷ ēberāba o ḅada bia unu ḅa bērā ni dji ēberāba māwā quīrīā ḅa bērā. Ātebaga idjia quīrā djuburia quīrīā ḅadra edabaria. ¹⁷ Ācōrē Bedeade idjia Egiptodebema boroa jaradada nāwā ḅa ḅaa:
Mā bāra dji boroda ḅasia ḅa mīgabi ḅadeba mḷ ḅḅada unubi carea. Māwā māra jūma naḷ ējūāne trā ḅaga baya.*

¹⁸ Maḅba cawabi ḅaa Ācōrēba abaada quīrā djuburia quīrīā ḅabaga māwā obarida idjaba abaada cawaga zarea ḅa quīrīā ḅabaga māwā ḅabarida.

¹⁹ Maḷ bedeade carea abaaba nāwā jaraiscada: “Ācōrēba māwā obari bērā ¿cārē cārēā dadjirāra bedeade panlana a ḅa? ¿Idjia dadjirā ḅada quīrāca panlēcā?” ²⁰ Baribaga dji māwā bedeade bāra ¿cai māwā Ācōrēba bedeade carea? Zocoba dji cadaa jaraida ḅaca: “Bā ¿cārē cārēā māra jāwā osi?” ²¹ ¿Dji egoro cabariba o quīrīā ḅa quīrāca oiē ḅaca? ¿Abari egoroba zoco ewari droma careabemada, baridua ewari careabema sida oida ḅlēca?

²² Ara maḷ quīrāca Ācōrēba o quīrīānada osia. ēberārāba cadjirua o panla carea Ācōrēba idji quīrībideba idjaba idji ḅḅadeba cawa opeda taba uruade ḅatabueida basia. Baribaga ādjia cadjirua o panara jūma droasia. ²³ Māwā droasia idji biya quiru waibaa ḅadebemada idjia quīrā djuburia ḅa ēberārāba cawabi carea. Ādjirāra idjia naēna edasia idji bia quirudebemada erobeadamārēā. ²⁴ Dadjirāra maḷ ēberārānebema. Ḃcaga judiorā idjaba Ḃcaga judiorāéa. Baribaga Ācōrēba jūma dadjirāra trāsia. ²⁵ Ācōrēba jaradada Osea cartade nāwā ḅa ḅaa:

Mḷ puruē ḅadada mḷ puruada aya. Mā quīrīāé ḅada puruda mā quīrīā ḅa puruada aya.†
²⁶ Idjaba nāwā ḅa ḅaa:

Mā jarasia bārāra mḷ ēberārāéda.

Māwā jaradama mā bārāra mḷ warrarāana aya.‡

²⁷⁻²⁸ Idjaba Isaiāba israelerānebemada nāwā jarasia:

Israelerāra zocārā panla pusa ḅa quīrāca. Māwāmīna ādjirāra zocārāébe ēdraḅia dadjirā Boro Ācōrēba naḷ ējūāne beara isabe jūma cawa oi bērā. §

²⁹ Idjaba maḷ naēna Isaiāba nāwā jarasia:

Dadjirā Boro jūma poya ḅaba dadji israelerāra Ḃcaga zocai ḅadaēbara, Sodomanebemarā, Gomorradebemarā quīrāca ni aba bida neē bacasia.*

Judiorāba Crito ijānaē panlānebema

³⁰ ¿Maḅba cārēda jara ḅa? Judiorāéba jaraḅaca basia Ācōrē quīrāpita jipa ḅeadī carea. Baribaga Critora ijāpedada bērā Ācōrēba ādjirāra jipa unusia. ³¹ Maḷne israelerāba Ācōrē quīrāpita jipa ḅeadī carea leydeba jara pananamīna Ācōrēba jipa unūē basia. ³² ¿Cārē cārēā ādjirāra jipa unūē basi? Jipa unūē basia Crito ijāni cāyābara ādjia o pananeba idji quīrāpita jipa ḅeadī carea jara panana bērā.† Wārāda ādjirāba Critora ijānaē basia mōgarade tēnedrḅada quīrāca. ³³ Ācōrē Bedeade maḷnebemada nāwā ḅa ḅaa:

Ūrīnada. Mā Sioḷ puruēde de oi careabema mōgarada ḅabaga.‡

Maḷ mōgarade ēberārāra tēnedrḅapeda ḅaedia. Baribaga idji ijā ḅaba idji quīrīābe ijā ḅaéa. §

10

¹ Djabarā, mā soḅeba quīrīā ḅaa Ācōrēba israelerāra ēdra edaida. Maḷ carea mā Ācōrēba iwidi ḅabaria. ² Mā jaraya ādjirāba Ācōrēra wārāda ēpē quīrīā panlada. Māwāmīna Ācōrēba quīrīā ḅadebemada āi crīcha panla. ³ Ācōrēba sāwā ēberārā jipa unubarida ādjirāba

† **9:10-12** Genesi 25:23. ‡ **9:13** Malaquia 1:2-3. § **9:15** Exodo 33:19. * **9:17** Exodo 9:16. † **9:25** Osea 2:23. ‡ **9:26** Osea 1:10. § **9:27-28** Isaiā 10:22,23. * **9:29** Isaiā 1:9. † **9:32** Ādjia o panlāneba. Griego bedeade Ḃcaga cartade nāwā ḅa ḅaa: “Ācōrēba Moisea diada ley ijā o panlāneba.” ‡ **9:33** Sioḷ purua idjaba Jerusalem abadaa.

§ **9:33** Idji quīrīābe ijā ḅaéa. Griego bedeade ḅa ḅaa: “Peraéa.” Isaiā 28:16; 1 Pedro 2:6.

cawadacaa. Mañda igaradapeda ara ãdjia o pananeba jaḡḡ panla Ācōrē quĩrãpita jipa beadi carea. ⁴ Baribaḡḡ Crito ĩjãbadara Ācōrēba jipa unubaría. Mañ bẽrã ley ĩjã o pananeba jipa beadi carea waa jaḡḡdiẽ panla.

⁵ Moiseba ðasia sãwã ãberãrãra Ācōrēba diada leydeba poya jipa beadida. Nãwã ðasia: “Èberãba nañ leyba jara ðara ĩjã o ðaibaḡḡ, zocai ðaya.” ⁶ Baribaḡḡ Crito ĩjãbaḡḡda Ācōrēba jipa unubaría. Mañ ãberãba jarabaría: “Ba soðe crĩcharãdua abãlda bajãnaa wãida ðada Crito nañ duðaa zebi carea. ⁷ Crĩcharãdua abãlda beudarã panabadamaa wãida ðada Crito ãrẽbabi carea.” ⁸ Baribaḡḡ Ācōrē Bedeade nãwã ðã ðla ðla: “Ba Ācōrē beðeara cawaicha ðla.† Ba iteba idji beðeara jaraida ðla idjaba ðla soðeba ĩjãida ðla.”* Idji beðeara daiba nãwã jaradia panla jũmarãba ĩjãnamãrẽã: ⁹ ðla iteba Jesura jũmarã Boroada aibaḡḡ, idjaba Ācōrēba idjira ãrẽbabisida ða soðeba ĩjãibaḡḡ, Ācōrēba ãdrã edaya. ¹⁰ Wãrãda abãba soðeba ĩjãibaḡḡ, Ācōrēba jipa unuya. Iteba Jesura jũmarã Boroada aibaḡḡ Ācōrēba ãdrã edaya.

¹¹ Ācōrē Bedeade nãwã ðã ðla: “Idji ĩjã ðla idji quĩrãbe ĩjã baẽa.”§ ¹² Ācōrẽra jũmarã Boro bẽrã judiorãra, judiorãẽ sida abarica obaria. Idjia quĩrã djoburia iwidiḡḡbara bio carebabarìa. ¹³ Ācōrē Bedeade nãwã ðã ðla: “Dadjirã Boro Ācōrẽa quĩrã djoburia iwidiḡḡbara jũma ãdrã edaya.”*

¹⁴ Baribaḡḡ ãberãrãba wadi dadjirã Boro Jesucrito ĩjãnaẽ panane çsãwã idjia quĩrã djoburiada iwidiḡḡ? Idjidebemada wadi ũrĩnaẽ panane çsãwã ĩjãni? Idjaba ni abãba ãdjia jaradiae wãẽbaḡḡ çsãwã idjidebemada ũrĩni? ¹⁵ Ācōrēba ni abãlda diabueḡḡbaḡḡ, çsãwã jaradiae wãni? Ācōrē Bedeade nãwã ðã ðla: “Bedeã bia jarade zebadara bio bia bea.”†

¹⁶ Baribaḡḡ jũma judiorãba beðea bia Critodebemada ĩjãnaẽ basia. Isaia cartade nãwã ðã ðla: “Mã Boro, daiba jarapedadara çcaiba ĩjãsi?”‡ ¹⁷ Wãrãda ãberãrãba Critodebemada naãrã ũrĩnida panla poya ĩjãni carea.§ ¹⁸ Baribaḡḡ mãa iwidiya: çjudiorãba mañ beðeara ũrĩnaẽ basica? Wãrãda ũrĩsidaa. Ācōrē Bedeade nãwã ðã ðla:

Idjidebemada jũma nañ ãjũãne jarasidaa. Mañ beðeara tamãeda jara wãsidaa.* ¹⁹ Mãa wayacusa iwidiya: çjudiorãba mañ beðeara cawadaca basica? Mãẽ, cawasidaa judiorãẽba cawapedada quĩrãca. Mañ carea Moiseba Ācōrēneba judiorãa naãrã jarasia: Mãa edadaẽ puru careba ðãdeba mãa bãrãra ĩjiwaida ðaya mãda quĩrãnamãrẽã. Mã adua ðada puru careba ðãdeba mãa bãrãra quĩrũbigaya mãda quĩrãnamãrẽã.†

²⁰ Idjaba Isaia Ācōrēneba ne wayaa neẽ nãwã jarasia: Mã jaḡḡdaẽ pananaba mãra unusidaa. Mãnebema iwidiãdaẽ pananarãa ara mãdjidebemada cawabisia.‡

²¹ Baribaḡḡ israelerãnebemada Isaia Ācōrēneba nãwã jarasia: Ewariza mãa jawa wabadjia ãberãrã caḡḡḡ zarea ðea, mã ĩjãẽ ðeara mãma zedamãrẽã.§

11

Ḳaḡḡ judiorãba Crito ĩjãpedada

¹ Mañ carea mãa nañda iwidiya: çĀcōrēba israelerã idji ãberãrãda igarasica? çmãwãẽa! Mãda israelerãnebema, Abrahañ ãberãrãnebema, Benjamiñneba yõna. ² Ācōrēba naẽna israelerãe edasia idji puruda ðamãrẽã. Mañ bẽrã ãdjirãra igaraẽ ðla. Bãrãba Ācōrē Bedeade Eliãdebema ðãdada cawa panla. Eliãba Ācōrẽa israelerãra nãwã biẽ jarasia. ³ “Mã Boro, ðãdeba beðeabadarãda jũma quenasidaa idjaba ðla animarã babue diabadada jũma ãrĩsidaa. Ababe mãdrã ðla, baribaḡḡ mã sida beadi carea jaḡḡ panla.”* ⁴ Mãne Ācōrēba nãwã panusia: “Mãa siete mil ãberãrãda mã itea waga eroḡba. Ādjirãra Baal quĩrãpita çhĩrãborode barru cobeadacaa.”† ⁵ Ara mañ quĩrãca nañ ewarize bida Ācōrēba idji biãdeba dai judiorãda zocãrãẽbe edasia idjiderãda beadamãrẽã. ⁶ Mãwã Ācōrēba idji biãdeba edasibaḡḡ, daiba o panã carea edaẽ basia. Daiba o panã carea edadabara, mãwãra idji biãdeba edaẽ bacasia.

⁷ çMañnebemada sãwã crĩcha panã? Israelerãba Ācōrē quĩrãpita jipa beadi carea jaḡḡ pananamãna jipa beadaẽ basia. Baribaḡḡ israelerã zocãrãẽ panãba ĩjãsidaa, Ācōrēba edada

* **10:5** Levítico 18:5. † **10:8** Ba Ācōrē beðeara cawaicha ðla. Griego beðeade nãwã ðã ðla: “Idji beðeara ða caita ðla.” ‡ **10:8** Deuteronomio 30:14. § **10:11** Idji quĩrãbe ĩjã baẽa. Griego beðeade ðã ðla: “Peraẽa.” Isaia 28:16; 1 Pedro 2:6. * **10:13** Joel 2:32. † **10:15** Griego beðeade nãwã ðã ðla: “Bedeã bia jarade zebada ĩrũra bio bia quẽdea.” Isaia 52:7. Griego beðeade Ḳaḡḡ cartade ðã ðla: “Necai bai beðea jarade zebadara.” ‡ **10:16** Isaia 53:1. § **10:17** Critodebema. Griego beðeade Ḳaḡḡ cartade ðã ðla “Ācōrē Bedea.” * **10:18** Salmo 19:4. † **10:19** Deuteronomio 32:21. ‡ **10:20** Isaia 65:1. § **10:21** Isaia 65:2. * **11:3** 1 Rey 19:10,14. † **11:4** 1 Rey 19:18.

bērā. Ādjirāda Ācōrēba jipa unusia. Waabemarāba ījā quīrīānaē basía. ⁸ Ācōrē Bedeade nāwā bál bāa:

Ācōrēba ādjirā crīchara bāsia poya cawarānamārēā, ādji dauba ununara poya cawarānamārēā,

idjaba ādji cawarāba ūrīnara poya cawarānamārēā. Ādjirāra wadibida ara māwā panāa.†

⁹ Idjaba judiorā boro Daviba maḷgādebemada Ācōrēa jarasia:

Ādjirā bia ne cobāda carea idu crīchabidua bāa cawa oēda.

Māwā āduba cūrūgādia animarā jidabadade edaa baebada quīrāca. Maḷne ādjirāra cawa odua.

¹⁰ Ādjirāra dauberrea bea quīrāca bādua ādjia unu panara cawarānamārēā. Idjaba ewariza bia mīgabidua.‡

Ācōrēba judiorāē ēdra edada

¹¹ Naḷda māa iwīdiya: ¿judiorāba Critora igarasida bēra abeda waa Ācōrē ume poya bia beadaēca? * īMāwāēa! Ātebāra Crito igarapedada bēra Ācōrēba judiorāēda ēdra edabaria. Māwā judiorāra jiwaida beadapeda idjida quīrīānia. ¹² Judiorāba Crito igarapedada bēra ādjirā cāyābara Ācōrēba jūma naḷ ējūānebema judiorāēra bio careba bāa. Maḷ bēra judiorā wayacusa Ācōrē ume bia panebada ewaride ¿Ācōrēba jūmarāda biara carebaēca?

¹³ Māa judiorāēa ne jaraya. Ācōrēba māra bārāmaa diabuesia jaradia bamārēā. Maḷda māa jūma jipa o quīrīā bāa. ¹⁴ Māa judiorāēa jaradia badeba quīrīā bāa mḷ ēberārā judiorā bida maḷ bedeara ūrī quīrīānida jiwaida panā quīrāca. Māwā Ācōrēba ādjirāra ācāra ēdra edaya. ¹⁵ Ācōrēba judiorāra igarada bēra ācāra naḷ ējūānebemarāra idji ume bia bāsia. Maḷ bēra Ācōrēba judiorā wayacusa bia edabārāde ¿cārēda sāwāi? Ādjirā sida beudarā quīrāca pananada Ācōrē ume zocai beadia.

¹⁶ Trigo naārā ewabādade paḷda ocuadapeda maḷ paḷnebemada Ācōrēa aba diadibāra, waabema paḷ sida Ācōrēnea. Ara maḷ quīrāca jūma judiorāra Ācōrēnea, ādji drōā naēnabemarāda idjide bada bēra. Idjaba bacuru carrada bia bābāra, dji jawate sida bia beaa. Ara maḷ quīrāca jūma judiorāra Ācōrēnea, ādji drōā naēnabemarāda idjide bada bēra.

¹⁷ ācāra judiorāra Ācōrēnebemada jīga panesidaa olivo bacuru jawate tētacuada quīrāca. Bārā judiorāēra Ācōrē neḷ panesidaa olivo bacuru iduba mēā warida quīrāca. Baribāra ācāra bārā judiorāēra ācāra judiorā cacuabari Ācōrē ēberārāda panesidaa iduba mēā warida olivo bacuru jawatera dji tētacuadade cara bācuada quīrāca. Māwā idira Ācōrēba bārā sida careba bāa judiorā careba bada quīrāca.† ¹⁸ Baribāra crīcharānada bārā judiorāēra judiorā cāyābara Ācōrē quīrāpita biara beada. Quīrānebadadua bārāra dji carradeba zocai panāda. Dji carrara bārāneba zocai bāēa.

¹⁹ Āibērā bārā judiorāēba crīchadisicada Ācōrēba judiorāra igarasida bārāda ādjirā cacuabari edai carea. ²⁰ Wārāda māwā bāa. Baribāra Ācōrēba ādjirāra igarasia Critoda ījāpedadaē bēra. Maḷbe bārāda edasia Critoda ījāpedada bēra. Maḷ carea bārāra judiorā cāyābara biara beada crīcharānada, ātebāra Ācōrēra waya pananada. ²¹ Judiorāba ījānaē panā carea Ācōrēba ādjirāra igarasia bacuru jawate tētacuabāra quīrāca. Ara maḷ quīrāca bārā judiorāēba ījānaēbāra, Ācōrēba bārā sida igaraya.

²² Bio crīchadada sāwā Ācōrēba idji biadeba carebabarida idjaba sāwā cawa obarida. Judiorāba ījāpedadaē bēra Ācōrēba cawa opeda ādjirāra igarasia. Maḷne bārā judiorāēra idji biadeba careba bāa idjaba careba bāya. Baribāra māḷneba pananida panāa. Bārāba ījā pananaēbāra, Ācōrēba bārā sida cawa opeda igaraya bacuru jawate tētacuabāra quīrāca.

²³ Idjaba judiorā Crito ījānaē pananaba ījānibāra, Ācōrēba ādjirāra wayacusa bia edaya dji jawate tētadade wayacusa cara bābāra quīrāca. Idji bāadeba māwā poya oya. ²⁴ Wārāda bārā judiorāēra olivo bacuru iduba mēā warida quīrāca panesidaa. Ācōrēba maḷ bacurudebemada tētacuapeda olivo bacuru udade cara bācuasia. Māwā baiē bāmīna Ācōrēba osia. Maḷ bēra ¿judiorāra wayacusa poya edaēca dji uda bacuru jawatera wayacusa cara bācuabāra quīrāca?

Ācōrēba jūma israelerā ēdra edaidebema

‡ 11:8 Isafía 29:10. § 11:10 Bia mīgabidua. Griego bedeade nāwā bál bāa: “Ādji ēcarrara jūrēā bādua.” Salmo 69:22-23.

* 11:11 Griego bedeade nāwā bál bāa: “¿Judiorāra tēnedradapeda abeda baesidaca?” † 11:17 Ācōrēba bārā sida careba bāa judiorā careba bada quīrāca. Griego bedeade nāwā bál bāa: “Bārā sida bacuru ba dji carradeba ze bādeba bia panāa.”

²⁵ Djabarā, m̄la quĩrĩā ɓla Ācōrēba naēna cawabiē baɗada bārāba cawadida. Māwā judiorā cāyābara biara beada crīchadaēa. Ācōrēba naēna cawabiē baɗara naɓɓa: zocārā judiorāda cawaral zarea panesida idjaba cawaral zarea panenia aba jūma dji Crito ĩjanida panal judiorāēba ĩjāɓadadaa. ²⁶ Māwānacarea Israel purura Ācōrēba jūma ēdra edaya. Ācōrē Bedeade nāwā ɓl ɓla:

Dadjirā Ēdra Edabarira Sioł purudeba zeya.‡

Idjia Jacobodeba yōpedadarāba cadjirua opedadara jūma quĩrādoaya.

²⁷ M̄la ādjirā ume bedea ɓɓɗara oya. Ādjia cadjirua opedadara quĩrādoaya.‡

²⁸ Judiorāba bedea bia Jesudebemada igara panal bērā Ācōrē ume dji quĩrūa. Mał bērā bārā judiorāēra Ācōrē ēberārāda poya beadia. Baribalal Ācōrēba ādjirā drōā naēnabemarāra edada bērā wadibida quĩrā ɓla. ²⁹ Wārāda Ācōrēba diadara jārīcaa. Idjia trānara igaracaa. ³⁰ Bārā judiorāēba naēna Ācōrēra ĩjanaca basia. Baribalal judiorāba ĩjanaē panal bērā idira Ācōrēba bārāra quĩrā djuɓuria ɓla. ³¹ Ādjirāba idira ĩjanaca nocoarebema ewaride Ācōrēba quĩrā djuɓuriamārēā bārā judiorāē quĩrā djuɓuria ɓl quĩrāca. ³² Wārāda Ācōrēba iduaribisia jūmarāda cawaral zarea beadamārēā. Māwā jūmarāda quĩrā djuɓuriaya.

³³ Ācōrēra bio ne cawa ɓla idjaba crīcha cawa ɓla.

Idjia oi crīcha ɓlara ni abaaba poya cawadaēa. Idjia o ɓl sida poya cawadaēa.

³⁴ ¿Caiba Ācōrē crīchara cawa ɓl? ¿Caiba idjia crīchada jaradiabari?

³⁵ ¿Caiba Ācōrēa ne diasia jēda diamārēā?

³⁶ Ācōrēɓaral ne jūmada osia. Ne jūmada idjideba ɓla idjaba idji itea ɓla.

Dadjirāba ewariza idjia bia beadedida panla. Bia ɓla māwā baida.

12

Ācōrē itea beadada

¹ Małba djabarā, Ācōrēba bārāra quĩrā djuɓuriada bērā, m̄la bārāba bedea djuɓuriaya ara bādjida Ācōrēa diadamārēā. Idji itea bia beadada bārāra bia unumārēā. Māwā bārāba wārāda idji itea bia odia. ² Nał ējūānabemarāba quĩrā panal quĩrāca nībarānada, āteɓaral crīcha djiwidi Ācōrēba dia baɗeba jipa nībadada. Māwā Ācōrēba quĩrā ɓlara bārāba cawadia. Jūma idjia quĩrā ɓlara bia ɓla, jipa ɓla, idjaba idjia bia unu ɓla.

³ Ācōrēba idji biadeba m̄ra ɓlasia idji itea ne o bamārēā. Mał bērā m̄la bārāba nałda jaraya: ni abaaba crīchaiē ɓla ara idjida dji dromaara baɗa. Bārāba Critora ĩjapedada bērā Ācōrēba bādjiza awara awara diasia ne odamārēā. Mał bērā idjia diada quĩrāca bādjia o pananebemada jipa crīchadada. ⁴ Dadjī cacuara aba ɓamīna dadjī cacuade zocārā eropana, jiwada, jirūda, boroda, ne jūmaa. Baribalal dadjī cacuade beaba abarida odacaa. ⁵ Ara mał quĩrāca dadjirāra zocārā panamīna, Crito ume panal bērā cacua aba ɓl quĩrāca panla. Māwā dadjirā jūmarāda cacua abaɗde ābaa panla.

⁶ Ācōrēba idji biadeba dadjirāza ne odamārēā awara awara diasia. Idjia ɓaralal diasia idjideba beadedamārēā. Māwā diasibalal, ādjia wārāda ĩjā pananeba māwā beadedida panla. ⁷ Idjia ɓaralal diasia djārā carebadamārēā. Māwā diasibalal, djārāra carebadida panla. Idjia ɓaralal diasia idji beedada jaradiadamārēā. Māwā diasibalal, idji beedara jaradiadida panla. ⁸ Idjia ɓaralal diasia djabarā careba pananeba biara ĩjanamārēā. Māwā diasibalal, djabarāra carebadida panla biara ĩjanamārēā. ɓaralal diasia ne dia pananeba djārā carebadamārēā. Māwā diasibalal, sobiadeba diadida panla. ɓaralal diasia djabarā boroda beadamārēā. Māwā diasibalal, quĩrācuuta jipa o beadida panla. Idjaba ɓaralal diasia djārā quĩrā djuɓuriadamārēā. Māwā diasibalal, ɓasriɗadeba quĩrā djuɓuriadida panla.

⁹ Soɗeba dji quĩrā beadada. Jūma cadjiruara igaradada. Biadlā ēpēnadua. ¹⁰ Wārā quĩrāneba dji quĩrā beadada. Crīcha biadeba dji waya beadada idjaba djārāda biara crīchadada. ¹¹ Coa ɓearānada, āteɓaral zoquea beadada. Dadjirā Boro Jesuba quĩrā ɓlara soɗeba jūma odada. ¹² Ācōrēneba ne edadida cawa panal bērā ɓasriɗa beadada. Bia mīga panane droadada. Ewariza Ācōrēa iwidiadada. ¹³ Ācōrē ēberārā dji ne neē quedeera carebadada. Bārā dede zebadara bia edadada.

¹⁴ Bārā biē odī carea ēpē ɓearā bia jaradada. Wārāda biyabalal jaradada. Biē beadida jararānada. ¹⁵ ɓasriɗa bea ume ɓasriɗa beadada. Sopua bea ume sopua beadada. ¹⁶ Jūmarā ume bia beadada. Djārā cāyābara biara beada crīcharānada, āteɓaral mīā djuɓuri quedeɗa ume bia beadada. Crīcharānada bārāba djārā cāyābara biara cawa panla.

¹⁷ Abaaba bārāda biē oibalal, abari quĩrāca orānada. Jūmarā quĩrāpita biada odada.

¹⁸ Bārāreba jaradada jūmarā ume necai panani carea. ¹⁹ Djabarā, abaaba bārāda biē osira

‡ 11:26 Sioł purura idjaba Jerusalem abadaa. § 11:27 Isaia 59:20-21; 27:9.

abarica biê orânadua. Ātebarga iduaribidadua Ācōrēba cawa omārēā. Ācōrē Bedeade nāwā bā baa: “Mābarga cadjirua o beara cawa oya. Mābarga cawa oya ādjia cadjirua opedaā quīrāca.”* ²⁰ Idjaba Ācōrē Bedeade nāwā bā baa: “Ba dji quīrūda jarra bāde ne cobidua. Opichia bāde baido diadua. Māwā oibarga, idjira bio peraya.”† ²¹ Abalaba bārāda biê o baibarga abarica orānadua. Ātebarga bia odadua idjira perapeda idjia biê o barga idu bamārēā.‡

13

Dji bororā jawaeda beadadua

¹ Jūmarāda naā ējūānebema bororā jawaeda beadida panla Ācōrēba bāda bēra. Neēa Ācōrēba bādaēra. ² Maā bēra naā ējūānebema bororā igara bāba Ācōrēba bādada igara bāa. Dji māwā igara beara ādji boroba cawa oya. ³ Wārāda jipa o beaba ādji boroba cawa oida wayadaca, ātebarga cadjirua o beabarga wayabadaa. Maā bēra bārā bororā ume ne wayaa neē ba quīrīa panabarga, biada odadua ādjia bia ununamārēā. ⁴ Wārāda bārā bororā Ācōrēba idji nezocarā quīrāca bāsia bārāda carebadamārēā. Baribarga bārāba cadjiruada odibarga, ādjida wayadadua wārāda bio cawa odida panla bēra.* Ādjira Ācōrē nezocarā quīrāca panla cadjirua o beara cawa odi carea. ⁵ Maā bēra bārā naā ējūānebema bororā jawaeda beadida panla cawa orānamārēā. Maā awara ādjirā jawaeda beadida panla, cawa panla bēra māwā baira jipa bāda. ⁶ Maā carea bārāba parata diadida panlā bārā bororā diabadaa. Jūma dadjirā druara ādjide ba bēra idjaba ādjirā Ācōrē nezocarā quīrāca panla bēra, bārāba maā paratara diadida panla.

⁷ Jūmarāda diadadua bārāba ādjiza diadida panla quīrāca. Bārā bororā parata diadida panlā diadadua. Bārāba wayadida panlā wayadadua. Bārāba bia jaradida panlā bia jaradadua.

⁸ Bārāba diai bara panabarga, jēda diadaē bearānadua. Ababe dji quīrīa beadadua. Djārā quīrīa bāba jūma Ācōrēba Moisea diada leyra ijā o bāa. ⁹ Maā leyba jara bāa: “Daunemārādu, miā bearādu, ne drarādu, djārāba erōbarga awuarādu.”† Maāra idjaba jūma maā leyba jara bā sida naā crīcha abalaba jūma jara bāa: “Djārāra quīrīdu ara bādji quīrī ba quīrāca.”‡ ¹⁰ Quīrīa erōbarga djārāra biē oca. Djārā quīrīa bāde jūma Ācōrēba Moisea diada leyra ijā o bāa.

¹¹ Jūma maāgara o pananadua cawa panla bēra naā ewarira sāwā bāda. Arāmanadua. Waa cāi bearānadua. Dadjirā naā ējūā cadjiruadebema ēdradi ewarira caitaara bāa dadjia naārā ijāpedada cāyābara. ¹² Naā ewari cadjiruara jōbōdo diamasī nūmanada ānadraboō quīrāca. Maā bēra dadjirāba cadjiruada idu bādapeda biada odida panla. Māwā dadjirāba cadjiruadebema jūma jūātrā beadia sordaoba jūātrābariba idji cacua jūātrā erōba quīrāca. ¹³ Dadjirāra quīrāra nībadida panla āsa nībadada quīrāca. Bāsrīda obadade beu nībadiē panla, auduada o nībadiē panla, caicaya beadiē panla, idjaba djārāba erōba carea biē crīchadiē panla. ¹⁴ Ātebarga dadjirā Boro Jesucrito nībada quīrāca nībadadua. Naā djaraba cadjirua o quīrī bāra iduaribirānadua.

14

Djabarā biē jaradiē panlā

¹ Djaba abalaba dadjia Jesucrito ijā pannebemada wađi bio adua bābarga, idjira bia edadadua. Baribarga idjia adua bādebema carea idji ume caicayarānadua. ² Mā naāda jara bāa: ācarga djabarāba cawa panla ne jūmada codida panada. Baribarga ācarga djabarāba dadjia Jesucrito ijā pannebemada wađi bio adua panla bēra crīcha panla ababe nūdebemada codida panada. ³ Baribarga ne jūma cobariba ne jūma cocada igarāē bāa. Idjaba ne jūma cocaba ne jūma cobarida biē jaraiē bāa, umena Ācōrēba edada bēra. ⁴ Barga cai māwā djārā nezocada biē jarai carea? Idji borobarga jaraya bia o bāda wa biē o bāda. Baribarga dadjirā Boro Ācōrēba jaraya jūma idji nezocarāba bia o panada, idji bāadeba careba ba bēra bia o pananamārēā.

⁵ Idjaba ācarga djabarāba crīcha panla ācarga ewarira ewari dromada. ācarga djabarāba crīcha panla ewarira jūmaena abarida. Baribarga ādjiza sođeba crīcha panla quīrāca odida panla. ⁶ Ewari droma waga bāba dadjirā Boro Ācōrē itea māwā o bāa.* Ne jūma cobariba

* **12:19** Deuteronomio 32:35. † **12:20** Bio peraya. Griego bedeade nāwā bā baa: “Tābādauda idji boro arā bāya.” Proverbio 25:21-22. ‡ **12:21** Griego bedeade nāwā bā baa: “Cadjirūa idu poyabirādu, ātebarga bāa bia o bādeba cadjiruara poyadua.” * **13:4** Wārāda bio cawa odida panla. Griego bedeade nāwā bā baa: “Necora idji quīrībe erobaca.” † **13:9** Exodo 20:13-15,17. ‡ **13:9** Levitico 19:18. * **14:6** Griego bedeade ācarga cartade naā sida bā baa: “Ewari droma wagaē bāba māwā o bāa dadjirā Boro Ācōrē itea.”

māwā cobaria dadjirā Boro Ācōrēra waya ʙΛ bērā. Maλ carea ne cobΛΓΛde idjia Ācōrēa bia ʙΛada abaria. Idjaba ne jūma cocaba māwā cocaa dadjirā Boro Ācōrēra waya ʙΛ bērā. Maλ carea ne cobΛΓΛde idjia bida Ācōrēa bia ʙΛada abaria.

⁷ Ni abaΛda ara idji itea zocai ʙΛēa. Idjaba ni abaΛda ara idji itea beuēa. ⁸ Zocai panΛne dadjirā Boro Ācōrē itea zocai panΛa. Idjaba beusidara dadjirā Boro Ācōrē itea beuēia. Māwā zocai panΛne wa beubΛdade bida dadjirā Boro Ācōrēnea.

⁹ Critora beusia beudarā Boro bai carea. Idjaba λrēbasia zocai ʙea Boro bai carea. ¹⁰ Maλ bērā ʔcārē cārēā ʙΛ djabada biē jara ʙΛ? ʔCārē cārēā idjira igara ʙΛ? Jūma dadjirāra Ācōrē quīrāpita panania dadjiza opedadara cawa omārēā.† ¹¹ Ācōrē Bedeade nāwā ʙΛ ʙΛa: Dadjirā Boroba nāwā jara ʙΛa: mλra wārāda zocai ʙΛ bērā wārāneba jaraya jūmarāda mλ quīrāpita chīrāborode cobeadida mλa bia bedeadia carea.

Idjaba jūmarāba jaradīa mλra Ācōrēda.‡

¹² Wārāda dadjiza opedadara Ācōrēa jūma jaradīa. ¹³ Maλ bērā djārāba o ʙΛ carea waa biē bedeadīē panΛa. ĀtebΛΓΛ soðeba nāwā crīchadīda panΛa: dadjia o panΛneba djaba abaada cadjiruade ʙeabiðibΛΓΛ, biara ʙΛa odaēda. ¹⁴ Mλra dadjirā Boro Jesucrito ume ʙΛ bērā wārāda cawa ʙΛa ni abaΛ djicoda cadjirua ʙΛēda. BaribΛΓΛ abaΛba baridua djico coida cadjiruada crīchaibΛΓΛ, maλΓΛra cocara ʙΛa. ¹⁵ ʙΛa co ʙΛdeba ʙΛ djabada idji soðe biē ʙeibΛΓΛ, ʙΛra quīrīāneba nīēa. ʙΛa co ʙΛdeba ʙΛ djaba crīchara ārīrādua Critora idji carea beuda bērā. ¹⁶ Bārāba o panΛra biada cawa panΛa. BaribΛΓΛ djārāba maλda biē jaradībΛΓΛ, orānadua biē bedearānamārēā. ¹⁷ Ācōrēba pe erobΛdebe marāa jaracaa cārēda coðīda panΛda idjaba cārēda doðīda panΛda. ĀtebΛΓΛ quīrīā ʙΛa ādjirāba idji Jauredeba jipa o pananida, necai pananida, idjaba ʙΛsrīda pananida. ¹⁸ Crito māwā ʔpē beara Ācōrēba bia unu ʙΛa. Ēberārā bida bia unubadaa.

¹⁹ Maλ carea jΛΓΛdīda panΛa djabarā ume necai beadi carea. Māwā dji careba panania biara iʔāni carea. ²⁰ Bārāba co panΛneba Ācōrēba djārā soðe oðara ārīrānadua. Wārāda Ācōrē quīrāpita jūma djicora bia ʙΛa. BaribΛΓΛ biē ʙΛa dadjia co pananeba dewarāda cadjiruade ʙeabiðīda. ²¹ Biara ʙΛa nedjara coēda, uva ʙa doēda, wa ni cārē sīda oēda ʙΛ djabara cadjiruade ʙeabi amaaba.

²² ʙΛa ne jūmada coida ʙΛda crīcha ʙΛbΛΓΛ, wa ne jūmada cocara ʙΛda crīcha ʙΛbΛΓΛ, ababe ʙΛabΛΓΛ Ācōrē ume ʙΛ crīchara cawaida ʙΛa. ʙΛa crīcha ʙΛ quīrāca djārāa ogo crīchabirādua. Wārāda dadjia o panΛ carea dadjji soðe biē crīchadaēbΛΓΛ, bio ʙΛsrīda panania. ²³ BaribΛΓΛ abaΛba nāwā crīchaiscada: “Āibērā naλΓara cocara ʙΛa.” Dji māwā crīcha ʙΛba maλda coibΛΓΛ, idji soðe biē beya, biē o ʙΛda crīcha ʙΛ bērā. Wārāda abaΛba o ʙΛra āibērā jipa ʙΛēda crīchaibΛΓΛ, cadjiruada o ʙΛa.

15

Djārāra carebadadua bia pananamārēā

¹ Dadjia iʔā ʙΛdebe ma bio cawa ʙeaba mācua adua queðeara carebadīda panΛa. Ababe dadjia quīrīā panΛda odiē panΛa. ² ĀtebΛΓΛ djārāba quīrīā panΛdrΛ oðīda panΛa ādjīda bia beadamārēā idjaba biara iʔānamārēā. ³ Wārāda Crito bida ara idjia quīrīā ʙΛra oē basīa, ātebΛΓΛ Ācōrē Bedeade ʙΛ ʙΛ quīrāca māwāsīa. Nāwā ʙΛ ʙΛa: “Ācōrē, ādjirāba ʙΛ biē jarasidade mλ sīda biē jarasīda.”* ⁴ Ne jūma Ācōrē Bedeade ʙΛdara dadjirāa jaradīai carea ʙΛa. Dadjirāra sobiabibaria idjaba carebabaria jūma droadamārēā. Māwā dadjirāba wārāda cawa panΛa Ācōrē ume ewariza bia pananida. ⁵ Ācōrēba dadjirāra sobiabibaria idjaba carebabaria jūma droadamārēā. Mλa quīrīā ʙΛa ara maλ Ācōrēba bārāra careba ʙΛida abarica crīchadamārēā Jesucritoba quīrīā ʙΛ quīrāca. ⁶ Māwā bārāba dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa ābaa bia beðea panania.

Beðea bia Critodebema judiorāē itea bida ʙΛa

⁷ Critoba bārā bia edada quīrāca dji bia edadadua. Maλ unubΛdade ēberārāba Ācōrēa bia bedeadīa. ⁸ Mλa jaraya: Critora zesia dai judiorā carebai carea. Māwā Ācōrēba judiorā drōā naēnabemarā ume beðea ʙΛdara Jesucritoba osīa. Maλba unubīsia Ācōrēra wārāda beðea aba ʙΛda. ⁹ Idjaba Critora zesia judiorāēba Ācōrēa bia bedeadamārēā ādjirāra quīrā djuburiada bērā. Maλnebemada Ācōrē Bedeade nāwā ʙΛ ʙΛa: Mλa ʙΛda judiorāē tāēna bia jaraya. Mλa ʙΛa bia jara trāya.†

¹⁰ Idjaba nāwā ʙΛ ʙΛa:

† **14:10** Ācōrē. Griego bedeade λCΛΓΛ cartade “Crito” ʙΛ ʙΛa. ‡ **14:11** Isaía 45:23. * **15:3** Salmo 69:9. † **15:9** Daviba māwā ʙΛsīa Salmo 18:49de.

Bārā judiorāé, Ācōrē puru ume ḅasridadadua.‡

11 Idjaba nāwā ḅá ḅala:

Jūma bārā judiorāé, dadjirā Boro Ācōrēa bia bedeadadua.

Jūma puru ḅea, idjía bia bedeadadua.§

12 Idjaba Isaiaba idji cartade nāwā ḅasia:

Jesédeba aba zeya.* Maḅgara jūma puru ḅea Boroda beya.

Israelerāéba idjira ijānia ne jūma bia ādjia jḅā panara diamārēā.†

13 Ne jūma bia dadjia jḅā panara Ācōrēba diaya. Bārāba idjida ijā panra bērā mḅa quīrīā ḅala idjia bārāra bio ḅasridabida idjaba necai ḅaida. Māwā Ācōrē Jaure ḅḅadeba bārāba biara cawadā ne jūma bia dadjia jḅā panara wārāda edadāda.

Pauloba judiorāéa jaradiabaria

14 Djabarā, mḅa cawa ḅala bārāba biada wārāda o panara idjaba bio cawa panra bērā poya dji jaradiadāda. 15-16 Māwāmīna naḅ cartade mḅa ḅaḅa crīchada ebuda ḅasia bārāba quīrīadoarānamārēā. Māwā ḅasia Ācōrēba idji biadeba mḅra ḅḅda bērā judiorāé tāēna Jesu-crito nezocada ḅamārēā. Maḅ bērā bedea bia Ācōrēnebemada ādjirāa jaradia ḅala. Ijāsīdara sacerdoteba animarā babue diabara quīrāca mḅa ādjirāra Ācōrēa dia ḅala bia unumārēā. Maḅne Ācōrē Jaureba ādjirāra Ācōrē itea bia ḅaya.

17 Jesucrito ume ḅa bērā mḅa Ācōrē itea o ḅa carea bio ḅasrida ḅala. 18-19 Baribara ara mḅdjidebemada ni maārī bida bia bedeaēa. Ababe Critoba mḅneba odadebemada bia bedeaaya. Wārāda mḅneba Critoba carebasia judiorāéba Ācōrēra ijānamārēā. Mḅa jaradia ḅadeba, o ḅadeba, ne ununaca o ḅadeba bida māwā carebasia. Mḅa Ācōrē Jaure ḅḅadeba jūma maḅgara osia. Jerusaleḅneba aba Ilirico druadaa bedea bia Critodebemada mḅa jūma jaradiada ḅadama jaradīasia. 20 Wārāda bedea bia Critodebemada mḅa jaradia quīrīā ḅala waḅi ūrīnacama. Dewaraḅa jaradia ḅama mḅa jaradia quīrīāēa. 21 Māwā mḅa Ācōrē Bedeade ḅá ḅa quīrāca o ḅala. Nāwā ḅá ḅala:

Idjidebema jaradaca ḅadama ēberārāba ūrīnia. Idjidebema ūrīnaca badaba cawadā.‡

Paulo Romana wāida crīchada

22 Maḅ carea ḅarima zocārā mḅra bārāmaa wā quīrīā ḅamīna poya wāē ḅala. 23-24 Baribara namara jūma jaradiada bērā ara nama caitara neēa sāma Critodebema jaradiada. Maḅba mḅra España druadaa wāida crīcha ḅala. Wāḅaraḅe bārāma wibariya. Māwā crīcha ḅa dārāḅara bērā bārā acade wā quīrīā ḅada. Bārā ume dārā ḅasridadacarea āībērā bārāba poya carebadīcada mḅ bia wāmārēā. 25 Baribara ara nawena mḅra Jerusaleḅnaa wāya paratada Ācōrē ēberārāa diai carea. 26 Maḅ paratara djabarā Macedonia druadebemarāba, Acaya druadebemarā bida ḅasrida jara pesidāa Ācōrē ēberārā Jerusaleḅnebema dji ne neē quedeara carebaḅi carea. 27 Maḅ djabarā judiorāéba ḅasrida maḅ paratara djabarā judiorā itea jara pesidāa. Wārāda māwā odida panasidāa judiorāa diai bara panra quīrāca. Judiorāéba ne jūma bia Ācōrēnebemada judiorāneba edasida bērā, djabarā judiorāa ne bia naḅ ējūnebemada diadāda panra. 28 Maḅ parata djabarā Jerusaleḅnebemarāa diadacarea mḅra España druadaa wāya. Wāḅaraḅe bārāma wibariya. 29 Mḅa cawa ḅala bārāma jūḅaraḅe Critoba dadjirāra bio carebaida.§

30 Djabarā, Ācōrē Jauredeba dadjirāra dji quīrīā panra. Maḅ bērā dadjirā Boro Jesu-crito deba mḅa bārāa bedea djaburiaya mḅ careba Ācōrēa iwīdīdamārēā. 31 Idjia iwīdīdadua Judea druadebema Jesu ijāé ḅeaba mḅra biē orānamārēā. Idjaba iwīdīdadua mḅa parata Ācōrē ēberārā Jerusaleḅnebema itea edeḅara bia edadāmārēā. 32 Māwānacarea Ācōrēba quīrīāibara, mḅra bārāmaa ḅasrida wāya idjaba bārā tāēna bia ḅnāu baya. 33 Mḅa quīrīā ḅala Ācōrē dadji necai ḅai diabarīa jūma bārā ume ḅaida. Bia ḅala māwā ḅaida.

16

Pauloba naḅ cartade jīrīare ḅada

1 Mḅa bārāa dadjirā djabawērā Pebeda bia jaraya. Idjira Cencrea purude djabarā carebabarīa.* 2 Dadjirā Boro trḅneba bia edadadua Ācōrē ēberārāba odida panra quīrāca.

‡ 15:10 Deuteronomio 32:43. § 15:11 Salmo 117:1. * 15:12 Jesé. Jeséra judiorā boro Davi zeza basía. ḅaḅa cartade Jeséra Isai abadaa. † 15:12 Isaiá 11:10. ‡ 15:21 Isaiá 52:15. § 15:29 Critoba. Griego bedeaḅe ḅaḅa cartade ḅá ḅala: "Bedeā bia Critodebemaba." * 16:1 Djabarā carebabarīa. Griego bedeaḅe ḅá ḅala "diacono." Pebera wērā basía. Maḅ carea cāpūrīā bedeaḅe "diaconisa" jarabadaa.

Idjia ēberārāda zocārā carebasia. Māḥ sida bio carebasia. Maḥ bērā ne jūmaneba idjira carebadadua.

³ Djabawērā Priscilaa, djaba Aquilaa bida jaradadua māḥ quīrīā ḅada ādjira bia pananida. Ādjia mā quīrāca abarica Jesucrito trajura o panāa. ⁴ Ādjira mā carebadi carea minijichiade panasidaa. Māa, jūma djabarā judiorāē bida ādjia bia ḅada abadaa. ⁵ Idjaba djabarā ādji dede dji jarebadarāa jaradadua māḥ quīrīā ḅada ādjirāra bia duananida. Māḥ djaba bio quīrīā ḅa Epenetoo abari quīrāca jaradadua. Acaya druade idjiabarā naārā Jesucritora ĩāsia. ⁶ Djabawērā Mariaa jaradadua māḥ quīrīā ḅada idjira bia ḅaida. Idjia bārāra bio careba ḅaa. ⁷ Māḥ djabarā judiorā Andronicoo, Juniaa bida abari quīrāca jaradadua. Ādjira mā ume ābaa preso panasidaa. Ādjidēbemada Jesuba diabuedarāba bia crīcha panāa. Māa Crito ĩjāi naēna ādjia ĩjāsidaa.

⁸ Māḥ djaba Ampliatoo jaradadua māḥ quīrīā ḅada idjira bia ḅaida. Dadjirā Boro Jesucritodeba idjira bio quīrīā ḅaa. ⁹ Djaba Ūrbanoa jaradadua māḥ quīrīā ḅada idjira bia ḅaida. Idjia dai ume ābaa Jesucritodebemada jaradia ḅaa. Djaba Estaquía bida abarica jaradadua. Idji sida māḥ quīrīā ḅaa. ¹⁰ Djaba Apelea jaradadua māḥ quīrīā ḅada idjira bia ḅaida. Idjia unubisia Critora wārāda ĩjā ḅada. Jūma Aristobulo ēberārā bida abari quīrāca jaradadua. ¹¹ Māḥ djaba judio Herodioāa jaradadua māḥ quīrīā ḅada idjira bia ḅaida. Narciso ēberārā dadjirā Boro ĩjā beaa jaradadua māḥ quīrīā ḅada ādjirāra bia duananida. ¹² Djabawērā Tripēnaa, Triposaa bida jaradadua māḥ quīrīā ḅada ādjira bia pananida. Ādjia dadjirā Boro itea bia o panāa. Idjaba djabawērā Persidāa abarica jaradadua. Idjia bida dadjirā Boro itea bia o panāa. ¹³ Djaba Rupo dadjirā Boro ba edadaa, idji papaa bida jaradadua māḥ quīrīā ḅada ādjira bia pananida. Idji papara māḥ papaca ḅaa. ¹⁴ Djaba Asincritoa, Plegontea, Hermaa, Patrobāa, Hermea, idjaba djabarā ādjira ume duanāa bida jaradadua māḥ quīrīā ḅada ādjirāra bia duananida. ¹⁵ Idjaba djaba Pilologo, Juliaa, Olimpaa, Nereóa, idji djabawērāa, idjaba jūma Ācōrē ēberārā ādjirā ume duanāa bida jaradadua māḥ quīrīā ḅada ādjirāra bia duananida. ¹⁶ Wārā quīrīāneba dji bia edadadua.† Jūma Crito ēberārāba quīrīā panāa bārāra bia duananida.

¹⁷ Djabarā, māḥ bārāa bedea djuburiaya quīrācuia beadamārēā. Ḥarāba djabarāa awara awara crīchabibadaa. Bārāba wārā bedea cawapedadara ādjirāba quīrā awara jaradiabadaa. Maḥ ēberārā ume ābaa bearānadua. ¹⁸ Ādjirāba dadjirā Boro Jesucritoba quīrīā ḅara o panāēa, ātebarā ādjia quīrīā panāḡa o panāa. Ādji bedea biya quīrudeba dji cūrūgaicha beara cūrūgabadaa.

¹⁹ Jūmarāba cawa panāa bārāba Ācōrē bedeara wārāda ĩjā o panāda. Maḥ carea māra ḅasrida ḅaa. Wārāda māḥ quīrīā ḅaa bārāba biada o cawadida idjaba cadjiruada oḡadēda. ²⁰ Ācōrē dadji necai bai diabariba dārāēne diaurura poyapeda bārā jawaeda ḅaya.‡ Māḥ quīrīā ḅaa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadēba bārāra careba baida.

²¹ Djaba Timoteo māḥ ume ābaa jaradia ḅaba quīrīā ḅaa bārāra bia duananida. Idjaba māḥ djabarā judiorā Lucioaba, Jasōlba, Sosipatero bida quīrīā panāa bārāra bia duananida.

²² Māra Tercioa. Pauloaba māḥ naḥ cartara ḅabi ḅaa. Dadjirā Boro Jesucritodeba māḥ quīrīā ḅaa bārāra bia duananida.

²³ Djaba Gayo bida quīrīā ḅaa bārāra bia duananida. Māra idji dede ḅaa. Djabarā jūmarāda idji dede ābaa dji jarebadaa. Naḥ purudebema parata wagabari Erastoba, djaba Cuarto bida quīrīā panāa bārāra bia duananida.

²⁴ Māḥ quīrīā ḅaa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadēba bārāra careba baida.

Pauloba Ācōrēa bia jarada

²⁵⁻²⁶ Māḥ bedea bia Jesucritodebemada jaradia babaria. Ara māḥ bedeadēba Ācōrēba bārāra poya carebaya zarea beadamārēā. Maḥ bedeara Ācōrēba naēna cawabiē basia baribarā idira cawabasia. Idjideba bedeadadarāba māra cartade ḅasidaa. Ācōrē beucaba māwā ḅabisia druazabemarāba ūrinapeda Jesucritoda ĩjānamārēā. Ācōrēa bia bedeadida panāa. ²⁷ Idjira ababarā ḅaa. Ne jūmada cawa ḅaa. Jesucritodeba dadjirāba ewariza idjia bia bedeadida panāa. Bia ḅaa māwā baida.

† **16:16** Wārā quīrīāneba dji bia edadadua. Griego beedeade nāwā ḅaḥ ḅaa: “Isō bia quīrudeba dji bia edadadua.” ‡ **16:20** Diaurura poyapeda bārā jawaeda ḅaya. Griego beedeade nāwā ḅaḥ ḅaa: “Diaurura bārā ĩrū edre berradḡaya.”

1 CORINTO

NABEMA CARTA PAULOBA BΛDA DJABARĀ CORINTO PURUDEBEMA ITEA

Pauloba naλ cartada djabarā Corinto purudebema itea bΛsia. Poa 55are Epeso purudeba diabuesia.

Pauloba Corinto purude bedea bia Jesucritodebemada naārā jaradisia (Hecho 18:1-17). Judiorā dji jarebada dede jaradia bΛ bĕrā λCARA judiorāba jāsidaa. Dewara judiorāba Paulo āyā jarepedadacarea dewara dede jaradia besia. Māwā bΛde λCARA griegorā bida jāsidaa. Paulora Corintode poa aba ēsidra basia.

Corintora puru droma basia. Ēberārāda seisciento mil auđu duanasidaca bΛa. Maλ awara ādjirā ācōrē bea deda zocārā eropanasidaa. BaribΛA maλ ācōrē bea ēpĕni carea auđuada obadjidaa. λCARAba Jesucrito jĕpedadamĭna wadibida audua nĭbabadjidaa. Djabarā tāēna dewara nĕbara sida baraasia.

Naārā Pauloba ādjirāra quēasia ijara duana carea (1:1neba aba 4:21naa). Maλare bΛsia auđua nĭbarānamārēā (5:1neba aba 6:20daa). Maλare djabarāba cartadeba iwidipeđadada panusia. Capĭtulo 7de quima edadiđebema iwidipeđadada panusia. Capĭtulo 8đeba aba 11daa panusia ādjia jΛwaba oda ācōrē carea sāwā odida panΛda. Capĭtulo 12đeba aba 14daa Ācōrē Jaureba obi bΛdebemada panusia.

Corintode λCARAba dadji λrĕbadidebemada āi crĭcha panana bĕrā Pauloba capĭtulo 15de maλnebemada bΛsia. Capĭtulo 16de bΛsia sāwā parata jare pedida panΛda idjaba ādjirā acade wāida.

Naλ cartade Pauloba naārā bΛda

¹ Mĕra Pauloa. Ācōrēba quĭrĭāna bĕrā mĕra trĕsia Jesucritoba diabueđada bΛmārēā. Dadjirā djaba Sosteneda mĕ ume bΛa. ² Mĕa naλ cartara bΛBΛA Ācōrē ēberārā Corinto purudebema itea. Jesucritodeba Ācōrēba bārāra edasia idji itea bia beadamārēā. Ara maλ quĭrĭāca idjia druaza jūma dadjirā Boro Jesucritoa iwidibadara edasia. Idjira ādjirā Boroa idjaba dadjirā Boroa. ³ Daiba quĭrĭā panΛa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai baira dia pananida.

Pauloba djabarā carea Ācōrēba bia bΛada ada

⁴ Bārāra Jesucrito ume panΛ bĕrā Ācōrēba idji biadeba careba bΛa. Maλ bĕrā mĕa Ācōrēba iwidibΛAza bārā carea bia bΛada abaria. ⁵ Jesucrito ume panΛ bĕrā Ācōrēba bārā jūma diasia bia odamārēā. Idji bedeara poya cawa jaradia panania idjaba idjidebemada poya bio cawa panania. ⁶ Jūma Ācōrēba bārāa diadaba unubi bΛa Crito bedea daiba jaradiapedara wārā arada. ⁷ Bārāba dadjirā Boro Jesucrito ununi carea jĕpanΛmĭsa Ācōrēba idji Jauredeba dia bΛra jūma eropanΛa. ⁸ Maλba Ācōrēba bārāra zarea erobaya aba naλ ewari jōbΛadaa. Māwāra dadjirā Boro Jesucritoba cawa ode zebΛAde bārāra biĕ jaradi neĕ beadia. ⁹ Ācōrēra bedea aba bΛa. Idjia bārāra trĕsia idji Warra dadjirā Boro Jesucrito ume ābaa beadamārēā.

Djabarā crĭcha awara awara panΛnebema

¹⁰ Djabarā, dadjirā Boro Jesucritodeba mĕa bārāa bedea djuburiaya ābaa bia duananamārēā. Crĭcha awara awara duananĭĕ panΛa, ātebΛA crĭcha abadeba ābaa bia duananida panΛa. ¹¹ Djabarā, mĕa ūrĭna carea māwā jara bΛa. Djabawĕrā Cloe ēberārāba mĕa jarasidaa bārāra ijara duanabarida. ¹² Ebuda jaraibΛA, λCARA bārānebemaba jarabadaa: “Mĕra Paulodea.” Dewarārāba jarabadaa: “Mĕra Apolodea.” Dewarārāba jarabadaa: “Mĕra Pedrodea.”* Idjaba dewarārāba jarabadaa: “Mĕra Critodea.” ¹³ Māwāra ĵCřitora zocārā bΛca? ĵMĕda bārā carea crude cachisidaca? ĵBārāra mĕ trĕneba borocuesidaca?

¹⁴ Mĕa ni abΛa bārānebemada borocueđae bĕrā bΛsřida bΛa. Mĕa ababe djaba Crispoda, Gayo sida borocuesia. ¹⁵ Māwā ni abΛaba poya jaradaĕa mĕ trĕneba borocuesidada. ¹⁶ Idjaba mĕa djaba Estepana ēberārā sida borocuesia. Ādjirā awara dewarāda borocuesibΛA mĕa quĭrĕnebaĕa. ¹⁷ Critoba mĕra diabueĕ basia ēberārā borocue bΛmārēā, ātebΛA diabuesia bedea bia idjidebemada jaradiamārēā. BaribΛA naλ dudabema necawaadeba mĕa jaradiaĕ bΛa Crito crude beudada ara idji quĭrĭābe beuda quĭrĕca bĕrāmārēā.

Cřitora Ācōrē necawaa idjaba Ācōrē bΛaaa

* 1:12 Pedro. Griego bedeađe “Cepa” bΛ bΛa.

¹⁸ T_ΛB_Λ uruad_Λ wāni ēberārāmaara Crito crude beudadebema bedeara siriē b_ΛA. Barib_ΛΓ_Λ dadjirā, dji Ācōrēba ēd_Λ edadarāba cawa pan_Λ ma_Λ bedeaba Ācōrē l_ΛB_ΛARA cawabi b_ΛDA. ¹⁹ Ācōrē Bedeade nāwā b_Λ b_ΛA:

Ne cawa bea necawaada m_ΛA siriē b_ΛDA unubiya. Crīcha cawa bea crīchara biē tab_ΛDA cawabiya.[†]

²⁰ Wārāda Ācōrēba na_Λ ējūānebema necawaara siriē b_ΛDA cawabisia. Jālbe ĳne cawa beara sāvāsida? ĳJudiorā ley jaradiabadara sāvāsida? ĳNa_Λ ewaride necawaadeba bedeadadara sāvāsida? ²¹ Ācōrēba idji necawaadeba odaba idjida cawabi b_ΛA. Barib_ΛΓ_Λ na_Λ ējūānebemarāba ara ādji necawaadeba idjira cawadaca.[‡] Ādjirāmaara daiba jaradia pan_ΛARA siriē b_ΛM_ΛINA Ācōrēmaara bia basia ma_Λneba jūma idji i_Λāb_ΛDARA ēd_Λ edaida.

²² Crito i_Λāni carea judiorāba ne ununacada unu quīrābadaa. Judiorāēba na_Λ ējūānebema necawaada j_ΛΓ_ΛBADA. ²³ Barib_ΛΓ_Λ daiba Crito crude beudada jaradia pan_ΛA. Ma_Λ bedeara judiorāba bia ūrīnaca. Idjaba judiorāēba ma_Λ bedeara siriē b_ΛDA crīchabada. ²⁴ Barib_ΛΓ_Λ Ācōrēba l_ΛC_ΛΓ_Λ judiorāda, l_ΛC_ΛΓ_Λ judiorāē sida trāsia Critodeba ēd_Λ edai carea. Ma_Λgarāba cawa pan_ΛA Ācōrēba Critodeba idji l_ΛB_ΛADA, necawaa sida unubisida. ²⁵ Ēberārāmaara Critora crude beuda bērā Ācōrēra ne cawa b_Λēa, l_ΛB_ΛAē b_ΛA. Barib_ΛΓ_Λ ne adua b_Λ quīrāca b_ΛM_ΛINA Ācōrēra jūma na_Λ ējūānebemarā cāyābara ne cawaara b_ΛA. Idjaba Ācōrēra l_ΛB_ΛAē b_ΛCA b_ΛM_ΛINA jūma na_Λ ējūānebemarā cāyābara l_ΛB_ΛARA b_ΛA.

²⁶ Djabarā, crīchadada Ācōrēba bārā edaside sāvā beasida. Ēberāmaara zocārā bārānebemada ne cawa beadaē basia, dji dromada beadaē basia, dji droma beadeba todaē basia. ²⁷ Ma_Λ bērā na_Λ ējūānebema ne cawa beamaara bārāra ne adua quedeaa. Barib_ΛΓ_Λ ādjirāba ne adua quedeaa abadara Ācōrēba edasia. Māwā na_Λ ējūānebema ne cawa beara perabibaria. Ara ma_Λ quīrāca na_Λ ējūānebema l_ΛB_ΛA beamaara bārāra l_ΛB_ΛAē bea. Barib_ΛΓ_Λ ādjirāba l_ΛB_ΛAē bea abadara Ācōrēba edasia. Māwā na_Λ ējūānebema l_ΛB_ΛA beara perabibaria. ²⁸ Na_Λ ējūānebemarāba dji edaara quedeaa abadara, ādjia igarabada sida Ācōrēba edasia. Māwā dji dromaē beara edasia dji droma bea edaara b_ΛI carea. ²⁹ Ma_Λ bērā ni abal_Λba ara idjidebemada Ācōrē quīrāpita poya bia bedeadaēa. ³⁰ Barib_ΛΓ_Λ Ācōrēba bārāra Jesucrito ume ābaa b_ΛASIA. Māwā Critodeba Ācōrēba idji necawaada dadjirā cawabisia. Idjia dadjirāra jipa b_ΛASIA, ara idji itea bia b_ΛASIA, idjaba cadjiruadebemada ēd_Λ edasia. ³¹ Ma_Λ bērā Ācōrē Bedeade b_Λ b_Λ quīrāca dadjia odida pan_ΛA. Nāwā b_Λ b_ΛA: “Abal_Λda bia bedeaib_ΛΓ_Λ, dadji Borodebemada bia bedeaida b_ΛA.”[§]

2

Crito crude beudadebema Pauloba jaradiada

¹ Djabarā, m_ΛA Ācōrēnebemada bārāmaa jaradiade wāsida bedea bia quirudeba ni m_Λ necawaadeba jaradiaē basia. ² Bārā tāēna baside m_ΛA ababe Jesucritodebemada, idji crude beapedadada cawabi quīrā b_ΛASIA. ³ Ma_Λne m_ΛRA l_ΛB_ΛAē b_ΛDA crīchasia. Idjaba poya bia jaradiaēda crīcha b_ΛDA bērā ne wayaaba cacua ure nūmabadjia. ⁴ M_ΛA Jesudebema nēb_ΛΓ_Λ b_ΛSIDE idjaba jaradia b_ΛSIDE m_Λ necawaadeba māwā oē basia bārāba i_Λānamārēā. Āteb_ΛΓ_Λ jaradia b_ΛDE Ācōrē Jaureba idji l_ΛB_ΛADEBA cawabisia ma_Λ bedeara wārā arada. ⁵ Māwā bārāba na_Λ ējūānebema necawaadeba Jesucritora i_Λānaē basia, āteb_ΛΓ_Λ Ācōrē l_ΛB_ΛADEBA i_Λāsidaa.

Ācōrēba naēna cawabiē badara idji Jauredeba cawabida

⁶ Māwāmīna daiba necawaada Ācōrē bio i_Λā beaa jaradia pan_ΛA. Ma_Λ necawaara na_Λ ējūānebemaēa, na_Λ ējūānebema bororā necawaēa. Ādjirāra dārā pananaēa. ⁷ Daiba Ācōrē necawaa naēna cawabiē badada jaradia pan_ΛA. Na_Λ ējūā oi naēna Ācōrēba ma_Λ necawaadeba ne oida b_ΛASIA dadjirāra idji ume ābaa bia beadamārēā. ⁸ Na_Λ ējūānebema bororā ni abal_Λba ma_Λ necawaara cawadaē basia. Cawa pananabara dadjirā Boro biya quirura crude beadaē bacasia. ⁹ Barib_ΛΓ_Λ cawadaē basia Ācōrē Bedeade b_Λ b_Λ quīrāca. Nāwā b_Λ b_ΛA:

Ācōrēba idji quīrā bea itea bia o erob_ΛRA ni abal_Λba wadi ununacaa, c_Λw_ΛΓ_ΛB_ΛA ūrīnaca, ni cawa crīchadaca.*

[†] 1:19 Isaia 29:14. [‡] 1:21 Ācōrēba idji necawaadeba odaba idjida cawabi b_ΛA. Barib_ΛΓ_Λ na_Λ ējūānebemarāba ara ādji necawaadeba idjira cawadaca. Griego bedeade ma_Λba idjaba nāwā jara b_ΛA: “Ācōrēba idji necawaadeba b_ΛASIA ēberārāba na_Λ ējūānebema necawaadeba idjira poya cawarānamārēā.” [§] 1:31 Jeremia 9:24. * 2:9 Isaia 64:4; 52:15.

¹⁰ Jūma maḷgara Ācōrēba idji Jauredeba dadjirāa cawabisia. Idji Jaureba ne jūmada cawa ḅaa. Ācōrē crīcha sida jūma cawa ḅaa. ¹¹ ¿Ēberā crīchara caiba cawa ḅa? Ara idjidubabala cawa ḅaa. Ara maḷ quīrāca ni abaaba Ācōrē crīchara poya cawadaēa. Ababe Ācōrē Jaurebala cawa ḅaa. ¹² Dadjirāba naḷ ējūānebema crīchada edadaē basia, ātebala Ācōrē Jauredra edasidaa jūma Ācōrēba idji biadeba diadada cawadamārēa. ¹³ Ara maḷgādebemada daiba bedeā panla. Baribala daiba naḷ ējūānebema necawaadeba bedeā panla, ātebala Ācōrē Jaureba daia jaradia ḅa quīrāca bedeā panla. Māwā Ācōrē Jaureba cawabi ḅara daiba jaradia panla idjia bedeabi ḅa quīrāca.†

¹⁴ Baribala Ācōrē Jaureba cawabi ḅara Ācōrē Jaure neē ḅaba cawa quīrāca, idjimaarā siriē ḅa bēra. Idjaba poya cawaca, ababe Ācōrē Jauredeba cawaida ḅa bēra. ¹⁵ Ācōrē Jaure neē ḅaba Ācōrē Jaure erobla crīchara poya cawaēa. Baribala Ācōrē Jaure erobaba Ācōrēnemada poya bio cawaya. ¹⁶ Ācōrē Bedeade nāwā ḅa ḅa: “¿Caiba dadjirā Boro crīchara cawa ḅa? ¿Caiba idjia jaradiai?”* Baribala dadjirāba Crito crīchada eropanla.

3

Pauloba, Apolo bida Ācōrē traju opeada

¹ Djabarā, māa bārāa jaradiaside Ācōrē Jauredeba nībabadarāa jaradia ḅa quīrāca poya jaradiaē basia. Ātebala naḷ ējūānebemarāa, Crito jīna djiwidi bearāa jaradiaida ḅa quīrāca jaradiasia. ² Māa Critodebema zareaē ḅada jaradiasia warra zaquerāa juba dobi ḅa quīrāca. Djico cobi ḅa quīrāca zareara ḅada jaradiaē basia, bārāba poya cawadaē basi bēra. Idjaba wadibida poya cawadaēa. ³ Bārāa wadibida naḷ djaraba o quīrā ḅadeba nīnaa: djārāba erobla carea biē crīchadaa idjaba caicayabadaa. Māwā bea bēra ebuda ḅa wadibida naḷ djaraba o quīrā ḅadeba nīnada naḷ ējūānebemarā quīrāca. ⁴ Abaaba jarabaria: “Māra Paulodea.” Dewaraba jarabaria: “Māra Apolodea.” Bārāba māwā jarabada bēra naḷ ējūānebemarā quīrāca bea.

⁵ Baribala ¿Paulora cai? ¿Apolora cai? Ababe दौरā Ācōrē nezocaa. Daideba bārāba dadjirā Borora jāsidaa. Ācōrēba daiza obida quīrāca osidaa. ⁶ Ne ubala quīrāca māa bārāa Jesudebemada naārā jaradiasia. Maḅbe māa uda cuebala quīrāca Apoloba Ācōrē bedeera biara jaradiasia. Baribala Ācōrēba carebasia bārāba jīnamārēa māa uda waribibala quīrāca. ⁷ Maḷ bēra ne ubarira dji dromaēa. Cuebari sida dji dromaēa. Ācōrēdra dji dromaa. Idjiabala néura waribibaria. ⁸ Ne ubarira, cuebari sida Ācōrē quīrāpita abaria. Idjia dadjiza ne biada diaya dadjia o ḅada quīrāca. ⁹ Māa Apolo ume abarica Ācōrē trajura o panla. Bārāa Ācōrē néua.

Maḷ awara bārāa Ācōrēba de quīrāca o ḅaa. ¹⁰ Māra de obari bia quīrāca ḅaa. Ācōrēba idji biadeba māa diadaba de jīrūda bio edu jousia. Dewararāba carawabadaa. Baribala dadjiza quīrācuita baida ḅaa sāwā idji trajura o ḅada. ¹¹ De jīrūda edu jouda bēra ni abaaba dewara de jīrūda poya ḅadaēa. Jesucritoda dji de jīrūda. ¹² Maḅbe ḅalaba Ācōrē bedeera aride jaradiabadaa de bia o panla quīrāca. Ādjia o panlora oro, parata, mōgara bia quedea ārīca quīrāca ḅaya. Baribala ḅalaba Ācōrē bedeera aride jaradiadaca de biē o panla quīrāca. Ādjia o panlora bacuru, quedua, chaba oda de quīrāca ḅaya. ¹³ Critoba cawa oi ewaride dadjiza odara tala uruaba aca zaya droai cawaya. Maḅba ebuda cawabiya dadjia odara sāwā basida. ¹⁴ Dadjia odaba maḷ tala uruada droasira Critoba dji o ḅadaa ne biada diaya. ¹⁵ Baribala dadjia odara bá wāsira dji o ḅadaba ni cārē bia sida edaēa. Idjira ēdrāmīna de babarāde ēdrabala ēdraya.

¹⁶ ¿Adua panlaca Ācōrē Jaurera bārāa sode ḅada? ¿Adua panlaca bārāa Ācōrē deda? ¹⁷ Bariduaba Ācōrē dera āribala, maḷgā ēberāa Ācōrēba bio cawa oya idji dera ababe idji itea ḅa bēra. Idji dera bārāa.

¹⁸ Ara bādjiduba cūrūgarānada. Naḷ ējūānebema necawaada wārāda ḅaa. Abaaba maḷ quīrāca ne cawa ḅada crīcha ḅabala, waa māwā crīchaiē ḅaa. Ātebala wārā necawaara erobai carea naḷ ējūānebemarā quīrāpita ne adua ḅa quīrāca baida ḅaa. ¹⁹ Naḷ ējūānebema necawaara Ācōrēmaarā siriē ḅaa. Ācōrē Bedeade nāwā ḅa ḅa: “Ācōrēba naḷ ējūāne ne cawa beara ara ādji necawaadeba cawabibaria ne cawa panlāda.”* ²⁰ Idjaba nāwā ḅa ḅa: “Ācōrēba cawa ḅaa naḷ ējūāne ne cawa bea crīchara siriē ḅada.”† ²¹ Maḷ carea crīcharānada abala ēberā ēpē panlabea dewararā cāyābara biara beada. Ācōrēneba bārāba ne jūmada eropanla bia beadi carea. ²² Bārāba māda, Apoloda, Pedro sida eropanla. Jūma naḷ ējūāne

† 2:13 Idjia bedeabi ḅa quīrāca. Griego bedeade idjaba jara ḅa: “Ācōrē Jaure erobearāa.” ‡ 2:16 Isaia 40:13. * 3:19 Job 5:13. † 3:20 Salmo 94:11.

Ɂa sɁda eropanɁa. Ara nawenabema, nubema sɁda eropanɁa. Dadjir̃ara zocai pananibɁa wa beudibɁa Ācōrēneba ne jūmada eropanania bia beadi carea. ²³ Jūma bār̃ara Critoder̃a. Idjaba Critora Ācōrēneba.

4

Jesucrito nezocarā

¹ Bār̃aba cr̃ichadida panɁa दौरa Crito nezocarāda. Ācōrēba दौरa Ɂasia idjidebema cawabiē badada ebuda jaradiadamār̃ēā. ² Wār̃ada nezocaba idji boroba obi Ɂara jūma jipa o Ɂaida Ɂaa dji boroba bia unumār̃ēā. ³ MaɁ bēr̃ā bār̃aba wa baridua ēber̃āba mɁnebema biē jarabɁadae mācua cr̃ichacaa. Idjaba ara mɁdjiduba jaraēa mɁa o Ɂara sāvā Ɂada. ⁴ MɁa ni maār̃i bida āi oē Ɂada cawa Ɂam̃ina maɁba jaraē Ɂaa mɁa jūma jipa osida. Dadjir̃ā BorobɁa cawa jaraya. ⁵ MaɁ carea idjia cawa oi ewari naēna dadjia jaradiē panɁa idji traju o Ɂaba jipa o Ɂada wa jipa oē Ɂada. Dadjir̃ā Boro zebaraēe dadjia soēe cr̃icha badada, ne jūma dadji soēe mēr̃ā beadada ebuda cawabiya. MaɁ ewaride ĀcōrēbɁa dadjir̃āza bia jaraya dadjia bia opedada quir̃āca.

⁶ Djabar̃ā, mɁnebemada Apolodebema sɁda Ɂasia bār̃ā carebai carea. Daideba cawadida panɁa Ācōrē Bedeade Ɂa Ɂa auđu cr̃ichadiē panɁa.* Māṽara bār̃āba ni abaɁda dewara cāyābara biara Ɂada cr̃ichadaēa. ⁷ ɁCaiba Ɂara dewara cāyābara biara Ɂasi? Ācōrēba diada awara Ɂaba cār̃ēda erobɁa? Ɂa Ācōrēneba ne jūmada edasibɁa, Ɂcār̃ē cār̃ēā ara Ɂaduba edada quir̃āca beēda Ɂa?

⁸ Ācōrēneba eda quir̃ā pananara bār̃āba jūma eropanɁana abadaa. Ācōrēba dia Ɂara aɁuba eropanɁana abadaa. Dai neē bāduba Ācōrē quir̃āpita dji dromar̃āda panesidada cr̃icha panɁa. BaribɁa māṽāēā. Bār̃ara wār̃āda dji dromar̃āda panenabara bia Ɂasias. Māṽara dai sɁda bār̃ā ume ābaa dji dromar̃āda panecasidaa. ⁹ BaribɁa mɁa cr̃icha Ɂaa dair̃ā dji Jesucritoba diabuedar̃āda Ācōrēba jūmar̃ā cāyābara edaara Ɂasida. Dair̃ā dji cawa obariba jūmar̃ā quir̃āpita beade edebɁa quir̃āca panɁa. ēber̃ār̃āba, bajānebema nezocar̃āba, jūmar̃āba aɁa duanɁa beudi cawaya. ¹⁰ ēber̃ār̃āmaar̃ā दौरa Crito carea ne adua beaa idjaba Ɂbaē beaa. BaribɁa bār̃āra Crito ume panɁ bēr̃ā dji ne cawaara beada abadaa idjaba dji Ɂaba beada abadaa. ēber̃ār̃āba bār̃ānebemada bia beēda panɁa, baribɁa दौरa igara panɁa. ¹¹ Wadi ara naɁ ewaride daiba jarrabada droa panɁa, opichiada droa panɁa, idjaba soresorea quedeadɁa j̃ni carea eropanɁa. Dai de arada neē panɁa idjaba ēber̃ār̃āba दौरa biē obadaa. ¹² Daira Ɂnāūnaē traja panɁa ne eropanani carea. ēber̃ār̃āba daia biē beēabadae daiba ādjia bia beēabadaa. Dai biē obadae droabadaa. ¹³ Sewadeba dai biē jarabɁade beēda biaēba panubadaa. Wadi ara naɁ ewaride ēber̃ār̃āba दौरa ne Ɂatabueda quir̃āca unubadaa, ne mititia quir̃āca unubadaa.

¹⁴ MɁa maɁgɁa Ɂaē Ɂaa bār̃ā perabi carea. ātebɁa mɁ warrar̃ā quir̃āca bār̃āra quir̃ā Ɂa bēr̃ā māṽā Ɂa Ɂaa jipa cr̃ichabi carea. ¹⁵ Bār̃āba Critodebema jaradiabadar̃āda zocār̃ā eropanɁara wadi zezada aba eropanacasidaa.† MɁneba bār̃āba beēda bia Jesucritodebema j̃papedada bēr̃ā idjideba mɁra bār̃ā zezaa. ¹⁶ MaɁ carea mɁa bār̃ā beēda djuburiaya mɁ ñibabari quir̃āca ñibadamār̃ēā. ¹⁷ MaɁ bēr̃ā Timoteoda bār̃āmaa diabuebɁa. Idjira dadjir̃ā Boro ume jipa ñibabaria. Dadjir̃ā Borodeba mɁ warraca Ɂaa. MɁa idjira bio quir̃ā Ɂaa. Idjia bār̃ā quir̃ānebabiya mɁra Jesucrito ume sāvā jipa ñida. MɁa māṽā ñibaira Jesucrito ēber̃ār̃ā beaza jaradia Ɂaa.

¹⁸ ɁCɁa bār̃ānebemada dji dromar̃ā quir̃āca ñinaa, cr̃icha panɁ bēr̃ā mɁra bār̃āmaa wāēda. ¹⁹ BaribɁa dadjir̃ā Boroba quir̃āibɁa, mɁra bār̃āmaa isabe wāya. MaɁne dji dromaana abadaba jara panɁa awa ūr̃ine wāēā, ātebɁa aɁade wāya ādjia wār̃āda Ācōrē Ɂbada eropanɁa cawaya. ²⁰ Ācōrēba pe erob̃ādebemār̃āba ara jāwā idjidebemada beēadacaa, ātebɁa idji Ɂbaēbeba jipa obadaa. ²¹ MaɁda Ɂbār̃āba sāvā quir̃ā panɁa? ɁQuir̃ā panɁa mɁa quēāne wāida wa quir̃āneba, ibiaēba wāida?‡

5

Djababa cadjirua o Ɂa iduaribipeđada

¹ ēber̃ār̃āba jara panɁa bār̃ā tāēna abaɁda daunemaya Ɂada. Jara panɁa maɁba dji papacauda erobɁa. Wār̃āda Jesucrito j̃jāē Ɂea bida maɁ cadjiruara ođacaa. ² Māṽām̃ina bār̃āba wadibida jara panɁa dewarar̃ā cāyābara biara beada. BaribɁa ɁmaɁ cadjirua

* 4:6 Ācōrē Bedeade Ɂa Ɂa auđu cr̃ichadiē panɁa. Griego beēade maɁra ebuda Ɂaēa. † 4:15 Zocār̃ā. Griego beēade Ɂa Ɂaa “10 mil.” ‡ 4:21 Quēāne wāida. Griego beēade Ɂa Ɂaa “soa bara wāida.”

careia bio sopua beadida panlêca? ¿Mañ cadjirua o ðara bārã umebemada ãyã ðadida panasidaêca? ³ Māra bārã ume ðalēmīna crīchadeba bārã ume ābaa ðaa. Mañ careia bārã ume ða quīrāca mañ cadjirua o ða ēberāra dadjirã Boro Jesu trāneba cawa osia. ⁴ Bārã ābaa dji jareðadade māra crīchadeba bārã ume baya. Idjaba dadjirã Boro Jesuba ðlāada bārãa diaya mañ ēberāra jipa cawa oðamārēã. ⁵ Idjira ãyã ðadida panla diauruba bia mīgabimārēã. Māwāra nañ djaraba cadjirua o quīrã ðada igaraya. Idjaba Ācōrēba cawa oi ewaride idjira ēðra edaya.

⁶ Ara bādjida dewararã cāyābara biara beada abadaa. Baribara māwā jaraira biē ðaa. ¿Bārāba adua panaca harina ēsābibi mañ ðaba harinara jūma ēsābibi? Ara mañ quīrāca cadjirua mañ ðaba jūmarāda ārībaria. ⁷ Mañ bēra harina ēsābibi drōã ãyã ðatabueðada quīrāca mañ cadjirua o ðara bārã tāēnabemada ãyã ðadada.* Māwā bārāra cadjirua neē beadia harina djiwidi baratada ēsābibi neē ða quīrāca. Bārāra mañ quīrāca beaa, Critora dadjirã cadjirua careia beuda bēra. Idjira dadjirã ēðra edai careia beapedada oveja basia.† ⁸ Dadjirāba cadjiruadebema ēðrapedadara quīrānebabada bēra crīcha biadeba, wārāneba nībadida panla.‡ Māwā nībaira pañ ēsābibi neē ða quīrāca ðaa. Djārã quīrāma ðadeba idjaba biē o ðadeba waa nībadiē panla. Māwā nībaira harina ēsābibi drōã quīrāca ðaa.

⁹ Naēna māa cartade ðasia bārāra dji audua bea ume ābaa beadiē panla. ¹⁰ Baribara mañba jaraē ðaa nañ ējūānebema audua bea ume, parata awua bea ume, ne ðraðada ume, idjaba jawaba oda ācōrē ēpēðada ume beadiē panla. Ādjirã ume pana quīrānaēðara, nañ ējūānebemada ēðradida panla. ¹¹ Āteðara māa bārã itea ðasia bariduaba ara idjida djabaada aibara, baribara auduada o nībaibara, parata awua baibara, jawaba oda ācōrē ēpē baibara, sewadeba djārãa biē jara baibara, beu nībaibara, wa ne ðraa baibara, mañgā ēberã ume ābaa beadiē panla idjaba ābaa ne codiē panla. ¹²⁻¹³ Ācōrē ijāē beara cawa oi careia panla. Ācōrēðara idji ijāē beara cawa oya. Baribara bārã tāēna beara bārāba cawa odida panla. Ācōrē Bedeade ða ðaa: “Cadjirua o ðara bārã tāēnabemada ãyã ðadada.”§

6

Djabarāba ara ādji nēðara cawa odidebema

¹ Bārã ijarabadae ¿cārē cārē Ācōrē bea cawa obadamaa jarade wābada? ¿Biaa ðlêca Ācōrē ēberāra cawa odida? ² ¿Bārāba adua panaca Jesu zebaraðe Ācōrē ēberāra nañ ējūāne beara cawa odida? Bārāba nañ ējūāne beara cawa odi bēra ¿sāwāērã nēðara mañri quēdeada poya cawa odaē? ³ ¿Adua panaca dadjirāba bajānebema nezocarã sida cawa odida? Māwā ða bēra ¿nañ ewaride nēðara bārã tāēna beara poya cawa odaēca? ⁴ Bārāda ijaradibara, ¿cārē cārē Ācōrē adua beamaa wābadaa cawa oðamārēã? ⁵ Māa mañgāra jara ðaa bārã peradamaērēã. ¿Bārã tāēna crīcha cawa ðara ni aba bida ðaēca djabarã ijarā panara ibiabi carea? ⁶ Baribara djabada djaba ume ijaradapeda nañ ējūānebema cawa obadarāmaa wābadaa. Māwā oðira wārāda bio biē ðaa Ācōrē ijāē bea quīrāpita ijarabada bēra.

⁷ Wārāda ðara bārānebemada ijarabada bēra unubi panla jipa nībadacada. ¿Biaa ðlêca ða biē odara droaida cawa obadamaa edei cāyābara? ¿Biaa ðlêca ða erōðara ða djabaa idu ðraðada cawa obadamaa edei cāyābara? ⁸ Baribara bārāba ēberāra biē obadaa idjaba ne ðraðadaa. Wārāda bio biē o panla ara bārã djabarāda māwā obada bēra.

⁹⁻¹⁰ ¿Bārāba adua panaca cadjirua obadara Ācōrē purude ðaadaēda? Ara bādjiduba cūrūgarānada. Audua nībadara, jawaba oda ācōrē ēpē beara, ðaenabadara, umaquīrã wērã quīrāca beabadara, umaquīrã abari umaquīrã ume beabadara, ne ðraðadara, parata awua beara, beu nībadara, sewadeba djārã biē jarabadara, djārã cūrūgabada sida Ācōrē purude beadaēca. ¹¹ ðara bārāra naēna māwā beasia. Baribara bārāba cadjirua opeðadara Ācōrēba sañasia, idji itea bia ðasia, idjaba jipa unusia dadjirã Boro Jesucritodeba idjaba idji jauredeba.

Djabarāba auduada odiē panla

¹² ðara jarabadaa: “Crito ijã ða bēra māa quīrã ða quīrāca jūma oida ðaa.” Baribara māa jaraya māa quīrã ðada jūma oida ðamīna, jūma māa o quīrã ðaba māra carebacaa. Mañ bēra jūma māa o quīrã ðaa iduaribiēã. ¹³ Idjaba ðara jarabadaa: “Djicora dadji bi itea ðaa, idjaba dadji bira djico itea ðaa.” Baribara māa jaraya māwā ðamīna Ācōrēba umena jōbīya. Dadji cacuara ða audua o bamārēã, āteðara dadjirã Boro Ācōrē itea ðaa. Idjaba

* 5:7 Exodo 12:15. † 5:7 Exodo 12:3-13; Juañ 1:29. ‡ 5:8 Dadjirāba cadjiruadebema ēðrapedadara quīrānebabada. Griego bedeade ða ðaa: “Ewari ðroma obada.” § 5:12-13 Deuteronomio 17:7. * 6:4 Griego bedeade mañ versicolora ebuda ðlêca.

dadjirā Boro Ācōrēra dadji cacua wagai carea ʘa. ¹⁴ Ācōrēba idji ʘaʘadeba dadjirā Boro Jesura beu ʘadada ʘrēbabisia. Ara maʘ quĩrāca idji ʘaʘadeba dadjirā sida ʘrēbabisi.

¹⁵ ʘBārāba adua panʘca bārā cacuara Critodēda? Māwāra ʘmʘa Critodēda wērā audua ume ʘaica? Wārāda māwā oira biē ʘa. ¹⁶ ʘBārāba adua panʘca wērā audua ume ʘara maʘ wērā ume cacua aba ʘa quĩrāca ʘada? Ācōrē Bedeade nāwā jara ʘa: “Ādjira cacua aba ʘa quĩrāca panania.”† ¹⁷ Baribʘʘa dadjirā Boro Crito ume ābaa ʘara idji ume jaure aba ʘa quĩrāca panʘa.

¹⁸ Ni maārī bida audua nĩbarānadua. Dewara cadjiruada oibʘʘa, maʘʘaba dadji cacuara ārīēa. Baribʘʘa auduada oibʘʘa, dadji cacuada biē ʘeya. ¹⁹ ʘBārāba adua panʘca bārā cacuara Ācōrē Jaure deda? Ācōrēba idji Jaurera bārāa diasia. Idjira bārā sode ʘa. Bārāra ara bārāneēa ātebʘʘa Ācōrēnea. ²⁰ Ācōrēba bārāra nēbʘa nēdosia. Ācōrēne bērā bārā cacuade, jaurede bida quĩrāpa beadadua.‡

7

Quima edabadadebema

¹ Jāʘbebʘʘa bārāba cartadeba iwidipedadada mʘa panuya. Wārāda biara ʘa umaquĩrāba wērā edaēda.* ² Baribʘʘa bārā tāēna audua obadara bara bērā umaquĩrāba idji quimada erobaida ʘa, idjaba wērāba idji quimada erobaida ʘa. ³ Umaquĩrāda idji quima ume cāida ʘa. Wērā sida idji quima ume cāida ʘa. ⁴ Wērāra ara idji cacua djibariēa, ātebʘʘa dji quimadrʘ djibaria. Ara maʘ quĩrāca umaquĩrāra ara idji cacua djibariēa, ātebʘʘa idji quimadrʘ djibaria. ⁵ Bārā cacuara bārā quimaa wāgarānadua. Baribʘʘa bārāba ābaa cāinaēda beēda audibʘʘa, māwā pananira bia ʘa. Baribʘʘa dārā māwā pananiē panʘa idjaba ababe Ācōrēa iwididi carea māwā pananida panʘa. Māwānacarea wayacusa ābaa cānida panʘa bārā cacuaba quĩrā ʘara droadaēne diauruba audua obirāmārēa. ⁶ Mʘa jaraya: bārāba māwā o quĩrā panʘabʘʘa, bia ʘa. Baribʘʘa mʘa ogo obiēa. ⁷ Mʘmaarā jūmarāda mʘ quĩrāca poya deu beadibara bia bacasia. Baribʘʘa Ācōrēba dadjiza diasia sāwā ʘaida. Ācōrēba ʘcaʘa dia ʘa poya deu beadamārēa. Idjaba ʘcaʘa dia ʘa quima edadamārēa.

⁸ Mʘa deu bearāa, pēdrarāa bida jaraya: biara ʘa mʘ quĩrāca quima neē beadida. ⁹ Baribʘʘa bārā cacuaba quĩrā ʘada poya droadaēbʘʘa, quima edadida panʘa. Bārā cacuaba quĩrā ʘadebemada jūmawāyā crīcha ʘai cāyābara biara ʘa quima edadida.

¹⁰ Quima bara bearāa mʘa naʘda jaraya. Naʘ bedeara mʘrēa, ātebʘʘa dadjirā Borodea.† Wērāba idji quimara amaiē ʘa. ¹¹ Baribʘʘa idji quimara amaibʘʘa, dewara umaquĩrāda edaiē ʘa. Ātebʘʘa deu ʘaida ʘa wa dji quima ume waya beēaida ʘa. Abari quĩrāca umaquĩrāba idji quimara amaiē ʘa.

¹² Waabema djabarāa mʘa naʘda jaraya. Naʘʘara dadjirā Boro Jesuba jaradiadaēa: djababa wērā Jesu ĩjāē ʘada erobabʘʘa, idjaba maʘ wērāra idji ume ʘa quĩrā ʘabʘʘa, maʘ djababa idjira amaiē ʘa. ¹³ Djabawērāba quima Jesu ĩjāē ʘada erobabʘʘa, idjaba maʘ umaquĩrāba idjida ama quĩrāēbʘʘa, maʘ djabawērāba idjira amaiē ʘa. ¹⁴ Maʘ umaquĩrā Jesu ĩjāē ʘara Ācōrē itea besia idji quimaba ĩjā ʘa bērā. Abari quĩrāca wērā Jesu ĩjāē ʘara Ācōrē itea besia idji quimaba ĩjā ʘa bērā. Māwāēbara bārā warrarāra Ācōrē itea beadaē bacasia. Baribʘʘa djibarirāra Ācōrē itea panʘ bērā ādjirā sida Ācōrē itea panʘa. ¹⁵ Jesu ĩjāē ʘaba idji quimada ama quĩrā ʘabʘʘa, amaida ʘa. Māwā djabada wa djabawērāda mīa amaiē ʘa leydebemada ēdrʘya. Ācōrēba dadjirāra necai beadamārēa trʘsia. ¹⁶ Djabawērā, ʘa adua ʘa. Āibērā ʘa quimaba ʘadeba Jesura ĩjāisicada Ācōrēba ēdra edamārēa. Djaba, ʘa bida adua ʘa. Āibērā ʘa quimaba ʘadeba Jesura ĩjāisicada Ācōrēba ēdra edamārēa.

¹⁷⁻¹⁸ Ācōrēba dadjirā trʘside ara dadji panana quĩrāca beadida panʘa. Cacua wēāgo ʘasibʘʘa ara māwā ʘaida ʘa. Cacua wēāgoē ʘasibʘʘa ara māwā ʘaida ʘa. Dadjirāza beadida panʘa dadjirā Boro Ācōrēba ʘada quĩrāca. Mʘa Ācōrē ēberārā beaza māwā jaradia ʘa. ¹⁹ Cacua wēāgo ʘaida biara ʘaēa. Cacua wēāgoē ʘai sida biara ʘaēa. Ācōrēba obi ʘara ĩjā o ʘaida biara ʘa. ²⁰ Ācōrēba dadjirā trʘside ara dadji panana quĩrāca beadida panʘa. ²¹ Ācōrēba ʘa trʘside nezocada ʘasibʘʘa, jūmawāyā sopua ʘarādua. Baribʘʘa ʘa nezoca ʘadebemada poya ēdrʘabʘʘa, māwā odua. ²² Nezoca Ācōrēba trʘnara dadjirā Boro Critoba cadjiruadebemada ēdra ʘasia idji itea ne o ʘamārēa. Maʘne nezocaē Ācōrēba trʘnara Crito nezocaa. ²³ Ācōrēba bārāra nēbʘa nēdosia. Maʘ carea djārā nezocada bearānadua. ²⁴ Djabarā,

† 6:16 Genesi 2:24. ‡ 6:20 Jaure. Griego beedeade ʘcaʘa cartade maʘra neēa. * 7:1 Biara ʘa umaquĩrāba wērā edaēda. Griego beedeade nāwā ʘa ʘa: “Bia ʘa umaquĩrāba wērā tāēda.” † 7:10 Luca 16:18.

Ācōrēba dadjirā trāsīde ara dadji panana quīrāca beadīda panla. Maļne ara dadji panla quīrāca Ācōrē quīrāpita jīpa nībadīda panla.

²⁵ Maļ awara quīma wadī edadacadebemada mā jaraya. Dadjirā Boro Jesucritoba maļgadebemada jaradiadaē bērā mā crīcha bāda jaraya. Bārāba cawa panla dadjirā Boroba māra quīrā djuhuriada bērā mā wārāda jarabarīda. ²⁶ Nāwā jaraya: māmaarā naļ ewarīde bia mīga panla bērā dadji umaquīrā deu beara ara dadji bā quīrāca beadīda panla. ²⁷ Barībāra quīma erobābāra, bā quīma amaida crīcharādūa. Quīma neē bābāra, quīma edaida crīcharādūa. ²⁸ Barībāra quīma edaībāra cadjīruaēa. Wērāda quīma edaībāra cadjīruaēa. Barībāra quīma edabāra naļ ējūāne bia mīga baya. Bārā māwā bia mīga pananīda mā quīrāē bāa.

²⁹ Djabarā, mā naļgāda jara quīrā bāa: naļ ewarīra jōbōda. Maļ carea djabarā quīma erobeaba ādjīa Ācōrē ēpē panlā igrādīē panlā ādjī quīma ume beadī carea. Ātebāra quīma neē bāba ēpēda bā quīrāca ēpēnīda panla. ³⁰ Ara maļ quīrāca djabarā sopua beara sopuaē bā quīrāca beadīda panla Ācōrēda bio ēpēnī carea. Bāsrīda beara bāsrīdaē bā quīrāca beadīda panla. Ne nēdōdaba idjīa nēdōdara ewarīza erobāda crīcha bāīē bāa. ³¹ Naļ ējūā dadjīa unu panlā jūma jōbōdo bērā ne bāra beaba ne neē bā quīrāca crīcha beadīda panla.

³² Mā quīrā bāa bārāba naļ ējūānebemada jūmawāyā crīchadaēda. Umaquīrā quīma neē bāba biara crīcha bābarīa dadjirā Boroba quīrā bāda oi carea. Dadjirā Borora bāsrīdabi quīrā bāa. ³³ Barībāra umaquīrā quīma erobāba naļ ējūāne idjī quīma bia erobāda biara crīcha bābarīa. Idjī quīmada bāsrīdabi quīrā bāa. ³⁴ Māwā quīma bāra bāba crīchada umē erobābarīa. † Abārī quīrāca wērā quīma erobāba naļ ējūāne idjī quīma bia erobāda biara crīcha bābarīa. Idjī quīmada bāsrīdabi quīrā bāa. Barībāra wērā quīma neē bāba dadjirā Borodebemada biara crīcha bābarīa. Naļ cacuade, jaurede bīda idjī itea bia bā quīrā bāa.

³⁵ Maļgāra mā jaraē bāa bārāba quīrā panlā quīrāca bearānamārēā ātebāra bia beadamārēā. Mā ababe quīrā bāa bārāra quīrāpīa beadīda idjāba jūma bārā sodeba dadjirā Boroba quīrā bāda odīda.

³⁶ Abāa djabada awērā djora ume dji edadī carea bedea bia panlābāra, dji edadī naēna poya droaēda crīchaībāra idjāba isabe eda quīrāībāra, edaida bāa. Maļra cadjīruaēa. ³⁷ Barībāra djabada dji edadī carea bedea bādacarea maļ wērāra edaēda idjī sodeba wārāda crīcha bābāra idjāba idjī cacuaba quīrā bāra poya droaībāra, bia bāa maļ wērāra edaēda. ³⁸ Wārāda quīma edabāra bia o bāa. Barībāra māmaarā quīma edaēba biara o bāa. §

³⁹ Djabawērā quīma bāra bāra dji quīma zocai bāmsīa idjī ume bāda bāa. Barībāra dji quīmara beuībāra, dewara umaquīrāda eda quīrāībāra, edaida bāa. Barībāra ababe dadjirā Boro Jesucrito ījā bāra edaida bāa. ⁴⁰ Mā crīcha bāa idjīra quīma edaēbāra bāsrīdaara bāda. Māmaarā Ācōrē Jaureba māwā crīchabi bāda.

8

Jawaba oda ācōrēa djico diadadebema

¹ Idjāba jawaba oda ācōrēa djico diadadebemada mā jaraya. Dadjirāba cawa panla jūmarāda crīcha cawa panlā. Māwāmīna crīcha cawaaba dadjīra djārā cāyābara biara bāda crīchabībarīa. Barībāra quīrāba djārāra carebābarīa. ² Abāba bio cawa bāda crīcha bābāra, wadībīda adua bāa idjīa cawāda bā quīrāca. ³ Barībāra abāba Ācōrēda quīrā bābāra, Ācōrēba idjīra cawa bāa.*

⁴ Maļ bērā jawaba oda ācōrēa djico diada cobadadebemada mā jaraya. Dadjirāba cawa panla jawaba oda ācōrēra wārāēda. Idjāba cawa panla wārā Ācōrēra ababāra bāda. ⁵ Bajāne, naļ ējūāne bīda ēberārāba ācōrē abadara bāraa. Wārāda maļgārā idjāba ēberārāba ādjī boro abada sīda zocārā bāraa. ⁶ Barībāra dadjīrāmaarā Ācōrēra ababāra bāa. Idjīra dadjīrā Zezaa. Idjīabāra ne jūmada osīa. Dadjīrāra idjī itea zocai panla. Idjāba dadjīrā Boro Jesucritora ababāra bāa. Idjīdeba Ācōrēba ne jūmada osīa. Idjīdeba dadjīrāra zocai panla.

⁷ Barībāra ācāra maļgāra cawadaē panlā. ācāra djabarāba wadībīda crīcha panlā jawaba oda ācōrē ādjīa naēna ēpē pananara zocai beada. Maļ bērā jawaba oda ācōrēa djico diadada cosīdara crīchabadaa jawaba oda ācōrēra wayacusa ēpēbādada. Wārā bedeada bio adua panlā bērā maļ djico co panlāneba crīchabadaa Ācōrē quīrāpīa biē panebādada.

† **7:34** Crīchada umē erobābarīa. Griego bedeaē ācāra cartade māra neēa. § **7:38** Griego bedeaē versīculo 36-38 ebuēda bāēa. Idjāba naļ quīrāca traducīda bāa: ³⁶ Barībāra djabāba idjī cau awērā djorada quīma diaē bādeba biē o bāda crīcha bābāra, idjīmaarā bia bābāra, quīma diada bāa. Maļra cadjīruaēa. ³⁷ Barībāra djabāba idjī caura diaēda sodeba crīcha bābāra, idjāba dewarāba jara bā carea māwā oē bābāra, bia bāa idjī caura quīma diaēda. ³⁸ Wārāda idjī cau diabāra bia o bāa. Barībāra māmaarā idjī cau diaēba biara o bāa. * **8:3** Griego bedeaē maļ versīculora ebuēda bāēa.

⁸ BaribAΓA djicoba dadjirāra Ācōrē quīrāpita bia BΛca. Maλ bērā dadjia co panΛneba, codae panΛneba bida Ācōrē quīrāpita biara beadaēa.

⁹ Wārāda dadjia co quīrā panΛra coida panΛa. BaribAΓA quīrācuita beadadua bārāba co panΛneba djaba bio adua BΛra cadjiruade Baeāmārēā. ¹⁰ Ne jūma coida BΛ cawa BΛ djabada jΛwaba oda ācōrē dede eda ne co chūmeibAΓA, maλne ne jūma coida BΛ adua BΛba idjira mama chūmΛda unuibAΓA, idjia bida jΛwaba oda ācōrēa djico diadara coida crīchaya. BaribAΓA jΛwaba oda ācōrēa ēpēbAΓA da crīcha BΛ bērā idjīmaa cadjiruada o BΛa. ¹¹ Māwā ne jūma coida BΛ cawa BΛba dji bio adua BΛ djabara cadjiruade Baebiya. BaribAΓA quīrānebadadua Critora beusida maλ adua BΛ djaba carea. ¹² Bārāba maλ adua bea djabarā cadjiruade BaebibΛdade Crito quīrāpita cadjiruada o panΛa. ¹³ Maλ carea mΛ co BΛdeba mΛ djabada cadjiruade BaebibAΓA, waa coēa.

9

Jaradia BΛbari Pauloba edaca bada

¹ ζMΛdjia o quīrā BΛ quīrāca o cara BΛca? ζMΛra Jesucritoba diabuedaeca? ζMΛa bida dadjirā Boro Jesura unusiēca? * ζBārāba mΛneba dadjirā Borora ījāsidaēca? ² ΛcAΓA djabarāba mΛra Jesucritoba diabuedada crīchadaē panΛmīna bārāba cawadida panΛa mΛra wārāda idjia diabuedada māwā BΛda. MΛa jaradiadadeba bārāba dadjirā Boroda ījāsida bērā maλgara ebuda BΛa. ³ MΛ biē jarabadarāa mΛ naλgada iwidiya: ⁴ ζmΛa jaradia BΛbari ne coi carea edaiē BΛca? ζDoi carea bida edaiē BΛca? ⁵ Waabema Jesuba diabuedarāda, dadjirā Boro Jesu djabarāda, Pedro sida ādji quima ume ābaa nībabadaa. † Ara ādjirā quīrāca ζmΛra Jesu ījā BΛ wērā ume dji edapeda mΛ ume ābaa eronībaiē BΛca? ⁶ Bernabebe, mΛ bida Ācōrē bedea jaradia nīnane dewara traju sida obadaa ne eropanani carea. BaribAΓA ζwaabemarā quīrāca daiba jaradia panΛneba ne edadida panΛēca?

⁷ ζSordaora ara idji parataba djōne wābarica? ζUva uda erobaba idji uvara jōcaca? ζOveja wagabariba oveja jubara docaca? ⁸ ζJūma maλgAΓA ababe mΛdji crīchadeba jara BΛca? ζĀcōrēba Moisea diada leyba abari quīrāca jaracaca? ⁹ Maλ leyde nāwā BΛ BΛa: “BΛa pacaa ne caradagabi BΛde idji itera jārādua.” ‡ Ācōrēba maλ bedea jaraside zababe pacadebemada crīcha basica? ¹⁰ ζDadjirānebema sida crīcha basiēca? Wārāda dadjirā careabAΓA Ācōrēba maλ leyra diasia. Ējūā o BΛra, dji ewa BΛ sida trajabadaa maλneba ne erobeadida cawa panΛ bērā. ¹¹ Ara maλ quīrāca daiba bārāa Ācōrē bedeara jaradiasida bērā ζbia BΛēca daiba bārāneba ne edadida? ¹² Dewararāba bārāneba ne edadida panΛBΛra, daiba ādjirā cāyābara biara ne edadida panΛa.

Māwāmīna ne iwidadacaa. ĀtebAΓA jūma droa panΛa ēberārāba bedea bia Critodebemada biē crīcharānamārēā. ¹³ Bārāba cawa panΛa Ācōrē de dromane trajabadarāba ādjia o panΛneba codira edabadada. Animarā babue diabadarāba maλ djaradebemada edabadada codi carea. ¹⁴ Abari quīrāca dadjirā Boro Jesuba jarasia bedea bia idjidebema jaradia nīnaba maλneba codira edadida panΛa. § ¹⁵ Māwāmīna mΛ edacaa. Idjaba maλgΛdebemada naλ cartade BΛē BΛa bārāba ne diadamārēā. MΛ jaradia BΛbari ne edaca bērā BΛsrida BΛa. MΛa quīrāēa nī abababa ne dia BΛdeba maλ BΛsridara jōbida. MΛmaarā bārāneba ne edai cāyābara beuida biara BΛa.

¹⁶ MΛa bedea bia Critodebemada jaradia BΛmīna mΛra dji dromaana acaa, ĀcōrēbAΓA jaradiabi BΛ bērā. Wārāda bedea bia Critodebemada jaradiaēbAΓA, mΛra mīā djuburi beya. ¹⁷ MΛdjireba jaradia baibAΓA, ne edaida BΛa. BaribAΓA mΛdjireba jaradiaē BΛa. ĀcōrēbAΓA mΛra BΛsia jaradia Bāmārēā. Maλ bērā mΛ jaradia baida BΛa. ¹⁸ Māwāra ζmΛa jaradia BΛbari cārēda edai? Ne edaēa. Ababe BΛsrida baya ne iwidiēne bedea bia Critodebemada jaradia BΛ bērā. MΛa jaradia BΛbari ne edaida BΛmīna iwidicaa.

¹⁹ MΛra djārā nezocāmīna ara mΛdjida jūmarā nezocada Bēsia zocārāba mΛneba Jesucritoda ījānamārēā. ²⁰ MΛra judiorā tāēna BΛde judiorā quīrāca BΛbaria mΛneba Jesucritoda ījānamārēā. Ācōrēba Moisea diada leydeba bea tāēna BΛde mΛra maλ leydeba BΛēmīna maλneba BΛ quīrāca BΛbaria. Māwā BΛbaria ādjirāba mΛneba Jesucritoda ījānamārēā. ²¹ Idjaba Ācōrēba Moisea diada ley adua bea tāēna BΛde mΛra ādjirā quīrāca BΛbaria mΛneba Jesucritoda ījānamārēā. BaribAΓA mΛa Ācōrē leyra igaracaa. Jūma Critoba obi BΛra ēpēbaria. ²² MΛra djabarā wārā bedea mācua adua bea tāēna BΛde ādjirā quīrāca BΛbaria mΛneba Jesucritodebemada biara cawadamārēā. MΛ wābAΓAza ēberārā tāēna BΛde ādjirā quīrāca BΛbaria mΛneba ΛcAΓAba Critoda ījānapeda cadjiruadebemada ēdΛdamārēā. ²³ MΛa jūma

* 9:1 Hecho 9:3-7. † 9:5 Pedro. Griego beedeae BΛ BΛa “Cepa.” ‡ 9:9 Deuteronomio 25:4. § 9:14 Mateo 10:10.

mañ quĩrãca obaria bedea bia Critodebemada cawabi carea. Mãwã mĩa bida Æcõrẽneba ne biada edaya.

²⁴ Bãrãba cawa panlaa ãberãra pirabadada caida jĩrũ mẽsrãara ßa cawaya. Mañne zocãrã pirabadamĩna ababe dji naãrã jũenabãrã ne edabaria. Bãrã sida isabe pirabãda quĩrãca jũma bia odadua Æcõrẽba diai jaradada edadi carea. ²⁵ Jemenebadarãba ãdji cacuara quĩrãcuita wagabadaa zarea beadi carea. Mãwã obadaa dewararã cãyãbara biara jemenenapeãa borobarida edadi carea. Mañ borobarira isabe ãrĩbaria. Baribãrã dadjirãba ne jũmada bia obadaa Æcõrẽba diai jarada ãrĩcada edadi carea. ²⁶ Mañ bẽrã ãberã baridua pira wãbãrã quĩrãca mĩa ocaa. Idjaba ãberã djõ ßãde baridua djõbari quĩrãca ocaa. ²⁷ Ætebãrã mã cacua zarea o ßa quĩrãca idjaba mã cacuaba o ama ßada obi ßa quĩrãca jũma o ßaa Æcõrẽba diai jaradara edai carea. Mãwã oẽbãrã, mĩa ãberãrã jaradia ßadamĩna mãabãrã Æcõrẽba diai jaradara poya edaãa.

10

Jawaba oda Æcõrẽra igaradida panlaa

¹ Djabarã, mĩa quĩrã ßaa bãrãba Moise ewaride mãwãnada quĩrãdoadaãda. Mañ ewaride jũma dadji drõãenabemarã Moise ume nĩbapedadara Æcõrẽba diabueda jãrãrã edre nĩbasidãa idjaba Pusa Purruede chãsidãa.* ² Mañ pusaãde, jãrãrã edre bida jũma ãdjirãra Moise ume ãbaa panasida bẽrã Moise trãneba borocuepedada quĩrãca panasidãa. ³ Idjaba jũmarãba abari djico Æcõrẽba bajãneba diabuedada cobadjidãa.† ⁴ Jũmarãba abari baido Æcõrẽba mõgaradeba weabidada dobadjidãa.‡ Mañ mõgarara Critoda mãwã ßasia, ãdjirã wãbãdaza Critora jauredeba ãdjirã ume ßada bẽrã. ⁵ Baribãrã Æcõrẽba zocãrãda biẽ unusia ãdjia o panana carea. Mañ bẽrã ãjũã põãsa ewaraga ßãde quinisidãa.

⁶ Mañ ewaride mãwãnaba dadjirãa cawabi ßaa ne cadjiruara awuadiẽ panlaa ãdjirãba awuapedada quĩrãca. ⁷ Jawaba oda Æcõrẽra ãpẽrãnadua Æcãrã ãdjirãba ãpẽpedada quĩrãca.§ Æcõrẽ Bedeade ãdjirãnebemada nãwã ßa ßaa: “Ëberãrãra chũpanenapeda ßãsrãda ãbaa ne co duanasidãa idjaba itua to duanasidãa. Mãwãnacarea pirabaridapeda ãdji cacuaba o quĩrã ßãrã o duanesidãa.”* ⁸ Dadjirãba auaduada odiẽ panlaa Æcãrã ãdjirãba opedada quĩrãca. Ædjia mãwã o panla carea ewari abããde veintitres mil quinisidãa.† ⁹ Idjaba Æcõrẽba sãwã oi cawaya dadjirãba biẽ odiẽ panlaa Æcãrã ãdjirãba opedada quĩrãca. Mañ carea ãdjirãra damaba zocãrã cácuapeda quinisidãa.‡ ¹⁰ Idjaba sobiẽ panlãneba Æcõrẽnebemada biẽ bedearãnadua Æcãrã ãdjirãba opedada quĩrãca. Mañ carea bajãneba nezoca dadji quĩnibãrãba ãdjirãra zocãrã quĩnibisia.§

¹¹ Jũma ãdjirã mãwãnaba unubi ßaa sãwã Æcõrẽba cadjiruara cawa obarida. Mañãrã Æcõrẽ Bedeade ßa ßaa dadjirã nañ jĩrũarebema ewaride bearãba abari quĩrãca orãnamãrẽã. ¹² Mañ bẽrã abãaba bio jã ßãda crĩcha ßãbãrã, ara iduba quĩrãcuita baida ßaa cadjiruade ßãe amaaba. ¹³ Dadji cadjiruade ßãebida ßa crĩchada bãrãmaa zebaria jũmarãmaa zebari quĩrãca. Baribãrã Æcõrẽra bedea aba ßaa. Mañ crĩchara poya droadaẽbãrã, idjia idu jũmawãyã zebiã. Idjaba mañ crĩcha zebãrãde Æcõrẽba carebaya droadapeda ãpẽdamãrẽã.

¹⁴ Mañ carea mã djabarã, jawaba oda Æcõrẽra igaradada. ¹⁵ Mĩa bãrãa bedebãrã crĩcha cawa bearãa bedebãrã quĩrãca. Bio crĩchadada mĩa jara ßara wãrã cawaya. ¹⁶ Crito quĩrãnebadi carea cobadara co panlãne dadjirãba uva ßa tazade ßa carea Æcõrẽba bia ßada adapeda dobadãa. Mañ dobadãde unubibadaa dadjirãra Crito oadeba idji ume ãbaa panlãda. Idjaba pañ cõrãcuada cobadaãde unubibadaa Crito nañ djarade bia mĩgadãdeba dadjirãra idji ume ãbaa panlãda. ¹⁷ Dadjirãba pañ aba ßada zocãrã cõrãcuapeda cobadaa. Ara mañ quĩrãca dadjirãra zocãrã panlãmĩna cacua aba ßa quĩrãca panlaa.

¹⁸ Israelerãba obadãdebemada crĩchadada. Ædjirãba animarã Æcõrẽba babue diabãdeãde mañ djarãdebemada cobadaa. Mañ cobãdeãde unubibadaa Æcõrẽra ãpẽ panlãda. (Ara mañ quĩrãca abãaba jawaba oda Æcõrẽa nedjara diãdeãdebemada coibãrã, unubiya mañ jawaba oda Æcõrẽra ãpẽ ßãda.) ¹⁹ Baribãrã mĩa jaraã ßaa jawaba oda Æcõrẽra wãrã arada. Jawaba oda Æcõrẽa nedjara diãdara ara jãwãbema djara quĩrãca ßaa. ²⁰ Mãwãmĩna Æcõrẽ adua beaba nedjarada ãdji jawaba oda Æcõrẽa diabãdeãde wãrãda jairãa dia panlaa. Æcõrẽa dia panlãã. Bãrãba mañ djarara codibãrã, unubidia jaida ãpẽ panlãda. Mañgara mĩa quĩrããã. ²¹ Jãia diãda tazade ßada bãrãba dodibãrã, Jesucrito oa quĩrãnebadi careabema tazade ßada dodiẽ panlaa. Jãia djico diãdada bãrãba codibãrã, dadjirã Boro quĩrãnebadi careabema cobadara

* **10:1** Numero 10:34; Exodo 14:1-31. † **10:3** Exodo 16:4,35. ‡ **10:4** Exodo 17:6; Numero 20:11. § **10:7** Exodo 32:1-35. * **10:7** Exodo 32:6. † **10:8** Numero 25:1-9. ‡ **10:9** Numero 21:4-9. § **10:10** Numero 16:41-50.

codiē panlaa. ²² Māwā odibarla ḡdadjirā Borora quīrūbidaēca? ḡDadjirāra idji cāyābara lālara panlaa?

Jūma odadua djabarāba bia crīchadamārēā.

²³ Ḥcāḡaba jara panlaa dadjia o quīrā lāra jūma oida ḡada. Baribarla māa jaraya: ne jūma oida ḡamīna jūma dadjia o quīrā lāba dadjira carebacaa. Wārāda jūma dadjia o quīrā lāra oida ḡamīna jūma maḡḡaba djabarāra carebacaa. ²⁴ Ni abaaba ara idji bia baira jara ḡaiē ḡaa, ātebāra dewarāda bia beadamārēā jara ḡaida ḡaa.

²⁵ Nedjara nēdobuebadama nēdodada codida panlaa. Baribarla bārā crīcha ārīna amaaba iwidirānada maḡ nedjarara jawaḡa oḡa ācōrēa diada basi cawaya. ²⁶ Naḡ ējūāra, ne jūma naḡ ējūāne nūma sida dadjirā Boro Ācōrēba osia. Maḡ bēra ne jūmada codida panlaa.

²⁷ Jesu ījāē ḡaba ḡada ne comārēā edoibarla, maḡne wā quīrāibarla, wādua. Idjia diabarlaa codua. Ba crīcha ārī amaaba iwidirādua maḡ djicora jawaḡa oḡa ācōrēa diada basi cawaya. ²⁸ Baribarla abaaba nedjarara jawaḡa oḡa ācōrēa diadaada aibarla, corādua idji crīcha ārī amaaba. ²⁹ Māa jaraē ḡaa bārāmarā maḡ djicora cocara panada. Baribarla dewaraba māwā crīcha ḡabarla, idji crīchara ārīya.

Abaaba nāwā crīchaiscada: “Māa o quīrā ḡada obarlaḡe abaaba biē crīchaibarla, ḡmaḡara oara ḡaca? ḡMāa o quīrā ḡa quīrāca oida ḡāca? ³⁰ Māa cobarla carea Ācōrēa bia ḡada aibarla, ḡcārē cārēā dewaraba māda biē jaraida ḡa? Biē jaraiē ḡaa.”

³¹ Baribarla māa jaraya: bārā ne co panane, ne o panane bida jūma odadua ēberārāba Ācōrēda bia jaradamārēā. ³² Bārāba ne o pananeba judiorāra, judiorāera, Ācōrē ēberārā sida cadjiruade baebirānada. ³³ Ara maḡ quīrāca māa o ḡadeba jūmarāa bia crīchabi quīrā ḡaa. Ababe mādjidra bia ḡai carea jaraḡaa, ātebāra ēberārā zocārā bia beadamārēā jaraḡabaria. Māwā māa o ḡadeba ādjirāba Critora ījānia Ācōrēba ēdra edamārēā.

11

¹ Māra Crito nībada quīrāca nībabari bēra mā quīrāca nībaadua.

Djabawērārā boro ānēbaribadadebema

² Djabarā, ewariza māra quīrāneba panla bēra idjaba māa jaradiadara ēpē panla bēra bārāra bia jaraya. ³ Māa quīrā ḡaa bārāba cawadida Critora umaquīrā Boroda, umaquīrāra dji wērā boroda, idjaba Ācōrēra Crito Boroda.

⁴ Djabarā ābaa dji jare panane umaquīrāda boro ānēbaripeda Ācōrēa iwidibarla wa Ācōrēneba bedeaibarla, idji Boro Critora wayaē ḡada unubi ḡaa. ⁵ Baribarla wērāba Ācōrēa iwidī ḡade wa Ācōrēneba bedea ḡade boro ānēbariēbāra, idji quimara wayaē ḡada unubi ḡaa. Māwā o ḡara borobichia ta ḡa quīrāca ḡaa. ⁶ Wērāda boro ānēbari quīrāēbāra, borobichia taīda ḡaa. Baribarla borobichia tasira peraida ḡa bēra boro ānēbarida ḡaa.

⁷ Djabarā ābaa dji jare panane umaquīrārāda boro ānēbaridiē panla Ācōrēba ara idji quīrāca oḡa bēra idjaba umaquīrārāda Ācōrēra ādji boroda unubi panla bēra. Baribarla wērārāba unubi panla umaquīrāra ādji boroda. ⁸ Ācōrēba umaquīrāra wērāneba oē basia, ātebāra wērāra umaquīrāneba osia. ⁹ Idjaba umaquīrāra oē basia wērā carebamārēā, ātebāra wērāda osia umaquīrā carebamārēā. ¹⁰ Maḡ carea djabarā ābaa dji jare panane wērāba idji borora ānēbarida ḡaa unubi carea dji quimara idji boroda. Māwā oida ḡaa bajānebema nezocarāba bia ununamārēā.

¹¹ Baribarla Jesucrito ījā bea bēra wērāba idji quimada carebaida ḡaa idjaba umaquīrāba idji quimada carebaida ḡaa. ¹² Naārābema wērāda umaquīrāneba zesia. Mamaaba ltaa umaquīrāra wērāba tobaria. Baribarla wārāda jūmaena Ācōrēneba ze panla.

¹³ Bārāmarā, ḡbia ḡaca wērāba boro ānēbariēne Ācōrēa iwidida? Bio crīchadadua bia ḡa cawaya. ¹⁴ Ara dadji beadeba cawa panla umaquīrāba buḡa ureabisira peraida ḡada. ¹⁵ Baribarla wērā buḡa urea ḡara bia unubadaa. Ācōrēba wērāa budara diasia boro ānēbarimārēā. ¹⁶ Bariḡuada maḡḡa carea caicaya ḡeibarla, māa naḡda idjia jaraya: daiba, Ācōrē ēberārā bida awara odacaa.

Crito quīrānebaī carea cobada djabarāba āi opedada

¹⁷ Naḡ ḡabarlaḡe māa bārāra poya bia jaraēa. Bārā ābaa dji jareḡadade quīrāipa odacaa. Bia panani cāyābara biē panebadaa. ¹⁸ Naārā jaraya māa ūrī ḡada bārāra ābaa dji jare duanane crīcha awara awara duanabarida. Maḡ bedeara jūma wārāē sida māa ījābaria. ¹⁹ Wārāda bārāra crīcha awara awara duananeba ebuḡa baya cairādra Ācōrēba bia unu ḡada. ²⁰ Bārā ābaa dji jare duanane Crito quīrānebaī carea cobadara quīrāipa codacaa. Ācōrēmaa maḡ

* **10:28** Griego bedeade ḡcāḡa cartade idjaba naḡ sida ḡa ḡaa: “Naḡ ējūāra, ne jūma naḡ ējūāne nūma sida dadjirā Boro Ācōrēba osia.”

co panlra wārā araēa. ²¹ Jūmarā jūēni naēna bādjiza enepedadara cobadaa. Mañne λCAGARA jarra duanebaria idjaba λCAGARA beu duanebaria. ²² ¿Bārāra de neē beaca mama ne codi carea? ¿Bārāba Ācōrē ēberārāra igara panlēca? ¿Małba dji ne neē quedeeara perabi panlēca? ¿Māa cārēda jarai? ¿Małga carea māa bārāra bia jaraica? Mał carea bia jaraēa.

Crito quīrānebađi carea cobada

²³ Māa bārāa jaradiadara dadjirā Boro Jesudeba cawasia. Małgara nāwā Ɂaa: diamasi dadjirā Boro Jesu jidabi naēna idji jlwade pałda edasia. ²⁴ Ācōrēa bia Ɂadaa apeda cōrācuabaglade jarasia: “Edadadua. Codadua.* Nałra mł cacuaa, bārā carea diabagla. Mł quīrānebađi carea ara nał quīrāca o pananadua.” ²⁵ Ara mał quīrāca ne copedadacarea tazara idji jlwade edapeda jarasia: “Nał tazade Ɂara mł oaa. Mł oadeba Ācōrēba bārā ume beēda djiwidida Ɂabagla. Nał dobladaza mł quīrānebađi carea doadua.”

²⁶ Dadjirā Boro Jesu zebaglamisa mał pał cobadaza idjaba mał tazade Ɂa dobladaza bārāba idji beudadebemada jara panla. ²⁷ Mał carea baridua dadjirā Boro wayā mał pałda coibaga, mał tazade Ɂada doibaga, cadjiruada o Ɂaa. Dadjirā Boro cacuara, oa sida siriē Ɂada crīcha Ɂaa. ²⁸ Mał pał coi naēna, mał tazade Ɂa doi naēna dadjiza bio acāida Ɂaa wārāda dadjirā Boro waya Ɂa cawaya. ²⁹ Dadjirā Boro Jesu cacua wayāe Ɂaba mał pałda coibaga, mał tazade Ɂada doibaga, Ācōrēba cawa oya.† ³⁰ Mał carea zocārā bārāra cacua biē beaa, cacua norrabari beaa, idjaba λCAGLA beusidaa. ³¹ Baribaga ara dadjiza bio quīrācuita acāida panla jipa o panla cawaya. Māwāra Ācōrēba cawa oēa. ³² Dadjirā Boroba ubaria jipa nībadamārēa. Māwā dadjirāra nał ējūāne bea ume biē Ɂalēa.

³³ Mał bēra mł djabarā, dadjirā Boro quīrānebađi carea cobadara oblade jūmarāda jānadaa ābaa codi carea. ³⁴ Abaada jarra Ɂabaga idji diguida ne coida Ɂaa. Māwā ābaa dji jarebdade Ācōrēba bārāra cawa oēa biē o panla carea. Māa wadi jaradiada Ɂara jāmaa wābaglade jūma jaradiaya.

12

Ācōrē Jaureba obi Ɂadebema

¹ Djabarā, māa quīrā Ɂaa Ācōrē Jaureba obi Ɂadebemada bārāba bio cawadida. ² Bārāba cawa panla Ācōrē adua beaside baridua carea āi crīchabadjidada. Mał bēra jlwaba oēa ācōrē beada ēpēbadjidaa. Małra zocai beaē bēra beadeadacaa. ³ Mał carea māa quīrā Ɂaa bārāba nałda cawadida: Ācōrē Jauredeba beēda Ɂaba Jesura biē Ɂadaa acaa. Idjaba Ācōrē Jauredeba beadea Ɂaba Jesura jūmarā Boroadā acaa.

⁴ Ācōrē Jaure aba Ɂaba dadjirāa dia Ɂaa ne quīrātao adamārēa. ⁵ Dadjirā Boro aba Ɂa itea ne quīrātao obadaa. ⁶ Ācōrē aba Ɂaba dadjirāa ne quīrātao obi Ɂaa. Idjiabaga dadjirāneba małra jūma obaria.

⁷ Ācōrē Jaureba dadjirāza ne obitaria djabarā jūmarāda carebadamārēa. ⁸ Ācōrē Jaureba λCAGLA dia Ɂaa idji necawaadeba poya beadeadamārēa. Abari Ācōrē Jaureba λCAGLA dia Ɂaa idjideba cawapedadada poya jaradiadamārēa. ⁹ Abari Ācōrē Jaureba λCAGLA dia Ɂaa poya bio ija pananamārēa. Idjaba abari Ācōrē Jaureba λCAGLA dia Ɂaa cacua biē beara poya biabidamārēa. ¹⁰ Idjaba Ācōrē Jaureba λCAGLA dia Ɂaa ne ununacada poya odamārēa. λCAGLA dia Ɂaa poya Ācōrēneba beadeadamārēa. λCAGLA dia Ɂaa poya cawadamārēa Ɂaba Ācōrē Jauredeba beēda Ɂada wa jaidēba beēda Ɂada. Idjaba λCAGLA dia Ɂaa quīrātao dadjia ūrīnaca beadea beadeadamārēa. Idjaba λCAGLA dia Ɂaa dadjia ūrīnaca beadea jaradara cawa jaradamārēa. ¹¹ Abari Ācōrē Jaureba jūma małra obi Ɂaa. Idjia dadjirāza obi Ɂaa idjia quīrā Ɂa quīrāca.

¹² Dadji cacuara aba Ɂaa. Baribaga dadji cacuae ne jūmada eropanla. Critora idji ija bea ume ara mał quīrāca panla. ¹³ λCAGLA dadjirāra judiorāa, λCAGARA judiorāea, λCAGARA nezocarāa, λCAGARA nezocarāea. Baribaga abari Ācōrē Jaureba dadjirā jūmarāda cacua abadea Ɂasia.* Jūma dadjirāba abari Ācōrē Jaurea edasidua.

¹⁴ Dadji cacuae ne jūmada eropanla. Baribaga dadji cacuae beara abarica beaēa. ¹⁵ Dadji jirūba jaribaga: “Māra jlwāe bēra nał cacuaebemaēa,” małba žwārāda dadji cacuaebemaēca? ¹⁶ Idjaba cawagaba jaribaga: “Māra dauē bēra nał cacuaebemaēa,” małba žwārāda dadji cacuaebemaēca? ¹⁷ Dadji cacuae ababe dauda Ɂabara žcārēa

* **11:24** Edadadua. Codadua. Griego beedeade λCAGLA cartade małra neēa. † **11:29** λCAGLA crīchabadaa Pauloba “Jesu cacua wayāe Ɂa” aside jara basida “Jesu ēberārā wayāe Ɂa.” * **12:13** Basia. Griego beedeade Ɂa Ɂaa “borocuesia.” Nał versículoe mał beēda jaraē Ɂaa baidode borocuedadebemada, ātebaga jara Ɂaa Ācōrē Jaureba Crito ija Ɂara idji ume ābaa Ɂadebemada.

ũrĩcasi? Dadji cacuade ababe cawarada b̄abara ꞑcārēba ĩcasi? ¹⁸ Ācōrēba dadji cacuade ne jūmada b̄asia idjia quĩrĩa bada quĩrāca. ¹⁹ Dadji cacuade beara jūma abarica badabara cacuara neē bacasia. ²⁰ Dadji cacuade ne jūmada eropanamĩna dadji cacuara aba b̄la.

²¹ Maā b̄erā dauba jawaa poya jaraēa: “B̄a neē m̄ara bia b̄aya.” Idjaba boroba j̄rũa poya jaraēa: “B̄ārā neē m̄ara bia b̄aya.” ²² W̄ārāda naā cacuade beara ĩcaga dadjirāmaarā mācua siriē bea. Baribala maāga neē dadji cacuara bia bacaa. ²³ Idjaba naā cacuade bea dadjirāmaarā mācuaē beara biara djibodaa bia ununamārēā. Idjaba naā cacuade bea dadjia unubidiē panara quĩrācuita m̄erābadaa. ²⁴ Baribala dadji cacuade quĩrāwārēā beara m̄erānaaa. Ācōrēba dadji cacuade beara jūma aride osia. Dadjia unubidaca sida osia bia wagadamārēā. ²⁵ M̄awā osia dadji cacuara biē berāmārēā, ātebala dadji cacuade beara dji careba pananamārēā. ²⁶ Dadji cacuadebemada aba puabibala, jūmaena puabaria. Ara maā quĩrāca dadji cacuadebemada aba bia jaradibala, jūmaena capipia b̄abaria.

²⁷ Ara maā quĩrāca b̄ārāra jūma ābaa Crito cacua quĩrāca panaa. B̄ārāra idji cacuadebemarā. ²⁸ Ācōrēba djabarā tāēna Jesucritoba diabuedarāda naārā b̄asia. Maāre idjideba bedeabadarāda b̄asia. Maāre idji bedeā jaradiabadarāda b̄asia. Maāre ĩcagada b̄asia ne ununacada poya odamārēā, ĩcagada b̄asia cacua biē beara poya biabidamārēā, ĩcagada b̄asia djabarā carebadamārēā, ĩcagada b̄asia djabarā cawa jipa ededamārēā, idjaba ĩcagada b̄asia quĩrātanoa dadjia ũrĩnaca bedeade bedeadamārēā. ²⁹ Jūmarāda Jesucritoba diabuedarāca? Jūmarāda Ācōrēneba bedeabadarāca? Jūmarāda Ācōrē bedeā jaradiabadarāca? Jūmarāba ne ununacada poya obadaca? ³⁰ Ācōrēba jūmarāa diasica cacua biē beara poya biabidamārēā? Ācōrēba jūmarāa diasica dadjia ũrĩnaca bedeade poya bedeadamārēā? Jūmarāba dadjia ũrĩnaca bedeade jaradara poya cawa jaradica? ³¹ Ācōrē Jaureba obi b̄adebema dji biara carebaida beadra jaradada.

Jāb̄e m̄la b̄ārāa cawabiya s̄awā ne jūmada poya biara o pananida.

13

Quĩrĩada ne jūma c̄ayābara biara b̄la

¹ M̄ada naā ējūane bea bedeade bedeabibala idjaba b̄ajānebema nezoca bedeade bedeabibala, maāne quĩrĩada neē b̄abala, m̄ara jiorro oda j̄guabari quĩrāca wa p̄r̄achiru j̄guabari quĩrāca b̄la. ² M̄ada Ācōrēneba bedeabibala, Ācōrēba cr̄icha cawabiē badada jūma cawa b̄abala, Ācōrē necawaada jūma cawa b̄abala, idjaba sodeba wārāda j̄ā b̄adeba eyada poya āyā b̄abala, maāne quĩrĩada neē b̄abala, m̄ara ara jāwābema quĩrāca b̄la. ³ Ne jūma m̄la erob̄ada ne neē quedeaa diaibala idjaba Ācōrē carea ara m̄adjida idu bá beabibala, baribala quĩrĩada neē b̄abala, m̄ara ara jāwābema quĩrāca b̄la.

⁴ Quĩrĩa erob̄aba jūma droa b̄la, djārāra quĩrā djuburiabaria, djārāba erob̄ara awuacaa, djārā c̄ayābara biara b̄ada jaracaa ni dji dromada cr̄ichacaa. ⁵ Quĩrĩa erob̄aba djārāra wayabaria, ababe idji iteabala cr̄ichacaa, maārīa carea quĩrūcaa, djārāba idji biē odara quĩrādoabaria. ⁶ Quĩrĩa erob̄ara ne cadjirua carea b̄asridacaa, ātebala jūma wārā careabala b̄asridabaria. ⁷ Quĩrĩa erob̄aba djārāba biē odara jūma droabaria, ne jūma biada j̄ābaria, jūma bia odjamārēā j̄ābaria, idjaba ne jūmane droa b̄abaria.

⁸ Quĩrĩara jōcaa. Baribala ewari aba Ācōrēneba bedeabadara waa bedeadaēa, dadjia ũrĩnaca bedeade bedeabadara wa bedeadaēa, Ācōrē Jauredeba cawapedada jaradiabadaba waa jaradiadaēa. ⁹ Dadjirāba ababe maārī cawa panaa idjaba Ācōrēneba maārī bedeabadaa. ¹⁰ Baribala dji biara b̄a zebalade maā maārī b̄ara jōya. Maāne ne jūmada cawadia. ¹¹ M̄a wadi caibe queraside warra zaque quĩrāca bedeabadjia idjaba warra zaque quĩrāca cr̄ichabadjia. Baribala dr̄ōā bedacarea warra zaque quĩrāca badara idu b̄asia. ¹² Ara nawena dadjirāba Ācōrēnebemada jarijaria unu panaa quĩrā ac̄abadade unu panā quĩrāca. Baribala ewari aba dadjirāba jūma ebuda ununia s̄awābala b̄ada. Ara nawena m̄la maārī cawa b̄la, baribala ewari aba jūma cawaya Ācōrēba m̄l cawa b̄la quĩrāca. ¹³ Naā ũbea panara jōcaa: ne jūma biada j̄ā baida, jūma bia odjamārēā j̄ā baida idjaba quĩrĩada. Baribala maā ũbeadebemada quĩrĩada biara b̄la.

14

Dadjia ũrĩnaca bedeade bedeabadadebema

¹ Quĩrĩada biara ēp̄enadua. Idjaba Ācōrē Jaureba obi b̄ara jūma o quĩrĩanadua. Baribala biara Ācōrēneba bedeaidida quĩrĩanadua. ² Dadjia ũrĩnaca bedeade bedeā b̄aba ēberārāa bedeā b̄lā, idjia jarabalara ni abalaba cawa ũrĩnaca b̄erā. Ababe Ācōrēa bedeā b̄la. Dadjia cawadacada Ācōrē Jauredeba bedeā b̄la. ³ Baribala Ācōrēneba bedeā b̄aba ēberārāa bedeā b̄la biara j̄ānamārēā, zareara beadamārēā, idjaba sobiadamārēā. ⁴ Dadjia ũrĩnaca

bedeade bedeā baba ara idjida careba baba biara iĵāi carea. Baribaġa Ācōrēneba bedeā baba djabarāda careba baba biara iĵānamārēā.

⁵ Māmaarā jūma bārāra dadjia ūrīnaca bedeade poya bedeabādabara bia bacasia. Baribaġa jūmarāda Ācōrēneba poya bedeabādabara biara bacasia. Wārāda dadjia ūrīnaca bedeade bedeai cāyābara Ācōrēneba bedeaida biara baba. Baribaġa abaaba dadjia ūrīnaca bedeade bedeapeda cawa jaraibaġa, maġ sīda bia baba. Djabarāba cawa ūrīnapeda Ācōrēra biara iĵānia. ⁶ Maġ carea djabarā, māda bārāmaa wāpeda dadjia ūrīnaca bedeade bedeaiibaġa, ġbārāda sāwā carebai? Carebaēa. Baribaġa dadjia ūrībada bedeade Ācōrēba māa cawabidada jaraibaġa, wa Ācōrē necawaadeba bedeaiibaġa, wa Ācōrēneba bedeaiibaġa, wa Ācōrē bedeada jaradiaibaġa poya carebaya.

⁷ Ara maġ quīrāca abaaba chiruda wa arpada zaibaġa baribaġa jipa zaēbaġa, jġgua bāmīna dadjia cawadaēa cārē trāābida wa bāda. ⁸ Cachiru sīda jipa zaēbaġa, ġsordaorāda sāwā isabe cobedeai dĵōni carea? ⁹ Ara maġ quīrāca bārāba ūrībada bedeade bedeadaēbaġa, ēberārāba ġsāwā cawadi bārāba jara panāda? Māwā bedeadibaġa, bārāra ara jāwā bedeā panāa. ¹⁰ Naġ ējūāne bedeā quīrātānoa barāa. Maġ bedeaza dĵi cawa baba cawa ūrībaria. ¹¹ Baribaġa māa maġ bedeada adua babaġa, dĵi bedeabaġamaarā māra drua āibema quīrāca baba, idjaba māmaarā idjida drua āibema quīrāca baba. ¹² Bārāra ara maġ quīrāca beaa. Ācōrē Jaureba obi bāra bārāba bio o quīrā panā bērā djabarā carebai careabemada biara o quīrānadua ādjirāba biara Ācōrēra iĵānamārēā.

¹³ Maġ carea dadjia ūrīnaca bedeade bedeā baba Ācōrēa iwidida baba ara idjia jaradara poya cawa jarai carea. ¹⁴ Dadjia ūrīnaca bedeade māa Ācōrēa iwidibaġa, mā jaureba iwidī baba. Baribaġa māa adua baba cārēda iwidī bāda. ¹⁵ Māwāra ġsāwā jipaara oi? Mā jaureba Ācōrēa iwidīya baribaġa māa cawa bā bedeade bīda iwidīya. Mā jaureba Ācōrēa bia jara trāāya, baribaġa māa cawa bā bedeade bīda trāāya. ¹⁶ Bā jaureba Ācōrēa bia bedeaiibaġa, baba jarada cawa ūrīcaba ġsāwā wārāana ai? ¹⁷ Wārāda baba māwā bedeabaġade Ācōrēa bia bedeā baba, baribaġa dewararāda carebaē baba biara iĵānamārēā. ¹⁸ Māa Ācōrēa bia bāda abaria māra bārā cāyābara dadjia ūrīnaca bedeade auđwara bedeabari bērā. ¹⁹ Baribaġa djabarā dĵi jare duanane māmaarā dadjia ūrīnaca bedeade dārā bedeai cāyābara biara baba dadjia ūrībada bedeade dārāē jaradiaida.†

²⁰ Djabarā, warra zaquerā quīrāca beadadua. Ādjirāba cadjiruada bio adua panāa. Baribaġa Ācōrē Jaureba obi bādebemada drōārā quīrāca crīcha beadadua. Waa warra zaquerā quīrāca crīcharānadua. ²¹ Ācōrē Bedeade nāwā bā baba: “Dadjirā Boroba jara baba: māra naġ puru uwe drua āibemārā itedeba, ādjia ūrīnaca bedeabada ēberārāneba bedeaya. Māwāmīna mā bedeāra ūrī ama panania.”‡ ²² Maġba cawa panāa dadjia ūrīnaca bedeade bedeaira Jesu iĵā bea carea bāēda, ātebaġa Jesu iĵāē beaa unubi baba Ācōrēba cawa oida. § Baribaġa Ācōrēneba bedeaira Jesu iĵā bea carea baba, Jesu iĵāē bea carea bāēa. ²³ Maġ carea djabarā ābaa dĵi jare duanane jūmarāda dadjia ūrīnaca bedeade bedeā duananibaġa, maġne ācāġa Jesu iĵāē beada wa Ācōrē bedeā ūrī quīrā beada eda zesidara ġādjia jaradaēca bārāra quīrāē duanāda? ²⁴ Baribaġa jūmarāda Ācōrēneba bedeadibaġa, maġne Jesu iĵāē bāda wa Ācōrē bedeā ūrī quīrā bāda eda zesira bārāba jara panā ūrī bādeba idjia cawaya cadjiruā obarida idjaba Ācōrē quīrāpita bedeade bāda. ²⁵ Idjī sođe mērā erobađara ebuda cawaya. Maġne chīrāborode cobepeda Ācōrēa bia bedeaya idjaba jaraya Ācōrēra wārāda bārā uwe bāda.

Ābaa dĵi jare bādadē jūma quīrāpita odadua

²⁶ Maġ carea djabarā, ġsāwā jipaara ođi? Bārā ābaa dĵi jare panāne ācāġaba trāābi Ācōrē Bedeadebemada trāānida panāa, ācāġaba Ācōrē bedeāra jaradiaidida panāa, ācāġaba Ācōrēba cawabidada jaradida panāa, ācāġaba dadjia ūrīnaca bedeade bedeadida panāa, idjaba ācāġaba maġ bedeāda cawa jaradida panāa. Baribaġa jūma maġġara ođida panāa djabarāba biara iĵānamārēā. ²⁷ Dadjia ūrīnaca bedeade bedeadibaġa, dĵaba umē wa ūbeabe māwā bedeadida panāa. Baribaġa aba aba bedeadida panāa. Bedeadacarea abaaba maġ bedeadara cawa jaraida baba. ²⁸ Baribaġa djabarā ābaa dĵi jare panāne maġ bedeadā cawa

* **14:16** Wārāana ai. Griego bedeade bā baba: “Amén.” Maġ bedeāra hebreo bedeāa. Crīchada umē jara baba. Edaude jara baba “bia baba māwā baida” idjaba edaude jara baba “wārā.” † **14:19** Dārā bedeai. Griego bedeade bā baba “bedea die mil.” Dārāē. Griego bedeade bā baba “bedea juesumabe.” ‡ **14:21** Isaia 28:11-12. Ācōrēba israelerāa jarasia ādjia iĵāne panā carea drua āibemārāba ādjirāra āyā edeēda. § **14:22** Jesu iĵāē beaa unubi baba Ācōrēba cawa oida. Griego bedeade māra ebuda bāēa.

jarabarida neēbala, dadjia ūrīnaca bedeade bedea quīrīā bāra chupea baida bla. Idji crīchade Ācōrēa chupea bedeaida bla.

²⁹ Ara maļ quīrāca Ācōrēneba bedeabadara umē wa ūbea bedeadida panla. Maļne jūmarāba ādjia bedea panla quīrācuīta ūrīnida panla wārā cawaya. ³⁰ Djaba aba bedea bade Ācōrēba dji ūrī duananebema abala ne cawabisira, dji bedea bla maļ djabara idu bedeabida bla. ³¹ Jūmarāda aba aba Ācōrēneba bedeadida panla cawa wānamārēā idjaba biara ijānamārēā. ³² Ācōrēneba bedeabarira cawaēne bedea nūmecea, ātebala poya jlābaria bedei carea. ³³ Ācōrēba bala nūmebicaa, ātebala necai baida diabararia.

³⁴ Ācōrē ēberārā ābaa dji jarebadaza wērārāra bedeadiē panla, ātebala chupea ūrīnida panla. Ādji quima bedeara ijā beadida panla judiorā leyba jara bla quīrāca. ³⁵ Wērārāba iwīdi quīrīānibala, diguida panlne ādji quimaa iwīdīdida panla. Djabarā ābaa dji jare duanane wērā bedeaira biē bla.

³⁶ Ācōrē bedeara bārāneba zesica? ĶAbabe bārāmaa zesica? ³⁷ Bariduaba Ācōrēneba bedeabarida crīcha balabala, wa Ācōrē jauredeba ne o bada crīcha balabala, maļ ēberāba jaraya mā naļ cartade balabala dadjirā Boroba obi bada. ³⁸ Bariduaba maļgada igaribalala, idji sida igaradada.

³⁹ Maļba djabarā, biara jarebadada Ācōrēneba bedeadida. Idjaba dadjia ūrīnaca bedeade bedeabadara idu bedeabidada. ⁴⁰ Baribalala jūmaena quīrācuīta quīrāipa odada.

15

Crito lrēbadadebema

¹ Maļ awara djabarā, mā bārā quīrānebabiya bedea bia Jesucritodebema mā bārā jaradiadada. Maļ bedeara bārāba mlneba cawasidaa idjaba bio ijā panla. ² Māla jaradiadara wārāda ijā pananibala, Ācōrēba ēdala edaya. Ijā pananaēbala, bādji quīrīābe ijāsidaa.

³ Māla cawada crīcha dromaara bada naārā bārā jaradiasia. Naļga basia: Critora dadjirā cadjirua carea beusia Ācōrē Bedeade bā bā quīrāca.* ⁴ Idjira tlabarisidaa, maļbe ewari ūbeade beu badada lrēbasia Ācōrē Bedeade bā bā quīrāca.† ⁵ Arēbadacarea ara idjida Pedroa unubisia.‡ Maļare idjia doce edadarāa ara idjida unubisia. ⁶ Māwānacarea ara idjida djabarā quiniento auđu ābaa panla unubisia. Ādjirānebema lcala jaidasidaa baribala zocārā wadibida zocai panla. ⁷ Maļ quiniento djabarāba Jesu unupedacarea ara idjida Santiagoa unubisia.§ Māwānacarea ara idjida jūma idjia diabuedarāa unubisia.

⁸ Jirūare mā unubisia. Māra warra aradagada quīrāca dji biē badamīna māwā unubisia.* ⁹ Wārāda māra Jesucritoba diabuedadebema dji edaara bla. Ācōrē ēberārā biē oi carea ēpē bada bērā bia bala ēberārāba māra idjia diabuedada jaradamārēā. ¹⁰ Baribalala Ācōrēba idji biadeba māra basia Jesucritoba diabuedada bamārēā. Idji quīrīābe māra māwā bāē basia. Ātebala jūma Jesucritoba diabuedarā cāyābara mā idji itea auđuara o bla. Baribalala ara mādjidēba māwā oē bla. Ācōrēbala idji biadeba māra careba bla māwā omārēā. ¹¹ Waabema Jesuba diabuedarāba idjidebema jaradia panlabala wa mā jaradia balabala, abaradia jaradia panla. Idjaba bārāba ara maļ bedeara ijāsidaa.

Djabarā beupedada lrēbadidebema

¹² Dairāba Crito lrēbadadebema jaradia panla. Maļda Ķsāwā lcala bārānebema beupedadara lrēbadaēana a panla? ¹³ Beupedadada lrēbadaēbala, maļba jara bla Crito sida lrēbaē basida. ¹⁴ Critoda lrēbaē basibala, māwāra dadji quīrīābe jaradia panla idjaba bārāba bādji quīrīābe idjira ijā panla. ¹⁵⁻¹⁶ Critoda lrēbaē basibala, Ācōrēba idji lrēbasiada abladade daiba Ācōrēnebema sewada jara panla. Wārāda beupedadada lrēbadaēbala, maļba jara bla Crito sida lrēbaē basida. ¹⁷ Critoda lrēbaē basibala, bādji quīrīābe idjira ijā panla idjaba wadibida cadjiruade panla. ¹⁸ Māwāra jūma Crito ijā bea beupedadara aduasidaa. ¹⁹ Dadjirāba Critodeba ababe naļ ējūāne bia beadida crīcha panlabala, jūmarā cāyābara miā djuburāra panla.

²⁰ Baribalala Ācōrēba wārāda Critora beu badada lrēbabisia. Beupedadebema idjidra dji naārā lrēbadaa. Māwā Ācōrēba unubisia jūma idjiderā sida wārāda lrēbadida. ²¹ Ēberā abalaba cadjirua oda carea dadjirāra beudia. Ara maļ quīrāca ēberā abalaba bia oda carea dadjirāra lrēbadia. ²² Jūmarāda Adalneba zepedada bērā beubadaa. Ara maļ quīrāca Critodeba jūma idjiderāda wayacusa zocai panania. ²³ Critoda naārā lrēbasia. Idji waya zebalde idjiderāda lrēbadia. ²⁴ Māwānacarea naļ ējūāra jōya. Maļ ewaride Critoba jai

* 15:3 Isaia 53:5-12. † 15:4 Salmo 16:8-11; Isaia 26:19. ‡ 15:5 Pedro. Griego bedeade bā bā "Cepa." § 15:7 Santiago. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Idjira Jesu djaba basia. * 15:8 Hecho 9:1-6.

bororāda, jai dromarāda, jai mēsṛā bea sida jūma poyaya. Maḷbe idji puruda dadji Zeza Ācōrēa diaya.

²⁵ Wārāda Critora jūmarā boroda baida baa aba jūma idji dji quīrūra poyabaraada.†
²⁶ Jīrūare idjia dadji beuira jōbiya, maḷa sida idji ume dji quīrū bēṛā. ²⁷ Ācōrē Bedeade jara baa: “Baa ne jūmada idji jawaeada basia.”* Ne jūma Crito jawaeada basida jara bamīna ebuda baa Ācōrēba ara idjida Crito jawaeada bālē basida. Ācōrēbala ne jūmada Crito jawaeada basia. ²⁸ Ācōrē Warra Critoba ne jūma poyadacarea ara idjida Ācōrē jawaeada beya Ācōrēba ne jūmada idji jawaeada bada quīrāca. Māwābala Ācōrēba ne jūmada idji jawaeada erobaya.

²⁹ Beupedadada lrēbadaēbala, ḷcārē cārēā ḷcala beupedada cacuabari borocue pana? Ācōrēba beupedadada lrēbabiēbala, ḷcārē cārēā ādjirā cacuabari borocuedi?‡ ³⁰ Idjaba beupedadada lrēbadaēbala, ḷdaira cārē cārēā Jesucrito bedeade carea ewariza minijichiae bia mīga pana? ³¹ Djabarā, bārāba dadjirā Boro Jesucrito jā pana carea mīra wārāda basrida baa. Wārāda jaraya: ewariza crīcha baa ēberārāba mīra Jesu bedeade carea beadida. ³² Espo purude Ācōrē bedeade jaradia carea mīra bia mīgasia animarā cadjirua bea ume djo bā quīrāca.* Beupedadada lrēbadaēbala, ḷmā bia mīgada carea cārē biada edasi? Wārāda dadjirā lrēbadaēbala, biara baa odida ḷcala jarabada quīrāca: “Bia ne codia, itua dodia nu beudi bēṛā.”†

³³ Idu cūrūgabrīnadua. Bārāda cadjirua obadarā ume ābaa nībadibala, ādjirāba bārā bia nībabadara ārīnia. ³⁴ Jipa crīchadua. Cadjiruada waa orānadua. ḷcala bārānebemaba Ācōrēra adua bea. Maḷ carea bārāra peradida pana.

Djabarā lrēbabadade ādji cacua sāwā baidebema

³⁵ ḷcala iwīdidisicada: “ḷbeupedadada sāwābala lrēbadi? ḷādjirā cacuara sāwā beudi?”
³⁶ Idji māwā iwīdi bala crīcha neḷ tabaa! Ne uda tunubalade dji tara berawabaria.
³⁷ Trīgoda uibala wā baridua tada uibala, dji balwala ucaā ātebala dji tadla ubaria.
³⁸ Baribala maḷ tadeba Ācōrēba dji balwala tunubibaria idji baida bā quīrāca.

³⁹ Naḷ ējūāne zocai beara abari cacua quīrāca beaēa. Ēberā cacuara awara baa, animarā cacuara awara baa, ībana cacuara awara baa, beda cacuara awara baa. ⁴⁰ Idjaba bajāne ne quīrātanoa baraa. Naḷ ējūāne bida ne quīrātanoa baraa. Baribala bajāne ne biya quedeara awara bea. Naḷ ējūāne ne biya quedeara awara bea. ⁴¹ ḷmādaū lnaara awara baa, jedeco lnaara awara baa, chīdaū lnaara awara baa. Chīdaū lnaara awara bea.

⁴² Beupedada lrēbadira ne uda quīrāca baa. Cacua berawabaria joubadaa baribala cacua berawacada lrēbaya. ⁴³ Cacua biaēda joubadaa baribala cacua biya quiruda lrēbaya. Cacua lbaaē bada joubadaa baribala cacua lbaa bada lrēbaya. ⁴⁴ Naḷ ējūānebema cacuada joubadaa baribala bajānebema cacuada lrēbaya. Naḷ ējūānebema cacuada balbala bajānebema cacua sida baa.

⁴⁵ Ācōrē Bedeade bā baa: “Nabema ēberā Adaḷ abadara Ācōrēba zocai babisia.” Baribala Crito dji jīrūarebema Adaḷ abadada basia idji jauredeba zocai baida diamārēā. ⁴⁶ Bajānebema cacuada naārābema cacuaēa, ātebala naḷ ējūānebema cacuada dji naārābema. Dji naārābema cacua jōnacarea bajānebema cacuada edaya. ⁴⁷ Nabema ēberā Adaḷ abadara egoro oda basia. Jīrūarebema ēberā Jesucrito abadara bajānebema. ⁴⁸ Adaḷ cacuara egoro oda basia. Ara maḷ quīrāca naḷ ējūānebemarāba eropana. Baribala Critoba bajānebema cacuada erobā quīrāca bajāna wābada ēberārāba eropania. ⁴⁹ Dadjirā nabema ēberā egoro oda quīrāca pana idjaba bajāneba zeda ēberā Crito quīrāca panania.

⁵⁰ Djabarā, mīa naḷda jaraya: naḷ ējūānebema cacuara Ācōrē bajānebema purude poya baēa. Cacua berawabaria cacua berawacama poya baēa. ⁵¹ Ūrīnadua. Ācōrēba naēna cawabiē badara mīa cawabiya: jūma dadjirā beudaēa, ātebala cacua quīrā awara panania. ⁵² Cawaēne, daupica edabalade, jīrūarebema cachiru jīguabade māwā quīrā awara panania. Wārāda Ācōrē cachirura jīguaya. Maḷne beupedadada cacua ārīnacade lrēbadia. Idjaba dadjirā wadi zocai beara cacua quīrā awara panania. ⁵³ Dadjirā cacua ārībarira cacua ārīcada beya. Dadji beuida bā cacuara beuca cacuada beya. ⁵⁴ Naḷ cacua beuida bala cacua beuca bebalaēde Ācōrē Bedeade bā bā quīrāca wārāda baya. Nāwā bā baa: “Ācōrēba dadji beuira jōbisia.”‡ ⁵⁵ Idjaba bā baa:

Beuba waa poya beubiēa. Beuba waa poya puabiēa. §

† **15:25** Aba jūma idji dji quīrūra poyabaraada. Griego bedeade nāwā bā baa: “Aba idji jīrū edre balbadaa.” ‡ **15:27** Salmo 8:6. § **15:29** Corintōdebema djabarāba dji beupedada cacuabari borocue pananāma Ācōrē Bedeade jaracaa dadjia māwā odida pana. * **15:32** Hecho 19:23-41. † **15:32** Isaia 22:13. ‡ **15:54** Isaia 25:8. Ācōrēba dadji beuira jōbisia. Griego bedeade nāwā bā baa: “Dji poya baba beuira mībuesia.” § **15:55** Osea 13:14. Griego bedeade maḷ versiculoda nāwā bā baa: “Beu, ḷba cūmiara sāma bā? Joubada uria, ḷbaa poya badara sāma bā?”

⁵⁶ Ācōrēba Moisea diada leyba cawabi Ɂaa dadjirāba cadjirua obadada. Cadjiruada obada bēra beudia. ⁵⁷ Baribara Ācōrēba bia Ɂaada adida panla dadjirā Boro Jesucritodeba beuidēbemada ēdra edada bēra. ⁵⁸ Maā carea ma djabarā, bio ija pananadua. Dadjirā Boro qurīā Ɂara bio ēpē odadua. Bārāba cawa panla dadjirā Boro itea o panla bādji qurīābe o panlāda.

16

Djabarā Jerusaleñnebema itea parata jara pepedada

¹ Maā awara bārāba djabarā Jerusaleñnebema itea parata jara pebadadebemada mā jaraya. Mā djabarā Galacia druadebemarā jarada qurīāca odadua. ² Nabema ewari domiaza bādji edabladadebemada waga Ɂadadua. Māwāra mā jūebarāde bārāba ewabe jara pedāa. ³ Mā jūebarāde djabarā bārāba edabladada mā Jerusaleñnaa parata diade diabueya. Djabarā Jerusaleñnebemarā bādji bia edadamārēā mā ādji ume cartada Ɂa diabueya. ⁴ Baribara bārāmaarā mā sida wāida bia Ɂabara, ādji ume wāya.

Paulo Corintodaa wāida crīchada

⁵ Māra naārā Macedonia druadaa wāida Ɂaa. Maābe bārāmaa wāya. ⁶ Māra bārā ume dārāisicada. Āibērā jūma naā doidaara Ɂaisicada. Maābe bārāba māra poya carebadia mādji wābarāmaa bia wāmārēā. ⁷ Ara nawena poya dārā Ɂaē bēra mā bārāra acāde wā qurīāēa. Baribara dadjirā Boro qurīāibara, bārāmaa wābarāde dārāica Ɂaa. ⁸ Nama Epeso purude Ɂaya aba Pentecoste ewari droma jōbarāda. ⁹ Nama mā ume dji qurīāda baramīna nawena poya Ācōrē beɁeara bia jaradia Ɂaya idjaba zocārāba ijaɁadua.

¹⁰ Djaba Timoteoda bārāma jūebarā, idjira bārā tāēna bia edadadua wayarāmārēā. Dadjirā Boro qurīā Ɂara idjia bia o Ɂaa mā o Ɂa qurīāca. ¹¹ Maā carea idjira igararānadua, āebarā carebadadua mā acāde zebārāde necai zemārēā. Mā, dewara djabarā bida idji zeida jā panla.

¹² Dadjirā djaba Apoloa mā beɁea djaburiasia dewara djabarā ume bārā acāde wānamārēā. Baribara ara nawena idjira wā qurīāē Ɂaa. Poya wābarāde wāya.

Pauloba naā cartade jirūare Ɂada

¹³ Qurīācuita beadadua. Jesucritora bio ija pananadua. Idjideba sozarra beadadua idjaba zarea beadadua. ¹⁴ Ne jūma bārāba obadara qurīāneba odadua.

¹⁵ Djabarā, bārāba cawa panla Acaya druade Estepanaba, idji ēberārā bida naārā Jesura ijaɁadada idjaba ādji crīchara Ɂacādada jūma djabarā carebadi carea. ¹⁶ Mā bārā beɁea djaburiasia ādji, jūma ādji qurīāca Ɂea sida ēpēnamārēā. Jūma Ācōrē traju o panla, djabarā careba panla sida ēpēnadua.

¹⁷ Djaba Estepanada, Portunatoda, Acaico sida māma jūepedada bēra Ɂasrida Ɂaa. Ādjirāba bārā cacuabari māra careba panla. ¹⁸ Ādjirāba mā sora Ɂasridabisidada bārā so Ɂasridabipedada qurīāca. Ādjirānebemada, djabarā ādjirā qurīāca panla sida bia crīchadadua.

¹⁹ Djabarā Asia druadebemaba qurīā panla bārāra bia pananida. Djaba Aquilaba, djabawērā Priscilaba, djabarā ādji dede āba dji jarebada bida dadjirā Boro beba qurīā panla bārāra bia pananida. ²⁰ Djabarā jūmarāba qurīā panla bārāra bia pananida. Wārā qurīāneba dji bia edadadua.†

²¹ Māra Paulo. Naāga beɁeara ara mādji jawaba Ɂabara.

²² Bariduaba dadjirā Boro Jesucritoda qurīāēɁara, Ācōrēba maā ēberāra biē Ɂaya. jZedua, dadjirā Boro!

²³ Mā qurīā Ɂaa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba Ɂaida.

²⁴ Jesucritodeba mā bārāra wārāda qurīā Ɂaa.‡

* **16:8** Judiorāba ādji Egiptodeba ēdrapedada qurīānebada ewari odacarea cincuenta ewari Ɂade ādji néu naārā ewapedada carea Ɂasrida obada ewarida obadjidaa. Maā ewari droma Pentecoste abadjidaa. Levitico 23:15-16.

† **16:20** Wārā qurīāneba. Griego beɁeaɁe Ɂa Ɂaa: "Isō bia quirudeba." ‡ **16:24** Griego beɁeaɁe Ɂara cartade jirūare Ɂa Ɂaa: "Bia Ɂaa māwā baida."

2 CORINTO

UMÉBEMA CARTA PAULOBA BĀRA DJABARĀ CORINTO PURUDEBEMA ITEA

Nabema carta djabarā Corintodebema itea bĀdacarea Pauloba naĀ cartada bĀsia. Dewara carta bea cāyābara naĀ cartade ara idjidebemada ebuudara bĀsia.

Djabarā Corintodebemaba carta Pauloba naārā bĀdada acĀdapeda iĵāsīdaca bĀa. MaĀ carea abābba cadjirua o bādada Pauloba quīrādoasia (2:5-11). Idjaba Paulora sobiasia ādjia cadjirua o pananada igarapedada bĕrā (7:2-16). Baribāḡa ācāḡa eda zedapeda jara panesīdaa Paulora wārāda Jesucritoba diabuedaēda. Ādjia jarabadjīdaa Pauloba mamaa wāyaana apeda wāē bĀ bĕrā sewaida bāda (1:15deba aba 2:4daa). Idjaba jarabadjīdaa ādjia parata djabarā Jerusaleñnebema itea jĀḡa pebādara Pauloba ara idji itea edabarida. MaĀ awara jarabadjīdaa ādjida Jesucritoba diabuedarā dji dromarāda (11:4). Djabarāba maĀ ēberārā bedeada iĵāpedada bĕrā Pauloba cawa crīchaē besia (11:1-15).

Capítulo 1neba aba 7daa Pauloba bĀsia Jesucritoba idjira wārāda diabuedadebemada. Capítulo 10deba aba 13daa abarida bĀ bĀa. MaĀ awara jara bĀa ādjirā acĀde wābāḡade wādī cadjirua o beara quīrā djuburiaēda. Capítulo 8deba aba 9daa bĀ bĀa sāvā parata djabarā Jerusaleñnebema itea jĀḡa pedida panada.

NaĀ cartade dji crīcha dromada 5:20de bĀ bĀa: “Daira Critoba diabuedarāa. Daideba Ācōrēba bārāa bedea djuburia bĀa idji ume ibiadamārēā. Daiba Crito trāneba bārāa bedea djuburiabādaa: Ācōrē ume ibiadada.”

NaĀ cartade Pauloba naārā bĀda

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quīrāna bĕrā mĀra Jesucritoba diabuedaa. Dadjirā djaba Timoteora mĀ ume bĀa. NaĀ cartara bĀbāḡa Ācōrē ēberārā Corinto purudebema itea, jūma idji ēberārā Acaya druade bea itea bida. ² Mā quīrā bĀa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai baira bārāa dia pananida.

Paulo mīgada

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa bia bedeadida panāa. Idjira dadjirā quīrā djuburiabari Zezaa, dadjirā sobiabibari Ācōrēa. ⁴ Ne jūmane bia mīga panāne idjia daira sobiabibaria dewara bia mīga beada sobiabīdamārēā idjia dai sobiabida quīrāca.* ⁵ Wārāda Crito carea daira bio bia mīgabadamīna idjideba ne jūmane sobiabadaa. ⁶ Baribāḡa daira māwā bia mīga panāa bārā sobiadamārēā idjaba cadjiruadebemada ēdrādamārēā. Ācōrēba dai sobiabibāḡade bārā sida daideba sobiabadaa. Māwā bārāra dai quīrāca bia mīgabadaēde poya droadāia. ⁷ Daiba cawa panāa bārāba Ācōrēra wārāda bio iĵā panāda. Cawa panāa bārāra dai quīrāca bia mīgabadamīna Ācōrēba bārāra dai quīrāca sobiabibarida.

⁸ Djabarā, daiba quīrā panāa bārāba cawaēda daira Asia druade wārāda bia mīga panasīdada. Jācua mīga panana bĕrā waa poya droadaēda crīchasīdaa. Abeda poya zocāi ēdrādaēda crīchasīdaa. ⁹ Wārāda daira beadīda crīchasīdaa. Baribāḡa jūma māwāsīa ara daduba poya ēdrāda crīcharānamārēā ātebāḡa beupedada ārēbabibari Ācōrēba ēdrā bāida iĵānamārēā. ¹⁰ Idjia dai beadīdebemada ēdrā bĀsia idjaba wayacusa beadīda crīchasīdara ēdrā bĀya. Daiba wārāda iĵā panāa idjia dai beadīdebemada ēdrā bĀ bāida. ¹¹ Bārā bida dai carea Ācōrē iwīdi panāneba careba panāa. Zocārāba māwā iwīdi panā bĕrā zocārāba Ācōrēa bia bĀada adia idji biadeba dai careba bĀ carea.

Paulo Corintodaa wāi bada

¹² NaĀ carea bĀsrida panāa: daiba cawa panāa so jīpa panāneba, crīcha biadeba naĀ ējūānebemarā tāēna, bārā tāēna bida bia nīnada. MaĀ so jīpa baira, crīcha bia sida Ācōrēbāḡa diabarīa. Daira naĀ ējūānebema necawaadeba māwā nīnaēa, ātebāḡa Ācōrēba idji biadeba careba bĀ bĕrā māwā nīna. ¹³⁻¹⁴ Daiba cartade bĀdacaa bārāba poya cawadaēda. Mā crīcha bĀa bārāba maārī cawapeadara biara cawa wānida. Māwā bārāra dai carea bĀsridadāia idjaba dadjirā Boro Jesu zebāḡade daira bārā carea bĀsridadāia.

¹⁵ Bārāra mĀ carea wārāda bĀsridadīda crīcha bĀ bĕrā, naārā mĀa crīcha bāsīa bārīma umé bārā acĀde wāida biara carebai carea.† ¹⁶ Mā crīcha bāsīa Macedonia druadaa wābāḡade naārā bārāda acĀde wāida. MaĀbe Macedonianaa wāpeda jēda bārā acĀde wāida crīcha bāsīa. Māwā Judea druadaa wābāḡade bārāba mĀra poya carebadīda crīcha bāsīa. ¹⁷ Baribāḡa

* 1:4 Isaia 40:1. † 1:15 Carebai carea. Griego bedeaēda ācāḡa cartade bĀ bĀa: “Bāsridabi carea.”

m̄la cr̄icha b̄ada qūir̄aca odaē b̄ēr̄a ḡb̄ār̄amaar̄a m̄la wariwaria jarasica? ḡB̄ār̄amaar̄a m̄la oyada adara waya oēana abarica m̄d̄jia o qūir̄iā ḡla qūir̄aca oi carea? ¹⁸ Ācōr̄era beḡea aba ḡla. Idjia cawa ḡla daiba jarapeḡadara w̄ār̄a basida. Daiba b̄ār̄amaa w̄āniana adapeḡa ara maḡne w̄ānaēana adaē basia. ¹⁹ Silvanoba, Timoteoba, m̄la bida b̄ār̄a Ācōr̄ē Warra Jesucritoḡebemada jaradia panasiḡaa. Jesucritoḡa oyada adara waya oēana acaa. Idjia oyada adara j̄uma obaria. (Ara maḡ qūir̄aca दौरa panḡa.) ²⁰ W̄ār̄ada Ācōr̄ēba oi jaradara j̄uma Critoḡeba obaria. Maḡ carea dadjia Ācōr̄ēa iwidibḡadade Critoḡeba w̄ār̄ana abadaa.† M̄w̄ā idjida bia jara panḡa. ²¹ Ācōr̄ēbḡaḡa दौरa, b̄ār̄a sida Crito ume bio waga eroḡla. Idjia dadjir̄ara edasia. ²² Idji Jaureda dadjir̄aza diasia s̄ēyāda ḡam̄ār̄ēā. M̄w̄ā cawabi ḡla dadjir̄ara idjideda. Idjaba dadjir̄a soḡe ḡasia cawadam̄ār̄ēā j̄uma idjia diai jaradara w̄ār̄ada edadida.

²³ M̄la Ācōr̄ē qūir̄apita jaraya: Corintoda wadi w̄āē ḡla b̄ār̄a quēā ḡḡdeba sopuabi amaaba. ²⁴ B̄ār̄aba Critora bio ḡjā panḡa b̄ēr̄a daiba jara panḡara oḡo obidaēa. Ababe b̄ār̄aba careba qūir̄iā panḡa ḡasrida pananam̄ār̄ēā.

2

¹ Maḡ carea m̄la cr̄ichasia b̄ār̄ara acḡde w̄āēda. Wayacusa b̄ār̄a quēā ḡḡdeba sopuabi qūir̄iāē basia. ² M̄la b̄ār̄ada sopuabibḡaḡa ḡcaiba m̄la ḡasridabi? ḡB̄ār̄a sopua beaba m̄la ḡasridabidica? ³ Maḡ carea b̄ār̄a acḡde w̄āi c̄āȳbara cartada diabuesia. M̄w̄ā m̄l w̄ābḡaḡde b̄ār̄aba m̄ra sopuabidaēa. B̄ār̄aba m̄ra ḡasridabidida panḡa. M̄la cawa ḡla b̄ār̄aba m̄w̄ā odi b̄ēr̄a m̄l ume ābaa ḡasrida pananida. ⁴ W̄ār̄ada maḡ cartara ḡasia b̄ār̄a quēāi carea. Baribḡaḡa m̄w̄ā ḡaē basia b̄ār̄a sopuadam̄ār̄ēā, ātebḡaḡa cawadam̄ār̄ēā m̄la b̄ār̄ara w̄ār̄ada qūir̄iā ḡḡda. Maḡ carea m̄la sopuadeba, j̄umaw̄āȳ cr̄icha ḡḡdeba, idjaba j̄ā ḡḡdeba maḡ cartara ḡl basia.

Abalḡa cadjirua odada Pauloba qūir̄adoada

⁵ W̄ār̄ada abalḡa cadjirua o ḡḡdeba m̄ra sopuabisia. Baribḡaḡa ababe m̄d̄rḡa sopuabiē basia, ātebḡaḡa berara j̄uma b̄ār̄a sida sopuabisia. (Berara j̄uma b̄ār̄ada jara ḡla, idjia odara j̄umaw̄āȳ cadjirua ḡḡada a qūir̄iāē b̄ēr̄a.) ⁶ Berara j̄umar̄aba maḡ ēber̄ā cadjirua odara quēānapeda āi ḡasidaa. Ara maḡba bia ḡla. ⁷ Maḡ b̄ēr̄ā idjia odara qūir̄adoadida panḡa idjaba sobiabidida panḡa j̄umaw̄āȳ sopua ḡlba biē ber̄am̄ār̄ēā. ⁸ Maḡ carea m̄la b̄ār̄a beḡea djuburiaya wayacusa cawabidam̄ār̄ēā b̄ār̄aba idjira qūir̄iā panḡa. ⁹ M̄la naēna maḡnebema ḡasia b̄ār̄aba w̄ār̄ada j̄uma m̄la jaradada ḡjā odi cawaya. ¹⁰ Abalḡa cadjirua odada b̄ār̄aba qūir̄adoasidara m̄la bida qūir̄adoaya. Cadjirua m̄la qūir̄adoaida ḡḡda w̄ār̄ada ḡasibḡaḡa, maḡ cadjiruara Crito qūir̄apita j̄uma qūir̄adoasia b̄ār̄a bia duananam̄ār̄ēā. ¹¹ M̄w̄ā qūir̄adoasia diauruba dadjir̄ara c̄ūr̄ugar̄am̄ār̄ēā. Idjia s̄aw̄ā obarida dadjir̄aba bio cawa panḡa.

Critoḡeba dadjir̄aba ne j̄uma poya panḡa

¹² M̄ra Troa purudaa w̄asia beḡea bia Critoḡebemada jaradiāi carea. Mama dadjir̄ā Boroba eḡa w̄abadara ewabḡaḡa qūir̄aca osia ēber̄ār̄aba ūri qūir̄ānam̄ār̄ēā. ¹³ Baribḡaḡa m̄l djaba Titoda unuē b̄ēr̄a soḡe necai ḡaē basia. Maḡ carea djabarā ume dji jḡrepeda m̄ra w̄āyana asia. Ara maḡda Macedonia druadaa Tito jḡḡde w̄asia.

¹⁴⁻¹⁵ Baribḡaḡa Ācōr̄ēa bia ḡḡada adida panḡa. Jesucritoḡa j̄uma poyapeḡa दौरa j̄umar̄ā qūir̄apita nocodaa eḡebḡaḡa idjaba daideba druaza idjidebemada cawabi ḡla. Critoḡebema jaradia panḡane Ācōr̄ē qūir̄apita दौरa quera qūir̄aca t̄ūāpa panḡa. Idjaba idjidebema cawaira quera qūir̄aca ḡla. Maḡ querara dji ēḡr̄ad̄i ēber̄ār̄aba, dji aduadi ēber̄ār̄ā bida ḡbadaa. ¹⁶ Dji aduadimaar̄ā maḡ querara ēber̄ā beuda m̄ḡuiaca ḡla, Jesu ḡjānāē panḡneba beudi b̄ēr̄ā. Baribḡaḡa dji ēḡr̄ad̄imaar̄ā maḡ querara bio t̄ūāpa ḡla, Jesu ḡjā panḡneba zocai panani b̄ēr̄ā. ḡCaiba ara idji ḡḡadeba Ācōr̄ē beḡeara poya jaradiāi? ¹⁷ Daiba parata edadi carea Ācōr̄ē beḡeara jaradia n̄inaēa zocār̄aba obada qūir̄aca. Ātebḡaḡa Crito ume panḡ b̄ēr̄ā Ācōr̄ēba दौरa diabuesia. Maḡne idji qūir̄apita cr̄icha biadeba jaradiabadaa.

3

Ācōr̄ēba ēber̄ā ume beḡea ḡḡda djiwiḡi

¹ ḡMaḡ jara panḡneba wayacusa ara daidebemada bia beḡea panḡca? ḡDai bia n̄inanebema cartada b̄ār̄a acḡbidida panḡca jaradiāi carea? ḡDaiba b̄ār̄a cartada iwididida panca jaradiāde w̄āni carea ḡcaḡḡba obada qūir̄aca? ² B̄ār̄ad̄rḡa carta dai soḡe ḡl ḡl qūir̄aca panḡa. J̄umar̄aba maḡ carta acḡdapeḡa cawa panḡa daiba jipa jaradiabadaa. ³ Daideba b̄ār̄aba

† 1:20 W̄ār̄ana abadaa. Griego beḡeade ḡl ḡla: "Amén." Amén beḡeaba eḡaude jara ḡla "w̄ār̄ā" idjaba eḡaude jara ḡla "bia ḡla m̄w̄ā baida."

Crito ñãpedada bërã bärãra carta Critoba bál diada quířaca panla. Idjia mañ cartara tintaba bñe basía, átebala zocai ba Ācōrē Jauredeba bñsia. Mōgara pewedeade bñe basía, átebala dadjirã sođe bñsia.*

⁴ Ācōrē quířapita daiba Critodeba cawa panla mañgara wärãda. ⁵ Daiba poya jaradaëa ara daduba Ācōrē trajura poya odida. Átebala cawa panla Ācōrēneba jüma poya odida. ⁶ Ācōrēba दौरã bñsia idjia ëberãra ume bedea bñda djiwidida poya jaradiadamãrëa. Mañ bedea bñda djiwidira Ācōrēba Moisea diada ley quířaca jãwaba bñdaëa, átebala Ācōrē Jaureba cawabidaa. Ācōrēba Moisea diada leyba cawabi bñla cadjirua o panla carea ëberãrã beudida panla, baribala Ācōrē Jaureba dadjirã zocai bñda diabaria.

⁷⁻⁸ Ācōrēba Moisea diada leyra mōgara pewedeade bñda basía.† Mañ leyba cawabisa cadjirua o panla carea ëberãrã beudida panla. Ācōrēba mañ ley diaside idji dorrodorroaba Moise quířara dorrodorroabisa. Mañ carea israelerãba Moise quířara poya acãdaë basia. Mañ dorrodorroa bñra piãca jōbala badamĩna wadibida poya acãdaë panasidaa.‡ Wärãda Ācōrēba idji dorrodorroaba unubisia mañ leyra bio bia bñda. Baribala idjia bedea bñda djiwidira idji Jaureba cawabi bñ bërã §Moisea diada ley cãyãbara biara bñëca? ⁹ Wärãda mañ leyba ëberãrã beudida panla jara bñmĩna bio bia bñla. Baribala Ācōrēba bedea bñda djiwidira biara bñla. Mañba cawabi bñla säwã Ācōrēba dadjirãra jipa unubarida. ¹⁰ Ācōrēba Moisea diada leyra bio bia badamĩna idira mãcuaë bñla idjia bedea bñda djiwidira biara bñ bërã. ¹¹ Ācōrēba Moisea diada leyra naëna bio bia badamĩna ewariza bñ careabemaë basia. Baribala idjia bedea bñda djiwidira jōca bërã biara bñla.

¹² Mañ bedea bñda djiwidira wärãda jōcada cawa panla bërã daiba mañgara ebuda jaradiabadaa. ¹³ Daiba ni cãrë sida mërãnaaca Moiseba idji quířã mërãna quířaca. Moiseba idji quířara bñrabadja israelerãba idji quířã dorrodorroa jōbala unurãnamãrëa. ¹⁴⁻¹⁵ Baribala ãdjirãba mañgãdebemada cawadaë basía. Ādji crĩchara wuaba bñrã eropanla quířaca basia. Idi bida Ācōrēba Moisea diada ley acãbadade judiorãba cawadaaca. Ādji crĩchara wadibida wuaba bñrã eropanla quířaca bñla. Ababe Critodeba poya cawadia. Idjiabala ãdji crĩcha wuaba bñrã eropanalara ërã bñya. ¹⁶ Wärãda abalaba ñjãbalãde idji crĩcha wuaba bñrã erobla quířaca bñra dadjirã Boroba ërã bñya. ¹⁷ Dadjirã Boro abalãde Ācōrē Jaureda jara bñla. Dadjirã Boro Jauredeba nĩbabarira cadjirua debemada, Ācōrēba Moisea diada leydebema sida ëdrasia. ¹⁸ Dadjirãba Critoda ñã panla bërã dadjia quířara wuaba bñrã eropanla quířaca panlaëa. Mañ bërã dadjirãneba dewararãba dadjirã Boro quířawãrëara unu panla quířã acãbadade acã panla quířaca. Mañne dadjirã Boro Jaureba dadjirãra ewariza biara o wãa dadjirã Boro quířaca pananamãrëa.

4

¹ Ācōrēba quířã djaburiadeba idji bedeara idu jaradiabi bñ bërã daiba poyadaëda crĩchadaca. ² Ne jüma cadjirua ëberãrãba mërã obadada, mãã pera obada sida daiba igarasidaa. Djãrãra cürügadaca. Ācōrē bedeara ãi jaradiadaca, átebala wärã bedeara ebuda jaradiabadaa. Mãwã Ācōrē quířapita daiba jümarãa cawabibadaa jipa o panla. ³ Baribala bedea bia Critodebema daiba jaradia panla wadibida ebuda bñëbala, ababe dji aduadimaarã mãwã bñla. ⁴ Jipa jaribala, Ācōrē ñãë beamaarã ebuda bñla. Nañ ëjüãne diauruda ãdjirã boroa. Diauruba ãdjirã wärã bedea bia Critodebemada idu cawabië bñla dauberrea o bñ quířaca.* Mãwã ãdjirãba Crito bia quirudebemada poya cawadaëa. Critora Ācōrē bërã mãwã bia quirua. ⁵ Ara daidebemada jaradia panlaëa, átebala jaradia panla Jesucritora jümarã Boroda. Idjaba daiba jara panla Jesura quířã panla bërã दौरã bñe nezocada. ⁶ Nañ ëjüãra jüma pãima bñada Ācōrēba ñnabisia.† Ara mañ quířaca idji ñnaada dadjirã sođe ñnabisia. Mañba jara bñla idji biya quirudebemada Critodeba dadjirãa cawabisa.

Crito ñã bñdeba nĩbadi

⁷ Critodebema bedea biya quirura daiba eropanla. Mãwãmĩna nañ cacuara ablaë bñla idjaba ãrĩcha bñla zoco quířaca. Mañ bërã jümarãba cawa panla dai abalãdeba mañ bedeara jaradia panlaëa, átebala Ācōrē abla wailba bñdeba jaradia panla. ⁸ दौरã ne jümane bia mãga panãmĩna poya ëdrãdaëda crĩchadaca. Säwã odida cawadaë panla poya odaëda crĩchadaca. ⁹ ëberãrãba दौरã bië o panãmĩna Ācōrēba igaraë bñla. Ādjirãba दौरã bia mãgabi panãmĩna poya beadaëa. ¹⁰ Dai wãbladaza ëberãrãba दौरã bea quířã panla Jesu beapedada quířaca. Baribala Jesuba दौरã careba bñ bërã ãdjia daideba Jesu zocai bñda unubadaa.

* 3:3 Jeremia 31:31-34. † 3:7-8 Exodo 31:18. ‡ 3:7-8 Exodo 34:27-35. * 4:4 Wärã. Griego bedea bñ bñla "ãnaa." † 4:6 Genesi 1:3.

11 Wārāda dai waēi zocai panane Jesu carea ēberārāba daira bea quīrīā panania. Māwā dai cacua beuida badeba jūmarāba Jesu zocai bāda ununia. ¹² Wārāda ēberārāba daira bea quīrīā panamīna daiba jaradia panara bārāba ijāsidaa. Mañ bēra ewariza Ācōrē ume zocai panania.

¹³ Ācōrē Bedeade bā bā: “Mā Ācōrēra ijāna bēra bedeasia.”* Abari quīrāca daiba Ācōrēra wārāda ijā panā bēra idjidebemada bedea panā. ¹⁴ Ācōrēba dadjirā Boro Jesura xrēbabisia. Daiba cawa panā ara mañ Ācōrēba dai sida Jesu quīrāca xrēbabida. Mañbe daira bārā ume ābaa idji quīrāpita bāya. ¹⁵ Daira bia mīga panā bārā bia beadamārēā. Mañne Ācōrēba idji biadeba ēberārāda zocārā ēdrla edabāgla. Māwā zocārāba idjia bia bāda adia idjaba idjida bia jaradia.

¹⁶ Mañ bēra daiba waa jaradiadaēda crīchadāca. Daira ewariza cacua lbaēara wānamīna Ācōrēba careba bā dai sođe lbara beadamārēā. ¹⁷ Dai ara nawena bia mīgabadara dārāēne jōya. Baribāgla daiba bajānebema crīcha panane jūma mañgla droa panara mācua zarea bāēa. Wārāda dai bia mīga panā carea bajāne bio bia panania. Mañ bia pananira ewariza bāya. ¹⁸ Mañ carea daiba unubadara daiba crīcha panāēa, ātebāgla daiba ununacada crīcha panā. Dadji daiba unubadara isabe jōbaria, baribāgla daiba ununacara jōca.

5

¹ Nañ ējūāne nañ cacuara dārā droaca bēra wua de quīrāca bā.* Dadjirāba cawa panā nañ cacua beudacarea Ācōrēba dadjirāba cacua beucada bajāne diaida. Mañ cacuara ēberāba oāēa. ² Mañ carea nañ cacuade panane dadjirāba cacua bajānebemada bio eda quīrīā panā. ³ Mañ cacuara dadjirāba bajāne eropanania. Bajāne cacua neē beadaēa. ⁴ Wārāda dadjirā nañ cacuade panane bia mīgabadaa idjaba mīa sopua beadeabadaa. Baribāgla mā jaraē bā dadjirāra beu quīrīā panā nañ cacua eroeada amaaba. Ātebāgla bajānebema cacuada eda quīrīā panā. Māwā dadji cacua beuida bāra jōpeda dadji cacua beudāgla bēya. ⁵ Wārāda Ācōrēba dadjirāra mañ carea osia. Idji Jaurera dadjirā dīasia cawadamārēā jūma idjia diai jaraēara wārāda edadida.

⁶ Mañ bēra dadjirā crīchara Ācōrēmaa wārāda bācārīnaa. Dadjirāba cawa panā nañ cacuade panane dadjirā Boro bāma panāēda. ⁷ Dadji daiba unu pananeba nīnaēa, ātebāgla Ācōrē ijā pananeba nīnaa. ⁸ Mañ carea dadjirā crīchara Ācōrēmaa wārāda bācārīnaa. Dadjirāra biara nañ cacuadebemada ēdrla quīrīā panā dadjirā Boro ume ābaa beadi carea. ⁹ Mañ carea nañ cacuade panane wa beusidara, dadjirāba jūma o quīrīā panā Ācōrēba bia unumārēā. ¹⁰ Wārāda Critoba jūma dadjirāra cawa oya. Idjia dadjiza diaya dadjia nañ cacuade o baēa quīrāca. Bia o basibāgla, ara mañ quīrāca diaya. Biē o basibāgla, ara mañ quīrāca diaya.

Ācōrē ume ibiadiēbema

¹¹ Dadjirā Borora waya panā bēra daiba ēberārā jara panā idjida ijānamārēā. Ācōrēba cawa bā daiba crīcha biadeba jaradia nīnada. Mā crīcha bā bārā bida cawa panā. ¹² Wayacusa daidebemada bārābia beade panāēa, ātebāgla quīrīā panā bārāba daidebemada poya bia crīchadida. Māwā ācāgla dai biē jarabadae bārāba daidebemada poya bia jaradia. Mañgārāba ādji daiba bia unu bāda biara crīchabadaa. Sođebemada crīchadāca. ¹³ ācāgla jara panā daira quīrāē panāda. Daida māwā panābāgla, Ācōrēba jara bā oēi carea māwā panā. Daida quīrā biabāgla, bārā carebaēi carea māwā panā. ¹⁴ Critoba daira quīrīā bā bēra idjia quīrīā bādrā daiba o panā. Daiba cawa panā ēberā bā beuida jūmarā carea. Mañ bēra Ācōrē quīrāpita jūmarāda beusidaa. ¹⁵ Wārāda Critora jūmarā carea beupeđa xrēbasia dadji zocai beaba ara dadjia o quīrīā panā quīrāca waa orānamārēā, ātebāgla idjia quīrīā bā quīrāca o pananamārēā.

¹⁶ Mañ carea nañ ējūānebemarāba djārā acābada quīrāca idira daiba ni abāda acāda. Naēna daiba Critodebemada māwā crīcha pananamīna idira māwā oāca. ¹⁷ Wārāda abāda Crito ume bābāgla, idjira ēberā djiwidida māwā bā. Idji naēna baēa quīrāca bāēa ātebāgla ēberā djiwidia. ¹⁸ Jūma mañgla Ācōrēba osia. Critodeba dadjirāra idji ume bia bāsia idjaba daira bāsia mañglaēbemada ēberārā jaradiadamārēā. ¹⁹ Wārāda

‡ 4:13 Salmo 116:10. § 4:16 Ācōrēba careba bā dai sođe lbara beadamārēā. Griego bedeade nāwā bā bā:

“Ācōrēba dai sora djiwidia o bā.” * 5:1 Griego bedeade versículo 1-4 nāwā bā bā: “1 Nañ ējūāne dadjirāra wua dede panabadaa. Dadjirāba cawa panā mañ dera āribāgla, Ācōrēba dadjirāba bajāne deda diaya. Mañ dera āricā. ēberāba oā deēa. 2 Baribāgla nañ ējūāne panane dadjirāra lyaēba draso o lyaēba panā, bajānebema deda cacuade jā quīrīā panā bēra. 3 Mañ dera cacuade jāsīdara ācaāa panāēa. 4 Dadjirāra nañ wua dede panane bia mīgabadaa idjaba mīa sopua beadeabadaa. Dadjirāba jā panāra ērā quīrīānaēa ātebāgla bajānebema deda cacuade jā quīrīā panā. Māwā dadji beuida bāra zocai baiba mībēya.”

Critodeba Ācōrēba naļ ējūānebemarāra idji ume bia ɓasia. Dadjia cadjirua opedadara jūma quīrādoasia. Idjaba maļ beḏea idji ume bia ɓaidebemada daia diasia jaradiadamārēā. ²⁰ Maļ bērā दौरा Critoba diabuedarāa. Daideba Ācōrēba bārāa beḏea djuburia ɓaa idji ume ibiadamārēā. Daiba Crito trāneba bārāa beḏea djuburiabadaa: Ācōrē ume ibiadada. ²¹ Critoba cadjiruada oca ɓasia. Baribaɓa dadjirā carea Ācōrēba idjira dji cadjirua quīrāca unusia. Māwā Critodeba Ācōrēba dadjirāra jipa unu ɓaa.

6

¹ Daiba Ācōrē ume ābaa idji trajuda o panaa. Maļ bērā daiba bārāa beḏea djuburiadia Ācōrēba idji biadeba careba ɓada igararānamārēā. ² Ācōrē Beḏeade nāwā jara ɓaa: Mā carebai carea ɓada ewaride ɓa iwidiḏara mā ūrīsia.

ɓa ēḏra edada ewaride mā ɓara carebasia.*

Wārā arada mā jaraya: idi Ācōrēba idji biadeba careba ɓaa. Idi Ācōrēba ēḏra edabaria.

³ Ni cārēneba daidebemada biē unubidaē panaa daiba jaradia pananebemada, ni ābaaba biē beḏearānamārēā. ⁴ Ātebaɓa ne jūmane unubi panaa दौरा Ācōrē nezocarāda. Bia mīga panane, ne neē panane, minijchiaḏe panane bida jūma droa pananeba māwā unubi panaa.

⁵ Ēberārāba u eropanane, jida eropanane, dai ume quīrūbaaca duanane bida māwā unubi panaa. Jūmawāyā traja panane, cāinaē panane, ne codaē panane bida māwā unubi panaa.

⁶⁻⁷ Dai jipa nīnaneba, wārā crīcha cawaḏeḏe, jūma droa pananeba, sobiaḏeḏe, Ācōrē Jaure dai sode ɓadeba, wārā quīrāneba, wārā beḏea jaradia pananeba, idjaba Ācōrē ɓadeba bida māwā unubi panaa. Dai jipa pananeba cadjiruara poyabadaa idjaba ara maļba daida cadjiruaḏebemada jūātrabadaa. ⁸ Eḏauḏe ācaɓa daida bia jarabadaa. Eḏauḏe biē jarabadaa. Eḏauḏe दौरा biē trā ɓagabibadaa. Eḏauḏe bia trā ɓagabibadaa. Daiba wārā beḏeada jara panamīna ācaɓa jara panaa दौरा sewaida panada. ⁹ दौरा bio cawa panamīna ādjia ununaca ēberārā quīrāca obadaa. दौरा beubodoḏada crīcha panamīna wāḏi zocai panaa. दौरा puobadamīna beḏaaca. ¹⁰ दौरा sopusabadamīna ewariza ɓasrida panaa. दौरा ne neē panaa. Māwāmīna daiba zocārā ēberārā Ācōrēnebemada cawabibadaa ādjirāra ne bara ɓea quīrāca beadamārēā. दौरा ne neē panamīna Ācōrēneba ne jūmada eropanaa.

¹¹ Djabarā Corintodebema, daiba sodeba bārāra bio quīrā panā bērā ebuda māwā jara panaa. ¹² Wārāda daiba bārāra sodeba quīrā panaa, baribaɓa bārāra दौरा sodeba quīrāē panaa. ¹³ Maļ bērā mā bārāa beḏea djuburiaya zezaba idji warrarāa beḏea djuburiabari quīrāca: daiba sodeba bārā quīrā panā quīrāca bārā bida दौरा sodeba quīrā pananada.

Crito iḏāē ɓea ume beḏea ɓarānada

¹⁴ Crito iḏāē ɓea ume beḏea ɓarānada. Ķēberā jipa ɓada sāwā ēberā cadjirua ume bia ɓai? Ķānaada sāwā pāima ume bia ɓai? ¹⁵ Ķcritoda sāwā diauru ume bia ɓai?† ĶCrito iḏā ɓara sāwā Crito iḏāē ɓa ume bia nībai? ¹⁶ Ķlawaba oḏa ācōrēda Ācōrē dede ɓaida ɓaca? Wārāda dadjirāra Ācōrē zocai ɓa de droma. Maļ carea Ācōrēba idji beḏeade nāwā jarasia:

Māra ādjirā ume baya. Ādjirā tāēna nībaya.

Māra ādji Ācōrē baya idjaba ādjirāra mā ēberārāda beadia.‡

¹⁷ Idjaba dadjirā Boroba nāwā jarasia:

Ādjirāmbemada āyā wānada. Ādjirā ume ābaa ɓearānada.

Mā bia unucara igarāḏada. Maļbe mā bārāra bia edaya.§

¹⁸ Māra bārā Zeza baya. Bārāra mā warrarāda beadia idjaba mā caurāda beadia.

Dadjirā Boro jūma poya ɓaba māwā jara ɓaa.*

7

¹ Djabarā, Ācōrēba dadjirāa maļɓara jūma oyaḏa ada bērā naļ cacuaba cadjirua obarira, dadji crīchaḏe obari sida jūma igarāḏida panaa. Ācōrē bio waya pananeba idji itea bia beḏida panaa.

Paulo djabarā Corintodebema carea ɓasridada

² Sodeba दौरा quīrānada. Daiba ni ābaaba biē oḏaē panaa, cadjiruada crīchabidaē panaa, cūrūgāḏaē panaa. ³ Mā maļɓara jaraē ɓa bārā biē jarai carea. Mā naēna jarasia daiba bārāra sodeba quīrā panada. Idjaba māwā quīrā panania bārā ume ābaa panane wa

* 6:2 Isaia 49:8. † 6:15 Diauru. Griego beḏeade ɓa ɓaa "Belial." ‡ 6:16 Leviticu 26:12; Ezequiel 37:27. § 6:17 Isaia 52:11; Ezequiel 20:41. * 6:18 2 Samuel 7:14; 1 Cronica 17:13; Isaia 43:6.

beubadade bida. ⁴ M̄la b̄arā ebuda bedea Ɂla cawa Ɂla b̄erā jipa odida. B̄arā carea m̄ra Ɂsrida Ɂla. Dai bia m̄ga panane m̄ra b̄arā carea sobia babaria idjaba bio Ɂsrida babaria.

⁵ Macedonia druade j̄esidade daira poya Ɂn̄ũnaē panasidaa, ̄tebala ne j̄umane bia m̄ga panasidaa. Daira ne waya n̄babadjidaa idjaba ̄berārara dai ume caicayabadjidaa.

⁶ Baribala Tito j̄eside daira sobiasidaa ̄cōrēba sopua beara sobiabibari b̄erā. ⁷ Daira ababe idji j̄ūna carea Ɂsridaē basia, ̄tebala b̄arā carea Ɂsridasidaa. Idjia jarasia b̄arā ume baside b̄arāba idjira sobiabisidaa. Mā awara n̄bala sia b̄arāba daira unu quīrā panada, cadjirua opedada carea sopuaba j̄ā panada, idjaba quīrāneba m̄ra crīcha panada. Mā carea m̄ra biara Ɂsridasia.

⁸ M̄la carta naēna Ɂadaba b̄arāra sopuabidam̄na m̄ra sopuaē Ɂla. Naārā sopua basia. Cawasia b̄arāra dārā sopuaē pananam̄na mā cartadeba b̄arāra sopuabisida. ⁹ Baribala idira m̄ra Ɂsrida Ɂla. Ɂsrida Ɂlā b̄arāra sopuabida b̄erā, ̄tebala Ɂsrida Ɂla b̄arāba cadjirua o pananara sopuaēba igaradapeda wayacusa ̄cōrēmaa zesida b̄erā. Wārāda ̄cōrēba quīrā Ɂla quīrāca b̄arāra sopuasidaa. M̄wā daiba quēapedada carea b̄arāra biē beadaē basia. ¹⁰ Abalaba cadjirua oda carea ̄cōrēba quīrā Ɂla quīrāca sopuaibala, idjia cadjirua odara igarapeda ̄cōrēmaa zeya. Mābe ̄cōrēba idjira ̄dra edaya. ̄cōrē ume bia beda b̄erā mā sopuadebemada biē crīchaca. Baribala abalada nā ̄jūnēbemarā sopuabada quīrāca sopuaibala, cadjiruara igaraē b̄erā beuya.

¹¹ ̄cōrēba quīrā Ɂla quīrāca b̄arāra sopuasida b̄erā mā sopuaba b̄arā jipa crīchabisia idjaba jipara obisia. Mā b̄erā b̄arāba jipa o panada jūmarāa cawabi quīrā panla. Djababa cadjirua oda carea b̄arāra quīrāsidaa idjaba ̄cōrēba cawa oidebemada wayasidaa. Mā carea ara māda dji cadjirua oda ̄berāda quēanapeda ̄i Ɂsidaa. Ne j̄umaneba b̄arāba unubisidaa mā cadjirua oda carea bedeaē panlēda. Mā awara m̄ra unu quīrā panla. ¹² M̄la mā cartara ababe dji cadjirua oda ̄berā quēāi carea Ɂlē basia. Idjaba dji biē beda ̄berā carebai carea Ɂlē basia. ̄tebala basia b̄arāba j̄ā o pananeba ̄cōrē quīrāpita cawadam̄rēā wārāda daiare panada. ¹³ Jūma māgaba daira sobiabisia.

Mā awara b̄arāba Titora Ɂsridabisidaa. Idjira b̄arāmalaba Ɂsrida zeda b̄erā daira biara Ɂsridasidaa. ¹⁴ Tito b̄arāmaa wāi naēna m̄la b̄arānebemada idjia bia jarasia. M̄la jarada quīrāca Titoba unune wāna b̄erā m̄ra b̄arā carea quīrā peraē Ɂla. Jūma daiba b̄arāa jaradiapedadara wārā basia. Ara mā quīrāca jūma daiba Titoa b̄arānebema bia jarapedadara wārā basia. ¹⁵ Titoba quīrāneba babaria b̄arāba idji bedeara j̄ā osidada idjaba waya pananeba idjira bia edasidada. Mā b̄erā b̄arāra biara quīrā Ɂla. ¹⁶ Idira m̄l sida Ɂsrida Ɂla. M̄la cawa Ɂla b̄arāba wārāda jipa o pananida.

8

Djabarāba sobiadeba parata diapedada

¹ Mā awara djabarā, daiba cawabi quīrā panla ̄cōrēba idji biadeba djabarā Macedonia druadebemada careba Ɂda. ² ̄djirāra bio bia m̄ga panam̄na Ɂsrida panla. Ne neē panam̄na Ɂsridaba ̄cōrēa paratada waɁla diasidaa. ³ M̄la jaraya: ̄djia poya diabada quīrāca sobiadeba diasidaa. Idjaba ̄djia poya diadida panana auđu diasidaa. ⁴ ̄djirāba daia bio bedea djuburiasidaa ̄djia bida djabarā Jerusalēnebemada carebadi carea. ⁵ Māne ̄djia ababe daiba crīcha panana quīrāca odaē basia. ̄tebala naārā ara ̄djida diasidaa dadjirā Boro Jesucritoba quīrā Ɂla quīrāca ođi carea. Māare daiba jarapedadara osidaa. M̄wā ̄cōrēba quīrā Ɂla quīrāca ariđe osidaa.

⁶ Djaba Titoba naārā b̄arā crīchada diasia b̄arā bida paratada djabarā Jerusalēnebema itea jalga pedam̄rēā. Mā carea daiba Titoa bedea djuburiasidaa b̄arāa jarade wām̄rēā jūma b̄arāba sobiadeba diadiada apedadara wārāda jalga pedam̄rēā. ⁷ B̄arāba ne j̄umane bio bia o panla; Jesura bio j̄ā panla, bio bedea cawa panla, ̄cōrēneba bio ne cawa panla, ̄cōrēba quīrā Ɂla quīrāca bio o quīrā panla, idjaba daira bio quīrā panla. Mā b̄erā b̄arāba sobiadeba parata jalga pe panlaga waɁla diadadua.

⁸ M̄la māgara ogo obiē Ɂla, ̄tebala m̄la quīrā Ɂla b̄arāba acalbidida djabarā wārāda quīrā panada. Mā carea m̄la b̄arāa cawabi Ɂla s̄wā dewararāba paratara djabarā Jerusalēnebema itea jalga pe panada. B̄arā bida ara mā quīrāca ođibala, acalbidia wārāda djabarā quīrā panada. ⁹ B̄arāba bio cawa panla dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba b̄arā carea odada. Idjira bajāne ne jūma bara Ɂlm̄na, b̄arā carea nā djarade ne neē Ɂla quīrāca basia b̄arāba ne jūma ̄cōrēba dia Ɂldebemada erobeadam̄rēā.

¹⁰ B̄arāba parata jalga pe pananebemada m̄la jaraya. M̄maarā b̄arāba n̄wā ođibala bia panania: za wāsi poade b̄arābala naārā jalwa osidaa parata jalga pedi carea idjaba māgara o quīrāsidaa. ¹¹ B̄arāba naārā parata jalga pe panasidade sobiadeba m̄wā o panasidaa. Ara

mañ quĩrãca bãrãba sobiadeba diadiada apedadara jũma daucha diadadua. Bãdjiza poya diablãda quĩrãca diadadua. ¹² Wãrãda abalãba poya diablã quĩrãca sobiadeba diaibãla, mañ diadara Æcõrẽba bia unuya. Dadjia neẽ balãla, Æcõrẽba diabicaa.

¹³ Mãa mãwã jaraẽ bla dewararã careba panãneba bãrãra bia mĩgamãmãrẽã. Ætebãla mã quĩrãã bla abarica dji carebadida.* ¹⁴ Mãa jara bla idira bãrãba aduba eropanã bẽrã djabarãra carebadida panãda. Ara mañ quĩrãca bãrã ne neẽ panãne ãdjirãba aduba eropanãba bãrãra carebadida panãa. Mãwã jumarãda abarica dji careba beadia. ¹⁵ Æcõrẽ Bedeade nãwã jara bla: "Dji waitabeara jãla pedaba aduba erobaẽ basia idjaba dji maãrãra jãla pedaba carebaeẽ basia."[†]

Pauloba Tito Corintodaa diabueda

¹⁶ Mãa Æcõrẽba bia blaada abaria. Idjia djaba Tito sode basia bãrãra quĩrãã bamãmãrẽã mãa bãrã quĩrãã bla quĩrãca. ¹⁷ Daiba idjãa jarasidaa bãrã acãde wãmãmãrẽã. Mãne idjia bia blaada asia. Idjira wãrãda bãrã acãde wã quĩrãã bla. ¹⁸ Idji ume daiba djabada aba diabuebladaa. Mañ djababa bedea bia Critodebemada careba jaradia nĩbabari bẽrã djabarã puruzabemaba idjira bia jarabadaa. ¹⁹ Mañ awara djabarã puruzabemaba idjira edasiãaa dai ume parata djabarã itea jãla pepedada Jerusaleãnaa diade wãmãmãrẽã. Mããra daiba o panãa djabarãba dadjirã Boroa bia bedeadãmãrẽã idjaba daiba wãrãda careba quĩrãã panãda acãbidi carea.‡ ²⁰ Daiba quĩrãcuita o panãa mañ parata waibãla jãla pepedada edebãdade ni abalãba biẽ jararãnamãmãrẽã. ²¹ Wãrãda daiba Æcõrẽ quĩrãpita, eberãrã quĩrãpita bia jipa o quĩrãã panãa.

²² Umẽbema djabarã bãrãmaa wãbãdade dewara djabada ãdji ume diabuedia. Mañ djababa barima zocãrã daia unubisia djabarãra bio careba quĩrãã bla. Idira bãrãra biara careba quĩrãã bla bãrãba jipa odida cawa bla bẽrã. ²³ Bariduaba Titodebemada iwidisidara jaradadua idjira mã ume nĩbabarida idjaba mã ume bãrã tãena Æcõrẽ trajura o bla. Bariduaba dewara djabarãnebemada iwidisidara jaradadua ãdjira djabarãba dibuepedadarãda idjaba ãdji carea eberãrãba Critodebemada bia bedea panãda. ²⁴ Mañ djabarãa unubidadua bãrãba ãdjira wãrãda quĩrãã panãda. Mãwã ãdjia cawadia daiba bãrãnebema bia jarapedadara wãrã basida. Mãne djabarã beaza biãa ara mañ quĩrãca cawadia.

9

Djabarã Jerusaleãnebema itea parata jãla pepedada

¹ Bãrãba djabarã Jerusaleãnebema itea parata jãla pe panãnebemada mãa nañ cartade waa balãẽ bla. ² Mãa cawa bla bãrãba careba quĩrãã panãda. Mañ carea nama Macedonia druade mãa djabarãa bãrãnebemada bia bedebaria. Mãa ãdjirãa jarabaria poa aba babãlãda bãrã Acaya druade panãba carebaẽ carea panãda. Mãwã ùripedada bẽrã zocãrã djabarã Macedonianebema abari quĩrãca careba quĩrãã panãa. ³ Mã carea mã nañ djabarãda bãrãmaa diabuebãla bãrãba diadiada apedadara jũma jãla pedãmãmãrẽã. Mãwã mãa bãrãnebema bia jaradara sewa baẽa, ãtebãla bãrãba wãrãda diadi carea panania. ⁴ Mãwã odaẽbãla, ãcãla Macedonianebema djabarã mã ume bãrãmaa wãbãdade ãibẽrã ununicidada bãrãba paratara jãla pedãẽ panãda. Mãwãra दौरã quĩrãã peradia, crĩcha panana bẽrã bãrãba wãrãda jãla pedida. Idjaba bãrã sida biara quĩrãã peradia. ⁵ Mã carea mã nañ djabarãa bedea djuburiasia mã na bãrãa jarade wãnamãmãrẽã bãrãba sobiadeba diadiada apedadara jũma jãla pedãmãmãrẽã. Mãwã mã jũebãlãde bãrãba sobiadeba diadiada apedadara jũma eropanania. Mããba cawabidãa daiba õgo diabidaẽ panãda ãtebãla bãrãba sobiadeba diasidada.

⁶ Nañda quĩrãnebadadua: "Maãrĩ ubãrãba maãrĩ ewaya. Waibãla ubãrãba waibãla ewaya." ⁷ Eberãza diaida bla idji sode crĩcha bla quĩrãca. Dia amaaneba diaiẽ bla, idjaba õgo diabi panã carea diaiẽ bla. Bãsrãda dia bãra Æcõrẽba quĩrãã bla. ⁸ Wãrãda Æcõrẽba ne jũmada bãrãa aduba poya diaya. Mãwã ewariza ne jũmane bãrãba erobadida panãda wãrãda eropanania mãneba ne jũma biada odi carea. ⁹ Æcõrẽ Bedeade nãwã blã bla:

Idjia jedecaside ne neẽ quẽdeaa waibãla diasia. Ewariza idjia jipa obaria.*

¹⁰ Æcõrẽba netada diabaria udamãmãrẽã. Codi careabema sida diabaria. Neta udamãmãrẽã aduba diablã quĩrãca idjia ne jũmada aduba bãrãa diaya djãrãra bio carebadãmãmãrẽã. Mãne jipa o panãneba ne biada zocãrã ununia ne uãa bio zau bla quĩrãca. ¹¹ Wãrãda Æcõrẽba bãrãa ne jũmada aduba diaya djãrãra sobiadeba poya carebadãmãmãrẽã. Mããbe

* 8:13 Ætebãla mãa quĩrãã bla abarica dji carebadida. Griego bedeade ãcãla cartade mããra neã. † 8:15 Exodo 16:18.

‡ 8:19 Daiba wãrãda careba quĩrãã panãda. Griego bedeade ãcãla cartade nãwã blã bla: "Bãrãba wãrãda careba quĩrãã panãda." * 9:9 Salmo 112:9.

bārāba dai ume parata diabuebada carea djabarāba Ācōrēa bia bāada adia. ¹² Bārāba parata diabādaba ababe carebaēa djabarā ne neē panaba erobeadamārēa, ātebala maāga carea djabarāba Ācōrēa bio bia bāada a panania. ¹³ Bārāba careba pananeba unubi panla bedea bia Critodebemada wārāda iā panada. Maā bēra ādjirāba Ācōrēa bia bedeadia. Maā awara Ācōrēa bia bedeadia bārāba sobiadeba ādjirā itea diapedada carea idjaba dewararā sida sobiadeba carebabada bēra. ¹⁴ Ācōrēa idji biadeba bārāra bio carebasia ādjirā carebadamārēa. Maā bēra ādjirāba bārā bio quīrā pananeba Ācōrēa bārā carea iwidi panania. ¹⁵ Wārāda Ācōrēa diada carea dadjirāba Ācōrēa bia bāada adida panla. Maā diadara jācua bio biya quīru bēra dadjirāba poya cawa jaradaēa sāwa bāda.

10

Pauloba ara idjidebema djabarāa cawabida

¹ Māra Paulo. Crito quīrāneba, idji biadeba bida mā bārā bedea djuburiaya jipa odamārēa. Acalaba jara panla bārā ume bāde bārā quēai carea mā waya babarida, baribala bārā ume bāene cartadeba quēai carea wayacada. ² Māwā jara panamīna bārāma jūebalade dai biē jara panla mā wārāda quēaya. Ādjia jara panla दौरā naā djara quīrā bā quīrāca nīnada. Maā bēra bārā sida quēa amaaba mā bedea djuburiaya jipa odamārēa. ³ Daira naā djaraē panla baribala cadjirua poyadi carea naā djaraēba djo panlēa. ⁴ Daiba djoṇi carea eropanaga naā ējūānebemaēa, ātebala Ācōrē abāadeba jūma idjidebema idu cawabidacara daiba poyabadaa. ⁵ Jūma crīcha āi beara, jūma Ācōrēnebema idu cawabidaca crīcha droma bea sida daiba sewada cawabidada. Preso jidabada quīrāca daiba māwā crīcha beara jipa crīchabidada Crito iānamārēa. ⁶ Daiba djabarā cawala zarea beara quēani carea panla. Baribala naārā jā panla bārāba ne jūmane iā odamārēa.

⁷ Bārāba arābemada acal panla. Bariduada wārāda Critodeda crīcha babala, cawa baida bā dai sida Critoderāda. ⁸ Ācōrēba daia obi bādebemada mā āibēra jūmawāyā bedea bamīna maāga carea quīrā pera bāēa. Dadjirā Boroba daia māwā obi bā bārāba biara iānamārēa. Idjia दौरā bāē basia bārā biē beadamārēa. ⁹ Mā quīrāēa bārāba crīchadida mā cartadeba bārāra dauperabi quīrā bāda. ¹⁰ Acalaba jara panla cartadeba mā bio quēabarida idjaba jūmawāyā obibarida. Baribala bārā ume bāde māra, mā bedea sida mācuaē bāada abadaa. ¹¹ Māwā jara panla cawadida panla daiba tamla cartadeba jara panla quīrāca bārā ume panane odida.

¹² Acalaba ara ādjidebemada bia bedebadaa. Ādjirāra crīcha neē beaa. Ara ādjida acaladaa cārēda biara bā cawaya. Baribala daiba jara quīrānaēa ādji quīrāca panla wa ādji cāyābara biara panla. ¹³ Ara daidebemada jūmawāyā bedeaēa, ātebala Ācōrēba daia obi bādebemada bia bedeadia. Idjia obi bāra jūma o panla quīrā daiba bārā bida jaradiadaa. ¹⁴ Daibala bārā naārā bedea bia Critodebemada jaradiade wāsidaa. Māwānebara idira bārā jaradiadade Ācōrēba diabuedaēma jaradia panacasidaa. ¹⁵ Djārāba opedada carea ara daidebemada bia bedeadaca daibala opedada quīrāca. Ātebala daiba quīrā panla bārāba Critora biara iānida. Māwā daiba bārā druade poya biara jaradiadia ara Ācōrēba obi bā quīrāca. ¹⁶ Maābe bedea bia Critodebemara dewara druade bida jaradiadia. Baribala djārāba jaradiapedadamaa wānaēa dewaraba odara daibala osidaada ada amaaba. ¹⁷ Ācōrē Bedeade bā bā: “Abāada bia bedeaibala, dadji Borodebemada bia bedeaida bāa.”* ¹⁸ Abāba ara idjida bia jaraibala, maāba jara bāēa Ācōrēba maā ēberāra bia unu bāda. Ātebala Ācōrēba bia jara bā ēberādala bia unu bāa.

11

Jesucritoba diabuedarā quīrāca bea

¹ Māra crīcha neē bā quīrāca bedea bamīna quīrā bā bārāba droadida. Mā djuburia mā jara bāra urīnada. ² Ācōrēba wagabi bā quīrāca mā bārāra bio waga quīrā bā. Ēberāba idji cau quīma diabala quīrāca mā bārāra Critoa dia quīrā bā ababe idjiderā beadamārēa. Mā quīrā bā bārāra idji itea bio bia beadida awērā umaquīrā adua quīru quīrāca. ³ Baribala mā waya bā acalaba bārāra cūrūgadida damaba crīcha cawadeba Eva cūrūgada quīrāca.* Māwāra bārāba Crito wārāda soēba iā panla igaradia. ⁴ Āiba zedaba Jesudebemada daiba jaradiapedada awara jaradiabalaē bārāba iduaribidada. Idjaba Ācōrē Jaure bārāba edapedadadebemada awara jaradiabalaē bārāba iduaribidada. Idjaba bedea bia bārāba iāpedada awara jaradiabalaē bārāba iduaribidada. ⁵ Māwā jaradia beara ḡbārāmarā Jesucritoba diabueda dji dromarāca? Māmaarā ādjirā cāyābara māra ni

* 10:17 Jeremia 9:24. * 11:3 Genesis 3:1-13.

mañri bida edaara ßaëa. ⁶ Mlra bedea biya quirudeba bedecamïna wãrã bedeara bio cawa ßaa. Mañ wãrã bedeara daiba ne jũmaneba bãrãa ebuða cawabisidaa.

⁷ Mla bedea bia Æcõrënebemada bãrãa bari jaradiada bêrã mlra bãrã quĩrãpita edaara besia Æcõrë ume bia beadamãrëã. ¿Mãwãra cadjirua osica? ⁸ Dewara djabarãba paratada mlã diasidaa bãrãa poya bio jaradia ßamãrëã. ⁹ Ml bãrãma ßaside ne jũma erobadaëmïna bãrãa ne iwidië basia. Ætebãrla mlã neë badara djabarã Macedoniane bema zepedadaba jũma diasidaa. Mlã ni mañri bida bãrãa iwidië basia idjaba iwidië ßaya. ¹⁰ Wãrã bedea Critodebemada mlã soðe ßa bêrã wãrãneba jaraya: bãrã drua Acayade mlã ni abaa paratada iwidiëa. Mãwã bãrãneba parata edaë ßaða abãrãde ni abãrãba poya jaradaëa mañra jaracara ßada. ¹¹ ¿Mlra cãrë cãrëã mãwã bedea ßa? ¿Bãrãda quĩrãë ßa bêrã mãwã bedea ßaca? Æcõrëba cawa ßaa mlã bãrãra quĩrã ßada.

¹² Ara mlãdjia obari quĩrãca o ßaya. Mãwã dai quĩrãca o panlana abadaba ni mañri bida poya jaradaëa dai quĩrãca o panlãda. ¹³ Ædjira Critoba diabuedarãëa, Ætebãrla djãrã cürügabadarãa. Sewadeba Ædjia crĩchabidadaa Ædjira Critoba diabuedarãda. ¹⁴ Baribãrla bãrãba crĩchadië panlã Ædjira mãwã zedaëda. Diauru sida bajãne bema nezoca lnaane bema quĩrãca zebaria. ¹⁵ Mañ bêrã idji nezocarã bida jipa o panlã quĩrãca zedibãrla bãrãba crĩchadië panlã sãwã jãwã zebadada. Baribãrla Ædjirã beubada ewaride Ædjia cadjirua opeðada quĩrãca edadia.

Paulo bia mĩga ßa carea ßasridada

¹⁶ Mlã wayacusa jaraya: ni abãrãba crĩchãie ßa mlãra crĩcha neë ßada. Baribãrla mãwã crĩchadiãrla, mlãra crĩcha neë ßa quĩrãca idu bedebidadau mlã bida ara mlãdjidebemada mañri bia bedei carea. ¹⁷ Ara mlãdjidebemada bia bedea ßaðe dadjirã Boroba mãwã bedebãie ßaa, Ætebãrla mlãra crĩcha neë ßa quĩrãca bedea ßaa. ¹⁸ Zocãrãba ara Ædjidebemada bia bedebadaa nañ ëjũãne bema bãrãba obada quĩrãca. Mañ bêrã mlã bida ara mlãdjidebemada bia bedeya. ¹⁹ Bãrãmaarã bãrãra crĩcha bara beaa. Baribãrla crĩcha neë beaba jaradia panlãra bãrãba bia ùribadaa. ²⁰ Ara Ædji bedeadã õgo ijã obibãdade, bãrã orrodeba ne cobãdade, bãrã cürügabãdade, bãrã igarabãdade, bãrã uridarrãde ubãdade bida bãrãba iduaribidadaa. ²¹ Mlã jaraya: jãñ ëberãrãba jãcua bia o panlã bêrã Ædjidrlã dji dromaca beaa. Mãwãra mlãra pera ßaa dairã ßbaë quedeã bêrã. Mañ carea Ædjia obada quĩrãca poya oðeãca ßaa.

Abãrãba ara idjidebemada poya bia bedeaibãrla, mlã bida ara mlãdjidebemada poya bia bedeya. Baribãrla mãwã bedeaia crĩcha neë ßa quĩrãca bedeaida ßaa. ²² Ædjira hebreorãana a panlã. ¿Mlã sida abariëca? Ædjira israelerãana a panlã. ¿Mlã sida abariëca? Ædjira Abrahãñ warrarãana a panlã. ¿Mlã sida abariëca? ²³ Ædjira Crito nezocaada a panlã. Baribãrla Ædjirã cãyãbara mlã biara Critoba quĩrã ßada obaria. Mãwã bedea ßaðe crĩcha neë ßa quĩrãca bedea ßaa. Wãrãda Ædjirã cãyãbara mlã Æcõrë trajura auðuara obaria. Ædjirã cãyãbara ëberãrãba mlãra ßarima zocãrã usidaa. Ædjirã cãyãbara mlãra ßarima zocãrã preso ßasidaa. ßarima zocãrã mlãra beuidia basia. ²⁴ ßarima juesuma judiorãba mlãra jidasidaa. Jidabãdãza soaba ßarima 39 usidaa. ²⁵ ßarima ùbea mlãra jidadapeda bacuruba usidaa. ßarima aba mlãra mõgaraba tabari jidasidaa beadi carea. ßarima ùbea mlãra pusade ßarrusia. Mãñne ßarima aba ãsa, diamasi bida mlãra pusade ùmasia.

²⁶ Mlãra pi ßaca basia, Ætebãrla baridua pãrlãa nĩbabadjia. Do minijchiade nĩbabadjia idjaba ne drabada barama minijchiade nĩbabadjia. Ara mlã ëberãrã judiorã tãena, judiorã tãena bida mlãra minijchiade basia. Purude, puru jĩga bida mlãra minijchiade basia. Pusade bida minijchiade basia. Wãrãë djabarãma bida mlãra minijchiade basia. ²⁷ Traja ßaðe mlãra bia mĩgabadjia. ßarima zocãrã cãie ßabadjia, jarra ßabadjia, opichia ßabadjia, ne coë ßabadjia. Cürãsaba mlãra jĩsua ßabadjia, idjaba jĩ carea neë ßabadjia.

²⁸ Mañ awara ewariza jũma djabarã druzabema carea mlã bio crĩcha ßabaria. ²⁹ Aba cacua bië ßabãrla, mlã sida cacua bië ßaca ßabaria. Abãrãba dewara djabada cadjiruaðe ßaebãrla, mlãra mañ ëberã ume quĩrũbaria. ³⁰ Ara mlãdjidebemada bia bedeaibãrla, mlã ßbaë ßaðebemada bia bedeya. ³¹ Dadjirã Boro Jesucrito Zeza Æcõrëa ewariza bia bedeadida panlã. Idjia cawa ßaa mlãra sewa oë ßada. ³² Damasco purude ßaside dji nocoba idji zarrarãa mlãra jarãbisia preso ßa carea. Dji nocora dji drudebema boro Aretaba ßada basia. ³³ Purura mõgaraba auðu jürã ca basia. Mãñne djadaada acãbadada ãrlã basia. Djabarãba mlãra ë waibãde ßaðapeda mañgãdeba uðaa arabari ßasidaa puru dajada. Mãwã mlãra dji noco jawadebemada ëdrasia.†

† 11:33 Hecho 9:23-25.

12

Pauloba bajāne ununa

¹ Waya ara mādjidibemada bia bedeaya, maḷba djārāra carebacamīna. Dadjirā Boroba mḷa cāimocara quīrāca unubidada idjaba cawabida sida mḷa jaraya. ² Mḷa ēberāda unubaria Crito iḷā ḷada.* Catorce poa babarḷa Ācōrēba maḷ djabara bajānaa idji ḷamaa ede ḷadada.† Mḷa adua ḷa Ācōrēba idji cacuada ede ḷasida wa ababe idji jaureda ede ḷasida. Ācōrēbḷa cawa ḷa. ³⁻⁴ Baribḷa mḷa cawa ḷa Ācōrēba maḷ djabara idji bajā biya quirumaa ede ḷasida. Mama maḷ djababa ūrīsia bedeā biya quiru dadjia poya cawa jaradaēda idjaba naḷ ējūāne jaracara panada. Wārāda mḷa adua ḷa Ācōrēba idji cacuada ede ḷasida wa ababe idji jaureda ede ḷasida. Ācōrēbḷa cawa ḷa. ⁵ Maḷ djabadebemada mḷa bia bedeaya, baribḷa ara mādjidibemada bia bedeāē. Ababe mḷ ḷḷaē ḷadebemada bia bedeaya. ⁶ Wārāda ara mādjidibemada bia bedeā quīrā ḷabara mḷra crīcha neē ḷa quīrāca bedeāē bacasia, wārā bedeāda bedeā ḷa bērā. Baribḷa mḷra māwā bedeāē ni ababa crīcharānamārēā mḷra biara ḷada. Ātebḷa mḷa quīrā ḷa bārāba mḷnebemada aride crīchadida mḷa o ḷada unu panḷa bērā idjaba mḷa jaradia ḷada ūrī panḷa bērā.

⁷ Ācōrēba mḷa bajāne unubidara bio biya querasia. Māwāmīna ara mādjidibemada jūmawāyā bia crīcharāmārēā Ācōrēba mḷa puada idu unubi ḷa. Maḷ puara ḷḷba su nūmḷa quīrāca ḷa. Diauru nezocaba māwā o ḷa. ⁸ Mḷa barima ūbea dadjirā Boro Jesucritoā bedeā djuburiasia maḷ puara jōbimārēā. ⁹ Baribḷa idjia jarasia: “Mḷ biaēba bara carebaya jūma droa ḷamārēā. ḷa ḷḷaē ḷade mḷ ḷḷara ḷadeba biara unubi ḷa.” Mḷ ḷḷaē ḷade Crito ḷḷara erobabari bērā mḷ ḷḷaē ḷadebemada ḷasridaba bia bedeaya. ¹⁰ Crito carea bia mīga ḷade, ḷḷaē ḷade, ne neē ḷade, ēberārāba biē jara panḷe idjaba biē oḷi carea ēpē panḷe mḷra ḷasrida ḷa. Wārāda mḷ ḷḷaē ḷade Critodeba ḷḷa ḷa.

Corintodebema djabarā Pauloba crīcha ḷada

¹¹ Mḷra crīcha neē ḷa quīrāca ara mādjidibemada bia bedeā ḷa, baribḷa bārābḷa mḷra māwā bedeabisidaa. Bārāba mḷnebemada bia bedeāda panḷmīna bia bedeāde panḷa. Crīcha panḷa bārāba ēpē panḷa ēberārāra Jesucritoba diabuedarā dji dromarāda. Mḷra dji dromaēmīna ādjirā cāyābara edaara ḷa. ¹² Mḷ bārā tāēna ḷaside jūma droa ḷasia. Idjaba ne ununaca waiḷa beada obadjia Jesucritoba diabuedarāba obada quīrāca. Māwā cawabisia mḷra wārāda Jesucritoba diabuedada. ¹³ ḷmḷa cārēneba bārāra dewara purudebema djabarā cāyābara biēara osi? Ababe bārāba mḷra carebadamārēā iwidiidāē bērā biē osisicadame. Māteara jmaḷ biē oḷara mḷ quīrā djuburia quīrādoadada!

¹⁴ Mḷra bārāmaa wāi carea ḷa. Naḷba barima ūbea wāya. Baribḷa mḷa iwidiēa bārāba carebadamārēā. Bārāba erobeara jḷḷa ḷaē, ātebḷa quīrā ḷa bārāba mḷra ēpēnida. Warra zaquerāba ne jḷḷadacaā ādji djibarirāa ne diadi carea, ātebḷa djibarirāba ne jarabadaā ādji warrarāa diadi carea. ¹⁵ Ara mḷēdjida, jūma mḷa eroḷa sida ḷasrida diaya bārā carebai carea. Mḷa bārāra bio quīrā ḷa bērā ḷbārāba mḷra quīrāē panebadaca? Mḷmaarā māwāē.

¹⁶ Bārāba cawa panḷa mḷa bārā paratara ni maārī bida edaē ḷasida. Māwāmīna ḷcḷa bārānebemaba jara panḷa mḷ crīcha cawaadeba bārāra cūrūgasida parata edai carea. ¹⁷ Mḷa djabarā diabueside ḷadjideba bārāra cūrūgasica parata edai carea? ¹⁸ Mḷa Titoa bedeā djuburiasia bārā acḷe wāmārēā. Dewara djaba sida idji ume diabuesia. Ādji wāsidaē ḷTitoba bārāra cūrūgasica parata edai carea? ḷDaiba abari crīchada eropananaē basica? ḷAbari quīrāca nībadaē basica?

¹⁹ ḷBārāmaarā daiba māwā jara panḷa daidebemada biē crīcharānamārēā? Māwāē. Djabarā, दौरa Critode bērā Ācōrē quīrāpita jūma maḷḷa jara panḷa bārāba biara iḷanamārēā. ²⁰ Mḷa waya ḷa bārāma jūēbḷade bārāba jipa o panḷa unune wāēda mḷa unu quīrā ḷa quīrāca. Maḷne bārāba quīrānaēmīna mḷa queāya. Wārāda mḷa waya ḷa unune wāida bārāra caicaya duanḷa, djārāba ne erobea carea biē duanḷa, quīrū duanḷa, ara bādji bia panani carea jḷḷa duanḷa, nēbḷa o duanḷa, djārā biē jara duanḷa, dji dromaca crīcha duanḷa, idjaba quīrāpa odaē duanḷa. ²¹ Mḷa waya ḷa bārāma jūēbḷade Ācōrēba mḷra bārā carea wayacusa quīrā perabida. Maḷne zocārā bārāba naēna cadjirua o pananada waḷibida o panḷa bērā mḷra jīya. Bārāba cadjirua obadara, auḷua nībabadara, naḷ cacuaba cadjirua o quīrā ḷa obada sida waēibida igaradaē panḷa bērā jīya.

* **12:2** Pauloba ara idjida māwā jara ḷa. Baribḷa mērāmērā jara ḷa ēberārāba crīcharānamārēā idjira dji dromada jara ḷada. † **12:2** Bajānaa idji ḷamaa. Griego bedeāde ḷa ḷa: “Ūbeabema bajānaa.” Ūbeabema bajāda jarabadaē judiorāba jara panḷa “Ācōrē ḷamaa.”

13

Pauloba naĭ cartade jirũare bĭda

¹ Ācōrē Bedeaba nāwā jara bĭa: “Abalba biē oda cawa obĭdade ēberāda umē wa ūbea arima pananida panĭa. Maĭne idjia biē odadebemada abarida jaradibĭra, cawadia wārāda biē osida.”* Naĭba bĭrima ūbea mĭra bārāmaa wābĭra bĕrā cawa oya Ācōrē Bedeaba jara bĭ quĩrāca. ² Bĭrima umē bārāmaa wāsīde mĭa cadjirua o bearāa jarasia waa orānamārēā. Māwā odaēbĭra, wayacusa zebĭra mĭa ādjirāra quĩrā djuburiaēana asia. Idjaba ara nawena mĭra bārā ume bĭmĭna abarida jaraya: cadjirua o bearāba igaradaēbĭra, mĭ wayacusa wābĭra ādjirāra quĩrā djuburiaēa. ³ Māwā mĭa unubiya Critora wārāda mĭneba bedea bĭda. Bārāba maĭda cawa quĩrā panĭa. Critoba ara idjida bĭaē bĭda bārāa unubicāa, ātebĭra bĭa bĭda unubi bĭa. ⁴ Idjira bĭaē bĭ quĩrāca crude cachipedadamĭna Ācōrē bĭadeba zocai bĭa. Dai sida bĭaē panĭa idji bĭaē bĭda quĩrāca, baribĭra idji ume दौरā Ācōrē bĭadeba panania bārā carebadi carea.

⁵ Ara bĭdjiza bio crĭchadadua wārāda Jesura ĩjā panĭ cawaya. Ara bĭdjiza bio acĭdadua jipa nĭna cawaya. ĩBārāba adua panĭa Jesucritora bārā sode bĭda? Bārā sode bĭbĭra idjiderēā. ⁶ Baribĭra bārā sode bĭda cawasidara mĭa crĭcha bĭa bārāba cawadida दौरā wārāda Jesucritoba diabuedarāda. ⁷ Daiba Ācōrēa iwidi panĭa bārāba cadjirua orānamārēā. Baribĭra māwā iwidi panĭa acĭbidi carea दौरā Jesucritoba diabuedarāda. Ātebĭra iwidi panĭa bārāba jūma biada odamārēā, दौरā Jesucritoba diabuedarāda crĭchadaē panĭa sida. ⁸ Daiba wārā bedeara poya quĩrā awara odaēa, ātebĭra wārā bedeara jūma ĩjā odida panĭa. ⁹ Bārāba bio ĩjā pananibĭra दौरā bĭaē panĭmĭna bĭsrida panĭa. Maĭ awara daiba Ācōrēa iwidi panĭa bārāba jipaara o pananamārēā. ¹⁰ Maĭ carea bārāmaa wāi naēna mĭa naĭ cartara bĭ diabuebĭra. Bārāba ĩjāsīdara bārāma jūebĭra mĭa quēēā. Wārāda dadjirā Boro Jesuba mĭra bĭaē basia bārāra biē beadamārēā, ātebĭra mĭra bĭsia bārāba biara ĩjanamārēā.

¹¹ Djabarā, jirũare mĭa nāwā bĭya: bĭsrida beadadua, wayacusa jipa o pananadua, mĭa jara bĭra ĩjā o pananadua, abari crĭchada erobeadadua, idjaba ābaa necai beadadua. Māwāra Ācōrēa bārā ume bĭya. Idjideba quĩrāda, necai bĭa sida ze bĭa. ¹² Wārā quĩrāneba dji bia edadadua.† ¹³ Jūma namabema djabarāba quĩrā panĭa bārāra bia duananida.

¹⁴ Mĭa quĩrā bĭa dadjirā Boro Jesucritoba idji biaēba bārāra careba baida, Ācōrēba bio quĩrā baida, idjaba ewariza Ācōrē Jaureba ābaa bia erobaida.

* **13:1** Deuteronomio 19:15. † **13:12** Wārā quĩrāneba. Griego bedeade bĭ bĭa: “Isō bia quirudeba.”

GALATA CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARÁ GALACIA DRUADEBEMA ITEA

Pauloba naãrã Jesucritodebema jarade wãside naãgarã puru Galacia druade beadaa wãsia: Antioquía Pisidiadebema, Iconio, Lистра, idjaba Derbe (Hecho 13:1neba aba 14:23daa). Ëberãrã maã purude beara biara judiorãé basía. Pauloba mama jaradiadacarea ãCARA judiorãda jüënapeda jaradia panesidaa Crito ïjãni awara cacua weãgoáida panãda. Maã awara jara panasidaa Pauloba ádji leyra jüma ïjãbica bêrã Critoba diabuedaéda. Maãne djabarã Galaciade beaba ádjira ëpëbãda basía.

Maã carea Pauloba naã Galata cartada basía. Poa 50de basica ɁA. Naãrã Pauloba djabarãra quëãsia bedea bia Critodebema ïjãnapeda dewara crícha ëpëbãda carea. Maãare basía sãwã Jesucritoba idjira trãsida judiorãéa jaradia nĩbamãrëã idjaba mãwã o ɁARA djabarã dji dromarã Jerusaleãne beaba bia unu panãda (Hecho 15). Maã awara basía Crito ïjã panã carea Ácõrëba idji biadeba dadjirãra jipa unu ɁADA. Jüma maãgara 1:10deba aba 2:21naa ɁA ɁA.

Maãare Pauloba basía Moise ley ïjãbi panãneba maã judiorãba judiorãéa bedea bia Critodebemara igarabi panãda idjaba maã ley ëpëbãdaba jüma ïjã odida panãmĩna poya odaéda. Maã carea basía Abrahãba maã ley neë ïjãna bêrã Ácõrëba carebasida. Basía ádjirãba mãwã ïjãniɁARA Ácõrëba carebaida Abrahã carebada quĩrãca. Jüma maãgara ɁA ɁA 3:1neba aba 4:31naa.

Pauloba jirũare basía bedea bia Critodebemada ïjãniɁARA Ácõrëba dadjirãra leydebemada édra ɁAida idji Jaureba pe eronĩbamãrëã. Maã carea basía sãwã idji Jauredeba nĩbaáida panãda. Maãnebemada ɁA ɁA 5:1neba aba 6:18daa.

Naã cartade Pauloba naãrã ɁAida

¹ Mãra Paulo, Jesucritoba diabuedaa.* Ëberãrãba mãra ɁAidaé basía idjaba edadaé basía Jesucritoba diabuedada Ɂamãrëã. ÁteɁARA Jesucritoba idjaba idji Zeza Ácõrë, idji beu bada ãrëbabidaba mãra mãwã basidaa. ²⁻³ Mã naã cartara ɁABARA djabarã Galacia druadebema itea. Mã, jüma djabarã mã ume panã bida quĩrã panã dadjirã Zeza Ácõrëba, dadjirã Boro Jesucrito bida ádji biadeba bãrãra careba pananida idjaba necai bai sida bãrãa dia pananida. ⁴ Dadjirã Boro Jesucritoba ara idjida dadjirã cadjirua carea idu beabisia naã ewari cadjiruaдебemada édra edai carea. Mãwã osia dadjirã Zeza Ácõrëba quĩrãna bêrã. ⁵ Ewariza idjã bia beadeáida panã. Bia ɁA mãwã baída.†

Bedeá bia Critodebemara ababARA ɁA

⁶ Mã cawa críchaéa sãwã bãrãra dãrãéne Ácõrënebemada ãi wãbadada. Ácõrëba bãrãra trãsia Crito biadeba édra edai carea, baribARA bãrãba biara ëpë panã dewararãba bedea bia quĩrãca jara panãda. ⁷ Wãrãda ádjia jaradia panãra bedea biaéa. BaribARA ãCARABA bãrãa ãi críchabibadaa bedea bia Critodebemada ãi jaradia panã bêrã. ⁸ Bariduaba bedea bia Critodebemada daiba bãrãa jaradiapedada awara jaradiaiARA, Ácõrëba idjira ewariza bié ɁAya; daiba wa bajãnebema nezoca bida awara jaradiadibARA, dai sida Ácõrëba ewariza bié ɁAya. ⁹ Daiba naãrã jarapedadara mã wayacusa jaraya: bãrãba bedea bia Critodebema ïjãpedadada bariduaba awara jaradiaiARA, Ácõrëba idjira ewariza bié ɁAya.

¹⁰ Mãwã jara ɁAdeba mã JARA ɁA ëberãrãba mãra bia ununida, áteɁARA quĩrã ɁA Ácõrëba mãra bia unuida. Crito ïjãi naëna mã JARA ɁAbaádjia ëberãrãba mãra bia ununamãrëã. Wadibida mãwã o ɁABARA, mãra Crito nezocáé bacasia.

Jesucritoba Paulo trãna

¹¹ Djabarã, cawadadua bedea bia Critodebema mã bãrãa jaradiadara ëberã críchaéda. ¹² Maã beedera mã ni abã ëberãneba cawaé basía. Ni abã ëberãba mã jaradiaé basía. ÁteɁARA JesucritobARA mã cawabisia. ¹³ Bãrãba úrisidaa mãra sãwã nĩbasida judiorãba jaradiabada jüma ïjã o baside. Bãrãba cawa panã mã Ácõrë ëberãrãra bio bié obadjida. Abeda jüma jõbi quĩrã basía. ¹⁴ Judiorãba jaradiabadara mã biara cawabARA basía mã daucharã cãyãbara. Dai drõã naënamemaba obadara mã bio ïjã obadjia. ¹⁵⁻¹⁶ BaribARA mã todi naëna Ácõrëba mãra edasia. Idji biadeba mãra trãsia idji nezocada Ɂamãrëã. Mãne críchada quĩrãca idji Warrara mã cawabisia judiorãéa idjidebemada jaramãrëã. Idjine

* 1:1 Jesucritoba diabueda. Cãpürã beedeade jara ɁA "apóstol." Maã griego beedeaba jara ɁA "diabueda." † 1:5 Bia ɁA mãwã baída. Cãpürã beedeade ɁA ɁA: "Amén."

m̄la ni aba_Λ iwidie basia s̄awā oida b_Λ cawaya. ¹⁷ Idjaba Jesucritoba m̄l naēna diabuedarāa Jerusale_Λnaa iwidide wāē basia. Āteba_Λ m̄ra Arabia druadaa wāsia. Māwānacarea Damasco puru_Λdaa jēda wāsia.

¹⁸ Poa ūbea badacarea m̄ra Jerusale_Λnaa Pedro cawai carea wāsia. Mama quince ewari idji ume basia. ¹⁹ Pedro awara dadi Boro Jesucritoba diabuedarānebemada ababe idji djaba Santiagoda unusia. ‡ Dewararāra m̄la unuē basia. ²⁰ Ācōrē quīrāpita m̄la bārāa jaraya: m̄lnebema b̄aba_ΛΓa sewaēa. ²¹ Jerusale_Λnaa wānacarea m̄ra Siria druadaa idjaba Cilicia druadaa wāsia. ²² Crito ijā bea Judea druadebemarāba m̄ra ununaca basia. ²³ Ādjirāba ababe ūr̄ibadjidaa djabarāba nāwā jara panada: “Dadjirā biē oi carea ēpē badaba idira jaradia n̄a jūmarāba Jesu ijānamārēa. Naēna ma_ΛΓa idjia abēda jōbi quīrā basia.” ²⁴ Ma_Λ bēra m̄l carea ādjirāba Ācōrēa bia bedeasidaa.

2

Jesucritoba diabuedarāba Paulo bia edapedada

¹ Catorce poa badacarea m̄ra Bernabe ume wayacusa Jerusale_Λnaa wāsia. Tito sida wāsia. ² M̄ra wāsia Ācōrēba cawabida bēra mama wāida b_Λda. Jūpēda naārā m̄la ababe djabarā dji dromarāa jarasia bedeā bia Critodebema m̄la judiorāēa s̄awā jaradia b_Λda. Māwā osia m̄la o b_Λra ādjirāba bia unu pan_Λ cawaya.* ³ Ma_Λne Tito m̄l ume b_Λra judioēmīna ādjia jaradaē basia idji cacuara wēāgoīda b_Λda. ⁴ Ma_Λnebemada bedeasidaa Āc_ΛΓa wārā djabarāēba jarabadjida bēra jūmarāda cacua wēāgoīda pan_Λda Ācōrē ēberārā beadi carea. Ādjirāra djabarā quīrāca djabarāmaa zedapeda Jesucritoba ēd_Λ b_Λda igarabi quīrā panasidaa. Ādjirāba dadjirā wayacusa judiorā leyda ijā obi quīrā panasidaa nezoca quīrāca. ⁵ Bariba_ΛΓa ādjia jarapedadara daiba ni maārī bida ijānaē basia bārāba bedeā bia Critodebema dji wārā arada ewariza erobeadamārēa.

⁶⁻⁷ Djabarā dji dromarāba dewara crīchada jaradaē basia m̄la jaradiamārēa. Āteba_Λ cawasidaa Ācōrēba m̄ra diabuesida bedeā bia Critodebemada judiorāēa jaradiamārēa Pedro judiorāmaa diabueda quīrāca. (Ādjirāra dji dromarāda dārāb_Λdamīna m̄la quīrācuitaē b_Λa, Ācōrēba dadjira quīrā awara unuca bēra.) ⁸ Wārāda Ācōrēba Pedrora edapeda judiorāmaa jaradiamārēa diabuesia. Ara ma_Λ Ācōrēba m̄ra edapeda judiorāēmaa diabuesia. ⁹ Djabarā dji dromarā Santiagoba, Pedrora, Jua_Λ bida cawasidaa Ācōrēba idji biadeba wārāda m̄ra judiorāēmaa diabuesida. Ma_Λne ādjira m̄l ume, Bernabe ume bida j_Λwa jidasidaa cawabidi carea abari crīchada eropan_Λda. Ādjia jarasidaa daiba judiorāēma jaradia pananida, ma_Λne ādjia judiorāma jaradia pananida. ¹⁰ Ababe daia jarasidaa djabarā ne neē quedeara carebadamārēa. Ma_ΛΓa m̄lmaarā bio bia basia māwā o quīrā baēda bēra.

Pauloba Pedro quēāna

¹¹ Ewari aba Pedrora Antioquia puru_Λdaa djabarā ac_Λde wāsia. Mama m̄la idjira jūmarā djabarā quīrāpita quēāsia, idjia wārāda biē oda bēra. ¹² Nāwā biē osia: Āc_ΛΓa djabarā judiorāra Santiago b_Λma_Λba Antioquia puru_Λdaa wāsidaa. Ādjirāba jarabadjidaa judiorāēra cacua wēāgoīda pan_Λda Ācōrē ēberārā beadi carea. Ādji jūēni naēna Pedrora djabarā judiorāē ume ne cobadjia, bariba_ΛΓa ma_Λ djabarā judiorā jūpēdadacarea idjira waa djabarā judiorāē ume ne coē basia. Āteba_ΛΓ jīga n̄bade wāsia. Idjia wayasia djabarā judiorāba idjira biē jaradida judiorāē ume ne co b_Λ carea. † ¹³ Idjaba dewararā djabarā judiorā bida djabarā judiorāēra igarasidaa Pedrora sewadeba o b_Λ quīrāca. Māwā o pan_Λ bēra Bernabe bida abari quīrāca biē osia. ¹⁴ Bariba_ΛΓa m̄la unusia ādjirāra wārā bedeā bia Critodebemaba jara b_Λ quīrāca n̄naēda. Ma_Λ bēra m̄la Pedrora jūmarā djabarā quīrāpita nāwā quēāsia: “B_Λra judiomīna judio quīrāca b_Λca. Āteba_ΛΓa judioē quīrāca b_Λbaria. Ma_Λda zcārē cārēā judiorāba obadara b_Λa djabarā judiorāēa obi b_Λ?”

¹⁵ Ācōrēba Moisea diaēda leyra judiorāēba neē pan_Λ bēra dadi judiorāba ādjirāra cadjirua obadarāna abadaa. Dadjirāra toādeba judiorā bēra ma_Λ leyra eropan_Λa. ¹⁶ Bariba_ΛΓa dadjirāba cawa pan_Λa ma_Λ ley ijā o b_Λdeba ni abaada Ācōrē quīrāpita jipa baēda, āteba_ΛΓa Jesucrito ijā b_Λ carea Ācōrēba jipa unuya. Dadjirā bida Jesucritora ijāsidaa Ācōrēba bia

‡ 1:19 Santiagora idjaba Jacobo abadaa. * 2:2 Māwā osia m̄la o b_Λra ādjirāba bia unu pan_Λ cawaya. Griego bedeade nāwā b_Λ b_Λa: “Māwā osia m̄l pira wānara, pira wāb_ΛΓa sida ara jāwā berāmārēa.” † 2:12 Pedrora naēna biē jarada bēra wayacusa biē jaradida crīchasia. Hecho 11:1-18.

unumārēā. Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley iḡā o pananeba dadjirāra Ācōrē quīrāpita jipa beadaēa, ni abalada maḡ ley iḡā o badeba idji quīrāpita jipa baē bērā.†

17 Ācōrēba Moisea ley diada cāyābara dadjirāba jarasidaa Critodeba Ācōrēba jipa unumārēā. Maḡ bērā ḡarḡamaarā dadjirāra cadjirua obadarāa. Māwāra ḡCritoba dadjirāa cadjiruada obi baḡa? †Māwāēa! 18 Māa ley naēna epē badada wayacusa epēibaḡa, mḡdra bedeade beya. 19 Naēna mḡra Ācōrēba Moisea diada leydeba basia. Baribaḡa maḡ leydebemada ēdrasia.‡ Māwā mḡra Ācōrē itea zocai besia. 20 Mḡra Crito ume ābaa zocai cacchisidaa. Maḡ bērā ara mḡdjideba baēa, ātebaḡa Critodra mḡ sode baḡ. Naḡ djarade zocai bāmisa mḡra Ācōrē Warra Jesu iḡā badeba baya. Ara maḡ Jesuba mḡra quīrāisia idjaba mḡ carea ara idjida idu beabisia. 21 Ācōrēba idji biadeba dadji jipa badada māa igaraēa. Ācōrēba Moisea diada ley iḡā o pananeba idji quīrāpita poya jipa beadida, Critora idji quīrāibe beucasia.”

3

Ababe Jesucritodra iḡānida panaa

1 Djabarā Galacia druadebema, iḡārāra crīcha neē beaa! ḡCaiba bārāra cūrūgasi wārā bedeara idu bḡdamārēā? Daiba bārā quīrāpita ebuda jaradiabadjidaa Jesucritora bārā carea crude cachi beasidada. 2 Māa naḡda bārāa iwidiya: ḡĀcōrēba Moisea diada ley iḡā o pananeba bārāba Ācōrē Jaurera edasidaca? ḡBedeā bia Jesucritodebemada ūrīnapeda iḡāsidade edasidaēca? 3 iḡārāra wārāda crīcha neē beaa! Crito iḡāsidade naḡrā Ācōrē Jauredeba bia nībasidaa. ḡIdira ara bādja o pananeba jūma jipa beadica? 4 Crito iḡā panā carea bārāra bio bia mḡgasidaa. Maḡda Critoda igaradibaḡa, ḡbādji quīrāibe bio mḡgasidaēca? Mḡmaarā bādji quīrāibe bia mḡgaḡaē basia. 5 Ācōrēba idji Jaurera bārāa diasia idjaba bārā tāēna ne ununacada o baḡ. ḡĀcōrēba cārē cārēā māwā o baḡ? Māwā o baḡa bārāba bedea bia Critodebemada ūrīnapeda iḡāsida bērā. Ācōrēba māwā oē baḡa idjia Moisea diada leyra bārāba iḡā o panā bērā.

6 Abrahaḡnebemada crīchadaua. “Abrahaḡba Ācōrēra wārāda iḡāsia. Maḡ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.”† 7 Maḡba cawadada wārāda Ācōrē iḡā beadra Abrahaḡ warrarāda. 8 Naēnaedala Ācōrē Bedeade baḡ baḡa judiorāēba Ācōrēda iḡāsidadara idjia ādjirā sida jipa unuida. Maḡ carea naēnaēda Ācōrēba Abrahaḡa bedea bia dadji ēdraḡidebemada bedeasia. Idjia nāwā jarasia: “Badeba māa naḡ ējūāne bea purura jūma carebaya.”‡ 9 Maḡ bērā Abrahaḡba iḡāna quīrāca iḡā beara Ācōrēba jūma carebaya Abrahaḡ carebaḡa quīrāca.

10 Ācōrēba Moisea diada ley iḡā o pananeba jipa beadida crīcha beara Ācōrēba biē baya. Maḡ leyde nāwā baḡ baḡ: “Naḡ ley jūma iḡā oē beara Ācōrēba biē baya.”§ 11 Wārāda ebuda baḡa Ācōrēba Moisea diada ley iḡā o badeba ni abalada Ācōrē quīrāpita jipa baēda. Ācōrē Bedeade nāwā baḡ baḡ: “Ācōrē quīrāpita jipa baḡ ēberāra Ācōrē iḡā badeba baya.”*

12 Baribaḡa Ācōrēba Moisea diada ley iḡā o badeba jipa baḡda crīcha baḡba crīchacaā Ācōrē iḡā badeba jipa baḡda. Ātebaḡa idjidebemada nāwā baḡ baḡ: “Naḡ ley iḡā o baḡa maḡḡadeba baya.”†

13 Ācōrēba Moisea diada leyba biē baḡidebemada Jesucritoba dadjirāra ēdra baḡsia. Idjidra Ācōrēba dadjirā cacubari biē baḡsia. Ācōrē leyde nāwā baḡ baḡ: “Abalada bacurude jira baḡibaḡa, Ācōrēba idjira biē baya.”‡ 14 Maḡḡara māwāsia Ācōrēba Jesucritodeba judiorāē sida carebamārēā idjia naēna Abrahaḡa carebayada ada quīrāca.§ Dadjirāba Jesucritoda iḡā panā bērā Ācōrēba idji Jaure diai jaraḡara edasidaa.

Ācōrēba Abrahaḡ ume bedea baḡdara leyba āyā baḡcaa

15 Djabarā, mḡra ne jara baḡdeba bedēaya: ēberāba dewara ume bedea baḡdara cartade baḡpeda idji trḡda maḡ cartade baḡsira, ni abalaba maḡ bedea baḡdara poya āyā baḡdaēa, idjaba dewara crīchada poya eḡ baḡdaēa. Ara maḡ quīrāca Ācōrēba wārāneba jaradara quīrā awara oēa. 16 Ācōrēba Abrahaḡa, idjideba yōida baḡa bida jarasia idjia jūmarāda carebaida.* Ācōrē Bedeade baḡ baḡ “Abrahaḡneba yōni ēberārāda” zocārā ēberārā jara baḡ quīrāca. Ātebaḡa baḡ baḡa Ācōrēba Abrahaḡneba yōida baḡa māwā jarasida abaldebemada bedea baḡ bērā. Maḡra

‡ 2:16 Salmo 143:2. § 2:19 Maḡ leydebemada ēdrasia. Griego bedeade nāwā baḡ baḡ: “Maḡ leydebemada beusia.”

* 3:3 Ara bādja o pananeba. Griego bedeade baḡ baḡ “naḡ djaradeba.” † 3:6 Genesi 15:6. ‡ 3:8 Genesi 12:3.

§ 3:10 Deuteronomio 27:26. * 3:11 Habacuc 2:4. † 3:12 Levitico 18:5. ‡ 3:13 Bacurude. Griego bedeade

bacuru abarade cru sida jara baḡa. Deuteronomio 21:23. § 3:14 Genesi 12:3. * 3:16 Genesi 22:18.

Critoa. ¹⁷ Mla jara bala naŋla: Ācōrēra Abrahā ume bedeā basia.† 430 poa badacarea idji leyra Moisea diasia. Baribala idjia Abrahā ume naārā bedeā badara maŋ leyba āyā balē basia. Āyā badabara idjia carebayada adara oē bacasia. ¹⁸ Ācōrēba Moisea diada ley iŋā o panla carea idjia dadjirāda carebaibala, idjia carebayada ada quīrāca carebaēa. Baribala Ācōrēba Abrahāra carebayada ada bēra idji biadeba carebasia.

¹⁹ Maŋda ġĀcōrēba cārē cārēā idji leyra Moisea diasia? Idji leyra diasia ēberārāba cadjirua obadada cawadamārēā. Ēberārāra maŋ leydeba panasidaa aba Abrahāneba yōida bađa zebaladaa, idjideba Ācōrēba carebayada ada bēra. Ācōrēba Moisea maŋ leyra bajānebema nezocarāneba diasia. Maŋbe Moiseba ēberārā diasia. ²⁰ Baribala Ācōrēba Abrahāra carebayada aside ni abaŋda maŋ bedeā jarade diabueē basia, ātebala ara idjiabala Abrahāra māwā jarasia.

²¹ Māēteara Ācōrēba idji ley Moisea diaside ġidjia Abrahā ume bedeā badara igarasisa? ¡Māwāēā! Ācōrēba Moisea diada leydeba dadjirāda ewariza Ācōrē ume poya zocai beadiara, maŋ ley iŋā o pananeba Ācōrē quīrāpita jipa panacasiada. ²² Baribala Ācōrē Bedeade balē bala cadjiruaba jūmarāda preso erobada. Māwā Ācōrēba Abrahāra ēberārā carebayada adara poya oya. Wārāda Jesucrito iŋābadara māwā careba bala.

²³ Crito zei naēna dadjirāba idjida poya iŋānaē basia. Maŋne dadjirāra Ācōrēba Moisea diada ley jalwaeda panasidaa. Maŋ leydebemada poya ēdradaē basia aba Ācōrēba Crito cawabibaladaa. ²⁴ Wārāda Ācōrēba Moisea diada leyba dadjirāra pe eroniŋbasia aba Crito zebaladaa. Crito zedacarea idji iŋā panla carea Ācōrēba dadjirāra jipa unu bala. ²⁵ Idjira dadjirāba Critoda iŋā panla bēra Ācōrēba Moisea diada leyba pe eroniēā. ²⁶ Jesucritoda iŋā panla bēra jūma bārāra Ācōrē warrarāa. ²⁷ Bārā borocuesidade unubisiada Crito ume ābaa panada. Maŋ bēra idji quīrāca panesidaa.‡ ²⁸ Jūma bārāra Jesucrito ume ābaa panla bēra Ācōrē quīrāpita judiora griego ume abaria, nezocara nezocāē ume abaria, idjaba umaquīrāra wēra ume abaria. ²⁹ Bārāra Critode bēra wārāda Abrahā warrarāa. Maŋba Ācōrēba bārāra carebasia idjia Abrahāra carebayada ada bēra.

4

Dadjirāra Ācōrē warrarāa

¹ Ma jara bala naŋ quīrāca bala: warraba idji zezadera jūma edaida bāmīna caibe bađe nezoca quīrāca bala. ² Caibe bala warra wagabada jalwaeda bala, idjaba idji zezade edaida bala dewarāba wagabada aba dji zezaba jarada ewaridaa. ³ Ara maŋ quīrāca Crito iŋāni naēna dadjirāra warra zaque quīrāca beasia. Maŋ ewaride dadjirāba naŋ ējūānebema crīchara iŋā o panasidaa nezoca quīrāca. ⁴ Baribala Ācōrēba jarada ewari jūeside idji Warrara naŋ ējūānaa diabuesia. Maŋ Warrara wērāba tosia, idjaba Ācōrēba Moisea diada leyra iŋā oida basia. ⁵ Ācōrēba idjira diabuesia dadjirā maŋ ley jalwaeda beadara ēdra bala idji warrarāda bai carea. ⁶ Bārāra Ācōrē warrarā bēra idji Warra Jaureda diabuesia bārā sođe bāmārēā. Idji Jaure dadjirā sođe baba Ācōrēa “¡Mā Zeza!” abaria cawadamārēā dadjirāra Ācōrē warrarāda. ⁷ Maŋ bēra idjira bārāra nezocarāēā, ātebala Ācōrē warrarāa. Ācōrē warrarā bēra idji warrarā itea erobada edadia.*

Pauloba djabarā carea bio crīcha beda

⁸ Naēna bārāba Ācōrē adua panasidade wārāē ācōrēda ēpē panasidaa adji nezoca quīrāca. ⁹ Baribala idjira bārāba Ācōrēra cawa panala. Jipa jaraibala, Ācōrēba bārāra cawa bala. Maŋda ġcārē cārēā crīcha lbaaē beada wayacusa ēpē panla nezoca quīrāca? Maŋba bārāra carebacaa. ¹⁰ Bārāba quīrātanoa ewarida, jedecoda, poa sida wagabadaa Ācōrēba bia unumārēā. ¹¹ Maŋ bēra mā crīcha bala mādji quīrābe bārāra jaradiasida.

¹² Djabarā, bārā judiorāē quīrāca bai carea māra Ācōrēba Moisea diada leydebemada ēdrasia. Maŋ bēra mā bārāra bedeā djuburiaya mā quīrāca maŋ leyde bearānamārēā. Naēna bārāba māra biē odaē basia. ¹³ Bārāba cawa panala mā bārāra bedeā bia Critodebemada naārā jaradiaside cacua biē bala bēra bārā druede jaradia besida. ¹⁴ Cacua biē bāmīna bārāra māra igaradaē basia idjaba jaretadaē basia.† Ātebala bia edasidaa Ācōrē nezoca bajānebema edabada quīrāca, Jesucrito edabada quīrāca. ¹⁵ ġsāwāsi bārā bāsrīda naēna erobeadara?

† 3:17 Griego bedeade ḄCALA cartade nāwā balē bala: “Critodeba Ācōrēra Abrahā ume bedeā basia.” ‡ 3:27 Idji quīrāca panesidaa. Griego bedeade nāwā balē bala: “Critoba dji panesidaa.” * 4:7 Edadia. Griego bedeade ḄCALA cartade balē bala: “Critodeba edadia.” † 4:14 ḄCALAba crīchabadaa Paulo cacua biē badaba Galaciadebemārāra bia mīgabisida.

Mla wārāda jaraya bārāba poya opedadabara ara bādji daura nuētacasiadaa m'la diadi carea. ¹⁶ Mla wārā bedeadeba quēā bā bēā ḡmlra bārā ume dji quīrūca?

¹⁷ Bārā tāēna āi jaradia beaba ne jūma o panla bārāba ādji bedeara ījānamārēā. Baribarla ādjia jaradia panla bārāra careba. Bārāra dai umebemada āi ede quīrā panla ādjidra sodeba ēpēnamārēā. ¹⁸ Wārāda bia bla ewariza crīcha biada sodeba ēpē pananida. Baribarla māwā ēpēniē panla ababe ml bārā ume badebala. Ātebala ml neēne biada ewariza sodeba ēpē pananida panla. ¹⁹ Djabarā ml warrarāca bea, mlra wayacusa bārā carea bia mīga bla wērā warra pua nūma quīrāca. Mlra māwā bia mīga bayā aba bārā Crito quīrāca panebadaada. ²⁰ jMlāda ara nawena bārā ume badabara cawacasia sāvā bārā ume bedeada bāda! Mla wārāda adua bla bārānebemada sāvā crīchaida.

Saradeba idjaba Agaradeba Pauloba cawabida

²¹ Ācōrēba Moisea diada leyde ba quīrā beaba m'la jaradadua: ḡĀcōrē leyde bā bara adua panlaca? ²² Nāwā bā bla: Abrahāba warrada umē erobasia. Aba nezocawērā Agaraba tosia.‡ Dewarabemara idji quima Saraba tosia.§ Sarara nezocawērāé basia. ²³ Nezoca wērāba warrara tosia Abrahāba naā djaradeba māwā quīrāna bēā. Baribarla dji quimaba todara Ācōrēba diai jarada basia.

²⁴ Maḡla crīcha dromada dia bla. Ācōrēba beāda bādada umē panla. Maḡ beāda bāda umē panlra Sara idjaba Agara quīrāca panla. Ācōrēba beāda bādara aba Sinai eyade diasia. Maḡ beāda bādara nezocawērā Agara quīrāca bla, maḡ beāda bāda ēpē beara nezoca quīrāca panl bēā. ²⁵ Sinai eya Arabia druade bara Agara quīrāca bla maḡ eyade diada leyde beara nezoca quīrāca panl bēā. Idjaba Jerusaleḡ naā ējūāne blra Agara quīrāca bla maḡ purudebemarā nezoca quīrāca panl bēā. Nezoca quīrāca panla Ācōrēba Moisea diada leyde panl bēā. ²⁶ Baribarla bajānebema Jerusaleḡra Sara quīrāca bla maḡ purudebemarā nezoca quīrāca panl bēā. Māwā panla Ācōrēba Moisea diada leyde panl bēā. Dadjirāra mamabema bēā Sara warrarāca panla. ²⁷ Ācōrē Bedeade nāwā bā bla: Wērā warra tocara, bāsrīdadua. Warra pua unucara, bio bāsrīdadua.

Wērā umaquīrāba igaradeba warrarāda auḡuara erobaya wērā quima bara bā cāyābara.*

²⁸ Djabarā, dadjirāra Isa quīrāca panla. Isara tosiadaa Ācōrēba Abrahāba māwā jarada bēā. Ara maḡ quīrāca dadjirāra Ācōrē warrarāda panesidaa idjia māwā jarada bēā. ²⁹ Abrahāḡ ewaride Ismael, baridua warra quīrāca todaba Isa, Ācōrē Jaure abadeba todara biē obadjia. Ara maḡ quīrāca idi biada Ācōrēba Moisea diada leyde beaba Crito ījā beara biē obadaa. ³⁰ Baribarla Ācōrē Bedeade nāwā bā bla: “Nezoca wērāra, idji warra sida āyā jaratadua. Nezoca wērā warraba nezocaē wērā warra ume dji zezaba erobara poya edaēā.”†

³¹ Maḡ bēā djabarā, dadjirāra nezocawērā warrarā quīrāca panlā. Ātebala nezocaē warrarā quīrāca panla.

5

Critoba dadjirā ēdra bāda

¹ Critoba dadjirāra ēdra basia maḡ ēdra bādade nībadamārēā. Maḡlara bio ījā pananadua. Wayacusa nezoca quīrāca beārānadua. ² jūrīnadua! Mlra Pauloa. Mla naḡlada bārāa jaraya: Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea bārā cacuada wēāgoḡida panlā crīcha panlāra, Critoba bārā carea odaba carebaēā. ³ Wayacusa m'la jaraya: baridua umaquīrāba idji cacuada wēāgobibarla, Ācōrēba Moisea diada leyra jūma ījā o baida bla. ⁴ Maḡ ley ījā o panlneba Ācōrē quīrāpita jipa beadida crīcha beara Crito jīga wāsīdaa. Idji biadeba jipa bādara ādjirāba igarasīdaa. ⁵ Baribarla dadjirāba Critoda ījā panl bēā Ācōrē Jauredeba wārāda cawa panla Ācōrēba dadjirāra jipa unuida. ⁶ Cacua wēāgo bādeba dadjira Jesucrito ume ābaa bācaa idjaba cacua wēāgoē bādeba idji ume ābaa bācaa. Ātebala idji ījā bādeba idji ume ābaa bla. Māwā ījā bāba djārāra quīrā bla.

⁷ Bārāba wārā bedeara bia ēpē panasīdaa. ḡCaiba mīā sēsi bārāba maḡ bedeara igaradamārēā? ⁸ Ādjia jaradia panlra Bārā Trānaneba zeē bla. ⁹ Quīrānebadadua: harina ēsābībari maārī bāba harinara jūma ēsābībaria. Ara maḡ quīrāca maārī āi jaradia bāba abeda jūma āi crīchabībaria. ¹⁰ Māwāmīna dadjirā Boro Jesucritodeba m'la cawa bla bārāba m'la jara bla awara crīchadaēda. Baribarla bariduaba bārāda māwā mīā sēibarla Ācōrēba cawa oya. ¹¹ Djabarā, Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea cacua wēāgoḡida panlā mā wādī jaradia bābara, dji māwā jaradia beaba mlra biē oēi carea ēpēnaē bacasia. Mla māwā

‡ 4:22 Genesi 16:1-16.

§ 4:22 Genesi 21:1-3.

* 4:27 Isaia 54:1.

† 4:30 Genesi 21:10.

jaradia b̄lara ādjirāba Jesu crude beudadebemada biē crīchadaē bacasia. ¹² Māmaarā biara bacasia bārā māwā mīā sē beaba ādji umaquīrā cacuara abeda jūma t̄tadida.

¹³ Djabarā, Ācōrēba bārāra trāsia idjia ēdra b̄dade n̄badamārēā. Barib̄l̄l̄ ēdrapedada bērā crīcharānadua bādji cacuaba quīrīā b̄l̄ quīrāca odida pan̄l̄a. Āteb̄l̄l̄ wārā quīrīāneba dji carebadadua. ¹⁴ Ācōrēba Moisea diada leyra nāl̄ bedeā abal̄ba jūma jara b̄l̄a: “Djārā quīrīādua ara b̄dji quīrīā b̄l̄ quīrāca.”* ¹⁵ Quīrācuīta beadadua. Ijara duananib̄l̄l̄, dj̄o duananib̄l̄l̄, ara bāduba jūma ārīnia.†

Ācōrē Jauredeba n̄badadua

¹⁶ Māl̄ carea m̄l̄a jaraya: Ācōrē Jauredeba n̄badadua. Māwāb̄l̄l̄ bārā cacuaba cadjirua o quīrīā b̄l̄ra odaēā. ¹⁷ Nāl̄ djaraba cadjirua o quīrīā b̄l̄ra Ācōrē Jaureba quīrīācaa. Idjaba Ācōrē Jaureba obi quīrīā b̄l̄ra nāl̄ djaraba quīrīācaa. Ādjira ābaa bia pananaca bērā bārāba o quīrīā pan̄l̄ra poya odaēā. ¹⁸ Barib̄l̄l̄ Ācōrē Jaureba bārāda eron̄b̄l̄l̄, Ācōrēba Moisea diada leyde pan̄l̄ēā.

¹⁹ Nāl̄ cacuaba cadjirua obarira ebuda b̄l̄a. Māl̄ra nāl̄ḡl̄a: daunemabadara, audua n̄babadara, baridua ume audua o quīrīābadara, ²⁰ j̄lwaba oda ācōrēā iwīdībadara, j̄ibanaba obadara, djārā quīrāmabadara, ijarabadara, djārāne awuabadara, maārīā carea quīrūbadara, ara ādji bia baid̄l̄l̄ j̄l̄l̄abadara, caicayabadara, Ācōrē bedeā quīrā awara jaradia pan̄l̄neba awara w̄badara, ²¹ djārāba erob̄l̄a carea biē crīchabadara, mīā beabadara, beu n̄babadara, b̄srīda ewari o pan̄l̄ne jūmawāyā cadjirua obadara, idjaba ne jūma cadjirua māl̄ quīrāca bea sida.‡ M̄l̄a bārā naēna jarada quīrāca wayacusa jaraya: māl̄ cadjirua o beara Ācōrē purude beadaēā.

²²⁻²³ Barib̄l̄l̄ Ācōrē Jaureba nāl̄ḡl̄ada diabaria: djārā quīrīā beadida, b̄srīdaada, necai beadida, jūma droa beadida, ēberā biada beadida, sobiada, bedeā aba beadida, jūmarā ume aduā beadida, idjaba dadji cacua jipa erobeadi sida. Jūma māl̄ḡl̄ra ni ab̄al̄ leyba cadjiruaada acaa. ²⁴ Nāl̄ djaraba ne jūma cadjirua o quīrīā babarira Critoderāba crude cachi beasīdaa. ²⁵ Dadjirāra Ācōrē Jauredeba zocai pan̄l̄ bērā idjideba n̄badida pan̄l̄a. ²⁶ Djārā cāyābara biara beada crīchadiē pan̄l̄a, caicaya duananīē pan̄l̄a, idjaba djārāba erob̄l̄a carea biē crīchadiē pan̄l̄a.

6

Dji carebadadua

¹ Djabarā, djabada cawaēne cadjiruade baesira, bārā dji Ācōrē Jauredeba n̄naba biadeba carebadida pan̄l̄a wayacusa jipa n̄bamārēā. Barib̄l̄l̄ quīrācuīta beadadua bārā sida abari quīrāca cadjiruade baeda amaaba. ² Bia mīga pan̄l̄ne dji carebadadua. Māwāb̄l̄l̄ Critoba obi b̄l̄ra bārāba jūma odia. ³ Dji dromaē b̄l̄ba idjida dji dromada crīcha b̄l̄b̄l̄l̄, ara idjiduba cūrūga b̄l̄a. ⁴ Djārāba o b̄l̄ ac̄l̄ cāyābara ara dadjia o b̄l̄dr̄l̄ ac̄l̄ida b̄l̄a jipa o b̄l̄ cawaya. Māwā ara dadjia o b̄l̄ carea b̄srīda b̄aya. ⁵ Dadjiza odida pan̄l̄ra jūma jipa odida pan̄l̄a.

⁶ Ācōrē bedeā cawab̄l̄l̄ba dji jaradiabaria ne jūma bia idjia erob̄l̄adebemada diada b̄l̄a.

⁷ Ara bāduba cūrūgarānadua. Ni ab̄al̄ba Ācōrēra poya cūrūgaēā. Quīrānebadadua: ne u b̄l̄ba idjia ub̄l̄l̄ quīrāca ewaya. ⁸ Māl̄ carea nāl̄ djaraba cadjirua o quīrīā b̄l̄da ab̄al̄ba o b̄l̄b̄l̄l̄, Ācōrēba māl̄ ēberāra biē b̄l̄aya. Barib̄l̄l̄ Ācōrē Jaureba quīrīā b̄l̄da ab̄al̄ba o b̄l̄b̄l̄l̄, Ācōrēba māl̄ ēberāra ewariza idji ume zocai b̄l̄aya. ⁹ Māl̄ bērā sēnaē ne biada o pananadua. Sēnaēb̄l̄l̄, Ācōrēba b̄l̄da ewaride dadjirāba biada edadiā. ¹⁰ Māl̄ carea dadjirāba poya ob̄l̄daza jūmarāda bia carebadida pan̄l̄a. Biara Jesu ījā beada māwā carebadida pan̄l̄a.

Pauloba nāl̄ cartade j̄rūare b̄l̄da

¹¹ Ac̄l̄adadua, ara m̄l̄dji j̄lwaba letra waib̄l̄aba nāl̄ cartara b̄l̄b̄l̄l̄. ¹² Bārā cacua wēāgobi quīrīā beaba Crito crude beudadebemada jaradiabadaa barib̄l̄l̄ cacua wēāgobi pan̄l̄a judiorāba bia ununamārēā idjaba ādjia jaradia pan̄l̄ carea biē orānamārēā. ¹³ Barib̄l̄l̄ dji cacua wēāgopedadaba Ācōrēba Moisea diada leyra jūma ījā odacaa. Māwāmīna ādjirāba bārā cacua wēāgobi quīrīā pan̄l̄a, bārāba māwā osīdara ara ādjidebemada bia bedeadi carea. ¹⁴ Barib̄l̄l̄ m̄l̄ra māwā b̄l̄ēā. M̄l̄nebemada ni maārī bida bia bedeāēā. Āteb̄l̄l̄ ababe dadjirā Boro Jesucrito crude beudadebemada bia bedeaya. Critora crude beuda bērā nāl̄ ējūānebemaba bia unubadara m̄l̄maarā jūma beusia. Idjaba nāl̄ ējūāne beamaarā m̄l̄ra beusia. ¹⁵ Ācōrēmaarā cacua wēāgo baida wa cacua wēāgoē bai sida biara b̄l̄ēā. Idjia ēberā

* **5:14** Levitico 19:18. † **5:15** Griego beadeade māl̄ vers̄culoda nāwā b̄l̄ b̄l̄a: “Bārāda dji ca duananib̄l̄l̄, idjaba dji cotadica duananib̄l̄l̄, ara bāduba jūma ārīnia.” ‡ **5:21** Mīā beabada. Griego beadeade āc̄l̄l̄ cartade māl̄ra neēā.

djiwidi odadrΛ bia unu ɓΛa. ¹⁶ MΛa quĩrĩā ɓΛa jũma mΛa jara ɓΛ quĩrĩca ĩjā ɓeara Ācõrēba quĩrā djuburia ɓaida, necai ɓai sida ādjirā dia ɓaida. MaġgΛrāra Ācõrē ēberārā araa.*

¹⁷ Idĩba ĩtaa mΛa quĩrĩāēa aɓaɓba mΛra mĩā sēida. Jesuɗebema jaradia ɓΛ carea ēberārāba mΛra biē osidāa. MΛ djara cõācuada aninada eroɓΛa unubi carea mΛra idjidēda.

¹⁸ Djabarā, mΛa quĩrĩā ɓΛa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba jũma bārāra careba ɓaida. Bia ɓΛa māwā ɓaida.

* **6:16** MaġgΛrāra Ācõrē ēberārā araa. Griego bedede bΛ ɓΛa: "MaġgΛrāra Ācõrē israelerāa."

EPESO

CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARÁ EPESO PURUDEBEMA ITEA

Paulo Romane preso basíde nā cartada djabará Epeso purudebemarā itea Ɓasia. Poa 60de Ɓasica Ɓa.

Paulo Epesode jüesíde Aquila, Priscila ume Ɓadada awara wásia (Hecho 18:19). AƁAƁAmaarā Priscilaba, Aquila ume Epesode naārā Jesudebemada jarade wásidaa (Hecho 18:26). Paulo jēda zesíde poa umé auđu djabarāa jaradia Ɓabadjia (Hecho 19:8-10). Zocārāba Critoda iƙāƁada bēra dji ācōrēwērā Artemisa ēpēbadara quīrūbucasiaa (Hecho 19:21-41).

Pauloba Ɓasia judiorāda judiorāé sida Crito ume panƁa bēra ādjirāra puru aba Ɓada. Capítulo 1ne Ɓa Ɓa Ācōrēba Critodeba ođada, Pauloba Ācōrēba bia bedeadada idjaba djabarā carea iwídidada. Capítulo 2de, 3de bida Ɓa Ɓa Ācōrēba Crito ēberārāneba obi quīrā Ɓadebemada. Capítulo 4deba aba 6daa Ɓa Ɓa sāwā dadjirāba maƙara ođida.

Pauloba nā cartade naārā Ɓada

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quīrāna bēra māra Jesucritoba diabuedaa. Mā nā cartara ƁAƁAƁA jūma Ācōrē ēberārā Jesucrito iƙā Ɓea Epeso purudebema itea. ² Mā quīrā Ɓa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai Ɓai sida bārāna dia pananida.

Ācōrēba ne jūma bia dadji joure itea dia Ɓa

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba bia bedeadida panƁa. Crito ume panƁa bēra idji Jauredeba ne jūma biada dadjirāa bajāneba dia Ɓa. ⁴ Nā ējūā oi naēna Critodeba dadjirāra edasia idji itea bia beadamārēā idjaba idji quīrāpita cadjirua neē beadamārēā. ⁵ Naēnaeda Jesucritodeba dadjirāra edasia idji warrarāda beadamārēā, māwā o quīrā Ɓada bēra idjaba dadjirāra quīrāna bēra. ⁶ Idji bia waiƁa Ɓadeba dadjirāra bio carebasia idjia quīrā Ɓa Warradeba. Mā carea idjia bia bedeadida panƁa. ⁷ Idji Warra oa erozoadeba Ācōrēba dadjirāra cadjiruaedebemada ēdra edasia. Dadjirāba cadjirua opedadara idji biadeba jūma quīrādoasia. ⁸ Idji biadeba dadjirāra bio carebasia jūma idji necawaada, crīcha cawaa sida diada bēra. ⁹⁻¹⁰ Idjia o quīrā Ɓada naēna cawabiē basia. BaribarƁa dadjirāra cawabisia idji biadeba quīrāna bēra. Idjia Critodeba naēnaeda oi crīcha Ɓadara idjia Ɓada ewaride jūma oya. Mā ewaride ne jūma bajānebemada, nā ējūānebema sida Crito jAƁAƁA Ɓa.

¹¹ Ācōrēba naēnaeda crīcha Ɓada quīrāca Critodeba dadjirāra edasia idjia diaidebemada edamārēā.* Māwā osia ne jūmada idjia o quīrā Ɓa quīrāca obari bēra. ¹² Idjia quīrāsia dai judiorā dji naārā Crito iƙāpedadaba idji biya quirudebemada bia bedeadida. ¹³ Mā awara bārā judiorāé bida wārā bedea bia dadji ēdraidebemada ūrīnapeda Critora iƙāsidaa. Māwā bārā sida idji ēberārāda panesidaa. Crito iƙāsidade Ācōrēba jarada quīrāca idji Jaureda bārāra diasia sēyāda Ɓamārēā. Māba cawabi Ɓa bārāra idjiderāda. ¹⁴ Ācōrē Jaurera edapedada bēra dadjirāba cawa panƁa jūma Ācōrēba diai jaradara wārāda edadida idjiderā jūma bia Ɓai ewaride. Mā carea idji biya quirudebemada bia bedeadida panƁa.

Pauloba Ācōrēba iwídidia

¹⁵⁻¹⁶ Mā bēra mā ewariza bārā carea Ācōrēba bia Ɓada abaria. DārāƁAƁA mā ūrī Ɓada bārāba dadjirā Boro Jesura iƙā panada idjaba jūma Ācōrē ēberārāra quīrā panada. Mā ewarideba āta mā bārā carea Ācōrēba iwídidibaria. ¹⁷ Mā dadjirā Boro Jesucrito Ācōrēba, dadjirā Zeza biya quirūa iwídidibaria idji Jauredeba bārāra necawaada diamārēā idjaba idjidebemada cawabimārēā. Māwā bārāba idjida biara cawada. ¹⁸ Idjaba iwídidibaria Ācōrēba bārā crīchara ewamārēā. Māwā bārāba cawada cārēda idjideba edadi carea jā panada, mā edamārēā trāna bēra. Māne bārāba cawadia idji ēberārāba edadira waiƁa bio biya quiruda. ¹⁹⁻²⁰ Idjaba mā iwídidibaria bārāba cawadamārēā idji ƁAƁA jūmarā cāyābara ƁAƁA Ɓada. Mā Ɓadeba idjia dadjirā idji iƙā Ɓeara careba Ɓa. Ara mā Ɓa waiƁa Ɓadeba Ācōrēba Critora beu Ɓadada ārēbabipeba bajāne idji jAƁA araare chumebisia. ²¹ Ācōrēba idjira jūma jai hororā cāyābara, bajānebema dji droma Ɓea cāyābara, dji mēsrā Ɓea cāyābara, idjaba dji ƁAƁA Ɓea cāyābara dji dromaara Ɓasia. Nā ewaride idjira jūmarā cāyābara dji dromaara Ɓa, tēābema ewaride bida māwā baya. ²² Ācōrēba ne jūmada Crito

* **1:11** Edasia idjia diaidebemada edamārēā. Griego bedea māra ebuda Ɓaēa. AƁAƁAmaarā nāwā jara Ɓa: “Edasia idji ēberārāda beadamārēā.”

ɟawaeda ɟasia, idjaba Critora ɟasia ne jūmane idji ēberārā Boroda ɟamārēā. ²³ Crito ēberārāra idji cacuaa. Ādjirāra ne jūmane idjideba panaa. Idjaba ne jūmada idjideba ɟaa.

2

Ācōrēba Jesucritodeba dadjirā ēdra edada

¹ Naēna bārāra Ācōrēnebemada beu ɟeasia, ijānaē pananeba cadjiruada obadjida bēra.*
² Māwā nībasidaa naļ ējūānebema crīchada ēpē panana bēra idjaba naļ ējūā dedaade panā jairā boro sida ēpē panana bēra. Naļ ewaride idjia Ācōrē beɟea ijāē beara idji ɟawaeda erobaa. ³ Naēna jūma dadjirāda ādji quīrāca nībasidaa naļ cacuaba cadjiruua oya ɟada ēpē panana bēra. Naļ cacuaba cadjiruua o quīrā ɟada, cadjiruua dadji crīchade ɟa sida o panasidaa. Dji cadjiruārā bēra Ācōrēba idji quīrūbideba dadjirāra cawa oida ɟasia jūma cadjiruua obadarā cawa obari quīrāca.

⁴⁻⁵ Baribara Ācōrēba bio quīrā djaburibaria. Idjia dadjirāra bio quīrā ɟa bēra cadjiruade beu beadada Crito ume ābaa zocai ɟasia. Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdra edasia. ⁶ Jesucrito ume ābaa panā bēra Ācōrēba dadjirāra idji ume ābaa lrēbabisia idjaba idji ume ābaa bajāne chūmebisia. ⁷ Maļgara jūma osia nocooarebema ewaride unubi carea sāwā idji bia waiɟaa ɟadeba carebasida dadjirāra Jesucrito ume panā bēra. ⁸ Jesuda ijāpeɟada bēra Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdra edasia. Ara bādjia opeɟadadeba ēdraɟe ɟasia, ātebala Ācōrēbala bari ēdra edasia. ⁹ Bārāba bia o panā carea Ācōrēba ēdra edaē ɟasia. Māwā ni abalɟa ara idjidebemada poya bia beɟeadaēa. ¹⁰ Ācōrēba dadjirāra Jesucritodeba djiwidida osia ne biada o pananamārēā. Maļ ne biara idjiabara naēna ɟasia dadjirāba oɟamārēā.

Critodeba judiorā, judiorāē sida Ācōrē ume bia panena

¹¹ Maļ carea quīrānebaɟadua bārāra naļ djarade judiorāē bēra judiorāba “cacua wēāgoē ɟea” abadaa Ācōrē neē ɟea adi carea. Ara ādjida “cacua wēāgo ɟea” abadaa Ācōrē ēberārā adi carea. Baribara ādji cacuara wēāgosida bēra ababe naļ djarade quīrā awara ɟea. ¹² Quīrānebaɟadua naēna bārāra Crito neē ɟeasida idjaba Israelebemaē basida. Ācōrē ādjirā ume beɟea ɟaside idjia bārāra ni cārē sida diai jaraē ɟasia. Maļ awara bārāra sāwā bia beɟidida neē panasidaa idjaba naļ ējūāne Ācōrē neē ɟeasia. ¹³ Baribara idira Jesucrito ume panā bēra, bārāra naēna tama beadada Ācōrēba Crito oadeba idji caita enesia.

¹⁴ Wārāda Critoba dadjirāra necai ɟasia. Idjia judiorāra judiorāē ume ābaa ɟasia puru aba ɟemārēā. Idji beudadeba dadjirāra awara pananada ābaa ɟasia. ¹⁵ Ācōrēba Moisea diada leyba ne zocārā obibaria. Baribara idji beudadeba Critoba maļ leyra āyā ɟasia judiorāda, judiorāē ume ābaa necai ɟai carea. Idjia puru umē pananada puru djiwidida aba osia. ¹⁶ Idji crude beudadeba puru umē ɟadada puru aba opeɟa umena Ācōrē ume bia ɟasia. Māwā dadjirāra awara pananada idjia ābaa bia ɟasia.

¹⁷ Critoba beɟea bia Ācōrē ume necai baidebemada bārā dji Ācōrēnebema tama beadaa, dai dji Ācōrē caita ɟea bida jaraɟe zesia.† ¹⁸ Critodeba dadji umérāba abarica dadjirā Zeza Ācōrēa idji Jaure aba ɟadeba poya iwididia. ¹⁹ Maļ bēra bārā judiorāēra waa Ācōrē purudebemada āi beadaēa, ātebala Ācōrē purudebemarā ume ābaa panā. Idira bārāra Ācōrē ēberārā. ²⁰ Bārāra mōgara de quīrāca panā. Jesuba diabueɟarāda, Ācōrēneba beɟeabadarā sida maļ de edrebema mōgara quīrāca panā. Bārāra mōgara ādjirā lrā ca wābada quīrāca panā. Maļ dedebema dji biara ɟa mōgarara Jesucritoa. ²¹ Idjideba maļ dera biya cara ɟebaria idjaba waiɟalara wari wābaria dadjirā Boro itea bia ɟemārēā. ²² Crito ume panā bēra bārā sida jūma Ācōrē ēberārā ume ābaa de quīrāca panā. Maļ dede Ācōrēra idji Jaureɟeba ɟabaria.

3

Ācōrēba Paulora ɟasia judiorāēa jaradia ɟamārēā

¹ Maļ bēra mā [bārā carea Ācōrēa iwidibaria.]* Māra Pauloa. Bārā judiorāēa Jesucritodebemada jaradia ɟa carea preso ɟaa. ² Māmaarā bārāba bio cawa panā Ācōrēba idji biadeba māra ɟasida bārāa jaradiamārēā. ³ Idjia naēna cawabiē ɟadada māa cawabisia.

* ^{2:1} ɟara versioāne naļ sida ɟa ɟaa: “Idjia bārāra zocai baida diasia.” Baribala māra griego beɟeade neēa. † ^{2:17} Bārā dji Ācōrēnebema tama beadaa, dai dji Ācōrē caita ɟea bida jaraɟe zesia. * ^{3:1} Bārā carea Ācōrēa iwidibaria. Māra griego beɟeade neēa. Pauloba jarai ɟadada jūma jaraē basia, ātebala dewara crīchada jaradia besia. Baribala zocārāmaarā idjia jarai basia maļ djabarā carea Ācōrēa iwidibarida 3:14de jara ɟa quīrāca.

Maḷgaḍebemada mḷa naḷ cartade maḷḷi ḅasia. ⁴ Naḷ carta aḷ panḷane bārāba cawadāia Ācōrēba Critoḍebema cawabiē ḅadara mḷa cawa ḅada. ⁵ Naārāeda Ācōrēba ēberārāa maḷḷa cawabiē ḅasia, baribaḷḷa idira idjideba bedeabadarāa. Jesucritoba diabueḍarāa bida idji Jauredeba cawabisia. ⁶ Idjia cawabiē ḅadara naḷḷa: judiorāēba bedeaba bia Critoḍebemada iḷā pananeba judiorā ume ābaa Ācōrēba diaidebemada edadia, abari cacuade duanḷa, idjaba Ācōrēba Jesucritoḍeba diai jaraḍada ābaa eropanḷa. ⁷ Ācōrēba idji biadeba mḷra idji nezocada ḅasia bedeaba bia Critoḍebemada jaradiamārēā. Idji ḷḅadeba māwā osia.

⁸ Jūma Ācōrē ēberārā tāēna edaara ḅamḷina Ācōrēba idji biadeba mḷra ḅasia judiorāēma Critoba bio careba ḅaḍebemada jaradiamārēā. Critoba bio careba ḅara dadjirāba poya jūma cawa jaraḍaēa. ⁹ Ācōrē ne jūma oḍaba mḷra ḅasia jūmarāa ebuda cawabimārēā sāwā osida idjia naēna oi crīcha ḅadara. Maḷ oi crīcha ḅadara naēna cawabiē ḅasia. ¹⁰ Idira judiorāa judiorāē ume ābaa ḅada bēra ādjirāneba bajānebema dji droma ḅeaa, dji ḷḅa ḅeaa bida cawabisia idjira ne jūmane bio ne cawa ḅada. ¹¹ Māwā osia idjia naārāeda dadjirā Boro Jesucritoḍeba oida crīcha ḅada bēra. ¹² Dadjirāba ara maḷ Jesucritora iḷā panḷ bēra idjaba idji ume ābaa panḷ bēra Ācōrēba ne wayaa neē iwidiḍida panḷa. ¹³ Maḷ carea mḷa bārāa nāwā bedeaba djuburiaya: mḷra bārā carea bia mīga ḅamḷina jūmawāyā sopuarānada. Māwā bia mīga ḅa bārāa Ācōrē ume bia beadamārēā.

Pauloba Epesodebema djabarā carea Ācōrēa iwidiḍida

¹⁴ Maḷ carea mḷra dadjirā Boro Jesucrito Zeza quīrāpita chīrāborode cobebaria.† ¹⁵ Idjia jūma bajāne ḅeara, naḷ ējūāne ḅea sida osia idjaba idjideba panḷa.‡ ¹⁶ Idjiderā itea ne erobara bio biya quīrua. Maḷ bēra mḷa iwidi ḅa idji Jauredeba idji ḷḅara bārāa soḍe diamārēā. Māwā bārāra zarea beadia. ¹⁷ Idjaba iwidi ḅa iḷā panḷ bēra Critora bārā soḍe ḅamārēā. Iwidi ḅa bārāra ne jūmane quīrāneba pananamārēā. Māwā zarea beadia bio carra jida panḷ quīrāca. ¹⁸ Maḷne bārāba jūma Ācōrē ēberārā ume poya cawadāia Crito quīrāra waibḷa ḅada, jeḍea ḅada, drasoa ḅada, ḷḷa ḅada, idjaba nābua ḅada. ¹⁹ Ara dadji crīchaḍeba poya cawadacamīna mḷa iwidi ḅa bārāba maḷ quīrāra cawadamārēā. Cawasidara ne jūmane Ācōrē quīrāca beadia.

²⁰⁻²¹ Īcōrēra bio bia quīrua! Idji ḷḅa dadjirā soḍe ḅaḍeba waibḷara poya oya dadjirāba crīchabada cāyābara wa idjia iwidiḍada cāyābara. Djabarā, Jesucrito ume panḷ bēra jeariza Ācōrēa bia bedeadaḍua! Bia ḅa māwā ḅaida.

4

Ācōrē Jauredeba djabarā cacua aba panḷa

¹ Mḷra dadjirā Boro Jesu carea preso ḅa. Mḷa bārāa bedeaba djuburiaya jipa nīḅadamārēā. Ācōrēba bārāra trāsia māwā nīḅadamārēā. ² Crīcharānada bārāra dji dromarāda, ātebaḷḷa sobiadeba beadaḍua. Quīrāneba abarica dji droadaḍua. ³ Jūma oḍada ābaa necai beadi carea. Māwā Ācōrē Jaureba bārā ābaa bia ḅadara ārīnaēa. ⁴ Dadjirāra cacua aba panḷa. Ācōrē Jaure aba ḅada eropanḷa. Ācōrēba bārāra trāsia abarida jḷā pananamārēā. ⁵ Dadjirā Boro Jesura ababaḷḷa ḅa. Dadjirāba abari Jesuda iḷā panḷa. Idjaba abari trāneba borocuesida. ⁶ Ācōrēra ababaḷḷa ḅa. Idjira jūmarā Zezaa, jūmarā Boroa. Jūma idjiderā soḍe ḅa idjaba dadjirāneba idjia o quīrā ḅara obaria.

⁷ Baribaḷḷa Critoba dia quīrā ḅada quīrāca idji biadeba dadjirāza idji itea ne oḍamārēā awara awara diasia. ⁸ Ācōrē Bedeade nāwā ḅḷ ḅa:

Idji ḷḷa wāsida idjia poyadara preso edesia. Maḷne ne biada ēberārā diasia.*

⁹ Idjira ḷḷa wāsida a ḅaba ḷcārēda jara ḅa? Jara ḅa ḷḷa wāi naēna idjira ḷḷa naḷ ējūāna zesida. ¹⁰ Dji ḷḷa edaa zedadḷa wayacusa bajā ḷḷara ḅamaa wāsia ne jūmada idjideba beadamārēā. ¹¹ Idjiabaḷḷa ḷcaḷa ḅasia idjia diabueḍarāda beadamārēā, ḷcaḷa ḅasia Ācōrēneba bedeabadarāda beadamārēā, ḷcaḷa ḅasia bedeaba bia Critoḍebemada jaradia nīḅadamārēā, idjaba ḷcaḷa ḅasia idji ēberārā wagabadada idjaba jaradiabadada beadamārēā. ¹²⁻¹³ Idjia māwā ḅasia Ācōrē ēberārā carebadamārēā, ādjirā bida Ācōrē itea poya bia oḍamārēā. Māwā jūma Crito ēberārā idji cacua abadara zareara wari wānia aba jūmarāda Ācōrē Warra iḷā pananeba idjaba cawa panḷneba ābaa bia paneḅadaḍaa. Maḷne dadjirāra ne jūmane Crito quīrāca beadia. ¹⁴ Māwāra waa warra zaque quīrāca beadaēa. Warra zaqueba baridua bedeada iḷābaria. Maḷ awara ēberārā cūrūga cawa ḅeaba jaradia panḷneba sewada iḷābibadaa nāurāba jāba āyā edebaḷḷa quīrāca. Baribaḷḷa dadjirāra maḷ quīrāca beadaēa.

† **3:14** Dadjirā Boro Jesucrito. Griego bedeade ḷcaḷa cartade maḷḷa neēa. ‡ **3:15** Griego bedeade maḷ versicoloda nāwā ḅḷ ḅa: “Idjideba jūma bajānebemarāba, naḷ ējūānebemarā bida ādji trāra edabadaa.” * **4:8** Salmo 68:18.

¹⁵ ĀtebαΓA quĩrĩāneba wārā bedeada ēpēnida panαα ne jūmane dadjirā Boro Crito quĩrāca beadi carea. ¹⁶ Idjideba jūma dadjirā idji cacua abadara ābaa cara panαα dji carebađi carea. Dadjirāza odida panα quĩrāca obadađe jūmarāda quĩrĩāneba bia wari wānia.

Critodeba zocai bai djiwidi erobeara sāvā nĩbadida panα

¹⁷ Bārāba wārāda odamārēā mαα dadjirā Boro trāneba nałda jaraya: waa Ācōrē adua bea quĩrāca nĩbarānadua. † Ādjirāra crĩcha siriē beadeba nĩbabadaa. ¹⁸ Ādji crĩchara pāimane bα bērā Ācōrēnebemada cawadacaa. Ādji so zareaba Ācōrēra adua panα bērā idjia zocai bai dia bαda neē panαα. ¹⁹ Ādjia cadjirua o panα carea peradacaa. Ababe cadjiruada o quĩrĩābadaa. Ne jūma mĩā perada o panαba sēnacaa.

²⁰ BaribαΓA bārāba Crito ĩjāsidade cawasidaa māwā beadiē panαda. ²¹ Wārāda bārāba Jesucritodebemada ũrĩnapeda ĩjāsidaa. ĩjāpedadacarea djabarāba wārā beade idjidebemada biara jaradiasidaa. ²² Ādjia jaradiapedadara nałgαa: bārā crĩcha drōāneba waa nĩbarānadua naēna o panana quĩrāca. Bārā crĩcha drōāra jūma ārĩ bαa nał cacua cadjirua o awua bαba cūrūga erobα bērā. ²³ ĀtebαΓA idu Ācōrēa bārā crĩchara djiwidiada obidada. ²⁴ Mał crĩcha djiwidiāra Ācōrēba osia bārāra idji quĩrāca beadamārēā. Mał bērā wua djiwidi jα panα quĩrāca crĩcha djiwidiđeba nĩbadadua. Māwā bārāra Ācōrē quĩrāpita jipa, biya nĩbadia wārā bedeaba jara bα quĩrāca.

²⁵ Mał bērā sewara idu bαdadua. Ababe wārādrα djārā ume bedeadadua, jūma dadjirāra abari cacuadebema bērā.

²⁶ QuĩrũnibαΓA cadjiruada orānadua. Mał quĩrũbira sođe ewari aba erobearānadua. ‡
²⁷ Diaurua idu cūrūgabirānadua.

²⁸ Ne drαabari badara waa ne drαaiē bαa, ātebαΓA ara idji jαwaba trajaida bαa ne erobai carea. Māwā idjia erobaya ne neē queđeara carebai carea.

²⁹ Bedea cadjiruara bedearānadua. ĀtebαΓA djārā carebađi carea ababe bedea biadrα bedeadadua. Māwā bārā bedea ũrĩ beara bia panania. ³⁰ Cadjirua o panαba Ācōrē Jaurera sopuabirānadua. Ācōrēba idji Jaureda bārāra diasia sēyāda bamārēā. Małba cawabi bαa bārāra idjiderāda. Idji Jaurera bārā ume baya aba Ācōrēba idji ēberārā jūma bia bαi ewariđaa. ³¹ Jūma bārāba sođe biē crĩchabadara, sođeba quĩrũbadara, quēguea bedeadadara, caicayabadara, djārā biē jarabadara, idjaba jūma djārā biē odi crĩchabada sida āyā bαdadua. ³² Sobia beadadua. Quĩrā djuburiaya beadadua. Bārā biē opedadara quĩrādoadadua Ācōrēba bārā cadjirua Critodeba quĩrādoada quĩrāca.

5

Ācōrē warrarā sāvā beadida panα

¹ Ācōrēba bārā, idji warrarāra bio quĩrĩā bαa. Mał bērā idji quĩrāca beadadua. ² Jūmarāda quĩrĩānadua Critoba dadjirā quĩrĩā bαda unubiđa quĩrāca. Quĩrĩāneba dadjirā carea ara idjida idu beabisia Ācōrēa animarā babue diabαΓA quĩrāca. Ācōrēba małda bia unusia.

³ Bārāra Ācōrē ēberārā bērā daunemaniē panαα, auđua nĩbađiē panαα, idjaba djārāneda awuađiē panαα. Małnebemada ni maārĩ bida bedeadiē panαα. * ⁴ Bedea cadjiruada, siriē bα bedeada, ijaramia cadjirua sida bedearānadua māwā beđeaira biē bα bērā. † ĀtebαΓA Ācōrēa bia bαada adadua. ⁵ Bārāba cawa panαα daunemabadara, auđua nĩbabadara, ne jūma awuabada sida Critoba, Ācōrē bida ādji puruđe edađaēda. Ne jūma awua baira jαwaba ođā ācōrē ēpē bα quĩrāca bαa, Ācōrē cāyābara idjia awua bαda biara ēpē bα bērā.

⁶ Abαbα sewadeba cadjiruada odida panαana aibαΓA, idu cūrūgabirānadua. Cadjirua o panα carea Ācōrēba idji bedea ĩjāē beara cawa oya. ⁷ Mał bērā cadjirua obadarā ume abarica orānadua.

⁸ Naēna bārāra pāimanebema basia, baribαΓA idira dadjirā Boro ume panα bērā bārāra ānaanebema. Mał bērā ānaanebema warrarā quĩrāca nĩbadadua. ⁹ Ānaane nĩbadibαΓA sobia beadia, jipa ođia, idjaba wārāneba nĩbadia. ‡ ¹⁰ Dadjirā Boroba bia unu bαda cawađi carea jαgαdadua. ¹¹ Pāimanebemarāba cadjirua obadađeba ne biada zecaa. Mał bērā abarica orānadua, ātebαΓA cawabiđadua ādjia obadara cadjiruada. ¹² Wārāda dadjira peradiđa panαā ādjia cadjirua mērā obadađebemada beadeđi carea. ¹³⁻¹⁴ BaribαΓA ne jūmada ānaane

† 4:17 Ācōrē adua bea quĩrāca. Griego bedeade bα bαa: "Judiorāē nĩbabada quĩrāca." ‡ 4:26 Salmo 4:4. * 5:3 Ni maārĩ bida bedeadiē panαα. Mał beđeaira idjaba nāwā traducida bαa: "Nĩbadadua dewararāba ni maārĩ bida poya jararānamārēā bārāba cadjiruada o panαda." † 5:4 Bedea cadjiruada. ααΓA cartade "sewada" bα bαa. ‡ 5:9 Ānaane nĩbadibαΓA. Griego bedeade ααΓA cartade bα bαa: "Ācōrē jauređeba nĩbadibαΓA."

ħabladade sãwãbãrã ħada ebuđa unubibadaa, ħnaane ne jũmada ebuđa unubada bẽrã. Maħ carea nãwã jarabadaa: Ārĩmadua ħã cãĩ ħãra. Cadjiruade beu ħadada piradrãdua. Maħbe Critoba ħãra ħnaane ħãya.

¹⁵ Maħ bẽrã quĩrãcuita nĩbadãdua. Adua ħea quĩrãca nĩbarãnadua, ãtebãrã necawaadeba nĩbadãdua. ¹⁶ Bãrãba poya obãdaza bia odãdua, naħ ewaride ãberãrãba ne jũma cadjiruada obada bẽrã. ¹⁷ Crĩcha neħ ħea quĩrãca ħearãnadua, ãtebãrã bio cawadãdua cãrẽda dadjirã Boroba obi ħãda. ¹⁸ Ituaba beu nĩbarãnadua. Maħgãba cadjiruada wetara obibarã. Beu nĩbadi cãyãbara Ācõrẽ Jauredeba beadãdua. ¹⁹ Ācõrẽ Bedeade ħã trããbida, djabarãba trããbadada, idjaba Ācõrẽ Jaureba trããbi ħã sida dji carebadi carea ãbaa trããnadua. Dadjirã Boroa sođeba trããnadua bia beadeadi carea. ²⁰ Dadjirã Boro Jesucrito trãneba ewariza dadjirã Zeza Ācõrẽã ne jũma carea bia ħãada adãdua.

Dadji quima ume sãwã beadida panã

²¹ Crito waya panãneba abarica dji ĩjãnadua. §

²² Wẽrã quima bara ħea, bãrãba dadjirã Boro Crito beđeã ĩjã obada quĩrãca bãrã quima beđeãã ĩjã odãdua. ²³ Umaquĩrãda idji quima boroa. Ara maħ quĩrãca Critora idji ãberãrã Boroa idjaba idji ãberãrãã idji cacua quĩrãca panã. Idjira ãdjirã Ēdra Edabaria. ²⁴ Crito ãberãrãba idji beđeã ĩjã obada quĩrãca wẽrãba idji quima beđeãã jũma ĩjã baida ħãa.

²⁵ Umaquĩrãrã, bãrã quimara quĩrãã beadãdua Critoba dadjirã quĩrãã ħãda unubida quĩrãca. Quĩrãneba dadjirã carea ara idjida idu beabisia. ²⁶ Idjia mãwã osia dadjirãã Ācõrẽ itea bia ħã carea. Idji beđeaba dadjirã cadjiruara sãgãsia baidoba sãgãda quĩrãca.* ²⁷ Jũma mãgãra osia dadjirãã idji itea bio biya ħã carea, jaigua neħ, bidrubidrua neħ, ni baridua mititia neħ bida. Idjia quĩrãã basia dadjirãã idji itea biya beadida biẽ jaradi neħ. ²⁸ Ara maħ quĩrãca umaquĩrãba idji quimara bio quĩrãã baida ħãã ara idji cacua quĩrãã ħã quĩrãca. Umaquĩrãba idji quimada quĩrãã ħãbãrã, ara idjida quĩrãã ħãã. ²⁹⁻³⁰ Ni abããba ara idji cacuada quĩrãmacaa, ãtebãrãã bia ne co ħãdeba bio wagabaria. Ara maħ quĩrãca Critoba idji ãberãrãã wagabaria, idji cacua quĩrãca panã bẽrã. † ³¹ Ācõrẽ Bedeade nãwã ħã ħãã: Maħ carea umaquĩrãba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ãbaa beya. Mãwã cacua abã ħã quĩrãca panania. ‡

³² Maħ beđeaba crĩcha droma cawaẽ pananada cawabi ħãã. Mãã jara ħãã Crito idji ãberãrã ume ãbaa panãnebemada. ³³ Maħnebemada cawabi ħãmĩna bãdjiza bãrã quimara quĩrãã beadida panãã ara bãdji quĩrãã panã quĩrãca. Idjaba wẽrãba idji quimara waya baida ħãã.

6

Warrarã djibarirã ume sãwã beadida panã

¹ Warrarã, bãrã djibarirã beđeãã ĩjãnadua dadjirã Boroba quĩrãã ħã quĩrãca. Mãgãra jipa ħãã. ²⁻³ Ācõrẽ leyde nãwã jara ħãã: “Bãrã zezara, bãrã papa sida waya pananãdua.”* Mããda ĩjã osidara Ācõrẽba nãwã carebayada asia: “Mãwã bãrãã naħ ãjũãne dãrã bia duania.”† Maħ basia idji leyde naãrã carebayada adãra.

⁴ Zezarã, bãrã warrarãã quĩrãcuita jaradia panãneba idjaba jipa obi panãneba dadjirã Boroba quĩrãã ħã quĩrãca daupẽnadua.

Nezocarã ãdji boro ume sãwã beadida panã

⁵ Nezocarã, bãrã boro naħ ãjũãnebema waya panãneba idjia jarabãrãã sođeba jũma ĩjã odãdua Crito beđeãã ĩjã o panã quĩrãca. ⁶ Ababe idjia acã ħãde mãwã orãnadua idji ume bia beadi carea. ãtebãrãã sođeba ĩjã odãdua bãrãã Crito nezocarã bẽrã. Ācõrẽba mãwã quĩrãã ħãã. ⁷ Bãrã boroba jara ħãã o panãã crĩcha biãdeba odãdua dadjirã Boro Crito itea o panã quĩrãca. Crĩcharãnadua ababe naħ dudabema boro itea mãwã o panãã. ⁸ Bãrãba cawa panãã nezocabãrãã wa nezocaẽbãrãã, dadji Boro Critoba dadjirãã bajãne diaya dadjia oda quĩrãca.

⁹ Nezoca bororã, bãrã bida bãrã nezocara bia odãdua. ãdjira waragarãnadua. Quĩrãnebadãdua ãdji Boro bajãne ħããã idjaba bãrãã Boroda. Idjia jũmarãda aride cawa obaria.

Dadjirã jũãtrãdamãrẽã Ācõrẽba diada

¹⁰ Mãã awara djabarã, dadjirã Boro ħããã waĩããã ħãdeba zarea beadãdua. ¹¹ Ācõrẽba bãrãã diasia cadjiruadebemada jũãtrãdamãrẽã. Mãgãba jũãtrãã beadãdua sordaoba idji jũãtrãbari jãbari quĩrãca. Mãwã bãrãã zarea beadia diauruba cũrũgarãmãrẽã. ¹² Dadjirãã

§ **5:21** Crito waya panãneba. Griego beđeade ãcãrã cartade ħããã: “Ācõrẽ waya panãneba.” * **5:26** Griego beđeade nãwã ħããã: “Dadjirã cadjiruara sãgãsia baidoba idjaba idji beđeaba.” † **5:29-30** Griego beđeade ãcãrã cartade naħ sida ħããã: “Idji djara idjaba idji ħãwãrãã quĩrãca panãã bẽrã.” ‡ **5:31** Genesis 2:24. * **6:2-3** Exodo 20:12. † **6:2-3** Deuteronomio 5:16.

ēberārā ume djō panlĕa.‡ Ātebαγλ jairā cadjirua naĭ ējūā dedaade panl ume djō panlα. Ādjirāra dji dromaa, λβλα beaa, naĭ ējūā cadjirua bororāa. ¹³ Maĭ carea Ācōrēba jūātrαdamārēā diadaba jūātrα beadadua. Māwā diauruba miā sēbαγλde bārāba poya droadīa. Poyadapeda biara zarea beadīa.

¹⁴ Maĭ bērā wārā bedea iĵā pananeba zarea beadadua sordaoba jĭ βλ bio trājĭĭ eroβλ quīrāca. Jipa nībadadua cadjiruadebemada jūātrαdī sordaoba ne zarea idji so λγĭ jūātrαbari quīrāca. ¹⁵ Bedea bia Ācōrē ume necai baiĭdebema jarade wāni carea beadadua sordaoba djōne wāi carea idji jīrūne jĭbari quīrāca. § ¹⁶ Maĭ awara ne jūmane Critora iĵā pananadua. Maĭra sordaoba jūātrαbari idji jλwade eroβλ quīrāca βλα. Diauruba miā sēbαγλde cha uruaba drαβαγλ quīrāca βλα. Baribαγλ bārāba Critoda iĵā pananibαγλ, droadīa jūātrαbariba cha urua quiabada quīrāca. ¹⁷ Idjaba soĊeba bio cawaĊadua Ācōrēba bārāra wārāda ēdγλ edasida. Maĭ cawa βλara sordaoba ne zarea idji borode jĭbari quīrāca βλα. Maĭ awara Ācōrē bedeara idji JaureĊeba bio cawaĊadua. Ācōrē bedea cadjiruara poyabari bērā djōbada neco quīrāca βλα.

¹⁸ Ewariza ne jūma carea Ācōrē JaureĊeba idjīa iwidi pananadua. Jūma idji ēberārā carea quīrācuīta sēnaē idjīa iwidi pananadua. ¹⁹ Idjaba mĭ carea Ācōrēa iwidi pananadua. Idjīa iwidiĊadua mĭa cawabimārēā sāvā Critodebemada bedeaĭda βλda. Māwā mĭa ne wayaa neē ēberārāa cawabiya bedea bia Critodebema Ācōrēba naēna cawabiē Ċadada. ²⁰ Critoba mĭra diabuesia maĭ bedea jaradiamārēā. Jaradia βλ carea idira mĭra preso βλα. Ācōrēa iwidiĊadua mĭa ne wayaa neē Critodebemada bedeaĭ carea mĭa oida βλ quīrāca.

Naĭ cartade Pauloba jīrūare βλda

²¹ Dadjia quīrīā panl djaba Tiquicoba mĭnebemada bārāa jūma nēbαγλaya cawaĊamārēā mĭra sāvā βλda idjaba cārēda o βλda. Idjira dadjirā Boro nezocaa. Dadjirā Boro trajura ne jūmane bia obarīa. ²² Idjira mĭa bārāmaa diabueβαγλα cawaĊamārēā दौरa sāvā panlα. Idjīa bārāra sobiabiya.

²³ Djabarā, mĭa quīrīā βλα dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biĊa bārāra carebaĊida dji quīrīā pananamārēā idjaba biara iĵā pananamārēā. Idjaba quīrīā βλα ādji necai bai sida bārāa dia pananida. ²⁴ Mĭa quīrīā βλα Ācōrēba idji biadeba jūma dadjirā Boro Jesucrito wārāda bio quīrīā beara careba baĭda. Bia βλa māwā baĭda.

‡ 6:12 Ēberārā ume djō panlĕa. Griego bedeaĊe nāvā βλ βλa: “Djara bara bea ume, oa bara bea ume djō panlĕa.”

§ 6:15 Maĭ versīculora idjaba nāvā traducida βλa: “Bedea bia Ācōrē ume necai baiĭdebemada bio iĵā pananadua zarea panani carea, sordaoba chiradαga amaaba idji jīrūne jĭbari quīrāca.”

PILIPO

CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARÁ PILIPO PURUDEBEMA ITEA

Poa 61are Paulooba naƙ cartada Ɓasia. Romane preso Ɓaside Ɓasica Ɓaa (Hecho 28:16-31). Piliipo 1:13de maƙra ebuda Ɓaa.

Hecho 16:6-40de Ɓá Ɓaa Paulo naárá Piliipo puruɗaa wānanebemada. Maƙ puru dajada Paulooba ƙƙara wērārāda unupeɗa Jesucritodebemada jaradiasia. Wērā Lidia abadaba naárá ƙjāsia. Idji deɗe Paulora, idji ume nīna sida panasidaa. Djabarāda ara maƙ deɗe dji jare panasidaca Ɓaa.

Paulo preso Ɓaside djabarā Piliipo purudebemaba idjia paratada diabuesidaa. Ádjia diapedaɗara djaba Epaproditoba edesia. Paulooba naƙ cartara Ɓasia ádjirāa bia Ɓaada ai carea. Naárá Ácōrēa bia bedeasia (1:1-11). Maƙare ádjirāa nēƁaƙasia idji sáwá Ɓaɗebemada. Paulooba crīcha Ɓasia dārāéne preso Ɓaɗebemada bia éɗraida (1:12-26). Maƙare Ɓasia Crito quiŕāca nīɓadamārēa (1:27deba aba 2:18ɗaa). Maƙare Ɓasia Epaproditoda isabe jēda diabueida idjaba Timoteoba jaradia Ɓamārēa diabueida (2:19-30). Maƙare Ɓasia ai jaradia Ɓea carea quiŕācuitadamārēa (3:1neba aba 4:1naa). Paulooba jirūare Ɓaɗara 4:2-23de Ɓá Ɓaa.

Pauloba naƙ cartade naárá Ɓaɗa

¹ Māra Paulo. Timoteora mƙ ume Ɓaa. Daira Jesucrito nezocaa. Māa naƙ cartara djabarā Piliipo purudebemarā itea ƁaƁara: djabarā wagabadarā, djabarā carebabadarā, jūma Ácōrē ēberārā Jesucrito ume Ɓearā itea.* ² Daiba quiŕā panla dadjirā Zeza Ácōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ádji biadeba Ɓārāra careba pananida idjaba ádji necai Ɓai sida dia pananida.

Pauloba djabarā carea Ácōrēa iwidida

³ Māa Ɓārā quiŕāneɓaƙaza Ácōrēa bia Ɓaada abaria. ⁴⁻⁵ Ácōrēa iwidibara mƙa Ɓārā carea Ɓasrida iwidibaria, Ɓārāba idji beɗea ƙjāsida ewarideba átaa beɗea bia Critodebemada mƙ careba jaradia panla Ɓērā. ⁶ Māa naƙgada wārāda cawa Ɓaa: Ácōrēba Ɓārā soɗe traji bia jawa oɗara biara o wāya aba Jesucrito zebaraɗaa. Maāne idjia Ɓārāra jūma biya o erobaya. ⁷ Bia Ɓaa mƙa jūma Ɓārāneɓemada māwā crīcha baida, Ɓārāra bio quiŕā Ɓa Ɓērā. Mƙ preso Ɓaɗe wa beɗea bia Critodebemada wārā arada cawabi Ɓaɗe Ácōrēba idji biadeba Ɓārāra mƙ sida careba Ɓaa idji beɗea jaradia pananamārēa. ⁸ Ácōrēba cawa Ɓaa mƙa Jesucrito quiŕā waɓaɗeɗa jūma Ɓārāra bio quiŕā Ɓaɗa.

⁹ Māa Ácōrēa iwidida Ɓaa Ɓārāra biara dji quiŕā beadamārēa, idjida biara cawadamārēa idjaba sáwā nīɓaɗida panla cawadamārēa. ¹⁰ Māwā Ɓārāba bio cawadia cārēda biara Ɓaɗa idjaba Crito zebaraɗe idji quiŕāpita cadjirua neɗ beadia, bié jarai sida neɗ beadia. ¹¹ Māa iwidida Ɓaa Ɓārāra Jesucritodeba ne jūmane jipa beadamārēa, ēberārāba Ácōrēra dji dromaara Ɓaada adamārēa idjaba idjia bia beɗeadamārēa.

Ne jūmane Paulora Crito carea Ɓaa

¹² Djabarā, mƙa Ɓārā cawabi quiŕā Ɓaa mƙ preso Ɓara cadjiruaɗeɗa, áteɓara careba Ɓaa ēberārāba beɗea bia Critodebemada ƙjānamārēa. ¹³ Romaneɓema boro de wagabada sordarāba, dewararā bida cawa panla mƙra Crito carea preso Ɓaɗa. ¹⁴ Maƙ carea zocārā djabarāba dadjirā Boro Jesuɗeɗa biara Ácōrē beɗeara ne wayaa neɗ jara nīnaa.

¹⁵ Wārāda ƙƙara mƙ ume bié panla Ɓērā Critodebemada jara nīnaa mƙ cāyābara cawaara panlaana adi carea. Baribaƙa ƙƙara ƙrīcha biadeba jara nīnaa. ¹⁶⁻¹⁷ Maƙgārāba quiŕāneɓa māwā obadaa. Cawa panla Ácōrēba mƙra nama Ɓasida beɗea bia Critodebemada wārā arada cawabimārēa. Baribaƙa ƙƙara idjidebemada jara nīnaa cawaara beɗa crīcha panla Ɓērā. Crīcha biadeba māwā oɗacaa. Ádjirāba crīcha panla maƙgāɗeɗa mƙ nama preso Ɓara wetara sopusabiɗida. ¹⁸ Baribaƙa ƙmaɗa sáwāi? Crīcha biadeba wa crīcha bié pananeɓa jara nīnabaƙa, Critodebemada jara panla. Maƙ carea mƙra Ɓasrida Ɓaa.

Idjaba Ɓasrida Ɓaya. ¹⁹ Ɓārāba Ácōrēa iwidida panla Ɓērā idjaba Jesucritoba diada Jaureba careba Ɓa Ɓērā mƙa cawa Ɓaa mƙra namaɓa bia éɗraida. ²⁰ Crito carea mƙra ni maārī bida pera quiŕāɗe Ɓaa, áteɓara idjidebemada beɗeai carea sozarra Ɓa quiŕā Ɓaa. Māwā mƙa jūmarāa Critora dji dromaara Ɓaɗa cawabiya ewariza o Ɓabari quiŕāca. Zocai beibaƙa wa beɗibaƙa, mƙa quiŕā Ɓaa jūmarāba mƙneɓa cawadiɗa Critora dji dromaara Ɓaɗa. ²¹ Māmarā zocai Ɓaɗe ababe Crito carea baida Ɓaa, baribaƙa beuibaƙa biara Ɓaya. ²² Mƙ

* 1:1 Djabarā wagabadarā. Cāpūrīa beɗeɗe “pastores” o “ancianos” abadaa. Djabarā carebabadarā. Cāpūrīa beɗeɗe “diaconos” abadaa.

zocai ðaðe Critodebemada poya jaradia ðaya. Mañ carea mña adua ðaa sãwã quĩrĩa ðaða, zocai ðaða wa beuida. ²³ Zarea ðaa jaraida mañ umébeamarã sãlgada biara ðaða. Mñmaarã biara ðaa beuida Crito ume ðai carea. ²⁴ Baribarla bãrã carea biara ðaa mñra zocai ðaða. ²⁵ Mañ bãrã cawa ðaa bãrã carebai carea mñra wadibida zocai ðaða idjaba wesa bãrã ume ábaa ðaða. Mãwã bãrãba Critora biara ðã pananeba ðasrida panania. ²⁶ Jesucritoba mñra wayacusa bãrãmaa edebãgãde bãrãra idji carea biara ðasridaãpeda bia jaradia.

²⁷ Jipa nĩbadadua bedea bia Critodebemaba jara ða quĩrãca. Mãwãra mña bãrãda acãde wãibãgã, wa bãrã ume ðãene bãrãnebemada ùrĩbãgã, cawaya bãrãba abari crĩchadeba ábaa bio ðã panada idjaba ábaa bio traja panada mañ bedea biada cawabidĩ carea. ²⁸ Bãrã ume dji quĩrũra ni maãrĩbida wayarãnadua. Mañba cawabiya Ácõrẽba ádjirãra biẽ ðaða, baribarla bãrãra edra ðaða. Mañgara Ácõrẽba jũma o ðaa. ²⁹ Ácõrẽba bãrãra edaẽ basia ababe Crito ðã pananamãrẽã, átebãgã edasia Crito carea bia mĩgadamãrẽã. ³⁰ Bãrãba unusidaa mñra bia mĩga ðaða idjaba idĩ ùrĩ panãa wadibida mĩga ðaða.† Ara mañ quĩrãca bãrã sida bia mĩga panãa.

2

Ácõrẽba Crito jũmarã cãyãbara dji dromaara ðaða

¹⁻² Critoba bãrã crĩchara careba ða bãrã, idji quĩrĩãba bãrã sora biabi ða bãrã, Ácõrẽ Jaurera bãrã ume ða bãrã, idjia bãrãra quĩrĩa ða bãrã, idjaba quĩrã djuburia ða bãrã mñra nãwã bio ðasridabidada: abari crĩchada erobeadadua, dji quĩrĩa pananadua, idjaba abari crĩchadeba jũma odadua. ³ Djãrã cãyãbara biara beada crĩcha pananeba ni cãrẽ sida orãnadua. Idjaba orãnadua ababe bãdji iteabãgã bia beadi carea. Átebãgã crĩchadadua dewararãda bãrã cãyãbara biara beada. ⁴ Ara bãdjiza bia beadi carea jarãrãnadua, átebãgã jarãrãdudua djãrã sida bia beadamãrẽã. ⁵ Jesucritoba crĩcha ðaða quĩrãca crĩchadadua:

⁶ Idjira Ácõrẽmĩna Ácõrẽca ðaða crĩchaca basia.

⁷ Átebãgã idji badada idu ðasia nezoca bai carea. Mañbe dadjirã quĩrãca nañ djarade besia.

⁸ Mañbe edaara besia. Ácõrẽba beuida ðaðada aside idjia ðã osia. Crude bia mĩga beuimĩna ðã osia.

⁹ Mañ carea bajãne Ácõrẽba idjira dji dromaara ðasia. Idjira jũmarã Boroda ðasia.*

¹⁰ Mãwã jũma bajãne beara, nañ èjũãne beara, beudarã panabadama beara sida Jesu quĩrãpita chĩrãborode cobedia.

¹¹ Mañne jũmarãba ebuda jaradia Jesucritora jũmarã Boroda idjaba jũmarãda dadjirã Zeza Ácõrẽba bia bedeadia.

Djabarã nañ èjũãne sãwã beadida panã

¹² Mñ djabarã, mñ bãrã ume badadeba ãtaa Ácõrẽ bedeara ðã o panãa. Idĩ mñra bãrã ume ðãemĩna Ácõrẽ bio waya pananeba ðã o pananadua idjia bãrãra edra edada bãrã.

¹³ Ácõrẽbãgã bãrãra careba ðaa idjia quĩrĩa ðara o pananamãrẽã idjaba mãwã o quĩrĩa beadamãrẽã.

¹⁴ Idarradaẽne, caicayadaẽne jũma odadua. ¹⁵ Mãwã bãrãra biẽ jaradi neẽ beadia idjaba jipa beadia. Èberãrã bio cadjirua obada tãena panãmĩna cadjirua neẽ beadadua. Ácõrẽ warrarã bãrã ádjirã tãena chĩdau udjizua bea quĩrãca panãa. ¹⁶ Bedea zocai ðaðidebemada ádjirãa ebuda cawabi pananadua. Mãwã Crito zebãrãde mñra bãrã carea ðasridaya. Mañne mña cawaya mñdji quĩrĩãbe nĩbaẽ basida idjaba mñdji quĩrĩãbe trajaẽ basida. ¹⁷ Dãrãene mñra Crito carea beadisicada. Mãwã uva ba Ácõrẽa wea diada quĩrãca panãa. Idjaba bãrãba Crito ðã panãra animarã Ácõrẽa babue diada quĩrãca ðaa.† Mañ carea mñra bãrã ume bio ðasrida ðaa. ¹⁸ Ara mañ quĩrãca bãrã sida mñ ume ábaa ðasrida beadida panãa.

Timoteo idjaba Epprodito

¹⁹ Dadjirã Boro Jesuba quĩrĩsira mña Timoteoda isabe bãrãmaa wãbiya. Mãwã idji wayacusa mñmaa zebãrãde mñ sida ðasrida ðaya bãrã sãwã duanada cawã bãrã. ²⁰ Nama mñ ume idji quĩrãca ðada dewara neã. Idjia bãrãra wãrãda careba quĩrĩa ðaa. ²¹ Jũmarãba ara ádji bia beadida jarãbadaa Jesucritoba quĩrĩa ða jarãdi cãyãbara. ²² Baribarla bãrãba cawa panãa Timoteoba biada obarida. Warraba idji zeza carebabari quĩrãca idjia bedea bia Critodebemada careba jaradia ðaa. ²³ Mñ sãwã odida cawasira Timoteora bãrãmaa diabueida crĩcha ðaa. ²⁴ Baribãgã crĩcha ðaa dadjirã Boroba mñra carebaida dãrãene mñ sida bãrãmaa wãmãrẽã.

† 1:30 Hecho 16:11-40. * 2:9 Griego bedea de nãwã ðã ðaa: "Ácõrẽba idjia dji dromaara ða trãda diasia." † 2:17 Levítico 23:18.

²⁵ Bārāba djaba Epaproditoda māl carebamārēā diabuesidaa. Idjia māl ume abarica Ācōrē bebeara jaradia bāa sordao djō bā quīrāca. Nawena mālā idjira jēda wābiya. ²⁶ Idjia bārāra wārāda unu quīrā bāa. Idjira bio sopua bāa, bārāba idji cacua biē bāda ūrisidade sopuasida bēra. ²⁷ Wārāda idjira cacua biē basia. Berara beusia. Baribāra Ācōrēba idjira quīrā djuburiasia. Ababe idjida quīrā djuburiaē basia, ātebāra māl sida quīrā djuburiasia wetara sopuarāmārēā. ²⁸ Māl bēra mālā idjira isabe jēda wābi quīrā bāa bārāba idji unubadaē wayacusa bāsridadāmārēā. Māwā mālra bārā carea mācua sopua baēa. ²⁹ Idjira bio bāsrida edadadua dadjirā Boro Jesucritode bēra. Idjida, djabarā idji quīrāca bea sida bia wayadadua. ³⁰ Critoba obi bā carea idjira berara beusia. Bārāba jāmalba māl carea poya odaē panāda idjia beui adua osia.

3

Aba Critodra ēpēnida panā

¹ Māl awara djabarā, dadjirā Boro Jesudeba bāsrida beadadua. Mālā naāra bebeara naēna bādāmīna sēcaa abarida wayacusa bāi carea. Māwā bārāra cadjiruadebemada waga baya.

² Ēberārā usa quīrāca beadebemada quīrācuītadadua ādjia obadara biē bā bēra. Ādjia jaradiabadaa umaquīrā cacuada wēāgodida panāda Ācōrē ēberārā beadi carea. ³ Baribāra dadjirādra dji wārā wēāgopedadarā.* Dadjirābāra Ācōrē Jauredeba idjia bia beadebadaa. Idjaba Jesucritoba dadjirā carea odara bia jarabadaa. Dadjia naā djarade o panā carea Ācōrēba jipa unuida crīchadacaa. ⁴ Mālā naā djarade bia oda carea māwā crīcha baida bāmīna māwā crīchacaa. Wārāda bariduaba idjia o bā carea Ācōrēba jipa unuida crīcha bābāra, idji cāyābara mābāra biara māwā crīcha baida bāa. ⁵ Māl topedadacarea ocho ewari bāde mālra cacua wēāgosidaa. Mālra israelerānebema, Benjamiāneba yōnaa. Māda, māl djibarirā sida hebreorā araa. Pariseo bēra mālā judiorā leyra quīrācuītaara iā obadjia. ⁶ Māl ley bio ēpē bada bēra Crito iā beara biē oi carea ēpēbadjia. Judiorā leyra jūma iā o bada bēra ni abaaba poya jaradaca basia mālra jipae bāda.

⁷ Baribāra Critoda iā bā bēra ne jūma mālā bia unu badara idira bia unucua. ⁸⁻⁹ Wārāda māl Boro Jesucrito cawaida ne jūma cāyābara biara bāa. Mālā crīcha badara idji carea jūma igarasia. Jūma maāgara nejara quīrāca unusia Crito cawai carea idjaba idji ume bāi carea. Mālā crīchacaa Ācōrēba Moisea diaā leydeba mālra idji quīrāpita jipa bāda. Ātebāra cawa bāa Crito iā bā carea Ācōrēba mālra jipa unu bāda. ¹⁰ Mālā Critoda biara cawa quīrā bāa. Idjira Ācōrē bāadeba lrēbasia. Mālra ara maā bāadeba idji ume nība quīrā bāa. Māl bēra idji bia mīgada quīrāca mālra mīga quīrā bāa, idjaba idji beuda quīrāca beu quīrā bāa. ¹¹ Māwā quīrā bāa Ācōrēba mālra lrēbabī bēra.

¹² Mālā jaraē bāa mālra abeda māwā bāda. Idjaba jaraē bāa mālra abeda jipa bāda. Baribāra māwā bāi carea mālra nocodaa wāa Jesucritoba mālra maā carea edada bēra. ¹³ Djabarā, mālā jaraē bāa mālra wārāda māwā bāda baribāra mālā naāda o bāa: mālā naēna o badara quīrādoapeda biara Crito quīrāca bāi carea nocodaa wāa. ¹⁴ Idji quīrāca bāi carea nīa, Ācōrēba mālra māwā bamārēā Jesucritodeba trāna bēra.

¹⁵ Jūma dadjirā Crito bio cawa beaba maā quīrāca crīchadida panāa. Bārāba quīrā awara crīcha panābāra, sāwā crīchadida panāda Ācōrēba ebuda cawabiya. ¹⁶ Baribāra dadjirāba cawapedadara jūma iā odida panāa.

¹⁷ Djabarā, māl quīrāca beadadua. Bārā tāēna nībasidade daiba unubisidaa sāwā beadida panāda. Djabarā māwā beada ēpē pananadua. ¹⁸ Mālā naāda barima zocārā bārāa jarasia idjaba iā bāba wayacusa jaraya: zocārā ēberārāba ādjia o panāneba unubibadaa Crito crūde beudadebema bebeara quīrānacada. ¹⁹ Māl bēra beubadade Ācōrēba ādjirāra jūma biē bāya. Ādji cacuaba quīrā bādra ādji ācōrē.† Mīā pera o panānebemada bia beadebadaa. Ababe naā ējūānebemada crīchabadaa. ²⁰ Baribāra dadjirāra bajānebema. Dadjirā Ēdra Edabarira mamaaba zeida jāa panāa. Idjira dadjirā Boro Jesucrito. ²¹ Idji zebāraē dadjirā cacua beuda bāra quīrā awara oya. Maāne idji cacua quīrāca bio biya bēya. Idji bāadeba māwā oya. Māl bāadeba idjia ne jūmada poyaya.

* **3:3** Dji wārā wēāgopedadarā. Maā beadeba jara bāa dadjirāra Ācōrē puruda. Naēna israelerāba jūma ādji umaquīrā cacuara wēāgobadiāaa cawabīdi carea ādjirāra Ācōrē puruda. † **3:19** Ādji cacuaba quīrā bādra ādji ācōrē. Griego beade nāwā bā bāa: “Ādji bidra ādji ācōrē.”

4

¹ Maḷ carea mḷ djabarā, mḷa jarada quīrāca dadjirā Boro Jesucritora bio ḷjā pananadua. Mḷa bārāra bio quīrīā ḷḷa idjaba unu quīrīā ḷḷa. Bārā carea mḷra bio ḷḷsrida ḷḷa. Bārāra mḷ ḷḷsridaa.*

Pauloba djabarā obida

² Mḷa djabawērā Evodiaa, djabawērā Sintiquea bida bedea djuburiaya ibiadamārēā dadjirā Boro Jesucrito ume panḷ bērā. ³ Djaba, mḷ ume Ācōrē traju obari, mḷa ḷḷa iwidiya maḷ djabawērārā carebamārēā. Ādjida, Clementeda, waabemarā sida mḷ ume bio trajasidaa bedea bia Critodebemada cawabidi carea. Jūma ādjirā trḷra Ācōrēba idji zocai baidebema cartade ḷḷ erobḷa.

⁴ Dadjirā Boro Jesucrito ume panḷ bērā ewariza ḷḷsrida beadadua. Mḷa wayacusa jaraya: ḷḷsrida beadadua! ⁵ Bārāra ēberā biada jūmarāa unubidadua. Dadjirā Boro Jesucrito zei ewarira caita ḷḷa.

⁶ Baridua carea jūmawāyā crīcharānadua, ātebaḷḷ Ācōrēa iwidiidadua, idjīa bedea djuburiadadua, idjaba ne jūma carea bia ḷḷada adadua. ⁷ Maḷba Ācōrēba bārā sora, bārā crīcha sida necai ḷḷya Jesucrito ume panḷ bērā. Maḷ necai baira ēberārāba āduba poya cawadaēa.

⁸ Maḷ awara djabarā, jūma wārānebemada, ne jūma dadjia bia unubadadebemada, jūma jipa ḷḷdebemada, jūma cadjirua neḷ ḷḷdebemada, jūmarāba quīrīābadadebemada, jūma bia trḷ ḷḷga ḷḷdebemada, ne jūma biadebemada, ne jūma dadjia bia jarabadadebemada sida crīcha pananadua. ⁹ Mḷa jaradiadara, bārāba mḷneba cawapedadara, mḷneba ūḷpedadara, unupedada sida jūma o pananadua. Maḷne Ācōrēa bārā ume ḷḷya idjaba bārāra necai ḷḷya.

Djabarāba ne diabuepedada carea Pauloba bia ḷḷada ada

¹⁰ Dadjirā Boro Jesucritodeba mḷra bio ḷḷsrida ḷḷa, bārāba mḷ crīcha panḷneba wayacusa ne diabuesida bērā. Maḷḷra bārāba naēna o quīrīā pananamīna poya odaē basīa. ¹¹ Māwā jaraē ḷḷa mḷra ne neḷ ḷḷ bērā. Mḷa cawasia sāwābaḷḷ necai baida ara mādjia erobḷa. ¹² Ne neḷ ḷḷde idjaba aduba erobḷde sāwā baida cawa ḷḷa. Mḷa cawasia bariduade sāwā necai baida, jāwūā ḷḷde idjaba jarra ḷḷde, aduba erobḷde idjaba ne neḷ ḷḷde bida. ¹³ Critodeba jūma poya oya idjia mḷa ḷḷada dia ḷḷ bērā. ¹⁴ Baribaḷḷ mḷa bārāa bia ḷḷada aya, mḷ bia mīga ḷḷde carebapedada bērā. Wārāda bārāba bia osidaa.

¹⁵ Djabarā Pilipodebema, bārāba cawa panḷa bedea bia Critodebemada naārā ḷjāsidaade mḷ sāwānada. Macedonia druadeba dewara druadaa jaradiade wāsīde djabarā dewara purudebemarāba mḷa ne diabuedaē basīa. Ababe bārābaḷḷ mḷa ne diabuesidaa.† ¹⁶ Mḷ Tesalonica purude basīde bārāba ḷarima zocārā ne diabuesidaa carebaḷi carea. ¹⁷ Mḷa iwidiē ḷḷa bārāba ne diabuedamārēā, ātebaḷḷ quīrīā ḷḷa bia o panḷ carea Ācōrēba bārāra biara carebaida. ¹⁸ Ne jūma bārāba djaba Epaprodito ume diabuepedadara mḷa edasia. Maḷ bērā aduba erobḷa. Maḷḷgaba mḷra bia ḷḷya. Bārāba diabuepedadara quera tūāpa Ācōrēa diaēda quīrāca ḷḷa. Maḷra Ācōrēba bia unu ḷḷa. ¹⁹ Wārāda jūma bārāba neḷ panḷa mḷ Ācōrēba ne jūma erobḷdebemada Jesucritodeba diaya. ²⁰ Maḷ bērā ewariza dadjirā Zeza Ācōrēa bia bedeāḷida panḷa. Bia ḷḷa māwā baida.

Pauloba jīrūare ḷḷda

²¹ Jūma Ācōrē ēberārā Jesucrito ume bea jaradadua mḷa quīrīā ḷḷda ādjirāra bia duananida. Djabarā mḷ ume panḷ bida quīrīā panḷa bārāra bia duananida. ²² Jūma Ācōrē ēberārā namabemarāba quīrīā panḷa bārāra bia duananida. Djabarā Romanebema boro itea traja panḷa biara māwā jara panḷa.

²³ Mḷa quīrīā ḷḷa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba baida.‡

* 4:1 Bārāra mḷ ḷḷsridaa. Griego bedeaḷe nāwā ḷḷ ḷḷa: “Bārāra mḷ borobarīa.” † 4:15 Hecho 18:5. ‡ 4:23 Griego bedeaḷe ḷḷcaḷḷa cartade naḷ sida ḷḷ ḷḷa: “Bia ḷḷa māwā baida.”

COLOSA

CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARĀ COLOSA PURUƁEBEMA ITEA

Poa 60are Paulo preso baside naƙ cartada Ɓasia. Carta Pilemoƙ itea diabueside naƙ carta sida Romaneba diabuesica Ɓaa. DjabarĀ Colosade beaba, Laodiceade bea biɗa leɗamārēā diabuesia (4:16).

Paulora Colosadaa wāca basia (2:1). Eapropa naārā beɗea bia Jesucritodebemada jarade wāsia (1:5-7). DjabarĀ Colosade, Laodiceade, Hierapolide Ɓearāa jaradia Ɓabadjia (4:12-13). Maƙgarā purura abari druade panasidaa.

Eapro baside ƙaraba crīcha āi beada ēpē panesidaa. Ƙaraba Ācōrēa bia beɗeadi cāyābara bajānebema nezocarāa bia beɗeabadjidaa. Dewararāba jarabadjidaa abalaba āɗji leyda ēpēibara cadjiruada oēda. Maƙ carea Eapropa Pauloa jarade wāsia. Pauloba naƙ cartara Ɓasia djabarāba sewara iƙārānamārēā idjaba Jesucritora dji dromaara Ɓada cawadamārēā (1:15-23; 2:6-23). Maƙ awara Pauloab naƙ cartade Ɓasia djabarĀ carebai carea jaradia basida (1:24ɗeba aba 2:5ɗaa). Maƙare Ɓasia djabarāra sāwā nībaɗida panla (3:1neba aba 4:6ɗaa). DjabarĀ itea jirūare Ɓaɗada 4:7-18ɗe Ɓaa.

Naƙ cartade Pauloab naārā Ɓada

¹ Māra Pauloab. Ācōrēba quīrīāna bērā māra Jesucritoba diabueɗaa. Dadjirā djaba Timoteora mƙ ume Ɓaa. ² Māa naƙ cartara Ɓalbara Ācōrē ēberārā Jesucrito iƙā bea Colosa puruɗebema itea. Daiba quīrīā panla dadjirā Zeza Ācōrēba idji biadeba bārāra careba baida, necai Ɓai sida dia baida.*

DjabarĀ carea Pauloab Ācōrēa iwidiɗa

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa iwidiɗaɗa daiba bārā carea bia Ɓaɗa abadaa. ⁴ Daiba ūrī panla bārāba Jesucritora iƙā panla idjaba jūma Ācōrē ēberārā bio quīrīā panla. ⁵⁻⁶ Bārāra māwā panla, cawa panla bērā Ācōrēba bārā itea nebiada bajāne waga erobada. Maƙgara bārāba naēna ūrīsiɗaa wārā beɗea Jesucritodebemada bārāma jūeside. Maƙ beɗeara jūma druaza wari wāa idjaba zau Ɓaa bārāma zau Ɓa quīrāca. Bārāba maƙ beɗea naārā ūrīsiɗade Ācōrēba idji biadeba bārāra wārāda ēɗra eadaida bio cawasiɗaa. Maƙ ewarideba ƙtaa maƙ beɗeara bārāma bio zau Ɓaa. ⁷ Maƙ beɗeara djaba Eapropa bārāa cawabisia. Idjira daiba wārāda quīrīā panla. Dai ume abarida o Ɓaa. Idjira Crito nezocaa. Bārā carebai carea ne jūmane jipa obaria.† ⁸ Idjia daia jarasia bārāra Ācōrē Jaureɗeba wārāda dji quīrīā panla.

⁹ Māwā ūrīpedadeɗa ƙtaa daiba bārā carea ewariza Ācōrēa iwidi panla idjia obi quīrīā Ɓara bārāa jūma cawabimārēā idjaba crīcha cawaada, necawaa sida idji Jaureɗeba jūma diamārēā. ¹⁰ Māwā bārāra poya jipa nībadia dadjirā Boroɗa quīrīā Ɓa quīrāca idjaba ne jūmane idjia bārāra bia unuya. Wārāda bārāba ne jūma bia o panneba nejō bia zau Ɓa quīrāca duanania idjaba Ācōrēa biara cawa wānia. ¹¹ Daiba Ācōrēa iwidi panla idji ƙāla waiɗa Ɓaɗeba bārāra zarea Ɓamārēā. Maƙba bārā bia mīga panla, bārā biē o panla sida bia droaɗa. ¹² Māwā Ɓasrida dadjirā Zeza Ācōrēa bia Ɓaɗa adia. Bārāra jūma idji ēberārā ume bia Ɓasia idjia erobadebemada bajāne eɗaɗamārēā. ¹³ Ācōrēba dadjirāra diauru jawaedabemada ēɗra eɗapeɗa Ɓasia idji Warra quīrīā Ɓaba pe erobamārēā. ¹⁴ Idji Warraɗeɗa Ācōrēba dadjirāra cadjiruadebemada ēɗra eɗasia.‡ Dadjirāba cadjirua opeɗaɗara jūma quīrādoasia.

Critora ne jūma cāyābara dji dromaara Ɓaa

¹⁵ Dadjia ununaca Ācōrēa Jesucritodeɗa unubadaa. Idjidra Ācōrē Warra iwina bērā ne jūma Ācōrēba oɗa Boroa.

¹⁶ Idjideɗa Ācōrēba ne jūmada osia. Bajāne beada, naƙ ējūāne beada, dadjia unubadaa, dadjia ununaca sida jūma osia.

Jūma ununaca bororāda, dji dromarāda, dji ƙāla Ɓea sida osia. Ācōrēba ne jūmada Critodeɗa osia idjaba Crito itea osia.

¹⁷ Ne jūma oi naēna Critoda Ɓasia. Ne jūmada idjideɗa Ɓeaa.

* **1:2** Dadjirā Zeza Ācōrēba. Griego beɗeade ƙaraba cartade ƙa Ɓaa: "Dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biɗa."

† **1:7** Bārā carebai carea. Griego beɗeade ƙaraba cartade ƙa Ɓaa: "Dai carebai carea." ‡ **1:14** Ēɗra eɗasia. Griego beɗeade ƙaraba cartade ƙa Ɓaa: "Ēɗra eɗasia idji oadeɗa."

¹⁸ Critora idji ēberārā boroo. Idjideba ādjirāra beaa. Idjida ewariza zocai bai carea naārā l̄rēbasia. Maḷ bēṛā ne jūma cāyābara dji dromaara ḅḷaa.

¹⁹ Ācōrēba quīrāsia Critora ara idji quīrāca baida.

²⁰ Idjaba quīrāsia Critodeba ne jūma bajānebemada, naḷ ējūānebema sida idji ume bia beadamārēā.

Maḷ bēṛā Crito crude oa erozoadeba idji ume necai ḅḷasia.

²¹ Cadjirua o pananeba bārāda naēna Ācōrēnebemada jīga beasia idjaba biē crīcha pananeba Ācōrē ume dji quīrūda beasia. ²² Baribḅḷa Crito beudadeba Ācōrēba bārāra idji ume bia ḅḷasia idji quīrāpita cadjirua neē, biē jaradī neē beadamārēā. ²³ Maḷ bēṛā Crito bio iḷā pananeba zarea beadida panḷa. Bedea bia Critodebema bārāba ūrīpedadara igaradiē panḷa, āteḅḷa Ācōrēba diai jaradada jḷā pananida panḷa. Maḷ bedea biara jūma naḷ ējūāne jaradia panḷa. Ara maḷ bedeada mḷa bida jaradia ḅḷaa.

Pauloba djabarā carebai carea jaradia bada

²⁴ Idira mḷa bārā carebai carea bia mīga ḅḷmīna ḅḷsrida ḅḷaa. Idjaba Crito carea wadibida wetara bia mīgaida ḅḷ bēṛā bia mīga nībaya jūma idji ēberārā carebai carea. ²⁵ Ācōrēba mḷra idji ēberārā nezocada ḅḷasia. Maḷ bēṛā idji bedeara jūma daucha bārāa jaradia ḅḷaa. ²⁶ Maḷ bedeara drōā naēnabema ewaride Ācōrēba cawabiē basia, baribḅḷa idira idji ēberārāa cawabisia. ²⁷ Maḷ bedea bia quiru cawabiē badara idjiderā dji judiorāēa bida cawabisia. Maḷ cawabiē badara naḷḅḷaa: Critora bārā sode ḅḷaa. Idjideba cawa panḷa idji bia quirudebemada edadida.

²⁸ Jūma crīcha cawaadeba daiba Critodebemada jūmarāa jaradia panḷa jipa nībadamārēā. Māwā daiba jūmarāda Critodeba ne jūmane jipa panḷada Ācōrēa unubidia. ²⁹ Maḷ carea mḷra ḷnāūé traja ḅḷaa Critoba idji ḷḅḷa waibḷa dia ḅḷdeba.

2

¹ Mḷa quīrā ḅḷa bārāba naḷda cawadida: mḷra bio traja ḅḷa bārā Colosadebemarāda, djabarā Laodicea purudebemada, jūma djabarā mḷ ununaca sida carebai carea. ² Mḷa quīrā ḅḷa jūmarāda sodeba zarea beadida, quīrāneba ābaa bia duananida, idjaba wārā crīcha cawaa eropananeba bia duananida. Māwāḅḷa Ācōrēba naēna cawabiē badara cawadia. Maḷra Critoa. ³ Idjiabḅḷa Ācōrē necawaada, crīcha cawaa sida poya diaya. Maḷ necawaara, crīcha cawaa sida bio bia panḷa. ⁴ Jūma maḷḅḷa mḷa jara ḅḷa ni abalḅa sewa jaradia pananeba bārāra cūrūgarānamārēā. ⁵ Mḷra bārā ume ḅḷēmīna crīchadeba bārā ume ḅḷaa. Mḷa cawa ḅḷa bārāra ābaa bia duanḷada idjaba Critora bio iḷā panḷa. Maḷ carea ḅḷsrida ḅḷaa.

Zocai bai djiwidi Critodeba eropanḷa

⁶ Bārāba dadjirā Boro Jesucritora iḷāpedada bēṛā idjideba nībadadua. ⁷ Idjideba zarea pananadua bio carra jida panḷ quīrāca, de ḅaubawa ḅḷ quīrāca. Idjira bio iḷā pananadua djabarāba jaradiapedada quīrāca. Maḷ awara ewariza Ācōrēa bia ḅḷada adadua.

⁸ Quīrācuita beadadua ni abalḅa bārāra cūrūgarānamārēā dadji carebaca wārāē crīchadeba. Jūma maḷḅḷa drōā naēnabema crīchaa, naḷ ējūānebema crīchaa. Bedea Critodebemaēa. ⁹ Critora naḷ djarade ḅasimīna wārāda Ācōrē basia. ¹⁰ Bārāra Crito ēberārā bēṛā idjideba ne jūmada eropanḷa Ācōrē ume bia beadi carea. Idjidḷa jūma dadjia ununaca dji droma bea Boroa. ¹¹ Bārāra idji ēberārā bēṛā cacua wēāḅopedada quīrāca panḷa. Baribḅḷa maḷḅḷa jḷwaba oḅaēa. Āteḅḷa jara ḅḷa bārāra naḷ djaraba cadjirua o quīrā ḅḷdebemada ēdḷasidada. Maḷḅḷa cacua wēāḅodara Critobaḷa osia. ¹² Ācōrēba idji ḷḅḷadeba Critora l̄rēbabisia. Bārāba Ācōrēra māwā ḷḅḷa ḅḷda iḷāpedada bēṛā borocuesidade unubisidada Crito ume jousidada idjaba Ācōrēba bārāra idji ume l̄rēbabisida.

¹³⁻¹⁴ Naēna cadjirua o pananeba bārāra beu beasia. Maḷne naḷ djaraba cadjirua o quīrā ḅḷra ēpēbadjidaa.* Baribḅḷa Ācōrēba bārāra Crito ume zocai ḅḷasia. Wārāda cadjirua o panḷ carea dadjirāba Ācōrēa ne diai bara panasidada. Ācōrē leyde ḅḷ ḅḷa dadjirāra beudida panḷa. Baribḅḷa Crito crude beuside Ācōrēba maḷ diai bara pananara jūma jōbisia. Jūma dadjia cadjirua opeadara idjia quīrādoasia. ¹⁵ Crito crude beuside Ācōrēba jūma dadjia ununaca dji droma beara poyasia. Māwā poyadara idjia jūmarāa cawabisia.

¹⁶ Maḷ bēṛā bārāba cobada carea, dobada carea bida ēberārāba biē jaradibḅḷa, ādji bedeara iḷārānadua. Bārāba ewari droma wagaḅaca carea, jedeco djiwidi wagaḅaca carea, ḷnāūbada

* 2:13-14 Naḷ djaraba cadjirua o quīrā ḅḷra ēpēbadjidaa. Griego bedeade ḅḷ ḅḷa: “Cacua wēāḅōe pananeba.”

ewari wagadaca carea bida ādjirāba biē jaradibara, ijarānadua. ¹⁷ Jūma maḷgaba Ācōrēba oidebemada jarijaria unubi basia. Baribara Ācōrēba oi jaradara Critodeba jūma osia.

¹⁸ Maḷ carea abaaba bārāba nebiada bajāne edaēana adibara, ijarānadua.† Māwā bedebadara djārā cāyābara edaara bea quīrāca nībabadamīna dji dromarāda crīchabadaa. Ādjirāba bajānebema nezocarāa bia bedebadaa. Cāimocara quīrāca unupedadada biara jardiabadaa. Baribara ara ādji crīchadeba māwā jaradiabadaa idjaba māwā crīcha pananeba djārā cāyābara biara beada crīchabadaa. ¹⁹ Ādjirāra dadjirā Boro Crito ume panāēa. Baribara Crito ēberārāba idjideba ne jūmada eropanāa idji ume ābaa bia panani carea. Idjideba dadjirāra waribadaa Ācōrēba waribi ba quīrāca.

²⁰ Bārāra Crito ume ābaa beusida bēra naḷ ējūānebema crīchara ēpēniē panāa. Maḷda cārē cārē wadibida maḷ crīchara ēpē panā naḷ ējūānebemarāba ēpēbada quīrāca? ²¹ Nāwā jarabadaa: “Jāgara tārānadua, jari bāra corānadua, jidarānadua.” ²² Jūma maḷra naḷ ējūānebema crīchaa. Maḷ crīcha beara ēpēniē panāa jūma dadjia copeadara, dopedada sida jōbari bēra. ²³ Wārāda maḷ crīcha ēpē beara ne cawa beaca bea. Ādjia jarabadaa ara dadjiduba ne obi pananeba Ācōrēra poya bia ēpēnida, djārā cāyābara edaara nībadida panāda, idjaba ara daduba puadeba bia mīga beadida panāda. Baribara jūma maḷgaba dadji cacuaba cadjirua o quīrā bāra jōbicaa.

3

Bajānebemada jaradida panāa

¹ Bārāra Crito ume lrēbapedada bēra bajānebemada jara pananadua. Mama Critora Ācōrē jawa araara chūmaa. ² Bajānebemada crīcha pananadua. Naḷ ējūānebemada crīcharānadua. ³ Bārāra Crito ume beupedada bēra idji ume zocai panāa. Maḷ zocai baidebemada ēberārāba cawadaca. Baribara Critora Ācōrē ume zocai ba bēra, bārā sida Ācōrē ume zocai panāa. ⁴ Bārāra Critodeba zocai baira eropanāa.* Ara idjida waya unubibaraēde bārāra idji ume panania. Maḷne idji quīrāca quīrāwārēā panania.

Critodeba dadjirā djiwidida panena

⁵ Maḷ bēra jūma naḷ ējūānebema crīcha bārā sode bāra igaradadua. Auḍua nībarānadua, mīa perada orānadua, bārā cacuaba cadjirua o awua bāra orānadua, crīcha cadjiruara ēpērānadua, idjaba ne awua bearānadua. Ne awua baaba Ācōrē cāyābara maḷda biara ēpēbari bēra jawaba oda ācōrē ēpē ba quīrāca ba. ⁶ Jūma maḷ cadjirua carea Ācōrēba idji iḷāē beara cawa oya.† ⁷ Bārā sida naēna māwā nībabadida. ⁸ Jālbe bārā sodeba quīrūbadara, quēguea bedebadara, djārā biē obadara, djārā biē jarabadara, beada cadjirua jarabada sida jūma igaradadua.

⁹ Djārāa sewa orānadua. Bārāra naēna cadjiruade pananada ēdrāsidaa. Bārāba cadjirua obadapedadara idu ba sīdaa. ¹⁰ Wua djiwidī jlabada quīrāca bārāra djiwidīda panesīdaa. Ācōrēba māwā osia. Maḷ awara bārāra biara o wāa idji quīrāca beadamārēā idjaba idjida biara cawadamārēā. ¹¹ Ācōrēba māwā oda bēra idji quīrāpita griegora judio ume abaria. Cacia wēāgo beara cacua wēāgoē bea ume abaria. Drua ābēmada, ne adua ba ēberāda, nezocada, nezocaē sida abaria. Critoda dji biara ba. Idjira jūmarā sode ba.

¹² Ācōrēba bārāra quīrāneba edasia idji itea bia beadamārēā. Maḷ bēra djārāra quīrā djuburia beadadua. Eberā biada beadadua. Bārāra djārā cāyābara biara beada crīcharānadua. Jūmarā ume crīcha biadeba beadadua. Ne jūmane droadadua. ¹³ Jūmarā ume droa cawa beadadua. Abaaba biē osira maḷ biē oḍara quīrādoadadua. Bārāba biē opedadara dadjirā Boro ba quīrādoada quīrāca bārā bida quīrādoadadua. ¹⁴ Maḷ awara biara jūmarā ume dji quīrā duananadua. Māwā bārāra jūmarā ume ābaa bia duanania. ¹⁵ Bārāra cacua aba ba quīrāca panā bēra Ācōrēba bārāra trāsia ābaa necai duanamārēā. Critoba necai baira bārā sode dia ba.‡ Maḷba cawabiya cārēda odida panāda. Maḷneba beadadua. Idjaba Ācōrēa bia baada adadua.

¹⁶ Bedea Critodebemara bārā sode erobeadadua. Jūma Ācōrē necawaadeba dji jardiadadua idjaba dji carebadadua biara iḷāni carea. Ācōrē Bedeade ba trābīda, djabarāba trābībadada, Ācōrē Jaureba trābī ba sida Ācōrēa trānānadua. Sodeba bia jara pananeba trānānadua. ¹⁷ Bārā bedebādade, ne obādade bida jūma odadua dadjirā Boro Jesuba quīrā ba quīrāca. Idjideba dadjirā Zeza Ācōrēa bia baada adadua.

† **2:18** Bārāba nebiada bajāne edaēana adibara. Griego bedeade maḷba idjaba jara ba: “Abaaba bārāda dji biāēana adibara.” * **3:4** Bārāba. Griego bedeade ācāra cartade ba ba: “Dadjirāba.” † **3:6** Idji iḷāē beara. Griego bedeade ācāra cartade maḷra neēa. ‡ **3:15** Critoba. Griego bedeade ācāra cartade ba ba: “Ācōrēba.”

Djabarā ādji ēberārā ume sāwā beadida panā

¹⁸ Wērā quima bara bea, bārā quimaba jara bāra ijā odadua. Dadjirā Boro Jesu ume panā bērā māvā odida panā. ¹⁹ Umaquīrā quima bara bea, bārā quimada quīrānadua. Ādjirā ume quīrū bearānadua.

²⁰ Warrarā, bārā djibarirā bedeara ne jūmane ijānadua. Ācōrēba maḷgara bia unu bāa. ²¹ Zesarā, bārā warrarā quīrūbirānadua so ārīrānamārēā.

²² Nezocarā, bārā boro naḷ ējūānebemaba obibāgara jūma ijā odadua. Ababe idjia acḷ bade idji ume bia beadi carea orānadua. Ātebāga Ācōrēra waya panā bērā biadeba jūma odadua. ²³⁻²⁴ Jūma bārāba o panāra zoqueadeba odadua dadjirā Boro itea o panā quīrāca. Ababe ēberārāba bia ununamārēā orānadua. Bārāra dadjirā Boro Crito nezocarā. Bārāba cawa panā idji itea bia o panābari idjia bārā ne diaida. ²⁵ Baribāga dji biē o bāra Ācōrēba cawa oya. Ācōrēba jūmarāda aride cawa obaria.

4

¹ Nezoca bororā, bārā nezocarā ume jipa odadua. Bārā bida Boroda bajāne eropanāda cawa panā.

² Ewariza Ācōrēa iwidi pananadua. Iwidi bādade dau ḷbāa beadadua idjaba bia bāada adadua. ³ Dai carea iwidadadua Ācōrēba eda wābadara ewabāga quīrāca idu Critodebema naēna cawabiē bādada jaradiabimārēā. Maḷ jaradia bā carea mārā preso bāa. ⁴ Iwidadadua mā ebuda jaradiāi carea mā oida bā quīrāca.

⁵ Crito ijāē bea tāēna crīcha cawaadeba nībadadua. Ewariza jarādadua idjidebemada ādjirā cawabidi carea. ⁶ Bedea biadeba bedeadadua jūmarāba bia ūrīnamārēā. Māvā Critodebema iwidi bādade bārāba cawa beadia sāwā panunida panāda.

Pauloba naḷ cartade jrūare bāda

⁷⁻⁸ Mā quīrā bā djaba Tiquicoda bārāmaa diabuebāga mānebemada cawadamārēā idjaba sobiadamārēā. Idjia mā ume ābaa Ācōrē trajura ne jūmane bia o bāa. Idjia daidebemada bārā jūma cawabiya. ⁹ Jāmbema djaba Onesimoda djaba Tiquico ume diabuebāga. Idjia ne jūmane jipa o bāa idjaba daiba idjira quīrā panā. Tiquicoba, Onesimo bida bārā nēbāradia jūma nama sāwā nūmadā.

¹⁰ Djaba Aristarcoda mā ume ābaa preso bāa. Idjia quīrā bāa bārāra bia duananida. Bernabe djabawarra Marcoba quīrā bāa bārāra bia duananida. Idjidebemada mā naēna cartade bāsia. Idjira bārāmaa wāibāga, bia edadadua. ¹¹ Idjaba djaba Jesu, Justo abadaba quīrā bāa bārāra bia duananida. Djabarā judiorānebema maḷ ūbeabe panāba nama mā careba jaradia panā ēberārāba Ācōrēra ādjirā Boroda bādamārēā. Maḷ djabarāneba māra sobia babaria. ¹² Jesucrito nezoca jāmbema Epaproba quīrā bāa bārāra bia duananida. Idjia ewariza Ācōrēa iwidi babaria bārāra ne jūmane zarea beadamārēā, bio ijā pananamārēā, idjaba jūma Ācōrēba obi quīrā bāda cawadapeḷa ijā odamārēā. ¹³ Mā jaraya: djaba Epaproda wārāda traja bāa bārāra, jūma djabarā Laodicea purudebemara, Hierapoli purudebema sida carebai carea. ¹⁴ Djaba nēārā diabari Lucaba quīrā bāa bārāra bia duananida. Idjira daiba quīrā panā. Djaba Demā bida quīrā bāa bārāra bia duananida.

¹⁵ Dadjirā djabarā Laodicea purudebemarāa jaradadua mā quīrā bāda ādjirāra bia duananida. Dadjirā djabawērā Ninpaa, jūmarā djabarā idji dede ābaa dji jarebadarāa bida jaradadua mā quīrā bāda ādjirāra bia duananida.

¹⁶ Bārāba naḷ carta acḷpedadacarea djabarā Laodicea purudebemarāa bida acḷbidadua. Bārā bida carta mā ādjirāa diabuedara acḷadua. ¹⁷ Djaba Arquipoa jaradadua: “Dadjī Boro ba obi bāra jūma quīrācuiḷa o bādūa.”

¹⁸ Mārā Pauloa. Ara mā dji jawaba bābāga mā quīrā bāda bārāra bia duananida. Mā preso bā carea Ācōrēa iwidi pananadua. Mā quīrā bāa Ācōrēba idji biadeba bārāra careba bāida.

1 TESALONICA

NABEMA CARTA PAULOBA BΛPA DJABARĀ TESALONICA PURUDEBEMA ITEA

Paulo naãrĀ Tesalonica purudaa wānanebemada bΛ bΛa Hecho 17:1-10de. Tesalonicadeba Bereadaa wāsia. MamaΛba Atena purudaa wāsia. Mama bade Timoteora jēda Tesalonicadaa diabuesia. MaĀne Paulora Corintodaa wāsia. Tesalonicadeba Timoteora Silvano ume Paulomaa wāsidaa. DjabarĀ Tesalonicadebemada nēbΛΓΛpedada bērĀ Pauloba nabema carta djabarĀ Tesalonicadebema itea bΛsia. Poa 51ne Corintodeba diabuesia.

MaĀ nabema cartade Pauloba djabarĀ carea Ācōrēa bia bΛada asia (1:1-10). MaĀare quĩrĀnebasisia ādjirĀ tāēna bia nĩbadadebemada (2:1-16). MaĀare bΛsia ādjirĀda crĩcha bΛ bērĀ acΛde wā quĩrĀ bΛda (2:17deba aba 3:5daa). MaĀare bΛsia Timoteoba ādjirĀ bia jaradadebemada (3:6-13). MaĀare bΛsia sĀwā djabarĀra nĩbadida panΛda (4:1-12). MaĀare bΛsia Crito zeidebemada (4:13deba aba 5:11daa). Pauloba djabarĀ itea jĩrĀare bΛdada 5:12-28de bΛa.

NaĀ cartade Pauloba naãrĀ bΛda

¹ MĀra Paulo. NaĀ cartara bΛbΛΓΛΛ djabarĀ Tesalonica purudebemarĀ itea. BĀrĀra dadjirĀ Zeza Ācōrēnea, dadjirĀ Boro Jesucritodea. Djaba Silvanoda, Timoteo sida mĀ ume panΛa. Daiba quĩrĀ panΛa dadjirĀ Zeza Ācōrēba, dadjirĀ Boro Jesucrito bida ādji biadeba bĀrĀra careba pananida, necai bai sida bĀrĀa dia pananida.

DjabarĀba bia opedada

² Daiba ewariza Ācōrēa iwidibΛdade bĀrĀ carea bia bΛada abadaa. ³ Daiba dadjirĀ Zeza Ācōrē quĩrĀpita ewariza quĩrĀneba panΛa bĀrĀba Ācōrē ĩjĀ panΛneba biada o panΛda, quĩrĀneba dji careba panΛda, idjaba bia mĩga panΛmĩna dadjirĀ Boro Jesucritoba nebĩa diamĀrēā jĀā panΛa quenatΛdaē panΛda.

⁴ DjabarĀ, Ācōrēba bĀrĀra bio quĩrĀ bΛa. Daiba cawa panΛa idjia bĀrĀra edasida. ⁵ Daiba bedea bia Critodebema bĀrĀa jaradiasidade ara jĀwā bedeadaē basĩa. ĀtebΛΓΛ maĀ bedeara wĀrĀ arada cawa panΛ bērĀ Ācōrē Jaure bΛΛadeba bedesidaa. BĀrĀba cawa panΛa daira sĀwā bĀrĀ tāēna nĩbasidada bia pananamĀrēā. ⁶ Ara maĀ quĩrĀca bĀrĀba ēpēsidaa. DadjirĀ Boro nĩbada quĩrĀca ēpēsidaa. BĀrĀra bio bia mĩga panΛmĩna Ācōrē Jaureba bΛsrĩda dia bΛdeba bedea Critodebemarā ĩjāsidaa.* ⁷ MĀwā jūma Crito ĩjĀ bea Macedonia druadebemaba, Acaya druadebema bida bĀrĀneba unusidaa sĀwā nĩbadida panΛda. ⁸ ĀdjirĀ awa bĀrĀneba dadjirĀ Boro bedeara ũrĩnaē basĩa, ātebΛΓΛ druazabemaba cawasidaa bĀrĀba Ācōrēra ĩjĀ panada. MaĀ bērĀ ζdaiba bĀrĀnebemada cĀrēda jaradĩ? ⁹ ĀdjirĀbΛΓΛ jara panΛa sĀwā bĀrĀba daira bia edasidada, idjaba jΛwaba oda ācōrē beara igarasidada Ācōrē wĀrĀda zocai bΛ ĩjĀni carea. ¹⁰ ĀdjirĀba jara panΛa sĀwā bĀrĀba Ācōrē Warra Jesu bajĀneba zeida jĀā panada. Ara maĀ Jesuda Ācōrēba Ārēbabisia. Idjia dadjirĀra Ācōrēba cawa ode zeidebemada ēdΛ edasia.

2

Pauloba Tesalonica purude oda

¹ DjabarĀ, bĀrĀba cawa panΛa dai bĀrĀma panasidade dadi quĩrĀbe pananaē basida. ² Cawa panΛa bĀrĀmaa wāni naēna PilipodebemarĀba daira biē jarasidada idjaba biē osidada.* MaĀ awara bĀrĀma jūesidade zocĀrĀba quĩrĀnaē basĩa daiba jaradiadida. BaribΛΓΛ Ācōrēba carebasia idji bedea biada bĀrĀa ne wayaa neē jaradiadamĀrēā. ³ Daiba crĩcha biaēneba wa sewadeba bĀrĀa jaradiadaē basĩa. Idjaba bĀrĀra cūrūgadida crĩchadaē basĩa. ⁴ ĀtebΛΓΛ Ācōrēba bia ununa bērĀ daira bΛsia idji bedea bia Critodebemada jaradiadamĀrēā. MaĀ bērĀ daiba jaradia panΛa. Daiba jarΛdaē panΛa ēberĀrĀba bia ununamĀrēā ātebΛΓΛ quĩrĀ panΛa dadi so acΛ bΛ Ācōrēba bia unumĀrēā. ⁵ BĀrĀba cawa panΛa daiba bedea bia quirudeba jaradiadaē panasidada. Idjaba parata edadi carea sewadeba jaradiadaē basĩa. MaĀra Ācōrēba cawa bΛa. ⁶⁻⁷ Daiba jarΛdaē panasidaa bĀrĀba, dewararĀ bida daida bia jaradamĀrēā. MaĀ awara daira Critoba diabuedarĀ bērĀ iwididida panasidaa bĀrĀba ne diadamĀrēā. BaribΛΓΛ iwididaē basĩa. ĀtebΛΓΛ quĩrĀneba daiba bĀrĀra careba panasidaa dji papaba warra zaquerĀ wagabari quĩrĀca. ⁸ Daiba

* 1:6 Hecho 17:1-10. * 2:2 Hecho 16:11-40.

bārāra bio quīrīā panā bērā ababe bedea bia Ācōrēnebemada bārāa jaradiadaē basia, ātebala ne jūmaneba carebaēi carea panasidaa. ⁹ Djabarā, bārāba cawa panāa daiba bedea bia Ācōrēnebemada bārāa jaradia panasidade āsa diamasi bida ānāūnaē dewara traju sida obadjidada parata edadi carea. Quīrīānaē basia bārāba daia ogo ne dia panāneba bia mīgadida.

¹⁰ Bārāba cawa panāa, Ācōrē bida cawa bala दौरā bārā dji Crito ijā bea tāēna biya, jipa, biē jaradi neē nībasidada. ¹¹ Maā awara cawa panāa zezaba idji warrarā ume obari quīrāca daiba bādjiza sobiabisidada idjaba jipa nībadamārēā jara panasidada. ¹² Daiba jarasidaa bārāra Ācōrēba quīrīā bala quīrāca nībadamārēā. Idjia bārāra trāsia pe erobai carea idjaba idji biya quīrudebemada erobadamārēā.

¹³ Daiba ewariza bārā carea Ācōrēa bia balada abadaa. Bārāba Ācōrē bedeada daideba ūrisidade ēberā crīcha quīrāca ijānaē basia. Ātebala maā bedeara wārāda Ācōrē bedeada cawapedada bērā ijāsidaa. Ara maā bedeaba bārā dji Crito ijā bea crīchara biara o wāa. ¹⁴ Djabarā, bārāba ijā panā carea ara bādji druadebemarāba biē o panasidaa Ācōrē ēberārā judiorā druade māwāna quīrāca. Mama Jesucrito ijā bea judiorāra dji ijāē beaba biē o panasidaa. ¹⁵ Dadjirā Boro Jesura, Ācōrēneba bedebadarā sida beasidaa. Maā awara दौरā āyā jalretasidaa. Ādjirāra Ācōrēba bia unucaa. Ādjira jūmarā ume dji quīrūa. ¹⁶ Ācōrēba ēdra edamārēā daiba judiorāēa jaradia quīrīā panāne ādjirāba iduaribidacaa. Māwā cadjiruara wai balada o panāa. Maā carea Ācōrēba idji quīrūbideba ādjirāra cawa oya.

Paulo Tesalonicadebema djabarā acade wā quīrīā bada

¹⁷⁻¹⁸ Djabarā, dārāē bala दौरā bārā ume pananada āyā wāpedadada. Ara nawena daiba bārāra ununaē panāmīna crīchaēba bārā ume panāa. Daiba wārāda bārā acade wā quīrīā panasidaa baribala diauruba mīā sē basia wārānamārēā. Māra wārāda barima zocārā bārāma wāi carea basia. ¹⁹ Bārā carea bāsrīda panā bērā māwā panāa. Maā awara cawa panāa dadjirā Boro Jesucrito zebalade daiba bārāra jipa panāda idjia unubidida. Maāne idji quīrāpita bārāda dai bāsrīdaa baya.† ²⁰ Wārāda bārā carea bāsrīda panāa. Bārāra dai bāsrīdaa.

3

¹⁻² Daiba waa poya droadaē bērā crīchasidaa daduba Atena purude panāmisa djaba Timoteoda bārāmaa wāida. Ara maāda idjira diabuesidaa Crito biara ijā panāneba zarea beadamārēā. Ācōrē nezoca Timoteoba dai ume abari bedea bia Critodebemada jaradia-
baria.* ³ Maā awara idjira diabuesidaa bārā bia mīga panāne jūmawāyā crīcharānamārēā. Bārāba cawa panāa Crito ijā panā carea dadjirāra bia mīgadida panāda. ⁴ Bārā ume panasidade daiba jarabadjīdaa ēberārāba dadjirāra bia mīgabidida. Bārāba cawa panāa maāgara wārāda māwāsida. ⁵ Bārā carea māa waa poya droaē bērā Timoteora bārāmaa diabuesia wadi Critora ijā panā cawaya. Māa crīchasia āibērā diauruba bārāa Critora igarabisida. Māwānabara daiba bārāa Critodebema jaradiapedadara ara jāwā becasia.

⁶ Baribala Timoteora bārāma badada daima jūēsia. Bārāba Crito ijā panānebemada, bārā quīrīānebema sida idjia mīā biya jarade zesia. Idjia jarasia bārāba quīrīāneba wadibida दौरā quīrānebabadada idjaba unu quīrīā panāda daiba bārā unu quīrīā panā quīrāca. ⁷ Maāba djabarā, daiba cawasidaa bārāba Jesura wadi ijā panāda. Maā bērā दौरā bia mīga panāmīna sobiasidaa. ⁸ Idibala दौरā wārāda so aduā panesidaa, cawa panā bērā bārāba wadibida dadjirā Borora ijā panāda. ⁹ Bārā carea दौरā Ācōrē quīrāpita bio bāsrīda panāa. Jācua bāsrīda panā bērā Ācōrēa bia balada abadade wadibida maāra carebae bala. ¹⁰ Āsa, diamasi bida daiba Ācōrēa iwidibadaa bārā acade wāni carea. Māwā bārāba Critodebema wadi aduā panāra daiba poya jaradiada jūma daucha ijānamārēā.

¹¹ Daiba dadjirā Zeza Ācōrēa, dadjirā Boro Jesua iwidi panāa bārāmaa wayacusa wābidamārēā. ¹² Daiba quīrīā panāa dadjirā Boroba bārāra careba baida jūmarā ume biara dji quīrīā beadamārēā daiba bārā bio quīrīā panā quīrāca. ¹³ Idjaba iwidi panāa Critoba bārāra careba baida sodeba bio ijānamārēā. Māwā dadjirā Boro Jesura jūma idjiderā ume zebalade bārāra dadjirā Zeza Ācōrē quīrāpita biya beadia biē jaradi neē.

4

Sāwā nībaēda panā Ācōrēba bia unumārēā

† 2:19 Bārāda dai bāsrīdaa baya. Griego bedeade nāwā bala bala: "Bārāda dai borobarīa." Paulo ba jara basia borobarī jala bala quīrāca idjira djabarā carea bāsrīda baida. * 3:1-2 Ācōrē nezoca. Griego bedeade cala cartade bala bala "Ācōrē ume trajabari."

¹ Mañ awara djabarā, daiba bārāa jaradiasidaa sāvā Ācōrē quīrāpita nībađida panłda idjia bia unumārēā. Dadjirā Boro Jesudeba daiba bārāa beđea djuburiadıa ara mañ quīrāca nībadamārēā. Wārāda bārāba māwā o panła, baribłła biara ođadua.

² Dadjirā Boro Jesudeba daiba jaradiapedadada bārāba cawa panła. ³ Ācōrēba quīrā ħła bārāra idji itea bia beadıda. Mañ bērā auđuada orānadua. ⁴ Bārā cacuara jıpa cawa erobeadıda Ācōrē quīrāpita, ēberārā quīrāpita bida bia beadamārēā. ⁵ Nañ djaraba cadjirua o awua ħłara orānadua Ācōrē adua beaba obada quīrāca.* ⁶ Mañgłdeba djabarāda biē orānadua idjaba cūrūgarānadua. Jūma mañgara dadjirā Boroba cawa oya daiba bārāa jarapedada quīrāca. ⁷ Ācōrēba dadjirāra edaē basıa cadjiruade beadamārēā, ātebłła edasia idji itea bia beadamārēā. ⁸ Mañ igara ħaba ēberāba jaradada igaraē ħła, ātebłła Ācōrēba jara ħłada igara ħła. Ara mañ Ācōrēba idji Jaureda bārāa diasia cadjirua neē beadamārēā.

⁹ Mañ awara bārāra sāvā djabarā ume dji quīrānıda panłda mła nañ cartade łcārēā ħłı? Ācōrēbłra bārāa mañra jaradiasia. ¹⁰ Bārāba jūma djabarā Macedonia druadebemara māwā quīrā panła. Baribłła djabarā, daiba bārāa beđea djuburiadıa biara dji quīrā beadamārēā. ¹¹ Idjaba jaradadua jūmarā ume necai duanani carea. Djārā nēbarade beārānadua. Bārā jłwaba trajadadua daiba jarapedada quīrāca. ¹² Māwābłła bārāba ne erobeadıa idjaba Jesu iñāē beaba bārāra bia ununia.

Jesu ume ābaa dji jıredıdebema

¹³ Djabarā, daiba quīrā panła bārāba Jesu iñā bea jaidapedadadebemada cawadıda. Māwā bārāra sopuadaēa Ācōrē iñāē bea sopuabada quīrāca. Ādjirāra sopuabadaa dji beupedadara sāvābłła duananıda cawadaē bērā. ¹⁴ Baribłła dadjirāba Jesura beu badada łrēbasıda iñā panła. Mañ bērā cawa panła Jesu iñā bea jaidapedadara Ācōrēba jūma łrēbabıda idji ume beadamārēā.†

¹⁵ Mañ carea dadjirā Boroba jaradara daiba bārāa jarabładaa: dadjirā Boro zebłłade dadjirā, dji wadı zocai beara dji jaidapedada na idjımaa wānaēa. ¹⁶ Bajānaa dadjirā Borora beđeabłłada jıgua ūrñıa, bajānebema nezoca dji droma sıda beđeabłłada ūrñıa, idjaba Ācōrē cachıru jıgua sıda ūrñıa. Mañne dadjirā Borora bajāneba zeya. Idji iñā bea jaidapedadada naārā łrēbađıa. ¹⁷ Ara mañda dadjirā, dji zocai beara, ādjirā ume ābaa łtaa wānia dadjirā Boro ume jłrārāne dji ununi carea. Mañbe dadjirā Boro ume ewarızı duanania. ¹⁸ Mañ beđeaba bārāra dji sobıabıdadua.

5

Dadjirā Boroba cawa oi ewarı

¹ Djabarā, mła nañ cartade ħłēa sālbe dadjirā Borora zeıda. ² Bārāba bio cawa panła dadjirā Boroba cawa oi ewarırı cawaēne zeıda dıamasi ne drıabarı zebarı quīrāca. ³ ēberārāba nāwā jara panania: “Jūma necai nūmła, dauperadıra neēa.” Māwā panłne cawaēne ādjirā jūma ārı ewarırı zeya wērā bıgoa ħa cawaēne puabarı quīrāca. Mañne ādjirāra ni abałda ēdrıdaēa.

⁴ Baribłła djabarā, bārāra pāımane beaēa. Mañ bērā dadjirā Boroba cawa ode zebłła ewarıde bārāra dauperadaēa ne drıabarı zebłłade dauperabada quīrāca. ⁵ Jūma bārāra łnaanebema, āsabema. Dadjirāra dıamasıbemaēa, pāımanebemaēa. ⁶ Mañ bērā dadjirāra cāı beadaēa dewararā cāı bea quīrāca, ātebłła dau łħła beadıa, quīrācuıta jıpa beadıa. ⁷ Cāı beara dıamasi cāı beaa, beu nımıra dıamasi beu nıa. ⁸ Baribłła dadjirāra āsabema bērā quīrācuıta jıpa beadıa panła. Critora iñā pananıda panła, dji quīrā beadııa panła, idjaba Ācōrēba cawa oıdebema ēdrıdıra jłā pananıda panła. Māwā ara dadjıda cadjiruadebemada jūātrıa beadııa sordaoba idji jāare ne zareaba jūātrıabarı quīrāca, idji boro sıda ne zareaba jūātrıabarı quīrāca. ⁹ Ācōrēba dadjirāra trılē basıa cawa oı carea, ātebłła trılsıa dadjirā Boro Jesucrıtođeba ēdrıdamārēā. ¹⁰ Idjıra dadjirā carea beusıa. Mañ bērā dadjirāda zocai beadıbłła wa beudıbłła, idji zebłłade idji ume ābaa zocai panania. ¹¹ Mañ carea dji sobıabıdadua. Idjaba dji carebađadua biara iñanı carea bārāba o panł quīrāca.

Pauloba djabarāa jırııare jaradıada

¹² Mañ awara djabarā, daiba beđea djuburiadıa djabarā bārā tāēna Ācōrē traju o panłda bio wayadamārēā. Ādjirāra dadjirā Boro Jesucrıtođeba bārā bororāa. Bārāra sāvā nıbađıda panłda jaradıabadaa. ¹³ Ādjıdebemada bıa crıħadadua. Ādjıa o pana carea bio quīrānadua. Jūmarā ume bıa duananadua.

* 4:5 Bārā cacua. Griego beđeade ħł ħła “bārā zoco.” łcłłamaarā mañ beđeaba jara ħła “bārā quıma.” † 4:14 Jesu iñā bea jaidapedadara Ācōrēba jūma łrēbabıda idji ume beadamārēā. Griego beđeade nāwā ħł ħła: “Ācōrēba Jesu iñā bea jaidapedadara idji ume eneya.”

2 TESALONICA

UMÉBEMA CARTA PAULOBA BΛDA DJABARÁ TESALONICA PURUÐEBEMA ITEA

Nabema carta bΛdacarea Pauloba ũrĩsica bΛa djabarára bia mĩga panΛda, sewa jaradia-badaráda ādji tāēna zesidada, idjaba λCAGΛ djabarára coaida beada. Maλ carea umébema cartara bΛsia. Djabará carea Ācōrēa bia bΛada apeda iwidiisia ādjia biara ijānamārēā (1:1-12; 2:13-17). Maλ awara Ācōrēba cawa oi ewaridebemada ebudaara bΛsia λCAGΛba sewadeba jaradia pananada ijārānamārēā (2:1-12). Maλare bΛsia ādjirāba Ācōrēa iwidi pananida panΛda idjaba dji coaida beara trajadida panΛda (3:1-15). Idjia djabará itea jĩrũare bΛdada 3:16-18de bΛa.

Pauloba naλ cartade naārā bΛda

¹ Māra Pauloa. Naλ cartara bΛbAGΛa djabará Tesalonica puruðebema itea. Bārāra dadjirā Zeza Ācōrēnea, dadjirā Boro Jesucritodea. Djaba Silvanoda, Timoteo sida mλ ume panΛa. ² Daiba quĩrā panΛa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārāra careba pananida, necai bai sida bārāra dia pananida.

Ācōrēba idji bedea ijānaca cawa oidebema

³ Djabarā, daiba ewariza bārā carea Ācōrēa bia bΛada abadaa. Daiba māwā obadara bia bΛa. Bārāba ewariza Critora biara ijā panΛa idjaba biara dji quĩrā panΛa. ⁴ Maλ carea daiba Ācōrē ēberāra duanΛza bārānebemada bΛsrida nēbAGΛbadaa. Jarabadaa ēberārāba biē odi carea ēpē panΛmĩna bārāba Critora wađi ijā panΛda idjaba bia mĩga panΛmĩna jũma droa panΛda. ⁵ Maλba cawabi bΛa Ācōrēba jipa cawa obarida. Idjia bārāra bia unu bΛa pe erobai carea. Maλ carea ara nawena bia mĩga panΛa.

⁶ Ācōrēba jipa cawa obaria. Bārā bia mĩgabi panΛra idjia bia mĩgabiya. ⁷⁻⁸ BaribAGΛ bārā, dji bia mĩga beara λnāũbiya dai λnāũbi quĩrāca. Maλgara māwāya dadjirā Boro Jesura idji nezocarā mēsra bea ume urua eradΛ nũmΛne bajāneba zebAGΛde. Maλne jũma Ācōrē ijāē beada, bedea bia dadjirā Boro Jesudebema ijānacada cawa oya. ⁹ Ādjirāra tΛbΛ uruade ewariza bia mĩgabiya. Dadjirā Boro quĩrāpitabemada, idji bΛba dromanebema sida tamΛ beadia. ¹⁰ Maλ ewaride idjiderāba idjia bia bedeadia. Ādjirā ume bia oda carea jũma idji ijā beaba idjira bio bia ununia. Daiba idjidebema jaradiapedadara bārāba ijāpedada bēra bārā sida maλ ēberārānebema.

¹¹ Maλ carea daiba ewariza dadjirā Ācōrēa iwidi badaa bārāda bia unumārēā. Idjia bārāra maλ carea trāsia. Daiba iwidi panΛa Ācōrēba idji bΛbadeba bārāra ne jũmane carebamārēā. Māwā idji ijā panΛneba bia o quĩrā panΛra bārāba jũma odia. ¹² Māwāra bārāneba jũmarāba dadjirā Boro Jesucritora bia jaradia idjaba idjideba bārāda bia jaradia. Dadjirā Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba careba panΛ bēra māwā bia jaradia.

2

Cadjiruadebema ēberā zeida bΛ

¹⁻² Maλ awara djabarā, daiba bārāra bedea djuburiadia dadjirā Boro Jesucrito zeidebemada idjaba dadjirā idji ume ābaa dji Jaredidebemada āi crĩcharānamārēā. AbΛaba dadjirā Boroba cawa oi ewariza jũesiada aibAGΛ, dauperarānada. Bariduaba Ācōrēneba bedea bΛ quĩrāca māwā jarai bAGΛ, wa māwā jaradiai bAGΛ, wa daiba cartade māwā bΛsidaada aibAGΛ, ijārānada. ³ Ni maārĩ bida abΛa idu cūrũgabirānada. Dadjirā Boroba cawa oi ewari zeĩ naēna zocārā ēberārāba Ācōrēra igaradia. Maλne cadjiruadebema ēberāda odjaya. Maλ ēberāra Ācōrēba tΛbΛ uruade batabueya. ⁴ Idjia Ācōrēra idjaba ne jũma ēberārāba ācōrē abada sida quĩrāca baya. Idjida jũma maλga cāyābara dji dromaara bΛada aya. Maλ bēra Ācōrē de dromane chũmepeda jaraya idjidrΛ Ācōrēda.

⁵ Bārāma baside mλa λmaλgara jaraē basica? λQuĩrānebađeāca? ⁶ Maλ bēra cawa panΛa cārēba maλ ēberāra idu odjabiē bΛda. BaribAGΛ idji ewari jũebAGΛde odjaya. ⁷ Nawena cadjiruara mērā o nĩnaa, baribAGΛ dji iduaribiē bΛba maλ cadjiruadebema ēberāra idu odjabiē bΛa. Māwā baya aba Ācōrēba dji iduaribiē bΛra āyā edebAGΛada. ⁸ MaλbebAGΛ cadjiruadebema ēberāra odjaya. BaribAGΛ dadjirā Boro Jesu quĩrāwārēā dorrodorroa zebAGΛde ara bedebAGΛba maλ ēberāra beaya.

⁹ Cadjiruadebema ēberāra diauruba zebiya. Diauru bΛbaba ne ununacada quĩrātanoa ocuaya ēberārāba Ācōrēba māwā o bΛda crĩchadamārēā. ¹⁰ Ne quĩrātanoa cadjiru o bΛdeba

ēberārā tαβλ uruade bia mīgadida panαra cūrūgaya. Ādjirāba wārā bedeada quīrīānaca bērā Ācōrēba ēdrl edaēa. ¹¹ Āteβαrl idu sewada ijābiya. Māwā ara ādjiduba bio cūrūga beadia. ¹² Maλ ēberārā wārā bedeada ijāē beaba cadjiruada βλsriēda obada bērā Ācōrēba biē βaya.

Ācōrēba idji ijā bea ēdrl edada

¹³ Djabarā, daiba ewariza bārā carea Ācōrēa bia βada abadaa. Dadjirā Boroba bārā quīrīā βα. Idjia bārā ēdrl edai carea naēnaeda edasia. Bārāba idji wārā bedeada ijā panα bērā idjaba idji Jaureba bārāra idji itea bia βada bērā ēdrl edaya. ¹⁴ Daiba bedeada bia Critodebema jaradia panαneba Ācōrēba bārāra trāsia dadjirā Boro Jesucrito bia quirudebemada edadamārēā. ¹⁵ Maλ bērā djabarā, zarea beadadua. Daiba jaradiapedadara, cartade βapedada sida quīrādoarānadua.

¹⁶⁻¹⁷ Ācōrēba dadjirāra quīrīāsia. Idji biadeba sobiabicuasida ewariza māwā beadamārēā. Idjaba cawabisia wārāda idjideba nebiada edadida. Daiba quīrīā panαa dadjirā Boro Jesucritoba, dadjirā Zeza Ācōrē bida bārāra sobiabiēdida idjaba zarea βadida. Māwā bārāba bedeada panαra, o panα sida jūma bia βaya.

3

Djabarāba Ācōrēa iwididamārēā Pauloba jarada

¹ Maλ awara djabarā, dai carea Ācōrēa iwididadua dadjirā Boro bedeara druaza isabe jūemārēā idjaba ēberārāba maλnebemada bia jaradamārēā bārā tāēna māwāna quīrāca. ² Ācōrēa iwididadua दौरā ēberā cadjiruārāba biē o quīrīā panαnebemada wagamārēā. Ācōrē ijā quīrīāē beada baraa. ³ Baribαrl dadjirā Borora bedeada aba βα. Idjia bārāra careba βaya zarea beadamārēā idjaba cadjiruadebemada waga βaya. ⁴ Dadjirā Borodeba cawa panαa daiba jaradiapedadara bārāba wārāda o panαda idjaba o pananida. ⁵ Quīrīā panαa dadjirā Boro Ācōrēba cawabida bārāra bio quīrīā βada. Idjaba quīrīā panαa idjia carebaida Critoba droada quīrāca droadamārēā.

Coa neē trajadida panα

⁶ Djabarā, dadjirā Boro Jesucrito trāneba daiba bārāa jaradia djabarā coaida bea ume ābaa bearānamārēā. Daiba jaradiapedada quīrāca odacaa. ⁷ Bārāba cawa panαa dai nībapedada quīrāca bārāra nībādida panαda. Bārā tāēna panasidade दौरā bari pananaca basia. ⁸ Daiba bārāneda bari codaē basia, āteβαrl āsa, diamasi bida lnāūnaē dewara traju sida o panasidaa bārāba daia ogo ne diarānamārēā. ⁹ Wārāda bārāba carebadamārēā iwididida pananamīna iwididaē basia. Āteβαrl दौरā trajasidaa cawabidi carea bārāba abari quīrāca odida panαda. ¹⁰ Bārā tāēna panasidade daiba naλda jarasidaa: dji traja quīrīāē βara ne cobirānadua. ¹¹ Daiba ūrī panαa λcrl bārānebemada coaida beada. Ādjirāra trajadacaa āteβαrl djārā nēbārāde panabadaa. ¹² Maλ djabarāa daiba dadjirā Boro Jesucritodeba bedeada djuburiadia necai trajadamārēā codira erobeadamārēā.

¹³ Baribαrl djabarā, bia o panαneba sērānadua. ¹⁴ Daiba naλ cartade jaradiapedadada abalba ijāēβαrl, jūmarāa cawabidadua biē o βada. Idji ume ābaa bearānadua peramārēā. ¹⁵ Baribαrl idjira bārā ume dji quīrū quīrāca erobearānadua, āteβαrl bārā djaba bērā jaradadua jipa omārēā.

Pauloba jirūare βada

¹⁶ Daiba quīrīā panαa dadjirā Boro necai bai diabariba idji necai baira bārāa ewariza ne jūmane dia baida. Quīrīā panαa dadjirā Borora bārā ume baida. ¹⁷ Mlra Pauloa. Naλga bedeada mλ jawaba βαβαrlαa. Jūma mλ cartade nāwā βabaria cawabi carea maβαrlα βαβαrlαda. Nāwā βλ βabaria. ¹⁸ Mlra quīrīā βα dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba baida.

1 TIMOTEO NABEMA CARTA PAULOBA TIMOTEO ITEA BΛPA

Pauloba naλ cartara Timoteo itea θasia. Timoteora Listra purudebema basía. Paulora naārā maλ purudaa wānanebemada θá θaa Hecho 14:6-23de. Pauloba Timoteoda idji ume jaradiade wāmārēā edadadebemada θá θaa Hecho 16:1-3de. Ādjia bedeā bia Jesucritodebemada zocārā puru beade ābaa jaradiasidaa.

Paulora Roma purude preso badada poa 62de ēdrasica θaa. Maλbe jēda Epeso purudaa wāsia. Timoteoda mama amesia djabarā nēbgarade beada carebamārēā. Maλbe Macedonia druadaa wāsia. Naλ nabema cartara mamaaba diabuesia Timoteo crīcha biada diai carea.

Epesođe λcλrλba drōāenabema crīchada jaradia panasidaa. Baribλrλ Pauloba θasia ababe bedeā bia Critodebema ijā pananeba dadjirāra cadjiruadebemada ēdradida (1:1-20). Maλare θasia sāvā djabarāba Ācōrēa iwidiidida panλda (2:1-8), djabawērāra sāvā beadida panλda (2:9-15), idjaba djabarā bororāda sāvā beadida panλda (3:1-16). Capítulo 4de Pauloba θasia sewa jaradia beadebemada idjaba sāvā Jesucrito nezocara nībaida θadebemada. Maλare θasia djabarā boroba sāvā djabarāra wagaida θada (5:1neba aba 6:2daa). Jirūare θasia Crito ijā θaba sewada igarapeda wārā beadeada ijāida θada. Maλ awara θasia paratada awua baiē θada ātebλrλ ne biada o baida θaa bajāne ne biada eroθai carea (6:3-21).

Pauloba naλ cartade naārā θada

¹ Mλra Pauloā, Jesucritoba diabuedaa. Ācōrē dadji Ēdrλ Edabariba dadji Boro Jesucrito ume mλra māvā θasidaa. Ara maλ Jesucritodeba dadjira wārāda bia beadida cawa panλa. ² Timoteo, mλa naλ cartara θa itea θabλrλa. Mλneba Critora ijāna bēra θara wārāda mλ warraca θaa. Mλa quīrā θaa dadji Zeza Ācōrēba dadji Boro Jesucrito bida quīrā djuburia pananida, ādji biadeba careba pananida, idjaba necai θai sida dia pananida.

Ājjaradia beaā idu jaradiabirādua

³ Macedonia druadaa wāi naēna mλa θāa bedeā djuburiasia Epesođe bemārēā. Māvā osia θaa quīrā awara jaradia beaā waa idu jaradiabirāmārēā. ⁴ Ādjirāa jaradia drōā naēnabema nēbλrλbadara, dadji drōā naēnabemarā trā zocārā jaradiabada sida waa jaradiarānamārēā. Maλba ababe caicaya duanebibaria. Dadjirāra carebacaa Ācōrēba obi θada odamārēā. Ababe idji bedeā ijā pananeba poya ošia. ⁵ Mλa māvā jara θaa djabarāba crīcha biadeba, sobiadeba, wārāda Ācōrē ijā pananeba dji quīrā duananamārēā. ⁶ Baribλrλ λcλrλra maλnebemada āi wāsidaa. Maλbe baridua bedeā dadji carebacada ēpēsidaa. ⁷ Ādjirāra Ācōrēba Moisea diada ley jaradiabadada θa quīrā panλa, baribλrλ bio cawa panλ quīrāca jaradiabadamīna adua panλa cārēda jaradia panλda.

⁸ Dadjirāba cawa panλa maλ leyra biada. Baribλrλ aride jaradiadida panλa. ⁹ Maλ bēra cawadida panλa Ācōrēba maλ leyra diaē basida dji jipa o bea carea, ātebλrλ diasia dji ijā odaca carea, cλwλrλ zarea bea carea, Ācōrē neē bea carea, cadjirua o bea carea, Ācōrē wayadaca carea, Ācōrē igarabada carea, ādji djibarirā beabada carea, mīā beabada carea, ¹⁰ daunemabada carea, ara ādji abaricarā ume mīā perada obada carea, djārā nēdobuebada carea, sewaida bea carea, sewadeba djārā biē jarabada carea, idjaba wārā bedeaba jara θara odaca carea. ¹¹ Bedeā bia quīru Ācōrēnebemaba maλ wārā bedeara cawabi θaa. Dadji Ācōrē bia quīruba maλra mλa diasia jaradia bamārēā.

Ācōrēba Paulo quīrā djuburiada

¹² Dadjirā Boro Jesucritoba mλa λθada diasia idji bedeā jaradia bamārēā. Idjia cawasia mλa ne jūmada jipa oida. Maλ bērā mλra θasia idjia quīrā θada o bamārēā. Maλ carea mλa idjia bia θada aya. ¹³ Naēna mλa idjidebemada biē bedeabadjia idjaba idjiderāda biē oi carea ēpēbadjia. Djārā biē bedeabadjia. Baribλrλ idjia mλra quīrā djuburiasia. Idjida wadī ijāē θada bēra adua θadeba māvā biē obadjia. ¹⁴ Dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba mλra bio carebasia idjida ijāmārēā idjaba idji quīrāda erobamārēā.

¹⁵ Naλ bedeara wārā ara bēra jūmarāba ijānida panλa: Jesucritora naλ ējūnaa zesia cadjirua obadarā ēdrλ edai carea. Cadjirua obadarānebemada mλdrλ dji cadjiruara θasia. ¹⁶ Baribλrλ Ācōrēba mλra quīrā djuburiasia. Māvā Jesucritoba mλ, dji cadjiruara badadeba unubisia idjia jūma bia droa θada. Mλneba dji wadī ijāē bea cawabisia sāvā ēberā cadjiruara quīrā djuburiabarida zocai θai jōcada erobeadamārēā. ¹⁷ Ācōrēda ewariza

jūmarā Boroa. Idjira beucaa. Dadjirāba ununacaa. Ababe idjidra baa.* Idjabara dadjirāba ewariza bia bedeadida panla idjaba wayadida panla. Bia baa māwā baida.

¹⁸⁻¹⁹ Mā warra Timoteo, baa oida bara mā jara babara. Ācōrēba badebema japedadara quirānebadua. Māwā Crito ija badeba, crīcha biadeba baa wārā bedeara waga erobaya bia djo ba quirāca. Acaraba crīcha bia erobeadada igaradapeda ādjia Crito ija panlra idu basidaa. ²⁰ Maāga ēberārānebemarā aba Himeneo basia. Abara Alejandro basia. Ādjira mā diauru jawade basia cawadamārēā Ācōrēnebemada waa biē bedeadīē panla.

2

Sāwā Ācōrēa iwidiidida panla

¹ Naāda biara jaraya: jūma ēberārā carea djabarāba Ācōrēa bedea djuburiadida panla, carebamārēā iwidiidida panla, idjaba bia bāda adida panla. ² Jūma naā ējūānebema bororā carea, zarra bea carea bida Ācōrēa iwidiidida panla dadjirāra necai beadi carea, aduā beadi carea, Ācōrē waya beadi carea, idjaba ne jūmane jipa beadi carea. ³ Māwā iwidi pananida bia baa. Ācōrē dadji ēdra Edabariba maāga bia unu baa. ⁴ Idjia quirā baa jūmarāba wārā bedeadada cawadapeda cadjiruadebemada ēdradida. ⁵ Ācōrēra ababara baa. Idjaba ēberārā Ācōrē ume bia babarida ababara baa. Maā ēberāra Jesucrito. ⁶ Ara idjida idu beabisia jūma ēberārāda ēdra bai carea. Ācōrēba bāda ewaride Jesucritoba maāra cawabisia. ⁷ Maā carea māra idji bedea jarabarida basia. Māra idjia diabuedada basia wārā bedea idji ijanida pannebemada judiorāēa jaradiade wāmārēā. Māra wārā bedeadada jara baa.* Sewada oē baa.

⁸ Djabarā ābaa dji jarebadaza mā quirā baa umaquirāba crīcha biadeba Ācōrēa iwidiidida. Maāne quirū beadiē panla, caicaya beadiē panla.† ⁹ Mā quirā baa wērārāra quirāra, aride djiodia. Ādji budara jūmawāyā biya erudiē panla. Oroda wa neta nēba beada jūmawāyā pēūniē panla.‡ Djio nēba bā sida janiē panla. ¹⁰ Ātebara Ācōrē waya bea bēra wērārāba bia o panneba bio djio panla quirāca beadida panla. ¹¹ Djabarā ābaa dji jare panne wērārāba chupea ūrinida panla idjaba dji bororāda waya beadida panla. ¹² Ābaa dji jarebadade mā iduaribicāa wērāba jaradia baida wa umaquirāda idji jawaedada erobaida. Ātebara wērāba chupea ūri baida baa. ¹³ Māwā baida baa Ācōrēba Adaāda naārā oda bēra. Māwānacarea Evada osia. ¹⁴ Maā awara diauruba Adaāra cūrūgaē basia, idjabara wērāda cūrūgasia. Cūrūgaside wērāba cadjiruada osia. ¹⁵ Baribara warra to panneba wērārāra ēdradia Critoda ija pananibara, wārā quirāda eropananiabara, idjaba Ācōrē itea bia pananibara. Jūma maāga quirāra ēpēnida panla.§

3

Djabarā wagabari sāwā baida ba

¹ Naā bedeara wārā araa: abāda djabarā wagabarida ba quirā babara, biada o quirā baa.* ² Maā bēra djabarā wagabari biē jaradi neē baida baa, quima aba erobaida baa, jūmawāyā baiē baa, crīcha biadeba baida baa, quirāra baida baa, idji dede jūēbadara bia edaida baa, idjaba jaradia cawa baida baa. ³ Idjira beu nibaiē baa. Quirūbi jaraa baiē baa, idjabara aduā baida baa. Jūmarā ume necai baida baa. Paratada awua baiē baa. ⁴ Idji dedebemārā bio waga cawa baida baa, idji warrārāra cawara ija erobaida baa, idjaba ādjirāba idjira wayadida panla. ⁵ Ara idji dedebemārāda waga adua babara, ṣāwā Ācōrē ēberārāda bia wagai? ⁶⁻⁷ Crito ijaē bea bida idjidebemada bia crīchadida panla. Māwā ēberārāba idjidebemada biē bedeadāēa idjaba diauruba idjira ēberārā quirāpita biē bāēa. Ācōrē bedea ijana djiwidi bara djabarā wagabarida baiē baa dji dromada crīcharāmārēā. Māwā crīchasira Ācōrēba idjira cawa oya diauru cawa oda quirāca.

Djabarā carebabari sāwā baida ba

* **1:17** Ababe idjidra baa. Griego bedeadē acara cartade bā baa: "Ababe idjidra ne cawa ba Ācōrēa." * **2:7** Māra wārā bedeadada jara baa. Griego bedeadē acara cartade nāwā bā baa: "Māra Critode bēra wārā bedeadada jara baa." † **2:8** Ācōrēa iwidiidida. Griego bedeadē bā baa: "Jawa ātaa wadida." Maā ewaride ēberārāba jawa ātaa wabadjidāa Ācōrēa iwidiidada. Maā bēra edaude Ācōrēa iwidiidada adī cāyābara jarabadjidaa: "Jawa ātaa wadida." ‡ **2:9** Neta nēba bea. Griego bedeadē bā baa "perla." § **2:15** Maā versiculoba jara bara ebuda bāēa. Ācōrē Bedea bio cawa beamaarā Pauloba cawabi basia wērārāda dji bororāēnina bia beada. Idjia jaraē basia warrārāda toēda panla ēdradi carea. * **3:1** Djabarā wagabari. Griego bedeadē bā baa "dji acabari." Cāpūriā bedeadē biara "pastor" jarabadaa.

⁸ Ara mañ quĩrãca djabarã carebabada sida jipa nĩbadida panla ãberãrãba wayadamãrẽã.†
 † Adjirãba sewada o beadiẽ panla, beu nĩbadiẽ panla, idjaba paratada awua beadiẽ panla.
⁹ Dadjia ãjã panla bedea Ācõrẽba cawabidara crĩcha biadeba bio wagadida panla. ¹⁰ Djabarã
 carebabada ðadi naẽna bio quĩrãcuita acãdida panla. Mañbe biẽ jaradi neẽ beabara,
 djabarã carebabadada beadida panla. ¹¹ Abari quĩrãca ãdji quima sida jipa nĩbadida
 panla ãberãrãba wayadamãrẽã.‡ Nẽbara o beadiẽ panla. Jũmawãya beadiẽ panla ãtebala
 ne jũmane jipa beadida panla. ¹² Djabarã carebariba wẽrãda aba erobaida ða. Idji
 warrarãra, idji dedebemara sida bio waga cawa ðaida ða. ¹³ Djabarã carebabadaba odida
 panla jipa odibara, jũmarãba ãdjirãnebemada bia bedeadia. Mãwã ne wayaa neẽ ãdjirãba
 Jesucrito ãjã panlanebemada poya bedeadia.

Wãrã bedea Ācõrẽba cawabida

¹⁴⁻¹⁵ Mãra isabe ða acãde wã quĩrã ða. Mãwãmĩna mãra dãrãisicada. Mañ bẽrã nañ
 cartara ða itea ðabara Ācõrẽ ãberãrãra sãwã ãbaa beadida panla cawamãrẽã. Dadjirãra
 Ācõrẽ zocai ða ãberãrã. Idji wãrã bedeara quĩrãcuita jaradiabadaa ni abalaba quĩrã awara
 jaradiarãnamãrẽã.§

¹⁶ Wãrãda Ācõrẽba nañ bedea cawabidara bio bia ða:

Critora nañ djarade zesia.

Ācõrẽ Jaureba cawabisia idjira jipa ðada.

Bajãnebema nezocarãba idjira unusidaa.

Djabarãba idjidebemada judiorãema jaradiasidaa.

Zocãrãba nañ ãjũãne idjira ãjãsidaa.

Ācõrẽba idjira bajã bia quĩrude wayacusa edasia.

4

Ājã jaradiabada

¹ Ācõrẽ Jaureba ebuda jara ða nañ jĩũarebema ewaride acãrãba Crito ãjã pananara
 igaradapeda jai cũrũgaya beada, ãdjia jaradiabi panla sida ãpẽnida. ² Mañ jairãba jaradiabi
 panla ãberãrã dji biaca bea sewaida beaba jaradiabadaa. Cadjirua obadadẽba mañ
 ãberãrã crĩchara jũma ãrĩ beaa. ³ † Adjirãba idu quima edabidacaa. Ne jũma codi sida idu
 cobidacaa. Baribara Ācõrẽba jũma diasia idji ãjã beaba, wãrã bedea cawa beaba idjia bia
 ðada adapeda codamãrẽã. ⁴ Ne jũma Ācõrẽba ocuadara bia ða. Mañ dẽrã Ācõrẽba bia ðada
 asidara ni abala codidẽbemara igaradiẽ panla. ⁵ Mañ codira Ācõrẽ quĩrãpita bia ða Ācõrẽ
 bedeba mãwã jara ða bẽrã idjaba idjia bia ðada abada bẽrã.

Jesucrito nezoca bia

⁶ ða jũma mañgada djabarãa jaradia ðaibara, Jesucrito nezoca biada ðaya. Ācõrẽ wãrã
 bedea dadjia ãjã panla ãpẽ ðadẽba ða jaurera abala wari ðaya bia ne co ða quĩrãca.

⁷ Drõã naẽnabema nẽbarãbada biẽ beara igaradua. Ācõrẽba quĩrã ða quĩrãca nĩbai carea
 cawa wãdua. ⁸ Wãrãda nañ cacuara zarea o pananibara, ara dadji cacuada carebada.
 Baribara Ācõrẽ ume nĩbadi carea cawa wãnibara, mañba dadjira ne jũmane carebaya.
 Idibema ewaride, tẽãbema ewaride bida carebaya. ⁹ Mañ bedeara wãrã araa. Jũmarãba
 mãra ãjãnida panla. ¹⁰ Mañ carea dadjira traja panla idjaba bia mãga panla. Ācõrẽ zocai
 ða ãdrã edamãrẽã jãã panla. Idjia jũmarãda ãdrã edabaria. Biara jaraibara, idji ãjãbadara
 ãdrã edabaria.

¹¹ Jũma mañgara jaradiadua idjaba ãjã odamãrẽã jaradua. ¹² ðara cũdramĩna ni abala idu
 igarabirãdua. ãtebala ða bedebadẽba, ne o ðadẽba, wãrã quĩrãneba, quĩrãpa ðadẽba,
 idjaba Crito ãjã ðadẽba djabarãa unubidua sãwã beadida panla. ¹³ Jũmarã quĩrãpita Ācõrẽ
 Bedeara jĩgua ledua, jaradia ðadua, idjaba djabarãa careba ðadua biara ãjãnamãrẽã aba
 mã jũbarãda. ¹⁴ Ācõrẽba ða omãrẽã diadara quĩrãdoarãdua. Djabarã wagabadaba ãdji
 jara ða ãrã ðasidade Ācõrẽneba jarasidaa idjia mãra diabarãda. ¹⁵ Jũma mañgara quĩrãpa
 o ðadua jũmarãba cawadamãrẽã ða ewariza biara o wãda. ¹⁶ Ara ðadidebemada, ða
 jaradia ða sida quĩrãcuita ðadua. Jũma mañgara jipa o nĩbadua. Mãwã o ðaibara ða ãdrãya.
 ða jaradia ða ãrã bea sida ãdrãdia.

† **3:8** Djabarã carebada. Griego bedeadẽ ða ða "nezoca." Cãpũrã bedeadẽ biara "diacono" jarabadaa. ‡ **3:11** Adji
 quima. Griego bedeadẽ ða ða "wãrãrã." Acãrãmaarã djabarã carebabada quimarãda jara ða idjaba acãrãmaarã djabarã
 carebabada dji wãrãrãda jara ða. § **3:14-15** Wãrã bedeara quĩrãcuita jaradiabadaa. Griego bedeadẽ nãwã ða ða:
 "Dadjirãra wãrã bedea de jĩrã, de edrebemaa."

5

Djabarã ume sãwã baida ba

¹ Drõârã quẽârãdua, átebãrã ba zeza ume bedeabari quĩrãca ádji ume biadeba bedeadua ãjanamãrẽã. Cũdrãrã bedeadua ba djabarã ume bedeabari quĩrãca. ² Djorarã bedeadua ba papa ume bedeabari quĩrãca. Awẽrãrã crĩcha biadeba bedeadua ba djabawẽrã ume bedeabari quĩrãca.

³ Pẽdra wẽrã dji carebadi neẽ beara carebadua. ⁴ Baribãrã pẽdra wẽrãba warrarãda erobãbãrã, wiuzãquerãda erobãbãrã, maãgarãba carebadida panãa. Ádjirãba bio cawadida panãa sãwã ádji ëberãrã carebadida panãa. Ádji djibarirã ne diadida panãa djibarirãba ádjirã dia panana quĩrãca. Maãgarã Ácõrẽ quĩrãpita jipa ba. ⁵ Pẽdra wẽrã wãrãda iduba ba bio cawa ba jũma idjia erobãda bãrã Ácõrẽbãrã daida. Ása, diamasi bida Ácõrẽa iwidibãria carebamãrẽã. ⁶ Baribãrã pẽdra wẽrãba ababe bãsrãdida jarã baibãrã, zocã bãmĩna beudaca ba. Maã pẽdra wẽrãba djabarãba carebadiẽ panãa. ⁷ Jũma maãgarã djabarã obidua pẽdra wẽrãrã carea biẽ jarãdiẽ neẽ beadamãrẽã. ⁸ Abãba ara idji ëberãrãda, idji dedebemãrã sida carebaca baibãrã, Ácõrẽ bedeara igara ba. Idjia Crito ãjãẽ bea cãyãbara biẽara o ba.

⁹ Djabarãba baridua pẽdra wẽrã trãda cartade bãdiẽ panãa carebadi carea. Átebãrã nãwã beadãrã bãdida panãa: sesenta poa auðu beada, umaquĩrã ababe erobeada. ¹⁰ Ádjia bia opedãda carea trã bãga beadida panãa. Ádji warrarãda bia daupẽbadjidãbãrã, ádji dede zepedãrã bia edabadjidãbãrã, djabarã jĩrũra sagãbadjidãbãrã, bia mĩga beara carebabãdjidãbãrã, idjãba ne jũma biãda obãdjidãbãrã, maã pẽdra wẽrã trãra cartade bãdida panãa.*

¹¹ Baribãrã pẽdra wẽrã wãdi warrãda bea trãra cartade bãrãnadua. Ádji cacuaba o quĩrã bãdeba wayacusa quima eda quĩrãbãdaa. Mãwã ádjia Crito traju odi carea waa quima edadaãna apedãrã igarabãdaa. ¹² Ádjia naãrã bedeã bãpedãda quĩrãca beadaca bẽrã bedeadẽ panebãria. ¹³ Maã awara ádjirãra deza nĩbabãdaa idjãba coa panebãdaa. Coa bea awara nẽbãrãda o panebãdaa, djãrã nẽbãrãde panebãdaa, idjãba ne jarãiẽ beada bedeã panebãdaa. ¹⁴ Maã carea mã quĩrã bã pẽdra wẽrã wãdi warra beara quima edãdida, warra todida, idjãba ádji de sida bia wagãdida. Mãwãra dadjirã dji quĩrũba poya biẽ bedeaã. ¹⁵ Mã maãda jarã ba ãcãrã pẽdra wẽrãrã ãi wãnapeda diauruda epẽ panã bẽrã.

¹⁶ Crito ãjã bã wẽrãba pẽdra wẽrã idji ëberãrã tããna beada carebãda ba.† Maã pẽdra wẽrã djabarãba carebadiẽ panãa. Átebãrã pẽdra wẽrã ëberãrã neẽ bãdrã carebadida panãa.

Djabarã wagabãdarã ume sãwã odida panã

¹⁷ Djabarã wagabãdarãba bia o panã carea djabarãba crĩcha biãdeba ádjirãda carebadida panãa ara jãwã beãrãnamãrẽã. Biãra Ácõrẽ bedeã jarãdiãbadãra, dadji sãwã nĩbaidebema jarãdiãbãda sida carebadida panãa. ¹⁸ Ácõrẽ Bedeãba nãwã jarã ba: “Ba pacãa ne carãdãgabi bãde idji itera jãrãdua.”‡ Idjãba nãwã jarã ba: “Ne o bãba paratada edãda bã idjia o bãbãria.”§

¹⁹ Abãba djabarã wagãbarida biẽ jarãbãrã, baribãrã ëberã umẽba wa ãbeaba abarida jarããebãrã, maã bedeara ãjãrãdua. ²⁰ Baribãrã djabarã wagãbariba cadjiruãda o baibãrã, jũmarã quĩrãpita quẽãdua waabemãrãba wayãdamãrẽã. ²¹ Ácõrẽ quĩrãpita, Crito quĩrãpita, bajãnebema nezocarã quĩrãpita bida mã bã jarãya: jũma mã jarããra ãjã odua. Nĩ abãare bãrãdua, átebãrã jũmarã ume quĩrãpita o badua. ²² Quĩrãcũta crĩchaãne ba jarãwa nĩ abã ãrã bãrãdua djabarã wagãbarida bãmãrẽã. Ba mãwã oibãrã, idjia cadjiruãda osira ba sida maã cadjiruã carea bedeadẽ bãya. Jũma cadjiruãdebemãda ãi badua.

²³ Bãra baridua cacua biẽ bãbãria bẽrã ababe baidoda dorãdua. Átebãrã uva ba sida ba bi carea mãrĩ dodua.

²⁴ Ácõrẽba cawa oi naẽna ãcãrãba cadjiruã o panãra dadjia ebuda unubãdaa baribãrã dewãrãrãba cadjiruã o panãra tããbe cawãdia. ²⁵ Ara maã quĩrãca ãcãrãba bia o panãra dadjia ebuda unubãdaa, idjãba ãcãrãba bia o panãra ebuda ununacãmĩna mẽrã beãa.

6

Nezocarã sãwã beadida panã

¹ Crito ãjã panã nezocarãba ádji borora wayã beadida panãa. Mãwãra dewãrãrãba Ácõrẽda, dadjia jarãdia panã sida biẽ jarãããã. ² Ádjirã boroba Critoda ãjã bãbãrã, crĩchãdiẽ panãa

* 5:10 Jĩrũra sagãbadjidãbãrã. Mãba jarã ba nezoca quĩrãca djabarãra carebabãdjidãda. † 5:16 Crito ãjã ba wẽrãba.

Griego bedeadẽ ãcãrã cartade bã bã: “Crito ãjã ba wẽrãba wa umaquĩrãba.” ‡ 5:18 Deuteronomio 25:4. § 5:18 Luca 10:7.

djaba bĕrĕ wayadaĕda. Ātebaḡa idji itea biara trajadida panla. Ādji trajudeba Crito ĩjā bĕba parata edabari bĕrĕ quĩrĕneba idji itea trajadida panla. Maḡara jaradia baɗua. Idjaba mĕwĕ odamĕrĕĕ ādjirĕa jaradua.

Parata awua bea

³⁻⁴ Abaaba quĩrĕ awara jaradia baibaḡa, dadjirĕ Boro Jesucritoba jipa jaradiadada ĩ bĕada aibaḡa, idjaba dadji jipa nĕbadiĕbema sida quĩrĕ awara jaradia baibaḡa, jĕma cawa bĕada crĭcha bĕmĭna wĕrĕda adua bĕa. Sobiĕ bĕdeba ijara beĕea bebaria. Baridua beĕea carea caicaya bebaria. Maḡadeba zebaria djĕrĕba eroḑa carea biĕ baıda, djĕrĕ ume quĩrĕbi jaḡa baıda, djĕrĕ ĕarraare biĕ beĕea baıda, idjaba djĕrĕ ume biĕ crĭcha baıda. ⁵ Maĕ ĕberĕ crĭcha ĩrĭ beara, wĕrĕ beĕea adua bea sida baridua ijara beĕeabadaa. Ādjirĕba crĭchabadaa Ācĕrĕ ĩjā bĕdeba parata edadida.* ⁶ Wĕrĕda Ācĕrĕ ĩjā bĕdeba nebĭa waibaḡa eropanla. Baribaḡa ara dadjĭ naĕ ĕjĕne eropanla necai beadida panla. ⁷ Tosidade dadjirĕba naĕ ĕjĕnaa ni cĕrĕ sida eneaĕ basĭa. Beubadaĕ ni cĕrĕ sida edeaĕa. ⁸ Maĕ bĕrĕ cođida eropanbaḡa, cacuaĕ jĕnĭda eropanbaḡa, ara maĕba necai beadida panla. ⁹ Baribaḡa parata bara ba quĩrĕ beaba ne jĕma awua panneba cadjiruade baebadaa. Maĕne ne sirĭĕ bea awua panneba, dadji ĩrĭda bea awua panneba bĭda cadjiruade panebadaa animarĕ jaĕaraba jĭdada quĩrĕca. Maĕne ādjirĕa bio ĩrĭnapeĕa bio biĕ bebaria. ¹⁰ Ne jĕma cadjiruara parata awua bĕdeba zebaria. Ara maĕ awua panneba ĕaḡaba Crito ĩjā pananara igarasĭdaa. Mĕwĕ ādjĭra bio biĕara panesĭdaa.

Pauloba Timoteoa obĭda

¹¹ Baribaḡa bĕa Critora ĩjā bĕrĕ jĕma maḡaĕbemada ĩ nĕbadua.† Jipa nĕbadua. Ācĕrĕra ĕpĕdua. Soĕba wĕrĕda Critora ĩjā baɗua. jĕmarĕda quĩrĕ baɗua. jĕma droadua. jĕmarĕ ume aduĕ baɗua. ¹² Ne jĕmane Critora ĩjā baɗua bia djĕ bĕ quĩrĕca. Mĕwĕ bĕa ewariza Ācĕrĕ ume zocai baya. Bĕa Crito ĩjā bĕda zocĕrĕ duana quĩrĕpita jarasĭde Ācĕrĕba bĕra trĕsĭa maĕ zocai baira erobamĕrĕĕ. ¹³⁻¹⁴ jĕma zocai beara Ācĕrĕneba zocai panla. Ara maĕ Ācĕrĕ quĩrĕpita mĕa beĕeada jaraya bĕa ĩjā o bamĕrĕĕ. Jesucrito quĩrĕpita bĭda abari beĕeada jaraya idjĭa wĕrĕ beĕeada Poncio Pilato quĩrĕpita jarada quĩrĕca. Mĕa naḡada jaraya: mĕa jaradia bĕra quĩrĕpita ĩjā o baɗua biĕ jaradĭ neĕ aba dadjirĕ Boro Jesucrito zebraĕdaa. ¹⁵ Ācĕrĕba bĕda ewarĭde idjĭra unubiya.

Ācĕrĕ biya quiruda jĕmarĕ Boroa.

Idjĭra jĕma bororĕ cĕyĕbara dji dromaara bĕa idjaba jĕma dji droma bea Boroa.

¹⁶ Ababe idjĭda beuca. Idjĭ bĕma dorrodorroa nĕma bĕrĕ ni ababada caita poya wĕnaĕa.

Idjĭra ni ababab ununaĕ panla idjaba poya ununaca.

Mĕa quĩrĕ bĕa ewariza jĕmarĕba idjĭa bia beĕea pananĭda idjaba jĕmarĕda poya eroḑaıda. Bia bĕa mĕwĕ baıda.

Parata bara beaba sĕwĕ odĭda panla

¹⁷ Naĕ ĕjĕne parata bara beara jaradua dji dromarĕda crĭcharĕnamĕrĕĕ. Ādjĭa ne eropanara dĕrĕ droaca bĕrĕ jaradua maĕneba bia beadida crĭcharĕnamĕrĕĕ. Biara Ācĕrĕdĕa crĭchaĭda panla.‡ Idjĭbaḡa dadjirĕa ne jĕmada aduba dia bĕa necai beadamĕrĕĕ. ¹⁸ Dji ne bara bea jaradua jĕmarĕ ume bia odamĕrĕĕ. Idjaba jaradua ādjĭa eropannebemada sobĭadeba dewarĕda dĭadĭ carea beadida panla. ¹⁹ Mĕwĕ bia o panneba ne waga wĕbaḡa quĩrĕca o panla nocoarebema ewarĭde bia beadĭ carea. Maĕne ādjĭa wĕrĕ zocai baira eroḑeada.

Pauloba naĕ cartade ĩrĕure bĕada

²⁰ Timoteo, jĕma Ācĕrĕba jaradara bio wagadua. Ācĕrĕ quĩrĕpita biĕ bea nĕbaḡabadaa igaradua. Idjaba jĕma crĭcha Ācĕrĕ beĕea ume quĩrĕ awara beara igaradua. ĕaḡaba maĕ crĭcha beara necawaada abadaa. Baribaḡa necawaĕa. ²¹ ĕaḡaba maĕ necawaara eropanana abadaa. Maĕ carea ādjĭa Crito ĩjā pananara igarasĭdaa. Mĕa quĩrĕ bĕa Ācĕrĕba idji bĭdeba bĕra careba baıda.§

* 6:5 Griego beĕeade ĕaḡa cartade naĕ sida bĕ bĕa: "Maḡarĕ ume ĕbaa barĕdua." † 6:11 Critora ĩjā bĕ. Griego beĕeade "Ācĕrĕ ĕberĕ" bĕ bĕa. ‡ 6:17 Ācĕrĕ. Griego beĕeade ĕaḡa cartade bĕ bĕa "Ācĕrĕ zocai bĕa." § 6:21 Bĕa. Griego beĕeade ĕaḡa cartade bĕ bĕa "bĕrĕra."

2 TIMOTEO

UMÉBEMA CARTA PAULOBA TIMOTEO ITEA BADA

Pauloba umébema carta Timoteo itea baside wayacusa preso basia. Poa 67de basica bla. Idji preso badebemada edraleda cricha ba bēra na cartara basia Timoteoba idji isabe acade zemārēā (4:6-13; 4:21).

Pauloba naāra basia Timoteo carea Ācōrēa bia bada abarida (1:1-7). Maāre basia Timoteora peraiē bada Jesucrito carea ni idji preso ba carea (1:8-18). Maāre basia Jesucrito iā badeba zarea bamārēā idjaba ne jūmane Ācōrē itea bia bamārēā (2:1-26). Maāre basia jūrārebema ewaride minijichiada zeimīna Timoteoba Ācōrē bedeada jipa jaradia baida bada (3:1neba aba 4:5daa). Maāre basia idji cawa obladabemada idjaba jarasia Timoteora isabe zemārēā (4:6-22).

Dji cricha dromada naāra: “Ācōrē bedeara jaradia badua. Ēberārāba ūrī quīrīā panane, ūrī quīrīē panane bida jaradiai carea badua.” (2 Timoteo 4:2).

Pauloba naā cartade naāra bada

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quīrīāna bēra māra Jesucritoba diabuedaa. Idjia māra diabuesia Ācōrēba diai jarada zocai badebemada jarade wāmārēā. Maā zocai baira Jesucritodeba bla. ² Timoteo, naā cartara ba itea babalaga. Māa bara bio quīrīā bla mā warra quīrāca. Quīrīā bla dadji Zeza Ācōrēba, dadji Boro Jesucrito bida bara quīrā djuburia pananida, adji biadeba careba pananida, necai bai sida dia pananida.

Timoteo carea Pauloba Ācōrēa bia bada ada

³ Āsa, diawasi bida māa Ācōrēa iwidi balade ba carea bia bada abaria. Ācōrēba jara bara cricha biadeba obaria mā drōā naēnabemarāba opedada quīrāca. ⁴ Mā wābalaga carea bara jīāsia. Maā crichabalaga acade wā quīrīā babaria bio basrida bai carea. ⁵ Māa quīrāneba babaria bla Critora wārāda iā bada ba papadjora Loidaba, ba papa Eunice bida ba naēna iā panana quīrāca. Māa cawa bla bla bida abari quīrāca Critora iā bada. ⁶ Mā jawara ba ālā baside Ācōrēba bla diasia idji itea ne omārēā. Maā carea māa jaraya: Ācōrēba diadara biara ēpē odua. ⁷ Ācōrēba dadjia ne waya bai soda diaē basia, ātebalaga dadji sode diasia jūma poya odamārēā, quīrīāda erobadamārēā, idjaba dadji cacuara jipa erobe cawadamārēā.

⁸ Maā bēra dadji Boro Jesucritodebemada jarai carea perarādua. Māra Jesucrito carea preso bamīna perarādua. Ātebalaga bedea bia Jesucritodebema jaradiabalade Ācōrē abadeba ba sida bia mīgai carea badua. ⁹ Ācōrēba dadjirāra edra edasia idjaba trāsia idji itea bia beadamārēā. Dadjia bia o panl carea māwā oē basia, ātebalaga idji biadeba oida cricha bada bēra māwā osia. Wārāda naā ējūā bai naēna Ācōrēba idji biadeba crichasia Jesucritodeba dadjirāra carebaida. ¹⁰ Maābe Jesucrito dadji Ēdra Edabari zeside unubisia sāwā idji biadeba carebarida. Dadji beuida badara Jesucritoba jōbipea ewariza zocai baida diasia. Bedea bia idjidebemaba māra ebuda cawabi bla.

¹¹ Ācōrēba māra basia maā bedea bia jarabarida bamārēā, Jesucritoba diabuedada bamārēā, idjaba judiorāēa jaradiabarida bamārēā.* ¹² Maā carea māra bia mīga bla. Baribalaga perāē bla. Māa cawa bla caida iā bada. Idjaba cawa bla māa idji jawade wagamārēā badada idjia poya wagaida aba idjia cawa oi ewaridaa.†

¹³ Māa jipa jaradia bada quīrāca jaradia badua. Jesucrito iā badeba, quīrīāneba nībadua. ¹⁴ Ācōrē Jare dadji sode bara wārā bedea Ācōrēba bla diadara bio waga badua.

¹⁵ Bla cawa bla berara jūma djabarā Asia druadebemaba māra igarasidada. Djaba Pigeloba, Hermogene bida māwā osidaa. ¹⁶ Baribalaga māa quīrīā bla dadji Boroba djaba Onesiporo ēberārāra quīrā djuburia baida. Idjia māra barima zocārā carebasia. Māra carenaba jā bamīna mā carea quīrā perāē basia. ¹⁷ Ātebalaga Roma purude jūpepa māra quīrācuita jala nīne unusia. ¹⁸ Māa quīrīā bla dadji Boroba cawa oi ewaride idjira quīrā djuburiaida. Bla cawa bla Onesiporoba Epesode bio carebasida.

2

Sāwā Jesucrito bedea jaradida ba

* 1:11 Judiorāēa. Griego bedeaēe ācala cartade māra neēa. † 1:12 Idji jawade wagamārēā badada. ācalamaarā maā bedeba jara bla: “Idjia mā jawade badada.”

¹ Mā warra, Jesucrito biadeba zarea badua. ² Mā zocārā ēberārā quīrāpita jaradia badada bla ūrīsia. Ara maā jaradia badara bla bida djabarā jipa beaa jaradia badua ādjirāba abari quīrāca dewararāa jaradiadamārēā.

³ Bāra Jesucrito sordao bia bēra mā quīrāca bia mīgai carea badua. ⁴ Sordaoba ne baridua ocaa, ātebāra idji boroba quīrāā bādra obaria bia unumārēā. ⁵ Idjaba dji jemenebarida idji jemeneida bā quīrāca jemeneēbāra, idjia poyabāra sida idjia edaida badara edaēa. ⁶ Ējūā o bāra bia mīgabaria. Maā bēra idjiabāra nēu zaudadebemada naārā edaida bla. ⁷ Mā jara bāra bio crīchadua. Dadjī Boro Jesuba bāa jūma maāgara cawabiya.

⁸ Jesucritodebemada quīrānebadua. Idjira Davīdeba zedaa. Idjira beu badada Ācōrēba lrebbabisia. Maā bedea bia idjidebemada māa jaradia bla. ⁹ Maā carea māra bia mīga bla. Māra ēberā cadjirua quīrāca carenaba jā eropanāa. Baribāra Ācōrē bedeara jā eropanāēa. ¹⁰ Maā carea māa droa bla Ācōrēba edada ēberārā carebai carea. Māwā Ācōrēba ādjirā sida Jesucritodeba ēdra edaya ewariza idji bia quirudebemada erobeadamārēā.

¹¹ Naā bedeara wārā araa:

Dadjirāda Crito ume beusidabāra, idji ume zocai panania.

¹² Dadjirā bia mīga panāa droadibāra, idji ume dji bororāda beadia.

Dadjirāba Critoda adua panāana adibāra, idjia bida dadjirāra adua bāada aya.

¹³ Dadjirāda idji ume jipa nībadaēbāra, idjida jipa bābaria ara idjia jaradara o ama bāca bēra.

Ācōrē nezoca sāwā baida bla

¹⁴ Jūma maāgara djabarāa quīrānebabī badua. Dadjirā Boro quīrāpita jaradua ādjirāra baridua bedea carea caicaya beadiē panāa. Maā caicayaba biada diacaa, ātebāra dji ūrī bea crīchara āribaria. ¹⁵ Ācōrē wārā bedeara jipa jaradia bāda unubi badua. Ne obari bia quīrāca quīrācuīta o badua Ācōrēba bāra quīrā pera neē bia unumārēā. ¹⁶ Ācōrē quīrāpita biē bea nēbāradara igaradua. Maā ēpē beara Ācōrēnebemada tmlāra wābadaa. ¹⁷ Ādjia jaradia panāba ēberārāra āri wābaria aīdaba pea co wābari quīrāca. Māwā jaradiabadarā tāēna Himeneoda, Pileto sida panāa. ¹⁸ Ādjira wārā beedeadebemada āi wāsīdaa. Ādjia jaradiabadaa ēberārā jaidapedadara lrebbacuāsīdaa. Maāgādeba ācāra Crito jā panāra ādjia āribādaa. ¹⁹ Baribāra Ācōrē ēberārāba Critora bio jā panāa de jirūba dera zarea erobabari quīrāca. Ācōrēba idjiderāda cawabi carea nāwā jarasia: “Dadjirā Boroba jūma idjiderāra cawa bla.” Idjaba jarasia: “Dadjirā Boro jā panāana a beaba jūma cadjiruara igaradīda panāa.”

²⁰ De waibāde ababe oro odada, parata oda sida beaēa, ātebāra bacuru odada, egoro cada sida beaa. ācāra dji biara bea bēra baridua ewari carea beaēa, baribāra waabemara baridua ewari carea beaa. ²¹ Dadjirā sida ara maā quīrāca panāa. Dadjirāba cadjiruara igaradibāra, dadjirā Boro itea dji biara beada panania. Māwā dadjirāneba idjia ne poya oya idjaba ne jūma biada odi carea beadia.

²² Cūdrārāba cadjirua awua panānebemada āi badua. Jipa oida ēpē badua. Jesura jā badua. Jūmarāda quīrā badua. Jūmarā ume necai badua. Dadjirā Boro Ācōrēa iwīdibadarā ume so jipa bādeba jūma maāgara ēpē badua. ²³ Ēberārāba crīcha sirīē bea bedea panane eda bedearādu. Bā cawa bla maāgādeba caicayabadada. ²⁴ Dadjirā Boro nezocara ijara baiē bla, ātebāra jūmarā ume aduā baida bla. Jaradia cawa baida bla. Jūmarā ume droa baida bla. ²⁵ Idjia jaradia bā quīrānaca ēberārāa bedea biadeba Ācōrē bedeara cawabīda bla. Māwāra Ācōrēba ādjirāra carebaisīcada idjimaā jēda zedapeda wārā beedeada cawadamārēā. ²⁶ Quīrāpita crīchāsīdara ādjirāra diauruba jīda erobādebemada ēdrādia. Ara nawena diauruba jīda pe erobāa idjia quīrā bāra odamārēā.

3

Jirūarebema ewarīde ēberārā sāwā beadi

¹ Bāa naāgāda cawa baida bla. Jirūarebema ewarīde minijīchiada zeya. ² Ēberārāba ne jūmada ādji itea quīrānia, parata awua beadia, ādjida biara beada adia, dji dromada crīchadīa, djārāda biē jaradīa, ādji djībarīrā bedeara jānaca baya, ādji carebabāra ēberāa bia bāda adaca baya, idjaba Ācōrēra wayadaca baya. ³ Ādjirāba djārāda quīrānaca baya, quīrā djuburīadaca baya, nēbāra oya beadia, cadjirua odira poya igaradaca baya, jawaichīa beadia, idjaba ne jūma biada igaradīa. ⁴ Ādji dji bia quīrāca eropanāra cūrūga bādeba biē odīa. Bio crīchadaēne ne bariduada o beadia. Jūmarā cāyābara ne cawāra beada adia. Ācōrē cāyābara bāsrīdada biara quīrā beadia. ⁵ Ācōrē jā beaca beadia baribāra iduarībīdaēa Ācōrēba idji bādebeba ādjira jipa bāmārēā. Maāgāra ume ābaa bārādu.

⁶ Māwā beara djārā deza wābadaa wērā crīcha neē bea, cadjiruaba bira beada cūrūgadi carea. Maḷga wērārāba ne jūma cadjirua o quīrīā badeba bariduada iḷābadaa. ⁷ Ādjirāra ewariza ne cawa wānaa, baribala wārā bedeara poya cawadacaa. ⁸ Janéba, Jambre bida Moise bedea igarapedada quīrāca āi jaradia bea bida wārā bedeara igarabadaa.* Ādji crīchara cadjiruaba jūma āri beaa. Wārā bedeara cawadacaa. ⁹ Baribala ādjia o panara bia odjaēa. Jūmarāba ādjira crīcha neē beada ebuda cawadia Moise ewaride Jané, Jambre mawapedada quīrāca.†

Pauloba Timoteoa obida

¹⁰⁻¹¹ Baribala bāabala jūma mla jaradia bala bio cawa bla. Ml nībada, mla o quīrīā bada, mla Crito iḷā bada, mla jūmarā ume droa bada, mla quīrīā erobada, ml biē odi carea ēpēbada jūma droa bada, ml bia mīga ba sida bla cawa bla. Antioquiaē, Iconione, Listrade bida ml biē odi carea ēpēpedadada bla bio cawa bla.‡ Mlra bio bia mīgasia. Baribala dadji Boroba jūma maḷgadebemada ēdra basia. ¹² Wārāda jūma Jesucrito iḷā bea Ācōrē quīrāpita bia nīnada ēberārāba biē odi carea ēpēnia. ¹³ Baribala ēberā cadjiruarāba, djārā cūrūgabada bida wetara cadjiruara o wānia. Djārāra cūrūga beadia idjaba dewararāba ādjira cūrūgadia. ¹⁴ Baribala bla cawadara wārā arada cawa ba bēra mlra ēpē wādua. Bla cawa bla bla jaradiapedadaba jipa jaradiasidada. ¹⁵ Caibe eda Ācōrē Bedeara cawasia. Maḷ beadeba bla cawabi baya abaaba Critoda iḷāsira Ācōrēba ēdra edaida. ¹⁶ Ācōrēbala jūma Idji Bedeara bābisia. Jūma maḷgara bia bla jaradial carea, cadjirua o beara quēāi carea, āi o beara jipa o cawabi carea, idjaba sāwā quīrāipa nībadida cawabi carea. ¹⁷ Māwā Ācōrē ēberārāba ne jūma biada o cawadapeda poya o panania.

4

¹ Jesucritora zeya jūmarā Boroda bai carea. Maḷne ēberārā zocai beara, beupedada sida cawa oya. Maḷ bēra Jesucrito quīrāpita, Ācōrē quīrāpita bida ml naḷ beadeada jaraya ba omārēā. ² Ācōrē bedeara jaradia badua. Ēberārāba ūrī quīrīā panane, ūrī quīrīāē panane bida jaradial carea badua. Āi o beara jipa o cawabidua. Cadjirua o beara quēādua. Idjaba djabarāra carebadua biara iḷanamārēā. Jūma droa badeba, quīrācuiteda jaradia badeba māwā odua. ³ Ewari aba ēberārāba wārā bedeara ūrī quīrīāē panania. Ātebala ādjia quīrīā panada ēpēnia. Maḷ bēra jaradiabadada zocārā jaladia ādjia ūrī quīrīā panara jaradiadamārēā. ⁴ Ādjirāba wārā bedeara ūrī ama beadia, maḷne naḷ dudabemaba nēbala badada ēpēnia. ⁵ Baribala bara ne jūmane quīrāipa badua. Bia mīga bade droa badua. Bedea bia Critodebemada jaradia badua. Jūma bla Ācōrē itea oida bala jipa o badua.

⁶ Dārāēne mlra beadia.* Ml beui ewarira caita bla. ⁷ Mla Ācōrē itea oida badara jūma osia. Jūma jipa osia bia djoṇa quīrāca. Mla Critora igarāē bla. ⁸ Mla jipa o ba carea dadji Boroba ml itea nepeda waga erobala. Idjia jipa cawa obari bēra maḷ nepera mla diaya idjia cawa obarade. Baribala ababe mla diaēa, ātebala jūma idji zei ewari unu quīrīā bearāa diaya.

Timoteo zemārēā Pauloba jarada

⁹ Isabe ml acade zedua. ¹⁰ Djaba Cresentera Galacia druadaa wā bla. Titora Dalmacia druadaa wā bla. Maḷ awara djaba Demāba naḷ ējūānebemada biara quīrīāna bēra mlra igarapeda Tesalonica purudaa wāsia. ¹¹ Ababe djaba Lucada ml ume bla. Ba zebalade djaba Marcoda jalade wāpeda enedua.† Mla Ācōrē itea o bala idjia carebaida bla. ¹² Djaba Tiquicora mla Epesodaa wābisia. ¹³ Ba zebalade mla jīsa carea jlabarida enedua. Maḷda Troa purude, djaba Carpo dede besia. Idjaba ml carta beara enedua. Mla biara quīrīā bla ml carta animarā ede ba beada.

¹⁴ Jiorrodeba ne obari Alejandroba ml biē oda carea dadjirā Boroba cawi oya. ¹⁵ Idji ume quīrācuiteda badua. Dadjia jaradia pananebemada idjia bio biē jara bla.

¹⁶ Ara mdji carea dji dromarā quīrāpita beedeaside ni abaada mlare beedeadaē basia. Ātebala jūmarāba mlra igarasidaa. Mla quīrīāēā ādjira maḷ carea Ācōrē quīrāpita beedeade beadida. ¹⁷ Baribala dadji Borora ml ume basia. Idji bālada mla diasia idji bedea jaramārēā. Māwā jūma judiorāē arima duanaba ūrīsidaa. Maḷne dadjirā Boroba mlra imama itedebemada ēdra edasia. ¹⁸ Maḷ awara dadjirā Boroba jūma ml biē

* **3:8** Exodo 7:10-12. Janéra, Jambre sida Egiptoēbema ne cawa bea basia. † **3:9** Exodo 8:16-19. Janéba, Jambre bida jūma poya odaē basia Moiseba Ācōrēneba oda quīrāca. Māwā jūmarāba cawasiidaa ādjira sewaida beada. ‡ **3:10-11** Hecho 13:44deba aba 14:21naa. * **4:6** Dārāēne mlra beadia. Griego beedeade nāwā ba bla: "Mlra uva ba Ācōrēa wea diabada quīrāca bla." Maḷ beedeadeba Pauloba cawabi basia dārāēne ēberārāba idjira Crito carea beadida. † **4:11** Marco. Hecho 13:5; 13:13; 15:36-40.

obladadebemada ēdrā edaya. Idjia māra waga edeya idji ēberāra bajāne bia pe erobāmaa. Ewariza idjia bio bia bedeadida panāa. Bia bāa māwā baida.

Pauloba jīrūare bāda

¹⁹ Djaba Aquilaa, Prisca bida jaradua māa quīrīā bāda ādjira bia pananida. Ara māā quīrāca djaba Onesiporo ēberārāa jaradua. ²⁰ Djaba Erastora Corinto purude besia. Djaba Tropimora cacua biē bēda bērā idjira Mileto purude amesia. ²¹ Cue jara bai naēna isabe zedua. Djabarā Ebuloba, Pudenteba, Linoba, Claudiaba, jūma djabarā bida quīrīā panāa bāra bia baida.

²² Māa quīrīā bāa dadjirā Boro Jesucritora bā ume baida idjaba Ācōrēba idji biadeba bārāra careba baida. Bia bāa māwā baida.‡

‡ 4:22 Bia bāa māwā baida. Griego bedeadē ἄχαρτα cartade māāra neēa.

TITO CARTA PAULOBA TITO ITEA ʒAḌA

Pauloba naḷ cartada Tito itea ʒasía. Maḷ Titoba Paulodeba Jesucritora iʒásia (1:4). Mamaḷba ḷtaa Paulo ume niḃabadjia. Paulo naārā Jerusaleḷnaa djabarā bororā ume bedeađe wāsíde Titora edesia (Galata 2:1-3). 2 Corintode 2:12-13de, 7:5-6de biḃa jara ʒaa Titoba djabarā Corintodebemarāa jaradia ʒabadjida. 2 Timoteo 4:10de jara ʒaa Titora Dalmacia druadaa wāsida.

Romane preso baḃa ēḃraḃacarea Pauloba wayacusa puruza djabarā aḷađe wāsia. Tito ume bedea bia Jesucritodebemada Creta morro dromanaa jarade wāsidaa (1:5). Aḷaḷba iʒāpedaḃacarea Pauloba Titora mama amesia jaradia ʒamārēā. Māwānacarea Pauloba naḷ cartara diabuesia Titora idji ume Nicopoli puruḃaa wāmārēā (3:12). Tiqicoda wa Artemada diabuesia Tito cacuabari djabarāa jaradia ʒamārēā. Poa 63de Pauloba naḷ cartara Corintodeba diabuesica ʒaa. Djaba Zenaba, Apolo biḃa Titomaa edesidaa (3:13).

Pauloba Ācōrēa bia ʒaḃada aḃeḃa ʒasía djabarā wagabadarāa sāwā beaḃida panḷa (1:1-9) idjaba Titoba sewa jaradia bea carea quīrācuḷtaida ʒaḃa (1:10-16). Maḷare ʒasía drōārāda, djorarāda, cūdrarāda, nezocarā sida sāwā beaḃida panḷa (2:1-10). Maḷare ʒasía Ācōrēba ādjirā ēḃra edaḃa bērā jipa niḃaḃida panḷa (2:11deba aba 3:10daa). Jiḷure ʒasía Titora zemārēā (3:12-15).

Dji crīcha dromada 2:15de ʒa ʒaa: “Jūma maḷḡara jaradia baḃua. Carebaḃua djabarāba maḷ bedeara iʒā oḃamārēā. Āi o beara quēāḃua, Ācōrēba ʒara ʒaḃa bērā māwā omārēā. Djabarāa ʒara idu igarabirāḃua.”

Pauloba naḷ cartade naārā ʒaḃa

¹ Māra Pauloa, Ācōrē nezocaa idjaba Jesucritoba diabuedaa. Māra diabuesia Ācōrēba edadarāba idjida iʒānamārēā idjaba wārā bedea cawadaḃeḃa Ācōrēba quīrā ʒa quīrāca beaḃamārēā. ² Ādjirāba ewariza Ācōrē ume zocai panani carea jḷā panḷa. Naḷ ējūā oi naēna Ācōrē sewa ocaba maḷ zocai ʒaira diaida jarasia. ³ Maḷbe idjia ʒaḃa ewaride māra jaradia ʒaḃeḃa idji bedea Critodebemada ebuda cawabisia. Maḷ bedeara Ācōrē dadji Ēḃra Edabariba māra jaradiabisia.

⁴ Tito, māna naḷ cartara ʒa itea ʒaḃaḷaa. Dadjia abari quīrāca Critora iʒā panḷ bērā ʒara wārāda mā warra quīrāca ʒaa. Māra quīrā ʒaa dadji Zeza Ācōrēba, dadji Boro Jesucrito biḃa ādji biḃeḃa ʒara careba pananida, necai ʒai sida dia pananida.

Pauloba Titoa obi jarada

⁵ Māra ʒara Creta morro dromane amesia ota o beḃara jūma omārēā. Māra jarada quīrāca djabarā wagabadaḃa puruza ʒacuadaa.* ⁶ Djabarā wagabarira biē jaradī neē baḃa ʒaa. Quima aba erobaida ʒaa. Idji warrarāba Critora iʒā beaḃida panḷa idjaba jipa niḃaḃida panḷa. Māwāra ēberārāba jaradaēa cadjirua o panḷa wa ʒawara zarea panḷa. ⁷ Djabarā wagabariba Ācōrē trajura obari bērā biē jaradī neē baḃa ʒaa. Idjira cawaara ʒa quīrāca ʒaiē ʒaa, caicaya ʒaiē ʒaa, beu niḃaiē ʒaa, jḷawaichia ʒaiē ʒaa idjaba parata awua ʒaiē ʒaa. ⁸ Ātebaḷa idji dede jūēbaḃara jūma bia edaida ʒaa, ne jūma biada o quīrā baida ʒaa, crīcha biadeba baida ʒaa, jipa baida ʒaa, Ācōrē itea baida ʒaa, idjaba idji cacuara jipa erobaida ʒaa. ⁹ Wārā bedea idjia jaradiapadaḃara bio iʒā baida ʒaa. Māwā idjia wārā bedea jipa jaradia ʒaḃeḃa ēberārāba poya carebaya biara iʒānamārēā, idjaba wārā bedea biē tabḷaḃa abadarāa poya cawabiya āi crīcha panḷa.

¹⁰ Māra māwā jara ʒaa wārā bedea quīrānacada, dadji carebaḃa bedea jaradiabadaḃa, djārā cūrūgaba sida bara bērā. Dadji umaquīrā cacua wēāgoēda panḷana abadara maḷ ēberārānebema. ¹¹ Ādjia jaradiāiē beada jaradia panḷaneba deza ēberārā crīchara jūma āriḃadaa. Ababe parata carea jaradiabadaa. Maḷḡarāa idu jaradiabirāḃua.

¹² Cretadebema drōā naēnabema dji dromaba nāwā jarasia: “Cretadebemarāa seawida bea, animarā cadra quīrāca beaa, ne coya beaa, djuburia beaa.”† ¹³⁻¹⁴ Maḷba jaradaḃara wārā. Maḷ carea maḷ ēberārāra quēā baḃua wārā bedea iʒānamārēā, judiorāba drōā naēna nēbaḷabadaḃara igaraḃamārēā, idjaba wārā bedea iʒānacaba jaradia panḷa iʒānamārēā.

* 1:5 Djabarā wagabada. Griego bedeaḃe ʒa ʒaa “drōārā.” Cāpūrā bedeaḃe maḷba jara ʒaa “pastores” o “ancianos.”

† 1:12 Drōā naēnabema dji droma. Griego bedeaḃe ʒa ʒaa “Ācōrēneba bedeaḃari.”

¹⁵ Ācōrē quīrāpita bia beamaarā ne jūmada Ācōrē quīrāpita bia b̄aa. Barib̄aḡa Ācōrē iḡāé beamaarā ni cārē sida bia b̄aēa. Ādji crīchara, ādji so sida cadjiruaba jūma ārī beaa. ¹⁶ Ādjia jarabadaa Ācōrēra cawa pan̄ada, barib̄aḡa ādjia o pan̄aneba unubibadaa idjira igara pan̄ada. Ādjirāra caḡaḡa zarea beaa idjaba ne bia odi carea beadaaca. Ādjia obadara Ācōrēba quīrāca.

2

Pauloba Titoa jaradiabida

¹ Barib̄aḡa baab̄aḡa wārā bedeara jipa jaradia b̄aida b̄aa. ² Drōārāa jaradiadua ādji cacuara jipa erobeadamārēā, quīrāipa beadamārēā, crīcha biadeba n̄ibadamārēā, Critora bio iḡā beadamārēā, wārā quīrāneba beadamārēā, idjaba jūma droadamārēā. ³ Idjaba djararāa jaradiadua Ācōrē quīrāpita jipa beadamārēā, n̄ēb̄ara orānamārēā idjaba beu n̄ibarānamārēā. Āteb̄aḡa ne jūma biada jaradiadua pan̄aa. ⁴⁻⁵ Ādjirāba awērārāa jaradiadua pan̄aa ādji quimara, ādji warrarā sida quīrānamārēā, crīcha biadeba jipa n̄ibadamārēā, wērā biada beadamārēā, ādji dera bia wagadamārēā, sobia beadamārēā, idjaba ādji quimaba jara b̄aḡa iḡā odamārēā. Māwāra ni abaḡa Ācōrē bedeara biē jaradaēa.

⁶ Cūdrarāa jaradiadua crīcha biadeba jipa n̄ibadamārēā. ⁷ Jūma bia o b̄aḡeba jūmarāa unubi badua sāwā n̄ibadida pan̄ada. Crīcha biadeba jipa jaradia badua. ⁸ Wārā bedeada jaradia badua ni abaḡa b̄ara biē jararānamārēā. Māwā jaradia baib̄aḡa, b̄a ume dji quīrūra peradia. Ādjia ni maārī bida dadjirāra poya biē jaradaēa.

⁹ Nezocarāa jaradiadua ādji boroba jara b̄aḡa jūma iḡā odamārēā. Ne jūmada bia odida pan̄aa ādji boroba bia unumārēā. Ādji boroba jarab̄aḡa daucha panuniē pan̄aa. ¹⁰ Ādji borodeba dr̄aadiē pan̄aa, āteb̄aḡa unubidida pan̄aa ādjia ne jūmada jipa o pan̄ada. Māwāra ēberārāba cawadia Ācōrē dadji Ēdr̄a Edabari bedeara bio bia b̄ada.

¹¹ Ācōrēba jūmarāa unubisia idji biadeba ēberārāra ēdr̄a edabarida. ¹² Maḡaḡa dadjirāa cawabi b̄aa ne jūma cadjiruara, naḡ ējūānebemarāba quīrābada sida igaradida pan̄ada. Idjaba cawabi b̄aa dadjirā naḡ ējūāne pan̄ane crīcha biadeba jipa n̄ibadida pan̄ada Ācōrēba quīrā b̄a quīrāca. ¹³ Dadjirā bia panani ewari jā pan̄amisa māwā pananida pan̄aa. Maḡ ewaride dadjirā Ēdr̄a Edabari Jesucritora zeya. Maḡne idji quīrāwārēāra ununia. Idjira dadjirā Ācōrē dji dromaa. ¹⁴ Dadjirā carea Jesucritoba ara idjida idu beabisia ne jūma cadjiruadebemada ēdr̄a edai carea. Dadjirāra ara idji itea bia b̄asia idji puruda beadamārēā idjaba ne jūma biada o quīrā pananamārēā.

¹⁵ Jūma maḡara jaradia badua. Carebadua djabarāba maḡ bedeara iḡā odamārēā. Āi o beara quēādua, Ācōrēba b̄ara b̄ada b̄ērā māwā omārēā. Djabarāa b̄ara idu igarabirādua.

3

Ācōrēba idji biadeba dadjirā ēdr̄a edada

¹ Djabarāa quīrānebabidua naḡ ējūānebema bororā j̄awaeda pananamārēā. Ādjia jarabadara iḡā odida pan̄aa idjaba ne jūma biada odi carea beadida pan̄aa. ² Djabarāa jaradua: ni abaḡebemada biē bedeadie pan̄aa, caicaya beadie pan̄aa, āteb̄aḡa sobia beadida pan̄aa, jūmarā ume aduā beadida pan̄aa.

³ Wārāda naēna dadjirā bida crīcha biada neē panasidaa, Ācōrēra iḡānaē panasidaa, āi crīcha panasidaa. Dadjia cadjiru o awua beara, b̄asrida o quīrā bea sida nezoca quīrāca jūma obadjidāa. Baridua cadjiruade n̄ibabadjidāa, djārāba eroba carea sode biē panebadjidāa, djārāba dadjirāra quīrāmbadjidāa, idjaba dadjirāba djārāda quīrāmbadjidāa.

⁴ Barib̄aḡa dadjirā Ēdr̄a Edabari Ācōrēba idji biada, idji quīrā sida jūmarāa cawabisia. ⁵ Maḡba dadjirāra ēdr̄a edasia. Dadjia bia opeada carea ēdr̄a edaē basia, āteb̄aḡa idji quīrā djuburiaēba ēdr̄a edasia. Dadjirā cadjiruara sagasia djiwididi toda quīrāca beadamārēā idjaba Ācōrē Jaureba dadjirāa zocai bai djiwidida diasia. ⁶ Dadji Ēdr̄a Edabari Jesucritodeba Ācōrēba idji Jaurera dadjirāa wāgaē diasia. ⁷ Ācōrēba idji biadeba dadjirāra jipa unu b̄a b̄ērā ewariza idji ume zocai panania. Maḡda jā pan̄aa.

⁸ Maḡ bedeara wārā araa. Mā quīrā b̄aa b̄aa maḡara bio jaradia b̄aida Ācōrē iḡā beaba ne jūma biada o wānamārēā. Maḡ bedeara bio bia b̄aa. Jūmarāda carebabaria. ⁹ Barib̄aḡa baridua bedea siriē b̄a carea caicayarādua. Ācōrēba Moisea diada ley carea bida caicayarādua. Idjaba dadji drōā naēnabemarā tr̄a jaradiabadara igaradua. Jūma maḡara biē b̄a b̄ērā carebaca.

¹⁰ Abaḡa djabarāda ijarabib̄aḡa, idjira quēādua waa māwā orāmārēā. Idjia iḡāēb̄aḡa, wayacusa quēādua. Maḡne wadibida iḡāēb̄aḡa, idji ume b̄arādua. ¹¹ B̄aa bio cawa b̄aa maḡ

ēberāba wārā beđeara igarapeda biē o ɓada. Cadjirua o ɓađeba unubi ɓa ara idjida Ācōrē quīrāpita beđeade ɓada.

Naɓ cartade Pauloba jīrūare ɓada

¹² Māa djaba Artemada wa djaba Tiqūicoda ɓamaa wābiya. Jāma jūēnacarea isabe Nicopoli puruɗaa mɓ acɗe zedua. Māa za uru cue jara mama ɓaida crīcha ɓa. ¹³ Ēberāare beđeabari Zenada, Apolo siɗa ɓamaɓba wāɓɗade ne jūmaneba carebadua bia wānamārēā. ¹⁴ Dadjirā dji Crito ijā ɓeaba biada o cawa wānida panɓa ne neē queɗea carebaɗi carea. Māwāra ara dadji quīrābe beɗaɗe.

¹⁵ Jūma mɓ ume duanɓa quīrā panɓa ɓara bia ɓaida. Dai quīrā panɓ Crito ijā ɓeaa jaradua daiba quīrā panɗa ādjirāra bia duananida. Māa quīrā ɓa Ācōrēba idji biđeɓa jūma ɓārāra careba ɓaida.

PILEMOA CARTA PAULOBA PILEMOA ITEA BADA

Pauloba naġ cartada Pilemoa itea basia. Poa 60are Romane preso baside basia. Carta djabarā Colosadebema itea diabueside naġ carta sida diabuesica ba (Colosa 4:11).

Maġ Pilemoa Colosade babadja idjaba ne bara basia. Paulodeba Jesucritođa iġāsia (v. 19). Djabarāđa idji dede dji jarebadjidā (v. 2). Idjia nezoca Onesimo abadada erobasia. Baribaga maġ Onesimora ne drasica ba bēra mīrū wāsia (vv. 18-19). Paulo preso bamaa wāpeda careba besia.

Onesimoba Crito iġānacarea Pauloba naġ cartara basia. Critodeba djabarā bēra Pauloba Pilemoa beđa djuburiasia Onesimora wayacusa bia edamārēā (vv. 10-12, 15-20). Pauloba basia Onesimoba dradara idjiabaga jēda diaida.

Naġ carta baside Pauloba ēdrāida crīcha basia. Ara ēdrāpeda Pilemoama wāida crīcha basia (v. 22).

Pauloba naġ cartade naāra bada

¹ Māra Pauloa. Jesucrito carea preso ba. Dadjji djaba Timoteoda nama ba. Djaba Pilemoa, daiba bara quīrā pana. Ba dai quīrāca Ācōrē trajura o ba bēra mā naġ cartara ba itea babaga. ² Idjaba babaga jūma djabarā ba dede ābaa dji jarebadarā itea, dadjji djabawērā Apia itea, dadjji djaba Arquipo itea biđa. Arquipoba Ācōrē beđeara dai careba jaradiabaria. ³ Mā quīrā ba dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biđa ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai bai sida bārā dia pananida.

Djaba Onesimo carea Pauloba beđa djuburiada

⁴ Mā Ācōrēa iwidiabaga ba carea bia baada abaria. ⁵ Mā ūrsia ba dadjirā Boro Jesura bio iġ ba idjaba jūma Ācōrē ēberārā quīrā ba. ⁶ Mā Ācōrēa iwidi ba Crito iġ ba ume bara bio bia bamārēā.* Māwā jūma ne bia dadjia Jesucritodeba eropanada ba bio cawaya. ⁷ Djaba, ba Ācōrē ēberārā quīrāneba sobiabida bēra mā sida sobiabisia idjaba bio basridabisia.

⁸ Maġ carea ba iwidiya mā jarabaga quīrāca omārēā. Critodeba mā obida bamīna obiā. ⁹ Ātebaga mā beđa djuburiaya quīrāneba māwā omārēā. Māra drōā Pauloa. Jesucrito carea preso ba. ¹⁰ Ba nezoca Onesimo carea mā beđa djuburiaya. Idjira mā warra quīrāca ba. Mā nama preso bađe idjia māneba Critora iġāna bēra mā warra quīrāca besia. ¹¹ Naēna ba nezoca dji biaē basia, baribaga idira nezoca biada besia. Māwā idjia ba itea bia trajaya idjaba māra bia carebaya.

¹² Idjira bamaa jēda diabuebaga. Mā idjira bio quīrā ba. Mā quīrā djuburia idjira bia edadua mā edabaga quīrāca.† ¹³ Beđa bia Critodebema carea mā preso bađe idjira mā ume eroba quīrā basia jūma ba mā carea jāmalba poya oē bađa omārēā. ¹⁴ Baribaga ba bia baada aēne māwā o quīrāē basia. Mā quīrā djuburia iwidi ba ba ogo obiā ētebaga quīrā ba babaga māwā o quīrā baida.

¹⁵ Dārāē ba nezoca Onesimora ba ume bađada mīrū wānada. Āibērā māwāsia idji jēda wābaga ba ewariza erobamārēā. ¹⁶ Baribaga idjira nezoca quīrāca erobaiē ba, ātebaga nezoca cāyābara biara erobaida ba. Critodeba ba djaba bēra quīrāneba erobaida ba. Mā idjira bio quīrā ba, baribaga maġ cāyābara ba idjira biara quīrāida ba, ba nezoca bēra idjaba dadjirā Borođeba ba djaba bēra.

¹⁷ Bamaarā dadjia Ācōrē itea abarida o panabaga, Onesimora bia edadua mā edabaga quīrāca. ¹⁸ Idjia bariduđeba bađa biē osibaga wa ba jēda diai bara babaga, mā iwidiđua. ¹⁹ Ara mā jawaba nāwā babaga: idjia jēda diaida bara mā diaya. Quīrānebadua māneba Crito iġāna bēra ba mā diai bara bađa. ²⁰ Djaba, dadjji Boro carea mā quīrā djuburia iwidi ba odua. Dadjira Critodeba djabarā bēra mā sora basridabidua.

²¹ Mā māwā babaga cawa ba bēra ba mā beđeara iġāida. Cawa ba mā jara ba cāyābara ba biara oida. ²² Maġ awara mā crīcha ba bārāba Ācōrēa iwidi pananeba māra ēdrāida. Māwā māra bārāma poya wāya. Maġ bēra mā cāi sida waga erobadua.

Pauloba naġ cartade jīrūare bada

* 1:6 Crito iġ ba ume bara bio bia bamārēā. Acarāmaarā māba jara ba: "Crito iġ ba beđa bara idji ēberārā ume bio bia bamārēā." † 1:12 Griego beđeade maġ versicolora ebuda baēa.

²³ Djaba Epaproda Jesucrito carea m̄a ume preso ɓaa. Idjia quĩrĩã ɓaa ɓara bia ɓaida.

²⁴ Marcoba, Aristarcoba, Demába, Luca bida quĩrĩã panaa ɓara bia ɓaida. Ádjirãba m̄a ume
Ácõrẽ trajura o panaa.

²⁵ M̄aa quĩrĩã ɓaa dadjirã Boro Jesucritoba idji biadeba bãrãra careba ɓaida.‡

‡ 1:25 Bãrãra. Griego bedede b' ɓaa "bãrã jaurera."

HEBREO CARTA HEBREORÃ ITEA

Naã cartada hebreorã itea b̄ada basía. Cawadaē pan̄aa caiba b̄asida. ḲcaḲamaarã Bernabeba, Apoloba, Silaba, Lucaba, Clemente Romanebemaba wa dewaraba b̄asida. Naēna zocārãba cr̄icha panasidaa Pauloba b̄adada. Ababe cawa pan̄aa Hebreo carta b̄adara judio basida. (Judiorãra hebreo bedeade bedeabada b̄erã hebreorã abadaa.) Naã carta b̄adaba, dji carta edadarã bida Timoteora unubadjidaa (13:23). Maã awara djabarã Italia druadebemarã ume dji bia basía (13:24-25). Poa 70 bai naēna b̄asida.

Naã cartara djabarã judiorã bia m̄iga bea itea b̄asia Jesucrito igararãnamãrẽã. Jesucrito ïjã pan̄a carea ãdjia erobeara ḲcaḲaba jãr̄isidaa (10:32-34). Jũma naã cartade dji b̄adaba jara b̄aa Critora dji dromaara b̄ada.

Critora bajãnebema nezocarã cãyãbara biara b̄aa (1:1neba aba 2:18daa). Critora Moise cãyãbara biara b̄aa (3:1neba aba 4:13daa). Critora dadjirã Sacerdote dji Dromaara b̄aa (4:14deba aba 7:28daa). Critoba cadjiruua carea odara sacerdoterãba obada cãyãbara biara b̄aa (8:1neba aba 10:39daa).

Jirũare dji carta b̄adaba jara b̄aa Ācõrẽba dadjirã bia unumãrẽã idjida ïjãnida pan̄ada (11:1neba aba 13:25daa). Dji cr̄icha dromara 12:1ne b̄aa: “Maã eberãrã zocārãba unubisidaa Ācõrẽra wãrãda ïjãsidada. Maãda cawa pan̄a b̄erã dadjirã bida ara maã quĩrãca ïjã pananida pan̄aa. Dadjirãa idu ïjãbicara, cadjiruaba dadjirã barã edabari sida ãyã b̄adapeda jũma droa pan̄aneba nocodaa wãnadra dadjirã jũenida pan̄amaa.”

Ācõrẽ Warrara dji dromaara b̄aa

¹ Naēnaeda Ācõrẽba dadji drõã naēnabemarãa barima zocãrã quĩrãtanoaneba bedeabadjia. Idjideba bedeabadarãneba mãwã osia. ² Baribara naã jirũarebema ewaride idji Warradeba dadjirãa bedeasia. Idji Warradeba Ācõrẽba ne jũmada osia idjaba idjida b̄asia ne jũma erobamãrẽã. ³ Idji Warraba Ācõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorroada unubibaria. Idjiabara Ācõrẽra sãwã b̄ada cawabibaria. Idji bedeaba b̄aa b̄adaba ne jũma odara ara mãwã b̄aa. Idjia dadjirã cadjiruara sagãpeda Ācõrẽ dji droma b̄a jawa araare bajãne chũmesia.

⁴ Ācõrẽba idjira bajãnebema nezocarã cãyãbara dji dromaara b̄asia. Ācõrẽba idjira tr̄ã b̄asia “mã Warra,” maãne ãdjirãra tr̄ã b̄asia “mã nezocarã.” Mãwã Ācõrẽba idji tr̄ã b̄adara ãdjirã tr̄ã b̄ada cãyãbara biara b̄aa. ⁵ Ācõrẽba ni abaa bajãnebema nezocaa nãwã jaraē basía:

Bara mã Warraa. Idi bara mã Warraada abara.*

Idjaba ãdjidebemada nãwã jaraē basía:

Mãra idji zeza baya, idjaba idjira mã warra baya.†

⁶ Ācõrẽba idji Warra iwina naã ejuãnaa diabuebarãde nãwã jarasia:

Jũma Ācõrẽ bajãnebema nezocarãba idjia bia bedeada pan̄aa.

⁷ Bajãnebema nezocarãnebemada Ācõrẽba nãwã jarasia:

Bajãnebema nezocarãda osia nãurã quĩrãca beadamãrẽã.‡

Ādjirãra osia taba urua quĩrãca beadamãrẽã.§

⁸ Baribara idji Warradebemada Ācõrẽba nãwã jarasia:

Ācõrẽ, bara ewariza jũmarã boroda baya. Ba purura jipa pe erobaya. ⁹ Baa biadra quĩrãsia.

Cadjiruara quĩrãmasia.

Maã carea Ācõrẽ, b̄a Ācõrẽba jũma b̄a ume pan̄a cãyãbara b̄adra dji dromaara b̄asia. Mãwã bara bio b̄asridabisia.*

¹⁰ Idjaba nãwã jarasia:

Jũmarã boro, naãrãeda b̄aa naã ejuãda, bajã sida osia.

¹¹ Jũma maãgara jõya baribara bara ara mãwã baya. Jũma maãgara dji sore baya wua dji sore babari quĩrãca.

¹² Wua sore erãpeda djiwidid jãbãra quĩrãca b̄aa jũma maãgara ãyã b̄adapeda djiwidida oya.

Baribara bara ara b̄adji b̄ada baya. Bara beucaa.†

¹³ Ācõrẽba ni abaa bajãnebema nezocaa jaraē basía:

* 1:5 Salmo 2:7. Idi bara mã Warraada abara. Griego bedeade b̄a b̄aa: “Idi m̄aa b̄ada unusia” wa “idi m̄ara b̄a zeza basia.”

† 1:5 2 Samuel 7:14. ‡ 1:7 Griego bedeade “nãurã” idjaba “jaure” abari bedeaa. Maã carea ḲcaḲa traducciolne maã versicolode nãwã b̄a b̄aa: “Idji bajãnebema nezocarãda osia jaureda beadamãrẽã.” § 1:7 Salmo 104:4. * 1:9 Salmo 45:6-7. † 1:12 Salmo 102:25-27.

Mā Jawa araare chūmedua aba ba dji quīrūra mā jūma ba Jawaeda babarādaa.†

14 Jūma bajānebema nezocarāda Ācōrēba zocabaria. Ācōrēba ādjirāra diabuebaria dji ēdrādirā carebadamārēa.

2

Quīrācuita beadadua Crito igarada amaaba

1 Maā bērā āi wāna amaaba dadjirāba wārā bedea ūrīpedadara quīrācuita biara ēpēnida panāa. 2 Ācōrēba naēna obi bada bedeara bajānebema nezocarāneba diasia. Maā bedeara ēberārāba jūma ījā odida panasidaa. Jūma ījā oē beara, igara bea sida Ācōrēba aride cawa obadjia. 3-4 Ara maā quīrāca Ācōrēba ēdrā edaidebema beedeada dadjirāba igaradibara, Ācōrēba cawa oidebemada sāwā ēdrādi? Maā bedea bio bia bara dadjirā Boro Jesuba naārā jaradiasia. Maā ūrīpedadaba dadjirāa jarasidaa maāgara wārāda. Maā awara Ācōrēba ne ununaca waibāda quīrātanoa obisia. Idjia quīrā bada quīrāca idji Jaureba obi bara idjiderāza diasia. Jūma maāgādeba cawabisia maā bedeara wārāda. Maāda dadjirāba igaradibara, Ācōrēba ēdrādi?

Jesucrito dadji quīrāca bada

5 Ējūā djiwidi zeida ba daiba jara panāra Ācōrēba bajānebema nezocarā Jawaeda baē basia.

6 Ātebarā Ācōrē Bedeade nāwā ba ba:

Mā Ācōrē, ēberāda Ācōrē? Ācōrē dairāma crīchabari?

Ēberāda Ācōrē? Ācōrē dairāda wagabari?

7 Ba daira bajānebema nezocarā cāyābara edaara basia.

Māwāmīna daira naā ējūāne bia basia idjaba dji dromarāda basia.*

8 Ba ne jūmada dai Jawaeda basia.†

Ācōrēba ne jūmada dadji Jawaeda basia. Dadji Jawaeda ba daera neēa. Māwāmīna wadibida ununaēna ne jūma dadji Jawaeda bada. 9 Baribara Jesudebemada cawa panāa.† Ācōrēba idjira bajānebema nezocarā cāyābara naā ējūāne edaara basia. Ācōrēba idji biadeba māwā osia Jesura jūmarā carea beumārēa. Bia mīga beuda bērā Ācōrēba idjira bia basia idjaba dji dromada basia.

10 Ācōrēba ne jūmada osia. Idjideba ne jūmada beaa. Ācōrēmaārā bia basia Jesura bia mīgaida. Māwā idjira ēberārā ēdrā Edabarida aride basia. Idjideba Ācōrēba idji warrarāda zocārā edasia idji biya quirudebemada edadamārēa. 11 Jesuba ēberārāda Ācōrē itea bia bararia. Idjia, maā ēberārā bida abari Zezada eropanāa. Maā carea Jesura peracaa ādjirāra idji djabarā ai carea. 12 Ācōrē Bedeade nāwā ba ba:

Mā ba debemada mā djabarāa bedea. Jūmarā ābaa dji jare duanane mā ba da bia jaraya.‡

13 Idjaba nāwā ba ba:

Mā idjira ījā ba.

Idjaba naā sida ba ba:

Māra nama ba, idjaba warrarā Ācōrēba mā diadara mā ume ābaa panāa.†

14 Maā warrarāba djarada, oa sida eropanā bērā Jesu bida abarida edasia idji beudadeba diauru poyai carea. Diaurura beu djibaria. 15 Jesuba diaurura poyada bērā, beudi carea waya beadara idjia jūma ēdrā basia. Ewariza beudi waya panāneba ādjirāra biē panasidaa nezoca quīrāca. 16 Wārāda Jesura bajānebema nezocarā carebade zeē basia, ātebarā Abrahā quīrāca Ācōrē ījā beadra carebade zesia.‡ 17 Idji zeside ne jūmane dadji quīrāca basia djārā quīrā djuburiabari Sacerdote dji Droma bai carea.‡ Wārāda Ācōrē quīrāpita sacerdote dji droma jūma aride obarida basia. Maā ara idjida idu beabisia ēberārāba cadjirua obadara Ācōrēba quīrādoamārēa. 18 Diauruba mīā sē baside Jesura bia mīgasia. Maā bērā diauruba mīā sē beara careba cawa ba.

3

Moise cāyābara Jesura dji dromaara ba

† 1:13 Salmo 110:1. Ba Jawaeda babarādaa. Griego beedeade ba ba: "Ba jirū edre babarādaa." * 2:7 Griego beedeade ācōrē cartade naā sida ba ba: "Daira basia ne jūma ba oda bororāda beadamārēa." † 2:8 Salmo 8:4-6. Dai Jawaeda basia. Griego beedeade nāwā ba ba: "Ne jūmada idji jirū edre basia." ‡ 2:9 Jesudebemada cawa panāa. Griego beedeade nāwā ba ba: "Dadjirāba Jesura unu panāa." § 2:12 Salmo 22:22. * 2:13 Isaías 8:17. † 2:13 Isaías 8:18. ‡ 2:16 Griego beedeade nāwā ba ba: "Abrahā ēberārāra carebade zesia." § 2:17 Dadji quīrāca. Griego beedeade ba ba: "Idji djabarā quīrāca."

¹ Djabarā, bārāra Ācōrē ēberārā bērā idjaba Ācōrēba bārāra trāna bērā, Jesucritodebemada bio quīrācuita crīchadada. Idjira Ācōrēba diabuedaa idjaba Sacerdote dji Droma. Dadjirāba ebuda jarabadaa idjidra wārāda ijā panāda. ² Ācōrēba obidara Jesuba jūma aride osia Moiseba Ācōrē ēberārā ume oda quīrāca.* ³ Ēberārāba de bia obaridebemada dji de cāyābara biara bedeabadaa. Ara maļ quīrāca dadjirāba Moisedebema cāyābara Jesudebemada biara bedeadaida panāa. ⁴ Dera dji oda bara beaa. Baribara Ācōrēba ne jūmada osia. ⁵ Moiserā Ācōrē nezoca bērā Ācōrē ēberārā ume jūma aride osia. Maļne idjia cawabisia Ācōrēba nocoarebema ewaride cārēda jaraida. ⁶ Baribara Ācōrē warra Critora idji ēberārā boroa. Ādjirā ume jūma aride o bāa. Dadjirāba Critoda ijā pananibara idjaba idjideba edadira bāsrīda jā pananibara, Ācōrē ēberārā.†

Critora igararānada

⁷⁻⁸ Maļ carea Ācōrē Jaureba nāwā jara bāa:

Idi Ācōrē bedeā ūrībādade bārā sora zarearānada bārā drōā naēnabemarā so zareapedada quīrāca.

Ādjirā ējūā pōāsa ewaraga bāde duanasīdade Ācōrēba jarađara igarasīdaa idjia sāwā oi cawaya.

⁹ Mama idjia odara cuarenta poa unusidamīna ādjirāba ijānaē basīa sāwā oi cawaya.

¹⁰ Maļ carea ādjirā ume quīrūpeda Ācōrēba nāwā jarasia:

“Ādjirāba māra sođeba wārāda ēpēnaca. Mā ora cawa quīrānaca.”

¹¹ Idjaba quīrū bāde wārāneba nāwā jarasia: “Mā ānāūbima ādjirāra jūēnaēa.”‡

¹² Djabarā, quīrācuita beadada. So cadjiruaba Ācōrē ijānaē bearānada. So cadjiruaba Ācōrē zocai bāra igarabaria. ¹³ Wadi ewari bāde eda ewariza dji carebadada biara ijāni carea. Māwā ni ābaada cadjiruaba cūrūgapada so zarea beadaēa. ¹⁴ Dadjirāba naārā ijāpedadadeba aba beubadada Critoda ijā pananibara, idji ume panania. ¹⁵ Maļ carea Ācōrē Bedeade nāwā jara bāa:

Idi Ācōrē bedeā ūrībādade bārā sora zarearānada bārā drōā naēnabemarā so zareapedada quīrāca.§

¹⁶ Ācōrē bedeā ūrīpedadacarea ĳcairāda so zareasīda? ĳjūma Moiseba Egiptodeba ēdra edadarāda māwā so zareasīdaēca? ¹⁷ ĳĀcōrēra cairā ume cuarenta poa quīrū basi? ĳCadjiruā opedarā ume quīrū basiēca? ĳMaļ carea ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga bāde quinisīdaēca? ¹⁸ ĳĀcōrēba cairāa wārāneba jarasi idjia ānāūbima jūēnaēda? ĳIdji bedeā ijānaē beadarā māwā jarasiēca? ¹⁹ Mālgadeba dadjirāba cawa panāa ādjirāba ijāpedadaē bērā Ācōrēba ānāūbida bađama poya jūēnaē basīda.

4

¹ Ācōrēba wārāda jara bāa dadjirāra wađibīda idjia ānāūbima poya jūēnīda panāda. Baribara quīrācuita beadada. Māwāera ācāra bārānebemada mama jūēnaēa. ²⁻³ Bedeā bia Ācōrēba ānāūbidebemada dadjirāba ūrīsīdaa drōā naēnabemarāba ūrīpedada quīrāca. Dadjirāba sođeba ijā panā bērā Ācōrēba ānāūbima jūēnia. Baribara drōā naēnabemarāba ūrīnapada ijāpedadaē bērā maļ bedeaba carebaē basīa. Ādjirānebemada Ācōrēba nāwā jarasia:

Quīrū bāde mā wārāneba nāwā jarasia: “Mā ānāūbima ādjirāra jūēnaēa.”*

Māwā jarasia naļ ējūā odadeba ātaa idjia oida bađara jūma o erobāmīna.† ⁴ Ācōrēba idji bedeade ānāūbada ewaridebemada nāwā jarasia:‡

Sietebema ewaride Ācōrēba jūma pārā erobasia. Maļ bērā sietebema ewaride ānāūsīa.§

⁵ Idjaba Ācōrēba idji bedeade nāwā jara bāa:

Mā ānāūbima ādjirāra jūēnaēa.*

⁶ Bedeā bia Ācōrēba ānāūbidebema naārā ūrīpedadaba ijānaē basīa. Maļ bērā idjia ānāūbida bađama jūēnaē basīa. Baribara ācāra ēberārāda wađibīda Ācōrēba ānāūbima poya jūēnia.

⁷ Maļ carea Ācōrēba dewara ewarida bāasia idjia ānāūbima jūēnamārēa. Maļ ewarira Ācōrēba trā bāasia “idi.” Maļ ewari bađacarea dārābāra idjia Davideba maļnebemada bedeasia. Maļ bedeāra mā naēna naļ cartade bāasia. Nāwā bāa:

* **3:2** Ācōrē ēberārā ume. Griego bedeade bā bāa “Ācōrē dede.” † **3:6** Griego bedeade ācāra cartade naļ sīda bā bāa:

“Āba naļ ewari jōbādaa.” ‡ **3:11** Salmo 95:7-11; Numero 14:21-35. § **3:15** Salmo 95:7-8. * **4:2-3** Salmo 95:11.

† **4:2-3** Idjia oida bađara. Maļba cawabi bāa Ācōrēba dadji ānāūmī sīda osīda. ‡ **4:4** Ānāūbada ewari. Griego bedeade bā bāa “séptimo día.” § **4:4** Genesi 2:2. * **4:5** Salmo 95:11.

Idi Ācōrē bedea ūrībādade bārā sora zarearānadua.†

8 Josueba israelārā Ācōrēba wārāda ḵnāūbimaa ededabara Ācōrēba dewara ḵnāūbidebemada beedeae bacasia. 9 Maḵ bēḵā ḵnāūbada ewarida Ācōrē ēberārā itea wadībida ḵḵa. 10 Abaada Ācōrēba ḵnāūbima ḵḵaḵḵa, idjia o badadebemada ḵnāūsia Ācōrēba ne jūma opeda ḵnāūna quīrāca. 11 Maḵ bēḵā dadjirāba biara jaradida panḵa Ācōrēba ḵnāūbima jūēni carea. Māwāra ni abaada baedaēa drōē naēnabemarā ḵjānaē panḵneba ḵaepedada quīrāca.

12 Wārāda Ācōrē bedeara zocai ḵḵa idjaba ḵḵa ḵḵa. Idji bedeara djōbada neco quida umē era ḵḵ cāyābara pewedeara ḵḵa. Idji bedeaba dadji crīchara, dadji soba o quīrā ḵḵ sida jūma ebuda cawabibaria dadji crīcha, dadji jaure, dadji so sida edu cōḵḵa quīrāca. 13 Ācōrēba ne jūmada unubaria. Idjia unuē ḵḵa neēa. Idjia odara, dadjia mērā eroḵa sida ebuda unu ḵḵa. Idjia cawa obḵḵade jūma dadjia odara idjia jaradida panḵa.

Jesura dadjirā Sacerdote dji Droma

14 Ācōrē Warra Jesura bajāna wāsia. Idjira dadjirā Sacerdote dji Dromaa. Dadjirāba idjira ḵjā panḵana a panḵ bēḵā wārāda ḵjā pananida panḵa. 15 Jesu dadjirā Sacerdote dji Dromaba cawa ḵḵa dadjirāra ḵḵaē panḵada. Diauruba idjira mīā sēsia dadjirā mīā sēbari quīrāca. Baribḵḵa Jesuba cadjiruara oē basía. 16 Dadji ḵḵaē ḵḵadebemada cawa ḵḵ bēḵā dadjirā idji bugue caita wāḵḵa quīrāca ne wayaa neē Ācōrēa iwididida panḵa. Māwā idjia dadjirāra quīrā djuburiaya idjaba idjia carebamārēa iwidībādade idji biadeba carebaya.

5

1 Ācōrēba sacerdote dji droma ḵḵaḵḵa ēberāda aba edapeda ḵḵbaria. Maḵ bēḵā ēberārāba cadjiruua opedada carea sacerdoteba Ācōrēa ne diabaria idjaba animarāda babue diabaria.* 2 Ēberārāba adua panḵneba āi opedadara sacerdote dji dromaba poya cawa quīrā djuburiaya idjia bida abarica obari bēḵā. 3 Ēberārāba cadjiruua opedada carea animarā babue diabḵḵade idjia oda carea bida animarā babue diaida ḵḵa. 4 Ni abaada ara idjiduḵa sacerdote dji dromada becaa, āteḵḵa Ācōrēbaḵḵa aba trāpeda ḵḵbaria Aaroḵ ḵḵa quīrāca. 5 Ara maḵ quīrāca Critora ara idjiduḵa Sacerdote dji Dromada beē basía, āteḵḵa Ācōrēbaḵḵa idjira māwā basia. Ācōrēba idjia nāwā jarasia: ḵḵa mḵ Warraa. Idi ḵḵa mḵ Warraada abḵḵa.†

6 Idjaba nāwā jarasia:

ḵḵa ewariza sacerdoteda baya Melquisedé bada quīrāca.‡

7 Crito naḵ djaraēd baside jīā ḵḵa Ācōrēa jīgua bedea djuburiasia, Ācōrēba idji beuida ḵḵadebemada poya ēdḵa ḵḵida bada bēḵā. Maḵne Ācōrēba quīrā ḵḵ quīrāca ḵjā oyada ada bēḵā, Ācōrēba idji bedeara ūrīsia.§ 8 Critora Ācōrē Warramīna idji bia mīga ḵḵdeba ḵjā o cawasia. 9 Ne jūmane daucha ḵjā oda bēḵā, idjia jara ḵḵ ḵjā o beara jūma ēdḵa edaya ewariza zocai beadamārēa. 10 Maḵ bēḵā Ācōrēba idjira Sacerdote dji Dromada ḵḵa Melquisedé bada quīrāca.

Wārā bedeara igararānadua

11 Maḵḵadebemada daiba zocārā jaradia quīrā panḵa. Baribḵḵa zarea ḵḵa ebuda cawabidida, bārāba isabe cawadaca bēḵā. 12 Bārāba Jesu ḵjāpedadara dārābadaa. Maḵ bēḵā idira bārāra Ācōrē bedea jaradiabadada beadida panasidaa. Māwāmīna Ācōrē bedeara mācua adua panḵ bēḵā poya bia jaradiadacaa. Abaḵba bārāa Ācōrē beedeabema cawaichaara bada wayacusa jaradiada ḵḵa juba dawabḵḵa quīrāca. Bārāra warra zaque quīrāca bea bēḵā djico codi cāyābara jubadḵa doēda panḵa. 13 Juba do beara waēi djuburi quēdea bēḵā sāwā jipa oira adua beaa. 14 Baribḵḵa djico zareara drōārā itea. Ādjirāba Ācōrē bedea quīrācuita crīcha panneba cawa panḵa cārēda biada idjaba cārēda cadjiruada.

6

1-2 Maḵ bēḵā nocodaa wānia Critoda biara cawadi carea. Dadjirāba idjidebema naārā cawapedada awa jaradiadaēa. Wayacusa jaradiadaēa cadjiruua o panḵ carea beudida panḵada, cadjiruua igaradapeda Ācōrēmaa zedida panḵada, Ācōrē ḵjānīnebemada, borocueḵidebemada, djabarā ḵḵḵa ḵḵaḵḵa ḵḵidebemada, beudarā ḵḵbeaḵidebemada, idjaba Ācōrēba cawa odarā ewariza bia mīgaḵidebema sida. 3 Ācōrēba quīrā ḵḵḵa, jūma maḵḵadebemada wayacusa jaradiadi cāyābara dadjirāra nocodaa wānia Critoda biara cawadi carea.

† 4:7 Salmo 95:7-8. * 5:1 Levitico 1:1deba aba 6:7daa. † 5:5 Salmo 2:7. Idi ḵḵa mḵ Warraada abḵḵa. Griego beedeae ḵḵ ḵḵa: "Idi mḵa bada osia" wa "idi mḵra ḵḵ zeza basia." ‡ 5:6 Salmo 110:4. Genesis 14:18. § 5:7 Marco 14:32-36.

⁴ Ἀσαλα wārā bedeara cawa panasidaa. Ācōrēba dia ḅa carea ḅasrida panasidaa. Idji Jauredeba ne edasidaa. ⁵ Idji bedea bio bia ḅada, idji ḅḅa nocoarebema ewaride unubi sida cawa panasidaa. ⁶ Ādjirāba Critoda igarapedada bērā wayacusa poya jēda idjimaa zedaāa. Zesidara Ācōrē Warra wayacusa crude cachibada quīrāca idjidebemada jūmarāa biē bedebida.

⁷ Cue zebalaza egoroba dobaria. Maḅba egoro biade ne udara dji uda itea bia zaubaria. Ācōrēba maḅ ējūāra bia jarabaria. Crito igarāē beara maḅ ējūā quīrāca panla. ⁸ Baribal cue zedacarea ḅada, chirua cadjirua sida tunuibala, maḅ egorora biē ḅla. Ācōrēba maḅ ējūāra biē jarapeda jirūare jūma babueya. Crito igara beara maḅ ējūā cadjirua quīrāca panla.

⁹ Djabarā, दौरa māwā bedea panamīna cawa panla Ācōrēba bārāra ēdla edada bērā o biade wāḅadada. ¹⁰ Ācōrēra jipa ḅa bērā bārāba bia o panara idjaba idji quīrā panara quīrādoāa. Idji ēberārā careba panḅneba unubisidaa idjira quīrā panada. Idi bida careba panla. ¹¹ Daiba quīrā panla bādjiza māwā o pananida aba beubadaada. Māwābala bārāba Ācōrēneba edadi carea jḅā panara jūma edadia. ¹² Daiba quīrānaēa bārāra coa beadida, ātebala quīrā panla bārāra dewararā djabarā quīrāca beadida. Ādjirāba Critoda jḅā panla bērā idjaba jūma droa panla bērā, Ācōrēba diai jaradara jūma edadia.

Ācōrēba bedea ḅadara wārāda oya

¹³ Ācōrē cāyābara dji dromaara ḅada neēa. Maḅ bērā Abrahāḅ ume bedea ḅaside ara idji trḅneba wārāda carebayada asia. ¹⁴ Nāwā jarasia: “Wārāda mlā ḅara carebaya idjaba ḅḅeḅa zocārā yōbiya.*” ¹⁵ Abrahāḅba jūma droa ḅḅeḅa jḅā ḅapeda Ācōrēba warra diai jaradada unusia.

¹⁶ Ēberārāba wārāneba jarabadaē ādji cāyābara dji dromaara ḅa trḅneba māwā jarabadaa. Maḅne ni abaḅba poya sewaaada adaca. ¹⁷ Ara maḅ quīrāca Ācōrēba ebuda cawabi quīrāsia idjia diai jarada edadi ēberārāba maḅra wārāda edadida idjaba idjia crīcha ḅa quīrāca wārāda obarida. Maḅ carea ara idji trḅneba diayada asia. ¹⁸ Ācōrēra sewa oca bērā idjia diai jaradara wārāda diaya idjaba idji trḅneba jaradara quīrā awara oēa. Maḅ bērā Ācōrēba dadjirā waga ḅamārēā jarasidaa. Idjia jaradara wārāda oida cawa panla bērā dadjirāba poya sozara jḅā panania. Maḅba Jesudeba edadi carea jḅā panara quenabaridaēa. ¹⁹⁻²⁰ Dadjia jḅā panara wārāda edadida cawa panla. Maḅba dadjirāra careba ḅla bio jḅā pananamārēā anclaba barco ero ūmabari quīrāca. Dadjia jḅā panara wārāda edadida cawa panla Jesura bajānaa dadjirā na wāna bērā. Idjira Ācōrē dede wuaba eatl jira ḅa edaare wāsia dadjirā carebai carea. Mama idjira dadjirā Sacerdote dji Dromada besia Melquisedé bada quīrāca. Ewariza māwā ḅla.

7

Melquisedé

¹ Maḅ Melquisedéra Saleḅ purudebema boro basia idjaba Ācōrē dji Dromaara ḅa sacerdote basia.* Maḅ ewaride Abrahāḅra ḅalala puru bororā ume djōpeda jūma poyasia. Abrahāḅ jēda zebalade Melquisedéba audiabaride wāpeda idjira bia jarasia Ācōrēba carebamārēā. ² Maḅbe Abrahāḅba djō ḅapeda jārīnanebemada Melquisedéa diasia. Die juachabalaza aba diasia. Melquisedé trḅba jara ḅla “ēberārā boro jipa ḅa.” Idjaba idjira Saleḅnebema boro abadjidāa. Maḅ trḅba jara ḅla “necai baidebema boro.” ³ Ni abaḅba adua panla Melquisedé zezara, dji papa sida cairā basida. Adua panla idji ēberārā drōā naēnabemara cairā basida. Idji todadebemada, beudadebema sida adua panla.† Māwā idjira Ācōrē Warra quīrāca ewariza sacerdotēa.

⁴ Melquisedébebmada bio crīchadada! Idjira wārāda dji droma basia. Dadjirā drōā naēnabema dji droma ḅa Abrahāḅba djō ḅapeda jārīnanebemada idjia diasia. Die juachabalaza aba diasia. ⁵ Māwānacarea Ācōrēba Moisea diada leyde jarasia jūma israelerāba edabadaebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa diaidida panada. Die edabada aba diaidida panla. Israelerāra maḅ sacerdoterā djabarāmīna, abari Abrahāḅneba yōpedadamīna, māwā diaidida panla. ⁶ Baribal Melquisedéra Levideba yōnaē basia. Māwāmīna Abrahāḅba jārīnanebemada idjia diasia. Die juachabalaza aba diasia. Maḅne Melquisedéba Abrahāḅra bia jarasia Ācōrēba carebamārēā. Māwā osia Ācōrēba Abrahāḅ naēna wārāda carebayada adamīna.‡ ⁷ Jūmarāba cawa panla dji dromaara ḅla dji edaara ḅara bia jarabarida Ācōrēba carebamārēā.

* 6:14 Genesi 22:17. * 7:1 Genesi 14:17-20. † 7:3 Griego bedeaē maḅ versiculoda nāwā ḅḅa ḅla: “Melquisedéra zezara neē ḅla, papa neē ḅla, ēberārā drōā naēnabema sida neē ḅla. Idji toda ewari neē ḅla, idji beuda ewari sida neē ḅla.”

‡ 7:6 Genesi 12:1-3.

⁸ Israelerāba edabladadebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa diabadaa. Mañ sacerdoterā beudimīna die edabladaza ādjia aba diabadaa. Baribala Melquisedéra wadi zocai bala bla Ācōrē bedeaba idjira beusida jaraē ba bēra. Māwā Abrahāba jārīnanebemada mañ beuca sacerdotea diasia. Die juachabala za aba diasia. ⁹⁻¹⁰ Israelerāba die edabladadebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa aba diabadaa. Baribala Melquisedēba Abrahā audiabariside Abrahā wiuzaque Levira wadi neē basia. Mañ bēra dadjirāba nāwā jaradida panla: Abrahāba die juachabala za Melquisedēba aba diaside idji wiuzaque Levideba yōnirā bida ara mañlada diasidaa.

¹¹ Ācōrēba idji ley diaside Levideba yōpedada sacerdoterāda basia israelerā mañ leydeba pe eronibadamārēā. Naārā Aaroāda sacerdotē dji droma basia. Mañ sacerdoterāba o panlneba ēberārāda poya jipa beadibara, zcārē cārēā Aaroā awara sacerdotē Melquisedē quīrāca bada zeida basi? ¹² Mañ sacerdotera Levideba yōpedada sacerdoterā cacuabari besia. Mañ bēra dji ley sida awara besia. ¹³ Jūma mañgaba dadjirā Boro Jesudebemada bedeaba bla. Idjira Levideba yōnaē basia, ātebala Judadeba yōna basia. Mañ naēna ni abala Judadeba yōnada sacerdotē beadaē basia. ¹⁴ Moiseba jaraca basia sacerdoterā mañ ēberārāneba zedida. Baribala jūmarāba cawa panla dadjirā Boro Jesura Judadeba yōna basida.

¹⁵ Jūma māa jaradara ebudaara bla naāda cawađibala: Levideba yōpedadarā awara Jesuda sacerdotēda basia Melquisedē bada quīrāca. ¹⁶ Idjira sacerdotēda beē basia leyba bada bēra. Leyba ababe Levideba yōpedadadla balaria. Jesura sacerdotēda besia idji ladeba beuca bēra. ¹⁷ Mañ carea Ācōrē Bedeade nāwā ba bla:

Bala ewariza sacerdotēda baya Melquisedē bada quīrāca.[§]
¹⁸ Naārā bada leyba ni abala carebađē bēra Ācōrēba āyā basia. ¹⁹ Mañ leyba ni aba bida jipa baē basia. Mañ ley cāyābara Ācōrēba ne biara bada diasia dadjirā carebai carea. Mañgādeba dadjirā Ācōrē caita wābadaa.

²⁰⁻²¹ Ācōrēba dji naārā panana sacerdoterā baside ewariza beadida jaraē basia. Baribala Ācōrēba Jesura sacerdotēda baside wārāneba jarasia ewariza māwā baida. Ācōrē Bedeade nāwā ba bla:

Dadjirā Boroba wārāneba jarasia bala ewariza sacerdotēda baida Melquisedē bada quīrāca.* Idjia jaradara quīrā awara oēa.

²² Mañgala Ācōrēba wārāneba jarada bēra dadjirāba cawa panla Ācōrēba Jesudeba dadjirā ume bedeaba badara wārāda oida. Mañ bedeaba badara idjia naārā diada ley cāyābara biara bla.

²³ Naārā beada sacerdoterāba beubadjidaa. Aba jaidasira idjia o badara waa poya oē bēra idji cacuabari dewarada bebadjia. Māwā zocārāda sacerdotē basidaa. ²⁴ Baribala Jesura beuca bēra ewariza sacerdotē baya. ²⁵ Mañ bēra idjideba Ācōrēmaa zebadara jūma poya ēdla edaya ewariza zocai beadamārēā. Idjira beuca bēra ewariza dadjirā carea Ācōrēba bedeaba djuburiabaria.

²⁶ Dadjī Sacerdotē dji Droma Jesuba cadjiruara ocaa, ne jūmane jipa bla. Ācōrēba idjira bia unu bla. Cadjirua obadarā tāēnabemada āyā bapeda bajāne dji dromada basia. Mañ bēra ne jūmane dadjirāba poya carebaya. ²⁷ Idjia ocaa dewararā sacerdotē dji dromarāba ewariza obada quīrāca. Mañ sacerdoterāba ara ādjia cadjirua opedada carea naārā Ācōrēba animarāda babue diabadaa. Mañbebala dewara animarāda babue diabadaa ēberārāba cadjirua opedada carea. Baribala Jesuba animarā babue diabala quīrāca ara idjida idu beabisia ēberārāba cadjirua obada carea. Farima aba māwā ođaba cadjiruara jūma sagasia. ²⁸ Ācōrēba Moiseba diada leyba ēberārā ne jūmane jipaē beada balaria sacerdotē dji dromarāda beadamārēā. Baribala mañ ley diadacarea Ācōrēba wārāneba jarasia idji Warrara ewariza Sacerdotē dji Dromada baida. Māwā idji Warrara basia dadjirā carea sacerdotē aride bada bemārēā.

8

Jesu dadjirā Sacerdotē dji Dromaa

¹ Dji crīcha droma daiba jara panla nañgala: dadjirā Sacerdotē dji Dromada bajāne Ācōrē bugue biya quiru jawa araare chūmala. ² Bajāne Ācōrē de dji wārā arade idjira sacerdotē. Mañ dera ēberāba odaēa, ātebala dadjirā Boro Ācōrēba odaa.

³ Sacerdotē dji dromarāda Ācōrēba jūma balaria idjia ne diadamārēā idjaba animarāda babue diadamārēā. Mañ bēra Jesucrito bida ne diada basia. ⁴ Idjida nañ ējūane balaria sacerdotē baē bacasia nañ ējūane sacerdoterā bara bēra. Mañ sacerdoterāba Ācōrēba ne

§ 7:17 Salmo 110:4. * 7:20-21 Melquisedē bada quīrāca. Griego bedeade lcala cartade māra neēa.

diabadaa idji leyde בָּל בָּל quĩrāca. ⁵ Sacerdoterāba o pananeba unubibadaa bajāne sāvābala bāda. Mañ carea Moiseba Ācōrēba wua de oi naēna Ācōrēba idjia nāvā jarasia: “Jūma daucha odadua mla na eyade unubida quĩrāca.”* ⁶ Baribala Jesu dadjirā Sacerdote dji Dromaba bajāne o bāra sacerdoterāba naļ ējūāne o panā cāyābara biara bāa. Ara maļ quĩrāca Ācōrēba Jesudeba bedea bādara biara bāa Moisedeba bedea bāda cāyābara. Māvā biara bāa maļ bedea bāside Ācōrēba ēberārā biara carebayada ada bēra. ⁷ Ācōrēba Moisedeba naārā bedea bādaba wārāda carebadabara waya dewara bedeadā bāē bacasia. ⁸ Baribala Ācōrēba Moisedeba bedea bādara ēberārāba jūma opeadaē bēra idjia bedeadē panāda unusia. Maļ carea nāvā jarasia:

Jūmarā Boroba nāvā jara bāa: “Ewari aba mla israelerā ume, Judadebemarā ume bida bedea djiwidida bāya.

⁹ Maļ bedea djiwidira bārā drōā naēnabemarā ume bedea bāda quĩrāca baēa.

Bārā drōā naēnabemarā ume bedea bāsia Egiptodeba quĩrācuita waga ēdra eneside.†

Baribala wārāda ijpēdadaē bēra mla ādjirāra igarasia.” Māvā jara bāa jūmarā Boroba.

¹⁰ Idjaba jūmarā Boroba nāvā jara bāa: “Nocoarebema ewaride mla bedea djiwidida israelerā ume nāvā bāya:

mā leyra ādjirā crīchade, ādjirā sode bida bāya.

Māra ādjirā Ācōrē baya, idjaba ādjirāra mā puru baya.

¹¹ Mañne jūmarāba māra cawa panania. Dji edaara beaba, dji dromarā bida cawa panania. Maļ bēra ni abaaba idji druedebeemarā, idji ēberārā bida waa jaradiadaēa mā jūmarā Boroda cawadamārēa.

¹² Ādjirāba biē opeadara mā jūma quĩrādoaya. Ādjirāba cadjirua opeadara mā waa crīcha baēa.”‡

¹³ Ācōrēba bedea djiwidī bāyada aside cawabisia idjia naārā bedea bādara dji drōāda. Dji drōā bēra dārāēne āyā bāya.§

9

Ācōrē de naļ ējūānebema idjaba bajānebema

¹ Ācōrē israelerā ume naārā bedea bāside jarasia idji wua deda naļ ējūāne odida panāda, maļ dede sāvā odida panā sida. ² Maļ de odapeda dji nocoarebema dejāra “Ācōrē itea bā dejā” abadjidaa. Maļ dejāne iḃirāda, mesa sida basia. Paļ Ācōrē quĩrāpita bāda sida basia. ³ Dji edaara bā dejāne wuaba eatā jira basia. Maļgā dejāra “Ācōrē itea biara bā dejā” abadjidaa. ⁴ Quera bá diabadaa mama basia. Mañra oroba jūma bāra basia. Ācōrē baurude sida basia. Maļ sida oroba jūma bāra basia. Epedeco jūguruu oro odada manāba bira bāda maļ baurudede eda basia.* Aaroļ bacuru tununa sida eda basia.† Ācōrēba diada ley mōgara pewedeade bāda sida eda basia.‡ ⁵ Baurude āraļ bajānebema nezoca quĩrāca i bāra panāda umē panasidaa. Ādji iba dji baurude āraļ cobāra jūātra eropanasidaa.§ Ādji panāmaa Ācōrē quĩrāwārēa dorrodorroda zebadjia. Maļ baurude āraļ cobāmaa sacerdotēba oa jīāpobāgāde Ācōrēba ēberārāba cadjirua opeadara quĩrādoabadjia. Maļgādebemada ara nawena daiba naļ cartade jūma jaradiadaēa.

⁶ Jūma maļgā pārāpedadacarea sacerdoterā ewariza dji nocoarebema dejāne eda wābadjidaa ādjia Ācōrē itea odida panāra jūma odi carea. ⁷ Baribala dji edaara bā dejāne ababe sacerdotē dji dromadrā poaza bārima aba eda wābadjia. Eda wābāgāde idjia cadjirua oda carea idjaba ēberārāba adua pananeba cadjirua opeada carea bida animarā oada Ācōrē quĩrāpita jīāpoi carea edebadjia.* ⁸ Mañneba Ācōrē Jaureba cawabi basia ēberārāra wadi Ācōrē de bajāne bāde poya eda wānaēda. Sacerdoterāba wadi Ācōrē de naļ ējūāne bāde ne odida panāmisā māwā basia. ⁹ Naļ ewaride jūma maļgāba cawabi bāa Ācōrēa ne dia pananeba idjaba animarā babue dia pananeba bida dji māwā o bea crīchara poya jipa bāēda. ¹⁰ Ācōrēba Moisea diada leyba ababe cawabisia cārēda codida panāda, cārēda doḃida panāda, idjaba Ācōrēba sagābi bāra sāvā sagāḃida panāda. Jūma maļgāra naļ djarade obadjidaa aba Ācōrēba jūma quĩrā awara obāgādaa.

¹¹ Baribala Critora zesia dadjirā Sacerdote dji Droma bai carea. Jūma ne bia naļ ewaride bāda idjia dadjirā dia bāa.† Idjira Ācōrē de bajāne bāde dadjirā carea ne o bāa. Maļ dera dji

* 8:5 Exodo 25:40. † 8:9 Quĩrācuita waga ēdra eneside. Griego bedeadē bā bāa: “Jawa jidapeda ēdra eneside.” ‡ 8:12 Jeremia 31:31-34. § 8:13 Dārāēne āyā bāya. Griego bedeadē bā bāa: “Dārāēne nēbaya.” * 9:4 Exodo 16:33. † 9:4 Numero 17:1-10. ‡ 9:4 Exodo 25:16. § 9:5 Exodo 25:17-22. * 9:7 Levitico 16:1-34. † 9:11 Jūma ne bia naļ ewaride bāda. Griego bedeadē ācāra cartade bā bāa: “Jūma ne bia zeida bāda.”

araa. Ācōrē de naļ ējūāne ɓa cāyābara biara ɓa. Ēberāba odaēa; naļ ējūānebemaēa. ¹² Critora Ācōrē de bajāne ɓade dji edaara ɓa dejāne ɓarima aba eda wāsia. Maļ dejāra “Ācōrē itea biara ɓa dejā” abadaa. Wāsida chiwatu oada, paca zaque oa sida Ācōrē quīrāpita jīpoi carea edeē ɓasia. Āteɓaɓa ara idji oada edesia. ɓarima aba māwā odaba dadjirāra ēdra ɓasia ewariza bedea neē beadamārēā. ¹³ Sacerdoteba paca dji umaquīrā oada, chiwatu oada, paca zaque wērā babue diada pora sida ēberārā ɓa jīpobaria. Maɓba ēberārā Ācōrē quīrāpita biē beadara naļ djarade bia ɓaɓaria. ¹⁴ Māwā baibɓa, ζCrito oaba dadjirāra biara ɓaēca? Critora cadjirua neē ɓasia. Ācōrē Jaure beucaba carebada bēra ara idjida idu beabisia animarā Ācōrēa babue diabɓa quīrāca. Cadjirua o panɓ carea dadjirāra beudida panasidaa. Baribɓa Critoba ara idjida idu beabida bēra dadjirāba cadjirua opeɓadara Ācōrēba quīrādoapeɓa dadjirā crīchara jipa ɓasia. Māwā Ācōrē zocai ɓara dadjirāba poya ijānia.

¹⁵ Ācōrēba naārā bedea ɓadadeba panasidade ēberārāba cadjiruada obadjidaa. Baribɓa Critodra beusia ādjia cadjirua obadadebemada ēdra ɓa carea. Critora beuda bēra idjideba Ācōrēba bedea djiwidida ɓasia. Māwā Ācōrēba ne jūma bia jōca diai jaraɓara idjia trɓnarāba Critodeba poya edadia.

¹⁶ Naļ quīrāca ɓa: ēberāba cartade ɓaɓaria idji beudacarea caiba idjia erobara edaida. Baribɓa dji edaida ɓaba dji bedea ɓadara wārāda beusida acɓiēɓaɓa, poya edaēa. ¹⁷ Dji bedea ɓada waɓi zocai ɓamisa dji edaida ɓaba maļ cartade ɓa ɓara poya edaēa. Ababe beudacareabaɓa poya edaya. ¹⁸ Ara maļ quīrāca Ācōrēba israelerā ume naārā bedea ɓasida animarā oada erozoasia. Maɓba cawabisia ādjirāba maļ bedea ɓadara ijā odida panasidaa. ¹⁹ Maɓra nāwā ɓasia: Ācōrēba diada leyra Moiseba naārā ēberārā jūma jarasia. Maɓbe paca zaque oada, chiwatu oa sida baidoda puerasia. Hisopo bacuru jɓwatede oveja cara purea odada jɓpeda oade beguea edasia. Maļ oaba idjia Ācōrēba diada ley cartara, ēberārā sida jīaposia. ²⁰ Jīapobaraɓe nāwā jarasia: “Naļ oaba jara ɓa Ācōrē bārā ume bedea ɓadara jūma ijā odida panada.”[‡] ²¹ Ara maļ quīrāca Moiseba Ācōrē wua dera, jūma maļ dede eda ɓe sida oaba jīaposia. ²² Wārāda Ācōrēba Moisea diada leyba jara ɓa berara ne jūmada oaba jīapoida ɓada Ācōrē quīrāpita bia ɓamārēā. Oada erozoaēɓa dadjia cadjirua opeɓadara Ācōrēba quīrādoaēa.

Crito oaba dadjia cadjirua odara jūma ɓaɓaria

²³ Ācōrē wua dera, maļ dede eda ɓe sida Ācōrē de bajāne ɓa zaca ɓasia. Jūma maɓɓara animarā oaba jīapoida ɓasia Ācōrē quīrāpita bia ɓamārēā. Baribɓa Ācōrē de bajāne ɓara, maļ dede eda ɓe sida animarā oa cāyābara oa biara ɓaba jīapoida ɓasia. ²⁴ Critoba idji oara Ācōrē de ēberāba odade eda edeē ɓasia, maɓɓara ababe Ācōrē de ara bajāne ɓa zaca bada bēra. Critoba idji oara bajāneɓa Ācōrē quīrāpita edesia. Idira mama dadjirā carea Ācōrēa quīrā djaburia iwidi ɓa. ²⁵ Idjira bajānaa wāē ɓasia idji oada ɓarima zocārā jīpoi carea naļ ējūānebema sacerdote dji dromaba poaza Ācōrē itea biara ɓa dejāne obari quīrāca. ²⁶ Māwā ɓadabara naļ ējūā odadeba ɓtaa Critora ɓarima zocārā beuida bacasia. Baribɓa naļ jirūarebema ewaride zepeda ara idjida idu beabisia. ɓarima aba māwā odaba dadjirāba cadjirua opeɓadara jūma āyā ɓasia. ²⁷ Jūmarāda ɓarima aba beudia. Māwānacarea Ācōrēba cawa oya. ²⁸ Ara maļ quīrāca Critoba ɓarima aba ara idjida idu beabisia zocārāba cadjirua opeɓadara āyā ɓa carea. Idjira wayacusa zeya, baribɓa mañe dadjirāba cadjirua obadara āyā ɓa carea zeēa. Āteɓaɓa zeya idji jāa beara ēdra edai carea.

10

¹ Ācōrēba Moisea diada leyba jūma ne bia Critodeba zeidebemada jarjaria unubi ɓa. Maļ ne biara leyba diaaca. Maļ bēra poaza Ācōrēa animarā babue diaē wāɓadara leyba poya jipa ɓaca. ² Leyba ādjirāra wārāda jipa ɓadabara, waa animarāra babue diaē wānaē bacasia. Animarā babue dia panɓneba wārāda cadjirua neē panenabara, waa crīchadaē bacasia idji quīrāpita beedeade panada. ³⁻⁴ Baribɓa paca dji umaquīrā oaba, chiwatu oa bida cadjiruara poya āyā ɓaca bēra, poaza animarā babue dia panɓneba quīrānebabi ɓa ādjia cadjirua obadada. ⁵ Maļ carea Crito naļ ējūānaa zeside idjia Ācōrēa nāwā jarasia: ɓa animarāra ɓa babue diaēda quīrāē ɓa. Ne diai sida quīrāē ɓa. ɓa māa cacua diadadra quīrā ɓa.

⁶ Ādjia cadjirua carea animarā babue diabɓade, ne diabɓade bida ɓara ɓasrida bacaa.

⁷ Maļ bēra māa jarasia: Ācōrē, māra nama ɓa ɓa quīrā ɓada oi carea.

[‡] 9:20 Exodo 24:8.

BΛ Bedeade m̄nebemada m̄awā b̄l̄ b̄la.*

⁸ Critoba naārā jarasia Ācōrēba quīrīāē b̄lada ēberārāba ādji cadjirua carea animarāda idjīa babue diaēda idjaba ne diaēda. Ācōrēba Moisea diada leyba m̄awā obi b̄lam̄na, mālneba Ācōrēra b̄lasrida b̄acaada asia. ⁹ Mālbe Critoba Ācōrēa n̄awā jarasia: “M̄lra nama b̄la b̄la quīrīā b̄lada oi carea.” Mālba cawabi b̄la naārā Ācōrēba animarā babue diabi badara Critoba āyā b̄lasida. Māl cacuabari ara idjida idu beabida b̄ērā idjidr̄a b̄esia. ¹⁰ Ācōrēba quīrīā b̄lra Jesucritoba jūma osia. Ara idjida idu beabisia. B̄arima aba m̄awā ođaba dadjirāra ewariza Ācōrē itea bia b̄lasia.

¹¹ Sacerdoterāba ewariza Ācōrē itea ne obadaa idjaba animarāra babue diabadaa. M̄awām̄na mālgl̄ba cadjiruara āyā b̄lcaaa. ¹² Barib̄lra Jesucritoba cadjirua carea ara idjida idu beabisia. B̄arima aba m̄awā ođaba jūma cadjiruara āyā b̄lasia. Mālbe Ācōrē j̄lwa araare ch̄ūmesia. ¹³ Mama j̄lā b̄la aba Ācōrēba jūma idji ume dji quīrūra idji j̄lwaēda b̄l̄b̄l̄ḡl̄daa.† ¹⁴ Critoba ara idjida idu beabisia. M̄awā b̄arima aba ođaba jūma Ācōrē itea beara jipa b̄lasia. Māl jipa b̄l̄dara ewariza b̄aya. ¹⁵ Ācōrē Jaure bida abarida dadjirāra cawabi b̄la. Naārā jarasia:

¹⁶ Jūmarā Boro Ācōrēba n̄awā jara b̄la: “Nocoarebema ewaride m̄la bedea djiwidida israelerā ume n̄awā b̄aya: m̄l leyra ādjirā crīchade, ādjirā sode bida b̄aya.”‡

¹⁷ Mālare n̄awā jarasia:

Ādjirāba biē opeđadara m̄la jūma quīrādoaya. Ādjirāba cadjirua opeđadara m̄la waa crīcha b̄aēa.§

¹⁸ Critoēba Ācōrēba dadjirā cadjiruara jūma quīrādoada b̄ērā, waa dadjirā cadjirua carea idjīa ne diaēdē panla.

Jesucritoēba dadjirāra Ācōrē caita poya wānia

¹⁹ Māl b̄ērā djabarā, Ācōrē itea biara b̄l̄ dejāne eda wāb̄lada quīrāca nāl ewaride Jesucrito oadeba dadjirāra Ācōrē caita ne wayaa neē wānida panla. ²⁰ Māl dejāne wua eatl̄ jira b̄la cōāb̄lra quīrāca Jesucritoba idji beudadeba o djiwidida jarisia dadjirā Ācōrē caita poya wānamārēā. Māl ode wāb̄l̄lra ewariza Ācōrē ume zocai b̄aya. ²¹ Dadjirāba Sacerdote dji Dromada bajāne eropanla. Idjia Ācōrē ēberārāra jūma carebalaria. ²² Māl b̄ērā Ācōrē caita wānadra. Critoba dadjirā crīcha cadjirua b̄aēada jipa b̄lasia dadjirā so idji oaba j̄l̄pob̄lra quīrāca. Ācōrē quīrāpita bia b̄lasia dadjirā cacuara baido p̄p̄ārā quiruba saḡl̄da quīrāca. Māl b̄ērā crīcha aba pananeba idjaba wārāda j̄jā panneba Ācōrē caita wānida panla. ²³ Ācōrēra bedea aba b̄l̄ b̄ērā dadjirāba j̄lā panara idjaba mālnebema jūmarāra jara panla sida ni maārī bida quenabaridīē panla. ²⁴ J̄l̄l̄dida panla s̄awā dji carebaēda biara dji quīrīāni carea idjaba ne biada ođi carea. ²⁵ Ābaa dji j̄l̄rebadara idu b̄l̄dīē panla l̄c̄l̄ḡl̄ba idu b̄l̄bada quīrāca. Āteb̄lra dji carebaēda panla biara j̄jāni carea. Dadjirā Boro Ācōrēba cawa oi ewarira dārāēne zepida cawa panla b̄ērā biara m̄awā oēda panla.

²⁶ Wārā bedea cawapēdadacarea ara dadjiareba cadjiruada o pananib̄lra, waa neēa Ācōrēa diadi carea māl cadjiruara quīrādoamārēā. ²⁷ M̄awā o b̄l̄ba ababe ne wayaadeba j̄l̄āida b̄la Ācōrēba cawa omārēā. Māl ewaride Ācōrēba jūma idji ume dji quīrūra t̄b̄l̄ uruga n̄um̄lne batabueya ewariza b̄a n̄umamārēā. ²⁸ Naēna abal̄ba Ācōrēba Moisea diada leyda igarasira, mālne ēberā ume b̄a ūbeaba jarasidara wārāda m̄awā b̄lada, idjira abeda quīrā djuburia neē beabadjīdaa.* ²⁹ Mālba l̄s̄awā crīcha panla? Ācōrēba idji Warra igarabadara wetara cawa oēca? Ācōrēba idji Warra oadeba bedea djiwidida b̄lasia dadjirāra idji itea bia b̄l̄i carea. M̄awāra Ācōrē Warra oa erozoada siriē b̄lada crīchabadara l̄idjia wetara cawa oēca? Māl awara Ācōrē Jaureba idji biadeba dadjirāra careba b̄la. M̄awāra Ācōrē Jaure biē jarabadara l̄idjia wetara cawa oēca? ³⁰ Dadjirāba cawa panla Ācōrēba n̄awā jarasida: “M̄lab̄lra cawa oya. Jūmarā diaya ādjirāba opeđada quīrāca.”† Idjaba n̄awā jarasia: “Jūmarā Boro Ācōrēba idji ēberārāra cawa oya.”‡ ³¹ Ācōrē zocai b̄l̄ba dadjida cawa oib̄lra wārāda bio minijīchia b̄la.

³² Quīrānebadada b̄ārāba naārā wārā bedea cawasidade s̄awā panasidada. Māl ewaride b̄ārā bia m̄igapēdadara jūma droasidaa. ³³ Ēdaude jūmarā quīrāpita Crito carea biē jarasidaa idjaba biē osidaa. Ēdaude djabarā Crito carea bia m̄iga panla ume bia m̄igasidaa. ³⁴ Crito carea preso b̄apedadara b̄ārāba quīrā djuburiasidaa. Idjaba b̄ārāba ne erobēadara b̄lasrida

* **10:7** Salmo 40:6-8. † **10:13** Idji j̄l̄waēda b̄l̄b̄l̄ḡl̄daa. Griego bedeade b̄l̄ b̄la: “Idji j̄l̄rū edre b̄l̄b̄l̄ḡl̄daa.” ‡ **10:16** Jeremia 31:33. § **10:17** Jeremia 31:34. * **10:28** Deuteronomio 17:2-6. † **10:30** Deuteronomio 32:35. ‡ **10:30** Deuteronomio 32:36.

idu jārībīsidāa, cawa panΛ bēṛā maλ cāyābara ne biara ʙΛ jōcada bajāne eropanΛda. ³⁵ Maλ bēṛā bārāba Ācōrē ĩjā panΛra igarānānada. ĩjā pananibΛΓΛ, Ācōrēba bajāne ne biada waiʙΛΛa diaya. ³⁶ Bārāba jūma droadida panΛa. Māwā Ācōrēba quĩrīā ʙΛda odapeda idjia diai jaradara jūma edadia. ³⁷ Ācōrē Bedeade nāwā ʙΛ ʙΛa:

Dji zeida ʙΛra dārāéne zeya. Idjira wārāda dārāéa.

³⁸ Ēberā jipa ʙΛra maλ ĩjā ʙΛdeba zocai baya. BaribΛΓΛ idjia ĩjā ʙΛda igaraibΛΓΛ, maλ idjira bia unuēa. [§]

³⁹ ΛcΛΓΛba Ācōrē ĩjā panΛra igaradapeda aduadia. BaribΛΓΛ dadjirāra maλ ēberārā quĩrāca panΛēa, ātebΛΓΛ Ācōrē ĩjā panΛneba ewariza zocai panania.

11

Ācōrē ĩjā ʙΛdebema

¹ Dadjirāba Ācōrēda ĩjā panΛ bēṛā cawa panΛa dadjia jΛā panΛra wārāda edadida idjaba ununaē panΛ sida wārāda. ² Dadji drōā naēnabemarāba Ācōrēra ĩjā panana bēṛā Ācōrēba bia unusia.

³ Dadjirāba Ācōrēda ĩjā panΛ bēṛā cawa panΛa Ācōrē bedeabΛΓΛba naλ ējūāra, bajā sida jūma osida. Māwā dadjia ununacadeba idjia ne jūma dadjia unubadara osia.

⁴ Abelba Ācōrēda ĩjā bada bēṛā Caiλba diada cāyābara ne biara ʙΛda diasia. ĩjāna bēṛā idjia diadara Ācōrēba bia unupeda jarasia idjira jipa ʙΛda. Abelera beudamīna idjia wārāda ĩjā ʙΛdaba dadjirāa wadibida cawabi ʙΛa Ācōrēra ĩjānida panΛda. *

⁵ Enocoba Ācōrēra ĩjā bada bēṛā beurāmārēā Ācōrēba zocai edesia. Ācōrēba ededa bēṛā idjira waa ununaē basia. Ācōrē Bedeade ʙΛ ʙΛa Enoco edei naēna Ācōrēba idjira bia unusida. † ⁶ BaribΛΓΛ Ācōrē ĩjāé ʙΛra Ācōrēba bia unucaa. Ācōrēmaa ze quĩrīā ʙΛba ĩjāida ʙΛa Ācōrēra wārāda ʙΛda idjaba jūma idji jarΛʙΛdara carebabarida.

⁷ Noēba wadi unuca zeidebemada Ācōrēba idjia jarasia. Maλra Noēba ĩjāsia. Ara maλda Ācōrēra waya bada bēṛā idji ēberārāra ēdrΛ edai carea jāba dromada osia. Ācōrēda ĩjāna bēṛā Noēba cawabisia naλ ējūāne beara dji cadjiruarāda. Noēba ĩjāna bēṛā Ācōrēba jipa unusia. ‡

⁸ Ācōrēba Abrahāla jarasia idjia diai jarada druadaa wāmārēā. Abrahāλba Ācōrēra ĩjāna bēṛā sāma wāda adua ʙΛmīna idji druara amepeda wāsia. ⁹ Ācōrēra ĩjāna bēṛā idjira Ācōrēba diai jarada druadae āibema quĩrāca wua dede ʙΛbadjia. Idji warra Isara, idji wiuzaque Jacobo sida ara maλ quĩrāca panabadjidaa, Ācōrēba ādjia bida maλ druara diai jarada bēṛā. ¹⁰ Abrahāλra māwā ʙΛbadjia, bajāne ʙΛ puru jōcadaa wāi carea jΛā bada bēṛā. Maλ purura Ācōrēba bio crīcha ʙΛpeda jūma osia.

¹¹ Abrahāλra drōāda basia. Idji quima Sarara warra toca basia. BaribΛΓΛ Abrahāλba ĩjāsia Ācōrēba idjia warrara unubida. Ācōrēba diai jaradara ĩjāna bēṛā warrada unusia. * ¹² Māwā Abrahāλra beuyama ʙΛdamīna idjideba ēberārāra zocārā yōsidaa chīdau zocārā ʙΛ quĩrāca, pusa ĩʙΛ poya juachaiē ʙΛ quĩrāca.

¹³ Jūma nama trΛ odjapedadara Ācōrē ĩjā panΛda beusidaa. Māwāmīna Ācōrēba diai jaradara ādjirāba naλ ējūāne edadaē basia. BaribΛΓΛ cawasidaa nocoarebema ewaride idjia jūma diaida. † Maλ carea ʙΛsridasidaa idjaba ebuda jarasidaa naλ ējūāne ādjirāra drua āibemarāda, djārā druadae pΛΓΛΛ beada. ¹⁴ Māwā jara pananeba ebuda cawabisidaa ādji drua arada edadi carea jΛā panΛda. ¹⁵ Ādji ēdrΛpedada druada jēda crīchapedadabara poya jēda wānida panacasidaa. ¹⁶ BaribΛΓΛ drua biara ʙΛ bajāne bada quĩrīā panasidaa. Maλ carea Ācōrēra peracaa idjira ādjirā Ācōrē abΛdade. Idjia puruda ādjirā itea bajāne o erobΛa.

¹⁷⁻¹⁸ Abrahāλba wārāda ĩjā ʙΛ cawaya Ācōrēba jarasia idji warrada babue diamārēā. Abrahāλba Ācōrēra ĩjā bada bēṛā idji warra Isara babue diade wāsia. BaribΛΓΛ maλ naēna Ācōrēba idjia nāwā jaradoasia: “ʙΛ warra Isadeba ʙΛ warrarāra zocārā yōnia.” ‡ Ācōrēba māwā jaradamīna Abrahāλba idji warra ababe quiruda babue diai carea basia. ¹⁹ Abrahāλba crīchasia idji warra Isa beadacarea Ācōrēba idjira poya ĩrēbabida. Wārāda Ācōrēba Isa ĩrēbabibΛΓΛ quĩrāca idu beabiē basia. Māwā Abrahāλba Isara zocai erobesia. [§]

§ 10:38 Habacuc 2:3-4. * 11:4 Genesi 4:3-5. † 11:5 Genesi 5:22-24. ‡ 11:7 Genesi capítulo 6-8. § 11:8

Genesi 12:1-5. * 11:11 Griego bedeaē maλ versicolora ebuda ʙΛēa. Nāwā traducida ʙΛa: “Abrahāλ quima Sara bida Ācōrēra ĩjāna bēṛā biogoasia, warra tocāmīna idjaba djorada ʙΛmīna. Ācōrēba diai jaradara wārāda diaida ĩjāna bēṛā warra tosia.” † 11:13 Cawasidaa nocoarebema ewaride idjia jūma diaida. Griego bedeaē ʙΛ ʙΛa: “Maλgara tamΛba unusidaa.” ‡ 11:17-18 Genesi 21:12. § 11:19 Genesi 22:1-14.

²⁰ Isaba Ācōrēda ījā bada bērā idji warra Jacobora, Esau sīda bia jarasia Ācōrēba no-coarebema ewaride carebamārēā.*

²¹ Jacobo beuyama baside Ācōrēda ījā bada bērā idjia Jose warrarāra aba aba bia jarasia Ācōrēba carebamārēā. Maļbe idji bardonane jida nūmaba Ācōrēba bia bedeasia.†

²² Jose beuyama baside Ācōrēda ījā bada bērā israelerāra Egipto druadeba ēdradiada asia. Ēdrabadade idji βαυλαρα Canaaλ druadaa joude ededaduada asia.‡

²³ Moise toside ewaride Egiptodebema boroba israelerā warra umaquīrā zaquerāda jūma quenabisia. Baribαα Moise djibarirāba Ācōrēda ījā panana bērā dji boroba jaradara wayadaē basia. Moise todacarea unusidaa idjira warra quīrāwārēā bada. Maļ bērā dji boroba bearāmārēā jedeco ūbea mērā eropanasidaa.§

²⁴ Moiseba Ācōrēda ījā bada bērā drōā badacarea quīrāē basia ēberārāba idjira Egiptodebema boro cau warraada adida.* ²⁵ Idjimaarā cadjirua o badeba warrewarrea βαsīda bai cāyābara biara basia Ācōrē ēberārā ume ābaa bia mīga baida. ²⁶ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara wārāda zeida ījāna bērā, idjia crīchasia Egiptodebema ne biada erobai cāyābara biara bada bia mīga baida.† Ācōrēba nocoarebema ewaride diai jaradada biara eda quīrāna bērā māwā crīcha basia.

²⁷ Moiseba Ācōrēda ījā bada bērā Egiptodebema boro quīrūbi wayaē ēdrasia. Ācōrē ununacara unu βα quīrāca idjia ījā βαra igaraē basia.

²⁸ Moiseba Ācōrēda ījā bada bērā israelerā Egiptodeba ēdraīd ewarida obisia.‡ Maļne deza dji eda wābada icawa oada jīapobisia dji beabariba ādji umaquīrā warra dji nabe-marāda bearāmārēā.§

²⁹ Ācōrēda ījā panana bērā israelerāra Ācōrēba Pusa Purru ēsi ewada ode pōāsa chāsīdaa. Baribαα Egiptodebemarā abari ode chābadaē jūma nāβαα quinisidaa.*

³⁰ Ācōrēda ījā panana bērā israelerāra siete ewari Jerico puru audu παγγαβadaē maļ puru audu jūrā ca βαra jūma todogozoasia.†

³¹ Israelerā umeba Jerico puru sāwā βα cawaya acade wāsīdade wērā audua Rahāba Ācōrēda ījā bada bērā ādjira bia edasia. Maļ carea israelerāba Ācōrē ījāē beara jūma quenāsīdade idjira beadaē basia.‡

³² Ācōrē ījā beadadebemada māa cārēda wadi jarai? Sansoānebemada, Gedeoānebemada, Baracodebemada, Jeptodebemada, Davidebemada, Samueldebemada, Ācōrēneba bedeabadarānebema sīda bedeai carea ewariba araēa. ³³ Ācōrēda ījā panana bērā λαααba drua beara poyasīdaa, λαααba ādji druara jīpa erobeasia, idjaba λαααba naļ ējūāne Ācōrēba diai jaradara edasīdaa. Ācōrēda ījā panana bērā λαααra Ācōrēba imamaa idu cobīē basia. ³⁴ Ācōrēda ījā panana bērā λαααra taba uruga nūmaba baē basia, λαααra necoba beadīdebemada ēdrasīdaa, λααα cacua lbaē beadada cacua lbaasīdaa idjaba mēsrā beasia dji quīrū ume djōni carea. Maļba ādji dji quīrūra poyasīdaa.

³⁵ λααα wērārāba Ācōrēda ījā panana bērā ādji ēberārā beupedadara lrēbasīdaa. Baribαα λαααda Ācōrē ījā panā carea ēberārāba bio puodapeda beasīdaa. Ācōrēda igaradīβαα ēdra badiada asīdade igaradaē basia. Āteβαα idu beabisīdaa lrēbadapeāda zocai bai biara bada edadi carea. ³⁶ λαααda Ācōrē ījā panā carea ēberārāba īpīda biē jarasīdaa, soaba usīdaa, idjaba carenaba jānapeda preso basīdaa. ³⁷ λαααda mōgaraba tabari beasīdaa. λαααda ēsīdra baā arrasīdaa. λαααda necoba beasīdaa. λαααda de neē bea bērā πααα wāsīdaa. Maļne ādjia jāni carea neē beada bērā oveja e odada, chiwatu e oda sīda jābadjīdaa. Ādjirāra abeda ne neē beasia. Ēberārāba ādjirāra bia mīga eropanabadjīdaa idjaba biē obadjīdaa. ³⁸ Maļ ēberārāra Ācōrē quīrāpita dji biara beasia. Maļ bērā naļ ējūāne beadīē panasīdaa. Ādjirāra de neē bea bērā ējūā pōāsa ewaraga bade, eyade bida πααα nībabadjīdaa. Eya urīade, egoro urīade bīda panabadjīdaa.

³⁹ Jūma maļ ēberārāba Ācōrēra ījā panana bērā Ācōrēba ādjirāra bia unusia. Māwāmīna idjia diai jaradara naļ ējūāne edadaē basia. ⁴⁰ Ācōrēba dadjirā itea ne biara bada eroba bērā quīrāsīa ādjirāra dadjirā ume ne jūmane bia pananida.

* **11:20** Genesi 27:27-29; 39-40. † **11:21** Genesi 48:1-20. ‡ **11:22** Genesi 50:24-25. § **11:23** Exodo 1:22deba aba 2:2daa. * **11:24** Exodo 2:10-12. † **11:26** Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Griego bedeade βα βα: "Crito."

‡ **11:28** Egiptodeba ēdraīd ewarida. Cāpūrā bedeade βα βα "Pascua." § **11:28** Exodo 12:21-30. * **11:29** Exodo 14:21-31. † **11:30** Josue 6:1-21. ‡ **11:31** Josue 2:1-21; 6:22-25.

12

Jesucritoda cricha pananadua

¹ Mañ eberãrã zocãrãba unubisidaa Æcõrã wãrãda ijãsidada. Mañda cawa panã bërã dadjirã bida ara mañ quĩrãca ijã pananida panãa. Dadjirãa idu ijãbicara, cadjiruaba dadjirã bãrã edabari sida ayã Æadpedã jũma droa panãneba nocodaa wãnadã dadjirã jũenida panãmaa. ² Jesudã biara crichadida panãa. Idjiabãrã carebasia dadjirãba naãrã ijãnamãrã idjaba carebaria ewariza ijã pananamãrã. Crichadua sãwã idjira crude bia mĩgasida. Mañ carea peraida Æadamãna perãe basia. Idjia cawasia mãwãnacarea bio Æasrida baida. Idjira Æcõrã bugue biya quiru jãwa araare chũmaa.

³ Bio crichadua eberã cadjiruarãba Jesu biã osidãde sãwã droasida. Mãwã bãrã sãnaã idjaba bãrãba ijã panãra igaradida crichadaã. ⁴ Bãrãra cadjirua ume djõ panãa. Baribãrã wadibida bãrãra beadaã panãa Jesu beapedã quĩrãca. ⁵ Biara ijãnamãrã Æcõrã Bedeade Æã bãra çbãrãba quĩrãdoasidaca? Idji warrãra nãwã jarasia:

Mã warra, Jumarã Boroba quẽãbãrãde sopuarãdua. Jipa omãrã quẽãbãrãde biã cricharãdua.

⁶ Jumarã Boro Æcõrãba quĩrã Æã eberãrãra quẽãbaria jipa odamãrã.

Idji warrãrã Æadamãrã edadarãba cadjirua osidara idjia ubaria.†

⁷ Bãrã bia mĩga panãra droadua Æcõrãba maãgãdeba jipa obi Æã bërã. Bãrãra idji warrãrã bërã, Æcõrãba mãwã idu bia mĩgabi Æã cawa jipa odamãrã. çWarrãba jipa omãrã dji zezaba quẽãcaca? ⁸ Æcõrãba idji warrãrãra jũma quẽãbaria jipa odamãrã. Mãwã oẽbãrã,

bãrãra idji warrãrã araã. ⁹ Dadjirãba naã djarade zezada eropanasidaa. Adjirãba dadjirãra quẽãbadidã jipa odamãrã. Mañ carea adjirãra wayabadjidaa. Mãba çewariza zocã beadi carea dadjirã Zeza bajãnebema biara wayadiã panãca? ¹⁰ Dadjirã zeza naã çjũane zocã panasidãde dadjirãra quẽãbadidã jipa odamãrã ara Ædjia cricha panana quĩrãca. Baribãrã Æcõrãba mãwã obaria idji quĩrãca cadjirua neã bia beadamãrã. ¹¹ Jipa odamãrã quẽãbadãde dadjirãra Æasridadacaã Ætebãrã sopuabadaa. Baribãrã tãã badacarea dji ijãpedãba jipa obadaa idjaba necã beabadaa.

Æcõrã ijã pananadua

¹² Mañ carea sã panãmãna bãrã jãwa norrãbari beada, bãrã chĩrãboro ureurea bea sida wayacusa Æãabibãda quĩrãca biara ijã pananadua. ¹³ O jipa Æãde nĩbadadua. Mãwã dji sã panãra Æã wãnaã Ætebãrã biara ijã panania.‡

¹⁴ Jumarã ume necã beadadua. Idjaba Æcõrã itea bia beadadua. Æcõrã itea bia beããba idjira poya ununaã. ¹⁵ Quĩrãcuita beadadua Æcõrãba idji biãdeba careba Æãra ni Æãbaã igarãnamãrã. Idjaba quĩrãcuita beadadua bãrã tããna ni Æãbaã ne carra asea quĩrãca Æearãnamãrã. Mãba djabarã biã crichabipeda Ærĩbaria. ¹⁶ Quĩrãcuita beadadua bãrã tããna ni Æãbaã audua nĩbãrãnamãrã ni Esaú quĩrãca Æcõrãnebema crichadaã Æearãnamãrã. Esaúra warra iwina bërã dji zezaba erobãdebemada waibãra edaida basia. Mãwãmãna idji djabãba Æarima aba ne cobidabari idjia edaida badãra jũma idji djabãa diasia.§ ¹⁷ Bãrãba cawa panã mãwãnacarea Esaúba quĩrã basida dji zezaba idjira bia jarada Æcõrãba carebamãrã. Mãwãmãna dji zezaba idjira igarasia. Esaúra jãnamãna idjia naãrã odara poya bia Æãã basia.*

¹⁸ Bãrã Æcõrãmaã zepedãra israelerã zepedãda quĩrãca Æãã. Israelerãra Sinai eyadaa wãsidãa. Mañ eyara Ædji dauba unusidãa.† Mãne eyara uruga nũmasia, ewariza pãisõoa nũmesia, idjaba nãurãda minijichia pua nũmesia. ¹⁹ Adjirãba cachuru jũguara, Æcõrãba jũgu beãebãrã sida Ærĩsidãa. Mã Ærĩsidãde ne wayaaba beãde djuburiasidaa Æcõrãra waa beãrãmãrã. ²⁰ Bio ne wayasidaa Æcõrãba nãwã jarada bërã: “Baridua eberãda, animarã sida naã eya caita zeibãrã, mõgaraba tabari beãdida panãa wa chãba dãrã beãdida panãa.”‡ ²¹ Israelerãba unu panãra bio minijichia Æã bërã Moiseba nãwã jarasia: “Mãra ne wayaaba ure nũmaa.”§

²² Baribãrã bãrãra Æcõrãmaã zesidãde bajãnebema Sioã eyadaa, bajãnebema Jerusaleãnaã zesidãa. Mã purura Æcõrã zocã Æãdeã. Mama bajãnebema nezocarãda mil zocãrã Æbaã Æasrida dji jãre duanãa. ²³ Bãrãra Æcõrã warrãrã dji jãre duanãmaa zesidãa. Æcõrãmaãrã jumarãda warra iwinaã. Bajãnebema bërã Ædji trãra mama Æã Æãa. Bãrãra jumarã Cawa

* **12:4** Bãrãra beadaã panãa Jesu beapedãda quĩrãca. Griego beãdeã nãwã Æã Æãa: “Wadibida bãrã oara erozoã Æãa.” † **12:6** Proverbio 3:11-12. ‡ **12:13** Griego beãdeã nãwã Æã Æãa: “O jipa Æãde nĩbadadua dji jũrũ biã beara Æã Æãgarãnamãrã Ætebãrã Ædji jũrũra biãdamãrã.” § **12:16** Genesi 25:27-34. * **12:17** Genesi 27:1-41. † **12:18** Eyara Ædji dauba unusidãa. Griego beãdeã nãwã Æã Æãa: “Eya dadjia poya tãida Æãmaa zesidãa.” ‡ **12:20** Exodo 19:12-13. Wa chãba dãrã beãdida panãa. Griego beãdeã Æããã cartãde mãra neã. § **12:21** Deuteronomio 9:19.

Obari Ācōrēmaa zesidāa. Ēberārā jīpa bea Ācōrēba bia bādamāa zesidāa. ²⁴ Bārāra Jesumaa zesidāa. Idjideba Ācōrēra ēberārā ume bedeā djiwidida bāsia. Bārāra idji oa jīapodamāa zesidāa. Jesu oa erozoādaba cawabi bāra Abel oa erozoādaba cawabi bā cāyābara biara bāa. Jesu oa erozoādaba cawabi bāa Ācōrēba cadjiruara saglbarida. Baribāra Abel oa erozoādaba cawabi bāa Ācōrēba cadjiruara cawa obarida.*

²⁵ Maā carea quīrācūita beadadua Ācōrēba jara bāra igarāda amaaba. Idjia Sinai eyade jarada igarapedādara cawa oside ēdrādaē basia. Maā bēra idjia bajāneba dadjirā sode jara bāda igaradibāra zēdrādaēca? Ēdrādaēca. ²⁶ Sinai eyade Ācōrē bedeaside de uremiada wāsia. Baribāra nāā ewaride idjia nāwā jara bāa:

Wayacusa māa de uremiara wābiya. Maāne ababe nāā ējūāda urebiēa, ātebāra bajā sīda urebiya.†

²⁷ Wayacusa urebiyāda aside Ācōrēba cawabisia ne jūma idjia ocuādara urepeda jōbida. Maāne ababe jōcadra beya.‡ ²⁸ Dadjirāra Ācōrē puru jōcade panani bēra idjia bia bāda adida panāa. Bio waya pananeba idjia bia bedeādida panāa idjia quīrā bā quīrāca. ²⁹ Māwā wayadida panāa dadji Ācōrēba idji ijāē beara cawa oi bēra tabā uruaba jūma bābari quīrāca.

13

Djabarāra sāvā nībadida panāa

¹ Bārāra djabarā bēra abarica dji quīrā beadadua. ² Quīrādoarānadua bārā dede zebāda bia edadida panāda. Aclāba cawadaēne bajānebema nezocarāda ādji dede bia edasidāa. ³ Preso beara quīrādoarānadua bārā sīda ādjirā ume preso panā quīrāca. Ēberārāba biē o pananeba bia mīga beara quīrādoarānadua bārā sīda ādjirā ume bia mīga panā quīrāca.

⁴ Jūmarāba ādji quimara waya beadida panāa. Ācōrēba auāda obadara, daunemabada sīda cawa oi bēra ababe bārā quima ume cāinida panāa.

⁵ Paratara awua bearānadua. Ātebāra bādjia erobeaba bāsrida beadadua Ācōrēba nāwā jarada bēra: “Māa bāra ameēa idjaba igarāca.”* ⁶ Maā carea dadjirāba ne waya neē nāwā jaradida panāa:

Mā Boroba māra careba bāa. Maā bēra māra ne wayaē bāa. zēberāba māda sāvā biē oi?†

⁷ Bārā bororāda quīrānebadadua. Ādjirāba Ācōrē bedeāra bārā jaradiasidāa. Crīchadadua sāvā ādjira nībasidada idjaba maāglāba cārēda sāvāsida. Ādjia Crito ijā panana quīrāca bārā bīda ijā pananadua.

⁸ Jesucritora quīrā awara bāca. Nuena bāda quīrāca idi bīda abarica bāa, idjaba ewariza māwā bāya. ⁹ Baribāra āclāba ne quīrātanoa āi jaradiabadaa. Ādjirāa idu cūrūgabirānadua. Bārāba co pananeba wa codāē pananeba Ācōrēra biara ijānaēa. Maāba ni abāda carebāca. Ātebāra Ācōrēba idji biadeba careba bāa bārāba biara soēba ijānamārēa.

¹⁰ Dadjirāba Jesuda eropanāa animarā dadji cadjirua carea babue diapedāda quīrāca. Baribāra Ācōrē dede wadibīda ādji cadjirua carea animarā babue diabadarāba Jesura poya edadaēa.‡

¹¹ Cadjirua carea sacerdote dji dromaba animarā oara Ācōrē itea biara bā dejāne eā jīapode wābaria. Baribāra dji animarāra puru jīga ededapedā babuebadaa. ¹² Ara maā quīrāca Jesura puru jīga bia mīgasia idji oaba ēberārā Ācōrē itea bia bā carea. ¹³ Maā bēra puru jīga Jesumaa wābada quīrāca idjira ēpēnida panāa. Ēberārāba Jesu biē jarapedāda quīrāca dadjirā sīda biē jarabādade droadida panāa. ¹⁴ Nāā ējūāne dadjirāra puru jōcade panāēa, ātebāra jāā panāa bajānebema puru jōcade panani carea. ¹⁵ Maā carea Jesucritodeba dadjirāba ewariza Ācōrēba bia bedeādida panāa. Dadji Ācōrē ijā panāana a panāba idjia bia bedeādade animarā babue diabāda quīrāca o panāa. ¹⁶ Quīrādoarānadua bia odī carea idjaba bārāba eropananeba dji careba panani carea. Jūma maāglāra Ācōrēba bia unu bāa animarā babue diabāda quīrāca.

¹⁷ Djabarā, bārā bororāba jara panāra ijā odadua. Bārāra waga panā bēra ādji jawaedā beadadua. Ādjirāba cawa panāa Ācōrēba cawa obāglade jūma ādjia opedādara idjia ebuda jaradida. Maā bēra ādjia jara panāra ijā odadua. Māwā ādjirāba bāsrida, sopua neē jūma odia. Bārāba ijā odāē pananeba ādjirāda sopuabidibāra, bārāra poya bia carebadaēa.

* **12:24** Genesi 4:10-11. † **12:26** Hageo 2:6. ‡ **12:27** Griego bedeade nāwā bā bāa: “Ne jūma idjia ocuāda ureida bāra urepeda jōbiya. Maāne ababe ne jūma urecada beya.” * **13:5** Deuteronomio 31:6. † **13:6** Salmo 118:6. ‡ **13:10** Griego bedeade maā versicoluda nāwā bā bāa: “Dadjirāba animarā babue diabadada eropanāa. Ācōrē dede ne o panāba maānebemada cocara panāa.”

¹⁸ Dai carea Ācōrēa iwidiidada. Daira ne jūmane jipa nība quīrīā panāa. Cawa panāa cadjiruara odaē panāda. ¹⁹ Mā djuburia, Ācōrēa iwidiidada wayacusa isabe bārāma wābimārēā.

²⁰⁻²¹ Dadjirā Boro Jesucritora Oveja Wagabari dji Dromaa. Necai bai diabari Ācōrēba idjira beu badada lrēbabisia. Jesucrito oadeba Ācōrēa ēberārā ume bedea ḅasia. Maīra ewariza ḅaya. Māa quīrīā ḅāa Ācōrēba ne jūma biada bārāa o cawabida idjia quīrīā ḅā quīrāca poya oḅamārēā. Idjaba quīrīā ḅāa Jesucritodeba idjia dadjirā sode ne jūma oida idjia quīrīā ḅā quīrāca beadamārēā. Dadjirāba ewariza Jesucritoa bia beḅeḅadida panāa. Bia ḅāa māwā baida.

²² Djabarā, māa naī carta zaqueda ḅasia bārāba biara ījānamārēā. Maī bērā māa bārāa beḅeḅa djuburiaya naī beḅeḅara bia edadamārēā.

²³ Cawadada dadjirā djaba Timoteo preso ḅadara ēdrāsida. Idjida isabe māmaa zeibārā, bārā acāde wābārāde māa idjira edeya.

²⁴ Djabarā, bārā bororāa, jūma Ācōrē ēberārā bida jaradada māa quīrīā ḅada ādjirāra bia duananida. Djabarā Italia druadebemarāba quīrīā panāa bārāra bia duananida.

²⁵ Māa quīrīā ḅāa Ācōrēba idji biadeba bārāra jūma careba baida.

SANTIAGO CARTA SANTIAGOBA ƁAƁA

Jesu djaba Santiagoba naɓ cartada ƁASICA ƁA. Maɓ Santiagoba naãrã Jesura iŋãé Ɓasia (Juaɓ 7:1-9). Baribaɓ idjira Jesu iŋã bearaã tãena dji dromada Ɓesia. Hecho cartade maɓra ebuda ƁA (12:17; 15:12-21; 21:17-19). Santiagora Jerusalemãne Ɓabadjia. Poa 62de idjira Jesu iŋã ƁA carea Ɓeasidaa.

Santiagoba naɓ cartara Israel doce warrarãneba yõpedadarã druaza Ɓea itea ƁASIA. ACATAMAARã maɓba jara ƁA djabarã judiorã itea ƁASIDA. Dewararãmaara jara ƁA jũma Jesu iŋã Ɓea itea ƁASIDA.

Santiagoba naɓ cartara ƁASIA cawabi carea sãwã naɓ ẽjũãne niɓadida panada. 1:1-18de ƁA ƁA ACõrẽ necawaada, jũma droa Ɓai sida iwidida panada. Maɓare ACõrẽ wãrãda iŋã Ɓaidebemada ƁA ƁA (1:19deba aba 2:26daa). Maɓare ƁA ƁA dadji quĩrame quĩrãcuitadidebemada idjaba naɓ ẽjũã awuadiẽ panalɓebemada (3:1neba aba 5:6daa). Jiũre ƁA ƁA dadjia jũma droa panane djãrã bia odidebemada (5:7-20).

Dji crĩcha dromada 2:8de ƁA ƁA: “Bãrãba ACõrẽ leydebeama dji dromaara Ɓada wãrãda iŋã o panabãra, bia o panãa. ACõrẽ Bedeade maɓ leyba nãwã jara ƁA: djãrãra quĩrãdua ara Ɓadji quĩrã ƁA quĩrãca.”

Bia mĩga Ɓade droa Ɓaidebema

¹ Mãra Santiagoa, ACõrẽ nezocaa idjaba dadjirã Boro Jesucrito nezocaa. Naɓ cartara ƁABARA Israel doce warrarãneba yõpedadarã druaza Ɓea itea. Mãra quĩrã ƁA bãrãra bia pananida.

² Djabarã, bariduadeba bia mĩga panane ƁASIDA Ɓeadadua. ³ Bãrãba cawa panãa mãwã bia mĩga panane ACõrẽda iŋã pananibãra, biara droa cawadida. ⁴ Maɓ bẽrã jũma bia droa pananadua. Mãwã ne jũmane biya, jipa beadia. Ni maãri bida biẽ beadaea.

⁵ Bãrãnebebama crĩcha cawaada neẽ ƁABARA, ACõrẽa iwidida ƁA. Maɓne ACõrẽba diaya. Idjia iwidiidara quẽãene jũmarãa aduba diabarã. ⁶ Baribaɓ wãrãda iŋã Ɓadeba iwidida ƁA. Ni maãri bida crĩchaiẽ ƁA ACõrẽba diaẽda. Mãwã crĩcha ƁARA nãurãba pusa bogozoa ayã edebari quĩrãca ƁA. ⁷ Mãwã ƁABA crĩchaiẽ ƁA dadjirã Boroɗeba ne edaida. ⁸ Idjira crĩcha umẽ ƁA bẽrã abari crĩchade Ɓacaa.

⁹ Djaba miã djuburi ƁARA ƁASIDA Ɓaida ƁA ACõrẽ quĩrãpita dji droma bẽrã. ¹⁰ Baribaɓ parata bara ƁARA ƁASIDA Ɓaida ƁA ACõrẽba idjira miã djuburi unu ƁA bẽrã. Parata bara ƁARA dãrã Ɓaẽa nepõnõ dãrã Ɓaca quĩrãca. ¹¹ Amãdau odjadacarea jãwãlãba chiruara põpõnozobarã. Maɓbe dji põnõ jurrupeda idji biya quirura jõbarã. Ara maɓ quĩrãca ne bara ƁARA ewariza parata edai carea Ɓade beuya.

¹² Abaɓba bia mĩga Ɓade jũma droa ƁABARA, ACõrẽ quĩrãpita bio bia ƁA.* Jũma droadacarea ACõrẽba borõbari diabarã quĩrãca idjira ewariza zocai Ɓaya. ACõrẽba jũma idji quĩrã bearaã wãrãneba mãwã zocai Ɓayada asia.

¹³ Cadjirua oi crĩcha zebãrãde ni abaɓba jaraiẽ ƁA ACõrẽba maɓra dia Ɓada. Cadjirua oi crĩchara ACõrẽmaa zeca bẽrã idjia ni abaɓba maɓra diacaa. ¹⁴ Atebãra cadjirua oi crĩchara zebaria ara dadjia mãwã o quĩrã ƁA bẽrã. ¹⁵ Cadjirua oi crĩchara zepeda maɓda o bebaria. Mãwã o beɗa bẽrã beudacarea ACõrẽnebemada ewariza jiga baya.

¹⁶ Djabarã, ara bãduba cõrũgarãnadua. ¹⁷ Ataareba dadjirã Zeza ACõrẽba ne jũma bio biya queɗeadra dadjirãa diabarã. Idjiabarã ne jũma bajãne uruabadara ocuasia. Maɓra ewariza abarica uruadacaa. Baribaɓ ACõrẽra quĩrã awara Ɓacaa idjaba quĩrã awara ocaa. ¹⁸ Idjia quĩrãna bẽrã idji wãrã beɗeadeba dadjirãra zocai ƁASIA. Mãwã neudebema naãrã ewada idjia diada quĩrãca dadjirãra jũma idjia odaɗebemada idji itea biara panãa.

¹⁹ Maɓ bẽrã djabarã, jũmarãba quĩrãcuita ũrĩni carea Ɓeadida panãa, quĩrãcuita beɗeadida panãa, idjaba baridua carea isabe quĩrũniẽ panãa. ²⁰ Dadji quĩrũɓadade ACõrẽba jipa obi ƁARA odaɗaa. ²¹ Maɓ bẽrã ne jũma cadjiruara, ne jũma jipaẽ ƁA sida igaradadua. Maɓbe ACõrẽba idji beɗea bãrã soɗe Ɓadada crĩcha biadeba iŋãnadua. Ara maɓ beɗeaba bãrãra ACõrẽba cawa oidebemada poya ẽdra edaya.

²² ACõrẽ beɗeara iŋã o pananadua. Ababe ũrĩɓadada Ɓearãnadua. Mãwã Ɓeadibãra, ara bãduba cõrũga beadia. ²³ ACõrẽ beɗea ũrĩ ƁABA iŋã oẽbãra, ẽberãba quĩrã acãbadade idji quĩrã acãbãra quĩrãca ƁA. ²⁴ ACãbãrãde idjira sãwã Ɓada unubarimãna, ayã wãsira abeda

* 1:12 Bia mĩga Ɓade. Griego beɗeade maɓba idjaba jara ƁA: “Cadjirua oi crĩcha zebãrãde.”

quĩrãdoabaria. ²⁵ Baribãrã bariduaba Ācõrẽ bedeada ũrĩpeda quĩrãdoabãrã, bio bia baya. Maã bedea jipa bã dadji êdra bãbarida ewariza quĩrãcuita crĩchapeda ãã o baibãrã, idjia o bãdeba bio bia baya.

²⁶ Abãbã Ācõrẽda ãã bãda crĩcha bãbãrã, baribãrã idji quĩrãmeda quĩrãcuita wagaẽbãrã, ara idjiduba cũrũga bã. Wãrãda ãã bã. ²⁷ Wãrãda ãã bãba nãwã oida bãa dadji Zeza Ācõrẽba idjia o bãrã bia unumãrẽã idjaba jipa unumãrẽã: jẽãmãrãda, pẽdra wẽrãrã sida bia mĩga panãne carebaida bã, idjaba naã êjũãne bea cadjiruada oiẽ bã.

2

Ni abã ume quĩrã awara odiẽ panã

¹ Djabarã, bãrãba dadjirã Boro biya quiru Jesucritoda ãã panã bẽrã ni abã ume quĩrã awara orãnadua. ² Āibẽrã ewari aba bãrã abã dji jãre panãne ãberãba jawade oro oda jã bãda, djio nẽbãã jã bãda eã zeisicada. Maãne idjaba ãberã ne neẽ bãba djio sore jã bãda eã zeisicada. ³⁻⁴ Bãrãba bio djio nũmãda bia ununapeda idjã nama biara bãma chũmeduada adibãrã, maãne dji ne neẽ quĩrã jãma ãta nũmeduada adibãrã, wa nama mã jĩrũ caita egode chũmeduada adibãrã, çara bãrã tãena quĩrã awara o panãeca? çCrĩcha biẽ bãdeba mãwã o panãeca?

⁵ Djabarã, jĩrĩnadua! çĀcõrẽba naã êjũãne ne neẽ quẽdeara Jesucrito ããnamãrẽã edasiẽca? Mãwã ãdjirãra ne bara panã quĩrãca beã. Ācõrẽba ãdjirãra bia pe erobaya idji quĩrã beãrã wãrãneba mãwã jarada bẽrã. ⁶ Mãwãmĩna bãrãba ne neẽ quẽdeara biẽ obadaa. Parata bara beãdrã bia obadaa. Baribãrã çparata bara beãbãrã bãrãra biẽ odacaca? çĀdjabãrã bãrãra cawa obadamaa õgo edeãcaca? ⁷ Bãrãra Jesucritodeã. Baribãrã çãdjirãba idji trã biya quĩrãda biẽ jaradacaca?

⁸ Bãrãba Ācõrẽ leydebema dji dromaara bãda wãrãda ãã o panãbãrã, bia o panã. Ācõrẽ Bedeade maã leyba nãwã jara bã: “Djãrãra quĩrãdua ara bãdji quĩrã bã quĩrãca.”* ⁹ Baribãrã bãrãba çãrãrãda quĩrã awara o panãbãrã, cadjiruada o panã. Ācõrẽ leyba jara bã bãrãra maã carea bedeade panãda. ¹⁰ Abãbã Ācõrẽ leydebemada aba ãã oẽbãrã, jũma ãã oẽ bã carea bedeade bã. ¹¹ Naã quĩrãca bã. Ācõrẽba jarasia “daunemãrãdua” idjaba “mã beãrãdua.” Daunemãmĩna mã beãibãrã, Ācõrẽ leyra ãã oẽ bã. ¹² Quĩrãcuita bedeadadua idjaba jipa odadua, Ācõrẽba dadji êdra bãbari leydeba cawa oi bẽrã. ¹³ Djãrã quĩrã djuburiacara Ācõrẽba cawa obãrãde quĩrã djuburiãã. Maãne djãrã quĩrã djuburiãbadara bia beãdia.

Crito wãrãda ãã bãba biada obaria

¹⁴ Djabarã, abãbã Jesucritoda wãrãda ãã bãada aibãrã, baribãrã biada oẽ bãbãrã, çmaãba carebaica? çMaãba idjira wãrãda êdraica? ¹⁵ Naã quĩrãca bã. Djababa wa djabawẽrãba cacuade jã carea idjaba coi carea neẽ basicada. ¹⁶ Maãne aba bãrãnebemaba idjã jarãibãrã, “mã quĩrã bã bãra bia wãida, cacuade jã careabemara erobaida, idjaba bia ne co bãida,” baribãrã ni cãrẽ sida diaẽbãrã, çmaã jaradaba carebasica? Carebaẽ basia. ¹⁷ Ara maã quĩrãca Jesucrito ãã bãada a bãba biada oẽbãrã, wãrãda ãã bã. Idjia ãã bãada a bãra ãberã beuda quĩrãca bã.

¹⁸ Abãbã jaraisicada: “Bã Jesucritora ãã bãada abaria, maãne mã biada obaria.” Mã naãda jaraya: bã bia oẽne acãbidua Jesucritora wãrãda ãã bãda. Maãne mã bia o bãdeba acãbiya Jesucritora wãrãda ãã bãda. ¹⁹ Bã ãã bã Ācõrẽra abãbãrã bãda. çBio bia bã! Jairã bida mãwã ãã panã, baribãrã Ācõrẽ wayaaba urebadaa.

²⁰ Barã crĩcha neẽ bã. çMãã bã cawabida bãca Jesucrito ãã bãada a bãba biada oẽbãrã wãrãda ãã bãda? ²¹ çDadji judiorã zeza Abrahãbã oda carea Ācõrẽba idjira jipa unuẽ basica? Ācõrẽba Abrahãã idji warra Isara babue diaduada aside Abrahãbã mãwã ode wãsia. çĀcõrẽba idjira maã carea jipa unuẽ basica? ²² Bã cawabida bã Abrahãbã wãrãda Ācõrẽra ããna bẽrã mãwã osida. Idjaba mãwã oda bẽrã unubisia Ācõrẽra wãrãda ãã bãda. ²³ Abrahãbã odaba cawabi bã Ācõrẽ Bedeade bã bãrã wãrãda. Nãwã bã bã: “Abrahãbã Ācõrẽra ããsia. Maã carea Ācõrẽba idjira jipa unusia.”[§] Idjaba Abrahãra Ācõrẽ ume dji bãada abãdjidaa.

²⁴ Maãgãdeba bãrãba cawa panã Ācõrẽba dadjira jipa unuẽ bãda ababe idjida ãã panãna a panã bẽrã, ãtebãrã jipa unu bã idjira ããnapeda biada o panã bẽrã.

* 2:8 Levitico 19:18. † 2:20 Griego bedeade çãrãrã cartade maã versículoda nãwã bã bã: “çMãã bã cawabida bãca Jesucrito ãã bãada a bãba biada oẽbãrã, idjia ãã bãada adara ãberã beuda quĩrãca bãda?” ‡ 2:21 Genesi 22:1-18.

§ 2:23 Genesi 15:6.

²⁵ Ara mañ quĩrãca wẽrã auũa Rahába oda carea Ācõrẽba idjira jipa unusia. Josueba diabuedarãra idji dede bia edasia idjaba dewara óare jẽda wãbisia.* ²⁶ Beudara jaure neẽ ßaa. Ara mañ quĩrãca Ācõrẽ İjã ßaða a ßaba biada oẽßaɣɫ, wãrãda İjãẽ ßaa. Idjia İjã ßaða a ßara õberã beuda quĩrãca ßaa.

3

Quĩrãcuita bedeadida panla

¹ Djabarã, bãrãba cawa panla Ācõrẽba dji jaradiabadada biara cawa oida. Mañ bẽrã zocãrã bãrãnebemaba İJɫɫɫdiẽ panla Ācõrẽ bedea jaradiabadada beadi carea. ² Jũma dadjirãba ßarima zocãrã ãi obadaa. Aßaßa bedea ßaðe dewara soda ãricabɫɫɫ, ne jũmane jipa ßaa idjaba idji cacuara jũma jipa erobla.

³ Dadjirãba cawayo quẽßara İjã obida carea. Mãwã cawayora dadji wã quĩrã panlamaa edebadaa. ⁴ İdjaba barcodebemada crĩchadadua. Barcora waißa beamĩna, nãũrã dji cãbãyã pua nũmaba edebarimĩna, dji edebɫɫɫba peratɫbari maãrĩ quiruba idji wã quĩrã ßamaa edebaria. ⁵ Ara mañ quĩrãca dadji quĩrãmera maãrĩ quirumĩna jũmawãyã bedebaria. Crĩchadadua sãwã urua maãrĩ quiruba oi waißaða jũma bãbibarida. ⁶ Dadji quĩrãmera tɫɫ urua quĩrãca ßa bẽrã jũmarãda ãrĩda ßaa. Ne jũma cadjiruada bedebaria. Ara dadji cacuade ßa bẽrã dadjira jũma ãrĩbaria aba beubɫdaãaa. İdjaba diauruba cadjiruada bedebibarìa tɫɫɫ jidabibɫɫ quĩrãca.*

⁷ Quĩrãtanoa animarã beada, İbana beada, ãdji jãne wãbada beada, pusade bea sida õberãrãba jidadapada ãmãmãrããbibadaa. ⁸ Baribɫɫɫ dadji quĩrãmera ni abalaba poyadacaa. Dadji quĩrãmeba cadjiruada baridua bedebaria. Nẽrã cadjiruaba bira ßa quĩrãca ßaa. ⁹ Dadji quĩrãmeba dadji Zeza Ācõrẽa bia bedebadaa, idjaba abari quĩrãmeba õberãrãda biẽ jarabadaa Ācõrẽba ara idji quĩrãca odamĩna. ¹⁰ Abari iteba bedea biada, bedea cadjirua sida bedebaria. Djabarã, mãwã baiẽ ßaa. ¹¹ Egorodeba ãtaa bogadrɫ ßa baidodeba çbaido cũãda idjaba baido çlayada zebarica? ¹² ÇHigojõ bacuruba olivoda zaubarica? ÇUvaba higojõda zaubarica? Zaucaa. Ara mañ quĩrãca egorodeba ãtaa bogadrɫ ßa baidodeba baido cũãda idjaba baido çlayada zecaa.

Wãrã necawaa

¹³ Bãrãra crĩcha cawa beada, ne cawa beada crĩcha panɫɫɫɫɫ, bia nĩnaneba unubidada wãrãda mãwã beada. Dji dromada crĩchadaẽne necawaadeba bia odida panla. ¹⁴ Baribɫɫɫ djãrãba erobla carea wa o ßa carea sobiẽ beadibɫɫɫ, idjaba djãrã cãyãbara biara beadi carea İJɫɫɫdibɫɫɫ, jararãnadua bãrãra ne cawa beada. Mãwã jaradibɫɫɫ, wãrã bedeara igara panla. ¹⁵ Bãrã necawaadeba mãwã crĩcha panɫɫɫɫɫ, mañ necawaara Ācõrẽneba zecaa, ãtebɫɫɫ naã õjũãnebema necawaa, õberã necawaa, idjaba diauru necawaa. ¹⁶ Djãrãba erobla carea wa o ßa carea sobiẽ beara, djãrã cãyãbara biara beadi carea İJɫɫɫ bea sida baridua caicayabadaa idjaba ne jũma cadjiruada obadaa. ¹⁷ Baribɫɫɫ Ācõrẽba dia ßa necawaa erobeaba ne jũmane jipa obadaa, jũmarãda abaa necai beadamãrẽã İJɫɫɫbadaa, jũmarã ume bia panabadaa, dewaraba jara ßara İrĩni carea panabadaa, djãrãra quĩrã djoburiabadaa idjaba ne jũma biada obadaa. Ni abal ume quĩrã awara odacaa. İdjia jaradia ßa quĩrãca wãrãda obaria. ¹⁸ Õberãrã abaa necai beadamãrẽã İJɫɫɫbariba ãdjirãra abaa necai ßabaria necai bai bedea ubɫɫ quĩrãca. Mãwã idjia unuya õberãrãba jipa o panla ne bia ewabɫɫ quĩrãca.

4

Ācõrẽba jara ßara jũma İjã o pananadua

¹ ÇBãrãra cãrẽ cãrẽã djõbada idjaba ijarabada? Bãrãba o quĩrã panɫ cadjiruara bãrã sode djõ ßaa mãwã odamãrẽã. ² Bãrãra ne eda quĩrãbadamĩna poya edadacaa. Mañ bẽrã mĩã beabadaa. Djãrãneda eda quĩrãbadada. Baribɫɫɫ poya edadaca bẽrã ijarabadaa idjaba djõbadaa. Bãrãba quĩrã panla edadacaa Ācõrẽa iwıdidaca bẽrã. ³ İdjaba bãrãba Ācõrẽa iwıdidadade edadacaa crĩcha biẽ ßaðeba iwıdidada bẽrã. Bãrãba ababe iwıdidadaa edadapada bãdjia quĩrã panɫ quĩrãca odi carea. ⁴ Daunemabada quĩrãca bãrãba Ācõrẽa igarasıdaa naã õjũãnebemada õpẽni carea. ÇBãrãba wadibida adua panla naã õjũãnebema quĩrã ßara Ācõrẽ ume dji quĩrũda? Wãrãda barıduaba naã õjũãnebemada quĩrã ßabɫɫ, Ācõrẽ ume dji quĩrũ. ⁵ Ācõrẽba dadjirã sode ßada jaureba quĩrã ßa ababe Ācõrẽdrɫ quĩrã pananida. ÇBãrãba crĩcha panla Ācõrẽ Bedeade ara idji quĩrãbe mãwã ßabisida? ⁶ Baribɫɫ Ācõrẽba idji biadeba dadjirãra bio careba ßaa. Mañ carea İdji Bedeade nãwã ßá ßaa: Dji dromada crĩcha beara Ācõrẽba idu bia wãbıcaa.

* 2:25 Josue 2:1-24.

* 3:6 Diauruba. Griego bedeade ßá ßaa: "Tɫɫɫ uruaba."

Baribabla dji dromada crichaẽ beara Ācõrẽba idji biadeba carebabilia.*

⁷ Maã carea Ācõrẽ jawaeda beadada. Diaurura ijãrãnadua. Mãwã idjira bãramabemada ãyã wãya. ⁸ Ācõrẽ caita zedadua, mãwãra idjira bãrã caita zeya. Bãrã dji cadjirua obadarã, jawa sagabada quĩrãca waa cadjiruara orãnadua! Bãrã dji cricha umẽ erobeã, jcricha cadjirua igaradapeda ababe Ācõrẽdra crichadada! ⁹ Bãrãba cadjirua opedada carea sopua beadada, jãnadua, aujãnadua. Waa basridaba ipidarãnadua, ãtebãla bãrãba cadjirua opedada carea wãrãda sopuadada. ¹⁰ Cricha edaara badeba dadjirã Boro Ācõrẽ quĩrãpita zedadua. Mãwã bãrãra dji dromarãda baya.

Djãrãra biẽ jararãnadua

¹¹ Djabarã, djãrãra biẽ jararãnadua. Ababã idji djabada biẽ jaraibãla wa cadjiruade bãda aibãla, Ācõrẽ leyda biẽ jara bãla, idjaba maã leyra biẽ bãda cricha bãla.† Ababã Ācõrẽ leyda biẽ bãda cricha babãla, maã leyba jara bãra ijã oẽ bãla. Ācõrẽ leyba jara bã cãybãra idjidra djãrã cawa obarida besia. ¹² Baribãla maã leyra Ācõrẽbãla diasia. Idjiabãla cawa obaria. Ababe idjiabãla eberãrãra poya edra edaya idjaba poya biẽ baya. Maã bẽrã çbãra cai, bã djaba cawa oi carea?

Bãrãnebemada aride crichadada

¹³ Mã bedeara ũrãnadua! Abãla mãwã jarabadaa: “Nane wa nu dadjira dewara puruãda wãnia. Mama poa abã panania. Maãne ne odia parata edadi carea.” ¹⁴ Baribãla bãrãba adua panãa nubema ewaride cãrẽda sãwãida. Çbãrãba cawa panãca nubema ewaride zocai beadida? Adua panãa. Bãrãra jãrãra towaa quĩrãca bea. Jãrãra towaa odjapeda isabe nẽbabari quĩrãca bãrã sida dãrã beadaã. ¹⁵ Maã bẽrã biara bãla bãrãba mãwã jaraãda: “Dadji Boro Ācõrẽba quĩrãibãla, dadjirãra zocai beadia. Maãbe ne ocuadia.” ¹⁶ Baribãla bãrãba mãwã odaca. ãtebãla dji dromada cricha panã bẽrã jarabadaa bãdjia o quĩrã panãra poya odida. Wãrãda maã quĩrãca bedeadira biẽ bãla. ¹⁷ Bariduaba biada o cawa bãmãna oẽbãla, cadjiruada o bãla.

5

Ācõrẽba parata bara bea cawa oidebema

¹ Parata bara bea, mã bedeara ũrãnadua! jãnadua! Dãrãẽne bãrãra biẽ beadi bẽrã aujãnadua. ² Jũma bãrãba eropanara berawada quĩrãca bãla. Bãrãba cacuade jãbadara chimiaba arina quĩrãca bãla. ³ Naã jũrãrebema ewaride bãrãba paratara wãibã waga panãa. Baribãla bãrã oroda, parata sida menazau bãla. Ācõrẽba cawa obãrãde bãrã parata menazau bãba cawabiya bãrãba biẽ osidada. Maã bẽrã tabã uruade bia mãga beadia. ⁴ Bãrã nõ ewapedadarãa paratada diadaẽ panãa adji trajubari. Maã bẽrã adjirãba Ācõrẽa iwidi panãa cawa omãrẽ. jũrãnadua! Adjia iwidi panãra dadjirã Boro Ācõrẽ jũma poya o bãba ũrsia. ⁵ Naã ejuãne bãrãba ne jũmada eropanãa idjaba bãrãba o quĩrã panãra obadaa. Mãwã bãrãra paca boreguea bã quĩrãca panãa. Baribãla paca beabãla quĩrãca dãrãẽne Ācõrẽba bãrãra biẽ baya. ⁶ Bãrãba eberã jipa beara cawa odapeda beasidaa. Maãne bearãnamãrẽã adjia ni cãrẽ sida odaẽ basia.

Jũma droadada

⁷ Maã bẽrã djabarã, jũma droadada abã dadjirã Boro Jesucrito zebãrãdaa. Eberã pea o badebemada crichadada. Idji nõ udacarea cueda jãbaria tunupeda bia waragamãrẽ. Dãrã jãbaria zaumãrẽ. ⁸ Ara maã quĩrãca jũma droa panãne jãã pananada idjaba sõabea ijã pananada, dadjirã Boro Jesucrito zeira caita bã bẽrã. ⁹ Djabarã, Jesucritoba bãrã cawa orãmãrẽã djãrãra biẽ jararãnadua. Jesucrito dadji cawa obarira dãrãẽne zeya.*

¹⁰ Djabarã, crichadada sãwã Ācõrẽneba bedebadarãba droasidada. Dadjirã Boro Ācõrẽ trãneba bedea panã carea bia mãgapedara jũma droasidaa. Ara maã quĩrãca bãrã bida jũma droadida panãa. ¹¹ Dadjirãba crichabadaa bia mãga panãne droa beara bio bia beada. Bãrãba ũrãbadaa joba idji dãrã bia mãgadara jũma droasida. Dãrã mãgadacarea cawa panãa dadjirã Boro Ācõrẽba idjira bia basida. Dadjirã Boro Ācõrẽra quĩrã djuburiada bãla idjaba quĩrãneba carebaya bãla.

Ācõrẽa iwidadada

* 4:6 Proverbio 3:34. † 4:11 Ācõrẽ ley. Ebuãda bãã sãlgã leyda jara bãda. Abãraãmãrã Ācõrẽba Moiseã diada leyda jara bãla. Dewarãmãrã djãrã quĩrãida bã leyda jara bãla. Santiago 2:8. * 5:9 Jesucrito dadji cawa obarira dãrãẽne zeya. Griego bedeadã mãwã bã bãla: “Dadji cawa obarira dede edã wãbadama bãla.”

¹² Mañ awara djabarā, ni aba_Λ trāneba wārāda odiada arānadua. Bajānebema trāneba, nañ ējūānebema trāneba, ni bariduadeba wārāda odiada arānadua. Odiada adib_{ΛΓΛ}, wārāda ođadua. Idjaba ođaeana adib_{ΛΓΛ}, wārāda orānadua. Māwā Ācōrēba cawa oēa.

¹³ Bārānebemada aba bia mīga b_{ΛBΛΓΛ}, Ācōrēa iwidida b_{ΛA}. Aba b_{ΛS}rida b_{ΛBΛΓΛ}, trāābideba Ācōrēa bia bedeaida b_{ΛA}. ¹⁴ Bārānebemada aba cacua biē b_{ΛBΛΓΛ}, djabarā wagabadarāda trāida b_{ΛA} idji carea Ācōrēa iwididamārēā.[†] Ādjirāba iwidib_{Λda}de dadjirā Boro Jesu trāneba nedragaba maārī p_{ΛΓΛ}daida pan_{ΛA}. ¹⁵ Idjaba ijā pananida pan_{ΛA} Ācōrēba idjira biabida. Māwā iwididib_{ΛΓΛ} dadjirā Boroba biabiya. Dji cacua biē badaba cadjiruada osib_{ΛΓΛ}, dadjirā Boroba ma_{Λg}_{ΛA} quīrādoaya. ¹⁶ Mañ carea bārāba cadjirua opeđadara dji jaradadua. Idjaba ābaa Ācōrēa iwididadua bia duanani carea. Ēberā jipa b_{Λba} Ācōrēa iwidisira Ācōrē_{ΛBΛ}adeba ne waib_Λada obaria. ¹⁷ Elíara dadjirā quīrāca ēberā basía. Idjia sodeba Ācōrēa iwidisia cue zerāmārēā. Mañbe Israel druade poa ūbea ēsidra cue zeē basía. ¹⁸ Māwānacarea idjia Ācōrēa iwidisia cuera zemārēā. Ara mañda cue zesia.[‡] Mañba néura tunupeđa zausia.

¹⁹⁻²⁰ Djabarā, nañda cawadadua: wārā bedeadebemada aba āi wāib_{ΛΓΛ}, mañne aba_{Λba} idjia cadjiruada igarabipeđa jēda zebib_{ΛΓΛ}, mañ ēberāba cadjirua zocārā o badara Ācōrēa quīrādoabiya idjaba ewariza Ācōrē jīga baidebemada ēd_Λ b_{Λya}.[§]

[†] **5:14** Djabarā wagabadarā. Cāpūrīā bedeade jara b_{Λa} “ancianos” o “pastores.”

[‡] **5:18** 1 Reyte capitulo 17–18.

[§] **5:19-20** Ācōrē jīga baidebemada. Griego bedeade b_Λ b_{Λa} “beuidebemada.”

1 PEDRO NABEMA CARTA PEDROBA BAÐA

Pedroba naʔ cartada baʔasia. Jesuba idji trʔside beda beabari baʔasia (Marco 1:16-18). Baribaʔa Jesuba diabuedadebemada Pedrora dji dromaara baʔasia. Idjiabaʔa Jerusaleʔne ʔcõrẽ de dromane judiorʔa Jesucritodebemada ebuda jaradiasia (Hecho 2:14-41) idjaba judiorʔeama bida Jesudebemada jarade wʔasia (Hecho 10:1-48). Poa 67are romanorʔaba idjira quĩrʔa edaa crude cachi beasidaa.

Poa 64de Roma puruda ba wʔasia. Zocʔrʔamaara dji boro Neroʔ abadaba baʔisia de djiwidida ocuai carea. Baribaʔa nẽbaraʔe ba amaaba Neroʔba jarasia Crito iʔa beadrʔa bedeade panʔada. Maʔ bẽrʔa romanorʔaba drua beaza djabarʔara biẽ odi carea ẽpẽ panesidaa. Maʔ carea Pedroba naʔ cartada baʔasia. Romaneba djabarʔa drua beaza diabuesia bia miʔa panamĩna Critoda iʔa pananamʔrẽ (2:18-25; 3:8-18; 4:12-19; 5:8-11).

Dji crĩcha dromada 2:21ne nʔwʔa baʔa: “Critora bʔrʔa carea bia miʔgada bẽrʔa ʔcõrẽba bʔrʔara trʔsia bia miʔgadamaʔrẽ. Crito bia miʔgaside unubisia bʔrʔa miʔgabʔadade saʔwʔa niʔbadida panʔada.”

Naʔ cartade Pedroba baʔasia ʔcõrẽba Jesucritodeba dadjirʔara edasida idji puruda bamʔrẽ (1:1-11; 2:1-10). Maʔ bẽrʔa dadjirʔara ne jũmane jipa niʔbadida panʔa (1:1neba aba 3:7daa, 4:1-11; 5:1-11). Dadji druadebema leyda, dji bororʔa sida iʔanida panʔa (2:13-17). Baribaʔa ne jũma cʔyʔbara Jesucritoda iʔanida panʔa (3:13-16).

Pedroba naʔ cartade naʔrʔa baʔada

¹ Mʔra Pedroa, Jesucritoba diabuedaa. Mʔa naʔ cartara baʔabaʔa ʔcõrẽba edadarʔa Ponto druade, Galacia druade, Capadocia druade, Asia druade, Bitinia druade bida ʔibemarʔa quĩrʔaca panabada itea. ² Dadjirʔa Zeza ʔcõrẽba bʔrʔara edasia idjia naẽnaeda crĩcha baʔa quĩrʔaca. ʔcõrẽ Jaureba bʔrʔara idji itea baʔasia Jesucritoda iʔanamʔrẽ idjaba idji oadeba ʔcõrẽ quĩrʔapita cadjirua neẽ beadamʔrẽ. Mʔa quĩrʔa baʔa ʔcõrẽba idji biadeba bʔrʔara careba baʔada, necai baʔi sida bʔrʔa dia baʔada.

Pedroba ʔcõrẽba bia bedeada

³ Dadjirʔa Boro Jesucrito Zeza ʔcõrẽba bia bedeada panʔa. Idjia dadjirʔara bio quĩrʔa djuburiada bẽrʔa Jesucrito beu baʔa ʔrẽbaʔadeba zocai baʔi djiwidida diasia. Maʔ bẽrʔa idji ume bajʔne pananida jʔa panʔa. ⁴ ʔcõrẽba zocai baʔi djiwidida diada bẽrʔa idjia dadjirʔa itea bajʔne waga erobʔara jũma edaʔia. Maʔgara ʔrĩcaa, jõcaa, idjaba cadjirua neẽ baʔa. ⁵ Jesucritoda iʔa panʔa bẽrʔa ʔcõrẽba idji baʔadeba bʔrʔara waga erobaya aba jirũarebema ewaride ẽdra edabaʔadaa.

⁶ Maʔ carea ara nawena ne quĩrʔatanoaneba bʔrʔara bia miʔa panamĩna bio baʔsrida panʔa. ⁷ Mʔwʔa bia miʔadida panʔa maʔ droa panʔneba unubidi carea Jesucritora wʔrʔada iʔa panʔada. Bʔrʔaba iʔa panʔara oro quĩrʔaca baʔa. Orora jʔwʔrʔaʔba dorrabaribibadaa idji awa bemʔrẽ. Ara maʔ quĩrʔaca bʔrʔa bia miʔa panʔa droa panʔneba unubi panʔa Jesucritora wʔrʔada iʔa panʔada. Maʔgara oro cʔyʔbara biara baʔa orora ʔrĩbari bẽrʔa. Bʔrʔaba Jesucritora wʔrʔada iʔa panʔada unubi panʔa bẽrʔa, idji unubadade ʔcõrẽba bʔrʔara bia unuya, bia jaraya idjaba dji dromarʔada baʔa.

⁸ Bʔrʔaba ununacamĩna Jesucritora quĩrʔa panʔa. Nawena ununaẽ panamĩna idjida iʔa panʔa. Idji carea bio baʔsrida panʔa. Jʔcua baʔsrida panʔa bẽrʔa maʔ baʔsridara saʔwʔabaʔa baʔa poya cawa jaradae. ⁹ Mʔwʔa baʔsrida panʔa Jesucrito iʔa panʔneba ʔcõrẽba ẽdra edai bẽrʔa.

¹⁰ ʔcõrẽneba bedeabadarʔaba naẽnaeda jarabadjidaa ʔcõrẽba idji biadeba bʔrʔa ẽdra edaida. Maʔgʔdebema cawaʔi carea ʔdjirʔaba quĩrʔacuita crĩchabadjidaa idjaba iwiʔbadjidaa. ¹¹ Crito Jaure ʔdji soʔe baʔa bedeabibadjia Crito bia miʔgapeʔa ʔcõrẽba bia baʔidebemada. Bedeapedadacarea cawa quĩrʔa panasidaa caidebemada Crito Jaureba ʔdjirʔa bedeabisida idjaba saʔbe jũma maʔgara mʔwʔaida. ¹² Baribaʔa ʔcõrẽba cawabisia ʔdjia bedeapedadara ʔdji ewaride mʔwʔeʔa, ʔtebaʔa nocoarebema ewaride mʔwʔaida jũma dadjirʔa carebai carea. ʔdjia bedeapedadara idira bedeade bia Critodebema jaradia panʔaba dadjirʔa ebuda cawabi panʔa ʔcõrẽ Jaure bajʔneba diabuedadeba. Maʔgara bajʔnebema nezocarʔa bida cawa quĩrʔa panʔa.

ʔcõrẽ itea bia beadadua

¹³ Maʔ bẽrʔa bia odi carea crĩcha cawaʔadeba beadadua. Quĩrʔaipa beadadua. Sẽnaẽ jʔa panʔanada Jesucrito unubada ewaride ʔcõrẽba idji biadeba bʔrʔara bia edamaʔrẽ. ¹⁴ Warra

clawala iĵā ɓa quĩrāca beadadua. Naḷ cacuaba cadjirua o quĩrĩā ɓara waa orānadua Ācōrē adua beaside obadapedada quĩrāca. ¹⁵ Ācōrēba bārāra trāsia. Idjira ne jūmane jipa ɓaa. Maḷ bērā bādĵia obadaza jipa beadadua. ¹⁶ Ācōrē Bedeade nāwā ɓā ɓaa: “Jipa beadadua mḷra jipa ɓa bērā.”*

¹⁷ Bārāba Ācōrēba bedeabɓdade bārā Zeza abadaa. Dadĵia opedada quĩrāca idĵia jūmarāda cawa oya. Maḷ bērā wadī naḷ ējūāne āibemarā quĩrāca panɓmisa ewariza idĵi waya panɓneba jipa nībadadua. ¹⁸⁻¹⁹ Bārāra naēna siriē bea crīchadeba nībabadĵidaa bārā drōā naēnabemarāba māwā jaradiabadĵida bērā. Baribɓɓa cawa panɓa Ācōrēba bārāra maḷnebemada ēdrɓ edasida. Idĵia bārāra nēdoē basia oro ārīda ɓaɓa wa parata ārīda ɓaɓa, āteɓɓɓa Crito oaba nēɓaa nēdosia. Critora dĵi biara ɓa oveja zaque Ācōrēba babue diaɓa quĩrāca basia. ²⁰ Naḷ ējūā oi naēna Ācōrēba Critora edapeda naḷ jīrūarebema ewaride diabuesia bārāra bia beadamārēā. ²¹ Critodeba bārāba Ācōrēra iĵā panɓa. Ācōrēba idĵira beu ɓadada ḷrēbɓpeda dĵi dromada ɓasia. Maḷ bērā bārāba Ācōrēra wārāda iĵā panɓa idĵaba jḷā panɓa Ācōrēba jaradara jūma omārēā.

²² Wārā bedeada iĵā o panɓ bērā bārāra cadjirua neē panesidaa. Maḷ bērā dĵabarāra wārāda quĩrĩā panɓa. Sodeba wārāda bio dĵi quĩrĩā beadadua. ²³ Naḷ dĵara beuida ɓadeba bārāra dĵiwidida todaē basia, āteɓɓɓa Ācōrē beucadeba dĵiwidida tosidaa. Ācōrē bedeā jōcaba zocai ɓaida diabaria. Maḷ bedeadeba bārāra dĵiwidida tosidaa. ²⁴ Ācōrē Bedeade nāwā ɓā ɓaa:

Jūmarāda chirua quĩrāca bea. Ādĵi quĩrāwārēāra nepōnō quĩrāca ɓaa.

Chiruarā purrubapeda dĵi pōnōra jurrubaria. ²⁵ Baribɓɓa dadĵirā Boro bedeara jōcaa.†

Maḷ bedeā jōcara bedeā bia Critodebema. Maḷgɓara dĵabarāba bārāra jarasidaa.

2

Ācōrēba edada ēberārā

¹ Djārā biē odira igaradadua. Djārāra cūrūgarānadua. Ḍɓɓɓa ara ādĵia jarabada quĩrāca odacaa. Maḷ ēberārā quĩrāca ɓearānadua. Djārāba eroɓa carea biē crīcharānadua. Djārāra biē jararānadua. ²⁻³ Dadĵirā Boroɓa biadeba bārāra carebabarīda cawasidaa. Maḷ bērā warra zaque dĵiwidī todaba ju do quĩrĩā babarī quĩrāca Ācōrē bedeara biara cawa quĩrĩānadua.* Idĵi bedeara juba idĵi awa quĩru quĩrāca ɓaa. Idĵi bedeada cawa wānibɓɓa warīdia aba idĵia bārā ēdrɓ edabɓɓadaa.

⁴ Dadĵirā Boro Jesucritomaa zedadua. Idĵira zocai ɓaa, de oi careabema mōgara quĩrāca ɓaa.† ēberārāba idĵira igarasidaa, baribɓɓa Ācōrēba edasia mōgara biya quĩru nēɓaa ɓa quĩrāca. ⁵ Bārāra idĵideba zocai bea bērā de oi careabema mōgara quĩrāca bea. Bārāneba Ācōrēba idĵi deda obɓɓa. Idĵaba bārāra sacerdoterā idĵi itea ɓadāa. Bārāba Jesucritodeba Ācōrē itea ne o panɓne idĵia animarā babue diabada quĩrāca o panɓa. Māwā o panɓra idĵia bia unu ɓaa. ⁶ Ācōrē Bedeade Jesucritodebemada nāwā ɓā ɓaa:

Ūrīnadua, Siol purude mḷa de oi careabema mōgara dĵi biara ɓada ɓaɓɓa.‡

Maḷ mōgara biya quĩru nēɓaa ɓada mḷa edasia. Maḷ bērā idĵi iĵā ɓaɓa idĵi quĩrĩābe iĵā ɓaēa.§ ⁷ Bārā dĵi Crito iĵā beamaarā idĵira bio bia ɓaa. Baribɓɓa idĵi iĵāē beamaarā biē ɓaa. Ādĵidebemada Ācōrē Bedeade nāwā ɓā ɓaa:

De obadaba mōgara igarapedadara dĵi biara ɓada besia.*

§ Idĵaba nāwā ɓā ɓaa:

Maḷ mōgarade ēberārāra tenedrɓpeda baedia.†

Ādĵirāba Ācōrē bedeara iĵānaē panɓ bērā mōgarade tenedrɓɓada quĩrāca panɓa. Ācōrēba ādĵirāra ɓasia māwā beadamārēā.

⁹ Baribɓɓa bārāra Ācōrēba edadarāa, jūmarā Boro Ācōrē sacerdoterāa, idĵi itea ɓada ēberārāa, idĵi purua. Māwā Ācōrēba bio biya odadebemada bārāba bedeabadaa. Ācōrēba bārāra pāimanebemada trāsia idĵi ḷnaa bio biya quĩru de beadamārēā. ¹⁰ Naēna bārāra Ācōrē puruē basia, baribɓɓa idira Ācōrē purua. Naēna Ācōrēba bārāra quĩrā dĵuburiaē basia, baribɓɓa idira quĩrā dĵuburia ɓaa.

Naḷ ējūānebema bororā bedeara iĵānadua

* 1:16 Levítico 11:45; 19:2. † 1:25 Isaías 40:6-8. * 2:2-3 Ju do quĩrĩā babarī quĩrāca Ācōrē bedeara biara cawa quĩrĩānadua. Griego bedeade ɓā ɓaa: “Ācōrē Jaureba dia ɓa ɓubara do quĩrĩānadua.” † 2:4 Idĵira zocai ɓaa, de oi careabema mōgara quĩrāca ɓaa. Griego bedeade ɓā ɓaa: “Idĵira zocai ɓa mōgaraa.” ‡ 2:6 Siol purura idĵaba Jerusalem abadaa. § 2:6 Isaías 28:16. * 2:7 Salmo 118:22. † 2:8 Isaías 8:14.

¹¹ Mā djabarā, naļ ējūāne bārāra drua āibemarāa. Maļ bērā māa bārāa bedea djuburiaya naļ cacuaba cadjirua o quīrīā bāda igaradamārēā. Maļgara dadji jaure ume djō bāa. ¹² Ācōrē adua bea tāēna jipa nībadadua. Ara nawena ādjirāba bārāra cadjirua obadarāana a panamīna, bārāba bia o panara unu panāa. Maļbe Ācōrē zebārāde bārā carea idjīa bia beadeāia.

¹³ Dadjirā Boro Jesucrito carea jūma naļ ējūānebema bororā bedeara ijanadua. Naļ druadebema boroba jarabārāra ijanadua idjira dji dromaara bā bērā. ¹⁴ Idjiarebemarāba jarabāda sida ijanadua. Dji boroba ādjirāra bāsia cadjirua obadarāda cawa odamārēā idjaba bia obadarāda bia jaradamārēā. ¹⁵ Ācōrēba quīrīā bāa bārāba biada o pananida. Māwā bārāba crīcha neē beada chupeabidīa adua pananeba bārāra biē jarabada bērā.

¹⁶ Critoba bārāra ēdra bāda bērā, maļ ēdra bādaēde nībadadua. Baribārā ēdra bāda bērā crīcharānadua cadjiruara odida panāda. Ātebārā Ācōrē nezocarāda beadedua. ¹⁷ Jūmarāda wayadadua. Djabarāra bio quīrīānadua. Ācōrēra wayadadua. Naļ druadebema boro dji droma sida wayadadua.

¹⁸ Nezocarā, bārā borora waya pananadua. Idji bedeara ija odadua. Ababe bārā boro dji quīrā djuburiabari ume māwā bearānadua, ātebārā dji cadraa ume bida māwā beadedua. ¹⁹ Edaude bia o bā carea dadjira bia mīgabaria. Baribārā Ācōrēba idu mīgabi bāda cawapeđa jūma droaibārā, Ācōrēba bia unuya. ²⁰ Bārāba biē o panā carea dji boroba uibārā, bārāba droadimīna ōcaiba bārānebemada bia beदै? Baribārā bia o panā carea mīga panane droadibārā, Ācōrēba bia unuya. ²¹ Critora bārā carea bia mīgada bērā Ācōrēba bārāra trāsīa bia mīgadamarēā. Crito bia mīgaside unubisia bārā mīgabadaēde sāwā nībadida panāda. ²² Critoba cadjiruara oca basīa idjaba sewa oca basīa.† ²³ Ēberārāba idji biē jarasidade ādjirāra biē jarāē basīa. Idji biē osidade ādjirāra waragaē basīa. Ātebārā Ācōrēba jipa cawa obari bērā idji biē o panāra Ācōrē jawade bābadjīa. ²⁴ Critoba dadjirā cadjiruara idji arā crude edesia dadjirāra cadjiruadebemada beudapeđa jipa beadamārēā. Idji djara cōādrācuapeđadebeba bārāra bia panesidāa. ²⁵ Bārāra naēna oveja adua nīna quīrāca nībasidāa, baribārā idira Critomaa jēda zesidāa. Idjīa bārāra waga bāa oveja wagabarība idjīa oveja wagabari quīrāca.

3

Quima bara bea sāwā beadiēbema

¹⁻² Wērā quima bara bea, bārā quima bedeara ija odadua. Māwā ācārāba Ācōrē bedea ijanāē panamīna bārāra quīrāpa beada, Ācōrē waya beada ununapeđa ijanīa. Bārāba ādjīa ijanāmarēā jaradaēmīna bia o panā carea ijanībidīa. ³ Bārā quīrāwārēāra ababe arālbemada baiē bāa; buđa biya erupeda ne jūma pēū jā bādeba baiē bāa, djio oro oda jā bādeba baiē bāa, wua biya quiru jā bādeba baiē bāa. ⁴ Ātebārā bārā quīrāwārēāra sođebārā baida bāa; biya, necai bādeba baida bāa. Maļ quīrāwārēāra arīcaā idjaba Ācōrēba bia unu bāa. ⁵ Ara maļ quīrāca drōā naēnabema wērārā Ācōrē itea beadara quīrāwārēā beasia. Ācōrēba jaradara ādjirāba sođeba wārāda ija panasidāa idjaba ādji quīma bedeara ija obadjīdaa. ⁶ Saraba Abrahāā bedeara ija obadjīa idjaba mā boroda abadjīa. Ne wayaa neē bārāba ne jūma biada o pananibārā, Sara cauda beadiē.

⁷ Umaquīrārā quīma bara bea, crīcha biadeba bārā quīma ume bia beadedua. Bārā quīma waya pananeba ādjira bia wagadadua, wērāra umaquīrā cāyābara ābāāē bā bērā idjaba bārā ume ābaa Ācōrē biadeba bajāne zocai beadiē bērā. Māwā odaēbārā, bārāba iwidibādara Ācōrēba bia ūrīēa.

Bia o panā carea mīgadiēbema

⁸ Maļ awara djabarā, abari crīchadeba jūma bārāra ābaa bia duananadua. Djārā carebai crīchadeba beadedua. Djabarā bērā dji quīrīānadua. Dji quīrā djuburiadadua idjaba djārā cāyābara biara beada crīcharānadua. ⁹ Abāāba bārāda biē osira abari quīrāca orānadua. Biē jarasira abari quīrāca biē jararānadua. Ātebārā iwidīdadua Ācōrēba idjira carebamārēā. Cawa panāa Ācōrēba bārāra edasida māwā beadamārēā. Māwā beadibārā, Ācōrēba bārā sida carebaya. ¹⁰ Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa: Barīduada bāsrida bā quīrīā bābārā, cadjirua bedea amaaba idji quīrāmera wagaida bāa. Dārā bia bā quīrīā bābārā, sewa o amaaba idji itera wagaida bāa.

¹¹ Idjīa ne jūma cadjiruada igarapeđa biada o baida bāa.

Djārā ume necai bai carea jārāpeđa māwā baida bāa.

¹² Jūmarā Boro Ācōrēba ēberā jipa beara waga bāa. Ādjirāba iwidībādara bia ūrī bāa.

† 2:22 Isaia 53:9.

Baribabla cadjirua obadara idu bia wābicaa.*

¹³ Bārāba biada o pananibabla, zcaiba bārāda biē oi? ¹⁴ Baribabla bārāba bia o panla carea bia mīgadibabla, Ācōrē quīrāpita bio bia beaa. Bārā biē obadara wayarānadua. Jūmawāyā crīcharānadua. ¹⁵ Critora bārā Boro bēra sodeba idjidra wayadadua. Bārāba Critodeba edadi carea jā panlabemada ababla iwīdisira arīde panuni carea beadadua. Wayaadeba ijaradaē panunadua. ¹⁶ Ara bāduba cawa pananadua cadjiruada odaē panla. Māwāra bārā Critodeba bia ninanebema biē bedeadadara peradia.

¹⁷ Ācōrēba bārāda idu bia mīgabibabla, biara bla bia o panla carea bia mīgadida biē o panla carea bia mīgadi cāyābara. ¹⁸ Critora jipa bamīna cadjirua carea barima aba beusia. Malba dadjirā dji jipaē beara Ācōrē ume bia basia. Idjira naļ djarade beusia, baribabla Ācōrē Jauredeba lrēbasia. ¹⁹ Idjaba Ācōrē Jauredeba idjira jaure preso beamaa wāsia. Wāpeda jarasia jūma cadjiruara poyasida. ²⁰ Malgarā jaureba Noé ewarīde Ācōrē bedeara ijānaē basia. Malne Noéba jāba dromada o bamisa Ācōrēba jūma droa badeba jā basia ādjirāba ijānamārēā. Baribabla ēberā zocārāēbe dopapadebemada ēdrasidaa. Jipa jaraibabla, ochobe ēdrasidaa. ²¹ Mal dopapaba borocuebadadebemada jara bla. Borocuebadade Jesucrito lrēbadadeba dadjirāra ēdrabadaa. Borocuebabla dadji cacua mititiara sagcaā ātebala māwā obadaa dadjirāra Ācōrē quīrāpita waa bedeade panlēda cawa panla bēra.† ²² Jesucritora bajānaa wāpeda Ācōrē jawa araare bla. Jūma bajānebema nezocarāra, jūma jairā dji dromarāra, dji abla bea sida idji jawaeda erobla.

4

Crito nībaada quīrāca nībadadua

¹ Critora naļ djarade bia mīgada bēra bārā bida abari crīchada erobeadadua. Naļ djarade bia mīga baba cadjiruada igarasia. ² Malba wađi naļ ējūāne bade naļ cacuaba cadjirua o quīrā bala o baēa, ātebala Ācōrēba quīrā babra o baya. ³ Naēna bārāba cadjiruara o beasia Ācōrē adua beaba obada quīrāca. ꝑbesia! ꝑWaa māwā orānadua! Jūmawāyā auduada obadjidaa, naļ cacuaba cadjirua o quīrā bada obadjidaa, beu nībadadjidaa, basrida obadade jūmawāyā cadjiruada obadjidaa, itua do awua beasia, idjaba jawaeda oda ācōrēda ēpēbadjidaa. Malra Ācōrēba quīrāca. ⁴ Idira bārāba waa Ācōrē adua bea ume cadjiruada odaca bēra ādjirāba cawa crīchadacaa. Mal carea bārānebemada biē bedeadada. ⁵ Baribabla Ācōrēba cawa obalade ādjia opeđadara idjia jūma jaradia. Idjia zocai beara, beudarā sida cawa oi carea bla. ⁶ Mal bēra bedea bia Critodebemada beudarāa jaradiasidaa ādji jaureara zocai beadamārēā Ācōrē zocai bla quīrāca.* Māwāmīna ādjirāra naļ djarade beusidaa Ācōrēba jūmarāda beudida panlana ada bēra.

⁷ Ne jūma jōi ewarira caita bla. Mal bēra jipa crīcha beadadua idjaba quīrācuita beadadua. Māwā Ācōrēba poya iwīdīdia. ⁸ Bio dji quīrā beadadua. Malgara ne jūma cāyābara biara bla. Quīrā erobaba cadjiruara barima zocārā quīrādoabaria. ⁹ Bādji diguida biē crīchadaē dji bia edadadua. ¹⁰ Ācōrēba idji biadeba dadjirāza djārā carebadamārēā awara awara diasia. Ācōrē nezoca biarā bēra idjia bādjiza diadadeba djārāra carebadadua. ¹¹ Ababla jaradiababla, Ācōrē bedeadada jaradia bla bēra quīrācuita jaradiaida bla. Ababla djārāda carebaibabla, Ācōrēba dia bla badeba carebaida bla. Ne jūma odadua jūmarāba Jesucritodeba Ācōrēba bia bedeadamārēā. Idjababla ewariza bia bedeadida panla. Bia bla ne jūmada idji jawaeda erobaida. Bio bia bla māwā baida.†

Crito ijā bla carea bia mīgaida badebema

¹² Djabarā, bārā bia mīga panla carea jūmawāyā crīcharānadua. Māwā panla Critoda biara ijāni carea. Mal bēra bia mīgadiē panla crīcharānadua. ¹³ Ātebala Crito quīrāca bia mīga panla bēra basrida beadadua. Māwā Ācōrēba Critora dji dromaara bada unubibabla bārāra bio basridadia. ¹⁴ Bārāda Crito ijā panla carea biē jarađibabla, Ācōrē quīrāpita bio bia beaa. Ācōrē Jaure quīrāwārēā quirura bārā ume bla. ¹⁵ Bārāra bia mīgadimīna ni abanda miā beada carea, ne drada carea, djārā nēbadeba eda bada carea, dewara cadjirua oda carea bida mīgaiē bla. ¹⁶ Baribabla abada Crito ijā bla carea bia mīgababla, peraiē bla. Ātebala

* **3:12** Salmo 34:12-16. † **3:21** Ātebala māwā obadaa dadjirāra Ācōrē quīrāpita waa bedeade panlēda cawa panla bēra. Lacalamāarā mal bedeaba nāwā jara bla: “Borocuebadade dadjirāba Ācōrē iwīdībadaa dadji cadjiruara quīrādoamārēā.”

* **4:6** Beudarā. Lacalamāarā jara bla djabarā zocai beasidade mal bedeara ūrisidada. Dewararāmarā jara bla Crito zei naēnabemarāba ūrisidada. † **4:11** Griego bedeade bla bla: “Amén.” Amén bedeaba edaude jara bla “wārā” idjaba edaude jara bla “bia bla māwā baida.”

Critode bĕrā Ācōrĕa bia bedeaida ʙΛΛA. ¹⁷ Ewarira jūĕsia Ācōrĕba idjiderāda cawa omārĕā. Ācōrĕba dadjirāda naārā cawa oibΛΛA, ʒbedea bia Ācōrĕnebema ĩjāĕ beara sāvā panani? ¹⁸ Ēberā jipa ʙada ĕdrai carea zarea ʙΛʙΛΛA, ʒĀcōrĕ igarapeda cadjirua obarira sāvā ĕdrai? ¹⁹ Maλ carea Ācōrĕba quĩrĭā ʙΛ quĩrĭāca bia mĭga panΛba ara ādjida idji ʒΛwade ʙΛdapeda ne biada odida panΛA. Dadji Odara bedea aba ʙΛΛA.

5

Pedroba djabarā wagabadarāa jarada

¹ Bārā wagabadarāa mĭa bedea djuburiaya, mĭ sida djabarā wagabari bĕrā. Crito bia mĭgadara mĭa unusia. Idjaba Ācōrĕba Crito dji dromaara ʙada unubibΛΛade mĭ sida idji ume ʙaya. Maλ bĕrā nāvā bedea djuburiaya: ² Ācōrĕba djabarā bārā ʒΛwade ʙΛdara bio wagadadua. Māvā orānadua dewararāba ōgo obi panΛ bĕrā. ĀtebΛΛA waga quĩrĭā panΛ bĕrā māvā odadua.* Parata awua panΛneba wagarānadua, ātebΛΛA sodeba waga quĩrĭā panΛ bĕrā māvā odadua. ³ Bārāba waga panara nezocarā quĩrĭāca erobearānadua, ātebΛΛA bādji nĭbaeaba unubidadua sāvā nĭbaēida panΛda. ⁴ Maλbe Crito dadjirā Wagabari dji Droma zebΛΛade bārāra dji dromarāda ʙΛya borobari ārĭcada diabΛΛA quĩrĭāca. ⁵ Cūdrarā, drōārāba jarabΛdara ĩjā odadua. Jūmarāda dji careba beadida panΛA djārā cāyābara dji dromaara ʙΛda crĭchadaĕ. Ācōrĕ Bedeade nāvā ʙΛ ʙΛA:

Dji dromada crĭcha beara Ācōrĕba idu bia wābicaa.

BaribΛΛA dji dromada crĭchaĕ beara Ācōrĕba idji biadeba carebabaria.†

⁶ Maλ bĕrā ne jūma poya o ʙΛ Ācōrĕ quĩrĭāpita dji droma quĩrĭāca bearānadua. MāvābΛΛA idjia quĩrĭā ʙΛ ewaride bārāra dji dromarāda ʙΛya. ⁷ Bārāba jūmawāyā crĭcha panΛra Ācōrĕa jūma jaradadua, idjia bārāra waga ʙΛ bĕrā.

⁸ Quĩrĭācuita beadadua idjaba dau ΛʙΛA beadadua. Diauru bārā ume dji quĩrĭā imama quĩrĭāca ΛrĭΛA nĭa caia Ācōrĕda poya igarabi cawaya.‡ ⁹ BaribΛΛA diaurura ĩjārānadua. Critodra bio ĩjā pananadua, cawa panΛ bĕrā bārā djabarā jūma druaza beara abari quĩrĭāca bia mĭga panΛda. ¹⁰ BaribΛΛA bārāra dārā mĭgadaĕa. Māvānacarea Ācōrĕba ne jūmane bia ʙΛya. Idjia bārāra carebaya biara ĩjānamārĕā, jūma droadamārĕā idjaba zarea beadamārĕā. Ācōrĕba idji biadeba ne jūmane carebabaria. Idjia bārāra Jesucritodeba trĭsia idji ume ewariza bajāne dji dromada beadamārĕā. ¹¹ Bia ʙΛA ewariza ne jūmada idji ʒΛwade erobaida.§ Bia ʙΛA māvā baida.

Pedroba naλ cartade ĩrĭare ʙΛda

¹² Djaba Silvanoba naλ carta zaqueda careba ʙΛsia. Mĭa cawa ʙΛA idjia ne jūmane jipa obarida. Naλ cartadeba mĭa bārāra careba quĩrĭā ʙΛA biara ĩjānamārĕā. Idjaba cawabi quĩrĭā ʙΛA wārāda Ācōrĕba idji biadeba careba ʙada. MaλgΛra ĩjā pananadua.

¹³ Djabarā Babilonianebe maba quĩrĭā panΛa bārāra bia pananida.* Bārā edada quĩrĭāca ādjirā sida Ācōrĕba edasia. Mĭ warraca ʙΛ Marco bida quĩrĭā ʙΛA bārāra bia pananida. ¹⁴ Wārā quĩrĭāneba dji bia edadadua.† Mĭa quĩrĭā ʙΛA jūma bārā, Jesucrito ume beara necai beadida.‡

‡ 4:18 Proverbio 11:31. * 5:2 Griego bedeade ΛCATA cartade naλ sida ʙΛ ʙΛA: “Ācōrĕba quĩrĭā ʙΛ quĩrĭāca.”

† 5:5 Proverbio 3:34. ‡ 5:8 Caia Ācōrĕda poya igarabi cawaya. Griego bedeade ʙΛ ʙΛA: “Caida poya cobuei cawaya.” § 5:11 Griego bedeade ΛCATA cartade naλ sida ʙΛ ʙΛA: “Ēberārāba idjĭabΛΛA bia bedeadida panΛA.” * 5:13 Babilonianebe maba. Pedro ewaride djabarāba Roma purura Babilonia abadjidaa. † 5:14 Wārā quĩrĭāneba dji bia edadadua. Griego bedeade nāvā ʙΛ ʙΛA: “Quĩrĭāneba isōnadua dji bia edadi carea.” ‡ 5:14 Griego bedeade ΛCATA cartade naλ sida ʙΛ ʙΛA: “Bia ʙΛA māvā baida.”

2 PEDRO

UMÉBEMA CARTA PEDROBA ʒAƁA

Pedroba naʔ carta sida ʒasia. Maʔ bêrã Umébema Pedro abadaa. Poa 66are ʒasica ʒaa. ʒadacarea dãrãéne romanorãba idjira crude cachi beasidaa.

Pedroba naʔ cartara biara ʒasia Crito ʔã beaba sewa jaradiabadarã carea quĩrãcuitadamãrã. Capítulo 2de maʔnebemada ʒã ʒaa. Capítulo 1ne ʒã ʒaa dadjia wãrã beɓeada cawa panʔ bêrã maʔdra ʔãnida panʔada. Capítulo 3de ʒã ʒaa dadjia Crito zeira ʔãnida panʔada.

Dji crĩcha dromada 3:14-15de nãwã ʒã ʒaa: “Djabarã, bãrãba jũma maʔra ʔã panʔ bêrã ne jũmane quĩrãipa nĩbadadua Ācõrẽba bãrã biya, cadjirua neé, idji ume necai panada unumãrã. Quĩrãnebadadua dadjirã Boroba ëberãrã ëdra edai carea jũma droa ʒada.”

Pedroba naʔ cartade naãrã ʒada

¹ Mãra Simoʔ Pedroa, Jesucrito nezocaa idjaba idjia diabuedaa. Mãra naʔ cartara ʒaʒaʒa dai quĩrãca Jesucrito ʔã bearã itea. Dadjirãba ʔã panʔra bio biya quĩrua. Jesucritora dadjirã Ācõrẽa idjaba Ēdra Edabaribia. Idjira jipa ʒã bêrã dadjirã carebasia ʔãnamãrã. ² Bãrãba Ācõrẽra, dadjirã Boro Jesu sida cawa panʔ bêrã, mãra quĩrã ʒaa ãdji biadeba bãrãra bio careba pananida idjaba necai bai sida aduba dia pananida.

Ācõrẽba trãnarã sãwã beadida panʔ

³⁻⁴ Ācõrẽda cawa panʔ bêrã, idji ʒaʒadeba dadjirã ne jũma diasia idjia quĩrã ʒã quĩrãca nĩbadamãrã idjaba ewariza idji ume zocai beadamãrã. Idjira dji droma bêrã idjaba jipa ʒã bêrã dadjirã trãpeda ne waiʒaa bio bia ʒada dadjirã itea oyada asia. Mãwã o ʒã bêrã naʔ ëjũãnebemarãba cadjirua o quĩrã panʔra bãrãba igaradapeda poya idji quĩrãca jipa beadia. ⁵ Maʔba bãrãba nãwã oéida panʔa: Critoda ʔã panʔ bêrã bio ʒaʒadadua jipa nĩbadi carea; jipa nĩmane ʒaʒadadua crĩcha cawaada eroʒeadi carea; ⁶ crĩcha cawaa eropanane ʒaʒadadua bãrã cacuara jipa eroʒeadi carea; bãrã cacua jipa eropanane ʒaʒadadua jũma droadi carea; jũma droa panane ʒaʒadadua Ācõrẽba quĩrã ʒã quĩrãca beadi carea; ⁷ Ācõrẽba quĩrã ʒã quĩrãca panʔne ʒaʒadadua djabarã cãgãdi carea; djabarã cãgã panʔne ʒaʒadadua jũmarãda quĩrãni carea.

⁸ Bãrãba maʔda jũma biara o wãniʒaʒa, dadjirã Boro Jesucritoda cawa panʔ bêrã ne bia odi carea zoquea beadia. ⁹ Baribaʒa mãwã oé ʒara dau towa ʒã quĩrãca ʒaa, dauberrea ʒã quĩrãca ʒaa. Idjia quĩrãdoasia naéna cadjirua o ʒadara Ācõrẽba jũma ʒaʒasida. ¹⁰ Djabarã, Ācõrẽba bãrãra trãpeda edasia. Wãrãda mãwã beada unubidi carea zoquea beadadua. Mãwã odiʒaʒa baedaéa. ¹¹ Maʔbe Ācõrẽba bãrãra dadjirã Boro Jesucrito purude bio bia edaya. Mama dadjirã Ēdra Edabaribia ewariza bia pe eroʒaya.

¹² Jũma maʔgãra cawa panʔmĩna idjaba wãrã beada bãrãa jaradiapedadara bio ʔã panʔmĩna, mãra jũma maʔgãra bãrãa quĩrãnebabi ʒaya. ¹³ Mãmaarã jipa ʒaa wadi zocai ʒamisa maʔra quĩrãnebabi ʒaida. ¹⁴ Dadjirã Boro Jesucritoba mãra ebuda cawabisia dãrãéne mãra beuida. ¹⁵ Maʔ bêrã mãra jũma oya mã beuɓacarea bãrãba jũma maʔgãra ewariza quĩrãnebadamãrã.

Jesudebema jarapedadara wãrã

¹⁶ Dadjirã Boro Jesucrito ʒaʒadebemada, idji waya zeidebema sida daiba bãrãa jaradiasidade ëberãba ara ãdji crĩchadeba jarapedadada jaradiadaé basia. Āteʒaʒa dadjirã Boro Jesu quĩrãwãrã dorrodoroada unupedada bêrã mãwã jaradiasidaa. ¹⁷ Dadjirã Zeza Ācõrẽba idjidebema bia jaraside idjaba dji dromada unubiside daira aria panasidaa. Maʔne Ācõrẽ dji droma bio quĩrãwãrã ʒaa nãwã jarasia: “Naʔdra mã Warraa. Mãra idjira bio quĩrã ʒaa. Mãra idji carea ʒasrida ʒaa.”* ¹⁸ Daiba maʔ beɓeara wãrãda bajãna urĩsidaa Jesu ume Ācõrẽ eyade panasidade.

¹⁹ Maʔ awara cawa panʔa Ācõrẽneba beɓeabadarãba jarapedadara wãrãda. Maʔ beɓeara ʔĩrã pãimane urua ʒã quĩrãca ʒã bêrã bãrãba bio quĩrãcuita urĩnida panʔa. ʔĩrãra urua ʒabaribia aba ʔnadrãʒaʒadãa, aba diapedabema chĩdau odjabaʒadãa. Ara maʔ quĩrãca dadjirã naʔ ëjũã cadjiruade panʔmisa maʔ beɓeaba dadjirã soé cawabi ʒaa sãwã nĩbadida panʔada aba Crito zeʒaʒadãa. ²⁰ Naʔda bio cawadadua: Ācõrẽneba beɓeabadarãba Idji

* 1:17 Mateo 17:5; Marco 9:7; Luca 9:35.

Bedeade Ɂapedadara ara ādji crīchadeba ni maārī bida Ɂadaē basía. ²¹ Jūma ādjia jara-
pedadara ēberā crīchadeba zeē basía. ÁtebarɁ Ācōrē Jauredeba bedeasidaa.†

2

Sewa jaradiabadarā

¹ Israelerā tāēna ɁɁarɁaba sewadeba jarabadjidāa Ācōrēneba bedeabadada. Bārā tāēna
bida sewa jaradiabadarāda baraya. Sewadeba ādjirāba dadji ārtbari crīchada Ācōrē bedea
quīrāca jaradiadia. Dadjirā Boro Jesuba ādjirā ēdra Ɂadada igaradia. MaɁ carea Ācōrēba
isabe cawa oya. ² Ādjia miā pera obadara zocārāba bio ēpēnia. Ādjirā carea ēberārāba wārā
bedea ēpēbadadebemada biē bedeadia. ³ Ādjirāba paratada awua panɁ bērā, bārā parata
edadi carea ara ādji crīchadeba sewada jaradiadia. MaɁ carea dārāēne Ācōrēba wārāda cawa
oya. DārābarɁ Ācōrēba ādjirā cawa oi carea Ɂada.

⁴ Bajānebema nezocarāba cadjirua osidade Ācōrēba quīrā djuburiaē basía. ÁtebarɁ preso
Ɂabada uria pāisosoa Ɂade Ɂatacuasia.* Mama carenaba jɁ beaa aba Ācōrēba cawa oi
ewaridaa. ⁵ Idjaba drōā naēnabemarāba Ācōrē igarasidade idjia quīrā djuburiaē basía.
ÁtebarɁ dopadapa zebisia maɁ ēberārā jūma nābarɁ quininamārēā. BaribarɁ Noēba dadji
jipa nībaidebemada jaradiabadjia. Idjida, idji ēberārā siete panɁ sida Ācōrēba ēdra edasia.†
⁶ Idjaba Ācōrēba Sodoma puru, Gomorra puru sida cawa oside jūma babuesia. Abeda
jūma pora babisia. MaɁgadeba idjia cawabisia idji quīrānacara sāvānida. ⁷ BaribarɁ
ēberā jipa Ɂa Lo abadara Ācōrēba Sodoma babueidebemada ēdra edasia.‡ Lora sopua
Ɂabadjia maɁ purudebemārāba ne jūma cadjirua o panɁ carea. ⁸ MaɁ ēberā jipa Ɂara
Sodomanebemarā tāēna Ɂabadjia. Jipa Ɂa bērā ādjia cadjirua o panɁ unubarɁde idjaba
ūribarɁde ewariza sopua Ɂabadjia. ⁹ MaɁba ebuda Ɂa jipa o beara dadjirā Boro Ācōrēba
bia miā panɁnebemada ēdra eda cawa Ɂada. Idjaba jipa oē beara sāvā erōbaida cawa Ɂa
aba idjia cawa oi ewaridaa. ¹⁰ NaɁ cacuaba cadjirua o quīrā Ɂa obadara idjaba Ācōrē ādji
Boro bai quīrānaca sida wetara cawa oya.

Sewa jaradiabadara cadjirua odi carea peradaca. Cawaara bea quīrāca panabadaa.
Jairā dji droma bea biē jaradī carea wayadaca. ¹¹ Bajānebema nezocarāda ādji cāyābara
Ɂbarā beamīna idjaba ne waiɁara obadamīna, dadjirā Boro Ācōrē quīrāpita jairā dji
droma beara biē jaradaca. ¹² BaribarɁ sewa jaradiabadaba ādjia adua panɁnebemada
biē bedeabadaa. Animarā quīrāca crīcha neē beaa. Ababe ādji cacuaba quīrā Ɂadra
obadaa. Animarāda tobaria ēberāba jidadapeda beadamārēā. Ara maɁ quīrāca sewa
jaradiabadara jūma beudia. ¹³ Ācōrēba ādjirāra bio biē Ɂaya ara ādjia opepada quīrāca.
Ādjirāra ne co awua beaa idjaba itua awua beaa. MaɁdra ādji Ɂasridaa. Diamasi, āsa
bida māwā obadaa. Djabarā umē ābaa ne co panɁne bida māwā obadaa. Māwā bārā
tāēna wua jaigua mititia quīrāca beaa. ¹⁴ Ādjirāra daunemaya beaa. Ne jūma cadjirua o
panɁba sēnaca. Bio jījāē beada cūrūgabadaa. Ne jūmada awuabadaa. MaɁ carea Ācōrēba
ādjirāra biē Ɂaya. ¹⁵ Ācōrē o jipa Ɂada igaradapeda āi wāsidaa. Beor warra BalaaɁba oda
quīrāca obadaa.§ BalaaɁra parata awua Ɂada bērā parata carea cadjiruada oida crīchasia.
¹⁶ BaribarɁ cadjirua ode wābarɁde burroba idjira quēāsia. MaɁ animarā bedeacada ēberā
quīrāca bedeasia. Ācōrēneba bedeabari BalaaɁba crīcha neē Ɂa quīrāca biē ode wāida crīcha
Ɂamīna burroba idu wābiē basía.

¹⁷ Sewa jaradiabadara do zaque baido neē Ɂa quīrāca beaa.* Ādjirāra jārārā nāūrāba āyā
edebarɁ quīrāca beaa. Nāūrāba jārārā āyā edebarɁde cue zecaa. Ara maɁ quīrāca ādjia
jaradia panɁba carebaca. Ācōrēba uria bio pāisosoa Ɂada o basia ādjirā biē bai carea.
¹⁸ Ādjirāba bedea biya quirudeba jaradiabadaa. BaribarɁ maɁba carebaca. Ādjirāba
jaradiabadaa naɁ cacuaba cadjirua o quīrā Ɂara odida panɁda. Māwā cadjiruadeba
ēdrɁpedada dārāē beara ādjirāba cūrūgabadaa wayacusa cadjiruada odamārēā. ¹⁹ Jarabadaa
ādjida ēpēnibarɁ, nezoca ēdra Ɂapedada quīrāca biara beadida. Māwāmīna cadjiruada
poya igaradaca bērā biara beaēa. MaɁba ādjirāda cadjirua nezocarā. Wārāda baridua
cadjiruada poya igaradaēbarɁ, dadjirāra maɁgɁ nezocaa. ²⁰ Jesucrito dadjirā Boro, dadji
Édra Edabarira cawasida bērā naɁ ējūāne Ɂa cadjiruadebemada édrasidaa. BaribarɁ

† **1:21** Versículo 20-21 idjaba nāwā traducida Ɂaa: “BaribarɁ naɁda bio cawadaua: Ācōrēneba bedeabadarāba Idji
Bedeade Ɂapedadara ni abaɁba ara idji crīchadeba poya cawadaēa, maɁgara ēberā crīchadeba zeē basi bērā. ÁtebarɁ Ācōrē
Jauredeba bedeasidaa.” * **2:4** Preso Ɂabada uria pāisosoa Ɂa. Griego bedeade Ɂa Ɂaa “Tártaro.” † **2:5** Genesi capítulo
6-8. ‡ **2:7** Genesi 19:1-29. § **2:15** Numero 22:1-41. * **2:17** Do zaque baido neē Ɂa quīrāca beaa. Griego bedeade
nāwā Ɂa Ɂaa: “Baido egorodeba Ɂtaa bogadra Ɂada jōna quīrāca beaa.”

jācarade bārā panebada quīrāca wayacusa cadjiruada odibara, naārā panana cāyābara biēara panenia. ²¹ Maā bērā Ācōrē bedea cawapedada igaradi cāyābara biara bācasia Ācōrē o jipa badebemada adua beadida. ²² Ādjirāra ēberāba jarabada quīrāca bea. Nāwā jarabadaa: “Usaba wedara wayacusa cobaria.”† Idjaba nāwā jarabadaa: “Chinara cuipeđa wayacusa egoro ba susuade tabebaria.”

3

Dadjirā Boroba cawa ode zeidebema

¹ Djabarā, naāba cartara bārīma umē māa bārā itea bābāra. Carta umerāne māa wārā beđeara quīrānebabi bāa jipa crīchadamārēā. ² Māa quīrā bāa Ācōrēneba beđeabadarāba naēna jarapedadara bārāba quīrānebadida. Idjaba quīrā bāa Jesucrito dadjirā Boro, dadji Ēdra Edabariba jaradada quīrānebadida. Maāra idjia diabueđarāba bārāa jaradiasidaa.

³ Naāda bio cawadadua: jirūarebema ewaride Ācōrē ipida biē jarabadara baraya. Ādji cacuaba cadjirua o quīrā bāda o beadia. ⁴ Nāwā ipida jaradia: “Crito zeī jaradara ¿sāwāsi? Dadji drōā naēnabemarāra jūma beusidaa. Baribara naā ējūā odadeba jūma ara māwā bāa.” ⁵ Maā ēberārāba iā quīrānaēa naēnaēda Ācōrē beđeabāra bajāda osida, ējūāda pusade odjabisida, idjaba baidodeba māwā osida.* ⁶ Ara maā baidoba jūma naā ējūāne naēna beđara ūpeda nābāra quīnibisia. ⁷ Ara maā quīrāca Ācōrē beđeabāra naā ējūāda, bajā sida waga erobāa idjaba idjia cawa oi ewaride babueya. Maā ewaride idji quīrānacara cawa opeđa jūma biē bāa.

⁸ Baribara djabarā, naāda quīrādoarānada: dadjirā Boromaarā ewari abāra mil poa quīrāca bāa idjaba mil poara ewari aba quīrāca bāa. ⁹ Dadjirā Boro zeyada adara dārābā bērā ācāra crīcha panāa zeđda. Baribara māwāēa. Ātebāra bārā carea jūma droa bā bērā dārābā. Idjia quīrāē bāa ni abāda aduaida. Quīrā bāa jūmarāba cadjiruada igaradapeđa idjīmaā zeđida. ¹⁰ Dadjirā Boroba cawa oi ewarira cawaēne zeya ne drābari zebari quīrāca.† Maā ewaride minijīchia jururuapeđa bajāra nēbaya. Ne jūma dadjia bajāne unubadara bā wāya. Idjaba naā ējūāra, ne jūma naā ējūāne bea sida bā wāya.‡

¹¹ Ne jūmada jōi bērā bārāra Ācōrēba quīrā bā quīrāca jipa, cadjirua neē nībadida panāa. ¹² Ācōrēba cawa oi ewarira jāā pananida panāa. Maāmisa Ācōrēba quīrā bāra o pananadua maā ewarira isabeara zemārēā.§ Maā ewaride Ācōrēba bajāra babueya. Maāne ne jūma dadjia bajāne unubadara, naā ējūāne unubada sida jāwāāba dorrabariya. ¹³ Baribara Ācōrēba bajā djiwidida, ējūā djiwidi sida oyađa asia. Maāda dadjirāba jāā panāa. Mama jūmarāba jipa o beadia.

¹⁴ Djabarā, bārāba jūma maāra jāā panā bērā ne jūmane quīrāipa nībadadua Ācōrēba bārā biya, cadjirua neē, idji ume necai panāda unumārēā. ¹⁵ Quīrānebadadua dadjirā Boroba ēberārā ēdra edai carea jūma droa bāda. Dadji djaba Paulo bida abarida cartade bārāa bā diabuesia Ācōrēba idjia diađa necawaadeba. ¹⁶ Cartaza maāgebemada bāsia. Ācāra crīcha idjia bādara cawadi carea zarea bāa. Wārā bedea cawadacaba, bio iāē beaba idjia bādara āi jaradiabadaa jūma Ācōrē Beđa āi jaradiabada quīrāca. Maā carea Ācōrēba ādjirāra biē bāa.

¹⁷ Djabarā, bārāba maāda cawa panā bērā quīrācuita beđadua ēberā cadjiruarāba āi jaradia panāneba cūrūgarānamārēā. Māwā bārāba bio iāā panāra igaradāēa. ¹⁸ Jesucrito dadjirā Boro, dadji Ēdra Edabariba biara cawa wānadua. Idji biadeba waridadua. Idi idjaba ewariza idjia bia beđadida panāa. Bia bāa māwā baida.

† 2:22 Proverbio 26:11.

* 3:5 Baidodeba māwā osida. Griego beđeade maāra ebuda bāēa.

† 3:10 Zebari quīrāca.

Griego beđeade ācāra cartade “diamasi zebari quīrāca” bā bāa. ‡ 3:10 Ne jūma naā ējūāne bā sida bā wāya. Griego beđeade maāra ebuda bāēa. Ācāra maāra nāwā jara bāa: “Idjaba Ācōrēba cawa odadade ne jūma ēberārāba naā ējūāne opeđadara unubiya.” § 3:12 Ācōrēba quīrā bāra o pananadua maā ewarira isabeara zemārēā. Maā beđeara idjaba nāwā traducida bāa: “Maā ewarira isabe zeđa quīrānida panāa.”

1 JUAAL NABEMA CARTA JUAALBA BADA

Jesu ume nĩbada Juaalba naal cartada basia. Baribalal cartade jarae bla idjia badada. Poa 90are basica bla.

Naal cartara juma djabarā itea basia sewada ijāranamārēā. Juaal drōā baside alalaba dewara crīcha Jesudebemada ēpē panesidaa. Ādjia jarabadjidaa Jesu naal ējūāne baside ēberārāba ababe idji jaureda unubadjidada. Dewararāba jarabadjidaa Jesura ēberā basida baribalal borocueside Critoda idji ume ābaa besida. Idjaba dewararāba jarabadjidaa naal djarara abeda cadjirua bada. Maal bērā jaradiabadjidaa necawaada edadida panada naal djaradebemada ēdrādi carea. Baribalal maal necawaa edapedadaba jarabadjidaa naal djaraba cadjirua oida bia bada.

Maal carea Juaalba naal cartara basia. Dji crīcha dromada naalga: Ācōrē Warrara ¿cai? Idjaba Ācōrē warrarāra ¿cairā? Juaalba naarā basia dadjirāra Ācōrē lnaane nĩbabadadebemada (1:1ne aba 2:17daa). Maalare basia diauru warrarāra sāvā beada idjaba Ācōrē warrarāra sāvā beada (2:18deba aba 3:11daa). Maalare basia wārā quīrīā Ācōrēneba ze badebemada (3:12deba aba 4:21naa). Jirūare basia Jesu ijā pananeba naal ējūānebema cadjiruara poyadida (5:1-21).

Dji Zocai Bai Diabari Bedea

¹ Naarāeda basia Zocai Bai Diabari Bedea abadada. Idjira wadibida bla. Idjia jaradia bada daiba ūrīsidaa. Idjira dai dauba unusidaa idjaba jalwaba tāsidaa. Idjia o bara quīrācuuta acalāsidaa. Idjidebemada mā naal cartade balbalala. ² Maal zocai bai diabarira Ācōrēba naal ējūāne unubisia. Daiba idjira unusidaa idjaba idjidebemada wārāda bedea panala. Daiba bārāa jara panala maal zocai bai diabarira ewariza babarida. Naarāeda idjira dadji Zeza Ācōrē ume bajāne babadjia. Idji bajāne badada Ācōrēba daia naal ējūāne unubisia. ³ Daiba unupedadada, ūrīpedada sida bārāa jara panala bārā sida dai ume ābaa abarica dadjirā Zeza Ācōrē ume idjaba idji Warra Jesucrito ume bia pananamārēā. ⁴ Jūma maalagara mā balbalala dadjirāra bio basridadi carea.*

Ācōrēra cadjirua neē bla

⁵ Daiba Jesucritodeba ūrīpedada bārāa jara panala naalga: Ācōrēra lnaa quīrāca bla ne jūmane jipa bal bērā. Maalba idjima pāimara ni maārī bida neēa. ⁶ Dadjirāda idji ume ābaa bia panalana a panalbalal, baribalal pāimane nĩnabalal, sewa o panala. Wārā bedeara ēpēnaē panala. ⁷ Baribalal idji lnaane bal quīrāca dadjirāda lnaane nĩbadibalal, dadjirā djabarā ume ābaa bia panania. Idjaba idji Warra Jesucrito oa erozoadaba dadjirā cadjiruara jūma sagbaria.

⁸ Dadjirāda cadjirua neē panalana a panalbalal, ara dadjiduba cūrūga panala idjaba wārā bedeara adua panala. ⁹ Baribalal Ācōrēra bedea aba bal bērā idjaba jipa obari bērā, dadjirāba cadjirua opedadada idjia jaradibalal, maal cadjiruara idjia quīrādoaya. Abeda jūma dadjirāba biē opedadara saglaya. ¹⁰ Baribalal dadjirāba cadjiruada odacaada adibalal, Ācōrēra sewaida bada a panala idjaba idji bedeara ijānaē panala.†

2

Dadjirā carea Ācōrēra bedea djaburiabari

¹ Djabarā, bārāra mā warrarā quīrāca beea. Mā naalagara balbalala bārāba cadjiruara orānamārēā. Baribalal abalaba cadjiruada oibalal, aba eropanala dadji Zeza Ācōrēra dadjirā carea bedea djaburiabarida. Maal bedea djaburiabarira Jesucrito. Idjira ne jūmane jipa bla. ² Idjira beusia Ācōrēba dadjirā cadjiruada quīrādoamārēā. Ababe dadjirā cadjirua carea beue basia, ātebalal beusia jūma naal ējūāne duanalā cadjirua carea bida.

³ Ācōrēba obi bada dadjirāba ijā o panalbalal, ebuđa bla idjira wārāda cawa panala. ⁴ Baribalal abalaba jaraiabalal: “Mā idjira cawa bla,” maalne idjia obi bada ijā oē balbalal, maal ēberāra sewaida bla. Idjia wārā bedeara adua bla. ⁵⁻⁶ Baribalal Ācōrē bedea ijā o balba Ācōrēra wārāda quīrā bla. Ācōrē ume ābaa bada a bara nĩbaida bla Jesucrito nĩbada quīrāca. Dadjirāda māwā nĩbadibalal, cawa panala wārāda idji ume ābaa panala.

Ācōrēba obi bal djiwidi

* 1:4 Dadjirāra. Griego beedeade alalal cartade “bārāra” bal bla. † 1:10 Ācōrēba jarasia jūmarāda cadjirua obadada. Romano 3:23. Maal carea cadjirua neē bada a balba Ācōrēra sewaida bada a bla.

⁷ Djabarā, mġa bārāa ɓaē ɓaa Ācōrēba obi ɓa bedea djiwidida, āteɓaɓa ɓa ɓaa idjia naēna obi jaradada.* Maġ obi jaradara bārāba Crito ĳāpedadadeba ĳtaa cawa panġa. Wārāda bārāba ūrpedadara Ācōrēba naēna obi jarada basia. ⁸ Māwāmīna mġa ɓaɓaɓara Ācōrēba obi ɓa bedea djiwidi quīrāca ɓaa. Maġ bedeara djiwidi quīrāca ɓaa Critoba ĳā oda bēra idjaba bārā bida wārāda ĳā o panġa bēra. Djiwidi quīrāca ɓaa pāima ĳārādrġaɓa quīrāca bārāba cadjiruara igara wāɓada bēra. Idjaba djiwidi quīrāca ɓaa wārā ĳnaa odjabaɓa quīrāca bārāba quīrāneba ĳipa o wāɓada bēra.

⁹ Bariduaba ĳnaane ɓaada aibaɓa, baribaɓa idji djabada quīrāma ɓaibaɓa, wadibida pāimane ɓaa. ¹⁰ Idji djaba quīrā ɓara ĳnaane ɓaa. Idji sode neēa cārēba cadjiruade baebida. ¹¹ Baribaɓa idji djaba quīrāma ɓara pāimane ɓaa. Pāimane nī bēra adua ɓaa sāmaa wāda, pāimaba idjira dauberrea eroɓa bēra.

¹² Warrarā, mġa naġ cartara bārāa ɓaɓaɓaa Ācōrēba Critodeba bārā cadjiruara quīrādoada bēra.

¹³ Drōārā, mġa naġ cartara bārāa ɓaɓaɓaa naārāeda baɓada wadibida ɓada cawa panġa bēra. Cūdrarā, mġa naġ cartara bārāa ɓaɓaɓaa diaurura poyapedada bēra.

Warrarā, mġa naġ cartara bārāa ɓaɓaɓaa dadji Zeza Ācōrēra cawasida bēra.

¹⁴ Drōārā, mġa naġ cartara bārāa ɓaɓaɓaa naārāeda baɓada wadibida ɓada cawasida bēra. Cūdrarā, mġa naġ cartara bārāa ɓaɓaɓaa bio ĳā panġa bēra, Ācōrē bedeara bārā sode ɓa bēra, idjaba diaurura poyapedada bēra.

¹⁵ Naġ ējūānebema crīchara, ne jūma cadjirua naġ ējūāne ɓa sida quīrārānada. Naġ ējūānebema cadjirua quīrā ɓaɓa dadji Zeza Ācōrēra quīrāē ɓaa. ¹⁶ Naġ ējūānebema cadjiruara naġaa: naġ cacuaba awua ɓa cadjirua o ɓaida, dadji dauba unu ɓa awua ɓaida, idjaba dadjia eroɓa carea wa o ɓa carea ara dadjida dji biara ɓada crīcha ɓai sida. Jūma maġara dadjirā Zeza Ācōrēneba zeē ɓaa, āteɓaɓa naġ ējūā cadjiruadeba ze ɓaa. ¹⁷ Naġ ējūā cadjiruara idjaba jūma cadjirua ēberārāba o awua panġa sida jōya. Baribaɓa Ācōrēba ĳara ɓa ĳā o ɓara ewariza idji ume zocai baya.

Crito ume dji quīrū

¹⁸ Djabarā mġa warrarāca ɓea, naġ ewarira jōbodoa. Bārāba ūrīsidaa Crito ume dji quīrūda zeida.† Crito ume dji quīrūā idira baraa. Maġ bēra dadjirāba cawa panġa naġ ewarira jōbodoa. ¹⁹ Ādjirāra dadjirā ume pananada ēdrāsidaa, baribaɓa wārāda dadjirānebemaē basia. Ādjirāda wārāda dadjirānebema baɓabara, dadjirā ume ābaa wadi panacasidaa. Baribaɓa maġara māwāsia ebuɓa ɓamārēā jūmarāda dadjirānebemaēda.

²⁰ Baribaɓa bārāba Ācōrē ĳaure Critoba diaɓada eropanāa. Idjideba jūma bārāba wārā bedeara cawa panġa. ²¹ Mġa naġ cartara ɓaē ɓaa bārāba wārā bedeada adua panġa bēra āteɓaɓa ɓaɓaɓaa cawa panġa bēra. Idjaba bārāba cawa panġa sewara wārāneba zecada. ²² †Caida sewaida ɓa? Jesura Ācōrēba diai ĳarada ēdra edabariēana a ɓada sewaida ɓaa.‡ Idjira Crito ume dji quīrū. Idjia dadji Zeza Ācōrēra, Ācōrē Warra sida igara ɓaa. ²³ Ācōrē Warra igara ɓaɓa dadji Zeza Ācōrēra neē ɓaa. Jesura Ācōrē Warraada a ɓaɓa dadji Zeza Ācōrē sida eroɓaa. ²⁴ Maġ bēra bārāba ĳāpedadadeba ĳtaa Critodebema ūrī panara bārā sode bio waga eroɓeadaua. Maɓda bio waga panġaɓaɓa, bārāra dadji Zeza Ācōrē ume, idji Warra ume bida ābaa panġa. ²⁵ Māwā ābaa panġaɓaɓa, Critoba dadjirā wārāneba ĳarsia ewariza Ācōrē ume zocai pananida.

²⁶ Mġa maġa ɓasia ĳcaɓa bārāra cūrūga quīrā panġa bēra. ²⁷ Baribaɓa bārāba Ācōrē ĳaure Critoba diaɓara eropanāa. Maġ bēra ĳaɓdiē panġa dewararāba bārāa ĳaradiadamārēa. Ācōrē ĳaureba bārāa ne jūmada ĳaradia ɓaa. Idjia ĳaradia ɓara sewaaē, āteɓaɓa wārā ara. Maġ carea Crito ume ābaa beadaua Ācōrē ĳaureba bārāa ĳaradiada quīrāca.

²⁸ Djabarā mġa warrarāca ɓea, Crito ume ābaa beadaua. Māwā idji zebraɓade dadjirāra ne wayaa neē, quīrā pera neē idji quīrāpita beadia. ²⁹ Bārāba cawa panġa Jesucritora ĳipa ɓada. Idjaba cawa panġa jūma ĳipa o beara Ācōrē warrarāda.

3

Ācōrē warrarā

¹ Crīchadaua sāwā dadji Zeza Ācōrēba dadjirāra ĳacua quīrā ɓada. ĳacua quīrā ɓa bēra dadjirāra idji warrarāana abaria. Wārāda dadjirāra idji warrarāa. Naġ ējūānebemarāba dadjirāra Ācōrē warrarāda adua panġa, Ācōrēra adua panġa bēra. ² Djabarā, dadjirāra Ācōrē warrarāa. Māwāmīna Ācōrēba wadibida cawabiē ɓaa dadjirāra sāwā beadia. Baribaɓa

* 2:7 Juāl 13:34-35. † 2:18 Crito ume dji quīrū. Griego bedeade "Anticrito" ɓa ɓaa. ‡ 2:22 Ācōrēba diai ĳarada ēdra edabari. Griego bedeade "Crito" ɓa ɓaa.

dadjirāba cawa panla Crito zebalade idji quirāca beadida, mañ ewaride idjira sawābala bada ununi bēra. ³ Crito quirāca bai carea jāla bara cadjirua neñ babaria Crito cadjirua neñ ba quirāca.

⁴ Cadjirua o baba Ācōrē bedeara ija oca. Idjia mañ bedeara abeda igara bla. ⁵ Baribala bārāba cawa panla Jesucritora nañ ējūānaa zesida dadjirā cadjirua āyā bai carea. Ni mañ bida idjira cadjirua neñ bla. ⁶ Idji ume ābaa baba cadjirua oca. Baribala cadjirua o baba Jesucritora adua bla idjaba sawābala bada cawacaa.

⁷ Djabarā mñ warrarāca bea, ni abala idu cūrūgabirānadua. Jipa o bara Ācōrē quirāpita jipa bla Crito jipa ba quirāca. ⁸ Baribala cadjirua o bara diaurudea, diaurura nañāedaaba cadjirua obari bēra. Ācōrē Warrara nañ ējūānaa zesida diauruba o ba poyai carea.

⁹ Ācōrēneba todaba cadjiruara o bacaa, idji Zeza Ācōrēba obari quirāca o ba bēra. Ācōrēneba toda bēra cadjiruara o baēa. ¹⁰ Nañādeba dadjirāba cawa panla cairāda Ācōrē warrarāda idjaba cairāda diauru warrarāda. Jipa oē bara Ācōrē warraēa. Idjaba idji djaba quirāē bara Ācōrē warraēa.

Dji quirā beadida panla

¹¹ Bārāba ija pedadadeba ltaa ūrī panla bedeara nañāla: dadjirāba dji quirā beadida panla. ¹² Caiñ quirāca beadiē panla.* Idjira diaurude basia. Mañ bēra idji djabara beasia. Ķcārē cārēā idji djabara beasi? Beasia idji djababa o badara Ācōrē quirāpita bia bada bēra baribala idjia odara biē bada bēra.

¹³ Djabarā, nañ ējūānebemarāba bārāda quirāmanibala, jūmawāyā crīcharānadua. ¹⁴ Dadjirāba djabarāra quirā panla bēra cawa panla dadjirāba beu pananada zocai panesidada. Idji djaba quirāē bara wadibida beu bla. ¹⁵ Idji djaba quirāma bara Ācōrē quirāpita mñ beabaria. Bārāba cawa panla mñ beabarira ewariza Ācōrē ume zocai baēda. ¹⁶ Wārā quirāra sawābala bada dadjirāba cawa panla nañādeba: Jesucritora dadjirā carea beusia. Ara mañ quirāca dadjirā sida quirāneba djabarā carea beudi carea beadida panla. ¹⁷ Nañ ējūāne ne bara ba djababa ne neñ ba djabada unu bada carebaēbala, Ķcōrē quirāra idji sode erobaca? Neñ bla. ¹⁸ Djabarā mñ warrarāca bea, dadjirā quirāra ababe bededebea baiē bla, ātebala dadjia o pananeba wārāda quirā bara panada unubidida panla.

¹⁹⁻²⁰ Mañneba cawa panla dadjirāra wārāda Ācōrēneda. Idjaba ara dadjirāda sode dji biaēda crīchadibala, Ācōrē quirāpita poya necai panania. Ācōrēba dadjirānebemada biara cawa bla dadjirā sode crīcha panla cāyābara. Idjia abeda jūma cawa bla. ²¹ Djabarā, dadjirā sode cawa panlabala cadjiruade panlēda, ne wayaa neñ Ācōrēa poya iwidiāda. ²² Mañne dadjirāba Ācōrēa iwidiadara idjia diaya, idjia obi bada idjaba bia unu bada ija o panla bēra. ²³ Idjia obi bara nañāla: idji Warra Jesucritora ijanāda idjaba dji quirā beadida idjia dadjirā jara da quirāca. ²⁴ Ācōrēba obi ba bedea ija o bara Ācōrē ume bla, idjaba Ācōrēra idji ume bla. Dadjirāba cawa panla Ācōrēra dadjirā ume bada, idji Jaureda dadjirā diada bēra.

4

Sewa jaradia bea sawā cawadi

¹ Djabarā, Ācōrē Jauredeba bedea panlana abadara jūma ijarānadua, ātebala quirācuita acadada adjia wārāda Ācōrē Jauredeba wa dewaradeba bedea panla cawaya. Māwā odada zocārāba nañ ējūāne sewadeba adjia Ācōrē Jauredeba bedea panlana abada bēra. ² Nāwābala bārāba cawadia caida Ācōrē Jauredeba bedea bada: abababa Jesucritora nañ djarade wārāda zesiada aibala, Ācōrē Jauredeba bedea bla. ³ Baribala abababa Jesucritora nañ djarade zeñ basiada aibala, Ācōrē Jauredeba bedea baēa. Crito ume dji quirūneba bedea bla.* Bārāba ūrīsidaa Crito ume dji quirūra zeida bada. Wārāda idjira ara nawena nañ ējūāne bla.

⁴ Djabarā mñ warrarāca bea, bārāra Ācōrēneba. Bārāba mañ sewaida beaa idu cūrūgabidaē basia bārā sode bara nañ ējūāne bea sode ba cāyābara labara ba bēra. ⁵ Mañ sewaida beara nañ ējūā cadjiruadebema. Mañ bēra adjirāba nañ ējūānebema crīchada jaradiabadaa idjaba adjia jaradia panlana nañ ējūāne Ācōrē adua beaba ijabadaa. ⁶ Baribala dadjirāra Ācōrēneba. Ācōrē cawa baba dadjia jaradia panlana ija baria. Baribala Ācōrē adua baba dadjia jaradia panlana ija caa. Mañneba dadjirāba cawa panla caiba Ācōrē Jauredeba wārā bedeara jaradia bada idjaba caiba dewara jauredeba sewara jaradia bada.

* 3:12 Genesis 4:1-15. * 4:3 Crito ume dji quirū. Griego bedeadē "Anticrito" ba bla.

Ācōrēba ēberārā quīrīā baḍebema

⁷ Djabarā, dadjirāra dji quīrīā beadida panla, wārā quīrīāra Ācōrēneba ze ḅa bēra. Jūma dji quīrīā erobeara Ācōrē warrarāa idjaba Ācōrēra cawa panla. ⁸ Ācōrēra ne jūmane quīrīā bara ḅa bēra quīrīā neē ḅaba Ācōrēra adua ḅaa. ⁹ Ācōrēba dadjirāra quīrīā ḅada unubisia idji Warra aba ḅada naḅ ējūānaa diabueside idjideba ewariza zocai beadamārēa. ¹⁰ Wārā quīrīāra nāwāḅaḅaḅa: quīrīāneba Ācōrēba idji Warrara diabuesia beumārēa dadjirā cadjirua poya quīrīādoai carea. Ācōrēba māwā oē basia dadjirāba idjira quīrīā panana bēra, ātebaḅaḅa māwā osia idjia dadjirāra quīrīāna bēra.

¹¹ Djabarā, Ācōrēba dadjirāra māwā quīrīāna bēra dadjirā sida dji quīrīā beadida panla. ¹² Ni abaḅaḅa Ācōrēra ununacaa. Baribaḅaḅa dadjirāda dji quīrīā panlaḅaḅa, Ācōrēra dadjirā ume ḅaa idjaba idji quīrīāneba dadjirāba wārāda jūmarāda quīrīā panla. ¹³ Ācōrēba idji Jaureda dadjirāa diada bēra cawa panla dadjirāra Ācōrē ume panla idjaba idjira dadjirā ume ḅada. ¹⁴ Daiba unusidaa idjaba jara panla dadjirā Zeza Ācōrēba idji Warrara wārāda diabuesida naḅ ējūānebemarā ēdra edamārēa. ¹⁵ Bariduaba Jesura wārāda Ācōrē Warraada aibaḅaḅa, Ācōrēra idji ume ḅaa idjaba idjira Ācōrē ume ḅaa.

¹⁶ Dadjirāba cawa panla idjaba iḅa panla Ācōrēba dadjirāra quīrīā ḅada. Ācōrēba ne jūmane quīrīā ḅaa. Wārā quīrīā erobara Ācōrē ume ḅaa idjaba Ācōrēra idji ume ḅaa. ¹⁷ Māwā dadjirāba Ācōrēra, jūma ēberārā sida wārāda quīrīā panla. Ācōrēba cawa oi ewaride dadjirāra ne wayaa neē beadia, naḅ ējūāne Jesucrito nībada quīrāca nībapedada bēra. ¹⁸ Dadjirāba Ācōrēda, jūma ēberārā sida quīrīā panlaḅaḅa, Ācōrēba cawa oidebemada wayadaē panla, wārā quīrīāba maḅ wayadira jōbibari bēra. Ācōrēba cawa oi waya ḅaba cawa ḅaa Ācōrēba idjira cawa oida. Idjia Ācōrēra, jūma ēberārā sida wadibida wārāda quīrīā ḅaḅa.

¹⁹ Dadjirāba Ācōrēra quīrīā panla idjia dadjirāra naārā quīrīāna bēra. ²⁰ Abaḅaḅa Ācōrēda quīrīā ḅaḅa aibaḅaḅa, maḅne idji djabada quīrāma baibaḅaḅa, idjira sewaida ḅaa. Idji djaba unu ḅada quīrīāē baibaḅaḅa, iḅāwā Ācōrē unuē ḅada quīrīā bai? ²¹ Jesucritoba dadjirāa obi ḅara naḅaḅa: Ācōrē quīrīā ḅaba idji djabara quīrīā baida ḅaa.

5*Ācōrē Warra iḅānida panlaḅebema*

¹ Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada abaḅaḅa iḅaibaḅaḅa, maḅ ēberāra Ācōrē warraa.* Dadji Zeza Ācōrē quīrīā ḅaba idji warrarā sida quīrīā ḅaa. ² Dadjirāba Ācōrēda quīrīā panlaḅaḅa idjaba idjia obi ḅada iḅa o panlaḅaḅa, cawa panla idji warrarā sida quīrīā panla. ³ Dadjirāba Ācōrēda wārāda quīrīā panlaḅaḅa, idjia obi ḅara jūma iḅa odia. Idjia obi ḅara zareaē ḅaa. ⁴ Jūma Ācōrē warrarāba naḅ ējūānebema cadjiruara igarabadaa. Wārāda dadjia Jesucritoda iḅa panla bēra naḅ ējūānebema cadjiruara poya igaradia. ⁵ iḅaibaḅa naḅ ējūānebema cadjiruara poya igarai? Abaḅaḅa Jesura wārāda Ācōrē Warrada iḅa ḅabaḅaḅa, maḅ ēberāba naḅ ējūānebema cadjiruara poya igaraya.

Ācōrē Jaureba Jesura wārāda Ācōrē Warra cawabida

⁶ Jesucritora naḅ ējūānaa zepeda baidode borocuesia idjaba idji oara crude erozoasia. Naḅ ējūānaa zepeda ababe baidode borocueē basia, ātebaḅaḅa idji oa sida crude erozoasia. Ācōrē Jaureba cawabi ḅaa maḅaḅaḅa wārāda, idjia wārā beḅeara cawabibari bēra. [⁷ Idjaba bajāne ūbea panla maḅaḅaḅa wārā arada jara panla; dadji Zeza Ācōrēba māwā jara ḅaa, “Beḅea” abadaba māwā jara ḅaa, idji Jaure bida māwā jara ḅaa. Maḅ ūbeara aba ḅada māwā ḅaa.] ⁸ Naḅ sēyā ūbea panla cawabibadaa Jesuḅebema beḅeara wārāda: Jesura borocueda bēra, idji oara crude erozoada bēra, idjaba Ācōrē Jaureba cawabi ḅa bēra. Maḅ ūbea panla abarida cawabi panla. ⁹ Ēberāba ununara wārāana aibaḅaḅa dadjirāba iḅabadaa. Baribaḅaḅa Ācōrēba jara ḅara biara iḅānida panla, idji Warradebemada wārāda jara ḅa bēra. ¹⁰ Ācōrē Warra iḅa ḅaba idji sode cawa ḅaa Ācōrēba jara ḅara wārāda. Baribaḅaḅa Ācōrēba jara ḅa iḅaē ḅaba Ācōrēra sewaida ḅada crīcha ḅaa, Ācōrēba idji Warradebema jara ḅara iḅaē ḅa bēra. ¹¹ Ācōrēba jara ḅara naḅaḅa: idji Warradeba dadjirāa diasia ewariza idji ume zocai beadida. ¹² Wārāda Ācōrē Warra iḅa ḅara idji ume ewariza zocai ḅaya. Baribaḅaḅa Ācōrē Warra iḅaē ḅaba idji ume ewariza zocai baida neē ḅaa.

Juaiba naḅ cartade jīrūare ḅada

* **5:1** Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Griego beḅeade “Crito” ḅa ḅaa. † **5:7** Griego beḅeade iḅaḅaḅa cartade versículo 7 neēa.

¹³ Mā naḷ cartara bārā dji Ācōrē Warra ĩjā bea itea ḅΛḅΛΓΛΛ cawaḅamārēã ewariza Ācōrē ume zocai beadida.

¹⁴ Ācōrēba quĩrĩã ḅΛ quĩrĩaca dadjirāba iwĩdĩḅΛΓΛ, cawa panΛΛ idjia bia ũrĩbarida. Maḷ bērā poya ne wayaa neē idjĩa iwĩdĩḅĩḅida panΛΛ. ¹⁵ Dadjia iwĩdĩḅΛḅara ũrĩbarida cawa panΛ bērā, idjaba cawa panΛΛ maḷ iwĩdĩḅΛḅara idjia diaida.

¹⁶ Cadjiruada ḅΛΛ Ācōrēba quĩrĩḅoacada. AḅΛΛba maḷ cadjiruada osira beuya. Maḷ bērā mġa jaraē ḅΛΛ ēberā maḷ cadjirua oda carea iwĩdĩḅamārēã. BaribΛΓΛ cadjiruada ḅΛΛ Ācōrēba quĩrĩḅoabarida. AḅΛΛba maḷ cadjiruada osira waḅĩḅĩḅa poya ēḅrΛya ewariza Ācōrē neē baidebemada.[‡] Maḷ bērā aḅΛΛba idji ḅjababa maḷ cadjiruada o ḅΛḅa unuibΛΓΛ, idji carea Ācōrēa iwĩḅĩḅa ḅΛΛ. Maḷne Ācōrēba dji ēberā cadjirua oḅaa idji ume ewariza zocai ḅaida diaya. ¹⁷ Jūma Ācōrē quĩrĩpita biē o ḅΛra cadjiruaa. BaribΛΓΛ cadjiruada ḅΛΛ Ācōrēba quĩrĩḅoabarida. AḅΛΛba maḷ cadjiruada osira waḅĩḅĩḅa beudebemada poya ēḅrΛya.

¹⁸ Dadjirāba cawa panΛΛ Ācōrē warrarāba cadjiruara o pananacada, Ācōrē Warra Jesucritoba ādjirāra waga ḅΛ bērā. Maḷba diauruba ādjirāra poya biē oēa. ¹⁹ Dadjirāba cawa panΛΛ dadjirāra Ācōrēneda. Idjaba cawa panΛΛ jūma naḷ ējūāne Ācōrē adua beara diauru jΛwaeda panΛḅa. ²⁰ Dadjirāba cawa panΛΛ Ācōrē Warrara zesida idjaba crĩcha cawaada dadjirāa diasida wārā Ācōrēḅa cawaḅamārēã. Idji Warra Jesucrito ume panΛ bērā dadjirāra wārā Ācōrē ume panΛΛ. ĀcōrēḅrΛ dji wārā Ācōrēa. IdjiabΛΓΛ ēberārāa diabaria idji ume ewariza zocai beadida. ²¹ Djabarā mġ warrarāca bea, jΛwaba oda ācōrē beara ēpērānada.

[‡] 5:16 Ewariza Ācōrē neē baidebemada. Griego beḅeade ḅΛḅa “beuidebemada.”

2 JUAAL

UMÉBEMA CARTA JUAALBA BADA

Jesu ume nĩbada Juaalba naal cartada basia. Poa 90are Epeso purude baside basia. Naal cartade ara idjida djabarā wagabari drōāna asia. Cartara basia “wērā Ācōrēba ēdṛa edada itea, idji warrarā itea bida.” ḌCARṬAmaarā maḷba jara baḷa djabarā abaḷ purudebemada.

Naal cartade Juaalba naārā basia idjira basrida bada wārā bedeada ijā panḷ bēṛā idjaba wārā quĩrĩāra eropanḷ bēṛā (vv. 1-6). Maḷbe ādjirāa jarasia sewa jaradiabadarāda bia edarānamārēā (vv. 7-11). Juaal drōā baside ḌCARṬAba jara panasidaa Jesu naal ējūāne baside ēberārāba ababe idji jaureda unubadjidada. Juaalba jarasia ādjida bia edarānamārēā (v. 7). Jirūare basia dārāēne dji ununida idjaba ḌCARṬA djabarāba quĩrĩā panada ādjira bia pananida (vv. 12-13).

Naal cartade Juaalba naārā bada

¹ Mḷra djabarā wagabari drōāa.* Mḷa naal cartara baḷbaḷṬA wērā Ācōrēba ēdṛa edada itea, idji warrarā itea bida. Mḷa bārāra wārāda quĩrĩā baḷa. BaribaḷṬA ababe mḷabbaḷṬA bārāra quĩrĩā baḷēa, ātebaḷṬA jūma wārā bedea cawa beaba bārāra quĩrĩā panḷa. ² Mḷa bārāra quĩrĩā baḷa, wārā bedeara dadjirā sode baḷ bēṛā. Wārā bedeara dadjirā sode ewariza baya. ³ Dadjirāba wārā bedeada ēpē panḷ bēṛā idjaba dji quĩrĩā panḷ bēṛā, mḷa quĩrĩā baḷa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Zeza Warra Jesucrito ume ādji biadeba bārāra careba pananida, quĩrĩā djuburia pananida, ādji necai bai sida bārā sode baida.†

Wārā bedea idjaba quĩrĩā

⁴ Mḷa ḌCARṬA ba warrarānebemada ūrĩsia. Mḷra basridasia ādjirāra wārāneba nĩna bēṛā dadjirā Zeza Ācōrēba jara baḷ quĩrāca. ⁵ Djabawērā, mḷa bedea djuburiaya dadjirāra dji quĩrĩānamārēā. Maḷgara Ācōrēba obi baḷ bedea djiwidiēa, ātebaḷṬA maḷ bedeara dadjirāba naārāeda ūrĩsidaa.‡ ⁶ Maḷ wārā quĩrĩāra naḷḡa: Ācōrēba obi baḷ bedeara ijā o pananida. Maḷ obi baḷ bedeara bārāba naārāeda ūrĩsidaa. Maḷ bedeaba jara baḷa quĩrĩāneba nĩbadida panada.

Djārā cūrūgabada

⁷ Djārā cūrūgabadara naal ējūāne zocārā nĩnaa. Ādjirāba ijānacaa Jesucritora naal djarade dadjirā quĩrāca zesida. Dji māwā baḷa djārā cūrūgabaria idjaba Crito ume dji quĩrūa. ⁸ Quĩrācuita beadadua maḷḡarāba cūrūgarānamārēā. Māwā bārāba Ācōrē itea o panabari idjia diaira aduadāēa, ātebaḷṬA jūma daucha edadia.§

⁹ Bariduaba idji crĩchada Critoba jaradiada auḍu jaradia nĩbaibaḷṬA, idjaba Critoba jaradiadada ijā ama baibaḷṬA, maḷba Ācōrēra neē baḷa. BaribaḷṬA bariduaba Critoba jaradiadada ijā baibaḷṬA, dji Zezara, dji Warra sida erobaa. ¹⁰ Bariduada bārāmaa wābaḷṬade Critoba jaradiada quĩrāca jaradiāēbaḷṬA, maḷḡara bārā dede edarānadua idjaba “bia baḷa baḷra zesida” arānadua. ¹¹ “Bia baḷa baḷra zesida” a baḷba maḷ ēberāba cadjirua o baḷa idji ume ābaa o baḷa.

Juaalba naal cartade jirūare bada

¹² Mḷa ne quĩrātanoa bārāa jara quĩrĩā baḷa. BaribaḷṬA naal cartade jūma baḷēa. Mḷa bārāra acade wā quĩrĩā baḷa. Maḷne bārā ume ābaa bedeada bio basridadi carea.

¹³ Baḷa djabawērā warrarā Ācōrēba ēdṛa edadaba quĩrĩā panḷa bārāra bia duananida.*

* 1:1 Djabarā wagabari drōā. Maḷ bedeaba jara baḷa djabarā boroda. Cāpūrĩā bedeade jara baḷa “anciano” wa “pastor.”

† 1:3 Juaal 1:14-18. ‡ 1:5 Juaal 13:34. § 1:8 Bārāba Ācōrē itea o panabari. Griego bedeade ḌCARṬA cartade baḷ baḷa: “Daiba Ācōrē itea o panabari.” * 1:13 Griego bedeade ḌCARṬA cartade idjaba baḷ baḷa: “Amén.” Maḷba jara baḷa “bia baḷa māwā baida.”

3 JUAΛ

ŨBEABEMA CARTA JUAΛBA ƁAƁA

Jesu ume nĩbada Juaλba naλ cartada Ɓasia. Poa 90are Epeso purude Ɓaside Ɓasia. Naλ cartade ara idjida djabarā wagabari drōāana asia. Cartara djaba Gayo itea Ɓasia.

Naλ cartade Juaλba naārā Ɓasia idjira Ɓasrida Ɓada Gayoba wārā bedeada iĵā Ɓa bērā idjaba wārā quĩrĩada erōƁa bērā (vv. 1-4). Maλare Ɓasia idjia djabarā diabuedadebemada. Gayoba ādjirā bia edapeda careba Ɓa carea Juaλba idjira bia jarasia (vv. 5-8). BaribAΓA Gayoma djabarā boro Diotrepeba ādjirāa idu jaradiabica Ɓasia. Maλ awara ādjirā bia edabAƁara āyā jAretabadjia idjaba Juaλra biē jarabadjia (vv. 9-10). BaribAΓA Juaλba Gayoa jarasia Diotrepe quĩrāca nĩbarāmārēā, ātebAΓA djārā bia o Ɓamārēā (vv. 11-12). Jĩrũare Ɓasia dārāēne dji ununida idjaba djabarāba quĩrĩā panAƁa idjira bia Ɓaida (vv. 13-15).

Djaba Gayoba bia oĉa

¹ Mλra djabarā wagabari drōāa.* Mλa naλ cartara ƁAƁA mλ djaba Gayo itea. Mλa Ɓara wārāda quĩrĩā ƁAa. ² Djaba, mλa Ācōrēa iwidi ƁAa Ɓara idji ume bia Ɓa bērā ne jũmane bia Ɓamārēā idjaba cacua bia Ɓamārēā. ³ Mλra bio Ɓasridasia, AƁAΓA djabarā mλma jũpedadaba nēbAΓasida bērā ƁAa wārā bedeada ēpē Ɓada. ⁴ Mλ djabarāba wārā bedeara ēpē panAƁa ũrĩbAΓade mλra biara Ɓasrida Ɓabaria.†

⁵ Djaba, ƁAa djabarā careba ƁAƁeba bia o ƁAa. ƁAa unuca djabarā sida carebabari bērā wārāda bio bia o ƁAa. ⁶ MaλAΓāba ƁA quĩrĩānebemada namabema djabarāa nēbAΓasidaa ābaa dji jAre panasidade. Mλ quĩrā djuburia, ādjirāra carebadua bia wānamārēā Ācōrēba idji traju o Ɓea carebabari quĩrāca. ⁷ Ādjirāba Jesucritodebemada jaradia nĩnaa. Maλne ādjia Ācōrē adua Ɓea iwidiidacaa carebaƁamārēā. ⁸ Maλ carea dadjirāba maλ djabarāra bia edadida panAa. Māwā ādjirā ume ābaa traja panAa Ācōrē wārā bedeada cawabidi carea.

Djaba Diotrepeba biē oĉa

⁹ Mλa cartada jũma djabarā jāmabema itea naēna Ɓasia. BaribAΓA djaba Diotrepeba dai bedeara iĵāē ƁAa. Idjira djabarā tāēna dji dromaara Ɓa quĩrĩā ƁAa. ¹⁰ Maλ carea jāmaa wābAΓade mλa jũmarāa cawabiya idjia biē o Ɓada. Idjia daida sewadeba biē jarabaria. Maλ awara djabarā jāmaa wābAƁara idjia bia edacaa idjaba djabarāba ādji dede eda quĩrĩā panAa iduariƁicaa. Bia edasidara maλ djabarāra āyā jAretabaria.

Djaba Demetriodebema bia bedeaƁadada

¹¹ Djaba, cadjiruara ēpērādua ātebAΓA biadrA ēpēdua. Bia obarira Ācōrēnea, baribAΓA cadjirua obariba Ācōrēra adua ƁAa.

¹² Djaba Demetriodebemada jũmarāba bia bedea panAa. Wārā bedea ēpē ƁAƁeba unubi ƁAa idjira jipa Ɓada. Dai bida idjidebemada bia bedea panAa. Bārāba cawa panAa daiba jara panAra wārāda.

Juaλba naλ cartade jĩrũare ƁAƁa

¹³ Mλa ne quĩrātanoa ƁAa jara quĩrĩā ƁAa baribAΓA cartade ƁAēa. ¹⁴ Dārāēne ƁAa aƁAde wā quĩrĩā ƁAa. Maλbe ābaa bedeadia. ¹⁵ Mλa quĩrĩā ƁAa Ācōrēba idji necai Ɓaira ƁA sode dia Ɓaida. Namabema djabarāba quĩrĩā panAa ƁAra bia Ɓaida. Jāmabema djabarāza jaradua mλa quĩrĩā Ɓada ādjirāra bia duananida.

* 1:1 Djabarā wagabari drōā. Maλ bedeaba jara ƁAa djabarā boroda. Cāpũrĩā bedeade jara ƁAa "anciano" wa "pastor"

† 1:4 Mλ djabarā. Griego bedeade ƁA ƁAa "mλ warrarā."

JUDA CARTA JUDABA BADA

Jesu djaba Judaba naḷ cartada bāsica bāa. Dji badaba jara bāa idjira Santiago djabada (1:1). ΔCARAMAAR naḷ cartara djabarā judiorā itea bāsia. Poa 65are bāsica bāa.

Judaba naḷ cartara bāsia ΔCARABA sewada jaradia panana bēra. Maḷ ēberārāba jara panasidaa Ācōrēba idji biadeba ēdra edada bēra baridua cadjiruada odida panada (1:4, 18-19). Maḷ carea Judaba djabarāa jarasia ādjia ijā panara ni abāaa idu quīrā awara jaradiabiđiē panada (1:3). Maḷ awara bāsia djabarāra dji carebađida panada Jesucrito biara ijāni carea idjaba Ācōrē ijāē beada quīrā djoburiadida panada (1:20-23).

Naḷ cartade Judaba naārā bada

¹ Māra Judaa, Santiago djabaa idjaba Jesucrito nezocaa.* Naḷ cartara BΛBΛΓA jūma dadjirā Zeza Ācōrēba trānarā itea. Idjia bārāra quīrā bāa idjaba Jesucritodeba waga erobāa. ² Māa quīrā bāa idjia bārāra bio quīrā djoburia baida, necai baira aduba dia baida, idjaba bārāra bio quīrā baida.

Sewa jaradia bea

³ Djabarā, māa naḷ cartade Ācōrēba dadjirā ēdra edadadebemada bā quīrā bāsia. BaribAΓA māmaarā biara bāa ara nawena bāida quīrācuita beadamārēā. Bārāba ijā panara ni abāaa idu quīrā awara jaradiabirānada. Ācōrēba wārā beđeara jūma idji ēberārāa barima aba diasia. Quīrā awara diacaa. ⁴ Māwā bā bāa ΔCARADA djabarā quīrāca zedapeda bārā tāēna panā bēra. Maḷ ēberārāba sewadeba jaradiabadāa Ācōrēba idji biadeba dadjirāa ēdra edada bēra dadji cacuaba cadjirua o quīrā bāda odida panada. Ādjirāba dadjirā Boro aba bā Jesucritora igarabadaa. Naārēada bā bā bāsia Ācōrēba ādjirāra cawa oida.

⁵ Bārāba cawa panāmīna māa quīrānebabiya dadjirā Boroba idji purura Egiptodeba ēdra edasida. BaribAΓA ēdra edadacarea idji ijāpedadaēra quīnibisia. ⁶ Idjaba quīrānebadada bā bā bajānebema nezocarāda Ācōrēba bāda quīrāca beadaē basida. ĀtebAΓA ādji pananara igarasidaa. Maḷ carea Ācōrēba uria pāisosoa bāde preso bācārā aba idjia cawa oi ewaridaa. ⁷ Ara maḷ quīrāca Ācōrēba Sodomanebemarāda, Gomorradebemarāda, ādji caita bea puruđebemarā sida cawa osia. Maḷ ēberārāba auđuada obadjidaa. Abedo ne jūma cadjirua dadji cacuaba oiē bāda obadjidaa. Maḷ carea Ācōrēba ādjirāra tabā urua quicade ewariza bia mīga erobāa. Maḷba cawabi bāa jūma cadjirua obadara māwā bia mīga pananida.

⁸ Bārā tāēna zepedadara maḷ ēberārā quīrāca panāa. Ādjirāba cāimocaradada ēpēbadaa. Ādji cacuaba cadjirua o quīrā bāda obadaa, dadjirā Borora igarabadaa, idjaba jairā dji droma beada biē jarabadaa. ⁹ BaribAΓA bajānebema nezoca dji droma Miguelba māwā oca basia. Moise beudacarea Miguelera idji cacua carea diauru ume caicayasia. Māwāmīna diaurura biē jarada crīchaē basia, ātebAΓA jarasia: “Dadji Boroba bāra quēāya.” ¹⁰ BaribAΓA maḷ ēberārā bārā tāēna zepedadada ādjia adua panānebemada biē beđebadaa. Ādjia cawa panara animarā crīcha quīrāca bāa. Animarā quīrāca ababe ādji cacuaba quīrā bāda obadaa. Maḷ carea Ācōrēba biē bāya.

¹¹ Ādjira mīā djoburi beaa. Caiḷba oda quīrāca obadaa.† Parata awua panāneba Balaaḷba oda quīrāca āi o nīna. Coreba Moise igarada quīrāca Ācōrēda igara panā bēra ādjirā sida biē bāya. ¹² Quīrāneba bārā ābaa ne co panāne ādjirā sida ne wayaa neē bāsrida ne cobadaa. Māwā bārāba o panāra āribadaa. Ababe ādjidra crīchabadaa. Ādjirāra jārārā nāūrāba āyā edebari quīrāca beaa. Nāūrāba jārārā āyā edebAΓade cue zecaa. Ara maḷ quīrāca ādjia jaradia panāba carebacia. Ādjirāra bacuru zauca quīrāca beaa. Nejō zauca cora wāna quīrāca beaa. Māwā barima ume beuda quīrāca beaa. ¹³ Ādjirāra pusa bogozoa quīrāca beaa. Pusa bogozoba cōpepa do icawa batabuebari quīrāca ādjirāba mīā perada baridua obadaa. Āi wāpedada bēra chīdau baebAΓA quīrāca beaa. Ācōrēba uria bio pāisosoa bāda o bāsia ādjirā ewariza biē bāi carea.

¹⁴⁻¹⁵ Maḷ ēberārānebemada Enocoba beđeasia. (Adaḷneba aba Enocodaa siete drōāenabemarā panasidaa.) Enocora Ācōrēneba nāwā beđeasia: “¡Ūrīnada! Dadjirā Boroba jūmarā cawa oi carea idjiderā zocārā panā ume zebAΓaa. Maḷne jūma idji quīrānacara biē bāya. Idji quīrānacadeba cadjirua opedada bēra idjaba idjidebemada bio biē beđepedada bēra māwā oya.” ¹⁶ Maḷ ēberārāra baridua carea biē duanebaria, idjaba baridua carea

* 1:1 Santiagora idjaba Jacobo abadaa. † 1:11 Caiḷ. Genesis 4:3-8. Balaa. Numero 22:1-35. Core. Numero 16:1-35.

djārāra biē jarabadaa. Ababe ādjia quīrīā beadr̄a j̄ar̄abadaa. Dji droma quīrāca bedeadadaa. Ādji ēpēnamārēā djārāa bia bedeadadaa.

Djabarāba sāvā odida pan̄a

¹⁷ Barib̄ar̄a djabarā, dadjirā Boro Jesucritoba diabuedarāba naēna jarapedadara quīrānebadada. ¹⁸ Bārāa nāvā jarasidaa: “Jirūarebema ewaride Ācōrē ipida biē jarabadara baraya. Ācōrēda quīrīānaca bēra ādji cacuaba o quīrīā b̄ada o beadia.” ¹⁹ Ādjirāba djabarāa awara awara crīchabibadaa, baridua ādjia quīrīā pan̄ada obadaa, Ācōrē Jaureda neē beaa.

²⁰ Barib̄ar̄a djabarā, biara Critoda ĩjāni carea dji carebadada. Ācōrēa idji Jauredeba iwididada. ²¹ Ācōrē quīrīāneba nībadada. Dadjirā Boro Jesucritoba quīrā djuburiadeba zocai bai j̄ocada diamārēā j̄ānada.

²² Djabarā bio ĩjāē beara quīrā djuburiadada. ²³ T̄ab̄a uruadaa wāb̄adara ēdr̄adamārēā carebadada. Djārāra quīrā djuburiadada, barib̄ar̄a quīrācuica beadada. Ādjia cadjirua obadara jūma igaradada.‡

Judaba Ācōrēa bia bedeada

²⁴ Ācōrēba bārāra poya wagaya cadjiruade baerānamārēā. Idji quīrāwārēā quīrāpita cadjirua neē poya bia b̄aya. Mama bārāra b̄asrida beadia. ²⁵ Ācōrēra abab̄ar̄a b̄aa. Idjira dadjirā Ēdr̄a Edabaria. Idjidr̄a dji dromaa, ne jūma poya o b̄aa. Idjira jūmarā Boroa. Naēnaeda māvā basia, idi māvā b̄aa, idjaba ewariza māvā b̄aya. Dadjirā Boro Jesucritodeba idjīab̄ar̄a bia bedeadida pan̄a. Bia b̄aa māvā b̄aida.

‡ 1:23 Ādjia cadjirua obadara jūma igaradada. Griego bedeade b̄a b̄aa: “Ādjia j̄a pan̄ara quīrāmanada cadjirua o pan̄aneba jaigua b̄a bēra.”

APOCALIPSI JESUCRITŌBA JUAĀ CAWABIĐA

Jesu ume nībada JuaĀba naĀ cartada bāsia. Poa 95are bāsia. Griego bedede apocalipsiba jara bĀa “unubida” wa “cawabida.”

Domitiano abadada poa 81neba aba 96daa Romanebema boro basia. MaĀ ewaride leyda bāsidāa jūmarāba Ācōrēa bia bedeabada quīrāca Romanebema boroa bia bedeadida panĀa. Māwā oē bĀ carea JuaĀra preso basia.

MaĀne Jesucritoba JuaĀa naĀ cartara bĀbisia djabarā siete purude bearā itea. Jesuba bĀbidada JuaĀba jūma cāimocara quīrāca unusia. JuaĀba Jesu ījā bearāa cawabisia Jesura wārāda ādjirā ume bĀda idjaba dārāēne dji quīrūda jūma poyaida. Jarasia Jesucrito zedacarea Ācōrēba diauruda, jūma idjiare bea sida babueida. Idjaba jarasia diauruba Critoderā beabara sida ewariza Ācōrē purude bia duananida.

Dadjirāba naĀ crīcha droma 2:10de bĀ bĀra quīrānebadida panĀa: “Bārā dārāēne bia mīgadira wayarānada. ĵŪrīnada! Diauruba ĀCARA bārānebema preso jidabiya ījā panani cawaya. Bārāra dārānaē bia mīgadā. Baribara bārā beabada sida ījā pananada. MaĀbe mĀa bārāra ewariza zocai bĀya.”

NaĀ cartade JuaĀba naĀrā bĀda

¹ MĀra Jesucrito nezoca JuaĀa. NaĀ cartade bĀ bĀa Jesucritoba bajāneba mĀa cawabidada. MaĀ cawabidara Ācōrēba Jesucritoa cawabisia idji ījā beaa cawabimārēā dārāēne cārēda sāwāida.* Jesucritoba bajānebema nezocada mĀmaa diabuesia maĀra cawabimārēā. ² Jūma mĀa ununara wārāda jara bĀa. MĀa jaraya naĀ bedeara Ācōrēneba ze bĀda idjaba Jesucritoba wārāda cawabisida. ³ MaĀ sāwāinebema bedea djabarā quīrāpita lebĀARA bio bia bĀya. Idjaba naĀ bedea ūrīnapeda ījā o beara bio bia beadā, naĀ bedeara dārāēne māwāi bērā.

Djabarā Asia drudebema itea JuaĀba bĀda

⁴ MĀra JuaĀa. NaĀ cartara bĀbĀra djabarā Asia drudebemarā itea. Siete purudaa diabuebĀra. MĀa quīrā bĀa Ācōrēba idji biadeba bārāra careba baida idjaba necai baira bārāa dia baida. Idjira bĀa, naēna basia, idjaba ewariza bĀya. Idjaba mĀa quīrā bĀa Ācōrē bugue biya quīru quīrāpita siete jaure panĀa māwā o pananida.† ⁵ MaĀ awara quīrā bĀa Jesucritoba māwā o baida. Idjia Ācōrēnebema wārāda jarabaria. Beu badada naĀrā lrebasia ewariza zocai bai carea. Jūma naĀ ējūānebema bororā cāyābara dji dromaara bĀa. Idjia dadjirāra quīrā bĀa idjaba idji oadeba cadjiruadebemada ēdra bāsia. ⁶ Dadjirāra bāsia Ācōrē purude sacerdotada beadamārēā. Māwā idji Zeza Ācōrēba quīrā bĀra o panania. Idjia bia bedeadida panĀa. Bia bĀa idjira ewariza jūmarā Boroda baida. Wārāda bia bĀa māwā baida.‡

⁷ Ūrīnada. Critora jĀrāne zeya. MaĀne jūmarāba ununia. Idji supedada bida ununia. Idji unubadade jūma naĀ ējūānebema jānia.§ Wārāda māwā bĀya.

⁸ Dadjirā Boroba jarasia: “MĀra ne jūma poya o bĀ Ācōrēa. MĀra dji Alpa idjaba dji Omega.* MaĀba jara bĀa mĀra dji naĀrābema idjaba dji jīrūarebema. MĀra bĀa, naēna basia, idjaba ewariza bĀya.”

JuaĀba Crito ununa

⁹ MĀra bārā djaba JuaĀa. Dadjirāra Jesucrito ume panĀ bērā mĀra bārā ume Ācōrē purudebema, bārā ume bia mīga bĀa, idjaba bārā ume jūma droa bĀa. Ācōrē bedea jaradia bĀ carea idjaba Jesudebema wārāana a bĀ carea mĀra morro droma Patmo abadae bāsidāa. ¹⁰ Dadjirā Boro Jesucrito itea wagabada ewaride mĀra Ācōrē Jauredēba bāsia.† MaĀne mĀ ēcarraare abāba bedea bĀda ūrīsia. Idji bedeara cachiru jīgua quīrāca bāsia. ¹¹ MaĀba jarasia: “BĀa unubada cartade bĀpeda djabarā siete puru beade panĀaa

* **1:1** Idji ījā beaa. Griego bedede bĀ bĀa “nezocarā.” † **1:4** Siete jaure panĀa. ACARAMAAR maĀ siete jaure panĀa Ācōrē Jaureda māwā bĀa. Idjaba ACARAMAAR maĀ jaure siete panĀa bajānebema nezocarā dji dromada māwā beaa. ‡ **1:6** Wārāda bia bĀa māwā baida. Griego bedede bĀ bĀa: “Amén.” § **1:7** Mateo 24:30; JuaĀ 19:34-37.

* **1:8** Griego alfabetode alpāra dji naĀrābema letāa, omegara dji jīrūarebema letāa. † **1:10** Dadjirā Boro Jesucrito itea wagabada ewaride. Jesu lrebaacarea domiaza djabarāba idji lrebadara quīrānebadidāa. Idira domingoa māwā obadaa.

diabuedua: Epesodaa, Esmirnanaa, Pergamonaa, Tiatiradaa, Sardidaa, Piladelpiadaa, idjaba Laodiceadaa.”‡

¹²Maāne mġa jēda acġasia caida beġea bġ cawaya. Acġabġgġe siete ĩbġrā oro odada unusia. ¹³Maġ siete ĩbġrā ēsi ēberā zaca bġada unusia. ¹⁴Idjia cacuade jġ bġara eġu jġrū daucha jūē basia. Idji ju caita oro odada trājġ basia. ¹⁵Idji budara totroa querasia oveja cara quġrāca wa nieve quġrāca. Idji daura tġbġ urua quġrāca basia. ¹⁶Idji jġrūra bronze tġbġe dorrabaripeda ġrada quġrāca urua basia. Idji beġeara do jururua bġ quġrāca jġguasia. ¹⁷Idji ġawa araare chġdauda siete erobasia. Idji iteġeba dġōbada neco quġda umena peweġea era bġada odja nūmasia. Idji quġrāra ġmāġau dorrodorroa quġrāca basia.

¹⁷Idji unuside ne wayaaba mġra idji jġrū caita beuda quġrāca egode tabesia. Baribġġġ idji ġawa araarebemada mġ ġġġ bġpeġa ġarasia: “Ne wayarādua. Mġra dġi naārābema idjaba dġi jġrūarebema. ¹⁸Mġra dġi Zocai bġa. Mġra beuġamġna acġdua zocai bġada, idjaba ewariza zocai baya. Mġābġġġ beuġarāra ġrēbġbida bġa.* ¹⁹Bġa unu bġada cartade bġdua. Idi sāwā nūmġada idjaba jġrūare sāwā nūmainebema sida bġdua. ²⁰Mġa cawabiya bġa ununa siete chġġau mġ ġawa araarebemane erobġba cārēda ġara bġada idjaba maġ siete ĩbġrā oro odaba cārēda ġara bġada. Maġ siete chġġauba ġara bġa bajānebema nezocarā siete panġda. Maġ siete panġba dġabarā siete puru beade panġda wagabadaa. Ąġjġza dġabarā puru abaġde panġda wagabadaa. Dġi ĩbġrā siete panġba ġara bġa dġabarā siete puru beade pannebemada.”

2

Critoba dġabarā Epeso puruġebemā itea bġbġda

¹Idjia mġa nāwā ġarasia: “Dġabarā Epeso puruġebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā bġdua:

Idji ġawa araarebemane chġġau siete erobġba, siete ĩbġrā oro oda tāēna nġba nāwā ġara bġa:

²Bārāba o panġra mġa cawa bġa. Mġ itea bio traja panġda idjaba bia mġga panġne jūma droa panġda cawa bġa. Bārāba dġi cadġġrġa obadarāa iduarġbidacada cawa bġa. ġcġġġ bārāmaa wānapēda Jesucritoba diabuesġada abadġġġaa.* Baribġġġ bārāba quġrācġita acġ panġneba cawasġdaa āġġġrāra sewġda beada. ³Bārā mġ carea bia mġga panġne jūma droa panġa idjaba sēnaē mġ itea bia traja panġa. ⁴Baribġġġ naġġada mġa biē unu bġa: bārāba naārā quġrāca erobeadara idġra mġcġa neē panġa. ⁵Maġ bġrā quġrānebadadua bārāba naārā quġrāca eropananaġa.† Wayacusa Ącōrēmaa zedadua. Odadua bārāba naārā bia o panana quġrāca. Bārāda wayacusa Ącōrēmaa zedaēbġġġ, mġa bārā cawa ode wāya.‡ Maġne bārā ĩbġrāa āyā bġaya. ⁶Baribġġġ naġġada bia o panġa: Nicolā ēpē beaba biē obadara bārāba quġrānebadadua. Mġa bġda quġrācġaa. ⁷Dġi cawġġġġ bara bġba šrġda Ącōrē ġareba dġabarāa ġara bġa. Cadġġrġa poyapedadarāa mġa bacuru zocai bai diabarġdebema nejōda idu jōbiya. Maġ bacurura Ącōrē ējūā biya quġrude bġa.”

Critoba dġabarā Esmirna puruġebema itea bġbġda

⁸“Dġabarā Esmirna puruġebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā bġdua: Dġi beupeġa wayacusa zocai bġra dġi naārābema idjaba jġrūarebema. Idjia nāwā ġara bġa:

⁹Bārāba o panġra mġa cawa bġa. ¹⁰Bġa mġga panġda idjaba ne neē beada cawa bġa. Māwāmġna Ącōrēneba bārāra ne bara beaa. Mġa cawa bġa ġcġġġ ġudġorāba bārānebemada biē beġeabadada. Ąġġġrāra Ącōrē ēberārāana abadamġna māwāēa.* Ątebġġġ ġiauru ēberāra.† ¹⁰Bārā dārāēne bia mġgaġra wayarānada. ġšrġnada. ġiauruba ġcġġġ bārānebemada preso ġġġabiya ġġa pānġi cawaya. Bārāra dārānaē bia mġgaġa.‡ Baribġġġ bārā beabada sida ġġa pananadua. Maġbe mġa bārāra ewariza zocai bġya. ¹¹Dġi cawġġġġ

‡ 1:11 Griego beġeade ġcġġġ cartade naġ sida bġ bġa: “Mġra dġi ġlpa idjaba dġi Omegaa. Maġba ġara bġa mġra dġi naārābemada idjaba dġi jġrūarebemada.” § 1:13 Ēberā zaca bġada. Griego beġeade nāwā bġ bġa: “Naġ dġara eġadaca bġada unusia.” Abari quġrāca ġara bġa Daniel 7:13ġe. *

† 1:18 Mġabġġġ beuġarāra ġrēbġbida bġa. Griego beġeade nāwā bġ bġa: “Mġabġġġ ēberārā beuġġdebema yavera erobġa. Beupeġada duanamabema yavera erobġa.” ‡ 2:2 Jesucritoba diabuesġada abadġġġaa. Griego beġeade bġ bġa “apōstoles.” † 2:5 Griego beġeade nāwā bġ bġa: “Quġrānebadadua sāmaġba baesġada.” ‡ 2:5 Bārā cawa ode wāya. Griego beġeade ġcġġġ cartade nāwā bġ bġa: “Dārāēne mġa bārā cawa ode wāya.” § 2:9 Bārāba o panġra mġa cawa bġa. Griego beġeade ġcġġġ cartade maġra neēa. * 2:9 Ącōrē ēberārā. Griego beġeade bġ bġa “ġudġorā.” † 2:9 ġiauru ēberārā. Griego beġeade bġ bġa: “ġiauru ume dġi ġarebada dedebemārāa.” ‡ 2:10 Dārānaē. Griego beġeade “ġe ewarġ” bġ bġa. § 2:10 Ewariza zocai bġya. Griego beġeade nāwā bġ bġa: “Mġa borobari zocai baġdebemada bārāa ġiaya.”

bara ɓɓa ũrɗua Ǻcōrē Jaureba djabarā jara ɓɓa. Cadjirua poyapedadara ewariza Ǻcōrēnebemada j̄ga beadaēa.*

Critoba djabarā Pergamo purudebema itea ɓɓida

¹² “Djabarā Pergamo purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā ɓɓdua:

Djōbada neco quida umena pewedeā era eroɓɓa nāwā jara ɓɓa:

¹³ Bārāba o panlra mla cawa ɓɓa.† Idjaba cawa ɓɓa bārā panabadama diaurura dji droma chūmebada buguede chūmlada. Māwāmīna bārāba mla wadibida ēpē panla. Bārā purude diauru ɓabarima djaba Antipa ml carea beasidade bārāba ml j̄jā panlra igaradaē basia. Djaba Antipaba ne jūmane mlnebemada bedeabadjia. ¹⁴ Baribɓɓa mlɓɓada mla biē unu ɓɓa. Ǻɓɓɓa bārā tāēnabemaba Balaalɓa jaradiadara ēpē panla.‡ Balaalɓa Balāa jaradiasia sāwā israelerāra cadjiruade ɓaebida. Jɓwaba oda Ǻcōrēa nedjara diadada cobibadjia idjaba auɗuada obibadjia. ¹⁵ Idjaba Ǻɓɓɓa bārā tāēnabemaba Nicolás ēpē ɓeaba jaradiabadara ēpē panla. Maɓ jaradiabadara mla quīrīcaā.§ ¹⁶ Maɓ bērā wayacusa Ǻcōrēmaa zedadua. Māwā odaēɓɓɓa, mla dārāēne bārā cawa ode wāya. Maɓne neco ml itedeba odja nūmlaba maɓ ēberārā ume djōya. ¹⁷ Dji ɓɓwɓɓa bara ɓɓa ũrɗua Ǻcōrē Jaureba djabarā jara ɓɓa. Cadjirua poyapedadara mla mane mērā badara cobiya idjaba mōgara zaque totroa quiruda diaya.* Maɓ mōgara zaquede trɓ djiwidida ɓɓ ɓɓa. Ni ɓaɓaba maɓ trɓra adua ɓɓa. Baribɓɓa dji edabɓɓa cawaya.”

Critoba djabarā Tiatura purudebema itea ɓɓida

¹⁸ “Djabarā Tiatura purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā ɓɓdua:

Ǻcōrē Warra daura ɓɓɓa urua quīrāca ɓɓa, idji j̄rura bronze ɓɓɓa uruabari quīrāca ɓɓa. Idjia nāwā jara ɓɓa:

¹⁹ Bārāba o panlra mla cawa ɓɓa. Bārā quīrīānebemada, ml j̄jā panlnebemada, ml itea o panlnebemada, idjaba jūma droa panlnebema sida cawa ɓɓa. Bārāba naārā o panana cāyābara idi biara o panlɓa cawa ɓɓa. ²⁰ Baribɓɓa mlɓɓada mla biē unu ɓɓa. Wērā Jezabel abadaba sewa jaradia ɓɓa bārāba iduaribi panla.† Idjira Ǻcōrēneba bedeabariada abaria. Maɓne idjia jaradia ɓɓdeba ml nezocarāra cūrūgabarua auɗua nībadamārēā idjaba nedjara jɓwaba oda Ǻcōrēa diadada codamārēā. ²¹ Mla j̄lā basia idjia cadjiruara igarapeda Ǻcōrēmaa zemārēā baribɓɓa idji auɗua nra igara quīrīāē basia. ²² Maɓ bērā mla idjira cacua piraba ɓɓɓade ɓɓa. Maɓbe jūma idji ume daunemabadaba idji quīrāca cadjirua o panada igaradaēɓɓa, mla bia mīgabiya. ²³ Idji warrārā mla quīnibiya. Māwā djabarā duanlra cawadia mla jūmarā crɓchara, jūmarāba sodeba o quīrīā panl sida cawa ɓɓa. Bādjiɓa opedada quīrāca mla cawa oya. ²⁴⁻²⁵ Baribɓɓa Ǻɓɓɓa bārā Tiaturadebemaba maɓ wērāba jaradia ɓɓa ēpēnaē panla. Maɓ awara diauruaba idjiderāa cawabida mērā eroɓɓa jɓɓɓaē panla cawadi carea. Mla ababe jaraya bārāba nāɓ ewaride j̄jā panl quīrāca j̄jā pananamārēā aba ml zebɓɓada. Dewara bedeada j̄jā obiēa. ²⁶⁻²⁷ Cadjirua poyapedadara idjaba mla quīrīā ɓa ewariza opedadara mla druazabema bororāda beadamārēā ɓɓcuyaya ml Zezaba mlra jūmarā boroda ɓɓɓa quīrāca. Maɓbe ɓdjirāba quīrā djuburia neē jūmarā j̄jā obiēa.‡ Zoco todozoabibɓda quīrāca jūmarāda poyadia.§ ²⁸ Mla diapedabema chīdauda ɓdjirāa diaya.* ²⁹ Dji ɓɓwɓɓa bara ɓɓa ũrɗua Ǻcōrē Jaureba djabarā jara ɓɓa.”

3

Critoba djabarā Sardī purudebema itea ɓɓida

¹ “Djabarā Sardī purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā ɓɓdua:

Ǻcōrē quīrāpita jaureda siete panla.* Ǻdji zocabariba chīdauda idji jɓwade siete eroɓɓa. Idjia nāwā jara ɓɓa:

Bārāba o panlra mla cawa ɓɓa. Ǻberārāba jara panla bārāba Ǻcōrēa bio j̄jā panl bērā zocai beada. Baribɓɓa wārā arada bārāba Ǻcōrēa j̄jānaē panl bērā dji beudarā. ² ¡Quīrācuitadua! Mla unu ɓɓa bārāba o panlra Ǻcōrē quīrāpita jipa ɓɓēda. Bārāba bia o

* **2:11** Ewariza Ǻcōrēnebemada j̄jga beadaēa. Griego bedeade ɓɓ ɓɓa: “Barima umé beudaēa.” † **2:13** Bārāba o panlra mla cawa ɓɓa. Griego bedeade Ǻɓɓɓa cartade maɓra neēa. ‡ **2:14** Numero 22:1deba aba 25:3daa; 31:16. § **2:15** Maɓ jaradiabadara mla quīrīcaā. Griego bedeade Ǻɓɓɓa cartade maɓra neēa. * **2:17** Manāra Ǻcōrēba diabueda paɓ basia. Exodo 16:31-34. † **2:20** Jezabel. 1 Rey 16:29-31; 18:4,19; 2 Rey 9:22. ‡ **2:26-27** Quīrā djuburia neē jūmarā j̄jā obiēa. Griego bedeade ɓɓ ɓɓa: “Jiorroba j̄jā obiya.” § **2:26-27** Salmo 2:9. * **2:28** Diapededabema chīdauba jara ɓɓa Critoda. Apocalipsi 22:16. * **3:1** Ǻɓɓɓamaarā maɓ siete jaure panlaba jara ɓɓa Ǻcōrē Jaureda. Idjaba Ǻɓɓɓamaarā jara ɓɓa bajānebema nezocarā dji dromada.

4

Bajānebemarāba Ācōrēa bia bedeapedada

¹ Māwānacarea wayacusa cāimocara quīrāca mla unusia bajāne eda wābadada ewa nūmlada. Maļne mla naārā ūrīna cachiru jīgua quīrāca bedeā baba jarasia: “Nama ūtaa zedua. Mla cawabiya nocoarebema ewaride cārēda sāwāida.”

² Ara maļda mla Ācōrē Jauredeba besia. Maļne mla unusia bugue biya quiru bajāne bāda. Maļ buguede aba chūmasia. ³ Maļ buguede chūmlara urua basia jaspe mōgara quīrāca idjaba cornalina mōgara urua babari quīrāca. Eumada maļ bugue biya quiru auđu jūrā basia. Maļ eumara esmeralda mōgara quīrāca urua basia. ⁴ Bugue biya quiru auđu veinticuatro bugue biya quedeaba jūrā basia. Maļ bugue biya quedeade veinticuatro drōārāda chūpanasidaa. Ādjia cacuade jā panlra totroa querasia. Idjaba oro oda nepeda jā panasidaa. ⁵ Maļne Ācōrē bugue biya quiru ēsi badeba baada purewa eda nūmabadjia, jururua nūmabadjia, dji cābāyā bae nūmabadjia. Maļ bugue quīrāpita ūbīrāda siete urua nūpanasidaa. Siete jaure Ācōrē quīrāpita beada māwā panla. ⁶ Maļ bugue quīrāpe pusa pāpārā bā quīrāca basia. Maļra vidrio ēsā quiru quīrāca basia. Bugue jawa araare, jawa aclare, jēdaare, nocoare bida animarā zaca zocai beada quīmārē panasidaa. Ādjirāra jāare, ēcarraare bida dauba bira panasidaa. ⁷ Aba imama zaca basia. Aba paca zaca basia. Aba dji quīrādarrara ēberā quīrāca basia. Idjaba aba nejōbā waibā wābari bā zaca basia. ⁸ Maļ quīmārēbema zocai panlba ida sei eropanasidaa. Ādji cacuara jūma dauba bira panasidaa. I edre bida dauba bira panasidaa. Āsa, diamasi bida ādjirāba nāūnaē nāwā jarabadaa:

Bio bia quirua, bio bia quirua, bio bia quirua dadjirā Boro Ācōrēra.

Idjia jūma poya o bā. Idjira basia, idi bā, idjaba ewariza baya.

⁹⁻¹⁰ Ācōrē ewariza zocai bāra idji bugue biya quirude chūmabaria. Maļne dji animarā zaca zocai beaba idjia bio bia quiruada abadaa, bia bedeabadaa, idjaba bia bāada abadaa. Māwā jarabadaa veinticuatro drōārāda Ācōrē ewariza zocai bā quīrāpita chīrāborode copanepada bia bedeabadaa. Maļbe ādji nepeda dji buguede chūml quīrāpita bēdapeđa nāwā jarabadaa:

¹¹ Dairā Boro Ācōrē, bādrā bia bā jūmarāba bio biya quiruada adida, wayađida, idjaba bā jūma poya erobaida bia bāada adida.

Bā ne jūmada oda bērā bia bā jūmarāba māwā jaradida.

Wārāda bā quīrāna bērā ne jūmada osia idjaba ne jūmada bādeba bā.

5

Juaļa Oveja Zaque ununa

¹ Maļbe mla unusia bugue biya quirude chūmlaba carta tuyađada jawa araare erobāda. Maļ cartara quīrā umena bā basia. Dji quīrā tēune siete ceraba cara panasidaa ni abaaba ewararānamārēā. ² Maļne mla bajānebema nezoca dji dromada unusia. Idjia jīgua iwīđisia: “¿Caida bia bā naļ cartade cara beara oguecuapeda ewarai carea?” ³ Baribāra ni abaada bia bā basia maļ carta ewarapeda acā carea. Bajāne, naļ ējūāne, beudarā panabadama bida neē basia.* ⁴ Maļne mla dji quīāne jīā besia ēberā biada neē bada bērā maļ carta ewarapeda acā carea. ⁵ Baribāra veinticuatro drōārānebema abaaba mla nāwā jarasia: “Waa jīārādua. Acādua, Juda ēberārānebema Imama abadaba idji ume dji quīrūda poyasia. Idjira Davideba zedaa. Idjiabāra naļ cartade siete cara beara oguecuapeda ewaraida bā.”

⁶ Maļne Ācōrē bugue biya quiru caita, animarā zaca zocai bea quīmārē panl caita, idjaba veinticuatro drōārā panl ēsi mla Oveja Zaqueda ūta nūmlada unusia. Idjira beapedada quīrāca basia. Idjia cachuda siete erobasia. Dau sida siete erobasia. Maļ siete dauba jara bā Ācōrē quīrāpita siete jaure panlāda. Maļgarāra Ācōrēba jūma naļ ējūāne diabuebaria. ⁷ Maļne Oveja Zaquera bugue biya quirude chūmlamaa wāpeda carta idji jawa araare erobāra edasia. ⁸ Maļ carta edadacarea animarā zaca zocai bea quīmārē panlra idjaba veinticuatro drōārā sida idji quīrāpita chīrāborode copanesidaa. Jūma ādjirāba arpada, epedeco jūgurua sida eropanasidaa. Maļ epedeco jūgurua incienso queraba bira besia. Maļ incienso queraba jara bā Ācōrē ēberārāba idjia iwīđibadada. ⁹ Veinticuatro drōārāba, animarā zaca zocai bea quīmārē panl bida naļ trāābi djwidida trāāsidaa:

Bāra beapedada bērā bādrā bia bā maļ carta edapeda dji cara beara oguecuaida.

Bā oa erozoadaba ēberārāda Ācōrē itea nēdosia.

Bedeazabemada, puruzabemada, jūma druazabema sida ācāra nēdosia.

¹⁰ Bā ādjirāra bāsia dadji Ācōrē purude sacerdoterāda beadamārēā.

* 5:3 Beudarā panabadama. Griego bedeade bā bā: “Naļ ējūā edre.”

Idjaba naļ ējūāne dji bororāda beadia.

¹¹ Maļbe mļa acλabλade bajānebema nezocarāda trlā duanλda unusia. Maļgarāra zocārā panλ bērā mļa poya juachaē basia.† Ādjirāra Ācōrē bugie biya quiru, dji animarā zaca zocai bea, idjaba veinticuatro drōārā auđu jūrā panasidaa. ¹² Nāwā jīgua trlā panasidaa: jOveja Zaque beapedadada bio bia bλa!

Jūmarāba idjā bia beadedida panλ ne jūma poya eroβλ bērā, ne jūmada eroβλ bērā, jūma cawa bλ bērā idjaba bio λbλa bλ bērā.

Idjidrλ dji dromaara bλada adida panλa idjaba bio bia quiruada adida panλa.

¹³ Maļne mļa ūrīsia jūma Ācōrēba oda bajāne beaba, naļ ējūāne beaba, beudarā jaureba, pusade bea bida nāwā trlā duanλda:‡

Jūmarāba dji bugie biya quirude chūmlā, Oveja Zaquea bida ewariza bia beadedida panλa. Ādjida dji dromaana adida panλa, bio bia quiruada adida panλa, idjaba ādjia jūma poya eropananida bia bλada adida panλa.

¹⁴ Maļbe animarā zaca zocai bea quimārē panλba nāwā jarasidaa: “Bia bλa māwā baida.” Ara maļda veinticuatro drōārāda chīrāborode copanenapeda dji ewariza zocai bλa bia beedasidaa.§

6

Cartade cara beada sei oguecuada

¹ Maļbe mļa unusia Oveja Zaqueba cartade cara beada aba ogabλλada. Idjaba ūrīsia animarā zaca zocai bea quimārē pannebema abalba nāwā jara bλda: “Acλde zedua.” Idji bedeara baa jīguabλλa quīrāca basia. ² Araa acλde wāside cawayo torroda unusia. Maļ cawayo λrλ chūmlaba idji jλwade enedλmada eroβasia. Abalba idjā nepeda diasia. Ara maļda λcλλa poyapeda dewararā poyai carea wāsia.

³ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλλade mļa ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai bλba nāwā jara bλda: “Acλde zedua.” ⁴ Araa acλde wāside cawaēne cawayo purea bλda odjasia. Abalba maļ cawayo λrλ chūmlā djōbada neco waiβλada diasia. Ācōrēba idjā idu ārībisia ēberārā naļ ējūāne ābaa necai duanλda, māwā djō duanλba dji quena duananamārē.

⁵ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλλade mļa ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai bλba nāwā jara bλda: “Acλde zedua.” Araa acλde wāside mļa cawayo pāimada unusia. Maļ cawayo λrλ chūmlaba ne zλgλa zabadada idji jλwade erobasia. ⁶ Maļne mļa ūrīsia animarā zaca zocai bea ēsi aba bedea bλda. Maļba dji cawayo λrλ chūmlā nāwā jarasia: “Trigoda idu bia zaubirādua. Māwā trigo libra ume nēdoi carea ēberāda ewari aba trajaida bλa. Cebada sida idu bia zaubirādua. Māwā cebada sei libra nēdoi carea ēberāda ewari aba trajaida bλa. Baribλλa nedraga diabarida, uva sida idu bia zaubidua nedragada, uva ba sida baramārē.”

⁷ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλλade mļa ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai bλba nāwā jara bλda: “Acλde zedua.” ⁸ Araa acλde wāside mļa unusia cawayo cuaracuara bλda. Maļ cawayo λrλ chūmla trlāra “Beuidebema” abadaa. Idji caidū aba nībabadjia “Beudarā panabada ējūā” abadada.* Jūma naļ ējūāne ēberārā quimārē beaza Ācōrēba ādjia aba idu beabisia. Maļ ēberārāra beasidaa djō duanλba, jarrababa, cacua biē duanλba, idjaba animarā naļ ējūānebema minijīchia bea bida.

⁹ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλλade mļa unusia Ācōrē bedea jaradia panλ carea beapedadarā jaureda. Ādjirāra bajāne Ācōrēba ne babue diabada edrecare duanasidaa. ¹⁰ Nāwā jīgua jarasidaa: “Jūmarā Boro, bλra bio bia quirua idjaba wārāda bedea aba bλa. λBλa sālbe dudabemarāra cawa oi dairā beapedada carea?” ¹¹ Ācōrēba ādjiza wua torroda jλnamārēā diasia. Maļbe nāwā panusia: “Wadī necai jλnadau aba ēberārāba bārā beapedada quīrāca bārā djabarā Crito nezocarāda jūma daucha beabλadaa.”

¹² Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλλada mļa acλ basia. Maļne de uremiada dji cābāyā uresia. Sopua carea jλbada pāima bλ quīrāca λmādaura pāimasia. Jedecora oa quīrāca jūma pureasia. ¹³ Nāūrā dji cābāyā puābλλade nejō dji ca jurrubari quīrāca chīdura bajāneba egorođaa jurrusia. ¹⁴ Bajāra carta bλaratλbλλa quīrāca nēbasia. Jūma eyara, pusade bea morro sida naārā beadama panenā basia. ¹⁵ Maļbe naļ ējūānebema bororāda, ādjirebemada, zarrarā bororāda, ne bara beada, naļ ējūāne dji

† 5:11 Zocārā. Griego beedeade bλ bλa “diez miles de diez miles, y miles de miles.” Cāpūrīā beedeade jara bλa “millones de millones.” ‡ 5:13 Beudarā jaureba. Griego beedeade bλ bλa: “Naļ ējūā edrecare beaba.” § 5:14 Dji ewariza zocai bλa. Griego beedeade λcλλa cartade maļra neēa.

* 6:8 Beudarā panabada ējūā. Griego beedeade bλ bλa “Hades.”

dromarāda, nezoca beada, nezocaē bea sida eya uriađe idjaba eyađe mōgara cobeađe mīrūcuasidaa. ¹⁶ Ādjirāba nāwā jarasidaa: “Eya, mōgara, dai l̄r̄l̄ baedada. Daida mērānada jāl̄ bugue biya quiruđe chūml̄a quīrāpitabemada idjaba Oveja Zaqueba cawa oiðebemada. ¹⁷ Ādjia cawa ođi ewari dromada jūēsia. ¿Caiba małgara droai?”

7

Sēyā Ācōrē nezocarā dratude b̄lada

¹ Māwānacarea ml̄a bajānebema nezocarāda quīmārē unusia. Ādjira nał ējūā iquidaza nūmeasia. Ādjia nāūrāda ni ab̄alareba nał ējūāne, pusade, ni ab̄al bacurumaa biđa idu puabidaē basia. ²⁻³ Małne ml̄a unusia dewara nezoca bajānebemada l̄mādu odjabariareba zeb̄arada. Małga ba dji zocai b̄l Ācōrē sēyā b̄lbarida erobasia. Idjia bajānebema nezocarā quīmārē panla nāwā j̄gua jarasia: “Nał ējūāra, pusara, bacuru sida ārīrānada aba daiba Ācōrē sēyāra idji nezocarā dratude jūma b̄ladada.” Māwā jarasia Ācōrēba b̄lada bajānebema nezocarā quīmārē panla diada b̄rā nał ējūāra, pusa sida ārīnamārēā.

⁴ Małne ml̄a ūr̄isia Ācōrē sēyā erobeara jūmasāwā panla. ¹⁴⁴ mil panasidaa. Jūma ādjirāra Israel ēberārānebema basia. ⁵ Israel warra Judadeba yōpeadada doce mil panasidaa. Rubeāneba yōpeadada doce mil panasidaa. Gadeba yōpeadada doce mil panasidaa. ⁶ Aserdeba yōpeadada doce mil panasidaa. Neptaliðeba yōpeadada doce mil panasidaa. Manaseðeba yōpeadada doce mil panasidaa. ⁷ Simeolneba yōpeadada doce mil panasidaa. Leviðeba yōpeadada doce mil panasidaa. Isacardeba yōpeadada doce mil panasidaa. ⁸ Zabuloñneba yōpeadada doce mil panasidaa. Joseðeba yōpeadada doce mil panasidaa. Idjaba Benjamiñneba yōpeadada doce mil panasidaa.

Ēberārā zocārā Ācōrē quīrāpita bea

⁹ Māwānacarea wayacusa cāimocara quīrāca ml̄a ēberārāda zocārā unusia. Ni ab̄alba ādjirāra poya juachadaē basia. Druazabemada, puruzabemada, bedeazabema sida ācala duanasidaa. Jūmarāba cacuađe j̄lada torroada j̄l̄ beasia idjaba b̄asrida panl̄ b̄rā uruta queduaca beada ādji j̄wade erobeasia. Ādjirāra Ācōrē bugue biya quīru quīrāpita idjaba Oveja Zaque quīrāpita biđa l̄ta duanasidaa. ¹⁰ Małne jūmarāba nāwā j̄gua jarasidaa: “¡Dai Ācōrē nał bugue biya quiruđe chūml̄a, Oveja Zaque biđa dairāra ēdr̄a edasidaa!”

¹¹ Małne animarā zaca bea quīmārē panla, veinticuatro drōārā sida Ācōrē bugue biya quīru caita panasidaa. Jūma bajānebema nezocarāda ādjirā auđu jūrā l̄ta duanasidaa. Małne bugue biya quīru quīrāpita mał bajānebema nezocarāra chīrāborode quīrā edaa barru copanenapeda Ācōrēa bia bedeasidaa. ¹² Nāwā jarasidaa:

¡Bārāba jara panl̄ quīrāca wārāa! * Ewariza jūmarāba dairā Ācōrēa bia bedeada panla dji dromaara b̄l b̄rā,

ne cawaara b̄l b̄rā, ne jūma poya erob̄l b̄rā idjaba bio b̄la b̄l b̄rā.

Idjia bia b̄lada aeida panla idjaba bio biya quīruada aeida panla. ¡Wārāda bia b̄la māwā baida!†

¹³ Małbe veinticuatro drōārānebema ab̄alba ml̄a iwidiisia: “¿Bla cawa b̄ca za cacuađe j̄lada torroa j̄l̄ beara cairāda jāwā beada? ¿Cawa b̄ca sāmalba zesidada?”

¹⁴ Ml̄a panusia: “B̄lab̄l̄a cawa b̄la.”

Małne idjia jarasia: “Nał ēberārāra j̄rūarebema ewari bio minij̄chia b̄ledebema ēdr̄apedadarāa. Oveja Zaque oaba ādjia cacuađe j̄ladara totroa tātosidaa. ¹⁵ Mał b̄rā Ācōrē bugue biya quīru quīrāpita duana. Idji dede āsa, diamasi biđa idji itea ne o panla. Mał bugue biya quīruđe chūml̄a ādjirāra waga b̄ya.‡ ¹⁶ Waa jarra beadaēa ni opichia beadaēa. Beseaba waa baē beadia idjaba j̄lw̄l̄r̄l̄ba mīā sēēa. ¹⁷ Oveja Zaqueba ādjirāra Ācōrē bugue biya quīruma waga b̄ya. Ādjirāra edeya zocai bai dia b̄l baido bogadr̄a nūmeamaa doðamārēā. Małne Ācōrēba ādjirā daubara jūma jareya.”

8

Cartade cara beada j̄rūarebema ogada

¹ Oveja Zaqueba cartade siete cara beada j̄rūarebema ogaside bajāne dārā chupea nūmesia.* ² Māwānacarea ml̄a unusia bajānebema nezocarāda Ācōrē quīrāpita siete l̄ta duana. Siete cachiruda ādjirāa diasia. ³ Małbe dewara nezoca bajānebemada zepeda Ācōrēa quera babadama l̄ta nūmesia. Mał quera babada oro oðara Ācōrē bugue quīrāpita

* **7:12** Wārāa. Griego bedeade b̄l b̄la: “Amén.” † **7:12** Wārāda bia b̄la māwā baida. Griego bedeade b̄l b̄la: “Amén.”

‡ **7:15** Ādjirāra waga b̄ya. Griego bedeade b̄l b̄la: “Ācōrēba idji wua dera ādjirā l̄r̄l̄ b̄ya.” * **8:1** Dārā. Griego bedeade b̄l b̄la “media hora.”

Ɂa. Bajānebema nezocaba idji Ɂawade quera babada epedecoda eroɁasia. MaɁ epedecora oro oda basia. AɁaaba idjia incienso querada waiɁa diasia jūma Ācōrē ēberārāba iwidiɁedada ume ābaa bá diamārēā. Ara maɁda quera babada ɁrɁ incienso querara bá nūmasia. ⁴ Ācōrē ēberārāba iwidiɁedadara maɁ bajānebema nezocaba incienso quera bá nūma cowaa ume ābaa Ācōrēmaa tūāpa cowasia. ⁵ MaɁbe bajānebema nezocaba quera babada epedecoda edapeda quera babada ɁrɁ ɁɁɁadau urua Ɂaba birasia. MaɁ ɁɁɁadau uruara maɁ ējūānaa peatasia. MaɁba babada jururuasia, dji cābāyā jīgua Ɂae nūmesia, purewa eda nūmesia, idjaba naɁ ējūāra ure nūmesia.

Bajānebema nezocarāba cachiru zapedada

⁶ MaɁbe bajānebema nezocarā siete panɁba ādji siete cachiru edapedadara zadí carea eronūpanesidaa.

⁷ AɁaaba idji cachiruda zásia. Ara maɁda hieloda cue quírāca naɁ ējūānaa jurrusia. Idjaba uruada oa ume puera Ɂada naɁ ējūānaa jurrusia. MaɁba naɁ ējūāra, bacuru sida berara ēsidra bá wāsia.† Mama chiruara jūma bá wāsia.

⁸ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Ara maɁda eya waiɁa quírāca Ɂada purega jida nūmada aɁaaba pusade batabuesia. MaɁba pusara berara ēsidra oa babisia. ⁹ MaɁne pusadebema animarāda berara ēsidra quinisidaa idjaba barcora berara ēsidra jūma ārīsidaa.

¹⁰ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Ara maɁne chīdau waiɁa uruga jida nūmada bajāneba Ɂaesia.‡ Berara ēsidra naɁ ējūāne Ɂea dode, baido bogadrɁ Ɂeade bida Ɂaesia. ¹¹ MaɁ chīdau trɁra Asea abadaa. Idji Ɂaedama baidora jūma aseasia. MaɁ baidoba ēberārāra zocārā quinisidaa.

¹² Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Ara maɁda Ɂmādaura, jedeco sida berara ēsidra pāima nūmesia. Chīdau Ɂea sida berara ēsidra pāimacuasidaa. MaɁ bērā āsa Ɂaida Ɂadada berara ēsidra pāima nūmasia. Diamasi bida jedecora, chīdau Ɂea sida Ɂna Ɂaida Ɂadada berara ēsidra Ɂnaē basia.

¹³ Māa Ɂtaa ɁɁɁɁɁɁde ūrīsia nejbōa Ɂta wābari Ɂaba jīgua jara Ɂada:§ “iMīā djuburi Ɂeadia! iMīā djuburi Ɂeadia! iMīā djuburi Ɂeadia naɁ ējūāne Ɂeara dewarabema nezoca ūbea panɁba ādji cachiru zabadae!”

9

¹ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. MaɁne māa chīdau bajāneba naɁ ējūānaa Ɂaedada unusia. AɁaaba uria dau Ɂare Ɂa jūātrɁ Ɂa ewabarida maɁ chīdaúa diasia. ² MaɁ uria jūātrɁ Ɂa ewaside uriadeba nārīda Ɂtaa cowasia pea bá wābarɁ cowabari quírāca.* MaɁ cowaaba Ɂmādaura, bajā pāwārā Ɂa sida jūma pāima nūmesia. ³ MaɁne adichichí waiɁada maɁ cowadeba naɁ ējūānaa wāwāzoasia. Ācōrēba maɁ adichichía Ɂada diasia ēberārā cadamārēā drusōrēba cabarɁa quírāca. ⁴ Idjia adichichía jarasia naɁ ējūānebema chiruara, bacuru sida ārīrānamārēā. ĀtebarɁa ababe ēberārā Ācōrē sēyā ādji dratude neɁ Ɂeada cabisia. ⁵ Ācōrēba adichichía ēberārāra idu beabiē basia, ātebarɁa jedeco juesumabe idu puabisia. MaɁ puara drusōrēba cada pua quírāca basia. ⁶ MaɁ ewarīde ēberārāra beu jarɁdia baribarɁa beudaēa. Wārāda beu quírā pananimīna beudaēa.

⁷ MaɁ adichichira cawayo sordaoba djōne edebari quírāca Ɂesia. Ādji borode nepe oro oda quírāca Ɂada jɁ Ɂesia. Ādji quírādarara ēberā quírāca Ɂesia. ⁸ Ādji budara wērā budaca Ɂesia. Ādji quidara imama quidaca Ɂesia. ⁹ Ādji cacuara jiorro odaba jūātrɁ Ɂesia. Ādji i jīgua jururuga nūmasia cawayo zocārā ādji carreta bara ēberārā djō panamaa pira wābada quírāca. ¹⁰ Ādji drura drusōrēne quírāca quida cūmia Ɂesia. Jedeco juesuma ādji druba ēberārāra poya biē o panania. ¹¹ MaɁ adichichí borora uria dau Ɂare Ɂa wagabaria.† Idji trɁra hebreo bedeade AbadoɁ abadaa. Griego bedeade ApolioɁ abadaa.‡

¹² Nabema mīā djuburi Ɂeadí jaradara jōsia, baribarɁa wadibida umé panaa.§

¹³ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. MaɁne Ācōrē quírāpita quera babada oro oda cachu quīmārē panlareba aba bedeade Ɂada māa ūrīsia. ¹⁴ Dji bedeade Ɂaba bajānebema nezoca cachiru zadaa nāwā jarasia: “Do waiɁa Euprate abadama bajānebema nezoca quīmārē jɁ panada ērā Ɂadua.” ¹⁵ Ara maɁda idjia maɁ quīmārē panara ērā Ɂasia naɁ

† **8:7** NaɁ ējūāra. Griego bedeade ɁarɁa cartade maɁra neēa. Berara ēsidra. Griego bedeade bá Ɂaa “la tercera parte.” MaɁ bedeara versículo 7deba aba 12deaa odja Ɂaa. ‡ **8:10** Uruga jida nūmada. Griego bedeade bá Ɂaa: “Ibirá quírāca

uruga jida nūmada.” § **8:13** Nejbōa. Griego bedeade ɁarɁa cartade bá Ɂaa “bajānebema nezoca.” * **9:2** Pea bá wābarɁ cowabari quírāca. Griego bedeade bá Ɂaa: “jiorro dorrabaribada cowabari quírāca.” † **9:11** Uria dau Ɂare Ɂa wagabaria. Cāpūrīā bedeade bá Ɂaa “ángel del abismo.” ‡ **9:11** AbadoɁ, ApolioɁ. MaɁ trɁba jara panaa: “Ne jūma ārībari.” § **9:12** MaɁ mīā djuburi Ɂeadí jaradara dadjirāba Apocalipsi 8:13de unubadaa.

ējūāne beara berara ēsidra quenanamārēā.* Ācōrēba ādjira erobasia ara maļ poade, ara maļ jedecode, ara maļ ewaride māwā quenanamārēā. ¹⁶ Maļne mļa ūrīsia abaaba jarabara da cawayode wābada sordaorāda jūmasāwā enebada. Dosciento miyoļ enebada da asia.

¹⁷ Mļa cāimocara quīrāca ununa cawayora nāwā beasia: ādji borora imama boro quīrāca beasia. Ādji itedeba uruada, azupreda, idjaba nārīda cowabadjia. Dji lrl chūmeaba ādji jāare jūātrabarida jā beasia. Maļ jūātrabarira purega basia, zapiro mōgara quīrāca pāwārā basia idjaba azupre quīrāca cuara basia.† ¹⁸ Cawayo itedeba cowa ɓl nārība, uruaba, azupre bida naļ ējūāne beara berara ēsidra quenasidaa. ¹⁹ Maļgarā cawayoba ādji itedeba cowa ɓlba, ādji dru bida ēberārara beabadjidaa. Ādji drura dama quīrāca basia. Maļba ēberārara cadapeda beabadjidaa.

²⁰ Māwāmīna ēberārā quininaē badaba waḍibida ādjia cadjirua obadara igaradaē basia. Ādjia jai ēpēbadara igaradaē basia. Jawaba oda ācōrēra igaradaē basia: dji oro odada, parata odada, bronze odada, mōgara odada, bacuru oda sida igaradaē basia. Maļ jawaba oda ācōrēba ununacamīna, ūrīnacamīna, idjaba nībadacamīna, ēberārāba maļra igaradaē basia. ²¹ Idjaba mīā beabadara, djārā nļɓabadara, auḍua nībadadara, ne drɓabada sida ēberārāba igaradaē basia.

10

Bajānebema nezocaba carta zaque erobada

¹ Māwānacarea cāimocara quīrāca mļa unusia bajānebema nezoca dji dromada edaa zebara da. Idjia cacuade jā ɓlra jārārā basia. Idji boro lrl eumada basia. Idji quīrāra lḿāda quīrāca urua basia. Idji jūrūra taɓl eradra nūmɓ quīrāca basia. ² Idji jawade carta zaqueda ewara erobasia. Idji jūrū araarebemara pusade tɓa nūmasia. Jūrū acɓarebemara dru tɓa nūmasia. ³ Maļbe idjira imama jarragabari quīrāca jīgua biasia. Māwā biabarade baara ɓarima siete jururuasia. ⁴ Baa ɓarima siete jururuadacarea maļ jururuaba jaradara mļa cartade ɓl basia. Maļne bajānaa mļa bedeada ūrīsia nāwā jarabara da: “Baaba ɓarima siete jururuja jaradara mērā erobadua. Cartade ɓarādua.”

⁵ Maļbe mļa ununa bajānebema nezoca pusade idjaba dru tɓa nūmɓa idji jawara araarebemada ŗtaa bajānaa wasia. ⁶ Māwā ɓade idjira naļ ējūānebema, bajānebema, pusadebema jūma oda Ācōrē trāneba bedeasia. Nāwā jarasia Ācōrē ewariza zocai ɓl trāneba: “Ācōrēba jaradara dārāēne jūma māwāya. ⁷ Idjideba bedeabadarāda idji nezocara. Naēna Ācōrēba ādjirāa jarabadjia idjia cawabiē ɓl da jūrūare jūma māwāida. Bajānebema nezoca dji jūrūarebemaba cahiru zabara da wārāda jūma māwāya.”

⁸ Maļbe bajānaa bedea mļa naēna ūrīnaba wayacusa nāwā jarasia: “Bajānebema nezoca jūrū aba pusade jūrū aba dru tɓa nūmɓa carta zaque idji jawade ewara erobada edade wādua.”

⁹ Ara maļda bajānebema nezocamaa wāpeda mļa iwīdisia carta zaquera diamārēā. Idjia panusia: “Edadua. Codua. ɓl itedera urrajō quīrāca cūā ɓaya, baribarɓ ɓl biteda asea nūmeya.”

¹⁰ Maļ carta zaquera bajānebema nezoca jawadebemada edapeda cosia. Mā itede urrajō quīrāca cūā basia baribarɓ codacarea mā biteda asea nūmesia. ¹¹ Maļbe idjia mļa jarasia: “Ba wayacusa Ācōrēneba bedeaīda ɓa zocārā puru sāvānīnebema, zocārā dru sāvānīnebema, bedea za sāvānīnebema, idjaba ēberārā bororā sāvānīnebema sida.”

11

Ācōrēnebema bedeabadarā umé panɓ

¹ Māwānacarea abaaba de zabada bacuru quīrāca ɓda mļa diasia. Idjia nāwā jarasia: “Ācōrē de dromara, animarā ɓabue diabada sida zade wādua. Idjaba Ācōrēa mama bia bedea panɓ sida jūma juachadua. ² Baribarɓ Ācōrē de droma mōgaraba auḍu jūr ca ɓl edaarebema ējūāda zarādua, maļgarā Ācōrē jājē bea diada bēra. Ādjirāba Ācōrē puru Jerusalem 42 jedeco poya eropanania.* ³ Maļ ewaride mļa ēberāda umé diabueya mļnebemada ebuda bedeadamārēā. Ādjia sopua carea jɓbada jā panane 1,260 ewari Ācōrēneba bedeaīda.”

⁴ Ācōrē naļ ējūānebema boro quīrāpita olivo bacuruda umé panɓa, ībirā sida umé panɓa. Maļba idjidebema bedeabada umé panɓa jara ɓa.† ⁵ Bariduaba ādjida biē o quīrānibarɓ,

* 9:15 Berara ēsidra. Griego bedeaē ɓl ɓa “la tercera parte.” Ara maļ quīrāca jara ɓa versículo 18de. † 9:17 Zapiro mōgara. Griego bedeaē ɓl ɓa “jacinto nepñō.” * 11:2 Griego bedeaē nāwā ɓl ɓa: “Ādjirāra Ācōrē itea ɓl purura 42 jedeco biwadagadia.” † 11:4 Zacaria 4:1-14.

ādjii itedebea urua eradrablablaba ādjii ume dji quĩrũra bá beadia. Jũma ādjii biē o quĩrĩābladara ara maļ quĩrāca beadia. ⁶ Maļ ēberā umé panaba Ācōrēneba beadea panane bajāra poya jũātrādia cue zerāmārēa. Baido sida ādjia poya oa babidia idjaba naļ ējũā ārinira quĩrātanoa poya zebidia ādjia o quĩrĩ panā quĩrāca.

⁷ Baribarl Ācōrēnebema jũma beadeapedadacarea animarā cadjirua uria dau care bādeba zebalaba ādjira orraya. Maļba ādjira poyapeda beaya. ⁸ Dji bewārāra Jerusaleļ puru dromane tapanania. (Jerusaleļ purude dadjirā Boro Jesura crude cachi beasidaa. Aclalaba maļ purura trļ jarabadaa “Sodoma” idjaba “Egipto”, Jerusaleļnebemaba cadjiruara abarica obada bēra.) ⁹ Puruzabemaba, bedeazabemaba, druazabema bida bēwārā mama tapanada ewari ūbea ēsidra acl panania. Maļ bewārāra idu joubidaēa. ¹⁰ Ādji beupedada carea naļ ējũāne beara bāsrīdadia. Bāsrīda panaba ādjiza nebiada diadrūadia maļ Ācōrēneba beadeabada umé pananaba ādjirāra bia mĩga eropanana bēra. ¹¹ Baribarl ewari ūbea ēsidra badacarea Ācōrēba ādjira ltrēbabisia. Ādji piradrabada unupedadara bio dauperasidaa. ¹² Maļbe dji Ācōrēneba beadeabadaba beadeada bajānaa jĩgua ūrīsidāa. Nāwā jarasia: “Nama ātaa zedadua.” Ara maļda ādji ume dji quĩrũba acl panane jārārāne bajānaa wāsidaa.

¹³ Maļbe de uremiada dji cābāyā uresia. Maļba Jerusaleļ purude deda zocārā coracuasīa. † Ēberārāda siete mīl quinisidaa. Maļne dji zocai beara bio daupera duanaba Ācōrē bajāne bāla bia beadesidaa.

¹⁴ Maļ mīā djuburi beadi jaradara jōsia. Baribarl jĩrũarebema mīā djuburi beadi jaradara dārāēne zeya. §

Jĩrũarebema cachiru zađa

¹⁵ Bajānebema nezoca dji jĩrũarebemaba idji cachirura zāsia. * Maļne bajāne zocārā nāwā jĩgua beadesidaa:

Dadjirā Boro Ācōrēda, idjia ēdra edabari diai jarada ume naļ ējũānebema boroda panesidaa. †

Idiba ātaa Ācōrēra ewariza jũmarā Boroda baya.

¹⁶ Maļbe veinticuatro drōārāda ādji bugue biya quĩrude Ācōrē quĩrāpita chũmeanada chĩrāborode barru copanenapeda Ācōrēa bia beadesidaa. ¹⁷ Nāwā jarasidaa:

Dairā Boro Ācōrē jũma poya bā, bāra naārāeda bāsia idjaba wadibida bāa. ‡

Bā bāba waibāa bāda unubi bā bēra idjaba jũmarā Boroda beđa bēra daiba bia bāada a panāa.

¹⁸ Druazabemarāra bā ume quĩrũbucāsidaa. Baribarl bāa cawa oi ewarira jũesia. § Idibarl bāa beudarāra cawa oya.

Maļne bā nezocārā bādeba beadeapedadarāa, bā ēberārāa, bā waya bea dji dromarāa, edaara beārāa bida bāa ne biada diaya ādjia opedada quĩrāca.

Baribarl naļ ējũāne cadjirua opedadara bāa biē baya.

¹⁹ Maļbe Ācōrē de droma bajāne bāra ewasia. Maļ dede eda Ācōrē ley wagabada baurudeda māa unusia. Maļne baada purewa eda nũmesia, jururua nũmesia, idjaba dji cābāyā bae nũmesia. Naļ ējũāra ure nũmesia idjaba hieloda cue quĩrāca jurrū nũmesia.

12

Wērā Juałba ununa

¹ Ne jarai waibāada bajāne odjasia. Māa unusia wērāba lmadāuda wua quĩrāca jā bāda. * Idji jĩrũra jedeco lrl bāsia. Doce chĩdauda borobari quĩrāca jā bāsia. ² Maļ wērāra biogoa bāsia. Warra toide nũma bēra puaba biabadjia.

³ Maļbe dewara ne jaraida bajāne odjasia. Māa je droma purega bāda unusia. Maļ jeba boroda siete erobasia idjaba cachuda die erobasia. Nepeda boroza jā beasia. ⁴ Idji druba jārāwēbalaba chĩdauda berara ēsidra bajāneba naļ ējũānaa jurrubisia. † Maļ jera wērā warra toi carea bāma nũmesia warra zaque ara tobalada mī carea. ⁵ Maļne wērāba umaquĩrā warrada tosia. (Maļ warraba quĩrā djuburia neē jũma naļ ējũāne beaa idji beadeada jĩ obiya.) ‡ Baribarl jeba mī naēna Ācōrēba maļ warrara ātaa edesia idji bugue biya quĩrude

‡ **11:13** Zocārā. Griego beedeade bā bāa “la décima parte.” § **11:14** Mīā djuburi beadi jaradara ūbea panāa. Apocalipsis

8:13. * **11:15** Bajānebema nezoca dji jĩrũarebemaba. Cāpũrĩā beedeade bā bāa “séptimo ángel.” † **11:15** Idjia ēdra edabari diai jarada. Griego beedeade “idji Crito” bā bāa. ‡ **11:17** Griego beedeade āclal cartade idjaba bā bāa: “Idjaba zeida bāa.” § **11:18** Bāa cawa oi ewarira jũesia. Griego beedeade nāwā bā bāa: “Bā quĩrũbi ewarira jũesia.” * **12:1**

Maļ wērāba judiorānebemada jara bāa. † **12:4** Berara ēsidra. Griego beedeade bā bāa “la tercera parte.” ‡ **12:5** Quĩrā djuburia neē. Griego beedeade bā bāa: “Jiorroba jĩ obiya.” Salmo 2:7-9.

chūmamaa. ⁶ Maḷbe wērāra ējūā pōāsa ewaraga ḅamaa mīrū wāsia. Mama 1,260 ewari idjira waga erobai carea Ācōrēba jūma o erobasia.

⁷ Māwānacarea bajānebema nezoca dji droma Miguel abadada idjiare panḷ nezocarā sida je ume bajāne djōbucasidaa. Maḷne jera idjiare panḷ sida djōbucasidaa. ⁸ Baribḷḷa jeba, idjiare panḷ bida poyadaē basia. Maḷ bēra ādjira bajāne waa poya pananaē basia. ⁹ Maḷne je dromara, jūma idjiare panḷ sida naḷ ējūānaa batabuesidaa. Maḷ jera naēnaeda baḍa dama basia. Idji trāra Diauru idjaba Satana abadaa. [§] Idjia naḷ ējūāne beara jūma cūrūga erobḷa.

¹⁰ Maḷbe mḷa ūrīsia abaḷda bajāne jīgua beḍea ḅada. Maḷba nāwā jarasia:

Idibḷḷa dadji Ācōrēba idji ēberārāra ēḍḷa edabḷḷa.

Idibḷḷa idji ḅḷaḍeba jūmarā boroda ḅaya.

Crito idjia ēḍḷa edabari diai jaradaba jūma poya erobaya.

Dadji djabarā biē jarabarida bajāneba uḍaa batabuesidaa.

Idjia āsa, diamasi bida dadji Ācōrē quīrāpita djabarāra biē jarabadjia.

¹¹ Dadji djabarāba Oveja Zaque oa erozoadaba idjaba idji beḍea jara panḷneba poyasidaa.

Ādjirā Crito carea beadirā wayadaē basia, āteḅḷḷa beudi carea panasidaa.

¹² jMaḷ bēra jūma bajāne beara ḅaḍridadada!

Baribḷḷa naḷ ējūāne beara, puḍade bea sida miā djuburi beadia diaurura bārāmaa zeda bēra.

Idjira dārā ḅaḍda cawa ḅa bēra bio quīrū ḅaa.

¹³ Jeba cawasia idjira naḷ ējūānaa batabuesidada. Maḷ carea wērā warra todara biē oi carea ēpēsia. ¹⁴ Baribḷḷa jeba biē orāmārēā Ācōrēba wērāa nejōḅḷ droma ida diasia ējūā pōāsa ewaraga ḅamaa wābari wāmārēā. Mama Ācōrēba idjira poa ūbea ēsidra waga erobai carea jūma o erobasia. ¹⁵ Maḷ bēra jeba idji iteḍeba baidoda do quīrāca cumabuesia wērāra do ḅarreca edemārēā. ¹⁶ Baribḷḷa egoroba wērāra carebasia. Egorora yā dogopeḍa jeba iteḍeba do quīrāca cumabuedara jūma dosia. ¹⁷ Maḷ carea jera wērā ume bio quīrūsia. Ara maḷda idjira wērāneba yōpeḍada waabemarā ume djōne wāsia. Maḷ yōpeḍadara Ācōrē beḍea iḷā o bearāa, Jesucritoba jaradiada iḷā bearāa.

13

Animarā minijīchia ḅa pusadeba odjada

¹ Māwānacarea jera pusa ḅḷade nūmesia.* Maḷne mḷa unusia animarā minijīchia ḅada pusadeba odjabḷḷada. Maḷ animarāra siete boroda idjaba die cachuda erobasia. Cachuza nepeda jḷ beasia. Boroza Ācōrē biē jara ḅa beḍeada trḷ quīrāca bḷ erobeasia. ² Maḷ animarā mḷa ununara imama gorogoroa quīrāca basia. Idji jīrūra wi jīrū quīrāca basia. Idji itera imama ite quīrāca basia. Jeba maḷ animarāa idji ḅḷada diasia. Idjaba idji bugue biya quirude chūmebisia naḷ ējūāne beara poya erobamārēā. ³ Maḷ animarā boro aba cōnara anina bara basia. Maḷ cōnaba idjira wārāda beuida basia baribḷḷa dji cōnara ani basia. Maḷ carea jūma naḷ ējūāne beaba cawa crīchadaē basia. Maḷ bēra idjira ēpēsidaa. ⁴ Ādjirāba jea bia beḍeabadjidaa, idji ḅḷara maḷ animarāa diada bēra. Idjaba dji animarāa bida bia beḍeabadjidaa. Nāwā jarabadjidaa: “¿Caida naḷ animarā quīrāca ḅa? ¿Caida idji ume poya djōi?”

⁵ Ācōrēba maḷ animarāa idu jarabisia ara idjidra dji dromada idjaba Ācōrēra biē tabḷda. ⁶ Maḷne idjia Ācōrēda, Ācōrē trḷda, Ācōrē ḅamabemada, jūma bajāne bea sida biē jarabadjia. ⁷ Idjaba Ācōrēba iduaribisia maḷ animarāra idji ēberārā ume djōnapeda poyamārēā. Iduaribisia puruzabemada, beḍezabemada, druazabema sida poya erobamārēā. ⁸ Maḷne jūma naḷ ējūāne beaba maḷ animarāa bia beḍeabadjidaa. Naḷ ējūā oi naēna ādji trḷra Oveja Zaqueba erobḷa cartade bḷē beasia. Maḷ cartade ēberārā ewariza zocai beadi trḷda jūma bḷ ḅaa. ⁹ Dji cḷwḷḷa bara ḅḷba ūrīdua:

¹⁰ Abaḷda preso beida Ācōrēba quīrā ḅḷḅḷa, preso beya.

Abaḷda necoba beuida quīrā ḅḅḅḷa, necoba beuya.†

Maḷ carea Ācōrē ēberārāba bio droaḍida panḷa idjaba bio iḷā pananida panḷa.

Animarā minijīchia ḅa egorodeba odjada

¹¹ Māwānacarea mḷa dewara animarā minijīchia ḅada egorodeba odjabḷḷada unusia. Maḷ animarāba cachu zaqueda umé erobasia oveja zaque cachu quīrāca. Baribḷḷa je

§ 12:9 Griegode beḍea diauruba jara ḅa: “Djārā biē jarabari.” Satana trḷba jara ḅa: “Dji quīrū.” * 13:1 Jera pusa ḅḷade nūmesia. Griego beḍeade ḷcaḷa cartade bḷ ḅa: “Mḷra pusa ḅḷade nūmesia.” ḷcaḷa Bibliade maḷ beḍeara 12:18de bḷ ḅa. † 13:10 Jeremia 15:2; 43:11.

bedeabara quiraca bedebadja. ¹² Idjira pusadeba odjada animarare basia. Maŋne animarā pusadeba odjadaba jarabarara idjia eberāra jūma ija obibadja. Maŋ bēra jarasia jūma naŋ ejuāne beaba animarā pusadeba odjadaa bia bedeadamārēā. Maŋ animarā boro cōna aninara beuida badamīna wađi zocai basia. ¹³ Animarā egorodeba odjadaba ne ununaca waibla beada ocuabadja. Eberārāba aca panane urua sida bajāneba naŋ ejuānaa baebisia. ¹⁴ Ācōrēba iduaribisia egorodeba odjada animarāba maŋ ne ununacara pusadeba odjada animarā trāneba poya o bamārēā. † Māwā egorodeba odjada animarāba naŋ ejuāne beara cūrūgasia. Djōbada necoba animarā cōna wađi zocai ba za quiraca bada idjia obisia. § Māwā odacarea idjia jarasia jūmarāba maŋgāa bia bedeadamārēā. ¹⁵ Ācōrēba iduaribisia animarā egorodeba odjadaba animarā jawaba odaa zocai baira diaida. * Maŋbe animarā jawaba odara bedeasia. Maŋ jawaba oda animarāba idjia bia bedeadāera jūma quenabisia. ¹⁶ Maŋ awara egorodeba odjada animarāba jūmarāa sēyāda ādji jawara wa dratude baebisia. Dji dromarāa, dji edaara quedeaa, ne bara beaa, ne neē quedeaa, nezocarāa, nezocarāēa bida maŋ sēyāda baebisia. ¹⁷ Ababe maŋ sēyā erobeaba poya ne nēdođida panasidaa idjaba poya nēdobuedida panasidaa. Maŋ sēyāra pusadeba odjada animarā trāa wa idji trānebema numeroa. ¹⁸ Maŋ numeroba caida jara ba cawai careara ne cawa baida ba. Crīcha cawa baaba poya cawaya caida jara bada. Maŋ numerora eberā trāda māwā ba. Idji numerora naŋgāa: 666.

14

144 mil eberārā trāpedada

¹ Māwānacarea māa unusia Oveja Zaquera Sioŋ eya borode nūmāda. Idji ume eberārāda 144 mil panasidaa. Ādjirā dratude Oveja Zaque trāda, dji Zeza trā sida ba erobeasia. ² Maŋne bajānaa māa ūrīsia do būga nūmā quiraca, baa jururua nūmā quiraca. Māa ūrīnara arpa zabadarāba biya zá duanā quiraca basia. ³ Maŋne Ācōrē bugue biya quiru quirāpita, animarā zaca zocai bea quimārē panā quirāpita, veinticuatro drōār quirāpita bida trābi djiwidida trāa duanasidaa. Ni abaaba maŋ trābira poya trāa cawadaē basia. Ababe maŋ 144 mil eberārā Ācōrēba naŋ ejuānebema ēdra edadaba trāa cawasidaa. ⁴ Maŋ eberārā wērā adua beasia. Ācōrē itea ni maārī bida biē beadaē basia. Oveja Zaque wābāra epēbadaa. Ācōrēba ādjirāra idji itea, Oveja Zaque itea bida beadamārēā naŋ ejuānebemada ēdra edasia. Néudebema naārā ewada Ācōrēa diaa quiraca panā. ⁵ Sewara ni aba bida odacaa. Abeda cadjirua neē beaa.

Bajānebema nezoca ūbea panāba jarapedada

⁶ Māwānacarea māa bajānebema nezocada unusia bajāne wābaribusida. Idjia bedea biada erobasia jūma naŋ ejuānebemarāa, druazabemarāa, bedezabemarāa, puruzabemarāa bida jarai carea. Maŋ bedeara ewariza māwā baya. ⁷ Idjia nāwā jīgua jarasia: “Ācōrēra wayadadua! Idjia cawo oi ewarira jūena bēra idjidra dji dromaana adadua. Bajāda, egoroda, pusada, baido bogadra bea sida oda bēra idjia bia bedeadadua.”

⁸ Maŋ bajānebema nezoca caidu dewarada zepeda nāwā jarasia: “Babilonia puru dromara jūma ārīsia. Wārāda jūma ārīsia. Maŋ purudebemarāba audua o duanāba druazabemarāa abarica cadjiruada obisidaa itua ogo diabadā quiraca.”

⁹⁻¹⁰ Maŋ bajānebema nezoca wānacarea dewarada wābari zesia. Idjia nāwā jīgua jarasia: “Bariduaba animarā minijichia ba, jawaba oda idji za quiraca ba bida bia bedeaibara, idjaba dratude wa jawade maŋ animarā sēyāda idu baibibara, Ācōrēba quirūbideba maŋ eberāra bio biē baya uva ba asega ba dawabara quiraca. Maŋ eberāra jūma bajānebema nezocarā quirāpita, Oveja Zaque quirāpita bida azupre uruaba bio bia mīga baya. ¹¹ Maŋ eberā bia mīga ba uruara quica baya. Ewariza cowa nūmaya. Bariduaba animarā minijichia ba, jawaba oda idji za quiraca ba bida bia bedeaibara, lñāūnira neē baya. Maŋ animarā trā idu ba bipedadaa āsa, diamasi bida lñāūnira neē panania.” ¹² Maŋ carea Ācōrē eberārāba naŋ ejuāne bio droadida panā. Idjia ija obi ba bedeadā ija o beadida panā idjaba Jesura bio ija pananida panā.

† **13:14** Ācōrēba iduaribisia egorodeba odjada animarāba maŋ ne ununacara pusadeba odjada animarā trāneba poya o bamārēā. Maŋ bedeara idjaba nāwā traducida ba: “Diauruba egorodeba odjada animarā baada diasia maŋ ne ununacara pusadeba odjada animarā trāneba poya o bamārēā.” § **13:14** Djōbada necoba animarā cōna wađi zocai ba za quiraca bada idjia obisia. Maŋ bedeara idjaba nāwā traducida ba: “Djōbada necoba cōna waya zocai bea animarā quiraca bada idjia obisia.”

* **13:15** Ācōrēba iduaribisia animarā egorodeba odjadaba animarā jawaba odaa zocai baira diaida. Maŋ bedeara idjaba nāwā traducida ba: “Diauruba idjia baada diasia pusadeba odjada animarā zaca ba zocai ba bimārēā.”

¹³ Māwānacarea mġa bajāna ūrġisia aba nāwā bedeabΛΓΛda: “Cartade nāwā ɓɗdua: idiba ġtaa bia beadia dadjirā Boro Jesu ġjā panġne beubΛɗara.”

Maġne Ācōrē Jaureba nāwā jarasia: “Wārāda bia beadia. Ādjirāra bia mġga panananebema mada ġnāūnia. Ādjia bia opedada carea Ācōrēba ne biada bajāne diaya.”

Ācōrēba naġ ējūāne bea cawa oidebema

¹⁴ Māwānacarea mġa ġtaa acΛɓΛΓΛde ġrārā torroda unusia. Ēberā zaca ɓɗda maġ ġrārā ġrġ chūmġa unusia.* Nepe oro odada ġġ basia. Idji ġwade neco pewedeā era ɓɗda erobasia.

¹⁵ Māwā ɓɗde Ācōrē de droma bajāne ɓɗdeba nezocada aba dajadaa zepeda dji ġrārā ġrġ chūmġa nāwā ġġgua jarasia: “Ējūānebema néura ġūma purea taɓġa. Ewai jara nūmġa bērā ɓɓ necoba ewadua.” ¹⁶ Ara maġda ġrārā ġrġ chūmġa idji necoba naġ ējūānebema néura ɓarima ababe orrawe tubΛΓΛba ġūma ewasia.

¹⁷ Maġbe dewara nezocada Ācōrē de droma bajāne ɓɗdeba dajadaa zesia. Idjia biɗa neco pewedeā era ɓɗda erobasia. ¹⁸ Maġne quera babada bajāne ɓamaġba dewara nezocada zesia. Maġ nezocaba quera babada uruada urua erobabaria. Idjia bajānebema nezoca neco pewedeā era erobġa nāwā ġġgua jarasia: “Ējūānebema uvara ġūma purea nūmġa bērā ɓɓ neco pewedeā era ɓɓaba uvara dji cΛmġne ewadua.” ¹⁹ Ara maġda bajānebema nezocaba idji necoba naġ ējūānebema néura ɓarima ababe orrawe tubΛΓΛba uvara cΛmġne ġūma ewasia. Maġbe uvara dji biwadΛgabadae cuabuesia dji ɓa piāi carea. Maġba jara ɓɓa Ācōrēba cawa oidebemada. ²⁰ Uvara Jerusaleġ puru dajada biwadΛgasia. Maġne oada mamaġba mġga weabari wāsia.† Dji nābuada cawayo ite ġɓbada ġtaade ġūesia.

15

Bajānebema nezoca siete panaba bia mġgabididebema

¹ Wayacusa ne jarai waiɓɗada mġa bajāne unusia. Maġ ne jarai carea mġa cawa crġchaē besia. Bajānebema nezocarāda siete panasidaa. Ādjirāza ġrūarebema bia mġgabidira aba eropanasidaa. Maġ bia mġgabi siete panġ ġūma māwānacarea Ācōrē quġrūbideba cawa oira ġōya.

² Maġ awara mġa pusa quġrāca unusia vidrio quġrāca ēsā quiruda idjaba urua nūmġa. Maġ icawa ġūma dji animarā minġjġchia ɓɓ ġjāpedadaēra duanasidaa. Ādjirāba maġ animarāda, ġawaba oda idji za quġrāca ɓɓa biɗa bia bedeadaē basia idjaba idji trġnebema numeroda ādji dratude, ġwade biɗa idu ɓɓbiɗaē basia. Ācōrēba arpa diadada ādjirāba eropanasidaa.

³ Arpa zabΛdadae Ācōrē nezoca Moise trġābiɗa, Oveja Zaque trġābi sida nāwā trġā panasidaa: Dairā Boro Ācōrē ġūma roya ɓɓ, ɓɓa o ɓɓara waiɓɗa ɓɓa.

ɓɓa o ɓɓ carea ēberārāba cawa crġchadaē panabadaa.

ġūmarā Boro, ɓɓa o ɓɓara ġġpa ɓɓa idjaba aride ɓɓa.*

⁴ Dairā Boro, ¿caiba ɓɓara wayaē bai?

¿Caiba ɓɓara dji dromaana aē? ɓɓɗrġ dji wārā Ācōrēa.

Druazabemarāda zedapeda ɓɓa bia bedeadia ɓɓa ġġpa o ɓɓara unubida bērā.

⁵ Māwānacarea ġtaa acΛɓΛΓΛde mġa Ācōrē deda bajāne unusia. Dji edaara ɓɓ deġāne wua eatġ ġġra ɓɓara ewa nūmasia. ⁶ Maġ dedeba bajānebema nezoca siete panġra dajadaa zesidaa. Bia mġgabidi siete panġra eropanasidaa. Lino wua oda totroa dorrodorroa quiruda ġġ panasidaa. Ādji ju caita oro odaba trġġjġ beasia. ⁷ Maġbe animarā zaca zocai bea quġmārē panġnebema abaġba ādjirāa epedeco ġūgurua oro odada aba aba diasia. Maġ epedecora ewariza zocai ɓɓ Ācōrē quġrūbiba bira beasia.†

⁸ Maġbe Ācōrē dorrodorroaba, ɓɓa biɗa idji dede eda cowaga nūmesia. Maġba ni abaɗda maġ dede eda roya wānaē basia ɓɓa bajānebema nezocarā siete panġba bia mġgabidi siete panġ ġōbΛrġadaa.

16

Ācōrēba ġrūarebema bia mġgabi siete panġ

¹ Maġbe mġa ūrġisia abaɗda Ācōrē de bajāne ɓɗdeba ġġgua bedeabΛΓΛda. Maġba bajānebema nezocarā siete panġa nāwā jarasia: “ġāġ siete epedeco ġūgurua Ācōrē quġrūbiba bira ɓeara ējūānaa weabude wānadua.” ² Ara maġda aba wāpeda idji epedecode ɓɗda naġ ējūānaa

* **14:14** Ēberā zaca ɓɗda. Griego bedeade ɓɓa ɓɓa: “Naġ djara edadaca ɓɗda.” Abari quġrāca jara ɓɓa Daniel 7:13. † **14:20** Mġga weabari wāsia. Griego bedeade nāwā ɓɓa ɓɓa: “1,600 estadia weabari wāsia.” Cāpūrġā bedeade jara ɓɓa “300 kilómetro weabari wāsia.” *

15:3 ġūmarā Boro. Griego bedeade ġcΛrġ cartade ɓɓa ɓɓa “Ācōrē ēberārā boro” wa “ewariza ɓɓa boro.” † **15:7** Epedeco Ācōrē quġrūbiba bira ɓɓa jara ɓɓa Ācōrēba cawa oidebemada.

weabuesia. Maḷba animarā minijīchia ḅa trḷ dratude wa jḷwade ḅḷ erobeara, maḷ animarā za quīrāca ḅa jḷwaba oada bia bedeabada sida aida cadjirua minijīchia ḅaba jūma birasia.

³ Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode ḅada pusade weabuesia. Maḷba pusara oa babisia. Ēberā beuda oa quīrāca ūmesia. Maḷne jūma pusade zocai beara quinisidaa.

⁴ Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode ḅada doza idjaba baido bogadrḷ beaza weabuesia. Maḷba baidora jūma oa bacuasía. ⁵ Maḷne mḷa ūrīsia baido wagabari bajānebema nezocaba Ācōrēa nāwā jarabḷḷada:

jḅadrḷ dji wārā Ācōrēa! ḅara idi ḅaa idjaba naēna ḅasia. ḅaa ēberārāra jipa cawa osia.

⁶ Ādjirāba ḅa ēberārā oada, ḅaḷeba bedeabadarā oa sida erozoabisidaa.

Maḷ carea ḅaa ādjirāa oada dobibḷḷaa ādjia biē opeḷada quīrāca.

⁷ Maḷbe mḷa ūrīsia aḅaḅa bajāne ḅa quera babadamaḅa nāwā jarabḷḷada: “Dai Boro Ācōrē jūma poya ḅa, wārāda ḅaa jipa arīde cawa obaria.”

⁸ Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode ḅada ḷmāḷdau ḷḷḷ weabuesia. Maḷba ḷmāḷdaura wetara uruabisia ēberārāda bāmārēā. ⁹ ḷmāḷdau jḷwḷḷāba ādjirā bio babada carea Ācōrēda biē jarabadjīdaa, idjabarḷḷa māwā bia mīgabi ḅa bēra. Baribḷḷa ādjia cadjirua obadara igaradaē basía idjaba Ācōrēdrḷ dji dromaana adaē basía.

¹⁰ Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode ḅada animarā minijīchia ḅa bugue ḷḷḷ weabuesia. Ara maḷda maḷ animarāba poya ḅa druade ewarira pāima nūmesia. Maḷne puaba ēberārāba ādji quīrāmera cabadjīdaa. ¹¹ Ādji pua carea, ādji aida carea Ācōrē bajāne ḅada biē jarabadjīdaa. Baribḷḷa ādjia cadjirua obadara igaradaē basía.

¹² Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode ḅada Euprate do waiḷade weabuesia. Ara maḷda dora poasia ḷmāḷdau odjabariareba druazabema bororā djōne zebḷade bia chānamārēā.

¹³ Idjaba mḷa jai cadjirua baujīā quīrāca beada ūbea unusia. Aḅa je itedeḅa ēdrḷasia. Aḅa animarā minijīchia ḅa itedeḅa ēdrḷasia. Idjaba Ācōrēneba bedeabari dji wārāē ḅa itedeḅa aḅa ēdrḷasia.* ¹⁴ Maḷ jairāba ne ununaca waiḷada quīrātaoa obadjīdaa. Idjaba jūma druazabema bororāma wānapeda jarasidaa aḅaa Ācōrē ume djōne wānamārēā. Ācōrē dji droma ḅaba jūmarā poyai ewarīde māwā djōnia. ¹⁵⁻¹⁶ Maḷ bororāra ējūā Armagedoḷ abadamaa djōne edesidaa. Maḷ trḷra hebreo bedeaa.

(Jesusa nāwā jarasia:) “īŪrīnadua! Ne drḷabari quīrāca mḷra cawaēne zeya. Bio bia beadia dau ḷḅaa beara idjaba cacuaḷe jḷbada jḷ beara. Māwā mḷ zebḷade ādjira ācada beadaēa ni quīrā peradaēa.”

¹⁷ Māwānacarea jīrūarebema nezocaba idji epedecode ḅada naḷ dedaade weabuesia. Maḷne Ācōrē de bajāne ḅaḷeba idji bugue biya quīrumaḅa bedeaba nāwā jīgua jarasia: “Ya jōsia. Waaēa.” ¹⁸ Ara maḷda baara purewa eda nūmesia, dji cābāyā bae nūmesia, jururua nūmesia, idjaba de uremiada dji cābāyā ure nūmasia. Ācōrēba ēberā oda ewarīdeba maḷ de uremia quīrāca wadi urecaa. ¹⁹ Maḷ de uremiaba egorora drapeda puru droma badada puru ūbea panḷ quīrāca tabesia. Idjaba jūma naḷ ējūānebema purura ārīsidaa. Ācōrēba quīrādoae basía Babilonia puru dromada cawa oi carea. Idji quīrūideba maḷ purura bio cawa osia uva ḅa bio asega ḅa dawabḷḷa quīrāca. ²⁰ De uremiaba pusade morro beara, eya ḅea sida jūma nēbabisia. ²¹ Bajāneba hieloda mōgara waiḅaa quīrāca ēberārā ḷḷḷ jurrusia. Maḷ hielo zḷḷara berara cien libra beasia.† Maḷ hielo jurru nūmḷa bio mīga panḷ bēra ēberārāba Ācōrēda biē jarasidaa.

17

Juaḅa wērā auḷua ununa

¹ Bajānebema nezocarā siete epedeco eropananada aḅa mḷmaa zepeda nāwā jarasia: “Wāna. Mḷa acḷbiya sāwā Ācōrēba wērā auḷua trḷ ḅaga ḅada cawa oida. Maḷ wērāra do zocarā ḷḷḷ chūmabaria. ² Naḷ ējūānebema bororāba idji ume cadjiruada obadjīdaa. Idjaba maḷ wērāba auḷua o ḅada unu panḷ bēra naḷ ējūānebemarāba auḷuada obadjīdaa ituaba beu duana quīrāca.”

³ Ara maḷda Ācōrē Jauredeba ḅaḷe bajānebema nezocaba mḷra ējūā pōasa ewaraga ḅadaa edesia. Mama mḷa unusia wērāda animarā minijīchia ḅa ḷḷḷ chūmḷada. Maḷ animarāra purea basía idjaba trḷ zocarā Ācōrē biē jara ḅada idji cacuaḷe ḅḷ erobasia. Maḷ animarāba siete boroda idjaba die cachuda erobasia. ⁴ Maḷ wērāba wua pursupursua ḅada idjaba

* **16:13** Ācōrēneba bedeabari dji wārāē. Ācōrēneba bedeabari dji wārāera Juaḅa naārā unusia animarā minijīchia ḅa quīrāca egorodeba odjabḷḷada. Apocalipsi 13:11-18. † **16:21** Griego bedeade ḅḷ ḅaa “talento aba.” Cāpūrīā bedeade ḅḷ ḅaa “cuarenta kilos.”

purea bɫada jɫ basia. Oroba, mōgara nēbɫababa, neta nēbɫa bɫ bida djio basia.* Taza oro odada idji jawade erobasia. Maɫ tazara ne jūma Ācōrēba quīrīcaba idjaba jūma maɫ wērāba audua o bɫaba bira basia. ⁵ Ēberāba cawaiē bɫ trɫda idji dratude erobasia. Nāwā bɫ basia: Mɫra Babilonia puru dromaa. Mɫra wērā auduarā papaa, idjaba ne jūma naɫ ējūāne Ācōrēba quīrīca papaa.

⁶ Acɫabɫade mɫa cawasia maɫ wērāra Ācōrē ēberārā oaba, Jesudebema jaradia panɫ carea beapedada oaba beu chūmɫada.

Maɫ wērā ununa carea mɫa cawa crīchaē besia. ⁷ Maɫbe bajānebema nezocaba mɫa nāwā iwīdīsia: “Ĵsāwāērā cawa crīchaē bɫ? Maɫ wērānebemada, idji edebɫɫ animarā minijīchia bɫdebema sīda mɫa cawabiya. Animarā siete boro erobɫdebemada, die cachu erobɫdebema sīda cawabiya. ⁸ Bɫa ununa animarā minijīchia bɫara naēna zocai basia, idira neēa, baribɫɫ ewari aba uria dau care bɫdeba ēdrɫya. Māwānacarea Critoba idjira ewariza biē bɫya. Naɫ ējūāne beaba idji unubɫdade cawa crīchadaē panenia. Naɫ ējūōi naēna ādjirā trɫra ewariza zocai beadi cartade bɫē beasia.

⁹ Bɫa ununaba ne jara quīrībɫ bɫ cawai careara ne cawa baida bɫa. Siete bororāba jara bɫa siete eyada. Maɫ siete eya ɫrɫ dji wērā auduada chūmɫa. ¹⁰ Idjaba maɫ siete bororāba jara bɫa ēberārā bororāda siete panɫada. Maɫ siete bororānebemada juesuma beusīdaa. Abaɫba wadi ēberārāra poya erobɫa. Idjaba ababemada wadi odjaē bɫa. Baribɫɫ idji zebɫɫde ēberārā boroda bēimīna dārā baēa. ¹¹ Animarā minijīchia bɫ naēna baɫa idi neēba jara bɫa ēberārā boro dewara zeidebemada. Idjira maɫ siete bororānebemaa. Critoba idjira ewariza biē bɫya.

¹² Bɫa die cachu ununaba jara bɫa ēberārā bororā die pananinebemada. Ādjirāra wadibīda ēberārā bororāēa. Baribɫɫ animarā minijīchia bɫara ēberārā boroda bēbɫɫde ādjirā sīda ēberārā bororāda beadia. Māwāmīna dārānaēa.† ¹³ Maɫ die bororāba abari crīchada edadia. Ādji druara animarā minijīchia bɫ jawaedā bɫadia. ¹⁴ Maɫne ādjirāra Oveja Zaque ume djōnia. Baribɫɫ Oveja Zaqueba ādjirāra poyaya idjida jūma dji droma bea Boro bērā idjaba jūma bororā cāyābara dji dromaara bɫ bērā. Poyabɫɫde idji bio ĩjɫ panara idji ume panania. Ādjirāra trɫsia idjaba edasia.”

¹⁵ Maɫbe bajānebema nezocaba mɫa nāwā jarasia: “Wērā audua chūmɫama bɫa doda zocārā unusia. Maɫ do zocārāba jara bɫa puruzabemada, bedeazabemada, druazabema sīda. ¹⁶ Bɫa die cachu ununaba, animarā minijīchia bɫ bida maɫ wērā audua bɫara igaradapeda quīrāmania. Maɫ bērā jūma idjia erobɫara jārīnia. Abeda ācada bɫadia. Ādjirāba idji djarada codia idjaba babuedia. ¹⁷ Ācōrēba maɫ die bororā soḁe bɫasia idjia quīrīā bɫ quīrīca odamārēā. Maɫ carea abari crīchada edadapeda ādji druara animarā minijīchia bɫ jawaedā bɫadia aba Ācōrēba jaradara jūma māwābɫɫadaa. ¹⁸ Bɫa ununa wērā auduaba puru dromada jara bɫa. Maɫ purudebema boroba druazabema bororāda idji jawaedā erobɫa.”

18

Ācōrēba Babilonia puru cawa oḁa

¹ Māwānacarea mɫa bajānebema nezocada unusia bajāneba edaa zebɫɫada. Maɫra dji droma basia. Idji dorrodorroaba naɫ ējūāra ɫnaga nūmesia. ² Idjia nāwā jīgua jarasia: ¡Babilonia puru dromara ārīsia! ¡Wārāda jūma ārīsia! Ēberārā neēa, ātebɫɫ jairāda mama panabadaa.

Jūma jai cadjirua beara mama panabadaa. Jūma ĩbana Ācōrē quīrāpita mititia beara mama panabadaa.*

³ Maɫ purudebemarāba audua o duanɫba druazabemarāa abarica cadjiruada obisīdaa itua ogo diabɫada quīrāca.

Druazabema bororāba abari quīrāca obadjīdaa wērā audua ume daunemabɫada quīrāca.

Maɫ carea Babilonia purura jūma ārīsia.

Maɫ puruba ne bia waiɫada jūmawāyā eda quīrīā baɫa bērā naɫ ējūānebema ne nēdobuebadarāda ne barasīdaa.

⁴ Maɫbe mɫa ūrīsia abaɫba bajāneba nāwā jarabɫɫada:

Mɫ ēberārā, Babilonia purudebemada āyā wābɫɫdadua jāɫ puruba cadjirua o bɫ quīrāca orānamārēā.

Māwāra Ācōrēba jāɫ puru cawa obɫɫde bārāra cawa oēa.

* **17:4** Neta nēbɫa bɫa. Griego bedede bɫ bɫa “perla.” † **17:12** Dārānaēa. Griego bedede nāwā bɫ bɫa: “Hora ababe ēberārā bororāda beadia.” * **18:2** Griego bedede ɫɫɫ cartade naɫ sīda bɫ bɫa: “Jūma animarā Ācōrē quīrāpita mititia beara mama panabadaa.”

5 Jāl puruba jūmawāyā cadjiruada o ɓa. Ādji cadjiruara mōgara pā bueɓɓa da quĩrāca bajānaa jūesia.

Jūma ādjia cadjirua opedaɗara Ācōrēba quĩrādoae ɓa.

6 Jāl purura biē odada djarā biē oda quĩrāca.

Idjia djarā biē oda cāyābara ɓarima umé biēara odada.

Idjia djarāra biē osia uva ɓa asega ɓa ōgo diabara quĩrāca.

Maɓ bēra idjira ɓarima umé biēara odada uva ɓa asega ɓa ɓarima umé ōgo diabada quĩrāca.

7 Jāl purura bio bia mīgabidada idjaba bio sopuabidada ādji

purura dji dromaana a panɓ bēra idjaba ne biada aduba eropanaana a panɓ bēra.

Jāl puruba nāwā crīcha ɓa: “Mara wērā dji droma idji buguede chūma quĩrāca ɓa.

Mara pēdra wērā quĩrāca ɓa. Mara sopua ɓa.”

8 Māwā crīcha ɓa bēra dārāéne jāl purudebemarāra quinia, sopuaba jīania, idjaba jarrababa biē duania.[†]

Dadjirā Boro Ācōrē jūma poya ɓa cawa obaraɗe jāl purura babueya.

9 Jāl puru ume druazabema bororāba cadjiruada obadjidaa daunemabada quĩrāca. Idjaba jāl puruba ne bia aduba erobadebemada edapedada bēra ne barasidaa. Maɓ carea jāl puru bá nūma cowaa unubadaɗe jīania.¹⁰ Waya panania Ācōrēba Babilonia puru cawa oda quĩrāca ādjirā sida cawa oida. Maɓ carea tamaba acɓ panane nāwā jaraɗia:

¡Mīā djuburi, mīā djuburi Babilonia puru droma ne jūma obari ɓaɗara!

Ācōrēba jāl purura isabe cawa osia.

11 Naɓ ējūānebema ne nēdobuebadara maɓ puru carea aujīania ādjia nēdobue panɓ nēdoɗira neē ɓa bēra.¹² Maɓ purude ne jūmada nēdobuebadjidaa: oroda, paratada, mōgara nēɓa beada, neta nēɓa beada, dji biara ɓa lino wuada, seda wuada, wua pursupursua ɓa, wua purea ɓa, bacuru tūā quedeada, elepante quida odada, bacuru nēɓa ɓa odada, bronze odada, jiorro odada, marmol mōgara oda sida nēdobuebadjidaa.¹³ Idjaba canelada, ne jūma tūāpa quedeada, incienso querada, mirra querada, olibano querada, uva ɓa, olivo dragada, harina biada, trigoda, pacada, ovejada, cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidaa. Ēberārā sida nēdobuebadjidaa nezocada beadamārēā.¹⁴ Jūma maɓ nēdobuebadarāba nāwā jaraɗia:

“Ne jūma jāl puruba awua ɓaɗara neē besia. Jāl puruba parata waiɓa erobada, ne biya quedeada aduba erobada sida jūma jōsia. Waa edadaēā.”¹⁵ Wārāda maɓ puruɗa ne jūma nēdobue wābadapedara bio ne barasidaa. Ādjirāba waya panania Ācōrēba maɓ puru cawa oda quĩrāca ādjirā sida cawa oida. Maɓ carea tamaba acɓ panane nāwā aujīania:

16 ¡Mīā djuburi, mīā djuburi jāl puru droma ɓaɗara!

Jāl purura wērā lino wua dji biara ɓa dji ɓa quĩrāca ɓasia.

Wua pursupursua ɓa idjaba purea ɓa dji ɓa quĩrāca ɓasia.

Oro odaba, neta nēɓa ɓa, mōgara nēɓa quedeaba dji ɓa quĩrāca ɓasia.[§]

17 Baribara jāl puruba ne bara ɓaɗara isabe jōsia.

Jūma barcodebema bororāba, barcode wābadaba, barcode trajabadaba, pusade trajabada bida tamaba acɓ duania.¹⁸ Maɓ puru bá nūma cowaa unubadaɗe nāwā jīgua jaraɗia: “¿Sāxɓa puruda jāl puru quĩrāca ɓa?”¹⁹ Maɓbe sopuaba ādji boro arɓ egoro porada jamāpodapeda nāwā jīgua aujīania:

¡Mīā djuburi, mīā djuburi jāl puru droma ɓaɗara! Jāl purura ne bara ɓa bēra, barco erobeara

jāma ne barasidaa. Baribara jāl purura isabe jūma arɓia.

20 ¡Jūma bajāne beara ɓaridadaɗa jāl purura arɓina bēra!

Ācōrē ēberārā, Jesuba diabuedarā, Ācōrēneba bedeabadarā sida ɓaridadaɗa.

Jāl puruba bārā biē oda carea Ācōrēba cawa osia.

21 Maɓbe bajānebema nezoca dji dromaba mōgara waiɓada yu droma quĩrāca ɓa edapeda ɓatabuesia. Māwā obaraɗe nāwā jaraɗia:

Maɓ mōgara juerza pusada ɓatabueda quĩrāca Babilonia puru dromara isabe jūma arɓia. Maɓ purura waa ununaēa.

22 Maɓ purude arpa, chiru, cachiru zá duanɓ sida waa urinaēa. Ēberārā trɓ duanɓ sida waa urinaēa.

Maɓ purude ne obadara waa ununaēa. Yuɗe ne ɓa duanɓ jīguada waa urinaēa.

23 Maɓ purude ibirā uruara waa ununaēa. Quima edabadaɗe ɓarida ɓaga nūmara waa urinaēa.

Mamabema ne nēdobuebadara naɓ ējūāne dji dromada beasia.

† 18:8 Dārāéne. Griego beadee ɓa ɓa: “Ewaride abade.” ‡ 18:12 Elepante quida. Cāpūrīā beadee ɓa ɓa “marfil.”

§ 18:16 Neta nēɓa ɓa. Cāpūrīā beadee ɓa ɓa “perla.”

Mamabema jāibbanarāba druazabemarāda jūma cūrūgabadjīdaa. Maļ carea purura jūma ārīsia.

²⁴ Ācōrēneba bedebadarā beapedada carea, Ācōrē ēberārā beapedada carea, idjaba jūma naļ ējūāne beapedada carea bida maļ purura bedeade Ɂla.

19

Bajānebemarāba Ācōrēa bia bedeapedada

¹ Māwānacarea mla bajānaa zocārā nāwā bedea duanada ūrīsia.

¡Biya quirua dadjirā Boro Ācōrēra! Idjiabara ēberārāra ēdra edasia. Idjidra dji dromaara Ɂla idjaba dji Ɂlara Ɂla.

² Idjia jipa aride cawa obaria. Wērā audua trā Ɂla badara cawa osia maļ wērāba cadjirua o Ɂldeba jūma naļ ējūānebemarāa abarica cadjiruada obida bēra.

Ācōrēba maļ wērāra biē Ɂlasia idji nezocarāda quenana bēra.

³ Wayacusa nāwā jigua jarasidaa:

¡Biya quirua dadjirā Boro Ācōrēra! Jāļ puru bá nūma cowaara ewariza cowa nūmaya.

⁴ Maļne veinticutro drōārāda, animarā zaca zocai bea quimārē panla sida chīrāne barru copanesidaa Ācōrēa bia bedeadi carea. Ācōrē idji bugue biya quirude chūmane ādjirāba nāwā bia bedeasidaa:

¡Maļgara wārā!* ¡Dadjirā Boro Ācōrēra biya quirua!

⁵ Idjaba mla ūrīsia Ācōrē bugue biya quiruma Ɂla aba nāwā bedebadada:

¡Jūma Ācōrē nezocarā, dadjirā Ācōrēa bia bedeadada!

¡Ācōrē waya bearā, idjia bia bedeadada! ¡Dji droma beaba, dji edaara bea bida bia bedeadada!

Oveja Zaque quima edai ewari

⁶ Maļbe zocārā jigua bedea duanada mla ūrīsia. Maļra do jururuga nūma quīrāca basia, baa dji cābāyā baebara quīrāca basia. Ādjirāba nāwā jara duanasidaa:

¡Biya quirua dadjirā Boro Ācōrēra!

¡Dadjirā Boro Ācōrēba jūma poya o Ɂla! ¡Idjidra jūmarā Boroa!

⁷ ¡Ɂlasridadia! ¡Capiriaadia! Idjidra dji Dromaana adia, Oveja Zaque quima edai ewarira jūēna bēra. Idji quima baira djiosia.

⁸ Ācōrēba idjira dji biara Ɂla lino wua totroa dorrodorroa quirua djiosia.

(Maļ biara Ɂla lino wuaba jara Ɂla Ācōrē ēberārāba jipa obadabemada.)

⁹ Bajānebema nezocaba mla jarasia: “Cartade nāwā badua: Oveja Zaque quima edabara carea ne cobadamaa jaredarāda bio bia beaa.” Idjaba jarasia: “Maļgara wārā bedea Ācōrēba jaradaa.”

¹⁰ Ara maļda mla bajānebema nezoca jirū caita chīrāne barru cobesia idjia bia bedei carea. Baribara idjia mla jarasia: “Jāwā orādua, ātebala Ācōrēabara bia bedeadua. Mla Ācōrē nezocada jāwā quirua Ɂla quīrāca idjaba djabarā Jesuba jaradiada jā bea quīrāca.” Jesuba jaradiadara Ācōrē Jaureba idji nezocarā bedebibaria.†

Cawayo torro Ɂra zeda

¹¹ Māwānacarea mla unusia bajāne eda wābadada ewa nūmada. Cawaēne cawayo torroda odjasia. Maļ cawayo Ɂra chūmara “Bedeaba Ɂla” idjaba “Wārā Ara” abadaa. Idjia ēberārāra jipa cawa obaria idjaba jipa o Ɂldeba dji quīrū ume djōbaria. ¹² Idji daura ta Ɂla quīrāca urua basia. Nepeda zocārā jā basia. Idji borode trāda Ɂla erobasia baribara ababe idjiabara maļ trāra cawa basia. ¹³ Idjia cacuade jā Ɂla oade ta edada basia. Idji trāra Ācōrē Bedea abadaa. ¹⁴ Idji caidu bajānebema sordaorāda cawayo torro bea Ɂra zesidaa. Ādjia cacuade jā beara dji biara Ɂla lino wua totroa quiru basia. Ni maļri bida mititiē beasia. ¹⁵ Ācōrē Bedea abada itedebe djōbada neco pewedebe Ɂla odja basia druazabemarā poyai carea. Idji jawade erobla jiorro odaba ādjirāra jā obiya. ¹⁶ Uva biwadagabara quīrāca ādjirāra cawa oya Ācōrē jūma poya Ɂla quīrūbideba māwā cawa obi bēra. ¹⁶ Idjia Ɂra jā Ɂlde idji bacara Ɂra naļ trāda Ɂla erobla: “Jūmarā bororā cāyābara dji dromaara Ɂla, idjaba jūma dji droma bea Boro.”

¹⁷ Maļbe mla unusia bajānebema nezocada Ɂmāda Ɂra nūmada. Idjia jūma ne mīguia cobada ta wābaribadarā nāwā jigua jarasia: “Zedadua. Abaa dji Jaredadua ne codi waiba Ācōrēba o Ɂla. ¹⁸ Mama ēberārā boro djarada, sordaorā boro djarada, mēsra bea djarada,

* **19:4** Wārā. Griego bedeade Ɂla Ɂla: “Amén.” † **19:10** Jesuba jaradiadara Ācōrē Jaureba idji nezocarā bedebibaria.

Griego bedeade maļra ebuda Ɂla. ‡ **19:13** Juaļ 1:1. § **19:15** Salmo 2:9.

cawayo djarada, cawayo λrλ wābada djara sida codia. Jūma ēberārā djarada codia: nezocaē djarada, nezoca djarada, dji edaara quedea djarada, idjaba dji dromarā bea djara sida codia.”

¹⁹ Maλbe mλa unusia animarā minijichia bada, naλ ējūānebema bororāda, jūma ādji sordaorā sida ābaa dji jare duanada. Cawayo λrλ chūmλa ume, idjiare panλ sordaorā ume djōni carea duanasidaa. ²⁰ Djōbladade cawayo λrλ chūmλa animarā minijichia bλra, Ācōrēneba bedeabari dji wārāē sida jidasia. Maλ Ācōrēneba bedeabari dji wārāēba animarā minijichia bλ trāneba ne ununaca waiβλa beada obadjia. Māwā animarā minijichia bλ sēyā idu bλbipedadara jūma cūrūgabadjia. Maλ animarā za quīrāca bλ jλwaba odaa bia bedeapedadara cūrūgabadjia. Cawayo λrλ chūmλa maλ animarā minijichia bλra, Ācōrēneba bedeabari dji wārāē sida zocai panada tλbλ urua azupre bara uruga nūmλne batabuesia. ²¹ Djōbada neco idji itedebea odja bλba dewararāda jūma quenasia. Maλbe jūma ne mīguia cobada λtλ wābaribadara maλ djara co duanλba jāwūāsidaa.

20

Mil poa

¹ Māwānacarea mλa bajānebema nezocada edaa zebλrλda unusia. Idjia uria dau care bλ jūātrλ bλ ewabarida erobasia. Idjaba carena omoga chūmλada idji jλwade erobasia. ² Jera jidapeda mil poa jλ basia. Maλ jera drōā naēnebema damaa, diauru idjaba Satana abadaa. ³ Bajānebema nezocaba idjira uria dau care bade edaa batabuepeda jūātrλ nūmλasia ni abalba roya ewarānamārēā. Maλba diauruba druazabemarāda wae cūrūgaēa aba mil poa jōbλrλdaa. Mil poa badacarea idjira ērā bλya naλ ējūāne dārāē bamārēā.

⁴ Maλbe mλa bugueda zocārā unusia. Maλ λrλ chūmeara Ācōrēba bλasia Crito ume dji bororāda beadamārēā. Idjaba mλa ēberārā obλá tλpedada jaureda unusia. Māwā obλá tλsidaa Jesuba jaradiada jā panλ carea idjaba Ācōrē beadea jaradia panλ carea. Ādjirāba animarā minijichia bλa, idji za quīrāca bλ jλwaba odaa bida bia bedeadaē basia. Idji sēyāra ādji dratude, jλwade bida idu bλbidaē basia. Ādjirāra λrēbadapeda Crito ume dji bororāda mil poa panesidaa. ⁵ Maλ λrēbapedadara Ācōrēba naārā λrēbabida basia. Dewara beudarāra λrēbadaē basia aba mil poa jōnacarea. ⁶ Ācōrēba naārā λrēbabi ēberārāra bio bia beadia. Ādjirāra waa beudaēa, ātebλrλ Ācōrē sacerdoterāda, Crito sacerdoterā sida beadia. * Idjaba mil poa Crito ume dji bororāda beadia.

Ācōrēba diauru tλbλ uruade batabueda

⁷ Mil poa jōnacarea diaurura jλ baadada ērā bλya. ⁸ Maλne idjia jūma druaza cūrūgade wāya. Gog druadebemarāda, Magog druadebemarā sida cūrūgaya. Maλ druadebema sordaorāda pusa bλ quīrāca zocārā panada edeya Ācōrē ēberārā ume djōnamārēā. ⁹ Jūma naλ ējūāra ādjirāba biraya. Maλne Ācōrēba quīrā bλ puruda, idji ēberārā duanλmaa auđu jūrā edadia. Baribλrλ Ācōrēba uruada bajāneba baebiya. Maλba ādjirāra jūma bá quenaya. ¹⁰ Māwānacarea Ācōrēba diaurura ēberārā cūrūga erobadada tλbλ urua azupre bara uruga nūmλne batabueya. Naēna Ācōrēba animarā minijichia bλada, Ācōrēneba bedeabari dji wārāē sida maλ tλbλ uruade batabuesia. Mama ādjira, diauru sida ewariza āsa, diamasi bida bio bia mīga panania.

Ācōrēba bugue waiβλa torroa bλdeba cawa oi

¹¹ Māwānacarea mλa bugue waiβλa torroa bλada unusia. Maλ buguede chūmλa sida unusia. Idji quīrāpita jūma naλ ējūāra, bajā sida nēbasidaa. Ni abalba waa ununaē basia. ¹² Idjaba mλa unusia beupedadara dji dromarāda, dji edaara quedea sida Ācōrē quīrāpita duanada. Maλne cartada ewaracusia. Maλ cartade jūma ēberārāba opedadada bλ beasia. Dewara carta sida ewarasia. Maλ cartade ewariza zocai beadi ēberārā trāda bλ beasia. Jūma beupedadara Ācōrēba cawa osia ādjirāba opedada quīrāca. Jūma ādjia opedadara cartade bλ basia. ¹³ Jūma pusade beupedadara Ācōrē quīrāpita zesidaa. Abeada jūma beupedada jaurera ādji panabadamaλba Ācōrē quīrāpita zesidaa. ¹⁴ Maλbe Ācōrēba ādjiza cawa osia ādjia opedada quīrāca. ¹⁴ Beudira Ācōrēba jōbisia tλbλ uruade batabuebλrλ quīrāca. Beupedada panabada ējūā sida tλbλ uruade batabuesia. Ācōrēba bariduada tλbλ uruade batabueibλrλ, barima umé beusiada abadaa. ¹⁵ Ēberārā ewariza zocai beadi cartade trλ bλē beara Ācōrēba tλbλ uruade batabuesia.

* **20:6** Waa beudaēa. Griego bedeade nāwā bλ bλa: “Barima umé beudaēa.” Barima umé beudiba jara bλa Ācōrē neē tλbλ uruade bia mīgaēida. Apocalipsi 20:14. † **20:13** Beupedada pananabada. Griego bedeade bλ bλa “Hades.”

21

Ējūā djiwidi idjaba bajā djiwidi

¹ Māwānacarea m̄la bajā djiwidida, ējūā djiwidi sīda unusia. Mālne nāl ējūāra, bajā sīda neē basia. Pusa sīda neē basia. ² Idjaba m̄la unusia Ācōrē puru djiwidi Jerusaleā abadada idji b̄lamāba bajāneba edaa zeb̄ara. * Māl purura biya querasia wērā quima edabarade bio dji b̄la quīrāca. ³ Mālbe m̄la ūrīsia ab̄ada Ācōrē bugue biya quirumaba nāwā j̄gua bedebarada: † “Īrīnadua! Idira Ācōrēra ēberārā tāēna b̄la. ‡ Idjira ādjirā ume baya. Mālne ādjirāra idji ēberārāda beadia. Wārāda idjidra ādjirā ume baya idjaba ādjirā Ācōrē baya. ⁴ Ādji daubara idjia jūma jareya. Jūma naēna badara jōna bērā waa beudaēa, jīānaēa, aujīānaēa, idjaba puara neē baya.”

⁵ Mālbe dji bugue biya quirude chūmaba nāwā jarasia: “M̄la ne jūma djiwidida o b̄la.”

Idjaba nāwā jarasia: “Nāl bedeara cartade b̄ldua wārā bedea bērā idjaba wārāda māwāi bērā.”

⁶ Māwānacarea idjia m̄la nāwā jarasia: “M̄la oida badara jūma osia. M̄lra dji Alpaā idjaba dji Omegaa. § Mālba jara b̄la m̄lra dji naārābemada idjaba dji jūrūarebemada. Bariduada opichia b̄labara, m̄la baido bogadra b̄lada bari dobiya. Māl baidoba zocai baida diabarā. ⁷ Cadjirua poyapedadarāba jūma mālbara edadia warraba dji zezadeba ne edabari quīrāca. M̄lra ādji Ācōrē baya idjaba m̄l warrarāda beadia. ⁸ Baribara Crito ēpēni carea waya beara, m̄l beeda jīānaē beara, m̄la quīrāca o beara, mīā beabadara, auđuā obadara, jīānara, j̄waba oda ācōrē j̄jā beara, sewaida bea sīda t̄lba urua azupre bara uruga nūma ne bia mīga beadia. Ācōrēba bariduada t̄lba uruade batabueibara, barima umē beusida abadaa.”*

Jerusaleā djiwidi

⁹ Mālbe bajānebema nezocarā siete epedeco eropananada aba m̄lmaa zesia. Māl bajānebema nezocarāba ādji epedecode siete eropananaba nāl ējūāne beara jūrūare bia mīgabisiada. † Dji m̄lmaa zedaba nāwā jarasia: “Wāna. M̄la ac̄abiya Oveja Zaqueba quima edabarada.”

¹⁰ Ara mālāda Ācōrē Jauredeba b̄lde idjia m̄lra eya waib̄la ālā b̄lmaa edesia. Mama unubisia Ācōrē puru djiwidi Jerusaleā abadada Ācōrē b̄lamāba bajāneba edaa zeb̄ara. ¹¹ Ācōrē dorrodroroaba māl purura dorrodroroa basia. Urua basia mōgara biya quiru nēb̄la b̄la quīrāca, jaspe mōgara quīrāca. Ēsā querasia vidrio quīrāca. ¹² Māl purura ālā mōgaraba auđu jūrā ca basia. Eda wābadara doce panasidaa. Eda wābadaza bajānebema nezocada aba basia. Māl awara Israel warrarā doce panana t̄lāda eda wābadaza aba b̄l beasia. ¹³ Eda wābadara āmādaū odjabariare ūbea panasidaa, āmādaū b̄ebariare ūbea panasidaa, orro abaare ūbea panasidaa, idjaba dewarabema orroare ūbea panasidaa. ‡ ¹⁴ Māl puru auđu jūrā ca b̄lra doce mōgara ālā basia. Mōgaraza Oveja Zaqueba doce diabuedarā t̄lāda aba b̄l beasia.

¹⁵ Bajānebema nezoca m̄l ume bedea badaba ējūā zabada oro odada erobasia. Puru, dji eda wābada, puru auđu jūrā ca b̄l sīda zai carea erobasia. ¹⁶ Māl ējūā zabadaba bajānebema nezocaba purura zasīa. Dji puru zađara jūmaena abarica basia. Dji drasoara, dji jedea sīda abarica basia. Dji zađara 2,200 kilómetro basia. § Dji drasoada, dji ālāda, dji jedea sīda jūmaena abarica basia. ¹⁷ Mālbe puru auđu jūrā ca b̄l sīda zasīa. Dji zađara bicaca 144 basia. * Nāl ējūānebemarāba zabada quīrāca bajānebema nezocaba zasīa.

¹⁸ Māl purura jūmaena oro idji awa quiru oda basia. Mālra vidrio ēsā quiru quīrāca basia. Dji puru auđu jūrā ca b̄lra jaspe mōgaraba cada basia. ¹⁹ Māl auđu jūrā ca b̄lra doce mōgara ālā basia. Māl mōgarara jūmaena biya quedeasia. Naārābemada jaspe mōgara basia. Mālare zapiro mōgarada basia. Mālare āgata mōgarada basia. Mālare esmeralda mōgarada basia. ²⁰ Mālare onice mōgarada basia. Mālare coralina mōgarada basia. Mālare crisólito mōgarada basia. Mālare berilo mōgarada basia. Mālare topacio mōgarada basia. Mālare crisopraso mōgarada basia. Mālare jacinto mōgarada basia. Jūrūare amatista mōgarada basia. ²¹ Māl purude eda wābada doce panara neta nēb̄la b̄l oda basia. † Eda wābadaza neta aba oda basia. O puru ēsi b̄lra oro idji awa quiru oda basia. Mālra ēsā querasia vidrio quīrāca.

* **21:2** Mā. Griego bedeaēe ālāra cartade b̄l b̄la: “Mā, juālba unusia.” † **21:3** Ācōrē bugue biya quirumaba. Griego bedeaēe ālāra cartade b̄l b̄la: “Bajāneba.” ‡ **21:3** Ācōrē. Griego bedeaēe b̄l b̄la: “Ācōrē wua de.” § **21:6** Griego alfabetode alpara dji naārābema letraa, omegara dji jūrūarebema letraa. * **21:8** Apocalipsi 20:6,14. † **21:9** Apocalipsi capítulo 16. ‡ **21:13** Orro abaare, dewarabema orroare. Griego bedeaēe nāwā b̄l b̄la: “Al lado norte y al lado sur.” § **21:16** 2,200 kilómetro. Griego bedeaēe nāwā b̄l b̄la “12,000 estadia.” * **21:17** Bicaca 144. Cāpūrīā bedeaēe b̄l b̄la “65 metros.” † **21:21** Neta nēb̄la b̄lāda. Griego bedeaēe b̄l b̄la “perla.”

²² Mañ purude Ācōrē de dromara māa unuē basía neē bērā. Ēberārāba dadjirā Boro Ācōrē jūma poya bā quīrāpita, Oveja Zaque quīrāpita bida bia bedeadia idji de dromane obadapedada quīrāca. ²³ Āmādau neē, jedeco neē bida mañ purura āna nūmabaria Ācōrē dorrodorroaba, Oveja Zaqueba dia bā ānaa bida. ²⁴ Mañ puru ānaaba druaza āna beadia jūmarāda mañ ānaane nībadamārēā. Idjaba druazabema bororāba ne bia eropanara mañ purudaa ededia. ²⁵ Diamasira neē bai bērā mañ purude eda wābadara ewariza jūātrāda baya. ²⁶ Jūma druazabemarāba ne bia eropanara mañ purudaa ededia. ²⁷ Baribāra ne jūma Ācōrēba bia unucara mañ purude eda edecara panāa. Cadjirua obadara, sewaida bea sida eda wācara panāa. Ababe ewariza zocai beadi cartade trā bā beadra poya eda wānia. Mañ cartara Oveja Zaqueba eroāba.

22

Do zocai bai diabari

¹⁻² Māwānacarea bajānebema nezocaba do pāpārā quiruda māa unubisia. Ēsā querasia vidrio quīrāca. Mañ baidoba zocai baida diabaria. Ācōrē idjaba Oveja Zaque bugue biya quirudeba mañ dora purudebema o jedea bā ēsi wea bāa. Do orroza bacuru neļō zocai bai diabarida basia. Mañ bacurura jedecoza zaubaria. Mañba jara bāa poaza barima doce zaubarida. Mañ bacuru queduada bāa druazabemarā cacua bia pananamārēā. ³ Ācōrēba biē bai jaradada mañ purude neē baya. Ācōrē idjaba Oveja Zaque bugue biya quirura mañ purude baya. Mama Ācōrē nezocarāba idjāia bia bedeadia. ⁴ Idji quīrāra ununia idjaba idji trāra ādjirā dratuē bā erobeadia. ⁵ Diamasira neē baya. Dadji Boro Ācōrēba ānaada diai bērā, ībīrā neē idjaba āmādau neē bida ēberārāra bia beadia. Ewariza ādjirāra idji ume ābaa dji bororāda beadia.

Crito dārāēne zeidebema

⁶ Mañbe bajānebema nezocaba māa jarasia: “Jūma nañ bedeara wārāa idjaba wārāda māwāya. Dadjirā Boro Ācōrēba idjideba bedebadarāa bedebibaria. Idjiabarā bajānebema nezocada diabuesia idji nezocarāa cawabimārēā dārāēne cārēda sāwāida.”

⁷ Jesuba jarasia: “iŪrīnadau, māra isabe zeya! Nañ cartade bā bāa dārāēne cārēda sāwāida. Bio bia bāa jūma nañ cartade jara bā ījā bāra.”

⁸ Māra Juaāa. Jūma maāgara unusia idjaba ūrīsia. Māwānacarea māra bajānebema nezoca jirū caita chīrāne barru cōbesia bia bedei carea. Māwā osia idjia jūma maāgara unubida bērā. ⁹ Baribāra idjia jarasia: “Jāwā orādua, ātebāra Ācōrēabāra bia bedeadua. Māra Ācōrē nezocada jāwā quirua bā quīrāca, djabarā Ācōrēneba bedebadarā quīrāca, idjaba jūma nañ cartade jara bā ījā bea quīrāca.”

¹⁰ Idjaba jarasia: “Nañ cartade bā bāa dārāēne cārēda sāwāida. Mañra mērā erobarādua jūma dārāēne māwāi bērā. ¹¹ Cadjirua o bāra idji cawa cadjiruade bādua. Ne jūma Ācōrēba quīrāca o bāra idji cawa mañne bādua. Baribāra jipa o bāba ewariza jipa o baida bāa. Idjaba Ācōrē itea bia bāra ewariza Ācōrē itea bia baida bāa.”

¹² Jesuba jarasia: “iŪrīnadau, māra isabe zeya! Zebāraēne māa jūmarāa ne diai carea eneya ādjia opedada quīrāca. ¹³ Māra dji Alpaā idjaba dji Omegaa. * Mañba jara bāa māra dji naārābemada idjaba dji jirūarebemada.

¹⁴ Bio bia beaa cacuae jābada tāto erobeāra. Ādjirāra purude eda wānida panāa neļō zocai bai diabarida jōni carea. ¹⁵ Baribāra cadjirua obadara, jāibanara, auđuā obadara, mīā beabadara, jāwaba oda ācōrē ēpēbadara, idjaba sewa oya beara jūma dajadaare duanenia.†

¹⁶ Māra Jesua. Bajānebema nezocada diabuesia jūma maāgara djabarā beaza jaramārēā. Māra Daviēba zēdaa, idjideba tununaa.‡ Māra Diapedabema Chīdaū Uruga bā abadaa.”

¹⁷ Ācōrē Jaureba, Oveja Zaque quīma abada bida nāwā jara panāa: “iZēdua!” Mañ ūrī bāba jaraida bāa: “iZēdua!” Dji opichia bāra zēda bāa baido zocai bai diabarida domārēā. Mañ baido do quīrā bāba bari doida bāa.

¹⁸⁻¹⁹ Nañ cartade bā bāa dārāēne cārēda sāwāida. Nañ cartade bā bā ūrī beārā māa jaraya: bariduaba nañ cartade bā bāda auđu jaraibāra, Ācōrēba nañ cartade bia mīgai jara bāba idjira bia mīgabiya. Idjaba bariduaba nañ cartade bā bāda maārī awara jaraibāra, Ācōrēba

‡ **21:24** Druazabema bororāba ne bia eropanara mañ purudaa ededia. Mañ bedeara idjaba nāwā traducida bāa: “Druazabema bororāra mañ purudaa wānia Ācōrēba bia bedeadī carea.” § **21:26** Mañ versīculora idjaba nāwā traducida bāa: “Idjaba druazabemarāra mañ purudaa wānia Ācōrēba bia bedeadī carea.” * **22:13** Griego alfabetode alpara dji naārābema letraa, omegara dji jirūarebema letraa. † **22:15** Cadjirua obadarā. Griego bedeadē bā bāa “usa.” ‡ **22:16** Isaia 11:1-10.

idjía nejõ zocai ðai diabaridebemada idu jõbiẽa idjaba Ācõrẽ purude eða idu wãbiẽa. Maĩ nejõnebemada, maĩ purudebema siða naĩ cartade ðá ðaa.

²⁰Jũma naĩ cartade ðá ðada Jesuba wãrãana a ðaa. Nãwã jara ðaa: “ĩWãrãda mãra isabe zeya!”

Bia ðaa isabe zeida. § ĩZedua dairã Boro Jesu!

²¹Mãa quĩrĩã ðaa dadjirã Boro Jesuba idji biaðeba jũma bãrãra careba ðaida.